This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

GAVLIACo
et Aliorum
Chirurgica

BIBLIOTECA DE MEDICINA
EST. 86
TAB. 1
NÚM. 20
MADRID

BIBLIOTECA
COMPLUTENSE.
E. 26 C. 2 N. 4

334

Cyrurgia Guidonis de cauliaco
De balneis porectanis
Cyrurgia Bruni
Theodorici
Rolandi
Rogerii
Lanfranci
Bertapalie
Jesu Hali de oculis
Canamusali de baldac de oculis.

Petri de Largelata

Libreria del colegio mayor
40 — C

Vyb 614

80.

¶ Cyrurgia Magistri Guidonis de Cauliaco. edita anno dñi. 1363. i pclaro studio mõtispessulani. Feliciter icipit.

P

Ostquam pzius grãs egero: deo largiẽte vitã ppetuaʒ animarũ ꝛ sanitatem corporũ ꝛ medicanti morbos per gratiam quã tulit omni carni ex virtutibus sanitateʒ ꝯseruãtibꝰ: ꝛ ptegẽtibus a lãgore danti intelligi artẽ medicine ꝛ ingeniũ sanitatis diuinis ꝛ animosis itelligẽtibꝰ: dabo operaʒ ad cõmẽtanduʒ ꝛ assumãduʒ. ¶ In primis igiẽ aggrediens quãdã cõmentationẽ seu collectionẽ artis medicie cyrurgie: ago grãs deo viuo ꝛ uero qui oibꝰ tribuit eẽ sine quo nullũ rite fundaẽ exordiũ. Ad eum deuotissime recurrẽdo totis viribꝰ cordis mei supplicãdo: ut in hoc ope ꝛ in cũctis alijs mittat mihi auxiliũ de scõ: ꝛ de syon tueaẽ me felix pncipiũ tribuẽdo ꝛ felicius mediũ gubernãdo: ꝛ iubeat cõplere qḋ fiat utile ad finẽ optimũ deducẽdo. ¶ Ratio huiꝰ cõmẽtatiõis seu collectionis nõ fuit librorũ defectus: sed potius vnitas ꝛ pfectus. Nõ enim quilibet oẽs libros hẽre põt: ꝛ si hẽret tedium eẽt legere ꝛ diuinitus oia in mẽte tenere: uaria lectio delectat certa pdest: ꝛ in ꝯstructionibus semp occurrũt melioramẽta. Sciẽtie enim per additamẽta fit. non enim est possibile eundẽ incipe ꝛ finire. ¶ Pueri enim sumus in collo gigãtis: q: videre possumꝰ qcqd gigas ꝛ aliquãtuluʒ plus. ¶ Est ḡ in ꝯstructionibꝰ ꝛ assumationibꝰ vnitas ꝛ pfectus. uerũ q: ut ait Plato eximius: ea que scribunẽ breuius q̃ expediat sunt diminuta ꝛ obscura: ea vͦ que lõgius vidẽtes fastidiũt: vix est liber qui rephensionẽ effugiat. ¶ Et ppter hoc mihi ad solatiũ senectutis: ꝛ ad solum mẽtis exercitiũ uobis dñis meis medicis mõtispessulani Bonoñ. Parisiꝰ atq̃ Auinioñ. pcipue papalibꝰ quibꝰ me in suitio Romanorũ põtificũ associaui. ¶ Cũ quibꝰ audiẽdo legẽdo ꝛ opando fui nutritꝰ mediocritatem obsuãdo moderata cõpẽdiositate pstringã sapiẽtiũ dicta pncipia que in diuersorũ librorũ uoluminibꝰ de cyrurgia tractauerint ppter qḋ inuẽtariũ seu collectoriuʒ cyrurgie uocabiẽ liber iste. ¶ Nec de mõ pprio aliqd nisi forte paucissima addidi que iuxta modicitatem mei ingenij utilia reputaui. Si qd tñ impfectũ dubiũ superfluum ꝛ obscurũ ibidẽ fuerit correctioni uestre submitto ꝛ supplico ut paupcule scie mee ueniã concedatur.

¶ Caplm singulare in quo pmittunẽ quedã ualde necessaria cuicũq̃ uolenti pficere in arte cyrurgie.

C

Harissimi dñi q: hoꝰ cõmentatio ad modũ in inuẽtarij ciuilis hereditatis ordinaẽ: ꝛ in iuẽtario ciuili pscribũtur coiora ꝛ digniora hereditatis totiꝰ: ita ꝛ in isto pmittiẽ caplʒ singulare in quo ponunẽ quedã coia ualde necessaria cuicũq̃ uolenti pficere in arte cyrurgie. Et hoc est qḋ nobis indicat phus pͦ phisicorũ. Innata est nobis via a coioribꝰ ad spãlia pcedẽ. ¶ Dicaẽ ḡ pmo: qd est cyrurgia. ꝛ lʒ multi multiplr diffinierũt: oẽs tñ fundamẽtuʒ a p:e nr̃o Gaẽ. in itroductorio medicine sumpserũt: dũ dicit. ¶ Cyrurgia est ps terrapẽtice per incisioneʒ ꝛ ustionẽ ꝛ articulationẽ ossiũ sanãs hoies. Cui diffinitioni addit in cõmẽto pmi regimẽti acutorũ: ꝛ per alias manuuʒ opationes: ꝛ ita est cõplete descripta sm q ipsa cõsideraẽ stricte put est tertiũ instrm medicine. ¶ Ut aũt cõsideraẽ magis large put est scia curãdi egritudines in quibꝰ cadit seu intẽdiẽ opatio manualis sine exclusione aliorũ duorũ instrorũ medicine potionis. videlʒ ꝛ diete talis descriptio ex dictis oium assignaẽ isto mõ. ¶ Cyrurgia est scia docẽs modũ ꝛ qualitatẽ opandi pncipalr cõsolidãdo incidẽdo: ꝛ alias opationes manuũ exercẽdo sanãs hoiem sm q est possibile. ¶ Scia poniẽ ibi loco gñis. Nec ualet qḋ obijciẽ q in multis locis noiaẽ ars: q: hic large ꝛ nõ ppriissime sumiẽ hoc nomẽ scia. hitus enim aie tantã colligantiã hñt q vnus pro reliquo multotiẽs noiaẽ. Ueritas tñ hẽt q cyrurgia est duplex docẽs que approbaẽ noie scie quã põt hre aliqs: ꝛ si nunq̃ fuerit opatꝰ. Et utens quẽ noie artis approbaẽ: ꝛ istam nullus scire põt nisi viderit eã quã Arist. inter artes mecanicas nũauit. Et h est qḋ Gaẽ. dicebat in pͦ de alimẽtis ex libro aũt nũc gubernatorẽ aliquẽ posse fieri: nunc alterius artis opificẽ: sola enĩ doctrina que exercitãdo habeẽ artifices opanẽ. ¶ Cetera ponunẽ pro diia: sed q: logicũ est pter mittaẽ: in cauda tñ poniẽ sm q est possibile sanãs homies: q: ut dicebat in montepessulano magr meus Raymũdus nõ oia in oibꝰ: sed cetera in ceteris nõ est in medico ut semp releueẽ eger. ¶ Querẽ a medico demrationẽ est querẽ a traulo smocinationẽ uterq̃ caret instris: ut doctor dicebat sbullis sufficit facere qḋ ars pcipit. ¶ Ubi aduertẽdũ q in oibꝰ egritudinibꝰ ars pcipit curã ppriã exceptis tribꝰ casibus in quibꝰ sufficit cura larga pseruatiua ꝛ palliatiua. ¶ Primus casus est qñ morbus est simplr incurabilis. ut lepra. ¶ Scḋs qñ morbꝰ est curabilis de se: est tñ in patiẽte inobediẽte: aut penã sustinẽ nõ ualẽte: ut cancer in membro pticulari. ¶ Tertiꝰ est qñ cura illiꝰ morbi gñaret maioreʒ egritudinẽ: ut malũ mortuũ iueteratũ: aut emorroydes antiq̃s sanare nisi vna relicta fuerit piculũ est. ydropisiʒ aut maniã fieri: inqt Hyppo. ꝛ h inuebat Gaẽ. 9ͦ terrapentice. ¶ Curatio vnũ hẽt modũ opari idolorose ꝛ absq̃ fallacia saluare corpus ꝛ nõ perimẽ boni medici est non fini stri. 12ͦ terrap. ꝛ h est facẽ q est possibile: ꝛ nõ pp pecuniã pmittẽ ipossibilia a malis curis: ꝛ a falsis pmissionibus caueas ne nomẽ mali medici subeas neq̃ sup corpus tuum accipias. ¶ Diciẽ aũt cyrurgia a cyros qḋ est manꝰ ꝛ gyos qḋ est opatio q̃si scia de ope manuali. Apparet eniʒ ex pdictis q corpus humanũ sanabile ꝛ egrotabile per sciaʒ cyrurgie est sbm in cyrurgia: ꝛ q remouere egritudinẽ ꝛ suare sanitatẽ sm q est possibile cum scia cyrurgie est finis ꝛ intẽtio istius scie. Partes cyrurgie sm Joãnitiũ in gñe sunt due ꝛ opari videlʒ in membris mollibꝰ: ꝛ opari in duris. ¶ In spẽ vͦ sunt qnque. videlʒ scia docẽs opari in vulneribꝰ: ꝛ docẽs opari in restaurationibꝰ: ꝛ in alijs in qbus cadit opatio manualis. ¶ Opationes cyrurgicorũ in pdictis ptibꝰ sunt tres. s. soluẽ ꝯtinuũ flõmãdo scalpẽdo. Jũgere sepatũ ꝯsolidãdo vulnera ꝛ reducẽdo algebras: extirpare supfluũ cum curanẽ apata ꝛ glãdule resecanẽ. ¶ Instra cyrurgicorũ cum qbꝰ ista cõplenẽ sunt multiplicia: q: quedã sunt cõmunia: ꝛ quedã ppa. ¶ Coia quedã sunt medicinalia: quedã ferralia. ¶ Instra medicinalia sunt regimia potiones saginationes vnguẽta empla plueres. ¶ Instra ferralia sunt que sunt ad incidẽduʒ: ut forpices rasoria ꝛ lãcete. Quedã ad cauteriçãdũ. ut sunt oliuaria ꝛ cultellaria. Quedã ad exhẽdũ: ut tenacule ꝛ pincecarole. quedã ad pbãdũ ut pbe ꝛ itromissi: quedã ad suẽdũ: ut acus ꝛ cãnule. propria sunt ut trepana in capite falx in ano ꝛc. ¶ Ex qbꝰ appet q cyrurgicus artificialr opans debet secũ portare qnque vnguẽta. s. basilicon ad maturãdum vnguẽtũ aplorũ ad mũdificãdũ. vnguentũ albũ ad ꝯsolidãdũ. vnguẽtũ aureũ ad icarnãdũ. dyalteã ad dulcorandũ. ¶ In pẽnaralo debet portare qnque uel sex istra. s. forpices pincecarolas pbã rasoriũ lancetã ꝛ acus. ¶ Et talis cyrurgicus sic munitꝰ põt pdictas opões in corpe hũano utilr exercẽ: dũtaxat q recte fuerit curatiuarũ intẽtionũ iformatꝰ. Informaẽ eni curatiuis intẽtionibꝰ sm

Gal. ꝑ totā terrapēticā ab indicationib⁹ assumptis a reb⁹ ꝑter nām ꝑmo. ꝯñter a reb⁹ nālib⁹ ꝛ nō nālib⁹: ꝛ ab eisdē annexis. Incipe qdē opꝫ ꝫm eūdē G. in 2° terrapē. a ꝑmis: trāsire vō hic ad eas que ꝯñter: deide ad illas que illis adherēt. Et sic faciēdo nō cessare anteq̄ꝫ ꝑueniat ad finē rei quesite que est curatio vniuscuiusq̄ꝫ egritudinis. ¶ Principiū vō ducēs ad hāc viā est egritudis notio. s. q̄lis sit ꝑ sui nām. Cōsequēter discurrēdo ꝑ alia idicationē ꝫm singulū accipe. nō visaꝫ a plurib⁹. ꝯñter inuentis indicationib⁹ opꝫ ꝫm eūdē itētiones ingrē que sunt possibiles: ꝛ que nō ꝑfici. Ultimo iuenire opꝫ: cū qb⁹ ꝛ q̄liter cōpleant. ¶ Ubi aduertēdū v̄sus finē scōi: ꝛ ꝙ si itētiones sūt pauce ꝛ ꝯcordes: ut i ulcē seu vulnē simplici leue qd est. Si vō sunt multe ꝛ ꝯ̄rie: ut in ulcē ꝯcauo sordido apposo iux̄ mēbrū nobile: scrutari eni opꝫ tūc talib⁹ cōplicationib⁹. ꝑmo eniꝫ a qua maxime piclitaꝛ hō. 2ᵐ vō ꝙ ex ipsis rōnē hēt cāe. 3ᵐ est que ipossibile est sanari ante aliā. nā ubi ab aliq̄ dispōne magnū piculū iminet itētio est ad illud qd magis ꝑperat: ubi vō h̄ idē faciēs seu cōseruās que ad curā. ubi vō nō est possibile curari: h̄ añ illd que ab ordie ut in exēplo ꝑfato Gal. 3° 4° 7° terrap. declarat euidēter. Et ꝑꝑ h̄ dicebaꝛ in 3° ꝙ nō est qd: ut cām scrutari uelut rōnē eoꝝ sine qb⁹ nō obtineris uelut qd ꝑperat. Aliqñ vō tale est ꝙ ꝑperat: ut cogat icurataꝫ relinquē pticulā: ut in pūctis neruis ꝛ emororoginātib⁹ uenis in musculis ꝑcussis: ꝛ in articulationib⁹ que cū ulcere fiūt. ¶ Modus ꝛ forma opandi cū ꝑdictis instr̄is ꝫm Arnoldū eliciꝛ ex q̄tuor ꝯsiderationib⁹. ꝑ° debet cōsiderare cyrurgicus artificiaľr opans que sit illa opatio quā debet exercē in corpe hūano. 2° q̄re applicaꝛ. 3° utꝝ sit nec̄ia ꝛ possibilis. 4° rectū modū applicādi. ¶ Pͥᵐ hētur ꝑ diuisionē ꝛ sꝫdiuisionē opōnū cyrurgie. ut sup̄ dictū est. ¶ 2ᵐ cognosciꝛ ꝑ gñalē itētionē cyrurgicoruꝫ que ꝑcipit opōnes eoꝝ in hūano corpe fieri debē ꝫm utilitatē cū fiducia securitatis. ¶ 3ᵐ ꝯcipiꝛ ꝑ ꝯsiderationeꝫ effectuū opis ꝛ pticulariū a pte corpis occurrētiū. ¶ 4ᵐ inotescit: ut oīa que ꝯueniūt corpi ꝫm ꝙ talis opō sibi applicaꝛ: ꝛ ꝫm ꝙ ipsi subijciꝛ: uľ ad ea cōparaꝛ: ꝯuenienter exerceanꝛ ꝛ h̄ añ applicationē: ꝛ in actu applicationis: ꝛ post ipsi⁹ actū. ¶ Uerbi gr̄a. uolum⁹ exhē aquā ydropici corpus debem⁹ ꝯsiderare que sit talis opō. ꝛ scim⁹ ꝑ diuisionē opōnis cyrurgie ꝙ est soluē ꝯtinuū cuꝫ rasorio. ¶ 2° debem⁹ ꝯsiderare q̄re sit: ꝛ scim⁹ ꝑ gñalē intētionē cyrurgicoꝝ: ut cureꝛ ydropisis uľ ut saltiꝫ passio alleuieꝛ. ¶ 3° debem⁹ ꝯsiderare utrū talis opō sit nec̄ia ꝛ possibilis: ꝛ scim⁹ ꝙ est nec̄ia: q: aľr nō pōt curari ydropisis cōfirmata: ꝛ iō si patiēs debilis est nō erit possibilis: si patiens sit fortis exheꝛ paulatine. ¶ 4° debem⁹ ꝯsiderare rectū modū exhēdi: ꝛ est ꝙ situeꝛ patiēs supin⁹ ꝛ pellis uētris sꝫt⁹ vmbilicū a latē dextro si passio uenerit a sinistro uel eꝯ̄: si fuerit in dextro trahaꝛ ad sup̄ius ꝛ pforeꝛ cū rasorio usq̄: ad locū uacuū: ꝛ applicata canula aq̄ iux̄ tolerātiam īfirmi exhaꝛ: ꝛ post exc̄ta canula cutis dimittaꝛ ꝛ descēdendo claudet vulnus mirach: ꝛ aq̄ non exibit. Et qñ uolueris iteꝝ exhē ducaꝛ cutis ꝛ ponaꝛ canula ut ꝑus: ꝛ exibit q̄ꝫtū uolueris: ꝛ poterit tolerare: ꝛ ita pꝫ opō. ¶ Opatores h⁹ artis: q̄rū notitia ꝛ doctria fuit apd me ꝛ q̄rū dicta iueniunꝛ in h̄ ope ad h̄ ut sciaꝛ qs meli⁹ dixit alio bonū est eos in q̄dā cathalogo ordiare. ¶ Primus oiuꝫ fuit Hypp. q ut legiꝛ in itroductorio medicie supauit oēs: ꝛ ꝑ° duxit ad lucē pfectā apd grecos medicinaꝫ. Ipa eni ut dicit Macrobi⁹ ꝛ Ysidorus 4° ethimologiaꝝ qd ēt recitaꝛ in ꝑlogo toti⁹ cōtinētis: añ Hyppo. siluerat per q̄ngētos ānos a tpe apollinis ꝛ asclepij: q fuerūt ꝑmi ei⁹ iuētores. ipe eni vixit. 95. ānis ꝛ scripsit mltos libros cyrurgie: ut pꝫ in 4° terrap. ꝛ in multis locis ꝑ Gal. Sꝫ credo ꝙ ꝑꝑ bonā ordinationē libroꝝ Gal. libri Hyppo. ꝛ alioꝝ multoꝝ fuerūt omissi. ¶ Gal. secut⁹ est eū ꝛ que Hyppo. seminauit tanq̄ꝫ bonus agricola excoluit ꝛ augmētauit. vñ multos libros scripsit in qb⁹ multa de cyrurgia miscuit: ꝛ spāľr librū de tumorib⁹ ꝑter nām assumauit. ꝛ ꝑmos sex libros terrap. de vulnerib⁹ ꝛ ulceribus: ꝛ duos ultimos de apātib⁹: ꝛ de multis egritudinib⁹ alijs in qb⁹ cadit opō manualis: cōposuit. vij. libros cathagenoꝝ. lꝫ nō hēamus nisi sūmā: ordiauit. fuit eni maxim⁹ in scia demr̄atiua tpe Antonij impatoris post chr̄m q̄si per 150. ānos. vixit. 80. ānis: ut i vita ꝛ morib⁹ phōꝝ recitaꝛ iter Hyppo. ꝛ Gal. fuit tp̄s mirabile: ut dicit Aui. in 4° de fracturis. 300. ꝛ. 25. ānoꝝ. ut glosaꝛ ibidē: ꝛ ꝫm ueritatē fuerūt. 586. āni. ¶ Post Gal. iuenim⁹ Paulū qui ut testaꝛ Raꝫ in toto ꝯtinēte. ꝛ Haliab. in libro de dispōne regali multa in cyrurgia fecit: libros tñ sex cyrurgie sue iueni. ¶ Subsequēter iueniꝛ Raꝫ. Albuc. ꝛ Açarā: q sue fuerit idē uľ diūsi optime se hūerūt maxime i libris Almāsoris ꝛ diuisionuꝫ ꝛ cyrurgia Albucasis dicta: ꝛ ut dixit Haliabas in illis sua spālia posuit. In toto vō cōtinēte q helham arabice diꝛ eadeꝫ replicauit ꝛ oēs ꝑdecessoꝝ suoꝝ maioꝝ dicta ꝯgregauit: q: tñ nō elegit: ꝛ lōgus ꝛ idetermiat⁹ appreciat⁹ minus fuit. Haliabas magnus magr̄ fuit ꝛ ꝑter seminationē in libris dispōnis regalis nouā ptē scōi ꝫmonis de cyrurgia ordinauit. ¶ Aui. illustris ꝑnceps secut⁹ est eū ꝛ ualde ordinate: ut de alijs i 4° libro de cyrurgia tractauit ꝛ usq̄ꝫ ad eū oēs iueniunꝛ fuisse phisici ꝛ cyrurgici. Sed post uľ ꝑꝑ lasciuiā uel occupationē curaꝝ nimiā sepata fuit cyrurgia ꝛ dimissa in manib⁹ mecanicoꝝ: q̄rū ꝑmus fuit Rogeri⁹ Rolādus atq̄ꝫ q̄tuor magr̄i q libros spāles in cyrurgia ediderūt: ꝛ multa emperiͨᵃ in eis miscuerūt. ¶ Deide iueniꝛ Jameri⁹ q quādā cyrurgiā brutelē edidit in quā multa fatua noiauit: in multis tñ Rogeriū secut⁹ fuit. ¶ Subsequēter aūt iueniꝛ Brunus q satis discrete dicta Galie. ꝛ Aui. ꝛ opōnū Albuc. assūmauit. trāslationē tñ libroꝝ G. totā nō hūit: ꝛ anothomiā penit⁹ dimisit. ¶ Post ipm imediate uenit Theodoric⁹ q rapiēdo oīa que dixit Brunus cū qbusdā fabulis Hugonis de luca magr̄i sui libꝝ edidit. ¶ Guilelm⁹ de saliceto ualēs hō fuit ꝛ in phisica ꝛ in cyrurgia duas sūmas cōposuit: ꝛ iudicio meo q̄ꝫtuꝫ ad illa que tractauit satis bñ dixit. ¶ Lāfrācus ēt librum scripsit in q̄ nō multa posuit nisi que a Guilľo recepit: i alio tñ ordie mutauit. In h̄ tpe magr̄ Arnaldus de villa noua in utraq̄ꝫ facultate floruit: ꝛ multa pulchra opa fecit. ¶ Hēricus de hermondauila Parisi⁹ tractatū ꝑ notabilia icepit: in q̄ nitebaꝛ de Theodorico ꝛ Lāfrāco facē mr̄imoniū: ipm tñ tractatū morte ꝑuēt⁹ nō cōpleuit. ¶ In h̄ tpe in calabria magr̄ Nicolaus de regio in lingua greca ꝛ latina pfectissim⁹ libros. G. trāslatauit: ꝛ eos nobis i curia trāsmisit: q altioris ꝛ pfectioris stili videnꝛ q̄ꝫ trāslatati de arabica līgua. ¶ Ulti⁹ isurrexit vna fatua Rosa anglicana: que mihi mādata fuit ꝛ visa. credidi in ea iuenire odorē suauitatis: ꝛ iueni fabulas hyspani gilberti ꝛ theodorici. ¶ Tpe aūt meo fuerūt cyrurgici operātes tholose magr̄ Nicolaus cathalanus in montepes. magr̄ Bonet⁹ fili⁹ Lāfrāci. Bonoñ. magr̄ pegrinus atq̄ꝫ mercadāt⁹. Parisi⁹ magr̄ Petr⁹ de argēteria. In lugduno ubi practicaui longo tpe. Petrus de bonanto. In Auinione magr̄ Petrus de arelate: ꝛ soci⁹ meus magr̄ Joānes de parma. Et ego Guido de cauliaco cyrurgic⁹ magr̄ in medicia de ꝯfinib⁹ alūnie dioc̄. Munaceñ. medicus ꝛ capellanus cōmēsalis dñi nr̄i pape: vidi opōnes multas ꝛ multa scripta ꝑdictoꝝ: ꝑcipue G. q: quot reperiebanꝛ libri in utraq̄ꝫ trāslatiōe habui: ꝛ eos cū diligentia q̄ potui studui: ꝛ ꝑ multa tpa opat⁹ fui in multis ptib⁹ ꝛ nūc erā in Auinione āno dñi. 1463. ¶ Pōtificat⁹ dñi Urbani q̄nti āno ꝑ°. In q̄ ex dictis ꝑnoiatoꝝ ꝛ meis experiētijs cū auxilio socioꝝ meoꝝ. h̄ opus cōpilaui iussu dei. ¶ Secte que currebāt tpe meo iter opatores h⁹ artis duas gñales que adhuc vigēt: logicoꝝ. vꝫ ꝛ empicorū reprobatas a Gal. in de sectis. Et ꝑ totā terrapenticā

fuerūt. Et pª fuit Rogerij Rollādi: z q̄tuoꝛ magroꝝ q in differēter oibꝰ vulneribꝰ z apatibꝰ saniē cū suis pulibꝰ ꝓcurabāt fundātes se sup illo gnti affoꝝ. laxa bona: cruda vo mala. ¶ 2ª fuit Bruni z Theodorici q idifferenter oia vulnera cū solo vino exiccabāt fūdātes se sup illo 4º terrap. siccū vo sano est ꝓpinquiꝰ: hūidū vo nō sano. ¶ 3ª secta fuit Guil. de saliceto z Lāfrāci q uolētes mediare iter istos ꝓcurāt oia vulnera cū vnguētis z emplis dulcibꝰ fundātes se. 14º terrap. ꝙ curatio vnū hēt modū ꝙ absqꝫ fallacia z dolore tractet. ¶ 4ª secta fere omniū theotonicoꝝ militū z sequētiū bella q cū ꝯiurōnibꝰ z potionibꝰ z olo z lana atqꝫ caulis folio ꝓcurāt oia vulnera fundātes se sup illo ꝙ deꝰ posuit vtutē suā in vbis herbis z lapidibꝰ. ¶ 5ª secta est mulieꝝ z multoꝝ ideotaꝝ qui ad solos sanctos de oibꝰ egritudibꝰ ifirmos remittūt fundātes se sup illo: dn̄s mihi dedit sic placuit. dn̄s a me auferet qn̄ sibi placebit sit nomē dn̄i bn̄dictū amē. ¶ Et q: iste secte in ꝓcessu libri redarguent omittunt de pn̄ti De vno tn̄ miroꝛ. q: ita se sequunt sic grues: vnus non dixit nisi qd alter: nescio si pp timorē aut amorē: nūc dedignāt audire nisi ꝯsueta z auctē ꝓbata. Male legerūt Aris. in 2º meᶜᶜ ostendentē ꝙ ista duo sunt que magis ipediūt viā z cognitionē vitatis. Dimittant tales amicitie z timores: q: amicus est Socrates uel Plato: sꝫ magis est amica vitas. Sequant doctrinā dogmaticā Gal. approbatā in libro sectaꝝ: z p totā terrapēticā que expimēto z rōne itegrat: in qua iuestigant res z refutant uoces. Et modū iuestigādi ipe docuit i de ꝯstitutiōe artis dogmatice. capº 7º. quē sb qdā epilogo in 3º de ꝯtutibꝰ nālibꝰ. capº xº sic ponit. Opꝫ eni debentē cognoscē qd alijs meliꝰ moꝛ gdē. s. a pnº z nā: z ꝓpa doctrina multū ab alijs differre. Cū aūt factꝰ fuerit puer ueritatis quādā isaniā ueneream hre: z neqꝫ die neqꝫ nocte deficē studētē: z adiscē quecūqꝫ a glosissimis dicta sunt ueteribꝰ. Cū aūt ad statu3 uenerit iudicare eū ac examiare tpe quā multo z intueri q̄nto gdē ꝯcordēt his que manifeste apparent: q̄nta vo differūt: z ita h gdē eligē: h vo euertē. Et tali quidē utiqꝫ uehemēter utiles spaui nr̄os futuros eē sermones. Alijs vo utiqꝫ fiet ista ꝯscriptio supflua ac si asino fabula ref. Nō tn̄ dico qn sit optimū i ꝓposito adducē testimonia. q: Gal. in multis locis pter rōnē utit expimēto que sunt oibꝰ hoibꝰ: vno indicatoria terrapētice: pº adducit 3ᵐ p testimonia. vn̄ in pº miamur auget fides eoꝝ que scribunt ex narrātiū ꝯcordia. Et pp hoc dicit ꝙ ipse scribet vniūsa farmaca que ab expetis medicis tradita sunt. z ita ut dixi faciā ego in ꝓcessu deo glorioso adiuuāte.

¶ Redeamus ad ꝓpositū z ponant ꝯditiōes que reqrūtur cuicūqꝫ cyrurgico uolēti artificialr dictū modū z formā opandi exercē in corpe hūano q̄s Hyppo. oiu3 bonoꝝ dux cū q̄dā sbtili iductione ꝯcludit: in pº affoꝝ. vita breuis: ars vo lōga: tps acutū: expimētū fallax: iudicium vo difficile: opꝫ aūt nō solū seipm pbere que opꝫ faciētē sꝫ z egrotantē z assistētes: z ea que extrinsecus ordinare. ¶ Sunt g̃ q̄druplices ꝯditiones que accipiunt hic sm Arnaldū latinatorē eloquētissimū. Quedā sunt que reqrunt in cyrurgico: quedā in ifirmo: quedā in assistētibꝰ alie vo in extrinsecus euenietibꝰ. ¶ Cōditiōes que reqrunt in cyrurgico sunt q̄tuoꝛ. Prima est ꝙ sit lratus. 2ª ꝙ sit expertus. 3ª ꝙ sit igeniosus. 4ª ꝙ sit morigeratus. ¶ Reqrit g̃ pº ꝙ sit cyrurgicus lratꝰ: nō tātū in principijs cyrurgie: sꝫ ēt phisice. tam in theorica q̄ in practica. In theorica opꝫ ꝙ ipe cognoscat res nāles z nō nāles z ꝯ nām. Primo enim opꝫ ꝙ ipe cognoscat res nāles pcipue anothomiā. nā sine ipa factū est nihil in cyrurgia: ut inferius appebit. ¶ Cognoscat ēt ꝯplonē: nā sm diuersitatem nāe opꝫ diuersificare medicinā. Cōtra thesillū in tota terrapē. Illud ide3 ꝓbat de vtute. Res ēt nō nāles: ut sunt aer cibꝰ z potus zc̄. opꝫ ꝙ cognoscat. nā iste sunt cause totiꝰ egritudis z sanitatis. ¶ Opꝫ ēt ꝙ cognoscat ēt res cōtra nām morbū. s. nā ab ipo sumit itētio curatiua. Cā3 nullo mō ignoret. nā sine cognitiōe ipsius curatio non eēt eiꝰ muneris: sꝫ fortune. ¶ Accn̄tia nō ptermittat. nā aliquotiēs ipa suā cām superāt: z totā nām puaricāt: z puertunt. ut in pº ad glauconē. ¶ In practica opꝫ ꝙ sciat dietare farmacare. nā sine istis non pficit cyrurgia que est tertiū instrm medicine. Vn̄ Gal. introductorio: sicut farmacia indiget dieta z cyrurgia: sic z ipsa cyrurgia indiget dieta z farmacia. ¶ Sic ergo patet ꝙ opꝫ ipꝫ cyrurgicū artificialr opantē scire pncipia medicine. Et cū hoc est decēs ipm scire aliquātulū aliaꝝ artiū. Et hoc est qd dicebat Gal. in pº terrap. ꝯtra thesilu3. si enim neqꝫ geometria: neqꝫ astronomia: neqꝫ dialetica: nec aliqua alia doctrina bonoꝝ egerēt medici: ꝓmpte coriarij carpentatores fabri etiam ceteri dimittētes artes suas currerent ad medicinā z efficerent medici. ¶ 2º dixi ꝙ opꝫ ꝙ sit expius z viderit alios opari iux illud sapiētes Auēçoaris. Opꝫ vnūquēqꝫ medicū prius scire. deinde usum z experientiā hēre. z Rasis in 4º Almāsoris z Haliab. in testō Hyppo. z Hali. pº theorice illud idem testantur. ¶ Tertio ꝙ sit ingeniosus ac boni ingenij siue iudicij. i. rememorationis: z hoc dicebat Haly rodean 3º tegni. opꝫ medicū esse bone rememorationis: boni iudicij: bone solertie ac bone visionis z sani intellectus cum bonitate forme: ut supple ꝙ habeat digitos graciles: manus firmas non tremulas oculos claros zc̄. ¶ Quarto dixi opꝫ ꝙ sit morigeratꝰ: sit andax in securis: timidus in periculis: malas curas fugiat: sit ifirmis gratiosus socijs beniuolus cautꝰ in ꝓnosticatione: sit castus sobrius pius z misericors: non cupidus non extorsiuus. Sed sm laborē suum z facultatem infirmi z qualitatem finis: z dignitatem ipsius salaria recipiat moderate.

¶ Cōditiones que reqrunt in ifirmo sunt tres. Primo ꝙ sit obediēs medico uelut suus dn̄o. pmo terrapē. ꝙ bn̄ cōfidat de ipo. pº ꝓnosticoꝝ. Oꝫ patientiā hēat in seipo: q: patiētia vincit malitiā: ut in alia dꝛ scriptura.

¶ Conditiones assistētium sunt quatuoꝛ. primo ꝙ sint pacifici gratiosi fideles atqꝫ discreti.

¶ Conditiones extrinsecus uenietium sunt plures: que omnia debent ordinari ad utilitatē infirmi. ut dicit Gal. in fine cōmenti afforismi preallegati.

Ulterius finē iponēdo isti caplo singulari ponēdus est modus z ordo istius opis. ¶ Propter qd est sciēdū iuxta dictū Auerr. in pº colliget. ꝙ artes practice iquātū sūt artes ꝯtinēt tria. Primū scire loca sbõꝝ suoꝝ. 2ᵐ est ducē finē q̄siti in locū sbiecti. 3ᵐ est scire instra cum quibus ualeamus ducere illum finem in locis subi. ¶ Et ideo cum ista ars sit practicalis z opatiua de necessitate tractatꝰ qui fiunt de ipsa in gn̄e debēt eē tres. sed ꝓpter hoc ut magis specificet erunt in isto ope septē tractatus. ¶ Primus erit de anothomia z locis subiecti. ¶ Sed qnque sequētes erūt de mō iducēdi finē quesitū in locis subiecti. ¶ Et septimus erit de instris cum quibus ducemus finem in locis subiecti.

¶ Hēbit ergo iste liber septē tractatꝰ. ¶ Primus erit de anathomia. ¶ Scõs de apatibꝰ. ¶ Tertius de vulneribus. ¶ Quartus de ulceribus. ¶ Quintꝰ de fracturis z dislocationibus. ¶ Sextus de omnibus alijs egritudinibus que non sunt ꝓprie apata: nec ulcera: nec ossiū passiones pro quibus habetur recursus ad cyrurgicum. ¶ Septimus antidotarium. ¶ Et in quolibet tractatu erūt due doctrine: z in qualibet doctria erūt octo capla uel circa: z in quolibet caplo erūt tria que in 3º terrapē. hēt ingrere medicus dogmatice sanatiuus. s. notitiam rei: z causas a quibus indicationes curatiue sumuntur: signa z iudicia a quibus que non sunt possibiles z que possibiles pfici hn̄tur: ac etiā curationē que cū quibus z qualr opatur ostēdunt: z talis erit in toto libro ordo auxiliante deo.

Tabula

¶ Rubrice totius libri.

a **D facilem** inuẽtionẽ mãerũ de quibus tractaṫ in isto libro est utile pmittere rubricas tractatuũ capꝉoꝝ totius libri:ne abraso noĩe lr̃e pagina muta videaṫ remanere:qd̃ forte nõ est necessariũ in sciẽtijs speculatiuis.ut Auerroys determiabat sb̃ilr̃. ¶ Rubrice pmi libri.

i **N nomine** dñi misicordis incipit tractatus primus istius opis:⁊ est de anathomia:ɔtinẽs duas doctrias

¶ Doctrina prima est de anathomia membrorum cõmunium vniuersalium ⁊ simplicium.

¶ Scd̃a erit mẽbroꝝ ppoꝝ ⁊ ꝑticulariuꝫ ac cõpositorum.

Prima doctrina habet quinque capitula.

¶ Capꝉm pmum est smo ulis de anathomia ⁊ natura membrorum.

Capitulum secundum de anathomia cutis ⁊ pinguedinis carnis atqꝫ musculorum.

Capitulum tertium de anathomia neruorum ligamentorum ⁊ chordarum.

Capꝉm quartum de anathomia uenarum ⁊ arteriarum.

Capitulum quintum de anothomia ossium ⁊ cartilaginuꝫ vnguium ⁊ pilorum.

Secũda doctrina de anathomia mẽbroꝝ cõpositoꝝ ⁊ ppꝛioꝝ cõtinet capꝉa octo.

¶ Capꝉm pmũ de anathomia olle capitis ⁊ partiũ eius.

Capꝉm scd̃m de anathomia faciei ⁊ partium eius.

Capꝉm tertium de anathomia colli ⁊ partium dorsi.

Capꝉm quartum de anathomia homoplatis ⁊ brachioruꝫ seu manuum magnarum.

Capꝉm quintum de anathomia pectoris ⁊ partium eius.

Capꝉm sextum de anathomia uentris ⁊ partium eius.

Capꝉm septimũ de anathomia ancharũ ⁊ partium ⁊ eius.

Capꝉm octauũ de anathomia tybiarũ seu pedũ magnorũ.

¶ Rubrice secundi libri.

Tractatus secundus ⁊ est de apostematibus ⁊ exituris ⁊ pustulis. Cuius sunt due doctrine.

¶ Doctrina prima est de apostematibus pustulis ⁊ exituris prout sunt in membris simplicibus.

¶ Doctrina scd̃a in spãli ꝑut insunt mẽbris compositis.

Prima doctrina quinque habet capitula.

¶ Capꝉm pmum est sermo ulis de apãtibus pustulis ⁊ exituris.

Capꝉm scd̃m de flegmone ṽo ⁊ apãtibus sanguineis.

Capꝉm adminiculatiuum predicto de carbunculo ⁊ estiomeno ⁊ alijs pustulis malis sanguineis.

Capꝉm tertium de herisipilla ⁊ apãtibus colericis.

Capꝉm adminiculatiuum predicto de formicis herpetibus malis colericis.

Capꝉm quartum de vndimia ⁊ apãtibus flegmaticis.

Capꝉm adminiculatiuum de apãte uentoso.

Capꝉm adminiculatiuum de apãte aquoso.

Capꝉm adminiculatiuum de nodis glandulis ⁊ scrophuł: ⁊ omnibus excrescentijs flegmaticis.

Capꝉm quintum de sephyros siue sclirosi seu scyrosi ⁊ apãtibus melancolicis.

Capꝉm adminiculatiuum supiori de schirro.i.apãte melꝉico a melia immãli per congelationem ⁊ indurationem flegmonis generato.

Capꝉm adminiculatiuum de apãte cancroso:q: de ulcerato diceṫ in 4°.⁊ de lepra in sexto.

Secunda doctrina de apãtibus exituris ⁊ pustulis prout insunt membris compositis:continet capitula octo.

¶ Capꝉm primum de his que insunt capiti : ut sunt apãta ⁊ aqua in capitibus puerorum.

Capꝉm scd̃m de apãtibus faciei ⁊ partium eius:ut in oculis de obtalmia ⁊ dolore pustulis ⁊ exituris ⁊ sanie retro corneam:q: de alijs passionibus dicetur infra in tertio ⁊ quarto ⁊ sexto de apostematibus aurium:de naribus ⁊ polipo in de ulceribus dicetur.

Capꝉm 3m de apãtib⁹ colli ⁊ dorsi ut de squinãtia de boti o ⁊ de apãtib⁹ alijs:q: de gibbositate diceṫ in sexto.

Capꝉm 4m de apãtibus homoplatis ⁊ brachioꝝ ⁊ de apãte facto post flõmiaꝫ de emborismate de cyragra de apãte fistuloso digitorum ⁊ panaritio.

Capꝉm quintum de apãtibus pectoris ⁊ de bubonibus:in quo fit transgressio de mortalitate de apãte fugitico ⁊ indurato in emunctorijs de apostematibus mamillarum ⁊ coagulatione lactis:⁊ alijs apostematibus que in parte ueniunt pectoris.

Capꝉm sextum de apostematibus uentris duritie stomaci duritie epatis:duritie splenis ⁊ de ydropisi.

Capꝉm septimũ de apãtibus ancharũ ⁊ partium eius. De hernia ⁊ apãtibus ossei seu burse testiculorũ que cõmuni nomine hernie seu ramices appellantur:ut de hernia humorali ⁊ hernia aquosa ⁊ uentosa ⁊ hernia carnosa ⁊ uaricosa : q: de itestinali ⁊ çirbosa diceṫ in sexto de apostematibus virge.de apostematibus ani de emorroydibus dicetur in de ulceribus in quarto.

Capitulum octauum de apostematibus coxarum ⁊ tybiarum siue pedum magnorum : ut de elefantia uaricibus ⁊ uena meden.de podagra dicetur in sexto.

¶ Rubrice tertij libri.

Tractatus tertius ⁊ est de vulneribus. Cuius sunt due doctrine.

¶ Prima doctrina est de vulneribus prout insunt mẽbris simplicibus.

¶ Doctrina secũda in spãli ꝑut insunt mẽbris cõpositis.

Prima doctrina quinque habet capitula.

¶ Capꝉm pmũ est smo ulis de vulneribus ⁊ solonib⁹ ɔtinuitatis:ubi tractabiṫ ingeniũ extractionis sagittarũ ⁊ alioꝝ infixoꝝ:⁊ de mõ ⁊ q̃litate vniẽdi labia vulnerũ:⁊ suẽdi vulnera ⁊ faciẽdi tẽtas ⁊ lichinos ⁊ plumaceolos ⁊ de modis ligaturarũ coium:q: ppꝛie ligature in proprijs capꝉis inueniẽṫ de regimine ⁊ dieta vulneratoꝝ:de correctione accñtiuꝫ supuenientiũ vulneratis:ut de dolore ⁊ discrasia de apãte de prurtu de spasmo de paralisi de sincopi de alienatiõe ⁊ id genus.

Capꝉm 2m de vulnere facto in carne in quo tractaṫ de vulnere magno supficiali ⁊ nõ ꝑfundo.de vulnẽ ꝑfundo ⁊ occulto.de vulnẽ ɔcauo cũ depditione carnis:de vulneribus reparãdis cũ depditiõe cutis.de cicatricibus . de vulnẽ in quo est caro supflua:⁊ de vulnere ɔtuso gr̃a ipsius.de ipa ɔtusione.de vulnere ab aere alterato doloroso ⁊ aposo:⁊ de vulnere morsiuo ⁊ uenenoso.

Capꝉm 3m de vulnẽ ⁊ fluxu sanguis uenarũ ⁊ arteriarum.

Capm 4m de vulnerib⁹ neruoꝝ chordarũ ⁊ ligamẽtoꝝ:in q̃ tractaṫ de pũctura neruoꝝ:de icisione neruoꝝ:de neruo denudato:de attritione ⁊ ɔquassatione neruoꝝ.

Capꝉm 5m de vulneribus ossium ⁊ cartilaginum.

Secunda doctrina de speciali cura vulnerum prout insunt membris organicis cõpositis:⁊ octo habet capitula.

¶ Capꝉm pmũ de vulnerib⁹ capitis:in quo tractaṫ de vulnere facto in capite per incisionem absqꝫ cranei fractura ⁊ de vulnere facto per incisionẽ cum fractura cranei nõ penetrante. De vulnere facto cum incisione cum fractura cranei sine deperditione sube ossis usqꝫ ad interioreꝫ superficiem penetrant.de vulnere eodem cum deperditione substãtie ossis. De vulnere capitis cum cõtusione absqꝫ fractura cranei. De cõtusione ⁊ parua fractura cranei. De contusione ⁊ magna fractura. De correctione accidentium consequentium vulnus capitis. De medicinis capitalibus ⁊ de instrumentis cum quibus fit operatio in vulnere capitis.

Capꝉm scd̃m de vulneribus faciei ⁊ partium eius in quo

tractatur de vulneribus oculorum. Et si aliquid ingressum oculum vulneret ⁊ ledat. Et de tarsen ⁊ de sanguie qui infra oculum euenit ꝑpter percussionem. De vulneribus palpebrarū. De vulneribus nasi. De vulneribus aurium ⁊ labiorum.
Caplm tertium de vulneribus colli ⁊ dorsi partium eius.
Caplm quartum de vulneribus hōplatis ⁊ brachiorum.
Caplm quintū de vulnerib⁹ thoracis ⁊ partium eius.
Caplm sextū de vulneribus uentris ⁊ partiū eius.
Caplm septimū de vulneribus ancharū ⁊ partium eius.
Caplm octauū de vulneribus coxarū tybiarū atq₃ pedū.

Rubrice quarti libri.

Tractatus quartus ⁊ est de vulneribus. Cuius sunt due doctrine.

Doctrina prima de vulneribus prout insunt membris simplicibus.
Doctrina secūda de vulnerib⁹ prout insunt mēbris cōpositis in speciali.

Prima doctrina quinque habet capitula.

Caplm ꝑmū erit ꝑmo uñis de vulneribus in quo etiam tractat de correctione accñtiū ⁊ dispōnū cōponētium ipm: ut de discrasia ulcerū: ⁊ de ulcere doloroso: ⁊ de ulcere aꝑoso: ⁊ de ulcere ꝯtuso ⁊ de ulceribus cum carne supflua. de ulcere cū duritie ⁊ tenebrositate labiorū. ⁊ de ulcere cum uaricibus. de ulcere cum osse corrupto. de ulcere difficulter curabili cum proprietate nobis occulta.
Caplm scōm de ulceribus ꝓprijs saniosis. ⁊ primo de ulcere virulento ⁊ corrosiuo.
Caplm tertium de ulcere sordido ⁊ putrido.
Caplm quartum de ulcere ꝓfundo ⁊ cauernoso.
Caplm quintum de fistula in cōmuni. q: de fistulis ꝑticularibus dictum est in locis suis.
Caplm sextū de cancro ulcerato: quia de non ulcerato in de apostematibus est dictum.

Secunda doctrina de ulcerib⁹ ꝑut insunt mēbris cōpositis habet octo capitula.

Capm ꝑm de ulcē capitis ꝑut est talparia ⁊ testudinaria
Caplm scōm de ulceribus faciei in quo tractat de noli metāgere: de ulcerib⁹ ⁊ cancrositatibus uesicis ruptis ⁊ eleuatione vuee oculorum: ⁊ de exitu etiā vuee pp rupturam cornee. de fistula lachrymali. de ulcerib⁹ oris. de ulceribus nariū ⁊ polipo que in naso nascuntur ⁊c̄.
Caplm tertiū de ulceribus que in collo: ⁊ per ꝯñs de his que in dorso nascuntur.
Caplm quartū de ulceribus que in homoplatis ⁊ brachijs ⁊ per consequens de alijs que in dorso.
Caplm quintum de ulceribus que in pectore.
Caplm sextum de ulceribus uentris.
Caplm septimū de ulceribus ancharum ⁊ partiū eius. de ragadijs ⁊ furibus que ueniunt in ano ⁊ virga: ⁊ in matrice fiunt. de fistulis que in ano fiunt.
Caplm octauū de ulcerib⁹ coxarū tybiarū atq₃ pedū in q̄ tractat de cancrenis: ⁊ de malo mortuo tybia ⁊ pedū.

Rubrice quinti libri.

Tractatus quintus est de algebra ⁊ extētione ⁊ restauratione fractorū ossium ⁊ dislocatorum. Cuius sunt due doctrine.

Doctrina prima de restauratione fracturarum.
Doctrina secunda de restauratione dislocationū.

Prime doctrine sunt octo capitula.

Caplm primū est sermo uñis de restauratione fracturarum.
Caplm scōm de speciali reductiōe fracture cranei ossis nasi mandibule ⁊ ossium capitis ⁊ faciei.
Caplm tertium de fractura colli ⁊ spondilium dorsi.
Capm 4m de fractura furcule ⁊ ossis spatule ⁊ toti⁹ hōplatis.
Caplm qntū de fractura ossis adiutorij ⁊ brachiorum ⁊ totius manus: ut de brachio de rasetta ⁊ digitis manus.
Caplm sextū de fractura costarū ⁊ partium pectoris.
Caplm septimum de fractura ossis anche ⁊ coxe. Et ꝑmo de coxa. deinde de alijs.
Caplm octauum de fractura genu ⁊ tybiarum totiusq₃ pedis. ⁊ de fractura articulorum pedis.

Secunda doctrina de restauratiōe dislocationum. Cuius sunt octo capitula.

Capitulū primū est sermo uñis de dislocatione.
Capitulum secundum de dislocatione mandibule.
Capitulum tertium de dislocatione colli ⁊ spondiliū dorsi
Caplm 4m de dislocatiōe humeri ⁊ partiū homoplatis.
Capitulum quintum de dislocatione cubiti.
Capitulū sextū de dislocatione manus ⁊ digitorum.
Capitulum septimū de dislocatione coxe ⁊ scie.
Capitulum octauum de dislocatione genu ⁊ rotule pedis ⁊ partium eius: ⁊ de rotula ⁊ de pede ⁊ de digitis.

Rubrice sexti libri.

Tractatus sextus de oib⁹ egritudinibus que nō sunt ꝓprie aꝑata uel ulcera: nec ossiū passiones pro quib⁹ hētur recursus ad cyrurgicū. Et habet duas doctrinas.

Doctrina prima est de egritudinib⁹ predictis que sunt cōmunes toti corpori.
Doctrina scda est de his que appropriant vni mēbro.

Prima doctrina habet octo capitula.

Caplm primū de gutta ⁊ duritie iūcturarum siue ueniat post guttam siue post malam consolidationem ⁊ restaurationem.
Capitulum secundum de lepra ⁊ iudicijs eius.
Caplm tertium de morphea serpigine scabie pruritu cironibus pediculis ⁊ alijs infectionibus cutis.
Capitulum quartum de extenuatione ⁊ ingrossatione corporum ⁊ membrorum particularium.
Caplm quintū de casu ⁊ offensione distētione ⁊ subuersione: quia de contusione in de vulneribus est dictum.
Caplm sextum de cōbustione aque ⁊ rei ardentis.
Capitulū septimū de porris ⁊ uerucis ⁊ cornibus.
Capitulū octauū de mēbris supfluis amputādis ⁊ de corporibus mortuis conseruandis.

Secunda doctrina de egritudinibus que non sunt ꝓprie aꝑata: nec ulcera: nec ossium passiones: pro qbus hētur recursus ad cyrurgicum: que sunt proprie vni membro. ⁊ habet octo capitula.

Caplm ꝑmū de egritudinib⁹ capitis in quo primo agit de tynea: ꝯsequēter de alopitia ⁊ de canitie pilorū mutatione ⁊ de tinctura ⁊ de lauādo caput ⁊ auferentia capillos ⁊ prohibentia nasci eosdem.
Capitulum secundum de dispositionibus faciei ⁊ partiū eius in se continens quinque partes.
Pars ꝑma est de decoratiōe faciei: ut ad decolorandū: uel faciēdū colorē bonū ad maculas lentigines ⁊ pānū remouēdū: ad sanguinē mortuū ⁊ liuorē in facie: ⁊ alijs locis. ad uariolas cum cicatricibus ipsarum: de gutta rosea ⁊ pustulis que in faciem.
Scda pars est de egritudinib⁹ oculorum exceptis de obtalmia ⁊ dolore ⁊ pustulis ⁊ exituris ⁊ sanie retro corneam de quib⁹ in de aꝑatibus est dictū: ⁊ de vulnerib⁹ oculorum ⁊ palpebrarū. ⁊ de hoc qđ ingressū est in oculo ⁊ de tarsen in libro vulnerū ⁊ de ulceribus ⁊ cancrositatibus ⁊ uesicis ruptis ⁊ eleuatione vuee: ⁊ de fistula in lachrymali que in libro ulcerum: que si ponerent cum istis eēt tractatus completus oculorū. Et primo premittit in ista parte sermo vniuersalis de egritudinibus totius oculi: que sunt quatuor. videlz. lachryme eminētie seu ingrossatio totius oculi. ⁊ de eius opposita. s. de macilentia ⁊ diminutione de strabositate. Consequenter dicetur de egritudinibus partium oculi incipiendo ab egritudinibus palpebrarum que vigintiquatuor numerantur de scabie ⁊ casu ⁊ relaxatione palpebrarū de abbreuiatiōe

⁊ reuersatione palpebrarum. de pilis additis infra oculum inuersis. de casu pilorum albedine ⁊ pediculis. de duritie lupia ordeolo grandine sulac: quia de alijs est dictum in locis suis.

De egritudinibus coniunctiue que. 13. numerantur. ⁊ primo de vngula de sebel: quia de alijs dictum est in locis suis. de egritudinibus cornee que decem numerantur. Et primo agetur de maculis postea de catharacta: q: de alijs dictuꝫ est in locis suis: ⁊ de gutta serena. de egritudinibus aliarū particularuꝫ intrinsecarū oculi ex quibus prouenit debilitas ⁊ nocumentum in visu.

Pars tertia de egritudinibus aurium: ⁊ primo ſmo generalis de surditate. de apostemate. de ulcere. de tinnitu aurium. de surditie aurium. de aqua ingressa in aurē. de lapillo uel nucleo uel bestiola ⁊ quocūq; in aurem igrediente. de pāniculo. de ueruca seu carne aurē opplate.

Pars quarta de egritudinibus narium in generali. ⁊ de oppilatiōe cacefiali ⁊ de fetore anhelitus: quia de polipo ⁊ de fluxu sanguinis in de ulcerib⁹ est tractatum.

Pars quinta de egritudinibus oris ⁊ partium eius. Et primo de egritudinibus lingue. ut est inflatio ⁊ magnificatio eiusdem. de ranula ⁊ subcarnatione. de spasmo ⁊ filo trahente linguam. de paralisi ⁊ balbutie: quia de alcola ⁊ de ulceribus ⁊ apostematibus satis est dictum superius in locis suis. de passionibus dentium. Et primo ponitur sermo vniuersalis de dolore dentium. de dente cōmoto ⁊ debilitato: ⁊ putredine uermium. de corrosione ⁊ perforatione. de limositate ⁊ feda coloratione dentiū. de passionibus gingiuarum. de gargareonis: ut de inflatione ⁊ casu uvule. de inflatione ⁊ magnificatione amigdalarum. de eius medela qui aliquod impediēs degluttiuit: quia de carnibus additis apostematibus bothoribus scissuris atq; ulcerationibus ⁊ cancrositatibus dictū est in locis suis.

Capitulum tertium de egritudinibus colli ut gibbositate dorsi: quia de squinantia ⁊ botio in de apostematibus dictum est.

Capitulum quartum de egritudinibus homoplatis ⁊ brachiorum seu manuum ⁊ de inuiscatione digitoruꝫ: quia de superfluo digito abscindendo sup̄ dictum est. de vnguibus ⁊ dispositionibus ipsarum: ut est attritio cōtusio sanguis mortuus ⁊ sanies sub vngue gibbositas ⁊ curuitas ⁊ fixure ⁊ coloratio feda.

Capitulum quintum de egritudinib⁹ pectoris ⁊ mamillarum: ⁊ de multiplicatione lactis. de magnitudine mamillarum. de paruitate capituli: q: de apostematibus ⁊ congelatione lactis in de apostematibus dictum est.

Capitulum sextum de egritudinibus parietis uentris. ut est eminentia vmbilici seu hernie uentralis. q: de ydropisi superius in de apostematibus est dictum.

Capitulum septimum de egritudinibus ancharum ⁊ partium procedentium ab eis. ut de ruptura seu hernia intestinali ⁊ çirbali. quia de hernia humorali aquosa ⁊ uētosa atq; carnosa in de apostematibus est dictum. de lapide in uesica. ⁊ gratia cōmunitatis in renibus. ⁊ de arte mingēdi. de passionibus virge. ut de priapismo ⁊ clausione prepucij circūcisione castratione hermofrosi. de passionibus matricis uelut est clausio ⁊ eius ampliatio extractio fetus ⁊ secundine. de mola. de egritudinibus ani. ut etiam clausio eius exitus longaonis ⁊ etiam matricis casus seu exitus: quia de emorroydibus ⁊ ficubus ⁊ fixuris ⁊ ulceribus superius in suis locis est dictum.

Capitulum octauum de proprijs egritudinibus coxarum ⁊ tybiarum ⁊ pedum ut de malo mortuo ⁊ de flegmate salso ⁊ cancrenis de doloribus ⁊ anulis que in calcaneo fiunt: quia de elephantia ⁊ uaricibus in de apostematibus est dictum. de clauis ⁊ porris in pma doctria istius sexti est dictum. De egritudinibus vnguium in capitulo manuum dicte sunt.

Rubrice septimi libri.

Tractatus septimus qui antidotarium dicit duas continens doctrinas.

Doctrina prima est de vniuersalibus antidotis seu auxilijs.

Doctrina secunda erit de particularibus.

Prima doctrina octo habet capitula.

Capituluꝫ primum de flobothomia uētosis ⁊ sanguisugis.

Capitulum secundum de medicinis digerentibus ⁊ purgātib⁹ humores ⁊ de uomitu clisterijs ⁊ suppositorijs.

Capitulum tertium de cauterijs ⁊ formis earum.

Capitulum quartum de operationibus ⁊ artificio operandi antidota localia que in arte competūt cyrurgie: in q̊ dicetur de ablutione olei cere ⁊ terbentine atq; butyri. de lauatione calcis. de lauatione ⁊ preparatione thucie. ⁊ omnium metallorum. de combustione cuperose ⁊ cōsimilium. de preparatione medicinarum cōpositarum. Quomodo fiunt olea: quomō fiunt vnguenta: quomodo emplastra: quomodo embroce ⁊ epithimata: ⁊ in genere quomodo componuntur alia multa.

Capituluꝫ quintum de antidotis localibus apostematum in quo tractabitur de medicinis repercussiuis attractiuis: ac etiam resolutiuis ⁊ mollificatiuis: ⁊ de maturatiuis ⁊ de mundificatiuis: ac etiam abstersiuis ⁊ lauatiuis consequenter de dolorum sedantibus.

Capitulum sextum de antidotis localibus vulnerum ⁊ ulcerum in quo tractabitur de medicinis restringētibus sanguinem ⁊ de medicinis incarnatiuis ⁊ de consolidatiuis ⁊ de medicinis causticis ⁊ corrosiuis.

Capitulum septimum de medicinis fracturaruꝫ ⁊ dislocationum in quo tractabit̄ de medicinis glutinatiuis sparadrapis ⁊ ceroneis confortantibus membra. ⁊ de medicinis humectantibus ⁊ mollificātibus membra per malam restaurationem indurata.

Capitulum octauum de gradibus medicinarum cyrurgicalium.

Secunda doctrina de antidotis particularibus ⁊ appropriatis membris ⁊ habet octo capitula.

Capitulum primum de auxilijs proprijs capitis ⁊ partium eius.

Capitulum secundum de auxilijs morborum faciei ⁊ partium eius ut est decoloratio ⁊ passiones oculorū nariuꝫ aurium dentium ⁊ gingiuarum.

Capitulum tertium de auxilijs morborum colli.

Capitulum quartum de auxilijs humerorum ⁊ manuum ⁊ dorsi.

Capitulum quintum de auxilijs pectoris.

Capitulum sextum de auxilijs uentris ut est ydropisis ⁊ dolor renum.

Capitulum septimum de auxilijs ancharum ⁊ partiū procedentium ab eis uelut est virga testiculi didimi matrix ⁊ anus.

Capitulum octauum de auxilijs coxarum ⁊ partium inferiorum.

In nomine dei misericordis. Incipit tractatus primus istius operis: ⁊ est de anathomia continens duas doctrinas.

¶ Doctrina prima est de anathomia membrorum cōmunium vniuersalium ⁊ simplicium.

¶ Doctrina secunda erit membrorum propriorum particularium ⁊ compositorum.

Doctrina prima habebit quinque capitula.

¶ De anathomia ⁊ natura membroꝝ vniuersaliter. Cap. I.

Quoniam ſm Galienū medicorum lucernaȝ in libro 9° de vtilitatibus ꝑticularum. cap° penult. q̄tuoꝛ sunt cōmoditates scīe anathomie. Una vtiqȝ ⁊ maxime ad dei potētie demōstrationē. Scđa ad ꝑticularuȝ
q
patiētiū dignotionē. Tertia ad futurarū dispōnū corꝑis ꝓnosticationē. Sed 4ª ad egritudinum curationē. pro tāto necessariū est ⁊ vtile cuicūqȝ medico ꝑscire ipsam anathomiā. Et hoc est qđ ipe. G. dicebat in ꝑn° libri sectarū seu interioꝝ medicoꝝ. Nō solū iuuenes sed etiā antiq studeāt cognoscere ꝑticulas ⁊ passiōes ipsarū: qꝛ curam opȝ diuersificare ſm diuās ipsarum. Et lȝ ea que incidūt sensibus apte cognoscanť: quecūqȝ vō in ꝓfundo occultata sunt viro indigent exercitato in anathomia ⁊ actibus ⁊ vtilitatib⁹ ipsarū: ⁊ ab illo loco sumiť ꝑncipiū totius curationis. ¶ In ꝑ° inq̄t libro mēbroꝝ dolētiū est inuētū ꝙ medicus debet eē sagax in notitia membroꝝ venientiū in quolibet loco. Et si hoc est vtile phisicis multo magis: imo necessariȷssimū est cyrurgicis iuxta doctrinā ipsiusmet in 6° terraꝑ. qui in arabica trāslatiōe de inge° sani. nūcupať. ¶ Cyrurgici ignorātes anathomiam peccāt multotiēs in incisionibus neruoꝝ ⁊ colligationum. Sed tu nām vniuscuiusqȝ ꝑticularū scies. Adhuc aūt pōnes ⁊ plasmationes: quā hn̄t in toto corpore ⁊ ſm vnūquodqȝ mēbroꝝ qn̄ ꝯtingit in eo fieri plagā apte cognosces si neruus est incisus uel nō seu colligatio. Quod Henri. de hermondauilla in ꝑ° li° cyrurgie sue per rationem sic deducit. Oīs artifex teneť scire subm in quo operať: aliqn̄ opando errat. Sed cyrurgicus est artifex sanitatis corꝑis humani: ergo teneť scire nām ⁊ cōpōnē ipsius. ⁊ per ꝯn̄s anathomiā. ¶ Cōfirmať per sile: qꝛ eodeȝ mō opať cecus in ligno ⁊ cyrurgicus in corꝑe / qn̄ anathomiā ignorat: sed cecus scindēs lignū sepissime / imo quasi semꝑ errat accipiēdo de ipso plus q̄ȝ debeat uel minus ergo siť cyrurgicus qn̄ anathomiaȝ ignorat. Ad instar enim sunt tales maloꝝ coquoꝝ de q̄bus dixit. G. in scđo terraꝑ. qui nō ſm articulos icidūt: ſȝ terūt q̄ssant ⁊ diuellūt. Sequiť ergo ꝙ necīū est medicis ꝑcipue cyrurgicis scire anathomiā. ¶ Et q̄ȝuis eēt eis necīū scire cum anathomia act⁹ ⁊ vtilitates mēbrorū que sunt tres radices ⁊ elemēta totius medicatiōis: ut in ꝑ° interioꝝ ꝯuenīēter deduciť: parcēdo lōgitudini ⁊ ꝯsidēdo ꝙ de ipsis complete tractauerūt. G. in. 17. tractatib⁹ de vtilitate ꝑticularū. ga tractat⁹ alios. xv. quos ipse fecit: ⁊ de curatione ⁊ anathomia: ut Halia. in fi. tegni testificat⁹ est adhuc trāslatos nō hēm⁹. Et Halia. ꝑª ꝑte libri de dispōne regali. ſmone. 2. ⁊. 3. ⁊ Aui. in suo can̄. li° ꝑ°. nō tn̄ poniť hic nisi grossa ⁊ m̄alis anathomia que dirigē possit cyrurgicū opantē in icisionib⁹ ⁊ reductionib⁹ mēbroꝝ. ¶ Est aūt anathomia recta diuisio ⁊ determinatio mēbroꝝ corꝑis cuiuscūqȝ ꝑcipue corꝑis humani: qꝛ de illo est itētio tota istius artis. Et diciť ab ana qđ est rectū ⁊ thomos qđ est diuisio quasi recta diuisio. Anathomia ingriť dupl'r. vno mō per libroꝝ doctrinā: qui modus lȝ sit vtilis: nō est tn̄ sufficiens ad enarrādū ea que solū sensib⁹ cognoscunť. ꝑ° de vtili. cap° 8°. Et hoc est qđ Auerr. dicebat ꝑ° colliget. ¶ Et nos nō abbreuiauimus loq de anathomia nisi ꝑꝑ hoc ꝙ imaginatiua est breuioꝛ in istis ⁊ parua compatione eaꝝ rerū que existūt in ipsa. Alio mō per corpoꝝ mortuorū experiētiam. Expimur aūt in corꝑibus nouiter mortuis per decollationē uel suspēsionē: anathomia ad min⁹ mēbroꝝ officialiū interioꝝ carnis musculoꝝ ⁊ cutis ⁊ multarū uenarū atqȝ neruoꝝ: ꝑcipue quātū ad originem ſm ꝙ tractat Mūdinus Bonon̄. qui sup hoc scripsit ⁊ ipsaȝ fecit multotiēs: ⁊ magr̄ meus Bertucius per hūc modū situato corꝑe mortuo in bāno faciebat de ipso q̄tuoꝛ lectiones. In ꝑma tractabanť mēbra nutritiua: qꝛ citius putribilia. In 2ª mēbra spūalia. In 3ª mēbra aīata. In 4ª extremitates tractabanť. Et ſm cōcordationē sectarum in quolibet mēbro vidēda erāt. ix. s. cōpō / suba / cōplo / quātitas / nūs / figura / colligātia / act⁹ / atqȝ vtilitates: ⁊ que sūt egritudines que in ipso pn̄t ꝯtingere q̄bus per anathomiā in dignoscēdo ꝓnosticādo ac etiā curādo medicus possit auxiliari. ¶ Expimur ēt in corꝑibus deficcatis ad solē aut ꝯsumptis in terrā: aut eliq̄tis in aqua currēte: aut bulliēte anathomiā saltē ossiū cartilaginū iūcturarū neruoꝝ grossoꝝ thenātū ⁊ colligationum. Et per istos modos in corꝑibus hoīum asinoꝝ ⁊ porcoꝝ atqȝ alioꝝ multoꝝ aīaliū ad notitiam ꝑueniť anathomie: ⁊ per alias picturas: sicut fecit Henricus ꝑdictus: qui cū. xiij. picturis visus est anathomiā demōstrare. ¶ Oȝ aūt sit corp⁹ humanū / qꝛ de illo fit sermo in tota medicina. Patet ꝙ est vnū totum rōne decoratū ex multis ⁊ diuersis membris seu ꝑticulis cōpositū. Membrū aūt seu particula ſm. G. in ꝑmo de utilitate particu. est quoddā corpus qđ oīno nō est sepatum nec alteri ꝯiūctū. Et diciť ibidem ꝙ quedam sunt maiores quedā minores ⁊ hec q̄dē in aliā speciem diuisibiles. Et hoc est qđ Aui. per alia uerba dixit in suo canon̄. li° ꝑ°. ꝙ mēbra sunt corꝑa que ex ꝑma generanť humoꝝ cōmixtione. Et sequiť ꝙ mēbroꝝ quedā sunt simplicia: quedā cōposita: loquēdo de simplici ⁊ cōposito: ut medicus ꝯsiderat large. Simplicia vō sunt cōsilia que nō sunt in aliā spēm diuisibilia: imo quamcūqȝ partē sensibilē recipis erit coicās toti noīe ⁊ rōne: ⁊ sunt x. videlicet: cartilago: os: nerui: uene: artarie: pāniculi: ligamēta: chorde cutis: atqȝ caro: ⁊ cum eis nūanť pinguedo ⁊ pili ⁊ vngues: que lȝ nō sint mēbra / sed supfluitates hn̄t tn̄ vtilitatē quādam ⁊ gn̄atione ut mēbra: sicut in 2° tegni innuebať. Et istoꝝ quedā sunt sanguinea: q̄b⁹ est uera regn̄atio ⁊ cōsolidatio: qꝛ a sanguine generantur ut sunt caro ⁊ pinguedo: quedam aūt sunt spermatica: qꝛ a spermate habēt ortum: q̄bus non est regeneratio nec cōsolidatio uera: ut sunt ossa ⁊ omnia alia mēbra a ꝑdictis. ¶ Et ꝓpterea membrorum simpliciū: quedam sunt calida ⁊ humida: quedam frigida ⁊ humida: quedam frigida ⁊ sicca. Calida autem ⁊ sicca non diciť aliqua membra: qꝛ ultra naturam cutis ad quam comparanť omnia non inueniť aliqđ membrum simplex calidius ⁊ siccius ipsa. Cutis enim est media nō solum humanarum particularum: sed etiam totius subē generatoꝝ ⁊ corruptoruȝ ſm. G. 2° de cōplexionibus. capl'o ultimo. ¶ Calida ⁊ humida mēbra diciť sanguis saltim materialiter. Spiritus ⁊ caro ⁊ humiditates naturales incedūt ista via: ut dicit Auer. 2° sui colliget. ¶ Frigida ⁊ humida sunt flegma adeps seu pinguedo atqȝ medulla. ¶ Sed frigida ⁊ sicca sunt ſm suos gradus: reliqua omnia ut os cartilago pili chorde ligamēta nerui uene atqȝ panniculi: ⁊ hoc est pelagus in quo non licet medicum nauigare. Cōueniēs aūt est medico recipe cōplexiones ipsorum mēbrorum a philosopho naturali. ¶ Composita membra sunt que a predictis simplicibus seu cōsimilibus componuntur: ⁊ ideo etherogenea sunt ⁊ diuidi possunt in alias species: qꝛ in membris cōsimilibus: ⁊ quelibet pars ipsorū non seruat rationem totius: uocanť autem organica ⁊ instrumētalia: qꝛ sunt anime instrumenta: ut manus facies cor ⁊ epar. Propter quod Gal. in 2° de utilitate particularū capitulo finali. Natura idoneos ad anime mores ⁊

virtutes corporis vniuersas cōstruit particulas. Et istoꝝ quedā sunt ꝑncipalia: quedā nō ꝑncipalia. Principalia sunt cor ⁊ epar cerebrū ⁊ testiculi. Nō ꝑncipalia sunt oīa alia: ⁊ istoꝝ quedā sunt minora ut oculus nasus manus: quedā maiora ut caput facies collū homoplata: ⁊ cetera octo quibus quātū est de p̄nti totū corpus diuidit᷑ gratia cyrurgicalis doctrine. ¶ Et lȝ ꝑdicta membra organica sint ex pluribus cōposita grā actionis ⁊ passionis ipsorū cum debita q̄litate ⁊ quantitate ⁊ vniuersa plasmatione. vna tn̄ simplex ⁊ cōsimilis inter ipsas est ꝑncipiū totius actus. relique vͦo sunt grā utilitatis. Quedā q̄dem ut melius actus fiat. Alie vͦo sine q̄bus non erat possibile eum fieri. Alie aūt pro custodia oīum harum create sunt: put hec deducunt᷑ in manibus: in ꝑ° ⁊ 2° de utilitate ꝑticularum. ⁊ per ꝯn̄s in sequētibus libris in oībus alijs membris: ita ꝙ tu intelligas ut dicit in 4° ꝭm Arꝭ. nullū corpus eē ociosum nec frustra. sed eē factū ꝭm necessitatem cum cōuenienti cōplxone ⁊ cōpōne diuersas quasdā a creatore largitas virtutes. Que q̄dem sortiunt᷑ in compositis mēbris ex simplicibus sicut in simplicibus ex elemētis. ¶ Cor enim qd̄ est ꝑmum mēbrū organicū ex ligamētis ⁊ pāniculis ⁊ ex carne dura lacertosa: ex q̄bus cōpositum est dicit᷑ eē siccū ex multitudine spūum exn̄tium in eo: q: est sicut clibanū igneū totius corpis: dicit᷑ eē calidum. Arguūt enim medici cor eē calidū ⁊ siccum: phisici tn̄/q: est ꝑncipium vite eum forte dicūt eē tēperatū: aut ad calidum ⁊ humiduȝ esse decliue. ¶ Sed id qd̄ videt᷑ de epate ex sui eēntia est ꝙ sit calidū ⁊ humidū: q: maior pars suarum partiū est carnosa sanguinea: ⁊ cum hoc ad ipm̄ mittunt᷑ multe artaria. ¶ Et cerebrū est frigidum ⁊ humidū: lȝ habeat subam medullosam dicit᷑ tn̄ a medulla/q: est ab humoribus: cerebrū a spermate: ⁊ dicit᷑ calm̄ ꝭm nām: in 2° de partibus aīaliuȝ. ¶ Sed splen ⁊ renes ipsi etiam sunt de mēbris calidis ⁊ humidis: q̄uis renes sint sub splene in gradu/ꝓpter grossitiē sanguinis q̄ stat in splene. sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate. ¶ Et caro pulmone ponit᷑ minus humida pinguedine q: nō effundit᷑ cum calefit ꝭm Gal. ubi supra. Calida etiam dicit᷑ eē/q: nutrit᷑ subtiliori sanguine sibi a corde trāsmisso: ut ipse idem Gal. dicebat 4° de utilitate: ⁊ ita per ꝯn̄s est sillogiçādū de cōplexionibus alioꝝ membroruȝ cōpositoꝝ: ꝙ est talis cōplexionis qualis resultat ex aduenientibus ⁊ componētibus ipsa.

¶ De anathomia cutis ⁊ pinguedinis carnis atq̄ musculorum. Cap. II.

Incipiendum est a cuti: q: illa ꝑmo occurrit in faciēdo anathomiā. Est aūt cutis coopimentum corpis ⁊ ex filis neruoꝝ uenarū ⁊ artariarū cōtextum ad defensionē ⁊ largitionē sensus creatum. Cuius due sunt spēs: quedam coopit mēbra extrinseca: ⁊ illa ꝓprie dicit᷑ cutis. Et istius vndecimo de utilitate capl̄o 5° notantur q̄nque differētie. Alia coopit intrinseca mēbra: ⁊ illa proprie pāniculus dicit᷑: ut celle cerebri ⁊ piocraneuȝ cooperiēs craneū/⁊ reliq̄ corpis ossa: pleura siifac ꝑcordium cordis ⁊ oīum alioꝝ viscerum pāniculi. ¶ Pinguedo sequitur post: ⁊ est ut oleum calefaciēs ⁊ humectās membra. Cuius sunt due spēs: quedam extrinseca iuxta cutiȝ que ꝓprie adeps nuncupat᷑: quedā intrinseca iuxta uentrem ⁊ renes que assungia ꝓprie dicit᷑. ¶ Cōsequēter occurrit caro: cuius sunt tres spēs. s. caro simplex ⁊ pura que pauca est: ⁊ soluȝ repit᷑ in capite virge ⁊ inter dētes. Alia est caro glādulosa seu nodosa: sicut caro testiculoꝝ ⁊ mamillarum atq̄ emūctorioꝝ. Sed tertia caro est musculosa seu lacertosa ⁊ talis est multa ⁊ reperit᷑ per totum corpus ubicūq̄ est motꝰ liq̄dus ⁊ electiuus. Musculus autem est organū motus liq̄di ⁊ electi in de utilitate particularum. ⁊ in de motibus liq̄dis ⁊ manifestis per totuȝ. ¶ Et lȝ musculi quātum ad sensum sint membra simplicia: sunt tamē ꝭm ueritatem cōposita ex neruis ⁊ ligamētis ac eoꝝ villis carne implēte ⁊ pāniculo cooperiente: ⁊ ita vult Aui. in ꝑmo libᵒ canon̄. sui. Musculus ⁊ lacertꝰ idem sunt: sed dicit᷑ musculus ad formam muris: ⁊ lacertus ad formam lacerti. Sunt enim ista aīalia ab utraq̄ parte gracilia ⁊ lōga saltim uersus caudā. in medio eniȝ grossa ita ⁊ musculi siue lacerti. Non obstante Henrico qui videt᷑ inter ipsos differentiam assignare.

¶ Unde notādum iuxta intētionem Gal. per totū de utilitate particu. ꝙ postq̄ musculus cōpositus est/ut dictuȝ est ab ipso descēdūt chorde ⁊ ligamēta rotūda: ⁊ duȝ ueniūt ꝓpe iūcturas dilatant᷑ ⁊ ligāt in circuitu iuncturam vna cum pāno cooperiēte ossa ⁊ mouēt eam: ⁊ qn̄ exiuerunt iūcturam iterum rotūdant᷑ ⁊ reducunt᷑ in chordam ⁊ cum carne faciūt alium musculum ⁊ ab illo iteruȝ exit chorda ⁊ ligamētum ⁊ dilatant᷑ ⁊ ligāt in circuitu iuncturam sequētem ⁊ mouēt eam: ⁊ ita non cessat usq̄ ad extremas particulas: ⁊ ꝭm hoc semꝑ musculus an̄cedit iūcturam sequētē ⁊ mouet eam: ⁊ mēbrū qd̄ mouet: ⁊ hoc declarat᷑ in brachijs. Nerui qui a nucha colli delegātur ad brachia accipiunt formam musculi in collo ⁊ pectore. Deinde ueniēdo ad iūcturam spatule ꝓijcit᷑ chorda ⁊ dilatat᷑ ⁊ cōpꝛhēdit totam iūcturam ⁊ implātat᷑ in osse adiutorij ⁊ mouet ipsum: ⁊ quādo exit de iunctura humeri ad duos uel tres digitos rotūdat᷑ ⁊ reducit᷑ in chorda: ⁊ cum carne ⁊ ligamēto qd̄ exit a capite ossis spatule facit musculos supra medium adiutorij de q̄bus exit chorda que ad tres digitos de cubito ampliat᷑ ⁊ cōpꝛhendit totum cubitum ⁊ mouet brachium paruum. Et post alios tres digitos rotūdat᷑ ⁊ reducit᷑ in chordam: que ingredit᷑ cum ligamēto qd̄ exit a cubito ⁊ carne facit musculos supra medium brachij dicti de quo exit chorda que ad tres digitos de iūctura manus parue ampliat᷑ ⁊ apꝑhēdit totam iūcturam manus dicte ⁊ post rotūdat᷑ ⁊ ingredit᷑ musculus in medio manus de quo chorde mouentes digitos exeūt. ¶ Ex q̄bus appet ꝙ vulnera que sunt ad tres digitos ꝓpe iūcturas sunt ꝑiculosa: q: chorde neruose ibi sunt denudate a carne ⁊ appentes: quoꝝ pūctura spasmi est gn̄atiua: ⁊ per ꝯn̄s mortis inductiua ꝭm Gal. in 3° tegni ⁊ 4° terrapē. ¶ Lacerti siue musculi auctoritate Haliab. ꝑte ꝑª. ꝭmone 3° de regali dispōne differūt q̄nque rebꝰ/quātitate/figura/pōne/cōpōne/atq̄ chordarū origine. Un̄. G. in 6° de utili. q̄tuor sunt pōnes musculoꝝ/recta/trāsuersa: ⁊ due oblique. sunt enim oēs musculi. 531. ꝭm Aui. liᵒ ꝑmo de anathomia musculoꝝ.

¶ De anathomia neruoꝝ ligamētoꝝ ⁊ chordaꝝ. Cap. III.

Quia musculi ex neruis ligamentis ⁊ carne cōponūtur post anathomiā carnis musculose de ipsis est dicēdū. ¶ Neruus est mēbrū simplex ad tribuēdū ceteris partibus sensum ⁊ motum creatum. Et ꝓp hoc Gal. in 4° de utili. capᵒ finali. dicebat tres sunt intētiones nature distributionis neruoꝝ. vna q̄dem grā sensus in sensitiuis organis. Alia vͦo motus in motiuis. Alia vͦo in oībus alijs ad dignotionē tristāium. Et bn̄ dicit sensitiuis q: ad cartilagines neq̄ ad ossa neq̄ ad multas carnes glādulosas nō implātant᷑ nerui. Ad dentes vͦo implātari vident᷑: ut dicebat in 6° libri allegati. ¶ Nerui eni oēs a cerebro per se uel per nuchā ipsius vicariam oriunt᷑ ut᷑ manifestant᷑: ⁊ in hoc ꝯuenit cois schola phoꝝ ⁊ medicorum. vn̄ nerui qui oriunt᷑ a ꝑte an̄riori cerebri tales sunt ut ꝑs illa molliores ⁊ ad dādū sensum ꝓmptiores. Quidā vͦo a posteriori ꝑte a nucha que descēdit ab eo ⁊ tales sunt duriores ⁊ ad motum manifestiores. ¶ Utruȝ aūt sensus ⁊ motus ferant᷑ per vnū neruū aut per diuersos. Gal. videt᷑ tenere in ꝑ° de interioribꝰ. ⁊ 4° de morbo. ꝙ aliquotiēs per vnū: aliquotiēs per diūsos. Et hoc idē tenet schola nr̄a mōtispessulani. difficilis est mā. Et difficilius est inuestigare utrū ꝑdicta deferant᷑ subalr̄ aut radi/

calr:qre meli^{9} est eã obdormire. ¶ Quicqd sit septẽ sũt paria neruoꝝ que imediate oriunť a cerebro z.xxx.que per mediũ nuche z vnũ sine comite:qui orit p finẽ ossariȷ:ut ponit Haliab.ꝑmone 2° ptis p^{e}libri regał dispõnis.
¶ Ligamẽta sũt de neruoꝝ nã ab ossib^{9} tñ oriunť:q̃rũ sũt duo modi:q̃dã ligãt ossa ab itra:q̃dã ab ex ligãt totã iũcturã.ita dicebat.G.12.de util.cap^{o} p^{o}. Ossiũ articulatio in circuitu cõprehẽdit ligamẽtis fortibus z remissiuis.
¶ Chorde seu tenãtes qd idẽ est sunt ẽt de nã neruoruz z magis.nã sicut ligamẽta sũt media iter neruos z ossa:ita z ista inter ligamẽta z neruos a musculis oriunť z a neruis suscipiũt sensus z mot^{9} qb^{9} mouenť mẽbra. Et ut dictũ est lz sint rotũda dũ exeũt musculos/ampliant dũ ueniũt ad articulos.situanť enim in circuitu mẽbri:ita q̧ intrinseci trahũt mẽbrũ:extrinseci v̊o ipm extẽdunt. Est tñ q̧ qñ vnus trahit q̧ alter relaxať.z ideo per incisionẽ extrinsecã pdiť flexio per intrinsecã extẽsio:ita ponit Gał. in ꝑmo z.12.de utilitate particularum.
¶ De anathomia uenarũ z artariarum. Cap.IIII.

i Icet uene z arterie ꝑm itẽtionẽ.G. in.16.de utilitate pticularũ.differãt q̃tuz ad ꝓncipia:q: uene oriũtur ab epate:artarie a corde:z in aliqb^{9} locis sepať uena ab artaria:ut in manifesto brachioꝝ z in rete mirabili:artaria tñ nulla repiť sine uena:q̃si in residuo corpis coionẽ hñt z distributionẽ similem:z pp hoc de ipsis sufficit cyrurgico i sił tacẽ ꝑmonẽ:z ita fecit Gał.i loco p̃allegato. ¶ Quid aũt est uena:q: locus sanguis nutrimẽtalis. ¶ Quid autẽ artaria:q: locus sanguis spũalis notũ est apd omnes. ¶ Ista aũt uasa postq̃ orta sunt a suis ꝓncipijs bifurcantur z vna ps tẽdit supius z alia iferius:z quelibet ps ramificať: z ramificãdo deduciť ad extrema corpis ad nutriẽdũ z uiuificãdũ mẽbra vniuersa. ¶ Particulares uene que sui magnitudine emorrosagie piculũ inferunt:dicenť in anathomia magnorum membrorum.
¶ De anathomia ossium cartilaginum vnguium z pilorum. Cap.V.

u Ltimo anathomiçanť ossa:q: illa sunt i pfundo corpis.vñ ossa sunt pticule duriores toti^{9} corpis:z sũt fundamẽtũ z sustẽtaculũ oium aliarũ pticularũ. Est tñ q̧ cũ h̃ aliq̃ sunt ad custodiã z tutelã pticulaꝝ iterioꝝ ut craneũ pect^{9}atq̧ dorsum. ¶ Sunt eni ossa in corpe nr̃o postq̃ fuerint bñ cõputata ꝑz Aui.p^{o} cañ.sui.248.ꝑter sisamiã z os laude in quo fundať lingua. ¶ Ossa corpis recipiũt diuisitates penes nũm z formã mãe. Quedam ratione sui. Alie rõne iũcturarũ in se hñt diuisitatẽ:q: q̃daz sunt medullosa: q̃dã nõ hñt ipsam. Itẽ q̃dã sũt recta:q̃dã tortuosa:q̃dã ẽt sũt magna:q̃dã pua. ¶ Oia eni ossa grossiora sunt apd iũcturã q̃ circa mediũ.rõne iũcturarũ hñt diuisitates:q: q̃dã hñt additiones intrãtes:quedã uacuitates recipientes:quedã utrũq̧:quedã neutrũ. ¶ Que aũt hñt additiones z uacuitates dictas:quedã clauales ut dẽtes:quedã serratiles ut craneũ:quedã nodosas in utroq̧ capite ut ulna z coxa:quedã foueales ut focilia:quedã utrunq̧ ut digiti. Que v̊o carẽt utroq̧ iũgunť solidatiue:z talia hñtia tales rotũditates z foueas ꝓprie faciũt iũcturam:q bus accidit dislocatio.alijs v̊o separatio.
¶ Cartilago q̃si est de natura ossis:est tamen ipso mollior z est facta ad defectum ossis supplẽdũ ut in palpebris naribus z auribus z ut melior fiat coniũctio ossium cuz vicinantibus ut in thorace z in anchis z in extremitatibus ipsorum ne in motu cassarentur.
¶ Ungues sunt facte in extremitatibus membrorum ad melius capiendum.
¶ Pili v̊o sunt facti ad decorandum z purgandum.

Doctrina.II. De anathomia mẽbroꝝ cõpositoꝝ z propriorum.

¶ De anathomia olle capitis z partiũ eius. Cap.I.

e Xpedita anathomia mẽbroruz simpliciũ z toti corpori coium ueniẽdũ est ad anathomiã mẽbroꝝ cõpositoꝝ z singulariũ. Et lz sicut dictũ est quedã sint maiora quedã minora nihilomin^{9} anathomia ipsoꝝ tractabiť in 8.capl̃is ꝑm diuisionẽ pticulariũ maioꝝ.2° q: talis diuisio sensibilis est magis manifesta:z cũ hoc modus medicãdi uariať ꝑm ipsam. ¶ Incipieť tñ hic a capite precipue a cerebro z ab olla ꝯtinẽte ipm:pp hoc/q: ipm loc^{9} z habitatio rõnalis aie existit:ut ipsemet.G.dixit in de utilitate pti.li^{o} 9°.cap^{o} 4°.z p^{o} de custodia sanitatis ca^{o} 9°. Idẽ habeť 3° interioꝝ.z in cõmẽ.3.regiminis acu.
¶ Circa ollã capitis z ptes ipsi^{9} ingrẽda sũt illa nouẽ que dicta sũt supi^{9} per cõmẽ.alexãdrinũ in li^{o} sectarũ que requirunť in quolibet mẽbro.s.iuuamẽtũ/positio/colligãtia/quãtitas/figura/suba/cõplo/nũs ptiũ / z egritudies.
¶ Olla capitis ꝑm pħm diciť ps capillata in qua mẽbra aiata ꝯtinenť:z in h̃ appet ei^{9} iuuamẽtũ. ¶ Ei^{9} eni positio z sit^{9} est in altiori loco toti^{9} corpis:utrũ pp oculos aut pp qd cyrurgic^{9} nõ hẽt ꝯsiderare. ¶ Colligãtia est manifesta:q: cũ facie z collo.ab ipso eni ꝓducunť oẽs pticule z musculi mouẽtes caput in collo iplãtanť.vñ Halia. in 3° ꝑmone pti.ꝓme.lacerti caput mouẽtes sunt duplices.altera eoꝝ spẽs ꝓpe caput mouet sine alijs:originez hñtes post auriculas quousq̧ pueniũt ad furculas. scda aũt cõmunis est ipsi capiti z collo de qb^{9} diceť in collo.
¶ Quãtitas ipsi^{9} olle est maioris capacitatis cũ cerebꝝ in hoie sit mai^{9} ceteris aialib^{9} q̃titatis eq̃lis. ¶ Forma ei^{9} est rotũda ad modũ spe ex utraq̧ pte leniter compsse z ꝑm h̃ gibbosa opz fieri:q: ꝑm posteriora z añriora i 2° tegni. Et cãm isti^{9} figure dicebat.G.8° de utilitate pticularũ cap^{o} penul^{o}.oium figurarũ ingt vix passibilis:ac ẽt z maxima z capacissima oium eq̃lẽ hñtiũ pimetrũ est rotũda. ¶ Suba ẽt ei^{9} appebit eẽ ossuosa z pãnicularis ac medullaris. Et cõplo frigida per nũm ptiũ ipsi^{9}. ¶ Partes aũt olle capitis ꝑm Aui.in suo cañ.li^{o} 3°.cap^{o} p^{o}.sũt x.aut.xj.vz cõtinẽtes z totidẽ ꝯtẽte. ¶ Primo ab ex sũt capilli:post cutis:deinde caro musculosa:deinde panniculus grossus:post v̊o craneũ:subsequẽter ab itra.ꝑmo sunt dura mr̃ z pia mr̃:deide suba cerebri:post v̊o de sb^{9}tus cerebrũ iterum pia mr̃ z dura mr̃:ultimo rete mirabile:deinde os qd est cerebri basis:z explãtationes neruoꝝ oriẽtiũ ab eodẽ:de qbus per ordinem est dicenduz.
¶ De pilis cute z carne musculosa satis est supi^{9} dictũ.
¶ De grosso pãniculo quẽ.G.uocat picraneum qui coopit totũ craneũ. Est sciẽdũ q̧ est neruosus z oriť a dura mr̃e z ligať ab ea cũ ligamẽtis neruis uenis intrãtib^{9} z exeũtibus per cõmissuras cranei. ¶ Cõsequẽter inueniť os qd craneũ nũcupať z non ex vno osse ꝯtinuo:sed ex septẽ cõiũguis ordinatũ ad hoc q̧ si acciderit lesio in vno nõ trãseat ad aliud z cõiũgunť cũ cõmissuris serratilibus ut uapores ab ipso cerebro ualeãt expirare. ꝑmuz ossiũ olle capitis est a pte añriori z est coronale dictum: qd durat a medio orbitarũ usq̧ ad cõmissurã trãsuersantem craneũ:z sunt in eo foramina oculoꝝ z colatoria nariũ puta per quãdã additionẽ ossualẽ ad modũ criste galline a qua implãtať cartilago diuidẽs nares. Est tñ sciẽdũ q̧ coronale aliquotiẽs inueniť diuisum cuz cõmissura in medio frõtis trãsuersalr̃:qd utplurimũ in mulieribus repiť. ¶ 2^{m} os est a pte posteriori dictũ occipitiale z ꝯcludiť per quãdã cõmissurã descẽdẽtẽ trãsuersalr̃ ad modũ lr̃e caude cifre de.7.z est durũ pforatũ inferi^{9} p vñ descẽdit nucha a cerebro per mediũ spõdiliũ usq̧ ad finẽ dorsi. ¶ 3^{m} z 4^{m} sunt in medio lateralr̃ dicti parietales z diuidunť per quãdã cõmissurã ꝑm lõgitudinẽ olle z per duas cõmissuras dictas usq̧ ad ossa auriũ z sunt q̃drata. ¶ 5^{m} z sextũ sunt ossa dicta petrosa:q: dura:z dicta etiam mẽdosa:q: squamose cõiũgunť cum parietib^{9}

dictis:in qbꝰ sunt foramina auriū:⁊ additiões mamilla/
res emūctorioꝝ:⁊ ꝑducunt̃ ſm lōgitudinē pietaliū dcā
rū a cōmissura laude usq̃ ad medium ossium timpoꝝ.
¶ 7ᵐ os est basillare seu baxillare:qd̄ uelut cuneꝰ est fir
mās ⁊ sustinēs oia dicta ossa sup̃ palatū:⁊ in eo sunt fora
mina ⁊ spōgiositates multe ad expurgādū superfluitates
grossas:⁊ cū h̄ durissimā h̄ēt subam. ¶ Sūt ḡ septē ossa
olle capitis:⁊ ita iueniunt̃ in capitibꝰ mortuoꝝ coctis ⁊
diuisis cū aq̄ bulliēte. ¶ Etiā nūat ea.G.xj.de utili.caᵒ
2ᵒ.ultra duo ossa mouit bregmatis que ꝯtinent̃ vndiq̃
a duobꝰ ossibꝰ duris ⁊ dēsis ⁊ osse posteriꝰ ⁊ añriꝰ in quo
applicant̃ ossa timporis.7ᵐ est illud qd̄ ſm palatū basil/
lare qd̄ qdā superioris gene. Quidā v̄o capitis estimāt in
iacēs ambobꝰ ad istar cunei. ¶ Ex qbꝰ appet ꝙ Guill̃.⁊
Lāfrācus ⁊ ēt Hēricus male viderunt anathomiā:q̄ di
cūt os basillare eē sub osse laude:⁊ eē vnū de ossibꝰ colli.
Et dicūt ēt ossa petrosa eē addita sup̃ ossa pietalia ⁊ non
tāgētia cerebrū neq̃ eē de ꝑncipalibꝰ:cuiꝰ oppositū est.
¶ Sequit̃ ergo ꝙ septē sūt ossa ꝑncipalia ꝯtinētia cere/
brū:sūt tñ aliq̄ pua ossa nō ꝑncipalia pp aliq̄ iuuamenta:
ut os criste diuidēs collatoria nariū īfra coronale:⁊ ossa
paria que sūt faciei ⁊ nō olle:⁊ q̄dā sunt ossa arcualia:⁊ q̄
dā claualia s̄b osse auriū in qbꝰ iplātant̃ ⁊ firmant̃ muscu
li seu chorde mādibulā apiētes:⁊ ita nūat Haliab.ſmo
ne 2ᵒ.ptiꝰ.ꝑme libri regalis dispōnis.caᵒ de ossiū capitis
assignatiōe:⁊ pp h̄ dicebat.oia igit̃ que in craneo sūt os/
sa sunt.xv. ¶ Aui.v̄o q nō posuit nisi q̄nque itellexit de
h̄ntibꝰ ueras cōmissuras serratiles:q̄s tres posuit:cū aūt
eēnt alia duo vnū in quolibet latē h̄ntia cōmissuras squa
mosas ⁊ mēdosas nō negauit:imo in fine capl̃i sub ossi/
bus parū intellexit.⁊ hec sufficiāt de anathomia cranei ⁊
per ꝯñs pticularū q̄nque extrinsecus ꝯtinentium.

¶ Partes aūt itrīsecas ꝯtētas nō poteris demr̃are ad ocu
lū nisi diuidat̃ craneū aut aliq̄ serra ſm rotūditatē:⁊ tūc
eleuata pte superiori/ꝑmum qd̄ occurrit est dura mr̃ ⁊ pia
mr̃ ⁊ sūt duo pāniculi uenosi.vnꝰ a pte cranei:⁊ alter a p
te cerebri iuoluētes ⁊ coopiētes totā subāz ipsiꝰ. A dura
mr̃e orit̃ per cōmissuras picraneū.a pia mr̃e īfūdit̃ in ce
rebro nutrimētū ⁊ ueniūt eis uene ⁊ artarie ad itra p fo/
ramina ossiū iferioꝝ ⁊ ab ex̃ p cōmissuras ossiū superioꝝ.
¶ Deīde sequit̃ sub ipsis suba cerebri ⁊ est mollis ⁊ al/
ba figure rotūde seclusis additiōibꝰ que sūt in ipso:⁊ ad/
ditionibꝰ ipsiꝰ ſm lōgitudinē a medio ad añriꝰ gemināt/
tur ⁊ duplant̃ sensitiua ⁊ alia organa multa:⁊ si aliqd̄ ipo
rū patiat̃ reliquū famulet̃.8.de utilitate. ¶ Cerebrū ſm
lōgitudinē h̄ēt tres uētriculos:⁊ vnusq̄sq̃ uēter h̄ēt duas
ptes:⁊ in q̄libet pte organicat̃ vna v̄tꝰ. Jn ꝑma pte uētri
culi añrioris assignat̃ sensus cōis.in 2ᵃ imaginatiua. Jn
medio uētriculo situat̃ cogitatiua ⁊ rōnalis. Jn posterio/
ri v̄o ꝯuatiua ⁊ memoratiua:⁊ ꝙ iter istos uētriculos añ
rior est maior:mediꝰ mior:posterior mediocris:⁊ de vno
ad aliū sūt meatꝰ p quos trāseūt spūs ⁊ in añriori sunt ad
ditiōes mamillares in qbꝰ fundat̃ sensus odoratꝰ:⁊ ab
ipso in maiori pte oriunt̃ duo paria neruoꝝ sensitiuoꝝ q
ꝑducunt̃ ad oculos ⁊ ad aures ad linguā ⁊ ad stomacū
⁊ ad cetera mēbra ut dicet̃:⁊ organicoꝝ ⁊ foramina p vñ
trāseūt:⁊ quō nō nudi:ſ iuoluti pāniculis icidūt potestis
vidē. ¶ Circa mediū uētriculū nota locū uocatū lacuna
⁊ v̄miformis ⁊ anchaformis ⁊ carnes glādulosas replen
tes ⁊ sub panniculis rethe mirabile situat̃ artarijs solis a
corde ueniētibꝰ ꝯtextū in qbus fit per ebullitionē de spū
vitali aialis. ¶ Ultimo ispicies quō nucha uel dorsalis
medulla apegelifeda.i.a pte posteriori cerebri orit̃ ⁊ nō
nuda:ſ iuoluta duobꝰ pāniculis:quēadmodū ⁊ cerebrū
descēdēdo per mediū spōdiliū usq̃ ad finē dorsi:a q̄ oriū
tur ꝑncipal̃r nerui motiui ut iferiꝰ dicet̃.ipsa enim simi/
lis est cerebro:imo ps eius videt̃:⁊ ꝑpter hoc sinthoma
ta sua sunt sicut cerebri:ut dicit Gal̃.in.12ᵒ de utilitate pti
cularū.capᵒ.12ᵒ.⁊ ita est expedita anathomia olle capitis
⁊ partiū eius quātū ad.vj.que reqsita sunt in ipso.

¶ Restat nūc vidē de egritudinibꝰ. Olla capitis pōt pati
vulnera apata ⁊ malas cōplōnes. Ex qbꝰ appet ꝙ vulne
ra penetrātia totū craneū sūt piculosa ⁊ magis tāgētia te
las cerebri. Et adhuc plus tāgētia subam cerebri:propte
rea opationes circa cōmissuras sūt suspecte de casu dure
mr̃is sup̃ piā:⁊ de icisione cerebri. Oēs icisiōes capitis
debēt fieri ſm icessum piloꝝ:q̄ ita uadūt musculi. Mo/
dū ligādi dat ꝓpriū ꝑpter rotūditatē:ut dicit̃ infra.

¶ De anathomia faciei ⁊ partiū eius. Cap.II.

p **Articule** faciei sunt frōs/supcilia/ocu
li/nares/aures/timpora/ge
ne/os/⁊ mandibule cum dentibus suis.

Frons nō ꝯtinet nisi pellē ⁊ carnē musculosam:q̄
os qd̄ est subtus est de coronali qd̄ ſm su/
periorē tabulā eleuat̃ ⁊ ampliat̃ eius spōgiositas ac si eēt
ibi os duplicatū:⁊ facit formam superciliorum.

Supcilia aūt sunt ad decorē:⁊ pp oculos forma
ta:⁊ ideo pilis sunt ornata. Jncisiones
circa istas partes uel particulas debent fieri ſm longitu
dinem corporis:q̄ ita uadit musculus qui mouet super
cilia ⁊ non ſm rugas.

Oculi sunt instr̃a visus ⁊ sunt īfra orbitaꝫ que
est ps coronalis ⁊ ossiū timporuꝫ
collocati:quoꝝ originē in ꝑᵒ de utilitate.capᵒ finali:ita
narrat Gal̃. Neruos opticos opꝫ eē pforatos ut esset via
spūs:⁊ ꝓcedē a duabꝰ ptibus:⁊ ꝙ vniunt̃ iter craneū:⁊
postea sepant̃ ad quēlibet oculū de pte a qua oriunt̃ nō
cruciādo neq̃ ꝑmutādo se de dextris a sinistris ut puta/
uerūt qdā.sunt enim ipsi cōpositi ex septē tunicis ⁊ tribꝰ
aut q̄tuor humoribꝰ. ¶ De septē tunicis ꝑma ab ex̃ est
ꝯiūctiua alba ⁊ grossa que circundat totū oculū excepto
ꝙ appet de cornea ⁊ orit̃ a pāniculo coopiēte craneum.
Alie v̄o sunt mālr̃ tres circūeūtes totū oculū:⁊ pp di/
uersitatē coloꝝ uariātiū se circa medium oculi in loco di
cto yride dicunt̃ sex formal̃r tres a pte cerebri ⁊ tres ab
ex̃. Prima orit̃ a dura mr̃e:⁊ ps iterior dicit̃ sclirotica:ex
terior cornea. Scōa orit̃ a pia mr̃e ⁊ ps iterior dicit̃ secū
dina ⁊ exterior vuea:⁊ h̄ēt foramē pupille. Tertia orit̃ a
neruo optico:⁊ ps iterior dicit̃ retina:exterior sup̃ cristal
linū dicit̃ aranea. Et ita sunt septē tunice in oculo forma
liter distincte ⁊ nō nisi tres ſm ꝯtinuationē mālē. ¶ Ex
tribꝰ humoribꝰ. Primus est cristallinꝰ in medio oculi si/
tuatꝰ coloris cristalli forme grādinis in quo ꝑncipal̃r fū
dat̃ visus post ipm v̄sus cerebrū est vitreus sustinens ⁊
compr̄hēdēs a pte posteriori cristallinū qui ambo inuol/
uunt̃ cū pāniculo iā dicto in neruo optico. Post v̄o a p/
te anteriori magis est humor albugineus compr̄hēsus i/
ter dictā telā ⁊ illā que a pia mr̃e iā est orta. Quartuꝫ hu/
morē assignat Gal̃.⁊ ꝓbat in loco ꝑallegato in regione
pupille ethereū lucidū ⁊ totū spumosum:⁊ talis ponitur
cōpō oculi in se:nihilominꝰ h̄ēt neruos motiuos descen
dētes a scd̄o pari neruoꝝ:⁊ musculos sex ipm mouētes:
⁊ uenas ⁊ artarias ⁊ carnes spōgiosas circa lachrymales
spatia replētes. ¶ Et h̄ēt iuxta se palpebras cartilagino/
sas cū pilis determinatis superiores claudētes cū vno mu
sculo ⁊ apiētes cū duobꝰ trāsuersalibꝰ:quoꝝ iuuamenta
⁊ modi magis specificant̃ in Jesu de oculis ⁊ in Alcoa/
tim ⁊ in libris spālibꝰ oculoꝝ:cyrurgico tñ sufficiūt ista.

Forma nasi cōtinet ptes carnosas ⁊ ossuosas
atq̃ cartilaginosas.pars carnosa
habet cutim ⁊ duos musculos circa ipsius extremitateꝫ:
ps ossuosa habet duo ossa triangulata:quoꝝ angulus est
sup̃ nasum ⁊ bases iūgētes se ab vna pte per mediū lōgi
tudinis nasi:⁊ ab alia ſm genas.ps cartilaginosa est du/
plex.vna exterius que facit extremitatē nasi:alia iterius
que diuidit nares. ¶ Nares eni sunt duo canales ascē
dētes usq̃ ad ossa colatorij:ubi applicantur additiones
mamillares cerebri in qbus est odoratus ⁊ descēdentes

usq; ad palatum post wulā: per quos canales attrahitur fumalis euaporatio ad loca dicta ⁊ aer ĩspirat̃ ⁊ respirat̃ ad pulmonē tp̄e suo ⁊ cerebri expurgant̃ sup̄fluitates.

Aures carthilaginose ⁊ anfractuose sup̄ os petrosum ad audiēdū sunt ordinate: ad q̄s pueniūt foramina tortuosa dicti ossis ⁊ pori sui nerui de qn̄to pari neruoꝝ cerebri in q̄bus est audit᷒. Et sub aurib᷒ sunt carnes glādulose que sunt cerebri emūctoria iuxta que loca trāseūt uene: que ut dicit Lāfrācus: portāt ptem māe spmatice ad testiculos: que si incidant̃ pdit̃ generatio. Cuius ꝯtrariū tenet. G. ut in de flōmia recitat Auic̄.

Timpora gene ⁊ maxille sunt ptes laterales faciei ⁊ ꝯtinēt in se carnē musculosam cū uenis ⁊ artarijs ⁊ ptes ossuosas: musculi illarū ptium sunt multi. p᷒ sunt septē mouētes genas ⁊ labia supiora. ⁊ ƀz Aui. ueniūt a furcula ⁊ a ptib᷒ iferiorib᷒. Deide sūt xij. ƀm Haliab. qui mouēt mādibulā iferiorē: qdā eoruz apiēdo qui ueniūt a loco clausū a pte auriū: qdā claudēdo qui descēdūt de supi᷒ trāseūdo sub ansa ossiū timporis: ⁊ dicunt̃ timporales: ⁊ sūt ualde nobiles ⁊ sensitiui: quoꝝ lesio est multū piculosa. ⁊ iō nā sagaciter ad custodiēdū eas ansam dictā in ossib᷒ timpoꝝ ordinauit. Sunt ēt alij musculi ad molliēdū ⁊ masticādū ⁊ illi ueniūt a pomis maxillarū. Quib᷒ istis musculis ueniūt nerui de tertio pari neruoꝝ cerebri. Sūt ēt cū istis uene ⁊ artarie mľte ⁊ maxime circa timpora ⁊ āgulos oculoꝝ ⁊ labia utraq;. ¶ Partes ossuose. s. dictarū ptiū sunt multe. pmo ossa genarū: lz nō appeant nisi duo iūcta sub naso: sūt tn̄ nouē: ut dicit Gal. sunt ēt duo ossa paris seu timporis: que faciēdo vnā ptē orbite ⁊ eminētiā pomalē circa genas pducūt quādā additionē ossis petrosi ordinādo ansam dictam sub qua trāseūt ⁊ custodiunt̃ musculi timporales. Sūt ēt ossa mādibule inferioris: de q̄b᷒ dicit Gal. in xj° cap° penul. iferioris vō gene os vnā hēt in ipso solaz diuisionē nō oīno manifestā ƀm extremitatē barbe: quam pp dīdimationē dicebam᷒ factā: ⁊ in extremitatib᷒ habet rugalitatē circū oppositā vsus timporalē musculum tenentem rubriformes uocatas explantationes.

Cōsequēter ueniēdū est ad pticulas oris que sūt. v. labra de q̄b᷒ dictū est dētes lingua palatū ⁊ wula. ¶ Dētes q̄dē sunt de nā ossiū: lz dicant̃ hr̄e sēsus ƀz Gal. in. 16° de utiľ. h tn̄ est rōne quorūdā neruoꝝ descēdētiū a 3° pari ad radicē eoꝝ. sūt eniz utplurimū. xxxij. s. xvj. in q̄libet mādibula: lz in aliq̄bus nō iueniant̃ nisi. xviij. vz duo duales: duo q̄drupli: ⁊ duo canini: ⁊. viij. molares ⁊ duo caysales. ⁊ hn̄t radices infixas in mādibulis: qdā vnā: qdā duos: qdā tres: qdam q̄tuor: quorum iuuamenta sunt nota.

Lingua est pticula carnosa mollis ⁊ spongiosa ex multis neruis ligamētis uenis atq; artarijs cōposita pp gustū pncipaľr ordinata ad loquendū ⁊ cibū in ore gubnādū utilitatē pbēs ad ipsam ueniūt nerui gustatiui ⁊ motiui de 4° ⁊ de 6° pari neruoꝝ. hēt eniz nouē musculos qui ab additiōe sagittali ⁊ ab osse laudiformi oriunt̃. Sub ea sunt carnes glādulose in quibus sunt duo orificia per vnde egredit̃ saliua tanq; eius colamētū ⁊ humectatoriū ex natura ordinate retro ipsam linguam uersus palatū sunt fauces amigdale ⁊ wula pēdēs ad preparandum aerem suo iuuamento.

Palatum uocat̃ tota supior ps oris ⁊ est uelatū vna cū suis ptib᷒ quodā pāniculo orto a pāniculo anteriori ipsius stomaci ⁊ meri: ⁊ hec sufficiāt de partibus faciei. ¶ Egritudines pn̄t pati multas ⁊ diuersas: ad curationem quarū ⁊ pnosticationez multum conferunt prefata.

¶ De anathomia colli ⁊ partium dorsi. Cap. III.

Quid sit collū ⁊ q̄lis sit ei᷒ ⁊ colligātiā nullus ignorat. Or gr̄a faringe seu tracheē artarie: qd̄ idē est pncipaľr: ꝯñter gr̄a pticularū aliarū ascēdētiū ⁊ descēdētiū per ipm̄ factū sit. i. 8 de utiľ. pticu. ꝯueniēter est demōstratū. Sūt eni in collo duplices ptes: ꝯtinētes vz que ppe collū ꝯstituūt: ⁊ ꝯtētē que per ipm̄ trāseūt. ¶ Partes ꝯtinētes sunt carnes ⁊ cutis musculi ⁊ ligamēta ⁊ ossa. ¶ Cōtēte sūt trachea ysophagus siue meri: epiglotū siue guttur uel gula. nerui uene ⁊ artarie: ⁊ portio nuche siue dorsalis medulle: quorū anathomiā per ordinē dicamus icipiēdo a trachea tanq; a pncipali. ¶ Expedita anathomia ⁊ diuisa gula siue collū ƀm lōgitudinē an̄rius. Primo appebit trachea artaria que est via aeris ad pulmonē pcedēs de ipso ad guttur siue ad gulā uel epiglotū cōposita ex multis cartilaginosis anulis icōpletis a pte meri ꝯiunctis seriatim ⁊ ligatis cū pāniculo forti ⁊ leni. ¶ Deide post ipsam sup̄ spōdiles est meri siue ysophagus que est via cibi pcedens de gutture penetrādo dyafragma usq; ad uētrē siue stomacū: ⁊ est cōposita ex duab᷒ tunicis villulatis itrinseca ꝯtinuata cū pellicula oris ⁊ extrinseca carnosa: que qdē ꝯtinuant̃ cū pelliculis ipsi᷒ uētris. ¶ Sup̄ istas duas vias a pte oris gula est siue guttur uel epiglot᷒ qd̄ pro eodem reputo quātū est de pn̄ti: ⁊ est pticula cartilaginosa creata ut sit uocis instr̄m ⁊ clauis faringe tp̄e trāsglutiōis mediāte q̄dā additione linguiformi que est in altera ptium ei᷒ que qdē ex trib᷒ cartilagib᷒ est cōposita circa quam duo musculi iplātant̃ totū ⁊ singulas ptes mouētes ascēdēdo descēdēdo ⁊ alios mot᷒ faciēdo put in libro de uoce ⁊ de motib᷒ liq̄dis clarissime est deductū. ¶ Deinde ꝯsiderabis neruos duplices descēsiuos ad stomacū ⁊ ad viscera pp sensum reūsiuos reūtētes de iferi᷒ pp uocem supi᷒ iuxta epiglotū. ¶ Cōsiderabis ēt magnas uenas ⁊ artarias que ramificate iuxta furculā ascēdūt per latera colli ad ptes supiores que guidegi ⁊ appopletice pfūde seu subetales nūcupant̃: q̄rum icisio est ualde piculosa. ¶ Cōsequēter gr̄a ptiū ꝯtinētiū ⁊ faciētiū collū que sūt cutis carnes musculi ligamēta ⁊ ossa seu spōdilia septez videat̃ anathomia gn̄alis spōdiliū ⁊ dorsi toti᷒. ¶ Spōdile dicit̃ os ꝯstituēs dorsum foratū in medio per qd̄ nucha trāsit ⁊ in laterib᷒ per vn̄ nerui exeūt multa hn̄s additamēta ascēdētia ⁊ descēdētia ⁊ exteri᷒ faciētia spinā dorsi saltum media pcedētia. ¶ Dorsum est illud qd̄ uelut cepa seu carina posteri᷒ a capite usq; ad anū ex multis ⁊ uarijs spōdilib᷒ successiue ad tuēdum nucham ordinat̃. ¶ In dorso ait Gal. 12. ⁊. 13. utilitatis pticu. sūt q̄tuor maxime ptes. s. collū spatule lūbi: ⁊ uocatū ab aliq̄b᷒ sacruz os: ab aliq̄b᷒ amplū. Scd̄m in colluz sunt septē spōdiles ƀm methafrenū qd̄ spatula di. xij. ƀm lūbū. v. ƀm sacruz os q̄tuor. ¶ Sūt ergo ⁊ q̄tuor uere spōdiles ⁊ q̄tuor ossis sacri: ⁊ tres ossis caude que uere nō sūt spōdiles: sed similitudinarie ut vicarie: q̄re tres pme sunt ualde grosse ⁊ nō hn̄t additamēta nec foramina a latere: sed an̄: ⁊ sunt multū cartilaginose saltim ultime gracilātes se ad modū caude. Et ita in sūmo dicunt̃. xxx. spōdiles. Et si per quodlibet spōdile trāsit vnū par neruoꝝ oriētiū a nucha xxx. erūt paria neruoꝝ nuche ⁊ vnus sine comite que ab ultima ei᷒ orit̃ pte. Et si a cerebro septē erit sūma neruoruz. xxxviij. ut supius de neruis ⁊ in capite de nā nuche fuit dictū. ¶ Sūt etiā pterea in laterib᷒ spōdiliū dorsi p̄dicti ƀm lōgitudinē quedā carnes musculose adiacētes ut sunt neruis culcitra que vulgariter lōge appellantur: ⁊ cū hoc pāniculus uelut supra craneū: ⁊ alia ossa grossa ligās spōdiles oēs. ¶ Sūt ergo in collo spōdiles septē per latera: quoꝝ forata egrediunt̃ septē paria neruorū a portione nuche que ibi trāsit qui portāt sensum ⁊ motuz ad humeros ⁊ brachia ⁊ ad ptes aliquas capitis ⁊ ipsiusmet colli carnes colli sunt triplices lōgales pprie dicte ceruices iuxta spōdiles: ut dictū est iacētes musculose ex q̄bus fiūt thenātes mouētes caput ⁊ collū qui sunt. xx. in numero: ut ait. G. ⁊ carnes replētes uacua loca. ¶ Ligamēta coīa ligātia caput cū collo ⁊ spōdilibus sunt multa.

a pte añriori sunt duo grossa descēdētia de sub aurib^9 ad
furculā: a posteriori v̓o pte sūt alia maiora ligātia spondi
les dorsi in laterib^9 descēdētia ad spatulas alia maxima:
ita φ musculi tenaces ⁊ ligamēta stāt in circuitu colli cir
cūflectētia eleuātia ⁊ circūuoluētia collum ⁊ caput. absq;
eni nō est possibile facē articulationē ꝯm. G. ubi sup̄. Ex
qb^9 appent illa sex uel septē que ingrunt in quolibet mē
bro. ¶ Restat nūc vidē de egritudib^9. Collū multas pa
ti pōt egritudines ⁊ in se ⁊ in suis ꝯtētis: ut vulnera dislo
cationes apata que in eo oia sūt piculosa. Appet ḡ φ in
passiones in ipso debēt fieri ꝯm lōgū: q: talis est incessus
ptiū eius ꝓpriū modū dat ligādi ut dicet infra.

¶ De anothomia homoplatis ⁊ brachiorum seu manuū
magnarum. Cap. IIII.

p **Ost collū** sequit clibanū seu thorax
ꝫ q: sup̄ ptes supiores ip
sius ab ex̄ iplātant spatule: ⁊ per ꝯñs brachia. iō
de ipsis est ꝑus dicēdū homoplata spatula humerus pro
eodē sumunt de p̄nti: que aūt sūt ista ⁊ q̄lis est eoꝝ sit^9 ⁊
colligātia iā appuit. Ista aūt sunt ad app̄hēdēdū ⁊ defen
dēdū organa in ꝑmo de utilitate per totū. ¶ Creator lo
co armoꝝ hoiem manib^9 ⁊ rōne ꝑmuniuit: vñ dixit ue
re. G. Ari. q: manū añ organa ⁊ rōnem ante artes dixit.
¶ Partes aūt cōponētes ista sunt cutis caro uene arta
rie nerui musculi chorde ligamēta pāniculi cartilagines
atq; ossa de qb^9 per ordinē in istis est vidēdū. ¶ Et pri
mo de ipsa spatula in qua q̄lis est cutis ⁊ caro iā supi^9 est
dictū: musculi ⁊ chorde mouētes brachiū descēdētes de
collo ⁊ pectore per ipsam trāseūt ⁊ comp̄hēdētes ⁊ iuol
uētes iūcturā ossis wule siue adiutorij iplātant. ¶ Ner
ui a nucha colli deriuant: uene ⁊ artarie ab iferi^9 ramifi
cant / ut dictū est: uerū q: talia in spatulis nō multum ma
nifestant de ipsis ꝑmo abbreuiat. ¶ De ossib^9 est sciēdū
φ ipsa sunt duo. ꝑ^m est os spatulare a pte dorsi. 2^m est os
furcule a pte thoracis. ¶ Os spatulare q̄si assimilat pal
le: q: est latū ⁊ tenue a pte dorsi cū q̄dā eminētia tenui p
mediū a pte iūcture est aliquātulū lōgū rotūdum ad mo
dū manubrij cū trib^9 additamētis in fine. ¶ Pmū est
fouea que in medio recipiēs caput wule. 2^m est supius ⁊
curuū ⁊ acutū ad modū rostri porci. 3^m est a pte siluestri
magis curuū ad modū anchore. ¶ Os furcale est rotū
dū ⁊ firmat in ꝯcauitate q̄dā in pte supiori ossiū thoracis
⁊ hēt duas brachas. vna tendit ad vnū humerū: ⁊ alia ad
aliū ⁊ ligat ⁊ firmat illas duas additiones rostrales ut il
la fouealis de medio firmi^9 teneat caput wule in iunctu
ra. Nō sunt aūt illa additamēta ossa alia ab osse spatule:
ut dicūt Lāfrācus ⁊ Hēricus: sed sunt ptes subales ipsi^9
⁊ φ hoc sit ueꝝ expiētia docet. Et ita affirmat Gal. 13. de
utili. pti. cap^o 2° ⁊. 12. dicēs ipsas hōplatas caput accōmū
idest extremitatē humeri tegēs: ⁊ eā clavi copulās: sil' q
dē coopimētū ⁊ custodia debēs eē totius articulationis
que ꝯm humerū sil' qdē ⁊ ꝓhibet extre supi^9 caput bra
chij: ⁊ cū hoc hēt tres magnas colligationes exñtes de ca
pite humeri ad ulnā: ⁊ in circuitu stringit a maximis mu
sculis uenientibus a pectore ⁊ spatula implantatis ossi ul
ne mouētes eū: qdā tendētes supius: quidā inferius: q
dam eoꝝ circulariter conuertentes.

¶ Pars aūt sb̄ p̄dcā iūctura sb̄ assella di: que ex carnibus
glādulosis adiplet in qua emūctoriū cordis assignat.

Cōsequēter dicēdū est de brachio qd̄ manus
magna di: quā in tres magnas p
tes Gal. in 2° de utili. cap^o 2° diuidit. vna qdē ulna. alia
v̓o pāū brachiū. alia v̓o acroticha idest parua manus no
minat. ⁊ ipsa etiam habet ptes superius nominatas que
qualis est cutis ⁊ caro ut de alijs est manifestum.

¶ De arterijs aūt ⁊ uenis manifestis que iueniunt i bra
chijs sil' fit ꝑmo pp cām supi^9 dictā: postq̄ꝫ eni ipse rami
ficādo de suis ꝑncipijs uenerūt ad subassellas ramificā
tur ibi in duas ptes: q̄rū vna tēdit ad ptē exteriorem bra
chij: ⁊ alia ad interiorē. Illa que tēdit exterius statim ra
mificat: ⁊ vnus ramus ascēdit supius retro spatulā: ⁊ ad
caput: alter descēdēdo ramificat in duob^9: quoꝝ vnus di
uidit per brachiū exterius in multis ptibus: ⁊ dicitur fu
nis brachij. Alter v̓o ramus descēdit per partē supiorē
brachij: ⁊ manifestat in curuatura cubiti: ⁊ uocat ibi ce
phalica: ⁊ de illo descendit ad manum: ⁊ manifestat in
ter policem ⁊ indicem: ⁊ dicitur cephalica ocularis.

¶ Illa aūt ps que diuisa erat in subassellis que tendit ad
ptē interiorē descēdēdo: manifestat in curuatura cubiti:
⁊ dicit basilica. ⁊ de illo loco descēdit ad manū ⁊ manife
stat iter digitū mediū ⁊ auricularē: ⁊ dicit saluatella. Ab
istis duab^9 uenis dictis q̄ñ sunt in curuatura cubiti rami
ficat vnus ram^9 cois qui appet in medio ambaruꝫ que
dicit mediana siue corpalis. Sūt in brachio q̄tuor ul' q̄n
que grosse uene ⁊ totidē arterie: q̄rū incisio est piculosa
pp earū magnū sanguis fluxū. Plures enim sunt alij ra
mi de qb^9 pp earū puitatē cyrurgicus non habet curare.

¶ De neruis di: φ a nucha per spōdiles colli descēdūt ad
brachia singula q̄tuor notabiles nerui: vn^9 posteri^9: alter
añrius: alter supi^9: alter iferi^9. qui diuisi per totū: ul' p se
trāseūdo per ꝓfundū corpis: uel mixti cū musculis chor
dis ⁊ ligamētis sensuꝫ ⁊ motū deferūt brachijs vniūsis.

¶ Musculi ex neruis dictis carne ⁊ pāniculis efficiunt q̄
tuor ꝑncipales ⁊ magni. videlicet in adiutorio mouētes
brachiū pāū: ⁊ q̄tuor i ipso mouētes pāā manū: ⁊ q̄nque
in manu mouētes digitos: q̄rū chorde neruose sic mani
festant: ut supi^9 dictū fuit: ⁊ denudat a carne ad tres digi
tos ꝓpe iūcturā φ si vulnerarent magnū piculū iferrēt.

¶ Sunt etiā in brachio multa ligamēta que de ossibus de
scēdūt ⁊ trāseūt per iūcturas: ⁊ cum chordis amplificatis
tenent eas ligatas: quarum incisio est damnosa.

¶ Ultimo de ossib^9 ꝯm diuisionē dictā man^9 magne est di
cēdū in ꝑma pte que dicit ulna siue adiutoriū est vnū so
lū os medullosuꝫ: ⁊ est ab utraq; pte rotūdū. supior rotū
ditas que est vna sola igredit pixidē seu foueā spatule. ⁊
ꝯstituit iūcturā humeralē. Inferior rotūditas est duplex
in medio cui^9 est vn^9 gradus: ac si eēt posilla duplex per
vñ trāseūt chorde: cū qb^9 hauriunt aque: ⁊ a pte itrinseca
hēt quādā eminētiā pāā: ⁊ retro hēt quādā ꝯcauitateꝫ in
qua recipit caput siue additamētū becatū maioris focilis
tpe erectiōis brachij: ita φ ille rotūditates igrediunt cō
cauitates focilū ⁊ reuoluunt tpe extēsionis ⁊ plicationis
brachij: ⁊ faciūt cubitalē iūcturā: in qua icipit brachiuꝫ p
uū: que est scd̄a ps dicta in quo sūt duo ossa focilla dicta.
vꝫ mai^9 qd̄ est iferi^9 lōgius alio pp additionē becatā que
dicta est ⁊ tēdit v̓sus digitū minorē faciēdo ex̄ vnā emi
nētiā gibbosam ad modū clauille. Min^9 v̓o est supius ⁊
tēdit a plicatura cubiti usq; ad manū v̓sus policem: ac si
uellet addē in ipꝫ: ⁊ in utroq; capite ipsoꝝ sunt fouee re
cipiētes rotūditates v̓sus cubitū recipiūt rotūditates gra
duales adiutorij cū additamēto becato dicti cubiti ⁊ uer
sus manū rotūditates ossiū man^9. Et sunt grossiora am
bo ⁊ iūgētia se i iūctura: ⁊ circa mediū gracilliora ⁊ distā
tiora ut ꝯtineāt neruos ⁊ musculos: ⁊ ubi terminant ista
duo focilia ⁊ ꝯiugant cū ossib^9 man^9 fit iūctura ipsius: ⁊
icipit ibi ipsa in qua sunt tres acies ossiū ⁊ ꝯiūgunt iferi
ora cū suis rotūditatibus cū foueis supioꝝ. In ꝑma acie
sunt tria ossa: q: additio focilis q̄si est desup tenēs locum
vnius ossis. In scd̄a acie sunt q̄tuor: ⁊ in supiori est pixis
pua: in qua firmat ꝑmū os policis. Et ossa istarū duarū
acierū sunt curta. In tertia acie sunt q̄tuor ossa lōga ma
gis q̄ꝫ alia pars ꝑma duarū acierum dicit raseta aut cor
pus: pars alia dicit pectē aut metha corpus. Et postea se
quunt digiti ⁊ in quolibet sunt tria ossa ⁊ ipsi sunt. v. sūt
ergo. xv. ossa digitorum: ⁊ vndecim manus: ⁊ duo in bra
chio: ⁊ vnum in adiutorio: ⁊ ita toto brachio magno seu
manu magna sunt. xxix. ossa. ⁊ sic apparet numerus par
tium dictorum membrorum.

¶ Restat videre de egritudinibus que in eis pñt accidere multe: ut apata vulnera dislocatiões fracture palisis: pp quoꝝ anothomiã videre potestis ꝙ icisiones debẽt fieri ꝓm lõgũ ꝛ rugationẽ: q2 ita icedũt musculi. Uidere etiaꝫ potestis ꝙ iter istoꝝ iuncturas difficilioꝛ ad dislocãdũ ꝛ reducendũ est cubitalis: facilioꝛ hũeralis: mediocris manualis. potestis etiã videre ptes ad quas magis pꝛompte fit dislocatio: potestis etiã considerare ꝙ in paralisi istorum membꝛorum remedia debent applicari circa spondiles colli: quia ab eis derivantur nervi.

¶ De anothomia pectoris ꝛ partium eius. Cap. V.

PEctus siue thorax ẽ archa mẽbꝛoꝝ spũaliũ. ꝛ iõ sunt in eo quedã ptes cõtinẽtes ꝛ quedã cõtente. ¶ Partes continentes sunt quatuoꝛ: cutis: caro musculosa: mamille atq3 ossa. ¶ Contente sunt. 8. coꝛ: pulmo panniculi ligamenta nervi uene artarie meri siue ysophagus.

¶ Qualis sit cutis ꝛ caro satis apparet.

De mamillis que sũt sup̃ pect⁹ dicẽdũ est ꝙ ipe sũt cõposite ex carne alba glãdulosa spõgiosa ꝛ ex uẽis artarijs atq3 neruis. Et pp h̃ hñt colligãtiã cũ coꝛde epe cerebꝛo atq3 cũ mẽbꝛis gñatiuis. ¶ De musculis loquẽdo bꝛeuiter ꝓ3 Auic. i pectore sũt. 80. aut. 90. musculi. Quidã eoꝝ sũt cões collo: qdã hũeris ꝛ spatulis: qdã sũt dyafragmatis: qdã ṽo sũt pprij thoracis: qdã costaꝝ: qdã doꝛsi. ¶ Ossa pectoris sunt triplicia: a pte añriori sunt septẽ que uocant̃ ossa thoracis: ꝛ sunt mltũ cartilagiosa: sup̃ quoꝝ ꝑm a pte gule recipit̃ in pixide pes furcule supi⁹ dicte: ꝛ de subt⁹ eorũ in foꝛcella apud orificiũ stõci est qddã additamẽtũ cartilagiosũ3 cusifoꝛmũ uocatũ. a pte posteriori ṽsus doꝛsũ3 sunt. 12. spondiles: per quos trãsit nucha: a q̃ oriunt̃. 12. paria neruoꝝ poꝛtãtia sensũ3 ꝛ motũ musculis supꝛadictis a pte lateruꝫ a quolibet latere sunt. 12. coste septeꝫ. v3. uere. ꝛ. 5. false siue mẽdose: q2 nõ sunt itegre ut ꝑdicte: q̃ruꝫ foꝛmã qlibet põt videre. Et hec sufficiãt de ptib⁹ cõtinẽtib⁹.

De partibus cõtẽtis si bñ vis facẽ anothomiã: opꝫ ꝙ icidas pect⁹ ꝓm latera ꝛ remoueas ptẽ añriorẽ ꝛ caute pp mediastinũ ꝛ apparebũt tibi iteriora. q̃rũ. ¶ Primũ ꝛ ꝑncipalissimũ est coꝛ: qd est vite ꝑnm ꝛ iõ tãq3 rex ꝛ dñs in medio pectoris nõ declinãdo ad aliq3 ptẽ iux̃ dcm̃. G. 6. de utili. est situatũ ꝛ itelligat̃ centralr: q2 q̃tũ ad iferiorẽ ptẽ videt̃ modicũ decliare ad sinistrã ptẽ: pp locũ epis q̃tũ ad supiorez ad dextrã ut det locũ artarijs. Est eni foꝛma coꝛdis ad modũ pinee iuersate: eo q2 acuitas coꝛdis exit ṽsus iferiora coꝛpis ꝛ latũ ei⁹ qd est radix ei⁹ ṽsus supiora. coꝛdis s̃ba est dura q̃si lacertosa in se hñs duos uẽtriculos dextrũ ꝛ sinistrũ ꝛ in medio foueã: ut dicit. G. in qb⁹ digerit̃ sanguis grossus nutrimẽtalis uenies ab epe ꝛ efficit̃ subtilis ꝛ spũalis qui delegat̃ per artarias ad vniũsum coꝛp⁹ ꝑncipalr ad alia mẽbꝛa ꝑncipalia ad cerebꝛũ i quo digerẽdo suscipit aliã nãꝫ: ꝛ efficit̃ aialis: ꝛ ad epar ꝛ efficit̃ nãlis: ꝛ ad testicl'os ꝛ efficit̃ gñatiu⁹: ꝛ ad oia alia mẽbꝛa viuificãda: ꝛ ꝑparãda. Est eni istrm oium ṽtutũ coꝛpis ꝛ aie cõpletũ vinculũ3. Et ppea in eo sũt duo orificia. Per dextrũ igredit̃ ram⁹ uene ascẽdẽtis poꝛtãtis sanguinẽ ab epe supi⁹: ꝛ ab eodẽ egredit̃: ꝛ vna ps que dicit̃ uena artarialis ꝛ uadit ad nutriẽdũ pl'monẽ: ꝛ residuũ ascẽdẽdo ramificat̃ in multis ramis usq3 ad extrema: ut supi⁹ dcm̃ est. ¶ Et ab orificio sinistro egredit̃ uena pulsatilis cui⁹ vna ps uadit ad pulmonẽ que dicit̃ uenalis poꝛtans capiosos uapores ad pulmonẽ ꝛ aerẽ itroducẽs ad ipm coꝛ refrigerãdũ. Et alia ramificat̃ iferi⁹ ꝛ supi⁹: sic dictuꝫ est de alijs uenis. Et sup̃ ista oꝛificia sũt tres pãniculi apientes ꝛ claudẽtes itroitũ sanguis ꝛ spũs tpe conueniẽti.

¶ Et iuxta ipa sunt due auricule per q̃s igredit̃ ꝛ egredit̃ aer sibi appꝛopat⁹ a pulmõe recipit̃ ẽt in eo os cartillaginosũ3 ad firmãdũ ꝛ roborãduꝫ ipm. ¶ Coꝛ ẽt coopit̃ a capsula q̃daꝫ foꝛti pãniculosa pcoꝛdiũ a. G. noiata ad quã descẽdũt nerui. sicut ad alia viscera iferiora. Ipm aũt coꝛ ligat̃ cũ pulmone ꝛ sustentat̃ ꝛ firmat̃ per mediastinuꝫ. ¶ Ex qbus appet ꝙ colligãtiam habet cuꝫ oibus membꝛis: appet etiam ꝙ tãte dignitatis est ꝙ longo tempore nõ sustinet passiones.

Super ipsuꝫ coꝛ ad refrigerãdum uolatiçat pulmo: cui⁹ s̃ba est mollis rara spõgiosa atq3 alba itra quã iserunt̃ triplicia uasoꝝ gña. s. ram⁹ uene arterialis qui orit̃: ut dictũ est ex dextro uẽtriculo coꝛdis: ꝛ ramus artarialis uene qui uenit ex sinistro: ꝛ cũ his rami ex trachea artaria poꝛtãtes sibi aerẽ pp coꝛ. Que qdẽ uasa diuidunt̃ p totũ pulmonẽ usq3 ad minima. Pulmo aũt hẽt qnque lobos uł pẽnas: duos i pte sinistra: tres ṽo in dextra. ¶ Retro pulmonẽ ṽsus spondile qntũ trãsit meri siue ysophag⁹ de qb⁹ dcm̃ est sup̃: ꝛ trãsit ẽt uena ꝯcaua ascẽdẽs de q̃ di2 itra. ambo trãseũtia p ipm dyafragma. Et trãsit ẽt mř adoꝛthi ascẽdẽs a coꝛde ꝛ oia ista cũ trachea faciũt vnũ trũcũ pãniculis ꝛ ligamẽtis foꝛtib⁹ ꝛ carne glãdulosa repletũ usq3 ad gulam.

Consequenter in pectore sũt tres pãniculi ꝑmo est pãniculus q ab intra tegit oẽs costas q dict⁹ est pleura. scðm est mediastinũ q diuidit totũ clibanũ in ptẽ sinistrã ꝛ dextrã. 3° est dyafragma q diuidit oia spũalia a nutritiuis ꝛ est cõposit⁹ ex pleura ꝛ siface ꝛ pãniculo coꝛdoso i medio oꝛto a neruis spõdilib⁹ sibi delegatis ꝛ ex ptibus carnosis maxime iuxta costas. Ex qbus appet quid est musculus: cuius opatio est ad anhelandum ꝛ iuuamentum expulsioni superfluitatum: ut dicit Gal.

¶ De anothomia uentris ꝛ partium eius. Cap. VI.

VEnter equocat̃ ad duo quãtũ est de pñti. ꝑmo accipit̃ per hoc ꝙ arabica trãslatio appellat stomacũ: stomac⁹ aũt in greca trãslatione dicit̃ meri siue ysophag⁹. in arabica ṽo stomacus dicit̃ uẽter. Scðo accipit̃ pꝛo tota regione nutritiuoꝝ: ꝛ ita accipit̃ hic. ¶ Circa quẽ ingramus sequẽdo Mundinũ: illa nouẽ que regrunt̃ in alijs mẽbꝛis. ꝑ° de põne ꝛ situ ei⁹ gñali ꝛ totali videt̃ ꝙ est sub regione spiritualiũ mẽbꝛoꝝ de pticulari põne ꝛ situ. videt̃ ꝙ ps orificialis quã ꝑcoꝛdialẽ antiq uocauerũt est ṽsus foꝛcellaꝫ. ¶ Pars stomacalis ab hinc usq3 ad tres digitos pꝛope vmbilicũ. ¶ Pars vmbilicalis seu submenialis ab vmbilico iferius. ¶ Ypocũdria sunt a latẽ sub costis. ilia ṽo supꝛa anchas. ¶ Numerus ptiũ uẽtris ꝛ ei⁹ anothomia nõ põt bñ videri nisi sicut dictũ fuit supius: uẽter apiatur ꝓm lõgũ ꝛ trãsuersum: ꝛ ipso sic apto ꝯsiderent̃ ipsi⁹ partes ꝯtinẽtes ꝛ ꝯtẽte. ptes ꝯtinẽtes sunt a pte anteriori mirach ꝛ sifac. A posteriori spõdilia qnque renũ ꝛ caro supposita ipsis. ¶ Mirach realr cõponit̃ ex q̃tuoꝛ ptibus. s. ex cute pinguedine: pãniculo carnoso ꝛ ex musculis a qbus ꝓcedũt choꝛde. Sifac nõ est nisi vnus pãniculus ab intra adherẽs ipsi mirach. Ex qbus apparet differẽtia inter mirach ꝛ sifac.

Partes cõtẽte sunt septẽ. ꝑmo est çirbus: deide intestina: post stomacus epar splẽ mesenteriũ atq3 renes: q2 uesica ꝛ matrix dicent̃ i anothomia ancharũ. de qbus per oꝛdinẽ est ꝓsequẽduꝫ. ¶ Et ꝑmo de cute pinguedine atq3 pãniculo carnoso notum est apud oẽs. ¶ Musculi sunt in uẽtre creati ad ipsum coꝛroborandum: ꝛ cum hoc iuuãt alia membꝛa ad suas supfluitates expellendas. Et sunt ꝓm Gal'. 4° de util'. ꝛ 3° terrapẽtice numero. viij. videlicet duo longitudinales a clypeo stomaci pꝛocedentes usq3 ad ossa pectinis: duo latitudinales a doꝛso super uẽtrem intersecantes se per mediuꝫ uentris ad angulos rectos: quatuoꝛ trãsuersales: quoruꝫ duo oriunt̃ a costis lateris dextri ꝛ tẽdũt ad sinistra ossiũ ancharũ ꝛ pectinis. Et alij duo a sinistris costis a dextra ossiũ dictoꝝ cruciãdo se p mediũ uẽtris ad foꝛmã lr̃e. x.

¶ Elevatis aūt ꝛ abscissis his musculis appet sifac qui
pitoniū dr̄ a. G. a pi qḋ est circū ꝛ tēdo: q̄si circūdās qui
est pāniculus neruosus durᵘ sbtilis ad h̄ ut ꝓhiberet ne
muscli cōprimerēt mēbra nālia: ꝛ ut posset dilatari ꝛ con
strigi ad nāꝫ alioꝝ mēbroꝝ: ꝛ ne rūpaṫ faciſr ꝛ egredian
tur ꝯtēta: sic accidit in crepatis: ꝛ ut ligaret itestina dorso
ꝛ iuuaret mēbra ad expellēdū expellēda ordiarᵘ. ꝛ ita pa
tet dispō ptiū ꝯiūctiū ipsiᵘ uētris. ex q̄ manifestaṫ qḋ di
xit. G. in 6° terrapē. ꝙ periculosiores ꝛ difficiliores sūt
vulneratiōes ꝛ suitiōes circa mediū uētris q̄ꝫ circa late
ra: q: ille ptes sunt ꝯctabiliores ꝛ itestinoꝝ eductibiliores
q̄ꝫ reliq̄. Appet etiā ꝙ in vulneribᵘ uētris penetrātibus
nisi sifac suaṫ cum mirach bona incarnatio non fiet.

His visis attēdēdū est ad ptes ꝯtētas itra uētrē
ubi pᵘ occurrit ꝯirbᵘ qḋ omētuꝫ siue
epilogū dr̄ a Gal. ab epi qḋ est supra ꝛ polum qḋ est emi
nere quasi eminēs supra totū qui est qdā pāniculus iuol
uēs ꝛ coopertēs stōcū ꝛ intestina ex duabᵘ tunicis dēsis
ꝛ subtilibᵘ sibi inuicē suppositus. multis vō arterijs ꝛ ue
nis ꝛ pinguedine nō pauca ꝯstans ad calefaciēdū mem
bra dicta ordinatū in 4° de util. capᵒ 14°. Cuiᵘ origo est a
ptibᵘ que ꝰm dorsuꝫ ipsiᵘ pitonei: ex qbᵘ appet q̄n exit in
vulneribᵘ uētris dicta pticula ꝙ faciſr alteraṫ ꝓpter pin
guedinē: ꝛ ꝙ ligāda est ꝛ nō incidēda timens emorrosa
giam ꝰm Gal. in terrapentice loco preallegato.

¶ Post vō q: itestia ipediūt visionē anothomie alioꝝ mē
broꝝ dicēdū est de ipis. Sūt enī itestina uasa duabᵘ tuni
cis fabricata ad pficiēdū digōnē ꝑmā ꝛ ad anothiçāduꝫ
i. reddēdū chilū ipsi epati mediātibᵘ uenis meseraicis: ꝛ
ad expellēdum fecalem supfluitatem ordinata.

¶ Numerᵘ itestinoꝝ est senariᵘ. lꝫ oia sint ꝯtinua hn̄t tn̄ di
uersas formas ꝛ orificia qbᵘ distiguunṫ. videlꝫ tria graci
lia ꝛ totidē grossa quoꝝ catalogus ponit a Ga. 4° de util.
capᵒ. 26. Primū qdē post uētreꝫ est sciss. i. portanarius
siue duodenus. scōm ieiuniū. tertiū sbtile. q̄rtū cecū. qn
tuꝫ colon. sextū rectū in quo ꝰm finē sunt musculi qui re
gūt supfluitates. ¶ Et ut meliᵘ videaṫ anothomia incipi
endū est ab ultimo itestino qḋ uocaṫ rectū siue longū: ꝛ
ut feces nō ipediāt ligeṫ uersus ptē supiorē in duobᵘ lo
cis: ꝛ incidaṫ in mediū ligature: ꝛ dimittaṫ iferior pars ꝛ
ꝓcedaṫ discarnādo usqꝫ iuxta ilia: ubi incipit intestinuꝫ
colon: qḋ est grossuꝫ cellulatū in quo feces recipiūt for
mā suā: ꝛ hēt bn̄ duas brachiatas in longū ꝛ tēdit multuꝫ
uersus renē sinistrā: ꝛ ascēdendo uersus splenē reuoluiṫ
a pte anteriori apud dextrū stōci sub penula tertia ipsiᵘ
epatis: ubi recipit quādā portionē colere: que excitat eū
ad expellēdū: ꝛ reuoluēdo descēdit ad renē dextrum ad
terminū anche: ubi incipit monoculus siue cecus: q: nō
videṫ hēre nisi vnū orificiuꝫ: lꝫ hēat duo ualde ꝓpinqua
ad iuicē: per vnū igrediṫ mā: per aliud egrediṫ: uocatur
etiā saccus ad modū stōci cū sit alter stōcus: ꝛ est curtus
de vno bono palmo: ꝛ ꝓpter ꝓpinqtatē quā hēt ad igui
na: ꝛ q: nō est bn̄ ligatᵘ in crepaturis ꝓmptiᵘ descēdit in
osseū ꝰm Auic. Et ab ipso oritur ileon qḋ est intestinuꝫ
gracile longum bene septē uel octo brachioꝝ: ꝛ reuoluiṫ
multum circa ilia ꝛ dorsum. ¶ Post aūt inuenies inte
stinum ieiunum a uacuitate facta multitudine meserai
carum ꝛ a portione colere delegate inter ipm̄ ꝛ portena
rium: etiam ita noiatum cui ꝯtinuaṫ duodenū: q: eiᵘ lon
gitudo est. 12. digitoꝝ. portenariū est uocatuꝫ ab officio:
q: est porta inferior stomaci sicut meri supior. ¶ Ex qui
bus videre potestis in passionibᵘ intestinoꝝ inuētioneꝫ
clisterioꝝ: ꝛ loca ubi debēt applicari remedia: q: in coli
ca a parte anteriori: ꝛ circa partē dextrā ꝛ sinistrā: in ilia
ca circa latera. Etiā ꝙ vulnera itestinoꝝ gracilium non
curanṫ: q: pāniculosiora: grossoꝝ aūt aliquotiens: q: car
nosiora. ¶ Et ut melius videas alia: melius est ligare
uersus portenariū ꝛ incidere: ut supra fecisti: ꝛ extrahan
tur intestina: ꝛ videas si vis primo mesenterium: qḋ nō
est aliud q̄ꝫ textura uenarum meseraicarum innumera
bilium ramificatarum de uena dicta porta epatis ad in
testina: ꝛ cooperta premunita de pāniculis ꝛ ligamentis
coniungētibus intestina cum dorso plena pinguedine:
ꝛ carne glandulosa dictum vulgariter rodol: quem vide
bis separatum ab intestinis ꝛ ipso expulso videas ano
thomiam stomaci.

Stomacus seu uēter ē organū digōnis ꝑme
chili gn̄atiuᵘ: vnde sic meseraice
sūt ꝑparatorie digōnis epis: ita ꝛ os stōci. vn̄ Aui. nutriēs
in masticatiōe aliquā hēt digōnē cui debuit meri seu yso
phagᵘ a pte supiori ad ducēdū cibaria eidē ꝛ itestina cuꝫ
meseraicis ad expellēdū nociua: ꝛ distribuēdū utilia di
gesta ꝛ chilosata in eo. Est enim uelut promptuariū aliqḋ
cōe oiuꝫ pticulaꝝ in medio aialis ꝯstitutū ꝰm. G. 4°. de
util. caᵒ pᵒ. Et licet i medio sb thorace sit positᵘ: nihilomi
nus pars ipsiᵘ supior modicū decliat ad sinistrā vsus spō
dile. 12. ubi terminaṫ dyafragma: inferior vō ad dextrā.
Actᵘ aūt eiᵘ est digerē calitate ꝑpe carnositatis fundi sui.
ut dicit Aui. ꝛ calitatibᵘ acqsitis a vicinis suis. hēt enim
epar a dextris eū q̄si desup cū suis lūbis: siue digitis cale
faciēs ꝛ splenē a sinistris trāsuersaliṫ: cū sua pinguedie et
uenis cū hoc sibi meliaꝫ ad excitādū appetitū mādāteꝫ.
Et desup cor ipm̄ cū arterijs viuificās. Et cerebrū ad sen
tiēdū sibi ꝟsus supiorē ptē neruoꝝ ramū dirigēs. hēt eni
a pte dorsi uenas chilim: ꝛ adorthi descēdētes: ꝛ multa li
gamēta cū qbᵘ alligaṫ spōdilibᵘ renū. Et ita pꝫ eiᵘ positio
atqꝫ colligātia. ¶ Numerᵘ aūt ptiū eiᵘ: sicut dcm̄ fuit de
meri est ex duabᵘ tunicis: carnosa videlꝫ ab ex: neruosa
vō ab itra cū vilis longitudinalibᵘ ad attrahēdū: cū trās
uersalibᵘ ad retinēdū: latitudialibᵘ ad expellēdū. ¶ For
ma ipsiᵘ ꝛ figura est rotūda oblonga ad modū cucurbite
curue taliṫ curuādo ꝙ orificia dicta sunt altiora corporis
ipsius ad hoc ꝙ nō fiat ꝯtentoꝝ exitus im prouisus.

¶ Q̄titas manifesta est. coiter tenet duos uł tres pinche
rios vini. ¶ Egritudies pōt pati multas in curatione iu
uamē per anothomiā: q: remedia pti supiori pn̄t ꝯferre
a parte spōdiliū. 12. ꝛ a parte anteriori de forcella usqꝫ ad
ꝓpe vmbilicū. ¶ Consequēter est dicendum de epate.

Epar est organū digōnis scōe gn̄atiuū sanguis in
dextro latere sub costis falsis collocatum for
mā hēt lunarē gibbosam ꝟsus costas ꝯcauū vsus stōcuꝫ
cū qnqꝫ lūbis seu pēnulis ad modū manᵘ desup ipm̄ sto
macū cōprehēdēs. Epar sicut ꝛ alia mēbra hēt pāniculuꝫ
ipm̄ coopiētē: ad quē gr̄a sensus puenit neruus paruus.
¶ Ipm̄ eni epar cū pāniculo suo ligaṫ cū dyafragmate:
ꝛ per ꝯn̄s cū supioribᵘ fortibᵘ ligamētis: ꝛ cū dorso: ꝛ stō
co ꝛ itestinis: ꝛ hēt colligātiā cū eis: ꝛ cū corde ꝛ renibᵘ:
atqꝫ ēt cū testiculis: ꝛ cū oibᵘ mēbris. ¶ Suba epatis est
rubea carnosa: sicut si eēt sanguis coagulatᵘ infra per to
tū de uenis ꝛ arterijs ut diceṫ. ¶ Epar vō lꝫ sit ex mul
tis cōpositū habet tn̄ vnā simplicē particulā: carnē videlꝫ
per quā sanguinationis est ꝛ uenaꝝ ꝑncipiuꝫ. Nā ut di
cit. G. in 2° de virtutibᵘ nālibᵘ. caᵒ penul. ꝛ in 4° de uti
li. caᵒ 5°. sicut ex musto in uegete per ebullitionē fiunt
tres substātie: ita ex chilo in epate per decoctioneꝫ fiunt
tres substātie. s. due superfluitates ꝛ vna nālis: substātia
cum aquositate cois ad alios humores: massa sanguina
ria per nostrā scholam cōem dictam quatuor in se cōti
nens substātias nāles ꝛ nutrimētales. ut in 2° de elemē
tis demōstratum est cōplete. ¶ Isti ergo humores qui
in epate ex chilo ut dictū est generanṫ duplices sunt. qui
dā sunt naturales a naturalitate nutricationis dicti: qui
dā sunt non nāles. ¶ Naturales cum sanguine mittun
tur ad vniuersum corpus generādum ꝛ nutriēdum: nō
naturales sequestrātur ꝛ mittūtur ad loca destinata pro
pter iuuamēta aliqua: aut expellunṫ a corpore. mittūtur
uelut colera ad chistim fellis melācolia ad splenem: fleg
ma ad iūcturas: aquea superfluitas ad renes ꝛ uesicam.

Expelluntur a corpe: ⁊ uadũt cũ sanguie: ⁊ aliq̃ñ putrescunt: ⁊ faciũt febres. Aliq expelluntur ad cutim ⁊ resoluuntur isensibilr: aut sensibilr per sudorẽ aut scabiẽ: aut p pustulatiões: siue apationes. ¶ Sũt igit q̃tuor humores nãles ⁊ q̃tuor nõ nãles ⁊ aquositates: q̃s antiq noiauerũt sanguinẽ: flegma: colerã: melñã: que i epate gñate distribuũtur p istũ modũ. ¶ A cõcauo epatis exit vna uena dicta porta: que ptita est in inũabilibꝰ uenis meseraicis iplãtatis in stõco ⁊ i itestis que attrahũt ⁊ portãt epati totã succositatẽ chili: ⁊ ipsa cũ radicibꝰ suis eã distribuit per totũ epar. ¶ A gibbo v̓o eiusdẽ epis egredit uena dcã cõcaua seu chilis: que ẽt cũ radicibꝰ suis obuiãtibꝰ alijs a toto epate: exhit sanguinẽ gñatũ in eo: ⁊ ipsa ramificãdo ad supius ⁊ inferius: ut supius dictũ fuit: distribuit ⁊ portat ipm sanguinẽ ad vniũsuz corpꝰ nutriẽdũ: ubi digõ pficitur 3ª ⁊ 4ª. Ab ipso ẽt epate egrediunt ppie vie: ⁊ colla portãtes supfluitates digõnis dicte ad loca ppia: que dicunt. Ex qbus patet actus positio suba colligãtia: ⁊ alia que inquirunt in epate: sicut in alijs membris.

¶ Restat de egritudinibꝰ dicẽ. Epar ẽm ꝙ videt põt pati multas egritudines: ex qbꝰ ledit sanguinatio que est actꝰ eius ppus: ⁊ sic cachochimia ⁊ ydropisis. Vñ ydropisis est error digestiue in epate ẽm Gal. in 2º de virtutibus. ⁊ Gal. de egritudine ⁊ sinthomate: appent ẽt ex dictis ꝙ medicamina epatis debẽt applicari in dextro latere: ⁊ ꝙ pp eius subam debẽt hẽre aliquã stipticitatez.

Post anathomiã epatis dicẽdũ est de pticulis ad q̃s mãdantur supfluitates iã in eo: ut dcm̃ est gñate. ⁊ pmo de chisti fellis. ¶ Nã chistis fellis est q̃dã bursa siue uesica pãnicularis posita in ɔcauitate epatis circa mediã pẽnulã ul̓ limbũ: ad recipiẽdũ supfluitatẽ colicã que gñat in eo ordiata. Que q̃dẽ bursa duo hẽt orificia siue colla vnita ad aliquã distãtiã ẽm Mũdinũ. vnũ dirigit v̓sus mediuz epatis ad recipiẽdũ colerã. Alterũ ad fundũ stõci: ⁊ ad itestina ad mũdãdũ: ⁊ expellẽdũ colerã ad ipsa pp utilitates dictas. ¶ Ex qbꝰ appet sitꝰ locus actꝰ suba forma partes ⁊ colligãtia. Quãtitatẽ potestis vidẽ: ⁊ qd̓ cõtinet in ea tenet forte vnũ itellectũ plenuz: potestis ẽt cõsiderare ꝙ põt pati oppilões. ⁊ in collo cõi: ⁊ in ppijs: qñ i cõi: tũc colã nõ attrahit: nec expellit: sz remanet cũ sanguine ⁊ citrinat urinã: ⁊ totũ corpꝰ: qñ in ppijs deficiũt iuuamẽta: que fac̃ in illis mẽbris ad que delegabat: ⁊ gñat accñtia mala ẽz Gal. 6º de regimie ⁊ sinthomate. ⁊ 5º iterioz.

Splen est receptoriũ supfluitatis melñce in epate gñate in pte sinistra trãsuersalr amplexãs stõcũ ordiatũ. Cuiꝰ suba est rara: spõgiosa: nigrior q̃z epatis figurã hẽt oblõgã q̃si q̃drãgularẽ: ⁊ ligat p pãniculũ suũ cũ costis ẽz gibbũ eiꝰ: ⁊ ẽz ɔcauũ cũ ipso stõco ⁊ cirbo. ¶ Splẽ hẽt duos meatꝰ. per vnũ trahit ab epate supfluitatẽ dictã. per aliũ demãdat ipsam ad stõcũ pp iuuamẽta dicta. ¶ Splen põt multas pati egritudines pmptissime durities: ⁊ oppilões: pp mãm dictã. ꝙ si ab aliis patit defectũ mũdãdi epar: corpꝰ efficit tenue: ⁊ discoloratũ: si defectũ mitẽdi ad stomacũ ledit appetitꝰ put hec legunt ubi supra. Solões cõtinuitatis nõ sunt ita piculose sicut in epate: fortiores medicinas sustinet splẽ q̃z epar. purgat ppie per uẽtrem. medicat circa latus sinistrum put dicit Gal. 13. terapen.

Renes sunt pticule ad mũdãdũ sãguinẽ a supfluitate aq̃sa ordinati: ⁊ sũt duo. vnꝰ a dextris ppe epar. aliꝰ a sinistris bassiꝰ alio: suba ipsoz est carnosa dura. ipsi v̓o in forma sũt rotũdi uelut ouũ cõpressum: ⁊ hñt in se ɔcauitates in qbꝰ recipit qd̓ ab eis attrahitur. In q̃libet ipsoz sũt duo colla: per vnũ attrahũt aq̃sitatez a uena chili: ⁊ p ɔñs ab epate. Et p aliũ ipsaz aquositatez dictã urinã trãsmittũt ad uesicã. Ad renes ueniũt uene ⁊ arterie: ⁊ nerui: ex qbꝰ fit pãniculus ipsoz. ¶ Renes ligant cũ dorso. Renes hñt piguedinẽ seposã circũquaq̃z

¶ Retro renes iux̃ spõdiles sũt lũbi sup quos ipsi iacẽt tanq̃z in eoz culcitra. Inter ambos renes sup̃ spondiles trãseũt uena chilis: ⁊ adorthi ad mẽbra iferiora: a qbꝰ uenis satis de ppe oriunt uasa spmatica: de qbꝰ dicet ifra.
¶ Renes pñt pati multas egritudines pcipue oppilõnes: ⁊ lapides. Modũ curãdi videtis difficilẽ vndiq̃z.

¶ Quibꝰ q̃dẽ visis põt oia abijcẽ excepto stõco: si dz fieri anathomia mẽbroz supioz: ⁊ renibꝰ ad vidẽdũ anathomiã inferioz: ⁊ tũc numerũ ⁊ quãtitatẽ spõdiliũ inspicias: ⁊ iuenies eos q̃nque grossiores alijs: per que descendũt q̃nque paria neruoz a nucha ad vniuersum uẽtrem ⁊ ad partes coxarũ atq̃z pedum magnoz.

¶ De anathomia ancharum ⁊ partium eius. Cap. VII.

Per anchas hic itelligunt ptes iferiores uẽtris a sinu eiꝰ usq̃z ad coxas ⁊ uerẽda: q̃rũ ptes sunt triplices: q̃dã sũt ɔtinẽtes: quedã cõtẽte: quedã exteriꝰ pcedẽtes. ¶ Partes ɔtinẽtes sunt mirach ⁊ sifac: atq̃z çirbꝰ ⁊ ossa. ¶ Partes ɔtẽte sũt uesica: uasa spmatica: matrix in mulieribꝰ lõgaon siue rectũ itestinũ: nerui: uene ⁊ arterie iferiꝰ descẽdẽtes. ¶ Partes exterius pcedẽtes sunt didimi testiculi atq̃z virga: iguina per mediũ nates ⁊ musculi ad coxã descẽdẽtes: de qbus per ordinẽ est dicendum.

¶ De ptibꝰ ɔtinẽtibꝰ q̃ztũ ad mirach ⁊ sifac ⁊ çirbũ i supiori uẽtre satis fuit dcm̃. ¶ Quãtũ ad ossa ita est expediendũ. In anchis repiunt duo modi ossiuz. pmo sunt a pte dorsi tres aut q̃tuor spõdiles ossis sacri. ⁊ duo ul̓ tria cartilaginosa: ossis caude: quoz pmum ossis sacri est ualde grossum: ⁊ sequẽtia diminuẽdo v̓sus anũ ⁊ finẽ dorsi: foramia q̃rũ p vñ pcedũt nerui sũt: ⁊ nõ in latẽ: ut in alijs ossibꝰ dorsi. A pte laterũ sũt duo ossa magna: in q̃libet latere vnũ: ⁊ ɔiũgunt cũ illo magno spõdili ossis sacri a posteriꝰ ⁊ anteriꝰ in pectine faciẽdo os pectinis: ita ꝙ illa ossa sunt lata a pte ilioz: a quo uocant ilia siue ossa iliorũ. In medio ipsoz a pte exteriori sũt ɔcauitates dicte pixides: in qbꝰ recipiunt v̓tebra ossiũ coxarũ: ⁊ ibidẽ statim v̓sus ptes ani est in quolibet magnũ foramẽ: de quo dic̃ Gal. 16. de util. caº 9º. Inter mediũ capitis coxe ⁊ ossiuz pupis necẽũ fuit fieri foramẽ magnũ ⁊ semitã: p quã descẽderẽt nerui ⁊ musculi uene ⁊ arterie: q̃ desup ferunt iferiꝰ. Sũt ẽt a pte pectinis stricta ad modũ brãche i pectine se iũgẽdo: ⁊ lz realr sit vnũ os: tres tñ hẽt noiationes: ⁊ iõ tria ossa dicunt ab aliqbus. s. os ilij a pte supiori: os pectinis siue pupis ab anteriori: os femoris in medio.

De partibus ɔtẽtis. pm q̃dẽ qd̓ occurrit est uesica que est susceptoriũ q̃dã uelut peluis: siue saccꝰ supfluitatis urinalis a renibꝰ in ea trãscolate. Cuiꝰ suba est pãnicularis fortis cõposita ex duobꝰ pãniculis. Forma ipsiꝰ ẽ rotũda: q̃ztitas q̃si de vno pincherio. Sitꝰ eiꝰ est imediate sb̃ pectie. In ipa eni iplãtant duo meatꝰ lõgi descẽdẽtes ex renibꝰ: q pori uritides appellant igrediẽtes p latera ipsiꝰ diagonalr: portantes urinã ab ipsis renibꝰ. Est ẽt in ipa collũ carnosuz cũ musculis claudẽtibꝰ ⁊ apiẽtibꝰ exiẽs ab ipsa reflexibilr trãseundo p mediũ usq̃z ad v̓gã in viris. In mulieribꝰ sine reflexione usq̃z ad duos digitos ifra uuluã: p quã expellit ex̃ uria. ¶ Ex qbꝰ appet actꝰ suba positio: ⁊ cetera q̃ inquirunt i alijs mẽbris. Appet ẽt ꝙ pmpta est ad oppilões pp collũ: ⁊ ad lapides pp urinã arenosam: quã suscipit ⁊ retinet ab ipsa. Modus siringãdi habet: ipsa ẽt idicat ꝙ in collo: ⁊ ex̃ suturã p mediũ dz fieri icisio: pp lapides: ut dicet ifra in medicatione.

¶ De uasis spmaticis.

Uasa spmatica sunt q̃dã uene q̃ oriunt iux̃ renes a uena chili ⁊ adorthi descẽdẽtia portãtia sãguinẽ ad testiculos tã viri q̃z mlieris: in qbꝰ p ulteriorẽ digõnẽ efficit spma. Spma eni est semẽ ⁊ germẽ nãe hũane. In viris ptẽdunt ex̃: q: testiculi eoz sũt ex̃. In mlieres remanẽt itra: q: itra sũt testiculi mulierũ: ut dicet. ¶ Ex qbꝰ appet ꝙ pp ortũ istoz uasoz spma sapit nãm cordis

epis ⁊ renū:⁊ p neruos q gr̄a delectatiōis a cerebro descēdūt ad testiculos cerebrū in hac coicatione hēt:⁊ per ꝯñs totū corp⁹. Spma ergo ꝓm hoc decidit a toto corpe nō qdē mole:sed vigore.ut Dinus tenet ⁊ Cōciliator.

Cōsequēter gr̄a mulierū dicet de mr̄ice. Est eni mr̄ix ager gn̄atiōis humane ⁊ per ꝯñs organū susceptiuū. Cui⁹ sit⁹ est iter uesicā:⁊ lōgaonē. suba ei⁹ pāniculāris est ex duab⁹ tunicis cōposita forma ei⁹ est rotūda:cū duob⁹ cornib⁹ seu brachijs cellulatis. In capite quoꝝ est pu⁹ testiculus a pte supiori iplātat⁹. A pte vo anriori hn̄s canale amplū. Est eni uelut vga reūsata:aut iteri⁹ posita.ut i.14.de util. ptícul. hēt eni supi⁹ duo brachia cellulata cū testiculis:uelut testiculorū bursa. hēt eni uētrē cōez in medio uelut ptes pectinales: hēt collū iferi⁹ canulatū uelut vga:hēt ēt vuluā uelut balanū:hēt ēt tētiginē uelut ꝑputiū:hēt ēt lōgitudinē uelut vga.8.uel.9.digitoꝝ. Et lʒ nō hēat nisi duos sin⁹ seu cōcauitates manifestas ad numerū mamillarū:hēt tn̄ quālibet illarū tripl'r cellulatā:⁊ vnā in medio ita ꝙ ꝓʒ Mūdinū septē in ea repiunt receptacula. ¶ Colligantiā hēt cū cerebro corde epate ⁊ stōco ⁊ ligat cū dorso:iter ipam ⁊ mamillas ꝯtinuant vn̄ lactales ⁊ mēstruales. Propter qd dicebat Gal. ubi sup ꝙ Hyppo. dicebat lac mēstruo eē frem. vn̄ ꝓm idē tps nō ꝯtingit mēstrua bn̄ fieri ⁊ lactare feminaz. ¶ Egritudines mr̄icis sunt multe. modus medēdi per pessaria ab ipsa iuenit:⁊ hoc de matrice.

Subtus aūt p̄dictas pticulas lōgaon siue rectuʒ itestinū qd diminisstis supi⁹ i anathomia itestinoꝝ iuenit qd est receptoriū supflultatū digōnis ꝑme. Cui⁹ suba est pānicularis ut alioꝝ. lōgitudo ipi⁹ est vni⁹ palme usqꝫ ꝓpe renes directe:sup ossa caude directe iacēdo:ps ipi⁹ iferior dr̄ anus. Circa ipm sūt duo musculi apiētes ⁊ claudētes ipm:⁊ ibi applicant qnque rami uenarū que emorroydales uocant ut' appellant. Colligātiā hēt magnā cū uesica:⁊ iō in egritudinib⁹ se cōpatiunt. deinde eleuato lōgaone poteris vidē uenas ⁊ arterias:⁊ neruos q ramificant:⁊ ad ptes iferiores delegāt

De partibus exteri⁹ ꝓgredicntib⁹. p⁹ videndū est de didimo ⁊ osseo. Circa que vidēda sūt duo. p⁹ ꝯtinētia.2⁹ ꝯtēta. Cōtinētia sunt tot qt fuerūt supi⁹ dicta in uētre:q: ab illis ptes istoꝝ oriunt a mirace mirac a siface sifac. Exteri⁹ pēdētes sup os pectinis trāseūtes. Cui⁹ p̄ncipiū:dū exit uocat didimus q: duplicat⁹. Finis vo osseū seu testiculoꝝ bursa. ¶ Partes ꝯtēte sūt tres. p⁹ testiculi q sūt organa p̄ncipalia gn̄atiōis hūane. In ipsis eni pficit spma. Quoꝝ suba est carnosa glādulosa ⁊ alba. Deide sūt uasa spmatica a supius dictis ueniētia que sūt duplicia.s. delatoria:⁊ expulsoria portātia sūt uena ⁊ arteria que dicta sūt oriri a uena chili ⁊ adorthi. Expellētia sūt que ascēdētia iux collū uesice expellūt spma in foramine vge. Et cū hꝭ est vn⁹ suspēsori⁹ ⁊ sensitiu⁹ qui descēdit ad testiculos. Sūt ergo infra didimū ⁊ bursam q̄tuor corpa dicta. Ex qb⁹ appet ꝙ v̄sus iguinē in mirace ⁊ siface dʒ eē:⁊ est foramē per vn̄ descēdūt a supius tria corpa.s. uena ⁊ arteria delatoria: ⁊ neruus:⁊ extra iuxta collū uesice a radice virge aliud q̄rtuʒ per qd descendit ⁊ expellit spma in canali virge. Appet etiā ꝙ qn̄ foramē uersus inguinē dilatat p̄ter nām:tunc corpa supiora ut cirbus itestina pn̄t exire ⁊ descēdere in didimo ⁊ osseo:⁊ facere rupturā seu crepaturā: seu aliaz nām etiam herniam quoꝝ sanatio dicet.

Cōsequēter dicēdū est de vga. Est eni virga agricult⁹ nāe humane. Cōsequēti vía urine. Cui⁹ suba est cōposita ex cute musculis thenātib⁹ uenis arterijs neruis:⁊ grossissimis ligamētis. Situat ⁊ iplātat sup os pectinis:ligamēta ueniūt ab osse sacro:⁊ adiacētibus sibi:uene ⁊ arterie:nerui:caro:cutis a supiorib⁹ sibi adducunt. In ipsa enim sunt duo canales aut trāsit⁹ p̄ncipales. spmatis videlicet ⁊ urine. Finis virge uocat balanū:foramē mitra:capellus ꝑputiū:q̄titas vo cois.8.uel.9.digitoꝝ cū grossitudine moderata esse debet. ꝓportionalē vo matrici eam esse oportet.

Permeū ē illō qd arabica trāslatio piton eū dr̄:⁊ est loc⁹ iter anū ⁊ pudibūdū.i.vgā sup quē est q̄dā sutura que seqt burse ⁊ virge lineationem.

Inguina sunt epatis emūctoria:⁊ sūt carnes glādulose in plicatura coxe ordinate.

Nates sunt carnes grosse musculose sup os femoris ordinate. Ultimo in anchis ⁊ ab anchis descēdūt musculi ⁊ chorde ⁊ ligamēta mouētia ⁊ ligātia coxam ⁊ tybiam magnā cum ipsis anchis.

¶ De anathomia tybiarū seu magnoꝝ pedū. Cap. VIII

Pes magnus siue tybia mag durat a iūctura scie usqꝫ ad extrema articuloꝝ:⁊ q: pticule talis pedis siue tybie ꝯueniūt in multis cū pticulis man⁹ magne. ut Gal. deducit in 3⁹ de util. ꝓ tāto iste pes magn⁹ siue tybia diuidit i tres ptes ut supi⁹ man⁹ fuit diuisa. vna qdeʒ ps magni pedis: seu tybie dr̄ coxa. alia pua tybia. 3ª vo pes pu⁹. Uerū est ꝙ greca trāslatio uocat crus qd arabica uocat coxā:⁊ tybia qd uocat crus. Sʒ de noib⁹ nō est curādū:dūtaxat ꝙ res sit eadē per totū. ¶ Pes magnus cū oibus ptibus suis cōponit ut manus magna ex cute carne uenis arterijs neruis:musculis:thenātibus colligationibus atqꝫ ossibus. de qbus per ordinē est vidēdū. ¶ De cute ⁊ carne q̄les sint supius fuit satis dictum.

De uenis ⁊ arterijs manifestis simil' fiat ꝓmo:ꝑ cām supi⁹ allegatā. ¶ Postq̄ g uene in ramificādo a suis p̄ncipijs descēderūt in ultimo spondili:diuidunt in duab⁹ ptib⁹:q̄rū vna tēdit ad dextrā:altera ad sinistrā coxā:⁊ ibi diuidunt i duos ramos magꝭ vn⁹ tēdit ad ptē exteriorē:alter ad iteriorē: ⁊ ramificādo descēdūt p tybiā ad cauillas:⁊ ad pedes:⁊ ꝯstituūt q̄tuor uenas que coiter nōmant:ꝑ passiōes determinatas.s. saphenā sꝫ cauilla iteriori v̄sus tallū. sciatica sub cauilla exteriori: poplitica sꝫ police. Renalis iter digitū puū ⁊ sequētē. ¶ Sūt g in tybijs q̄tuor uene manifeste ⁊ grosse que maximū fluxū ⁊ piculū multotiēs inferre pn̄t:plures alij sunt rami:de qbus cyrurgicus nō hēt curare.

De neruis pedū. dic Aui. ꝙ diūsificant a neruis manuū multū. Quicqd sit:ipsi oriunt a spōdilib⁹ ultimis renū ⁊ ossis sacri:⁊ maior ps trāsit p foramē ossis femoris:⁊ descēdit ad musculos poplitis. Et ex istis ꝯiūctis cū musculis ⁊ chordis mouētib⁹ iūcturā descēdētib⁹ ab anchis ⁊ applicatis ossis coxe efficiunt musculi magni q sūt sup coxā mouētes genu ⁊ tybiā:⁊ musculi sup tybiā mouētes pedē i cauilla:⁊ musculi pedū mouētes articlos eodē mō sic fuit dcm̄ de manib⁹:sup hꝭ aliquā recipiētes diuāz opa cyrurgie nō mltū uariātē:nō tn̄ ē obliuiscēdū qd dcm̄ fuit supi⁹ ꝙ ꝓʒ formā musculoꝝ vulnera ꝓpe iūcturas sūt piculosa ualde.

¶ Colligationes siue ligamēta magna ⁊ grossa descēdūt per totā tybiā ⁊ manifestant ualde subtus inguina a genu:⁊ supra calcaneum:⁊ iūcturas articuloruʒ:⁊ solea pedis tota est ligamentosa.

Ultimo de ossib⁹ ꝓʒ diuisionē dictā magni pedis ut' tybie ē dicēdū. In p̄ª pte q̄ dr̄ coxa ē vnū solū os magnū medulosum:⁊ est ab utraqꝫ pte rotūdū. supior rotūditas:q̄ est vna sola dicta vtebrū q̄ decliat v̄sus iteri⁹ recipit i pixide ossis anche:⁊ est aliq̄tulū gibbosuʒ v̄sus exteri⁹. In pte vo iferiori v̄sus genu hēt duas rotūditates q̄ recipiunt ⁊ reuoluunt in duab⁹ ꝯcauitatib⁹ que sūt in focili maiori tybie:⁊ sup est q̄ddā os rotundū latū:qd dicit patella genu:⁊ ita pficit iūctura genu.

¶ Deinde sequit tybia:⁊ in illa sūt duo ossa dicta focillia mai⁹ a pte anriori ⁊ domestica qd fac aciē tybie descēdēdo de genu usqꝫ ad pedē faciēdo cauillā iteriorē. vn⁹ est a pte exteriori ⁊ siluestri descēdēdo de sꝫ genu parū ubi

ĩplãtat usq̨ ad pedẽ ibi iũgẽdo se cũ alio focili faciendo cauillã exteriorẽ: cuiꝰ oppositũ dicit Guil. de saliceto: ⁊ sectato: eiꝰ Lãfrãcus ⁊ male. Et qui vult vidẽ testimonium vitatis poterit phibẽ. Forma istoꝝ duoꝝ focilium apparet ꝙ maiꝰ hẽt duas ꝯcauitates v̾sus genu in qbꝰ recipiunt rotũditates coxe: q: nõ vnꝰ puenit ad iũcturã. Sꝫ ĩplãtat ut dictũ est: ⁊ iacet ꝓpe de sbtus genu a pte exteriori: ⁊ iõ uocat acrꝰ ⁊ v̾sus pedẽ iũgẽdo se cũ maiori focili faciũt ambo vnã ꝯcauitatẽ lunarẽ in q̃ recipit ꝑmuꝫ os pedis. ¶ In pede sũt tres acies ossiũ. in ꝑma acie sũt tria ossa isir rotũdalr aggregata. ꝑmũ est cahab arabice: grece astragalus: ⁊ est q̃si ad modũ nodi baliste rotũduꝫ ab utraq̨ pte. In supiori rotũditate firmat ꝯcauitas focilii: ⁊ ibi mouet pes. In alia rotũditate firmat cõcauitas ossis nauicularis post ipm cahab. imediate v̾sus pedem est os nauiculare: qḋ est q̃si nauis ꝯcauata ab utraq̨ pte. In ꝑma ꝯcauitate recipit rotũditas cahab: ⁊ in alia rotũditates 2e aciei ossiũ pedis. Subtꝰ aũt ista duo ossa est calcaneꝰ factꝰ ꝫ formã calcanei in q̃ firmat totꝰ pes: ⁊ exit v̾sus posteriꝰ: pp ligamẽta que in ipso ĩplãtant. ¶ Post nauiculare imediate est 2a acies ossiũ pedis in qua sũt q̃tuor ossa satis curta: ⁊ vnũ ipsoꝝ dicit grãdinosum a pte exteriori v̾sus puũ articulũ: ⁊ sunt rotũda v̾sus nauiculare: ⁊ ꝯcaua v̾sus tertiã aciẽ. In 3a acie sunt q̃nque ossa satis lõga corr̃ndẽtia ⁊ recipiẽtia articulos: qui sunt q̃nque hñtes q̃libet tria ossa excepto police qui nõ hẽt nisi duo. Habet enim pes tarsum metasum ⁊ pectẽ: sicut ⁊ manus pua. Sunt ergo in pede puo. 26. ossa: ⁊ in toto pede magno seu tybia. 38. ¶ Ex qbus põt cõsiderare cyrurgicꝰ modũ dislocãdi ⁊ frãgẽdi: ⁊ per ꝯñs modũ reducẽdi: videre põt etiã ꝙ inter istas iũcturas difficilior ad dislocãdũ: ⁊ ad reducẽdũ est que pedis pui: facilior genualis mediocris sciaticalis. Et deus sit adiutor noster. Amen.

Tractatus. II.

⁊ est de a̅patibꝰ exituris ⁊ pustulis. Cuiꝰ sunt due doctrine

¶ Doctrina ꝑma est de apostematibꝰ pustulis ⁊ exituris ꝓut insunt membris simplicibus.

¶ Doctrina scḋa in spãli ꝓut isunt mẽbris cõpositis.

Prima doctrina

quinque habet capitula.

¶ De apostematibus pustulis ⁊ exituris a notificatione incipiendo vniuersaliter. Cap. I.

a **Postema** penes eẽntiialia ꝑ Galienũ diffinit i ꝑmo de egritudine ⁊ sinthomate. Et per Auic. in suo cañ. liꝰ ꝑo. ꝙ est egritudo cõposita ex triplici gñe morboꝝ in vnã magnitudinẽ aggregata. Ista autẽ diffinitio ostẽdit eẽ ꝑfecta per Cõciliatorẽ ⁊ Albertũ bonoñ. seq̃ntes viros ꝑfatos. Nã diffinitũ in eẽ cõstituit: ⁊ facit eum differre a quocũq̨ alio. Ponit eñi in ea egritudo ꝓ gñe Reliq̃ ꝓ dr̃ia alioꝝ modoꝝ cõpõnis qui nũant a Gal. ubi sup̃. ¶ Per accñtalia describit a Gal. in de tumoribꝰ ꝑter nãm: in quo magis curauit a̅pa manifestare ad sensum q̃ꝫ ad itellectũ: dũ dicit ꝙ vnũ aliqḋ illoꝝ que accidit corpibꝰ existit res que iudicat ab hoc uocabulo tumor: ⁊ nõ pro quocũq̨: sꝫ pro magno qui nocet actibus euidẽter. ¶ Quã descriptionẽ in. 13o terr apẽ. repetit sꝫ his v̾bis. manifestũ est ꝙ in tumore penes magnitudinẽ desistũt mẽbra ab eo qḋ ꝫm nãm: puta ꝫm appentiã: q: forte ꝑmo ⁊ magis per se peccat mala cõplo. Cõseq̃nter vnio. 3o ipsa cõpõ ut tenet Cõciliator. Nõ g̃ erat mutãs mẽbꝝ a sua nãli q̃litate solũ. ut. 13o de igenio. Arabica trãslatio dicebat: nisi qs uellet uocare oẽs dispõnes q̃litates sicut in multis locis facit Gal. ¶ Quã diffinitionẽ ꝑfectissime explicauit Haliabas. 8o ꝫmone ptis prime libri sui. de rega. dis. dũ dicit. A̅pa est tumor ꝑter nãꝫ in quo mã aliq̃ replẽs ⁊ distẽdẽs est aggregata. tumor si est magnꝰ ponit pro gñe: si puus pro accñte. in primo de morbo. ¶ Quõ aũt dicat morbꝰ vnus cõpositꝰ ꝯsilis organicus: quõ ẽt possit dici cã ⁊ effectꝰ genꝰ ⁊ spẽs ⁊ accñs siue dr̃ia penes diũsas cõsiderationes omitto q̃ꝫtum est de pñti. Maxime q: ad phisicalẽ ptinet doctrinã. Sufficit ãt cyrurgico scire ꝙ tumor a̅pa iflatio igrossatio eminẽtia eleuatio excrescẽtia noia sunt synonima eãdẽ rem q̃si significãtia ut dicit Hẽricus. ¶ Ponit ẽt in predicta descriptiõe ꝑter nãm ad dr̃iam tumoꝝ nãliũ capitis uẽtris ⁊ iũcturarũ in quo est aliq̃ mã supflua: puta humoralis uel reducibilis ad humorẽ. cõgregata ponit ad differẽtiã tumoꝝ appentiũ in dislocationibꝰ ⁊ fracturis: in qbꝰ nõ sũt humores: sꝫ ossa eleuata. replẽs ⁊ descẽdẽs ponit ut ostẽdat malã cõplonẽ vnionẽ ⁊ cõpõnẽ in vnum aggregata. ¶ Ex qbꝰ appet ꝙ satis simplr moderni viri vꝫ Brunus Theodoricꝰ Lãfrãcus ⁊ Hẽricus a̅pa diffinierũt: dicẽdo ꝙ est tumor: aut iflatio aut grossities facta in mẽbro quocũq̨ ultra suam naturalem formam.

¶ A̅patũ multe sũt spẽs ⁊ dr̃ie. nã q̃dã sumunt a rei suba quedã a mã: quedã ab accñtibꝰ: q̃dã a mẽbris: quedam vo a causis efficiẽtibꝰ. ¶ A suba aũt assumit Aui. ꝑmaꝫ dr̃iam: ꝙ a̅patũ q̃dã sunt magna: q̃dam pua. A̅pata magna ꝫm grecos in de tumoribꝰ ꝑter nãm. sunt magni tumores flegmonosi q in carnosis fiũt ꝑticulis. A̅pata parua ꝫm Auic. sunt eminẽtie ⁊ pustule pue bothorales in cute appentes. ¶ A mã aũt sumunt dr̃ie. ꝑo gñalr ponit diuisionẽ Gal. ⁊ Aui. sequẽs eũ ꝙ oẽ a̅pa aut est calidũ: aut nõ calidũ: loquẽdo de calido ꝓpe eẽntialr ⁊ relatiue ut dicet. Nõ aũt large sicut ꝑ putrefactioneꝫ: dicebat Aui. Calidũ est sanguineũ ⁊ colicũ. Nõ calidũ fleuicũ ⁊ melicũ: ac uẽtosum: ⁊ aquosuꝫ que reducunt ad ista specificãdo magis sequẽdo viros ꝑfatos. dr̃ ꝙ a̅pata quedã fiũt ex humoribꝰ nãlibꝰ: q̃dã ex nõ nãlibꝰ simplr ⁊ cõposite ut ẽt dicet. Intelligẽdo sane. nã medici q̃ñq̨ accipiũt ex pro in qua uel pro ab large ⁊ sensibilr sepe loquẽtes. Illa que fiũt ex humoribꝰ nãlibꝰ dicunt uera ꝓpa certa ⁊ vniformia a̅pata: eo q: in eis tumor qui est rõ sensibilior a̅patis euidẽtiꝰ appet. Que aũt fiũt ex humoribus nõ nãlibꝰ dicunt nõ uera iproꝑa icerta ⁊ iuniformia: eo q: i eis mala q̃litas seu mala morigeratio magis appet q̃ꝫ tumor: ⁊ ꝫm h magis dicunt pustule ulcerationes seu exiture q̃ꝫ a̅pata. Que vo fiũt a dñio vniꝰ humoris simplr ⁊ simplici noie nũcupant. Que vo a dñio duoꝝ uel plurium ut de fe. colliget 3o. doctor dicebat subtilis cõposita: ⁊ cõposito noie ẽt dicent. Et tales dr̃ias sũptas a mã ꝑcipue ꝯiũcta sequant dr̃ie q̃litatis ⁊ quãtitatis cũ ipa sint de gremio mãe: ut in alia dr̃ facultate. Et iõ ꝑncipalissime ⁊ maxime in libro de differẽtijs febriũ dicunt: qḋ ꝑ alia v̾ba cõsueuit dici in scola nr̃a cõi mõtispessulani: ꝙ a̅pata q̃dã fiũt de mã nõ adusta: neq̨ corrupta. Quedaꝫ de adusta ⁊ corrupta. Et utraq̨: q̃dã sunt sanguinea: quedã colica: quedã fleatica: q̃dã melica. Aliq̃ aquosa ⁊ uẽtosa simplr ⁊ cõposite. ꝑma dicebat per sociũ nr̃m magrꝫ Joãnẽ iacobi mala simplr. 2a mala cũ additiõe de fraudulẽtia: ⁊ mala morigeratione: ⁊ absq̨ dubio ita intellexit in 4o Aui. cũ dixit ꝙ a̅pata calia ⁊ que currũt cursu eiꝰ sunt a sanguine ⁊ cola laudabilibꝰ: ⁊ ꝓsequit sanguinea ex laudabili grosso ⁊ subtili sanguine: de qbꝰ dicunt fieri flõnẽ ⁊ herisipillã. s. uerã ⁊ certã quã uocauit spinam: ut Dinus ꝓsequẽdo Gal. in 2o ad Glauconẽ exponit sup locũ: ⁊ nõ ꝓsequit colerica ex cola laudabili: q: ipa ⁊ oia alia uera sub sanguine cõprehẽdit. Sãguis aũt infra dupliciter dicet: sꝫ solũ ex illaudabili ⁊ mordaci que formicas ⁊ nõ herisipillas noiauit: ⁊ ẽt in curis tã in calis q̃ꝫ i nõ calidis idẽ inuit subsequẽter. Neq̨ diuisiões humorũ alr saluarent discrepatio sola est v̾balis ⁊ nõ realis: ut appet in facto. Sũt aũt a̅pata quedã ex humoribꝰ nãlibꝰ q̃dã ex nõ nãlibꝰ simplr ⁊ cõposite suo mõ cũ suis noibꝰ ut dictũ est ⁊ dicet. ¶ Ab accñtibꝰ sumunt dr̃ie mlte ꝫꝫ ꝙ multa in eis pñt appere accñtia dolorosa ⁊ malitiosa.

¶ A membris ēt sumunt̄ diūe ꝑm qd̄ ipm Gal. in 2° ad
glaucomē. Quedā sunt in oculo que dicunt̄ obtalmie: q̄
in collo squātie: q̄dā in bubonib⁹ seu emūctorijs: q̄dā i-
tra: quedā ex̄: q̄dā in nobilib⁹: quedā in ignobilib⁹: q̄dā
in sensibilib⁹: q̄dā in isensibilib⁹: q̄dā occurrūt in corpe
pleno: q̄dā in nō pleno: ꝛ id gen⁹ in nobilib⁹. ¶ A cau-
sis efficiētibus quedā sumunt̄ diūe ꝑm Haliabatez ubi
supra que sunt deriuatio ꝛ ꝯgestio: quedā cretica: quedā
nō cretica: quedā fiunt a causis iteriorib⁹: q̄dā ab exterio
rib⁹. Recolligant̄ ergo p̄dicte spēs ꝛ differētie: q2 a tali-
bus potissime indicationes sumunt̄ curatiue.

Cause apostematū

exiturarū ꝛ pustu
larū q̄dā sunt gn̄a
les: q̄dā spāles. Gn̄ales sunt reuma ꝛ ꝯgestio. ¶ Cause
aūt reumatis ꝛ deriuatiōis māe lʒ in 2° uel in 4° de egri.
ꝛ sinthomate legunt̄ diffuse in Haliabate ubi sup̄ restri
xi ad sex. videlicet ad mēbri expellētis fortitudinē. ad su
scipiētis debilitatē: ad māe multitudinē: ꝛ meatuū porā
tiū largitatē: ꝛ expellētiū stricturā: ꝛ cū mēbrū suscipiens
in iferiori loco est situatū. ¶ Cāe aūt cōgestionis in h̄
sunt: qn̄ eni v̄tus pascitiua mēbri in quo est apa: nō pōt
cibū qui ad ipm mittit̄ digerē plena digōne: q̄re rema-
nēt in eo supfluitates: ꝛ paulatim augent̄ donec mēbruʒ
repleat̄ ꝛ distēdat̄: fitqʒ in eo apa: ꝛ ꝑm hoc ut dicit prom
ptius mā cal'a reumaticat: frigida v̄o cōgerit̄. ¶ Ex q-
bus appet ꝙ in apatib⁹ que fiūt per viā deriuationis est
dare fiēs: ꝛ factuʒ eē: a qb⁹ sumit Gal. 13° terrapē. potissi
mas idicationes curatiuas. Fiēs est mā ancedēs que flu
it. Factū est mā ꝯiūcta que est fluxa ꝛ incuneata in loco.
Apata v̄o cōgesta nō hn̄t hoc: sed cū factis ꝛ fluxis repo
nunt̄. qd̄ Gal. in de eq̄li distēperātia sic declarat. mox i-
quit si tn̄ mā cal'a descēderit in musculū ꝑmeqʒ maiores
uene ꝛ arterie iplent̄ ꝛ extēdunt̄: deide minores usqʒ ad
mimas: ꝛ dehic ad regiones poꝝ corpoꝝ que sūt caro ꝛ
pāniculi: ꝛ fit apa. Ecce ꝙ ibi est fiēs mā ans̄ in uenis: ꝛ
factū mā ꝯiūcta in carne: ꝛ ex h̄ appent cāe generales.
¶ Cāe spāles sunt tres. ꝑmitiue ancedētes ꝛ coiūcte. ¶ Cāe ꝑ
mitiue sunt casus ꝛ ꝑcussio. ¶ Cāe ancedētes sunt q̄tu-
or: humores nāles: ꝛ nō nāles. Humores eni ꝑm ꝙ di-
ctum fuit in anathomia sūt duplices: nāles ꝛ nō nāles.
¶ Nāles sunt qui sūt cū sanguine: aut cū aliquo nāʒ sā-
guinis retinēte: ꝛ sūt mā nutritionis. ꝛ pp hoc itelligo nā
les ꝑncipalr: ꝛ ꝑpe a nālitate nutritionis ꝛ sube: nō quā
titatis neqʒ iuuamēti ad remouēdū cacesiā: qd̄ per totuʒ
obaudire opʒ ut sunt purus ꝛ uer⁹ sanguis colicus sāgui
neus flaticus atqʒ melicus qui lʒ sic ꝑprijs noib⁹ noient̄
cōi tn̄ noie in de colera nigra a Gal. sanguis uocantur.
Massa aūt Rabbi moyse in 4° expōnis scd̄o epidimia-
rū allegat̄. Halia. aūt in 2° tegni. massam sanguineā dic̄
ꝛ talis sanguis solus est mā nutritionis nō ille q formali
ter distinguit̄ ab alijs humorib⁹: ut dicebat soci⁹ ille de
scō Floro: qui Parisius nō est diu satis bn̄ discordātias
Joānis de scō amādo ampliauit. ¶ Nō nāles v̄o sunt
qui sunt a sanguine sepati: ꝛ pp eoꝝ malitiā nō sunt apti
ad nutritionē de se: sed mittunt̄ ad loca destinata: pp sci-
ta iuuamēta: aut ex̄ corpus expulsa faciūt apata exituras
pustulas excrescētias scabies decolorationes sudatiōes
ꝛ aliquotiēs insensibilr resoluunt̄: ꝛ aliquotiēs it⁹ putre
fiūt: ꝛ faciūt febrē: ꝛ assumūt noia nāliū humoꝝ: sāguinē
flegma: colerā ꝛ melā̄m. Differūt tn̄ ab eis ꝑm Gal. de
colera nigra: q2 humores nāles coagulant̄ ꝛ nutriunt̄: ꝛ
ꝑm magis ꝛ min⁹ sunt rubei. Nō nāles v̄o nō coagulā-
tur: sed ꝑmanēt ꝛ diūsos hn̄t colores flauū albū ꝛ nigrū:
ut circa ꝑncipiū apatū factoꝝ euidētia in aptione ꝛ rep-
cussione euidēter ostēdit. Jstud ēt in 2° de elementis eui
dētissime declarat̄: ꝛ in caplis singularib⁹ sequētib⁹ speci
ficabit̄ manifeste. ¶ Ex qb⁹ appet ꝙ ex humorib⁹ nāli
bus fiūt q̄tuor spēs apostematū ueroꝝ que cōi noie in 2°
ad glaucomē flones uocant̄: ꝑprijs tn̄ noib⁹ flegmon he
risipilla vndimie ꝛ sclirosis siue sephyros. Ex nō nālib⁹
ēt sunt q̄tuor spēs non ueroꝝ. s. pustule ꝛ exiture que sibi
noia ueroꝝ uēdicāt ꝛ assumūt: ꝛ duo ad h̄ reducibilia aq
sa ꝛ uētosa: ꝛ sic sunt sex noia apatū simpliciū ꝛ cōposito
rū ifinita: de qb⁹ dicunt̄ p̄fata noia equoce: per ꝑus tn̄ di
cunt̄ de ueris: per posteri⁹ v̄o de nō ueris que sūt pustu
le ꝛ exiture. ¶ Pustule eni sunt pua apata ꝛ exiture cō
iūcte: aut sepate ut glādule ꝛ uariole seu bothores. So-
nāt tn̄ magis ꝑpe de uenenosis ut dicit Mēricus: ꝛ am-
bo carnē ꝛ cutē quodāmō cōprehēdūt. uesice v̄o cutē so
lā. Que q̄les in spāli sint iferi⁹ appebit. ¶ Exiture autē
ꝑm Gal. in de tumorib⁹ p̄ter nām: ꝛ in 2° ad glauconem
sunt dispōnes ille in qb⁹ ascēdūt ptes iteri⁹ ꝑus se ꝯtāgē
tes in qb⁹ necessariū est se ꝯtineri in medio aliquā sbaʒ
spumosam seu humorosam que diuturnitate tpis in mI
tiformib⁹ alterat̄ substātijs: aut in saniē siue purē: aut in
aliquā subam extraneā similē melli feci aut amurce: aut
lapidib⁹ seu filis: ut in glādulis repit̄: que qdē fiūt ab ali
quo humore nō nāli mox a ꝑncipio fluēte: aut ex putre-
facto flōne coadunat̄ pus uelut in aliquo sinu. ¶ Cau-
se autem coiūcte apostematū ꝛ pustularum sunt materie
que in particula sunt congregate ꝛ incuneate.

Signa apostematū

extrinsecoꝝ pti
nētiū ad hūc ar-
tificē declarat senus ꝛ pn̄tia singulr. ubicūqʒ enim iuenit̄
inflatio p̄ter nām ex aliq̄ mā humorali uel reducibili in
mēbro coadunata: ibi est apa. ¶ Apata uera significant̄
p tumorē: dolorē: ꝛ calorē ꝑʒ magis ꝛ min⁹ graduata. Nō
uera v̄o signt̄ per tumorē ꝛ seq̄strationē ꝛ malā morige
rationē ꝑm magis ꝛ min⁹ ēt determinata. ¶ Partes mi
nus calide dicunt̄ frigide respectu magis calidarū. Ois
enim res medicinalis di: ad aliqd in 2° tegni. ꝛ 3° simpli
ciū farmacoꝝ. ¶ Signa v̄o singulariū apatū ꝛ eaꝝ ma
terierū in sequētib⁹ caplis dicent̄. ¶ Ex qbus cōposita
cognoscunt̄: neqʒ ad singularia accedēdū est donec ser-
mones gn̄ales sint ꝑuisi. ut Gal. 7° ꝛ 9° terrapē. ꝯsuluit.
¶ Et scias ꝑm Aui. ꝙ apata singularia parū sunt pura.
sed plura eoꝝ sunt cōposita: ꝑcipue uera: q2 multa nō ue
ra vident̄ eē pura. Cure tn̄ ponent̄ simpliciū ut exinde cō
positoꝝ cure exhant̄. ¶ Apata in ꝑiodis ꝛ paroxismis
ꝛ crisib⁹ anologiā sequunt̄ suarū maerū ut in 2° de diffe
rētijs febriū inuit Gal. ¶ Apata q̄tuor tpa hn̄t. s. ꝑncipi
um augmētū statū ꝛ declinationē. Signū ꝑncipij est cū
vides mām currē ꝛ mēbrū extēdere. Augmētū cū ꝯcaui
tas ꝛ acuitas manifeste augent̄. Stat⁹ cū p̄dicta stant in
suo eē declinationis cum grossities icipit minui uel trā
mutari: ꝛ hec distinctio tēpoꝝ est ex pte eēntie apatū: q̄-
uis pn̄t suo mō distingui ex pte accn̄tiū: ꝛ ex pte alterati-
onis māe penes que cure subalterant̄. posset tn̄ ostendi
quō iterdū coincidūt oia illa tpa. s. ꝑncipiū cū ꝑn° ꝛc̄. ꝛ
sepius nō coincidunt: que omnia gratia breuitatis omit
to. ¶ Apostemata si nō retrocedunt terminant̄ per in-
sensibileʒ resolutionē: aut per putrefactionē: aut per idu-
rationē. Et ꝑm Gal. in de iequali discrasia que per reso-
lutionē est melior alijs: ꝛ illa que per sanationem meli-
or q̄ʒ que per corruptionē: per putrefactionē v̄o simplici
ter mala. ¶ Signum ꝙ apa resoluit̄ est lenitas ꝛ caren
tia pulsationis. ¶ Signuʒ ꝙ saniat̄ est dolor ꝛ pulsatio
cū augmēto caliditatis. ¶ Signū ꝙ corrūpit̄ est nigre-
do ꝛ liuiditas. ¶ Signū ꝙ petrificat̄ est cū duritie detu
mefactio. ¶ Signū ꝙ retrocessit subita diminutio per
ifrigidationē: aut per uenenositatē uel uētositatē ad quā
sequit̄ feb. ꝛ accn̄tia mala.

¶ Judicia pustuloꝝ in capitulis proprijs dicentur.

¶ Judicia exiturarū sunt hec. Cū videris ingt Aui. pulsa
tionē plurimā: aut duritiē ꝑlōgatā: aut calitatē ꝛ dolorē
augmētatum. tūc extima ꝙ apa est in via: ut fiat sanies ꝛ
exitura: cū aūt videris lenitatē quādā ꝛ sedationē dolo-
ris ꝛ caloris: ꝛ ꝙ caput acuat̄: ꝛ cū digitis apphēdis iun-

datione ꝛ colore ad quādā albedinē declinare videbis:
tūc saniē scias ibi eē.vn̄ hyppo.2.affo꞉ꝝ.¶Circa gn̄atio
nē saniei magis accidūt dolores ꝛ feb.q̄ȝ facta sanie:ꝛ in
cognoscēdo saniē sis bn̄ auisus:q꞉ ſm Hyppo.in.6.affo꞉ꝝ.
multotiēs nō manifestatꝛ:imo decipiꝛ medicus pp spissi
tudinē loci ꝛ saniei grossitiē.¶Exitura ſm Aui.que fit
ꝑpe mēbꝛa nobilia:ꝛ ꝑpe iūcturas:ꝛ i mēbꝛis neruosis ꝛ
uētosis ꝛ q̄ fiūt i mēbꝛo debili ꝛ calore nāli depaupato:ꝛ
q̄ fiūt de mā grossa q̄uis mot⁹ plana:ꝛ nō acuta suspecta
est:ꝛ male maturatiōis:pp qd̄ idiget adiutorio ꝛ matura
tiōe ꝛ festina aptiōe.Que aūt est ſm diūsitatē ab ista est
laudabilis:ꝛ nō idiget magno adiutorio:q꞉ cito matura
tur ꝛ sepe per se aperiꝛ.¶Exiture terminanꝛ aliquoti/
ens per resol̄ōnē:sepius m̄ per aptionē:ꝛ aptura que fit
per nām melio꞉ est q̄ȝ que fit per artē.Et que per ferruȝ
q̄ȝ que per ruptoriū.Nā ſm Aui.hec pforatio que fit p
artē gn̄atiua est virus ꝛ so꞉diciei ꝛ fistularū:uerūtn̄ cum
nō vides excusationē:tunc nō est ingenium aliud.

¶Judicia saniei ponit Hyp.in p̄° ꝑnosticoꝝ:putredo aūt
laudatur que est alba ꝛ equalis per totum carens malo
odore:que v̄o est contraria pessima.

¶Judicia alioꝝ ꝯtētoꝝ in singularib⁹ capl'is dicentur.

Curationem apatū Gal'.ꝑficē v꞉ per itētio/
nes sūptas ab ipsis dispōnib⁹ ꝛ
ab eoꝝ nā.¶Et ſm gn̄alē indicationē v꞉ ꝙ ipe tracta/
uerit sub noie ſmonis de apatib⁹ ex humorib⁹ nālibus
gn̄atis.in.13°terrapē.ꝛ de nō ueris ex inālib⁹ hūorib⁹ fa
ctis in.14.Et hic ēt tractabiꝛ de cura apatū ueroꝝ o꞉dina
toꝝ ꝛ nō co꞉ruptoꝝ:que q̄ȝtū est de se utpl'm resoluunꝛ:
deīde sub noie pustularū ꝛ exituraꝝ de nō ueris saniosis
co꞉ruptis:ꝛ in alienā nām ꝯuersis.Judicationē cure su
mēdo ab ipa dispōne ꝛ a mēbꝛis:ut dictuȝ est nā.Dispō
aūt ipa ꝯtinet q̄ȝtitatē q̄litatē ꝛ mām que icludiꝛ in eius
sb̄a.Al'r eni curaꝛ magnū apa.Al'r puū:al'r deriuatū ꝛ fi
ens.Al'r ꝯgestū ꝛ factū.Al'r calidū:al'r v̄o frigidum ꝛc̄.
¶Natura ꝛ mēbꝛoꝝ iudicat:ꝙ al'r curanꝛ apata i carno
sis pticulis:al'r in neruosis:al'r in oculo:al'r in collo:al'r i
emūctorio:ꝛ sic de aliȷ̄s:ꝑut supius fuit distictū:ꝛ iferius
distigueꝛ ꝑncipiū faciētes in 2° ad glauconē ab iuētione
occasiōis egritudis:ut que eū faciūt cause abscidanꝛ:qd̄
aūt iā est factū sanare opȝ ſm eūdē in 3°terrapē.¶Cū ḡ
gn̄atio cois oib⁹ flōnib⁹ ex sanguie.i.ex masse sāguiarie
ifluxione fiat amplio꞉ q̄ȝ idigeat pticula.Influit autē ut
dictū est amplio꞉ mādāte aliq̄ pticula:qn̄q̄ȝ v̄o trahente
ipa que patiꝛ:mittit aūt pticula:qn̄q̄ȝ q̄dē ut supfluū:qn̄
q̄ȝ q̄dē ut triste:qn̄q̄ȝ v̄o pp ambo.Que v̄o trahūt h̄ est
pp calorē mo꞉bosū:aut dolorē ꝛ iuuāt:ad h̄ debilitas pti
cule ꝛ meatuū latitudo:ꝛ aliaꝝ viaꝝ strictura ꝛ fit⁹ in ba/
so:ut supius dictuȝ fuit.¶Cōsequēter ex oib⁹ sumunꝛ ꝛ
iudicanꝛ tres intētiōes.Prima est remouē supfluuȝ qd̄
ifluit.2ª est curare ꝛ mitigare dolorē ꝛ actionē que mem
bꝛū recipit ꝛ māȝ attrahit.Sed 3ª est qd̄ factū est sanare.
¶Pꝛia cōpleꝛ p Gal'.ubi sup̄ dicētē.Cū eni equal'r sibi
inuicē aucti sunt hūores ꝛ faciūt plectoriā ꝛ ablationem
sanguis curaꝛ:ēt si plectoria nō eēt pn̄te ꝛ dolore ꝛ calo/
re flegmināts mēbꝛi ꝛ reuma ꝛ fluxū acuētis:ꝛ p balnea
ampliora ꝛ exercitia:ꝛ fricationib⁹ oppositi mēbꝛi:dūta/
xat ꝙ feb.nō sit:neq̄ȝ passio multa.Adhuc aūt farmacis
euaporātib⁹:ꝛ cū oib⁹ ieiunȷ̄s ꝛ regimib⁹ debitis.Cum
aūt xancta ul' nigra colera uel flate uel serosis humidita/
tib⁹ plenū fridū fuerit ꝛ cachochimia gn̄ata per vniuscu
iusq̄ȝ ꝑpꝛiā abūdantiā humoꝝ purgatione cureꝛ:de qui
bus inferi⁹ in singulis capl'is:ꝛ in antidotario diceꝛ.An
nūciatio aūt antispasis:idest ꝯrīū euulsis cois est in tali/
bus vniuersis:q̄ȝtū ad ꝑncipiū ꝛ augmētū.Quātum aūt
ad statū ꝛ declinationē nō est malū uti euōnibus per eā
dem ptē:q̄ȝuis noui medici faciūt talia absq̄ȝ ꝑuisione.
ut dicit Auerrois in 7°.ꝛ diceꝛ infra de flōmia.

¶2ª intētio cōpleꝛ cū sedātib⁹ dolorē:ꝛ cū rectificantibus
malā q̄litatē:ꝛ cū restrigētib⁹ ꝛ itercipiētib⁹ māȝ a pte flu
xus ꝛ relaxātib⁹ per ptē vnde mēbꝛū ꝯsueuit purgari.

¶Sed ꝛ 3ª itētio cōpleꝛ p euantia mām a loco.Euaꝛ aūt
nō solū dyaforeticis farmaciȷ̄s:ſȝ ēt repcutiētib⁹:ꝛ magis
icipiētib⁹ flōnib⁹ repcutiētib⁹ est ūtēdū q̄ȝ euaporātibus
casib⁹ saluis exceptis:de qb⁹.G.v꞉ q̄tuo꞉ excipe.Prim⁹
est qn̄ apa fit in emūctoriȷ̄s.2ˢ qn̄ fit a re uenenosa.3ˢ qn̄
mā est grossa.4ˢ qn̄ est uehemēter icuneata.Aui.aūt nō
excipit nisi qn̄ est in emūctoriȷ̄s:aut in loco ubi fit timē/
dū de reditu ad mēbꝛa ꝑncipalia.Rogeri⁹ excipit solū i
mā uenenosa.Cōmētatores ipsi⁹ q̄tuo꞉ magr̄i ultra ipȝ
in mā ꝯgesta ꝛ frida ualde.Et qn̄ fit p viā crisis:ꝛ iux̄ ꝑn
cipalia:ꝛ qn̄ fit per subitā deriuationē.Bꝛunus dicit ut
Aui.Theodoric⁹ ut q̄tuo꞉ magr̄i.Lāfrācus excipit decē
casus.Hēricus.19.magr̄ Dinus de florētia sup 4° can̄.
Aui.excipit.23.¶Ego aūt distinguo de repcussiuis:ꝙ
quedā ꝑpa sunt repcussiua:ut oxicratrum ex aq̄ ꝛ aceto
plātago solatrū bolus ar.absinthiū cinamomū:ꝛ talia q̄
repellūt māȝ quā iueniūt ad fundū.Et q̄dā sunt repcus/
siua large dicta ut albumē oui malua oleū rosatū:ꝛ oleū
camomille atq̄ȝ masticinū collirīa alba ꝛ talia que alterā
do ꝑhibēt mēbꝛū a supfluitatū receptione.¶Dico duo
p̄° ꝙ in ꝑn° oiuȝ apatū flōnicoꝝ cōpetūt repcussiua ꝑpe
x.casib⁹ solū exceptis.Prim⁹ est qn̄ apa est in emuncto/
rio.2ˢ qn̄ est mā uenenosa.3ˢ qn̄ est de mā ualde grossa.
4ˢ qn̄ est de mā uehemēter icuneata.5ˢ qn̄ ē creticū.6ˢ
qn̄ est a cā ꝑmitiua.7ˢ qn̄ est in co꞉pe pleno.8ˢ qn̄ est in
co꞉pe debili.9ˢ qn̄ est iux̄ mēbꝛū ꝑncipale.xˢ qn̄ est forti
ter dolorosuȝ.¶2° dico ꝙ in ꝑn° oiuȝ apatū flōnicoꝝ cō
petūt repcussiua large:trib⁹ casib⁹ dūtaxat exceptis.Pri/
mus qn̄ apa est in emūctorio.2ˢ qn̄ est p viā crisis.3ˢ qn̄
est de mā uenenosa.¶In oib⁹ istis casib⁹ pcipue qn̄ mā
est fluxa:ꝛ apa in facto eē:ꝛ mā aliq̄ in pte est relicta:opȝ
māȝ resoluē ꝛ euaporare cū dyaforeticis nō mo꞉dicātib⁹
Sȝ domesticis mediocriter cal'is ꝛ hu.maxie in casib⁹ tri
b⁹ ultimis:in qb⁹ uolum⁹ māȝ trahē ꝛ apa augē:ꝛ reditū
māe auertē:ꝛ h̄ aliquotiēs facim⁹ cū empl'is attractiuis.
Aliqn̄ cū uētosis:ut dic̄ Aui.¶Sit ḡ regula gn̄alis ꝙ i
ꝑn° oiuȝ flōnū ab exceptis ponāꝛ repcussiua.In augmē
to cū eis paulatine misceanꝛ resolutiua.In statu uel an̄
statū sup ipa fint eq̄lia.Cū aūt declinatio:ꝛ supple finis
stat⁹ fuerit nō fit ibi nisi qd̄ resoluat ꝛ laxū faciat.Et hoc
nihil aliud est dicere:nisi ꝙ durāte fluxu est repcutiēdū
ꝛ cessante ipso est euaporādum:mediāte v̄o mediāduȝ.

¶In casu quo apa icedit via resol̄ōnis.Auxilia cū qui
bus ista cōplenꝛ ſm diuersitatē māerū in capl'is singula
rib⁹:ꝛ in antidotario dicenꝛ.¶Si v̄o apa via icedit exi
ture in 2° ad glauconē curatio earū exiturarū que iam in
cipiūt fit per indolorosam calasticā.i.laxationē:siue eua/
porationē cū trifarmaco molli mitigatiuo in quo q̄d sit
mellis additū.13.terrap.Que aūt iaȝ ꝓcesserūt ad dige/
stiuā ꝛ suppuratiuā ducere opȝ.Que aūt in aliam spēm
trāsiuerūt per cyrurgiā abscindēda sūt.vn̄ in.4.terrapē.
Et opȝ intēdentē.i.opantē ad meliorē modoꝝ interpta/
tionis ire.Modi aūt ipsius sunt tres bꝛeuitas.s.curatio/
nis ꝛ indolorose opari.ꝛ 3ª cuȝ his ifallacia.Ipsius autē
infallacie sunt tres itētiones.vna q̄deȝ ꝛ p̄ª ut so꞉tiamur
finē total'r.Alia v̄o ut si non so꞉tiamur finē total'r:saltim
ꝙ passio alleuieꝛ:ꝛ nō noceat laborantē.Sed 3ª ut non
fallaciter reuertaꝛ egritudo.¶Scd̄m hoc aūt in nunc
ꝓpositis exituris inueniꝛ qn̄q̄ȝ per cyrurgiaȝ:qn̄q̄ȝ per
farmaciā via sanationis eligibilio꞉:que per cyrurgiam
que ex toto gn̄e ꝑter nām sunt penit⁹ abscindere itēdit.
Que v̄o per farmaca.ꝑmo quidē dyaforare ꝛ euapora/
re.Si v̄o hoc nō est possibile suppurare ꝛ putrefacere.
¶2ª itētio in eis fit ꝛ per ꝯn̄s apire ꝛ mūdificare ꝛ incar
nare ꝛ ꝯsolidare:ꝛ hoc ad curationē ulcerū ducē.Neq̄ȝ
eniȝ ut dicit.G.4.terrapē.suppurare ꝛ cataplasmare est
ſȝ ꝑmā rōnē cure apatū:ſȝ mitigatio quedā sinthomatis

s. doloꝝ. Et sequit̃ cõpẽdiosa enĩ cura flegmonũ per sic
cantia ꝛ resoluẽtia cõplet̃ farmaca que uel totalr̃ sanãt a
dispositione uel si relinquunt quid breue suppuratur: ꝛ
cum acri farmaco non euacuat̃: ꝛ si sbtilis continẽs fue
rit cutis: ꝛ cito patientem liberare uolueris incisionis est
opus. Et hoc est qḋ dicebat Auic^a. ꝙ curatio apostema
tis inq̃ztũ est apa est excito mãe exnee que facit accidẽ
apa. Auxilia aũt maturatiua cũ qb^9 p̃dicta cõplent̃ i sin
gularib^9 capl̃is ꝛ antidotario dicent̃. ¶ Maturato aũt
apate: aut trãsmutato ꝛ icuneato: si sanies: aut mã nõ re
soluit̃. uel si incõtinẽti ipm per se nõ apit̃. potissime si ti
meret̃ corrosio: aut aliḋ nocumẽtũ apiat̃: ꝛ si necesse fue
rit ꝯapiat̃ ꝛ exhat̃. ꝓmpti^9 aũt ꝛ tuti^9 pp cãm supi^9 dictã
apit̃ cũ ferro: ꝛ sequẽdo doctrinã Albucasis fiat foramẽ
ſm q̃ztitatem mãe: ꝛ loci ad formã folij oliue: siue mirti.
¶ Et opꝫ ꝙ in apiẽdo septẽ attẽdant̃ ꝯditiones. ¶ Pri
ma ꝙ sectio fiat in loco mãe. ¶ 2^a ꝙ fiat in magis iferio
ri loco. ¶ 3^a ut fiat ſm rugas ꝛ icessum musculoꝝ. ¶ 4^a
ꝙ caueant̃ nerui ꝛ uene q̃ztuꝫ erit possibile. ¶ 5^a ꝙ mã
subito tota nõ exhat̃: p̃cipue in magnis exituris: q: timẽ
dum eẽt de v̾tute. ¶ 6^a ꝙ indolorosi^9 quo poterit locus
tractet̃. ¶ 7^a ꝙ post aptionẽ locus mũdificet̃ ꝛ icarnet̃
atqꝫ ꝯsolidet̃. ¶ Auxilia ad mũdificãdũ sunt lichinia ꝛ
bone stupate: ꝛ empl̃a ꝛ vnguẽta que in singularibus ca
pl̃is ꝛ in antidotario dicent̃. In p̃mis tñ dieb^9 sufficit vi
tellũ oui cum albumie ispissatũ cum alumie: ut faciebat
Guil̃. de saliceto. Post v̾o trãseũdũ est ad mel rosatuꝫ ꝛ
mũdificatiuũ de apio. Post v̾o ad vnguẽtũ apl̃oꝝ ꝛ egy
ptiacũ ꝛ desup basiliconẽ dyaquilon ꝛ dyapalma: ꝛ alia
que ad ulcera ordinant̃: eo q: post aptionem exiture ex
crescẽtie ꝛ pustule ad curationẽ ulceꝝ reducunt̃. ¶ Si
aũt patiẽs nõ sustineret ferrũ apiat̃ cũ medicis: ꝛ ad hoc
laudat Aui. se. lini fermẽtũ ꝛ sterc^9 colũbinũ: ꝛ si icorpa
ret̃ cũ sapone molli: aut cũ mucillagie sinapis bonũ eẽt.
Ruptoriũ tñ de calce ꝛ sapone in hoc obtinet p̃ncipatũ.

¶ De flõne v̾o ꝛ apatib^9 sãguineis notificatio. Cap. II.

FLegmon ſꝫ Gal̃. in p̃^o de egritudie ꝛ sinthomathe. di dupliciter. vno mõ coiter pro oi inflãmatiõe ꝑticl̃arũ.
Alio mõ ꝓꝑe pro oi apate ex sanguie uero ꝛ puro gña
to assumẽs sibi in 2° ad glauconẽ gñis nũcupationẽ. Et
est duplex. uerus. vꝫ. ꝛ nõ uer^9. Uerus ex sanguie beni
gno multo plus saltim q̃z idigeat ꝑticula fit. Nõ uer^9 ex
malo: ꝛ nõ nãli efficit̃. ¶ Sanguis est humor calidus ꝛ
humidus ex tẽperatiori ꝑte ipsi^9 chili gñat^9: ꝛ est duplex
nãlis: ꝛ nõ nãlis. Nãlis ẽ humor calidus ꝛ humidus in
sba tẽperat^9 in colore rube^9 purus in odore ꝛ sapore ami
cabilis. Sed nõ nãlis est ille qui deuiat ab isto ifra termi
nos sue latitudis quos si trãseat nõ est sanguis: sed alter
humor. Qḋ ꝯtigit duplr̃. vno mõ qñ ipsi^9 sba efficit̃ ma
gis grossa uel sbtilis q̃z debeat. Alio mõ qñ adurit̃: ꝛ ei^9
subtile ꝯuertit̃ in col̃az citrinã: ꝛ grossuꝫ in mel̃iã absqꝫ
sepatione. per aliud fit inãlis qñ alter humor aduenit de
foris: qḋ multipl̃r ꝯtingẽ põt ſm ꝙ m̃lte spẽs flãtis col̃e
ꝛ mel̃ie cũ ipo misceri pñt. ¶ Ex qb^9 appet ꝙ ex sangui
ne gñant̃ q̃tuor spẽs apatũ. p̃^o ex sanguie nãli ꝛ benigno
gñat̃ uerus flegmon. Ex sanguie illaudabili per admix
tionẽ tria gñant̃ apata ſm ꝙ tres humores pñt misceri
cũ eo: ut si ueniret sibi col̃a gñat̃ flegmon herisipillades:
ꝛ si flegma flegmon vndimiades: si mel̃ia flegmon se
phiroides. ¶ Ex sanguie illaudabili per sbaꝫ suã ꝛ adu
stionẽ ſm ei^9 grossitiẽ ꝛ subtilitatẽ generant̃ oẽs pustule
crustose a carbunculo usqꝫ ad estiomenũ ut sunt carbun
culus pruna ignis ꝑsicus: aut sacer estiomen^9 ꝛ antrax.
Nõ aũt formice ut dicebat in ꝯcordãtijs socius ille.

Cause flõnis sunt p̃mitiue ut casus: ꝛ ꝑcussio ꝛ malitia regimis ꝛ añcedẽtes ut sanguis boni ꝛ
laudabilis exuberãtia: pp quã ad ꝑticulã debilitatã cale
factã ꝛ decoloratã diriuari cogit̃: ꝛ icinerari. ut in capl̃o
uli fuit dcm̃: ad qḋ opꝫ recurrẽ: ut dcm̃ est: si vis bñ ꝑticu
lã videre. Cõiũcta cã est ipemet sanguis i loco icuneat^9.

Signa ꝛ iudicia sunt tumor eleuat^9 calor roridus rubor sanguine^9 dolor pulsatiu^9 ꝛ retinẽtia
extẽsiua: ꝛ alia signa repletionem sanguis significantia.
¶ Flegmon q̃tuor hẽt tpa: p̃n^m: augmẽtũ: statũ: ꝛ decli
tionẽ. Significat̃ p̃n^m per ipi^9 cãrũ p̃ñtiã. Augmẽtũ per
additionẽ magnitudis ꝛ retẽtiõis declarat̃. Status per
aggregationẽ mãe. Declinatio icipit tẽdere ad lenitatẽ.
¶ Flegmon p̃terea termiat̃ p resol̃onẽ: aut per saniatio
nẽ: aut per putrefactionẽ: aut per lapidationeꝫ. ¶ Et tu
scis per ea que dicta sunt in capl̃o uli. illud qḋ resoluitur
q: tumor diminuit̃: ꝛ dolor pulsatiu^9 alleuiat̃. Et scis illḋ
qḋ saniat̃ per additionẽ pulsatiõis ꝛ cal̃itatis ꝛ fixionis
utriusqꝫ. Et scis illud qḋ putrefit per tenebrositatẽ: ꝛ illḋ
qḋ petrificat̃ per duritiẽ. ¶ P̃. in flõne plerũqꝫ ueniũt
mala accñtia que curã ordiariã ꝑuaricãt: ut est dolor ma
gn^9 qñ est in mẽbro sensibili: ꝛ reditus mãei ad infra: qñ
est i emũctorio. Et corruptio estiomenata: qñ nimis in
fridat̃: ꝛ mã ꝯculcat̃: ꝛ durities sclirotica qñ idocte resol
uit̃. Quocirca attendere opꝫ mẽte in vnaquaqꝫ remuta
tione ad qḋ trãsit eorũ qui curant̃ tumorũ vnusquisqꝫ: ꝛ
dare operã ei: qḋcũqꝫ appareat in 2° ad glauconem.

Cura flegmõis dup^x hẽt regimẽ ul̃e. vꝫ. ꝛ ꝑticulare. Ul̃e sumit̃ ex cap^o cõmuni supi^9 posito. Par
tic̃lare q̃tuor hẽt itẽtiões. p̃^a vitã ordiat. scḋa mãꝫ añcedẽ
tẽ adeq̃t. 3ª mãꝫ ꝯiũctã euat. Sed q̃rta accñtia corrigit.
¶ Prima cõplet̃ cũ debita admistratiõe sex rerũ nõ nãliũ
cũ suis annexis v̾gẽtiuꝫ ad fridiutatẽ ꝛ siccitatẽ: ut est aer
cib^9 ꝛ pot^9 somn^9 ꝛ vigilia mot^9 ꝛ q̃es ianitio: ꝛ repletio:
ꝛ accñtia aie. ¶ In p̃mis g̃ eligit̃ aer sincer^9 ꝛ clar^9 nõ
humidus: nec reumatic^9. Et cibaria ipsi^9 sint leuia pauci
nutrimẽti. nõ comedat piguia: neqꝫ dulcia. dimittat bro
dia. leguminũ sbam ꝛ lacticinia. spẽs abhorreat ꝛ alleas
ꝛ cepas: ꝛ vina fortia. Utat̃ lactucis: spinachijs: ꝛ boragi
nib^9: satis ponat de aq̃ in vino. Et si febricitaret transeat
cũ ꝑtisana: ꝛ lacte amigdalaꝝ: ꝛ ordeaco: sobrie viuat: ce
nã dimittat. uentrẽ teneat laxũ. quiescat saltim ſm mem
brum apatũ. parũ dormiat de die saltem. honeste viuat.
¶ Scḋam rẽ cõplet flõmia: si plectoria sit per ꝑtẽ ꝯtrã: si
fuerit in p̃n^o ꝛ per eandẽ: si fuerit in statu ꝛ declinatione
imo et euamus ſm Gal̃. in. 13. terrap. ut supi^9 dictuꝫ fuit
dictũ nõ solũ ꝓpter plectoriã: sed ꝓpter magnitudinem
passiõis ꝛ dolorẽ ꝛ cõmoderationẽ humoꝝ. Dolor eni ꝛ
calor flegminati mẽbri cause reumatis fuit: ꝛ si sine sup
fluitate fuerit corp^9 vniuersales canones semp ſuadõ.
¶ Tertiã rẽ cõplẽt repcussiua ꝛ refrenãtia in p̃n^o exceptis
casib^9 in cap^o uli ꝯditionatis: ꝛ cũ resolutiuis mixtis in
eq̃liter cũ refrenatis in augmento: ꝛ cũ equal̃r mixtis in
statu: ꝛ cũ puris resolutiuis in fine stat^9: ꝛ in decliatione
ut supra. Si apa icedit in via resol̃onis. Si v̾o incederet
via exiture cũ maturatiuis apitiuis ꝛ mũdificatiuis. Et
desiccãtia sunt que in utriusqꝫ fine sanãt. Auxilia repcus
siua ꝛ refrenãtia que cõpetũt in p̃n^o sunt q̃tuor formarũ.
¶ Pria est. G. 2° ad glauconẽ. oxicratũ ex aq̃ ꝛ aceto in
fora potabili mixtis: ꝛ cũ spõgia applicatũ. ¶ 2^a est Aui.
quod ℞. semperuiue lb. j. vini grossi acerbi. lb. ß. farine
or. q̃rtã. j. corticũ granatoꝝ sumac puluerĩcatoꝝ. añ. ℥. ß.
coq̃nt̃: ꝛ fiat linimẽtũ. ¶ 3^a forma est Haliab. ℞. sanda.
al. ꝛ rub. añ. ʒ. iij. memithe. ʒ. iij. chimolee. boli ar. añ. ʒ. j.
ꝛ. ß. tere oia sbtil̃r ꝛ diligẽter cribra ꝛ distẽpera cũ succo
sempuiue: ac portulace: siue lactuce: ꝛ fiat linimẽtũ. ¶ 4^a
forma est toti^9 coitatis refrenatiuũ ꝛ alteratiuũ vulnerũ
ꝛ ꝯcussionũ. ℞. albumen ouoꝝ quantũ vis: aque rosate:
aut olei rosarũ ad placitũ: fiat linimẽtũ ꝛ cũ stupatis: ꝛ pã
nis applicent̃: ꝛ sepe remutent̃. ¶ Localia que cõplent
itẽtionẽ augmẽti sunt triũ formaꝝ. Quarũ p̃ma est oleũ
ros. Nã ſm Gal̃. in 3° farmacorũ simpliciuꝫ ex ꝑte ros.
refrenat: ex ꝑte olei euaporat. ¶ 2^a est Aui. ℞. foliorum

malue.M.j.absinthij.ros.añ.ʒ.ß.farine ordei.ʒ.j.olei camomille.q̄rtā.ß.coq̄nt ⁊ pistent:⁊ fiat empl'm molle. ¶ 3ª forma est eiusdē.℞.vini cocti q̄rtā.j.aque ros.aceti.añ.q̄rtā.ß.croci.ʒ.ij.bulliāt modicū colent: ⁊ fiat epithima cū stupatis aut pānis ⁊ tardi⁹ q̄ȝ repcussiua remutent. ¶ Localia que resoluūt ⁊ cōplēt intētionez:statˀ ēt sunt triū formarū. ¶ Prima accipit a magro Dino.℞. paritarie foliorū malue añ.M.j.furfuris subtilis ptē.j. aneti fenugreci.añ.ʒ.ß.olei camomille q̄r.ß.coq̄nt cuȝ vino ⁊ pistent:⁊ fiat empl'm. ¶ 2ª est.G.13º terrap.℞. medulle panis frumētacei.lb.j.ifundat per horaȝ in aq̄ feruēti ⁊ exp̄mat aq̄.⁊ mellis q̄rtā.j.misceat:⁊ fiat emplꝫ molle. ¶ Tertiā formā ponit Aui.in dyaglone ⁊ basilicone:quoꝝ forme ⁊ recepte ponent i antidotario: ⁊ ista tardius remutent. ¶ Declinationē v̄o per desiccationē cōplēt lana succida:aut stupata:aut spōgia:aut filtrū cum vino stiptico cal'o ifusa exp̄ssa ⁊ applicata. ¶ Per sanationē cōplēt declinationē auxilia triū formaruȝ. Quaruȝ p^a est trifarmacū Gal.qḋ fit de farina frumēti aq̄ ⁊ oleo sil' coctis:⁊ fiat empl'm. Et si vis eā colorare cuȝ modico de croco fac. ¶ 2ª forma est eiusdem.G.⁊ ipam assumit Haliab.℞.mucillagis ficuuȝ ⁊ corticis radicis maluauisci lb.j.farine frumēti.lb.ß.coq̄nt insimul.⁊ fiat empl'm. ¶ 3ª forma est coitatis.℞.folioꝝ malue simfionis radicis lilij ⁊ corticis maluauisci.añ.M.j.farine frumēti q̄rtā.j.farine se.lini.ʒ.j.assungie porci recētis lb.ß. coq̄nt herbe cū aq̄:⁊ pistent cū alijs in mortario:⁊ fiat empl'm. ⁊ ista tardi⁹ remutent. ¶ Si aūt collecta sanie nō apiat per se apiat cū sagitella uel cū medicis apsitiua ⁊ mūdificet:⁊ incarnet:⁊ ꝯsolidet iuxta formā dictā in capº ulti:⁊ dicēdaȝ i tractatu de ulceribus:eo q: exiture a pte ut dictū est ad ulcera reducunt. ¶ Sȝ 4ª res que est accn̄tiū correctio cōplet ẜm nāȝ accn̄tiū que ꝯtigūt:ut si adest dolor: q ẜm oēm modū mitiget. Nā dolor psternit v̄tutē ⁊ totā rectā opationē ipedit. Ponant ḡ tpe doloris alterātia ⁊ dilatātia:ut est oleū ros.cuȝ vitellis ouoꝝ:aut mica panis albi tēpata in aq̄ feruēti exp̄ssa:⁊ cū oleo ros.mixta: aut malue cocte cū aq̄ mixte cū furfure sbtili ⁊ oleo violarū:⁊ croc⁹ igredit in sedatiōe doloris ẜm Aui. Et si est necē trāsire ad iusqamū fac audacter. Nā herba ipsi⁹ cuȝ cineribus cal'is cocta:⁊ cū assūgia recēti aliq̄ mixta dolorē mitigat ⁊ apata cal'a maturat.ut ponit theodoric⁹. Caue tn̄ a nimia hūectatōe:qm̄ i p̄nº est timorosa:ut dic̄ Auic̄.
¶ Reditū māe ad itriseca securat euo ⁊ attractio:⁊ si nō cū alio salti cū uētosis. Si igit suspitionē hūeris q apa iduret decoque in aq̄ radiceȝ cucumeris siluestris uel brionie uel assari:multotiēs gdē iparū solarū:qn̄qȝ aūt ⁊ pinguiū ystadaꝝ idest ficuū supimponēs. Demuȝ in illa aq̄ farinā misces ⁊ pinguedinē anseris ul' galline:⁊ coque: fiat emplꝫ.in 2º ad glauconē. ¶ Si v̄o i.apate corruptio accidat:tūc scarifica locū:⁊ cum aq̄ salita embroca:⁊ post empl'a ipm cum farina fabarum:aut orobi cocta cuȝ oximelle:⁊ reliqua curatione estiomeni cura.
¶ Cap^m admiculatiuū p̄dicto de carbūculo antrace ⁊ estiomeno ⁊ pustulis malis sanguineis:⁊ cura eoꝝ ponēda.

Pustule male ⁊ corrupte sanguinee:ut dictū est sūt oēs que in sua eruptione dimittunt escarā. Ex q̄ appet q lȝ foruculus sit puus flegmon non pp h̄ est pustula mala corrupta:q: in sui eruptiōe nō fac̄ escarā. Curat ēt ⁊ maturat facta flōmia cū frumēto masticato ⁊ dyaglone:⁊ cū mūdificat cuȝ melle cocto:⁊ sarcocolla.ut ponit Ras.q ipm uocat carbūculū. Sunt eni tales pustule que dimittūt escarā ẜm.G.in.14.terrapē.ex sanguie grosso ebulliēte ⁊ putrefaciēte:q dū icipit ebullitio cā est carbūculi: ⁊ prune:⁊ ignis psici siue sacri. Si ultra ꝓtendit ⁊ p ebullitionē adipiscat uenenositatē est cā ātracis. Si ultra q finiat ebullitio ⁊ putrefactio cā est cācrene ⁊ estiomēi. Sūt eni cācrene ⁊ estiomēi ⁊ carbūculi ꝓpe flōnes i de tūoribus pter nāȝ. ¶ Nō ḡ sunt dicte pustule ex mixtiōe ⁊ aggregatōe hūoꝝ nālium:⁊ dicebat Lāfrācus ⁊ Heric⁹.lȝ ipe Heric⁹ in suis nōbilibus de h̄ fecerit dubiū.sȝ sunt de sanguie grosso bulliēte in q̄ subtile ⁊ grossuȝ q in colerā ⁊ in melā ꝯūtunt: sic adhuc sil: ⁊ pp hoc dicebat Aui.q sunt de colera citrina ⁊ mel'a insimul mixtis differētibus ẜm magis ⁊ minus ut dicet.

Est ergo carbūculus siue pruna:siue ignis psic⁹ ul' sanct⁹ que q̄si pro eodē accipit Aui. Pustula flōnica mala uesicās ⁊ cōburēs locū in quo est nigra seu cineritia cū rubedie obscura:⁊ dolore v̄suto:⁊ ardore ⁊ uesicatione in circuitu:ex qua euenit qn̄ rūpit escara:qualem facit accidere cōbustio ⁊ cauterium.
¶ Cui⁹ causa est grossus sanguis semibullit⁹ ⁊ putrefact⁹ a quo nō fuit adhuc sepatum grossum ⁊ subtile.

Signa carbūculi icipiētis sunt rubor fusciditas citrinitas durities dolor ⁊ calor:⁊ incēdium acuitas ⁊ puitas forme ad modū ciceris: uelocitas augmēti uesicatio in circuitu:⁊ qn̄ maturat v: caro mortua: ⁊ escaralis que sorditiē emittit viscosaȝ:ac si eēnt radices quedā:⁊ aliq̄tiens erūpit in multis locis:⁊ post reducit ad vnū ⁊c̄. Carbūculi nō sunt negligēdi:q: in pte sūt uenenosi. Carbūculi lȝ a p̄nº nō sunt ulcerati terminantur utpl'm ad ulcera. Et ideo tractatus ulcerū in ipsis habet locum. carbūculi sequuntur pestilentiam.

Cura carbūcli tres hēt itētiōes. p^a vitā ordiat. 2ª māȝ añtē adeq̄t. sȝ 3ª māṁ ꝯiūctaȝ regit ⁊ gubnat.
¶ Pria itētio cōplet cū debita admistratiōe sex reꝝ nō nāliū cū suis annexis ẜm formā datā in flōne:nisi q opȝ q magis declinēt ad tenuitatē ⁊ ifridationē ⁊ hūectationē eo q: ad ipsos pl'm sequunt febres. Et pp h̄ subtrahant vinū ⁊ carnes:utat lactucis:portu.⁊ granatis:⁊ oibus acetosis. Et si necesse sit det brodiū pulli cū lactucis:⁊ agresta alteratū. ¶ 2ª intētio complet cū flōmia.p^o a pte ꝯria deīde qn̄ loc⁹ icipit alterari ad nigredinem de pte eadē.
¶ Sed 3ª itētio cōplet añ ulcerationē cū mixtis refrenatiuis ⁊ euaporatis:ne mā retrocedat:neqȝ ēt irritet:⁊ ad h̄ laudat per.G.i.14.terrap.empl'm de arnoglosa:⁊ ipm accipit Aui. Cui⁹ forma est.℞.arnoglose lētiū panis furfur.añ.coq̄nt cū aq̄ donec liniant:⁊ applicent s.locū:⁊ in circuitu. Aui.cū eo addit gallas:⁊ credo q si sbtilis sāguis magis appet q̄ȝ grossus laudabiles eēnt. ¶ Et eplꝫ de duobus ḡnatis coctis cū aceto:aut aq̄ acetosa.illḋ ideȝ. ¶ Remissa aliqual'r furiositate. Empl'm Aui.de ficubus ⁊ vua passa ⁊ nuce ⁊ faria ordei coctis cū vino ad maturādū ⁊ rūpēdū eēt bonū. ¶ Facta eruptiōe mūdificet cuȝ succo apij:⁊ melle:⁊ faria coctis:⁊ post more alioꝝ ulceꝝ cū dyaglōe ꝯsolidet. ¶ Unguētū tn̄ de bolo ar.oleo ⁊ aceto semp i circūferētijs ponat. ¶ Si v̄o loc⁹ icipiat malignari ⁊ corrūpi scarificet circūquaqȝ:⁊ lauet cū aq̄ salita:⁊ ulc⁹ cū trociscis calidicō dissolutis cū vino desiccet: ⁊ escara mūdificet cū emplastro dicto de apio:aut de butyro ⁊ regimie antracis:⁊ ulcerū putridoꝝ curetur.

Antrax ẜm Guil.de saliceto nihil aliḋ est q̄ȝ carbūculus malignat⁹. Mā nāqȝ antracis ē sāguis grossus:⁊ ebulliēs tm̄:q pp suā ebullitionē adept⁹ est uenēositatē. Di: āt bōa buba p āti frasiȝ q: pessima: piculosissima:⁊ deriuat ab ātra qḋ ē cor: q sp appetit cor:

Signa antracis ẜm Hēricū sūt signa carbūculi augmētata cū uaria uenaꝝ i circuitu coloratiōe ad modū yridis:⁊ mag̃ mēbri in q̄ est pōderatiōe ac si eēt ligamētis ligatū cū magnis ⁊ intolerabilibus angustijs ⁊ caloribus cū ꝓstratōe appetit⁹ ⁊ nausea:⁊ cordis pulsu cū magna defectione. ¶ Antrax ex tota nā est egritudo acuta ⁊ piculosa:q: de mā multū uenenosa pestilētiali ⁊ ꝯtagiosa. Et deteri⁹ eoꝝ est ẜm Aui.q accidit i emūctorijs ⁊ vicinitate mēbroꝝ p̄ncipaliū:timēdū eni est de reditu māe. ¶ Et ois pustula mala uenēosa que postq̄ȝ apparuit retrocedit est mortale: ⁊ maxime si apparuerit mala signa. ¶ Et qn̄ accn̄tia sūt uehemētia ē signū malū

Si vo accñtia remittanť ⁊ quietenť est signum bonum. ¶ Et salutis mortaliũ.ut dicit Aui.est illud qȝ est rubeum demũ ⁊ citrinũ. ¶ Ex eo vo qȝ ad nigredinẽ declinat nullus euadit. Antraces eni in pestilẽtia mltiplicať.

Cura antracis q̃tuor hẽt itẽtiões. Prima vitaȝ ordinat. 2ᵃ ꝯfortat cor. 3ᵃ mãm antecedentez euacuat. sed quartã mãm ꝯiunctã extrahit ⁊ gubernat.

¶ Prima cõpleť cũ debita admistratiõe sex rerꝝ nõ nãliũ. Ordineť ḡ sibi mãsio luminosa:⁊ uocifereť:⁊ parꝝ pmittať dormire:⁊ alia ordinenť ꝑm ꝙ fuit dictũ in carbũculo:nisi ꝙ magis sbtilieť regimẽ:dieteť sic dietanť hñtes feb. pestilẽtialẽ. Sufficit eni ptisana ⁊ aq̃ cuz çuc.rosᷓ.lac amigdalarũ ordeatũ usqȝ ad 4ᵐ uel 5ᵐ diẽ. mala granata arancie limones ⁊ oĩa acetosa sunt pro ipo. Et si est necesse deť brodiũ pulle alteratũ cũ agresta ⁊ lactucis.

¶ Scḋa res cõpleť cũ admistratiõe bone ⁊ ꝓbate thiriace in q̃ntitate vni⁹ fabe:⁊ distẽpate cũ aq̃ scabiose:aut decoctiõis ei⁹:aut cũ aq̃ rosᷓ.buglosse. si feb. est multũ acerba ⁊ fit ei⁹ admistratio si est poˡᵉ p sex horas post cibũ:⁊ nõ comedat de totidẽ horis. Et dico poˡᵉ:q: i thiriaca necessitas nõ hẽt horã.ut dicit Auẽçoar in pⁿ⁹ thesau. In tãto eni tpe uľ circa coiter celebrať digõ pma. Auẽçoar tñ in thiriaca ꝯcedit septẽ horas ⁊ plus. Auer. vo nouẽ. Et totũ hꝫ est ꝑm medietatẽ tpis totalis digõnis que est .16. horarũ ꝑm antiquũ pceptũ ꝙ in duob⁹ dieb⁹ ter corpus reficiať. lꝫ ꝑm Aui. terminus more cibi in stõ fit a .12. horis usqȝ ad .22. qȝ de toto stõco ⁊ itestinis itelligẽdũ est.ut dicit Albt⁹ bonoñ. Rõ pdictoꝝ est q: nullũ farmacosũ debet misceri cũ cibo. gñať enim ingetudo ⁊ dolor.ut dicit Auẽçoar.ubi sup̃. Thiriaca aũt nõ solũ est farmacosũ:sꝫ etiã in medio nãrũ patiẽtiũ corpoꝝ ⁊ ledẽtiũ ea farmacorũ .5. simpliciũ qȝ nõ ꝓpe:sꝫ silitudiarie est itelligendũ. Et redeũdo ad ꝓpositũ ẽpleť sibi cor ab ex̃ cũ rosᷓ. violᷓ. florib⁹ buglosse:⁊ sandaľ oĩb⁹ atqȝ cortice citri. Et si feb. ꝯcedit addať modicum de mellissa ⁊ maiorana:atqȝ de croco ⁊ scarlatũ tĩctũ in g̃na:in hꝫ hẽt magnum locũ tormẽtilla ⁊ herba tunici loco thiriace laudanť p arnoldũ.

¶ Tertia res cõpleť cum flõmia eiusdem partis:aut cum uentosis ⁊ scarificationibus:si etas non tolerat.

¶ Sꝫ 4ᵃ res cõpleť cũ ifridãtib⁹ ⁊ ꝓhibẽtib⁹ in circuitu ⁊ nõ sup̃:ne mã retrocedat:ut est vnguẽtũ de bolo ar. siue oleo rosᷓ. aut mirtino cũ aceto mixtũ. sup̃ locuz apponãť exhẽtia mãz. ⁊ si nõ cũ alio salti cũ uẽtosis:aut suctionib⁹ succurrite diligẽter:uľ cũ diligentia:q: egritudo est que paucas dat iducias. Ad ultias eni egritudies ultie curatiões sũt necĩe ad pfectionẽ. Ego eni aliq̃tiẽs fui coact⁹ cũ cauterio actuali ipꝫ extirpare:imo audiui ꝙ cũ morsu alic⁹ vilis psone remouebať. Scarificeť etiã in circuitu ⁊ embroceť cũ aq̃ caľa salsa:ut sãguis exeat:⁊ nõ coaguleť aut corrosiuũ apponať ⁊ arsenicũ in hꝫ obtinet pncipatũ. ¶ In loco vo in q̊ aliq̃s daret iducias matureť ⁊ apitur cũ ficub⁹ ⁊ fermẽto atqȝ sale isimul mixtis.ut ponit Aui. post scḋaz aut tertiã appõnẽ hui⁹ empľi loc⁹ solet apparẽ tor⁹ niger ⁊ apr⁹:⁊ ex tũc mundificeť cũ mũdificatiuo de apio:ut in carbũculo fuit dictũ. Et postea cũ dyaglone siniať. ¶ Medicamẽ de vitello oui cũ sale sepe applicatũ maturat ⁊ apit antracẽ.ut dicit theodoric⁹. ¶ ℞. ad maturãdũ ⁊ rũpẽdũ dictat Jameri⁹ tales pultes. ℞. radicis apij ranaꝝ scabiose rostri porcini ancipitres marubij farine frumẽti se. lini mellis olei assũgie ueteris coquanť cũ vino:⁊ fiat empľz. ¶ Cõsolida q̊z maior iter duos lapides ꝯtta q̃dã diuio miracľo antracẽ libat ⁊ iterficit ex toto itra vni⁹ diei spatiũ taľr:ꝙ postea nõ idiget nisi aliorũ ulcerũ cura.ut dicit Rogeri⁹ qȝ affirmat theodoric⁹. ¶ Illud idẽ accipiunť q̃tuor magri i de scabiosa vbũ nõbile:ꝙ scabiosa in potu sũpta cũ vino uľ comesta iteriora apata ad exteriora ꝯũlit ⁊ ea isensibiľr dissoluit. ¶ Illud qȝ ponit Henricus de ꝓbatiõe antracis curabilis ⁊ mortalis de bursa fellis porci fabule sunt Theodorici.

¶ In cura antracis respice curã carbũculi ⁊ estiomeni: q: in medio eoꝝ est ut supius fuit dictum.

Estiomenus lꝫ ꝓpe nõ sit pustula:est tñ effec⁹ pustularũ:⁊ ipsi⁹ cura est eis ꝓportionaľr. ¶ Est eni mors ⁊ dissipatio mẽbri:⁊ pp hꝫ di: estiomenus q̃si hoĩs hostis cũ putrefactiõe ⁊ mollificatiõe ad diřaȝ lupi ⁊ cãcri que dissipãt mẽbrũ cũ corrosiõe ⁊ iduratiõe. Nõ ḡ sũt idẽ ut dicebat theodoric⁹ ⁊ Lãfrãcus atqȝ Hẽricus. Estiomen⁹ vulgariter di: ignis sancti antonij:aut sci Martialis. Estiomen⁹ uocať cãcrena apȝ grecos. vñ in de tumore iter maxios flegmones est uocata cãcrena mortificatio exñs patiẽtis pticule. Aui. tñ ponit diřaȝ iter ipaȝ p maiorẽ ⁊ minorẽ mortificationẽ.

Cause estiomeni ⁊ destructionis vite in mẽbris fit tripľr. vno mõ q̃n mẽbrũ nõ põt recipere vitã. s. vitã sibi a corde delegatã:ꝓpter dissipationẽ cõpľonis ⁊ armonie ipsi⁹ causatã a nimia friditate ut i hyeme ualida ⁊ indocta apatũ ifridatiõe:aut ab excellẽti caľitate ⁊ uenenositate accñtis ⁊ pustulaꝝ malignaꝝ. ¶ Alio mõ:q: in mẽbro vita recepta suffocať ut in magnis apatib⁹:que ita obturãt uenas ⁊ poros cutis ⁊ spũs carẽs respiratiõe suffocať. ¶ 3⁰ mõ:q: vita nõ p̃t uenire a corde ad mẽbrũ:pp ligaturã:aut ꝯcussionẽ factã in via.

Signa ⁊ iudicia sũt ꝑm. S. ubi sup̃. Primũ q̃dem extiguiť coloris floriditas que adheret flõnib⁹:deinde ⁊ dolor ⁊ pulsus ascẽdũt:nõ cessante dispõne:sed mortificato sensu. Nigrũ ḡ mẽbrũ efficiť molle ⁊ putridũ cũ fetore cadauerali:⁊ ideo cum p̃miť cũ digitis facit foueã que non reuertiť:imo q̃si videť cutis a carne sepata. ¶ Estiomenus tãte est ferocitatis ꝙ nisi cito succurrať faciliter mortificať que passa est ꝑticula:⁊ cõprehendendo continua interficit homines.

Cura estiomeni tres habet intẽtiones. pma vitã ordinat. 2ᵃ mãm antecedentẽ adequat. Sed 3ᵃ locũ corruptũ ⁊ mortificatum regit ⁊ gubernat.

¶ Pria cõpleť cũ debita ordinatiõe reꝝ nõ nãliũ declinãtiũ ad friditatẽ ⁊ tẽuitatẽ. Cib⁹ ḡ su⁹ mice pãis sint lote cũ aq̃ ordeatũ auẽatũ cũ lacte amigdalaꝝ brodiũ pulle alteratũ maxie si febricitaret utať lactucis:portulacis:pomis g̃natis:⁊ alijs acetosis. Et ad oẽz euẽtũ q: fumi q eleuãť a corrupto pñt ificẽ cor deť sibi thiriaca ⁊ alia cõdialia administrenť sibi ꝑm ꝙ dictũ est in pustulis sup̃ dictis.

¶ Scḋa intẽtio cõpleť cũ flõmia ⁊ sanguis mũdificatione cũ dyacatholicon:⁊ cassiafistu. ⁊ tamarindis ⁊ lupulis fumoterre ⁊ polipodio:⁊ talia que sanguinẽ hñt depurare eo q: in istis corruptionib⁹ semp est calefactio.

¶ Sed 3ᵃ itẽtio cõpleť:eo mõ q̊ dic̃ Aui. Cũ ḡ ingt vides mẽbri colorẽ alterari:tũc oꝫ ꝙ liniať cũ vnguẽto de bolo armeno:terra sigillata:⁊ aceto. Si aũt illud nõ ualet non iuenies excusationẽ q̃n scarpellationẽ ꝓfũdã facias i diuersis locis:aut sãguisugas apponas ⁊ uenas ꝑuas primas apias:⁊ locũ cũ aq̃ salsa laues:ut sãguis grossus exeat ⁊ nõ ꝯgeleť. Et pone sup locũ scarpellatũ qȝ putrefactionẽ ꝓhibet ⁊ resoluit ut est faria orobi:aut fabaꝝ cũ syrupo acetoso icorporata:⁊ semp bis in die cuz aceto caľo laua. ¶ Postq̃ȝ aũt calefactio ⁊ furia cessauerit:vnguentũ egyptiacũ qȝ fit cũ flore eris alumie melle ⁊ aceto eq̃liter mixtis ⁊ coctis desup apponať. ꝓhibet eniȝ ⁊ resoluit putrefactionẽ:⁊ facit cadẽ qȝ est putrefactuȝ:⁊ ꝯꝟuat illud qȝ seq̄ť ipꝫ. ¶ Si aũt ptrãsierit dispõ ⁊ icipit uenire ad mollitiẽ ⁊ putrefactionẽ cauteriça:⁊ sepa corruptũ a sano cũ cauterio actuali:aut cũ medicia caustica: ut sũt trocisci calidicon:aut andracaron:aut affodilloꝝ. Et ad hꝫ meli⁹ ⁊ ifallaci⁹ est ꝑm Theodoricũ ⁊ Hẽricũ ⁊ me arsenicũ sublimatũ purũ:aut correctũ in puluẽ:aut cũ vio dissolutũ cũ carpia:aut cotone desup applicatuȝ p̃cipue inter sanũ ⁊ corruptũ. Et si necesse est post sepa modicuȝ cũ spatumie iter sanũ ⁊ corruptũ:facit eni sine dolore sistere egritudinẽ icõtinẽti. Modũ aũt ipsi⁹ intra cap⁰ de

glandulis ⁊ de cancro ⁊ ruptura specificaui. postea procuretur casus escare cum butyro: aut aliquo vnctuoso.
¶ Et postq̃ ceciderit escara locꝰ purificet, laudādo semp cū aceto ⁊ emplāndo ꝑm Guil. de saliceto cū tali emplo ℞. mellis lb. 5. vitellorum ouorum crudorum triū uel q̃tuor i nūo farie or. lb. 5. misceant: ⁊ fiat empl̄z. Et post duos uel tres dies ut melior fiat mūdificatio addant huic emplo ʒ. x. mirre electe. ¶ Cū ḡ est neciū icidē mēbrū: q: putrefactio nō cessat: ⁊ timet ꝙ corruptio ad alia uadat mēbra: i cidat ⁊ serret: iuxͣ doctrinā iterꝰ dicēdā ⁊ cauterizet: qd̄ ꝯtinet ipm: q: illud est tutiꝰ. Quō aūt mēbrum corruptū ⁊ mortuū ꝑuat ne feteat dicet dū de ꝯseruatiōe mortuorū tractabit. Hec est ḡ q̃titas quā dicimꝰ h̄ inq̄t Aui. Et tu q̄dē inuenies i ꝑmone cōi de ulceribꝰ putrefactis: ꝙ te oz addē huic cᵒ.

De herisipilla ⁊ apatibꝰ colicis. C. III.

i Icet rͣ in gn̄atiōe hūorum sequat sanguis Et post sanguinē de rͣte fit plus in corpe: nihilominꝰ q: apata colica in multis cōueniūt cū sanguiēis post flōnē: ⁊ apata sāguiea dicet de colicis. Apata colica noie cōi noiant herisipilla: q: adheret pilis ⁊ cuti: herisipilla eni cutis est ꝓpͣ passio: sicut flōn carnis lꝫ ꝯnter se extēdāt. 14. terrap. ¶ Est tn̄ dupx herisipilla: herisipilla uera ⁊ non uera. Uera herisipilla ex colͣ fit nāli abūdāte: ut dcm̄ ē q̃ ꝓpͤ sāguis di: sbtilis: quā Aui. uocat spinā. Nō uera ex colͣ fit nō nāli quam formicā uocat Aui. vn̄. G. 14. terrap. herisipilla duplicez hēt diām: q: aut sine ulceratiōe: aut cū hac fiēs. ¶ Prior aūt vniformis est ⁊ uocat flegmō: alia uocat formica: siue herpes. Istō ēt inuebat in de tūoribꝰ ꝑter nāz. Cū igr̄ ꝑuenerit colicū reuma: qd̄ q̄dē certitudiālr est tale. i. purū: ⁊ sequestratū ulcerat cuti qd̄ uere est tenue ⁊ sāguini cōmixtū ⁊ nō sepatū magis in tumorē eleuat q̃ ulceret: horum aūt alter uocat herisipilla. Alter vō herpes. In 2° etiā ad glauconē facit disticta caplͣ. ꝑᵒ eni determiat de formicis ⁊ herpestibꝰ: deinde de herisipilla certa que ex sāguie sbtili fit. Est ḡ herisipilla apͣ colicū cū duplici dicta diā: ꝑ priꝰ tn̄ di: de vna ꝑ posteriꝰ de alia. ¶ Colͣ aūt ē humor calͣus ⁊ siccꝰ ex subtiliori pte chili gn̄atꝰ. Et est dupx: nālis ⁊ nō nālis: loquēdo de nāli dupr ut dcm̄ est.
¶ Nālis est hūor calͣus ⁊ siccꝰ in sbā sbtilis: i colore rubicūdus declinās ad quādā citrinitatē in odore ⁊ sapore acutꝰ. ¶ Nō nālis est q declinat ab isto ifra termios sue latitudis quos si trāseat: nō est colͣ ꝓpͤ: sed alter hūor: Qd̄ ꝯtigit dupr. vno mō ꝑ se ⁊ i se. alio mō ꝑ mixtionē. ꝑ se ⁊ i se duplr. vno mō qn̄ colͣ nālis putrefit ⁊ adurit: ⁊ talis di: adusta ꝑ putrefactionē. Alio mō qn̄ colera nō nālis vitellina adurit siue i stōco: siue i epate: siue in uenis: ⁊ efficit praxina ⁊ erugiosa: q̄ sunt in ultio malitie: ꝑ admixtionē efficit colera inālis cū alter hūor aduenit sibi deforis. Et h̄ fit mltiplr: ut si rͣ tenue admiscet cū ea efficit colera citrina: si grossum vitellina: si melͣia adusta ꝑmiscet efficit colera adusta per admixtionem.
¶ Et sic sunt ꝑm Aui. sex spēs colͤ inālis. sed ꝑm Haliab. nō sunt nisi q̃tuor: q: de duabꝰ spēbꝰ adustis nullaz facit mētionē. Gal. aūt in 2° de vͣtutibꝰ nō ponit ꝑter nāz: nisi vitellinā: q: praxinā ⁊ eruginosaz ex malis oleribꝰ dicit gn̄ari i stōco: aut ex aliq̄ mala dispōne i uēis. i 2° ꝓnosticorum. ¶ Ex qbꝰ appet ꝙ ex colͣ gn̄ant q̃tuor spēs apatū. ꝑᵒ ex colͣ laudabili quā sbtilē sāguinē uocāt gn̄at vnū apͣ qd̄ certa ⁊ uera herisipilla di: i 2° ad glauconē. Ex colera illaudabili ꝑ admixtionē gn̄ant tria apata. s. herisipilla flōnides. herisipilla vndimiades. herisipilla sephyroides. Ex colera illaudabili ꝑ adustionē gn̄ant ꝑm eiꝰ subtilitatē ⁊ grossitiē oēs pustule corrosiue ab herpesten usq̧ ad cācrū ut sūt herpes ꝑpigo ⁊ formica i. 14. terrap.

Cause aūt herisipille uere sunt ut flōnis ueri ꝑmitiue. vz. antecedentes ⁊ coniuncte.

Signa ⁊ iudicia sumunt ꝑ compationē ad flōnē iuxͣ doctrinā. G. 14. terrapē. ⁊ 2° ad glauconem. Et in h̄ appet ꝙ in herisipilla uera ⁊ certa est spēs flōnis. Assumēdo ḡ ꝑmū signū uere est color rubeꝰ declinās ad citrinitatē. Sed rubedo cito euanescens tactui. 3m tumor nō multū trāsiēs cutim. 4m calͣitas uehemens feb. attrahēs: ⁊ plusq̃ i flōne. 5m pulsatio nō magna. 6m dolor mordicatiuꝰ ⁊ pūgitiuꝰ nō extēsiuꝰ: ut i flōne ⁊ alia signa dn̄tuz colͤ significātia herisipilla: utplm̄ accidit in facie: ⁊ icipit in lepore nasi: deide spargit ad faciē totā: ⁊ h̄ est ꝑꝑ lenitatē colͤ ⁊ faciei raritatē. ¶ In ossis denudatiōe herisipilla malū. In herisipilla putredo: aut saniēs malū. ¶ Herisipilla uera q̃tuor hēt tpa: ut alia apata: quorum signa a supioribꝰ exhant. ¶ Herisipilla uera raro facit saniē: utplm̄ enim per isensibilē euōnē terminatur. ¶ Propterea in herisipilla ꝯtingūt accn̄tia que aliq̃tiēs in curādo supant suā cām: ⁊ ꝑuaricāt ordinē curationis: ut de flegmone dictū est. ¶ P. herisipilla motū sequit tertiane: ⁊ quia ad eius materiam habet anologiam.

Cura herisipille uere ut cura ueri flōnis preter regimē ulͤ q̃tuor hēt itētiones. Prima vitaz ordinat. 2a mām ācedētem adequat. 3a mām coniunctā extrahit ⁊ euacuat. Sed 4a accidētia corrigit.
¶ Prima cōplet cū debito regimie declināte ad friditatē ⁊ hu. ut in tertiana. Eligant ḡ aer ⁊ hitatio frida: ⁊ ifridata cū sparsione foliorum salicis vitis: ⁊ cānarum ⁊ iūcorum roꝫ. ⁊ violiarum. ⁊ dimittat oia calida vnctuosa: pinguia dulcia ⁊ acuta: dimittat vinū ⁊ lacticinia: utatur lactucis: portulacis cucurbita ordeato: riso ⁊ alijs sanguinē inspissanubus infrigidātibꝰ. sobrie viuat. uentrem teneat laxuz. dormiat ⁊ q̄escat: ac etiam honeste viuat.
¶ Scdaz rē cōplēt euō ⁊ flōmia: qn̄q̧ euet mā cū aliq̄ colagogo: ut est elͣriū de succo roꝫ. aut aqua tamarindorum. Raꝫ. qd̄. ℞. prunorū damas. 20. tamarindorum recētiū. ʒ. x. çuc. vio. q̄rtā mediā. fiat colatura: que det de mane. Et si vigoraret elͣriū cū. ʒ. j. de succo roꝫ. eēt ualde bonum flōmia fiat: si expedit ꝑm modū qui dictꝰ est in flōne.
¶ Tertiā rē cōplēt ifridātia ⁊ repcutiētia in ꝑnᵒ casibꝰ scitis in caplͦ gn̄ali exceptis. ¶ Et postea cū euaporātibꝰ extra ꝑm imanifestā sensui trāspirationē. Que vō non q̃titate solū cōtristat. sed ⁊ qualitate uehemētē h̄ns iflātionē ifridatione indigebat ampliori q̃ ꝑm flōnez. Terminꝰ aūt ifrigidationis fit trāsmutatio coloris: eteni cessat: tunc certissime. Aui. ēt ad hoc laudat effusionē aque fride. G. vō succuz solatri sempuiue portulace psilij iusqami ⁊ ceteris i capᵒ de flōne formatis: deide euaporat mām. G. cū farina ordei ⁊ alijs in cura flōnis: iā supiꝰ dictis. Sicut eni ⁊ signa sumebant ꝑm anologiā ad signa flegmonis: ita ⁊ auxilia ad anologiā curationis ipsius.
¶ Sed 4a itētio cōplet de reditu māe ⁊ iduratione ⁊ corruptiōe: sic in flōne dictū est de dolore ⁊ ardore optimū fit mitigatiuū de folijs ⁊ radicibꝰ iusq̄ami iuolutis cū stupis coctis sub prunis mixtis cū populeone uel cū assūgia: ꝑm ꝙ de flōnis dolore supiꝰ fuit dcm̄: si ꝯtigeret ipaz ulcerari curet cū vnguēto albo: aut cuz vnguēto de litargirio: aut si adderet eis scoria plūbi optimū esset.
¶ Caplm̄ adminiculatiuū ꝑdicto de formicis herpetibus ⁊ pustulis malis colericis.

Pustule male colͤice: ut dcm̄ est sūt oēs que i sua eruptiōe dimittūt corrosionē ⁊ virulētiā ut sūt oēs ab herpete usq̧ ad cācrū. ¶ Et lꝫ sūt mlͤte spēs carētes nomie: tn̄ sunt due noiate manifeste herpes. vz. cheyris grece arabice formica ⁊ miliaris: ⁊ sūt oēs de colera nō nāli differēte ꝑꝫ grossitiē ⁊ sbtilitatē. Qz aūt tn̄sit ultra igrossitie herpestiomenꝰ grece uocat cancer latine Et hec ē itetio. G. i de tumoribꝰ ꝑter nāz. 4. terrap. 2° ad glauconē. Aui. vō oēs pustulas colͤicas fcās a colͣ nō nāli seq̄strata uocat formicas: q: a colͣ nāli nālitate nutritionis dcā q̄ ē sāguis sbtilis dixit fieri spinā. i. uerā herisipillā: ut supiꝰ fuit dcm̄. cōmisceamꝰ ḡ grecū ⁊ arabicū: ⁊ faciamꝰ gr̄a manifeste doctrie: duas spēs pustularum colͤicarum

sub qb9 ptineant alie: vna vocat herpes que fit de colra sbtiliori. Alia vocat formica de colera grossiori: z nō curemus de noibus: dūtaxat q res intelligant.

Sit g herpes pustula vl' pustule male colrice herisipillate uesicate z inflāmate cū pruritu z rubedine declināte ad citrinitatē. Et breuiter herpes nihil aliō est q̃ herisipilla pustulata z ulcerata. vn̄. G. in. 4. terrapē. valde eni est sbtilis colra q̄ herpetē gn̄at ut nō solū oēs transeat: q̄ iteri9 pticulas quecūq3 carnose sbe sūt. S3 z cutē usq3 ad ypidemiā quā solā corrodit: eo q detinet qd ab ipa: qō si demū hāc ptrāsiret uelut sudor nō ulceraret.

Cause z signa ex dictis nota sunt. Ex dictis ēt apparet q herpes est uelocioris resolōnis q̃ formica. etiā apparet q est mediū trāsitus de herisipilla ad formicam: z de formica ad cancrum.

Curatio tres hēt intētiones ut herisipilla. Prima vitā ordinat. scda mām antecedētē adequat. tertia mām cōiunctā regit z gubernat.

¶ Prima z 2a cōplent ut dictū est de herisipilla: nisi q iuuamētū flōmie minorat in eo. ¶ 3a vo nō silr in 2o ad glauconē q: illa idiget ifridare cū his que hūectāt: cū nō sit ulcerata. Nō g cū lactucis nec portulacis: nec cū aq̄ frida: s3 cū teneritatib9 vitis z rubi z plātagis cū lētib9 z faria ordei: z eo q scriptū est ad flōnes: miscēdo qd mellis: si idiget mūdificatiōe. Ad ulcerationes vo que non sunt multū male morigerate sufficiūt vnguēta alba z metallica que dicta sunt: z dicent in ulceribus virulentis.

Formica est pustula uel pustule male colrice sine latitudie cū iflātione z pruritu ambulātes i cute cū ulceratiōe corrosiōe z virulētia. Et breuiter formica nil aliō est q̃ herpes malus. Eiusdē eni gn̄is sūt ut dictū est. Cui9 sūt due spēs: vna est leuioris motus: q: de magis acri z sbtili colera. Alia tardioris: q: de grossiori colera adeo q qbusdā visu3 fuit supmisceri colē fla: z dr miliare: z tantū pōt ingrossari mā q vident esse pustule ficales z bothorales: q: ad modū ficus z bothores sunt apparentes. Ex quibus apparent cause z signa.

Signa formica est tardioris resolōnis q̃ herpes formica nō hēt escarā: l3 possit hre putredinē z virulentiā. Jn oi formica sentit q̄si pūctura formice ingt Aui. ueruca in nascēdo assimilat formice: nō tamē in mā: sed post efficit clauulis: z ideo. G. inuenit ea3 curare cum embula. 14. terrapen. formica. l. z pustule colerice. l3 a pncipio nō sint ulcera. terminant utplm ad ea: z ideo tractatus ulcerum in eis habet locum.

Cura formice ut herpes tres habet intētiones. Prima vitā ordinat. scda mām an̄cedētē adequat. sed tertia partem pustulatam sanat.

¶ Pria z 2a itētio cōplēt: ut dcm̄ ē de herisipilla z herpete Uez est q in solone formice illi9 mlieris romane. G. approbauit serū lactis in q̄ qd scamonee apposuerat. Aui. vo in miliari iubet vtutē turbit misceri: z etiā epithimi.

¶ Sup vo locū āteq̃ ulceret ponēda sūt medicamia mixta hn̄tia vtutē repcussiuā. v3. z dyaforeticā. Et iō i talib9 laudat emplm de arnoglosa dictū in carbūculo. Et ēpl3 de duob9 gnatis añ ulceratiōnē: z post sepissime utile inueni. Aq̄ q̄ currit ex ligno vitis cū adurit i miliari z ficali seu bothorali laudat ab Aui. Et si in ea decoquerent capita pisciū salitor essent optima. Millefoliū z paritaria cum pauco sale pistata sunt optima ad bothoralem seu ficalem. ut dixit Theodoricus. Et ad desiccandū putredinem in miliari precipue laudat Aui. linimentum factu3 ex flore eris: z sulfure cum aqua dicta.

¶ Unguētū de bolo arméo z terra sigillata z aceto z aq̄ ro. saltim in circuitu approbat Haliab. z laudo ut cōtinuet. Qn̄ aūt manifeste appet corrosio z ulceratio nō descēdēdo ab ifridatiuis in circuitu: sup ulc9 apponas trociscos andaron vl' calidicon cū vino stiptico vl' aceto cōmixtos vl' cū aq̄ ros. sic q fiat linimentū ingt haliabas. ¶ Et si ista nō sufficiūt op3 trāsire ad fortiora uelut ad arsenicu3 z ferrū ignitū. in 2o ad glauconē. Jsta eni talia ꝯsumēdo mā3 ꝯiūctā corrodentē sanāt corrosionē. Post vo pcuretur casus escare cū butyro: aut aliq̄ vnctuoso. Et si o3 ea icidē icidant: aut cauterięnt: aut cū ligamie ad modu3 ueri ficus euellant z sanatiōe alior ulcer ulcus sanet.

¶ De vndimia z apatibus flegmaticis. Cap. IIII.

Sicut aūt in colico reumate fit herisipilla: sic in flatico vndimia fit. 14. terrap. qō est apa flaticū duas hn̄s dr̄ias: ut z alia: uer v3. z nō uer. ¶ Uera vndimia fit ex flate nāli: qō nihil aliō est q̃ sanguis crudus siue diminute decoct9 qui in massa sanguiaria ad nutriēdū mēbra flatica repit. Non uera est que fit ex flate nō nāli. ¶ Est aūt fla hūor frigidus z hu. ex crudiori pte ipi9 chili gn̄at9: cui9 aliō est nāle aliō nō nāle. ¶ Nāle est hūor fridus z hūidus i suba crudus in colore declinās ad quādā albedinē: z in sapore z odore ad dulcedinē. ¶ Non nāle est qō deuiat ab isto ifra termios sue latitudis quos si trāseat nō est fla: s3 alter hūor. ¶ Qō ꝯtigit duplr. vno mō i se qn̄ in sui sba aq̄sat uētosat seu attenuat. Et fit tūc fla tenue aq̄su3 siue uētosu3. aut igrossat z iuiscat: z fit tūc fla grossu3 mucillaginosu3: z gipseū seu vitreū p ulteriore3 iduratione: aut ipm putrescit z alterat: z efficit salsu3 z nitrosu3 z corrosiuum. ¶ 2o mō nō nāle efficit p admixtionē qn̄ alter humor uenit sibi deforis: ut si sanguis efficit dulce. Si colera efficit salsu3. si melia pōticū z acetosu3. Sunt g octo spēs flatis nō nālis sm Aui. Haliabas vo nō ponit nisi q̄tuor. Gal. nō videt ponē nisi salsu3 z acidū. Nihilominus in scdis febriū z iterior: z in multis aliis locis facit mētionē de vitreo: qō pp ꝯueniētiā multotiens reponit cū acido. ¶ Ex qbus appet q ex flate gn̄ant octo spēs apatū. po ex flate nāli gn̄at vndimia uera z certa. ¶ 2o ex flate nō nāli per admixtionē gn̄ant tria apata sm q tres hūores pn̄t cū eo misceri. ut vndimia flōnides z herisipillades atq3 sephyroides. ¶ 3o ex flate nō nāli p alterationē in sba gn̄ant q̄tuor apata. po ex flate uentoso gn̄at apa uētosu3. 2o ex flate aq̄so gn̄at apa aquosu3. Ex flate crudo grosso mucillagioso gn̄ant oēs nodi z exiture flatice a lupia usq3 ad nactā: ut sunt glādula z nodi leues dubellet z testudines. Ex flate vitreo z gipseo fiunt oēs nodi duri z scrophule. Ex flate corrupto z putrefacto gn̄ant fistule z ulcera scrophulosa. ¶ Est g vndimia vl' ydemea grece çimia arabice apa laxū z idolorosu3. l. par dolorosu3 p cōparationē ad flegmonē z herisipillā.

Cause ydematis sunt ut alior apatū triplices: pmitiue sic casus z pcussio z malū regimē. ¶ Antecedentes multiplicatio humoris flegmatici. ¶ Coniuncte ipm flegma coadunatum in membro.

Signa z iudicia sunt hūor: laxus z mollis adeo q cedit digitis z suat impssio post digitorū remotionē dolor puus: calor debilis: color declinās ad albedinē cū aliis signis dn̄iu3 flatis sigńtib9. ¶ Undimia ut cetera apata q̄tuor hēt tēpora. pncipiū augmētū statu3 z declinationē. Terminat z declinat vndimia plimu3 p solonē. Raro per saniē: sepissime p ꝯūsionē ad nodos: z ad alias excrescentias: quarū terminationū cognitiones supius in cap9 ulti sunt dicte. ¶ Apata flatica multiplicātur in hyeme z in senibus atq3 crapulosis.

Curatio vndimie uere pter regimē vle. 4or hēt itētiones. pa vitā ordinat. 2a mām an̄tem adequat. 3a mā3 ꝯiūctā gubnat. Sed 4a accn̄tia corrigit.

¶ Pria cōplet cū debita admistratiōe sex rerū nō nāliū: z triū eisdē annexar que op3 declinare ad calitatē z siccitatē cū quadā sbtiliatiōe. Et iō cōpetit eis aer sbtilis z sicc9 z panis bn̄ coct9 z pparat9: z vinū sit bonū sincerū z clarū cū pauca aq̄. Carnes sint electe de auicul' cāpestrib9 z de bono mōtone: paucis utat brodiis z olerib9 atq3 offis. Caueat ab azimis z crudis z aq̄sis. Nō comedat subas

leguminū:neq₃ caseū₃:neq₃ fruct⁹ grossos.pisces fugiat nisi parū de petrinis:ꝛ illi cū vino coquant:assa sibi sunt utiliora elixatis ꝛ pastillatis.sobrie viuat.parū comedat: ꝛ min⁹ potet.uēter laxet cū ficub⁹ ꝛ cartamo. Exercitiu₃ tēperatū est bonū:parū aut nihil dormiat:ꝑcipue in die: fugiat balneum:ꝛ omnes res humectantes.

❡ Scd'a intētio cōplet digerēdo mām cū aliquo oximelle:ꝛ eam euacuādo cum aliquo flegmagogo:ut eēnt pillule cocie aut de bn̄dicta: aut dyaturbit. Et si plectoria adesset laudabiliter posset aperire uenam.

❡ 3ª itētio cōplet in ꝑn° cū repcussiuis nō īfrigidātib⁹:s₃ aggregātib⁹ exiccationē ꝛ resol'onē. In augmēto cu₃ resoluētib⁹ fortiorib⁹. In statu cū puris fortissimis. In declinatiōe cū ꝯsūptiuis:si icedit via resol'onis:si via exiture regit cū maturatiuis:ꝛ reliq̊ exiturarum regimie. ❡ Auxilia repcussiua aggregātia exiccationē ꝛ resol'one₃ que .cōpetūt in ꝑn° sūt triū forma₄. ❡ Pria forma est Gal'.14° terrapē.ꝛ 2° ad glauconē.pp aūt ingt flaticū hūorē suffic̄ aliqn̄ ꝛ spōgia sola in aq̄ īfusa modicū aceti hn̄te. Fiat āt mixtio ut utiq₃ liberet gs:ꝛ supple calefiat. Et qn̄q₃ dicit Auic̄.loco spōgie admistret pānus duplicat⁹:aut supple ꝯsil'e:ꝛ bonū est assiduare ꝛ remutare sepe:ꝛ cōprehēdat oīa latera:ꝛ ligatura fit cū bona strictura a capite mēbri icipiēdo. ❡ 2ª forma est Aui.℞.aque baurac ꝛ cineris ꝛ aceti.an̄.qd̄ suffic̄. ❡ 3ª forma est Raſ.ꝛ eā ꝯcedit Aui. ℞.aloes mirre licij acatie fiefmemite ciperi croci orientalis.boli armeni.an̄.oiu₃ ptes eq̄les ꝓuericent:ꝛ cū succo cauliū ꝛ aceto misceant:ꝛ fiat empl'₃. ❡ Auxilia que cōplēt itētionē augmēti sunt ꝑdicta fortificata cu₃ aceto.

❡ S₃ ea que cōplēt statū ꝛ declinationē:si tēdit ad resolutionē sunt triū forma₄. ❡ Prima est Aui.ꝛ est spōgia in lixiuio cinerū vitis ꝛ fici ꝛ ilicis.i.querci. ❡ 2ª est bruni ꝛ ea₃ accipit Theodoricus.℞.alumis sulfuris mirre salis.an̄.ptes eq̄les.ꝯficiant oīa cū oleo roſ.ꝛ aceto.ꝛ fiat linimētū. ❡ 3ª est Aui.℞.stercoris uaccini lb.ß.olibani storacis usnee calami aromatici spice absinthij.an̄.ʒ.ß.ꝯfice cū aceto ꝛ aq̄ caulis.ꝛ fiat empl'm. ❡ Ad maturādū apata flatica laudat Rogeri⁹ dyaglonē quem ipse ꝯficit. Itē ad idē.℞.maluā brācā ursinā radicis bismalue radicis lilij cepas assatas:limacias:fermētū se.lini cocta ꝛ pistata ꝛ cū assungia ueteri uel butyro mixta ꝛ fiat empl'm. ❡ Itē theodoric⁹ exhit succū de ebulo ꝛ sambuco lapacio ꝛ leuistico maratro decoquāt bn̄ cū dyaltea melle oleo ꝛ butyro:ꝛ fiat empl'm. ❡ Maturato autē apate non expectet ut apiat per se:q: tarde aut nunq₃ apiet ut dicit Henricus. S₃ cū ferro apiat:aut cū caustico iux' formam supius dictā. Et mūdificetur sanies cum vnguēto apostolorum ꝛ mundificatiuo de apio ꝛ succo absinthij. ❡ Aut cū isto qui ꝺm Dinū attrahit ꝛ mundificat saniē grossā.℞.galbani armoniatici:resine:terbētine:picis:sepi uaccini:olei antiq.an̄.ptes eq̄les.dissoluant gūme cū aceto:ꝛ liquefiāt ad ignē cū alijs ꝛ fiat vnguētū:ꝛ curatione ulcerū sordido₄ cura:ꝛ ita cōplet 3ª itētio. ❡ S₃ 4ª intētio cōplet ꝺm na₃ accn̄tiū:ut si accidebat dolor. tunc ꝺm Aui.op₃ ut sedet dolor i ꝑmis cū eis que sunt sic ysopus hūids:ꝛ vinū coctū:ꝛ cerotaria cū oleo de camomilla de absinthio:ꝛ spica:ꝛ cera. S₃ durities dissoluat cu₃ medullis bouinis ceruinis:ꝛ ꝯsil'ib⁹.ut dicet infra.

❡ Capl'm adminiculatiuum de apostemate uentoso.

Tēpus igit est iā de īflationib⁹ ptrāsire nō eandē ydematib⁹ curā hn̄tib⁹ in.14.terrapē. Na₃ ꝛ illa qdē ut dixi a flatico fiunt hūore. Et ꝑpterea cōprimētib⁹ nobis cedūt:usq₃ sufficiēs in ꝓfūdū digitis descēdētib⁹ in ea. ❡ Inflationes v̊o ex spū coaceruato fiunt: qn̄q₃ qdē sub cute:qn̄q₃ v̊o in mēbranis:que circa ꝓfūdū coexistūt:qn̄q₃ v̊o circa vnū mēbrū: qn̄q₃ v̊o p totu₃ corpus discurrūt:qn̄q₃ ēt cū dolore:qn̄q₃ v̊o absq₃ ipso.

Cause taliū uētositatū in 6° de egritudie ꝛ sinthomate est debilitas caloris in mā flatica ad hoc disposita. Est aūt ingt ꝛ ha₄ gn̄atio in ipsis hūorib⁹ flaticis uel cibis in uaporē resolutis a calitate egena. Nā pfecta qdē īfridatio nullaten⁹ uaporē opat:qm̄ nō oino sbtiliat neq₃ excoqt qd dissoluit cibu₃. Fortis aūt calitas multo copiosi⁹ obtinēs plusq₃ ꝺm gn̄ationē uaporis sbtiliat nutrimētū. Si v̊o uētosu₃ fuerit nā:tunc eni gn̄at qdā spūs turbidus ut utiq₃ dicat qs caligiosus ꝛ pauc⁹:qd̄ ab ipsa eructuatiōe euāt. Retinet aūt in loco: ut dicit Auic̄.pp spissitudinē mēbri:aut pp ipsius uaporis grossitudinē.

Signa ꝛ iudicia sunt īflatio turgida clara resistēs tactui cū q̄dā luciditate sonās:ut uter dum ꝑcutit ꝛ sentit sepe ābulās p totū corp⁹ dolorē excessiuū pariēs uētositas iclusa q̄ nō dissoluit multa parit icōmoda.uētositas fumosa currēs p corp⁹ cū dolore ꝛ āxietatib⁹ est uerēda:q: videt eleuari ab aliq̄ materia uenenosa.

Cura apatis uētosi tres hēt itētiones.ꝑma est in vita.2ª circa digōnē. S₃ 3ª in extirpatione māe ꝯiūcte. ❡ Intētio vite sit ꝙ ipse abstineat se ab oīb⁹ grossis viscosis crudis flaticis ꝛ uētosis ut sūt res dulces sba leguminū fruct⁹ rape castanee:utat calidis ꝛ siccis sbtiliantib⁹ ꝛ carminātib⁹ uētositatē ꝛ panis ordeac⁹:in q̊ ponat sal ꝛ ciminū. Pot⁹ ei⁹ sit vinū albū aut claru₃ aut vinū grecū ꝛ bonū pigmētū:utat porretis cicere cū cepis ꝛ petrosillo calamēto atq₃ rutha i q̊ ponat ciminū. Carnes sint uolatiliū ꝛ alio₄ ꝺm ꝙ dictū est i cap° ꝑcedēti. ❡ 4ª virt⁹ digestiua ꝯfortet cū bonis spēb⁹ ꝛ ꝯfectiōib⁹ de dyacimio dyacalamēto ꝛ cū tali tragea.℞.anisi:maratri:carui:dauci:cimini:bacarū lauri trito₄.an̄.ʒ.j.liqritie rasę çinçi.albi:galāge.an̄.ʒ.ß.gariofilo₄:cubebarū:pipis lōgi:se.ruthe.an̄.ʒ.ij.anisi ꝯfecti q̄rtā.i.panis çuccari tabarçet:lb.ß.fiat tragea. Et ab ex' inungat stōcus cū oleis de spica de costo atq₃ de rutha. ❡ S₃ 3ª itētio cōplet cum his que hn̄t mixtā ꝟtutē ut digerāt ꝛ euaporent ꝛ stipticēt moderate ꝛ nō augeāt dolores. Et ad ista sumūt tres forme auxilio₄ a.G.14.terrapētice. ❡ Prima eā spongia noua īfusa in coma idest sapone ul' lixiuio cal'o coexistēte dolore forti subinungat pticula cū aliq̄ oleo resolutiuo ul' cū aliq̊ relaxatiuo calastico nō exn̄te forti dolore. ❡ 2ª forma fit cū lana succida īfusa in sapone uel lixiuio cū vino cocto austero maxime ꝺm ꝑncipia. fortis aūt virtus est in sapone ꝛ in aceto:nō ita aūt in vino. Mo₄ aūt scil₃ de vino aceto ꝛ oleo plus misces q₃ de coma cū mitigare uolueris. Expellē aūt ꝛ corroborare uolēs vinu₃ austerū nigrū:euaporare eligēs comā:acetū aūt ad ambo opat:q: ꝛ mixtā ꝟtutē hēre demōstratū est. ❡ 3ª forma sit linimētū de terra tenaci ꝛ calce viua sil' coctis cu₃ aq̄ ꝛ vino. ❡ In casu aūt in q̊ talis uētositas eēt fumosa mala ꝛ corrupta a mā uenenosa eleuata:ꝛ curreret p mēbra cū dolore ꝛ estuationib⁹ itolerabilib⁹ nō est ꝯsilium ꝺm Guliel.de saliceto nisi ꝙ postq₃ fuerit apphēsa i vno loco liget mēbrū a pte supiori ꝛ iferiori:ꝛ in medio pforet cū rasorio:aut cū ferro cal'o tal'r ꝙ exeat:postea ipleatur loc⁹ cū aloe ꝛ bolo dissolutis ꝛ mixtis cū oleo rosaceo ꝛ aceto. Et post tertiū aut q̄rtū diē locus icarnet ꝛ ꝯsolidet:dieta tn̄ in isto casu sit tenuis:ꝛ mūdificet corpus cū aliq̄ medicina. Et si tyriaca sibi daretur bonū esset.

❡ Capl'm adminiculatiuum de apostemate aquoso.

Ex flegmate aquoso ꝛ seroso gn̄at apa aq̊sū laxū ꝛ oino idoloroſu₃. vn̄ i 6° de egritudie ꝛ sinthomate.ex serosis qdē supfluitatibus abūdātib⁹ in corpe gn̄at yderus. In pticulis v̊o uesice ꝛ apata aq̊sa:quo₄ cause sūt alteratiua:vt⁹ ifrigidata:ꝛ male disposita ꝛ cibo₄ malitia:ꝛ aq̊sitas.ꝛ iō in.14.terrap.ꝛ 2° ad glauconē assimilat tale flegma flati ydropico₄ ꝛ corpo₄ male hituato₄:qd̄ est penit⁹ aquosu₃ nō diuersificans curā:ab ydemate v̊o nisi in maiori desiccatione.

Signa ꝛ iudicia sunt q̄si ydematis ueri:nisi ꝙ tumor est magis laxus in isto q₃ in illo:ꝛ iō nō tn̄ resistit tactui:ꝛ sonat nō ut uēt⁹ s₃ ut aq̄:ꝛ trāslucet

aliqualr̃ circa lucē. In ꝑpate aq̃ſo eſt debilioꝛ caloꝛ ꝗ̄ in uētoſo.ut ponit Gal̃.4°.affoꝝ. qbuſcūqꝫ toꝛtiōes apata aq̃ſa magis accidūt in pedibꝰ ⁊ teſticulis:ſeu in capite ⁊ iūcturis ꝗ̄ in alijs locis:q: aq̃ſitas plus in eis deſcēdit ⁊ cal̃itas magis in eis ebetat̃.2° ꝓnoſticoꝝ.ſic uētoſitas raro reperit̃ ſine aq̃:ita neqꝫ aq̃ ꝯcludit̃ i ꝑticula ſine uēto.

Curatio qnque hēt ītētiones.ꝑma ſtat in vita.ſecūda in rectificatiōe digeſtiōis.3ᵃ in purgatiōe per uētrē.4ᵃ in eductione per urinā.5ᵃ in euaporatiōe hūiditatis ꝯiūcte. ¶ Pꝛimas duas oꝛdiauit Gal̃. in de ſubtiliāte dieta. Tres ultimas poſuit in.2° ad glauconē.⁊ 7° afforiſmoꝝ.cōmēto illius. Quibuſcūqꝫ epar. ¶ De vita ꝑma res ꝑficit̃ per regimē dictū in duobꝰ capitulis ꝑcedētibꝰ:niſi ꝙ opꝫ ut iſtud ſit magis calefactiuū ⁊ deſiccatiuū:⁊ ideo dimittat oīa humida ⁊ aq̃ſa ut aquā ⁊ herbas virides:⁊ fructꝰ:⁊ caſeū:⁊ lac atqꝫ piſces:⁊ oīa legumina:⁊ carnes poꝛcinas:⁊ dimittat offas:⁊ oīa bꝛodia. ſobꝛie comedat:⁊ potū minuat.panis ſuus ſit de oꝛdeo in quo qd ponat̃ de aniſo.vinū ſit optimū:tn̄ in pua quātitate ſumptū.vina greca:⁊ pigmēta ſunt ſibi bona. aqua cicerū:⁊ ſaluia:yſopꝰ:calamētū:allea:⁊ cepe cocta: ſpecies ⁊ genera ſalis cōueniunt.cibaria cuniculorum:⁊ auicularū campeſtriū:⁊ carnes gallinarū:⁊ montonū expediunt:⁊ oīa ſicca.laboret:⁊ vigilet:ieiunet:⁊ uentrem ⁊ urinā ſepe iuitet. ¶ 2ᵃ intētio complet̃ cum bonis ſpeciebus:⁊ bonis drageis:⁊ vnctionibus ſuperius dictis. ¶ 3ᵃ res cōplet̃ ꝑ purgātia hūiditates aq̃ſas ⁊ ſeroſas ut ſunt panis factꝰ de faria oꝛdei:aut lacte titimalli:aut panis factus de eſula ⁊ granis cathapucie atqꝫ tartaro cū modico de ſpica:aut pillule de ſucco cucur.agreſtis:⁊ ſpēbus dictis ab heben Meſue in ſimplicibus medicinis ſuis. ¶ 4ᵃ res cōplet̃ cū tragea dicta in qua addit̃ ſemē apij ⁊ petroſelini.⁊ ſe.alkekēgi atqꝫ ſpica. ¶ Sed qnta res ꝑficit̃ cū exiccātibꝰ ⁊ reſoluētibꝰ triū foꝛmarū. ¶ Pꝛima eſt Gal̃.ubi ſuꝑ cū oxirodio ⁊ ſale. ¶ 2ᵃ eſt eiuſdē cū ſpōgia ifuſa in lixiuio:⁊ alijs auxilijs dictis in vndimia uera foꝛtificata cū affronito:⁊ alumine ⁊ ſulfure. ¶ 3ᵃ foꝛma eſt cuiuſdā emplaſtri:per Aui.in cura ſcrophularū in cathegenis Gal̃.attributo de quo dicit ꝙ reſoluit oēm duritiē in minꝰ ꝗ̄ hebdomada:i tribꝰ.ſ.diebꝰ. Ego tn̄ eū in illo libꝛo nō iueni. Sed eū ad reſoluēdū duritiē aquoſam ⁊ uētoſam acceptaui. ℞.ſeminis ſinapis ſe.urtice ſulfuris ſpume maris ariſtologie bdelij armoniaci:olei antiqui cere qd̄ ſufficit.⁊ fiat emplaſtrum. Si aūt per illud nō reſoluit̃ nō eſt cōſilium:niſi ꝙ cum ferro aperiatur:⁊ poſt mūdificetur ⁊ modo ulcerū ſoꝛdidorū curetur.

¶ Capl̃m adminiculatiuū de nodis glandulis ſcrophulis ⁊ oibus excreſcentijs flegmaticis.

Glādula ⁊ ſcrophula: nodus ⁊ lupia teſtudo ⁊ nacta hernia:botiū atqꝫ bubo fugilinꝰ ubicūqꝫ in coꝛꝑe naſcant̃ flegmaticā vident̃ hēre mām: ut dicit Rogerꝰ:⁊ bn̄ dicē videt̃:q: lꝫ aliq̄ ſint ꝑmutata i duritiē melicā. Radix tn̄ eoꝝ fuit fl̃a ꝓ maiori tn̄ pte:ga aliqn̄ ꝯiūgit̃ cū eo alter humoꝛ:nos tn̄ loqmur ſemꝑ de ſimplicibꝰ:ut ſint exēpla cōpoſitoꝝ ſm̄ ꝙ ſupꝰ fuit dictū. Oia tn̄ ꝑdicta ſb gn̄e exiturarū ⁊ excreſcētiarū fl̃aticarū reponunt̃. ¶ Spāles ꝑſertim iter ſe hn̄t dr̄ias glādula ad foꝛmā glādis dicta ſatis mollis vnica mobilis ⁊ ſepata utplurimū in emūctorijs gn̄ata repit̃. Scrophula ad modū ſcrophe poꝛcine plurificat̃ dura: nō oīno ſepata i collo plurimū repta. ¶ Lupia ſicut lupulus mollis rotūda in iūcturis ⁊ locis ſiccis ſuā aperit natiuitatē. ¶ Nodus ſicut nodus coꝛde rotūdus durus ⁊ māſiuus circa loca neruoſa iuenit̃. ¶ Teſtudo eſt exitura magna humoralis mollis cū lata foꝛma ad modū teſtudinis dicta i capite talparia:in collo botiū:in teſticulis hernia ⁊ aliquotiens cū ſanie ⁊ ſquamis:aut fiſtulis repit̃. ¶ Nacta eſt etiā naſcētia magna carnoſa uelut caro natiū ſeu anchaꝝ diuerſarū foꝛmarū:⁊ quātitatū uelut melon ⁊ cucurbita ſoꝛtiēs diuerſa noīa ſm̄ foꝛmā ⁊ mēbꝛa. Plura aūt noīa hn̄t ꝑdicte excreſcētie. Sed nō eſt curādū:dūtaxat ꝙ res cognoſcat̃ que diuerſificat̃ ⁊ inducat ſub talibꝰ diuerſitatibus curā. ¶ Excreſcētiarū quedā cōtinent̃ in ſacculo ſiue chiſti:quedā vͦ ſunt in carne infiltrate: quedā etiā ſunt reſolubiles:quedā vͦ nō:quedā ſunt cū gracili pede:quedā vͦ nō:quedā magne:quedā parue:quedā ſanabiles:quedā vͦ nō:quedā etiā ſunt ſquamoſe fiſtuloſe ⁊ cancroſe:quedā vͦ non:⁊ ſic de alijs.

Cauſe iſtarū naſcētiarū ſunt triplices videlꝫ pꝛimitiue ut caſus:⁊ ꝑcuſſio crapula ⁊ regimis malitia. ¶ Añcedētes ſunt hūores maxime inãles fl̃atici:⁊ flōnes ꝑmutati.ut ſupiꝰ fuit dictū. ¶ Cauſe ꝯiūcte ſunt ipemet māe que in loco ꝯtinent̃. Cōtinent̃ aūt in iſtis: qñqꝫ hūores aq̃ſi putridi ⁊ coꝛrupti limoſi ⁊ mucillagioſi mellini pultini ⁊ adipini. ¶ Qñqꝫ vͦ ꝯtinent̃ carnes fl̃atice ⁊ ſpōgioſe atqꝫ glāduloſe:qñꝫ vͦ lapides ⁊ alie res

Signa ⁊ iudicia hn̄tur per ſuas dictas deſcriptiones ⁊ dr̄ias. Signuꝫ ꝙ ꝯcludant̃ in chiſti eſt mobilitas ⁊ cutis ſepatio. ¶ Qñ vͦ ſunt manſiue ⁊ adherētes i carne ſiue chiſti vident̃ eē. ¶ Noue ⁊ tractabiles vident̃ eē reſolubiles.dure vͦ ⁊ antique nequaꝗ̄. Rubor ⁊ doloꝛ:⁊ cal̃itatis additio oñdūt excreſcētias ſaniaturas ⁊ fiſtuloſas ⁊ cācroſas. Multiplicatio ſcrophularū ⁊ diſcurſus earū per coꝛpus ⁊ cal̃itates exñee ipſas oñdit eē germia ſcrophularū itriſecarū. Vñ arnoldus. ſcrophularum extrinſecarū multitudo clamitat earū ꝑl̃itatē itrinſecā. De qbꝰ dicit Aui.ꝙ tales in caſu ⁊ offenſione multiplicant̃. Et iō ſequit̃ in arnoldo ꝙ in talibꝰ parū ꝓficit exteriꝰ opari:⁊ tu ſcis.ſ.ꝙ eis multū ꝯferūt purgātia:⁊ potiōes diuretice atqꝫ electuaria deſiccātia:⁊ etatis mutatio puerilis:ꝓpterea pueri ꝑꝑ guloſitatē ⁊ raritatē coꝛpis ſepiꝰ icurrūt ſcrophulas. Senes aūt tardius: ꝑꝑ ꝯ̄riū. ¶ Ampliꝰ hn̄tes frōtē curtā ⁊ tipora cōpꝛeſſa: ⁊ maxillas amplas parati ſunt ad ſcrophulas:q: in talibꝰ ꝓmpte mā deriuat̃ ad collū:ut dicit Henricus. ¶ Inciſio excreſcētiarū ⁊ coꝛroſio eſt multū uerēda:circa uētreꝫ collū ⁊ cōmiſſuras:ꝑꝑ ꝓpinqtatē uenarū arteriarū:⁊ neruoꝝ ac itriſece ſpatioſitatis. ¶ In iciſione magnaꝝ ſcrophularū eſt cauēdū de uena que nutrit eas circa ꝑedeꝫ. Sepe eni parat emoꝛroſagiā ⁊ periculū magnum.

Curatio duos hēt ꝓceſſus.ul̃eꝫ videlꝫ ⁊ ꝑticularē. Vl̃is ꝓceſſus ꝯcernit vitā: ut nō multiplicet̃ mā ⁊ adequat māꝫ añtem:ut nō addat in cōiūctā. ¶ Pꝛimū cōplet̃ ꝑ regimē dictū in capl̃is ꝓxie ꝑteritis Ad maiorē ſbtiliationē ⁊ iciſioneꝫ declinādo.quare ſm̄ Aui.opꝫ ut deuitet cibos groſſos:⁊ potum aque fride ⁊ nauſeatiuā ſatietatē ⁊ repl̃onē:⁊ toleret famē ꝗ̄tum poterit. Suꝑ oīa bonā digōnē ꝓcuret. Caueat hitationē hūidā ⁊ ualloſaꝫ aq̃rū malaꝝ irrigatā. ¶ Potꝰ eoꝝ ſit bonū vinū atqꝫ aq̃ alumioſa ſeu ſulphurea. Nā ſm̄ arnolduꝫ uſus aq̃rū mineraliū maxime ſaporis tartarei nō ſolum iteriora botia:ſed extriſeca ualet attenuare. ¶ Scd̄ꝫ cōplet̃ tripl̃r euāndo per ſeceſſuꝫ:⁊ per flōmiā qñqꝫ ⁊ purgādo per urinā:ac euaporādo cū ꝯſumptiuis. ¶ Ad ꝑᵐ laudat̃ per oēs puluis de turbit qui ſm̄ Aui.fit de turbit ⁊ çiçi.⁊ çuc.ptes eq̄les:⁊ ꝯcedit de ipō.ʒ.ij.⁊ teſtificat̃ ꝙ cū hoc ꝙ ſoluit fl̃a groſſuꝫ nō calefacit:nec abꝛadit iteſtina. Raſis vͦ qui fuit magis audax in laxatiuis euꝫ facit in capl̃o de doloribꝰ uētris.in 9° Almanſ.de.20.ptibus turbit.⁊.10.çiçib.⁊.30.çuc.⁊.ʒ.iij.de ipō ꝯcedit.bn̄dicta ⁊ yera.⁊ pill̃e de agarico:⁊ maiores hermodactilate ſūt ſatis ꝯueniētes. ¶ Ad ſcd̄m ex dictis multoꝝ talē conſueui potionē. ℞.ʒ.ptes tres philipendule.partes duas pimpinelle piloſelle tenateti cauliuꝫ rub.rubee ma.añ. pteꝫ.j.ariſtol̃.radicis ſpatule fetide.radicis raphani.añ. ptē.5.ꝯquaſſent̃.⁊ cū vino albo ⁊ melle uſqꝫ ad ꝯſūptionem medietatis coquant̃.⁊ fiat colatura de qua de 3° in tertiū diē hora matutina.quartū.i.tepiduꝫ adminiſtret̃.

¶ Ad tertiū Gal.14.terrapen.maxime ad glādulas in trinſecas que extrinſecarū ſunt cauſe ꝯſulit thiriacā atha naſiā atq; homoruſiā:⁊ medicamen qd per craticā nepi tam aliter calamentū fluuiale ꝯſtruxit. ¶ Plures alias potiones ⁊ eſaria olea etiā ad iniiciēdū per aures:⁊ em perica multa.poſuerūt noſtri p̄deceſſores que in operi bus meis nō acceptaui. ¶ Cōcedo tñ ꝙ virtute diuina ſereniſſimus rex Francie tangēdo liberat multas:⁊ hoc eſt de regimine ⁊ ꝓceſſu uli. ¶ Particularis ſiue loca lis ꝓceſſus maximaꝫ ſumit diuerſitatē a ſba quātitate:⁊ natura mēbri ⁊ corporis. Tpis aūt duratio lꝫ nō iudicet curā:iudicat tñ qualis eſt diſpō.14° terrapē. ¶ Et quāuis a p̄dictis poſſunt ſumi multe indicationes ⁊ intētiones. Reducanꝰ quātū eſt de p̄ſenti ad ſex . p̄mo molles pue que uocanꝰ lupie : qñ ſunt in mēbris firmis : que ꝓpter paucā duritiē ſuſpicanꝰ hēre tenerā chiſtim:ꝯſtringunꝰ ⁊ deſiccanꝰ. ¶ Scdo maiores nō multū dure nec inue terate ad modū apatuꝫ ſ̄ſaticoꝝ mollificanꝰ reſoluunꝰ ⁊ cōſumunꝰ. ¶ 3° ſanioſe ⁊ apoſe aperiunꝰ ⁊ mūdificanꝰ ¶ 4° que nō poterūt cum p̄dictis curari ⁊ ſunt mobiles ⁊ tractabiles incidanꝰ ⁊ exhanꝰ. ¶ 5° que tales erūt im mobiles ⁊ infiltrate atq; late corrodanꝰ ⁊ mūdificentur. ¶ 6° que tales ⁊ pedē ſiue radicē hēbūt gracilē ligenꝰ ⁊ euellanꝰ. ¶ Primū cōpleꝰ ut tales ſm Auic.ꝯteranꝰ ⁊ cōprimanꝰ:deīde ſup ipſas ſtringaꝰ cū graui ligatura plūbū:qñ ut ait digerit ip̄m. Primo eni fricetꝰ lupia cuꝫ manu:ut aliqualr̄ calefiat ⁊ mollificeꝰ:deīde tenēdo pti culā firmiter cū fundo ſcutelle:aut cuꝫ aliq̄ ſolida linea: totiēs ⁊ talr̄ pcutiaꝰ donec euaneſcat: ⁊ cū chiſtis interior fuerit delaniata:⁊ mā ſparſa:⁊ ſtatim deſup laminā plū bi ſm quātitatē lupie cū bindello duoꝝ capituꝫ ſtricte ⁊ firmiter ligeꝰ:⁊ de nouē dieb^9 nō remuteꝰ. ¶ Rogeri^9 tñ p̄mittit vnguētū factū de plūbo uſto ⁊ caligine ſābuci ſeu ficus cū oleo ⁊ aceto:qd brun^9 accepit. ¶ Theodori cus p̄mittit emplr̄m factū de aloe acatia mirra olibano ⁊ ſarcocolla cū aceto ſeu albumie oui. ¶ Henric^9 p̄mittit ⁊ ſuper laminā ponit etiā puas plagellas de ſtupis infu ſas in albumie oui inſpiſſato cū ſale ⁊ alumine çuccari no. ¶ Scdm cōpleꝰ ultra auxilia ſ̄ſaticoꝝ apatū ſupius poſitoꝝ que ad h̄ ⁊ ad oēs hernias cū ſequētib^9 ſunt uti lia per qddā emplr̄m Gal.cathagenoꝝ qd diſſoluit exitu ras groſſas:⁊ ꝯfert patiētī ſcrophulas ⁊ apatib^9 que fiūt in radice aurīū ⁊ podagre:⁊ in multis alijs facit op^9 lau dabile. In ultimo.℞.olei ueteris.℥.xij.picis ſicce.℥.vj. laudani.℥.iij.litargiri.ʒ.xij.viride eris.ʒ.xiiij galbani.℥. iij.teraꝰ litargirū cū oleo ⁊ coquaꝰ:⁊ cū erit iſpiſſatū ſup ponaꝰ pix ⁊ viride eris:⁊ ultimo ponaꝰ laudanū ⁊ piſtē tur in mortario:⁊ uſui reſuenꝰ. ¶ Scdm Raſ.ſilr eadē intētio ⁊ multos alios cōpleꝰ cū dyaquilone coi ⁊ yrea to. Cui^9 forma īfra in antidotario poneꝰ:in quo ad vnaꝫ librā dyaglonis malaxeꝰ.℥.j.pul.radicis yreos:aut cuꝫ dyaglone mag̃ hebē Meſ. Cui^9 foia diceꝰ īfra. ¶ Ipſe etiā Raſis vir magne expiētie ꝯſulit ſtercus antiquum caprinū cū melle ⁊ aceto ſup igne emplratuꝫ:aut emplr̄m factū de fenugreco ſe.lini:ſemie cauliū cuꝫ mucillagine maluauiſci confectis:⁊ eſt bñ maturatiuū. ¶ Haliabas cōmēdat iſtud.℞.farine fabarū:farine ordei:cuiuſq;.ʒ.x radicis ligritie.radicis altee picis cuiuſq;.ʒ.v.cere albe adipis anſerini cuiuſq;.ʒ.x.teranꝰ ⁊ icorporenꝰ cū oleo antiquo:⁊ urina pueri v̄ginis:⁊ ſup lento igne fiat ēplr̄ꝫ. ¶ Ex auxilijs Auic.hoc accipio.℞.ſtercoris uaccaruꝫ. ℥.ij.radicis cauliū.radicis capparis.ſquille ficuū pigui um.añ.℥.5.lupinoꝝ bdelij.añ.ʒ.ij.mellis aceti.aſſungie poꝝ.fecis olei antiq.añ.qd ſufficit.fiat emplr̄m. ¶ Bru nus ꝓbauit in oib^9 apatib^9 duris:⁊ Theodoricus ab eo accepit armōiacū bdeliū galbanū oiuꝫ ptes eq̄les diſſol uanꝰ in aceto per tres dies qb^9 ſup ignē addaꝰ furfuris ſ̄btilis qd ſufficit:fiat emplr̄m. ¶ Rogeri^9 ad ſcrophulas ℞.radicis filicis affodilloꝝ:⁊ ſi adderet ebuloꝝ bonum eſſet.coquanꝰ in optimo vino:⁊ piſtādo addaꝰ modicū de ſulfure viuo.⁊ fiat emplr̄m. ¶ Magiſter meus mon tiſpeſſulani ſumme laudabat emplr̄m factum de limacijs 12.coctis cum vino aut lixiuio cinerum clauellatoꝝ: aut cum capitello.imo qd fortius erat eis qualibet die vnaꝫ ſiccam:aut confectam adminiſtrabat.

¶ Tertia ītētio cōpleꝰ coiter cū p̄dictis . nā oia reſoluētia mollitiua qñ iueniūt mām repugnātē reſolr̄oni:māꝫ ma turāt ⁊ iſaniāt:p̄cipue ſi fuerit dulcis mā:aut cū ſāguine aſſociata. ¶ Haliabas tñ approbat ad maturādum eas emplr̄m factū de farina ordei ⁊ olibano atq; pice cū uria pueri icorporatis. ¶ Auic. ſ̄o ad refrenādū furiā caſi tatis ꝯſulit farinā p̄dictā cū aqua coriādri:⁊ forti^9 illo fit de mirra cū duplo ſui de licio cū aqua dicta. ¶ Ipis aūt maturatis:qd ſcies per ſigna ſaniei apianꝰ aut ſecenꝰ ⁊ mūdificenꝰ cū vnguēto aplr̄oꝝ ad chriſtianos relato ſana tiōis magne in ſcrophulis malis ⁊ ulceratis:aut cuꝫ vn guēto egyptiaco Raſ.in antido.dicēdo:⁊ cū dyaglone: aut cū dyapalma deſup ponēdo. ¶ Et ſi eēnt in loco in quo oſſa eſſent ꝯtaminata ⁊ corrupta:ut in iūcturis dice tur īfra:aut aliqua mala morigeratio adducta: regantur cum regimine ulcerum ad que determinantur.

¶ Quarta ītētio cōpleꝰ ſm doctrinā albucaſis quē in hoc ſequunꝰ oēs pterq; in expiēdo mām cum itromiſſo:qd fortē facit:q2 ꝯtinētes hūores ſm lōgū apit ⁊ mūdificat: ꝯtinētes v̄o res duras ſꝫ crucē ſecat ⁊ excoriat. Quicqd ſit glādulas ⁊ ſcrophulas ⁊ tales excreſcētias tractabiles iubet cū digitis apphendē:⁊ ſm lōgū findē ⁊ excoriare cū aliquo ſpatumie ꝯtuſo ⁊ nō acuto:elōgādo labia cuꝫ vncinis:⁊ eas cū floſculo ſuo totalr̄ exhere:q2 alias redi ret. Et vulnus ſi neceſſe eſt ſuere:⁊ reliq̄ ulcerū curatio ne tractare. ¶ Ego aūt pp meli^9 exhē apphēdo deſuper cutim:⁊ cū forpicib^9 ſm q̄ntitatē excreſcētie in forma folij mirti qd ſup eſt de cuti icido:⁊ in reliqs ut dictū eſt ꝓce do. Si aūt ſanguis te ꝑturbat:iubet eū cū auxilijs ad ſā guinē reſtrigē:⁊ poſtea ad opationē redire:paruū auteꝫ fluxū cū ſpongia ſtupis:aut cotone iſuſo ⁊ expſſo in aq̄ ⁊ aceto exiccādo ego reſtrigo. Si ĝ aliq̄ uena digna rō ne ꝯtinuaꝰ cuꝫ pede iubet eā ligare:⁊ ita quouſq; cadat dimittere uel pmittere. ¶ Si aliqd de chiſti aut floſcu lo ul̄ de aliquo exneo remāſerit iubet ꝯſumere in p̄mis dieb^9 implendo vulnus cū cotone uel ꝯſili iſuſo in aliq̄ aq̄ ſalſa. Ego aūt in albumie oui cum alumie iſpiſſato. Poſt ſ̄o cū vnguēto egyptiaco ul̄ aliquo de corroſiuis. In oibus aūt iſtis opationibus:qd apata ſedat iubet ap ponere.ꝓpter hoc igitur ſuper totum ſtupatam infuſam in albumine oui ⁊ oleo roſ.ſuperappono.

¶ Quita ītētio cōpleꝰ ſm Brunū:⁊ ſequētes ip̄m ꝙ cu tis cū cauſtico ſm q̄ntitatē excreſcētie rūpaꝰ ⁊ caute ꝓueꝰ ne ad alias ptes diffundaꝰ. Et ad h̄ nō fallit:⁊ opōnē iu uat ruptoriū de calce ⁊ ſapone:⁊ opationeꝫ ſuā pficit ſal tim in.12.horis:⁊ ſi ſtaret ampli^9 nō eēt malū.deinde fin de in medio eſcare ſm lōgū ꝓfundādo uſq; q̄ſi ad viuū ⁊ iciſurā incarcera cū aliq̄ lichinio de aliq̄ corroſiuo ſeu forti medicamine a puluē affodilloruꝫ ultra. Et lꝫ multi multa ponāt:⁊ in antidotis multa noiabunꝰ:arſenicum ſublimatū ⁊ p̄paratū:qui ſcit eū bñ ducē obtinet p̄ncipa tū.ut īfra diceꝰ in ruptura. Modus aūt ducēdi ⁊ guber nādi taliuꝫ certitudialr̄ deſcribi nō pōt in 3° terrapētice. Eſt eni arſenicū fortis ⁊ violēta medicia cōmouēs febres ⁊ accñtia mala:in pua q̄ntitate magnā faciēs opationeꝫ. Quātitas cois eſt medietas grani frumētī in fortib^9 ⁊ lō ge a mēbris p̄ncipalib^9 plus:in ꝯ̄trijs minus:meli^9 eſt ſp reiterare q̄ in vna vice nimis ponere.p tres dies durat opatio ſua:q̄re iterim teneat ifirmus regimē : ac ſi hēret febrē ⁊ mēbrū ⁊ ptes adiacentes cū populeone ſolatro ⁊ aceto:⁊ alijs ifridātib^9 defendanꝰ. ¶ Qñ aūt ꝯſtabit tibi p duritiē ⁊ tumorē eſcare ꝙ glādula eſt corrupta : ex tūc procura caſum eſcare cū butyro lauato cum modico de

farina frumēti ispissato:aut cū assūgia uel aliq̄ nō salito vnctuoso. Et post casum escare:si aliqd remanserit cum pul. affodilloꝝ:aut vnguēto egyptiaco ꝯsumat̄. si v̄o totum est ꝯsumptum more alioꝝ ulcerū ꝯsolidet̄.

¶ Sexta intētio cōplet̄ cum ligamine de seta:aut de pilis equoꝝ stringēdo de die in diē ligamine posito:aut ponēdo aliud quousq̄ excrescētia fuerit desiccata. Juuando ligamē cum aliquo corrosiuo ⁊ sedādo dolorē cū albumine oui:aut oleo populeone:aut cum aliquo sedatiuo. Et postq̄ ceciderit more superius dicto procuretur.

¶ De sephyros siue sclirosi uel schiros: ⁊ apostematibus melancolicis. Cap.V.

t Empus igit̄ est iā ptrāsire ad aliō tumoꝝ genus:de humore.vz. melico gn̄ato hn̄s duplicē diām.s.uerū ⁊ non uerū:ut ⁊ alia apata. Est eni uerū apa qd̄ ex melia fit nāli:que nihil aliud est q̄ sanguis grossus qui in massa sāguiaria ad nutriēdū membra melica repit̄. Nō uerū v̄o qd̄ fit ex melia nō nāli. ¶ Melia est humor fridus ⁊ siccus ex grossiori pte ipsi^9 chili gn̄at^9. Et est duplex:nālis ⁊ nō nālis. Nālis est boni sanguis fex ⁊ turbulentia in sba grossa:in colore declinās ad nigredinē:in sapore ad ponticitatē ⁊ acredinē. Non nālis est que deuiat ab ista ītra termios sue latitudinis:quos si trāseat nō est melia sed alter humor. Qd̄ ꝯtingit q̄drupl̄r. vno mō in se qn̄ adurit̄ ⁊ putrefit:⁊ efficit̄ colera nigra acida que si ꝓijciatur sup̄ terrā bullit:sicut acetū ⁊ musce eā fugiūt. 2° mō qn̄ fit per adustionē alioꝝ humoꝝ:utputa colere aduste: qn̄ ultra adurit̄:⁊ est etiā ita malitiosa:ꝙ bullit ⁊ musce eā fugiūt. Qn̄ sanguis ⁊ flegma adurunt̄. Efficit̄ etiam inālis melia per adustionē. Jste eni3 due spēs magis sūt mites ut dicit Auic. Gal. tn̄ ⁊ Haliabas non faciūt mētionē nisi de duab^9 p̄mis. Tertia v̄o efficit̄ melia inālis per ꝯgelationē ⁊ indurationē:aut ab ex̄ ex flegmone:⁊ apatibus de humorib^9 nālib^9 qn̄ indocte īfrigidant̄ aut resoluunt̄:sbtile tūc resoluit̄ ⁊ grossū petrificat̄ ⁊ in melancoliā reducit̄. Quarto mō efficit̄ inālis qn̄ alter hūor uenit sibi de foris:qui tn̄ oēs dulcorāt eā:exceptis coleris duab^9 adustis. ¶ Ex qb^9 appet ꝙ ex melia quatuor gn̄ant̄ apata. ¶ Primo ex melia nāli gn̄at̄ sephyros siue sclirosis uera ⁊ certa flegmonica geta cui est aliquis sensus absq̄ dolore. ¶ Scd̄o ex melia inālī per adustionē tria fiunt apata ut sephyros flegmonides vndimiades ⁊ herisipillades. ¶ Tertio ex melia inālī per ꝯgelationē ⁊ indurationē gn̄at̄ sclirosis uera ⁊ certa duratica cui nō est sensus nec dolor. ¶ Quarto ex melācolia innāli per adustionem generant̄ omnes species cancroꝝ. Est autem sclirosis siue sephyros apostema duru3 quietum sedatum ⁊ indolorosum.

Cause ipsi^9 sunt triplices:ut ⁊ aliorū apatū:p̄mitiue videl3 ut est regimis malitia multiplicantis meliā ⁊ sanguis grossitiē. ¶ Anūcedētes humor melicus mltiplicat^9 ⁊ male a splene attract^9 ⁊ pessime a corpe expulsus. ¶ Cōiūcte sūt ipamet melia in pticula icuneata

Signa ⁊ iudicia sunt tumor durus cū sufficiēti resistētia:⁊ color in medio ruboris ⁊ nigroris:q̄lis est fecis color:uocant aūt plurimi medicoꝝ liuidū. Et si uenas dignas rōne hēat pticula uident̄ eleuata:ut in uētre multoꝝ epaticoꝝ excernunt̄ ꝓut hec legūtur. 14. terrapē. Et cū hoc adsūt signa significātia meliā.

¶ Apostemata melica incipiūt utplurimū apparē pauca ⁊ paulatim deueniūt magna. Et quedā sunt solum in vno mēbro:quedā mutant̄ de vno mēbro ad aliud:⁊ nominat̄ fermes s̄m Aui. ¶ Amplius apata melica multotiens terminant̄ per resol̄onem:sepe tn̄ remanēt idurata:plurimum etiam in cancrum reuertuntur.

Curatio tres habet res. p̄ma est in vita. secūda in materia antecedēti. tertia in coniuncta.

¶ Uita ipsoꝝ ordinat̄ in reb^9 nonnālibus sobria ⁊ moderata:declinās ad calidū ⁊ humidū:utat̄ enim bonis cibarijs euchimijs bonu3 sanguinē gn̄antib^9 ut est panis frumētaceus depurat^9:bonū vinū:⁊ bone carnes gallinarū ⁊ cepreroꝝ porcoꝝ:⁊ brodijs ipsarū:⁊ p̄cipue gallinarū. nā ipsarū brodiū reparat totā nā3 utant̄ spinachijs boraginib^9 lupulis lactucis:⁊ talia que sanguinē habēt purgare. Caueāt oia que melicū sanguinē gn̄ant: que i 3° de iteriorib^9 nūant̄:ut sunt carnes bouine ⁊ capraꝝ ⁊ asinoꝝ:⁊ camelloꝝ vulpiū lepoꝝ atq̄ canū ⁊ siluestriu3 porcoꝝ:⁊ ut sunt pisces bestiales ⁊ obstracosi: oleru3 v̄o brasica.i. caules rubee:⁊ leguminū lenticula vilissimus est cib^9:⁊ panes furfurei ⁊ legumiosi. Sed ⁊ vinoꝝ que grossa ⁊ nigra:⁊ ueteres casei. Caueant ēt a testis assatis frixis salatis acetosis ⁊ acutis uelut sunt allea cepe piper sinapis ⁊ oia sanguinē adurētia. Caueant ab ira ⁊ soilicitudie:⁊ nimio exercitio ⁊ vigilijs sup̄fluis. uentrē teneant laxū. letitiā diligāt ⁊ trāquillitatem. ¶ De 2° p̄cepit Auic. ut corpus mūdificet̄ ⁊ flōmet̄:⁊ ad hoc laudat herbē Mes. sene epithimū polipodiū fumūterre lupulos ⁊ uolubilē cassiāfist. mirabol. indos atq̄ lapidem laçuli. dyasene dyacatholicon yera ruffini ad hoc sunt assignata. ¶ De tertio teneo me cū Auic. ꝙ caute agat̄. nā mātāte est malitie:ꝙ si indocte resoluat̄ petrificat̄: si nimis mollificat̄ timēdū est ꝙ corrūpat̄:⁊ in cancrū ꝯuertatur. ꝓpter hoc eni3 īpe p̄cipit facē duas reuolutiones. p̄mā mollificātiū. scd̄am resoluētiū. Et q: istas reuolutiones sigillatim eēt difficile absq̄ errore ordinare pro tāto est tuti^9 talia auxilia ordinare que mixtā hēant v̄tutē:mollificatiuā videl3 ⁊ resolutiuā cū quadā a p̄ncipio repcussione. Ad hoc aūt Auic. ordinauit multas formas:q: tn̄ ꝓpriores sunt scliros ex fl̄one seu herisipilla gn̄ato ut i capl̄o sequēti oñdet̄. Assumo post quādā refrenatione3 factā in p̄ncipio cum aliqb^9 domesticis medicamē Ras. 7° Almans. Qd̄ recipit bdelij armoniaci galbani ptes eq̄les que cū oleo de ben aut de lilio mollificato in mortario terāt̄:deide mucillago. fenu. semi. lini:⁊ ficuū que eiusdē sint quātitatis:cui^9 sunt oia p̄dicta: sumant̄:⁊ oia simul terant̄ donec vniant̄ ⁊ emplastrent̄. ¶ Ad idem Sa. cortices radicis maluauisci coctas:⁊ cū assungia galline pistatas ⁊ incorporatas sūme cōmēdat. ¶ Jn casu tn̄ in quo materia saniaret̄ caute ꝓcede:ut dictum est sine calefactiōe ⁊ incarnatione:timore tm̄ incancrenationis. Et si aperiat̄ dyaquilon sit tibi assiduus:si induraf ⁊ trāsit in lapidē ad capl̄m sequēs recurrendū est.

¶ Capl̄m adminiculatiuū sup̄iori de sclirosi ⁊ apate melancolico ex melancolia innaturali per congelatione3 ⁊ indurationem flegmonis generato.

Quando aūt ꝯtingit. ut sup̄ dictū est ꝙ flegmō nimis īfrigidat̄:ita ꝙ mā ipsius cōgelat̄:aut ita fortiter resoluit̄ ꝙ subtile euacuat̄:⁊ remanet in pticula humor viscosus ⁊ grossus qui eā īdurat:⁊ sclirum gn̄at:⁊ de isto p̄ncipal̄r dicet̄ hic. Quādoq̄ ꝯtigit indurari pticulā ꝓpter tensione3 uentositatis aut humiditatis:de quo dictu3 est in apate uētoso ⁊ aquoso. Quādoq̄ ꝓpter priuationē ⁊ desiccationē materie de quo dicetur infra de duritie iuncturarum.

Signa ⁊ iudicia eius sunt:ꝙ est tumor durus ⁊ īsensibilis:⁊ aliquāl̄r indolorosus non habēs aliū colorē q̄ corporis. Jgit̄ īsensibilis quidē subintus:idest totus durus insanabilis est:dissensibilis v̄o nō sanabilis quidē neq̄ aut facile sanabilis in 2° ad glauconem:durus per desiccationem ⁊ marasmationem nō sanatur. Satis enim est siquis ꝓhibeat siccari non cito ut infra dicet̄ de macredine ⁊ pinguedine. ¶ Quando in sclirosi sup̄uenient pili non sperat̄ sanitas. ut dicit Auic. ¶ Amplius magnum ⁊ durum qd̄ est cū colore corporis non sanatur neq̄ vnq̄ permutatur.

Cure v̄o eius cōmunis intētio in. 14. terap̄. est euacuare omne quod preter natura3 in particula

ꝯtinet. Modus aūt ꝓꝓꝛius euōnis est. purgare quidē oportet illud qḋ difficile solutū inheret. Igit̄ si repente simul attrahētibus ꝛ euaporātibus farmacis tētaret quis euacuare sine mollificātibus in paucis qdē dieb⁹ videt̄ melioramētū accipe. Nō tñ hēt hoc: q: reliquū dispōnis vniūso leptomero idest subtili euaporato isanabilem: ꝛ similē coagulationi lapidee dimittet: ꝓpterea igit̄ in duris dispōnib⁹ nullū eoꝝ que fortiter calefaciūt ꝛ desiccāt farmacoꝝ ꝯgruū est. Sola vō quecūqꝫ mollificādo euaporare pñt apta sunt huic opi. puta ceruina medulla vitullina ꝛ adeps capna. Adhuc aūt cū his armoniacū galbanū bdeliū ꝛ storax liqda. Sed etiā radix altee: ꝛ folia maluarū siluestriū que ubicūqꝫ reperiunt̄ cocta ꝛ pistata cū assūgia anſina seu galliacea utilis est ualde. ¶ Aui. vō defendit assūgias salitas: ꝛ addit ad ṗdicta masticem laudanū ysopū humidā sordiciē balnei stercus asini: ꝛ feces oleoꝝ de lilio alcāna: ꝛ de cherua. ¶ Et cuꝫ apa fuerit uehemēṫis grossitiei nō est excusatio ab aceto. Sed in eius admistratiōe sit cautela: q: fortiter penetrat ꝛ icidit: ꝛ neruos ꝑcutit. ¶ Et iō Gal. in coxa scłirosata illi⁹ pueri ṗmisit fomētatiōnē cū oleo sambucio: deīde acetū cū armōiaco apposuit. ¶ In thenāṫib⁹ vō cū lapidib⁹ piritalib⁹: seu marcasitis uel rubeis molēdini ignitis in aceto ꝓiectis suffando locum magica arte: ut dicit faciebat fomētatiōnē: tñ cū oleo ṗmittebat ꝛ emplīm ꝯueniēs super apponebat. Quod magis explicabit̄: dū de duritie que remanet post algebras tractabit̄. caplo de artetica in 6°.

¶ Caplm adminiculatiuum de apostemate cancroso.

Cancer equocat̄ ad duo videlꝫ ad cancrū qui est apa de quo dicet̄ hic. Et ad cācrū qḋ est ulcus de quo dicet̄ ifra. Cācer ergo ut est apa est tumor durus rotūdus uenosus fuscus velociter addēs ingenius calidus: ꝛ indolorosus: vide in de tumorib⁹ ṗter naturā. Que vō in carne nigra ꝓuenerit colera mordax quidē existēs corrodit cutim ꝛ ulcus operat̄. Mordacio: vō est qui sine ulcere operat̄ cancrum. ¶ Incipit aūt utplurimum obtuse ꝑm quātitatē ciceris: aut fabe: ita ꝙ vix ad modū paruarū plantarū cognoscit̄: demū auget̄ intantū ut neqꝫ puerum lateat. 14. terapen.

Signa ꝛ iudicia sunt ꝙ hēt ꝑbam durā liuiduꝫ colorē ꝛ tenebrosuꝫ: uenas in circuitu ad modum pedū cācroꝝ eleuatas cū dolore: ꝛ extnea caliditate cancer ex toto gñe est egritudo pnitiosa. Cācer ut plurimū accidit in mamillis ꝛ locis glādulosis ṗcipue mulieribus qñ nō hñt mēstrua: ꝛ viris qb⁹ emorroydas defecerūt. Cācer est ꝑticularis lepra. nā melia adusta in vna ꝑticula icuneata cancrū facit: aut uarices: dispsa per corpus facit leprā in 2° ad glauconē. ¶ Cācer ꝯfirmatus nō curat̄ nisi radicitus extirpet̄. Et ideo de nō ulcerato efficit̄ ulceratus. Qḋ tñ est pessimum iuxta illud Hypo. 6° afforismoꝝ. Quibuscūqꝫ cancri abscōditi fuerit hos nō curare melius est ꝙ̄ curare. Curati enim citius pereūt: non curati aūt longum tempus perficiunt.

Cura cancri nō ulcerati tres habet intētiones. ṗma vitaꝫ ordinat. 2ª mām ancedentem adequat. sed tertia locum particulariter pertractat.

¶ Prima itētio cōplet̄ cū regimine dicto in sclirosi siue sephyros. Et ꝓꝓꝛie qñ in cibis eoꝝ ponunt̄ ea que infrigidāt ꝛ humectāt ꝛ generāt mām saluaꝫ: sicut aqua ordei ꝛ pisces petrini vitella ouoꝝ sorbilia: ꝛ silis illis. Et qñ est ibi caliditas: tunc det̄ lac uaccinū a quo butyrum est extractum. ꝛ de oleribus usqꝫ ad cucurbitam.

¶ Scḋa itētio cōplet̄ cū purgatiuis iā dictis: epithimus tñ in hoc obtinet ṗncipatū de quo. ʒ. iij. uł. iiij. cū sero caprino de 3° in 3m diē ꝯcedunt̄ a Gal. ꝛ yerā elli ꝯcedit Aui. In cācro ꝑm Gal. in 2° ad glauconē nō est icōgruū: si nō est ꝙ ꝓhibeat flōmare: nec non ab his euōnib⁹ abstineat ꝑm Haliab. cuꝫ semel aut bis euacuauerit. Sed tñ illud fac donec totaliter humor fuerit euacuatus.

¶ Sed 3ª itētio ꝑficit̄ cū medicinis domesticis: ꝛ nō mordacibus mixtā hñtibus virtutem refrenādi: ꝛ euaporādi. ¶ Mā aūt grossa est inobediēs ꝛ male morigerata: ꝛ iō sufficit: si totalr nō curat̄ ꝙ augeri ꝓhibeat̄: aut ne ulceret̄ defendat̄ ꝑm Aui. Et ad hoc laudat Gal. 2° ad glauconē succū morelle: ꝛ cū eo pomfiligine addit. pp qḋ theodoricus vnguētū dyaponfilogon ordiauit. Qḋ. ℞. oli rosꝫ. cere al. añ. ʒ. v. succi granoꝝ rubeoꝝ morelle siue solatri. ʒ. iiij. ceruse lote. ʒ. ij. plūbi usti ꝛ loti pōfilogos qḋ est tucia. añ. ʒ. j. thuris. ʒ. ß. fiat vnguētū. ¶ Ad idē Gal. videt̄ in ṗ° meamir. ℞. litargiriū pulueriçatū ꝛ cerusam cū oleo rosꝫ. ducēdo i mortario de plūbo cū pistello eiusdem ad solē qusqꝫ recipiāt colorē plūbi: fiat vnguētū ut in 6° de tinea dicet̄. Quātū aūt ualet vt⁹ plūbi in dispōnib⁹ cancrosis scit ille qui ex illis expt⁹ est: ꝛ qui legit. 9° de simplicib⁹ medicinis. ¶ Pro eadem dispōne laudat Auic. emplīm de cancris fluuialib⁹: ꝛ ꝓꝓꝛie cum climia. Auic. aūt icidē radicit⁹ ṗcepit cācros puos in locis qb⁹ capi pñt. Et iubet exṗmē sāguinē vndequaqꝫ: ꝛ postea cautericare. Et lꝫ Gal. hoc inuat: ꝓpter timorē tñ emorrosagie ꝛ ꝯuersionē ad ulcerationē. Ego cū regimine dicto pp scandala que vidi supsedeo. ¶ Cōplemētum vō istius opis in cancro ulcerato tractabo iussu dei ꝛc̄.

Doctrina 2ª De apostematib⁹ ꝛ exituris pustulis ꝓut insunt membris cōpositis continens capitula octo.

¶ De his que insunt capiti ut sunt apostemata: ꝛ aqua in capitibus puerorum. Cap. I.

Ales quidē igit̄ ut dictū est quedā sunt passionū sanatiōes ꝑm genus: exalterant̄ aūt iuxta patientiū organicoꝝ nās. Quatuor sunt eni que ab his idicatiōes sumunt̄ ex cōplexiōe eoꝝ: videlꝫ ꝛ cōpōne virtute ꝛ plasmatione. ¶ Ex cōplone qdē: q: calida calidioribus indigēt auxilijs: ꝛ sicciora siccioꝛib⁹: ꝛ sic de alijs. Carnosiores igit̄ ꝑm hoc breuit⁹ indigēt siccari. Nō carnosiores vō sufficiēter ut seruet̄ eoꝝ natura. Sicut eniꝫ passio ad curā indicat ꝯrium: ita ꝑticula similē. 5° terapen. ¶ Cōpositio eniꝫ per que: ꝛ qualr oportet euāri docet. Aliter aūt rara: aliter spissa medicanda sunt corpora.

¶ A virtute vō habet̄ directio acriū ꝛ domesticoꝝ farmacoꝝ. Nā sensibilia mēbra uelut oculus nec acria: nec grauia sustinēt farmaca: isensibilia vō uelut craneū nō ledūtur ab eisdē. ¶ Plasmatio ꝛ positio in ꝓfundo: ꝛ superficie etiā uariāt medicamina: ꝛ ita apparet qñ ꝑm membra organica exalterant̄ sanationes: nō minus aūt ꝛ ꝑm ꝓꝓꝛietates eoꝝ: uelut in capite testudines in oculis obtalmie in collo squinantia: ꝛ multe alie passiones ꝑm membra de quibus dicetur infra. Hic tamen de apostematibus proprijs est dicendum.

In capite eniꝫ accidūt apata calida frida saniosa nodosa ꝛ glādulosa ꝛ aquosa: quorū cause ꝛ signa ex supiorib⁹ hñtur. Judicia vō sunt ꝙ talia ꝓpter cōmissuras ꝛ ꝓpinqtatē ad cerebrū sunt uerenda ut est dictū in anothomia. Testudo ꝛ glāduia siue talpa que adheret craneo: ꝛ eū ꝯtaminauit ꝑm Rogerium melius est dimittē ꝙ̄ cum trapanis ut ipē docet curare. ¶ Et ego sicut Lāfrancus vidi hoiem qui hēbat talpaꝫ ulceratā sup̄ prorā capitis cū corruptione ossis adeo: ꝙ ita ꝑpendebat̄ pāniculoꝝ mot⁹: ac si locus esset discoopertus. Cui consului regimen palliatiuum ꝛ recessit.

Cura apatū calidoꝝ ꝛ fridoꝝ in oīa capitis non differt a cura coi supius dicta nisi in trib⁹. ¶ Primo ꝙ in vita oium passionū capitis in speciali ꝓhibent̄ oia fumosa ꝛ uaporosa. ¶ Scḋo ꝙ in euacuatione materie antecedentis ad mās calidas appropriat̄ electuariū de succo rosꝫ. ꝛ pillule mirabo. ꝛ de fumoterre. Ad frigidas yera. ꝛ pillule cochie ꝛ auree. ¶ Tertio circa locum

ꝛ mām ꝯiunctā quātū est in olla capitis appropriant tria precepta. ¶ Primo ꝙ in principio taliū apatum non debent apponi ꝓpria: nec fortia repcussiua: ꝓpter ꝓpinquitatem mēbri ꝑncipalis. Sufficiūt enim oleū rof. ꝛ talia refrenantia largo modo dicta repercussiua. ¶ Secūdo ꝙ quando saniant non expectet mora in aperiendo ne sanies ꝯtaminet craneū. ¶ Tertio ꝙ qñ apa est magnū ut melius mūdificet debet fieri aptio ꝺm triāgulū ad formā cifre de. 7. cuius angulus sit uersus partē supiorem. ¶ Nodi vō ꝛ glandule ut superius dictuȝ est curent.

¶ Curatio aque in capitibus puerorum.

Aqua in capitib' puerorum ꝺm Guil. de saliceto: ꝛ sectatorē eius Lanfrancū cū oleo camomillino: aut anetino in quo sulfur incorporet resoluēdo exiccet: ꝛ si est nec̄e fiāt duo aut tria cauteria a fronte usqꝫ ad posteri' p que aq̄ paulatine euet. Et desup lana: aut stupa īfusa ī oleo ꝛ vino tepidis: ꝛ expssis ꝺꝫ Auic. apponat.

¶ De apatibus faciei ꝛ mēbrorum eius. Cap. II.

a **Postemata** calida ꝛ frida saniosa ꝛ nō saniosa. Nodi ꝛ glādule in facie nō uariāt a cura cōmuni aliorum nisi ꝙ incisiones non fiunt ꝺm rugas in aliis mēbris: q: musculi p̄cipue in fronte non sequunt rugas. sed corporis longitudinē. ¶ In palpebris ab angulo ad anguluȝ pforatione semilunari dorsata ꝺm situ oculi retro aures ꝛ mandibulas equaliter: ut dicit Auicēna.

¶ De obtalmia apostematib' ꝛ exituris: ꝛ sanie retro cornea. ꝛ de doloribus oculorum.

Obtalmia est apa ꝓpriū oculorum: vñ obtalmia in pmo de egritudine ꝛ sinthomate di: flegmon inati mēbrani idest ꝯiunctiue: ꝛ ipsius cōiunctiue est passio per se. Oculi aūt ꝺm accñs est egritudo. ut dicit textus: ꝛ ita uolūt oēs ꝙ obtalmia sit apa ꝯiūctiue pustule uesice bothores sanies retro corneam que sunt ex predictis apparet.

Cause aūt obtalmie nō uariant a causis aliorum apatum ulib' ꝛ pticularib' nisi in tāto ꝙ reuma magis deriuat in obtalmia a capite q̄ȝ in aliis apatibus aliorum mēbrorum. ¶ In causis aūt pmitiuis fumus puluis uētus sol acuitas īmissorum in oculo addūt in gñationē obtalmie: maxime qñ obuiāt corpori plectorico. Tūc eniȝ ꝺm Auic. uelociter mutat in apa manifestū: sicut mutantur febres effimere in alias febres. Sūt eni ꝺm hoc duo modi obtalmiarū. Quedā eni est pua nō ptrāsiēs terminū: ꝫ est sola rubedo cū humectatiōe. quedā est magna ptrāsiēs terminū in magnitudine in qua albedo coopit pupillā. Ihs tñ filius Haliab. assignauit tres modos: q: illā que mouēt cām intrinsecā uocauit mediā.

Cōmunia signa obtalmiarū ꝺm Iesum sequuntur accñtia apatum aliorum mēbrorū: sicut inflatio dolor duritiēs calor ꝛ rubedo uenarū replo ꝛ fluxus hūiditatū. ¶ Signa aūt ꝓpa sigñtia mās accipiunt ab alcoatin ꝛ ab diçarā galas Albucaf. q: ex sanguie signa sūt rubedo ꝛ calitas oculi timporum ꝛ ptiū adiacētiū iflatio ꝛ grossities uenarū ꝯiūctiue palpebrarū lippitudinis: ꝛ lachrymarū multitudo extensio: ꝛ g̃uitas in toto corpore: maxime in capite: ꝛ reliqua sanguis signa.

¶ Signa ex causa colere dolor ꝛ calor fortis ꝛ acutus ꝛ rubor floridus in oculo: ꝛ ptib' adiacētib' lachrymarum multitudo cū acuitate ꝛ paucitate lippitudinis: ifra oculū sentit puncturā ꝛ mordicationē: ac si harena infra ipm esset Et signa colere in corpore manifestantur.

¶ Signa ex causa flegmatis sunt multa iflatio cū remissa rubedine calore ꝛ dolore: lachrymarū exuberātia absqꝫ acuitate grauitas in corpore: ꝛ reliqua flegmatis signa.

¶ Signa ex causa melancolie sunt paucitas rubedinis ꝛ tumoris ꝛ humiditatis cum reliquis melancolie signis.

¶ Obtalmia quatuor habet tempora sicut ꝛ alia apostemata ꝑncipium: augmētum: ꝛ statum: ꝛ declinationem.

¶ Signa ꝑncipii sunt accñtia dicta pua incipiētia. Qñ aūt augmētant: ꝛ decurrūt de oculis ꝛ narib' lachryme ꝛ humores crudi: augmētū iudicat ꝺm Iesuȝ. Qñ est magna furia: ꝛ icipit aliq̄lis remissio est stat'. Qñ aūt abscindit fluxus nōbilr ꝛ mucillagines sunt pauce: ꝛ spisse: ꝛ palpebre ꝯiūgunt: tūc est declinatio. ¶ Cōiūctio aūt: ut dic̄ Iesus est de maiorib' signis maturatiōis. ¶ Iudicia lippitudinis sūt hec. lippitudo uelox cū g̃uitate: ꝛ bona maturatione ꝛ eq̄litate ꝛ albedie: ꝛ que cito sepat ꝛ resoluit est laudabilis: contraria vō ꝛ granulosa est praua.

¶ Obtalmia capitalis declarat per grauedinē ꝛ doloreȝ capitis: ꝛ si adest rubedo ꝛ calefactio: ꝛ dolor: ꝛ pulsatio circa frontē ꝛ timpora cū extēsione ꝛ uenarū replone ꝛ inflatiōe. Significat ꝙ uenit ꝓpter uelamē extrinsecū. ¶ Et qñ p̄dicta nō adsunt ꝛ adest ꝯtinuus fluxus sternutatio ꝛ prurit' in naso ꝛ palato uenit pp itrisecū. ¶ Et si est stōcalis est cū nausea ꝛ uomitu: ac ꝯturbatiōe stōci. Dolores acuti oculorum sunt molesti. Nullū aūt sinthoma ingt Gal. in 4° meamir. ita molestat laborantes sunt dolor. Mori eniȝ magis uellēt aliqui q̄ȝ per totā diem pati dolorē. Et ideo cū magna diligētia sunt sedādi dolores: ꝛ soda: qñ ꝯiūgunt cū egritudinib' oculorum ut dicet ifra.

¶ Dolores vō mordicationē māe: aut multitudinē seu uētuȝ uaporosuȝ in. 13° terap. in oculis ostendūt. Qñ in obtalmia feb. fortificat magna ꝓnostica occasionū.

¶ Preterea si remedia in obtalmia nō cōferunt: ꝛ ipsa in oculo tardauerit. Scias ꝙ reuma descēdit ad oculū: aut ꝙ mā retinet ifra tunicas: aut scabies est in palpebra que ꝯtinuāt obtalmiā. ¶ Amplius scias ꝙ spēs obtalmiarū hñt periodos: ꝛ paroxismos sequētes anologiā ꝛ mām: ex quib' fiūt in 2° de differētiis feb. ꝛ longior periodorum ꝓlongat usqꝫ ad dies septē. ut dicit Iesus. ¶ Propterea scias ꝙ obtalmia est morbus ꝯtagiosus: ꝛ trāsit libenter de vno oculo ad aliū. In oculis patiente a diaria accipi bonū. 7° affōr. ¶ Obtalmia ꝺm gordoniuȝ non est negligenda: q: si male curat malas dimittit reliquias: sicut rupturā cornee maculas: ꝛ pannos tediosos.

Cura obtalmie maioris ꝛ minoris nō uariat nisi ꝺꝫ magis ꝛ minus. Ultra cōem curationē apatū aliorum mēbrorum specificat in q̄tuor reb'. Pria est in vita. 2ª in mā añcedēti. 3ª in ꝯiūcta. ꝫ 4ª in correctiōe accñtiuȝ.

¶ Primo eni specificat de vita ꝙ diminuat cib' ꝛ potus maxime serotinus: vitādo uaporosa: ex eis eligendo cibos pauci ꝛ laudabilis nutrimti. Dimittēdo carnes ꝛ vinum ꝓprie in ꝑncipio ꝛ in mā calida: ꝛ forti dolore. Et sup cibū accipiat aliq̄d de coriādro: aut ex citoniis ad reprimēdū fumos: ut nō ascēdant ad caput. Et stet in loco obscuro: ꝛ corā se teneat pānos virides nigros atqꝫ blauos: fugiat claritatē: splendorē: ꝛ fumū puluerē atqꝫ uentuȝ. coitū atqꝫ irā. nō iaceat sup faciē suā. imo semp teneat caput altum. uentrē laxet. somnum diligat ꝛ quietem. Nullo modo grauet oculos tactu ꝛ aspectu.

¶ Scd̄a res cōplet ꝺm māe diūsitatē ut supius fuit dictū. Euacuādo diuertēdo ꝛ itercipiēdo mām: ꝛ reuma: ꝛ dolorē capitis sistēdo cum flōmia ꝛ euōne cum medicinis laxatiuis appropriatis: ut dictū est in capite. Et cuȝ clisteribus acutis ꝛ fricationib' ꝛ ligationib' dolorosis ꝺm extremitates: ꝛ cū uētosationib' ꝛ sectionib' seu cauteriis sup spatulas ꝛ collo ꝛ emplationib' desiccātib' mām reumaticātē: sup caput de milio ꝛ sale ꝛ stercore colūbio camomil. aniso: ꝛ ꝯsilib' ꝛ cauteriis punctualib' sup molle capitis. Et si nec̄e est ad meli' itercipiēdū māȝ maxime calidā p̄cipit Gal. in. 13° terap. icidē uenas timporales ꝛ frōtales: ꝛ eas claudē cū grano frumēti: aut thuris costi: aut aliquo corrosiuo: aut arterias ligare queadmodū uarices in duob' locis in medio icidē: ꝛ postea icarnare. ꝛ sup frontē ꝛ timpora cū binda ligare. Emplꝫ restrictiuū factū de bolo ar. farina lentiū de gallis psidia acatia aloe thure ꝛ silibus cuȝ albuminibus ouorum incorporatis. Et

ista totiẽs reiterare quousqꝫ habeatur intentum.
¶ 3ª regrit ſm hebẽ Mes.alteratioñe ꝛ digestioñe eiꝰ qꝺ
trãſmiſſum eſt:ꝛ illud cõplet cũ repcuſſiuis domeſticis
in pñº:ꝛ cũ paucis reſolutiuis additis repcuſſiuis in aug
mẽto:ꝛ cũ equalr mixtis in ſtatu:ꝛ cũ puris reſolutiuis
ꝛ deſiccatiuis in declinatione. ¶ Igit in pñº qñ mã eſt
cal'a ponant ea que mãe acuitatẽ ꝛ inflãmatioñe remo/
uẽt:ꝛ repmũt:qlia ſunt aq̃ roſ.ꝛ albumie oui poꝛtulaca
trita:ꝛ ſuppoſita endiuia ſolatrũ ꝛ pſilij mucillago:ꝛ col/
liriũ albũ i quo eſt opiũ ut vult Halıab.q: opiũ:niſi qñ
doloꝛ ſupat viſuꝫ ebetat ꝛ ꝯfundit 3º terrap. Cuiꝰ foꝛma
ſm galat ex libꝛo ſumitur damaſceni.℞.ceruſe ablute.ʒ.
viij.amidi.ʒ.iiij.gummi arab.dꝛagagãti.añ.ʒ.ij.fiat colli
riũ cũ aq̃ roſ.Et ſi cũ p̃dictis cũ cotone emplaret leuiter
ꝛ abſqꝫ doloꝛe oculus eẽt bonũ. ¶ Deinde in augmẽto
expedit lac muliebꝛe ꝛ mucillago citonioꝝ ꝛ fenugreci
extractis cũ aq̃ roſ.ꝛ colliriũ albũ in quo eſt ſarcocolla.
Cuiꝰ foꝛma a raſi eſt aſſũpta.℞.ceruſe ablute.ʒ.viij.ami
di.ʒ.iiij.ſarcocolle nutrite cũ lacte aſine gũmi arab.dꝛa/
gaganti.añ.ʒ.ij.opij.ʒ.ſ.fiat colliriũ cũ aq̃ pluuiali ꝛ em
plaſtrare cuꝫ iſtis.ꝛ vitello oui eſt ſatis expediẽs. ¶ Et
miroꝛ multũ de Goꝛdonio qui dixit ꝙ oẽs ſapiẽtes ꝯue
niũt ꝙ ſarcocolla nõ cõpetit niſi in declinatione: ꝛ tñ in
ipſa eſt diſſolutio pua abſqꝫ moꝛdicatiõe qꝺ eſt neciũ in
augmẽto:ꝛ cũ hoc Raſ.Alcoatis Hebẽ Mes.ꝛ Açarã
eã in augmẽto cõmẽdãt.foꝛte credidit q: Jeſus eã i pul/
uere ꝓhibuit in p̃ncipio:ꝙ etiã ꝛ in alijs tpibꝰ ꝓhiberet.
¶ In ſtatu v̓o ponat mucillago fenugreci cũ aq̃ melli/
loti ex̃cta.Aut colliriũ albũ in quo eſt climia ex mag̃ an/
tidotario galat acceptuꝫ.℞.ceruſe ablute.ʒ.viij.amidi.ʒ.
iiij.climie.ʒ.ij.gũmi arabici olibani.añ.ʒ.j.opij.ʒ.ſ.fiat
colliriũ cũ aq̃ fenugreci. ¶ Colliriũ citrinũ ꝛ collirium
roſatũ ad eãdẽ itẽtioñe ſunt ꝯfecta: ꝛ emplaſtrare cũ eiſ/
dẽ eſt utile:aut cũ mica panis:aut cũ medulla pomoꝝ co
ctoꝝ cũ aq̃ roſ.ſief roſatũ ponit a Jeſu i capº de liuidita
te ꝛ ſanie retro coꝛneã.℞.roſ.rub.recẽtiũ mũdataꝝ a ca
pitis ſuſtis.ʒ.iij.viride eris batiture eris.añ.ʒ.ij.ſpice nar
di.ʒ.ij.mirre.ʒ.iiij.gũmi ara.cathie uſte ꝛ lote.añ.ʒ.xxiiij
croci.ʒ.vj.opij.ʒ.iij.ſũma medicinaꝝ.14.terant ꝛ piſten
tur cũ aq̃ pluuiali.ꝛ fiat ſief. ¶ Sief citrinũ deſcriptione
Alexãdri.℞.amidi.ʒ.xxj.ſief memithe.ʒ.viij.ſarcocolle
dꝛagagãti gũmi arabici.añ.ʒ.iij.croci.ʒ.ij.ꝛ.ſ. mirre.ʒ.j.
opij.ʒ.ij.ꝯfice cũ aq̃ pluuiali. ¶ In declinatiõe balneũ ꝛ
fomẽtatio ꝛ piria cũ aq̃ decoctiõis roſ.camomille melli
loti fenugreci ſunt optima:ꝛ collirıa de tucia:ꝛ pulueres
tũc hñt locum quoꝝ foꝛme ſunt tres. ¶ Pꝛima eſt mon
tiſpeſſulani.℞.tucie p̃parate.℥.ſ.lapidis calaminaris p̃
parati.ʒ.ij.gariof.clauos.v.gar.cuꝫ melle.℥.j.vini albi.
℥.ij.aque roſ.q̃rtã.j.cãphoꝛe.ʒ.j.fiat colliriuꝫ. ¶ Scđa
foꝛma eſt colliriuꝫ de domo.℞.tucie p̃parate.℥.j.aloes
ſuccotrini.℥.ſ.cãphoꝛe.ʒ.j.aque roſ.lb.j.ſucci g̃natorũ
q̃rtã.j. ¶ 3ª foꝛma eſt puluis quẽ magr Arnoldus fecit
pꝛo papa Joãne pꝛo rubedine ꝛ hũiditate oculoꝝ.℞.tu
cie p̃parate.℥.j.antimonij p̃parati.℥.ſ.margaritaꝝ.ʒ.ij.
floris coralli rub.ʒ.j.ꝛ.ſ.ſerici crudi de floſculo uermis.
ʒ.ſ.fiat puluis ſbtiliſſimus:ꝛ ſuet in pixide erea:ꝛ pona
tur cũ ſtilo. ¶ Jtẽ ꝛ puluis citrinus qui ſm Raſim ua/
let in fine obtalmie.Sic fit.℞.ſarcocolle nutrite.ʒ.x.ſief
memithe.ʒ.iij.licij aloes.añ.ʒ.ij. croci.ʒ.j.ſpume maris
uel mirre.ʒ.ſ.fiat puluis. ¶ Si aũt mã eſt frida:in pꝛin/
cipio admiſtret ſief de ſpica.cuiꝰ foꝛma ſm Hebẽ Mes
℞.ſarcocolle.ʒ.v.ſpice.ʒ.ij.roſ.croci.añ.ʒ.ij.amidi aloe
gũmi arabici dꝛagagãti.añ.ʒ.j.opij.ʒ.ſ.fiat ſief cuꝫ aqua
pluuiali.Et emplaſtret oculus cuꝫ empl'o de folijs mal/
uarũ ꝛ aneto coctis cũ vino. ¶ Cuꝫ aũt ſigna maturita/
tis apparuerit fomẽtet oculus cũ aqua decoctiõis fenu/
greci ꝛ mellıloti ꝛ iponat puluis citrinus ꝛ emplet cuꝫ
medulla panis iſuſa in vino ꝛ exp̃ſſa:ꝛ admiſtret meri
potatio:ꝛ tũc v̓ificatꝰ erit totꝰ afforiſmꝰ Hypo.Doloꝛes

ocl'oꝝ meri potio lauacꝝ piria flõmia aut farmacia ſoluit
¶ 4ª res cõplet coꝛrigẽtibꝰ accidẽtium que occurrunt ꝛc̃.

¶ De doloꝛe oculoꝝ.

In doloꝛe oculoꝝ admiſtrent medicamia pũ
cturarũ ꝛ moꝛdicationũ narcocita
tis parũ hñtia ſedãtia ſm ꝙ exiget diſpõ.De pleno ꝛ uẽ
toſo qualia ſunt ſm hebẽ Mes.albumẽ oui ꝯquaſſatuꝫ
cuꝫ aq̃ papaueris ꝛ mucillago pſilij cũ eadẽ aq̃ ex̃cta:aut
cũ ſucco pomoꝝ mãdragoꝛe ac lactuce.Et qñ neceſſitas
occurret ponẽdũ eſt de opio:nõ tñ multiplicãda ſũt nar
cotica:q: tardãt ſtatũ ꝛ maturatioñe.Et cũ hoc nocẽt vi/
ſui:ut dictũ eſt:ꝛ ad hoc laudat colliriũ albuꝫ cum opio.
Cuiꝰ foꝛma eſt ſupius dicta:dũtaxat ꝙ addat de opio.ʒ.j
ꝛ iſtã fomẽtatioñe ad h̓ dictat Açarã.℞.papaueris plan
taginis.añ.ptes.ij.croci:memithe:aloe:gũmi arab.aca/
tie.añ.ptẽ.j.coquant cũ aq̃ ꝛ admiſtrent. ¶ Jſtud etiã
empl'm ualet ad h̓ ut accipit a.xxj.pte antidoti magni.
¶ Açarã.℞.croci memithe licij aloe acatie.añ.ptes eq̃
les terant:ꝛ cũ ſucco auricule muris ꝛ lacte mľieris puel
lã nutriẽtis fiat linimẽtũ. ¶ Nocũentũ qꝺ ꝓuenit ex nar
coticis cũ fomẽto decoctiõis camomille melliloti fenu/
greci remouet.Puluis Açarã de coꝛticibꝰ ouoꝝ gallina
rũ p̃paratis quẽ appꝛopꝛiat Jeſus ad doꝛmitãdũ ĩfirmuꝫ
ualet puluis tucie:ꝛ ſarcocolle ꝛ çuc.quẽ bñ dicit bene/
uenutꝰ i oi tpe obtalmie nõ placẽt mihi:q: pulueres oẽs
in p̃ncipio:ꝛ in doloꝛe foꝛti oculos irritãt ꝛ aggrauãt:ut
ipſemet Jeſus ꝯfitet. ¶ Somnus ꝓuocat cũ narcoticis
dictis:p̃cipue addẽdo papauer roſ.viol.nenufar.ſanda
los cuꝫ lacte ꝛ ſucco iuſqami ꝯfectis:ꝛ ſup̃ pꝛorã capitis
applicatis. ¶ Soꝛdities remouet hũectãdo palpebꝛas
cũ aq̃ tepida.Et aſpgẽdo eas cũ cotone ſbtili ſup ſtilũ in
uoluto. ¶ Et vniũſalr in curatiõe obtalmie ꝛ egritudi/
nũ aliarũ:oculoꝝ documẽta obſuent que ĩfra in tracta/
tu oculoꝝ dicent.

¶ De ſanie retro coꝛneam.

Et ſi elõgata fuerit obtalmia ꝛ ſanies acciderit retro
coꝛneã medicet cũ ſief de thure utili ulceribus
ꝛ ſaniei groſſe poſito a Jeſu in capº de dubellati.℞.ce/
ruſe.ʒ.viij.opij ſarcocolle nutrite.añ.ʒ.j.dꝛaganti gũmi
arabi.añ.ʒ.iiij.thuris.ʒ.j.Et ſꝫ hebẽ Mes.armõiaci cro
ci.añ.ʒ.j.fiat ſief cũ aqua pluuiali:aut cũ mucillagie fenu
greci. ¶ Et ſi cũ iſtis nõ reſoluit curet cũ dyafoꝛeticis
ꝛ ꝯſumptiuis:ad que ſũme ꝯferunt infuſiones ꝛ ſtuffe ꝛ
colliria data in declinatiõe:ꝛ in frida obtalmia:ꝛ collirı/
um de mirra in.14.terrapẽ.multũ cõmendat.ꝛ oia que
ꝯferũt in curatiõe aque:ſicut oppopona.eufoꝛbiũ ꝛ filia
ꝛ balſamus in hoc eſt mirabilis. Et ſi nõ põt reſolui de
cõſilio Jeſus ꝛ Alcoati eſt ꝙ ſcindat locus cũ ſpatumie
paruo ſup coꝛneã inter pupillã ꝛ albũ:ꝛ ex̃hat virus. Et
Gal.dicit.14.terrapẽ.ꝙ in tpe ſuo q̃dã medicus oculoꝝ
curabat ſaniẽ retro coꝛneam tali modo.Faciebat ſedere
egrũ in ſede ꝛ tenebat caput ipſiꝰ ex duabꝰ ptibꝰ:ꝛ moue
bat euꝫ motione uehemẽti quouſqꝫ videbat illud virus
deſcẽdere infertus.

¶ De bothoꝛibus ꝛ ueſicis.

Pꝛecipitur ꝙ reſoluant ꝛ maturent cũ eiſdẽ
ꝛ ſi nõ pñt reſolui:nec per inciſio
nẽ ex̃hi ad decoꝛãdũ oculũ:ut dicet inferiꝰ de eminẽtia
accidẽti in ulceribus oculoꝝ ligentur cum filo: poſt aũt
eruptionem cura ulcerũ regant. ¶ De macula ꝛ ueſti/
gio que ſequuntur iſta infra deo dante dicetur in 6º de
apoſtemate etiã lachꝛymaliuꝫ in de ulceribus dicetur.

¶ De apoſtematibus aurium.

Apoſtemata auriuꝫ calida ꝛ frigida ſanioſa
ꝛ nõ ſanioſa:quedã fiunt in ꝓ
fundo auris:quedã in ſuperficie:quedã in radice auris.
Et habẽt cauſas ꝛ ſigna:ſicut ꝛ alia apoſtemata pꝛout in
communibus ſuperius fuit dictum.

Judicia tñ hñt ꝓpꝛia:videlꝫ ꝙ ad ea ſequunt do
loꝛes maiores q̃ꝫ in alijs:maxime ad ca
lida exiſtentia in pꝛofundis uerſus poꝛum auditiuum.

¶ Dolores auriū fortes sunt piculosi ad quos sepissime sequit̃ feb. ⁊ alienatio ⁊ sincopis: ⁊ ēt mors. Et magis piclitant̃ de dolore adolescētes q̄ꝫ senes. Uñ iuuenes in septē dieb⁹ pereūt: ⁊ vix suppurationē expectare pñt. Senes aūt ultra trāseūt: ⁊ eoꝝ apata suppurant̃. Et hoc est ꝓpter diūtitatē sensibilitatis ipsoꝝ in 3° ꝓnosticorum.

Cura taliū apatū q̄ꝫtū est de dispositiōe nō uariat̃ a cura omniū aliorū aptū. Quantū aūt ad locū: ⁊ sinthoma dolorosuꝫ diuersificat̃: q: licet apata in ꝓfundo: ⁊ supficie auriū in p̄n° curent̃ cū aliq̄b⁹ domesticis repcussiuis aurib⁹ approp̄atis alterantib⁹ ⁊ refrenātib⁹ mām. Illa aūt que sunt in radicib⁹ auriuꝫ: ⁊ emūctorijs cerebri que Gal. appellat parotidas nullo mō repcutiūtur neq̄ꝫ refrenāt̃: imo toto posse extrahunt̃. ut dicet̃ infra qñ de apaub⁹ subassellaꝝ ⁊ iguinū tractabit̃. Nō obstāte q̄ꝑ de hoc recitauerit Hēricus. Dolor ēt: q: aliquotiēs supat suā cām p̄uaricat ordinē curationis ⁊ iducit necessitatē narcoticoꝝ. ¶ In cura ḡ istorū apatū ꝓfundi videlꝫ ⁊ supficiei auriū specificant̃ q̄tuor res. Prima est in vita. 2ᵃ in mā an̄cedēti. 3ᵃ in ꝯiuncta. 4ᵃ in accidentibus.

¶ Primū ⁊ 2ᵐ cōplent̃ per capitula coīa b̄m q̄ꝑ fuerūt cōpleta ⁊ appropriata specificata in capite ⁊ in obtalmia.

¶ 3ᵐ cōplet̃ b̄m diuersitatē mãe: q: in apate de calida mã in p̄ncipio alterantia frida domestica: q̄lia sunt b̄m Gal. in 3° meamir. oleū rof. bullitū cū aceto usq̄ꝫ ad ꝯsumptionē aceti ⁊ trociscis de glaucio idest memitha: in quo fit 12. pars gūmi ara. ꝯfecti cū aq̄ pluuiali dissoluti in vino. Haliabas v̄o cōcedit colliria alba cū lacte dissoluta. Aui. v̄o laudat lac muliebre vice post vicē usq̄ꝫ in tertiū dieꝫ. Deide post p̄nᵐ ꝯcedit mucillaginē se. lini ⁊ fenugreci: ⁊ aquā uolubilis: de qua dicit q̄ꝑ ꝯfert in hora. ¶ In statu ꝯcedunt̃ uaporationes mixtarū v̄tutū uelut est decoctio rof. camomil. mellilotí admistrata cū emboto: ⁊ cū iunctione oleoꝝ declinātiū ad aliquā cal̃itatē ut est oleū amigdalarū. Et post ista Gal. in 3° meamir. laudat basilicon dissolutū cū oleo rof. si adhuc est caliditas: ⁊ cū oleo nardino: si fuerit remissa. Et Aui. in isto casu qñ cal̃itas fuerit remissa iubet distillare vice post vicē cū stilo cum cotone iuoluto adipeꝫ vulpis tepidā: aut lacerti: aut anatis: ⁊ butyrū seu medullā cruris vituli: de qua dicit hebē Mes. q̄ꝑ est expta. ¶ Si aūt nō eēt apa calidū iubet admistrare medicamē cōpositū cū adipe cap̄no melle rob: ysopo hūido: ⁊ oleo laurino: de lilio: ⁊ de nardo rutha: ⁊ oleū de balsamo: etiā si tūc fieret suffumigatio cū decoctiōe ysopi sāsuci betonice feniculi ⁊ ruthe nō eēt malū. ¶ Et si apata ꝯuertunt̃ ad saniē medicamē laudat̃ istō ab hebē Mes. ℞. farinā fabaꝝ: farinā ordei: camomillā mellilotū viol. altee decoq̄nt̃ cuꝫ aq̄ ⁊ rob ⁊ oleo camomille. ⁊ fiat empl̃m ⁊ utere. ¶ Si aūt apa fuerit ex̃ aurē. q: est pauci timoris b̄m Aui. efficit empl̃m dictū. ¶ In bothor aūt qui fit i aure sufficit decoctio ficuū cū tritico. Sanies cū vino ⁊ melle: ⁊ reliq̄ cura ulceꝝ auriū curet̃.

¶ 4ᵃ aūt itētio cōplet̃ b̄m accītia: dolor eni q̄ꝺ est ꝓpriuꝫ sinthomata istoꝝ apatū sedat̃ b̄ꝫ mām de qua fit. Si fit a cā cal̃a laudat. G. in 3° meamir. trocis. factos de opio: ⁊ castoreo ⁊ vino cocto dissolutis cū eodē vino tepefacto: ⁊ suauiter cū lana molli in aurē ifūdant̃. Postq̄ꝫ aūt bñ fomentaueris dimittes parū gescere: ⁊ ab ex̃ lana in ipo orificio: ⁊ in tota aure cal̃a apponat̃. Et si eguerit iteꝝ fomētare rursus fomētet̃ cauens q̄ꝫtū est possibile ne ipm porū tāgas: nec molestes. Aui. aūt ad hūc dolorē laudat oleū rof. uł viol. tepidū. Aut albumine oui cū cāphora uerū oleū violatū dicit eē magis sedatiuū q̄ꝫ rosatū: propter mollificationē que est in ipo: ⁊ lac mulieris cū aq̄ solatri: ⁊ oleo rof. aut amigdalarū: in q̄ uermes terrestres: aut qui repunt̃ sb̄ urceis: aut lapidib⁹ cū multis pedib⁹ rotūdi: ut media faba sint bulliti: ⁊ oleū de se. cucurbite: ⁊ oleū nenufarinū: papauerinū ⁊ salicinū iniecta tepida ⁊ exteri⁹ cū lana applicata. Et Auēçoar gloriosus iubet apponi oleū de vitellis ouoꝝ. Qm̃ ut dicit incōtinēti remouet dolorē ⁊ ꝓperat exitū saniei. Si v̄o a spiritu uētoso aut ab humore nō hñte exitū fuerit pmixte que dicta sunt cū aliq̄ apientiū farmacoꝝ: uelut b̄m Gal. ubi supra est nitrū q̄ꝺ affronitrū uocat̃: ⁊ uterq̄ꝫ elleborus: ⁊ utraq̄ꝫ aristologia: ⁊ rutha cētaurea radix cucumeris siluestris radix brionie ⁊ iarri siue dragontee. Et costus ciamomū ⁊ cubebe. ¶ Propterea ut dicit scripsit multa exempla farmacoꝝ: ut nō hēat eoꝝ inopia: q: nō oia in oib⁹ regionib⁹ repiunt̃ sed certa in certis. ¶ Auic. aūt laudat calefactoria cū uētosa plena aq̄ calida ⁊ milio ⁊ sale ⁊ pānis calefactis. ⁊ hebē Mes. euaporationē emboti factā cum decoctiōe camomille: mellilotí aneti: fenugreci cauliuꝫ rubi sansuci herbe uenti uł paritarie. Et oportet ut dicit Aui. ut postponat̃ usus narcoticoꝝ usquequo timeatur sincopis. Et proprie cuꝫ fuerint humores frigidi. Istud enim nocet eis ualde. Qꝫ si accidit nocumentum ex usu narcoticorum administra castoreum post illud solum.

¶ Glādule ⁊ scrophule que in istis locis sepissime gñant̃ ut supius fuit dictū curant̃. ¶ Apata emūctorij cerebri in sb̄ aure cū cordis emunctorijs dicent̃. Caue tñ in incisione de uenis ⁊ arterijs que ibi sunt magne ⁊ grosse ex quoꝝ icisione multa sunt picula: ⁊ de reuersiuo neruo q est ibi: q: per ei⁹ icisionē pdit̃ uox. ¶ De alijs aūt passionib⁹ que ueniūt in facie iferi⁹ dicet̃. Nā lꝫ polipus nariū ⁊ noli me tāgere alcola in p̄ncipio sint apata seu pustule q: cito efficiunt̃ ulcera cū ipsis reponent̃. ¶ Apata oris ut squinantia tractant̃ de quibus satis dicetur.

¶ De apostematibus colli ⁊ dorsi. Cap. III.

a **Postemata** colli sūt duplicia. quedā sunt in mēbris extrinsecis ꝯtinētib⁹: quedā in itrinsecis ꝯtentis. Prima assumūt nomē gñis ⁊ uocant̃ simpl̃r apata. Bocia glandule: aut pustule que ut alia curant̃ communia. ¶ Secunda v̄o nomen habent ꝓprium: quia squinātia uocantur: ⁊ proprium habent modum curandi.

¶ De squinantia primo notifico.

Est ergo squinātia apa gutturis ⁊ partium eius viā aeris ⁊ cibi impediens. Cuius species b̄m loca distincta: quatuor assignat Auic. sequendo sniam Gal. in quarto libro iterioꝝ. Una est quādo apostema est in lacertis extrinsecis. Ita q̄ꝑ sit apostema solū apparens extra in membris continentibus.

¶ Secūda spēs est quādo est in lacertis extrisecis uersus spondilia. Ita q̄ꝑ apostema solum apparet intus uersus fauces ⁊ amigdala quando comprimitur lingua.

¶ Tertia species est qñ est in lacertis intrinsecis ipsi⁹ meri: ⁊ tunc nō apparet sensui: sed manifestat̃ rōni per maiorem offensionem trāsglutionis q̄ꝫ anhelationis.

¶ Quarta spēs est qñ est in lacertis intrinsecis ipsius cāne seu epiglotí: ⁊ tunc etiā nō apparet sensui: sed rōni: q: magis offendit anhelationem q̄ꝫ transglutionem.

¶ Unā aliā spēm assignat Gal. in 4° interioꝝ que uocat̃ strumosa: que fit ꝓpter dislocationē p̄mi aut secūdi spondilis colli de qua in dislocationibus inferius fiet s̄mo.

Cause squinantie sunt sicut ⁊ alioꝝ apatum uñes ⁊ particulares: fiunt enim utplurimū per viā deriuationis: ⁊ habent materias calidas ⁊ frigidas: ut in sermone cōmuni apostematum fuit dictum.

Signa ⁊ iudicia. Quātum ad causas sunt ut aliorum apostematuꝫ. Quātum ad locum aūt b̄m Gal. ubi supra oēs species quādam difficultatē operant̃ b̄m transglutionem ⁊ respirationeꝫ ⁊ cogunt̃ stare recti: ⁊ linguā extrahere: ⁊ potus sepissime ascēdit ad nares. Aui. addit oculoꝝ egressionē ⁊ lingue difficultatē: b̄m nares locutionē. ¶ Signa mala ⁊ timorosa in squinantia sunt disnia fortis ⁊ origmonica transglutiēdi magna difficultas: colli ꝯtractio emissio lingue ⁊ spume ad modū fatigati equi. Color malus in lingua labijs ⁊ oclis

ac etiam extremitatuꝫ frigiditas sudoꝛ frigidus ⁊ coꝛdis defectus. ¶ Signa vͦo bona sunt quies somnus tranquillus alleuiatio doloris ⁊ anhelitus ⁊ transglutionis: ⁊ maloꝝ signoꝝ puatio. ¶ Squinãtia est egritudo breuis ⁊ periculosa: ⁊ ſm Hyppo.3° pnosticoꝝ. illa est pessima ⁊ citius moꝛtifera que intus in gutture: nec extra apparet. Et que est cũ dolore acutissimo in spũ oꝛtomico: hec aũt spẽs in pmo die: aut scðo: aut tertio: aut 4° suffocat.

¶ Altera huius species mala est quãdo apparet intus in gutture ⁊ nõ extra. Et ipsa est plus moꝛtifera q̃ pma.

¶ Tertia que appet itus ⁊ extra poꝛib⁹ diuturnioꝛ est.

¶ Quarta aũt spẽs que oĩno extra pminet tutioꝛ est aliĳs. Squinãtia que nõ transmutaꝛ neqꝫ patiẽs putredinem expuit ⁊ doloꝛ requiẽ inuenit ⁊ subito euanescit: moꝛteꝫ uel laboris iterationẽ pmittit. ¶ Item qnto affoꝝ. quibuscũqꝫ squinãtia ad pulmonem ↄuertiꝛ in septem dieb⁹ moꝛiunꝛ. Si vͦo hos effugerint empici fiunt. ¶ Propterea in 6° affoꝛũ. In squinãtia bonũ est apa foras exire ⁊ mẽbꝛa interioꝛa dimittere. ¶ Amplius ſm Auic. omne apa pfocatiuũ aut resoluiꝛ: aut pmutaꝛ: aut collectionẽ facit: aut interficit. ¶ Signa resolͦnis sunt signa bona iam dicta. ¶ Signa pmutationis sunt subita detumefactio cũ nocumẽto alterius pticule. ¶ Signa collectionis sunt lenitas ⁊ plongatio ultra quartam diem. ¶ Signa moꝛtis sũt signa pnitiosa iã dicta. ¶ Ampli⁹ squinãtia cretica est suspecta. Nã ſm Aui. crisis cũ apatibus pfocatiuis pculdubio est pernitiosa.

Cura squinãtie cõuenit cũ cura apatũ coĩum in dieta ⁊ sbtractione mãe: ⁊ in applicatione repcussiuoꝝ in pncipio: ⁊ resoluẽtiũ ⁊ maturãtiũ in fine: ⁊ mixtoꝝ in medio. Differt tñ in his q: repercussiua non administrantur ab extra: sed ab intra. Cum hoc etiam euõnes ⁊ deriuationes fieri debẽt sine quacũqꝫ dilatione.

¶ Specificaꝛ ergo curatio taliũ apatuꝫ in q̃tuoꝛ. pꝛimo in vita. 2° in mã ãncedẽti. 3° in ↄiuncta. 4° in accidentib⁹.

¶ Primũ cõpleꝛ q: ultra dietã cõem dictã supius ſm qð hebẽ Mes. vult. Sint cõtenti in pncipio cum ydromelle ⁊ aq̃ çuc. deide pcedãt ad aquã lentiũ excoꝛticatarum ⁊ oꝛdei. Extinguũt enim sitim acuitatẽ ⁊ iflãmationem. deinde ad ius cicerũ cũ aq̃ oꝛdei: deide gradatim ad soꝛbitiones ex farina fabarũ: ⁊ ex amido: ⁊ ex colatura furfuris cum melle. Post hec ueniãt ad vitella ouoꝝ ⁊ similia: ⁊ nullo modo repleant se: ⁊ uenter eorum semp sit laxus. Somnus eorũ sit mensuratus. nam in multitudine somni timetur subita suffocatio: quare opoꝛtet q parum doꝛmiãt ⁊ sepe excitentur.

¶ Scðm cõpleꝛ per euõnes ⁊ diuͥsiones cũ flõnĳs ⁊ medicinis laxatiuis ſm mãm peccantẽ: ⁊ cũ clisterib⁹ acutis ⁊ foꝛtibus fricationibus factis festinanter: quia egritudo pꝛopter membꝛi operationem non dat inducias.

¶ Fiant ergo pmo fricationes ⁊ ligationes extremitatum ⁊ statim clistere. Et post incontinẽti fiat flõmia de saphenis: demũ post si virtus tolerat de bꝛachĳs: ⁊ post eadem die de uenis sub lingua. Et si eẽt possibile trãsglutire in crastinũ deꝛ sibi in materia calida dyapꝛunus: aut dyacatholicon acuatus cum electuario de succo roꝝ. Et in frigida deꝛ yerapigra: aut pilł̃e cochie: aut de agarico ⁊ itercipiaꝛ reuma cuꝫ milio ⁊ sale toꝛrefactis: ⁊ sup caput applicatis: aut cũ stercore colũbino. Et deꝛ ad lãbẽdũ dyapapauer: aut pillule stoꝛacine teneantur sub lingua.

¶ Tertiã rem cõplent ſm Gal. in 6° meamir repcussiua in pncipio ab intra: ⁊ lenẽtia ab ex̃ ut mã non incuneeꝛ infra guttur: ⁊ resolutiua in fine: ⁊ mixta ut dictũ est i medio: sed nõ quecũqꝫ: q: nõ vitriolũ. ut ipe dicit. nam nociuuꝫ esset si descẽderet ad inferioꝛa. Sed certa ⁊ appꝛopꝛiata ad nãm pticule uelut in pncipio ↄcedit dyanucuꝫ in quo vͭtus roꝝ. balaustiarũ mirtilloꝝ lentisci rubi gallarũ sumac memithe: ⁊ ↄsimiliũ stipticoꝝ sit sigillata. In augmẽto dyamoreon in quo virt⁹ mirre ⁊ croci ⁊ ↄsimilium sigilletur. In fine vͦo dyaron in quo virtus ficuum siccarũ pinguiũ calamẽti origani seu pulegĳ: ysopi saturegie: ⁊ ultra si necesse fuerit sulfuris ⁊ nitri sit sigillata: ⁊ ppꝛie talia uelut stercus yrũdinis canũ ⁊ lupoꝝ ⁊ puerorum qui nutriti sint cum lupinis: ⁊ ut sunt capita allecium pisciũ salitoꝝ: ⁊ herba dicta moꝛsus dyaboli ⁊ ↄsimiliuꝫ. ¶ Dyamoron sic fit ſm Gal. ubi supꝛa. ℞. succi moroꝝ utroꝛũqꝫ partes. v. mellis: partẽ. j. coquanꝛ usqꝫ ad mellis spissitudinẽ. ¶ Dyanucon fit eodẽ mõ. ℞. succi coꝛticum nucũ ptes. v. mellis partẽ. j. coquanꝛ usqꝫ ad mellis spissitudinẽ. Et iste sunt eoꝝ cõpõnes simplices que cõferunt mulierib⁹ ⁊ infantib⁹ ⁊ debilibus. Ego enim inquit Gal. rõne deductus inueni melius dyanucũ icipiẽtibus flõnibus ↄstructuꝫ simul cum aliquoꝝ stipticoruꝫ dictoꝝ augentibus ipsis cum croco ⁊ mirra. In statu vͦo cum dyatoꝛãtibus dictis. ¶ Dyarũdinis sic fit. ℞. cineris yrũdinũ. ʒ. iiĳ. croci nardi. mirre. añ. ʒ. j. ↄfice cũ melle ⁊ fiat ↄdictuꝫ. Ista aũt sunt que Gal. appꝛopꝛiat ab intra gargariçãdo lãbẽdo vngẽdo atqꝫ exsufflãdo. ¶ Ab ex̃ in pncipio pcipit Aui. inuoluere collũ leuiter cuꝫ lana succida infusa in oleo oliue aut camomille. Deide in postremo iubet cũ istis addẽ attractiua: sicut baurac sulfur ustuꝫ ⁊ sinapim atqꝫ castoreũ: ⁊ omne qð rubefacit ⁊ uesicat. Et ista hñt locum si apa incedit via resolutionis. ¶ Quãdo aũt tẽdit ad maturationẽ pcipit hebẽ Mes. istud emplm̃. ℞. farine oꝛdei: seminis lini. añ. ℥. j. carniũ dactiloꝝ ficuũ siccarũ pinguiũ. añ. ℥. j. ʃ. mice panis q̃rtam. ʃ. coquanꝛ oĩa in robis ⁊ pistenꝛ: ⁊ fiat emplꝫ. Et si impinguareꝛ cũ modico de butyro eẽt melius. ¶ Rogerius recipit radicis ebuloꝝ senationũ uel cardonis benedicti absinthĳ. añ. M. j. farine oꝛdei: seminis lini. añ. quartã. ʃ. mellis. ℥. ĳ. assungie poꝛci. quartã. j. coquãtur ⁊ pistãdo fiat emplm̃. ¶ Lãfrãcus. ℞. nidũ yrũdinis: ⁊ fac illũ in aqua bullire diu: postea cũ cribꝛo cola: ⁊ in colatura coquanꝛ radices lilĳ ⁊ maluauisci ⁊ bꝛionie: ⁊ folia maluarum violarũ paritarie pistenꝛ foꝛtiter ⁊ icoꝛporenꝛ cum eis fermẽti bene acris farine seminis lini. añ. qð sufficit bullianꝛ: ⁊ in fine addanꝛ olei ueteris assũgie poꝛci sine sale modicũ: ⁊ fiat emplm̃. Hoc enim emplm̃ miraculose dissoluit ⁊ maturat oẽm squinãtiã. ¶ Et cũ istis fiat semp gargarism⁹ maturatiuus cuꝫ aqua ⁊ vino cocto ⁊ melle decoctis radicib⁹ altee ficuũ seminis lini ⁊ fenugreci ⁊ similiũ. ¶ Maturato apate pcipiũt ipm rũpere si est apparẽs cũ sagittella ⁊ mũdificare cũ mundificatiuo de apio uel cum aliquo cõmuniuꝫ exiturarũ. Si aũt esset intus nõ apparẽs rumpaꝛ cum vnguibus ul̃ fricando cum aliquo si est possibile. Aut cum gargarismis maturatiuis ⁊ aperitiuis: ut est decoctio ficuum dactiloꝛum fenugreci addẽdo fermẽtum. Et foꝛtius ſm Auic. baurac nitrũ mirra piper stercus yrundinũ ⁊ lupi. semẽ sinapis ⁊ harmeꝛ. ⁊ ſm Rogerium sumaꝛ frustum carnium bouinarũ semicoctaꝝ ⁊ ligeꝛ cuꝫ firmo filo ⁊ longoꝛ ⁊ facias q transglutiat: ⁊ dum erit in trãsglutiẽdo exhatur subito cum filo cum violẽtia: ⁊ ita rumpeꝛ apostema Illud idem põt fieri cum spongia. ¶ Aperto apate mũdificeꝛ cum gargarismis mũdificantibus de vino ⁊ melle ⁊ similibus. ¶ In mã aũt frigida in pncipio fiat gargarisma cum oximelle: deinde ascẽdat ad cinamomum spicã ⁊ piretrũ ⁊ assam fetidã. Et ponanꝛ ab extra olea ⁊ empl̃a cõueniẽtia. ¶ Si aũt induraretꝛ mollificeꝛ cum dyaquilone mundificato cuꝫ assungia gallinacea: aut cõsimili: aut cum aliquo de mundificatiuis in capitulo de sclirosi dictis superius ⁊ inferius dicendis.

¶ Quarta res cõpleꝛ ſm accidẽtia: ut si doloꝛ adest foꝛtis fiat gargarismus cum lacte tepido: q: illud est laudatum apud omnes. Et ad idem ualet syrupus violaceus ⁊ papauerinus ⁊ penidie ⁊ mucillago: se. lini psilĳ ⁊ semina citonioꝝ dissoluta cum aliqua aqua stiptica. ut esset roꝝ. plantagi. solatri. Et Haliabas summe ad hoc cõmendat

cassiamfistulā cū aq̄ liquiritie dissolutā. ¶ Si aūt adesset tāta strictura q̄ non posset trāsglutire ponanť vento se circūcirca collū: ut canalis amplieť. Et qn̄q3 dic̄ Aui. intromittať canula facta de auro: aut de argento: ac similibus adiuuādo ad inspirationē. Et aliqn̄ cōfert in dilatatione deglutionis ⁊ anhelitus cōpressio spatularū cum fortitudine. ¶ Cūq3 squinātes uehemētiores fiūt. ⁊ nō uolent medicine: ⁊ crediť q̄ pditio futura sit: dicit Aui. q̄ illud per qđ sperať euasio est apertio cāne uł epiglotti supple iter duos anulos: taliter q̄ possit anhelare dimittēdo per tres dies: ⁊ non ultra: ⁊ ex causa que diceť infra donec transiuerit egritudinis malitia: ⁊ postea suatur ⁊ incarneť. Qđ pbat Albuca. ancille testimonio. que cu3 cultello partē canalis pulmonis inciserat. Et Auençoar dictam operationē in capra pbauit.

¶ De botio.

Botium est apostema siue exitura: aut excrescētia in collo ex mā humorali in mām malā cōuersa. ¶ Cuiᵘ cause ⁊ signa sunt ut aliorū apostematū exituraliū dicta. Judicia tn̄ aliqua habēt ppria. Botiū naturale s̄m Abucasim nō recipit curā. Botiū qđ est intrinsecū neruis ⁊ arterijs cū securitate oīno operať. Botiū magnū qđ occupat ambas partes est dimittendum. Quocūq3 modo botiū extripare corrosione ⁊ incisione in collo s̄m Arnoldū est uerendum. Botium egritudo regionalis: ⁊ hereditaria apud multos reputatur.

Cura botij colli nō diuisificať a cura cōmuni aliorū botiorū ⁊ glandularu3 dicta superius: nisi in hoc: qđ si non possunt curari cū resolutiuis: aut cum maturatiuis dictis in loco allegato: neq3 cū desiccatiuis ⁊ cōsumptiuis appropriatis statim dicēdis fiant s̄m Rogerium cum ferro calido duo setones: vnus s̄m longum: alter s̄m transuersum: ⁊ quotidie mane ⁊ sero extrahātur ad exteriora donec penitus caro seu materia sit consumpta. Si quid tamē relictū fuerit cu3 puluere affodillorū uel consimili deuastetur: ⁊ postea ut cetera vulnera curetur. ¶ Si autem est liberum: ⁊ non cum uenis ⁊ arterijs intricatum scindatur cutis: ⁊ discarnetur: ⁊ ipsum cum suo flosculo totaliter ut supra dictum est extrahatur ⁊ curetur. Aut si videtur tibi expediens: ut dictum est de scrophulis caute cū corrosiuis extirpetur.

¶ Desiccātia appropriata ⁊ expta per magistros sunt hec. Primo ab itra ordinat Rogeriᵘ electuariū tale. ℞. radicis viticelle: radicis cucurbite agrestis ciclaminis: pollipodij brusci: sparagi aristologie rotūde: radicis cucūeris agrestis: radicis iarri: radicis tassi barbassi: spongiā marinā: ⁊ paleā marinā. aā. pte3. j. adusta spongia ⁊ pallea reliqua pulueriçenť: ⁊ ɔficianť ad modū electuarij supple cu3 melle de quo p̄cipit aliquātulū ponere sub lingua cum uadit dormitū: ⁊ de mane administreť vnᵘ gobelletᵘ potionis facte cū vino decoctiōis radicis maliterre: radicis tassi barbassi: polipodij betonice brance ursine: ⁊ ita iubet continuare per decē: aut vndecim dies. Cū p̄dictis etiā iubet lac porce p̄mos fetus lactantis apponere. empericū est. q̄re nō multū curo. Neq3 ēt de p̄dicto auxilio: nisi iquātū diureticū est. ⁊ purgatio per urinā in talibus fuit superius in de glandulis cōmendata. ¶ Emplastra ad dissoluēdū ipse cū suis magistris docet facere de radice lappacij raphani cucu. agrestis saxifragie coctis: ⁊ cū assungia aliqua mixtis. Superiᵘ tn̄ in caplo scrophularū plura sunt imposita emplastra ad resoluendū ⁊ maturādu3: q̄re illuc requiranť. ¶ Lamfrancus ad hoc dictat aliam potionē cū vino decoctionis parue plante nucis cū suis radicibus ⁊ piperis. ¶ Magister Dinus facit puluerē de spongia cōbusta ossis sepie salis gēme ⁊ cōmunis radicis: celidonie cipi succi ciclamis çinçi. piretri bedegar nucis cipssi pallee marine. Ego tn̄ addo scrophularie radicem ⁊ philipēdule. ⁊ utať ut supra. Tales aūt medicie multas habent p̄missiones: operationes v̄o paucas.

¶ De apostematibus dorsi.

Quia in anothomia colli fuit posita anothomia dorsi pro tāto expediēdo dicimus q̄ apata dorsi in causis ⁊ signis ⁊ cura satis cōueniūt cū coibus nisi in hoc q̄ ista magis sunt p̄iculosa pp̄ter ppinquitatē nuche que vicaria est cerebri ut in anothomia fuit dictu3: vnde in 12ᵒ de util. p̄ticularū sinthomata nuche filia sūt sinthomatibᵘ cerebri. Et ex hoc non debemus ea repcutere: ita fortiter sicut ⁊ alia. Sufficit eni a p̄nᵒ ponē alterātia ⁊ refrenātia domestica: q̄le est oleū rosatū. Cum hoc etiā qn̄ sananť nō expecteť ad aperiēdū p̄fecta maturatio: ⁊ in aperiēdo s̄m p̄fundū sequať ⁊ caueať neruo⁊ origo. nā eo⁊ pūctura ⁊ incisio est p̄iculosa. Gibbositas est p̄prie dorsi passio. uerum q: p̄prie nō est apa: l3 possit ab apate causari. Sed dislocatio dicetur infra.

¶ De apatibus homoplatis ⁊ brachio⁊. Cap. IIII.

Apostemata homoplatis ⁊ brachiorum nō uariantur a cura cōi: nisi q̄ circa juncturas anticipať apertione sanies sui mora corrodat ⁊ dissipet neruos ⁊ ligamēta. ⁊ per ɔn̄s p̄fundeť iunctura ⁊ efficiat fistulā p̄cipue circa cubitū in quo maior est ligamēto⁊ ⁊ ossiū infiltratio. Et caueať apertio circa summitatē: sed circa latera. na3 motus ⁊ ossis denudatio impediūt ɔsolidationem.

¶ De apostemate post flobothomiam.

Ceteru3 ɔtingit brachia apari aliquotiēs post flōmiā: ubi qđ ɔsulit Aui. in p̄nᵒ est bonu3 videl3 q̄ ex altero brachio minuať s3 q̄ tolerauerit: ⁊ super ip3 empl3 de cerusa ⁊ in circuitu de īfridātibᵘ fiat epithima. Ego aūt ēplaui cū bolo ar. ⁊ albuminibᵘ ouo⁊. Illđ aūt qđ dicit Jameriᵘ de fomētatione mollificāte ⁊ resoluēte: ⁊ stupa ⁊ ligatura competit in processu ⁊c̄.

Emborisma est apa leue ex sanguine ⁊ uentositate repletū s̄m Aui. 4ᵒ sui canonis. caplo de fluxu sanguinis. Unde Gal. in de tumoribᵘ p̄ter nām. Arteria v̄o destructa emborisma hec passio uocať: fit aūt diuisa ea cum iam in cicatricem accidit p̄iacens eis cutis: q: ut dicit Aui. plurimu3 fit in curuaturis collo ⁊ inguinibᵘ per se a causa intrinseca: aut ex flōmia. Et q: illa magis fit in brachio ideo poniť in capitulo brachio⁊. ¶ Cognosciť aūt hᵒⁱ passio per viros p̄fatos: quia pulsat ut arteria: ⁊ premendo retrocedit: ⁊ reuertiť ut ruptura. ¶ Cura ipsius fit dupliciter. vno modo cum cōpressione facta cum emplo stiptico: ⁊ ligatura ad modum rupture. Alio modo q̄ ab utraq3 parte arteria discooperiať ⁊ ligeť cum filo: ⁊ illud qđ erit inter duas ligaturas incidať. Et post ut cōmunia vulnera cureť. Alium modū assignat Albuc. cū duabᵘ acubus ligādo de quo intra in eminentia vmbilici dicetur.

Solet circa manus aliquotiēs accidere inflatio carnosa ⁊ flegmatica que a multis ciragra dicitur. Cuius cause ⁊ signa in apatibus flegmaticis supius sunt dicta: uerūtamen que est naturalis antiqua ⁊ cōfirmata non recipit curationem. ¶ Cura v̄o curabilis nō differt a cura cōmuni apostematū flegmatico⁊: nisi quia p̄pria aliqua habēt auxilia ⁊ cauteriçationem que indiget s̄m incessum ossium rachete cu3 cultellari ut morbᵘ nō redeat. Auxilia p̄pria sunt hec. Primo magister meus montispessulani faciebat hoc. Recipit caulium rubeorum. M. v. ebulo⁊ tribulo⁊ marino⁊. aā. M. ij. coq̄ntur cum lixiuio cinerum clauellatorū ⁊ aliquantulo aceto ⁊ sale teranť: ⁊ fiat emplastrū. ¶ Cōsequēter s̄m magistrū meum ptolosanum fiat cirotheca siue bursa de bono corio: ⁊ impleať de bono lixiuio cinerū ficario⁊ ⁊ sarmento⁊ atq3 filicum cu3 modico sale ⁊ aceto: ⁊ in ea manus ponatur: ⁊ taliter claudatur: ⁊ ligetur q̄ nihil exeat: ⁊ ipsam sepe cum aqua calida in altero uase calefaciat: ⁊ hoc tantū cōtinueť quousq3 manus sit deinflata. ¶ Nōnulli v̄o p̄mo eam balneant cū aqua decoctionis sagnāi

vel alicuius rei ſbtiliātis poſtea cū pice ⁊ cera applicatis violēter attrahendo mollificāt manū. ¶ Cōſequēter eā ſuffumigant ⁊ ſtuffant cū fumo eleuato ab aceto iniecto ſup marchaſitam: aut lapidē molarē ignitos. Ultimo em plaſtrant cū galbano ⁊ armoniaco ⁊ ꝯſimilibus. Modi tñ ꝑmi mihi ſunt magis experti nihilominꝰ in tali caſu magis aſſueſco ſpōgias infuſas in lixiuio forti calido in quo ſit alumē ⁊ ſulfur: ⁊ ſal ligādo ſtricte: ut in apoſtema tibꝰ fuit dictum flegmaticis: q̄z in aliquo alio. Et dicet in de elefantia magis cōplete. In oibꝰ tñ diſpoſitionibꝰ mā ad alteram manuz cum fricationibꝰ: ⁊ pondere deriuet. Et in fine cum cauterijs dictis qui vult ꝓcedere.

¶ De apoſtematibꝰ digitorū fiſtuloſorū.

Naſcuntur circa iuncturas digitoꝝ qñq̄z apā ta flātica dura cuz colore fuſco: in quoꝝ circuitu uene eleuant ulcerātia ⁊ corrodētia oſſa ⁊ ligamēta: ut dic̄ Guil. de ſali. currēs ⁊ ꝑmutās ſe aliqñ de mēbro ad mēbrū uelut ſephyros dictꝰ ab Aui. ferinos.

¶ Cuiꝰ cauſe ⁊ iudicia: ⁊ cura ſunt ſicut ſcrophularū ſquā moſarū: vngendo a ꝑncipio cū oleo de ſpica: ⁊ de lilio: ⁊ cū dyaquilone deſup. Et ſi cōtingat eam ulcerare mūdi ficet cū vnguento apſorū: ⁊ puluere affodilloꝝ. Et ſi eſt neceſſe cū arſenico: ſic̄ in ſcrophulis fuit dictū. Si aūt os fuerit corruptū cauteriçet: ⁊ remoueat corruptuz. Nam cauterium omnem corruptionem remouet ut dicetur: poſt autem curatione aliorum ulcerum curetur.

Panaritium eſt apoſtema calidū exiturale: circa vnguiū radices gñatuz. Cuiꝰ cauſe ⁊ ſigna per capitula calidorū apātū ſuperius dicta habent. Iudicia tñ aliqua habent ꝓpria. Quia ꝑm Aui. eſt difficilis: ⁊ uehemētis doloris: ita ꝙ aliquando facit feb. alienationē: ⁊ ſincopim. ⁊ per ꝯſequens interfi cit. Et qñq̄z ulcerat ⁊ perducit ad corroſionē ⁊ corruptio nē carnis oſſis. ⁊ per ꝯſequēs ad totius digiti eſtiomena tionē ⁊ ꝑditionē ⁊ emittit ſaniē ſbtilē ⁊ fetidā utplurimū

Cura ipſius nō uariat a cura coi niſi in maiori infri datione ⁊ refrenatione circa ꝑncipiū: ⁊ maiori ſedatione doloris. ¶ Facta igit flōmia euātione ⁊ diuer ſione ⁊ dietatiōe calidarū māerū ifrigidet in ꝑncipio cū aceto puro: aut cuz ſe. pſilij mucillaginato. aut cū gallis ⁊ corticibꝰ granatorū mixto. ¶ Uñ Haliab. dicit ꝙ ſapi ens Hypoc. in 4° epidimiarū cū galla viridi ⁊ aceto do lorē curabat. Cāphora ēt ab Aui. in hoc multuz laudat. In augmēto ⁊ ſtatu acetū cū farina ordei: aut cuz furfure apponat. Et in fine cōpetit oleū cū thure ⁊ nigella ad re ſoluēdū. ¶ Si vō collectionē facit: iuuet ad maturandū cū mucillagie pſilij cū aq̄ adipe mixta: aut cū iſto empl̄o. Et eſt Guil. ℞. vitella tria aut q̄tuor ouoꝝ coctoꝝ: farine fenugreci ⁊ ſe. lini mucillaginis maluauiſci. añ. ℥. j. bu tyri recētis q̄rtā. ʒ. incorporent oia: ⁊ fiat empl̄m. ¶ Et cū eſt maturatū ꝑforet ꝑforatione ſubtili ⁊ parua ⁊ eua cuet qδ in ipſo eſt: ⁊ mūdificet cū melle: ⁊ farina lentiuz ⁊ lupinoꝝ: ⁊ aloe eſt de melioribꝰ rebus ad incarnādū.

Si uero vnguis carnē pūgeret abſcindat. ¶ Si ꝓo ulceraret cū trociſcis affodilloꝝ: aut calidicon ſeu arſenico deſiccet. In caſu uero in quo eſt corruptū os diſcoopiat: ⁊ os cū ferro calido cauteriçet. Cauteriū enim in hoc eſt iuuatiuū ualde. ut dicit Albuc. ¶ Si ēt eſtiomenat ſcarificet: ⁊ cura illius ꝓcuret. ¶ Et ſi ambularet corruptio ad digitū: ita ꝙ de ipſo timeat in cidat ⁊ cauteriçet. ¶ In oi aūt diſpoſitione ad itercipiē dū mām circūcirca digitum ⁊ manū cū oleo roſ. aut vn guēto de bolo armeno iungatur. ¶ Dolorē aūt mitigat Aui. cum opio. ⁊ ſi mucillago pſilij cum eo miſceret res eſſet pfecta. ¶ Guilielmꝰ tñ ad hoc facit aliud vnguētū in quo Haliab. cōſentit. ℞. olei roſ. ℥. j. apij. iuſquiami. añ. ℥. j. ſe. apij. ʒ. ʒ. aceti. ℥. ij. piſtando: fiat vnguentum. ¶ Oia aūt auxilia cū ſuaui pāno ⁊ indoloroſe apponā tur: quia hoc accidens ſuperat cauſam ſuam.

¶ De apoſtematibus pectoris. Cap. V.

c **Irca regionem** pectoris uel thoracis ab extra multi modi apātum generant: utputa bu bones ſub aſſellis ⁊ apāta mamillarū ⁊ ipſarū coſtaruz: de quibus per ordinē eſt dicēdum: ⁊ ꝑmo de bubonibꝰ ¶ Unde ſciendum ꝙ bubo ſumit tripl̄r ꝓprie pro ſolo apāte latitāte ad moduz illius aialis circa parietes in ſb aſſellis. Alio modo large pro apāte gñato in tribꝰ emū ctorijs. ſ. cerebri ſub auribus. cordis ſb aſſellis. epatis in inguinibus. Alio modo magis large pro apātibus gña tis in mēbris glādulosis. ut in dictis: ⁊ cuz hoc in mamil lis ⁊ teſticulis que lz ſint nobilia ⁊ ꝑncipalia: nō tñ ſunt neceſſaria ad eſſe indiuidui ſed ſpeciei. Et ideo ſuſtinēt aliqua repcuſſiua: alia vō nulla. Et ita intellexit Aui. in ſuo 4°. Hic tñ ſumit ꝑmo ⁊ ſcδo mō pro apāte emūcto rioꝝ ꝑncipal̄r cordis tanq̄z a ꝑncipaliori mēbro.

Iſta aūt apāta ſunt caſa ⁊ frida ⁊ dura: que Aui. uocat fugillica ꝑm mās ex qbꝰ fiunt. Et lz modus gñationis utpl̄m ſit ꝑm gñationez ⁊ expulſio nem facta a natura ut ſupius fuit dictū. Nihilominus at trahūt ea ulcera ⁊ apāta extremitatū: quoꝝ cauſe ſpāles ⁊ ſigna per doctrinā generalem habentur ſuperius.

¶ Iudicia tñ aliqua hñt ꝓpria: ⁊ eſt vnuz qδ ad ipſa libē ter ſequit febris. Sunt tñ ꝑm Hypo. in 4° affoꝝ. oēs in eis male preter effimeram: ⁊ cauſa eſt: quia ſignt ꝙ tales bubones ſunt germina ⁊ effectꝰ apātum interioꝝ: ut po nit Gal̄. in cōmento. Apoſtemata aūt interiora maxime que ſunt prope membra ꝑncipalia ſunt periculoſa.

¶ Tranſgreſſio de mortalitate.

Et hoc manifeſte vidimus in illa ingēti ⁊ inaudi ta mortalitate que apparuit nobis in aui nione anno dñi. M. ccc. xlviij. pontificatꝰ dñi Clemētis ſexti anno 6°. In ſeruitio cuius ſui gr̄a lz indignus tunc exiſtebā. Et nō diſpliceat: quia ꝓpter ipſius mirabilitatē ⁊ ꝓuidentiā: ſi iterum accideret narrabo eam.

¶ Incepit aūt dicta mortalitas nobis in menſe Ianuarij ⁊ durauit per ſeptē mēſes. Et habuit duos modos. Pri mus fuit per duos mēſes cum febre ꝯtinua: ⁊ ſputo ſan guinis. Et iſti moriebant ifra tres dies. Scδs fuit per reſiduū tpis: cuz febre etiā cōtinua: ⁊ apātibus ⁊ antraci bus in exterioribus potiſſime in ſubaſſellis ⁊ inguinibꝰ ⁊ moriebant infra q̄nque dies. Et fuit tante contagioſi tatis ſpecialiter que fuit cum ſputo ſanguinis: ꝙ non ſo lum morādo: ſed etiam inſpiciendo vnus recipiebat ab alio: intantū ꝙ gentes moriebant ſine ſeruitoribus ⁊ ſe peliebant ſine ſacerdotibus. Pater non viſitabat filiuz: nec filius patrem: charitas erat mortua: ſpes proſtrata: ⁊ nomino eam ingētem: quia totū mundū uel quaſi occu pauit. Incepit aūt in oriēte: ⁊ ita ſagittādo mūdum ꝑtrā ſiuit per nos uerſus occidētem. Et fuit ita magna ꝙ vix quartā partē gētium dimiſit: ⁊ inaudita: quia legimus il laz de ciuitate tracie ⁊ paleſtine ⁊ alias in libro epidimia rum facta a tpe Hyppo. Et illā que accidit ꝑm ſubiectaz gētem Romanoꝝ in libro de epidimia tpe Gal̄. ⁊ illam i ciuitate Romana tpe Gregorij: ⁊ nulla fuit talis. Quia ille nō occupauerūt niſi vnā regionē. Iſta totuz mūdū. ille erāt remediabiles in aliquo. Iſta in nullo: fuit enim inutilis pro medicis ⁊ uerecūdoſa: q2 nō erāt auſi viſita re ꝓpter timorē inficiēdi: ⁊ qñ viſitabāt parum faciebāt ⁊ nihil lucrabant. Omnes enim qui infirmabant mo riebant. Exceptis paucis circa finē qui cuz bubonibus maturatis euaſerūt. ¶ De cauſa iſtius ingētis mortali tatis multi heſitauerūt: in aliq̄bus crediderūt ꝑtibus ꝙ iudei uenenaſſent mūdum. Et ita interfecerūt eos. In aliq̄bus paupes truncati ⁊ effugiebāt eos. In alijs nobi les: ⁊ ita dubitabāt ire per mūdum: finaliter ad tātuz de uenit ꝙ tenebāt cuſtodes in ciuitatibus ⁊ villis: ⁊ nullū permittebāt intrare: niſi bñ notuz. Et ſi alicui iueniſſent

pulueres:aut vnguēta timētes q̄ eēnt potiones faciebāt
eos trāsglutire.¶ Quicquid tn̄ populus diceret ueritas
fuit q̄ hui⁹ mortalitatis causa fuit duplex.vna agēs vni/
uersalis.Alia particularis patiens.Uniuersalis agens
fuit dispositio cuiusdā cōiunctiōis maioris triū superio/
rum.Saturni Jouis ꝛ Martis que p̄cesserat anno dn̄i
M.ccc.xlv.xxiiij.die mensis Martij in.14.gradu aqua
rij.Maiores enim cōiunctiones:ut dixi in libello quez
feci de astrologia significant res admirādas fortes ꝛ ter/
ribiles ut mutationes regnorū.Aduētus ꝓphetarū atq̄
mortalitates magnas.Et ille disponunt ſm naturam si/
gnorū ꝛ aspectus eorū in quib⁹ sunt.Non ergo fuit mi
rum:si significauit mortalitatē admirandā ꝛ terribilez il/
la magna cōiunctio:quia nō fuit solū de maioribus:im/
mo etiā de maximis.Et quia fuit in signo humano dam
num supra naturā humanā direxit:ꝛ q̄ꝛ signū erat fixuz
longā durationē significauit.Incepit eniz in oriēte pau/
lo post cōiunctionē:ꝛ durauit adhuc in anno qnquage/
simo in occidēte.Impressit enim talē formā in aere:ꝛ in
alijs elemētis:q̄ sicut adamas mouet ferruz:ita ipsa mo
uebat humores grossos adustos ꝛ uenenosos:ꝛ congre
gabat eos ad intrinseca. Et faciebant apostemata:ex qui
bus sequebant̄ febres cōtinue:ꝛ sputū sanguinis in p̄n/
cipio duz sanies fuit ualida:ꝛ cōfundebat naturā:ꝛ post
dum remissa fuit natura nō tantū cōfundebatur:ꝛ expel
lebat ꝓut poterat ad exteriora maxime ad subassellas:ꝛ
inguina ꝛ causabat bubones:ꝛ alia postemata ita q̄ illa
apostemata extrinseca erant effectus apostematū intrin
secorum.¶ Cause particularis patiēs fuit dispositio cor
porū ut chachochimia ꝛ debilitatio ꝛ oppilatio.Et ꝓpter
hoc moriebant̄ populares laborātes:ꝛ male viuētes.

¶ De cura fuit laboratū in p̄seruatione ante casum.ꝛ in
cura in casu. In preseruatione non erat melius q̄z ante
infectionem fugere regionez:ꝛ purgare se cum pillulis
aloeticis:ꝛ minuere sanguinē cuz flobothomia:rectifica
re aerem cum igne:ꝛ cōfortare cor cum thiriaca ꝛ pomis
ꝛ rebus odoriferis.Consolare humores cum bolo arme
nico:ꝛ resistere putrefactioni cum acetosis.

¶ In cura fiebant flobothomie ꝛ euacuatiōes: ꝛ electua/
ria:ꝛ syrupi cordiales:ꝛ apostemata extrinseca matura/
bantur cū ficubus:ꝛ cepis coctis:ꝛ pistatis ꝛ mixtis cum
fermento:ꝛ butyro post aperiebantur: ꝛ curatione ulce/
rum curabant̄.Antraces uentosabant̄ scarificabant̄ atq̄
cauteriçabant̄. Et ego ꝓpter diffugere infamiā non fui
ausus recedere.Sed cum cōtinuis timoribus preserua
ui me cum predictis quātum potui. Nihilominus uer/
sus finem mortalitatis icurri febrē cōtinuā cū apostema
te iguinali:ꝛ egrotaui quasi per sex septimanas:ꝛ fui in
tāto periculo q̄ oēs socij mei moriturū me crediderunt
ꝛ maturato apostemate:ꝛ curato ut dixi euasi iussu dei.

¶ Post v̄o anno.lx.pontificatus domini Innocētij sexti
anno.viij.retrogradando de alemania:ꝛ partibus septē
trionalibus reuenit ad nos mortalitas. Et incepit uersus
festum sancti Michaelis cuz botijs febribus carbūculis
antracibus paulatine augmētando:ꝛ aliquotiens inter
polando usq̄ ad mediū anni sexagesimip̄mi. Et postea
ita furiose usq̄z ad tres sequētes menses durauit:q̄ non
dimisit in multis locis medietatem gentium:differebat
tn̄ ab alia p̄terita:q̄ꝛ in prima plures decesserūt popula/
res.In ista v̄o plures diuites ꝛ nobiles.ꝛ pueri infiniti
ꝛ mulieres pauce.¶ In qua ex dictis magistri arnoldi
de villa noua:ꝛ magistrorū montispessulani:ꝛ Parisius
tale electuariū thiriacale assumaui. Qd̄ recipit iuniperi
ʒ.ij.ꝛ.ʒ.gariofili.macis nucismus.çinç.çeduarie.an̄.ʒ.ij.
utriusq̄ aristologie radicis gentiane tormētille radicis
herbe cimicis dyptami radicis enule cāpane.an̄.ʒ.ij.ꝛ
ʒ.salule:ruthe balsamite mēthe polemenon qd̄ est pule/
giuz ceruinū.ſm magistrū Arnoldū:aut celedonia ſm
magistrū Mūdinū.an̄.ʒ.j.baccarū lauri doronici:croci
se.acetose citri açimi:masticis:olibani:boli ar.terre sigil
late:spodij ossis de corde cerui:rasure eboris: marg.frag
mentorū saphyri smaragdi coralli ru.ligni aloes sandali
ru.ꝛ muscatellini.an̄.ʒ.ʒ.cōserue roſ.cōserue buglosse:
cōserue nenufar̄.thiriace ꝓbate.an̄.℥.j.panis çuc.lb.iij.
fiat electuariū cū aq̄ scabiose:ꝛ roſ.modicū camphorata
accipiebā ut thiriaca:ꝛ fui p̄seruatus iussu dei. Cui⁹ no/
men sit benedictum in secula seculoꝝ Amen.

Cura bubonum ſm Auic.est diuersa a cura aliorū
apostematū in euacuatiōe ꝛ repulsione:eo q̄
est ſm semitā crisis:aut expulsionis ex mēbro p̄ncipali:
tūc nō oportet ut p̄ponat euacuationē. Sed statiz appli/
cent̄ localia:ꝛ nō repulsiua.imo trahētia mām ad locuz
apostematū quacūq̄ attractione:ꝛ etiā cū uētosis.ut di/
ctū fuit in ſmone generali. Si aūt nō est ſm semitā di/
ctā:sed est ab ulcerib⁹ extremitatū:aut alia causa p̄miti/
ua:ꝛ adest repletio:aut sine ea occasiōe doloris:ut supra
13.terrapē.fuit allegatū: tūc euacuatio est radix curatio/
nis:ꝛ minoratio cibi:ꝛ eius subtiliatio.ut dicit Aui.ꝛ in
isto casu:ꝓpter refrenare cōcursum in humorū p̄ncipio
possunt applicari aliq̄ alterantia cū quadā cōfortatione
uelut oleū roſ.cū camomillino: in nullo alio casu non:
imo mollificantia. Non obstāte Henrico qui post eua/
cuationē docet indifferenter ponere in p̄ncipio repcussi
ua:mollitiua enim sint nō quecūq̄. Sed domestica nisi
i necessitate ubi domestica nō sufficerēt.Nā ut ait Aui.
sicut in expulsiuis est timor reditus mãei ad mēbra p̄nci
palia:ita in mollitiuis est timor attractionis supflue:q̄rū
amboꝝ securat euacuatio i casu. Et h̄ ē qd̄ Gal.dicebat
in 3° meamir.parotite idest ap̄ata secus aures: lz sint de
gn̄e flōnis:nō tn̄ utimur in eis.p̄ma intētione flegmatū
particularū.sed ɔ̄ria farmacijs attractiuis utētes.Et si ni
hil dignum rōne ꝓfecerint hec ꝛ uētosam afferētes.Ad
uertēdo tn̄ q̄ si uehementem impetū habet id qd̄ influit
nil operemur.Sed nature totū dimittamus ne ex uehemē
tia attractionis dolor uehemēs apprehēdat hominem:ut
ꝓpter eum ꝛ vigilie fiāt ꝛ feb.aduenīāt ꝛ virt⁹ dissoluat̄:
mitigare qdē magis tunc ꝛ nō qdē opari repcussionem
humoꝝ nō ɔgruit cathaplasmatib⁹ utētes mitigatiuis que
cūq̄ cū moderatione caliditatē ꝛ humiditatē hn̄tib⁹. Et
hoc est qd̄ dicebatur in 3° terrap.calefacere ꝛ humectare
oportet totū colluz ꝛ extremitatē:ꝛ ipm adeuē idest emū
ctoriū ut indolorose fiat.Prima die oleū calidū infusa la
ne supponētes:non ut qdā ɔfestim cum sale.Postea v̄o
eo utamur sup̄ cū aq̄ calida mixto fomētādo ꝛ cathaplas
mādo:ut resoluat̄ qd̄ collectū ē mitigato dolore. Si qd̄
collectuz est nō pōt resolui digerē ꝛ suppurare opz illud
cū cathaplasmatib⁹ suppuratiuis uelut est triafarmacum
de farina aqua ꝛ oleo coctis:aut aliquo superius in ſmo
ne uli dicto.ꝛ postea ꝓcedere ſm q̄ ibi est dictum.

¶ De ap̄ate fugilico ꝛ indurato in emunctorijs.

Apostemata aūt dura que scliros Gal.fugi
lica Aui.uocāt:in dictis locis
difficilia sunt ad curādū:ꝛ curatiōe scrophularū ea cura
re p̄cipit Gal.in 13° terrap.Aui.tn̄ in his appropriat em/
plastrū de cinere limaciarū cū adipe.Gal.easdē cū mel/
le aucte Archigenis in hoc casu cōmēdat.Multi aūt du
ritiē incidūt ꝛ glādulas nāles euellūt.Qd̄ ego nō facio
q̄ꝛ post locus cicatriçādo induratur ɔtra intētionē nature:
que illas partes ordinauit molles ad recipiēdū mēbroꝝ
p̄ncipalium superfluitates.Quicqd tn̄ fiat incisiones in sb
assellis ꝛ inguinib⁹ debēt fieri semitrāsuersaliter ſm for
mā lune.ut ostēdit Albuc.retro aūt aures equaliter in/
quit Aui. Et intelligo equalr̄ idest ſm longitudinem.

¶ De apostematibus mamillarum.

Apostemata mamillarū quedā sunt ꝓpria.
quedam similitudinaria ut ca/
seatio lactis ꝛ ingrossatio preter nām de qb⁹ dicet̄ infra.
¶ Ap̄ata calida ꝛ frigida in hac ꝑticula hn̄t cās ꝛ signa

apatum coium supius dictoꝝ:nisi ꝙ ad ea generanda in mulierib⁹ multū facit retentio mēstruoꝝ:⁊ ad ea curanda ꝓuocatio eorūdem atq; flōmia saphenarū. ¶ Habēt etiā signa ⁊ iudicia aliqua ꝓpria:q: in apatibus semper est aliqua caliditas:⁊ dolor atq; tumor.in coagulatiōe lactis de his parū est:aut nihil. Lac etiā coagulatū expandit equaliter per mamillā. Apostema vō in altera parte precipue:quādo uenit ad augmētum mōstrat eminētiā: lac cū hoc nō uenit nisi grauidis ⁊ p̄gnātib⁹. Apostema vō in oi tēpore generat. In apostematib⁹ mamillarū timēdum est de mania:iuxta illud 5° afforismoꝝ. Mulierib⁹ qbus ad mamillas cōuertit sanguis maniā significat. Et lʒ afforism⁹ sit Gal.suspect⁹: ipm tñ modificat ac uerificat:qñ sanguis repugnat ꝯuersiōi sui mordacitate ⁊ multitudine quib⁹ledit ⁊ cerebrū. Lamfrācus tñ testat ꝙ ipse vidit. Ego aūt nunq̄ȝ vidi:sicut nec Gal.vidit sic ipse testat in cōmēto. Aui.bene vult ꝙ sirsen ad apostemata mamillarū seu pleuresim resoluat: sed nō ecōtra.

Curatio apostematū mamillarū nullū habet ꝓpriū:nisi ꝙ repcussiua opʒ ꝙ sint domestica: ꝓpter vicinitatē cordis. Sufficit enīʒ in calidis: ut plurimū que sunt talia in p̄ncipio:sicut oleū ros.cū modico aceto:aut aq̄ cū aceto non frida sed calida. Postq̄ȝ aūt ptransiuerit principiū fiat empl'm cū farina fabarū ⁊ folijs solatri ⁊ melliloto contrita ⁊ cocta cum oximelle ⁊ oleo sisamino:aut amigdalarum. ¶ Si aūt videt facere collectionē maturet cū emplastris maturatiuis dictis ⁊ dicendis. Et ꝓprie cū isto qd̄ laudat Aui. ℞.mice panis quartā.j.farine fabarū radicis maluauisci.quartā.5.farine fenugreci.ʒ.j.ouorū coctoꝝ vitella.iij.in numero addēdo modicū de croco:⁊ mirra:⁊ assafetida.fiat empl'm. ¶ Et ipso maturato aperiat in bassiori loco s̄m formaʒ lunarē.ut ostēdit Albucasis:⁊ nō ponat magna tēta propter dolorē:⁊ mūdificetur ut alia. ¶ Si tñ apa eēt fridū iungat cū oleo de spica ⁊ lilio:ut alia. ¶ Et si tēderet ad duritiē. Aui.ponit empl'm de riso cocto cū vino dulci: ⁊ oleo viol.⁊ vitello oui. Si vō durities ꝯuertat ad cācrū nō est ꝯsiliū in curādo:nisi abscindere totā mamillā:qd̄ est tñ ut supius est dictū ualde timorosum. Melius enī est in tali casu palliare q̄ȝ curare ⁊ incurrere diffamiam.

¶ De coagulatione lactis.

Coagulatio lactis que utpl'imū fit a frido dissoluit cū eisdem dictis in apostemate frigido:⁊ cū embrocatione aque calide decoctiōis ficle:apij:mēthe atq; calamēti. Et laudat Lamfranc⁹ istd̄ empl'm. ℞.mice panis mundi farine ordei:fenugreci:se. lini.aā.ʒ.j.radicis maluauisci:foliorū malue eruce.aā. M.j.colligant:hec duo ultima coquantur:⁊ pistentur: ⁊ cū oleo modicū incorporando.fiat emplastrum.

¶ De apostematibus parietū pectoris.

Apostemata que sunt in parietib⁹ pectoris. Nihil hñt ꝓpriuʒ nisi ꝙ caute repcutiant ꝓpter cām dictā:⁊ s̄m icessuʒ costarū apiant atq; longa nō expectet maturatio:ne sanies ad intrīseca deriuādo ad intrinseca fistulā pariat. ¶ Scriptum aūt est ab Hyppo.p̄mo ꝓnosticoꝝ que intus ⁊ extra crepuerūt maluʒ est:⁊ cōmētat per Gal.ꝙ natura non inuenit locuʒ in quo appodiet se:sicut fundamētum in terra sup quo generet ⁊ cōsolidet carnē.parit ergo fistulam cuius curatio est mala.ut dicet infra. ¶ Quomodo aūt regat fistula que in casu seu spatiositatē intrinsecam ꝓfundat dicet infra:cum de fistula fiet s̄mo. Que aūt ab intra deuenerūt in saniē urant aut incidant:⁊ si sanies est laudabilis euadere possunt. Si vō mala pereunt.in 7° affoꝝ. locus in quo debet fieri aptio etiā infra dicet ⁊ ostēdet.

¶ De apostematibus uentris. Cap.VI.

Postemata coia ex parte exteriori ipsius uētris nihil habent nihil ꝓpriū:nisi que dicta sunt ꝓpria in pectore:⁊ hoc etiā ꝙ cū oibus resolutiuis ⁊ maturatiuis misceant aliqua aromatica stiptica ⁊ confortatiua:eo ꝙ ꝓpter ꝓpinquitatē quā habent ad mēbra nutritiua possent ea:⁊ earū actionem toti corpori necessariā debilitare:misceantur ergo cum eis oleuʒ nardinū uel maluinū mirtinū masticinū:⁊ oleuʒ de absinthio ⁊ spica que Gal. approprіat ad confortandum viscera specialiter epar.iʒ. terrapē. In p̄ncipio applicet enim oleum ros.cum oleo maluino:aut mirtino. In augmento oleum camomille cum absinthio aut nardino.si vō tendant ad suppurationem apponat arthomel:idest panis cum melle non purū:ut Atalus discipulus Sorani ponebat. Sed cū oleo masticino aut absinthio mixtum.

¶ De duritie stomaci.

Si autem declināt ad duritiē cautissime adūte quia talia apostemata faciliter indurantur:⁊ idurata difficilia ⁊ piculosa sunt iducēdi ydropisim:ut dicit Lāfrācus. Gulielmus tñ de saliceto approꝓriat qñ sunt in orificio stomaci dyaquilon. Ego vō misceo cum eo modicū de pul.yere cum oleo de absinthio malaxatum.

¶ De duritie epatis.

Supra vō epar dictat empl'm cōe ad oēm duritiē Q.d.℞.galbani serapini oppopōacis.aā. ʒ.j.farine fenugreci seminis lini.aā.ʒ.ij.terbentine.lb. 5.olei camomille.ʒ.iiij.farine frumēti qd̄ sufficit ad inspissandum ponant gūme in oleo camomille minutim incise:⁊ dissoluant ad ignem:⁊ post addat terbentina ⁊ colet:deinde incorporet farina:⁊ fiat empl'm.si tñ adderet oleū ros.aut violatum uel absinthium ꝓpter epatis seruandam esset melius.

¶ De duritie splenis.

In duritie vō splenis. Recipe armoniaci serapini bdelij oppoponacis.aā.ʒ.j. olei de spica.ʒ.v.terben.ʒ.ij.farine fenugreci.⁊ semis lini.aā.ʒ.j.farine lupinoꝝ qd̄ sufficit ad incorporādū.fiat empl'm ut dictū est de epate. ¶ Albucasis aūt cōsulit in istis locis quādo in eis est frigus ⁊ humiditas multa: ⁊ curationes alie nō ualent:cauteria pūctualia tria uł quatuor: s̄m magnitudinē epatis:⁊ qd̄ non multum ptranseant ultra cutim.

¶ De ydropisi.

Ydropisi s̄m Brunū di: ab ydros qd̄ est aqua:⁊ piscis qd̄ est passio:idest passio aquosa ꝓprie in uētre. ¶ Est enim ydropisis quātuʒ spectat ad cyrurgicum apostema:⁊ inflatio uētris ex materia aq̄sa ⁊ uētosa infacta spatiositatem uētris errore v̄tutis digestiue epatis gn̄atuʒ. Unde in qnto de interioribus siue patiendo qdem epar:nunq̄ȝ fit talis passio. Patit aūt epar: qñq; ꝓpter ꝓprietatem:qñq; ꝓpter colligātiaʒ:⁊ hoc innuebat Hyppo.2° ꝓnosticorū. Consurgit ab epate ⁊ ab alijs:talis aūt passio in epate dicit error ⁊ ifrigidatio seu diminutio caloris nālis ipsi⁹ facta a frigido per se ⁊ vniuoce.a calido vō per accidens ⁊ equiuoce resoluēdo calorem nālem ipsius epatis. Et ꝓpter hoc dixit Gordonius:ꝙ nulluʒ mirabile est si in ydropisi de calida in eadem parte epatis est frigiditas ⁊ caliditas insimul vnuʒ tanq̄ȝ formatum ⁊ ꝯiunctum reliquum tanq̄ȝ formans ⁊ añcedens:vnum nāle reliquum p̄ter nām:vnum māle reliquum formale:vnum apparēs:reliquum occultum. Ex qua infrigidatione in de tumoribus p̄ter nām. ⁊ 6° de egritudine ⁊ sinthomate coaceruat multitudo aquose māe in asclit: spumose vō in timpanite: flegmatice vō in anasarcha ⁊ leucoflegmatice nominate. Sunt ergo s̄m hoc tres species ydropisis.

Causas ydropisis nō oportet cyrurgico talr ingrere q̄ȝ dicte sunt supius in s̄monibus de apatibus flegmaticis:pfectam ⁊ exquisitam inquisitionem recipe debent a medicis alijs phisicis.

Signa cōia trium spērum sunt inflatio ⁊ mala coloratio faciei:⁊ extremoꝝ:⁊ debilis supfluitatum expulsio. ¶ Signa ꝓpria asclites seu asclitis sunt

demacratio ptiũ supior᷒ ⁊ inflatio iferior᷒. Et si uẽter agi
tet sonat uelut uter aque semiplenus ⁊ alia signa aposte
matũ aquosor᷒ dicta. ¶ Signa timpanitis sunt eadẽ. sed
si uẽter pcutiat sonat ut uter plenus uẽto: ⁊ signa supius
dicta de apatib⁹ uẽtosis. ¶ Signa anasarche sũt tumor
ulis totius corpis. Et si caro cõprimat cũ digitis dimittit
post eos cauernã: ⁊ reliq̃ signa flegmatis dicta: ⁊ uenter
nõ est ita inflatus ut in alijs spẽbus. ¶ Signa que reci/
piunt a pulsu: ⁊ ab urina: ⁊ ab egestione: ⁊ alijs expulsis
a phisicis recipiunt. ¶ De ydropisi Hyp. iudicat in 2° p
nosticor᷒. q̃ ois ydrops in acuta febre malũ. ¶ Ydropi
sis enim que seqtur febrẽ ↄtinuã vix aut nunq̃ curatur.
¶ Ydropisis in cõplexione calida ⁊ sicca est mala: q: est
cũ discõueniẽtia pticulariũ. ¶ Ydropisis que prouenit
ab epate peior est illa que ꝓuenit a splene uel alijs mem
bris. ¶ Inter oẽs species ydropisis asclites est deterior
yposarcha salubrior: ⁊ timpanites tenet mediũ. Quicqd
aũt sit: ydropisis est morbus difficilis: ⁊ ideo de ipsa pa/
rũ ꝓmittas. In sola asclite opatio cyrurgicalis habet lo/
cum. Et alie phisicis relinquantur.

Cura ydropisis pter coia dicta in apo/
stematibus flegmaticis
habet quedã ꝓpria. Primo q̃ vita sit magis stricta ⁊ de/
siccatiua. Scdo q̃ epar rectificet. Tertio q̃ purgãtia per
uẽtrẽ: ⁊ educẽtia per urinã sunt crebriora. Quarto q̃ ab
extra ad euaporãdũ: ⁊ nõ ad suppurãdũ magis attẽdat:
⁊ hoc erat Gal. pceptũ qd̃ allegabat supius de apostema
tibus aquosis in 2° ad glauconẽ. ⁊ 7° afforismor᷒ in cõ/
mẽto. qbuscũq: epar. ¶ Et ꝓpter hoc in asclite de quo ẽ
ꝓprius iste sermo euacuet materia cuȝ pillis de reubar/
baro que sm̃ Ras. ℞. reubarbari succi eupatorij: semis
scariole. aã. ℥. iij. agarici. ℥. v. meçereon: idest laureole. ℥.
x. fiãt pille. dent. ℥. ij. ⁊ ʒ. ¶ Educãtur etiã humiditates
per uesicam cũ apaçimate de radicibus qd̃ est sm̃ Ras.
℞. corticis radicis apij: ⁊ feniculi. aã. ℥. x. seminis apij ⁊ fe
niculi ameos sqnãti. aã. ℥. v. ros. rub. spice. aã. ℥. iij. coq̃n
tur in vna lb. aque donec ad tertiã redeat: ⁊ det in potu.
¶ Et sm̃ Gal. 3° de cõplexionibus. medicamẽ cuȝ can
taridibus correctis per adustionẽ seu per gũmi cerasor᷒
admixtionẽ datũ cuȝ vino. In quãtitate grani parui ual/
de iuuat ictericos ⁊ ydropicos: q: multimodã humidita
tem euacuat per urinã. ¶ Cõfortet epar ab extra cũ tro
ciscis de berberis qui sm̃ eũdeȝ Ras. ℞. succi berberis
℥. x. seminis scariole: seminis citrulli: seminis portulace.
aã. ℥. iij. ros. ℥. ij. reubarbari. ℥. j. spice. ℥. ʒ. fiãt trocis. aur. j.
det vnus cũ syrupo acetoso: ab extra võ epithimet epar
cum sandalis cinamomo atq: ros. cum vino põtico. In
oĩbus aũt pdictis quãdo est caliditas pter nãm in epate
addat endiuia scariola cicorea atq: epatica. ¶ Euapore
tur aũt materia emplastrãdo uẽtrẽ cum emplastro qd̃ fit
de farina ordei stercore ouino cipero sulfure nitro bolo
armeno chimolea atq: limacijs cum testis suis tritis ⁊ in
corporatis cum lixiuio: ⁊ parũ aceti. Et cõfricet ad soleȝ
cum custodia capitis ⁊ epatis: q: in hoc vnguẽto mirabi
lis est caliditas solis. ¶ Et si pdicta nõ ualẽt uel haberi
nõ pñt: succus radicis yreos potatus de mane in quanti
tate duor᷒ coclearior᷒ summe purgat eos: ⁊ per superius
⁊ per inferius. Aqua etiã distillata a medianis corticib⁹
cannarũ: ⁊ floribus sambuci optima est sm̃ Gordoniuȝ.
Et si cum istis administret ꝓpria urina maiorem habe/
ret efficaciã. ¶ Si aũt curatio cum pdictis nõ ualet: opȝ
ut dicit Albucasis: q̃ tu cauteriçes cum multis cauterijs
claualibus nõ multũ ꝓfundãtibus ultra cutim in circui
tu vmbilici quatuor supra epar ⁊ splenẽ: ⁊ stomacum tri/
bus: ⁊ sup spõdilia in dorso cum cultellario duobus: ⁊ di
mitte ea apta tpe longo ut aquositas per ea possit expur
gari. Et si in bursa testicolor᷒ poneret seton optimũ eẽt.
¶ Si aũt aliud nõ potes facere: ⁊ cum magna instantia
fueris reqsitus pmissa ꝓnosticatione de piculo: si tu iue
nies patiẽtem fortem nõ debilẽ: iuuenem nõ senẽ: neq:
puerũ: ⁊ q̃ non habeat tussim: neq: fluxũ: neq: aliud ac/
cidẽs qd̃ opationẽ cum ferro impediat: auctoritate Al/
buc. Haliab. ⁊ Aui. ipsuȝ incide a parte añriori sub vm/
bilico per tres digitos. Si ydropisi est ex causa intestino
rum a parte sinistra: si epatis a dextra: si splenis ut possit
iacere in latere minus doloroso nõ sup fixurã ut aquosi/
tates nõ fluãt sine uolũtate. Et modus est ut ponas pati
enteȝ erectũ corã te: aut sedẽtem: si nõ põt stare erectus.
Et sint ministri penes dorsum sustinẽtes eum: ⁊ cuȝ ma/
nibus aquã ad locũ incisionis ducẽtes. Deinde tu pel/
lem uẽtris supius per spatium vnius digiti trahe. Et ibi
cum rasorio sine spatumine pfora usq: ad locũ uacuum
taliter q̃ aqua exire possit. Et tũc anteq̃ aliqd notabile
de aqua exeat pellẽ dimittas ut claudat vulnus sifacis: ⁊
ꝓhibeat ut aqua nõ exeat quousq: cum crusta panis in/
fusa in vino: aut cum sili patiẽs sit refocillat⁹. Et post pel
lem supius trahas: ⁊ canulã de ere aut de argẽto factam
artificialr̃ imponas: ⁊ de aqua nõ multum: sed quãtũ po
terit sustinere virtus infirmi extrahere pmittas. Meli⁹
est enim ut ait Auic. infra subsistere: ⁊ per vices: ⁊ paula
tim euacuare virtutẽq: seruare q̃ totum simul ⁊ exquisi
te euacuare: ⁊ infirmũ ad sincopim ⁊ mortẽ ducere. Me
morando semp q̃ omni euacuationi annexus est casus
virtutis. Et postq̃ extraxeris aliquam partẽ extrahe ca/
nulam ⁊ dimitte pellẽ descẽdere ⁊ claudere vulnus sifa
cis: ⁊ liga: ⁊ non remutet usq: ad aliam diẽ. ⁊ iterum cõ/
fortes ⁊ nutrias patiẽtem cum cibarijs ⁊ potibus electis
subtilibus odoriferis ⁊ cõfortatiuis. In altera die per eũ
dem modum opare: ⁊ in altera taliter faciẽdo donec ma
ior pars aquositatis sit extracta: deinde cõsolida. Et siqd
remãserit cũ desiccãtib⁹ dictis desicca. ¶ Quidã faciũt
pmam incisionẽ usq: ad sifac: deinde excoriãdo descen/
dũt modicum: ⁊ ibi pforãt sifac: ⁊ postea ut dictum est p
cedũt. totum tñ ad idem uenit: dyagonaliter tñ pforant
⁊ dyagonaliter in utraq: forma claudunt.

In timpanite educat materia per uẽtreȝ ⁊
uesicã sm̃ q̃ de asclite dictuȝ
est. ⁊ clisteria: ⁊ suppositoria de oleo ruthe cimino ⁊ bau
race sunt utilia. Epar ↄfortet etiã ut dictũ est. uẽtositas ab
intra carminet cũ dyacimino ⁊ elario de baccis lauri: ⁊
ab extra fricet. cũ alleis multotiẽs: ⁊ uaporet cuȝ milio ⁊
sulfure: ⁊ qñq: necessariũ est ponere uẽtosas.

In yposarcha bonũ est euacuare cuȝ pil/
lulis de agarico: que. ℞.
agarici. ℥. ij. succi eupatorij reubarbari aristologie rotun
de. aã. ℥. ij. fiãt pille cum oximelle squillitico dentur. ℥. ij.
¶ Epar ↄfortet ab intra cum trocis. de lacca qui sic fiũt.
℞. lacce reubarba. aã. ℥. iij. seminis apij: ameos: seminis
iunipi: spice amigdalarũ amararũ masticis sqnanti costi
amari rubee aristologie: gẽtiane: succi eupatorij. aã. ℥. j.
⁊ ʒ. fiãt trocis. ℥. j. dent cũ apoçimate de radicib⁹. ¶ Ab
extra võ sup epar epithimet cum spica mastice cipo sq/
nanto cinamomo calamo aromatico croco mirra in vi/
no põtico resolutis. ¶ Eger quoq: in sole calido cũ ha/
rena calida sepeliatur: ⁊ in furno a quo exiuerint panes
stuffet: ⁊ alia fiant ad euaporãdum ⁊ resoluẽdum mate/
riam que videbunt expedire.

¶ De apostematibus ancharũ ⁊ partiuȝ eius. Cap. VII.

a **Postemata** partiũ ancharũ: que/
dã fiũt in ptibus cõti/
nẽtibus. Et ista in causis signis atq: curis nihil
hñt ꝓprium: immo curant sicut apostemata coia alioruȝ
membror᷒. Quedã fiũt in partibus cõtẽtis que huiusmo
di cõscriptionis non sunt. quedam fiũt in partibus exte/
rius ꝓcedẽtibus ut in inguibus testiculis virga vulua at
q: ano. De his que fiunt in inguine dictum est supra in
subassellis: de alijs võ hic est dicendum.
¶ Et pmo de hernia ⁊ apostematib⁹ ossei seu burse testi/

culoꝝ que cōmuni noīe hernie ſeu ramices nūcupanẜ.
Hernie ergo teſticuloꝝ quedaꝫ ꝓpꝛie apo/
ſtemata:quedā ſiſitudinarie.
Pꝛope apoſtemata dicunẜ:z ſunt videlicet qnque.her/
nia humoralis:aquoſa:uentoſa:carnoſa:atqꝫ uerucoſa.
Siſitudinarie ſunt hernie:imo uerius eminētie rupture
ſeu crepature ẜirbalis:ac etiā inteſtinalis.De his que ꝓ
pꝛie dicunẜ apoſtemata dicẽẜ hic.De alijs infra in tracta
tu ſexto. ¶ De hernia humorali.

Hernia humoralis eſt apoſtema ca
lidū uel frigidū
ſanioſum uel nō ſanioſum ex humoribus nō multuꝫ de
clinātib⁹ a nālitate in burſa teſticuloꝝ gñatuꝫ.¶ Cuius
cauſe z ſigna:z q̄ſi cura eſt eadē:ſicut a pātū alioꝝ mēbꝛo
rum:excepto ꝙ qꝛ illa mēbꝛa ſunt multuꝫ ſenſibilia:z in
loco inferiori poſita.Et q̄ſi nāe emūctoria abſcōſa:z pu/
trefactibilia:z ad oſtēdēdū uerecūda difficilioris ſunt cu
rationis. Et excepto etiaꝫ ꝙ aliqua hñt auxilia ꝓpꝛia:ut
in purgādo ẜm Auic.adminiſtrenẜ ſuppoſitoria.naꝫ at/
trahēdo mām ad anum ꝯferūt magnifice. Et in repcuti/
endo appꝛobaẜ chimolea cum aceto non obſtāte ꝙ teſti
culi ſint mēbꝛa ꝑncipalia:eo qꝛ nō ſunt neceſſaria ad eē
indiuidui:ſed ſpēi:ut ſupius dictū fuit.In reſoluēdo ap/
pꝛobaẜ farina fabarū:z aqua cauliū in ſedādo doloreꝫ fo
lia iuſqami obtinēt ꝑncipatum:z hoc in materia calida.
In frigida v̄o cum farina fabarū poniẜ fenugrecum z ci
minū.¶ Si v̄o incedāt via maturationis maturentur z
apianẜ ut alia:niſi ꝙ aptura ꝓpter timorē fiſtule que le/
uiter iuxta anū gñaẜ quātū erit poſſibile ab eo elongeẜ.
¶ Si tñ ad duritiē couerterenẜ mollificenẜ ut alia.Uñ
Auicē.ad mollificādū duritiē teſticuloꝝ appꝛopꝛiat fur/
fur qd̄ indefinenter teraẜ z cribelleẜ:z cum oximelle in
quo armoniacū fuerit reſolutū ꝯficiaẜ:z calidū ſup locuꝫ
ponaẜ z reitereẜ aſſidue.Eſt enim ꝯueniēs ut dicit om/
ni duritiei.In oībus tamē cum ligatura coxali iūcta bꝛa
cali teſticuli ſuſtineantur.

¶ De hernia aquoſa z uentoſa.

Hernia aquoſa eſt apoſtema aquoſum
in burſa teſticuloꝝ:ſicut
z uētoſa uētoſum. Et eſt duplex:quedā eſt ſparſa per to/
tā burſam:quedā nō eſt ſparſa ſed incluſa in ſacculo ac ſi
eēt vnum ouum:ut dicit Albucaẜ.que pōt duci per didi
mum uſqꝫ ad inguinē:ſicut teſticulus. Et aliquotiēs ſb/
intrat foramē ſifacis:ꝓpter qd̄ vidi multos deceptos cre
dentes hoc eſſe rupturam.
¶ Cauſa iſtarū herniarū eſt debilitas virtutis digeſtiue ꝑ
cipue in epate:z ad hoc iuuat regiminis malitia ut ſupe
rius fuit dictū de ydropiſi z apoſtematib⁹ uētoſis z aquo
ſis:ad que opoꝛtet recurrere pꝛo cōplemēto iſtorum.
¶ Signa hernie aquoſe ſunt inflatio z grauitas cum mol
litie ſplendoꝛ cum luciditate.
¶ Signa uētoſe ſunt iflatio z lenitas cū reſiſtētia:z ſplen/
doꝛ cū claritate.Et ſicut aquoſa uenit ſucceſſiue:ita z uē
toſa ſbito:ut dicit Guilelm⁹ de ſaliceto. Et etiā ſicut apo/
ſtemata coīa raro inueniunẜ ſingularia.Ita etiā z iſta ut
plurimū ſunt cōmixta.ſed noīanẜ a dñantiori ut ſupius
fuit dictū.¶ In omni hernia apoſtemali cauēduꝫ eſt de
teſticulis:qꝛ diuturna mora rerum alienarū iuxta ipſos
alterat z coꝛrumpit eos ut innuunt doctores.
¶ Cura localis ſuppoſita uñi dicta in ydropiſi:z apoſtema
tib⁹ aquoſis z uētoſis ẜm Gal.13° terrapē.eſt euacuatio
aquoſitatis que fit per farmaca aut per cyrurgiā.¶ Per
farmaca aūt cōpleẜ in ambab⁹ cum emplis ydropiſis z
apātū uētoſoꝝ z aquoſoꝝ:z ad aquoſam appꝛobat Auī.
empl̄m qd̄.℞.nitri.ʒ.x.cere.ʒ.ij.z.ſ.olei laurini.℥.ij.pi/
peris granoꝝ lauri.añ.xxvj.fiat ex eis empl̄m.¶ Et ad
uētoſam ꝯcediẜ ciminū rutha calamētū z oleū coſtinum:
atqꝫ nardinū ꝑter cyrurgiā que ꝓpe cōpetit aquoſe:qa
in uētoſa nō vidit aliquē Albuca.qui auſus eēt ſup cura
tione eius cū ferro.lꝫ Haliab.dicat ꝙ ad moduꝫ embo/
riſme opaẜ multiplr̄ cōpleẜ.Pꝛimo Gal.14° terrap.cuꝫ
ſitone uel ſetone eā extrahē ꝑcipit:ſit aūt ſeto cū tenacu
lis platis pforatis in pte iferiori demādo ſuturam burſe
uſqꝫ ad uacuū.capiẜ deinde cū acu lōga ignita in capite
cuius eſt ſeto per foramē poniẜ.Et poſt excus tenaculis
z acu ſeto dimittiẜ:z ſup ipm̄ in ꝑmis dieb⁹ oleū cum al
bumine oui.In alijs v̄o foliuꝫ caulis apponiẜ:z duciẜ z
remutaẜ atqꝫ dimittiẜ q̊uſqꝫ aq̄ fuerit euacuata.¶ Auī.
aūt quē Guilelm⁹ ſequiẜ eleuatis teſticulis in eadē pte
cū flōmo lato uſqꝫ ad locū aque apit:z extracta aq̄ clau/
dit.Et ut nō redeat empl̄m ꝯſtrictiuū:ſup̄ inguinē cum
bꝛacali apponere ꝑcipit.Et ſi redit aq̄ ſicut ifra ſex men/
ſes facere ꝯſueuit:ut dicit Albuca.reiterare opationē ꝑ/
cipit:z ita ſalubꝛiter dies ſuos ifirm⁹ ptrāſibit.¶ Albu.
z Haliab.a medio burſe uſqꝫ ꝓpe inguinē apiūt:z aq̄ ex
tracta ita didimū cōſolidat ꝙ aq̄ amplius deſcēdere nō
pōt.Et iſtū modū obſerua maxime in illa aq̄ que cōclu
ſa eſt in chiſti.Ipm̄ enim didimū uſqꝫ ad os pectinis de
duco:z a pte uētris ut nō ingrediaẜ itus firmiter miſtro
tenere ꝑcipio.Et ego a pte burſe ut nō deſcēdat:etiā fir
miter teneo z tūc cū flōmo apio:z aquā extraho.Deide
ad ꝯſumēdū folliculū modicū de arſenico appono cum
cotone.Et poſt caſum eſcare cōſolido:z firmiter ſigillo.
¶ Nōnulli v̄o ut magr̄ Petrus de oꝛbiaco cuꝫ cauſtico
z coꝛroſiuo ſup pectinē locū apiūt uſqꝫ ad didimi uacui/
tatē:z poſt pforādo z ducēdo caudā ꝓbe uſqꝫ ad locum
aque ipſam extrahūt:z poſt caſum eſcare conſolidāt z ſi
gillāt.¶ Alij v̄o cū cauterio actuali ꝑdictā opationē pfi
ciūt.Quocūqꝫ mō fiat.Dūtaxat ꝙ aquoſitas extrahaẜ z
nō redeat eſt bonū.¶ Si v̄o teſticulus eēt coꝛruptus:qd̄
ſciẜ per fetorē:z malam colorationē iuxta ꝯſiliū Albuca:
ligeẜ ſupius diximus:z incidaẜ.Et ipſo extracto pꝛo ma
iori ſecuritate cauteriçeẜ ut dicit Rogerius z locus ut ce
tera vulnera cureẜ. ¶ De hernia carnoſa z uaricoſa.

Hernia carnoſa ẜm Gal.in de tumori
bus ꝑter nām diciẜ te
ſticuloꝝ uel carnis nate:iuxta ipſos:ut dicit Haliab.ſcht
racon:ſic uaricoſa:qd̄ eſt nomē nouuꝫ diciẜ uenarū ꝑter
nām in eis originatio.¶ Quarū cāe ſūt humoꝝ groſſo/
rū ad locū diſcurrētiū abūdātia atqꝫ loci ipſius debilitas.
¶ Signa v̄o carnoſe ſunt durities z inflatio cum lōga tē/
poris duratione:z pauca:aut nulla diminutione:z quan
do tangitur:totum qd̄ eſt infra teſticulū mouetur.
¶ Signa uaricoſe ſunt uenarum cōtoꝛtarum ad modum
vitis repletio z teſticulorum mollificatio.
¶ Iudicia iſtarū duarū herniarū ẜm Albu.ſunt ꝙ ſūt dif
ficiles z piculoſe ad opandū.Quapꝛopter ſibi videtur ꝙ
earū dimiſſio melioꝛ eſt q̄ꝫ extirpatio:uerum opꝫ ut dica
tur opatio quam fecerunt in eas ꝑmi.

Cura localis ſuppoſita uñi eſt expiētia in pꝛi
mis cū mollificātib⁹ z reſoluē/
tib⁹ dictis ſupius in capl̄is glāduiarū:z ſephyros.Si aūt
nō ꝓficit:z tu fueris rogādo multū iſeſtar⁹ ꝓnoſticato pi
culo iux̄ doctrinā Albuc.ſeca cutē teſticuloꝝ.Et ſi carnē
libere a teſticulo pōt ſepari incide z ex̄he.Si v̄o nō:aut
ipſemet teſticulus eſt ſchirrat⁹:aut coꝛrupt⁹ liga ſupi⁹ di
dimū:z ſcinde z cauteriça:z totū extrahe:z poſtea vuln⁹
ſue.¶ Si v̄o fuerit uarica liga eā a pte ſupiori aut iferi/
ori:z qd̄ erit in medio ſeca ſectione totali z ex̄he z ſue.
Deide cura vuln⁹ ut dictū eſt:aut cū cauſtico z coꝛroſiuo
ut magiſter Petrus faciebat:opeẜ ut in glādulis ſupius
eſt dictum. ¶ De apoſtematib⁹ virge z vulue.

Apoſtemata virge z etiā vulue ꝓxima ſunt
curationi apoſtematū teſticu/
loꝝ:uerūtñ qꝛ ſunt particule magis calide:z iflāmabiles
ipſis teſticulis pꝛo tanto magis ſunt tolerātes in ꝑncipio
ſtiptica.Nō obſtāte ꝙ quaſi ſunt emūctoria z ꝑncipalia
mēbꝛa quantū ad ſpeciē:non aūt ad indiuiduū:ut dictuꝫ

est sepe. ¶ Et in ꝓcessu maiore indigẽt sedatione ꝑpter eoꝝ fortem sensuz. Et maiorẽ respirationẽ ꝑpter earum citã putrefactionẽ. Et ꝑpter hoc in calidis: quantum ad principiũ laudat Aui. lentes cortices granatoꝝ rosas coctas in aqua cum oleo ros. icorporatas: ⁊ populeon: ⁊ solatrũ ualde. Et in sedatione doloris ꝯcedit fomentatio maluarũ ⁊ iusquiami: ⁊ epithimatio cum oleo viol. ⁊ albuminibus ouoꝝ insimul mixtis. Et medulla panis albi in lacte infusa ⁊ tẽperata bene mixta cũ vitellis ouoꝝ semicoctoꝝ ⁊ modico opij ⁊ croci incorporãdo cuz oleo papauerino. ¶ In trãspiratione ⁊ mũdificatione multũ cõfert crebra remutatio. Et ꝙ foramẽ virge teneat apertum cum tẽtis de cera aut de pãno. Et ligature ad sustinendum fiant ad modum sacculi cuz bracali taliter ꝙ teneat: ⁊ ligature nullo modo inferant dolorem.

¶ De extẽsione uẽtosa que di: priapismus dicet infra.

¶ De apostematibus ani.

Apostemata ani cũ ꝑdictis apatibus maximã etiam habẽt cõmunitatez.

¶ Et ultra hoc habẽt de speciali ꝙ in maturatiuis ⁊ sedatiuis addit tassusbarbassus. ¶ Et postꝙ fuerit maturata nõ ꝑmittat saníes longo tpe esse in loco: ⁊ ꝙ aptiones fiãt rotũde ⁊ q̃si lunares ut humores facilius exhant: ⁊ non aggregentur in loco: ⁊ fiant fistule. ¶ Quomodo aũt curent emorroydes ⁊ fistule ani inferius dicetur.

¶ De apostematibus coxarum ⁊ tybiarum: siue pedum magnorum. Cap. VIII.

a **Postemata** coxarũ ⁊ tybiarũ nõ uariant ab alijs cõibus alioꝝ mẽbroꝝ: nisi ꝙ ante rotulã genu nõ fiant apertiones ꝓfunde: qm̃ sequuntur eas accidentia mala a quibus pauci liberantur. ut dicit Auic. ⁊ Henricus hoc suo experimento confirmat.

¶ De elefantia uaricibus ⁊ uena meden.

Solent quãdoq; ꝯtingere in tybijs: utplurimuz ingrossationes ⁊ grossities preter naturã que dicuntur uarices uena meden ⁊ elefantia. ¶ Sunt autẽ uarices uene dilatate ⁊ inuolute ad modũ vitis uariate ⁊ ramificate in crure ⁊ pede. utplurimum: q: quandoq; in alijs particulis reperiunt. ¶ Uena meden sic dicta ab Aui. ciuilis ab Albuc. famosa ab Haliab. est uena elongata ad moduz uaricis ⁊ uermis uoluntarie mouẽtis que incipit cum inflatione uesicatione atq; dolore. ¶ Elefantia est additio carnis in pedibus ⁊ tybijs ultra mensuram uelut est videre in tybijs elefantium.

Cause istarũ egritudinũ quasi sunt eedez videlz sanguis grossus melãcolicus atq; flegmaticus ⁊ adustus: qui ad illa loca descẽdit ꝑpter eius multitudinem: aut ꝑpter labores fortes. Et propter hoc accidunt melancolice viuentibus ⁊ onera portãtibus: ⁊ post egritudines acutas qm̃ mã illuc expellitur.

Signa aũt sunt manifesta: q: vnaqueq; discernit ex suo simili per colorẽ ⁊ regimẽ añcedẽs ut dicit Aui. ¶ Judicat aũt ꝙ sint difficiles ⁊ timorose ad curãduz ꝑcipue antique ⁊ ꝯfirmate: eo q: quãdo materia que solebat currere ad loca vilia retinet: ⁊ puenit ad sublimiora ſm Aui. peiorem inducit dispõnem. Iux illud Gal. 6° afforismoꝝ. Emorroydas habẽti antiquas sanãti: nisi vna relicta fuerit periculũ est maniã aut ydropem fieri. In talibus enim est melius nõ curare. Nã curati citius pereunt. Nõ curati longuz tẽpus ꝑficiunt. Et ego vidi plures. ⁊ Lamfrãcus idem testat. Amplius iste passiones se ꝯsequunt: ⁊ utplurimũ ulcera generãt mala ⁊ difficilis curationis: ꝑpterea incisio istarũ passionũ ad emorrosagias ⁊ cancrositates est suspecta. ¶ Ceteruz iste passiones sunt regionales ⁊ quasi hereditarie: precipue uena meden: que in illa regione: ⁊ per cõsequẽs in alijs ita calidis multiplicat: uenam meden: seu ciuilem Albucas. cum pondere plũbi in longitudine. xv. uel. xx palmarum extrahit. ¶ Ego aũt nunq̃ eam vidi: neq; Galie. ut testatur Auicẽna.

Curatio tres hẽt intẽtiones. Prima est in vita ut humor grossus ⁊ melãcolicus nõ gñet. Scda in mã añcedente ut ipa gñata euacuet. Tertia in cõiuncta ut ipa desiccãdo aut extrahendo ꝯsumatur.

¶ Intẽtio ꝑma complet ſm Ras. ꝙ abstineat a grossis ⁊ melãcolicis ut sunt carnes uaccine ⁊ que uenãdo capiũtur: ⁊ ꝯfectiones de melle ⁊ lentes ⁊ caules ⁊ triticuz coctum ⁊ panis azimus ⁊ vinũ grossum dulce: ⁊ tota dieta dicta supius in apatibus melancolicis. Caueat etiam a nimia ambulatione ⁊ statione sup pedes suos. Et sit cõtentus cibis subtilibus pauci nutrimẽti sanguinẽ subtilẽ gñantibus: sicut carnes pulloꝝ ⁊ columboꝝ iuuenum ⁊ hedoꝝ: ⁊ olera subtilia ⁊ vitella ouoꝝ sorbilia: ⁊ vinuz album subtile: sunt bona panis bene preparatus.

¶ Scda iẽtio cõplet cũ flõmia ⁊ pillis maioribus de hermodactilis ⁊ yera ruf. epithimo polipodio ⁊ lapide laculi ⁊ uomitu semel in hebdomada: ⁊ usu trifere minoris.

¶ Sed 3ª res cõplet ponendo stiptica desiccantia ⁊ resoluentia fortiter super totum pedẽ ⁊ tybiam. Et utat ligatura cuz istis ab inferiori parte ad supiorẽ ut fuit dictum supius de apostematibus flegmaticis ⁊ cyragra: ad que pro huius negocio est recurrẽdum. Et ad hoc ordinant tres aut quatuor forme auxilioꝝ. ¶ Primũ est lauamentum cõmunitatis cum aqua faboꝝ ⁊ chimolee ⁊ aceto. ¶ Secundum est epithima Ras. cum aqua cinerũ decoctionis seminis caulium sticados arabici lupinorum fenugreci nitri ⁊ stercoris caprini. ¶ Tertiuz est eiusdez cum mirra aloe acatia ypoquistidos alumine dissolutis cum aceto. ¶ Quartũ est Theodorici ꝓprium qm̃ materia est magis flegmatica ⁊ uentosa. Q̃. R. radicis affodilloꝝ ebuloꝝ filicis folia sambuci paritarie caulium ruβeoꝝ coctoꝝ cũ vino ⁊ aqua marina pistata ⁊ icorporata cũ fece vini erũt meliora. Et si cũ istis fieret stuffa nõ minus ualeret. ¶ Si aũt adesset inflãmatio ⁊ uesicatio cũ dolore: ut ꝯtingit in uena meden. Jubet Aui. emplastrare cũ succis frigidis notis: ⁊ duobus sandalis psilio aloe mirra ⁊ camphora. Et si nõ ualent aliquid ⁊ fueris cum instãtia regsitus scinde carnem circa plicaturã genu ubi apparet trũcus ⁊ radix oium uaricarũ uel sine incisione cõprehẽdat uena cum vncino in duob9 locis distãtibus per duos aut tres digitos: ⁊ liga fortiter cuz bono filo de serico: deide discarnãdo eleua ⁊ scinde qd̃ est in medio. Cõsequenter solue ligaturã factã uersus partez inferiorem ipsius uaricis: ⁊ ducendo sanguinẽ supius cũ manibus ipm quãtuz est possibile extrahe: ⁊ post caput uene supioris ⁊ totum vulnus cum ferro calido: aut cum arsenico cauteriza: ⁊ mũdificãdo firmiter ꝯsolida. Et si aliqd de illo sanguine remãserit cum medicaminib9 dictis tuo posse ꝯsume ⁊ desicca. ¶ Nonnulli vero ut Albuc. talem opationem ꝑcipiũt cum ferro ſm duos modos. vnus eorum. ut secãdo sanguis niger exhat. Alter vero ut uena cũ sanguine euellatur: sectio fit ꝙ ligata coxa usq; ad genu cuz bona vitta: uena in duobus aut tribus locis secetur ⁊ aperiat: deinde cõprimẽdo ⁊ ducẽdo sanguinem usq; ad loca aperta: ꝓut erit possibile extrahatur. Et tale regimen postea infirmo precipiat ut in posteruz non ledat. Eleuat ⁊ euellit seu eradicat tota uena incidẽdo cutem indirecto uaricarum in tot ⁊ talib9 locis ꝙ absq; hoc ꝙ uena aperiat cum vncinis cõprehendatur ⁊ trahat quousq; euellatur a parte superiori ⁊ inferiori. Et post vulnus cuz lana infusa in oleo ⁊ vino curet donec sanetur. Primus modus mihi videtur securior. Gal. precipit eũ facere in timporib9 pro reumate calido oculoꝝ. 13° terra. dum subdit. Etenim uarices curamus ita vinculum ut sup̃ in timporib9 imittẽtes ꝑus: ⁊ ita abscindere qd̃ medium. Et Haliab. in sermone nono scde partis lib. regalis dispositionis ipsum approbat ⁊ ponit. De podagra ⁊

dolore iuncturarum dicetur in 6°. in quo ponentur passiones que ꝓprie non sunt apostemata: nec vulnera: nec ossium passiones.

Tractatus. III.

Et est de vulneribus. Cuius sunt due doctrine.
¶ Doctria pͣ est de vl̄neribꝰ ꝓut isūt i mēbꝛis simplicibꝰ.
¶ Doctrina 2ͣ in spāli ꝓut insunt mēbꝛis cōpositis.

Prima doctrina

quinque habet capitula.

¶ De vulneribꝰ ꝫ solonibus ꝯtinuitatis uł̄r. Cap. I.

Ulnus est solō ꝯtinuitatis recēs sanguinolēta sine putrefactiōe in ꝑtibꝰ mollibꝰ facta. Solō enim ꝯtinuitatis ponit̄ ibi ꝓ gn̄e in pꝛimo de egritudie ꝫ sinthomate. que est cōis egritudo simplicibus ꝫ cōpositis ꝑticulis: magis tn̄ ꝓpꝛie simplicibꝰ inest ꝙ̄ cōpositis ꝭm Auer. in 2° ꝫ 3° colliget. ꝫ cū in eis uerioꝛ ꝯtinuitatis rō saluet̄. Reliqua ponunt̄ ꝓ dr̄ia: recēs videlꝫ sanguinolentū: sine putrefactione ad dr̄iam ulceris: qđ est cū putrefactione. In ꝑtibus mollibꝰ ponit̄ ad dr̄iam fracturarū que in mēbꝛis duris ꝯtingūt. ¶ Unde ꝭm hāc gn̄alem diuisionē particularū Joānitius dicebat ꝙ cyrurgia erat duplex: aut in carne: aut in osse. Intellexit enī carnē ꝓ musculis neruis ꝫ uenis que sub mollibꝰ ꝫ mediocribꝰ ꝑticulis cōpꝛehēdebat Cōmētatoꝛ nouꝰ in 3° tegni. ¶ Solō cōtinuitatis multas hēt spēs in. 2. fen pꝛmi canonis Aui. vulnus ulcus aptura pūctura incisio euulsio fractura: ꝫ illud genus. Quoꝝ descriptiōes ꝫ dr̄ie in suis locis dicentur. Nec de dissonātia noium est curādū dum solū res itelligant̄. vnū ꝓ reliq̊ sepe tn̄ poni iuenio. Uulnus enī ꝫ ulcus in greca translatione idem sunt. In arabica vͦ differūt. Et ꝓ certo greca trāslatio melius dixit: q: vulneꝝ siue ulcerū ꝭm Gal. 4° terrap. due erāt dr̄ie maxime: soluꝫ videlꝫ sine causa ꝑsente ꝫ associatū cū causa operāte. Uulnus aūt ꝫ plagā idem reputat Haliab. ꝭmone 6° dispōnis regalis. ¶ Spēs solōnis ꝯtinuitatis suas sumit per dr̄ias potissime a tribꝰ. pꝛmo a natura ꝑticularium in quibꝰ fiūt: ꝫ ita dicimus in 3° tegni. ꝙ quedā fiūt in ꝑtibꝰ cōsilibus ꝫ omiomeris: quedā in oꝛganicis. Et que i cōsilibus: quedā in ꝑtibus mollibꝰ: quedā in duris: quedā in mediocribꝰ. Et que in mollibus: quedā in carne: quedā in pinguedie. Que vͦ in duris: quedaꝫ in sb̄a ossis: quedā in iunctura. Et que in mediocribꝰ: quedā in neruis ꝫ ligamētis: quedā in arterijs ꝫ uenis. Que aūt i oꝛganicis: quedā in pꝛincipalibus ut coꝛde epate ꝫ cerebꝛo: quedā in seruiētibꝰ pꝛincipalibꝰ ut trachea arteria meri uesica ꝛc̄. Quedā in nō seruiētibꝰ eis ut auricula oclus ꝛc̄. ¶ Albuc. vͦ dicit ꝙ vulnera ꝭm loca distinguunt̄: ga quedā fiunt in capite: quedā in collo pectore uentre ꝛc̄. Et ꝭm res a qbꝰ fiunt ut dicet̄ statiꝫ. ¶ Scđa dr̄ia sumit̄ ab eē solōnis in 3° terrap. ꝙ quedā est simplex: quedam cōposita. Simplex in qua nō est aliqua dispō cōplicata. Cōposita in qua est duaꝝ: aut pluriū cōplicatio dispōnū inquā nō hn̄tiuꝫ rōneꝫ ut cause opantes maxime vulnꝰ. sed sine quibꝰ nō obtinēt sanationē in 4° terrap. ꝫ sequēti caplō. Et magis de vulneribus dicet̄ infra. ¶ Tertia differētia sumit̄ a ꝓpꝛijs differentijs ipsius solutionis in tertio eiusdeꝫ: ut a magnitudine ꝫ puitate equalitate ꝫ inequalitate ꝓfunditate ꝫ supficie totalitate: ꝫ ꝭm partē rectitudine ꝫ obligtate: ꝫ id genus. ¶ A talibus aūt differentijs sumunt̄ iudicia ꝫ intētiones curatiue ꝫ auxilia: ꝫ modus cuꝫ quibꝰ cōplent̄. Unde Gal. 3° terrap. ꝙ ultra indicationes pꝛmas que nō sunt partes artis rōne digne cum idiotis existunt note: opoꝛtet cōsiderare super indicationes particulares ꝫ substantiā ꝫ vniuscuiusqꝫ particularū actum utilitatē atqꝫ positione: ex quibus ꝓcedēs medicus nō potētem sanare ꝑsciet: ꝫ ꝓ potēte suscipere sanitatē de auxilioꝝ inuentione ꝯsiderabit.

Cause lꝫ ꝭm Gal. in 2° de egritudine ꝫ sinthomate. uł̄r cause omiuꝫ solonum ꝯtinuitatis sunt hec quidem que extroꝛsum ꝓcedunt. Alie vͦ ex ipso coꝛpe. Nihilominus cause vulnerum recentium inquātuꝫ vulnera sunt quecūqꝫ extroꝛsuꝫ ꝑforare: aut cessare apta nata sunt. Et has specificauit Haliab. sermone 4° dispōnis regalis dum dixit. qm̄ cause he aut a coꝛporibus fiunt inanimatis ut ense iaculo lapide ꝫ simili. aut ab aiātis ut uenenosoꝝ punctura atqꝫ ferarū moꝛsus. ¶ Ex quibus sumit̄ alia differētia vulnerū ꝙ quedā sunt incisiones. quedā ꝯtusiones. quedā vͦ moꝛsure. A qua etiā sumit̄ curationis indicatio: per accidens tn̄: quia ꝓbatum est quarto terrap. ꝙ a dispōne sumitur indicatio. a causa vͦ pꝛmitiua tanqꝫ a non ente ꝫ tēpore significatio.

Signa vulnerum sensus ꝫ pꝛesentia demonstrat singularis. ¶ Quia iudicia vulneruꝫ ꝫ solutionum ꝯtinuitatis habent̄ per sciam substātie ꝫ actꝰ. Et utilitatis particularum ꝫ esse dispōnum ut superius est allegatum ꝓ tāto indicat Gal. in 4° terrap. ꝙ vulnꝰ ꝫ solones ꝯtinuitatis magne ꝫ foꝛtes nō modicum hn̄t periculū: fiūt enim foꝛtes tripl̄r. Uel ꝓpter pꝛincipalitatē patiētis partis. Uel ꝓpter malā morigerationē. Uel ꝓpter magnitudineꝫ dispōnis: ꝓpter qđ ꝫ percussionum quecūqꝫ in capite intra thoracem ꝫ uētrem appꝛehēdūt non paruuꝫ inferūt periculum: ꝫ maxime qn̄ simul percutit̄ quid interioꝝ. ¶ Sed ꝫ qm̄ male morigerate cito fiunt oēs que in articulis percussiones fiūt fere oēs: ubi enim sunt tenantes. Et nerui ꝫ in carne ꝫ ossuose regiones periculum est: ꝫ dolere ꝫ vigilare ꝫ spasmari ꝫ decipere. Et cum his quecūqꝫ magna fiunt vulnera ꝙ sutura indigeāt. ut supple que fiunt per totalem transuersuꝫ musculoꝝ pꝛincipaliū. Et que magnas uenas ꝫ arterias: ꝫ neruos atqꝫ medullas ꝯcutiunt maximū inferūt periculū. Pꝛimū cōsulit Gal. ex illo. 6. affoꝝ. uesicā decisam aut cerebꝛum: aut coꝛ: aut dyafragma: aut aliqđ intestinorum subtiliū: aut epar: aut uētrem moꝛtale. Secūduꝫ ex illis afforismis. 5. Quibuscūqꝫ ydemate idest tumores in vulneribus apparent non spasmantur. Et si in vulneribus magnis ꝫ foꝛtibus ydema non appareat hoc magnū maluꝫ. Et uocabat ulcera maligna: ut ipsemet Gal. exponit in cōmēto. vulnera que ꝭm capita uel fines musculorum: ꝫ maxime neruosorum fiunt.

¶ Juxta qđ aduertēdū ꝙ per periculum intelligit̄ moꝛs totalis coꝛporis: aut particularis mēbꝛi que est pꝛiuatio vite aut malefactio seu mēbꝛi ipotētia ꝑpetua: ꝫ icoꝛrigibilis que est ꝑuatio motꝰ ꝫ sensus: ꝫ ꝓpꝛie opatiōis ipsorum. Postqꝫ mēbꝛū nō dr̄ mēbꝛū: neqꝫ pars coꝛpis ꝓpꝛe sed denoiatiue ꝫ equoce uelut lapideus oculus aut ereus. 2° de aia. ꝫ 4° meteoroꝝ. Et istud est multuꝫ necessarium cyrurgico disponēti in cura de vulneratis: scire videlꝫ que vulnera sunt moꝛtalia: ꝫ que malefica.

¶ Pꝛo qbus est sciēdū ꝭm intētioneꝫ Gal. in 6° affoꝝ. in cōmento uesicā decisam. ꝙ vulnera: quedā sunt moꝛtalia ualde ꝫ necessario: quedā nō necessario: sed utplurimū. Et per oppositū: quedā sanabilia omnino: quedam utplurimū. Moꝛtalia necessario sunt vulnera substātie coꝛdis que interficiūt statim: ꝑcepto enim nature mādatur totꝰ sanguis ad coꝛ: ex quo fit emoꝛrosagia resolutio apostema: ꝫ oppilatio ꝓhibens delegare vitā ad vniuersum coꝛpus. Coꝛ vͦ diu nō pōt pati solutionē ꝯtinuitatis nec apata durante vita. ut ponit Aui. ¶ Amplius moꝛtalia necessario sunt vulnera magna ꝫ penetrātia substātiam cerebꝛi ꝫ epatis dyafragmatis: stomaci intestinorū graciliū renum trachee arterie meri pulmonis ꝫ splenis chistis fellis ꝫ omniū aliorū membꝛoꝝ pꝛincipalium: ꝫ ꝫ seruiētium membꝛis pꝛincipalibus seruitute necessaria ad vitam. Et causa est: quia de ipsis nulli sanantur ut rationabitur. ¶ Consequenter vulnera moꝛtalia non necessario: sed utplurimū sunt vulnera parua ꝫ supficialia

predictorum membrorum ⁊ penetrantia ad regionem ipoꝝ ⁊ capitũ musculoꝝ. Et causa est q: si bñ nõ tractent de ipsis contingit mors. si vo bñ sanarẽt: sicut ego vidi de parte posteriori cerebri: de qua exiuit parũ de sba cerebri: qd fuit cognitum per lesionẽ ⁊ memoriam quã post curã recupauit. Non tñ dico ꝙ viueret si exiret tota vna cellula: ut de illo cellario narrat Theodoricus. Nec Gal. dicit de illis duobus quos vidit plagatos sanari in samaria viuẽte magistro suo pelope ꝙ exiuerat sba cerebri: sꝫ solũ plagatũ fuerat cerebrũ. Neqꝫ de illo queꝫ ipse vidit sanatũ in smirnis. ut narrat in 8° de util. dicens ꝙ exiuit sba cerebri. Sed in altero uẽtriculoꝝ geminatorũ fuisse vulneratũ. Et cũ hoc uolũtate dei curatᵘ putabat. Si eni ambobus fuisset plagatᵘ pauco tpe durasset. ut dixit ex q̃ cõcludit gemiatiõis aliqrũ organoꝝ utilitatẽ ut supᵘ in anothomia fuit dictum. Et tam de isto q̃ꝫ de istis sanatio rara raroꝝ ualde fiunt ut in pallegato dicit cõmento.

¶ Causa quare vulnus cerebri ⁊ paniculoꝝ eiᵘ sunt mortalia mõ dicto: est q: ad lesionẽ cerebri: sequit lesio thoracis ⁊ mẽbroꝝ respiratiuoꝝ ex qua eucrasia corrũpit cordis in qua ex necessitate sequit aial totuꝫ perire. ut 5° de interioribᵘ. ait Gal. ¶ De epate etiã vidi vulnera pua circa lũbos sanari: nõ tñ pfunda: nec cũ depditiõe alicuius pticule ipsiᵘ: sicut idem Gal. testat. Cuiᵘ cãm reddit ipe in 5° interioꝝ. Quia pter depditionẽ nutricationis mortificat cor ⁊ perit aial: hoc tñ tpe fit ampliori. ¶ Vulnera dyafragmatis pcipue que in locis fiũt neruosis incurabilia sunt q: carẽt sanguine: ⁊ cũ hoc hñt ꝯtinuũ motum. Vulnera eni nõ curant nisi quiescãt ⁊ labia ꝯiungant. In carnosis tñ pticulis ꝯsolidata sunt multotiens sm ipsũmet Gal. 5° terrap. Vulnera pulmonis q: citissime apant etiã sunt icurabilia utplurimũ: eo q: nec ppa vulnerũ farmaca tãgere pñt ulcus. Et qñ mouet sm respirationes ⁊ agitat sm tusses. ¶ Vulnera etiã trachee arterie magna pcipue in pte cartillaginosa etiã raro curant: q: sunt dura ⁊ exanguia ⁊ ꝯtinuũ respiramẽtuꝫ per vulnus hñt. ¶ Vulnera etiã ysophagi magna nõ curãtur: q: trãsitᵘ cibi ⁊ potᵘ impediũt ꝯsolidationẽ. ¶ Vulnera etiã uenarũ organicaꝝ magna nõ curant: nisi raro pter eiᵘ magnã emorrosagiã perit spũs ⁊ vita etiaꝫ: q: nõ pñt sustinere timore suffocatiõis ligaturã necessariã ad restringẽdũ emorrosagiã. ¶ Vulnera stõci sũt mortalia mõ dicto ⁊ itestinoꝝ graciliũ pcipue circa ieiunuꝫ ⁊ mñcis renũ ⁊ uesice ⁊ fellis: q: sunt neruosa ⁊ exãguia ⁊ est locus ⁊ trãsitᵘ malignarũ humiditatũ: ⁊ eoꝝ puitus ꝯtinue vite est necessariᵘ: ⁊ cũ h medicamia ꝯuenienter nõ pñt applicari. ¶ Vulnera splenis ẽt cũ hẽat officiuꝫ toti neciuꝫ cũ sit alterũ epar: ut dixerũt multi: sunt piculosa. Sed nõ sunt ita periculosa: ut aliorum membroruꝫ.

¶ Vulnera ẽt penetrãtia ad itriseca mẽbrorũ iudicant mortalia: utplurimum pro tanto: quia aer qui ingredit ad ea sine alteratione offendit intrinseca mẽbra. Etiam quia per ea inspiratur spiritus ⁊ offenditur ⁊ debilitatur virtus. ⁊ cum hoc nõ possunt bene mũdificari. Et finaliter pariunt fistulas: ⁊ empimata cum quibᵘ moriuntur.

¶ Signa vulnerationis istoꝝ membrorum: ⁊ multa que omittunt rõne breuitatis dicent inferius in suis locis.

¶ Amplius vulnus ⁊ pũcture que fiunt in capitibᵘ musculoꝝ: ubi sunt nerui satis denudati ⁊ chorde ⁊ ligamẽta ad tres digitos ppe iũcturã ⁊ timpora sunt mortalia utplurimũ in 3° tegni. ¶ Nerui vo ⁊ tenãtos pũctura parata est uocare spasmos: pter plurimũ sensuꝫ quẽ referunt ad cerebrũ. Et per ꝯñs mortẽ. Et causa est nocumẽtũ qd uenit a cerebro mẽbris respiratiuis ut supius est dictuꝫ. Et propter hoc dicebat Hyppo. in 5° affoꝝ. In vulnere spasmus supueniẽs mortale. Nõ necessario: sed utplimũ ingt Gal. in cõmento. ¶ Mẽbra pticularia iudicantur mortalia: qñ pncipales uene ⁊ arterie ⁊ ossa per vnde viuificabant ⁊ nutriebant ⁊ sustẽtabant penitᵘ sunt icise ⁊ destructe: ⁊ incipiũt nigrescere mollificari ⁊ cadauerari ad modũ estiomeni ut in icisione brachioꝝ ⁊ tybiarum.

¶ Mẽbra etiã iudicant malefica: ⁊ ipotentia ppetue qñ nerui chorde ⁊ ligamẽta que regebãt ea sũt abscissa: ⁊ penitᵘ destructa ⁊ pdũt icõtinẽti opationẽ suã ⁊ icipiũt arefieri ⁊ desiccari. ¶ Vulnera vo sanabilia oĩno sunt que sunt in euchimis corpibᵘ: ⁊ in locis carnosis paucorum neruoꝝ ⁊ uenarũ nõ magne capacitatis neqꝫ pfũditatis. Et causa est: q: ad ea nõ debet sequi febris: neqꝫ mala accidẽtia dũtaxat ꝙ bñ regant. Et ideo est bonum ꝙ in dispõnibus taliuꝫ: tu dicas hoc: ⁊ etiam dũtaxat ꝙ aliud nõ supueniat qd de psenti nõ apparet: neqꝫ regulariter uenire ꝯsueuit. ¶ Vulnera sanabilia utplurimũ que cum quadam differẽtia dicta sunt mortalia utplurimũ. Et iõ indifferẽtia ⁊ media: ⁊ sm tertiũ significatuꝫ neutra sunt vulnera in capitibᵘ musculoꝝ: ⁊ cranei ⁊ thoracis ⁊ uentris. ¶ Et causa est quia si tractãtur bene ⁊ artificialiter ⁊ adhibeatur bona diligentia ⁊ infirmus sit obediẽs. Et habeat que necessaria sunt ab extra possunt curari. si vo non interficere. Et ideo in dispositionibus talium de h caute oportet facere mentionem. Attẽde tamẽ in tua depositione ꝙ tu de videndo vulneratuꝫ ⁊ ipsa vulnera habeas preceptuꝫ de curia: ⁊ quomõ nomines vulnera: ⁊ loca vulneruꝫ: ⁊ reddas causam tue depositionis. Nõ sis tamẽ rogo te in iudicãdo ⁊ deponendo uelox ⁊ subitus: sed deliberatus ⁊ preuisus. Scriptũ enim est a patre nostro Hyppo. Judiciũ difficile. Et lꝫ ut infra dicet de vulnere capitis: terminus ultimus vulneruꝫ sit quadraginta dierũ: pmus infra septem: medius ad noueꝫ iuxta formã acutoꝝ morboꝝ. Nihilominus in suspectis vulneribus expectãda est ad deponẽdum ⁊ iudicãdum dies septima: eo quia cõmuniter infra tale tempus cõsueuerũt apparere accidentia: ⁊ bona ⁊ mala: sed de febre sincopi alienatione spasmo ⁊ cõsimilibus. Et interim cõsideran de sunt opationes virtutũ per pulsuꝫ per urinam per uomitum ⁊ per alia expulsa. Cõsiderãdus etiã est appetitᵘ ⁊ tolerãtia ⁊ aspectus vulnerati ⁊ cõsimilia. Et sm ꝙ inuenies iuxta doctrinã Hyppo. ⁊ Gal. in pnosticis cõpares roborem virtutis ⁊ egritudinis. Et de hoc facias nisi capitulum: ⁊ clauem totius pronosticationis. Judiciũ mortuorum ⁊ saluandoꝝ cum quo iudices ⁊ deponas.

¶ Nec ualet si diceret ꝙ non fuisset mortuus cuꝫ toto malo regimine mũdi. si nõ fuisset vulneratus: quia nec etiã mortuus: si uoluisset: ⁊ ea que sunt rõnis fecisset. Oportet enim nõ solũ seipm pbere: sed ⁊ patiẽtem. Licet eniꝫ de his que fiũt a fortuna sit ars curatiua: nõ tñ est ars pseruatiua in 3° tegni. Natura humana multiplr est puanda. Et sic ex se diuersis periculis subiecta: ut in alia dicit facultate. ¶ Est aũt etiã intelligẽdũ sm Aui. in 4° de extractione sagittarũ: ꝙ lꝫ vulnera sint mortalia: pter hoc nõ est dimittẽdũ: quin homo faciat sm rõnem illud qd erit faciẽdũ: dũtaxat ꝙ cyrurgicus sit bñ requisitᵘ. ¶ Sꝫ pmittat bona pnosticatio pter uerba stolidoruꝫ: eo q: multotiens sanant aliqui absqꝫ spe mirabiliter. Et si nos dimitteremus/accideret mors: ⁊ pportionarem ad paucitatem misericordie ⁊ pietatis.

¶ Vlterius scies ꝙ vnitio in organicis partibus est ipossibilis in 3° tegni. Et causa est: q: incisicis oĩno poris per vnde ueniebat nutrimẽtũ ⁊ vita ⁊ sensus ipsi mẽbro organico sm nouuꝫ Cõmẽtatorem supra tegni incontinẽti expirant spũs ⁊ virtutes pter magnã subtilitatẽ quã habẽt qd non ꝯtingit in aialibus impfectis ⁊ plantis nõ pter repugnantiã medicaminũ. ut dicebat Haliab. in cõmento. ¶ Preterea vnitio possibilis est in carne sm intẽtionẽ pmã. In osse vo sm itẽtionẽ scdaꝫ. Vocat aũt pma intẽtio qñ ꝯiunguntur diuisa sine medio etherogeneo: sed cum rore nutrimentali qui per modicã ꝯuersionem fit caro consimilis: ⁊ vniformis priori.

¶ Scda intentio uocat qñ ꝯiungunt diuisa per medium

etherogeneum: sicut erarius ꝯsolidat plumbum. ut dicit predictus Cōmētator. Et istud medium dicit porus sarcoydes: qḋ fit ex humore magis grosso ꝗ̃ carnis: ⁊ minꝰ grosso ꝗ̃ ossis. Et causa quare os nō ꝯsolidat ꝰm intentionem ꝑmā est durities ipsius: ut ponit Gal. in textu. q: sola humida uniunt ꝑma unione: ⁊ debilitas ṽtutis nutritiue alteratiue cum sit ꝑticule frigide. ut dicit Cōmentator nouus supdictus. Nō carētia mãe spermatice: ut dicebat Hallab. q: ossa semꝑ hn̄t nutrimētum spmaticum per ꝯuersionē supple ⁊ assimilationē. ¶ De neruis ⁊ uenis dicit Aui. auc̄te Gal. in 5° terrapen. ꝙ se hn̄t medio mō: ꝰm ꝙ ipa sunt mediocria inter duritiē ⁊ mollitiem. Un̄ incarnant qn̄ sectio est parua ⁊ corpus est humidū: ⁊ nō incarnant in diuersificato ab eo. Unde Gal. ubi supra. videt aūt experiētia attestari rōni. In infantibꝰ aūt ⁊ mulieribꝰ vidi ꝯsolidari arteriā ꝓpter humiditatē ⁊ mollitiē corporū. Et in uno iuuene breuez hn̄te diuisionem. Et hoc ꝯfirmat auc̄te Hyppo. in 6° afforismoꝝ cum decisum fuerit os: aut cartilago: aut maxille tenues: aut preputiū: nec crescit neq̃ conglutinat. Neq̃ ualet instantia de osse puerili ꝙ est possibile cōsolidare: ut ponit Gal. in 3° tegni. q: mollitiē habet ⁊ ṽtutis fortitudinē ꝓpter ꝓpinquitatē natiuitatis. ¶ Nec de dentibꝰ q: generant ⁊ nō solum in pueritia: sed in alijs etatibꝰ: q: nō generātur ex materia ordinata: sed ex supfluitate nō a virtute ꝑma informatiua: sed nutritiua inducēte actum ḡnatiue. ut dicebat Albertꝰ bonon̄. in lectura afforismoꝝ. ¶ Ultimo iudicat Hyppo. in 6° affoꝝ. ꝙ ydropicis que i corpore fiūt ulcera nō facile sanant. Un̄ Aui. ⁊ solutio quidem ꝯtinuitatis ⁊ ulceratio ⁊ his similia: cū in mēbro fuerint bone cōplexionis cito sanant. Et cū fuerint in mēbro male cōplexionis lōgo resistūt tpe: ⁊ quāto plus cuz in corpibus cōtingunt eoꝝ que patiunt ydropisim ⁊ cōstructionis malitiā ⁊ lepꝛā. ¶ P. in 5° affoꝝ. ulceribꝰ frigidū mordax cutē indurat dolorez sine sanie facit ⁊ rigores ⁊ passiones iducit. Judicat ꝙ solōnes magne male curate: maxime ex iuncturā inducūt maciē in ꝑticula sequēte. ¶ Et hoc est ꝓꝑ oppilōnē ⁊ virtutis debilitatem. ut dictū est: ⁊ dicet. ¶ Multa alia iudicia opꝫ ut seruentur in caplis singularibꝰ: ⁊ in tractatu ulcerū in quibꝰ cōmunicāt ulcera ⁊ vulnera. ut dicet infra iussu dei ⁊c̄.

Curatio Intētio cōis omni solutioni ꝯtinuitatis est unitio ut in 3° tegni. ⁊ est indicatio ꝑma omnibus nota abesse egritudinis que precipit abijcere contrarium per suum contrarium sumpta.

¶ Que qḋē intētio generalis ⁊ ꝑma ꝑficit a duobus a nā tanq̃ a ꝑncipali agente operāte cum suis ṽtutibus: ⁊ nutrimēto cōuenienti a medico tanq̃ ministro operāti cum quatuor intentionibus ad inuicem subalternatis.

¶ Prima ꝑcipit remouere ex̄nea: si qua sint iter disticta.

¶ Scd̄a adducere ad inuicem ptes distinctas distantes.

¶ Tertia conseruare partes replasmatas: ⁊ ad inuicem in unum adductas. ¶ Quarta custodire ⁊ ꝓseruare membri fbam. ¶ Sed quinta docet corrigere accidentia.

¶ De ꝑma intētione que est remouere extranea.

Primum cōplet si solutio nō est apta ⁊ aliqḋ ex̄neū fuerit inter ptes: utputa squamula ossis sepata pūgens aut aliqḋ infixū ut sagitta seu aliḋ ex̄neū ut spia ꝙ aptat: ⁊ si est apta sufficiēter ꝙ remoueatur ⁊ ex̄hat leuiter ⁊ absq̃ dolore cū digitis: aut picecarolis: aut tenaculis: aut cū aliquo igenio ꝑ teipm inuēto

¶ De igenio ex̄ctionis sagittarū ⁊ alioꝝ infixoꝝ.

Extrahuntur enīz infixa per inuētionē ingenioꝝ. ¶ Et modus iueniendi habet per ꝯsiderationē nature: ⁊ diūsitatē infixoꝝ: ⁊ per ꝯsiderationē nature ⁊ diūsitatē mēbrorū. Ex quibꝰ duobꝰ ex̄hit tertium. s. modus ex̄hēdi ⁊ instroꝝ inuētio ⁊ diuersitas infixoꝝ: lꝫ sit ifinita ⁊ certis lr̄is nequeat scribi. Et ꝓꝑ hoc est ꝯsiliū ꝙ examinent forme ꝓiectorū ab inimicis. Nihilominus Aui. sub diuisiōe octuplici ea cōprehēdē conat: de qbus accipio grā breuitatis cōmuniores. Infixoꝝ quedā sunt ferrea: quedā spinosa: quedā ossosa aut alterꝰ nature. Itē quedā plana: quedā barbulata. ¶ P. quedā hn̄t doleā in qua itrat lignū: quedā clauum qḋ itrat lignū. Amplꝰ quedā sunt uenenosa: quedā nō uenenosa. ¶ Diūsitas mēbroꝝ habet per anothomiā: q: quedā sunt ꝑncipalia: quedam nō ꝑncipalia. Et quedā carnosa in qbꝰ debilr ifigunt: quedā ossosa in quibꝰ firmiter adheret infixū. ¶ P. quedā sunt apparentia in qbꝰ parū ꝓfundat infixū. Quedā sunt ꝓfunda: in qbus submergit infixū. imo aliquotiēs tn̄ ꝓfundat ꝙ uenit ad partē oppositā. ¶ Instra que ab his inueniunt: lꝫ sint multa: octo tn̄ apud me sunt magis coīa. Primum sunt tenacule Aui. ⁊ sunt semilunares dentate. 2m est tenacule Albu. ⁊ sunt ad modū rostri auis dētate. 3am tenacule canulose pro sagittis barbulatis. 4m est terebella reuersata ad capiēdā cānā ferri. 5m tn̄ est terebella directa ad ampliādū ossa. 6m sunt incisoria ad ampliādū carnez ut facilꝰ infixa ex̄hant. 7m impellētia cōcaua ⁊ surda. 8m est balista. ¶ Modus aūt operādi qui a ꝑdictis oritur est talis. Qz si infixū in ꝑmo occursu nō pōt salubriter ex̄hi debet dimitti usq̃quo caro marcescat ⁊ putrefiat. Et tunc eū circūuoluēdo ⁊ mouēdo illuc istuc leuius ex̄het Nō obstāte dicto Henrici: qui ꝓcipit ꝙ statim ex̄hātur: q: ita uolunt Aui. ⁊ Albuc. ⁊ Brunus. deide vulnus debet ꝓcurari ut alia vulnera: nisi ꝙ sanguis alteratꝰ ab infixo debet expelli ut vulnus a putrefactiōe securet: ⁊ debet ifundi cū oleo calo: maxime si dubitat de dolore. Si aūt fuerit toxicatū ꝓcuret ut morsure uenenatoruz. Et si nō pōt leuiter ꝑ modū dictū hēri de armato patiēte ⁊ ꝓparatis ꝓparādis: ⁊ facta ꝓnosticatione: si est necesse iux formā datam capiat cuz tenaculis cōmunibus circūuoluēdo ⁊ trahat. Et si ille nō ualent capiant alie fortiores. Et si sunt barbulate apprehēdantur barbule cum canulatis. Si lignum exiuit de dolia cum terebello reuersato imisso in dolia extrahat. Et si aliter non possunt ex̄hi elarget foramen carnis si est possibile cum rasorio ⁊ ossis cum terebellis directis: aut cum trepanis: ⁊ ut dictuz est ex̄hat. Et si hoc nō ualet liget balista cum tenaculis: ⁊ patiēte bene firmato dispet balista ⁊ extrahet. Si autē sagitta est inuersa ⁊ nō pōt ex̄hi per ptē per quā intrauit impellat cū impellētibus ꝯcauis: aut surdis ad partē oppositā. Et si cōmode pōt fieri per illā ptem ex̄het. Si ṽo nō est possibile dimittat quousq̃ nā eam ex̄hat aut manifestet. ¶ Albu. ṽo narrat multos in qbꝰ sagitte diu steterūt occulte: qui cū eis vixerūt lōgo tpe absq̃ nocumēto: ⁊ in aliquibus alique fuerunt per nām manifestate ⁊ ex̄cte ⁊ sanati fuerūt. ¶ De istis incantationibꝰ ⁊ plurijs nicodemi que ponit Theodoricus ⁊ Gilbertus non curo. ¶ De medicinis ex̄hētibus infixa opatus suꝫ in spinis ⁊ arestis ⁊ lapidibus ac vitris: ⁊ in ossium frustulis. ¶ Et inueni ꝓprū medicamē sumptū ab Aui. qḋ. ℞. fermēti mellis: aut sordiciei alueoꝝ. an̄. lb. 5. visci q̄rtā. j. armoniaci. quartā. 5. olei. q̄rtā. j. fiat emplm̄. ⁊ desuꝑ apponat. ¶ Rogerius asserit ꝓbatū ꝙ radix arūdinis trita cum melle apposita suꝑ fixum ipm ex̄hit sine dolore. ¶ Plura alia in antidotis ponunt: ⁊ ita cōplet ꝑmum.

¶ De 2a itētione que est remouere partes distātes.

Secundū cōplet cū manibꝰ trahēdo ⁊ ꝯiūgendo ptes distātes ⁊ mēbrū idolorosū quo poterit plasmādo ut infertus in speciali dicetur.

¶ De 3a itētione que est ꝯsuare in unū ptes replasmatas.

Tertius cōplet cum bona ⁊ decenti ligatura ⁊ situatione debita ⁊ sutura si est necesse.

¶ De modo ⁊ qualitate ligandi.

Circa quem est sciēdū ꝙ ꝰm itētionē Aui. in 4° tripx est ligatura. incarnatiua expulsiua ⁊ retētiua. ¶ Ligatura incarnatiua competit

vulneribus recẽtibus ⁊ fracturis:⁊ fit cum binda a duo
bus capitibus plicata ligata usq; ad mediũ incipiẽdo ab
opposita pte loci soluti ducẽdo vnũ caput ꝟsus ptẽ supi/
orẽ mẽbri:⁊ aliud ꝟsus ptẽ inferiorẽ capiẽdo de ptib⁹ ad
iacẽtib⁹ quãtũ videbit expedire stringẽdo plus sup locũ
lesũ q̃ in ptib⁹ adiacẽtib⁹. Caueat tñ a nimia strictura:
⁊ nimia laxatione. ¶ Termin⁹ sit bona ĩfirmi tolerãtia.
Capita autẽ binde suant. Et si necesse sint plures binde
ponant.⁊ per eundẽ modũ uoluant:per istũ aũt modũ
ligãdi vnũ labiũ cũ alio ꝯiungit ⁊ apatio ꝓhibet.ut 6°
terrap. ꝓbat. Nõnulli vo adaptãt pãnũ duplicatũ ⁊ stri/
gẽdo suũt eũ supra locũ solutũ. ¶ Ligatura expulsiua cõ
petit ulcerib⁹ ⁊ cauernis ad expellẽdũ mãm de fundo:⁊
ad defendẽdũ ꝙ altera mã nõ ueniat in loco:⁊ fit cũ bin
da ab vno capite plicata. Incipiẽdo a pte iferiori ipsius
mẽbri ibi forti⁹ stringẽdo:deide reuoluẽdo ꝓcedit usq;
ad ptẽ superiorẽ. Dico aũt supiorẽ ptẽ.ut Gal. 5° terrap.
eaꝫ que est ꝟsus cor siue epar a quib⁹ oriunt oia mẽbra.
Ego aũt talẽ bindã in mẽbris iequalib⁹ uelut sunt tybie
adapto scindẽdo eã ab vna pte de palmo in palmũ ⁊ su/
endo ⁊ eã psilãdo rigide a pte arcuata ⁊ incisa laxe a pte
dorsi ⁊ nõ icisa:⁊ ligando ptẽ largã dorsalẽ teneo uersus
grossum mẽbri partẽ curuã icisam ꝟsus ptẽ graciliorez.
Quot aũt bona fecit mihi ista ligatura in ulcerib⁹ uarici
bus:⁊ in flegmonib⁹ tybiarũ nouit de⁹. ¶ Ligatura re
tinẽs medicamia cõpetit mẽbris in qb⁹ nõ põt fieri stri/
ctura:neq; alia ligatura:ut in collo ⁊ in uẽtre ⁊ in oibus
apatib⁹ ⁊ dispositionib⁹ dolorosis:⁊ fit cũ binda vni⁹ ca
pitis:aut multorũ capitũ siue brachiorꝫ icipiẽdo sup locũ
lesum ligãdo in opposito eiusdẽ. ¶ Modus disligãdi
sit suauis:⁊ indolorosus:⁊ si ligamẽta nimis se teneãt tñ
madefiant cũ vino usquequo separent. ¶ Insup vult
Gal. ꝙ binde fiãt de pãno mundo late ⁊ longe ꝑm nãm
pticularũ:ut que ligãt humerum in latitudine sex habe/
re debẽt digitos transuersales. Que coxã qnque.que ty
bia q̃tuor.que brachiũ tres.que digitũ vnũ:longitudo sit
ꝑm reuolutionũ necessitatẽ. In hoc eni multũ facit inge
niũ medici:qȯ artẽ adiuuat ⁊ naturam operantem.ut di
cit Damascenus. Et scientia plasmationis mẽbrorum:⁊
hoc est qȯ dicebat Gal. in 4° terrapẽ. ligare enim ulce/
ratam particulam non cõtingit bene aliquem absq; hoc
ꝙ sumat indicationem a plasmatione particularum.

¶ De modo ⁊ qualitate suendi.

Circa quẽ est sciẽdũ ꝙ sutura est tripˣ. icarnatiua:re
tetiua sanguinis:ꝯuatiua labiorũ ad tempus.
¶ Sutura icarnatiua que cõpetit in oib⁹ vulnerib⁹ elõ
gatorũ labiorꝫ:si pñt approximari in quib⁹ nõ sufficit so
la ligatura que nulla hñt extranea inter labia:⁊ sunt recẽ
tia uel antiq̃ renouata per scarificationẽ ⁊ pellis remotio
nez.ut dicit Haliab. ꝙ fit qntuplr. vno modo cũ filo forti
eq̃li ⁊ plano ut sericino. In coib⁹ vulnerib⁹. ꝑmũ pũctũ
ponẽdo in medio vulneris:⁊ aliũ in medio spatio cuius
cũq; lateris:⁊ ita ꝓcedẽdo in spatijs iter duo pũcta faci/
endo pũctũ quousq; sutũ sit cõueniẽter. Qȯ erit qñ iter
duo pũcta spatiũ vni⁹ trãsuersalis digiti remanebit. Ac⁹
sint longe plane ⁊ linite in cuspide triangulate in cauda
ꝓpter locare filũ ut nõ impediat transitũ cauate. Canula
hebeat fenestrata cuꝫ qua appodiet altera pars labij ut
nõ uaget in imittẽdo acũ:⁊ ut per fenestrã possit uideri
qñ trãsiuerit acus:⁊ tũc trahat acus ⁊ filũ appodiãdo la/
biũ iuxta filũ cũ tasta:ut trahẽdo filũ labiũ nõ sequat. Et
liget p° cũ duab⁹ iuolutionib⁹. ⁊ 2ᵃ cuꝫ vna:deinde filũ
scindat remote aliquãtulũ a nodo. ¶ 2° mõ fit sutura in
carnatiua cũ acub⁹:aut cũ asta plume introducta cũ acu
in vulnerib⁹ magnis ꝓfundis:quorꝫ labia sunt multum
sepata. Acus islat islatas tot quot sunt neċe imponẽdo
eas cũ filo reuoluẽdo:sicut faciũt mulieres qñ sup mani
cas acus reseruãt islatas ⁊ remanẽt usq; ad vulneris cõ
solidationẽ. ¶ 3° mõ fit sutura icarnatiua cũ canulis eq̃li
bus factis de stupis bñ tortis gracilib⁹:nec ut palea lon/
gitudis ut digitorꝫ vncia aut de asta plume que qdẽ cõ/
petit in locis qñ uolum⁹ ꝙ sutura duret lõgo tpe:⁊ fit qñ
mittit acus islata per ambo labia:deinde retornat acus
per idẽ foramẽ usq; ad hoc ꝙ remaneat vna ansa in qua
ponit vnũ de capitib⁹ canule ⁊ postea caude duorꝫ filorꝫ
stringunt ⁊ ligant sup capite alio canule: ⁊ ibi scindunt
capita filorꝫ:⁊ remanet canula usq; ad pfectã cõsolidati
onẽ. ¶ 4° mõ fit sutura icarnatiua ꝑm Gal. cuꝫ hamis ⁊
debẽt eẽ parui ꝑm mẽbrũ ab utraq; pte curuati ⁊ ifigẽdo
in vno labio ducat labiũ ad alterũ labiũ:⁊ in illa ẽt figat
ut faciũt retõditores pãnorꝫ. ¶ 5° mõ fit sutura icarnati/
ua cũ pãnis:⁊ ꝯuenit in locis in qb⁹ uolumus ꝙ cicatri/
ces nõ appareãt ut in facie. Et sic fit ꝙ recipiunt due spe
cie triãgulate magne ꝑm mẽbri quãtitatẽ ⁊ liniunt cuꝫ li
nimẽto iuiscatiuo facto de puluẽ san. dra. thuris masticis
sarcocolle picis farine uolatilis molẽdini icorporata cũ
ouorꝫ albumie:ita ꝙ applicet quelibet petia in q̃libet la
tere vulneris ꝑm distãtiã vni⁹ policis. Et postq̃ erunt
desiccate suant petie cum sbtilitate ⁊ adherebunt labia.
¶ Sutura restrictiua sanguis fit cũ acubus ⁊ filo itrãdo
⁊ reuoluẽdo sicut suunt pelles:⁊ hoc qñ alie suture non
pñt fieri pp magnũ sanguis ipetũ. In vulnerib⁹ uenarũ
ista ẽt est utilis ad suendũ itestina ⁊ pãnicl'os ⁊ loca car/
ne denudata:suspecta tñ est:q: rupto vno puncto cetera
relaxant. ¶ Seruatiua sutura fit ut alie:ſꝫ nõ est ita strẽ
cta:q: nõ fit nisi ad manutenẽdũ labia q̃usq; vulnus sit
firmatũ. Et ꝯuenit vulnerib⁹ dilaceratis:⁊ in qb⁹ depdi/
ta est caro ad appropinquãdũ ptes ut citius ꝯsolident ⁊
in qbus est in ꝓcessu aliqd exhẽdũ. ¶ Tẽpus remouẽ
di suturã est qñ cõpleuerit finẽ suũ. ¶ Modus remouẽ
di est ꝙ ponat aliqua tasta sub puncto:⁊ supra tastã scin
dat filum ⁊ ponendo tastam super labium:per quod ex
trahitur ne dilaceretur extrahendo.

¶ De modo ⁊ qualitate plumaceolorꝫ.

Quia plumaceoli siue puluilli faciũt ad appodiatio
nẽ ⁊ cõpressionẽ partiũ dissolutarũ:⁊ ad con/
fortãdũ calorẽ nãlem mẽbri diñũcti:⁊ ad ꝓhibẽdũ ꝯue/
dinẽ ligamentorꝫ pro tanto de ipsis est hic tractandum.
¶ Est tñ sciẽdũ ꝙ q: antiqtus fiebãt de pluma inter pã/
nos suta talẽ assumpserũt denoiationẽ:q: cuꝫ oportebat
eos sepe renouare erat tediũ adiuẽtũ est eos facẽ de stu
pis canapinis p̃cipue bñ pectinatis ⁊ mũdatis:aliqtiẽs
fiũt de lana siue de cotone. Multi vo loco iporꝫ applicãt
pãnos suaues duplicatos aut triplicatos aut spõgiã ad/
aptatã. Et ponunt due uel tres uel plures:sicut videt ex
pedire. ¶ Et aliquotiẽs applicant sicci aliquotiẽs ma/
defacti ⁊ isusi cũ albumie oui uel cũ vino uel cũ oxicra/
to. Et aliquotiẽs cũ oleo ꝑm ꝙ dispõ reqrit: ⁊ sunt triuꝫ
formarum triangulati triplici ꝑm ꝙ laudat Aui. ad icar/
nandum vnum in latere cuiuslibet labij supra ipsuꝫ vul
nus seiungendo. ¶ Sunt etiam rotundi qui ponunt
sicci super alios ad cõseruandum calorem nãlem: ⁊ ad
imbibendum sordem. ¶ Sunt etiam quadrati qui po/
nunt ad ꝓhibendum lesionem ligamentorum.

¶ De modo ⁊ qualitate tẽtarũ ⁊ lichiniorꝫ.

Circa quod est sciẽdũ ꝙ tẽta siue lichinium in solis
octo ponimus casibus. ¶ Primo in vulneri
bus que uolumus elargare mũdificare:aut aliquid a fũ
do extrahere:ut sunt vulnera ꝓfunda que hñt necessita/
tem contra aperiẽdi:ꝓpter ꝟcorẽ qui ꝯgregat in fundo
⁊ in spatiositate sua. ¶ Scdȯ in vulnerib⁹ ꝯcauis in q/
b⁹ debem⁹ carnẽ gñare. ¶ 3° in vulnerib⁹ ab aere altera
tis que opꝫ mũdificare. ¶ 4° in vulnerib⁹ ꝯtusis. ¶ 5°
in apostemosis. ¶ 6° in morsuis ¶ 7° in vulneribus
in quibus circa ossa est operandum. ¶ 8° in vulneribus
ulceratis. ¶ In oibus autẽ alijs vulneribus siue tentis
⁊ lichinijs ad ꝯsolidandũ intẽdimus. ¶ Propter qȯ est
sciẽdũ ꝙ tẽte ⁊ lichinia sumũt diuersitatez a fine pro que

ſiūt:qꝛ quedā fiunt ad mūdificādū vulnera: ⁊ iſta fiūt de
carpia ſuauis pāni p̄cipue veteri. ¶ Quedā fiūt ad tenē
dū apta labia:⁊ illa fiūt de ſtupa bñ mūdata:aut de petijs
pāni ſup̄dicti:aut de bōbace ut faciebat Raſis:aut de cā
na eris uel argēti pforata ut in narib' pp aerē. Et in vul/
nerib' ꝓfundis ꝙ ſanies pſe exeat ⁊ nō icludaṫ. ¶ Que
dā fiūt ad ampliādū orificiū vulneris ⁊ illa fiūt de ſpōgia
bñ torta:aut de radice gentiane. Foꝛa lichinioꝝ debet eē
equalis:tentarū vō inequalis ad modū cauillarum. Et
aliquotiens applicantur ſicce:aliquotiens intincte in ali
quo vnguento:ſm ꝙ videtur expedire.

¶ Reliqua tangentia p̄dictas opationes īgenio opantis
relinquaṫ. Nam repꝛehēdendus eſſem ſi te tua docerē
in p̄mo ad glauconē:⁊ ita perficitur tertia intentio.

¶ De emplaſtratione.

Quarta itentio que eſt cuſtodire mēbꝛi ſbam ⁊
ꝓhibere dolorē apationē ⁊ cetera acci/
dētia cōpleṫ emplando ⁊ liniēdo mēbꝛū cū albuminib'
ouoꝝ ⁊ reb' fridis. ut dicit Raſ. in p̄mis diebus. ¶ Et
poſt cū vino groſſo ſtiptico ⁊ cū aptiōib' ⁊ ꝯ opōnib' ⁊
figura apta ⁊ ſlōmādo ⁊ euādo qñ erit neceſſe:⁊ cū bo/
na ⁊ artificiali dieta. Nō obſtat qđ alij dicūt ꝙ vulnus in
quātū vulnus nō idiget iſtis:qđ ꝯcedēduꝫ eſt in paruis
actionib' ⁊ in coꝛpib' eucraticis que ubi ſunt querat dñs.
Jn magnis aūt actionib' ⁊ in coꝛpib' cachochimijs ad p̄
ſeruādū accñtia eſt necēu p̄dicta ꝯueniēter oꝛdinare:⁊ h̄
dicebat. G. in 6° terrapē. ſupponaṫ ꝗs deuenire ad nos
pūct':⁊ ſup. vulnerat' ⁊ diſiūct' hic hō. ſi boni ulceris. i.
eucrati fuerit abſqꝫ farmaco trāſibit ⁊ nihil patieṫ pꝛaui.
Si vō ulceris p̄ui uł mali. i. cachochimi fuerit p̄° q̄dē do
lebit:poſt h̄ aūt iā pulſabit iſlāmabiṫ p̄ticula. Jn oi autē
mēbꝛo carnoſo ſūt nerui ⁊ uene que p̄parāt ad ea mala
⁊ iō Hyp. accñtia dicebat p̄° ꝓnoſticoꝝ de meliorib' re
bus eſt uti p̄uiſiōe. ¶ De ſlōmia ⁊ euōne.

De ſlōmia ꝯſulunt ſapiētes Raſ. ⁊ Alb. ꝙ ſi ſanguis a
vulnē nō exiuit ſufficienter ꝙ fiat ſlōmia:⁊ fiat de
parte oppoſita. ¶ Nā purgatio per antipariſtaſiꝫ in 4°
terrap. multū placuit Hyppo. ¶ De uentre.

Si fuerit ꝯſtipatus fiāt ſuppoſitoria aut cliſteria
aut adminiſtreṫ aliqđ lenitiuuꝫ de caſ
ſiaſiſt. aut de māna. ¶ De potionibus.

Que ꝯſueuerūt adminiſtrari vulneratis:dico ꝙ nō
ꝯſueui dare aliquā potionē in vulnerib' recēti
bus:qꝛ calide ſunt ⁊ apitiue ⁊ cōmouēt ſanguinē ⁊ p̄pa/
rāt vulnus ad apa ⁊ ad fluxū. Jn antiqs tñ ulcerib' inſi
ſtulatis ⁊ cācerātis necnō ⁊ in ſanguie ꝯgelato in iterio
rib':ac in ſanie ꝯgregata in pectore ⁊ in glādulis itriſe/
cis ⁊ crepaturis ut in ſuis capłis diceṫ:quādoqꝫ cōceſſi.
¶ Antiq tñ ut Rogeri' q̄tuoꝛ magiſtri idifferēter admi
niſtrabāt potionē oib' vulnerib' ⁊ fracturis cōpoſitis ex
rubea maiori in plus ⁊ ex ꝯſolidis plātagie tanaceto ca/
nabo caulib' rub. herba robti pede colūbino gariofił. li/
gua canis pimpinella piloſella ⁊ ꝯſilib'. Et exhebāt ſuc
cū aut decoquebāt ea cū aq̄ vino ⁊ melle:⁊ dabāt q̄libet
mane q̄rtā. ʒ. ⁊ deſup foliū inuerſuꝫ caulis rubei de ma/
ne ⁊ ſero ponēdo ligabāt. Et aſſueuerūt tales emperici
ꝙ ſi potio euomiṫ malū ſignū eſt. Et ſi retineṫ bonū. ⁊ ſi
exit talis q̄lis fuit per vulnus:ita iuuet eos de'. Peius
eſt de Theodorico ⁊ Hērico qui pigmētū foꝛtiſſimuꝫ iu
bēt dare vulneratis recēter in capite ⁊ in pectore:neſcio
vnde uenit iſta inſania. Scio uere ꝙ Gał. non p̄cipit.

¶ De dieta vulneratoꝝ.

Dieta oium vulneratoꝝ ⁊ diſſolutoꝝ in p̄ncipio uſ
qꝫ ad ſeptē dies in qb' ꝯſueuerūt eē ſecuri a
febꝛe ⁊ apate debet eē tenuis frida ⁊ ſicca p̄cipue ſi pati/
ens fuerit repleṫ': iuuenis:⁊ aer ſit calidus. ¶ Subtra/
haṫ ḡ ſibi vinuꝫ p̄cipue purum ⁊ carnes groſſe ⁊ piſces
groſſi panis azimus male coct' caſeus ⁊ fruct' allea ⁊ ce
pa ſinapis ⁊ oēs ſpēs acute ⁊ oēs res ſalite ⁊ acetoſe. Et
utaṫ pulliſ p̄dicib' auiculis p̄uis alteratis cū aq̄ roſata:
utaṫ ēt auenato oꝛdeato amigdalato ſpinachijs boragib'
lactucis plātagib' bꝛodio ſimplici aut cōpoſito cū ouis.

¶ Potus ei' ſit aqua bullita in qua ſit infuſus panis groſ
ſus:aut aqua oꝛdeo:aut aqua cū modico vino groſſo ſti/
ptico. parū cenet. Quieſcat. a mulierib' ſumme caueat.

¶ Poſtqꝫ aūt ſecurat' fuerit ab apate ingroſſeṫ dieta ⁊ re
deat ad ꝯſuetudinē ſuā paulatine:utaṫ ḡ tūc bono vino
bonis carnib':gallinarū caponū ⁊ caſtratoꝝ:⁊ oibus bo
nuꝫ ſanguinē gñantib' ⁊ reparātib' nām. ¶ Et ꝙ talis
dieta ſit vulneratis utilis ſic ꝓbaṫ. Quia illa dieta eſt vul
neratis utilis que manu tenet v̄tutem:⁊ nō cōmouet fe
bꝛes neqꝫ apata:neqꝫ emoꝛroſagias excitat ⁊ nutrimētū
cōueniēs p̄parat tpe cōueniēti. talis eſt huiuſmodi. ergo
eſt utilis. Et pp hoc eā cōmendat Gał. Raſ. Haliab. ⁊
Aui. Bꝛunus Guilelmus atqꝫ Lāfrācus. Nō aūt theo/
doricus qui a p̄ncipio dietā vinoſaꝫ ⁊ calidiſſimā p̄cipie
bat. Et plus miroꝛ de Hērico qui fuit pariſius nutrit' in
ter phos:qui eū in hoc ſecut' eſt. de anglico nō miroꝛ:qꝛ
nihil dicit:niſi qđ ab Hērico habuit. Neqꝫ rō eoꝝ ualet
duꝫ dicūt ꝙ debilitat' ꝯfoꝛteṫ:qꝛ ꝯtriū dicit Gał. in pꝛin°
afflōꝝ. Jn his aūt qui egrotant augē v̄tutē nō ꝓperam'.
Moderate eni diminuimus:aut q̄lis eſt ſaltim in croni
cis cuſtodim'. Niſi cū eēt tāta ꝺbilitas que poſtponeret
oēs alias idicatiōes:ꝙ tñ nō eſt in coibus vulnerib'. Et
cū hoc aduerſantib' idicationib' nō opꝫ alteri' extremi
tatē cupientē obliuiſci alterius penit':ſꝫ miſcē eas in 7°
terrap. vñ in 8° circa finē exercitatū q̄dē ⁊ nā pꝛudenteꝫ
opꝫ eē medicū. Ut in vniuſcuiuſqꝫ idicatiōis ſbtiłr pon
derās v̄tutē ad inuicē oēs cōparās. Unū aliud capłꝫ co/
aceruet ꝓpꝛiarū laborāti dietationū. ¶ Jllud aūt ꝙ de
cepit eos fuit arabica trāſlatio in 4° de igenio capło pe/
nultimo que dicit. Jtē opꝫ te cauere vinū dū apa calidū
eſt. Jn alio vō tpe nō. Quia debuit dicē dū apa eſſe pōt
Qđ patet per grecā trāſlationē que dicit: palā āt eſt qm̄
vini uſus cauē opꝫ in tpe ſlōnū. Aliter non ꝓhibet dare
nihil. Et ita ꝯcediṫ ꝙ in p̄ncipio uſqꝫ ad ſepteꝫ dies:qđ
eſt tēpus flegmonationis nō deṫ vinū. Sed tranſacto il
lo tpe nō ꝓhibeaṫ:⁊ ita cōpleṫ quarta intentio que erat
mēbꝛi ſbam ꝯſeruare. ¶ De q̄nta intētione.

Sed quinta intētio que eſt accñtiū introdu
ctoꝝ coꝛrectio:ſm accñtiū diūſi
tatē cōpleṫ. ¶ Accñtia aūt que ꝯſueuerūt uenire in diſ/
ſolutis ꝯtinuitatib' ſunt doloꝛ apa diſcraſia febꝛes pꝛuri
tus atqꝫ ſpaſmus paraliſis ſincopis atqꝫ alienatio. Unde
ſciētes ꝙ vulnus nunqꝫ curaṫ quouſqꝫ iſta coꝛrigantur:
accñtia eni que ſupant ſuā cām oꝛdinē curatiōis pꝛeuari
cant in p̄° ad glauconē. ¶ De dolore.

Doloꝛ qꝛ eſt cauſa trahēdi mām ad locū leſuꝫ ⁊ ge
nerādi apa ſup oia opꝫ ꝙ euiteṫ. doloꝛ vō
coiter ſedaṫ fomētādo p̄ticulā cū oleo calido. ⁊ ſi oleum
eſſet roſatū utili' eēt. Et ſi cū eo addereṫ albumē oui uel
vitellū ubi nō eſt magna caliditas nō tātū macularet vul/
nus. Et ſi eēt neče aliquantulū ſopire p̄ticulā oleū ſit pa
pauerinū. Et ſi eſt neče addaṫ paꝝ de opio aut de man
dragora ut ꝯſulit Guil. Quatuoꝛ aūt magři laudāt ad h̄
radicē ſolatri cū aſſūgia poꝛci icoꝛpatā. Theodoric' mul
tū cōmēdat empłm de folijs p̄uaꝝ maluaꝝ coctis ⁊ tri/
tis:⁊ cū cribꝛatura furfuris mixtis. Si addereṫ modicuꝫ
olei roſ. meli' eēt. ¶ Medulla ēt panis frumenti in aq̄
feruēti iſuſa optima eſt:ut ſupius fuit dcm̄. Si auteꝫ eēt
doloꝛ foꝛtis ſignificareṫ ꝙ neruus eēt leſus:⁊ tūc ad vul
nus neruoꝝ habeaṫ recurſum. ¶ De apate.

Apoſtema gñaṫ ⁊ coḡſciṫ curaṫ:ſm ꝙ dictuꝫ
eſt in tractatu 2° de apatib'. Nihil
ominus Auič. laudat ⁊ appꝛobat oi mēbꝛo a capite uſqꝫ
ad pedes empłm factuꝫ de ḡnato dulci in vino ſtiptico
decocto ⁊ piſtato ⁊ applicato. ſi autē non pōt repcuti nec
reſolui matureṫ cū empłis ad maturādū apata dictis. Et

ad hoc dictat Rogerᵘˢ embrocā de maluis absinthio arthemisia farina frumēti cocta cū vino: ꝛ parū mellis ꝛ satis de assungia. Et si sanies nō deriuaṫ ad vulnus apiaṫ in loco magis apparato.

¶ De discrasia.

Discrasia si est calā qḋ cognosciṫ ꝑ rubedinē ꝛ uesicationē. Infrida locū nō cū iusq̄amo neq; mādragora. ut dicit. G. q: nimis ifridāt. Sed cū rosis ꝛ plātagine ꝛ vnguēto albo que siccando moderate ifridāt. ¶ Si ē frida qḋ cognosces per mollificationē ꝛ discolorationē. Calefacias locū nō per resinā picez ꝛ aspaltū: sed cū vino ꝛ vnguēto nigro fusco videlȝ ꝛ basilicone: q: cū ista accñtia ꝯuertunt vulnera ad ulcera ad doctrinā illā hēaṫ recursus. Si aūt discrasia fuerit sicca ꝛ humida per sua ꝯ̃rla corrigaṫ: ꝛ ita de cōpositis: ut dicetur infra.

¶ De febre.

Si superuenerit febris ifridenṫ ꝛ reganṫ ut de apatibᵘˢ calis est dictum. Et in hoc dñi phisici uocenṫ.

¶ De spasmo.

Per spasmum itelligit Auer. decurtationē mēbroꝝ: aut talem rigidationē ꝙ nō pñt flecti neq; dilatari: q: in eo opatio nō est ablata sic̄ in palisi: sȝ est mutata. ¶ Est eni spasmus in 5° de egritu. ꝛ sintho. motᵘˢ malus accñs in ꝟtute motiua uolūtaria a dispōne morbosa. ꝛ iō est egritudo neruosa i 3° cañ. qua mouenṫ lacerti ad ꝑncipia sua ꝛ iobediētes siunt in dilatatione. ¶ Causa eni eiᵘˢ ꝟm Gal. in eodē est duplex. ut Hyppo. idicauit: ipletio ꝛ euō: in flegmonibᵘˢ qdē dispōnibᵘˢ ipletio: in ardētissimis aūt ꝛ siccissimis febribᵘˢ euō. ¶ Qḋ aūt ꝛ ipleṫ ꝛ euaṫ ampliᵘˢ vniūsis corporū neruosis tēdē ꝯtingit. Indicant chorde in organis tēse: scinduntur enȝ siue in humida siue in sicca: demū tēse deponanṫ. Et ꝑpterea remittūt eas artifices anteq̄z deponanṫ. Et ꝟm illud idē idicāt corrigite ad ignē ꝛ aeri. s. hūido exposite colliget 3°. ¶ 3ᵐ aūt capl'm addit Auic. ꝙ lȝ ad mām ꝑportioneṫ. Est tñ nocumētū ꝯtristās cerebrū: pp qḋ nerui refugiūt ꝛ ꝯgreganṫ ad expellēdum ipsam cām impedientē. ¶ Sūt ergo tres modi spasmorum inanitionis repletionis ꝛ cerebri cōpassionis.

¶ Primū causaṫ maxime ꝑpter fluxus magnos 5° affoꝝ. ꝛ caliditates immoderatas ꝛ putredines liquefacientes in 2° eorūdem Febrem in spasmo.

¶ Secundū fit propter apostema ꝛ tumores dispergētes in fine. 5° afforismoꝝ. quibuscūq; ydemata. Et frigiditates immoderatas implentes ꝛ condensantes neruos in eodem quinto. Frigidum spasmus ꝛc̄.

¶ Tertiuȝ ṽo fit ꝑpter dolorē 3° tegni. Nerui ꝛ thenātos punctura. Et propter mordicationē mali humoris ꝛ qualitatis uenenose in cōmēto gnti. Spasmus ex elleboro.

¶ Spasmi aūt ꝑ̄fati qdā sunt ul'es qui fiunt qñ nocumentuȝ ꝑuenit ad cerebrū conās expellē nocumētū ꝯ̃hit neruos ꝛ mēbra neruosa ꝛ spasmat ea. ¶ Alteri sunt pticulares qñ nocumētū nō ꝑuenit ad cerebrū: sed remanet i mēbro icuruās ipm. Et lȝ ēt Auēçoar testaṫ: dico āt ul'es q: teneat maiorē ptē mēbroꝝ ad o'iam epilepsie que tenet oia. Et iō spasmus totius d: scilȝ hūidus: est tñ ꝛ iter pollatᵘˢ nō ꝯtinuus cū nocumēto mētis: ꝛ sensuuȝ put 3° interioꝝ declaraṫ ꝙ nō est in spasmis: de qbᵘˢ fit hic ꝟmo Ingrere exq̄site o'ias spasmi cās: ꝛ modū gñandi alterius est speculatiōis q̄re dimitto. Sufficit cyrurgico scire qḋ dictū est: ꝛ signa eorūdem: ꝛ correctiones si que sunt. ¶ Signa coia sunt motᵘˢ mēbroꝝ difficultas: colli tensio labioꝝ ꝯ̃ctio: ac si uellet ridē maxillarū ꝛ dentiū ꝛ gutturis strictura. oculoꝝ ꝛ totiᵘˢ faciei tortura. ¶ Signa spālia spasmi de inanitiōe sūt aduētᵘˢ paulatinᵘˢ: ꝛ post egritudines ꝯsūptiuas. ¶ De repl'one ṽo sunt aduētᵘˢ subitus: ꝛ post apata ꝛ repl'ones ꝛ frigiditates spissantes.

¶ Spasmi aūt cōpassiui signa sunt aduentus a causis extrinsecis: ꝛ est cum dolore ꝛ mordicatione ꝛ ꝯtristatiōe.

¶ Si nocumēta spasmi ueniāt ad mēbra anhelitus subito moriṫ patiēs. ¶ Spasmᵘˢ ꝯfirmatᵘˢ nō curaṫ maxime de inanitiōe: q: siccitas cū certissime cōpleta fuerit isanabilis existit. 7° terrap. Nō ꝯfirmatᵘˢ ṽo aliquā recipit correctionē spāl'r de repl'one qḋ inuebat Hyppo. in 2° affoꝝ. febrem in spasmo melius est fieri q̄z spasmum in febre.

¶ Curatio ꝛ ꝑ̄custodia spasmi sicci est ꝑ̄ua: ut dicit Auic. uerū ꝯuentētio: cura est tina ꝛ iunctio cū oleo humido post ipaȝ. Et eiᵘˢ iteratio mltotiēs: ꝛ si eēt possibile ꝙ tina fieret de lacte ꝛ nasalia ꝛ gargarismata ꝛ clisteria: ꝛ final'r potagia optimū eēt: dūtaxat ꝙ febris nō adesset: tūc enȝ fiāt ꝑ̄fata cū aqs ꝛ oleis in qbᵘˢ decocta sunt folia salicis: ꝛ ordeū fractū viol'. atq̄z nenufar. Et admistrenṫ sup iūcturas ꝛ originē lacertoꝝ. ¶ Libaria ipoꝝ sint sorbitiones pigues lenes facte ex amigdal'. ordeo ꝛ çuccaro bono: ꝛ aq̄ carnis assūpta ex carnibᵘˢ agnoꝝ ꝛ hedoꝝ. ¶ Et si cuȝ dictis misceret modicū boni vini: ut penetrare faciat nō eēt longinquū a rectitudie. ¶ Cū aūt spasmus est humidus opȝ ut cureṫ cū euōnibᵘˢ fortibᵘˢ hūoꝝ grossoꝝ: ut est yera ꝛ pill'e de agarico. Et clisteria acuta sūt optima ꝛ flōmia quoq;. Et gargarismata ꝛ nasalia ꝛ sternutatoria cū acutis sunt expediētia. Et iunctiōes per collū subascellis ꝛ iguina cū oleis calidis de lilio ꝛ costo de spica laurina pulegino acuatis cum castoreo ꝛ euforbio sunt bona. Et cooptura cū molli lana plurima. ¶ Rogerᵘˢ ad talē spasmū tale dictat vnguētū ꝛ ipm acceptauit Theodoricus. ℞. olei mustellini. ℥. j. petrolei. ℥. ß. olei cois butyri. añ. ℥. iiij. cere. ℥. j. storacis calamite: storac' rub. añ. ℥. ij. ꝛ. ß. masticis olibani gūmi hedere. añ. ℥. ß. oia liquebilia ponanṫ ad ignē: ꝛ alia pl'uericata misceanṫ. Ultimo ponaṫ storax ꝛ fiat vnguētū de q̄ ceruix ꝛ colluȝ atq; spina ꝛ totum corpus inungaṫ iter duos ignes. In isto vnguento videṫ addere Theodoricus herbas que ingrediunṫ in vnguēto arogon ꝛ agrippa ꝛ oleū castoreuȝ ꝛ pinguedinem limaciarum rubearum: ꝛ uocat eum alabaustrum: ꝛ est ualde ꝑprium ad cōtractionē neruoꝝ. ¶ Et si accidere nt febres: dūtaxat qḋ essent effimere esset bonum.

¶ Stuffe ꝛ suffumigatiōes sicce: ꝛ ea que ꝑuocāt sudorē sunt ꝯferētia ad hūc spasmū. ¶ Spasmus ṽo cōpassiuᵘˢ: si fuerit ex dolore curaṫ cū leptomeris ꝛ alijs sedātibus dolorē: ut in de vulneribus neruoꝝ diceṫ. ¶ Et si est ex pūctura feraꝝ cureṫ cum thiriaca ꝛ uētosis super locum. ¶ Et si fuerit ex mordicatiōe stōci ꝑuoceṫ uomitᵘˢ ꝛ stōcus ꝯforteṫ. Et in oibᵘˢ cerebrū ꝯsoleṫ. Et caput ꝛ collum dorsuȝ ascelle ꝛ inguina cū oleo de lilio inungēdo: q: ꝑpriuȝ medicamen est spasmo humido: ut Auēçoar dicit. Et ꝙ bacculus teneaṫ iter dentes ut ex toto nō claudantur: ꝛ si aliud nō pōt fieri neruus qui mandat nocumentum totaliter incidatur. Ut ꝯsulebat Raſ. quia meliᵘˢ est perdere opationem vnius membri q̄z totius.

¶ De paralisi.

Paralisis etiā sequiṫ vulnera ꝛ ꝯtusiones maxime capitis ꝛ totiᵘˢ dorsi: ut in 3° interioꝝ per multa exēpla declaraṫ. Utrū aūt sequaṫ vulnera eiusdē ptis uel ꝯ̃rie ifra de vulneribus capitis mentio fiet. ¶ Est aūt palisis neruoꝝ mollificatio cū ꝑuatiōe sensus ꝛ motᵘˢ. Ut pl'm sic̄ erat spasmᵘˢ durities cū motu malo ꝛ ꝑmutato. ut 3° colliget diceba ṫ. vñ 3° iterioꝝ. sic̄ apoplesia est mollities totiᵘˢ corpis. ita ꝛ paralisis vnius medietatis: qñq; quidē dextre: qñq̄z sinistre: qñq; qdē vniᵘˢ partis ut pedis uel manus: ꝛ ꝑpter hoc suscipe illā diuisionem spasmi in paralisi vniuersalis ꝛ pticularis. ul'is totius lateris: particularis vnius membri.

Cause ṽo paralisis ꝛ talis ablationis motᵘˢ ꝛ sensus sunt duplices: extrinsece ꝛ intrinsece. Extrinsece ut casus: ꝑcussio: icisio: dilatatio: friditas: apata: ꝛ talia que ab ex̄ sepant ꝛ claudunt spirituū vias. Intrinsece sunt humores grossi viscosi qui oppilāt ipos neruos in cerebro ꝛ in nucha que vicaria cerebri est dicta. Ingrere aūt quō est hoc: ꝛ qual'r aliq̄ñs ꝑdiṫ motᵘˢ ꝛ remanet

ſenſus ⁊ differētias ⁊ cauſa oēs exquiſite alterius eſt ſpeculationis. Sufficit enim cyrurgico ſcire qđ dictuꝫ eſt: ⁊ cognoſcē partē a qua orif nocumētū. Nā ſi nocumētum eſt uſe: q: nerui qui regūt vniūſum ueniūt a cerebro ſcis ꝙ nocumētuꝫ orif a cerebro. ſi pticulare in mēbris ſupiorib⁹ ſcis ꝙ a collo. Si in īferiorib⁹ a ſpondilib⁹: ſi in medijs: in medijs ꝑut hec legunf in p̄mo ⁊ tertio de interiorib⁹. ¶ Humorē peccātem ſcis per ſigna hūoris. ¶ Cauſas extrīſecas iudicio patiētis. ¶ Judicari etiā pōt ꝙ paraliſis ⁊ oēs egritudines neruoꝝ ſunt difficiles ad curādum: q: paruꝫ hn̄t de natura calida que eſt acris curationis. Et perinde di: ꝙ paraliſis in ſenib⁹ difficulter curaf ¶ Amplius iudicaf ꝙ tremor ⁊ febres ſignificāt bonuꝫ in paraliſi. ¶ P̄. paraliſis que fit ab ictu nō ꝯterēte neruos uehemēter: qn̄qꝫ ſanaf ut apparuit a Gal. in illo de mula. Si aūt ſupflue ꝯteranf nō eſt ſpes ꝙ ſanef: q: uulnera neruoꝝ pfecte non ꝯſolidanf. ut dictuꝫ eſt. ¶ Et dixit Auēçoar ꝙ ſi leſio fuerit neruis anhelitus morif patiēs ſuffocatus in breui. ¶ Si mēbruꝫ nō diminuif nec color mutaf ſpes eſt aliqua in cura. Si v̄o diminuif ⁊ color mutaf: ſignum eſt malum: ut dicit Gordonius.

Cura paraliſis a cauſis intrinſecis pertinet ad dn̄os phiſicos quā pficit heben Meſ. duplici regimine: cōmuni ⁊ ꝓprio. ¶ Cōmune aūt regimē nūc ptē morbi tangit: nunc ꝓprietatem. Interdum v̄o dietam.

¶ Primuꝫ cōplef cuꝫ adminiſtratione oīs ſtudij ad partē capitis poſteriorem: ⁊ nuchā: q: nocumētum ꝑm plurimum orif ab illis locis. Et hoc eſt cōe in infirmitatibus qnque videꝫ / paliſi / ſpaſmo / tremori / ſtupori / ⁊ torture.

¶ Scōm v̄o cōplef cū admiſtratione mediciaꝝ ꝓpetate ⁊ virtute ꝯfortātium neruos ut eſt achorus / yna / caſtoreū.

¶ Tertium completur cum paucitate cibi ⁊ potus: ⁊ cum regimine exiccatiuo dicto in capitulo flegmatis.

¶ Regimen autem proprium capit quatuor res. p̄ma eſt adequatio materiei. ſcđa abſciſſio eius. 3ª conuerſio ſui reſidui ad oppoſituꝫ ⁊ diuerſum. 4ª corrigit accidentia.

¶ Quō aūt iſta complenf dicet uobis doctor allegatus.

¶ Curā autē a cauſis extrinſecis que erat a pcuſſione: aut caſu pficit. Aui. ſi factum eſt apa: ⁊ mā ad locum deſcenderit cum flōmia ⁊ medicinis calidis ⁊ euaporatiuis ut ſunt vnguēta empl'a ſup locuꝫ pcuſſuꝫ: ⁊ uētoſe qn̄qꝫ ponunf. Ego aūt cōſueui vnū linimētū laudatum ab hebē Meſ. in paſſionib⁹ cordis: cuꝫ quo vngif colluꝫ dorſum ⁊ mēbra leſa. Et eſt multuꝫ bonuꝫ. v̄ba doctoris euāgelici ſunt hec. ꝑmones iunctionis ſpine credo peritos medicos: ⁊ peritos philoſophoꝝ traditionē ⁊ memoriam ⁊ laudem tāti bn̄ficij nature occultaſſe: cuꝫ eius bn̄ficium in eoꝝ tractatibus ſit abſciſſuꝫ. Et eſt de elegātioribus iuuamētis ꝓſeruans ſubſtātiam vite. Et ſciuiſti ꝙ principium oſſium ⁊ neruoꝝ eſt nucha: ⁊ generatur uel germinatur a cerebro: ⁊ ſpina eſt platea publica arteriaruꝫ neruoꝝ ſpirituū ⁊ v̄tutū: ⁊ lectus ſpiritualiū mēbroꝝ: ⁊ continet medullam uere humiditatis: ſic enim aggregabis multas bonas intētiones. Cōfortabis enim ſubſtantiaꝫ uelatiuā ⁊ ſubſtātiā ſpiritualē: ⁊ neruos ⁊ oſſa vniuerſa.

¶ Subueniēs paraliſi in oībus neruoꝝ egritudinib⁹ ſalui cordis ⁊ tremori laſſitudini ſubuenit maniſeſte. ⁊ eſt medicamen oīum medicamētoꝝ in celeri cōfortatione. Modus cōfectionis eſt. ℞. mirre electe aloes epatici ſpice nardi ſanguis dra. thuris mumie oppoponacis bdelij carpobalſami croci maſticis gūmi ara. ſtoracis liquide ſtoracis rubee. an̄. ʒ. ij. ⁊ ſ. muſci. ʒ. ſ. terbētine ad pōdus oium miſce omnia: hec pulueriçata cuꝫ terbentina: ⁊ pone hoc totum in alembico: ⁊ ingenioſe diſtilla: ⁊ liquorem diſtillatum ſuſcipe in uaſe vitreo ⁊ forti. vicinaf enī balſamo: ⁊ ego aliquotiens addebam herbas paraliſis: erat precioſius.

¶ De ſincopi.

Sincopis eſt ꝑm Gal. in. 12. terrapen. ſubita ⁊ acuta cōciſio virtutis que cōſueuit ſequi īmoderatas euacuationes ⁊ dolores: quaꝫ cognoſces per pulſum deficiētem: ⁊ per colorē palliduꝫ ⁊ motuꝫ p̄cipue palpebraꝝ: ⁊ extremoꝝ difficilē: ac ſi non poſſet erigere ea: ⁊ per ſudorem maxime circa colluꝫ fridū.

¶ Sincopis nullo mō eſt negligenda: quia via eſt ad mortem: imo parua mors apud omnes dicitur.

¶ Regimē ⁊ curatio quātum eſt de p̄ſenti eſt obuiare toto poſſe ꝙ non ueniat ſincopis ꝯſolādo infirmum: ⁊ expellēdo multitudinē gētium ne calefaciāt camerā: neqꝫ terreāt eū. ¶ Et eſt cautela ꝙ anteqꝫ ueniat def ſibi parua cruſta panis albi infuſa in optimo vino cum modico de aqua roſ. Et potet modicuꝫ de illo vino. Nam ut ait Gal. ubi ſupra: vinuꝫ qdē aliqđ natura calidum ad anodoſim. i. ad redditionē ⁊ ꝯfortationē incedēs his qui ſincopiçanf eſt dādū: ⁊ irroref: ⁊ ꝓijciaf fortiter in ei⁹ facie aqua roſ. aut aqua frigida: ſi nō habet aquam roſatā: fricenf extrema trahanf pili naſus ⁊ aures: ⁊ ꝓprio nomine alte uocef denf alape: ⁊ cetera fiant que precipiūt domini phiſici in iſto caſu.

¶ De alienatione.

Deſipientie v̄o ꝑm Gal. in 5° de egritudine ⁊ ſinthomate oēs peccata exiſtētes motiones ygemoniie ideſt regitiue v̄tutis ſunt que ab Aui. in 3° can̄. alienatiōes dicunf. ¶ Et lꝫ ſint accidētia ydropatientia ⁊ ꝓtopatientia ideſt ꝓpria ⁊ cōmunicata: hic tn̄ nō agif niſi ut ſunt accidentia ꝓtopaſſiua ideſt ueniētia per coītatē ⁊ colligantiā que ꝯtingūt in vulnerib⁹ ⁊ articulorū pcuſſionib⁹: ut in 4° terrap. dicebaf. Similis aūt eſt hec gn̄atio ſinthomatū in 3° de interiorib⁹ his qui ſuffundunf: ideſt imagiationes in oculis patiunf ex diſpoſitionib⁹ uētris. Nā ſicut aliūde mādaf occaſio. Ita v̄o ⁊ neruoſis pticulis patiētib⁹ patius qꝫ alijs ueniūt deſipiētie. Qn̄qꝫ quidē ipſo ſolo calore ꝑm continuitatē ad caput aſcēdēte: qn̄qꝫ v̄o ſpiritu uaporoſo ſeu fumoſo. Et illa quidē ſunt ex eis que finaliter deſiccant. ut ait Auic. vnde 13° terrap. Cōtingit eniꝫ ut in ſermonibus qui de his mōſtratum eſt ꝓpter frigiditatem equidem ocium ꝓpter calorem motus: ⁊ ex malitia humoꝝ amentia.

¶ Cura ſeu regimen eoꝝ eſt quātuꝫ ſpectat ad cyrurgicū ga incōtinēti dn̄i phiſici debent uocari. ut mali fumi per fricationes ⁊ ligaturas extremoꝝ a capite diuertantur: ⁊ in hoc caſu cliſteria ſunt ab Aui. dilecta: ⁊ pcuſſa pticula oino ſedef: ⁊ neceſſaria ꝑm eum etiā eſt pcuſſio cum alapis: ut ad ip̄m ipſius redeat ratio. Et in p̄ncipio Gal. 13° terrapen. oxirodinum ideſt oleum roſatum cum modico aceto cōmendat. Expellere enim oportet a capite humorem ⁊ uaporem: ⁊ infuſiones ſomnifere que per papaueris ſemina fiunt ſunt optime. Et olfabimus ⁊ inungemus alias narium: ⁊ frontem ſimilibus farmacijs.

¶ Ex reb⁹ ei cōferētib⁹ ꝑm Aui. eſt ut īfundaf ſup capita ipſoꝝ decoctio pedū ⁊ capitū. ¶ Et multotiēs ſanat eos alſefur: que ex radix vitis albe: cū ex eo bibūt aut comedūt ip̄m dieb⁹ aliqb⁹ cū aliquo cibo qui abſcōdat ſaporē ipſi⁹. ¶ De pruritu dicef in 5° ⁊ 6°. ¶ De duritie ⁊ impotētia motus qui ſequitur ſolutiones prauas continuitatis dicetur infra in 6°. ¶ De paſſionib⁹ iuncturarum: ⁊ in antidotario ſuo loco.

¶ De vulnere facto in carne. Cap. II.

v **Vulnus** carnoſum ꝓprie dicif in 3° terrap. diuiſio facta in mēbro carnoſo cū ſanguine abſqꝫ putrefactione: ut ſupius in capitulo cōi fuit dictuꝫ: ⁊ nō euacuaf ꝑm eundē quin ſit ſimplex ſine pditione ſubſtātie: aut cū pditiōe eiuſdē. Et qđ eſt ſimplex nō euacuaf a ſuis ꝓprijs differentijs quin ſit ſuperficiale: aut ꝓfundū: ⁊ utūqꝫ: aut paruū aut magnum. ¶ Vulnus etiam cum deperditione ſubſtantie non euacuaf quin pdatur cutis: qn̄qꝫ caro ⁊ cutis.

¶ Et vulnera cum talibus differētijs nō euacuanf quin ſint pura ſine accn̄tibus: ⁊ quin hēant aliqua accn̄tia nō hn̄tia rōnē cauſe: q: tunc caderēt ſub rōne ulceꝝ difficile

sanabiliū: de quibus dicet in tractatu ulcerū infra. Sed hñtiuz rōnē sine quo ut supi⁹ fuit allegatū. i 4° terrap. nō obtinet sanatiuā uelut sunt discrasia dolor apa p:urit⁹ de quib⁹ dictuz est sup̄. ¶ Nec curo si tales differētie dicā/tur differētie: aut dispōnes: que lz Gal. in 3° terrapē. magnā fecerit determinationē: non multū tñ ꝓficit hoc ad curā. Est aūt in pncipio terrap. Nō ex noībus bñ sanare egritudines. Sed ex ea que de rebus recta opione.

De causis vulnez inquātū vulnera dictuz est sup̄: ꝙ sunt quecūqꝫ res que extror/sū pforare aut cassare seu mordē apte nate sunt. Ex qb⁹ dispōnib⁹ derelictis ab eis sumunt intētiones curatiue. ¶ Et significationes sumpte ab eē dispōnis: z natura mē/broz z occurrētium accñtium diuersitatem que inuenī/unt auxilia: z modum operandi: ut dictum fuit supra.

Signa et iudicia in capitulo vniuersali sunt dicta.

Cura vulnerū carnosoz recētium ultra q̄tuor itētiones dictas cōes hēt spālem intētionez. vnam que est fluxū sanguis retinere: modificat tñ per Aui. si supfluit: q: fortasse tēperata quātitas ꝯfert: eo q: ꝓhibet apa oppilōnē: z feb. que sūme ꝓhibēt vulnerū curatio/nem. Et illud ꝯm Gal. in 4° terrap. fuit p̄ceptū Hyppo. fit enim ut z effluēte sanguine siccius. z per ꝯñs sanius: cum oē siccum ꝓpinqui⁹ fit sano: humidū vō non sano. ¶ Supfluus enīz san. si nō restringit cū his que ptinēt vulnerib⁹ restringat cū his que dicent in caplo vulnez uenarū. ¶ Intētiōes vō oium vulnerū: lz quō cōplent in gñe sit dictū. Spālis tñ modus quō cōplent in carne inuenit ꝯm differētias iam dictas per hunc modum.

¶ De icisione z vulnere simplici paruo sine pditiōe sbe.

In quo Gal. in 3° terrap. nō p̄cipit nisi appropinquare labia cū sola ligatura. vnde inquit si ꝯduxerit inuicē diligēter ea que distant absqꝫ alia quacūqꝫ extrinseca ingeniatione ꝯglutinant. z Rasis illud idem. ¶ Cōmunis tñ cursus hēt: z Lāfrancus ponit albumen oui agitatū cum leui stupata: z bñ q: ꝯm Gal. in xj° simpliciū farmacoz restringit sanguinē: z sedat dolorem alterat: z ꝓhibet apa nō solum in oculis: sed in oīb⁹ locis ulceratis sup oia: caue a dolore: qđ enim dolet ꝓ/uocat reuma z apa. ut sepe dictum est. Quō sedat dolor iam supius dictum est. Et nō remittet usqꝫ ad 3^m^ diem. q: ꝯm. G. in 3°. pue aūt sunt ita ꝙ si ꝯgregate fuerit vna die uel plus indigēt duabus ad vniēdum. Et si nō esset cōsolidatum remutet post ut statim dicetur.

¶ De icisione z vulnere magno supficiali z nō ꝓfundo.

In quo q: nō sufficeret sola ligatura p̄cipit Gal. suitionē z laqueationē. ¶ Cois tñ usus post suitionē ꝯsueuit ponere puluerē rubeū icarnatiuū z ꝯseruatiuū qui fit de duab⁹ ptib⁹ thuris z vna sanguis draconis. Albu. addit tres ptes calcis viue: z Lāfrācus cōsentit. Ego aūt loco calcis bolū ar. addo. Haliab. sandalos ponit. ¶ Et ponit solus puluis. Cauēdo ut nō ingrediat intra vulnus: neqꝫ etiā puluis: neqꝫ oleū: q: ꝯsolidationē impedit ipoz vnusqꝫqꝫ: uel pōt icorporari cuz albumibus ouoz: z desup vnā aut duas stupatas ifusas cum albuminib⁹ dictis: z pānū subtilē etiam balneatuz in his imediate supra vulnus apponit. ut stupate in ele/uatione nō dilacerēt puncta. ¶ Et si cū oleo ros. iunge/rent circūferētie ad ꝓhibēdū dolorē z apostemationem bonū eēt. Que aūt ligatura z sutura z stupate ꝯueniūt z quomō fiūt in sermone coi iam dictū est. ¶ Et nō remutet usqꝫ ad quartū diē: nisi dolor aut aliđ accidēs ifestet. ¶ Et post quartū diē nisi iueneris cōsolidatuz cū vino calido stiptico lauet: z ifundant stupate z expresse applicent z ligent. Et de die in diē remutent: q: ifra breue tēpus erit cōsolidatū. Testāte Gal. in 4° cōtra thesilū qui ꝓlōgabat curā vulnerū ad mēses quā in sex dieb⁹ ad plimū in septē poterat p̄ficere. ꝑma p̄paratio laudat cuz albumine ouorū. Et illo puluere: q: refrenat z ꝓhibet z sedat sanguinē dolorē z apostema. Scđa cū vino: q: vinū ꝯm Gal. in 3° optimū farmacū est oium vulnerū inquātū vulnera sunt: idest que nō habēt aliquā dispositionez ꝯtradicētē implicatā. Qđ ꝓbat ita: vulnus inquātū vul/nus idiget siccare z stipticare p̄cipue magnū. Sed vinū facit hec duo. ergo maior ꝓbat: q: in hoc tēpore ꝯz Gal. opus est farmaci siccātis particulā: ut siquidē iaz fuerint ycor adiacēs cōsumat. Et eū qui debebat ꝯfluere ad ua/cuas regiones ꝓhibeat. Et ꝓpter hoc debet esse maio/ris siccitatis cōsolidatiuū: siue cōglutinatiuū: ꝙ idē est in 3° tegni q̄ꝫ incarnatiuū: videlz usqꝫ ad 2^m^ gradū. Minor deducit: q: vinū in septimo simpliciū farmacoz: nouuz est calidū in p̄mo. antiquū i 3°. mediū i 2°. ꝓportionat aūt caliditatib⁹ sunt z eius siccitates. Et iō ꝯm diūsas naturas desiccat z ꝯsolidat: nō aūt humectat: neqꝫ infridat: ut dicebat theodoricus. Et h̄ est qđ Gal. dicit auc̄te hyppo. in 4° terrap. ulcera vniuersa nō opz madefacē idest lauare nisi cuz vino. Et cām ait dicēs. Oē siccū ꝓpiquū est sano: humidū vō nō sano. Et ꝓpter hoc dicebat mgr̄ arnoldus ꝙ recētia vulnera cum aqua ardēte lota sanationis effectuz citissime cōsequētur: quia desiccatiua est multū. ¶ Nōnulli vō post p̄mam remutationē ponūt empla z vnguēta que ad hoc hñt ꝓpria: z stupatā desup. Gal. aūt in hoc multū cōmēdat vnguētū nigrū. Aui. vnguētū de lino. Ego aūt ꝯsueui vnguētū factuz de rubeo puluere incorporatum cum terbētina lota. ¶ Quoz forme vna cum multis alijs in antidotario dicentur.

¶ De vulnere ꝓfundo z occulto.

Vulnus ꝓfundū z occultū multotiēs curat cuz sutura z debita ligatura. ¶ Et si nō fieret iubet. G. in 3° tegni in posteriori tpe per effluxiones z cōtraria diuisione z figura apta curare. Aptā vō figuram intelligit Auic. ꝙ orificiū vulneris semp sit iferius z fundū supius: ut ycores possint libere exire. De qua figura dicit auc̄te sapiētis in 2° ad glauconē ꝙ curauit vulnus ꝓfundū in coxa: cuius ꝓfundum erat circa genu: z orificiū uersus coxā cum p̄paratione figure absqꝫ cōtra aperitionē: fecit enim sibi tenere genu eleuatū: z tūc orificium fuit inferius. Idem posset in brachio preparari. ¶ Si aūt nō posset apta figura p̄parari: neqꝫ vulnus bñ expurgari per foramen fiat ꝯm ꝯsiliuz Gal. cōtra aptio. vnde in fine. 3. terrap. Si vulnus cōcauitatem habuerit ꝓfundā z occultā scrutādum est: utrū ycores possint cō/ueniēter expurgari uel nō. si sic eadē est cura cum alijs. ¶ Si nō possimus ingeniare bonā effluxionē cuz pressuris: z bona ligatura expssiua que incipiat in fundo: finiat vō circa orificiū bonum est. Si vō nō pōt fieri oportet nos igeniare alias effluxiones. Duplex vō est inge/niatio: qñqꝫ qdem te incidēte totā ꝯcauitatem. qñqꝫ aūt cōtra diuidēte solum in ꝓfundo. Qualr aūt oportet sin/gulum hoz efficere locoz indicabit natura z ulceris magnitudo. ¶ Nā si loca fallacem hñt diuisionē z ulcus fuerit magnū melius est ecōtra diuidere. Si vō ꝯtruz melius est incidere z ligare: ut est dictū. Brunus autē in tali cōtra aptionē suellos siue tentas in utraqꝫ pte imponit. Ego aūt cum cotone trāseo: q: melius mūdificat z trāsit per totū: z minorē infert dolorē: z pono ipm cū itromisso facto ad modū acus: aut tastā ligneā impono: z desup securi⁹ incisionē facio: z desup aliquod mūdificatiuum: z stupatam appono: z bis in die remuto.

¶ De vulnere ꝯcauo cum deꝑditione carnis.

In cura vulneris huius ꝯm Gal. in 3° tegni. duplicem opz hēre intētionez: q: z disposi/tio. Duplex ꝯtinuitatis quidē solutio ulcus siue vulnus deꝑditio sbe ꝯcauitas. vna in vnitione. Alia vō in deꝑdite sbe gñatione. Et opz p̄mo curare ꝯcauitatē: deinde vnire aggredi. Eo q: ipsarū rerū indicat natura nō posse vulnus sanare: nisi p̄mo ꝯcauitas repleat. Ois enim

cōcauitas p̄ter nām indicat repletionē: quare ⁊ que in carnosa pticula: hec aūt repletio terminus inuētionis sanationis fuit: ⁊ indicatio que oībus ideotis existit nota. ¶ Ut aūt inueniant que replebūt artificis est: ⁊ rōne indigemus multa ⁊ multis pticularibus indicationibus ⁊ methodo rōnali certitudinatr. ¶ Particulares ergo indicationes cum qbus inueniunt que replebūt ꝯcauitatem vulneris sunt q̄tuor. pma sumit a sb̄a vulneris. 2ª a natura corporis ⁊ pticularū. 3ª a ꝯiugatis. sed 4ª ab indicationum ꝯrietate. Talis enim fuit ordo Gal. in 3° terrapen. Sub̄a enim vulneris secum importat differētiarū ppriarū indicationes: de quibus tractat in fine.

¶ Prima eniꝫ intētio seu indicatio iuenit ꝙ q: in gn̄atione carnis que fit ex sanguis coagulatiōe mālıter: effectiue vo a natura semp occurrūt due supfluitates: vna grossa: altera sbtilis. ¶ Si uolumus eas extirpare tanq̄ res p̄ter nām per ꝯrietatem nullum erit tēpus in quo nō indigeamus utriusq̄ farmaci exiccātis humiditatē videlꝫ ⁊ mūdificātis sordem nō simplr. Sed moderate s̄m primum gradū: maius enim appositū ꝯsumeret: ⁊ non coagularet nām carnis uelut sunt thus ⁊ ordeacea farina: ⁊ farina fabarū: ⁊ orobi: ⁊ yreos ⁊ aristol. cadimia ⁊ panax ⁊ terra figillata. Oia eniꝫ talia ad inuicē differūt in eo ꝙ magis ⁊ min⁹. aristologia eni ⁊ panax magis exiccāt alijs ⁊ calidiora sunt natura. Ordeacea ⁊ fabarū farina minus multū exiccāt: ⁊ minori caliditate participant. Thus aūt calidum est moderate: minus t̄n alijs exiccat. Orobi vo faria ⁊ yreos in medio aristol. ⁊ panacis sūt.

¶ Scd̄a intētio iuenit ꝙ q: corpa ⁊ pticule hec qdē frigidiora sunt: hec calidiora: hec sicciora: hec humidiora: sꝫ nām opꝫ ea suare: sicut qd̄ dictuꝫ est p̄ter nām abijcere. Si ergo simile suat suū sile: sicut ⁊ ꝯriū corrūpit suū cōtrariū. Calidiora s̄m nām calidiorib⁹ indigēt auxilijs: frigidiora fridiorib⁹ ⁊c̄. carnē eni que sup nutrit silem opꝫ eē pexn̄ti. sicciori igit exn̄te pori: sicciorē opꝫ gn̄are nouā: quare opꝫ amplius eā siccari: in humidiori vo econtra. Et ppter hoc thus in humidiorib⁹ naturis desiccat ⁊ carnē gn̄at. In siccioribus humectat ⁊ suppurat.

¶ 3ª vo itētio inuenit ab annexis. ut pmo a cōplone inaturali. Si eni ingt Gal. uł s̄m aliquā formā uel per ipm tēpus ulcerationis vulnerati caro fiat calidior decēte uel frigidior decebit farmacū nō solū moderate siccare: sed ⁊ calefacere ⁊ ifrigidare intātū inquantū ⁊ subiecta caro supegressa est ab eo qd̄ s̄m nām: ut dictum est supra. Si vo hec ita se habēt coaspicere oportebit: ⁊ ꝯsequēter nos aeris crasim. Oportet eni farmacū apponi in moderationib⁹ ei⁹. Et ppterea Hyppo. fridiorib⁹ qdē utit i calis humorib⁹: caliorib⁹ vo in fridis suando semp naturaꝫ.

¶ Sed 4ª itētio sumit a cōtrarijs idicationib⁹ nō que fiūt s̄m diuersa tēpora: de qbus dictū fuit in quodā notabili de idicationib⁹ s̄. in cap° executiuo pmi tractatus. Sed de his que fiunt s̄m idē tēpus ut quādo crasis laborātis est humidior decēte: particula vo sicciorꝫ vuln⁹ humidi⁹ annexa sicciora. Indicabis farmacū ꝙ desiccet in 2° ⁊ 3° gradu. ¶ Si aūt fuerit ecōuerso ꝙ desiccet solū in pmo gradu: ⁊ hoc est q: in pma multū distat. In 2ª parꝫ egritudo a dispositione mēbri. ut dicit Aui. vniuersa aūt ista inquit Gal. per cōiecturā sumunt. Et q: cōiecturare optime potēs est qui est exercitat⁹ in rōcinijs puta de cōplexiōib⁹: ⁊ de farmacis manifestū ē. ¶ Uides igit apte ꝙ eget cōsiderationib⁹ vir debēs s̄m rectā methodū ulcus sanare. Quia enim inuēta est humiditas existere in passione siccatiuū indicat farmacū. Sed qm̄ hec qdem eoꝝ magis exiccātia: hec aūt minus: hec autē calefactiua: hec infrigidatiua ex ulcerū differētia: id qd̄ utile assumptum est: ⁊ ex laborātis natura ⁊ eoꝝ annexis. Nō enim faciebat ita thesilus: nec etiā multi qui hodie thesilim aut credentes vnā curā oium hoium ad instar maloꝝ semel latoꝝ qui s̄m puerbium vna forma calcei oēs calceant. 9° terrap. cap° 13°. ⁊ 5° custodie sanitatis. cap° xj°. ¶ Cōis vo practica in talib⁹ vulnerib⁹ habet ꝙ restricto sanguine ⁊ loco ab apate ⁊ dolore securato: lauat vulnus cum vino calido: deinde ipso exiccato ponitur puluis aut vnguētum carnis regn̄atiuum. Post vo lichinij: aut plagelle de carpia: ⁊ emplm aliqd̄ aut vnguētū carnis regn̄atiuum: de qb⁹ in antidotario dicet copia. Desup ponūtur stupate sicce: aut in vino ifuse. Et ligat ligatura medicamina tenēte: ⁊ remutat bis in estate: ⁊ semel in hyeme.

¶ De vulnere cum cutis deperditione.

De quo in 3° tegni ait Gal. ꝙ qn̄ repletum fuerit qd̄ est ꝯcauū eq̄le ulcus existit alterā itētionē afferre accidit: media eniꝫ noua carne stāte iter labia ulceris vniri qdē ea est ipossibile. Intētionē vo curationis aliā iuenire opꝫ. Et hoc eēt opire cute si eēt possibile. Cum igit gn̄atio cutis sit impossibilis ppter eius duritiem: aliqd simile cuti: carnem callosam videlꝫ faciēdū erit aūt huiusmodi caro siccata. Siccantibus igit ⁊ stipticis sine mordicatione farmacis erit opus ad cicatriçationem. Non simplr sed extensiue ad tertium gradum.

¶ Sunt igit in vulnere necessarij tres gradus siccantiuꝫ scilꝫ regn̄antiuꝫ carnem: quoꝝ siccitas: ut dictum est ad pmuꝫ pungit gradum. Incarnātiuꝫ quoq̄ siccitas etiam ut dictuꝫ est ptingit ad 2m ⁊ 3m. Tertius cicatriçātiū excedit oēs: eo ꝙ nō tantū habet desiccare accn̄talem humiditatē que influit: sed ⁊ nālem: ut caro fiat callosa ad modum cutis. Et hoc qdem fit per se a stipticis: que utplurimum frigida sunt ⁊ sicca: uelut sunt galla viridis corticis maligna. fructus spine egyptiace ⁊ similia que dicentur infra. Per accidens vo fit a calidis consumptiuis uelut sunt calces / alumē / es adustum / scoria eris / vitriolum: ⁊ similia non quocunq̄ modo: Sed adusta ⁊ lauata: ⁊ bn̄ pulueriçata in parua quantitate: ⁊ non in magna.

¶ De cicatricibus reparandis.

Cicatrices turpes reparant: ut dicit Rasis tenues cum dyaquilone: aut cū litargiro nutrito: ⁊ grosse ⁊ antique cuꝫ oleo de balsamo: aut ꝙ totū supfluū cum rasorio incidat: aut cum cauterio remoueat: ⁊ postea cū piguedie galline aut anatis ⁊ mastice curet.

¶ De vulnere in quo est caro supflua.

De quo dicit Gal. 3° terrap. ꝙ eius magnitudo p̄ter nām indicat supabūdantie ablationem. a farmacis aūt fit hoc solum ⁊ nō a natura. ecōuerso inuiscatione ⁊ incarnatione. illoꝝ eni nature ⁊ farmacoꝝ sunt opa. Istius aūt soloꝝ farmacoꝝ siccātium fortiter uelut sunt oia gn̄a atramētoꝝ calcantum vitriolū spōgia radix affodilloꝝ hermodactiloꝝ stupe minutim incise albumen vnguentum viride ⁊c̄.

¶ De vulnē ꝯtuso: ⁊ ab aere alterato doloroso ⁊ aposo.

In omnibus aūt istis supponitur regimen cōe de flōmia ⁊ euone atq̄ dieta: q: oia ista trahūt nām ad locuꝫ. Etiā ⁊ ꝙ corpus nō esset plenum ⁊ preparant ipsam ad ulcera maligna.

¶ Curatio eoꝝ localis est phibere ꝯsolidatiua ⁊ desiccatiua. Et administrare circūcirca ⁊ nō supra locū phibētia fluxū de oleo ros. aut mirtilloꝝ uel de vnguēto facto de bolo oleo ⁊ aceto. Supra vo locū oleum apponant lenitiuum uel lenitiua mollificatiua ⁊ maturatiua. Naꝫ s̄m Gal. hoc fuit pceptū Hyppo. vulnera quecūq̄ a iaculo aut sup lapide uel baculo cōpressa est ⁊ abscissa caro hāc medicare: ut suppurabilis cito fiat: minus etiā inflāmat. Et necesse est compressas ⁊ abscissas alteratas ⁊ putrefactas carnes pus fientes liquefacere: deinde nouas gn̄are carnes. ¶ Ex quibus duas hēmus intētiones in h⁹ᵒˢ vulneribus. ¶ Prima cōplet cuꝫ calidis ⁊ humidis maturantibus qualia sunt malue cocte ⁊ radices: maluauisci: ⁊ trifarmacum panis triticeus: ⁊ reliqua dicta supius in de apatibus ⁊ inferius in antidotario dicēdis ⁊ cum mundificātibus de farina aqua ⁊ oleo ⁊ melle: aut cum

mūdificatiuo de apio: aut cum alijs in antidotario dicē/dis. Et in oibus istis pcedat tenta ⁊ intingat cū melle ros. aut vnguēto apl'oꝝ: ⁊ supra vnguētū aut emplastrū mūdificatiuū ponat stupata sicca ⁊ liget ligatura retinē/te medicamina usq; ad perfectam mundificationem.

¶ Deinde sequat 2^a^ intentio ⁊ regeneret caro minuēdo ⁊ dimittēdo tētā ⁊ incarnet ⁊ cōsolidet. Si vo caro esset multa dilacerata: ⁊ q̄ sutura esset utilis sutura laxa retinē te labia suatur. si etiam vulnus esset alteratum nisi habe at aliam repugnantem dispōnem: cum scarpello remo/uendo eoꝝ labia renouent ⁊ suant.

Quia cōtusio in carne sine vulnere exteriori nota/bili que dicit a Gal. in. 4° terrap. echachimo nia. ⁊ ab Aui. in pmo canonis fen 4^a^ alfac. est quedā spe cies vulneris: ⁊ solutionis continuitatis pro tanto gratia coniunctionis cum dicto vulnere dicetur quid de ipsa.

¶ Est eniȝ cōtusio separatio ⁊ dilaceratio facta pfunde in carne musculosa a re ɔtūdēte ad quā sepissime sequit do lor: ⁊ effundit sanguis plurimus: q̄re aliquotiēs apatur: ut plimū tn̄ resoluit ⁊ parit uestigia ⁊ liuores: ⁊ qn̄q; exco/riationes. ¶ Judicat q̄ magna cōcussio est periculosa: ⁊ suspecta ad corruptionem mēbri: ⁊ per ɔsequēs corporis.

¶ Judicat etiā q̄ cutis separata pēdens raro iuiscat: q̄re melius est: ut īcidat ⁊ exiccet cū medicinis: aut dimittat sine ligatura: q̄r aer adiuuat ad reparādū eā. ut dic Aui.

¶ In curatione eius multe sunt intētiones. ut ponit Gal. ubi supra. Semp eniȝ ut dicit in multitudine dispositio/nū pme intentionis curationū sunt equales in numero.

¶ Prima aūt itētio est q̄ materia fluēs euacuando deriue tur: quare dicit Aui. q̄ nō est excusatio a flōmia: imo opi fices artis pparant ad illud q̄uis corpus sit mundum.

¶ Secūda q̄ dolor sedet. Et locus phibeat cum fridis ⁊ stipticis domesticis ad quā intētionē Rasis ⁊ Lamfran cus acceptant inunctionē cū oleo ros. ⁊ sparsionē desup pulueris mirtilloꝝ cum mediocri ligatura: usus tamen cōmunis in pncipio ponit albumina ouoꝝ cū oleo ro.

¶ Sz 3^a^ q̄ post pncipiū resoluat: si possibile est ut qn̄ mā est subtilis aut supficialis cum aliquo de resolutiuis dicē dis: aut si non est possibile extrahat cum scarpellis. Et si adhuc nō est possibile regat regimie supius dicto exitu rarū. ¶ Resolutiuū domesticū fit pmū de vino melle ⁊ sale. ¶ Secūdum fit de farina ordei ⁊ calamēto ⁊ vino. ¶ Tertiū fit de cera ⁊ cimino. ¶ Quartū fit de floribus camomille mellilotí ⁊ sticados cimino bullitis in vino. ¶ Quintū cum maluis furfure absinthio: ⁊ cimino aut aneto bullitis in vino. ¶ Sextū fit cum farina ordei fe/nugreci croco cum modico de auripigmento bullitis cū aqua calamēti ⁊c. ¶ Et ad hoc faciunt potiones ab in/tus adiuuātes ad carminādū ⁊ resoluēdū sanguinē mor tuum uelut sunt bdeliū costus cētaurea cum syrupo ace toso: ⁊ alia que dicent infra de casu ⁊ offensione: ad qd̄ capl'm pro istis est recurrēdum. ¶ Quō curant liuores ⁊ alia accidentia que sequunt dicet in suis locis.

¶ De vulnere morsiuo ⁊ uenenoso.

De huiusmodi vulnerib^9^ succincte trāseo q̄r rarissime accidūt. Et qn̄ accidunt populares absq; cyrurgico: de alleis ⁊ cepis ⁊ oleo suas faciūt medicinas. si tn̄ exq̄site uolueris istā ma teriaȝ videat Aui. Rasis Rabbi moyses ⁊ hēricus qui plenarie de oi ueneno tractauerūt. phisicū eni magis est q̄ȝ cyrurgicū: nisi quātū ad vulnera. ¶ Morsura ⁊ pun ctura est duplex: quedā est nō uenenosa: quedā ueneno sa. Non uenenosa est uel quasi morsura hois canis por/ci equi pulicū muscarum ⁊ id genus: uenenosa est ut ca nis rabidi lacerti serpentis scorpionis apum ⁊ similiuȝ.

¶ Quoꝝ curationes in aliq̄bus ɔueniūt in alijs differūt. Cōueniūt aūt q̄ nō debēt desiccari neq; repcuti: imo at/trahi mollificari ⁊ mundificari ⁊ postea incarnari. Diffe rūt tn̄ in hoc q̄ in non uenenosis sufficiūt domestica at/trahentia ⁊ maturantia q̄lia sunt cepe allea siluestria do/mestica cocta ⁊ pistata: ⁊ cū fermēto oleo ⁊ sale icorpora/ta. ¶ Si aūt morsura ⁊ pūctura fuerint uenenose: qd̄ co/gnosces per dolorē ⁊ mordicationē ⁊ mutationē coloris vulneris ⁊ per angustiā arsurā ⁊ obdormitationē quam sentit in corpe: potes iudicare q̄ est periculosa. Quia ue nenū per sui nām semp petit cordis destructionē: ⁊ cum hoc q̄ nō est securet morsus a cane rabido: q̄m lȝ a prin cipio nō sentiat eius uestigiū sm Gordoniū post mēseȝ annū: imo post septē ānos pōt apparē. Propterea ydro formicus postq̄ȝ abhorret aquā nunq̄ȝ curatur.

Curationem oium morsuraꝝ uenenosaꝝ: ponit Gal. 13. terrap. per hec uerba. Cuȝ aūt a fera pūgēte uel mordēte dolorē fieri cō tigerit. Duplex dolorationis intētio est euacuare ⁊ extrahē uenenū ⁊ alterare qd̄ dolorē opat. Igr̄ euacuāt oia que calefaciūt: ⁊ que sine calefactione attrahē hn̄t uehemen ter: quēadmodū uētose ⁊ cornua cum q̄b^9^ aliqui opant: quidā aūt per ipm os suggēdo cuȝ labijs attrahūt uene/num. Adheret q̄dē pdicte intētioni cauteriū: ⁊ quecūq; farmaca que silr̄ cauterijs escarā opant. Igit oia hec qui dem euacuāt sbam totā eius qd̄ ɔtristat. Aliud autē ge/nus auxilioꝝ alterātiū qualitatē p ɔ̄ria iuenit. ¶ Ex q̄b^9^ hēmus duas itētiōes attrahē uenenuȝ ⁊ sanare puculaȝ.

¶ Propter pmā laudat istud empl'm. ℞ galbani serapini oppoponacis asse fetide mirre pipis sulfuris. aā. ℥. 5. ca lamēti mētastri. aā. ℥. j. stercoris colūbini anatis. aā. ℥. ij dissoluant gūme cū vino: ⁊ incorporent oia cuȝ melle ⁊ oleo ātiquo ⁊ fiat empl'm. Nōnulli vo ad suggēdū cula gallinarū ⁊ aliarū auiū deplumāt ⁊ applicant: ⁊ si mori/unt habent signum q̄ uenenum est extractum.

¶ Propter scđm in utraq; laudat istud. ℞. cere picis ni/gre resine assungie montonis olei antiqui. aā. quartā. j. galbani. ℥. j. fiat vnguentum: ⁊ est magistri Dini.

¶ De vulnē ⁊ fluxu sanguis uenaꝝ ⁊ arteriaꝝ. Cap. III

q **Quoniam** igit de vulneribus que in carnosis puculis fiūt: plu/rimus pmo tractat^9^ est. Jā tēpus est de his que i arteria ⁊ uena ptrāsire sequētes doctrinā Gal. 5. terrap.

¶ Siquidē aliqua arteria uel uena pcutiat magna emor rosagia grauis aduenit ɔfestim: dicēduȝ est de utrisq; in parte pus quidē de emorrosagijs: q̄r magis infestant: ⁊ priori idigēt curatione. Scđo vo de vulnere qd̄ ɔsequē ter est curādū. Effundat aūt sm eundē Gal. ubi sup sā/guis ⁊ tunica eoꝝ diuisa uel sm finem aptis ⁊ crepatis uasis uel ut utiq; dicat q̄d exudans. Et q̄r pro duob^9^ ulti mis uocant dn̄i phisici. Aget hic de pmo qui ɔsequitur vulnus qui ad cyrurgicos magis ptinere videtur.

¶ Fluxus enim sanguis aliqn̄ exit de arteria aliquotiens de uena. Et qn̄q; exit de vna: qn̄q; de pluribus. Et qn̄q; de grossis: qn̄q; de paruis. Amplius qn̄q; est cum vul/nere in quo non est depditio sbe: qn̄q; cum illo in quo sba est depdita. Propterea qn̄q; est cum corrosione: qn̄ q; est absq; ipsa. Jtem qn̄q; est actu: qn̄q; est futurus fie/ri: qn̄q; causa apiens est ut sagitta uel corrosio presens: ⁊ non extracta de vulnere. Jste sunt differentie principa/les a quibus sumunt idicationes curatiue.

Cause fluxus sanguis sunt cause plagatiue ⁊ com/pressiue atq; etiaȝ corrosiue. Plagatiue sunt res acute ⁊ icisiue: ut sagitta uel gladi^9^: cōpressiue seu cō cussiue sunt res dure ⁊ graues: ut lapides ⁊ masse. corro siue sunt humores acuti uelut colera ⁊ melācolia aduste ¶ Ex q̄bus apparet q̄ nō pōt vulnerari uena qn̄ vulne ret caro ⁊ cutis: quare restricto sanguine oportet in icar nando ab ipsis sumere iudicationem ut dicetur.

Signa uene ⁊ arterie incise est fluxus sanguinis uerū cum exit cum saltu ⁊ impetu ⁊ pulsu ⁊ est subtilis rubicundus significat q̄ exit de arteria. Si aūt exit qete ⁊ est grossus declinās ad quādā nigredinē

purpureā ſignificaꝶ ꝙ exit de uena. ¶ Judicaꝶ per oēs ꝙ omnis emorroſagia eſt periculoſa: q: ſi non reſtringitur ducit ad mortem. Sanguis enim theſaurus eſt vite.

¶ Amplius ſincopis ſpaſmus alienatio: atq; ſingultus in emorroſagijs mala ſunt. ut dicit Aui. ¶ Magiſter Arnoldus dicit mirabile ꝙ latitudinalis materie arterie ſectio promptius conſolidatur ꝗ̃ apertura ſm longum.

In curatione emorroſagie Gal. p̄cipit duas itētiōes: ⁊ Auic. addit tertiā ut de oībus trimēbralis fiat diuiſio. ¶ Quare cauſe reſtringentes ſan. quedā ſunt diuertētes: quedā refrenantes: quedā vo locales. ⁊ ſubdiuiduntꝶ: q: diuertētes que magis approprianꝶ fluxui uenaꝝ ꝗ̃ arteriaꝝ: quedā ſūt ſine euacuatione: ut ille que fiunt cum uētoſis ſiccis ignitis: ⁊ que fiunt cum fricationibus ⁊ ligaturis incipientibus a propinquiori parte ad remotam: quedam vo ſunt cū euacuatione: ut que fiunt cuz flōmia ſtricta partis oppoſite per locū longinquū ſm lineā rectam vnius dyametri: ut de dextra manu ad ſiniſtrā: ⁊ econuerſo. Et de latere dextero capitis ad pedē dextruz: nō ad ſiniſtrum. Et de ſiniſtro latere ad ſiniſtrū pedem. Etenim inquit Gal. ſ Hyppo. ſunt inuētiones cōmunes ois imoderate euōnis. Deriuaꝶ igiꝶ ad loca ꝓpinqua. Antiſpaſatur autem ad oppoſita.

¶ Cauſe vo refrenātes: quedā ſunt refrenātes ingroſſantes ut lentes riſuz iuiube citonia: ⁊ oēs fruct⁹ ſtiptici qui in fluxibus ꝯſueuerūt adminiſtrari: quedam ſunt ſtupefaciētes ut aqua frigida potata ⁊ ꝓiecta circūcirca. vnde influxit etiā ſup ea 5° affoꝝ. ⁊ oēs res frigide in exceſſu ⁊ aduētus ſincopis in quo ꝓpter retractionē ſanguinis infrigidaꝶ totum corpus ⁊ reſtringiꝶ ſanguis.

¶ Cauſe vo locales lꝫ per Aui. ponanꝶ octo modi locales ad reſtringēdū fluxum ſanguinis. Ego mihi reduco eos ꝗ̃tū eſt de p̄ſenti ad ꝗnque. Quoꝝ p̄mus eſt per ſuitionem. Scōs per lichinationē. Terti⁹ per totalē uene inciſionē. Quart⁹ ꝑ ligationē uene. Quint⁹ ꝑ aduſtionem.

¶ Primus modus qui fit per ſuitionē ꝯueniēs vulnerib⁹ in quib⁹ nō eſt deꝑditio ſb̄e cōpleꝶ: ꝙ mūdificato bñ vulnere a trūbis ſiqui ſunt vnianꝶ cum manib⁹ labia vulneris: ⁊ ſuanꝶ ſutura cōmuni. aut pelliparioꝝ qñ fluxus eſt impetuoſus. Et ſuendo accipiaꝶ ſatis ꝓfunde de carne. Deide ſupponaꝶ puluis ꝯſtrictiuus ⁊ reſtrictiuus: ⁊ ſtupate balneate in medicamine facto de albumine oui: ⁊ puluere illo reſtrictiuo de quo fiet ſmo īfra. Et poſt ligetur ⁊ ſituet decēter. ¶ Quare aūt iſte modus ſit utilis patet: q: per īp̄m ꝯgreganꝶ in idem labia diſtātia: ⁊ infrigidaꝶ locus ⁊ ſtipticaꝶ: ſicut uolebat Gal. 5° terrap. ⁊ Aui. i. 4° multotiēs inquit eſt neceſſarium: ut cōſuas fiſſuras carnis ⁊c̄. Et Theodoricus ⁊ Henricus hec ꝯſentiūt. Non obſtāte ꝙ multi dicūt ꝙ Gal. nō p̄cipit ſuere uenas neq; iteſtina: q: tanꝗ̃ dura ⁊ exanguia nō poterāt ꝯſolidari. Certe cuz reuerētia īpoꝝ Gal. nō ihibuit: ſed ſi tacuit affirmauit. imo certe textus hoc ſentire videꝶ. Nō enim poſſumus inqt ſuere arterie uel uene plagā: ſicut utiq; dicent qui nullā explagatoꝝ mēbroꝝ ſub̄a ⁊ natura indicationē fieri dicūt. Sed tñ ſupple per regulā oppoſitoꝝ ſumimus indicationē ab eis ſuemus eas. Et ſi non eas ſeparate ſuemus coniuncte cum carne ad modum ſifacis: ⁊ ſi non ꝯſolidanꝶ ſm p̄mam intētionem: ꝯſolidant ſm ſcōam: ut ſupius fuit dictum in ſermone cōmuni.

¶ Scōs modus qui per lichinationē qui eſt ꝯueniēs vulneribus in quib⁹ eſt ſub̄e deꝑditio: cōpleꝶ ꝙ locus pulueriçeꝶ cum puluere ꝯſtrictiuo ⁊ impleaꝶ decēter cuz lichinijs ⁊ ſtupatis balneatis cuz medicamine ⁊ ligeꝶ ⁊ ſitueꝶ. ut dictum eſt. Quare aūt iſte modus ſit utilis. Teſtatur Gal. in p̄allegato loco. Obſtrueꝶ aūt orificium a trūbo ⁊ ab eis que extrorſum apponunꝶ ut ſunt uocata teſtartia. i. lichinia ⁊ farmacoꝝ quecūq; amplectuntur.

¶ Tertius modus qui fit per truncationē uene magis eſt cōueniēs uenis que in ꝓfundo carnis ſunt: ⁊ compleꝶ ſm Gal. abſcindēdo totā uenam: reuelliꝶ enim ita ad alterutram partem: alterutrūq;: ⁊ occultaꝶ ⁊ tegiꝶ a ſupiacentibus carne ⁊ cute. Et deſup ponanꝶ pulueres ⁊ ſtupate cum medicaminibus ligetur ⁊ ſituetur.

¶ 4ᵘˢ modus qui fit per ligationē eſt magis cōueniens arterijs que in ꝓfundo ſunt: ⁊ fit ſm Auic. ꝙ excorieꝶ arteria: ⁊ cū vncino trahaꝶ: ⁊ cū filo ſerico inuoluaꝶ ⁊ ligeꝶ fortiter: deinde medicamē incarnatiuū apponaꝶ: ⁊ ligeꝶ ⁊ ſitueꝶ. Unñ Gal. īfallacius vo facies laqueū qdē radici uaſis circūponēs: radicē aūt uaſis uocat priorē ei⁹ parteꝫ que epati copulaꝶ uel corde horuz in collo quidē eſt qd̄ īterius: in manib⁹ vo ⁊ crurib⁹ qd̄ ſupius. Hec aūt gerēdo carnoſare citiſſime plagā anteꝗ̃ defluat a uaſe laqueus: niſi eniꝫ anticipaueris que ſupnutriꝶ caro cōſtringeret regionē que ī circuitu abſciſſe carnis fiet emboriſma:

¶ Quintus modus qui fit per aduſtioneꝫ magis eſt ꝯueniēs uenis aptis per corroſionē: ⁊ cōpleꝶ cū ferro calido aut cuz medicina aduſtiua que cuz caliditatē hēat ſtipticitatē uelut calcantū ⁊ vitriolum uſtum: ⁊ nō uſtum: nō tñ per calcem: q: nō habet ſtipticitatē. excidūt igiꝶ citius huius eſcare: inherēt vo corpibus amplius que ex ſtipticitātib⁹. Et ſtant ut coopculū quouſq; uena fuerit incarnata. Nō enim feſtineꝶ caſus eſcare. multotiēs eni emorroſagia vix detētibus ſecuta eſt in eſcaraꝝ excidētijs. Et ꝓpter hoc dicit Aui. ꝙ p̄ceperūt ut fiat cauteriū cū igne uel cū ferro uehemēter ignito ꝓfunde: ita ut facias eſcaras groſſas ⁊ ꝓfundas: quarū caſus nō ſit facilis. Et propter hoc iter medicinas cauteriçātes laudat Theodoricus: ⁊ bñ arſenicū ſublimatuꝫ: q: incōtinēti oēm fluxum reſtringit: ⁊ ꝓfundā ⁊ durabilem facit eſcaram.

¶ Eſt aūt alter modus ſpālis reſtringēdi fluxū: qui lꝫ actu nō fit: aptus eſt fieri qñ exhiꝶ infixū qd̄ iam exiſtit in loco. Et eſt ꝙ p̄paranꝶ puluilli ſeu ſtupate rotūde tres uel quatuor pforate in medio īfuſe in medicamie: ⁊ faciēdo ītrare ſtipitē ſagitte per foramē ſtupatoꝝ cōprimanꝶ per miniſtrū ſup̄ vulnus circa ſtipitē ſagitte: ⁊ tūc per magiſtrū exhaꝶ ſagitta: ⁊ īpa excta vnianꝶ ⁊ comprimanꝶ plumaceoli ſupra vulnus: ⁊ alij nō perforati applicenꝶ.

¶ Iſti ſunt modi ꝯſtringendi ſanguinē a uenis ⁊ arterijs vulneratis qui in ſui artificio requirūt aliqua documenta. ¶ Primū eſt Gal. in 5° terrap. qd̄ in omni fluxu ꝯfeſtim apponaꝶ digit⁹ ad os uene qd̄ in ulcere firmās ſuauiter ⁊ p̄mēs idoloroſe: ſimul eni detinebis ſan. ⁊ trūbū ſupcoagulabis: plage aūt trūbatio ⁊ teſtaritia ⁊ coagulatio ſunt de reſtringētib⁹: ut dictū eſt. ¶ Scōm eſt ꝙ in omni fluxu poſt appoſitionē pulueris reſtrictiui applicētur tres aut plures ſtupate infuſe primo in aceto ⁊ aqua expreſſe: deinde cum medicamine linite ⁊ ſuperligenꝶ. ¶ Tertiuꝫ eſt eiuſdē de ligatura: ligeꝶ inquit cū binda de pāno. p̄mas qdē imiſſiones quater uel ꝗnquies ſtrigēdo in ipſo emorroſagiāte vulnere: deinde ad circūferētias paulatine relaxādo: ⁊ ita repellitur materia ⁊ conſtringiꝶ uena ut dicit Aui. ¶ Quartū ꝙ mēbrū ꝯueniēter ſitueꝶ. Unde Gal. ex p̄dicta vniūſa emorroſagie eſt auxiliū apta figura ꝑcuſſe pticule: apta vo ſit duabus his exñs intētionib⁹ ſcilꝫ indolorationis: ⁊ ſurſum repoſitionis. Si vo deorſuz reprens uel doloroſa facit emorroſagias mouebit: ⁊ flegmones augebit. ¶ Quintū etiaꝫ eſt Gal. ꝙ de trib⁹ aut quatuor dieb⁹ non remuteꝶ: ⁊ qñ remutabiꝶ eleuenꝶ caute binde ⁊ ſtupate ⁊ lichinia: ⁊ ſi eſt neceſſe humectenꝶ applicādo per aliquas horas de primo medicamine: aut albumine oui cū oleo agitatis: aut madefiāt cum vino groſſo. ¶ Sextuꝫ documētū eſt ꝙ claudanꝶ oculi patientis aut ſtet in loco obſcuro: ut non poſſit videre ſanguinē ſuum neq; inſpicere res rubeas: imo ſemp dicaꝶ ſibi ꝙ amplius nō fluat qd̄ eſt ad utilitatem ipſius: ⁊ ita ꝯfortaꝶ virtus nālis per ꝯ̄riam imaginationem. Et ꝓpter hoc dicebat Auic. ꝙ grauis accñtium

aialium mouētium imaginationem est motus sanguis et ꝯsecutio eius qui pparatus est ad eum cum multū intētus fuerit ad ꝯsiderādum res rubeas. ¶ Ultimo dicēdum est de medicinis ꝯstrictiuis. quarū pma est Gal. in 5° terrap. et est qd. ℞. thuris partē .j. aloes partē .5. misceanē et pulueriçent: et cum albumine oui incorporent tāta multitudine ut melleā subam hēat: deinde sumat cuz leporis pilis mollissimis: et in uase uel uena et ulcere apponat. Et sequit hoc farmaco multiformiter utor aliqn quidē ut dictuz est miscens in aloes duplicatum thus in mollib^9^ corpibus: aliqn ex ambobus equalr in duris.

¶ Scda medicina accipit ex datis per Aui. et est totius cōmunitatis. ℞. boli armeni. sanguis dra. aloes succotrini an. partes equales. fiat puluis: et ut dictum est ponatur.

¶ Tertia est Bruni: et eā accepit a libro diuisionuz Ras. et ab Albuca. quātū ad calcē: ipsa eniz sola restringit sanguinez. ut dicit. ℞. calcis viue sanguis draco. gipsi aloes thuris vitrioli. an. partes equales. puluericentur et cum albumine oui et tela aranee icorporent et supraponant.

¶ Haliab. aūt multū cōmēdat gallam cōbustā in vino uł aceto piectam tritamqz et super arteriam applicatam.

¶ Rogerius in istis pulueribus consolidam addit.

¶ De cura vulnerum uenarum.

Restrictione sang. ad curā vulnerū eundū est ut suprius fuit dictuz. ¶ Et lz fm Gal. discurabilior fit arteria qz uena: et sup. qz caro nō tn pmutatus est multū usus farmacoꝝ alterutriusqz. Sed est idem fm spēm in eo qp magis et minus differēs: tāto enim indiget ficciorib^9^ farmacis arteria qz uena: et supple uena qz caro: qzto ad nām ficcior cōpxone. ¶ Si nulla ergo est sube depditio tētare oportet id consolidare cum sanguinolentis seu ꝯsolidatiuis uocatis farmacis. Si enim fuerit sube depditio facta in plagatione uł fm casum escare in cauterijs uel quādo laqueatur utemur omnino farmacis quibus uti methodus nos docuit in concauis ulceribus.

¶ De vulnerib^9^ neruoꝝ chordaꝝ et ligamitoꝝ. Cap. IIII

Vulnera neruosaꝝ pticulaꝝ fm Aui. in 4°. qnqz sunt pūcture: qnqz scissure: qnqz vo attritiones siue cōquassationes. ¶ Et que pūcture: quedā sunt excecate: quedā apte. Que vo scissure: quedā sunt fm longū: quedam fm trāsuersum. Et utraqz ipsarū: quedam sunt absqz depditione substātie carnose: quedam cum depditione tali qp neruus apparet denudatus. ¶ Et oino in qbusdā est dolor et apostematio occasio spasmādi: in alijs nō: imo tran fiuit. ab istis eni differētijs idicatiōes sumunt curatiue.

Cause oium istoꝝ sunt oia quecunqz apta nata sunt pforare incidē et cassare: ut in fmone cōi fuit dictū. ¶ Ex quib^9^ apparet qp nō pōt neruus vulnerari quin caro et cutis vulnerent. et aliquotiēs uene: ex qbus cōtingit emorrosagia et complicatio dispositionum etc.

Signa et iudicia. Signum vulnerationis neruoꝝ est dolor: et ad hoc adiuuat locus neruosus lesio motus et sensus. ¶ Judicat per Gal. in 3° tegni. qp vulnus neruoꝝ et thenātuz chordarū sunt magna et dolorosa: ppter sēsuz pticule ꝯtinuationē ad cerebꝝ: et p ꝯñs apostemosa: et ad spasmuz et alienationē suspecta. ut dicit Aui. In vulneribus neruoꝝ si tumor appareat: et post dispareat hoc signū est spasmādi et alienādi: et ideo laxa bona: cruda vo mala 5° afforismorum. ¶ Propterea dicit Gal. in 6° terrap. icisio nerui fm latitudinē nō totalis piculosior est totali: eo qr i nō totali nerui nō diuisi portāt nocumētum ad cerebrum: diuisi vo nō: lz in totali incisione utpkm mēbri pdat opatio ut de spasmo supius fuit dictum. ¶ Amplius memorat qp frigidum magis est vulneribus neruoꝝ mordax qz carnosoꝝ.

Curatio. Simillimam aūt neruis fm Gal. in 6° et thenātibus hn̄tes spēm colligationes curā eandē tolerāt: differentē tn̄ fm magis et minus: siccioribus tn̄ et fortioribus farmacis indiget colligatio pcipue que ab osse orit qz neruus et thenon: que vo in musculis puenit quātū impericulosior est thenāte: et neruo tāto alijs colligationibus fallacior si nō bn̄ curetur.

¶ Curatio neruosarū particularū.

Cura igit vulnerū ipsoꝝ easdē itētiones hēt et qsi eodē modo cōplet quo et vulnera carnosorū mēbrorū: nisi qr accidēs qd est dolor: ita supat intētiones cōmunes et vniuersales: qp opz ea: cū quib^9^ cōplent durāte dolore: ita mediare qp taliter succurrat dolori: qp nō obliuiscant intētiones cōes et vniuersales superi^9^ dicte: que videlz erāt. Prima remouere extranea. 2^a^ adducere ad inuicē labia. 3^a^ in vnuz ꝯseruare. et 4^a^ subam partis custodire. mediat aūt modus per qd cōplet fm differentias iam dictas a simpliciori que est pūctura incipiēdo etc.

¶ De punctura neruoꝝ.

Cura pūcture nō indiget vnitione nec custodia vnitoꝝ. Sed extrhere infixa: si qua sint et custodire subam partis. ¶ Quomō aūt extrhunt infixa iam supius dictuz est. Custodia sube pter qd est remediare dolorez et phibere apationem que possunt eē causa spasmi: ut superius dictū est. tres uel quatuor habet intētiones. pma est ordinatio vite. 2^a^ subtractio māe ancedentis: ut rōne doloris nō currat ad locum. 3^a^ est pmunire corpus a nocumēto spasmi. Et iste tres intētiones sunt cōmunes oibus vulneribus neruoꝝ. sed 4^a^ que pprie pūcture est sedādo dolorem extrhere eruginem a pfundo puncture.

¶ De pma dicit Aui. qp opz ut sit regimē vulnerati i neruis subtile in ultimo subtilitatis: iux formā dictā supius de vulnē in fmone cōi. Et ultra hoc opz qp strat^9^ eius sit hūidus et mollis: et stet in tranqllitate et qete. ut dic Gal.

¶ De 2^a^ ait Gal. in 6° qp opz absqz supfluitatib^9^ custodire vniūsuz corpus cū flōmia ptis opposite: etiā si nō fuerit corpus plectoricū ppter dolorem ut supius sepe fuit allegatum. Et cum farmacia si corpus fuerit cachochimum.

¶ De 3^a^ fuit dictū superius de spasmo: qp quādo superuenit ipsis vulneribus cōsolet caput collū: et dorsum totum cuz oleo de lilio: aut oleo coi calido. ut docet Gal. in 6°.

¶ Ad apata approprat Haliab. et Aui. empłm mieraliuz cū aceto nō pultes putrefactiuas: neqz aquā calidaz que alios cōsueuit iuuare flegmones: eo qr talia putrefaciūt: et deuastāt neruos: et allegat eū in 3° cathagenoruz: in nostra tn̄ assumatione nō est. Et ei^9^ forma est. ℞. calcad. ʒ. j. et qrtā: dragagāti. viij. ʒ. et .5. corticū thuris. ℥. j. et .5. leçardi galbani. ℥. j. cere. ℥. viij. olei tātūdē aceti fortis lb. ij. et quartā. terant medicine sicce cum aceto decem diebus: et soluant ea que soluunt et ifundant et misceant omnia in olla et moueant motu exquisitissimo donec coquant. Ego tn̄ eum nō assueui. Sed illud Gal. et Auic. pbaui bonum: qd fit de farina ordei et fabarū et orobi coctis cū aqua cineris. Auic. ponit in decoctione mel et acetum.

¶ De 4^a^ que est magis ppria puncture ꝯsulit Gal. in 6° non pauca farmaca que in plaga apponunt ad effluxionem aperiēduz ycoribus. Infallacius tn̄ est adapire cutim cuz rasorio aut cuz tenitemo et melius ut dicit Henricus. et post exiccare. ut dixit Gal. in 3° tegni. cum medicamine leptomero potēte ptrāhre ad pfundum pforati nerui: quale est ut ipse eligit in 6° oleū sabinū non rof. nec mirtinū ut multi: qr claudūt: et nō dyaforāt calidum nō frigidū. Nā fm qp dictū est in 4° affoꝝ. fridum inimicum est neruis. ¶ Ad hāc vo intētionē etiā per ipsummet. G. ubi supra eligit. et per Auic. cōfirmat terbētina atqz resina per se in infantibus mulieribus: et alijs mollē carnem hn̄tibus. In duris vo cuz pauco euforbio. Et sequit qp nos iam cōposuimus vnguētum ad hāc intētionem per ceram resinā et terbētinam picem et euforbiuz: cere qdem imittētes ptem. j. terbētine et picis alterutri^9^ partem mediā: euforbij partē cere duodecimā et plus: si

eum volueris facere fortius. Ita autē ⁊ populeos: ⁊ sex mellis per se: ⁊ cū euforbio ⁊ serapio ⁊ oppoponaco usus sui in durioribꝯ corporibꝯ molliens ea cum oleo ⁊ terbētina ⁊ sulfur nō viuum nec lapidosum ꝓpter subtilē partem ipsius sperauimus iuuare neruos plagatos in tāto oleo subtilis partis miscētes ut fiat glutinosuꝫ: ꝓbatum enim est ⁊ hoc experiētia. Ex hoc etiā Auēçoar exptus est: ut dicit. De lota calce: quia magis propria est neruis denudatis dicet infra. Supra vo medicamia stupata de suaui lana cum ligatura decente ponatur.

¶ De incisione neruoꝝ.

Scissure neruoꝝ ultra tres itētiones dictas idigent alijs tribꝯ aut quatuor itētionibꝯ spālibus. ꝑma si fuerint sine deꝑditione subē ꝙ cuꝫ carne suanť. 2ª ꝙ in loco magis depēdēti aliqua tēta suauiter apponať. 3ª ꝙ aliqđ medicamen sedatiuū ⁊ incarnatiuum ꝓpriū neruis supponať. 4ª ꝙ cuꝫ stupata de molli lana desup mediocriter ligeť. ¶ Qꝛ aūt si utilis talis sutura ꝓbať: eo quia per talem suturā ꝯgregant ⁊ seruanť in idem labia distātia: ⁊ cuꝫ hoc custodiť neruus ꝓpter coopturā cutis ⁊ carnis a frigiditate ipꝫ dissipāte. Et ita vult Aui. dum dicit in 4°. Si aūt disrumpať in latitudie neruus: tunc necessariū est suere ipm: ⁊ si nō: nō ꝯglutinať. ⁊ Guilelmus de saliceto ⁊ Lāfrancus idem testantur nō obstāte ꝙ multi dicūt ꝙ Gal. nō ꝑcipit suere ipsos: qꝛ nō poterant ꝯsolidari: ⁊ qꝛ punctura acus erat aduocatiua spasmi certe cū reuerētia Gal. nō inhibuit. Sꝫ si tacuit affirmauit: imo hoc certe videť ꝯsentire in 6° ter rap. capº 5°. dum dicit. Abscisso vo toto neruo periculū quidem non est aliqđ. nocita vo ꝑticula erit. sanatio vo corporis erit aliud ab alijs uleribꝯ supple similis. Certū aūt est ꝙ alia ulcera suunť: ut seruenť partes approximate. Et hoc etiam designauit. qꝛ in 3° tegni nullā fecit differentiā curationis vulnerū neruoꝝ ab alijs nisi de sola pūctura. Neqꝫ in 6° terrap. nisi de ipsa ⁊ de vulneribus nerui denudati: ⁊ de accidēte solius incisi totaliter ⁊ non totaliter: ⁊ de attritione ipsoꝝ. Et ad hoc facit ꝙ cum tali sutura partes neruose uētris ꝰm ipm cōglutinenť. Nec valet qđ dicūt de pūctura nerui cum acu qꝛ ꝑforata est: ⁊ nō excecata cum ꝑtranseat totā subam. Nec qđ dicunt ꝙ nō ꝯsolidanť: qꝛ si nō ꝯsolidanť ꝰm ꝑmā intētionem: cōsolidanť tn̄ ꝰm secūdam: ut dictum fuit supra. Et si diceť ꝙ non ꝓficit: qꝛ ita parum postqꝫ incisus est neruus: qꝛ nō ꝯsolidať nisi ꝰm scđam intentionē que fit per alienam scđam ꝑdit ꝑforationem ꝯtinuā: ita ꝙ spiritus non ferunť: ⁊ sic ꝑdiť motus ꝑticule. Dico ꝙ ꝓficit ad duo. primo in pueris in quibꝯ ꝯsolidanť quasi uere. Et si perditur pars opationis nō ꝑdiť tota. In iuuenibus vo etiā ⁊ dum magis approximanť partes nerui minus iterponiť de sbā aliena: ⁊ ita aliquis spiritus pōt elucere: ⁊ cuꝫ hoc mēbrum magis decorať. Ego vidi ⁊ audiui in multis neruos ⁊ thenātos incisos ⁊ eos ita restauratos cum sutura ⁊ alijs auxilijs ꝙ erat postea icredibile ipsos fuisse incisos. ¶ Qꝛ aūt debeat poni tēta suauis patet ꝙ aliter posset includi putredo supra: ⁊ iuxta neruum ⁊ corrūpere. Et hoc intellexit Haliab. dum dixit. Cum aūt vulnus in neruos ceciderit nō oportebit carnem supinducere. i. incarnare penitus: donec multi pertranseunt dies ꝙ ab apostemate ⁊ spasmo fuerit securus: hoc tamen Rab. de stricto vulnere solum intellexit.

¶ Medicamen aūt ꝯueniēs talibꝯ vulneribus est vnguētum de uermibus. qđ ℞. cētauree minoris: lingue canis lanceolate pilloselle ſe. g. ꝯsolide maioris ⁊ minoris añ. M. j. uermiū terrestriū lb. ʃ. olei lb. j. vini lb. j. ʃ. pistentur simul ⁊ nutrianť ita septē dies: deinde pistenť cū eis sepi arietis mūdati lb. j. picis nigre resine. añ. quar. j. armoniaci galbani oppoponacis dissolutoꝝ in aceto. añ. ℥. v. bullianť modicū quousqꝫ vinū ⁊ acetuꝫ sint cōsumpta: ⁊ colenť. Et postqꝫ erit quasi infrigidatū addať terbentine quarta. ʃ. thuris masticis sarcocolle. añ. ℥. iij. croci. ℥. ij ducēdo cum spatula fiat vnguentum. est enim ꝑciosum. Cōsimile poniť a Rogerio: ⁊ addit millefolium. ⁊ a Lāfranco. Nihilominus ipe ꝑcipit ꝙ facta sutura per duos dies fomenteť vulnus sutum cum oleo rosꝫ. decoctionis uermiū terrestriū: ⁊ desup aspergať puluis cōseruatiuus suturaꝝ. Ego aūt addo cum illo puluere tantūdē de uermibus dictis desiccatis ⁊ puluerizatis. De uermibus ita scripsit Gal. xj° simplicium farmacaꝝ. Terre igiť intestina siue lūbrici subtiliant ac neruis diutius apposita mirabiliter cōferunt. ¶ De centaurea diciť in alio ꝙ magna ⁊ difficile cōsolidabilia vulnera cōglutinat ⁊ sanat: imo testať Aui. in 2° qđ diciť ꝙ si ipsa centaurea coquatur cū carne incisa ꝯiungit eā. Alemani in plaga cum glutino ut dicetur statim de ossibus totum mēbrum sustētabant ut ꝓpter motum non impediretur consolidatio.

¶ De neruo denudato.

Si autem neruus appareat denudatus nō opꝫ huic neruo ꝑdictoꝝ farmacoꝝ ulluꝫ afferre: quecūqꝫ per euforbiū: ⁊ ita acria emplastra fiūt. Nō enim ita sustineret vtutē ipsoꝝ sicut per mediā cutē. Optimuꝫ tunc est lotam calcem cum oleo plurimo uti. Optimū etiam est ꝙ per ponfilicon ⁊ thuciā lotam cuꝫ oleo rosꝫ. liquefactā. Sint enī ista lauata estatis hora mltotiēs cum bona aqua. Quecūqꝫ enim ex metallis sunt lauare opꝫ. vniuersa debentia siccare imordaciter. Bonum etiā est mel mixtū cum optimo rōdino ⁊ terbētina resina atqꝫ cera: lauare etiā opꝫ oīa ista: ex oībꝯ eniꝫ lauatis mūdanť ⁊ abstergunť imordaciter acres ⁊ mordaces ycores. ¶ Si vo qui vulneratus est fortis fuerit ⁊ vulnus cū putrefactiōe multa: ⁊ cū hoc absqꝫ superfluitatibus tūc possibile est in eo uti aliqbꝯ fortioꝝ farmacoꝝ. Sicut aliquotiēs ꝑmo ego feci polipodij trociscos mittēs in syreo qđ vinū coctū nūcupať apud nos: qui in asia tepefaciēs in aq̄ calida tingēs in hoc testertia ⁊ lichinia apposui lauare etiā opꝫ eiꝯ ycores cuꝫ lana ifusa in puro vino cocto calido. Non cum aqua neqꝫ cum oleo: aqua eniꝫ putrefacit neruos: ⁊ oleum cōmaculat eos. Nō enim est idem nudo neruo afferre oleum: ⁊ per mediam cutem.

¶ Si est aūt necessariū mūdificare suauiꝯ mūdifica cū vnguēto facto de uermibꝯ: aut cū aliquo mūdificatiuo in q̄ sint mel ⁊ terbētina ⁊ farina ordei ac fabarū: aut cum vnguēto de resina: aut cū aliquo de dicēdis in antidotario. Rotlādus cū Rogerio attestať: ꝙ si capita neruoꝝ incisoꝝ sine tactu carnis cū ferro candēti tāganť ꝙ optime ꝯsolidantur: ⁊ ita faciunt cyrurgici terre nostre.

¶ De attritione ⁊ ꝯquassatione neruoꝝ.

Quassatio neruorum ꝰm Gal. in 6° qn̄ simul cū cuti quassata fit ulceratio farmacis indiget intētionē quidē siccādi habētibꝯ cū quadā cōstrictione. ut eēt a ꝑncipio oleū rosatū cū albumine ouorum: ⁊ post sedato dolore vinū grossum stipticū. ¶ Si autem absqꝫ vulnere cutis fuerit quassatio fomentetur frequenter cū oleo calido dyaforetico. Propterea testatur Gal. experientia edoctus athletarū in utroqꝫ casu ualere cathaplasma: qđ per oximel ⁊ farinā fabarum fit.

¶ Si vo dolor aliquis affuerit quassationi de pice liq̄da miscere opꝫ: ⁊ coquēdo bene apponere calida: sicut facit Lāfrācus in pedū cōtusione ⁊ cōtritione magnꝯ. Idem facio ego. Quādo vo siccius vis facere misce orobinā farinam: ⁊ si magis uolueris siccare yreos ilirícam cordis ꝓcuratio cum dieta ⁊ purgatione his cois est ut dicit.

¶ De vulneribus ossiū ⁊ cartilaginum. Cap. V.

Dicet ꝰm Gal. in 6° oēs solones ꝯtinuitatis ossium ꝰm linguā grecoꝝ fractu-
1
re uocenť. Nihilominꝯ habet ꝯsuetudo latinoꝝ uocare fracturā solonē ossis que fit sine incisione de qua diceť infra. Incisionem aūt que fit cuꝫ incisione de qua diciť hic. ¶ Est enim vulnus ossis icisio facta in osse cū

ense aut aliquo alio incidēte seu pforante. Que qñq3 est totalis: qñq3 partialis. ¶ Ex quibus apparet φ nō pōt vulnerari nec incidi os qui incidat caro z particule sup iacentes. quare contingunt sepe accidētia de fluxu sanguinis: z dolore que dant indicationem.

Signa sunt manifesta. ¶ Gal. idicauit in 3° tegni. z 6° terrap. φ fractura ossis vel incisio non restauratur ẜm pmam intentionem: ẜm vō scdam consolidatur z ligatur per porum sarcoydem ligantem partes ossis diuisi: excipit tamen os puerile qd ẜm pmam intētionem consolidari pōt. Causa vō reddita fuit in sermone cōmuni. ppterea Hyppo. in 7° afforismoꝝ. idicat φ in osse denudato herisipilla malū: licet raro accidit ẜm Gal. in cōmento.

¶ Amplius recordare φ frigidū summe nocet ossib⁹ denudatis: ppterea ẜm Rogeriū z Lanfrancū incisio totalis magnoꝝ ossium ut adiutorij coxe: z duoꝝ fociliū insimul taliter φ exeat medulla est periculosa. z utplurimū mortificās mēbrum: z causa est: q: in tali magna incisione incidunt uene z arterie: z nerui magni qui portabāt vitā mēbro. Nō obstāte Guil. de sali. qui hoc negat propter malū intellectū Aui. in 4° qui dixit. Et qd dicit de incisione medulle: φ interficit est intētio cui nō est utilitas. hēt eniʒ medulla lenitatē z viscositatē z non incidit. Aui. vō hoc itellexit de fractura sine vulnere qua credo φ medulla nō inciditur: lʒ elongari possit ppter viscositatem eius: sed φ nō possit icidi in totali icisione ossis qs dubitat. Et forte itellexit φ nō morit ppter depditionē medulle: sicut z ego credo. z Albuc. testat de illo iuuene 30. annoꝝ quem curauit de pditione ossis cruris cuʒ extractione medulle: maxime q: restaurationē hēt: sed q: nō hō: sed mēbruʒ posset mori amputatis vijs per vñ uenit vita: nō ꝯsonat cū hoc qd est dictū in ẜmone cōmuni: organica enim videt icisio ubi multitudo omiomeroꝝ est incisa: quorū vnitio est impossibilis in 3° tegni. Sūme tñ est cauēdū ne exhat aliquid ossis lesi cum violentia: neq3 subito. Nā qd exhit ita nō euacuat quin faciat accidere fistulā z timorem spasmi z pmixtionis z fe. ut dicit Aui. in 4°. melius aūt est extrahenda: aliquantulum dimittere z naturam cum aliquo medicamine attractiuo adiuuare: ut superius de extractione sagittarum fuit dictum: q̄ʒ ea subito cum violentia extrahere.

In curatione vulneꝝ ossis de itētionibus coibus specificant q̄tuor. p^{a} est exneis infixis z frustulis si sint exctis adducere ptes separatas ad inuicem z suere pfunde z firmiter vulnus carnis. 2^{a} eligere cum quibus auxilijs medicabitur. 3^{a} est ligare taliter φ vulnus quādo erit necesse possit mutari absq3 qd dissoluatur totalis ligatura z firmatura. 4^{a} φ postq̄ʒ securatus fuerit ab apostemate regimen fiat taliter φ porus generet. ¶ Quomodo cōplet pmum dictū est in ẜmone cōi de sutura. Et φ sutura vulneris carnis sit utilis in pposito sic pbat. Quia illd qd facit ad appropinquationē disiunctoꝝ z ꝯseruationem adiunctoꝝ z custodiā sube partis est utile in pposito ut patet in 6° terrap. z inferius de fracturis declarabit magis. sed talis sutura est huiusmodi: quia caro ibi ꝯiuncta tenet ppinquatas partes: z stat loco ligature z asselle z est defensorium ut aer nō alteret os ipm in quo multum est aduertēdum. ergo zc. Et Gal. videbat hoc sentire ubi sup. dū dixit φ eoꝝ farmaca iubet Hyppo. esse sanguinolenta. Melius aūt medicamen vulnerum sanguinolentoruʒ est sutura z ligatura. Aui. aūt Haliab. z Albu. per totum de fracturis cum vulnere iam illud pceperunt. Guilel. etiam de saliceto z Theodoricus atq3 Henricus idē uoluerunt. Nō obstāte Lāfranco qui gñalem regulā constituit φ in vulnerib⁹ in quibus ossa sunt vulnerata nūq̄ʒ caro debet sup os per medium ꝯsolidari: nisi os plenarie prius reparet. Quomodo enim reparabit os nisi per carnem mediam nescio: nōne nutrimētum a quo fit porus uenit a carne credebat φ nihil nutrit uera nutricatione: nisi ueniat a stōco ad epar: z ad uenas dissemiatas per carnem. Et dehinc ad ossa de virtutibus naturalibus per totum. ¶ Carne enim dimittendum est repleri vulnus: z ipa cuʒ desiccatiuis induranda ut fiat porus z caro desup callosa non alia: quia ꝯcauitas incurabilis remanet: ut dicebatur in 3° terrap. cap° 2°.

¶ Secūdū cōplet φ facta sutura in loco magis dependēti ponat tēta ut si quid remāserit exneuʒ de frustulis aut de sanie si gñatur per hinc ualeat expurgari. Desup vō ponatur puluis ꝯseruatiuus suturarum z albumen oui in pmis diebus. Et post sup incarnatiuuʒ cōe de puluere illo cum terbentina insimul incorporato. z deinde de alijs: ẜm φ videbit expedire apponat: z tētula cuʒ melle ros. in quo sit puluis icarnatiuus cum mirra que ẜm Auic. coopit ossa denudata humectet. Et si os esset detectum cū tali puluere z lichinijs bene carpie coopiatur. z desup emplʒ z stupata balneata in vino calido applicet.

¶ Tertium cōplet si os est totalr incisuʒ φ facta sutura totum membrum / ut Ras. pcipit inuoluatur excepto vulnere cuʒ pāno duplicato in pmis dieb⁹ infuso in albumine ouoꝝ z postea in vino calido stiptico: z liget cuʒ bida longa z lata ẜm mēbruʒ z incipiat uersus finem mēbri z uoluēdo usq3 ppe vulnus faciat eam trāsire per partem oppositā vulneris. Et deinde ascēdēdo vsus corpus uertēdo bindā uoluendo reueniat iferius quousq3 sit prope vulnus. Et tunc faciat eam trāsire per partē oppositā supra aliā ut ueniat ad locuʒ ubi icepit: z ibidē finē suum cum suo pncipio nodet: z ita remanebit vulnus discoopertum. Deinde ponant due uel tres asselle bene polite z aptate ẜm mēbruʒ coopte z munite de bono panno talr sustinēdo mēbruʒ φ nō coopiat vulnus z ligent cū bindello. Et hoc nō dissoluat quousq3 sit curatus nisi dolor aut prurit⁹ seu apostema cōpellat. Ad que quomodo succurrat in sermone cōmuni fuit dictuʒ. Et vulnus ab extra cum stupatis z bindellis liget: z qualibet die remutet z mūdificet z exiccet: z ut cetera vulnera tractetur.

¶ Nōnulli vō ut supra fuit dictuʒ de neruis in isto casu: z in vulneribus neruoꝝ glotonicū: z instrumentū mechanicum factū cum duabus astellis z ligno rotūdo in clausura manus z plato in sola pedis ligādo superius apponunt z ita psequuntur curam ut prius.

¶ Quartum quomodo cōpletur dicet infra: quando tractabitur de fractura iussu dei. ¶ De duritie quomō cōsequit solones z algebras in 6° de artetica z passionibus coniuncturarum z in antidotario dicet.

Doctrina. II. De spāli cura vulnerū put in sūt mēbris organicis cōpositis:

¶ De vulneribus capitis. Cap. I.

Uāquā Gal. z Aui. de diuersitate cure membroꝝ organicoꝝ extrinsecorū non determinauerint exquisite: nisi de capite z uentre. Nihilominus quia aliqua diuersitas in alijs particulis ẜm diuisionem datam supius saltim in ligando suendo situando z aptando instrumēta z modū applicādi medicinas inueniēdo. a pticulis enim organicis sunt h^{oi} medicationes ẜm G. in 5° terrap. sicut que in siccādo a substantia eoꝝ que in omiomeris. Quatuor eniʒ sunt idicatiōes que a natura pticulaꝝ sumunt ut in doctrina scda tractatus apostematum fuit dictū pro tanto gra iuuenuʒ: pro quibus est h^{oi} conscriptio tractabunt vulnera ẜm particulas organicas ex q̊ sunt tractata in doctrina precedenti ẜm omiomeras z ꝯsimiles particulas a capite incipiendo zc.

Caput quādoq3 ꝯtingit vulnerari cū incisione: qñq3 cū ꝯtusione: z utraq3 quādoq3 est absq3 vulnere z fractura cranei

quandoq; cum fractura eiusdem. Et que cum fractura: quedam est penetrās: quedam non penetrās. Et utraq; quedem parua: quedam vō magna. z cum hoc quedam sunt pure: quedam cum accidētibus de dolore z apostemate z pāniculoꝝ lesione cōposite. Iste sunt diuisiones cōmunes vulneribus capitis. Speciales vō tales sunt vulnera cum incisione cranei penetrātia: quedam sunt sine deꝑditione substātie: quedam vō cuȝ ꝑditione eiusdem. Et utraq; istoꝝ quedam sunt plana z equalia: quedam aspera z squāmosa. Et utraq; etiam istoꝝ: quedam sunt in sumitate capitis: quedam in lateribus. Etiā vulnus cum cōtusione z fractura cranei penetrātia: quedaȝ est parua talis ꝙ non facit compssionem neq; compunctionem supra cerebruȝ: quedam vō est ita magna ꝙ cōpressionem z pūctionem facit in ipso. ¶ Iste sunt differētie ꝓprie vulneribus capitis a qbus sumunt indicationes curatiue que sunt assumpte ex dictis Pauli 6° libro suo de fractura cranei. G. autem non fecit mētionem nisi de illis in qbus erat maior diuersitas. s. de simplici fractura magna. In sumitate capitis z in lateribus facta penetrāte: z non penetrāte: de paruis autem fracturis non curauit: q: solum erant forma z sedes eorum que ꝑcusserūt. Et cum hoc determinauit de magnis contusionib9 ut videbit infra. Albuca. vō ultra illas addit vnā in qua facit ingredi laminam ossis ad interiora: z fit in loco cōcauitas: sicut accidit caldarijs eris quādo occurrit eis ꝑcussio: qd plurimum fit in capitibus puerorum. Nōnulli vō ex dicto Auic. in 4° uolūt dicere ꝙ est alia que nō est fractura in parte in qua ꝑcutit. sed in opposita que diuisio est reprobata in 6° cyrurgie Pauli. Aui. non videt curasse nisi de vulneribus carnis cum incisione z cōtusione: z de fractura etiam cum incisione z cōtusione cuȝ vulnere carnis z sine ipso: q: per diuisiones cōmunium fracturarum intellexit differentias dictas.

Cause vulnerum capitis sunt que alioꝝ vulnerum dicte superius in sermone cōmuni.

Signa et iudicia fracturaruȝ capitis est intelligendum ꝙ quedam significāt fracturam cranei: quedam incisionem cerebri z pāniculorum eius: quedam apostemationē: quedam lesionem causatam ex materia descēdēte z grauante cerebrum z panniculos eius.

Signa fracture cranei sumunt a multis ꝑmo sumunt a cōsideratione cause frāgētis: ut q: cecidit ab alto: aut fuit ꝑcussus cum re forti. ¶ Secūdo a cōsideratione quantitatis lesionis: q: magna cōtusio: aut magnuȝ vulnus. ¶ Tertio a qualitate loci: q: dolet z sepe ducit manum ad locū z cum digitis z ꝓbis ꝑcipit tenuitas in cute: z separatio ab osse: z quādo sufflat: aut anhelitum retinet videbitur humiditas pullulari per fissuram. ¶ Quarto ab accidētibus que occurrunt in hora: ut apoplesia scotomia destructio uocis uomitus zc̄. ¶ Quinto a cōsideratione soni: q: rauce sonat: dum eius caput ꝑcutit cum virga. ¶ Sexto a cōsideratione stridoris dentium: stridēt eniȝ dum percutit filuȝ quem tenēt cum dentibus: z dum conant frangere nodum palee: aut rem duram leduntur. ¶ Septimo a ꝯsideratione encaustri z linimēti masticis sup fissuram: q: remanet nigredo in fissura z siccitas in linimēto supra locum fissure: z hoc est signum certum.

Signa incisionis pāniculorū etiam a multis sumuntur. ¶ Primo a dolore: q: statim a ꝑncipio sequit scotomia z uertigo z similia. ¶ Secūdo a colore faciei z oculoꝝ: q: facies rubet z pustulat / oculi rubēt eminent z obscurant zc̄. ¶ Tertio ab exeūtibus: q: sanguis exit per nares aures z palatum. ¶ Quarto a lesione virtutū: q: cū difficultate mouet loquela turbat angustiat est totus ꝓstratus z stupidus febricitat riget male dormit nihil appetit nauseat z euomit male assellat z urinat.

¶ Signa incisionis cerebri.

Sumuntur a multis. ꝑmo ab exeūtibus: quia exit substantia grossa globosa z medullaris nō saniosa. ¶ Secūdo a lesione virtutuȝ: qa ꝑdit ratio. si vulnus est in añrioribus ꝑtibus capitis memoria in posterioribus. z cum ꝑdictis accidētibus adest stupor z desipientia maior.

¶ Signa apostematis superuenientis.

Etiam a multis sumunt. ꝑmo a tumore: q: inflant pāniculi z eminent extra vulnus: z rubēt z non mouent. ¶ Secundo ab oculis: q: rubēt z inflāmant: z a capite egredi vident mobilitant z obliquant. ¶ Tertio a calore: q: febriūt z ingetant. ¶ Quarto a virtutibus: q: alienant z spasmātur z febricitant z freneticāt.

¶ Signa ꝙ materia que descēdit infra ledat z grauat pāniculos z cerebrum.

Sunt predicta signa incisionis pāniculorum uenientia paulatine post principium.

Judicia Fractura cranei est ꝑiculosa apd omnes. Preterea incisio cerebri z pāniculorum eius corruptio: ac lesio est mortalis ꝓm Hyppo. nisi fuerit parua. Exponit Gal. ut supra de iudicijs in vulnerib9 fuit dictuȝ. Et ideo accidētia mala ut febris acuta tremor spasmus alienatio sincopis absciſſio uocis egressio tenebrositas z rubedo ac strabositas oculoꝝ sunt timorosa z mortalia: ꝑcipue si maneāt / z nō remittant. ¶ Amplius dicit Aui. in 3° de plaga z incisione capitis: z in vulneribus ꝑuenientibus ad pāniculuȝ cerebri accidit laxitas in latere vulneris z spasmus in opposito: z ꝓpter illud vult dicere Guil. de salice. ꝙ quādo fit vulnus in dextra paraliticat sinistra: z ecōuerso. q: nerui qui ueniunt ad partem dextram sunt radicaliter in sinistra: z ecōuerso: ut dicit. Cōsidera si littera dicit hoc: z super hoc cōsule ꝓm de egritudine z sinthomate. ¶ Preterea in fractura capitis pericula z accidētia mala ꝓm Rogeriuȝ expectant usq; ad cētum dies: z ꝓm legistas z iudices ad. 46. q: talis est ultimus terminus acutaruȝ. Et ꝓm q̄tuor magistros ad 15. qui est cōmunis terminus acutarum. ¶ Preterea denigratio dure matris que nō mūdificat cum melle significat mortem. Inqt Paulus. ¶ Preterea fractura cranei in plenilunio est uerēda ut dicit Rogerius. ¶ Preterea in solidatione cranei appitio carnis rubee bonū. ¶ Amplius in vulneribus capitis tumor paruus z saniei bona digestio bonuȝ. Tumor vō magnus z ꝑcipue si cito euanescerit sine causa rōnabili malum. Item in fractura cranei expectat porus debilis z rarus ad. 35. dies.

Curatio Circa curādi modū est intelligēdum ꝙ multitudo discordātiū cura ipsiuȝ ostēdit iudicium curationis ipsius difficile. ¶ Naȝ Gal. Paulus Haliab. Auic. Albuc. Rogerius Jamerius Brun9 z Guil. de saliceto vident aut saltem eis imponit indifferēter ꝓcedere in oibus fracturis capitis discooperiēdo ruginādo trapanādo z ossa cuȝ instrumētis ferreis euellendo fundātes se: ut dicūt super illo cōmuni: ꝙ necesse est detegere z incidere os ut virulētia que infra craneuȝ coadunat conuenienter possit mundificari z deficcari.

¶ Alij ut magister Anselmus de Janua: z aliqui Paduani: z fere oēs gallici z anglici ꝓcedūt incarnādo z consolidādo cum suis emplastris z potionibus z bono vino: z ligatura fundātes se sup illo cōi. Qz si possumus saniēȝ sine ossium expulsione expellere melius est qd facē possumus cum medicinis ꝑcipue: q: ꝓm modum illum nō generat sanies: sicut ꝓm moduȝ alioꝝ: imo inhibet: z si generat cōuenienter cum illis mundificat z desiccatur.

¶ Nōnulli vō ut Theodoricus Hēricus z Lāfrancus

qui iter ceteros melius dicit nitunt tenẽ viā mediā:sed differēter. Nā Theodoricus incarnat recēs cū potione z vino cū stupis. Et Hēricus sine potione cū suo emplo. Et ambo antiq̄s fracturas:postq̄ trāseūt q̄tuor uel quinque dies trapanāt z eleuāt:ut antiq. Lāfrācus vo in omnibus ꝓcedit incarnādo cū lichinijs itinctis in ptes duas olei rof. z vna mellis z sup̄ mūdificatiuū de farina ordei z melle aut de cera z resina cū puluere capitali exceptis duobꝰ casibꝰ in q̄bꝰ ꝓcedit rugināo aptēdo trapanādo z ossa eleuādo. Primus casus est qñ os p̄mit. Scḋs quādo pungit. z fundāt se cum fundamētis duarum viarum addendo q̄ in opatione instrumētorum possunt sequi multa pericula: ꝓpter alterationem quam facit aer: z dolorē quē facit opatio: z apostema qḋ ꝓcurat utrūq̄.

¶ Ego aūt vidēs istā discordiā impositā: magr̄is reddebā me dum erā iuuenis anxiū. Postea vo cōsideraui opa z accusationes: z nouas expiētias iueniētes discordes suspectos habui. Qꝫ aūt ex dicto duoꝝ uel triū omittaf totaliter sentētia bonoꝝ malū est. Scriptū enĩ est in p̄ᵒ de alimentis. Iniustū est vni pre alijs credere sine demonstratione. Et Haliab. in 2ᵒ sermone ptis secūde. libri dispositionis regalis. tutius est uti inuētis q̄ uti nouis experimētis. In experiēdo enim medicamina corpibꝰ hominū piculū iminet aiarū: z in piculis coior z ꝓbabilior via est tenēda. Et pp hoc auxiliāte rerū oium opifice nō discedēdo a via Gal. q: illa fuit diuini Hyppo. ut ipse in 6ᵒ terrapē. testificaf dicēs. q̄ in his vulneribꝰ que in capite sunt scriptus est liber iteger ab Hyp. docēs oīa que opꝫ gerere in eis. Et nos cū hoc cōpleuerimus ip̄m cōmētabimus. Nec ēt discedā a via Haliaba. z Pauli atq̄ Auic. imo eos interp̄tādo ꝯcordabo dicta ipsoꝝ toto posse cū hoc qḋ euidēter appet. Tales enim debēt eē demōstrationes medicoꝝ: ut supꝰ in capl̄o executiuo fuit allegatū. Nosco q: ꝓlōgare v̄ba extimabor. sed necīū est q̄ ubi maius iminet piculū cautius z lōgius est agēdum.

¶ Et ut nō oporteat in cura cuiuslibet dr̄e coīa resumere p̄mitto nouem documēta huic curationi multū necīa.

Quorum p̄mū per viā notabilis est q̄ vulnus capitis maxime cū fractura ossis mltas specialitates z drīas habet a vulneribꝰ alioꝝ mēbroꝝ tum pp ꝓpingtatē z nobilitatē medulle cerebralis: tū etiam q: pp eius formam sphericā non pōt vniri: neq̄ seruari cum ligatura ut alia membra.

¶ Scḋm est q̄ in vulneribꝰ capitis p̄cipue notabilibꝰ opꝫ ut seruenf intētiones cōes dicte supius in s̄mone cōmuni de flōmia z purgatiōe z uētre saltim q̄ sel' in die assellet per se: aut cū suppositorio: aut clisteri: aut cū aliquo lenitiuo. De dieta q̄ sit magis tenuis. De exctione ifixoꝝ minꝰ molesta. De fluxu sanguis q̄ restrigaf. Et de accidētiū correctione z p̄seruatione ut dictū fuit z dicef.

¶ Tertiū est q̄ in vulneribꝰ capitis añ oīa remoueanf crines z radaf caput eū humectādo cū aq̄ z oleo: ut dic̄ Guilelmꝰ talr cauēdo q̄ pilus aq̄ z oleū in vulnē nō igrediātur. nā ꝯsolidationē ipedirēt: ut supꝰ fuit dictū. Et q̄ i p̄ncipio mā z dolor refrenenf sup̄ z infra vulnus ponēdo albumē oui: z post p̄ncipiū cetera fiāt: ut in ꝓprijs locis dicef. Ad mūdificādū z incarnādū. Et in circūferentijs semp inungaf cū vnguēto de bolo: aut cum oleo rof. ut dolor z discrasia sedenf z apostematio ꝓhibeaf.

¶ Quartū q̄ caueaf a frigore: q: ut sepe audiuisti ab Hyppocrate frigidū inimicū est neruis ossibꝰ z medullis: z cū hoc aer offendit: z alterat p̄ncipalia mēbra. Et ideo cōsulebat Guil. q̄ in hyeme qñ p̄parabunf ponanf carbones icēsi iuxta ipsos z clausis fenestris hēaf lumē cādele z q̄ post ligatiōeꝫ coopiaf caput cū coffa de pelle arietis

¶ 5ᵐ q̄ si in eis est facta sanies remutenf in die sel' in hyeme: bis vo in estate: z q̄ remutatio z mūdificatio cum cotone carpta atq̄ pānis mollibꝰ suauiter z idolorose fiat.

¶ Sextū q̄ desup lichinia frustū suauis spōgie apponaf: ut p ip̄ꝫ suggaf z recipiaf sanies q̄ ad cerebꝝ nō dscēdat

¶ Septimū q̄ ligatura ꝯueniēs adaptef ligatura capitis ut qñ vulnꝰ icarnare uolumꝰ ligatura duoꝝ capituꝫ fiat que saltim est semīcarnatiua: z fit q̄ habeaf binda plus vnꝰ brachij lōga lata q̄tuor digitoꝝ z uoluaf tota p̄ter q̄ duo palmi cū q̄bꝰ icipiaf s̄m frōtis lōgitudinē trahendo v̄sus aurē oppositā vulneris z aliā ptē uolutā v̄sus aurē vulneris: auree tñ nō cooperiēdo ducēdo eā usq̄ ad caput aliud binde: z ibi iuxta aurē circūuoluaf stringēdo: z caput palmoꝝ ducaf v̄sus iferiꝰ: caput uolutū ducaf superius v̄sus caput reducēdo ip̄m per ptē posteriorē capitis v̄sus caput palmoꝝ: z iterū ut p̄us eā cuꝫ illa circūuoluēdo z reducēdo sup caput. Et totiēs illud fiat q̄ totū sit cooptū z bñ ligatū. Deinde ligāt Bonoñ. duo capita sub mētone. Parisieñ. ea suūt in medio frōtis. ¶ Si autē uellemꝰ solū tenere medicinā faceremus ligaturā capitū multoꝝ que fit in capite per hūc modū. hēatur magna petia linteoli longa triū palmoꝝ lata duoꝝ z incidatur in quolibet latere ad latitudinem trium digitoꝝ usq̄ non remaneat nisi vnus palmus in medio. Et tūc vnuꝫ de illis capitibus cum alio stringēdo s̄m capitis circuitū ligef retro: aliud vo cum alio transeūdo per collum ligetur a parte anteriori sub mentone.

¶ Octauū documētū est q̄ ad cautelā: si aliq̄ squāma ossi remāsit cū vino administref audacter: si nō fuerit febris ille puluis capitalis de pimpinella bethonica gariofilata ualeriana osmūda: z q̄tū de oibꝰ tātū de pilosella.

¶ Nonū q̄ situef z iaceat vulneratꝰ in p̄ncipio sup ptē in qua minus grauabif: post vo si facit saniē sup locuꝫ vulneratū ut sanies possit melius excolari. Et his premissis documētis coibus uenīēdū est ad curam s̄m drīas.

¶ De vulnere capitis facto per incisionem absq̄ cranei fractura.

Si est simplex absq̄ depditione sube suaf z ligef: z ut alia vulnera curef z incarnef. Si aūt fuerit cū depditione sube regñef caro z cutis cicatricef cū suis lichinijs z ꝓprijs pulueribꝰ vnguētis z emplr̄is: z ut cetera vulnera tractef. ¶ Qꝫ aūt sutura sit utilis nō solū in talibꝰ simplicibꝰ vulneribꝰ capitis: sed in multis alijs nō paruis: itellige ꝫ magnis: ꝓbaf ita. q: illud est utile multis vulneribꝰ capitis qḋ facit p̄manere ptes distātes approximatas in idē. Et cum hoc ꝓhibet aeris alterationē que est multū nociua: ꝫ sutura est huiusmodi in 3ᵒ tegni. z terrapē. per totuꝫ. q̄ zc. Et ista fuit intētio Aui. in 4ᵒ dicētis. In fissuris vo in quibus nō est nisi scissura si est plurima suaf. Et qḋ est fortꝰ loquif qñ est cranei fractura: ut patet per ꝓcessum capl̄i. Et notāter dicit si est necessariū: q: si talis fissura esset in sumitate capitis nō suerefꝫ. sed in lateribus bñ suerefꝫ: ut dicef infra. Et hāc talē suturam cōcedit Guil. de saliceto Lāfrācus z Hēricus: z intātū Hēricus cōcessit q̄ sibi fuit visum q̄ Theodoricus eā cōcesserat qui cōtra Auicē. vna cū appositione olei rof. penitus negauit. Et male. nam multotiēs Aui. z Paulus cōcesserūt z iubēt infundere vulnus capitis cum oleo rof. ad sedādū dolorē qñ vulnera ꝑtingūt usq̄ ad pelliculā neruosam cooperientem carnē. Et ad mollificādū ossa adherētia ut leuius extrahanf. Et ad rep̄mēdum acuitatē quādo uolumus pāniculos interiores mūdificare cū melle. Nec ratio eorū ualet quantū ad suturā: q: ligatura incarnatiua in capite est multū defectiua: ut dicef. Nec q̄tum ad oleuꝫ rosatum: q: lꝫ vnctuosum maculet vulnera simplicia. nihilominus cōposita cum dolore z alijs dispositionibus indicantibus oleū rectificat z emēdat. Medicare enim semper iubet Gal. indicationes aduersantes.

¶ De vulnere capitis facto per incisionem cuꝫ cranei fractura non penetrante.

Vulnus tale aut est magnū aut puū. si parū qdem rimulam uocauerūt

multi.eodē mō curaꝛ sicut ꝑcedens siue fractura cranei: q: in tali vulnere pauca gnāꝛ sanies. Et ꝓpter eius grossitudinē per talē paruā fissura descēdere non pōt. ¶ Si vō fuerit magnū aut est in laterib⁹ capitis:aut in supiori pte.si fuerit in laterib⁹:eadē ēt cura curaꝛ ut ꝑmum simplex:nisi ꝙ in iferiori pte poniꝛ tēta:ut si aliq̄ mā retinebaꝛ in illa fissura per foramē tēte ualeat expurgari.Si i supiori pte nō suaꝛ sed fiet ibi cura.Gal.in 6° terrapē.dicit.Simplices igiꝛ rupture usq̄ ad disploā.i.mediū duarum tabularū cranei puenīētes dictoꝝ rasoꝝ.i.rugīnoꝝ strictoꝝ indigēt:eē aūt eos opꝫ multos qdē quātitate:nō eq̄les aūt magnitudine:ut nō careat ultimo opus.deide denudato ꝫm cōsuetudinē patiēte osse uti ꝑmo qdeꝫ ampliori.2° vō post ip̄m strictiori.Et deinde ita ꝯñter alijs usq̄ ad strictissimū:hoc aūt utēdū in ipsa disploi.Deide si dolor aliud nō reqrit curare siccis farmacis ꝯfestim ⁊ usq̄ in finē que utiq̄ uocaꝛ cephalia de qbus in fine capituli fiet ꝫmo cū suis lichinijs:⁊ exiccatorijs:⁊ alijs auxilijs opportunis.Quare aūt istud vulnus nō suiꝛ:q: existēs in medio capitis nō est potēs expurgari per se. Et nisi imbibereꝛ sanies:⁊ cū lichinijs/⁊ alijs auxilijs deficcareꝛ posset retineri aliq̄ materia in medio tabularuꝫ:⁊ ibi putrefieri ⁊ putredinem in ossibus generare.

¶ De vulnere facto cum incisione cum fractura cranei:sine deperditione substantie usq̄ ad interiorem superficiem penetrante.

Tale vulnus aut hēt sq̄rlas:aut nō:sed est plenū ⁊ eq̄le.Si sq̄rlas que possēt pūgere durā mrem squirlis ⁊ aspitatib⁹ planatis ⁊ equatis cū lēticulari/⁊ alijs instr̄is eodē mō curaꝛ ut imediate fuit dictuꝫ.Et hoc est qd̄ dicebat ꝯñter Gal.in eis vō que usq̄ ad miringā puenīūt siqdē fuerit sola ruptura ⁊ scissura:⁊ nō cassatura ꝑdictis rasorijs utēdū.Et hoc quātum ad illa que sunt in bregmate.i.in supiori pte.In illis vō que sunt in latere nō multū curauit de instr̄is:nisi ꝙ suerenꝛ ⁊ cum tētis mūdificarenꝛ. Et hoc in fine capituli narrauit in duobus exēplis.Uidi deniq̄ bregmatis quidem os fractū:ꝙ vō est deinceps os uocatū tēporis ubi squamiformes imissiones eē accidit usq̄ ad multū maximā hñs scissurā q̄ꝫ nos oino nō tāgētes:sed solū abscindētes ea que bregmatis curauimus hoiem ut adhuc viuat ab annis multis.Si vō his qui bregmatis reliquerimus ita putrefieret utiq̄ cito supposita erat mirinx anteq̄ꝫ porosareꝛ fractura.Gal.dat cām utriusq̄ cure.Nam si nullus ex patiētib⁹ ycor intus flueret supfluū esset abscindere os mō:q: in tpe qd̄ est in latere ex patientibus ycor nō descēdebat:⁊ si descēdebat in loco habili erat ad expurgādū:ꝓpter hoc nō erat necessariū cum instr̄is abscindere.Sed in bregmate:q: nō erat in loco habili ad expurgādū ycores:imo potius ad retinēdū:pro tāto fuit necessariū ampliare:⁊ cū lichinijs ⁊ alijs auxilijs opportunis ycorē ꝓhibere ⁊ gñatū extrahē ⁊ deficcare. ¶ In alio vō exēplo eodē mō fecit.q: dubitabat ꝙ moueret cerebrū ꝓpter duritiē ossis tēporis : ⁊ per foramē:si ipsum faceret exiret cerebrū.Et cum hoc q: per latera exeunt multe explantationes neruoꝝ nobilium.

¶ De vulnere cum cōtusione ⁊ parua fractura ossis.

Si huiusmodi fractura est cū squirlis pūgētibus cuꝫ lēticulari ⁊ alijs instr̄is applanabunꝛ:⁊ postea supposita ꝑma remutatione in documētis supius dicta petia pāni delicati : aut sindonis mollis infusa in melle ⁊ oleo roŝ.desup apponaꝛ ipsam aliqualr̄ cū cauda ꝓbe iter os ⁊ durā matrem imponēdo ut defendat ꝙ suo motu pāniculi nō ledātur in osse.Et desup lichinia delicata infusa saltim ꝑmo cuꝫ eadē mixtura.Et supra ipsam ⁊ ip̄m os petiā pāni etiaꝫ infusam:ut inhibeat ꝙ sanies iferius nō descēdat.Antiqui tñ ponebāt petiā vntus ciphi ⁊ erat truffa:q: assistentes qui nō erāt in scd̄a remutatione credebāt ꝙ ibidē loco ossis depditi remaneret:⁊ desup in vulnere carnis ponanꝛ alij lichinij sicci uel petia spōgie ut imbibat sanieꝫ. Et desup empl̄m capitale pforatiuū ut nō icludat sanieꝫ ⁊ ultimo stupatas balneatas in vino calido ⁊ expressas: ⁊ vnā nō ifusam:⁊ ligeꝛ ita delicate ꝙ ligatura retineat: ⁊ nō comp̄mat.Et qñ erit bñ mūdificatū remoueaꝛ pannus ꝑmus:⁊ ponaꝛ puluis capitalis:⁊ cōtinueꝛ ad incarnādū:⁊ ultimo qñ erit icarnatū puluē cicatriçatiuo claudaꝛ ⁊ ꝯsolideꝛ:⁊ in ista opatione satis laudo Henricū.

¶ De vulnere cū cōtusione absq̄ fractura cranei.

Est cōsiliū Auic.ꝙ mā refreneꝛ a ꝑncipio cuꝫ cōi remutatione de albumine oui. Et si vis addere oleū roŝ.q: mitigatiuū bonū est . Post vō resoluaꝛ mā cū vino salito:⁊ melle:aut cuꝫ aliquo ex dictis in capl̄o de cōtusione in sermone cōmuni.Et si fiat sanies matureꝛ ⁊ apiatur:ut alie exiture.

¶ De vulnere cum cōtusione ⁊ parua fractura.

Est cōsiliū Gal.ꝙ si fractura est pua ꝙ curetur ut ꝑfata ꝯtusio:eo q: Gal.nō faciendo mētionē de d:la:quā uocauit solū sedē eoꝝ que pcusserūt:tacēdo etiā de cura uoluit affirmare ꝙ curareꝛ ut alia.Tota cura stat ꝙ talr̄ resoluaꝛ ut saniē saltim notabilē nō faciat.¶ Aui.vō in 3° cañ.de soda a pcussione ⁊ regimine ei⁹ cui accidit cōmotio cerebri.dicit ꝙ opꝫ ut sit tota tua intētio in hoc casu ut dolorē sedes quātū potes: ⁊ elōges mām a loco leso ut nō aposteme꞉. Et hoc cum euacuatione ⁊ attractione ad ꝯriū cū flōmia ⁊ clisteribus acutis ⁊ pill̄is cochijs:ēt emplastreꝛ locus in ꝑncipio cū eo qd̄ cōfortat:sicut sunt emplastra que fiūt ex aq̄ mirti ⁊ salicis vge pastoris uel ex oleis mirtino ⁊ liliaceo ⁊ rosaceo.Et ex pul.roŝ.balaustiaꝝ cipssi calami aromatici lētiū camomille mellilotí boli armeni aluminis mirre olibani atq̄ citonijs cōfectis cū vino.Et dare in potu sticados cū aq̄ aut melle.Ipsi enim cū eo liberantur:ut dicit. ¶ Et cū egredieꝛ pp pcussionē sāguinis ex cerebro opꝫ ut patiētē potes cū cerebellis gallinarū assatis cū aq̄ granatoꝝ. Et Theodoricus ad h̄ facit empl̄m cū baccis lauri cimio aniso sale mastice thure atq̄ cribratura furfuris coctis cuꝫ vino qd̄ mihi placet in fine. Et in ista fractura potiones pñt administrari ꝯueniētes:q: tanq̄ꝫ per se parue aut cū modico auxilio adiuta natura potes eas rectificare.

¶ De cōtusione cū fractura magna.

Si fractura est magna necessario est euduꝫ ad cyrurgiā ⁊ dilatationem fracturarū:qd̄ ꝓbauit Gal.in 6°.⁊ Aui.in 4° per tres rōes. ¶ Illud opꝫ fieri per apturā:qd̄ nō pōt fieri per ligaturaꝫ. Sꝫ ꝓhibitio apatis ⁊ descēsus māei:que est ꝑncipalis itētio in oib⁹ fracturis ꝯquassatis nō pōt fieri in capite p ligaturā:q: ieptū est pp formā ut ibidē deduciꝛ.ergo ⁊c̄. ¶ Preterea qd̄ min⁹ videꝛ ieē ⁊ iest:⁊ id qd̄ magis:sed min⁹ videꝛ ꝙ in brachijs:⁊ in alijs ossib⁹ eēt nec̄iū apire ⁊ extrahē ycores q̄ꝫ in capite:⁊ tamen est necesse aliquotiēs:ergo plus est in capite necessariuꝫ ꝓpter cerebrum. ¶ Amplius si eēt aliq̄ excusatio hoc eēt p medicinas.Sꝫ ille nō ualēt sine ligatura:ut dicit:⁊ est uerbum notabile Necessariū est ergo in magnis cōtusionibus denudare ⁊ dilatare aliquā ptē fracture:ut possimus abstergere ⁊ leuare a miringa ycores.Nō audianꝛ ergo uerba illorū Theodoricoꝝ ⁊ Januēsiū qui se iactāt oēm fracturā capitis cum suis pigmētis ⁊ potionibus absq̄ cyrurgia ⁊ eleuatione ossiū curare:q: lꝫ de paruis est possibile ut dixi: de magnis tñ nunq̄ꝫ vidi:neq̄ ratio Cōciliatoris ualet: ꝙ fortes medicine eleuare ⁊ extrahere possunt a ꝓfūdo. Nam tales suspecte sunt ꝓpter enim nimiam fortitudinem specialiter in dispositis:qd̄ utplurimū sunt corpora nostra:ut supra 4m Aui.dicit Dinus:pñt adducere apostema. Nec illa Hērici ꝙ ipsi possunt curare omnia vulnera absq̄ notabili sanie:quia in magnis contusionibus saniem notabilem oportet aduenire terrapen.4°. Neq̄

q̄ allegāt de nā potētī:hic enim de pua intelligit mā:gs in magna opꝫ ꝯtra apire ut in empimate sub q̄rta costa: sicut infra dicet.ꝛ magis miror qñ dicūt q̄ ultra q̄rtā dié nō ualet potio eoꝝ credebā q̄ plus ualeret post:eo quia vulnus de fluxu ꝛ dolore ꝛ apate est securatū. Neqꝫ dicūt qd eēt faciēdū:si potio nō ualeret:credo q̄ faceret ut de malo nauta dicit 5° terrapē.qui pp negligētiā pdens nauē:deinde dās tabulā cuilibet nauigatoꝝ ut per eaꝫ si possit adipiscat salutē. ¶ Necessario igit eūdū est ad cyrurgiā cranei fracturarū:quā Gal.sub quodā epilogo i 6° terrapē.sic ponit. Si vō cū q̄ssatione aliq̄ sup.magna fuerit abscindē opꝫ qd cōquassatū est uel per terebella i circuitu pmo pforādo:deide ita utēdo abscissorijs uel ptortellos mox a pncipio. ¶ Uerū qꝛ breues pmones in practicis nō sufficiūt cōmētādo epilogū Gal.faciaꝫ duo. ¶ Primo pmittā octo documenta ualde necessaria ad opationē istam:deinde ponā opationē cōcordatam per Gal.Haliabatem Paulum ꝛ Auicēnam.

¶ Primum documentum est q̄ non exerceatur operatio in eo in quo virtus est debilis:qꝛ pm Gal.2° afforismorum ubi est indigentia non oportet laborare.

¶ Scōm q̄ añ oia pmittat ꝛ ptestet de piculo ut hō euitet sermones stolidoꝝ.in 4° cañ.Aui.

¶ Tertium ut in opatione fugiat cōmissuras quātum poterit:timēdum enim eēt de casu ꝛ lesione dure matris ut in anothomia fuit dictum.

¶ Quartū q̄ caueat de plenilunio:qꝛ in eo cerebrū augm̄tat:ꝛ ad craneū appropinquat in 3° de creticis diebus.

¶ Quintū q̄ dilatatio fiat magis in loco decliuiori:qꝛ talis est aptior ad expurgādum.terrapē.13°.

¶ Sextū q̄ in dilatādo nō ꝯseq̄tur finis fissuraruꝫ sufficit eni pꝫ.G.auferre tātū de osse q̄ sanies possit expurgari.

¶ Septimum q̄ si os qd debet extrahi repugnat extractioni:cum oleo ros.infundat ad hoc.ut taliter mundificetur qd indolorose extrahat.

¶ Octauū q̄ citi° q̄ꝫ poterit expedias te de opatione maxime in compssione ꝛ pūctione pāniculoꝝ:qꝛ ad ista citissime ꝯsequunt apostema ꝛ accñtia mala:neqꝫ in descēsu māei de supius speres alias expectes in estate dieꝫ septimā. Neqꝫ in hyeme q̄rtā:qꝛ post suspicat in panniculis esse facta talis impssio q̄ opatio non ualeret.

¶ Coñter opationē ꝯcordatā per Aui.iuenio in 4° q̄liter ingt sit curatio nos dicem° in hoc illud qd dixerūt pmi. Jngunt:opꝫ ut radat in pmis caput vulneratū. Et fiant in eo due fissure secātes se pm figurā crucis:aut pm figurā cifre de.7.ut dicit Lāfrācus:ꝛ opꝫ q̄ vna earum sit sectio pcussionis:deinde opꝫ ut excorient anguli ꝛ discooplat os totū quassatū in quo dꝫ fieri cōcauatio. Qd si accidit inde fluxus sanguis opꝫ ut ipleat vulnus cū pānis ifusis in aq̄ ꝛ aceto:aut cū albumine oui. Et si nō accidit fluxus ipleat pāno sicco tenui:deinde pone sup ipꝫ puluillos in vino ꝛ oleo ifusos:ꝛ administra ligamētum qd ꝯuenit ad illd:ita ut cū fuerit mane si nō acciderit aliqd ex accñtib° malis tūc incipias cauare os fractū. Et illud est:qm̄ opꝫ ut tu facias sedere ifirmū q̄ pm cōuenit:deinde oppila aures ei° cū lana:aut cū cotone ut nō ledat ex uoce pcussionis:ꝛ solue ligamētū vulneris:ꝛ aufer pannū ex eo:ꝛ absterge ipm. Deinde pcipe duob° ministris ut teneāt cū pānis subtilib° angulos excoriatos:ut si pūgant cū filo poterit hoc facē vnus.ꝛ tūc si os fuerit debile:ꝛ parū se teneat sepa ipm cū incisorijs ꝛ lēticulari:ꝛ si est necesse pcutē cū malleo fiat cū facilitate. Si auteꝫ os fuerit forte opꝫ ut pforet cū trapanis foraminib° multis vnū ppe aliud ad quātitatē taste pm q̄ uolueris expellē de osse:postea cū incisorijs sepa cū vno foramine ad aliud foramē quousqꝫ fuerit sepatū os. Et tūc ipm cū eleuatorio eleua:ꝛ ipm cū digitis:aut puis tenaculis extrahe. Post vō cū lenticulari ꝛ malleo omnes squirlas ꝛ aspiritates applana ꝛ vulnus carnis.ꝛ ossis curētur:ut fuit dictum de fractura cum ossis deperditione.

¶ De correctione accidentium.

Si occurreret apostema qd utplurimum euenit pp compssionē ꝛ pūcturā ossis ꝛ tētarū ꝛ ligamētoꝝ:aut pp frigus:aut pp malū regimē:tūc festina ad eleuationē ꝛ sepationē causarū. Et subtrahe mām cū flōmia ꝛ alijs euacuationib° ꝛ mitiga locū cū oleo ros.calido:aut cū aq̄ ca'a decoctiōis altee fenugreci seminis lini camomille ꝛ silium:ꝛ empl'm de maluis:ꝛ hoc multū laudat. ¶ Si aūt nigredo acciderit in miringis ex nā medicaminū abstergat ꝛ mūdificet cū melle ꝛ oleo ros. Qꝫ si acciderit ex seipso:ꝛ peruenerit ad oculū cū signis alijs malis:tūc opꝫ/ut dictuꝫ est q̄ nō cōfidas de salute ifirmi. Nā illa nigredo significat pm q̄ dicit Paulus caloris nālis destructionē. De carne supflua ꝛ alijs accidētibus dictū est in sermone cōi.

¶ De medicinis capitalibus fit sermo.

Medicine vulneris capitis i pncipio quousqꝫ ab apate fuerit secur° debēt eē mitigatiue q̄lis est mixtura triū ptiuꝫ olei ros.ꝛ vna mellis. Et m̄ senex 6° terrap.oximel apponebat. Et si dolor nō ifestabat ad meli° mūdificādū debēt eē ecōuerso tres ptes mellis vna olei ros. ¶ Postq̄ꝫ aūt fuerit securus ab apate dꝫ eē medicina desiccatiua sine mordicatione q̄lis est puluis capitalis qui fit pm Gal.de yreos ilirica orobi farina māna que est thus minutū:aristol.corticis radicis papaueris. Brun° vō addit mirrā/sarcocollā/ꝛ sang.dra. Lāfrācus vō ꝛ Guilelm° mirtillos ꝛ nucis cipressi.

¶ Empl'm capitale de bethonica qd ponit desup pꝫ Hēricū sic fit. ℞.succi bethonice/succi plātaginis/succi apij colatoꝝ.añ.lb.j.resine cere noue.añ.q̄rtā.j.terbētine lb.j.coquant pmo usqꝫ ad succoꝝ cōsumptionē.ultimo addat terbētina:ꝛ fiat empl'm. ¶ Empl'm de cētaurea quo ego libēter utor in vulneribus capitis sic fit. ℞.cētauree mi.M.vj.tēperent per vnā noctē in vino albo:deinde coquant ad ꝯsūptionē medietatis:deinde colent ꝛ colatura bulliat usqꝫ ad spissitudinē mellis de quo recipias ℥.iij.lactis mulieris.℥.ij.terbētine.lb.j.cere noue.q̄rtaꝫ j.resine.q̄rtam mediam.thuris/masticis/gūmi arab.añ.℥.j.fiat empl'm. ¶ Potio ad vulnera que in capite dicta est in istius capituli documentis.

¶ De instrumētis cum quibus fit opatio.

Instrumenta capitalia sunt sex ꝛ debēt esse de q̄libet forma tria:mai° minus ꝛ mediū. Primo sunt trapana que sunt ad faciendū foramina pro ossis eleuatione ꝛ sunt diuersoꝝ modoꝝ. Gal.facit ea ad modū terebelli cum quadā circūuolutione eminēte parū supra eā:que in terebello acutā extremitatē:ut pforādo nō cadat supra duram matrem.

¶ Parisieñ.ad euitādā multitudinē formarū que debent eē pm spissitudinē ossis loco illi° eminētie faciūt trapana forata sup acuitatē:ꝛ cū vna cauilla mutādo per foramina adaptāt ea ad spissitudinē ossis:ut hic apparet.

¶ Bonoñ.ea faciūt ad modū lācee qꝛ ps acuta pōt itrare ꝛ lata phibet ut cōtra uolūtatē itus non cadat ut hic.

¶ Duo sunt separatoria ad separādum de vno foramine ad aliud ꝛ sunt duarū formarū.pma gallicana ut hic. Secunda Bononiensium ut hic.

¶ Et de eius cauda potest fieri eleuatorium.

¶ 3° autem sunt eleuatoria ad eleuādum os trapanatum ꝛ separatum:ut hic.

¶ Quarto sunt rugina ad ampliandum fissuras:ꝛ sunt ad modum rugine fuscariorum ut hic.

¶ Quinto sunt lenticularia:ꝛ est instrumētum multū laudatum a Gal.qꝛ multum applanat ꝛ separat asperitates separādas cum securitate:ppter eminētiam lenticularē quam habet in capite. Et est in forma scindipēnium cuꝫ lenticula in acuitate sua ut hic.

¶ Sexto est malleum ad percutiendum retro lenticulare

z debet esse de plumbo ut in parua quãtitate magis põderet z sonet magis obtuse:ut hic.

¶ De vulneribus faciei z partium eius. Cap. II.

Ulnera faciei ultra intentiones cões q̃tũ ad ei⁹ totalitatẽ nihil hñt pprĩũ:nisi q̧ q: est mẽbrũ decoris/z honoris: ita caute tractenf q̧ vniones z cicatrices nõ fiãt turpes. Et ideo ubi erit possibile suere eũ cũ petijs pãnorũ ut dictũ est fiat.ubi aũt nõ erit possibile z fuerit pars carnosa fixa non mobilis sufficiẽter suaf cum filo sutura separatoꝝ pũctoꝝ.ubi vo fuerit pars mobilis suaf cum acubus inuolutis remanẽtibus in loco. Si autem pars fuerit sicca suaf sutura pellipariorꝝ. Et ubi erit possibile ligare ligatura incarnãte fiat. Albu.aũt nasum aures z labia dum sunt sanguinolẽta z recẽtia:aut renouata cum scarpello aut rasorio suere p̃cepit sutura que dicef in uentre ¶ Uerũ q: facies quodãmõ pticipat cũ capite in rotũditate z figura sperica deficiat ab illa ligatura. Et cũ h accubit⁹ eã relaxat necessariũ est eã mediare appropinquando meli⁹ qd erit possibile ad icarnatiuã. Et pp hoc est cõsiliũ oium opantiũ q̧ vulnerati in facie hẽant in capite coffam seu capellinã de pãno lineo forẽ bñ z firmiter ligatã cũ capite in qua oẽs ligature ꝯsuanf. Etiã est necũ q: facies est plurimarũ puarũ pticularũ : q̧ loco stupatarũ aliqñ ponanf pãni duplicati aut triplicati:ut meli⁹ applicenf z leui⁹ remoueanf. Quãtũ ad suas aũt pticulas habet pprĩũ.

¶ Primo de vulneribus oculorũ.

Uulnera oculoꝝ sunt timorosa:pp ipm visum: z pp eoꝝ ppinqtatẽ ad cerebrũ : imo vidi multotiẽs:qd ẽt attestaf Bñuenut⁹ pp vulnera circũstãtiarũ oculi seq oppilõnẽ neruoꝝ opticoꝝ z catharactas. qd ergo dicã qñ fuerit in suba oculi: certũ est:q̧ si effundãtur humores seqtur destructio oculi:z ipsius act⁹. Et si Gal.in 4° de egritudine z sinthomate vidit illum puerũ pũctũ grafio ex quo effusa fuit ꝯfestim aquosa humiditas:curatũ.hoc fuit de raro cõtingẽtib⁹. Et potuit esse s̃m nãm. Nõ obstãte q̧ Rabbi moyses:q̃si deridẽdo G.dicit q̧ fuit de mirabilib⁹ ipsius. ptes enim spmatice in pueris quotidie regñantur ut videtis. ¶ Cura est s̃z Jesum phibere mãz ne fluat ad oculũ. Et si sanguis nõ exiuerit collirizef cũ thucia z modica cãphora. Si autẽ sanguis exiuerit cũ sedeng curef:q: ad hoc multam habet virtutẽ z pone sup oculũ albumẽ oui:z ligef cum instita firmiter. Bñuenutus in hoc casu sũme laudat germina ouoꝝ agitata z ducta in mortario in forma vnguẽti Et uocat hanc medicinam virtutem a deo datam.

¶ De intrantibus in oculo.

Si aũt aliqd itrauerit in oculo z vulneret z doloret:z offendat eũ. Qd sit uelut firmus puluis lapillus/aut palea siue arista p̃cepit Jesus distillare i oculo lac mulieris uel aquã dulcẽ pluries:q: mundificat eũ z extrahit oẽ qd in eo cadit:z si nõ recedit reuersa palpebras:z si vides hoc inuolue stillũ aut digitũ cũ panno suaui lineo z absterge illud.z si nimis se teneat cũ picicareolis remoueatur. Et distilla in oculo lac mulieris puellam nutrientis.

¶ Ad tarsen z sanguinem qui infra oculum euenit ppter vulnera z percussiones:

Laudat Jesus instillationẽ lactis puelle z albuminis oui z sanguinis colũbini qui est sub ala. ¶ Et emplãre oculũ cũ medulla panis in vino ĩfusa est optimum. ¶ Et si nõ dissoluaf distilla in oculo aquã ameos z salis gẽme:z fomẽta oculũ cũ aq̃ decoctionis ordei z ysopi sicce. ¶ Et si nõ recedit accipe claraz aquã in qua steterit arsenicũ pulueriçatũ z pyce in oculo. ¶ Et ex his que pficiũt tarse est fief. Q.℞.sedeng. abluti.ʒ.iij.eris usti.ʒ.ij.coralli margaritarũ nõ pforataꝝ añ.ʒ.ß.gũmi ara.dragagãti.añ.ʒ.ij.z.ß.pipis gña.xxxij. cerufe lote.ʒ.j.arsenici rub.san.dra.croci catabie.añ.ʒ.ß. fiãt sief cũ sanguine gallinarũ:z utanf cũ lacte puelle.

¶ De vulneribus palpebrarum.

Precipitur q̧ suanf cũ acub⁹ curuatis:z si fieret sutura cũ cauillis:pp motum palpebrarũ magis eẽt tuta spãliter qñ area piloꝝ est icisa:rãte enim cartilaginositatis est q̧ difficulter vnitur. z post cum pulueribus/z pãnis bñ sustinẽtibus artificialr z ingeniose ligef.

¶ De vulneribus nasi.

Nasus quãdoq̧ vulneraf:qñq̧ frãgif qñq̧ atterif z q̃ssatur. Hic aũt ppe agef de vulnerib⁹ z icisionib⁹:q: plurimũ accidũt q̧ reliq:gra tñ doctrinis dicef z de alijs:ut de capite fuit dictũ. Nasus qñq̧ abscindif ex toto:qñq̧ nõ : sed adheret:z tenet se cũ carne labioꝝ. Si nasus ex toto ceciderit ampli⁹ nõ põt reuniri. vnitio eni in organicis est impossibilis in 3° tegni. Et cã in iudicijs ulibus fuit dicta. Quicqd dicãt garrulatores. Si aũt ex toto nõ fuerit icisus si sanguinolẽtũ est:aut si nõ qd scarificãdo renouef vuln⁹ suaf caute z decẽter:eo mõ quo dictũ est sup⁹ de sutura cũ filo faciẽdo tot pũcta quot erũt necĩa. Et si ac⁹ recte nõ pñt bñ ad suturã adaptari calefaciẽdo eas i igne curuenf z iponanf in narib⁹ due tente rotũde de stupis aut cãnulate de pẽnis anseris ut aer z sanies sua possint hẽre spiramia. Et post ponaf puluis z applicenf plumaceoli de pãno decẽter facti vnũ in quolibet latere:z aliũ desup qui comphẽdat totũ balneati in p̃ma p̃paratione cũ albumine oui:cũ vino albo calido. Et qñ erit necesse curef cum emplo uel vnguẽto incarnatiuo z ꝯsolidatiuo z ligetur ingeniose.

¶ Ligatura nasi.

De ligatura isti⁹ pticule multi altercati sũt. Albuc.enim z Aui.eã defẽdẽ videnf: Lãfrãcus z Theodoricus:ut facit sibi credẽ Hẽricus p̃cipit ligare cũ duab⁹ ligaturis vnã subt⁹ nasũ ad sustinẽdũ:aliã sup nasum ad tenẽdũ medicamina. Rogerius z Guilelm⁹ ligãt cũ vna binda icisa per medium per vñ nasus possit trãsire ad modũ capistri. Hẽricus totũ hoc reprobat.imo dicit q̧ meli⁹ staret sine ligatura:q: si ipsa est strictior nasum desormabit. si laxior parũ pficit. Et utraq̧ in somno poterit nocẽ ex compssione z vñone z motu iordinato. Nihilomin⁹ in casu ꝯcedit q̧ ligef subtus:z nõ desup. ¶ Ego aũt de hac altercatione paꝝ curo:q: ut dixi in facie nõ põt dari certa regula de ligatura icarnatiua:q̃re qlibet faciat:s̃m q̧ per suũ ingeniũ meli⁹ iuenire poterit:dũtaxat q̧ in capite sit bona coffa: aut capellina in qua suanf ligature:z q̧ suẽdo z ponẽdo satis de stupis z idoneis sustentamẽtis:ut p̃cipit Theodoric⁹:meliori mõ quo erit possibile adaptef : ut teneat partes approximatas z medicamina applicata sufficit. ¶ Si aũt nasus eẽt ifrigidat⁹/z alterat⁹ ꝯsulit Henricus q̧ cũ calitate nãli pulloꝝ tãtũ calefiat q̧ rectificef. Si autẽ nõ põt rectificari remoueaf z tardius quo poterit/pp diffamiã ppsi loc⁹ curef z cicatriçef. Et stet p̃ma p̃paratio per tres aut q̃tuor dies. Alie vo bis in die remutenf. Os nasi itra.xviij.dies spaf q̧ restauref. ¶ In fractura addif q̧ cũ itromissione digitoꝝ:aut alicui⁹ bacculi ab intra nasus sustẽtef z ab ex̃ cũ manu altera equef. Et post itromittanf tẽte ꝯueniẽtes z iuxta/z desup plumaceoli i p̃mis ifusi cũ albumine oui. Et post cũ dyaglone in quo farina uolatilis z puluis rub.cũ oleo ro.fuerit malaxata z caute sustineaf z ligef. Et qñ cũ fractura fuerit attritio curef ut alie ꝯtusiones. Si aũt est cartilaginis sepatio cõglutinef.

¶ De vulneribus auriũ z labioꝝ.

Nihil habent pprĩũ suãtur z ligẽtur meliori modo quo erit possibile: z ut alia membra carnosa curentur.

¶ De vulneribus colli:z partium eius. Cap. III.

Ulnera in collo quedã fiũt in sola carne:quedã vo in ossib⁹ spõdiliũ:quedã in ligam̃

tis lateralib⁹:quedā vo in uenis organicis:quedā in vi/
is ciboꝝ ꝛ anhelit⁹. Propterea ꝙ ultra intentiones com
munes habent propriam ligaturam. Et aliqua propria
pronostica ꝛ pauca curatiua.

Ligatura colli icarnatiua fit cū binda lō/
ga duorum capitū ponēdo
mediū binde ab opposita pte vulneris uoluēdo collū:ꝛ
ea ducēdo ꝑm crucē sup̄ vulnus:ꝛ postea faciēdo trāsire
per subassellas reducunt ad collū eū reuoluēdo:ꝛ ibidē
suēdo. Et si est capellina in capite suat cū ea ut eā manu
teneat ꝙ nō descēdat. Ligaturā medicaminū retētiuā p̄/
cipit facere Rogeri⁹ ita. scindat ligatura ab utraqꝫ pte:ꝛ
duo brachia supiora trāseūdo sup aures ligent in fronte
Alia duo inferiora transeūdo subassellas ligent in pecto
re. Alia vo duo media ligent per mediū colli.

¶ Pronosticatio.

Pronosticatur aūt ꝛ iudicat de vulneri
bus colli per Rogeriuz:
ꝙ si neru⁹ seu chorda icidat in collo raro est ut decetero
collū liberū hēat motū. ¶ Amplius dicit ꝙ si vuln⁹ ue/
niat usquequo exeat nucha mortale ꝛ icurabile iudicat.
Naz passiones nuche siles sunt passionib⁹ cerebri:ut in
2° de utilitate in anothomia fuit allegatū. Si aūt nō pue
niat ad medullā lꝫ sit curabile timēdū est pp lesionē ner
uoꝝ oriētiū ab illa pte nuche de nocumēto sensus ꝛ mo/
tus neruoꝝ ꝛ mēbroꝝ ad que delegant nerui ꝛ infra de
fractura spōdiliū dicet. Propterea vulnera que ptingūt
ad neruos reūsiuos ppetuā gn̄ant raucedinē. Et si ptin
gūt ad quēdā neruū qui trāsit iuxta aures dicit ꝙ nunq̄ꝫ
gn̄abit hō. ¶ De icisiōe cuiusdā uene spmatice est fruf
ta:ut supra in anothomia fuit allegatum. Propterea vul
nera uenarū ꝛ arteriarū grossarū sunt piculosa:q꞉ ppter
emorrosagiā ipsoꝝ cito exhalat spūs ꝛ vita. ¶ Amplius
dictū est ꝙ vulnus meri ꝛ trachee arterie sunt piculosa:
q꞉ hn̄t seruitiū vite imediate necessariū. Et cuꝫ hoc sunt
difficilis cōsolidationis:q꞉ sunt trāsitus aeris ꝛ cibi.

Curatio aūt ipsoꝝ q̄tuꝫ ad vuln⁹ carnis nihil hēt
pp̄riū. suant ꝛ cū pul. ꝛ vino ꝛ aliȷs auxi
liȷs curent. ¶ Quātū ad neruos ꝛ chordas ēt suant p̄/
funde:ꝛ cū oleo uermiū ꝛ emplō curent. ¶ Quātuꝫ ad
uenas ꝛ arterias grossas suant:ꝛ cū pul. G. ꝛ pilis lepo
ris cū albumine oui emplent. Et si hoc nō ualet excori/
ent capita uenarū ꝛ ligent ut supius de fluxu sanguinis
fuit dictū. ¶ Quātū ad vias aeris ꝛ cibi suant:ꝛ cū pul/
uere:ꝛ cū aliȷs auxiliȷs ab extra tractent. Ab itra draga/
gātū:aut dyasimphitū ad lābēdū iferi⁹ tribuat. ¶ Quā/
tū ad nuchā infundat vulnus cū oleo ros. calido ꝛ desu/
per ponat i pncipio vitellū oui usquequo dolor fuerit se
datus. Postq̄ꝫ autem fecerit saniem mundificet ꝛ incar
net cum isto Guil. ꝛ Lāfran. ℞. mellis ros. colati. ℥. iiȷ.
farine ordei. ℥. ß. terbētine. ʒ. iȷ. cere resine. aā. ʒ. iȷ. thuris
masticis. aā. ʒ. j. mirre sarcocolle mumie aā. ʒ. ß. olei ma
sticis. ʒ. iiȷ. fiat emplastrum.

¶ De vulneribus homoplatis ꝛ brachioꝝ. Cap. IIII.

v **Ulnera** istoꝝ mēbroꝝ nihil hn̄t ppri
um nisi pnosticationem ꝛ li
gaturam:ꝛ situationem:ꝛ fiunt quādoqꝫ in car/
ne:quandoqꝫ in ossibus. ¶ Pronosticatio.

Judicatur ꝙ vulnera spatularū:pp neruos q
descēdunt ad brachia sunt suspecta
de dolore ꝛ amissione sensus ꝛ mot⁹ brachioꝝ. Propte/
rea vulnera plicature cubiti sunt timorosa:ppter uenas
grossas:q꞉ magnā faciūt emorrosagiā. ¶ Amplius vul/
nera cubiti ꝛ oium iūcturarū sunt suspecta ad dolorem ꝛ
apostemationē ꝛ idurationē seu pticularē spasmationeꝫ:
pp infiltrationē ossis ꝛ ligamētoꝝ:ꝛ pp loci situationem
q꞉ in basso. Nō enim cōplete pn̄t mūdificari:ꝛ ita mate/
ria que includit remanet ꝛ indurat ꝛ mot⁹ pdit iūcture.
¶ De vulnere ad duos uel tres digitos ppe iūcturam
iudicatum fuit supra. ¶ Curatio.

Cura enim ipsoꝝ parū differt a cōi cura dicta
nisi ꝙ sutura vulnerū humeri idi
get fortitudine:ꝛ ppe cum cauillis ppter magnitudineꝫ
ꝛ pondus brachiȷ. ¶ Ligatura humeri.

Et ligatura incarnatiua fit cū binda duoꝝ ca
pitū ꝛ ponēdo sperā de stupis sb/
assella incipiat per mediū binde ibidē ꝛ ascēdēdo bindā
sup̄ humerū uoluēdo ꝑꝫ crucē sup̄ vulnus liget:aut suat
sub altera assella:ꝛ totiens sic reuoluat ꝙ sufficiat. Que
aūt est ad tenēdū medicamina fit ad modū vnius mani/
ce cū duab⁹ vittis ligādo in subassella. ¶ Et in vulneri/
bus brachioꝝ. Opꝫ ꝙ brachiū cū mādili teneat in pecto
re suspēsum ad collū p̄ter qꝺ in vulnē cubiti:in illo enīꝫ
opꝫ ꝙ brachiū situet ꝑm rectū:ut nō disrūpat vulnus li/
gature ꝛ sustētamēta digitoꝝ:ꝛ toti⁹ man⁹ fiāt ꝑm igenio
sum arbitriū opantis. ¶ De mollificatione duritieruꝫ
que remanēt post curā vulnerū istoꝝ mēbroꝝ dictuꝫ est
in pte in cura sclirosis ꝛ dicet magis infra.

¶ De vulneribus thoracis ꝛ partium eius. Cap. V.

d **E vulnere thoracis** ma
gnū
est mirabile:q꞉ ita parū de ipsis maxime quātū
ad mēbra cōtinētia iuenim⁹ tractatū a. G. neqꝫ ab Hali.
neqꝫ ab Aui. Quātū aūt ad cōtēta multa dixerūt. Alios
aūt qui post istos tractauerūt de ipsis satis iuenimus di/
scordes. ¶ Nā Rogeri⁹ Rolādus Jamerius Brunus
Guil. ꝛ Lāfrā. vident uelle saltim in penetrātib⁹ ꝙ nul/
lo mō stringant:neqꝫ retineat sanguis in pfunditate ei⁹
sed ꝙ teneant apta cū lichiniȷs ꝛ tētis ꝛ mūdificent cuꝫ
vnguētis ꝛ emplis ꝛ lauamētis attractiuis. Et fundāt se
q꞉ si mā retineret itus recurreret ad cor:ꝛ ad alias pticu
las ꝛ iterficeret ifirmū. ¶ Theodoricus vo ꝛ Heric⁹ uo
lūt ꝙ oino claudant ꝛ nullo mō ponat tēta:sed suātur si
est necesse. Et ꝙ ad cōfortādū nām det pigmētū cū pul.
qꝺ in vulnerib⁹ capitis dare cōsueuerūt. Et fundant se:
q꞉ nisi citissime clauderet calor vitalis per p̄dicta vulne/
ra exhalaret ꝛ frigiditas aeris ꝯfundēs ipm subintraret.
¶ Nos vo excusando Gal. ꝛ suos sequaces ꝛ cōcordā/
do discordes in hac cura. Quātū est de pn̄ti dicemus:il/
lud qꝺ euidēter appet a substātia rei incipiētes. Uulne/
ra thoracis tam a pte añriori q̄ꝫ ab aliȷs ptibus/ qn̄qꝫ sūt
extra/ꝛ nō penetrātia:qn̄qꝫ vo penetrātia sunt intra spa
tiositatē:ꝛ que penetrāt qn̄qꝫ sunt simplicia absqꝫ vulne
re mēbroꝝ ꝯtētoꝝ:qn̄qꝫ mēbra ut cor pulmo dyafragma
sunt vulnerata. Et utraqꝫ quādoqꝫ parum sanguinis ce/
cidit in spatiositatē intrinsecā:quādoqꝫ multum he sunt
differentie a quibus sumunt in talibus vulneribus in/
dicationes curatiue ꝛc̄.

Cause dictoꝝ vulnerū ꝑm ꝙ dictū est in sermonib⁹
coibus sunt oia que apta nata sunt pforare ꝛ
incidere ut sagitte telum ꝛ ensis.

Signa et iudicia. Signum ꝙ vulnus
thoracis penetrat est
anhelitus per vulnus emissio maxime:quādo os ꝛ na/
res infirmi claudunt que per candelā incensam:aut per
lanam seu cotonē carpinatū posita iuxta vulnus demo/
rat. Non enim cū intromisso est ita secure pbatio. ¶ Si
gna cordis vulnerati sunt sanguinis exeūtis nigredo ex
tremoꝝ frigiditas/sudoris copiositas/ꝛ sincopis minu/
ta/ꝛ locus sub mamilla sinistra. ¶ Signa vulnerati pul
monis sunt ꝙ sanguis qui exit est rubicūdus ꝛ spumo/
sus/ꝛ eger calesit/ꝛ tussit/ꝛ palescit/ꝛ locus circa latera.
Jstud aūt qꝺ dicit Gal. de exeūdo multū ꝛ absqꝫ dolore
itelligit p os in rupta uena. ¶ Signa dyafragmatis vul
nerati sunt spissus ꝛ magn⁹ anhelit⁹ tussis sonās ꝛ dolo/
rosa alienatio/sputū liuidū/sitis/ꝛ cibi fastidiū/cum eru
ctuatione/rigor pungitiuus/ꝛ locus iuxta falsas costas.
¶ Signa ꝙ sanguis descēdit infra ꝛ corrumpit ꝛ saniat

iuxta illud Gal. afforismoꝝ. Si ad ipsum ṽtrē sanguis effundaꝛ ṗter nām̃ necesse est putrefieri: sunt eniꝫ signa grauitas ꝛ pōdus laterū: iuxta falsas costas ꝛ sputum putridū cum tussi multa ꝛ incipit febꝛire. Et cum his addit Jamerius ꝛ anhelit⁹ qui exit per os: ꝛ per vulnus fetet itolerabil̄r: ꝛ pāni qui iponunꝛ sanguine coagulato ꝛ putrefacto educunꝛ ifecti. ¶ Judicaꝛ de istis vulnerib⁹ ꝙ illa que penetrāt a pte doꝛsi sunt piculosiora q̄ꝫ a pte anteriori: pp uenas ꝛ arterias ꝛ neruos ꝛ meri ꝛ tracheā ꝛ ligamēta coꝛdis que iacēt a pte illa ꝛ cum hoc lesio nuche que nō parua cōputaꝛ. ¶ Judicaꝛ de istis vulnerib⁹ etiam ꝙ que nō penetrāt nō hn̄t piculum. ¶ Alia iudicia ꝛ cause eoꝝ queranꝛ in sermone cōmuni.

Curatio.

In cura vulneris thoracis que nō penetrāt ultra intentiones cōmunes dictas nihil habent ꝓpꝛium: nisi ligaturam.

Ligatura pectoris

que q̄dē icarnatiua fit cū binda lōga lata icipiēdo a pte opposita vulneris ducēdo reuoluēdo duo capita sup̄ vuln⁹ ꝭm crucē: ꝛ deinde ducendo ꝛ reuoluēdo totiens ꝙ sufficiat. Et capita binde in pte an̄riori lōge a vulnē suanꝛ. Et ut dicit Hēricus annecteꝛ fasciola vna que trāseat super humeros ꝛ altera sub coxis. ¶ Retētiuā medicaminū facit Rogeri⁹ cuꝫ binda lata pforata in vno capite: ꝛ in altero icisa: ita ꝙ facit intrare humerū per foramē. Deinde circūuoluēdo thoraceꝫ redit ad humerū ubi icepit: ꝛ cū bꝛachijs binde icise ligenꝛ in illo humero. Et si posset fieri ut dicit sine icisione uoluēdo thoracē leui⁹ eēt ligatura. Pꝛe apatib⁹ subasellarū fit cū binda icisa ab utraqꝫ pte ꝛ vna ps ligaꝛ uoluendo pect⁹ ab altera asella ꝛ altera trāseūdo sup humerū ꝭm cutē reduciꝛ per ptē an̄riorē: ꝛ posteri⁹ ad alterā asellaꝫ. ¶ In cura vulnerū penetrātiū si cōstat per signa ꝙ aliq̄d mēbꝛū itrinsecū nō fuerit lesum: neqꝫ ꝙ aliq̄ mā̄ itus descēderit siue tēta cū emplis ꝛ vnguētis icarnatiuis ꝛ stupatis balneatis in vino ꝛ ligatura ꝛ remutatione tarda: ut alia curanꝛ. Et pp hoc Gal. ꝛ alij seq̄ces de ipsis: qꝛ nullā hēbāt diu̇sitatē ab alijs nō fecerūt mētionē specialē. Et ꝙ in talib⁹ vulnerib⁹ nō dꝫ poni tēta: nec ipsa tenere apta ostēdiꝛ: qꝛ tēta poniꝛ ubi necessariū est aliquā mām̃ ꝯgregatā expellē per vulnus: sed in talib⁹ supponimus eē nullā. Ergo iuanū tēta poneret. Et supposito ꝙ eēt aliq̄: in pua m̄ q̄ꝫtitate: nā eā resoluit ꝛ euacuat. Nec de regione dubiteꝛ: qꝛ foꝛti nāe nihil est ipossibile: nō solū facit trāsire mās per pāniculos: sed per mediū ossis ut dicit Gal. 7° afforismoꝝ. Et si vis eā iuuare cū tua potione facere potes. Et cū ponē tētā ꝓcederēt nocumēta que dicūt alij de debilitate ꝛ aeris alteratione que nocumēta reputauit magna Auēçoar de signātia qn̄ icidiꝛ wula tractatu 4°. ¶ In penetrātib⁹ ṽo in qb⁹ mēbꝛa itrinseca sunt vulnerata: si mā̄ nulla descēderit eodē mō curantur ab extra: ut dictū est. Sꝫ ab itra opꝫ ꝙ denꝛ ad lābēdum medicie viscose ꝛ glutinose. Et hoc est q̄d dicebaꝛ 5° terapē. Siccare igiꝛ opꝫ tētare oino de pte opposita extroꝛsum farmaca: ꝛ ea que bibunꝛ per aquā ꝛ vinuꝫ subtile. Sūt aūt ꝛ hoꝝ aptissima que dyaspmaticon dicunꝛ ꝛ cōsuetū nobis quo ad thoracis cōfoꝛtationē semp utimur ꝙ per cassiā: ꝛ per dyaspmaticon videꝛ itelligē Aui. dyacodion q̄d est dyapapaueris uel dyagragā. aut dyasimphitū per cassiā ea que ponūt ab extra ut eēnt embꝛocationes cū vino: aut emplastra deficcātia: q̄le est oleū ros. ꝛ maluinū in estate: in hyeme aūt nardinū ꝛ empl̄m q̄d fit de calcitē q̄d dixit in ꝑncipio cathagenoꝝ. credo ꝙ fit dyapalma. Un̄ ꝛ in 4° terrapē. loquēs de ulcerib⁹ itrinsecis capl̄o penultimo. Cois aūt in oib⁹ itrinsecis piculis idicatio est eligē assuetissima aialis cibaria ꝛ farmaca fugere ṽo ꝛ adūtē que ꝯria ut eruginē eris ꝛ cachimiam ponsiligos que est thucia ꝛ litargirū ꝛ cerusam ꝛ silia: qꝛ dictū est in 3° de cōpl̄onib⁹ ꝛ simplicitū farmacoꝝ: ꝙ ista

licꝫ cōsolidēt mēbꝛa extrinseca: nihilomin⁹ irritāt ꝛ aperiunt itrinseca. Eligere ṽo cibaria si q̄dē in cicatricē ducere uel glutinare uoluerimus que sunt austera ꝛ viscosa ꝛ imoꝛdacia uelut sunt ypoq̄stidos balaustia galla psidia terra sigillata sumac rose ꝛ acatia. dare aūt opꝫ ea per aliquā stipticoꝝ decoctionē ut maloꝝ citonioꝝ uel rubi extremitatū uel nuchū uel mirti uel aliq̄d austeroꝝ vinorū dūtaxat ꝙ nō fit tp̄s flegmonis. Adhuc aūt ꝛ comeos q̄d est gūma arab. admiscēdo. ¶ Si ṽo expurgare uoluerimus abstergētia dabim⁹ moderata. Ad hec eniꝫ optimū oium est mel coctū. Et gn̄al̄r cū oib⁹ talib⁹ medicinis admiscēdū est mel. redditionis enim eoꝝ oꝛganū existit: ꝛ est uelut uehiculū titillationis cū eo ꝙ non noceꝛ ulceribus. Nō obstāte Rotlādo ꝛ Theodorico qui de h̄ etiaꝫ rephēdēdo rotlādū qui iactauit se curasse ptē pulmonis abscissaꝫ ab eā cū puluē rubeo. Affirmāt illud idē vidisse ¶ Si ṽo in vulnerib⁹ penetrātib⁹ cognoueris per signa dicta ꝙ mā̄ ad itra descēderit nō tardes in ei⁹ eductione imo ut cōsulit Guil. ꝙ tota itētio tua fit dislocare vulnus ut manifeste ꝛ libere sanguis uel sanies gn̄ata it⁹ per ipꝫ vuln⁹ possit exire cū tēta bn̄ facta ampla ab eā ne cadat itus ꝛ ligata cū filo: ut si caderet posset extrahi ꝛ infusa in oleo calido. Et post ꝑcipit Rogeri⁹ ꝙ patiēs sup̄ discum uertaꝛ hac illac ducēdo mām̃ ꝛ exhēdo per vulnus. Uel ꝭm Jameriū per tres uel q̄tuoꝛ dies inijciaꝛ cū clisteri infra pect⁹ certa quātitas vini uel mellicrati ꝛ reuoluendo coꝛp⁹ huc illuc extrahe liquorē ꝯsiderās quātitatē ꝛ q̄litatē. Et qn̄ minus iueneris q̄ꝫ miseris ꝛ exiuerit mūduꝫ ꝛ clarū sicut itrauit cessa ꝛ cōsolida tenēs semp cotonem uetustū: ut dicit Albu. non in orificio vulneris ut suggat illud q̄d egrediꝛ de eo ex humiditatib⁹. Et fac ut doꝛmiat ifirmus sup vuln⁹: ut currat q̄d aggregaꝛ in eo. Si autē dicit idē Albucasis ṗterierint tres dies vulneris: ꝛ nō acciderit ifirmo spasmus neqꝫ tremoꝛ coꝛdis malus: neqꝫ strictura anhelit⁹ ꝛ vides dispōnes eius bonas: tunc scias ꝙ vulnus est sanū ꝛ nā foꝛtis: cui nihil est impossibile: ut sup̄ fuit dictū. ¶ Cura ergo ip̄m post diminuendo cotonē siue tētā cū sua curatione. ¶ Si aūt per tuuꝫ motū ꝛ iniectionē parū facias: uel ꝙ ifirmus non possit sustinē tales reiterationes: cura vulnus ꝭm Guilelmuꝫ diminuēdo tētā in ipso ꝛ supꝛa vulnus ad modū emplastri ponaꝛ mūdificatiuū: q̄d sic fit. ℞. mellis ros. collati lb. j. mirre thuris sarcocolle. an̄. ℥. 5. farine oꝛdei farine fenugreci. an̄. q̄d sufficit ad inspissandū. Et si vis addere modicū de terbētia bonū erit. Et tūc iudicio meo potes dare tuas potiones factas de cētaurea costo nepita gariofilata: pimpinella: pilosella sumitatib⁹ canabi rubea teneritatib⁹ cauliū rub. tenasceto rubea ligritia. an̄. decoquanꝛ cū vino ꝛ melle. Et administreꝛ q̄libet die de mane vn⁹ puus gobelet⁹. ¶ Si aūt penetratio vulneris fuerit dubia: nec per tētas infusas in oleo ros. nec cū aliq̄ re potuerint manifestari: uel ꝙ ipse nō potuit lauamētū ꝛ expulsionē māe sustinere: ꝛ hēt grauedinē ꝛ iflationē seu enuchā in latere: ꝛ alia significātia ꝙ mā̄ sup reflexionē dyafragmatis fuerit aggregata. ¶ Si ifirmus fuerit foꝛtis ꝛ uolēs cōsulit tūc Guilelmus ꝙ facias vulnus nouū cuꝫ rasorio in pte inferiori decliui in latere infirmi ṽsus spinam elōgādo ab ea ꝭm lōgitudinē costaꝝ: ꝛ earū rugationē iter q̄ntā ꝛ q̄rtā costā uel iter q̄rtā ꝛ tertiā. uerum qꝛ dyafragma refleciꝛ in sua cōtiguatione cū spina ꝛ costis usqꝫ ad tertiā costā ꝛ plus. Et illa reflexio posset impedire exitū māe ꝛ facere medico credere ꝙ non penetrauerit cum rasorio sufficiēter. Propter hoc melius est ꝙ fiat inter quartam ꝛ q̄ntam q̄ꝫ inter tertiam ꝛ quartam: facta aūt incisione ꝓcedaꝛ ponēdo tēsam ifusam in oleo ros. celo usqꝫ ad ꝓfundū. Et h̄ q̄usqꝫ icipiat santeꝫ emittē. Et caueas ꝙ hora mutatiōis fit bꝛeuis ꝛ cauta: ut aer nō ingrediaꝛ: neqꝫ expiratio offēdat ꝛ debilitet mēbꝛa iteriora. Cū aūt sanies icipit appere mūdificeꝛ loc⁹ itrinsec⁹ pe·

vulnus nouũ cũ vino decoctionis camomille in plus farine lupinorũ thuris mirre: in minus mellis roꝭ. qđ sufficit coquant cum vino: ꝛ fiat colatura de qua cũ clisteri inijciat lb. j. uoluat ꝛ reuoluat ĩfirmꝰ ꝛ reclinet sup vulnus: ita ꝙ p̄dicta decoctio exeat. Et postponat tenta itincta cũ melle rosato: ꝛ desup mundificatiuũ p̄dictũ. Et ab ista hora dimittat claudi ꝛ sanari vulnus antiquũ. Et ꝙ ista cura sit artificialis ꝓbat per Gal. in q̄nto terrap. qui eam fecit rome in quodā reumatico apostema empicuꝫ in thorace patiēte. In quo fuit necessariũ apire: ꝛ os coste putrefactũ abscindere. Assueuimus inq̄t igit in cura mellicratũ īfundētes per ulcus: aliq̄n q̄dē multotiēs tussire eis accubitu in patiēte ꝑicula: multotiēs aũt agitare gescibilr. aliq̄n v̄o cũ pulto. i. cũ instr̄o suggatiuo adducere deintus residuũ mellicrati. Postq̄ꝫ aũt hec faciētes fluctuare pus ꝛ ycores ulceris spauimus apponimꝰ ista farmaca. Et tũc supple q̄n erit cōueniēter mũdificatũ cessabimus ꝛ claudemus. ¶ Idē ꝓbat per Auic. in 3° cañ. de empimate ita dicētem. Qñ autē extimaueris in pleuresi mām plurimā: ꝛ nō mũdificatā in q̈draginta diebꝰ: neqꝫ in paucioribꝰ: imo facit cadere in ptisim: tũc necessariũ est cauteriũ fieri cũ cauterio minuto quo ꝑforetur pectꝰ in loco saniei: ut exiccet mā ꝛ extrahat paulatim ꝛ abluat cũ aq̄ mellis ꝛ adiuuet ad attractionē ad exteriora. Cũqꝫ mũdificata fuerit ꝑueni ad cōsolidandum.

¶ Dubiā aũt ꝛ suspectā tenet hāc icisionē ꝛ cocturā cũ ferro in talibꝰ emissionibꝰ pleureticis Haliab. in sermone x° scđe partis libri dispōnis regalis. Qñ ut dicit ab eiusmodi peccati morte patiēs nō eripit uel in fistulā transit cui nulla occurrit sanatio. Et ideo munias te semper de bona ꝓnosticatione ꝛ magna req̄sitione ut in talibꝰ sepe dictũ est. Ipse enim dat vnũ modũ coquēdi cum radice aristologie lōge: ꝛ oleo fortiter incēsis qui non fuit mihi assuetus: hec tamen probabiliter sunt dicta. ¶ Si v̄o ut dicit Albu. excusat sanatio talis ulceris: tũc scias ꝙ iam facta est fistula de qua inferius dicetur.

¶ De vulneribus uentris ꝛ partium eius. Cap. VI.

s Icut in uētre sunt due ꝑtes: ɔtinētes videlicet ꝛ cōtēte ꝓut in anothomia fuit declaratũ. Ita ꝛ vulnera qñqꝫ fiũt in ꝑte ɔtinente: qñqꝫ in ɔtētis. Uulnera ergo uentris qñqꝫ sunt extra nō penetrātia ad iteriora: qñqꝫ v̄o ad iteriora penetrāt. ꝛ que penetrāt ad iteriora: qñqꝫ sunt talia ꝙ nihil ꝓcidit de mēbris iteriouibꝰ: qñqꝫ v̄o ꝓcidit çirbus: aut itestina: aut quedā alia. Que v̄o fiũt in mēbris contētis: quādoqꝫ q̄dem fiũt in çirbo: qñqꝫ in intestinis: qñqꝫ in stomaco: ꝛ sic cōsequenter: hec enim sunt differentie a quibus sumuntur iudicia ꝛ curationes.

Cause Istoꝝ vulnerũ sunt que alioꝝ ensis lācea sagitta: ꝛ oē illđ qđ aptũ natũ ē icidē ꝛ ꝑforare.

Signa et iudicia. Signũ ꝙ vulnꝰ uētris non penetrat habet ꝑ visum ꝛ ꝓbā: ꝛ qñ nihil exit abinde. ¶ Signũ autēꝫ ꝙ penetrat habet qñ ꝓba intrat ꝓfunde: ꝛ qñ exijt çirbꝰ intestinũ: aut aliqđ mēbrũ. ¶ Signũ ꝙ çirbus est extra ꝛ est alteratus: q: videt suba eius sepola ꝛ uenis repleta ꝛ videt liuidũ ꝛ nigrũ. ¶ Signũ ꝙ itestina sunt vulnerata est exitus stercoris per ipsa. ¶ Signũ ꝙ sunt subtilia uel grossa sumit a loco. Nā supra vmbilicũ sunt subtilia subtus v̄o grossa. ¶ Signũ ꝙ stomacus est vulneratus est exitꝰ chili ab ipso ꝛ locus a ꝑte añriori. ¶ Signuꝫ ꝙ epar est vulneratũ est exitus sanguinis ꝛ locus dexter. ¶ Signũ splenis exitꝰ feculētie ꝛ locus sinister. ¶ Signũ v̄o renũ exitꝰ sanguinis aquosi ꝛ regio ipoꝝ. ¶ Judicat per Gal. 6° terrapē. ꝙ ꝑiculosiores ꝛ difficiliores sunt vulnerationes ꝛ suitiones circa mediũ uētris q̄ꝫ circa latera: eo q: ille ꝑtes ꝑp musculos sunt cōtractabiliores ꝛ intestinoꝝ educibiliores q̄ꝫ relique. ¶ Judicatur etiā q: nisi cito succurrat ad reducēdũ itestina inflant ꝛ uētosant ab aeris frigiditate ꝛ post cuꝫ difficultate reducunt. ¶ Etiā iudicat per Hyp. 6° afforismoꝝ. ꝙ nisi cito occurrat egressioni epyploy: siue omēti: siue çirbi citissime alterat ꝛ corrũpit ꝑp quā cām incidũt de eo illđ qđ denudatũ ꝛ alteratũ est: medici dicũt ꝙ nō est uerum ut semper. sed utplurimum ſm Galienum in cōmento.

¶ Judicat etiā per ipsummet Gal. in 6° terrapē. ꝙ facile sanabilia sunt grossa itestina. Difficile v̄o subtilia. difficiliam v̄o insanabile ieiunũ ꝑp multitudineꝫ ꝛ magnitudinē uasoꝝ ꝛ subtilitatē ꝛ neruositatē tunice. Sed ꝛ colerā totā sincerā suscipit hoc itestinũ ꝛ ē ꝓpingus q̄ꝫ alia epati. ¶ Preterea iferiora stomaci: q: carnosa sunt audere opꝫ curare. Et q: medicina in loco stare pōt: que v̄o in ore stomaci in trāsitu solo patiētis tāgit ꝑtes: ꝛ cũ hoc sēsibilitas ipsius curationi repugnat. ¶ Judicia aũt alia ꝛ cause eoꝝ dicta sunt supius in sermone cōmuni.

Curatio. Uulnera uentris que interius non penetrant nihil habent proprium nisi ligaturam superius in pectore dictam. Curant enim ut vulnera carnosa cum sutura. Si indigent ꝛ alijs auxilijs incarnatiuis. Illa autem que penetrāt: a q̄bus nihil membroꝝ ꝓcidit: neqꝫ aliqđ ipsoꝝ fuerit vulneratũ: eodē modo curant: nisi ꝙ suturam habēt ꝓpriam.

Sutura uentris Que q̄dē sutura a diũsis diuersimode ordinat. q̄dā ut Gal. p̄cipit suere talr ut sifac vniat cũ mirace q: de se sine carne cuꝫ sit exāgue ꝛ neruosum cōsolidari nō posset cōueniēter. Quin ꝑp carnis miracis laxitatem sequeret ruptura. Et fit ꝙ in ꝑmo pũcto acus igrediendo per vnũ labiũ nō tāgat sifac: ꝛ post ab itra pũgēdo alteruꝫ labiũ penetret per ipm: ꝛ per totũ mirac ꝛ sup̄ vulnus nodet. In sequēti pũcto acus igrediēdo per vnũ labiũ penetret totũ mirac ꝛ sifac: ꝛ regrediendo per alterũ labiũ dimittat sifac ꝛ penetret mirach: ꝛ extra nodet. Et ita per alia pũcta ꝓcedat quousqꝫ totũ sit sutũ sufficiēter. ¶ Aliũ aũt modũ assignat Gal. ꝛ Albuca. cũ assumit: ꝛ est cōis modus leuior: sed nō securior. ¶ Et est ꝙ oēs q̈tuor marginēs duoꝝ labioꝝ insil' suant cuꝫ vno pũcto ꝛ nodo: ꝛ fiāt tot pũcta quot erũt necessaria. ¶ Tertiũ modũ ponit Albuca. cũ acubꝰ pũgēdo: ut est dictũ: ꝛ dimittēdo acus uoluat filũ sup eas ut faciũt mulieres in manicis ſm ꝙ fuit dictũ supiꝰ de sutura ſmone cōi: ad quam opꝫ recurrē pro illa sutura. ¶ Quartus modus est Lāfrāci: ꝛ eũ acceptauit Hēricus: ꝛ est ꝙ figat acus cuꝫ filo a ꝑte exteriori in vno labio: ꝛ ꝑforet totuꝫ mirac ꝛ sifac. Deinde ab intra in altero labio ueniēdo extra ꝑforet ēt sifac ꝛ mirac. Deinde per spatiũ minoris digiti a primo pũcto idē acus cũ eodē filo nō icisō nō nodato facias secũdũ pũctũ sic. In labio qđ fuit ultimo ꝑforatũ figat acꝰ ab exteriori ad intus. Deinde in altero labio figat ab intra ad extra sifac ꝛ mirac semp comp̄hendēdo: ꝛ tũc ꝓpe acũ iuenies extremitatē fili quā p̄us exteriꝰ dimisisti: tũc nectent duo capita fili insil' faciēdo in duobꝰ pũctis vnicũ modũ in latē: q: sic nunq̄ꝫ trāsibit filũ sup̄ labia vulneris. Sꝫ in lateribꝰ solũ appebit. Facta sutura ponant alia auxilia ꝛ liget. Ligatura v̄o pectoris hic est ɔueniēs. ꝛ rō ibi accipiat. ¶ In vulnē uētris penetrāte in quo ꝑticule iteriores vulnerant: ꝛ nō exeũt. ¶ Si vulnꝰ uētris est sufficiēs: aut si nō est sufficiēs ꝙ cũ istr̄o ꝓpo: qđ dicet infra amplieт caute ꝛ exhant. Et si sutura idigēt ꝙ eis ꝓsiceret uelut est fũdus stōci ꝛ grossa itestina sumat sutura pelliperioꝝ: ꝛ nō cũ capitibꝰ formicarũ quā dixerũt q̄dā expimētatores ut testat Albuca. Nā tediosa est ꝛ inutilis ut appet de facto. ¶ Nōnulli aũt ut Rogeriꝰ Jamerius ꝛ Theodoricꝰ ītra itestinũ ad custodiēdũ ne feces putrefaciāt suturā iponũt canulā sambuci. ¶ Alij v̄o ut Guilelmꝰ narrauit ponũt ꝑtē itestini alicuiꝰ aialis: aut ꝑtē trachee arterie: ut dicũt q̈tuor magri. Qđ mihi nō videt rōnabile: eo q: nā intēta ad alienoꝝ expulsioneꝫ expellit ꝛ

remouet illa de sutura: ꝛ ita perit finis pro quo talia ap/
plicantur. Melius est enim iudicio meo q̄ suto intestino: ut
dictū est: ꝛ ipso a sordib⁹ mundato ponatur sup suturā ab
extra puluis cõseruatiuus suturarū ꝛ reducatur infra uen/
trē per modū qui dicetur. ¶ Si vero çirbus exiuerit ꝛ de/
nigratus ꝛ corruptus fuerit laqueo. ut dicit Gal. cõpre/
hendantur partes denigrate ꝛ abscindatur pars que est post
laqueum in inferiori fine suitionis uētris dimittētes capi
ta laquei ꝛ fili suture dicte intestinoꝝ extra ut possit exire
vulnere suspirato. ¶ Facta sutura uel in çirbo ligatura
infra uētrem reducantur ut dicetur. Et incõtinēti vulnus uē
tris ut dictum est suatur: ꝛ nullo modo aptum teneatur usq̄
ad mēbroꝝ interioꝝ sanationem: ut p̄cipiebat Jamerius
ꝛ Rogerius. Et in hoc secut⁹ est eos Lāfrācus. Et ratio
est q: nihil magis offendit mēbra interiora ꝛ calorē nā/
lem q̄ꝫ ꝯtactus aeris a natura non alterati. Ex hoc enim
incurrūt illud accidēs pernitiosum de dolore ꝛ tortioni
bus intestinoꝝ ex quo possunt spasmari ꝛ per ꝯñs mori.
Et cum hoc vulnus aptū q̄ necessario fuit magnum ad
op̄ationem p̄parat intestina ꝯtinue ad exitū qđ summe
nocumētum est uel nociuū ꝛ p̄iculosū. Et talia p̄parā/
tur ab extra. ¶ Ab intra vero dentur sibi ea que dicit Aui.
Centaurea ꝛ terra sigillata ꝛ ea que dicta sunt in vulneri
bus mēbroꝝ intrinsecoꝝ pectoris: q: etiam cõpetebant
istis: ꝛ cauda equina s̄m Gal. in 6° simpliciū farmaco/
rum. In vulnerib⁹ intestinoꝝ ꝛ uesice a quibusdā multū
cõmēdatur. Et clisteria cum vino austero nigro tepido:
maxime si p̄foratum fuerit totum usq̄ ad eum qui intra
porum a Galieno 6° terrap. in hoc casu p̄cipiuntur. Et die
ta saltim per septem dies sit tenuis: ꝛ talis q̄ nõ faciat fe
ces: neq̄ sup̄fluitates putrefactiuas: imo cõsolidatiuas.
Et ad hoc laudāt quatuor magistri ꝛ bñ istud pulmētū.
℞. furfur triticeū ꝛ ponatur per horā in aqua calida: ꝛ si es/
set pluuialis melius esset: deinde coletur ꝛ apponatur puluis
amidi dragaganti gūmi arabici/sanguinis draconis ꝯso
lide maioris piloꝝ leporis ꝛ singulis diebus ter uel qua/
ter exhibeatur. Et si v̄tus esset debilis brodium gallinarū
coctarū põt dari. Et si in eo ponerentur dragagantū ꝛ gū/
ma arabica que saporē nõ irritāt optimū eēt: ꝛ aquā de/
coctiõis thuris masticis i h̄ casu mltū laudat Guilelm⁹.

¶ In vulnere uentris penetrante a quo procedūt intesti/
na: aut alie particule nõ vulnerate: aut vulnerate ꝛ sute
siue ligate ut dictum est Gal. ꝛ Aui. quatuor habent in/
tētiones. Prima videlꝫ ad propriū locum reponere ea
que procidunt. Secūda suere vulnus. Tertiam appone
re farmacum. Consequenter vero quartam prouidere ut
non patiatur quis interioꝝ tumorem neq̄ dolorem.

¶ Prima cõpletur si vulnus est satis magnum qđ cum ma
nibus suauiter cõprimēdo introducantur. Aut per brachia
ꝛ pedes eleuādo ꝯcutiatur: ꝛ sicut dixit Rogerius reducē
tur. Si aūt nõ possunt per istum modū reintrare hoc est
quia inflata sunt uel q: vulnus paruum est. Nõne tunc
inquit Gal. necessariū est in hoc duobus alterū uel uē/
tositatem euacuare uel vulnus maius efficere. Melius
aūt ut puto q̄ p̄us si eo possibile fuerit fomētari. Quali/
ter aut quis fomētabitur cām a qua uentosatur interimēdo.
Que aūt hec ꝯtinētis aeris frigiditas. Quocirca ꝛ sana/
tio in calefaciēdo est. spongiam igitur oportet mollē aqua
calida infundēdo calefacere cum ea intestina. p̄paretur in
terim aūt vinum austerū calidum. Etenim calefacit ma
gis q̄ꝫ aqua: ꝛ robur iponit intestinis. Nõnulli quidē ut
Rogerius ꝛ Theodoricus scindūt porcellos aut alia aia
lia per medium: ꝛ quāto calidius possunt sup intestinū
applicāt: ꝛ totiens faciūt quousq̄ intestina sint calefacta
ꝛ deinflata ꝛ regrediantur. Haliabas aūt p̄cipit ut per ex/
tremitates in balneo suspēdatur patiēs ꝛ ꝯcutiatur: aut q̄ in
testina cum oleo violaceo: aut cum assungia porci calida
ut dicit Jamerius iungantur: ꝛ ita regredientur itestina. Si
vero ꝛ hoc uētibus mãserit inflatū intestinū p̄cipit Gal.
ꝛ oēs incidere de vulnere uentris tm̄ q̄ reduci possit qđ
p̄cidit. Idonea aūt sunt s̄m eum ad h⁹ inciśiones uoca/
ta siringathoma bicepes curuos supple ꝛ obtusos retro
ꝛ s̄m sinē: ꝛ non acutos. Quoꝝ formā describit Albuc.
ita. figura vero idonea laborāti v̄sus iferius quidē deorsū
supius dorsū vero vulneratū locū: vna vero sit in utrisq̄ in/
tētio: ut nõ grauetur ab alijs intestinis illud quod p̄cidit.

¶ 2ª vero itētio cõpletur q̄ per idoneū ministrū extrorsū cū
manib⁹ pellēdo cõprehēdatur tota plaga ꝛ discooperiēdo
successiue certitudinalr̄ per mediū totū vulnus suatur.
Qualis aūt erit modus suitiõis uētris dict⁹ est superius.

¶ 3ª intētio cõpletur s̄m Gal. cū farmacis sanguinolētis no
minatis que ꝛ in alijs particulis cõsolidare vulnera per
p̄cedētia mõstrauim⁹: ut supra sunt puluis suturarū ꝯser
uatiuus: ꝛ stupate cū vino: ꝛ emplastra ꝛ alia auxilia icar
natiua. Ligatio vero que ab extra ad hec in his magis est
necessaria quā ligaturā diximus a pectore debere sumi.

¶ 4ª pars vero cure non modicū ab ea que alioꝝ abscedit.
Opꝫ enim oleo calido cõmēsurare lanā mollē ꝛ ifundere
totā in circuitu ꝛ cõprehēdere qđ est iter bubones ꝛ as/
sellas. Melius aūt est per clistere imittere in itestinis ali
quod tale. Aui. vero in 3° cano. de cura ydropisis aschlitis
per icisionē inquit. Et forte icisioni succedunt dolor ꝛ
punctura: quare opꝫ ut administretur effusio olei anetini:
aut camomillini sup puncturā ꝛ sup locū icisionis ponā
tur emplastra facta cū fenugreco: ꝛ se. lini ꝛ se. altee ꝛ si/
milib⁹. Nõnulli vero ut hēricus ad delēdum tales tortio/
nes p̄foratiuas itolerabiles vinū cū sale bulliūt qbus ad
dunt de furfure tātū q̄ spissetur: ꝛ ponunt in sacco qui oēs
p̄tes dolorosas cõprehēdit calidū quātū poterit esse. Et
supra ligaturā applicant. Et cū infrigidatur cū alio cõsimi
li remutant totiēs faciēdo donec tortiones ꝛ dolores se
dentur. ¶ De mã si qua remaneret infra uētris spatiosi/
tatē que nõ posset exire p̄pter suturā: nõ est multū curā/
dū: q: nõ põt esse multa cū particule ille non sint multū
sanguinolēte. Et ut dixit Guilelmus natura eam resol/
uet: aut eam ad inguina delegabit. ꝛ ibi curetur s̄m q̄ alia
apostemata in hoc loco curari cõsueuerūt. ¶ De vulne
ribus que fiunt in dorso eodem modo curētur ut dictū
fuit de spondilibus ꝛ nucha superius in collo.

¶ De vulnerib⁹ ancharū ꝛ partiū eius. Cap. VII.

Vulnera ancharū quedā sunt in p̄tib⁹ cõtinentib⁹: quedā in cõten/
tis: quedā vero in extra p̄cidētibus. ¶ Que aūt
sunt in partib⁹ cõtinētibus eundē modū habēt curandi
quē ꝛ uētris superioris. ¶ Que vero fiunt in cõtētis que
sunt uesica ꝛ matrix nihil hñt p̄prium vulnere ꝯtentoꝝ
in uētre nisi signa: q: iudicia dicta sunt supius in s̄mone
cõmuni. ¶ Signū q̄ uesica est incisa habetur per exitū
urine ꝛ per locum in pectine designatū. ¶ Signū ma/
tricis etiā denotat locus sub vmbilico ꝛ exit⁹ sanguino
sitatis. ¶ Et curantur ut alia per suturā maxime circa eo/
rum colla: q: magis sunt carnosa. Ideo magis sunt ꝯsoli
dabilia ꝛ in eis possūt fieri iniectiones cū his que prece
pta sūt lambere in thoracis p̄ticulis. ¶ Vulnera v̄ge ꝛ
testiculoꝝ ꝛ naticum: ut alia carnosoꝝ vulnera curātur.
¶ Partes aūt anchaꝝ male ligantur ligatura icarnatiua.
Sed tenēte medicamina: ut de ulcerib⁹ dicetur infra.

¶ De vulnerib⁹ coxarū tybiarū ꝛ pedum. Cap. VIII.

Vulnera istorū mēbroꝝ parū differūt a vulnerib⁹ brachiorū. Nec
a vulnerib⁹ cõibus: nisi in p̄nosticatione que
pro maiori parte dicta est in s̄mone cõi. ¶ Verūtn̄ vul
nera genuū ꝛ cauillarū: q: habēt maiorē ossium ligamē/
torū chordarū ꝛ neruorū ifiltrationē: ꝛ q: sunt in bassiori
loco ad quē p̄mptius descēdūt humores sunt periculosi
ora. Vñ Auic. vulnera que cadūt in genu apud rotulā
sunt mala: ꝛ ad ea qñq̄ sequuntur accñtia mala: a quibus
parū liberantur. ¶ Hñt tñ p̄prium modū ligādi maxime

circa pedē cū binda lōga lata cōpetēter icipiēdo ſm longitudinē lateris cauille trāſeūdo ſubtus per ſoleā ⁊ uoluēdo ſupra pedē ⁊ retro finē tybie ſupra talonē:⁊ ita uoluēdo quouſqꝫ ſufficiat. ¶ Nōnulli vō expediēdo ſe faciunt ligaturā ad tenēdū ſm formā calcaris ⁊ ligāt ab oppoſita vulneris parte:hñt etiam modum ſituādi ſm rectitudinem quieſcendo in lecto ut uerificet̃ dictum lombardicū. La man al pecto. Lo pe alo lecto. Sit deꝰ adiutor noſter in ſecula ſeculorum Amen.

Tractatus. IIII. ⁊ eſt de ulceribus. Cuiꝰ ſunt due doctrine.

¶ Doctria pᵃ de ulceribꝰ ꝓut īſunt mēbris ſimplicibus.
¶ Doctrina 2ᵃ in ſpāli ꝓut inſunt mēbris compoſitis.

Prima doctrina quinque habet capitula.

¶ De ulceribus in vniuerſali. Cap. I.

Lcus ſm intētionē Gal. in 4º terrap. eſt ſolutio ꝯtinuitatis in carne in qua ꝯſiſtit vna uel plures diſpōnes que ꝯſolidationem impediūt:ex quibus ut addit Aui. ſanies aut putredo cauſat̃:nō enim illud qd̄ addit Henricus in diffinitione eſt neceſſarium. videlꝫ emittens imunditiē diuitius qꝫ per ſeptem dies. Nam tēpus nihil facit ad rūbum. Quocūqꝫ enim tpe etiam ſi in pma die inueniat̃ pſcripta diſpō in carne ulcus eſt. Neqꝫ Gal. loquens de illis ſeptem diebꝰ cōtra Theſilum dixit ꝙ ultra hoc ſit ulcus. Nec ualet qd̄ dixit ꝙ antiqui dicebāt ꝙ omne apoſtema poſtqꝫ trāſit quadraginta dies trāſit in ulcus:quia nō dicūt in ulcus ſed in fiſtulā. Nā in ulcere pōt tranſire apoſtema uel exitura ſtatim ꝙ aptum eſt. In fiſtula autē oportet ꝙ interueniāt multi dies anteqꝫ calloſitas que eſt eius dīa eſſentialis ſit gñata. Eſt ergo pſata diffinitio bona ſatis. Solutio enim ꝯtinuitatis ponit̃ pro gñe: que aūt ⁊ quot ſunt ſpēs ipſius ſupius de vulneribꝰ patuit euidēter. Reliqua ponunt̃ pro differētia:in carnoſis fine mollibꝰ particulis ponit̃ ad dr̃iam corruptionū oſſium que ꝓprie nō ſunt ulcera. Sed corruptiones ac etiā diſruptiones:ut ponit Aui. in 4º. Alia ponunt̃ ad differētiam vulnerū. Nam vulnus eſt ſolutio per ſeipſaꝫ ſine cōicatione alicuius diſpōnis antecedente neqꝫ ſequēte. ut Gal. dicit ubi ſupra. ſupple que faciat ⁊ augeat ulcus ⁊ cōſolidationē impediat. Nō tñ dico quin poſſit hr̄e cōpoſitionem diſpōnum ſibi ꝓpriarum: aut de neceſſitate cōſequētium ut magnitudinē paruitatē depditionē ſbe: ⁊ nō depditionem equalitatem ⁊ inequalitatē ⁊ aliaruꝫ: quarū intētio nō multū repugnat a gñali intētione vulnerū inquātum vulnera ut ſupra in tractatu ipſoꝝ aliqliter fuit dictū. Ex quibꝰ apparet ꝙ gñaliter vulnera reſpectu ulcerū ſunt ſimplicia. Ulcera aūt ſemp cōpoſita dicūtur:cōponunt̃ enim cuꝫ diſpōnibus que ſeorſum per ſe exiſtere poſſunt. Saniē ⁊ putredinē addit Aui. per que intelligit ſorditiem ſquāmas ⁊ cruſtas que in ipſis ulceribus cōtingere pñt. ¶ Spēs aūt ulcerum ſm Haliab. ſmone ſeptimo ptis pme libri regalis diſpōnis ſumūt ſuas differētias potiſſimas a tribꝰ a qbꝰ pficiunt̃ ⁊ cōponūtur:a cauſis. ſ. morbis ⁊ accñtibus. Nihilominus gr̃a breuitatis nō implicādo diſpōnes. ut pº terrap. pmi faciebāt ut melius cōprehēdamus dicta Aui. qui iter ceteros de ulceribꝰ melius dicit. Dicamus ꝙ ſpēs ulcerū ſumūtur a duobꝰ:a cauſis videlꝫ ⁊ accñtibus:q: differētie que ſumunt̃ a mēbris cōnotationibꝰ coibus in de apātibus ⁊ vulneribꝰ ſatis patēt. Et in fiſtula etiā inferiꝰ explicabūtur:a cauſis ſumunt̃ qnque ſpēs ulcerum magis tñ proprioꝝ ⁊ ſanioſoꝝ. ſ. ulcus virulentum ⁊ corroſiuum ſordidum ⁊ putridū cauernoſum ⁊ ꝓfunduꝫ fiſtula ⁊ cancer. Ab accñtibus accipiunt̃ quedā ſpēs cōes que aliq̄ mō in gradu diminuto cum vulneribꝰ inueniunt̃: videlꝫ ulcus diſcraſiatum doloroſuꝫ cum apāte ꝯtuſum cuꝫ molli ⁊ carne ſupflua. ¶ Ulcus cum duritie ⁊ tenebroſitate labiorū cum oſſe corrupto cuꝫ uaricibus aut ulcus difficilis ꝯſolidationis cum ꝓprietate nobis occulta. ¶ Ulcus virulētū corroſiuū ⁊ ambulatiuū dr̃ ulcus ꝙ ſui malitia ⁊ acuitate emittēdo virulētiā mēbrū mortificādo cōſumit ⁊ deuaſtat. ¶ Ulcus ſordidū ⁊ putrefactū dr̃ ulcus ꝙ ſui malitia putrefacit mēbrū dimittēdo viſcoſitatē:aut carnē mollē ſiue cruſtoſam fetidā a qua fumus eleuat̃ fetidus ⁊ cadaueroſus. ¶ Ulcus cauernoſum eſt cuiꝰ orificium eſt ſtrictuꝫ ⁊ ꝓfunditas lata ⁊ occulta ⁊ hincinde deuiando habet multas vias abſqꝫ duritie ⁊ calloſitate. ¶ Fiſtula eſt conſimile ulcus cum duritie ⁊ calloſitate. ¶ Cancer eſt ulcus latū horribile ſorriduꝫ cuius labia ſunt dura ⁊ inuerſa. ¶ Ulcus diſcraſiatū eſt ulcus in q̄ dñat̃ mala q̄litas pter nām. ¶ Ulcꝰ doloroſuꝫ eſt ulcus in quo ſenſibilitas rei ꝯrie repit̃. ¶ Ulcus apoſtemoſuꝫ eſt ulcꝰ in quo eſt tumor pter nām ab aliquo humore ꝓcreatus. ¶ Ulcus cū carne molli ſupflua eſt in quo caro marcida pter nām inuenit̃. ¶ Ulcus cuꝫ tenebroſitate ⁊ duritie eſt ulcus durū liuidum in circuitu ſine fetore. ¶ Ulcus cū oſſe corrupto eſt ulcus reſiduū hñs carneꝫ mollē in qua faciliime penetrat tēta que eū aſperū inuenit. ¶ Ulcus varicoſuꝫ eſt ulcus in quo ſunt a pte ſuperiori groſſe ⁊ replete uene innāles ipm ulcus imbibentes. ¶ Ulcus difficilis ꝯſolidationis cum ꝓprietate eſt ulcus qd̄ ſine cauſa manifeſta ꝯſolidari non pōt.

Cauſe ulcerū ſunt duplices antecedentes ⁊ ꝯiuncte:q: cauſas pmitiuas. ut dicit Dinus ſup 4º cañ. ꝓprie non habent cum aduētu pmo diſrumpendo carnē ſanieꝫ generare nō poſſint. lꝫ bene cōſequēter:eo quia antecedētes ⁊ corporeas mouere poſſunt. ¶ Cauſe añcedētes ſunt humoꝝ prauitas ⁊ eoꝝ nimia quātitas potētiū corrodere ⁊ corrūpere corporis pticulas. Que quidē generant̃ ex malitia regiminis:⁊ ex peccato totius corpis:aut alicuiꝰ pticule:epatis videlꝫ ⁊ ſplenis. ¶ Cauſe vō cōiūcte ſunt malitie cōplexionū introducte in vulneratis pticulis ex cauſis dictis añcedētibꝰ aut vulneribꝰ ⁊ exituris:ac ēt puſtulis aptis. Nā ſicut ex formica ⁊ herpestē ulcꝰ generat̃ corroſiuum: ita ex carbūculo ⁊ antrace ſordidū ⁊ ex apātibꝰ ꝓfunduꝫ ⁊ cauernoſum. Uñ Gal. 4º terrap. Et tres modi diſſanabiliū ulcerū videt̃ exiſtere qui ad diſcraſiā ſubiecte carnis:⁊ qui ex prauitate īfluētis ſanguis:⁊ tertius quidem ex quātitate. Et q: q̄rtus qui a diſcraſia:qñqꝫ quidem ex q̄litatibꝰ ſolis aliqñ vō cū tumore ⁊ mā. Et qntū ipſe addit in cōmēto. 6. affoꝝ ulcera annua:ſm tñ tranſlationē grecaꝫ que ſunt ꝓpter paſſionē oſſis corrupti. Et ſequit̃ in 4º terrap. aliqñ aūt miſceri accidit aliquas pdictaruꝫ diſpoſitionū uel oēs ſimul:ex qbus multe fiūt ulcerū ſpecies iā ſupiꝰ numerate. De ſimplicibꝰ tñ tractabit̃:ut per ipſas cōpoſite habeant̃. ¶ Cauſe aūt fluxus ⁊ diriuationis hu. in ſmone cōi apātum requirantur. ¶ Sanies eſt humiditas alterata ⁊ putrefacta gñata a ſanguine uel a carne ꝯtrita uelut cinis a lignis per calorē nālē extraneum. ¶ Dicit̃ alterata q: ſm Gal. 5º ſimplicitū farmacorum triplex eſt alteratio. vna fit a calore nāli in cibo laudabili. alia fit a calore extraneo in mā putrefactibili. 3ᵃ fit a calore mixto in mā mediocri:a pma alteratiōe fit mā nutrimētalis. a duabꝰ alijs fit ſanies. ¶ Dicit̃ aūt fieri a ſanguine uel a carne ꝯtrita qui qdē ſanguis:qñ uenit ad ulcus ꝯuertit̃. ut dicit Aui. ad corruptionē:ꝓpter debilitatem mēbri ob quā attrahunt̃ ad ipm ſupfluitates membroꝝ vicinantiū:aut ꝓpter vnguēta mollificātia ⁊ leniētia ipm cū humiditate ⁊ vnctuoſitate ſua:⁊ iſta eſt cauſa ſaniei pncipalis ⁊ coadiuuās dicebat Dinus ſup locū. Et tunc q: ſupfluitates attracte:ut teſtat̃ idem non regi poſſunt pfecte a calore nāli. Cōtingit ꝙ in ipſis efficitur calor extraneus:ꝓpter qd̄ in illis aliqs modus putrefactionis efficit̃:ex quo contingit qd̄ in ſaniem cōuertat̃:⁊ ita

habet causa malis. Et ideo in tali conuersione caliditas
semp agit ⁊ extneat: ⁊ fit pugna cū mā quousq; sanies sit
facta. Et dicit per Gal. in cōmēto scdi affoꝝ. q̄ fit sanies
de humore inflāmato uelut cinis de lignis. Et hoc dicit
afforismus Hyppo. circa gnationem saniei magis acci-
dūt dolores ⁊ febres q̄ facta sanie. ¶ Sanies aūt sumi
tur dupl'r ꝓprie pro illa que est alba leuis carens fetore
horribili laudata in smone cōi apatum. large pro oi hu-
miditate ex nāz alterata. Et de ista dicit q̄ quedā est sb-
tilis que dicit virus: quedā grossa que dr sordes: quedā
mediocris que simpl'r sanies nūcupat. ¶ Est aūt sciēdū
q̄ sanies ista quedā est pauca: ⁊ ista ꝯtingit in vulnerib⁹
cōcauis: ⁊ aliȷ̄s inquātū sunt vulnera. Alia est multa que
quidē ꝯtingit in ulcerib⁹: ⁊ ꝓpter hoc dicebat Henricus
⁊ bene q̄ opȝ q̄ sanies ulcerū fit plus debito. ¶ Ex qui-
bus potestis iudicare q̄ sanies est supfluitas mediocris
ex mediocritate humoꝝ gnata in seminalē ⁊ albā quali-
tatem mutata. ut dicebat nouus cōmētator sup 3° tegni.
Alba enim sunt mēbra que saniē gnant ⁊ sperma ut ex-
periētia longe lotionis carnis ondit. ¶ Uirulētia est sup
fluitas sbtilis ex supfluitate humoꝝ aquosoꝝ gnata. que
duplex est. calida ⁊ frigida serosa ⁊ rubicūda. ¶ Sordes
est supfluitas grossa ex humorib⁹ grossis gnata. Que tri
plex est. quedā spissa ineq̄lis ⁊ coagulata alba: quedā ni
gra: alia vo uelut fex cinerosa. ¶ Squame sunt supflui
tates dure parue in corporibus ad modum squamoruȝ
piscium de humorū nitrositate circūcirca ulcus genera
te. ¶ Cruste sunt ex eisdem: nisi q: sunt spissiores ⁊ gros
siores ⁊ super ulcera generantur.

Signa ulcerū hntur ex eorū diffinitionib⁹ datis.
¶ Signa māerū influētium dicta sunt in
apatū doctrina. ¶ Quotiēscūq; vides vulnus ⁊ exiturā
emittere saniē illaudabilē ⁊ plusq̄ debeat reputa illa ad
ulcus deuenire. ¶ Indicat Hypo. in 6° affoꝝ q̄ ulcera
quecūq; ānua fiūt: aut longius tēpus hnt: necesse est os
emitti ⁊ cicatrices cōcauas fieri. ¶ Et ex cōmento Gal.
clarius tn̄ in trāslatione arabica hetur q̄ ulcus ex sui diu
turnitate ⁊ recidiuātia pessimitatē ostēdit. ¶ De ꝑterea
ulcus sm Aui. in pmo cano. fen 4a. Qd cito reuertitur
postq̄ carne repletū est: ⁊ cōsolidari debet est in semita
ꝑueniendi ad fistulā. ¶ Judicat etiā Haliab. 8° smone
partis pme libri dispōnis regalis. ¶ Qdcūq; aūt ulceꝝ
simpliciū siue cōpositorū: si. 28. trāsiuerit dierū spatiū fi-
stula deiceps uocat non uera: sed fistitudinarie ut ipse in
sequētibus exponit: ⁊ ifra de fistula ostēdet. ¶ Amplius
Aui. in 4° iudicat q̄ ulcera dura tendētia uersus viridi-
tatē ⁊ nigredinē sunt mala. Significat eni q̄ in eis calor
nālis est destructus. ¶ Preterea dicit q̄ ulcera frigida
sunt alba ⁊ mollia quiescētia ꝓpter medicinas calefaciē
tes: ⁊ calida ad rubedinē decliuia frigore delectant. Et
tact⁹ sup ipsam multū attestat. Sicca ⁊ humida etiaȝ suis
effectib⁹ cognoscunt. ¶ Amplius ulcerib⁹ malis qn̄ as-
sociat color corporis sicut albus purulent⁹ aut citrinus: si
gnificat q̄ epar ⁊ sanguis suus sunt corrupti. ¶ Prete-
rea ulcera que ꝑueniūt successione egestionum sunt ma
le curationis. ¶ Ulcera in circuitu deiȷ̄ciētia pilos sunt
mala. Et renascētia ipsoꝝ sunt bona. ¶ Et dr q̄ Hyppo
cras in libro de signis mortis uelocis dixit q̄ cum sunt
homini ulcera leuia ⁊ apata ⁊ destruit eius ratio morit.
¶ Amplius ulcera que in successione virulentie gnant
saniē laudabilē sunt bona. Significat eniȝ q̄ natura est
fortis: ⁊ mā obediēs. ¶ Judicia saniei dicta sunt supius
ex dictis lre Aui. satis itricate ꝯcludit q̄ ulcera extremi
tatum lacertoꝝ dorsi ⁊ coxaꝝ ⁊ brachioꝝ: ac etiā mēbroꝝ
intrinsecoꝝ ⁊ penetrātia ad ea sunt periculosa. ¶ Am-
pli⁹ in ulcerib⁹ in quib⁹ ante ꝑfectā mūdificationem ad-
ministrant nascētia carnis gnat caro mala ⁊ superflua.
¶ Preterea ulcera rotūda sunt tarde ꝯsolidationis: ⁊ iō
pueros sunt interficiētia. Et in eis ꝯsulit q̄ cuȝ cauterio

eoꝝ forma rectificet. ¶ Amplius ulcera colonum. i. ex
tremitatum adducūt apa in locis glādosis: ⁊ maxime qn̄
corpus est plectoricū. Trāseunt enim māe que influunt
ad ulcera ⁊ ꝓpter spōgiositatē eaꝝ ꝑuū recipiunt ⁊ incu-
neant ibidē. ¶ Preterea qn̄ medicamia ꝯferūt i ulceri-
bus: aut saltim nō nocent significat q̄ sunt ꝯuenientia:
qn̄ aūt nocēt ⁊ addūt in humiditatē: tunc sunt incōueniē
tia: ⁊ opȝ addere in virtutē desiccātiū. Qn̄ aūt addunt in
caliditate ⁊ rubore opȝ minuere caliditatē cū infrigidā-
tibus. Qn̄ vo addūt in friditatē ⁊ obfuscationē: tūc dimi-
nuas ifrigidāia cū calefaciētib⁹. Qn̄ aūt addūt in molli
tiem ulceris: tūc opȝ stiptica addere. Qn̄ aūt corrodūt ⁊
ꝓfundāt ulcus: tūc ei⁹ absterssiones frāgere ꝯuenit: ⁊ nō
faciat te errare medicamen abstersiuū magis q̄ oporte-
at: q: corrodēdo mēbrū addit in humiditate ⁊ virulentia:
⁊ tu credēdo q̄ fit ex ulceris malitia addis in eo: ⁊ ita ul
cus efficit ꝓfundi⁹ ⁊ calidi⁹ simile apostemoso: q̄re ifir-
mus sentit mordificationeȝ. ¶ P. de reb⁹ magis nociti-
uis ulcerib⁹ est dies meridionalis ⁊ humiditas aeris cū
caliditate. Et ob hoc dr q̄ ulcera tybiaruȝ in Auinione
difficili⁹ curant q̄ parisi⁹. Cuius ꝯriū de vulnerib⁹ capi
tis ꝓpter frigiditatē ⁊ siccitatem cerebro sūme nociuam
in dictis regionib⁹ inuētā. ¶ Amplius scire debes q̄ si
cut iudicia vulneꝝ coicant istis: ita ⁊ ista illis: ⁊ iō recur
rēdū est ad ea in smone cōi vulnerū tractatus.

Cura ulcerū cōcernit duo sciȝ ulcus inquātū ulcus:
⁊ ulcus ut tale ulcus cōpositū cum sua causa:
aut cū suo accidēte: aut in tali mēbro seu quacūq; alia di-
spōne. ¶ Inquātū aūt ulcus est ulcus requirit desicca-
tionem sm q̄ deducit per multa dicta Hyppo. in 4° ter
rap. Et lȝ in hoc ꝯueniāt ulcera cum vulneribus: nihil-
ominus differūt in maiori desiccatione. Nā ulcera ma-
iori indigēt desiccatione q̄ vulnera cū maiorē hēant hu
miditatē. Et ideo intētiones cū quib⁹ cōplent in tractatu
vulneꝝ specialr ꝯcauoꝝ reqrant. ¶ Inquātū vo tale ul
cus cōpositū cū sua causa: aut altera dispōne gnante ⁊ au
gēte ipm reqrit ablationem cause ⁊ dispōnis gnantis ⁊
augētis ulcus ipm: ut deductū est per totū quartū librū.
Et ista nō est cura ulceris ꝓprie: sed illius dispōnis. Et
in hoc cura ulcerū ꝯuenit cū cura apostematū. Et iō qd
hic deficit in tractatu apatū ⁊ in smone accntium vulne
ris reqrat. ¶ Duplex igit est intētio taliū dispōnū sm
Gal. in pncipio quarti terrap. uel abscindere finaliter a
corpore hui⁹ dispōnis uel vincere nocumētuȝ qd ab eis
est. Et hoc est dicere q̄ cura est duplex curatiua ⁊ pseua-
tiua. Sed hec quidem cuȝ parua omnitaria existit dispō
possibile est opari. Magna vo existēte nō ꝯuenit ulcus
in cicatricem ducere anteq̄ illa sanetur.

¶ Cura ergo ulcerū ut talia ulcera composita cum dispositionibus tres uel q̄tuor habet intentiones speciales. prima vitā ordinat. 2a mām antecedētem adequat. sed 3a accidētia ⁊ dispositiones cōiunctas recuficat. ⁊ 4a rectificatis dispositionibus curam ulceris reducere ad curā vulnerum concauorum precipit.

Prima ⁊ scda intentio cōplent sm nām māe que
peccat: ⁊ que i corpore generat euando di-
uertēdo cū flobothomiȷ̄s purgationib⁹ dictis cauteriȷ̄s
uomitib⁹: ⁊ aliȷ̄s diuersionib⁹: ⁊ intercipiēdo fluxū ligā
do epithimando vngēdo cū bolo armeno ⁊ aliȷ̄s infrigi
dātib⁹ ⁊ stipticantib⁹ de qbus oibus in tractatu aposte-
matū sufficiēter fuit data doctrina. ¶ Ita aūt dicit Gal.
in 4° terrap. ⁊ influētibus ulceratis ꝑticulis: prauis hu-
morib⁹ satio qdē que est ulceratarū hic dicet. Qd qdem
vo est cachochimie uel plectorie in ꝓpriȷ̄s illarū rōciniȷ̄s
iā est dicta superius in tractatu apatū: ⁊ specificat modū
de utroq;. Quādo igit paulo amplior: ⁊ nō mlto prauior
fuerit: eo q̄ sm nām qui ifluit ulceratis humor ꝓhibere
ipm ⁊ repcutere cōuenit stipticādo ⁊ infridādo eas que
sunt aū ulceratas ꝑticulas. Opȝ aūt ⁊ sup ligationē supra

repulsiuā icipe qdē a patiēte: supsedere vo sanaꝫ sicut in fracturis iussit Hypo. talis eni ligatura cōstringit meat^o: per quos mā ad pticulas ifluit. Ad eas vo ꝛ in ulcerib^o ipsi^o afferemus farmaca siccantiora his que simplicib^o. s. vulnerib^o offerunt: ecce differētiā. ¶ Nequeūte vo a farmacis detieri ifluxione: Ecce bonā practicā. cām ei^o scrutādo illam opꝫ abscindere pus. Si igit ppter imbecillitatē aliquā suspiciētis reuma pticule hoc accidit hāc sanandā: erit aūt ad hoc harū particularū ulceratarū pꝛopria quedā sanatio. Si vo ppter multitudinē uel cacho chimiā totius corporis uel alicui^o supiacentiū particularū illa pus corrigēdū. Imbecillitas qdē pticule discrasia fuit: quomodo aūt curat discrasia statim dicet. Quomō aūt curat particula uel vniuersum corpus mittens māꝫ que influit in apostematibus superius fuit dictum.

Tertia intētio que corrigit ꝛ rectificat accn̄tia ꝛ dispōnes ꝯiunctas cōplet sm nām illoꝝ accn̄tium seu dispōnū cōponētium ipm ulcus. Opꝫ aūt sm Gal. in eodē 4° doctrina pma. cap° pmo. Nō eniꝫ simul dicere methodū curatiōis: sed vniuscuiusqꝫ seorsum.

¶ Et primo de vulnere discrasiato.

De quo sequit statim in lra. Carnis igit ipsius sanabis discrasiā. ¶ Siqdeꝫ arida ꝛ dura ꝛ sicca appareat fomētans eucrata multotiēs a qua rectificabis carnē: in singulo vo usu intētio sit tibi fomētationis. ¶ Quādo videbis pmo in ruboreꝫ ꝛ tumorē eleuatam particulā ascēdere: dyaforet enim qd attraxisti si fomentares amplius: ꝛ cōsulit aquam nō vinum: qꝛ vtus farmaci in ulceribus talib^o debet esse humidioꝛ qꝫ in sana carne cū soluta est. ¶ Si vo hūidioꝛ ea que sm nām caro appareat cōtraria faciēdū intēdēdo quidem farmacoꝝ virtutem uersus siccius: aqua vo oino nō utēdo sed si lauare uolueris ulcus vinum uel oxicratum uel coctio herbe austere pparet. ¶ Scdm hoc aūt ꝛ calidioreꝫ decentem carnē infrigidādū: supiorē aūt calefaciendū put etiam dictum fuit supius de vulnerum discrasia.

¶ De ulcere doloroso.

Clamat Gal. per totū qꝫ nihil magis acuit reuma ꝛ psternit vtutē ꝛ ipedit rectā opationem qꝫ doloꝛ. Et ppter hoc ꝯsulit Aui. qꝫ opoꝛtet in ulcerib^o dolorosis que sunt uehemētis doloris ut sit occupatio in primis in sedando dolorē: ꝛ illud cuꝫ mollificatiuis que tu scis pculdubio. Et quāuis sint cōtraria ulceri: uerūtn̄ cum nō sedat doloꝛ nō preparet nobis curatio. Copiam vo medicinaꝝ sedantiū habuistis supius in tractatu apātum ꝛ vulnerum: adhuc habebitis in multis locis.

¶ De ulcere apostemoso.

Dicit Aui. opꝫ ut sis adiuuās in phibēdo apām nō est possibile cū apate ut curet ulcus. Et si non est tibi possibile ut phibeas cura ipsum qdcūqꝫ fuerit curatione sua cum obseruatione ipsius ulceris. ¶ Curatio apostematum dicta est supius in tractatu apostematum: ꝛ etiā de vulnere smone cōi.

¶ De ulcere contuso.

Dicit Gal. qꝫ in qbuscūqꝫ ulcerib^o caro ꝯtūdit opꝫ eā putrefieri ꝛ in saniē ꝯuerti: ꝛ deinde nouam generare. Ista enim sm Aui. indigēt in pmis ut mollificent ꝛ humectentur: put dictum fuit de apostematibus superius ꝛ vulneribus contusis.

¶ De carne superflua in vulneribus.

Et fortasse dicit Aui. orit caro mala: qre est necessariū ut corrodat cū medicamine acuto: ꝛ liniat de foris cū ifrigidātib^o: deide eradicet cū eo quo eradicat escara: deide curet. Et ad talē carnem corrodēdā sunt boni cortices affodilloꝝ: ꝛ vnguentū apfoꝝ ꝛ egyptiacū: ꝛ alia que dicta sūt de carne superflua in vulnerum tractatu: ꝛ dicent inferius ualde pmpte.

¶ De ulcere cū duritie ꝛ tenebrositate labioꝝ.

Inquit Aui. qꝫ qn̄ corrūpit qd est in circuitu ulceris ꝛ viridescit ꝛ nigrescit cura id cū scarpellatiōe ꝛ sanguis extractione: ꝛ etiā cum uētosis: deinde adhere eis spongiā siccā: ꝛ postea medicias exiccātes. ¶ Si vo ad ampli^o dispō extēdit. dicit Gal. i 4° terrap. qꝫ scrutatio debet fieri: utrū abscindēdū sit totum: qd est pter nām an curādū in tpe sup. cū medicinis acutis. Et palā est qm̄ ꝛ laborātes a nro aio oꝫ uti. Quidā eniꝫ in tpe ampliori curari uolūt absqꝫ icisione: qdaꝫ vo qdcūqꝫ sustinē pmpti sunt gra cite sanatiōis. Nihilominus ipe dicit inferius: etenim pmptissimū est ad sciādū maius vo ꝛ artificialius est sanare farmacis.

¶ De ulcere cum uaricibus.

Consulit Gal. in eodē 4°. qꝫ pus sanemus eas. cōsequēter debemus sanare ulcus. Cura tn̄ earū in tractatu apostematum superius est dicta.

¶ De ulcere cum osse corrupto.

Unde et Aui. Et si in ulcerib^o supuenīunt ossiū frusta ꝛ panniculi: aut alia nō pperet in extrahēdo ea. Sed fac illud qd diximus superius in vulnerū ossiū cap°. ¶ Si aūt os est corruptū est cōsiliū ipsius incidē carnē ꝛ detegē ipm os quantuꝫ erit possibile: ꝛ hoc cū rasorijs: aut cū corrosiuis: ut dicet infra de tybia ulcerata. Et ipo discoopto si fuerit possibile auferre qd est sup ipm cum fricatione faciemus. Et si nō incidemus ꝛ faciemus illud cui^o est expō in cap° corruptionis ossis in quo dicit. Curatio corruptionis ossis est eius fricatio ꝛ ei^o abscissio ꝛ serratura. ¶ Nā necesse est radere ꝛ cauteriçare puenīēdo ad ultimū corruptiōis ei^o: ut cadāt cortices per se: aut cū auxilio medicaminū: ad qd laudat Auic. istud. qd ℞. aristologie yreos mirre aloes corticis plāte oppoponacis cambil. adusti: ꝛ est terra rubea minuta ut harena eris. corticis pini. an̄. aggregent supple cū melle: ꝛ fiat empl̄m. Est enim mirabile: ut dicit: faciēs cadere cortices ossiū ꝛ nasci desup carneꝫ bonā. Et certe Lāfrancus in isto casu laudat cauterium actuale post oēm rasuram ꝛ bn̄ dicit: qꝛ si corruptio ossis est ex humiditate ꝯtaminante ipm os: nihil eā ita cito ꝛ infallibiliter desiccat: ꝛ ppe ꝛ longe sicut actualis ignis. Post cauteriū vo iubet ipe Lāfrancus ifundē locuꝫ cuꝫ oleo roś. calido. Ego aūt post cauteriū oleū roś. cum albumine oui per tres dies pono: ꝛ per alios tres cū vitello oui: ꝛ post butyrum cum melle roś. ꝛ desuper vnum de mundificatiuis usqꝫ ad ossis exfoliationem ꝯtinuo: ꝛ post cum puluere emplastri dicti incarno ꝛ consolido.

¶ Qꝫ si corruptio puenerit ad medullā: tunc dicit Aui. qꝫ non est excusatio: qn assumat illud os cum medulla sua sicut narrat Albu. qꝫ fecit in corruptione ossi cruris iuuenis. 30. annoꝝ: ꝛ si est de illis que possunt serrari secure te de loco cū tēta usqꝫ inueneris adherētiam carnis cum osse: quia illic est terminus ꝛ seca audacter. Si vo fuerit caput coxe uel anche: ꝛ sicut spondiles dorsi: tunc fugere ab eius curatione melius est propter nucham.

¶ De ulcere difficulter curabili cū ppetate nob occulta.

De quo dicit Aui. qꝫ nō sūt putrida neqꝫ corrosiua: neqꝫ ambulatia: sed sūt vni^o dispōnis plana claudētia ꝛ recidiuātia sepe. In qb^o sūt necessaria medicamina cū ppꝛietate fortiter desiccantia: sm qꝫ sunt scoria eris ꝛ flos eris adustus: ꝛ scoria ferri glutinuꝫ auri colcotar dragagantū cuꝫ alumine ꝛ gallis que phibēt mās currē ad mēbꝛū. Et de istis facit cerota ꝛ vnguēta ꝛ pulueres Gal. in 4° cathagenoꝝ. a quo accepi vnaꝫ formā: quā Aui. narrat. Et Brunus eā cōfirmat. ℞. climie alumis glutinis auri. an̄. ptes. viij. floris eris corticis eris ustoꝝ. an̄. ptē. j. gūmi cipssi ptes qtuoꝛ. cere. olei roś. aut mirtini. an̄. qd sufficit fiat vnguētū. Et ita 3^a itētio cōplet.

Quarta intētio que locū ulceratuꝫ sanat: postqꝫ dispō repugnās ꝯsolidationi fuerit ablata ꝛ rectificata cōplet cum eisdē intētionib^o ꝛ modis qui

dicti sunt superius ꝙ curanť vulnera cõcaua in quibus suba fuerat deꝑdita. Quis enim nõ nouit inquit Gal. in 4°. qm̄ omne ulcus male morigeratū mox ⁊ ꝯcauuз seu excoriatione fiens. Et ꝙ talia ulcera in fine ita debeant curari. testať idem Gal. in 4° dum dicit. Nulla aūt harū curationū que supple tractanť in 4° est ulceris: ſз diſpõnis ḡnantis uel augētis ipm̄. Et subdit inferius longe ꝙ post illas curatio est ulceris que dicta est in. 3° libro. videas ergo apte quantā cõmunitatē habet cura ulcerū cum cura vulneris: ⁊ etiam apostematuз. Non ergo mireris si Gal. in multis cõmiſcuit doctrinas.

¶ De ulceribus proprijs saniosis. ⁊ primo de ulcere virulento ⁊ corrosiuo. Cap. II.

Lcera virulenta a corrosiuis non differūt nisi ſm magis ⁊ minus. Naз in ꝑn° dum nõ emittūt: nisi solā virulentiā dicitur virulenta: postq̃з aūt augeť acuitas ⁊ malitia ⁊ corrodendo augmētať capacitas siue escara dr̄ corrosiuū. Et si incedit hincinde nõ multū in carne ꝓfundādo dr̄ ambulatiuū. Si aūt intātū augmētať malitia ꝙ ꝯsumit membrum dicitur manducans. Et dehinc transit ad lupum ⁊ ad cancrum.

Cause istoꝝ ulcerū sunt praui hūores colerici acuti ⁊ mortificatiui qui ꝑꝑ sui adustionē quandā fraudulentiam adipiſcunť que utplurimum ueniūt post formicas ⁊ pustulas pruriginosas. Et post vulnera cum mordicatiuis irritata.

Cura istoꝝ stat in debita dieta ⁊ purgatione sicut est dictū suꝑius de herbestē ⁊ formica. Vñ Gal. 4° terrap. cõtra Thesilū. fer igiť ut sicut ope multotiens vidimus ita ⁊ ſmone hoiem formemus sanationi ulceris male morigerati egentē. Siquidē aliqs scalpens aliquā particulā per quā erigať ꝯfestim uesica: deīde virus ⁊ rursus scabiosa fiat illa eadē ꝑticula. Et rupta uesica ulcus mali coloris ineq̄liter rodēs fiat. Et hoc in trib° uel quatuor dieb° a ꝑncipio ꝯcidat. dicat mihi aliqs Thesilinoꝝ: quō opз sanare h° ulcus. Ego enim aio male morigeratū oīno existē ipm: ⁊ ꝓpterea cum scrutabor cõfestim toti° corporis diſpõnem qualis sit: inueniā enim ex eis que circa ulcus sinthomatib° circa vniūsum corpus signis qualis maxime sit specie qui abundat humore: ⁊ hunc euacuabo farmaco mox. Nā ut dixerat ꝑus cõsultum est ab oībus fere antiquis quicūq̧ rõne aliq̃ ⁊ methodo de cura ulcerū scripserūt: ꝙ abſcindēdū est opantes eas causas ꝑus. Et nõ solū in ulcerib° eē puto necessariū. sed in oībus egritudinib° simpľr: quoꝝ efficiēs cā adest ab illa incipiēda est curatione. Nam cõmunis est āmonitio. 13° terrap. cap° ultimo. ꝙ q: euaporatiua farmaca multitudine exn̄te in toto corpore ꝑticulis qbuſdā ablatis attrahēdo ad istar uētose implerēt magis q̃з euacuarēt. Nullo uti audeas euaporatiuoꝝ auxilioꝝ anteq̃з euacuatione toti° corpis: aut ꝑtis suꝑiacētis suꝑabundātiā mittentis utaris. Et de hoc fuit cañ. ꝯclusus 3° tegni. vnū cõmune hn̄s ꝑceptū. Efficientē vnāquāq̧ eaꝝ causarū opз abſcindē ꝑus. deinde sic uenire ad eā discrasiaз que facta est ex illa egritudie. ¶ Facta ergo euōne: sic͞ fuit factū in illa muliere romana patiēte formicā. Veniendum est ad diſpõnem factā: quā si vides calefactā ipsam infrigida cū frigidis ⁊ siccis stipticātib° ⁊ desiccātib° lauādo ulcus ⁊ totā particulā cū aqua aluminosa. Nam illa abluit repcutit ⁊ desiccat. ut dicit Aui. aut cū aqua plātaginis ⁊ roſ. aut cū aqua ferrata: aut cū aqua decoctiōis ciperi aut mirabolanoꝝ ciꝑessi plātaginis ꝑsidie balaustie ⁊ ꝯsimiliū. Et in circuitu pro defensione ponať ut dictum est vnguēti de bolo. Et in medio ulceris ponatur aliqs puluis desiccatiuus de litargiro plūbo usto. thucia ātimonio ere usto corallo emathite spodio lotis atq̧ psidia mirabolanuз ⁊ ꝯsimilib°: ⁊ plagella de carpia linita cū vnguēto albo. Rasis aūt cū vnguēto de sexta parte litargiri in quo ꝯueniūt oēs aut cum dyaponsiligos: quorum forme dicenť infra in antidotario. Et desuꝑ plumaceolū effusuз in oxicrato: ⁊ postea ligeť ligatura exꝑmēte de qua mētionē suꝑius audiuistis. ¶ Ego aūt in talibus ulcerib° ꝯsueui post lotionē abſq̧ aliquo ponere laminā plūbi tenuē in qua ꝯtus argēti viui cū aqua plātaginis sit infixa: ⁊ ligare ligatura exꝑmēte: qꝺ nõ est fas loqui ꝓpter idiotas. Tu aūt videas in 9° de simplicib° farmacis. caplo de molibdos. ⁊ itelliges icredibilia de plūbo. De aqua aluminosa rõnabilia addisces: si legis ꝑmū librū libri allegati. de ligatura alias mirabilia sunt tibi dicta. ¶ Si aūt corrosio ultra applicata augeť ⁊ augmenteť purga ⁊ repurga: ⁊ ꝯsumať ⁊ desicceť mā ꝯiuncta corrodēs cum cauterio actuali. Si vis q: preciosius est: aut plumaceoli cū puluere: aut trocisci affodilloꝝ: aut calidicon: ⁊ ob hoc encaustrū est utile. Et si est necesse cū arsenico ſblimato: in pua tñ quātitate ſm ꝙ dictū fuit in tractatu aꝑatū de estiomeno. Et locus in circuitu semꝑ defendať cū tridis. ¶ Et si corrosio ita ambularet: qñq̧ facit necessariū. ut dicit Aui. incidē membrum.

¶ De ulcere sordido ⁊ putrido. Cap. III.

Sta etiam duo nõ differūt: nisi ſз magis ⁊ minus. Nam dum ulcus nõ habet nisi sordē ⁊ saniē grossam ⁊ viscosaз dr̄ sordidū: postq̃з aūt augeť ipsius malitia: ita ꝙ putrefacit ⁊ mortificat carnē dimittēdo sarra: a qua eleuať fumus fetidus ⁊ cadauerosus dicitur putriduз fraudulentum. Et si ambulat eius malitia transit ad estiomenum: ⁊ ad hominis mortem.

Cause istoꝝ ulcerū sunt humores sanguinei grossi praui ⁊ ⁊ ebulliētes: ex qua ebullitiōe adepti sunt uenenositatē que utplurimū ueniūt post carbunculos ⁊ antraces ⁊ apostemata ⁊ vulnera male tractata.

Cura taliū ulcerū stat in dieta ⁊ euōnib° talibus: sicut suꝑius fuit dictū de carbūculis ⁊ pustulis crustosis ⁊ putrefactis. Vñ Aui. in 4° hoꝝ maloꝝ ulcerū curatio melior est cū mūdificatiōe corpis: aut ipsi° mēbri si corpus fuerit mundū cū eo ⁊ mūdificat ipm solum cū uētosis: aut staraxaconib° ⁊ sanguisugis ⁊ epithimationibus rectificātib° oppiľonē ⁊ rectificatio sanguis cum debita dieta. ¶ Et post ad ulcus deueniēdū est ita ꝙ primo sordes laueť cum ydromelle: aut cū aqua maris: deinde mūdificeť cuз vnguēto apľoꝝ. aut cū vnguēto egyptiaco. Et desuꝑ ꝑcipit Lāfrācus mūdificatiuū factuз de succo absinthij melle roſ. farina ordei: ⁊ de mirra: ⁊ circūcirca semꝑ vnguētuз de bolo: ⁊ desuꝑ stupatā de oxicrato. ¶ Si vō sordes ꝯuertať in putredinē ⁊ corruptioneз laueť locus cū oxicrato: aut cū aqua cineris seu saponis. Et emplastreť cū carne pisciū salitoꝝ ⁊ faria orobi ⁊ aristologia nõ rotunda sed longa: ut dicit Theodoricus. ⁊ squilla coctis cum vino ⁊ mixtis cuз melle. ¶ Et ad eādem intētionē Aui. dictat istud medicamē exꝑtū: ⁊ illud Brunus ꝯcedit. ℞. draganti rub. ℥. j. calcis viue / aluminis / corticis granatoꝝ añ. ʒ. vj. thuris gallaꝝ. añ. ʒ. iiij. cere olei. añ. qꝺ sufficit fiat vnguētū. vitrioli ꝑtes. xij. colcotar x. draganti. xiiij. coquanť cum aceto: ⁊ fiat ex eis linimētum. Et semꝑ vnguētuз de bolo ponať in circuitu: ⁊ desuꝑ stupata cum oxicrato. ¶ Et qñ huiuſmodi ulcera superfluūt in corruptione sit necessariū ſm Aui. ut eleuentur corruptiones cum cauterio actuali ignito: aut cū medicamine acuto: aut cum incisione: ut non remaneat nisi caro sana cognita per bonitatem coloris ⁊ sanguis eius. Et medicamen quidē acutuз qꝺ nõ habet par in hoc casu est arsenicum sublimatū: ut dictum fuit suꝑius in estiomeno ⁊ in glandulis. Et diceť infra: in quo pro ista materia est recurrendum. Et fortasse sit necessariuз: ut dicit hic ⁊ supra Aui. incidere membruз ut salueť corpus a putrefactione sua.

¶ De ulcere profundo ⁊ cauernoso. Cap. IIII.

Ulcera talia sunt cum orificio stricto ꝛ ꝓ
fundit(ate) lata occulta vnica uel
pluribꝰ recta uł torta absq̧ duritie ꝛ callositate.
Et in hoc differunt realiter a fistula non obstante quod
idiote omnia talia ulcera fistulas dicunt: quod tamē nō
est uerum:ut dicetur.

Cause istoꝝ ulceꝝ sunt apᵃta ꝛ vulnera male cura-
ta:qm̄ enī ſanies magis stat in exitura q̄ꝫ de-
beat:aut in vulnē ꝓfundo:qd̄ nō pōt per orificiū mūda
ri:qꝛ supius est:ꝛ fundus iferius ꝛ tardaꝛ ꝯtra aptio:sani
es ꝯuertiꝛ ad nitrositatē ꝛ malitiā:ꝛ ita ꝯtaminanꝛ parie
tes cauerne ꝙ non pn̄t incarnari ꝛ ꝯsolidari:ꝛ fit synus
talpus seu cauerna. Ad quā ꝓpter hoc qꝛ debilitata est
particula trahunꝛ supfluitates a mēbris vicinantibus:ꝛ
ab vniuerso corpore ꝛ efficiꝛ ulcus dissanabile.

Significatur natura cauerne cum tentis ꝛ
ꝓbis de argēto plūbo de ra-
dicibꝰ ꝛ cereis candelis:ꝛ cum iniectionibus coloratis.
¶ Significaꝛ materia exiens per colorez qm̄ est similis
loture carnis:ꝛ per subtilitatem ꝙ est calida:ꝛ per albe-
dinez ꝛ serositatē ꝙ est frigida. Indicaꝛ ꝙ talia ulcera cō
glutinanꝛ per bonitatē ꝛ paucitatez eius qd̄ currit:ꝛ per
priuationem doloris ꝛ tumoris in 2° ad glauconē.ꝛ per
oppositas ꝯditiones qd̄ nō ꝯglutinatur indicatur.

Cura istoꝝ ulceꝝ stat in bona ꝯuenienti dieta ꝛ pur
gatione ꝭm nām humoris peccātis dicta supe
rius in tractatu apatū:deide ueniēdo ad pticulā si tu po-
tes cum vnguētis ꝛ emplastris mūdificatiuis ꝛ desicca-
tiuis siue icarnatiuis ꝛ bonis pressuris ꝛ stupatis infusis
in vino stiptico ꝛ decēti ligatura curare locū facias ꝛ ten
tes. Et ad hoc laudaꝛ vnguētum apostoloꝝ nigruz dya-
palma in 2° ad glauconē. ¶ Si aūt nō possit:eo qꝛ figu-
ra nō est apta:imo radix fundi est iferius ꝛ orificium su-
perius:si est tibi possibile ut alteres sitū:sicut in eodez 2°
ad glauconē narrat Gal. ꝙ fecit de illo qui hēbat ulcus
ꝓfunduz in brachio ꝛ in coxa taliť eleuādo pticulā ꝙ ra-
dix sit supius ꝛ orificiū inferius facias. ¶ Si aūt nō pōt
fieri:tunc meliꝰ est ꝙ aperiaꝛ in radice:aut incidaꝛ ꝭm to
tum cauerna usq̧ ad ꝓfundum. Et tunc cū lichinijs aut
cotonibus taliť mūdificeꝛ ꝛ desicceꝛ ꝙ icarneꝛ ꝛ saneꝛ
ꝭm ꝙ dictū fuit supius de ꝓfundis ꝛ ꝯcauis vulneribus
ad que est pro ista mā recurrēdū. Est tñ aduertēdum ꝙ
anteq̄ꝫ fiat incisio sanies in loco ꝯgregari dimittaꝛ ut pa
rietes cauerne attenuenꝛ ꝛ tasta melius itromittaꝛ. Se-
cūdo ꝙ tasta que ifigeꝛ sit lenis ꝛ cū aliq̄ vnctuoso inūcta
ut sine dolore itromittaꝛ. Tertio ꝙ tasta uł aliq̄ ꝓba que
intromitteꝛ sit pforata in cauda ad moduz acus: per qd̄
possit poni cero factus de canabo aut de aliq̄ gracili bin
dello:aut de chordula que itromitteꝛ. Et facta incisione
sedeꝛ dolor ꝛ fluxus sanguis cū albumīe oui ꝛ alijs que
videbunꝛ opportuna. Et post iungaꝛ ꝛ remuteꝛ cero suē
do:aut ligādo aliū cuz illo: aut lichinia liniānꝛ cum aliq̄
mūdificatiuo ꝛ desup ꝛ in circuitu ponanꝛ que supiꝰ sūt
dicta. ¶ Si aūt nō est tibi possibile ut facias incisionem
cōsuluit Aui. ablutionē cum clisterijs ꝭm modū Albu.
si ꝯfidit ꝙ adhereāt ꝑmo cum mūdificatiuis:deide cum
incarnatiuis. Et ad mūdificādū Gal. in 2° ad glauconez
p̄cipit mellicratū solū:ꝛ post ꝯcedit vinum cui qñq̧ mel
cōiungit ad expurgādū quidē ꝛ mūdificādū eos qui cir
ca eum liquores meliꝰ est mellicratū:ut dicit. ad futuram
xͦo ꝯglutinationē vinū. Et desup spongiā nouā in vino
infusaz. Alij vͦo ut Aui. p̄cipue si malitia fuerit notabilis
lauāt cum aqua cineris aut cuz aqua maris:ꝛ cum aqua
aluminosa que cū hoc ꝙ est lauatiua est ꝓhibitiua eius
qd̄ attrahiꝛ ad mēbrū. Albuca. p̄cipit imittere vnguētuz
egyptiacū dissolutū cū aq̄ ꝛ melle. Nōnulli vͦo ut Lāfrā
cus ꝛ Henricus si ulcus fuerit caliduz ꝛ virus ut lotura
carnis rubeū lauāt cū aqua ꝛ melle ꝛ decoctiōe ordei lē
ticularū ros. balaustiarū. Et si ulcus est frigiduz ꝛ virus
aquosum lauāt cū vino ꝛ melle decoctiōis absinthij ma
rubij pimpinelle atq̧ mirre. ¶ Ad incarnādū vͦo inqt
Aui. ꝙ opꝫ ꝙ medicine fiāt currētes lauatiue cū viscosi
tate adherēte ꝛ inijcianꝛ in eis cū clisterijs:ꝛ imittantur
cum lichinijs ꝛ tētis. Et nos qdez iam expti sumus inqt
Aui. emplīn apostolicon. i. apostoloꝝ:ꝛ cētaurea qm̄ cuz
ea impleꝛ:ꝛ est mirabilis ualde. Post aūt yreos ꝛ sinitū
addit Gal. deinde farina orobi ꝛ filia. Et desup ponanꝛ
emplastra ꝛ pāni liniti cū aliquo qd̄ habet rectificare il-
la ut dyapalma ꝛ emplm̄ nigrū uel flauū cū gallis:ꝛ mel
coctū cum puluē thuris mirre ꝛ aloes uel quedā horuz
uel oīa simł:ꝛ vinū stipticū grossum. Et postea ligeꝛ:ut do
cet Gal. in 2° ad glauconē. ꝛ Henricus istā ligaturaz ap-
probat ualde. ꝛ lꝫ lr̄a Gal. ibi sit satis intricata: nihilomi-
nus assumaꝛ sic ꝙ post expulsionē ꝛ mūdificationē māe
ponaꝛ sup totā cauernā emplm̄ incarnatiuū de dictis p-
foratū quātū tenet orificiū ulceris:ꝛ sup illud orificiū re-
ponaꝛ illud qd̄ amotū est de pforato:ꝛ postea ligenꝛ stri
cte cum binda ꝯcernēte utraq̧ extrema cauerne icipien
do a fundo ipsius usq̧ ad orificiū relaxādo:postea ligeꝛ
orificiū cum paruo emplo cum vno bindello:ita ꝙ ꝑma
ligatura non soluaꝛ usq̧ ad cōplemētum incarnationis.
Sed 2ª de 3° in 3ᵐ diem remuteꝛ. Cōmuniter ligaꝛ cuz
ligatura exp̄mēte cum ingenio ꝙ cuz ipa ꝛ bonis pressu
ris ꝯstringas per totū fundū. ¶ De tēta hesitāt multi:ut
Henricus ꝛ magister meus Bonon. ꝙ solida nō pona
tur:qꝛ saniē i loco retinet. Sed canulata aut duplicata ut
sanies ꝯtinue ualeat exire. Et spongia sup orificium po
naꝛ:ut sanies trahaꝛ exterius suggendo.

¶ De fistula ꝛc. Cap.V.

Fistula est ulcus ꝓfundū ꝛ cauernosuz
cum callosa duritie a parte inte-
riori a quo ꝓcedit utplurimum sanies virulen
ta manat: ꝛ hoc est quod dicebat Gal. in de tumoribus
p̄ter nām. Est autē ꝛ fistula strictus ꝛ longus synus similis
alijs synibus ꝯctionē idest duritiē patiēs a pte itrinseca.
ꝛ rursus apostasians. i. remittēs pus ꝓpter influxionez
supfluitatū sicut ꝛ ille. Qñq̧ eniꝫ claudiꝛ ꝛ nihil emittit:
Qñq̧ apiꝛ ꝛ emittit:ꝛ hoc ꝭm dietā ꝛ purgationē. Et iō
sanies virulēta nō est eēntialis dr̄ia ipsius:sed callositas
dicta cum forma fistulari. Neq̧ obstat ꝙ dicit magr̄ Ar
noldus ꝙ q̄ꝫdiu sanies fistularis aquosa uł glutinosa seu
praue qualitatis extiterit fistula viua manet:qꝛ nō cōuer
tiꝛ:ꝙ si nō manat sit extincta:lꝫ ipse suggesserit ꝙ q̄ꝫdiu
vixerit fistula nunq̄ꝫ poterit obturari:quia hoc est veꝝ p
fecte. Sed qm̄ ad tēpus ꝛ impfecte posset exiccari ꝛ clau
di. Nō putauit Gal. neq̧ Albu. dum dicit. Et est in qui
busdā horis humiditatē emittēs:in qbusdā vͦo horis ab
sciindiꝛ humiditas ab eadē. Illud idē Haliab. tenuit atq̧
Brunus. ¶ Jameriꝰ ꝛ quatuor magistri de duritie de
qua rep̄hēdit Rogeriū ꝛ Rotlandū Henricus nō dubi
to qm̄ ipsi itellexerūt ipsam:qꝛ cum ꝯsumētibꝰ carnē du
rā iubent eā curare. Et glosatores ipoꝝ ita glosauerūt.
¶ Fistula quedā est in carne:quedā in uenis:quedā in
neruis:quedā vͦo in ossibꝰ. Ampliꝰ quedā est recta:que
daꝫ obliqua siue torta:ꝛ quedā est vnius synus ꝛ orificij
quedā multoꝝ. Et quedam est in iuncturis:quedam in
oculis:quedam in faucibus:quedam in pectore:quedā
in uerendis. Et sic consequenter. Ab istis enim differē
tijs sumiꝛ ꝓnosticatio ꝛ indicatio curatiua.

Cause fistularū sunt ea que ulceruꝫ cauernosoꝝ:qꝛ
quācūq̧ fistulā p̄cedit ulcus cauernosum ꝛ
ab illo orif. uerū humores qui currūt ꝛ corrūpūt locum
sunt peiores in fistula q̄ꝫ in ulcere cauernoso. Est enim
illa mā flegmatica ꝛ melica:ut dicit Guilelmus de sali-
ceto:in qua adustio adducit acuitatez ꝛ uenenositatem.
¶ Et propter hoc dicebat Arnoldus ꝙ humiditas do-
minans ꝛ ancillans frigiditas supple corrupta fistule vi
tam prebet.

Signa ⁊ iudicia. Signa fistularum sumunt̃ generaliter inherentibus ut ab illo corio calloso. ⁊ a forma fistule instrumẽtalis ⁊ ab accñtib⁹ ⁊ effectib⁹ ut a virulentia ⁊ horribilitate que aliqñ currit ab ipsa: ⁊ a dolore qui paruus est nisi sit iuxta neruum. ¶ Significat̃ q̃ est in carne ex grossa ⁊ viscosa ⁊ turbida ⁊ cruda humiditate que currit ab ipsa. ¶ Qz si in neruo ex dolore ⁊ tenuitate ei⁹ quod exit. ¶ Qz si in uenis oñdit̃ per exitũ sanguis ⁊ fecis. ¶ Qz in osse ex tenuitate ⁊ subtilitate ei⁹ qd exit. ut ponit Aui. ¶ Et ad hoc iuuãt ꝓbationes cũ tẽtis ⁊ ꝓbis ⁊ lotionib⁹ coloratis. Et locus ⁊ tẽpus faciunt ad hoc q: si est iux̃ neruos ⁊ ossa ꝯsiderare possum⁹ q̃ infecit ea. ¶ Etiã si transiuit annũ q̃ est in osse. si vero nõ q̃ est in carne uel in neruo. ¶ De corruptione ossis quõ cognoscit̃ dictũ est sup̃. ¶ Iudicat̃ q̃ fistula ex toto gñe difficilis est curationis maxime ꝓfunda ⁊ tortuosa massata ⁊ antiquata: ⁊ que plures habet concauitates.

¶ Preterea fistula que est in membro nobili ⁊ ꝓpe ipm: ⁊ que ad iteriora penetrat ad pect⁹ uentrẽ ⁊ uesicã ul̃ ad aliquã de costis uel de spondilib⁹ ul̃ aliquã iuncturã: puta manus uel pedis suspecta est ⁊ male curatiõis. Et occupatio in ea est: ut dicit Albuc. labor ⁊ ignorantia.

Curatio. Fistula duo habet regimina. vniuersale videlz ⁊ ꝑticulare. vniũsale regimen tres habet intẽtiones. ꝓma vitã ordinat. 2ᵃ mãm peccantem euacuat. sed 3ᵃ mẽbra interiora confortando ⁊ desiccando fistulam ad consolidandum adaptat.

¶ Prima intentio completur cum debito regimine ſm materiam ordinato.

¶ Scđa complet̃ cum euacuationibus materie approbatis: de quibus duabus supius in tractatu apostematum specialiter frigidorum satis plenarie fuit dictum.

¶ Sed 3ᵃ cõplet̃ cum potionib⁹ ad fistulã ꝓbatis quarum ista est mihi magis dilecta. ℞. agrimonie ꝑtes. iij. plãtaginis partes duas. foliorum oliue partẽ vnam scindant̃ minutim ⁊ pistent̃ ⁊ cum vino albo coquant̃: ⁊ fiat colatura de qua quolibet die in aurora cyathus vn⁹ administret̃.

¶ Itez ad idem. ℞. osmũde ꝑtes tres: gẽtiane partes duas cẽtauree partẽ vnam. coquant̃ cuz vino albo: ⁊ ut supra administret̃. Est enim efficax in ossium expulsione.

¶ Regimẽ aũt ꝑticulare tres uel q̃tuor habet intẽtiones. Prima strictũ orificiũ ampliat. 2ᵃ fistulã aufert ⁊ mortificat 3ᵃ locũ mũdificat. Sz 4ᵃ locũ mũdificatũ icarnat ⁊ sanat

¶ Prima cõplet̃ q̃ postq̃ erit bene certificat⁹ de semita ⁊ ꝓfunditate per foramen imponat̃ tenta de radice gẽtiane: aut mali terre: aut brionie: aut dragõtee uel de frustis spongie bñ torta ⁊ aptata: q: de medulla sambuci ⁊ ebuli nõ placet mihi: eo q: i exhẽdo sepe frãgit̃: imo ex hoc ꝯsulo q̃ tẽte ligent̃ cum filo ut si adherent: aut ꝓfundarẽtur nimis possint extrahi siue fallacia ⁊ fiant grosse ⁊ longe ſm foraminis quantitatem. Et q̃ stet per duodecim horas: post aũt remoueatur tenta. Et si foramen est sufficienter ampliatum completa est prima intentio.

¶ Et uenit 2ᵃ que est mortificare fistulã. Que qdẽ 2ᵃ itentio cõplet̃ vno de trib⁹ modis. vno mõ sine icisione per imissionẽ acutorum ⁊ corrosiuorum. Alio mõ cũ icisiõe ⁊ cautericatiõe. 3⁰ mõ cũ incisione ⁊ callositatis euulsiõe. Primũ moduz docet Guilelmus facẽ cũ impositione tente trociscis affodillorum. ⁊ Rogeri⁹ cũ tẽta de calce ⁊ sapone: aut cũ tẽta linita de arsenico que nõ fallit. Si autẽ fistule eẽnt diuerse cauerne: tũc opz distẽperare talia acuta medicamina cum aceto: aut aliquo liquore ⁊ inijciant̃ cum instrumẽto tal̃r q̃ ueniãt ad oẽs ꝓfunditates ⁊ claudat̃ foramẽ q̃ morent̃ infra q̃usq3 suã fecerint opationẽ. Et hoc est qd dicebat Arnoldus fistula tortuosa ⁊ intricata nunq̃ ꝑmittit̃: nisi felleis aut nitrosis liquoribus ibibat̃. Ad hoc enim multũ ualet aqua fortis alchimistarum saltim ꝓma. oẽs enim fistulas mortificat ⁊ disrumpit.

¶ Cum incisione ⁊ cauterio complet̃ ista 2ᵃ intentio sic. q̃ imposita tasta lignea usq3 ad radicem fundi scindat̃ tota cauerna ab orificio usq3 ad fundũ: eo mõ quo dictuz est supius de vulnẽ ⁊ ulcerib⁹ cauernosis ⁊ statim ꝓpter fluxum ꝓparet̃ cũ albumine oui ⁊ tẽtis dilatãtib⁹ labia ulceris. Et post i crastinũ cautericet̃ locus cũ cauterio actuali: aut cũ potẽtiali facto de puluẽ affodillorum: aut arsenico Auic. vero hoc facit cũ argẽto viuo sublimato tal̃r q̃ nihil corruptũ ⁊ callosum neq3 ꝓter nãm remaneat in ulcere quin sit totũ desiccatũ eiectũ ⁊ ꝯsumptuz. Et in circuitu frigida semp apponant̃: ut dictũ est. Quõ aũt separat̃ os corruptũ supius fuit dictũ. ¶ Signũ aũt q̃ acuta medicina suã ꝑfecit opationem est ulceris tumefactio. ut dicit Rogeri⁹. ⁊ triũ dierũ mora: ut habet usus. ¶ Cum autẽ fistula cautericata ⁊ desiccata fuerit succurrat̃ cũ medicamine mitigatiuo: sicut est in ꝓmis dieb⁹ oleũ cũ ouo: deinde cũ butyro: aut aliquo vnctuoso q̃usq3 ignis ⁊ escara cadat ⁊ in saniẽ ꝯuertat̃. Cũq3 sanies que ꝓus erat indigesta egredit̃ digesta ⁊ minorata signum est q̃ fistula mortificata. Et hz bñ dicebat arnoldus. Ex q̃cũq3 sui ꝑte fistula saniẽ purã ⁊ ꝑfectã emiserit ibi est fistula iã extincta

¶ Cum incisione sine cauterio cõplet̃ ista secunda intẽtio q̃ facta icisione usq3 ad fundũ: ut dictũ est auferat̃ cuz rasorio tota caro in circuitu callosa ⁊ putrefacta tal̃r q̃ loc⁹ remaneat purus qd apparebit per ꝓñtiã carnis bone. ut dicit Aui. ¶ Et ista est uera mortificatio ⁊ curatio fistule ⁊ si per istos modos nõ curant̃ remittant̃ ad sanctũ Eligiũ ut dicũt gẽtes. Non obstãte q̃ Lãfrancus ꝓmittit eã curare cuz agrimonia ⁊ sale: qd tñ in opere non inuenit̃. Et si est inuentum in ulceribus cauernosis q̃z fistulas recentes dicit Aui. satis fuit etiam q̃ cum pater noster colligeretur: ⁊ ita completur secunda intentio.

¶ Sed 3ᵃ intẽtio que est mũdificare locum. Et 4ᵃ que est locum mũdificatũ incarnare ⁊ sanare complent̃ ut iam dictum est de alijs ulceribus cauernosis.

¶ De cura palliatiua.

Quando aũt fistula est in tali loco q̃ nõ põt curari: ⁊ qñ est in mẽbris sublimibus ⁊ in vicinitate neruorum ⁊ uenarũ: ul̃ si eger est debilis ⁊ nõ põt sustinere penã: uel ꝓpter timorẽ est magis decliuis ut remaneat cum eo egritudo: uel forte q̃ per eius curaz peior egritudo sequeret̃: ut in fistula longaonis inuoluntarius fecis exitus: tunc necessariũ est ipsam palliare cuz dieta ⁊ purgatione ⁊ diũsione mãe ad partem minus nobilẽ. Et mũdificare ipsam a carne fraudulenta ⁊ vnctuosa. Deinde repleat̃ cum exiccatiuis domesticis ⁊ coopiatur cum dyapalma aut emplo nigro: qm̃ ipa remanebit quieta tpe lõgo: dũtaxat q̃ caueat̃ ab aqua ⁊ a situ doloroso: ⁊ a motu laborioso. Et istaz palliationẽ ponit Aui. ⁊ Arnoldus super eam rõcinatus est: dum dixit meatus innaturalis qui diu manauit ut in fistulis antiquatis obturari nequit absq3 timore grauioris incõmodi nisi manatio consueta ad proxima deriuetur.

¶ De cancro ulcerato. Cap. VI.

Cancer ulceratus est ulcus apparẽs rotundũ horribile ⁊ fetidũ cum labijs grossis duris ⁊ nodosis inuersis subleuatis ⁊ cauernosis hñs colorem liuidũ ⁊ obscurũ: ⁊ in circuitu uenas sanguine melancolico plenas. ¶ Et videtur ſm Aui. q̃ nominat̃ cancer ꝓpter vnam duarũ rerũ: aut ꝓpter suã tenacitatẽ cum mẽbro: sicut tenacitas cancri cuz eo q̃ uenat̃: aut ꝓpter formã suã: quia rotunda ⁊ uenas emittit in circuitu que sunt: sicut pedes cancri: ⁊ colorez habet obscurum ut cancer. Et Henricus addit q̃ corrodendo ꝑambulat ut piscis ille. ¶ Species ⁊ differentie cancri sumunt̃ a tribus. ab essentia egritudinis. a materia ex qua fiunt. ⁊ a mẽbrorum natura. Per ꝓmũ dicitur q̃ cancer alius est suauis paruus nõ multũ dolorosus. Alius magnus ⁊ violentus uehemẽtis doloris. per scđz di q̃ quidã est ex melãcolia adusta de se. Et qdaz ex melia

adusta ex alijs humoribꝰ maxime ex colera adusta. Per tertium dicitᵣ ꝙ quidã fit in mẽbris simplicibus ut in carne uenis neruis ⁊ ossibus: quidã in cõpositis: ut in facie qui coiter Nolimetãgẽ uocatᵣ: in coxis lupus: in medio corpis cingulus. ut dixit Rogerius. Nõ obstãte ꝙ Brunus ⁊ Theodoricꝰ dicũt ꝙ nullus ãliquoꝝ ⁊ ita noiauit.

Causatur cancer ulceratus a non ulcerato ⁊ ab ulceribꝰ irritatis ⁊ indocte curatis. A cancro nõ ulcerato causatᵣ cancer ulceratus incidẽdo: sicut supius de apatibus melãcolicis in cancro fuit dictũ. Ab ulceribus ⁊ vulneribꝰ causatᵣ cancer qñ ppter irritationem cum acutis aduruntᵣ ⁊ cõmouentᵣ humores praui melãcolici ⁊ fluunt ⁊ trahuntᵣ ab vniuerso corpore: ⁊ a vicinãtibus mẽbris in loco ⁊ putrefiunt ⁊ calefiunt: ac acuitatem ⁊ uenenositatẽ acquirũt ex quibus gñatᵣ ⁊ augetᵣ mala dispõ ⁊ efficitᵣ cancer. Cause aũt primitiue mouere possunt antecedentes: ⁊ ex eis uel ex illis coniuncte fiunt ut sepe dictum est.

¶ Signa ⁊ iudicia.

Signa cancri sumuntᵣ a subaſr inherẽtibꝰ ut a sba dura labioꝝ ⁊ ulceris a figura lata rotũda ⁊ cauernosa ⁊ reũsata ⁊ ab efficientibus: ⁊ ab accñtaliter inherẽtibus ut a virulentia horibili ⁊ fetida: ⁊ tali ꝙ non põt scriptura denotari. Sed qui usi sunt statim a longe eam pcipiũt. Et cum hoc si lauatur cum lixiuio efficitᵣ cinerítius ⁊ viscosus. Et ultra cum paruis corrosiuis irritatᵣ ⁊ eius augmentatᵣ malitia ut ponit Lãfrancus ⁊ Henricus. ¶ Iudicatᵣ de cancro ulcerato ꝙ iudicatũ fuit supius de nõ ulceraro. Et ultra hoc dicitᵣ ꝙ eius diuturnitas ⁊ pseuerãtia arguunt malitiam ⁊ difficultatem eius magnã. Et ppter hoc dicebat Albuca. ꝙ quãdo antiquatᵣ: ⁊ est magnus nõ opꝫ ut appropinquetᵣ ei. Ego aũt ut dixit non curaui aliquẽ neqꝫ vidi aliqueꝫ ante me qui pueniret ad illud. Et ideo. G. in cõmẽto quibuscũqꝫ in 6° afforismoꝝ. dicit ꝙ non cures cancruꝫ: nisi ad magnam instantiã ⁊ requisitionem. ¶ Amplius cancer qui est antiquatꝰ ⁊ in mẽbro habituatus: ⁊ qui est isiltratus in uenis neruis ⁊ ossibꝰ ⁊ qui est absconditꝰ ⁊ in iterioribus pfundatꝰ: ⁊ qui est in loco ubi nõ põt totus cõprehẽdi: ⁊ qui est in psona debili ⁊ timorosa melius est ꝙ pallietᵣ q̃ꝫ si curaretᵣ. Curati enim citius pereũt: nõ curati ⁊ palliati longũ tẽpus pficiunt: ut in 6° afforismoꝝ in caplo de nõ ulcerato cancro fuit allegatũ. Et ppter hoc dicebat Aui. illud mirabile ꝙ de ulcerato efficiebatᵣ nõ ulceratꝰ aliquotiẽs. Quia si curatᵣ in vno loco sepe in alio mutatᵣ. ¶ Ultimo iudicat Guilelmus de saliceto: ꝙ cãcer est lãguosus morbꝰ: q: quanto magis palpatᵣ magis indignatᵣ. Quare ꝯsulit ꝙ nõ nisi leuiter tangatᵣ: ⁊ ppter hoc Nolimetangere uocatur.

Cura cancri ulcerati duo habet regimia: ulẽ videlꝫ ⁊ particulare: vniuersale regimen tres habet intentiones. prima vitam ordinat. secunda mãm antecedentem euacuat. Sed 3ᵃ membra interiora confortando adaptat.

¶ Prima ⁊ secunda intentio complentᵣ cum debito regimine ⁊ conuenienti purgatione de quibus superius in de apostematibus melancolicis fuit dictum.

¶ Sed 3ᵃ intẽtio completᵣ cum potionibus ⁊ suspensionibus ad hoc pbatis: ⁊ forte ꝙ magis facit cõfidentia q̃ꝫ pprietas. Et de his sunt omnes herbe capillares: ⁊ pcipue citarac ⁊ herba roberti ⁊ scrophularia: que ppter hꝫ herba cancrosa nominatᵣ que sunt optime ad faciẽdum potiones: ⁊ centinodia laudatᵣ ab Arnoldo. Et cancri fluuiales summe ualent: ⁊ smaragdus ⁊ saphyrus deportati ualent ad cancrũ: ut dicit Albertus. Thiriaca ⁊ carnes thiroꝝ sũme ꝯferũt: q: expellũt oẽꝫ uenenositatẽ ad cutẽ.

¶ Regimen particulare duas habet intentiones ᵽm Galᵣ. in cõmẽto pallegato. ⁊ 2° ad glauconẽ. pma ut si est in loco possibili totaſr eradicetᵣ. 2ᵃ ꝙ si est in loco non possibili qꝺ pallietᵣ que loca supius: ⁊ in pmo cõmẽto noiantᵣ.

¶ Modus aũt extirpandi est duplex. vnus fit cum incisione ⁊ expssione ⁊ cauterisatione. alter sine incisione cuꝫ corrosione. In incisione caueas ꝙ totus cum radicibus suis comprehendatᵣ ⁊ incidatᵣ alias nihil ualeret: imo esset nouissimus error priore peior. Et post incisionẽ hinc inde exprimatur ut sanguis melancolicus extrahatur: ⁊ post cum ferro ignito cautericetur.

¶ Scdo extirpetᵣ cuꝫ corrosione ⁊ mortificatione forti que simul totũ extirpet. Nam forti egritudini fortis debet applicarí medicina. iux̃ doctrinã Hypo. pmo affoꝝ. ad qꝺ arsenicũ sublimatũ par nõ habet: ut sup̃ in estiomeno ⁊ glãdulis fuit dictum ⁊ infra dicetᵣ. Prima eniꝫ die dicit Theodoricus ⁊ bñ cancrũ lupum estiomenũ nolimetangere fistulã ⁊ oẽs tales pessimos morbos occidit ⁊ extirpat. Caueat tñ de loco ⁊ quãtitate in utroqꝫ enim modo semp defendatᵣ locus cum vnguẽto de bolo. ⁊ post operationem quã ut dictum est cognosces per loci inflationem: ⁊ per trium dierũ stationẽ mitigetᵣ dolor ⁊ pcuretᵣ casus escare: ut dictũ est de fistula mortificato cancro qꝺ cognosces per bonitatem carnis: ⁊ carentiam virulẽtie ⁊ fetoris curetᵣ ulcus more ulcerum concauoꝝ.

¶ De cura palliatiua.

Quando aũt cancer est in tali loco ꝙ non põt totaſr comprehẽdi ut qui puenit ad iteriora: aut est iuxta pncipalia mẽbra: aut i locis uenis intricatis: uſ eger est debilis ⁊ nõ põt: uſ timorosus: ⁊ nõ audet sperare curã: aut ex ipsius cura sequeretᵣ peior egritudo: tunc bonũ est ipm mitigare ⁊ palliare: ⁊ hoc cũ dieta ⁊ purgatione ⁊ diuersione mãe ad partem aliã: ⁊ infrigidare ⁊ desiccare ipm cum aqua solatri: ⁊ cuꝫ vnguẽto albo de litargiro: ⁊ de thucia ⁊ plũbo usto dyapon̄ligos: ⁊ alijs mirabilibus lotis ⁊ aquis ⁊ succis cãphoratis ductis in mortario de plũbo ⁊ cum ligatiõe lamine plumbee: ⁊ alijs que dicta sunt in ulcere virulẽto ⁊ in cancro apostemoso nõ ulcerato. Quãtã autẽ virtutem habet plumbũ in dispõnibꝰ cancrosis nouit ille q nihil ignorat. ¶ Nõnulli ṽo palliãt cuꝫ herba roberti ⁊ scabiosa cersolio capritolio tassobarbasso puluẽ stercoris hũani ⁊ aneti cõbustoꝝ. ¶ Multi ṽo mitigãt eiꝰ fraudulẽtiã ⁊ lupacitatẽ cũ petia scarlati: ⁊ cũ appositiõe carniũ gallinarũ. Propter qꝺ dicit ppl's ꝙ ob hoc dicitᵣ lupus: quia in die comedit vnam gallinam: ⁊ si eam non haberet comederet personaꝫ: quicquid sit talia tẽperata sunt: ⁊ si non psunt nocere multum non possunt.

Doctrina secũda de ulceribꝰ put isunt in mẽbris cõpositis.

¶ De ulceribꝰ capitis ut est talparia ⁊ testudiaria. Cap. I.

Ursus igitur ad methoduꝫ redeamus oñdẽtes quãtũ cois ulceꝝ cura permutatᵣ ᵽm spẽm in vnaquaqꝫ aialiuꝫ particula. Quatuor eniꝫ sunt idicationes que ab his sumuntᵣ: ut in doctrina 2ᵃ tractatus apostematuꝫ fuit dictum: que lꝫ ᵽm omiomeras particulas sint dicte: nihilominus ᵽm organicas sunt dicende a capite incipiẽdo. Et qui bene vult pscrutari inueniet ꝙ ultra intẽtiones cõmunes dictas in sermone cõmuni de ulceribus est differẽtia specialis indicationuꝫ ipsius in pnostico ⁊ modo curandi. ¶ Quantũ ad pnosticuꝫ scimus ꝙ si ulcera capitis pueniũt usqꝫ ad craneũ: ⁊ ad miringas intrinsecas: ut in talparia ⁊ testudinaria passione sepe cõtingit non modicum in operãdo infertᵣ periculũ maxime iuxta cõmissuras. Et ideo consulit Rogeriꝰ potius talem curam relinquere q̃ꝫ opere psequi. Et hoc cõsiderans ut superius dixi vna cum Lafranco in talibus plus cõsului palliare q̃ꝫ curare. ¶ Nihilominus Rogerius quantum ad modum operandi in casu in quo patiens affectaret ⁊ requireret curam precipit ut cutis tota

radicitus separet̄ ⁊ craneū infectū trapanet̄ ⁊ euehet̄: ⁊ a dura mr̄e sepet̄: ⁊ post cū pānis ⁊ lichinijs in melle roſ. infuſis ⁊ alijs auxilijs mūdificet̄ ⁊ incarnet̄ ꝑut ſupius in de vulneribus capitis fuit dictum: ⁊ faciebat ita magiſter meus Bonoñ. ⁊ ego feci in illo greco qui fistulam ⁊ corruptionē oſſis in capite retro aures patiebat̄. Jamerius aūt qui talia in capl̄o fistularū reponebat. post trapanationē ⁊ depurationē oſſis talē puluerē conſulebat. ℞. rane aquatice cōbuſte. ℥. ſ. gallarū ſaluie ⁊ addat̄ mirre añ. ʒ. ij. fiat puluis. ⁊ ſupra vulnus dyapalma: aut emplaſtrum nigrum ſufficit in hoc caſu.

¶ De ulceribus faciei. Cap. II.

Facies ẜm ꝙ cōtinet multas ꝑticulas diuerſas hēt ulcerū ſpēs. Jn genis: oculis: videlicet ⁊ auribus ore: ⁊ ꝯſilib⁹. Jn primis dicēdum eſt de his que in tota facie: ⁊ maxime in genis iuxta naſum uenire conſueuerunt.

¶ De nolimetangere.

Contingit ſepe poſt formicas ⁊ herſipillas malas / ⁊ alia ulcera ⁊ puſtulas male curatas in facie maxime in lepore genis ⁊ labijs accidere ulcus corroſiuū ſerpiginoſum horribile fetidū ⁊ virulentum qḋ Nolimetāgere nūcupat̄ vulgariter: ⁊ eſt de gñe cācri ex colera bis aduſta: ut ſupius fuit dictū generatū.

¶ Signa ſunt corroſio mordicatiua cum ardore ⁊ pūctura virulentia fetida ⁊ ſordities mala. Unde eius eradicatio eſt difficilis ⁊ cōtagioſa: dum enim magis tangit̄ magis multiplicat̄: ⁊ ob hoc noli me tāgere dicit̄: ⁊ cum hoc facies: propter ſui debilitatem materias faciliter recipit.

¶ Cura ei⁹ ultra regimē vniuerſale de dieta ⁊ crebra purgatione dictis in apoſtematibus ⁊ puſtulis colericis ⁊ ulceribus virulētis eſt ꝙ lauet̄ locus cum oxicrato: aut cū aqua aluminoſa: ⁊ per aliquos dies attentet̄: ſi poterit deſiccari ⁊ ſanari cum vnguētis ad ulcera virulenta. Quia talis fuit intentio Jamerij: ⁊ ſi non poſſit deſup apponat̄ in plagella linimētum Theodorici factum de ſucco linarie ⁊ plātaginis cum ſale gēme. Et ꝓpter mordicationē circūcirca pāni infuſi in oxicrato: aut in ſucco alicui⁹ herbe frigide applicent̄: ⁊ ter in die naturali remuteur per tres dies. Et poſt ſi morbus fuerit extinctus ⁊ locus cū melle ſucco apij ⁊ farina ordei fuerit mūdificatus: qḋ cognoſces per carnis bonitatē: incarnet̄ ⁊ ꝯſolidet̄ cū vnguētis ulcerū virulētoꝝ. Si aūt morbus nō eſt extinctus curet̄ ut dictum eſt de cācro ulcerato: ſicut facit Rogerius ⁊ quatuor magiſtri. Attēdēdo ꝙ corroſiua ⁊ cauteria caute ducant̄: locus enī ſenſibilis eſt ⁊ tenuis ⁊ oſſa ſpōgioſa ⁊ cartillaginoſa: ⁊ faciliter alterabilia: ita ꝙ quādo ab utraqꝫ ꝑte ꝑforant̄ in ꝑpetuum nō ꝯſolidant̄ ut in 6° afforiſmoꝝ ſupius fuit allegatū. Et ꝓpter hoc ad iſta extinguēda aqua fortis cum petia ſecurius adaptat̄.

¶ De ulceribus ⁊ cancroſitatibus ueſicis ruptis ⁊ eleuatione vuee oculorum.

Quia ulcera oculoꝝ ultra hoc ꝙ aliquādo ꝓueniūt a vulneribus: utplurimum tñ ab apoſtematib⁹ exituris bothoribus ⁊ puſtulis ſeu ueſicis efficiunt̄ pro tāto nō eſt mirū / ſi Jeſus illa uocauit ulcera. Aui. exituras. açaraui⁹ puſtulas. Et lꝫ ipi numerauerūt ſeptē ſpēs eoꝝ diſtinctas uel ẜm cortices cornee uel ẜm ſitū ſupficialē ⁊ ꝓfundū. Nihilominus quia nō multū diuerſificāt intētiones curatiuas de pñti ut cōſulit Lāfrācus omittant̄. Sed ſi placet comphēdant̄ oia ulcera oculoꝝ ut q̄ſi dictū fuit de obtalmia in tribus ſpeciebus in ꝑuis virulētis in maximis ⁊ cācroſis in mediocribus ⁊ ſordidis. Quoꝝ qdē oium cauſe: ut dixit Jeſus ſunt humores acuti mordicātes qui fluūt ad oculos.

¶ Signa ulcerum oculoꝝ ſunt dolores ⁊ lachrymarū effluxiones ⁊ obtalmici rubores. Et quādo apit̄ oculus ſi ſunt in ꝯiūctiua pūctus appebit rubeus. Si in cornea albus ⁊ nebuloſus: ulcera aūt cōiūctiue ſunt rubea: cornee vō alba: ꝓpter ipoꝝ corpora: ut dixit Jeſus ⁊ Aui. ꝙ manifeſtat cornu nigri raſura. ⁊ hinc eſt ꝙ multi decipiūtur ut dicit Gordonius credētes ꝙ ſit ab illa pp additionē ⁊ applicādo ꝯſumptiua deuaſtāt oculū: ⁊ tñ eſt albedo: ꝓpter cauationē cornee. ¶ Judicat̄ de ulceribus oculoꝝ ꝙ ſi malignant̄ ducēt ad diſruptionē cornee: ⁊ ad exitū ⁊ eleuationem vuee; ⁊ per ꝯñs ad oculi deperditionem.

¶ Judicat̄ etiā ꝙ ad ulcera ſequunt̄ cicatrices albe indelebiles: eo q: cornea eſt mēbrū ſpermaticū: cuius cōſolidationes nō ſunt ẜm ꝑmam intētionē. Sed per mediū extraneū cōſolidant̄ ut iam ſupius fuit dictum ⁊ dicet̄.

¶ Amplius multa iudicia ulcerū cōmuniū hic habēt locum quare ad ea habeat̄ recurſus. ¶ Amplius cōſulit̄ opanti: ꝙ ſi cum ulceribus fuerit obtalmia notabilis reuma ⁊ dolor capitis non fatiget patiētem quouſqꝫ illa fuerint ſedata. ¶ Amplius cōſulit̄ ꝙ anteqꝫ iſta paſſio ꝓſequat̄ ad capl̄m de obtalmia recurrat̄: q: in multis cōmunicant intētiones ulcerū ⁊ obtalmiarum.

Curatio ulcerū oculoꝝ ẜm Gal. in 4° meamir. indiget ħ eadē ẜm genus que ⁊ alia ulcera. ꝓpter tñ nāꝫ ꝑticule oportet farmaca eē immordaciſſima mūdificātia replētia ⁊ ad cicatricē ducētia iter q̄ laudat̄ que per thuciam ⁊ ꝯſimilia lota miſceant̄ ei ⁊ ſucci nō ſolum immordacitatem habētes. Sed ⁊ uehementiſſimos dolores mitigare potētes: ſicut eſt ſuccus mandragore. Sordidis vō exiſtētibus miſcere oportet aliqḋ abſterſiuoꝝ quale eſt cerotū cum aliqbus metallicis abſterſiuis. Et q: talia ulcera in curando quatuor habēt intentiones pro tāto cura ulcerum oculorum quatuor habet intentiones. ꝑma ſit in vita. ſecūda in materia antecedenti ⁊ fluenti. 3ª ſit adminiſtratio intētionis circa ulcus Sed 4ª accidentium correctio.

¶ Prima ⁊ 2ª intētio cōplent̄ ẜm ꝙ ſupius fuit dictum ꝙ complent̄ in obtalmia: hoc tñ addito ꝙ non iaceat / neqꝫ dormiat ſup latus in quo eſt ulcus ut ſanies nō corrodat tunicas oculi: neqꝫ clamet: neqꝫ ſternutet: neqꝫ euomat. Omnia enim iſta ducūt materias ad oculum: tota autē tua intētio ſit diminuere diuertere ⁊ ꝓhibere materiam reumaticātem ut nō ueniat ad oculum ⁊ ſedare dolorē.

¶ 3ª intētio complet̄ ut ſi puſtula nō eſt apta ꝙ diſtillet̄ in oculo aqua fenugreci / aut melliloti / q: aperiūt ulcus feſtināter: ut dicit Jeſus. poſt mūdificet̄ ulcus cum hoc qḋ lauat quaſi abſtergit ſaniē uelut diſtillatio ſyrupi ro. ſumme enim laudat̄ a rabi Moyſe. 22. parte libri ſui. Et poſt mūdificationem repleat̄ cōcauitas cum his que faciunt carnem naſci ut eſt ſief album in quo eſt opiū cum lacte mulieris: aut albumine oui / ſi dolor adſit. Si vō dolor fuerit repſſus utat̄ ſief albo in quo eſt chimia qḋ Auic. lubās uocat. Et ſief de thure laudat̄ ad hoc in 5° terrapen. quoniam maturat ⁊ mūdificat materias groſſas ut dicit Jeſus: quoꝝ forme ⁊ recepte in capl̄o obtalmie ⁊ in antidotario inuenient̄: ſief etiā de plūbo laudat̄ in fine ⁊ ab hebē Meſue alcoatim açarani: replet enim ⁊ cōſolidat ulcera oculorum: cuius forma recipit̄ a Raſi. ℞. plumbi uſti antimonij thucie ablute calcecumenon: quod eſt es uſtum / gummi arabici dragagāti. añ. ʒ. viij. opij. ʒ. ſ. fiant ſief cum aqua pluuiali.

¶ Sed quarta intentio complet̄ ẜm naturam accidentiū De dolore ſatis eſt dictum in obtalmia.

¶ De ruptura cornee ⁊ exitu vuee.

Quod ſi propter corroſionē rūpat̄ cornea ⁊ procidat extra vuea: ita ꝙ ſequat̄ eleuatio manifeſtū eſt ẜm Gal. ubi ſupra: qm̄ ⁊ ꝓpter ſeipſam: ⁊ ꝓpter illud qḋ ꝓcidit repcuſſiuis ⁊ ſi iptucis indiget farmacijs: ⁊ bona ſtrictura compreſſis ⁊ ligatura. ¶ Et ad hoc eſt mirabiliſſimus ſief de emathite: ⁊ ipſemet emathites cum albumine oui in cote fricatus: quod. ℞. lapidis emathitis abluti. ʒ. iiij. ceruſe climie. añ. ʒ. ij. eris uſti amidi gūmi arabi. dragaganti

opij.añ.ʒ.j.fiāt fief cum succo foliorꝫ olive. Et qñqꝫ est necesse qñ eleuatio fuerit magna stringere cum lamina plūbi. ¶ Et si egritudo fuerit antiq̄ de vno:aut duobus annis nō appropinques ei:q: nō hēt curā:ut dixit Jesus. ¶ Et si volueris oculū decorare liga eminētiā cū filo serico ꝛ īfrigida ꝛ ꝯforta oculū usquequo cadat ipsa ꝛ filuꝫ. ¶ De cicatrice ꝛ vestigio qđ remāet post illa īferi⁹ dicef

¶ De fistula in lachrymali domestico iuxta nasum.

Fistula in lachrymali fit utplurimū ex apate paruo dicto garab. qui ex humorib⁹ malis nascit ibidē ꝛ maturādo tātū tardaf ad aperiēdū ꝙ sanies conuertif ad nitrositatē ꝛ ulcerat locū ꝛ īdurat ītrinsecas circūferētias ꝛ corrūpit ꝛ ꝯtaminat os ipm. ¶ Et aperitur quādoqꝫ ad exteriora:qñqꝫ versus interiora oculi sub lachryma:ꝛ quādoqꝫ ad utrāqꝫ partem. Et quādoqꝫ aperitur v̄sus calamos nariū:quedā est in carne:q̄dā in osse.

¶ Cause eius sunt humores grossi qui ut dictū est in longitudine maturanf in loco ꝛ eum corrūpūt ad quaꝫ corruptionem sequtur debilitas:quare attrahunf humores praui acuti nitrosi ad locum ꝛ ulcus faciunt fistulosum.

¶ Significaf fistula oculi ex apate qđ p̄cessit ꝛ ex duritie ꝛ forma callosa ꝛ ꝓfūda:ꝛ ex sanie serosa ꝛ glutinosa que exit per foramen maxime quādo comprimif ꝛ oculi sūt rubei ꝛ obtalmici ꝛ tactu probe certificaf:q: si est in osse sentif asperitas. si v̄o in carne mollities ꝛ lenitas. ¶ Judicaf ꝙ fistula lachrymalis est difficilis curationis propter carnositatem subtilitatem:ꝛ magis propter oculi ꝓpinquitatē:sensibilissima enim est pticula. ¶ Et sepe ita appropinquaf aptura de lachrymali ꝙ rūpif area palpebre:ꝛ ꝯsumif caro ipsius:q̄re in ꝑpetuū fluunt lachryme ꝛ locus non cōsolidaf:sed efficif deformatus.

Cura fistule lachrymalis duo habet regimia ulē ꝛ pticulare. Uniuersale regimē dictū est in caplo de fistula ī cōi. ¶ Particulare regimē tres hēt ītētiones. Pria est repcutē ꝛ resoluē ꝛ maturare ꝺꝫ sua tpa ꝛ apire apa qñ nō est aptū. 2ᵃ mūdificare qñ est aptum. 3ᵃ mortificare fistulam qñ est confirmata.

¶ Primū cōplef ꝓut de obtalmia dictū est cū repcussiuis ꝛ resolutiuis ꝛ maturatiuis. Et ꝓpꝛie maturaf cū emplastro facto de farina ordei ꝛ conchilijs croco aloe ꝛ mirra ꝯfectis cū oppoponaco in aceto dissoluto:maturat enim ꝛ per se rūpit apostema. Et si nō apif per se nō expectef maturatio:sed cū lāceta lōge a lachrymali aperiaf.

¶ Post aūt apertionē uenit secūda intētio que complef facta bona expressione ꝛ expulsione saniei ꝛ lotione si est necesse cum aqua ruthe mellita cum tribus auxilijs.

¶ Primū est Aui. de lanugine arūdinis īuēta in interiori parte eius:ꝛ ꝓpꝛie apud radicē:ꝛ congregef tantuꝫ de ea ꝙ possit impleri tota ꝓfunditas ꝛ coopiaf cū dyapalma:aut cū aliquo appropato emplastro:ꝛ remutetur bis in die. Et quādo erit satis mundificatum consolidetur.

¶ 2ᵐ auxiliū est Rasis ꝙ īponaf per foramē colliriū fcm̄ de thure sarcocolla aloes sanguis draconis balaustia antimonio alumie eq̄les ptes:ꝛ de flore eris q̄rta ps vnius ptis:ꝛ cū aq̄ pluuiali fiāt fief. Et ꝓpꝛie dicit Aui. qñ dissoluif cū aq̄ gallarū ꝛ inijcianf due aut tres gutte:ꝛ iaceat ad ptē aliā:ꝛ bis aut ter in die remutef:ꝛ sic per hebdomadā ꝯtinuef. Jstud eni colliriū est tāte v̄tutis ꝙ fistulā oculi sanat ut dic̄ Ras. aut ita retardat ꝙ videf sanata.

¶ 3ᵐ auxiliū est Guil. de sali. ꝙ elargato foramine mūdificef cū vnguēto viridi facto de flore eris alumie ꝛ melle:aut cū puluē affodilloꝝ:ꝛ post mūdificationē cū ꝯsolidāuib⁹ sanef. ¶ Et si ista nō valēt. Accedat 3ᵃ intētio que est mortificare fistulā que elargato foramine ꝛ certificato de fundo ut dictū fuit de fistula in cōi complef dupl'r. vno mō per icisionē ꝛ cauterizationē. alio mō per corrosionē. per icisionē fit qđ cū lāceta forti:aut cū rasorio scindaf ꝺꝫ rectū a lachrymali q̄ꝫtū est possibile elōgādo usqꝫ ad fundū. Et tūc ipleaf vuln⁹ cū tētis īfusis in albumine oui:ꝛ in crastinū remutādo īspiciaf os:ꝛ ꝺm quātitatem ꝯtaminationis cauterizef cū cauterijs claualib⁹ rotūdis p̄custodiēdo oculū cū canula ut alcoatim vel cū pasta ut Jesus. aut cū coclearī argēteo seu ereo:ut Theodoricus post cauterizationē sedef dolor ꝛ arsura:ꝛ casus escare ꝛ exfoliatio ossis ꝓcuref ut est dictū in cōi. ¶ Per corrosionē curaf ꝙ īponaf tēta iūncta in aliquo caustico ꝛ premuniaf oculus cū frigidis. ¶ Prim⁹ aūt modus magis placet mihi ꝛ Lāfrāco:q: cauteriū cū ferro meli⁹ mēsuratur qđ nō accedat ad rūpēdū lachrymale q̄ꝫ cū medicina. ¶ Et postq̄ꝫ erit mortificata fistula qđ cognoscef ut dcm̄ fuit supi⁹ curef ꝛ ꝯsolidef. ¶ Modū aūt curādi ꝛ pforādi cū subula ad calamos nariū nō laudat hebē Mes. neqꝫ ego in eo īueni effectū. Nā satis cito post iplef foramen ossis:ꝛ nihil est qđ currē possit ad nares:deriuatio aūt māe ad calamos nariū quā laudat Arnoldus cuꝫ caputpurgijs est mihi dilecta. ¶ Et si nō pōt aliđ fieri pallief ut dictū est supi⁹:ꝛ cū tali collirio qđ laudat Theodoricus. ℞. climie ablute ꝛ sedenegi abluti. añ. ʒ. ij. cineris fornacis in qua purgaf es. ʒ. iij. mirre aloes memithe croci opij. añ. ʒ. j. ꝯfice cū vino ꝛ admistref cū albumine oui.

¶ De ulceribus ꝛ polipo que fiūt in naso ꝛc̄.

Ulcera que fiūt in narib⁹:quedaꝫ sunt sine carne supflua:quedā v̄o cum carne supflua. Et que sunt sine carne supflua:quedā sunt virulēta:quedaꝫ sordida:quedā v̄o corrosiua. ꝛ que sunt cū carne supflua quedā sunt quoꝝ caro est mollis pēdēs:ꝛ q̄si sepata que apud. G. dicunf oçea. apud Aui. alharbat. Quedā sunt quoꝝ caro est dura nō sepata:neqꝫ pēdēs:sed adherens que dicif a Gal. polipus:ab Aui. cancer.

Cause aūt ulcerū nasi sunt hu. acuti ꝛ putridi a capite descēdētes qui si pp adustionē adepti sunt grossitiē germināt polipū. ¶ Si v̄o sine adustione ingrossanf per fricationē illā carnē mollē efficiūt. vñ Gal. in 3° meamir. oçene ex īfluxu humoꝝ acutoꝝ ꝛ putridorū fiūt polip⁹ grossoꝝ humoꝝ est germē. ¶ Di autēꝫ polip⁹ ad istar illi⁹ piscis sic noīati:q: multos hēt pedes. Et ideo ab Auēçoar multipes noīaf:q: firmiter loco adheret in quo est:uel assimilaf carni eius ut dicit Gal.

Significātur iste passiones aperiendo nares cum instr̄o dicto speculū cuius forma est hec.

Ad solē cū visu ut dicit Halia. ꝛ tactu:di aūt polipus ꝺm Aui. ꝛ Lāfrācū a carne illa supflua:eo q: caro illa ē mollis pēdēs de colore ꝛ suba pulmonis īdolorosa nō adherēs nisi ꝺm radicē:ꝛ utplurimū uenit post egritudines catarrosas. ¶ Polip⁹ aūt est durus siccus dolorosus vmbrosus horribilis ꝛ fetidus uenenosus nō pēdēs sed firmiter narib⁹ adherēs:ꝛ utplurimū icipit per se a pustula ciceralī ꝛ paulatine augmētaf ꝛ crescit usquequo ad palatū ꝑueniat. ¶ Ulcera nasi nō sunt negligēda q: ad polipū sunt via:ut dicūt oēs. ¶ Polipus eni ex toto genē est pnitiosus. naꝫ est de gñe cācroꝝ abscōditoꝝ. Judicaf ꝙ meli⁹ est nō curare q̄ꝫ curare:ut dicit Hypp. Sufficit enim ei via blāditiua sine incisione ꝛ corrosione:ut dicit Aui. ¶ Caro aūt addita cum qua nasus est tractabilis ꝛ boni coloris absqꝫ timore curef:ut dicit Brunus. ¶ Ex q̄bus appet ꝙ illa distinctio quā ponit Rogerius ꝛ multi alij:ꝙ polipus q̄dam est curabilis:q̄daꝫ nō curabilis. Non ꝓpꝛie accipit polipuꝫ:sed large pro qua acūqꝫ carne in naribus preter naturam exorta.

Cura cōis ulceribus ꝛ polipo supposita vita ꝛ purgatione dicta supius in materijs acutis ꝛ melancolicis est ꝺm Gal. ubi supra siccare ꝛ roborare caput:q̄liter autem oportet roborare caput totum ut nulla ab eo superfluitas in inferioribus partibus fluat vel īfluat:dictum est multotiens supra in obtalmia ꝛ dicef in reumatibus oculorum. ¶ Et sequitur ꝙ postq̄ꝫ per illa feceris caput robustum ad curam oçene ꝛ ulcerum: inuenies

intẽtionẽ hñs siccare patiẽtẽ pticulã per farmaca pmixte
ṽtutis repcutiẽtis vz ⁊ dyaforãtis.vñ in 5° terrap.Nari/
bus ṽo multo gdẽ siccius q̃z oculis:min⁹ ṽo q̃z auribus
opz eẽ farmacũ. ¶ Et pp h̃ si ulcera sint viruleta:vnguẽ
ta alba cuz plũbo usto sunt eis ꝓpꝛia:ut Haliab.ponit.
¶ Si aũt sint soꝛdida ⁊ crustosa lauenꝛ cũ vino ⁊ melle
decoctionis camomille mellilotí nasturcij ellebori atq̃z
mirre.Et si est necesse cũ lixiuio:deide cũ vnguẽto apro
rũ mũdificenꝛ:⁊ sic iponaꝛ tẽta de radice acori ĩfusa diu ĩ
oleo iunipi in quo scamonea fuerit dissoluta optime mũ
dificat ⁊ sanat.Et vnguẽtũ q̃tuoꝛ magroꝛ est spãle ĩ h̃ q̃
fit de mẽtha agrimonia oculo chri ⁊ berbena tritis cũ as/
sũgia poꝛci. Et postea cũ vnguẽtis albis dictis ꝯsolidenꝛ
¶ Si aũt fuerint coꝛrosiua cũ medicamine Gal.ĩ 3° mea/
mir.qḋ Aui.recipit de trib⁹ gñib⁹ maloꝝ granatoꝝ auste
roꝝ dulciũ ⁊ acidoꝝ ĩcipiẽdũ est:fit aũt ꝓm ipm per hũc
modũ.Incidẽ ea opz recẽtia ⁊ matura ⁊ pistare diligẽter
ut expmi possint succi ex eis:que reponẽ opz in uase de
piltro uel de vitro parũ coquẽdo ipm/si nimis est humi
dus:qḋ ṽo relinquiꝛ ex eis solidũ ⁊ grossum reiteraꝛ foꝛ
titer ut ex eo possint lichinia fieri que in narib⁹ ponanꝛ:
⁊ qñ illud in lichinijs faciẽdo erit ꝯsũptũ accipe de succo
quẽ seruasti utẽdo eo uel cũ pẽna uel cũ lana circũ appo
sita grafio. Appꝛobate autem opaꝛ pꝛedictum collirium.
¶ Et si dictus succus desiccareꝛ:postq̃z eẽt pulueriçatus ĩ
sufflãdo posset apponi ⁊ frequẽter fiat ut nunq̃z sit pticu/
la patiẽs sine ipso.Si aũt istud nõ ualet recurrẽdũ est ad
trociscos andaron ⁊ calidicon dissolutos cũ vino dulci:
aut aceto si passio fuerit dura:⁊ post mũdificeꝛ/ut dictum
est ⁊ ꝯsolideꝛ. ¶ Et si ulcera eẽnt uehemẽtis doloris cu
renꝛ cũ vnguẽtis dictis in qb⁹ modicũ de opio ponatur.
¶ Et si adeẽt caliditas oleũ rosatũ:aut nenufarinũ p̃ce
pto Haliabatis respiret ⁊ supꝛa:⁊ iuxta nasuz sandaꝛ.me
mitha/poꝛtulaca ⁊ similia cum aqua rosata/⁊ aceto ponã
tur. ¶ Ulcera autem sicca ⁊ ragadie seu fissure cum ce/
ra/⁊ medulla cruris vituli/⁊ mucillagine/seminis cito/
niorum/dꝛagaganto/oleo amigdalarum curantur.
¶ Caro aũt supflua que est leuis nõ fraudulẽta:neq̃z can/
crosa ꝓm Albu.per istũ modũ ĩcidiꝛ:opz ut facias sedere
infirmũ iter man⁹ tuas oppositũ soli ⁊ api nares eius:⁊
extrahe carnes ad exteriora ⁊ ĩcide qḋ cõphẽdisti cuz
spatumine subtili acuto a pte vna donec scias q̃ tota caro
iã est ablata. Qꝫ si remaneat ex ea aliqd cui⁹ abscissio nõ
est possibilis rade illud cũ facilitate donec nõ remaneat
ex eo aliqd.Si aũt dñaꝛ tibi sanguis/aut apostema absci
de eã cũ eo qḋ scis. ¶ Et si nõ est tibi possibile incidere
qḋ est in altũ in supiorib⁹ ossibus nariũ qḋ cognosces fa
ciẽdo suggere acetosum:aut aliqḋ tale si nõ uenit ad os:
tũc ĩtromittas suggẽdo per nares ⁊ spuẽdo ut faciũt pue
ri in scholis:aut cũ acu plũbea filuz nodosum usquequo
puenĩat per os:deinde serrãdo tãtũ ducas quousq̃z caro
fuerit ĩcisa ⁊ ꝯsũpta.Deinde extrahe filũ ⁊ ĩtromitte cuz
tẽta vnguẽtũ egyptiacũ quousq̃z fuerit ꝯsũptũ qḋ remã/
sit.Et si cũ illo vnguẽto liniren filũ bonũ eẽt. ¶ Nõnul/
li ṽo ut q̃tuoꝛ magri qñ eis nõ est possibile totũ ꝯsume/
re usq̃z ad radicẽ:scindũt nasum in latere usq̃z ad os:dei/
de incidũt illud supfluũ ⁊ cautericãt:deinde bñ ⁊ firmi/
ter suũt.Ego tñ nõ cõsulo q̃ suaꝛ quousq̃z fuerit securus
q̃ sanguis sit restrictus ⁊ radicit⁹ totũ euulsum q: ita pa/
rũ nõ põt remanẽ de radice quin redeat:⁊ ita pꝛo nihilo
opatio eẽt facta.Et post renouãdo labia utiliter põt sui.
¶ Alij ṽo ut Rogerius iponẽdo ferrũ calidũ per canu/
lã carnẽ illã incidũt. Ego tñ vidi sepissime q̃ illa canula
sic caliditatẽ cauterij recipiebat q̃ patiẽs opationẽ nõ po
terat sustinere:⁊ qñ muniꝛ cũ pãnis est ita ipedita q̃ cũ
difficultate opatio pficiꝛ.si aũt patiẽs ferrũ calidũ timue/
rit iubet ipse Roge.stuellũ uel tẽtã iũctã in ruptoꝛio ap
ponẽ.Et post casum escare ut cetera vulnera sanare. In
omni tñ casu circũcirca infrigidãtia ⁊ ꝓhibẽtia ⁊ sedãtia
dolorẽ apponanꝛ.Et tente plũbee canulate quãdo erũt
necesse imponantur.

¶ De fluxu sanguinis qui a naribus fluit.

Scripsit Gal.in 3° meamir.q̃ Heraclitus Ta/
rẽtinus trõbos auferẽs ꝓmo tẽtã inun
ctã cũ licio in aq̃ dissoluto ad restringẽdũ iponebat ⁊ ap/
pꝛehendẽdo narẽ cũ digitis ab extra sic cõpꝛimebat quo
usq̃z restringebaꝛ uel olibanũ:⁊ alia auxilia que ad pla/
gas in succo poligonie:⁊ est virga uel bursa pastoris ĩfu
sum lichiniũ vngẽs iponebat. Cõfert ẽt ut dicit frõtez in
frigidare spõgijs in aceto acerrimo infusis.Et ptes capi
tis eleuatas tenere ⁊ bꝛachia ⁊ manus ⁊ bubones ⁊ testi
culos genua ⁊ pedes ꝯhẽdo ligare ⁊ fricare.Ita eni san/
guis diuertiꝛ ⁊ dimittit nares.Et dare in potu ĩfrigidan
tia:⁊ nares pãnis oppilare frequẽter:⁊ in ore tenẽ aquã
frigidã pluuialẽ.In 5° ṽo terrap.nõ laudat stipticãtia cir
cũcirca quousq̃z diuersio sit facta: q: capiti nocerẽt apte.
Iubet enĩz ad alia ꝯuertẽ ꝓus puta flõmia uel uẽtosa in
ypocũdrio ⁊ occipitio ⁊ fricatione ⁊ ligatione taliũ ⁊ ex/
tremoꝝ.

¶ De alcola ⁊ ulceribus oris.

Ulcera que fiũt in ore recipiũt easdez diuisiones
que in narib⁹ hoc addito q̃ coꝛrosiua que
dã sunt in lingua:quedã in gingiuis:quedã in osse man
dibule:vñ sicut ulcerationes que fiũt supficieten⁹ in ore
Galienus noiauit in 6° meamir.aschlas.⁊ Aui.in 3° al
cola.Nõnulli ṽo in gingiuis cãcrositates hñtes qd cali/
ditatis ignee:ita ⁊ illas que in ossib⁹ fistulas dicit coitas
⁊ que carniũ sunt additarũ ficus ⁊ emoꝛroydes.

Cause istarum passionũ sunt tales:que ⁊ nariũz nisi
q̃ in pueris utplurimuz accidit ꝓpter lactis
malitiam ⁊ eiusdem male digestionis.

Signa significanꝛ ex visu ⁊ ex tactu:⁊ ex colore iu
dicaꝛ hu.ex quo fiũt.rubedo sanguis.citri
nitas colera.albedo flegma.nigredo melãcolia. ¶ Ul/
cera oris utplurimũ succedũt pustulis bothorib⁹ ⁊ apo/
stematib⁹ que in ore fiũt. ¶ Iudicat Gal.ubi sup̃ q̃ ulce
ra oris sunt difficilia:q: sunt in locis calidis ⁊ humidis ĩ
qbus citissime multiplicaꝛ putrefactio ⁊ coꝛrosio. Et cuz
hoc appositũ farmacum nõ multũ põt manere in loco:ꝓ
fundantur enim statim a saliua.

Cura etiã quodãmõ ꝯsilis est eoꝝ que in naribus:
nisi q̃ flõmia uenarũ lingue est eis multũz in
uatiua ut fuit dictũ ĩ squinãtia:⁊ cũ hoc ꝓpꝛia hñt farma/
ca. ¶ In virulẽtis aũt bothorib⁹ sufficiunt farmaca que
moderate siccant:sicut dyamoron ⁊ batifructũ ⁊ coꝛticis
nucũ viridiũ succũ:⁊ cipssi poma:ut in 5° terrap.dicitur.
Aui.ṽo addit lẽtes sumac.Coitas aũt plãtaginis aquaz
⁊ roꝫ.capꝫolij ⁊ cõsiliũm. ¶ In putridis laudaꝛ vinum
mellitũ decoctio celidonie cipssi cipi mẽtastri gallie cro
ci/atq̃z mirre.In coꝛrosiuis ṽo alumẽ ⁊ vitreolũ.vñ Ga
lie.in 6° meamir. Ego aũt in puulis lentẽ cũ pauco pa/
ne ⁊ medulla ceruina/aut vitulina do ⁊ fructus stipticos
cũ cibo eis pmisceo:uelut sũt citonia ⁊ nespile: aliqñ de
lactucis endiuia poꝛtulaca admistro:⁊ facio eis colluere
moderate stiptica:sicut sũt sumac ⁊ rose.Cõsequẽter eos
cũ dyaforeticis linio.In maioꝛib⁹ calcantũ ⁊ vinũ stipti
cũ addo.Et si aschlas fuerit soꝛdida mel adiũgo. Et si coꝛ
rosiua eruginẽ eris ⁊ cõmoderatũ farmacũ cũ oleo ⁊ ca/
lidicon facio:sicut cerotũ cũ erugine eris ulcerib⁹ ꝯcauis
ꝯpero. ¶ Si igiꝛ h⁹ᵒⁱ ulcera coꝛrosiua ⁊ cãcrosa fuerit in
gingiuis ipsis ꝓus fricatis ⁊ expssis a sanguie malo lanẽ
tur sepe cũ aceto sqllitico decoctionis folioꝝ oliue:deide
linianꝛ cũ tali medicamine.℞.utriusq̃z alumis salis ad/
ustoꝝ gallarũ psidie cupularũ glãdiũ cinamomi gar.ari
stologie saluie roꝫ.ossiũ dactiloꝝ tybiarũ cãcroꝝ adusta
rũ.añ.ptẽ.j.pulueriçenꝛ:⁊ cũ aceto dicto/⁊ melle misce/
anꝛ:⁊ fiat linimẽtũ:aut in puluere appliceꝛ in loco. Et si
ista non ualent trocisci affodilloꝝ:aut calidicon:siue an/
dacaron:aut aqua foꝛtis apponatur.Et si necesse fuerit

locus cum cauterijs actualib° cauteriçef. ¶ Si aũt ossa ta fuerit fistula in gingiuis remoueanf dẽtes ⁊ foramen dilatef: ⁊ si cũ vna gutta aque fortis: aut arsenici sublima ti ⁊ repssi nõ põt fistula mortificari q̃ztũ erit possibile os discoopiaf: ⁊ qd corruptũ fuerit cũ acu argẽtea: aut enea: ut ponit Roge. cauteriçef ⁊ ut fuerit necesse: postea pro curef: ⁊ si nõ põt bñ mũdificari per ptẽ supiorẽ consulũt multi q̃ ɔtra apiaf per iferiorẽ ptẽ: difficile tñ est ad cõso lidãdũ pp saliuã: ⁊ q: aptura que ab itus ⁊ extra nõ iue/ nit locũ in quo appodiet se sicut fundamẽtũ in terra i p° pnosticoꝝ. ¶ Uerũ q: dolor cõseqtur ista vulnera ⁊ ipe dit opationes que in eis fiũt pcipif q̃ sedef cũ oleo roŝ. itus ⁊ exteri° applicãdo. Gal. aũt in 6° meamir. consulit oleũ lẽtiscinũ cũ retinef in ore: repcutit enim itristanter absq3 aspatione ⁊ dyasorat imordacit er. ¶ Qñ autẽ do/ lor fuerit sedatus ⁊ cãcrositas ⁊ fistula mortificata ⁊ ɔue/ niẽter mũdata: tũc pcedaf ad incarnãdum abluendo os cum vino ⁊ melle decoctionis thuris: ⁊ cum linimẽto fa cto de aloe mirra sarcocolla mastice thure sanguinis dra conis ⁊ melle roŝ.

Carnem aũt additã si dura ⁊ cãcrosa est nõ tãgas curãdo: sed palliãdo. Si v° mollis fue rit ⁊ bñ tractabilis fuerit incide eã ⁊ cauteriça si fuerit ne cesse: ⁊ ẽm modũ dictũ in naso. Et si posset eã ligare cu3 filo circa radicẽ eẽt via securior: pp sang. ⁊ ifirmi timorẽ.

Fissure labioꝝ corrigunf cũ vnguento dicto in na so: aut cũ oleo qd exit a nucleo nucis dum cõburif: applicatũ eni3 mirifice sanat eas: ut dicit Rog. Alb. v° si cũ his nõ sananf iubet eas usq3 ad pfundũ cũ puo cultellari cauteriçare: ⁊ postea eas curare donec sa/ nenf.

¶ De ulceribus aurium.

Ulcera auriũ easdẽ distinctiones cãs ⁊ signa hñt que ⁊ nariũ ⁊ oris: farmacis tñ indigent ficciorib° in 5° terrapẽ. ut euidẽter declarauit in ulcẽ qd curabat qdã sapiẽtissimus thesilinus. vñ in 3° meamir. quecũq3 qdẽ recẽter patiunf ulcera auriu3 ⁊ sine dolore curat glauserinũ qd est fief memithe solũ tritũ cu3 aceto: ⁊ que uocanf a medicis dyamirra ⁊ dyacroca. Que v° cũ dolore trocis. andronij. ¶ Si v° hec comitãtur scori am ferri cũ aceto liniẽs utplurimũ in sole aut in igne cu3 sartagine utere cõsidẽter. Si igif auris indiget lotione la uef cũ oximelle: aut cũ vino ⁊ melle ⁊ aq̃ ferrata. ¶ Si fi stula est aut caro addita pcedaf ut supi° est dictu3. In oĩ tñ casu sedef dolor: sicut sup̃ de apatibus fuit dictum.

¶ De ulceribus que in collo: ⁊ per ɔsequens de his que in dorso. Cap. III.

v **Lcera** que in collo: ⁊ que in dorso fiunt nõ hñt ab alijs diuersitatẽ nisi in pnostico: q: sunt piculosiora pp̃ter uenas ⁊ ar/ terias ⁊ neruos ⁊ vias aeris ⁊ cibi. Et que sunt in dorso periclitantur: pp̃ter nucham.

¶ De ulceribus que in homoplate ⁊ brachijs. Cap. IIII.

v **Lcera** istarum pticularũ nullã habẽt di uersitatẽ ab ulceribus aliarũ par ticularũ: nisi in pnostico ⁊ mõ ligãdi de qbus sa tis fuit dictũ in cura vulnerum ipsorum.

¶ De ulceribus que sunt in pectore. Cap. V.

v **Lcera** que sunt in pectore que nõ pene trãt curanf ut alia: que v° pene/ trãt in gñe fistularũ reponunf: ad que ut dictu3 est nõ ualet curatio. Sufficit enim q̃ pallienf. ¶ Cura enim palliatiua: aliqñ fit curatiua. Et est supposito bono regimine ut supius de vulnerib° pectoris fuit dictu3. Si ɔsideref q̃ materia ɔgregef intus ⁊ cadat ⁊ ipediat mẽ/ bra anhelitus. ⁊ q̃ possit per illũ locũ expurgari: elargef foramẽ si sufficiẽs nõ est ad imponendũ canulã clisteris cũ tẽta de gẽtiana bene ligata ut nõ cadat itra. Et postea mũdificef inijciẽdo mellicratũ ut docet Gal. 6° terrapẽ. aut vinũ mellitum: aut aliqd de lauamẽtis dictis in cura vulnerũ pectoris ad quã pro ista materia est recurrendũ. Et desup ponaf mũdificatiuũ de melle cocto: aut de his que trahũt mãm a fundo: ⁊ ab ulceru3 ɔcauitatib° dictis in ulcerib° cauernosis: ad que ẽt pro ista est recurrendũ. Preterq̃3 in hoc q̃ medicine acute uelut est flos eris in istis ulcerib° nõ inijcianf. ¶ Si aũt nõ posset expurga/ ri ɔueniẽter apiaf iter q̃rtã ⁊ qntã costã: put in illo caplo fuit dictũ. Et pcuref illud ulcus cũ vnguẽto aploru3: aut aliquo mũdificatiuo. ulcus antiquũ supius ɔsumpta cal/ lositate fistulari cũ cauterio cõsolidari pmittaf. ¶ Potio nes in isto casu sunt laudate de qbus copiã supius habui stis. vnã tñ approbat Hẽricus quã vidit per quẽdã ma/ gistrũ administrari: ⁊ multos curare que fuit de radicib° cardonis fullonũ trita ⁊ cũ melle mixta data mane ⁊ sero in quãtitate nucis cois. Uñ Auerroys in 5° colliget car/ sof. i. cardo fullonũ est calidũ in 2° siccũ in 3°. mundificat oẽm putredinẽ per urinã cocta cũ vino ⁊ remouet assel/ laꝝ ⁊ a toto corpe fetorẽ: ⁊ gñalr habet resistere a tota spe cie omni putredini: ⁊ est medicina cibalis ⁊ saporosa.

¶ De ulceribus uentris. Cap. VI.

v **Lcera** uẽtris que non penetrãt curanf ut alia. ¶ Que v° penetrant in gñe fistularũ reponunf ad que parũ ualet cura/ tio. Sufficit enim ut pallienf cũ bono regimine ⁊ ɔueni enti potione ⁊ mũdificatione cum emplastro mũdificati uo ⁊ consolidatiuo.

¶ De ulceribus ancharũ ⁊ partiũ eius. Cap. VII.

i **anchis** aliquotiẽs sunt ulcera in mẽbris ɔtinẽtib° aliquo/ tiẽs in ɔtẽtis: qñq3 v° in mẽbris pcidẽtibus ut in virga ⁊ osseo ⁊ ano: ulcera v° que fiũt in mẽbris conti nẽtibus eodẽ mõ curanf: ut ulcera uẽtris. Que v° in mẽ bris fiũt ɔtẽtis cyrurgicoꝝ nõ sunt speculatiõis. Que au tẽ fiũt in pcidẽtibus ut in virga ⁊ in mr̃icis collo sunt ex coriationes calefactiones ulcera virulenta putrida ⁊ cor rosiua ⁊ cãcrosa. In ano ragadie ulcera fistule. In utrisq3 emorroydes carnes addite ficus ⁊ cõdilomata.

¶ Quoꝝ cãe sunt humores mali corrupti ⁊ apostemata ⁊ vulnera male curata fricationes ⁊ tactus inordinati.

Signa aũt eoꝝ visui ⁊ tactui sunt manifesta ⁊ in/ strumẽtũ dictũ speculũ ẽm Aui. ad h̃ mul tum iuuat. ¶ Judicanf per Gal. in 9° meamir. ⁊ per Aui. in 3°. q̃ ulcera istoꝝ mẽbroꝝ sunt difficilia. q: sensi/ bilissima sunt hec mẽbra: ac etiã supfluitatũ exit° que per seipsa: ⁊ maxime cũ colera mordaces sunt ⁊ cũ hoc medi camina apposita nõ hñt tẽpus sufficiẽs: q: facillime cum extractionib° cadũt: ⁊ cũ hoc sunt calida ⁊ humida ab ae/ re ptecta ad que festinat putrefactio ⁊ addif q̃ pp̃ter ue recundiam non monstranf quousq3 fuerint malignata. ¶ Et deteriora sunt illa ut dicit Aui. que fiunt in lacer/ to qui est in radice virge: ⁊ in ano: ⁊ que pfundanf inte/ rius q̃3 sint in manifesto.

¶ Curatio ulcerum virge ⁊ colli matricis.

Ulcera sine flõne in pudendo ⁊ ano ẽm. G. in fine. 6. terrapẽ. cathaplasmate mollificatiuo nullo egẽt: sed farmaco cicatriçãte non tali sicut alia ulcera: sed intãtũ siccius in virtute inquantum sunt ⁊ he pticule ficciores carne. Et que sũt apud bala^{m} plusq̃3 circa totũ pudẽdũ qd qdã decredens coactus uti talibus in tribus dieb° sanatũ est ulcus de quo fuit ma/ gis dolẽs q̃3 admiratus: eo q: praua fuit nutritus heresi dogmatu3: pp̃ter qd si fuerit sola excoriatio ⁊ calefactio sufficit lauare cum aqua roŝ. ⁊ plãtaginis ⁊ ad ultimum cum aqua aluminosa ⁊ ponere vnguenta alba maxime cãphorata: aut corticem bugie seu balaustie: aut fungum bdegaris pulueriçata ⁊ exiccare cum pannis delicatis. ¶ Si autem fuerint ulcera recentia virulenta: ⁊ quodã modo corrosiua in his aloes solum bonum est farmacũ. Et assimilaf ei plumbu3 ustum climia abluta cum vino

z thucia litargirū z cerusa z fortiora his es ustum z pini
cortices: z lapis emathites. Et medicamē compositum a
Gal. cōsuetū: qd fit per chartā de pāno cōbustā alumen
cōbustū z cucurbita sicca adusta. Et medicamē Auicē.
ad ea exptū que indigēt exiccatione uehemēti cū incar/
natione. R. thucie aloes sarcocolle thuris lapidis ema/
thitis corticis cāne cōbuste gallarū balaustiarum acatie
puluericētur: z cum oleo rosato fiat vnguentum. Et si ul
cera fuerint uersus partem interiorem virge pcipit Aui
cenna q predicta cum iniectorio intromittantur.

¶ Si aūt fuerint antiqua z putrida z cancrosa lauentur z
epithimenf cum collirio tali: qd Lāfrancus ponit in par
te. R. vini albi lb. j. z aque plātaginis z aque ros. an. qr/
tam. j. auripigmēti. ʒ. ij. floris eris. ʒ. j. teranf subtilissime
z misceanf cū alijs: z fiat collriū: hoc enim mortificat de
siccat z sanat. Et fortius illo sunt trocisci affodillorū z al
dacaron z arsenicū nō deficit. ¶ Si aūt fiāt maligna ita
q locus denigref: tūc melius est ut penitus locus niger
abscindaf: z post cautericef: z cum aliquo caustico maxi
me arsenico ponēdo inter viuū z mortuū ut dictū fuit de
estiomeno sepef. Et post loco mūdificato caro generef
z psolidef. ¶ Si tn̄ in istis ulcerib⁹ fluxus sanguinis ac
cideret: cum puluerib⁹ z auxilijs restrictiuis coibus: aut
cum illo qtuor magistrorū facto de alkanna z filtro cōbu
sto z de plumis galline cōbustis nō poterat restringi trū
bis oibus bn̄ remotis ponaf arsenicū: q nō fallit dumta
xat q cadat supra uenā aptaz in quo casu si medicamina
nō poterāt sup locū attingere pcipiūt pfati magistri inci
dere pellē: z tūc auxilia applicare. Qd ego facio iuite: q
male postea psolidaf z ppuciū cadit z congregaf: z facit
tumorē sub virga qd est ualde tediosuz: ppter qd iudei
circūcisi ab huius pena sunt securi. Nihilominus sm Ga
lie. in x⁰ terrapēutice. qui nō habet nisi vnā viā lz sit fallax
uelit uel nolit opz q trāseat per illā. ¶ In oibus casib⁹
intēdaf ad dolorē z ardorē cum populeone cū succo so/
latri mixto cū pauca farina ordei: aut cū albumine ouorū
z oleo violato: ut ponit Rogerius: z si sanguis nō dubi/
taf cum balneo decoctionis maluarū z filium. ¶ Et p/
hibeaf mā cum vnguēto de bolo armeno z infrigidādo
ptes usqz ad inguina cum oxicrato z succis frigidis: z ut
ppter apostemationē nō claudaf foramen virge ponaf
in eo tenta de cera uel de pāno delicato z ligef locus z
sustentef cum sacculo z ligamento.

Ragadie autem z ficus que ueniunt in virga z mrice z carnes
supflue curanf ut que in ano de qbus dicef infra.

Grossities que sub virga efficif ppter incide
re ppuciū ligef z incidaf: z post si
est necesse ppter emorrosagiam cautericetur.

Foramina que ueniūt in ppucio z in virga p
vnde sepe uenit urina male cosoli
danf in 6⁰. in alio. 26. afforismorum.

¶ Curatio ulcerum emorroydarum.

Quia cōmuniter ad emorroydes seq/
tur fluxus z ulcera: i/
mo sunt ulcera z fluxus: aut cause ipsorū ut inuebat Gal.
6⁰ afforismorū. pro tanto dicef de ipsis in hac doctrina.

¶ Emorroydes sunt tumores z iflationes dolorose gene
rate ex fluxu humorū in capitib⁹ uenarū emorroydaruz.
Et ppter hoc bn̄ dicebat Lāfrācus q emorroys erat no
men cōe mēbri z egritudinis. In ano aūt terminanf qn
que uene que emorroydes nūcupanf ut in anothomia
fuit dictū. Et passio z mēbrū sic dicif ab emorroy grece
qd est fluxus sanguinis latine: q ab illis sanguis exit: z
expurgaf saltim usqz ad capita uenarū z saluaf quātū ad
surdas. Aliqn̄ nāliter: aliqn̄ pter nām loquendo de nāli
sm qd nō ut in fluxu mēstruorū qui simplr ad salutē toti/
us spēi ordinat⁹ est. Sed ptis ut in corpibus meliam ha
bēubus. Nā illa pseruat ab egritudinib⁹ multis non ob
stāte q Gal. dixit in 6⁰ de accīn z morbo. q ois fluxus
sanguinis est pter nām. Mēstruorū cōmēsuratorū supple
excepto. Intellexit enim hoc in 3⁰ eiusdē libri apte dispō
nis nō nāe regulariter opantis z sanguinē malū expel/
lētis. ¶ Emorroydarū multe sunt spēs z dite: quedā eni
sumunf ex pte māe: quedā ex pte loci: quedā ex pte an/
nexorū. ¶ Ex pte māe sumunf dite: q ab oibus humo/
rib⁹ excepta colera pnt fieri. morales fiūt a sāguine gros
so. uerucales a melancolia. uesicales a flegmate. vuales
ex mediocrib⁹ humorib⁹. Et noianf ita a silitudine rez
a qbus sumūt nūcupationē: ut habef ex dictis Aui. in 3⁰
canon. sui. ¶ Ex pte loci quedā sunt manifeste: quedaz
occulte. ¶ Ex pte annexorū: q quedā sunt surde nō flu
entes: quedam aūt sunt apte z fluentes.

Causa emorroydaruz sm Rabi
moysen di/
cif abudātia sanguinis grossi melācolici utplurimuz: ut
raro tn̄ aliorū sm q dictū est. In nām tn̄ melie approxi/
matorū. Ingrossanf enim z aduranf humores ex malo
regimine: deinde sua pōderositate ad iferiora descēdūt:
z replēt uenas illas que sunt in margine ani z calefaciūt
z dolorāt: ex qbus inflanf z crepanf z faciūt fluxum. Et
eas excitāt male māe acute currētes ad locum: aut acute
medicine uelut aloes z scamonea z cōsiles istis ut hebē
Mesue dicit zc. ¶ Signa z iudicia.

Signa emorroydarū habenf p
visum z ta
ctū: z ad hoc multū iuuat instrm dilatatoriū speculuz di/
ctū: maxime in occultis: q cum ipso apif z dilataf anus.

¶ Emorroydes psueuerūt seq dolores z grauitates ancha
rū z dorsi: z faciei coloratio mala. ¶ Et utplurimum ue/
niūt pzodice de mēse in mēsez: uel de quarta anni uel de
anno. ¶ Iudicaf q si currūt moderate cōferūt: z bn̄ fe/
rūt: z tūc non sunt restringēde: q pseruant corpus a le/
pra mania stranguria: z ab egritudinibus melancolicis.

¶ Si aūt supfluāt: z nō pferāt restringanf: q male tolerat
patiēs: z adducūt ydropisim: aut ptisim. Et in hoc sequif
documētū Hyppo. 6⁰ afforismorū. Emorroydas antiqs
hnti sanari: nisi vna relicta fuerit piculum erit ydropisim
aut ptisim fieri. ¶ Iudicaf etiam nisi cito occurraf dolo
ri emorroydum cito apostemantur: z cito apostema ad
fistulam conuertitur.

Regimen emorroydarū est duplex: uſe z ptīcu
lare. ¶ Uſe regimē hēt tres intētio/
nes. vna est in vita: q nō generef sanguis grossus melā
colicus. 2ᵃ est in materia antecedēti: q si generata est do
mestice expellaf. 3ᵃ est in potionibus z antidotis pprie
talibus ab intra datis que eas desiccant z sanant.

¶ Primū cōplef cū debita administratione sex rerū non
nāliū z triū eisdē annexarū. Quas ptractare exigite eēt
lōgū: alteri⁹ eni speculationis est. Et cū h magr Arnol/
dus z Rabi Moyses multa z diffusa dixerūt de ipsis. suf
ficit qntū est de pnti scire q sz Rabbi. 14. sunt cibi a qb⁹
debēt caueri patientes emorroydes: vz acetū / fabe / lētes
grysse / caules rubei / dactili / pisces grossi. Carnes bouie
z capne / z salite / carnes auiū aqticarū / capita aialiū / case⁹
āntiqu⁹ / panis azim⁹ z male coct⁹ / sal z oia acuta salsamēta
z oia que dicta fuerūt supi⁹ in apatibus melācolicis. Et
cum hoc summe caueat a cōstipatione uentris.

¶ Scōm cōplef per acceptionē interpolatā dyacathalicō
aut dyacassia: aut pillarū de bdelio que sm Rasim. R. mi
rabolanorū belliricorū kebulorū indorū. an. ʒ. iij. serapini.
ʒ. iij. nasturcij. ʒ. ij. ligritij rase. ʒ. j. bdelij. ʒ. xv. cū succo por
ri fiāt pille. dosis sit. ʒ. ij. usqz ad. iij. uerū Aui. dicit q nō
conferunt non habentibus periodos.

¶ Tertium completur cum tali electuario probato. R. mi
rabolanorum indorū belliricorum emblicorum lauato/
rum cum aqua buglosse: usquequo dimiserint eorum
amaritudinem. ʒ. v. radicis tassibarbassi. ʒ. ij. zinziberis

cinamomi galãge nucis muscate olibani.añ.ʒ.j.ameos
spice squinãti.añ.ʒ.ß.scorie ferri p̃parate ⁊ cocte cuꝫ ace/
to.℥.j.penidiarũ lb.ß.panis çuccari lb.ij.aut plus si fue
rit delicatus fiat electuarium.

¶ In regimine particulari emorroydarũ ſm magistrum
Arnoldum duo intendunt.p̃mum est si nimis fluãt ꝙ
restringantur.secũdum est ꝙ dolor pro toto posse sedet.

¶ Primũ cõplet cũ tribꝰ.pᵒ ꝙ vitent acria ⁊ acuta ⁊ inflã
mãtia ut ira coitꝰ ⁊ exercitiũ forte.Et ꝙ utat delectabili/
bus stipticis nõ añ cibũ:sed post pp uẽtris cõstipationeꝫ
ut sunt pira cocta ⁊ filia amidũ ⁊ riçũ ac ordeũ:tũc sũt ele
cta ⁊ pedes ⁊ auricule porcoꝝ ⁊ vinũ grossum ⁊ stipticũ
⁊ aq̃ ferrata.¶ Et si fuerit estas põt uti mane ⁊ sero syru
po ros.aut mirtino ⁊ citonioꝝ miua.Si vᵒ hyẽs laudã
tur sibi in ieiunio radices triferũ:aut radices tassibarbas
si cocte in syrupo ros.⁊ hoc est scdm.

¶ Tertiũ est ut applicent exterius stiptica aliq̃ videlicet i
estate fiat sacculus ex tribꝰ ptibꝰ ros.⁊ vna mirtilloruꝫ ⁊
bulliãt vnico feruore in aq̃:deinde exp̃mat ⁊ sup̃ appli/
cet.In hyeme vᵒ saluia cõquassabit ⁊ fricet cum multo
oleo ros.⁊ in sacculo ponat ⁊ applicet:aut desup ambo
bus sedeat.¶ Rasis tñ in restringẽdo p̃cipit admistra/
re trocis.de karabe cum sumac.Et sup epar ponere em/
plastrum de spica in capl'o de debilitate epatis positum.
¶ Precipit etiã hic Aui.ꝙ fiãt uẽtose in spatulis ⁊ appli
cent itus ⁊ extra lichinia de pilis leporinis ⁊ tela aranee
⁊ puluere facto ex aloe thure sanguinis draconis balau/
stijs ⁊ ꝯsilibus incorpatis cum albumine ouoꝝ.Et attra
mẽta sunt que retinẽt sanguinẽ incisionis:ut dicit ipse.

¶ Scdm qd intẽdit cõplet cũ mitigãtibꝰ dolorẽ:mitigat
eniꝫ dolor ſm magr̃m Arnoldũ multipl'r ſm ꝙ a multis
causis causat:qñq; enim causat pp sanguis euacuãdi re
tẽtionẽ:qñq; pp excrescẽtie ipulsionẽ:qñq; pp earũ infla/
tionẽ:qñq; pp siccitatẽ ⁊ duritiẽ egestionũ.¶ Qñ autẽ
causat dolor pp sanguinis retẽtionẽ mitigat dupliciter.
vno modo ad p̃fectam curã:alio modo ad remediũ tm̃.

¶ Cura vᵒ p̃fecta est ut cã doloris abscindat p̃fecte:qd fit
si sanguis qui sup̃fluit sensibil'r euacuet:⁊ per illas ptes
maxime per q̃s natura cõsueuit:⁊ adhuc conat euacua/
re.s.per emorroydes.Et ideo festinãdũ est ut ille apian
tur.Et hoc fit tribꝰ modis.vnus est cũ flõmo uel lãceta:
alius cum sanguisugis appositis cũ cãna.Tertius est cũ
medicinis.Et melior medicinarũ est foliuꝫ ficulnee qd
debet p̃us vna ps ꝯteri cũ alia quousq; lac effluat:⁊ po/
stea cũ eis fricent emorroydes donec apiant.Et eodem
mõ fricant cum rotulo cepe:aut aloes succotrinũ cuꝫ fel
le bouino supponat.Aut ſm Auicẽ.sumant pulpe col/
lognt ide.ʒ.iij.amig.amararũ.ʒ.iiij.fiãt ex eis lichinia lõ/
ga ⁊ retineant in ano:⁊ fint hec de q̃nque in q̃nque ho/
ris.Si vᵒ tardat aptio est cõsiliũ Arnoldi ꝙ apiant ue/
ne que appent grosse sup̃ dorsuꝫ pedis ⁊ de utraq;.℥.iij.
sanguis extrahant.Et si de illa neq̃t fieri cõsulit fieri de
basilica.¶ Ad remediũ faciẽdũ sunt in p̃posito calefa/
ctoria mollitiua que suauiter ⁊ isensibil'r detumescere fa
ciũt sup̃fluitatẽ sãguinis resoluẽdo:fiũt aũt hec calefacto
ria ſm eũdẽ Arnoldũ duobꝰ modis.vno mõ ut medici/
ne cocte in aliq̃ olla subsella p̃forata ⁊ sedẽdo in sella re/
cipiat uapor per inferiora.Alio mõ ut medicine cuꝫ aq̃
decoctionis earũ ponant in gãdali uel cõcha:⁊ sedeatur
ibi uel imergat spõgia in illa aq̃ ⁊ exp̃mat:uel fiat saccu/
lus ⁊ applicet.Medicine vᵒ que bullient in aq̃ erũt fo
lia lingue canis uel maluarũ uel bismalue.M.ij.viola/
rũ.M.j.mellilotí pitarie tãtũdẽ.fenugreci lb.ß.¶ Ra/
sis aũt ad hoc laudat cepe albũ coctũ ⁊ tritũ cum butyro
uaccino ut mollefiat ⁊ tepefactũ supponat.¶ Aui.lau/
dat mellilotũ ⁊ lẽtes excoriatas coctas:⁊ cũ vitello oui:⁊
oleo rosato mixtas.⁊ qñq; ut dicit ponit dyaglon molli/
ficatũ cũ oleo rosato:aut adipe anatis cũ aliquãtulo cro/
ci ⁊ opij.¶ Haliab.facit empl'm de camomilla mellilo/
to porro cõi radicibꝰ bismalue cuiusq; fasciculũ ⁊ trita in
aqua fortiter decoquere iubet donec dissoluant:postq; i
mortario terant:⁊ oui vitellũ supmisceat:deinde farine
fenugreci/seminis lini/bdelij in adipe galline calefacti
semis ptẽ misceant ⁊ terant oia ⁊ fiat empl'm ⁊ sit molle
¶ Rabi moyses dictat butyrũ coctũ ⁊ despumatuꝫ du/
ctũ ad solẽ in mortario de plũbo quousq; nigrescat:⁊ est
ualde mirabile:ut dicit in sedatione doloris:⁊ uocat hoc
succũ plũbi.Et si misceret oleũ crisomilloꝝ in quo reso/
lutũ eẽt bdeliũ fieret gratũ Aui.Et assũgia galline ⁊ ana
tis in hoc casu ab oibus cõcedunt.¶ Guilelmꝰ de sali/
ceto dictat vnguẽtũ ad hoc.qd.℞.olei ros.℥.iiij.ceruse.
℥.j.litargiri.℥.ß.cere.ʒ.ij.opij.℈.j.corticis mãdragore.ʒ
ß.fiat vnguẽtũ.¶ Ad ultimũ si dolor est nimis infestus
succurrẽdũ est cum p̃bata medicina Alexãdri que mihi
in thenasmonibꝰ:⁊ ad oẽs dolores ani multos honores
dedit.Et Lãfrãcus etiã ideꝫ iuenit ut dicit.qd.℞.thuris
mirre licij croci.añ.ptẽ.j.opij ptes duas.terant ⁊ ꝯficiã/
tur cũ vitello oui ⁊ mucillagine psilij ⁊ oleo ro.⁊ fiat lini
mẽtũ de q̃ iungat lichiniũ qd põat itra ⁊ plagella ab ex.

¶ Qñ aũt dolor causat p̃pter excrescẽtiam si sint vuales
que ex retẽtione generant sanguis p̃ficiũt remedia p̃us
dicta.Si sunt uerucales p̃ficiunt vitellũ oui cũ oleo vio/
laceo agitatũ in estate.In hyeme vᵒ cũ oleo amigdalaꝝ
aut butyro/aut aliq̃ mucillagine mixto.Si morales ex/
iccatiua sine mordicatione p̃sunt uelut puluis factꝰ de fo
lijs tassibarbassi uel plãtaginis ul' radicis cãnarũ aduste
adiũctis cerusa ⁊ litargirio:⁊ cũ istis eisdem põt fieri vn
guẽtũ qui vult.In alijs etiã ⁊ in istis si nõ mitigant opꝫ
ire ad earũ ablationẽ:uerũtñ si antique sunt semper vna
debet remanere apta p̃pter documentũ dictũ:qd ꝯueni
enter põt fieri cum aloes mixto cũ vno ficu sup ipsam ap
plicato:⁊ cũ hoc in regimine semp debet esse sobrietas.
Et nõ auferant oẽs insimul:sed successiue:⁊ est magis di
lectũ magistro Arnoldo ut auferant paulatim cũ suaui/
bus corrosiuis q̃lia sunt ea que sunt de nã salis ut sal gẽ/
ma ⁊ sal nitri fex vini adusta incorpata cũ melle.Nõnul
li vᵒ ut Rasis Aui.⁊ Haliab.acuta medicamina ut tro
cis.diabardich qd est de viridi eris ⁊ calidicon appone/
re p̃cipiũt.Rogerius vnguẽtũ ruptoriũ cum capsula ap
ponit desup.Aui.vᵒ ⁊ Albuca.⁊ Brunus cuꝫ secta sua
magis videt placere ꝙ cũ ferro calido uel frigido icidã/
tur.Et si eẽnt occulte docẽt eas cũ uẽtosa:aut cũ conami/
ne exp̃mẽdi extrahere ⁊ eas cũ digitis uel pãno capere
⁊ tenere quousq; opatio sit cõpleta.Ipsi etiã vna cũ ma/
gistro Arnoldo docẽt eas cũ filo ligare ⁊ cõtinue taliter
stringere quousq; per se cadãt.¶ Qñ aũt dolor fuerit p̃
pter inflationẽ eaꝝ tũc ſm Arnoldũ sufficit ꝙ lauentur
cum aqua tepida decoctionis seminũ frigidoꝝ cucume
ris cucurbite:⁊ portulace ⁊ liniant cum albumine oui:⁊
succis uel aq̃s frigidis/⁊ mucillagine psilij uel inungan
tur cũ populeone seu cũ ceroto Gal.¶ Qñ aũt cõtingit
dolor pp duritiẽ fetuũ utat rebus lenitiuis:⁊ det in p̃n/
cipio prãdij.℥.j.de cassiafi.In actu etiã assellãdi imergã
tur inferiora in aqua decoctionis maluarũ ⁊ inungatur
anus cũ oleo rosato tepido:⁊ hoc est probatum.

¶ De ficu que fit in ano.

Ficus atrices ⁊ cõdilomata que in ano vti
ga ⁊ mrice fiũt sic nõ curant
ut ponit Theodoricus cũ millefolio paritaria cuꝫ pauco
sale pistata ⁊ quotidie apposita ligent ⁊ incidant ⁊ uran
tur cũ cauterio actuali uel potẽtiali ut de emorroydibus
fuit dictum.Et dolor sedet:sicut ⁊ illoꝝ sedat.

¶ De fistulis que fiunt in ano.

Fistula que fiunt in ano:quedã sunt penetrã/
tes infra spatiositatẽ intestini lon
gaonis:quedam vᵒ non sunt penetrantes sed tenden/
tes ad alia loca.Et que penetrant ad intestinum:que/
dam profundantur ultra tres digitos uersus medium

musculoꝝ ani:quedā penetrāt circa v̓sus marginez ani.
Ille v̓o que nō penetrāt ad intestinū:sed tēdunt ad alia
loca:quedā incedūt in carne ancharum ⁊ marginis exte
rioris ani:quedam uersus ossa ancharū ⁊ caude uersus
uesicam ⁊ radicem virge:he enim sunt differētie que fa/
ciunt diuersitatem in opere.

Cause istarum fistularū sunt que aliarum
āpata videlicet ⁊ emoꝛroy/
des ⁊ vulnera male curata:qn̄ enim sanies ꝑmittit in lo
cis illis calidis ⁊ humidis cite putrefactionis ultra debi
tum stare coꝛrodit illa ⁊ alterat:⁊ facit sinū ⁊ fistulas.

Signa fistularū istius loci sunt ꝓcessio
nes cārū dictarum. Et
durities atq3 nodatio ⁊ igrossatio que accidit ꝓpe anū:⁊
qn̄q3 apit:qn̄q3 claudit a qua exit virus aquosuz siue se/
rosum. Significat esse ꝓfunditatis cum ꝓba de plūbo:
aut de radicis petroselini ul' de costa malue seu ꝑuēche.
¶ Signū aūt q̄ penetrāt ad itestinū habet per exitū fe
cis ⁊ uētositatis per foramē fistule:⁊ cū ꝓba imissa per ip
sum foramē fistule:⁊ digito ꝑparato per rasurā vngule:⁊
inunctionē cū aliquo vnctuoso imisso per anū:qn̄ se ad i
uicem absq3 medio obuiabunt. Significat q̄ est in coꝛ/
pore musculoꝝ per ꝑuatione opationis ipsoꝝ:nō eniz suf
ficiēter pn̄t cōtinere feces:neq3 digitū stringē immissum
per anū. ¶ Signū q̄ tēdit ad uesicā habet per nocumē
tum urinādi. ¶ Q; v̓o icedat ad ptes ossiū ꝓba manife
stat. ¶ Judicat per Aui. quē in hoc seqtur Lāfrācus. q̄
si fistula ani nō magnū facit tediū dimittat ⁊ teneat mun
da cū pānis lenib⁹ ⁊ cotono suaui ⁊ lauamētis/⁊ collirio
raſ. dicto ad fistulas oculoꝝ ⁊ emplastro nigro. nā ei⁹ cu
ra est multū tediosa. Et foꝛte q̄ patiēs pp ipsam non mi/
nus viuet:imo siue foꝛte magis cū ipsa stet in loco emoꝛ
roydarū:⁊ est uelut emūctoriū:mā enim emūctorioꝝ nā
liū uel factoꝝ ex nāe assuetudine absq3 graui ꝑiculo nō
pōt ꝓhiberi:ꝓpterea vult Albucasis q̄ in fistula que pe
netrat ad uesicā/⁊ ad ossa ancharū ⁊ caude nō curet: q̄a
curatio earū nō est nisi laboꝛ infirmoꝝ ⁊ fatuitas stultoꝝ
medicoꝝ:sufficit enim eā palliare. Infiltrate enim ⁊ ita
ꝓfundate sunt cū illis pticulis q̄ neqt hō uenire ad radi
cē. ¶ Ampli⁹ est itētio oīuz q̄ fistula penetrās sup̄ medi
um musculoꝝ ani nō curet:eo q: peioꝛ egritudo que est
exit⁹ iuolūtarius egestionis sequeret. Meli⁹ ergo est q̄
pallief. ¶ Ceterū fistula que nō penetrat: sed incedit in
carnē iuxta anū ⁊ anchas:⁊ que penetrāt nō multū elon
gādo ab ano pōt curari sine timore ut dicit Raſ.

Iste fistule sicut ⁊ alie duplex hn̄t regimē:ul'e
⁊ pticulare:ul'e dictū est supius in
capl'o de fistula in cōi. ¶ Particulare dicēdum est hic.
¶ Cura igit fistule nō penetrātis:sed in carne inceden
tis curat elargato foramine cū tēta de gētiana per icisio/
nem cauerne ⁊ cauterīçationē cū cauterio actuali uel po
tētiali ut dictū est de aliȷs:nisi q̄ iste locus pp eius nām i
diget maiori ifrigidatione ⁊ ꝓhibitione q̄3 alia. Brunus
aūt ⁊ Theodoricus magis cōmēdāt in ista fistula caute/
riū actuale q̄3 potētiale:est enim in ultimo iuuamento:⁊
nō adducit mām in loco. ¶ Penetrantes aūt fistule ꝺm
Rasim nō sanant:nisi cū ligatione ⁊ excisione cuz falce:
deinde curant ut dicit cū medicamine icarnatiuo. Et cā
est ꝺm Brunū ⁊ Theodoricū:q: aliter ille humiditates
que ꝯgregabant in cauernositatib⁹ nō poterāt euacuari
neq3 desiccari. imo ipsemet feces adunato foramine eas
expurgāt ⁊ mūdāt. ¶ Modus aūt ligationis ꝺm Alb.
est q̄ per foramē fistule intromittat acus plūbea in capi/
te:cui⁹ sit choꝛdula cerissima de trib⁹/aut q̄tuoꝛ filis:po/
stea cū digito ꝑparato itromisso in ano plicādo caput ip
sius ac⁹ ducat per anū:⁊ extrahat ex̄ acus:⁊ filū remane
at ⁊ liget stringēdo q̄libet die talr:qꝺ totū illud spatiū a
trāsitu fistule usq3 ad anū sit icisum. Et tūc sup ipm miti/
gātia doloré:sunt apponēda. Et si patiēs nō pōt attēdere
doloré:tūc cōsulit Rogeri⁹ q̄ liget in capite fili paruum
bindellū de pāno linitū cū aliquo coꝛrosiuo ⁊ extrahen/
do filū seu choꝛdulā dimittat bindellus ⁊ liget. nō tn̄ stri
cte:tūc desup apponant mitigātia ardorē. ¶ Modus i
cisionis cū falce:qꝺ est ꝺm Albu.
instrm̄ tale est. q̄ extrahatur cum
choꝛdula imissa extra quātū erit possibile itestinū comp
hēsum per ipsam choꝛdulā:⁊ post itromitēdū instrm̄ di
ctū bn̄ scindēs totū illud qꝺ compꝛhēsuz est cuz choꝛdula
scindat:ita q̄ choꝛdula expediat. ¶ Uel aliter ꝺm magi
strū meū intromittat per foramē choꝛdule instrumentū
tale. curuatū ⁊ cauatū ab vna pte:⁊ de
sup cū cultellari ignito totū compꝛhensum incidat:sic q̄
choꝛdula ⁊ istrm̄ expediant. Inciso qꝺ appꝛhēdebat cuz
choꝛdula de itestino ⁊ viuificato foramine ināli cuz nāli
mūdificato loco ab escara siqua sit icarnet locus cū fomē
tatione vini ⁊ vnguēto apl'oꝝ ⁊ emplastro nigro ⁊ pulue
re icarnatiuo:si est necesse/ut dicebat Raſ. Nō obstante
q̄ Brunus ⁊ Theodoricus uolūt q̄ post icisionem/opꝫ
q̄ fistula moꝛtificet ⁊ callositas illa destruat. Ad nullam
enim necessitatē:video q̄ ꝓficiat remotio callositatis:im
mo expedit q̄ remaneat ⁊ ꝓcuret maioꝛ. Tota enim itē/
tio debet eē post incisionē q̄ totū foramē coꝛtet ⁊ cicatri
çet:sicut est intestinū ut supfluitates nō cadāt sup carnez
nudam ⁊ doloré inferāt in ea.

¶ De ragadȷs.

Ad ragadias que in ano v̓ga ⁊ mr̄ice sup/
posita dieta remollitiua con
fert fomētare locū cū aq̄ decoctionis maluaruz ⁊ radicis
eius atq3 seminis lini. Et inungē cū vnguento Raſ. qꝺ
suscepit Lāfrācus. ℞. olei roſ. ℥. iiȷ. cere. ℥. iȷ. ceruse. ℥.
ſ. plūbi usti. ʒ. iȷ. amidi dꝛagagāti. an̄. ʒ. j. opiȷ cāphore. an̄
ʒ. ſ. albuminis ouoruz q̄nque numero fiat vnguentum.
¶ Ligature istarū ptiū sunt plurimū ad tenēdū medicami
na ⁊ fiūt in passionib⁹ ani ⁊ inguinū cum bꝛachali ⁊ bin/
da pendēte bifurcata. In bursa testiculoꝝ cum coxa. In
virga cum sacculo ad bꝛachale ligatis.

¶ De ulceribus coxarū tybiarū ⁊ pedū. Caꝑ. VIII.

U Lcera que in istis pticulis fiūt ut i
aliȷs neq3 aliū modum
curādi spālē hn̄t q̄3 alia excepta ligatura que in
coxis incipit in genu in tybia sup cauillā:⁊ indigēt maio
ri cāte ꝓpter ꝓmptitudinē descēdēdi humores ad ipsas
bn̄ tn̄ est uerū q̄ cācros qui in huiusmodi pticulis fiunt
vulgus:⁊ etiā Rogerius in coxa lupos uocat. In tybȷs
v̓o cācrenas. Lāfrācus v̓o estiomenes uocat. Et fac dif/
ferētiā inter ipsas ⁊ malū moꝛtuū que est fetida scabies:
de qua dicet infra. Nō est tn̄ curāduz de noibus:ut sepe
dixit Gal. Quicq̄d sit si talia ulcera cācrosa nō curant cū
aq̄ aluminosa/⁊ plantaginis:ut sup̄ dictū est:placet mihi
q̄ ut dicit Lāfrācus cauteriçent totalr cū cauterio cultel
lari:⁊ cū ipso eoꝝ foꝛma rotūda reducat ad lōgā:ut citius
ꝯsolidet:⁊ post mitiget ignis cū ouo/⁊ oleo roſ. ⁊ matu/
ret ⁊ mūdificet escara cū emplastro de apio:⁊ defendat
locus cū vnguēto de bolo ut semp est dictū. ¶ Si v̓o os
fuerit cōtaminatū ⁊ sup ipm aliq̄ eminētia appuerit:ꝯsu
lit Rogerius q̄ munitis circūferentȷs cū aliq̄ pasta uel
pāno cerato uel dyaglone uel aliquo empl'o frigido ad/
herēte caro supposito impleat de aliquo caustico:⁊ stet a
mane usq3 ad sero uel ecōuerso. Et postq̄3 caro fuerit de
nigrata ⁊ moꝛtificata ad extinguēdū ignē desup ouū cuz
oleo roſ. si vis apponat:⁊ ꝓcuret cū butyro ⁊ caulib⁹ pi
statis q̄ caro moꝛtificata cadat:⁊ postq̄3 ceciderit os abra
dat ⁊ remoueat quousq3 remaneat mūdum. Et si est ne
cesse cauteriçet ⁊ tractet ut sup̄ dictum fuit de osse coꝛru
pto. Et post uti cetera ulcera curet:in casu tn̄ q̄ totuz os
eēt moꝛtificatū ⁊ tabefactū dimittat:q: icurabile est ut di/
cit. Caue tn̄ de q̄ntitate coꝛrosiui seu caustici:q: ꝑicula vi/
di:a q̄bus nos liberet oium deus liberatoꝛ Amē.

Incipit liber Quintus de algebra ⁊ extensione ⁊ restauratione ossiū fractoꝝ ⁊ dislocatoꝝ. Cuius sunt due doctrine.

¶ Doctrina prima est de restauratione fracturarum.
¶ Doctrina scd̄a de restauratione dislocationum.

Doctrine prime sunt octo capitula.

¶ De restauratione fracturarum vniuersaliter. Cap. I.

Ractura ossis ut dcm̄ fuit supius in de ossiū vulnerib⁹ apud Gal. in 6° terrap. Dicit̄ ꝯm linguā grecoꝝ quecūq̄ȝ solutio ꝯtinuitatis facta in osse. Scd̄ȝ aūt linguā nr̄am dicit̄ solutio in osse facta nō a q̄cūq̄ȝ re: ſȝ a ꝯtūdēte ut uera sit ꝑma dr̄ia solutionis ossis ꝙ quedā est icisa: quedā ꝯtusa: nō accepta a cā efficiēte: ſȝ a dispōne derelicta pp v̄ba Gal. in 4° terrapē. A causis eni ꝓcatharticis seu ꝑmitiuis tanq̄ȝ a nō entib⁹ nō suscipit̄ idicatio curatiua: ſȝ soluȝ significatiua. sola utiq̄ȝ dispō derelicta a nā̈ ꝑticule sūt ꝑncipal̄r illa que curā iudicāt: dispō v̄o icludit eēntiā rei: ⁊ sua accn̄tia seu dispōnes ꝯn̄tes. ¶ Et ꝯm h̄ dr̄ ꝙ fractura q̄dā est simplex quedā cōposita. simplex ſȝ Gal. in ca° ꝑal̄lato: q̄dā est v̄galis seu trāsuersalis: q̄dā est scissuralis seu lōgitudialis. Et quelibet istarū. ut dicit Lāfrācus: quedā est cōpleta in qua rotūde frāgit̄ totū os: quedā icōpleta in qua non frāgit̄ nisi medietas: aut aliq̄ ps sola. Et iterū q̄libet istarū que est eq̄lis ⁊ plana: quedā ieq̄lis sgrlosa ⁊ frustulosa. Et adhuc quelibet istaꝝ: quedā est in osse vno: q̄dam in duob⁹ associatis. ¶ Cōposita v̄o quedā est cū vulnē: q̄dā cū dolore: q̄dā cū aꝑate: q̄dā cū egtatura ⁊ nodatione ossis male ꝯsolidati: ⁊ sic de aliȷ̄s. ¶ Que aūt sumunt̄ a nā̈ ꝑticulaꝝ ꝯm Albuca. q̄dā sūt in osse nasi: q̄dā in osse mādibule: q̄dā in furcula: quedā in brachȷ̄s: ⁊ sic ꝯn̄ter. A talib⁹ enim differētȷ̄s sumunt̄ intētiones curatiue.

Cause fracturarum sunt que ⁊ alioꝝ vulnerum omne quod aptum natum est cōtundere ⁊ frangere ossa ut est casus ⁊ percussio.

¶ Signa ⁊ iudicia.

Signa aūt fracturarū ꝯm Halia. 8° sermone ꝑtis ꝑme dispōnis regalis seu sui patēt. fractura q̄dē si man⁹ fiat ꝓxima ⁊ tāgat mēbrū fractū ꝑtes iuenit ossis ad iuicē sepatas uariasq̄ȝ ⁊ mēbri figurā ieq̄lē. Et ꝯm Ras. ⁊ Auic. palpādo cū manu crepidatio audit̄ in osse. Et dolor dū tāgit̄: ⁊ ipotētia sustinendi sup hoc attestant̄. Et cāe que faciūt fracturā ad h̄ dant iuuamētū: ut dicit Aui. uerū in lōgitudinali nō inuenit̄ grossities nālis in suba ossis: ut dicit Lāfrāc⁹ sine p̄n̄tia alioꝝ ut dicit Ras. Est t̄n ibi dolor ⁊ quedā ineq̄litas: ut ostēdit sensus. Alias aūt dr̄ias ostēdit sensus ⁊ p̄n̄tia singularū. ¶ Judicat̄ per Auic. ultra idicia data supi⁹ i de vulnerib⁹ ossiū. ad qd̄ capl̄m in multis ꝓ ista mā̄ est currēdū. Qr̄ fractura trāsuersalis itegra male ꝑparatiōis est q: cū difficultate remanēt ossa ꝯm ꝯtinuitatē nālē: ⁊ iō sepe in ipsa accidit ossiū sup egtatura: ⁊ maxime qn̄ est in vnico osse nō associato: ut in coxa uel in ambob⁹ associatis. ¶ Ampli⁹ fractura que est ꝓpe iūcturā difficilis est: q: male pōt ligari. Et utplurimū in ea mor⁹ remanet difficilis ⁊ durus. ¶ Preterea fractura cuȝ dolore ⁊ aꝑate ⁊ cassatione carnis ⁊ frustulis est mala: q: nō pōt bn̄ restaurari quousq̄ȝ illa fuerint correcta. fractura aūt cū vulnere ⁊ disruptione ēt est difficilis: q: opȝ dimittē foramē pro vulnē ꝑparādo: ⁊ binde ⁊ astelle deficiunt: q̄re male pōt mēbrū in sua eq̄tione ꝯuari: fractura aūt q̄n̄to magis morat̄ ad restaurādū tāto deterior est: q: idurat̄ ⁊ iplent̄ spatia aliena suba: ⁊ ita in restauratiōe idiget magna extēsione. Magna aūt extēsio suspecta est ad spasmū: ut ponit Aui. ¶ Ampli⁹ fracture diūsificant̄ ꝯm spatiū ⁊ terminū in quo morant̄ ad cōglutinādū ⁊ sanādū ut craneuȝ in 35. dieb⁹: os nasi in 18. dieb⁹. costa in 28. ⁊ sic de aliis ut dicet̄ ifra. Et etas ēt in hoc addit ⁊ minuit. ut Jamerius dicit. ¶ Preterea ingt Aui. ⁊ Hali. in 9° ꝯmōe secūde ꝑtis. ꝙ cāe q̄re ossa retardant̄ ad cōsolidāduȝ sunt multitudo embrocationis cū aq̄ cal̄a ⁊ mutatio crebra ⁊ in motu festinatio ⁊ sanguis viscosi paucitas: aut nimia strictura ꝓhibēs mēbrū nutrire: aut frustoꝝ ossiū p̄n̄tia. Et pp hoc dicit Aui. ꝙ restauratio colicoꝝ ⁊ ꝯualescētiū ⁊ ēt senū minorat̄. imo dicit Albu. ⁊ Jameri⁹ ꝙ in decrepitis nō fit restauratio. ¶ Et de illis que significant restauratiōē mēbri est eq̄lis cōpō ad sociū sibi cōparē cōparata ⁊ delitia ⁊ apparitio sanguinis quē expellit natura cum studio ad fracturam. Et ideo dicit̄ inflatio membri sine magno dolore post ꝑparationem ꝑmā ⁊ deinflatio post tēpus repationis est bonum signū.

Curatio gn̄alis fracturarū seq̄tur intētiones gn̄ales vulnerū supi⁹ in de vulnerib⁹ dcās Et ꝓut habet̄ a G. in 6° terrap. ⁊ ab Aui. i ꝑ° ⁊ 4°. Quatuor sunt ꝑncipales intētiones. ꝑma est ossis eq̄tio. 2ᵃ ipi⁹ eq̄ti ꝯseruatio. 3ᵃ est cū poro ligatio. ⁊ 4ᵃ est accn̄tiū correctio. ¶ Uerū anteq̄ȝ ꝓcedat̄ ad ostēdēdū quō dicte intētiones cōplent̄. Premittant̄ sex documenta que sunt necessaria ad operationes prefatas.

¶ Primū documētū est ꝙ an̄ oīa ꝑparent̄ nec̄ia ad reductionē. ꝑ° locus apt⁹. 2° ministri ꝯuenietes. 3° albumina ouoꝝ in bona q̄n̄titate: ⁊ oleū ro. ⁊ pān⁹ ifusus in eo magnus ꝯm q̄n̄titatē mēbri fracti. 4° filū ⁊ binde tres late ⁊ lōge ꝯm mēbrū de vna aut duab⁹ brachiatis in oxicrato ifuse ⁊ exp̄sse. 5° stupate leues bn̄ ⁊ eq̄liter facte ꝯm quā̄titatē mēbri ifuse ēt oxicrato ⁊ exp̄sse: ut ꝯsulit Rasis. 6° astelle plane ⁊ leues de abiete uel de ligno a uaginis spatarū: aut de cornu: aut de ferro siue corio lōge ꝯm membrū ad tres uel q̄tuor digitos ultra fracturā ut dicit Albuca. ⁊ plus si est necesse: dūtaxat ꝙ nō tāgāt neq̄ȝ offēdāt iūcturam grossiores in medio q̄ȝ circa extrema tot quot sunt necesse ad inuoluēdū totū mēbrū: de vna t̄n ad aliā digiti vni⁹ sit latitudo: ⁊ ꝙ coopiant̄ de pāno ⁊ linīantur cū albumīe oui. 7° ꝙ si est necesse hēant̄ canuli cū chordula ligati singul̄r tot quot sunt necessariȷ̄ ſȝ lōgitudinē mēbri ⁊ cū chordula ligent̄ astelle: ⁊ cū canulis uoluēdo stringat̄ ad sufficiētiā. Et postea per oēs canulos virga ꝑua intromittat̄: ut reuolutionē ⁊ stricturā suā nō ꝑdāt. 8° ꝙ hēat̄ cunabulū aut suspēsoriū in quo mēbruȝ firmiter ⁊ plane situet̄. 9° lectus de almatracȷ̄s in quo iaceat. Et si est necesse sit ꝑforatus ad assellādū. x° chorda pendens supra lectū: aut aliud ad appodiādū ⁊ iuuādū se cū uoluerit assellare: aut se erigere ⁊ girare.

¶ 2ᵐ documētū est de eq̄tione ꝙ in tp̄e eq̄tionis sint duo ministri: ⁊ vn⁹ teneat ⁊ trahat mēbrū ab vna extremitate ⁊ alter ab alia directe ut eminētie nō frāgant̄. Et si cōuenīeter cū manib⁹ nō p̄n̄t extēdere mēbrū fractū ꝙ circuȝ imittāt laqueos uel organa q̄lia Hyp. nos docuit ut ubi sup̄ dicit Gal. Organa aūt illa credo sint corni ligne i cū colūnis sicut dicit Alb. aut facti ad modū spingularuȝ ut hēbat ille de limello ⁊ extēso mēbro cū manib⁹ magr̄ tractādo ipȝ ꝯm lōgitudinē cū facilitate ducat ad ꝯriū que egressa sūt exēplo utētib⁹: eo ꝙ sanū ē ut ubi s̄ dixit Ga.

¶ 3ᵐ documētū est ꝙ ꝯꝯuatio que fiet per ligaturā ⁊ ꝑ situationē fiat facil̄r ⁊ idolorose. Eliget ingt Gal. utiq̄ȝ qs descēdē ⁊ plasmare ⁊ supligare ⁊ deponē ꝯm modū ⁊ figurā idolorosissimā. Nihil eni est cā magis destructiōis mēbri q̄ȝ dolor qui ꝑuenit ex strictura ⁊ iepta repositura Et adūtē ꝙ ex h̄ multa mēbra vidi estiomenari ⁊ corrūpi: de quo ēt Rasis opantē icātat. Ligatura eni que q̄dē remissa est nō tenet ossa: que v̄o fortiter est restricta dolorē opat̄ ⁊ vitā nō ꝑmittit uenire in mēbro. fiat ḡ mediocris. termin⁹ aūt ei⁹ est bona toleratio: ut dicit Ras. ⁊ dictū est sup̄. Tres aūt bindas ꝯsulit Hyp. in ligādo fracturā. ꝑᵃ eni de loco fracture ascēdēdo que ē maēi descēsus

phibitiua. Scḋa a dicto loco descẽdẽdo que est mãet ex
pssiua. Custodiũt igiť siľ z roborãt qḋ fractũ est: z absq̃
flegmonicatiõe seruãt iste due ꝑme binde: ut dicit Gal.
multis inuolutionib⁹ cõtinẽtes fracturã v̉sus sanũ: quãtũ
fuerit necesse supposidẽtes. Nõ tñ sufficiũt: nisi sit 3ª que
ad custodiã splimoꝝ. i. plumaceolorum fuit adinuẽta: ut
aũt non flegmonicet iubet uti ceroto: loco cui⁹ oleũ roś.
poniť si tñ fuerit cũ vulnere austerũ z nigrũ vinũ. Et est
ꝯsiliũ Raś. ꝙ circa diẽ septimã strictior ligatura icipiať
in ꝓncipio tñ z fine laxior: fiet timore apatis a ꝓncipio z
ut melioreť nutritio in fine. Apta enim situatio duplici/
ter ꝑparať. ut ponit Gal. vno modo ex cõi intentione ꝙ
sit idolorosa: alio modo ꝙ nã particule z cõsuetudine: z
cõcordanť isti modi ad inuicẽ: q: nãlis z consueta figura
pticule indolorosa est maxime. Et de hac positione sum/
me incantant patiẽtem ꝙ caueat eam. Et ob hoc inuen/
ta sunt cunabula z suspensoria z instrumenta mechani/
ca ad firmius z tutius tenendum ipsa.
¶ 4m documẽtũ est ꝙ a ꝓncipio apponanť astelle leues:
aut alique loco earũ nõ ad restringẽdũ: sed solũ ad susti/
nendũ usq̃ ad diẽ septimũ: qñ transiuerit tẽpus apatis:
z tũc ponanť astelle bone z sufficiẽtes ad restringẽduꝫ z
sustinẽdũ z ꝯtinueť usq̃ ad finẽ: ꝙ porus sit bñ firmus:
z nõ fiat festinatio in remouẽdo. ut dicit Aui. Vñ Gal.
in 6°. Apparẽtib⁹ oibus sine impedimẽto flegmonatio/
nis: z magis gracilia: tunc lꝫ ferulas apponere z ꝓmere:
añ v̉o qñ flegmonis domiabať itẽtio: lꝫ supple eẽt bonũ
ad sustinẽdũ ponere: tñ non erat tutum eas primere.
¶ 5m documentũ est de tẽpore remutatiõis ꝙ remutatio
nõ fiat: si constat ꝙ fractura sit bñ rectificata z nihil sini/
strũ cõtingat usq̃ ad. 10. uel. 15. uel. 20. dies. quãto enim
tardius soluiť tãto melius dicebat Rasis. Si aũt dubita/
reť de rectificatiõe infra 7m diẽ uel. 10. remutari põt: q:
adhuc nõ gñatur porus. Et si aliqḋ est ad rectificanduꝫ:
tũc põt rectificari. Si aũt accideret dolor aut apa seu pru
ritus ifra 3m diẽ fiat remutatio: z ita uoluit Aui. vñ Gal.
ubi supra. uerũ lr̃a est intricata: z forte in exẽplis grecorũ
male iuẽta: q: illuḋ solueret itra acus est negatiue. Sol/
uere aũt iubet Hypo. per 3m si fastidiũ: aut pruritus: aut
trãspirationes male detẽte particule inascanť. Si v̉o illa
nõ fuerint: nõ licet soluere frequẽter: sed expectare. Vñ
post ꝓncipiũ: ac v̉o z post septẽ non licet soluere pȷ̃imũ:
nisi pticula idigeret extrahere ycores: uel si porosatio nõ
fieret bñ: qḋ cognosciť circa tẽpus ꝑdictũ: z tũc est soluẽ/
dũ: z ita itellexit Brun⁹ z Theodoric⁹ z oẽs practicãtes.
¶ 6m documẽtũ est de gñatiõe pori: qḋ postq̃ icipit gña/
ri v̉sus. 8. diẽ regimẽ igrosseť. renutricare eni dicit Gal.
opꝫ corpus cibarijs euchimijs z nutritiuis: ex qbus gña
ri cõsueuit humor nõ solũ benignus: sed ẽt viscosus. ex
quo opꝫ magis gñari poruꝫ uelut dicit Aui. est risum z
frumẽtũ coctũ cũ aqua z pedes uẽtres z capita aialiũ de
cocta: z vinũ stipticũ grossum. Et caueat ab oi eo qḋ sub
tiliat z adurit sanguinẽ sicut vinuꝫ subtile allea atq̃ cepe
z sinapis z spẽs ira z coitus z sitia. Vñ Rasis. opꝫ in eis
regimẽ subtiliare a ꝓncipio per aliquot dies: z vino nul
lo modo approximare ꝑsumãt z uẽtrẽ solui z flõmari: si
fortes fuerint ut ꝓhibeať apa: postq̃ aũt erit securus de
apostemate ad regimẽ qḋ ꝯsueuerat uti reuertatur.
¶ Expeditis documẽtis ueniẽduꝫ est ad ꝑdictas q̃tuor in
tentiones quomõ in summa complentur.
¶ Prima que est ossis equatio cõpleť cũ debita mẽbri ex/
tẽsione z ossis depssi eleuatione z eleuati depssione in/
dolorose quousq̃ capita ossiũ ad nãlẽ situm reducãtur.
¶ 2m cõpleť cũ bona z decenti ligatura z appodiatura. Et
lꝫ modus apud diuersos sit diuersus: quia aliqui imme/
diate sup fracturã vngunt z ligãt usq̃ ad quintũ uel sex/
tũ aut septimũ dies nõ astellant. nõnulli imediate a ꝓnci
pio emplastrant. Et numerũ plumaceolorũ de stupata.
ut Theodoricus: aut de pãnis: ut magister Petr⁹ de ar/
gẽtina applicãt z desup ligãt z astellant. Et utrobiq̃ pe/
riculũ: quia dormiẽdo membrũ posset torqueri. Et supra
tot plumaceolos debita non põt fieri ligatura.
¶ Ego tamẽ mediãdo plus uere ad modũ Gal. Albuca.
Auic. Haliab. declinãdo iuxta documenta prius data.
Istas duas intẽtiones cum tribus ordinibus compleo.
In ꝓmis respicio ut cõseruãdo dolor sedeť. In scḋo con
seruando ut porus genereť. Et in 3° ut cõseruando mẽ
brum confortetur: z ad suos actus reducatur.
¶ Primus ordo sic cõpleť ꝙ fractura equata dum adhuc
teneť mẽbrũ extẽsum per ministros cũ ligamẽto longo
lato ꝫm nãm mẽbri ut imediate ut Rogerius aut medi/
ante aliquo panno: aut leuissima stupata: ut Lãfrancus
duntaxat ꝙ nõ sit adeo grossa ꝙ impediat decẽtẽ ligatu/
rã ifusa in mixtura albuis ouoꝝ: z olei roś. icipiẽdo sup
fracturã descẽdẽdo z ascẽdẽdo de pte sana satis capiẽdo:
plus tñ supra fracturã stringẽdo plane z idolorose ligeť.
Et desup ligaturã filtrũ: aut pãnus duplicat⁹: aut stupa/
ta ifusa z expssa que cõprehẽdat totũ membrũ ut astelle
nõ offendãt ipsum suať z apponanť desuper astelle de li
gno: aut de corio ꝫm nãm mẽbri facte cũ stuellis aut bin
dello ligenť: z ad qescẽdũ in loco firme trãquillo cũ suis
appodiamẽtis situeť. Et in crastinũ patiens si est neće z
possibile flõmeť: z regimẽ subtile sibi iniũgať. Et de uẽ/
tre in ꝓmis dieb⁹ ꝑcipue si fractura in mẽbris fuerit ite/
riorib⁹ nõ cureť: z nõ remuteť usq̃ ad. x. uel. 15. dies: ni/
si fractura fuerit male ꝑparata: aut aliud occurrat qḋ in/
stet. Et tũc post tertiũ uel quartũ diẽ dissoluať z reparatis
reparãdis: ut ꝓus ꝑpareť: z ita completur primus ordo.
¶ Scḋs v̉o cõpleť ꝙ post. 12. uel. 15. diẽ qñ mã pori inci/
pit uenire ꝙ pcipiť per sedationẽ doloris z aduent⁹ apa
tis: z per bonã mẽbri colorationẽ z ligaturã dissoluať: z
mẽbrũ cum aqua calida laueť. Et si aliquid est ad repa/
randũ repareť: z emplastrũ factũ de farina uolatili z pul.
rubeo cũ albumibus ouoꝝ extensum in pãno desup ap
ponať z ligeť: z oia alia fiant ut in ꝓma ꝑparatione: nisi
aliquãtuluꝫ plus stringať z abinde regimẽ igrosseť. Et
si est necesse uenter leniať: z ita remuteť de 7° ad 9m aut
plus quousq̃ os sit bene cũ poro ligatũ: qḋ scitur per ta/
ctum z deinflatione z tẽpus sue firmationis aduentum.
¶ Et tũc incipiẽdũ est terti⁹: z est de 3° in 3m membrũ cũ
vino salito decoctiõis roś. z absinthij i uase arboris quer
cus lauetur: z cum bona stupata infusa in illo vino z ex/
pressa cũ duabus aut tribus astellis ligeť: z tũc membruꝫ
ad operationes solitas paulatine: z caute reducať z in fi/
ne si est necesse cum dyaltea z oxicrato dulcoretur.
¶ Sed quarta aut quinta itẽtio cõpleť ꝫm ꝙ accidẽtia oc
currũt ut si est dolor aut apostema añ oia: imo si eẽt liga/
tũ dissoluať: z cũ lana z oleo z aceto z alijs conuenienti/
bus remedijs sedẽtur: z non ligetur: neq̃ astelletur nisi
ad sustinendũ membrũ z tenẽdũ medicamina quousq̃
fuerint sedata. Et tũc ad ꝑparandũ redeatur ꝓut dictuꝫ
est. Si aũt pruritus supuenerit dissoluatur ligatura: z cũ
aqua salita membrum embrocetur: aut cum vnguento
albo: aut populeone inungatur z ligetur ut prius.
¶ Si vulnus fuerit factũ a principio aut post ꝓpter extra
here frustula ipsis extractis suať: ut dictũ fuit in de ossiuꝫ
vulnerib⁹ supra ad qḋ est recurrendũ pro hoꝝ fracturis: z
ut dictũ est ꝑpareť. Et quãdo faciet saniẽ foramẽ per vñ
possit vulnus mũdificari qñ erit neće dimittať. ¶ Si fu
erit porus puus cũ fricationib⁹ z embrocationib⁹ z em/
plastris piceis z laxa ligatura nutrimẽtũ ad locũ trahatur
Si nimi⁹ cũ lamia plũbi z ligatura cõstringať. ¶ Si os
fuerit male cõsolidatũ z fuerit recẽs de. 6. mẽsibus mol/
lificeť cũ balneo z emplastro de bismaluis z cõsilib⁹ per
15. dies ut dicit Jameri⁹ z extẽdẽdo cũ vitis ab utraq̃ p/
te impinguẽdo cũ genu refrangať z icontinẽti equeť: z
ut dictũ est ꝑparetur. Et multotiẽs est possibile ꝙ leniẽ/
do orosbot equať fractura: cuꝫ eo qḋ scis inquit Aui. in

quo pondus cũ pallula vidi utile. ¶ Si aũt fuerit antiq̈
⁊ porus idurat° iuxta cõsiliũ oium peritoꝝ dimittaꝶ: me/
lius enĩ fuisset illi sapiẽti de quo loquiꝶ haliab. i 3° tegni.
viuere cuȝ sua claudicatione q̃ȝ in talib° tortorib° mori.
Uerũ si multũ ifesteꝶ ⁊ aliter nõ põt fieri cõsulit Aui. ꝙ
incidaꝶ caro ⁊ orosbot fricãdo separeꝶ. ¶ Si fuerit at/
tritio ⁊ timeꝶ mẽbri corruptio scarpelleꝶ: ⁊ ut dictũ est de
estiomeno regaꝶ. Et si remanserit durities curetur. ut in
6° de artetica ⁊ passionib° iuncturaruȝ. ⁊ in antidotario
dicetur. ¶ De transuersalibus sufficiãt: ⁊ hoc de longi/
tudinalibus eodẽ modo est ꝓcedẽdum. premere autem
oportet magis eas ẜm fracturam ⁊ pellere intus magis
illud quod abscessit ut dicit Galienus.

¶ De speciali reductione fractura cranei ossis nasi mãdi/
bule ossium capitis ⁊ faciei. Cap. II.

E cranei fractura ⁊ de naso dictũ est
superi° in tractatu 3° de vul
neribus. ¶ In fractura mãdibule cõueniũt oẽs
Haliabas Albuca. ⁊ Aui. ꝙ si fracta fuerit cũ digitis tu/
is positis infra os patiẽtis reducaꝶ ad scema suũ: qḋ co/
gnosciꝶ qñ dentes ptis sane ꝯiungunꝶ cuȝ dentib° alte/
rius directe: ⁊ tũc ligatis dentib° ifirmis alijs sanis cũ fi
lo bñ cerato: aut de argento uel auro apponanꝶ: ⁊ desup
auxilia dicta in cõi sermone: ⁊ desup loco stuparũ plagel
le de pãno multiplicate: ⁊ post astellã de solia corij. Et li
geꝶ ligatura incipiẽte retro collũ ⁊ ueniẽte supra mandi/
bulã reuertẽdo sub aurib° retro caput reducẽdo ligetur
in frõte. Et si sint necia plures reuolutiones fiãt per eun
dẽ modũ donec ligatura bñ fuerit firma. ¶ Libaria sua
sint sorbilia ne ipm grauẽt in masticando. ¶ Tẽpus aũt
sue firmationis est fere. 28. dierũ ẜm Aui. ⁊ Albuca.

¶ De fractura colli ⁊ spondiliũ dorsi. Cap. III.

Nquit Paulus ut dicit Auic. ⁊ haliab.
idẽ affirmat ꝙ ossibus spõdiliuȝ
raro accidit fractura. Sed plurimũ attritio. lȝ cõ
trariũ dicat Albuca. Uerũ Paulus ⁊ Haliabas intelle/
xerũt in rotũditatib° ipsorũ. Albuca. ṽo in alijs eorũdeȝ.
Quicqd fit si nocumẽtũ ꝑuenit ad nuchã ⁊ neruos ꝑce/
dẽtes ab ea ꝑducũt ad paralisim. ut dicit Albuca. manu
um si supiorũ pedũ si iferiorũ. ⁊ aliqñ sequiꝶ mors. ut di
cit Auic. q̃re oportet ut ꝑmittam° sermonẽ in ꝑditione.
Et si accidit egestiõis iuolũtaria egressio: aut nõ põt min
gere qñ desiderat: scias ꝙ ẽ mortale. ut dicit Albuca. Nõ
ergo labores in curatione ei°. Si ṽo nõ accidit aliqd ex
illo curatio ei° erit in sedatione doloris ⁊ apatis cũ oleo
ros. ⁊ vitellis ouorũ assatis: ⁊ sedatis illis pone sup ipos
aliqd de emplastris cõfortãtib° ⁊ desiccãtib° ⁊ stringe lo
cũ cũ ligamẽto Et ꝑcipe ifirmo quietẽ ⁊ sitũ sup partẽ in
qua minus dolet. ¶ Si ṽo frangiꝶ postremũ ossis cau/
dẽ itromitte policẽ manus sinistre in anũ ⁊ equa os fra/
ctũ cuȝ manu altera ẜm ꝙ fuerit possibile: deinde pone/
sup ipsum emplm: ⁊ astellas ⁊ stringe cũ ligamento.

¶ De fractura furcule ⁊ ossis spatule seu
homoplatis. Cap. IIII.

Ractura furcule pectoris aliqñ est
ad exteriora: aliqñ ad iteri
ora: ⁊ que ad exteriora est facilis reductiõis: que
ṽo ad iteriora difficilis. ¶ In illis que ad exteriora non
oportet nisi modicũ trahere humerũ ⁊ fracturã ꝑmendo
intus ducere ⁊ auxilia dicta ponere ⁊ stupatã: aut pãnos
plicatos ⁊ astellã de sola duorũ digitorũ in latitudine: ⁊
octo in lõgitudine ⁊ ligare ligatura longa trãseũdo sub
titillicis in quib° fit pila de lana: aut stupis ⁊ totiẽs uolua
tur quousq; locus fuerit bene firmat° suspẽdaꝶ brachiuȝ
ad collũ ⁊ quiescat. Et videaꝶ ꝯtinue idest quotidie ꝙ li/
gatura nõ relaxeꝶ ⁊ semper refirmetur. ut dicit Albuca.
¶ Si aũt fractura sit ad interiora applicato genu in me
dio spatulaꝝ ut faciebat magister me° Bonoñ. trahanꝶ
fortiter humeri ad posteriora: ⁊ tunc cũ manu reducatur
fractura uel extendaꝶ patiẽs ad terrã. ut Auic. ⁊ retro sca
pulas ponaꝶ puluinar seu carellus rotũdus: aut gibbo/
sus ⁊ ꝑmanꝶ ad terrã fortiter humeri. ⁊ tũc cuȝ manu re/
ducaꝶ fractura. Et si nõ reduciꝶ vnge manũ: aut coriũ cũ
aliquo visco ut fit de costis ⁊ violẽter eleuãdo manũ: aut
coriũ reducaꝶ. ¶ Et si faceret nocumẽtũ anhelitui: ⁊ ꝙ
alr nõ posset fieri uel reduci capiaꝶ caute sine hoc ꝙ dis/
rumpaꝶ sifac cũ vncino: ⁊ trahaꝶ extra ut fit in extrahen/
do ossiuȝ frustula ⁊ empleꝶ ⁊ ligeꝶ ⁊ sustẽteꝶ: ut dictuȝ est
sup. ¶ Tẽp° sue firmatiõis est. 24. dies ut dicit Albuca.

¶ De fractura ossis adiutorij ⁊ brachij ⁊ toti° man°. C. V

S adiutorii cum frangiꝶ ẜm pli/
mũ declinat ad exte
riora. ut dicit Aui. Circa quã fracturã est intelli
gẽdũ ꝑter vniuersalia: ꝙ lȝ Albuca. ponat duos modos
reductionis ⁊ equationis. quorũ ꝑmus mihi est diffici/
lis. Secũdus facilis: q: concors est cũ oibus: nisi in hoc
ꝙ loco astellarũ ꝑcipit ut brachiũ ligeꝶ cũ adiutorio tali
ter ꝙ uola manus iungaꝶ cũ humero. Nihilominus me
lius est: ut post reductionẽ factã suauiter indolorose tra/
hẽdo adiutoriũ cũ brachio ⁊ cubito per vnũ ministrum:
altero firmiter tenẽte ptẽ superiorẽ ⁊ humeruȝ: fractura
cũ manib° equeꝶ ⁊ ligeꝶ ⁊ qnque aut sex astellis astelleꝶ.
Et ad collũ cũ gausape sustenteꝶ: ita ꝙ brachiũ plane su
pra uentrẽ iaceat: ⁊ cũ ꝑssuris ⁊ pãnis ita appodieꝶ ꝙ nõ
torqueaꝶ. Remutaꝶ aũt de 4° ad 7^{m}: ⁊ firmaꝶ i. xl^{ma}.

¶ De brachio ⁊ focilibus eius.

Accidit quãdoq; in brachio ut frãgan
tur focilia duo simul
qñq; ṽo alterũ solũ. Et fractura focilis inferioris maio/
ris est uehemẽtior ⁊ turpior q̃ȝ superioris minoris. ut di
cit Auic. ⁊ albu. illud idem. Circa quã fracturã cõcordãt
oẽs ꝙ siue vnũ os sit fractũ siue ambo extẽdaꝶ per duos
ministros vn° trahat uersus cubitũ alter uersus manũ: ⁊
medic° cũ suis manib° suauiter equet ⁊ restauret ⁊ liget:
⁊ alia fiant que dicta sunt in capl'o vniuersali. ¶ Brachi
um qñ alterũ os frangiꝶ cuȝ minori sufficit astellatione.
qñ aũt ambo frangunꝶ qnque aut sex astelle requirũꝶ. si/
tuaꝶ iuxta uentrẽ: suspẽdiꝶ ad collũ. firmatur in. 38.

¶ De raseta ⁊ digitis manus.

Ossibus rasete parꝝ accidit fractura: quo
niaȝ ipsa sunt dura ualde
sed separatio quare cõsulit Albuca. ꝙ extendatur man°
supra tabulã ⁊ comprimẽdo ⁊ plasmãdo reducanꝶ ⁊ em
plastrenꝶ ⁊ ligẽtur ⁊ astellẽtur cõueniẽter ⁊ uola ⁊ man°
cum stupis: aut pannis impleatur ⁊ digiti vnus cuȝ alio
ligentur. remuteꝶ de 4° in 4^{m}. firmatur in. 20. diebus.

¶ De fractura costarũ ⁊ partiũ eius. Cap. VI.

Ntelligendũ est ꝙ fractura furcu
le ⁊ costarũ ⁊ ossiuȝ
thoracis in multis cõueniũt differẽtijs ⁊ causis
signis ⁊ iudicijs: ⁊ in modo curãdi. Nã sicut dictũ est de
furcula aliquãdo frangũtur ad interiora: aliquando ad
exteriora: aliquãdo ṽo coste plicantur: ⁊ nõ franguntur.
¶ Signa aũt sunt coia ⁊ ulcera: ꝙ qñ frãguntur: aut plicã/
tur ad interiora accidũt accidẽtia pleuresis de nocumẽto
anhelit°: ⁊ sputo sanguis ⁊ tussis: q̃re est multuȝ ꝑiculosa.
¶ Circa curã ipsi° est aduertẽdũ ꝙ lȝ Hali. ⁊ Auic. Albu/
ca. ⁊ multi alij diuersimode: ⁊ sine distinctione tractẽt de
fractura costarũ: q: Albu. Auic. ⁊ Haliab. cũ lana ⁊ oleo
puluillis ⁊ ligamẽtis. Rogerius equat ⁊ reducit cũ ma/
nib° suis linitis aliquo visco in balneo aut iuxta ignem
firmãdo cũ aplicon. in alio cũ applicatiõe. Jameri° idẽ:
nisi ꝙ in q̃tuor ꝑmis dieb° emplat cũ melle ⁊ cimio bac
cis lauri pulegio ⁊ costo. Quẽ modũ ẽt ut affirmat The
odoric° sequebaꝶ Hugo magister suus. Brun° aũt cuȝ
distinctione illã que ab extra equat cũ manib°: ⁊ empla
strat ⁊ astellat ut cõuenit. Ad illã que ad intra declinat.
fomẽtat cũ oleo ⁊ lana in pua. In magna aperit ⁊ trahit

Guilelm⁹ de saliceto cum manib⁹ equat:⁊ cū albumine ouorū:⁊ farina:⁊ alijs glutinatiuis emplastrat. Lāfranc⁹ ꝓcedit ut rogeri⁹:nisi ꝙ ꝑcipit ut patiēs tussiendo iuuet extrahere costā ad extra. ¶ Ego aūt de tali fractura sup posito regimine usi de flōmia ⁊ uētre ⁊ dieta ⁊ potione carminātē mām cōgelatā ut est brodiū cicer̄ distinguo: ut Brunus ꝙ ipsa aut declinat ad extra : ⁊ tūc cōprimē do cū manib⁹ equo:⁊ cū empl̄o de albuminib⁹ ouorū:⁊ farina ⁊ alijs glutiatiuis ⁊ bonis stupatis:⁊ astella solea: ⁊ longa binda locū firmo:⁊ in fine cū dyaltea ⁊ oxicrato dulcorato. Aut ad intra declinat:⁊ tunc ut Rogerius Ja meri⁹ Lāfranc⁹ in balneo uel iuxta ignē manib⁹ linitis cū terbētina:aut aliquo visco:⁊ applicatis sup ptē depres sam trahēdo cū adiutorio tussis ⁊ retētione anhelitus pa tiētis eā cū oi ingenio eleuo:⁊ si necessariū est uentosam appono:aut aperio ut dicit Auic. Et sup partē in ꝑmis tri bus aut q̄tuor diebus ad sedandū dolorē ⁊ ꝓhibendum apostemationē oleum rosatum:⁊ albumina ouorū cum stupis applico ⁊ leui ligatura solū ad retinēdum medica mina ligo. Post v̄o cum emplastro de farina fabarum ⁊ melle ipsum rego. In fine cum dyaltea ⁊ oxicrato dulco ro. Remutatur de quinque. firmatur in. 20.

¶ De fractura ossis anche ⁊ coxe. Cap. VII.

o **Sanche raro** frangitur. Sed q̄nq₃ finditur ⁊ cōminuunt̄ extremitates:⁊ q̄nq₃ ipellit̄ ad uē trē:⁊ accidit ꝓpter hoc dolor ⁊ stupor in coxa. ⁊ ex hoc se quit̄ diminutio in coxis:⁊ est res satis difficilis ad redu cēdū. Et in reducēdo op₃ extēdē coxas ⁊ pellere anchas ⁊ sicut erit possibile reducere:⁊ postea empl̄are ⁊ ligare.

¶ De coxa.

Cum coxa frangit̄ nec̄ia est extēsio fortis ut di cit Aui. Propter quā fracturā ⁊ oi um aliorū mēbrorū est itelligēdū ꝙ de causis:⁊ ēt de re gimine in genere est recurrendū ad ꝭmones vniuersa les sup̄⁹ dictos:nisi quātū est de fractura coxe paruū de nudat̄ a claudicatione. ut dicit Aui. In speciali tn̄ est sci endū ꝙ fere oēs cōcordant ꝙ eodē modo est ꝓcedēdū in regimine ipsius:ut in adiutorij fractura ꝓpter qd̄ op₃ ut fortius extēdat̄. Et ideo ꝑcipiūt eā extēdere per duos ministros cū ligamētis ligatis sup ⁊ subtus fracturā:etiā ꝑcipiūt ut liget̄ forti⁹ ⁊ astellet̄ cū. 6. uel. 7. astellis:quar̄ exteriores uolebat Guilelm⁹ esse longiores ⁊ fortiores l₃ ꝭm Albu. sufficeret cū trib⁹ : q2 crus loco astellarū ꝑci piebat̄ ligari cū coxa ut calcaneus ꝑueniret ad nates:qd̄ mihi nō placet. ¶ In modo tn̄ situādi sunt diuersi. Nam aliqui ut Rogeri⁹ Albu. ⁊ Guilelmus situāt eā in lecto plano ⁊ appodiāt ipsam hicinde cū pānis ⁊ stupis:qd̄ nō laudo. Alij ut magister Petrus cū sustētamētis factis de paleis longis ꝭm longitudinē pedis inuolutis cū lintea mine ⁊ sutura desup ligant cū trib⁹ aut q̄tuor vittis. Alij v̄o ut Aui. ⁊ Brun⁹:⁊ sentiebat Rogeri⁹ cū duab⁹ astel lis longis usq₃ ad pedes ligatis etiā cū vittis. Nonnulli ut Lāfrancus ⁊ multi moderni in capsula seu canabulo usq₃ ad pedes ponūt. Quicqd aūt diuersificēt oēs inten dūt coxā fractā equatā taliter situari:ut sine molestia qe scat ⁊ nō moueat̄:neq₃ declinet ad aliquā partē. Et ideo incātāt operantē. Rogeri⁹ ut ꝭm lōgitudinē sane teneat̄ īfirma. Et ad maiorem cautelā Rogeri⁹ situabat in lecto stricto pforato:ut sine eleuare de situ posset assellare:⁊ li gabat coxā ⁊ tybiā in trib⁹ aut q̄tuor locis cū spōda lecti: ⁊ pedē ad columnā ut nō posset eā patiēs ad se trahē. ut Theodoric⁹. Ego aūt eam ligatā cū astellis longis usq₃ ad pedes firmo. aliquotiens cum illis appodiamētis de palleis:aliquotiens cū capsa:⁊ ad pedē ligo pondus plū bi transeundo chordā sup paruam polegeam:ita ꝙ tene bit tybiam in sua longitudine. Et si est aliquis defectus in equatione trahendo paulatine rectificabit. Remutat̄ de. ix. ⁊ ultra. firmatur in. 50. diebus.

¶ De fractura genu ⁊ tybiarū totiusq₃ pedis. Cap. VIII

r **Otula** genu raro frāgit̄. Sed plurimū cōuertit̄. Et op₃ in restauratiōe eius. ut dicit Haliab. fragmēta cū digitis adu nare ⁊ ꝭm suam figuram adequare ⁊ empl̄are:⁊ ponere astellā rotundā de sola:deinde ligare ut cōuenit.

¶ De tybia.

Tybia quādoq₃ frangit̄ ꝭm duo focilia: q̄nq₃ ꝭm alterum:q̄nq₃ in maiori:⁊ tūc declinat ad posteriora:quādoq₃ miori ⁊ decl̄iat ad anteriora ⁊ iteriora. ¶ Et fractura focilis ma ioris est deterior minore:quia maior sustinere potest ty biam. quādo aūt frangunt̄ ambo est deterius. ¶ Fractu ra tybie vult Albu. ⁊ Haliab. ꝙ ita regat̄ : sicut fractura brachij:nisi ꝙ ꝑcipit ꝙ situet̄ inter duas tabulas ꝭm lō gitudinem totius tybie:aut in cunabulo qd̄ idem facio:⁊ quādo est necesse ingenia de coxa sibi approprio.

¶ De calcaneo.

Calcaneus non frangit̄:q2 os durū est ⁊ protectū a ligamētis

¶ De rasetta pedis.

Rasetta pedis etiā raro frangit̄:⁊ quando frāgit̄ difficilis est curatio nis:ut dicit Auic. ⁊ sepe adducit accidētia mala : de qua dicit Albuc. ꝙ restaurat̄ ponēdo pedē sup̄ terrā ⁊ calcā do cū pede tuo empl̄et̄ ⁊ liget̄ cū astella lata ꝭ₃ uentrē ⁊ solā pedis ⁊ cōpleant̄ ꝯcauitates ut de manu fuit dictū.

¶ De articulis digitorū.

Digitorum pedis fractura equat̄ sicut ⁊ digi torum manus. ut Haliab. dicit.

Doctria. II. De restauratione dislocationū. Cuius sunt octo capitula.

¶ De dislocatione in vniuersali. Cap. I.

d **Islocatio** ut dicit Aui. est egres sio ossis ex loco suo nāli in quo est cōiunctū. ¶ Circa quā est intelligēdū ꝭm intētionē eiusdē in libro ꝑ⁹ ꝙ cōiunctio ossiū ad inuicē est q̄druplex: vna est serratiua : ut in cōmissuris cranei. alia ifixiua ut in fixione dentiū. Alia est appodiatiua ut in tabula pectoris. 4ᵃ est ligatura : ut pixidis ⁊ uertebri. ¶ Circa quā cōiūctionē ꝓprie accidit dislocatio. ¶ Cir ca v̄o alias nō Sed motio siue aptio que non ꝓprie:sed large dicit̄ dislocatio:ut dicit Lāfrancus. ¶ Dislocatio aūt quedā est cōpleta in qua totaliter exit os a sua cōiun ctura que dicit̄ uera dislocatio. Quedā est incōpleta in qua nō exit total̄r:que dicit̄ ab Aui. declinatio ⁊ contor sio. quedā nō exit a iunctura : sed elongat̄ ligamētū que dicit̄ gaben:⁊ elongatio ligamēti:ita uocat̄ in 4° cān. in duob⁹ locis. ¶ Modi dislocationū sūt ēt q̄tuor: anteri⁹: posteri⁹:iteri⁹:⁊ exteri⁹. Et cū h̄ quedā est simplex:que dā cōposita cū fractura vulnere dolore ⁊ apate:quedam cū duritie. Ab istis eni differētijs sumit̄ idicatio curatia.

Cause dislocationū quedā sunt extrinsece ut casus ⁊ percussio ac inepta extēsio:quedā intrinse ce ut humor mucillaginosus continens iuncturas.

¶ Signa ⁊ iudicia.

Signorum enim quedā sumunt̄ a subaliter inherētib⁹:ut a cōpositione pec cātis:que hēt eminētiā ⁊ cōcauitatē ab alia ꝑter solitum: quedā ab accidētaliter inherētib⁹ ut a dolore ⁊ ab opati onis ⁊ mor⁹ difficultate:que qdē signa per cōparationem ad suā sanā cōparē iuncturā trahunt̄. ut dicit Aui. ¶ Iu dicat̄ per Hyp. ⁊ Gal. in 6° affor̄. ꝙ quicunq₃ a disloca tione molestant̄ ⁊ restaurant̄ ⁊ rursus resilit his mucilla gines sunt in iunctura:tabescit crus ⁊ claudicāt nisi urā tur. Et l₃ ista nō sunt recte uerba hyp. ita tn̄ expōit Gal. modū urendi dat albuc. cū istrumēto circulari. ¶ Judi catur per Auic. ꝙ dislocationes cōposite cū vulneribus

dolore aut apate sunt difficiles z periculose. Ita q aliqti ens cogūt remanere particulā icurvatā sine reductione ut dicebat Gal. in 4° terrapentice.

¶ Preterea dislocatio antiqua z indurata est difficilis z quasi impossibilis ad curādū. Et ideo quanto citius erit possibile festinet ad restaurādū. ¶ Amplius dislocationes diuersificant ſm iuncturas in quib° fiūt: quia quedā est facilis dislocationis z facilis reductiōis: ut in iunctura poplitis propter leuitatē ligamēti: quedā difficilis ut in iunctura cubiti pedū z digitorū: quedā mediocris ut humeri anche zc. ¶ Amplius dislocatio in qua franguntur margines concauitatis ossiū sunt pessime.

¶ Ad ultimū iudicatur reductio: quando auditu est strepitus ossis intrantis z videtur figura naturalis comparata suo pari ut dicit Jamerius.

Curatio gñalis dislocationū pmissis aliqbus documētis dictis in doctrina fracturarū cōmunib° oium restaurationū fracture: z dislocationis habet qtuor intētiones. pma est iūcture reductio. 2ª est iuncture reducte firmatio z cōseruatio. 3ª est ab apostemate z dolore defensio. Sed 4ª est accidētiū correctio.

¶ Prima cōplet cuz extēsione iūcture z ipulsiōe eminētie z ocauitatis repletiōe sua z idolorosa ſʒ q erit possibile.

¶ 2ª cōplet q iuncta iūctura cū oleo ros. z applicato pāno gracili applicētur stupate: aut pāni mltipliciter plicati in albuminib° ouoruz infusi: z si est nece astella de corio supapponat z liget cū bindis in oxicrato ifusis latis z lōgis iuxta particule quātitatē ut specificabit infra z situet mēbrū qetius z idolorosi° quo erit possibile de 4° ad 7^m remutādo. In scdis remutationib° embrocādo si est necesse cū aqua calia in pma si fuerit recens nequaqꝫ: q: adderet in apate sicut de pānis calis dicit Aui. Et emplando cū farina uolatili z puluere rubeo cū albumib° ouorū icorporatis: z stricti° ligando tūc ut dicit Rasis.

¶ 3ª intētio cōplet cū flōmia z purgatione si est nece: z bona dieta a pncipio subtili. ¶ Et sedato dolore z apate ingrosset put est dictū supius in fractura: z in fine cōfortet cū embroca aque decoctiōis ros. absinthij in osse arboris quercine ponēdo spadagrapum: aut oxicroceū reducēdo mēbrū suauiter ad pstinas suas actiones.

¶ Sed qrta intētio cōplet ſʒ accidētia. Si est dolor z apostema q prius sedet qꝫ reducat q: ppter tractionē timendum eēt de spasmo z accidētib° malis: z hoc cum lana infusa in aqua calida z oleo. Et postea reducat ut dicit Albu. Si fuerit cū vulnere pmo reducat dislocatio post curet vulnus: z suat si est necesse: z qñ faciet saniē dimittat sibi foramē ad expurgādū. ¶ Si vo cōponat cū fractura pparet pmo dislocatio: z postea fractura si est possibile. Si vo non est possibile pparet fractura: z qñ por° erit firm° preparet dislocatio. ¶ Et si est dislocatio antiqua: z fuerit ibi durities embrocet cū aqua decoctiōis malue bismalue z inungēdo cū dyaltea z emplastrādo cū dyaquilone magno: aut cū lana succida infusa in mucillaginib°. Et cū corticib° radicis bismalue coctis z pistatis: z cum assungia impinguatis: z loco bene mollificato reducat iunctura z sanet. Et si est sanatio z mot° difficilis aut nullus remanserit curet put in 6° de artetica z passionibus iuncturarū: z in antidotario dicet.

¶ De dislocatione mandibule. Cap. II.

m **Andibula** qñqꝫ mollificat: quādoqꝫ spasmat: qñqꝫ dislocatur: z ei° dislocatio quandoqꝫ est ad anteriora: z tunc os remanet apertum sicut in mollificatione: quandoqꝫ ad posteriora econtrario eius qd accidit apud mollificationē. ut dicit Aui. Et tunc dentes inferiores subintrant superiores. ut dicit Lāfrancus: neqꝫ os potest aperiri: sicut neqꝫ in spasmo.

Signa dislocatiōis ultra signa vniuersaliter data sunt: quia nunqꝫ dentes superiores cū inferioribus pñt adequari. ¶ Judicatur per Aui. z Haliab. q nisi cito reducatur induraf z adducit fe. dolores: z fluxum colericum z accidētia mala donec in decimo iterficiat patiētē.

Reducitur quādo est ad posteriora ut teneat caput eius vnus minister: deinde intromittat restaurator policē suuz in os z alios digitos submādibula uel cuneuz de ligno si non potest ponere digitos: z tūc trahendo fortiter mandibulā impellat sub auribus os in locum suuz. Si vo fuerit ad anteriora ſm Guilelmū z Lāfrancū ponāt bindam satis fortē sub mētone que totū ipsum mentonē comprehēdat: z tunc vn° minister quādo tu posueris cuneū infra os magis retro qd potueris trahet fortiter capita binde per partē posteriorē tenendo genua sup patientis humeros patiente iacente supino: ut docet Jamerius. Et sic restaurabit deo dante. ¶ Post vo restaurationem ponant emplastra z petie cōsuete z ligetur ligatura cōueniēte dicta in fractura: z remutet de 4° in 4^m. infra. 13. diez cōsueuit firmari. Jaceat in puluinari firmo: utatur sorbilibus ut nō oporteat eum masticare. Si autez diu steterit dislocata: z fuerit dura balneet z mollificetur cū aqua calida: z oleo z alijs conuenientib° ut dictū est reducatur. ¶ Et si accidentia mala supueniāt occurre eis ſm q erunt de dolore radēdo caput z inungendo ipsum z retro aures: z per colluz: subassellas cum oleo ros. calido z cura eum.

¶ De dislocatione colli z spōdiliū dorsi. Cap. III.

s **Pondilia** colli ut dorsi z quandoqꝫ dislocantur cōplete: quādoqꝫ incomplete. Et eoruz dislocatio: quādoqꝫ est ad intra: quandoqꝫ ab extra: quandoqꝫ vo ad latera. Et quādoqꝫ fit in spondilibus superioribus: z facit squinantiam strumosam in 4° interiorum. quandoqꝫ in inferioribus: quandoqꝫ in medijs z facit gibbositatē.

Signa dislocationū sunt ad oculū māifesta z ad tactū. ¶ Judicat q ois dislocatio spōdiliū est piculosa z suspecta ad reducendū pp nuchā z neruos maxime que ad iteriora fit: q: nō pōt ꝯuenienter pertractari. ¶ Judicat ēt q dislocatio spondiliuz supioꝝ nocet trāglutioni: medioꝝ respirationi: iferioꝝ vo egestioni z urinationi.

Modus rectificādi fuit apud Albu. Hali. z Auic. satis longus in summa tñ in dislocatione spondiliuz colli trahat caput caute cū manib° aut cū binda. ut dicit Jamerius cuneo imposito iter dētes per mentonē: aut per pilos: aut per aures ad supius: humeri cū pedib° impellant iferius z eminētia cōprimat in alijs corpus extendatur. Et cū omni igenio ab utraqꝫ pte trahat uel cū fascijs cū colūna z cauillis uel poleilhis uel curuo z consimilibus ingenijs z eminētia cum manibus aut pedib°: aut cum tabula supposita cōprimat. ¶ Modus firmandi z confortandi z remoliendi ut in alijs exerceatur: nisi q astelletur z iaceat desuper ut comprimatur z remutetur de 5° in 5^m diem: quia in. 20. firmatur diebus.

¶ De gibbositate humerali dicetur dū de proprijs passionibus dorsi inferius tractabitur.

¶ De dislocatiōe humeri z ptiū homoplatis. Cap. IIII.

l **Icet Auic.** non ponit nisi duos modos dislocatiōis humeri videlicet ad ptē iferiorē domesticā vsus titilli cū: q: fit utplimū. Et ad ptē exteriorē siluestrē ut parum. Nihilomin° ponit Albu. z quasi oēs q aliqñ. Sed raro dislocatur ad pectoris partē: ad superiorē aūt partem nequaqꝫ: ppter additamenta que sunt hic.

Significatur dislocatio istius iuncture ſʒ oēs per signa coia: que sunt eminētia z pfunditas seu concauitas isolita z mot° difficilis: aliqñ z ipossibilis: que cū suo cōpari pñt cōprobari.

Et per ꝓpria ut ꝓfunditas seu cõcauitas ⁊ bassitudo magna in humero ⁊ rotũditas eminẽs ad modũ oui in sub assella ⁊ manꝰ ad caput nõ põt eleuari. In iferiori dislocat ⁊ eminẽtia añrio: ⁊ ɔcauitas retro. Et manꝰ distẽsa remanet retro in anteriori. Et eminẽtia posteriꝰ: manꝰ nõ potest a latere separi in posteriori. ¶ Judicat ꝙ aduertẽdũ est bñ ad istã dislocationẽ: q: sepe ꝓpter iflationem ⁊ apationẽ aut cõtorsionẽ decipit hõ: ut Rasis recitat ⁊ audiui de facto in filia regis francie. ¶ Curatio.

Ista dislocatio ꝓcipue que ẽ ad iferiꝰ reducit per qnque modos.

¶ Primus cõpetit in leuibꝰ: ⁊ est ꝙ extẽdatur brachiuz ⁊ imponatur pugnus aut digitus aut sumitas humeri tui sub assella: deinde trahendo inclinetur ⁊ trahatur brachium ad inferiora ⁊ reducetur.

¶ 2ᵒ modus est in fortibꝰ: ꝙ ponat Glomerꝰ firmus sub assella: ⁊ trahat supius fortiter cũ mãdili: aut impingatur cũ pede fortiter ad iferius brachiũ trahẽdo ⁊ reducet.

¶ 3ᵒ modus est ꝙ posito glomero transuersetur barra sub assella ⁊ eleuetur per duos ministros ⁊ trahatur fortiter brachium ad inferiora ⁊ reducetur.

¶ 4ᵒ modus est ꝙ posito ⁊ eleuato patiente supra vnaz sellam patiẽs ponat sub assella in vno gradu scale glomero immisso: ⁊ tenẽdo ⁊ trahendo fortiter brachiuz per ministrum remoueat sella de sub pedibus eius ⁊ reducet.

¶ 5ᵐ de manubrio nõ itelligo. uerũ Haliab. Albuca. Aui. Brunꝰ Theodoricꝰ oẽs istos modos ponũt. Rogerius tñ qui mihi satis placuit in hoc casu nõ ponit illuz de pugno ⁊ de pede cũ pila ⁊ illũ de barra loco scale: addit tñ i illo sellã sub pedibꝰ. Jameriꝰ solũ ponit illũ de pila ⁊ pede. Modũ cũ pila ⁊ mãtili posuerũt Guilelmus ⁊ Lãfrãcus. Jlle aũt dislocationes cũ extẽsione ⁊ manuũ cõpressione: aut cũ mãtili: ut ponit Lãfrancꝰ reducũtur. ¶ Et si nõ poterit reduci q: diu stetit ⁊ indurata est fomẽtetur mollificet cũ remollitiuis diu: ⁊ postea reducat. ¶ Reductione facta suppositis vniuersalibꝰ superiꝰ dictis placet mihi: ut Rogerio: ꝙ in pmis tribꝰ diebꝰ: ꝓpter dolorem pparet cũ pãno subtili ⁊ stupatis infusis in albumine oui ⁊ post cũ emplo de farina ⁊ puluere rubeo. Et liget ponẽdo pilã de stupis: aut pãno sub assella: ⁊ ligetur bñ ⁊ firmiter cũ binda latitudinis qnque digitoꝝ ⁊ lõgitudis duaꝝ brachiatarũ a duobꝰ capitibꝰ iuoluta per mediũ icipiẽdo sup pilã sub assella: deinde ambo capita uoluendo ⁊ cruciãdo sup humerũ ducant ad aliã subassellã ⁊ reducant iterũ sup humerũ cruciãdo ⁊ reducẽdo super pilã. Et iteruz ⁊ totiẽs uoluẽdo quousqꝫ bñ firmet ⁊ suat. ⁊ ubi idigebit maiori firmitudĩe resuat: ⁊ sustineat cũ mantili ad collũ: remutet de .ix. in .ix. diebꝰ: aut qñ inflatio que ꝓuenit ex restrictorio fuerit depressa. firmatur in .20. diebꝰ. ⁊ post locus dulcoret cũ dyaltea: aut cũ aliq̃ sparadrapo aut emplo. ¶ Partes humeri parũ dislocãtur: sed separant potissime furcula pectoris: q: in humeris nõ sunt alia ossa qꝫ spatula recipiẽs cũ duobꝰ rostris ⁊ furcula claudẽte ⁊ adiutorio itrãte ut dictũ fuit i anothomia. ¶ Sepatio aũt furcule cũ ɔstrictiuis dictis curat.

¶ De dislocatione cubiti. Cap. V.

Cubiti dislocatio ꝫ Aui. qñqꝫ est parua: quãdoqꝫ ṽo magna. Et ꝫ Albuc. ⁊ oẽs alios quedã est ad partẽ anteriorẽ: quedã ṽo ad posteriorem Rogerius tñ non curauit: nisi de illa que sit ad partez anteriorem: quia illa, utplurimum accidit.

Signa uero talis dislocationis ultra coia de eminẽtia ⁊ ɔcauitate sũt arcuatio lateralis ⁊ difficultas in motu ⁊ applicatio ipossibilis ad humeꝝ. ¶ Judicat ꝙ cubitꝰ difficulter dislocat ⁊ difficulter reducit ꝓpter isiltrationẽ ligamẽtorũ ⁊ ossiuz uarietatẽ. ¶ Amplius raro dislocatur focile superius: quia non habet diuersitatẽ magnam: inferius aũt utplurimuz ꝓpter additionẽ recepti non transuersantem.

De regimine ⁊ cura.

Intelligendum est ꝙ ultra duos modos quos ponit Aui. in anteriori dislocatiõe ꝑcutere humerũ cũ uola manꝰ: ⁊ cũ altera ipellere eminẽtiã ad locũ debitũ. In posteriori trahẽ fortiter brachiũ ⁊ ꝑcutẽ posteriꝰ cubitũ iunctis manibus cuz oleo uehemẽter abstergẽdo donec igrediat. Ponit Rogerius modũ de talone ⁊ scaffa. Et Lãfrancꝰ eũ approbat ad anteriorẽ: posteriorẽ ṽo ipe curat cũ extẽsiõe ⁊ suspẽsione: aut deportatiõe ponderis alicuius. Ego aũt reduco anteriorẽ cũ genu: posteriorez ut Aui. ponit. Et eodẽ mõ faciebat Romanꝰ ⁊ Boemꝰ resturatores fortunati. Modus aũt cũ scaffa: ⁊ cũ calcaneo: ⁊ cũ genu appropriant ad ãteriorẽ dislocationẽ. Et itẽdũt qñ brachiũ trahit impellere rotũdũ adiutorij ad cõcauitatẽ focilis a quo exiuit ⁊ subito plicare brachiũ ṽsus humeruz: ⁊ fiũt ita. scaffa seu binda longa ligata sup eminẽtiã: ⁊ dũ extẽdit brachiũ ipsa cũ pede ligata ad moduz strẽbe aut per aliquẽ ministrũ ad posterius tracta subito per magistrũ ad humerũ brachiũ plicat. ¶ Modus cũ pede. brachiũ per planũ extendit: ⁊ dum trahit eminentia cũ calcaneo premitur: ⁊ brachium ad humerum plicatur.

¶ Modus cũ genu. brachiũ extẽdit: ⁊ dum trahit eminẽtia cũ genu impellit: ⁊ brachiũ ad humerũ plicat.

¶ In his oibꝰ cõfert brachiũ duplicare ⁊ extẽdere ⁊ aliqd ponderosum subleuare ⁊ subleuatuz deportare. ut dicit Jamerius. ¶ De firmãdo ꝓcedat ut in adiutorio: nisi ꝙ brachiũ suspẽsuz ad collũ paulatine cõstrigat quousqꝫ manꝰ adheret humero. Et de 4ᵒ in 4ᵐ remutet in iũcturã qualibet vice eleuãdo ⁊ depmẽdo in .15. diebꝰ firmat.

¶ De dislocatione rasette manꝰ ⁊ digitorũ. Cap. VI.

Ista ossa rasette ⁊ digitoruz facilr reducunt: duntaxat ꝙ fiat recẽter: pñt autẽ dislocari ad quancũqꝫ ptẽ: ꝓcipue tñ ad anteriorẽ ⁊ posteriorem. ¶ Significatur enim per cõmunia signa.

De regimĩe ipsorũ est itelligẽdũ ꝙ tota itẽtio stat in bñ extẽdẽdo ⁊ plicando ⁊ erigẽdo hincide iũcturã ⁊ cõprimẽdo eminẽtiã. Et si per hoc nõ possunt rectificari docet Albu. comprimere eminentiã cuz manu supra tabulam. ¶ In firmando nõ est aliud faciendũ qꝫ in alijs: nisi ꝙ astellent cum ligno: aut solea: ⁊ remutetur de 4ᵒ in 4ᵐ firmat ꝫm Jamerium in 22. diebus: ⁊ postea ut dictũ est dulcoretur.

¶ De dislocatiõe scie: aut coxe. Cap. VII.

Intelligendum est circa modos dislocatiõis coxe ꝙ auctores sunt multũ uarij sup ipsos. Naz Albu. nõ ponit nisi tres modos scilicet ad iteriora ad exteriora: ⁊ ad posteriora. Brunꝰ Theodoricꝰ ⁊ Lãfrancꝰ sequẽtes Auic. ponũt q̃tuor Et cõparando dicunt ꝙ ut plurimũ accidit ad exteriora ut raro ad iteriora. Guilelmus de saliceto est eis oppositus in cõparatione. q: dicit ꝙ utplurimũ dislocat ad posteriora nunqꝫ tñ ad exteriora ꝓpter os ⁊ ligamẽtũ anche. Uerũ q: oẽs modi curãdi quasi cõcurrũt in duobus modis rectificãdi. s. ad interius ⁊ posterius. Jdeo non est multũ curandũ.

Circa signa est intelligẽduz ꝙ ultra signa cõmunia inter oẽs Aui. meliꝰ specificauit propria signa. Ex quibus uerbis vna cum hoc quod dixit in 2ᵒ. §. illius capituli habetur ꝙ in dislocatione ad iterius ⁊ anterius tybia infirma est longior alia ⁊ calcat de toto pede ⁊ non põt iungi cum alia: neqꝫ plicari: quia caput coxe intrauit in inguine ⁊ inflauit eam: ⁊ in ea apparet cõcauitas in parte exteriori. In dislocatione ad exterius ⁊ posterius econuerso: tybia est breuior: ⁊ nõ calcat de calcaneo: neqꝫ de alia põt separari: ⁊ est cõcauitas in inguine ⁊ eminẽtia extra.

Circa modum reducēdū itelligēdum ꝙ lȝ auctores ponāt multos ⁊ diuersos modos reducēdi hos modos dislocatiōis. Nihilominꝰ oēs ad vnū cōmunē modū: ⁊ duos ꝓprios reducunt. vñ cois modus ſm Albuca. ad oēs modos est multū utilis qñ ignorat ꝓprius modus dislocationis. Et est ꝙ teneat patiēs per humeros fortiter aut liget per humeros per radicē coxe cū fascia ad columnā cū corio ⁊ trahatur etiā cū manibꝰ per inguinem ⁊ ab alia pte per partes genu trahit fortiter coxa ⁊ vice vna taliter fit extensio ꝙ quasi eleuetur patiens a terra: ⁊ tunc tātū coxa ad eandē partem moueatur quousqȝ fit reducta.

¶ Primꝰ modus ꝓpriꝰ ad dislocationē ad iteriꝰ ⁊ anteriꝰ est ꝙ ut dictū est patiēs trahat: ⁊ dū eminētia apud iguinē cū calcaneo impellat coxa per genu ad interiꝰ ducat.

¶ 2ꝰ modus ꝓprius ad dislocationē ad exteriꝰ ⁊ posteriꝰ est ꝙ eodē modo patiēs trahat: ⁊ dū eminētia extra cum genu ipellat coxa: per genu ad exteriꝰ trahat. ¶ Perfectio reductiōis per longitudinē cōparis sane manifestatur. Ut dicit Rogeriꝰ ⁊ Jameriꝰ imitator ipsius.

¶ Ingeniū ad extēdēdū iuncturā sic alias feci extendebat mēsa lōgior patiēte ⁊ i quolibet capite firmabat colūna. Postea cū mātili transeūte per inguina subtus dorsum: ⁊ supra uentrē ligabat ad colūnā: ⁊ cuȝ alio mātili ligata coxa supra genu uoluēdo totā tybiā usqȝ ad calcaneū ad aliā ligabat columnā: ⁊ cuȝ cauillis positis inter mantile ⁊ columnā torquēdo trahebat ad quālibet partē. ¶ Circa modū firmandi nō est aliud faciēdū ꝗȝ in alijs: nisi ꝙ ligat infirmus incipiēdo supra eminētiā ad partē oppositam trāseūdo ante ⁊ retro per renes ad partē sanaȝ. Et in interiori ponit petia de pāno: aut stupa supra inguinē ⁊ ligat cum tybia sana. Et quādo est antiqua cuȝ strema pedem suspenditur ad humerum. ut dicit Auicēna.

¶ Et in exteriori ponitur astella longa usqȝ ad calcaneuȝ. Et quādo est antiqua ligatur pondus trium aut quatuor librarū in coxa cōprehēdendo tybiā ⁊ pēdeat cū polhia. mutatur de quinto in quintū. firmatur in. xxx.

¶ De dislocatione genu ⁊ rotule pedis ⁊ partium eius. Cap. VIII.

g **Genu est** uelocis dislocationis. fortasse eni dislocatur absqȝ causa preter deambulationē uelocem: aut lubricat paruȝ sicut canalis. Multotiēs dislocatur absqȝ causa pter saltum. Et genu quidē dislocat ad omnē partē nisi ad anteriorē ꝓpter rotulā ⁊ adiutorium eius.

Curatio Sedeat infirmus sup sedeȝ ꝓpinquam terre ⁊ eleuent pedes eius parūper: deinde extēdat vir fortis manū suam desup: ⁊ de subtus extensione forti: ⁊ reducat restaurator iuncturā ad dispositionē suam ſm iudiciuȝ dislocationis ulis: ⁊ liget eam.

¶ De rotula.

Quando accidit rotule dislocatio opȝ ut ponat pes plane in terrā ⁊ reducat rotula: deide ipleat curatura geniculi pānis ꝓhibētibꝰ duplicationē ⁊ ponant sup eū astelle resistētes ei in pte ad quaȝ declinat. Cuȝ ergo stringit: ⁊ adheret nō duplicet genu cū festinatione. Sed paulatim donec alleuiet bñ. Dicit Aui. ꝙ duplicet paulatim: q: dicit Lāfrancꝰ ⁊ Jamerius ꝙ nō est ingeniū faciēdi stare firmā rotulā post reductionē ꝗȝ duplare crus cū coxa ⁊ ideo ligata teneat per horā.

¶ De pede ⁊ digitis eius.

Circa dislocationē pedis est sciēdū ꝙ pes facilr dislocat ⁊ facilr reducit. Sed difficulter firmat ꝓpter multitudinē ossiuȝ cōponētiū iuncturā ⁊ pōt dislocari ad quācūqȝ partē pcipue ad exteriorē ⁊ iteriorē. ¶ Cuius signa sunt eminētia ⁊ ꝯcauitas insolita dolor ⁊ ꝑuatio motꝰ. ¶ In reductione eiꝰ nō est aliud: nisi ꝙ patiēte bñ firmato ⁊ tybia extēsa pes trahat ⁊ moueat: ad quācūqȝ ptē fortiter ⁊ eminētia cū manibꝰ cōprimat quousqȝ reducat firmet ⁊ astellet: mutet de qnque in qnque: qescat per. 30. aut 40. dies. ut dicit textꝰ. Sepe eni in reductione partiū pedis errat. Et deꝰ per sui gratiā ab oi errore nos eximat.

Tractatus .VI.

De oibꝰ egritudibꝰ que nō sunt ꝓprie apostemata neqȝ vulnera: neqȝ ulcera: neqȝ ossiū passiōes: pro quibꝰ habet recursus ad cyrurgicū: ⁊ habet duas doctrinas.

¶ Doctrina pma est de predictis egritudinibus que sunt cōmunes toti corpori.

¶ 2ª erit de his que appropriatur vni mēbro.

Doctrina prima habet octo capitula.

¶ De gutta ⁊ dolore: ac duritie iuncturarū. Cap. I.

Artetica siue gutta est dolor iuncturarū ex fluxu humorū in cōiuncturis generatus. Certuȝ eniȝ
a est ſm Gal. in cōmēto illius. 6. affoꝝ. Eunuchi nō podagriçāt. ꝙ defluēte aliquo humore ad iūcturas illa passio fit. Si igit ut sequit in littera nunꝗȝ flueret illic materia nunꝗȝ passio eēt: ⁊ accipit hic speciē pro genere pro artetica podagrā ut supra afforismū pfatuȝ dicebat Albertus bonoñ. Est enim artetica apostema sumēdo apostema large qd in disgregatione fit articulorū ſm Haliab. in. 9ꝰ sermone partis pme libri dispositionis regalis. nō obstante ꝙ multi dicunt. ut ponit Ras. in libello suo de dolore iuncturarū: ꝙ talis passio pōt fieri ex mala complexione siue materia. Est tñ hoc raro. ut dicit Auicen. Et cum hoc talis dolor nō est gutta ꝓprie: sed large ⁊ iproprie: vnde Galie. in. xº. meamir. materia abundans que facit arteticā: sciaticā podagrā reumatiçādo cōprehendēdo ⁊ implendo iuncturam ⁊ ligamēta lata de foris extendit oēs neruosas particulas: quare infert dolorē ⁊ nō spasmuȝ. ut dicebat idem Gal. in cōmento quecunqȝ podagrice.

¶ Gutta aūt ⁊ artetica idem sunt ut dicit Gordonius. Sed dicit gutta a fluxu: artetica ab artu: quarū spēs sunt sciatica in scia ⁊ podagra in pede: ⁊ artetica in alijs iuncturis per Gal. in meamir loco preallegato. Cyragra ꝓprie nō est artetica: sed inflatio manuū de materia flegmatica de qua in de apostematibꝰ dictuȝ est supra. Neqȝ etiā tumescentia genuuȝ que in pueris ex indigestione multotiens aceruat est artetica: ut dicit Gal. in cōmēto. Infans nō podagriçat. de nominibꝰ tñ non est curādū. Et cū hoc tales differentie non multuȝ faciunt ad curaȝ: nisi in sciatica: ꝓpter materie situm. A materia enim ⁊ a sinthomate doloroso sumunt potissime intētiones curatiue. A materia q: quedā est gutta frigida: quedā calida. a dolore quedam est clamosa ⁊ molestissima: ut dicebat magister Paulus: quedā satis tolerabilis ⁊ quieta.

Cause passionū iūcturarū sunt que apatū gñales ut cause reumatis: ⁊ speciales ut pmitiue ancedētes ⁊ ꝯiuncte ut supra de apatibꝰ fuit specificatū. Mēbra eni mādātia quātū ad flegma sunt cerebrū ⁊ stōcus: ꝗtū vo ad colerā ⁊ ad alias supfluitates epar ⁊ uene. Et ꝓpter h dicebat Aui. ꝙ horū quidē humoꝝ plimum est superfluitas digestionis scde ⁊ 3ᵉ. Mēbra aūt recipiētia sunt iūcture. ¶ Et istas causas distinguebat Aui. in tribꝰ. In causis mālibꝰ quas efficiētes uocabat. Et in causis instrumētalibꝰ que sunt latitudines meatuū per quos mā trāsit facillime. Et in causis patiētibꝰ que sunt debilitates iuncturarū per naturā: ut q: de genere guttosoꝝ: aut per accidēs: ut est casus ⁊ percussio ⁊ regiminis malitia.

¶ Primū concipit a uerbis Hyppo. in 6ꝰ affoꝝ. Mulier nō podagriçat nisi mēstrua ei deficiāt: tūc enim retinet mā multa: ⁊ pōt podagricare. ut dicit cōmētū. Ecce cām mālē. Scdȝ accipit pro illo. eunuchi ⁊ pueri nō podagricant: q: nō coeunt: neqȝ dilatāt meatꝰ per vnde mā faciliter trāseat. Ecce causam istrumētalē. Tertiū cōcluditur

in p̄fato cōmēto.dū dicit ꝙ necessariū q̄dē opoꝛtet hēre pedes:ꝛ sup iuncturas imbecilliores:ſi debet quis capi podagra: quēadmodū cerebꝛū: ſi debet quis epilentic⁹ eſſe.℄ Eſt ergo ẜm Gal.in meamir:ubi ſupꝛa aliq̄n qui puenit humoꝛ ſanguine⁹:utplurimū aūt flegmaticus uel mixtus ex flegmatico ꝛ colerico uel cū his ſanguineo:raro tñ fit a melico.ut dicit Aui.Nā ſplenetici ꝛ melici raro fiūt reumatici:ꝛ ecōuerſo Aui.imponit Hyp.Et rarius ex humorib⁹ coꝛruptis: rariſſime ex oib⁹ mixtis ẜm ꝓpoꝛtionē ſuā in coꝛpore.ut dicit Raſ.Et mutatio ſubita paſſionis oſtēdit mās iſtas cū uētoſitate aſſociari ut in quodā regimie papali dicebaꝛ.Et plimū iſte paſſiones ſunt cōpoſite ſine ꝓpoꝛtiōe dicta:raro tñ ſimplices.Naꝫ humoꝛ crudus ſine colera ad iūcturas currere nō poſſet. ut Raſ.in libꝛo innuebat diuiſionū.Cure aūt ſimplicīū ſicut de a p̄atib⁹ dicenꝛ ut per eas cōpoſite habeantur.

℄ Signa ꝛ iudicia.

Signa gutte clamoſe nō opoꝛtet deſcribere.nā ſatis eā deſcribūt infirmi.℄ Signa aūt gutte calide ꝛ frigide lꝫ habeanꝛ per ſigna a p̄atū calidoꝛū ꝛ frigidoꝛū ſuperi⁹ in de a p̄atib⁹ dicta:nihilomin⁹ Gal.in meamir.dat octo modos cognoſcēdi mām ipſaꝝ ex colore: ex tactu:ex applicatis:ex p̄cedenti dieta:ex cōplexione etate regione ꝛ tpe.Auic.aūt addit ad iſtos modos modū doloris diuerſitatē durationis ꝛ cōſuetudinē ꝛ iudiciū urine ꝛ aliarū ſupfluitatum. Cōſidereꝛ igiꝛ ut dicit Goꝛdoni⁹ in p̄mis locus ſi rubet dolet calet ſi delectaꝛ cū fridis ꝛ triſtaꝛ cū calidis.Si p̄ceſſit dieta calida ꝛ ei⁹ cōplexio ꝛ etas ꝛ alia pticularia conueniāt.in calītate ſatis videꝛ ꝓbabile ꝙ gutta ſit calida. Si tñ ſit ecōuerſo ꝙ eſt frigida attamen in his ſepiſſime facit errare:ꝛ ponit difficultatē tā in ſignificando q̄ꝫ in curādo cōpoſitio mãeꝝ ſitus:ꝛ nā applicatoꝝ.ut dicit Raſ. ꝛ Auicen.Ultra iſta ſigna inueniꝛ ẜm p̄dictos viros:ꝙ gutta utplurimū incipit a podagra:ꝛ p̄cipue circa articulū maiorem ꝛ latera pedis.ꝛ ſciatica cōmunicat anche:ꝛ uſq̄ꝫ ad calcaneū extēdiꝛ.℄ Judicaꝛ per hyp.in 6° afforiſmoꝝ.ꝙ quecūq̄ꝫ podagrice egritudines fiūt:he defluentes i.40.dieb⁹ deſiſtūt:ſicut eni ut ibidē dicit Gal.termin⁹ flegmonū pticularū carnoſarū eſt.14.ita ꝛ neruoſarū.40.eo q꞉ nā ſubſtantie carnis eſt rarioꝛ q̄ꝫ ſuba colligātie:mā eni que eſt in carne cito cōgregaꝛ ꝛ cito reſoluiꝛ:que tñ eſt in colligatione ecōtra.ut dicit text⁹.Et inde eſt ꝙ tumoꝛ ꝛ uarices apparere in gutta diciꝛ eſſe bonū:cōtrariū v̄o malū ut dicit vulgus:ꝛ eſt:qm̄ tūc mā dimittit pticulas neruoſas ꝛ cōuertiꝛ ad carnoſas.℄ Egritudines iūcturarū q̄tuoꝛ habēt tpa:ꝛ ſequūꝛ motū ſuarū māerū:ſicut alia a p̄ata:ꝛ terminanꝛ utplurimū per reſolutionē:aut per petrificationē:ꝓpꝛiū aūt earū eſt ut dicit Raſ.in diuiſionib⁹ ꝙ nō faciūt ſaniē:ſicut reliq̄ a p̄ata.

℄ Judicaꝛ etiam per ipſum Hyppo.in 6° affōꝝ.ꝙ uere ꝛ autūno mouētur utplimū in uere ꝓpter abundātiā humorū in hyeme generatā.Autūno ꝓpter eorū malitiā ꝛ latitudinē meatuū in eſtate factā.Aliquotiēs tñ mouenꝛ in hyeme:ꝓpter friditatē cōpꝛimentē.Et in eſtate ꝓpter caliditatē diſſoluētē.ut in 3° affōꝝ notaꝛ.℄ Ampli⁹ dicit Aui.ꝙ dolores iuncturarū ſunt ex ſumma egritudinū que hereditanꝛ:qm̄ ſperma eſt ẜm cōplexionē generantis.℄ Amplius ſicut doloꝛ iūcturaruꝫ q̄n idocte repcutiꝛ eſt timoroſus de reditu mãe ad mēbꝛa p̄ncipalia: ita ip̄a gutta ſecurat patiētē a multis nocumētis.ut in 7° terrapē..Et 4° ſanatiuoꝝ deduciꝛ euidēter.℄ Inter dolores iuncturarum ſciatica eſt peioꝛ ẜm Aui.℄ P.dolores iūcturarū ſepiſſime cōmouēt febꝛes:ꝛ febꝛis ꝛ colica cōmouēt eos:ut dicit Aui.℄ Ampli⁹ dicit Aui.ꝙ oē mēbꝛū in quo eſt doloꝛ iuncture ꝛ diuturnaꝛ macreſcit ꝛ attenuaꝛ ut in gibbo ꝛ vulnerib⁹ iūcturarū manifeſtaꝛ:ꝛ hoc eſt ꝓꝑ v̄tutis debilitatē.℄ Preterea ſcias ꝙ egritudines iuncturarū:poſtq̄ꝫ imp̄ſſe fuerint in mēbꝛo lꝫ act⁹ afflictionis earū remoueri poſſit:aptitudo tñ ſemp remanet.Nā ois imoderata qualitas diu exiſtēs in membꝛo actū ipſi⁹ debilitat:ut dicit Aui.Et hinc eſt ꝙ uelociter fiunt recidiue.℄ Et nō obliuiſcaris dicit Raſ.in diuiſionib⁹:qm̄ doloꝛ iūcturarū:q̄nq̄ꝫ p̄ducit ad aſma paraliſim apopleſiā:ꝛ ad turbationē ſenſus:q̄nq̄ꝫ ad moꝛtē ſubitā.

In curatione gutte ad duo cōmuniter intendunt doctores ꝛ tertium addebaꝛ in illo regimine papali.p̄mū eſt ad p̄ſeruāduꝫ anteq̄ꝫ ueniat.Scōm eſt ad curāduꝫ dum actu infeſtat. ſed tertiū ad reſumēdū cum iam afflictio ceſſauit.

℄ Regimē p̄ſeruatiuū tres habet intentiones.p̄ma eſt ut mā non genereꝛ.Scōa ut generata expellaꝛ.Sed 3ᵃ ut mēbꝛa mādantia ꝛ recipientia rectificenꝛ.Pꝛima cōpleꝛ ẜm ꝙ eſt mā calida uel frigida:ꝛ cū debita adminiſtratione ſex rerū nō naturaliū:ꝛ triū que in generalitate ſui ſunt illis annexe.Et ſunt aer cib⁹ ꝛ potus inanitio repletio:ſomnus ꝛ vigilia:mot⁹ ꝛ quies:ꝛ aie accidētia.Ac ēt obuiatio rerū ab extra balneū ꝛ itieratio ſub diuo.Scōa cōpleꝛ cū debitis flōmijs ꝛ euātionib⁹.Sed 3ᵃ requirit cōfoꝛtātia ꝛ deſiccantia mēbꝛa illa.℄ Regimē aūt curatiuū in afflictiōe q̄tuoꝛ habet intētiones.p̄ma eſt in vita que ſit tenuis.Scōa in mā āncedēte ꝙ euacueꝛ diuertatur ꝛ fluere ꝓhibeaꝛ.Tertia in mā ꝯiūcta ꝙ repcutiatur euaporeꝛ.Sed quarta in accidētib⁹ ꝙ ſedenꝛ.

℄ Regimē v̄o reſumptiuuꝫ tres hēt intētiones.p̄ma eſt in vita ꝙ paulatim reducaꝛ ad regimē ſanoꝝ.Scōa ꝙ ſi aliquid de mā derelictū fuerit cū diureticis ꝛ thiriaca finiatur ꝛ cōſumaꝛ.Sed 3ᵃ ꝙ iuncture cū balneo ꝛ vnctione vulpina ꝛ cōſimilib⁹ linianꝛ ꝛ cōfoꝛtētur.℄ Uerū quia iſta magis ptinēt ad dominos phiſicos: nec in ea cyrurgici uocātur:niſi pꝛo manuali operatione.Et aliquando in afflictiōe in qua uocantur oēs etiā emperici: exquiſitā ptractationē de modo ꝛ qualitate cōplendi pꝛedictas intētiones omittā:ſuperficialiter aliqua tangendo.

℄ Quantū eni ed regimē p̄ſeruatiuū pꝛo p̄ma intentione cōplenda que erat de vita ꝙ mā non genereꝛ p̄cipue frigida aſſumauit magiſter Arnoldus.10.afforiſmorū extrauagātes:qui gr̄a ſue excellētie hic iſerantur.℄ Quorum p̄mus eſt de aere.Pedes podagricoꝝ aer offendit excellenter infridās ꝛ faciēs eſtuare.Scōs de cibo ꝛ potu lactens poꝛcellus ꝛ fluuiales aues nec non uetuſtiſſime galline pꝛoditionaliter feriunt inferiores iuncturas.

℄ Terti⁹:piſces beluales ꝛ anguille iuncturis ſemp aduerſanꝛ.℄ 4⁹.minas infert iuncturis ꝛ capiti qui lac aialiū cū vino ꝛ cibis ſumit.℄ 5⁹.potus qui non ſpectat ad iudiciū uere ſitis iuncturis miniſtrat grauamia leſionis.

℄ 6⁹.ſicut auar⁹ uēter oppꝛimit oēs art⁹ ſic quotidiana largitas fouet eos.℄ 7⁹.ois fatiga deambulatio ꝛ pedū ſuſpēſio ledit iūcturas.℄ 8⁹.in doꝛmiētib⁹ nimis ledit articulos decubit⁹ reſupinus.℄ 9⁹.extremis artub⁹ excitat iracundia tēpeſtatē.℄ x⁹.paſſibilitas iuncturarum ꝛ maxime pedū nequit uſum nocentiū in q̄ꝫtitate notabili tolerare.℄ Ex dictis etiaꝫ Gal.ſup illo afforiſmo. Eunuchi nō podagricant.cōcludiꝛ ꝙ crapula ebꝛietas indigeſtio ac exercitij ꝛ purgationis conſuete omiſſio ꝛ imoderat⁹ coitus inumerabiles faciunt podagricos.

℄ Pꝛo ſcōa intētione cōplēda que erat mãe generate expulſio adducit p̄fat⁹ Arnoldus iuxta afforiſmuꝫ Hypp. flōmiā ꝛ farmaciaꝫ in uere ꝛ autumno:aut anteq̄ꝫ icidat paſſio eē faciendā.Quō aūt ſit flōmia ꝛ farmacia ſatis in de a p̄atib⁹ fuit dictū ꝛ diceꝛ infra.℄ Uerū pꝛo ipſis purgādis dyacarthamū qui flegma ꝛ colerā ꝯueniēter purgat ſub hac foꝛma pꝛefatus Arnoldus oꝛdinauit.℞.pul. dꝛagaganti frigidi.℥.j.carnium citonioꝛuꝫ confectarum cum çucca.℥.ij.çinçi.albi hermodactuloꝛū.añ.ʒ.iiij.medulle cartami.ʒ.vj.dyagridij.ʒ.iij.turbit electi.℥.j.manne granate mellis roſ.diſpumati.añ.q̄rtaꝫ.5.panis çuccari.℥.xvj.electuariū.doſis.ʒ.iij.

¶ Pro 3ª vo intētione cōplēda que erat mēbrorū cōforta-
tio quātū ad iūcturas assumauit idē Arnoldus alios de
cē affōs. ¶ Quorū pmus est. Interiᵘˢ a lutosis pedibus
nunq̄ deest robur psperitatis. ¶ 2ᵘˢ. saluia parū cocta z
crebro sumpta in fine refectionis mistrat ieffabile iuua-
mētū neruis z oibᵘˢ iuncturis. ¶ 3ᵘˢ. flores amigdalarū:
nec nō mirti z camomille mellilotū atq̄ rose semp psūt
iūcturis. ¶ 4ᵘˢ. achorᵘˢ z hedera nō arborea: sz terrestris
specialr iuncturis oibᵘˢ amicanf. ¶ 5ᵘˢ. nux idica iunctu-
ris z neruis pceteris terrenascētibᵘˢ multiplr est amica.
¶ 6ᵘˢ. qui sepius calcat vuas: aut musto recenti balneat
pedes suos rarissime podagricat. ¶ 7ᵘˢ. vbena gestata
recēs trita calumnias pedū iuuat viribᵘˢ occultis. ¶ 8ᵘˢ.
celeste signū dolorē pedū effugat in eternū. ¶ 9ᵘˢ addit
a Rasi q̄ nulla medicina in cōseruatione a dolore iun-
cturarū est ita iuuatiua. sicut urine puocatio: qᵈ Haliab.
cōcedit in smone pmo libri secūdi regalis dispositionis.
Et Aui. in 3ᵒ pcipit: q̄ si dimittūt vinū diureticis utanf.
supfluitates enim secūde z 3ᵉ digestionis purgant diure
tica ut monstraf euidēter. aq̄ ergo cicerū conuenienter
dño nostro pape administrabaf maxime in pseruatiōe.

¶ Quantū aūt ad mēbra mādantia admistrare pcipiūtur
in illo mag̃ regimine electuaria dragete emplastra z alia
auxilia cōfortātia: z hoc de regimine pseruatiuo.

¶ Quantū aūt ad regimē curatiuū afflictionis pro pma in
tētione cōplēda que erat in vita pcipit Auic. z quasi oēs
ut auferaf vinū z sbtrahanf carnes: maxime in gutta ca-
lida: utanf mellicrato. Et si esset cū diureticis gratū esset
Aui. Et si illa diuretica eēnt domestica: z post pncipiuz
sufficeret mihi z magis: si mā ptes superiores obtineret.
Si aūt a vino nō posset abstinere sit grossum a pncipio
cū multa aque q̄ntitate: post vo subtile. Utaf auenato or-
deato z cōsilibᵘˢ sm q̄ dictū fuit in de apatibus supra.

¶ Pro 2ª itētione que erat diuertere z phibere fluxū con
cedunf uomitᵘˢ z clisteria acuta in qbᵘˢ sit benedicta z pur
gatio cū dyacarthamo: z flōmia de pte ɔtraria si adsit ple
ctoria: aut sanguis abūdātia tutiᵘˢ tñ fit post pncipiū ut di
cit Aui. imo qᵈ mirū est eā a pncipio penitus ihibet: qᵈ
uerificaf in casu in quo abundat colera aut flegma: ut in
de flōmia dicit Arnoldus. Et cōstrictio cū auxilijs cōue
nientibus non supra locum apostematū. Sed a parte a
qua uenit materia ut dicit Rasis.

¶ Pro 3ª itentiōe circa mām ɔiunctā est necīu ut in alijs
apatibᵘˢ fuit dictū q̄ in pncipio pcedaf cū repercussiuis:
pterq̄ in sciatica nō quibuscūq̄: sed domesticis ne mā
retrocedat ad mēbra pncipalia aut iduref: z fiat iobedi-
ens resolutioni. ut dicit Auicē. Et cū mixtis iequalr rep
cussiuis in augmēto: z cū equalr mixtis in statu. Et cū pu
ris resolutiuis in declinatione: talis qdem fuit uolūtas
Gal. in tractatu sepe dicto. ¶ Et lz auxilia coia que in
utraq̄ mā cōplent itētiones pdictas posita sint superius
in tractatu apatū: z etiā ifra in antidotario aliq̄ ponētur.
Nihilominᵘˢ gr̃a manifeste doctrine hic aliqua formenf
Et sepe fiat mutatio de vno ad aliud eiusdē rōnis: q: nā
gaudet: z qᵈ pficit in vna hora nocet in alia. ut dicit Aui.
Auxilia que cōplent intētiones in mā frida. pmo repcus
siuoruz eligunf due forme. ¶ Quarū pma est Aui. qᵈ
℞. sauine nuchuz cipssi. ossium adustorū. añ. ptes eq̄les
alumis ptē vnā dragagāti sextā ptē illius. glutinis pisciū
quātū sufficit ad aggregāduz z fiat emplm. ¶ Secūda
est Rasis. ℞. olei nardini storacis mirre aloes acatie sm
q̄ tibi videbif cōmisceanf cū aq̄ gallarū coctarū. ut dice
bat in de iūcturis. z fiat linimētū. ¶ Auxilia resolutiua
triū aut q̄tuor eligunf formarū. pma est Aui. qᵈ ℞. ster-
coris bouini calidi quātū uolueris: z calidū applicetur.
Halia. aūt addit cū isto de stercore capnor: z cinere cauli
um coium icorporādo cū melle. Et cōsulit q̄ añ emplati
onē lauef locᵘˢ cū aq̄ decoctiōis camomille melliloti ane
ti maiorane cētauree z cōsilibᵘˢ. ¶ Scđa forma est Raf.
in almāsore. ℞. armoniaci bdelij storacis cū vino ueteri
dissolutis. añ. ptez. j. fenugreci se. lini. añ. ptē. ʃ. cōmiscea
tur cū oleo costino z fiat emplm. ¶ Ad eādē intētionez
magr Dinus. ℞. aloes. ℥. j. mirre. ℥. ʃ. salis. ʒ. ij. croci. ʒ. j.
farine lupinor. ℥. j. furfuris subtilis. ℥. ij. mellis lb. ʃ. aq̄
cineris qᵈ sufficit ad coquēdū. fiat emplz. ¶ In resolo
ne etiaz istius māe ɔfert aq̄ ardens: z oleū bñdictū: z di-
stillatio dicta in caplo de paralisi. ¶ In mā cal'a auxilia
repcussiua sunt triū formarū. ¶ Prima est Aui. cuz aqs
endiuie rosar plantagis solatri decoctionis sandal. cum
modico de aceto: aut oleū ipsor: aut cerotū de oleo rof.
z cera lauatū: aut mucillago psilij: aut albumie ouor in
qbus ifundanf pāni z sepe renouenf z applicenf.

¶ Scđa forma est Raf. in de iūcturis. ℞. sandali ru. boli
armeni memithe psidie ferugis opij. añ. ɔfice cum aceto
z aqua rof. aut succo coriādri. ¶ Tertia forma est ibidē
℞. ossiū cōbustor lauatorū: z desiccatorū curūge qᵈ cre
dunf hermodactili amidi ceruse. añ. ptē vnā. cōfice cum
aqua rof. cāphorata. ¶ Ad eādē itētionē magr Dinus
℞. rof. ℥. ij. farine ordei. ℥. iij. farie lentiū. ℥. vj. coquanf
cū oxicrato: z addēdo modicū de oleo rof. applicenf.

¶ Auxilia resolutiua sunt etiā triū formarū. ¶ Prima est
Aui. ℞. aloes mirre croci. añ. dissoluanf cū aqua cauliū:
aut endiuie iuxta cal'itatis formā: z si addaf farina ordei
melius erit. ¶ Scđa est Gal. in. 10. meamir. ℞. aloes. ℥.
j. succi cētauree. ℥. ʃ. floris lapidis assi alumis scisi. añ. ʒ.
ij. thuris mirre opij mādragore. añ. ʒ. j. aggregētur cum
vino dulci z dissoluātur cuz lacte z vngaf locus cū pēna.
¶ Tertia forma est Raf. ℞. mucillagis psilij: z se. lini z
fenugreci: z farine ambor ceroti facti cū oleo camomil-
le aggregētur z linianf. Et ɔsulit q̄ añ linitionē fomētef
mēbrū cū aq̄ cal'a z dimittanf medicine per decē horas.
¶ In mā aūt mixta opz miscē medicamia. Et lz pdicta
possent misceri sm ɔiecturā. Nihilominᵘˢ assumo ad re-
soluēdū hic mālia aliq̄ electa p doctores. ¶ Prio Raf.
in diuisionibᵘˢ iubet accipe micā panis siliginis z vitella
ouor atq̄ crocū ɔfectū cū lacte z sapa. ¶ 2ᵒ Auēçoar. ℞
farine ordei lb. j. cineris nucū cipssi q̄rtā. j. ɔficianf cum
oleo z aq̄. ¶ 3ᵒ albu. 23. pte antidota. ℞. farine fenugre
ci se. lini aneti camomille. añ. ʒ. x. bdelij storacis liq̄de ar
moniaci galbani. añ. ʒ. v. olei de lilio qᵈ sufficit dissolu-
tis gūmis cū aceto. fiat emplm. ¶ Itē Aui. ℞. farine fe-
nugreci lb. j. coquaf cuz oximelle: z fiat emplm. ¶ Itē
urina cocta cū sale ponif a vulgo. ¶ Itē succᵘˢ ebuli ispis
satᵘˢ cū oleo ro. ponif in regimie papali. ¶ Ad eandē itē
tionē dictauerūt experimentatores gñosi vnguētū de li
macijs de spētibᵘˢ de ranis tartucis de vulpe uespilioni
bᵘˢ z ɔsilibᵘˢ. Et fiūt simplr coquēdo ea cū aq̄ salita z con
gregaf pinguedo aut ponēdo cū sale in olla pforata cuz
alia itegra de subtᵘˢ z sepeliēdo in fimo: z qᵈ distillaf ser-
uef. ¶ Cōposite aūt fiūt. pmo eni. G. in fine cathagenor
ponit vnguētū de ranis z tartucis. ℞. olei radicis cucume
ris agrestis lb. ij. olei maiorane z alcāne cere terbētine
galbani medulle ossiū cerui añ. q̄rta. j. ranar. iij. nūo. san
guis testudinū. ij. nūo. balsami. ʒ. ij. coquēdo ranas z san
guinē testudinū cū oleis colenf: z tūc reliq̄ misceāf: z fiat
vnguētū: est eni ualde pciosuz. ¶ Unguētū de vulpe sz
hebē mef. ℞. vulpē itegrā iteriotibᵘˢ euulsis: z coque in
uase terreo cū aq̄ salita vino z oleo adiūctis saluia rore
mario iunipo aneto origano z maiorana usq̄ ad aque z
vini ɔsumptionē: z q̄ vulpis sit ita cocta q̄ caro ab ossi-
bᵘˢ sepef: z postea i torculari exp̄maf z colef. z fiat vngᵐ.

¶ Unguētū de uespiliōibᵘˢ sm Raf. ℞. uespilionū septē
nūo pone in caldario z coopi cū aqua pluuiali z coque
usq̄ ad medietatē: postea cola: z pone tātūdez olei rof. z
supiora salicis: z coque usq̄ ad ɔsumptionē aq̄ z cola: z
fiat vnguētū. Halia. aūt de istis faciebat balneū z in deco
ctiōe addebat rapas porros z cepas erucā caules fenicu-
lū z apiū. Et ide ē q̄ ego de pcepto ysaac facio eos laua

re cũ brodio rapaꝝ. ¶ Unguẽtũ de ansere a Thadeo bonoñ. ℞. anserẽ pinguẽ deplumatã ꝛ mũdatã ab iteriorib9: ꝛ farciat cũ carnib9 gatorũ pinguiũ salatis cũ sale cõi ꝛ sale nitro sale armenico: ꝛ sale gẽma atq3 alumie. añ. ℥. j. ꝛ addat euforbij asse fetide castorei. añ. ℥. ß. ꝛ ad lentuз ignẽ asset ꝛ qð distillauerit retineat. ꝛ fiat vnguentũ. In farsimento istiꝰ anseris posset poni yna artetica pes colũbinꝰ pes coruinꝰ hermodactili. Theodoricꝰ ẽt addit pitariã ruthã marubiũ radicẽ cucumeris agrestis folia hedẽ ꝛ gũmã eiꝰ: ꝛ tũc distillatio eiꝰ est magis p̃ciosa i mã frida ꝛ antiq̃ta. ¶ Emplꝫ de formicis ꝓbatũ per Raß. in materijs calis maxie. ℞. terre formicaꝝ cũ ouis ꝛ totũ. ℥ iij. farine ordei ꝛ fabaꝝ. añ. ℥. j. roß. ℥. ß. malue mãdragore. añ. ʒ. vj. coque maluas ꝛ mãdragorã in tribꝰ lb. aque usq3 ad medietatẽ: ꝛ cola ꝛ ꝯfice reliq̃s medicias in mortario pulueriçatas addẽdo tria albumia ouoꝝ: ꝛ duo vitella ꝛ utere. ¶ In sciatica aũt cõpetũt oia dicta: dũtaxat ꝙ fortificent cũ sinapi ꝛ oleo ipiꝰ ꝛ fermẽto ꝛ silibꝰ que a ꝓfundo mãз exhũt: ꝛ ad istã itẽtionẽ fiũt uẽtose rubificatiões ꝛ uesicatiões cũ alleis ꝛ cãtaridibꝰ ꝛ plãta lupina ꝛ marubio cilio. Et cauteria potẽtialia: ꝛ ẽt actualia pũctalia oliuaria ꝛ circularia circũcirca iũcturã: ꝛ i medio ipiꝰ ut docet Albu. ꝛ dicet ifra. Et fluẽ ꝑmittunt per. 40. dies q est terminꝰ arteticarũ ut dicũt q̃tuor magri cũ tẽtis ꝛ folijs cauliũ edere usqueq̃ fit curatꝰ: ꝛ sic ꝑficit 3ª itẽtio.

¶ Sed 4ª intẽtio que erat accidẽtiũ correctio cõplet ꝺm ꝙ sunt accñtia potissime duo: dolor videlicet ꝛ durities.

¶ De dolore iuncturarũ.

Dolor autẽ in gutta sedat dupliciter: ueridice cum euaporatiuis supius dictis: ꝛ palliatiue cuз narcoticis. Et q2 difficile est sigillatiз cũ istis in tali dolore opari pro tãto est tutiꝰ miscere, ambo. Et ad h̄ eligãtur q̃tuor auxilia. ¶ Primũ est Raß. ꝛ Auic. ꝛ eũ acceperũt in meamir a Gal. ℞. micã panis albissimi ꝛ misce eã in lacte uaccino donec fiat sicut vnguẽtũ: ꝛ pone decimam ptẽ opij ꝛ croci q̃rtã ptez ipiꝰ opij ꝛ ꝯficiẽdo fiat sicut linimẽtũ. apponat ꝛ sepe remutet. ¶ Ad idẽ recipe ceroti roß. lb. j. opij croci. añ. ʒ. ij. misceant ꝛ applicẽtur. ¶ Ad idẽ ponit Lãfrãcꝰ amidũ ꝛ cãphorã cõfectos cũ aq̃ roß. ¶ In regimine illo papali. ℞. capitũ papaueris al. cũ seminibꝰ ꝛ corticibꝰ suis. ꝛ ordei mundati. añ. partẽ. j. seminis iusquiami par. iij. illiꝰ bulliant in lb. j. aque usq3 ad cõsumptionẽ medietatis: deinde colent ꝛ in colatura addat mucillaginis psilij fenugreci se. lini extracti cũ aceto q̃ztũ est de colatura olei roß. cũ albuminibꝰ ouorũ quãtũ est medietas: ꝛ fiat linimẽtũ in quo infundat pãnus lineus ꝛ frigidũ applicet: ꝛ q̃zcito calefit renouetur.

¶ Ampliꝰ ꝺm intẽtionem Hypp. ꝛ Gal. 6° affoꝝ. aq̃ frida multa infusa sup articulos dolorẽ ipsoꝝ soluit obtũdẽdo sensuз: torpor eni mediocris dolorẽ sedat ut dicit textus.

¶ De duritie iuncturarũ.

Durities iũcturarũ ꝯñs arteticas que lз rarissime curet iuxta illud ouidij. Soluere nodosaз neqt medicia podagrã. Nihilominꝰ emẽdat cũ medicis mollitiuis ꝛ resolutiuis domesticis ꝛ caute: iuxta doctrinã datã in capº de sephyros ꝛ sclirosi ꝛ infra in antidotario dicẽdã. Et ẽt Raß. in de iuncturis ubi ponit modũ de euaporatiõe cũ marcasita ignita in aceto extincta dictat ad h̄ in spãli istud emplm. ℞. armoniaci opoponacis galbani bdelij sulfuris nitri sinapis piretri. añ. ptẽ. j. litargiri q̃ztũ de oibꝰ. coquat litargirũ cũ oleo: ꝛ gũme dissoluãtur cũ aceto ꝛ bulliant. ꝛ fiat emplm ꝛ supponat loco ꝑus cũ aliquo mollificatiuo. ¶ Ad quã intẽtionẽ ꝛ ad spasmũ dictat tale vnguentũ. ℞. bdelij cũ aceto ꝛ modico de rob ꝛ de melle dissoluti. ʒ. 30. olibani opoponacis armoniaci mirre. añ. ʒ. j. ꝛ. ß. olei camomille. ℥. iij. olei antiq pinguedis galline anseris agle uel anguille. añ. ℥. j. pinguedis vituli. ℥. ij. cõfice. ꝛ fiat vnguẽtũ.

¶ Ad eãdẽ ẽt itẽtionẽ ualet dyaglon puũ ꝛ magnũ hebenmeß. quoꝝ forme dabunt ifra. ¶ Galienꝰ v̄o testat i. xº simpliciũ farmacoꝝ ꝙ caseꝰ antiqssimꝰ coctꝰ cuз iure tybie salite porci rũpẽdo cutẽ cũ virulẽtia extrahit lapides gipseos ꝛ mollificat duritiẽ iũcturarũ. ipse aũt ut dicit ꝓbauit in multis. Raß aũt h̄ recitando nasturtium addit.

¶ Durities aũt que cõsequit algebras: ꝛ alias solones iũcturaꝝ ꝛ neruosaꝝ pticulaꝝ ẽt ẽ difficilis curatiõis maxie qñ est desiccata ꝛ marasmata talr ꝙ fricãdo nõ rubescit. ut dic Raß. Et illa in q̃ nullus: aut puꝰ est sensus est tã suspecta. Et tẽpꝰ ad opandũ si meliorari oз reqrit longũ nihilominꝰ si ꝯsiderat in loco aliq̃ mã curet cũ icisiuis. ut dic Aui. ¶ Et de curatiõibꝰ bonis post mollificationẽ ẽ uaporatio cũ lapidibꝰ ignitis ꝛ extictis in aceto ꝛ resolo domestica cũ emplis ꝛ vnguẽtis dictis i caº de sclirosi: ad qð capꝫ pro talibꝰ dispõnibꝰ semp est recurrendũ.

¶ Si aũt nõ est ibi mã: aut ẽ pauca desiccata ꝓcedat ita. In ꝑmis embrocet pticula eã flectẽdo ꝛ extẽdẽdo diu cũ aq̃ mucillagiosa decoctiõis corticis radicis altee ꝛ radicis ulmi camomille melliloti fenugreci se. lini ꝛ silium. Aut cũ aq̃ decoctionis capitũ ꝛ pedũ mõtonũ: aut cũ musto: aut cũ sanguie calo alicuiꝰ aialis. ¶ Deide iungat iuxta ignẽ moderatũ cũ isto vnguẽto. ℞. dyaltee lb. ß. olei laurini: olei masticini: olei de lilio olei mustellini: olei de been: olei nucis idice. añ. q̃rtã. ß. assũgie strucij agle anguille marmotãe casonis anatis gallie assũgie asini medulle cruris vitli ꝛ cerui. añ. ℥. j. bdelij ysopi hũide storacis lig de añ. ℥. ß. piguedis testiculoꝝ castorei. ʒ. ij. cere qð sufficit. fiat vnguẽtũ. ¶ Deide applicet istð emplm. ℞. cere picis dyaglõ añ. q̃rtã. j. assũgie asini. q̃rtã. ß. laudani ysopi hũide galbani oppopõacis armoniaci bdelij storacis calamite masticis sarcocolle dissolutoꝝ cuз vino. añ. ℥. j. assũgie ursi strucij agle anguille fecis oli de lilio terbẽtine. añ. ℥. ß. farie fenugreci. ꝛ se. lini croci. añ. ʒ. ij. fiat emplm. ¶ Et gña dyaglonis sunt ad h̄ ꝓpitia: ꝛ aq̃ sanguinis hũani septies distillata est ad h̄ per alchimistas: ꝛ per Henricuз laudata: plura alia ifra in antidotario ponent. Et in hoc ligature ꝛ istra mecanica multuз auxiliant.

¶ De lepra. Cap. II.

l Epra est maximꝰ error v̄tutis assimiliatiue qua forma corrũpit in toto. ita hẽtur ex v̄bis Gal. quãtũ ad ꝑmã ptez in sexto. Et q̃ztũ ad 2ªᵐⁱ i pº de egritudie ꝛ sinthomate. Et itelligo errorẽ v̄tutis assimilatie imediate: q2 mediate p̃t eẽ cã error digestie ꝛ sãguifice i epate. Et iõ Aui. uocat errorẽ v̄tutis epis cãз efficiẽtẽ ãtigorẽ: qñ eni epar labit ad calitatẽ: ꝛ sic adurit sãguis ꝛ ꝑpat ipз ad meliã. Et talis sãguis qñ uẽit ad mẽbra 3ᵉ digõnis iueniẽs ea debilitata a mala cõplone frida ꝛ sicca itroducta a causis suis: ut stati dicet nõ põt eũ ꝯũtere ad colorẽ: neq3 ad carnẽ bonaз vniformẽ ꝛ rubeã ꝯũtit ad colorẽ ꝛ carnẽ g̃nulosaз nigrã ꝛ horridã. vñ i pº de v̄tutibꝰ nãlibꝰ assũat. Cũ v̄rꝰ digestia errat i disseminãdo cãtur ethica: qñ i vniẽdo ydropisis: qñ i assimilãdo lep̃. ¶ Est eni lep̃ morbꝰ ꝛ accñs ꝺз gordoniũ q sequẽdo Aui. ualde bñ tractauit istã mãз. Morbꝰ ꝯsilis officialis ꝛ cois. Morbꝰ ꝯsilis ẽ: q2 est mala cõplo frida ꝛ sicca eq̃lis ꝛ diũsa in pte ꝛ i toto. Officialis: q2 est corruptio figure q̃ est ꝓpa differẽtia ipiꝰ ut dicet. Cois q2 cũ sit a ꝑa ule soluit ꝯtinuũ ut a ꝑata alia pticularia. Et est accñs q2 peccata actio. ¶ Dr aũt lep̃ a lepore nasi: q2 i eo potiora ꝛ certiora appent signa ipiꝰ. Ul dr a lupo: q2 oia mẽbra ut lupꝰ deuorat. Corrũpit eni oia mẽbra ut lupꝰ cãcrosus ꝺз Halia. i 8º ꝺmõe ptis ꝑme libri dispõnis regalis. Et iõ ab Aui. dr cãcer cois toti corpi. ¶ Spẽs ꝛ differẽtie lepre potissime sumunt a mã ꝛ a sinthomate. Et lз ꝺm Halia. ubi sup: ꝛ forte ꝺm gal. nõ ponant nisi due spẽs a duabꝰ colis adustis malis. Nihilominꝰ cois schola nra assignat q̃tuor spẽs ꝺз ꝙ q̃tuor hũores pñt aduri: ꝛ i melia ꝯũti. Elefãtiã de melia: leoninã de cola. Thiriã de flate. Et allopitiã de sãguie: raro tñ iueniũt singlares

plurimū sunt cōposite ut alia apostemata. Et uocanf ita a ꝓprietatibꝰ talibus que in talibꝰ aialibus iueniunf.

Cause lepre sunt triplices p̄mitiue añcedētes ⁊ ꝯiūctiue. ℂ Cause p̄mitiue sūt corruptio aeris: ⁊ ꝯtactꝰ leprosoꝝ: malitia ciboꝝ: macula gñatiōis. Et ad iuuāt hec retētio supfluitatū melicaꝝ ut emorroydaꝝ mēstruoꝝ uariolaꝝ q̄rtanaꝝ ⁊ debilitas splenis ⁊ epatis cal'itas. ut dic̄ Aui. ℂ Cāe añtes sūt hūores dispositi ad urēdū: ⁊ in mel'iā ꝯuertēdū. Cā ꝯiūcta est mel'ia ipsa p totū. ℂ Propter qd̄ sciēdū ꝙ ut dcm̄ fuit de apātibꝰ mel'ia est dupˣ nālis ⁊ nō nālis: de nāli nō fit lep̄: s; de nō nāli: ⁊ nō de q̄cūq;: s; de illa q̄ facta est p adustionē. Ista aūt mel'ia ut dic̄ Aui. aut spgit per totū corpꝰ: aut ad ptē. Si ad totū corpꝰ ⁊ putrefit fac̄ febrē: si nō putrefit morphea in cute ⁊ leprā i carne. Si ad ptē gñanf cancer ⁊ ueruce ⁊ ꝯsil'ia ut i 6° de egritudie ⁊ sintho. inuif a. G. ℂ Signa ⁊ idicia

Intelligēdū est circa signa ⁊ idicia lep̄ ꝙ s̄m magr̄z Jordanū in mōtepessulano ipa lepra h̄ēt dispōnē ⁊ actū. ℂ Dispō seu p̄paratio lepre est ꝓprietas in corpe qua aliqs ualde est dispositꝰ ad leprā. Et tales ꝓprietates ꝓueniūt a causis p̄mitiuis: ⁊ coadiuuātibꝰ dictis. ℂ Actꝰ aūt lepre est nocumētū v̄tutis dicte qd̄ ex sparsione mel'ie per totū corpꝰ ꝓuenit. Et iste actꝰ d; h̄ēre q̄tuor tpa. ꝑncipiū. augmētū. statū. ⁊ declinatiōnē saltim ad mortē. ℂ Principiū est qñ nocumētū tāgit mēbra itriseca: ⁊ tūc apparēt signa debiliora: lepra eni icipit in iteriorib': deinde ꝓcedit ad exteriora. Deinde redit ad interiora. Et tunc cū uenenositate sua interficit. ℂ Augmētū est qñ appet in exteriorib': ⁊ tūc signa augmētantur: ⁊ plurificātur. ℂ Status est qñ mēbra icipiūt ulcerari: ⁊ tūc signa sunt manifesta. ℂ Declinatio quando mēbra cadunt: ⁊ tūc signa sunt popularia.

Signa aūt coia oium spērū lepre quedā significāt p̄parationē seu dispōnē: quedā ipsiꝰ actuz: p̄parationez seu dispōnē significāt fedus color morphea scabies: ⁊ supfluitates fetentes: ⁊ cause dispositiue dicte. ℂ Actū aūt significātia: quedā sunt vniuoca: quedā equoca: vniuoca dicunf que semp significāt leprā ⁊ sequūf eā uel itēse uel remisse. Et sunt sex oculoꝝ ⁊ auriū rotūditas: depilatio ⁊ grossities seu tuberositas supcilioꝝ dilatatio ⁊ tortura nariū ab extra cū iteriori strictura: labioꝝ fetiditas uox rauca: ac si cū naribꝰ loqueref fetor anhelitꝰ: ⁊ totiꝰ persone. Aspectus fixus ⁊ horribilis ad modū aialis saton. Vñ Gal'. in 2° de egritudine ⁊ sinthomate. Symaf enim nasus ⁊ labia grossa: ⁊ acute aures apparēt: ⁊ vniuersaliter similes satyris elefantinates. i. leprosantes fiunt. Satyris aūt uel saton in terra arabica est animalis horribilis aspectus in quo sunt signa iam dicta. ℂ Equiuoca dicuntur que cum h̄ ꝙ inueniūtur in lepra iueniunf in alijs egritudibꝰ: ⁊ ideo nō semp significāt lepraz. Et sunt. 16. Primū est durities ⁊ tuberositas carnis spāliter iūcturarū ⁊ extremoꝝ. 2^{m} est color morpheatꝰ ⁊ tenebrosus. 3^{m} est casus capilloꝝ ⁊ renascitio subtiliū. 4^{m} cōsumptio musculoꝝ p̄cipue policis. 5^{m} isensibilitas ⁊ stupor atq; grāpa extremoꝝ. 6^{m} scabies ⁊ ipetigines guttarosꝰ. ⁊ ulcerationes in corpe. 7^{m} est grana sub lingua sub palpebris: ⁊ retro aures. 8^{m} ardores ⁊ pūcture acuuz in corpe sensibilitas. 9^{m} cutis eoꝝ ad aerē ad modū anseris displumate crispitudo. x^{m} qñ ꝓijcif aq̄ sup ipsos videnf vnctuosi. xj^{m} raro febricitant. 12^{m} sunt astuti ⁊ dolosi furiosi: ⁊ nimis se igerere uolunt sup populū. 13^{m} h̄ñt somnia pōderosa ⁊ grauia. 14^{m} h̄ñt pulsuz debilē. 15^{m} h̄ñt nigrū sanguinē plūbeū ⁊ tenebrosuz cinerulētū arenosuz ⁊ trūbosum. 16^{m} habent urinas liuidas albas subtiles ⁊ cinerosas Cū istis aūt signis examinantur leprosi.

ℂ Circa tñ examē ⁊ iudiciū leprosoꝝ est multū aduertēdū q: maxima iniuria est sequestrare nō sequestrādos ⁊ dimittere leprosos cū populo. Nā morbus est ꝯtagiosus ⁊ ifectiuꝰ. Et ideo medicꝰ debens eos iudicare sepe debet eos aspicere ⁊ secū signa uoluere ⁊ reuoluere ⁊ vidē que signa sunt vniuoca: ⁊ que equiuoca: ⁊ ꝙ nō iudicet per vnū signū: s; per ꝯcursum multoꝝ spāl'r vniuocorum.

ℂ In p̄mis iuocādo dei auxiliū debet eos ꝯfortare ꝙ ista passio est saluatio aie: ⁊ ꝙ nō dubitent dicere v̄itatē: q: si reperirenf leprosi purgatoriū aie eēt: ⁊ si mūdus h̄ēt eos odio: nō tñ deꝰ: imo laçarū leprosuz plus dilexit q̄ alios. Si aūt nō repirenf tales stabūt in pace: deide faciat eos iurare ueritatē dicēdi de iterrogandis. Et tūc in p̄mis debet iterrogare de his que disponūt ad leprā. Si ipse h̄ēt aliqd ut si ipse est de genere leprosorū: aut si est ꝯuersatꝰ cum eis. Et si restricta sunt ei mēstrua uel emorroydes. Et si regimie mel'ico usi sunt. Et q̄les egritudines cōsueuerūt pati. deide ingrat cū notis ipsoꝝ: ⁊ cū ipsis de astutia ⁊ moribꝰ ipsoꝝ ⁊ somnijs: desiderijs ipoꝝ: ⁊ si sentiūt acuitatē ardorē ⁊ pūcturas in carne: deide tāgat pulsuz: deide faciat sibi facere flōmiā: ⁊ ꝯsideret substātiā ⁊ colorez sanguis si est niger ⁊ cineritiꝰ ⁊ lauet ip̄m: ⁊ sciat q̄lis erit illa caro que remanet in colatorio: si est arenosa granulosa ⁊ trūbosa: q: maximū signū est. Et si vult ꝓbare: i altera scutellari: si sal cito fundif. Et si acetuz ⁊ urina cito cōmiscenf. Et si per modū farine descēdit in plena pelui aq̄: pōt gr̄a solēnitatis facere. ℂ Hoc facto cōsideret aspectū suū: ⁊ dicat sibi ꝙ recedat: ⁊ de mane apportet urinā: ⁊ interim cogitet medicꝰ sup visis ⁊ videndis. Et de mane ipse ueniat in p̄ñtia medici: ⁊ tunc in p̄mis videat urinā ⁊ cōsidēt si significabit aliqd de dispōne lepre. Si est alba subtilis cinerosa: q: tales sunt urine leprosoruz. Deide ꝯsideret faciē suā. Supcilia si sint depilata: si sunt iflata ⁊ tuberosa: oculos si rotūdos spāliter v̄sus domesticā ptē: si eoruz alba sunt tenebrosa. De naso si est tortꝰ grossus ulceratꝰ intꝰ. De auribꝰ si rotundanf ⁊ curtanf De uoce si loqtur rauce ⁊ cū naribꝰ. De labijs ⁊ lingua si sanguinanf ⁊ ulcerātur: ⁊ si h̄ēt grana. Si anhelitus sit difficilis ⁊ fetidus. Et si eiꝰ forma sit diuersa ⁊ horribilis ⁊ ꝯsideret bñ ista: q: signa faciei sunt certiora. ℂ Deide faciat ip̄m expoliare ⁊ cōsideret in p̄mis colorē totiꝰ corporis si est tenebrosus ⁊ morpheꝰ. Deide subam carnis si est dura ⁊ aspera tuberosa speciaf'r circa iūcturas ⁊ extremitates: ⁊ si est scabiosus pruriginosus ⁊ serpiginosus ⁊ ulcerosus. Si corium eiꝰ crispaf ut anseris: si musculi sunt cōsūpti: si patif dormitationē in mēbris. Si senserit bñ qñ pungif retro talonē ⁊ tybiā: ⁊ iterrogef cuz quo ⁊ ubi. Deide ꝓijciat aquā sup corpꝰ suū: ⁊ vide si est vnctuosuz: ⁊ si sal adheret qñ ꝓijcif sup ip̄m. Deide redeat ad ꝯsiderationē faciei ⁊ aspectꝰ ⁊ dimittat ip̄m pensenf oia signa ⁊ ꝯferat ⁊ deliberet bñ de signis ⁊ ꝯcordia ipoꝝ. Et si iueniat ꝙ ipe cū dispōne ad leprā h̄ēat aliq̄ signa equoca dimiuta domestice ⁊ secrete cōminādus est ut stet in bono regimie: ⁊ h̄ēat ꝯsiliū medicorū alias efficeref leprosus. Si aūt multa h̄ēt signa equoca ⁊ pauca vnica casſatꝰ uocaf vulgariter. Et tales sūt acriter cōminādi ꝙ teneant bonum regimē ⁊ habeant bonū cōsiliū medicoꝝ: ⁊ ꝙ stent in domibus ⁊ mansionibꝰ ipsorū. Et nō multum se ingerant cum populo: quia ingrediunf lepram. Si autē h̄ñt multa signa equiuoca ⁊ multa vniuoca cum bonis uerbis ⁊ cōsolatorijs sequestrādi sunt a populo: ⁊ in malāteria ducēdi. Si aūt sunt sani absoluendi sunt ⁊ cum litteris medicorū ad rectores mittendi.

ℂ Signa aūt ꝓpria humoꝝ habētur per signa humoꝝ dicta in de apātibus supra: peiores tñ sunt humores leonine ⁊ elefantie q̄ aliaruz. ℂ Judicaf per oēs ꝙ lepra est pessimus morbus: ⁊ est hereditarius ⁊ contagiosus: ⁊ est quasi impossibilis eradicationis presertim confirmata. Quomodo eni inqt Aui. curabif lepra cum sit cācer vniuersalis quādo cancer particularis non curaf: ꝓseruari aūt pōt ⁊ palliari: curari v̄o minime. ℂ Ampliꝰ iudicaf ꝙ iter species lepre leonina ⁊ elefantia tanq̄ de pessima mā sūt peiores. Alie v̄o tanq̄ de magis miti suauiores.

In curatione lepre ad tria coīter itēdūt doctores. ꝑmū est ad ꝓseruādū dispositos anteq̄ȝ ueniat. 2^{m} est ad curandum actuales: dum est itroducta: sed non est cōfirmata. 3^{m} est ad palliandum dum est introducta ⁊ confirmata.

¶ Regimē ꝓseruatiuuȝ tres hēt itētiones. ꝑ^{a} est ut mā nō gñef. 2^{a} ut mā gñata expellaf. Sed 3^{a} ut epar ⁊ cōplo totius corꝑis rectificef. ¶ Pria cōplef cū debita admistratione sex rerū nō nāliū: ⁊ triū nō necīarū que sui gñalitate annexātur istis ut sunt aer cibꝰ ⁊ potus ⁊c̄. ꝟgentium ad tēperamētū. ¶ 2ª cōplef cū bina aut trina purgatiōe in anno: uere tñ potissime ⁊ autūno cū dyacatholicon: aut pillis de fumoterre flōmia cū debita ꝓuocatione emoroydarū ⁊ cauteriorū in fontanellis brachiorū ⁊ tybiaꝝ. ¶ 3ª cōplef cū bonis electuarijs factis de dyarodon abbatis ⁊ bonis epithimatibus pro epate.

¶ Regimē aūt curatiuū qñ est actu lepra: nō tñ cōfirmata hēt q̄tuor itētiones. Prima est bonitas regiminis ut humor lapsus tēperef. 2ª est humoruȝ adustoꝝ euātio. 3ª est imꝑssionis illate rectificatio. Sed 4ª est accidētiū correctio. ¶ Primū cōplef cū debita admistratione sex rerū nō nāliū: ⁊ triū annexarū uergētiū in friditatē ⁊ humiditatē. ¶ Scōm cōplef cum flōmia ⁊ farmacia caputpurgijs balneis uētosationibꝰ ⁊ fricatiōibꝰ ⁊ alijs resoluētibꝰ mās ab extra. ¶ Tertiū cōplef cuȝ debita admistratiōe serpētiū ⁊ potionū ⁊ cōfectionū de alfilude de auro ⁊ de talibꝰ ꝯsimilibꝰ cōfortātibꝰ cor ⁊ rectificantibꝰ naturam. ¶ Sed 4^{m} cōplef ꝓm naturā accidētiū que occurrunt.

¶ Regimē palliatiuū qd̄ cōpetit lepre cōfirmate tres hēt intētiones. ꝑma est humectare corpus ab intra ne icineretur. scda cōfortare cor ⁊ alia mēbra ꝓncipalia ne dissoluantur. Sed 3^{a} est custodire membra ne deformentur.

¶ Primū cōplef cū debita administratiōe lactis ⁊ brodij gallinarū ⁊ aliorū humectantium. ¶ 2^{m} cū letitia Gal. ⁊ dyarodon abbatis. ¶ Sed 3^{m} cū cauterijs factis in locis ubi scitis: ⁊ cū gūmeris: ⁊ alijs decorātibꝰ ⁊ solidantibus faciē ⁊ alia mēbra. ¶ Uerū q: ista magis pertinent ad dños phisicos q̄ȝ ad cyrurgicos: nisi quātuȝ est ad iudicandū ⁊ ad manualē opationē exq̄sitā ptractationē de mō ⁊ q̄litate cōplēdi ꝑdictas itētiones omittaȝ superficialr aliq̄ tangēdo ea in. 8. caplis tangēdo uel assumēdo. Primū erit de dieta. 2^{m} erit de flōmia. 3^{m} de medicis laxatiuis. 4^{m} de caputpurgijs. 5^{m} de balneis vnctionibꝰ epithimatibꝰ embrocationibꝰ ⁊ cōsilibus. 6^{m} de regimine serpētiū. 7^{m} de cauterijs. 8^{m} de correctione accidentiuȝ.

Dieta leprosorū debet eē: sicut patientium apata melica de qua supius in de apatibꝰ melicis fuit dictū. Et ultra illa caueāt a coitu: ⁊ ab oi re que pōt eoꝝ calefacere nām: ut vult Aui. lac ēt ut dicit est de cōueniētioribꝰ qbꝰ curaf lepra. Et ꝓprie apud constrictionē ⁊ difficultatē anhelitꝰ ⁊ uocis. Et post euōnes opȝ ut bibant eū dū mulgef ⁊ def quātitas que digeraf. Et si posset stare cū ipso solo bonū eēt. Et si passio sedaref auferaf: totū aūt regimē ipsorum ꝑcipue in palliādo ad regimen ethicorū declinef ut uolunt omnes.

¶ De flōmia.

Flōmia uenarū magnaruȝ nullo modo cōpetit in lepra cōfirmata: nisi esset magna repletio: aut q̄ timeref cōstrictio anhelitꝰ: sed uētosatio ⁊ scarificatio in natibꝰ tybijs retro collū iter spatulas ⁊ apṫio uenarū ꝑuarū nariū ⁊ faciei bñ pōt cōpetere eis: eo q: mā iaȝ exiuit uenas: ⁊ si est in carne anteq̄ȝ confirmef: tñ ꝑcipit Haliabas ꝓmone 4° ptis ꝑme libri dispositiōis regalis. accelerare minutioneȝ sanguis a duabꝰ uenis organicis ⁊ duabꝰ post aures: ⁊ que frōtis ⁊ a mediastinis ⁊ tātū auferre donec defectus appareat. ¶ Rasis tñ a purpurea uena dextri brachij icipit. Et post iteruallū a sinistra ⁊ refert q̄ curauit quendā adolescētē leprosum in cuiꝰ facie nodi fieri icipiebāt ⁊ pili defluebāt cui occurrere icepit cum flōmia: ⁊ uentris solutione cū apoçimate de epithimo: ⁊ pillulis colerā purgātibꝰ: ⁊ frequēter eū in balneo posuit ⁊ cibaria humectātia dedit. Postea quietē per aliquos dies ordinauit: post ad uentrē soluēdum redijt: qd̄ totiens fecit donec plusq̄ȝ quadragesies in qnque mensibus uentrē soluit: qbus peractis pili inceperunt nasci ⁊ oculi ⁊ color ⁊ facies meliorari: ⁊ prope sanitateȝ reduci. Et recedēs ab ipō per alios sex mēses dimissa purgatiōe ꝑter cū sero cū bono regimie perfecte sanū euȝ inuenit.

¶ De medicinis laxatiuis.

In primis digeraf mā cuȝ syrupo de fumoterre: qd̄ ℞. fumiterre. q̄rtā. j. buglosse cū toto teneritatū lupuli scabiose lapacij capilli ue. dyanthos politrici scolopendrie endiuie nouelle cicoree. añ. quartā. ʃ. ligritie se. melonū se. acetose anisi cuscute. añ. ℥. ʃ. floꝝ roꝭ. violarū boragis ⁊ buglos. epithimi. añ. ℥. j. polipodij quercini. ℥. ij. vini malorū granatoꝝ aceti passulati. añ. q̄rtā. j. panis çuccari lib̄. j. fiat syrupus.

¶ Digesta mā purgef paulatie cū apoçimate laxatiuo facto cū ꝑdictis addēdo succū fumiterre boragis buglosse lapacij: ⁊ de sene ⁊ epithimo quātum de polipodio. ⁊ de prunis ⁊ tamaridis ac cassiafistula: ⁊ nō ponaf acetuȝ. Et admistref bis in septimana q̄rta. j. in quo pōt dissolui ad acuendū. ʒ. j. elarij de succo roꝭ. Et si vis ponē in ꝑdicto syrupo mirabolanos ꝑceptū heben mesue facies. ¶ Si aūt vis purgare fortiꝰ. fiat ℞ cuȝ pillis de fumoterre: cuiꝰ forma ꝓm Aui. ℞. mirabol. citrioꝝ chebuloꝝ nigroꝝ oiuȝ añ. ʒ. v. aloes succotrini. ʒ. vij. scamonea. ʒ. v. fine cessatōe ꝯficianf cū aq̄ uel succo fumiterre. ⁊ fiāt pille. doꝭ. ʒ. j. ul ʒ. j. ⁊. ʃ. ¶ Si aūt vis purgare fortissime ꝑcipit Aui. yerā ruffini yeralogodiō theodoricō acuaf cū pulpa collognide ⁊ cuȝ elario de succo roꝭ. ¶ Cuȝ istis aūt medicinis possunt addi ⁊ diminui medicine ꝓm q̄ videbif q̄ natura declinabit ad flegma uel ad colerā: ⁊ ꝓm tēpus ⁊ qualitatē patiētis.

¶ De caputpurgijs.

Post euacuationē vniuersalē fiant caputpurgia cuȝ succo uel decoctiōe sansuci celidonie nasturtij staphisagrie piretri nucismus. pipis lon. i quo addaf modicū de euforbio ⁊ de scamonea: aut de elario de succo roꝭ. ⁊ traijciaf. aut imponaf vna gutta in naribꝰ cū emboto nasali.

¶ De stuffis ⁊ balneis fricationibꝰ ⁊ vnctionibꝰ ⁊ ꝯsilibꝰ.

Post istas aūt purgatiōes fiāt stuffe cū herbis dictis in syrupo. Et in stuffa raso capite fricenf ⁊ lauenf per caput ⁊ faciē ⁊ totū corpꝰ cū tali decoctione. ℞. fumiter. lapacij scabiose camōille mellilott staphisagrie: sinapis pipis lōgi nucismus. sulfuris nitri aloen auripigmēti coctis cū aq̄ ⁊ aceto ⁊ facta fricatiōe liniaf torꝰ cū sanguie leporis. Et in exitu def thiriaca cū vino. ʒ. j. Et post q̄ȝ sanguis fuerit desiccatꝰ redeat ad stuffaȝ: ⁊ ibidē lauef cū aq̄ decoctiōis radicis lilij iarri ⁊ furfuris macri. Et post iungaf torꝰ cū isto vnguēto. ℞. vnguēti citni lb̄. j. vnguēti albi lb̄. ʃ. pinguedis serpētis. q̄rtā. j. olei roꝭ. olei mirtini vnguēti populeon. añ. q̄rtā. ʃ. misceanf ⁊ inungatur.

¶ Pro ista intētione iuenirenf multa alia auxilia in morphea scabie serpigine ⁊ in morbis faciei. Et ista talia reiterenf totiens quotiēs videbitur expedire.

¶ De administratione serpentum.

Et scias ut dic̄ Aui. q̄ caro vipe ul thiri ⁊ illō in quo est vīrꝰ eiꝰ est de melioribꝰ medicis ci. Et. G. i. xj^{o} simpliciū farmacoꝝ p qnque exēpla hʒ pbauit. eligant ḡ ꝓpētes ꝓm nobilē Gordoniū de locis siccissimis cū dorso nigro ⁊ ligenf ṽsus caput ⁊ caudā: ⁊ cū virgis miutis flagellenf ⁊ subito isil duo viri abscindāt caput ⁊ caudā: ⁊ pmittanf uolutari p terrā: ⁊ q̄ȝtoplus uolutabunf: ⁊ exibit de sanguie tāto meliꝰ erit. Et excorienf ⁊ abluanf cū aq̄ salsa cala: ⁊ postea cuȝ vino puro ⁊ istis ꝓpētibꝰ utaf oibꝰ modis qbꝰ poterimꝰ ꝯsiderare: q: breuiter loquēdo alaim viā nō hēmus in curādo leprosos per

corporis mūdificationem:nisi in serpētibus.decoquant igitur usqꝫ ad ossium separationē cuꝫ feniculo ꝛ aneto ꝛ pane biscocto ꝛ modico salis.Et sorbeatur brodium ꝛ comedantur carnes:uel carnes sic ꝑparate terantur cū ala galline:ꝛ modico çinçi.ꝛ satis de çuccaro.ꝛ fiat comestio alba.¶ Uel aliter ꝙ carnes sic preparate cum puluere çinçib.coriandri ꝛ croci ponant in pastillo.
¶ Uel aliter ꝙ carnes sic ꝑparate terant fortiter ꝛ cū puluere çinçib. nucismus.ꝛ çuccaro.ꝛ fiat electuarium.
¶ Uel aliter serpētes viui ponant in vino tpe vidẽmiaꝝ cuꝫ epithimo sene polipodio ꝛ aniso feniculo ꝛ aneto:ꝛ qñ erit clarificatū ponat in alio uase:ꝛ erit laxatiuū:si administret bis uel ter in die.¶ Uel aliter ꝺm Henricuꝫ: ponant post decolationē in alēbico:ꝛ fiat aqua. Et patiētes pñt lauari cū aqua decoctionis ipsarū.Est tñ aduertēdū ꝙ usus ipsarū facit corpus ꝑmo inflare:ꝛ postea cadūt sequame ꝛ pelles ꝛ excoriant:ꝛ deinflant ꝛ sanant ¶ Tēpus aūt sufficientie usus ipsarū est duꝫ incurrere īcipiunt scothomiam ꝛ mutari in rōne:tūc eni cessandū est ab usu ipsarū.Et sal vipere iuuatiuū est iteruꝫ.¶ De his que ꝯferūt est ut dicit Aui.quādo bibūtur:aut comeduntur sunt cōfectiones bederasuli ꝛ alfelude ꝛc.

¶ De cauterijs.

Circa cauteria est intelligēdū ꝙ ipsa non debēt fieri:nisi post oēs alias curas:ꝛ maxime in putrefacta ꝛ hūorosa. Et lꝫ Albuc. ponat.70.cauteria pro ipsis:qꝛ dixit ꝙ quāto fiunt plura magis ꝯferūt.Nihilominꝰ nō sunt ꝯsueta mihi:nisi cauteria punctalia seu rotūda fontanellaꝝ brachioꝝ ꝛ tybiarū ꝛ inguinum ꝛ assellarum ꝛ in sumitate capitis ꝛ retro collū ad setonē.Ruptoria fiunt sub mentone ꝛ in collo: ꝛ si uentose ꝑcederent ruptoria nō esset id male factuꝫ.
¶ Ultimo est dicendum de correctione accidentium.

Accidentia que apparēt in lepra sūt multa que correctione idigēt ut morphea scabies pruritus ꝛ serpigo: de quibus dicet in sequēti caplo.nodi glandule atqꝫ tuberositates ulcera ꝛ corrositates:de qbꝰ in ꝓprijs caplis dictū est supra.
¶ Depilatio pustulatio oppilatio nariū de quibus dicet infra doctrina 2ᵃ rancedo difficultas anhelitus de qbus in phisicalibus libris satis tractatur.Et ideo correctiões eorum in locis suis requirantur.

¶ De morphea serpigine scabie pruritu syronibꝰ pediculis ꝛ alijs infectionibus cutis. Cap.III.

Intelligendum ꝙ morphea ꝛ albaras algada algasen pāni lentigines sanguis mortuꝰ gutta rosea scabies serpigo ꝛ impetigo ꝛ ꝯsimilia sunt īfectiões cutis maculose:ꝛ qꝛ nō differūt nisi magnitudie ꝛ puitate ꝛ in situ:ꝛ i colore ꝛ aliqualr in mā:ꝓpterea doctores nostri fuerūt ita uarij ꝛ discordes in differentijs ipsorū. imo qð fortius est morpheā albarosan uocauit Haliab. leprā.Nihilominꝰ cois usus tenet inter nos ꝙ iste infectiones qñqꝫ sunt plane:ꝛ nō hñt iequalitatē:neqꝫ ulcerationē:si sunt nigre uocant morphee: si albe albaras:si rubee gutta.s.ro.Si magne uocant pāni:si parue lētigines.Si vō nō sunt plane:sed ineq̄les ꝛ ulcerate uocant scabies serpigines ꝛ ipetigines.Nō obstante ꝙ Lāfrancus ꝛ Hēricus in differētijs istoꝝ multū vident gloriari.
¶ Nō ergo faciūt i ope diuersitatē tales differētie nisi i nō ulceratis que reponunt sub morphea ꝛ in ulceratis sub scabie ꝛ serpigine.Et in syronibus ꝛ in pediculis de quibus dicetur.Et lꝫ multa de his dicantur hic in generali. Nihilominus aliqua dicent in speciali in 2ᵃ doctrina. de dispositionibus faciei.

¶ De morphea.

Est ergo morphea cutis plana defedatio maculosa.Cuiꝰ lꝫ sint tot species:sicut ꝛ lepre. Nihilominus due sunt magis famose nigra videlicet:ꝛ alba quarū cause sunt albe flegma:nigre vō melācolicꝰ humor:ut dicebat in 6ᵒ de egritudine ꝛ sinthomate.

Signa sunt satis manifesta.Sed iudicia sūt difficilia.¶ Judicat eni per nobileꝫ Gordoniū ꝙ morphea antiqua:ꝛ que occupat magnum spatiū:ꝛ que cuꝫ fricat nō rubet:nec qñ pungitur emittit sanguinē:sed aquositatē:est incurabilis:aut cum magna difficultate curabilis:que vō est oppositarū conditionum ad curandū aliquā hñt suspitionē.

Circa morphee nigre supposito regimine dicto in lepra oportet ꝺm Aui.ut icipiat cū flōmia:si fuerit illic multitudo sanguis:ꝛ cū euātione humoris adusti ꝛ melēci cū his que in lepra sunt dicta.¶ Uerū de euāntibꝰ sublimibꝰ est aq̄ casei cū epithimo sumēdo quolibet die.ʒ.j.cuꝫ cado vno aque casei:ꝛ multotiēs cū ipo est soluēdus.ut dicit Ras.
¶ Et post hoc dicit ꝙ ex semine raphani ꝛ eruce ꝛ cōditis ꝯfectis cū aceto locus est epithimādus:ipso tñ ꝑus balneato.¶ Haliab.aūt iubet cōterere cepam:ꝛ ad solē cuꝫ ipsa cathaplasmare.¶ Gordonius ꝑcipit ꝙ fricet locus cū pāno aspo:ꝛ postea ꝙ locꝰ epithimet cū auripigmēto rubeo pistato cū succo fumiterre.ꝛ i crastinū lauet cū aq̄ furfuris.¶ Jameriꝰ hanc morpheam fricat cū memitha ¶ Rogeriꝰ recipit tartarū ꝛ fuliginē de quolibet.ℨ.ij.salis nitri sulfuris viui.aā.ℨ.j.auripigmenti aluminis scissi utriusqꝫ elleri aā.ℨ.ß.puluerizent oia cū succo fumiterre ꝛ abrotani ꝛ lapacij acuti atqꝫ panis porcini ꝛ sapone cū oleo in mortario icorporent taliter ut fiat linimētū cum quo morpheatꝰ locꝰ epithimet. ¶ Et si ista nō ualēt scarificet locꝰ:ꝛ cū illo sāguie epithimet.Aut ut dicit Guil. de sali.cātarides cū fermēto ꝛ aceto apponant : aut mel anacardinū ut dicūt glosatores Rogerij.Et post uesicationē desup foliū caulis ponat ꝛ remota cute si est neće: ut qñ est infectio ꝓfunda corrodat caro cū arsenico icorporato cū dyaltea:ꝛ purgata carne locꝰ cuꝫ vnguēto citri acuato cū litargiro ꝯsolidet.¶ In morphea aūt alba supposito regimie dicto in apatibꝰ flaticis : opꝫ ꝺm Aui.ut deuitet flōmia ꝛ euēt flegma cū yera acuata cū collogntida:aut cū pillis cochijs Ras.¶ Et post hoc ꝑcipit Rasis ꝙ fricet ad solē cū linimēto facto ex setaragi qð credo capsiā:ꝛ ex rubea ꝛ elleboro ꝛ sinapi.ꝛ se.raphani.Aui. vō vult ꝙ cū alcali ꝛ calce coctis cū urina īfantiū usqꝫ ad mellis spissitudinē fricet ad solē qusqꝫ locꝰ ulceret.Deinde accipiat pix ꝛ cera:atqꝫ terbentina ꝛ cortices nucis aduste atqꝫ sanguis pulli colūbe:ꝛ oleū de alcāna:ꝛ usqꝫ ad sufficiētiā decoquant:ꝛ ꝯtinuet sup locū donec sanetur:ꝛ color eiꝰ fit sicut color corpis.¶ Theodoricus dicit ꝙ quedā dña pisani curabat oēs morpheas per istū modū.In ꝑmis lauabat locū morpheatū decies cū aqua frigida.Post cū isto vngebat vnguēto.℞.cineris serpētis cōbusti in oia noua bñ coopta.ℨ.j.litargiri usti gallaruꝫ radicis flāmule solearū antiquarū plumarū nigrarū galline oium cōbustoꝝ.aā.ℨ.ß.arsenici calcis viue argenti viui.aā.ʒ.ij.ꝯficiant oia cū aceto:ꝛ fiat sicut vnguētū.Cū quo locus morpheatus inungat bis uel ter:aut plus sicut videbit expedire. Post aūt mittat ad balneū:ꝛ dum intrabit balneū liniatur cuꝫ psilotro facto ex q̄tuor partibus calcis ꝛ vnius arsenici coctis cum aceto ꝛ aqua . Et postqꝫ sudauerit in balneo aliquantulū lauetur cū aqua ꝛ erit sanatus. ¶ Melius tñ videretur ꝙ prius in balneo liniretur cū illo psilotro: ꝛ post in exitu liniretur cuꝫ illo vnguēto:ipse tñ ita dicit.Si aūt cū istis nō curaretur est intētio doctorū ꝙ locus cū cātaridibꝰ ꝛ arsenico curetur:ꝑcipue si īfectio fit ꝓfundata ut dictū est de morphea nigra.Non aūt cū cauterio actuali:neqꝫ cuꝫ scarificatiōe quia uestigia magis apparerēt ut dicit Aui. ¶ Et si cura nō ualet tingatur locus cū ista tinctura Auicē.℞.litargiri calcis gallarū alcāne dragāti.aā.ꝯficiant cū melle ꝛ aceto nigro.ꝛ fiat linimētū de quo locus liniatur.

¶ De impetigine ꝛ serpigine ꝛ assafati.

Omnia autem ista ut dictū est sunt īfectiones cutis īequales ⁊ finaliter ulcerose nō multū ꝓfundantes. Et ꝓpter hoc Aui. dicit ꝙ sūt ꝓxima ad īuicē: ⁊ sunt summa bothoꝝ ulcerosoꝝ. Incipiētes ꝑue lenes diuise in multis locis: deide ulceranṫ ulcerib⁹ squamosis ⁊ furfurosis: qn̄qꝫ apparētib⁹: qn̄qꝫ occultis. Et que sunt fixe magis ꝓprie dicunṫ assafati ⁊ īpetigines: que vō sunt mobiles ⁊ serpētes hincīde serpigīes que vulgariter dicunṫ derbes ⁊ ignis uolagi⁹. Et quelibet ipsarū: quedā sunt humide: quedā vō sicce.

Cause aūt istarū īfectionū: maxime humidaꝝ est humiditas mala corrosiua que ꝑmisceṫ cū grosso sanguine ⁊ flāte salso. uerū in sicca magis ꝑ̄dominaṫ melā. Expellunṫ enī huiusmodi mā̄e ad cutim ⁊ corrūpunt eā. ut dicit Auic. Et talis humiditas est uehementer ignita: ⁊ ꝓpter hoc sunt cū pruritu ⁊ ardore: ut dicunt glose ⁊ theodoric⁹. Et generanṫ in facie ⁊ capite pueroꝝ ꝓprie. Et multotiēs apparēt in hyeme ƀꝫ Auic. eo qꝛ frigus coartat ⁊ deriuat tales mās ad cutē: ut dicit Theodoric⁹: ⁊ ī estate sepe ꝑꝑ calores uehemētes: ut dic̄ Jameri⁹.

Curatio qn̄tū ad regimē ⁊ euātionē nō differūt a curatione apatū ⁊ pustularū colicaꝝ melācolicarū de qb⁹ satis dictū est supra in de apatib⁹: ⁊ de lepra ⁊ morphea. In spāli aūt defēdit Aui. oē qd̄ hēt dulcedinē superfluā: ⁊ ꝓprie dactilos: aut amaritudinē: aut acuitatē: aut salsedinem ⁊ utatur humectatione corporis humiditate equali cum balneo ⁊ alijs.

¶ Qn̄tū aūt ad localia in recētib⁹ laudanṫ fomētatiōes cū aq̄ tepida. Et alterare locū cū succo portulace ⁊ cucumeris ⁊ mucillagine psilij ⁊ saliua hois ieiuni. in. x° simpliciū: ⁊ acetositas citri ⁊ gūma cū aceto. Et sinapis cū aceto sunt optima ƀm Aui. ⁊ oleū de frumēto: oleū ouoꝝ: oleū de serpētib⁹: ⁊ oleū iunipi ab hebē mesue approprianṫ: ⁊ oleū de tartaro vulgus tenet supmum. ¶ Rogeri⁹ laudat saponē ⁊ succū celidonie. Et si cū eis admisceretur vnguētū albū pulchri⁹ eēt. ut dicūt glose ipsi⁹. Et lotionē cū aqua roſ. ⁊ succositate citri in qua sulfur puluerizatū steterit in uase vitreo ad solē per. 20. dies laudāt montipeō. Et lac virgineū qd̄ fit cū aceto ⁊ litargiro distillādo ⁊ miscēdo cū aqua salita laudāt Bonon̄. vnguētū albū factū de litargiro ⁊ citrinū factū cū oleo de tartaro ⁊ succositate citri sunt Parisius ꝯsueta. ¶ Ad antiquas vō ꝓprie ad saffati laudat Aui. linimentū factū de chimolea sulfure cineris cucurbite pulpa collognitide oīum ptes equales cū aceto. ¶ Ad idem theodoric⁹. ℞. succi radicis lapatij acuti quarā. j. assūgie antique porci dissolute lb. ſ. argēti viui extincti cū saliua. quartā. ſ. coquaṫ assūgia cū succo usqꝫ ad ei⁹ spissitudinē postea miscēdo argētū viuū pistādo in mortario fiat vnguētū. ¶ Ad idē Rogeri⁹. ℞. tartari plūbi usti fuligis cineris piretri succi ciclamis. aā. ꝯfice cū oleo. ⁊ fiat vnguētū. ¶ Hēric⁹ testaṫ ꝙ qdā medicus Parisiēsis curauit serpiginē qnque annoꝝ cū tali vnguēto. ℞. se. iunipi cōquassati. ℥. iiij. coqn̄ṫ cuꝫ sufficiētia aque: ⁊ colature addaṫ assūgie porci recēte colate. ℥. vj. terbētine. ℥. j. dissoluanṫ oīa simul ⁊ dissoluta ab igne deponaṫ. Et cū īfridatū fuerit aquositas expellaṫ ⁊ vnctuositas fortiter in mortario agiteṫ: ⁊ addendo sulfuris viui. ℥. ij. fiat vnguētū. ¶ Rasis aūt dicit ꝙ antiq̄ indiget sanguisugis ⁊ fricatione donec exeat sanguis plimus ⁊ resoluaṫ caro mala ⁊ appeat bona. Que vō ex ea fortis est indiget ƀm Aui. medicamie acuto corrodente quousqꝫ ꝑueniat ad carnē sanā. Deide cū vnguētis ulcerū ꝓprie al. ⁊ de litargiro consolidetur.

¶ De scabie ⁊ pruritu.

Iste etiam sunt īfectiones cutis ulcerose pruriginose cum squamis ⁊ crustis que qn̄qꝫ sunt cuꝫ virulētia ⁊ sanie: ⁊ qn̄qꝫ absqꝫ ipsa. ut ponit Gordon⁹. ¶ Quarū mā ƀm auic. est sanguis cui cōmisceṫ colera ꝯuersa in melā: aut flegma salsuꝫ baurachiū. Ex ꝑma enim mā ut dicūt fit scabies sicca: ex 2ª humida. Sunt igitur ƀm hoc due spēs scabiei humida ⁊ sicca sub qua pruriginē pono. Cū enī talē mām natura ab īteriorib⁹ ad extrinsecā cutē ꝓtulerit. si sub cute ꝑmāserit: ⁊ fuerit subtilis facit pruriginem. Si grossa scabiē ut euidēter ponit Halia. pte ꝑma. ƀmone 8°. Et ibidē ponit ꝙ tales mā̄e fiūt maxime plimuꝫ comedētib⁹: ⁊ qui malis utunṫ cibis: salsis videlicet ⁊ amaris dulcib⁹ ⁊ acutis. ut addit Aui. ⁊ qui balneū dimittūt ⁊ uestes nō mutāt laborāt ⁊ vigilāt ⁊ vinū puꝝ potāt. Addit Rasis. fit aūt senib⁹ ꝑꝑ cutis debilitatē: ⁊ qꝛ in eis salsus humor ut plimū ꝯnaṫ. ⁊ plimū fit inter digitos: qm̄ sunt debiliores. ut dicit Aui.

Significant scabiē ƀm quidē Haliabatē pustule parue īcipiētes: deide ulcerantes. ⁊ significatur mā hu. per calorē ardorē pruriginē: ⁊ per expulsā. Judicaṫ ꝙ quāuis scabies sit mala per viā signi: pōt tn̄ esse bona per viā cause. Expurgare enī corp⁹ ita ꝯsueuit nā ad cutim supfluitates repellendo. ut in 4° terrapē. dicit Gal. ¶ Judicatur ꝙ scabies in decrepitis est difficilis: aut īpossibilis curatiōis. ¶ Judicaṫ ēt ꝙ scabies ⁊ prurit⁹ īducūt ulcera impetigies ⁊ egritudines fedas. Est ēt scabies de egritudinib⁹ cōtagiosis.

Curatio qn̄tū ad regimē ⁊ euātionē nō differūt a curatione ꝑ̄dictaꝝ infectionū. In speciali aūt cōmēdat Aui. cū ꝓprietate celidoniā cū laxatiuis. Et aloes de 3° in 3m sume. ʒ. j. cū aqua endiuie ⁊ feniculi eradicat scabieꝫ. ut dicūt Raſ. ⁊ Auicē. ⁊ si ueniret ex eo īestinorū rasura cureṫ cū clisterijs opportunis. ⁊ si adest repletio flōmeṫ ut dictū est supra. ⁊ scias ƀm Aui. ꝙ uentose in utrisqꝫ crurib⁹ fcōerunt scabiei fede. ¶ Facta aūt euātione sufficiēti uolūt doctores nostri ꝙ stuffenṫ cuꝫ herbis positis in syrupo de fumoterre posito in capitulo de lepra. Et ītret stuffam cuꝫ istis positis ab Aui. que habēt abstergere ⁊ rectificare cōplexionē cutis ut sunt malua sicla lapaciū acetosa apiū furfur farina lentiū rici ⁊ fenugreci melones decocti cū aqua ⁊ aceto seu granatorū vino. Et in exitu offeraṫ thiriaca: aut rubea trociscata. Et postqꝫ sudauerit ⁊ dormiuerit in lecto altereṫ cutis cum oleo violato roſ. amigdalarū aceto: aut granatoꝝ succo. ¶ Quātum aūt ad localia. In humida laudant Raſ. ⁊ Auic. argētū viuū extinctū cū saliua cachimiā argēti oleandrū cōdisum alchali litargirū ꝯfectū cū oleo roſ. ⁊ aceto. ⁊ ꝙ fiat epithima per totā noctē. In mane vō balneū ingrediaṫ patiēs ⁊ cū aceto ⁊ mossa viridi quercus friceṫ postea cū aq̄ calida laueṫ. Et his factis aqua frida super ipsum fundaṫ ⁊ cū oleo ro. iunctus egrediaṫ. ¶ In sicca ⁊ pruritiua cōcedit Aui. in potu lac uaccinū acetosum ⁊ balneū cū aqua tepida ⁊ administrationē vnctionū oleaginorū ex oleis fridis ⁊ ꝓprie qn̄ ponit in eis succ⁹ apij ⁊ aqua roſ. ⁊ endiuie ⁊ acetū cū aloe ⁊ sale armoniaco ⁊ alumine. Et de medicinis quiescere faciētib⁹ pruritū est papauer cuꝫ aceto tritū. ⁊ cerotū in quo ponitur opium.

¶ Rasis aūt in ista scabie. ℞. baurac costi salis cōdisi. aā. ʒ. j. storacis. ʒ. vij. aceti ⁊ olei qd̄ sufficit. fiat linimentū de quo epithimeṫ in balneo ⁊ maneat: ⁊ postea lauetur. In suis additionib⁹ īueniṫ ꝙ lauare locū cū aqua ro. ⁊ aceto decoctionis roſ. mirre sandal. ru. ⁊ paruꝫ alumis pruritū forte statim tollit. Usus aūt cōmunis habet vnguēta alba ⁊ litargica. ¶ In utraqꝫ scabie īueniunṫ multa cōmunia vnguēta. Primo Gal. in 9° simpliciū farmacorum. caplo de sulfure docebat quosdam amicos suos piscatores sulfur miscere cum oleo: ⁊ melle: aut terbentine ⁊ sanabāt scabiē ⁊ serpiginē. Et ipse aūt nō raro. Opꝫ enīꝫ medicinas tales habere virtutē mixtaꝫ ut ꝯsumant ⁊ repcutiāt. ut dicit. Et ꝓpter hoc ego in lb. j. terbentine ⁊ quarta. j. assungie porci remisceo. ℥. j. sulfuris. ⁊ aliquotiēs modicū de argēto viuo appono. ƀm Theodoricum ℞. radicis lapacij acuti enule cāpane ⁊ affodillorū: ac cicute cocte sub prunis: aut in aqua pistatis ⁊ mixtis cum

assũgia ueteri porcine fiat vnguẽtũ. ¶ Ad idẽ Henricꝰ ℞. olei laurini assũgie ueteris porcie cere viridis thuris argẽti viui extincti cũ saliua. añ. partẽ. j. salis cois tritissimi ptes. iiij. cõficiant̃ cuꝫ succo fumiterre ⁊ plãtagis. añ. quãtũ põt imbibi agitãdo: ⁊ si adderet̃ modicũ de fuligine in aceto tẽperata ꝯferret ad oẽs īfectiones. ¶ Ad idẽ magister Dinꝰ. ℞. succi lapacij scabiose celidonie enule campane fumiterre. añ. ʒ. vj. olei cois. ℥. vj. salis cois. ℥. ij. misceant̃ ⁊ bulliant̃ ad succorũ cõsũptionẽ: deinde colet̃ ⁊ assumat̃ illud oleũ ⁊ cere. ℥. j. ⁊ liquefiant simul ad ignẽ ⁊ deposito ab igne misceant̃ donec equentur. Et si vis magis desiccare adde vitrioli. ℥. ß. Et si vis ut sit magis ꝓprium ad flegma salsum adde cerusam litargirum plumbũ ustũ cinerẽ vitis cũ modico de aceto.

¶ Ad idẽ magister Petrus de bonãto pro scabie ex flegmate salso. ℞. succi celidõie: succi edere terrestris. añ. lb. j. assũgie porcine. lb. j. coquant̃ oia ad cõsumptionẽ succi: deide cola ⁊ adde argẽti viui. ℥. j. īcorporãdo fiat vnguẽtũ. Et post iunctionẽ foliũ lappe iuerse: aut lilij desuper apponat̃. ¶ Unguẽtũ saracenicũ ꝯtra scabiẽ ⁊ malũ mortuũ ⁊ flegma salsuꝫ: facit eni educere supfluitates per os balneãdo: ⁊ per subassellas resudãdo iungẽdo soluꝫ extremitatẽ a genu ⁊ cubito in sole uel ad ignẽ: duntaxat ꝙ illa hora summe homo caueat a frigore. ℞. euforbij litargiri. añ. lb. ß. stafisagrie q̃rtã. ß. argenti viui. q̃rtam. j. assũgie porci ueteris lb. j. īcorporãdo in mortario fiat vnguẽtũ de quo iungat se semel in septimana. ¶ Est tñ aduertẽdũ ꝙ q: argẽtũ viuũ nocet mẽbris ꝑncipalibꝰ ⁊ dẽtibꝰ atq; gingiuis ꝑcipit Auic. ꝙ vnguẽta in qbꝰ ponit̃ elõgent̃ quãtũ poterit a pubꝰ stõci ⁊ mẽbroꝝ nobiliũ. Et hẽricus dicit ꝙ dẽtes ⁊ gigiue cũ decoctiõe mẽtastri aneti ⁊ camomille lauent̃. Nõnulli cũ aq̃ solatri faciũt ideꝫ.

¶ De pediculis ⁊ syronibꝰ ⁊ suis consimilibus.

Quid autem sit pediculus oibus est notuꝫ. Fiunt enim ex mã predictarũ infectionũ: minus tñ mala. Et ideo ad eam non festinatur putrefactio virulẽta: neq; ultimata: sed est cõueniẽs: ut sit materia recipiẽs vitã a creatore suo. ut addit Aui.

¶ De modo aũt generationis nõ curo: quia phisicuꝫ est: sed ad generationẽ ipsorũ iuuant res quaruꝫ proprietas est mouere materiã ad cutim ut sunt ficus ⁊ coitus ⁊ dimissio mundificationis: ⁊ tarda pãnorũ mutatio.

Signa materie ipsorum hẽntur per colorẽ: ut ponit Gordoniꝰ.

¶ Judicat̃ per ipsummet Gordoniũ ꝙ pediculorũ multiplicatio a causa tñ itrinseca ꝑtẽdit morphẽã ⁊ leprã: eo q: si nã cutis esset fortis nõ erraret: sed assimilaret. Error autem assimilatiue virtutis est causa lepre ut dictum est.

In curatione eni ipsorũ idiget̃ in ꝑmis ꝙ corpꝰ mũdificet̃ cũ flõmia ⁊ yerapigra: ⁊ alijs euacuãtibꝰ humores putrefactos ⁊ regiminis rectificatione ⁊ assumptione medicinarũ iterficiẽtiũ pediculos uelut sunt allia decocta ⁊ calamẽtũ mõtanũ. ut dicit Aui. ¶ Et cũ localibꝰ ⁊ de ipis fiũt stuffe ⁊ balnea cũ aqua decoctionis aluminis salis blete tenacẽti cipressi pini calamẽti lupinorum staphisagrie: ⁊ olea ⁊ vnguẽta cũ oleis carthami raphani sumac acetose cũ radice sua. ¶ Et spãle est ad hoc vnguẽtũ sequẽs de quo si iungat̃ cinguluꝫ de lana ⁊ portet̃ nuda carne iterficit pediculos ⁊ ꝓhibet ne amplꝰ generent̃. ℞. olei. ℥. iij. cere. ℥. ß. argẽti viui. ℥. j. miscẽdo in mortario fiat vnguentuꝫ.

Syrones sunt aĩalia parua facientia vias cauernosas corrodẽdo inter carnẽ ⁊ cutẽ potissime in manibꝰ ociosoꝝ. ¶ Et curãtur lauãdo locũ cũ aq̃ salita decoctiõis pisciũ: aut cũ succo edẽ terrestris: aut cũ aceto mixto cũ aloe ⁊ cõsimilibꝰ.

De uariolis ⁊ morbillis ⁊ desudationibus ⁊ plãta noctis que sunt bothores parui in membro plurimi sudoris.

Et de essere que sũt nodationes in carne cũ pruritu uenientes quãdo homo est supcalefactus ⁊ sudãdo scalpit se supsedeo quãtuꝫ est de ꝑsenti: magis enim est phisicũ q̃ȝ cyrurgicũ. ⁊ satis ex scia apostematũ põt haberi eorũ cura. ¶ Quantum aũt ad uestigia infra dicet̃ in facie de cicatricibꝰ uariolaruꝫ.

¶ De extenuatione ⁊ ingrossatione corporum ⁊ mẽbrorum. Cap. IIII.

q

Uãquã de igrossatiõe seu impinguatione ⁊ arefactione seu extenuatione saltim vniuersaliter pertineat ad dominos phisicos. Nihilominus q: in particulari ingrossatione ⁊ attenuatione mẽbroruꝫ cyrurgici cõsueuerunt uocari pro tãto dicet̃ qui de ipsis. ¶ Quid aũt sit ingrossatio ⁊ attenuatio notũ est satis a Gal. in. 14. terrapẽ. quãdo eni in tãtaꝫ carnositatẽ seu pinguedinẽ uertit̃ corpus ut neq; ambulare possit sine tristitia: neq; tangere anuꝫ: neq; calciare: ꝓpter tumorem uẽtris: sed neq; respirare improhibite dicit̃ grossuꝫ: sicut qñ liquefit ⁊ deprimitur queãdmodũ in atrofia ⁊ ptisi dicit̃ arefactuꝫ. Et sequitur ꝙ plerũq; non totũ: sed vna particula efficitur talis.

¶ Et ꝺm hoc due species assignant̃: quaruꝫ cause ꝑncipales dicuntur in 2° de egritudie ⁊ sinthomate. plenitudo mãe indigẽtia sicut insup in grassatis uel colliquatis ual de ꝺm vnã particulã uel corpore vniuerso est videre. Et in sexto de custodia sanitatis adiungit̃ fortitudo uel debilitas virtutis redditiue ⁊ nutritiue uel ambaꝝ. Et ea que extrinsecꝰ eueniũt ad desiccandũ addunt̃ ab Aui. in 4° ut est usus cibi subtiliãtis ⁊ quies imoderata. Nã ut ipse scripsit in ꝑ°. dimittẽtes exercitiũ icurrũt ethycã. Sopit̃ eni vtꝰ attractiua in qete. destruit̃ a labore ira angustijs vigilijs fame ⁊ dure iacere. ut dicit Rasis. ¶ Et ad hoc facit ligatura stricta ⁊ cõstrictio pororũ a calido ⁊ frido ⁊ sicco excessiuis facta. ut dicit Aui. aut dolor ⁊ passio iuncture superioris: ut ipsemet dicebat de podagra lõga: ⁊ gibbo ⁊ solone profunda male restaurata qđ attenuabat mẽbra sequẽtia ut in suis capitulis fuit dictuꝫ. Oppilant̃ vie cibi quodã modo ⁊ debilitat̃ vtus attractiua. ¶ Judicat̃ per Hyp. in ꝑ° affoꝝ ꝙ in gigasticis quo ad summũ annexie idest boni habitus fallaces sunt si in ultimo fuerint. Nõ eni possunt manere in eodẽ statu. relinquit̃ ergo ad peiꝰ ꝙ suffocent̃: aut uene crepent̃. ¶ Judicat̃ per Gal. in 2° tegni. ꝙ ꝑmas ⁊ solidas ptes corporũ nõ est possibile humidiores facere. Et ꝓpter hoc dicebat in 7° terrap. arefacta dispositio isanabilis existit cũ certissime cõpleta fuerit. Et ꝺm hoc iudicat̃ ꝙ lꝫ siccitas sit difficilior ad curãdũ q̃ȝ humiditas. Nihilominꝰ piculosior est nimia grossities ad sustinendũ q̃ȝ ariditas. Et hoc est ꝙ dicebat Hyppocras i 2°. ꝙ grossi ualde ꝺm nãm cito mortales magis fiunt macris. Nã ꝺm Gal. in cõmento tales fridi sunt ⁊ strictas habent arterias ⁊ uenas. Et propter hoc sanguinẽ ⁊ spiritũ oĩsariã paucũ habẽt: quare calor innatus in eis parua occasione cito corrũpit̃. Et cum hoc ꝺm Auicẽ. in 4°. sunt expositi apoplesie paralisi pulsui cordis dyarie. Malitie anhelitꝰ sincopi ⁊ febribꝰ malis: ⁊ famẽ ⁊ sitim nõ possunt tolerare. Optimũ est ergo bñ ⁊ moderate carnosum esse. nam vita in humido existit: ut dicit Aui. nõ aquoso sed vnctuoso. ut dicit glosa.

¶ Amplius iudicat Hypo. in 2° que in multo tẽpore extenuant̃ corpora tarde uel pigre reuerti consueuerũt: que vo in pauco pauce. Et hoc est ꝓpter cõsumptaꝝ humiditatũ diuersitateꝫ ut dicit lr̃a. ¶ Ex quibus oibus sequit̃ ꝙ ariditas lõga ⁊ habituata: ⁊ que sequitur solones profundas male curatas nunq̃ȝ corrigitur: satis aũt est si qđ ꝓhibeat eas siccari nõ cito in 2° tegni.

Cura superflue grossitiei duas habet intentiones. ꝑma est diminuere sanguinẽ qui multiplicat̃. 2ª resoluere mãm que coniuncta est ⁊ debilitare vtutẽ ne attrahat ipsam.

¶ Primū cōplef per Gal.in.14 terrapē.cū dieta attenuāte dicta in libro de subtiliādā dieta. Et cū farmacis urinā ⁊ sudorē ꝓuocantib⁹ ut sunt rutha: ⁊ sua grana aristologia ro.gētiana poliū ac subtilis cētaurea ⁊ vipere combuste: ⁊ ipsarū sal ⁊ acetū ad ista facit.ut dicit Rasis. Et medicine laxatiue cōtinue subducētes fla ut dicit Haliab.in ẜmone p°. ⁊ ieiunia ⁊ acuta exercitia.per Gal.ubi supra.

¶ Scdm cōplef per balnea naturalia: aut artificialiter cōstructa similia in v̄tute tali utiq3 quali fieret mixto flore salis cu3 aqua marina. Et deide cū aliquo oleorum acutorū iungere: uelut est oleū cucumeris siluestris gētiane aristolo.⁊ cōsimilibus. Et non comedere in balneo: sed ieiunare ⁊ dormire prius aut non quiescere.

De ingrossatiōe

pticulari mēbroꝝ quō curaf satis dictū fuit de ciragra ⁊ elefantia in de apatū tractatu. In qb⁹ inuenies ꝙ ad istas itētiōes dictas adiūgif: ⁊ 3ª que est deriuatio māe ad illā partē cū pondere ⁊ ligatura ut docet Aui.

In cura

arefactionis ⁊ deficcatiōis corporis ad tria breuiter itendūt operantes. ꝑmo ad generādū satis de sanguine benigno. Scdo ad ip̄m sanguinē extrahēdū ad carnē. Sed ⁊ 3° ad roborādū v̄tutē nutritiuā ut sanguis attractus retineaf ⁊ nō euaporetur.

¶ Primū cōplef cū dieta euchima que ethicis ⁊ consumptis potissime ordinaf.vñ.14.terrap. Quoscūq3 eni3 renutricare uoluerimus attenuatos vinū quidem dabim⁹ grossum per achimia cibaria ⁊ exercitia non acuta neq3 fortia ⁊ fricationem moderatam ⁊ simpliciter dicere vniuersa p̄dictorum cōtraria geremus.

¶ Scdm cōplef in his que ẜm totū piceari effugiūt in 6° de custodia sanitatis añ balnea manib⁹ nō ualde mollibus: sicut neq3 in asperis refricare corp⁹ usquequo ad ruborē deueniat. Deide fricatio dura nō multū. Et postea exercitijs cōmēsuratis utētes: deide in balneo: ita ut plixe moref. ẜm balneū postea ⁊ iunctū oleo breui offerre cibaria. Nihilomin⁹ in.14.terrap.cōsulit balneū post cibū aptū. Et si oppilōnes ex hoc ꝯtigerēt ꝯfesti p̄cipit oximel dare cappaꝝ in ꝑn° cibi donec utiq3 desistat q̄uedo.

¶ Tertiū cōplef in eodē sexto cu3 eo qd calefacit carnē ⁊ nō euaporaf qui deductus est ad carnē sanā vngentib⁹ oleo v̄tutē habēte emplastrā idest adhesiuā.ut est oleu3 cū pice liquefactū. Si v̄o ⁊ quietatis cōcesserint ⁊ fridis balneis idē homo utēs simul cū p̄dictis ꝓficiet multu3.

¶ In his v̄o que difficulter nutriunf pticule: ⁊ plus q̄3 op3 ifridanf supposita remotione cause uelut eēt dolor ⁊ ꝯstrictio pticule: ⁊ sic de singulis usus fuit Gal.in.14° terrapē.qñq3 ⁊ cassiā: qñq3 qdē per mel sup vngēs pticula3.

¶ Est aūt aptissimū ꝙ per cerotū auxiliū.ut dicif ibidē. Euellit eni: ⁊ hoc pticulis qb⁹ utiq3 supponif multitudinē sanguis: fit autē de pice nigra sola uel cū resina associata equalib⁹ ptib⁹ dissolutis ⁊ distēsis sup alutā: aut in tela imbibit⁹. Et nō op3 offerre his laborātib⁹ corporib⁹: multotiēs: sed in hyeme qbus bis: in estate aūt semel sufficit ꝯtinuādo per tres aut q̄tuor dies. Et si opportunu3 fuerit per plures. Debet aūt p̄cedere piceationē fricatio ⁊ fomētatio ⁊ cū v̄gulis pcussio donec utiq3 eleuenf carnes: ⁊ nō cōfestim cessare op3 anteq̄3 icipiat dyaforari: ⁊ postea pix debet applicari. Et post horā dictā debet cū q̄dā violētia eleuari. Et postea inungaf cū oleo piceo: aut cū aq̄ frida ifundaf. Et postq̄3 mēbrū cooptū per horam geuerit. Sic iterū redeat ad opationē ⁊ totiēs h° fiat donec sit curatū mēbrū. Nihilomin⁹ bonū est ut dicit Aui. semp mēbrū exercitare portādo: aut trahēdo rē difficile3 ⁊ pōderosa3: aut brachiū appositū cū fascia ligare: ut nutrimētū nō recipiat. Sed ad particulā uadat arefactam.

¶ Ultra auxilia hic data ordinantur per Ras. Haliab. ⁊ Auic. cibaria confectiones potiones clisteria balnea ad impinguandum ⁊ demacrandum: que q: ad cyrurgicos non pertinent relinquantur.

¶ De casu offensione ⁊ distēsione ⁊ subuersione. Cap. V.

Jcet superius

in de vulnerib⁹ sit tractatū de cōtusione carnis, musculose ⁊ neruorū ⁊ capitis ⁊ oculorum. Nihilomin⁹ q: casus offensio ⁊ distensio differunt a concussione: sicut ꝓprium a communi ⁊ magis elongātur a vulneribus ⁊ apostematibus q̄3 concussio: pro tanto hic in speciali dicetur de ipsis.

¶ Casus ⁊ offensio ẜm ꝙ dicit Aui. ledūt ⁊ impediūt corpora cū cōcussione ⁊ attritione. ⁊ supple aliquotiēs cum dislocatione ⁊ fractura. ⁊ differunt ut dicit glosa in loco: q: casus dicif qñ corp⁹ cadit ⁊ percutif ad terrā aut ad lapidē: aut ad aliquā rē pcutiētē. Offensio v̄o dicif qñ corpus pcutif ab aliq̄ re exterius obuiāte: uel aliter ꝙ casus est cōcussio corporis. Offensio solius uentris: uel dicif casus respectu exteriorū: offensio interiorū.

¶ Distēsio est mēbrorū tractus cū fune aut catena.

¶ Submersio est fumi uel aque p̄focatio. ¶ Ad casum ⁊ ad offensione3 sequunf multa incōmoda. ut dicit Auic. Incisio lacerti cordis ⁊ stōci ex qbus morif statim ⁊ nocumenta egestionis: ⁊ urine ⁊ uomit⁹ atq3 sanguis flux⁹ strictura anhelit⁹ abscissio uocis ⁊ loquele que oia sunt mala ⁊ timorosa ꝓpter solōnē ꝯtinuitatis neruorū pānniculoꝝ atq3 uenaꝝ. Et ꝓpter dolorē ⁊ nocumēta que mēbris ꝑncipalib⁹ ⁊ necessarijs coicanf: ⁊ sequif in textu ꝙ quāto corp⁹ est mai⁹ tanto timor est uehemētior. ¶ Amplius dicit Auicē. ꝙ glādule in casib⁹ ⁊ offensionib⁹ multiplicanf ⁊ curanf ut supius de glādulis fuit dictū. ¶ Judicia casuū ⁊ offēsionū sequunf indicia magnoꝝ vulneꝝ.

In curatione

casuū ⁊ offensionū ⁊ extēsionū gñaliter est aduertēdū ꝙ si cū eis fuerit dislocatio seu fractura: aut aliqua sepatio: seu ꝯtusio ꝙ illa tractenf ꝓut dictū est in caplis ipsoru3.

¶ Quātū aūt ipsa sunt eorū curatio q̄tuor habet itētiones. ꝑma vitam ordinat. 2ª materiā ut nō fluat diuertit ⁊ euacuat. 3ª locum lesum ut mām non recipiat ⁊ apostemef defendit ⁊ firmat. 4ª materiā fluxa3 carminat ⁊ resoluit.

¶ Primū cōplef cum dieta tenui ⁊ sobria dimittendo carnes ut dicit Aui. Jmmo in ꝑma die nihil comedit: ⁊ paꝝ in 2ª ⁊ 3ª ⁊ usqueq̊ ab apate fuerit secur⁹. Et post ingrosset ⁊ comedat cicera ⁊ ribes: ad hoc ut iteriora firmenf.

¶ 2m completur cum fiōmia ⁊ linitione uentris cum cassiafistu. ⁊ clisterijs: ⁊ id genus. Et reubarbarum cum syrupo ro. ẜm rasim in hoc obtinet principatu3.

¶ 3m ꝙ ab intra a ꝑncipio talis admistref potio. ℞. boli armeni mumie terre sigillate. añ. ℥. j. fiat puluis de quo ʒ. j cū aqua plātaginis quolibet mane usq3 ad qnque uel septē dies admistref. Et supra locū vult Aui. ꝙ ponaf istd emplm. ℞. faseoli rici. añ. ptē. j. boli arme. sumac. añ. ptē 5. aloes alumis gipsi calcis extinctorū. añ. quartā ptē illius icorporādo cū albuminib⁹ ouorum fiat emplm. Cōmunis tñ usus aucte Rasis oia loca lesa iungit cū oleo ros. aut oleo mirtillorū: ⁊ desup aspgit mirtillos puluis. ut supius in caplo de cōtusionibus fuit dictum.

¶ 4m aūt cōplef ꝙ post ꝑncipiū def talis potio. ℞. reubarbari costi radicis ru. cētauree aristolo. ro. añ. ℥. j. fiat puluis de quo ʒ. j. admistref quolibet mane per nouē dies cū. ℥. j. syrupi acetosi: ⁊ aque anagalli ⁊ cōsolide maioris tantūdē. Anagallus eni qd est ypia seu morsus galline in hoc magnā ꝓprietatē habet ut dicit Guil. de sa.

¶ Ad istam intētionē administrabat magister Americ⁹ de alesto potionē factā cum vino ⁊ melle decoctionis radicis osmunde yarri: ⁊ caude equine terrestris in quantitate vnius gobeleti: dum intrabat dormitum: sudando enim tota materia expellitur.

¶ Et pro ista itentione etiā ordinauit stu fa3 ⁊ balneū de 3° in 3m aut de 4° in 4m in quib⁹ ponāt cōsolida maior osmūda sanamūda ypia ebuli arthimisia absinthiu3 rose camomilla mellilotū ⁊ pul. qui subtus fenū repif.

¶ Et ibidē cū melle fricanť:aut cū isto vnguēto:⁊ est guilelmi de sali.⁊ eum acceptat Henricus.℞.cere.℥.iij.resine.℥.vj.terbentine.℥.viij.olei cōis lb.ij.thuris fenugreci.aā.℥.ſ.fiat vnguētū de quo etiā oī die iungatur.

¶ Si aūt aliqs locus notabilr sit cōfract^o ponať desup faba cocta cū oximelle:⁊ crocus in hoc est optim^o:aut oxicroceū seu apostolicon: aut folia sambuci obuli cipressi tamarisci cocta ⁊ pistata cū lacte acetoso ut dicit Aui. Nōnulli vō in fimo calido eos sepeliūt ⁊ ibidē sudando iuuanť. Haliabas ⁊ Auic.eos cum pelle ouina bidente recenter excoriata calida cum sale trito synapiçato inuoluūt:forasse enim si dimittātur in die 2^a curātur.hoc etiā testatur Gal.in.11.medicinarum.

¶ Si aūt offensio in uentre facta fuerit ꝯsulit Aui.emplastrū qđ fit de granatis siluestrib^o coctis cū musco in quo de laudano ⁊ roſ.tātūdē misceať ⁊ spice masticis eupatorij tertiā ptē illius:⁊ olei de lilio qđ sufficit fiat emplm.

In distēsione ꝯsueuerūt operātes iuxta cōsiliū Haliab.pus loco cū manib^o aut pedib^o reformato linteamen lineū ifusū i aq̄ frida sup loca applicare:firmat eni locū ⁊ ꝯfortato calore sudāt corpa ⁊ sanāť.Et si nō pficit ad curā pdcāz reducāť.

Siquis tñ ab alto loco ceciderit ⁊ sine uoce fact^o fuerit:⁊ si loquiť aliena dicit suspicādum est q cerebrū:aut aliqđ mēbrorū pncipaliū sit lesū.Claritas itellect^o sanitatē cerebri demonstrat.ut dicit Rasis. Examinādū tñ pus est si est mortu^o uel viu^o tāgēdo pulsum uocādo ipsū trahēdo pilos ⁊ nares respiciēdo pupillas oculoꝝ si mouenť:ponendo flosculū lane aut coti carpinati in ore ⁊ narib^o ⁊ scutellā aque plenā: si moueť pectus puocando sternutationē cū pipe ⁊ euforbio:⁊ id genus. Et si nō est mortuus pcedať ad curā fricādo extremitates cū aceto ⁊ sale ⁊ rutha puocādo sternutationē ⁊ fluxū sanguinis cum setis aut paleis per nares. Et ipo aliqualiter viuificato fiāt clisteria ⁊ flōmie ⁊ alia auxilia dicta superius. Et si cerebrū sit in causa querať cura in capitis contusione ⁊ ita de alijs. Si vō fuerit mortuus non tangas:sed fuge ⁊ dimitte ipsum in pace.

Si autem immersus fuerit homo:vult Haliab. in 6° ſmone ptis scđe.q cū pedib^o suspendať capite demisso q aqua ab eo exeat. Post hoc acetū decoctionis pipis sepe gargariçet ⁊ aquā ciceris aliqbus dieb^o sorbeat. ¶ Si aūt in fumo aliqs dissolut^o fuerit:si spumauerit nulla est ad ei^o salutem via. Cū aūt nō:oleū violarū gargariçet:⁊ aquā tepidā decoctionis frumenti sorbeat ⁊ calida cib[illegible] pinguia comedat.

¶ De cōbustione aque uel rei ardentis. Cap.VI.

Combustiōes ⁊ arsuras sequuntur dolores ⁊ uesice dolores ppter malā complexionē uesice:q̄ caliditas ignea subito attrahit humiditates aquosas ad subcutim que nō potentes ab ipso igne spissata cute exterius exire remanētes ibidē eleuant ipsam cutem:⁊ faciunt uesicas ⁊ inflationes aquosas:que quādoq occurrunt corpori pleno:⁊ adducunt apostemata:⁊ ulcera maligna:quādoq vō mundo ⁊ tales sunt magis mites.

In curatione locali combustionis tres intentiones habentur.pma locum uesicari phibet.2^a uesicas factas curare docet. Sed tertia excoriationem claudit.

¶ Prima cōpleť cū ifrigidantib^o domesticis ut ſm rasim sunt pāni ifusi in aqua roſ.sup niuē ifrigidata sepe renouati. Et si res magna fuerit hoc est q apata fuerint ex latere cōtrario flōmia erit faciēda:⁊ regimē infrigidādū ⁊ subtiliādū. Auicēna vō oleū rosatū cū vitellis ouorū agitatis supapponit. Et foliū maluarū sicle lētes rosas cum aqua dulci coctas cū oleo roſ.aut bolū ar.cū aceto terrā sigillatā seu argillā litargirū atq cerusam aquā endiuie solatri etiā ad phibēdū uesicas cōmēdat Aui. Et aquā oliuarū Haliabas approbauit. Theodoricus cōsulit totū mēbrū balneare cū aceto:⁊ cerotum Galie.de cera ⁊ oleo roſ.approbať. Et oleū lauatum laudat Rogerius. Et lardū cū folijs sambuci illud idē populeon cum vitellis ouorū ponūt quatuor magistri. Et ppter dolorem in pdictis adderet aliquid opij placeret alexandro.

¶ Secūda intentio compleť apertendo uesicas cū forpicibus:aut cum aliquo scarpello.

¶ Sed 3^a intētio cōpleť cū desiccantib^o domesticis ut ſm Rasim est vnguētū albū in quo sunt albumia ouorū ⁊ camphora. Et vnguētū de calce septies:aut totiens lauata quousq dimiserit acuitatē: quarū forme in antidotario diceť. Aui.vō facit quādā lōgā cōpositionē de stercore uaccino desiccato cortice pini litargiro cerusa bolo armeno:calce abluta tucia plūbo usto scoria ferri cāphora ⁊ cōsimilia incorporata cū oleo ro.⁊ medulla seu pinguedine cerui quā dicit esse exptā ubi nō est magna caliditas. Et de hoc genere est fimus colūbinus in panno lineo cōbustus:⁊ cū oleo roſ.icorporatus:est eni mirabilis ut dicit. Et porri elixati cōpetūt locis ulceratis: ⁊ si ulcera fiāt iobediētia cura ulcerū malignorū curantur.

¶ De porris ⁊ uerucis atq cornubus. Cap.VII.

Eruce ſm Haliabatē ſmone.8.partis prime.sunt pustule parue nimium dure ac rotūde in superficie corporis nate. ¶ Quarū quedā diceť porrales:q̄ sunt icise ⁊ ramificate ad modū capitis porri:quedā sunt clauales nō incise: sed capitate ⁊ radicate ad modū claui. Et quedā sunt cornales:q̄ sunt quedā additiones spisse vngulares nascētes sup iuncturas ⁊ corpoꝝ extremitates.ut dicit Aui. vñ Gal. in primo de egritudine ⁊ sinthomate ⁊.14° terrapē. Acrocornides ⁊ formice uerucales alīi ⁊ costi sunt egritudines ex toto genere pter naturā. Cuius causa in secūdo de egritudine erat etiā mā pter naturā que ad cutim transmittiť. Et deponiť a robusta natura. Et hoc est quod dicebat Auicen.in pmo q erant de genere pustularū ⁊ bothorū. Cui^o causa efficiēs:ut in 4° dicebať erat natura expellens ⁊ mālis humor grossus melancolicus aut flegmatic^o salsus in melācoliā ꝯuersus. Lā Haliabas uelit q a duob^o oriunť humoribus a flegmatico.vā.melancolico indurato:⁊ nō putrefacto ut glosať in loco. Et fiunt in oibus mēbris maxime in manibus ⁊ pedibus: ⁊ ad magnas sequunť parue non a sanguine fluente extra dum sanguinanť.ut credit vulgus. Sed quia magis fit causa ad ꝯuertēdū cōplexionem nutrimenti delegati ad naturā suā:quare multiplicantur ut dicit Auicenna.

In cura istorū tres sunt itentiones.prima mām melicā ⁊ flegmaticā iubet purgare. Secūda q ampli^o talis mā non generef docet custodire. Sed 3ª mām localiter oñdit extirpare.

¶ Primā docet Haliab.cōplere cum decoctione epithimi ⁊ agarici.⁊ Aui.ad sanguinē minuendum festinat.

¶ Scđam complet ipsemet Auicen.cum bono regimine bonum chimum generante.

¶ Sed 3ª itētio cōpleť vno de duob^o modis.pmo per farmaca.2° per cyrurgiā.per farmaca resoluiť ⁊ desiccatur mā ſm Rasim fricādo cū folijs capparis:aut cū xilocaracts humidis. Aut ſm Aui.cū oleo fisticino:aut cū aqua porrorū ⁊ sumac. Aut ſā Guil.cū mediastino cepe squilitico mollificatiōe cū aqua cala pcedēte. ¶ Et empl̄m de fimo capraꝝ cū aceto:⁊ senissam qđ est nigella cū aceto:⁊ acetū cū sale ⁊ pētafilon cū musto pistatū laudantur ab Haliab. Hēricus aūt folia ruthe millefolij herbā roberti tritā sup ipsas ligare pcipit. Et dicit q ifra tres dies aut q̄tuor sine dubio curanť. ¶ Et ad idē pcipit eas linire per sex dies bis aut ter in die cū illa aquositate que remanet i potu plūbeo i quo limaces rubee cū sale p q̄tuor dies recōdūť:absq eni dolore ut dic̄ oēs cū radice cadēt

¶ Per cyrurgiā cōsumit ⁊ corrodit eas Jameri^o liniendo

cum frumēto tēperato ⁊ dissoluto in capitello: aut cuꝫ lacte ficuuꝫ. Aui. v̄o hoc facit cuꝫ lacte titimali: aut cū oleo anacardino. aut ponaꝛ desup ruptoriū de calce ⁊ sapone ut Haliab. aut ipsis aptis cum vngue: aut sagitella vl' cū cantaridibꝰ ponaꝛ in fissura modicū de arsenico: qđ non fallit. Aut ut ille gallicꝰ liniaꝛ cū pallea uel stilo in quo sit modicū de cotone imersis in aqua forti alkimistaꝝ de qua diceꝛ ifra. Aut ligenꝛ cū seta: aut pilo ut p̄cipit Raſ. Et post cū pūctali cauterio cautericenꝛ: aut cū medicina acuta ipsis p̄us ſm Albu. i circuitu sepatis ⁊ radicitꝰ euulsis. Aut cū embula de pēna dura galli sicut dicit Gal. aut de ere. ut Albu. per circuitū cōprehēdaꝛ ⁊ euoluaꝛ canula donec in circuitu seccetur ⁊ eradicetur.

Ad cornu aūt qđ in pedibꝰ ꝯsulit Henricus. ⁊ ita quidā meus scutifer Parisiꝰ me inuito in articulo pedis mei ꝯpatus fuit: qđ radaꝛ ⁊ pforaꝛ desup quātū erit possibile cornu. Deinde ponaꝛ sup ip̄m plāta de ferro uel de corio in quo sit foramē ſm cornu quantitateꝫ: ⁊ tunc in illo foramine ponaꝛ vna gutta sulfuris ardentis ⁊ dimittaꝛ extingui in loco. Post desuper ponaꝛ cerotum quiescat ⁊ curabiꝛ. Et hoc est quod Auic. dicit in 4°. Si accipiꝛ lignum ⁊ incendaꝛ in igne donec inflāmeꝛ ⁊ approximetur uerucis exiccabuntur. Et totiens vna vice post aliam donec deleantur: deinde consequaꝛ butyrum coctum donec cadant.

¶ De membris superfluis amputandis: ⁊ de corporibus mortuis seruandis. Cap. VIII.

m **Embra** siue p̄ticule ſm Gal. in p̄° de egritudine ⁊ sinthomate que sup̄fluunt: aut sunt de gn̄e eoꝝ que ſm nām: ut sextus digitus seu articulus: aut sunt ex toto gn̄e p̄ter naturam ut sunt botia ⁊ mēbra mortua ⁊ putrefacta.

Et causa sup̄abūdātie eoꝝ que ſm nām est abūdātia māe benigne ⁊ virtutis fortitudo qđ in pregnantibus contingit ut dicebatur in secundo.

¶ Causa autem superfluentie membrorum mortuorum accipitur tripliciter ut in estiomeno fuit dictum.

¶ Cause autē mortis totius corporis sunt cause arefactionis ⁊ suffocationis ſm ꝙ p̄batum est in scientia nāli.

Signa aūt particulaꝝ sup̄abūdātiū que sunt de gn̄e eoꝝ que ſm nām sunt ualde nota. ¶ Signa autē mēbroꝝ mortuoꝝ in estiomeno fuerunt dicta. ¶ Signa ⁊ examinatio hoīs mortui dicta sunt in sup̄iorib' de casu ⁊ offensione. ¶ Signa aūt hominis mortui ex ueneno sibi administrato. habenꝛ per Gal. in 6° interioꝝ dum dicit. Cum enim euchimo alicui natura ⁊ dietatio ſm ꝯueniēteꝫ modū repētina supuenit mors qualis in aliquo delicterioꝝ. i. uenenosorū farmacoꝝ uenire ꝯsueuit. Deinde liuidū uel nigrū uel uariuꝫ uel deficiēs uel putrescēs statim fetet significaꝛ ꝙ uenenū sumpsit. Si v̄o fuerit aliter mortuus est ſm corruptiones que ex corp̄e p̄ficiscunꝛ. ¶ Judicaꝛ ꝙ si mēbra corrupta cito nō abscindanꝛ ꝙ multiplicatur corruptio. Et si uenit ad grossa ossa coxe uel adiutorij non est ingeniū in curando. ut dicit Albuc. sed est mors infirmi quando relinquendus est deo ⁊ sanctis eius.

¶ Regimen digiti: aut articuli superflui.

Jn mēbris sup̄abūdātibꝰ que sunt de gn̄e eorū que ſm nām. ut sextꝰ digitus est canon Gal. in 3° tegni. ꝙ quecūqꝫ p̄ticule sup̄abundant ſm nām causa salubris est eoꝝ ablatio gūare aūt est difficile. Et non est mirum: resecare aūt est facile ⁊ est artis. 14° terrap. p̄cipue qn̄ est totū carnosuꝫ: maior eniꝫ difficultas est in ossoso qui a iūcturis oriꝛ. ut dicit Haliab. in 9° uel 4° ſmone sc̄de p̄tis. ¶ Modus aūt resecandi est ꝙ in radice sui ortus cuꝫ rasorio incidaꝛ ⁊ discarneꝛ. Et post iūctura disiungaꝛ ⁊ ligamētū incidaꝛ ⁊ digitꝰ remoueaꝛ: ⁊ statim cuꝫ puluē rubeo ⁊ albumīe ouoꝝ sanguis restringaꝛ ⁊ alioꝝ vulnerum cura saneꝛ. Nōnulli v̄o ut Aui. facta icisione locū cū oleo feruēte adurūt. ¶ Nā ex hꝰ ut dicit p̄uenit securitas corruptiōis ⁊ exitꝰ sanguis ⁊ nascunꝛ sup̄ra icisionis locū caro ⁊ cutis fortis ⁊ dura.

Regimen in abscindēdo mēbrū mortificatū de quo dicūt Albucasis ⁊ Aui. ꝙ si talis malitia nō pōt corrigi cū rep̄cussiuis neqꝫ cū scarificationibꝰ: ⁊ alijs auxilijs dictis in estiomeno: opꝫ ꝙ icidaꝛ illud membrum usqꝫ ad sanū ut euadat infirmus a morte totius corporis. Maior enim est mors totius corporis: ut dicit Albuca. qꝫ defectus membri. Jncidaꝛ ergo ⁊ locus abscissionis eligaꝛ si corruptio p̄tingeret usqꝫ prope iuncturā icidaꝛ in iunctura cū rasorio ⁊ alijs instrumentis siue serratione. ¶ Si aūt nō est p̄pe iuncturā: sꝫ elongaꝛ ab ea incidaꝛ sup̄ra corruptū aliquātulū in loco in q̄ cum tēta itromissa inuenit firmitudinē ⁊ dolorē. Et serreꝛ os cum sb̄tili serra. Et modus est ꝙ inuoluaꝛ membrum a p̄te sana: ⁊ a p̄te corrupta cū ligamētis ⁊ teneatur firmiter per ministros ⁊ sepeꝛ caro que est iter duo ligamēta cū rasorio donec videaꝛ os totalr̄ a carne liberatū. Et post munianꝛ labia cū pāno: ut nō ledanꝛ a serra. Et tunc serreꝛ os sb̄tilr̄ ⁊ p̄fecte ⁊ mēbro sepato cautericeꝛ sanū cum ferro ignito ad hoc apto aut cum oleo feruēti ut dictuꝫ est ⁊ ligeꝛ: ⁊ reliqua ulcerū curatione curetur. ¶ Si aūt fluxus sanguis affuerit cum pul. ru. ⁊ albumine oui ⁊ alijs modis dictis restringaꝛ. ¶ Nōnulli v̄o ut Theodoricus medicinas obdormitatiuas ut nō sentiaꝛ icisio dictāt uelut est opiū succus morelle iusquiami mādragore edere arboree cicute lactuce. Et imbibūt in eis spongiā nouā ⁊ p̄mittunt eā ad solem exiccari: ⁊ qn̄ erit necesse mittunt illā spongiā in aqua calida ⁊ dant eā ad odorādū tantū usquequo capiat somnuꝫ. Et ip̄o obdormitato faciūt opationē. Et postea cū alia spongia in aceto ifusa naribꝰ applicita expgesiunt uel succū ruthe vl' feniculi in naribꝰ ⁊ auribꝰ ponūt ⁊ ita euigilāt eū ut dicūt. ¶ Alij v̄o dant opiū ad potāduꝫ ⁊ male: p̄cipue si iuuenis est ⁊ p̄cipiat: q: cū magna pugna v̄tutis aīalis ⁊ nālis audiui ꝙ incurrerūt maniam: ⁊ per cōsequēs mortem.

¶ Ego aūt in tali mēbri mortificatione itercepta ambulatione corruptionis cū scarificationibꝰ ⁊ arsenico: ⁊ ponēdo defensiuū sup partē sanā de bolo armeno ⁊ alijs oportunis inuoluo totū mēbrū mortificatū cum sparadrapo infrascripto multiplr̄ ⁊ ligo ip̄m ⁊ p̄paro suo modo. ut diceꝛ de corporibꝰ mortuoꝝ ſuādis. Et sic eū retineo quousqꝫ iunctura sit equiliquata: ⁊ mēbruꝫ per se cadat: quia honestius est medico ꝙ cadat per se: qꝫ si incideretur: semper enim quādo inciditur remanet rancor: ⁊ cogitatio in patiente ꝙ posset remanere.

¶ Regimen custodie corpoꝝ mortuoꝝ.

Corpora mortua ad custodiēdum per aliqđ tēpus p̄parenꝛ duplr̄. vno mō ſm doctrinā Rasis ꝙ cum clisteribꝰ acutis de collogntida baurac rub. capite existēte decliui: ⁊ postea erecto corpore ⁊ uentrē p̄remēdo totū stercus egrediaꝛ. Et post cum alio clisteri de aloe mirra acatia ramich que est galliamus. ⁊ alipta p̄sidia nuce cipressi nucemus. sandali ligno aloes: cimino ⁊ alumine cū aceto ⁊ aqua roſ. dissolutis inijciatur ⁊ anus cum cotono ⁊ stupis in eodē medicamīe ifusis ligeꝛ fortiter cū multiplici binda naribꝰ quoqꝫ ⁊ auribus: ⁊ in ore argētum viuū iniјciaꝛ: cum hoc enim custodiꝛ ꝙ nō defluet cerebrū eius. Post hoc p̄cipit ꝙ totum corpus cum p̄dicto medicamine ꝯdiaꝛ. Et ultimo dicit ꝙ cum alchitran que est pix nigra liniaꝛ. ⁊ vult ꝙ cuꝫ ligaturis decētibꝰ oīa foramia ⁊ oēs pori corp̄is ꝯstrigāꝛ: qđ coīs facit usus per istū moduꝫ. hēaꝛ magna quātitas sparadrapi facti cū pice nigra resina colofonia thure mastice storace gūma arabica ⁊ dragaganto ⁊ puluē iam superius dicto de quo fiat magna quātitas ad partē: ita ꝙ inuoluaꝛ quelibet tybia per se usqꝫ ad nates: ⁊ qđlibet brachiū usqꝫ ad humeros. Et post totū residuū corporis

usqꝫ ad totū caput: ꝛ suat sparadrapū firmiter ꝛ suture cū
pice liniant: ꝛ brachia circa latera collocent: ꝛ pedes ꝑm
longitudinē iungant. Deinde spargat sup totū corpus
de puluē: ꝛ loca uacua impleant cū stupatis iuolutis in
medicamie secūdi clisteris. ¶ Et postea isimul totū cor
pus iuoluat cū alia quātitate sparadrapi: ꝛ suat ab oppo
sito futurarū sparadrapi ꝑmi: ꝛ suture cū pice liniant po
stea iterū suppulueriçet. Et iterū cū alio pāno cerato in
uoluat ꝛ suat ꝛ liniat: postea ꝟo cū bindis fortibꝰ firmis
sime: sicut ligant bale liget. Deinde cū sindone munda
inuoluat. Et in capsa plūbea ponat bñ clausa ꝛ linita cū
ferro calido. In qua capsa ponant herbe odorifere rose
maiorana mētha balsamita: aut in capsa de cipsso aut de
nogerio: ꝛ firmet ꝛ iuoluat cū barris ferreis in qbꝰ sunt
sex anuli ad leuādū ꝛ portādū. Nōnulli ꝟo cuꝫ corio bo
uio aut egno eos iuoluūt: ꝛ talis est ꝑmꝰ modus ꝑparādi
¶ Scđo mō ꝑparant corpora mortuoꝝ ꝙ statim per uen
trē apiunt ꝛ viscera oia exhunt ꝛ uēter cū puluē dicto ꝛ
magna quātitate salis ꝛ cimini ipleat ꝛ suat. ꝛ ut dictuꝫ
est inuoluat. Et si vis viscera custodire laua ꝛ mūda ꝛ sa
la cū ꝑdictis ꝛ in ola plumbea reconde ꝛ in capsa pone.
¶ De istis modis ꝑmus est securus pro macillentis ꝛ
deficcatis ꝛ tpe frigido. Scđs magis est certꝰ pro pigui
bus ꝛ uētrosis. Est tñ cautela Raſ. ꝙ ut corpa nō isient
sup faciē suā iaceāt ꝛ inuoluant. ¶ Et si uēter eēt isfatꝰ
est cautela ꝙ uēter in aliqbꝰ locis cū terebello uł grossa
subula pūgat ut aquositas ꝛ uētositas ualeāt exire. ut di
cebat Jacobus apothecarius qui multos Romanos pō
tifices ꝑparauit. ¶ De facie tenēda discooperta usqꝫ ad
octo dies in qbꝰ corpa ꝯsueuerūt alterari ꝛ putrefieri uo
luit ꝙ sepe liniant cū aq̄ roſ. salita: aut cuꝫ balsamo de q̊
multa dicunt: sed parū quātū ad hūc casuꝫ iuenio in au
ctēticis libris: qđ idē Hēricus fuit attestatꝰ: deus aūt ani
mas nostras custodiat cum sue misicordie balsamo.

Doctrina secūda

De egritudibꝰ que nō sunt ꝓprie apata: neqꝫ ulcera: neqꝫ ossiū passiōes pro qbꝰ habet recursus ad cyrurgicū que sunt ꝓprie vni mēbro hñs octo capła.

¶ De egritudinibus capitis. Cap. I.

Ccidunt enim capiti preter pas
siones cōmunes q̄ꝫplu
rime proprie ut tynea allopitia seu calui
ties ꝛ pilorum deformitas: de quibus est
dicendum.

¶ De tynea.

Tynea ꝑm Haliab. ꝑmone 8° ptis ꝑme ulcera sunt
pua que in capite accidūt: qbꝰ est uesica cru
stosa que spēs hēt multas. ¶ Prima est fauosa de qua
exit per foramina sbtilis humiditas fauo ꝛ melli similis
¶ Scđa est ficosa in qua ꝯtinet qđdā granis ficuum si
mile: ꝛ est rotūda ꝛ dura in sūmitate cuiꝰ est rubor. ¶ 3ª
amedosa in qua hūiditas aque carnis similis egredit ꝑ
foramia minora q̄ꝫ in fauosa. ¶ 4ª uberosa siłis mulie
rū uberibꝰ mamillarū cū rubore a qua hūiditas fluit sā
guini siłis. ¶ 5ª est lupinosa siłis in colore ꝛ figura lupi
nis a qua q̄si cortices ꝛ squāme fluūt albe ꝛ sicce. ¶ Et
sub ista pōt cōprehēdi furfurosa in qua sunt corpa subti
lia furfuri siłia que a capite fluūt sine ulceratōe. ¶ Gał.
aūt in ꝑmo meamir. nō videt ponē nisi tres spēs achoro
sam fauosam ꝛ furfurosam. Achor aūt ut dicit de gñe tu
moꝝ exñs sbtilibꝰ foraminibꝰ ꝑforatis quādā humidita
tem sbtilē cum pauca viscositate emitit. Appropinquat
aūt eis ꝑm spēm fauosa foramina hñs maiora humidita
tem emittēs melli: qđ est in fauo ꝯsimilem. Furfurea ꝟo
in alio capło quasi scalpētibus furfureis similia a cuti ca
pitis cadunt multotiens. ¶ Aui. ꝟo achoꝝ videt uoca
re assafaty amedā ꝛ excoriatiuā thiriā: q: ꝓgredit quasi
serpēdo per cutem. furfures quēdā modum excoriatio
nis sicce dicit. ¶ De noibus tamen ut sepe dictum est
non est curandum: dūtaxat ꝙ res cognoscantur.
¶ Quicqd sit usus cōmunis habet ꝙ tynea est scabies ca
pitis cum squamis ꝛ crustis ꝛ aliqua humiditate ꝛ pilo
rum euulsione ꝛ colore cineritio ꝛ odore fetido atqꝫ hor
ribili aspectu. Cuius gñatio est ex humoribus corruptis
generatis in utero: aut post ꝓpter malitiam vite.

Eius enim signa sunt manifesta ex dictis nāli
bus ꝛ nō nālibꝰ ꝛ ꝯtra nām. Inci
pit aūt ut dicit Gał. ubi sup cū mordicatiōe ꝛ pruritu qui
cogit salpe eos: post aūt tumor crescit ꝛ foramina ꝑm ipꝫ
cōsistūt. ¶ Judicat ꝙ ista passio est difficilis ad curādū
imo āiqua callosa ꝛ squamosa que pilos corrodit est tā
tum laboriosa ꝙ Rogeriꝰ magis eā diligit dimittē q̄ꝫ ꝓ
sequi curā. Et cū hoc ꝙ curat dimittit escarā ꝛ ꝑuationē
piloꝝ ad obprobriū sempiternū. Et iō uocat eā Jameriꝰ
tyneā a tenēdo: q: firmiter caput tenet. Uel a uerme ty
neali. nā sicut tynea uermis corrūpit lignū: ita tynea ca
put. ¶ Ad tyneā sequit multiplicatio pediculoꝝ preten
dit lepram. Et sic tynea modus est lepre.

In curatione tyneaꝝ duplex est ītētio: ꝛ re
gimen vniūsale ꝛ pticulare.
¶ Ule est in dieta ꝛ debita euōne de qbꝰ sufficiēter dictuꝫ
est in de apatibꝰ ꝛ de lepra ꝛ scabie. Nihilominꝰ Halia.
cōcedit uētosam ceruici ꝛ flōmiā cephalice: si fieri pōt ꝛ
uenaruꝫ que sunt post aures loco q̄rū sarraceni: ut dicit
Gordoniꝰ ꝛ ueꝝ dicit utunt aurīū scarificatione. Et pur
gationē cuꝫ pilłis que per aloen ꝛ collogntidā ꝛ scamo
neā assumptas cum succo cauliū laudat Gał. ubi supra.
¶ Particulare regimē duas habet ītētiones. ꝑma cacho
chimiā ꝛ scabiē cutis capitis corrigit. 2ª capillos euulsos
regñare. ¶ Prima cōplet in recēti ꝑm Guil. cuꝫ crebra
rasione capitis ꝛ lotione cū aqua ꝛ aceto decoctiōis fu
miterre bletaꝝ ꝛ camomille ꝛ fricatiōe cū alumine fecis
vini. Et postea cū linitione alicuiꝰ linimenti de dictis in
serpigine aut in scabie: folia enim salicis in lotione obti
nēt ꝑncipatū. ut dicit Aui. ꝛ Gał. in de secretis ad omō
theū laudat hoc vnguētū cū quo curauit multos hoies:
ut dicit de tynea ꝛ scabie ulcerosa capitis ꝛ saphati ꝛ ser
pigie ꝛ pruritu ꝛ capillorum casu lendibus ꝛ pediculis.
¶ Cuiꝰ forma. ℞. gallaꝝ. ʒ. iij. granoꝝ harmel qđ est se.
cicute. ʒ. ij. arsenici rub. aristoł. amborū. añ. ʒ. iij. salis ar
moniaci fuliginis furni sulfuris amigdalaꝝ amaraꝝ col
logntide radicis capparis folioꝝ fici ꝛ oliue radicis can
ne viridis eris alumis iameni fiet memithe mirre aloes
olibani. añ. ʒ. j. fellis uaccini alchitrā qđ est pix nigra. añ
ʒ. j. ꝛ. 5. terant medicie ꝛ cribellent ꝛ ꝯficiant cū aceto vi
ni donec fiat sic vnguētū: ꝛ ponat ad solē donec miscean
tur: deīde liniat caput cū eo. ¶ Aliđ expimētum est ad
achoros ꝛ fauū in de facili acqsibilibꝰ a. G. ℞. litargiri. ʒ
xvj. folioꝝ ruthe. ʒ. viij. stafisagrie. ʒ. iij. vitrioli. ʒ. ij. ꝯfice
cū aceto ꝛ oleo mirtio. Et si in isto medicamie adderet
chimolea ꝛ carta cōbusta in libro meamir placeret Gał.
¶ Carēs ego inqt aliqñ in egro: eo ꝙ per cartā farma
co vidēs in domo patiētis cartā inutilē petij lucernā. de
inde cōburēs cartā ꝛ ꝑmiscēs cū aceto vnxi patiētis pti
culā ꝑcipiēs hoi uenire ad me sequēti die. Nouerā eni
q: dure carnis exñs toleraret farmacū. Cūqꝫ uenit ꝛ pau
lominꝰ eēt curatꝰ trāsire qdē ad aliud farmacū nō putaui
fore necīū. Illo eodē ꝯsulēs sanū ꝑfecte vidi factū sequē
ti die. ¶ Gordoniꝰ aūt ad hanc passionē dictat istud vn
guētū: in quo ego magnā inueni efficaciā. ℞. ellebori al
bi ꝛ nigri sulfuris viui atramēti auripigmēti litargiri cal
cis viue vitrioli alumis gallaꝝ fuliginis cinerū clauella
toꝝ. añ. ℥. 5. argenti viui extincti viridis eris. añ. ʒ. ij. fiat
puluis qui icorporet cū succo borag. scabiose: fumiterre
lapacij acuti aceti. añ. q̄rtā. j. olei antiq lb. j. bullitis usqꝫ
ad succoꝝ ꝯsūptionē: ꝛ tūc in fine decoctiōis ponat pul
uis: ꝛ ꝓijciendo picis liqde. ℥. 5. cere. qđ sufficit. fiat vn
guētū qđ ꝓculdubio curat oēm tyneā ꝛ scabiē ꝛ malum

mortuũ. Et ulr oẽm cutis ĩfectionẽ: q̃re in honore ut di-
cit debet hẽri: ꝛ uerũ est. ¶ Si võ tynea fuerit furfuro-
sa cõcedit Gal. in de facili acq̃sibilib⁹ lauare caput cum
aq̃ salsa ul' cũ decoctione lupinoꝝ ul' cuꝫ succo portulace
ul' blete ul' cucumeris siluestris: ꝛ postea iungẽ cũ oleo
stafisagrie. Et gũma ꝛ sapore ruthe agrestis laudatur ab
Aui. ꝛ oleũ rosatũ cũ aceto ab Haliab. Ras. aũt dicit fur
fures remouenť ꝯtinue radẽdo caput ꝛ singulis noctib⁹
iungẽdo ꝛ de mane cũ aq̃ calida lauãdo: q̄ si nõ suffice-
ret cũ farina ciceris ꝛ se. altee ꝛ aceto trib⁹ laueť diebus.
¶ Ablutio fortis sic fit. ℞. farine ciceris. ʒ. c. farine fenu-
greci furfuris tritici baurac panis nitri albi ꝯtrici sinapis
oiuꝫ. añ. ʒ. xv. altee. ʒ. x. misceanť oia cuꝫ aceto ꝛ aq̃: ꝛ fiat
lauamẽtũ de quo semel in hebdõa caput laueť. ¶ Antiq̃
võ ꝛ dura tynea fortiorib⁹ ĩdiget medicaminib⁹: scarifi-
ceť g̃ ꝓm ꝯsiliũ Haliab. cũ ferro donec sanguis exeat. de
inde cũ farina lupinoꝝ cocta cum aceto cataplasmeť: aut
cũ epithimate de cãtaridib⁹. qd̃ ℞. cãtaridaꝝ. ℥. j. sulfuris
℥. ſ. corticis nucis. ʒ. ij. sinapis: mirre. añ. ʒ. j. mellis ꝛ ace
ti qd̃ sufficit fiat empl'm ꝛ stet per vnũ diẽ. Et postea per
quatuor dies cũ folijs sicle ꝛ cauliũ calefactoꝝ caput in-
uoluať q̊usq̄ aq̊sitas sit bñ mũdificata ꝛ fetor sit amotus
ꝛ claritas in carne ꝛ cute appeat. Et si malitia ꝓfundareť
cũ aliq̊ corrosiuo caro putrida ꝯsumať ꝛ mũdificeť ꝛ ꝯso
lideť. ¶ Rogeri⁹ võ ꝛ sui glosatores ꝛ Jameri⁹ curant
anteq̄ꝫ tyneã euellẽdo pilos cũ psilotro: aut cuꝫ capello
piceo: aut cũ picecherolis ꝛ lotiõe cũ aceto ꝛ aq̃ marina:
aut cũ urina pueri. ¶ Deide mũdificata cute Rogerius
ponit istud vnguẽtũ. ℞. adipis ursi adipis uacce. añ. ℥. j.
stercoris muris. ℥. ſ. pomoꝝ cedri quẽ iuniperũ uocat.
ʒ. ij. araneaꝝ adustaꝝ. ʒ. j. picis liq̃de olei lucerne: qd̃ suf
ficit fiat vnguẽtũ. ¶ Jameri⁹ ad idẽ. ℞. assungie antique
porci dissolute cũ aq̃ acetose lb. j. olei cois picis liq̃de. añ
lb. ſ. succi abrotani succi mẽthe sarracenice: succi fumiter
re lapatij eruce mercurialis. añ. ℥. j. alumis vitrioli gum
mi edere cõbuste fuligis salis tosti tartari aloes. añ. ℥. ſ.
pistãdo in mortario fiat vnguẽtũ. ¶ Si aũt per se uel ex
acuitate medicaminũ efficereť in loco arsura: ꝛ dolor mi
tigeť cuꝫ oleo ros. aut mirtino: aut cũ vnguẽto qd̃ ꝯñter
describit appoloni⁹. ut in ꝑ° meamir narrat Gal. Cotilã
olei optimi ĩfunde in olla plũbea cũ cocleari plũbeo te-
re q̊usq̄ grossũꝫ fecerit ꝛ s̄nigrũ: deide seorsũꝫ teres li-
targiri lb. j. ceruse tantũdẽ ꝛ misce in oleo ꝛ pistãdo fiat
vnguẽtũ. sũme eni mitigat. ¶ Et si corrosiua ꝛ si cancro
sa: ꝛ si q̃d mali morigerati habuerit ꝛ nõ solũ in capite: sꝫ
in ano scolpidib⁹ ꝛ scissuris ꝛ ul'r oib⁹ dolorib⁹ ulcerosis
sic etiã dictũ fuit sup̃ de ulcerib⁹ ꝛ morbis ꝯfert. Et ita cõ
pleť ꝑma ĩtẽtio. ¶ Scd̃a aũt ĩtẽtio que est capillos gñã-
re cõpleť cum attrahẽtibus bonã mãm ꝛ congregãtib⁹
eam in loco: sicut diceť in ꝓxima rubrica.

¶ De allopitia ꝛ caluitie atq̄ꝫ casu capilloꝝ.

Passiones capilloꝝ sꝫ Gal. in ꝑ° meamir. sũt totalis depditio ꝛ coloris mutatio:
sic fit in lepra ꝛ allopitia. Et ut bñ videanť: cause istaruꝫ
passionũ vult Gal. in. 14° terrap. q̄ dicanť cause gñatio-
nis piloꝝ. ¶ Pilus aũt est uapor siccus a corpore resolu
tus: ꝛ per poros cutis exiens ab aere desiccatus. Gñatio
aũt piloꝝ ꝓm Gal. ubi supra est sicut eoꝝ que de terra ꝓ
deunt: sicut in monumẽtis de crasib⁹ monstratum est.
¶ Cause võ piloꝝ q̃tuor sunt ut a 2° de cõplexionib⁹ accipit
schola cois mõtispessulani. ¶ Causa efficiẽs est calor: nã
lis nõ multũ excrescẽs mãm in uaporẽ resoluẽs. ¶ Cau
sa mãlis uapor ĩpe siccus. ¶ Causa formalis cutis debi-
ta porositas. ¶ Finalis võ cã est decor ꝛ utilitas. ¶ Ex
quib⁹ põt apparẽ qui vult bñ speculari: q̃re mulieres ꝛ
eunuchi nõ hñt pilos in barba: ꝛ q̃re non fiunt calui. Et
q̃re facillime cadũt in senib⁹ debilibus ꝛ ꝯsumptis. Et
quare in aliq̃b⁹ crispanť ꝛ coloribus diuersis coloranť.
Et quare in aliq̃b⁹ locis hñt determinatũ augmẽtum ꝛ
multa alia ꝓbleumata que de pilis consueuerunt dici.
¶ Ex p̄dictis ẽt pñt apparẽ cause passionũ p̄dictarũ. Nã
ut ait Gal. ubi sup̃ sic plãtaꝝ hũiditates quedã indigẽtia
corrũpunť desiccate: quedã võ hũiditatib⁹ extneis earuꝫ
nãe approximãtes eodẽ mõ ꝛ pili: uel pp indigẽtiã hu-
miditatũ a q̃b⁹ nutriri nati sunt. ul' pp p̄uitatẽ corrũpi ac-
cidit: pp indigẽtiã aũt humiditatũ fit caluitiũ. pp p̄uitatẽ
allopitia. Et Aui. addit q̄ pp laxitatẽ poroꝝ cadũt capil-
li: ꝛ pp ꝯstrictionẽ excessiuã nõ ueniũt: factã a frigore ex
cessiuo: aut ab ulcerũ p̄teritoꝝ uestigijs. Allopitia enim
dr̃ ꝓm Gal. a vulpibus quib⁹ ista passio ꝯsueuit uenire.
Sicut thiria a ꝓgressu ꝑ cutẽ similẽ serpẽti per terrã dr̃.

Signa aũt allopitie sunt satis manifesta: sꝫ humores corrupti peccãtes significanť ꝑ colorẽ
ꝛ corpis hitudinẽ ꝛ regimẽ p̄teritũ. Judicať q̄ depilatio
nãlis ut caluities ꝛ ĩbarbatio eunuchoꝝ ꝛ mulieꝝ aut ac
cidẽtalis a cã solidãte ꝛ cicatriçãte cutẽ: ꝛ illa que nimis
est antiq̃ta: ꝛ illa que est in ꝯsumptis ꝛ ethicis ultra secũ
dã spẽm nõ curať: ꝛ in talib⁹ eniꝫ mala cõplo est adeq̃ta
¶ Judicať ꝑ Hypo. in 6° affõꝝ q̄ ꝗcũq̄ꝫ calui sunt his ua
rices magne nõ inascunť. Quib⁹ võ caluis exñtib⁹ uari-
ces magne inascunť rursus capillati fiũt. Et 6° affõꝝ ue
rificať in caluitie impropa que est allopitia que ex corru
ptis fit humorib⁹ per trãspositionẽ mãe ad ĩferiora. Nõ
aũt in caluitie ꝓpa que fit pp indigẽtiã mãe. Quis eniꝫ
inq̃t ignorat ĩsanabilẽ passionẽ caluitiũ existẽ. q̃si dicat.
nullus. ¶ Ampli⁹ eunuchi nõ fiunt calui neq̄ꝫ blesi: pp
multitudinẽ humiditatis cerebri eoꝝ ut dicit Auicẽna.
¶ Rursus iudicať ꝑ Gal. i meamir. q̄ si ꝑ fricationẽ loc⁹
depilat⁹ nõ rubeat nulla est curatiõis spes. Si aũt rubet
q̃to ueloci⁹ rubescit tãto ueloci⁹ curať: qd̃ ẽt dicit Auic.

In curatione allopitie duplex est regimẽ: ul'e ꝛ ꝑticl'are. Ul'e est in die-
ta ꝛ euõne iux̃ nãm hũoris peccãtis: de q̃b⁹ sufficienter
fuit ꝑmissũꝫ in cura tyneaꝝ. ¶ In spãli aũt iubet Gal. i
ꝑmo meamir. q̄ post purgationẽ toti⁹ appostate. i. a sta-
te caput purgare cũ caputpurgijs ꝛ gargarismatib⁹ factis
cũ deponẽtib⁹ flegma uelut sunt pill'e dyacastoree disso
lute cũ aq̃ maiorane. ¶ Particulare võ regimẽ hẽt du-
as ĩtẽtiões. vnã cachochimiã cutis capitis corrigẽ. Aliã
trahẽ sanguinẽ benignũ ad locũ: ꝛ eũ in pilos ꝯuertere.
¶ Prima cõpleť ꝓm duas diuersitates ĩparuꝫ: in recẽti que
adhuc est in ꝑncipio ꝓm Gal. 14° terrap. ꝓhibẽdo mãm
ne recipiať in loco. Et alterãdo locũ ne eã attrahat neq̄ꝫ
catheticeť uel cathaplasmeť cuꝫ domesticis repcussiuis
q̃lia ꝯueniũt ĩ simplici casu capilloꝝ: iux̃ doctrinã hebẽ
Mes. q̄ ꝑlauato capite: aut loco cũ aq̃ decoctionis ros.
mirre ꝛ capilli ue. radať: deide epithimeť cũ hoc. ℞. suc-
ci extremitatũ mirre: succi oliuaꝝ siluestriũ. añ. ℥. ij. ros.
siccaꝝ. ℥. ſ. absinthij. ʒ. ij. bulliãt hec oia in lb. ſ. aceti usq̄ꝫ
ad ꝯsumptionẽꝫ medietatis. Deide cola ꝛ ĩfunde in eo
dũ erit calidũ laudani. ℥. ij. ꝛ dimitte per duos dies: dei-
de ĩfunde sup ipm oleũ mirtinũ ꝛ vinũ stipticũ donec i
s̄ba mellis redigať: deide aromaticeť miscẽdo ibidẽ ali-
pte mus. gallie mus. añ. ʒ. j. ꝯfice ꝛ fac linimẽtũ de quo in
ungať per tres dies. Postea laua ꝛ pãno aspero exicca:
deide redi ad iungẽdũ usq̄ꝫ dũ appareat sanitas. Et istũ
ꝓcessũꝫ ad casum capilloꝝ ꝛ initiũ caluitiei approbauit
Gal. in ꝑ° meamir. dũ dicit. ¶ Manifestũ aũt q̄ opꝫ ꝑ-
cedẽ remotionẽ oium piloꝝ ꝛ fricationẽ: ꝛ postea iungẽ
cũ tali qd̃ hẽt ṽtutẽ attractiuã ꝛ ꝯgregatiuã cõmoderate
Quocirca neq̄ꝫ acceptaui: neq̄ꝫ excogitaui meli⁹ esse far-
macũ in casu capilloꝝ q̄ꝫ id qd̃ est mixtũ ex laudano ꝛ lẽ
tiscino. Et si raritas ẽẽt in causa nõ ẽẽt ineptũ mirtinũ ꝓ
lẽtiscino miscẽ laudano. Miscebat aliq̃ñ ꝛ nardinũꝫ in
estate frida ꝛ hora hyemali: imo Gal. attestať q̄ allopi-
tias ĩcipiẽtes multotiẽs sanãt purgatiões absq̄ꝫ aliq̊ loca
li medicamie. Et ad hoc allegat curã quã in illo iuuene
exaratore fecit. ¶ Rasis aũt ad istã ĩtẽtionẽ. ℞. capilloꝝ

ue.folioꝝ mirte cortices pini absinthij assatoꝝ ut teri pos sint.añ.ptē.j.laudani ptes.ij.mirre ptē.s.illi⁹:thuris ptes iij.illi⁹.puluerisatis reb⁹ cuꝫ oleo raphani ꝛ vino ueteri misceanť.ꝛ fiat linimētū de quo in nocte epithimeť ꝛ de mane caput laueť.h̄ eni caluitiū sanat.ut dic̄. ¶ Ad idē archigenes ut narrat in meamir Gal.℞.granoꝝ iunipi: laudani absinthij capilli uene.añ.pmisce oia cuꝫ vino ꝛ oleo mirtino ꝛ dimitte qnque dieb⁹.Deinde coquātur usqꝫ ad vini cōsumptionem:ꝛ cola ꝛ vnge caput ꝛ laua.

¶ In antiqua v̄o ꝛ que trāsiuit p̄ncipiū opꝫ euaporare ꝛ resoluē cachochimiā anteqꝫ ad cathesiā ducať cutis ut di cit Gal.in.14⁰terrap.ꝛ in p̄mo meamir.nō cū qbuscūqꝫ calidis:ſꝫ cū moderate calidis ꝙ nō exicceť neqꝫ cōbu rať cutis.Et cuꝫ hac s̄btili pte osse ꝯgruit illud qd̄ debet usqꝫ ad ꝓfundū mergi in quo est p̄ncipiū radicis piloꝝ. ¶ Et ad hāc intētionē raso loco ꝛ planato cum aq̄ deco ctionis camomille aneti ꝛ sticados eligit ip̄e in meamir tapsiā nō antiquā:ſꝫ recentē.quā Auic.videť appellare gūma ruthe agrestis.ꝛ dicit sequēdo Gal.ꝙ est radix in isto caplo:dūtaxat ꝙ frāgať caliditas ei⁹ cū oleis tēpera tis:uel ut dicit Gal.ꝙ est sabinū ꝛ sisaminū:aut antiquū onfancinū.Post v̄o tapsiā eligit Gal.sinapim ꝛ nasturti um ꝛ sulfur ꝛ spumā maris ꝛ nitrū ip̄m molle adustū ꝛ elleboros ambos:ꝛ semē eruce:ꝛ oleū laurinū ꝛ radicē arūdinis ꝛ corticē utraqꝫ cōbusta ꝛ picē liqdā ꝛ cedereā ꝛ stercus muriū.ꝛ adipē ursi. ¶ Et Rasis.vult ꝙ cum ca dūt pili capitis uel barbe locus cū pāno aspo fricet cum cepis usqꝫ ad incēsionē ꝛ ardorē loci. Et die illa ꝛ nocte sic dimittať in mane sic̄ regať. Et si locus ampulauerit vngať cū adipe anatis uľ galline:ꝛ nō fricet aliqb⁹ dieb⁹ Et si tūc pili nasci incepint radať sepe ꝛ fricet cum pāno aspo q̄libet die:ꝛ oleo isto iungať.℞.aque decoctiōis ca pilli ue.camomille lb.j.olei de been lb.s.coquāť ad cō suptionē aque ꝛ oleū usuľ reseruet. Et ad eandē intētionē ip̄e facit epithima ad allopitiā mirabile.℞.spume maris ʒ.x.baurac sulfuris qd̄ nō tetigerit ignis gumme ruthe agrestis euforbij.añ.ʒ.ij.stafisagrie cātaridaꝝ.añ.ʒ.j.per misce ea cū fece olei antiq ꝛ line ex eo post fricationem. Et si locus ampulauerit.fiat ut sup̄. ¶ Et si causa eēt ca lida vult Gordoni⁹ ꝙ ꝓcedať cū corticib⁹ amigdalarum auellanaꝝ nucū stercoris capraꝝ assatis pulūiçatis:ꝛ cū melle ꝛ aceto in forma linimēti ꝯfectis p̄cedēte rasione ꝛ fricatiōe. ¶ Et si p̄dicta nō sufficiūt ad medicāduꝫ cu tē iubet Aui.ꝙ si post fricationes dictas cū pāno aspo ꝛ cepe locus nō rubet ꝙ apponanť sanguisuge ꝛ uētose ꝛ scarpelleť locus cū acub⁹ plurib⁹ ꝛ totiēs itereť auxilia donec videris per resoľonē ꝛ hilaritatē cutis sanitatē lo ci. Et tūc cessandū est ꝛ trāseūdū ad scd̄am intētionem.

¶ Scd̄a aūt itētio cōpleť cū medicamie filigij ut dic̄ hebē Mesue.qd̄.℞.carniū limaciaꝝ ꝛ sanguisugaꝝ ꝛ apū ꝛ ue sparuꝫ.ꝛ salis usti.añ.ptes eq̄les pone in uase vitreo hñ te foramia multa in fundo ei⁹:sic̄ cribratoriū:ꝛ pone s̄b eo aliud uas vitreū sine foramib⁹ ꝛ manebit post diē hu miditas que ꝯserueť in uase:ꝛ line locū cū ea post frica tionē:facit eni pilos nasci ꝛ curat caluitiū. ¶ Ad eādē in tētionē Rasis.℞.cineris abrotani.ʒ.x.ueteꝝ cātaridaꝝ.ʒ.ij laudani.ʒ.iij.auellanaꝝ cōbustarū.ʒ.ij.gallie mus.ʒ.j.te ranť cum oleo ueteri:ꝛ post fricationē inungať locus.

¶ Ad idē Eraclit⁹ tarētinus s̄m ꝙ narrat Gal.in p̄⁰ mea mir ad allopitias diurnas post fomētationē rasionē ꝛ fri cationē cū frōdib⁹ ficus ꝛ nitro q̄libet die vngebat cum isto.℞.eritioꝝ marinoꝝ cū testis suis gallaꝝ amigdalaꝝ amararū piloꝝ ursi adyanti radicis amigd̄. frondiū fici oiuꝫ adustoꝝ.añ.ʒ.ij.stercoris muris.ʒ.j.cum aceto ꝛ ce drea ꝛ adipe ursi miscēdo fiat linimētuꝫ. Et in sequētib⁹ laudat mures adustos ꝛ cortices vitis adustas cuꝫ melle icorporata. Et cū hoc dicit ꝙ cortices auellanarum adu ste linite cū melle faciūt allopitiā desistē in decē diebus. ¶ Ad eādē itētionē in cartolario fuit ꝓbatū istud ℞.suc ci calcidaꝝ.ʒ.j.pul.sanguisugaꝝ adustaꝝ lacerte viridis aduste viride eris añ.ʒ.s.puluis talpe cōbuste.puluis soleaꝝ cōbustaꝝ.tetaꝝ porci adustarū.añ.ʒ.j.mellis qd̄ sufficit ad icorporādū in forma vnguēti ꝛ iungať loc⁹ sin gulis noctib⁹ ꝛ mane q̄libet laueť cū vino albo ꝛ melle.

¶ De canitie ꝛ piloꝝ mutatione ꝛ tinctura.

Canities est piloꝝ dealbatio. Intelligēdū tñ ꝙ lꝫ duplex sit canities nālis ꝛ inālis:hic tñ nō agiť nisi de inaturali que p̄occupat senectutem.

¶ Cuius causa imediata s̄m Aui.est abūdātia flegmatis aquosi putrefacti gñati ex reb⁹ debilitātib⁹ calorē nālem ut sunt egritudies longe ꝛ diuerse.Et stomaci malitia ꝛ āgustie fortes ꝛ nimia capitis lotio ꝛ cooptura excessiua

Signa canitiei sunt satis manifesta. ¶ Judicať ꝙ canities est mala ꝛ suspecta.Naꝫ videť ꝙ mors capiti uexillū suū applicauit.ut ait Gordonius. ¶ Judicať etiā per Gal.in p̄mo meamir.ꝙ pp idoctas denigratiōes capilloꝝ cū medicis coib⁹ que utpl'm sunt fride ꝛ stiptice nō solū vidit in ꝑiculo uenire mľtas mu lieres:ſꝫ ēt mori.Propterea eni q: capita eaꝝ infridanť: aliqñ qdē in apoplesiā ꝛ epilepsiā:aliqñ in maximis ca tarris occupanť ut ꝛ patiať pulmo ꝛ ptisis ex eo sequať.

In curatione canitiei duplex est regimen uľe ꝛ ꝑticľare. ¶ Uľe est die ta ꝛ euōne flegmatis ꝛ custoditiua ne gñeť.De qb⁹ fuit dictū satis in de apatib⁹ s̄taticis sup̄.Triffera aūt sarrace nica ꝛ miraboľ.ut dicit Haliab.in fine tegni in retardan da canitie ꝛ senectute obtinent principatuꝫ.Uerū Aui. consulit ꝙ per annum integrum sumātur.Et post acce ptionem tardet cibum usqꝫ ad meridiem.

¶ Particulare regimen stat in duobus.p̄mo ꝙ p̄parētur pili ad recipiēdum tincturam.2⁰ ꝙ detur eis tinctura.

¶ Primū cōpleť s̄m Gordoniū ꝙ pili laueť multis die bus cū lixiuio cinerū trūcoꝝ cauliū in quo sit alumē dis solutū.hec eni ablutio rōne alumis p̄parat pilos ad reci piēdū oēm colorē. ¶ Ad istā eandē intētionē dic̄ Aui. ꝙ radix alcāne ꝛ indicū sunt radices sup quas aggregā tur hoies in tingēdo uel ad denigrādum uel ad fluum. Secundum compleť cum ad colores appropriatis.

Denigrantia capillos sunt s̄m Gal.in p̄⁰ meamir.Cedrea cū oleo ꝛ si ne oleo in fridis ꝛ hūidis.Uex in ptib⁹ suis asie dicit ꝙ mulieres rustice mōtane addūt picē liqdā ꝛ inungūt ra dices piloꝝ.Hec eni farmaca ita denigrāt ꝙ nō nocēt: habēt etiā cum stipticitate aliquam subtilitatem qua pro fundātur ad radices piloꝝ. ¶ Et cuꝫ hoc dicit ꝙ s̄m uer ba Archigenis nigrificāt capillos radix capparis cuꝫ la cte mulieris aut asine usqueq̊ 3ª pars per decoctionē sit cōsumpta in nocte cataplasmata.Et istud est melius s̄m Aui.uel urina canis conseruata in qnque uel sex dieb⁹: uel corticis pruni cocte ad mellis spissitudinē:uel illud nigrū qd̄ est in medio papaueris rub.cuꝫ oleo mirtino mixto cuꝫ qb⁹ vngať cathaplasmeť. ¶ In de facile acq sibilib⁹ addit ꝙ oleū agitatū cuꝫ plūbo in uase plūbeo ꝛ repositū in plūbo cū q̊ iungať est bonuꝫ. ¶ Rasis.aūt ad hoc dictat ꝙ galle ad q̄titatē lb.fricenť in oleo:ꝛ cū oľo cocto ꝛ alcāne ꝛ dragagāti ꝛ ere usto ꝛ sale gēma fiat lini mētū de q̊ liniať caput ꝛ barba p̄us lauata cū aq̄ calida: ꝛ cū manib⁹ exiccata.ꝛ ut nō desicceť cū folijs blete uľ sā buci.ut dicit Haliabas coopta per sex horas dimittatur. ꝛ postea laueť.est eni optimū ad canitiē denigrandam. ¶ Aui.v̄o cōponit olea ad denigrādū ꝛ ꝯseruādum de mirabolanis nigris ꝛ emblicis ꝛ gallis ptes.x.laudani ptes.xx.folioꝝ mirte ꝛ granoꝝ ei⁹ ptes.xxx.ponanť per tres dies in trib⁹ libris olei. Deide coqnť donec igros senť ꝛ fricenť cū eo capilli:subsequēter dicit ꝙ quando poniť in tinctura pond̄.ʒ.j.gariofilorū denigrat ualde ꝛ ꝓhibet malitiam eius a cerebro.

¶ Facientia capillos flauos.

Cōsequēter narrat Gal. ubi sup. ꝙ ꝯm Ar/
chigenē flauos faciunt capillos
lupini crudi cū aq̄ nitro liniti. Sꝫ flauos ⁊ crispos faciūt
lotio cuꝫ spuma nitri ⁊ mirta. Et radix affodillorꝫ cocta
cū mero. ¶ Raſ. vō dic: ⁊ Aui. cū eo ꝙ fiat lixiuiū de ci
nerib⁹ ꝯmētorꝫ ⁊ tēperenſ cū eo ꝑ noctē vnā lupinorꝫ tri
torꝫ. ʒ. x. mirre. ʒ. v. alcāne assate. ʒ. iij. postea coletur: ⁊ ex
hac aqua caput laueſ: supple cum vino. qđ totiens est fa
ciendum quousqꝫ sint ruffi. ¶ Mulieres montispessu
lani ponūt flores de sticados in lixiuia ⁊ genestre. Bo/
noñ. rasuram buxi ⁊ corticem citri. Parisieñ. radices gē
tiane ⁊ radices berberis ⁊ florem cardamomi.

Mūdificātia caput sunt lixiuia ꝓprie de ci/
neribus sarmētorꝫ ⁊ cineribus
clauellatorꝫ ⁊ cum albuminibus ouorꝫ ⁊ cum sapone.
¶ Est eni sapo duplex. saracenic⁹ qui est mollis. ⁊ gallic⁹
qui est durus. Saracenicus fit ex duab⁹ ptib⁹ capitelli.
⁊ 3ª olei oliuarꝫ. Gallicus fit ex duab⁹ ptibus capitelli ⁊
⁊ vna sepi arietini. Capitellū aūt fit ex duab⁹ ptib⁹ cine
rū stipitū fabarꝫ ⁊ 3ª calcis viue ⁊ īfundaſ in aqua ad mo
dum lixiuie: ⁊ coleſ: ⁊ qđ distillabit est capitellum.

Auferentia capillos ꝯm Citronē narrat Gaſ.
ubi sup̄ arsenici coloris aurei qđ
est auripigmētū citrinū calcis viue. añ. ʒ. j. amili terre uo
cate a latinis selmisse qđ est spuma argēti. ʒ. ß. terātur ⁊
īcorporenſ cū aq̄ ⁊ bullianſ. Signū aūt pfectionis est si
pēnā iposueris ⁊ depileſ. ¶ Raſ. aūt in aq̄ in qua calx
per sex dies de 3° in 3ᵐ remouēdo calcē īfusa fuerit īcor
porat arsenici citrini sextā ptē: ⁊ tādiu i sale dimittaſ do/
nec pēna imissa depileſ cū exheſ. ⁊ cū illo loca depilāda
fricare ꝑcipit ⁊ depilanſ. ¶ Aui. sumit calcis viue ptes
duas arsenici tātūdē aloes modicū linianſ cū aq̄ calida:
abradit eni statim. Et ut psilotrū meliorē odorē hēat mo
dicū ponaſ cū eo de gallia musſ. ¶ Usus cois aufert pi/
los vno de qnque modis. ut dicit Hēricus. ꝑmo resecā
do cū forpicib⁹. 2° radēdo cū nouaculis. 3° eradicādo cū
pincecariolis: aut cū digitis. 4° cū pice nauali in digitis
aut in pāno applicata. 5° cū psilotris dictis. ¶ Et modus
psilotrorꝫ est ꝙ sint i stuffa: ⁊ ꝙ post lōgā fomētationē cū
aq̄ calā dū psilotrū erit calidū ⁊ spissuꝫ sic linimētū appli
ceſ sup locū: ⁊ stet per spatiū dicēdi miſere. Et si satis est
qđ cognosces: q: trahēdo pilos depilabiſ leuiter fricādo
⁊ lauādo cū aq̄ calida remoueanſ pili. Et post locus cū
oleo roſ. iungaſ aut aq̄ frida. Et si locus eēt excoriatus
cum vnguento albo curetur.

¶ Prohibētia pilos renasci radicitus euulsos.

Cōponūtur aūt ꝑdicta farmaca ꝯm rōnē ut
dicit Gaſ. ubi sup̄ per leporem
marinū: ⁊ per ranas que in viridibus stagnis pascunſ: ⁊
cū sanguīe tortuce marine ⁊ uesptilionib⁹ ⁊ oua formica
rū ⁊ gūmi vitis al. atqꝫ brionie ⁊ urtice ⁊c̄. Aui. vō ⁊ Ra
sis ad hoc scribūt iusquiamū ⁊ opiū psiliū cocta cuꝫ ace/
to. Et chimoleam ⁊ cerusaꝫ plumbi equaliter aluminis
mediā partē trita cum aqua iusquiami albi: nōnulli vō
laudant limaturam ferri coctam fortiter cum aceto.

¶ De dispōnib⁹ faciei ⁊ ptiū ei⁹ in se ꝯtinēs quatuor ptes.

¶ Pars prima de uħi faciei decoratione. Cap. II.

Jspositiōes que in facie apparēt
quedam sunt nāles
quedā ꝑter nām: nāles idigēt ꝯseruatiōe si pul
chre sunt ⁊ decoratiōe: si turpes uelut eēt albedinē custo
dire ⁊ albiorē facē ⁊ rubicūdiorē si licitū fuerit. Que vō
ꝑter nām idigēt correctiōe uelut est pustulatio ⁊ macula
tio ⁊ suppilatio. Et h̄ itēdebat Gaſ. dicē in ꝑ° meamir:
qñ ponebat diſaꝫ iter comaticā ⁊ decoratiuā ptē medici
ne. Nō tñ oia in oib⁹: ſꝫ certa i certis ut dicebat magister
Raymūdus de molerijs in mōtepessulano. Nā lꝫ deco
ratiua curatiua sit licita: comatica ꝟo non est licita: nisi
grā honestatis. vñ Galienus ubi sup̄. Quecūqꝫ in deli/
tijs exñtes decorāt seipsas. Nulli earꝫ depcanti aliqđ da
re sibi farmacū dedi. Quecūqꝫ vō honestiores fuerint ⁊
signa senij ⁊ turpiditatis effugiebant a suorꝫ maritoruꝫ
molestijs eripi desiderantes aliquibus consului uti.

¶ Ad decorādum ⁊ faciēdum colorem bonum.

Color aūt corpis ꝯm Gaſ. in ꝑ° affōrꝫ in trāslatiōe
arabica aucte Hypo. dñantiā humorꝫ ondit
si nō in ꝓfundo occubuerit: pp qđ est itelligēdū ꝙ bon⁹
color ⁊ floridus est ab humorib⁹ bonis sanguieis tractis
ad cutē. Color aūt malus a malis hūorib⁹. ut niger a me
lācolicis. Alb⁹ a fleūaticis. citrinus ꝟo a colericis. ¶ Cau
se aūt extrīsece adiuuāt ad mutationē coloris ut ꝯꝫ Aui.
calor adustiuus ⁊ dimissio balnei ⁊ usus aceti ⁊ malarū
aq̄rū ad nigredinē. frigus ⁊ coitus ⁊ tristitia ⁊ egritudies
lōge ad albedinē. Et comestio rerꝫ citriarꝫ ut cimini ame
os ⁊ rerꝫ salsarꝫ ad citrinitatē. Et pp h̄ uocat Joānes de
sctō amādo: iux̄ doctrinā Aui. ꝙ quedā faciūt bonū co/
lorē sūpta iteri⁹: quedā vō apposita exterius: Ab itra vō
quedā faciūt hoc: q: gñant bonū ⁊ sbulē sāguinē ut oua
sorbilia: ⁊ brodia bonarꝫ carniū vinūqꝫ aromaticū: ⁊ cibi
bone sbe. Quedā aūt q: sanguinē spargūt ⁊ dilatant ad
exteriora: sic sic⁹ pip gar. ⁊ croci modestus usus. quedaꝫ
q: sāguinē mūdificāt uelut trifera minor ⁊ miraboſ. ⁊ id
genus. ¶ Que aūt exteri⁹ posita faciūt bonū colorē: fa/
ciūt hoc cū attractiōe ⁊ abstersiōe: ⁊ sunt linimēta ⁊ ablu
tiones accepte ex faria fabarꝫ excorticatarꝫ: ⁊ cicerꝫ orobi
ordei frumēti amidi riçi ⁊ cōsiliū. Ex qb⁹ Raſ. Haliab.
Aui. ⁊ Açarani tales ꝯsueuerūt facē Gōmeras. ℞. fari/
ne ciceris fabarꝫ ordei amigdalarꝫ depuratarꝫ dragagāti
semis raphani. añ. distēperenſ cū lacte: ⁊ de nocte facies
epithimeſ: ⁊ de mane cū aq̄ calida decoctiōis violarꝫ sic/
carꝫ: aut furfuris laueſ. Et si addereſ cū illis radicis sicce
lilij mastici ⁊ yreos atqꝫ iarri. Et ꝙ fierēt trocisci qui di/
stēperarenſ cū lacte in necessitate eēt utile ualde. ¶ Ad
idē Aui. ℞. saponis lb. j. armoniaci lb. ß. resoluanſ in tri
b⁹ libris aque: deide ꝓijciaſ desup thuris masticis nitri
añ. ʒ. ß. mellis. ʒ. viij. teranſ oia in uase vitreato uehem
ter: ⁊ admistreſ de nocte. ¶ Ad idē Theodoricus facit
pulchrā dealbationē ꝑpareſ cerusa sic. distēpereſ cū aq̄
limpida per mēseꝫ ad solē calidū ipaꝫ q̄libet die colādo
⁊ aquā renouādo: ⁊ in fine dimittaſ exiccari. Et talis uo
caſ cerusa dealbata ⁊ ꝑparata de qua. ℞. ptes qnqꝫ mar
garitarꝫ cristalli vitri boracis. añ. ptē. j. cāphore sarcocol
le mirre clare argēti viui sblimati. añ. mediā ptē vnius.
teranſ sbtilissime ⁊ mollianſ sup̄ lapidē marmoreū ⁊ i/
corporenſ cū aq̄ roſ. ⁊ fiat puluis: aut trocisſ. ⁊ seruenſ: ⁊
qñ erit necesse distēpenſ cū oleo de tartaro: ⁊ post liniāſ
¶ Ad eandē intētionē est vnguētū citrinū ⁊ multa vnguē
ta que fiūt cū tela captorꝫ ⁊ piguedie colūborꝫ. Sꝫ q: ma
lū īferūt odorē dimittunſ. ¶ Modus aūt decorādi est
ꝙ facies ꝑmi⁹ stuffeſ. Deide laueſ cū sapone dissoluto
in aq̄ tepida. Et si illa aq̄ eēt de florib⁹ fabarum aut lilij:
aut nenufar. sambuci: aut viticelle: aut lactis distillata eēt
meli⁹. Deide exicceſ postea liniaſ cū aliq̄ ꝑdictorꝫ ⁊ di/
mittaſ per noctē. Et in crastinū laueſ cū aq̄ furfuris: aut
violarꝫ: ⁊ stet modicū facies cuꝫ pāno coopta. Et post si
uolueris colorare poma maxillarꝫ linianſ cū aq̄ alumis
in qua modicū de rasura brasillij sit tēperata. ¶ Qñ aūt
remouenſ pili ⁊ ꝓhibenſ ꝙ renascanſ: ⁊ quō remouen
tur morphee serpigines ⁊ asperitates. dictū est supra.

Ad maculas lentigies ⁊ pānū remouēdū li
niaſ facies cū oleo de tartaro ⁊
de frumēto aut cuꝫ aq̄ gallicana quā ponit Hēricus. ℞.
tartari calcinati lb. j. masticis. ʒ. j. cāphore. ʒ. ß. pistentur
cū albumib⁹ ouorꝫ: ⁊ ponanſ in alēbico: ⁊ sic aq̄ roſ. di/
stilleſ. ¶ Ad idē dyaglon Aui. decoquaſ litargiri. ʒ. j. i
olei antiq. ʒ. ij. donec dissoluanſ: deide sumaſ mucilla/
ginis fenugreci: mucillaginis sinapis. añ. ʒ. ij. bdelij ⁊
mirre. añ. ʒ. ß ꝓijciāſ sup litargirū ⁊ oleū cocta ⁊ agitata

uehemēter:ꝛ fiat de dyaglon. ¶ Lac aūt virgineū qꝺ fit de litargiro in aceto albo tēperato ꝛ cū filtro distillato cū aq̄ salsa mixto est optimū in hoc casu. ¶ Raſ.vo ꝛ Aui. dicūt ꝙ si accipiaꝫ argēti viui.ʒ.j.amig.ʒ.iij.ꝛ teranꝫ ultima mollitiōe donec nihil appeat de argēto viuo: deide ꝓiciaꝫ sup eo tātūdē de se.melonū trito ualde:deide facies liniaꝫ cū eo oi nocte per septē dies:ꝛ in mane laueꝫ cū aq̄ tepida. Nō est ei par in mūdificādo suꝑdicta. Si ꝟo cū istis nō curenꝫ ad capl'ʒ de morphea sūt remittēdi

Ad sanguinē mortuuʒ ꝛ liuorē in facie ꝛ in alijs locis. Laudat Gal.in 5° meamir piriationē cū spōgia ifusa in aceto mixto calido qꝺ laudo in ꝑncipio. Deide laudat decoctionē ameos ꝛ ysopi cū lacte ꝛ vino. Hēricus ꝟo dicit ꝙ si cū succo radicis nappe agrestis misceaꝫ modicū de aloe epatico. Et liniaꝫ locus ter ul' q̄ter in die ifra duos dies curaꝫ. ¶ Rasis tn̄ in loco vulneris:ubi neqꝫ dolor:neqꝫ calor: post ꝑcussionē remāserit loco folia caulis ul' raphani seu mētastri qꝺ meli⁹ est supponanꝫ. Et locus si nō curaꝫ cuʒ arsenico citrino ꝛ lapide laçuli ꝛ thure ꝛ armōiaco linitis cū succo coriādri:aut apij mł'tis vicib⁹; epithimeꝫ. Et absinthiū cū melle est optimū ꝭm Aui.aut ꝭm Dinū. ℞.succi maiorane arsenici citrini olei camomille cere.an̄.partes eq̄les fiat vnguētū. ¶ Et dyaglon ēt laudaꝫ:coiter tn̄ locus fomētaꝫ cū aq̄ decoctiōis roſ.fenugreci ꝛ empłeꝫ cū pāno ifuso i vio:aut cū faria fabaꝝ cocta cū oximelle. Et ad citi⁹ expediēdū poniꝫ cerusa cū aq̄ roſ.aut vnguētuʒ albū. ¶ Ad uariolas ꝛ ad cicatrices ipsarū.

Ad uariolas duplex repiꝫ regimē. Uł'e de dieta ꝛ euōne qꝺ ꝑtinet phisicis. ¶ Particulare qꝺ est q̄druplex. Primū quō exhūtur ex ut mā mala nō remaneat itra. 2^m quō ꝑ‌ſuanꝫ mēbra aliq̄ extriseca ul' itriseca que ꝑꝑ ipas piclitāꝫ. 3^m quō pustule rūpanꝫ postq̄ʒ sint mature. 4^m quō ꝯsolidenꝫ ut nō remaneāt uestigia mala. ¶ Pri^m cōpleꝫ cū qbusdaʒ potionib⁹ que fiūt de lēticulis ꝛ ficub⁹ ꝛ croco:ꝛ cū inuolutiōe pāni rubei ꝛ cautela a frigore ꝛ uēto. ¶ 2^m cōpletur quātū ad oculos cū collirio aque roſ.ꝛ croci:quātuʒ ad nares cū agresta ꝛ aq̄ roſ.quātū ad guttur cū dyamoron:quātū ad pulmonē cū dyadragagāto:quātū ad itestina trocisci de spodio ꝛ id genus. ¶ 3^m cōpleꝫ ꝙ pustule rūpanꝫ cū forpicib⁹ remouēdo modicū de pelle ne recludanꝫ. ¶ 4^m ꝙ nō scalpent se.ꝛ sinapiçenꝫ cū farina lentiū fabaꝝ lupinoꝝ orobi litargiri cerusa ꝛ aloes. Post desiccationē vngaꝫ cū vnguēto de litargiro ꝛ cerusa cathina facto cū oleo de lilio:ꝛ assūgia asini aut galline. Et cū isto raſ. ℞.litargiri nutriti radi.arūdinū ossiū uetustorū farie ciceris riçi semis melonū mūdatorū been costi. an̄.hec oia cū mucillagine fenugreci ꝛ se.lini cōmisceantur. Et ex his facies epithimeꝫ. ¶ De cicatricib⁹ vulnerum in loco vulnerū carnosoꝝ dictum est supra.

¶ De gutta rosacea ꝛ pustulis que in facie.

Intelligenduʒ ꝙ gutta roſ.apud Aui.uocaꝫ albedsanē. Et est rubedo exnea silis rubedini cū qua icipit lepra:ꝛ utpl'm apparet in facie:ꝛ ꝓpe in naso ꝛ in pomis maxillarū que qn̄qꝫ est cū iflatiōe toti⁹ faciei. Et tūc dr̄ apꝺ Guil.de saliceto butiçaga. Et qn̄qꝫ est sine iflatione:qn̄qꝫ cuʒ pustulis qn̄qꝫ cū crustis:ꝛ tūc est de gn̄e assafati. ¶ Cui⁹ gn̄atio est ex flegmate salso:ꝛ ex alijs humorib⁹ adustis. Et ꝙ forte eoꝝ fumus est malus uenenosus:quare inflat ꝛ ulcerat partes circūuicinas. Ut dicit Guilelmus.

Signa māe ex qua fiūt habenꝫ ꝑ colorē ꝛ formā: ꝛ per virulētiā quā emittit. Et per res nāles:nō nāles:ꝛ ꝯ nām ut dictū est sup̄. ¶ Judicaꝫ ꝙ est morb⁹ ꝯtagiosus:ꝛ signū ꝑmū ad leprā. ¶ Cū h̄ ēt iudicaꝫ ꝑ Raſ. ꝙ multiplicaꝫ i hyeme:ꝛ in frigore. Et cā ut dicit Aui.q: frigus coartat uaporē plimū. ¶ Judicaꝫ ēt ꝙ est difficilis eradicatiōis:ꝑꝑ ꝓmptitudinē quā facies habeꝫ ad recipiēdū māē cā sue raritatis ꝛ debilitatis ut dictū fuit de ulcerib⁹ sup̄:imo que est antiq̄ nō eradicaꝫ

Circa curā duo sunt regimia uł'e ꝛ ꝑticulare siue locale. Uł'e de dieta ꝛ euōne fit ꝭʒ diūsitatē māe Et in diūtēdo cū fricationib⁹ mām ꝛ uētosis cū cātaridib⁹ ruptorijs retro spatulas ꝛ collū:ꝛ sꝫ mētone ꝛ flōmia uenaꝝ frōtis ꝛ nasi. Et applicatio sāguisugaꝝ in loco cōmēdanꝫ.ꝛ purgatio cū esuario de succo roſ.hēt ꝑrogatiuā in hoc. Et dieta sꝫtilis ꝛ tenuis ꝑcipue in vino qꝺ abstineat se ab eo saltim forti ꝛ puro. Et caueat ab oib⁹ spēbus ꝛ reb⁹ acutis:ut alleis cepis pipe sinapi rutha odore sābuci. Etiā caueat ab oi re salita frixa ꝛ assata cōbusta ꝛ mel'ica atqꝫ uaposa ꝛ a coitu ꝛ ab oi friditate ꝛ cal'itate excessiua.teneat uētrē laxū:dormiat capite eleuato. Et breuiter admistreꝫ sibi regimē aliarū ifectionū pustularum colericarū ꝛ adustarū ꝛ principij lepre.ut dicit Aui.

¶ Particulare regimē in recētib⁹ est ꝙ ifrigideꝫ locus ꝛ desicceꝫ cuʒ repcussiuis. In antiqs ꝙ corrigaꝫ cachochimia cū resolutiuis. Ad ꝑmū ꝯfert aq̄ aluminata que fit cū succo agreste ꝛ portulace ꝛ plātagis ꝛ albumib⁹ ouorū cū alumine ad modū aque roſ.distillate. Infundātur eni in ea pāni ꝛ desup applicenꝫ ꝛ sepe renoueꝫ. ¶ In antiq̄ fiat stuffa cū camomilla melliloto roſ.viol.ꝛ floꝝ nenufaris. Et post leuē abstersionē iungaꝫ cū vnguēto albo ꝛ citrino in quo modicū de argēto viuo ꝛ sulfure ꝛ alumine cū oleo de tartaro sint icorporata. ¶ Ad idem Guilelm⁹. ℞.acetositatis citri.ʒ.iij.ceruse qꝺ sufficit ad spissandū ꝑdictū succū in argēti viui extincti cū saliua.ʒ 5.icorporādo fiat vnguētū. ¶ Theodoricus. ℞.boracis ʒ.ij.farine cicerū fabarū an̄.ʒ.j.ꝛ.5.cāphore.ʒ.j.cū melle ꝛ succo cepe fiat trocis.ꝛ cū op⁹ fuerit distēpereꝫ ꝛ liniaꝫ ¶ Ad eādē itētionē ualet lac ꝟgineū:aq̄ roſ.sulfurata: oleū de tartaro ꝛ de frumēto ꝛ multa alia auxilia dicta superi⁹ i ꝑpigie ꝛ decoratiōe. ¶ Et si cū istis nō recedit uesiceꝫ locus cū appositione cantaridarū mixtarū cū sepo. Et postea cum folijs sicle locus purificeꝫ. Et deinde cū predictis deficcetur ꝛ consolidetur.

¶ Pars secunda de egritudinibus oculorum que superius non sunt tractate.

e **Gritudines** oculoꝝ que ꝭm Gal. in 3° de egritudine ꝛ sinthomate nocent actioni visiue ꝭm oculistas: quedā sunt uł'es toti oculo ut apata ꝛ inflationes ꝛ mali mor⁹:quedā sunt ꝑticulares ut egritudies palpebraꝝ pāniculoꝝ humiditatū ꝛ spirituū ipi⁹. Et hoc est qꝺ Gal.i 4° de egritudine ꝛ sinthomate dicebat. In sensitiuis qdē actib⁹:puta oculoꝝ triplex sinthomatū est diīa.vna qdeʒ in ꝑmo organo uelut in cristalloyde patiēte. Altera i sensitiua ꝟtute a cerebro per neruū opticū descēdēte.3^a ꝟo in coadiuuātib⁹:ut sunt oēs alie ꝑticule. Et ulr sꝫdit ꝙ iste egritudies quedā sunt cōpl'onales que ut in omiomeris ꝑtib⁹ isunt. Quedā cōpōnales que sunt ut in organicis:quedā ꝟo cōes que i utrisqꝫ fiūt. ¶ Et lꝫ iste egritudines possint eē in oib⁹ mēbris. Nihilominus ꝓpter nām oculi qn̄ accidūt in eis suscipiūt quādā ꝓprietatem que facit magnā diuersitatē in curando. Et ob hoc dicebat Jesus ꝙ quedā erāt egritudines oculoꝝ que multū erāt ꝯuenietes alijs mēbris:ut male cōpl'ones sol'ones ꝛ apata:quedā ꝟo ꝓprie ut lachryme pāni catharacte:ꝛ id genus ꝛ inde est ꝙ multipl'r egritudines oculoꝝ numerauerunt. Nā ipe Jesus numerauit.92.Aui.ꝟo.48.Alcoatim.50.Açarani.60.Acanamoſ.de baldac dicit: ꝙ ipe medicauit.65.Et attestatur ꝙ Gal'.posuit.105.ꝛ Almāsor.65.Bn̄uenut⁹ ꝛ hispanus de paucis tractauerūt. Quotquot aūt sunt hic nō nisi de magis manifestis agetur de quib⁹ nō fuit dictū sup̄ i apatib⁹ vulnerib⁹ ꝛ ulceribus:pro qb⁹ ad cyrurgicū hētur recursus coiter. De manifestis ꝟo que occulte sunt sensui pauca hic tāgentur. Nā earum speculatio ad aliā pertinet doctrinam.

Cauſe aūt egritudinū ⁊ ſinthomatū oculoruꝫ ⁊ alioꝝ mēbroꝝ ſm̄ magis ⁊ minꝰ ſunt ꝑmitiue āīcedētes ⁊ ꝯiūcte. Quas Gal. in toto libro de iteriorꝫ. Sympatias ⁊ ydropatias .i. cōpaſſionales ꝓprias vocabat: cōpaſſionales qn̄ ueniūt ab alia pticula: ꝓprias qn̄ ſunt pp cām ꝓpriā in eadē. Que qdē cauſe gn̄antur ex humoribꝰ a malo regimie in corpe gn̄atis. Et ex ipſorū oculoꝝ debilitate ut dictū eſt ſepe. Ex qbꝰ appet ꝙ in egritudinibus oculoꝝ pōt eē fieri ⁊ factū ut in obtalmia ⁊ iu apoſtematibus ſuperius fuit declaratum.

Signa egritudinū oculoꝝ apparentiū ⁊ aliarum ſatis ſunt manifeſta. Que vͦo occulta ſūt maxia indigēt pſcrutatiōe. pͦ iterioꝝ: que ſigna pticulariter infra dicentur.

¶ Judicaꝛ tn̄ ꝙ ipe ſunt difficilis curatiōis: eo q: oculus eſt itricate cōpōnis: ut dictū fuit in anothomia. Et cū h̄ eſt ſenſibiliſſima pticꝛa. 13° terrap. ⁊ medicamia que cōpetūt ei artificioſitatis ſunt magne ut in 4° meamir docet Gal. ⁊ Acanamoſ. illud idē. Et cū hoc multe diſpōnes in vnū ſepiſſime iplicanꝛ: ut in ſcabie ⁊ ſebel: iplicatiōes aūt diſpōnū curā faciūt difficilē. 7° terrap. dic̄. G.

Cura egritudinuꝫ oculoꝝ in gn̄e h̄nt qnque itētiōes. pͣ eſt i documētis octo ad curā utilia ꝙ obſuenꝛ. 2ͣ i materia āīcedente gn̄ata ꝙ euacueꝛ. 3ͣ in vita ut amplꝰ mā peccans non generetur. 4ͣ in materia coniuncta ut extirpetur. Sed quinta in accidentibus ut mitigentur.

¶ Primū documētum ꝑme intētionis eſt ꝙ qn̄ cum egritudinibus oculoꝝ ꝯiungiꝛ ſoda ⁊ dolor: aut fluxus ꝙ illa ꝑus ſunt ſedāda anteqꝫ ad curā oculoꝝ egritudinū accedaꝛ: h̄ dic̄ Aui. ⁊ ieſus. ⁊ dcm̄ fuit i ulceribꝰ ⁊ obtalmia

¶ Scdm̄ eſt Gal. in. 13° terrap. ꝙ nulla opatio pticularis fiat in oculis quouſqꝫ corpus ⁊ caput fuerint purgata ⁊ rectificata. ¶ Tertium eſt ꝙ ois opatio particularis in oculo delicatius ⁊ indoloroſius quo erit poſſibile exerceatur. Et propter hoc precipit Jeſus ꝙ dum aperiꝛ oculus ſuauiter palpebra eleuetur ⁊ paulatine: ⁊ non ſubito claudi dimittaꝛ. Et Albu. ꝙ nō attētes opari in oculo i quo fuerit dolor aut aliqua fatigatio quouſqꝫ ſedata fuerit. Et poſt ad operationem redeas ſi eſt neceſſe.

¶ Quartū ꝙ opationes fiāt in loco claro ⁊ non uentoſo ⁊ ꝙ patiens ꝑcipue circa caput ſtet firme. ⁊ ꝓpter hoc Albu. in opationibus omnibus iubet patiētem in ſinu uel inter genua medici: uel ſm̄ Haliab. ſupinuꝫ ſupra ſcamnum collocari. Et poſt opationē in loco vmbroſo ⁊ oculo cooperto cum ſindone nigro debet reponi.

¶ Quintū ꝙ in applicādo eſt melius multiplicare vices qꝫ quantitatem. Quantitas enim nimia bonitatem obtundit auxiliorum: ut Açaramus dicit.

¶ Sextum ꝙ caueat: ꝙ medicamina oculoruꝫ ſint bene depurata ꝑparata ⁊ ad ultimum trita ⁊ cribrata alr̄ plus grauarent qꝫ proficerent: ut Acanamoſalus dicit.

¶ Septimum ꝙ ante operationem medicaminum oculus bene lauetur cum aqua calida ⁊ bene abſtergatur ⁊ mundetur cum cotone ⁊ ſtilo inuoluto.

¶ Octauū ꝙ nō accedat qs ad opationes niſi ſit ſbtilis ⁊ igenioſus bn̄ vidēs ⁊ manus hēat firmas. Et ꝙ aliuꝫ viderit opari ⁊ hēat hāmos ⁊ acus ſtilos forpices ſpatulas lancetas raſoria pua ⁊ bn̄ polita duplicata ⁊ triplicata: ⁊ ſemp cotonis ⁊ clara oui ⁊ aq̄ roſata ꝓmpta ſint ſibi ⁊ pāni pro bindellis ⁊ ligaturis. Opatio eni oculoꝝ eſt pticularis ⁊ nō cois ut dicit Guilelmus de ſaliceto.

¶ De ſecūda ⁊ tertia ⁊ quinta intentionibus ſatis dictuꝫ eſt in apoſtematibus ulceribus ⁊ obtalmia.

¶ De quarta vͦo diceꝛ hic ſm̄ ſingulas egritudines.

¶ Et ꝑmo de egritudinibus totius oculi que in quatuor numeranꝛ a lachrymis ⁊ fluxibilibus incipiendo.

Lachryme lꝫ ueniāt per lachrymalia ꝓpe a qdā foramie puo ⁊ qſi iſſibili in fine piloꝝ ſꝫ ꝙ teſtaꝛ Bn̄uenutꝰ. Nihilominꝰ ex eis totꝰ patiꝛ ⁊ iſiciꝛ oculus. Et iō dicit Auic. ꝙ eſt egritudo in qua ſunt oculi ſemp hūidi ⁊ iſecti hūiditate aq̄ſa a capite ad oculos deſcēdēte. Que qdē aliqtiēs deſcendit per uenas exteriores: qn̄qꝫ per interiores. ut dicit Jeſus.

Et cauſe ſunt repletio capitis ⁊ totius corporis: aut oculoꝝ debilitas nālis ſeu accidentalis uelut inciſio ⁊ diminutio carnis in lachrymali: aut frigus aut caliditas fortis atqꝫ animi paſſiones.

Signa ipſarū ſunt ſatis nota. ¶ Mā aūt ipaꝝ cognoſciꝛ per tactū. Nā ſi ſentiunꝛ frigide ſignificaꝛ ꝙ mā eſt frida. Si vͦo ſentiunꝛ calide ⁊ mordicatiue: ⁊ ꝙ adurāt ptes vicinas ſignificaꝛ ꝙ mā eſt caſa.

¶ Regio vnde ueniūt cognoſciꝛ per modū qui dictus eſt in obtalmia. ¶ Abſciſſio ⁊ diminutio carnis lachrymalis eſt manifeſta ⁊ idicatiōe hētur patiētis. ¶ Judicaꝛ p Aui. ꝙ nāles: ⁊ que ſunt pp abſciſſionē carnis lachrymalis nō curanꝛ. Et que ueniūt a pte itrinſeca difficilis ſunt curatiōis ut Alcoatim teſtaꝛ. Et iō in talibꝰ expedit deſiccatio palliatiua cū pulueribus infraſcriptis.

In curatione lachrymaruꝫ duplex eſt regimen nīe ⁊ pticulare. ¶ Uīe de dieta ⁊ purgatiōe dictū eſt ſup̄ in ulceribꝰ ⁊ obtalmia ⁊ in fluxibꝰ reumatiſmis. Sed ultra dyaolibanū in h̄ caſu de cera Bn̄uenutꝰ ⁊ Acanamoſ. cōmēdāt. ¶ Diūſio tn̄ in h̄ caſu ꝑrogatiuā hēt: ⁊ ob hoc laudāt oēs cauteria in ſūmitate capitis facta. Cuiꝰ modus diceꝛ ifra. G. 13° terrap. in iterioribꝰ lachrymis ꝯcedit iciſionē arteriaruꝫ timpoꝝ in exterioribus uenaꝝ. ⁊ Albuc. ⁊ Haliab. dant modū: q: tn̄ opus eſt difficile ⁊ narratio lōga: ⁊ aliqbꝰ dixi aliqd in obtalmia omitto eā de pn̄ti. Cauteria vͦo pūctalia in fontanellis brachioꝝ ⁊ ſetones retro colluꝫ ſunt mihi in hoc caſu magis dilecta. ¶ Cōfortatio ⁊ deſiccatio cerebri ſm̄ Gal. hic maxime hēt locū. Jn cauſa frida cū ambra ⁊ ſtorace. Jn cal'a cū roſis ⁊ cāphora. Et Auēçoar glorioſus ſacellationē aut ſinapiçationē ſup̄ prorā capitis cū cinamomo macis. pipi. cortici. citri. ſingulariter: aut ꝯiuncta cū aq̄ mēthe aquatice: aut roſ. ſm̄ tēpus ⁊ diſpōnē iſirmi cōmēdat iſiſtēdo reuma expimēto ſui: ac etiaꝫ pris ſui Rabi moyſes hec in ſuis afforiſmis acceptat. Jnterceptio māe cum ſtipticis ut in obtalmia fuit dictum non tradatur obliuioni in hoc caſu.

¶ Particulare regimen pficiꝛ in cauſa calida cū iſto alcofol utili lachryme ⁊ calori. Et poniꝛ a Jeſu. ℞. ſedeng loti qd̄ eſt lapis emachites uel ſanguinarius marcaſite lote thucie ꝑparate aā. ℥. j. margaritaruꝫ. ℥. ß. ſieꝛ memithe aloe. aā. ℈. j. teranꝛ ⁊ cribellenꝛ ⁊ fiat alcofol. Et ſi cū eo adderenꝛ oſſiū mirabolanoꝝ cōbuſtoꝝ in paſta. ℈. j. coralli. ℈. ß. melius eēt de pipe in parua quātitate in hoc medicamine ponūt multi. ¶ Ad eandē intētionē Aui. ⁊ hebē Meſ. tale collirtū approbauerūt expertum ad lachrymas ⁊ tenebroſitatē oculoꝝ. ℞. ſucci granatoꝝ acetoſoꝝ cocti uſqꝫ ad ꝯſumptionē medietatis lb. ß. aloes ſieꝛ memithe licij croci. aā. ℥. iij. muſci grana. xvj. miſceanꝛ ⁊ ponanꝛ in uaſe vitreo ad ſolem per. 40. dies. ¶ Et ad eandē intētionē ualet puluis magr̄i Arnoldi qui in antidotario diceꝛ. Et colliria alba cum climia: ⁊ id genus.

¶ Jn cauſa aūt frigida ponit Açaramus galaꝛ i. 21. pte antidotarij magni alcofol ſubtile ꝯferens ad lachrymas ⁊ humiditates ⁊ relaxationes ⁊ grauitates palpebraruꝫ. Cuius forma. ℞. capitum viperarum ſine ſale aduſtorū antimonij thucie albe ⁊ viridis aā. ℥. ij. camphore tertiaꝫ partē illius. ℥. teranꝛ. ¶ Et ad iſtā intētionē ualet baſilicon ⁊ collirīū de domo ⁊ id genus. ¶ Et Brunus purgātia oculos per eductionē lachrymarū ꝑcipue facta ex aqua agreſte ⁊ ſumac ⁊ mirabolani ſūt utilia. ⁊ ſal armoniacuꝫ: aut ſal cōmune ⁊ odoratio ceparum ⁊ comeſtio ſinapis educūt lachrymas ⁊ purgāt oculos ut experiētia docet. Cerebꝝ eni p lachrymas purgaꝛ ut dic̄ ieſus ⁊ A.

¶ De eminentia seu ingrossatione totius oculi: ⁊ de eius opposita macillentia ⁊ diminutione.

Ingrossatio ⁊ eminētia oculoꝝ ſm Aui. fit tripliciter. aut ꝑpter magnā inflationē ⁊ repletionē alicuius materie: aut ꝑpter uehemētem coartationem ad exteriora: quā uocat Jesus suffocationem sicut fit cum soda est uehemens: ⁊ apud uomitum tenasmum ⁊ clamorem ⁊ laborem partus: aut ꝑpter uehementem mollificationem lacertoꝝ eius. ¶ Et minoratio eius fit a causis contrarijs euacuatiuis ⁊ consumptiuis ut in ethica ⁊ in febrib^9 vigilatiuis: aut a causis tristatiuis: aut a spasmo.

Curatur autem magnitudo post regimē uľe de dieta ⁊ purgatiōe dicta in obtalmia ⁊ crebra uētosatione retro collū ligando oculū cū binda ⁊ fascijs madefactis in succis stipticis uelut est succus prunellarū ⁊ folia oliue. Aut in linimēto facto de acatia aloe thure ⁊ sarcocolla. ut dicit Albuc. Et lamina plumbi: ⁊ ea que dicta fuerunt in eleuatione vuee in ulceribus oculoꝝ sunt ualde bona. Et lauare faciem cum aqua frigida salsa proficit ualde ut dicit iesus. ¶ Aui. aūt dicit ꝙ ex medicinis ꝯferentibus in egressione ⁊ eminentia eit: ut fiat emplastrum cuꝫ farina fabarū roſ. thuris ⁊ albuminibus oui. Et etiam dicit ꝙ nuclei dactiloꝝ adusti cum spica sunt boni.

In macie v^o ⁊ ꝓfunditate oculoꝝ. Si debet curari ꝓficit regimen ethicoruꝫ ⁊ fomētare oculum cum lacte tepido ⁊ aqua dulci tepida: ⁊ vngere caput cum oleo violarū ⁊ fricare ⁊ emplastrare cuꝫ frequēti remutatione ex amido croco floribus vioľ. cuꝫ lacte ⁊ cum medulla bouis proficit ualde.

¶ De strabositate oculoꝝ.

Strabositas oculoꝝ est visio tortuosa ⁊ obliqua. Obliquaf ⁊ trāsponif humor cristallinus: ⁊ per ꝯsequēs tot^9 oculus uel ad latera uel ad superiora ⁊ inferiora. vnde ſm Gal. in 4° de egritudine ⁊ sinthomate. Si apud latera nil dignum ratione nocet. Si v^o sursum ⁊ deorsum duplicia omnia faciunt apparere. Et causa istius est cancellatio idolorum in vnitione seu cruce signatione: si ita debeat dici neruorum opticoꝝ. Et ad hoc faciūt subtilitas ⁊ mobilitas spirituum. ut deducit Aui. in 6° nālium. tractatu primo.

Cause obliquitatis qn̄qꝫ sunt extrinsece ut assiduitas aspectus ad partē illā ad quā fit obliquatio: ut facit impressio ⁊ impulsio sub oculis facta cuꝫ digitis ⁊ oppositio fenestre uel luminis uel picture ad vnā partē maxime i pueritia. Propter qd̄ debēt nutrices esse caute. Qn̄qꝫ fit ab intra ꝑpter spasmū aut paralisim: ut in soda ꝯuenit forti ⁊ epilepsia ⁊ tortura. ¶ Judicaf ꝙ in adultis: maxime qn̄ fuerit a pueritia: ⁊ que ꝓuenit ex siccitate non curaf. Que aūt accidit pueris rectificari pōt per ꝯtrariū aspectuꝫ. Si cādela uel aliqd lucidū seu coloratū ad oppositā partem ad quā respicit apponaf: ⁊ ad rectificādum taleꝫ obliquitatem. Jesus laudat aquā pulmonis colliricatam. Et Aui. sanguinem turturis. ¶ In adultis v^o si euenerit propter spasmum aut paralisim aut aliquā egritudinem: curatione illarum cura.

¶ Consequenter dicendum est de egritudinibus partiuꝫ oculi. incipiendo a scabie ⁊ egritudinibus palpebraruꝫ que. 24. numerantur.

Egritudines palpebrarū lꝫ numerenf multe: nihilominus aliquotiēs coincidunt in vnū: ut dicemus de pruritu ardore rubore grauitate inflatione uerdige: nec sulac yere formica ulceratio ⁊ silibus. Oia enim ista utplurimū sunt cuꝫ scabie ⁊ ultra hoc est in scabie asperitas ⁊ granulositas in itrinseca parte palpebre cum multitudine lachrymarū: ⁊ quadam obtalmiatiōe ut Gal. ⁊ Açaramus dic̄. Et ideo ponunf eius quatuor spēs que non sunt nisi gradus maioritatis ⁊ minoritatis: ut de obtalmia dicebatur.

Causa autē scabiei est mā salsa nitrosa faciens ꝓuenire pruritū prius: deinde scabiē: ut dic̄ Aui. Et plimū accidit post obtalmiā ⁊ ulcera oculoꝝ ut Alcoatim dicit. Magnā aūt hn̄t affinitatem. Et ideo pro cura scabiei est recurrēdū ad curas ipsoruꝫ.

Signa eius hn̄tur p ea que dicta sunt in p̄dicta descriptione que per iuersationē palpebraꝝ manifestanf. Inuersaf aūt palpebra cōprimēdo pal. cū ꝓba lata: aut denario rotūdo: ⁊ pal. cum pilis suauiter trahendo inuersef. ¶ Judicaf ꝙ cum scabie cōplicanf multe dispōnes: ⁊ iō est difficilis curationis. ut testaf Raſ. ut dicetur de sebel infra.

Cura ipsius duplex habet regimen: uľe ⁊ pticulare. ¶ Uľe de dieta ⁊ purgatione ⁊ deriuatione ⁊ ꝯfortatione cerebri ⁊ desiccatione ⁊ interceptione māe reumatiçantis fit: ut dictum est in apatibus obtalmia ⁊ ulceribus oculorum.

¶ Particulare p̄cipit balneum ⁊ fomētationem cū aqua roſ. extinctionis ferri: aut cum aqua decoctionis rosarū ⁊ lentiū. Et appositio albuminis ouoꝝ cum oleo roſ. ⁊ succo portulace aut rostri porcini. Ista aūt remouēt pruritum ut Alcoatim dicit. Brunus aūt dicit ꝙ aqua roſ. cum vino albo in qua sit modicū de aloe epatico est bona. Et aqua roſ. in qua sit modicū de cuperosa: aut de viride eris: aut ſm Alcoatim de alumine ⁊ croco est utilis ⁊ pulchra. ¶ Et colliriū Beneuenuti. qd̄ ℞. thucie alexādrine çuc. an̄. ʒ. xij. rosarū rubearū siccarū pul. ʒ. j. coquanf ad lentuꝫ ignē cum duabus lb. boni vini usqꝫ ad cōsumptionē medietatis colef ⁊ usui ꝯseruef. Et si adderef aliquid de antimonio ⁊ ere usto melius esset. ¶ Et ꝑpter inflationē Aui. p̄cipit post euaporationem factaꝫ cum spongia infusa in aqua calida ⁊ pauco aceto linire palpebrā cum aloe memithe croco cum aqua solatri distēperatis. Et desup ponit Guil. de sali. empľm factum de farina fenugreci lb. ß. pul. roſ. ʒ. j. camomille pluericate. ʒ. ß. coq̄f cū vino ⁊ colatura ispissef cū vitelľ ouoꝝ. ¶ Aui. v^o empľm maluarū in hoc laudat: ⁊ sanies mūdificef cū çuc. ⁊ si cuꝫ eo ponere f modicū de thucia p̄parata placeret Beneuenuto. Et si de sedeng cōbusto cōfortaret oculū: ⁊ hoc laudaf a Jesu. ⁊ parui saphyri ⁊ grana gallitrici ad istā intētionē infra oculuꝫ ponunf a vulgo ad scabiositatē desiccandā. ¶ Raſ. p̄cipit collirium ru. lene utile scabiei leui sulac ⁊ obtalmie ꝓprie circa finem ipsius. Cuius forma ſm Jesum. ℞. sedeng abluti. ʒ. x. eris usti. ʒ. viij. coralli margaritarū salis indi. an̄. ʒ. iiij gūmi arab. draganti mirre clare. an̄. ʒ. ij. san. dra. croci an̄ ʒ. j. teranf ⁊ molliant ⁊ ꝯficiendo cum vino antiquo fiāt sief. ¶ In magnis ⁊ fortib^9 scabiebus iubet Aui. post reuersionem palpebrarū fricationem cum his que sunt sicut spuma maris ⁊ folia fici: aut cum çuc. ut dicit Alcoatim: aut cum sief ru. ut Jesus: aut cum viridi eris ut Rasis utile scabiei ⁊ sebel ⁊ vngule albugini ⁊ tenebrositati. Cuius forma ſm eum. ℞. floꝝ eris. ʒ. iij. colcotar adusti ʒ. ij. arsenici ru. ʒ. j. baurac spume maris an̄. ʒ. ß. armoniaci cū succo ruthe dissoluti. ʒ. j. ⁊. ß. fiat sief. ¶ Et si sic nō sananf radanf granula cum rasorio aut spatumine rotūdo: ut dicit Raſ. ⁊ post instillef in oculo aqua cum pauco aceto: aut aqua cimini masticati: ut oculus non incarnetur: deinde cum pul. citrino dicto in obtalmia curef. Et desup in hyeme cum amigd. amaris. In estate cum vitello oui ⁊ oleo vioľ. empľetur. Et si adesset calefactio vult Jesus ꝙ sedef cum sedeng ⁊ nō cum amido: neqꝫ cum collirijs albis de quo satis miror.

¶ De casu ⁊ relaxatione palpebrarum.

Relaxatio palpebraꝝ ut dic̄ Jesus est elōgatio palpebraꝝ supioꝝ usqꝫ q̊ non possit eleuari ⁊ forte augef intātū ꝙ duplicaf ⁊ pili itrāt oculū

z ledũt ipsum. Cuius causa est ut dicit humiditatũ abundantia: z multotiens ꝓuenit: ut dicit Alcoatim a lesione lacertorum mouentium palpebras.

In cura ipsi⁹ est duplex regimen uſe z pticulare. ¶ Uſe de dieta z euõne dictũ est supra in ꝑpatũ tractatu. ¶ Particulare regimẽ. In recenti confert ut dicit Jesus vngere palpebras cũ hoc qḋ deficcat z ꝯstrigit sic memitha aloe crocus acatia mirta z aqua sua ¶ In antiq̃ vo aut i recẽti: si illud nõ ꝓficit opandũ est ꝓm Alcoatim vno de q̃tuor modis. ¶ Primꝰ modus est cũ icisiõe pellis pal. ad formã folij mirti in tãta q̃ntitate q̄ sufficiẽter sit eleuata. z fit q̄ cũ digitis eleuef z capiaf pellis z ifigant cũ acub⁹ tria fila vni⁹ palmi: aut cũ hãmo triplicato cũ qb⁹ eleuef pellis ad sufficiẽtiã: z tũc cũ forpicib⁹ icidaf z statim suaf: deide cũ pul. ru. z albumie oui: z ligatura sutura ꝯseruef: z ut cetera vulnera cũ dyapalma curef. ¶ 2⁰ mõ q̄ cũ duab⁹ vgis gracilib⁹ ferreis aut ligneis capiaf illa pellis: z cũ bono filo in capitib⁹ stricte ligef z sic ligatũ dimittaf q̃usq̃ pellis mortificef z cadat. ¶ 3⁰ mõ q̄ ꝓm formã z quantitatẽ dictã palpebra cũ cauterio actuali curuo cautericef: z post ꝯsolidef: q: in cicatricando decurtaf. ¶ 4⁰ q̄ idẽ fiat cũ cauterio potẽtiali posito in charta bõbicina ad formã folij mirti sup̃ palpebrã: z teneaf cũ digitis tãto tpe quousq̃ eger sentiat caliditatez z mordicationẽ caustici: deinde eleuef z cum butyro arsura sedef z moueaf z postea ut alia curetur.

¶ De abbreuiatione z reuersatione palpebrarum.

Reuersatio palpebrarũ est eorũ sepatio taliter q̄ oculũ coopire nequeunt. Et est silis oculo leporis: ut Haliabas dicit: z in ea icludif gesse que ꝓm Aui. est palpitationis difficultas. Et fit nãliter ex defectu mãe: aut accñtaliter ex mala palpebrarum suitione z cõsolidatione: aut ex spasmo lacertorum: aut ex carnositate generata infra ipsas.

In curatione duplex est regimen. ¶ Uſe de dieta z purgatione uaria ꝓm cãs a qb⁹ ñt. ¶ Particulare si fuerit ex siccitate opʒ humectare palpebrã ut dic̃ Jesus cũ oleo z balneo z mucillagine fenugreci facta cũ lacte z adeps galline in hoc expta: ut dicit Aui. Si aũt nõ ualet opʒ ut dicit Alcoatiʒ icidẽ palpebrã z extẽdẽ eã z ponẽ in fixura lichinia tenẽtia plagã aptã taſr q̄ regñef caro z pellis q̃ntũ sufficiebat ¶ Si vo ꝓuenerit a carne supflua ꝓcipit Jesus eã cõsumere cũ puluerib⁹ corrosiuis: ut est sief viride: z id gen⁹. Nõnulli vo carnẽ illã ꝯsumũt cũ cauterio ignito subtili: qḋ satis laudo. Dũtaxat q̄ oculus ex cauterio non ledaf Et si nõ ꝓsgaf opʒ ut dicit suspẽdẽ eã cũ duob⁹ aut trib⁹ vncinis: aut cũ filo imisso cũ acub⁹ z eleuare eã z scindẽ cũ spatumine: aut forpicib⁹ usquequo sufficiat z terge sãguinis cũ cotone z pãno. Et post icisionẽ ut loc⁹ nõ icarnef ponaf aq̃ cimini masticati ut dicit Halia. z sup̃ oculũ albumẽ oui. z ultimo curef cũ sief rubeo dicto in scabie: aut cũ pul. citri. dicto in obtalmia. Caueaf tñ in excoriãdo z incidẽdo a cartilagine: nam male cõsolidationis est.

¶ De inuiscatione palpebrarum.

Inuiscatio palpebrarũ est duplex: q̃dã fit cũ tunicis oculorũ. alia palpebrarũ iter se. q̃ q̃dẽ iuiscatio ꝓuenit ex icisiõe vngule uel sebel seu carnis supflue uel ex fricatione z rasura scabiei z icisione pilorũ q̃n oculus ligaf z nõ mouef: aut q̃n ponif post opationẽ aliq̃ḋ mediũ uel aliq̃ḋ acutũ ut sal z ciminũ z h⁹ᵒⁱ.

Cuius cura est ꝓm Jesuʒ ut apta aliq̃ pte imittaf stilus sub palpebra z eleuef z excorief cũ stilo aut pẽna totaſr. Cauẽdo tñ a cornea: q: ex ruptura ipsius cãref exit⁹ z eleuatio vuee: z distilla i oculo aquã cimini z salis: aut iterponat pãnũ ut Alcoatim: z desup pone cotonẽ madefactũ cũ albumie oui z oleo roſ. Et post diem 3ᵐ cuʒ sief viridi: z post cũ rubeo z pulũẽ citrino curetur.

¶ De pilis additis infra oculũ inuersis.

Nascuntur pili supflui in iteriori margie palpebrarũ pũgẽtes z ledẽtes oculũ ex multitudie humiditatis putrefacte. ¶ Quorũ cura duplex hẽt regimẽ de dieta z purgatiõe uſe ut sepe dcm̃ est ¶ Et pticulare qḋ vno de sex modis cõplef. ¶ Prim⁹ est q̄ euellanf cũ digitis: aut cũ pincecarolis. Et post linianf cũ sãguis ranarũ uł limatura ferri cocta cum aceto. ¶ 2⁹ modus est q̄ ipsis euulsis fricãdo locũ. z mã deficcef cũ sief de vitriolo per Jesum dictato utile pilis additis silac scabiei vngule sebel albugini z ustioni: qḋ. ℞. gũmi arab. dragagãti aloes succotrini viridis eris arsenici rub. colcotar eris cõbusti triũ piperũ sedeng amidi rubee tictorũ batitura eris cõbusti. añ. ʒ. ij. sãguis dra. acatie. añ. ʒ. j. ſ. thutie spice licij galle cõbuste. añ. ʒ. j. cathine argẽti ceruse mirre. añ. ʒ. j. sarcocolle armoniaci. añ. ʒ. iij. dissoluaf armõiacũ cũ aq̃ ruthe z succo pomi citri z alia bñ puluericata misceanf. z fiãt sief. ¶ 3⁹ modus est q̄ ipsis euulsis z palpebra iuersata loc⁹ pilorũ cũ cauterio subtili: cui⁹ caput sit curuũ cautericef. Et post sup̃ oculũ albumẽ oui cũ oleo roſ. mixtũ cũ plagella cotonis apponaf. ¶ 4⁹ modus est q̄ ꝯũtanf ad exteriora per istũ modũ iponaf acus subulis per radicẽ pili ab iteriori ad exteri⁹ z pilus ponaf in foramie acus: z cũ acu exhaf: aut accipiãtur duo capita pili mulieris uel fili serici subtilis z i foramine acus ponanf z trahanf ex̃ usqueq̃ faciũt ansam: z in illa ansa ponãtur pili: z exhaf ansa: z pili cũ ea: z totiẽs est reiterãdũ quousq̃ oẽs sint reducti: sed nõ per ideʒ foramẽ: q: nimis eẽt amplũ: z nõ posset retinẽ pilũ. Et post est bonũ cum visco eos inuiscare ut non possint redire. ¶ 5⁹ modus est ut pili innãles z curuati ducanf ad nãles: z cũ visco de mastice thure z aloe sarcocolla z dragagãto dissolutis cũ albumine oui cũ eis iuiscenf z vnianf ¶ 6⁹ modus est q̄ palpebra abbreuief ꝓm doctrinaʒ datam in capitulo relaxationis.

¶ De casu pilorum albedine z pediculis.

Casus pilorũ est duplex. q̃dã est simplex z est de genere alopitie. Aliter est cũ iflatione z quadã ulceratione: z est de gñe scabiei. De p̃mo satis dictũ est in alopitia. De scdo in scabie salatina. Uerũ Jesus z Alcoatim ꝯuenerũt q̄ medicamẽ factũ ex ptib⁹ trib⁹ ossiuʒ dactilorũ cõbustorũ z ptib⁹ duab⁹ spice tritis z mollitis cũ stilo apposito est ꝯueniẽs ualde. Et ex eis que expta sũt apud Aui. est ut teraf spina nigra z antimoniũ z administref cũ radio. ¶ Denigranf pili ꝓm Jesum sicut de canitie capitis fuit dictũ. Approbaf tñ per ipm iunctio cũ oleo aut pinguedine anseris in plũbo fortiter fricato.

Pediculi curanf ẽt ut dictuʒ est sup̃. Uerũm̃ appropriãt eis ablutionẽ cuʒ aq̃ maris z salseis z sulfureis: z linitionẽ cũ medicamie facto ex alumie z staphisagria z aloe icorpatis cũ oleo z aceto sqillitico.

¶ De duritie lupia ordeolo g̃uedie sulac z xeruac.

Ista sunt de gñe glãdularũ z tumorũ flaticorũ iduratorũ. Et hñt cãs signa z quodãmõ curã: sicut dictũ est in caplo glãdularũ z lupiarũ: debẽt aũt attentari si poterũt mollificari z resolui cũ fomẽtatiõe aq̃ calẽ z emplastratiõe cũ dyaqlone: aut cũ oppoponaco serapio armoniaco dissolutis cũ aceto ut dic̃ Jesus. ¶ Et si nõ pñt resolui in puis post fricationẽ cũ spatumie pmittaf aliq̃z tulũ sanguiare: post deficca z cura. ¶ Et si nõ pñt resolui videaf ad quã ptẽ magis declinat. iteriorẽ: aut exteriorẽ: z tũc elõgenf q̃ntũ erit possibile ab ara pilorũ: q: male ꝯsolidatiõis est. Et icidaf ꝓm rugas z latitudineʒ oculi a lachrymali ad lachrymale q̃ntũ erit neĉe ad exhẽdũ z excorienf ipsa: z exhanf itegre si ẽ possibile: z suaf si nec̃ia z utilis sit futura. Et si aliq̃d remaneat ꝯsumaf z mũdificef cũ vnguẽto apłorũ: aut pulũẽ affodillorũ. Et desup albumen oui apponaf: z pul. rub. si fuerit necessarius. Et post cum dyapalma: aut consimili consolidef.

¶ De mora z ueruca palpebrarum.

Sunt enim iste excrescẽtie pẽdẽtes extra cutẽ maxime in lachrymalẽ:ut dicit Bñuenutᵒ. Et qñ sunt dure dicunẽ de gñe uerucarũ:qñ vo molles ⁊ sãguinolẽte sunt de gñe ficuum ⁊ emorroydarũ moralium.

Cura aũt istoꝝ est sicut illoꝝ cũ ligatura ⁊ icisione ⁊ cauteriçatione custodiẽdo semp oculũ ab acuitate medicaminũ. ¶ De apatibᵒ fistulis ⁊ ulceribus lachrymaliũ:⁊ de carnositate excedẽte ⁊ diminuta a qua fit lachrymarũ ↄtinuᵒ fluxᵒ satis dcm̃ est sup̃.

¶ De egritudinibus coniunctiue que.13.numeranẽ.⁊ p̃mo de vngula.

Quia de multis egritudibᵒ ↄiũctiue ut de obtalmia ⁊ vulneribᵒ ⁊ tarse dictũ est sup̃ in apatuꝫ tractatu. Et de qbusdã aliȷs egritudibᵒ palpebrarũ nõ dicet hic nisi de vngula ⁊ sebel que sũt magis ꝓpe passiões ipsius ↄiũctiue. ¶ Vngula ẜm itẽtionẽ Aui. est excrescẽtia qdã pãnicularis ꝓcedẽs a lachrymali sup ↄiũctiuam usqꝫ ad corneã ⁊ pupillã. Verũtñ pl'm orit a lachrymali domestico a pte nasi:aliqñ a siluestri:aliqñ ẜꝫ raro ab iferiori:aut supiori pte. Et ẜꝫ h̃ sũt q̃tuor spẽs earũ:ut ponit Acanamosalus de baldac. Alcoatim vo ponit duas:carnosam vꝫ ⁊ neruosam. Albu. cũ neruosa que est silis sitae sbtili nũat adiposam que ꝓpe est de gñe macularũ: que qdẽ est alba silis humiditati albe ul' viui:ut dicet infra:in q̃ nõ capit vncᵒ:ẜꝫ abscidit dũ tẽtat eleuari. ¶ Et pp h̃ dicebat Aui. ꝙ vngule erãt varioꝝ coloꝝ:qdã coloris citrini:aliqñ rubei:aliqñ fusci vgẽtis ad albedinẽ supple. Et cũ h̃ dicebat ꝙ qdã erãt recẽtes ⁊ lenes que uelociter denudanẽ ⁊ eleuanẽ ex q̃libet suspẽsione:quedã antiq̃te ⁊ dure que nõ sunt facilis sepationis.

Cause vngularũ ẜm Bñuenutũ sunt humores flatici grossi ⁊ viscosi a malo regimine gñati.

Signa earũ sũt satis manifesta per ea que dicta sũt Verũ dña est ẜm Jesuꝫ iter pãniculũ ⁊ cõiũctiuã:q: pãniculus suspẽdit cũ hãmo:ↄiũctiua vo nõ sepaẽ nec imergit in ea hãmᵒ. Et iter carnẽ lachrymaleꝫ ⁊ vngulã est dña:q: vngula vgit ad albedinẽ:caro vo ad rubedinẽ:ut ẽt dicit Jesus. ¶ Judicaẽ ẽt per ipm ꝙ in eleuãdo vngulã nisi caute agaẽ est piculũ de rũpẽdo mẽbranã maxime corneã:⁊ in icidẽdo tãtũ diminuẽ carneꝫ lachrymalis ꝙ lachryme fiãt ppetue:⁊ ꝙ uena aperiaẽ:⁊ fluxus fiat difficilis:ut dicit Acanamosalus. Ergo ut cõsulit Jesus opꝫ ꝙ caute eleueẽ quãtum salubriter poterit eleuari ⁊ residuũ cum medicinis cõsumaẽ paulatine:q: nisi tota uel cum vno uel cum alio eleueẽ reiterabitur.

¶ Scdo ut dic̃ Jesus in curatione vngularũ duo regranẽ regimina ul'e ⁊ pticulare. ¶ Vl'e de dieta ⁊ purgatiõe fiat ẜm ꝙ dictũ est in apatibᵒ frigidis ⁊ diceẽ in catharacta ¶ Regimẽ pticulare cõpleẽ in recẽtibᵒ ⁊ lenibᵒ mollificãdo ⁊ resoluẽdo ⁊ abstergẽdo:fiat ergo mollificatio cuꝫ uapore aut balneo aque cal'e ut dic̃ Aui. Et abstersio cũ collirio expto qd̃ fit de ere usto ⁊ calcadis ⁊ felle hirci ptes eq̃les misceanẽ:⁊ fiat colliriũ:⁊ si cũ eo misceret modicũ mellis eẽt meliᵒ. ¶ Ad eãdẽ itẽtionẽ ponit Jesus sief rusteym utile vngule sebel ⁊ scabiei uestigiȷs lachrymis ⁊ obscuritati. Cuiᵒ forma. ℞. sedeng loti eris usti cachimie argẽti salis idi baurac eris viridis pipis lõgi. añ. ʒ.iiȷ. pipis albi ⁊ nigri spume maris. añ. ʒ.viiȷ. aloẽ succotrini spice nardi gar̃. añ. ʒ.iiȷ.⁊.℈.cinçi. bellirici. añ. ʒ.ȷȷ. nũs medicinarũ Ja. teranẽ ⁊ cribellenẽ ⁊ mollianẽ:⁊ fiant sief cũ vino ⁊ aq̃ feniculi. ¶ Et ad eãdẽ laudat Alcoatim sief viride dictũ in scabie ⁊ sief de vitriolo i pilis additis. ¶ In duris vo ⁊ antiq̃s ẜm Auic̃. est melior cura denudatio uel eleuatio seu sepatio:⁊ ꝓpe qñ est lenis denudatiõis ⁊ eleuationis. Nã que est alia pducit ad nocumẽtũ ut ipse dicit. ⁊ modus est duoꝝ modoꝝ ac triũ qui vult maculã adiposam nũare iter vngulas:ut fecit Alb.

¶ Primᵒ modus est cũ ferro ⁊ est ẜm Jesum ꝙ apta palpebra nõ iuerseẽ suspẽdaẽ vngula per mediũ cũ vnco:⁊ extẽdaẽ supiᵒ:⁊ si fuerit nec̃ciũ addẽ 2ᵐ ⁊ 3ᵐ vncũ fiat ⁊ ipsa suspẽsa mittaẽ sb ea lãcea aut pluma sbtilis:aut plana que tutior est. Et si est nec̃e fiat i vngula foramẽ a latẽ p qd̃ igrediaẽ pluma:⁊ cũ ea excorieẽ ⁊ sepeẽ leuiter ⁊ igeniose. Et post icidaẽ cũ forpicibᵒ cauẽdo mẽbranã:⁊ ꝓpe corneã:ut dictũ est ⁊ carneꝫ lachrymalis. Deide distilleẽ in oculo sal ⁊ ciminũ madefactũ ut nõ icarneẽ. ⁊ sup oculũ ponaẽ albumẽ oui cũ pauco oleo ut oculus nõ apeẽ:⁊ patiẽs iciteẽ ut oculũ moueat ut nõ iuisceẽ:⁊ sic p tres dies bis aut plus remuteẽ. Post aũt cureẽ qd̃ remãsit cũ sief sup̃ dictis ⁊ clarificatiuis medicis q̃ dicenẽ i maculis.

¶ Scd̃s modus est cũ pilo de cauda equi:aut cũ serico:⁊ est ẜm Albu. ⁊ Aui. q ẽt modũ ponũt p̃dictũ quẽ modũ de pilo acceptat Haliab. ⁊ Alcoatim ⁊ Brunus. Et est ꝙ apta palpebra ⁊ eleuata vngula cũ vncino pauce plicationis uel cũ filo in medio eiᵒ cũ acu iposito ⁊ ligato iponaẽ nõ per idẽ foramẽ:sed per aliũ aliquãtulũ subtus pũctũ fili ligati iter vngulã ⁊ mẽbranã:q: aliter labereẽ vngula a ligamẽto. Imponaẽ inq̃ꝫ pilus:aut seta cũ acu sbtili modicũ icuruata. Et postea capiẽdo pilũ aut setã per duo capita excorieẽ vngula subtiliter ẜmo vsus pupillã deinde uersus lachrymale:⁊ post ut dictum est cum forpicibus incidaẽ ut dictum in primo modo procedatur.

¶ Tertiᵒ modus est cũ rasoriȷs:⁊ est Albu. ꝓpriᵒ in vngula adiposa acceptat' a multis in rãtione macularũ ut i eis ĩfra diceẽ. ¶ Quõ aũt caro in lachrymali ⁊ sup coniunctiuã gñata remoueẽ iam dictũ est in palpebra supra.

¶ De sebel.

Sebel ẜm Aui. est pãniculus accñs in oculo ex inflatione uenarũ eiᵒ appentiũ in supficie ↄiũctiue ⁊ cornee. Et iter texturã ipsarũ est appentia:sicut nebula fumosa:⁊ est cũ pruritu lachrymis ulceribus ⁊ palpebre grossitudine ⁊ scabiositate:ac etiã lucis offensione ⁊ est ut dicit ipse Aui. duoꝝ modoꝝ:qdã qui uenit p uenas interiores:qdam per exteriores. Cuius causa est capitis repletio ⁊ debilitas oculi ut etiam dicit.

Significaẽ sebel per descriptionẽ datã:ẜꝫ eius mã designaẽ ⁊ modus p ea que dicta sũt in obtalmia. Qñ eni dic̃ Jesus appent in oculo ⁊ circũferẽtiȷs uene grosse ⁊ rub. dolor in frõte ⁊ supciliȷs ⁊ videẽ quodãmõ pãnus incorpatᵒ cũ palpebra:tunc significaẽ ꝙ uenit ab exterioribus. Qñ aũt uene ⁊ circunferẽtie nõ sunt ita rubee ⁊ adest sternutatio cõtinua:⁊ ꝓprie qñ videt solẽ:aut lumẽ:⁊ dolorẽ in ꝓfundo cum pulsatione sentit tũc significaẽ ꝙ uenit ab interioribus.

Indicatur p Ras. ut dcm̃ est in scabie ꝙ sebel ⁊ scabies graues ⁊ mãsibiles passiones sũt ⁊ vix curabiles. ¶ Et per Aui. diciẽ ꝙ sebel est ex egritudinibᵒ hereditariȷs que hereditanẽ:⁊ de vno ad alium pmutanẽ. ¶ Judicaẽ etiã per ipm ꝙ plerũqꝫ accidit in sebel ꝙ pupille minoranẽ ⁊ visus debilitaẽ:⁊ ꝙ oẽ qd̃ supponiẽ in eo infert estuationẽ ⁊ nocumẽtum.

In curatione sebel duplex est regimẽ:ul'e ⁊ pticulare. ¶ Vl'e de dieta ⁊ purgatiõe ⁊ diuisione mãe:dictũ est in obtalmia ⁊ in ulceribᵒ oculoꝝ in scabie ⁊ lachrymis:ad que capl'a opꝫ recurrẽ ꝓ sbsidio istiᵒ cure. ¶ Particulare cõpleẽ sic dcm̃ est de vngula excepto ꝙ q̃tũ ad medicias Aui. Alcoati ⁊ Açaramᵒ cõmẽdãt tãq̃ꝫ exptũ alcofol factũ ex corticibᵒ ouoꝝ recẽtiũ gallinaꝝ. x. diebᵒ i aceto tẽpatorũ:⁊ postea in vmbra desiccatoꝝ ⁊ tritoꝝ ⁊ cribratoꝝ ut fiat alcofol.

¶ Ad eãdẽ itẽtionẽ laudauerũt oẽs sief ru. viride rusteyꝫ ⁊ sief de vitriolo dicta supiᵒ. Et pul. basiliconis util' sebel ⁊ vngule scabiei ⁊ lachrymis. Cuiᵒ formã ẜꝫ Jesum. ℞. piperis çiç. mirabol. citrinoꝝ idoꝝ remotis ossibᵒ. añ. ʒ.v. aloẽ succotri. ʒ.j.⁊.℈. spume maris. ʒ.vj. miniȷ. ʒ.v. cassie lignee gar̃. añ. ʒ.iiȷ. salis armoniaci. ʒ.j. medicine teranẽ tur ⁊ cribrentur ⁊ utantur.

¶ De egritudibᵒ cornee q̃. x. nũanẽ. Et pᵒ ageẽ de macul.

Egritudines cornee ēt multe sūt:ue⁊ de ali
qbꝰ dictū est sup̄ ut de sanie re
tro corneā de bothoribꝰ ulceribꝰ rupturis. De maculis
aūt ⁊ catharactis hic dicet̄. ¶ Intelligēdū tñ ꝙ macula
quā iesus uocat bothor est quodāmō genꝰ ad uestigiuȝ
seu cicatricē pūctū albulā ⁊ nebulā pānū telā seu petiaȝ
quā uocat vngulā adyposam. Et Bñuenutꝰ flosculū ni
uis squamā seu lēticulā aut perlā: parū differētes: nisi ꝑȝ
magis ⁊ minꝰ. Sūt eni oīa albedines q̄dā sine ꝯcauatio
ne ⁊ notabili eleuatiōe in cornea gñate. Que q̄dē macu
le aliq̄tiēs sup̄ pupillā exeūt: ⁊ tūc nocēt visui. Aliq̄tiēs i
circuitu cornee: ⁊ tūc nō mltū nocēt: ⁊ q̄dā ea⁊ sūt s̄btiles
que nō trāseūt sup̄ficiē cornee: q̄dā v̄o sūt grosse que p̄ᵐ
aut 2ᵐ corticē trāseūt: ⁊ q̄dā sūt plane: ⁊ q̄dā q̄dāmō ele/
uate ⁊ bothorate: ac si i eis eēt aliq̄ mā īdurata ⁊ īfiltrata.

Cause earū sunt ꝑmitiue ut apa vulnꝰ ⁊ pcussio fri/
gus calor excessiuꝰ. Añtes sūt humores gros
si in oculū descēdētes. Cōiūcta v̄o cā ipsarū est mā in lo/
co iuiscata ⁊ idurata: aut cicatrix que post ꝯsolidationeȝ
ulceris in loco remāsit. Ex qbꝰ appet ꝙ due sunt species
istarū macularū: vna petialis ⁊ telaris: alia cicatriçalis.

Signa macularū sunt manifesta ex p̄ntia singula/
riū: q: macule sunt extra ad dr̄iam cathara
ctarū ⁊ saniei ⁊ albedinis cristalline que sūt retro corneā
albe sine ꝯcauatione ad dr̄iam ulcerū que sūt albe cū cō/
cauatione. Nā sicut supiꝰ dictū est de ulceribꝰ oculo⁊ ul
cera cornee sunt alba ꝯiūctiue rubea. Et ēt sūt sine eleua
tione notabili ad dr̄iam botho⁊ alborū qui sūt eleuati ⁊
notabilr̄ pustulati. ¶ Signū ꝙ mā descēdit a cerebro ē
appitio q̄rūdā uena⁊ que descēdūt per ꝯiūcturā ad ipaȝ
¶ Signū aūt ꝙ sit cicatrix habet̄ per formā oblōgā ⁊ per
ulcus: ⁊ per ea que p̄cesserūt. ¶ Judicat̄ ꝙ macule cica
triçales ut in de ulceribꝰ dictū est nō pn̄t deleri: imo duȝ
magis rodunt̄ magis postea augmētant̄. ¶ Amplꝰ ma
cule antique: ⁊ in ꝓuectis. ut ponit Alcoatim: ⁊ que cor/
ruperūt subam cornee nō curant̄. Mēbrū eni est spmati
cum ⁊ corruptū non generat̄ homogene. sed etheroge/
nie: ⁊ per alienam substātiā: ut etiam dictū fuit: decorari
v̄o ⁊ tingi possunt ut dicet̄.

In curatione macularū duo sunt regimia.
s. uƚe ⁊ pticulare. ¶ Vƚe de
dieta ⁊ purgatione fiet ꝑm ꝙ dictū est in apatibꝰ frigidis
⁊ dicet̄ statim in catharactis: nō obstāte ꝙ Jesus dicit ꝙ
purgatio in maculis nō habet locū: nec necessitatem ni/
si oculus calefieret ꝙ leuiter cōtingit in maculis uenatis
quarū mā a cerebro descēdit. ¶ Particulare regimē in
ea que recēs est ⁊ subtilis cōplet̄ lambēdo ⁊ abstergēdo
cū lingua ut faciūt mulieres. Aut ꝑm Aui. ⁊ Alcoatim ut
oculus suffumiget̄ cū aq̄ calida ⁊ utat̄ balneo ⁊ collirize
tur oculus cū aq̄ papaueris rubei ⁊ centauree minoris
mixtis cū melle. Et succus lingue pascerine: quaȝ Dya/
scorides uocat poligoniā: ⁊ vulgꝰ hirūdinariā: facit mira
bilia in isto casu: ut Gordoniꝰ testat̄. Et puluis nabatinꝰ
quē Bñuenutꝰ facit de çucca. cādia aut caffatina in hoc
est p̄ciosus. Naȝ mollificat ⁊ abstergit absq; dolore: ⁊ pp
ħ uocat̄ clarificatiuꝰ: ⁊ qñ miscet̄ cū fumo ligni aloes est
multū cōfortatiuus: ⁊ si cū eo misceat̄ spuma maris sar/
cocolla / ⁊ stercus muris: ut facit Rasis est magis abster/
siuus. Et Jesus ponit cū eo cortices ouo⁊ p̄paratoruȝ: ut
docet. Et illa rosa anglicana. ℞. ceruse lote ptes duas flo
ris eris ptē. j. terant̄ cōtritione ultima: ⁊ ponant̄ in uase
eneo mūdo cū vino albo: ⁊ succo ruthe ⁊ celidonie ⁊ di/
mittat̄ per diē ⁊ noctē. deinde cū pāno distillādo colet̄ ⁊
fiet aq̄ que in oculis ponat̄: ⁊ thucia alexādrina cū cam/
phora ⁊ modico de çinçib. ⁊ pipere puluerizata ⁊ mixta
ab Acanamosis laudat̄. ¶ In macula v̄o grossa ⁊ antiq̄
si fuerit uenosa ꝯsulit̄ ꝙ p̄missis ulibus colligant̄ ille ue
ne: ⁊ sup ꝯiūctiuā icidant̄: ⁊ reliq̄ fiāt que dicta sunt i ele/
uatione vngule. Et postea ēt alie grosse in qbꝰ non sunt
uene fortioribꝰ īdigēt medicaminibꝰ. Quare opȝ ꝙ pri/
mitꝰ mollificent̄ cū euaporatione decoctionis palee or/
dei viol. camomille mellilotí maluarum ⁊ fenugreci. Et
cū aq̄ decoctionis p̄dicte oculus fomētet̄: deinde abster
ge cū pul. isto. ℞. ossis sepie. ʒ. j. çinçi. al. ʒ. ß. pipis. ℈. j. fi
at puluis bñ subtilis: ⁊ sup̄ maculā modicū cuȝ ꝓba lata
ponat̄: ⁊ clauso cū palpa digiti sup pal. aliquātuluȝ fricet̄
¶ Et oēs medicine eradicātes vngulā sebel ⁊ scabiem
sunt maculis ꝯueniētes. Et pp hoc dicebat Jesus ꝙ itē/
tio tua sit qñ uolueris eradicare albedinem ⁊ bothor ꝙ
post egressum balnei utaris sief viridi dicto in scabie. ⁊
post hoc cōfectionē muscati. Cuiꝰ forma minoris. ℞. ster
coris lacerti. ʒ. iij. nitri. ʒ. v. spume elgagner corticis oui
strucij. añ. ʒ. iij. margaritarū nō pforataruȝ thutie coralli.
añ. ʒ. ij. ⁊. ß. viridis eris. ʒ. j. usnee. ʒ. ß. musci. ğ. ij. summa
medicinarū. x. terant̄ ⁊ utant̄. ¶ Ad eādē intētionē ꝯue
niūt Rasi. ⁊ Aui. ⁊ Açarā in ꝯfectione de massacumia. ⁊
eā acceptat Lāfrācus p̄ciosam sup alias. Cuiꝰ forma ꝑm
hebē Mesue. ℞. massacumie: ⁊ est vitrū male coctum ꝑm
Dinū: loco cuiꝰ accipit̄ rascatura viridis uaso⁊ ultrama/
rinoruȝ stercoris lacerti spume maris baurac çuccari ta/
barçet. añ. ptes eq̄les terant̄ subtilissime ⁊ ponant̄ i vna
lib. aque decoctiōis feniculi celidonie acthori. añ. ℥. j. tm̄
decoque quousq; redeat ad. ℥. iij. cōterant̄ insimul ⁊ ꝯte
rēdo exiccent̄: ⁊ fiat alcofol ⁊ utat̄. ¶ Et si in macula fu/
erit tumefactio ⁊ aliq̄ mā īclusa tūc in ea ꝯferūt medicie
que resoluūt bothores ⁊ saniē retro corneā: de qbus fuit
dictū sup̄. Et medicine que sunt ad catharactas: ⁊ in hoc
hēt p̄rogatiuā balsamꝰ: ⁊ si cū hoc ponat̄ puluis auri tri/
ti facit ꝯsiliū Alcoatim in antidotario suo. Et fimꝰ hirun
dinū cōfectꝰ cū melle est in hoc certꝰ: ut dicit Açaramus
⁊ Jesus idē ꝯcessit. ¶ Et si macula est adiposa ⁊ uenalis
ꝯfert radē ipsam cū rasorio vice post vicē: ut docet Alb. i
capƚo vngularū: ⁊ est ꝙ apta palpebra accipias spatumē
subtilē: ⁊ rade cū eo vngulā uel maculā illā cū subtilitate
deinde appone colliria abstergētia ⁊ sedātia sup adicta.
Et totiēs reitera opationē sup illud donec remoueat̄ to/
tū eius nisi ꝯtriū sit tibi in oculo dolor aut apa. Et tūc p̄/
mo curentur illa. ⁊ post reiteret̄ operatio donec sanetur.
¶ In casu aūt in quo p̄dicta nō ꝯferūt cōsulit̄ decoratio ⁊
tictura per magros. Ad qd̄ Jesus cōmēdat lac asinarū.
Et istud alcofol. ℞. gallarū acatie. añ. ptē. j. calcātī ptē. ß.
fiat alcofol. Et ad idē flo⁊ malo⁊ granato⁊ calcadis aca
tie gūmi arab. añ. ʒ. j. gallarū. ʒ. ij. antimonij. ʒ. iij. terātur
⁊ fiat sief cum succo flo⁊ papaueris.

¶ De catharactis ⁊ gutta serena.

Catharacta est quedaȝ macula pānicularis
īfra oculū corā pupilla que vi/
sum ꝓhibet ex humiditate extranea descēdēte in oculuȝ
diuturnitate tp̄is frigiditate oculi cōgelata. Que q̄dem
humiditas q: aliqñ descēdit de humoribꝰ ipsiꝰ oculi ma
xime albugineo ut inuebat̄ in 4° de egritu. ⁊ finitho. dici
tur fieri de cā p̄uata: aliqñ v̄o descēdit de stomaco ⁊ cere
bro in forma fumi seu uaporis: ⁊ post īfra oculū in aquaȝ
ꝯuertit̄. Dicit̄ in 4° iterio⁊ fieri de cā coicata. Vtrū aūt
ista humiditas ꝯgreget̄ iter corneā ⁊ vueam: ut ꝓbat Je
sus: uel iter albugineū ⁊ cristallinū: ut inuebat. S. 4° uti/
litatū nō curo determinare ad p̄ns. ¶ Intelligēdum tñ
ꝙ catharacta ꝑm tria sua tp̄a tria sortit̄ noia q̄ztum ad sui
p̄ncipiū. dr̄ imaginatio seu fātasia: ⁊ q: facit appere in ae/
re diūsas res que nō sunt. Quātū ad suū mediū dicit̄ suf
fusio / ⁊ aq̄ descēdēs / ⁊ quodāmō gutta. eo q: videt̄ infra
pupillā ut nebula aquosa. Quātū ad sui finē dicit̄ catha/
racta: q: ꝓhibet visum ut catharacta molēdini: ⁊ cathara
cta celi ꝓhibet solē. ¶ Ipsa eteniȝ catharacta ꝑm. S. ubi
sup̄ ꝓut dicit ēt Auic. diūsificat̄ qñq; in quantitate qñq;
in suba: qñq; v̄o in q̄litate: ꝑm quantitatē v̄o / q: qñq; est
ita magna ꝙ occupat totā pupillā: ⁊ ꝓhibet totum visuȝ:
qñq; v̄o nō occupat nisi ptē: ⁊ tūc res videt̄ diuersaruȝ

formarũ lunares fenestrate oblõge: ⁊ id genus. In substã vero sumit diuersitatẽ: q: quãq3 est subtilis ⁊ mobilis: ⁊ tũc videntur res obumbrate: ac si pãnus eẽt sup oculũ. Et aliqñ videntur res siles cordis pilis muscis ⁊ radijs descẽdentibus ⁊ ascẽdẽtibus ⁊ lacerãtibus ſm ꝙ mã mouetur: quãq3 vero est ita grossa: ꝙ forme rerũ nõ apphẽduntur. In q̃litate etiã diuersificantur: q: quãq3 est cineritia: quãq3 celestina: quãq3 alba: quãq3 citrina: quãq3 nigra ⁊ serena. Aui. vero ponit sex varietates coloꝝ catharactarũ: q: diuidit albã in margaritalẽ ⁊ gipsealẽ. Bñuenutus septẽ q: addit viridalẽ. Alcoatim ponit decẽ: q: addit rubealẽ ⁊ argẽtinã ⁊ vitrealez. Jesus ponit duodecim: q: addit silem argẽto viuo ⁊ liuidam. Acanamosis nõ ponit nisi quatuor humores.

Cause istarũ catharactarũ quedã sunt primitiue ut casus ⁊ pcussio / febris / dolor capitis / frigiditas nimia / ⁊ oculi debilitas. Quedam sunt ãñcedẽtes sicut mali fumi uaporosi a malis humoribus ⁊ grossis cibis: ⁊ male digestis eleuati. Quedaz vero ꝯiuncte: ⁊ iste sunt materie exñtes in oculo.

Signa catharactarũ cõfirmatarũ satis sunt manifesta ex dicta descriptione. Distinguitur tñ catharacta a gutta serena: q: in catharacta videtur macula infra pupillã ⁊ apphẽditur: ⁊ iõ dicitur serena: uel enĩ spũs visibilis nõ uenit pp oppilõnẽ nerui optici: ut in 4° dicitur interioꝝ. uel si uenit catharacta est nigra: ⁊ nõ apphẽditur ut Bñuenutus testatur. ¶ Signa vero catharactarũ nõ ꝯfirmatarũ sunt ꝯturbatio pupille / minoratio visus / ⁊ apphẽsio idoloꝝ ⁊ fantasiarũ dictarũ in aere. ¶ Signa vero distinctiua pp cãm putatã habentur in 4° interioꝝ. ⁊ sunt tria in sũma. ¶ Primũ q̃dẽ q: imagies que in cachochimia uẽtris oculi fiũt utrisq3 eq̃liter ꝯtingũt. que vero pp cãm oculi in altero solo. Scdo vero ſm tẽpus. Si enim triũ uel q̃tuor mẽsiũ aut amplioꝝ steterit: ⁊ nihil appeat nebulosuz in oculo a uẽtre pcedit. Si vero appuerit aliq̃d nebulosuz ab oculis uenit. 3° pp piodũ. Si cõtinuatur fantasia: sed aliquãdo iterpolatur maxime post bonas digõnes ⁊ assumptionẽ yerarũ: ⁊ sentiũt hora aduẽtus mordicationez in stomaco a uẽtre pcedit. si vero nõ interpolatur: neq3 per bonũ regimẽ: neq3 per euones nõ ſm cõpassionẽ: sed ſm dispõnẽ ppriã scire opz hec ꝯtingẽtia in oculis. Et ad hoc adducit testimonia quorũdam quos curauit per lr̃as in alijs regionibus. ¶ Signa qñ uenit post cerebrũ īfectũ ⁊ turbidũ sunt febres frenetice stomaci dolores fortes in capite ⁊ lesiones opationes imogenitarũ: ut Gal. ibidez ⁊ in 3° de egritudine ⁊ sinthomate declarat per exẽpla. ¶ Judicatur ꝙ gutta serena nõ curatur: q: est oppilatio neruĩ: aut mã mala ⁊ inepta ad opandũ. ¶ Judicatur ꝙ catharacta que nõ dilatatur clauso alio oculo per aliquã fricationem ⁊ compssionẽ: neq3 sufflationẽ aliquã ⁊ nihil videt est nimis dura ⁊ antiq̃ta: q̃re nõ est subijcibilis acui: neq3 põt deponi bñ. Et si deponitur statim reuertitur ⁊ reascẽdit. ¶ Judicatur ꝙ catharacta que cum dilatatur per fricationẽ nõ cõstringitur: sed remanet sparsa. Et vidit adhuc formas rerũ ⁊ nõ trãsiuit tres aut q̃tuor aut qnque annos sicut dicit Acanamosis est nimis tenera: ⁊ nõ est ꝯfirmata. Et ideo non est subijcibilis acui neq3 opanda: q: non posset duci cũ instro. Instrm enim trãsiret per eam sicut per aquã nõ bñ gelatã. ¶ Judicatur ꝙ catharacta que est boni coloris aerei uel celestini cũ quadã albedine ⁊ reducitur ad formã suã qñ dilatatur: ⁊ videt aliquã claritatem uel trãsluciẽtiã est mediocris ⁊ satis cõfirmata: quare est obediẽs ⁊ subijcibilis ad opandũ. ¶ Judicatur etiaz ꝙ catharacta cuius pupilla per fricationẽ neq3 per sufflationez: neq3 per alterius oculi clausionẽ nõ dilatatur non est acceptabilis: q: est cuz oppilatione nerui optici: ⁊ posito ꝙ deponeretur nõ videret aliq̃d. ¶ Judicatur per Bñuenutũ ꝙ catharacta nigra serenata ⁊ citrina ⁊ cuius pupilla est tota dilatata nõ est laudabilis. ¶ Judicatur per Alcoatim ꝙ catharacta que fuerit in hoie hñte oculos malos: aut hñtẽ dolorẽ in capite: aut in oculis uel tussim uel sternutationẽ uel reuma uel uomitũ aut aliquã infirmitatẽ molestã non est opanda: q: piculũ est de cõmotione accñtis ⁊ reditione catharacte. ¶ Judicatur etiã per Jesuz ⁊ Alcoatim ꝙ catharacta que fuerit a casu ⁊ percussione nõ est laudabilis: q: humores oculoꝝ sunt trãsfusi ⁊ resoluti. Et ideo post depositionẽ parum aut nihil vident. ¶ Nõ secures te in ope catharactarũ: q: medicine in eis parũ pficiũt ⁊ opatio cum acu est satis deludosa: pcipue qñ nõ est bñ indicata. Propter primũ dicit Gal. in 4° meamir. ꝙ pmissiones oium ipsarũ medicinaꝝ sũt magne opatio vero ipsaꝝ aliqñ q̃dẽ nulla: aliqñ ualde pua. ppter hũc sermonẽ oẽs ualẽtes viri opationẽ cum ferro cursoribus dimiserũt. ¶ Judicatur tñ per Auic. ꝙ qñ succurritur aque in principio sui cõfert in ea regimẽ. ⁊ hoc pbat per hoc q̃d vidit in quodã hoie de his que hñt memoriã ⁊ intellectũ: qui curauit seipm cũ euacuationibus ⁊ abstinẽtia ⁊ administratiõe collirioꝝ subtiliãtiũ ⁊ resoluẽtiũ. qñ aũt est ꝯfirmata nõ est ꝯueniẽs ut dic̃ nisi cura cũ instro.

¶ Tẽpus cõgruuz ad deponẽdum catharactas debet esse clarũ serenum quietũ septẽtrionale nõ meridionale: ut dicit Jesus hora tertia mẽsis madij uel septẽbris: ut dicit Acanamosis: eo q: tũc nõ sunt nubes: neq3 tonitrua: neq3 caliditates: neq3 frigiditates intẽse que ledãt patiẽtes.

¶ Instrm cuz quo deponitur catharacta arabice dicitur elmadac. latine acus. Et debẽt eẽ mediocriter subtiles ⁊ lõge extra manubriũ ad lõgitudinẽ vngule policis: ⁊ manubriũ debet eẽ leue aptũ ad tenẽdũ. Et licz Bñuenutus eas eligat de argẽto: ⁊ Acanamosis de auro. plus mihi placẽt de bono ferro tractabili: ⁊ non frangibili.

In curatione catharactarũ duo sũt regimina. uł̃e videlicet ⁊ pticulare.

¶ Uł̃e regimẽ hẽt dietã ⁊ euonẽ: dieta aũt ipsoruz est duplex. vna añ cõfirmationẽ. alia post cõfirmationẽ ⁊ opationẽ cum ferro. Añ aũt cõfirmationẽ siq̃s vult eaz curare cũ medicinis: opz ꝙ teneat bonã dietã ⁊ bonũ regimen in sex rebus nõ nãlibus ⁊ tribus nõ necessarijs: que sui gñalitate sunt illis annexe declinãtes ad caliditatẽ ⁊ siccitatẽ cũ subtiliatione: ut est aer cibus ⁊ potus inanitio ⁊ repletio: somnus ⁊ vigilia: motus ⁊ qes: ⁊ aie accñtia obuiatio rerũ ab extra balneatio: ⁊ ad solẽ / ⁊ ad lunam statio. hec enim sunt res a q̃bus est impossibile hoiem egredi in toto tpe vite sue. Uerũ q: de ordinatione istarũ reruz quãtũ ad istũ casum pcipue quãtuz ad cibaria Gal. fecit libellũ specialẽ de subtilianti dieta uocata. Et magr̃ Arnoldus etiã fecit de hoc tractatũ. Et ego pro illustri Joãne rege boemie: ⁊ cũ hoc dñi phisici in hoc sunt uocãdi. Et satis dictũ est de hoc in apostematibus frigidis de egsita ordinatione supsedeo quãtũ est de pñti. ¶ In summa tñ dico ꝙ est cauẽdũ a cibarijs que in se istas tres aggregãt pprietates. Quarũ prima est humorositatẽ ⁊ cruditatẽ ut sanguis gñatus ab eis nõ fit flegmaticus. Secũda grossitiẽ ⁊ uaporositatẽ: ut nõ offendãt stomacũ neq3 caput. Tertia est cõstrictionẽ. imo laxẽt uẽtrẽ ut mãm vice post vicẽ nõ cõtinuẽt. Et ppter hoc frigidus ⁊ humidus aer ⁊ panis crudus ⁊ azimus ⁊ legumina caules caseus fructus carnes grosse ⁊ viscose ⁊ pinguedo. Insup pisces ⁊ potus aqueus turbulẽtus crapula ⁊ indigestio eis a cõmunitate medicoruz inhibentur. Rasis tñ in speciali dicit ꝙ acuta quoq3 sicut cepe ⁊ allea sinapis ⁊ eruca atq3 porri nocumẽtũ in capite adducũt: ⁊ oculos obscurãt ppter caliditatẽ quã habẽt uaporosaz: ut Auẽçoar dicit. ¶ Juuant aũt tales abstinẽtia maxime serotina ⁊ sobrietas in potu ⁊ usus feniculi de quo dicit Democritus ut Auic. testatur ꝙ reptilia uenenosa cecata in terra tempore hyemali dum egrediuntur de cauernis in uere comedũt ⁊ fricant oculos cum ea: ⁊ recuperãt visum. ¶ Et comestio herbe adil. quam credo eufragiaz in hoc mirabile dat iuuamentum ut dicit heben Mesue: ⁊ brodiuz rapparum

in quo columbi ablatis capitibꝰ sint decocti laudanꝭ ab Auēçoar expta.⁊ epar hircinū assatū comestū:⁊ liq̊r colliriçarꝰ ualet in noctilupa que ex humiditate vicināte isti casui ut in meamir.⁊.11° medicinarū dicebat.G. Et si lardaꝭ cū pipe lōgo ⁊ sale nitro melioraꝭ eiꝰ effectꝰ ꝫm Aui. Et exercitare oculos in legēdo lr̄as nō sbtiles ⁊ in respiciēdo qd de picturis ꝑficit ⁊ corroborat visū:ut dic̄ Rasis. Et submergē oculos aptos in aq̄ decoctiōis croci cōfert ut dic̄ Auēçoar.⁊ ꝓbatū est miro mō.⁊ sic̄ Aui.aptis oculis igredi ⁊ sbmergi in aquā clarā viridē:⁊ stare per horā in visus ꝯfortatiōe laudat ꝓꝑe in iuuētute ⁊ estiuo supple tpe. Ita ego in disgregatione aque idē dūtarat ꝙ aq̄ nō sit frida:⁊ sit in uase viridi:aut citrino.⁊ ispicē fortiter in oculis asini siluestris disgregat aquā:ut dicit Auēçoar.⁊ speculū de calibe laudāt ad h̄ ꝓspectiuū. Et magr̄ Arnoldus dic̄ ꝙ herbarū viriditas:aq̄rū puritas:gēmarū ꝓciositas ītuitū refocillāt:⁊ per ꝯñs aquā digerūt ⁊ resoluūt.⁊ fricatio pedū ⁊ lotio capitis atq̃ pectinatio mā̈s ab oculis ⁊ a capite euacuāt ⁊ diūtūt:ut idē dic̄.⁊ freq̄ns īspiratio pueri q semē feniculi/aut aliq̄d acutum masticauerit in oculis aquā digerit ⁊ ꝯsumit:ut docet expientia manifesta. ¶ Usus v̊o seminū subtiliātiū aquā ꝯsumit ⁊ dispgit. Et iō dragēta ꝯsulebaꝭ p thadeū de semie feniculi anisi ameos sileris mōtani çinçi.cubebaruꝫ gar̄.pipis lōgi nucis mus̄.radicis celidonie eufragie ruthe betonice/hasceregie/⁊ id genꝰ. Et de his pōt fieri puluis aut el̄ariū:⁊ uti mane ⁊ sero modicū sine potu. ¶ Eūo aūt fiat ꝓdigesta mā cū aliquo ꝯueniēti ⁊ approximato cū yera pigra:aut pill̄is cochijs siue aureis. Deinde purgeꝭ caput cū pill̄is dyacastoreis dissoluta vna cū succo maiorane:⁊ h̄ est qd̄ Aui.dicebat. In ꝓcedētibꝰ v̊o aquā opꝫ ut icipias ⁊ corpꝰ mūdifices:⁊ ꝓꝑe solū. Deinde uenias ad mūdificādū caput cū gargarismis ⁊ caputpurgijs ⁊ masticatiōibꝰ. Et opꝫ ut illud fiat frequēter ualde ꝫm ꝙ dic̄ Mā scriptū est in oculis patiēte a dyaria accipi bonū est.

¶ Regimē aūt qd̄ cōpetit in catharacta ꝯfirmata est ꝙ i casu i quo erit suspitio ꝙ nō fuerit bn̄ firma utaꝭ piscibꝰ ⁊ cepis ⁊ alleis:⁊ alijs rebꝰ ꝓhibitis supiꝰ ut i ea addaꝭ ⁊ firmior fiat:⁊ h̄ est ēt qd̄ dicebat Aui.⁊ qn̄ uolūtas adest ut fiat cura cū instr̄o ꝓmittiꝭ habēti aquam ut nutriaꝭ piscibus recētibus ⁊ cibis humectatiuis:deinde fiat cura.

¶ Sed regimē qd̄ cōpetit post depositionē catharacte est quies silētiū ⁊ obscuritas. Et iaceat in lecto capite eleuato ⁊ parū comedat:⁊ que comedit sint mollia que nō indigeāt masticationē:ut pulmēta/oua sorbilia/⁊ aq̄ sit potus eiꝰ:ut dicit Jesus.aut vinū acerbuꝫ ut Alcanamoꝭ.

¶ Particulare regimē i ꝓnꝰ anteq̄ꝫ aq̄ sit ꝯgelata fiat cum medicis sbtiliatiuis icisiuis ⁊ ꝯsūptiuis.⁊ icipiat ꝓꝰ ꝫm Aui.a lenitiuis sic̄ feniculus cū melle ⁊ oleo.⁊ si oleū esset balsamꝰ eēt spes in illo.⁊ Gal̄.in meamir.⁊.14.terrapē.approbat colliriū de mirra in quo recipiꝭ libanotum galbanū crocus ⁊ silia. ¶ Et Rab.cōmēdat colliriuꝫ de fellibus.℞.fellis gruis ancipitris agle uel hirci vnū uel duo uel plura in uase eneo desiccatoꝝ ptes decē.collogntide serapini euforbij.aīi.ptē.j.teranꝭ:⁊ cū aq̄ feniculi ⁊ ruthe fiat colliriū. ¶ Ad eādē intētionē dictat Jesus fieꝭ qd̄.℞.fellis uacce vnuꝫ nūo.asse fetide.ʒ.j.balsami.ʒ.5. dissoluātur in uase vitreo ⁊ ꝓmittaꝭ desiccari:⁊ fiant sieꝭ. Et ad eādē intētionē ualet sieꝭ burud de succo ruthe ⁊ feniculi ⁊ basilicon. Et aqua magistri Petri hispani ⁊ oia talia que visum acuūt ⁊ confortant.

¶ Regimē aūt ꝓticulare postq̄ꝫ catharacta est cōfirmata ⁊ bona:⁊ subijcibilis idicata est ꝙ clistericato patiēte ⁊ flōmato:si videꝭ expedire ⁊ ꝯstrictis timporibꝰ:⁊ frōte cuꝫ aliquo empl̄o ꝯstrictiuo ut aliq̄ occasione nō moueātur humores:neq̃ descēdāt ad oculos. Et ipso ieiuno existēte ⁊ ꝯsolato sano oi alia passione ꝓuato die pulchra in tertijs luna crescēte nō in ariete ꝓgrāte:altero oculo ligato ꝯstituaꝭ in loco bn̄ claro a ꝓte lucis sup scānū bn̄ firmatū eq̄tādo ⁊ retro ipm̄ sit bonꝰ minister qui teneat sibi caput bn̄ firme. Et tūc opator postq̄ꝫ masticauerit semen feniculi uel allea ul̄ aliq̄d acutū corā patiēte sedeat aliquātulū altiꝰ patiēte in eodē scāno tenēdo patiētis manus sbtus genua eiusdē patiētis. Et opator amplexeꝭ genua patiētis cū tybijs suis:⁊ tūc apiaꝭ patiēti oculus cuꝫ altera manu:opaꝭ eni dextrū oculū cū sinistra manu:⁊ sinistrū cū dextera:⁊ apto oculo isufflet i eo ter uel q̄ter ut catharacta motū cū calore recipiat. Deide ꝓcipiat patiēti ut v̊tat oculū v̊sus nasum:⁊ teneat ipm̄ firmū. Et tūc in noie dn̄i itromittat retornādo acū per mediū ꝯiūctiue deuiādo uenulas ipsiꝰ ipingēdo ⁊ ꝑforādo itus quousq̃ ꝑcipiat acū eē in uacuū:⁊ post v̊tat acū v̊sus corneā:⁊ qn̄ videbis acū itus per corneā ipingat eā usq̃ ad mediū pupille:⁊ aliquātulū plus:⁊ tūc quodāmō plicādo catharactā reponat ⁊ trāsponat eā iferiꝰ. Et hic tm̄ eā teneat cū acu q̄ztū diceret pr̄ nr̄ ter:aut vnū miserere.⁊ si catharacta resurgit totiēs eā cū acu capiat ꝙ iferiꝰ remaneat. Cauēdo tn̄ de dilatatione vuee ⁊ tactu cristallini. Et postq̄ꝫ bn̄ firmata fuerit/⁊ nō resurgit exhe acū uoluēdo sicut eā itromisisti:⁊ tūc ad extollēdū artē tuā obūbrato oculo cū caputio suo ostēdēdo sibi signū solū sel̄ ⁊ dicas qd est.⁊ tūc deo bn̄dicto ponaꝭ sup oculū albumē oui cū cotone:⁊ ligenꝭ ambo oculi ut vnꝰ aliū nō moueat ⁊ q̄escat:⁊ ducaꝭ caute ad ꝓpīquū lectū ⁊ ut est dictū regaꝭ. Prima die nihil comedēdo. Et nō remuteꝭ usq̃ ad crastinū ul̄ ad tertiū diē:ut dicit Jesus:⁊ tūc remuteꝭ ut ꝓus.⁊ sic bis i die sine hoc ꝙ apiaꝭ oculus remuteꝭ usq̃ ad nouem dies:⁊ tūc lauato oculo suauiter cū aq̄ frigida paulatine ad suas redeat opationes.⁊ si catharacta resurgeret post ꝓmā remutationē ⁊ sedationē laboris iterū deponaꝭ si est possibile per eūdē foramē:⁊ per eūdē modū. Jesus autem ⁊ Aui.eā trāsponē ꝓcipiūt iter corneā ⁊ vueā qd̄ est mihi:⁊ alcoatim ⁊ bn̄uenuto difficile.⁊ aliq̄ ex grecoꝝ antiq̄s ut recitāt Albu.⁊ Aui.faciēdo foramē subtus corneā cuꝫ acu canulata eā suggendo exhebāt: qd̄ nō laudo. Quia forte cum acu egrederetur albugineus ⁊ esset error nouissimus peior priore.

¶ De egritudinibꝰ aliarū ꝓticularū intrinsecaruꝫ oculi ex quibus ꝓuenit debilitatio:⁊ nocumētum in visu.

Debilitas ⁊ nocumētū in visu a ꝓticulis itrisecis ꝓuenit vno mō a mala dispōne pupille:q: nimis ampla.⁊ di: ab Aui.alintisar:que semp est nociua:ut diciꝭ in 4° de egritudie ⁊ sinthomate. Aut qn̄ est nimis stricta:⁊ diciꝭ ꝯstrictio que a natiuitate laudaꝭ:post x̄o vitupaꝭ ut dicit ibidē. Scd̄o ꝓuenit cā humoris albuginei:q: nimis grossus aut subtilis in suba: aut alteratꝰ in colore:⁊ hoc est cā multarū fantasiarū filiū suffusionibꝰ. Tertio cā cristallini pp easdē dispōnes aut pp ipsius trāspōnē. Quarto cā vitrei:pp etiā easdeꝫ dispōnes. Quinto cā spūs:q: multꝰ ⁊ subtilis:⁊ tūc lōge sbtilia videt ⁊ discernit:aut q: paucus ⁊ subtilis:⁊ tūc discernit ꝓpe:⁊ nō videt lōge:aut q: grossus ⁊ multꝰ:⁊ tūc lōge videt:⁊ male discernit. Aut q: paucꝰ ⁊ grossus:⁊ tūc neq̃ lōge videt:neq̃ lōge discernit:ꝓut hec leguntꝭ i 4° de egritudie ⁊ sinthomate. ex grossitie humoꝝ ⁊ spūuꝫ ꝓuenit noctilupa:que est male vidē post solis occasum ut dic̄ Rab.pp aūt sbtilitatē ⁊ paucitatē alihabar que est videre de nocte:⁊ nō de die:ut dic̄ Aui. Sexto mō ꝓuenit nocumētū pp neruū obticū.q: est discrasiatꝰ ul̄ oppilatꝰ.

Et causa istarū dispōnū aliquotiens est ꝓuata in suba ꝓticularū ꝯgesta. Aliq̄n coicata a capite uel stōco uel a uapore toto. Et sūt utplimū repletionales que ꝓueniūt a crapula in digestiōe ⁊ a cibarijs grossis ⁊ uētosis i catharacta specificatis:⁊ a dormitione nimia:maxie post comestionē imediate ⁊ a dormitiōe capite icliato ⁊ torꝰ calciatꝰ:⁊ lōga mora i tenebris ⁊ a uēto frido fumo pluē ⁊ ꝯsil̄ibꝰ. ¶ Aliq̄tiēs sūt ianitiōales ut a nimia euone ⁊ uētosatiōe retro collū a coitu labore fletu

a lōga egritudine ab igne ꝛ nimia inspectione claritatis ꝛ solis ꝛ lune ꝛ ab usu salis ꝛ pipis ꝛ fortiū spēꝝ: ꝛ id genꝰ

Signa debilitatis sunt nota patienti: sed ex quibus prouenit altioris est speculationis.

Curatio spālis ꝛ exq̄sita ad dños phisicos ꝑtinet: q: in talibꝰ nō cadit oꝑatio manualis. In gñe tñ si debilitas ꝓuenit pp res ianiētes ꝯfortef oculus cū q̄ete ꝛ ocio ꝛ cibis humectātibꝰ ꝛ balneis ꝛ fomētationibꝰ factis circa oculū cū aq̄ tepida ꝛ lacte: ꝛ si fuerit pp res replētes itēdaf ad dietā tenuē: ꝛ ad purgationes dictas in catharacta. ꝛ ad clarificādū oculos cuꝫ collirio de fellibꝰ auiū viuētiū de rapina ꝛ balsamo. Nihilominus gr̄a doctrine ponā hic tria auxilia ad p̄dictas tres intētiones cōplēdas mihi multū ꝯsueta. ¶ Quoꝝ p̄mū est hebē Mesu. elꝫariū alasit. i. boni saporis educēs supfluitates a toto corpe maxime a capite ꝯfortās visum: ꝛ oēs sensus retardās canitiē ꝛ iuuētutē ꝯseruās. ℞. corticū mirabolanoꝝ citri. kebuloꝝ emblicoꝝ pl̄uericatoꝝ: ꝛ cū oleo amigdalarū fricatoꝝ: ꝛ post deficcatoꝝ. deinde cū aq̄ çuccarata tātū lauenf quousq̧ suā deposuerit amaritudinē. añ. ℥. j. turbit albi ꝛ mūdati. ℥. ſ. masticis ligritie çinçib. galāge cinamomi ligni aloes gariofiloꝝ pipis cubebarum macis piloꝝ spice se. feniculi. añ. ʒ. ſ. çuccari tabarçet q̄rtā. ſ. pinearū purgatarū. ℥. ſ. mellis antoracei dispumati qd̄ sufficit. fiat elꝫariū de quo post mediā noctē semel aut bis in septimana def. ℥. ſ. ¶ Scd̄m est cōfectio eiusdē addēs in visum ꝛ ꝯferēs tenebrositati eiꝰ. ℞. eufragie. se. ruthe. añ. ʒ. vij. ꝛ. ſ. siseleos calamēti pulegij çinçi. cubebarū nucis mus. añ. ʒ. v. cristalli margaritarū. añ. ʒ. ij. scebrā masticis serpētis cōbusti. añ. ʒ. j. ꝛ. ſ. croci. ʒ. j. balsami grana. v. panis çuccarati qd̄ sufficit: fiat elꝫarium de quo def quolibet mane. ℥. ſ. ¶ Tertiū est collirium burud Joānis hebē Mesue ꝛ coitatis acuēs ꝛ ꝯseruās visum. ℞. succi feniculi lib. ij. succi ruthe lib. j. vini maloꝝ granatoꝝ lib. ſ. mellis q̄rtā. ſ. pipis lōgi aloes succotrini salis armoniaci. añ. ʒ. ij. thucie p̄parate. ℥. j. misceanf puluericata in phiala vitrea ad solē per tres mēses abijciaf fex ꝛ cōseruef. ¶ Ad eādem intētionē sunt aqua feniculi ruthe celidonie eufragie berbene ꝛ aqua p̄ciosa magr̄i petri hispani ꝛ cōsimilia. ꝛ si ista non ualēt: ad ocularios vitri/aut berillorum est recurrendum.

¶ Pars tertia de egritudinibus aurium.

Egritudines auriū que paria nocumēta actioni auditiue faciūt: sicut ꝛ egritudines oculoruꝫ visiue: surditas vꝫ ꝛ grauedines atq̧ p̄ter auditiones ut per Gal. in 3º de egritudine ꝛ sinthomate dicebaf. sūt ꝑm eūdē. G. in 4º. quedā in ꝓprio organo ipsius auditꝰ qd̄ est porus neruosus: quedā in coadiuuātibꝰ particulis que sunt foramē ꝛ anfractꝰ: ꝛ suba auricule: quedā in v̄tute a cerebro descēdēte. ¶ Et iste egritudines sūt aut ꝑm discrasias maxime frigidas: ut dicit Aui. aut ꝑꝫ vnionis solutionē p̄cipue ulcera: aut ꝑm abstractionē ab itrinseco factā ab apate uel aliquo humore uel uētositate seu sanie sanguine uel sorde uerme seu ueruca: aut carnoso uel pāniculoso germine supnutritis: ꝛ etiā ab extrinseco uelut aranea pulex aut lapillus seu nucleus ꝛ granū puluis seu aqua subingressa.

Ex quibus appet manifeste ꝙ cāe egritudinū auriū: quedā sunt p̄mitiue ut casus ꝑcussio ꝛ regiminis malitia: quedā āñtes uel mali humores uaporosi. Cāe ꝯiūcte sunt res que in auribus aggreganf. Et ista qñ sunt ex natura ꝑticule dicunf ꝓprie tales ꝛ p̄uate. Qñ āt uentūt aliūde uelut a stomaco seu a capite sunt cōpassionales ꝛ coicate: ꝛ tales suū habent fieri: ꝛ factum esse ut de oculis dicebatur.

Signa passionū auriū quecūq̧ in ipsis que videnf ꝯcauitatibus auriū fiūt logica nō idigēt cognitione: in 4º iterioꝝ que aūt nō apparēt per nocitū auditū apph̄ēdunf. Naꝫ qui nō audiūt ꝑuas uoces/neq̧ vix magnas surdi sunt: aut paulatine surdi pficiunf: ut in 3º meamir. dicit Gal. Qui aūt apph̄endūt sonos fantasticos pluuiosos ꝛ clangorosos seu sibilosos: tinnitum. Et p̄ter auditiones seu permutationes auditus patiunf: ut dicit Gal. ꝛ Auicē.

¶ Causa a qua fit designaf a suis sinthomatibꝰ: ut si est ab apate est cū febre ꝛ dolore ꝛ extēsionibꝰ ꝛ grauitatibꝰ atq̧ pulsationibꝰ: ꝛ alijs accñtibꝰ dictis supius in aurium apatibꝰ. ¶ Si v̄o fuerit mā frigida sentif grauitas cum frigiditate. Et si calida ardor ꝛ pūctura. Et añcessit fluxꝰ sanguinis: aut febris colerica: cuiꝰ mā ascendit ad aures ut in 4º dicebaf afforismoꝝ. Si est a uētositate est cū sono ꝛ tinnitu. Si ab ulcere est pruritus dolorosus. Si v̄o fuerit a ueruca: aut re aliq̄ igressa scif per patiētē: ꝛ per inspectionē ad solē trahēdo aurē ꝛ amplīādo cum speculo aut alio instr̄o. Si fuerit v̄mis sentif eius motꝰ ifra aurē uel si fuerit aliud aial per eiꝰ motū scif. ¶ Locus significaf: q: ꝑm Gal. in 4º interioꝝ sīgdē sola patiaf ꝓpriū sonū pati cogitamus: cū alijs aūt faciei ꝑticulis cerebrū patif cū eo. Et ad hoc iuuāt sanitas trāsitꝰ foraminis ꝛ propinquū tp̄s ꝛ alleuiatio post bonas digōnes ꝛ euacuationes: addit Aui. ut de oculis dicebaf. ¶ Judicaf p Aui. ꝙ surditas nālis a q̄cūq̧ cā p̄terq̧ ab oppilatione supficiali extrinseca. Et illa que est accñtalis cronica duoruꝫ annoꝝ: ꝛ que est ex cicatrice: uel apate idurato nō curaf. ¶ Etiā indicaf ꝙ surditas accñtalis nō antiq̄ que qñq̧ iterpolaf ꝛ alleuiationē h̄et pōt curari. ¶ Preterea inuenit Hyp. in 4º afforismoꝝ. ꝙ q̄buscūq̧ surditas fit felleis egestionibꝰ supueniētibus q̄escit: Intellexit aūt h̄ Gal. de accñtali que fit in febre ex colere ascēsione.

In cura surditatis ꝛ nocumēti auditꝰ duplex assignaf regimen. ulꝫ ꝛ ꝑticulare. ¶ Ulꝫ regimen de dieta ꝛ purgatione ꝛ doloris sedatione ꝑm ꝙ fuit dictū supius in de apostemate aurium complef. ¶ Particulare regimē cōcernit duo. p̄mū octo documenta multum necessaria ad istam oꝑationem complēdam. ¶ Primū documētū est ꝙ nihil ꝑticulare fiat in aure spāliter acutū ꝛ dolorosum anteq̧ corpus sit euacuatū. ¶ 2m ꝙ oēs oꝑationes auriū que p̄cipue ꝓueniūt ad itrinseca fiāt suauiter ꝛ idolorose pp neruū iteriꝰ cōplātatū. ¶ 3m ꝙ oia que ponenf in auribꝰ sint tepida non calida neq̧ frigida in excessu. ¶ 4m ꝙ sint liq̄da ut melius intrent ꝛ euacuētur. ¶ 5m ꝙ iniecta nō stēt ifra aurē ultra tres horas. ¶ 6m ꝙ postq̧ fuerint iniecta iaceat sup ꝑtē sanam ꝛ coopiaf foramē auris cū lana aut cotone. ¶ 7m ꝙ nihil imponaf quousq̧ ipositū fuerit exētū v̄tēdo se super ꝑtē egrā ꝛ mūdādo cū ꝓba iuoluta pāno aut cotone. Et adiuuādo cū tussi ꝛ sternutatione ꝛ inunctione atq̧ forti sputione. ¶ 8m ꝙ medicator auriū h̄eat instr̄a apta ad suā oꝑationē uelut sūt stila curatiua ꝛ leuatoria vncinū pauce curuatiōis canulas sugitiuas: ꝛ h̄eat lanā cotoneꝫ spōgiā pānū ꝛ viscū ꝛ cetera nec̄ia ad oꝑationem suam. ¶ 2m qd̄ ꝯcernit regimē ꝑticulare est ꝙ cura localis ordinef ꝑm diuersitatē cārū surditatis ꝛ nocumēti auditus.

¶ De apostemate ꝛ ulcere.

Si cā surditatis ꝛ nocumēti auditus fuerit ab apate ꝛ ulcere curetur ꝓut dictū est supius in cap̄lis suis.

¶ De surditate ꝛ tinnitu propter humores frigidos ꝛ uētosos.

Si aūt in cā fuerint humores frigidi uel uētositas: primitꝰ suffumigāda est auris cū traiectorio: aut canula suffumigatoria: ꝛ olla stricti orificij in qua iubet Gal. ponē ꝯsilio appolonij urinā bouis cū 3ª sui ꝑte de aceto ꝛ parū q̄d de mirra ꝯtrita ꝛ cāna stuffe circūuoluaf cum lana aut pāno ut nō offendat aurē: neq̧ circūferētias eiꝰ Cois tñ usus facit suffumigationē cum vino albo decoctionis ruthe calamēti ysopi sansuci centauree betonice

foliorum z granorum lauri sticados aniso maratro spica nardi z id gen⁹. ℭ Post stuffam eligit inijcē itra ipē ap polo adipē anseris fel bouis z oleū laurinū in eqlib⁹ por tionib⁹ mixtis. ℭ Usus aūt cois imittit olea calā uelut camomillinū anetinū amigdalarū amararū costinū nardinū raphaninū fraxininū z aquā distillatiōis ei⁹. Insuper aquā sempuiue in oi casu ab aliqb⁹ laudaf. Et forti⁹ ponit fel ancipitris balsamū z succū raphani depuratū.

ℭ Rasis ponit z hebē Mesue pcedit fief. qd. ℞. pulpe collogntide. ʒ. ij. succi absinthij aristolo. añ. ʒ. j. costi baurac. añ. ʒ. ß. castorei. ℈. j. fiāt fief cū felle uaccino z dissolnatur quādo erit necesse cum oleo amigdalarum amararum.

ℭ Aui. dicit q est exptū. ℞. castorei. ʒ. iij. nitri. ʒ. j. z. ß. ellebori. ʒ. j. fiāt trocis. cū succo raphani. Et ambulare per loca harenosa pfert eis ut dixit Alexāder: z clamare: z excitare eos cū uoce clamosa est utile: ut dicit Aui. Unde in 3° meamir. intellexit Gal. q aures que patiunf dolorem egēt qete: motu vo uehemēti z trāsmutatione in cōtrariam dispōnem que patiunf surditatem.

ℭ De surditate propter sorditiem.

Mollificetur cum aq calida mellita. Et cureF cum stilo curatorio: aut intromittanf lichinia linita cū melle: aut oleo camomille z pice: aut cum nasturtio de baurac.

ℭ De aqua ingressa in aure.

Ex eis aūt que ad hoc pferūt ḃm Aui. est ut cū embula uel canula suggatoria puerorū suggaf tātū q extrahaf. Et post cū oleo amigdalarū dulciū infūdaf. Aut in capite exteriori cotonus: aut aliquod inflamef. Et virtute caloris ignis extrahef aut frustulum de spongia ligata cum forti filo immittaf. Et postq̄ imbiberit quid de aqua extrahaf.

ℭ De lapillo uel nucleo uel bestiola z quocūq ingrediente aurem.

Consulit Albu. q si res fixa est itromittaf modicū de oleo violarū: z post puocef sternutatio: aut tussis seu fortis expuitio: aut sup pedē a parte auris saltatio: aut cū palma ptuño. Et ista ualent ad oē qd aurē igredif: z ad hoc iuuat elargare z trahē aurē cū oi igeniositate. Et si hō nō ualet liniaf stilus aut pba cum aliquo visco z iponaf z exhaf: z si hoc nō ualet exhaf cū pincecarolis: aut cū vnco lato pauce plicationis. z si non pōt suggaf cū canula in circuitu cū oleo z cera bñ clausa. ℭ Si ergo nō egredif cū istis igenijs: tūc festinef ad incidēdū anteq̄ accidat apostema: aut spasm⁹. z icisio eius fit ḃm lunarē formā in radice auris usq ad lapidē. Et ipso extracto suaf: z mō alioz vulnerū curef. ℭ Si autem fuerit granū: aut res que postea igrossaf. vult ēt Albu. q si nō pōt extrahi cū igenijs dictis q cū aliquo spatumie subtili frustatim icidaf. Deinde cū picecarolis z igenijs extrahaf. ℭ Et si fuerit bestia: z nō pōt extrahi viua cū picecarolis z igenijs dictis: vult idē Albu. in diuisionib⁹ q distillef in aurē aq i qua dissoluta fuerit aloes: aut succus absinthij: aut calamēti: aut acetū forte: z ipso mortuo extrahaf cū igenijs iā dictis: aut cū ipletione aque: aut iposi tione piloz ut dicit Brunus: aut saliue: ut Aui.

ℭ De pāniculo ueruca seu carne aurē oppilāte.

Panniculus extrinsec⁹ cū spatumie icidaf. Ueruca z caro supflua remoueaf cū ligamine: aut cū spatumine spinoso apphēdēdo eā cū vncino: aut cū cauterio actuali uł potētiali. Et post iponaf tēta linita cū vnguēto viridi aut cū aliq leui corrosiuo. ℭ In oppilōne vo itriseca difficile est igeniū: uerū Albu. iubet eā apire cū cauterio radiali. Et caue ne vulneres neruos.

ℭ Pars q̄rta de egritudinib⁹ nariū.

Egritudines multe accidūt in narib⁹ que destruūt debilitāt aut pmutāt actionē odorat⁹ z respirationis: q̄rū quedā in pprio organo psistūt: quedā in coadiuuātib⁹: quedā vo in ipsa vtute uelut sunt discrasie ulcera fetores attritiōes apata opationes humorales carnose polipodales corriçe sternutationes: ac etiā sanguinis fluxus que aliqñ cānf in ipsis pticulis: aliqtiēs pgrediunf aliūde. Uerū q: maior ps istarū passionū ptiet ad phisicalē doctrinā: z ēt de multis ipsarū est dictū supius hic nō tractabif nisi de oppilōne cathesiali: z de fetore.

ℭ De oppilatione in cathesim.

Oppilatio cathesialis ḃm Aui. est oppilo humoralis seu carnosa: aut crustosa iter viā nasi z gutturis gñata. ℭ Cuius significatio est: q: semp vult hō screare: z qñ claudit os nō pōt anhelare p nares: z facit quedā tinnitū: z uolūtatē nauseandi.

Eius curatio pticularis est suffumigare z suggē sepe aquā decoctōis camomille/mellilotiy/ysopi/sansuci z silia: z inijcē infra nares cū emboto nasali pillas dyacastoreas dissolutas cū succo sansuci: aut pfectionē Rasis ad hāc itētionē exptā. z ab hebē Mes. sublimatā. ℞. nigellā in aceto trib⁹ diebus tēperatā exiccatā: z ut alcohol puluericatā z pficiaf cū oleo ueteri: z per nares facta suffumigatione: z aqua ore repleto capite retro iuersato alique gutte istillenf z suganf uehemēter donec egrediaf humiditas plurima qd i trib⁹ dieb⁹ trib⁹ vicib⁹ fieri puenit. Et post q̄libet vicē os cū aq calida est lauādū. Et si ex his dolor z ardor sequeref oleū de se. cucurbite imittaf: z caput cū aq calida ifundaf. z fit fortior ḃm eū si addanf collogntida z elleborus z ciclamē z sal armoniacū z cōficiaf cum melle gruis z urina cameli: aut ei⁹ supple fili. ℭ Et multotiēs ut dicit Aui. idiget dispō opatione z rañone cum radio: aut supple cū filo nodato itroducto ḃm doctrinā datā in ulcerib⁹ nariū: z tñ radē donec mūdificef. Et qñq egredif cū rañone res plurima de cuius sūma miraf homo: z si aliud nō pōt fieri amplief cū itromissione tētarū subtilium de gētiana: aut de radice achori ut faciebat magr Petrus de bonāto.

ℭ De fetore anhelitus.

Fetor anhelit⁹ est corruptio aeris exeūtis a naribus z ab ore. Que z aliqñ fit pp cāz puatā in loco uelut sūt corruptiōes z putrefactiōes ulcerū nariū z gingiuarū dētiū z mēbroz ppinquoz. aliqñ fit pp cām piūctā delegatā a stomaco cerebro z pectore: ut i 4° de egri. dicebaf. ℭ Significaf aūt q uenit a pectore: qñ sputū est saniosum. Q aūt a stomaco qñ nō est cōtinuus. Sz maior apparet ante cibum q̄ post: q a cerebro: quia ore aqua impleto percipif fetor. Et cum hoc est continuus z percipif per patientem.

Materia ipsius designaf calida per ardorez z pūcturā: frigida per puationē eorūdē. ℭ Judicaf q fetor anhelit⁹ est vitupabilis z pcipue medico dānosus. ℭ Judicaf q fetor anhelit⁹ pp stricturaz foraminū colatorij est icurabilis. Et ideo simici utplurimū sunt tales. ℭ Judicaf ēt q fetor anhelit⁹ z eius pceptio in silitudine odoris pisciū in fe. acutis ē malū signū.

In curatione fetoris anhelit⁹ duo sūt regimina uñe z pticulare. ℭ Uñe de dieta z purgatione fiat ḃm nām humoz a qbus pcedit putredo. Coiter tñ cauēdi sunt ab omni re putrefactibili ut est malus panis z mala caro blenosa z viscosa z paludosa: z malum vinum grossum dulce: z pisces z lacticinia: z fructus molles horarij: ut cucurbite atq caules maxime atriplices: z substātia leguminum z omnia brodia/z soppe/z allea/z cepe faciunt malum anhelitū.

ℭ Bona sunt eis oia acria z acetosa uelut granata z arancia/z acetū/z oia sicca/ut pdices z auicule parue z ea que reprimūt uapores post cibū: ut citonia/pira/z coriādrū pparatum: ut dicit Arnoldus. Insup utātur apio. Nam ḃm Ras. eius comestio frequens omnibus alijs melior existit. Et rami mirthe cū passulis mundatis sunt ad hoc preciosi: ut dicit Aui. Et saluia z maiorana inter herbas

obtinēt pncipatū. Et bone ꝯfectiones uelut aromaticū hebē Meſ. qđ q̄ſi eſt roſata nouella: ⁊ bone dragete in quibꝰ ſemia ſint cū aceto pparata de gař. cinamomo cypero yreos folioꝝ nardi aliptico calamo aromatico citro folia lauri ⁊ mirti xiloaloes ſandal. roſ. çuccari. roſ. in tabula ſunt pcioſe. Expulſio ſupfluitatū ⁊ ſobrietas vite parua dormitio exercitiū pedū crebra lauatio eſt neceſſaria in hoc caſu. Purgatio cum yeris ⁊ cum mirabolanis eſt ꝓpria flōmia ſi eſt neceſſaria. Et diuerſio ⁊ euaporatio cū cauterijs ſupra coronalem laudatur.

¶ Regimē pticulare ꝯcernit occaſiones vn̄ hēt ortū. Si fetor ꝓcedit ab aliquo mēbro curef illud. Si ab aliq̄ paſſione curef ēt illa: ut ſi fuerint ulcera: aut excreſcētie puſtule aut oppilo. Curef ut in ꝓprijs caplis dictū eſt. Cōe tn̄ eſt oībꝰ fetoribꝰ mūdificare ⁊ abſtergē: ac ēt aromatiçare nares ⁊ os ⁊ vias anhelitꝰ cū qbuſdā approbatis. Et ad hoc laudat hebē Meſ. collutionē poſt collutionē ⁊ ſuctionē cū vino odorifero: deinde cū vino decoctiōis mirti ciperi calami aromatici xiloaloes ro. mirre ſalis gemme. Et Raſ. ponit galliā ſpicā ⁊ gař. ⁊ urina aſinoꝝ eſt ſupma i hoc: ut ponit hebē Meſ. ⁊ itromiſſio tētarū factarū cum pul. yeraṕ. ℥. iiij. calami aromatici mirre gař. ſpice folij ſqnāti darſini. añ. ℥. ij. ꝯficianf cū vino bono ē optīa ut dić.

¶ Et ſi aliud nō pōt fieri pallienf cū pillis de gař. Aui. cuius forma. ℞. gař. galāge. añ. ℥. ß. piretri. ℥. iij. aloes. ℥. ij. ſinapis. ℥. j. muſci cāphore. añ. ℥. ß. fiāt pillule cū vino de qbus quolibet mane tranſglutianf due ⁊ alie due in ore teneanf. Gordonius addit in eis maioranam baſilicone nuces muſ. cinamomū lignum aloes loco aloes ⁊ ſtoracem calamitam atq; ambram: ⁊ eas ꝯficit cum aq̄ roſ.

¶ Odore vini palliat maſticatio cipi ceparum ⁊ alleorū rutha ut Raſis teſtaf. ¶ De polipo ⁊ fluxu ſanguinis in de ulceribus eſt dictum.

¶ Pars 5^{a} de egritudinibus oris ⁊ partiū eius.

q **Quemadmodū** dicit Gal. i 4° de egritudine ⁊ ſinthomate in p̄dictis cōſtrictio pticularū oñdit cās ſinthomatū. Jta ⁊ in ore cognoſcētibus nobis ꝙ in ipſo ſunt due pncipales pticule cōplētes duos actꝰ ad quos ordinatū eſt: lingua vꝫ guſtationi: ⁊ dentes maſticationi. Relique vō ſūt coadiuuātes: ⁊ cū h̄ ad eſt vtꝰ eiꝰ a cerebro deriuata. Que qdē ſinthomata ut aliarū actionū triplici dr̄ia ſunt ptita: in actione debilitata ⁊ ablata: ac ēt pmutata ſeu corrupta ex egritudinibꝰ omiomeris organicis ⁊ coibꝰ utriq; que ſolones ſunt iparitatis ſm magis ⁊ minꝰ uarietatis ſaltim debilitationis ⁊ ablatiōis: nō aūt pmutatiōis: ut Gal. ⁊ Aui. ⁊ doctor ſubtilis declarāt in pleriſq; locis. Quarū aūt cāe: aliqñ ſūt puate: aliqñ vō coicate ut de alijs dictū eſt ⁊ dicef.

¶ De egritudinibus lingue.

Egritudines lingue ipediētes eiꝰ actū ſunt diſcraſie ulcera alcole apata iflatio ſeu magnificatio ranula ⁊ ſubcarnatio ſpaſmus ſeu curuatio paliſis ſeu mollificatio ⁊ balbuties. Et lꝫ ꝗ̄plurime iſtarū egritudinū ptineāt doctrine phiſicali: nihilominus q: pro ipſis ad cyrurgicos aliquotiens habef recurſus: dicef qđ ⁊ de ipſis aliqbꝰ nō apoſtematibꝰ ⁊ ulceribus ⁊ alcolis: q: de ipſis ſupius fuit dictum.

¶ De inflatione ⁊ magnificatione lingue.

Que quidē ſi fuerit ex calidis humoribꝰ ſuppoſita bona dieta ⁊ purgatiōe cū pillis cochijs ꝯſulit. G. 14. terrap. gargariçare ſuccum lactuce. Cū enim ipſo ſolo curatꝰ fuit ut dicit hō qdā ut nō ultra alio idigeret medicamine. Nihilominꝰ diuſio mäe cū uētoſis retro collū ⁊ flōmia uenarū lingue ꝯſuete mihi in hoc caſu. ¶ Si vō euenerit ex humoribꝰ frigidis ⁊ groſſa uētoſitate uolūt Raſis ⁊ Aui. ꝙ mā educaf per os ſaliuādo cū fricatione ſalis armoniaci ⁊ ceparū. Et ꝙ lauef os cū aceto. Et ſi cū eo lūgeref çinçi. ⁊ pip. ad reſol-nēdū eēt meliꝰ. Et in h̄ caſu deſiccare caput cū deſiccātibꝰ reuma eſt ualde utile.

¶ De ranula ⁊ ſubcarnatōe

Ranula ſm Aui. eſt quedā carnoſitas oblonga ſub lingua ipediēs eiꝰ actū ad formā rane: aut alteriꝰ lingue gn̄ata. Et opꝫ in curādo ipſaꝫ ut experianf ſm Aui. ſi poterit cōſumi cū medicinis ſtipticis ⁊ reſolutiuis uelut ſūt cortices granatoꝝ cū origano ⁊ ſale dragagātū uſtū ⁊ hermodactili mixta cū albumie oui detēta ſub lingua eſt exptū pro ifātibꝰ: ut dicit. ⁊ poſt iſta eſt trāſeūdū ad fortiora ſicut eſt fricatio cū ſale armoniaco: aut cū flore eris ⁊ draganto: aut cū trociſ. aldaron: aut calidicon: ⁊ caueaf ne aliqđ iſtoꝝ ad iferiora deſcendat.

¶ Et ſi nō pōt curari cū illis nō erit excuſatio ab opatione manꝰ: ut ēt ipſe dicit. Quā opationē Albuc. ita ponit opꝫ ut apiaf os ifirmi corā ſole ⁊ ꝯſideref ranula: ⁊ ſi eſt nigra aut fuſca: ⁊ dura: ⁊ ſine ſenſu nō tāgaf: q: cancroſa eſt. Si vō nō fuerit talis: ſed alba ⁊ bn̄ tractabilis: tūc capiaf cū vncino ⁊ ſcindaf cū ſpatumine ſubtili ⁊ liberetur ab oī pte ⁊ ex̄haf: ꝙ ſi ſupuenerit ſanguis abſtergaf cū ſpōgia. ⁊ ſi eſt neceſſe ponaf çegi qđ eſt vitreolū ⁊ dimittaf opatio quouſq; fuerit reſtrictꝰ. Et tūc ſi opatio nō eſt cōpleta redeaf ad ipſam uſq; ad ipſius cōplemētū: deinde colluaf cum aceto per vnum uel duos dies. Et poſt dicit Guil. de ſali. cum vino decoctionis mirre colluaf donec fuerit ſanatus.

¶ De ſpaſmo ⁊ filo cōtrahente linguam.

Spaſmus eſt retractio ⁊ curuatio ligue ad ſuam originē qua impedif eius actꝰ.

¶ Cuius cauſa eſt humiditas replēs: aut ſiccitas inaniens aut ligamentum retrahens.

Cura aūt humiditatis replētis eſt euacuatio vniuerſalis ⁊ pticularis. ¶ Ulis fit cū pillulis cochijs. ¶ Particularis cū caputpurgijs ⁊ maſticationibus ⁊ collutionibus cū calamēto origano ſinapi ⁊ fenugreco pipe ⁊ piretro ⁊ alijs que dicenf ſtatim paraliſi. Ad qđ etiā ꝯferūt uaporationes radicis colli cum eis que ſunt ſicut camomilla mellilotū ſticados ⁊ anetum.

Cura aūt ſiccitatis ⁊ ianitiōis eſt bona humectatio ⁊ reſūptio cū laudabili cibo ⁊ cū tēperatis collutionibꝰ ⁊ iunctiōibꝰ colli ⁊ capitis cū oleo nenufarino ⁊ viol. ⁊ cū ifuſiōe aque caře ⁊ lactis ⁊ ſimiliū.

Sed cura fili ſeu ligamēti ꝯtētis linguā eſt icīſio pꝰ latitudinē donec ſoluaf lingua a retētione ſua ut dić Alb. ⁊ ponaf lichiniū p aliqs dies cū vitreolo ut nō recōſolidef. Et ſi dubitaf ꝓp uenas ꝯſulit Aui. ꝙ intromittaf filū cū acu: ⁊ ligef donec per ſe rūpaf. Aut ſm ꝯſiliū Lāfrāci cū raſorio argēteo ignito icidēdo cauteriçef.

¶ De paraliſi ⁊ balbutie.

Balbuties lꝫ poſſit uenire a ſpaſmo ulceribus ⁊ ab alijs paſſionibus lingue: utpl'mum tn̄ uenit a paraliſi: ⁊ ab humiditatibus in neruis ⁊ muſculis: ⁊ ſubſtātia lingue imbibitis.

Cuius aūt cāe ⁊ ſigna ſūt que paliſis cois: ⁊ cū h̄ adeſt fluxꝰ ſaliualis abſq; uolūtate: neq; directe pōt loq: neq; ꝓnūciare: ut Gal. declarat in illo afforiſmo. Trauli a diaria maxime capiunf lōga.

¶ Judicaf coīter ꝙ balbuties occidētalis pconiçat paliſim. ¶ Judicaf ꝙ ſić febris curat ſpaſmū ita ⁊ balbuties ex humiditate. ¶ Judicaf ēt ꝙ nālis balbuties neq; paliſis cronica nunq̄ pfecte curanf. Nihilominꝰ in pueris cū puenerint ad adoleſcētiam ſepiſſime rectificantur ut dicit Auicēna.

Cura aūt eiꝰ lꝫ in gn̄e ſit ea que paliſis cois. Nihilominꝰ in ea p̄ter vitā ⁊ purgationē ſūt tres ſpāles ⁊ potiſſime itētiones ut hebē Meſ. ponit pᵃ eſt in diuſione mäe. 2^{a} in deſiccatiōe cerebri. S; 3^{a} in ꝯſūptiōe humiditatis ꝯiūcte. ¶ Prima cōplef cū cliſteribꝰ acutis ⁊ fricationibꝰ ⁊ uētoſationibus retro collum.

¶ 2^{a} cōplef cū emplis deſiccātibꝰ ſup totū caput cū his

que sunt uelut sinapis z stercus colũbinũ miliũ z sal torrefactũ bace lauri anisũ maratrũ pip gar. z alia que confortando caput desiccant reuma z cauteria supra caput z lateribus z retro spondiles colli sunt laudanda. Et hoc emplastrum supra collum ad ꝯfortandum neruos precipit Haliab. ℞. camomille melliloti maiorane çinçi. cuiuslibet. ʒ. v. sinapis piretri fol. lauri. añ. ʒ. iij. oppoponacis castorei. añ. ʒ. ij. terant̃ oĩa: z cũ cera z oleo sambucino fiat empl̃m. ¶ Et ad eandẽ intẽtionẽ ualet vnguẽtũ factũ cũ oleo costino nardino ruthacino castorino: z oleum bñdictũ in hoc est supmũ. Et oleũ terbẽtine z distillatio dorsalis hebẽ Mes. dicta in paralisi supius est in h̃ pciosa. ¶ Tertiã rem cõplẽt gargarismata z collutiões oris: ac fricatiões lingue cũ eis que dicent̃ graduando res pcedẽdo a debilioribꝰ ad fortiora. Et icipiat̃ ab oximelle squillitico: qm̃ sublime est gargariçãdo. z qñqꝫ cõfortat̃ cuꝫ his que sunt sicut halhasce qd̃ est sticados uel ysopus ortulanus: z cortices capparis piretrũ çiçi. z tria pipa. Et opꝫ ut istã gargariçationẽ pcedat eductio humiditatũ flaticarũ fricãdo lingnã cũ eo qd̃ est sic sal armoniacuꝫ z çinçi. z cepe. Et postea erit opatio collutionis melior. ¶ Ad eandẽ intẽtionẽ expꝰ est hebẽ Mes. gargarisma qd̃ dissoluit flegma aggregatũ in radice lingue cuiꝰ forma. ℞. origani sansuci ysopi piretri çinçi. triũ piperũ cinamomi costi sinapis nigelle z ꝯficiant̃ cum oximelle squillitico: z rob qd̃ est vinũ coctũ z gargariçetur diebꝰ ꝯtinuis. ¶ Lãfrãcus narrat ꝙ ipse restituit loquelã cuidã dñe cũ sicubꝰ mundis z melle: z sex granis clari z lucidi euforbij isimul icorporatis z ꝯfectis de q̃ ponebat sb̃ ligua pue fabe qñtitatẽ. ¶ Rasis ꝯfectio medicaminis ad palisim z grauitatẽ ligue. ℞. salis armoniaci piretri stafisagrie sinapis pipis acori eq̃li mẽsura terant̃ z fricet̃ cũ eis ligua subtus: z sup̃ in die multotiẽs. ¶ Haliab. iubet ea fricare cũ yerapigra sinapi piretro ꝯtritis: z acorus ꝺm testimoniũ Dyascoridis: z ꝺm oẽm modũ administrationis est medicia ppria mollificationi lingue atqꝫ paralisi: z saluia rutha calamẽtũ herba paralisis rosmarinꝰ se. basiliconis z cauliculi agrestis summã in hoc habet ppꝛietatẽ: z detẽtio sub lingua pillulaꝝ factarũ cuꝫ castoreo z assa fetida z terbẽtina est ad hoc supma. ut dicit Aui. Et ad hoc pille dyacastoree approbant̃ z thiriaca: z ꝯfectio anacardina per oẽs cõmendant̃. Et assiduatio loquendi z fricatio lingue cum sale gẽma festinat loquelam puerorum. ut dicit Aui.

¶ De passionibus dentium.

Passiones dentiũ nũant̃ ab Haliab. in ꝺmone 9° ꝓme ptis libri regalis dispõnis gnque uł sex: ut dolor / corrosio / ꝯgelatio / dormitatio limositas / seu fetiditas / casus seu cõmotio apa ppꝛie nõ patiunt̃. Sed rem que apati similat̃. ut dicit Aui. z intelligit̃ per illã corrosio aut putredo ut tenet schola nr̃a cõmunis. Utrũ aũt hẽant sensuꝫ z pcipiũt dolorẽ. Gal. in 5° meamir. z Aui. in 3° canonis vident̃ tenẽ ꝙ sic. Haliab. dicit expsse ꝙ nullũ sensuꝫ hñt per se: sed rõne nerui qui ad ipos de 3° pari neruoꝝ cerebri delegat̃. Et ita declarat se. G. in 6° de utilitate pticularum. Ex quibus apparet ꝙ non apostemãtur propꝛie neqꝫ dolent nisi ratione gingiuarum z nerui adherentium eis.

Cause aũt passionũ z nocumẽtoꝝ dẽtiũ est mala cõplo z solo cõtinuitatis z apata. Que qñqꝫ fiunt ppter cãm puatã exñtem in dẽte: aut in mẽbris adherẽtibꝰ eis: qñqꝫ pp cãm coicatam a cerebro aut stõco: aut aliũde deriuatã: z ita in talibꝰ passionibꝰ inuenit̃ fieri z factũ eẽ. ¶ Et istoꝝ est causa triplex ꝓmitiua ut casus z pcussio z malitia regimis. Añcedẽs humores supflui. Cõiuncta ipamet dispõ in dente facta.

Signa passionũ dentiũ sunt manifesta. Dibꝰ enī euidẽter appet qñ pforant̃ z corrodunt̃ z nigri fiũt z terunt̃. Aut qñ neqꝫ calã neqꝫ frida tolerant aut qñ ex altero illoꝝ accidit dolor: ut in 5° meamir dicit G. Et ad h̃ iuuãt nocẽtia z ꝯferẽtia tpus z regimẽ pteritũ z relaxatio patiẽtis ut sup̃ dictũ est de gutta. ¶ Judicat̃ ꝙ iter passiões corpis totiꝰ de qua minus plãgit̃ hõ dolor dẽtium est grauior. ¶ Judicat̃ etiã ꝙ inflatio genarum in dolore dentiũ est bonum signuꝫ: eo ꝙ significatur ꝙ materia dimittit neruum z ligamẽtum z ꝯuertitur ad loca carnosa ut de gutta etiam dicebatur.

In curatione passionũ dẽtiũ dat̃ dupx regimen: ułe videlꝫ z pticulare.

¶ Ułe regimen in gñe duas hẽt itẽtiones. Unã in vita: aliã in euone: specificat̃ cũ eo vita in 6° ꝺm Aui. ¶ Primo q̃dẽ ꝙ nõ utant̃ putrefactibilibꝰ uelut sunt pisces z lacticinia. ¶ 2° ꝙ euitent̃ res excessiue calide z et f̃ide pcipue imediate vnũ post aliud. ¶ 3° ꝙ nõ masticẽtur res dure ut ossa: z viscose ut ficus z ꝯfectiões de melle. ¶ 4° ꝙ nõ utant̃ cibarijs de ppꝛietate quoꝝ est nocere dentibꝰ ut sunt porri. ¶ 5° ꝙ dẽtes nõ curent̃ exquisite neqꝫ acerbe. ¶ 6° ꝙ fricent̃ cũ melle z sale adustis. Et si cũ eis adderet̃ acetũ oĩ eẽt cõplemẽtum ut declarauit Haliab. in ꝺmone 5° scđe ptis dispõnis regalis. ¶ In purgatione appꝛopꝛiat̃ yera z flõmia de cephalica z uenarũ labioꝝ z lingue z diuertẽ cuꝫ fricationibꝰ z uẽtosis z caputpurgijs z desiccatione reumatis z ꝯfortatione capitis: ut dictũ est sepe. z educẽ flegmaticas humiditates cum piretro mastice z consimilibus sepe dictis.

¶ Particulare regimen ꝯcernit duo. ꝓmo tria documenta ad operationem dentium necessaria. 2° operationem ipsam iuxta passionum diuersitatem.

¶ Primũ documẽtum est ꝙ iste opationes sunt particulares maxime appꝛopꝛiate barbitõsoribus z dẽtatoribꝰ. Et ideo medici istã opationẽ dictã eis reliquerũt. Tutũ aũt est ut tales opationes per medicos dirigantur.

¶ Scđm documẽtum est ꝙ opꝫ medicũ ꝯsulentẽ in talibus: ꝙ sciat ꝙ cõsilia dentiũ ꝺm Aui. fiũt multiplr̃: videlicet per collutiones z per gargarismata masticationes: impletiones: uaporationes: linimẽta: fricationes: suffumigationes: cauteriçationes: caputpurgia: distillatiões in auribꝰ: z per manuũ opationes ut in suis locis dicet̃.

¶ Tertium documẽtum est ꝙ ꝺm Albuca. opoꝛtet dentistam esse munitum de aptis instrumẽtis: videlꝫ rasorijs raspatorijs z spatuminibus rectis z curuis z leuatorijs simplicibus: z cum duobus ramis tenaculis dentatis z probis diuersis canulis scalpris z terebellis: z etiam limis z multis alijs in hoc opere necessarijs zc̃.

¶ De dolore dentium.

Si quidem dolor fuerit cũ coitate alteriꝰ mẽbri: tunc curet̃ pus illud mẽbꝛuꝫ. Si aũt fuerit pp apa gingiuarũ purgata mã z diuersa. In pmis repcutiat̃ mã calida cuꝫ fridis z stipticis uelut est ꝺm hebẽ Mes. retẽtio aque calide cuꝫ aceto in ore: aut aque roſ. aut plãtaginis. Et si poneret̃ cũ eis modicum de cãphora meliꝰ eẽt. Et huiꝰ q̃dẽ itẽtionis est oleũ de rosis: aut mirtinũ: aut onfancinũ in ore retẽtũ. Cum aũt trãsit pncipiũ addant̃ cũ dictis aliqua resolutiua sic est mastix z vue passe. Et si dolor uehemẽtior fieret addatur cũ eis q̃d opij: aut alioꝝ narcoticoꝝ si fuerit necesse. In causa vo frida in pncipio ponat̃ oleũ roſ. cũ mastice deide vinũ aluminatũ: deinde decoctiõis ysopi calamẽti. ¶ Si vo mã tẽderet ad maturationẽ iuuet̃ cũ decoctione vuarũ sicuũ se. lini ac fenugreci deide apiat̃: z cũ melle roſ. z vino mũdificet̃: ꝺm ꝙ dictũ est in ulceribus oris. ¶ Si vo cã fuerit in radice ipsiꝰ dẽtis in eiꝰ neruo uel ligamẽto: z fuerit cũ mã purget̃ mã z resoluat̃ cum eis que dicta sunt z dicent̃: z ppꝛie in calida cũ oleo ro. z camomille z anetino. Et in frida cũ oleo de beẽ z nardino. Et si fuerit uẽtosa carminet̃ cũ decoctiõe cimini z bacarũ lauri: semine cicute z galbano z serapino. Si autẽ dolor ille eẽt sine mã altere t̃ calida cũ fridis: z frida cuꝫ

calidis in ꝑncipio dictis: ⁊ etiā dicēdis. Et humida cum sale ⁊ alumine: ⁊ gallis assatis desiccet̄. Et sicca cū butyro ⁊ adipe anetino humectet̄. Si aūt nō esset remediuꝫ cum dictis cauteriçet̄ cū oleo calidissimo imergēdo ꝑbā inuolutā cū cotone: aut pāno in eo ⁊ denti sepissime applicādo aut cauteriçet̄ cuꝫ ferro ignito: aut cū instrīs extrahat̄. ¶ Et q: medicine dentiū a multis multe ponūtur cū distictione narrabo mihi magis ꝓbatas ad sedandum dolorē per viā alterationis ⁊ resolōnis: ⁊ alias per viā stupefactiōis. ¶ Medicine aūt dentiuꝫ ſm Gal. in 5° meamir siue repcutē qs siue dyaforare uoluerit fortissime debēt eē. Et ꝓpterea plures ipar̄ū cū fortissimo cōstruunt̄ aceto. Nec ualet que dicit̄ ꝙ acetū nocet dētib⁹ q: qñ miscet̄ cū aliqb⁹ calidis ꝑdit illud nocumētū. Et ꝓpter hoc dicebat Aui. in 3° de curationibus capitis ꝙ acetū erat cōmune oib⁹ materijs: ei⁹ eniꝫ īfrigidatio possibile est ut leui causa frāgat̄: ⁊ remaneat ei⁹ ꝓfundatio ⁊ icisio: hoc qdē est cū administrat̄ in materijs fridis. In materijs aūt calidis nō eligat̄ sup ipm. Qd etiā in ꝑncipio simpliciū farmacoꝝ est ꝓbatū. ⁊ in ꝑ° meamir ꝯcessuꝫ. ¶ Et iō Archig. ut narrat Gal. in 5° meamir ponit ꝑmā medicinā ad dolorē dentiū acetū calidū cū galla ī mā itellige calida. In frida v̄o a quacūqꝫ euenerit occasione. ℞. paritarie mercurialis mediocriter ustoꝝ. ʒ. xvj. salis. ʒ. xj. alumis usti. ʒ. v. extremitatū origani yreos piperis piretri. aā. ʒ. iij. siseleos ysopi mēthe sicce. aā. ʒ. ij. cornu ceruini uel caꝑni uel cinamomi. aā. ʒ. j. fiat pl̄uis de quo fricent̄ radices dentiū ⁊ gingiuarū humidaruꝫ: nō aūt siccarū. Adūsarū aūt siccis est ut dicit. ¶ Rasis aūt ponit ꝯfectionē medicamis ualētis ad dolorē dētiū cū caliditate. ℞. semis portulace coriādri sumac lentium excorticatarū sandali citrini ros. piretri cāphore oium. aā. ptes eq̄les. fiāt trocis. cū succo solatri ⁊ line dentē dolorosuꝫ cū vino dissoluto in aq̄ ros. ut hebē Mes. dicit. ¶ In mā aūt frida ponit ī radice dētis thiriacā de quatuor spēb⁹. Cui⁹ forma. ℞. pipis asse fetide opij mirre castorei ptes eq̄les ꝯficiant̄ cū melle. ¶ Haliabas in causa calida impat acetū cū aq̄ ros. aut sumac: ⁊ modico cāphore. In frida acetū decoctiōis spolij serpētis: ⁊ si cum eo adderet̄ çinçi. piretrū pip ⁊ sal forti⁹ eēt. ¶ Alexāder modus ꝯfectionis de alleis cito sedās dolorē dentium. ℞. allei spicas. v. olibani. ʒ. j. ⁊. 5. mirre. ʒ. j. bulliāt in vino ad formā liqdi mellis ⁊ tepidū teneat̄ in ore: imo testat̄ hebē Mes. qd Gal. dicit ꝙ si terat̄ alleū ⁊ ponatur in radice palme manus que sequit̄ dolorē sanat dolorē ei⁹ ⁊ exptuꝫ est. ¶ Aui. aūt ꝯcedit acetū decoctiōis collogntide aut aristol. aut piretri assam fetidā sinapim cortices capparū: corticis pini: mētastri nigellā ꝯditū ⁊ silia. Et vitellū oui assatū calidū ⁊ panē calidū sup̄ denteꝫ applicatū: ⁊ aq̄ ardēs in hoc est optimū: ⁊ uaporationē anēibū duab⁹ horis aut q̄tuor horis cuꝫ sale ⁊ milio: aut cū oleo calefacto laudat Aui. ⁊ empl̄ationē cū his que sunt sicut malua anetum ⁊ camomilla: se. lini atqꝫ fenugreci. Et laudat etiā suffumigatiōes cū granis colloquintide ⁊ granis sinapis ⁊ se. cepe ⁊ rutha ⁊ silib⁹. Et ꝯcedit vna cū Rasi distillationē in aure que sequit̄ dolorē cuꝫ aliq̄ oleoꝝ sedatiuoꝝ uelut est oleū amigdalinū sambucinuꝫ castorinū ⁊ id genus. ¶ Medicine aūt stupefacientes que ponunt̄ in magna necessitate sunt ſm intētionē eādeꝫ Aui. sicut. ℞. semis iusquiami albi opij storacis galbani oiuꝫ. aā. ʒ. ij. pipis asse fetide. aā. ʒ. j. ꝯficiant̄ cū sapa coagulata: ⁊ sup dentē ponant̄ dolorosum: aut sumatur opij ⁊ castorei partes equales ⁊ distemperent̄ ros. ⁊ inijciatur in aurē que sequit̄ dolorē. Aut vinum decoctionis radicis mandragore: aut iusquiami teneatur in ore. ⁊ quandoqꝫ dantur in potu narcotica filoniū: aut teneatur in ore ut dormiendo ⁊ quiescēdo maturetur egritudo: frequens auteꝫ retentio aque frigide in ore stupefacit dolorem, ut dicit Aui.

¶ De dente cōmoto ⁊ debilitato.

Quandoqꝫ cōmouet̄ dens ꝓp cām ꝑmitiuā ex casu seu ꝑcussiōe. Et qñqꝫ ex hūiditate lubrificāte neruū ⁊ ligamētū: ⁊ qñqꝫ ꝓp siccitateꝫ ⁊ carētiā nutrimēti: qñqꝫ ꝓp corrosionē ⁊ diminutionē carnis gingiuarū. ¶ Que aūt ex siccitate fit ⁊ ꝑuatione nutrimēti ut in senib⁹ ⁊ ptisicis nō curat̄. In alijs v̄o cū resumptiuis adiuuat̄: ⁊ cū hoc vitet masticationē ꝑcipue rei dure cū illo dēte ⁊ minoret locutionē ⁊ nō tāgat neqꝫ cōmoueat eū. Et si fuerit ꝓp corrosionē curet̄ corrosio. ¶ Que aūt uenit a casu ⁊ ꝑcussione facta flōmia: ⁊ ī facta ab hūiditate mollificāte ⁊ purgatione ⁊ eductione hūiditatis saliualis cū mastice ⁊ piretro narrat Gal. consilio Archigenis ꝙ ponat̄ in radice eoꝝ alumen cū thure ⁊ cinamomo cipsso. ¶ Ras. aūt. ℞. balaustiarū rosarū gallie cipi sumac aā. partē vnā. aluminis partē mediam liniat̄ sup gingiuā. Et in alio loco addit acatiā ypoqstidos mirabolani: ⁊ aspgere iubet cum aceto ⁊ facē trocis. ⁊ fricare dentium radices. ¶ Qꝫ si nō ualet cū fanis aurea cathenula, ut docet Albu. ligentur. Et si ceciderit alioꝝ dentes: aut de osse uacce fabricentur: ⁊ cum cautela ligentur ⁊ seruitur cum eis tempore longo.

¶ De putredie uermib⁹ ⁊ corrosiōe ac ꝑforatione dētiū.

Et habet duplex regimen. Vl̄e de dieta ⁊ purgatione ⁊ ꝯfortatione cerebri ꝓut dictū est in dolore. ¶ Particulare qdē ꝙ lauent̄ cū aq̄ ardēte: aut vino decoctionis utriusqꝫ menthe: utriusqꝫ saluie: utriusqꝫ calamēti ⁊ pipis seu piretri. Et post repleat̄ cū gallia ⁊ cipo mastice mirra sulfure ⁊ cāphora calamo aromatico assafetida: ⁊ id genus. si aūt ista nō ualent bucellet̄ cū scalpro ⁊ lima ⁊ fiat sibi via: ut in foramine non retineat̄ cibus. Et si istud nō ualet cauteriçet̄: ⁊ si est necesse extrahat̄: sꝫ cū cautela ꝙ foramē ꝑus fortificet̄ cū pāno aut cotone ipleat̄: eo q: aliter tenacule eū frāgerent: ⁊ radix remaneret. Si aūt in foramie fuerit uermis post lotionē dictā suffumiget̄ dens cū semine porri ⁊ cepe ⁊ semine iusquiami confecto cum adipe caprino: ⁊ fiāt pille quelibet vnius. ʒ. ⁊ vna qualibet vice ponatur.

¶ De limositate ⁊ feda coloratione dentium.

Supposito regimie vl̄i abluat̄ os cum vino decoctiōis mētastri ⁊ piperis. Et post isto medicamie utat̄ per modū dētifricij. ℞. ossis sepie ꝯcularū marinarū albaꝝ porcellanarum spume maris cornuū ustoꝝ nitri aluminis salis gēme sulfuris usti radicis yreos aristol. radicis cāne aduste: fiat puluis de oib⁹. aut de q̊libet singulariter. ¶ Ad eādē itētionē magister Petrus aquā ꝓbatā sic facit. ℞. salis armoniaci salis gēme. aā. lb. 5. alumis çuccarini q̄rtā vnā. pulueriçētur ⁊ ponant̄ ī alēbico vitreo: ⁊ fiat aq̄ de q̄ dentes cū petia de scarlato fricent̄. ¶ Et si istud nō ualet: q: fuerit ibi limositates idurate cū raspatorijs ⁊ spatumib⁹ radant̄.

¶ De stupore ⁊ congelatione dentium.

Vinum calidū aut aq̄ ardēs in ore teneat̄: aut cū sale asso dentes fricentur: aut nuces seu auellane asse calide supponantur: ⁊ similia calefacientia aut ꝓprie talia uelut portulace ⁊ se. eius masticetur.

¶ De eradicatione dentium.

Cum ergo dicit Albu. feceris posse tuū in medicādo cū medicinis dētes ⁊ nō ꝓficit certifica te de dēte doloroso: ut non sis delusus: ⁊ capias bonū pro malo. Et tunc posito patiēte in loco claro iter genua tua discalcia radicē dentis circūcirca ⁊ cōmoueas eū cautelose ⁊ cōplete: ut nō accidat patiēti ꝑua infirmitas de oculo: aut de osse maxille: ⁊ post accipias eū cū tenaculis ⁊ extrahe eum cum radicib⁹ suis: aut cum tenaculis silibus illis cū qbus dolia ligant̄: aut eū eradica cū leuatorio simplici: aut bifurcato. Et si aliq̄ radix remāserit ꝑquirat̄ cū instrīs ⁊ extrahat̄. Et post os cū vino ⁊ sale lauet̄. Et si vis addē alumē uel vitriolū ꝓp sanguis

fluxũ facẽ potes. Et ultimo cũ vino mirra ⁊ thure fixura incarnet. ¶ Si aũt dens ultra nãm fuerit augmẽtatus cum lima caute q̄ non cõmoueat equetur ⁊ applanet.

¶ Multe aũt medicie ponunt ab antiq̄s que exhũt dentes: aut eos alleuiãt exciõi cũ ferro: sic lac titimali cũ piretro ⁊ radix mori ⁊ capparis ⁊ arsenico citrio in radice dẽtis ĩposita: aut aq̄ fortis: aut pĩguedo ranaꝝ nemoraliũ ⁊ arboreaꝝ: mltas tñ dãt ꝑmissiões: opõnes vº paucas

¶ De passionibº labioꝝ gingiuaꝝ gargarionis.

In labiis ⁊ gingiuis accidunt nodi carnes addite apãta bothores fissure atq̄ ulcerationes de quibus dictuꝫ est supra in locis suis. Restat dicere de quibusdaꝫ passionibus gargarionis que actũ transglutionis ⁊ inspirationis impediunt.

¶ Et pⁱmo de inflatione ⁊ casu wule ⁊c̃.

Secundum q̄ Gal. dicit in 6º meamir. carnosa: quedã pellicula ĩ alto oris apparet. Cũ apit aliq̄s plurimũ os ⁊ linguã depͥssit a grecis dicta colũna seu chynoyda: a nobis aũt dr̃ wula nũcupationẽ accipiẽs nõ a suba: sed a passiõe sili vue, que ĩ ea ꝯtingit. Est eni wula passio sic vua in extremitate illius colũne ĩgrossatio: ⁊ in eiº radice ꝯbuliatio cũ q̄dã relaxatiõe ex qua ĩpedit actº respiratiõis ⁊ trãsglutiõis. Raro aũt hec passio fit ĩ ipa chynoyda: flumiat vº mltotiẽs

Et causa hº passiõis est mã cal'a aut frida descendẽs a cerebro ꝑ modũ reumatismi.

Cuius signa satis sunt manifesta per descriptionẽ dictã: ⁊ ꝓbat per oris aptionẽ ⁊ lingue cõpressionẽ: uerũ caliditas mãe per ruborẽ ⁊ ardorem cognoscit: friditas vº per dictoꝝ ꝓuationẽ. ¶ Judicat per Hypo. in 3º ꝓnosticoꝝ: q̄ eiº incisio est piculosa p̄cipue qñ fluminãt: ⁊ est tota eq̄lis: q: ad eiº ĩcisionẽ sequit sanies ul' fluxus sanguis que pñt eẽ causa suffocatiõis ⁊ mortis: qñ aũt liuescit ⁊ albescit: ⁊ est ineq̄lis ⁊ radix ꝯbuliat ⁊ extremitas ĩgrossat: tũc ĩcidẽdo tãtus nõ est timor. Caueat tñ ut dicit Albu. q̄ si fuerit nigra aut fusca dura ⁊ sine sensu cũ ferro nõ tãgat: q: piculosũ eẽt sup ĩfirmum de incãcerãdo ipaꝫ. Est tñ necessariũ qñ est magnificata ⁊ cũ medicinis nõ curat q̄ ĩcidat: ad hoc q̄ suffocatio repẽtina euitet. De duobº eni malis minus est eligẽdũ: ut dicũt philosophãtes: ⁊ in de ulceribº vͥge supius in 4º terrap. fuit allegatũ. Qui nõ hẽt ad salutẽ nisi vnã viã licꝫ sit fallax uelit ul' nolit: opꝫ q̄ trãseat per illã. Consulit tñ per Haliab. q̄ nõ scindat tota: q: nocumẽtũ fieret patiẽti magnũ: circa pectoris officia. Quinque eni hẽt iuuamẽta wula: ut ĩ de uoce. ⁊ xjº de utilitate pticulaꝝ hẽtur.

In curatione wule regimẽ est duplex. ul'e ⁊ particulare. Ul'e de dieta ⁊ euõne ⁊ diuĩsiõe est dictũ in squinantia hoc addito q̄ ad mãm reumaticã desiccãdã ⁊ ĩpam wulã relaxãdã: cõcedit per Rogeriuꝫ ⁊ suos magr̃os maxime in pueris q̄ sup̃ molle capitis ponat in q̄ntitate vniº denarij de scarlato in q̊ sit modicũ de pice thure ⁊ mastice. In adultis ꝯsulit hebẽ Mes. q̄ trahant pili usq̄q̊ cutis dislocetur: aut q̄ fiat cauteriũ in sũmitate capitis: ut in reumate est ꝯcessuꝫ. Mulieres tñ eã cũ manibº sb̃ gutture ĩpingẽdo relaxãt. ¶ Particulare regimẽ fit duplr̃: vno mõ cũ medicinis. Alio mõ cũ istris. Cũ medicinis cũ mã est cal'a iubet Rasis q̄ gargariçet aq̄ roẜ. cũ aceto. Aut q̄ applicent cũ coclearí: in ea cũ q̄dã eleuatiõe ipsiº puluis factº de roẜ. sandal'. balaustijs cũ modico cãphore. Si aũt fuerit frida iubet gargariçare almuri: ⁊ syrupũ acetosum sinapim sal armoniacũ ⁊ alumẽ. Rogeriº ponit cinamomũ pip piretrũ gallas balaustias. Gal'. aũt in 6º meamir narrat optimũ medicamẽ asclipiadã ad chynoydas relaxatas. ℞. rosaꝝ siccaꝝ mẽsurã vniº manipuli. spice celtice ⁊ terra adherẽte mẽsurã alteriº. nidi hirũdinis. ʒ. iij. mirre. ʒ. ß. gallaꝝ viridiũ. xv. nũo terant. ⁊ fiat puluis qui in sufflãdo cũ canula: aut cũ digitis seu coclearí applicent: hẽt eni p̄dictũ medicamẽ in se mixtã vͥtutẽ dyaforeticaꝫ ⁊ repcussiuã moderate ut deducit ibidẽ. ¶ Ad eãdem intẽtionẽ ualẽt multa auxilia que dicta sunt ĩ squinãtia.

¶ Cũ istris aũt ĩcidit wula triplr̃. vno mõ ꝫm Albuc. q̄ sedeat patiẽs corã medico in sole: ⁊ apto ore ⁊ cõpressa lingua cũ paleta: ad hoc apta app̄hẽdat cũ vncino: ⁊ tũc cũ forpicibº obtusis: aut cũ spatumie falci simili ĩcidat. Deinde aq̄ cũ aceto det sibi ad gargariçãdũ: ⁊ si poneretur galla alumẽ aut vitrioluꝫ pp sanguinẽ meliº eẽt. ¶ Et si sanguis supflueret ponant uẽtose retro collum. ut dicit Aui. Et admistrent trocis. de charabe cũ aq̄ plãtaginis ⁊ stet ĩfirmº iacẽs sup faciẽ suã ut expuat ⁊ sãguinẽ expellere possit. Et si sãguis aliq̄d d̃scẽderit curet curõne sua

¶ 2º modo incidit cũ ferro cal'o: ⁊ fit ꝫm hebẽ Mes. q̄ habeat canula: in capite cuius in altero lateruꝫ sit fenestra in qua includat wula: ⁊ post per canulã intromittat ferrum ignitũ ad modũ scalpri factũ ⁊ cauteriçãdo ĩcidat.

¶ 3º mõ ĩcidit cũ cauterio potẽtiali. ⁊ fit ꝫm Albu. q̄ postq̄ꝫ wula fuerit cõprehẽsa in fenestra dicte canule ĩponat cũ ꝓba ĩuoluta circa caput cũ pãno aut cotone aq̄ fortis: aut medicamẽ acutũ factũ cũ calce ⁊ sapone aut arsenicũ dissolutũ cũ aliq̊ liquore. Et teneat sup̃ wulã ad medietatẽ vniº hore usq̄q̊ ipa sit alterata: ⁊ post gargariçet oleum roẜ. aut aq̄ roẜ. q: infra dies tres cadet ut dicit Aui. Caueatur tñ ne aliq̄d medicinaꝝ acutaꝝ descẽdat ĩferiº: neq̄ꝫ tãgat alias ptes: q: lederet eas. Post aũt ĩcisionem ⁊ mundificationẽ cum vino thure mirra sanentur.

¶ 4m modũ alium assignat Albu. cũ suffumigatiõe aceti decoctionis calamẽti ysopi ruthe abrotani ⁊ camomille in olla coopta ⁊ lutata: in cuius cooptorio applicet canula dicta fenestrata. Uerũ q: iste modus non est mihi cõsuetus: nisi aliquotiens pro resoluendo ipsum omitto.

¶ De inflatione ⁊ magnificatione amigdal'.

Ingrossatio ⁊ magnificatio amigdalaruꝫ ⁊ fauciũ eodẽ mõ curant cũ medicinis: sicut ⁊ wule: ⁊ sicut apãta squinãtica supius curant. Si aũt sic nõ curant neciuꝫ est ut ĩcidant: q: ĩpediunt anhelitũ ⁊ trãsglutionẽ ut Haliabas dicit. Cõsiliuꝫ est tñ Albu. q̄ sicut dictũ est de wula si sunt fusci uel nigri coloris ⁊ dure sine sensu nõ tangant cũ ferro. Et qñ sunt albe ⁊ molles ⁊ bñ tractabiles q̄ corã sole ponatur caput ĩfirmi in sinu medici: ⁊ apto ore p̄mat lingua cuꝫ paleta ad hoc apta: ⁊ capiat vna de amigdalis cũ vnco ⁊ trahat modicũ ad exteriora ⁊ cauẽdo a pãniculis ⁊ pticulis adiacẽtibº cũ forpicibº obtusis: aut instr̃o falci simili incidatur: ⁊ post vnã ad aliã pergatur. Et dicebat Haliabas ⁊ facta incisione gargariçetur aqua rosa. ⁊ acetuꝫ ⁊ reliqua fiant: que dicta sunt in wula.

¶ De eius medela si aliq̄s ĩpediẽs trãsglutiuerit.

Si os aut arista ĩfixa sunt in gutture: si ad sensum videnť cũ tenaculis curuis: ad hoc appropãtis cõpressa lingua capiat ⁊ exhat. Si autẽ nõ põt exhi cũ vͥga plũbea modicũ curua ĩferiº ĩpingat ut dicit Albu. ¶ Si aũt nõ põt videri vult Albu. q̄ dẽtur sorbitiões viscose ut cũ eis sorbitiẽdo ⁊ trãsglutiẽdo descẽdat: ⁊ gargariçare sappã aut decoctiões ficuũ confert: ⁊ iungẽ collũ cũ oleis calidis viol'. amigdalaꝝ ⁊ butyro laudat. Et si nõ descẽdit cũ hoc det sibi ad trãsglutiẽdũ bucella panis sicci: aut frustũ napi ⁊ descẽdet. Et si nõ ualet ꝓuocet sibi uomitº oĩ die potãdo. ℥. j. nasturtij cõtriti cũ aq̄ cal'a. Jp̄m eni uomẽdo expellit q̄d retinet. ut dicit Aui. Et si hoc nõ ualet liget frustũ carnis bouine male cocte: aut spõgie cũ filo forti ⁊ semi trãsglutiat ⁊ subito exhat ⁊ egrediet q̄d retẽtuꝫ est siue sit panis siue arista: siue flegma inuiscatũ. ¶ Qꝫ si durum aliq̄d fuerit magnitudinẽ hñs: tũc p̄mant spatule ⁊ collũ retro fortiter pcutiat. ¶ Qꝫ si sanguisuga fuerit patiẽti allea ⁊ acetũ forte dẽtur. ut Hali. pcipit. Et si apto ore videt cum forpicibº educat. ut dicit Aui. ⁊ Alb. aut cũ assa suffumi

get: aut cū canula fenestrata cōprehēdatur z cauteriçet.

¶ De egritudinib⁹ colli z gibbositate dorsi. Cap.III.

e **Gritudines** colli pp̄e sunt squināntie z dottū: de qb⁹ in de apatib⁹ dictū est sup̄: attribute tn̄ sunt egritudines gargarionis iam dicte. Restat q̄ q: cū collo nūaf dorsū z spōdilia z de gibbositate dicaf que pp̄e est passio dorsi: q̄uis ēt aliqn̄ fiat i torace. Est eni gibbositas eleuatio spōdiliū ad ex̄ ex qua curuaf hō z ledif in motu.

Cuius causa est aliqn̄ primitiua ut casus z pcussio. Et pp̄e di: dislocatio spōdiliū vni⁹ aut plurium de qua dictū est sup̄. Aliqn̄ causaf ab aliq̄ causa itrīseca ut ab humiditate cruda viscosa lubrificāte: aut ab aliqua uētositate pcutiēte: aut ab aliquo apate impellente: aut a tussi molestante: aut siccitate contrahente.

Significatur q̄ gibbositas est ex casu z pcussiōe: idicatione patientis. ¶ Significaf q̄ est ex siccitate per corpis siccitatē: z per febriū ɔsumptiuarū pcessionē. ¶ Significatur q̄ est ex humiditate lubrificāte per regimē z per tactū humidū z mollē. ¶ Significaf apa per dolorez z calefactionem. ¶ Significaf uētositas per p̄ntiā doloris motiui cū extēsione absq̄ febre. ¶ Judicaf ēt per Hypo. in 6° affōr q̄ gcūq̄ fiūt ym. i. gibbi ex tussi z asmate an̄ pubescētiaz dicit greca trāslatio: z nō iuuētutē ut arguif pereūt: z cāz reddit Gal. in cōmēto lz itricatū sit cōmētū in greca trāslatiōe: q: pp debilitatē eoz nō p̄nt sustinē molestationē stricture pectoris ɔsequentē gibbositatē: z nō solū an̄ pubescētiā: sed in oi tpe si molestanf a tussi uel asmate gibbosi z hn̄tes pect⁹ strictū periclitanf ut notaf ibidē ex p̄° epydimiarū lib°. ¶ Judicaf ēt q̄ qn̄ gibbositas curatur absq̄ mūdificatiōe trāsit: qn̄q̄ ad coxā z ad neruos: z facit accidē nates gibbosas z palisim ut dicit Aui. ¶ Judicaf ampli⁹ per ipm Aui. q̄ cura hn̄tiū gibbositatē sbtiliaf pp illud qd̄ facit gibbositas de oppilōne quorūdam meatuum quibus penetrat cibus. ¶ Judicaf per Rasim q̄ gibbositas completa z confirmata nō curatur. Cetera indicia in dislocatione sunt dicta zc̄.

In curatione gibbositatis sicce intēdaf humectationi cū cibis z potib⁹ nutritiuis z balneis z iunctionib⁹ z clisterib⁹ humectatiuis sicut est oleū violaceū amigdalarum radicis altee z malue semis lini lac atq̄ triparū brodiū z cetera que in ethica z spasmo sicco administranf. ¶ Si aūt fuerit ex mā aut apate indurato curef cū his que in sclirosi seu sephyros fuerūt dicta. ¶ Si fuerit ex tussi sedef tussis cū lenitiuis. ¶ Et si cā fuerit humor crudus mollificās: aut grossa uētositas duplex ɔuenit regimen. Uñ de dieta z euōne: sicut dictū est de palisi z spasmo humido. ut dicit Aui. Et sicut dictū est in apatib⁹ sfaticis z gutta. ¶ Particulare itēdit resoluē mām z ɔfortare locū. Et iō opz q̄ auxilia sint cū caliditate stipticitatem hn̄tia moderate uelut sunt nuces cipssi z folia ei⁹: z folia lauri sauina calamus aromaticus enula cāpana acorus z silia: de quib⁹ p̄nt fieri embrocatiōes vnguēta z empl̄a. ¶ Et Aui. facit istud medicamē. ℞. sauinā siccā qd̄ est absinthiū s̄m Serapionē z sticados: s̄m Ras. enulā piretrū cassiamligneā nucē cipssi sansucū cordumenū squinātū decoq̄ntur cū aq̄ z oleo usq̄ ad ɔsumptionē aque z colenf z relterenf herbe alie cū illo oleo z tantūdē aque: z post ɔsūptionē colef: z sup colaturā ponaf castoreū euforbiuz z armoniacū. z fiat vnguētū. Et si cū istis adderef rutha sisimbriū spica z acorus storax z bdeliū forti⁹ eēt. z si loco aque poneref vinū adhuc forti⁹ eēt. Et de isto vnguēto pōt fieri emplm cū cera pice z terbētina. Verū de consilio Aui. est q̄ post balneū z embrocationes tractef z reducaf illa gibba cū manib⁹ vngēdo cū p̄dicto vngtō: z post emplef cū emplō: z desup ponaf plūbū: aut astella ad hoc p̄parata: melius q̄ erit possibile: z ligatura reducente ligetur. ¶ Ad ultimum si p̄dicta nō sufficiūt cauteriçetur cum cauterio circulari. ut docet Albucasis.

¶ De egritudinib⁹ homoplatis z brachioz. Cap.IIII.

i **A homoplate** nō sunt egritudines pp̄e nisi quātū ad brachia z digitos. Nā aliquotiēs iuenif digitus supfluus de quo quō debet remoueri dictū est in de mēbris supfluis extirpādis. ¶ Qn̄q̄ vo fit inuiscatio digitoz quoz curatio est incisio z sepatio cū rasorio: z postea cū petijs iterpositis z vnguētis desiccatiuis fiat cōsolidatio sepatoz.

¶ De vnguibus.

Nonnunquā accidit vnguibus attritio z cōcussio: qn̄q̄ ex attritione sub ipsa fit sanguis mortuus aut sanies: quādoq̄ in eis accidit gibbositas z curuitas: quādoq̄ fissura: quādoq̄ v̄o coloratio feda z maculosa.

Curatur attritio s̄m Aui. cū folijs mirti z granati. deide liniaf cū basilicone: aut cerotis lenib⁹ de adipib⁹ coib⁹. ¶ Sāguis aūt mortuus aut sanies si est subt⁹ eas resoluaf cū adipe caprar z sulfure. ut dicit Haliab. Et si nō pōt resolui findaf vnguis cū facilitate fissura obliq̄. ut dicit Aui. z egrediaf qd̄ est sub ea. ¶ Gibbositas z curuitas eaz corrigif supposito regimie z purgatōe melie q̄ p̄mo mollificenf cū adipe ouiū: aut cū dyaglone. Deide eriganf donec equenf ut dic̄ Ras. Et si est necesse q: pūgūt scindanf z lamia plūbi supponaf ut p̄mat carnē z teneat vnguē eleuatū. ¶ Si fuerit scissura z corrosio cū dyaglone z oleo amigdalaruz cum mastice z oleo de been: z vuis passis a granis suis mundatis. Et ɔsilio Hali. cataplasmef: z cepa muris assata cū oleo onfancino laudaf ab Aui. ¶ Ungues v̄o fedas z maculosas rectificat Ras. cū eruca z aceto. Et Aui. laudat glutē pisciū z se. lini cū nasturtio: z pp̄e cū arsenico rubeo. ¶ Si aūt p̄dicta nō p̄nt corrigi cuz medicinis: z nocet nōbilr auferaf vnguis. z de medicinis fortib⁹ ad eradicādū est oleū z oppoponacū z serapinum. ut dicit Aui. Aut s̄m Haliab. sume visci quercini ptē. j. cantaridarū ptes. iij. tapsie dimidiā ptē. i. ɔfice z appone. z si cū eis poneref arsenicū z acetū eēt meli⁹. Aut cū spatumine discarnef. Et postq̄ ceciderit opz s̄m q̄ dicit Aui. q̄ ingenietur donec magnificetur z nō tāgaf. Sed custodiatur cuz pileo de ere: aut de argēto pforato: ut hēat respiramētū. Infra enim mēsem nascef vnguis bona.

¶ De egritudinibus pectoris z mamillarū. Cap.V.

p **Ectus** ab extrinseco nō hēt egritudies ppas: nisi que mamillaz. Mamille aūt qn̄q̄ patiunf apata: qn̄q̄ ɔgelationē lactis: de qb⁹ dictū est in de apatib⁹ sup̄: qn̄q̄ enim hn̄t exuberātiā lactis: z qn̄q̄ paucitatē: de qb⁹ tractāt phisici ¶ Gra tn̄ doctrine Gal. in de facili acqsibilib⁹ docet attrahē lac dādo in potu vinū dulce decoctiōis raphani z radicis feniculi cū furfure. Et eū docet extiguē fomētādo mamillas cuz aq̄ marina: z alijs que p̄nt desiccare z stipticare. ¶ Qn̄q̄ patiunf nimiā augmētationē: qn̄q̄ nimiā papille pfundationē: de qb⁹ ad cyrurgicos sepissime habef recursus. Ut aūt nimis nō crescāt mamille in iuuēculis nō tāgātur: neq̄ fricētur: sz teneātur bn̄ stricte Et lintātur cū aq̄ frida z aceto. Et si in illo dissolueretur argilla aut terra molaris bonū eēt. z si poneref alumen z galle z psidia forti⁹ eēt. ¶ Et s̄m Gal. ubi supra q̄ acceptat Ras. si accipiaf ciminū pulueriçatū z cū aq̄ z aceto pulueriçetur: z supligef per tres dies z per alios tres empletur cū radice lilij melle z aceto ligādo: z hoc faciēdo ter in mense sūme ualet. ¶ Si hoc tn̄ in viris accidit oportet eas iuxta ɔsiliū Albu. incidē sup z subt⁹ sectione lunari vna uel duab⁹ sectionib⁹ si est necesse. Et post excoriādo incidaf z extrahaf illa pinguedo z suatur: z ut cetera vulnera curētur. Qn̄ aūt papillus est ita pfundatus q̄ puer non pōt eum comprehendere ponatur uentosa

parua aut cupula glandium calefacta: aut cuꝫ canula sugendo exterius extrahatur.

¶ De egritudinibus parietis uentris. Cap. VI.

p

Aries uentris nullaꝫ patitur egritudinē ꝓpriā nisi augmētū seu vmbilici eminētiā: q̄ꝛ de ydropisi dictū est sup̄. Eminētia vmbilici seu hernia uētralis q̄n̄ seq̄tur iudiciū herniarū testiculoꝝ: sicut dictuꝫ fuit de illis in p̄te: ⁊ dicetur in sequētibꝰ. Quedaꝫ est çirbalis: quedā intestinalis: quedā aquosa: quedā uētosa. Et ultra hoc: quedā est emborismalis sanguinea ꝓp rupturā alicuiꝰ arterie seu uene ibi sanguinē mādātis.

Causa talium eminētiarū ⁊ signa sunt que herniaꝝ ⁊ emborismi. ¶ Indicatur tñ ꝙ in emborismali cū ferro nō tāgatur: timoꝛ enim magnus induceret sup infirmū: ut dicit Albu. Et nō solū in hac sed in oī hernia uētrali ⁊ vmbilicali est periculū opando cū ferro. Meliꝰ enim videt mihi ꝙ ꝓseruent cū emplr̄is ⁊ ligatura q̄ꝫ ponē se in ꝑiculo incisionis. Nā loca illa male ꝯiungunt ꝓp nām musculoꝝ immo sunt aptissima ad ꝓhibēdū ⁊ ad ꝓcidētiā intestinoꝝ que difficilia sunt ad relocādū: ut 6° terrap. dicebatur.

Curatio tamen est duplex. vna cū medicinis. alia cū ferro. Cum medicinis aūt curatur ⁊ ꝓseruat: ut dicit Raſ. ꝙ sumat thus ⁊ ꝯficiatur cū albumine oui ⁊ cuꝫ cotone uel stupa inuoluatur ⁊ sup vmbilicū ligetur. Et si adderētur galle ꝓsidia: acatia: alumē: antimoniū: charabe: ⁊ cerusa. ⁊ alia que dicētur in ruptura inguinali eēt melioꝛ cura. Et ciminū ⁊ bacce lauri resoluūt uētosaꝫ ⁊ sulfur: ⁊ alia que dicta sunt in ydropisi ⁊ herniꝭs: curāt aquosam ⁊ uētosam ⁊ carnosam. ¶ Cū ferro curat çirbosa ⁊ intestinalis ſm Albu. ⁊ Hali. ⁊ Aui. ꝙ erigat patiēs corā medico ⁊ retineat anhelitū ut exeat quātū poterit eminētia. Et tunc signetur in circuitu eminētie cū incaustro ⁊ resupinetur patiēs ⁊ reuertant itestina ⁊ çirbus ad intus: ⁊ incidatur in circuitu signati ſm p̄mā p̄tē: deinde cū vncino foꝛti af fixo in medio circuli signati ⁊ incisi eleuet totū mirac ⁊ liget cū foꝛti filo: aut suatur: ut dictū fuit in sutura uentris bñ ⁊ foꝛtiter cauēdo ne cōꝓrehēdatur aliq̄d de itestinis. Et ad maiorē securitatē infigātur due acus in crucem ⁊ sub acubus fiat ligatura in q̄tuoꝛ p̄tibꝰ firmius se tenebit ꝓdicta ligatura. Et sic dimitte cū sedātibꝰ dolorē donec cadat per se. Et post ut alia vulnera sanet. Verūm̄ ipsi ꝓp ꝑiculū intestini ꝓcipiunt ꝙ post p̄mā ligaturā apiat medium eminentie: ⁊ cum digito perquiratur de intestino si est reductuꝫ. Tediosa v̄o est operatio ⁊ ego nunq̄ꝫ feci eam. quare eam subtilitati operantis derelinquo.

¶ De egritudibꝰ āchaꝝ ⁊ p̄tiū ꝓcedētiū ab eis. Cap. VII

e

Gritudines p̄tiū ancharū: que ꝓpꝛie ꝑtinēt ad cyrurgicos sunt ruptura in didimo lapis i uesica passiones v̄ge: ut pꝛiapismus: clausio ꝓpucij circūcisio castratio hermofrosis passiōes mr̄icis uelut clausio ⁊ eiꝰ amplificatio tētigo ⁊ exctio ferꝰ ⁊ secūdine ⁊ molle. Egritudines ani ⁊ eiꝰ clausio ⁊ exitus: ⁊ etiā matricis exitus.

¶ De ruptura didimali.

Ruptura ſm intētionē Gal. in p̄° ⁊ 2° de egritudine ⁊ sinthomate est inflatio hernialis in qua itestinū aut çirbus dislocat: ⁊ egreditur ab interioribꝰ ad carnē miracis: ꝓpꝛie in didimo ⁊ osseo seu testiculoꝝ bursa. Et sepius in ea descēdit monoculū itestinū q̄m est solutū nō ligatū: ut dicit Aui. Cuiꝰ tres sunt sp̄ēs: ut testat ip̄emet Gal. in de tumoribꝰ p̄ter nām epiploalis ⁊ çirbalis. alia est itestinalis: ⁊ cū his cōposita ex ambabꝰ: ⁊ quelibet istaꝝ q̄nq̄ꝫ est ꝑua que nō trāsit iguinē. ⁊ talis vulgariter dꝛ relaxatio. Aliq̄n v̄o magna que usq̄ꝫ ad osseū seu bursam testiculoꝝ descēdit: ⁊ talis dicit crepatura ab Haliabate ſmone nono partis pꝛime.

Cause autem imediate rupturaꝝ sunt scissura aut dilatatio: ut dicit Auic. que sepius ꝯtingit: ut Gal. in 2° de egritudine testatur. Scissura aūt ꝓpꝛie que fit a casu ⁊ ꝑcussiōe: aut motu: ⁊ conamine laborioso aut clamore ualido aut coitu inordinato. ¶ Dilatatio aūt fit ꝓp hūiditatē lubꝛificātē ⁊ mollificātem: ut dicit Haliab. aut ꝓp debilitatē eoꝝ: ut Aui. Et ista p̄nt moueri in coꝛpe a causis p̄mitiuis iam dictis ut vult Albu. adiuuāte repletione ⁊ usu cibarioꝝ grossorum humidoꝝ ⁊ uentosoꝝ ut Theodoricus.

Signa autem coīa rupturarū ſm Aui. est additio sensata ⁊ apparens descēdēs seu descēsus rei alicuiꝰ in didimo ꝓpꝛie apud motū ⁊ cōpꝛessionē anhelitꝰ ⁊ tussis ⁊ reuersio cū resupinauerit aut cū digitis compꝛesserit locum: ut dicit Raſ. ¶ Signū aūt ꝓpꝛiū eius que est ꝓp dilatationē meatus est ꝙ apparet paulatim in inguine: deinde de osseo descēdit absq̄ꝫ motu laborioso. ¶ Signū aūt ꝙ ꝓp scissurā est ꝙ subito ⁊ cū dolore uenit ⁊ multotiēs descendit ad aliū locū q̄ꝫ per didimū iter carnē ⁊ miracis: aut ad bursam testiculoꝝ: aut ad coxā ⁊ iuxta vuluā ⁊ supioꝛa uentris ⁊ in vmbilico dictum est de ruptura uentrali.

Significatur autem ꝙ illud quod descendit est intestinuꝫ: quia reducitur cum uelocitate ⁊ quadam gurgulatione.

Significatur ꝙ est çirbus quia non reducitur ita uelociter: neq̄ꝫ cum aliqua gurgulatione.

Indicatur ꝙ quiſ h̄ēt rupturā nō viuit sine periculo: q̄ꝛ si ꝯtingeret ꝙ itestina caderēt in osseū cū fecibꝰ induratis nunq̄ꝫ retrocederent. Et ita patiēs moreret: ut ego vidi. ⁊ Albu. testat. Et iō est securū ꝙ faciat se curare: aut nunq̄ꝫ dimittat regimē neq̄ꝫ bꝛacale. ¶ Indicat per Auic. ꝙ fissuralis ruptura nō curat per desiccātia: neq̄ꝫ aliquomō ut dicit Haliab. 9° ſmone p̄tis scd̄e. Dilatalis v̄o aliq̄n curat per desiccantia ꝓpꝛie q̄n est tenera ⁊ recēs ⁊ in pueris. Non tñ q̄n est dura ⁊ antiquata ⁊ in senibꝰ. Qui aūt eā dicūt sanare in quadā etate cū medicis deceptores sunt: ut dicit Theodoricus. neq̄ꝫ ego nunq̄ꝫ vidi saltim magnā ⁊ cōpletā. Et ꝓp hoc miroꝛ de Lāfranco qui dicit se curasse cū medicinis vnū sexagenariū ⁊ aliū quadragenarium de magna ⁊ cōpleta ruptura. ¶ Indicat ampliꝰ ꝙ curatio rupturaꝝ cū incisione: lꝫ sit possibilis: est tñ ambigua ⁊ ꝑiculosa: ut dicit Albu. de spasmo ꝓp dolorē de fluxu sanguis ꝓp incisionē de lesione intestini: ꝓp coꝛrosioneꝫ de amissione gñationis ꝓp testiculū. Et iō dicit Lāfrancus ꝙ multi sapiētes q̄uis curā scirēt se intromittē recusarēt. ¶ Cauēdū tñ est ꝙ nō attētetur cura per incisionē in hoīe debili ⁊ sene ⁊ male cōplexionato ⁊ tussiculoso. Sufficit enim tales ꝓseruare cū medicinis ⁊ dimittere eos viuere cum sua claudicatione. ¶ Cauēdū etiaꝫ est: ut dicit Brunus ⁊ Guilelmus de saliceto ꝙ nō attentet cura per icisionē nisi per hominē qui viderit eā per bonū magistrū facē. Et cū hoc h̄eat bonū ingeniuꝫ ⁊ iuxta se h̄eat instrumēta ad hoc apta uelut rasoria ⁊ spatumia vncos grossos ⁊ subtiles cauteria diuersa acus stupam cotonē oua p̄anum pul. ru. ⁊ oīa necessaria in hoc casu. ¶ Tēpus ꝯueniēs isti opationi est uer ⁊ autūnus. Cōsiliū etiā Gal. est ꝙ anteq̄ꝫ attentet ista opatio coꝛpus sit bene mundificatum cum clisteribus ⁊ medicinis.

Curatio rupturarum fit dupliciter. Uno modo cum medicinis. Alio modo cuꝫ cyrurgia ⁊ manuali operatione.

Curatio aut saltim ꝓseruatio cum medicinis intēdit desiccādo aggregare scissurā ⁊ dilatationē cum tribꝰ. Pꝛimo si patiēs est repletus ꝙ euacuet. 2° ut repletio ⁊ mā replens ad gñandū inhibeatur 3° ut fissura seu dilatatio ꝯstrigat. ¶ Pꝛimū cōplet per

flōmiā si est necessaria:⁊ per medicinas que purgādo ⁊
laxādo ꝯstringūt:sicut sunt mirabolani ⁊ pillule ipsoꝝ.
¶Scōm cōpletur per debitā administrationē sex rerū
nō nālium. Et trium que sui gnālitate sunt eis annexe:
ut sunt aer cibus ⁊ potus inanitio ⁊ repletio:somnus ⁊
vigilia:motus ⁊ quies ⁊ accn̄tia aie. Obuiatio reruꝫ ex
trinsecus occurrētium balneatio ⁊ sub diuo statio decli/
nātes ad caliditatē ⁊ siccitatē tēperatā cum quadā subti/
liatione ⁊ carminatione uētositatū ⁊ ꝓprietatū ꝯsolidan
di ⁊ aggregādi dilatata ⁊ disiuncta. Et q: de istis satis di
ctum est in de āpatibꝰ sstaticis ⁊ aquosis atqꝫ uētosis. Et
satis dearticulatū fuit in quodā tractatu quē de ruptura
feci pro tāto de exquisita ordinatione p̄dictarū rerū sup/
sedeo de p̄senti. In sūma tn̄ vult Aui. ꝙ rupti dimittant
repletionē ⁊ cibaria inflatiua:ut fabas faseolos lentes ⁊
olera:ut exēplificat Ras. dimittāt etiā fructus recentes
rapas panē crudū ⁊ azimū carnes porcinas ⁊ pisces ca/
seuꝫ: lac non potēt aquā purā neqꝫ vinū nouum. Aqua
ferrata ⁊ vinū grossum stipticū cōpetit eis: balnea aqua
rum dulciū nocēt eis. auster ⁊ pluuia grauāt ipsos. Nō
saltent neqꝫ clament:nō coeant:neqꝫ bracale dimittant:
teneāt uētrem lenē cum suppositorijs clisteribꝰ cassiafi.
tamarindis aut dyacatholicon. Sobrie ⁊ quiete viuant
maxime in brodijs offis ⁊ potu. In oibꝰ cibarijs ponāt
salviā. post eoꝝ comestionē utātur drageta seminum in
qua sit nasturtiū ⁊ coriādrū ⁊ id genus. ¶Tertiū com
plef per reductionē intestini cum manu ⁊ clisteri ⁊ bal/
neo ⁊ uētosis ⁊ emplātione cū lenitiuis ⁊ euaporatione
cum pānis calidis ⁊ suspēsione ⁊ eleuatione cū tybijs uł
per tybias ⁊ anchas si est necesse. Et ipsis reductis fomē
tef locus cū aqua vino ⁊ aceto decoctionis gallaruꝫ nu
cum cipressi ⁊ aluminis: deide apponaf desup empłm
in loco in quo apparebat eminētia extēsum in aluta ad
formā scuti. Et remutef de.ix.in.ix.diebꝰ. Et in eleua/
tione empłi teneanf digiti supra locū ⁊ mirac nō eleuaf
ꝓpter adherentiā empłi. Et fiat remutatio de mane an/
teqꝫ surgat de lecto. Et post empłm ligef cū bracali arti/
ficialiter facto de pāno triplicato cum scuto puo ꝑm igui
nis quātitatē: ⁊ hēat bindellū ligatū retro ⁊ subtiliāteꝫ
ante:aut ecōuerso ⁊ ligef stricte. Et si bracale eū excoria
ret defendaf cū pānis ⁊ cotone ⁊ vnguēto albo. ⁊ qn̄ uo
luerit assellare porteƒ ⁊ teneat manū desup ⁊ nō coartet
se nisi minus ꝙ poterit. Quolibet aūt mane administre
tur ei potio sua consolidatiua cuꝫ vino grosso ⁊ ita quie
scat per.50.dies. Et postea incipiat incidere paulatine ⁊
non dimittat bracale de alijs.50.diebus.

¶Empłm ꝯstrictiuū rupture in quo oēs cōuenīūt est de
pelle arietina. Cuius forma. ℞. picis naualis. ℥.v.colo/
fonie. ℥.iij.litargiri armoniaci oppopōaci galbani bde/
lij masticis terbētine an̄. ℥.j.boli ar.sang.dra.gipsi thu/
ris sarcocolle aloes succotrini mūmie arist.cētauree utri
usqꝫ cōsolide sumac berberis nucis cipssi gallarū psidie
uermiū terrestriū an̄. ℥.ij.sang.humani. ℥.j.glutinis pi
sciū visci quercini an̄. ℥.j.⁊.5.pellis arietine cocte cum
aqua pluuiali ⁊ aceto:usqꝫ ad dissolutionem lb.5.dissol
uantur gumme cum aceto ⁊ conficiantur omnia cū glu
tinis liquefactis ⁊ fiat emplastrum.

¶Empłm aliud Ras. ⁊ Aui. ⁊ eum acceptat Brunus ⁊
Theodoricus ⁊ est de puluéribꝰ. ℞. nucis cipssi acatie:
gallarū balaustiarū an̄. ʒ.v.dragaganti mirre sarcocolle
thuris gūmi arab.an̄. ʒ.iij.san.dra.boli armeni aluminis
aloen mūmie an̄. ʒ.ij.puluerizenf sbtilissime ⁊ cū aceto
incorporenf ⁊ fiat empłm ⁊ applicef cū pāno aut stupa.
¶Potio ruptoꝝ fit de tribꝰ ꝯsolidis sigilli sancte marie
utriusqꝫ latee utriusqꝫ plātaginis ualeriane pimpinelle
an̄. ℥.j.nuc.cipressi nucis muscate cinamomi reubarba
ri assi fructꝰ thamarisci: se.nasturtij cimini p̄parati cum
aceto coriādri an̄. ʒ.ij sang.dra.thuris masticis mūmie
terre sigillate boli ar.picis sarcocolle dragaganti.an̄. ʒ.j.
fiat pul. de quo utaf de mane. ʒ.j.cum quar.5.vini gros/
si. ¶Est etiā alter modus curandi rupturas in magno
secreto mihi per quēdā virū magnū reuelatus. Et est ꝙ
supposito bono regimine:ut est dictū:iacēte ⁊ quiescēte
patiēte per.xxx.dies ⁊ reductis intestinis accipiat quoli
bet mane ⁊ sero vnū scropulū que est tertia pars vnius
grossi de limatura calibis cuꝫ vino decoctionis epatice
terrestris ⁊ sup locū rupture per.50.dies de tertio in ter
tiū remutādo ponat empłm factum de dyamāte grosso
mō puluerizato ⁊ cū apostolicon malaxādo icorporato.
Et post per alios.50.ꝯtinuet empłm dictuꝫ de ruptura
⁊ ligef cū bracali dicto. Et iussu dei erit curatus. Funda
mētum istiꝰ cure est tota spes:q: in p̄mis.15.diebꝰ adha/
mas attrahit in loco rupture limaturā. Et in alijs.15.die
bus emplastrū. Et ideo reperif super locum nodosa car
nositas que est signum perfecte curationis.

¶De cura per cyrurgiam.

Modus autem curādi cuꝫ opatione ma
nuali intēdit incidē car/
nem ⁊ didimū totałr aut ꝑm maiorē partē:⁊ postea ꝯso
lidare ⁊ in meatu carnē gn̄are durā ⁊ callosam ut nihil
descēdere possit. Et talis intētio cōplef per diuersos di/
uersimode. ¶Primus modus est cū incisione rasorij:
ut ponif ab Albu. ⁊ Haliab. Rogerio ⁊ a suis magr̄is ⁊
a suo sectatore Jamerio ⁊ a Bruno ⁊ Theodorico ⁊ ip/
sum Guilelmus acceptat ⁊ fit ꝙ inuersato patiēte supra
discū aut supra bancū ⁊ bn̄ ligato ⁊ reductis itestinis fin
daf didimus ꝑm longitudineꝫ ⁊ discarnato didimo. Et
testiculo eleuato uersus uētreꝫ suatur ⁊ ligef firmiter di
dimus:ita alte sicut erit possibile. Post incidaf ⁊ p̄iciaf
testiculus ⁊ ad maiorē securitatē cauterizef pars didimi
ligata ⁊ reponaf interius:⁊ capita filoꝝ remaneant ex̄ ⁊
cum albumine oui in p̄mis. Et post cū curatione aliorū
vulnerū curef. ¶Scōs modus est cū cauterio actuali
⁊ ponif etiā ab Albu. ⁊ Aui. ⁊ a Rogerio ⁊ sectatoribꝰ
suis ⁊ a Bruno ⁊ Theodorico. Et fit ꝙ collocato patiē/
te mō dicto ⁊ ducto testiculo usqꝫ sup os pectinis signe
tur locus ꝑm quātitatē testiculi cū incaustro ⁊ reducto te
sticulo per mediū signi trāsuersałr cauterizef cuꝫ caute/
rio recuruo totiēs quousqꝫ ad os pectinis p̄ueniaf. Et
post cū albumine oui ⁊ cura aliorum vulneruꝫ curetur.
¶Tertiꝰ modus est cū cauterio potentiali:⁊ ponitur a
Theodorico ⁊ opatus est per magistrū Joānē de crepa
tis bononie:⁊ per magistrū Andreā in mōtepessulano:
⁊ magistrū Petrū de orliato in auinione. Et per me ꝑm
ꝙ dicef in sequētibꝰ. ¶Quartꝰ modus est cū ligamen
to:⁊ ponif a Rogerio:⁊ fit ꝙ cū acu iponaf chordula sb
didimo ꝑm trāsuersum per mediū loci signati:⁊ puo li/
gno supposito ligant totū didimū cuꝫ ligno ⁊ stringēdo
quotidie nō cessant donec chordula libera exeat ⁊ didi/
mus cū carne fuerit incisus. ¶Quintꝰ modus est ꝑ ele
uationē didimi ⁊ cauterizationē ossis pectinis: ⁊ ponif
a Lāfranco ⁊ ꝓsequtur a magistro Petro de dya. Et fit ꝙ
incisa carne miracis apprehēsa cū tenaculis latis eleuāt
didimū. Et cum ligamēto eū denudāt ⁊ cauterizāt subtꝰ
didimū firmiter os pectinis:⁊ postea ut cetera vulnera
curant. ¶Sextus modus est cuꝫ filo aureo:⁊ eum facit
magister Berandus metis. Et fit ꝙ incisa carne mira/
cis ligāt didimū aliquātulum stricte cuꝫ filo auri ⁊ suunt
vulnus ⁊ dimittūt intus filū. Et ita longitudine constri/
ctionis corrugaf ⁊ ꝯstringif didimus. ¶De istis modis
videf mihi ꝙ p̄mi quatuor sunt cōpleti ⁊ absqꝫ fallacia.
Alij vō nō sunt cum securitatis fiducia. Qd̄ ꝓbatur ita:
q: illi modi sunt pfecti ⁊ absqꝫ fallacia in quibꝰ non pōt
reuerti egritudo:⁊ illi nō:in qbꝰ pōt reuerti.14ᵒ terrap.
ut in ꝓhemiali capło supius fuit allegatū:sed per q̄tuor
modos p̄mos nullo modo pōt reuerti egritudo:⁊ cum
alijs duobꝰ pōt reuerti:q: per p̄mos modos destruitur
tota via ⁊ loco ipsius fit mediū alterius gn̄is in q̄ nulluꝫ

est foramen:ut patet per opationem ex facti euidentia.
Jn duob⁹alijs remanet via cũ foraminib⁹:licet strictifi/
cata.Nõ tñ indilatabiliter sed dilatabiliter cũ sit carnosa
magis q̃z ossosa.Seqtur'ergo ꝯclusio ꝙ ꝑmi q̃tuoꝛ mo/
di sunt ꝑfecti.Alij duo imꝑfecti:bñ tñ credo ꝙ in parua
ruptura bñ ualerẽt ꝛ foꝛte in magna ad tꝑus:ꝫ nõ semꝑ:
ut etiã ualeret cauteriũ didimi cũ cauterijs pũctalib⁹ tri
plicatis:ut docet Albu.ꝙ post escarã dimittaſ ita grossa
ꝛ dura cicatrix ꝙ i loco stat scutalis strictorij.Et ista fuit
intẽtio Theodorici ꝛ antiquoꝝ oium ꝙ nõ ualet opera/
tio nisi ꝑuenerit usqꝫ ad pectinis ossa:taliter ꝙ tota via fit
annihilata:ꝛ si ipsi ꝑpter saluationẽ testiculi opanſ falla
citer nõ hñt excusationeꝫ.Cum vno enim testiculo vidi
multos gñare:ꝛ cum hoc de duob⁹ malis minus maluꝫ
est eligẽdũ.Et credo bene ꝙ aliqua v̓tus sustẽtatiua re/
manet in testiculo saltim spiritualis ꝛ influxiua ꝓm ꝑtiũ
vicinarũ traditionẽ:ut de trãsglutitis in 5⁰terrap.diceba
tur.Remanet aũt utplurimũ cũ quadã desiccatione ut
experiẽtia docet. ¶ De illis aũt q̃tuoꝛ modis credo ꝙ
ꝑfati magistri reputauerunt securiorẽ illum de cauterio
actuali:illi aũt de rasorio nõ faciũt:nisi in magna ruptu/
ra.Et hinc fuit ꝙ Aui.de ip̃o nõ facit mentionẽ.imo qꝺ
est foꝛti⁹ dicit ꝙ nullo mõ appꝛoximeſ huic ferruꝫ. Ue/
rum q: ignis est terribilis ꝛ multi in ope infirmanſ pꝛe
timore ipsius ignis.Eligi mihi illũ de cauterio potẽtiali
in quo sũme est cauẽdum ꝙ homo sit dominus de coꝛro
siuo.Plus enim ualet multiplicare vices q̃z quãtitateꝫ:
ꝛ arsenicũ in hoc obtinet ꝑncipatũ.Opatio enim ipsius
ut de scrophulis dictũ fuit est foꝛtis ꝛ ualida:ꝛ si indocte
applicaſ cõmouet fe.ꝛ accñtia mala.Jn ꝑua enim quãti
tate facit opationẽ magnã maxime iuxta mẽbꝛa ꝑncipa/
lia.Et ideo opꝫ ꝙ defendaſ bñ cũ aceto ꝛ solatro ꝛ alijs
infrigidãtib⁹ rebus ꝛ cum bona dieta:ac si hẽrent fe. Et
eius opatio durat per tres dies : ꝛ ꝑpterea sufficit ꝙ de
tertio in tertiũ remuteſ:ꝛ si ip̃m coꝛrigereſ: aut cuꝫ opio
aut cum solatri succo aut cauliũ:ut diceſ tutius esset . Et
modus medius opandi cum ip̃o talis est.supposita die/
ta bona ꝛ purgatione resupineſ patiẽs ꝛ reducaſ intesti
num ꝛ radaſ tota inguinis pars illa deinde adducaſ te/
sticulus suꝑius quãtũ erit possibile supꝛa os pectinis ꝛ si
gneſ cũ icaustro:aut carbone circuit⁹ testiculi ꝛ reducto
testiculo in bursa ponaſ ruptoriũ ad quãtitatẽ vni⁹ ꝑue
castanee:qꝺ fit de calce viua ꝛ sapone molli cũ modico
de saliua suꝑ locũ signatũ in medio ossis pectinis pꝛope
virgã ad digitũ vnũ ꝛ circũda eũ cum aliquo circulo de
pãno incerato:aut de aliquo glutinoso frigido taliter ut
nõ trãseat ultra signatũ ꝛ ligeſ ꝛ firmeſ cum bona binda
uoluẽte anchas ꝛ doꝛsum ad modũ bꝛacalis:ut non mo/
ueaſ de loco ubi poniſ uel ubi positũ est. Et dimittaſ ibi
per vnũ dieꝫ nãlem.Jn crastinũ soluaſ ligatura ꝛ remo/
ueaſ causticũ ꝛ inuenieſ escara nigra:ꝛ tunc incidaſ per
mediũ uel in medio ꝓm trãsuersum ad quãtitatẽ vnius
grani oꝛdei uel siliginis:ꝛ fiat cauerna uel fouea in qua
ponaſ quãtitas medij grani frumẽti arsenici pulueriça/
ti repꝛessi cum succis aut cum opinio tantũdẽ quantum
erit arsenicũ per se:aut inuoluto cũ modico cotone ma/
defacto cum saliua:deinde coopiaſ cum cotone aut car/
pia:deinde inungaſ circũcirca cũ populeone.Et desuꝑ
totũ ponanſ pãni ifusi ꝛ expꝛessi in aqua ꝛ aceto: aut cuꝫ
ouoꝝ albumine. Et ligeſ cũ binda scutali in bꝛacali sim
plici de duab⁹telis suta. Et post firmata retro in bꝛacali
ꝛ iaceat supꝛa doꝛsum in lecto de mataratio:ꝛ ꝫ qualibet
die possint pãni renouari ꝛ semꝑ ꝓbari ꝙ intestinuꝫ sit
reductum coꝛrosiuũ:tñ nõ remoueaſ de duobus aut tri/
bus dieb⁹ usquequo doloꝛ fuerit quietatus.Et tunc coꝛ
rosiuum remuteſ iterũ augmẽtãdo foueã magis lacerã
do q̃z incidẽdo ꝑpter sanguinem:ꝛ ponaſ de pulũe ut
pꝛius:ꝛ remoueaſ de escara in circuitu quãtum erit pos
sibile:ut libere videaſ ꝛ opereſ in ꝓfundo:ꝛ ita ꝯtinue
fiat quousqꝫ caro miracis tota sit coꝛrupta usqꝫ ad didi/
mum qꝺ cognosciſ per inflationẽ burse testiculoꝝ ꝛ per
dolorem partiũ posterioꝝ ꝛ ꝙ in fissura videbiſ suba al
ba ꝛ erit didimus ita strictificatus ꝙ digitus nõ poterit
intrare per bursam ad didimũ ut solebat:neqꝫ ex tũc in/
testina pñt descẽdere si incidẽ uellet.Et hoc coiter est fa
ctum in duab⁹ septimanis.Post v̓o si placet ꝓcureſ ca/
sus escare ꝛ carnis'cũ assungia poꝛci:aut butyro seu ali/
quo vnctuoso per vnã septimanã.Et qñ ceciderit esca/
ra videbiſ didimus alb⁹ ad modũ vnius canalis. Et tũc
facta ꝓba intestinoꝝ ꝛ munitis circũstãtijs carnis:ut nõ
tangãtur a coꝛrosiuo ponaſ de pulũe arsenici magis de/
pꝛessi ꝛ in minori quãtitate cum cotone suꝑ didimũ. Et
defendaſ ac etiã mitigeſ cum foꝛtiorib⁹ ut est oleũ papa
ueris iusquiami mandragore:eo q: didimus est magis
sensibilis q̃z caro ꝛ maiori indiget mitigatione:ꝛ magis
cauta opatiõe ꝑpter uenas ꝛ neruos que sunt in eo . Et
ip̃o ita ꝑparato stet usqꝫ ad secundã remutationem . Et
tunc findaſ ꝓm longũ:ꝛ in fouea imponaſ de pul.cũ co/
tone:ꝛ hoc ita ꝯtinueſ quousqꝫ totus didimus:aut ma/
ioꝛ pars eius sit coꝛrupta:qꝺ coiter erit in duab⁹septima
nis. Et cognosceſ per maiorẽ tumorẽ testiculoꝝ ꝛ maio
rem dolorẽ doꝛsi ꝛ partiũ posterioꝝ. Et si necessarium
est ꝑpter magnitudinẽ didimi ut melius coꝛrodaſ facẽ
duas aut tres fissuras fiant ꝓm lõgitudinẽ in qb⁹ ponaſ
de coꝛrosiuo cũ cotone semꝑ. Et si tũc cõsideraretſ ꝙ aq̃
descẽdisset in osseũ iponaſ ꝓba per mediũ didimi v̓sus
bursã ꝛ ab ip̃a cũ manu eleuata aque exhanſ. Et post ꝓ
cureſ casus escare:ut dictũ est. Et qñ loc⁹ erit mũdat⁹ ꝛ
apparebit caro rubea icarneſ loc⁹ ꝛ cureſ curatione vul
nerũ alioꝝ.Et postq̃z erit vulnus incarnatũ incipiat in/
cedẽ paulatine ꝛ poꝛtet bꝛacale ꝛ ligaturã per.xxx.dies.
¶ Magister aũt Petrus q in mei ꝑsentia curauit.xxx.
nullũ faciebat quiescere.Sed ire per villã ꝯtinue ut ob
liuiscerenſ molestiã coꝛrosiui:qꝺ nõ laudo nisi itestinuꝫ
penitus esset retentũ.Et in opando ꝫ icideret in circui/
tu escarã quãtũ sibi erat possibile nullo modo ꝓcurabat
casum ipsius usqꝫ in finem que cadebat per se nihil po/
nẽdo in foramine a ꝑncipio usqꝫ ad finẽ nisi carpiã cum
pãnis ꝛ ligamine.Erat enim intẽtio sua ꝙ escara defen
debat carnẽ a coꝛrosiuo:qꝺ non reputo securũ:q: stante
escara satis est difficile scire qñ erit realiter opatio in di
dimo:qñ aũt est remota escara tactus ꝛ oculus testifican
tur ueritatẽ:tẽpus v̓o totius sue opatiõis erat octo septi
manarũ.Ego v̓o abbꝛeuiaui sibi eã de trib⁹septimanis
saluo pluri.Si semꝑ remanet escara carnis.Ueruꝫ post
ipse audiẽs ꝙ ego ad maiorẽ certitudinẽ in cura domi/
ni Ludouici bꝛissiato Dalphinatus viẽnenſ.post ꝑmaꝫ
didimi apturã posuerã cauteriũ curuum cultellare ipse
usus fuit a ꝑncipio totalis opationis in qualibet remu/
tatione:uel de tertia in tertiã cũ cauterio. Et dicebat ꝙ
iuuabat ad tria:ad fluxũ sanguis:ꝛ ad ꝓfundãdũ magis
sine abscissione escare:q: cauterium ꝯsumebat eam. Et
cum hoc dicebat ꝙ dolorem coꝛrosiui mitigabat:qꝺ nõ
multum impꝛobo nisi quãtum ad hoc ꝙ nõ est artificia/
le neqꝫ honorabile opationes ꝑfectas cõmiscere in cõ/
mẽto ꝑmi affõꝝ.Nihilominus tantuꝫ est periculum in
opatione ꝙ de oibus se debet homo iuuare de his que
iuuare ꝛ nocere nõ possunt:pꝛesertim q: escara defendit
ꝙ cauterium nõ sentiſ:dũtaxat ꝙ fiat caute ꝙ patiẽs nõ
videat. ¶ Si v̓o accidẽtia mala superuenerint ita sunt
coꝛrigẽda in cura.Jn ꝑmis si nimis est positum de coꝛ/
rosiuo:aut si nimis molestaret lauetur ꝛ fomenteſ locus
cum oleo roſ. ¶ Si bursa testiculoꝝ est inflata ꝛ dolo/
rosa mitigeſ cum emplastro maluarũ ꝛ furfure:aut ma/
turetur cuꝫ radice maluauisci semine lini ꝛ assungia poꝛ
ci galline anatis ꝛ ꝯsimilium. Et si faceret saniem apiaſ
in bassiori loco ꝛ mũdificeſ ꝛ saneſ ut alia ulcera. ¶ Et
si contingeret fluxus sang.restringatur cum pul.rub.ꝛ

albuminib᷒ ouoꝝ ⁊ cum vitriolo aut cum puluere ipſi-uſmet arſenici ⁊ dimiſſione opis uſquequo ſit reſtrict᷒. ¶ Et ſi ſuperueniret febris regatur cum ſyrupo roſ. ⁊ nenufarino ⁊ uocet phiſicus. ¶ Si tuſſis: detur dyadraganti aut penidie ⁊ inungat pectus cum butyro ⁊ oleo violaceo. ¶ Si eſſet conſtipatus detur caſſiafiſtula aut fiant cliſtere ⁊ ſuppoſitoria. ¶ Si ſupueniret fluxus uētris detur trociſci conſtrictiui ⁊ id genus ⁊c̃.

¶ De lapide in ueſica.

Licet ſm Aui. in 3°. renes ⁊ ueſica cōmunicēt in generatione lapidis necnō alie ꝑticule multe ⁊ iuncture Gal. teſtante. 14° terrap. ⁊ ꝑmo elementorum. qn̄qꝫ ⁊ inteſtina primo ⁊ ſexto interioꝝ: aliqn̄ pulmo. in terioꝝ 4°. ⁊ colliget 3°. Nihil minus ⁊ epar ut de ipſo ⁊ de alijs mētionem facit Haliabas. 9° ſmone partis prime. Nihilominus cyrurgicus directe nō habet ꝯſiderare de lapide renum nec aliarū intrinſecarū particularū cum nō ꝯtingat ipm̄ curare beneficio cyrurgie: ut Brunus Theodoricus ⁊ experiētia docet. Gratia tn̄ cōmunis ⁊ neceſſitatis ꝓpꝛie aliquid de utroqꝫ dicet.

¶ Gn̄ant aūt ſm Haliabatem ubi ſupra lapides in coꝛpe humano ſuo mō ſicut lateres efficiunt extra in furno ⁊ in caldarijs balneoꝝ ex materia groſſa ⁊ viſcoſa materialiter coadunāte meatuum ſtrictura eam ſeruante inſtrumētaliter ⁊ a caliditate loci effectualiter: qḋ plane declarat Gal. ꝑmo elementoꝝ. Crudo inquit chilo aſſumente quid viſcoſum qn̄ meatus qui ſm renes ſtrictiores quidē extiterint natura morā faciens ibi qḋ groſſum ⁊ viſcoſum paratum eſt gn̄are porum qualis adnaſcitur. Vaſ. in quibus aquā calefacimus. Et qualis etiā circūnaſcit ſm plurimas partes aquarū calidarū: facit auteꝫ ad hoc maxime ⁊ renū ipſoꝝ cōplexio. qn̄ uelut igneum ⁊ pungitiuum qḋ ſm ipos fuerit in ea: euaporato enim a tali calido vniuerſo leptomero coagulat reliquum de groſſa ⁊ viſcoſa materia. 14° terrap. his aūt duobus maximis viris atteſtantur Auic. in tertio canon̄. ⁊ Alexander ſc̄do ſue practice. Auerroys tertio colliget. Non obſtante Serapione in quarto bꝛeuiarij ſui dicente ꝙ caliditas cōmoderata cum materia groſſa eſt ſufficiēs cauſa gn̄ationis poroꝝ: quā cōmoderationem intelligo non in natura: ſed in egreſſione a natura: habet enim gradus multos egreſſus a naturalitate. de differentijs febꝛiū primo. Et pꝛopter hoc ſicut caliditas innaturalis exceſſiua multum renum in iuuenibus eſt cauſa ſubite gn̄ationis lapidis. Ita ⁊ caliditas inn̄lis exceſſiua nō multū in ſenibus ⁊ in ueſica in diuturno tp̄e habet lapidem gn̄are: ut in ꝑmo canone dicit. Senioribus aūt diſnie 3° affoꝛuꝫ. Et certe 6° epidimiarū ita intellexit G. Tantū enim facit debile agēs in multo tp̄e: qꝫ foꝛte in pauco. in de ſim. far. ⁊ de egritudine ⁊ ſinthomate quartis. Eſt ergo ſup caliditas ignea ſm gradus ſuos cauſa effectiua gn̄ationis lapidum. Groſſities tamen materie eſt cauſarū maioꝛ: ut dicebat ualens Serapio ubi ſupꝛa: ⁊ ita nulla eſt contradictio inter doctores ut apparet.

Cauſatur autem materia ipſius ſm Aui. a crapula ⁊ indigeſtione ⁊ regimine groſſo: ut infra dicet de dieta. ¶ Cauſa aūt retētionis materie eſt debilitas expulſionis ⁊ viarū oppilatio. ¶ Cauſa autem caliditatis exceſſiue eſt laboꝛ renum ⁊ ueſice ⁊ calefacientium uſus.

Signa lapidis renū ſm Haliabatē ſunt egreſſus paulatinus urine turbide ⁊ harenoſe harenulis rubeis cum quodaꝫ ardore: ⁊ doloꝛ manſiuus renum ⁊ ilioꝛum: qui multotiens pertingit ad teſticulos crura ⁊ pedes cum quadā obdoꝛmitione a parte renis infirmantis. Si autem mingitur retentum quid lapidoſum per naturam: aut per pꝛopꝛia farmaca: quomodo vō relinquitur ultra. Digeſtio eniꝫ habetur ⁊ cure pꝛincipium ſexto interiorum.

Signa autem lapidis ueſice ſunt dolores ueſice pꝛuritus virge ⁊ maxime circa caput ipſius. Et ſepiſſime eius erectio ⁊ declinatio urine cruditas albedo ⁊ tenuitas harenarum albedo ⁊ urinādi difficultas. Et cum hoc ſi dubitat reſupinet patiēs ⁊ eleuatis coxis ꝯcutiat ⁊ minget. Aut cathirum qḋ eſt imiſſoriū in virgā intromittat ⁊ lapis tangat ⁊ retrocedet ⁊ minget. Hec eniꝫ oīa notitiā dant lapidis ⁊ vias curationis on̄dūt: ut in ꝑmo interioꝝ deducit in exemplum. Adhuc patiente bene curuato: ⁊ cum altera manu pectine bene impinto: ſi digitus in ano ponat ſentiet lapis durus nō mollis ⁊ retrocedet ⁊ minget. Et cū hoc ut dicit Auic. lapis in ueſica quandoqꝫ perducitur ad tenaſmonē ⁊ exitum longaonis. Et quotiēs mingit lapidoſus ſtatim mingere deſiderat. ¶ Doloꝛ renuꝫ in pꝛincipio multū aſſimilat dolori colico ꝓpter qḋ doctores inter ipos multā fecerūt diſtinctionē. Nihilominus q: ſm illud nō eſt magna differētia auxilioꝝ: puta mitigatiuoꝝ licet in hoc ꝙ poſt differentibus indigeant nō eſt multum in hoc inſiſtendum. interiorum ſexto.

Differunt aūt lapides renuꝫ ⁊ ueſice: ut etiam ipſemet dicit Aui. nā lapis renuꝫ leuioꝛ eſt ⁊ minoꝛ declinans ad rubedinem: ueſice vō durioꝛ ⁊ maioꝛ ualde declinans ad albedinem. ¶ Iudicat per Hypp. in 6° epidimiarū. Nefreticos non vidi ſanatos ſupꝛa. 50. annos. ⁊ 6° affoꝛ. Nefretici ⁊ qui circa ueſicā dolent laborioſe in ſenibus ſanantur: debiles enim ſunt: ⁊ ideo cum his paſſionib᷒ cōmoriunt: ut dicit Gal. in cōmento. ¶ Iudicatur per Goꝛdonium ꝙ qui habēt urinā groſſaꝫ ⁊ harenoſam raro incurrūt lapidē. Sed ſi ſubito efficitur tenuis: ſignificat lapidem generatuꝫ cuꝫ alijs ſignis. ¶ Amplius dicit Aui. ꝙ lapis renum ⁊ ueſice eſt ex his que hereditantur. ¶ Pꝛopterea dicit ꝙ ſenibus plus aduenit lapis renum qꝫ ueſice. Et infantibus ⁊ qui ſequuntur eos contrarium: ut maxime tamen euenit inter infantiam ⁊ pubertatem. ¶ Amplius dicit ꝙ parum accidit lapis mulieribus in ueſica ⁊ lapis renum: ut dicit: etiam eſt de egritudinib᷒ habentibus paroxiſmum ⁊ ſpatiuꝫ eoꝝ eſt de menſe ad annuꝫ. ¶ Amplius dicit ꝙ lapis paruus in ueſica magis eſt ꝓmptus ad retinendū urinā: q: figit citius in meatu qꝫ magnus qui uelociter remouetur a meatu. ¶ Qui habet lapideꝫ in renibus aut ueſica non viuit ſine periculo. nam ſi retinet ⁊ claudit meatus ducit ad ydropiſim ⁊ ad moꝛtem. ¶ Et in renibus nō debet incidi: in ueſica eſt pericoloſa inciſio de ſpaſmo ⁊ fluxu ſan. ⁊ fiſtulatione. Et pꝛopterea periti iſtam operationem curſoribus reliquerunt. ¶ Amplius dicit Albuc. ꝙ lapis magnus nō poteſt incidi ſine periculo ueſice: paruus aūt pꝛopter periculum nō cōpꝛehēdēdi eum. Si ergo incidēdus eſt: mediocris eſt incidendus. ¶ Caueat quicunqꝫ: ut nō intromittat ſe de inciſione lapidis niſi ſit expertus ⁊ hoc viderit a bono magiſtro: ut dicunt Brunus Theodoricus ⁊ Guil. ⁊ habeat inſtrumenta ad hoc apta raſorium ⁊ vncinum groſſum cauatum ⁊ tenaculas longas filum ⁊ acum cotonem ⁊ pannos oua puluerem ru. ⁊ omnia neceſſaria in ꝓmptu. ¶ Caueat etiam ne incidat hominem antiquum debilem ⁊ cachochimum timidum ⁊ doloroſuꝫ. Etas melioꝛ ad incidēdū melioꝛ eſt q̄tuoꝛdecim annoꝝ ut dicit Lanfrancus. ¶ Tēpus cōgruū uer ⁊ autūnus.

Curatio lapidis eſt duplex ſm ꝙ lapis eſt quidā qui rumpi pōt cum medicinis. Quidaꝫ qui nō poteſt rumpi: imo opoꝛtet ꝙ incidatur ſaltim in ueſica aut tranſponatur: ut dicitur in tertio tegni. Eſt tamen conſilium Raſ. ꝙ experiatur cum medicinis longo tempore anteqꝫ accedatur ad inciſionem.

Duplex eſt autem curatio cuꝫ medicinis: quedam eſt pꝛeſeruatiua: quedam pꝛopꝛie curatiua de mente Raſ. in libꝛo experimentorum.

Stat enim ꝑseruatiua intentio in ꝓhibitione carū: puta
grossoꝝ humoꝝ caliditatis loci ⁊ ꝯstrictionis viarum: lꝫ
G. videat̃ in 6° epidimiarū ꝙ exclusa ꝓhibitione calidi
tatis: ubi nō multū excedit ut dicit. Alie due ꝓhibitiones
sunt sufficiētes defendere renes ⁊ uesicā a calculo. Op/
timū inq̄t est humores q̄dē subtiles eē ⁊ corpa renū mol
lia apud exitū. Et si utraqꝫ hec custodierit nunq̄ꝫ ḡnabit̃
lapis. Nūc aūt iste due intētiones ꝑficiunt̃ vnico gene/
re farmaci uel diete: puta attenuātib⁹ in sexto sanatiuoꝝ.
Ego enim inq̄t de subtiliāti dieta nefreticos vidi nō pau
cos. Alios q̄dē oīno cessare in attenuāte dieta: alios v̄o
moderatiores appere. Et cām illius denūciat in libro de
euchimia subtiliatiuoꝝ farmacoꝝ opus est obstruē stri/
ctos exitus ⁊ incidē ⁊ subtiliare ⁊ expurgare id qd̄ adhe
ret grossum ⁊ viscosum ex humorib⁹. Uerū in eoruꝫ ap
proximatione est ꝓuidēdū: nā debite approximata curāt
a calculo. Jndebite v̄o lapidē creāt iuxta illud ꝓbleuma
tū p̄ᵃ. ⁊ 4ᵃ de ḡnatione aīaliū. si tm̄ facit plus nō facit aut
magis ꝯriū. Et istud regulat q̄litas ⁊ quātitas nō omittē
do tēpus auxiliādoꝝ in p̄° ad glauconē. ⁊ 3° tegni. ¶ Al
tera igit̃ ps ꝑseruatiua istius accn̄tis que per dietaꝫ stat
in debita administratione sex rerū nō nāliū ⁊ trium que
sui ḡnalitate sunt illis annexe: ut sunt aer cibus ⁊ potus
inanitio ⁊ repletio mot⁹ ⁊ q̄es somnus ⁊ vigilia ⁊ accn̄/
tia aīe obuiatio rerū ab extra ⁊ balneū ⁊ sub diuo statio
declinatio ad caliditatē ⁊ siccitatē cū subtiliatione: ueruꝫ
q: Gal. quātū ad cibos eā ptrāstulit in libro de subtilian
te dieta ptractationē exq̄sitaꝫ omitto de p̄n̄ti. Jn summa
tm̄ dico ꝙ dimittant̃ oīa que p̄n̄t lapidē ḡnare uelut sunt
ut dicit Rasis ⁊ Aui. cibi grossi q̄lis est panis azimus ⁊
crudus carnes uaccarū ⁊ auiū paludosarū ⁊ pisces ⁊ fru
ctus grossi acetosi ⁊ virides caseus ꝓprie humidus ⁊ oīs
res ex lacte ꝯdita. Et aq̄ turbida: ⁊ vinū grossuꝫ atqꝫ tur/
bidū. Et ḡnal̃r oēs res grosse ⁊ viscose ⁊ difficilis dige/
stionis ⁊ oīs repletio ⁊ vita crapulosa. Et ita assumabat
Ras. in libro diuisionū qd̄ Haliabas in p̄° scōe ptis ꝯce
debat. Custodia inq̄t a lapide est ꝓpter diuisionē ciborū
viscosoꝝ ⁊ assiduationē seminū mūdificātiū renes ⁊ ab/
stinētia a somno sup collū ⁊ lōgitudine stricture cinguli
⁊ a multitudine eq̄tationis ⁊ labore dorsi. ¶ Et ꝙ utat̃
uomitu cū est repletio. Et Hermes dixit ut Arnaldus ⁊
Cōciliator testant̃ ꝙ imago leonis sculpta in auro puris/
simo sole exn̄te in leone luna saturnū nō respiciente nec
ab eo recedēte in bracali aut in zona vituli marini aut le
onis portata ꝑseruat a calculo. Et sigillatū olybanuꝫ aut
sanguis hircinus ꝑparat⁹ cū eadē figura ⁊ hora dicta pl/
uerizatū datū cū vino statim lapidē frāgit ⁊ mingē facit.
¶ Que v̄o per farmaca fit stat in recto usu euacuātiuꝫ ⁊
lauātiū poros. Euacuant̃ eni si sunt plectorici cū flōmia
basilice ⁊ saphenaruꝫ si est necesse. Si v̄o adest cacochi/
mia purgatio bina est necessaria per uomitū vꝫ ⁊ secessū
uomitus aūt nō solū diuertit: sed euacuat mām aītecedē/
tem flegmaticā ḡnatā in stomaco que in diurno accessu
ad renes pata erat lapidē cāre. Jstū uomitū Hyp. semel
in mēse decernit 5° utilita. G. testante ⁊ Aui. in plerisqꝫ
locis. ¶ Per secessuꝫ v̄o fiat euātio in uere ⁊ in autūno:
ut q̄n est necessitas ꝑdigerēdi mām flegmaticā cuꝫ sim/
plici oximelle in 3° regimēti: aut cū sq̄llitico seu diureti/
co: ut hebē Mesue ponit. Et si fortius uellet cū syr. radi/
cū. v. herbarū capillariū: atqꝫ saxifragie tribuli marini ⁊
cāpestris clauellarie calamēti ysopi granoꝝ iunipi bacca
rū hedere: se. feniculi/apij/petro. ameos/dauci cuꝫ semi/
nib⁹ frigidis maiorib⁹/nardo/squināto/aut floribus ca
momille: genestre cū aceto squillitico seu passulato: ⁊ de
melle uel zucca. ad libitū fiat syrupus: qd̄ cū aq̄ cicerum
admistret̃. Digesta mā euacuari pōt cū pillis de agarico
aut cū bn̄dicta seu cuꝫ dyacatholicone. ¶ Post aūt eua/
cuationē eūdū est secure ad lauātia ⁊ apiētia meat⁹. Sūt
aūt duplicia in ḡne farmaca ad hoc apta. Quedaꝫ aūt sūt

moderate virtutis uelut ficus amigdale fistici fruct⁹ cap
paris passule ⁊ filia que in pluri usu ⁊ in p̄ncipio tute p̄n̄t
administrari de mēte Gal. 9° terrapē. ⁊ alimētoꝝ 2°. eo
ꝙ nō hēt virtutē ꝓperātē intēpestiue cibū ad epar ⁊ mē/
bra urinatiua. Et eodē mō p̄n̄t admistrari cressones. naꝫ
virtutē hn̄t dyaforeticā urinatiuā: atqꝫ lapidis uesice frā
gitiuā in 8° farmacoꝝ. Et urticas laudat Aggregator: ⁊ h̄
Auēzoar ꝯfirmat. Alia v̄o sunt magis violēte v̄tutis ue/
lut sunt pulegiū feniculū ius cicerū nigroꝝ ⁊ filia que in
raro usu ⁊ correcta ⁊ lōge a cibo debent administrari ne
adurēdo sang. ⁊ renes calefaciēdo ledāt. Et ne uelocita/
te lationis cibū indigestū deducat̃ ad epar ⁊ loca urinati
ua: ut est de mēte. G. 4° ⁊ 6° sanatiuoꝝ. ¶ Huius aūt in
tētionis est pureta cicerū mag̃ri Arnaldi que remollita
per noctē in dulci aq̄ cū eadē de mane duob⁹ feruorib⁹
bulliant̃ cum pauco petrosillo: ⁊ addito modico de pul.
nardino ⁊ croco ⁊ vino albo colato administret̃. Mul/
ti v̄o addūt de gramine mūdato. Alij de cimino in hye/
me. Nōnulli in estate succū limonū: aut arāncioꝝ: ⁊ se. me
lonū. Mūdificat enim talis pureta uenas capillares epa
tis ⁊ renum meatus: ⁊ ita ꝑseruat a calculo: ut affirmat.
¶ Ad istā etiā intētionē fiūt vina diuretica in q̄nto sana
tiuoꝝ cū betonica ⁊ cestro qd̄ saxifragiā uocāt latini: q̄dā
v̄o studiose imitūt spicā nardi. Alij v̄o alia: q̄dā urinatio
nem mouere queūtia. ¶ Cōposita aūt farmaca ad hanc
intentionem sunt dyacalamētum ⁊ dyaspoliticum in q̄r
to sanatiuoꝝ. qd̄ Aui. in q̄nto ⁊ Serapio in septimo bre
uiarij dyaciminum uocāt. Jnterim autem caliditas loco
rum pōt corrigi cum oleo ro. violaceo ⁊ scorpionum. Et
epithimate sandalino ⁊ aquarū frigidarum a nimio ex/
cessu cauēdo. ¶ Tēpus autē iam est aggredi curatiuam
descriptionē cum medicinis. Per medicinas aūt easdē
hec curatiua intētio complet̃: que ⁊ ꝑseruatiua. G. in in/
troductorio testāte. Quecūqꝫ inquit sanāt passiones faꝫ
fientes hec ⁊ anteq̄ꝫ fiāt ꝓhibent consistere. Et quarto sa
natiuorum. eadem est custodia futurorū laboꝝ ⁊ corre/
ctio iam generatoꝝ: lꝫ gradualitas uariet̃: fortioribus ta/
men indiget lapis uesice q̄ꝫ renū: ut dicit Auic. ante oīa
igit̃ in actu curatiuo incipiendum est a clisteri lenitiuo.
Post hoc dolore infestāte preparet̃ balneum eucratum
in quo decocta sint molliētia temperate rarificātia ⁊ do/
lorem sedātia qualia sunt s̄m Arnaldum lingue canis.
M. iiij. berule. M. ij. senationis. M. j. apij. M. 5. leni/
ter quassata bulliant̃ vnico feruore in aqua simplici: dei
de totum in concha ꝓijciat̃ ⁊ addat̃ vini albi lb. j. ⁊ cum
fuerit citra tepiduꝫ sedeat̃ sic ꝙ aqua fere attingat vmbi/
licum: hoc enim notabiliter opat̃ mitigando dolorem ⁊
vias atqꝫ meatus dilatādo ⁊ lapidem educēdo. Dum ta/
men approximet̃ moderate. Post hoc autē ut tutius far
macis cōminuētibus maxime fortibus uti possit laudo le
nitiuam euacuationem materie aītecedētis qualis est cas
siafistula: aut dyacatholicon: silendo pro tunc de medici/
nis attractiuis: ut consulit Auic. ¶ Euacuato ⁊ linito uē
tre danda sunt cōminuentia lapideꝫ. Et melior hora ap/
proximationis eorum est in exitu balnei: de quorum ca
thalogo est decoctio cicerum ⁊ decoctio graminis in sex
to simpliciū. Et que non sunt multuꝫ calida cum hoc ꝙ
incidere possunt meliora sunt: queādmodum exēplifica
tur in quinto eorūdem radic. sparagoruꝫ ⁊ rubus ac be/
tonica polium ⁊ rubea ⁊ vitrum cōbustuꝫ qd̄ summe in
hoc cōmendauit magister Bertutius bonon̄. Auic. v̄o
enumerat radic. costi. radic. rubi: se. altee: radix tribuli:
apium cardum scolopē. caprine: virgam pastoris penta/
filon polium camepitheos: radicem raphani ⁊ achori: ⁊
ciperi grana piperis. Et lapidem iudaicū cinerem scorpi
onis leporis ⁊ sanguinem hirci ⁊ fimum galli atqꝫ colū/
bi: ⁊ scarabeos exsiccatos ⁊ cantarides: multi v̄o cōmen
dant grillos ⁊ cicadas. Caueat̃ tm̄ in istis ꝙ sint bene cor
recta ⁊ quātitas sit parua: q: ulcerant uesicam. ¶ Et ex

istis põt fieri cõposita dũtaxat: ut docet Aui. q in cõposito aggregent qnque vtutes: mollificatiua videlicet ⁊ penetratiua ⁊ moratiua cõfortatiua ⁊ cõminutiua uelut ipe ordinat syrupũ ad hoc iuuatiuũ qđ. ℞. milij solis. ʒ. v. capilli ueneris. ʒ. vij. petrosilini. ʒ. iij. ficus alb. vij. in numero decoquant cũ. vij. lb. aque donec remaneat lb. j. ⁊ bibat lb. ß. post exitũ a bal. ¶ Et nobilis Serapio dictauit exptũ ⁊ sublime medicamẽ ad frãgẽdũ lapidẽ. Cuius forma. ℞. se. melonũ mũdũ milij solis dauci vitri combusti añ. ptes eq̃les terant ⁊ cribellent ⁊ dent ex eo. ʒ. iij. cum aq̃ decoctionis ciceris nigri. ¶ Dñs Napulio cardinalis pro ista dispõne utebat tali aq̃. ℞. philipendule lb. vj. radi. achori lb. iij. saxifragie cũ radic. q̃ztũ de oĩbus conquassent ⁊ ponant in alẽbico ⁊ fiat aq̃ def. ℥. j. ¶ Auençoar vo vir magne expiẽtie facit hoc electuariũ. ℞. lapidis iudaici gũmi cerasoꝝ lapis spõgie corticẽ melonum ligritie. añ. ℥. iiij. auellanarũ. ℥. j. dauci vitri ultramarini cõbusti cũ alkitrã aut alhasce añ. ʒ. x. pinearũ mũdatarũ amigda. excoriatarũ añ. ʒ. vj. syrupi de ligri. qđ sufficit. fiat electuariũ ⁊ in q̃libet lb. ponant. ʒ. ij. optimi balsami q in hoc ut dicit est de melioribꝰ medicinis seruet in uase vitreo. Dosis est oĩ mane. ʒ. vj. cum syrupo violaceo ⁊ q̃druplo aque calide. ¶ Magr Arnaldus p isto casu hãc medicinã dño de bellioco dictauit. ℞. milij solis ameos anisi maratri carui dauci petro. apij cimini aneti leuistici cardamomi pipis lõgi sileris mõtani se. papaueris se. melonũ se. malue granoꝝ iunipi baccarũ hedere se. sparagi nucleoꝝ pĩcoꝝ añ. p. j. radic. saxifragie. ℥℥. galange cinamomi spice nardi calami aromatici ligri. rase ciperi achori sandal. al. ru. lapidis iudaici lapidis spongie rasure eboris maxillarũ lucij añ. ptẽ mediã: cicadarũ pparatarũ q̃rtã vnius ptis san. hirci ſm doctrinã Alexãdri pparati ptes. ij. fiat pul. de quo det de mane. ʒ. j. cuꝫ vino albo. ¶ Rasis aũt talẽ cõfectionẽ ad hoc dictauit ⁊ ẽ fortis. ℞. se. melonũ carpobalsami se. raphani dauci petrosilini aã. ptẽ. j. corticis radicis cappaꝝ. corticis radicis opoponacis amigdalarũ amararũ baccarũ lauri squinãti cipi spice cassie li. scolopeñ. harmel. gentiane aristologie ro. assari cordumeni bdelij armoniaci serapini mirre piperis achori añ. ptẽ mediã. dissolutis gũmis in vino subtili fiãt pille. dosis. ʒ. ß. cũ aq̃ ciceris. Et qñq꜠ fortificat illud medicamẽ cũ balsamo. balsamus enim frãgit lapidẽ ut testat. S. 6ᵒ simpliciũ. ¶ Et Aui. dat fortius medicamen qđ exptũ est ut dicit. ℞. cineris vitri cineris scorpionuꝫ cineris radicis cau. cois: cineris leporis lapidis spõgie san. hirci cineris corticis oui lapidis iudaici gummi nucis achori ptes eq̃les: petrosilij dauci pulegij gummi ara. se. altee pipis añ. ptẽ. j. ⁊. ß. ꝯficiant cũ melle ⁊ cõseruent. dosis sit usq꜠ ad. ʒ. iij. cũ aq̃ decoctionis tribulorũ ⁊ cicerũ nigroꝝ. ¶ Et herbe ⁊ ra. diureti. cũ pauca quantitate cantaridarũ syrupate: ⁊ laudant a Guilĺ. de saliceto. ¶ Et aq̃ illarũ distillata erat cõsueta magro Odoni de lugduno. usus aũt cois cũ vino calido lintontripon administrat. ¶ Post aũt administrationẽ medicine frãgẽtes ⁊ educẽtes lapidẽ laudant inunctio cũ oleo scorpionũ qm̃ ut dicit Aui. in 5ᵒ canoñ. scorpiones in suis naturis sunt lapidibꝰ gñatis in renibꝰ ⁊ uesica sicut carnes vipere uenenis repuliũ uenenosoꝝ. Et emplastra fiant desup ut dicit ⁊ p̃cipit Thadeus cũ senationibus pitaria folia cucumeris siluestris folioꝝ maluarũ cauliũ porroruꝫ morsus galline ⁊ id genus. Aut cũ cerato sedatiuo doloruꝫ ut ponit Theodoricus. ℞. olei camomille. ℥. ij. olei ro. ℥. j. vitelloꝝ ouoꝝ crudoꝝ. ℥. iij. ꝯficiant ⁊ cum pãno applicent. ¶ Et cõmotiones per eq̃tationẽ ⁊ ascẽsiones ⁊ uẽtosationes ab ilio usq꜠ ad uesicã. Et euaporationes cũ oleis calidis ruthe castorei laudant ab Auicẽna.

¶ De arte mingendi cum medicinis.

Prouocatur urina denegata cũ ꝓuocãtibꝰ dictis maxime in q̃bus cãtarides ponunt iuxta doctrinã. S. 3ᵒ farmacoꝝ ⁊ cõplkonuꝫ. Et Rasis 9ᵒ Almãsoris in balneo administratis ⁊ cum embrocis emplis vnctionibꝰ ⁊ humectationibꝰ applicatis supra pectẽ virgã ⁊ pitoneũ ⁊ in virgã ⁊ in uesicam intromissis ꝓprie qñ cã denegationis est in uesica. Et magister Jordanus faciebat iniectiones ⁊ syringationes infra uesicã cũ balsamo. Et Theodoricꝰ cũ petroleo. Aui. cũ oleo scorpionũ. ⁊ nõnulli cũ stercore colũbino in lixiuio dissoluto aut colato. ¶ Alij vo ꝓuocant urinã denegatã inungẽdo pectẽ ⁊ renes cũ assungia cuniculi aut cũ galbano posito sup caput virge: aut alleis aut cepis: aut fiat suppositoriũ de sale gẽme aut iponẽdo pediculuꝫ seu cimicẽ in foramie vge. Itẽ radix raphani ⁊ lapacij petrosilij ⁊ urtice cocta cũ vino ⁊ cũ oleo frixa ⁊ sup pecten applicata coiter laudant in urine ꝓuocatione. Et si cuꝫ medicinis nõ põt mingere recurrẽdũ est ad instra ut statim dicet. Nunc iam uereor ulterius ampliare sermoneꝫ in medicinis. hora autem est trãsire ad actum curatiuũ cuꝫ manuali operatione.

¶ De cura cum manuali operatione.

Duplex aũt est cura que per actuꝫ manualem fit. quedã est palliatiua: quedã vo ꝓprie curatiua. Palliatiua ꝓprie hẽt locũ qñ lapis est nimis magnus: ita q nõ põt duci ad collũ uesice: in quo salubrius põt fieri incisio cũ sit carnosuꝫ: uesica vo est neruosa ⁊ locus urine ⁊ nõ ꝯsolidarent imo ipsius incisio est mortalis. Hyp. in 6ᵒ affõꝝ testãte. Aut si est in antiquo aut in corpe nõ potẽte neq꜠ uolẽte sustinere incisionẽ. Et cõpletur q patiẽs ponat in balneo mollificatiuo: deinde cum cathatyro. i. itromissorio aut argalia seu syringa inuncta cũ butyro aut aliquo suaui oleo itromissa per virgã impingat de collo uesice usq꜠ ad fundũ ipsius. aut cuꝫ digitis p̃paratis ⁊ iunctis itromissis per anũ idem fiat. remanere enim põt in fundo per. 40. annos ut dicit Theodoricus. aut per lõgũ tẽpus ut dicũt alij. Est aũt cathatyruꝫ intromissoriũ lõgũ ⁊ subtile sicut ꝓba. in fine cuius põt eẽ nodulus ⁊ intrinsecus nõ offendat. ¶ Argalia seu syringa est canula illiusmet lõgitudinis ⁊ gracilitatis forata in pũcta ⁊ in lateribꝰ in sumitate eiꝰ est lata ad moduꝫ emboti: in qua põt ligari bursa corij seu uesica porci uel arietis: ⁊ quedã est cũ vite: quedã sine vite: aut ad modũ clisterioꝝ.

¶ De arte mingẽdi cum instr̃is.

Modus aũt mingẽdi cũ instr̃is est ſm Haliab. 9ᵒ sermone ptis scđe: ⁊ ſm Aui. ⁊ Albu. q posito patiẽte sup sedẽ ⁊ ipso balneato aut fomẽtato cũ aq̃s ⁊ oleis itromittat instr̃m. deinde per vgã extẽsam vsus uẽtrẽ suauiter usquequo sit ꝓpe anũ: deide declinet vga cũ toto instr̃o vsus iteriꝰ ut dirigat instr̃m vsus uesicã que facit hic reduplicationẽ donec sentiat euꝫ cadere in uacuũ. Et tũc intelligat eẽ in uesica. Et si cum isto instr̃o fuerit virgula: aut filũ lane extrahat ⁊ egrediet tũc urina ⁊ humor ille siq̃d impediebat urinã. q si ꝓpter fricationẽ lesa fuerit via ⁊ euenerit sanguis colliriũ album cum lacte mulierum immittatur.

¶ De incisione lapidis.

Curatio vo lapidis per icisionẽ fit ſm p̃fatos magistros: ⁊ illud q̃dẽ ego vidi q in p̃mis euacuent itestina cũ clisteri. Et in crastinũ ieiuno stõco patiẽs faciat vnũ saltũ uel duos: ut lapis descẽdat. Et tũc situato patiẽte reuerso sup discũ uel sup genua alicuiꝰ fortis ministri curuent coxe ⁊ ligent fortiter cũ collo ⁊ teneant ampliate ne possint se mouẽ hora opationis: ⁊ tũc impmito uẽtre sup uesicã cũ pugno ⁊ impositis digitis p anũ ut dictũ est ducat pro posse lapis ad collũ uesice iter anũ ⁊ testiculos ⁊ tũc ſm incessum rugarũ loco remoto aliquantulum a parte sinistra a commissura: quia in ipsa est locus mortalis ut dicit Auicẽ. incidatur cum rasorio usq꜠ ad lapidem tãtum q lapis cum vnco concauo possit extrahi cum facilitate: ⁊ ipso extracto ⁊ purificato loco

suaꝛ vulnus ⁊ sup ipm pul.ru.ponaꝛ ⁊ albumē oui. Et li geꝛ firmiter ⁊ collocetur in lecto ⁊ nō soluaꝛ usqꝫ ad tertiū diē: ut pcipit Rogerius: ⁊ cū dyapalma ut cetera vulnera cureꝛ. Ita aūt curaꝛ in viris. In mulieribus vō raro accidit lapis in uesica: ⁊ qñ fit per impōnē digiti in mrícē: ut dictū est curaꝛ. Nōnulli vō ut Rogerius post incisionē ponūt vitellū oui in hyeme ⁊ albumē in estate. Et qtuoꝛ magri farinā cuꝫ stupis. ¶ Tpe aūt cure parū potent: ⁊ vinū nō albū: sed rubeū stipticū cū aq̄ ferrata limphatuꝫ: ⁊ comedāt sobrie: ⁊ cibaria electa paucarū supfluitatum. Si aūt cōtingit ꝙ lapis pp eius puitatē uenerit ad vgaꝫ ligeꝛ v sus uesicā ut nō recedat: ⁊ postea suggēdo extrahaꝛ: aut tenacule lōge ⁊ graciles iponanꝛ ⁊ capiaꝛ ⁊ extrahaꝛ Aut gracile terebellū ut dicit Albu. iponaꝛ: ⁊ cū illo frangaꝛ: ⁊ frustatim extrahaꝛ: aut virga in pte iferiori ubi magis eminet capillus icidaꝛ sm logū: ⁊ extrahaꝛ ⁊ suatur. Et postea ligamētū remoueaꝛ: ⁊ ut sup cureꝛ. In oībꝰ tñ apostematio prohibeaꝛ. ¶ Et si doloꝛ infestaret consulit Aui. ꝙ ponaꝛ in balneo eucrato ⁊ inunganꝛ cū oleis lenificātibus quale est camomillinum ⁊ anetinuꝫ: ⁊ super vulnus butyrum tepefactū. ⁊ si videanꝛ mala accidentia euenire: sit deus auxiliatoꝛ.

¶ De passiōibꝰ vge: ⁊ pº de ifrigidatione ⁊ malefactione.

Ista enim sunt peccata que ꝯtingūt in mēbris gñatiuis: maxime in viris. Nā sicut sterilitas maxime ꝯtingit ex pte mulieris: ut tenet Sera. in 4º breuiarij. Ita ifrigidatio ⁊ malefactio que est puatio coitꝰ a pte viroꝝ: eo q: in mulieribꝰ nō puaꝛ coitꝰ: nisi pp vulue oppilōnē. In viris vō puaꝛ pp malā cōplōneꝫ frigidā que aufert erectionē. ⁊ pp malā cōplōneꝫ abbreuiātē ⁊ annihilātē virgā ⁊ testiculos. Propter aūt malefactionē ꝯtingit in utroqꝫ. ¶ Differt aūt ifrigidatio a malefactione: q: realr ifrigidatio cōcernit cōplexionē malefactio aīum ⁊ cōplōnē: lꝫ vulgariter dicaꝛ ꝙ infrigidatio fiat pp nām corpis: malefactio vō ꝓpter rem diuinaꝫ: ut qñ aliqua facinora sunt facta. Aut mala fuerit cogitatio iter virum ⁊ mulierem.

Signa aūt infrigidatiōis ⁊ malefactionis ꝓpter peccata corpis sūt manifesta: qñ est castratꝰ qñ vga est breuis ⁊ nihila ⁊ male cōposita: qñ est frigida ⁊ paliitica sine pilis rugosa ⁊ male colorata ꝙ si comederet oēs spēs totius mūdi ⁊ pigmēta ⁊ fricaretur ⁊ calefieret cū oībus calefaciētibus ⁊ exiccātibꝰ que possent fieri nō erigereꝛ: neqꝫ exiret in actū coeūdi.

Signa aūt qñ est pp rem diuinā aut malum aīum sunt: qñ oia stāt bñ: ⁊ tñ non pōt exire in actū debitū coeūdi pcipue cum uxore: lꝫ possit cū alijs: ⁊ ꝙ reducit ad actū per orōnes ⁊ remotiones maleficioꝝ ⁊ malarū cogitationuꝫ. ¶ Judicaꝛ per Gal. auc͠te Platonis in cōmēto illo. mulier si nō ꝯceperit. ꝙ qui nō pōt coire ⁊ gñare nō iūgat se cū muliere: deludereꝛ enim nā ⁊ pderet genus. ¶ Judicaꝛ etiaꝫ ꝙ si tales eēnt ꝯiūcti per fortunā ꝙ fiat diuortiū per iustitiā. Verū q: iustitia cōsueuit cōmittē examē medicis pro tāto ponit hic modus examinādi. Et est ꝙ medicus habita licētia a iustitia examinet pmo cōplexionē ⁊ cōpōnē mēbroꝝ gñatiuoꝝ: deinde hēat matronā in talibus ꝯsuetā: ⁊ pcipiaꝛ ꝙ iaceāt inslꝛ per aliquos dies ipsa matrona pnte cū eis. Et det eis spēs ⁊ pigmēta: ⁊ eos calefaciat: ⁊ inungaꝛ cū oleis calidis ⁊ fricet iuxta ignē fermētoꝝ. ⁊ iubeat eos cōfabulare ⁊ amplecti. Deide qd viderit referat medico: ⁊ qñ medicus fuerit bñ informatꝰ: corā iustitia cum vitate depōnē pōt. Caueat tñ ut nō sit deceptus: q: multe fraudes in talibus ꝯsueuerūt cōmitti: ⁊ maximū periculū est sepāre quos deus ꝯiūxerat: nisi iustissima causa regente.

¶ De priapismo.

Priapismus est inuolūtaria virge erectio. Et in hoc differt a satyriasi in qua est uoluntas ⁊ desiderium illius.

Causa aūt eius sm Gal. 14. terrapē. est uētositas ua porosa in neruo cyracodio. i. cauernoso introducta a cibarijs uētosis ⁊ a frigiditate cutim densante exire ꝓhibita: fit etiā q̄ plurimū sm mētem eius 6º interioꝝ ab arteriarum virge dilatatione.

Et signa distinctiua ponunꝛ ibidē: nō tñ est multū in hoc insistēdū. ¶ Sed eius cura fit supposito regimine uli ꝙ in densatione fomēteꝛ locꝰ cū rutha ⁊ agno casto. In opatione ifrigideꝛ cū succis frigidis ⁊ cāphora ⁊ ceroto. G. ⁊ appōne lamine plumbi.

¶ De calefactione ⁊ feditate in virga: propter decubituꝫ cum muliere fetida.

In primis laueꝛ cū oxicrato: ⁊ deinde cuꝫ vnguento albo cāphorato ut pustule ulcerate curenꝛ.

¶ De preputij clausura.

Curatur sm Haliab. ⁊ Albu. aperiēdo cum vngue aut cū spatumine. Deinde ponendo tētam canulatā de ligno: aut de plūbo ut possit urinare linita cum butyro: aut oleo amigdalino.

Circūcisio sm legem fit iudeis ⁊ saracenis ⁊ alijs que multis est utilis: ꝓpterea ꝙ nō ꝯgreganꝛ sordities in radice balani ⁊ calefacerent ipm. Et tūc cū vnguibꝰ trahaꝛ pputiū q̄tū erit possibile ⁊ cauēdo de balano icidaꝛ: ⁊ post cū pulueribꝰ ru. aut cū cauterio sanguis restringaꝛ ⁊ more alioꝝ ulcerū saneꝛ.

Castratio fit sm Albu. sm duos modos. Aut per atritionē: aut per scissurā. In illa que fit per atritionē opꝫ ꝙ sedeat ifirmus in aq̄ calida donec mollificenꝛ testiculi eius. Et postea cū manibꝰ cōprimātur ⁊ ꝯteranꝛ donec resoluanꝛ. Per scissurā fit secādo cutim ⁊ apphēdanꝛ testiculi ⁊ ligenꝛ ⁊ incidanꝛ ⁊ extrahātur: deinde suiꝛ cutis ⁊ curaꝛ ut cetera vulnera.

¶ Mollificatio offei ⁊ elongatio eius.

Incidatur qd est nimiū saluando testiculos ⁊ suaꝛ: ⁊ ulcerū alioꝝ curatione curetur ⁊ saneꝛ.

¶ De hermofrodito.

Hermofrodita est nā sexus duplicata: ⁊ est sm Albu. in viris sm duos modos: q: qñqꝫ est vulua pilosa iter testiculos duos: qñqꝫ in spatio qd est appens subrº. In muliere auteꝫ est vna spēs in qua sup vuluam appet virga ⁊ testiculi ⁊ multotiēs curanꝛ per icisionē: ut dicit Aui. Nō aūt illam que facit urinam: ut dicit Albu.

¶ De passionibus matricis.

Multis modis claudiꝛ matrix ut ostēdit Albuc. Curatio est vna tñ icisio si fuerit caro addita cū rasorio: aut ligamine cuꝫ filo. Si aūt fuerit pellis cum vnguibꝰ apiaꝛ: aut rasorio ⁊ tēta cānulata de ligno: aut de plūbo linita cuꝫ butyro: aut oleo ut mingē possit: aut solida de pāno ad modū pue virge ponaꝛ: ⁊ sepe eaꝫ remutet: aut cortu utaꝛ ut non reclaudaꝛ.

Amplicatio. ꝯstringiꝛ mrix sꝫ Aui. ut pulueris corticis pini ptes. iiij. alumis ptes duas. cipi ptē. j. decoquanꝛ cū vino stiptico ⁊ madefiat in ipso pannus lineus ⁊ applicet.

Tētigo. Qñqꝫ illa additio carnosa que uocaꝛ tentigo in vulua crescit intātū ꝙ facit displicētiā ⁊ nocumētum. Et cura eius est sm Albu. ꝙ incidaꝛ cū ligamēto: aut rasorio: ⁊ non usqꝫ ad fundū timore sanguinis: deinde alioꝝ vulnerū curatione cureꝛ.

¶ De extractione fetus.

Fetus nālīter egrediꝛ sup caput suū facie uersus terram euersa. Ois aūt alter exitus est innālis ⁊ difficilis. ¶ Fit etiam difficilis partus ꝓpter pluralitatem fetuū. Nam aliquotiēs sunt duo: ⁊ sm Aui. q̄nque uel plures. sm vō Albu. plures q̄ꝫ septē: q: decem ut dicit. Et q: istud negocium exerceꝛ per mulieres utplurimum nō oportet in ipso multū immorari. Incātande tñ sunt obstetrices ꝙ si forma exitꝰ fit nālis ⁊ difficilis cum

fomẽtationibus ⁊ inunctionibus mollificãtibus partes ille mollificentur. Et ꝙ mulier iuuet se cum expressione ⁊ retẽtione anhelitus ⁊ ꝓuocatione sternutationis cum puluere pipis: aut euforbij: ⁊ id genus. Et buthoꝛ marine ⁊ agrimonia ligata in coxa facilitãt partuꝫ ut dicũt expti. ¶ Si vͦo forma exitꝰ nõ est debita ⁊ nãlis ꝙ toto posse eleuãdo coxas mulieris reducaꝭ ad nãlitatẽ. Et si a casu fetꝰ eẽt mortuus: qͦ cognoscit per minorationẽ mamillarũ: ⁊ per imobilitatẽ fetus qui añ mouebaꝭ per frigiditatẽ uẽtris per fetorẽ anhelitꝰ per ꝓfunditatẽ oculorum ⁊ mortificationẽ labioꝝ ⁊ totius faciei: per inflationẽ uẽtris: ⁊ per ꝑcessionẽ alicuiꝰ acute egritudis: aut offensionis. Tũc obstetrix dꝫ attẽtare cũ manibꝰ iunctis: ⁊ locis illis cũ mollificãtibꝰ mollificatis fomẽtatis ⁊ pessariçatis ⁊ ꝓuocatione sternutationis ⁊ medicinis ꝓuocãtibꝰ aborsuꝫ: uelut est castoreũ ⁊ mirra cũ rutha ⁊ filia. Si poterit eũ extrahẽ: si nõ: itromittaꝭ instrm dictũ speculũ factũ cũ vite torculari ⁊ apiat mr̃icẽ quãtũ erit possibile: ⁊ postea cũ manibꝰ ⁊ vncinis ⁊ tenaculis integrũ aut frustatim extrahaꝭ: ⁊ nõ remaneat. Iꝫ Albu. dixit se vidisse mulierẽ que sup impgnata sup fetũ mortuũ dimissum. Et post lõgũ tẽpus per apostema vmbilici exiuerũt ossa: ⁊ sic lõgo tpe vixit. Est tñ cautela: ꝙ si in capite fetꝰ mortui: aut in pectore seu uẽtre uel in secũdina fuerit aq̃ tumore exitũ impediẽs ꝙ cũ vngulis: aut spatumine icidaꝭ: ⁊ aq̃ extrahaꝭ: ⁊ sic melius exibit. ¶ Si aũt ꝯtingeret mulierẽ ipsam esse mortuã: qͦ cognosceꝭ per signa dicta supius de mortuis: ⁊ suspicaueris ꝙ fetꝰ eẽt viuus: q: uetat lex regia mulierẽ ꝑgnãtẽ nõ humari quousqꝫ fetꝰ exiuerit tenẽdo mulieris os ⁊ mr̃icẽ aptã ut uolũt mulieres: apiaꝭ mulier ꝭm lõgitudinẽ cũ rasorio in latere sinistro: q: pars illa est magis libera q̃ꝫ dextra ꝓpter epar. Et digitis interpositis extrahaꝭ fetus. Ita enim extractus fuit Julius cesar: ut in gestis legiꝭ romanorum.

Extractio secũdine qñ retineꝭ secũdia: tũc ꝭm Albu. opꝫ ut ꝑcipias ĩfirme ut iuuet se cũ sternutatione ⁊ retẽtione anhelitꝰ sup os ⁊ nares: ⁊ si nõ egrediꝭ suffumigeꝭ matrix cũ emboto decoctionis calamẽti ruthe cẽtauree camomille aneti ⁊ cassie lignee ⁊ id genus: ⁊ ꝓuoceꝭ sternutatio: ⁊ denꝭ ꝓuocãtia aborsuꝫ. Et si nõ egrediꝭ ꝑcipiaꝭ obstetrici ut submergat manum suã in oleo sisamino: aut in mucillagine altee. Et itromittat eã in mr̃ice ⁊ capiat eaꝫ suauiter. Et si fuerit annexa extrahaꝭ: qͦ erit possibile extrahi: ⁊ reliquum cum remollitiuis ut est iniectio vnguẽti basilicon saneꝭ. ipsuꝫ enim putrefaciet eam post dies ⁊ egrediet ⁊c̃.

¶ De mola matricis.

Mola enim est frustũ carnis in mr̃ice gñatũ ⁊ gñaꝭ duobꝰ modis ut dic̃ Aui. vno mõ ex multitudine mãerũ effusarũ cũ uehementia caliditatis. Et 2ͦ mõ in coitu in quo mr̃ix cõpꝛhendit aquã mulieris ⁊ extẽdit eã cũ nutrimẽto. Et pp defectũ ṽtutis masculinitatis nõ cõcipit. sed illã carnem generat ¶ Cuiꝰ signũ est q: nõ hẽt motũ per se ut fetꝰ ⁊ extrema sunt ei mollia: ⁊ trãsiuit tps partꝰ: ⁊ curaꝭ cũ mollificãtibꝰ sternutationibꝰ ⁊ ꝓuocãtibus aborsum: ⁊ cũ pessarijs: ⁊ alijs instr̃is ⁊ opationibꝰ cũ qbus extrahiꝭ secũdina ⁊c̃.

¶ De exitu matricis ⁊ longaonis.

Fomẽtetur locus cũ vino stiptico: ⁊ post finapiçeꝭ cũ puluẽ de radice cõsolide mastice in plus san. dra. bolo ar. mũmia mirra nuce cipressi balaustijs ⁊ alumine ac cerusa in minꝰ: ⁊ de eodẽ puluere cũ albuminibꝰ ouoꝝ fiat emplr̃m: ⁊ cum plagella de cotone ligeꝭ: ⁊ quiescat coxis eleuatis ⁊ comedat cibaria delicata nec exꝑmere se coganꝭ. ¶ De emorroydibꝰ ⁊ atricibꝰ fissuris ⁊ ulceribus ani ⁊ mr̃icis dictuꝫ est supra sufficiẽter: ⁊ cum hoc capl̃m septimum finit.

¶ De proprijs egritudinibus coxarum ⁊ tybiaruꝫ ⁊ pedum. Cap. VIII.

t In tybiis seu pedibꝰ magnis ꝑter egritudines cões accidũt multe egritudines ꝓprie de qbꝰ fuit dictũ sup̃ ut elefãtia uarices claui egritudines vnguiũ: ⁊ id genꝰ. De malo mortuo posset hõ dicere filaterias multas. Sed gñalr curaꝭ sicut scabies de qua dictũ est sup̃ cũ nihil sit q̃ꝫ feda ⁊ arida scabies. ⁊ si hẽt qd corrosiõis pro qua dicaꝭ cauerna uel ulcera feda: dictũ est etiã sup̃. ¶ Nihilominus cã collationis in malo mortuo seu ſ̃rate salso post uſe regimẽ laudaꝭ lotio cũ aq̃ fabroꝝ: ⁊ aceto decoctiõis fumiterre lapacij ⁊ celidonie. Et post liniaꝭ cũ linimẽto facto de succo mali terre brionie decoctionis cũ oleo roſ. aceto ⁊ sapone molli. Deide iungaꝭ cũ vnguẽto facto ex assũgia porci antiq̃ dissoluta cũ aceto per nouẽ dies: aceto de 3ͦ in 3m renouãdo: ⁊ ex vnguẽto albo sulfure alumine bolo ar. ⁊ argẽto viuo pistatis in mortario plũbeo.

¶ De dolore ⁊ mula que in calcaneo.

Quãdoqꝫ ista accidũt ex obuiatiõe calciamẽti qñqꝫ ex frigore ⁊ sanat ipm ut dicit Aui. embrocatio cũ aq̃ frigida plurima facta ⁊ epithima de memitha ⁊ bolo ar. resoluto: ⁊ cũ doctrina data p euꝫ in 4ͦ ad excoriationẽ calciamẽti. Et dicta supiꝰ sufficiaꝭr de ꝯtusiõe carnis. ¶ Halia. aũt ꝑcipit ponẽ corsũ ocree pulueriçatũ: aut vna cũ. G. xj. farmacoꝝ pulmonẽ arietis seu porci cõbustũ ⁊ pulueriçatũ: ⁊ sedato dolore gallam ⁊ acatiã cũ aceto distẽperatã. ¶ Usus aũt cois ad sedandũ basilicõ ponit: ad desiccãdũ vͦo vnguẽtũ albũ. ¶ Hora enim est dare qetem huic sexto. Ille qui dedit motum corporibus quietẽ ueram det animabus.

Tractatus. VII. qui antidotariũ diciꝭ duas continens doctrinas.

¶ Prima est de vniuersalibus antidotis seu auxilijs.

¶ Secunda erit de particularibus.

Prima habebit duo capitula.

¶ De flõmia uẽtosis ⁊ sanguisugis ⁊c̃. Cap. I.

d Docerem ꝓlõgare: si de antidotis cũ qbꝰ duciꝭ finis intẽtꝰ in cyrurgia ad loca subiecti tractarẽ exqꝛite: maxime cũ per totũ librũ tractãdo modum ducẽdi finẽ illũ per curatiuas itẽtiones exẽplificãdo multa ⁊ magis ꝓpria sint inserta. Et qui nõ erit ꝯtẽtus ⁊ plura hẽre uoluerit querat ⁊ accipiat in toto ꝯtinẽte ⁊ in antidotario magno Açaramij: in qbꝰ mille milia auxilioꝝ antiquoꝝ iueniet aggregata. Empericas ⁊ incantationes parũ acceptaui de qbus in gilbertina ⁊ thesauro paupum copia inueniꝭ multa. Uerũtamẽ ut nõ videar exire tramitẽ alioꝝ breuius q̃ꝫ potero aliqua: magis tamẽ coia ⁊ mihi usitata rememorabo. Et nõ displiceat reiteratio: q: multotiẽs repetita ꝓsunt utilia. Et cuꝫ hoc se corrigi possunt duplicata. Uerum q: flobothomia iter oia est magis cõmune ⁊ generosum auxiliũ. Nam ineficax omne reliquũ in egritudinibus sanguineis fit ab ea in 9ͦ terrapen. incipiẽdũ est ab ipsa. Flobothomia est incisio uene euacuãs sanguinẽ ⁊ humores cũ sanguine in eis decurrẽtes. Ita describit eã Arnaldus in libro de ope ꝑticulari in quo opus flobothomie adducit in exẽplũ. Et ideo dicebat Auicẽ. in 4ͦ ꝭmi ꝙ erat euacuatio uľis multitudinẽ euacuãs. Et ꝭma tertij. ꝙ erat cois humoꝝ euãtio. Et. G. 6ͦ affõꝝ. qbuscũqꝫ flobothomia ⁊c̃. Flobothomia nãqꝫ cõmune auxiliũ ẽ egritudinũ plectoricarũ. Et est ꝭm Raſ. in 4ͦ Almãso. multũ cõferens in sanitate ꝯseruãda ⁊ ad egritudines curãdas si fiat ut opꝫ Si vͦo fiat aliter est causa debilitatis virtutis ⁊ generationis ydropisis ⁊ aliarũ malignarũ egritudinũ ⁊ anticipationis senectutis. Flobothomia eniꝫ maligna facit ut ꝓbat Gaľ. i libello de flobothomia in illo romano q i oculis patiebatur: ita ꝙ ex hoc erasistractus qui inhibebat flõmiam sang. trepidus uocabatur. Est enim securius

auxiliũ ꝙ̃ farmacia: qꝛ hoc bonũ maxie in flobothomia
existit ut dicit ibidẽ: qꝛ quãdo uolumus eam sistere sisti
mus: qd̃ semel autem ad uẽtrem trãsglutitum est opera
tur: neqꝫ possumus sistere ut uolumus.
¶ Circa hoc generosum auxiliũ Gal. in libello p̃dicto de
flomia querit qnque ꝓblemata. Primũ qui sunt qui eua
cuatione indigẽt. 2m qui cum flomia. 3m qui sunt illi qui
pñt eaꝫ sustinere. 4m per q̃s uenas est faciẽda. 5m de mẽ
sura flomie. Deinde determinat de tpe. Et alij doctores
de regimine ipsiꝰ addiderũt. Primũ aũt reqrit per utri
usqꝫ repletionis pñtiã. Scd̃m uasa videlicet ⁊ virtutẽ ꝓ
ut in libro de multitudine ⁊ q̃rto sanatiuoꝝ est distinctũ.
Quecũqꝫ enim repleta euacuare opꝫ ut in affo16 clamat
Hyp. doctrina: siue sit de pte sanatiua siue de p̃custoditi
ua: ut in nobis absqꝫ cã nõ cõterat sermo sicut dicit Gal.
in cõmẽto. Scd̃m ostendit per uenarũ repletionẽ in cõ
mẽto. dolores oculoꝝ. ⁊ q̃rto sanatiuoꝝ. ⁊ ubiqꝫ si est ex
oibus humoribꝰ eq̃liter: siue ex sanguine abũdãte ꝙ fa
ciẽda est euãtio per flomiã eo qꝛ uene loca sunt sanguis
⁊ alioꝝ humoꝝ maxime nãliũ ut in anoꝛhomia fuit dcm̃
¶ Sex enim sunt intẽtiones ꝓpter q̃s fit utilis flomia.
Prima est ad euacuãdũ. 2a ad diuertẽdũ. 3a ad attrahen
dum. 4a ad alterãdũ. 5a ad p̃seruãdũ. 6a ad alleuiãdum.
¶ De p̃ma dixerũt methoici ⁊ alij plurimi ut deducit i
4o terrapẽtice. ꝙ euacuatio pro obiecto solũ respiciebat
plectoricũ ꝯcursum de quo ibidẽ rep̃hẽdit eos Gal. in li
bello allegato de flomia. ꝙ flomia non solũ fit pp multi
tudinẽ: sed ꝓpter passionis fortitudinẽ siue multitudineꝫ
incipiẽte flegmonatione uel eum spectãte ꝓpter p̃cussi
onẽ uel dolorẽ ⁊ humoꝝ p̃cipue sanguineoꝝ abũdãtiaꝫ
uel imbecillitatẽ pticularũ. Ista enim opant flegmona
tionẽ absqꝫ ea que s̃m corpus multitudine: fortitudineꝫ
aũt passionis uocat tripl̃r. Aut ꝓpter p̃ncipalitateꝫ passe
pticule: aut ꝓpter magnitudinẽ dispõnis. Et tertium pp
ipsius malã morigerationẽ. ¶ De scd̃a dicebat in libel
lo dicto: ꝙ assumit flomia aliqñ ut euacuatiuũ: aliqñ ut
antipasticũ. i. diuersiuũ auxiliũ: ut in pluribus ipse decla
rat ibi: ⁊ in 5o terrapẽ. Emorrosagiçãte nare dextra i dex
tra manu: altera vo in sinistra. Et hec est Hyp. i 5o affoꝝ
cãtilena posteriora capitis dolẽtibꝰ que in frõte recta ue
na icisa iuuat nõ solũ ut cõmẽtat Gal. ingeniat Hyppo.
euacuare ubi opꝫ euacuare. sed cũ antispasi. ¶ De tertia
dicit in eodẽ libello ꝙ si mẽstrua ꝓuocare uelimꝰ uenas
inferiores apimus uel suras scarificamus tpe assueti mo
tus. ¶ De q̃rta dicebat Gal. in 9o terrapẽ. ⁊ in cõmento
23. p̃mi affoꝝ. exeũtia nõ in multitudine cõiectari ꝙ flo
bothomia usqꝫ ad lipothomiã refrigerationẽ totius habi
tus ꝯfestim opat: ⁊ extinguit fe. ac si occidisset eã. ¶ De
qnta ostẽdit in eodẽ libello. ⁊ in commẽto illius affom1.
Quibuscũqꝫ flomia cõfert ꝙ flomia multos patos inci
dere in egritudinibꝰ p̃seruat ut nõ cadãt in eisdẽ. qd̃ de
clarat de patis ad spuẽdũ sanguinẽ. ad pipleumoniaꝫ sq
nãtiã synãtiã epilẽsiã apoplesiã faciendo flomiã in uere
fuerũt p̃seruati ab eisdẽ. Etiã in casibus ⁊ p̃cussionibus
⁊ vulneribꝰ p̃mittit flomia: ut aduẽtus flegmonis: ut di
ctũ est ꝓhibeat. Melius est enim anticipare flomiã ꝙ̃
multitudinis expectare synthomata. ¶ De sexta loquit
Gal. in xj. terrapẽ. caplo. 15. uersus mediũ. igit qdẽ opti
mum ut dictũ est uenã icidere nõ solũ in synochis febri
bus: sed in alijs oibꝰ que in putredine humoꝝ qñ seniuꝫ
uel que etatis uel v̾tutis nõ ꝓhibuerit: alleuiata eni que
dispẽsat nr̃a corpa nã ⁊ deponẽs qd̃ aggrauat eaꝫ uelut
aliqd̃ onus dõabit reliquo facile. Itaqꝫ ⁊ digeret qd̃ di
geri põt: ⁊ extrahet qd̃ extrahi põt recolẽs ꝓpriarũ actio
nũ. ¶ Tertiũ qui sunt illi qui eã pñt sustinere. cõcludit
in eodẽ libello ꝙ sunt hñtes v̾tutes robustas uenas gros
sas ⁊ amplas hitudinẽ nõ multũ macilẽtã ⁊ colorem nõ
albũ ⁊ carnẽ nõ mollẽ. Cõtrarie aũt dispositi nequaꝙ̃ sa
lubriter eã sustinere pñt. sanguinẽ enim modicũ habent

⁊ facile euaporabilẽ carnẽ ⁊ s̃m istã rõnẽ infantes nõ sũt
flomãdi ante q̃tuordenalẽ etatẽ. Neqꝫ senes ultra. 70. an
nos: nisi pñte magna necessitate: ⁊ tũc cũ p̃uisione ⁊ cau
tela. Et s̃m ip̃mmet Gal. ut assumit per Rabi in princi
pio ad glauconẽ ꝙ insueti flomari nõ sustinẽt flomiam
neqꝫ hñtes stomacũ debilẽ neqꝫ corpa dyarijs occupata
neqꝫ crapulã seu idigestionẽ patiẽtes que s̃m uẽtrem ut
etiã in. xj. terrapẽ. dicebat. Et Hyp. pregnãtes excipit sal
tem quãtũ ad extremos uel postremos mẽses. Quicqd̃
fit tñ significatio in ꝓhibẽdo flomiã que sumit a virtute
oẽs alias supat in 9o terrapẽ. Multi enim pp debilitatẽ
v̾tutis in flomijs perierũt. Cõe aũt est in utroqꝫ opuscu
lo custodire virtutẽ. Et hinc est ꝙ oia illa que debilitant
virtutẽ ꝓhibẽt flomiã ut fluxus uentris ac purgatio alia
nimius sudor: colica spasmus tremor: lõga egritudo sup
fluus coitus nimiũ balneũ: angustie sollicitudines vigi
lie labores ⁊ id genus. Rasis aũt 4o Almansoris addit
ꝙ qui multã carnẽ ⁊ nimis rebus dulcibꝰ uti ꝯsueuerũt
flomari optime pñt. Qui vo passi sunt abstinẽtiã ⁊ inte
riora hñt debilia. Et qui flegmatici sunt ⁊ egritudies cõ
sueuerũt hẽre frigidas. Ac qui habitãt in regione ⁊ aere
calidissimo ac frigidissimo nõ debẽt flomari. Ebrius ⁊ fa
stiditus nõ flomẽt donec oino ista ab eis fuerint remo
ta nisi ex tarditate flomie magnus imineret timor in 7o
Almãs. ¶ Particulariter aũt ⁊ exq̃site oẽs significatio
nes ꝯcedẽtes ⁊ denegãtes flomiã ptractauit optime ma
gister Arnaldus in libello suo sup̃ius allegato de flobo
thomia per ꝯsiderationẽ rerũ nãliũ ⁊ nõ nãlium ⁊ cõtra
nãm docẽdo eas mẽsurare ⁊ ponderare: ⁊ de eis facere
vnuꝫ capl̃m ⁊ dare magis instãtia s̃m possibilitatẽ alias
nõ negligẽdo uel per quãtitatẽ flomie uel per alias eas
corrigẽdo s̃m ꝙ dicet de farmacijs infra: qꝛ tñ istud est
magis phisicũ ꝙ̃ cyrurgicũ dñis phisicis dimitto quãtũ
est de pñti. ¶ Quartũ per q̃s uenas est flomia facienda
est notificatũ per vniuersum tractatũ. In sũma tñ ponit
Haliabas in 9o sermone ptis scd̃e libri regalis. ꝙ uene
que minuunt in hoibus sunt. xxxij. q̃rũ duodecim sunt
in brachijs: due. s. mediane: due cephalice: due basilice:
due assellares: due cubitales: due seynales. In capite sũt
xij. due post aures: due in angulis oculoꝝ: due organice
due uerticis: ⁊ uena frontis: uena puppis: uena nasi: due
uene sub lingua. In pedibus sunt octo: due in genubus
due saphene: due sciatice: due pectinis pedis. Albu. vo
nõ ponit nisi. xxvj. quarũ decẽ sunt in capite ⁊ decem in
brachijs: ⁊ sex in tybijs ⁊ pedibus. ¶ Gal. aũt in libel
lo sepe allegato dicit ꝙ uene que flobothomant s̃ꝫ cubi
tum sunt tres: que intus / que extra / ⁊ que itra. Illa auteꝫ
que intus p̾tibus a collo inferius iuuat: que vo extra in
his que supra: media vo iuuat utraqꝫ: uene xo que infe
rius sunt due. s. illa que est s̃m inguina idest plicatura ge
nu. Alia s̃m suras ⁊ cauillas que ꝓpter passiones renuꝫ
mt̃ricis ⁊ uesice flobothomant. Ita etiaꝫ ⁊ s̃m oculoꝝ tm̃
flobothomare passiões oculoꝝ iuuãt. Et que s̃m linguã
flegmonibus faringarũ cõferũt. Aliarũ tñ coiuin p̾ece
dẽte flobothomia. Cõueniens aũt est ules euacuatiões
p̃cedere particulares: ut clamat tota ista doctrina. ¶ Ar
terias aũt multi dubitauerũt incidere ꝓpter p̃iculũ san
guis ⁊ emborrismatis. Uerũtamẽ. G. per rõnem motus
in passionibus spumosis p̃cipiebat incidere ea que s̃m
timpora ⁊ que post aures. Et per somnũ habuit eas que
extremoꝝ. Totalẽ aũt incisionẽ eaꝝ nimis uerebat: quã
s̃m ptẽ flomiã. ¶ Cois aũt in his oibus sermo est: qm̃
incipiẽtes flegmones antispastice ꝯuenit euacuare: p̾fe
ctos vo ⁊ diuturnatos ex ipsis pticulis euacuare conue
nit si est possibile. Si vo non est possibilis ex ꝓximis in
5o terrapẽ. Et he erãt due Hyp. intẽtiones cões. ois im
moderata euacuatio deriuat ⁊ euacuat ad loca ꝓpinq̃
Antispatur ad opposita ⁊ longa capitulum libelli de flo
bothomia suãdo ꝙ omnis antispasis fiat s̃ꝫ cathetim. i.

rectitudinē nō trāscēdēdo duas dyametros ut in fluxibᵒ nariū emorroydarū ⁊ mēstruoꝝ declaraṫ de supiori ad iferius ⁊ de dextra ad finistrum de añriori ad posterius. ¶ Euacuatio v̄o ⁊ deriuatio ad ꝓxia ut de epate ad manū dextrā: ⁊ de splene ad finistram. Intelligēdo sane de splene quātū ad mām grossam ipsi paratā nocē que magis stat ⁊ eūaṫ per ptē finistrā. Nō autem quantū ad directionē uenaꝝ: cū nulla que dirigaṫ ad manū oriaṫ ab eo ut in anothomia clare manifestaṫ. Et itelligiṫ eūone deriuatiua ⁊ assūptiua: q: de antispatica que cōpetit durāte ⁊ timēte fluxū semp fit per oppositā ptē. Et ita itelligiṫ dictū Auēçoar in suo theisir libro p̄ᵒ. tractatu. 16ᵒ. de pleuresi ꝙ fiat flōmia ex basilica brachij oppositi: q̄uis ut dic̄ qdā nouus medicus nr̄i tpis videaṫ ꝙ sit fiēda minutio ex eadē pte egritudinis iducēdo sup hoc v̄ba logicalia ⁊ sophistica: qd̄ mihi nullatenᵒ videṫ eē rōnabile neq̄ uerū: imo credo certissime ꝙ facē illud oino est mors infirmi. Timore tñ securato de fluxu fiat de eadē pte sicut p̄cipit Hyp. in 2ᵒ regimēti. Qñ dolor ad spatulas ascēdit. ⁊ 4. terrapē. ⁊ 13. ⁊ ubiq̄. Et ista fuit intētio Aui. dum dixit ꝙ in p̄ncipio morboꝝ repletionaliū penitus dimittaṫ flōmia. Leūatiua ⁊ deriuatiua seu assūptiua per eādē ptē que nō dꝫ fieri nisi post statū dū maturatio appuerit: que aūt fieri possit ⁊ debeat antispatica ⁊ subtractiua per pteꝫ oppositā ⁊ lōginquā nō negat: immo ꝯcedit in p̄ncipio apoplesie synātie ⁊ in magnis apatibᵒ pnitiosis ⁊ fortibᵒ doloribᵒ. Et si est necesse usq̄ ad sincopim exclusiue: ut tenet scola nr̄a cois. hoc tñ nō debemᵒ facē nisi cōstet nobis de v̄tute. ¶ Redeūdo ad ꝓpositū lꝫ Auicē. magis specificauit ad q̄s egritudines singulares icisiones uenarū cōpetūt ⁊ ꝯferūt. sufficit tñ cyrurgico in gñe qd̄ dictū est per. G. Albu. v̄o modū incidēdi uenas cōes per lōgitudinē uenas pticulares per trāsuersum: arterias per ligaturaꝫ ⁊ cauteriū: ut dictū est in tractatu. Et dat tres formas flobothomoꝝ cū cultellari que ē lāceta cois: cū murtino que est lata lāceta. cū frixorio qd̄ est instr̄m equoꝝ: ⁊ hoc sufficiat de q̄rto ꝓblemate. ¶ 5ᵐ de mensura flōmie diciṫ ꝙ nō pōt dari certa regula: cū oia medicinalia sunt ꝯiecturatiua: ut diciṫ in libello ⁊ 3ᵒ terrapē. Nihilominus mēsura regulaṫ ẜm Arnaldū sequēdo doctrinaꝫ Hyp. ꝙ que egrediunṫ: nō quātitatē solū: sed ⁊ tolerātiam ꝯiecturare opꝫ addēdo cōplōnē tpis regionis etatis egritudinū in qbᵒ curā dare opꝫ. Sūt enim iter ista potiora ad mēsurādū quātitatē flōmie quātitas egritudinis ⁊ v̄tus. Nā si necessitas est magna ⁊ fortis est virtus fiat magna in vna vice ⁊ usq̄ ad sincopim dictā. Si v̄o v̄tus fuerit debilis nō fiat tāta insiṫ. sed per sedationes ⁊ vices diuidaṫ. Attēdere aūt dꝫ uel opꝫ debilitatē per pulsum: quēadmodū. G. assueuit in flōmijs semp tāgere ipsuꝫ ⁊ qñ pcipiebat ineq̄litatē ⁊ minorationē statim iubebat cōstringere flōmiā. Sāguis aūt dū exit est attēdēdus: quoniā si mutaṫ in meliorē dispōnē ilico est cōstringendus. ut in p̄mo regimēti dicebaṫ: magna flōmia apud Gaṫ. ⁊ Aui. cōfirmātē est de. vj. lb̄. minor de media lb̄. media ⁊ cois de vna lb̄. Et ẜm Damascenū cōsuliṫ qbᵒ in iuuentute semel tñ in anno flōmari cōsuetudo affuerit in quadraginta annoꝝ erūt ad ter. In. 50. aut. 60. semel cōferēdū est: ulteriᵒ v̄o ex toto dimittēdū est. ¶ 6ᵐ est de tēpore flōmie. ubi sciēdū ẜm doctrinā Aui. ꝙ flōmia hēt duas horas. s. necessitatis ⁊ electionis. hora necessitatis est in qua fieri opꝫ ⁊ que tardari nō pōt. ⁊ in qua res ꝓhibitoria nō attēdiṫ absolute ⁊ oino: lꝫ aliq̄liter ut dicit Arnaldus: ⁊ bñ. si illud ꝓhibēs magis nocumētū faceret q̄ iuuamētū. Et tūc illud nocumētū corrigereṫ: aut ad aliam eūonē pmutādo: ut in puero pleuretico fieret scarificatio loco flōmie. Nō obstāte ꝙ Auēçoar filiū suū triū annorū flōmauerit ⁊ euasit per hoc a morte: ut testaṫ Auerroys in 7ᵒ colliget: nō tñ hoc laudat. Et si fecit erat forte magna synocha: ⁊ cōstabat sibi de v̄tute: ⁊ si fuit sanatus hoc fuit de raro cōtingētibᵒ. ¶ Oi enim hora diei ⁊ etiā noctis p̄nte forti egritudine ⁊ robore v̄tutis exceptis isantibus pōt fieri flōmia: ut dicit Gaṫ. in libro p̄allegato. hora aūt elōgationis attēdiṫ penes radicē inferiorē ⁊ supiorē que in corpe agūt: ut in 3ᵒ de creticis dictū est per. G. Radix aūt iferior attēdiṫ ẜm. G. ⁊ Aui. ꝙ in uētre sit digestᵒ cibᵒ ⁊ exteriᵒ sit expulsa supfluitas a scd̄a hora diei usq̄ ad tertiā ⁊ dies sit qeta ⁊ luminosa nō turbata neq̄ pluuiosa: ut dicebat socius ꝯcordātiarū tp̄s uernale uel autūnale. Et si declinaret ad hyemē ꝙ eligereṫ dies austrina ⁊ ꝯsilia. Radix supior attēdiṫ ꝙ luna hēat bonā luceꝫ in 7. 9. aut. xj. die ascēdēdo. 17. 19. 21. descēdēdo euitādo cōiūctionē ⁊ oppōnē. Et sit in loco ⁊ signo bono liba a malis: ut in tractatu de astronomia declaraui. In casu tñ in quo ẜm te qui debes aliquātulū astrologari non ꝯuenirēt ambe radices in vnū ⁊ idē nō obstāte ꝙ cā primaria plus insinat q̄ scd̄aria: eo tñ q: radix iferior est effectus supioris: ⁊ cognitio effectuum est nobis medicis certior q̄ cārū: ⁊ cū hoc idē est iudiciū ex scd̄is stellis ⁊ p̄imis: siue sint comete siue quecūq̄ aeris impssiones per q̄s itellexit Hyp. celeste signū pro tanto melius est ꝙ teneaṫ certū ⁊ dimittaṫ incertū. anxionalis ⁊ dubia est scia iudicioꝝ. ⁊ ob hoc solēnes phisici ut Aui. ⁊ Auer. in medicina in ipsa nō multū curauerūt: de diebᵒ v̄o egyptiacis lꝫ nō sit multū curādū: nihilominus pp gētiū imaginationē ⁊ locutionē obseruanṫ. De illis v̄siculis Luna uetᵒ ueteres iuuenes noua luna regres nō multū curo. ¶ Magister tñ Arnardus i suis afforismis deducit ꝙ circa mediū tertie q̄dre melior absolute est flōmia: eo q: tunc humiditates nō nimis sunt cōdēsate neq̄ reumatiçantes: neq̄ de horis motionis humoꝝ quā secuti sunt multi salernitani p̄fatus magr̄ curauit: bñ tñ uoluit ꝙ pue uene: q: meliᵒ appent hora uesptina q̄ matutina: in hora illa flōmenṫ. Etiā vult ꝙ i hyeme flobothomenṫ sinistre uene: in estate dextre: eo ꝙ humores quos querimus in illis tpibus euacuare ꝓmptius in ptibᵒ illis situanṫ. Uñ v̄sus. Uer estas dextrum: autumnus hyemsq̄ sinistrum.

¶ De regimine flōmie qd̄ erat septimū ꝯsideranṫ tria. p̄ᵒ de regimine flōmatoris. 2ᵒ de regimine flōmati. 3ᵒ de regimine ⁊ iudicio sanguinis excti. ¶ De p̄ᵒ ostēdit. G. ⁊ Haliabas affirmat in 9ᵒ ꝙ flōmator debet esse iuuenis aptus ⁊ bñ vidēs ⁊ in flōmādo cōsuetᵒ. Et ꝙ sit munitus de bonis lācetis diuersarū cuspiduꝫ: ⁊ ꝙ fricato loco ⁊ a pte supiori cū instita ligato auisata ⁊ iuēta bñ uena cum pulpa indicis tenēdo lācetā cū duobᵒ aut tribus digitis suauiter apiat eā nō totaṫr pforādo: sed aliq̄liter eleuādo ut nō ledaṫ arteria neq̄ neruus. Et facta eūone sufficiēti ⁊ disligato mēbro diligēter claudaṫ vulnus cū cotone ⁊ ligatura. Sit tñ munitᵒ semp flōmator de cotone ⁊ bindis ⁊ pul. rubeo pp emorrosagiā si accideret: ut dic̄ Aui.

¶ Regimē flōmati trispartitū est in regimine ante flōmiaꝫ ⁊ in actu ⁊ post actū. anteq̄ fiat flobothomia regaṫ flobothomādus si suspiceṫ ꝙ sanguis est grossus aut tēpus est frigidū: ꝙ debet modicū p̄ambulare aut in precedēti die balneū itrare. p̄cipue in flobothomia paruarū uenarum manus ⁊ pedis. Et si uene nō bñ apperēt cōsulit liber elhādi per diē ⁊ horā p̄ntem locū uenarū emplastrare cū fermēto. Et si dubitaremus de virtute dāda est ante flobothomiā vipa in vino. Et sedeat si est fortis: si debilis iaceat aliquātulum eleuatus. ¶ In actu v̄o flobothomie debet remouere çonā ⁊ lapides si portat i bursa aut in anulis que habēt virtutē sanguinem retinendi. Et facta aptura teneat bacculum in manu: ⁊ ducat digitos ⁊ tussiat ⁊ pcutiaṫ modicū cum manu per spatulas. ¶ Et si tēpus est frigidum aut suspicaṫ sanguinem eē grossuꝫ fiat larga plaga: ⁊ in oppositis stricta: uerum secundatio larga etiam requirit subtractio ⁊ antispasis ⁊ debilitas v̄tutis strictam ⁊ cum apposorasi. Non tamen est mirādū si apposores ⁊ stricta plaga faciunt apparere pulchrum

sanguinē:q: ut dicit Aui.talis plaga interdū clarum san
guinē ⁊ subtilē fluere facit ⁊ spissum ⁊ turbidum retinet.
Debet etiā eē parata aq̄ frigida ⁊ uocet ⁊ fricet ⁊ cetera
fiāt que in sincopi sunt dicta. ¶ Post vō flobothomiā si
est calefactus def granatū cum aqua frigida:ut dicit.G.
Si vō nō est calefact⁹ denf folia saluie in vino madefa
cta:ut dicit Arnaldus. Et reponaf in lecto iacēte uł iacē
do reñsus ad ptē non flōmatā modicū declinādo ⁊ clau
danf ostia ne exuberās claritas offendat visum: ut idez
ↄsulit Arnaldus. Post aūt vnā horā comedat moderate
⁊ nō īgurgitet se:ut nō more gallicano iterata ꝓcuref flō
mie:ut idē dicit Arnaldus. Et cib⁹ sit bone sub̄e ⁊ q̄lita
tis ut bonū sanguinē gn̄et ⁊ prauum si remāsit rectificet.
Pot⁹ aūt augeaf respectu cibi:nō respectu ↄsuetudīs/ut
dicit Joānes de scō amādo. Si dormire ↄsueuit post du
as aut tres horas modicuz dormiat aucte.G.9° terrapē.
Sit tn̄ caut⁹ in custodiēdo uenā. Immediate tn̄ post flō
miā dormire ꝓhibet Aui.ne ex motu humoꝝ ad extra ꝑ
pter flōmiā ⁊ ad itra pp somnū in mēbris fiat contractio.
Et tale regimē per tres dies ad minus teneat flōmatus.
¶ De iudicio ⁊ aspectiōe san.post flōmiā mlt̄i tractaue
rūt maxime Gordoni⁹ ⁊ Hēricus qui in hoc sequif eū ⁊
dixerūt multas philaterias que non sunt in usu q̄s dn̄is
phisicis dimitto q̄tū est de pn̄ti. Sufficit eniz cyrurgico
letificare flōmatū:dicēdo q̄ fuit bona. Nā si sanguis ex
tract⁹ est bonus signum est q̄ ille qui remāsit est melior.
Si aūt est malus bonū est q̄ exiuerit. ¶ Sāguis bonus
est ille qui in sub̄a nō est nimis grossus/neq3 subtilis : s3
est frāgibilis cōpetēter tēperat⁹ in colore rube⁹ purus in
odore ⁊ sapore amicabilis. ¶ Sāguis malus est ille qui
deuiat ab isto:ut ille qui declinat ad subtilitatē ⁊ citrinita
tē ⁊ amaritudinē ⁊ odorē h̄et acutū dicif colericus. Qui
vō ad grossitiē ⁊ nigredinē aut citrinitatē ⁊ ad acredinez
⁊ odorē h̄et acetosum est melic⁹. Qui vō ad viscositatē ⁊
albedinē ⁊ saporē ⁊ odorē h̄et dulcē ⁊ aq̄sum est flaticus.
Qui vō multū h̄et de aquositate ⁊ urina significat multi
tudinē pot⁹ aut renū debilitatē. Qui vō est granulosus ⁊
cinerosus siḡt leprā. Et modus lauādi in caplo de lepra
fuit dictū. ¶ Color niger ⁊ viridis cinerosus ⁊ pauoni
cus est malus:q: siḡt corruptionē humoꝝ ⁊ ꝓmptitudi
nē ad febrem ⁊ apata ⁊ ad pustulas malas ⁊ spissitudo ⁊
fortitudo illi⁹ cutis supioris qui cū difficultate rūpif cuz
vgula cū qua semp dz fieri ꝓba:siḡt ꝓmptitudinē ad op
pilones. ¶ Color aūt seposus aliqn̄ siḡt frigiditatē:aliqn̄
adustiones ut dicūt. Distictio tn̄ habef per corpis hitudi
nē. Et humor qui nō pōt coagulari siḡt inālitatē.⁊ q pōt
coagulari in debito tpe saltē medie hore qn̄ est ifrigida
tus est nālis aucte.G.in de cola nigra. In his eni oibus
ↄsulēdū est q̄ uocenf dn̄i phisici qui ordinēt eis bonum
regimē ⁊ purgationē docētē. Als stat⁹ eoꝝ est piculosus

¶ De uentosis.

Uentosatio est appositio uētosarū per quaz
mā itercutata euaf. ¶ Est autē
uētosa instr̄m pixideū cū orificio stricto ⁊ uētre spatioso.
Et ꝺm Albu.fiūt ex cornib⁹ ⁊ ex ere atq3 vitro:⁊ aliqn̄ cū
scarificatione ⁊ aliqn̄ sine illa:⁊ qn̄ fiūt cū scarificatiōe ex
trahūt mās sensibilr. Illa vō que absq3 ipsa isensibiliter.
Et dicit Aui.q̄ uētose magis exhūt sanguinē subtilē q̄3
grossum ⁊ supficialē magis q̄3 ꝓfundū. Vn̄ Halia.in 9°
ꝺmone ptis scde faciēs compationē iter flōmiā ⁊ uētosaz
ac sanguisugas:q̄s hirūdines uocat:dicit q̄ flōmia ma
gis euacuat a ꝓfundo:sicia que cōsita sunt cuti:hirūdi
nes que iter corpis ꝓfundū ⁊ cutim extrahūt. Et pp hoc
flōmie fortior est euacuatio q̄3 siciarū:sicq3 ⁊ hirūdinum
q̄3 siciarū. ¶ Et q: in ↄseruatione sanitatis:⁊ curatione
egritudinis in multis subueniūt dūtaxat q̄ fiat ubi ⁊ qn̄
opz. Et post ules euones de ipsis duo ingrunf. ¶ Pri
mo pp qd fiunt. 2° quō fiūt. Primo dicif q̄ ꝑncipalis in
tētio uētosarū cū scarificatione est euare sensibilr ⁊ tene
re locū flōmie:qn̄ ipsa pp aliqd ꝓhibēs fieri nō pōtut in
pueris an̄.14.annos:⁊ senib⁹ ultra.70.⁊ sic de alijs. Et il
lud fuit ↄsiliū.G.in cōmēto regiminis acutoꝝ.⁊ hinc est
q̄ Aui.uocat eas vicarias uenarū. Ad quā utilitatē com
plēdā:l3 cōsuete sint ponē per opationes in multis locis
Nihilomin⁹ loca qnque uel sex sūt magis in usu. ¶ Pri
mo ad euacuādū mām a capite ⁊ a ptib⁹ eius iubet eas
ponē in fontanella colli.⁊ illic tenent locū cephalice. Et
ideo ualēt egritudinib⁹ oculoꝝ ⁊ isectionib⁹ faciei ⁊ feto
ri oris. ¶ 2° ponunf in medio spatularū ad euacuāduz
mām que in mēbris ↄtinef spūalib⁹:⁊ tenēt locū media
ne. Et ideo ualēt egritudinib⁹ asmati pleuresi sputo san
guinis. ¶ 3° ponunf sup renes ⁊ anchas ad euacuāduz
mām que est in mēbris nutritiuis ⁊ tenēt locuz basilice.
Et ideo ualēt ad oppilōnes ⁊ apata ⁊ dolores epatis re
nū ⁊ scabiei ⁊ totius corpis. ¶ 4° ponunf in medio bra
chioꝝ pp guttā ⁊ ptiū illarū dolorē. ¶ 5° ponunf in me
dio coxarū ⁊ tybiarū ⁊ iuxta cauillas ⁊ tenēt locū saphe
narū. Et iō ꝓuocāt mēstrua ⁊ sanāt strāguriā ⁊ dolores
mātricis ⁊ uesice ⁊ ↄferūt podagre ⁊ ulcerib⁹ malis. ¶ S3
uētosarū siccarū siue scarificatione ītētio ꝑncipalis est at
trahē:pp quā utilitatē cōplēdā ponunf i.xj.locis. ¶ Pri
mo ponunf sup ypocūdria ad reducēdū ⁊ diuertenduz
sang.a naribus in 5° terrapē. Opz aūt qn̄ fluit ex dextra
nare in epate firmare:qn̄ vō ex sinistra sup splenē. ¶ 2°
ponunf sub mamillis ad distrahēdū ⁊ diuertēdū fluxuz
mēstruoꝝ.vn̄ in 5° affōꝝ.mulieri mēstrua si uelis retinē
siciā maximā ad mamillas appone:nō in ipsis mamillis
sed sub eis ex iferiorib⁹ ptib⁹:ut dicit cōmētū. ¶ Non
nulli vō ⁊ 3° ponūt uētosas sup ꝓrā capitis ad eleuāduz
uulā ⁊ sistēdū reuma. Attrahif enim mā de ꝓfundo ad
exteriora qd̄ est ↄsiliū.G.13.terrapē. Et pp istā itētionez
sepissime ponunf in apatib⁹ emūctorioꝝ:in qb⁹ toto pos
se ꝑcipit Aui.extrahē mām. Et si nō cū alio saltim cum
uētosis ponunf ēt ꝺm.G.ubi sup in coxis ad mēstrua ꝓ
uocāda. Necnō ⁊ ꝓpe apata iūcturarum ut apostema re
moueaf ⁊ elōgef de iūctura. ¶ 4° ponunf uētose in pa
lisi sup originē neruoꝝ ad calefaciēdū ipsos in 3° canon̄.
caplo de palisi. Et 3° interioꝝ de quo cōtra archigenem
ꝓbat.G.q̄ cerebrū sit ꝑncipiū vtutis aialis. ¶ 5° ponun
tur supra uētrē in colica ut euaporādo uētositatē sedetur
dolor.xj.terrapē. Dolor demū qui ex spū uētoso fit preci
puā sanationē h̄et per siciā cū copiosa flōmia:siue sit ꝺm
itestina:siue ꝺm aliā ꝑticulā. ¶ 6° ponunf sup mātricez ⁊
itestina ad reducēdū ea in locis suis iuxta cōsiliū Auic.
in 3° canon̄.in caplis situs. ¶ 7° ponunf uētose in plica
tione costarū ⁊ ↄsilium ossiū ad reducēdū ⁊ rectificāduz
ea. ¶ 8° ponunf sup vias ⁊ poros per quos trāsit urina
de renib⁹ ad uesicā ad faciēdū descēdere lapidē ad uesi
cam:ut in 3° canon̄.cōsulit Auic. ¶ 9° ponunf super au
res ⁊ foramina ulcerū ꝓfundoꝝ ad extrahēdū siqd alie
num fuerit in ipsa. ¶ x° ponunf supra collū ad ampliā
dum viā anhelitus ⁊ cibi in squināntia. ¶ xj° ponunf su
pra morsuras ⁊ puncturas ⁊ pustulas uenenosas ut ex
trahaf ab eis uenenum.

Circa scdm quomō fiūt ⁊ circa regimē ipsoruz sunt
tria ↄsiderāda: videlicet qd sit faciēdū an̄ opa
tionē:quid in actu:quid vō post actum.

¶ De ꝑmo est Auic.intētio q̄ uētosatio ꝺm q̄ dicūt anti
qui fiat electiue in plenilunio ⁊ nō in defectu lune. Naz
ut ipse dicit ⁊.G.cōcedit in tertio de creticis ⁊ Albuma
sar ꝓbat in magno introductorio luna augmētata in lu
mine augmētat ⁊ trahūt humores ad supficiez corpis. Et
ipsa diminuta humores diminuit ⁊ ad iteriora claudit:⁊
cū hoc est bonū q̄ dies sit australis ab hora scda usq3 ad
tertiā. Preterea est intētio oium opantiū q̄ an̄ uentosa
tionē per horā vnā balneef ⁊ fomētef cū aqua calida:lo
cus uētosandus:qd̄ uerificat Aui.si sang.fuerit grossus.
In sanguine aūt subtili nō est necesse:nam timēdum eēt

de nimia resolutione ꝛ debilitate. Est ēt ꝓuidēdū ꝙ nun
q̄ꝫ fiat scarificatio nisi p̄cesserit appositio sicce uentose: eo
q꞉ opꝫ sanguinē añ trahē q̄ꝫ euacuare. ¶ Circa aūt uēto
satione est sciēdū ꝙ uētose que apponunꝭ sunt duoꝝ mo
doꝝ ut dictū est: q̄dā sunt de cornu que applicanꝭ suggē
do: q̄dā de vitro que applicanꝭ igniēdo. In p̄mo applica
tur cornu cū foramine ꝛ suggiꝭ ꝛ trahiꝭ cū ore aer ꝛ attra
ctionē aeris sequiꝭ eleuatio carnis: ut nā repleat uacuuꝫ:
qd̄ semp euitat: ut p̄hici ꝓbauerūt. In 2° mō poniꝭ infra
uētosam parū de stupa sicca carpinata: ꝛ cū candela incē
sa iflāmaꝭ ꝛ subito applicaꝭ: ꝛ ꝯsūpto aere nā ut succurra
tur uacuo trahit carnē ꝛ mām in carne ꝯiūctā. Albu. aūt
assignat aliū modū applicādi ponēdo modicū de cādela
ignita in ꝟgula ex̄nte in medio uētose. ¶ Post v̄o appli
cata sel' aut bis uētosa sicca ubi est necesse in spatio comp̄
hēso fiāt multe scarificationes ordinate ꝛ ꝭm cutē ꝓfūde
cū pilo aut rasorio. Et statim post exficcato loco cū spon
gia reapplicet ut p̄us uētosa. Et stet ibi per mediā horaꝫ
quousq; sanguie fuerit semiplena ꝛ ipsa remota ꝛ euacu
ata ꝛ mūdata per eūdē modū iteruꝫ applicet ꝛ stet plus.
Et post alia quousq; fuerit sufficiēter eūatio facta de me
dia libra usq; ad lb. j. ꝭm tenorē v̄tutis ꝛ q̄ꝫtitatē repletio
nis. ¶ Et post p̄mā appōnē si nō sāguisugat bñ fricet lo
cus scarificat^9 cū orificio uētose: aut cū ꝑcussiōe vnguiū:
aut iterū scarificet q̊usq; bñ fluāt. Cauēdū est tñ ne appli
cenꝭ sup̄ mamillas: neq; sup̄ mēbra mollia q꞉ tāte carnis
subā s̄bintraret ꝙ uētosa nō posset remoueri sine difficul
tate. Modus tñ remouēdi est ꝙ fomēteꝭ loc^9 circūcirca
cū aq̄ cal'a ꝛ tal'r ducaꝭ ut aer possit aliq̄liter subintrare ꝛ
ipsam eradicare. ¶ Et ēt cauēdū ꝙ nimis nō cōtinuenꝭ
iux̄ mineras v̄tutū: q꞉ retro collū nocēt memorie: retro
spatulas cordi ꝛ in dextro ypocūdrio epati. Et iō aq̄ rosa
ta est in eoꝝ facie sp̄gēda: aut vipa seu mala granata sunt
eis dāda: ducēdus est sanguis in actu uētosādi a circūfe
rētijs uētose cū manib^9 suauiter v̄sus uētosam. ¶ Facta
aūt uētosatione exficceꝭ locus ꝛ inungaꝭ cū oleo roſ. aut
aliq̄ assungia sedatiua. Et regaꝭ ut fleubotomatus.

¶ De sanguissugis.

Sanguissugatio est extio sanguis cuꝫ
sāguissugis. Quid sint
aūt sanguissuge est notū ꝙ sūt q̄dā v̄mes nigri ad formā
caude muris cū lineis citrinis ꝭm dorsum ꝛ q̄dā rubedi
ne circa uētrē. Et ille sūt meliores que in aqs bonis repi
unꝭ. Caueanꝭ tñ ille que sunt horribilis coloris ꝛ hn̄t ca
put grossuꝫ ꝛ que in malis aqs fuerit nutrite: q꞉ ueneno
se sūt. ¶ Circa qd̄ auxiliū ingrunꝭ duo. p̄^o qb^9 subueni
unt egritudib^9. 2° quō applicanꝭ ꝛ reganꝭ. ¶ De p̄^o dič
Albu. ꝙ sanguissuge nō admistranꝭ in p̄hib^9 nisi in qbus
nō est possibilis positio uētosarū ut eēt labiū nasus ꝛ gin
giue: ꝛ sicca denudata carne: sič digiti ꝛ iūcture. Et Aui.
vult ꝙ sūt utiles serpiginosis ꝛ ulcerib^9 malis non supra
sꝫ circūcirca ꝛ multotiēs ponunꝭ sup ap̄ata emūctoriorū
ꝛ difficilis maturationis: ut dicebat Theodoric^9. Nōnul
li v̄o ponūt ipsas ad emorroydas apiēdas. Magis enꝫ
trahūt a ꝓfūdo q̄ꝫ uētose ut sup̄ per Haliabatē fuit allega
tū. ¶ De 2° est dicēdū ꝙ tales eūones ꝑticulares nō fi
ant in corpib^9 plenis: nisi sufficiēs p̄cessit eūo. Post hoc
aūt est itētio Aui. ꝙ nō admistrenꝭ dū recēter sunt capte
seruenꝭ in aq̄ mūda per diē: ut euomāt qd̄ in eaꝝ existit
uētrib^9. Et post fricet locus ꝛ laueꝭ donec rubeat aut li
niaꝭ cū aliquo sāguine aut scarificeꝭ locus modicū: ꝛ ab
eo aliqs sāguis fluat. Et applicenꝭ cū manib^9: aut cū can
na. Et ponanꝭ due uel tres uel quot erūt nečie ad exhē
dū tātā sanguis quātitatē quātam erit necesse. Et postea
qñ erūt igrossate cadēt per se: aut ifundanꝭ capita eoꝝ cū
aceto: aut cū sale trito: aut cū aloe: aut sepenꝭ cuꝫ filo: aut
pilo eqno uel ꝯsiſi. ¶ Et post eēt utile suggē locū ꝛ laua
re cū aq̄ ꝛ aceto. Et si sanguis multiplicareꝭ emplastreꝭ
locus cū bolo armeno ꝛ gallis seu balaustijs ꝛ alijs que
sanguinē restrigūt. ¶ Et regaꝭ post ut flobothomatus.
Et si modicū post de thiriaca administreꝭ ꝓpter earum
uenenositatē esset bonū: ut dicit Arnoldus.

¶ De medicinis purgātibus humores. Cap. II.

q Uāquā Gal. in multis locis ꝛ nō mi
nus in 3° tegni ꝛ in cōmento
illi^9 q̄rti affōꝝ. Qualia opꝫ ꝛc̄. nūauerit multos
modos euacuādi uelut sunt per flōmiā par farmaciā se
cessiuā atq; uomitiuā per nares per palatū per tussim ꝑ
urinas per mr̄icē per emorroydas nedū ꝛ per exercitia
fricationes sudores ꝛ balnea: ꝛ ꝭm accn̄s per cibatiōes.
Nihilomin^9 q̄ꝫtū est de p̄n̄ti nō fiet memoratio nisi de il
la que per secessum uomitū. Et que cū clisterib^9: qm̄ de
illa que per flōmiā dictū est sup̄. Isti enꝫ duo sunt modi
eūonū qui magis occurrūt in arte cyrurgicali. Et de istis
pauca dicenꝭ: q꞉ magis ꝑtinet ad dn̄os p̄hicos q̄ꝫ ad cy
rurgicos nisi eēnt mixti. Multa eni ꝑicula iminēt in me
dicinis laxatiuis ut hebē Mesue ostēdit qui de eis euan
gelice tractauit. ¶ Medicina aūt purgatiua ꝭm ītētio
nē G. in de farmacijs ꝛ per totū est que cacochimiā eua
cuat. Uñ i cōmēto illi^9 p̄mi affo^x. In ꝑturbatiōib^9. Pur
gatio est eūo eoꝝ que ꝯtristāt ꝭm q̄litatē. Medicina aūt
uētris solutiua ad sanitatis ꝯseruationē si utaꝭ ut opꝫ ma
ximū p̄bet adiutoriū in 4° Almāsoris. Et bñ dicit ut opꝫ
q꞉ ubi nō opꝫ uel ꝭm quātitatē uel ꝭm q̄litatē uel tp̄s solu
tionē tātā facit: ut dicit Haliab. in 2° s̄mone sc̄de ꝑtis li
bri regalis. ꝙ perit hō aut malā in eo facit infirmitatem.
Ois eni medicina purgat ꝛ iueterat: ut dič Aui. in fen 3^a
sui p̄mi. ¶ Ad egritudinū aūt curationē est vna triū re
rū medicationis: ut tot^9 testificaꝭ cet^9 medicoꝝ. Est ergo
farmacia utilis ꝛ nečia. ¶ Circa qd̄ generosum auxiliū
sex ingrunꝭ ꝓbleumata. Primū q sūt cū medicina pur
gādi. 2^m qui sūt illi qui illā sustinē p̄nt. 3^m cū qb^9 farmaci
is est faciēda. 4^m de mēsura. 5^m de tp̄e. 6^m de regimine.
¶ Primū aūt ingriꝭ per Gal. in libello de farmacijs cō
tra asclipiadicos ꝛ erasistraticos ostēdēs ꝙ oēs humores
sup̄flui p̄ter sanguinē per farmaciā sūt purgādi singula
riter ꝛ electiue ꝛ nō oēs idistincte. ¶ Soli enim humo
res tristātes sunt purgādi: ꝛ nō alij in cōmēto p̄allegato
p̄mi afforismoꝝ ꝛ lꝫ ipse declarat ibidē dicēs. flāte super
abūdāte hoc euacuādū est. Colera v̄o x̄āta uel nigra mo
lestāte dimittēdū q̄dē est fl'a: tristātē aūt colerā euacuan
dū. Et si serosum q̄d fuerit illud euacuādū est ꝛ nō aliō.
Si v̄o sanguinē fuerit ꝙ sup̄abūdauerit illi^9 faciēda est
eūo per flōmiā ut sup̄i^9 est ostēsum. Et idē dicebat in de
usu farmacoꝝ per hec ꝟba. opꝫ p̄^o tradē colericis qd̄ co
lerā purgat. fl'aticis qd̄ fl'a. ydropicis qd̄ aquā. meľicis qd̄
colerā nigrā. Si v̄o ex̄ hoc purgas ꝯueniētia purgas ꝛ
dimittis icōueniētia. q̄re ad utrasq; peccare est. ul'r igitur
dicēdū ꝙ humores nāles dictos a nutritiōe sup̄abūdā
tes per flōmiā sūt euacuandi. Innāles v̄o per farmaciā:
medicinā aūt mox sanguis eductiuā: lꝫ nō sit in rerū nā:
possibilis est iuenire: ut in libello de farmacijs narratur
de quodā iuuene qui porcellū de suburbio portabat de
casu eū sup herbas q̄sdā applicās vidēs sanguinē de ei^9
epate emanare ꝯsiderabat ꝙ sanguinem euacuabāt ille
herbe: deditq; aliqb^9 gr̄a expiētie qui depditi fuerūt. Di
xit ad certuꝫ ꝙ nulli alteri docuerat. Et sic per p̄sidē fuit
ꝯdēnat^9. Ita q̄dē ut dicit lꝫ talis medicina in rerū nā sit:
tacē tñ de ipsa rōnabile est. Sicut alia uenenosa tacētur
ab hoib^9 hn̄tib^9 itellectū. ¶ Quatuor enim sunt intētio
nes ꝑp q̄s danꝭ farmaca laxatiua. Prima est ꝑp cacochi
miā expurgādā. Sc̄da ꝑp egritudinis fortitudinē. Ter
tia ad distrahēdū. Quarta ad alleuiādū. ¶ De p̄ma can
tat Hyp. illā cōeꝫ cātilenā sc̄di affōꝝ. A plenitudie que
cūq; egritudines fiūt eūo sanat. Duplex est aūt plenitu
do in quāto ꝛ in q̄li in libro de multitudie ꝛ ubiq;. Que
v̄o est ꝭm quātitatē flōmia sanat: que ꝭm corruptionem
purgatio per farmaciā in cōmēto ubicūq; cib^9 p̄ter nāꝫ

strat in 2° affoꝝ: ⁊ in 6°. Quibuscūq; flōmia ⁊ farmacia ꝯfert. ¶ De 2ª allegaꝭ illud 4ª terrap. Q᷑ ꝭm eundem modū sicut flōmia fit nō solū pp multitudinē sanguis: ſ; pp fortē egritudinē: ita ⁊ purgatio pp multitudinē alicuius alius hūoris ⁊ fortitudinē egritudinis. Et ad hāc intētionē adducit dicta Hypp. in libro de ulceribꝰ qui nō solū ꝯsideravit ad multitudinē: ſ; ad egritudinis fortitudinē in purgādo ut in triplici egritudinū fortitudie exēplificavit pp ꝑncipalitatē pticule ut i capite vl' uētre pcussio pp magnitudinē dispōnis: ut in vulneribꝰ ita magnis ꝙ sutura indigeāt. ⁊ pp malā morigerationē ut in articulis quassatis ⁊ in qbuscūq; faraliçare idest corrūpere periculū est. ¶ De 3ª d: ibidē ꝙ nō solū indigēt laborantes purgatiōe ut tristātē supfluitatē evacuēt: ſ; ut antispa-rēt ⁊ evacuēt. Si eni ingt reuma feraꝭ sursu; iferiꝰ purgabimus. Si deorsu; supiꝰ antispasando. Jā aūt cessante ⁊ firmato reumate per pticulā eandē aut ꝓximā evare melꝰ. Et est vbū nōbile. ¶ De 4° ad alleviādū daꝭ sepissime medicina purgativa incipiētibꝰ egritudinibꝰ iux̄ doctrinā Hypp. 2° affoꝝ minorādo supple ⁊ nō eradicando ut vult Avi. in 4° de curatiōe feb. putridarū. Natura enim alleviata faciliꝰ digeret residuū: ut d: in cōmento ⁊ in de flobothomia fuit allegatū. xj° terrap. supra.

Ad secundū qui sunt qui purgatiōes cū medicinis ꝯvenieter tolerare pn̄t. Rn̄det Hypo. in 2° affoꝝ ꝙ illi qui circa vmbilicū ⁊ pecten hn̄t spissitudinē: fortes enim opꝫ eē: ut dicit G. in cōmēto. Que per iferiꝰ. Et que per thoracē pticulas ad bn̄ famulādū purgationibꝰ ꝭm illā rōnē hn̄tes ptes supiores fortes nō leduꝭ a uomitu. Et pp hoc dicebaꝭ in 4° affoꝝ ꝙ ptisicos nō duces ad supiores purgationes. sed macros supple ꝭm mēbra carniformia: nō tn̄ ꝭm radicalia ⁊ spmatica: ut ibidē notat Albertꝰ bonon̄. Ju talibus eni; est aptitudo uomēdi utplm pp colerā que in eis generaꝭ: ut d: in cōmēto. Sūt etiā apti ad purgatiōes ꝭm Rasi; in 4°. corpa que in regimie sunt peccātia per multā ⁊ inordinatā comestionē ⁊ que pauco utunꝭ exercitio farmaciijs indigēt in ꝑ° de custodia sanitatis. ⁊ in 3ª fen ꝑmi. Et qui eā assueti sunt meliꝰ eā tolerāt: ⁊ pp h̄ dicebat G. de usu farmacoꝝ: qn̄ igiꝭ debes alicui tradē medicinā iterrogare ipm opꝫ si ꝯsueuit bibē eā: ⁊ qual'r se habet uēter cū eis. Nā si ꝯsueuit meliꝰ tolerat. Si nō ꝯsueuit scire opꝫ qual'r assellabat du; erat sanus. Et si in sanitate aut qn̄ ꝯsueuit recipe medicinas uēter eiꝰ fuerit obediēs ⁊ bn̄ solubilis leviioribꝰ ⁊ minoribꝰ indiget farmaciijs. Si v̄o durus ⁊ inobediēs fortioribꝰ. Tales eni; cōditiōes tolerāt medicias. Cōtrarie v̄o dispositi nequaq; Et iō nō sunt farmacādi nisi cū prudētia. ¶ Primo hn̄tes ea que circa vmbilicū tabefacta ⁊ macra fallaces sunt ad iferiorē purgationē ꝭm Hypo. ubi sup̄. ¶ 2° corpora sana nō debēt purgari: q: cū medicina opeꝭ per similem saltim in forma ꝓportionali: ut nr̄a tenet schola: nō inveniēs malū humorē nocitiuū ꝯuertit se ad carnē ⁊ hūiditates radicales ⁊ eas colliquat ⁊ molestat: ut dicit Cōmētator. ¶ 3° etiā nō sunt purgādi qui malo utunꝭ cibo. Jntellige ꝯverso in habitū sicut in lepra ꝯfirmata: declarat magr̄ Albertꝰ in qua farmacia angustiat ⁊ exoluit accipientē. Sed si mali hūores in habitū corpis nōdū sunt cōversi nō est incōveniēs purgare: imo necessariū. ¶ 4° nō debēt purgari crudi ⁊ indigesti iux̄ Hyp. ꝑ° affoꝝ. digesta farmacare ⁊ mouē nō cruda neq; in ꝑncipijs eradicādo supple gegd̄ fiat alleviādo ut dictū est nisi lasciviant ⁊ mā̄ sit furiosa. Et l; Gal'. in cōmēto nō dicat mām furiosa; nisi a motu. Nihilominus schola cois accipit furiosam a pte q̄ntitatis loci ⁊ accidētis. Et pp h̄ dixit sinoca cū colica causon sequināte ⁊ antrax mās crudas evare iubet. Māe eni mote ⁊ trāsfluētes de vna pticula ad aliā ut nō faciant ipetū ad mēbra ꝑncipalia sunt evande citius ꝙ hō poterit. Jlle aūt que nō sunt firmate ꝭm aliquā pticulā nō opꝫ mouere anteq; digeranꝭ ut dicit cōmētator. Sed postq; sunt digeste nisi nā sit sufficiens ad expellēdū. Tūc eni; debemus ea; auxiliare alias dimittaꝭ ipa opari. Quia ꝭm Gal'. in ꝑ° iterioꝝ. Sole enim ille passiōes idigēt exteriori auxilio: quarū pp magnitudinē negt dn̄ari nā. Et Avi. in 4° de cura febriū putridaꝝ auc̄te Hypp. Medicus est adiutor nāe nō ipediēs ea;. Et iō dicebaꝭ in 3° tegni oium nā opatrix: medicus v̄o minister. ¶ 5° nō sunt purgādi inaniti neq; debiles: q: ubi idigētia nō opꝫ laborare: ut dicit Hypo. ⁊ Avi. dicit ꝙ oi evoni annexus est casus v̄tutis. ¶ 6° preparati ad fluxū ut trauli q cito a dyaria capiunꝭ in 6° affoꝝ. ¶ 7° pueri ⁊ senes nō sunt purgandi p farmaciā: pueri q: pp fortitudinē sufficiētes sunt ad expellēdū supflua p insensibilē resol'onē. ut dicit Joānes de sctō amādo ⁊ sunt resolubiles p nām. Senes q: debiles iux̄ illud Gal'. in 5° de custodia sanitatis. neq; aloe neq; yera ut qdā ꝯcedūt debet dari senibꝰ supple in via ꝯs̄vativa: ut dicebat mgr̄ Paulus. q aūt in via curativa nō negat: imo ꝯcedit iam iminēte necessitate ibidē. Et ꝭm illā rōnē oia illa que debilitāt v̄tutē ꝓhibēt farmacias ut sudores balnea coitus ⁊ alia evatio ⁊ id genus. ¶ 8° nō debes dare purgatiōnē secessivā apate aut excoriatiōe i ano exn̄te. 13° terrap. uētre aut itestinis icipiētibꝰ flōmare ypelativo. i. subductivo nō ꝯvenit uti. ¶ 9° laborātibꝰ non ꝯvenit nec cōpetit q: satis in eis ꝯsumiꝭ humor. Et cū hoc hn̄t ꝯclusiones effrenes ⁊ brutales ⁊ barbarinas in 7° colliget q ex fortibꝰ egritudibꝰ evadūt sine medico ⁊ medicina. ¶ x° ꝑgnātes nō sunt purgāde: q: pp cōmotionē ⁊ delacerationē ligamētoꝝ abortirēt nisi expediat pp mā; venenosam de quo eēt timēdū ꝙ reperet ad mēbra ꝑncipalia ⁊ iterficeret matrē ⁊ fetū isimul: aut qn̄ est mā faciēs aborsu;: ⁊ tūc securꝰ fit a 4° usq; ad 7ᵐ mēse;. Et certe nō cū quacūq; medicina: ſ; cū suavi ⁊ lenitiva. Et pp hoc rephēsio Aver̄. ꝯ Hypp. hēt suū intellectū ut notaꝭ in afforismo illo. Nō tn̄ vult Gal'. in tales idicatiōes cū necessitate penitꝰ cassent farmaciā. Sed ut dictu; est de flōmia ꝙ ꝭm eūdē Gal'. in 8° terrap. opꝫ exercitatū mēte de ipis facē vnū capl'; ad inuicē oēs: videl; idicatiōes cōparādo ⁊ si adūsanꝭ dicit in 7° ꝙ nō opꝫ alteriꝰ extremitatē cupientē alteriꝰ oblivisci penitꝰ ſ; amboꝝ semp reminiscētē ⁊ inquātū possibile est miscē eas: aut minuēdo q̄ntitatē aut spēm medicie: aut ad aliō genus evonis mutādo itēdē.

Ad tertium cū qbus medicis faciēda est purgatio nō cū atrocibꝰ: ſ; cū familiaribꝰ ⁊ correctis: ut dicit Gal'. in de usu farmacoꝝ. Juxta qō est itelligēdū ꝭm intētionē hebē Mes. ⁊ Avi. q̄tuor sunt modi medicinaꝝ laxativaꝝ. vnus ⁊ ꝓprius modus hn̄s ꝓprietatē attractivā: ut scamonea ⁊ turbit. alius modus ꝓprietatē hēt cōpressivā sicut mirabolani. aliꝰ ꝓprietatē lenitivā ut tamarindi cassiafistula. aliꝰ modus hn̄s ꝓprietatē lubrificativā: ut mucillago psilij: verūtn̄ q: exampliare singulariter de istis nimis eēt longū. dimitto dn̄is phisicis exq̄sitā iparū ptractationē q̄tū est de pn̄ti. Gra tn̄ familiaris doctrine est sciēdū iux̄ doctrinā hebē Mesue ꝙ medicine magis usuales simplices evantes colerā sunt scamonea. Cuiꝰ doſ est a. v. gra. usq; ad duodecim. ¶ Reubarbarū a. ʒ. ij. usq; ad q̄tuor. ¶ Aloen. a. ʒ. j. ⁊ ſ. usq; ad. ij. ¶ Mirabolāi citrini a. ʒ. iij. usq; ad. ℥. j. ¶ Lupulus fumus terre viole aque casei succus rosarū pruna tamaridi ⁊ cassiafistula usq; ad. ℥. j. ⁊ ſ. ¶ Cōposite sūt el'ariū de succo roſ. Cuiꝰ doſ est. ℥. ſ. ¶ Dyaprunis dyasinthonidē laxativū quoꝝ doſ est. ℥. j. Dyadactilatū cuiꝰ forma erat semp apō me. ℞. dactiloꝝ enucleatoꝝ q̄r. j. elixenꝭ in aqua decoctionis anisi maratri ⁊ ameos: deide pistenꝭ fortiter ⁊ colenꝭ ⁊ cū q̄r. j. çuccari coquanꝭ donec incipiat inspissari qō cognosces per inuiscationē cū digitis: deide deponaꝭ ab igne ⁊ scamōee grosso mō trite. ʒ. j. misceaꝭ ⁊ cū spatl'a agitādo recōdaꝭ

doſ. eſt uſq ad. ʒ. j. ¶ Medicine ſimplices euãtes flã
ſunt turbit. Cuiꝰ doſ. eſt. ʒ. ij. Agaricus. ʒ. j. ⁊. ſ. Cartamꝰ
℥. ſ. collognitida a. ℈. j. uſq ad. iij. mirabo. kebuli. ℥. j. cõ
poſite ſunt yerapigra. G. cuiꝰ doſ. eſt. ʒ. iij. blãca. ℥. ſ. bñ
dicta. ℥. ſ. Pille cochie. ʒ. j. ⁊. ſ. Dyacartamus cuius fo:
ma ſupius in gutta fuit poſita. ʒ. iiij. uel. v. Pille etiã de
agarico. Cuiꝰ forma ſm hebẽ Meſ. eſt talis. ℞. agarici.
ʒ. iij. radicis lilij celeſtis: praſſij. añ. ʒ. j. turbit. ʒ. v. yerepi-
gre. ʒ. iiij. collognitide ſarcocolle añ. ʒ. ij. mirre. ʒ. j. cõfice
cũ rob. Doſ. ʒ. ij. yerapigra qua ego utor ſuper oẽs nobi
lis medicina ſumit a G. 7° terrap. ⁊ 4° meamir. ⁊ conti
net cẽtum ptes aloes ⁊ de cinamomo ⁊ de xilobalſamo
caſſiali. aſaro ſpica croco ⁊ maſtice ſingulorum añ. ptes. vj.
ut qui uellet facẽ. ℥. ij. de aloe poneret de ꝗlibet ſpẽ. ℈.
ſ. ⁊ in. ℥. j. gra. v. Auicẽna võ ⁊ hebẽ Meſue ad pondus
oiũ ſpẽrum ponũt põdus duplicatũ de aloe antidotarium
cõe ſolũ vnicũ põdus ⁊ eſt debilior. Nõ obſtãte ꝙ yerã
acuũt cũ turbit agarico ⁊ collognitida: qꝛ tñ ponuntur in
pua ꝗtitate nõ multũ vigorãt eã. Et iõ ↄſueui vigorare
eã cũ tãtitudẽ de ſcamonea ꝗtũ eſt de altera medicinarũ
Et qñq facio de ipſo pillas cũ ſucco abſinthij: qñq do-
no eã in puluẽ cũ aq̃ ordei mellita. Doſ. eiꝰ eſt a. ʒ. j. ⁊. ſ.
uſq ad. ʒ. ij. ¶ Medicine ſimplices euãtes meliã ſunt
ſene. Cuiꝰ doſ. eſt in pulue. ʒ. j. In infuſione. ℥. j. epithi-
mus. ℥. j. eſula uſq ad. ℥. j. cũ cuſcuta mirabolani indi.
Polipodiũ uſq ad. ℥. j. lapidis laçuli. ʒ. j. uolubilis lu-
pulus ſine mẽſura. Cõpoſite ſunt dyaſene. ʒ. v. catarticũ
impiale. ʒ. v. yera ruffi. ʒ. iij. yeralogodion. ℥. ſ. theodo-
ricon. ʒ. j. Et puluis meus cois: qui. ℞. ligri. ʒ. ij. puluis
ſtõci ↄfortatiui. ℥. ſ. epithimi. ℥. j. ſene ad põdus oium fi
at pul. Doſ. ʒ. ij. ¶ Humores aquoſos euãt tartarũ ſuc
cus yreos. Cuiꝰ doſ. eſt. ℥. ſ. ſuccus cucumeris agreſtis
panis lacticiniorum quẽ ↄficit circa iſtans cũ farina ordei ⁊
ſociꝰ ille ſup vinũ. ℥. ſ. dabat radẽdo ⁊ faciebat mirabilia
¶ Euãtes aũt hũores oẽs eſt tabula mea quã recepi
a magro Stephano arnaldi in mõtepeſſulano. Cuiꝰ for
ma. ℞. ↄſerue violarũ boragis. añ. ʒ. ij. ↄſerue bugloſſe.
cortic. citri ↄditi. añ. ʒ. j. ℥℥. albi. ʒ. ſ. pulueris dyadraga-
gãti fridi. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. iij. turbit. ʒ. iiij. ſene. ʒ. v. panis
çuccari. ℥. x. fiat elarium in tabula. Cuius doſ. eſt. ℥. ſ.
¶ Ad eãdẽ intẽtionẽ eſt dyacaſſiaſi. magri Thadei. Et
eſt ꝗſi dyacatholicon. ℞. caſſief. lib. j. tamarindorum recẽtiũ
ꝗr. j. mãne granate ꝗr. ſ. ſene polipodij. añ. ℥. ij. eſule. ℥.
j. dyagredij. ℥. ſ. ani. maratri: ſeis melonũ añ. ℥. ſ. cina-
momi. ʒ. ij. ſyrupi viola. ſyrupi roſ. añ. qõ ſufficit fiat ela-
riũ. Doſ. ſit uſq ad. ʒ. vj. ¶ Caſſiaſi. ſimplex daf coiter
in colatura. ℥. j. large diſſoluta cũ aq̃ prunorum: viol. ⁊c̃.

De menſura euõnis qõ erat 4ᵐ dirigit me
dicũ Hyp. in p° affõrum. ⁊ in 4°
ꝙ qñ euanf que peccãt ⁊ debẽt euãri patiẽtes bñ ferũt
⁊ eis ↄfert: ↄrij võ iportune. Quãtitas aũt hũoris peccã-
tis ⁊ virtꝰ egrotãtis ſunt regula totiꝰ mẽſure. Et ad hoc
cõtẽplare tẽpus regionẽ ⁊ etatẽ: ut ipe dicit: ſomnus aũt
⁊ ſitis ſunt ſigna perfecte euõnis in 4° affõrum. Et mutatio
egõnũ niſi ad malũ terminef. In 2° eorũdẽ ⁊ 6° epidi-
miarũ. Allegaf a Raſi. Tutiꝰ tñ eſt ifra ſubſiſtẽ ꝙ totũ
exgſite euãre: ⁊ meliꝰ eſt multiplicare vices ꝙ quãtitatẽ
Et cãm reddit Aui. qꝛ illud parũ qõ dimittif nã multo-
tiẽs reſoluit. Cõiecturaf pua ꝗtitas expulſorum de rbꝰ lib.
Magna de. xij. cois de. vj. ad. viij. ¶ De tpe euãdi ſic
dictũ fuit de ſlõmia eſt ſciẽdũ ꝙ hora eſt duplex. ſ. neceſ
ſaria ⁊ electa. Hora necĩa nõ hẽt tẽpus: ut qñ mã eſt bñ
digeſta: aut ſi eſt furioſa aut magna aut in loco piculoſo
aut faciẽs in corpe talia accñtia ꝙ nõ det inducias: ut ẽt
ſupius fuit dictũ. Hora electa eſt poſt digõnẽ. Et iõ euõ
nõ cõpetit icipiẽtibꝰ egritudinibꝰ. vñ Cõmẽtator. Nulla
euõ quam nã facit in pncipio eſt laudãda: quãto magis
ars que imitari debet nãm. Regulariter tñ opantẽ ſaltẽ
in affirmatiuis: ut dicit Albertꝰ. Nã eni pmo digerit: po
ſtea diuertit ⁊ expellit. ut ibidẽ dicit Cõmẽtator: niſi per
modũ alleuiatiõis: p quẽ modũ pcipit Hypp. Incipiẽti
bus morbis ſi aligd videf mouẽdũ ꝙ moueaf. In ſtatu
võ ſilẽdũ eſt. Tẽpus võ declinatiõis eſt eligendũ in bo
na purgatione. Et ſm ẽt tẽpora anni eligif per ipſũmet
Hypp. in 6° tpus ueris. Et Gal. in cõmẽto extendit ad
autũnũ. Tpa aũt exceſſiue cala ⁊ exceſſiue frida ſunt eui
tãda: qꝛ añ canẽ ⁊ poſt canẽ qui ſunt. 40. aut. 50. dies or-
tus canicule ſm Gal. de uſu farmacorum. ⁊ 2° alimẽtorũ:
quorum romani acciptũt. 28. a fine iulij ⁊. 20. in pncipio au-
guſti: moleſte ſunt farmacie. in 4° affõrum. Et non ꝗlibet
anno ſꝫ ſm ꝙ ↄſuetũ fuit egrotare. dicẽte doctore ſubti-
li in 6° collectorij. Et ego dico ꝙ illi qui utunf potioni-
bus in ſeptimanis annorum aut in medietatibꝰ ipſorum rectiꝰ
faciũt ꝙ illi qui oĩ anno purgationẽ exercẽt: qꝛ nos vide
mus ꝙ egritudĩes utplm nõ accidũt hoibꝰ: niſi in circui
tibꝰ determinatis: aut circa ipſos. Eſt ḡ in ꝗlibet indiui
duo multũ ↄſiderãdũ. ¶ Quãtũ aũt ad horã diei habet
cois practica dare colaturas in mane. pillas de ſero. Ele
ctuaria in media nocte. ꝗrũ cãe apõ phiſicos ſunt note.
Aerẽ opꝫ eligẽ pcipue in hyeme auſtrinũ: ut dicit Aui.
Et ſi eẽt pluuioſus placeret ſocio ↄcordãtiarũ. Eligẽdũ
eſt etiã ꝙ luna hẽat ſatis de lumine: uſq ad pleniluniũ:
ut dicit Joãnes de ſctõ amando: eo qꝛ tunc humores in
maiori ſunt motu ⁊ pparatione: qõ eſt neceſſe in farma
cãdo. Et ſit in ſignis hũidis: ut ſunt cancer ſcorpio piſcis
libra: a malis ẽt nõ aſpecta a ioue: ut in cẽtilogo dic̃ Pto
lomeus: ⁊ cãe note ſunt apud aſtrologos ⁊ in meo libel
lo de aſtronomia ſatis fuit tractatum de hoc.

Ultimum eſt de regimine. Regimẽ aũt purga
tiõis eſt tripertitũ: videlꝫ in regimie
añ admiſtrationẽ ⁊ in actu admiſtrationis ⁊ poſt actũ.
Anteꝙ aũt admiſtref medicina pcipit Hyppo. fluxa fa
cere corpa. ſ. digerẽ mãm ⁊ apire ⁊ mollificare vias: ut
Gal. in cõmẽto dicit. Digerif aũt mã colica cũ rebus fri
gidis ⁊ apitiuis: ut ſũt herbe. 5. capillares endiuia tenel
la ſcariola cicorea roſtrũ porcinũ acetoſa ſemia frida ma
iora ⁊ minora vinũ malorum granatorum acetũ ⁊ aq̃. ¶ Cõ
poſita ſunt oxiçacara ⁊ ſyrupus acetoſus. Cuiꝰ forma ſꝫ
magrm Arnaldũ eſt hec. ℞. capilli ue. adyantos politri
ci cetrac ſcolopẽdrie endiuie tenelle cicoree ſcar. lactu.
roſtri porcini añ. M. j. ꝗtuor ſeminũ fridorum maiorum ⁊ mi
norum. añ. ℥. ſ. ſandal. ʒ. ij. roſ. viol. florum nenufar. añ. ℥. j.
ſucci granatorum ꝗr. j. panis çuccari lib. j. fiat ſyrupus ⁊ de
tur mane ⁊ ſero lõge a cena. v. coclearia cũ ſeptẽ aque ca
lide decoctiõis prunorum. ¶ Digerit flegma cũ radic. v.
calamẽto pulegio yſopo maiorana ſaturegia mẽtha ſemi
nibꝰ ani. maratri carui pipis. ℥℥. ſpice melle ⁊ aceto ſgl
litico. ¶ Cõpoſita ſũt oximella diuret. ⁊ ſglliticũ ⁊ cõpõ
ſyru. mel. Cuiꝰ forma. ℞. radic. fen. petro. apij bruſci ſpa-
gi graminis exfoliati in aceto p diẽ vnã tẽperatorum. añ.
quar. j. yſopi calamẽti origani camedreos abrotani añ.
ꝗr. ſ. ſe. ani. mara. carui ameos. añ. ℥. ſ. ℥℥. çedo. ſpice
nardi añ. ʒ. ij. florũ anthos florũ ſaluie añ. ℥. j. aceti radi-
cũ pdictarũ ꝗr. j. ⁊. ſ. mellis lib. j. fiat ſyrupus def cũ aq̃
cicerũ ut ſup. ¶ Digerũt meliã boragines bugloſſe fu
mus terre ſcolopẽ. cetrac. adyanthos thamariſcꝰ thimus
epithimꝰ cappares vinũ aromaticũ balneũ aque dulcis.
¶ Cõpoſita ſunt ſyrupus de ligri. ſyrupus de fumoter
re ⁊ ſyrupus de bugloſſa. Cuiꝰ forma eſt hec. ℞. buglo-
ſe cũ toto lib. ſ. fumiterre cũ floribus rubeis ſũmitatũ lu-
puli teneritatũ ſalic. añ. ꝗr. j. mediũ corticis fraxini tha-
mariſci ſcolopẽdrie capilli ue. ⁊ meliſſe añ. ꝗr. ſ. ſeminis
melonũ cuſcute: ⁊ ſemis urtice ani. maratri. añ. ℥. ſ. lig.
raſe calami aromatici been albi ⁊ ru. añ. ʒ. ij. corticis citri
ſpice nardi añ. ʒ. j. florum abſinthij florũ geneſtre añ. ℥. j.
vuarũ paſſarũ mũdatarũ. ℥. ij. aceti ſgllitici quar. j. vini
aromatici quar. ſ. mellis lib. j. fiat ſyrupus def ut ſup cũ
aq̃ boragis. ¶ Et ad ſũmũ ingt Auic. nãm mollificare

anteq̄ uēter soluat̃ est cōpetēs regula in soluēdo. Regātur ergo interim ꝙ potāt syrupū caulibꝰ ⁊ suribꝰ mollificātibꝰ nisi ex nā hērent bonū uentrē aut essent parati ad fluxū. Et cū hoc ꝯsulit Aui. ꝙ si fuerit ꝯstipatꝰ cū fecibꝰ induratis ꝙ ꝓmittat̃ clistē mollificatiuū. ¶ In actu aūt admistratiōis farmacie cauēdū est ꝙ eā retineat ⁊ non euomat ad minus quousq̄ nō facit aliquā opationē. Et hoc cū fricationibꝰ extremitatū ⁊ masticatiōe pomorū ⁊ odoratiōe crustarū in aceto īfusarū. Et ēt cauēdū est ne supdormiat nisi medicina fuerit in solida suba. Tūc enī dormiēdū est usq̄ quo īcipiat opari. Postq̄ aūt incipiat opari nō dormiat nisi uellet eā restringē. ¶ Est ēt ꝯsiliū Aui. ꝙ post acceptionē medicine gescat: ut ipa a nā comprehēdat̃ usqueq̄ īcipiat opari. Et tūc moueat̃ ⁊ intēdat paulatie maxime si medicīa ad opandū fuerit pigra iux̄ doctrinā Hypp. 4° affoꝝ. Cū qs biberit elleborū moueatur. Cōsulit tñ Aui. ꝙ si medicīa accepta nō opat̃ si nō facit nocumentū ꝙ dimittat̃. Si aūt adesset aliqd timoris meliꝰ est ꝙ fiat clistē q̄ si daret̃ iterū medicīa. Nā ut dicē duas medicias uētrē soluētes in eadē die admistrare timorosū est ⁊ ex̄ rectitudinē. ¶ Post aūt opationē medicie ad lauādū stōcū ⁊ itestina ꝯsulit Gal. in 7° terrap. potare vinū haustū ptisane. Parieñ. tñ dant aquam trumelli bouis. Mōtispedeñ. aquā pulli lauato stōco ⁊ itestina. ꝯsulit Joānes de scō amādo anteq̄ comedat tranglutire aliquē succū stipticū ut os stōci calefactū ꝑ medicinā ꝯfortet̃. Comestio aūt farmacati debet eē moderata ⁊ euchimia de bonis gallinis ⁊ caponibꝰ ⁊ minor solita ut ꝓportionet̃ patiēti ꝑ euōnē debilitato iux̄ doctrinā ꝑmi affoꝝ. ⁊ scdi regimis acutoꝝ ⁊ ſm ꝙ erat mā que peccabat ordinet̃ qualitas. Nā post euōnē ⁊ abscissionē cause alterāda est discrasia que remāsit in 3° tegni.

¶ De uomitu.

Uomitus est purgatio facta per os cū medicia uomitiua. Et ualet ad ꝯſuationē sanitatis: iux̄ illud qd dicit Gal. in 5° de utilitate ꝑticulaꝝ. Vñ igit̃ antiqui medicoꝝ eos qui a cibarijs uomitꝰ singulo mēse facē ꝯsulebāt. Hi qdē semel sufficē existimātes: hi aūt bis facē dignificātes: ualet ēt ad egritudinum curationē dicēte Aui. ꝙ ualet cronicis passionibꝰ epilepsie manie lepre podagre sciatice ⁊ passionibꝰ renum ⁊ uesice. Et est auxiliū euātiuū ⁊ diūsiuū ꝑncipalr purgās stōcū ⁊ per ꝯñs alias ꝑtes. ¶ Pñt aūt tolerare eū hñtes ꝑtes supiores fortes nō debiles ⁊ ꝑparati ad ptisim: ꝑparāt aūt ad uomitū cibaria multa ⁊ diūsa dulcia ⁊ piguia ⁊ nauseatiua: uelut sunt ficus porri cepe fabe carnes porcine ptisana ⁊ vini multa potatio. ¶ Prouocat̃ uomitꝰ tripl̄r debil̄r fortiter ⁊ fortissime. ¶ Debil̄r ꝓuocat̃ cū vno haustu aque calide ⁊ olei: ⁊ tactu digitoꝝ aut penne vncte imisse ītra palatū. Fortiter cū decoctiōe semis atriplicis: semis raphani: semis eruce porri cepe aut ꝑ decoctionē raphani ītra quā steterit ꝑ duos dies sub terra elleborus: aut ꝑ comestionē eiusdem raphani rotulare. Fortissimus fit cū uomitiuo Nicolai. Cuiꝰ forma est hec ℞. tapsie. ℥. iiij. croci. ʒ. j. nucis uomice. ℥. ſ. cathapucie. ℥. ij. cum succo assari ⁊ mellis fiāt trocisci. ʒ. vnius det̃ distēperati cū aq̄ tepida. Dat̃ post cibū iux̄ meridiē: ⁊ ligent̃ oculi. ¶ Et postq̄ cōpleuerit opōnē suā lauet̃ os ⁊ facies cū aq̄ ⁊ aceto ⁊ post horā comedat cibaria leuia ⁊ ꝯfortatiua.

¶ De clisteribus.

Enema aut clistē fuit assumptū a ciconia aue pro dolore uētris assumēte aquā maris cum rostro ⁊ inijciēte sibi retro. ut recitat Gal. in itroductorio medicoꝝ. Et est nōbile auxiliū. ut dicit Aui. ad expellēdum supfluitates que sunt in itestinis ꝑmo: ⁊ totius corporis ꝯsequēter. ¶ Et ꝑꝑ hoc supplet vices mediciaꝝ: hēt eniꝫ securitatē q: nō trāsit per os neq̄ ꝑ nobilia mēbra ⁊ expellit̃ satis ad uotū: ualet aūt in passionibꝰ itestinoꝝ ⁊ renū ⁊ mēbrorū supiorū. Et est triplex. mollificatiuum: mūdificatiuū ⁊ ꝯstrictiuū. ¶ Mollificatiuū seu lenitiuū sic fit. ℞. aque decoctiōis maluarū aut furfuris matrisuiolarū. aut ficuū lb. ij. olei cois lb. j. salis. ʒ. ij. fiat clistere. ¶ Mūdificatiuū fit cū. ij. lb. aque decoctiōis maluarū mercurialis brāce ursine foliorū ficle añ. M. j. ficuum pinguiū. xv. nūo anisi maratri assari añ. ℥. ſ. Dissoluant̃ in ea cassiefi. mundate. ℥. j. yerapigra Gal. bñdicte ꝓbate añ. ℥. ſ. mellis q̄r. j. olei lb. ſ. salis. ʒ. ij. fiat clistere ¶ Cōstrictiuū fit. ℞. plātagis. M. ij. rosaꝝ. M. j. balaustiarū. ℥. j. fiat decoctio vnꝰ lb. in qua dissoluant̃ puluis ru. ℥. ſ. sepi hircini q̄r. j. albumis ouoꝝ tria ī nūo. fiat clistere: ⁊ ī ꝑua q̄ntitate inijciat̃: fieri aūt pōt oī hora. Eligibiliꝰ tñ fit añ comestionē. Stet patiēs dū recipiet eum dimissa ꝯona curuus sup genua sua ⁊ teneat os apertum. Et post iniectionē fricet̃ sibi uēter ⁊ uertat se sup locum dolorosū ⁊ sustineat ipm ꝑ vnā aut ꝑ duas horas: imo q̄ntū erit possibile.

¶ De suppositorijs.

Suppositoria fiāt ad modū cādelaꝝ vniꝰ digiti de melle cocto cū sale trito ⁊ iungat̃ cū oleo. ⁊ si cum eis incorporet̃ modicū de stercore muris fortiora essent. fiunt aliqñ de sapone duro: aliqñ de lardo indurato: nōnunq̄ cum mercuriali trita aut fructu cucumeris asinini depilato. Caueantur tamē in ano ulcerato: purgant enim ⁊ attrahunt feces intestinoꝝ: ut in de colica Aui. ponit.

¶ De cauterijs ⁊ formis eoꝝ. Cap. III.

c **Auterizatio** est opatio manualis cū igne facta artificialiter in corpe hūano ad utilitatē determinatā. Ignis aūt ſm oēs doctores est duplex. actualis qui subito opat̃ cū instr̄is metallicis ignitis: aut cū radic. aristol. seu affodilloꝝ sūme calefactis: aut cū sulfure intenso: aut cū aq̄ seu oleo bullitis ⁊ nō a casu: sed sciēter applicatū. Aliꝰ est potētialis qui non apparet sensualr in hora: sed post deductionē potētie eiꝰ ad actū. qd fit cū medicinis causticis ⁊ rūpētibꝰ. Et quedā imp̄mūt fortiter ⁊ faciunt escarā: ut est calx viua cū sapone. mel anacardinū: quedā leuiter ⁊ nō faciūt escarā: ſꝫ uesicāt ut cantarides ⁊ flamula atq̄ pātalupina. ¶ Cauteria tñ actualia sunt securiora q̄ potētialia: eo q: ſm Albuc. actio ignis actualis est simplicior: ⁊ minus ledit ꝑtes vicinas ⁊ mēbra ꝑncipalia q̄ actio ruptorij que mēbris ꝑncipalibꝰ multū est suspecta: nisi eēt in casu in quo patiēs ꝑꝑ eiꝰ pusillanimitatem nō eēt ausus attingē ignē. Aut in casu in quo uellemus facē cauteria ad euandū ⁊ deriuādū. Tūc enim ruptoriū ꝑꝑ dolorē ⁊ escarā grossam quā dimittit debilitādo locū maiorē ꝓuocat fluxū. Et ꝫ ꝙ Aui. dicat ꝙ cauteriū actuale melius fit cū auro: hoc hēt uerū in mēbris teneribꝰ uelut sunt oculi: ut dicit Arnaldus. In alijs autē securiꝰ fit cū ferro: ut dicit Albuc. eo q: igneitas in ferro meliꝰ pōt mēsurari q̄ in auro. Neq̄ in argēto ꝑꝑ eoꝝ colorē nisi fieret per aurifabrū in hoc assuetū. ¶ Cauteria ſm Albu. cōpetūt in oibꝰ dispōnibꝰ: ꝑcipue tñ hūoralibus ⁊ maxime frigidis ⁊ hūidis: calidis aūt hūoribus ꝫ nō ꝯrient̃ per se: ꝯriant̃ tñ accñtaliter per remotionem cause. Calidis aūt ⁊ siccis naturis īmālibꝰ nō sunt utilia: imo in eis faciūt multa mala ut tenet Albuca. Brunus Guilelmus Lāfrancus ⁊ Henricus: ⁊ eorū sectatores. ¶ Et q̄uis sit ualde utile medicamē ſm Albuc. ⁊ Aui. ⁊ de ipsis multa tractauerūt Albuc. Hypo. ut testat̃ Haliabas in 9° ſmone ꝑtis scōe. Nihilominus modernis tꝑibꝰ nō hēt tantū usum quātū hēbat antiqs tꝑibꝰ: ut dicit Henricus: eo q: coiter exercent̃ per idiotas ⁊ operātes imperite ⁊ absq̄ purgatiōe ꝑꝑ qd ledunt̃ q̄pl̄m. Et ita arguēdo per fallaciā accñtis huiꝰ magisteriū negligit̃ sicut ⁊ multa alia ut Albumasar de astronomia ꝓbauit. ¶ Cauteriū xo est necessariū auxiliū in ꝯseruādo sanitatē ⁊ extirpādo egritudinē: tenet enim locū uīiū euonū ut flōmiarū ⁊ purgationū in hoibus qui e a sustinere nō

p̄ňt. Et cum hoc reliquias p̄dictaruꝫ euonum corrigit z emēdat maxime in egritudinibꝰ fortibus z malignis in quibꝰ solū fieri ɔsueuit: ut Rabi in 6° epidimiaruꝫ allegauit. Et pp hoc dicebaꝛ antiquitus ultimū instr̄m medicine nō ultimitate finis sed ordinis: q: post dietā z farmaciā z flōmiā debet fieri cauteriū ubi ɔuenit. aliter faceret multa mala. Uñs aūt euo debet p̄cedē p̄ticularem in ordine opationis recte. ¶ Et q: istud auxilium est ita gnōsum circa ip̄m ingranꝛ tria. p̄mo q̄re fit. 2° quō fit. ſꝫ 3° regimē ipsius. ¶ Propter aūt p̄mū est sciēdū q̄ cauteria fiunt pp utilitates gn̄ales z sp̄ales. Utilitates gn̄ales cauterioꝝ actualiuꝫ p̄cipue sunt sex. ¶ Primam ponit Aui. ad ɔfortationē mēbroꝝ. Calefacit enim cauterium actuale z desiccat mēbra que utpl̄m a frigido hebetanꝛ. Et pp hoc dicebat Hyppo. aucte Gal. 4° terrap. Siccū sano est p̄pinquiꝰ: humidū vō nō sano. ¶ Scdam ponit ip̄e Aui. ad p̄hibēdū ne corruptio multiplicetꝛ in mēbro. Et isto mō p̄cipiꝛ a Gal. in 2° ad glauconem. z ab Aui. in 4°. q̄ fiāt in circuitu estiomenoꝝ z in ulceribus sp̄ōte dilatātibꝰ z in ossibꝰ corruptis. ¶ Tertiam ponit idem Aui. ad resoluēdū mās coartatas in p̄ticula: z isto mō p̄cipiunt Albuc. z Haliabas q̄ fiāt in guttis z cephaleis z in fortibꝰ doloribꝰ. ¶ Quartā adaptat idem Aui. ad restringendū sanguinē. quā approꝛiabat Gal. in 5° terrap. dum dicit. adinuenerūt ea que ad uocatā escaraꝫ opanꝛ: uelut sceptrū quoddā ad restringēdū fluxum sanguinis. Opanꝛ aūt ipam per ignem: aut per similē igni farmaciā. ¶ Quintā approp̄at magr̄ Arnaldus ad euacuādū z diuertēdū fluxus inueteratos oculoꝝ z totius corp̄is. z isto mō fiunt setones z cauteria retro collum: z in fontanellis lacertoꝝ: ubi lacertus a lacerto distinguiꝛ aut sub eis ad duos uel tres digitos iūcturarū maxime iuxta uenas que diriguntꝛ ad mēbra illa. ¶ Sextam ponit Gal. ad itercipiēdū: z isto mō p̄cipit cauteriçare uenas timpoꝝ: ut nō fluat ad oculos mā: z in ruptura q̄ itestina nō descēdāt z in vicinitate ulceruꝫ maloꝝ. Et de h̄ fecit afforismū Arnaldus. manatio que diuerti nequit ad exitū nālē supple habituatū vicinis cauterijs adduciꝛ cōpetēter. ¶ Septimā oñdit usus ad extirpādū supflua z isto mō apiunꝛ ap̄ata resecanꝛ glādule. extirpanꝛ carnes viue z mortue: z id genꝰ. ¶ Utilitates aūt p̄ticulares lꝫ ponanꝛ. 56. ab Albu. z. 20. ab Halia. z mlt̄a a Bruno Rogerio z suis glosatoribꝰ. Ac ēt a Guilelmo Lāfrāco z Henrico s̄m q̄ ea in diuersis p̄cipiūt facere locis. Nihilominus moderni opatores nō faciūt ea nisi s̄m octimēbrē diuisionē. ¶ Primo in capitis sūmitate in loco ubi p̄tingit digitꝰ medius extēsa manu de naso a radice palme supius. Cōsulūt Albuc. Haliab. Brunus Guilelmus Lāfrācus z Rogeriꝰ cū suis glosatoribus cauteria rotūda cū oliuari ad euaporādū cerebruꝫ z diuertenduꝫ mās que ad p̄tes reumaticāt s̄biectas. Et aliqui p̄fūdāt ea usqꝫ ad os. Nōnulli radūt aut exfoliāt p̄mā tabulam cranei qđ nō multū approbat Albu. Et iō ualēt talia cauteria manie epilēsie z capitis dolori fluxui oculoꝝ ptisicis z oibꝰ reumatisınis. ¶ Fiūt ēt in cornibꝰ capitis z occipite cauteria cū eodē instr̄o ad calefaciēdū z ɔfortādū caput in palisi tremores spasmo: z pp leprā palliandam. ¶ In facie aūt que est scda p̄ticula fiunt multa z diuersa cauteria pp sp̄ales utilitates: fiūt eniꝫ in palpebris ad corrigēdū z eleuādū palpebras cū mirtillino. In loco pilorū ad claudēdū poros piloꝝ euulsoꝝ ut nō renascātur: z hoc cū actuali. In lachrymalibꝰ ad ɔsumēdū carnē supfluā cū cultellari p̄uo. In tāto iuxta nasum pro fistula cū actuali z cāna. In timporibꝰ ad claudēdū uenas pro reumate oculoꝝ cū cultellari. In naso pro polipo ɔsumēdo cū actuali z cāna. In labijs pro fissuris cū cultellari p̄uo. In dētibꝰ pro dolore z putrefactiōe ipoꝝ cū actuali z cāna. In wula pro ea icidēda cuꝫ icidēte z canali cocleata. In collo fiūt cauteria ad setonē cuꝫ tenaculis z acu cetoneta retro in fossa ad diuertēdū mās oculoꝝ: ut solus dicit Lāfrācus. lꝫ alij nō dixerūt. inuerūt tñ p̄cipue glosatores qui viderūt quēdā medicū maxime approbatuꝫ per cauteria rotūda ibi facta z longo tp̄e dimissa apta curare maniacos scotoicos z v̄tiginosos. Ga. ēt in 13° terrap. dixit q̄ uētosa s̄m occipitiū facta nobile est auxiliū reumatis oculoꝝ quāto magis cauteriçatū. Et ob hoc i reumate oculoꝝ in p̄dicto loco cauteriū cū setone facē ɔsueuꝛ. In p̄te autem anteriori in collo sub mētone cōsulūt quatuor magr̄i cauteriū ad setonē p euāre nāꝫ gutte rosacee z aliarū iſectionū faciei z oris. ¶ In homoplate in fontanellis brachioꝝ ad tres digitos de iūctura ubi lacertꝰ a lacerto manifeste distinguiꝛ cū clauali rotūdo cū resta z plata p̄forata ab itra fit cauteriū pro egritudinibꝰ faciei z p̄tis anterioris colli. In mēbris thoracis: z ab ex̄ p̄ egritudinibꝰ totiꝰ capitis z p̄tis posterioris colli. In mēbris thoracis sub furcula fit cauteriū rotūdū aut ad setonē p̄ asmate z egritudibꝰ gule z s̄bassellis eodē mō. Pro egritudibꝰ hūeroꝝ z pro mūdificādo cor z palliādo leprosos In empimate ēt qñqꝫ fit ap̄tura cū ensali cultellari inter costas ad attrahēdū sanguinē: est tñ p̄iculosuꝫ de fistula aut de morte pp debilitationē cordis ex aere siue alteratiōe subintrāte: ut dicit Albuc. ¶ In uētre in p̄te anteriori sup̄ s̄tōcū fiūt cauteria rotūda aut ad setonē que cōueniētiꝰ se tenēt ap̄ta pp egritudies s̄tōci z sup̄ epar z supra splenē pp dolores illarū p̄tiū: z subtꝰ vmbilicū p̄pter aquā ydropicalē. Et Albuc. z Haliab. faciūt ea cū claualibꝰ duplicatis: aut triplicatis. ¶ In anchis fiūt cauteria in iguine pp rupturā. In pectine pp uesicas. retro pp renes z gibbositates cū rotundo aut clauali restato. Et in bursa testiculoꝝ cū setone pp herniā aquosaꝫ z uētosaꝫ. ¶ Octauo fiūt cauteria in fontanellis sub genu ad tres digitos ubi lacertꝰ a lacerto distiguiꝛ cū clauali rotundo arestato cū plata pp purgationē totiꝰ corp̄is z morbo tybiarū. ¶ Plures aūt alias utilitates sp̄ales faciūt cauteria in p̄dictis locis que supius in singulis cap̄lis sunt explicata. ¶ Utilitates aūt cauterioꝝ potētialiū sunt quasi eedē sic̄ z actualiū: excepto q̄ nō ɔfortāt ſꝫ debilitant. Et iō magis approp̄anꝛ ad euandū z deriuādū hu. z apiendū ap̄ata z fluxū sanguis restrigēdū q̄ꝫ actualia. ¶ Particulares vō eoꝝ utilitates assumunꝛ a locis in q̄bꝰ fiūt. Coius tñ ponunꝛ caustica in locis carnosis: q: trahunt a p̄fundo magis q̄ꝫ actualia. Mēbris tñ p̄ncipalibꝰ magis sūt molesta. ¶ Uesicātia vō in locis ponunꝛ itercutaneis ut sub mentone retro collum z tota facie z in cauillis pedum z manuum: non enim extrahunt nisi humorem intercutaneum: ut videtur ad sensum.

¶ Propter scdm quō fiunt cauteria est sciēduꝫ q̄ cauteria actualia fiūt cū instr̄is p̄cipue metallicis. Potētialia vō cū medicis causticis. ¶ Instr̄a aūt cuꝫ q̄bꝰ fiūt cauteria actualia apō antiquos erāt diuersa. Moderni vō ea retraxerūt ad certū numerū: ut Guil. de saliceto ad sex uel ad octo. Lāfrācus ad decē. Henricus ad septeꝫ. Ego vō coīa cauteria faciebā cū sex formis: sp̄ālia vō cauteria faciebā cū p̄prijs istr̄is formatis iux̄ itētionē quā cōplere hēbā: fiāt aūt de q̄libet forma tria istr̄a p̄uū magnū z mediū. ¶ Prima forma est cultellaris ad formā cultelli facta: z est duplex dorsalis scindēs ab vna p̄te: ensalis scindens ut ensis a duabꝰ. Et cū isto icidunꛁ carnes supflue z apiunꝛ ap̄ata z rectificantur ulcera. Cuius forma est talis.

¶ Scdm istr̄m est oliuare nō ad formā folij oliue: ut putauerūt Guilelmus z Lāfrācus z Hēricus: ſꝫ oliuaꝝ ossibus sine: ut dicit Halia. in 9° s̄mone p̄tis scde de coquēdis capitibꝰ. Q̄z eiꝰ opatio ēt oñdit: fiūt eni cū oliuari in sūmitate capitis: ut docēt p̄fati magr̄i. Et iux̄ iūcturas pp earū dolorē z sup neruos: ut nō p̄fundeꝛ in eoꝝ s̄ba dū cauteriçanꝛ pp putrefactioneꝫ. Et sup ossa propter magis desiccare dum cauteriçantur propter corrosionem.

Cuius forma est talis.

¶ Tertiū istr̄m est dactilare ad silitudinē ossiū dactiloruꝫ factū: ⁊ ualet ad oīa ad que oliuare: sꝫ ip̄ꝫ meliorē formā relinqt post se: q: oblongā est grossi⁹ ꝙ oliuare. Et ideo est p̄cipuū in ulcerib⁹ ⁊ ossiuꝫ ⁊ corruptionibus. Cuius forma est talis.

¶ Quartū instr̄m est pūctale h̄ns cuspidē gracilē ⁊ rotundā cū quo cautericaꝛ sola cutis: ⁊ est duplex cum resta ⁊ plata: ut nō trāseat ultra cutim cū q̇ fiūt cauteria que cōiter uocanꝛ ad nodulū in fontanellis brachioꝝ ⁊ tybiaꝝ ¶ Aliud est planū lōgū ad modū radij cū canula ut nō offendat latera cū quo cautericanꝛ membra: ut fistula lachrymalis polipus īfra nasuꝫ ⁊ dētes. Cuius forma prima est forma primi.

¶ Forma secundi est talis.

¶ Canula est talis.

¶ Quintū instr̄m est cauteriū subtile cum q̇ ponunꝛ setones cū tenaculis latis ⁊ p̄foratis: ualet aūt istud cauteriū ut pūctalia ad nodulū: sꝫ sūt leuiora ⁊ durabiliora: eo q: nodulus egrediꝛ: ⁊ cadit sepe ⁊ īdiget ligatura tediosa: seto aūt non. Cuius forma est talis.

¶ Tenacule sunt tales in forma ut hic.

¶ 6[m] istr̄m est circulare cū qnqꝫ additamētis ad faciēduꝫ qnqꝫ cauteria ad nodū cuꝫ plata qnqꝫ foramib⁹ p̄forata sup̄ sciā in dolore ip̄ius ⁊ sup̄ humerū ⁊ sup̄ gibbositatē humerosam ⁊ dolorosam.

Cuius forma est talis ut hic.

¶ Modus aūt faciēdi cauteria actuali est ꝙ ingraꝛ bn̄ locus ubi debēt poni ⁊ exsiccetꝛ ⁊ signetꝛ ⁊ applicata plata aut canula frida si debēt poni aut sine ip̄is ubi nō est necesse: firmiter patiētē tenēdo: ⁊ ignita cauteria bn̄ duo uꝉ quot erūt nec̄ia usqueq̇ rubeāt: q: tunc erūt meliora: tradanꝛ magro caute ꝙ patiēs nō videat ⁊ imp̄manꝛ ⁊ teneanꝛ cū q̄dā reuolutiōe ut nō adhereāt carni: fortius tn̄ in osse: leui⁹ i neruo usqueq̇ p̄dāt rubedinē. Et totiēs reitereꝛ q̇usqꝫ habuerit īrētū: ⁊ postea reganꝛ. ¶ Medicie v̇o cū qb⁹ fiūt cauteria potētialia sunt ruptoria: q̇rū aliq̄ post se dimittūt escarā ut calx viua ⁊ sapo mollis eq̄l̄r de q̄libet. ℥. j. uꝉ q̄ntū sufficiet ad opōnē mixta recēter āteq̄ꝫ sint īfridata: ut dicit Albuc. addēdo q̄d fuligis: ut dic̄ Hēricus: aut salis alkali: ut p̄cipit Haliabas. Et de saliua ponit vulgus: ⁊ ꝙ statim appliceꝛ in loco signato infra circulū factū de tela cerata: aut de pāno in albumie oui īfuso: aut in aliq̇ glutinoso frido ⁊ ligeꝛ firmiter a. xij. horis usqꝫ ad. 18. dimittaꝛ: ⁊ postea remoueaꝛ ⁊ regaꝛ. ¶ Medicine aūt rūpētes que nō faciūt escarā sed uesicas sunt cantarides mixte cū fermēto aut cū aliquo sepo: uꝉ folia flamule: uel panta lupi uel marciliū pistata: ⁊ sup̄ locum applicata in quātitate. ℥. ß. usqꝫ ad. ℥. j. ⁊ ligenꝛ non stricte ⁊ dimittantur ab octo horis usqꝫ ad. xij. Et postea remoueantur: ⁊ ut oportet regantur.

¶ De 3° q̄d est de mō regēdi cauteria est sciēdū ꝙ eorum duplex est regimē: an̄ actū. vꝫ. ⁊ post actū. An̄ actuꝫ ip̄i⁹ oī t̄pe pōt applicari ut dixit Albuc. dūtaxat ꝙ corpus sit mūdū ⁊ nō repletū. Cōis aūt est amonitio in 4° ⁊ 13° terap. ⁊ ubiqꝫ ꝙ nulluꝫ euaporatori noīatoꝝ auxilioꝝ uti audeas anteq̄ꝫ euōne toti⁹ corp̄is utaris. Et si nō dicitur semp̄ tn̄ itelligaꝛ. Admoneaꝛ ēt patiēs an̄ cautericationē de bonitate ⁊ securitate cauterij ad hoc ꝙ ip̄m meli⁹ sustieat. Et si necesse est teneaꝛ firme ꝙ ligeꝛ. ¶ Post v̇o cautericationē in p̄mis trib⁹ dieb⁹ ponanꝛ sup̄ locum ⁊ circūcirca albumia ouoꝝ cū oleo roſ. agitata. Et post casus escare cū butyro lauato addita modico frumētifaria aut cū aliq̇ vnctuoſo nō est salito: aut cū aliq̇ dulci maturatiuo p̄cureꝛ. Et postq̄ꝫ ceciderit escara mūdificetur ⁊ curatiōe ulceꝝ cureꝛ: nisi ip̄m uellet tenē aptū pp̄ euāre hūores ⁊ fumos uaporosos: aut pp̄ ꝯsuetudinē lōgā ob quā nō eēt securū claudē ip̄m absqꝫ alia euōne eq̄pollēte. p̄iculū eni eēt ꝙ hūores qui ꝯsueuerunt exire retenti currerēt ad aliq̄d mēbrū. Et ꝙ iducerēt maiora mala: ut in de ulcerib⁹ est dictū: ⁊ in p̄logo isti⁹ libri p̄missum. Et ut ēt notaꝛ in p̄° sexti affōꝝ. Emorroydas antiquas h̄ntī. In casu tn̄ in q̇ eēt necesse post clausionē ip̄m reiterare i eodē loco pōt reiterari: aut in suo cōsocio mēbro aut in alio sibi p̄ximo. iux̄ illud Arnaldi. Manatio inālis que diu manauit obscurari nequit absqꝫ timore grauioris incōmodi nisi manatio ꝯsueta ad p̄xima deriueꝛ. Cautericat⁹ a die cautericationis usqꝫ ad septē uel nouē dies ꝙ igneitas sit refrenata regaꝛ regimine īfrigidatiuo. Post v̇o usqꝫ ad cōplemētū sue opōnis ꝯforteꝛ v̄tus ⁊ ordinetur regimē ad oppositū sue cause. ¶ T̄pus aūt cōe tenēdi ip̄m aptum ſm Rogeriū ⁊ suos magros est. 40. dieꝝ aut triū mēsiū: nā ille est terminus ultimus ap̄atuꝫ in 6° affōꝝ ⁊ in 2° p̄nosticoꝝ. Ultra aūt illud t̄pus debilitaꝛ locus ⁊ hituaꝛ cachochimia ⁊ cū hoc v̄tus in eo ꝯfortans est euaporata ut dicit Hēricus. Teneaꝛ aūt aptū cū tentis ⁊ nodis de cera simplici: aut in aq̄ malaxeꝛ euforbiuꝫ seu scamonea uel collognitida seu elleborus ſm nāꝫ humoris quē uolumus purgare: aut cū piso: aut cū nodulo de ligno hedē: aut de gētiana. Et desup̄ ponūꝛ folia caulīū aut hedere subt⁹ pānos aut sup̄ pānos triplicatos aut retriplicatos. Et aliq̄ plata de corio: aut de ere aut argento ligata. Et pōt bis in die aut totiēs quotiēs placebit remutari. ¶ In cauterio aūt potētiali an̄ actū est nec̄ia melior euō q̄ꝫ in actuali: cū sit maioris lesionis ut dixi: non est tn̄ necessariū ꝙ ligeꝛ patiēs: sꝫ p̄quiraꝛ locus ⁊ signeꝛ ⁊ ut dictū est appliceꝛ. Et post actū regaꝛ ut de cauterijs alijs est dictū. ¶ Uesicātia v̇o reqrunt custodiā maxie uesice que ꝯsueuit ledi ex cātaridarū applicatione: que cū balneo ꝯsueuit corrigi ut inferi⁹ diceꝛ. Eleuate auteꝫ uesice incidanꝛ ⁊ ap̄ianꝛ cum forficibus: aut cuꝫ acu. Et post desup̄ foliū caulis ⁊ pani applicenꝛ: ⁊ sicut placebit remutenꝛ. Et q: nō faciunt escarā sed uesicā infra septimam diem uel octauā desiccanꝛ ⁊ ꝯsolidantur.

¶ De op̄ationibus ⁊ artificio p̄parādi antidota que in arte competunt cyrurgie. Cap. IIII.

n Ecessarium et ualde utile est sepissime medicis maxime cyrurgicis ut sciāt adinuenire ⁊ cōponere ac ēt admistrare auxilia īfirmoꝝ: eo q: multotiēs contingit eos op̄ari in locis in qb⁹ nō reperiunꝛ apotecarij aut si reperiunꝛ nō sunt ita boni neq̄ꝫ oīfarie fulciti. Uel sunt multi paupes qui nō p̄nt emere res p̄p̄ias ⁊ p̄ciosas: quare cū coībus op̄tet ptransire. Et pp̄ hoc data est doctrina ⁊ modus cognoscendi simplices medicinas a Gal. in p̄mis libris simpliciū farmacoꝝ per subam saporem ⁊ odorē. ⁊ id genus: ⁊ ꝯficiēdi cōposita in decem septem libris de cōpōne medicinarū quoꝝ decē dicunꝛ almeanir ⁊ septē cathagines: ut Haliab. in fine tegni testatur. Ita enim refert Gal. ip̄sūmet aliquotiēs fecisse: ut in sexto meamir in agro existēs carens dyamoron in q̇dā in gargarione patiēte adiuenit dyamicū. Et. xj°. terrap. accepit absinthium in paup̄e mēdico apostema in epate patiēte: qui oleum nō poterat emere nardinū. Ego etiā nunq̄ꝫ ꝯsueui exire extra ciuitates nisi mecū portaui bursam clisterioꝝ ⁊ aliqua coīa. Et querebā herbas per cāpos. cum modis dictis ad cito subueniēdū infirmis. Et ita reportabā laudē lucrum ⁊ amicoꝝ copiā. Et interim p̄p̄ia ordinabanꝛ ⁊ p̄curabanꝛ. ¶ Porro est etiaꝫ utile scire multas medicinas: q: nō oīa in oībus locis reperiunꝛ. ut in meamir sup̄ius de ap̄ate auriū fuit allegatū. Et q̄d ꝯfert vna hora nō ꝯfert alia: ⁊ q̄d vni p̄ficit nocet alteri. Et totū hoc est pp̄ diuersitatē p̄ticularū cōp̄lonuꝫ gētium ⁊ auxilioꝝ qui certis l̄ris nō p̄nt denotari. ut 7° terrap. diceba. ¶ Propter hoc est sciēdū ꝙ op̄ationes cyrurgicaliuꝫ distinguunꝛ ſm v̄tutes que sunt in eis ⁊ eas h̄nt efficere in corpore humano que triplices nūanꝛ

a Gal. ⁊ Auer. in qnto. quedam sunt prime que dicunt cõplexiones ⁊ qualitatiue que a qualitatib⁹ dependent elemẽtoꝝ sicut sunt ille que dant ⁊ faciũt caliditatẽ frigiditatẽ siccitatẽ ac humiditatẽ. Quedã sunt scđe: q: sequũtur pmas dictas que suo mõ dicunt fᵭales sicut ille que hñt repcutere attrahere resoluẽ remollire maturare mũdificare ꝯsolidare regñare: ac etiã ⁊ dolorẽ sedare. Quedã sunt tertie que hec facere hñt in determiatis pticulis que suo mõ dicunt specifice seu formales ut medicĩe laxatiue ⁊ urinatiue: ac etiã illuminãtes visuz: acuẽtes auditũ: ⁊ id genus. Que qdẽ opõnes ꝑm mentẽ Aui. in 2° canoñ. qñq3 fiũt per medicinas suo mõ simplices uelut sunt ros. camomilla atq3 plãtago: qñq3 per cõpositas uelut sunt vnguẽta olea empl̃a aque epithimata pulueres ⁊ ꝯsi̾lia: laudabili⁹ tñ est opari cuz simplicib⁹ si qs põt q̃3 cũ cõpositis: eo q: cum cõpositis ꝯcurrẽ multa pñt: que multotiẽs in vnũ nõ pñt ꝯcordare ut in 3° terrap. ostẽdebat. Et pp hoc dicebat magr̃ Arnaldus q potẽs medicare cũ simplicib⁹ dolose aut frustra querit cõposita. Cogit tñ ut dicit aliqñ necessitas cõponẽ medicinas qñ nõ inuenit simplex potẽs utiliter cõplere itẽtiões ꝓpositas ⁊ ꝯceptas. ℭ Cõcipiunt aũt intẽtiões ꝑm eudẽ Arnaldum ex mẽbris ⁊ ex morbis aut ex medicinis ꝑm nobilitatẽ: aut etiã diuersitatẽ ꝯditionis eoꝝ situs etiã ⁊ cõpõnis. Ex morbis ꝑm cõpõnẽ quã hñt in se ⁊ respectu causarũ ⁊ accñtiũ: ex medicinis qñ sunt debiles horribiles: aut nimis fortes. Et q: optime ista ptractant per Aui. in 5°. ⁊ p Serapionẽ in 7°. ⁊ p trãslatorẽ ãtidotarij Açaramij pte pª. ⁊ per Joãne⁹ de scõ amãdo in suis aureolis nõ curo in his elõgare ꝑmonẽ. Nihilominus ꝑparãtur medicĩe ⁊ mundant decoquunt ⁊ adurunt cõterunt. ⁊ id gen⁹ de cãis certis de qb⁹ Serap. ꝑmõe euãgelico tractauit.

ℭ De ꝑparatiõe medicinaꝝ simplicium.

Causa aũt quare mũdant simplices medicine est ut remoueant ab eis extnea: ⁊ lauant oẽs ut magis sint mũde ⁊ pure. Alique vͦ ut abijciat fex ⁊ sordities ab eis. Nonnulle vͦ ut remoueatur acuitas ⁊ acquiratur frigiditas.

ℭ De mundificatione herbarum.

Exemplum mũdationis ⁊ depurationis hẽtur in herbis ⁊ radicib⁹ que quõ mũdant ⁊ depurant notũ est oibus. Exẽplum lauationis: ut abijciatur fex ⁊ sordities est oleum ⁊ cera.

ℭ De lauatione olei.

Lauatur oleũ dupl̃r. vno mõ cũ clepsedra hñte duo foramia: vnũ in sũmitate aliud in ꝓfundo: ⁊ ipleta ꝑm medietatez aq̃ cal̃a ⁊ oleo claudant foramia ⁊ agitet fortissime usqueq̃ oleũ ⁊ aq̃ sint bñ mixta. Demũ post ꝯgitationẽ apiat foramen fundi q̊usq3 aq̃ fuerit extcta: ⁊ demũ ponat tãtũdẽ de alia aq̃ ⁊ fiat ut ꝑus. Et totiẽs reiteret q̊usq3 oleũ fuerit albificatũ. ℭ Aliter aũt lauat magis leniter in pelui scutella ul̃ olla. ponit in scutella cũ tãtũdẽ aque cal̃e ⁊ agitat cũ spatula tantũ donec albificet: deide ponat in sole q̊usq3 sepet oleũ ab aq̃ deide colligat oleũ de sup̃ficie aque cũ aliq̊ cocleari ⁊ reponat. Et si sufficiẽter fuerit mũdatũ bñ. Et si nõ iteruz ponat de aq̃ ut ꝑus ⁊ 2° ⁊ 3° donec albescat.

ℭ De lauatione ⁊ dealbatione cere.

Lauatur ⁊ dealbat cera fundẽdo ipsam cũ aq̃ ⁊ ipaz eleuãdo cũ lapide: aut cũ vitro rotũdo in ea imerso. Et post imergat in aq̃ frida ⁊ sepet a lapide totiẽs sic faciẽdo donec tota cera sit extcta. Et postea apponat ad solẽ eã sepe vͤtẽdo donec fit alba pfecte. ℭ Al̃r ⁊ magis leuiter accipit cera ⁊ coquit in aq̃ ⁊ postea expellit illa aq̃ ⁊ ponit alia: ⁊ fiat ita sepe donec fiat alba.

ℭ De lauatione terbentine.

Lauatur terbẽtina ut magis suauis pro neruis efficiat in scutella cũ aq̃ frida ⁊ tãtũ cũ bacculo ducat aquã sepissime mutãdo donec fit alba.

ℭ De lauatione butyri.

Lauatur butyrũ antiquũ ut salsedo remoueat ⁊ in mollificãdo efficaci⁹ efficiat i scutella cũ aq̃ frida ⁊ tãtũ cũ bacculo ducat donec fiat albũ.

ℭ De lauatione calcis.

Lauatur calx ut ei⁹ acuitas remoueat ⁊ efficiat desiccatiua in bacino cũ aq̃ frida cum baccl̃o eã miscẽdo ⁊ postq̃3 cõquieuerit illa aq̃ expellat: ⁊ alia iponat: hoc septies uel nouies aut totiẽs faciendo donec aqua ad gustum suauis ⁊ dulcis reperiatur.

ℭ De lauatione ⁊ ꝑparatione thucie ⁊ ꝯsimilium.

Preparatur thucia ꝑmo adurẽdo ut ꝯterat facili⁹ nouies eã ignĩẽdo i carbonib⁹ incẽsis ⁊ nouies eã extinguendo in aceto uel in aqua pluuiali: uel in aqua ros. seu feniculi ul̃ maiorane ꝑm illud ad qđ uoluerit eaz applicare. Post vͦ lauet ⁊ depuret ut suauis ⁊ frida efficiat ꝯterẽdo eã grosso mõ: ⁊ in pãno ⁊ in pelui cũ aq̃ frida tãtũ fricãdo ducat q sbtile ipsi⁹ in aquã trãsiuerit: ⁊ illud grossuz de pãno abijciatur: deide cribellet aq̃ ⁊ subito colãdo cũ alio pãno mutet i alio uase ⁊ illud grossuz qđ remãserit in fundo abijciat: ⁊ hoc bis uel ter faciat q̊usq3 nihil remãserit grossi. post dimittat residere q̊usq3 descẽderit in fundo: ⁊ tunc aqua illa cũ illa viriditate que cum illa supnatat abijciat ⁊ alia aqua ponat totiẽs reiterando q̊usq3 aqua dulcis ⁊ suauis efficiatur: tunc desiccetur ⁊ seruetur.

ℭ Exẽplũ cõbustiõis ut facili⁹ fiat ꝯtritio est thucia. S3 ut remoueat desiccatio ⁊ ꝯsolidatio est i sbtilib⁹ corrosiuis uelut ponit Gal. in 3° terrap. ⁊ quinto ⁊ nono simpliciuz farmacorum de cuperose ⁊ viride eris.

ℭ De cõbustione cuperosa ⁊ ꝯsimilium.

Igniant sup̃ crucibulũ aut testã cũ carbonib⁹ insufflatis donec iflãment ⁊ fundãtur ⁊ ampullent ⁊ h̾ tantũ fiat donec color fuerit mutat⁹ in rubeũ seu citrinũ ⁊ qeuerit ampulle ⁊ ifrigidet ⁊ reꝑuet.

ℭ Exẽplũ decoctionis ut vͤtus in colatura tradat est in syrupis ⁊ oleis ⁊ ifusionib⁹ in qbus vͤtus tradit in decoctione. post syrupant ⁊ oleant ⁊ clistericant ⁊ gargarizantur ⁊ embrocant. Etiã decoctio fit qñq3 ut vͤtus non necessaria sepet ⁊ necessaria remaneat: ut in caulib⁹ ⁊ lentib⁹ euidẽter oñdit in 3° farmacoꝝ Gal.

ℭ Exẽplũ ꝯtritiõis ut res sint pmãsibiliores sup̃ locũ ⁊ magis efficiant desiccãtes sunt in litargiro ⁊ cẽtaurea ⁊ in ꝯterendo est iudicium ⁊ terminus. ut dicit Aui.

ℭ De ꝑparatione medicinarũ cõpositarũ.

Cõposite aũt medicine ꝑparant ⁊ ꝯficiunt ꝑm Joãnẽ de sctõ amãdo ⁊ magr̃m Stephanũ Arnaldi de mõtepessulano diuersimode pp diuersas utilitates ⁊ in forma oleoꝝ vnguẽtoꝝ empl̃oruz epithimatũ. ⁊ id genus.

ℭ De oleis.

Oleum est hũiditas liqda ⁊ vnctuosa: ⁊ fiunt ꝑm doctrinã hebẽ Mesue ⁊ Açaramij tripl̃r vz. per exꝑssionẽ ut oleũ oliuarũ de q̊ dicit Gal. in 2° farmacoꝝ. q est sic mã recipiẽs oẽs vͤtutes: ⁊ oleũ nucuz ⁊ amigdalarũ mirtinũ lininũ laurinũ muscellinũ ⁊ oleuz de ouis ⁊ de frumẽto ⁊ ꝯsil̃ia. ℭ Fiũt ẽt alio mõ per decoctionẽ ad ignẽ uel ad solẽ uel itra terrã calidã ut oleũ rosarũ camomille de lilio ⁊ sil̃ia. ℭ Fiũt 3° mõ per sublimationẽ ut oleũ bñdictũ ⁊ oleuz de terbẽ. de tartaro de fraxino ⁊ iunipo. ⁊ id genus. ℭ Causa q̃re fiunt olea ⁊ vͤtutes ponunt in eis est duplex. vna est ut oleũ ꝓfundius pferat vͤtutẽ. 2ª est ut oleũ dulcoret acuitatẽ rerũ cum quib⁹ fiũt. Est tñ intelligẽdũ q qñ fiunt olea ex oleo oliuarũ frida debẽt fieri cũ oleo onfancino qđ est oleũ oliuarũ viridiũ ⁊ imaturatarũ qñ calida debẽt fieri cũ oleo dulci ⁊ maturo.

ℭ De vnguentis.

Unguentum est res vnctuosa nõ fluida s3 pmanẽs. Et fiũt ꝑm doctrinã cõem. vno mõ sine igne pistãdo in mortario: ⁊ isto mõ

fit vnguētū albū ꝛ oīa vnguēta mineraliū. Et ad quālibet.ʒ.de subtilibus pulueribus ponit lb.ſ.olei de aqs succis aut aceto q̄ztū de mineralib⁹. ¶ Alio mō fiūt cuz igne fundēdo in oleo cerā ꝛ pinguedinem ꝛ ultimo qn̄ erit tepefactuz pulueres bn̄ triti misceant ꝛ ad quālibet lb.olei ponit de cera quar.j.puluez quar.ſ.in estate:in hyeme v̄o minus est necessariū de cera. ¶ Et 3° mō fiūt cum assungijs ꝛ herbis pistādo eas:ꝛ postea insimul coctas:ꝛ colatura est vnguētū ꝛ ponit tantū de herbis quātum de assungijs. ¶ Causa q̄re fiunt vnguēta est ut sua mā maneat in supficie ꝛ nō fluāt neq̄ʒ se nimis pfundēt. Sunt enim media inter olea ꝛ emplastra.

¶ De emplastris.

Emplastrum est ꝯfectio cerotaria per decoctionē solidata ꝛ idurata. Et fiūt triplr. vno mō qn̄ sunt mineralia decoquunt primo cū oleo usq̄ʒ ad spissitudinē postea addunt mucillagies ut in dyaquilon ꝛ sine mucillagine:ut emplm nigrum. ¶ Alio mō fiūt sine mineralib⁹ ut oxicroceū cuz gūmis cera pice ꝛ terbētina ꝛ aliqb⁹ puluerib⁹ per istū moduz cōtritis gūmis ꝛ per noctē in aceto ul' vino tēperatis in mane liquefiāt ad ignē ꝛ dissoluant usq̄ʒ ad ꝯsūptionez vini uel aceti. Et colatis addat pix deide cera ultimo terbētina ꝛ in descēsu ab igne ponant pul. semp cū spatula ducēdo. Et pijciant in aq̄ frida ꝛ post exhat ꝛ cuz manibus iunctis cū aceto aut oleo malaxādo exhat ab aqua: ꝛ fiāt magdaleones. Signū aūt decoctiōis emploz est ut gutta ipoz piecta in aq̄ frida ul' in marmore coaguletur Et digitis nō adhereat malaxādo. ¶ Fiunt ēt ꝛ 3° mixto mō cū mineralib⁹ gūmis ꝛ pul. ut in aplicō est vidē. Cā v̄o q̄re fiūt empla est ut v̄tus diuti⁹ maneat in membro.

¶ De pultibus ꝛ cathaplasmatibus.

Pultes ꝛ cathaplasmata sunt q̄si idē:nisi q: in pultib⁹ nō itrant nisi farine cū aq̄ uel succis ꝛ oleo seu melle. In cathaplasmatibus ponunt succi ꝛ herbe ꝛ fiūt ad maturādū:ꝛ tūc debēt eē viscose:aut ad resoluēdū:ꝛ tūc debēt eē absq̄ʒ nōbili viscositate:eo q: viscositas nōbilis claudēdo poros retinet calorē ꝛ spm̄ ꝛ mām que ambo faciūt ad maturationē cū pհibitiōe resoluōnis ut di in 5° farmacoz ꝛ dicet ifra. Nihilominus multotiens empla uocant:cāe ipoz sunt leuitas p̄parādi ꝛ utilitas simpliciū que aliter nō hērent tantam virtutem.

¶ De embrocis ꝛ epithimatibus.

Sunt enim ista liquores simplices atq̄ʒ compositi cū qb⁹ pticulariter fomētātur ꝛ balneant mēbra aut in qb⁹ infundunt spongie aut pāni ꝛ expssi sup pticulam ponunt ꝛ sepe remutant. Et cause taliū sunt facilitas calefaciēdi ꝛ ifrigidādi ꝛ humectandi ꝛ resoluendi cum profundationis virtute.

¶ De alijs modis.

Plures sunt alij modi cōponēdi auxilia ut distillatiōes aquarū cā decoris ꝛ synapiçationes ꝛ linimēta ꝛ alia que magis fiunt ad apparētiā ꝛ uotuz ifirmoz q̄ʒ ad exn̄tiā. ut dicit Hēricus. Stabilis medici est stare in certis ꝛ pbatis uagātis animi pegrinare per multa. ut dicit Arnaldus. Et si aliquotiēs ꝯgruū iuenit fortune magis attribuēdū q̄ʒ rōni in 3° terrapē. Cognitorē eni opz esse medicum ppriarum nārum in qb⁹ opatur ꝛ cum quibus ut dicitur per totum.

¶ De antidotis localibus apatum. Et p̄mo de medicinis repercussiuis ꝛ modo repercutiendi. Cap. V.

q **Uia inter** opōnes scdas cyrurgicales repcussio est magis necessaria:cū ipa pհibeat augmētū apatis ꝛ ipsius saniationē:que ualde sunt suspecta ad dolorem ꝛ febrē:ꝛ p ꝯn̄s ad ulcerationē ꝛ fistulationē. ut i de iudicijs apatū supius dicebat. Nō obstāte vulgari opione q̄ in saniatiōe a piculo corpus magis securat. Pro tāto prius dicēduz est de medicinis repcussiuis. ¶ Medicina repercussiua ut dicebat in de apatib⁹ sup̄ duplr accipitur coiter seu large ꝛ pprie seu stricte. Coiter di de oi medicina que refrenat ꝛ cōpescit ifridat seu igrossat oppilat ꝛ cōfortat. Et lʒ doctores ut Haliab. Serapio ꝛ Aui. sepe vnū capiāt pro reliq̄. Nihilominus differūt iter se:quia medicina refrenatiua ꝛ cōpessitiua est illa que facit sistē mām cū infridatiōe ꝛ talis di igrossatiua apd Haliab. ꝛ Aui. uelut est semp viua lactuca crassula vmbilicus ueneris lētigo aq̄ oculi arboris tremule aq̄ frida cāphora ꝛ acetū. ¶ Oppilatiua medicia di illa que sui viscositate ꝛ grossitie claudit poros mēbroz ꝛ ipedit trā situ māerū ut est faria uolatilis molēdini amidū glutinū ꝛ gn̄a gūmarū:ꝛ oē illud qd est fridū viscosuz sine mordicatiōe. ¶ Medicia ꝯfortatiua est illa que tēperat eēntiā ꝛ complexionē mēbri talr ut pհibeat ipm a supfluitatum receptiōe ut oleū rosatū ꝛ mirtinū mastix mirra coriādrū sādali berberi absinthiū marrubiū centaurea poma cipssi fruct⁹ thamarisci atq̄ʒ crocus. ¶ Prop̄e aūt di medicina repcussiua repulsiua seu ꝯstrictiua ꝛ est p̄m Gal. in qnto ꝛ nono simpliciū farmacoz cap° 2°. que ipellit uersus pfundū hūores ad quos appropinq̄nt. ꝛ est duplex. frida ꝛ cala. cū stipticitate ꝛ grossitie sbali:uelut sunt fride ꝛ solatrū plātago folia vitis ꝑga ꝛ bursa pastoris rose balaustie ypoqstidos memitha acatia agresta sumac berberis mirtillus pira coctana nespila glādes galle bolus armenicus argilla chimolea terra sigillata ꝛ sanguinarius lapis. Calide v̄o sunt alumē sal nuces cipssi sgnātū blacta biçātia ꝛ lupinoz farina ꝛ stiptica vina ꝛ artificialis compressura ꝛ ligatura. ¶ Cōposite v̄o fiūt ex supdictis simplicib⁹ multiformiter p̄m q̄ dictuz est in singulis caplis de flegmone ꝛ herisipilla ac de alijs apatibus ultra que gr̄a plenarie doctrie ponunt tres forme que cōpetūt in p̄ncipio oiuz flegmonū ꝛ calefactionū q: repcutiēdo infrigidāt ꝛ mām itercipiūt ꝛ corruptionē pհibēt ambulare ꝛ locū apatū ꝯfortāt. ¶ Quaz p̄ma est oxicratū. G. in 2° ad glauconē qd fit de aq̄ ꝛ aceto i forma potabili mixtis. ¶ Scda est linimētū de bolo toti⁹ coitatis ꝛ euz ponit Gal. in 9° farmacoz. qd. ℞. boli ar. ptē. j. terre sigillate ptē. ſ. olei rof. ptes. iij. aceti ul' succi herbaz frigidarū ptē. ſ. illi⁹ pulueriçatis reb⁹ sbtilr oleū ꝛ acetuz miscēdo successiue ꝛ paulatim diu in mortario ducēdo fiat linimētū. ¶ 3ᵃ forma est cerotū Gal. in p̄° simpliciū farmacorū qd. ℞. olei rof. cere qd sufficit:fiat vnguētū:ꝛ nouies cū aq̄ frida lauādo ifridet. ¶ 4ᵃ forma est vnguētū de mirtill. ꝛ est Guilelmi de saliceto. ℞. olei mirti. lb. j. cere albe q̄r. ſ. mirtilloz pul. ʒ. j. fiat vnguētū. ¶ Modus aūt repcutiēdi est q̄ euato corpe si est possibile q̄ p̄uatis cōditionib⁹ iam supius dictis applicent repcussiua simplicia ul' cōposita p̄m q̄ exigit mā si est cala frida. Si frida ecōuerso. Si mixta mixta sup̄ ꝛ circūcirca locū:magis tn̄ a pte a q̄ uēit mā renouādo sepissime ꝛ ꝯtinuādo usq̄ʒ q̄ mā sit fluxa ꝛ loc⁹ alterat⁹ nō ad liuorē ꝛ duritiē:ʒ ad colorē ꝛ sbaz nālē ꝛ tūc erit cessandū ꝛ pcedēdū ad resoluōnē uel ad maturationē p̄m q̄ dispō apatis reqrit.

¶ De medicinis attractiuis ꝛ mō attrahendi.

Ad hoc eni inuēte sunt medicie attractiue ut attrahāt mās de mēbris nobilib⁹ ꝛ pfūdis ad ignobiliora ꝛ manifesta:sic in apatib⁹ emūctorioz ꝛ creticoz ꝛ uenenosoz. Et in sciaticis passionib⁹ ꝛ in spinis ꝛ sagittis ꝛ alijs ifixis exhēdis maxime qn̄ sunt i periculosis locis ad icidēdū aut patiētes sunt timidi ad sustinēdū. Tūc eni trahē debem⁹ ꝛ si nō cū alio:saltim cuz uētosis ꝛ suctionib⁹ ut iubet Aui. Et pro tāto post repcussiua qb⁹ sunt ꝯ̄ria in 5° farmacoz dicē de ipsis. ¶ Medicina attractiua p̄m Haliab. sup̄ est que a pfundo corpis trahit ad supficiē. Et debet eē cōplōnis cale ꝛ sbe sbtilis ut ueloci⁹ ꝛ uehemēti⁹ ualeat pfundari. Et p̄m Gal. ubi sup̄ est duoz modoz:quedā est q̄si p se nota:quedaz ex putredie accn̄te hēt giiationē perse nota sic est oxyptamū

z sordities alueoꝝ tapsia z serapinũ armoniacũ z si que alia silia his ut sunt euforbiũ allia cepe porri napi in nono simpliciũ. cap^o 2°. ¶ Ex putredie vo que ex fermento acri fiũt z que ex stercorib^9 existũt: non pua tñ in eis est vĩs. Nã qd gdẽ colũbarũ sufficiẽter est attractiuum Alia vo ab hoc eq̃liter destiterũt vsus calidi^9 qd anseris vsus frigidi^9 ꝙ galli: deficit aũt ab hoc qd hoĩuȝ uel porcoꝝ. ¶ Est aũt z aliud qddã genus attractiuoꝝ que a q̃litate sbali euellũt mãs ut sunt laxatiua thiriacalia oĩa: quoꝝ speculatio magis phisicis q̃ȝ cyrurgicis est nota. Auic. vo videt ponẽ attrahẽtia ranas cõbustas aristol. radic. cãne. Et iõ Joãnes de scõ amãdo ex 2° cañ. multa alia exẽpla ꝯgregauit ut calamẽtũ pulegiũ maxime ceruinũ ꝑm Aristotelẽ 8° de aialib^9 narcisus cẽtinodiũ pi̱retrũ costus pip lapis spume maris. Ex qb^9 pñt cõponi diuersa medicamia ut in de vulnerib^9 igenio attrahẽdi fixa cõposite sunt due forme. ¶ Et grã manifeste doctrine ponaf alia que est mirabilis cõpõnis z mirabilium vtutũ z ponit ab Aui. in 5° cañ. ad andromacum relata. Sugit enim z exhit ossa corrupta z spinas z furũculos z sciatice passioni ꝯfert. ℞. granoꝝ inuẽtoꝝ in palma baurac ru. i. salis armoniaci: aristol. cretice. radic. cucumeris asinini gũmi alboti que est terbẽtina. oiũȝ añ. ʒ. xx. pipis nigri z albi armoniaci amomi xilobalsami ciium añ. ʒ. x. thuris masculi mirre resine sicce que est colofonia aldabat dĩ stellio z lacerta de cui^9 capite ad hãc intẽtionẽ scribit in. xj^o farmacoꝝ añ. ʒ. x. lactis arboris mori. ʒ. x. cere. ʒ. xxx. adipis capre. ʒ. xv. fecis olei de lilio q̃ȝtũ sufficit fiat emplʒ. ¶ Ad eãdẽ intẽtionẽ fit emplm aplicon antidotarij Nicolai. ¶ Modus aũt utendi istis attractiuis est ꝙ iux^a ignẽ iungaf suauiter ꝑticula cum oleo de lilio deide sugaf locus ab aliq̃ vili ꝑsona: postea medicamẽ apponaf z cuȝ lana succida carpinata leuiter coopiaf: z cũ binda fisse in medio ꝑm crucẽ ut nõ cõprimat locum suauiter ligef z semel in die sufficit ut remutetur.

¶ De resolutione z modo resoluendi.

Quando aũt mã nõ est tota repcussa: aut nõ debet repcuti: aut est ĩ loco tracta: pp cãs supius dictas. Tũc auxilia debẽt adhiberi resolutiua ut dicit Hẽricus z Lãfrãcus: aut carazatiões: aut utrũqȝ simul: ut in 3° tegni testaf Gal. ¶ Medicina aũt resolutiua aut dyaforetica seu rarefactiua aut euaporatia qd q̃si idẽ reputo q̃ȝtũ est de pñti est illa cui^9 ꝓpetas ꝑm Auic. est separãdi z sbtiliãdi mãȝ z facẽ ipaȝ euaporare z apiẽdo poros exhẽ ei^9 ptẽ post ptẽ donec assiduitate sui operis totũ exhaf z euẽf. Et pp hoc opȝ ꝙ sit calida z sbtilis sbe z nõ nimis acris: acria vo sunt hec z iferẽtia horrorẽ z desinãtia malũ in 5° farmacoꝝ. ¶ Medicine vo resolutiue: quedã sunt simplices: quedã vo cõposite. Simplices sunt uelut camomilla que iter ceteras obtinet principatũ. Et iõ egyptij sapiẽtes in sacrificijs eã dedicauerũt in 3° farmacoꝝ. vñ in 5° eorũdẽ. Inter resolutiua ꝯcedif eadẽ camomilla. Et cũ hoc altea z ꝙ per ipam oleũ: nõ minus aũt ꝙ per cucumer asininũ fit. Sed z ꝙ antiquũ oleũ z de kerua z raphaninũ ex eadẽ sunt spẽ. Jlla autẽ que frida fluxa resoluũt: opȝ ꝙ sint abstergẽtia z exsiccãtia: ut dicit Aui. mellilotũ anetũ maluas bletas paritariam fumũ terre caules urticã ebulos z sambucũ furfurẽ ordei fabaꝝ z orobi farinas z panis grossi medullã. Addit Lãfrãcus z Hẽricus ciminũ ysopũ calamentũ ac origanũ spicã z costũ mirrã z masticẽ in ꝯtusionib^9 usus cõcedit cois. ¶ Ex istis aũt cõponi pñt auxilia ĩfinita oleorũ vnguẽtoꝝ z emploꝝ: ut ĩ forma oleoꝝ est oleũ camomille oleũ aneti de lilio de amigdalis: necnõ z oleuȝ costinũ nardinũ facta simplr: aut cũ additiõe alioꝝ ꝑm formã in ãtidotario hebẽ Mesue z Açarami nobis dictã: vnguẽta enim fiũt ex istis ꝑm formã dictã. ¶ Spãliter Hẽricus in materijs calidis. ℞. olei camomille. ʒ. iij. cere. ʒ. iij. assungie anatis z galline añ. ʒ. j. camomille aneti añ. ʒ. ij. bulliant z colenf z fiat vnguẽtũ. ¶ Jn materijs aũt fridis Guilelm^9 hũc ꝯsueuit. ℞. seis fenicli anisi aneti. añ. ʒ. ij. farine lupinoꝝ. ʒ. 5. farine fenugreci z seis lini añ. ʒ. j. coquanf in aq̃ z cocta ꝯtundanf z cũ modico de aceto z oleo. fiat emplm seu cathaplasma. ¶ Plura alia iueniunf in de apatib^9 coĩb^9 z ꝓprijs oculoꝝ z in squinãtia atqȝ ꝯtusionib^9 z gutta. Et breuiter oĩa mollificatiua z maturatiua in materijs sbtilib^9 z paucis efficiunf resolutiua ut hẽt expiẽtia z Lãfrãcus z Hẽricus hoc ẽt testãtur. ¶ Modus aũt resoluẽdi est talis ꝙ cũ aq̃ decoctionis mãerũ resolutiuarũ locus fomẽtef usqȝq̃ iflari incipiat z rubẽ: z tũc tuã applica medicinã: z bis in die remutef. Cauẽdũ tñ est de idocta resolone ꝙ nõ exhaf sbtile z petrificef grossuȝ z cogaf medic^9 ad mollitiua trãsire.

¶ De mollificatione z modo mollificandi.

Cum igitur mã p idoctã resolonẽ iduraf tunc ad medicamia remollitiua est trãseũdũ. Medicina tñ mollitiua duplex dĩ. coĩter vȝ z ꝓprie. ¶ Coĩter z large dĩ medicia mollitiua: quecũqȝ cuius ꝓpetas est quãcũqȝ mollire duritiẽ. ¶ Durũ autẽ triplr dĩ in 5° farmacoꝝ ꝯgelatũ extẽsũ z siccũ simplr aut cõposite. ¶ Prope vo dĩ medicia mollitiua que habet mollificare durũ p ꝯgelationẽ. Cũ igif durũ p ꝯgelationẽ in qua fuerit aliq̃ mã replẽs uelut eẽt hũor idocte tractat^9 in tridũ z grossuȝ ꝯuersus idigeat ad sanationẽ calefacẽ z desiccare. Necessariũ est ꝙ ei^9 medicia sit calida z sicca: nõ tñ fortiter z velociter: sȝ sufficit scdi gdẽ ul tertij gnque gradus calefaciẽtiũ. ꝑmi aũt desiccãtiũ. Et iõ qñqȝ ab aliqb^9 ꝯcedif hũida: modicũ eni ꝑm Ga. accesserũt neqȝ a siccãtib^9 neqȝ humectãtib^9. Et si qd viscositatis z emplatiõis hẽnt meliora eẽnt. Nõ tñ q̃ȝtũ suppuratiua q: tãto minus euãtiua. Si tñ a friditate z siccitate sit idurata sunt calefacere gdẽ z hũectare ꝯgruit ꝑm mẽsuram excessus. Si aũt a replone sola euãre expedit ꝙ replet z extẽdit. Si aũt sola siccitate hũectare ut supius dictum est in duritie iũcturarũ: z dicef in medicis algebrarum. ¶ Exẽpla aũt molliẽtiũ ꝓpriaruȝ in 5° farmacoꝝ z. 14° terrap. sunt adeps capnus z ꝓpe hircinus z galline. Sȝ hi gdẽ sunt debiliores. Fortiores eis sunt adeps anserinus z taurinus z medulla ceruina: z post vitulina z porcina recẽs z sine sale. Ex eodẽ gñe cuȝ ꝑdictis: sȝ fortius sunt armoniacũ storax galbanũ atqȝ bdelium. Meliora aũt sunt que sunt noua. Ex hoc gñe ẽt est oleũ nouum z nõ nimis antiquũ z ꝯfectũ cũ lilio z nimirũ radic. altee z cucu. asinini z multe alie plante decocte in oleo: aut in aqua remollitiuoꝝ sunt z siluestris malue frondes crude z etiã cocte. Hec aũt z alia multa simplicia inueniuntur. ¶ Cõposita eniȝ sunt multarũ formaruȝ. Prima est emplm Gal. in libro de cathagenoꝝ. qd ℞. terbẽtina cere añ. q̃r. iij. galbani baurac. añ. ʒ. j. thur. q̃r. 5. medulle ossiũ cerui. ʒ. ij. sordiuei alueoꝝ. ʒ. j. z. 5. olei laurini sepi vitulini añ. ʒ. ij misceanf z fiat emplm. ¶ 2ª est Aui. qd ℞. stercoꝝ caprarũ. ʒ. ij. radic. cucu. asinini ficuũ imaturarum añ. ʒ. j. stafisagrie bdelij farine fabarũ amigdalarum amararũ añ. ʒ. 5. fecis olei antiq qd sufficit fiat emplastrũ. ¶ 3ª est dyaglon cõe z ꝑm Rasim cũ radicibus yreos multũ in scrophulis approbatũ. qd ℞. litargiri lb. 5. olei cois q̃r. iij. mucillagi. altee z fenugreci añ. quar. ij z. 5. fiat emplm cũ custodia litargiri: z vnaquaqȝ lb. malaxef cũ oleo de lilio. ʒ. j. radicis yreos puluerizate. ʒ. ij ¶ 4ª est dyaglõ magnũ ab hebẽ Mesue exptũ ad mollificãdũ z resoluẽdũ oẽȝ duritiẽ. ℞. litargiri triti z cribellati. ʒ. vj. olei hircini olei camomille olei aneti. añ. ʒ. iiij mucillagis altee z fenugreci z semis lini z ficuuȝ z succi yreos succi squille ysopi hu. glutis alcamb. z viscus est cum quo capiunf aues añ. ʒ. vj. z. 5. terbentine. ʒ. j. z. 5. rasine pini cere citrine añ. ʒ. j. cõficianf sicut decet. Et q vult addere bdeliũ serapinũ armoniacũ añ. ʒ. j. erit dyaquilon gũmatũ. ¶ 5^a z multe alie forme auxilioꝝ taliuȝ

sunt dicte in apatibus fridis ꝛ in glãdulis ꝛ dolore iun/cturarũ: quare si est necesse ibi capiant. ❡ Modus aũt remolliẽdi est ꝙ stuffata pticula ꝛ bñ balneata cuꝫ deco/ctione pdictoꝝ remollitiuoꝝ in aq̃: aut in oleo cũ floscu/lo lane succide: q: ysopus hũida sũme ualet in hoc: ut di/cit Gal. fomẽtet pticula: ꝛ deide applicet medicamen ꝛ cuꝫ ꝯsimili lana carpinata coopiat ꝛ liget ꝛ de die in di/em: aut qñ est necesse remutet: cauendo tñ ut dictũ est a supflua resolone ꝙ nõ exhat subtile ꝛ grossum petrifice/tur ꝛ a supflua humectatione: ut nõ corrũpat ꝛ putrefiat pticula. Et pter hoc qñ videbit expedire addas uł mi/nuas resolutiua ꝛ humectatiua ut iubet Aui.

❡ De maturatiuis ꝛ mõ maturãdi.

Porro si apa videt pcedẽ ad exiturã ꝛ sanationẽ qd põt dignosci per signa in de apatib' di/cta tunc trãseũdũ est ad suppuratiuã medicinã. ❡ Me/dicina aũt suppuratiua aut maturatiua: nõ tñ apitiua ut dicit arabica trãslatio est illa que facit caliditatẽ ꝛ similẽ caliditati mẽbri in quo est apa pter qd ꝯsumit aliqd de humiditate ipsius. Et lꝫ ꝯseruet ꝛ nõ alteret mẽbrũ: alte/rat tñ mãm suppurãdã cũ nihil aliud sit suppuratio i 5° farmacoꝝ ꝙ trãsmutatio nõ illa que fit a calore nãli in cibo laudabili: nec que fit a calore exneo in mã putrefa/ctibili: ꝫ illa que fit a calore mixto in mã media que est sanies. Quid autẽ sit sanies ꝛ quõ gñat ꝛ inducat in de apatib' ꝛ ulcerib' in caplis pmis est dictũ. Cũ igit na/tura hũana sit cała ꝛ hũida ꝛ ꝯtinue qd ab ipa resoluat cõstat ex his ꝙ opꝫ medicinã suppuratiuã eẽ ca. ꝛ hu. cũ quadã emplatiõe ꝛ viscatiõe. Sꝫ caloꝛ nãlis est qui ma/turat ꝛ digerit: nõ tñ tantũ quãtuꝫ mollitiua: ꝫ minus a pmo videlꝫ usq ad 2m gradũ: ꝛ in hoc stat dria ipsarum. Nã suppuratia saluãt hũiditatẽ: mollitia vo eã minuũt: ut dicit Gal. ubi sup. Quoꝝ exẽpla in qnto simplicium farmacoꝝ ꝛ 2° ad glauconẽ dat. G. ex embrocis fomẽtis aquã tepidã ꝛ oleũ tẽperatũ ex cathaplasmatib' farinam frumẽti cũ aq̃ ꝛ oleo cõmẽsurate coquẽtes. Et panẽ ipꝫ coqui aũt ꝛ hũc opꝫ cõmẽsurate. Nã qd multuꝫ coctum est exiccatiuũ ꝛ difficile maturabilib' ꝯuenit flegmoni/bus: ꝙ vo minus in ualde calidis ꝛ ebulliẽtib'. Et si cuꝫ eo ponit oleũ maturatiuioꝛ efficit. ꝛ si purus magis sup/purat furfureus ꝛ ordeaceus desiccatiui sunt ꝛ magis re/soluũt. Panis etiã purus medi' est iter farinã frumẽti ꝛ ordei. ❡ Ad hoc igit aspiciẽs ꝛ yscadarũ: idest ficuũ sic/carũ decoctionib' ipaꝝ miscẽs panẽ uł farinã: ita igit ꝛ adeps porcinus ꝛ vitulinus ꝛ pix ꝛ resina cũ aliq̃ oleo ꝛ cera que in basilicone igrediunt icorporata. ❡ Si autẽ mã eẽt grossa ꝛ frida cepe cocte atq allea cortex malua/uisci ꝛ radix lilij cũ fermẽto seu pasta atq faria fenugre/ci cũ assungijs eligunt. Et dyaglon etiam est ad illud. ❡ Usus tñ cois ultra dicta utit radice brionie ꝛ lapaci malua senissioni branca ursina violaria cauliũ fol. uuis passis mũdatis semie lini melle butyro ꝛ assungia recẽ/tib'. ❡ Ex qb' pm diuersitatẽ mãerũ cõponunt sub for/mis diuisis maturatiua multa: ut in calidis materijs fieri pñt multe forme. ❡ Prima est de maluauisco pparato cũ assungia porci seu butyro: pparant aũt radices mal/uauisci pm Guilelmũ Lafrancũ ita. accipiunt radices la/uate ꝛ abiecto trũco chordoso itrinseco optime coquant cũ aq̃ dulci ꝛ pistent ꝛ fiant magdaleones ꝛ suent. ❡ 2a forma est mea. ℞. farine frumẽti lb. j. aq̃ catranate deco/ctionis ficuũ lb. ij. coquant usq ad spissitudinem ꝛ ipin/guent cũ assungia butyro aut oleo. ꝛ fiat emplm. ❡ 3a ꝛ plures forme in caplis de flegmone ꝛ herisipilla inue/niunt ꝛ ifra de sedatiõe doloris emplm Jamerij Roge/rij in maturãdo laudat. ❡ In materijs aũt fridis pñt ẽt fieri multe forme. ❡ Prima ẽt est de meis. ℞. ceparũ co/ctarũ alleoꝝ coctoꝝ sub prunis añ. lb. j. vitella ouoꝝ co/ctoꝝ nũo. v. radic. lapaci cocte lb. 5. farine fenugreci qr. j fermẽti quar. 5. assungie porci lb. j. icorporent. ꝛ fiat em/plastrũ. ❡ Alie multe forme inueniunt in apatib' frigi/dis ꝛ glãdulosis. ꝛ lõ ibi querant. ❡ Modus operãdi est ꝙ fomẽtet pticula cũ aq̃ decoctionis pdictoꝝ ꝛ lana succida: deinde applicet emplm tepidũ ꝛ coopiat cũ stu/pis aut lana aut folijs cauliũ ꝛ suauiter liget sup locum apatis incidẽdo bindã per trãsuersum cruciãdo ut acu/mẽ apatis nõ cõprimat ꝛ nõ nisi semel in die remutet.

❡ De mundificatiuis ꝛ modo mundificandi.

Maturato apate ꝛ apto cũ lãceta aut cũ cau/terio actuali seu potẽtiali: aut in q̃/cũq loco vulnerato aut ꝯtuso: aut alterato i q̃ sanies aut sordes existat utẽdũ est mũdificatiuis absterfiuis ꝛ laua/tiuis. ❡ Est g̃ medicia mũdificatiua tanq genus ad ab/stersiuã ꝛ purgatiuã ꝛ nõ ad corrosiuã ut dicebat Lafrã/cus ꝛ Hẽricus: q: ipa nõ mũdificat saniẽꝫ: sed crustas ꝛ carnẽ corrodit ꝛ euellit. ❡ Medicina aũt mũdificatiua abstersiua est que sepat sordes ꝛ sanies de loco in q̃ sunt ꝛ eas ad supficiẽ extrinsecã educit. Et lꝫ utrãq cõueniat eẽ calidã. Nihilominus abstersiuã lauatiuaꝫ utplm opꝫ eẽ dulcẽ ut est mel ꝛ farina fabarũ ordei atq terbẽtina ꝛ gũmarũ gña multa. Expurgatiuã vo amaram uelut est orobus atq lupinus: plurima tñ iueniunt faciẽtia utrũ/q ut sunt amigdale ꝛ orobi atq semẽ urtice. Est autẽ ex hoc gñe squilla ꝛ yreos ꝛ spuma vitri sticados abrota/nũ ꝛ alia multa ex qbus pñt cõponi multe forme diuise pm nãs in debilib' mediocrib' ꝛ fortib'. ❡ Quarũ pri/ma est coitatis que cõpetit apatib' nouiter aptis: q: sua/uiter mũdificat ꝛ mordicationẽ sedat. Et est de faria fru/mẽti aut ordei siue spelte cũ vitellis ouoꝝ icorporata: ꝛ si adderet modicũ mellis: meli' eẽt. ❡ 2a forma etiam est coitatis. ℞ farine frumẽti ordei atq spelte quar. j. coqua/tur cũ duab' ptib' aque ꝛ vna mellis ros. ꝛ fiat emplm: ꝛ si adderet modicũ de terbẽtina lauata dum deponitur ab igne pro locis neruosis utilioꝛ esset. ❡ 3a est G. in 2° ad glauconẽ ꝛ est icarnatia. ℞. mellis cocti lb. j. thuris. ℥ 5. mirre. ʒ. ij. fiat emplm. ❡ 4a est de apio ꝛ est Guilel/mi Lãfrãci ꝛ Hẽrici ꝛ parisieñ. diuꝫ ꝛ est de meis q: mũ/dificat ꝛ maturat ulcera maligna. qd. ℞. succi apij lb. j. mellis quar. iij. farine frumẽti uel alioꝝ quar. j. coquant ad ignẽ usq ad spissitudinẽ ꝛ fiat emplm. Et si adderet de succo absinthij nõ pmitteret ulcus ifistulari neq incã/crenari. Et si ulcus supcalefieret additio succi plãtagis: aut crassule esset utilis. Et si adderet farina lupinoꝝ aut orobi seu fenugreci: ut cõcedit a Bruno ꝛ Theodorico fortioꝛ eẽt. Et si terbẽtina approparet eã ad neruos. mir/ra ẽt ad fetorẽ ꝛ corruptionẽ mũdificãdã. ❡ 5a est de re/sina ꝛ est fortis ꝛ ualde appropata mẽbris neruosis: ꝛ est bononieñ. ℞. resine mellis terbẽti. añ. lb. 5. mirre sarco/colle farine fenugreci: semis lini añ. ℥. j. dissoluat resina cũ melle ꝛ terbẽtina ꝛ additis puluerib' fiat emplastrũ. ❡ 6a est de yreos ꝛ est mõtispessulañ. ꝛ exhit saniẽ ꝛ ex/pellit eã. ℞. mellis lb. 5. terbẽtine quar. j. fermẽti. ℥. j. ra/dicis yreos. ℥. 5. misceãt. ❡ 7a est magri Dini ꝛ est mũ/dificatiuũ de gũmis pro sanie grossa. ℞. galbani armo/niaci resine terbentine picis sepi uaccini cere olei antiq añ. ℥. j. dissoluẽdo gũmas cũ aceto liquefiãt ad ignem ꝛ fiat emplm. ❡ 8a est vnguentũ apłoꝝ qd est pprium ad mũdificãdũ ulcera. qd. ℞. cere albe resine armoniaci añ ʒ. xiiij. oppoponaci viridis eris añ. ʒ. iij. aristologie rotũ/de thuris añ. ʒ. vj. mirre galbani añ. ʒ. iiij. bdelij. ʒ. vj. li/targiri. ʒ. ix. olei cois lb. ij. dissoluant gumme in aceto ꝛ misceant cũ litargiro cũ oleo decocto ꝛ addat cera ꝛ resi/na liquefacta ꝛ coquant q̊usq incipiat gutta coagulari. Et in deponẽdo ab igne misceant pulueres: ꝛ in fine vi/ride es ponat ꝛ fiat vnguẽtũ. Et si decoquat usquequo ingrossat uocat ab hebẽ Mesue vnguẽtũ ceraseos. Et a magro Ansermo de Janua. Et a magro Petro de ar/gẽteria in mõtepessulano gra dei: q: mirre rectificat ul/cera maligna. ❡ 9a forma est vnguẽtum egyptiacum ꝛ

ponit a Gal. ꝛ Rasi ꝛ Albuca. ꝛ eo utebat magr̄ meus
bononieñ. ꝛ est de meis: q: de eo semp inueni bonā pro
bā in leniter corrodēdo ꝛ optime mūdificādo. ℞. mellis
lb. j. aceti lb. ß. floris eris. ℥. j. aluminis. ℥. ß. coquant ad
ignē donec spissent ꝛ ru. efficiat. ꝛ ex hoc bicoloratū uo
cat pp qd̄ coctū est minus suspectū q̄ crudū qd̄ remane
at totū viride. Unguēta enim viridia sunt apud vulgus
diffamata. Et cū hoc est mirabile: q: post opōnē pdit ru
bedinē ꝛ reducit ad viriditatē quā rē credunt vulgares
ex malitia egritudis fuisse factā. ¶ x^a forma est emplm
rubeū grecū: ꝛ est ēt binoꝝ coloꝝ in 2° ad glanconez. Et
laudat a magro Dino ad rectificādū ulcera maligna ꝛ
difficilis ꝯsolidatiōis. ℞. olei lb. ij. aceti lb. j. ꝛ. ß. litargi/
ri lb. j. ciniar qd̄ est viride eris. ℥. j. coquat litargirū cū
aceto ꝛ oleo donec igrosset ꝛ tūc ponat viride es ꝛ coq̄/
tur donec ispisset ꝛ rubeū efficiat ꝛ fiat emplꝫ. ¶ xj^a for
ma est vnguētū viride herbarū. Et eū cōmendat magr̄
Dinus: q: plagas ueteres mūdificat ꝛ carnē supfluā sua
uiter ꝯsumit ꝛ ꝯsolidat ꝛ sanat. ℞. celidonie plātagi. sca/
biose urtice leuistici centrū galli galline grasse añ. M. j
cōquassent ꝛ cū lb. ij. olei per septē dies tēperent deide
bulliant ꝛ exp̄mēdo colent cui colature addat cere. ℥.
iij. terbēt. ℥. vj. resine. ℥. ij. bulliant donec parū spissent
deide tollat ab igne ꝛ misceant thur. sarcocolle ꝛ aloes
añ. ℥. j. aristologie lōge floꝝ eris añ. ℥ vj. misceant ꝛ fiat
vnguētū. Est eni bonū ꝛ ꝓbatū. Plura alia ponunt in
de auxilijs icarnatiuis que icarnādo mūdificāt.

¶ De medicinis doloꝝ sedatiuis ꝛ ipsaꝝ opationibus.

Ceterum cū dolor sit accñs qd̄ magis impedit
oēm rectā opōnē tā in apatib⁹ q̄ i vul
nerib⁹ q̄ aliud: ut dictū fuit p totū. Pro tanto in medio
vulnerū ꝛ apatū tractabit de ei⁹ sedatione. ¶ Dolor ẜm
Aui. est sensibilitas rei ꝯrie. Et lꝫ res ꝯria iferēs dolorē
ẜm Gal. trāsmutatiōes nāe sint a caliditate ꝛ frigiditate
violēta illatiōe ꝛ ab alijs que frāgē ꝛ incidē uel ꝓtendē
uel corrodē apta nata sunt. Nihilominus a q̄litatib⁹ ꝯrijs
fit per se a solōne ꝯtinuitatis per accñs: ꝓut tenet schola
cois mōtispessulani. Et ita G. nō hēt rephensionem ab
Auer. in 3° colliget: qui bñ legit in 4° de egritudīe ꝛ sin/
thomate. Et in de distēperātia ineq̄li: ꝓfundū tñ est hoc
mare in q̄ me nō licet nauigare. Si igit dolor est sēsibili
tas rei ꝯrie. Ita ẜm Gal. ubi sup sedatio doloris ꝛ deli/
tia per oppositū est rei cōuenientis aut non sentire rem
discōuenientē ꝛ cōtrariā nature. ¶ Et ꝓpter hoc appa/
ret euidēter q dupl̄r sedat dolor. Uno mō remouendo
rem cōtrariā euacuando uel alterādo. Alio mō sensum
ꝑticule tollēdo. Sedās tñ certum est p̄mū ut dicit Gal.
in 5° farmacoꝝ ꝛ Aui. Ergo necesse est ẜm ipsūmet Ga/
lienū ꝛ Auerroym in 5°. q medicine que sedāt certa se
datione sint tēperate similes calori nāli: aut parum plus
excedentes. Et cum hoc sint subtilis sube: ita q possint
multiplicare calorē nālem: ꝛ p̄parare humorē ad digō/
nem ut sit facile ꝑmutabilis a natura. Et res magis con
ueniētes ad hoc sunt pinguedines ꝛ olea ꝛ piguedo gal
line anatis ꝛ anseris que melior est ẜm. G. de oleis vo
oleum de vitellis ouoꝝ ut dicit Açaramus in antidota.
magno. Et oleum oliuarū dulce calidū parū in scd̄o far/
macoꝝ. Et gñaliter oēs res dulcoratiue ꝛ anetū ꝛ semē
lini euacuādo sedant dolorē cum apponunt sup locum:
ut ponit Aui. Gal. tñ vult in quinto farmacoꝝ q suppu
ratiua dicta in maturatiuis q: hñt calorē similē corpori
humano sint sedatiua doloris: ꝛ per ꝯsequēs resolutiua
domestica ut experiētia ꝓbat. ¶ Ex quib⁹ simplicibus
possunt cōponi multe forme. Quarū prima est coitatis.
℞. medulle panis albi duri in aq̄ feruēti infuse ꝛ ab aq̄
expresse lb. vna. vitelloꝝ ouoꝝ. iij. nūo. olei rosᷓ. quar. ß.
misceant ꝛ fiat emplm. ¶ Secūda est Theodorici ꝛ Lā
franci ꝛ Henrici. ℞. folioꝝ maluarū. M. iij. coquant cū
aqua fortiter: deinde incidant ꝛ pistent ꝛ cum aliquātu
lum de aqua decoctionis misceat pars. j. de cribratura
furfuris ꝛ fiat emplm. ¶ Tertia forma est Jamerij mul
tum vulgaris: sedat enim dolorē cum maturatione ꝛ re/
solutione. ℞. folia maluarum maluauisci brance ursine
viol. uolubilis paritarie. iusquiami vmbilici ueneris añ.
M. j. mundent herbe a neruis ꝛ coquant cū aqua ꝛ te/
rantur ꝛ cum sufficiētia assungie porci aut anatis sine sa
le pistent: deinde accipiat colatura ꝛ inspisset cum fari/
na frumēti aut ordei: ꝛ cum modico de farina seminis li
ni ꝛ parū q̄d de farina fenugreci nisi fuerit locus iflāma
tus ꝛ cū alijs terēdo misceant ꝛ fiant pultes seu emplꝫ.
Et si poneret absinthiū esset magis cōfortatiuū. Roge/
rius q̄si eandē cōcedit: tñ in decoctione ponit parū quid
de vino ꝛ melle. Et aliquotiēs extrahit succū herbarum
cum quo incorporat farinas. ¶ Multe alie sunt forme
leniētes ꝛ sedātes dolorē spatularū uentris renū ꝛ ma/
tricis ꝛ locoꝝ neruosoꝝ: ut est vnguētum resūmptiuū.
qd̄. ℞. butyri sine sale lb. j. olei viol. lb. ß. assungie galli/
ne anatine anserine asinine medulle bouine recentium
añ. ℥. j. cere qd̄ sufficit fiat vnguētum. ¶ Alia forma est
cois vnguētum martiaton vnguētum agrippe oleū lau/
rinū: oleū mustellinū ꝛ de been ꝛ nardinū ꝛ similia que
cōfortāt neruos ꝛ indolorant eos. Et qui uoluerit plura
de dolore apatum ꝛ vulnerū ac puncturarū: uel in dolo
re iuncturarū de ipsis inueniet copiā. ¶ Modus sedā
di dolorē est q facta euōne ꝓprie per flōmiā si dolor sit
fortis ꝛ de mā sanguinea: flōmia enim dolorē sedat ue/
ra sedatione: cum cām subito remoueat. Et ita inter do/
ctores nō est ꝯtrarietas: ut imponebat Henricus fomē/
tet ꝛ balneet ꝑticula cum aqua tepida ꝛ oleo per horā.
deinde exiccet suauiter ꝛ medicamē applicet: ꝛ leniter
cum stupa aut lana carpinata ligetur ꝛ sepe remutetur.
¶ Iste est modus uere ꝛ essentialiter sedandi dolorē.
¶ Qñ aūt ẜm certum ꝛ uerū modū nō poterit dolor se
dari ꝛ necessitas urget ꝓpter sinthoma qd̄ virtutem pōt
mortificare: melius est inducere q̄d nocumenti ad corri
gēdū priusq̄ ꝑmittere dolore hoiem mori ut in. 12° ter/
rapentice deducit euidēter. Tunc enim opꝫ transire ad
sedātia stupefactiua que nō uere sed apparēter sedāt do
lorem. Ac si dicat aliquis hoiem mortuū nō sentire do/
lorē: ut dicit in q̄nto farmacoꝝ. Et talia sunt ꝯtrarijssima
his que uere ꝛ exñter sedāt: frigida enim sunt ꝛ nature
cōtraria uelut est opiū mādragore radix solatrū iusquia
mus ꝛ papauer: ueꝝ siccata sūt saluiora q̄ viridia. Et cō
solata cū croco atq̄ castoreo: ut in filonio ꝛ opiatis ꝛ sup
positorijs: necnō ꝛ in collirijs sūt tutiora. Et q̄ntitas ꝛ tē
pus debēt eē opportuna: ut i eodē. 12° terrap. dicebat. Et
ex hoc fuerūt suspecti trocisci quos dñs eps rigenẜ. ꝯsu
lit dño marsilieñ. epo patiēte strāguriā dolorosā medi/
cis q: mortuus fuit soporat⁹ ꝛ obdormitat⁹: hēbat eni ta/
lē ꝓpetatē q vnus sumpt⁹ statim sedabat dolorē: q̄rū for
ma in toto ꝯtinēte erat talis. ℞. iusq̄ami albi. ℥. j. opij. ℥. ß
semis citrulli lactuce añ. ℥. iiij. semis portulace. ℥. ij. fiant
trocisci cū aq̄ ligritie. ¶ Istud idē medicamen repit in
3° cañ. de ulcerib⁹ renū sub hac forma. ℞. semis iusquia
mi albi sextā partē vnius. ℥. opij karatem. j. qui sunt. 24.
grana ordei in synonimis mundini: seminis citrulli: se/
minis lactuce: seminis portulace añ. ℥. j.

¶ De antidotis localibus vulnerum. Et primo de medi/
cinis constringentibus sanguinem. Cap. VI.

Sanguis est necessarium quādo fluit
in excessu ut restringat. ali/
s as periret homo. Cum sanguis ꝛ spūs sint the/
sauri ꝛ fundamentum nature: ut tenent oēs philosophā
tes. Sanguis aūt multipliciter retinetur ut supra de vul
neribus uenarum fuit dictum. Inter quos modos qui
per medicinas sic ꝯtractabat nunc ꝛ dicet. ¶ Medici/
na restrictiua sanguis est illa que hēt ꝯstringē ꝛ sāguinē
fluentē retinere. Et hoc facit: aut q: frigida acuitatē san.

repmẽdo:aut q: vnit ⁊ aggregat orificia uenarū:aut qa glutinat ⁊ oppilat porositates mẽbrorū:aut q: desiccat ⁊ urit ⁊ escarã iducit in mẽbro. Exẽpla pmorū in 5° farmacorū sūt aq̃ frigida. sempuiua portulaca tribulus viridis psiliū auricula muris lẽticula aque acedula ⁊ vmbilicus ue. Addit Aui. exẽpla scdarū.s. plãtagines cauda eqna gallapsidis grana passularū reubarbarū bolus ar. terra sigillata gipsum ⁊ oia stiptica ⁊ põtica terrestria ⁊ grossa mordicatiõe carẽtia. Exẽpla tertiarū sūt sãguis draconis thus aloe mastix resina glutĩa amidum puluis molẽdini. Exempla q̃rtarū sūt calx arsenicū cuposa vitriolū ⁊ id gen⁹. Ex qb⁹ pñt componi multe forme. ¶ Prima est puluis Gal. cū albumib⁹ ouorū ⁊ pilis leporis ad mellis spissitudinẽ icorpatis. qd. ℞. aloes thuris añ. ptem. j. fiat puluis. ¶ 2ᵃ est de domo ⁊ d: puluis rube⁹. qd. ℞. boli armenici ptẽ. j. gallarū frixarū ptẽ aliã. sanguis draconis thuris aloes masticis añ. ptẽ tertiã illi⁹. pilorū leporis minutim icisorū q̃rtã ptẽ illi⁹ fiat puluis. ¶ 3ᵃ est Albu. ⁊ eã Brunus ⁊ Lãfrãcus tenẽt. ℞. thur. ptẽ. j. sanguis draconis ptẽ. ʒ. calcis viue ptẽ tertiã vni⁹. fiat puluis: ⁊ est ɔseruatiuus futurarū. ¶ 4ᵃ est Gal. in cathag. ℞. balaustiarū. ℥. iij. alumis. ℥. j. cupose uste. ℥. ʒ. fiat puluis ⁊ est experta. ¶ 5ᵃ forma est Rogerij ⁊ Jamerij ei⁹ sectatoris. ℞. colofonie q̃r. j. boli armenici q̃r. ʒ. masticis olibani sãguinis dra. añ. ℥. ʒ. radic. ɔsolide maioris. ro. añ. ʒ. j. fiat puluis.

¶ De medicinis incarnatiuis ⁊ mõ incarnãdi.

Tres sūt act⁹cões in cura vulnerū ⁊ ulcerū necessarij. ¶ Prim⁹ est icarnare aggregare ⁊ ɔsolidare qd idẽ reputo pro pñti labia disiũcta. Et iste ɔuenit vulnerib⁹ inq̃tū sunt vulnera. ¶ 2° est regñare carnẽ ubi deficit qui ɔuenit vulnerib⁹ ⁊ ulcerib⁹ ɔcauis. ¶ 3° est cicatricare ⁊ ipsam sigillare: qui vulnerib⁹ ⁊ ulcerib⁹ in qbus sola cutis est nec̃ia ɔgruit. Et oẽs isti act⁹ nã opante cū desiccatiu⁹ medicinis pficiunt: sm tñ magis ⁊ minus: ut sup in 3° tractatu de vulnerib⁹ fuit deductū. Nã icarnatiue siccitate idigẽt in 2° gradu: regñatiue in p°: cicatricatiue usq: ad 3ᵐ. In q̃litatib⁹ aūt actiuis nõ dꝫ esse excessus nisi discrasia regreret ipm. Et hoc cū nulla idigẽt mordicatione ⁊ ultra dispõnẽ vulnerū recipiūt diuisitatẽ in gradib⁹ a ɔcl'one toti⁹ ⁊ ptis ⁊ ab etate tpe ⁊ aliorū idicatiõe. Et cãe istorū oiuꝫ ibidẽ fuerūt assignate. ¶ Est ergo medicia icarnatiua aggregatiua seu ɔsolidatiua sꝫ Aui. que exiccat ⁊ ispissat humiditatẽ stãtẽ iter duas supficies vulneris ppinq̃s: ita ut ɔũtat ad cõgelationẽ ⁊ iuiscationẽ ⁊ adhereat vna cū altera. Et iõ idiget q̃dã stipticitate sicut sūt sang. draconis ⁊ aloẽ: sarcocolla bolus ar. terra sigillata: necnõ cortex palme malorū granatorū arnoglossa ⁊ folia pini ⁊ cipssi pẽtafilon acetosa ⁊ folia pirorū siluestriū: flores sorbarū ⁊ caude eqne rami. pul. molendini ordeū ustū terbẽ. ac ẽt lac acetosum atq: vinū rubeū stipticū ex qb⁹ pñt fieri multe forme cõpositorū. ¶ Quarū pma est toti⁹ coitatis ⁊ fit de terbẽtina lauata ⁊ rubeo puluẽ dicto in sanguis ɔstrictione. ¶ 2ᵃ forma est. G. in cathagenis ⁊ uocat empl'm nigrū: ⁊ est de meis. ℞. litargiri ptẽ. j. olei aceti añ. ptes tres coquant per diẽ itegrã ipm ɔtinue ducẽdo usq: ad spissitudinẽ ⁊ nigredinẽ. ⁊ fiat empl'm. ¶ 3ᵃ forma est dyapalma a libro cathagenorū supta. qd. ℞. assungie porci seu vituli lb. ij. olei antiq. lb. iij. litargiri lb. iij. cupose q̃r. ʒ. coquant ad modū emplastri nigri ⁊ ducat ɔtinue cum spatula de palma viridi aut de cãna. ⁊ fiat empl'm. ¶ 4ᵃ forma est empl'm viride magri Petri de bonãto. qd. ℞. plãtaginis ɔsolide maioris ⁊ minoris betonice berbene pimpinelle piloselle millefolij lingue canis caude eqne añ. M. j. ɔquassent ⁊ cū lb. iij. sepi mutonis coquant ⁊ colent postea addat resine cere galbani añ. q̃r. iij. sarcocolle q̃r. j. terbẽt. q̃r. j. ⁊ ʒ. fundant ⁊ fiat empl'm. ¶ 5ᵃ forma est empl'm de cẽtaurea ⁊ eo utebat magr Petr⁹ de argelata. ℞. cẽtauree mi. M. vj. tẽperent per noctẽ in vino albo: deinde coquant ad ɔsũptionẽ medietatis vini ⁊ colent ⁊ illa colatura iterū bulliat usquequo sit redita ad spissitudinem mellis ⁊ seruet. Et qñ uolueris facẽ empl'm. ℞. terbẽtine lb. j. terre noue q̃r. j. resine thuris gūmi arabici masticis añ. ℥. j. vini dicti de cẽtaurea. ℥. iij. lactis mulieris. ℥. ij. fiat emplastrū. ¶ 6ᵃ forma est magri Dini. ℞. betonice cẽtauree añ. M. iij. ɔquassent ⁊ cū vino albo bulliant ⁊ colẽtur ⁊ colature addat terbẽ. lb. ʒ. resine q̃r. j. sarcocolle. ℥. j. cere. ℥. ij. Et iterū bulliant: ⁊ sup acetū pijciant ⁊ congregent ⁊ cū lacte malaxẽnt ⁊ fiat empl'm. ¶ 7ᵃ est vnguẽtū regis anglie. ℞. cere albe resine añ. q̃r. j. olei. ℥. iij. terbẽtine lote. ℥. j. thuris masticis añ. ℥. ʒ. fiat vnguẽtū. ¶ 8ᵃ est emplꝫ qd comes Guil. habuit a papa Bonifacio: ⁊ ꝙ papa habuit eū a magro Ansermo de Janua: q ẽt eū dederat regi frãcie. ℞. pimpinelle betonice melangiane berbene v̄micularis añ. M. j. bulliant in bono vino albo usq: ad ɔsũptionẽ duarū ptiū: deide colent ⁊ vinū iterū bulliat ⁊ addat cū eo resine lb. j. cere albe lb. ʒ. masticis. ℥. ij. coquant: ⁊ pijciat sup lac mulierū ⁊ malaxet. ⁊ fiat vnguẽtū. ¶ 9ᵃ forma est vnguẽtū glie ⁊ eū faciebat magr Joãnes nepos magri Ansermi de Janua. ℞. olei bedegaris lb. j. cere q̃r. j. se. albarum ros. ℥. ʒ. fiat vnguẽtum. ¶ xᵃ forma est vnguẽtum viride herbarū totius coitatis Rogerij Jamerij atq: Nicolai ⁊ totius secte tholosine. ℞. celidonie panis cuculi que dicit alleluia cẽtrū galli leuistici scabiose añ. M. j. sepi arietini lb. j. olei lb. ʒ. cere masticis thuris aloes viride eris añ. ℥. j. fiat vnguẽtū. ¶ Undecima est emplastrū de uermibus incarnãs ⁊ ɔsolidãs membra neruosa ⁊ est Lãfranci. ℞. utriusq: ɔsolide cinaglosse piloselle utriusq: plantaginis añ. M. j. uermium terrestriū lb. ʒ. terant oia ⁊ ponãtur in lb. j. ⁊ ʒ. olei cois per septem dies: deinde bulliantur modicum ⁊ colent ⁊ exprimant ⁊ tunc addat sepi arietini mũdati lb. j. picis naualis lb. ʒ. picis grece quar. j. armoniaci galbani oppoponacis terbẽtine añ. ℥. j. thuris masticis añ. ℥. ʒ. dissolutis gūmis cum aceto: fiat emplastrum. ¶ Modus aūt operãdi est ꝙ post restrictionem sanguinis ⁊ securationem apostematis fomentet locus uel vulnus cum vino rubeo calefacto: deinde desiccetur Et post medicamen apponatur ut supra stupata balneata in vino rubeo ⁊ expressa: ⁊ cuꝫ ligatura incarnatiua artificialiter ligetur.

¶ De medicinis regenerãtibus carnẽ ⁊ modo opandi.

Medicina regñatiua carnis sꝫ Aui. est illa cuius ppetas est ut pmutet sanguinẽ vulneri in carnẽ ppter qd adequat cõplexioni ei⁹ ⁊ coagulat ipm cū exiccatione ⁊ q̃dã abstersione non mordicatiua ut dicit in 5° farmacorū. ¶ Et sūt triū modorū: debiles: fortes: ⁊ fortiores. ¶ Debiles sunt olibanum mastix ⁊ aloe colofonia farina ordei ⁊ fenugreci que debẽt corpib⁹ ⁊ mẽbris humidis applicari. ¶ Fortes sūt aristologia yreos farina lupinorū ⁊ orobi climia quoq: ⁊ cuperosa adusta: in qua tñ quãtitate posita que debẽt in corpibus ⁊ mẽbris siccis applicari ut sup in vulneribus concauis fuit dictū. ¶ Fortiores sunt que in ulcerib⁹ pfundis sūt apta uelut cẽtaurea ⁊ poliū glutinū limacie uste plūbū ⁊ antimoniū adustū: ⁊ id gen⁹. pix etiã ⁊ resina carnẽ regñant. Et mirra gñat carnẽ sup ossa denudata. ¶ Ex qb⁹ simplicib⁹ pñt fieri multe forme cõpositorū. Quarū pma est vnguẽtū basilicon dictū a Gal. tetrafarmacū. ℞. picis nigre resine cere sepi uaccini olei añ. q̃tū vis fundant: ⁊ fiat vnguẽtū. Et si poneret de olibano dicit maius ab hebẽ Mes. Et a Gal. macedonicū. ¶ Secunda forma est vnguẽtum fuscum sm Nicolaū qd in apotecis inuenit factum. ¶ Tertia forma est vnguẽtū aureū bebẽ Mesue in quo ut sit aliquãtulum mũdificatiuū modicum addo de melle. ℞. cere. ℥. v. resine quar. j. terbẽtine lb. j. mellis quar. ʒ. masticis thuris sarcocolle mirre aloes croci añ. ʒ. ij. fiat vnguentum. ¶ Quarta forma est

vnguētū viride Gal. ɔcessum per Aui. ℞. olei cere añ. ℥
vj. liquefiāt ꝛ in descensu ab igne addaᵗ viride eris. ℥. j.
ducēdo ꝛ pmiscēdo fiat vnguētū. ¶ 5ᵃ forma est vnguē-
tū de lino qḋ Aui. approbat ad ɔsolidāduꝫ. Ego tñ eum
plus iueni regñatiuū. Et ɓm hebē Mes. ℞. rasure pāni
linei bñ mūdati ptē. ß. oppoponacis ptes. ij. vini mellis
olei rosͦ. añ. ptes. v. litargiri aloes sarcocolle añ. tertiā ptē
illiᵘˢ: fiat vnguētū. ¶ 6ᵃ forma est emplr̄m croceū magr̄i
Petri de bonāto. ℞. semis fenugreci q̄r. j. ifundanᵗ per
ix. dies in vino albo donec marcescat postea tere fortiter
ꝛ cola ꝛ adde sepi hircini q̄r. iij. ꝛ insil̄ ɔteranᵗ ꝛ coquan-
tur ꝛ post mucillago ꝛ pinguedo ɔgregeᵗ qbus addanᵗ
cere q̄r. j. resine. ℥. ij. fundanᵗ oia ꝛ coquanᵗ: ꝛ fiat emplꝫ
¶ 7ᵃ forma est vnguētū pciosum acceptum a cartulario
meo cōe in oibus vulneribᵘˢ sanādis. ℞. arthemisie sca-
biose absinthij gallitrici tamarisci apij berbene lanceole
senationis pimpinelle lingue canis celidonie piloselle
millefolij añ. M. j. ɔteranᵗ oia mūdata a radicibus ꝛ ex
trahaᵗ succus ꝛ cū lb. ij. assungie porci ueteris ꝛ lb. j. sepi
hircini ꝛ lb. iij. olei ꝛ q̄r. j. mellis coquēdo ꝛ incorpando
in mortario: fiat vnguētuꝫ. Et magr̄ Petrus de bonanto
utebaᵗ eo uerū addebat in fine decoctionis de thure ma
stice aloe viride eris qḋ sibi videbaᵗ ꝛ laudabat eū. ¶ 8ᵃ
forma est emplr̄m gr̄a dei acceptū a cartulario magr̄i Pe
tri: ꝛ est cōe ad oia vulnera tam in capite q̄ȝ in q̄cūqꝫ pte
corpis: attrahit enim sanguinē ꝛ humores viscosos a p-
fundo ꝛ carnē gñat ꝛ ɔsolidat. ℞. cere albe resine armo-
niaci añ lb. ß. terbētine quar. j. galbani olibani masticis
mirre clare añ. ℥. ß. aristologie ro. ʒ. ij. terēda teranᵗ ꝛ fun
danᵗ in vino albo in quo decocta fuerit betonice berbe-
ne ɔsolide maio. ꝛ mi. cētauree pimpinelle ypicon her-
be saracenice herbe gr̄a dei baucie sanabaro. añ. M. j. ꝛ
post extrahaᵗ ꝛ malaxeᵗ cū lacte mulieris ꝛ oleo rosͦ. ꝛ fi
at emplr̄m. ¶ 9ᵃ forma est emplr̄m comitis ꝛ euꝫ tenebat
mgr̄ Americᵘˢ de alesto. ℞. cere albe. ℥. iiij. armoniaci. ℥.
ij. terbētine. ℥. iij. bullianᵗ in vino albo ꝛ exhaᵗ ꝛ cum la
cte mulierū malaxādo fiat emplr̄m. ¶ Decimā formā fa-
ciebat comes Antissiodoreñ. ℞. assungie porci recentis
cere albe añ. q̄r. j. olei camomille lb. ß. masticis. ℥. ij. am-
bre grise. ʒ. ij. fiat vnguētū. ¶ xjᵃ forma est vnguētum de
yreos ꝛ est magr̄i Dini de florētia. ℞. sepi uaccini lb. ß.
olei rosͦ. ℥. iiij. cere. ℥. ij. radic. yreos. ℥. j. thuris sarcocol
le masticis aloen aristolo. añ. ʒ. ij. terbētī. q̄r. j. fiat vnguē-
tū. Isto mō utebanᵗ barbitōsores mōtispessulani. ¶ 12ᵃ
forā sūt pulueres varij ꝛ diuersi. Insup puluis Ras. qḋ
℞. olibani aloen sarcocolle sanguinis drac. radic. yreos
añ. teranᵗ. ꝛ fiat puluis. ¶ Porro Lāfrācus dictat istum
℞. thuris masticis fenugreci añ. fiat pul. ¶ Modus au
tē opandi est q lauato vulnē cū vino calido ponaᵗ pul-
uis aut carpia in vul. ꝛ desup stupata balneata in vino ꝛ
expssa. Et ligatura tenente medicamina ligetur ꝛ bis in
die remutetur.

¶ De medicinis cicatriçatiuis ꝛ sigillatiuis ꝛ modo ope-
rationis ipsarum.

Medicina cicatriçatiua ꝛ sigillatiua ɓm Aui.
est que exiccat supficiē vulneris ita
ut fiat cortex sup ipsam custodiēs ex nocumētis usqueq̊
genereᵗ cutis nālis a nā nō q̄lis a natiuitate. Et iō nota-
bili idiget stipticitate ꝛ pōticitate. Et sunt duoꝝ modorū
ut dr̄ in 5ᵒ farmacoꝝ: q̄dā hoc faciūt per se ꝛ pp̄e ut galle
ꝛ psidia spina egyptiaca cerusa plūbū ustū ꝛ litargirū chi
molea bolus armenᵘˢ ꝛ ois terra maxime abluta ɓꝫ Gal.
9ᵒ simpliciū. q̄dā hoc faciūt per accn̄s ut corrosiua stipti-
ca adusta: in pua tñ quātitate sicut es ꝛ sq̄ma eris adusta
ꝛ lauata alumē ꝛ cuposa per ideꝫ. Et oia stiptica carentia
mordicatione per se uel per pparationē ut cētaurea plā-
tago ꝛ aristolo. adusta ꝛ coriū bouinū uetustarū solearū
adustarū ꝛ cortice ulmi ꝛ quercus ꝛ scoriā ferri lotā lau-
dat Arnaldus. Ex qbᵘˢ cōponi pn̄t multe forme. ¶ Qua
rū pma est forma puluerosa ꝛ Guil. de saliceto Lāfranci
ꝛ Herici. ℞. balaustiarū aloen san. draconis cathimie ar
gēti eris usti ꝛ loti añ. ptes eq̄les: fiat puluis. Itē. ℞. corti
cis pini. ℥. j. litargiri ceruse añ. ℥. ß. nucis cipssi cētauree
mi. aristolo. uste. añ. ʒ. ij. fiat puluis. Et si vulnus eēt cali-
dū addit Aui. sandalos ꝛ nenufar ꝛ rosͦ. sicce ꝛ lāceolata
sicca in hoc eēnt optime. ¶ 2ᵃ forma est vnguētū album
totius coitatis. ℞. ceruse. ℥. j. litargiri. ℥. ß. olei rosͦ. lb. j.
aque rosͦ. q̄r. ß. in mortario fortiter ducēdo mō ponendo
oleū mō aquā rosͦ. fiat vnguētū ꝛ est de domo. ¶ 3ᵃ for-
ma est vnguētū albū approbatū Ras. qḋ. ℞. olei rosͦ. lb.
j. cere. ℥. ij. ceruse. ℥. j. caphore. ʒ. j. albu. ouoꝝ. iij. nūo fi-
at vnguētū. Et si addereᵗ aliquātulū de litargiro eēt me
lius. Et si addereᵗ cū eo minio eēt coloratū ad colorē ru-
beū ꝛ isto utunᵗ barberij curie romane. ¶ 4ᵃ forma est
vnguētū de calce ꝛ est Aui. mirabilr̄ ɔsolidās ꝛ deficcās
cōbustiones ꝛ vulnera neruoꝝ. ℞. calcis viue lauate se-
pties in aq̄ frigida donec amiserit acuitatē ꝛ cū sufficien-
tia olei rosͦ. ducēdo in mortario fiat vnguētū. ¶ 5ᵃ forma
est emplr̄m albū de cerusa in libro cathagenoꝝ ꝛ per aça
ramū aliq̄liter correctū: ꝛ eo utebaᵗ magr̄ Petrus de ar
gelata in auinione. ℞. cere. ℥. iiij. olei rosͦ. lb. ß. terbē. q̄r.
j. ceruse. ℥. ij. litargiri. ℥. j. thuris alumis testarū ustarū li
matiarū añ. ℥. ß. post fusionē olei terbentine ꝛ cere reliq̄
misceanᵗ in mortario. ꝛ fiat emplr̄m. ¶ 6ᵃ forma est vn-
guētū epi Lugduneñ. qui erat de domo armoniaci ꝛ ap
probabat eū oibᵘˢ ulceribᵘˢ ifistulatis ꝛ cācris. ℞. assungie
porci mūdate a penulis tēperate in aceto per nouē dies:
acetū de tertio in tertiū renouādo lb. j. argēti viui extictū
cū saliua lb. ß. alumis roche q̄r. ß. pistādo in mortario p
diē integrā. fiat vnguētū. ¶ 7ᵃ forma est vnguētū açuri
nū multū utile in pustulis faciei ꝛ in scabie ꝛ serpigine.
℞. assungie porci pparate ut dictū est lb. j. argēti viui ex-
tincti q̄r. j. alumis q̄r. ß. sulfur. viui. ℥. j. bugie. ℥. ß. inde
de baldac. ʒ. ij. pistādo in mortario fiat vnguētū. ¶ 8ᵃ for
ma est dyaponfiligos ꝛ laudaᵗ a Theodorico ꝛ a tota se-
cta sua: q: curat cācrū ꝛ cācrenas herisipilā ꝛ cōbustionē.
℞. olei rosͦ. cere albe añ. ℥. v. succi granoꝝ rubeoꝝ sola-
tri. ℥. iiij. ceruse lote. ℥. ij. plumbi usti ꝛ loti pōfiligos uel
thucie añ. ℥. j. thuris. ℥. ß. facto vnguēto cū oleo ꝛ cera re
liq̄ in descēsu ab igne in mortario misceanᵗ. ꝛ fiat vnguē
tū. ¶ 9ᵃ forma est litargirū nutritū ꝛ est Ras. ꝛ Auic. ꝛ
fere oium opantiū. ℞. litargiri bñ pulueriçati quātū vis
ꝛ cū sufficiētia olei rosͦ. ꝛ aceti tātū ducaᵗ in mortario do
nec spisseᵗ ꝛ tumescat ꝛ reponaᵗ ꝛ serueᵗ. Et si addereᵗ
cuꝫ vna pte sexta pars pulueris facti de ere usto antimo-
nio plūbo usto alumine balaustijs radic. rubee curcumo
gallis sanguis draconis cathimia argēti serico uermibᵘˢ
terrestribᵘˢ siccatis añ. ptē. j. fiat puluis ꝛ misceanᵗ i mor-
tario eēt vnguētū putile oibᵘˢ ulceribᵘˢ virulētis ꝛ diffici-
lis ɔsolidationis. Et si fieret in mortario de plūbo ꝛ ad-
dereᵗ de cerusa eēt meliᵘˢ ad oēs dispōnes cancrosas ut
dicit Gal. in pma pte libri meamir. ¶ xᵃ forma est lami-
na sbtilis plūbea que ɓm magnitudinē ulceris lauato ul
cere ꝛ circūferētia eiᵘˢ cū aq̄ alumis desup apponaᵗ ꝛ stri
cte ligeᵗ: facit eni mirabilia in oi ulcē ꝛ dispōne cācrosa.
Quot eni honores hūi cū isto auxilio nouit ille q nihil
ignorat. Sꝫ fingēdū est q sit aliḋ artificiū magnū in eis
pp vulgares qbᵘˢ nō vr̄ pciosuꝫ nisi sit sūptuosū. ¶ Mo-
dus opandi est q anteq̄ȝ ulcus totalr̄ carne sit repletū la
ueᵗ ulcus siue vulnᵘˢ cū vino calido decoctionis balausti
arū aut cū aq̄ luminosa si est calefactū ꝛ postq̄ȝ fuerit bñ
exiccatū ponaᵗ medicamē ꝛ coopiaᵗ cum stupis balnea-
tis ꝛ expssis in eisdē ꝛ ligatura incarnatiua ligeᵗ.

¶ De medicinis corrosiuis putrefactiuis ꝛ causticis car-
nem rumpentibus atqꝫ cutem.

Quando autem est aliqḋ extraneum in ulcē si
ue apate q nō potest cuꝫ maturatiuis
ꝛ mūdificatiuis curari tūc est necessarium q extirpetur

cum ferris: aut cum medicis. Et lꝫ extirpatio cum ferris est securioꝛ: cū cito facta sit ⁊ cito trāseat illata impꝛssio q̄ꝫ cū medicinis que sunt acute ⁊ lōgo tp̄e dolores ⁊ febꝛes inferētes. Nihilominus q: multi sunt timidi ⁊ ꝑus uellēt mori q̄ꝫ sustinere ferrū. Et cū hoc in aliq̄bus locis est ꝑiculosa incisio opꝫ uti medicis extirpatiuis que a Gal. in 5° farmacoꝝ uocanꝫ colliq̄tiue a vulgaribus coꝛrosiue: de noibus tn̄ nō est multū curādū ut idē dicit ꝯnter. ¶ Cuius sūt tres spēs. s. debiles/ foꝛtes/ ⁊ foꝛtissime. Debiles dicunꝫ ꝓpꝛie coꝛrosiue. Foꝛtes putrefactiue. Foꝛtissime caustice ⁊ ruptorie dicuntur. Et lꝫ oēs sint calide ⁊ quodāmō terrestres: hec tn̄ minus sunt coꝛrosiue putrefactiue plus: caustice v̄o in ultimo caliditatis ⁊ grossitiei ponunꝫ. Et ꝓpter hoc coꝛrosiue nō agūt nisi in carnem mollē ⁊ sup̄ficialē. putrefactiue in cutē ⁊ carnē durā ⁊ ꝓfundā. Caustice in carnē ⁊ cutē durā ⁊ mollē sup̄ficialeꝫ ⁊ ꝓfundā. Est aūt ꝙ qn̄qꝫ vna facit opationeꝫ alterius ⁊ hoc est rōne quātitatis aut more aut cōplōnis patientis ⁊ expiētia mōstrat ⁊ Henricus idem affirmat ⁊ dicit.

¶ De coꝛrosiuis.

Est ergo medicina coꝛrosiua ꝫm Auic. cuius ꝓpꝛietas est ut ꝯsequaꝫ ex ei⁹ resolutiōe ⁊ deuastatione ꝙ de substātia carnis minuaꝫ. Et hoc faciūt qn̄ caro sup̄flua est in ꝑua quātitate: stupe canabine minutim incise ⁊ spōgia in ꝑuis laminib⁹ incisa necnon ⁊ hermodactili pulueriçati ⁊ alumē vnguētū apłoꝝ ⁊ similia. Qn̄ aūt caro est mlt̄a necessaria est cuposa viride es ⁊ vnguētū viride ⁊ egyptiacū ⁊ trocisci de calce magistri Dini. Cuius foꝛma. ℞. calcis viue quātū vis puluericeꝫ ⁊ pasteꝫ cum melle ⁊ fiāt trocisci ⁊ in casula cōburantur ⁊ desiccenꝫ. ¶ Et hoc idē faciūt trocis. affodilloruꝫ. Cuius foꝛma ꝫm Rogertū est. ℞. succi radicis affodillorum. ℥. vj. calcis viue. ℥. ij. auripigmēti. ℥. j. cōficiātur ⁊ desiccenꝫ ad solem in mēse augusti ⁊ fiāt trocisci. ¶ Ad idē etiā sunt trocis̄cos aldaron qui dicunꝫ andromachi: ⁊ fiūt ꝫm Aui. ℞. corticū granatoꝝ. ʒ. x. gallarū. ʒ. viij. mirre aristol. ro. an̄. ℥. iiij. draganti aluminis iameni. an̄. ℥. ij. çegi qd̄ est vitriolū. ℥. iiij. puluericenꝫ ⁊ cū vino dulci ꝯficianꝫ ⁊ fiāt trocisci. ¶ Ad idē fiūt trocisci calidicon ⁊ sunt Gal. ℞. calcis viue ꝑtem vnā auripigmēti ru. ⁊ citrini alkali ⁊ acatie an̄. ꝑtē mediā puluericenꝫ ⁊ ꝯficiantur cum capitello ⁊ fiāt trocisci. ¶ Capitellū est duplex cōe dictū sup̄ius de mūdificatione capitis ⁊ ꝓpꝛiū ꝫm Dinū aliq̄liter per me rectificatuꝫ qd̄ sic fit. ℞. calcis viue salis armoniaci an̄. lb. j. teranꝫ ⁊ pastenꝫ cū lixiuio cineꝝ trūcoꝝ fabarū ⁊ ponanꝫ in olla in fundo minutim ꝑforata ⁊ ponaꝫ alia olla integra de subtus in qua recipiaꝫ capitellū ⁊ sepelianꝫ in fouea ⁊ dimittanꝫ per septē dies ⁊ colatura erit ualde pulchꝛū capitellū. Ualet autē ad ꝯsumendum omnem superfluitatem comburit ⁊ coꝛrodit ⁊ eius escara cito cadit.

¶ De putrefactiuis.

Medicina putrefactiua ꝫm Auic. est illa que coꝛrūpēdo cōplexionē carnis adducit in ipsam humiditatē fetidā ⁊ coꝛruptā non escarosam ꝓpꝛie ad instar carnis cadauerate ⁊ estiomenale a superabūdāti frigido uel calido sicco ⁊ humido ut innuit Ga. in 5° farmacoꝝ. Assimilatio v̄o est q: utrobiqꝫ est coꝛruptio indolosa supple quātum ad ꝑtem coꝛruptā: quoniā aūt inferāt magnū dolorē in ꝑte non coꝛrupta nō credatis. Et sunt realgar ⁊ arsenicū qui sup̄ oēs in hoc obtinēt ꝑncipatū: opoꝛtet tamē ut rep̄manꝫ: q: feroces sunt medicine. Rep̄miꝫ aūt arsenicū ꝫm quatuoꝛ magistros ita ꝙ puluericaꝫ ⁊ cum succo cauliū/ aut solatri/ aut alteri⁹ herbe frigide pastaꝫ ⁊ desiccaꝫ: ⁊ hoc fiat ter uel q̄ter. ⁊ fiant trocisci. Eodem mō rep̄miꝫ realgar ꝫm Henricum. Eodem mō argētū viuū sublimatū opaꝫ. ¶ Ad eādē intētionem fiūt aque foꝛtes per distillationē inter quas ista est melioꝛ. ℞. salis armoniaci auripigmēti ru. ⁊ citrini cuperoꝫ. viridis eris an̄. ꝑtem. j. puluericenꝫ ⁊ ponātur in alembico vitreo bn̄ lutato ⁊ distilleꝫ cum lēto igne. Pꝛima aqua que recipiꝫ abijciaꝫ ⁊ post dupleꝫ ignis. Et qn̄ alembicū fiet rubeum retineaꝫ secūda aqua ⁊ in uase vitreo bene coop̄to custodiaꝫ. Est eniꝫ tāte efficacie ꝙ ferrum liquefacit ⁊ ꝑforat: ⁊ ideo sola gutta moꝛtificat fistulas ⁊ liquefacit oēs uerucas ⁊ excrescētias. Modus aūt sublimādi ⁊ distillādi alkimistis dimittaꝫ. Ista autē non debēt poni in debilibus ⁊ tenerrimis coꝛporibus: neqꝫ iuxta ꝑncipalia membꝛa neqꝫ in mollibus ⁊ paruis mēbꝛis: qualia sunt virga labia palpebꝛe nasus digiti ⁊ similia. neqꝫ applicenꝫ in magna quātitate: q: meli⁹ est multiplicare vices q̄ꝫ quātitatem ut dictum fuit in glādulis ⁊ ruptura. Et debēt applicari in puluere aliquotiens incoꝛporata cum dyaltea aut vnguēto albo: ⁊ post appositionem muniaꝫ locus desup̄ ⁊ circūcirca cum aceto ⁊ succis frigidis ⁊ teneāt bonam dietam. Et si nimis exacerbaret infirmū ⁊ uoluerit remouere ⁊ sedare dolorem/ locum cum oleo calido dulci fomenta. Et post operationē que durat de arsenico per tres dies ⁊ de aquis minus ꝓcureꝫ casus talis escare cum butyro aut aliquo maturatiuo vnctuoso.

¶ De causticis ⁊ ruptorijs medicinis.

Medicina caustica sclirotica ⁊ ruptura est illa que rūpit ⁊ adurit cutim ⁊ carnem ⁊ cōplexionem ipsoꝝ. Et ipsa deuastat ⁊ moꝛtificat indurat ⁊ in carboneꝫ reducit absqꝫ dolore magno: ꝓpter qd̄ earum opatio diciꝫ lenta in q̄nto farmacoꝝ. Et sunt quedam debilia que solam cutim rūpunt ⁊ uesicāt pꝛeparant ad opationem putrefactiuoꝝ que non opanꝫ nisi in carne a cute denudata ut cantarides mel anacardoruꝫ allea plāta lupina flāmula uel marsi^m ⁊ anabulla. Et ponunꝫ cantarides pistate cum fermēto aut aliquo sepo in quantitate. ʒ. vnius. ¶ Alia aūt per se in quātitate medij manipuli stare debēt per mediam diem: ⁊ post incidanꝫ uesicule ⁊ ponaꝫ folium caulis. Et si in patiente ꝓuocarent ardorem urine qd̄ aliqn̄ faciūt deꝫ lac ad potādum ⁊ ponanꝫ in balneo aque decoctionis maluarū violarum nasturtij aquatici paritarie usqꝫ ad vmbilicū: ⁊ statim sedabiꝫ ardoꝛ: foꝛtia autem sunt multa. ¶ Illud aūt quod fit de calce viua puluericata incoꝛpata cum sapone molli ⁊ modico de saluia in hoc obtinet ꝑncipatum: debet autē poni in quātitate auellane. s. aliquātulū plus uel minus ꝫm ꝙ locus req̄rit. ¶ Et debet muniri locus [illegible] ꝙ nō diffundaꝫ nisi ubi vult homo. Et hoc cuꝫ testa nucis parue uel magne uel cum corio seu pāno cerato: uel cuꝫ albumine oui seu aliquo glutinoso ꝑforato ꝫm quantitatem quam opatio req̄rit. Et desup̄ ⁊ circūquaqꝫ aliquod frigidum appliceꝫ ⁊ stricte ligeꝫ ⁊ dimittaꝫ per duodeciꝫ horas ad minus. Et si ultra ꝓtēdereꝫ melioꝛ escara efficereꝫ. Et facta opatione remoueaꝫ causticū ⁊ casus escare cum butyro lauato ⁊ cuꝫ pauca farina incoꝛporato uł aliquo alio vnctuoso ꝓcuretur.

¶ De medicinis fracturarum ⁊ dislocationum. Et pꝛimo de pꝛohibentibus apostemationem. Cap. VII.

m Edicine fracturarū ⁊ dislocationū aliquādo fiunt in foꝛma epithimatū: aliquādo in foꝛma emplastri: aliquando in foꝛma vnguēti: ⁊ ut dicit Aui. in quarto. aliquando fiunt ad ꝓhibēdum apostemationē ⁊ dolorē: quedam fiūt ad glutinādum ⁊ indurādū srosboth seu porum sarcoidem. Et quedā sunt ad cōfoꝛtādum particulā: quedam sunt ad cōpꝛimēdum porum nimis ingrossatum: quedā v̄o ad leniendum ⁊ mollificādum duritiē que aliquotiens remanet post restaurationem. ¶ Medicine v̄o ꝓhibentes apostemationem sunt frigidantes ⁊ quodammodo repercutientes: uelut sunt albumina ouoꝝ oleuꝫ roꝫ. atqꝫ mirtinū que cōpetūt in pꝛima operatione.

¶ De glutinatiuis.

Medicine glutinātes ꝛ indurātes porum que cōpetūt in secūda remutatione ꝛ in sequētibus usquequo porus sit cōpletus sunt. sicut. ℞. farine uolatilis molēdini uel frumēti ptes. vj. sanguis draconis thuris masticis sarcocolle añ. ptē vnā incorpenť cū albuminibꝰ ouoꝝ ꝛ fiat epithima seu pultes. ¶ Ad idē dictat Brunus. ℞. aloes mirre boli armenici thuris acatie anisi cipssi dragagāti laudani farine uolatilis añ. ptē vnam: pulueriçenť: ꝛ ut primum incorporenť.

¶ De confortantibus.

Medicine ꝯfortātes que cōpetunt in fine sunt post fomētationē cū vino salito decoctiōis rosᷓ. absinthij mosse albe arboris quercꝰ. ¶ Emplastrū qd dictat Lāfrācus. ℞. olei rosᷓ. ℥. iiij. resine. ℥. iij. cere. ℥. ij. colofonie masticis thuris añ. ℥. ß. nucis cipressi curcume añ. ʒ. j. fiat emplm̄. uerū opʒ ꝙ minuať oleuʒ ꝛ augmētenť gūme: ꝛ si addereť crocus eēt meliꝰ. ¶ Ad idē dictat Rogeriꝰ sparadrapū. ℞. thuris masticis picis farie uolatilis boli armenici añ. ℥. ij. sepi arietini cere albe lb. ß. liquefiāt sepū ꝛ cera ꝛ ultimo puluis ponať ꝛ pānus ibi īfundať sicut fit tela cerata ꝛ applicetur. ¶ Ad idē est apficon cōe antidota. Et apficon cyrurgicū dictatum per Rogeriū cōe oībus quassaturis. ℞. colofonie lb. j. picis naualis lb. ß. galbani serapini armoniaci opoponacis thuris masticis terbētine añ. ℥. ß. aceti lb. j. cere. ℥. iij. dissolutis gūmis cū aceto ꝛ bullitis ꝛ liquefactis addantur reliq̄. ꝛ fiat emplm̄ malaxādo cū oleo laurino. ¶ Ad eādē intētionē est oxicroceū antidotarij Nicolai. ¶ Ad idē est emplm̄ magr̄i Petri de bonāto cōe ad oēs cōtusiones. ℞. cere q̄r. j. armoniaci q̄r. ß. picis naualis. ℥. ij. masticis. ℥. j. farie fenugreci absinthij camomille cimini añ ʒ. ij. succi paritarie aceti optimi añ. q̄r. j. īfundať armoniacū in succis per noctē. in mane ponať supra ignē ꝛ liquefiat cum reliqs usqꝫ ad ꝯsumptionem succoꝝ ꝛ pulueres malaxenť cum oleo laurino. ꝛ fiat emplastrum.

¶ De medicinis remolliētibus duritiem: que aliquando remanet post restaurationem.

Licet supius in de scirosi ꝛ de passionibꝰ iūcturaruʒ satis sit dictū de talibus medicinis ꝛ mō opationis ipsarū. Nihilominus q: taliuʒ opatio est multum difficilis ꝛ tediosa videť utile medicamina talia repetere sepe. ¶ Medicine remolliētes duritiem que remanet post algebras magis debēt eē humectatiue q̄ʒ resolutiue ut in 5ᵒ farmacoꝝ videť dicere Gal. maxime si durities fuerit inducta ppter siccitatē cātam a puatione nutritionis uel ex vulneratione neruosarū pticularū: uel ex longa saniei euacuatione. Et ppter hoc dicebat Aui. in 4ᵒ ꝙ in talibus opʒ incipe ab embrocis aquarū calidarū: ꝛ postea pcedere ad vnguēta ꝛ emplastra leniētia facta ex mucillagine ꝛ gūmis ꝛ adipibꝰ ꝛ oleis. Et si ponať acetum erūt magis ꝓfundātia: q: in parua quātitate ꝛ mixtum cū alijs calidis nō nocet: ut in 3ᵒ meamir Gal. ꝛ tertio canoñ. de curatione sode affirmat illustrissimꝰ Auic. In pmis igiť embroceť pticula cū aq̄ ꝛ oleo antiquo tēperate calefacta aut cū lacte uaccino aut cū aqua mucillaginosa decoctionis corticis radicis altee ulmi brionie cucumeris asinini enule cāpane achori dactiloꝝ ficuū fenugreci ꝛ seminis lini. Aut cū aqua decoctionis capituʒ ꝛ pedū ꝛ triparū muntonū. Et si loco spongie fieret cuʒ lana succida melius eēt: facta fomētatione per horā exsicceť pticula: deinde iuxta ignē fermētoꝝ nō nimis ppriе flectēdo ꝛ erigēdo familiariter pticulā inungať cuʒ isto vnguēto ex dictis Aui. ꝛ alioꝝ assumpto. ℞. assungie porci asini muli ursi marmotane atqꝫ taxonis añ. q̄r. j. assungie galline anseris ꝛ anatis medulle cruris vituli atqꝫ ceruí añ. q̄r. ß. butyri recētis olei nucis indice olei sisamini olei de beē olei muscellini olei amigda. dulciū mucillaginis altee fenugreci ꝛ semis lini. ℥. quar. ij. storacis calamite bdelij ysopi humide añ. ℥. ß. fundanť oia ꝛ liquefiant. Et si est necesse modicū addēdo de cera fiat vnguentum. Eliganť assungie recentes ꝛ sine sale: ut idem dicit Aui. Et si locus videť infrigidatus modicū ponatur de oleo de castoreo ꝛ de coibus gūmis. Itē ad idem pro cōmunibus. ℞. dyaltee ptes. ij. agrippe ptē vnā butyri dissolati partē. ß. misceanť facta sufficiēti inunctione emplastreť locus cum corticibꝰ radic. maluauisci pistatis ꝛ contusis ꝛ mixtis cum bona assungia porci: aut cum vnguēto remollitiuo iam dictato. aut cuʒ dyaglone magno superius in de remollitiuis dictato: aut cuʒ isto qd summe laudat Lāfrācus. ℞. assungie porci recē. ℥. iij. pinguedinis anseris anatis ꝛ galline cere terbētine añ. ℥. j. olei cōmunis. ℥. iiij. farine fenugreci ꝛ seminis lini añ. ℥. j. bdelij opoponacis masticis thuris añ. ℥. ß. gūme tēperenť cum vino. postea cū assungia ꝛ pinguedinibꝰ: cera ꝛ oleum dissoluanť ꝛ colenť ꝛ colature addať pul. terendorū: ꝛ optime incorporenť ꝛ usui reseruenť. Et si cum eis poneret de storace ꝛ ysopo hu. ꝛ laudano melius esset. Et armoniacū in sexto simpliciū mollificat illud ꝛ in dissoluēdo poros articuloꝝ est intēse virtutis. Et hoc fiat longo tēpore: nam in 7ᵒ terrapen. tēpus cure passiuarū qualitatū est multiplicius q̄ʒ actiuarū. ¶ Modus euaporationis cum aceto ꝛ lapide marchasite qui cōpetit in tenātibus induratis ꝛ scirosi: ꝛ in duritie iūcturarū est dictus. Et in hoc ligature ꝛ instrumenta mecanica multum auxiliantur ꝛc̄.

¶ De gradibus medicinarum. Cap. VIII.

q Uia Gal. medicoꝝ eximius in primo simpliciū farmacoruʒ dicit ꝙ nō est possibile cōponere farmacū nec ab aliquo uti bñ anteq̄ʒ simpliciū virtutes scianť: pro tanto bonū est hic ponere gradus ꝛ virtutes medicinarum cyrurgicaliū simpliciū supple. q: cōpositarū ab ipsis iueniunť gradus. Gradus aūt ſm Arnaldū in cōplexionatis est eleuatio q̄litatis alicuius cōplexionis: sup tēperamētum ſm distātiā integrā: qd dicit ppter methas tres nō integras que assignanť in quolibet gradu. ¶ Temperatū aūt in 5ᵒ simpliciū farmacoꝝ est silis complexioni cui adducit sine hoc ꝙ calefaciat aut infrigidet siccet aut humectet. ¶ Ipsum distēperatū est qd eum adducit in aliq̄ q̄litate dn̄ante a qua denoiať talis. Calidū qdem ſm hoc noiantes in pmo gradu quodcūqꝫ utiqꝫ nos calefacit: nō tñ manifeste: ita etiā ꝛ frigidū siccū ꝛ humidū. Quecūqꝫ aūt manifeste iam calefacere uel īfrigidare siccare uel humectare nata sunt secūdi gradus ħ uerba talia dicenť. Que vō qdem iā uehemēter: nō tñ ad extremuʒ tertij. Quecūqꝫ aūt infrigidare nata sunt: ita ut mortificent: uel ita calefacere ut urant q̄rti. Et in illis assignat quatuor gradus. Idem in pmo canoñ. dicit Aui. Siccuʒ aūt nulluʒ est inuenire quarti gradus absqꝫ qd urat. qdcūqꝫ enim summe exsiccat oino hoc ꝛ urit: ꝛ ideo lʒ non repianť in quarto gradu: sunt tamē in fine tertij. Et ita ppe quartū: de humido vō dicit Aui. ꝙ non videť ꝙ possit trāsire ultra tertium gradū: q: si trāsiret esset res uenenosa que corrūpit corpus: quare aūt caliduʒ in quarto ut allea piper non interficiūt: ita sicut opium ꝛ alia frigida. Dicit ille socius cōcordātiarum: q: frigidum plus inimicať nāe q̄ʒ calidum. Sed quātitas augmētat gradum ꝛ minuit. Et si secūde virtutes sequunť graduationeʒ primarū. Et quare vna medicina pōt habere ꝯtrarias opationes: ꝛ vna plāta in diuersis ptibus diuersas acquirit nās maiori indiget ꝑscrutatione. Et ut facilius inueniātur gradus medicinarū sub cathalogo latinoꝝ alphabeti ordinenť. Et si inter doctores graduum inueniť uarietas. Aliquādo hoc a diuersitatibus originis ipsorū forte occasionem habet. Ego aūt in gradibus sequar Gal. in ultimis sex libris farmacoꝝ: Serapionem: ꝛ Auicē. eius interpretem ꝛ aliquas experiētias meas iuxta posse a littera. A. primo incipiendo.

Qua est primũ frigidoꝝ z humidoꝝ per totam philosophiã. Et ideo est spissatiua z ꝯgelatiua in p̄mo simpliciũ farmacoꝝ in primo gradu.
Acetum frigidũ in p̄° siccum in tertio. cõpositas tñ h̄et virtutes cum maxima subtilitate in eodem primo.
Aqua aluminosa abluit repercutit z exsiccat ſm Gal. ibidem z Auicẽnam in quarto.
Agresta nota est frigida in 2° sicca i tertio z est repcussiua.
Acatia succus est prunellorum viridium z est frigida z sicca in tertio uel quasi z ideo repercussiua fortiter.
Acedula herba frigida z sicca in scd̄o repcutit z ꝯfortat.
Anthera est illud citrinum qd̄ est in medio rose: z est frigida z sicca in primo cum repercussione.
Atriplex z spinachia olera sunt frigida z humida temperate cum maturatione z lenitione.
Absinthiũ herba cal'a in p̄° sicca in scd̄o cum stipticitate.
Abrotanũ herba calida in p̄mo sicca in 2° cuz absterſione.
Apium herba est multas habet species calida in p̄mo sicca in secundo cum maturatione z mundificatione.
Agrimonia herba est cal'a z sicca in 2° gradu cũ abſterſiõe.
Acusmuscate pes colũbinus herba roberti herbe sunt eiusdem generis quasi sunt frigide z sicce cum absterſione.
Aristo. radix cal'a z sicca in 2° cũ absterſione z icarnatione.
Alleũ radix cal'a z sicca in 4° cũ adustione z attractione.
Aloen succus cuiusdã herbe spissatus z est calidũ in 2° siccum in p̄mo z ꝯsolidat ulcera ꝓprie pudendorum.
Auena granũ cal'z z humidũ tẽperate maturat z abstergit.
Amidum farina frumenti lauata frigidum z humidum in primo cum sedatione.
Assungia nota est cal'a z humida in p̄mo z plus z min⁹ ſm aialia a qbus capit: z ideo mollificat z maturat.
Argẽtũ viuũ frigidũ est z humidũ in 2° ſm Aui. Gal. aũt in 9° dicit de eo nullã hũisse expientiã. utimur tñ eo extincto in vnguẽtis decoratiuis z de sblimato in corrosiuis.
Anisuz z feniculũ seia sũt cal'a i 3° sicca i 2° z sũt resolutiua.
Anetum est semẽ calidũ z siccũ in 2° cum resolutione.
Affodili radices sũt cal'e z sicce i 2° cũ absterſiõe z corrosiõe
Anacardus pediculus elephantis calidus z siccus in quarto z est ulceratiuus.
Arsenicum z auripigmentuz mineralia z sblimant z sunt calida in tertio: sicca in secundo: z ultra: quia putrefactiua ualde z mortificatiua sunt.
Alumẽ rochinũ cal'm z siccũ in 3° cum magna stipticitate.
Argilla z chimolea terre sunt frigide in primo sicce in secũdo cum repercussione.
Antimoniũ minerale est frigidũ in p̄° z siccum in secũdo
Armoniacum gumma calida in fine tertij sicca in p̄mo cũ. mollificatione z attractione.
Assafetida gũma cal'a z sic. i 3° z ultra abſterſiua z attractia.
Aspaltuz spuma est indurata reperta in mari mortuo est calida z sicca circa secundum consolidatiuum ulceruz sanguinolentorum. xj° simplicium farmacorum.
Atramenta mineralia calida z sicca in tertio cum stipticitate z corrosione.

Balaustia flos est maligranati frigida z sicca in secũdo uel quasi repercussiua.
Berberi fruct⁹ arbusti fridus z sicc⁹ in 3° cuz repcussione.
Brionia radix ẽ cal'a z sicca i 2° cũ abſterſiõe z maturatiõe.
Bolus terra est rubea frigida z sicca in secundo cum repcussione z restrictione.
Baucia radix pastinace cal'a z hũida in p̄° z iõ maturatiua
Borago olus calidum z humidum temperate.
Buglossa herba eiusdem generis est: magis tamen sicca maturant z leniunt.
Brãca ursina herba ẽ cal'a z hũida i p̄° g̃du maturat z lenit.
Balsam⁹ gũma est uel oleũ cal'm z siccũ i 2° cũ magna sbtilitate z aromaticitate: z iõ abstergit attrahit z cõfortat.
Butyrum calidum in primo z humidum humiditate altiori maturat z proprie bubones.
Bdeliũ gũma ẽ cal'a i fine p̄¹ z ultra cũ lenitate z hũiditate i p̄° z est efficacis mollitiõis scliratarũ in 6° farmacorũ.
Bursa pastoris herba est frigida z sicca cum restrictione.
Bedegar quid est opt. sunt. frigida in primo gradu z sicca temperate z est stiptica.
Borax gluten auri calidum z siccum tẽperate. uerum aliq dicunt ipsum esse calidum ualde: consolidat uñ.
Bugie cortex berberis frigidum z siccum ꝯsolidatiuum.
Berbena herba est frigida z sicca sine excessu: z ideo sedatiua z consolidatiua.
Betonica herba calida z sicca in tertio mũdificat z sanat.

Crassula herba est frigida in tertio humida i 2°.
Coctanum fructus est frigidum z siccum in secundo: uel quasi confortat.
Cachimia z climia mineralia sunt frigida z sicca equaliter cum absterſione.
Corallus nor⁹ est fridus in p̄° siccus in 2° cuz restrictione.
Cerusa est erugo plũbi frigida z sicca in secũdo ꝯsolidat.
Chimolea terra molle saboꝝ frigida z sicca consolidat.
Capillus ueneris herba ẽ tẽperata uerũ declinat ad quãdã caliditatẽ z siccitatẽ: ut dicit Gal. subtiliat z dyaforat.
Caulis olus cal'm in p̄° siccũ in 2° maturat z abstergit.
Cẽtaurea herba est calida z sicca in 3° z est ꝯsolidatiua.
Cãphora gũma est frigida z sicca in tertio cuz absterſione.
Cera est nota temperata est: z ideo materia omniuz fit medicinarum cum maturatione.
Crocus flos cal's in p̄° sicc⁹ in 2° uel q̃si cũ ꝯfortat z resoluit.
Camomilla flos cal's z sicc⁹ in p̄° resolutiua z ꝯfortatiua.
Cost⁹ radix ẽ cal'a i 3° sicca in 2° cũ absterſione z resol'one.
Cinamomũ spẽs aromatica cal'a z sicca i 3° cũ ꝯfortatione.
Cepa radix calida in tertio adurens cum quadam humiditate superflua: z ideo maturat z abstergit.
Ciperus radix calida z sicca in secũdo cum ꝯsolidatione.
Celidonia herba calida z sicca in tertio absterſiua est.
Cuposa mierale cal'z z sic. ꝓpe 4ᵐ cũ corrosiõe z stipticitate
Cipssus arbor calida in primo sicca in secũdo ꝯsolidat.
Cauda eqna herba frigida in p̄mo sicca in 2° cõsolidatiua.
Calx lapis coctus calida z sicca in quarto adustiua.
Curcuma radix ẽ citri forte celidõie cal'a z sicca ꝯsolidatiua.
Consolida calida z sicca conglutinatiua.
Cantarides aialia muscalia viridis coloris parua calida z sicca in tertio cum adustione z uesicatione.
Castoreum testiculi sunt cuiusdam animalis calidum z siccum in secundo confortat membra neruosa.
Canabi semen calidum z siccum maturatiuum.
Capitellum lixiuium forte calidum est z adustiuum.
Cinis notum est calidus z siccus in q̃rto cum absterſione.
Cucumer asininus herba est calida z sicca in secũdo: radix tamen non tantum in gradu: z ideo mollificat.
Cresones herba calida z sicca in 2° apitiua z dyaforetica.
Ciminũ semẽ calidũ in 3° siccũ in scd̄o carminatiuum.
Calamẽtũ herba est cal'a z sicca in 3° resolutiua z attractiua.
Caseus recẽs ꝯsolidat: antiquus v̄o disrũpit. x°. simpliciuz.

Edera arborea frigida z sicca cũ absterſione z mũdificatione z consolidatione.
Epatica est herba frigida z humida cum repercussione.
Enula herba radix calida z sicca in 2° uel q̃si ꝯfortatiua.
Ebulus herba calida z sicca in secũdo uel quasi resolutiua.
Euforbium gũma calida z sicca in quarto absterſiua.
Es z flos ei⁹ notũ est cal'a z sicca i 3° corrosiua cũ stipticitate
Ermodactili radix que desiccata est calida z sicca in secundo cum quadam absterſione z corrosione.
Emathites lapis ru. nõ ablut⁹ est cal's in p̄°. Ablut⁹ v̄o est frigidus in 2°: z iõ caret mordicatione z ꝯsolidat z sanat.

Flamula arbustum calida z sicca z adustiua circa quartum gradum.
Fabaria herba frigida z humida consolidatiua.
Fumus terre herba frigida in p̄mo: uel quasi sicca in scd̄o

cum abstersione.
Feniculus herba est cuius semen est calidum z siccum in secundo cum resolutione.
Frumentum notum est calidum z humidum tẽperate maturat cum abstersione.
Furfur notũ est cal'm z siccũ circa p̃mũ gradũ cũ resol'one.
Fabe notum est. desiccatiue frigide cum temperamento siccitatis z resolutionis z abstersionis.
Fex cere notuz est uel auear. calidior est q̃z ipsa cera: z ideo mollificat.
Fex olei nota est plus calida z sicca q̃z oleum.
Ferrũ notũ frigidũ z siccũ in 2° ɔstrictiuũ z ɔsolidatiuum.
Ferrugo nota est cal'a z sicca in 2° ɔsolidatiua z ɔstrictiua.
Fenugrecũ semẽ calidũ z siccũ in p̃mo: z ꝓpter hoc dyaforat z feruẽtes flegmones exacerbat.
Ficus recentes cal'e z humide: siccate calide z sicce,: qd q̃si idem est de dactilis z ideo maturant z mollificant.
Fermentũ cũ caliditate z humiditate acre z nitrosum est: z ideo virtutem habet mixtam cum attractione.
Fuligo fumalis multum est desiccatiua.
Farina uolatilis molẽdini nota ẽ frida z sicca cũ glutiatiõe
Fraxinus arbor frigida z sicca in scd̃o cum rep̃cussione.
Folia oliuarũ frigida z sicca cum stipticitate magna.
Filex herba z radix calida z sicca in secundo cum resolutione z abstersione.

Galle virides fruct° frigidi in 2° sicci in 3°: mature z noue nõ tãtã stipticitatẽ: tñ hñt magnam.
Glandes fructus frigidi cum temperamento z sicci in secundo gradu consolidatiue.
Gr̃a dei herba ẽ cal'a z sicca i 2° cũ mũdificatõe z ɔsolidatõe
Gariofili spẽs aromatica calida z sicca in 3°. ɔfortatiua.
Gluten multipl'r nota est cal'a z sicca in p̃° cũ glutinatione.
Granatum acetosum frigidum z siccuz in secũdo. dulce calidum z humidum cum temperamẽto z refrenatione.
Gentiana radix calida z sicca in tertio. abstersiua.
Gallitricum herba calida z sicca incarnatiua.
Gumma arabica z dragagantum frigidum cum quadam siccitate z glutinositate.
Granũ cũ quo tingit' pãn° est desiccatiuũ sine mordicatiõe z id̃o ɔsolidat z icarnat ꝓprie neruos. in 7° simplicium.
Gipsum calidum z siccum cum glutinatione.
Galbanum gummi calidum in tertio: siccum in secũdo cũ attractione forti.

Iusquiamus herba frigida in tertio: uel q̃si stupefactiua ualde.
Isopus herba calida z sicca in tertio resolutiua.
Iatea herba calida z sicca z est consolidatiua.
Ipoquistidos succus est decoctus z spissatus frigidus z siccus in secundo.
Iuniperus frutex calidus z siccus cum consolidatione.
Ipericon herba est calida z sicca perforata incarnat consolidat z mundificat.
Iarrus est herba cuius radix calida z sicca in secundo cum abstersione.
Ireos radix est calida z sicca in tertio resoluit mundificat z incarnat.
Isopus humida succus est lane succide z est satis temperata z mollificatiua.

Litargirũ merda plumbi cum temperamento declinat ad siccitatem: z ideo regñatiuum z consolidatiuum.
Lupini fruct° calidus in p̃° siccus in 2° cum abstersione.
Lilium herba est multas habens spẽs: cuius radix calida z humida in secũdo: z ideo maturatiua.
Lini semen calidum z siccum maturat z sedat.
Lac satis tẽperatũ est: z ideo mitigat: sed eius aqua est frigida z sicca cum lauatione z consolidatione.
Lapacium herba est multas habens species frigida z sicca in secundo z est abstersiuum.
Liquiritia radix temperata est cum quadam familiari humiditate: z ideo maturatiua.
Litiũ succus est herbe cuiusdã spissatus temperatũ in actiuis cum humiditate in scd̃o gradu: z ideo mitigatiuum.
Lana succida circa temperamẽtum est z mollificat.
Laudanum succus est barbe hircoꝝ ultramarinoꝝ spissatus calidum z humidum in p̃mo mollificatiuum est.
Lentes cum stipticitate satis sunt tẽperate: z id̃o refrenatiue.
Lingua canis herba est calida z humida in primo cum regeneratione.
Lixiuiũ notum est calidũ z siccũ circa tertiũ abstersiuum.
Lacticinia herba cal'a z sicca circa tertiũ cum abstersione.

Margarite frigide sunt z sicce note sunt: clarificant z confortant.
Merda ferri nota frigida z sicca consolidatiua.
Marcasita calida in 2° sicca in tertio: consolidat z ɔstringit.
Malua herba frigida z humida cum tẽperamẽto sedatiua.
Maluauisci radix est calida z humida in secundo cum maturatione.
Mercurialis herba cal'a z humida in p̃° cũ maturatione.
Mandragora herba frigida z sicca in 3° cũ stupefactione.
Mustus aque herba frigida cum stipticitate quadam z repercussione.
Marrubium herba calida in 2° sicca in 3° z est aperitiua.
Mastix gumma calida z sicca in secũdo cum mollificatione z confortatione.
Mellilotũ flos herbe calide z sicce in p̃mo cũ resolutione.
Medulla nota est calida z humida plus z minus s̃m animalia a quibus sumit': z ideo mollificat.
Mel notũ est calidũ z siccũ in secũdo cum mũdificatione.
Mirra gũma calida z sicca in scd̃o carnis regeneratiua.
Memitha herba frigida z sicca in p̃mo de succo cuius fiũt sief z trocisci pro oculorum restrictione.
Mummia caro mortuorum balsamatorum calida z sicca in secundo cum consolidatione.
Miniũ frigidũ z siccũ z est rubeum pictoꝝ factum de cerusa per adustionem in 9° farmacorum.

Nenufar flos est frigidus z humidus in secundo cum quadam soporatione.
Nespila fruct° est frigidus z siccus in 3° z est ɔstrictiuus.
Nux fructus est calidus z siccus in scd̃o cum abstersione.
Nux indica est etiã fructus calidus in p̃mo cũ tẽperamẽto siccitatis: cuius oleum ɔfortat neruos z c̃.

Opium succus est vnius herbe spissat° frigidus z siccus in quarto stupefactiuus z mortificatiuus.
Ordeum granum frigidum z siccum in primo cum maturatione z abstersione.
Oleum oliuarum est temperatum: z ideo omnium recipit virtutes in secũdo farmacorum.
Oleum muscellinum calidum est remollitiuum: z videtur s̃m Haliabatem z synonima Mundini q̃ fiat per exp̃ssionem alicuius grani: ut oleum de been.
Orobus granum est calidum in primo siccum in secundo z ultra cum abstersione.
Oua sunt temperata. Albumen tamen uergit ad frigiditatem: vitellum v̊o ad caliditatem cum sedatione.
Ossipie notum est frigidum z siccum cum abstersione.
Oppoponacis gũma calida z sicca in 3° cum remollitione.

Plãtago herba multiplex frigida z sicca cuz repercussione z ɔsolidatione.
Portulaca herba frigida in tertio humida in secundo cum sedatione.
Populus est arbor frigida z sicca cum temperamento cuz repercussione.
Papauer herba frigida z sicca in secundo cuz familiari stupefactione.
Psilium se. herbe frigidum in secundo humidum in p̃mo cum refrenatione.

Papirus nota est frigida ⁊ sicca restrictiua.
Pistacia cortex fruct⁹ gnati frida in 2° sicca i 3° cũ restrictiõe.
Polium herba est calida in secundo sicca in tertio.
Paritaria herba est in dubio credo q̄ succus sit frigidus: sb stantia tamen calida reperitur: ⁊ ideo resolutiua est.
Piper species granum est calidum ⁊ siccum prope quartũ gradum: ⁊ ideo attrahit ⁊ abstergit.
Piretz radix ē cal'a ⁊ sicca i 3° ḡdu cũ attractõe ⁊ absterſiõe
Petroleũ ē oleũ de petra ⁊ ē cal3 ⁊ siccũ i 4° cũ subtiliatiõe.
Pix cois cal'a ⁊ sicca circa 3m ḡdũ cũ maturatõe ⁊ absterſiõe
Pinguedo est calida ⁊ humida plus ⁊ minus ƀ3 animalia quorum est: ⁊ ideo maturat ⁊ mollificat.
Palma arbor frigida ⁊ sicca in secundo.
Pentafilon herba est sine mordicatione desiccat.
Pimpinella herba est calida ⁊ sicca: ⁊ vulnera cõsolidat.
Porrũ radix calida ⁊ sicca circa 4m gradũ cum attractione.
Pinus arbor cuius grana calida sunt ⁊ humida ⁊ eius cortex frigidus ⁊ siccus cum stipticitate plurima.
Panta lupina herba est calida ⁊ ustiua.
Plũbũ fridũ ⁊ hũidũ i 2° occultã ⁊ mirabilẽ hẽt resol'onez.

Rosa flos est tẽperata frigida declinãs ad siccitatẽ cum confortatione.
Rub⁹ arbust⁹ fridus ⁊ sicc⁹ stiptic⁹ manifeste ꝯsolidatiõis.
Rubea herba calida ⁊ sicca circa tertiũ cum absterſione.
Raphanus radix triplex inuenit ⁊ est calida ⁊ sicca cum incisione ⁊ absterſione.
Rapa nota calida in scdo humida in primo maturatiua.
Realgar minerale est calidum ⁊ mortificatiuum.

Solatrũ herba est multas hñs spẽs frigida ⁊ sicca ultra 2m gradũ: ⁊ est repcussiuũ. Nihilominus resoluit apostemata calida ⁊ occulta: ut dicit Aui. semen tñ eius est durus in octauo farmacoꝝ.
Salix arbor frigida ⁊ sicca in 2° cũ stipticitate moderata.
Siligo granũ est frigidũ ⁊ siccũ tẽperate cum absterſione.
Sumac fruct⁹ frigidus in 2°: siccus in 3° cum stipticitate.
Semperuiua herba est frigida in tertio sicca in primo uel q̄si ⁊ ideo mediocriter repercutit.
Spica nardi species calida in primo: sicca in secũdo.
Sticados flos est cum quadam caliditate in primo frigida ⁊ sicca in secundo: ⁊ est resolutiua.
Sal omnibus notum est calidum ⁊ siccum in secũdo ⁊ ultra: habet enim abstergere ⁊ stipticare.
Sulfur minerale cal'm ⁊ siccũ in 3° subtiliatiuũ ⁊ attractiuũ
Sqnãtũ ē palea cameloꝝ cal3 ⁊ siccũ ⁊ stipticũ cũ tẽpamẽto
Saluia herba est cal'a ⁊ sicca in scdo cum leui stipticitate.
Sandalus arbor frigida ⁊ sicca in scdo cum repcussione.
Spodiũ qd fit opiones sũt fridũ i 2° siccũ i 3°. ⁊ ē ꝯsolidatm̃
Scrophularia radix est herba calida ⁊ sicca cũ resolutiõe.
Serapinũ gũma calida ⁊ sicca in secũdo ⁊ mollificat.
Squilla radix est calida ⁊ sicca in secũdo cum attractione.
Stercus omne calidum ⁊ siccum ƀm animal cui⁹ est plus ⁊ minus ⁊ est attractiuum.
Sepum est calidum ⁊ temperatum ƀm animal cui⁹ est plus ⁊ minus cum maturatione.
Sarcocolla gumma calida in secundo sicca in primo ⁊ incarnatiua: ⁊ ƀm alios est matrisilue.
Sanguis draconis succus est herbe cuiusdam tẽperatus in actiuis siccus in 2° ⁊ est ꝯsolidatiuus ⁊ cõstrictiuus.
Sanguis animalium est ƀm naturam animalium.
Scoria nota est desiccat ualde ⁊ consolidat.
Sapo notus est calidus ⁊ adustiuus.
Spõgia maris nota ē cal'a i p̄° sicca i 2° ⁊ ē siccatia ⁊ ꝯsũptia
Spuma maris nota est cal'a in p̄° ⁊ sicca in 3° abstersiua.
Sinapis semẽ calidũ ⁊ siccũ usq3 ad 4m ⁊ est attractiuum.
Staphisagria semẽ calidũ ⁊ siccũ in tertio attractiuum.
Scabiosa herba est calida ⁊ sicca in secũdo regeneratiua.
Storax gũma calida in p̄° sicca ⁊ humida cum tẽperamẽto: ⁊ ideo mollificat ⁊ confortat.
Simissomis qui est cardo bñdict⁹ herba est infrigidatiua ⁊ mediocriter dyaforetica. 6° simpliciũ ⁊ cũ ƀ maturatiua.
Sãbuc⁹ arbor est cal's in 2° sicc⁹ in p̄°: ⁊ ideo resolutiuũ est.
Sisamũ granũ est calidũ ⁊ humidũ in p̄mo mollificat.

Thus gũma est calida in scdo: sicca in primo carnis generatiua ⁊ consolidatiua.
Terbentina gumma calida ⁊ sicca mundificatiua.
Terra sigillata nota est frigida ⁊ sicca consolidatiua.
Thucia fum⁹ mineraliũ frida i p̄° sicca i 2° oculoꝝ ꝯfortatia.
Tartarũ fex vini desiccata cal'a ⁊ sicca in 3° cũ absterſione.
Tanacetũ herba est calida ⁊ sicca cum cõsolidatione.
Tapsia herba calida est ⁊ adustiua in tertio.
Tapsus barbassus herba est cum temperamento desiccatiua ⁊ sedatiua.
Tormẽtilla radix est calida ⁊ sicca. cõtra fistulas est bona.

Uinum notum est calidũ ⁊ siccũ ⁊ humidũ iuxta eius etatem maturat ⁊ consolidat.
Uua passa racemi sunt calida ⁊ humida cum mollificatiõe.
Uiola flos frigida ⁊ humida in primo ⁊ soporatiua.
Umbilicus ueneris herba frigida ⁊ humida in tertio.
Uerbena herba frigida ⁊ sicca cũ resolutione ⁊ sedatione.
Urtica herba est calida ⁊ sicca: non multum tamen: mordicatione enim sua prouenit a subtilitate.
Uirga pastoris herba est frigida in tertio ⁊ sicca temperata ⁊ ideo constringit ⁊ consolidat.
Urina nota est calida ⁊ sicca cũ absterſione ⁊ adustione.
Uernix gũma calida ⁊ sicca in 2° icarnatiua ⁊ abstersiua.
Uermes terrestres noti sunt calidi ⁊ subtiliatiui ⁊ neruoꝝ consolidatiui. x. medicinarum.
Usnea quercina que est mossa alba est calida ⁊ sicca cum temperamento ⁊ confortat.
Uerdetum calidum ⁊ siccum cum corrosione.
Uitrum calidum in primo siccum in secundo ƀm aliquos ponit frigidum in primo cum absterſione.
Uitriolum calidum ⁊ siccum in tertio minerale cum stipticitate ⁊ corrosione.
Ucifur q est ru. calidus ⁊ siccus in secũdo cum stipticitate.

Doctrina 2a de antidotis pticularibus ⁊ appropatis mẽbris ⁊ hẽbit. 8. capa

¶ De auxilijs proprijs capitis ⁊ partium eius. Cap. I.

t

Empus est iã transire ad medicinas ppias mẽbrorũ: nã ut dicit Gal. in 5° farmacoꝝ: q̄ ita sint proprie pticule vni q̄ nõ iuuẽt aliã: sed in multis uel maxime opando in ea a qua nũcupatione hñt a capite ut moris est incipiendo. ¶ Uulnera capitis hñt auxilia 5° farmacoꝝ. ¶ Prima est potio vulneratoꝝ ⁊ est Theodorici ⁊ socioꝝ. cui⁹ ℞. cinamomi. ℥. j. ꝯꝯ. ℥. ƒ. galãge granoꝝ paradisi cardamomi pipis lõgi ⁊ nigri gariofil'. añ. ʒ. j. fiat puluis ⁊ cu3 mellis lb. ij. ⁊ vini puri. iij. fiat claretũ. Et administretur quolibet die vnus gobeler⁹ per. iij. dies cũ. ʒ. j. istius pulueris. ℞. pimpinelle betonice sanamũde ualeriane radicis gẽtiane añ. piloselle quãtũ de oĩbus fiat puluis: ⁊ dicũt si eũ retinet est bonũ signuz. Si vo ip̄m euomat malũ. ¶ 2a forma est mũdificatiuũ cerebri ⁊ pãniculoꝝ ei⁹. ℞. mellis ro. colati. ℥. ij. olei ros. ℥. j. misceant ⁊ cũ tentis ⁊ pãnis iponanf. ¶ 3a forma est puluis capitalis icarnatiu⁹ ⁊ ꝯfortatiu⁹: ⁊ est Gal'. ⁊ magr̄ Din⁹ eũ laudat ⁊ Henric⁹. ℞. radi. yreos aristo. ro. thuris mirre aloes sãg. dra. farine orobi añ. fiat puluis. ¶ 4a forma est empl'm de betonica ⁊ est parisiẽsũ icarnat ꝯfortat ⁊ ossa eleuat mũdificat ⁊ sanat. ℞. cere resine añ. lb. ƒ. terbẽtine lb. j. succi betonice: succi plãtagis: succi apij añ. lb. j. coquaf cera ⁊ resina cũ succis usq3 ad ꝯsũptionẽ succoꝝ: deide ponaf terbẽtina ⁊ icorpeſ colef ⁊ fiat empl'm. ¶ 5a forma ē empl3 capitale magr̄i Anselmi de Janua: ⁊ attrahit saniẽ ⁊ eleuat ossa ⁊ icarnat ⁊ sanat. Et magr̄ Petr⁹ dicebat q̄ pbauit q̄ caput canis vulneratũ usq3 ad cerebrũ curauit. ℞. terbẽtine ptes. ij. cere ptẽ. j. resine ptẽ. ƒ. liq̄fiãt ad ignẽ ⁊

colent̃ sup acetũ ⁊ dimittat̃ p diẽ ⁊ malaxet̃ bñ cũ aceto. Deide 2° liq̃fiãt ⁊ ꝓijciant̃ sup̃ succũ istarũ herbarũ betonice ptes. ij. berbene ptẽ. j. ⁊ cũ illis succis ⁊ lacte mulieris diu malaxent̃. ⁊ fiat emplr̃z. forti⁹ est q̃z pmũ. ¶ 6ª forma est ꝓpa ad eleuãdũ ossa si nõ pñt eleuari per p̃dicta: ⁊ fuit magr̃i Petri. ℞. olei antiq ptez. j. cere sorditiei alueoꝝ añ. ptẽ. ß. euforbij q̃rtã ptẽ illi⁹ aristo. ptẽ tertiã illius lactis titimalli modicũ fiat vnguẽtum ⁊ est probatũ.

¶ Cõsequẽter ꝓ tynea gr̃a collatiõis ponat̃ vna forma: ⁊ est Gordonij. ℞. litargiri sulfuris viui calcis viue attramẽti vitrioli auripigmẽti fuligis viridis eris ellebori albi ⁊ nigri alumis gallaꝝ añ. ℥. ß. argẽti viui. ℥. j. picis cere ⁊ olei nucũ añ. lib. ß. succi lapacij: succi fumiterre scabiose boraginis añ. q̃r. j. bullita cera pice ⁊ oleo cũ succis usq3 ad ꝯsũptionẽ reliq̃ incorporent̃: ⁊ fiat vnguẽtũ diligẽter.

¶ Itẽ ꝓ allopitia ad faciẽdũ renasci pilos i cartolario mgr̃i Petri. ℞. succi calcidaꝝ. ℥. j. pulueris sãguisugaꝝ adustarũ lacerte viridis aduste p̃lueris talpaꝝ apũ cõbustaꝝ soleaꝝ cõbustarũ setarũ porci cõbustarũ viridis eris añ. ℥. j. mell̃ qd̃ suffic̃ ad icorpandũ. fiat vngtũ. est eni ꝓbatũ.

¶ De auxilijs morboꝝ faciei ⁊ ptiũ eius. Cap. II.

e

T primo ꝓ gutta rosacea est laudatũ vngũ citrinũ toti⁹ coitatis in antidotario. ¶ 2° ponit̃ gũmera ad albificãdũ ⁊ lauãdũ faciẽ: ⁊ est Rah. ℞. farine ciceris fabaꝝ ordei amigdalaꝝ excorti. dragagãti añ. ptẽ. j. seis raphani ptẽ. ß fiat puluis ⁊ distẽpet̃ cũ lacte ⁊ liniat̃ facies de nocte mane cũ aq̃ furfuris lauet̃. ¶ 3° ponit̃ aq̃ p̃ciosa ⁊ est gallicana. ℞. tartari calciati lib. j. mastic̃. ℥. j. pistent̃ cũ albumie ouoꝝ ponant̃ i alẽbico ⁊ fiat aq̃: est eni p̃ciosa. ¶ Lac v̄gineũ ad decorãdũ ⁊ desiccãdũ pustulas virulẽtas pãnos ⁊ lẽtigines delẽdũ sic fit. ℞. litargiri s̃btil̃r puluericati. ℥. iij. aceti albi optimi lib. ß. misceant̃ sil̃ bñ ⁊ dimittant̃ resideẽ ⁊ distillãdo cũ petia triãgulata filtri. ul̃ cũ sacculo suscipiat̃ aq̃. deide illa aq̃ misceat̃ cũ aq̃ salis fcã cũ. ℥. j. sal̃ bñ puluericati ⁊ lib. ß. aq̃ pluuialis ul̃ fõtane ⁊ misceant̃ ambe aq̃ ⁊ colãdo dealbabunt̃ ad modũ lactis. Et fricet̃ lo c⁹ ifect⁹ cũ tali lacte ⁊ mirabis. Mlti eni p se bulliũt litargirũ cũ aceto. Alij v̄o addũt modicũ de cerusa. Nõnulli loco sal̃ cois ponũt sal gẽma. alij spumã nitri. aliq alumẽ

¶ Cõsequẽter ꝓ oculis ponunt̃ auxilia. ¶ Prio ponit̃ aq̃ mgr̃i Petri de hispania que clarificat ⁊ ꝯfortat visuz. ℞. feniculi ruthe celidõie berbene eufragie clarete rof. aut aq̃ ei⁹ añ. ꝯq̃ssent̃ ⁊ tẽperent̃ p diẽ nãlẽ i vino albo: deinde ponant̃ i alẽbico ⁊ fiat aq̃. ¶ 2° ponit̃ colliriũ albũ ꝓ dolore oculoꝝ ⁊ est Gal. ℞. ceruse lote. ʒ. viij. sarcocolle. ʒ iij. amidi. ʒ. ij. dragaganti. ʒ. j. opij. ʒ. ß. puluericent̃ ualde s̃btil̃r oia ⁊ cũ aq̃ pluuiali mollianr̃ sup tegulã ⁊ fiãt sief. pui distẽperent̃ cũ lacte m̃lieris: aut aq̃ rof. ⁊ admistrẽt̃. ¶ 3° ponit̃ colliriũ de thucia ⁊ est mõtispessul. in fine obtalmie resoluẽs ⁊ desiccãs hũiditates ex̃neas oc̃lorũ. ℞. thucie p̃pate lapidis calaminaris añ. ℥. ß. gariofi. xv. nũo faui cũ melle. ℥. j. p̃luericãda puluericent̃ s̃btilissime: ⁊ ponant̃ oia i duab⁹. ℥. vini albi ⁊ aq̃ rof. q̃r. ß. cãphore. ʒ j. colent̃ s̃btil̃r. ⁊ fiat colliriuz. ¶ 4° ponit̃ puluis magr̃i Arnaldi desiccãs lachrymas ⁊ rectificãs roborẽ ⁊ fuit ꝓ papa Joãne. ℞. thucie p̃pate. ℥. j. antimonij. ℥. ß. margaritarũ. ʒ. ij. floꝝ coralli ru. ʒ. j. ⁊ ß. serici crudi p̃pe de folliculo v̄mis minutim icisi. ʒ. ß. fiat puluis s̃btilissim⁹ ⁊ s̃uet̃ i pixide erea. ¶ 5° ponit̃ puluis B̃nuenuti. ⁊ est meli⁹ ꝓ oib⁹ maculis. ℞. çuccari cãdi. ℥. j. thucie p̃pate. ℥. ß. pl̃uericent̃ ⁊ cũ aq̃ rof. pistent̃: ⁊ in pelui sp̃gant̃ ⁊ iuerset̃ peluis sup fumũ ligni aloes ⁊ thuris ⁊ exsiccet̃ ⁊ puluericet̃ subtil̃r ⁊ fiat puluis ⁊ s̃uet̃ in pixide erea ⁊ ponat̃ in oculis cũ stilo argẽteo. ¶ 6° ponit̃ colliriũ ꝓ rubore ⁊ lachrymis ⁊ est de domo. ℞. thucie p̃pate. ℥. j. aloes succotrini. ℥. ß. cãphore. ʒ. j. aq̃ rof. lib. j. ⁊ ß. vini granatoꝝ lib. ß. puluericent̃ puluericãda ⁊ misceant̃ cũ alijs ⁊ calefiãt sup carbones modicos modica bullitiõe colet̃ ⁊ seruet̃.

¶ In narib⁹ q̃n aduenit fluxus sanguinis, narĩũ dicta sũt auxilia. ¶ In ulceribus sp̃aliter pro polipo cõmendat̃ a magistro Petro de bonanto tẽta de radice achori tẽperata cum oleo de iunipero in quo resoluta sit scamonea.

¶ In aurib⁹ dolor sedat̃ iponẽdo lac mulieris: ut dic̃ Gal. aut oleũ ro. cũ modico opij aut colliriũ albũ. Ulcera aũt mũdificant̃ lauãdo cũ melle rof. ⁊ iponẽdo colliriuz factũ cũ croco ferri aut spuma eiusdẽ cũ melle: ut dic̃ Gal. Aut s̃z mgr̃z Petrũ. ℞. nitri carda. añ. ℥. ß. carricaꝝ mũdatarũ. ℥. ß. decoquant̃ in succo ruthe: ⁊ vna gutta i aure distillet̃. saniẽ eni educit ⁊ carnẽ sup̃fluã destruit ⁊ sanat

¶ In dẽtib⁹ dolor sedat̃ s̃z hebẽ Mef. tenẽdo in ore acetũ decoctiõis piretri aut herbã cornu cerui in açarã ꝓbatã. ¶ Nigredo aũt lauat̃ ⁊ fuit ꝓbatũ in comite Altisiodorẽñ. ℞. salis armoniaci salis gẽme añ. q̃r. j. alumis q̃r. ß. puluericent̃ ⁊ ponant̃ in alẽbico ⁊ fiat aq̃. Calefactiones ⁊ cãcrene gingiuarũ corrigunt̃ cũ aq̃ cap̃folij aut plantaginis aluminata. Uel cũ isto lauamẽto: est eni Dini. ℞. rof. ℥. j. lẽtiũ sumac añ. q̃r. j. balaustiarũ q̃r. ß. ꝯquassent̃ ⁊ bulliant̃ in aq̃ ⁊ aceto colent̃: ⁊ fiat lauamentum.

¶ De auxilijs morborum colli. Cap. III.

e

T licet vulnera colli h̃eant auxilia coia alijs. Nihilomin⁹ h̃nt aliq̃s dispõnes que gr̃a manifeste doctrie tãget̃ h̃. ¶ Botiũ colli h̃et duas formas auxilioꝝ. Pria est puluis magr̃i Dini. qd̃. ℞. scrophularie. ℥. ij. çç. ℥. j. brionie piretri serpilli m̃risilue oliuarũ sal gẽme ossis sepie spõgie cõbuste añ. ʒ. ij. gariofiloꝝ pipis cinamomi añ. ʒ. j. fiat puluis in q̃ sit modicũ de alumie. ¶ 2ª forma est empl̃are locũ cũ dyaglone yreato aut cũ empl̃o de stercore capno aut cũ vnguẽto apatũ flegmaticoꝝ dicto in apostematibus ⁊c̃.

¶ De auxilijs humerorum ⁊ dorsi. Cap. IIII.

p

Ro dolore humeroꝝ ⁊ spatularũ h̃eat̃ vnguẽtũ mixtũ de marciaton ⁊ agrippa. ¶ Pro gibbositate laudat Aui. empl̃z de achoro. ℞. achori enule cãpane sauine añ. q̃r. j. bdelij q̃r. ß. castorei. ℥. j. coquant̃ cũ vino ⁊ oleo usq3 ad cõsũptionẽ vini ⁊ de oleo cũ cera fiat vnguẽtũ. ¶ Cyragra manuum curat̃ ut apata flegmatica. speciale in ea est empl̃m montisp̃li de caulib⁹ rubeis coctis cum lixiuio cinerũ clauellatoꝝ ⁊ parum aceti ⁊ modicum salis pistati.

¶ De auxilijs pectoris. Cap. V.

q

Uorũ p̃mũ est potio resoluẽs ⁊ ꝯsumẽs oẽm mãm ex̃ntẽ iteri⁹ ⁊ eã p sudorẽ expellẽs: ⁊ fuit magr̃i Americi ⁊ uocat̃ sudatoriũ. ℞. caude eqne terrestris. M. j. radicis os mũde q̃r. j. radi. dragõtee q̃r. ß. coquant̃ cũ vino ⁊ melle colentur ⁊ gobelet⁹ admistret̃ eũti dormitũ ⁊ sudabit. ¶ 2ª est alia potio cois ad oia vulnera itrinseca: ⁊ fuit Ga. ℞. cẽtauree costi nepite gariofilate pipinelle sumitatuz canabis teneritatũ cauliuz tenaceti rubee pentafilon aur̃. añ. coquant̃ cũ vino ⁊ melle ⁊ admistret̃ gobelet⁹ ut supra: facit exire saniẽ per vulnus ⁊ ꝓuocat urinã si retinet̃. Si v̄o euomit̃ nõ est spes curationis ut dicit vulgus.

¶ De auxilijs uentris. Cap. VI.

e

T sunt h̃° ꝓ tortionib⁹ laudat̃ lana succida ĩfusiõis vini decoctiõis cimini. ¶ 2° ꝓ offensiõib⁹ ⁊ casib⁹ laudat̃ potio cois ⁊ est Aui. ⁊ Rah. ℞. mũmie boli armenici terre sigillate añ. ℥. j. fiat puluis admistret̃. ʒ. j. cũ. ℥. j. aque plãtaginis. ¶ 3° laudant̃ potiones pectoris ꝓ resoluẽdo mãm iterius ꝯgregatã. ¶ 4° ab ex̃ pñt fieri empl̃a in ꝯcussionibus formata in ydropisi est optimũ ꝓuocare urinã. Et iõ iux̃ doctrinã. G. magr̃ Americ⁹ accipiebat grillos aut cãtarides nigras: ⁊ ablatis capitib⁹ ⁊ alis cõburebat in furno ⁊ faciebat puluerẽ de quo de sero admistrabat vnũ granũ ⁊ faciebat mingere tãtuz q̃ deliberabant̃ multi ab ydrope sua. ¶ In dolore renũ ⁊ uesice vidi admistrare vnaz q̃r. lixiuij cineꝝ trũcoꝝ fabarũ ⁊ faciebat mirabilia ꝓuo-

cādo urinā ⁊ in mūdificādo vias urinales saniē ⁊ harenulas expellēdo ⁊ mēstrua ꝓuocando. Rabi ēt moyses pro ulceribꝰ renū ⁊ uesice approbauit aquā distillatā seri lactis caꝑni sub hac forma. ℞. seri lactis caꝑni picherios iij. iuiube sebestē aā. ℥. j. boli armenici. ℥. ß. q̄tuor seminū frigidoꝝ mūdatoꝝ aā. ʒ. iij. seis portulace: seis papauis albi: seis citonioꝝ aā. ʒ. ij. ꝯquassent ⁊ distillādo fiat aq̄. Aui. aūt ꝯcedit in dyabete aquā seri lactis ouini. ¶ Ego aūt ꝑ dño cardiali Tutelleñ. addebā de herba caude eqne plātagis roſ. seis maluauisci ⁊ alkekēgi atq̃ ligritiā ⁊ glādiū cupulas ⁊ troci. alkekēgi ⁊ iniectio lactis cū collirijs scitis. ¶ Et empl̄z ad rupturā īter duas rupturas laudat. ¶ Pro lapide remedia sunt dicta multa famosa.

¶ De auxilijs uerēdoꝝ ⁊ ptium eius. Cap. VII.

i In primis dolor ūge sedat cū mica panis pastata cuz vitellis ouoꝝ ⁊ oleo papaueris. ¶ Ulcera ūge lauant cū aq̄ alumis ⁊ empl̄ent cū vnguēto populeō aut iungatur cū vnguēto albo aut oleo cū albuminibꝰ ouorum. Et pulvis plūbi usti ⁊ ceruse ⁊ aloē est p̄ciosus. ¶ Inflatio testiculoꝝ cōrrigit cū empl̄o de maluis ⁊ farina fabaruz ⁊ cimino bullitis cū aq̄. ¶ Ruptura hēt tria auxilia. Primū est elariū qd. ℞. ꝯserue ꝯsolide maioris lb. ß. ꝯserue ro. q̄r. ß. pulueris dragagāti frigidi. ℥. j. pulueris dyacimini. ℥. ß. radicis ualeriane seminis nasturtij boli ar. lapidis sanguinarij aā. ʒ. ij. panis çuccari lb. j. fiat elariū cū aq̄ ferrata. ¶ Scda forma est empl̄m de pelle arietina: ⁊ est coitatis. ℞. picis naualis colophonie aā. ℥. iij. litargiri armoniaci oppoponacis galbani bdelij masticis serapini terbētine sumac radic. consolide ma. ⁊ mi. aā. ℥. j. visci quercini emathitis thuris gipsi mirre aloen mummie boli armenici sang. dra. aristologie uermiū terrestrium aā. ℥. ß. sang. humani. ℥. ij. cōficiant cū pelle arietina cocta cum aqua pluuiali usq̃ ad dissolutionē. ¶ Tertia forma est Bruni ⁊ mea. qd. ℞. nucis cipsi acatie gallaꝝ balaustiarum aā. ʒ. v. dragagāti mirre sarcocolle thuris gūmi arabi. aā. ʒ. iij. sangui. dra. boli ar. mummie aloen aluminis aā. ʒ. ij. fiat pulvis subtilissimus ⁊ pastent cum aceto ⁊ fiat emplastrum. est enim exptum ⁊ probatum.

¶ In emorroydibꝰ est aptissimū sedare dolorē suffumigatiōe decoctiōis tassibarbassi camomille ⁊ mellilotí: ⁊ ab itra ponē lichinia itincta cū vnguēto facto de butyro ducto in mortario plūbi usq̃ ad nigredinē. ¶ Aut si dolor ifestaret linimētū Alexādri ꝓbatuz per me. qd ℞. croci mirre thuris litij aā. ptē. j. opij ptes. ij. terant ⁊ cōficiātur cū oleo roſ. mucillagine psilij ⁊ vitello oui: ⁊ fiat linimētum. ¶ Et ab extra cōmēdat a Rasi istud empl̄m. ℞. camomille mellilotí aā. q̄r. j. coquant usq̃ ꝙ dissoluantur vitelloꝝ ouoꝝ elixatoꝝ q̄r. ß. farine fenugreci seminis lini radicis altee aā. ℥. j. croci mirre aloen aā. ʒ. j. ⁊. ß. butyri qd sufficit fiat emplastrum.

¶ De auxilijs coxarū ⁊ ptiū inferioꝝ. Cap. VIII.

m Membra inferiora multa habēt auxilia. ¶ Quoꝝ p̄mū est ad deinflādū tyblas coxas ⁊ pedes stuffent ⁊ fomētentur cum aqua marina aut salsa decoctiōis olerū sambuci tribuloꝝ aā. ptes. ij. calamēti origani absinthij paritarie aā partē. j. deinde ponat supra tumorē empl̄m tale. ℞. furfuris ptem. j. farine fabarū ptem. j. stercoris colūbi partem. ß. pulueriçent ⁊ cum aceto ⁊ decoctione affodilloꝝ ⁊ succo caulium ru. supra ignem incorporent ⁊ fiat emplastrū. ¶ Et hic est tēpus iam hūc finire sermonez supplicādo illi qui in eo nauigādo gubernauit anchoraz in celesti gloria attrahēdo fideles collocet aīas: qd mihi ⁊ oībus legētibus cōcedere dignet ipsemet deus benedictus qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

¶ Et sic est finis huius libri de quo sit benedictus christus dei filius. Amen.

¶ In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti Amen. Quas infirmitates curat aqua ⁊ balneū de porecta. Cap. I.

a Ad infirmitates oēs ⁊ singulas curandas q̄bus hoīes sepissime affligunt. Aqua de porecta mirabil̄r ualet ⁊ ꝓficit si debito mō sumat ⁊ dieta ordinata post ipsius assumptionē seruet ꝓut experiētia ipsius aque manifeste declarat. ⁊ antiquoꝝ hoīum in loco vñ originē ipsa aq̄ recipit uerax testimoniū adest. ¶ Tollit nāq̃ dicta aq̄ recepta debilitatē cerebri: oculoꝝ defectui subuenit: auditū auriuz mirabil̄r recupat: fetorē nariū remouet: dolētes caput liberat. Reuma cathaticū ⁊ humiditatē in lingua exñtem aut palato ꝯsumit: humores in lingua ꝯgregatos expellit: raucitatē uocis clarificat: strictū pectꝰ ⁊ anhelū grauē ⁊ difficilē aspiratiōnē hñtes liberat manifeste. Appetituz p̄ditū recupat: spuētes sanguinem rectificat ⁊ sanat. Stomaco bñ digerēti iuuamētū salubre p̄stat: uermes in corpore exñtes necat ⁊ interficit: ranas ⁊ aīalia uenenosa casu per os intrātia ⁊ in stomaco longo tpe nutrita occidit: epar ⁊ splenē oppilatū liberat: colorē vigorosuz adducit: croceū tollēdo. Intestina fece corrupta lauat ⁊ humiditatē expellit: iliū dolorē tollit ⁊ eius cām remouet: ⁊ renuz lapsitudinē ac ipsoꝝ dolorē curat ⁊ rectificat: harenulas i uesica aggregatas expellit: mingere nō ualētibꝰ sine dolore subuenit: dolorē iūcturarū ⁊ podagras nō antiq̄tas tollit ⁊ expellit: antiq̄tis iuuamētū p̄stat: tremori neruoꝝ ⁊ palitico affert iuuamētū: scabiē irradicatā ⁊ antiquataz expellit subito: saniē in corpe dispsam cōsumit ⁊ educit. Dicūt antiq̄ hoīes de porecta expti ꝙ ydropisim nō confirmatā seu antiq̄tā liberat: sed difficiliori mō. nā opz ꝙ p̄dicta aq̄ diebus. xxx. interpolatim assumat cum ꝓuida dieta. Cōfirmatā aūt ydropisim p̄fata aq̄ per lōguz tempus sumpta sanat ⁊ interficit: equos ēt bulsos liberat si p duos mēses ipsius aque potatio fiat: mulieribꝰ grauidis que appetitū p̄dūt ꝓficit: nec partui nocumētū affert: sed iuuat ⁊ firmat qd mirabile ab oībus reputat: extenuatos ⁊ macros impinguat: febrem tertianā seu quartanaz aut antiquam efficaciter sanat.

¶ In q̄ loco aq̄ ⁊ balneū de porecta est positū. Cap. II.

a Aqua de porecta recipit ortū de duobus mōtibꝰ lastrosis ⁊ lapideis positis i comitatu Bononie lōge ab ipsa ciuitate p miliaria. xxxiiij. Inter alpes florētie ⁊ pistorij v̄sus meridiez in medio quoꝝ mōtiuz q̄dā riuulus satis amplꝰ ꝓfluit. Ex utroq̃ mōte dcā aq̄ manat p duo canalia ⁊ aqueductꝰ. Prefata aq̄ in duobꝰ balneis in dicto loco positis recludit ⁊ ꝯtinuo p ipsa balnea fluit situatis i mōte sinistro v̄sus ptē magis oriētalē ⁊ in sinistro latē vnꝰ ex riuis coloris est clari pisciculi q̄si rubei in ea manēt eiꝰ sapor parū sulfureꝰ ⁊ salitꝰ existit tēperate calia ⁊ q̄si viscosa. Sumpta nullos dolores in uētre fac̄ aut tortiones noxias modicuz debilitat. Hec aq̄ lōge delata in uasis ligneis: solet aliquādo in dictis īfirmitatibus iuuamen afferre: sed tamen raro: q̄a tāte virtutis non est quāte in loco originis assumpta ⁊ faciliter perdit saporē suum originalem: citoq̃ corrumpit.

¶ Quo ordie aq̄ ⁊ balneū de porecta est utēda. Cap. III.

a Assumenda ē aqua de porecta ut efficaciter profit ⁊ ualeat ordine isto. Nam citra mediū mēsem maij ⁊ in mensibus iunij ⁊ iulij ⁊ per totum mensem augusti si calor moderatus ⁊ temperatus ⁊ vniforme tēpus existat. Mense tamen augusti salubrius confert sumpta. Est autem ad locum predictum de porecta accedenduz. Cum igitur ad locum predictum aduenerit subito aquā per potum non sumat. Sed saltem per diem vnuz in loco predicto pausam faciat: quia nouuz aerem intrat: ⁊ ut

persona fatigata ex itinere fortificet. Demum balneum predictum ⁊ lapideum intret añ potationem dicte aque ⁊ moram faciat in eo per horam uel usquequo sumitates digitoꝝ manuum increspent: deinde exeat ⁊ bñ fricatus pauset. hora v° prãdij ⁊ cene ea die leuiter comedat: die v° sequẽti de mane in solis ortu accedat ad ipsi⁹ aque ꝓfluẽtis aqueductum: ⁊ incipiat bibere aquam predictaꝫ usq̧ ad duos uel tres urceos: ⁊ statim post ipm potũ parum ⁊ moderatum faciat exercitiũ/ successiue alios duos urceos aque p̄dicte bibat: ⁊ post ipm potum etiaꝫ ambulet ⁊ totiẽs aquam per potum assumat paulatim ⁊ nõ impetuose: sed quodãmodo ad delectationem quoadusq̧ ipsa aqua corpus egrediatr supius per os: aut per virgaꝫ: aut per partẽ posteriorem: ⁊ tãtuꝫ de p̄fata aqua bibat ꝙ ipsam emittat per alium ex locis noiatis claram ⁊ aptaꝫ: prout ⁊ sicut aquam ipsam ab aqueductu sumpta per os recepit ⁊ assumpsit cuius aque emisse claritatem cum uase vitreo inspicere põt. Aqua igitr clara emissa post spatium aliquãtulum ⁊ pausam factam intret balneum: ⁊ ibidem moram faciat: ut supius est exp̄ssum. Ipsum enim balneum nõ debilitat: sed humores in toto corpore dispsos maturat ⁊ disponit ad exitũ: fugiat balnea in tinis ⁊ uasis ligneis artificiatr per mulieres calefacta. Nã aqua p̄fata modicuꝫ alterata suam nõ p̄bet virtutem mora cõpetẽter facta in balneo p̄dicto ipm egrediatr ⁊ pauset in lecto uel in pãnis iacẽdo ut virt⁹ fatigata aliq̃liter recreetur: deinde accedat ad aqueductũ p̄dictũ ⁊ aquam p̄dictam per potũ iterum assumat donec emittat clarã ⁊ lucidam prout ⁊ sicut clara est assumpta de aqueductu. Nõ enim impetuose ⁊ in magna quãtitate ac violẽta ipsa aq̃ est assumẽda ꝓut q̃si oẽs assumẽtes minus pite ⁊ inaduẽtẽter faciũt: nã ipsa sine ordine p̄misso cũ ipetu assumpta nõ ita leuat nec curat: q: nimis vno ipetu assũpta i corpe nullã morã. Nec humores pfecte maturat uel disponit.

De hora ⁊ modo comestionis tempore assumptionis aque de porecta. Cap. IIII.

Qua assumpta a balneo per ordineꝫ añdictũ aliq̃liter pauset in lecto uel in pannis: nullo mõ dormiẽdo q: pnitiosum existeret: demum comedat prandiũ cibũ leuẽ ut pullos puulos usq̧ ad ultimã decoctionẽ coctos ⁊ elixatos masticet bolũ nec rapiẽdo cibũ assumat: q: ipsa aq̃ acutã famẽ adducit. Et in dicto prandio ⁊ in alijs prandijs mediũ pullũ tm̃modo comedat ⁊ non ultra. Et in brodio pulloꝝ panẽ balneet ut stomac⁹ faciliori mõ digestionem faciat ⁊ cõpleat. vnũ sine imixtione alicui⁹ aque moderate assumat vice q̃libet qua potat comedẽdo nõ ultra mediũ cyathuꝫ vini assumat. Nã melius est vices in potãdo iterare q̃ multuꝫ vna vice bibere. Post prãdium ut dictũ est nullo mõ dormiat. Sed in solatijs stet cum socijs loquẽdo: nõ tñ se fatiget corporaliter laborãdo: nullo modo die potationis aque cenet sed si hora cene stomacus digestionẽ fecerit ⁊ nimiuꝫ famelicus existeret duo vitella ouoꝝ recẽtiũ albumine reiecto bibat ⁊ assumat cum modica potatione vini ⁊ non limphati. Et si oua abhorreat faciat vipã in vino ⁊ ipam comedat: demũ lectũ intret ⁊ dormiat ⁊ nocte pauset. die v° sequẽti aquã p̄fatã nõ bibat: sed tota die qescat ꝓpter nimiã agitationẽ humoꝝ die p̄cedenti factã. Ipsa v° die pausationis añ horã tertiarũ ⁊ prãdiũ assumptũ: ⁊ etiam in uespis digõne cõpleta intret ea die bis balneuꝫ añdictum: ⁊ in eo stet per horã ⁊ usquequo sumitates digitorum manuũ increspentr: ut est p̄missum. Et ea die pausationis prãdeat: ⁊ etiã cenet pullos elixatos tm̃ comedendo ⁊ tẽperate: ut supius est exp̄ssum. Nec aquã p̄fatã eo die per os assumat uel bibat: sed balneo eo die utatur bis ut dictũ est. Nam ipm balneũ humores in corpe exñtes disponit ad exitũ ⁊ maturos reddit: die v° sequẽti de mane in ortu solis ad aque ductũ accedat supius noiatũ. Et aquã per os bibẽdo sumat donec eam clarificet ⁊ comedat iuxta ordinem p̄noiatũ in die p̄ma potationis. Et sic tribus diebus dictam aquam bibat ⁊ assumat: interpolatim tamẽ ut vna die bibat dictam aquã ⁊ altera quiescat: ita ꝙ inter vnam diem potationis ⁊ alterã diem quietis interponat. Et si infirmitas illius qui ad aquã predictam ⁊ balnea accesserit nimis fuisset lõga ⁊ antiqua: tunc pluribus diebus eẽt prefata aqua assumẽda videlicet diebus sex: interpolatim tñ ⁊ nõ successiue diem vnã qetis interponẽdo inter vnam diẽ potationis ⁊ aliam vna die quiescẽdo: ⁊ alia die aque potatione utẽdo: die tamẽ quietis bis in die balneando utatur: ⁊ alia die faciat prout superius est expressum.

De obseruatione ⁊ dieta facienda post assumptionem aque de porecta. Cap. V.

Debet qui aquã de porecta assumpsit duꝫ a balneo recedit ⁊ repatriat die q̃libet eq̃tare modicum: aut pedes ambulare. Nec exinde cum recedit in itinerãdo se fatigare: sed plane ⁊ moderate incedat ⁊ prãdium faciat hora tertiarum: nec differat: q: stomacus debilitatr nimiam moram faciendo in assumẽdo cibum comedat bene masticãdo in prãdio ⁊ cena: ut est premissum in ꝓxima rubrica. Vinum quod in eius comestione assumit sit album ⁊ non dulce stomaco bibẽtis conforme nullo modo aquam cum eo misceat. Et si vinum esset fumosum aut potẽs bucellam panis in cyatho teneat que uaporis vim reprimat elapsis octo diebus utatur vino cõsueto. Abstineat a dormitione diurna saltem usq̧ ad octo dies. In meridie si famem patitur aut sitim duo tm̃ vitella ouorum recentium albumine reiecto: uel vipam bene balneatam ⁊ mollem comedat. Prandio assumpto moram faciat anteq̃ quiescat ut cibus ad fundum stomaci descẽdat. Et dum itinerat nullo modo faciat dormitionem. Cenam faciet leueꝫ comedendo ⁊ bibẽdo ut est premissum. Cibo pullorum elixatorum utatr: aliquando tamen elapsis quindecim dieb⁹ uti potest carnibus castratis bene elixatis: brodio pullorum utatr in quo panem in prandio ⁊ cena mollificet ut stomacus faciliori modo digerat. Omni die parum exercitij faciat. Et cum delectatione manus lauet cum vino non immiscẽdo aquam: abstineat ab omnibus cibarijs/ nisi a prenominatis ut pullis ⁊ carnibus castratinis bene coctis ⁊ elixatis ⁊ non frictis ⁊ assatis. Summe caueat a fructibus quibuscũq̧: necnon ab aceto ⁊ acutis ut alleis ⁊ cepis caseo ⁊ pasta caulibus ⁊ herbis ⁊ leguminibus vuis ⁊ ficubus ⁊ agresto. Coitum fugiat tanq̃ rem pestiferam ⁊ mortem infallibiliter inferẽtem: saltem ab ipso abstineat usq̧ ad mẽsem si persona sit robusta ⁊ fortis complexionis. Si debilis longiori tẽpore abstineat dieta prenotata utatr saltem per dies. xx. aut. xxx. Calidus pãnis maneat. Moderate tamen a frigore ⁊ uento diligenter se custodiat. Predicta aqua de porecta tribus annis elapsis a prima assumptione est reiterãda. Qua potata ut premittitr ⁊ reiterata vitam sine anxietate longam p̄stat ⁊ salubrem. Illius gratia intercedat qui benedictus est per omnia secula seculorum. Amen.

Recepta aque balnei de porecta edita per egregium militem ac legum doctorem ⁊ magistrum artium medicie doctorem dominũ Thurã de castello Bonoñ. ciuẽ feliciter explicit.

¶ Incipit Cyrurgia magna Bruni Longoburgensis.

r

Ogasti me iam est diu Andrea vincētine uenerabilis amice mi. q tibi breui z apto sermone in medicamine cyrurgie libꝝ describerē collectum z excerptum ex dictis gloriosissimi Gal. Auic. Almāsoris Albuca. z Haliab. necnō z alioꝝ pitorūueterū. ¶ Et ego qdē lȝ per eminētiā negocioꝝ tibi lōganimitatē hucusqȝ ꝑstiterim: tñ uolūtatez sic̄ nouit scrutatoꝛ oiuȝ secretoꝝ tuū defraudādi desiderium nō quesiui: imo illud in te cōplere auide peroptaui. ¶ Quapropter nunc munifice dextere saluatoris suffragio iminēte iuxta posse meū tue petitioni optato aio totaliter acquiesco. ¶ Suscipiat igit̄ tue dilectiōis sinceritas munusculū: pro cuius cōplemēto cooperante dn̄o laborē assumere nō vitaui: cū mihi tuis satisfacere precib9 nō sit durum: sed gratū: nō asperum sed amenum.

¶ Primo sciēdū est q tractat9 istius libri diuidit̄ in duas partes. In quarū pma capl'a collocaui: de qbus pme parti viginti attribui: z sil'r scḋe viginti: ut per certū ipoꝝ numerū: qḋ querit̄ in eo facili9 possit iueniri. ¶ Est aūt uere liber cōpositus ꝑm mēsurā quā quesiuisti. s. ꝑm descriptiōes que iueniunt̄ in libris ueterū: quoꝝ rememoratio iam ꝑcessit. Sed anteqȝ ad tractatū ꝓpriū fiat descensus: ut ei9 accessus facili9 hēat̄ quedā sunt ꝑnotāda. s. qd sit cyrurgia. vñ dicat̄. cuiusmodi debeāt eē opatores ei9. que sit eoꝝ intētio: necnō ꝑncipal'r in quot spes diuidat̄. ¶ Est ḡ cyrurgia ut coiter dr̄ manualis opatio in corporalis ad sanitatē tēdēs: ul' ut aptius declaret̄. ¶ Cyrurgia eſt postremū instr̄m medicie. Instr̄a qdez medicine sunt tria: qbus mediātib9 morboꝝ causis ualet medicus sūma diligētia ſbuenire. ¶ Et illa sunt sic̄ dieta/potio/z cyrurgia. ¶ Dieta est ꝑmū istr̄m: z est meli9 regimē sic̄ testat̄ Gal. in cōmēto regis acutoꝝ dicēs: q si possumus hoiem curare p dietā nō curemus eū cū aliq̄ potione. z idē Damascen9 in suis affo[15]. si poteris hoiem curare p dietā ꝓsperā iuenies q regimen exigit ꝯ cām: z facit dignē. ¶ Scḋm regimē est potio: z de h' ēt dicit. G. q si cū ea possum9 remouē ifirmitatē nō accedam9 ad cyrurgiā. ¶ Est ḡ 3m istr̄m sic̄ dictū est cyrurgia cui9 bn̄ficio remouet̄ qḋ p ista duo regimia nō pōt remoueri. ¶ Dicit̄ aūt cyrurgia a cyros grece qḋ est man9 z agia qḋ est actio ide cyrurgia. i. q̄si manualis opatio: eo q eius pfectio z itegritas in actione siue opatione manuuȝ existit. ¶ Opȝ aūt opatores cyrurgie: ut dicit Haliab. in cōmēto ꝑ9 loca frequētare in qb9 assueti sunt piti cyrurgicoꝝ z eoꝝ opōnes diu ac diligēter inspicē nec sint temerarij nec audaces: sȝ sint suauissimi: atqȝ cautissimi in opando maxime in locis timorosis ut in cerebro nō sint vinolēti sic aūt bibāt vinū ut sensui nō dn̄et: q2 oia que sūt nec̄ia ad artē nō pn̄t in libris cōprehēdi ad plenū: iō sint ul'r ingeniosi ualde: eteni n̄ale cōmēdat̄ ingeniū in medico z maxie a Damasceno. ubi dicit igeniū n̄ale medici adiuuat artē z n̄am regētē: ꝯrio vo ꝯriū. ¶ Sint ēt viri l'rati: aut ab eo q nouit l'ras ad min9 artē adiscāt. vix eni aliquē absqȝ l'ris hāc artē cōprehēdē puto: sȝ tpe pn̄ti nedū idiote: imo q idecēti9 z horribili9 iudicat̄ viles femie z ꝑsūptuose artē hāc usurpauerūt: z abutunt̄ ea: que lȝ curant ut refert Almāsor: nec artē nec ingeniū hn̄t. ¶ Et refert q illi q hāc artē exercēt pro maiori pte sunt idiote rustici z stolidi: z pp cām sue stoliditatis egritudies pessime in hoib9 gn̄ant̄: qb9 forsasse egri iterficiunt̄ cū nō sapienter nec sb certa rōne sȝ casual'r opent̄: z cās z noia ifirmitatū q̄s asserūt se sanare penit9 nō agnoscūt. ¶ Intētio cyrurgicoꝝ est opari circa tria. s. circa ꝯiūctionē solutorū z sepationē ꝯiunctoꝝ ꝑter n̄am z extirpationeȝ supflui.

¶ Sūt aūt cyrurgie spēs due ul'r sic̄ testat9 est Ioānic9 cū dicit. cyrurgia duplex est. aut in carne aut in osse: z h' ꝑm ꝯrietatē ſboꝝ: nā alia fit in mēbris mollib9 ut in carne neruis in uenis z filib9. Alia fit in mēbris duris ut i ossib9 z fil'ib9: que sic̄ differūt in ꝯrietate q̄litatū. s. duritie z mollitie. sic̄ ēt in oi opōne cyrurgie. sȝ que fit i mēbris mollib9 ſbdiuidit̄ tripl'r: aut fit i carne tm̄: z illa scarificatio aut icisio ul' suitio aut icēsio nūcupat̄. aut fit in uenis nō pulsatilib9: z dr̄ flōmia. ul' i pulsatilib9 z dr̄ sectio: aut fit i neruis ꝑm latū z icisio noiat̄. aut ꝑm lōgū: z dr̄ scissura ul' pūctura lȝ in dyafragmate ul' pāniculo dicat̄ ruptura. que vo fit in mēbris duris: dup'x est: q̄m aut fit i ossib9 ruptis z dr̄ ꝯsolidatio fractoꝝ: aut fit in ossib9 dislocatis a suo ꝓꝑo scemate: z appellat̄ ꝯiūctio disiūctoꝝ: de qb9 oib9 tractādū est: ꝑterqȝ de scarificatiōe z flōmia: que lȝ cyrurgie spēs hēant̄: tñ de eis p'imi docuerūt auctores: ac ipoꝝ opationē noluerūt medici pp indecentiā exercē: sed illas barberiorum in manibus reliquerunt.

¶ Incipiunt capitula libri primi.

Capitulum primum de diuisione z gn̄alibus causis solōnis cōtinuitatis.
2m De cōi dispōne solutionis continuitatis ꝑm diuersitatem membrorum.
3m De sūma z aggregatiōe curatiōis vulnerū z ulceꝝ.
4m De reductiōe iestinoꝝ z ꝯirbi z de vulnere qḋ accidit intestino: necnō de regimine oiuȝ alioꝝ vulnerum ad interiora corporis penetrantium.
5m De sūma curationis vulnerū neruoꝝ in ul'i.
6m De iudicijs mortis uel periculis in quibus cōmunicant vulnera quorūdam membrorum.
7m De vulneribus que fiunt ex contusione.
8m Quare vulnera morantur ad curandum: z de cautelis curationis ipsorum.
9m De diffinitiōe z n̄a medicinaꝝ facientiū nasci pus z ipsam collectionē z cōpōne ipsarum.
10m De diffinitiōe z n̄a medicinaꝝ faciētiū nasci carneȝ in vulnerib9 z ulcerib9 z icarnatiuaꝝ z ꝯsolidātiū: necnō de ꝯsideratiōe eoꝝ que attendēda sunt circa n̄alem cōpl'onē mēbri vulnerati z toti9 corpis atqȝ vulneris z ulceris z de mō administrationis z collectionis z compositionis ipsarum.
11m De cōi disputatione curationis vulnerū z ulcerum.
12m De fluxu sanguinis ex vulnere.
13m De abstractione teli sagitte z astellarum.
14m De summa z ul'i curatione ulcerum.
15m De summa z ul'i curatione fistularum.
16m De summa z ul'i curatione cancri.
17m De fractura cranei.
18m De ul'i curatiōe ossiū z extēsione z rectificatione.
19m De particulari curatione fracture ossium continēs rubricas septem.
Rca I De fractura ossium mandibularum.
II De fractura furcule pectoris.
III De fractura costarum.
IIII De fractura adiutorij.
V De fractura brachij.
VI De fractura coxarum.
VII De fractura cruris.
20m De dislocatione iūcturarū cōtinēs rubricas decem.
Rca I De dislocatione in vniuersali.
II De dislocatione mandibularum.
III De dislocatione humeri.
IIII De dislocatione cubiti.
V De dislocatione iuncture manus.
VI De dislocatione digitorum manus.
VII De dislocatione spondilium.
VIII De dislocatione anche.
IX De dislocatione genu.
X De dislocatione calcanei.

¶ De diuisiõe ⁊ gñalibꝰ cãis solõnis ꝯtinuitatis. Cap. I.

p Ostquã posuimꝰ amice sufficiẽter ꝓ/
hemiũ ꝯñter ẽt cum auxilio
dei accedamꝰ ad ꝓpositũ ꝑncipale. s. ad tractãdũ
capl'a ꝑmissa ꝑ ordinẽ exequẽdo. Dico ḡ ꝙ solõ ꝯtinui/
tatis que est egritudo cõis dupl'r diuidit̃: qm̃ aut est sim
plex aut cõposita. Simplex aũt solõ ꝯtinuitatis est illa in
q̃ est nõ deꝑditio sbe: ⁊ in ea currit vnicũ genꝰ passionis:
⁊ sic vnicã hẽt itẽtionẽ curatiõis. s. iũctionẽ ꝑtiũ solõnis.
¶ Solõ ṽo cõtinuitatis cõposita est illa in q̃ est deꝑdi
tio sbe: ⁊ tũc currũt in ea duo gña passiõis: ⁊ sic duas hẽt
itẽtiões curatiõis in se. Quaꝝ vna est iũctio ꝑtiũ solutaꝝ
⁊ 2ª est regñatio sbe deꝑdite. ¶ Sũt eni cãe gñales solõ
nis ꝯtinuitatis due: q̃rũ vna est itrĩseca ⁊ alia extrinseca.
Intrĩseca ṽo duplex accidit. s. ex hũore ⁊ uẽtositate. Hu
mor nãq; ex q̃ntitate nimia aliqñ soluit ꝯtinuitatez ⁊ ali/
qñ ex q̃litate sua ex cursuz nãlẽ distẽperata. ṽ. grã. si cali/
ditas sit plusq̃z opz motu sue ipetuose ebullitionis rũpit
aut siccitas que adurẽdo ⁊ rarefaciẽdo cutem scidit: aut
friditas ꝯstrigẽdo: aut hũiditas putrefaciẽdo ⁊ corroden
do. ¶ Uẽtositas ṽo multitudie distẽdit ⁊ motu suo scin
dit. ¶ Cã aũt extrinseca dupl'r accidit: qm̃ aut ex casu ul'
exercitatiõe nimia ul' eleuatiõe magni põderis ⁊ silibꝰ.
sic scissura ⁊ fractura: aut accidit ex aliq̃ re extrinseca cor
pus imediate soluẽte ut ferrũ uel lapis ⁊ similia.

¶ De cõmuni disputatione solutionis continuitatis ꝯm
diuersitatem membrorum. Cap. II.

v T dicit Gal. ⁊ Aui. solõ ꝯtinuitatis in
carne po^le est ut redeat sicut fu/
it. i. ꝯm viã ꝑme itẽtiõis: uez solõ ꝯtinuitatis in
osse nõ sanat̃ ꝑ viã intẽtiõis ꝑme: imo possibile est ut sa/
net̃ ꝑ viã itẽtiõis scõe. ꝑmaq; itẽtio est uera ꝯsolidatio q̃
in osse fieri nõ põt ꝑꝑ duritiẽ ꝑtis eiꝰ. 2ª itẽtio est ligatio
que fit porro sarcoide mediãte: sꝫ in osse pueroꝝ ⁊ ifan/
tiũ qñq; sꝑat̃ ut solõ ꝯtinuitatis redeat sic fuit ꝑus ꝑꝑ du
as cãs: q̃rũ vna est ex remanẽtia ṽtutis sꝑmatis: ⁊ alia est
ex ossis mollitie. ¶ De neruis ṽo ⁊ arterijs ⁊ uenis sic
recitat Aui. dixerũt qdã medicoꝝ ꝙ nõ sanant̃ ꝑ viã itẽ/
tiõis ꝑme: sꝫ ꝑ viã itẽtiõis scõe sic ossa: ⁊ dixerũt qdã alij
ꝙ hꝰ nõ ꝓuenit nisi solũ in arterijs: ⁊ hꝰ ẽt testat̃ Ga. cum
dicit. multi medici putauerũt ipo^le eẽ arterie sbam ꝯsoli
dari: ⁊ fortitudo ꝓbatiõis eoꝝ erat ꝯsideratio ⁊ expimẽ/
tũ: ꝯsideratio ṽo qm̃ vna duaꝝ tunicarũ arteriaꝝ est car
tilaginosa. extremitas ṽo ossiũ ⁊ cartilago nõ recipit icar
nationẽ: expimẽtũ aũt q: nõ visa est icarnatio. Ipse autẽ
G. ꝯdixit eis ⁊ dixit ꝙ qñq; arterie icarnant̃ cũ expimẽ
to ⁊ rõne. Expimẽto ṽo: qm̃ iã dixit se mltas arterias cõ
solidatas vidisse: sic illa que est sub basilica: ⁊ caput arte/
rie timporis ⁊ cruris. Rõne autem qm̃ os est extremi/
tas in duritie ⁊ nõ recipit icarnationẽ. i. ꝯm ꝑmã intẽtio
nẽ nisi paꝝ in ifantibꝰ: ⁊ caro est extremitas in leuitate ⁊
icarnat̃: sꝫ uene arterie ⁊ nerui sunt medie iter duritiẽ ⁊
mollitiẽ: q̃re opz ut eoꝝ dispõ sit media iter ossa ⁊ carnẽ:
ḡ minꝰ recipiũt icarnationẽ q̃z caro: ⁊ faciliꝰ q̃z ossa incar
nant̃: qñ eoꝝ sectio est ꝑua ⁊ corpus patiẽtis est hũidũ ⁊
lene: ⁊ nõ icarnat̃ ab eo qd diũsificat̃ ab isto. i. qñ sectio
est magna ⁊ corpus patiẽs siccũ: ⁊ hic est modus dispu/
tationis theoricus cũ experimẽti fiducia ⁊ rõnis.

De sũma ⁊ aggregatõe curõnis vulneꝝ ⁊ ulceꝝ. Cap. III

v Ulnerum q̃dã sunt parua: q̃dã me
dia: quedã magna. Itez
q̃dã sũt in suꝑficie mẽbri: ⁊ q̃dã in mediocrita/
te: ⁊ q̃dã penetrãtia ad ꝓfundũ: ⁊ qñq; sunt ex eis cũ di/
minutiõe carnis: qñq; minime. ¶ Et ex vulneribꝰ etiã
sunt apparẽtia: sic illa que fiũt cũ istrõ: cuiꝰ acuitas in la/
tũ tẽdit: sic est ensis ⁊ silia. Et sũt q̃rũ ꝓfũditas est occul/
ta utpote: qñ fiũt cũ istrõ: cuiꝰ acuitas siue pũcta in rotun
dũ tẽdit ⁊ strictũ: ⁊ est sic telũ ⁊ silia. ¶ Rursus aliqñ fi/
gura vulnerũ est rotũda: aliqñ est plana ⁊ recta: ⁊ aliqñ
est hñs latera. Et ex eis est vulnus rotũdũ difficiliꝰ ⁊ tar
diꝰ ad sanãdũ ꝑꝑ magnã cõprehẽsionẽ ipius in mẽbro.
¶ Itẽ. aliqñ cadũt vulnera suꝑ locũ carnosum tm̃: aliqñ
cadũt suꝑ neruosuz ul' ossuosuz: que sic diũsificant̃ ꝯm il/
lud qd fiũt: ⁊ ꝯm locũ suꝑ quẽ cadũt sic uariat̃ modus cu
ratiõis ipoꝝ. ¶ Res aũt in qbꝰ vulnus hẽt fieri: ut dicit
Albu. multe sunt sic iactꝰ lapidis: aut icisio ensis uel cul
telli: aut ꝑcussio cũ lãcea aut ligno ul' sagitta ⁊ similibus.
¶ Est eni vulnus solõ ꝯtinuitatis ex recẽti tꝑe facta: qm̃
vulnꝰ postq̃z antiq̃tũ est ⁊ nõ recipit ꝯsolidationẽ imo su
peremittit pus: tũc nõ vulnꝰ dr̃ sꝫ ulcus: iõ que ulcus pla
ga putrida nũcupat̃: plaga ṽo ꝯm usuz coiter sumitur ab
utroq;. ¶ Et scias amice ꝙ in curatiõe vulneris. vz. añ
q̃z ipsi medicinã carnis creatiuã seu sigillatiuã adhibeas
sunt tria ꝑncipal'r attẽdẽda: nisi vulnꝰ sit simplex. i. ualde
ꝑuũ de q̃ nõ sit curãdũ ⁊ sanguis ab eo non sit currens.
¶ Et ꝑmũ eoꝝ est ut retineat̃ cursus sãguis ⁊ ꝓhibeat̃
aꝑa cal'm. Uez refrenatio sãguis a vulnẽ corpꝰ penetrã
ti nisi sit suꝑfluũ ab hꝰ excipit̃: ⁊ iã alias de hꝰ rememora/
tio fiet. ¶ 2^m est ut admĩstrent̃ medicie que faciũt nasci
pus: ⁊ hꝰ est sꝑãl'r in vulneribꝰ que aeris iã dispõ mutaue
rit: ꝑterq̃z i vulnẽ neruoꝝ ꝑꝑ cãm que narrabit̃ loco suo
⁊ sil'r admĩstrent̃ in vulneribꝰ q̃ fiũt ex ꝯtusiõe qd est: q:
hꝰ vulnera sũt dolorosa aꝑosa q̃rũ aꝑa nec̃e est ad saniẽ
deuenire: ⁊ iã de ista gñatiõe vulnerũ est capl'z ordiatũ.
¶ 3^m est ut gñata sanies exiccet̃. ¶ Hac rõne sãguis est
in vulneribꝰ refrenãdus: ut ne imoderata q̃ntitate fluẽs
patiẽs sincopizet. Et fortasse fluxꝰ sãguis in q̃ntitate tẽpe
rata ut dicit Aui. ꝯfert vulneribꝰ ⁊ ꝓhibet aꝑa ⁊ oripila
tionẽ ⁊ febrẽ. ¶ Ingt de melioribꝰ cũ qbꝰ intẽdimus in
vulneribꝰ est ut ꝓhibeamꝰ eoꝝ aꝑationẽ: qm̃ qñ nõ acci/
dit aꝑa est po^le ut fiat curatio vulneris: uerũ cuz illic est
aꝑa nõ ꝯsolidat̃ oino nisi ꝑus sedet̃ aꝑa. ¶ Sꝫ admini
stratio mediciarũ faciẽtiũ nasci pus. Iõ ꝯuenit ut fiat ces
sante emorrosagia loco ab aꝑate calõ securo q̃tenus fiat
dilatatio poroꝝ dolor mitiget̃ atq; calor nãlis in vulnere
ꝯfortet̃ sibi tribuẽs nutrimẽtũ donec mã que i eo est mõ
debito digerat̃. ¶ Uulnus lapsuz bonũ: crudũ ṽo malũ
⁊ iux̃ illud Hyp. cruda mala lapsa bona: qm̃ vulnera in
qbꝰ nõ gñat̃ sanies nõ sunt a spasmo secura. in illis ṽo in
qbꝰ gñat̃ sanies nõ timet̃: ⁊ hꝰ itelligẽdũ est qñ sanies in
eis gñat̃ ex adiutorio medicie ⁊ opõne nãe. Sanies nã
q; in q̃ nõ est opata nã est mala. dĩc eni. G. in cõmẽto ꝓ
nosticoꝝ ꝙ triplex est opõ a calore: qm̃ aut est tm̃ opans
calor nãlis: ⁊ tũc est ꝯũsio hũoris in nutrimẽtũ: aut ꝑtim
a nãli: ⁊ ꝑtim ab accñtali: ⁊ tunc est gñatio saniei: aut tm̃
ab accñtali: ⁊ tũc est gñatio putredis. ¶ Postq̃z ṽo vul
nus sufficiẽter saniẽ acq̃siuit medicis faciẽtibꝰ nasci pus.
oino sblatis cũ pãno ul' carpia ⁊ admĩstratio medicinaꝝ
exiccãtiũ: iõ cõpetẽter ꝯuenit ut siccet̃: ut ide ualeat ꝯso/
lidari. nã dũ ibi eẽt abũdãtia saniei vulnus ꝯsolidari nõ
posset: ut sicut dicit Gal. Sanies est nitrosa ⁊ corrosiua: ⁊
est res magis ꝯ̃ria ꝯsolidationi. ¶ Quapropter stolido
rũ secta cyrurgicorũ: aut vulgi redargutiõe ab hꝰ docu/
mẽto mouearis minime: q uelut rõne carẽtes: suas pul/
tes mollificatiuas oibꝰ vulneribꝰ idifferẽter: ac incessan
ter mĩstrãt. ¶ Scire uolẽs q̃re hꝰ faciũt iã eorũ pl'es re
q̃siui multotiẽs: q mihi tal'r rñderũt: ꝙ nullã medicinaz
q̃z pultẽ vulneribꝰ utiliorẽ iuenimꝰ: qm̃ ipa digerit: do/
lorẽ mitigat ⁊ ꝯfortat atq; mũdificat: ꝯsolidatq;: ⁊ que ex
eis sunt ꝯcaua repiet carne: nullũ eis iferẽs nocumẽtuz:
qd pz manifeste falsum eẽ. excepto ꝙ vulnera digerit: ⁊
dolorẽ mitigat: qd utile fore dico si in illis vulneribꝰ qbꝰ
cõuenit ministret̃: ⁊ ꝯm modũ cuius rememoratio iam
ꝑcessit adhibeat̃. Nã sapientũ ꝓmptitudo vulnera sana
ri uolentium uel cõsolidari: circa aliud nõ uersat̃ nisi ut
exiccent̃: ⁊ hoc faciũt cum medicina exiccatiua ⁊ nõ pu/
ris gñatiua. ¶ Oꝫ si desiderãt carnẽ in vulneribꝰ gñari:
tunc faciũt ut exiccãdo mũdificẽt: qm̃ ut dicit Gal. Caro

bona ꝛ optima in vulneribus gn̄ari nō pōt: nisi sup̄flui/
tiones mūdificent̄ sanies. vȝ. atq̃ʒ sudor. que quideȝ sup̄
fluitates: ut ip̄e Gal̃. testat̃ ex fece tertie digōnis nascun
tur. ¶ Patet ergo lucide p̄tis ꝛ exp̄sse: ꝙ intētio exic/
cationis ꝛ mūdificationis ulcerū: qb⁹ mediātib⁹ eorū p̄fi
cit̃ restauratio: nec dū fit per oleū ꝛ assungiā ꝛ alia putre
faciētia: de quib⁹ ip̄si suas pultes cōponūt. uerūetiā i eis
faciūt putredinē augmētari. ¶ Et nota ēt ꝙ bis in hye
me ꝛ ter in estate vulnus curari ꝛ mutari debet: q: sicut
dicit Auer̃. 4° methau. Putrefactio est maior in estate q̃ʒ
in hyeme. hoc aūt obſ̄uādū est cum vulnus fuerit pene
trās ad iteriora corpis: aut cū fuerit i cerebro: aut neruis
uel iux̃ eos: aut in locis p̄pinqs iūcturis. nā cū fuerit in
locis alijs: utpote carnosis: tūc sel̃ in hyeme ꝛ bis i estate

Si vulnus paruū fuerit: ut nec caro nec cutis
āputata sit sola ligatura curari pōt:
que sibi ad iuicē p̄tes ꝯiūgat: ꝛ eiusdē ꝯtinuationeȝ ꝯti/
neat. Et cauēdū est ne pilus aut oleū aut vnguētū uel ali
ud inter labia vulneris cadat. H̄ enim ut fiat aggregatio
partiū nō p̄mittūt: ꝛ sic ꝯglutiatio retardat̃. ¶ Ligature
modus eē ꝯuenit in vulnere oī talis ꝙ semp̄ a loco infi/
mo incipiat ꝛ tēdat ad partē sup̄iorē. alia quoq̃ʒ fascia ab
eodē loco incipiēs ad p̄tē tēdat inferiorē. sup̄ locū v̄o le
sum forti⁹ ꝯstringat̃: ꝛ q̃to magis ab infirmo loco elon/
gat̃: tāto magis relaxet̃. Ex hac nāq̃ʒ ligatura sanguis ad
locū infirmū trāsmitti nō pōt. vn̄ ap̄atio euitat̃. si v̄o tm̄
vna fascia hētur ꝛ nō plures necesse est ut fiat inuolutio
ab utroq̃ʒ capite usq̃ʒ ad medietatē fascie: ꝛ positis puluil
lis mediū ip̄si⁹ fascie sup̄ locū infirmū locet̃: ꝛ sic vnuȝ ca
put tēdat sup̄ius ꝛ aliud iferi⁹: cui⁹ relaxatio cū strictura
sic sup̄ius fiat. ꝛ h̄ dī ligatura cū duob⁹ capitib⁹. ¶ Et sci
as ꝙ ligatura fit in vulnē p̄p tres utilitates: q̃ruȝ vna est
ut p̄tes vulneris iā ꝯiūctas ꝯſ̄uet sanguis mām̄ p̄hiben
do ne ad locū trāsmissus ap̄a faciat ꝛ dolorē. 2ᵃ est ut me
dicamē ꝛ puluillos usq̃ʒ ad tp̄s mutationis ꝯtineat ꝛ cu/
stodiat. 3ᵃ v̄o est ut ex uehemētia ꝯstrictiōis ip̄si⁹ ad p̄fū/
ditatē vulneris ꝛ ex relaxatiōe in orificio virus ad exte/
riora currat. hoc tm̄ nō fit nisi in vulnerib⁹ p̄fundis ꝛ ul/
cerib⁹ in qb⁹ timet̃ ne virus in inferiori parte aggreget̃.
¶ Si aūt vuln⁹ fit mediū inter p̄uū ꝛ magnū in eius re
gimie sola ligatura nō sufficit: ſʒ cū medicamib⁹ sibi ꝯue
niētib⁹ sic icarnatiuis curā ip̄edas. ¶ Si v̄o vuln⁹ adeo
magnū fuerit ꝙ ligatura nō possit p̄tes ei⁹ ad inuiceȝ ag
gregare: tūc necesse est suturā administrari. Qm̄ ut dic̄
Gal̃. in teg. In curatiōe vulneris carnis q̃tuor canones
reqrunt̃. Quorū vnus est aggregatio p̄tiū disiunctaruȝ.
Scd̄s est ut talis aggregatio ꝯſ̄uet̃ p̄ suturā uel ligaturā
Terti⁹ ut custodiat̃ ne aliqd inter labia vulneris cadat.
Quart⁹ est ut ꝯſ̄uet̃ mēbrū ſ̄ba ſ̄m sanitatē suā. s. ut ꝯser/
uet̃ ei⁹ cōplo nālis cū medicis ꝛ cibis. De ꝯſ̄uatiōe qdē
nālis cōplōnis mēbri cuȝ medicis iā fiet rememoratio
ſ̄m cōplemētū in cap° suo. Partib⁹ igit̃ ſ̄m figurā debi/
tā collocatis cutis sup̄ficies suat̃ cū acu ſ̄btili q̃drata: ꝛ cū
filo de serico aut loco illi⁹ si inueniri nō pōt cū filo lineo
ſ̄btilissimo sine nodositate. Et q̃libet pūctus ad mēsurā
vni⁹ vncie. i. latitudo vni⁹ digiti: ꝛ sp̄ālr minoris ab alte/
ro separ⁹ per se nectet̃. Extremitas v̄o vulneris reliquat̃
ap̄ta ut stuelli si opus fuerit possint itromitti ꝛ sanies ex/
purgari: ꝛ puluillis ex utraq̃ʒ p̄te vulneris locatis ut la/
bia ꝯiūgant̃ atq̃ʒ medicamie icarnatiuo supposito cōue
niēter liget̃. Et cauēdū est ne humidū medicamē appo/
nas. appō nāq̃ʒ humidi dissolutionē vulneris opat̃. Sic
aūt usq̃ʒ ad diē octauū sutura p̄maneat: deinde dissoluat̃
qd̄ est: q: in istorū dierū spatio po^le est ut p̄tes vulneris
incarnent̃. Sutura eni debet fieri sp̄ālr cū vulnus tēdit
in corpis latitudinē: qm̄ ut inqt Aui. Cū vulnus cadit i
lōgitudinē ligamētū sufficit ꝛ aggregat ip̄m decēter. Et
est notādū ꝙ q̃to mēbrū nobili⁹ ꝛ delicati⁹ est ꝙ ampli
us est p̄tes disiūcte debēt nobili⁹ ꝛ delicati⁹ aggregari: ac

sutura decēti teneri: ꝛ illud est sic in p̄tib⁹ faciei ꝛ silib⁹ et
¶ Sutura aūt nō multū sit fortis nec multū debilis: sed
mediocris. nā ut inqt Gal̃. Si adeo stricta fuerit ut gn̄et
dolorē: faciet cal̃a ap̄ata ꝛ tumores. ꝛ si multū fuerit de/
bilis nō bn̄ p̄tes vulneris ꝯiūgunt̃. Et in oīb⁹ locis duȝ
vulnus est recēs ꝛ sanguinolētū ꝛ ab aere minime alte/
ratū fiat sutura. ¶ Si v̄o a p̄n° nō fuisti: tūc lȝ ex hoc do/
loris fiat additio sup̄ infirmū ꝛ vulnus p̄uū cū istro aliq̃
renouet̃ donec sanguis p̄uocet̃ ut p̄tes ꝯiūcte meli⁹ cō
misceāt. deīde sutura fiat ac medicamis icarnatiui curaȝ
accelera. ¶ Et opȝ ut scias amice ꝙ ꝯglutinatio vulne
ris renouati elōgat̃ a facilitate ꝯglutinationis vulneris
recētis ꝛ sanguinolēti. ceterū si renouatio vulneris pati/
ens nō obedit: tunc cura ip̄m cū reliq̃ curatione vulne/
rum donec sanet̃. ¶ Si v̄o in vulnere aliq̃ fuerit p̄fun/
ditas seu ꝯcauitas: tunc ei⁹ curationis intētio nō est ſ̄m
modū cuius p̄cessit rememoratio qd̄ est: q: intētio reme
morationis mee in eo qd̄ p̄cessit nō est executa: nisi solū
de vulnerib⁹ que fiunt cū lata ꝛ lōga incisione. i. cū qb⁹
nō est deperditio ſ̄be. neq̃ʒ alio mō ꝯcauitatis. in regimine
quoꝝ sufficit medicamē incarnatiuū ꝛ aggregatio p̄tiuȝ
disgregatarū ꝛ earū ꝯseruatio cū ligamine uel sutura: ac
p̄hibitio mātei ad locū ꝛ rerū extrinsecarū iter labia vul/
neris cadētiū: atq̃ʒ cōplōnis nālis ꝯſ̄uatio cū medicinis
ꝯueniētib⁹: sicut iā totū uerificatū est. Medicamen eniȝ
incarnatiuū vulneri ꝯcauo nō ꝯuenit ex eo ꝙ exiccādo
p̄hibet mām̄. vn̄ carnis natiuitas expectat̃: ſʒ cōuenit ei
medicamē faciēs nasci carnē donec p̄tes sep̄ate integre
ꝯiūgant̃. neq̃ʒ enim ut p̄tes disgregate ei⁹ ad inuiceȝ ag/
gregent̃: sicut in alijs diximus vulnerib⁹: qm̄ ſ̄b eo q̃dā
remanet ꝯcauitas in qua sic Gal̃. testat̃. nec io sanies co
adunat̃. q̃re opȝ ut ap̄iat̃ iterū timendo ne mēbrū putre
factionē incurrat. ¶ Qȝ si p̄funditas vulneris tal̃r hēat̃
s. ut ei⁹ virus ad exteriora nō fluat imo in iferiori parte
ei⁹ aggreget̃: tunc aptet̃ ligatura uehemētior apd̄ vulne
ris p̄funditatē: ꝛ apd̄ os leuior fiat ut virus non ip̄ediat̃
exire. Mēbrū enim tal̃r figuret̃ ut vulnus sit iferi⁹ ita ꝙ
ab ip̄o virus effluē possit. Testat̃ aūt Aui. ꝙ Ga. iam sa
nauit magnū vulnus: cui⁹ p̄funditas erat apud genu ꝛ
ip̄si⁹ orificiū in coxa: solū cū aptatiōe figure qd̄ est: q: ap
tauit p̄fundū sup̄ius: ꝛ orificiū iferi⁹ cū susp̄ēsione cruris
q̃re sanatū est absq̃ʒ p̄foratiōe inferi⁹ ꝛ icisione aliq̃: sed
mēbra in qb⁹ est aptatio figure possibilis sunt: sicut adiu
toriū / brachiuȝ / man⁹ / coxa / crus / pes / v̄ga / ꝛ nates. Qȝ si
aptatio figure in vulnē nō est tibi possibilis. Tunc inqt
Almāsor. Oportebit ut in die 2° ꝛ in 4° ꝯsideret̃. ꝛ si ei⁹
p̄funditas incepit minui: nec virus nec putredo multa
cōtineat̃ ibi curatio nō mutet̃. Si v̄o ꝯtrariū accidat neces
se est ut vulneris ꝯcauitas itegre abscindat̃: nisi neruus
aut uena illud tibi p̄hibeat: ꝙ si illud p̄hibeat te ab hoc
etiā tunc in magis dep̄sso loco. i. apud vulneris p̄fundi
tatem decentē p̄forationē facias ut virus ex ea cōpetēti⁹
educat̃: ꝛ in qualibet p̄te vulneris stuellus intromittat̃:
ꝛ ſ̄m ꝙ caro creuerit ip̄e minuat̃. sed orificiū magis de/
cliue ad ꝯsolidādū tardius relinquat̃: qd̄ etiā obſ̄uādū
est in oī vulnere ubi due aspiciunt̃ ap̄tiones. Et iam di/
xerūt Gal̃. ꝛ Aui. ꝛ alij sapiētes ueteres. ꝙ qn̄ p̄forātur
vulnera nō est rectū ut in eis approximet̃ aqua. ꝛ si aliq̃
causaruȝ patientē coegerit balneari: tunc regat̃ vulnus
cum pānis infusis in oleo: aut in cera liqda ut aq̃ balnei
nequeat intrare ad vulnus. ¶ Et scias ꝙ vulnus cōca/
uum ut dicit Gal̃. nō simplicē sed duplicē morbum insi/
nuat. nō enim solū carnem. uerūetiā cutim ſ̄m spatium
amisit. Quare opȝ nos dupl̃r ei ſ̄buentre: qm̄ in duplici
passione. ut ip̄e testat̃. etiā curationis intētio duplex est.
Prima qdē intētio in vulnē ꝯcauo est ut eius ꝯcauitas
carne mēsura debita ipleat̃: ꝛ tunc medicina mūdificati
ua ꝛ exiccatiua nec̄ia est. ꝛ q̃to vuln⁹ ampli⁹ alijs est ma
gnuȝ ꝛ p̄fundū: tāto plus: ut inqt Gal̃. hui⁹ mātē exiccatio

eſt ibi addēda.2ª eſt ut cutis deꝑdita reſtaureť:⁊ tūc me/
dicamē ſigillatiuū qꝺ ſtipticū uocať adminiſtreť. ¶ Si
ṽo id qꝺ ex vulnē deꝑditū fuit nō eſt aliud niſi ſola cutis
tūc ab ip̄o p̄nᵒ ſiľr ſolū medicamē ſtipticū ꝯgruit donec
loco cutis caro dura naſcať:qm̄ ut inq̄t iterū Gal.mā cu
tis eſt ſꝑma:cuiꝰ q̄ʒtitas in corꝑe ꝑua eſt.q̄re ꝭm p̄mā in
tētionē nō naſciť:ſʒ loco eiꝰ ut diximus caro dura:ſuper
quā nō oriť pilus. Qꝫ ſi ꝯtingat ut caro ex vulnē ſit de/
pēdēs:ita.vʒ.ut parū tenacitatis habeat/oīno incidať/de
inde medicamen carnis creatiuum adminiſtreť.

Et quia ex iordinata dieta ap̄a malum ⁊ virus in vulnē gn̄anť:qbꝰ fortaſſe mēbrum ad pu
trefactionē deueniet:⁊ maxime in eſtate. Iō in hoc loco
ꝯuenit ut fiat eiꝰ rememoratio. ¶ Eger igiť a p̄nᵒ per.9.
uel per.8.dies a repľone vini ⁊ groſſis cibariꝫ cuſtodia
tur.qm̄ īfra iſtos dies ap̄a geſcē ꝯſueuit. ¶ Et ſi videris
hūores ſupabūdare ⁊ locū rubeſcē:⁊ times ne ap̄a calʒ
illic fiat:tūc ſit ītētio curatiōis tue in eiꝰ ꝓhibitiōe tm̄:qm̄
vulnꝰ(ſicut iā dictū eſt) nunq̄ꝫ ꝯſolidať niſi ap̄a qeſcat.
Nō eſt ğ excuſatio qn uelociter fiat flōmia ex p̄te ꝯ̄ria.
ſi ṽtus uľ etas aut aliud nō ꝓhibuerit:⁊ maxie ſi ab ini/
tio multꝰ ſanguis nō fluxerit a vulnē atq̄ꝫ totū regimē in
frigideť. Locuſq̄ꝫ cū oleo ro.⁊ albu.oui ſiľ mixtis empľe
tur:aut pānus in aq̄ ⁊ aceto īfuſus ſupponať. Inq̄t Aui.
⁊ illud qꝺ eſt cōis iuuamēti in oī mēbro a capite uſq̄ꝫ ad
pedes eſt ut ſumať granatū dulce ⁊ coquať in vino pōti
co ⁊ empľeť cū eo locus. Ex his eniʒ locus fortaſſe tueri
poterit.ſi ṽo ꝯ̄riū accidat ſic in capᵒ ap̄atū diceť curā im
pēdas. ¶ Cū aūt ſecurus fueris ꝙ ap̄a caľm nō accidet
vulneri:⁊ p̄cipue in ſpatio p̄dicto dierū. P̄cipe infirmo
ut ſuum regimen ingroſſeť.i.ad regimen quo uti cōſue
uit reuertať/quo inde carnis natiuitas augmentetur.

¶ De reductione inteſtinorū ⁊ çirbi:⁊ de vulnere qꝺ ac/
cidit in īteſtino: necnō de regimine oīuʒ alioꝝ vulnerū
ad interiora corporis penetrantium. Cap.IIII.

Vulnera q̄n̄q̄ꝫ uētri accidūt vn̄ inteſti na foras egrediunť:q̄rū q̄dē
curatio ſic aſſerit Aui.q̄druplici eget intētione
¶ Prima ītētio eſt ut īteſtina ad locū ꝓpriū reducātur.
2ª eſt ut ſuanť.3ª eſt ut ponať ſup ip̄a medicamē cōue/
niēs:ſic incarnatiuuʒ. Et 4ª ut ſit ſollicitudo ne ꝓueniat
inde tumor alicui mēbroꝝ nobiliū.i.ne ſanguis in inte/
riouibꝰ ꝯgeleť. ¶ Dico ğ ad reductioneʒ īteſtinoꝝ ſine
ꝓlixitate ꝭmonis ꝙ ſi p̄ns fuerit medicus.vʒ.anteq̄ꝫ ab
aere tāganť:fortaſſe ip̄a ſine moleſtia ītromitteť. Si ṽo
ꝯ̄riū accidat neċe eſt ut uētoſitas illa reſoluať que in eis
eſt ꝑꝑ aeris friditatē:aut ꝙ vulnus dilateť:ſʒ ꝯueniētius
eſt ut uētoſitas reſoluať ſi poſſibilitas adeſt. Ponať ergo
ſpōgia marina in aq̄ caľa ⁊ exp̄ſſa ab aq̄ euaporenť cum
ea īteſtina:aut fiat illud cū vino ueteri:qm̄ calefacit ⁊ cō
fortat īteſtina pluſq̄ꝫ aq̄:⁊ eoꝝ īflatiōe remota ītromittā/
tur. Et ꝯtingit multotiēs cū locus ⁊ t̄p̄s eſt fridū:ꝙ ſi uē
tōſitas ab īteſtinis dicto mō euaporari nō pōt:tūc fiet ſic
dicit Gal.⁊ aliꝫ periti ueteres.ſic Almāſor ⁊ Haliab.⁊ eſt
ut infirmus in balneo ꝑ extremitates ꝑ manus ⁊ pedes
ſuſpēdať:ut gibbato dorſo uēter ꝯcaueť:⁊ ſic aliquātulū
ꝯcutiať.ex hac nāq̄ꝫ diſpōne facilius ītromittunť. Qꝫ ſi
his pactis nequeūt ītromitti:tūc maior īciſio faciēda eſt.
Si aūt çirbꝰ cū eis exierit de çirbo q̄cq̄d ex eo nigrū uel
viride factū eſt abſcindať:q: ſi ꝑmitteret fieret putrefa/
ctio in toto. Dicit eni Hyppo.ꝙ ſi çirbꝰ exierit neċe eſt
putrefieri:q̄uis moreť t̄p̄e ꝑuo.ligatis tn̄ oībꝰ uenis eiꝰ
⁊ arteriꝫ cū filo de ſerico:cuiꝰ extremitas ex̄ vulnus de/
pēdeat.nā ſi negligať nō eſt tutū qn uēter putrefactionē
ꝯcurrat ꝑꝑ ſanguis emanationē. Quibꝰ ītromiſſis vulnꝰ
cū digitis teneať ⁊ ſifac ſuať ſic p̄ceſſit narratio. Et illud
qꝺ meliꝰ eſt de ſuitiōe eius:ut docet Gal.in lib.de inge
nio ſa.⁊ ħ eſt ꝭmo eius. ſit intētio tua in ſuitione mirac
uētris cum ſifac:⁊ ſuas eā cū ſuitione ꝯglutināte ſifac cū

mirach:qm̄ eſt neruoſum:tarde incarnationis.talis eni
ſutura ſifac velociꝰ incarnabiť. ¶ Deinde medicamen
incarnatiuū ſupponať:⁊ patiēs ſupinus iacēs taľr collo
ceť ut dorſum ſit gibboſum ⁊ uēter exiſtat cōcauus:⁊ hᵒ
quidē figura p̄parationis eſt cōis ⁊ utilis oībꝰ vulneribꝰ
ex qbꝰ exeūt īteſtina. At ꝓpria ⁊ ꝑticularis eſt ut cōſide/
res in qua p̄te uētris vulnus fuerit:ꝙ ſi fuerit in īferiori
p̄te ſit figura p̄parationis ſupius.i.crura infirmi ſint ſuo
capite altiora.⁊ ſi fuerit in ſuꝑiori p̄te ſit figura p̄paratio
nis ſupius:⁊ crura īferiꝰ. Si ṽo vulnus fuerit in latere
dextro tunc ſit declinatio infirmi ad latus ſiniſtrū.⁊ ſi fu
erit in ſiniſtro fac ꝯ̄riū illiꝰ:qm̄ tota intētio p̄parationis
eſt ut p̄s vulnerata ſit altior altera:ad hoc ut fieri neque/
at declinatio īteſtinoꝝ ad vulnus:⁊ ꝑꝑ hoc ēt in hoc lo/
co ligatura eſt utiliſſimi iuuamēti. Infirmi aūt regimen
ſubtilieť:⁊ a cibis īflatiuis cuſtodiať oīno. ¶ Si ṽo vul
nus alicui īteſtinoꝝ accidit:tūc p̄cipiūt antiq ut fiat cliſte
riçatio cū vino pontico nigro tepido ut ꝓhibeať ne fiat
putrefactio ⁊ dolor mitigeť. Inquiūt iterū ꝙ ſi groſſis ī/
teſtinis vulnus acciderit faciliꝰ recipit ꝯſolidationē ſiue
curationē. Si aūt ſubtilibꝰ ſit ꝯ̄riū illiꝰ:ſʒ illud qꝺ ex inte
ſtinis ieiuniū dr̄ curationē penitꝰ nō aſſumit. ⁊ illud iō
eſt ut referť ꝑꝑ multitudinē uenarū ⁊ arteriarū ⁊ ſubtili
tatē eiꝰ ⁊ ꝓpinquitatē ip̄ſius n̄ae neruoꝝ:⁊ ēt q: ꝓping/
us eſt epati pluſq̄ꝫ alia īteſtina. ¶ Et modus cū quo eſt
poſſibilis reſtauratio diſruptionis īteſtinoꝝ ſi fuerit par
ua eſt ut cū acu ſbtiliſſima: ac filo de ſerico diligēter ſuať:
deide ſicut diximus īteſtina ītromittanť:filoꝝ quoq̄ꝫ ca/
pita ex̄ vulnus depēdeāt: nec ip̄m vulnus claudi ꝑmit/
tas donec incarnationē recepit īteſtinuʒ. Medicamē ēt
ꝯglutinationē faciēs ſup īteſtini ſuturā appones:ſi illud
eſt tibi poſſibile. ¶ Inq̄t Albu.qꝺ iā dixerūt q̄dā expe
rimētatoꝝ:ꝙ q̄n̄ accidit īteſtino vulnus ⁊ eſt ꝑuū opꝫ ut
ligeť ꝭm hūc modū.⁊ eſt ut accipias formicas magnoꝝ
capitū:deide aggrega duo labia vulneris ⁊ pone formi/
cā vnā ex eis que h̄nt os aptū ſup duo labia vulneris.cū
ergo capit ſup ea ⁊ ꝯſtringit os ſuū abſcide caput eiꝰ qꝺ
adheret ei ⁊ nō ſoluiť.deide pone formicā aliā ꝓpe pri/
mā:⁊ nō ceſſes facē illud cū formica ⁊ poſt formicaʒ ꝭm
quātitatē totiꝰ vulneris:deinde reduc ip̄m ⁊ ſue vulnꝰ.
illa eniʒ capita remaneāt annexa īteſtino donec libereť
⁊ ſaneť:⁊ nō penitꝰ accidit nocumētū:⁊ iſte eſt modus ſu
ture cum formicis ꝭm viam fiducie. ¶ Inquit ēt Albu.
ſi vulnus magnum ⁊ amplum fuerit ⁊ maxime in vno
inteſtinoꝝ graciliuʒ:tunc non eſt ingeniatio:neq̄ꝫ eſt ſb/
tiliatio ip̄ſius:nec ſanatio omnino.

Preterea q̄n̄q̄ꝫ accidūt vulnera in p̄tibꝰ pecto/ ris uľ thoracis aut dorſi:uľ in alia p̄te
corporis:⁊ ſunt penetrantia ad interiora:tunc regimen
curationis ip̄ſoꝝ eſt ꝭm hunc modum.vʒ.ꝙ in p̄ncipio
nō apponať medicamen ut ſanguis refreneť:ne ſicut in
quiūt ſapientes viri huius artis:retineatur in ꝓfundita
te corporis ⁊ reuertať ad cor:⁊ interficiat egrum:īmo ad
miniſtrāda eſt medicina attractiua. Inquit Auič. Et oē
in quo eſt caliditas ſubtilis cum exiccatione uehementi
ſubtilis ſuƀe non euacuať ab attractione. Et prohibeať
aſſiduatio mollificatiuoꝝ ne liquiditas aggregeť in pro
fūdo:qm̄ huiuſmodi vulnera ſunt difficilis mūdificatio
nis ꝑꝑ inobediētiā loci:qꝺ eſt.q: eoꝝ ꝓfunditas eſt oc/
culta. Unde inquit Gal. In vulneribus pulmonis aut
dyafragmatis uel in interioribꝰ ſifac. ſemꝑ opꝫ ſtudere
ut quāto magis fieri pōt deſiccetur:ſiue cum emplaſtris
extra poſitis:uel cum potionibꝰ. Si ṽo medicinaꝫ non
habes attractiuā:tunc cotum.i. bombacem adminiſtra:
uel qꝺ currit curſu eius:ut illꝺ qꝺ egrediť ſugat. Sintq̄ꝫ
licinioꝝ capita extra vulnus ⁊ dependētia groſſiora: ita
ꝙ ex compreſſione ligature corpus intrare nequeant:⁊
ibidem remanere:qm̄ hoc ꝓculdubio cauſa putrefactio
nis eſſet. Et precipe īfirmo ut dormiat ſuper vulnus ne

in ipso sanies aggregef. Oꝛ si opoꝛtet vulnus lauari la/
uef cum oxiçacara mellicrato ꝛ similibꝰ. ¶ Et caue ꝑm
virtutẽ tuã: ut non mũdifices ipm cuz acuto medicamie
sicut est flos eris cuz aceto: qm̃ ut Gal. asserit patiẽs mo
reref. ¶ Et qñ nõ securaris ꝙ sanguis aut putredo in/
terius aggregata per vulnus mũdificari nõ ualeat: tunc
anteq̃ꝫ aggregef infirmo: ꝑcipiẽduz est: quatenus vinũ
uel aquã pluuialẽ in qua terra sigillata decocta sit in po/
tu sumat. ꝛ silr qñ decoquũtur in ea balau. sumac: coꝛti.
maloꝝ gra. ꝛ silia his. huiusmodi enim stiptica omnibꝰ
vulneribꝰ penetrãtibꝰ maximũ ꝑbent adiutoriũ: qm̃ sa/
nant ꝛ ꝯsolidãt ipsa a parte interiori. ¶ Si aũt saniem
per assumptionẽ potus mũdificare uolueris: tũc def si/
cut dyapenidion dyadragãtũ ꝛ silia cũ aq̃ decoctiõis liq
ri. ysopi vuaꝝ pas. ꝛ siliũ. ¶ Oꝛ si hꝰ vulnus ꝓlõgaf ad
sanãdũ spatio lõgo: ꝛ iã semp apif. tũc scias ut inquit Al
bu. ꝙ iã factũ est fistula: ꝛ est ex illis q̃ raro ꝛ difficile reci
piũt curationẽ. ꝓpera ğ te ad curationẽ eiꝰ cũ festinãtia.

¶ De sũma curationis vulnerũ neruoꝝ in uli. Cap. V.

Et dicit Gal. ꝛ Hali. ꝛ alij piti ueteres:
solutio ꝯtinuitatis in neruis ꝓp
plurimũ sensum ipoꝝ ꝛ ꝯtinuationẽ eoꝝ cum
cerebꝛo spasmuz uelociter cõmouet: ꝛ ꝓp hoc dicit ipse
Gal. Pũctura nerui ꝛ tenãtos parata est ad ꝓuocãdum
spasmũ. Et lꝫ multe sint cause quibꝰ spasmus in vulnere
neruoꝝ gñatur: iste tñ sunt uehementiores. s. frigus / do
loꝛ / ꝛ putrefactio. Oĩs nãq̃ꝫ mã frigida nocet neruis. ex
eo ꝙ suba neruoꝝ frigida est. Itẽ oĩs doloꝛ exacuit reu
ma. vñ tumoꝛ ꝛ apa gñatur: quibꝰ facile spasmus gñaf.
Ceterũ qñ putredo coadunaf in vulnere neruoꝝ: ꝛ ne/
quit ad exteriora fluere ꝓpter clausurã orificij vulneris
fit putrefactio ꝛ coꝛrũpitur mẽbꝛũ. deinde sequitur spas/
mus. Nerui enim sunt de mã humida creati a frigidita/
te ꝯgelata ꝛ ꝯglutinata: ꝛ propter hoc qñ accidit putrefa/
ctio augmẽtaf in eis: quapꝛopter fit intẽtio tua in ꝓhibi/
tione ꝑdictoꝝ. Sis ergo sollicitus ut scissura apiaf ꝛ dila
tef ut virus effluere possit: ꝛ nõ festines ꝯsolidationem
eius sicut imperiti faciũt: nisi ꝑus doloꝛ mitigef / ꝛ locus
mũdificatus fuerit / atq̃ꝫ ab apate fueris securus. coꝛpus
etiã si opus fuerit mũdificetur ꝛ regimẽ sbtilietur ultima
subtiliatione. ¶ Scissura võ aut fit in longũ aut ꝑm la/
tum. sed que fit ꝑm longũ testãte Gal. laudabilioꝛ. aĩs sa
lubꝛioꝛ est. ꝛ que fit ꝑm latum molestioꝛ est ꝛ ꝓpinquioꝛ
ad spasmũ. Vñ Aui. Si neruus incidaf ꝑm latum ꝛ nõ
oĩno / aut puncturã patiaf: opꝫ ut totaliter abscindatur ut
sis a spasmo securus. qm̃ ut inquit iterũ Gal. tũc apa est
iunctũ parti incise ꝛ nõ incise. vñ per nõ incisaꝫ passio ad
cerebꝛũ ducif ꝛ spasmum in eo accidere facit. ¶ Quare
tunc etiã opoꝛtet ut egrum flobothomemus sine ꝯside/
ratione virtutis / ac collum / ceruicem ꝛ spinã: ꝛ subassel/
las frequenter cum oleo tepide calefactionis vngamus
si vulnus in supiori parte coꝛporis fuerit ut in manibus
ꝛ bꝛachijs. si aũt in inferiori / sicut in coxa / crure / pede / pe
ctine / ꝛ inguine silr vngamus. huiusmodi nãq̃ꝫ vnctio
multum securat a spasmo si in eo futurus est. Et si iaꝫ ac/
ciderit plurimũq̃ꝫ ipsi ultima curatiõe succurrit: aut post
totam incisionem in latitudinem opoꝛtet ut neruus sua/
tur: qm̃ facilius incarnatur: ꝛ foꝛtasse nisi suas ipsum: ut
dicit Auicẽna non conglutinatur.

Medicamen ꝯueniẽs vulneri neruorũ est
calide ꝛ sicce nature cum sub/
tili suba: ꝛ est eius exiccatio uehemens ualde cum attra/
ctione: ꝛ nõ cum stipticitate oĩno. ipsius võ caliditas est
tẽperamẽto vicina. calidũ enim supflue nõ cõuenit eis.
¶ Et cauendũ est ne doloꝛ sedef cuz aqua calida ex eo
ꝙ putrefacit: qm̃ nerui sunt de mã humida: quã cõgela/
uit frigus. ꝛ sicut diximus creati sunt. ꝛ ꝓpter hoc ex ca/
lido ꝛ humido putrefiunt. Neq̃ꝫ etiã frigida oĩno admi
nistrenf: q: poros oppilant ꝛ spasmũ generant. Immo
mitigef doloꝛ cum oleo calefacto: q: ꝛ si oleum non pu/
trefacit: tñ non excusaf quin habeat ꝓpꝛietatem sedandi
dolorem subtiliãdi medicinas ꝛ faciendi eas cursibiles
ꝛ idcirco fit oleum subtilium partiuz cum stipticitate: q:
minus putrefacit: ꝛ nõ euacuatur ab attractione. Inquit
Galienus ꝙ oleũ uetustius est dissolubilius: recens võ
mitigatiuus est: sed mediocre est inutile: ꝛ opoꝛtet ut mu
tetur oleum ꝑm uarietatẽ tẽporis. In estate ergo admi/
nistretur oleum ro. in hyeme cõmune: qm̃ in estate fri/
gidioꝛ medicina: ꝛ in hyeme calidioꝛ est eligẽda. ¶ Et
quãdoq̃ꝫ etiam cum euaporatione pãnoꝝ calidoꝝ posi
toꝝ sup locum fit doloris sedatio. ¶ Sulfur viuum pꝛo
pter exiccationem suã ꝛ subtilitatem suã si cum modico
oleo ad modũ vnguenti cõficiatur: ualet ad vulnera ner
uorũ. s. cooperatorũ. Et calx viua cum aqua dulci multo
tiens abluta: ꝛ cum oleo cõfecta utiliter põt administra/
ri. ꝛ thucia eodẽ modo abluta ꝛ ꝯfecta. Galienus sola ter
bentina in huiusmodi vulneribus usus est: ꝛ hoc in pue
ris ꝛ mulieribus ꝛ humidas hñtibus naturas. In siccas
võ ꝛ duras hñtibus cõplexiones cum ea modicũ eufoꝛ
bij admiscebat: ac etiam in durissimis ꝛ siccissimis coꝛpo
ribus serapinũ cum terbentina uel oleo administrabat.
fex etiam cere sola uel cum modico eufoꝛbij quandoq̃ꝫ
administratur. Dicit iterũ assam fetidã bonam esse si de
ea fiat emplastrũ. ¶ Est aũt cõsiderandũ cõsideratione
bona: utrum neruus discoopertus sit: ꝛ vulnus ualde di
latatum aut nõ: ꝙ si fuerit non suffert medicamen uehe
menter calidum: sicut est eufoꝛbiũ ꝛ sulfur ꝛ his similia:
imo indiget medicina minoris caliditatis sicut est thu/
cia abluta: ꝛ etiam calx abluta. Et similiter nõ suffert qñ
neruus est discoopertus ꝛ vulnus largũ sicut diximus:
ut ponaf super ipm oleum. uerum ut dicit Aui. q: opo/
tet ut transeat sup ipm pꝛius coctum vinũ: deinde oleũ.
Et medicine quidem que administrãtur in huiusmodi
vulneribus nõ abluũtur alia de causa nisi ut acuitateꝫ ꝛ
moꝛdicationẽ amittant: qm̃ moꝛdicatio apostema gene/
rat ꝛ tumorẽ. Haũt omnia tepida ponãtur: q: frigida spa
smum generãt. Et de medicaminibus cõpositis est me
dicamen Galieni mirabile: qd̃ iam expertum est apud
me: ꝛ est illud qd̃ fit ex cera / ꝛ rasina / ꝛ eufoꝛbio / ꝛ pice / ꝛ
oleo. de vno quoq̃ꝫ pꝛedictorũ ponitur pars media: ꝛ de
oleo fit pars vna. ¶ Opoꝛtet aũt te subtiliter intueri ne
medicina in calefactione modum excedat: aut ne calefa
ctio necessaria minuatur ꝛ similiter absterſio ꝛ exiccatio
ꝙ si videris medicinã ultra quã sit necesse calefacere ꝙ
ruboꝛ ꝛ caloꝛ mẽbꝛi absq̃ꝫ dubio declarabũt: tunc mẽbꝛũ
infrigidãdũ est donec caliditas supflua minuaf. ¶ Si
võ vulnus lauari opoꝛtet tunc fac sicut ꝑcepit G. ꝛ est ut
in ꝑmis sanies abstergaf cum coto uel cũ pãno / deinde
cum faba: aut cum mellicrate uel vino dulci: aut pontico
ꝛ iterũ desicca humiditatẽ cũ coto sicut diximus. Et cauẽ
dum est ne mollificatiuũ nec maturatiuũ medicamẽ ap/
ponas imo semp desiccatiua: qm̃ ut inquit iterũ G. acci/
dit cuidã homini pũctura cũ ferro minuti capitis ꝛ dis/
rupta est cutis ꝛ ꝯtinuata est quibusdam neruis manus
eius ac stolidus medicus posuit medicinas mollificati/
uas sicut emplm̃ de farina tritici ꝛ aqua ꝛ oleo: q̃re ꝛ pu
trefacta est manus eius: ꝛ moꝛtuus est infra septimũ diẽ:
qm̃ supuenit ei spasmus ꝓpter putrefactionem. Si võ
scissure orificiuꝫ apertũ fuisset ꝛ medicina desiccatiua cũ
attractione ꝛ subtili suba administrata fuisset: moꝛti non
succubuisset homo ille. ¶ Scias ꝙ ideo medicina sub
tilis sube conuenit ministrari: ut absq̃ꝫ dolore penetret
ad ꝓfundum: q: nerui positi sunt in ꝓfundo ut per ea a
quibꝰ coopiunf defendanf ab extrinseco nocumento.
¶ P. opꝫ cuꝫ vulneri neruoꝝ calidũ accidit apa: ut sit sol/
licitudo in eiꝰ sedatione. Et de illis que sedãt ipm est sic
emplm̃ de farina oꝛdei uel fabarũ aut orobi decocta cũ
aqua cineris uel aceto aut aqua simplici in qua sit virtus

serapini. Et nō opȝ ut ponaꝛ hoꝰ emplꝛm nisi tepiduȝ: qꝛ
sicut bñ dicit Aui. nihil nocibiliꝰ ⁊ deteriꝰ est neruis vul/
neratis q̃ȝ illud qđ est frigidū. ¶ Et cū neruis iterū eue
nerit attractio sine ruptura carnis: si nō fuerit i loco apa:
tunc cum sedātibꝰ dolorē cureꝛ: sicut cum embrocatione
olei calefacti: maluauiscus coctus ⁊ ꝯtritus cōpositus su
per neruos attritos prebet mirabile iuuamentum: ⁊ etiā
cepe bene decoctū. ¶ Durities etiā que neruis accide/
re ꝯsueuit: curatur etiā sicut durū apa curaꝛ.

¶ De iudicijs mortis uel periculis in quibus cōmunicāt
vulnera quorūdam membrorū. Cap. VI.

m **Embra** ſm pꝛm significātia mortē cuȝ
eis accidit vulnus sunt sic ue/
fica/cerebrum/cor/renes/epar/dyafragma/pul
mo/stōcus/⁊ itestina minuta. Et hoc ꝯfirmaꝛ ab Hypp.
in afforismis cū dixit uesicā incisam aut cerebrū aut cor
aut renes aut dyafragma aut aliqđ itestinoꝝ gracilium
aut uentrē aut epar mortale est. ⁊. G. exponit in cōmēto
quorum significatio cū vulnus fuerit in eis talis existat.
¶ De corde aūt vulnerato sanguis exit niger: ⁊ est vul
neratio q̃si ꝓpe mamillā sinistrā: acciditq̃ȝ patiēti sudor
⁊ frigiditas extremitatū: ⁊ est ꝓculdubio ſm oēm dispō
nem mortaꝛ. ¶ Si in dyafragmate fuerit vulnus tūc ꝓ
pe costas puas pcussio facta est ac magnus ⁊ spissus erit
anhelitꝰ cuȝ dolore uehemēti ⁊ suspirio utriusq̃ȝ humeri
motiōe patiētis que mors nō ꝓlōgat: ⁊ maxime si vulnꝰ
in pte neruosa fuerit: qm̃ cum in pte carnosa existit: tunc
testāte G. possibile est ut saneꝛ ⁊ ꝯsolideꝛ. ¶ Si in pul/
mone fuerit sanguis exit spumosus ⁊ fit anhelitꝰ frequēs
colorq̃ȝ patiētis mutaꝛ. ¶ Si in stōco cibus per vulnus
emittiꝛ. ¶ Si in uesica uria fundiꝛ. ¶ Si in itestis ege
stio p plagā egrediꝛ: ⁊ q̃nq̃ȝ exit itestinū aut çirbꝰ. ¶ Si
v̄o in cerebro cognosciꝛ per id qđ narrabiꝛ in capꝛo de
fractura cranei. ¶ Q̄ȝ si supdictis mēbris mortalia signa
nō apparuerint: tūc in ipoꝝ curatiōe ſm igentū ⁊ tue di
scretionis arbitriū studiū ipēdaꝛ: qm̃ fortasse cuȝ auxilio
dei liberareꝛ ifirmus. ¶ Si v̄o ꝯ̃riū accidat oino desistē
dum est. ¶ Et pꝛm qdē ut dicit Aui. ille cui accidit vul
nus in uētre suo: ⁊ accidit ei nausea aut singultꝰ aut soꝛo
uētris moriꝛ. ¶ Et si ex vulnere facto in ꝓfunditate pe/
ctoris sp̄s egrediꝛ: ⁊ erit cū eo tremor cordis ⁊ anhelitꝰ
strictura est mortalis. ¶ Sed qꝛ medici rōcinati sunt ⁊
adhuc rōcinanꝛ de vulneratione pulmonis: opȝ nos ali
quātulū disputare. Dico ğ ꝙ vulneratio pulmonis duo
bus modis ꝯsideraꝛ: qm̃ aut ꝯsideraꝛ a causa iteriori aut
a causa exteriori. Cōsideraꝛ aūt a causa interiori ⁊ ptisis
appellaꝛ: ⁊ tunc nō curaꝛ ut dicit Serap̄. pp tripliceȝ rō/
nem. vna est. vȝ. qꝛ medicinarū v̄tus ad locū puenire nō
pōt pp lōgitudinē vie. 2ª est humiditas illiꝰ mēbri. 3ª est
supfluitas motꝰ eius. uerū Serap̄. intētio in hac pte nō
fuit nisi de vulneratiōe putrida ⁊ antiq̄: qꝛ si recēs fuerit
anteq̃ȝ sanies in ea colligaꝛ affirmāte G. pp hoc aliquis
de curatiōe eiꝰ despari nō debet. A cā aūt exteriori dico
ꝙ si vulnꝰ sic dixīmꝰ recēs fuerit ꝯsolidari ⁊ sanari possi
bile ē: ⁊ appō ēt mediciaruȝ ad mūdificationē illiꝰ mēbri
magis p̄ualet: cū vulnꝰ est exteriꝰ q̃ȝ iteriꝰ. ¶ Potro ꝯ̃rie
tas pp quā pulmo curationē non recipit est humiditas
eiꝰ ⁊ motꝰ ꝯtinuus sic narratio iā pcessit. G. inquit mē/
bra vulnerata necesse est: ut quiescāt: aliogn nullatenus
cōsolidātur: ꝙ est qꝛ ex motu dilatanꝛ ⁊ elōgationē vul/
neris patiunꝛ. ¶ P̄. vulnera que cadūt sup extremita/
tes lacertoꝝ sic sunt que accidūt tribꝰ initijs sunt genu uꝛ
itra uel sup iuncturā manus aut itra cubitū ⁊ humeruȝ
sunt ſm pꝛm significātia mortē: ⁊ fortasse raro accidit qn
iterficiāt. ¶ Et scias ut dicit Almāsor. qm̃ musculi sunt
cōpositi ex carne ⁊ neruo ⁊ ligamēto: ⁊ sunt uoluntario/
rū motuū istra: ⁊ est tm̃ eoꝝ figura in modū arcus. Et qꝛ
in eis nimia est sensibilitas: ⁊ ptim ēt a cerebro ⁊ ptim a
corde ipoꝝ ꝓcedit origo. Idcirco pnitiosa eoꝝ sectio iu/
dicaꝛ: ⁊ cum accidit in mēbris sensibilibꝰ ⁊ lacertosis spa
smus nō recipit curationē: ut Auic. dicit. nisi incidaꝛ la/
certus in latitudinē: tūc opȝ ut illiꝰ mēbri actio destruaꝛ:
q̃re si possibile est tibi spasmū cum alia re curare lacerti
detrūcatio postponaꝛ. sin autē ut Gaꝛ. ꝯsulit meliꝰ est ꝙ
sic se hēat patiēs q̃ȝ a spasmo moriaꝛ. ¶ G̃naꝛr autē oia
vulnera que fiunt in locis neruosis: uel neruoꝝ vicinis
sunt significātia timorē qꝛ multotiēs sequunꝛ ea acciden
tia mala: sicut spasmus alienatio ⁊ pmixtio rōnis ⁊ i quo
cūq̃ȝ loco fuerint si magnā hñt ꝓfunditatē ⁊ capacitateȝ
sunt vicina timori: que v̄o sunt in membris carnosis in
quibꝰ sunt pauci nerui pellicule uene seu ligamēta ⁊ nō
sunt magne ꝓfunditatis neq̃ȝ capacitatis saluiora sunt.

¶ De vulneribus que fiunt ex ꝯtusione. Cap. VII.

c **Um vulnera** ex cōtusi one acci
dūt non negligaꝛ
ꝯtusio ⁊ vulnera sanenꝛ ne mēbruȝ corrūpatur
⁊ putrefiat: qꝛ sicut dicit G. oīs ꝯtusio carnis necesse est
putrefieri: cuiꝰ putredo ad vulnus attrahiꝛ: ⁊ carnis re/
gñationi ⁊ ꝯsolidationi repugnat. In curatiōe hoꝛ autem
vulnerū p̄ncipaꝛr q̃tuor itētiones requirunꝛ. ¶ Quaꝝ
p̄ma est ut corpus per flōmiā ⁊ uētris soꝛonē euēꝛ si idi/
get illa ut sit adiutoriū in alleuiatiōe tumoris. Q̄ȝ si ꝯtu/
sio fuerit ꝓfunda ⁊ totꝰ sanguis coagulatꝰ tūc flōmia nō
sufficit: uerū opȝ ut attrahaꝛ cū fortitudie. s. cuȝ uētosis ⁊
scarpellatiōe ⁊ ēt sanguisugis. ¶ 2ª est ut administreꝛ
cataplasma mollificatiuū ⁊ maturatm̃: sicut embroca de
farina tritici ⁊ aq̄ ⁊ oleo. nā hoꝛ medicamē sanguinem q
iam in ꝯtusione coagulatꝰ est mirabiꝛr s̄btiliat ⁊ liquefa/
cit dilatādo poros ⁊ dolorē ēt mitigādo qm̃ calorē inatū
aggregat ⁊ ꝯseruat. ¶ 3ª est ut sanies mūdificeꝛ. ¶ 4ª
v̄o ⁊ ultima est ut vulnus cū medicina exiccatiua: sic re/
liqua vulnera cureꝛ. ¶ Sciēdū est tm̃ ut ipe Gaꝛ. testaꝛ
ꝙ carnis ꝯtusio difficilius q̃ȝ scissura ꝯsolidatur.

¶ Quare vulnera morantur ad sanandum: ⁊ de cautela
curationis eorum. Cap. VIII.

t **Estante** Gaꝛ. sanitas vulneris tardaꝛ
aut propter malam complexi
onem carnis in qua existit: aut pp sanguinē ad
eā trāsmissum ꝓ nutrimēto corruptū in q̄litate ⁊ q̃ȝtitate:
in qualitate sicut si fuerit acutꝰ ⁊ corrosiuus aut grossus
uel s̄btilis. acutꝰ eniȝ sanguis nedū vulneratā carnē: ue
rū etiā bonā ledit: siꝛr si fuerit grossus uel s̄btilis plusq̃ȝ
opȝ. Et pꝛm eiꝰ est pp malitiā compꝛonis epatis aut sple
nis: q̃re cognosciꝛ per malitiā coloris corpis: ⁊ p formā
eiusdē malā: ⁊ tunc p̄mo ꝯuertēdū est ad curationē ma/
litie epatis uel splenis cum uētris soꝛone ⁊ flōmia: ⁊ de/
tur cibus qui gñet bonū sanguinē ꝯ̃riū illi: deide ad cu/
rationē vulneris redeūdū est. ¶ In quātitate v̄o sicut
si sit plus uel minus q̃ȝ opȝ. Si eniȝ plus fuerit ꝙ sciꝛur
ex plenitudie corpis totiꝰ ⁊ uenarū inflatione: sanies in
vulnere augmētaꝛ: ⁊ tunc flōmia uel uētris soꝛone s̄bue
niēdū est. Si v̄o minus q̃ȝ decet ꝙ sciꝛ ēt qꝛ corpus ma/
crum est atq̃ȝ pauci sanguis: nā nō inuenit mām vñ ca/
ro ualeat gñari: ⁊ tūc locus fomētādus est cū aq̄ caꝛa do
nec mēbrum inflēꝛ ⁊ rubescat ⁊ egri regimen ingrosseꝛ.
¶ Mala aūt cōpꝛo carnis in qua est vulnus aliq̃n fit ex
caliditate: aut ex frigiditate: ⁊ aliq̃n ex siccitate uel humi
ditate. Q̄ȝ si de caliditate fuerit talia signa ꝓcedūt/ rubor/
calor/ ⁊ nimia sanies ⁊ s̄btilis. Si de friditate ꝯ̃ria viden
tur. Si de siccitate durities ⁊ aspitas ⁊ sanies pauca. Si
v̄o ex hūiditate mollities ⁊ multa ⁊ grossa sanies appa/
rebit. Et tūc ꝯ̃ria curanꝛ ꝯ̃rijs: caꝛa cū fridis que stiptici
tatē hñt ut cū succo solatri uel aceto aut aq̄ decoctiōis cor
ticū maloꝝ granatoꝝ ⁊ siꝛiū frida cū calidis: ut est ablu/
tio vini tepidi: sicca cū humidis ut fomētatio aque caꝛe
donec mēbrū inflēꝛ ⁊ rubescat. Et caue ne ptrāseas mo/
dum istiꝰ quātitatis in fomētatione aque calide: qm̃ at/
traheret mā multa cū nocumēto ad mēbrū: ⁊ siꝛr empꝛȝ

piceũ aliqñ loco aque calide supponit̃:⁊ medicamẽ qꝺ
administrat̃ hꝯ vulneri sit minoris exiccatiõis. Hũida
v̓o cum siccis curent̃ ut cuꝫ bolo ⁊ aceto ⁊ sil̄ibꝰ. ¶ P.
multotiẽs mala caro crescit in vulnẽ:cuiꝰ causa bona.s.
caro nõ nascit̃. Quapp medicamẽ acutũ ⁊ corrosiuũ ad/
ministrãdũ est ꝙ in capᵒ de fistulis repit̃ donec penitus
desiccet̃:qm̃ in carne addita nihil opat̃ nã̈ iõqꝫ sicut ea
vis euellẽ eiꝰ adiutoriũ nõ expectes sicut in carnis nascẽ
tia expectat̃.ex ope qdeꝫ nãe carnis fit creatio:sed id qꝺ
nã̈ nõ facit est opõni eiꝰ ꝯriũ:q̃re opꝫ ipm artificialr̃ ex/
tirpari:⁊ iã hoc dictũ est ab antiqs qbꝰ cũ affluẽtia vige/
bat pitia. ¶ Aliqñ caro sup labia vulneris idurat̃:uł in/
tus.cuiꝰ occasione bona nõ nascit̃:⁊ tũc opꝫ ut fiat in ea
fricatio cũ aliq̊ instr̃o donec sanguis fluat. Si v̓o grossa
fuerit usqꝫ ad bonã icidat̃:deinde vulnus curet̃. ¶ Ce/
terũ aliqñ uariole vulneri supuenĩũt:⁊ tũc eger flõman
dus est atqꝫ eiꝰ uẽter soluẽdus est:ciboqꝫ subtili nutriat̃.
¶ Et multotiẽs in vulnẽ ꝓfũdo aliqꝺ ossis frustulũ cõ
tinet̃:cuiꝰ acuitas carnẽ pũgit:q̃re vulneris sanitas retar
dat̃:tũc g̊ cũ facilitate in eiꝰ ex̃ctiõe studiũ ipẽdat̃. ¶ Et
qñ vulnus tardat̃ ⁊ nõ recipit sanationẽ oĩno spatio lon
gi tpis ꝭm modũ p̄dictũ:tũc curatio eiꝰ est curatio ulceꝝ

¶ De diffinitione ⁊ nã̈ medicinarũ facientium nasci pus in vulneribꝰ ⁊ ipoꝝ curatione ⁊ cõpõne. Cap. IX.

m Edicine faciẽtes nasci pus sunt: q̃ruꝫ
ꝓpetas est ut acgrãt digõnẽ
hũiditati ⁊ opꝫ ut earũ caliditas sit eq̃lis.i.ut sit
ꝓxima calitati corpis:⁊ fit eiꝰ iuiscatio quedã ⁊ eaꝝ v̓tus
est hũorẽ retinẽ calorẽ nãlẽ ꝯfortãdo ⁊ mãm hũectãdo
donec digerat̃. Et fortasse qñqꝫ repit̃ ꝙ medicia stiptica
⁊ frida maturat:sꝫ scias ꝙ illud nõ est ex sui nã:imo ex ac
cidẽte:qm̃ sua friditate ⁊ stipticitate oppilat poros uena
rũ ⁊ ꝓhibet fumositatẽ ⁊ spũs a resołone:sicqꝫ calorẽ nã
lem iteriꝰ ꝯfortãdo maturat ut solatrũ. ¶ Et ex medicis
qdẽ faciẽtibꝰ nasci pus:sũt triticũ masticatũ maluauiscus
semẽ lini fenugrecũ sicꝰ sicce pigues adeps porci ⁊ sil̄ia.
¶ Et de cõpositis qdẽ qbꝰ uti ꝯsueuimꝰ in vulneribꝰ est
medicamẽ illud bonũ. ℞. succi apij ebuli vini mellis as
sungie porcie butyri añ. ptes eq̃les ⁊ de farina tritici qꝺ
sufficit:que oĩa sil̄ icorpora ⁊ tãdiu coq̃nt̃ q̊usqꝫ ispissen
tur. ¶ Itẽ aliud. ℞. assungie porcine liquefacte uel olei
pt.j. aque pt.v. ⁊ farine tritici q̃tũ sufficit oĩa sil̄ misce ⁊
incorpa:deide sicut supiꝰ ad ignẽ coquant̃. ¶ Itẽ aliꝺ.
℞. mellis pt.iiij. assungie pt.j. ⁊ icorpa cũ aq̃ ⁊ farina tri/
tici cum q̃ttitate que sufficit:deinde coquat̃ sicut sciuisti.
¶ Itẽ embroca bona. ℞. farinã ordei ⁊ cũ aq̃ ⁊ melle cõ
ficias. ¶ Et est sciẽdũ ꝙ qñqꝫ pp necessitatem resoluit̃
crocus predictis embrocis ad sedationem doloris: cro/
cus etiam competenter maturat ⁊ dolorem mitigat.

¶ De diffinitiõe ⁊ nã̈ mediciarũ faciẽtiũ nasci carnem in vulneribꝰ ⁊ ulceribꝰ ⁊ icarnatiuarũ ⁊ ꝯsolidãtiũ:necnõ de ꝯsideratione eoꝝ que attendẽda sunt cõtra nãlem cõplexionem membri vulnerati ⁊ totius corporis atqꝫ vulneris ⁊ ulceris:⁊ de modo administrationis ⁊ collectionis ⁊ compositionis earum. Cap. X.

m Edicamina quorum administra/
tio est necessaria i vul
neribus ut eoꝝ cõcauitas ad suã redeat sanita/
tem cõpletam diuersificãtur ꝭm diuersitatẽ eorum nomi
num.nam alia dicũtur regeneratiua carnis alia incarna
tiua seu cõglutinatiua:alia cõsolidatiua seu sigillatiua uł
cicatriçatiua. Et iterum diuersificãtur ꝭm diuersitatem
opationum suarum:qm̃ opatio medicaminis incarnati
ui diuersificatur ab opatione carnis regeneratiui ⁊ cõso
lidatiui ⁊ ecõuerso. Sed ego dicam in primis differẽtiã
nominũ eorum:deinde ꝭm uerba ⁊ sententiã glorioso/
rum G. ⁊ Aui. ⁊ alioꝝ ueterũ ordinatim ꝓcedã. ¶ Di/
co ergo ꝙ inter medicamen sigillatiuũ ⁊ cicatriçatiuuꝫ
⁊ cõsolidatiuũ oĩno nulla est differẽtia:⁊ similiter nulla
est differẽtia inter incarnatiuũ ⁊ conglutinatiuuꝫ. Inter
carnis v̓o regeneratiuũ ⁊ incarnatiuũ ⁊ cõsolidatiuum
differẽtia est:⁊ que sit eoꝝ differẽtia notificabit̃ tibi per
naturã ipsorũ ⁊ diuersitatem opationis:⁊ per successio/
nem administrationis sicut ad presens ueniet rememo
ratio sua. ¶ Medicamen incarnatiuũ est illud qꝺ ag/
gregat inter duo labia elongata:ut dicit Aui. ⁊ nõ opor/
tet ut operet̃ nisi in superficie amborũ faciens adherere
ea cum rore qui est in suba amborũ. Natura v̓o eius est
exiccatio uehemẽs absqꝫ abstersione:qm̃ abstersio est cõ
traria eius intẽtioni:⁊ intẽtio eius est facere illud quod
colligit̃ de sanguine nutrimentũ ⁊ adherentiam:sed ab/
stersio abstergit illum sanguinẽ:quare sit eius dispersio
⁊ ita ꝯsumit̃ materia ex qua cõglutinatio expectatur. Et
nõ indiget diminutione in exiccatione:sicut carnis gñã
tiuum:qm̃ in carnis regeneratione indiget ut currat ad
ipm mã̈ ⁊ illius mã̈ei cursum ꝓhibet exiccatio:incarna
tiuum v̓o nõ indiget illo imo indiget exiccatione fortio
ri cum pauca stipticitate. ¶ Medicamen ꝯsolidatiuum
est illud qꝺ exiccat supficiem vulneris donec fiat ut cor/
tex custodiens illam sup ipsam ex nocumentis quousqꝫ
gñetur cutis nãlis. Est auteꝫ eius natura exiccatio uehe
mens ualde ⁊ stipticitas absqꝫ mordicatione:⁊ nõ indi/
get etiã ut habeat mũdificationẽ:qm̃ vulnus in quo ad/
ministrat̃ nõ habet saniẽ que mũdificari debeat. ⁊ ideo
in vulneribus saniosis hoc medicamen apponere euita
mus timẽtes sicut dicit G. ne sanies cum vulnere solide
tur. Et sic incarnatiuũ indiget uehementi exiccatione ⁊
pauca stipticitate. Sigillatiuũ tñ uehemẽtiori exiccatio/
ne ⁊ multa stipticitate indiget:qm̃ necesse est ut recupet
qꝺ est pditũ per naturã uehemẽtioris exiccationis.s.cu
tem exiccãdo humiditatẽ extraneã ⁊ radicalẽ uehemen
ter. Et est notãdũ ꝙ etiã ꝯsolidatiuũ cuꝫ auxilio nature
addit in quãtitate carnis usquequo ꝯsolidat. ¶ Medi/
camen faciẽs nasci carnẽ seu carnis gñatiuũ est illud qꝺ
coagulat sanguinẽ sanũ uenientẽ ad vulnus in carneꝫ.
Et est eius natura exiccatio ⁊ mũdificatio:nõ tñ mouet
excedens:si enim in eo fuerit exiccatio uehemẽs fieret
ꝓhibitio sanguis ueniẽtis ad vulnus:q̃re nõ hẽbit maꝫ
gñandi carnẽ:silr̃ si fuerit in eo abstersio uehemẽs remo
uebit eũ facientẽ ipm currere:q̃re cõsumet̃ materia car/
nis inuẽta:opꝫ ergo ut non sit plurima exiccatio:immo
usqꝫ ad terminũ.i.ꝑmũ gradũ nõ multũ trãscẽdat aut sit
ꝓpinqua cõpłoni mẽbri subiecti sicut dicet̃:neqꝫ abster
sio fortis ualde:imo pauca in tãta q̃ttitate ut sordities ab
stergat̃ absqꝫ mordicatione:qm̃ mordicatio est ꝯria eiꝰ
intẽtioni:⁊ nõ eget ut hẽat stipticitatẽ oĩno. ¶ Cõsidera
tio aũt que attendẽda est circa dispõnem cõpłonis mẽ/
bri vulnerati ⁊ totiꝰ corpis atqꝫ vulneris uel ulceris est:
qm̃ si mẽbruꝫ in sui cõpłone multe fuerit humiditatis ⁊
vulnus uel ulcus nõ multe fuerit humiditatis sufficiet si
bi exiccatio vulneris pauca ut in gradu ꝑmo:sed si mem
brũ fuerit siccũ ⁊ vulnus fuerit multe humiditatis: tunc
est necessarium id qꝺ exiccat in gradu scꝺo ⁊ tertio ut re
ducat ipm mẽbrũ ad suã nãlem cõpłonẽ:⁊ sic intelligẽ/
dum est de toto corpe:qrꝫ curatio rei que est ex̃ naturã
per ꝯriũ fiat:res tñ nãlis ut dicit G. debet cũ sil̄ibꝰ custo
diri. Iuxta illud ẽt Ioãnis damasceni empła atqꝫ vnguẽ
ta ꝭm vicinitatẽ q̃litatis ⁊ sil̄itudinẽ cõpłonis illiꝰ mẽbri
cui apponũtur eẽ opꝫ. Igit̃ si cõpło membri fuerit sicca
medicamina desiccatiua ꝯuenit administrari. ¶ Si v̓o
fuerit humida parũ desiccatiua necessaria est. ¶ Veruꝫ
si vulnera eẽntialr̃ fuerint multũ humida:tũc medicina
siccior aptet̃.i. ꝯria ꝯrijs curant̃.nã oẽ sil̄e gaudet suo sil̄i
⁊ augmẽtat̃ ab eo:⁊ illud est ꝯriũ nr̃e itẽtioni:ex pte rei
ex̃ nãm.i.morbi:qm̃ nr̃a intentio est ut morbꝰ curetur ⁊
nõ augmẽtet̃:sed ex pte rei nãlis nõ est illud ꝯriũ:sed ut
augmẽtet̃ per sil̄e:imo est ꝯueniẽs:res eniꝫ nãlis est nã
⁊ cõpło membri. ¶ Qꝫ si duo vulnera repiunt̃ in sanie

modū eq̄litatis hēre: quoꝝ vnū in sicco corpe: ꝛ aliud in humido. illud qḋ est in corpe sicco magis opꝫ desiccare q̄ꝫ illud qḋ est in hūido. ¶ Quapropter thus ꝛ silia humido corpori debēt administrari. Qm̄ eoꝝ exiccatio pauca est: ea v̊o que sunt sicut aristologia yreos ꝛ silia: quorum multa est exiccatio sicco corpori sunt cōuenientia: qm̄ sicut dicit G. carnē quā gñare uolumus carni totius corpori similari necesse est. ¶ Quātitas v̊o ꝛ qualitas cōplonis in libro cōplonum G. sicut desideras inueniẜ: uerū appōnis quātitas ut ip̄e testaẜ in megategni nulla tenus describi posset: sufficit tm̄ ut sibi administreẜ id qḋ vicinius est: natura qdē ex rebus sibi viciniorib⁹ adiuuatur ꝙ est minus supplens ꝛ supfluū expellens nisi modum nimis excesserit: modū enim nimis excedētib⁹ nā necessario deficit. ¶ Uerū artis frequētatio ꝛ lōgitudo tpis que sunt ꝓpinquiora demonstrāt. ¶ Opꝫ autē te cōsiderare ꝙ cū tu administras medicinā carnis creatiuā ꝛ nō nasciẜ caro ex ea: tunc medicina aut est ultra moduꝫ desiccatiua aut minus q̄ꝫ opꝫ. ¶ Et si gñatio ꝙ medicina in exiccatione modū excedat est qm̄ vulnus purum ꝛ siccū apparet. Si v̊o saniosuꝫ putridū ꝛ humiduꝫ apparet: patet medicinā appositā debilem siccitatem habere. ¶ Quapropter si medicina fuerit nimis desiccatiua: tunc ſm quātitatem appositā que minuat supfluum humecteẜ: ꝛ silr si fuerit debilis eodeꝫ modo addēda est exiccatio: sed ex parte rei mālis nō illud ꝯui. s. ut augmēteẜ. ¶ Ex illis que minorāt virtutē exiccationis in medicina est additio in cera eius ꝛ ipsius olei si fuerit emplastrū uel vnguentū. Et de eis que addunt in eius exiccationē est ut ingrosseẜ ꝛ inspisseẜ ꝛ minoreẜ ei⁹ vnctuositas: aut adijciaẜ ei sicut mel. ¶ Et similiter obseruādū est ut ne medicina in calefactione aut in frigiditate modum excedat. Uulnus enim cuꝫ fuerit supflue calefactū circa illud rubor ꝛ calor apparet. Si v̊o infrigidatū ꝯria significatio reperiẜ: quare opꝫ te tunc medicinam aliam necessario adhibere. ¶ Sane v̊o nōnulli medicoꝝ sunt qui oia vulnera ubicūq̄ꝫ sint ꝛ qualiacūq̄ꝫ sint vniuersaliter cum vno vnguento solo credunt ꝛ asserunt se curare quoꝝ intentio proculdubio error est. ¶ Preterea scias ꝙ corpora humida sunt sicut puerorū adolescentium mulierum ꝛ eunuchorū ꝛ illorū quib⁹ carnositatis ꝛ pinguedinis adest copia. Sicca v̊o ꝯtraria intellige. ¶ Similiter membra sunt sicca quibus parū carnis ꝛ sanguinis ꝛ pinguedinis est ut sunt aures/oculi/nerui/digiti/ꝛ nares: ꝛ similia humida sunt econtrario.

¶ Modus v̊o administrationis p̄dictoꝝ medicaminum talis esse cōuenit. vꝫ. ꝙ in vulneribus ꝯcauis in quibus est diminutio carnis: ꝛ silr in ulceribus ꝓfundis in quibus est ſba carnis deꝑdita: ꝓmo debet administrari carnis regeneratiuū: p̄cedēte tm̄ mūdificatiōe si fuerint ibi sordities: ꝛ cum caro iam generata fuerit cum quātitate sibi necessaria: tunc administrāduꝫ est medicamen sigillatiuum: ut cicatricē inducat. In cōtrarijs aūt vulnerib⁹ in quibus. vꝫ. id qḋ deperdituꝫ est nō est aliud nisi cutis. tunc a p̄ncipio usq̄ꝫ ad finē est optimum medicamen sigillatiuum. ¶ Uerum incarnatiuū nō sequiẜ ordinem carnis regeneratiui: neq̄ꝫ sigillatiui: neq̄ꝫ ipsa sequūtur ordinem eius ꝙ est: q: in vulneribus in quib⁹ administraẜ incarnatiuum illoꝝ administratio non est necessaria: neq̄ꝫ ante ipsum neq̄ꝫ post ipsum: qm̄ in vulneribus ipsis non est necessarium ut caro genereẜ: neq̄ꝫ ut cutis consolideẜ. Sunt ergo vulnera illa que dicuntur recentia ꝛ sanguinolenta quibus administrantur hoc modo icarnatiuū: ꝓmo labia vulneris elōgata decēter ꝯiungimus: deinde in amboꝝ supficie medicamē apponimus.

Medicine incarnatiue de quaruꝫ bonitate experimēto ꝛ rōne ac testimonio ueterum sum cōfisus sunt sicut cortices palme/folia arnoglosse/folia cauliuꝫ/folia arboꝝ maloꝝ/folia cipressi ꝛ rami eius/folia pētafilon cū melle/glutinū alboti. i. terbētina nux recēs ꝯtrita cū aqua ꝛ sale in vino bullita ꝛ folia acetose puluis/molēdini/ordeū adustū ꝓprie in corpibus senū/flos sorbe/herba caude eqne: lac etiā acetosum mirabilr magna ꝯglutinat vulnera ꝛ de oleis bonis est mirtinū ꝛ ro. ¶ De medicaminib⁹ cōpositis est medicamē Aui. qḋ dicturi sumus ꝛ medicamē etiā Albu. est mirabilis cōglutinationis ꝛ est illud qḋ. ℞. olibani. p. j. sang. dra. p. ij. calcis nō extincte p. iij. inquit qñ non sunt in p̄sentia olibanū ꝛ sang. dra. sola calx pficit illud.

Medicinarum faciētiū nasci carnē: quedam sunt leues in exiccatione: ꝛ quedā fortiores eis: sed que sunt leues in hūidis administranẜ corpib⁹: qm̄ ꝑꝑ leuitatē sue exiccatiōis in corpibus siccis carnē minime gñarent. Ille aūt que sunt uehemētis exiccatiōis in siccis administrenẜ corpibus sicut iā rememoratū est. ¶ Et medicine que leues sunt sicut olibanū mastix mirra aloes colofonia. i. pix greca. farina fabarū ꝛ farina ordei ꝛ his silia: his fortiores autē sunt sicut aristo. cōbusta dragagātū cōbustū oppoponac yreos. farina lupinoꝝ. farina orobi: ꝛ his silia hñtia ꝓꝓe tatē faciēdi nasci carnē. ¶ Sed q̄litas faciēdi ex eis vnguētū est ut liquefiat cera cū oleo cōi ſm quātitatē necessitatis tue: deinde supponaẜ puluis medicinarū earum quas vis ꝛ oia icorporenẜ ad inuicē ꝛ fiat ex eis vnguētum. ꝛ necessitas qdē que nos ꝓuocat ad olea ꝛ cerā est qm̄ ut testaẜ Aui. medicine sicce sicut litargirū ꝛ alie minerales nō descēdūt ad ꝓfundū: neq̄ꝫ penetrāt in poros uerū cū ex eis fit ceratuꝫ cursus olei eas submergere ꝛ penetrare facit usq̄ꝫ ad locum quem uolumus.

Medicine cōsolidatiue quas elegi ꝛ accepi ex sūma libroꝝ ueterū postq̄ꝫ certificatus suꝫ ex eis cū testimonio rōnis ꝛ exercitio ultimo sūt sicut litargiꝝ/cētaurea minor/ossa cōbusta/cortices arboris pini ꝛ ꝓprie cū ceroto de oleo ro. uł mirtino ꝛ resina sicca abrotanū assarū olibanū minutū balaust. galle alumen folia fici lūbrici terrestres: stercus canis comedētis ossa. stercus lacerte. ꝛ Hyp. cōmēdauit herbam que pes corui noiaẜ. ꝛ de secretis est arist. cōbusta climia ꝓꝓe cōbusta colcotar cōbustū vitriolū rubeū ea que corrodunt ꝛ minuūt carnē: fortasse ut testaẜ Aui. ꝯsolidant in uehemēti hūiditate ꝛ ꝓꝓe qñ aduruneẜ fiunt ꝯsolidatiue ꝛ minuiẜ eoꝝ corrosio: ꝛ p̄cipue si abluanẜ. ¶ Uerū flos eris ꝛ medicine que sunt uehemētioris corrosiōis nō ꝯueniunt ad istud nisi cū magna cautela ꝛ in vulnerib⁹ ꝛ ulcerib⁹ multe hūiditatis: es v̊o adustū si abluaẜ ꝯueniēs est in ꝯsolidatione. ¶ Nota ꝙ puluis olibani ponitur in vulnerib⁹ trib⁹ de causis ꝑꝑ fetorē remouēdū. ꝓpter carnē augendā. ꝑꝑ fluxū sanguis. ꝛ in ulcerib⁹ calide cōplonis ꝛ apois sandali ꝛ nenufar mirabiliter ꝯgruunt ꝛ aloes ꝓprie in partibus ani ꝛ testiculorum.

¶ De medicaminibus cōpositis est emplm̄ Aui. de lino mirabile. ℞. pānū de lino ablutū nitidū ꝛ tere donec fiat puluis. deinde sumaẜ oleū uehemētis stipticitatis: sicut est mirtinū uł rosatū: ꝛ pone in ip̄o parū galbani donec dissoluaẜ: deinde pone ipm̄ pānum ꝯtritum ꝛ ex eo fac emplastrum: ꝙ si uolueris ut fortius operetur addaẜ parum thuris ꝛ aristolo. aduste.

¶ Puluis leuis Auicen. ℞. ceruse merdasengi. i. litargiri amboꝝ añ. p. j. scorie plumbi mirre gallarum omnium. añ. p. 5. omnia terantur ꝛ fiat ex eis puluis.

¶ Alius puluis Auicen. ℞. rof. ceruse balaust. añ. ʒ. viij. seminis rof. aluminis gallarum omnium añ. ʒ. iij. aristolo. aduste. ʒ. ij. minuti thuris. ʒ. j.

¶ Item alius puluis Auic. ℞. rubee ossium combustoꝝ merdasengi. añ. ʒ. ij. thuris aloes amboꝝ. añ. ʒ. iij. sarcocolle memite amborum añ. ʒ. j.

¶ Puluis cois in gñatiōe carnis ꝛ ꝯsolidatione. ℞. olibani aloes sang. dra. sarcocolle oium añ. ʒ. iij. aristo. aduste

litargiri ceruse corticis arboris pini ⁊ cētauree minoris.
añ.ʒ.j.gallarū balaust.añ.ʒ.ij.h̃ puluis mirabilis existit.
¶ Unguētum quo utēdū est ad remouēdū caliditatē ⁊ ar/
dorem vulnerū.℞.litargi.subtiliter pulueriçati.℥.j.olei
ro.⁊ aceti.añ.℥.j.ß.in primis litargi.teratur cum aceto ⁊
oleo vicissim donec inflet ⁊ augmentet: deinde ceruse
pulueriçate.℥.j.⁊ camphore.ʒ.j.cum predictis admisce/
antur ⁊ omnia simul agitando incorporentur.
¶ Unguētū ad remouēdū friditatē vulnerū.℞.olei oliue
℥.v.serapini oppoponacis.añ.ʒ.ij.thuris sarcocolle ari/
sto.cōbuste oium añ.ʒ.v.q̃litas aūt ꝯficiēdi ip̄m est ut op
popona.in oleo resoluat ⁊ filr ad ignē calefiāt:deīde pul
uis predictoꝝ cum eis admisceat ⁊ addat cere ꝑm quā/
titatem qđ sufficiat ⁊ fiat vnguentum.
¶ Unguētum Almāsoris ad remouēdum siccitatem vul/
nerum.℞.cere olibani visci picis olei par.eq̃les soluan/
tur:⁊ qđ ex eis fit est vnguentum nigrum.
¶ Unguētum ad remouēdū humiditatē ⁊ saniositatē vul/
nerum.℞.litargi.triti.ʒ.j.olei ro.aceti/puri mellis añ.p.
eq̃les.litargi.imbibat cum eis ⁊ terat donec albescat ⁊ i/
flet:deinde accipe aluminis dragagā.adusti.balau.gal/
larū.añ.ʒ.v.⁊ cum p̄dictis incorporet ⁊ fiat ex eis vnguē
tum. ¶ Et notādū est ꝙ huiusmodi vnguēta diu in vul
neribus administrāda sunt quousq₃ eoꝝ accñtia remoue
ant:deinde ad alia medicamina declinādū est quemad
modum natura membrorum tibi declarauerit.

¶ De communi disputatione curationis vulnerum ⁊ ul/
cerum.　　Cap.XI.

q　Uāuis de curatione vulnerū ⁊ ulcerū
in loco ꝓprio sufficiēter dixeri/
mus ad faciliorē tñ ⁊ euidentiorē notitiā placet:
ut inde ꝑm modū Gal.cōis disputatio uariet. ¶ Dico ḡ
ꝙ oibus vulneribus ⁊ ulceribus nālr a p̄ncipio usq₃
ad finē desiccatiua sunt necessaria.⁊ h̃ fit pro omni vulne
re recēti ⁊ facto in sup̄ficie:p̄terq₃ in vulneribus ⁊ ulceri
bus que fiūt ex ꝯtusione in q̄bus nō habet locū nisi ꝙ in
fine mollificationis ⁊ mūdificationis ipsorū desiccatiua
ꝯueniūt. ¶ Illud idē utiq₃ in q̄busdā alijs vulnerib⁹ mr
totiēs fieri ꝯuenit que aeris alterationē sp̄aliter recipiūt
sicut in cap̄lo de vulnerib⁹ que fiūt in carne p̄diximus:in
vulnerib⁹ aūt neruoꝝ uel eis ꝓpinq̄s ab huiusmodi cu/
ratione fugiēdū est ut ab igne ⁊ iā illud etiā in locis ꝓpri
is est narratū. ¶ Uerū in vulnerib⁹ ⁊ ulceribus conca/
uis in q̄bus est dep̄ditio sub̄e:nr̄a intētio est ut caro gñe
tur ⁊ illud nō fit nisi cū ubertate cibi ⁊ sang.⁊ administra
tionis medicine exiccatiue:que etiā nō euacuat a mūdi
ficatione ois medicina que absq₃ mordicatione desiccat
testāte Aui.est de gñe earū que faciūt nasci carnē. ¶ In
vulneribus aūt ⁊ ulcerib⁹ in q̄bus id qđ dep̄ditū est nō
est nisi cutis medicamina multū uehemēter desiccatiua
decet ⁊ stiptica administrare. ¶ Sāguinolētis vō vulne
ribus recētib⁹ que aeris dispō non mutauit:neq₃ carnis
sub̄a neq₃ cutis dep̄ditione nō est aliud necesse:nisi ut eo
rū extremitates ad inuicē cōgregent:q̄bus medicina ue
hemēter desiccatiua atq₃ parū stiptica cōuenit que etiam
mūdificationis nihil h̄eat. ¶ Qꝫ si p̄dictis caro sup̄flua
nascit:tūc medicinā acutā apponimus que necessario ca
lida est ⁊ sicca:⁊ si fuerint ulcera putrida q̄bus acuta non
ꝯtulerit medicina ignis administrādus est. ¶ Alia vō
que saniosa sunt cū medicina saniē mūdificāte curari de
bēt:cuius mūdificatio uehemētior eē ꝯuenit q̄₃ illi⁹ que
carnē generat. ¶ Opꝫ aūt te scire ⁊ credere ꝙ in vulne/
ribus sordidis medicina magis abstersiua q̄₃ que admi/
nistrat vulneribus necessaria est:que etiā parū mordica
tionis habere debet. ¶ Si vō vulnera uel ulcera cum
mala cōplexione rep̄imus:tūc cōtraria cōtrarijs curam⁹
sicca vꝫ cum humidis ⁊ calida cū frigidis ⁊ sic intelligen
dum est de alijs qualitatibus:oportet tñ cōplexionē cor/
poris ⁊ membri vulnerati diligētissime custodire.

¶ De fluxu sanguinis a vulnere.　　Cap.XII.

p　Alam est ⁊ testant auctores ꝙ sāguis
a uenis aut magnis aut par
uis in carne disp̄sis egredit. ¶ Et cā ei⁹ egres/
sionis est ut testat Gal.incisio uel ap̄tio extremitatis aut
largatio poroꝝ ipsoꝝ. ¶ Sed ego cum isti tractatui nō
sit ꝓprium nō nisi de fluxu sanguinis qđ fit ex solutione
ꝯtinuitatis tractabo. ¶ Oportet aūt te p̄mo cōsiderare
a q̄bus uenis fluxus sanguinis fiat:nam uenarū alie sūt
pulsu carētes:⁊ sunt facilioris curationis ⁊ minoris timo
ris:alie pulsatiles que dicunt arterie:⁊ sunt ꝯtrarie illaꝝ.
¶ Signū vō ꝙ sanguis manat ab arterijs est qñ sāguis
manat cum saltu:deinde redit currēs cum festinantia ⁊
est maioris purpureitatis q̄₃ sanguis aliarū uenarū.qđ
si vno tñ egredit modo/tūc ex uene est incisione. ¶ In
quit Auic.ois cui accidit euacuatio sanguinis ⁊ ꝓprie ar
terialis ⁊ sup̄fluerit ⁊ accidit ei spasmus ꝑm plurimū est
mortale:⁊ silr si accidat singultus mortalis:qđ si fuerit
sincopis cum singultu mors est festina: tunc ⁊ alienatio
mētis ⁊ permixtio rōnis sunt signa mala:⁊ ꝓpter id er/
go oportet ut fluxui sanguinis ueloci remedio succurra/
tur. ¶ Modus aūt refrenādi ipsum est ut membrum a
p̄ncipio sup̄ius erigat ut sanguis non habeat liberū de
cursum:locusq₃ cum aqua frigida roret.deinde ex medi
camine ipsum ꝓhibēte vulnus optime repleat:aut ꝙ de
sup̄ sicut oportet liget mēbrum ⁊ taliter collocet ꝙ nullū
sentiat dolorem:quoniā sicut.G.testat nulla res est noci
bilior ⁊ sanguinis fluxus ꝓuocātior q̄₃ dolor ⁊ indigna/
tio membri:h̃ etiā calidum generat apostema. ¶ Et de
medicaminibus faciētibus mirabilia in refrenatione sā
guinis est illud.qđ.℞.thuris albissimi viscosi/aloes san
gui.dra.boli armenici oium partes equales pulueriçen
tur ⁊ cum pilis leporis minutim incisis ac albumine oui
conficiant. ¶ Aliud fortius ⁊ mirabilius medicamen.
℞.calcis viue/sanguinis draco.gipsi aloes thuris vitrio/
li añ.partes equales ⁊ etiā pilis leporis uel aranee tela
⁊ albumine oui:oia simul ut sup̄ius incorporent. ¶ Itē
aliud ualde mirabile.℞.sarcocolle granoꝝ interioꝝ pas/
sularum vue sumac spōgie marine aduste lateris adusti/
sulfuris/scorie plumbi/dragagāti/thucie añ.p̄tes equales
puluis ex eis fiat ⁊ abūdāter ex eo sup̄ locum pulueriçet
⁊ cōficiat cum pilis leporis ⁊ albumine oui/sicut sciuisti
sup̄ius. ¶ Item aliud medicamē bonū a Gal.cōpositū.
℞.colcotar.ʒ.xx.minuti thuris.ʒ.xvj.aloes glutinis sicci
añ.ʒ.viij.arsenici.ʒ.iiij.gipsi.ʒ.xx.oia pulueriçent ⁊ cri/
bellētur ⁊ abūdāter ex eo sup̄ locū sp̄gat atq₃ licinia in/
uoluant in eo/quoniā est mirabile:ꝙ si oia que diximus
inueniri non p̄nt ex eis:tñ que haberi p̄nt medicamē fi/
at. ¶ Multotiēs quidē sanguis egredit a uenis paruis
in carne disp̄sis:⁊ tūc nō idigemus administratione ue/
hemētis medicamīs:imo si vis sola ministratio albumi/
nis oui refrenat ip̄m:ꝙ si fuerit hyems vitellū cū oui al/
bumine ponimus:qm lꝫ albumē ad frigiditatē vitellum
tñ ad caliditatē declinat. ¶ Cum aūt sanguis ab arteria
magna uel uena fluxerit nec p̄dicta medicamina ꝯtule/
rint arteria illa uel uena app̄hēdēda est cū vncino:ita tñ
ut nō p̄foret ⁊ cū acu bñ suēda atq₃ cū filo taliter nectēn/
da ut sanguis ꝯstringat:qđ filr in alia extremitate uene
regēdū est.deinde aliqñ ex medicaminib⁹ sup̄dictis ad
ministret ⁊ collocet decēti ligatura:atq₃ usq₃ ad tertiū di
em minime dissoluat:qđ si fieri est impossibile nec ipsa
medicamina cōtulerint oino tūc non est excusatio qn lo
cus cum ferro bene ignito ⁊ uehemēter rubeo cōburat:
⁊ ita in ꝓfundum ut faciat escaras grossas ⁊ spissas:quo/
rum casus tardius ⁊ difficilius habeat:sed si tamē vnū
cauterium non sit ad h̃ sufficiēs illud reiteret simili mo/
do ignitum donec sanguis abscindat:uerum precauen/
dum est ne neruus aliquis comburat: q: ex hoc posset
sequi spasmus.

¶ De abstractione teli sagitte ⁊ astellarū. Cap̄.XIII.

s **Sicut species** sagittarūꝫ diuersifi-
cant̄ ſm se ⁊ ſꝫ loca
sup que accidūt: sic etiā diuersificat̄ in eorūꝫ ex
tractione modus ingenioꝝ. nam ex eis sunt que habent
cuspides magnas ⁊ ꝑuas cōcauas ⁊ solidas: ⁊ sunt ex eis
que dicunt̄ tela ⁊ sunt rotūda ⁊ q̄drata atq̧ triāgulata: lo
cusq̧ sup quē cadūt / aliqñ est carnosus aut neruosus: ali
qñ ossosus est / sed in p̄dictis mēbris aliqñ penetrant ad
ꝓfundū: aliqñ v̄o nō: vñ que penetrāt ad ꝓfundum aut
tāgūt mēbra p̄ncipalia uel nobilia / sicut est cerebrum cor
epar pulmo stomacus ⁊ silia: in q̄bus si mortis aspexeris
signa abstractio sagitte penitus postponat̄. ꝙ si nō appa
ruerint signa / tunc ingeniū extractionis adhibeas / quo-
niā forte infirmus liberat̄: sed si in ipsis mēbris sagittam
dimiseris infirmus ꝓculdubio morief̄: nam signa qñ sa
gitta in aliquo p̄dictoꝝ mēbroꝝ fuerit sicut in aliquo lo-
co iam diximus: q̄re opꝫ nos ad presens q̄liter sagitta in
quocūq̧ loco fixa fuerit foras educi ualeat edocē. ¶ Di
co ergo ꝙ ꝯsiderat̄ in p̄mis si sagitta sit cum ligno aut li-
gno careat / aut etiā vulnus strictū sit ita ꝙ forcipes ipsūꝫ
intrare nequeāt / aut cōtrario mō se habeat. ꝙ si ferrū cū
ligno fuerit / tūc tēta per vulnus intromittat̄ donec ad fer
rum ꝑueniat qꝺ per illū significet̄ quātum possibile est /
utrum ferrū cum ligno bonā cōiūctionē habeat necne. ⁊
si ꝯiūctum ip̄m arbitraueris / tūc accipiat̄ ⁊ paulatim agi
tādo caute ⁊ leuiter abstrahat̄. si aūt ferrū caret ligno aut
firmā cōiūctionē non habet / tūc res erit difficilior: vnde
oportet ꝙ ibi per vulnus tenta intromittas: ut ex ea ferri
semita ꝑpendat̄: deinde intromissis forcipibus si largūꝫ
fuerit vulnus cum facilitate foras extrahat̄: ⁊ si forcipes
vulnꝰ intrare nequeūt aut sagittā cōprehēdere nō p̄nt ꝓ
pter eius cōstrictionē: tūc ipsum vulnus dilatādū est ca-
uēdo ne neruū / aut arteriā ledas: deinde sagitta cum for
cipibus accepta leuiter extrahat̄. Si v̄o sagitta in loco fu
erit neruoso: tūc in eius extractione ingenio maioris ſb
tilitatis ⁊ leuitatis utaris: ne ꝓpter hoc aliq̄s neruus le-
dat̄. ¶ Et dixerūt sapiētes antiq̄ ꝙ sagitta non egredit̄
ex mēbris in q̄bus fixa est nisi ſm duos modos: aut eniꝫ
egredit̄ per locū ex quo intrauit: aut per cōtrariā partem
eius: ⁊ non trahat̄ sagitta per ꝯtrariā partē nisi quādo lo
cus ex quo intrauit est ad eius egressionē durus. ¶ In
quit Albu. ꝙ si sagitta non obedit ad exitū in hora in q̄
cadit / oportet ut dimittas ipsam aliquot diebꝰ donec pu-
trefiat caro in eius circuitu ⁊ eiꝰ alleuiat̄ attractio. ¶ In
quit iterum ꝙ partes huiusmodi artis ⁊ distinctio earūꝫ
nō comp̄hēdunt̄ cūꝫ narratione nec comp̄hēdit id liber
uerū artifex ꝓuidus paucum cōparat sup multum ⁊ cūꝫ
eo ꝙ p̄ns est sup eo qꝺ est absens ⁊ aliam opationē iue-
nit nouam ⁊ instr̄m nouū apud descēsus rerū extranea-
rum huius artis quādo accidūt. ¶ Qꝫ si sagitta fuerit ex
speciebus que dicunt̄ barbate: tūc ingeniū extractionis
est ut liberes carnē fixam in barbulis ab omni circuitu
ſm ingeniū possibilitatis: deinde sagittā extrahe: ⁊ si fue
rit in loco membroꝝ cuius sectionē timemus tūc igenia
te ad recipiēdum illas barbulas seu ramos iter canulas
ereas uel alia ut carni nequeāt adherere: deinde accepta
sagitta caute ⁊ leuiter extrahat̄: ⁊ iam narrauit optimus
Hyppocras: ꝙ in omni extractione sagitte si possibile est
oportet ut infirmus p̄paret̄ ſm figurāꝫ in qua fuit apud
casum ipsius qm̄ ex hoc egredit̄ facilius. ¶ Si v̄o sagit
ta in aliquo loco corpis abscōsa fuerit / ita ꝙ occultat̄ vi-
sui ⁊ neq̧ cū ingrit̄ sentit̄ / atq̧ locus in quo est non suf-
fert incisionē penitus ꝓpter ꝯtrarietatēꝫ alicuius mēbri
nobilis / aut nerui uel arterie tūc ut dimittat̄ ꝯuenlētius
est. multi q̄dem gerētes ferrū vixerūt ⁊ eoꝝ vulnus con
solidatum est. ¶ Si aūt sagitta ossi adheserit nō fortiter
agitet̄ qm̄ timet̄ ne frāgat̄: sed parū cōquatiat̄ manu tua
torquēdo ut ꝓbet̄ quātitas fixionis: deinde ꝓuide extra
hat̄: qꝺ si nō obedit ad exitū aliquot diebus dimittat̄: de
inde iteret̄ eius abstractio cū motione / sicut narratūꝫ est
donec egrediat̄: ⁊ si adhuc tibi non obediat / opꝫ ut disco
operiat̄ os ⁊ fiat ꝑforatio in ipso osse cū trepano in circui
tu sagitte ab omni p̄te donec locus amplief̄: deinde ex-
trahat̄ ⁊ vulnus curādū est ſm ꝙ figtio reliquoꝝ vulne
rum tibi figuerit. ¶ Uerū etiā opꝫ te cōsiderare ne sagit
ta qñ infigit̄ sit infecta ueneno ⁊ figtio ꝙ sagitta ueneno
sa est: qm̄ color carnis appet fuscus aut liuidus: q̄re ne-
cesse est tūc totā carnē in qua est cōcauare ⁊ istud est tibi
possibile: deinde cura vulnus ex eo qꝺ cōuenit ex cura-
tione sua. ¶ Spine aūt ⁊ astelle cū corpus intrāt cū sup
positione empl̄i de rebus relaxatiuis extrahant̄ ⁊ ex eis
sunt sicut armoniacū cū melle mixtū aut cepe narcisci cū
melle trite: ⁊ qñq̧ fit empl̄m ex oībus his p̄dictis ⁊ forti
us opat̄. Inq̄t Aui. ꝙ rana excoriata ⁊ supposita est mi-
rabilis attractionis: ⁊ silr̄ cācer cōtritus ⁊ etiā lacerta sta-
tim cū scindit̄. Inq̄t iterū ꝙ caput lacertoꝝ statim cūꝫ ab
scindit̄ cū ari. ro. ⁊ radicibus cāne ⁊ cepe narcisci mirabi
liter abstrahit: ⁊ qñq̧ fit empl̄m de radicibus arundinis
cū melle tritis tm̄: ⁊ fit ex eo attractio bona: h enim nō so
lum spinas ⁊ astellas: sed sagittam qñq̧ extrahūt ⁊ maxi
me cum non in corpore multum est fixa.

¶ De sūma ⁊ uli curatione ulcerū. Cap̄.XIIII.

t **Testante** Aui. ulcera gn̄ant̄ ex vulne-
ribus ⁊ ap̄atibus corruptis ⁊
pustulis: q: sicut iam in alio dictū est loco post-
q̄ꝫ solꝰ ꝯtinuitatis plusq̧ opꝫ saniēꝫ facit ⁊ pus ex omni
sui emittit p̄te ulcus noiat. ¶ Inq̄t Aui. ⁊ non facit pus
nisi q: cibus qui ad eū trāsmittit̄ ꝯuertit̄ ad corruptionē
ꝓpter debilitatē mēbri in quo est ipsa solꝰ: aut q: ꝑ de-
bilitatē suā sup̄fluitates mēbroꝝ adherētiū ei attrahūtur
v̄sus ip̄m. aut ꝓpter vnguēta aut empl̄a mollificatiua ⁊
lenitiua mēbroꝝ cum multa sui humiditate ⁊ uētositate.
¶ Et inq̄t etiā ꝙ id qꝺ est de gn̄e pus subtile noiat̄ vi-
rus ⁊ qꝺ est grossum noiat̄ sordities ⁊ est res coagulata
⁊ alba: aut ad nigredinē decliuis: aut est sicut fex. Et virꝰ
q̄dē nō gn̄at̄ nisi ex subtilitate humoꝝ aquosoꝝ ⁊ calido
rū ⁊ multiplicat̄ cum gn̄atione ap̄atis. Sordities auteꝫ
generat̄ ex humoꝝ grossitie ⁊ eget magis absterſiōe q̄ꝫ
virus indigeat exiccatione. ¶ Et sciēdum est ꝙ nō eua
cuat̄ q̄n ois fistula uel cācer noief̄ ulcus: sed nō cōuertit̄
f. ꝙ oē ulcus noief̄ ⁊ possit noiari fistula uel cācer: fistula
enim uel cācer habēt ꝓprietatē ⁊ est ex summa difficilis
sanationis. uerū in hoc cap̄lo nō sum narrās nisi de vul-
nere qꝺ non appropriat̄ noie fistule uel cancri. ¶ Dico
igit̄ ſm modū Auic. ꝙ ulcera aut sunt appentia aut sunt
ꝓfunda. i. cōcaua: ⁊ que sunt ꝓfunda non differūt: nisi ꝙ
aut caro circūdans ipsa sit indurata ⁊ tunc noiat̄ fistula:
quoniā est sicut cāna penetrās in mēbrum: aut nō indu
rata ⁊ noiat̄ abscōsio uel cauerna. Et etiā ex eis sunt mū
da ⁊ quedam immūda q: in eis est sup̄fluitas humoris
⁊ humiditatis q̄uis non sint mala ⁊ ex eis sunt virulēta
⁊ sunt sordida ⁊ sunt minorata a nutrimēto ⁊ sunt corro-
siua ⁊ sunt putrida ⁊ sunt difficilis curationis. ¶ Ulce-
ra v̄o equalia que sunt apparētia. i. que non habēt ꝓfun
ditatem indigēt tm̄ ut cōsolident̄ cum eo qꝺ mordicatio
nem non habet: quoniā mordicatio cōsolidationem ꝓ-
hibet. Sed ulcera ꝓfunditatem habētia indigēt ut carne
repleant̄. Uerum oportet te scire ⁊ credere: sicut Gal. te-
stat̄ ꝙ caro generari nō p̄ōt nisi ex sanguine per oia mē
bra corporis ad sui nutrimentum diffuso ⁊ assimilato. h
enim ex actione fiūt nature: quare oportet te pre ceteris
complexionem mēbri in quo caro creāda est scire ⁊ eāꝫ
custodire atq̧ cōpl̄onem totius corporis custodire ⁊ ci-
būꝫ cū ubertate boni chimi gn̄atiuū infirmo p̄stare. De
inde medicinā uehemētis exiccationis sil̄ debet ⁊ mūdi
ficatiōis administrari. ¶ Inq̄t ⁊ quāto ulcus maius est
⁊ ꝓfundius fortiori indiget exiccatiōe ꝓpterea ꝙ mulꝰ

sangus fluit ad ip̄m: q̄re est ei necessariū ut resoluat illū
Uerūtn̄ opꝫ ut eius resolutio nō sit cū multa siccitate ut
nō resoluat qd̄ est ibi subtile ⁊ qd̄ est grossum lapidē faci
at. ¶ Et caue ne decipiat te situs ulceris. s. ne retineat vi
rus in loco ꝓfundo. ⁊ inq̄t scias q̄ iā fecimus de hoc ser
monē sufficiētē in cap̄lo vulnerū ⁊ est nobis necessariuꝫ
ut repetamus ip̄m cū additione: q̄m est ꝯueniēs in h̄ lo
co. Est ergo ꝓhibitio aggregationis virus ulcerū in pro
funditate ut mēbrū tali aptet figura q̄ orificiuꝫ vulneris
sit īferius q̄tinus ex eo virus effluē citꝰ possit ⁊ uehemēti
us ac dispō ligature īferiꝰ cōprimat ⁊ supiꝰ relaxet ut vi/
rus currat ⁊ nō īpediat in exitu. ⁊ si istud nō est tibi possi
bile: tūc excusatio nō est qn ulcus usqꝫ ad suā secet radi/
cē: ita ut nō relinquat in eo abscōsio ⁊ cauerna in qua vi
rus aggregari possit: deīde strīgat ulcus cū ligatura que
īcipiat ab orificio eiꝰ / ⁊ ꝑueniat ad radicē que iaꝫ detecta
est: ꝫ añ detectionē ꝯtriū opet. ⁊ si ꝓhibet aliq̄d sicut ner/
uus ⁊ arteria ne seces ulcus ab orificio usqꝫ ad eiꝰ radicē
sicut diximꝰ. Et est possibile ut fiat ꝑforatio in īferiori p/
te ip̄iꝰ: tūc istud est qd̄ excusat: ⁊ multotiēs nō est possibi
le ut secet ulcus oīno: q̄re necessariū tūc est ut ablutio ad
ministret. ¶ Et ex illis que lauāt ulcera sūt sicut ydroça
cara ⁊ mel ⁊ idē ꝓpe cū aq̄ ⁊ vino ciceris ilicis uel vitis
mixtū. Et h̄ est fortis ablutio quā nō tolerāt ulcera parū
sordida ⁊ aq̄ maris assimilat ei q: lauat ⁊ exiccat: ⁊ aqua
alumis silr̄ cū lauatura repcussiua exiccatiua: ⁊ ex h̄ ꝓhi
bet id qd̄ ad mēbrū attrahit. Inq̄t Aui. oīa ista ledunt ul
cera si fuerit cū eis aq̄a. Deīde cū facta fuerit ablutio ten
ta cū medicina carnis creatiua īromittēda est. ¶ Ulce/
ra q̄dē ꝓfunda in q̄bꝰ est abscōsio ⁊ cauerna nō mūdifi/
cāt: ut inq̄t medicine carnis creatiue mūdificatione ultia
neqꝫ in eis faciūt nasci carnē nisi fuerint currētes lauati/
ue ut iniiciant ad ꝓfundū cū iniectoriis. i. clisteribus. aut
mittant cū tētis: ⁊ q̄nqꝫ in curatione quorūdā ulcerū est
necessariū ut fiāt viscose adherētes aut liq̄de uel grosse.
¶ Inq̄t Aui. opꝫ ut nō admistret carnis nascentia nisi
ꝑus mūdificet ulcus / aut attrahat ad ip̄m nutrimētum si
minoratū fuerit q̄litercūqꝫ sit. Cūqꝫ mūdificatū fuerit de
mat ab eo oē medicamē ⁊ abstersiuū forte. ¶ Et opꝫ ut
attēdant prudēter ꝯditiones / de q̄bꝰ cura nō est negligē
da ⁊ ex eis est ꝯsideratio cōplxōnis mēbri vulnerati ⁊ to/
tiꝰ corpis ⁊ ulceris sicut multotiēs diximus in aliis locis.
¶ Et opꝫ ut scias utrū ulcus cōglutinet uel nō: ⁊ signifi
catio q̄ ulcus cōglutinat cōglutinatione bona est pauci
tas defensionis eiꝰ: ⁊ paucitas saniei cū bonitate ipsius: ⁊
sanies cū qua est fiducia bonitatis est alba lenis ⁊ eq̄lis:
q̄m ꝯsecuta est cōplemētū digōnis ⁊ maxime cū nō asso
ciat ei fetor horribilis. Etiā loquemur de sanie ī loco alio
ſm q̄ meret ex sufficiētia. ¶ Inq̄t corpa que citius reci
piūt restaurationē ulcerū sunt cōplxōnis melioris cū īuē/
tione boni sanguinis ⁊ nō sup̄fluūt: q̄m illa que sup̄flu/
unt in humiditate aut siccitate tādē recipiunt restauratio
nē ulcerū. Lꝫ humida īfantiū sint susceptibiliora q̄ sic/
ca sicut senū: qd̄ est q̄m in corpe senū parū est de sanguie
bono: imo ulcera senū nō sanant. ¶ Ceterū humiditas ī
fantiū est nālis: ⁊ nos de humiditate p̄ter nām loquem̄:
ideoqꝫ curatio ydropicoꝝ est difficilis q: sup̄fluūt in hu/
miditate: ⁊ p̄cipue in extnea. ⁊ silr̄ ulcerū p̄gnātiū pp re/
tētionē sup̄fluitatis: ⁊ aliarū etiā mulierū q̄bꝰ mēstrua re
tinent: ⁊ iā nos locuti sumꝰ de medicinis carnis creatis
ſm cōplemētū in cap̄lo suo: ⁊ nūc opꝫ ut loq̄mur de qui/
busdā earū que pro melioribꝰ expte sunt ⁊ electe. Et ex
eis sunt cētaurea ⁊ sarcocolla plūbū ustū antimoniū ustū
limatie aduste poliū ⁊ glutinū piscīū. ¶ Sed opꝫ ut ob/
seruet amice cū oī diligētia tua anteq̄ īcidas in erroreꝫ:
vꝫ ne medicia carnis sit creatiua magis abstersiua q̄ opꝫ
Qm̄ si modū excedit corrodit mēbrū: ⁊ carnem soluit ad
humiditatē currētē quā stolidus medicus aspiciens exti
mat eē virus: ⁊ pp hoc addit in v̄tute abstersionis: ⁊ istd̄
est peioratio ac destructio ulceris. Et significatio q̄ illa
humiditas sit ex forti medicia est ꝯcauitas ulceris: maior
more solito. calor rubor ⁊ humiditas subtilis ad rubedi/
nē tēdēs: q̄ si ꝓuenit ex liq̄factiōe carnis pp acumē me/
dicine: ⁊ maxie si patiēs fuerit debilis / sentit mordicatio
nē ⁊ arsurā manifestā. Qꝫ si istud fuerit ex medicina car
nis creatiua tūc statim minue de virtute abstersionis.
¶ Ulcera q̄dē virulēta īdigēt ut admistret in p̄mis medi/
cina desiccatiua ut mūdificet vulnꝰ. qd̄ postq̄ mūdifica/
tū fuerit medicinā carnis creatiuā decet admistrari. Ue
rū cū administrat medicina desiccatiua ⁊ nō minuit ea
humiditas īmo potiꝰ videt augeri. Tūc scias q̄ medici/
na ſm id corpꝰ nō est exiccatiua: q̄re faciēda est additio
in ꝯfortatione eiꝰ: ⁊ adiuua eā cū abstersione pauca: sicut
mel: ⁊ stipticitate sicut balaustie ⁊ alumē. Qꝫ si ulcus iteꝝ
sup̄fluit in exiccatione tūc minue de v̄tutibꝰ oībus. s. de
exiccatione ⁊ abstersione ⁊ stipticitate. Ille v̄o qui hunc
canonē ignorauit vꝫ q̄liter de vno ad aliud se transferre
sit opportunū quocūqꝫ modo curabit: sua cura est mala.
¶ Et medicine que exiccāt ulcera virulēta sunt sicut ba
laustie galle alumē cortices granatoꝝ ⁊ cortices thuris ⁊
litargirū flos papaueris ruffi ⁊ farina ordei ⁊ ablutio aq̄
maris ⁊ aque aluminose origanū ad exiccationeꝫ virus.
¶ Et de cōpositis est mirabile valde vnguētū istud in
quo ꝯueniūt ad īuicē Aui. ⁊ Almāsor. ⁊ est ut accipias li
targirū puluerīçatū: qd̄ cū aceto ⁊ oleo ro. vicissim imbi
bat donec ītumescat ⁊ albificet. deinde accipe antimoni
um calcumenon balaust. curcuma uermiū terrestriū gal
larū / sanguis draconis alumis climie argēti oīuꝫ añ. quā
tū est sexta ps totiꝰ vnguēti puluerīçet ⁊ desup mittat ⁊ ī
mortario donec vniant sil̄ agitent. ¶ Inq̄t Aui. q̄ cū fit
emplr̄ꝫ de foliis nucis recentibꝰ aut ex nuce sicca decocta
cū vino forti ꝯfert ualde ⁊ desiccat humiditatē absqꝫ no/
cumēto. ¶ Opꝫ aūt ut in vulneribꝰ sordidis nō admini
stret medicina abstersiua cū mordicatione: ꝫ in p̄mis īci
piēdū est ab eo q̄ est fortis mordicatiōis: deīde gradatiꝫ
ꝑueniēdū est ad illud qd̄ est leuioris mordicationis quo
usqꝫ sordities mūdificata fuerit: deinde medicina carnis
creatiua admistret. Et ex medicinis que abstergūt ulce
ra sordida sunt sic̄ yreos cū melle: ⁊ silr̄ farina orobi cuꝫ
melle: ⁊ iterū arist. cū melle ⁊ aceto. ¶ Et de compositis
est mirabile vnguētū viride Almanſ. qd̄ etiā carnē mor
tuā corrodit. ⁊ est ex illis que administrant in p̄mo. ℞. ci
niar. i. flos eris mellis puri añ. ʒ. j. ex his sil̄ mixtis medi
camē fiat. Et ex cyrurgicis sunt qui ponūt duas. ʒ. mellis
⁊. j. viridis eris: ut alleuiet mordicatio eiꝰ. Itē aliud vn/
guētū. ℞. fecis olei ro. aceti puri mellis añ. ʒ. j. arist. lon.
alumis iameni yreos ceruse añ. ʒ. j. viridis eris. ʒ. iij. om
nia simul misceant ⁊ fiat ex eis vnguētū q̄m est mirabi/
le. ¶ Et sciēdum est q̄ aristo. lon. magis conuenit in ul
ceribus q̄ rotūda: quoniam est magis abstersiua: ro. v̄o
in vulneribus q: est fortioris opationis ⁊ subtiliationis.
¶ In curatione ulcerū corrodētiū regula est / ut corpꝰ mū/
dificet ⁊ mēbrū. Mūdificatio q̄dē mēbri fit cum uētosis
aut sanguisugis appositis sup ip̄m: ⁊ nō fit dilatio in eaꝝ
curatione ne ꝑducat ad peius. Et multotiēs ambulatio
corrosionis cogit nos īcidē mēbrū ut sanet corpꝰ a corro
siōe. ⁊ scias q̄ ex ulceribꝰ corrosiuis sūt cū q̄bꝰ nō est pu/
trefactio: ⁊ sūt que nō euāat a putrefactiōe: q̄re distiguē/
dū est de eoꝝ diuersitate anteq̄ curationē adhibeas. Et ea
que ꝯferūt in ulceribꝰ corrosiuis in q̄bꝰ nō est putrefactio
sūt sic̄ embrocatiōes ex aq̄s īfrigidātibꝰ ⁊ exiccātibus: sic̄
est aq̄ mirti / aq̄ ro. aq̄ pluuialis ⁊ acetū. Uerū cuꝫ in eis
est putrefactio tūc aq̄ maris ⁊ aq̄ cineris ꝯueniunt. Inq̄t
Aui. ⁊ melior curatio eoꝝ est admistratio stipticoꝝ. ⁊ sic
cātiū īfrigidātiū: sicut sunt cortices granatoꝝ grana mir/
ti ⁊ semē ro. ⁊ emplastratio silr̄: ⁊ ex foliis acetose cum vi
no bullitis: aut emplastratio cū bolo armenico cuꝫ aceto
uel syrupo acetoso cōfecto aut cucurbita sicca combusta

eodem mō ꝯfecta. ¶ Et scias ꝙ Gal. huiuſmodi ulcera corroſiua ignē pſicum ⁊ formicā ambulatiuam noīauit.

¶ In curatione ulcerū putridorū ⁊ maloꝝ melius est ut mūdificet̃ corpus aut mēbrū ſi corpus mūdificatū fuerit Et mēbrū cū uētoſis aut ſanguiſugis mūdificet̃: ⁊ id qđ est nota dignū eſt ut eoꝝ talis curatio nō tardet̃. naꝫ tardatio ipſoꝝ addit malitiā. Et cū huiuſmodi ulcera ſuperfluūt in putrefactione neceſſe eſt ignis cauteriū adminiſtrare aut medicinā acutā. Et ſuccurrat̃ poſtea cum butyro ut dolor ſedet̃ ⁊ ignis eſcara cadat in poſt: ⁊ quādoqꝫ adminiſtramus ſectionē putrefactiuā ſup ulcus ita ut penitus tota caro putrida uſqꝫ ad ſanā amputet̃: deinde cū cauteriçātib⁹ carnē curet̃: ita ut nō remaneat niſi caro bona: cuius ſignificatio eſt bonitas ſanguinis ei⁹ aut coloris ipſius. Et fortaſſe neceſſariū eſt incidē mēbrū ut a ſua putrefactione corpus ſaluet̃. ¶ Ingt Aui. iſta qdeꝫ ulcera lꝫ nō ſint fiſtule neqꝫ cācri: tñ ſunt mala ⁊ fraudulenta ⁊ embrocatio que ꝯuenit iſtis ulcerib⁹ eſt ſicut aqua maris aq̄ cineris ⁊ aqua ſaponis ⁊ ſiſia. ¶ Et ex medicinis que adminiſtrātur ſunt ſicut caro piſciū ſalita cū aliquātula mica panis ⁊ farina ordei / ⁊ farina orobi ⁊ ariſtol. ⁊ empl̃m de melle cū puluē cucurbite ſicce ⁊ folijs oliuarū recētib⁹ aut empl̃m de cepe in vino decocto. ¶ Et de cōpoſitis eſt medicamē iſtud bonū ⁊ expꝰtū ⁊ eſt ut recipias dragāti rubei. ʒ. xxiiij. calcis viue aluminis corticis granatoꝝ añ. ʒ. xvj. thuris gallaruꝫ añ. ʒ. xxxij. cere ⁊ olei antiq quantū ſufficit. ¶ Itē aliud. ℞. plūbi uſti eris uſti ceruſe thuris maſticis litargiri armoniaci oppoponacis añ. ʒ. ij. ⁊ adipis renū uacce reſine olei mirtini cere oiuꝫ añ. ʒ. iij. que ſunt ſoluēda ſoluant̃ in aceto ⁊ terēda terant̃ deinde oīa ſil̃ ꝯficiant̃. ¶ Et opꝫ ut ſcias amice ꝙ multotiēs ex mā̃ diffuſa ad locū ulceratū apoſtemata gñant̃.

¶ Et tūc nō differat̃ in eoꝝ ꝓhibitione cū ſolutione uētris ⁊ flōmia aut uomitu: qm̄ uomitus ꝯfert ad id teſtāte Hyppo. nam hec mā̃ de loco ad locuꝫ mouet̃. Et epithimet̃ locus cū eo qđ ꝓhibet apoſtema ſicut oſtēſum eſt in caplō vulnerū. ⁊ ſi nō eſt poſſibile ut ꝓhibeat̃ / imo apparet apoſtema tūc ſit occupatio in eius curatione tm̄: quoniam impoſſibile eſt apoſtema cum ulcere curare.

¶ Ulcera difficilis ꝯſolidationis / ut teſtat̃ Aui. ſunt abſolute ⁊ p̄ter corroſiua ⁊ p̄ter putrida ſicut eſt cōmune preter ꝓpriū. ipſa enim ambo ſunt ambulatiua ⁊ cū iſtis quādoqꝫ nō eſt ambulatio: ⁊ ſtāt ſm̄ diſpōneꝫ ſuā per aliqđ ſpatiū: ⁊ iſta ſunt p̄ter fiſtulas: qm̄ non ſunt incedentia ⁊ ad ultimū corroſiua ⁊ putrida ⁊ fiſtule ut dicit Aui. ſūt de ſumma difficilis cōſolidationis abſqꝫ cōuerſione. ¶ Cā̃ ꝟo ulcerū difficilis cōſolidationis / aut eſt malitia ſanguinis: aut eſt incōueniētia medicaminis quo curant̃. quod eſt q: medicamē eſt debile in exiccatione aut mundificatione: ⁊ id ſignificat̃ ubi per adductionem cōtrarij: aut q: corrodit ⁊ ꝓfundat̃ / ſicut iam diximus ꝓpter fortitudinē abſterſionis eius: aut q: calefacit plus q̄ꝫ oportet: q̄re diſtēperat̃ cōplexio carnis uel infrigidat aut mollificat uel deſiccat. Aut eſt caro addita aut caro dura ſup labia vulnerum uel intus: aut eſt os corruptū in eoꝝ ꝓfundo: ⁊ iā ſcitum eſt / q̄re vulnera morant̃ ad ſanādum in capitulo ſuo: qualiter curet̃ malitia ſāguinis: ⁊ ſil̃r qualiter mala cōplexio carnis eius rectificet̃ cuꝫ cōtrarijs: ⁊ etiaꝫ caro addita ⁊ caro dura qualiter curat̃ ut dictū eſt. ¶ Ingt caro addita non generat̃ niſi in ulceribus in qbus ſit feſtinātia medicine carnis creatiue ante tēpus mūdificationis ipſoꝝ. Preterea caro dura ſit ſm̄ plurimū in ulceribus melancolicis: quare eſt tendēs ad nigredinem ⁊ citrinitatem ⁊ groſſitudinē: ⁊ tūc neceſſariū eſt ut ſuccurratur cum ſcalpellatione ⁊ extractione ſanguis cum uētoſis: ⁊ fortaſſe ulcera melancolica nō ſanant̃ niſi ab eis auferat̃ corruptio uſqꝫ ad carnē ſanam. ¶ Si ꝟo os fuerit in ulceris ꝓfundo corruptum tūc ſignificabit̃ tibi per illud ꝙ ulcus qñqꝫ claudit̃ ⁊ qñqꝫ apit̃ ⁊ virus ab eo manat ſubtile. Quare eſt neceſſarium ut ſecet̃ ulcus uſqꝫ ad os. deinde radat̃ ⁊ ſeparet̃ ſm̄ quātitatem corruptionis eius: neqꝫ ex ipſa corruptione aliqđ dimittas oīno: deinde cum puluere carnis generatiuo curet̃. Et cauſam quidem quare accidit corruptio in ulcerib⁹ eſt debilitas mēbri: q: recipit oēm mām̃ ⁊ malitiam cōplexionis membri ⁊ ſanguinis. ¶ Et ex medicinis cum qbus curant̃ ulcera difficilis cōſolidationis ſunt ſicut limatura ferri ⁊ limatura eris / flos eris aduſti ⁊ glutinatio auri ⁊ vitrioluꝫ rubeum. ¶ Et de compoſitis eſt medicamē. qđ. ℞. floris eris limature eris añ. ʒ. j. climie argēti ⁊ cōglutinationis auri añ. ʒ. viij. curcume cipreſſi añ. ʒ. iiij. ſalis gē. ʒ. ij. ariſto. aduſte minuti thuris. añ. ʒ. v. cere / olei mirti añ. quātum ſufficit: ⁊ fiat ex eis vnguētum. ¶ Item aliud medicamē qđ Aui. cōpoſuit. ℞. limature eris ⁊ limature ferri añ. partes equales cōficiant̃ cum aqua aluminis: deide argillent̃ cum argilla rubea ⁊ ad furnum adurant̃: deinde extrahant̃ ⁊ adminiſtrent̃ pulueriçata aut fiat ex eis ⁊ litargiro ⁊ oleo mirtino empl̃m: quoniam eſt mirabile. ¶ Et ſcias ꝙ non oportet ut adminiſtret̃ oleū in ulceribus / niſi ſit uehemētis exiccationis ⁊ ſtipticationis: ſicut oleum ro. mirtinum / aut maſticinū ⁊ ſiſium qm̄ intentio curationis oium ulcerum eſt exiccatio ⁊ ꝓpter id oportet amice ut nō p̄ſumas ⁊ adminiſtres eis mollificantia niſi ſint ulcera ex cōcuſſione facta: ſicut iam diximus in alto loco: aut niſi ſint ulcera cum uehementia doloris. ¶ Qm̄ tūc ꝓpter neceſſitatē doloris ſedādi non excuſatur qn adminiſtret̃: lꝫ ulceribus ſit contraria. ¶ Qꝫ ſi ulcus ꝓlongat̃ ad ſanādum ⁊ non ſanat̃: immo iā fecit impreſſionē in mēbro ⁊ corrodit̃ ⁊ putreſit ac deſtruitur de eius ſubſtātia quātitas multa: tūc nō expectat̃ eius curatio niſi ſm̄ ꝓfundū. Et p̄cipue quādo eſt antiq̄tuꝫ quoniam iam ptrāſiuit ſpatium dimidij anni uel amplius ⁊ factum eſt fiſtula aut cancer.

¶ De summa ⁊ ulī curatione fiſtularū. Cap. XV.

Fiſtula eſt ulcus ꝓfundum anguſtū cum nodoſitate ⁊ duritie carnis ipſum circūdātis: ⁊ eſt ſicut cāna uel penna anſeris penetrās in membruꝫ. ¶ Dicit̃ aūt fiſtula ad inſtar illius inſtri os habētis ſtrictum ⁊ ꝓfundū amplū. ¶ Cauſa ꝟo eius duplex eſt. ſ. interior ⁊ exterior. Interior ꝓuenit ex humoribus corruptis. Exterior nanqꝫ ex vulneribus ⁊ ulceribus indiſcrete curatis. ¶ Cuius ſignificatio duobus modis accipit̃: qm̄ aut ſumit̃ ab eius eētialibus / aut ab accidētalibus. Ab eētialibus / q: caro circūdans ipſam indurata eſt ⁊ os eius cōſtrictuꝫ ⁊ ꝓfunditas dilatata. Ab accidētalibus ꝟo quoniā accidit ut eius ſanies indigeſta ſit cum horribilitate fetoris: que aliquādo fortaſſe abſcindit̃ penitus ⁊ hoc quādo ꝓprie corpus non eſt repletū nec humida eſt cōplexio: ⁊ eſt regimen patiētis exiccatiuū: ⁊ etiam quādo cuſtodit̃ membrum in quo fiſtula eſt a doloribus ⁊ ſil̃ibus ⁊ aliquādo ſanies ipſa currit: ⁊ tūc aut eſt multe quātitatis aut modice: ⁊ aliquādo groſſa: aliquādo ſubtilis ſm̄ diuerſitatem memboꝝ etiam locuti ſumus pluries de regimine curſus virus humiditatū currētium a fiſtula. Uerū de regimine curationis eorum neceſſitate cogēte hic ſm̄ modū feſtinationis oportet narrare. ¶ Dico ergo ꝙ quēadmoduꝫ fiſtule diuerſificant̃ ſm̄ diuerſitatē membroꝝ uel locoꝝ: ſic earūdē curatio. Nam alia ſit in mēbris mollibus ut in carne: alia in mēbris medijs / ut in neruis ⁊ uenis: ⁊ tūc eſt inobediēs ⁊ difficilis curationis: ⁊ alia ſit in mēbris duris ut in oſſib⁹. ¶ Et cois qdē ſignificatio ei⁹ cū in aliquo iſtoꝝ mēbroꝝ fuerit eſt viſibilis expꝰientia que nō fallit: aut p̄ſumptio uera: qm̄ tu ſcis loca carnoſa / neruoſa / ⁊ oſſuoſa: ⁊ vides fiſtulā quā ꝓpinqtatē habeat cuꝫ eis. ⁊ ſcis ēt p reuelationē īfirmi quā morā ibidē ꝓtraxit. nā ſi ſup neruū uel os per aliqđ tp̄s ſteterit certū eſt ipaꝫ in eis corruptionē feciſſe. ¶ Itē etiā ſm̄ Aui. quedā alia

signa sūpta a diuersitate ꝓputredis.s.qñ fistula ꝑuenit ad
neruū:tūc putredo exit subtilis:tenuis:multiq; fetoris:
qđ accidit ꝓpter frigiditatē illiꝰ mēbri:⁊ cū ꝑuenit ad os
est subtilior ad citrinitatē declinior:⁊ cū ꝑuenit ad uenas
⁊ arterias est multotiēs sicut fex.cū aūt ꝑuenerit ad car/
nē putredo que exierit erit viscosa/turbida/⁊ cruda.Ue/
rūtñ fistula que uadit ad carnē nō est tāti doloris sicut il/
la que uadit ad neruū:⁊ ꝓprie qñ tāgit eius ꝓfundū cuȝ
tēta qđ est:q: neruus sensibilis est.Uñ si lesionē patiat
necesse est/ut Gal.testat:ꝙ maiorē ceteris mēbris patia
tur dolorē.Sed illa que uadit ad os nihil dȝ ex eo ꝙ hu
ic mēbro nō est sensibilitas.¶ Et iterum fistula ossuosa
notificabit tibi per mollitiē carnis multotiēs/que est sup
os:⁊ etiā per facilitatē penetrationis cū tēta ad ipȝ.¶ Ce
terū fistula diuersificat ſm diuersitatē tpis:qm̄ alia est recēs
⁊ alia antiq̄.Et fistula recēs est illa que circulū anni non
exiuit:antiq̄ vo est ecōtra:cuius corruptio iā est in mem
bris ꝓfunda:⁊ tūc est difficilioris curationis.¶ Illđ au
tē qđ meliꝰ est de eiꝰ curatione:maxime cū nō fuerit an/
tiq̄ta/⁊ corpꝰ eiꝰ plenū est supfluitate maligna que obui/
at ei est ut in ꝑncipio.si fuerit patiēs talis etatis/⁊ eiꝰ vrꝰ
tolerabilis fiat ulis purgatio ⁊ ulis mūdificatio:ꝑcedēte
tñ ꝯsideratione humoris abūdātis in eo:lȝ in fistula ma/
gis abūdet flegma:cuiꝰ ꝯsideratio assumat a cyrurgicis
nudis noscētibꝰ medicinā circa q̄litatē loci sibi:⁊ diuersi
tatē coloris ⁊ putredinis.¶ Cuȝ aūt supabūdat flegma
locus est albꝰ ⁊ mollis:⁊ putredo que manat a fistula erit
aliquātulū grossa ⁊ alba/⁊ multe quātitatis.¶ Si melia
linet locus ⁊ tēdit ad nigredinē cū q̄dā duritie ac putre/
do est nigra uel liuida.¶ Et si colera locus est citrinꝰ:⁊
ibi pūctiones ⁊ arsure sentiunt:⁊ putredo emanat citri/
na.¶ Si vo illud qđ est supabūdās fuerit sanguis tūc
locus rubet:ueneq; corpis ifland:⁊ putredo sanguinolē/
ta currit.¶ Cōtra fla igit digestiua mā ꝑus cū oximel/
le det bñdicta:uel pille auree:uel alie medicine fla pur/
gātes.⁊ si patiēs fuerit debilis ꝙ electuariū ul pillas assumē
non ualet purget cū medicina:que.℞.turbit par.ij.pul.
çç.p.j.de puluē çuc.p.iij.de tali puluē sil icorpato det.ʒ
s.cū aq̄ cala.deide post purgationē patiēs balneet:cui i
exitu balnei offerat.ʒ.j.alicuiꝰ opiate sicut thiriace ul au
ree ⁊ hoc in estate cū aq̄ cala:uel cū vino:opiata qdē me
dicina id qđ ex mala q̄litate remāsit in corpore cōsumit.
¶ Cōtra meliā det yeralogodion uel aliud purgās me
lancoliā:digesta mā ꝑus cum oximelle cōposito.deinde
post purgationē in exitu balnei sil fiat exhibitio alicuius
opiate ꝯuenientis:ut est thiriaca uel metridatū.¶ Cōtra
colerā post digōnē māei cū oxiçacara det catarticū iperi
ale qđ purgat colerā.ꝯñter fiat exhibitio rubee trocisca/
te uel alteriꝰ sil.¶ Si vo sanguis fuerit fiat euo per flō/
miā.deinde ueniēdū est ad localia.¶ Sed sciēdū est ꝙ
localis curatio fistularū ulr tres intētiones regrit.q̄rū pᵃ
est:ut fistula mūdificet ⁊ abluat.2ᵃ est ut desiccet ⁊ morti
ficet.3ᵃ vo est ut ꝯcauitas ꝯiunget ⁊ sanet.¶ Et fistula q
dē mūdificat ⁊ abluit sicut in ulceribꝰ iaȝ ostēsum est.ex
aqs ꝓprie fistularibꝰ.i.cū qbꝰ abluit fistula:sūt sicut aqua
maris:⁊ aq̄ cineris:uel aq̄ artificialis salsa:⁊ sil aq̄ sapo
nis.⁊ sil multotiēs in ꝑdictis ex sale armoniaco/arseni/
co/aut ex eris flore aliqđ soluit uel ꝑmiscet: qm̄ tunc fit
maioris absterſionis:⁊ q̄litas abluēdi est ut iniicias aquā
ad ꝓfundū fistule donec ipleat ex ea:⁊ fac id cū oi dispō
ne que sit possibilis apud te/si nō ualeas cū aliis:saltiȝ de
clisteribꝰ.deide studeas ut retineat iterim per horam:⁊
tūc tu cōprime locū vndiq; manu tua/⁊ maxime ubi ꝓfū
ditatē fistule arbitraris.deide exhe aquā cū expssione cō
petēti:⁊ fac illud iterū ⁊ iterū donec aq̄ clara exeat/aut sā
guinolēta:⁊ tūc ex eadē aq̄ iterū ulcus iple:⁊ eiꝰ orificiū
oppila:⁊ sic a mane usq; ad uespas uel ecōuerso dimitta
tur.qđ tot diebꝰ faciēdū est donec virus mūdificatuȝ fue
rit.¶ Fistule malitia mortificat ⁊ extirpat tripl'r.vȝ aut
cū incisione ⁊ ablatione totiꝰ carnis corrupte:aut cū acu
tis medicamibꝰ:quoꝝ rememoratio fiet inferiꝰ:aut cum
ignis cauterio:cuiꝰ iuuamētū ultimū est.¶ Concauitas
aūt fistule cōtinuat ⁊ sanat cū admistratione medicinaꝝ
faciētiū nasci carnē q̄s in ꝓpō descripsimꝰ caplo.¶ Opȝ
igit in ꝑmis ut ꝑuenias ad cognitionē fistule:⁊ est ut ac
cipias tētā auricalchi uel argēti/⁊ ipsam diligēter perqui
ras quousq; cognoscas eiꝰ ꝓfunditatē:⁊ si icedat ſm re/
ctū/aut si tortuositatē hēat:⁊ tūc opȝ te hēre tētā plūbeam
qm̄ est magis lenitiua/⁊ plicat ſm modū tortuositatis:⁊
si eiꝰ orificia sint plurima ingras per singula/⁊ videas si
tēdāt ad vnū meatū:aut qđlibet ipsoꝝ ꝓpriū hēt foramē
cuiꝰ extremitas nō determinet cū altero:⁊ tūc nō est vna
fistula sed plures.Ait Albu.ꝙ id nō significat per inq̄si
tionē cū tēta:imo opȝ ut clisteriçes vnū ex orificiis suis.
qm̄ humiditas cū qua clistericatio fit vsus alia orificia tē
det/⁊ egrediet ex eis.Cognita vo semita ſm quātitatem
⁊ diuersitatē ipsiꝰ erit tibi cura facilior.⁊ tūc si orificiū fistu
le fuerit strictū de ꝯsuetudine sua icisorio elarget:aut cū
tēta de medulla sambuci uel cāne surici ⁊ silibꝰ:si eger ē
timēs ferrū.deinde mūdificet ⁊ abluat sicut sciuisti p di/
es aliquot/donec virus abscindat.Deide itromittat me
dicamē acutū usq; ad ꝓfundū passionis iuolutū in licini
is factis ſm q̄ntitatē ꝓfūditatis quā comphēdisti cū tēta
donec fistula desiccet ⁊ mortificet oino.¶ Et multotiēs
nō est possibile ut licinia cū medicina ꝓfunditatē attin/
gāt pp lōgitudinē eiꝰ.aut q: meatꝰ est tortuosus ⁊ diuer
sus.⁊ scias et ꝙ medicamē siccū nō submergit ad ꝓfūdū
q̄re fistula nō occidit.Opȝ ergo ut ꝑpares medicamen
ſm hūc modū in quo nō est deceptio:ex eo ꝙ oēs ꝓfun
ditates pergrit.⁊ est ut distēperet medicamē cū aceto ſȝ
q̄ntitatē necessitatis tue ita ut sit currēs.deide mittas ipȝ
iteriꝰ quocūq; igenio tibi possibile est in ꝓfundo:deide
oppila orificiū/ac ꝑpara figurā mēbri ut orificiū sit supiꝰ
ꝙ medicamē in ꝓfundo moret.Et rectū qdē est qñ ad/
ministrat hꝰ medicamē acutū:ut locus de foris cū frigi
dis iungat/ne illiꝰ actio ad ipm cū nocumēto perueniat
¶ Cū aūt fistula desiccata fuerit succurrat cū medicami
ne mitigāte/sicut est butyrū/uel assungia sine sale/⁊ his si
milia q̄usq; ignis euaporet:⁊ escara.i.crusta cadat i pus
¶ Cūq; sanies que ꝑus erat idigesta egredit digesta:⁊
minorat respectu ꝑme q̄ntitatis:significatio est mortifica
tionis fistule.deide curet cū medicia carnis creatiua do
nec sanet:⁊ sanies laudabilis/ut dic optimꝰ Hypp.in liᵒ
ꝑnosticoꝝ est alba/lenis/eq̄lis per totū cuiꝰ nō est odor
malus.alba eni regrit qm̄ color mēbroꝝ radicaliū est co
lor albꝰ:⁊ nō facit eum assimilari sup eā nisi natura potēs
⁊ regrit eius lenitas ut significet ꝙ virtꝰ digestiua opa/
tur in eam.¶ Amplius cū addit ut nō sit mali odoris:
est ut sit longinqor a putrefactione:⁊ sanies mala ⁊ feti/
da est:qm̄ significat putrefactionē que est cōtraria dige/
stioni:⁊ significat dñiū caliditatis extranee.¶ Qȝ si mlr
te ꝓfunditatis fistula nō fuerit:neq; tendit ſm rectitudi
nem ⁊ ꝓfunditatē mēbri:imo seq̄tur supficiem cutis tm̄:
tūc nisi neruus/uel arteria/aut uena magna/uel aliquid
aliud tibi ꝓhibeat intromissa ꝑus tenta lignea donec ad
eius ꝑueniat ꝓfundū secet usq; ad ultimū ipsius:ita ut
ipsa liberet/⁊ auferat cum nouacula caro putrida ⁊ cor/
rupta ab omni circuitu eius cū totalitate sua.Deinde si
sanguis facit tibi cōtrarietatē succurre cū eo qđ cōuenit.
sicut diximus in caplo suo.subsequēter curet locus cum
medicina carnis creatiua donec sanet.¶ Ampliꝰ.si pa/
tiēs nō tolerauerit carnis ablationes cuȝ nouacula sicut
diximus:tūc tm̄ secatio fiat usq; ad ꝓfundū/sicut dictum
est:⁊ acutū medicamē administret:deinde mitigatiuȝ
⁊ nascētia carnis.¶ Si autem nō sanat per illud: tunc
nullo ꝓhibēte ultimo remedio succurrat.i.ut caut'içet
usq; ad ꝓfunditatē suam.Uerūtñ oportet te huius recor
dari ut non decipiaris in quātitate ꝓfunditatis ⁊ ipsius

diuersitate in fistula cū cauterio. nam multotiēs ex impi
tia ꝛ negligētia accidit illud. ℂ Porro qn̄qꝫ in fistula est
orificiū vnū ꝛ ꝓfūditates plures diūse: q̄ꝓpter si tu cau
terices vnā earū: ꝛ alia remanet nihil cōfert opatio tua.
Et sit̄r opꝫ ut obſues te ab hac deceptione cū medicina
cōburēte ſm modū quē supi⁹ ostēdim⁹: qm̄ tota vt̄⁹ cura
tionis fistule est ut cōphēdas cū cauterio aut medicina
acuta oēm ei⁹ ꝓfunditatē. ℂ Si v̄o fistula in lōginq̄ ꝓ
funditate corpis appet: ꝛ nō est tibi possibile ut cōseq̄ris
eā oino: qm̄ appō medicinarū negt ad radicē ipsi⁹ puēni
re: ut ei⁹ nocumētū ad aliqd mēbꝛuꝫ nobile uel ṗncipale
pueniat: ꝛ est locus qui nō suffert icisionē penit⁹: tūc nō
est igeniatio in ei⁹ curatione: ꝛ id qd est ꝯueniēti⁹ est ut
dimittat̄ opationi nāe. ℂ Et fistula qdē que puenit ad i
testina: aut in uesica: aut ad mēbꝛa ṗncipalia nobilia nō
sanat̄ oino. ꝛ accidit alicui spōdiliū doꝛsi: uel costarū: uel
alicui iūcturarū: sicut man⁹ ꝛ pedis: aut neruis uel uenis
magnis: aut arterijs: aut sifac ſm plures dispōnes / icura
bilis est. Uerū fistula que fit in neruis ꝛ filib⁹ non fit pp
aliud difficilis curationis: nisi q: sectionē ꝛ cauteriū mi
nime patiunt̄: neqꝫ eius expectat̄ curatio nisi fit ex sūma
recētiū: ꝛ tūc in ea medicinā admistram⁹: que non uehe
mēter / sed leuiter / ac suauiter moꝛtificat ꝛ desiccat. ℂ P̄
si fistula iā fecit imṗssionē in osse: tūc si nō est detectū ne
cesse est ut detegat̄ cū istis ꝯueniētib⁹: ꝛ abradat̄: ut to
ta coꝛruptio ꝛ nigredo ipsi⁹ auferat̄ ſm dispōnē melioris
possibilitatis: q̄ si nō sanat̄ ꝛ emittit saniē sicut pus: signi
ficatio est q̄ adhuc de ipsi⁹ coꝛruptione remāsit. Tūc er
go iterū detegat̄ ꝛ abradat̄ cū ultimitate diligētie tue: ita
ut nō dimittat̄ in eo obfuscatio: aut coꝛruptio: aut coꝛtex:
uel humiditas oino: qm̄ ꝓhibet natiuitatē carnis sup ipꝫ
Nā cū obſuaueris h̄ / possibile est ut caro gn̄et̄ in eo. ait
Aui. eni ꝛ id qd est magis faciēs nasci carnē in osse ē ut
exiccet̄ ab humiditate / ꝛ exaspet̄. Deide si coꝛruptio fue
rit in ossib⁹ magnis: sic̄ est os coxe / aut cruris ꝛ filia: ꝛ iaꝫ
puenit usqꝫ ad medullā: tūc nō est excusatio qn secetur ꝛ
icidat̄ os cū medulla sua usqꝫ ad locū coꝛruptiōis. deide
restauret̄ sicut scis. Si v̄o coꝛruptio totū os mēbꝛi iā ꝯse
cuta est: tūc nō expectam⁹ ei⁹ curationeꝫ nisi assumat̄ os
totū. Uerūtn̄ si fuerit os ex capite coxe: uel anche: aut os
ex spōdilib⁹ doꝛsi ab ei⁹ curatione fugiēdū est pp incom
modū nuche. ℂ Medicamē bonū in moꝛtificatione fi
stule ꝛ cācri. ℞. salis armoniaci / arsenici / citrini / sulfuris
viui / floris eris. añ. ʒ. j. ſ. limature ferri / dꝛagagāti / alumi
nis iameni / antimonij usti. añ. ℥. ij. argēti viui. ℥. j. calcis
viue nō extincte lb. ſ. oia terant̄ ꝛ pulueriçent̄ subtilissi
me. ꝛ argētū viuū extinctū cū saliua eis admisceat̄. dein
de ꝯficiant̄ cū aq̄ maris uel aq̄ cineris: ꝛ fiāt inde trocisci
deinde ad solē uel ad clibanū desiccent̄: ꝛ cū desiccati fu
erint iterū pulueriçent̄: ꝛ puluis eoꝝ ponat̄ in aluthel ꝛ
sublimet̄: ꝛ qd ex eo sublimatū fuerit in uase vitreo recō
dat̄. h⁹ medicamē erit tanq̄ꝫ ignis cauteriū. scias q̄ alu
thel est uas ꝯstās ꝛ ex coopculo ꝛ fundo sic̄ iuenit̄ apud
illos qui occupati sunt i alchimia: ꝛ fit ex vitro: aut ex ter
ra. uerū id qd fit ex terra dꝫ extrinsec⁹ vitreari ne spiritus
euaporēt. ℂ Modus aūt sublimatiōis est ſm hunc mo
dū: ꝛ est ut puluis spērū sublimādoꝝ in fūdo uasis locet̄
deide si uas fuerit vitreū liniat̄ de foris cū luto descripti
onis: qd fit ex capillis humanis minutatiꝫ icisis: ꝛ carbo
nibus pistatis: ꝛ stercore asinino: ꝛ terra siculi eq̄liter: ꝛ si
fuerit terreū tm̄ in iūctura coopculi liniat̄. Cū linitū fue
rit desiccet̄ a remoto igne: uel a sole: deide locet̄ in foꝛna
ce: ꝛ supponat̄ ignis leuis per duas horas: deinde foꝛtis
per nouē horas. postea per totā noctē dimittat̄ ifrigidari
In sequēti v̄o die uas apiat̄ qd est supius in cooperculo
colligat̄: ꝛ soꝛdities in fundo existens ꝓijciat̄.

ℂ Aliud ad idē. ℞. limature ferri / arsenici / citrini / calcecu
menon. i. eris usti / ꝛ cupose. añ. p. eq̄les. calcis viue quā
tū sufficit. oia terant̄ ꝛ pulueriçent̄: deinde cōficiant̄ cuꝫ
melle dispumato: deinde fiāt trocisci: ꝛ desiccent̄: ꝛ iterū
terant̄ ꝛ pulueriçent̄: atqꝫ p̄dicto modo fiāt trocisci: dein
de recondant̄ in loco ubi ab humiditate tangi non pos
sint / ne coꝛrumpantur: ꝛ cum uolueris operari: tūc ex eis
tere quantum sufficit: ꝛ utere.

ℂ Aliud ad idem. ℞. calcis viue par. ij. arsenici citri. sulfu
ris viui. añ. p. j. ꝛ cū uolueris opari incoꝛpora cū aq̄ cine
ris stipitū fabarū: ꝛ est illa que uocat̄ aq̄ saponis: aut cuꝫ
aqua cineris ilicis donec fiat vnguentum. ꝛ utere.

ℂ Medicamē quo utēdū est in locis neruosis ꝛ filib⁹. ℞.
succi radicis celidonie: urine pueroꝝ. añ. ℥. iiij. calcis vi
ue. ℥. iiij. arseni. citri. ℥. j. cōficiant̄ sic. succus ꝛ urina pue
roꝝ bulliāt in olla rudi: ꝛ calx cū eis bn̄ icoꝛpet̄: ꝛ deide
addat̄ arseni. ꝛ oia fiāt agitādo icoꝛpent̄: ꝛ nō supflue bul
liāt: ſꝫ parū: deide exiccent̄: ꝛ infoꝛment̄ ex eis trocisci.

ℂ Ad ideꝫ. ℞. elli al. aristol. cētauree: radix scolopendrie:
yreos: farine orobi. añ. p. eq̄les terant̄: ꝛ fiat ex eis pluis
ꝛ ipleat̄ ex eo fistula cū assiduatione: qm̄ qn̄qꝫ sanat eaꝫ.

Medicine que carnē supfluam minuūt ꝛ resol
uūt in vulnerib⁹ ꝛ ulcerib⁹: que sūt
uehemētis absterſionis / ꝛ moꝛdicationis: ꝛ ex eis sūt sic̄
vitrioluꝫ ꝛ hermodactili: ellꝰus al. flos eris ꝛ filia his. Et
scias q̄ qn̄qꝫ vnū admistrat̄ hoꝝ p se / ꝛ fac̄ excusationē: ꝛ
qn̄qꝫ cōponit̄ vnū eoꝝ cū altero: ꝛ qn̄qꝫ oia sil̄ eq̄lr: ꝛ qd
ex eis est leui⁹ sic̄ vitriolū humidis admistret̄ coꝛpibus.
qm̄ sic̄ Gal. testat̄ in humidis coꝛpib⁹ carnē nō ꝯsolidat.

ℂ Ad idē medicamē cōpositū. ℞. calcis vi. ʒ. iij. arsenici. ʒ.
j. oia sil̄ icoꝛpent̄ cū aq̄ calīa: ꝛ fiāt ex eis trocisci: ꝛ desiccē
tur: ꝛ si opus fuerit tere ex eis q̄ntū sufficiet tibi ꝛ utere.

ℂ De summa ꝛ uli curatione cancri: Cap. XVI.

Cancer ut dicit Aui. est apa melicum: ꝛ
de melia adusta aut amara cole
rica: aut in qua mā cōbusta est / ꝛ nō pura: feculē
ta. ℂ Et dicit̄ cācer ad istar illi⁹ aialis: q: sicut illud aial
hēt uehemētē tenacitatē in ripis: uel in eo in quo uenat̄:
sic hoc apa in mēbꝛis: aut q: gerit foꝛmā illius in rotūdi
tate: ꝛ hēt uenas virides assimilātes pedib⁹ illi⁹. ℂ Qui
cācer duob⁹ modis accidit: aut accidit a cā itrinseca: aut a
cā extrinseca. Cā v̄o itrinseca accidit ab ipo humore coꝛ
rupto ꝛ melico ad aliqd mēbꝛū trāsmisso. A cā v̄o extri
seca ut ex vulnerib⁹ / uel ulcerib⁹ male curatis. ℂ Cuius
significationes sunt h̄ in ṗncipio cū appet est sil̄is ciceri
uel fabe: deinde augmētat̄ ſm ꝓcessum dierū donec fiat
magn⁹ ut melon: ꝛ magna cucurbita: ꝛ est in eo rotundi
tas ingēs: durities: coloꝛ fuscus: in quo est quedā calidi
tas: ꝛ uene virides appent in eo que sunt sicut radices.
Sed postq̄ꝫ ulcerat⁹ est cācer: ꝛ fetet multū: labiaqꝫ gros
sa ꝛ viridia: forisqꝫ ꝯūsa fuerint / os ei⁹ amplificat̄: ꝛ si nō
ꝯstringat̄. ℂ Cācer aūt distinguit̄ ſm tres modos: vide
licet aut ſm diūsitatē cāe: aut ſm diūsitatē mēbꝛoꝝ: aut ſꝫ
diūsitatē tpis: ꝛ distinguit̄ ſm diuersitatē cāe: qm̄ ali⁹ fit
ex melia nāli que est frida ꝛ sicca. ꝛ tūc est pui doloris: ꝛ
pue ulcerationis. Ali⁹ fit ex melia que est adustio colere
soli⁹ pure: ꝛ est uehemētis doloris: ꝛ magne ulcerationis
distinguunt̄ ſm diūsitatē mēbꝛoꝝ: qm̄ alius fit in mem
bꝛis mollib⁹: sicut in carnib⁹. alius in medijs: sic̄ in ner
uis ꝛ filib⁹. ꝛ fit in mēbꝛis duris sicut in ossib⁹. Uerūtn̄
qn̄ fit in mēbꝛis medijs dꝛ icurabilis: ꝛ id testat̄ ab Hyp.
cū dic̄. Quibuscūqꝫ cācri abscōditi fuerint nō curare me
li⁹ est q̄ꝫ curare. curati eni. i. icisi uel cōbusti citi⁹ pereūt:
nō curati lōgū tps ꝓtrahūt. ℂ Distinguit̄ aūt ſm diuersi
tatē tpis: qm̄ alius est recēs: alius est antiqu⁹. Antiquus
qdē cācer cognoscit̄ per diuturnitatē tpis: ꝛ per uehemē
tē liuiditatē: ꝛ nigredinē: ac per duritiē maximā ꝛ mēbꝛi
coꝛrosionē. ℂ Cācer aūt distinguit̄ a magr̄is ſm diuer
sitatē spērū. qm̄ ut uolūt. alius dicit̄ nolime tāgere. ꝛ ali
us lup⁹. ali⁹ cācer noīe utriusqꝫ. ꝛ assignāt dr̄ias iter istas
spēs ſm locū q dicūt noli me tāgē a mētho supi⁹ fieri: lo
pus in iferiorib⁹ ptib⁹. Assignāt ēt differētiā ſm q̄litatē

cōplōnis: sicut cū dicūt lupꝰ ꝛ cācer fiūt ex colera rubea
magis ignea ꝙ̄ nolimetāgē fiat: ꝛ īter cācrū ꝛ lupū dif
ferūt circa eodē: ꝛ pp hoc extimant: qꝛ illa spēs que fit de
colera magis ignea/sicut lupꝰ magis corrodit. Ego autē
Brunꝰ lōgoburgēsis de hꝰ distinctiōe nō ꝑsumo aliqd
vitatis: q. i. qꝛ nō vidi uestigiū eiꝰ in libro ueterū oīno.
¶ Inqt Aui. ꝛ Almāb. ꝙ cū cācer incipit forte possibile
est ut ꝓhibeat ne addat sup id qd est: ꝛ ut ꝯseruet qn ad
antiquā ulcerationez deueniat. Sz postꝙ̄ creuerit semp
sic manebit: ꝛ deterior erit si ulceret: tūc igit anꝙ̄ addat
ꝛ ulceret succurrat. Et ꝓhibitio eiꝰ est ut patiēs ex uena
media flōmet: uēterq3 eiꝰ soluat cū decoctiōe epithimi:
aut catartico impiali. subsequēter det rubea trociscata cū
qrta pte thiriace. Et a cibis gñantibꝰ colerā nigrā custo
diat oīno: ut sūt lētes/caules/caro uaccina/capna/anseri
na/vinū grossuz ꝛ silia. ¶ Dieta vo eiꝰ sit caro arietina
ꝑdicina/pullina/vitulina/vitella ouoꝝ sorbiliū/vinū sub
tile ꝛ silia his. Sup locū fiat emplm cū fridis oleribus ꝛ
tritis: sicut plantago/solatrū/ꝛ psiliū/cicorea/portulaca/ꝛ
silia. aut fiat iunctio cū oleo ro. ꝛ agresta. ¶ Ad idez vn
guentū bonū. ℞. thucie bn̄ ablute/olibani abluti/ceruse.
añ. ptes eqles. oia terant ꝛ cū oleo ro. ꝛ agresta/ac succo
ꝑdictarū herbarū in modū vnguenti ꝯficiant. ¶ Si vo
cācer iā ulceratꝰ fuerit oīno per frida nō sanat: imo opz
ut icidat ꝛ admistrent ea que uehemētē calitatē hn̄t sicut
est cauteriū ignis: ꝛ cauteriū acuti medicamis. Uerūm
decet te amice hꝰ recordari: qꝛ si cācer fuerit antiqꝰuz: ne
quaꝙ̄ ei: sicut ꝯsulit Albu. approximare ꝑsumas. ¶ Et
modus curationis cācri est ut in ꝑmis mūdificet corpꝰ si
nō fuerit mūdificatū: deide ꝯsidera si mēbro fuerit calidi
tas: ꝙ si fuerit cū succo ꝑdictaꝝ herbarū reꝑmēda est: de
inde cācer totalr icidat. Nā dicit Aui. ꝙ nō est possibile
ut destruat cū aliquo: nisi per icisionē uehemētē: ut ex to
to absumat mēbrū iuadēs. qd ergo fiet cū fuerit in locis
neruosis: ubi icidi/cōburi/ꝛ penitꝰ destrui/ꝛ eradicari nō
pōt: nihil aliud ꝙ̄ cācrū ulceratū faceret. ¶ Et opatio eiꝰ
est cū manu ut accipias eū cū vncino: ꝛ ipm ab oī circui
tu conare icidē oēs uenas euacuādo ꝛ eradicādo/donec
ex eis nihil remaneat. deide nō abscidas sanguinē p lō
gū spatiū: imo exꝑmas loca manibꝰ in circuitu/donec sā
guis ille densus ꝛ melicꝰ fluat. Sed sola eiꝰ eradicatio cū
ferro nō est ad sui curationē sufficiens: imo opz ꝯñter ut
cauterizet cū ferro uehemēter ignito. Uerū in locis ner
uosis hꝰ fieri/nō dixi penitꝰ: nec si fuerit ꝓpe mēbra ꝑnci
palia uel nobilia. ¶ Qd si patiēs debilitatꝰ sit: qui icisio
nē pati nō possit/aut fortasse noluerit: medicamibꝰ acutis
in ꝑcedēti caplo scriptis cura est petēda: qm̄ fortasse mor
tificabit. deide curet locꝰ medicina carnis creatia donec
sanet. ¶ Significatio vo ꝙ cācer sit extinctꝰ est/qm̄ san
guis egredit purꝰ: bona caro crescit in eiꝰ circuitu: ab ip
so q3 fusco colore remoto: ꝛ oē et qd est viride. ¶ Si vo
acutū medicamē nō ꝯtulerit: tūc nō est igeniatio: nisi ut
redeas ad cyrurgiā. ¶ P. lz cācrū in neruosis locis icu
rabilē diximꝰ: tn̄ si fuerit in ꝑnꝰ ulceratiōis ꝓut potes sb
uenias cū his que fistule sbueniūt: qn̄ est in locis illis.

¶ De fractura cranei. Cap. XVII.

1 Icet de solone ꝯtinuitatis in osse in capꝰ
arterie ꝛ dislocatiōis ꝑm cōplemen
tū rememoratio fiat. h tn̄ de solone ꝯtinuitatis
que fit i osse capitis per se tractatū ponē nō recuso. Qua
propter amice igēter admiratione mouearis mime. Nā
fractura ossis capitis ab alijs remouet fracturis ꝛ oibus
est difficilior. ¶ Spēs aūt fracturarū cranei multe sūt ꝛ
diūse ꝑm diūsitatē rerū qbꝰ ꝑcussio fit. Qm̄ alia fit ex ꝑ
cussione ensis: uel alteriꝰ silis: ꝛ scindit ꝛ aufert os totum
donec ad uelamē qd est sub osse/ꝑueniat: aut non pueni
at ad uelamē. sz ossis supficies tm̄ icidit. Quoꝝ fracturaꝝ
vulnꝰ aut est magnū: aut est puū: ꝛ de eis est fractura in
osse que apud antiqs dicit capillaris: qꝛ fit in sbulitate ca
pilli: ꝛ est scissura pua: aut est ex telo ꝛ silibꝰ: ꝛ tūc est diffi
cilior oibꝰ: qm̄ tūc est magis penetratiua: ꝛ eiꝰ ulcꝰ semp
est puū ꝛ occultū. ꝛ alia fit ex casu/uel ꝑcussione lapidis
ꝛ siliū/ita ꝙ os plicat ad iteriora: ꝛ illud ꝑm pluriū fit in
capitibꝰ pueroꝝ pp mollitiā eoꝝ ossiū: aut nō plicat/sz sci
dit in modū scissure capillaris: que aliqn̄ penetrant ad si
fac: aliqn̄ vo mime: qrū vulnꝰ aut est magnū: aut est puū
aut vulnꝰ nō pticipat cū eis oīno. ꝛ qñq3 in oibꝰ supꝑdcis
spēbꝰ fracture frusta ossiū ꝯspiciunt. ¶ Cognoscūt oēs
spēs fracture per ingsitionē dilucidā cū tētis: ꝛ qñq3 fit il
lud cū tactu digiti minoris. ꝛ ad ultimū cognoscunt per
maiorē sectionē ꝛ sepationē carniū. ¶ Spēs vo fractu
re capillaris cognoscit per effusionē humiditatis nigre:
sicut est enclaustrū: qm̄ h testificat a ueteribꝰ: ꝛ est res cū
qua est fiducia vitatis. fit aūt illud ꝑm hūc modū. i ꝑmis
sup os detegas ꝛ abstergas: deide funde humiditatē sup
ipm: fractura eiꝰ ex h appet nigra. significatio penetratio
nis eiꝰ ad iteriora est ut radas scissurā donec nihil appe
at de nigredine. Qm̄ qn̄ deficit appitio nigredis signuz
est ꝙ ad iteriora nō penetrat fractura: ꝛ qn̄ radis scissurā
ꝛ nigredo ex eo nō remoueat: ꝛ est illud qn̄ ꝓpe ultimi
tatē ossis: scias ꝙ penetrat usq3 ad latꝰ aliud: tūc ergo a ra
sione cessandū est. ¶ Qꝫ si fractura fuerit ex casu/uel la
pidis ꝑcussione: ꝛ si multū absq3 vulneratione: tūc signi
ficatio duplex est: sicut sūt eiꝰ spēs: sicut iā dictū est. videli
cet vna que plicat ad iteriora: ꝛ altera que dicit capilla
ris. ¶ Significatio vo illiꝰ que plicat nō occultat apud
ingsitionē cū digitis. Qm̄ sub eis sentit cōcauitas mani
festa. ¶ Significatio vo fracture capillaris cognoscitur
absq3 vulnē difficulter. Uerū opz te accñtia que sup ifir
mū appent ꝯsiderare de accñtibꝰ significātibꝰ illd. Qm̄
sunt sicut est apoplesia/scotomia/destructio uocis/appe
titꝰ defectꝰ/ꝛ vtutis digestiue/ꝛ expulsiue/febris acuta ꝛ
his silia. ¶ Et illud qd est ualde iuuatiuū in significatio
ne huiꝰ fracture: ꝛ eius vulneratione est ut mēsures ma
gnitudinē rei cū qua facta fuit ꝑcussio: ꝛ fortitudinē ꝑcu
tiētis: aut altitudinē casus ꝛ locus et ubi fit casus. Et si de
oibꝰ his spēbꝰ fracture uelamina cerebri lesa sint: scias il
lud ꝑiculosum eē. Sūt eni uelamina cerebri duo panni
culi. vnus eoꝝ dicit dura mr: ꝛ alius d: pia mr. dura mr
craneo supponit: ꝛ est grossa qtenꝰ a craneo se defēdat.
pia mr tāgit ꝛ coopit cerebrū: ꝛ est subtilis pp subtilitatē
cerebri. ¶ Anteꝙ̄ ad curationē ipsiꝰ ꝑuenias ifirmi ac
cidētia manifesta mala fugias: ꝛ si tūc vides accñtia bona
nō formides. Et de accñtibꝰ malis sunt sicut amissio itel
lectꝰ: siue ꝑamissio uocis: rubor ꝛ egressio oculoꝝ ꝛ ꝩtu
tis defectꝰ in appetēdo/digerēdo/expellēdo/fluxus uen
tris/uel uomitꝰ colere/febris acuta/tethanus ꝛ silia his: q
bus appentibꝰ in luribꝰ dispōnibꝰ: ifirmus ꝓculdubio
nō sanabit: ꝛ multotiens dura mr rūpit: ꝛ ꝑdicta accñtia
nō appent: imo fit repatio: ꝛ sanat ifirmus. ꝛ hoc dico ꝓ
pter testimoniū expiētie: qꝛ ex lesione dure mris apd cu
rationē meā iā multos liberari cōspexi: paucos vo accñ
tia hn̄tes ꝑdicta sanari. ꝛ vidi etiā quosdā sanari piā ma
trē lesam hn̄tes: lz icredibile videat. Uerūm illud erat in
modica quātitate: ita ꝙ medulla exire nō poterat. ¶ Et
Gal. etiā testat hoc multotiēs se vidisse: sicut patet in cō
mēto afforismoꝝ. ꝛ illud cōtingit rarissime. Uerū si inci
sio cōtingit usq3 ad uētriculos cerebri infirmus ꝓculdu
bio moriet: ꝛ hoc etiam legit in pātegni in libꝰ. 2. ubi di
cit. incisio cerebri. i. medulle est vna causa mortis. falsuz
igit est qd qdam stolidi dicūt ꝛ ridiculosi ualde. videli
cet ne dum de lesione medulle coto repleta pluries libe
rari: sed multos asserūt se vidisse. aliquādo eniz putredo
a supioribus ad inferiora descendit: ꝛ ibi actione caloris
digerit: deinde admirabilis nā ipsam per mediū ruptu
re foras expellit: qd vidētes et impiti medici illd medul
lā cerebri eē extimāt. ¶ Et est notādū ꝙ caput ꝑz Auic.
diuidit in tres ptes. i. in subam uelatiuam: medullarē: ꝛ

uētres.uētres aūt sūt tres:anterior:medi⁹:ꝛ posterior.In
anteriori vt⁹ imaginatiua cōplectif:cogitatiua in medio
memorialis aūt in posteriori.sufficiāt ammodo que di/
ximus in ꝓlogo istius capli.ꝛ accedamus ad cyrurgiaꝫ.

Fractura ossiuꝫ capitis:ut dicit Gal.a fracturis
alioꝝ ossiū difficilis est:qm̄ cū ossa capi
tis frāgunf:ꝛ ꝑcipue uehemēter nō restauranf:q̄re neces
se est ut ex̄hanf ꝑm quātitatē fracture:ut virus exeat:ne
cerebro iferāt lesionē.Dixerūt qdam sapiētes ueteres:ꝛ
nō tardef illud ultra septē dies si fuerit estas:ꝛ ultra de/
cē si fuerit in hyeme:ꝛ q̄zto uelocī⁹ fuerit tāto meli⁹ꝛ lon
ginqus a timore. ¶ In ꝑmis igif caput ifirmi radaf ꝑm
ꝙ ad illud ꝓuocat te necessitas:ꝛ si vuln⁹ magnū fuerit/
ita ꝙ fractura sit manifesta:tūc in ossis abstractiōe studiū
ip̄edaf ꝑm ꝙ ꝑuenit rememoratio sua.Si v̄o vuln⁹ꝑuū
fuerit/ita ꝙ fractura sit occulta sb eo:tūc necesse est ut ma
gnificef ꝑm ꝙ narrabo tibi:ꝛ est ut fiāt sectiones due ꝑm
figurā crucis:q̄rū vna sit sectio ꝑma que fuit ex ꝑcussiōe:
deide q̄tuor excorienf anguli/donec os qd̄ dꝫ ex̄hi con/
grue detegaf:ꝛ tūc si sanguis ꝯrief tibi ut nō fiat ossis ex̄
ctio:ꝑmo vuln⁹cū pāno in aceto ꝛ aq̄ ifuso:aut albumie
oui vndiqꝫ ipleaf:deide plumaceolus de stupa eodē mō
ifusus supponaf:ꝛ si nec̄e fuerit ponaf puluis de sumac
minuto:ꝛ bolo armeno:ꝛ silib⁹ sāguinē refrenātib⁹:ꝛ cū
h̄ patiēs reqescē ꝑmittaf donec sanguis abscidaf.Et sci
as ꝙ illa die qua ꝑcussio fit nō est faciēda icisio:qd̄ est:q:
in oī medicamie tuo v̄tutē ifirmi ꝯsiderare debes:ꝛ pp il
lud in die ꝑcussiōis nō facias icisionē:ne ex h̄ nimi⁹ flu/
xus sanguis/aut sincopis accidat:imo admistrādum est
medicamē quo sanguis restringif/sicut ꝑcessit narratio:
deide ad tuū ꝓpositū poteris redire secur⁹. ¶ Et ex sto
lidis qdē medicis sūt qui amputāt angulos vl̄neris ꝛ ꝓij
ciūt:ꝛ est illa itētio i qua nō est nisi fatuitas.Quapropter
illud facē nō ꝑsumas:tn̄ ēt nō opꝫ in oib⁹reddere rōneꝫ.
¶ Cū aūt ad ex̄ctionē ossis ꝑuenire uolueris fiat sic do/
cet Gal.ꝛ hic est ꝑmo ei⁹.Si fractura recta fuerit ꝛ sepa/
ta ut facile possit expelli cū picigarolis uel forpicib⁹:caue
tn̄ sūmope ne pelliculas tāgas.Si v̄o sepata non fuerit
necesse est ipsam radas cū aliquo istr̄o:suauiter tn̄ ꝛ cau
tissime ne pelliculas cerebri ledas:si nō sufficit abrasio/
tūc ꝑforatio ex illa ꝑte/in qua vides os tenacitatē h̄re nō
excusat:que qdē faciēda est ꝑm ꝙ dicem⁹ post paululuꝫ.
¶ Qꝛ si fuerit fractura capillaris/ita ꝙ os ex utraqꝫ sit du
rū ꝛ forte:tūc opꝫ ꝙ ꝑforef cū trepanis que dicunf a ue/
terib⁹nō ꝓfundātia:eo ꝙ ossis nō ꝑtrāseūt quātitatem.
Qm̄ facta sūt ꝑm mēsurā forme ipsi⁹:ꝛ sint ex eis apud te
plura quoꝝ quātitas diuisificef ꝛ admistref illud qd̄ qdā
medicoꝝ dixerūt/ut idigerēt opatione tua:deide i ꝑmis
fiat ꝑmutatio ad aliud. ¶ Inqt Haliab.ꝛ Aui.oppila ꝑ
us aures ifirmi cū lana uel coto/ne ex uoce ꝑforatiōis le
daf. ¶ Modus aūt ꝑforādi est ut figas vnū trepanorū
sup os in circuitu:ꝛ reuoluas ip̄m itra man⁹ tuas:donec
scias ꝙ os penetratū est:deide fiat ꝑmutatio ad locū aliū
ꝛ sic ꝑmutatio fiat usqꝫ ad ultimū necessitatis:deinde cuꝫ
alio istr̄o/qd̄ dicif spatumē ab vno foramine usqꝫ ad illd̄
os icidaf:ꝛ fiat impssio ei⁹ab iferiori ad supi⁹:nō subito/
sed paulatim/ne ide cerebrū moueaf:tūc si potes auferas
ip̄m cū digitis tuis:aut cū istr̄is que noianf leuatoria:q̊
rū capita sūt curuata.deide opꝫ ut radas/ꝛ eques aspita/
tes que sunt in circuitu ossis cū icisorio:ꝛ tu tā posuisti ali
qd̄ istr̄m sub osse ad ꝯseruationē sifac:ꝛ si remansit aliqd
ex ossib⁹ ꝑuis ꝛ frustis iterū ex̄has. ¶ Inqt iteruꝫ Gal.
Et nō opꝫ ut ex osse icidaf/nisi illud qd̄ est ifirmū uehe/
mēter:qm̄ nō est necesse ut seq̄ris fissurā usqꝫ ad finē ea
rū:ꝛ si in h̄ errāt stolidi/nisi qn̄ cogit te cā magne necessi
tatis:ꝛ est illud qn̄ sanies expelli nō pōt absqꝫ icisione os
sis illi⁹ scissure:ꝛ illud est molestissimū.Qm̄ opꝫ ut cere/
brū moueaf.ipse eni Gal.quēdā curauit:ꝛ ex̄xit ex ossi/
bus q̄ztū saniē expellē potuit:ꝛ sup̄ locū ossiū expulsorū
nā carnē creauit.Inqt Gal.ꝛ si possum⁹ saniē desiccare
absqꝫ ossiū expulsione meli⁹ est:q: min⁹ nocumētū cere
bro iferf. ¶ Et opꝫ ut icisio tua sit in loco magis ꝯueniē
ti:ꝙ virus curraf ex eo facili⁹:ꝛ qn̄ nō certificaris de pe/
netratione scissure ad ꝑtē aliā:tūc certifica te per ultimaꝫ
rasionē ipsi⁹/ꝛ effusionē humiditatis nigre/sicut iā dixi/
mus.ꝛ caue ne faciat te errare illud qd̄ qdā medicoꝝ di
xerūt.vꝫ ut fiat ꝑforatio ex utraqꝫ ꝑte scissure. ¶ Nā mi
hi illd̄ nō videf rectū:ꝛ si rectū eēt antiq iā aliqd in libris
suis dixissent:sꝫ ego nō iueni rememorationē alicui⁹eoꝝ
in hoc penit⁹.q̄re recti⁹ est ut nō fiat.cū aūt securi⁹ fueris
de appitione cerebri:iple vuln⁹ donec os coopiaf pāno
lineo sbtilissimo ꝛ uetusto in albumine oui ifuso:ꝛ sit il/
le pān⁹ apt⁹ ꝑm quātitatē fracture:deide accipe aliū pan
nū duplicatū ꝑm quātitatē vulneris:ꝛ madefacias ipsuꝫ
sili mō in albumine oui:ꝛ suppone:qd̄ tādiu donec totū
ipleaf vuln⁹ faciēdū est:deide plumaceolus de pāno li/
neo uel de stupa ita amplus ꝛ magn⁹ ꝙ totū vulnus ex
utraqꝫ ꝑte capiat ꝛ nō supet:ꝛ nō cōprimaf cū aliq̄ forti/
tudine:imo adeo leuiter ponaf ut nō grauef pāniculus:
deide ligamē admistref ampliū:ꝛ non plus stringaf nisi
q̄ztū sufficiat ad retinēdū pānos.Sifac ei⁹ ex cōpressiōe
ꝛ grauedine uehemēter solet ulcerari ꝛ apari.Et scias ꝙ
sapiētes antiq utunf ad h̄ vino stiptico:ꝛ oleo ro.qm̄ ual
de utilia sunt ad ꝯfortādū sifac:ꝛ apatis ꝓhibitionē.sup
ligamē aūt ex aqua ꝛ aceto roref:ut sit alleuiatio in apa/
tis sedatione.Cum hac ergo cura eger dimittaf qescē ab
vna die usqꝫ ad aliā:deide soluaf vuln⁹ atqꝫ mutef sicut
ꝑus/donec ab apate calido secur⁹ fueris. ¶ Inqt Aui.
ꝛ alij:ꝙ multotiēs post curationē cū ferro capitis in sifac
calidū accidit apa:adeo ut spissitudinē ossis capitis ꝛ etiā
cutis supet:ꝛ sequunf post illud sepe acc̄ntia mala:que i
firmū ad ꝑditionē adducūt. ¶ Inqt.ꝛ cā q̄re sifac calidū
apa accidit.aut est alicui⁹ossis frustulū:ꝛ ip̄m suo ledēs
acumine:aut ꝯstrictio ligationis/ꝛ licinioꝝ grauitas:aut
frig⁹:aut multitudo cibi ꝛ vini:aut est alia cā occulta.tūc
ergo si cā fuerit manifesta auferas illā uelociter:ꝛ si fue/
rit occulta flōma patiētē nisi fuerit aliqd̄ ꝓhibēs ad hoc:
ꝛ ei⁹ sbtrahe cibū:regimēqꝫ admistref qd̄ calis cōuenit
apatib⁹:ꝛ est sicut embrocatio cū oleo rof.tepido:aut aq̄
ubi bullita fuerit altea/maluauis.camomilla/fenug.ꝛ se/
mē lini.aut emplo de farina ordei ꝛ aq̄:ꝛ olo ro.ꝛ hume
cta caput/ꝛ ceruicē/ꝛ spōdilia cū adipe gallinaceo liq̄fa/
cto:auribusqꝫ ēt oleū ro.istillef.ꝛ si adhuc calidū ꝑseūat
apa si nō fuerit aliqd̄ qd̄ ꝓhibeat uēter patiētis soluatur:
qm̄ Hypp.ꝑcepit illud. ¶ Et postqꝫ fueris ab apate ca
lido secur⁹ pone medicinā carnis creatiuā:que ēt sit sic/
cissima absqꝫ mordicatiōe:ꝛ h̄ est puluis capitalis/qui fit
ex sarcocolla/minuto thure/mirra/sanguine dra.yreos/
aristologie/farina orobi ꝛ silib⁹ hn̄tib⁹ ꝓpetatē absterso
nis cū exclusiōe mordicatiōis:pulueriçef sup sifac:ꝛ cu
ra vuln⁹ cū petijs lineis usqꝫ ad ultimū restaurationis:ꝛ
fuge oē humidū in tali cura:nec vir⁹ oino ꝑmittas i vul/
nere aggregari:ne pāniculus cerebri putrefiat:ꝛ ueniāt
sup ifirmū acc̄ntia mala. ¶ Dixerūt aūt sapiētes ꝙ qn̄qꝫ
accidit nigredo sifac:ꝛ fit ex appōne medicine in qua sit
ꝓꝑetas denigrādi:tūc accipias ex melle ꝑtē vnam:ꝛ ex
oleo ro.ꝑtes tres:ꝛ linias pānū cū eis:ꝛ suppone sifac do
nec illa nigredo remoueaf.ꝙ si accidit nigredo sifac ex
seipso/ꝛ ꝑueniat usqꝫ ad oculū:ꝛ maxie cū ꝑdictis malis
significatōib⁹.i.cū pepetia.tūc opꝫ ut despes de salute hu
ius ifirmi penit⁹ qm̄ significat ꝯsūptionē calitatis innate
ꝛ destructionē eiusdē. ¶ Solet multotiēs sup sifac caro
supflua nasci:q̄re tūc ꝯsiderāda est ei⁹q̄ztitas:an mlta sit:
an modica:ꝛ si modica suffic̄ ad ei⁹curationē spōgia ma
rina aliq̄ztulū abluta.ꝙ si fuerit multa puluis hermoda/
ctiloꝝ desup aspgaf ꝑm q̄ztitatē que non facit timorē:ꝛ si
cares isto puluere aliū administra:in quo sit eius simili/
tudo.vꝫ ut sit ex medicinis lenioris mordicationis.

¶ Dieta eius sit talis. in ꝑncipio patiēs comedat far amigdolatū: olera frida: pira: uel poma cocta ⁊ silia his: vinū oīno nesciat: ⁊ bibat aquā: caueat a repletiōe cibi: a frigore: ab aere multo lucido: a coitu: ab oī exercitio: a nimia locutione: ⁊ ab oibus accidentibꝰ anime: ut est ira tristitia: sollicitudo ⁊ similia. ¶ Cū aūt securus fueris ab apa te calido: ⁊ tu iam incepisti medicinā carnis creatiuā administrare. regimē augmentet: ut inde porus sarcoides fracturā ligans melius ⁊ uelocius generet.

¶ De vniuersali fractura ossium. Cap.XVIII.

Ossa aliquando franguntur aliqñ a ꝓpria separant iunctura: quoꝝ qdē curatio triplici eget intentione. Prima quarū est ꝓpria rectificatio uel reductio. 2ª est per ligaturā conseruatio. 3ª vō est restauratio que fit poro sarcoide mediāte. Verū in hoc caplo vniuersaliter rememorabo: ⁊ breuiter ad extēsionē ⁊ rectificationē fracture ⁊ eiꝰ restaurationē. ⁊ ponā ꝑus uūs: ne error cōtingat ex imperitia medicorū. ¶ Dico ergo ꝙ significatio fracture quādo cōsideraf in ea satis est manifesta. ꝓpterea ꝙ figura membri torquef: ⁊ gibbositas ex vna pte: ⁊ cōcauitas ex alia manifestaf. Et quādo etiā ossis percipif sonus cū locū diligenter manu tractaueris ⁊ maturaueris. ¶ Cū aūt de fractura ossis certificatꝰ fueris: tūc nō oportet ut ultra ꝑmū diē differatur eius rectificatio: q: quāto plus tardaf tāto amplius difficilior erit: ꝓpterea ꝙ os indurescit: ⁊ nō est possibile ut rectificetur nisi extensione supflua cū qua est timor. tarditasq̄ etiā in ipsa fractura facit accidere plurima nocumenta: sicut est apostema ⁊ similia. ¶ Modus aūt extēsionis ⁊ rectificationis est ut accipiaf membrū ex utaq̄ parte manibus: ⁊ nō violēter: sed leuiter q̄tū plus possibile est distendaf ⁊ rectificef donec vna pars alteri ꝯiungaf. violētia nāq̄ cōpressionis maiorē generat angustiā ex qua facile oritur apostema: deinde palpa mēbrū manibus tuis: ⁊ rectifica illud quod tibi videf diuersū: deinde ligatura adeo suauis administref: ut inde dolor minime sentiaf: nec ēt adeo relaxef quin ad dolorē aliquātulū sit decliuis. sup locū vō fracture fortius aliquantulū cōstringaf. ⁊ quanto plus elongaf a fractura tanto strictura leuior fiat. sicq̄ faciendo donec ex loco sano capias magnā partē. Sed oportet ut fascie sint tres uel q̄tuor ꝯm ꝙ indiget mēbrū: ⁊ quātitas latitudinis earū est ꝯm conuenietiā membrorum: qm̄ ut dicit Galienus. In pectore magnū pōt poni ligamē. in manibꝰ vō ⁊ digitis minime. inquit Galienꝰ. In oibꝰ locis quanto latius poterit fieri ligamē fiat: neq̄ ex eo duplicatū aliqd remaneat: supra ꝑdictas aūt fascias statim astelle locenf ut per eas membrū rectificef: ne gibbositas aut ꝯcauitas in mēbro remaneat: nisi in loco ubi fuerit apostema uel inflatio. ¶ Inquit Albucasis: ꝙ quādo est membrū magnū non oportet ut ponas sup ipsum astellas a ꝑmo die: nisi post qnque uel septē uel amplius ꝯm securitatē aduētionis apatis: ⁊ sint astelle sapiēter facte: ⁊ sint ex ligno abietis: aut ex medietate cāne late: aut ex ligno salicis ⁊ similibꝰ. Inqt. oportet ut astelle que ponunf sup fracturā sint grossiores ⁊ fortiores: ⁊ sit longitudo earū ꝯm ꝙ cōtingit mēbro ex magnitudie ⁊ paruitate: ⁊ nō oportet ut sit inter vnā ⁊ aliā minꝰ q̄ digitus: deinde stringaf sup astellas cū ligatura alia ꝯm stricturam quā sciuisti supius: deide liga cū spago decēter. Inquit. nō oportet ut torꝰ sit: nec multū grossus: neq̄ multū subtilis. ⁊ qñq̄ accidit ut ledaf infirmꝰ ꝓpter extremitates astellarū post stricturā in locis sanis: ⁊ pone sub eis ex stupa ⁊ similibus donec nō ledatur ex eis.

¶ Inquit Auicēna. Et nō oportet ut fiat festinatio ad auferendū astellas: nisi illud qd̄ ossa fracta cōglutinat ꝯfirmetur: ne ꝓpter eius debilitatē fiat in mēbro contorsio: imo melius est ut in membro magis q̄ sit necessariū moref q̄ ut auferaf añ illud. Quātitas aūt dierū in quibus cōuenit ut ligatura soluatur atq̄ ligef est ut consideretur si in membro dolor accidit inquietꝰ: aut pruritus intolerabilis: uel calidū apostema. ⁊ si nō accidit aliquid ex eis: tunc nō soluif ligatura nisi in spatio triū dierum aut quatuor uel qnque: aut septē. Et quādoq̄ dimittif donec restauretur fractura. Quādoq̄ inquit Galienꝰ. Utile est ligamen donec sanef dimitti: si nihil appareat ex ꝑdictis accidētibus. ꝙ si horū aliquid apparuerit: tūc necesse est ut singulis diebꝰ soluaf. ¶ Et si fuerit dolor in membro cū lana succida in oleo ros. madefacta cataplasmetur: deinde ligetur: ⁊ nō sicut ꝑus stringaf: imo cōstrictio minuatur: ⁊ si fuerit pruritus: locus ex aqua calida fomētetur: ex qua fit resolutio illius materiei vnde pruritus accidit: deinde membrū cū oleo ro. ⁊ aceto cataplasmef: ⁊ quotiens soluif sicut diximꝰ fomentef donec sedetur pruritꝰ. Si vō apostema fuerit tunc uelociter fiat flōmia ex parte contraria ⁊ assidua illud qd̄ īfrigidat membrū: ⁊ quādoq̄ ēt est necessariū ut administres cerotū ex oleo ro. ⁊ cera alba: aut oleū camomillinū: uel vinū stipticū: quoniā cōfortat membrū: ⁊ apostema resoluit: neq̄ oportet tunc ut ligatura stringatur nisi debiliter ꝯm quātitatē ut cōseruef medicamē ꝓhibens apostema. cū aūt securus es ꝙ apostema calidū remouetur ⁊ dolor quiescit: tunc itera ligaturā tuā paulatim. i. ut non stringaf ꝯm cōstrictionē ꝑmā donec bene securus fueris ꝙ oia accidentia sunt iam remota. Tunc si necesse fuerit stringe ligaturā ꝯm quātitatē cōstrictiōis ꝑme. caue tñ ne ꝓpter supfluitatē stricture nutrimētū uenire ad locū ꝓhibeaf: ⁊ ex rebus significantibꝰ illud est exiccatio ⁊ extenuatio mēbri: qd̄ cū accidit locꝰ cū aqua calida fomētef: ⁊ ligamē mollificef parūper: sicq̄ aliqbus diebꝰ dimittaf donec currat nutrimētū ad fracturā: deide sicut ꝑus strinxisti stringaf.

¶ Medicine quibus utimur apud restaurationē omnium fracturarū: ⁊ dislocationū: atq̄ etiā torsionū sunt: in qbus est exiccatio ⁊ cōglutinatio cū modico caliditatis: sicut est thus ⁊ mirra: ⁊ silia. Et scias amice ꝙ hypp. iussit solidatiua sup fracturā nō debere poni usq̄ ad septimū diē. uel etiā quousq̄ fiat securitas quin generef apa uel tumor. Galienꝰ aūt dicit ꝙ in hoc nostro opere nō possumus mēbrū ad suū modū cōuertere: nisi ab initio solidatiua ponamꝰ. uerūtñ si mēbrū festinat dolere ⁊ rubescere atq̄ tumescere. videamꝰ tūc ut ipse cōsulit: rectū est ꝙ nihil ex hoc faciamꝰ: imo mām de loco ad locū trahamꝰ ⁊ mēbrū quātū possumꝰ restringamꝰ. ¶ Et de emplastris bonis restaurantibus fracturā ⁊ dislocationē: ⁊ etiā torsionē que est dislocatio nō cōpleta. est emplastrū quo utebantur antiqui ex puluere molendini. i. farina que uolat ⁊ pendet in parietibus ipsius: qd̄ pluribꝰ etiā complexionibus cōuenit: ⁊ ꝑcipue mulieribus ⁊ pueris: qm̄ est equale in caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ qualitas cōfectionis eius est ut distemperef cū oui albumine: ita, ut cōfectio eius sit equalis. i. nec multū spissa: nec multū subtilis. ¶ Itē aliud emplastrū. ℞. aloes: mirre: boli arme. thuris: achatie: nucis cipssi: dragaganti: laudani. aā. partes equales. cōficiātur cum oui albumine: ⁊ addatur aliquantulū de puluere molēdini donec sit medium inter spissitudinē ⁊ subtilitatē: deinde pānus fortis liniatur ex eo: ⁊ superponaf. istud eni emplastrū est mirabilis cōpositionis: qm̄ restaurat ossa fracta uelociter: ⁊ confert pluribus cōplexionibus. ¶ Cibus aūt patiētis in ꝑncipio eius sit subtilis ꝓhibens inflāmationē donec fueris ab apostemate calido securus: deinde sit cibus grossus: viscosus: ut fiat coagulatio fracture uelociter. ¶ Et ex cibis in quibus est grossities ⁊ viscositas sunt sicut triticū ualde coctū: riçum: capita: ⁊ pedes. ⁊ uentres aīaliū: ⁊ precipue uaccarū: lentes: ⁊ pisces recentes: lac: caseus recēs. vinū grossū: ⁊ similia his. ¶ Porus quidē sarcoides. i. os callosum habet generari ex materia nutrimenti ossis. tanq̄ a causa materiali: ⁊ ex natura tanq̄ causa efficiēti.

⁊ est mā eius cois ad ↄ̄solidationē aliorū membrorum s. carnis ⁊ nerui. os aūt nutritur ex sāguine grosso ⁊ spisso. Et ꝓpter illud oportet ut sit itētio tua circa ipius grossitiem ⁊ viscositatē sicut cū cibarijs que prediximus. Et caue ab oi eo qđ subtiliat sanguinē: sicut est vinū subtile ⁊ similia: nisi quādo vides ꝙ porus sarcoides superfluit magnitudie: sicut multotiēs accidit: qm̄ necesse est tūc regimē grossum dimittere: ⁊ ad subtiliatiua redire: atqꝫ ligaturā stringere vehemēter: ⁊ administrare emplastra in quibꝰ est stipticitas ꝓhibens cuꝫ subtilitate: ⁊ sicut est decoctio granatorū ⁊ folioꝝ mirthi ⁊ eius oleū ⁊ similia hec eni ꝓhibēt nutrimentū: ⁊ materiam minuūt.

¶ Multotiens aūt cōtingit fracturaꝫ cum vulnere fieri: ⁊ tunc oportet vulnus discoopertū remanere: ab ipsoqꝫ ēt astellas facias elongari: deinde in eius orificiū cotuꝫ uel pānus administreť: ac sero ⁊ mane mūdificeť ne virus aggregari ualeat: ⁊ apostemate absente cū medicina carnis creatiua curetur: ⁊ postq̄ꝫ fractura ligata fuerit ſm ꝙ oportet cū ligaminibꝰ suis: rectū est ut vulnus tegať cuꝫ aliquo uelamine: ne alteret ipm aer: deinde cum sanatū fuerit: si necessitas ꝓuocat: astelle superponantur. ¶ Et fractura quidem que accidit cū attritione nō est absqꝫ timoris articulo: qm̄ nisi succurrať cum scalpellatione ut sanguis egrediať accidit ex ea mortificatio membri: ⁊ erpes estiomenus putrefactio ⁊ corrosio: ⁊ quando currit etiā sanguis ex ea nō refreneť. ¶ Qđ si fuerint in vulnera frusta ossium separata: tunc oportet ut faciliter abstrahanť: ⁊ si separata nō fuerint: ⁊ membro dolorē ⁊ pūctionē iferant: vehemēter seceť: aut pforeť ſm modū melioris possibilitatis: ⁊ iteꝝ extrahať. ꝙ si virus in vulnere plus augmētetur q̄ꝫ minuať significatio est ꝙ remāserunt astelle: q̄ꝫuis nō appareant: ⁊ tunc locus inquirať cum tenta donec inueniant: deide remoueas eas: ⁊ apta semper membrū figura qua virus ↄ̄uenientius currat.

¶ Et caue ne in loco ubi fractura cū vulnere est: oleum vicinetur: ne putrefactio: aut corruptio generetur. ¶ Et scias ꝙ fractura diuersificatur ſm quātitatem paruitatis sue: qm̄ ut testať Auicēna. Fractura quando accidit ſm rotunditatē est prauioris curationis ⁊ cōiunctionis: ⁊ deterior fractura est illa: sicut dixit Hyp. que declinat ad interiora q̄ꝫ illa que decliat ad exteriora: ⁊ est illud ꝓpter lesionem neruorū. Et fractura cum qua accidit fluxꝰ sanguinis: ⁊ vulnus: ⁊ apostema ⁊ attritio est deterior omnibus. ¶ Et diuersificatur etiaꝫ fractura ſm obedientiā ⁊ inobedientiā extensionis: ⁊ rectificationis: qm̄ fractura que fit in membris magnis nō obedit rectificationi: cuꝫ extensione vehementi. ⁊ similiter quādo ꝓlongatur eiꝰ spatiū necīa est extēsio fortis. ⁊ fractura que accidit in mēbris puis nō idiget nisi pauca extēsiōe. ¶ Et iterū ēt diuersificať fractura ſꝫ diūsitatē mēbroꝝ in breuitate ⁊ tarditate restaurationis: qđ est q: fractura brachij citiꝰ restaurať q̄ꝫ fractura cruris. ⁊ silr fracture reliquoꝝ mēbroꝝ diuerse sūt adiuicē: ⁊ ego veniā post h̄ ad capm cū rememoratione vniuscuiusqꝫ spēi fracture singulariter ⁊ distīcte.

¶ Preterea qn̄ os nō restauratur ſm ꝙ opꝫ in ꝑmis. imo mēbrū remaneat tortuosuꝫ. cuiꝰ rei cā aut est ignorantia medici os in ꝑnº male rectificātis. aut ē defectꝰ astellaꝝ absolute: aut festinatio ablatiōis earū an̄ ↄ̄firmationē fracture. aut est supfluitas motꝰ in hora getis. ⁊ tūc qdā medicoꝝ ↄ̄sueuerūt iterare fracturā eiꝰ. Antiqssimi v̇o antiquoꝝ nihil de h̄ dixerūt in libris suis: sic testať albu. dicēs ꝙ si eēt rectū antiq dixissēt aliqđ. ⁊ laudat eē rectꝰ ut nō n̄at qm̄ ex hac opōne est timor magnꝰ: ⁊ qn̄qꝫ mēbrū deturpať ualde veꝝ cū ad illud ꝓuocat te necītas. opꝫ ut scias dispōnē pori qui restaurauit os: ꝙ si fuerit magnꝰ ⁊ fortis nō accedas ad refrāgēdū ipꝫ scđo: qm̄ sic dic̄ Aui. fortasse nō frāgereť in loco fracture ꝑme. imo frangiť in alia pte loci: ⁊ si nō fuerit magnꝰ ⁊ fortis tūc assidueť embrocatio aq̄ cal'e ubi cocte sint herbe mollificātes: sic folia malue: viole: radix altee: mellilotuꝫ ⁊ silia his: donec mollificeť porꝰ. deide frāgať ⁊ distēdať atqꝫ rectificeť sic scis. ⁊ q: porꝰ an̄cessit ⁊ factꝰ est fortis ⁊ magnꝰ. ⁊ nō est excusatio qn eiꝰ curationē assumas: tūc curatio eiꝰ est cū ferro ⁊ est ut locꝰ supiꝰ icidať ⁊ ossis ↄ̄tinuatio dissoluať: deide rectificeť mēbꝝ: ⁊ sic opꝫ cū diligētia restaureť. ¶ Et mltotiēs qdē est pose ꝙ fractura male restaurata cureť si est recēs cū emplis mollificatis sic est embrocatio ꝑdicta. ⁊ emplm de mucillagie maluauisci: ⁊ fenugreci: ⁊ seis lini qn̄ ↄ̄ficiť cū adipe anetio uel galliaceo uel arietio: aut oleo sisamio uel liliaceo: ⁊ emplꝫ qđ fit ex medulla uaccini cruris: assūgia anatis: butyro: oleo liliaceo ⁊ cera citrina est in h̄ mirabile. ⁊ silr emplꝫ de ficubꝰ piguibꝰ uel dactil. cū fimo colūbino. deide cū mēbrū mollificatū fuerit distēdať ⁊ ad suā ꝓpriā figuram reducať. ¶ Multotiēs post restaurationē fracturaꝝ accidit nodatio ex q̄ mēbrū fedať ⁊ qn̄qꝫ eiꝰ opatio nālis ꝓhibeť: maxieqꝫ si ꝓpe iūcturas fuerit. ⁊ scias ꝙ iā diximꝰ cāꝫ eē videlicet ꝙ est ex supfluitate pori ligantis ossa: ⁊ diximꝰ ēt cuartionē eiꝰ cū ultimitate stricture ⁊ sbtiliatiōe cibi: ⁊ cū emplis stipticis ꝓhibētibꝰ: sic est acatia: mirra: olibanū ⁊ silia. qn̄ ↄ̄ficiūť cū oui albumie: aut vio stiptico: aut aceto: ⁊ illđ qđ faciūt medicie stiptice: facit ēt suppositio plūbi ⁊ est ut ponas locamia plūbi sup nodositatē ⁊ strigas decenter. Et qn̄ nodatio dura est: ⁊ in sbam lapideā iaꝫ ↄ̄uersa necīuꝫ est ut supiꝰ scindať. ⁊ tūc dissoluať ↄ̄solidatio ossis ⁊ icidať supflua nodatio aut radať cū istris que ↄ̄ueniūt ad illđ. deide cureť vulnꝰ cū reliq̄ curatiōe vulneꝝ. ¶ Rursus post tp̄s restaurationis fracture qn̄qꝫ accidit in mēbro sbtilitas ⁊ debilitas. ⁊ illud est qm̄ restauratio nō est firma. Et cā que facit h̄ eē necīū sicut antiq testanť: ē multiplex. videlicet aut strictura supflua que ꝓhibet nutrimētū: aut multitudo ligamētoꝝ que grauat mēbrū: aut est frequēs eoꝝ solo ⁊ ligatura: aut supfluitas embrocatiōis aque: aut motus mēbri supfluꝰ an̄ tēpꝰ: aut paucitas sanguis in corpe patiētis ⁊ debilitas eiꝰ. ⁊ illud est sicut in corpe senū: aut paucitas ciboꝝ ⁊ eorū subtilitas: aut est multitudo frustorū ossium. ¶ Opꝫ igiť ut in curatiōe huiꝰ mēbri extenuati ⁊ debilitati ut patiēs reficiať cibo multi ⁊ grossi nutrimēti: ⁊ corpꝰ eiꝰ humecteť donec sanguis fiat augmētū: ⁊ administreť sibi balneū tēperatū: deide ponať sup mēbrū emplm piceū tepide caliditatis ut attrahať ad ipsum nutrimētū plurimū: ⁊ illud est qđ. ℞. picis grece: ⁊ picis naualis: ⁊ resine. an̄. p. e. ⁊ simul resoluanť ad ignē. ⁊ assidueť ēt embrocatio aque tepide donec attrahať nutrimētū ad mēbrū: ⁊ ipsuꝫ ad ꝓpriā figurā reuertať ⁊ custodiat se infirmꝰ ab ira ⁊ ab alijs accidētibꝰ aie. qm̄ sicut testatur Damas. vitium animi sequiť cōplexionē corporis.

¶ De particulari curatione fracture ossium. Cap. XIX.

Et continet rubricas septē.

¶ De fractura ossium mandibularū. Rubrica. I.

a Ccidit multotiēs ut mādibula inferior disrūpať. cuius cognitio facilis est. cum ergo vis rectificare ↄ̄sidera si fractura curuata est ad interiora absqꝫ separatione mala in duo. Et tunc itromitte indicē dextre manus si fractura fuerit sinistri: ⁊ si fractura fuerit dextri: idicē sinistre manus intromitte ⁊ impelle cū eo gibbositatē fracture a parte interiori ad exterius: ⁊ cum altera manu tua de foris equa ipsam decēter usqꝫ ad ↄ̄iunctionē nālē ⁊ cognosciť equatio mādibule per equationē dētiū qui sunt in ea. Si v̇o mandibula etiā separata est in duo tunc a duabꝰ partibꝰ fiat extēsio ſm rectitudinē donec fiat eius equatio naturalis. ⁊ si accidit in dentibus motio liga vnū eorū cum altero cū filo aureo uel argēteo aut filo serico forti: deide si times aduentū apatis calidi: tunc pone cotum uel lanam succidā cum oleo ro. ⁊ oui albumie madefactā: deide ligeť ſm ꝙ melius ꝑparať tibi. De ligatura eius ⁊ si nō times apostema caliduꝫ ponať statim emplm ex puluere

molendini:uel farina sisamini cū oui albumie sup cōfe
cto.deinde pone desup pānū duplicatū ꝛ pone astellam
magnā ꝯm quātitatē mādibule:aut frustū solee:ꝛ ꝯm ꝙ
oportet:sicqꝫ donec sanet̃ dimittat̃ nisi accidat iteruꝫ apa
calm aut dolor intolerabilis uel prurit.ꝛ si aliqd istoꝝ ac
ciderit:tūc fac ut diximꝰ in caplo uli donec illud ꝓhibeat̃
oino.deide redeas ad emplm ꝛ ligaturā paulatiꝫ donec
sanet̃:ꝛ si vides ꝙ aliqd ex nāli figura mutet̃ tūc solue li
gamētū ꝛ itera eqtionē mēbri:ꝛ liga decēter.℄ Oꝫ si fra
ctura fuerit cū vulnere cōspice si isunt ossis frusta separa
ta:tūc stude in eoꝝ abstractiōe subtiliter ꝛ ꝯm modū pos
sibilē cū instris que ꝯueniūt ad illud.ꝛ si vulnꝰ fuerit stri
ctū amplifica ipm ꝯm idigētiā tuaꝫ.deide curet̃ sicut sci
uisti.donec sanet̃ ꝛ ꝑcipe infirmo ut sit in trāquillitate ꝛ
qete:ꝛ sit eiꝰ cibꝰ sorbilis ꝛ lenis.Inquiūt sapiētes uete
res huiꝰ artis ꝙ multotiēs hoi fractura in tribꝰ septimāis
restaurat̃:qm̃ hoi os ut dic̃ Aly ē molle ꝛ i eo ē medulla.

℄ De fractura furcule pectoris. Rubrica.II.

Contingit aliqñ ut furcula pectoris frangat̃ cu
ius significatio nō occultatur sensui
apud tactū cū manu:opatio vo mea est ut ueniant̃ duo
ministri.quoꝝ vnꝰ teneat adiutoriū ꝙ sequit̃ furculā fra
ctaꝫ ꝛ extēdat ipm ad exteriora ꝛ supiora ꝛ alter extēdat
collū v̓sus partē aliā.deide medicꝰ equet fracturā cū di
gitis sicut decet.ita ut nō sit eminētia neqꝫ cōcauitas:ꝛ si
indiget extēsiōe plima.tūc pone sub ala pilā magnā ꝯm
quātitatē indigētie tue ꝛ sit ex pāno:uel ex lana.ꝛ extēde
cubituꝫ donec approximet ipm costis:deinde equa fra
cturā ꝯm ꝙ opꝫ ꝙ si extremitas furcule ad exteriora tra
hi nō ualeat ex eo ꝙ submersa est in ꝓfundo: tūc opꝫ ut
resupines infirmū sup collū suū:ꝛ pone sub eius hume
ro puluinar mediū ꝛ minister premat eiꝰ humeꝝ ad inte
riora donec extremitas furcule que est i fundo sbleuet̃:
deinde rectifica ipsam decēter: ꝛ si infirmus sentit pun
cturā apud tactū cū digitis:tunc scias qd est ossis frustu
lū.Propterea ergo seca sup fracturā ꝛ extrahe ipsum fru
stulū:ꝛ si retinet̃ ex aliqua parte:ꝛ tūc incide ipm.Et po
ne ꝑus instrumētū ex ligno sub osse ut cōseruet sifac:ne
disrumpat̃:si scissura fuerit magna aggrega ipsam cū su
tura ꝛ incarna eā.Verūtñ nō facias illud si times aposte
ma calidū:ꝙ si times tūc summā adhibe curationē cum
oleo ro.ꝛ aceto ꝛ similibus.℄ Et quādo fractura fuerit
absqꝫ vulnere ꝛ sectione.pone emplm ex puluere molē
dini uel aliud restauratiuū fracture:ꝛ pone desup stupā
leuē.ꝛ sup stupam puluilluꝫ duplicatū:deinde ponatur
astella ex tabula subtili cuiꝰ latitudo sit triuꝫ digitorum ꝛ
longitudo quatuor:deide cū longa fascia tribus uel qua
tuor digitis ampla decēter liget̃:ꝛ iuolue eam sup collū:
ꝛ reduc ipsam ex oi parte vniuscuiusqꝫ titillici:deinde li
get̃ brachiū ifirmi ad collū eiꝰ ꝛ sub titillico collocet̃ pul
uinar paruū in nocte:ꝑcipue apud somnū:ꝛ sit dormitio
eius sup dorsum suū:nec soluas ligamentū usqꝫ ad qnqꝫ
uel ad septē dies:nisi accidat aliqd ex accidētibꝰ sicut est
pruritꝰ:aut dolor:uel apostema calidū:ꝛ deide solue ꝛ re
nouet̃ emplm dimittas ipm donec sanet̃.℄ Et opꝫ ut
aspicias oi die ne mollificeret̃ ligamē:ꝛ remoueat̃ astel
la.ꝙ si videris illud iterū rectifica ꝛ strige ligaturā decē
ter.℄ Dixerūt quidā sapiētes ꝙ furcula indiget subtilia
tione apud curationē suā:qm̃ eiꝰ restauratio difficilis ual
de sit.℄ Et dixerūt iterū ꝙ furcula stringit̃ ꝛ cōfortatur
ꝯm plurimū in spatio triginta dierum.ꝛ qñqꝫ sit illud in
quibusdam hoibus in minori spatio.

℄ De fractura costarū. Rubrica.III.

Cum accidit costis fractura nō occultat̃ apud
inquisitionē cū digitis ex eo ꝙ
in loco asperitatē ꝛ sensum inuenies nō equalē.ꝛ fortas
sis ossis audit̃ crepitatio:ꝛ sit huiusmodi fractura ꝯm du
os modos:quorū vnꝰ est ad exteriora:alter ad iteriora.
℄ Fractura vo que eminet ad exteriora faciliꝰ recipit
curationē.ꝛ est ut eques fracturā cū digitis ꝯm modum
possibilitatis tue donec ꝯuertat̃ ad figurā ꝓpriā.deinde
epithimet̃ locus cū eo qd cōuenit:ꝛ stringat̃ strictura cū
astella si fuerit necesse.℄ Et si fractura fuerit ad interio
ra decliuis:cuius uera ꝛ propria significatio est dolor in
quietꝰ ꝛ punctura.sicut pūctura pleuresis:ꝓpterea ꝙ os
pungit uelamē ꝛ ēt anhelitꝰ strictura ꝛ tussis uomitusqꝫ
sanguinis plurimi.Tūc ingeniatio eius extēsionis ad ex
teriora cū manu deficit oino.Verūtñ dixerūt qdā anti
quoꝝ.Infirmꝰ cibet̃ cū cibis generātibꝰ iflationē uali
dā donec ifletur uenter:qm̃ inflatio impellit fracturā ad
exteriora:ꝛ huiusmodi quidē operatio licet quādoqꝫ sit
necessaria ꝓpter defectum alterius ingenij.tñ est causa
que facit uelociter accidere apostema calidū.℄ Et dixe
runt quidā alij sapiētiores ꝙ ponat̃ uentosa super locuꝫ
ut fortiter ad se trahat:ꝛ hec curatio est uehementior:nisi
quia timet̃ ꝙ supfluitates trahant̃ ad locū.℄ Et fuerūt
etiā alij sapientiores qui dixerunt ut tegatur locus cum
lana submersa in oleo calefacto: ꝛ ponatur inter costas
plumaceoli donec impleat̃:ꝛ fiat ligamētū equale apud
inuolutionē eius per corporis circuitum.℄ Et dixerūt
iterum si res fuerit uehemens infirmus tolerare nō pōt:
qm̃ os pungit dyafragma punctura praua:tunc est neces
se ut seces super locū ut detegas costam fractam.deinde
pone sub ea instrumentum quod cōseruet sifac ꝛ incide
os qd pungit cum facilitate.Et si vulnus magnuꝫ fuerit
aggrega ipsum cū sutura ꝛ cura cū ratione vulneris:nisi
accidat apostema calidum:qd si accidat cooperiatur lo
cus puluillis in oleo ro.madefactis.ꝛ curet̃ cuꝫ eo qd cō
uenit curationi calidi apostematis interius.ꝛ cibetur in
firmus cibo ꝯuenietī:ac dormiat super latus in quo me
lius sustinet donec sanetur: ꝛ fracturā quidem coste in
xx.diebus constringitur ꝛ confortatur.

℄ De fractura adiutorij. Rubrica.IIII.

Adiutorium ut dicit Albucasis.est illud qd
ē iter cubitū usqꝫ ad caput spa
tule.cū aūt accidit fractura ei.ut ait Auic.nō declinat ꝯm
plurimū nisi ad ptē exteriorē.ꝛ opꝫ in eiꝰ rectificatiōe ut
sint ꝑsentes duo mistri.quoꝝ vnꝰ extendat brachiū.ꝛ al
ter teneat locū qui est sub fractura.deide tāge fracturam
manibꝰ tuis ꝛ equa ipsam equatiōe ultima.deide pone
emplm ꝯsolidatiū.si nō timeas apa calm.ꝛ liga ligamē
to ascēdente usqꝫ ad humerū.ꝛ descēdēte usqꝫ ad cubitū.
Si fractura fuerit in medio adiutorij.ꝛ si fractura fuerit
ꝓxima humero:stringat̃ cū eo.ꝛ si fuerit ꝓpinqua cubi
to:stringat̃ similiter cū ipo cubito:ꝛ sit latitudo ligamēti
iiij.digitoꝝ.deide nō soluas ipm usqꝫ ad.vij.diē nisi fue
rit aliqd ꝓhibēs.tūc solue ꝛ iterū liga cū astellis qꝛuꝫ sit
longitudo ꝯm fracturā eius additione triū digitoꝝ ex oi
parte.ꝛ si amas ut soluas de tertio in tertiū causa defensi
onis:fac illud qm̃ est res in qua quiescit animus.Vꝫ.pro
pter securitatē nocumētorū.ꝙuis sit restaurationi noci
ua.℄ Et si timueris a ꝑncipio apostema calidū ex eo ꝙ
vides mēbrū rubescere atqꝫ tumescere:tūc nō tangas cū
emplo neqꝫ cuꝫ astellis usqꝫ ad.vij.dies uel plus:donec
fiat securitas apostematis ꝛ pone super membrū ex illis
que mitigant apostema calidū.sicut lana succida in oleo
ro.ꝛ aceto madefacta.deide cū quieuerit apostema stri
ge fracturam sicut diximꝰ in caplo vniuersali.℄ Et mo
dus stringēdi est sicut sciuisti in caplo uli.ꝛ opꝫ ut ꝯside
res in oi hora noctis ꝛ diei ut nō mollificet̃ ligamētum:
ꝛ mutet̃ figura mēbri ꝙ si videris illd.tūc rectifica ꝛ stri
ge ligamētū ꝛ dormiat infirmꝰ super dorsum:sintqꝫ ma
nus super stomacū suū.ꝛ pone puluinar molle sub adiu
torio.℄ Veruꝫ de administratione cibi opꝫ ut sufficiat
qd dictū est in caplo uli.ut videlicet sit cibꝰ in ꝑnis sub
tilis.donec fractura incipit restaurari.deide sit cibꝰ gros
sus ꝛ viscosus.℄ Dixerūt aūt antiqui ꝙ fractura adiu
torij atqꝫ cruris ꝯsueuit stringi in.xl.diebus.opꝫ ergo tūc

ut soluatur atq; cũ aqua tẽperati caloris mẽbrũ balneari ꝑcipies. ⁊ si nõ visa fuerit bona restauratio. tũc itera ligamẽtũ ⁊ astellas. ⁊ dimitte usq; ad .lᵗᵃ dies uł duos mẽses.

¶ De fractura brachij. Rubrica. V.

Inquiũt sapiẽtes brachiũ cõpositũ; est ex duob⁹ ossib⁹: que duo focilia nominanẗ. quorũ vnũ est paruũ: ⁊ aliud magnũ. ⁊ paruũ est illud qδ sequiẗ policẽ. ⁊ alterum est magnũ: ⁊ est illud qδ est sub digito paruo ab iferiori parte. ¶ Et qñq; frangiẗ vnũ eoꝝ tm̃: aut paruũ aut magnũ: ⁊ qñq; ambo simul. ¶ Uerũtñ qñ frãgiẗ focile pũu supi⁹: rectificatio ⁊ curatio ei⁹ est facilioꝛ: ⁊ qñ frãgiẗ focile magnũ iferi⁹: fractura ei⁹ est mala. ⁊ sanatio ei⁹ est difficilis: ⁊ deterioꝛ est ea qñ franguntẗ ambo simul. Qñ ergo frangiẗ focile paruũ supi⁹. tũc opoꝛtet ut eques ip; cũ extẽsione parua. ⁊ si fuerit magnũ iferius cu; extẽsione maiori. Et si sũt ambo simul focilia. tũc op; ut ei⁹ extẽsio sit uehemẽtioꝛ ualde. ¶ Et modus restaurationis fracture brachij in oib⁹ est sicut dixim⁹ in fractura adiutorij: ⁊ de cõsuetudine brachij est qñ frangiẗ sex administrenẗ astelle siue sit fractura in vno focili: siue i duob⁹. ⁊ sit astella que poniẗ sup fracturã latioꝛ ⁊ foꝛtioꝛ ⁊ firmioꝛ parũ. ⁊ tu scis iam illud qδ dixim⁹ de q̃ntitate stringẽdi ligaturã in sermone uł'i. videlicet ut sit strictura sup locũ fracture uehemẽtioꝛ: ⁊ q̃nto ligatura ad supiorẽ partẽ fracture uel ad inferiorẽ tendit: ⁊ eo amplius relaxeẗ: utilitas qdẽ hui⁹ intẽtionis est, ut a mẽbꝛo leso mã sanguis expellatur ut nõ fiat apa. Quãdo ꝟo amas ut sanguis ad fractura; trahaẗ pro nutrimẽto extremitates ligature uehemẽti⁹ ⁊ stricti⁹ ligẽtur. ¶ Et quãdo apparet in fractura mẽbꝛi aliquod ossis frustulũ nõ separatim. tũc stude in reductione eius ad locũ suũ ꝑm virtutẽ tuã. ꝙ si frustũ separatum fuerit ⁊ cutem pungat. ⁊ nõ est fiducia in restauratione eius: tũc necessariũ est ut incidaẗ super ipsum: ⁊ extrahatur. uerũ opoꝛtet te esse sollicitum circa ea que accidunt cũ fractura. ⁊ post ipsam anteq̃ accidant nocumẽta: ⁊ ex eis est sicut vulnus ⁊ fluxus sanguinis ⁊ attritio ⁊ apostema ⁊ doloꝛ nociuus ⁊ pꝛuritus ⁊ supfluitas pori. ⁊ minoratio ei⁹ in necessaria q̃ntitate: ⁊ similia his. Et nos quidẽ iam pꝛemisimus sermonem ex eis in locis suis ꝑm complemẽtum. quare sufficiat illud ad pꝛesens. ¶ Et opoꝛtet iterũ ut suspẽdatur manus infirmi angulariter ad collum ei⁹. ⁊ sit latitudo ligamẽti cum quo fit suspensio ꝑm quãtitatem que totum brachiũ compꝛehendat: quoniam si fractura tm̃ sustentatur: ⁊ partes relique negligantur membꝛum a toꝛtuositate nõ euacuabitur penitus: ⁊ custodiat se infirmus ab omni motu anteq̃ brachiũ ꝯfoꝛtetur: ⁊ sit eius doꝛmitio super doꝛsum suu;. ¶ Dixerunt aũt sapientes antiqui ꝙ fractura brachij restauratur in .xxx. diebus. ⁊ quandoq; in vigintiocto. ⁊ hoc est ꝑm dispositionem constructionũ ⁊ dispositionem virtutis.

¶ De fractura coxarum. Rubrica. VI.

Coxa cum frangitur non occultaẗ sensui. ⁊ dixerunt ꝙ conuertitur ad exteriorem ⁊ interiorem partem quoniam os eius est latũ per naturam. Restauratio ꝟo eius est ꝑm hunc modum. ⁊ est ut iaceat infirmus super faciem suam extensus. deinde extendatur membꝛum ex utraq; parte cũ ligamentis: aut alijs speciebus extensionis a duobus ministris nõ solum cum facilitate: immo cum foꝛtitudine aliqua: ⁊ medicus equet fracturam manibus suis equatione ultima. ¶ Et si inueneris frusta ossium pungentia: fac illud qδ multotiẽs diximus de reductione eius ad locũ suum ⁊ de extractione: si illud nõ fuerit possibile: deinde ligeẗ ligatura decenti sicut decet in fractura tali. ¶ Et regimen curatiõis eius est: sicut in adiutorio ostẽsum est. Inquit Auicẽ. ꝙ ille cui⁹ coxa aut ancha fracta fuerit parum denudatur a claudicatione. ⁊ ꝓpter illud adhibe studium in administratione ligamẽtorum: ⁊ foꝛtasse quãdo fractura est ualde magna ponũtur superinuolutiones ⁊ astelle magne que capiant magnitudinẽ pedis. ⁊ nõ opoꝛtet ut abbꝛeuieẗ ex hoc: neq; etiam ꝓlongeẗ: ⁊ utilitas istarum tabularum erit magna ut sana pars pedis ꝓhibeatur a motu: quoniam est nociuus ⁊ pꝛecipue apud somnu;. ⁊ opoꝛtet ut fugias hanc operationem quando timetur ex apostemate. imo opoꝛtet quando accidit apostema ut soluas membꝛum: ⁊ cura ipsum cu; eo qδ sciuisti: ⁊ iteru; opoꝛtet ꝙ abhoꝛreas administrationem pꝛedictorum instrumentoru;: quando est apud te modus aliorum ingeniorum: quoniã est grauitas ⁊ laboꝛ super infirmum. ¶ Inquiunt: coxa roboratur in .lᵗᵃ diebus. aut paru; minus. aut parum plus.

¶ De fractura cruris. Rubrica. VII.

Inquiunt in crure sunt duo ossa: q̃rũ vnum est magnũ ⁊ nominaẗ crus. ⁊ alteru; est paruũ ⁊ focile nominatur: ⁊ foꝛtasse frangitur vnũ eorũ tm̃. ⁊ foꝛtasse franguntẗ ambo simul. ⁊ quando frangitur os paruũ superius est eius restauratio facilioꝛ ⁊ securioꝛ q̃ si frangitur os magnu;: ⁊ fit eius inclinatio ad pertem interiorem. ⁊ fractura ossis magni replicatur ad exteriora. ⁊ quãdo ambo ossa simul franguntur est deterius. ⁊ tunc conuertitur crus ad omnẽ partẽ. ⁊ hec est res que nõ occultatur tibi. ¶ Curatio ꝟo fracture cruris est ꝑm similitudinẽ fracture brachij: ex eo ꝙ species istarũ fracturarum assimilantur ad inuicem. Ueruntñ Albucasis addit operationem quãdam in crure. videlicet ut ponantur tabule due decẽter ꝑm longitudinẽ cruris: a genu usq; ad inferius pedis. ⁊ ponatur vna ab vna parte cruris. ⁊ alia ab altera. deinde ligentur in trib⁹ locis: idest in duabus extremitatibus ⁊ in medio. ⁊ utilitas istarũ tabularũ est utilitas qua; diximus in tabulis que ponunẗ in fractura coxe. Inquit etiã. Etiam administratur cunabulum de ligno ꝑm longitudinẽ cruris: in quo crus locetur ⁊ cõseruetur a motu.

¶ Et scias ꝙ licet sermonem particularem non fecerim in curatione oium specierum fracturarum. has tñ species: de quibus locutus sum alijs exemplum posui. Quare opoꝛtet ut restauratoꝛ in restauratione aliarum specierũ ab istis sermonem accipiat. ⁊ illud quod diuersum est ab eis ꝑm ingenium rectificet donec compleatur desideriũ ex eis: ex quibus indiget in illo.

¶ De dislocatione. Cap. XX. ꝯtinẽs rubꝛicas decem.

¶ De dislocatione in vniuersali. Rubrica. I.

d Dislocatio est separatio uel egressio iuncturarum a loco suo. quare ꝓhibetur motus earum ⁊ figura membꝛi fedatur: ⁊ significatio vniuersalis dislocationis est concauitas insolita ex vna parte: ⁊ ex altera eminẽtia. ⁊ fit cũ hoc motus membꝛi difficilis. ¶ Cum ergo accidit alicui dislocatio. tunc opoꝛtet tibi in pꝛimis considerare: an sit simplex: an composita cum alia egritudine. ut cum ulcere aut cum vulnere uel apostemate calido. ꝙ si fuerit simplex: non erit excusatio qn uelociter reducaẗ anteq̃ locus apostemetur. Si ꝟo fuerit composita: tũc nõ opoꝛtet ut fiat eius reductio immo curetur egritudo cu; qua composita est dislocatio. nam si fieret reductio illa egritudine non curata. foꝛte spasmus super infirmũ accideret. Ueruntñ huiusmodi sermo non est absolutus: quod est quia sicut testatur Auic. quãdo dislocatio est ex illis que redeunt cum extensione facili ex qua uehemens nõ generatur doloꝛ. licet sit composita ad suum locum reduci potest. Deinde regimen vulneris uel apostematis administretur: sicut dictum est in fracturis. ¶ Et de iuncturis quedam sunt facilis dislocationis: sicut iunctura manus ⁊ digitorum: ⁊ de eis sunt difficilis dislocationis: sicut est iunctura cubiti. ¶ Inquit facilitas restaurationis est ꝑm quantitatem facilitatis dislocationis. ⁊ difficultas est ꝑm difficultatem ipsius ⁊ deterioꝛ dislocatio est illa:

cum aqua frangunẽ capita ossium iuncturarum:qm̃ ꝓm plurimũ ad suam naturalem dispositionẽ non redit.

¶ De dislocatione mandibularum. Rubrica.II.

Dislocatio mãdibule raro accidit:ꝛ significatio eius est inequatio dentium inferiorum cum superiorib⁹.os etiã non potest claudi:sermoq̃ȝ impediẽ. ¶ Eius vo extẽsio ꝛ reductio fit ꝓm hũc modũ.ꝛ est ut ambo capita mãdibularũ sub aurib⁹ accipianẽ:si in utraq̃ȝ pte fuerit dislocatio aut vnũ caput accipiaẽ tm̃:si in vna pte fuerit dislocatio;deide ad exterius cũ facilitate reducaẽ donec reductio compleaẽ ꝓm nãm suã:cui⁹significatio est equatio dẽtiũ:ꝛ oris clausio:deide ponanẽ de subtus puluilli d e pãno ex ceroto:qd̃ fit ex cera ꝛ oleo ro.madefacto:ꝛ ligeẽ faciliter cũ ligamẽto leui: cuius figura tendat desuper ꝛ sit cibus infirmi sorbilis ꝛ leuis ut nõ indigeat masticatiõe donec remoueaẽ dolor ꝛ nodeẽ mãdibula. ¶ Et qñ non obedit dislocatio mandibule ꝑpter duritiẽ que iam ei accidit ex tarditate:tunc ergo oportet ut linias locuȝ cũ oleo violato in balneo: ꝛ embroces ipsum cũ aqua calida embrocatione plurima: dõec lenificeẽ durities.deide fiat restauratio sic̃ diximus.

¶ Uerũtñ scias q̃ qñ dislocatur utraq̃ȝ mandibula simul: opȝ ut ipsa hora reductio fiat:alioquin pessima supuenient accidentia sicut febris inseparabilis : ꝛ dolor capitis assiduus:ꝛ est illud ꝑpter nimiam extẽsionẽ lacertorũ ꝛ fortasse accidit ut soluaẽ ueuter infirmi:ꝛ euomat colerã puram:ꝛ tunc multotiẽs in die morieẽ decimo.

¶ De dislocatione humeri. Rubrica.III.

Dixerunt sapiẽtes q̃ humerus dislocaẽ ꝓm tres modos.quorũ ꝑmus est ad partem superiorẽ.scd̃s est ad partẽ anteriorẽ.tertius ad partem v̓sus titillicũ.ad partẽ aũt posteriorẽ nunq̃ȝ dislocatur:ꝛ illud est ꝑpter spatule ꝓhibitionẽȝ.uerũm̃ scias q̃ raro dislocaẽ ad superiorẽ ꝑpter eminẽtiã ipsius : ꝛ fit ẽt illud raro ad interiora ꝑpter ꝓhibitionẽ neruorũ : ꝛ plurimũ eius est ut dislocẽẽ ad iferiora:ꝛ ꝑcipue in macilẽtis:qm̃ fit in eis uelociter.In pinguib⁹ v̓o fit ualde raro. ¶ Et istius dislocationis significatio est rotũda eminentia sub assella cõcauitas in capite humeri:diuersitas iter humerum sanũ ꝛ dislocatũ:ꝛ impossibile est ifirmo manũ suã ad aurẽ porrigere:ꝛ fit ei⁹ difficilis ualde. ¶ Opȝ ergo in eius reductione ut minister tu⁹eleuet manũ ifirmi ad superiora:deide pone polices tuos uel pugillũ sub assella eius ꝛ eleua iũcturã uehemẽter supius:donec ad locũ ꝓpriũ reducaẽ ꝛ minister eleuet manũ ifirmi : ꝛ extẽdat eaȝ sursuȝ:deide deponat eã iferius.Ex h̃ qdẽ redibit uelociter:ꝑcipue si patiens fuerit puer ac dislocatio recens.

¶ Si v̓o res uehemẽtior fuerit:qd̃ ꝓm hũc moduȝ reduci nõ poterit.qm̃ iaȝ sunt plures dies q̃ accidit:tunc fomẽteẽ in ꝑmis loc⁹aqua calida:in qua cocte sint herbe mollificantes sicut maluauisc⁹:malue:folia viole radix altee mellilotũ:ꝛ siĩa his:deinde resupieẽ ifirm⁹ supra dorsuȝ suũ:ꝛ restaurator itromittat pedẽ suũ in lat⁹ei⁹ ꝛ locet calcaneũ ꝑpe caput adiutorij:deide accipiat manum ifirmi manib⁹ suis:ac si uellet eã a spatula separare:iclinet manũ suã parũ v̓sus uentrẽ : ꝛ minister vnus caput infirmi teneat ut nõ moueaẽ sicq̃ȝ dislocatio cuȝ uelocitate redibit. Uel fiat alio mõ. Inueniaẽ aliqs vir fortis qui sit lõgior ifirmo ꝛ intromittat humerũ suũ sub assella ei⁹ex illo latere in quo est ifirmitas:ꝛ eleuet assellam cũ fortitudine ad superiora donec tot⁹ infirmus suspẽdatur in aere:ꝛ alius qui manũ trahat ad iferiora uẽtris ipsi⁹. Oꝛ si infirmus fuerit leuis opȝ ut suspendaẽ cuȝ eo aliqua res ut graueẽ ex ea.ex h̃ nanq̃ȝ reductio statim fit:ꝛ qñq̃ȝ reducitur ꝓm hunc modũ.i.ut ponas adiutoriũ sup graduȝ scale:qui iam iuolut⁹est pãnis lineis:deide extendaẽ manus infirmi ad inferiora ex vno latere:ꝛ extendaẽ corp⁹ fortiter ab alio latere ꝛ sic dislocatio ad propriũ redibit locũ. Uerũtñ opȝ ut loceẽ gradus scale ꝑpe caput adiutorij:anteq̃ȝ fiat extensio:qm̃ timeẽ ex hoc fractura. Et iam reduciẽ cũ modis alijs similibus istis:quos nõ licet narrare:ne librũ faciant tediosum ꝑpter longitudinẽ sermonis. ¶ Cum autẽ dislocatio redibit ad locũ suũ ponatur sub titillico pila ex lana uel corijs:aut pãnis:deinde ponaẽ emplm̃ ex puluere molendini ꝑparatũ cuȝ albumine oui:ꝛ olibano:ꝛ reuoluaẽ super humerũ totum:deinde ligetur ligatura decẽti.ꝛ opȝ ut manus infirmi ligetur ad colum eius:ꝛ sit cibus eius in primis paucus donec membrum aliquãtulum confortetur:deinde ipsum augmentabis usq̃ȝ ad dies.vij.ꝛ nõ expedit soluere ligamẽtum : ꝛ si dislocatio fuerit propter humiditatem uel propter aliam causam tunc utaris cauterio:q̃ si accidit post sanationem eius grauitas in membro ꝛ tarditas in motu suo.oportet ut balneetur infirmus multotiens donec leniatur grauitas ꝛ redeat ad naturam ꝑmam.

¶ De dislocatione cubiti. Rubrica.IIII.

Dislocatio cubiti omibus alijs est difficilior ꝛ similiter ei⁹ rastauratio ꝛ illd̃ est ꝑpter uehemẽtiã ligamẽtorũ que cõtinent ipsum:ꝛ eorum breuitatem ꝛ etiã ꝑpter contrarietatẽ sue concauitatis:ꝛ fit hec dislocatio ad oẽs partes ꝑcipue ad partẽ posteriorẽ:ꝛ anteriorẽ.ꝛ deterior ꝛ grauior est ei⁹ que accidit ad posteriora ꝑpter iobedientiã carnis. ¶ Et significatio huius dislocationis satis est manifesta : ex eo q̃ apparet gibbositas in vno latere ꝛ concauitas in altero ꝛ non est possibile ut ifirm⁹ duplicet brachiũ:nec põt cuȝ eo suum tangere humerũ:ꝛ declarat etiã id tibi manifeste diuersitas iter cubitũ dislocatũ ꝛ sanũ qñ cõiungis eos. ¶ Et nõ opȝ ut tardeẽ eius curatio quousq̃ȝ ꝑueniat apostema calidũ:imo opȝ ut festineẽ statim.nam apostema ꝑperat ad hunc locũ ꝑpter uehemẽtiã doloris:qd̃ postq̃ȝ accidit fit eius reductio difficilis ualde : ꝛ fortasse sanitatẽ oino nõ recipit:ꝑcipue si fuerit dislocatio ad posteriora:ꝛ fortasse moritur ex ea infirm⁹ ꝑpter grauedinẽ doloris. Cũ ergo dislocatio fuerit parua reducitur extẽsione : ꝛ est ut vnus minister teneat humerũ infirmi:ꝛ alter teneat brachiũ ꝛ extẽdant illud:deinde ponat restaurator man⁹ suas sup brachiũ ꝛ iprimat iuncturã cũ policibus suis:aut cũ radice palme sue donec ad suuȝ locũ redibit. Et si fuerit dislocatio ad interiora:tũc reduciẽ sicut dixit hyp.videlicet ut brachiũ a duob⁹ ministris:sicut diximus extẽdaẽ:deide duplicẽ manus cum manu donec humeruȝ ꝑcutiaẽ a palma:sic eniȝ adequabiẽ statim : q̃ si fuerit ad posteriora:ꝛ nõ obedit:tũc nec̃e est ut extendaẽ brachiũ extẽsione uehemẽti:ꝛ resoluaẽ ad oẽm partẽ:ꝛ iungat restaurator manus suas ut sit illud adiutoriũ in lubricitate: deide imꝑmat iũcturã cũ ipressione uehemẽti donec ingrediaẽ:deinde restringaẽ cũ emplastro restauratiuo:sic̃ oportet:ꝛ sit brachiũ infirmi suspensum ad collũ ei⁹ ꝛ dimittaẽ dieb⁹ aliquot:deinde soluaẽ.ꝛ si cognoueris iuncturã firmã esse in loco suo tũc solue ligaturã : ꝛ dimitte ipsam:ꝛ si nõ reitera emplastrũ ꝛ ligaturã donec firmeẽ. ¶ Et si post sanationẽ ei⁹ accidit grauitas ꝛ tarditas in iunctura apud motũ suũ:tunc humecteẽ locus in balneo ꝛ fricetur cũ lenitate donec leniaẽ . Et si amas supponere sepum arietis cũ butyro tẽperate calefactionis:ꝛ oportet ut ponatur ipsum ante balneũ ꝛ post ipsum.

¶ De dislocatione iuncture manus. Rubrica.V.

Cum autem accidit ut iunctura manus dislocetur eius reductio facilis est.extendat ergo minister brachiũ uersus posteriora:ꝛ medicus extendat manum uersus cõtrarium illius partis:scilicet uersus anteriora : ꝛ extendat etiã vnumquenq̃ȝ digitorum incipiens a police ꝛ ꝑueniens ad minorem : ꝛ sic equabiẽ. Et iterum est modus alius ut ponaẽ iũctura manus super aliquam tabulaȝ ꝛ extẽdat minister manũ illam extensiõe decenti. Deinde ponat medicus palmã suam supereminentiam iuncture:ꝛ cõprimat donec fiat

eius reductio naturalis: deinde stringaꝭ cū emplro aliq̄/bus dieb⁹: postea soluaꝭ ⁊ dimittatur: ⁊ moueaꝭ manus. Et si est in motu ei⁹ priuatio: aut est in eo grauitas: tūc aq̄ calida fomenteꝭ: ⁊ fricetꝭ donec leniaꝭ.

¶ De dislocatione digiti manus. Rubrica. VI.

Quādo aliquis digitoꝝ manus dislocaꝭ tūc reduciꝭ ſm hūc mo/dū: ⁊ est: ut extendaꝭ digitus: ⁊ impellaꝭ eminētia cū po/licibus: donec reformeꝭ ſm figurā naturalē. ⁊ fit q̄dē ſm hūc modū reductio dislocationis digitorū pedū.

¶ De dislocatione spondilium. Rubrica. VII.

Dislocatio spondiliū est ualde timorosa: ⁊ p̄ci pue si fuerit cōpleta: infirm⁹ ꝑcul/dubio morireꝭ ꝓpter coartationē nuche: ⁊ significatio ei⁹ est emissio egestionis ⁊ urine absq̄ uolūtate: q̄d ꝓce dit ex debilitate v̄tutis lacertoꝝ: uesice: ⁊ ani: ⁊ q̄nq̄ debi litantur mēbra: sicut brachiū: crus: ⁊ pedes. Et si est pri ma spondilis colli que sequiꝭ nucham priuat anhelitum aialis ⁊ moriꝭ statim. ¶ Cum ergo fuerit in spondilib⁹ colli dislocatio: extendatur tunc caput ĩfirmi faciliter ad superiora: deinde equa spondilē cū cōpressione necessa ria: ⁊ cum fuerit restaurata in loco suo: ponaꝭ super ipā emplastrū restauratiuū: ⁊ positis puluillis stringe desup astellam ſm longitudinē ⁊ latitudinē colli: ⁊ liga eā ad caput: ⁊ adiutoriū ne forte moueaꝭ a loco suo: ⁊ fascie qui bus stringunꝭ nō sint rotunde: q̄m ledunt: imo sint ex la teribus pāni. ¶ Si v̄o fuerit dislocatio in spondilibus dorsi: tunc cōsidera ad quā partē v̄tatur: q̄m possibile est ut fiat v̄sus quatuor partes. ꝙ si fuerit uersus partē inte/riorē apud pectus non est ingeniatio in eius curatione: quoniā nec sanatio. ⁊ similiter in illa que fit uersus duo latera. illa autē que fit uersus posteriora dicitur gibbosi tas: que si fuerit a pueritia: nō curatur neq̄ sanatur om/nino. curatio ei⁹: ut testificatur Hyp. aut est mors: aut est morbus. ¶ Uerū illa que accidit ex casu uel ex percussi one ⁊ similibus curatur. fiat ergo sicut dixit Hyp. ⁊ infir/mus sit ꝓstratus super uentrem suū: ⁊ sit sub eo aliquod humidum ne pectus eius ledaꝭ. ⁊ restaurator stet super eum cū calcaneis suis: ⁊ impellat ossis eminentiam ad inferiora: donec redeat ad locum suū: aut ponat palmas suas super spōdile: ⁊ imprimat fortiter donec redeat: aut ponat super eā tabulā: ⁊ super tabulā ponat pedes suos ⁊ comprimat: donec reformeꝭ: ꝙ si ſm hunc modū redu ci nō poterit: tūc accipiaꝭ tabula equalis mensure: ⁊ po/natur vna eius extremitas in foramine: q̄d fecisti in pa/rietē: iuxta quē est infirmus prostratus: ⁊ mediū locetur super gibbositatē: ⁊ ponat restaurator pedes suos super aliā extremitatē: ⁊ cōprimat decenter: donec spōdilis re/ducaꝭ. ¶ Deide post equationē ponaꝭ emplastrū: ⁊ po sitis puluillis de stupa desup ponaꝭ astella lata ſm quā/titatē triū digitorū: ⁊ longa ſm ꝙ capiat gibbositatē: ⁊ ali quid ex parte sana: deinde ligetur cū ligatura decenti: ⁊ si remāserit aliquid gibbositatis in loco post restauratio nē: tunc necessariū est uti medicinis mollificatiuis: ⁊ leni tiuis tēpore ꝓlixo cū appositione astelle: quā diximus: ⁊ ex hoib⁹ quidā sunt qui utunꝭ in hoc lamina plumbi.

¶ De dislocatione anche. Rubrica. VIII.

Dislocatio anche quatuor accidit modis: quo rum vn⁹ est ut dislocetꝭ ad interio/ra. Secūdus est ad exteriora: ⁊ parum dislocaꝭ ad inte/riora. Tertius ad anteriora. Quartus ad posteriora. Et plurimū eius est ut dislocetꝭ ad exteriora ⁊ parū. ¶ Pri mo dislocaꝭ ad interiora. ¶ Et significatio dislocatiōis ad interiora est: q̄m q̄n iungis crura infirmi pes disloca tus longior reperitur: ⁊ genu est eminentius altero: neq̄ est infirmo possibile ut duplicet pedem suū uersus igui nem: ⁊ locus inguinis est inflatus inflatione manifesta: q̄ ex ea caput coxe peruenit ad ipsum. ¶ Et significatio dislocationis ad exteriora est ſm cōtrarietatē istius: q̄d est: quia pes dislocatus abbreuiatur: ⁊ accidit in inguine ꝓfunditas: ⁊ in eius opposito eminētia: ⁊ genu videtur quasi ad interiora decliue. ¶ Et significatio ad anterio ra est: q̄m est possibile ut infirm⁹ duplicet crus suū: sicut vult. uerumtn̄ non sit absq̄ dolore genu: ⁊ non est in eo possibilis ambulatio penit⁹: nisi super calcaneū: ⁊ retine tur egestio ⁊ urina eius: ⁊ locus inguinū tumet. ¶ Si/gnificatio v̄o ad posteriora est quoniā genu duplicare nō pōt: nisi primo duplicet inguina: uel pes etiam abbre uiatur: ⁊ iguinū mollificatio apparet: ⁊ caput coxe apud nates manifestaꝭ. ¶ Oportet igitur te in ꝓmis cōsidera re anteq̄ peruenias ad reductionē huius dislocationis: an ipsa sit recens: an antiqua. ꝙ si fuerit antiqua: tūc nō curatur: si v̄o recens fuerit curatur. ⁊ cōmunis quidē cu/ratio: que oibus eius competit speciebus est illa quā do cuit Hyp. videlicet ut coxam accipias: ⁊ extendēdo uol/uas iuncturā deorsum ⁊ sinistrorsum: donec ad locū re/deat ꝓpriū. ⁊ iterū est alia curatio cōmunis: ⁊ est ut mi nister fortiter extendat crus infirmi ad inferiora cū ma/nibus suis: aut ligamine vnde ligatur crus eius super ge nu: ⁊ sit alius minister: qui corpus teneat fortiter: deinde posito subter ligamēto medicus sit ex vno latere: in quo est infirmitas: ⁊ teneat vnā extremitatū ipsius ligamēti: ⁊ sit ex vno latere: alius ex alia parte aliam extremitatē tenens: ⁊ sic ambo equaliter extendendo stringant iun/cturam: medicus tn̄ sit sollicitus ex suo latere ꝙ impellat ipsam pedibus uel manibus suis donec ad ꝓpriū locū reducatur. Cuius significatio est: quoniā cum coniungis ambo crura infirmi ipsa inuenis equalia: ⁊ possibile est ut suū stringat ⁊ spandat crus: deinde ponat emplastrū ⁊ stringatur: ⁊ imponat infirmū quietum esse ne ancha moueatur ad partem: ⁊ dimittatur usq̄ ad quinque dies uel septem: deinde soluatur ligatura ⁊ emplastrum: ⁊ cō iunge crus cum alio crure: ⁊ tunc si vides ipsa equalia: iam est dislocatio confirmata: precipue tn̄ egro ut utatur balneo. Uerumtn̄ si vides ꝙ dislocatio nō firmatur: im/mo mollificatur: tunc redeas ad emplastrum ⁊ stricturā primam usq̄ ad tres dies uel quatuor: deinde soluatur: ⁊ nō sit festinatio in ambulatione: ⁊ imo tarditas per ali/q̄d spatiū: donec dislocatio bn̄ roboreꝭ. ¶ Si v̄o dislo/catio fuerit ex hūiditate ꝓlima que accidit: tūc ipi caute/riū admistra post ei⁹ reductionē sic mōstrabiꝭ loco suo.

¶ De dislocatione genu. Rubrica. IX.

Dixerunt sapientes antiq̄ ꝙ genu dislocaꝭ ſm tres modos: quorū vnus est ad inte riora. sc̄dus est ad exteriora. terti⁹ ad posteriora. ¶ Ad anteriora v̄o nō dislocaꝭ: ⁊ id est ꝓpter rotulam que ꝓhi bet hoc. ¶ Huius enī dislocatiōis significatio est: quo niam crus non adheret cum coxa ⁊ eius reductio est: cu iusq̄ sit modi: similis reductioni cubiti: ⁊ curatio est vna q̄ omnia que diximus ibi in hoc fiant.

¶ De dislocatione calcanei. Rubrica. X.

Dislocatio calcanei nō fit nisi ad ptē interiorē aut ex teriorē. ¶ Et significatio ei⁹ est inflatio calcanei ad ptē v̄sus quā declinaꝭ. ¶ Cū aūt remoueꝭ remotiōe pua suf ficit extēsio leuis: ⁊ si remoueꝭ remotiōe magna forti in/diget extēsione. ¶ Et modus reductionis ei⁹ est ut pes ab vno fortiter extendatur: ⁊ corpus retineatur ab alte/ro: medicusq̄ manibus suis ꝓprijs os ad suum reducit locum: deinde ponatur emplastrum ⁊ ligetur fortiter cū ligamento: cuius vna pars tendat ad pectinem pedis: ⁊ alia uadat ad cauiculam pedis: ⁊ ligetur illic. ¶ Caue autem ne neruus qui est supra calcaneum in posteriori parte ledatur ex uehemētia ligature: ⁊ ꝓhibeaꝭ infirmus ab ambulatione diebus. 40. ne iterum dissoluatur dislo catio: ⁊ curatio corrūpatur. Uerū si hoc membro calidū accidit apostema: tunc cura ipsum cū eo: q̄d conuenit ex curatione sua donec gescat. Explicit liber ꝓmus.

¶Incipit liber secundus Bruni Longoburgēsis.

POstquā ego Brunꝰ lōgoburgē/sis i pᵃ pte huiꝰ libri de so lutiōe ꝯtinuitatis tā simplici ꝙ̄ cōposita ſʒ oēs spēs tibi amice sufficienter cōpleui. ad curas aliaꝝ infirmitatū tam ab itrinseco ꝙ̄ ab extrinseco surgētiū ꝗtū. vʒ ad cyrurgiā dignoscit expectare diuini fauoris gratia ꝓpono dirige re cursum meū. ꝛ dicā in pmis de passionibꝰ oculorū.

Capitulū primū

De passiōibꝰ oculoꝝ cōtinēs rubricas duodeci.

Rᵃ pᵃ De lachrymis oculorum.
2ᵃ De rubedine oculorum.
3ᵃ De pannis oculorum.
4ᵃ De vngula ex carne addita in oculis.
5ᵃ De sebel oculi.
6ᵃ De sanguine in oculo.
7ᵃ De disruptione wuee.
8ᵃ De eminentia oculi totalis.
9ᵃ De cataracta.
10ᵃ De sanie aggregata in oculis.
11ᵃ De grandine in oculis.
12ᵃ De inuersatione palpebre.
Capᵐ 2ᵐ De polipo nasi ꝛ ueruca.
3ᵐ De passiōibꝰ labioꝝ oris ꝛ gutturis ꝯtinēs Rubricas.9
Rᵃ pᵃ De scissuris labiorum.
2ᵃ De ulceratiōe ꝛ putrefactione gingiuarum ꝛ car ne addita.
3ᵃ De dolore dentium.
4ᵃ De apostemate sub lingua dicto ranula.
5ᵃ De elongatione wule ꝛ tumefactiōe.
6ᵃ De brācis siue amigdalis que in gutture nascūt.
7ᵃ De squinantia.
8ᵃ De his que adherent gutturi: ut os spine.
9ᵃ De sanguisuga bibita.
Capᵐ 4ᵐ De dolore aurium.
5ᵐ De apātibꝰ ſʒ oēs eoꝝ spēs ꝯtinēs rubricas qnque
Rᵃ pᵃ De causis ꝛ signis eoꝝ in generali.
2ᵃ De cura sāguieoꝝ apātū ut flegmōis carbūculi.
3ᵃ De cura apostematum colericorum: ut herisipil/le: formice ꝛ ignis persici.
4ᵃ De cura apostematū flegmaticorū in gnāli.
5ᵃ De cura apostematū melicorū: ꝛ ꝓprie sephyros
Capᵐ 6ᵐ De significatiōe maturatiōis exiture ſʒ cōplemē tū: ꝛ de regimie diuʒ exituraꝝ post maturationē
Capᵐ 7ᵐ De scrophulis ꝛ aliis supfluitatibꝰ que assimilan tur eis. cōtinēs rubricas sex.
Rᵃ pᵃ De cura harum superfluitatū. ꝛ de differētiis ea/rundem adinuicem.
2ᵃ De cura scrophulaꝝ tā sine icisione ꝙ̄ cū icisiōe.
3ᵃ De cura glandularū ꝛ nodorum.
4ᵃ De cura testudinis.
5ᵃ De cura bubonis.
6ᵃ De cura botii.
Capᵐ 8ᵐ De nacta ꝛ isatiōe que apparet in mamillis quo rundam hominū.
9ᵐ De extractione aque ydropicorū.
10ᵐ De eminentia ꝛ ruptura que accidit in sifac.
11ᵐ De ernia ꝛ apāte testiculoꝝ: ꝛ relaxatiōe cutis eoꝝ.
12ᵐ De hominibus castrandis.
13ᵐ De hermafrodite.
14ᵐ De uerucis: porris: ꝛ clauo: ꝛ formica accidētibꝰ in virga: ꝛ in alia parte corporis.
15ᵐ De emorroydibus.
16ᵐ De fistulis accidentibus in ano.
17ᵐ De lapide qui generatur in uesica.
18ᵐ De cauteriis.
19ᵐ De cōbustione ignis: uel aque uel olei bulliētis.
20ᵐ De spasmo superueniente vulneri.

¶De passionibꝰ oculorum. Cap. I. continens Rubricas. 12.

¶De lachrymis oculorum. Rubrica. I.

PAssiones oculoꝝ mlte sūt ꝛ diū se. nā ex eis sūt lachry me iflatio ꝛ rubedo: ꝛ est pānꝰ: uel vngula ꝛ sanguis qui ꝯtingit ex ꝑcussiōibꝰ ꝛ silibꝰ. ꝛ sunt silr alie passiones: ꝛ ego faciā reme/moratione vniuscuiusqꝫ in h capło ſm cō/plemētuʒ. ¶Dico ḡ ꝙ lachryme fiūt ſm duos modos: quoꝝ vnꝰ est a cā iteriori. scōs est a cā exteriori. a cā ite/riori sic est ex hūoribꝰ aq̄sis: sic est a capite ad oculos de scēdētibꝰ. a cā vō exteriori: sic ē ex gaudio uel ira ꝛ silibꝰ. q̄re fit q̄dā cōpressio in cerebro: vn̄ stillat aq̄: ꝛ scias ꝙ flu xus lachrymaꝝ ex cā iteriori qn̄qꝫ descēdit ꝑ uenas cra/nei subteriores: qn̄qꝫ per uenas supiores. ¶Et occur/rūt in h signa distinctiua: videlicet ꝙ qn̄ descēdit per ue nas sbteriores: tūc sternutatio fit cū eo. ꝛ qn̄ ꝑ uenas sup iores sentit in uenis frontis ꝛ timporū q̄si deambulatio formicaꝝ. ¶Ipsoꝝ vō curatio est: ut in pmis caput ifir/mi radat: deide collū cū ligamie molli ꝛ lato ꝯstringatur donec uena que in fronte est visui appareat: deide accipi as duas acus cū filis subtilissimis: ꝛ facias penetrare ul/tra sub uenis: ita tn̄ ut non ꝑforet: ꝛ sit vna ab alia spatio triū vnciarū distans: deinde in medio earum uenarū ex trāsuerso icidas ꝛ sanguinē emanare ꝑmittas: donec suf ficere tibi videat: deide capita uenaruʒ cum p̄dictis filis nectant: ut stringat sanguis: ꝛ subsequenter apponat co tuʒ uel stupa in albumine oui madefacta: ꝛ si nece fuerit ponant medicamina stringētia: deinde vulnꝰ sicut reliq̄ vulnera curet. ꝛ silr faciēdū est in uenis timporum ꝙ si egritudo fuerit ab vno latere: ab ipso tm̄ uena ē icidēda. ¶Ad idē ꝯferūt cauteria que dicturi sumꝰ in capło pri mo. Itē ad h facit hoc emplm in frōte ꝛ timporibꝰ vn̄ sic cet. Rx. aloes: thuris: masticis: boliarmeni: acatie: mirre. an̄. ptes eq̄les. terant oia ꝛ pulueriçent aut cū aq̄ ro. uel cū pluuiali ꝯficiant. ¶Et ad idē collitiū bonū. Rx. thuris masticis: aloes epatici: ematitis: litargiri. an̄. p. e. ꝯficiant cū aq̄ plu. ¶Qꝫ si fuerit pruritꝰ. pulueriçet aloes epati/cū: ꝛ distēperet cuʒ vino albo: ꝛ aq̄ ro. eq̄li mēsura: deide admistret sic colliriuʒ. Qn̄ vō lachryme ꝑ uenas cranei subtiliores descēdūt: tūc nece ē ut purget caput cū eo qd ꝯuēit sic cū pillis de yerapig. uł de pillis aur. ¶Et ē ite/neciū ut custodiat se ifirmꝰ a cibis hu. dōec sanet. ¶Pre terea cauēdū ē ne te pili: q in palpebris p̄ter naʒ iuersari ꝯsueuerūt decipiāt: qm̄ hꝰi pili pūgūt oculos: ꝛ faciūt eos assidue lachrymari: q̄re tūc iuersata palpebra ꝑscrutare: iuētiqꝫ cū retortis tenaculis accipiāt: ac radicitꝰ euellant.

¶De rubedine oculoꝝ. Rubrica. II.

Quandoqꝫ accidit oculis rubor: ꝛ iflatio: atqꝫ macula: tūc talis opat cyrurgia. ¶In pmis frons ifirmi radat: ꝛ tribꝰ vnciis sup frontē mēsuratis fiat icisio ex trāsūso: ab vna extremitate tiporis usqꝫ ad aliā. caue tn̄ ne ex h lacerti q sūt in tiporibꝰ ledāt ꝛ cū sanguis exierit sufficiēs scissurā cū ferro cādēti cōue niēter icidas: deide admistra butyrū uel aliud simile do nec ignis escara cadat: ꝛ curet cū reliq̄ curatiōe vulnerū.

¶De pannis oculorum. Rubrica. III.

Pannus oculoꝝ cū fit ex pustulis ꝛ vulneribꝰ i/curabilis est sicut testat Cōstātinus. ¶Uerūtn̄ cū fit ex hūore se iter vueā ꝛ cristallinā locan te ꝛ coagulāte curari pōt. ¶Oportet aūt ꝯsiderare utrū sit recēs ꝛ subtilis: an antiquꝰ ꝛ grossus: qd est: q: quādo est sbtilis ꝛ recēs possibile est ut curet cū medicinis. qn̄ vō antiquus ꝛ grossus minime: sed curat quādoqꝫ per cyrurgiā. ¶Cū ergo pānus fuerit subtilis atqꝫ recēs tūc ex hoc medicamie administret. Rx. succi papaueris rub. ꝛ succi virge pastoralis. an̄. partes equales. ꝛ in moduʒ colliriii oculis apponat. ꝛ si idiget fortiori medicamine: fac puluerē ex sarcocolla: ꝛ çuccaro: ꝛ amido: ꝛ cāphora

ſm equalitatem partium.

¶ Ad idẽ. ℞. thutie. ℥. j. ſpume maris: ⁊ cortices oui añ. ℥. ij. antimonij: ceruſe. añ. ℥. ſ. Jtẽ ad idem aſſerũt limaturam eris multũ ualere ſi temperetur cũ aceto: ⁊ per octo dies ſoli exponatur: ⁊ poſtea deſiccetur.

¶ De vngula ⁊ carne addita in oculis. Rũica. IIII.

Vngula multotiens fit in oculis: ⁊ eſt duarũ ſpecierũ. q̃rũ vna eſt neruoſa dura ſicut dicit Albuc. ſimilis ſifac: duro: ſubtili. ⁊ altera nõ eſt neruoſa ſimilis humiditati, cõgelate albe. ⁊ incipit quidem vngula naſci a lachrymali maiori: deinde deſcẽdit paulatĩ donec coopit viſum. ¶ Modus aũt curatiõis ei⁹ eſt ut ſeparetur per cyrurgiã: p̃cipue quãdo eſt neruoſa dura. Uerũtñ operatio cyrurgie in oculis eſt timoroſa ualde: qm̃ timet̃ ne tangat̃ tunica cornea: ⁊ accidat ei ruptura: ⁊ pforet̃ pupilla ⁊ lʒ nõ ualeat: tñ iuxta poſſe meũ modũ antiquoꝝ incipiã docere: ⁊ eſt ut patiens locet caput ſuũ in ſinu tuo: deĩde eleua palpebrã ad ſuperiora manu tua ⁊ cõprehẽde vngulã cuʒ vncino tuo modice plicatiõis: ⁊ eleua eã ad ſupiora: deĩde accipe acum: ⁊ itromitte in ea vnũ ex pilis equi uel bouis: ⁊ ẽt filũ forte: ⁊ ſit extremitas ac⁹ replicata parũper: deĩde fac eã penetrare vngulã cuʒ filo: ⁊ leua ad ſupiora: deĩde excoria cũ pilo lat⁹ vngule: qđ ſeqtur pupillã uſqʒ ad ultitatẽ ei⁹: ac ſi uelles eã cũ filo ſecare. Deinde incide reſiduũ apud radicẽ lachrymalis cũ ſpatumine: aut cũ forpicib⁹ paruis. caue tñ ne caro nãlis que eſt in lachrymali ſecet̃: qm̃ ex hoc accidit curſus lachrymarũ aſſiduus. Et multotiẽs cõprehendit̃ vngula cũ vncino ſolo: aut cũ filo ſicut dictũ eſt: ⁊ extẽdit̃ ad ſupiora: deinde cũ ſpatumine ſubtili excoriet̃ ſm modũ abradendi. cũ aũt cõpleueris tuã opationẽ pijce in oculuʒ parũ de ſale: ut qđ ex vngula remãſit liqueſiat: aut ſalis: ⁊ cimini cõtritorũ: aq̃ iſtillata: ⁊ deſup cotũ in albumine oui: ⁊ oleo ro. infuſuʒ ſupponant̃: quo ſedet̃ apa calidũ. mane aũt facto ſi oculus videat̃ caleſieri: tunc itera id qđ mitigat apoſtema: ſiue curet̃ cũ eo qđ cõuenit donec ſanetur. talis eñi cyrurgia operãda eſt in ipſo in pãniculo quãdo indurat̃ ⁊ antiquat̃. Si ṽo acus nõ poterit intromitti in vngulã: neqʒ in eã figat̃ vncinus ppter teneritatẽ ei⁹ q̃nqʒ nõ neruoſa eſt: tũc curabit̃ cũ medicinis ſicut p̃ceſſu narratio. ¶ Qñ apparet in oculo ſupflua caro: tunc neceſſariũ eſt ut extendat̃ cũ vncino: deinde caute cũ ſpatumine excoriet̃ quouſqʒ nihil remaneat: deinde pijce in oculũ parũ ſalis ↄtriti: ut qđ ex ea remãſit corrodat̃: ⁊ deſuper pone cotũ cũ albumine oui madefactũ: ut apoſtema calidũ quieſcat. ¶ Et fac ſimiliter quãdo accidit ſupereminentia carnis in lachrymali. Uerũtñ oportet ut vitetur ne pueniat inciſio ad carnẽ naturalẽ: ⁊ accidat incurſus lachrymaꝝ indeficiens.

¶ De ſebel. Rubrica. V.

Multotiens extẽdunt̃ uene rubee ſup oculuʒ dicunt̃ ſebel: ⁊ viſum impediũt. tunc ergo neceſſe eſt ſi oculus nõ eſt multũ debilitatus ex eis: neqʒ eis eſt infirmitas alia: ut colligas ipſas uenas cũ vncinis: ⁊ incidas cũ ſpatumine: aut cũ forpicibus donec remoueant̃. ¶ Et caue ſm virtutẽ tuã ne inferas oculo nocumentũ: deinde pijcias in oculũ aliquid ex medicinis corroſiuis: ſicut ſal ⁊ ſimilia. ⁊ pone ſuper oculũ ex eis que mitigant apoſtema.

¶ De ſanguine in oculo. Rubrica. VI.

Cum ſanguis ſurgit in oculis ex pcuſſione uel ſimilibus. ⁊ ſi fuerit vulnus: tunc in p̃ncipio ex uena cephalica flo͂ma patiẽtem eiuſdẽ lateris: ſi corp⁹ fuerit plenũ: deinde pone ſup oculum repcuſſiua donec remoueat̃ ſanguis: qꝫ ſi nõ remouet̃ ex hoc adminiſtrãda ſunt ſparſiua: ⁊ ad ultimũ reſolutiua. ¶ Et de emplaſtris bonis que diſpgunt ⁊ reſoluũt hunc ſanguinẽ eſt ut cyminũ puluericatũ cũ cera ſepe ad ignẽ caleſiat: deinde pone illđ ſepe ſup oculũ calidũ: ⁊ hoc fac multotiẽs donec ſanguis recedat. Jtẽ aliud emplaſtrũ qđ habet cõfortare ⁊ mitigare dolorẽ. ⁊ ſi fuerit ex percuſſione uel caſu: ut. ℞. folia roſ. ⁊ ſandal̃. alb. ⁊ rub. cũ vino albo bulliãt: ⁊ ſuppone. ¶ Quãdoqʒ accidit quibuſdã hominibus ut palpebra cõſolidet̃ cũ albumine oculi: ⁊ impediat̃ inde operatio naturalis. oportet ergo ut extendat̃ palpebra cũ vncino ad ſuperiora: deinde adherẽtia incidat̃ cũ inſtrumẽto aliquo ſm modũ excoriationis: caue tñ ne ledas oculũ: deĩde inſtilla in oculum aquaʒ ſalmacinã: ⁊ ablue ipſum ex ea: deinde pone inter palpebram ⁊ oculũ licinium de bombice ut nõ poſſit eorum cõiunctio iterari: ⁊ pone ſuper oculũ albumẽ oui ut ſecuret̃ locus ab apoſtemate calido.

¶ De diſruptione vuee. Rũica. VII.

Accidit aliq̃ñ ut tunica vuea diſrumpat̃ ⁊ emineat extra palpebras ſicut granũ vue. ⁊ tũc dicit Haliabas. nõ eſt cura eius ut oculo viſus redeat: ſed ut ocl̃i recedat acumẽ: ⁊ turpitudo quodã mõ reformet̃. eſt ergo eius curatio ut intromittas acuʒ in radice vuee ad inferiora ad ſuperi⁹. Deĩde acũ aliã itromitte: in qua ſit filũ duplicatum, a parte lachrymali: ⁊ fac eã penetrare uſqʒ ad radicẽ vuee donec pertranſeat: ⁊ prima acus dimittat̃ ſm qꝫ fuerit: ac fili duplicationẽ icidas: deinde cũ vna pte fili partẽ vuee ad ſuperiora ligabis. ⁊ pone aliã ad inferiora: ⁊ ſic cuʒ ligaueris acuʒ extrahe: ⁊ pones ſup oculũ ex his que mitigant apoſtema: dimitteſqʒ ipm donec filũ cũ vuea cadat: ⁊ cura ipſum donec ſanet̃.

¶ De eminẽtia oculi totalis. Rubrica. VIII.

Et quandoqʒ eminet oculus totalr̃ ad exteriora: ⁊ nõ accidit inde nocumẽtũ in viſu: ⁊ tunc ſi vis eũ reducere interius flo͂ma patiẽtem poſtq̃ʒ ſolutus eſt uẽter: deinde pone uentoſas in ceruice eius abſqʒ ſcarificatione: qꝛ ſugũt: ⁊ pone ſup oculũ empl̃m ex reb⁹ ſtipticis: ſicut eſt acatia: aloes: olibanũ: ⁊ ſarcocolla: ⁊ ſtringe poſtea cum puluillis multis ſtrictura uehemẽti ſm tolerãtiã mẽbri: ⁊ dimitte die vna cũ nocte ſua: ⁊ pſpice iterũ ligamẽtũ ne mollificet̃: qꝫ ſi accidit ſtringe iterũ ligamẽtum ſtrictura forti: deinde ſolue ipſum per diẽ ⁊ noctẽ ſicut dictum eſt: ⁊ tũc ſi vides oculuʒ iam rediſſe bene eſt: ſi aũt nõ: itera curationẽ ſuã cuʒ emplaſtro ⁊ puluillis: atqʒ ſtrictura: atqʒ uẽtoſis ſine ſcarpellatione in ceruice donec redeat oculus.

¶ De cataractis. Rubrica. IX.

Fit etiam quedã infirmitas multotiẽs in oculis que dicit̃ cataracta: ⁊ eſt aqua que aggregat̃ ſup pupillã. ¶ Et ſigna ei⁹ ſunt qꝫ phibet viſuʒ: p̃cipue quãdo eſt cõfirmata: ⁊ videt̃ pupilla cũ aſpicitur oppilata. ¶ Et huiuſmodi q̃dẽ aqua eſt duarũ ſpecieꝝ: quarũ vna eſt curabilis. alia incurabilis. ⁊ ſignuʒ illius que curat̃ eſt: qm̃ cũ aſpicit̃ videt̃ clara: ⁊ cũ p̃ceperis ut infirmus oculũ claudat. Deinde compſſeris cuʒ police tuo palpebrã interius. ⁊ in utroqʒ latere: ⁊ aperto oculo aquã videris ſeparatã: deinde redit ⁊ aggregat̃: tũc ſimiliter eſt curabilis illa ṽo que nigra eſt: ⁊ illa que nõ mouet̃ cõpreſſione: ⁊ nõ redit: ⁊ aggregat̃ poſt illud eſt incurabilis: qm̃ nõ eſt cõfirmata. ¶ Et curatio illius que curat̃ eſt ſm hunc modũ: ⁊ eſt ut p̃cipias infirmo quatenus oculũ ſibi ſanũ claudat: ſuãqʒ manũ ſupponat: deinde oculũ infirmũ aperias. in loco tñ lucidiſſimo ⁊ inſtrumẽto: cũ quo ↄſueuit huiuſmodi aqua excutere ſumpto. pone ei⁹ extremitatẽ a pte lachrymalis maioris ppe coronã oculi. deĩde pone inſtrumẽtũ: ⁊ reuolue eũ cũ manu tua donec penetrauerit albuginẽ oculi: ⁊ ſentias ipſuʒ iã ad locũ uacuũ pueniſſe: tũc attende de foris oculi partẽ ubi eſt aqua: ⁊ cũ puenit inſtrumẽtuʒ ad foramẽ oculi videbis ipſuʒ manifeſte in foramine ſub tunica cornea: deinde impme ipſum inſtrumẽtũ inferius paulatim: ac cũ eo acu aquã ad inferiora trahe: ⁊ tunc ſi videbis aquã ad locũ ſuũ nõ redire: atqʒ patiẽs ſtatim videt ⁊ diſcernit id

sup qȯ cadit visus suus instrumẽtum paulatim revoluẽdo extrahe. Si vo aqua ad locũ redierit: ipsam scḋo depone donec nõ redeat: ⁊ tunc extrahe istrumẽtũ: ⁊ oculo aquã cinerũ ⁊ salis cõtritorũ distillabis: aut aquã in qua dissoluisti aliquid ex sale claro gemme: ⁊ pone sup oculũ cotũ in albumine oui ĩfusum: ⁊ oleo ros. deĩde in obscura domo infirmũ iacere pcipias: phibeasq; ipsum ab oi motu: ⁊ a tussi: sternutatiõe: ⁊ sit ei⁹ cibus sorbilis: leuis: ac usq; ad diẽ tertiũ non soluatur: deinde solue: ⁊ fac ip̃z res videre: ⁊ tertiũ liga sicut diximus: ⁊ dimitte usq; ad septez dies. Verũtñ si accidit oculo ardor: uel dolor: uel apostema calidũ: tunc ante pfinitum tẽpus soluas: ⁊ suas adhibeas curationes. Cum autem dies aduenerit septimus: solue similiter visum infirmi: ⁊ experiaris res sibi mõstrando: sed nõ oportet ut facias illud statim cũ extraxeris instrumẽtũ: qm̃ aqua reuertitur ad locũ velociter ppter aspectus uehementiam.

¶ De sanie aggregata in oculis. Rubrica.X.

Quandoq; fit in oculis egritudo quedã similis aque descẽdẽti in oculũ: ⁊ est sanies que aggregaf loco aque in ipso visum phibens. ¶ Et Galien⁹ dicit q̃ quidã qui uocabaf obestis multos iam ab hac egritudine sanauit sm hunc modũ: ⁊ est ut ĩfirmus rectus sedeat sup scãnũ: ⁊ caput ei⁹ ab utroq; latere accipiaf: ac ip̃m cõmotione uehemẽti cõcutias donec saniẽ ipsam ad inferiora descẽdere videas manifeste. ¶ Et scias q̃ inter aquã in oculũ descẽdẽtez ⁊ saniẽ est differẽtia talis. vz. q̃ sanies nõ tẽdit ad supiora postq̃ descẽdit ĩferi⁹ ppter grossitiẽ ei⁹: aqua vo redit quousq; pmaf multotiẽs cũ instrumẽto ad inferiora. ¶ Qz si nõ descendit sanies sm q̃ dixim⁹ fiat sicut ipse faciebat Galienus: ⁊ est ut scindas sup tunicã corneã parũper cũ spatumine in loco ubi cõtinuaf piunctiua cũ cornea tunica: donec eius sanies euacuef: ac post eius euacuationẽ istilla in oculũ parũ lactis mulieris puellã nutriẽtis: deinde cura ipsum donec sanef cũ eo qȯ cõuenit.

¶ De grandine in oculis. Rubrica.XI.

Multotiens ex grossa supfluitate in palpebra quedã orif infirmitas que uocaf grando: ⁊ quãdoq; exterius: ⁊ quãdoq; interius. ¶ Curatio eius est ut secetur super eã sm latitudinẽ: deinde cũ vncino extendaf ad superiora: ⁊ in circuitu eius excorief ⁊ extrahaf: ⁊ tunc si magna fuerit incisio exteri⁹ aggregetur cũ sutura. ¶ Si vo parua curef cũ medicinis carnis creatiuis donec sanetur.

¶ De inuersatione palpebre. Rubrica.XII.

Quandoq; accidit ut inferior palpebra oculi reuersef ex vulnere cauterio ⁊ similib⁹: ⁊ curatio eius est ut scindas psolidationẽ pmam in latũ: ⁊ scissurã pfundã. Caue tñ ne ledas oculũ: deĩde separa labia vulneris eleuãdo palpebraz ad superiora: ⁊ pone liciniũ in ipso vulnere ex lino ⁊ similib⁹ quo palpebra nõ redeat statim ⁊ icarnef sicut fuit pus. deinde liga eã cũ puluillis: ⁊ iunctis ad supiora donec sanef: ⁊ fugias oẽ qȯ exiccat ⁊ astringit in eius curatione: ⁊ adhereas mollificatiuis. ⁊ illud etiam qȯ exiccat ⁊ stringit: ut ait albucasis: facias redire palpebrã turpiorem. Inquit. huiusmodi operatio quidẽ nõ est nisi quedã rectificatio palpebre: q: nõ reddet eius forme sicut fuit oino.

¶ De polipo nasi ⁊ ueruca. Cap.II.

p **Olipus est** supfluitas carnis que apparet in iteriori parte nasi: ⁊ causa eius est humor grossus ⁊ viscosus qui reumatiçat a capite: ⁊ descẽdit ad nares: ibiq; in carnem cõuertitur. ¶ Cuius significatio est oppilatio nariuz: ⁊ odor malus qui egreditur ex eis: ⁊ caro addita que apparet in interiori parte nasi. aliquando ex huiusmodi egritudine magnificatur nasus: ⁊ fit fusci coloris: pauci sensus: nimis durus: atq; caro non descendit inferius ⁊ tunc non tangas ipsum aliquo modo: quoniam est species cancri. ¶ Qz si nasus fuerit mollis bene tractabilis: non fusci coloris: cura ipsum absq; timore: aperias ergo nares infirmi: ⁊ accipe carnem illam cum vncino: ⁊ extende ipsam ad exteriora. deinde incide eam cum spatumine donec totaliter sit ablata: ⁊ si remãsit aliquid ex ea propter impossibilitatem incidendi: tunc rade ipsum cũ aliquo instrumento subtili donec bene mundificetur: deinde post incisionem cauteriça radicem que remãsit cum ferro candenti: aut pone super eaz medicinam acutam donec corrodat ipsum: deinde administref butyruz donec ignis escara cadat: curef cũ vnguẽtis donec sanef. ¶ Multotiens etiam sine incisione ⁊ ferro calido cũ acuto medicamine curã impẽdimus: deĩde cuncta que diximus opamur. ¶ Contingit aũt quãdoq; carnẽ illam in superiorib⁹ ossis pforati pduci: ad quã instrumẽtum peruenire nõ potest. ¶ Signũ eius est quoniam pĩcis in nasum aliquid ex aceto ⁊ aqua aut vino: patientis capite retro aliquantulũ subleuato: ⁊ humiditas nõ penetrat ad palatũ: quod est: quia si humiditas ad palatuz pertrãsiret: tũc nihil carnis in partib⁹ foraminis eẽt. ¶ Cura ergo eius est ut accipiat filum: cui quedam sit grossitudo. ⁊ noda in eo nodos plurimos. ⁊ sit inter omnẽ nodũ spatiũ vnius digiti uel parum minus. deinde ponat ĩfirmus vnam extremitatẽ fili in nasum cum tenta: uel alio simili donec ad foramen pueniat: ⁊ trahat odoratum suũ donec egrediatur per os. dehinc aggrega duas extremitates fili extendensq; ip̃m ad modũ serre deducaf donec caro ipsa cũ nodulis incidatur: deinde extracto filo liciniũ in vnguẽto acuto ĩbibitũ in naso imittas: nõ solũ semel: sed bis aut ter donec corrodatur totũ residuũ carnis: deinde sicca cũ medicinis desiccatiuis: ⁊ pone cannulam plumbeã in nasum aliquib⁹ diebus donec sanetur. ¶ Qz si alia supfluitas carnis: sicut ueruca in naso psurgat eodẽ modo curef sicut dictũ est de polipo.

¶ De passionibus labiorũ: oris ⁊ gutturis. Cap.III. cõtinens rubricas nouẽ.

¶ De scissuris labiorũ. Rica.I.

i **N labiis** ⁊ in ore atq; gutture diuerse fiunt passiones: ⁊ ego quidem ad pñs nomiabo eas. ¶ Dico ergo q̃ aliqñ ex humorib⁹ acutis in labijs accidit ulceratio ⁊ arsura ⁊ scissura. ⁊ ex eis que cõferunt arsure ⁊ ulcerationi cũ huiusmodi medicinis: qȯ. Rx. dragaganti. amidi. penidij aã. par. equales. ⁊ puluericenf: ⁊ cũ aqua ro. distẽperentur: ⁊ inde labia vngantur: ⁊ fiat inunctio cũ oleo ro. uel violato. ¶ Et medicina quidez cõferens scissure labiorũ est ut sumas nucleos nucis: ⁊ puluerẽ radicis portulace equaliter cũ melle cõficiantur: ⁊ solũ etiã oleũ qȯ exit ex nucleo nucis combusto pfert multũ: pcipue qñ scissura est ex aeris acuitate. ⁊ conferunt similiter cuz oxiçacara. similiter etiã cũ flõmia cephalice: ⁊ cũ uentosatione sub mẽto succurritur ulceribus ac scissure labioruz. Verũtñ qñ scissura cũ modis medicinarũ curatur ⁊ non confert ei: tunc cauteriça eam usq; ad eius pfunditatez: deinde cura eam donec sanetur.

¶ De ulceratione ⁊ putrefactione gingiuarum ⁊ carne addita. Rubrica.II.

Et fit quandoq; ulceratio aut putrefactio in gingiuis aut palato: ⁊ tũc abluaf locus cũ aceto forti: aut cũ aq̃ salsa: ⁊ fricef donec sanguis ⁊ humiditas putrida educatur: deĩde abstergaf: ⁊ puluis desiccatiu⁹ supponaf. qui. Rx. psolide maioris: gariofilorũ: cinamo. ros. cort. gnatorũ. aã. p. eq̃les ¶ Et multotiẽs antiquaf putrefactio in illis locis: ⁊ succedit ex ea cãcer aut fistla. Et curatio ei⁹ ẽ ut abluaf loc⁹ cũ aceto uel aq̃ salsa sic dixim⁹: ⁊ fricef. deĩde post abstersionẽ aspgaf puluis. q. Rx. gariofi. nucis mus. ros. alumis çuccarini: piretri: capita ⁊ crura cãcrorũ: ossiũ cõbustorũ

dactilorꝝ:⁊ corticis mali granati.aā.ptes eqles. ℭ Q̄ si
nō cōfert curatio tūc necesse est locūc cauteriçari usq̄ ad
eius ꝓfundū:⁊ si nō sanaſ post cauteriū egritudo:opꝫ ut
detegaſ locus:⁊ auferaſ os qd̄ corruptū est:deide cureſ
donec saneſ. ℭ Carnē aūt superfluā que oriſ in gingi
uis necesse est cū vncino suspēdi:⁊ eā cū incisorio radici
tus extirpari:deinde sanguis aliquātulū emanare pmit
taſ:⁊ puluis desiccatus desup aspgatur.sed q: solet huius
modi caro redire tutius est post incisionē ut cauteriçeſ.

ℭ De dolore dentiū. Rubrica.III.

Multotiens fit dolor in dentibus:⁊ est eius
causa qn̄q̄ apa in gingiuis ex
acuitate sanguinis:⁊ signū est dolor nimiꝰ pulsus:rube
do:⁊ īflatio eius:⁊ eius sedatio ex aqua frigida. ℭ Cura
aūt eius est flōmia cephalice uene:⁊ tenere aquā frigidā
in ore:⁊ oleū ro.⁊ acetū vno die:⁊ aqua ro.alia die.dein
de teneaſ in ore oleū ro.postq̄ dissoluiſ in eo.℥.j.masti
cis. ℭ Et qn̄q̄ fit dolor dentiū ex humiditate:ex frigidi
tate:⁊ humoribꝰ grossis:⁊ frigidis.⁊ curatio eiꝰ est tene
re acetū in ore in quo pulpa colloquintide:⁊ radix cap
pari:⁊ staphisagria decocta fuerint:⁊ ysopus cū aceto ⁊
melle in ore simul teneaſ. ℭ Et ꝯfert etiā ut ponaſ thiri
aca magna in radices dentiū:⁊ fiat exterius euaporatio
cū aqua calida:in qua decocta est camomilla:⁊ instilleſ
oleū camomillinū tepidū in auricula illius ptis:aut oleū
cōe. ℭ Et qn̄q̄ fit iterū dolor dentiū causa uermis ibi
gn̄ati:⁊ signū est pruritꝰ gingiuarū ⁊ cauitas earūdem:
qm̄ uermis per foramen dentiū egrediſ:ac dolor est iter
polatꝰ ſm q uermis quiescit ⁊ moueſ.⁊ cura eius est ut
ponamꝰ ferrū calidū per foramen dentis donec cōburaſ
uermis:aut cōburaſ cū fusto pulegij:uel origani:aut fo
ramina ipleanſ hoc medicamie.qd̄ ℞.mirrā.storacē se
mē iusquiami:apiū:piper.çç.aā.ʒ.ij.simul bn̄ terantur:⁊
cōficianſ cū melle.hec eni dolorē mitigāt ⁊ uermē expel
lunt. q si dolor nō quiescit melior curatio eius est eradi
catio dentis. ℭ Et medicamina quidē que eradicāt dē
tem sine ferro est ut conficiaſ farina frumēti cū lacte titi
malli:⁊ in radice dentis appone.dens aūt ille cū capsula
cerea inuoluaſ ne dentes alij tangantur.

ℭ De apate sub lingua dicto ranula. Rūica.IIII.

Quandoq̄ accidit apa sub ligua qd̄ ranula
nūcupaſ ex eo qd̄ est ad siītudi
nē ranule parue:⁊ īpedit opationē nālē lingue ⁊ multo
tiēs augmentaſ donec ipleaſ os.qn̄ vō est pua incipiēs
friceſ cū hoꝰ medicamine.qd̄ ℞.arsenici rubei ⁊ citri.aā.
ʒ.ſ.çç.salis:gallarū:pipis:⁊ alumis.aā.ʒ.j.cōficianſ cū
aceto ⁊ madefiat cotū in eis:⁊ fiat fricatio.⁊ si vis ex his
cōfectis cū aceto fac trociscos:⁊ cū necesse fuerit teratur
modicū ex eis:⁊ friceſ sub lingua:⁊ fac post hoc oleū ro.
tenere in ore:donec sedetur dolor ex acuitate medicine.
ℭ Q̄ si huiusmodi curatio nō cōtulerit:⁊ qn̄ est magna
tunc opꝫ ut extrahaſ. Uerūtn̄ si videbis eiꝰ colorē fuscū
uel nigrū:⁊ est quasi apostema durū ⁊ insensibile:nō ap
propinques ei penitus:qm̄ est de natura melancolica:⁊
nō recipit curationē. Illa ergo ranula que incidiſ absq̄
pauore est ad albedinem decliuis:⁊ nō euacuatur ab hu
miditate.⁊ modus operationis eius est ut infigas vnci
num sub lingua:⁊ abscindas ipsum apostema:ac separa
illud cū incisorio ab omni circuitu:⁊ extrahe:deinde ab
luatur os cum aceto ⁊ modico sale:cureturq̄ locus cum
eo:quod conuenit donec sanetur.

ℭ De elongatiōe vvule ⁊ tumefactione. Rūica.V.

Quandoq̄ vvula elongaſ ⁊ tumescit:⁊ fit cū
uehementi rubedine ⁊ calidita
te:⁊ tunc cephalica flobothomeſ:deinde fiat gargarismꝰ
cū aceto ⁊ aqua ro.aut decoquanſ balaustie:galle:roſ.⁊
cortices mali granati cū aceto:⁊ fiat gargarismꝰ. ℭ Q̄
si non apparet in ea rubedo:imo declinat ad albedinē:
tunc fiat gargarismus ex alumine ⁊ sinap.cū aceto:uel
syrꝰ acetoso:aut fiat gargarismꝰ ex sale armenico. ℭ Si
hoc medicamen nō ualet tunc necesse est q vvula incida
tur. Uerumtn̄ post considerandū est ne vvula sit sangui
nea:aut rotunda:aut fusci coloris:uel nigri coloris:⁊ pau
ci sensus:quoniā tunc fugiendū est ab incisione:sicut cō
sulit optimus hyp.⁊ non incidenda est vvula nisi quādo
est alba:longa ⁊ subtilis.⁊ modus incidendi est ut faci
as egrum in loco lucido sedere:⁊ a discipulis lingua in
ferius deprimatur cum aliquo instrumēto:deinde ꝓijce
vncinum in vvulam:⁊ extende ipsam ad exteriora:ac cū
instrumento congruo incidatur.sed cauendū est ne inci
das ex ea id quod ultra additū est supra terminū natura
lem ne accidat ex hoc lesio uocis:uel sermonis assidua:
deinde fiat gargarismus constrictiuus cum aceto ⁊ aqua
ro.aut cum aqua decoctionis roſ.corticum gra.foliorū
mirti ⁊ similium stipticorum.

ℭ De brancis siue amigdalis que in gutture nascuntur ⁊
alijs passionibus gutturis.. Rubrica.VI.

Nascuntur multotiens in gutture apata que
dā que brāci uel amigdale nūcu
panſ. Quorꝝ signū est anhelitus ⁊ spūs attractio ⁊ diffici
lis excreatio:⁊ aperto ore lingua depressa inferius visui
nō occultātur amigdale. Et prima curatio eiꝰ est gargari
çatio stipticorū sicut dictū est in casu vvule:qd̄ si nō ꝯfert
redeundū est ad cyrurgiā.opꝫ aūt te diligēter īspicere q
si fuerit in ea hec offuscatio caloris durities ⁊ paucitas sē
sus:tūc nō p̄sumas in eaꝝ curatiōe cū ferro:qm̄ ex melia
sunt:⁊ sunt ex nā cācri. ℭ Et silr qn̄ est ru.coloris ⁊ gros
se radicis nō p̄sumas tāgere ipas cū ferro ꝓpter sangui
nis fluxū:imo dimitte eas sicut dicit Albu.donec matu
renſ.deinde perforabis eas si nō fiet in eis pforatio pse:
⁊ fiat gargariçatio mellis ut sanies abstergaſ. amigdale
igiſ qbꝰ cyrurgia ꝯuenit sunt rotūde:⁊ albi coloris ⁊ sub
tilis radicis. ℭ Spēs opationis est ut patiēs in loco luci
do ꝯstituaſ:eius ore apto discipulus depmat linguā īfe
riꝰ cū instrō:tūc si vides amigdalas ꝓijce vncinū ⁊ extra
he ſm q meliꝰ potes ad exteriora.deide īcide eā cū istrō
ꝯgruo vnā radicitꝰ post aliā.caue tn̄ ne tunice que sunt
in eis ꝓpinque alio mō ledanſ.deide gargariçet patiēs
cū aq̄ frida uel aceto:q si sanguis fluxꝰ supuenerit garga
riçet cū aq̄ decoctiōis corticū granatoꝝ:aut folioꝝ mirti
⁊ siliū stipticoꝝ donec sanguis abscindaſ:deide curetur
vulnꝰ donec saneſ. Illud aūt qd̄ securat a reditiōe ipaꝝ
amigdalaꝝ post earū incisionē est ut locus cauteriçetur.
solēt nāq̄ multotiēs redire. ℭ Et fit etiā in gutture que
dā alia passio que foliū noiaſ:eo q folijs assimilaſ laris:
⁊ cura eiꝰ est ut incidaſ sicut diximus de amigdalis.

ℭ De squinantia. Rubrica.VII.

Preterea fit in gutture ⁊ multotiēs quoddā apa
pessimū:qd̄ dr̄ sqnātia que est q̄si suf
focatio egrotātis in breui tpe:qm̄ strigit flatū:ut neq̄ ci
bū:neq̄ potū assumē possit:aut si assumat ē modicū ual
de:⁊ p̄cipue qn̄ est spēs mala:que fit p̄cipue iter tracheā
arteriā ⁊ ysophagū i loco q dr̄ ismō:uel epiglotis. ℭ Nā
huiꝰ apatis tres sūt spēs:q̄rū vna diciſ qnātia:cuiꝰ mā in
tro ex toto latēs est:⁊ tūc est mortalis.alia diciſ sinātia cu
ius mā ex toto diffundiſ:⁊ tūc nō iterficit.alia dr̄ sqnātia
noīe utriusq̄ ptis:⁊ mām foras emittit:ac ptim iterꝰ re
tinet:tūc distingue:q: si ſm plimū iterius fuerit plurimi
moriunſ:⁊ si ſm plimū exteriꝰ fuerit plimi liberantur.
ℭ Fit aūt hʼ apa:aut ex sanguine:aut ex colera:aut ex fl̄a
te:⁊ nunq̄ ex melia.⁊ signū sanguis est rubedo faciei ⁊
uenaꝝ:⁊ corpis magnitudo:⁊ usus ciboꝝ sanguinē gene
rātiū. ℭ Colere signū est sitis:calor:⁊ color fortis. ℭ Ex
fl̄ate vō signū est paucitas rubedis faciei:saliue multitu
do. ℭ Et curatio illiꝰ qd̄ est ex sanguie uel col̄a est ut in
p̄ncipio si vtꝰ patiētis aut aliud nō ꝓhibet fiat minutio ce
phalice:uel uene que est sub ligua:deide gargariçet pa
tiēs cū aceto ⁊ aq̄:aut sapore de moris.i.vio de moris:uel

succo solatri:ꝛ arnoglosse:aut aq̄ decoctiōis sumac ꝛ rof. ꝛ balaust.extra aūt non apponaꝛ aliqđ repcussiuū oīno: imo empletur loc⁹cū medicis solutiuis ꝛ leniuuis ut mā trahaꝛ ad exteriora:ꝛ ꝯfert empl̄m cepe cocti sub cinere cū modico mellis triti.ꝛ silr iunctio dyaltee:uel olei muscel.ꝛ camomil.cū butyro. Ex uētosa qdē posita in ceruice adiuuat ad dilatationē gutturis. Si aūt apā in gutture apparebit icide ip̄m:uel rūpe ip̄m oī igenio quo potes: ut si in eo sanies est collecta foras egrediaꝛ. ¶ Curatio vo illius qđ est ex flate est ut patiens in p̄ncipio gargarizet cū oximelle:uel cū aqua decoctionis ficuū siccarum: ꝛ cataplasmeꝛ etiam locus cū medicinis attrahentibus ꝛ resolutiuis:sicut monstrauimus superius.

¶ De his q̄ adherēt i gutture sic̄ os uel spina. Rubrica. VIII.

Quādoq̄ꝫ adheret in gutture os:aut spīa piscis uel aliud:tūc opꝫ ut ꝯstituas patiētē corā sole:ꝛ ei⁹ ore apto.atq̄ꝫ ei⁹ lingua inferi⁹ depssa subtiliter ītuearis:ꝛ si ostēdiꝛ tibi illud uelociter ſm modūꝫ melioris possibilitatis attrahas. Si vo minime bonum est ut assumpto cibo anteq̄ꝫ in stōco digeraꝛ uomit⁹ prouoceꝛ:aut frustū marine spongie sicce cū filo forti ligeꝛ ꝛ patiēs deglutiat eā usq̄ꝫ īferi⁹:ꝛ deide ad supiora filū extrahaꝛ subito:ꝛ fortasse os spongie adherebit:ꝛ egredieꝛ cū ea.aut deglutiat frustulū panis duri:aut fiat tēta plumbea grossa ꝛ itromittaꝛ in gutture ei⁹vna extremitas que aliq̄ꝫtulū sit curua:deinde os uel spina īferi⁹ cōprimaꝛ.

¶ De sanguisuga bibita. Rubrica. IX.

Rursus multotiēs qn̄ hoies bibūt in fontib⁹ deglutiūt sanguisugas que sanguinem ex puc̄ faciūt.opꝫ ergo tūc ut ꝯstituaꝛ īfirm⁹apud solē:ꝛ ore ei⁹apto respice itus in gutture:ꝛ si videris sanguisugam ilico cū vncino puo uel picicarolis subtilib⁹extrahe:q̄ si sic exhi nō poterit intromittaꝛ cānula ferrea uel erea usq̄ꝫ ad ꝓpinquitatē gutturis:deide ferrū ignitū per ꝯcauitatē illi⁹ cānule itromitte:ꝛ fac illud multotiēs:ꝛ abstineat patiēs ab aq̄ tota die:deinde ponaꝛ uas vitreū aque plenū ad solē:ꝛ moueaꝛ hora post horā an̄ os īfirmi apertū sanguisuga qdē cū aquā sentit ilico cadit.si aūt nō egrediaꝛ ex hoc suffumigeꝛ patiens cum assa feti.uel nigella: aut absinthio.ꝛ modus suffumigatiōis est ut accipiaꝛ fumus per cānulā emboti donec scias q̄ suffumigatio iaꝫ puenit ad sanguisugā.nā ipsa statim cadet:q̄ si nō cadit tūc reiteranda est suffumigatio donec cadat.aut fiat gargariçatio cuꝫ urina caprina ꝛ sale:aut aceto ꝛ sale:ꝛ sustineat patiēs sitim:ꝛ comedat salsa:neq̄ꝫ aquā bibat oino.

¶ De dolore auriū. Cap. IIII.

a Dolor in auricula pluribus modis cōtigit.ꝯtigit eni aliqn̄ ex humoꝝ abūdātia:aliqn̄ ex uerme ibi gn̄ato: cui⁹ significatio est prurit⁹ ꝛ motus p̄ter solituꝫ.aliqn̄ etiā fit ex aliq̄bus rebus ab extrinseco in eā cadentibus:qđ per relationem īfirmi sentiꝛ. ¶ Cū autē dolor fuerit ex humorib⁹ reprimaꝛ cū instillatione olei muscel.tepidi:aut cū oleo ex amigdalis amaris.qm̄ est mirabilis:aut cū succco ruthe ꝛ lacte mulieris eq̄liter: deide obtureꝛ auris cū lana uel cocto. ¶ Et multotiens succedit ex humorib⁹apā: aut pustule.ꝛ tūc dolor fit uehemētior i auricula:ꝛ tumor:ꝛ pulsatio:ꝛ febris. ¶ Et curatio ei⁹ est flōmia cepha.ꝛ instilleꝛ in auricula ea que diximꝰ trib⁹ dieb⁹:deide īstilletur mucillago fenugre.ꝛ seis lini.aut maluaui.ꝛ īfundaꝛ mucillago in lacte mulieris:ꝛ fac illud donec quiescat dolor:ꝛ sanies effundaꝛ: deide mūdificata sanie loc⁹ cū medicina multū exiccatiua cureꝛ. ¶ Cū uermis fuerit in auricula iterficiaꝛ cum amaris.s.cū succo foliorū persici uel persicarie:aut absinthij ꝛ siliu.ꝛ qn̄ misceꝛ.ʒ.j.elli al.in.℥.s.psicarie succi fit medicamē bonū iterficiēs uermē in auricula ꝛ in oibus alijs locis. Sed p̄cauēdū est ne illud qđ īstillaꝛ in auricula sit actualr frm.auricula nāq̄ꝫ est ex gn̄e neruoꝝ:q̄re timeꝛ ne a fridis ledaꝛ.mortuo aūt uerme cū vncino modice plicatiōis:aut subtilib⁹ picicariolis extrahaꝛ:uel cuffa auricle applicet ut uermē suggēdo attrahat. ¶ Si vo dolor fuerit ex casu rerū extrinsecarū tūc fit occupatio in earū extractiōe:sed hu⁹ res que cadūt i aurē diuersificanꝛ ſm spēs diuisionuꝫ.qm̄ aut sunt lapilli: uel silia sicut ferrū:uel vitrū.aut semē sicut cicer:aut granū frumēti.aut ē res fluxilis ut aq̄ ꝛ silia ei.aut est aial sicut pulex. ¶ Qꝫ si fuerit lapillus uel genus lapilli:fiat sternutatio narib⁹oppilatis:ꝛ administreꝛ cuffa attrahēs uehemēter inclinato capite patiētis v̄sus ptē dolentē:q̄ si sic nō egrediatur exhaꝛ cū picicariolis subtilib⁹:aut cū vncino modice plicationis:ꝛ si nō exhiꝛ ad hoc accipiaꝛ subulis tenta de ligno:ꝛ caput ei⁹ iuoluaꝛ de coto:postea inūgaꝛ in terbentina:uel visco cū quo capiunꝛ aues:deide intromittaꝛ in aurē:ut per viscositatē semen uel lapis extrahaꝛ:q̄ si adhuc nō egrediaꝛ: tūc necesse est auriculaꝫ in loco magis depresso incidi usq̄ꝫ ad locū lapidis:anteq̄ꝫ apā calidum aut spasmus accidat:deide extrahe ip̄m: ꝛ vuln⁹ velociter suaꝛ:ꝛ cureꝛ cū aliqua curatiōe vulneris:donec saneꝛ ¶ Qꝫ si fuerit aial:tūc ei⁹extractio facilis est:ꝛ p̄cipue si fuerit magni corpis: qm̄ nō est aliud nec̄e:nisi ut extrahas ip̄m cū vncino:aut cū picicariolis. Et si fuerit aial pui corpis sicut pulex: īstilleꝛ in aurē aliqđ ex medicinis: q̄s diximꝰ ad interficiendū uermē: ꝛ postq̄ꝫ aial occisuꝫ est:qđ sciꝛ ex sedatiōe doloris:fac eū exire cū sternutationib⁹ narib⁹ oppilatis. Et qn̄ fuerit pulex appliceꝛ auricule aliqđ ex lana:adheret eni capillis post horā:ꝛ egredieꝛ cū eis:aut p̄jciaꝛ aq̄ i aurē donec impleaꝛ:deide patiēs subito caput flectat:qm̄ exibit cū aq̄. ¶ In aq̄ vo balnei extrahēda:si in aurē ceciderit:ꝓpriū est ut ei⁹ sumaꝛ v̄gula iunci uel alteri⁹sibi silis:ꝛ ponaꝛ vna ei⁹ extremitas in auricula:ꝛ accēdaꝛ ignis ꝛ alia extremitate:donec maxima ei⁹ pars cōburaꝛ: deinde itera iuncū aliū:ꝛ fac illud multotiēs donec egrediaꝛ aqua:aut inuoluaꝛ extremitas subtilis cū coto ueteri: ꝛ in auris foramine ponaꝛ ut aqua imbibaꝛ in eo:deide p̄jciatur cotū ꝛ inuoluatur ex alia:ꝛ tādiu fac donec tota extrahaꝛ aqua:ꝛ confert ēt ut fiat sternutatio naribus oppilatis.

¶ De apātib⁹ ſꝫ oēs eoꝝ spēs. Cap. V. ꝯtinēs Rubricas qnq̄ꝫ.

¶ De causis ꝛ signis eoꝝ in gn̄ali. Rubrica. I.

a Apostema est tumor uel inflatio membri p̄ter nām: cuius cā sicut asserit Auic. duplex est.s.an̄cedēs ꝛ primitiua. ¶ Et an̄s quidē causa est interior que ex repletione ꝛ corruptione fit humorū. ¶ Primitiua vo exterior est:que ex casu ꝛ percussiōe ꝛ huiusmodi accidit. ¶ Apostematis aūt quatuor sunt spēs simpliciter ſꝫ q̄ quatuor sunt simplr humores.fiat eni ex sanguine ꝛ dicitur flegmon:aut ex colera rubea:ꝛ diciꝛ herisipilla:aut ex flate ꝛ diciꝛ çinia:aut ex colera nigra:ꝛ diciꝛ sephyros aut cancer. ¶ Et signa flegmōis ſꝫ Joānitiū ꝛ alios antiquos sūt.calor.rubor.ꝛ pulsus dolor ꝛ tumor. ¶ Ex colera rubea signa sūt.calor.rubor mixt⁹ colori citrino.doloris magnitudo:ꝛ uelox augmētatio. ¶ Ex flate signa sunt. albedo.mollities.ita ut si digituꝫ impresseris:fit penetratio in eo faciliter:ꝛ q̄si signū foraminis faciēs. ¶ Ex colera nigra sunt hec.ingens durities cum nigredie absq̄ꝫ sensu. ¶ Et scias q̄ apostemata testāte Auic. parū sunt singularia pura:sed plima eorū sunt cōposita:ꝛ tūc difficilior fit notitia:ꝓpter cōpositionē signorū. Uerum astutus ꝛ assuetus medicus subtiliter intueaꝛ:ꝛ ſm prudentiam suā agnoscat:deinde ſm q̄ mā magis uel minus: aut medio modo resistit curaꝫ ipēdat:ꝛ ego quidē rememorabor ad p̄sens ſm fortitudinē virtutis mee singulariter:ꝛ distincte curamus vniuscuiusq̄ꝫ speciei.

¶ De cura apatū sanguineorū. ¶ De flegmōe. Rubrica. II.

Dico ergo q̄ cū accidit flegmon nō euaꝛ: qn ei⁹causa sit p̄mitiua:aut antecedēs

ꝙ si primitiua:aut corpus inuenit mundificatum aut re/
pletū. ¶ Et si mundificatū ut dicit Auic. non est aliud
necesse nisi curare apostema:inquantū est apostema.s.ex/
trahere materiā extraneā que facit accidere apostema:⁊
fit illud cū mollificatiuis ⁊ resolutiuis lenibꝰ.refrenatio/
ne tñ in pncipio pcedēte. Et resolutio qdē cū exiccatiōe
forti pducit mām ad duritiē:⁊ qñq₃ est necessaria scarifi/
catio:⁊ precipue qñ apostema est multe māei. ¶ Illud
aūt flegmon qḋ corpus iuenit repletū nō est presumptio
ut curet̄ pmo cū resolutiuis:ne forte mā trahat̄ ad locū
plusq₃ resoluat̄ ex ea:sed est necessariū mundificare cor
pus per flōmiā:⁊ fortasse est necessariū soluere uentrē:
⁊ pprie qñ corpus est nimis repletū ⁊ apostema magnū:
deinde fiat administratio resolutiuorum ⁊ mollificatiū.
Inquit etiā non differt ab ea que mundificationē corpo
ris inuenit:nisi in hoc ꝙ non indiget refrenatione pluri
ma in principio eius:imo minus illa. ¶ Cum autē cau
sa flegmonis fuerit antecedēs:tunc necesse est a pncipio
ut fiat flōmia ex parte cōtraria ꝑm dispositionem mate/
riei.⁊ fiat etiā uentris solutio si necessitas nimie repletio
nis:aut magnitudo egritudinis sicut diximus ꝓuocat te
ad illud:deinde ad egrū redeas membrū:⁊ administra
in pncipio repercussiua pura cū stipticitate:nisi egritudo
fuerit in locis euacuatoriis:sicut in collo ⁊ subassellis:⁊
inguinibus.⁊ filibus. Collū aūt est euacuatoriū cerebri.
⁊ subasselle cordis.⁊ inguina epatis:vnde timet̄ sicut ipē
asserit Auicē.ne reditus materiei traheret ad membrū
pncipale illud qḋ mundificare nō poterit. Melius ergo
est ut materiā in mēbro ignobili dimittamus:q₃ ut ipsā
ad pncipale refrenemꝰ:imo debemus curā impendere:
ut ad membrū trahat̄ ignobile:⁊ si nō possumus eā cum
alio:saltim cū uentosis ⁊ rebꝰ attractiuis ⁊ acutis. ¶ Or
si materia in pncipio cū refrenatione ex toto expelli nō
poterit:tūc ab augmēto usq₃ ad statū ponēda sunt partim
repercussiua:⁊ partī resolutiua:⁊ de meliorībꝰ rebꝰ que
admistrant̄ in hac cura.sicut.G.testat̄ in libº de simplici
medicia.est sicut oleū ro.qm̄ ipm resoluit ex parte olei:
⁊ refrenat cū stipticitate ex parte ro.apud statū aūt ⁊ finē
i.declinationē pura resolutiua lenificantia ponant̄ absq₃
repcussiuis sed differūt:qm̄ in declinatione ponunt̄ ne/
cessario fortiora resoluētia q₃ ponant̄ in statu. Si aūt ista
nō sufficiāt:⁊ vides decliare apa ad exiturā:tūc pone cu
rationē eiꝰ cum eo qḋ maturat:ut sanies aggreget̄ in eo
uelociter ⁊ apiat̄:sed post aptionē medicina mūdificati/
ua ⁊ carnis creatiua ponenda est:⁊ illa est sicut aristolo/
gia.rose ⁊ thus.⁊ rutha.⁊ silia. ¶ Et scias ut Rasis dicit
in libº diuisionū:ꝙ apata calīa pueniūt ad vnā triū rez:
aut eni sanant̄ per resolutionē eiꝰ:cuiꝰ significatio est mi
noratio māei ⁊ diminutio pulsatiōis ⁊ doloris. Aut fa/
ciūt collectionē saniei:cuiꝰ significatio est calor.rubor ue
hemēs.⁊ pulsatio plima:⁊ qr repcussio ⁊ resolutio nullū
pfectū fecit:deide sedat̄ calor ⁊ pulsatio:linit̄ apa:⁊ aut fi
unt apata dura:cuiꝰ significatio est ꝙ sedat̄ dolor ⁊ mino
rat̄ mā ⁊ magnitudo:⁊ durities augmētat̄:⁊ illud fit pp
uehemētiā refrenatiōis:qñ ergo vides apa in via resolu
tionis adiuua ipm ad refrenādū:⁊ silr qñ declinat ad sa/
niē fac ut maturet̄ uelociter ⁊ apiat̄:qñ vo fit apa durū:cu
ra ipm tūc cū lenitiuis:in qbꝰ est calefactio donec leniat̄.
hoc eni est canon gnālis in oi apate calido. ¶ Medicie
aūt repcussiue sunt sicut succꝰ solatri ⁊ eiꝰ fba.sempuiua.
⁊ endiuia.portulaca.rasura cucurbite.vga pastoris.succꝰ
psilii.acetū.aq̄ ro.sandali.mēthe cāphora.ro.⁊ silia his
ex rebꝰ fridis:⁊ qñ decoquunt̄ cortices granatoz.acatia.
⁊ sumach in aceto ⁊ succo sempuiue:⁊ itingit̄ spōgia rep
cussiuū fit bonū:⁊ fortasse sufficit spongia madefacta in
aceto ⁊ aq̄ frida:aut succo pdictarū herbaz:⁊ crocꝰ cū ad
miscet̄ iuuat ad sedationē doloris. ¶ Mollificatiua vo
⁊ resolutiua leuia sunt sicut farina ordei.farina fabarū.⁊
maluauisci.se.lini.fenugre.camo.⁊ eiꝰ oleū.absinthiū.⁊
mellilo.anetū.⁊ silia.⁊ silr fit ex adipe galline ⁊ anſis.⁊
vitulorum.⁊ oēs medulle.⁊ vnguentum dyaquilon est
bonum:immo mirabile in resolutione.

¶ De cura carbunculi uel antracis.

Antrax uel carbūculus sicut restat̄ Cōstantinꝰ:fit
ex grosso sanguine ⁊ corrupto:⁊ hoꝛ qdē
apa:aut est rubeū:aut citrinū:aut est viride:aut nigrū:⁊
vnicuiq₃ ipsoz malū est sicut dicit Rasis:⁊ ꝑm plimū est
mortale ppter eiꝰ mām uenenosā. Uerūtñ Auic.distin
guit ꝙ saluiꝰ mortalū est rubeū:deide citrinū:⁊ ex eo qḋ
ad nigredinē tēdit nō euadit aliqs:⁊ magis timorosū est
qñ accidit in locis euatoriis ppter vicinitatē pncipaliū
mēbroz:⁊ fortasse hoꝛ iducit malitiā per viā arteriarū ad
cor:⁊ sequit̄ ide uomitꝰ ⁊ pulsus cordis:⁊ syncopis que
sunt oia signa praua. ¶ Curatio vo eiꝰ est ut in pnº cor
pus mūdificet̄ per flōmiā ⁊ subtiliet̄ regimē:⁊ dent̄ uelo
citer oia ꝯfortantia cor cū infrigidatiōe ⁊ aromaticitate:
sicut sunt granata acetosa.acetositas citri.⁊ caro pullorū
uel hedoloz cocta cū agresto uel aceto forti:⁊ fiat odora
mentū rerū redolētiū cū friditate.sicut rosaz ⁊ cāphore:
⁊ in pncipio pone tm̄ circa loca repcussiua nisi sit in locis
euatoriis:⁊ fiat securatio ex reditu māei ad membra pn/
cipalia per euationē corporis:non tm̄ ppter hoc qñ apa
est in his locis debet iteriꝰ repelli:qm̄ nō est tutū super
locū. Nihil aliud vo est ponēdū:nisi illud qḋ resoluit ⁊
maturat ⁊ rūpit:⁊ ex eis sunt sicut emplm de frumēto cū
oleo ⁊ sale:aut frumētū masticatū solū ⁊ ficꝰ pingues cū
synapi ⁊ oleo de lilio:aut terant̄ ficꝰ cū vitro ⁊ supponat̄:
⁊ ualēt vue passe cū oleo ⁊ sale trite:⁊ vitrū cū terbentina
apit ⁊ saniē mūdificat:ꝙ si post hꝰ tardauerit eiꝰ aptio:p/
fora ipm cū istro:⁊ fac ut tota sanies effundat̄:deide si in
diget ut mūdificet̄ mundificatio fiat cū melle:⁊ si nō:cu/
ra locū cū medicina carnis creatiua donec sanet̄.

¶ De cura apatū colericoz:⁊ pmo herisipille. Rica. III.

Licet signa diuersitatis inter flegmon ⁊ heri/
sipillā sunt pmissa:tñ bonū est ut
multiplicemꝰ ea ut meliꝰ discernamus. ¶ Et scias ergo
ꝙ signa qbꝰ herisipilla descernit̄ a flegmone sunt mlta ⁊
manifesta.⁊ ex eis sūt:qm̄ herisipille est rubor magis ap
parēs ⁊ prauior:⁊ flemōis rubedo aut declinat vsus viri
ditatē:aut vsus nigredinē:⁊ rubedo ēt herisipille admi/
scet̄ colori citrino:qui est sic citrinitas citri:⁊ iterū rube/
do herisipille p tactū:ilico euanescit ⁊ locꝰ fit albꝰ:deide
redit rubedo. Et herisipille magis fit in supficie cutis:sed
flegmon in carnis pfunditate:⁊ fortasse ex calore herisi/
pille adurit̄ cutis ⁊ locꝰ circūdās uesicabit̄:⁊ magis attra
hit febrē q₃ flegmō:qm̄ maior iflāmatio est i ea. Uerūtñ
tumor ⁊ dolor flegmōis est maior:⁊ fit pp extēsionē. Suf
ficiāt tibi amodo signa iter diūsitatē herisipille ⁊ flegmo
nis. ¶ Et curā herisipille pmulgemꝰ. In pnº ḡ est nece
corpꝰ mūdificare cū eo qḋ soluit colerā absq₃ multa cale/
factiōe:deide redeas ad infridādū locū cū uehemēti in/
frigidatiōe:⁊ fac oē illud qḋ diximꝰ in cura flegmonis.
Uerūtñ dicit Auic.ifrigidatio est magis nec̄ia in herisi/
pilla q₃ in flegmōe:ppter maiorē eiꝰ iflāmationē.⁊ ecō/
tra magis est nec̄ia in flegmone euatio q₃ in herisipilla:
ex eo ꝙ mā in eo est magis iobediēs ⁊ grossior:⁊ multo
tiēs qdē fit herisipilla a mā uenenosa:⁊ tūc nō ē tolerātia
ut refrenet̄ ad iteriora:sed si ponimꝰ frida:ponamꝰ in cir
cuitu eiꝰ tm̄ ⁊ hꝰ illud debemꝰ facere in oibꝰ apatibꝰ ma/
litiosis. ¶ Et tu iā sciuisti ꝙ euatio securat ex reditu ma
teriei ad mēbra pncipalia:⁊ caue ne ex supflua refrena/
tiōe accidat doloris uehemētia:aut ne iduret̄ apa:aut ne
tendat ad viriditatē uel nigredinē:⁊ incipiat mēbrū cor/
rumpi. ¶ Cū ergo vides aliqd ex hꝰ:cura locū cū molli/
ficatiuis:⁊ fortasse qñ dubitat̄ de corruptiōe mēbri est ne
cessariū scarificare locū ⁊ apponere sanguisugas. Uerū/
tñ qñ apostema est magnū:⁊ mēbrū silr:fiat scarificatio
pfunda.in membro aūt paruo fit scarificatio apparens.

¶ De cura formice.

Formica est pustula pua ex colerica mā nascēs: ⁊ accidit cū ea pruritꝰ ⁊ dolor uehemēs atqꝫ calor: ⁊ fortasse ambulat ⁊ ulcerat loca. ¶ Et color eius est ad citrinitatē decliuis ⁊ substantia eiꝰ uerucalis ⁊ rotūda: radix tñ ꝺm plurimuꝫ est lata: ⁊ sentit in omni formica q̄si punctura formice. Et ait Auic. ꝙ oē apostema i cute ambulatiuū: ⁊ absqꝫ latitudie ē formica. ¶ Curatio ṽo eius est ut icipias mundificationē corporis cuꝫ his que colerā excutiūt. Deinde infrigidādus est locus cū medicinis q̄s diximus in cura flegmonis. ¶ Uerū tñ si locus est ulceratus nō nisi in circuitu eiꝰ infrigidet: in ulceribus aūt nō est utēduꝫ mollificatiuis penitꝰ. imo desiccatiuis penitꝰ: ⁊ cōfert huiusmodi ulceribus vnguētuꝫ qꝺ fit ex cerusa ⁊ litargiro: ⁊ conficiatur cum oleo ro.

¶ De cura ignis persici.

Multotiens aūt accidit qꝺdam apostema: qꝺ ignis psicꝰ noiatur: ⁊ fit pruritꝰ cū eo ⁊ feruor imoderatꝰ: ⁊ nisi succurrat locus uelociter uesicat ⁊ iplet aqua subtili que est sicut uenenū: ⁊ fortasse erit locus citrini coloris ⁊ nigri: sicut carbo: aut plūbeus. ¶ Et huiusmodi qdē apostema alio mō dr pruna ⁊ nō est dr̄ia inter ignē persicū ⁊ prunā: nisi parū in diuersitate mãe: qꝺ est q: ambo sunt de colera ⁊ ꝑprie citrina adurēte pmixta melēe: ⁊ ꝑpter h̄ accidit in eis nigredo. Uerū in igne psico magis dnat de colera: ⁊ in pruna magis de melēa. ¶ Et scias ꝙ h̄ apa est ualde timorosum: pcipue qñ cū eo accidit uomitꝰ ⁊ pulsus cordis ⁊ sincopis: q̄propter nō fiat tarditas in eiꝰ curatione: imo uelociter succurrat. ¶ Et curatio eiꝰ flōmia: ut sanguis colericꝰ extrahat: ⁊ pforatio fiat in ampullis ꝑfundas: ut totū uenenū qꝺ in eis est coartatū expellat: deinde epithimet locꝰ in circuitu cum medicis fridis repercussiuis: sicut cū bolo armenico: ⁊ aqua ⁊ aceto: aut cuꝫ gallis imaturis ⁊ aceto. ulceribꝰ aūt subueniēdū est cū vnguēto de cerusa ⁊ litargiro. ⁊ ad ultimū si necesse fuerit curetur sicut diximus in ulceribus corrosiuis.

¶ De cura apostematis flegmatici. Rubrica. IIII.

Cum aūt accidit ex flegmate apostema necessaria est uentris solutio ⁊ fortasse flōmia. Si corpꝰ fuerit ualde plectoricū: ⁊ iterū est necessaria abstinētia a fastidio: ⁊ a multiplicatiōe aque: ⁊ ab oibꝰ cibis generantibꝰ flegma: deide ad curā localē reuertēdū est. ¶ Et cura localis est cū eo qꝺ exiccat ⁊ resoluit: ⁊ nō est intētio mea ut curent apata frigida cū medicinis fridis ⁊ repcussiuis in ꝑncipio sicut apata calida imo cū resolutiuis: ⁊ si ponant aliqñ medicine frigide: nō tñ euacuant a resolutione: neqꝫ ēt sole administrant: imo cū medicinis calidis admiscent. ¶ Ex eis eni que admistrant: sūt sicut aqua cineris cū aceto mixta: ⁊ ꝑprie cuꝫ cinere sarmētoꝝ ⁊ ilicis: qñ ingit in eis spongia: aut pānus duplicatꝰ: aut madefiat spōgia in aq̄ saponis: aut aq̄ aluminosa: aut misceat aquis p̄dictis. oleū ro. acetuꝫ. ⁊ aq̄ mirti. ¶ Et ex eis que experta sunt apud me ⁊ inuēta sunt plurimi iuuamēti: est ut recipias alumē ⁊ mirraꝫ ⁊ salē ⁊ sulfur: ⁊ cōfice oia cū oleo ro. ⁊ aceto: ⁊ stercus caprinū cum aceto cōfert. ⁊ silr stercus uaccinū. ¶ Et iterū decoquātur caules. ⁊ anetū. ⁊ absinthiū in aq̄: ⁊ madefiat spongia in ea: ⁊ supponat: ⁊ sumat aloes. ⁊ crocus. ⁊ bolus armenicus. ⁊ acatia. ⁊ ciperū. ⁊ mirra. ⁊ conficiant cū aceto ⁊ succo caulīū: aut fiat emplastrū ex bolo armenico. ⁊ sale. ⁊ oleo. ¶ Et opꝫ ut ligatura tua cōprehendat oia latera apostematis: ne fiat declinatio materiei ad latus aliud: ⁊ in medietate apostematis fortius stringat. ¶ Et scias ꝙ apostemata flegmatica pura raro faciunt collectionē saniei: imo ꝺm plurimum resoluūtur.

¶ De cura apostematis melancolici. Rubrica. V.

Quando accidit apa durū ex colera nigra: tunc aut est sephyros: aut est cancer: ⁊ differt sephyros a cācro: qm̄ in cācro est dolor inflatio cū pulsatione quadā: ⁊ appent in circuitu uene q̄si cācri pedes: sicqꝫ declināt ad nigredinē ⁊ viriditatē: ⁊ oia ista elongātur a sephyros. ¶ Et cācer fit incipiēdo ꝺm plurimuꝫ sephyros ꝯuertēdo ex flegmōe ⁊ herisipilla: ⁊ i puro sephyros nō est sensus neqꝫ dolor. In cācro ṽo est sensus ⁊ dolor. ¶ Et iam p̄missa est cura cācri nō ulcerati ⁊ ulcerati in libꝰ pmo: ⁊ satis sufficit illud tibi: ⁊ nō fuit itētio mea ut tractaret in libꝰ pmo nisi de solutione ꝯtinuitatis ⁊ spēbꝰ suis: sed si tractatū est ibi de cācro: in quo nōdū continuitatis solutio facta erat: tūc factū est illud gr̄a ulcerati. ¶ Opꝫ ĝ hic tñ curā sephyros apponere: ⁊ est ut icipias a mūdificatiōe corpis: cū eo qꝺ colerā nigrā expellit: ⁊ iniūge ifirmo abstinētiā ciboꝝ colerā nigrā gñantiū: deinde reuertaris ad locū: ⁊ pone curationē cū eo qꝺ resoluit ⁊ lenit silr: qm̄ nō opꝫ ut curet sephyros cū eo qꝺ simplr resoluit: ⁊ desiccat ne forte ad sbam lapideam ꝯuertatur ꝑpter resolutionē illiꝰ qꝺ est subtile ⁊ exiccationē illꝰ: qꝺ est grossum. ¶ Et caueat patiēs ne multuꝫ utat balneo: qm̄ balneū ēt resoluit mām subtilē ⁊ in spissam indurat. ¶ Et medicie qdē in qbꝰ est solutio ⁊ lenificatio silr sunt sicut in alio diximꝰ loco adipes ⁊ medulle oēs ⁊ mucillago fenugrec. ⁊ se. lini. ⁊ iteꝝ armoniac. galbanū. bdeliū. storax. mastix. laudanū. oleū antiquū. ⁊ oleū de alcāna. ⁊ oleū de lilio ⁊ sisia. ⁊ ad ultimū curatio sephyros assimilatur curationi scrophularuꝫ: quare medicinas scriptas in capitulo suo ⁊ modū administrandi non negligas.

¶ De significatiōe maturatiōis exiture ꝺm cōplemētuꝫ: ⁊ de regimie oiuꝫ exituraꝝ post eaꝝ maturatōeꝫ. Cap. VI

p **Ostquā** apa aggregat ⁊ incipit in eo fieri collectio saniei: tūc uocatur exitura ⁊ signa maturationis eiꝰ ꝺm cōplemētū sunt: qm̄ apparebit lenitas apud locū ⁊ diminutio rubedinis: ⁊ dolor iā quieuit ⁊ pulsatio: ac febris recessit: tūc igit nō est aliud necesse: nisi ut in eiꝰ aptione studiuꝫ ipediat. ¶ Uerūtñ scire debes ꝙ quedā exituraꝝ faciūt aptionē per se: ⁊ sunt ille in qbꝰ est mā subtilis ⁊ acuta: nō que est ꝑfunda. ⁊ in qbꝰ eleuatio ⁊ acuitas est in capite. Quapropter si extimas ꝙ exitura rūpat per seipam tpe cōgruēti nō est ferro pforatio faciēda: ⁊ ēt si possibile est ut apiat cū medicinis aperiētibꝰ exituras: multotiēs enī talis pforatio excusat ferrū. ¶ Si ṽo nō perforat per se: aut per adiutoriū medicinaꝝ aptio exiture: tūc facienda est pforatio cū cautela. ¶ Dixerūt aūt sapiētes ueteres: ꝙ in oibus exituris in locis carnosis existentibꝰ usqꝫ ad tps pfecte maturationis pforatio differat. Et ex his que in locis carnosis existūt: excipiat exitura ani: cuiꝰ pforatio nō est expectāda usqꝫ ad tps pfecte digōnis: imo debet ut testat Albuc. cruda exnte mā pforari: ne ꝑfūditas eiꝰ ꝑlonget ad interiora ani: ⁊ fiat fistula. In exituris ṽo exn̄tibꝰ in locis neruosis: ⁊ ꝑpinqs iūcturis nō est pforatio differēda: imo añ maturationis cōplemētū est uelociter facienda: sicut si exituras in locis carnosis exn̄tes añ cōplemētū digōnis pforaueris cursus ītus ꝑlōgabit in eis: ⁊ fiet multe sorditiei: ac fortasse labia idurabunt ⁊ profunde ⁊ ecōtra: si expectaueris digōnē donec ipleat i his: que ꝑpe sunt neruos ⁊ iūcturas: fiat putrefactio in ipsis mēbris: fortasse iūcture ligamētū discoopiet atqꝫ os exteriꝰ eminebit. ¶ His ĝ oibꝰ diligētissime obseruatis: in loco magis gibboso ⁊ maturiori qꝺ tactui digiti cognoscet: si possibile est pforatio fiat: ⁊ elōget manꝰ tua ab artarijs uenis ⁊ neruis ⁊ chordis: ⁊ sit itētio tua ut pforatio cadat iferiꝰ: ⁊ fit ꝺm longitudinē corpis: aut ꝺm ꝙ idiget mēbrū: q: ois pforatio est diuisa ꝺm diuersitatē locoꝝ: nā in oibꝰ locis eq̄libus: in qbꝰ nō est reflexio: icisio debet fieri ꝫ lōgitudinē. In illis aūt que reflectunt icisio faciēda ꝺm reflexionē ipoꝝ: pterqꝫ in frōte: qm̄ ut dicit Auic. si incisio fieret ꝺm reflexionē illiꝰ mēbri fieret cauus supcilijs: ⁊ silr in mēbris ꝑreflexionis: cuiꝰ icessus diuersificat

ab incessu villorū musculorū suoꝝ. Quapropter necesse
est ut secator sciat anothomiā que est maxima ps huius
artis ne incidat in errorē ꝛ secet aliqd ex neruis ꝛ silib⁹.
ꝛ h⁹ qdē ꝑmo est uřis. Ueruꝫ ego faciā ad pńs de icisiōe
exiturarū ꝑmonē distinctū ꝛ particularē ꝑm antiquoruꝫ
doctrinā. ¶ Cū exitura fuerit in capite: tunc ei⁹ sectio fit
eqlis. i. ꝑm lōgitudinē. Et si pforatio fuerit faciēda apud
oculū: tūc fit ꝑm latitudinē: qm̄ sit⁹ oculi est latus: ꝛ in na
so fiat ꝑm lōgitudinē nasi: ꝛ in mādibulis ꝑm lōgitudinē
eius ꝛ ꝓpe aurē: ꝛ post aurē fiat eqliter: qm̄ cōpositio illi
us est eqliter ꝛ cognoscit in corpib⁹ senū: ꝛ in brachijs: ꝛ
in adiutorijs crurib⁹: ꝛ coxis: ꝛ virga: ꝛ testiculis: ꝛ lacer
tis: ꝛ fiat pforatio ꝑm lōgitudinē. ¶ Et silr in manib⁹ ꝛ
digitis ꝛ pedib⁹ fiat equaliter. In subassellis vō ꝛ in in/
guinib⁹ ꝛ ꝓpe anū fiat pforatio rotūda. Et rotūda quidē
pforatio que comprehēdit aliqd ex latitudine cū lōgitu/
die corpis. Et qñ loc⁹ iste nō pforat sic poře est ut coadu
net illic mā pp sinū: ꝛ fiat fistula. Et in latere ꝛ costis fiat
pforatio ꝑm latitudinē: qm̄ sit⁹ costarū est silr trāsuersus:
ꝛ ꝓspice semp sitū carnis ꝛ villoꝝ lacertoꝝ: ꝛ caue ꝑm for
titudinē v̄tutis tue: ne incidas neruū aut villos lacertoꝝ:
aut arteriā uel uenā magnā. ¶ Et opꝫ ut in exituris ma
gnis administres pforationē amplā: in paruis paruā: ꝛ si
cutis exiturarū fuerit subtiliata atqꝫ facta sicut pānus ꝛ ē
qsi mortificata: tūc testāte Albuc. necessariū est cōcauari
ꝛ nō icidi. qm̄ ei⁹ adherētia cuꝫ loco amplius nō separat
ꝓpter subtilitatē ꝛ corruptionē suā. ¶ Cū exiture pfora
tio facta fuerit: tūc si necessariū fuerit idicē itromitte dili/
gēter: ut tota sanies exprimat. Uerūtñ si exitura magna
fuerit nō erit subito tota sanies extrahēda: ne ꝓpter reso
lutionē spūs nālis patiēs sincopiçet: imo paulatim expel
latur maxime si eger fuerit debilis nāe: aut senex: aut de
crepit⁹: aut puer paru⁹ uel mulier pregnans. Deide im
pleat ꝯcauitas tota cū licinio scō ex ueteri coto: aut ex pā
no lini ueteris loco prius diligēter absterso. Et si in hora
opationis tue fluxus sanguinis accideret: tūc administra
aquā fridā cū aceto: aut cū albumine oui admisceat: ꝙ si
ex hoc nō refrenat sanguis: tūc recurrendū est ad reme/
dia: que in ꝑmo capľo cōtinentur. ¶ Et caue ne aptioni
appropinquet aqua aut oleū: uel aliud in quo sit pingue
do. ¶ Et fortasse necesse erit tibi mundificare locū ꝛ ab
luere: ꝛ tūc fiat cū aq̄ ꝛ melle: qm̄ de ꝓprietate mellis est
ut mūdificet ꝛ abluat aut cū melle ꝛ vino: qm̄ vinuꝫ facit
absterfionem ꝛ proprie stipticū: aut cū aceto ꝛ melle. Aut
mūdificet cuꝫ vnguēto qđ fit ex melle ꝛ sarcocolla equa/
liter: ꝛ est ut coquat mel usqꝫ ad spissitudinē: ꝛ deide sar/
cocolla cū eo puluericata admisceatur. ¶ Et fortasse nō
est necesse mūdificare ꝛ abluere locuꝫ sicut diximus. Et
tunc opꝫ administrare medicinā carnis generatiuaꝫ do/
nec sanet loc⁹ ꝛ obꝑuetur ligatura: que faciat adherere si
nū: sic dictū est de ligaturis ulceruꝫ ꝛ cauernarū. ¶ Pre
terea qñ ꝯtingit ut exitura pforet añ maturationis cōple
mētū: ꝓpter cās p̄dicias rectū est ut administres embro
cam ex farina tritici cū melle ꝛ succo apij: qm̄ h⁹ embro/
ca crudā digerit mām: resoluit: saniēqꝫ mūdificat. ¶ Et
scias ꝙ hec est uera cognitio ꝛ uřis in regimine curatio/
nis oium exituraruꝫ: ꝛ est ꝑm viaꝫ rōcinationis: obserua
tñ hoc capľm ꝑm prudētiā tuā: qm̄ est secretū magnum.
¶ De medicinis v̄o aperientib⁹ exituras est sicut radix
narcisci ꝓprie cū aqua ꝛ melle bullita: sed ꝑusqꝫ medica
mē supponat: cōsiderādus est locus in quo est pforatio
faciēda. ¶ Aut. ℞. mellis anacardi. olei. iuniperi. picis
liquide. añ. p. e. ꝛ oia calefiāt simľ ad ignē donec iuuant:
deide locus pforādus inūgat: rūpet eni uelociter exitu/
rā: ꝛ est hoc medicamē cōpositū ab Almansore. ¶ Aut
sumat fermētū. ꝛ vitrū. ꝛ synap. ꝛ stercus colūbinum. uľ
stercus ancipitris uel anatis: ꝛ cōficiant oia cum vitellis
ouoꝝ: aut cū mucillagine synapis uel nasturtij: ꝛ fiat me
dicamē: qm̄ est mirabile. ¶ Et ex medicinis fortibus cō
uenit ut sumant cātarides: ꝛ terātur cū aceto ꝛ oleo uetu
sto: deinde calefiant modicū ad ignē: ꝛ fiat emplastrum.
Aut sumat salis armonia. uel sař. nitri. ꝛ floris eris. añ.
p. e. deide terant: ꝛ cōficiant cū melle ꝛ oleo ueteri.

¶ De scrophulis ꝛ de alijs supfluitatibus que similantur
eis. Cap. VII. continens rubricas sex.

¶ De esse harum superfluitatum ꝛ differentijs earundeꝫ
ad inuicem. Rubrica. I.

S
Crophule in partibus colli ꝛ sub/
assellaꝝ ꝛ inguinū ex in
digestiōis malitia ꝛ fastidio gñant: ꝛ nō dicunt
scrophule: ut ait Auic. nisi q: multū accidit porcis: ꝓpter
gulositatē eoꝝ: aut ꝓpterea ꝙ eaꝝ figura ꝑm plurimum
assimilatur porcis: aut q: ex vna fortasse accidunt plures.
¶ Et generant ēt alie supfluitates in corpore: ꝑter scro/
phulas. que eis assimilant. s. glādula. nodus. testudo. bo
tiū. bubo. ꝛ cācer: que oia differūt. s. iter se. Et eoꝝ quidē
differētia: ut querēti satisfiat sup illud qđ vult: que sit ad
pńs latere nolo. ¶ Dico ğ ꝙ scrophule differūt a glādu
lis: qm̄ scrophule multe sil existūt: ꝛ nō sunt sepate a car
ne: imo iuolute: ꝛ neqꝫ dolore ꝑuant. ¶ Glādule v̄o sūt
pauce in nūo: ꝛ cū tangunt nō dolēt: neqꝫ etiam in tactu
duriter sed leuiter ad aliā ptē ducunt: ac si essent a corpe
separate: que neqꝫ radicē neqꝫ ꝑncipiū habent in corpe.
Dominat aūt in glandulis fľa ꝑncipaliter. scđo aūt me/
lācolia. ¶ Nodus differt ab oib⁹: qm̄ ꝑm plimū accidit
in mēbris duris: ut in dorso: manib⁹: ꝛ pedib⁹: ꝛ qñqꝫ ēt
accidit in curuaturis iūcturarū carēs oino dolore: ꝛ rotū
dus atqꝫ durior oib⁹: lꝫ cācer sit durior eo. ¶ Testudo ēt
differt ab oib⁹ supradictis: qm̄ maior ꝛ mollior est: cū ma
ior pars ei⁹ gñationis sit flegma: ꝛ minor melia. ¶ Bu
bo ab oibus differt: qm̄ nō est separatus a carne: imo ue
hemēter inuolut⁹ sicut cācer: ꝛ nō nascit in alijs locis nisi
in subassellis ꝛ inguinib⁹. Dicit aūt bubo ad silitudinē
cuiusdā auis: que sic uocatur: que sicut illa auis grossum
caput hēre videt: ꝛ in nocte uolat: ꝛ in die degit in cauer
nis. Ita ēt hoc apa eminētiaꝫ quādam loco capitis obti/
net: ꝛ in obscuris ꝛ intricatis locis sicut subassellis ꝛ igui
nib⁹: nascitur ut dictū est. ¶ Botiū ēt differt ab oibus:
qm̄ semp fit in gula: ꝛ crescit ꝛ augmētat plus alijs. Ge/
neratio v̄o ei⁹ est carnositas fľatica que fit ex reumate qđ
a cerebro descēdit ad gulā. Et cōtingit h̄ sepe fieri in re/
gionib⁹: in qbus est aq̄ multe grossitiei ꝛ multe viscosi/
tatis qua patiētes utunt: ꝛ p̄cipue absqꝫ vino. Uñ in ca/
labria huiusmodi egritudo multiplicat ꝓpter grossitiē ꝛ
viscositatē aque. ¶ Et scias ꝙ ex oibus his supfluitati/
bus supradictis: que duriores sunt magis cōprehēdunt
de melia: ꝛ que sunt fluxibiliores de fľate. Et ex eis sunt
in qb⁹ est de mā sanguinea: ꝛ appet in eis rubor ꝛ dolor
sentit fortior qꝫ i alijs q: ēt faciūt sepi⁹ collectionē saniei.
¶ Cācri aūt differētia in ꝓprio capľo regrat: ꝛ nunc ad
curā p̄dictarū supfluitatū particulariter descendamus: ꝛ
primo de scrophulis ꝑmonem incipiamus.

¶ De curatione scrophularum sine incisione: ꝛ cum inci
sione. Rubrica. II.

In curatione aūt scrophulaꝝ oēs ꝯueniūt
ueteres: ut in ꝑmo corp⁹ euē
mus ꝛ subtiliet regimē: ꝛ euātio qdē corporis faciēda est
duob⁹ modis. s. per uētris solutionē ꝛ flōmiā: ꝛ ꝓprie sol
uat uēter cū eo qđ educit flegma grossuꝫ: ꝛ sicut est pul/
uis qui fit ex turbit. ꝛ. çç. ꝛ gari. quēadmodū dictū est in
cap⁹ fistulaꝝ: qm̄ ut dicit Auic. nō celefacit itestina neqꝫ
excoriat: ꝛ de euātione laudabilis est uomi⁹: ꝛ flōmia cō
uenit ut fiat ex cephalica. ¶ Subtiliatio v̄o regimis est
ut infirm⁹ abstineat a repletione. imo qꝫtuꝫ plus pōt fa/
mem patiat neqꝫ cibū grossum: neqꝫ aquā oino bibat: ꝛ
abstineat ēt a supflua locutiōe ꝛ risu ꝛ silib⁹: qm̄ ex h̄ tra
heret mā ad locū magis: ꝛ euitet qꝫtū pōt: ne eius caput
grauet dolore. Et cū dormit sit ei⁹ puluinar planum sub

capite suo: z nõ altũ. ¶ Inqt Auic. q appositio uẽtosaꝝ
est incõueniens patientib⁹ scrophulas ꝑm plurimũ: qm̃
nõ est possibile ut euacuef mã per illud quod est in scro
phulis: imo fortasse trahif ad ipsas: z ingrossat eas ex eo
qd̕ extrahif de sanguine subtili: cũ aũt factuꝫ fuerit rede
undũ est ad localia. ¶ Et curatio localis est cũ eo qd̕ ag
gregat resolutionẽ z mollificationeꝫ: sicut est mucillago.
maluauisci. z fenugre. z semis lini. z radix liliȷ. z oẽs me
dulle. z adipes: z de adipib⁹ utilior est ursi. z leonis. taxi.
vulpis z lupi. Et ex eis que forti⁹ resoluũt z lenificãt: sũt
armonia. bdeliuꝫ. galbanuꝫ. storax. mastix. z laudanum.
¶ Et nõ oportet ut administref illd̕ qd̕ resoluit cũ exic
catione tñ: ne sicut iã dictũ est mã induref: ꝓpter resolu
tionẽ subtilis: z exiccationẽ grossi: imo nec̃ia est lenifica
tio uel liniaf grossuꝫ: donec obediat resolutioni. Uerũtñ
qñ egritudo est in via resolutiõis faciẽda est adiectio re
solutiuorũ: z tũc fortasse fiet singularis cura. Deide si du
bites de eoꝝ resolutione: ne illud qd̕ est subtile resoluaf:
z qd̕ est grossum lapis fiat. Iterũ ad lenificãtia reuertaris
z tãdiu sic facias. s. mollificãdo z resoluẽdo: donec totuꝫ
ꝯsequaris effectũ. Et ego ueniã ad pñs cũ rememoratio
ne medicinarũ cõpositaꝝ q̃s longo usu ꝓbaui. ¶ Et ex
eis est h̕ empl̕m ꝓbatissimum ualde resoluẽs duritiẽ in
hebdomada: aut in trib⁹ dieb⁹: qd̕ narrauit. G. in mega
tegni. ℞. synap. se. urtice. sulfur. spuma maris. aristol̕. lõ.
bdeliũ. armoniac. añ. ʒ. ij. z oleũ ãtiquũ. z cera addanf: z
fiat ex eis emplꝫ. ¶ Itẽ vnguẽtũ dyaqlõ. qd̕ antiq cõpo
suerũt. ℞. litargiri triti. ʒ. j. z in patella locef: cui addaf. ʒ.
ij. z. ß. olei ueteris: z simul agitenf: deide leuis ignis sbt⁹
fiat: z coq̃tur donec totũ resoluaf litargirũ: deide mucil
laginis maluauisci. ʒ. j. mucillagis. se. lini. feuu grec. añ.
ʒ. ij. sumanf: z p̃dictis ꝯiũgaf. Et post h̕ totũ agitãdũ est
donec massef z coq̃tur: cũ aũt coctum fuerit. deponaf ab
igne agitãdo tñ nõ ꝑmittaf idurari. Postea malassef do
nec grossitiẽ z viscositatẽ acq̃rat: deide recõdaf z usui re
seruef. ¶ Item. ℞. picis liq̃de. olei antiq. z fimi colũbini
aluminis iameni. radicis capparis. z adipis porci. oium
añ. p. e. deinde aggregẽtur oia sup ignẽ cuꝫ melle: z fiat
empl̕m. qm̃ est mirabile. ¶ Aliud. ℞. fenu grec. par. iiij
calcis nitri. añ. par. j. vnianf cũ melle: z fiat emplastrum.
¶ Itẽ. ℞. farine orobi. farine fabarũ. stercoris capraruꝫ
antiqui. añ. ʒ. ij. z adipis porci. ʒ. ß. cõficiãtur cũ melle. z
urina pueri uel aceto. ¶ Et iterũ sterc⁹ caprinum solum
cũ melle z aceto cõfectũ est bonũ: z similiter sterc⁹ ouiũ.
¶ Itẽ aliud empl̕m bonũ z ꝓbatũ in oib⁹ apatib⁹ duris.
℞. armoniac. bdeliũ. z galbañ. equaliter z in aceto forti
per triduũ dissoluanf: deinde adde sulfur z fiat empl̕m:
aut fiat illud cũ solo armoniaco. sicut iaꝫ diximus: z iam
dixit Auic. q empl̕m mirabile est quod fit ex radicibus
liliȷ. z se. lini. z fimo columbino quãdo conficif cũ vino.

Si aũt his pactis patiẽs nõ libaf: tũc nõ est fiducia
ut nisi cũ ferro curef. Sꝫ ad h̕ peri⁹ medic⁹
est maxime nec̃iũ: z ꝓpe qñ scrophule sunt in ptib⁹ col
li: qm̃ iã vidi multos scrophulas patiẽtes mortificari ex
oꝑatione stolidorũ in his locis. Et iam narrarẽ illud ad
pñs tibi: ut eẽt adiutoriũ ad ꝑsciẽtiã tuã: nisi q: timeo ꝓli
xitatẽ sermonis. Uerũ ostẽdã nunc tibi modũ operatio
nis in incisione scrophularũ z breuiter. ¶ In p̃mis ac
cipe scrophulã cuꝫ manu tua z firmiter teneas ipam: de
inde icide pelliculã sup ipsam ꝑm modũ eq̃lẽ. i. ꝑm lõgi
tudinẽ corpis: caue tñ ne icisio trãseat ultra terminũ pel
licule: z icidas sacculũ scrophule. Nã si icisus fuerit: erit
eius extractio difficilis ualde. Deide app̃hensa scrophu
la cũ vncino foras cũ itegritate si possibile est extrahaf: z
ne remaneat aliq̃d frustulũ de scrophula: uel de sacculo
ei⁹: uel aliq̃ de scrophulis ꝑuis diligẽter est ꝑscrutãdũ: q
si remãserit aliqd iterũ extrahe. Uerũ si sanguis impedit
oꝑationẽ tuã: tũc iple vuln⁹ ex medicinis abscindẽtibus
ipm. Deinde refrenato sanguie redeas ad oꝑationẽ tuã

donec cõpleaf: z si ad ultimũ remãserit aliqd ex scrophu
lis ad qd̕ nõ est possibilis iteratio: ꝑp magnitudinẽ ipi⁹
scrophule in p̃ncipio: aut ꝓpter timorẽ nerui uel arterie
tũc pone medicamẽ acutũ z corrosiuũ: donec putrefiat z
cõsumaf: qd̕ est: q: ubi extrahaf scrophula cũ integritate
sua z pãniculo ei⁹: aut destruaf residuũ cuꝫ medicamine
acuto: egritudo ꝓculdubio reuertef. Deinde post admi
nistrationẽ medicamis acuti admistref butyrũ donec esca
ra ignis cadat i pus z loco purificato: ut vuln⁹ ꝯsolidef
studiũ ipẽdaf. ¶ Et scias q sũt ex oib⁹ qui magis uolũt
sufferre hãc egritudinẽ q̃ʒ supponẽ se medicatiõi ꝑp hor
ribilitatẽ ferri: aut q: nõ repiunt medicũ discretũ. ¶ Il
lis aũt qui ferrũ abhorrẽt fiat medicatio tal̕: z ẽ ut ponaf
aliqd̕ ruptoriũ donec excorief cutis: sicut sterc⁹ colũbinũ
cũ cãtaridib⁹ tritis z cõfectis cuꝫ aceto: deide ponaf me
dicamẽ acutũ putrefactũ z ꝯsumptũ: sicut calx viua: z ci
nis cũ sapone uel aq̃ ei⁹ z silia. ¶ Et iã ꝓbatũ est h̕ me
dicamẽ. ℞. calcis viue. ʒ. ij. redalgar. ʒ. ß. deide ꝯficiaf cũ
melle: z fiat medicamẽ: z facta ruptura cutis pone ex eo
q̃tũ sufficit: z sis sollicitus ad defensionẽ locoꝝ circũstã
tiũ cũ reb⁹ fridis: z ne medicamẽ moueaf ad aliquã par
tẽ: z cõburat ubi nõ est necesse circũda ipm cuꝫ cera uel
pasta: z silib⁹. ¶ Uerũtñ qñ scrophula fuerit ãnexa ner
uis aut uenis: z arterȷs: tũc nõ est ei curatio cũ medica
minibus istis z silibus: neqꝫ cũ ferro penitus: qm̃ nõ est
possibile ut eradicef absqꝫ lesione mẽbrorũ. Cũ aũt scro
phula putrefacta z cõsumpta fuerit: succurrẽdũ est cũ bu
tyro donec cadat escara ipsi⁹. Et opꝫ ut sit cautela magna
circa necessariã q̃titatẽ acuti medicaminis apponendã:
q: q̃titas ei⁹ necessaria nõ est determinata: sed illud est
in usu z discretione medici: ut cognoscat locuꝫ z disposi
tionẽ egritudinis: z acuitatem medicaminis z silis: z sal
uius quidem est: ut fiat iteruꝫ appositio medicaminis q̃
eius supfluitas semel apponaf. ¶ Multotiens aũt inue
nies aliquã scrophulã ex illis: maxime in qbus est de ma
teria sanguinea: que vult ad saniẽ deuenire. Et tũc cura
tio ei⁹ est maturatio cũ eo qd̕ est sicut semen lini: z fenu
grecũ z similia. Deinde necesse est perforari in loco ma
gis depresso z maturiori: sicut narratũ est in capl̕o exitu
rarũ: atqꝫ saniẽ exprimi diligẽter: deinde intromittaf li
ciniũ inunctũ in acuto medicamine donec eius residuũ
corrodaf: deinde subueniendũ est cũ butyro: curetur qꝫ
vulnus cũ reliqua curatione ulcerũ donec sanef.

¶ De cura glandularũ z nodorum. Rubrica. III.

Curatio glandularũ z nodoꝝ per icisionẽ nõ dif
fert ab eo qd̕ narratũ est de icisiõe scro
phularũ: z ꝓpter h̕ nõ est nec̃ia ei⁹ rememoratio in hoc
loco. In curatiõe ṽo glandularũ nõ est itẽtio aliq̃: nisi ab
scisio z extractio. Uerũtñ curatio nodoruꝫ cõplef q̃nqꝫ
ex incisiõe: z huiusmodi curatio ad pñs nõ est ꝑtermittẽ
da: z est ut cõpressio uehemẽs sup nodũ fiat donec penit⁹
destruaf: ita videlicet ut loc⁹ videaf euacuat⁹ eq̃lis. De
ide fiat empl̕m ex reb⁹ stipticis z supponaf: z ex eis sunt
sicut aloes. acatia. mirra. olibanũ. sarcocolla. z silia: z q̃li
tas ꝯficiẽdi empl̕m: z ex eis est ut terantur z ꝯficiãtur cũ
albumine oui uel cũ aceto. Deinde stringatur loc⁹ stri
ctura uehementi: z sic plib⁹ diebus dimittatur. Deinde
soluatur z renouef empl̕m: z fac illd̕ donec remoueatur
nodositas: aut ponaf lamina plũbi sup ipam nodositatẽ:
z strigaf: sicut diximus uehemẽter: z sic dimittaf plibus
diebus. Ex sola nãqꝫ loci euacuatione nõ fit securitas:
qn redeat egritudo. Ideoqꝫ post illud administratio stri
cture fuit nec̃ia: qm̃ ipsa ꝓhibet reditionem.

¶ De cura testudinis. Rubrica. IIII.

Intentio curatiõis testudis non est nisi icisio z
extctio aut ꝑforatio tñ: cũ est ex illis q̃
ꝯtinẽt hũiditatẽ ut sanies educaf. Et scias q testudo cõ
tinef i sacculo: sicꝫ i scrophula z glãdula: q̃re diligẽter iue
stigãdũ ẽ: ne aliqd ex ea remãeat: qm̃ egritudo rediret:

sed pone medicamen acutum donec penitus corrodat.
¶ Multotiẽs aũt sũt in cute capitis apata q̄dã:que ali/
q̄n sunt dura sicut lapis:ꝛ tũc de gñe nodoꝝ.ꝛ aliq̄n sũt
mollia:ꝛ tũc ꝓpe sunt testudies:ꝛ paꝝ q̄dẽ fiũt testudies
in locis aliis:nisi in cute capitis.Et oĩa q̄dẽ apata tam si
sũt dura lapidea q̄ȝ mollia carnosa uel piguia:debẽt inci
di ꝯm formã crucis:ut facili⁹ possint excoriari:pterea ex
his que ↄtinẽt hũiditatẽ:ꝛ illa que accidũt post aurẽ:quo
rũ scissio supficialiter fiat:ꝛ ex eis que facili⁹ ↄuertuntur
ad sanitẽ sunt illa que accidũt in capite puerorũ:ꝛ hoc ꝓ/
pter abundantiã sanguinis ꝛ fluxibilitatem cutis.

¶ De cura bubonis. Cap.V.

l Am sciuisti supi⁹ q bubo nõ nascit nisi i ẜbas
sellis ꝛ i iguib⁹:ꝛ nũc nece est ut scias ei⁹
curationẽ ẜz cõplemẽtũ. ¶ Et bubo q̄dẽ est dura ꝛ mag̃
ꝛ ꝓfunda aggregatio mãei expulse a ꝑncipalib⁹ mẽbris
cũ calitate adurẽte. ¶ Et curatio g̃ ei⁹ est:ut añ oĩa corp⁹
mũdificet regimini quo ẜbtiliet ꝛ mioret:ꝛ euãtio q̄deꝫ
faciẽda est per solõnẽ uẽtris ꝛ flõmiã:ꝛ ↄuenit ut fiat flõ
mia de uena basilica man⁹ opposite.Deinde reuertaris
ad locũ ꝛ admistrent resolutiua mollificãtia.Et q̄ñq̄ꝫ re/
soluit ipm oleũ tepidũ:ꝛ mitigat ei⁹ dolorẽ:ut fiat embro
catio ex eo ꝛ farina ordei:ꝛ non opꝫ ut admistret repcus
siuũ oino:ne mã redeat ad mẽbrũ ꝑncipale:ꝛ fiat maio/
ris nocumenti:neq̄ꝫ opꝫ ẽt ut admistrent resolutiua:nisi
ꝑus corp⁹ sicut dixim⁹ mũdificet:q̄m timet ne fiat attra/
ctio plurime mãei ad locũ:q si post hoc nõ resoluit mã
inde auget pulsatio ꝛ caliditas:tũc scias q sanies aggre/
gat:nece ergo est administrare maturãtia.Deinde pfo/
ret locus pforatione lũari siue rotũda:queadmoduꝫ di/
ctũ est in caplo exiturarũ:ꝛ curet donec sanet:q si eius
sanitas ꝓlongatur ꝛ multiplicat sanies:tunc administra
cauterium uelociter:aut medicamen acutũ.

¶ De cura botii. Cap.VI.

b Otiũ ẽ apa carnosũ i gula gñatũ:ꝛ fit utpli/
mũ i mlierib⁹:ꝛ assimilat colori cutis
ei⁹ vo aliđ ẽ accñtale:aliđ nãle.Et i nãli q̄dẽ ut dic Albu.
nõ ẽ igeniatio.verũtñ accñtale si fuerit puũ curat. ¶ Et
curatio ei⁹ est ut icidat sicut dixim⁹ supi⁹ in icisione scro
phularũ:ꝛ exhat cũ sacculo suo:ne aliq̄đ ex eo remaneat
opꝫ diligẽter ingrere.Deide vuln⁹ in pte sue ꝛ suppone
stupã in albumie oui madefactã:aut in aq̄ ꝛ aceto:ut re/
frenet flux⁹ humoꝝ:ꝛ ispisset sanguis:deide curet uln⁹
cũ eo qđ ↄuenit donec sanet. ¶ Et scias q nõ est ꝑsum
ptio ut accedas ad botiũ cũ ferro qđ est itricatum uenis
neruis ꝛ arteriis:neq̄ꝫ ẽt ad illđ qđ est magnũ:ꝛ ꝓhibitio
gñationis ei⁹ est mũdificatio corpis cũ eo qđ purgat ẜa
grossuꝫ:sicut modus pfueris turbit:ꝛ ẜtiliatio regimis ꝛ
abstinẽtia aq̄:ꝛ oiuꝫ ciboꝝ fridoꝝ ꝛ idigestibiliũ.Et sit ci
bus eius panis bene coct⁹ ꝛ bñ fermẽtat⁹ ꝛ caro heduli/
na:ꝛ ãnualis agni ꝛ pulli:aut perdicis:ꝛ similia his.vinũ
sit rubeũ clarũ in suba:ꝛ aromaticũ in odore.

¶ De nacta ꝛ de inflatione que apparet in mamillis quo rũdam hominum. Cap.VIII.

p Lerunq̄ꝫ accidit in q̄busdã hoibus
supfluitas quedã:que vul
gari nomine dicit nacta:ꝛ est apa carnosuꝫ ma
gnũ molle utplimũ:sicut fungus.Et nõ est cũ eo dolor:
aut si est dolor in eo est puus:neq̄ꝫ calor:neq̄ꝫ pulsatio:ꝛ
fortasse ex ea est que magnificat:adeo ut supet oẽs alias
supfluitates corpis:ꝛ iã uenit vir ad me:qui hẽbat nactã
in humero suo:ꝛ cũ vidisseꝫ putaui ipm hre puluinar in
hũero.Deide detexi locũ ꝛ vidi egritudinẽ:ꝛ cũ aspexis
sem placuit ut dimitteret cũ dño suo:q̄m timui sup ma/
gnitudinẽ ei⁹.Uir aũt accessit ad cyrurgicũ quendã qui
erat mihi not⁹:ꝛ libauit eũ poptime:ꝛ iuẽit.vii.lb.in ei⁹
põdere qđ extraxit:uerũtñ illđ nõ accidit in plib⁹. ¶ Et
modus curatiõis ei⁹ est:ut icidat ꝛ excortet ab oi pte cũ
facilitate ꝛ extrahat.Deinde locus cauterizet poptime:
ꝓpter sanguis fluxũ:q̄m multotiẽs apuđ incisionẽ acci/
dit:q illuđ q̄ñq̄ꝫ redit:q̄n nõ cauterizat.Si vo nacta fu/
erũ nimis grosse radicis:timor est in ei⁹ incisione:uerũ
icide medietatẽ ei⁹:ꝛ cauteriza residuũ:ꝛ q̄n radix ei⁹ est
subtilis:ꝛ ualde pendet sicut testiculi:tũc nõ opꝫ excoria
re ipam:sed cũ spatumine lato ignito icide iuxta corpus
cũ itegritate sui. ¶ Et scias q nõ est ꝑsũptio ut icidas na
ctã:q̄ est fusci coloris ꝛ pauci sensus:q̄m est apa cãcrosũ.
¶ Accidit q̄ñq̄ꝫ iflatio in mamillis q̄rũdã hoiuꝫ:ita ut assi
milet mamillis mlieꝝ:quã nã nimis abhorret:ꝛ illđ nõ
est aliđ nisi piguedo. ¶ Cũ g̃ vis curare icide sup mamil
las sectiõe lũari:ꝛ excoria illã piguedinẽ ꝛ exhe.Deide
adhibe ulneri medicamẽ icarnatiuũ:ꝛ aggrega ei⁹ labia
cũ sutura:ꝛ cura ipm donec sanet. ¶ Uerũtñ si mamil/
la pẽdet iferi⁹ ꝓpter magnitudinẽ ei⁹:sicut mamilla mu/
lierũ:tũc opꝫ ut scindat a duob⁹ suis lateribus supiorib⁹:
duab⁹ scissuris silib⁹ figure lunari:ꝛ vnaq̄ueq̄ꝫ cũ altera
ↄtinuet apđ finẽ suũ:deide cutis eaꝝ que ẽ iter duas scis
suras excoriet:ꝛ auferat piguedo.Cureturq̄ꝫ loc⁹ cũ eo:
qđ est neciuꝫ donec sanet:q si remãserit aliq̄đ piguedi/
nis ꝓpter intolerãtiã ifirmi:aut ꝓpter abũdãtiã sanguis:
tunc apponat medicamen acutũ donec corrodatur.

¶ De extractione aque ydropicorũ. Cap.IX.

y Dropisis est error digestiue ṽtutis
i epate.Et dicit ydropisis
ab ydros qđ est aq̄:ꝛ ysis qđ est passio:ide ydro
pisis quasi aquosa passio. ¶ Cuius spẽs ꝯm sniam anti/
quorum sunt tres.s.asclites:yposarca:ꝛ timpanites:sed
nulli curatio ferri administret:nisi ei que uocat asclites:
ut aq̄ que iter sifac ꝛ itestina locata est i educat. ¶ Cum
ergo rogaris in curatiõe huiusmodi spẽi cũ ferro:fac ꝯm
hũc modũ:ꝛ est ut uẽter ipsius manib⁹ cõprimat:ut tota
aqua declinet ad inferiorẽ ptẽ pectinis.Deinde cõside/
ra cum oi diligẽtia tua:utrũ generatio aque sit ex pte in/
testinorũ:aut ꝓpter passionẽ epatis uel splenis:ꝛ si sit ex
pte itestinorũ:pforetur cutis tota cum sifac trib⁹ digitis
sub vmbilico.Et si generatio aque erit ꝓpter epar:tunc
sectio in sinistra parte fiat.Si vo ꝓpter splenẽ in dextro
fiat latere:non enim opꝫ q fiat sectio sup latere:sup quo
vult infirmus iacere:ne supfluitates ad illũ decurrãt lo/
cum. ¶ Facta aũt pforatione canellũ eneuꝫ uel argẽteũ
itromittatur:ut aqua per ipsuꝫ euacuetur. ¶ Et caue ne
extrahatur ex ea plusq̄ꝫ opꝫ in hora vna tñ:q̄m fortasse
morietur ifirm⁹:ꝓpter resolutionẽ spũs aialis:uel super
uenire ei sincopis ꝛ appropinquaret morti:sed euacuet
ex ea ꝯm q̄ȝtitatẽ ṽtutis infirmi.Deinde extrahe canel/
lũ ꝛ oppila foramẽ.Altera vo die itromitte canellũ:ꝛ ex
trahe ex aq̄:si ṽtus eius tolerauerit illud:ꝛ sic facias do/
nec ex aqua non remaneat nisi paruꝫ:si aũt times sup in
firmũ ex aqua multũ cura ipm tũc cũ sepultura in hare/
na calida:ꝛ sudore in balneo multo ꝛ sole.Deide curet
vulnus cũ medicina exiccatiua donec sanet. ¶ Et absti
neat patiẽs a potu plus q̄ȝ põt.Et sit ei⁹ dieta ualde cõfor
tatiua ꝛ odorifera.Et scias q nõ est ꝑsumptio ut fiat eius
curatio:q̄n patiẽs est puer:aut senex decrepitus:aut de/
bilis ṽtutis:aut si hẽat aliã infirmitateꝫ preter ydropisim
sicut est tussis aut uentris solutio:ꝛ similia his.

¶ De eminẽtia ꝛ ruptura que accidit in sifac. Cap.X.

m Ultotiens accidit eminentia in si/
fac.s.in panniculo qui
extenditur super uentrem:q̄ñq̄ꝫ in partibus in
guinũ:q̄ñq̄ꝫ superius in partibus uentris. ¶ Et huius/
modi quidem eminentia aut fit ex ruptura sifac:ꝛ tunc
exit ex ea intestinũ:aut zirb⁹:cui⁹ signũ est:q̄m cũ cõpri/
mis eminẽtiã que apparet occultat:deinde redit per se:
aut cũ infirm⁹ retinet anhelituꝫ:uel nãliter tussit:ꝛ q̄ñq̄ꝫ
etiã apuđ introitũ audit gurgulatio intestini:ꝛ magnifi/
cat eminẽtia ex nimio labore ꝛ caliditate balnei gete:ꝛ
dũ iacet infirmus resupinatus eminẽtia occultat:cũ aũt

stringit ⁊ ambulat ⁊ redit sicut prius erat. ¶ Aut fit ex uē tositate: ⁊ signũ eius est q nõ est grauis ponderosa: imo leuis cum leuitate tactus. ¶ Aut fit ex carnositate ⁊ signum eius est q ipsa eminētia est grauis grossa ⁊ dura ⁊ sm quãtitatē vnam stat. ¶ Aut ex humiditate cuius signũ est mollities: ⁊ nõ occultat ex oppressione manus neq; ↄstringit: aut ex sanguine qui fluit ex scissura uene uel artarie: cuius gñale signũ est rubedo eius ad nigredinem decliuis. ¶ Cum aũt eminētia fuerit ex carnositate ⁊ desideras eius curationē: tunc incide sup ipsam ⁊ extrahe: deinde cura vulnus sicut scis: ⁊ sĩr si fuerit humiditas pfora locum: dimitte ut egrediat. ¶ Uerũtñ non oportet ut curet cum ferro penitus: qñ accidit ex sanguine qui fluit ex scissura arteriarũ uel uenarũ: qm̃ tunc est timor. Si vero ex uentositate fuerit: tunc exhibeant exterminãtia uẽtositatem, sicut est rutha, anisum, ciminum, ⁊ similia. ¶ Q; si fuerit eminẽtia ex ruptura: tunc difficilior est curatio. Uerũtñ oportet ut scias eius cãm anteq̃ curatio pmulget. ¶ Est ergo multiplex eius causa: qm̃ aut accidit ex casu uł pcussione, aut saltu, aut clamore superfluo: aut relactatione: aut eleuatione magni ponderis ⁊ similib9. ¶ Curatio enim rupture diuersificat sm diuersitatē locoꝝ in quib9 accidit: qm̃ aut accidit ab inguinib9 supius sicut in vmbilico ⁊ in reliquo uētre: aut tm̃ in inguinib9: per que intestina adhuc nõ descẽdũt ad testiculos: aut fit fortasse ex ira: uel addit ppter tẽpus: ⁊ descẽdũt inferius intestina: ⁊ ppter hoc visum mihi est ut ponã vnicuiq; curationem suam: sm q est necesse.

Dico ergo q cuȝ accidit ruptura in vmbilico opȝ ut patiẽs stans extẽsus retineat anhelitum donec appareat eminẽtia. Deinde signa cuȝ enchaustro uł carbone in circuitu totius vmbilici: ⁊ tũc precipe infirmo ut resupinet sup dorsum suum. Deinde scide cũ spatumie circulũ quem cũ enchaustro signasti: post hoc vncinũ in medio eminẽtie fige: ⁊ ad superiora extẽde. Deinde cum spaco in circuitu fortiter liga: ⁊ fac in eo nodum currẽtem: ⁊ postea caput eminẽtie scinde: ⁊ indice intromisso: quere ne intestinũ aut çirbus sit captus a ligamẽto: q si inueneris intestinum solue ligamẽtum ⁊ impelle ipm ad interiora. Si aũt inueneris çirbũ amputa supfluitatem eius. Et si sanguis ↄriatur ppter incisionem artarie uel uene: tunc succurre cuȝ remedio donec stringat: deinde ad tuã redeas opationem: ⁊ habeas duas acus cum filis duplicatis fortib9 ⁊ intromitte eas in incisionē quã prius fecisti in circuitu vmblici sm modũ crucis: ⁊ fac ut penetret ad latus aliud: deide stringant fila a quatuor locis ⁊ auferat acus ⁊ dimittat locus donec putrefiat ⁊ caro stricta decidat: deinde cura vulnus cuȝ eo qd ↄuenit ex medicinis donec sanet. ¶ Q; si fuerit eminẽtia ex ruptura que fit in reliquo uẽtre: tũc opȝ q curet sm q narro tibi: ⁊ est ut patiẽs dum stat extensus retineat flatum suum donec inflet locus: deinde signet sup rupturã ⁊ resupinet patiens sup dorsum: deinde cauteriçet ruptura sm quãtitatē eius: ⁊ fit illud qd adurit ex cute tm̃: deinde curet locus cũ butyro donec escara cadat: ⁊ administret medicamē vulnerũ donec sanet: ex hoc enim ruptura non aditur. ¶ Si vero ruptura fuerit ex magno tpe ⁊ magne quãtitatis: tunc curatio ei9 est per incisionē: ⁊ est ut signet cũ enchaustro loc9 rupture: sicut diximus sup dorsum suũ ⁊ liget sup banchuȝ cũ fascijs: aut facias ipm teneri a quibusdã viris. Deide ponat minister digitũ suum sup locum fracture ut nõ exeat intestinũ: ⁊ incide cum spatumine cutem eq̃liter totã donec puenias ad rupturã. Deinde suat sifac sicut te scire feci in vulneribus uẽtris qñ foras exeunt intestina: ⁊ curetur locus cum eo qd conuenit donec sanetur.

Cum autem ruptura accidit in inguinibus ⁊ nõ descẽdit eminẽtia ad testiculos: aut si descẽdit aliqd ex ea est modicũ ualde: ⁊ reuertit cum facilitate oĩbus horis. Si uolueris eius curationem cum medicinis: ↄsidera prius magnitudinē ipsius ⁊ diuturnitatē tpis: ⁊ patiẽtis etatem, qd est: q: non sanat ruptura cum modis medicinarũ: nisi qñ est parua ⁊ modico tpe: ⁊ etas patiẽtis puerilis: ⁊ sm hoc etiã sanat laboriose: qm̃ sifac est neruosuȝ ⁊ difficilis incarnationis: qui ergo dicunt se sanare fracturã diuturnã ⁊ in oĩ etate cum modis medicinarũ: deceptores sunt. ¶ Et scias q q̃to plus corpora patientiũ nãliter sunt humidiora: tanto amplius icarnant. ¶ Curatio aũt cum medicinis est: ut emplastret locus sup rupturã cum rebus expellẽtib9 uentositatē: in quibus est fortis stipticitas ⁊ ↄglutinatio quedã, sicut est nux cipressi, dragagantum, mirra ⁊ silia. deinde stringat sicut opȝ cum ligatione eius notata: ⁊ iaceat infirmus sup dorsum suũ. xl. diebus: ⁊ obseruet dietã que dicet inferius: ⁊ assumat de rebus stipticis ⁊ cõsolidatiuis in cibo ⁊ potu oĩ die, sero ⁊ mane, nisi uẽtris cõstipatio timeat: q si timet id assumat per interualla ex eis s. de tertio in tertiũ diem: cum surget nõ dimittat emplȝ neq; ligamẽtum alijs. xl. diebus: uel circiter illud si indiget illo. ¶ Et de emplastris bonis ↄferẽtib9 rupture est illud. qd fit de pelle arietina: ⁊ q̃litas ↄfectionis eius est sm hunc modũ. ℞. picis naualis. cere rubee. colofonie. añ. ℥. ij. litargiri. armoniaci. galbani. terbẽtine. masticis. thuris. radicũ ↄsolide maioris ⁊ minoris oium añ. ℥. v. sanguis humani ad libitũ ↄfice sic. accipe ilia pellis arietine: ⁊ pilis inde reiectis: decoque ipsam donec tota liquefiat: deinde dimitte aquã quiescẽ tribus horis: post hoc accipe p̃dictas res tritas ⁊ cribellatas: ⁊ cum p̃dicto sanguine cõfectas: ⁊ misce cum aqua pellis in cacabo: ⁊ fiat ut bulliat donec ad spissitudinē ⁊ nigredinē deueniat. deinde depone ab igne ⁊ fiat emplastrũ. ¶ Itē aliud bonum ⁊ expertũ. ℞. nucis cipressi. acatie gallarũ. balaustie añ. ℥. v. dragagãti. mirre. sarcocolle. thuris. gũmi ara. añ. ℥. iij. oĩa terant ⁊ cribellent ⁊ conficiant cum aceto. ¶ Item emplm̃ expertũ qd cõposuit Rasis in libro diuisionum. ℞. nucis cipressi. cipi. sansuci. gallarũ. acatie. gũmi arab. oium añ. p. e. dissoluat gũmi cum vino: ⁊ aggregent cum eo reliqua: ⁊ fiat emplm̃. ¶ Dieta patientis sit tenuis ualde: ⁊ abstineat ab oĩbus grossis cibarijs ⁊ inferẽtibus uẽtositatē: imo dent medicine que ipsam resoluãt, ⁊ fugiat motum supfluũ, ⁊ laborē ⁊ risum imoderatum, ⁊ tussim, ⁊ sternutationē, ⁊ clamorē nimium, balneũ aque calide: coitũ, ⁊ similia his que dilatãt rupturã. ¶ Modus aũt assumẽdi medicinas in potu ⁊ cibo est, ut coquant nuces cipressi in aqua mirti uel pluuialis ⁊ tẽpera ex ea vinuȝ ⁊ bibat: aut fiat puluis de radice cõsolide maioris ⁊ millefolio, ⁊ dent cũ vino calido, ⁊ fac iterum puluerē ex bolo ar. ⁊ sanguine dra. ⁊ mumia singulariter uel composite ⁊ det in cibo sorbili. ¶ Aut fiat istud electuariũ. ℞. ↄsolide maioris. nucis cipressi. picis grece. dragagãti masti. gũmi arab. boli ar. sang. dra. mumie oium añ. p. e. ⁊ de pilis leporis minutatim icisis ad libitum: oĩa terant ⁊ pulueriçent: ⁊ cum melle optime dispumato det sero ⁊ mane: qm̃ est mirabile. Hoc eniȝ est regimen curationis rupture cum modis medicinaꝝ ⁊ sm semitã rõnis. ¶ Multotiens vero mulieres sagaces absq; aliquibus medicinis suos sanant pueros quando incipiunt habere initium egritudinis ⁊ defendũt ne addatur cum brachalis ⁊ cum phibitione luctus, ⁊ uociferationis motus, ⁊ similiũ rupturã dilatãtium.

Quod si ruptura fuerit inguinalis nõ sanat cũ his medicinis sicut diximus: sed tñ ad cyrurgiaȝ recurrẽdũ est. Et opatio qdē cyrurgie est duplex: qm̃ fit per cauteriũ: aut fit per icisionē: ⁊ ego rememorabor ad p̃sens modũ opationis vniuscuiusq; sm discretiões antiquoꝝ. ¶ Qñ vero vis opari cuȝ cauterio: necesse est ut ifirmo p̃cipias q teneat anhelitũ donec appareat eminẽtia: deide reduc ipaȝ digitis tuis: ⁊ signa cũ enchaustro

uel alio simili sꝫ ruptura sup os pectinis cuꝫ signo: cuiꝰ extremitas sitis sit medietati circuli ad supiora corpis. Deinde resupinet infirmus sup dorsum suũ in scãno uel tabula: cuiꝰ vna extremitas sit altior altera quãtitate vniꝰ cubiti uel circiter: ita ut coxe eiꝰ sint eleuate ⁊ caput eius inferiꝰ sit depssum. Et ligent manus sup pectus suuꝫ: ⁊ corpus totum liget cum disco uel tabula ne ipe moueat apud opationẽ tuã: ⁊ coquas ubi est necesse: deide teneat minister manũ suã sup locũ rupture / ut nõ exeat itestinum / deinde cauteriũ ignitũ / qđ iam posueras ad ignẽ / sup pdictum signũ appone ⁊ firma manũ tuã ꝫm rectitudinẽ donec ꝯsequaris os: ⁊ si nõ fueris os ꝯsecutus in pma vice: tunc itera cauteriũ vice alia donec ꝯsequaris ꝙ est: q: si nõ ꝯsecutꝰ fueris os cum cauterio / paruꝫ ꝯfertur opatio tua: ⁊ caue sũma diligẽtia ne in hora cauteriçationis exeat intestinũ ⁊ cõburat: ueniãtqꝫ ex ea accñtia mala. Deinde curet cauteriũ cum butyro donec escara cadat: ⁊ post hoc vulnus cũ reliqs medicinis curet donec restauret: ⁊ iaceat ifirmus sup dorsum suũ .xl. diebus donec vulnus ꝯsolidet. Et postqꝫ surgit teneat brachale artificialiter factũ per alios .xl. dies / ⁊ obſuet dietã supius scriptã: sicqꝫ sanabit si deus uoluerit itegre. ¶ Oportet ꝙ in curatione huiꝰ rupture cũ ferro ifirmũ sup dorsum suũ iacere pcipias. deinde locuꝫ rupture ad quãtitatem triũ digitoꝝ ꝫm latitudinẽ seca: deinde scarna donec didimus detegat: ⁊ tunc accipe instrm ad modũ tẽte / ⁊ pone eius extremitatẽ sup locum eminẽtie in didimo / ⁊ reduc cum eo intestinum ad interiora uentris: deinde sue utrũqꝫ locũ qui ꝯtinet cuꝫ extremo instri: ⁊ ab utroqꝫ didimi latere vnũ eoꝝ annecte cũ altero cũ sutura: deinde extremitatẽ instri trahas ⁊ vulnerũ adhibe curationem. ¶ Et scias ꝙ cauteriũ pdictũ est meliꝰ ⁊ tutius ⁊ iã opatus suꝫ multotiẽs ⁊ nunqꝫ deceptus sum. antiqui autem relaxabant incisionem ⁊ cauterium eligebant.

Quando eminẽtia descẽdit ad bursam testiculoꝝ / ⁊ tunc aut ex lesione sifac: aut ex dilatatione ipsius. ¶ Et signũ ꝙ est ex lesione sifac: qm̃ descẽdit subito cum dolore uehemẽti usqꝫ ad ꝓfundum burse: ⁊ id est ꝓpter grauitatem ⁊ cursum intestinoꝝ ad exteriora sifac. ¶ Signũ vͦo ꝙ est ex dilatatiõe sifac est: qm̃ descẽdit paulatim in tpe longo ⁊ non subito: ⁊ neqꝫ usqꝫ ad ꝓfundum: ⁊ illud est ꝓpter leuitateꝫ uẽtositatis. ¶ Et intestina qdẽ ⁊ çirbus redeũt cũ difficultate / ⁊ uẽtositas absqꝫ difficultate: ⁊ iterũ çirbus ⁊ intestina redeunt cũ minori gurgulatione: sed uẽtositas cũ plurima: ⁊ fortasse aggregat stercus itestinis: ⁊ tunc ifirmo accidit dolor prauus: ⁊ pcipue qñ pmunt ad interiora: imo fortasse sequit inde mors. ¶ In curatiõe aũt huiꝰ incisionis seu rupture / raro uel nunqꝫ ꝯferũt medicine: imo curatio eiꝰ est curatio ferri: ⁊ tunc erit cum ea timor magnus: qm̃ multotiẽs accidit sup infirmũ malitia magna ⁊ morit de facili. Quapropter amice nõ est psumptio: ut accipias hãc curã ꝓpter cupiditatẽ lucri: nisi qñ rogatus es ab infirmo ⁊ amicis suis / ⁊ eris ab eis ueniã ꝯsecutus: ⁊ huiusmodi qdẽ intẽtio nõ est negligẽtie cõmittẽda: ⁊ in oibus aliis egritudinibꝰ timorosis: qm̃ est salus tui corporis ⁊ defensio turpis fame: ⁊ nõ opꝫ etiã ut senex medicinet siue curet curatione ferri: imo sufficit ut ꝯseruet cuꝫ brachali ⁊ dieta. ¶ Modus vͦo opatiõis cũ ferro est ut iubeas infirmo ꝙ reducat intestina manu sua ad interiora uẽtris: ꝙ si nõ obediũt reditui / tunc fiat clisteriçatio ut alleuiet de supfluitatibꝰ suis. Deinde sedeat ifirmus in aqua calida multotiẽs: ⁊ vngat locus cũ lenitiuis donec redeãt: post hoc ifirmus resupinet sup scãnuꝫ uel tabulã pparatã: sicut iam diximus ita videlꝫ ut crura eius sint eleuata ⁊ caput depssum inferiꝰ: ⁊ liget cum tabula tribꝰ fasciis in tribꝰ locis. s. vna in tybiis ꝓpe calcaneuꝫ: ⁊ alia in coxis ꝓpe genua: ⁊ tertia in pectore cũ qua etiã ligent manus: deinde testiculus ducat usqꝫ ad rupturã: ⁊ ponat minister digitũ suũ sup locũ rupture / ut nõ exeant intestina. deinde seca pelliculã supra testiculũ ꝫm lõgitudinẽ: ⁊ sit sectio ꝫm quantitatẽ qua sit possibile / ut ex ea testiculus egrediat. Postqꝫ egressus fuerit pcipe ministro ut extẽdat ipꝫ ad supiora ⁊ tu scarna didimũ usqꝫ inguinẽ cũ instro aliquo nõ ualde acuto: aut cuꝫ vnguibus qđ est saluiꝰ: ⁊ tunc quere digitis tuis ne sit aliqđ ex intestino in didimo: ⁊ si inueneris aliqđ ex eis impelle ipm iterius: deinde accipe acũ magnã quadratã in qua spacus sit fortis ⁊ sue didimũ iuxta inguẽ: ⁊ liga eum inuolutione plurima uehemẽter. capitaqꝫ ipsius spaci deforis pẽdere dimittant. tũc positis tabulis cuꝫ ferro lato bene ignito iux ligamẽ ꝫm rotũditatẽ didimi incidatur ⁊ cũ duobꝰ aliis cauteriis uehemẽter ignitis decoquat. Caue tñ ne cõburas uel incidas aliqđ ex ligamẽto. Deide seca in iferiori pte cutis testiculoꝝ / ut sanguis ⁊ sanies educat ⁊ administret in vulnere lana ⁊ stupa in albumine oui ⁊ oleo ro. madefacta: ⁊ ponat liciniuꝫ in sectione quã inferiꝰ fecisti ⁊ liget desup ligatura ꝯueniẽti. deide soluat patiẽs a ligaminibꝰ suis prius ⁊ portet caute sicut cadauer in lectũ mollẽ ⁊ bñ paratum: ⁊ ita locet in eo / ut pedes aliquãtulũ sint altiores capite ⁊ diligẽter coopiat ⁊ maxime si fuerit hyems ne frigus eũ capiat ⁊ supueniat pp illud accidẽs malũ: ⁊ caueat quãtũ põt ab oibꝰ accidẽtibus aie: sicut ira / tristitia / ⁊ similia. ⁊ dimittat ligamẽtum septẽ diebꝰ: qđ si post septimũ diẽ non ceciderit ligamẽtum: tũc embrocet locus cũ oleo ⁊ aqua calida donec cadat: deinde cesset aqua calida ⁊ oleũ: curetur qꝫ vulnus cũ exiccatiuis donec sanet: ⁊ rectũ est etiã quotiens mutat vulnus: tunc inungant ptes inguinũ cum oleo tepefacto: qm̃ est prohibens malitiam super vulnus.

¶ De hernia ꝫm oẽs eius spẽs: ⁊ de apate testiculorum ⁊ relaxatione cutis eoꝝ. Cap. XI.

Pecies hernie que accidunt in bursa testiculoꝝ pter herniã intestinalẽ. Gñaliter tres dicunt esse: quarum vna est aquosa: alia uẽtosa: tertia carnosa. ¶ Aquosa enim hernia nihil aliud est nisi aggregatio humiditatis: ⁊ cã eius est debilitas testiculoꝝ: quare mã festinat ad eos: ⁊ qñqꝫ accidit ex pcussione sup testiculos: ⁊ signũ eius est grauitas ⁊ splendor / ⁊ q: cũ tãgit cedit tactui. ¶ Curatio eius est ut incidat cutis testiculoꝝ sectiõe ampla ꝫm lõgitudinem. Deinde pfora ⁊ aquã extrahe totã ⁊ inuestiga ꝫm diligentiã tuã ne testiculus sit corruptꝰ / ꝙ si corruptꝰ fuerit cũ ferro calido incidat ⁊ extrahat. deide curet vulnus cuꝫ eo ꝙ ꝯuenit donec sanet: ⁊ qñ dimittit testiculus corruptus facit egritudinẽ redire. imo multotiẽs redit absqꝫ corruptiõe testiculi / ⁊ iterũ idiget pforatiõe / nisi cauteriçet post pforationẽ ⁊ euonem suã. ¶ Cũ aũt fuerit hernia ex uẽtositate qđ cognoscit per extẽsionẽ sine põdere ⁊ lenitate tactꝰ ⁊ etiã per alia signa in pcedẽti dicta: ⁊ tũc curatio eiꝰ est extenuatio uẽtositatis. ¶ Si vͦo fuerit ex carnositate signũ est grauitas ⁊ grossities ⁊ durities cuꝫ paruitate doloris / ⁊ cã eiꝰ est effusio mãei ad testiculos aut pcussio. ¶ Curatio aũt eiꝰ est ut incidat cutis testiculoꝝ ⁊ excoriet usqꝫ ad supiora: deinde extrahe didimũ ⁊ testiculũ ⁊ elibera eos ab oi pte ex illa carnositate. ¶ Uerũtñ si testiculus iã ꝯsolidatꝰ est cũ carnositate illa: opꝫ ut incidat ⁊ extrahat cũ ferro calido pp timorẽ sanguis emanãtis. qm̃ ut dicit Hali. difficile est ipm mitigare: ⁊ pp hoc ab hac opatione multi deficiũt. deinde suat vulnus ⁊ curet cum eo ꝙ ꝯuenit ex medicinis donec sanetur.

Preterea qñqꝫ accidit ut apent ipsi testicli apate calido aut frido ex humore ad ipos reumatiçãte. ⁊ signũ apatis calidi est pulsatio uehementis caliditatis tactus ⁊ coloris rubedo. Signũ vͦo apatis frigidi est / qm̃ color eius assimilat colori cutis corporis eius neqꝫ ipm comitat dolor. ¶ Et curatio apatis calidi est cũ flõmia basilice i pnꝰ ⁊ emplastatio cũ repcussiuis:

deinde sedet pulsatio z emplastret locus cũ resolutiuis
lenietib⁹/sicut est camomilla/farina fabarũ z filia. ¶ Cu/
ratio apatis fridi est resolo tm̃ z nõ repercussio.

Insuper multotiẽs relaxat cutis testiculoꝝ sine
ipsis testiculis: z iferi⁹ turpiter pẽdet: z
tunc si uocaris ad eius curã incide cutẽ eius nãlem. de/
inde aggregent labia vulneris cũ sutura z cura vulnus
cum reliqua curatione vulneris donec sanetur.

¶ De hominibus castrandis. Cap.XII.

c Astratio est res que destruit uel ex/
tirpat id qd̃ est in aialib⁹ nã
le: z qꝛ licitũ est qñqꝫ terre potẽtib⁹ pro custodia
suarũ ṽginũ hoĩes hos hr̃e: idqꝫ placet mihi in lib⁹ meo
de castratiõe rememorationẽ facẽ. ¶ Fit ḡ castratio ꝑm
duos modos. Quoꝝ vnus est per attractionẽ z alter per
icisionẽ. opatio illi⁹ qd̃ fit per attractionẽ est ut facias aial
sedẽ in aqua calida donec mollificent eius testiculi z pẽ
deant: deinde ꝯtere eos donec resoluant subter manus
tuas/ut nõ appareãt amplius sub tactu manus: z huius/
modi castratio pueris est ꝯueniẽs. ¶ Castratio aũt que
fit per incisionẽ diuidit ꝑm duos modos. Quorũ vnus
est ut icidant testiculi cũ ṽga: z alius est ut incidant solũ
testiculi. Et opatio ꝓmi modi est ut testiculi z ṽga a suis
radicib⁹ fortiter alligent: deinde a loco alligationis cum
rasorio totalr̃ icidant z sanguinẽ stringẽtia supponant.
¶ Opatio aũt scd̃i modi cũ quo tm̃ testiculi amputant
est ut cutim z testiculos manu tua ad iferiora trahas: deĩ
de ligent: z sic icide sup vnũquẽqꝫ testiculũ sectiõe vna:
z excoria donec egrediant: deĩde amputa eos z sue vul
nus: ac cura ipm̃ cum reliqua curatione vulnerũ donec
sanetur. z modus iste est melioꝛ qꝫ ille qui fit per attracti
onem: qm̃ ex attractione remanet aliquid ex testiculis:
vnde vir postea desiderat coitum.

¶ De hermafrodita. Cap.XIII.

h Ermafrodita ut dicit Hali. est
passio innãlis z
turpissima ualde viris: cui⁹ spẽs sunt tres in vi/
ris z vna in mulierib⁹. Prima eni viroꝝ est ꝙ apparet ĩ
cute testiculoꝝ in eo qd̃ est iter duos testiculos. Figura
q̃si fit vulua mulieris z sunt in ea pili. Scd̃a spẽs est ꝑm
eundẽ modũ: tamen per eam fluit urina. Tertia quidez
similis: tm̃ ex ea non effundit urina. ¶ Illa ṽo que est in
mulierib⁹ est qñqꝫ sup vuluã mulieris in pectine tanqꝫ
masculi pui depẽdẽt virilia: z sunt tria coꝛpa oĩno foras
eminẽtia: quoꝝ vnuz est sicut ṽga: z duo sicut testiculi: z
oẽs iste spẽs curant z sanant: ꝑter illaz que fit in viris p
quã uria effluit. ¶ Et modus curatiõis ei⁹ est ut seces il
las carnes supfluas sectione qua nõ remaneat ex eis ali
qd: deĩde cura locũ cũ reliq̃ curatiõe vulneꝝ dõec sanet

¶ De uerucis z poꝛris z clauo z foꝛmica accidentibus in
virga z in alia parte coꝛporis. Cap.XIIII.

v Eruce multotiẽs accidũt in ṽga z in oĩ
pte coꝛpis. z maxime in manib⁹
z pedib⁹ ex malis q̃litatib⁹ quas nã expellit ad
exteriora. Earũ ṽo alie sunt dure z alie sunt molles. Sz
que dure sunt ex colerica sunt nigra: molles aũt ex fl̃ate.
¶ Ipsarũ ṽo curatio est ut ꝓmo purget humoꝛ qui fecit
accidere moꝛbũ: deinde sup locũ ponẽda sunt desiccãtia
que sunt sicut oleũ mirtinũ ro. cinis ramoꝝ vitis cũ ace/
to distẽperato: z silr̃ acatia bolus ar. cũ oleo ros. His ṽo
nõ ualẽtib⁹ ponẽda sunt acuta coꝛrosiua/sicut est calx vi/
ua distẽperata cũ aqua saponis z silia: que si nõdũ suffi/
ciãt suspẽdant cũ vncinis z icidant: deĩde ponat sup lo
cum medicamẽ acutũ ut putrefiat radix que remansit z
ꝯsumat: aut caute¬icet cũ ferro cãdẽti: qd̃ si patiẽs nõ to/
lerauerit sectionẽ: tũc ligent cũ filis de sirico strictiõe ue
hemẽti: z dimittat ligamẽtũ donec fiat solo cõtinuitatis:
deinde ponat medicamẽ acutũ z curet sicut meretur ex
medicamine. ¶ Et scias ꝙ cũ accidũt in capite ꝓputij:
semp sunt molles: q̃re nõ retinet in eis vncinus. opz er/
go ut mũdifices z incidas eas cum foꝛpicibus.

Clauus est caro callosa dura atqꝫ rotũda silis cla/
ui. z est ꝑm colorẽ coꝛporis/z fit in oĩ pte
coꝛpis/z utpl̃m in pedib⁹ z in eoꝝ digitis/z iducũt dolo
rem ifirmo apd̃ ambulationẽ. ¶ Curatio ṽo ei⁹ est ut cõ
cauet in circuitu. deĩde cũ foꝛcipib⁹ uel cũ alio istr̃o radi
citus extirpet. deinde cauteriça locũ donec sanetur.

Jam sciuisti curationẽ foꝛmice cũ modis me
dicinarũ ꝑm ꝯueniẽtiã: z nũc oꝫ
te scire opationẽ cũ manu qñ modus medicinarũ nõ cõ
fert: z est ut ꝯcauet in circuitu z ext̃hat sicut diximus de
clauo. G. aũt narrauit ut accipiat de canula pẽne anseris
aut vulturis foꝛtis aut ferri uel eris. cuius extremitas sit
acuta: z sit ꝑm quãtitatẽ foꝛmice: deinde ponat ei⁹ caput
sup foꝛmicã ut circulus suus recipiat eã ex oĩbus ptibus
suis: deinde reuolue canulã cum manu tua donec icida
tur in circuitu foꝛmice usqꝫ ad ꝓfunduz carnis eradicet
ex radice sua: deinde si vis cauteriça eam cura cum me/
dicinis exiccatiuis donec sanetur.

¶ De emoꝛroydibus. Cap.XV.

e Moꝛroydes sunt qnque uene
que terminant in
circuitu ani deputate a nã ad expellenduz san/
guinẽ grossuz melicũ qui in coꝛpe abũdat: z cã earuz est
extẽsio z inflatio ex illo humore ꝓueniẽs: vñ ꝯtingit ut
fiat uenarum disruptio: z aliqñ accidit ex nimia siccitate
istas uenas ꝯstigẽte. z emoꝛroys qdẽ dicit ab emos gre
ce qd̃ est sanguis z roys qd̃ est fluxus idẽ emoꝛroydes
q̃si fluxus sanguis per iferiora. ¶ Sunt aũt emoꝛroy/
des ꝑm duos modos: aut sunt intra anũ: z tunc sanguis
exit ex eis semp. aut sunt ext̃ anũ in extremitatib⁹ eius: z
tũc exit ex eis aq̃ citrina aut parũ sanguis cursu assiduo
z sunt ꝑm coꝛpis colorẽ. ¶ Cũ ergo vis curare ꝓmo flo
bothoma patientẽ ex uena basilica: deĩde si emoꝛroydes
sunt iteri⁹ z nõ apparẽt ext̃hant cũ uẽtosis: aut ꝑcipe infir
mo ut assellet z exꝓmat se: donec egrediat anus z appa
reãt emoꝛroydes: z si nõ obediat anus egressioni: tũc cli
steriça iñrmũ clisteri parũ moꝛdicatiuo: deĩde ꝓijce vn/
cinũ in eis z suspẽde aut teneas cũ vngue tuo: deĩde inci
dat apud radicẽ suã: ꝙ si nõ retinet in eis vncinus pp hu
miditatẽ ipsarũ: tũc capias cũ pãno aspero z ext̃he cũ digi
tis tuis. deĩde icide: pulueriça sup eas medicamẽ acutũ
post icisionẽ aut cauteriça eas. deĩde curet loc⁹ cũ reliq̃
curatiõe vulnerũ donec sanet. ¶ Si ṽo emoꝛroydes
sunt exteri⁹: tũc res erit facilis. accipe ḡ eas cũ vngue tuo
aut cũ vncino z icide ipsas apd̃ radicẽ suã sic ꝑcessit nar
ratio. deĩde pone medicamẽ acutũ aut cauteriça eas. z si
ifirmus timet icisionẽ cũ ferro quelibet emoꝛroys liget
cũ filo de sirico z foꝛtiter strigat z sic dimittat donec p se
cadat. deĩde locus curet sic supi⁹. S tñ ꝑnotato ꝙ si emoꝛ
roydes antique fuerit semp ex eis vna relinquat ne foꝛ
tasse ueniãt sup ifirmuz accñtia mala sicut ydropisis: aut
sic ptisis: aut mania uel mel̃ia. testãte hyp. emoꝛroydas
sanare antiquas: si nõ vna relicta fuerit periculum est.

¶ De fistulis accidentibus in ano. Cap.XVI.

m Ultotiens accidunt fistule in ano
ex ulceratiõe emoꝛroy/
darũ: aut ex vulnerib⁹ ul̃ apatib⁹ que accidunt
de foris ꝓpe anũ: z maxime qñ expectat in eis cõplemẽ
tum digõnis. ¶ Et ex eis sunt penetrãtes z nõ penetrã
tes. ¶ Et signũ penetrãtiũ est qm̃ egredit aliqd ex eis
ex egõne uel uẽtositate: z qñqꝫ egredit cũ eis uermis: z
z cũ itromittis ẽt digitũ in anũ patiẽtis z tẽtã per orifici
um fistule sentis ipam tentã cũ digito tuo a pte iferiori.
¶ Ceterũ penetrãtiũ alie penetrãt ꝓpe marginez ani
ꝑm magis z minus in qb⁹ spectat sanitas: alie penetrant
usqꝫ ad uesicã uel ad meatũ ṽge: cui⁹ signum est exitus
urine per eam: z tũc nõ est extimãdũ ut ꝯsolidet locus

cum medicinis ꝓpter dissolutionē urine. ⁊ iterum alie
penetrāt usqȝ ad os coxe uel usqȝ ad nodū caude/ ⁊ tunc
signū est ꝙ tenta puenit usqȝ illuc si nō est tortuositas in
meatu: ⁊ in oib⁹ istis fistulis penetrātibus p̄ter eas que
penetrāt ꝓpe marginem ani nō est curatio nec sanatio.
⁊ curatio earū ut dicit Albuca. est labor ⁊ uanitas ex stul
tis medicis sup quā formātur: nō penetrātium aūt cura
tio est facilis/ sicut est scitū in caplo ulti. Uerūtn̄ cauteriū
ignitū est magis ultimū in iuuamēto curationis ei⁹ elar
gato posteriori orificio/ ⁊ ipsius ꝓfunditate diligēter in/
uestigata/ sicut te scire feci in caplo. 5. quatenus nō deci/
piaris cum cauterio/ sitqȝ tēta cū qua inquirit fistula sb/
tilis ualde: ⁊ silr cauteriū cum quo cauterizas eā sit sbti/
le sm amplitudinē eius. ¶ Uerū curatio fistularum pe
netrātium ꝓpe marginē ani/ sicut p̄cessit narratio: fit sm
duos modos. quoꝝ vnus est per incisionē cum constri/
ctione spaci. ⁊ scd̄s est per incisionē cum ferro. ⁊ opatio
primi modi est ut accipias tentā plūbeā pforate extremi
tatis/ sicut est acus/ ⁊ intromitte in eā spacū ex filis ex li/
no aut ex serico: deinde intromitte digitū tuuȝ indicem
vnctū in oleo in ano patiētis/ ⁊ tentā in fistula/ donec cō
sequaris eius ꝓfunditatē/ ⁊ sentias ipsaȝ totā iā ad digi/
tum penetrasse/ ⁊ bis replica caput tēte/ ⁊ in ipo digito q
est interius/ ⁊ extrahe postea per anū: deinde aggrega du/
as extremitates spaci/ ⁊ stringe ipm strictione bona/ do/
nec incidant ille carnes que sunt cōprehēse cū eo: ⁊ q̄to
magis spacus incidit carnes: tāto plus in eius addas stri
cturā: ⁊ pone tunc si vis medicamē acutū in fistulā ut ite
rū mortificet ⁊ fit in adiutorio casus eaꝝ carniū: deinde
curet locus cuȝ reliqua curatione vulnerū donec sanet.
¶ Opatio aūt scd̄i modi est ut nō stringat spacuȝ: sicut
narratū est ad incidēdum carnes cū eo: sed ligentur tm̄
ipsi⁹ extremitates simul: ⁊ ut sit iste spacus fortior ⁊ gros/
sior illo qui carnes incidit: deinde extēde spacū cum vna
manuū tuarū uersus exteriora/ ⁊ cuȝ altera manu tua in
cide illas carnes que sunt inter illas duas extremitates
spaci cum instro curue extremitatis/ sm figuram falcis:
aut cum rasorio donec spacus integer liberet: ⁊ tunc fit
occupatio in mortificatione fistule: qꝛ lȝ qdā dicāt ꝙ nō
est opus mortificare eam/ sed tm̄ incidere ⁊ curare eā cū
medicina carnis creatiua: mihi tm̄ nō videt id tutū. Dei
de curet locus cū eo qd̄ ꝯuenit donec sanet. ¶ Et scias
ꝙ iste modus est melior ⁊ saluior. Primo qdeȝ est qꝛ in
incisione cū ꝯstrictione spaci longingus est dolor ⁊ cōti
nuus: ⁊ ex hoc timet ne sup infirmū spasmus accidat cū
eo/ qd̄ est: qꝛ locus ille cartillaginosus est/ ⁊ extremitate
longaonis terminat lacertus ꝯtinēs anū: imo qn̄ accidit
id necesse est succurrere ⁊ spaci ꝯstrictionē laxare. in ici/
sione aūt cum ferro nō est tātus timor pp abbreuiatiōes
opis. ¶ Et iteꝝ scias amice ꝙ sm̄o quē audiuisti est me
us ⁊ nō est existimādus ut alia semita: aut rō in curatiōe
fistule penetrātis: qd̄ est/ qꝛ multotiēs ꝓbaui/ nec aliquē
sanare potui: nisi sm viā quā narraui tibi: videlȝ per in/
cisionē totius partis/ ⁊ declinat ad illud intētio antiquo/
rum. ⁊ p̄cipue Rasis in lib° diuisionū cuȝ dicit. Fistule
quidē penetrātes nō sanant nisi cū ligatione ⁊ excisione
cum falce: ⁊ causa q̄re nō sanat fistula penetrās absqȝ to/
tali icisione carniū: nō assignat ab auctorib⁹. Mihi autē
videt ꝙ accidit ꝓpter impedimētū egestionis ⁊ humidi
tatum que remanēt intus in ꝓfunditate fistule. Uerum
postq̄ȝ incidit locus nō retinet aliqd̄ ex eis: qꝛ nō est ca/
uernosus sed equalis. ¶ P. ꝯtingit qn̄qȝ ꝙ fistula non
est penetrās sed ꝓpinqua penetrationi/ qd̄ scit. qn̄ eniȝ
ponis digitū in anū ⁊ tētā in fistulā ⁊ ingrēdo sentis ꝙ
inter digitū ⁊ tentā nō est aliqd̄ nisi solū uelamē. Et tūc
sicut periti ueteres iā dixerunt: necesse est ut ipas facias
penetrare: dūmodo multā nō hēant ꝓfunditatē: qm̄ tūc
sie ꝓhibitio ad hoc/ ꝓpter incisionē lacerti/ ⁊ q̄to fistula
est minoris penetrationis/ tāto magis facilioris curatio
nis ⁊ minoris pauoris: ⁊ quāto magis est ꝯ̄rio illius: tā
to est maioris timoris: qꝛ tunc timet ne ꝓcessus incisio/
nis pueniat ad lacertum ꝯtinētem anum/ sicut diximus/
⁊ accidit sup infirmo egritudo deterior prima: videlȝ exi
tus egestionis absqȝ uoluntate.

¶ De lapide qui generatur in uesica. Cap. XVII.

Lapis aliqn̄ gn̄atur in renibus/ aliqn̄ in
uesica/ ut dicūt auctores. Juueni/
bus sm plurimū lapis gn̄atur in renib⁹: ⁊ pue/
ris in uesica: cui⁹ collū strictū est ꝓhibēs mām exire vn̄
lapis efficit. Uerū de curatione lapidis que ꝯgregat in
renibus nō rememorabor in libro meo: qꝛ nunq̄ȝ curat
bn̄ficio cyrurgie: sed de lapide qui nascit in uesica: sup
quem cadit opatio cyrurgie sum narrans cum abbreuia
tione sm̄onis. ¶ Dico ergo sm sn̄iam antiquoꝝ: ꝙ cau
sa quare lapis nascit in uesica est humor grossus ⁊ visco
sus. Et significationes quib⁹ certificat in ea plures sunt
nā ex eis est ꝙ urina egredit ex uesica alba ⁊ subtilis, cū
fece harenosa circa p̄ncipium: ⁊ cum difficultate ⁊ dolo/
re uehemēti circa ptes pectinis: ⁊ puer tenet v̄gā mani/
bus suis ⁊ fricat ⁊ laborat cum ea ⁊ erigit sepe virgam: ⁊
egredit anus: manuqȝ tractata uesica quasi duruȝ sentit
in ea. ¶ Spēs v̄o lapidis multe sunt ⁊ diuerse. nā alius
puus/ alius magn⁹/ ali⁹ lenis/ alius asp/ alius lōgus/ ali⁹
rotūdus/ ⁊ alius ramosus. Illius v̄o qui est lenis ⁊ rotū
dus: facilis est egressio: ⁊ illius qui est asper longus ⁊ ra
mosus egressio est difficilior: quare necesse est ut addas
in eius incisionē. Iterū ut dicit Rasis. alius est qui fran/
git cuȝ medicinis: ⁊ alius est qui nō frāgit cuȝ medicis
⁊ ꝓpter hoc necesse est aliquo tpe ꝓbare cuȝ medicinis
anteq̄ȝ incidat: ⁊ ex his medicinis sunt sicut acorus/ spi/
ca/ calamus aromaticus/ semen apij/ ⁊ petrosellini/ cassia
lignea ⁊ ciperus/ costus/ ⁊ silia. ex medicinis apitiuis ⁊
incisiuis/ cōposita uel simplicia: cum succo apij uel feni/
culi: aut iura ciceris nigri: ⁊ cōfert mirabilr in hoc cinis
scorpionis ⁊ cinis cycadarū. ⁊ ultimus ex eis est sanguis
hircinus. ¶ Cū aūt curat infirmus per mēsem studiose
cū modis medicinarū ⁊ nō sentit alleuiationē nec ꝓuo
cat urina neqȝ cū ea egredit harena: extima ꝙ lapis est
durus ⁊ ꝯfirmat⁹ ⁊ durus ad frāgēdum. tūc ergo recur/
rendū est ad cyrurgiā. Uerūtn̄ nō est p̄sumptio ut extra
has lapidē viri qui iam ꝓcessit in etate: neqȝ si lapis fue/
rit supfiue magnus. qm̄ sicut dicit Albucasis: timēdum
est ne incidat aliqd̄ ex uesica ⁊ moriat infirmus: aut ne
accidat ei distillatio urine assidua: ꝓpter qd̄ nō ꝯsolidat
locus oino. ¶ Et iā determinatū est ab antiquis prudē
tibus ꝙ curatio lapidis cū ferro est facilis in pueris: quo
usqȝ ꝯsequant. xv. annos: ⁊ difficilis in senib⁹. qm̄ ut di
cit Albucasis. eoꝝ mēbra sicca sunt. Quare eoꝝ vulne/
ra vix cicatricē inducūt. In iuuenib⁹ aūt curatio est me/
dia: ⁊ eius cuius lapis est magnus: curatio est facilior: ⁊
minor est ꝯ̄rium illius/ ⁊ hoc iō/ qm̄ lapis magnus sub/
mergit ad ꝓfundū ꝓpter suā grauedinē/ vn̄ citius inue
nit/ ⁊ facilius ad locū incidēdi ꝯducit: ibiqȝ securi⁹ reti/
net. ¶ P. illis qui nō sunt incidēdi sbueniat sm hunc
modū: ⁊ est ut patiēs balneet in aqua ubi cocte sunt her
be lenificātes/ sic malua/ viola/ mellilotū/ ⁊ silia: ut mea/
tus urinales elargent: deinde instrm eneū uel argēteuȝ
qd̄ dr̄ siringa: oleo uel butyro inunctū in virga cum fa/
cilitate intromittat ⁊ suauiter cum eo lapis a collo uesi/
ce remoueat ⁊ usqȝ ad fundum uesice impellat. Agunt
enim quidā aliter ⁊ intromittunt digituȝ in anum: ⁊ cuȝ
ipso collum uesice tractant: sicqȝ paulatim remouent ad
fundum ⁊ ad profundum uesice premunt.

Cum autē lapidē extrahē uolueris: opȝ in primis
ut mūdificet īfirmus cū clistē ꝙ exe
at totū stercus ab itestinis ne ꝓhibeat inuētionē lapidis
cū ingrit: aut ieiunet duobus diebus ⁊ parū mādūcet:
sitqȝ cib⁹ eius sorbilis ⁊ lauatiuus: pueri tm̄ qui nō sunt

clistericādi z nequeūt ieiūare ; ꝓhibeaꝫ imo illis duob⁹
dieb⁹ nō māducēt ad libitū sed mēsurate. Deide ꝑcipe
infirmo ut de loco ad locū multotiēs saliat ad locū decli
uem:ita ꝙ lapis moueaꝫ a supiori pte uesice z ad colluꝫ
descēdat:deide ꝑpareꝫ scānū in loco lucido:in extremi/
tate cui⁹ sedeat aliqs vir qui patientē teneat añ se:eius tñ
coxe cū longa fascia ligenꝫ bñ ad colluꝫ ut tota uesica sit
decliuis ad inferiora:aut vir qui tenet accipiat ei⁹ crura:
z maxime si fuit puer z leuet ad supiora nec dimittat ipa
donec opatio cōpleaꝫ. Deinde vnge in oleo digituꝫ sini
stre man⁹ z intromitte eū in anū patiētis:z cū altera ma
nu tua p̄eme uesicā supra pectinē inferi⁹:z pquire de la
pide donec stet sub digito tuo:z duc eū paulatim ad col/
luꝫ uesice:deide p̄eme sup ipm digitū tuū z impelle eū
ad inferiora uersus locū in quo vis incidere:z ꝑcipe mi
nistro tuo ut extēdat testiculos z v̄gā ad supiora cuꝫ ma/
nu sua z cū altera manu remoueat cutim que est sub te/
sticulis a pte in qua debet fieri sectio:z tunc incide super
ipm lapidē iter anū z testiculos:z non tñ in medio:imo
in latere sinistre natis:z sit sectio ꝯm longitudinē:exteri
us tñ ampla iteri⁹ stricta:ꝯm quātitatē qua possibilis sit
egressio lapidis:deide intromitte instrm curue extremi
tatis qꝺ p̄ta uocaꝫ z exͤhe cū eo lapidē:z multotiēs ex cō
p̄essione digiti qui est in ano lapis apud sectionē egre/
diꝫ absqꝫ difficultate z absqꝫ intromissione instri p̄dicti.
¶ Si v̄o lapis est plus q̄ꝫ vnus.tunc ꝑcipit Albucasis
ut p̄emas in p̄mis magnū ad os uesice:deide icide sup
ipm z exͤhe vnū:post hunc ipelle paruū:z sic silr facias si
sunt plures duob⁹. ¶ Cū aūt cōpleueris opationē tuā:
tūc administra puluillos in aq̄ frida z oleo ro.uel oui al
bumine madefactos ut sedeꝫ apa calidū. Deinde aggre
ga duas coxas patiētis si fuerit puer z liga eas cū fascijs
decēter:quatenus medicamē positū sup vulnus ꝯseruEꝫ
cum aūt aq̄ calidū sedatū fuerit:fomēta locū sero z ma/
ne cū aqua decoctiōis malue z viol. z silium:ut mitigeꝫ
ardoꝛ urine z largenꝫ meatus:per quos si aliq̄ superflui
tas remansit exeat libere cū urina:vulnus aūt post colli
uesice ꝯsolidationē si magnū fuerit cum sutura:aggrega
eius labia labijs aliquātulū cuꝫ instr̄o renouatis donec
sanguis ꝓijciꝫ. Deinde cureꝫ locus cū reliqua curatiōe
vulnerū donec saneꝫ. ¶ Et scias ꝙ multotiēs accidit ꝙ
sanguis ꝯgelaꝫ in uesica z fiat ibi apatio z urine ꝓhibi/
tio ꝯsequaꝫ. Et signū eius est egressio sanguis cū uria:
ꝓpera ergo tūc z illū exͤhe sanguinē cū digito si vulnus
fuerit amplū:z si paruū cū tēta. Nā si nō exͤhiꝫ ille sāguis
fiet putrefactio z corruptio in uesica. Deinde abluaꝫ vul
nus cū aceto z aqua. ¶ Et opꝫ ut sollicites mentē tuam
circa hoc qꝺ narrabo tibi:z est ꝙ qñ rogaris in curatiōe
lapidis nō accipias ꝯmonē illoꝝ qui p̄us uolunt lapideꝫ
querē/deinde post spatiū extrahē.nā illud est erroꝛ z du
plicatio doloris sup infirmū. Uerū cuꝫ lapidē uolueris
inquirere ꝑparatio p̄us necessaria.s.instr̄a z medicinas
que sanguinē restringūt:deinde quere z cuꝫ inueneris
nō dimittas ipm spe curatiōis cū incisione alia vice:imo
ilico exp̄me. Multotiēs qppe magis grauat inq̄sitio pa
tientē q̄ꝫ sectio. ¶ Et ex instr̄is que exͤhūt lapidem sint
apud te plurima z diuersificenꝫ inter paruitatē z magni
tudinē z curuitatē ipsarū extremitatū ut administreꝫ ex
eis qꝺ magis est ꝯueniēs apud necessitatē. ¶ Preterea
qñqꝫ accidit ut cū lapis est paruus ad v̄ge meatū ascen/
dat z ex eo urine ꝓhibitio ꝯsequaꝫ:tūc accelera curatio/
nē eius ꝯm ꝙ narro tibi.i.si liges v̄gā cū filo vno sub la
pide ne lapis redeat ad uesicā z ligeꝫ iterū cum alio filo
supra lapidē. Deinde seca sup ipm lapidē in ipa v̄ga iter
duo ligamēta z exͤhe ipm:z facta solone ligamētoꝝ vul/
nus a sanguine mūdificeꝫ:z nō est necesse ligamētuꝫ su
perius:nisi q: qñ soluiꝫ filum post lapidis extractionem
redeat cutis ad locū ꝓpriū z tegat vulnus:quare opoꝛtet
apud ligationē fili ut extēdaꝫ cutis ad supiora:ut cum re
dit vulnus cooperiatur:qm̄ facilius incarnatur.

Lapis in mulierib⁹ raro gñatur.q: sicut testaꝫ Cō
stātinus mā vnde lapis gñaꝫ uel cōgregaꝫ
nō coadunaꝫ/ꝓpterea/q: collū uesice earū est carnosuꝫ:
foramina sunt larga z nō multū tortuosa. ¶ Et curatio
lapidis in mulierib⁹ est difficilioꝛ q̄ꝫ in viris:ꝓpterea q:
locus icisionis sup lapidē mulierū nō est ꝓpinquus lo/
co lapidis : q̄re necesse est ut incidaꝫ locus ꝓfundius z
in hoc est timoꝛ.sicut testaꝫ Albucasis. ¶ Uerūtñ cū ad
id ꝓuocat te necessitas opꝫ te ꝯsiderare in p̄mis an mu/
lier sit v̄go an corrupta:ꝙ si fuerit virgo ponat medicus
uel medica digitū sinistre manus in anuꝫ eius z querat
de lapide. Cūqꝫ inuenerit eū coartet ipm sub digito suo
z gradatim ad iferiora reducat z ipellat sicut ꝑcessit nar/
ratio donec ducaꝫ ad radicē coxe . Deinde incide super
ipm z incide sicut te scire feci. ¶ Si v̄o mulier corrupta
fuerit:tunc ꝑcipe mulieri medice aut alicui obstetrici lo
co eius si inueniri nō poterit que sit bñ docta iter mulie
res ut ponat digitū suū in vuluā infirme z inquirat lapi
dem:z cū posuerit manū suā sup uesicā cōp̄imat eā infe
rius:cū aūt inuenerit cōp̄imat ad iferiora donec perue/
niat ad radicē coxe. Deinde incide sup ipm apud opa/
tionē medietatis vulue in radice coxe z extrahe.

¶ De cauterijs. Cap.XVIII.

Cauterium est res ualde corpori in
uatiua : qm̄ adiuuat ad
ꝯfortādum mēbra ꝓhibēdo ne corruptio spar/
gaꝫ in eis:z exiccat humiditatē corruptā z adiuuat ad re
stringēdū fluxū sanguis spissam z grossam faciēdo cru/
stam. Et iterū adiuuat ut apianꝫ vie z pori ꝙ supfluitas
inālis nō cursilis currat:ubi a calore coctionis fiat attra/
ctio z humiditatū subtiliatio z ad exitū sepatio:z nō opꝫ
ut fiat cauteriū ad resoluēdū humiditatē causa doloris:
ubi in cōplonib⁹ nāliter frigidis z humidis:z silr in egri
tudinib⁹ eiusdē q̄litatis:qꝺ est:q: nō ꝯuenit cauteriū:si/
cut testanꝫ antiq:calidis z siccis cōplonib⁹ z eiusdē qua
litatis egritudinib⁹:qm̄ ignis calidus z siccus est nāır:z
ꝓpter hoc est incōueniēs ut saneꝫ ex eo egritudo calida
z sicca. ¶ Est aūt cauteriū duplex.s.cauteriuꝫ actuale z
potētiale.z cauteriū actuale est illud qꝺ fit per ignē.potē
tiale aūt qꝺ fit per medicinā cōburentē ut cātarides alle
um z silia. ¶ Et melius est actuale q̄ꝫ potētiale : sicut te/
staꝫ Albucasis dicēs:ꝙ ignis est corpus simplex : cuius
actio nō ꝑuenit nisi ad mēbrū qꝺ cautericaꝫ: z nō nocet
mēbris alijs ꝯiunctis cū eo nisi nocumento paruo.actio
v̄o medicine cōburētis ꝑuenit ad id qꝺ elōgaꝫ ex mem
bris:z forsasse facit accidere in mēbro egritudinē diffici/
lis sanationis:z forsasse interficit:sed ignis non facit ibi
aliq̄d ꝓpter subtilitatē z bonitatē sue sb̄e nisi superfluat.
¶ Et scias ꝙ in hoc meo lib⁹ non rememoraboꝛ caute
ria nisi ea que sunt corpori humano necessaria z que se/
pius cadūt in usu. Uerūtñ qui desiderat adipisci sciētiā
oium cauterioꝝ:que humano corpori administranꝫ uel
administrari ꝯuenit:necnō multifarias formas instr̄oꝝ:
quib⁹ cautericatio fit:ad prudentē Albuca. dirigat gres/
suꝫ suū. Ipe eni ex eis recte locut⁹ fuit z ultimo ꝯmone.
¶ Cōtra epilepsiā fit cauteriū in fontanella colli in ex/
tremitate occipitij. ¶ Cōtra maniā uel melācoliam fiat
cauteriū in sūmitate capitis:qꝺ ualet etiā ad emigraneā
z epilepsiā. ¶ Cōtra cronicū dolorē capitis fiat cauteri
um sup duob⁹ cornib⁹: z ꝯfert ēt si fiat in occipitio:z h⁹ⁱ
quidē cauteria cōpetūt ad palisim. ¶ Cōtra lachrymas
oculoꝝ cauterica in medietate capitis:deinde cauterica
duob⁹ cauterijs sup duo timpora:si est fluxus lachryma
rū in duob⁹ oculis:z si est in vno tñ cauterica tñ in vno
latere:z ꝯfert ut fiat cauteriū in fontanella colli sub aure
¶ Et sciēdū est ꝙ cū fit cauteriū in capite nō multū sup
os ferrū morari debet.ut sicut dicit Aui.cerebrum non
ebulliat z ipsius pāniculi corrigenꝫ. ¶ Contra fistulam

que fit in lachrymali oculi si nõ ꝯfert curatio medicinarum elargato ꝑmo eius meatu ferrũ ignitũ per canellũ ferreũ uel eneũ intromittaſ donec radices fistule cõburanſ. ¶ Cõtra dolorẽ humeroꝝ z spatularũ fiat cauterium trib⁹ vncijs ab humero iferi⁹:z si accidat ut disloceſ humerus ꝑpter humiditatẽ lubricantez z nõ figiſ in hora reductionis sue:tũc fiat cauteriũ sub titillico cũ instro triãgulato donec penetret cutim usqȝ ad latus eius:ꝑus tñ reducẽda est dislocatis ad locũ suũ. ¶ Cõtra dolorẽ z vitiũ epatis cauteriũ fiat sup ipm. ¶ Cõtra dolorem vmbilici fiat cauteriũ quasi trib⁹ digitis sub ipso. ¶ Cõtra asma z vitiũ pulmonis fiat cauteriũ apud radicẽ gutturis in loco depresso:z caue ne ꝑuenias cũ cauterio ad guttur:nõ eniz cõbures nisi ex cute parũ. ¶ Cõtra vitium splenis fiat cauteriũ supra ipz z cũ cauterio hñte duo cornula uel tria:z est illud qd̃ dr̃ triangulatũ:z fac ut penetret cutim usqȝ ad latus aliud. ¶ Cõtra dolorẽ lũborum fiat cauteriũ sub ipsis in fontanella. ¶ Cõtra emoroydas fiat cauteriũ triãgulatũ sup inferiorẽ spondilem dorsi. ¶ Cõtra dolorẽ iũcture manus z brachij fiat cauteriũ retro trib⁹ digitis a nodo. ¶ Cõtra sciaticã passionẽ fiat cauteriũ sup sciã:z cuz accidit ut disloceſ ex humiditate lubricãte:tunc reducaſ ad locũ suũ:deinde cauteriça sup pissidẽ anche cum cauterio fili circulo:postqȝ tuaz signasti cũ enchaustro in circuitu pissidis/sicut resoluiſ ut cadat ipsa pissis in medio circuli:z cõfert etiã cauteriũ triangulatũ. ¶ Cõtra arteticã z dolorẽ supioꝝ mẽbroꝝ fiat cauteriũ sup nodũ pedis a pte exteriori:z aliud simile in fontanella trib⁹ digitis sub genu. ¶ Ista enim cauteria sunt cõmunia ad remediũ totius corporis:z ualent etiã cõtra ydropisim que est spẽs ascitis:z similiter ualent ad hoc cauteria sup qualibet coxam.

¶ De cõbustione aque uel olei bulliẽtis. Cap. XIX.

N curatione cõbustionis ut dic Aui. intẽtiões due ꝑncipalr̃ requirunſ. Quaꝝ vna ẽ ut ꝓhibeaſ uesicatio loci. z scd̃a ut rectificeſ id qd̃ est cõbustũ. ¶ Cũ g̃ vis uesicationẽ ꝓhibẽ locũ cum medicinis ĩfrigidãtibus frequẽter inũge: neqȝ dimittaſ desiccari in hora pãnus infusus supponaſ:z huiusmodi medicie sunt sicut aqua ro. sup niuẽ infrigidata/succus solatri/z endiuie/vge pastoris/z filium. ¶ Et de cõpositis est bonũ hoc vnguentum. ℞. vitella ouorum cum oleo ro. z succo solatri. Aut recipe farinã ordei albumẽ z vitella ouoꝝ ꝯfice cuz oleo ro. z succo endiuie. vitella enim ouoꝝ sunt mitigãtia dolorem uehemẽter. aut. ℞. boli armenici. p. ij. ceruse. p. j. opij. p. ß. conficianſ oia cum aceto z oui albumine. Aut fiat vnguẽtum ex oleo ro. z cera z parũ opij:aut decoq̃ntur folia malue in aqua dulci:deinde pistenſ cũ oleo ro. aut teranſ lentes excorticate z cerusa z ꝯficianſ cũ aceto. ¶ Cum aũt locũ inueneris uesicatũ necesse est administrare medicinas in quib⁹ est abstersio quedam:z exiccatio nõ magis absqȝ mordicatiõe:z ex eis sunt chymolea folia mirti z sil'ia. ¶ Et vnguẽtum bonũ ad idẽ. ℞. cere p. j. olei ro. p. iiij. dissoluaſ ad ignem z addaſ cerusa q̃tũ vnguẽtuz põt ex ea cape z moueaſ in circuitu diligẽter post infrigidationẽ addaſ albumẽ oui z parũ cãphore: deinde absqȝ interuallo moueaſ donec ĩspisseſ. ¶ Qz si ibi fuerit ulceratio tunc magis laudãdũ est vnguẽtuz de calce abluta cũ oleo ro. uel cõi. z fiat vnguẽtuz. Calx aũt abluiſ sic:z est ut ꝓijciaſ aqua frigida donec cooperiaſ ex ea:z sic per tres horas dimittaſ donec parũ ĩfrigideſ: deide eijciaſ aqua illa z supponaſ alia:z sic septies abluatur donec eius sedetur acuitas. ¶ Item. ℞. fimum columbinum:combure ipsum in panno lineo donec accẽdatur:deinde conficiatur cum oleo ro. ¶ Aut. ℞. chymoleam z folia mirti z ceram z confice cum oleo rof. z succo portulace.

¶ De spasmo superueniente vulneri. Cap. XX.

Pasmus ut dicit Auic. est egritudo neruosa qua mouentur lacerti ad sua ꝑncipia z inobediẽtes in dilatatione: cuius tres sunt spẽs. s. emprostronus. i. anterior q tñ anteriorem partẽ tenet. empistomus. i. posterior qui tenet posteriora. z tetanus quasi totũ tenens interpretat⁹ spasmus. aut distinguiſ per cãm: qm̃ alius est ex repletione:alius ex inanitione. ¶ Et signa spasmi de repletione sunt hec:qm̃ accidit subito cum plenitudine corporis nulla ꝑcedente euacuatione:sicut solutio uẽtris z fluxus sanguinis febris z similia. ¶ Signa spasmi de inanitione sunt que accidunt ꝓm contrariuz:videlicet post aduentũ euacuationis. ¶ Spasmus de inanitione vix aut nunq̃ curaſ. Et curatio eius est balneum aque dulcis tepide z inunctio spondilium z iuncturarũ cuz oleo violᷓ. tepido:z regatur patiens sicut febricitans z cum frigida z humida dieta:z bibat lac dulce frequẽter:z vinuz cum aqua multa. ¶ Curatio ꝟo spasmi ex repletiõe est ut fiat inunctio in ceruice z collo spina z toto corpore cũ oleis calidis/sicut oleum euforb. castorei laurini z sil'ia. ¶ Unguentum bonũ ad idem. ℞. castorei euforbij. añ. ℥. ij. piretri thuris/mirre/aloes/masticis. añ. ℥. v. olei laurini/sambucini/sisamini/pulegini cois. añ. p. e. cere q̃tũ sufficit:sic terenda terantur z pulueriçentur:z oia simul cum oleis misceantur liquefactisqȝ ad ignem z addatur cera z fiat vnguentum. ¶ Vinuz decoctionis castorei z cinamomi/spice piperis/calamenti/sambuci/saluie/ruthe simpliciter uel cõposite frequenter patiens assumat: ¶ Fiat gargarismus. qd̃. ℞. sinapis/piretri/stafisagrie. añ. p. e. z bulliant in vino forti z melle:deinde cum colatura patiens gargariçet. ¶ Sternutatio prouoceſ cum puluere castorei/piperis/naribus iniecto:z ponatur patiens in balneum siccum z diu sudet in eo z cum vnguẽto predicto se vngat. Cũqȝ hoc factum fuerit ducatur ad locum mollem z bene preparatum:z cum parum regeuerit iterum ingrediatur balneum: z tãdiu sic faciat donec sanus fuerit si deus uoluerit. ¶ Et inter dẽtes eius lignum aliquod locetur ne cum motus inuoluntarius superuenerit dentium constrictione lingua ledatur z custodiaſ ne frigus eum capiat z accidant sibi peiora prioribus. Benedictus deus z sancti. Amen.

¶ Anno ab incarnatiõe domini. M. cclij. mẽse Januarij Inditione. x. apud ciuitatẽ Padue in loco sancti Pauli. Ego Brunus gente Calaber patria longuburgẽsis sub spe diuini fauoris per omnia uestigia ueterum sapientũ perscrutans huic operi debitum finem imposui. Et suscipias ergo gratãter amice charissime z non erubescas neqȝ desistas operari cum eo. Nam apud compositionẽ eius non fui promptus ad aliud:nisi ut colligerez flores ex secretis ueteruz quos inuestigaui:nam exercitio magno ut ipsos aggregarem in eo:neqȝ etiam animus meus fuit solum id excipere quod in libris erat depictum: imo illud cum expimento z rõne ppensa cognitione decreui. Quare non alienes animum tuum a fiducia presentis operis:qm̃ est radix z fundamentum totius artis z secretum z occultuz:z obserua te amice ꝓm prudentiã tuam ab omni via dubitationis:neqȝ cupiditas inducat te ad illud:apud quod est ignorantia tua z artium prohibitio:ne fama: ne bonitas turpib⁹ maculis denigretur. Sed declina te ad viam perducentem ad salutem:z dimitte egritudines terribiles:in quibus nõ est fiducia sanitatis. Ex hoc eniz ueniet super te successio laudabilis fama z gloria magna. Deus omnipotens inspiret tibi gratiam suam:neqȝ ad cognitionem vie melioris perducat. Amen.

¶ Incipit Cyrurgia minor Bruni Longoburgensis.

v

E demanuali

operatione librum componerem breuiorem. Et aptiorem quam composuerim Andree: tuam mihi petitionem Paduanensis Laçare porrexisti: quoniam licet propter vicinitatem compositionis alterius libri/fastidio ⁊ labore repletus nolui prolongare: immo in ipsam confestim omni exceptione remota/tam benigniter quam libenter admisi: ⁊ suis incepi non egre effectibus innacare. Equum est enim si tua circa hoc me sollicitauit petitio: quoniam diu mihi filialiter ac sincera dilectione seruisti. Suscipias ergo a te Laçare petitum opus quod tibi Brunus Longoburgensis purus amicus composuit.

¶ Incipiunt capitula.

Capitulum primum De sermone vniuersali in vulneribus.

2m De medicinis que carnem generant: ⁊ que consolidant: ⁊ que vulnera recentia continuant.

3m De accidentibus que apparent apud restaurationem vulnerum

4m De fractura ossis capitis.

5m De vniuersali doctrina in fracturis ossium ⁊ dislocationibus eorum.

6m De accidentibus que apparent apud restaurationem ossium.

7m De modo constringendi fluxum sanguinis.

8m De extractione telorum ⁊ astularum ⁊ similium.

9m De curatione fistularum.

10m De medicinis acutis mortificantibus fistulam ⁊ cancrum.

11m De curatione cancri.

12m De sermone vniuersali in apostematibus.

13m De cura flegmonis.

14m De cura carbunculi uel antracis.

15m De cura herisipille.

16m De cura çimie.

17m De cura sclirosis.

18m De regimine apostematum post eorum maturationem.

19m De cura scrophularum ⁊ glandularum ⁊ similium cum incisione ⁊ sine incisione.

20m De cura borij.

21m De poris ⁊ uerucis ⁊ clauis ⁊ emorroydibus.

22m De combustione ignis aque ⁊ olei builientis.

23m De doctrina cauteriorum.

¶ De sermone vniuersali in vulneribus. Cap. I.

p

Rimus canon

seu regula que omnibus occurrit vulneribus est ut sanguis refrenetur ⁊ prohibeatur calidum apostema ne fiat: ⁊ hoc cum subtili dieta: sicut oua sorbilia/caro pullorum cum agresta: ⁊ similia: ⁊ etiam cum abstinentia vini: ⁊ ponere super vulnus res frigidas: sicut albumen oui cum oleo ro. aut sicut est pannus uel stupa in aqua ⁊ aceto infusa. Et si sanguis non desinit suppone medicamina fortiora: sicut vitriolum/calx/⁊ similia. Et iterum si sanguis abbreuiatur ⁊ apparet aliquid ex apostemate: tunc fiat uelociter flobothomia ex parte opposita si non sit aliquid prohibens: ⁊ administra resolutiuum lene: aut adhibe curam apostematis: quoniam nisi remoueatur apostema/vulnus non restauratur. Post tertiam autem diem uel quintam si sanguis ⁊ apostema cessauerint/reuertendum est ad restaurationem vulnerum. Sed oportet illum qui vult restaurare vulnera/ut consideret an ista vulnera sint in carne/an sint in neruo. quod si sint in carne iterum consideret/an sint cum diminutione carnis an cutis tantum: an sint sine diminutione carnis ⁊ cutis. Et si sint cum diminutione carnis/tunc pone medicinam que carnem generet donec equetur. Que quidem medicina exiccatiua ⁊ mundificatiua est/sicut yeros/aristologia/⁊ similia. Sed oportet ut prospicias in istis vulneribus concauis ne fiat sinus i. saccus ⁊ retineatur in eo putredo: quod si sit illud/obuia ei cum ligatura stringendo. s. in profundo: ⁊ orificium relaxando: aut preparatione membri. Quod si hoc totum non sit sufficiens/scinde vulnus usque ad concauitatem eius: ⁊ si contrariatur tibi neruus aut uena: fac tamen inferius foramen ut putredo facilius egrediatur. Cum autem caro est adequata cutis facienda est: ⁊ cutis fit cum medicina que solidat. Quia aliud est solidare: aliud est carnem generare: medicina enim que solidat. i. que cutim facit stiptica est/⁊ non mundificatiua: sicut balaustie/galle/⁊ alumen. Si vero sit absque diminutione carnis ⁊ cutis: tunc ab ipso principio vulnus non est negligendum: quoniam labia ad inuicem coniunguntur. Quibus coniunctis ne iterum separentur cum ligatura teneantur: prius posita medicina incarnatiua: sicut est puluis molendini. Qui etiam exiccatiuus est ⁊ stipticus: non tamen mundificatiuus: sed medicina que solidat stipticior est. Quod si ligatura tamen non sufficit ad retinendum labia coniuncta: quia vulnera sunt magna uel secundum latitudinem: tunc oportet ut suantur: deinde ligentur. Ista quidem vulnera dum sunt recentia ⁊ sanguinolenta si taliter procurentur cito sanantur. Stolidi enim medici contrarium faciunt: quia cum deberent partes coniungere separant ipsas: ponendo oleum ⁊ lanam ⁊ vnguentum: ⁊ talia. Ideo vulnus quod breuiter sanari poterat/cum difficultate sanatur. ¶ Modus autem suendi est/ut incipias primo ab vna extremitatum: ⁊ fac ibi punctum vnum ⁊ noda: deinde fac aliud in extremitate altera: postea sue in medio tribus uel quatuor punctis secundum quod indiges. ⁊ fac nodum in quolibet per se: sit tamen spatium vnius digiti inter vnum ⁊ reliquum. ¶ Quod si vulnera fuerint contusa idest ex contusione facta alius modus adhibendus est: quia primo debet fieri flobothomia/specialiter si contusio magna fuerit. Postea ponuntur pultes: sicut de farina frumenti a qua ⁊ oleo: ut sanguis ille qui est in contusione coagulatus subtilietur ⁊ resoluatur: quia si sic non fieret putrefieret fortasse membrum: ⁊ si cum hoc non bene resoluatur/ponantur uentose cum scarificatione/⁊ sanguisuge: ⁊ postquam vulnus maturatum fuerit ⁊ mundificatum ab isto sanguine curetur: postea cum medicina que exiccat sicut alia vulnera. Et scias quod in alijs vulneribus non debent poni pultes sicut in istis nisi sint ab aere mutata uel apostemata. ¶ De vulneribus autem neruosis dico: quod maior sollicitudo ⁊ maior cautela adhibenda est: quoniam nerui sunt sensibiles ualde: ⁊ propter hoc eorum vulnera deducunt de facili patientem ad spasmum. Prima regula in eis est ut dolor mitigetur: ⁊ scissura si fuerit stricta dilatetur/ut putredo exeat ⁊ non coaduneur interius: quoniam membrum putrefieret. Caue etiam ne medicinas frigidas apponas: nec putrefactiuum sicut pultes. Dolor autem mitigatur cum oleo calefacto temperate: si fuerit estas sit oleum ro. Et si sit hyems sit commune: quoniam oleum attrahit ⁊ mitigat sua proprietate dolorem. Postquam vero dolor mitigatur est ponenda medicina que neruos restauret: cui natura calida est ⁊ sicca: ⁊ habet substantiam subtilem/ut sine dolore penetret: ⁊ a profundo putredinem trahat: ⁊ est sicut calx viua cum aqua dulci nouies lota/sulfur viuum ⁊ similia. Et nota quod quando ponuntur medicine supra vulnera neruorum debent ad ignem aliquantulum calefieri: non tamen multum.

¶ De medicinis que carnem generant ⁊ consolidant: ⁊ vulnera recentia continuant. Cap. II.

v

Nguentum

bonum ⁊ expertum ad carnem generandam ⁊ conueniens omni complexioni. ℞. olibani/masticis/aloes/

picis grece/aristologie cōbuste/yreos aā.ptes equales.
puluerizent:z fiat ex eis vnguētū cū oleo z cera. ¶ Itē
puluis bonus ad carnē gñandā. ℞. farine lupinoꝝ/fari/
ne orobi/olibani/yreos/mirre/sarcocolle.aā.par.eq̄les
puluerizent z aggregent. ⸢De vnguēto solidatiuo.

¶ Unguētū mirabile ad vulnera solidāda siue ad faciēdā
cutim. ℞. gallarū balaustiarū/aluminis/olibani/rosaruz
litargiri.aā.p.e.puluerizent:fiat ex istis puluis:z fiat vn
guētū cum cera z oleo ro. ⸢De puluere solidatiuo.

¶ Itē puluis bonꝰ ad idē. ℞. litargir. ossiū cōbustoꝝ/oliba
ni/gallarū/balau.floris ro.vitreoli ro.cōbusti.aā.p.e.fi
at ex istis puluis. ⸢De medicamie ad icarnāda vlnera

¶ Medicamē exptū ad incarnāda vulnera. ℞. sanguinis
draconis/olibani/calcis viue/pulueris molēdini/folioꝝ
pomoꝝ.aā.p.eq̄.fiat ex istis puluis:z si vis cōponere ex
eis vnguētū qđ nō est multū in usu:fac cum oleo mirti/
no uel ros. ⸢De vnguento neruoꝝ.

¶ Unguētū exptuz ad vulnera neruoꝝ. ℞. resine euforbij
abluti/picis.aā.℥.s.olei ros.z cere quantum sufficit.

¶ Itē aliud ualde bonū. ℞. thutie ablute/calcis ablute.aā.
℥.s.sulfuris.ʒ.ij.sempui.terbē.aā.ʒ.iij.olei ro.z tere quā
tū sufficit:z qñ huiusmodi medicine nō sunt oēs apud te
administra fecē que est in uasibꝰ apū:z silr solā terbenti/
nam:qm̄.G.faciebat illud/pcipue in corpibus humanis
sicut in pueris z mulieribus:z qñq3 etiam administrat
solum calx lota cum oleo confecta.

¶ De accidentibus que apparent apud restaurationem
vulneris. Cap.III.

Q uoniam qñq3 vulnera distēperant
in caliditate z humiditate
uel frigiditate z siccitate. Restaurator debet p/
uidere z reducere ipsa ad tēperamētum cum cōtrario.v
bi grā.si est vulnus supflue calidum qđ significat rube/
do z caliditas in tactu appone frigida:sicut cāphora z ce
rusa cuz oleo ro.donec remoueat illud de caliditate qđ
supfluit.z sic de alijs intellige qualitatibus:q: si sunt nō
sic vulnus tarde sanat. ¶ Alia etiaz accidētia supueniūt:
qbus sanitas tardat:z sunt sicut caro mala que nascit in
eis:aut caro dura circa labia uel intus:aut uariole:aut ma
lus sanguis qui est in corpe vulnerati:sicut si sit ydropi/
cus uel spleneticus z similia:que omnia ꝯsiderari debēt
z si mala caro pone medicinam corrosiuam:sicut est flos
eris z hermodactilus z similia. Si caro dura dissoluatur
cum ferro:z sic omnibus adhibe medelam suam:postea
reuertaris ad vulnus.

¶ De fractura ossis capitis. Cap.IIII.

F Ractura ossis capitis qñq3 fit cū pla
ga:quādoq3 sine plaga. Il/
la v̄o que fit cum plaga citius manifestat:specia
liter si plaga fuerit magna:q: si eēt stricta oportet nos qñ
q3 dilatare ipsam ut possimus de fractura cranei certifica
ri:z quādoq3 etiam certificamur cum tētis uel cū digito.
¶ Sed illa que fit sine plaga nō manifestat de facili:q̄/
re oportet ut tētes locum cum digitis tuis:quoniaz si os
est plicatum inferius:inuenies ibi foueā:z qñq3 os non
plicat sed scindit:z tūc nō scit sic:immo necesse est ut cō
sideres ea que apparēt sup infirmum de accidētibꝰ.nam
accidentia significātia quādoq3 fracturam/sunt sicut apo
plesia/scotomia/defectus appetitus/z defectus v̄tutis di
gestiue/z expulsiue/febris acuta/z silia. Cōsideratio etiā
casus pcussionis aut virtutis patiētis uel etiam instri:cū
quo fit pcussio nō est inutilis:hec enim adiuuāt ad signi
ficādam fracturā. ¶ Cum aūt de fractura certificatus fue
ris festinādum est ad extractionē ossis:qđ ideo fit/ut pu
tredo exeat ne cerebrum ledat. ¶ Uerūtñ scire oportet
ꝓm testimoniū gloriosissimi.G.ꝙ ois fractura cranei fit
ꝓm vnum duoꝝ modoꝝ:quorum vnus est ad modū pe
tie:z alius est ad modum scissure:vnde cōsidera diūsum
aliqđ inter utrūq3 apud extractionem. Cum igit uolue/
ris extrahere os pmo capillos qui sunt circa vulnus ra/
di facias. Deinde si vulnus est strictum cum rasorio ad
modū crucis ipsum incidas:z angulos.i.quarteria sepa/
ra donec fractura discoopiat:tūc si sanguis impedit te/im
ple vulnus petijs vndiq3 in oui albumine madefactis:z
desup pone plumaceolos de stupa eodem modo made/
factos:z sic dimitte quousq3 sanguis cōstringat:deinde
extrahe os:z modus extrahēdi est ut accipias os cum te
naculis/z extrahas si fuerit separatū:z si tenet in aliquo
separa tenacitatē eius radēdo uel pforādo cum instris.
Qz si fractura fuerit ad modū scissure z sit os ex omni p/
te firmum:tūc pfora cum trepanis ꝓm hūc moduz.pone
trepanum supra os circa scissuram ubi vis foramen face
re/z reuolue ipsuz infra manus tuas donec penetret:de
inde muta ipsum ad alium locum:z sic fac tot foramina
quot sufficiāt. Deinde pone spatumē in vno foraminuz
z leuādo manum supius incidat terminus qui est inter
foramē z foramen:z fac sic donec separet os totum. Sci
enduz est tamē ꝙ ista pforatio nō debet incipi ab amba/
bus extremitatibus scissure/sicut stolidi putant:maxime
quādo scissura est lōga:sed eleua ex ea quātuz sufficit ad
mūdificationem cerebri in loco magis depēdenti. Alia
v̄o scissura que remanet mediāte natura sanabit nisi ali/
ud ꝓspicias:hoc est si sanies mūdificari nō pōt absq3 ex/
tractione totius ossis illius scissure:tūc necesse est totam
scissurā auferri:qđ est nimis graue. ¶ Cum aūt os ex/
tractum fuerit imple vulnus totum diligēter petijs line/
is subtilissimis z uetustis in oui albumine madefactis.
Postea pone desup plumaceolos de stupa iteruz made/
factos in albumine oui. Et si vis infunde eos in vino sti
ptico z oleo ro.quoniā confortāt pāniculos z prohibent
apostema:deinde liga ligamēto lato z nō multum strin/
gat ne pāniculus apostemet. Cum his aūt vulnus pcu
ra donec locus ab apostemate calido securet:tunc incipe
cum restauratiuis:pone ergo medicinam que carnē ge/
neret absq3 mordicatione:quoniā pāniculus nō sustinet
illud:z puluis qui laudat in hoc est qui fit ex sarcocolla/
thure/mirra/yreos/aristologia eq̄liter. Cum isto enim
puluere restaurat vulnus:z caue ne ponas vnguentum
aut pultem ne pāniculi putresiāt. Et si sit in vulnere caro
mala pone caute medicinam resoluētem ipsam:sicut est
hermodactilus. Et si vis ut os restauret cito mediāte po
ro sarcoyde:da infirmo cibos grossos:sicut sunt frumen
tum coctū/risum/z extremitates/z uētres aialium/z silia
ex grossis cibarijs:lz in pncipio usq3 ad securitatem apo
stematis subtilia dedisses:sicut far/z amigdalatū/z simi/
lia. ¶ Et scias ꝙ quādo ledit aliqs pāniculoꝝ imminet
piculum magnum:z si cum hoc accidit infirmo uomitus
colericus/fluxus uētris/febris insepabilis/spasmus/z si
milia his:ꝓm plurimū moriet. ¶ De lesione aūt medul
le ꝙ aliqs euadat vix credere possum.

¶ De vniuersali doctrina in fracturis ossium:z dislocatio
ne eorum. Cap.V.

O Ssa dupliciter patiuntur:aut
enim frāgun/
tur/z dicit fractura:aut separant a iunctura sua
separatione completa/z dicit dislocatio:aut non cōpleta
z dicit torsio. Ille ergo qui vult restaurare/oportet ut co
gnoscat fracturam z dislocationem pus. ¶ Et signa dis/
locatiōis fracture vniuersalia sunt sicut quādo fit gibbo/
sitas in vno latere:z in altero est cōcauitas:z figura mē/
bri est tortuosa:specialiter quādo coniūgit cum membro
sano:z est simile sibi:z multotiēs percipit crepitatio ossis
quando manibus tractat locus. ¶ Postq3 v̄o fractura
seu dislocatio manifestat tibi:prepara te uelociter ad re/
ctificandam uel reducendam ipsam ad locuz suum:quo
niam si tardat accidit apostema uel induratur os. Et mo
dus rectificandi seu reducendi est/ut membrum ab utro
q3 accipiatur latere:deinde leuiter z suauiter distēdatur/

donec ad suam redeat nām. Restaurator tamē dum mi
nistri extēdūt manibus palpādo ⁊ cōprimēdo mēbrum
rectificet: cūq; os rectum fuerit, suauiter ligetur. i. non mul
tum stringatur ppter dolorē ⁊ apostema: nec etiā adeo le
uiter stringatur, qn os in suo pseruetur loco: ⁊ ubi egritudo
est strictius ligetur. largius tn̄ in extremitatibus: qm̄ istud
est phibēs apostema expellēdo mām inferius ⁊ supius.
Illud aūt qd de medicinis ponitur in pncipio: est sicut qn̄
infunditur pānus in albumine oui, ⁊ oleo ro. ⁊ si timetur ali
quid ex apostemate, relaxa ligaturā ⁊ ppara te ad flōmi
am, ⁊ vnge mēbrum abūdāter cū oleo camomellino, aut
vino stiptico donec resoluatur: ⁊ si nō resoluitur sic: qn̄ res est
magna pone uētosas cū scarificatione multotiēs donec
resoluatur: deinde redeas ad fracturā. Stolidi vo negligūt
apostema ⁊ adhibēt studiū in fractura: ⁊ ideo membrum
incipit tēdere ad viriditatē ⁊ nigredinē donec corrūpatur.
¶ Et medicine que ponuntur post mitigationez aposte
matis causa restaurationis sunt ut. ℞. aloes, mirre, thu
ris, acatie. an̄. ptes eqles ⁊ pficiantur cum oui albumine. ⁊
addito modico puluere molēdini. i. farine que adheret
parietibus ipsius. In hac cōfectione madefit pānus: ⁊ po
stea supponitur mēbro: deinde ligatur sicut diximus. Et sci
as q qn̄ ponitur confectio h ponuntur etiā ⁊ astelle si fuerit
fractura: qn̄q; in dislocatione nō ponuntur nisi in ea que
fit in spōdilib⁹ colli ⁊ dorsi: ⁊ est necesse ut fascie sint tres
ad minus uel plures si est opportunū: ⁊ sit latitudo earū
sm pueniētiā mēbrorum: ⁊ cōsideret etiā illud in lōgitudi
ne astellarū: ⁊ anteq; ponantur astelle ponuntur puluilli de
stupa sufficiēter: ⁊ ligantur duabus fasciis: ne mēbrū ledatur
ex eis: postea ligantur cum spaco nō multū subtili neq; tor
to: deinde cum fascia. ¶ Spatiū vo soluēdi ⁊ ligandi in
omni fractura ⁊ dislocatione est de tertio in tertiū: uel de
qnto in qntum: uel etiā de septimo in septimū: nisi aliqd
supueniat accn̄s: sicut est dolor ⁊ apostema ⁊ prurit⁹: qui
nō pōt tolerari: qm̄ tūc necesse est ut in omni die ligatura
soluatur: ⁊ dolori succurritur cum oleo ro. ⁊ lana succida: ⁊ si
fuerit apostema curatur sicut diximus: ⁊ pruritus remoue
tur cum fomētatione aque calide: deinde reuertēdū est
ad restaurationē ossis. ¶ Et scias q qn̄ fractura fit cum
vulnere nō ligetur cū eo: immo remanet discoopertū: ⁊ ligatur
postea per se cum bindello: ⁊ mutatur postea sero ⁊ mane:
neq; ponitur aliqua astellarum sup ipsum: immo elongatur
ab eo quantum possibile est.

¶ De accidentibus que apparent post restaurationem os
sium. Cap. VI.

q Uandoq; post restaurationez ossis
accidit ex impitia restau
ratorum ut mēbrum remaneat arcuatū. i. tortum: ⁊
qn̄q; accidit ei subtiliatio cum debilitate ipsius: ⁊ quādo
q; iterum accidit nodatio, que dicitur a vulgo soprosso: ex
qua mēbrum deturpatur ualde: immo multotiens phibet
motus eius nālis: ⁊ ppe si fuerit apud iuncturas. ¶ De
arcuatione aūt membri que remanet post restaurationē
fracture: dico q qdam stolidorum pmittūt seipsam sanare
cum reiteratione fracture nō cōsiderātes fortitudinē po
ri. i. carnis callose que ligauit ossa. Et ideo eorum operatio
cadit sup piculū: ⁊ fortasse vitupatur ex ea mēbrum deteri⁹
Cum ergo qs sanare ipsam vult: oportet ut cōsideret di
spositionē pori. vbi gra. quoniaz si porus fuerit debilis:
qm̄ nō est multum, q fractura fuerit restaurata: fomenta
mēbrum multotiēs cum aqua decoctionis camomille, al
tee, mellilot, foliorum malue, ⁊ silium donec porus lenifi
cetur. Deinde frāge locum fracture pme ⁊ rectifica mem
bruz sicut tibi narratū est. Si vo porus fortis ⁊ magnus
fuerit: qm̄ iam sunt plures dies q restauratio fuerit: tunc
non est psumptio ut frāgatur sic: immo necesse est ut icida
tur locus fracture ⁊ separetur porus ab osse cum instro: de
inde rectifica mēbrum: ⁊ qn̄q; rectificatur in pueris cuz ex
tēsione leui absq; fractura pcipue si fuerit nouella quan
do iam pcessit embrocatio aque mollificātis. ¶ Subti
litas aūt ⁊ debilitas mēbri que accidit post sanationē fra
cture sanatur cum abūdātia ciborum faciētium nutrimētuz ⁊
embrocationē mēbri in aq calida. ¶ Nodatio vo sanatur
cum strictura forti ⁊ cibis subtilibus faciētibus modicuz
nutrimētum: ⁊ etiā cum emplastratione stipticoruz: sicut
qn̄ fit emplastrū ex aloe, mirra, olibano, ⁊ acatia: ⁊ cōfici
atur cum oui albumine: ⁊ qn̄q; etiā supponitur plumbuz.
¶ Preterea qn̄ accidit tarditas ⁊ grauitas in iuncturis
post uestigium sanationis earū succurritur cum fomētatio
ne aque mollificātis. i. ubi sint herbe cocte mollificātes:
sicut camomilla ⁊ similes ei: ⁊ fricetur fricatiōe leui donec
lenificetur: ⁊ ponatur si vis supra membrum petia made
facta in sepo arietino liquefacto cum butyro: ⁊ modico
cere citrine.

¶ De modo cōstringēdi fluxum sanguinis. Cap. VII.

o Portet cum accidit fluxus sāgui
nis ut incipias uelo
citer ad restringēdū ipm: ante videlicet q; infir
mo sincopis accidit: ⁊ modus restringēdi est ut ponatur p
us digitus sup aptionem uene: ⁊ membrū erigatur sursum
si possibile est: qm̄ succurritur ex hoc donec medicine ppa
rentur: si non fuerint pparate sicut multotiēs cōtingit: ⁊ for
tasse illud stat loco medicine: qd est, q cōgelatur aliqd ex
sanguine sub digito ⁊ retinet fluxus. ¶ Et medicine q
dem cōferētes: sunt sicut aloes, gipsum ablutū, ⁊ similia.
¶ G. aūt dicit q nulla medicina est utilior medicina de
thure: ⁊ est ut. ℞. thuris albissim, aloes. an̄. ptes equales
puluerizentur ⁊ pficiantur cū oui albumine usq; ad spissitu
dinē mellis: deinde accipe aranee telam uel bombicinū
molle: aut pilos leporis qui sunt utiliores: in qbus inuol
uatur medicina: deinde supra vulnus ⁊ circa ipsum appo
ne. ¶ Item aliud ualde mirabile. ℞. thuris, sanguis dra
conis, gipsi, granorum interiorum, passularū, pulueris molen
dini, stercoris equi uel asini adusti. an̄. p. eq. puluerizen
tur supra vulnus: aut cōficiantur sicut diximus: fortasse san
guis nō stringitur cum hoc: specialr si fuit ab arteria ⁊ cog
scitur per saltum ⁊ iteratione cum uelocitate. Tūc ergo ex
tremitates necesse est cum filo ligentur: ⁊ fortasse illud nō
est possibile: qm̄ cōtrahuntur ⁊ elongantur a vulnere: quare
oportet ut succurramus cum medicina cōburēte: aut cū
cauterio ignis: qd est facilioris ⁊ ultimi iuuamēti: ex hoc
eniz fit crustula: ex qua fluxus ilico retinetur. ¶ Et de me
dicinis cōburētibus sunt ut. ℞. calcis viue partes duas:
vitreoli partē vnam: pficiantur cum oui albumine: ⁊ si vis
inuolue pilos leporis cum eis: aut cum bombice. Et de
fortibus sunt sicut trocisci de celidonia ⁊ cūcta similibus
que sunt in alio libro nostro.

¶ De extractione sagitte ⁊ similium. Cap. VIII.

c Um sagittam vis extrahē: ne
cesse est ut pside
res, an sit cū astula an nō: q si astulā hūerit: tūc
manibus accipe: ⁊ eam agitatione leui ne rumpatur extra
he. Si vo sagitta sine astula fuerit, pone forcipes intus in
vulnere donec sagittam capiāt. Deinde suas extremita
tes stringe ⁊ paulatim agitādo extrahe: q si vulnus stri
ctum fuerit, ita q forcipes intrare nequeāt: tūc ipsum di
latādum est. sed oportet ut scias q quādo sagitta adeo pe
netrauerit: ut per locum per quem intrauit exire nō pos
sit: ex illa parte loci incidatur ⁊ extrahatur: ⁊ multotiens inue
nies sagittas multarum specierū: quare oportet ut adhi
beas ingenium tuum vnicuiq; speciei apud extractionē
⁊ si fuerit ex sagittis que dicuntur barbulate, separa carnē
in qua figuntur barbule cum incisorio: ⁊ si phiberet illud
neruus, aut arteria: tūc recipias illas barbulas in canel
lo eneo, uel in cāna pēne anseris: deinde sagittā extrahe.
Nō enim barbule figuntur in carne postq; recipiuntur sic.
⁊ oportet ut prospicias ne locus vulneratus sit fuscus aut
liuidus: quia illud significat sagittam esse uenenosam:

ꝙ si hoc est/incide totam carnem uenenosam si ꝑparaẜ ubi:ꝛ pone medicinas cõsumẽtes uenenũ:sicut thiriaca ꝛ silia. Si aũt sagitta infigiẜ in osse:tũc non fortiter sed leniter moueaẜ/donec paulatim extrahaẜ. ꝙ si nõ est obediẽs ad extrahẽdũ:tũc detege os ꝛ pfora in ipso cũ istrõ donec locus dilateẜ:deinde extrahe. ¶ Spine võ ꝛ stipites qñ figunẜ in mẽbris:ꝛ silr ossa sepata in vulneribus si nõ pñt extrahi ẜm ꝑdictũ modum cum tenaculis ꝛ alijs instrĩs extrahanẜ cum medicinis extractiuis:ꝛ est ut accipias armoniacũ/ꝛ mel/ꝛ fiat ex eis emplastrũ.aut.℞.radices arũdinis.i.cãne uere ꝛ tere ipas:deinde adde mel ꝛ fac emplastrum:ꝛ si vis pone aristologiam longã:quoniam erit fortius attractiuum.

¶ De curatione fistularum. Cap.IX.

Fistula sicut diximꝰ in alio libro nrõ est ulcus ꝓfundum angustum cum nodatione ꝛ duritie carnis ipsum circũdantis:ꝛ est sicut cãna uel penna anseris penetrans in mẽbro. Et ipsa qdem diciẜ ad silitudinem cuiusdã instrĩ os habẽtis strictum ꝛ fundum amplũ. ¶ Cum aũt vis curare/necesse est ut ꝑus cognoscas eius dispõnes cum tẽta.i.lõgitudinẽ ꝓfunditatis eius:ꝛ diuersitatẽ eius. Deinde si orificium eius est strictũ/dilata ipsum cum instrõ/aut cuꝫ quibusdam rebus:sicut est medulla cãne surici/uel sambuci aut ebuli ꝛ silia. Deinde abluaẜ ꝛ mũdificeẜ aliqbus diebus:ꝛ ablutio eius est cum aqua saponis uel aqua salsa. ꝛ siliter cum aqua cineris. Mũdificatio võ fit cum melle ꝛ vino:post quã resoluaẜ in eis aliqd ex eris flore. ¶ Cũ aũt fistula mũdificata fuerit:necesse est ut mũdificeẜ ꝛ desicceẜ. Ponaẜ ergo medicamẽ acutum usqꝫ ad ꝓfunditatem eius cum licinio uel quocũqꝫ alio modo possibile est/donec fistula desicceẜ:deinde pascaẜ locus cum butyro aut assungia sine sale: donec caro cõbusta putrefiat ꝛ cadat. Postqꝫ fuerit bñ mũdificata restaura ꝛ cõcauitatẽ fistule cum medicina carnis creatiua donec saneẜ:ꝛ si nõ restaureẜ caro ꝓpter hoc:nec sanies egrediẜ digesta ꝛ sine odore malo:tũc scias adhuc ꝙ fistula non est mortua. Redeas ergo ad mortificationẽ eius cuꝫ medicinis acutis sicut diximus:ꝛ caue ne occulteẜ tibi ꝓfunditas propter lõgitudinem ꝛ diuersitatem ipsius. ¶ Et multotiẽs fistula nõ est penetrãs ad ꝓfundum: immo semita eius est inter carnẽ ꝛ cutim:tũc ergo pone tẽtam ligneam ab orificio usqꝫ ad ꝓfundum eius:ꝛ incide cuꝫ instrõ supra tẽtam quousqꝫ libereẜ tota:nisi uena aut neruus sit ꝓhibens illud:deinde auferas carnẽ duram filtratam cuꝫ incisorio ab omni pte/donec nihil ex ea remaneat:ꝙ si patiẽs non est obediẽs ad hoc/pone medicamẽ acutum sicut narrauimus:deinde butyrũ:ꝛ postea carnis nascentia. ¶ Et qñ fistula non extinguiẜ cum medicinis:quoniam fortasse corruptio eius est ꝓfunda in mẽbro uehemẽter ꝓpter lõgitudinem dierũ. Tũc ergo illud qd̃ est ultimum in ea est cauteriũ igneum:ꝛ oportet ut sis sollicitus in omni fistula ne fiat saccus/ne retineaẜ in eo putredo:immo si fuerit illud succurre sicut diximus in vulneribus. ¶ Si võ fistula opabiẜ in neruis uenis aut arterijs ꝛ est incipiẽs:possibile est ut saneẜ cum medicinis sicut supius est narratum. ꝙ si fuerit eius corruptio antiqua:tũc vix aut nunqꝫ sanaẜ:ꝛ silr fistula que accidit intestino/aut uesice/aut alicui mẽbrorꝫ ꝑncipaliũ/uel alicui spõdilium dorsi uel costarũ ꝛ iũcturarum:sicut manus ꝛ pedis:aut sifac.i.qñ penetrat pelliculã uẽtris interiorem ẜm plurimuꝫ nõ sanaẜ. Et in omni qdem fistula que est ẜm hũc modum/nõ oportet ꝙ laboremus multũ:immo melius est ut cõmittamus ipsam opationibus eris:ꝛ adiuuemus eam cum mũdificatiuis ꝛ lauatiuis tñ:sed caue ne mũdifices fistulam penetrãtẽ cum his que habẽt acuitatem:sicut est flos eris/ꝛ silia. qñ fieret lesio in interioribus:immo mũdifica eam cum melle ꝛ vino tñ:aut pone cum eis sarcocollã/aut aristologiã/uel yreos. ¶ Fistula aũt que corrũpit os nõ sanaẜ nisi auferaẜ corruptio eius tota ab osse ẜm ꝙ auferẜ etiam in carne. Opꝫ ergo ꝙ discoopias os si non discooptum est:deinde rade corruptionem ꝛ nigredinem eius/donec auferaẜ tota:ꝛ administra postea restauratiua:ꝙ si ulcus non restauratur: post hoc scias adhuc ibi corruptionem esse:ueruꝫ detege iterum ꝛ rade usqꝫ ad ultimũ eius deinde restaura:si corruptio fuerit usqꝫ ad medullã:sicut quãdo accidit in ossibus magnis:tũc non timeas auferre os corruptum totũ cum medulla sua:ꝛ si ipsa corruptio fuerit in toto osse nõ est extimãdum ut saneẜ:nisi etiam auferaẜ os totum.

¶ De medicinis acutis mortificãtibus fistulam ꝛ cancrũ.

¶ Trocisci de celido. Cap.X.

Recipe succi celidonie/urine puerorꝫ añ.ʒ.iij.calcis viue.ʒ.iij.arsenici citrini.ʒ.j.cõficianẜ sic:succus ꝛ urina bulliant in olla rudi:ꝛ calx cum ea bñ incorporeẜ:deinde addaẜ arsenicum:ꝛ oĩa simul agitãdo incorporenẜ:ꝛ non supflue bulliãt/sed parũper:deinde desiccenẜ:ꝛ informentur ex eis trocisci:ꝛ tere ex eis quantum sufficit apud necessitatem ꝛ utere in fistulis ꝛ cancris ad mortificationem:quoniam est mirabile.

¶ Trocisci de aceto sic fiunt.

Accipe aceti vini fortis lb.ʃ.mellis.ʒ.iij.eris usti/vitrioli/floris eris/cuperose.añ.ʒ.ʃ.calcis non extincte/auripigmẽti.añ.ʒ.iiij.sic ꝯficianẜ.bulliant acetum ꝛ mel ꝛ puluis calcis incorporeẜ cum eis:deĩde cetera sunt addẽda ꝑter auripigmẽtum:qd̃ ponẽduꝫ est apud inspissationẽ. Cum aũt cõfectio fuerit aliquãtulum inspissata ab igne/deponẽda est:deinde sicceẜ ꝛ fiãt trocisci.sunt enim ualde mirabiles:sed caue ne serues eos in loco humido/quoniam corrumpunẜ.

¶ De cura cancri. Cap.XI.

Cancer est apostema durum melancoli cum in corpe nascẽs:ꝛ non dicitur cancer nisi ad silitudinem cuiusdam aĩalis: qd̃ est/q: in cancro sunt uenule rubee tendẽtes ad nigredinem ꝛ viriditatem:que assimilanẜ pedibus illius:ꝛ similiter forma vnius in rotũditate:ꝛ est ẜm formam alterius. ¶ Et causa qdem cãcri duplex est:qm̃ aũt est antecedẽs:aut ꝑmitiua. Antecedẽs aũt est ex repletione humoris melãcolici corrupti. Primitiua fit ex ulcẽ uel vulnere neglecto. ¶ Et signa qbus cognosciẜ cãcer nõ ulceratus sunt/qm̃ in principio apparet sicut cicer uel faba postea crescit/ꝛ fit magnus:ꝛ sunt in eo uenule quas diximus/que circũdãt ipsum. Color quoqꝫ eius est etiã fuscus:ꝛ fortasse inest ei caliditas quedam. Signa võ illiꝰ qui est ulceratus sunt/qm̃ fetet multum:labia etiaꝫ eius sunt grossa ꝛ viridia/atqꝫ exterius conuersa. ¶ Curatio võ eius est quãdo incipit ut flobothomeẜ infirmꝰ ex uena media:ꝛ purgeẜ etiã cuꝫ epithimo:ꝛ abstineat a cibis generãtibus coleram nigram:sicut sunt lẽtes/ꝛ caro uaccina/vinum grossum:ꝛ sit eius cibus caro vitulina/arietina/pullina/vitella ouorum sorbilia/ꝛ silia his. Deinde emplastra locum cum rebus frigidis:sicut cũ solatro uel plãtagine ꝛ portulace:aut vngaẜ cum vnguẽto isto:quoniam est mirabile. ℞.thucie bene lote/olibani etiã abluti.añ.ptes equales teranẜ:ꝛ cum oleo ro.ad modum vnguẽti cõficianẜ. Ista qdem oĩa sunt ꝓhibẽtia additioneꝫ ꝛ ulcerationem eius:lꝫ nõ remoueãt ipsam quãdoqꝫ: ꝛ fortasse possibile est cancrum per incisionem sanari duꝫ est paruus:sed cum fit illud nõ oportet ut remaneat aliquid de mẽbro inciso:immo extirpeẜ radicitus cum omnibus uenulis suis:deinde locus cautericeẜ. ¶ Curatio autem cancri ulcerati est ut extinguas caliditatẽ eius in ꝑnis si adest cum frigidis oleribus. Deinde cancer cum vncino capiaẜ: ꝛ ipsum ab omni circuitu totaliter incidatur:sanguinemqꝫ diu emanare permittas: immo exprimas loca circunstantia ut facilius exeat: deinde

cauterizet locus vehementer: ⁊ fortasse erit cum cauterio tumor: videlicet cum est ppe mēbra pncipalia uel prope neruos: ⁊ ppter hoc cācer in neruis est difficilis sanationis: quoniā huiusmodi mēbra neqꝫ incisionē neqꝫ cauterium patiunt: ꝙ si patiens non est obediēs incisioni: ⁊ est locus nouiter canceratus: utpote ex neglecto vulnere uel ulcere: tūc possibile est ut eradicet cuꝫ medicinis acutis. Si vō non eradicat / prepara te ad incisionem ⁊ cauterium sicut diximus.

¶ De sermone vniuersali in apatibus. Cap. XII.

Omne apostema / aut est calidū / aut frigiduꝫ. Et qḋ est calidū: aut est ex sanguine / ⁊ dicit flegmon: aut est a colera / ⁊ dicitur herisipilla. Frigidū vō aut est a flegmate ⁊ dr̄ çimia: aut est a melācolia: ⁊ sephyros. i. sclirosis aut cancer: sed differt cācer a sclirosi: qm̄ non est cancer ex parte doloris ⁊ flegmationis cum pulsatione quadā apparēt in circuitu eius uenule sicut diximus: que oia non apparēt in sclirosi. ¶ Signa vō flegmonis sunt hec: calor / rubor / pulsus / dolor / ⁊ tumor. ¶ Signa herisipille sūt / calor / rubor mixtus citrino colori / doloris magnitudo / ⁊ uelox augmentatio. ¶ Signa çimie sūt / albedo / ⁊ mollities: ita ut si digitum impresseris quasi signum foraminis facies. ¶ Signa sephyros uel sclirosis sunt ingens durities cū nigredine absqꝫ sensu.

¶ De curatione flegmonis. Cap. XIII.

Cura flegmonis est ut corpus in primis mūdificet per flōmiam: deinde fiat administratio repcussiuoꝝ tm̄: sicut est acetuꝫ / ⁊ succus solatri / semp viue / endiuie / portulace / virge pastoris / ⁊ siliū. ⁊ de cōpositis est bonū vnguētū populeon: sed caue ne repcutias apa qḋ est in collo / uel subassellis aut inguinib⁹: qm̄ timet ne materia redeat ad membra pncipalia cuꝫ nocumēto. Ista qdem loca dicunt euacuatoria: qm̄ euacuant per ea supfluitates pncipaliū. ¶ Qꝫ si apa repellit ⁊ nō augmētat bonū est: si aūt nō / pone in augmēto eius resolutiua cū repcussiuis simul pportionaliter: ⁊ de illis que laudant in hac hora ut dicit. S. est oleum ro. ⁊ silr oleū camomellinū eqliter cuꝫ populeon est bonū. ¶ In statu aūt ⁊ fine resolutiua ponant: sicut farina ordei / farina frumēti / farina fabarū / ⁊ oleū camomille ⁊ maluauiscus. si vō per h̄ nō resoluit apa: imo incipit facere collectionē saniei: cuius signū est calor fortis: ⁊ dolor cū pulsatione uehemēti: cū maturatiuis insistēdū est / donec cōpleat digestio: deide apiat cū instrō / ut sanies currat uelociter. Et medicine qdē maturatiue sunt sicut pultes / que fiūt ex farina frumēti aq̄ ⁊ oleo / uel assungia: ⁊ similiter maluauiscus / semen lini fenūgre. ⁊ similia.

¶ De cura antracis uel carbūculi. Cap. XIIII.

Quandoqꝫ antrax uel carbunculus est rubeus: ⁊ quādoqꝫ citrinus: ⁊ qñqꝫ viridis: ⁊ qñqꝫ est niger: ⁊ est oibus deterior: sed min⁹ malus est rubeus. ¶ Curatio autem eius est ut fiat in pncipio flōmia. i. cum incipit apparere: qm̄ cōfert: lꝫ phibitū sit apud quosdā: sed ego etiam nō laudo illud post ꝯfirmationē: deinde minoret cibus infirmi: ⁊ comedat tm̄ cibaria acetosa ⁊ stiptica: sicut caro pulloꝝ ⁊ heduloꝝ cum agresta uel aceto: aut succo malorū granatoꝝ acetosoꝝ: qm̄ ista oia ⁊ silia sunt cōfortantia cor cū uelocitate. Cū aūt iaꝫ carbūculus est apparēs / necesse est ut maturet: ⁊ de eis que maturāt / ⁊ etiā rūpunt: sunt sicut empl̄m qḋ fit de fermēto cū oleo ⁊ sale / ⁊ ficus etiā pingues cū sinapi uel vitro ⁊ oleo de lilio: ⁊ scias ꝙ non ponit supra carbūculū aliqḋ repercussiuum oino: lꝫ laudatur quandoqꝫ in circuitu eius tm̄.

¶ De cura herisipille. Cap. XV.

Oportet in pncipio herisipilie ut pcipias solutionem uētris cum his que coleram sine multa calefactione expellunt: deindē oia que in cura flegmonis diximus gradatim facias: sed caue te ab illo qḋ diximus de locis euacuatoriis cum repcussiuis: ⁊ silr quādo materia uenenosa est sicut multotiēs accidit in herisipillis: nō oportet ut ponātur repcussiua / nisi tm̄ in circuitu / ⁊ desup resolutiua: quoniam si refrenet ad interiora inducit periculū pncipalibus: qḋ emūdare fortasse non poterit. Et iterum caue ne ppter supfluam refrenationem inducat uehemētia doloris: ⁊ incipiat membrum corrumpi: qḋ si accidit illud / dimitte infrigidationem statim: ⁊ administra mollificantia: ⁊ fortasse erit necessarium apponere uentosas cum scarificatione.

¶ De cura çimie. Cap. XVI.

Apostematis mollis flegmatici cura est ubi infirmus purget a fastidio ⁊ multiplicatione aque: atqꝫ ab his oibus que flegma generāt: deinde cum locuꝫ vis curare / pone id qḋ resoluit ⁊ exiccat: ⁊ ex eis sūt sicut qñ madescit stupa in aqua cineris sarmētoꝝ cuꝫ aceto mixta: aut in aqua saponis. i. lixiuio qḋ fit ex duabus partib⁹ cineris stipitū fabarū ⁊ tertia calcis viue: qñ etiam admiscet cum oleo ro. aut fiat empl̄m ex bolo armenico cum oleo ⁊ sale: quoniam est mirabile.

¶ De sclirosis. Cap. XVII.

Sclirosis curatio non est nisi cū eo qḋ resoluit ⁊ lenit simul: postqꝫ precesserit mundificatio corporis cum his que coleraꝫ nigram expellūt: ⁊ de his sunt sicut adipes ⁊ medulle omnes / ⁊ radix lilij / mucillago / ⁊ fenugre. ⁊ se. lini ⁊ oia que dicemus in curatione scrophularum: caueant quoqꝫ a cibis qui coleram nigram generant omnino.

¶ De regie apatis post eoꝝ maturationē. Cap. XVIII.

Unumquodqꝫ apostema postqꝫ maturatur idiget apertione: quoniam si nō fit mēbrum ad putrefactionem ⁊ corruptionem deueniet. ex mēbris sunt quibus necessario differt aptio: donec apostema ƀm sufficientiam maturet: ⁊ illa sunt sicut membra carnosa. neruosa autem membra ⁊ ea que sunt ppe iuncturas non sustinent illud: quoniam nerui putrefierēt ⁊ separarent iuncture. ¶ Et signum maturationis ƀm sufficientiam est: quoniam apparet lenitas apud locum: ⁊ diminutio rubedinis: dolorqꝫ etiam ⁊ pulsatio / atqꝫ febris iam cessauerunt. ¶ Cum ergo vis apertionem facere: oportet ut sit in loco magis eminēti ⁊ maturiori: ⁊ sit intētio pforationis tue / ut dicit Auic. per. S. ad partem ex qua possibile est currere pus ad inferiora: ⁊ obserua te etiam ab incisione neruorum / ⁊ lacertoꝝ / ⁊ siliū: ⁊ sis cōtentus in mēbris equalibus. i. que nō reflectunt: sicut est brachium / ⁊ manus / ⁊ silia incidere ƀm lōgitudinem: ⁊ his que reflectunt / sicut in latere / ⁊ costis / ⁊ silia incidere ƀm latitudinem: ⁊ iam narratus est iste sermo cū distinctione ƀm cōplemētū in lib° alio nr̄o. ¶ Postqꝫ vō apa pforatū fuerit si necesse est indicē intromittas: ut cauerne ⁊ abscōsiones rumpant: ⁊ sanies tota facilius exp̄mat. Sed si apa magnū fuerit nō est tota sanies subito extrahēda: ne infirmo sincopis accidat: imo parū ante parū extrahat: maxime si eger debilis sit virtutis. Deinde imple vulnus cū stuello in oui albumine madefacto: ⁊ alijs que fluxū sanguinis refrenāt si indiges illo: deinde cura vulnus cum medicina carnis creatiua / sicut cetera vulnera donec sanet. ⁊ si idiget maiori mūdificatione qꝫ sit medicina carnis creatiua / mundifica ipsum cum vino ⁊ melle ⁊ similibus aliquibus diebus: deinde redeas ad medicinam que carnem generat.

¶ De cura scrophularū ⁊ siliū cū incisione. Cap. XIX.

Loca in qbus gñant scrophule / sunt sicut ptes colli subasselle ⁊ inguina: quaꝫ qdē curatio qñqꝫ fit in medicinis absqꝫ icisione

ꝛ qñqꝫ cũ incisione: opꝫ ergo ut narremus ambos istos modos ꝑm abbꝛeuiatonẽ sermonis. ¶ Modus aũt cũ medicinis sine incisione est: ut ꝑmo patiẽs purgeᷓ cũ eo qð deponit flegma grossum. sicut cũ puluẽ qð fit ex duabus ꝑtibus turbit ꝛ trib⁹ çuccari: ꝛ dieta eius subtilieᷓ. i. ut nõ multũ comedat: ꝛ ꝑcipue in sero: neqꝫ ẽt cibos grossos uel aquã bibat: deide ad cuꝛam localẽ ꝓperãdũ est. ¶ Et curatio localis est cũ medicinis / in qbus est mollificatio ꝛ resolõ sil̃. Et de medicinis ꝓbatis est dyaglõ qð cõpositũ est ab antiqs: ꝛ siłr vnguẽtũ qð cõposuit. G. i li⁹ cathageos. ꝛ vnuꝫ empl̃m qð fit de armoniaco / bdelio / ꝛ galbano: cui⁹ ꝯfectio est ut recipias ex eis trib⁹ gũmis p. eq̃les ꝛ in aceto vini foꝛtis usqꝫ ad diẽ tertiũ dimittãtur: que in eo liq̃fiãt: deinde addito furfure fiat emplastrum. ¶ Vnguẽtũ dyaglon fit sic. ℞. litargiri triti. ℥. j. ꝛ in patella loceᷓ: cui addanᷓ. ℥. ij. olei ueteris / ꝛ siľ agitenᷓ: deinde lẽtus ignis sub eis fiat: ꝛ coquaᷓ donec litargirũ resoluaᷓ totũ: deide mucillaginis maluauisci. ℥. j. mucillagis fenugre. ꝛ se. lini añ. ℥. ij. sumanᷓ: ꝛ ꝑdictis adiũganᷓ: deinde donec spisseᷓ coquaᷓ: cũ aũt coctũ fuerit / ab igne deponaᷓ: ꝛ tãdiu postea agiteᷓ / donec tẽdaᷓ ꝛ viscosum fiat. ¶ Vngtũ. G. ℞. sinapis ꝛ se. urtice / sulfuris / spume maris / aristologie / bdelij / armoniaci añ. p. e. olei antiq q̃ttũ sufficit. ¶ Qꝫ si huiusmodi medicinarũ admĩstratio nõ ꝯfert scrophulis: tũc ꝑpara te ad icisionem cũ ferro: ꝛ modus icisionis est ut accipias scrophulã manu tua: ꝛ firmiter teneaᷓ: deide seca tñ pelliculã desup ꝑm lõgitudinẽ. Et caue ne icidas sacculũ in quo est scrophula inuoluta: qñ si icidaᷓ / extractio ei⁹ fit difficilis ualde: deinde accipe scrophulã cuꝫ vnco ꝛ excoria ipsam ab oĩ latẽ / donec cũ suo sacculo itegre possit exᷓhi: qñ si ꝯtingat aliquid de sacculo remanẽ scrophula reuerteᷓ. ꝛ si ad ultimũ aliqd de eo remanet qð exᷓhi nõ possit: tũc medicamẽ acutũ ponẽdũ est / donec ꝯsumaᷓ: deide cura vulnus sicut reliqua vulnera. ¶ Et si eger nõ est obediẽs ad icisionẽ cuꝫ ferro: tũc cura ipm cũ medicamine acuto ꝛ est ut excorieᷓ ꝑmo cutis sup̃ scrophulã cũ aliquo ruptorio / sicut cuꝫ stercore colũbino ꝛ cãtaridib⁹ tritis ꝛ ꝯfectis cũ aceto: deide ponaᷓ medicamẽ / donec putrefiat ꝛ ꝯsumaᷓ. ¶ Et de foꝛtib⁹ est ut. ℞. calcis viue. ℥. ij. arsenici triti. ℥. ß. ꝛ cõficiantur cũ melle / ꝛ fiat medicamẽ. ¶ Sꝫ opꝫ ut scias / ꝙ quãdo scrophula est cõiũcta neruis / aut uenis / aut arterijs / nõ est ꝑsumptio ut cureᷓ cũ medicina ista: neqꝫ etiã cum ferro: qñ timeᷓ / ne hᵒˀ mẽbꝛa ledanᷓ. Cuꝫ aũt scrophula ꝯsũpta fuerit / pone butyrũ donec cadat in putredinẽ: deide cura vulnus cũ eo qð cõuenit / donec saneᷓ. ¶ Preterea scire opꝫ ꝙ qñ scrophula duciᷓ ad saniẽ / tũc necesse est ut matureᷓ ꝛ ꝑforeᷓ / sicut dixim⁹ in aꝑatibus: deinde ut eius residuũ cõsumaᷓ / ponẽdũ est medicamẽ acutum.

¶ De cura botij. Cap. XX.

i **Am** diximus in alio lib⁰ ꝙ botiuꝫ est aꝑa carnosum in gula aggregatuꝫ: ꝛ cura eius est ut cõsideres si eger habuerit eũ a natiuitate sua: aut accidit ei postea. qð si habuerit ipm semp nõ ꝑsumas in curatione sui. Si v̊o est accñtale ꝛ nõ est magnũ neruis / ꝛ uenis / ꝛ arterijs annexũ. hincinde ipm sic̃ dixim⁹ in scrophulis: ꝛ exᷓhaᷓ cũ sacculo suo: deide si vulnus magnũ fuerit / sue ipm / ꝛ pone desup que fluxũ sanguinis refrenẽt: ꝛ cureᷓ locus donec saneᷓ. Cibi aũt facientes ipm gñari ꝛ augmẽtari / sunt cibi frigidi ꝛ idigestibiles ꝛ aq̃ sꝑãliter grossa. calidi v̊o ꝛ idigestibiles sunt, sicut panis bñ coctus ꝛ bene fermentatus / caro annualis signi / ꝛ hedulina / pullina / vinum clarum rubeũ puruꝫ ꝛ similia pꝛohibent generari ꝛ augeri.

¶ De poris ꝛ uerucis clauis ꝛ emoꝛroydib⁹. Cap. XXI.

a **Ccidũt** in coꝛpe multotiẽs ueruce claui ꝛ siłr emoꝛroyde circa anũ: ꝛ intus: tũc ergo melioꝛ curatio est ꝛ uelocioꝛ / ut mũdificeᷓ cũ instr̃o: ꝛ modus mũdificationis est / ut accipias uerucã / uel clauũ / uel emoꝛroydẽ cũ vncino: ꝛ extẽde ipsam ad sup̃iora: deinde icide apud radicẽ: ꝛ si nõ retineᷓ in ea vncin⁹: qñ est humida sicut accidit multotiẽs: qñ emoꝛroys est intra anũ ꝛ ueruca est in capite ꝑputij: tunc cape eã cũ vnguib⁹ tuis aut cũ petia asꝑa: deinde icidaᷓ ꝛ extirpeᷓ: ꝛ pone postea medicamẽ acutũ: aut fiat cautericatio cũ igne ut cõsumaᷓ radix: deinde cura vulnus: sicut reliq̃ vulnera: ꝙ si eger nõ est tolerãs sup icisione cũ ferro: ꝛ fuerit sicut emoꝛroys ex̃ anũ aut ueruca: tũc liga eã filo serico uehemẽter: ꝛ dimitte donec per se cadat: deinde cureᷓ locus sicut diximus donec saneᷓ.

¶ De cõbustione ignis aque ꝛ olei bulliẽtis. Cap. XXII.

p **Rimum** qð reqriᷓ in cõbustiõe est, ut locus uesicari ꝓhibeaᷓ: ꝛ illud fit cũ medicinis frigidis: sicut est qñ ifundiᷓ pãnus frequẽter in succo solatri / endiuie / poꝛtulace / ꝛ similia / ꝛ supponiᷓ: ꝛ de cõpositis bonũ vnguẽtũ qð fit ex vitellis ꝛ albu. ouoꝝ cũ oleo ro. ꝛ aq̃ frigida / uel succo solatri. ꝛ siľe vnguentũ qð fit ex albu. oui ꝛ aceto: ꝛ foꝛtasse poniᷓ in eo aliqd ex cerusa ꝛ opio. ¶ Qꝫ si locus ide uesicatus fuerit: tũc hoc vnguẽtũ administrãdũ est: ꝛ est ut ℞. cere ꝑtẽ vnã olei ro. ꝑtes. iiij. ꝛ resoluaᷓ ad ignẽ: deinde extrahaᷓ ꝛ addanᷓ ex cera p. ij. ꝛ moueaᷓ cum spatula donec infrigideᷓ: deinde pone albu. oui ꝛ parũ cãphore agitatio post hoc nõ ꝑtermittaᷓ donec inspisseᷓ: cum aũt ignis tã fecit ulceratonẽ ꝓfundã: fac vnguentũ de calce abluta multotiẽs cũ oleo ro. uel cõi: qñ est mirabile.

¶ De cauterijs. Cap. XXIII.

c **Auteriorum** utilitas multiplex est: fit enim aliquãdo ad ꝓhibẽdã ꝛ exiccãdã coꝛruptionẽ mẽbroꝛum: ꝛ aliqñ ad restringẽdũ emoꝛrosagiã. i. fluxũ sanguinis: faciẽdo spissam ꝛ grossam crustulã: aliquãdo etiã ut fiat aꝑtio viarũ ꝛ poroꝝ: ꝛ ꝙ sup̃fluitas accidẽtalis exeat ꝛ virtute coctionis fiat cursilis / ꝛ ad exitũ seꝑabilis. ¶ Et ego qdem ponam de hoc cauteria quedã: in qbus. s. magis currit ꝯsuetudo: ꝛ declarabo etiam in qbus egritudinibus fit iuuamẽtũ vniuscuiusqꝫ eoꝝ. Dico ergo ꝙ quãdoqꝫ fit cauteriũ in duobus laterib⁹ capitis: ꝛ ꝓhibet dolorem eius cronicũ. Et cum fit in sumitate / ualet ad maniam uel ad melãcoliam: sed huiusmodi cauteriũ debet eẽ ꝓfundum. s. usqꝫ ad ꝓfunditatẽ ossis: qð fiet melius si caro ꝑus ad modum crucis / incidaᷓ aliquãtulum: deinde cautericeᷓ. Item cauteriuꝫ qð fit sub duo timpora ualet ad lachꝛymas oculoꝝ cõstringẽdas: ꝛ ad aquam que descẽdit in eos. i. cataractam. Et si lachrymatio fuerit in vno oculo / nõ fit cauterium nisi in vno latere. Item cum fit in fontanella colli / ualet ad epilensiaꝫ ꝛ paralisim. Itẽ cum fit cauterium tribus digitis ab humero inferius cõfert dolori eius ꝛ spatularum. Item cum fit apud radicẽ gutturis / cõfert asmati ꝛ vitio pulmonis. Item cuꝫ fit tribus digitis sub vmbilico / cõfert eius dolori. Item cuꝫ fit sup epar / ualet dolori ꝛ vitio eius. Item cuꝫ fit supꝛa splenem / ualet eius vitio. Item cum fit in fontanella lumboꝛum / ualet ad ipsoꝝ dolorem. Item cum fit apud inferiorem spõdilem doꝛsi / cõfert emoꝛroydibus. Item cum fit tribus digitis a nodo manus supius in posteriori / ualet ad dolorem iũcture eius ꝛ bꝛachij. Item cum fit supꝛa sciam: videlicet ad guttam sciaticam. Item cuꝫ fit supꝛa nodum pedis / aut in fontanella sub genu / ualet ad remedium totius coꝛporis. Item cum fit in concauitate pedis / ualet ad podagram.

Deo gratias. Amen.

¶ Incipit Cyrurgia edita ꝛ cōpilata a dño fratre Theodorico epo Ceruiēsi ordinis pdicatoꝝ. Cap. phemiale.

VEnerabili patri ꝛ amico charissimo egregio viro dño. A. dei gra epo Ualentiñ. frater Theodoricus eiusdē patiētia Bolonitiñ. ecclesie minister idignus: opus diu tius affectatū. ¶ Dudum pr̄ charissime: Rome pariter existentes: me uestrū tunc tpis capellanum ꝛ penitētiaruꝫ dñi pape affectuose rogastis: ut uobis quedam artis medicine cyrurgie. s. occulta ꝛ implicita: ꝛ ab antiquis impfecte dicta librum sup hoc faciēs ſm meditationem dñi Hugonis de Luca viri in pdicta sciētia peritissimi apte describerem: ꝛ breuiter explicarē. Ego vo uolens in parte ꝛ si nō in toto satisfacere uotis uestris: librum tunc edidi: quem eo tpe sicut nostis impfectum ꝛ incorrectum more impatiēs uobiscū in Hyspaniam deportastis. Rogātes ꝛ postmodū per nuncios crebris lr̄is expetētes: ut uobis eundem libruꝫ suppletis defectibus transmitterē emēdatum. Diu distuli. Sed ecce iā approp̄inquante senio: christi auxilio innocato ipso duce artis cyrurgie secreta deposito ois liuoris aculeo apertissime manifesto. ¶ Suscipe igit pr̄ charissime opus exiguum imo opus eximiū breue corpore: viribꝰ amplū. ¶ Quia vo modico ualde tpe fui cum dño Hugone pdicto: neqꝫ videre: neqꝫ cōprehēdere: neqꝫ discere ad plenum potui expertissimas curas suas. Ideoqꝫ in parte ista impfectum meū ex ppria experientia ꝛ antiquoꝝ curabo pficē. Galieni maxime: quē a pdicto viro eximio in nullo nouimus discordare. ¶ Ut aūt ad librū istū accessus facilior hēaf: qd sit cyrurgia: vñ dicaf: q̄les opatores hr̄e debeat: necnō q̄ sit ipoꝝ itētio: ꝛ in q̄t diuidaf spēs breuiter denotabo.

Cyrurgia igif est opatio manualis i corpe aialis ad sanitatē tendens. Uel sic. Cyrurgia est ultimū instr̄m medicine. Tria enim sunt istr̄a medicine: quibꝰ mediātibus morboꝝ causis ualet medicus sbuenire. s. dieta. potio. ꝛ cyrurgia. ¶ Dieta est primum instr̄m: ꝛ est melius sicut testaf. G. in cōmēto regiminis acutoꝝ dicēs. Si possumus hoiem curare cū dieta: nō curemus euꝫ cum aliq̄ potiōe. Et Damas. in afforis. Si poteris hoiem curare per dietā psperā inuenies: hoc aūt istr̄m siue regimē exigif ꝯ cām: ꝛ facit digōneꝫ. ¶ 2m regimē seu istr̄m est potio: de qua idē. G. Si cū potiōe ifirmitatē possumꝰ remouē: ad cyrurgiā recurrēdū nō est. Si aūt p duo pdicta regimia seu istr̄a remoueri nō poterit: remoueaf bñficio tertij regimis: vꝫ cyrurgie.

¶ Dicif aūt cyrurgia a cyros qd̄ est manus: ꝛ agia qd̄ est actio: inde cyrurgia quasi manualis operatio.

¶ Oportet opatores cyrurgie: ut dicit Hali. in cōmento frequētare loca: ubi periti cyrurgici opent ꝛ eoꝝ opationes diligēter attēdere ꝛ memorie cōmēdare. Opꝫ etiaꝫ ut nō sint temerarij neqꝫ audaces: sed sint puidi: suaues ꝛ cauti: ut cuꝫ maxima deliberatiōe ꝛ suauitate oimoda: qua potuerint opent: ꝛ maxime circa cerebrū pāniculos mēbra neruosa ꝛ loca alia timorosa. Et q: in libris cōprehēdi nō pñt oia que necessaria sunt ad arteꝫ: ꝛ frequēter multa opatori occurrūt que nō potuerūt de facili puideri. Opꝫ medicū ingeniosuꝫ esse. Damas. enim multum cōmēdat in medico ingeniū nāle. Dicit enim. Ingeniū medici nāle adiuuat artē ꝛ nām regentē. ꝯrio vo ꝯriuꝫ. ¶ Opꝫ etiā eē lr̄atos al's ꝛ si interdū expimētis iuuent frequēter tñ in errorē incident ꝛ laberinthū. vix eniꝫ aliquem sine lr̄is puto posse cōprehēdere cyrurgiā. Refert enim Almansor: ꝙ opatores huius artis pro maiori pte idiote rudes ꝛ stolidi sunt: ꝛ causa stoliditatis eoꝝ egritudines in hoibus pessime gñanf. Plerūqꝫ etiā cum non opanf sub certa radice: neqꝫ rōnabilr̄ ppter ipsoꝝ imperitiam hoies occidunf. Causas etiam ꝛ noia infirmitatū quas asserunt: se sanare penitus non agnoscunt.

¶ Intentio opationis cyrurgicoꝝ est circa tria. s. circa cōiunctionem solutoꝝ. circa separationem coniunctorum preter naturam ꝛ circa extirpationem superflui.

¶ Spēs cyrurgie sicut testaf Joānitiꝰ due sunt. Dicit eni cyrurgia est dupr̄: aut i carne: aut in osse: ꝛ ſm ꝯrietatē mēbroꝝ sboꝝ: nā alia fit in mēbris mollibꝰ: ut in carne / neruis / uenis / ꝛ filibꝰ. Alia fit in mēbris duris: ut i ossibꝰ ꝛ ꝯfilibꝰ: que sicut differūt in ꝯrietate q̄litatuꝫ. s. mollitie ꝛ duritie: sic ꝛ in oi opōne cyrurgica. ¶ Cyrurgia que fit in mēbris mollibꝰ sbdiuidif tripl'r: aut fit i carne tm̄: que scarificatio uel incisio seu sutura aut icisio nūcupaf. Aut fit in uenis nō pulsantibꝰ aut in pulsantibꝰ: ꝛ dr̄ flōmia siue sectio: aut fit in neruis ſm latū: ꝛ tunc icisio noiaf: aut ſm longū: ꝛ tūc pūctura dr̄ ul' scissura. In dyafragmate tñ ꝛ pāniculis noiaf ruptura. ¶ Cyrurgia vo que fit in mēbris duris duplex est: aut enim fit in ossibꝰ duris: ꝛ dr̄ restauratio siue ꝯsolidatio fractoꝝ: aut fit in ossibꝰ dislocatis a loco pprio: ꝛ appellatur ꝯiunctio disiunctorum.

Ut aūt qd̄ vnusqsqꝫ uoluerit: ualeat faciliꝰ inuenire diuidemꝰ in q̄tuor pticulas librū istū ordinate p capl'a ptes singulas distiguēdo: ita tñ ꝙ in pma pte huiꝰ libri nō in spāli: sꝫ sb q̄dā iuēdimus gñalitate tractare. ¶ Diuidif aūt liber iste in q̄tuor ptes. ¶ In pa pte agif ul'r de vulneribꝰ / ulceribꝰ / de fluxu sanguis / ꝛ medicis ipoꝝ / de iudicijs mortis / de vulneribꝰ neruoꝝ / cura apatis casi: atqꝫ spasmi. ¶ In 2a pte tractaf de eisdeꝫ ſm ꝙ cuilibet mēbro cyrurgiaꝫ exercē neċe est a capite usqꝫ ad pedes. ¶ In 3a pte dicef de fistulis / cācro / formica / cācrenis / scabie / ꝛ ceteris apatibꝰ / ꝛ ifectionibꝰ / que i manifesto corpis hūani ꝯtigit. ¶ In 4a pte ꝛ ultia finiemus librū scribēdo aliq̄ a nob pbata de dolore capitis ꝛ emigranea ꝛ tractādo de egritudibꝰ ocl'oꝝ / auriū / nariū / oris / ꝛ dētiū / artetice / ꝛ podagre / ꝛ sic vita comite finemꝰ ꝯcedēte dño librū istū. Et hec sunt capl'a pmi libri.

Capitulum primū De causis vulnerū ꝛ diuisione ipsorū.
2m De dispōne vulnerum ſm diuersitatem mēbroꝝ.
3m De ul'i curatione vulnerum que fiunt in carne.
4m De figuris vulnerum ꝛ cura ipsoꝝ: ꝛ modo ligandi.
5m De causis vulnerū que tarde sanantur ꝛ eoꝝ cura.
6m De vulneribus cronicis.
7m De cibus diuersitatibus ulcerum: ꝛ de cura ipsoꝝ.
8m De medicinis saniē generātibus circa membrum.
9m De diffinitiōe ꝛ nā medicaminū: qbꝰ utimur in vulneribꝰ ꝛ ulceribus: ꝛ de his que attēdēda sunt circa cōplonem nālem membri vulnerati: ꝛ de mō administrationis dictoꝝ medicaminum.
10m De medicinis incarnatiuis.
11m De medicinis facientibus nasci carnem.
12m De medicinis ꝯsolidatiuis ꝛ cicatriçatiuis.
13m De fluxu sanguinis ab exterioribus corporis.
14m De fluxu sanguinis a membris interioribus.
15m De solutione cōtinuitatis scissura ꝛ punctura neruorum ꝛ apostemate ipsorum.
16m De incisione neruorum per latitudinem.
17m De contusionibus ꝛ doloribus lacertorum.
18m De vulnere ligamentorum ꝛ chordarum.
19m De vulnere ex contusione accidente.
20m De apate caso supuēiēte vl'neri ꝛ phitiōe ꝛ cura ipsꝰ
21m De iudicijs mortis ꝛ periculi in quibus cōmunicāt vulnera quorundam membrorum.
22m De extione sagitte ꝛ modo ꝛ forma ipsarum.
23m De extione spinarū astularū: ꝛ siliuꝫ qñ corpus ingrediunf.
24m De spasmo ꝛ cura eius.
25m De dieta ꝛ regimine infirmorum.
26m De quibusdā potionibus ꝛ mixtionibus appropriatis vulnerum ꝛ ulceribus.

¶ De causis solōnis ɔtinuitatis: siue vulnerum z diuisio ne ipsorum. Cap. I.

c **Ause** solōnis ɔtinuitatis siue vulnerum gn̄ales due sunt. vna itrinseca: alia extrinseca. ¶ Intriseca aut est ex hūore: aut ex uētositate. hūor naqȝ iterdū peccat q̄ūtitate: aliqn̄ q̄litate. Ex q̄ūtitate eni nimia soluit aliqn̄ ɔtinuitatē. Aliqn̄ v° ex q̄litate sua ex cursuȝ nāe distēperata. v.g. si caliditas sit plus q̄ȝ opȝ sua ipetuosa ebullitiōe cutim rūpit z carneȝ. siccitas adurēdo z rarificādo cutim scidit. Idē facit frigiditas ɔstrigēdo z hūiditas putrefaciēdo z corrodēdo. uētositas v° multitudie distēdit z motu suo scidit. ¶ Cā v° extriseca: qn̄qȝ accidit ex casu uel exercitio nimio uł magni pōderis eleuatiōe: sic scissura uel fractura: aliqn̄ accidit ab aliq̄ re extriseca corp° imediate soluēte: sic ferro lapide / ligno / uel aliq̄ sili vulnerāte: siue solōnē ɔtinuitatis faciēte. ¶ Uulnus siue solō ɔtinuitatis que est egri° cois. Aliō est simplex: aliō cōpositū. Hoȝ aūt alia sunt recētia sanguinolēta: alia sūt uetusta. ¶ Simplex solō ɔtinuitatis est illa in q̄ nulla ē sbe depditio siue carnis: i q̄ vnicū tn̄ gen° passiōis existit. Iōqȝ in curatiōe ipi° vnica ē itētio. s. ɔiūctio ptiū solutaȝ. ¶ Solō ɔtinuitatis cōposita ē illa: i q̄ est carnis depditiōe vuln° ɔsistit: z sic currūt in ea duo gn̄a passiōis. Propterea due sunt itētiōes curatiōis in ea. regn̄atio. s. sbe depdite z ɔiunctio partiū solutarū.

¶ De dispōne vulnerū sm diuersitatē mēbroȝ. Cap. II.

s **Olutio** ɔtinuitatis sm diūsitatē membroȝ: possibile est ut in carne redeat sic fuit. hoc aūt sm viā itētiōis pme. Solutio v° ɔtinuitatis in osse nō sanaf per viā itētionis prime: nisi forsan in crescētib° sic dicemus: imo p viā itētionis scdē. Prima eni itētio est uera ɔsolidatio: que pp duritiē nimiā in osse fieri nō pōt. 2ª itētio est ligatio ptium que fit in ossib° poro sarcoide mediāte. In ossib° tn̄ pueroȝ z ifantiū pp duas cās spaf: ut qn̄qȝ solō cōtinuitatis redeat sic fuit. Una cā est ossis mollities. Altera virtus spmatis remanētis. ¶ De neruis v° z uenis dixerunt qdā medicoȝ. sic recitat Aui. Qȝ sic ossa nō p viā itētionis pme: sȝ p viā intētionis scdē sanant. Quidā aliȷ dixerūt q̄ h̄ in arterijs solūmō ɔtigebat: z h̄ est qō dr̄ in lib° de igenio sanitatis. Multi medici putauerunt ipossibile artarie sbaȝ solidari. Fortitudo aūt ptestationis eoȝ erat ɔsideratio z expimētū. ɔsideratio: qm̄ vna duaȝ tunicaȝ artaria est cartilagiosa z cartilago non recipit incarnationē. Expimētū aūt: q: nunq̄ȝ visa est icarnatio. G. v° ɔ̄dicit eis dicēs: q̄ qn̄qȝ artarie icarnanf sicut apte rōne z experimēto pbaf. Expimēto: q: dicit se multas artarias solidatas vidisse: sic illā que est sb basilica: z artarias timporis atqȝ cruris. Ego ēt artarias sb lingua z timporuȝ sepi° solidaui: adeo q̄ in nullo remāsit apa: qō dr̄ emborisma. Rōne aūt pbaf: qm̄ os est vna extremitas in duritie: z sm pmā itētionē ut. vȝ. sic dictū est supi° solidari: z caro est altera extremitas in mollitie: que sm pmā intētionē: sic supius est h̄itū icarnaf. Uene aūt z artarie i medio sunt iter duritiē z mollitiē ɔstitute: q̄re eoȝ dispōne iter carnē z ossa exn̄te incarnationē minus carne recipiunt: z facili° ossib° incarnanf: pcipue qn̄ sectio pua est z corpus patiētis hūidū z lene: nec icarnanf in eo qō diūsificat ab isto: qn̄. s. corpus siccum: z sectio magna est.

¶ De uł curatione vulnerū que fiunt in carne. Cap. III

v **Ulneruȝ** q̄dā sunt pua: q̄dā media: q̄dā magna. ¶ Itē q̄dam sunt in supficie mēbri: q̄dā in medio: aliq̄ sunt penetrātia in pfundū. ¶ Eoȝ q̄dā sunt patētia: sicut illa que fiūt cū lato ferro: sicut ense uł sili: q̄dā sunt quorū pfunditas est occulta: sic ea que fiūt telo uel sagitta: uel alio sili istro. ¶ Figura ēt vulneȝ aliqn̄ est rotūda: aliqn̄ plana z recta: aliqn̄ est h̄ns latera. Inter que rotūdū pp magnā cōprehēsionē ei° in medio difficili° est z tardius ad sanādū. ¶ Itē vulnera aliqn̄ cadūt sup locū carnosuȝ tn̄: aliqn̄ sup neruosuȝ z ossuosum: que sicut diūsificanf sm locū figurā z casuȝ sic uariaf modus curatiōis ipoȝ. ¶ Uulnus aūt est solō continuitatis z recēti tpe facta. Postq̄ȝ eni vulnus antiquaf: nec recipit sanitatem: imo semp emittit pus: nō iā vulnus: sed ulcus poti° noiatur. ¶ Ulcus aūt est plaga putrida. plaga v° coiter sumif p utroqȝ. ¶ Et scias q̄ in curatiōe vulneris anteq̄ȝ medicinā carnis gn̄atiuā seu sigillatiuā adhibeas: nisi vulnus simplex sit tria sunt pncipalr attēdēda. ¶ Primū eoruȝ est retētio sanguis si supfluat: sicut ifra dicef: z ut phibeatur calidū apa. ¶ Scdm est ut admistrenf medicie que faciūt nasci pus: spālr in vulnerib° que aeris dispō iā mutauit. Illa v° que ab aere mutata nō sunt cū medicia desiccatiua curanf. Silr vulnera neruoȝ pp cām que suo loco dicef. Eodē mō admistrenf gn̄atiua puris i vulnerib° que fiūt ex ɔtusiōe: q: h°ı vulnera sūt dolorosa z aposa: quoȝ apa nece est ad saniē puenire. ¶ Tertiuȝ est ut gn̄ata sanies desiccef. ¶ Sāguis ei° sic dictū est si superfluat refrenef: ne pp nimiā emorrosagiā patiēs sincopicef. Tēperat° eni fluxus sanguis sic dicit G. z ēt Aui. cōfert vulnerib° z phibet apa: phibet ēt oppilōnē z febrē. Et cū fluit sanguis mēbrū fit sicci°: z oē siccū vicinum est sano. ¶ Et scias q̄ medicie faciētes nasci pus admistrāde nō sūt nisi cessante emorrosagia z vulnē ab apate calido securato: qb° extūc hac rōne: sic qdā uoluerūt utēdū est / ut pori dilatenf z dolor mitigef / calorqȝ nālis ɔfortef pstās sibi nutrimētū donec mā que in eo est mō debito digeraf / dicētes. Uulnus laxū bonū / crudū v° malum: iux̄ Hyp. qui ait. Cruda mala / laxa bona: qm̄ vulnera in quib° nō gn̄af sanies nō sunt a spasmo secura. Sȝ in illis in° qbus gn̄af non timef: gn̄af dico opōne nāe z adiutorio medicie. Sanies aūt sic virus in qua nō est opata nā est mala. G. eni in cōmēto sup pnostic. dic̄ q̄ triplex est opō a calore. qn̄qȝ eni calor nālis tn̄ est opans z tunc fit ɔūsio hūoris in nutrimētū. Aut ptim nālis / z ptim accn̄talis / sic h̄: z tūc fit gn̄atio saniei: aut tn̄ accn̄talis / z tunc fit gn̄atio putredis siue virus. ¶ Postq̄ȝ v° vulnus sufficiēter saniē acq̄siuit medicis gn̄antib° saniē: oino sublatis cū medicis exiccātib° cōuenit solidari. q: sic dicit. G. Sanies est nitrosa z corrosiua / z res magne ɔsolidatiōi ɔ̄ria: z oia vulnera opȝ ut desiccenf ad h̄ ut sanenf: q: oē siccū vicinū est sano. Hūidū aūt nō sano. Et qō dcm̄ est sm q̄ attēdi opȝ: est admistratio mediciarū faciētiuȝ nasci pus / h̄ fit ut mūdificatis vulnerib° / forti° postea exiccenf: qm̄ sicut ipe dicit: caro bona in vulnerib° gn̄ari nō pōt nisi supfluitatibus expurgatis: sanie videlȝ z sudore. Que qdē supfluitates sicut ipe testaf / ex fece tertie digōnis nascunf. Patet g̃ luce clari° q̄ intētio mūdificatiōis z exiccatiōis vulnerū / nō ē per oleū z assungiā / z alia putrefactiua: ex qb° suas pultes cōponūt z curant vulnera cyrurgici imperiti. ¶ Predictū modū a plurib° antiqs traditū: z a me in pte emendatū: nō reprobo neqȝ nimis approbo: q: in curatione vulnerum modus a Galieno traditus multo utilior z probatior est: qui sic habet.

¶ Oia vulnera ad hoc ut sanenf / opȝ q̄ desiccenf: q: sicut G. testaf. oē siccū vicinū est sano / hūidū aūt nō sano. Oibus g̃ vulnerib° desiccatiua ɔueniūt pter vulnera ɔtusa in qb° nō nisi in fine mollificatiōis z mūdificatiōis ipoȝ desiccatiua sunt ponēda. opȝ eni ut caro ɔtusa putrescat. Huiusmodi eni vulnera sicut dcm̄ est aposa z dolorosa sūt: ppterea uti opȝ mollificatiuis z apatū sedatiuis: vulnera ēt in carne ɔcauitatē h̄ntia / postq̄ȝ facta fuerit saniosa mūdificatis idigēt / cū desiccatis tn̄ cōmisces. Illō idē qn̄qȝ fieri ɔuenit in qbusdā vulnerib° / que alterationeȝ aeris receperūt: vulnera aūt que fiūt in aptiōe apatis cū mūdificatis / mollificatis / z exiccatis silr optie curanf: q̄re pultes que fiūt ex simula / oleo / aq̄ / z melle decoctis: pariter usqȝ ad spissitudinē: sic i suo loco dicef optia medicia

est. ¶ In vulnerib⁹ aũt neruoꝝ ꝛ eis ꝓpinqs ab h⁹ cu/
ratiõis canone/ sic ab igne fugiẽdũ est: nã si vulnus ma/
gnũ fuerit neċe est medicinã nimis deſiccatiuã apponi:
si puũ parũ deſiccatiua sufficiat medicia. ¶ In vulneri/
b⁹ ꝯcauis que fiũt cũ deꝑditiõe ſbe itẽtio nr̃a est/ ut caro
deꝑdita gñeť. Hoc aũt nõ fit nisi cũ ubertate cibi sangui
nẽ gñantis/ ꝛ admistratiõe medicinarũ/ in qb⁹ cũ mũdifi
catiõe vĩt⁹ exiccatiua cõsistat. ꝛ oĩs medicia q̃ sine mordifi
catiõe exiccat. teste Aui. de gñe eoꝝ est que faciũt nasci
carnẽ. ¶ Nos ṽo illũ ꝑitũ medicũ secuti q solo vino ꝛ
ligatura/ oĩa curabat vulnera. dicim⁹ vinũ oĩuz vulnerũ:
inq̃ʒtũ vulnera fore optimã medicinaz. qđ sic ꝓbo teste
G. ꝛ ẽt Aui. Oĩa vulnera ad h̃ ut saneť/ opʒ ut deſiccẽ/
tur. Igiť aut vnguẽta/ aut pl̃ueres apponem⁹. Si vnguẽ
ta ꝑꝑ oleũ uľ aliud vnctuosuz/ plus mollificãt q̃ʒ deſiccãt
vñ G. Oleũ ꝛ cetera vnctuosa labefaciũt ꝛ maculãt vul
nus. Si ṽo apponas pl̃ueres supficiẽ deſiccãt/ ꝛ saniẽ in
carcerãt: q̃re sanies vulnus corrodit ꝛ auget. Iđoq̃ʒ medi
cinã opʒ eẽ nõ solũ deſiccatiuã/ sʒ ẽt lauatiuã/ tale aũt est
vinũ. Idcirco dico ꝙ in oĩ vulnẽ ꝛc̃. ¶ In vulneribus
aũt ꝛ ulcerib⁹ in qb⁹ qđ deꝑditũ est/ nihil est aliđ nisi cu/
tis/ admistrari opʒ uehemẽter exiccatiuã ꝛ stipticã medi
cinã/ q̃le est galla/ litargirũ/ teste ostrearũ uste/ radix liliȷ̃
cũ melle ro. ꝛ cortices granatoꝝ. ¶ Sãguinolẽtis vul/
nerib⁹ ꝛ recẽtib⁹ que aeris dispõ nõ mutauit: in qb⁹ neq̃ʒ
carnis ſba/ neq̃ʒ cutis ꝑdita est/ nihil aliđ est neċe/ nisi ut
eoꝝ extremitates/ sicut nãľr fuerãt ad inuicẽ cõiũganť: ꝛ
puluillis vino caľo madefactis/ ꝛ fascia artificiose ligenť
si caro nascať supflua/ tũc medicinã acutã supponas/ que
neċio caľa est ꝛ sicca. ¶ Si fuerit ulcera putrida/ qb⁹ acu
ta nõ ꝯferat medicina/ ignis administrandum est.

¶ De figuris vulneꝝ ꝛ cura ipoꝝ/ ꝛ mõ ligãdi. Cap. IIII

Omnia vulnera carnosa recẽtia/ sicut di
ctũ est coicãt in retẽtiõe sanguis
si supfluat/ q: fluxus sanguis ꝯfert vulneribus ꝛ
ꝓhibet aꝑa. Quaꝑꝑ in magnis vulnerib⁹ opʒ flõmiã fie
ri si vulnus fit in mẽbro/ a q̃ sanguis debuit fluẽ ꝛ nõ flu
xit. Oẽ eni vulnus recẽs excepto vulnẽ uẽtris/ debet sã
guinẽ emanare. ¶ Si vulnus fuerit sectio de q̊ sicut di
ctũ est nihil cecidit/ sufficit strictura/ ꝛ decẽs ligatura ꝓhi
bẽs sanguinẽ ꝛ aquositatẽ ab eo: ꝛ caue ne itra labia vul
neris q̃cq̃ʒ cadat/ ꝛ ꝯſua cõpľonẽ ꝛ cõpõnẽ mẽbri/ ꝛ solli
cit⁹ sis ut ad mẽbrũ nihil aliđ ꝑter sanguinẽ nãlem attra
hať. ¶ Oĩb⁹ aũt vulnerib⁹ que sola sunt nõ hñtia saniẽ
uľ ꝯcauitatẽ/ neq̃ʒ dolorẽ/ neq̃ʒ aliũ morbũ/ solũ medici/
na sibi ꝯueniẽs apponať sepatiõnẽ ꝯiũgẽs. ¶ Et si fue
rit sectio magna neq̃ʒ ꝯcurrãt extremitates ipſi⁹: qm̃ sunt
rotũde elõgate aut diũse figure aut destructa est ex eo ca
ro pauca nõ pľima/ tũc ei⁹ cura est futura/ ꝛ ꝓhibitio ag/
gregatiõis hũiditatis in ea cũ admistratiõe exiccãtiũ re/
ꝑcussiuoꝝ/ ꝛ ſbtiliãtiũ que dicem⁹. ¶ Et si fuerit ꝓfũda
tũc strictura ꝛ ligatura facit ea adherẽ multotiens: ꝛ for/
tasse neċiũ est detegẽ ꝛ findẽ/ ꝛ ꝓꝑe ubi strictura non ca
dit sup radicẽ ꝓfundi: q̃re sit igeniũ tuũ inq̃ʒtũ possibile
tibi fuerit/ ut ꝑtes in ꝓfundo vulneris ꝯstrigaň/ ne fiat
in eo aliq̃ collectio seu aggregatio saniei: qđ in oĩ vulnẽ
potissime cauẽdũ est. Et si fuerit necessariũ ponať cotũ
sup orificiũ exiccãs illud. Et dico ꝙ vulnus nõ indiget:
nisi ligatura aggregãte labia q̃ñ queriť adherẽtia ꝛ icar/
natio sup illud. ¶ Vulnera que ꝯcauitatẽ sub cute iuisi/
bilẽ hñt ꝛ saniosa existũt: opʒ siue ꝑ ꝯcauitatis icisionẽ si/
ue ꝑforationẽ/ siue ꝑ aliũ modũ ut sanies defluat/ nec in
tus resideat ꝓcurare. Incisio aũt q̃ľr faciẽda sit nã loci ꝛ
magnitudo vulneris demõstrabit. ¶ Si vulnus in la/
titudine lacerti fuerit: neċio ei⁹ labia erũt ualde remota.
Idcirco illa fortiter ꝯiũgas ꝛ suas: ꝛ igeniose liga: ꝛ sicut
dicit Aui. in h̃ casu neċȷ̃ sunt puluilli triãgulati: q: sic di
cit cũ illis labia meli⁹ aggregaň: nõ tñ exꝑt⁹ suʒ illis: sed
q̃dratis poti⁹ usus suʒ illũ ꝑitũ virũ secut⁹. Vuln⁹ qđ fit
in latitudie lacerti: si ligamẽtũ icidat ab utroq̃ʒ lacerti ca/
pite nõ opʒ sui. ¶ Vuln⁹ aũt qđ iteri⁹ penetrauit neċio
magnũ erit. Idcirco cũ lintheo ab utraq̃ʒ ꝑte icipias ꝛ la
bia vulneris usq̃ʒ ad ꝓfundũ ipſi⁹ cũ oĩ ſbtilitate igenio
se optie siľ strigas. ¶ Si vulnus in carne multũ iterius
penetrauit ꝛ in lõgitudie multũ tetẽdit/ dupľr magnum
erit. ꝛ pľes itẽtiões curã oñdũt ipſi⁹. Prĩa est ꝑtiũ cõiun
ctio: ꝓpterea labia optime debẽt strigi/ deide ꝓfũde sui.
2ª est vulneris deſiccatio. Idcirco siccissima medicina si
bi admistrãda est. 3ª est ꝯſuatio: q̃re bñ decenter ꝛ artifi
ciose ligeť. ¶ Si videas vulnus multis modis cõpositũ
ꝛ significatiões ei⁹ diũsa oñdũt: ingre utrũ significatiões
sint ꝯ̃rie: nã si ꝯueniãt vna erit itẽtio. Si aũt sint ꝯ̃rie/ iue
stiga eas/ nec festines. ¶ Si vulnus fuerit ꝯcauũ ꝛ neċe
fuerit ut caro nascať/ sufficit ut in vulnẽ sit orificiuz: ex q̊
sanies nãľr effundať/ aut tu figura ipm̃ tali figura. Hec
est ut ꝓfundũ ipſi⁹ sit supius. orificiũ aũt iferi⁹: ut in vul/
nere nulla sordities morã trahat. hũiditas eni ipedit ne
caro in vulnẽ gñeť/ ꝙ si fieri nõ põt illud ꝛ hũiditates ag
greganť in vulnẽ/ si fuerit possibile ꝑforeť. Predict⁹ aũt
vir magr̃ me⁹/ nunq̃ʒ tales cõcauitates seu cauernas in
vulnerib⁹ ꝑforabat: qñimo cũ medicia attractiua mũdi/
ficatiua ꝛ exiccatiua ꝛ ligatura decẽti: quã optie facẽ no/
uerat: oẽs tales ꝯcauitates mũdificabat/ exiccabat/ ꝛ citis
sime liberabat. ¶ In oĩ vulnẽ si calidum fuerit aꝑa seu
herisipilla uľ altera egritudo/ itẽdas ut illã egritudinem
ꝑmo cures postmodũ cura vulnus. Et oẽ vulnus ut ait
Hyp. hñs herisipillã ad h̃ ut saneť: opʒ ut totũ corp⁹ cuʒ
farmacia purgeť. Oportet inq̃t ut traham⁹ mãm ad lo/
ca opposita per antifrasim. Nã si vuln⁹ est in supiorib⁹/
uẽter iferius cum solutione purgeť. si ṽo inferius est su/
perius cũ uomitu educať. ¶ Apostema si cũ vulnẽ fue
rit vulnus nõ ꝯsolidať nisi ꝑus aꝑa sedeť. Aꝑa q̊ʒ nõ se
dať nisi cũ eo in q̊ est exiccatio ꝛ ifridatio in ꝑ⁰ gradu/ ꝛ
mũdificatio i 2⁰. ¶ Aꝑatis ẽt circa cureť. Dispõe ãt aꝑa
tis diligẽter ꝯuenit obſuare/ q: si apposito vnguẽto caľo
videris vulnus rubẽ ꝯũtaris ad fridũ/ ꝛ si apposito fri/
gido videris locũ albere ꝛ idurari/ ad caľm te cõuertas.
¶ Vulnera ṽo ut ait G. que fiũt cũ ferro acuto sic ense
ꝛ siľib⁹. possibile est ut cũ medicia cicatriçatiua ꝓhibeať
ne saniẽ faciãt aut virus. ¶ Si ict⁹ carnẽ ꝯcusserit: festi
nãter saniẽ ꝓcurem⁹. minor eni erit timor si sanies cele
riter gñeť. Neċe est eni sic dictũ est ut caro cõtusa putre
scat ꝛ in saniẽ resoluať: deide fiat regñatio noue carnis.
Cauẽdũ ẽt est ne medicia deſiccatiua ponať. Nullũ eni
vuln⁹ deſiccãdũ est/ in quo uolum⁹ saniẽ celeriter gñari
ꝛ q: oẽ qđ putrefit mediãtib⁹ calore ꝛ hũiditate putrescit
neċe eũ cataplasmare oleo/ farina q̊ʒ ordei/ ꝛ aq̃ mixtis ꝛ
frequẽti fomẽto aque caľe. tetrafarmacõ q̊ʒ ꝛ oĩb⁹ caľis ꝛ
hũidis cataplasmem⁹ ꝛ embrocem⁹ ubi querimus saniẽ
gñari. Oẽs enim antiq curabãt tumores istis appositis
medicis. ¶ Dico ĝ ꝙ oĩa vulnera debẽt deſiccari ꝑter
ꝯtusa: qm̃ mẽbra in qb⁹ caľa sunt aꝑata calidis sunt ꝛ hu
midis emplastrãda. hoc aũt nõ fit nisi ad mitigationẽ ac
cidẽtiũ ipoꝝ: q: illa cũ qb⁹ curamus aꝑata caľa ṽtutẽ de/
siccatiuã hñt. Cataplasma aũt ordei in aꝑate calido me/
dicina mitigatiua est/ non egritudinis destructiua.

¶ Hic gñaľr nõ. ꝙ vulnus capitis cũ fractura cranei vul/
nus thoracis ꝛ intestinoꝝ vnctuosas non recipiũt medi
cinas. ¶ Si ṽo vulnera uľ ulcera cũ mala cõpľone repi
mus: tũc ꝯ̃ria ꝯ̃riȷs curamus: sicca videlʒ cũ hũidis/ caľa
cũ fridis/ ꝛ sic de aliȷs. Opʒ tñ in oĩbus cõpõnem corpo
ris ꝛ membri vulnerati diligentissime custodire.

¶ Ligature modus in oĩ vulnere talis eẽ ꝯuenit: ꝙ semꝑ
a loco infimo incipiat ꝛ tẽdat ad ꝑtẽ supiorez: alia quoq̃ʒ
fascia a loco supiori incipiẽs tẽdat ad locũ inferiorẽ. sup
locũ ṽo lesum fortius ꝯstringať: ꝛ q̃ʒto magis elongať a
loco infimo: tãto magis relaxeť. Cum hac nãq̃ʒ ligatura
sanguis ad locũ infimũ trãsmitti nõ põt: ꝛ humor etiam

trāſmiſſus exp̄mit̄. Idcirco vulneris ap̄atio euitat̄. hoc idē pōt fieri cū vna faſcia ſi plures nō hēant̄. ¶ Et nō. ꝙ ligatura fit in vulnē ꝑꝑ tres uoluntates. Prima eſt ut ptes vulneris iā ꝯiūctas ꝯſeruet mām ſanguis ꝓhibendo ne ad locū trāſmiſſa vulneris ap̄a faciat ⁊ dolorē. 2ª ut puluillos uſqꝫ ad tp̄s mutatiōis retineat ⁊ ꝯſeruet. 3ª ut ex uehemēti ꝯſtrictione ipſius apud ꝓfunditatē: ⁊ ex relaxatiōe in orificio: ubi illud neceſſe eſt vulnus virus exteriꝰ expellat̄. ¶ Si aūt adeo magnū fuerit ꝙ ligatura nō poſſit ptes ſepatas ad inuicē aggregare / tūc adminiſtra ſuturā. qm̄ ſicut dicit G. in tegni. In curatione carnis q̄tuoꝛ cauſe regrunt̄. Una eſt aggregatio ptiū diſiunctarū. 2ª ut per ligaturā uel ſuturā ip̄a aggregatio ꝯſuet̄ 3ª ut cuſtodiat̄ ne aliqd inter labia vulneris cadat. 4ª ut ꝯſeruet̄ mēbꝛi ſb̄a ſm̄ ſanitatē ſuā. ſ. ut ꝯſeruet̄ eiꝰ cōplo nālis cū medicis ⁊ cibis. ſic dicet̄ in caplo de medicinis faciētibꝰ naſci carnē. ¶ Partibꝰ igit̄ ſm̄ figurā debitam collocatis cutis ſupficies ſuat̄ talr ut mēbꝛum remaneat ſm̄ nālē diſpōnē ſuā / ⁊ nos oia illa ſpecificabimus in locis ꝓpꝛijs. Nō eniꝫ intēdimus hic / niſi ſb̄ q̄dā gn̄alitate tractare: qꝛ in locis ſuis dicemus per oꝛdinē / quō in ſingulis mēbꝛis debeant hꝰᵒⁱ exerceri. Et ſi uerifit̄r dubitat̄ ꝙ vulnus abſqꝫ ſanie pꝛima ſanari nō poſſit: tūc vna extremitas vulneris decliuioꝛ. ſ. dimittat̄ apta. Ego tn̄ de ꝓp̄a ꝯſiſus experiētia ptes vulneris oēs claudo ⁊ puluillis ex utraqꝫ pte: ⁊ ſup̄ pꝛimo balneatis in vino: ſic dicet̄ decēter collocatis cū decēti ⁊ artificioſa ligatura ſine alio medicamine ꝯſolidare ꝓcuro. ¶ Cauēdū ualde eſt uolēti ſolidare vulnus: ne aliqd̄ medicamē hūidū apponatur: appoſitio naqꝫ hūidi diſſolōnē vlneris op̄at̄. ¶ Pūcta dimittant̄ in vulnē q̄uſqꝫ vulnus videris incarnatū. vulnera eniꝫ in aliqbꝰ uelociter in alijs tardiꝰ incarnant̄. Sutura faciēda eſt ſm̄ vulneris quātitatē. debet eni fieri in magno vulnē ꝓfundioꝛ: q̄ꝫ in p̄uo. Inqt. G. Si ſutura adeo ſtricta fuerit ut doloꝛē gn̄et / faciet ap̄a ⁊ tumorem. Et ſi multū fuerit debilis ptes vulneris nō ꝯiūget. In capite v̄o nunq̄ꝫ ſutura faciēda: qꝛ optime ligari pōt: quōcūqꝫ fuerit vulneratū. ¶ Si a pꝛincipio non ſuiſti: ⁊ vulnus iam ab aere alteratum fuerit: tunc latera cuꝫ inſtrumēto aliquo remouent̄ ⁊ ſanguinolenta fiāt / ut melius ꝯiūgant̄ / ⁊ ſic ſuat̄ / ⁊ cū medicamīe icarnatiuo curet̄.

¶ Medicamē icarnatiuū ſic iā dcm̄ eſt vulneri ꝯcauo nō ꝯgruit ex eo ꝙ exiccādo ꝓhibet mām: vn̄ carnis gn̄atio expectat̄: ſꝫ ꝯgruit ei medicamē faciēs naſci carnē donec ptes ſepate itegre ꝯiūgant̄. ¶ Dixerūt G. ⁊ Aui. ⁊ alij ſapiētes ueteres ꝙ qn̄ pforant̄ vulnera non eſt rectū ut appꝛoximet eis aq̄: ⁊ ſi aliq̄ cā cogat balneari: tunc tegat̄ vulnus cū ſpadrapo facto de cera oleo ⁊ terbētina / ut aq̄ balnei vulnus itrare nō poſſit. ¶ Et ſcias ꝙ vulnus cōcauū cū dep̄ditiōe ſb̄e. ut dicit G. Nō ſimplicē ſꝫ duplicē nobis moꝛbū iſinuat. nō eniꝫ ſolū carnē: uerū ēt cutiꝫ amiſit: q̄re opꝫ nos ei duplr ſbuenire: qm̄ in duplici paſſione curatiōis itētio duplex eſt. Pꝛima ut carnis ꝯcauitas ſm̄ mēſurā debitā repleat̄. 2ª ut cutis dep̄dita reſtauret̄. ¶ Si v̄o id qd̄ dep̄ditū eſt nō eſt aliđ niſi ſola cutis tūc ab ip̄o pn̄ᵒ ſolū medicamē ſtipticū ꝯgruit / ut loco cutis caro dura naſcat̄: qm̄ ut inqt G. Mā cutis eſt ſp̄ma: cuiꝰ quātitas in coꝛpe p̄ua eſt: q̄re ſm̄ p̄mā intētionē nō naſcit̄: ſꝫ loco eiꝰ ut diximus caro dura ſup quā non orit̄ pilus. ¶ Quod ſi contingat ꝙ caro ex vulnere ſit depēdens: ita ut parū ſe teneat oīo incidatur: deinde medicamen carnis generatiuum celeriter adminiſtra.

¶ Quia ex mala dieta ⁊ ioꝛdinata: interdū ap̄a ⁊ virus in vulnere gn̄at̄: quare foꝛtaſſe mēbꝛū ad putrefactionē deueniet. Idcirco ualde cauendū eſt a malis cibis: ſic piſcibus / caſeo / carnibꝰ uaccinis / ⁊ alijs carnibꝰ groſſis / ⁊ aq̄ ⁊ ſilibꝰ. Iſta eniꝫ ſunt que in vulneribꝰ gn̄ant ſanieꝫ atqꝫ virus. Sed in pn̄ᵒ ſicut ⁊ ſemp utant̄ bonis cibis ⁊ vino boni chimi gn̄atiuis: utant̄ tn̄ in pn̄ᵒ tēperate multū: ⁊ caueāt a ſocietate ne gn̄et̄ calīm ap̄a. Poſtq̄ꝫ aūt de ap̄ate calido fuerint ſecurati in cibo poterunt dilatari. de cura v̄o calidi apoſtematis faciemus capitulum ſpeciale.

¶ De cāis vulneꝝ que tarde ſanant̄ ⁊ eoꝝ cura. Cap. V.

Cauſe q̄re vulnerum ſanitas tardat̄ ſunt multe: aut ēt tardat̄ ꝑꝑ malā cōplonē mēbꝛi vulnerati: aut ꝑꝑ ſanguinē coꝛruptum ad mēbꝛū vulneratū fluentē: aut ꝑꝑ ipſius ſanguis q̄ātitatē ſeu q̄litatē. uarices ēt impedimētū purgāt nō modicū: nōnunq̄ꝫ magnitudo ſplenis ⁊ epatis: aliqn̄ ſola mēbꝛi vulnerati defectio: que qdē nō eſt niſi ex ſupfluitate. Itē mali hūores totiꝰ coꝛpis maxie vulneꝝ ipediūt ſanitatē. Silr abūdātia hūoꝝ: caro ēt vulneris aliqn̄ mutat̄ ſm̄ q̄ātitatē tm̄: aliqn̄ cū duritie. Quare in vulneribꝰ difficilis ꝯſolidatiōis: opꝫ medicū diligēter inſpicere utruꝫ tm̄ vnum uel duo uel tria conuenīant pꝛedictorum.

¶ Mala cōplo carnis in qua eſt vulnus / aliqn̄ fit ex caliditate / aliqn̄ ex fri ditate aut ſiccitate aut hūiditate. Si ex caliditate fuerit ſigna ſunt / ruboꝛ / caloꝛ / nimia ſanies ⁊ ſbtilis: friditatis ſigna ꝯ̄rio. Si de ſiccitate ſigna ſunt / durities / aſp̄itas / pauca ſanies. Hūiditatis ſigna ſunt / mollities ⁊ ſanies multū groſſa. hoꝝ ēt notitia ex colore carnis tactu ⁊ ex eo qđ īfirmus ſentit accipit̄ / ⁊ ex q̄te medicaminis calī ſeu fridi appoſiti ſup vulnus. ⁊ tūc ꝯ̄ria ꝯ̄rijs curant̄. vꝫ. ſi dura ⁊ ſicca fuerit cum aq̄ calā ⁊ tēperata donec rubea fiāt ⁊ tumefieri cepit fomētabis. ſi amplius fomētaueris ampliꝰ qđ coadunatuꝫ fuerit diſſoluet̄: ⁊ mā multa cū nocumēto trahet̄ ad mēbꝛū. Medicinā q̄ꝫ humidiorē ea que ponit̄ in ſana carne neċe eſt. ¶ Si caro hūidioꝛ nāli fuerit ſicciori medicina. ſic bolo aceto ⁊ ſilibꝰ ꝓcuret̄ ⁊ cuſtodiat̄ ab aq̄. vino eniꝫ lauet̄ ſi lauari neċe fuerit uel aceto. ¶ Silr ſi caro calā fuerit cū fridis ſtipticitatē hn̄tibꝰ: ſic cū ſucco ſolatri uel aceto: aut aq̄ decoctiōis coꝛticis maloꝝ ḡnatoꝝ ⁊ ſiliū ifrigidet̄. ¶ Si frida fuerit cū vino calō ⁊ ſilibus calefiat. ¶ Si durities in vulnē ex nām fuerit opꝫ ut p̄miꝰ eā cures. ¶ Si labia vulneris mutant̄ in colorē viridē uel ſimilē aut i duritiē cū medicamine acuto tollant̄: uel ſi magis videbit̄ donec ad carnē ſanā p̄uenias incidant̄. ¶ Si mala caro creſcat in vulnere medicamē coꝛroſiuū ul̄ acutū ſicut ipſiꝰ regrit malitia / adminiſtrādū eſt / donec pe ̄ iꝰ deficeret̄. nihil eniꝫ in carne addita op̄at̄ nā: idcirco cū eā vis euellere ipſiꝰ adiutoriū nō expectes ſic in carnis naſcentia expectat̄. q̄re opꝫ ip̄aꝫ artificialr extirpare. ¶ Multotiēs in ꝓfundo vulneris alicuiꝰ oſſis uel ligni: uel alicuiꝰ alterius: ſicut vidi frequēter fruſtulū ꝯtinet̄: cuiꝰ acuitas carnē pūgit: ⁊ aliqn̄ nō pungit: q̄re vulneris ſanitas retardet̄: tunc in exhēdo ip̄m cū oi facilitate ſtudiū ipendatur. ¶ Qn̄ ꝑꝑ defectionē mēbꝛi ſanitas retardat̄: emplaſtrū de ſinapi utile eſt: ⁊ frequēter poſt illiꝰ appōnem cito ſanantur. Cauēdū tn̄ eſt ne in cauſa ſint humores calidi ⁊ acuti: apponēdū etiā nō eſt an̄ coꝛporis mūdificationē ne humores defluāt ad locū. Maximū eniꝫ nocumētū infert ſi coꝛpore nō mūdificato mēbꝛū cuꝫ acutis ⁊ calidiſſimis ꝓcuret̄: nā hꝰᵒⁱ medicina a toto coꝛpore trahit humores ad mēbꝛū ſicut uentoſa ſanguinem: eos ibi adeo firmans ⁊ cuꝫ difficultate poſtea remouent̄. Quare pꝛius coꝛpus mūdifica: poſtmodū moꝛbū abijce cum acutis ⁊ foꝛtibus medicinis. ¶ Qn̄ vulnus tardat̄ ⁊ ſm̄ modū pꝛedictū in ſpatio longi temporis non recipit ſanitatem: tunc ipſius cura curatio ulcerum eſt.

¶ De vulneribus cronicis. Cap. VI.

v Ulnera ex diuturnitate ſua mōſtrant̄ peſſima: ⁊ membꝛa vulnerata malitia nō carere. Quare ſi ſolum mēbꝝ vulneratuꝫ malā qualitatē hēat: curā adhibeas ſibi ſoli. Si coꝛpus malis humoribꝰ abūdet: qđ vulneris diuturnitas indicat: purga illud. Si mā a toto coꝛpore ad vulnus defluat. Hypo. ſicut dicit G. cum farmacia purgari p̄cipit

totū corpus. Catarticū enim sicut ipse ait: utile est vulneribus corrosiuis deambulātibus se dilatātibus ꝛ ceteris alijs que fiunt cū qualibet diuturna. vñ Hyp. sicut idem G. ait oñdit ꝙ oia vulnera que molesta fiūt flōmia ꝛ solutio uētris iuuāt. ¶ Uulnera rotūda ꝛ ꝯcaua ut idez dicit/ opꝫ ut ꝑm rotunditatē totam ꝑtes remotas incidas. Silr si fuerint petrosa ꝛ dura/ labia icidanꝭ. ¶ Oē vulnus corrosiuū pessimū/ ꝛ causa eius pessimi sunt humores. ¶ Uulnera que repunt ꝛ dilatanꝭ/ fiunt ꝓpter colericā mām: sed nō oia vulnera diuturna fiunt ex his. ꝓinde Hyp. mādat ꝙ in oibus solꝰo uentris fiat. Oportet ingt ꝙ ad loca opposita trahamus mām per antifrasim. ¶ Ulcera dura uersus viriditatē ꝛ nigredinez tendētia sunt mala. ¶ Qñ ulceribꝰ malis associaꝭ color corporis malus/ sicut albus plumbeus aut citrinus: tunc illud sigt corruptionē cōplonis epatis: ꝛ corruptionē sanguis qui uenit ad ulcus. quare ipsius sanitas retardaꝭ. ¶ Ulcera gñata successione egritudinū sunt mala: qm̄ nā expellit ad ea residuum corruptionis supfluitatū. ¶ Ulcera deijciētia pilos qui sunt in circuitu sunt mala. ¶ Meliꝰ signū salutis ulcerū est sanies alba/ leuis/ equalis/ bñ digesta. ¶ Ulcera que accidere faciūt spasmū/ ꝛ ulcera putrefacta/ scrophulosa/ corrosiua/ cācerosa/ ꝛ que cursu currūt eoꝝ sunt illa in quibꝰ sanies minime gñatur. ¶ Si fiant ulcera mēbris neruosis vicina/ sicut ulcera que fiūt in vicinitate dorsi ꝛ nuche: ꝛ ulcera que cadūt in anteriori ꝑte coxe ꝛ genu: qm̄ ipa sunt sicut lacerti neruosi: res couertiꝭ ad spasmū ꝛ ꝑmixtionē etiā rōnis. ¶ In pueris senibꝰ ꝛ pregnātibꝰ difficilis est ꝯsolidatio ulcerum ꝓpter cōplones ipoꝝ ꝛ etiā in ydropicis. ¶ In oi vulnere aut mā defluit: aut iam cessauit. si cessauit opꝫ ut inquiraꝭ si mēbrū sit viride rubeū siue nigrū. Quo taliter exñte scalpellis sanguinē extrahamus: ꝛ mox spongiā siccā nō humidā iponamus: deinde cū medicina desiccatiua curaꝭ. Tandē si necesse fuerit iterū extrahere sanguinem fiat illud quousqꝫ saneꝭ. Ingt G. ꝓhibet. ingt Hyp. sanari vulnera sanguis putrefactio: ꝛ cum fluit a vulnere sanguis fit siccius: ꝛ omne siccū vicinū est sano. ¶ Cū propter putrefactionē sanguis: aut ꝓpter uarices nigrescūt circūstātia vulneris: qꝛ uarices illi mām subministrant. vulnus nō sanabitur/ nisi ꝑus illa curentur: deinde sicut dictū est totum corpus vulnerati cum farmacia purgeꝭ. Specialiter aūt si mēbrum corrūpi incipiat uel rubicundum uel aliter fieri uel si fiant ulcera corrosiua.

¶ De oibꝰ diuersitatibꝰ ulcerū: ꝛ de cura ipoꝝ. Cap. VII.

V Lcera teste Aui. gñantur ex vulneribꝰ ꝛ apātibus corruptis ꝛ pustulis: sicut enim supra dictū est: postqꝫ solꝰo cōtinuitatis saniē facit plusqꝫ opꝫ: ꝛ plus ex oi parte sui ulcus nominaꝭ. Ingt/ ꝛ nō facit pus: nisi qꝛ cibus qui ad eā trāsmittiꝭ/ ꝯuertiꝭ ad corruptionē ꝓpter debilitatē membri in quo est ꝯtinuitatis solutio: aut ꝓpter emplastra uꝉ vnguenta mollificatiua ꝛ lenificātia mēbrum: humiditate ꝛ vnctuositate sua. ¶ Pus subtile virus grossuz sanies nominaꝭ. Et virus gñatur ex subtilitate humoꝝ aquosorum ꝛ calidoꝝ: ꝛ multiplicaꝭ cuz gñatione apostematis. Sanies aūt gñatur ex humoꝝ grossitie: ꝛ eget abstersione sicut virus exiccatione.

¶ Ulcera aūt sunt ꝓfunda/ aut sunt apparentia cōcaua: ꝛ que sunt ꝓfunda si caro circūdans ipsa sit indurata nominaꝭ fistula. qm̄ est sicut cāna penetrans in mēbra: aut nō sunt indurata ꝛ noiatur cauerna: coꝝ aūt quedā sunt mūda: quedā imunda. Immūda/ qꝛ in eis est supfluitas humoris: qꝫuis nō sint mala: ꝛ ex eis sunt virulēta ꝛ sordida: ꝛ sunt minorata a nutrimēto ꝛ sunt corrosiua ꝛ sūt putrida: ꝛ sunt difficilis consolidationis.

¶ Ulcera ṽo plana equalia indigent tm̄ ut consolidētur cum eo quod mordicationem non habet: quoniaz mordicatio consolidationem prohibet.

Ulcera ꝓfunda indigēt ut carne repleanꝭ. uerū sicut testaꝭ G. Caro gñari nō pōt nisi ex sāguine per oia mēbra corporis ad sui nutrimētū disperso ꝛ assimilato. Ħ enim ex attractiōe fiunt nāe. Quare opꝫ cōplonem mēbri in quo caro creanda est: atqꝫ cōplonē totius corpis custodire: atqꝫ cum ubertate cibi boni chimi gñatiuuz ministrare infirmo: ꝛ cum medicina uehemētis exiccationis curare vulnus. Ingt enim G. Quāto magis vulnus ꝓfundius est: fortiori idiget exiccatione. Et qꝛ multus sanguis fluit: ad ipm necessariuz est ut resoluas illū: nec opꝫ ut ipsius resolutio sit cū multa caliditate ut nō resoluat subtile ꝛ grossum qͦd remanet in lapidem ꝯuertat/ ꝛ mēbrum taliter situeꝭ/ ut sicut dictū est in caplꝰo vulnerū. sanies nāliter effundaꝭ/ illud idez cuz ligamine ꝓcureꝭ. vꝫ. ꝙ ligatura ꝓfundū ulceris comprimat ꝛ in orificio relaxeꝭ: ꝛ si illud nō fuerit possibile/ tūc sicut dictū est nō est excusatio quin ulcus usqꝫ ad suaz seceꝭ radicē: ut nulla in eo relinquaꝭ abscōsio uel cauerna: deinde ulcus cū ligatura stringaꝭ: que incipiat ab orificio ꝛ ꝑueniat ad radicē que iam per icisionē detecta est. Et si neruus uel artaria te vulnus secare ꝓhibent: tūc in inferiori ꝑte ipsius si possibile fuerit ꝑforeꝭ: ꝛ qñ nō est possibile ut seceꝭ vulnus oino: tūc necesse est ut ablutio ministreꝭ. ¶ Ex his que lauāt ulcera sunt sicut mel ꝛ ꝓprie cuz vino ꝛ aqua cineris ilicis uel vitis mixta: ꝛ Ħ est fortis ablutio quā nō tolerant ulcera paruz sordida/ ꝛ aq̄ maris assimilaꝭ ei que lauat ꝛ exiccat: ꝛ aqua aluminis est lauatura repcussiua ꝛ exiccatiua. Idcirco ꝓhibet illͦd qͦd ad mēbrum attrahiꝭ. Predicta tm̄ administrāda non sunt/ si cuz ulcere fuerit apostema. Deinde facta ablutione medicina carnis gñatiua intromittēda est. ¶ Ulcera ꝓfunda in quibus est absconsio uel cauerna medicine carnis gñatiue nō mūdificant mūdificatione aliqua neqꝫ in eis faciunt nasci carnē: nisi fiant currentes lauatiue ut ueniant ad ꝓfunditatē cum iniectorijs ꝛ clisteribus: aut mittantur si possibile est cum tentis. Et qñqꝫ in curatione quorūdam ulcerum: oportet ut fiāt viscose adherentes. ¶ Inquit Auic. Et nō oportet ut administretur carnis nascētia: nisi prius mūdificetur ulcus: aut trahatur ad ipm nutrimentū si minoratū fuerit: qualecūqꝫ fuerit: ꝛ ubicūqꝫ fuerit. Cūqꝫ mūdificatum fuerit/ custodiaꝭ ab omni mordicatiuo ꝛ abstersiuo forti. ¶ Et oportet te scire utruz ulcus cōglutineꝭ aut nō: ꝛ significatio ꝙ ulcus cōglutinaꝭ conglutinatione bona: est paucitas doloris eius cuz paucitate saniei ꝛ lenitate ipsius: ꝛ sanies optima sicut iam dictum est: est alba/ leuis/ equalis/ bene digesta: qm̄ cōsecuta est complemētum digestionis. ¶ Inquit copora que cito recipiūt restaurationē ulcerū sunt melioris cōplonis cum inuētione boni sanguis: ꝛ nō supfluunt in humiditate uel siccitate. Que ṽo tarde suscipiūt restaurationē ulcerū sunt corpa humida: lꝫ sint suscepubiliora qꝫ sicca: sicut seniuz quidē est: qꝛ corpora senū parum hñt de bono sanguine: imo senuz ulcera nō sanātur. Ceteruz humiditas infantiū est nālis: ꝛ nos de humiditate ꝑter nām loquimur. Ideoqꝫ curatio ydropicoꝝ est difficilis ꝓpter supfluitatē humiditatis extranee: ꝛ silr curatio ulcerū pregnātiū ꝓpter retētionē supfluitatū ꝛ aliarū etiā mulierū: quibꝰ mēstrua retineꝭ.

¶ Cuius de medicinis carnē gñantibꝰ itēdamus facere capitulū spāle: quasdā ponimus hic ceteris ꝑelectas. Sūt aūt ceteris meliores exꝑte ꝛ ꝑelecte/ cētaurea/ sarcocolla/ plumbū ustū/ antimoniū adustū/ limacie aduste/ polium/ ꝛ glutinū piscīū. ¶ Sed opꝫ amice ut cū oi diligentia serues/ anteqꝫ incidas in errorē: ne medicina carnis creatiua magis qꝫ oporteat sit abstersiua: qm̄ si modū excedat carnē soluit: ꝛ sic humiditatē auget: qm̄ aspiciēs stolidus medicus existimat eē virus: ꝓpterea in ṽtute abstersionis addēs/ carnē destruit quā debuerat gñare. Et signū ꝙ humiditas illa est ex forti medicina maximum

est: q: ꝯcauitas ulceris maior est solito: calor/rubor/ꝛ humiditas subtilis ad rubedinē tēdēs: qđ ꝓuenit ex liquefactione carnis ꝓpter medicinā: ꝛ maxime si patiēs sentit arsuram ꝛ mordicationem manifestam: ꝙ si illud fuerit/statim minue de virtute abstersionis.

Ulcera v̾o virulēta indigēt ut in p̄mis admistrētur medicine exiccatiue que mūdificent virus: postq̄ꝫ virus mūdificatū fuerit/medicinas carnis creatiuas ꝯuenit ministrari. cū aūt administraꝛ medicina exiccatiua ꝛ nō minuiꝛ ex ea hūiditas: imo potius videꝛ augeri/tūc scias ꝙ medicia ꝑm illud corpus non est exiccatiua: q̄re ꝯforta eā ꝛ adiuua cū abstersiōe pauca: sicut melle ꝛ stipticitate. sicut balaustia ꝛ alumē. ¶ Oꝫ si ulcus sup̄fluat in exiccatiōe: tūc minue de ꝟtutib9 oībus s. de exiccatiōe/abstersiōe/ꝛ stipticitate. Ille v̾o qui hūc canonē ignorat/quō curat: est enīꝫ ipsius cura ꝑuersa.

¶ Medicine que exiccāt ulcera virulēta sunt sicͨ balaustie galle/alumē/cortices granatoꝝ/cortices thuris/litargirū flores papaueris rusti/farina ordei/ablutio aque maris/ꝛ aque luminose cōgruunt ad exiccationē virus. ¶ Et de cōpositis vnguētū mirabile: in quo Aui. ꝛ Almanś. ꝯueniūt est istud. litargirū valde pulueriçatū ꝛ cribratuꝫ cū aceto ꝛ oleo: vicissim ibibaꝛ donec ad augmētū veniat ꝛ albificeꝛ ꝛ multū itumescat. deide. ℞. antimonij eris usti/balaustie/curcume/uermiū terrestriū/ gallaꝝ/sang. dra. aluminis/climie argēti oium añ. q̄ꝫtū est sexta ps totius vnguēti. pulueriçenꝛ/ꝛ cū vnguēto in mortario optime incorporenꝛ donec bñ vnianꝛ. ꝛ Aui. dicit ꝙ emplastrū ex folijs nucis recētib9 aut est nuce sicut est/ꝯfert valde/ꝛ exiccat humores absq̄ꝫ nocumento.

Ulcera sordida curenꝛ cū medicis abstersionem hn̄te cū mordicatiōe. In p̄n° tñ icipiēduꝫ est ab eo qđ est fortis mordicatiōis: deide gradatim pueniaꝛ ad illđ qđ est leuioris mordicatiōis q̊usq̄ꝫ sanies fuerit mūdificata: deide medicinā q̄ carnē gñet admistra.

¶ Medicie que abstergūt ulcera sordida/sunt sicut yreos cū melle/aristol. cū melle ꝛ aceto. ¶ Et de cōpositis mirabilib9 valde est vnguētū viride Almāsoris qđ carneꝫ corrodit mortuā: ꝛ est ex eis que admistranꝛ in p̄n°: qđ est. ℞. floris eris/mellis puri añ. ℥. j. ex his siꝛ mixtis vnguētum fiat. si plus ponaꝛ de melle erit magis debile. si minus magis forte. ¶ Itē aliđ vnguētū. ℞. fecis ol̄i ro. aceti puri/mellis. añ. ℥. j. aristol. lōge alumis iam̄. yreos ceruse. añ. ℥. j. viridis eris. ʒ. iij. misceanꝛ ꝛ fiat vnguētū qm̄ est mirabile. Et scias ꝙ aristol. lon. magis ꝯuenit in ulceribus q̄ꝫ rotunda: qm̄ est magis abstersiua. rotunda v̾o magis conuenit apostematibus: qm̄ est fortioris operationis ꝛ subtiliationis.

Ulcera comedentia. In cura ulcerū corrosiuoꝝ. Regula est uꝫ corpus mūdificeꝛ ꝛ membrū: ꝛ mūdificatio q̄dē mēbri fit cū uētosis aut sāguisugis appositis sup ip̄m. Et nō sit dilatio in curatione eoꝝ ne ꝑducāt ad pei9: ꝛ multotiēs ambulatio corrosiōis/cogit nos icidē mēbrū ut salueꝛ a corrosione. ¶ Et scias ꝙ ex ulcerib9 corrosiuis sunt: cū qb9 nō est putrefactio: ꝛ sunt que nō euānꝛ a putrefactiōe. ¶ Ea que ꝯferūt ulcerib9 corrosiuis in qb9 nō est putrefactio: sūt sicͨ embrocatiōes ex aq̄s ifridātib9 ꝛ exiccātib9: sicͨ aq̄ mirti. aq̄ rosaꝝ. aqua pluuialis/ꝛ acetū. Cū in eis est putrefactio tūc aqua cineris ꝛ aq̄ maris ꝯueniūt. Inq̄t Aui. Et melior curatio eorū est admistratio stipticoꝝ ifrigidātiū exiccātiū: sicͨ sunt cortices granatoꝝ/grana mirti/ꝛ semen roś. ꝛ emplatio ex folijs acetose cū vino bullitis: aut emplastratio ex bolo armenico cum acetosa cōfecto: aut cucurbita sicca cōbusta eodē mō ꝯfecta. ¶ Et scias ꝙ h9ᵗ ulcera corrosiua. G. formicā ambulatiuā ꝛ ignē persicū nominauit.

In curatione ulcerū putridoꝝ: mūdificeꝛ corpus uel mēbrū: si corpus mūdū fuerit cū uētosis ꝛ sanguisugis/ꝛ nō tardeꝛ eoruꝫ curatio. Tarditas eni addit malitiā. ¶ Et cū h9ᵗ ulcera sup̄fluūt in putrefactiōe: necesse est admistrare ignem aut medicinā acutā/ꝛ succurraꝛ postea cū butyro: ut dolor sedeꝛ ꝛ cadat escara ignis: ꝛ q̄ñq̄ꝫ admistram9 sectionē/ita ut nō remaneat nisi caro sana: cui9 significatio est bonitas coloris ipsi9. Et fortasse nec̄e erit scidē mēbruꝫ ut a sua putrefactiōe salueꝛ: ꝛ embrocatio ꝯueniēs istis ulcerib9 est aqua maris/lixiuiū/ꝛ capitellū ꝛ similia.

¶ Et medicine que admistranꝛ sunt caro piscis salita cuꝫ aliquātula mica panis/farina ordei/faria herbi ꝛ aristo. ꝛ emp̄lꝫ de melle cū cucurbita sicca pulueriçata. ꝛ ēp̄lꝫ de folijs oliuaꝝ recētib9: aut emp̄lꝫ de cepa in vino decocta. ¶ Et de cōpositis medicamē bonū ꝛ exp̄tū est hoc ℞. attramēti rubei. ʒ. xxx. alumis/corticū granatoꝝ. añ. ʒ. xvj. thuris gallaꝝ. añ. ʒ. xxxij. cere ꝛ olei antiq̄ q̄ꝫtū suffic̄. ¶ Itē aliud. ℞. plūbi usti/eris usti/thuris/ceruse/masti. litargiri/armoniaci/oppoponac̄. añ. ʒ. ij. adipis renū vacce/resine/olei mirtini/cere oiuꝫ añ. ʒ. iij. soluēda soluanꝛ terēda teranꝛ sicͨ opꝫ: deide siꝛ ꝯficianꝛ. ¶ Et multotiēs ex mā diffusa ad locū ulceratū ap̄a gñaꝛ: ꝛ tunc nō differaꝛ solo uētris ꝛ flōmia aut uomitus/testāte Hyp. ꝯfert. Nā ex h̾ mā de loco ad locū moueꝛ/ꝛ epithimeꝛ locus cū eo qđ ꝓhibet ap̄a: sicut oñsuꝫ est in cap̄l̄o vulnerum.

Ulcera difficilis ꝯsolidatiōis sicͨ dicit Auic. sunt absolute ꝑtes corrosiue/ꝛ ad ultimuꝫ corrosiua putrida/ꝛ fistule sicͨ dicit Aui. sunt difficilis ꝯsolidatiōis absq̄ꝫ ꝯuersione/q: p̄ter ista sunt alia difficilis cōsolidatiōis. ¶ Causa v̾o ulceris difficilis ꝯsolidationis sicͨ al̄s dictū est: aut est malitia sanguis: aut est icōueniētia medicamis q̊ curaꝛ/qđ est/q: medicamē addit in ulcere ꝑꝑ suā exiccationē: aut mūdificationē/ꝛ siḡt illđ additio ꝯrij: aut q: corrodit ꝛ ꝓfundat ꝑꝑ additionē abstersionis sicut iā dcm̄ est: aut q: calefacit plus q̄ꝫ opꝫ: q̄re distēperaꝛ cōp̄l̄o carnis uel ifrigidat aut mollificat uel desiccat: aut etiā caro addita uel caro dura sup labia ulcerū uel intra est in cā: aut os corrūpiꝛ in ꝓfundo eoꝝ ut iam scitū est hic in cap̄l̄o vulnerū/que tardātur ad sanāduꝫ. ¶ Caro addita gñaꝛ qñ medicine gñatiue carnis accelleranꝛ ante mūdificationē ipoꝝ. ¶ Caro dura fit in ulcerib9 melicis/ꝑm plurimū tēdens ad nigredinē ꝛ viriditatē ꝛ grossitudineꝫ/ꝛ tunc necessaria est scalpellatio ꝛ ex̄ctio sanguis cum uētosis. ¶ Si v̾o os fuerit in ꝓfundo ulceris corruptum significaꝛ ꝙ ulcus q̄ñq̄ꝫ claudiꝛ: ꝛ postea aperitur ꝛ virus ab eo manat subtile: q̄re oportet ut seceꝛ usq̄ꝫ ad os: deide radatur uel seceꝛ ꝑm quantitatem corruptionis eius: ꝛ caue ne de corruptione aliquid dimittas oino: deinde cum puluere carnis generatiuo curetur. ¶ Causa: quare accidit in ulceribus corruptio est debilitas membri. quare recipit omnem malitiam. ꝛ est etiam malitia sanguinis.

¶ Medicine v̾o cum quib9 curātur ulcera difficilis ꝯsolidationis sunt sicut limatura eris/limatura ferri/flos eris adustus/cōglutinatio auri/vitreolū rubeū. ¶ Et de cōpositis est medicamē hoc qđ Aui. cōposuit. ℞. limature eris/limature ferri. añ. ꝯficianꝛ cū aqua aluminis. deinde argillenꝛ cū argilla rubea ꝛ aduranꝛ in furno: deide ex̄hanꝛ ꝛ administrenꝛ pulueriçata: aut fiat ex eis ꝛ litargiro ꝛ oleo mirtino emp̄l̄m: qm̄ est mirabile. ¶ Et scias ꝙ oleū nō est administrādū vulnerib9 nisi sit oleū vehemētis exiccatiōis ꝛ stipticitatis/sicut oleū ro. oleū mirtinū/ꝛ oleū masticinū/ꝛ silia. qm̄ itētio curatiōis oiuꝫ ulcerū est exiccatio. Et ꝑꝑ illuđ sicut iā al̄s dictū est/cauēduꝫ est ne apponas i eis mollificatiua/nisi fiat illud ut dolor sedeꝛ/q: tūc administranꝛ/lꝫ sint ulcerib9 ꝯria. ¶ Si ulcus ꝓlongaꝛ ꝛ nō sanaꝛ/imo iā fecit imp̄ssionē in membro ꝛ corrodiꝛ ꝛ putresit/ac de ipsius sub̄a q̄ꝫtitas multa destruiꝛ: tūc nō expecteꝛ ei9 curatio nisi ꝑm ꝓfundum: ꝛ p̄cipue qñ est antiquū: utpote qñ iā sex mēses ꝑtransiuerunt uel ampli9/tunc iā factū est fistula uel cancer.

¶ De medicinis saniē gn̄antib⁹ circa mēbꝛū. Cap. VIII.

m **Edicamina** faciētia nasci pus circa mēbꝛū sunt. quoꝝ ꝓꝑetas est ut acgrāt digōnē bonā. ꝛ opꝫ ut eoꝝ caliditas sit eq̄lis/ ꝛ ut sint ꝓxima caliditati corpis: ꝛ sit ī eis inuiscatio aliq̄/ ꝛ v̄tus eoꝝ sit retinē humorē caloreꝫ nālem ꝯfortādo ꝛ mām ꝯfortādo donec digeraꝛ. ¶ Et qñqꝫ repiꝛ ꝙ medicina frida ꝛ sicca maturat. Sed scias ꝙ illud nō est ex sui nā/ imo ex accñti/ qm̄ sua friditate ꝛ stipticitate oppilat poros uenarū ꝛ arteriaꝝ ꝛ ꝓhibet fumositates ꝛ sp̄us a resolōne/ sicqꝫ calore nāli interius cōfortato maturat ut solatrū. ¶ Et ex medicinis faciētibus nasci saniē pn̄t esse sicut triticū masticatuꝫ/ maluauiscus/ se. lini. fenugrec. ficus sicce/ piguedo/ adeps porci/ ꝛ silia ¶ Et de cōpositis qb⁹ in vulneribus uti ꝯsueuimus est istud bonū. ℞. succi apij/ succi ebuli/ vini/ mellis/ assūgie porcine. añ. farine tritici qd̄ sufficit. que oia bn̄ icorporata/ tādiu coquanꝛ donec ispissenꝛ. ¶ Itē ad idē emplm̄ bonū est qd̄ diceꝛ in āpatib⁹ post aptionē eoꝝ. ¶ Item embroca ad hoc. ℞. farinā ordei ꝛ cū aq̄ ꝛ melle ꝯficias ꝛ qñqꝫ pp necessitatē doloris embrocis p̄dcis admisceꝛ crocus. crocus eni cōpetēter maturat ꝛ dolorē mitigat.

¶ De diffinitiōe ꝛ natura medicaminum/ qb⁹ utimur in vulnerib⁹ ꝛ ulcerib⁹/ ꝛ de his que attendenda sunt circa naturalem cōplexionē mēbri vulnerati/ ꝛ de modo administrationis eorum. Cap. IX.

h **Ic dicam** in p̄mis differentiam nominū medicinarum que vulnerib⁹ administranꝛ/ ut ipoꝝ ꝯcauitas ad cōpletā redeat sanitatē. Deinde ꝺm sniaꝫ gloriosissimi. G. ꝛ Aui. ꝛ alioꝝ ueterū ordinatim ꝓcedaꝫ. ¶ Nota ergo ꝙ iter medicamē sigillatiuū cicatriçatiuū ꝛ ꝯsolidatiuūꝫ oino nulla est dr̄ia. Silr̄ nulla est dr̄ia inter incarnatiuū ꝛ ꝯglutinatiuū. Inter incarnatiua v̄o ꝛ carnis gn̄atiua ꝛ ꝯsolidatiua dr̄ia est: ꝛ que sit eoꝝ dr̄ia scietis per naturā ipoꝝ ꝛ diuersitatē opationis/ ꝛ per successioneꝫ administrationis sicut ad presens dicetur.

¶ Medicamē icarnatiuū ut dicit Aui. Est illud qd̄ aggregat inter duo elongata: ꝛ non opꝫ ut opeꝛ nisi in suꝑficie amboꝝ faciēs adherē ea cuꝫ rore/ que est in sb̄a amboꝝ. Natura v̄o ei⁹ est exiccatio uehemēs absqꝫ absterfione: qm̄ absterfio nō est nec̄ia itētioni ei⁹. Et itētio ei⁹ est facere illud qd̄ colligiꝛ de sanguie nutrimētū ꝛ adherētiā. Absterfio v̄o abstergit illū sanguinē. q̄re sit ei⁹ dispsio/ ꝛ ita ꝯsumiꝛ mā ꝯglutinatiōis: nec indiget diminutiōe in exiccatiōe/ sicut indiget carnis regn̄atiuū: qm̄ carnis regn̄atiuūꝫ idiget ut currat ad ipm̄ mā/ ꝛ exiccatio ꝓhibet cursum illius māei. Incarnatiuū v̄o nō idiget illo: imo indiget exiccatione fortiori cum pauca stipticitate.

¶ Medicamē ꝯsolidatiuū est illud qd̄ exiccat suꝑfluitatē que a mēbro ad vulnera defluit: ut pura uel mūda ab oi sorde existāt. Ideoqꝫ exiccat suꝑficiē vulneris donec fiat sicut cortex suꝑ custodiēs ex nocumētis q̊usqꝫ gn̄etur cutis nālis. Est eniꝫ ei⁹ nā exiccatio uehemēs ualde: ꝛ stipticitas absqꝫ mordicatiōe: nec eget ut h̄eat mūdificatiōnē. Qm̄ vuln⁹ in quo admistraꝛ nō h̄et saniē que debeat mūdificari. ꝛ iō in vulnerib⁹ saniosis: h̄ medicamē apponēdū nō est: ne sicut dicit G. Sanies in vulnē solideꝛ. Et sic incarnatiuū indiget uehemēti exiccatiōe ꝛ pauca stipticitate: qm̄ necesse est ut recuꝑet qd̄ nāle est uehemētioris exiccatiōis. s. cutē exiccādo humiditateꝫ ex̄neā ꝛ radicalē uehemēter. ¶ Et nota ꝙ ꝯsolidatiuūꝫ cū auxilio nature addit in q̄ntitate carnis usquequo cōsolidet. G. dicit ꝙ medicamē cicatriçatiuū nālē hūiditatem in carnis ꝯcauitate deficcat. Iōqꝫ oportet ꝙ multo ampli⁹ q̄ꝫ consolidatiuū deficcet. ꝛ sic videꝛ ꝙ ꝯsolidatiuūꝫ ꝛ cicatriçatiuū sicut dicit Aui. nō sint eadē sꝫ diūsa.

¶ Medicamē faciēs nasci carnē seu carnis gn̄atiuū sicut G. ait in mega. in p̄⁹ gradu ficcitatis opꝫ eē tēperate. s. sic citatis ꝛ mūdificationis: q: si ultra p̄mū gradū extiterit: nō solū suꝑfluitates ad vulnera defluētes: ueruētiā sanguis qui gn̄ande carnis cā existit deficcabiꝛ. Opꝫ eniꝫ eē tale ꝙ coagulet sanguinē sanū uehemēter uenietē ad vulnus in carnē: ꝛ ei⁹ nā est exiccatio ꝛ mūdificatio: non tn̄ modū excedēs: sic tā dictū est. Silr̄ si fuerit in eo absterfio uehemēs: destruet māꝫ carnis faciēs ipm̄ currē. Idcirco non opꝫ ꝙ sit ei fortis absterfio: imo pauca: ut. s. sorditiē absqꝫ mordicatiōe detergat: qm̄ mordicatio ꝯ̄ria est eius intentioni: nec habeat stipticitatem oino.

Cōsideratio que attēdēda est circa cōplōneꝫ i. dispōneꝫ mēbri vulnerati ꝛ totius corpis atqꝫ vulneris seu ulceris est. Quia si mēbꝛū in sui cōplōne multe fuerit humiditatis: ꝛ vulnus ul ulcus nō multū fuerit humidū sufficiet tibi exiccatio pauca in gradu p̄mo. Si mēbꝛū fuerit siccū ꝛ vulnus fuerit multe humiditatis: tūc necessariū erit id qd̄ in gradu 2° ꝛ 3° deficcat ut mēbꝛū redeat ad suā cōplōnē nāleꝫ: ꝛ sic intelligēdū est de toto corpe: q: lꝫ curatio rei que est ex̄ nām per ꝯ̄riū fiat/ res tn̄ silis/ sicut dicit G. Debet cū silibus custodiri iuxta illud Damascen̄. Emplastra atqꝫ vnguēta ꝺm vicinitatē qualitatis ꝛ silitudinis ꝛ cōplōnis illius mēbri cui apponūtur esse opꝫ. Igiꝛ sicut diximus/ si cōplo mēbri fuerit sicca: medicinā deficcatiuā ꝯuēit ministrari. Si v̄o fuerit humida paꝝ deficcatiua nec̄ia est. Uerū si vulnera fuerint eētialr̄ multū humida: medicina siccior ꝓcureꝛ: hoc est ꝯ̄ria ꝯ̄rijs curenꝛ. Nā oē simile gaudet suo sili ꝛ augmētaꝛ ab eo: ꝛ id est ꝯ̄rium nr̄e itētioni ex parte rei ex̄ nām. i. morbi: qm̄ nostra itētio est ut morbus cureꝛ ꝛ nō augmenteꝛ. Sed ex parte rei nālis nō est ei ꝯ̄rium. s. ut augmenteꝛ per simile: imo est cōueniēs. Oꝝ si duo vulnera repiunꝛ in sanie similia: quoruꝫ vnū est in corpe humido: aliud est in sicco. Illud qd̄ ē in sicco corpe opꝫ ampli⁹ deficcare. Quapp thus ꝛ silia in hūido corpe debent administrari: qm̄ eoꝝ exiccatio pauca est. Ea v̄o que sunt sicut aristol. yreos ꝛ silia: q̊rū multa est exiccatio siccis corpibus sunt ꝯueniētia: qm̄ sicut dicit G. Carnē quā gn̄ari uolumus ꝯuenit carni totius corpis similari. ¶ Qualitas v̄o ꝛ q̄ntitas cōplōnis in libro cōplōnū G. repiꝛ. ¶ Appōnis q̄ntitas nullatenus sicut G. testaꝛ describi posset: sufficit ut tn̄ sibi administreꝛ quātū nāe vicinius est. Nā qdeꝫ ex reb⁹ sibi viciniorib⁹ adiuuaꝛ: qd̄ min⁹ est supplēs qd̄ suꝑfluuꝫ expellens nisi modum minus excesserint. Modū enim quorūcūqꝫ alr̄s ꝯueniant nimis exeuntibus necessario natura deficit. Uerum artis frequentatio ꝛ longitudo tēporis que sunt propinquiora demonstrant.

¶ Cū aūt medicinā carnis gn̄atiuā admistraueris: ꝛ caro nō nasciꝛ: tunc medicina aut est ultra modū deficcatiua: aut minus q̄ꝫ opꝫ. Et significatio/ qm̄ medicia in exiccatiōe modū excedit: est qm̄ vuln⁹ purū ꝛ siccuꝫ appet. Si v̄o carnosuꝫ: putridū ꝛ hūidū appet: pꝫ appositā medicinā debilē siccitatē h̄re. Quapp si medicina nimis fuerit deficcatiua ꝺm q̄ntitatē que minuat/ suꝑfluuꝫ humecteꝛ. Et silr̄ si fuerit debilis addaꝛ exiccatio: ꝛ ex illis que minorāt v̄tutē exiccationis in medicina est additio in cera ꝛ oleo ei⁹ si fuit emplm̄ uel vnguētuꝫ. Et ex eis que addunt in eius exiccatiōe est: ut igrossenꝛ ꝛ ispissenꝛ ꝛ minoreꝛ v̄tuositas aut addaꝛ sicut mel. ¶ Silr̄ cauēdū est ne medicia in calefactiōe aut ifrigidatiōe modū ptrāseat. Uulnus eni cū fuerit in suꝑficie calefactū rubet ꝛ calet. Si v̄o frigesit ꝯ̄ria significatio reperiꝛ. q̄re opꝫ te necessario medicinā aliā adhibē. Errāt ḡ medici q oia vulnera cū vno se credūt vnguēto curare. ¶ P. sciēdū est ꝙ corpa hūida sunt pueroꝝ adolescētiū mulierū ꝛ eunuchoꝝ/ ꝛ eoꝝ qbus carnositatis ꝛ pinguedinis adest copia sicca v̄o ꝯ̄ria itellige. ¶ Silr̄ mēbra sicca sunt: quib⁹ parum carnis ꝛ pinguedinis est: sicut aures/ ꝛ nares/ oculi nerui/ digiti/ ꝛ similia. humida v̄o sunt econtrario.

Modus admistratiōis ꝑdictoꝝ medicaminū talis debet eē.vꝫ.vulneribꝰ ꝯcauis:i qbꝰ est caro deꝑdita.ꝑꝰ debet admistrari carnis regñatiuuꝫ ꝑcedēte tñ mūdificatiōe si ꝯtingat sorditiē ibi fore carne cū q̄ztitate sibi nec̄ia gñata admistrādū est sigillatiuū ut cicatricē iducat. ¶ In vulneribꝰ aūt in qbꝰ qđ deꝑditūꝫ est nihil est aliud nisi cutis a ꝑnꝰ usq̄ꝫ ad finē sigillatiuū nec̄iū est. ¶ Uerū icarnatiuū nō seq̄t ordinē carnis regñatiui uel sigillatiui:neq̄ꝫ tp̄e sequat ordinē eiꝰ/qđ est: q: in vulneribꝰ in qbꝰ admistrat icarnatiuū illoꝝ admistratio:neq̄ꝫ añ ip̄m:neq̄ꝫ post nec̄ia est:qm̄ in vulneribꝰ ipsis nō est nec̄iū ut caro gñet:neq̄ꝫ ut cutis solidet. Uulnera ḡ in qbꝰ hꝰi admistrat icarnatiuū:sunt vulnera recētia ⁊ sanguinolēta in qbꝰ admistrat:postq̄ꝫ labia elōgata ꝑm nālem modum suum fuerint bene ꝯiuncta.

¶ De medicinis incarnatiuis. Cap.X.

m Edicine incarnatiue de q̄rū bonitate expimento:rōne ac testimonio veterū suꝫ ꝯfisus:sunt sicut cortices palme/folia arnoglosse/folia caulis/folia maloꝝ/folia cipressi/⁊ rami eius/folia pentafilon cum melle/glutinū albotin. Nux recēs ꝯtrita cū aqua ⁊ sale aut vino bullita/⁊ folijs acetose/⁊ puluis molēdini/⁊ ordeū adustū:⁊ ꝓprie corporibꝰ senū/flos sorbe/herba caude eq̄ne:lac ēt acetosuꝫ mirabilr ꝯglutinat magna vulnera. Et de oleis bonum est mirtinū ⁊ rosatuꝫ. ¶ Et de cōpositis est medicamen Aui.de lino. Et medicamē qđ ponit Albucasis est mirabilis ꝯglutinatiōis:qđ est.℞.olibani.p.j.sang.dra.p.ij calcis nō extincte.p.iij. Ingt:⁊ qñ non sunt in ꝑntia tua. olibanū:⁊ san.dra.sola calx ꝑficit illud. ¶ Itē aliđ quod carnē gñat ⁊ recētia vulnera ꝯglutinat exn̄s mirabile.℞ olibani/aloes/sarcocolle/sang.dra.terant ⁊ vulneri suponant ⁊ desuꝑ ligent.est enim ualde mirabile.

¶ De medicinis faciētibus nasci carnem. Cap.XI.

m Edicinarū faciētiū nasci carnem:quedam sunt leues in exiccatiōe:⁊ quedā fortiores eis:que sūt leues in hūidis corꝑibꝰ admistrant:qm̄ ꝑꝑ paucitatē sue exiccatiōis in corꝑibꝰ siccis carnē minime gñabūt. Illa autē que sunt vehemētis exiccatiōis in siccis admistrant corporibꝰ:sic iā dictū est. ¶ Et medicie q̄dē leues sunt:sicut olibanū/mastix/mirra/aloes/colofonia/farina fabarū/farina ordei/⁊ silia. ¶ Medicie fortiores ꝑdictis sunt sic aristol.adusta/climia adusta/dragagātū adustuꝫ/yreos/farina lupinoꝝ/farina orobi. Et his silia h̄ntia ꝓprietateꝫ faciēdi nasci carnē. ¶ Sed q̄litas faciēdi ex eis vnguētū est ut liquefiat cera cū oleo cōi:deide supponant pulueres mediciaꝝ:⁊ fiat ex eis vnguētū:⁊ nec̄itas que ꝓuocat nos ad oleū ⁊ cerā est:qm̄ sic dicit Aui. Medicie sicce sic litargirū ⁊ alie minerales nō descēdūt ad ꝓfundū: neq̄ꝫ penetrāt in poros.verū cū ex eis fit vnguētum:cursus olei facit eas sūmergē ⁊ penetrare usq̄ꝫ ad locū volitū. ¶ Et ex medicis carnē gñantibꝰ ⁊ ꝯglutinantibꝰ ꝑm magr̄m Hugonē ꝑdictū virū ꝑitū:nihil laudabilius bono vino:bonū vinū eni sic dicit Phy. Quasi nullo medio cū fit in sanguinē gñande carnis mā est bonus sanguis.gñans aūt ⁊ q̄si artifex est nā:q̄re dico q̄cq̄đ alij cātent ꝙ in duobꝰ opꝫ ꝑncipalr̄ cyrurgicū volētem curare vulnera speꝫ hre. In illo ꝑmo ⁊ ꝑcipue i cuiꝰ manu vita ⁊ mors cōsistit:q ꝑcutit ⁊ sanat vulnerat ⁊ medet. Scdario in nā:vñ cū nā absq̄ꝫ nutrimēto boni sanguis gñatiuo tā in ꝑuis q̄ꝫ in magnis vulneribꝰ nihil ꝑfecte valeat oꝑari:opꝫ cibaria laudabilia boni chimi gñatia sic dministrare ifirmo ut nā sufficiēs sit ad carnis gñationē vulneris ꝯglutinationē ⁊ ꝯtinuitatē ꝑfecissime reducēdā:⁊ oēs fere cyrurgici stolidi h̄ ignorāt.inducūt eni dietā ⁊ abstinētiā vulneratis:ac si febrē ꝯtinuā paterent. Quis eni maior error est q̄ꝫ depauꝑare nām sanguie q̄ opꝫ restaurare deꝑdita:replē ꝯcaua:ꝯtinuare soluta. ¶ Et dicimꝰ ꝙ vinū est ꝯueniēs oi vulneri ⁊ oi cōplexoni.vñ. G. Uinū in oi vulnē optia medicia est. Interiꝰ sumptuꝫ:q: gñat bonū sanguinē:exteriꝰ admistratū : q: desiccat ⁊ lauat. Qđ aūt laborāt medici ⁊ laborauerūt antiq ut inuenirēt medicinā carnis gñatiuā:dico ꝙ h̄ nō fuit nisi q̄đdā coadiuuās. Quis eni ignorat ꝙ medicia illa non sit carnis mā.ad h̄ eni valet ut desiccet hūida ⁊ hūectet nimiū desiccata. Infridet suꝑcalefacta ⁊ calefaciat frigefacta. Quare opꝫ diligēter nām corꝑis iuestigare : ut scias utrū hēant carnē tenerā ⁊ hūidā seu siccā:qm̄ teneꝝ vulnus desiccari nec̄e est ꝑꝑ suā hūiditatē. In siccis aūt corporibꝰ eo ꝙ sicca sunt magis desiccatiua ꝯuenit medicina.tenera eni corꝑa sic iā dcm̄ est:sunt corꝑa ꝑueroꝝ crescētiū mulieꝝ atq̄ꝫ eunuchoꝝ. Sicca vō sunt sic iuuenuꝫ laborātiū ambulātiū. ¶ Cōsiderādū ēt q: si corpus siccā cōplexonē habuerit absolute sibi sicca ꝯueniet medicina. quedā tñ mēbra sicciora sūt:sic ossa ⁊ lacerti:⁊ tō nec̄e est ut hoꝝ mēbroꝝ sit siccior medicina. Et in hūidioribꝰ mēbris minus sit desiccatiua medicia. ¶ Cōsiderari ēt opꝫ si medicina frigefactiua uel calefactiua sit nimis:ꝑm ꝙ cōplxo vulneris imutat. Impossibile est eni carnē i vlnē gñari carnē illiꝰ nō ꝑm suā nām exn̄tē:silr neq̄ꝫ cicatriçari neq̄ꝫ poterit solidari. Nō eni in vanū dictū est ꝙ hec fiēt actione nāe. ¶ Oibꝰ igit vulneribꝰ sic sepe dcm̄ est desiccatia ꝯueniūt.in ꝯcauis tñ vulneribꝰ minꝰ opꝫ fore desiccatia:nec̄e tñ est ꝙ sint mūdificatia. ¶ Ea vō q̄ solūmō solidari opꝫ:nec̄e est fore mltū desiccatia nihil mūdificatiōis h̄ntia ⁊ modicū stipticitatis. ¶ Cicatriçanda stipticis ⁊ desiccatis ēt opꝰ h̄nt:suꝑfluā carnē h̄ntibꝰ roditiua ⁊ icisiua sūt iducēda q̄ sūt calꝫ ⁊ sicca. ¶ Si vulnus nimis fuerit putrefactū:opꝫ medicinā mūdificatiuā putredis ꝓcurare. ¶ Uulnē mltū hūiditatis h̄nte medicamē nimis desiccatiuū fore nec̄e est. ¶ Ideo q̄ꝫ medicū studiosū opꝫ eē:ut dū carnē ⁊ cicatricē in vulneribꝰ intēdit gñari ꝑm suā nām medicinā cōplxonis temꝑate regrat. ¶ Et q: dixi medicinā eē fridā vl̄ calꝫ ut opꝫ dico narcotica:sic iusq̄amū/mādragorā/opiū/⁊ silia:sꝑ fore cauēda:q: si optie desiccēt vulnera ifridāt suꝑ modū:silr resinā ⁊ picē:q̄ plus q̄ꝫ opꝫ sūt calꝫ. Idcirco nō iponāt simplr nisi cuꝫ sibi ꝯrijs tēꝑerent. ¶ Et si aer fuerit nimis fridus vl̄ calꝫus medicia repugnās aeri ꝓcuret. ¶ Medicie ḡ carnis gñatiue sic iā dcm̄ est in ꝑꝰ ḡdu siccitatis eē opꝫ:⁊ talia sūt sic thus/faria ordei/⁊ fabarum/⁊ orobi/yreos/cathimia/aristol.plāta oppopo.⁊ thucia. Hoꝝ tñ alia magis desiccāt alia minꝰ. Quedā ēt simplicē/alia cōpositā vtutē h̄nt.nā aristol.⁊ plāta oppoponaci sicciores ⁊ caliores sūt ceteris.faria orobi ⁊ fabaꝝ ꝑuissime sūt siccitatis nihil caloris h̄ntes.thus vō in caliditate tēꝑatū minus hēt ceteris siccitatis.yreos aūt ⁊ faria orobi i medio sūt iter aristol.⁊ oppoponac.ꝯstitute. ¶ Hūida āt corꝑa si cū thure medicent:dico carnē poꝛe est gñari. In siccis aūt minime. In hūidis aūt corꝑibus/thus carnē gñat.si aūt nimis hūida fuerit carnē minime gñabit. ¶ Cerusa vō ⁊ litargirū tēꝑate sūt.frida ⁊ sicca/⁊ nos de oibus his iā tractauerimus:ꝫ q: aliq̄lr ꝯueniebāt cum isto caꝑlo. ⁊ ut declaremus magis q̄ꝫ minus dicta fuerit nobis expediens repetere illa in isto caꝑlo visum fuit.

¶ De medicinis ꝯsolidatiuis ⁊ cicatriçātibꝰ. Cap.XII.

m Edicine ꝯsolidatiue sic dcm̄ est/sūt q̄ desiccāt suꝑfluitateꝫ/q̄ a mēbro ad vulnera defluit ⁊ ab oi sorde pura ⁊ mūda existāt. ¶ Cicatriçatiua nālē hūiditatē in carnis ꝯcauitate desiccāt:vñ multo ampliꝰ q̄ꝫ solidatiua desiccāt.virides ḡ galle maloꝝ grana.cortex ⁊ balaustia.⁊ silia ꝯsolidāt/q: desiccāt vulnera moderate. Calcātū aūt es ustū vitreolū/eris erugo/⁊ alumē sunt fortiores medicie:maxime vitreolū ⁊ calcātū.eris erugo mior his est. Et post illud es ustū.minꝰ eni mordicatiuū est medicamē maxime si lauet. Uitreolū ⁊ calcātū si corꝑibꝰ hūidis iponant

magis rodūt ꝛ carnē minuūt ꝙ̄ cicatricē īducāt. Ideoqꝫ si aliud nō hētur: si pp cicatricē īponēda sūt subtilissime puluericent ꝛ pua q̄ntitas īponat. Si adurant: minoris erūt acumis: tēperatiores erūt ēt si lauent. ¶ Sūt ꝛ alie pl'es medicīe ꝯsolidatiue ꝛ cicatriçatiue ex sūma librorū ueteꝝ excerpte rōne ꝛ expimēto ꝓbate: sič litargirū/centaurea minor/ossa cōbusta/cortices pini/ꝛ ꝓpe cū ceroto de oleo ro. ul' mirtino. Resina sicca abrotanū assatū/lumbrici terrestres. Et Hyp. cōmēdauit herbā que noiatur pes corui. Et de secretis est aristol'. cōbusta. ueꝝ flos eris ꝛ cetere medicīe corrosiue cū magna cautela sūt administrāde: sič dicem⁹ qn̄ loqmur de vnguēto viridi ī vulneribꝰ capitis ꝛ in vulneribꝰ ꝛ ulceribꝰ cal'e cōpl'onis/ꝛ apatibꝰ/sandali ꝛ nenufar mirabil'r ꝯgruūt: ꝛ aloes ēt ꝓpe ī ptibꝰ ani ꝛ testiculoꝝ. ¶ De cōpositis aūt est empl'ꝫ de' lino. Aui. qđ. ℞. pānū de lino ablutū ꝛ mūdū ꝛ tere donec fiat puluis: deide sume oleū uehemētis stipticitatis: sič ē mirtinū ul' rosatū: ꝛ pone in ipo galbañ. donec dissoluat deide pone in ipso pānū ꝯtritū/ꝛ fac empl'm si vis ut fortiꝰ opet addat parū thuris ꝛ tātūdē aristol'. aduste. ¶ Pl'uis ad idē. ℞. ceruse aduste/litar. cortices pini/scorie plūbi/mirre/gallaꝝ oiuꝫ. añ. p. e. terant sil' ꝛ fiat pl'uis. ¶ Itē aliꝰ puluis. ℞. olibani/aloes/sā. dra. añ. ʒ. ij. aristol'. aduste litargiri/ceruse/corticū arboris pini/cētauree minoris. añ. ʒ. j. gallarū balaustiaꝝ. añ. ʒ. iij. fiat puluis: qm̄ est mirabile. ¶ Itē vnguētū ad idē. ℞. litargiri ualde puluerizati. ℥. j. parū olei ro. ꝛ aceti. ℥. j. ꝛ. ß. terat litargirū cum aceto ꝛ oleo vicissim diutissime/donec iflet ꝛ augmētet deide ceruse puluerizate. ℥. j. cāphore. ʒ. j. p̄dictis admisceant: ꝛ oia sil' bñ icorpent. ¶ Et sciēdū ꝙ vnguēta diu ī vulneribꝰ admistrāda sūt q̊usqꝫ ipsoꝝ accn̄tia remoueātur. Unguētoꝝ scriptoꝝ ī libris maxia ml'titudo ē: nō curauimꝰ tā ml'ta ponē: q2 nec vulneribꝰ multū ꝯueniūt nisi iterdū raro: ꝛ tūc prudēs medicꝰ sič ꝛ nos semp ꝯsueuimꝰ facē: poterit ex rebꝰ ꝯueniētibꝰ vnguētū cōponē: sicut morbo viderit expedire. ¶ Predictꝰ tñ vir mirabil' mgr Hugo oia fere vulnera/cuꝫ solo vino ꝛ stupa ꝛ ligatura decēti ꝛ artificiosa quā optime facē nouerat/sanabat/cōsolidabat/ꝛ pulcherrimas cicatrices sine vnguēto aliq̊ īducebat. Nulli eni vnq̄ꝫ quē ipse curauerit ex vulnē uel ex ap̄ate cicatrix chordata remāsit: certe nec mihi preter vnū: quem de fistula cum tentis ꝛ vnguentis curaui.

¶ De fluxu sanguis ab exterioribꝰ corpis. Cap. XIII.

Causa egressiōis sāguis a corpe hūano ut testat. G. Est icisio uel aptio extremitatis: aut elargatio poroꝝ: ꝛ q̄uis isti tractatui nō sit ꝓpriū tractare nisi de fluxu sāguis/q fit ex solone ꝯtinuitatis: q2 tñ frequēter p h' recurrit ad cyrurgicos de fluxu sāguis q fit ex mēbris iteriorib⁹: ēt spāle capl'ꝫ ordinabo. ¶ Opꝫ aūt te p̄mo ꝯsiderare a qbꝰ uenis sāguis fluxꝰ fiat. Nā uenarū alie pulsu carēt: ꝛ sūt faciliori curatiōis ꝛ minoris timoris: alie sūt pulsatiles que dicunt artarie/ꝛ sūt illarū ꝯrie. ¶ Signū aūt ꝙ sanguis manat ab artarijs est/qn̄ sanguis exit cū saltu: deide redit ꝛ iterat cū festināntia: ꝛ est maioris puritatis ꝙ̄ sanguis aliarū uenarū. Qđ si vno tñ egredit mō/tūc est ex icisione uene. Ingt Aui. Ois cui accidit euātio sanguinea/ꝛ ꝓpe arterialis/ꝛ supfluit ꝛ accidit ei spasmꝰ ꝫ plurimū ē mortale. ¶ Et sil'r si accidit singult⁹ est mortale: ꝙ si fuerit singultꝰ cū sincopi/tūc ei mors festinat. ¶ Et alienatio ꝛ pmixtio rōnis sūt male: ꝛ ꝓpterea opꝫ ut fluxui sanguis ꝙ̄ citius poterit succurrat. ¶ Et nota ꝙ fluxui sāguis itētiōe ml'tiplici obuiamꝰ. Prio q2 optime ligādo vl'neris extrema ꝯiūgimꝰ. 2° q2 sanguinē ad vicina loca seu ad loca opposita deriuamꝰ. 3° mō resistit si cū medicina crepatura vulneris oppilat. 4° si ifrigidemꝰ cū medicinis refrigerantibus totū corpꝰ: aliqn̄ subitanea frigide aque potatio sanguinis fluxū restringit: aliqn̄ medicina icēsiua seu ignis in ore uene uel arterie ut corticē faciat/ponat: ut sanguis exiēs refrenet. Dic ergo sanguis uene restringi nō pōt: nisi mā ad locū defluēs cesset: aut fissura uene claudatur ¶ Fluxꝰ aūt māei cessat: aut ueniēte sincopi: aut cū mā ad loca opposita deriuat: aut cū de vno loco ad aliū mutat: aut cū totū corpꝰ refrigerat/ꝛ maxime mēbrū lesum: hac rōne sanguis vna potatione aque restringit. Sil'r si aceto mixto mēbrū cū vulnē/ꝛ totū corpꝰ ēt ifūdat: ul' ex aq̄ frigida uel pōtico vino: oibꝰ ēt refrigeratiuis ꝛ stipticis. ¶ Extrema vulneris cōiūgunt cū manu aut ligamīto si in manifesto corpis vulnꝰ fiat. ¶ Locus crepature oppilat cū grosso sanguine posito desup digito seu ligatura cū medicamine viscoso. Nota ergo ꝙ si pp pcussionē in aliquo mēbro uena scissa fuerit ꝛ sanguis fluxerit: p̄mo in loco fissure digitꝰ supponat ꝛ paulatim desup cōprimat ꝛ teneat aliq̄ꝫdiu: deide paulatim fissurā cū digitis cōstringe: ita ut nihil doloris iferat. Hoc eni dupl'r iuuat. Primo/q2 sanguinē fluē ꝓhibet. 2° q2 sanguine constricto aliq̄ gutta sanguis sup foramine uene coagulat: iterdū ꝛ dura efficit viā oppilās: que sāguinē egredi nō pmittit. Multotiēs h' accidit cū foramē uene angustum est/ꝛ nō est artaria: si h' nō sufficit/pone medicinā sāguis ꝯstrictiuā. Ceteris aūt sicut dicit. G. laudabilior est viscosa ꝯglutinatiua: sič gūme cocte/ꝛ puluis uolatilis molendini/ꝛ silia. ¶ Et medicina ualēs in fissura artarie ul' uene quā narrauit. G. ꝛ est fortissima medicina/pili leporis cū cultello sbtilissime ꝯterant: ꝛ cuꝫ pulue aloes/thuris/san. dra. uel boli arme. cōmisceant: ꝛ totū in moduꝫ mellis cū albu. oui distēperet: ꝛ ꝭm doctrinā datā supponat ¶ Itē aliꝰ puluis. G. exptꝰ ꝛ iuētꝰ plurimi iuuamēti. ℞. colcotar. ʒ. xx. thuris minuti. ʒ. xvj. aloes glutinis sicci añ ʒ. viij. arsenici. ʒ. iiij. gipsi. ʒ. xx. puluericent oia optime ut fiāt sič athomi: curet cū eo puluericādo sup licinia/ꝛ spgēdo sup locū: qm̄ est mirabile/sič Aui. testat. ¶ Et nota ꝙ semp qn̄ ponis medicinas sup locū/debes locū cōpetēter stringē cū ligatura/ut medicie bñ iuiscent. ¶ Et medicine cōstringētes ꝛ retinētes cū glutinatiōe ꝛ icarnatione sūt he. gipsum ablutū/glutinū decoctū/viscus/ꝛ amilū/puluis uolatilis molēdini/gūme/thus/ꝛ resina. ¶ Medicine retinētes cū exiccatiōe ꝛ icarnatione sūt he/aloes/cortex thuris/arilli vuarū cōtriti ualde: ꝛ galle que cōburant: ꝛ qn̄ cōplet/earū iflāmatio extinguat/papyrus adustꝰ/resina/scoria ferri/stercꝰ asini cōbustū/spōgia noua sbmersa in oleo aut vino ꝛ postea adusta/pili uel capilli adusti. ¶ Ego aūt p̄dictū virū mirabilē secutꝰ hucusqꝫ uenā ruptā nō iueni: quā cū ligatura ꝛ vino nō strinxerim sine alia medicina cū multis subuenerim: in qbꝰ deficiebāt oia remedia medicoꝝ. Propterea q2 non nouerāt sič regrebat uena scissa uel secta facē ligaturaꝫ. Est aūt ꝭm hūc modū: fiāt puluilli puuli ualde ad q̄ntitatē policis/ꝛ balneati in vino ualde cal'o: uel si magis placet in oui albu. ꝛ in debita medicina postea iuolutū vnꝰ sup alterū in loco vn̄ sanguis egredit collocet digitum semp desup retinēdo. postmodū liget tal'r ꝙ ligatura super uenā ubi puluilli sunt bñ p̄mat: loca tñ adiacētia nullo mō cōstrigat: ꝛ dimittat sič p tres dies ad minꝰ. Ego pl'ies p octo dies ꝛ ampliꝰ in uehemēti timore: añq̄ꝫ soluerē dereliq: si p̄dictā ligaturā bñ facē noueris sāguineꝫ ꝓculdubio semp stringes: sič ego in grauibꝰ casibus frequēter feci nunq̄ꝫ iueniēs me deceptū. ¶ Si sāguis fluat ex uena pulsatili/sanguis sič dicit. G. nō stringat nisi duobꝰ modis: aut forti ligamine: aut cū icisione uenaꝫ p mediū sepante: q2 si p mediū icidat/capita ꝯhunt: ꝛ a car ne que in circuitu eoꝝ est coopiunt ꝛ desiccant. Ideoqꝫ fluxꝰ sāguis retinet. Partes ḡ icise ligent h' mō. uena icisa liget in duobꝰ locis hñtibꝰ ī medio spatiū: deide inter utrāqꝫ ligaturā in illo spatio icidat: h' facto stude ut caro gñet añq̄ꝫ ligatura cadat. Nā nisi carnis nascētia accelerata fuerit/ut locū fluxꝰ ipediat: q̊ddā uacuū ī illo medio remanebit: ꝛ fiet passio que di: emborisma. Est aūt em-

borisma tumor mollis:tactuiq3 cedēs sāguie plen⁹:vñ dū
ligat:sāguis euāt:z dū soluit/mox replet. ¶ Pulsātes
aūt uenas testat.G.se vidisse solidatas:z carnē circa eas
gñatā:ita q̄ nō remāsit in eis passio que dr̄ emborisma.
In pueris z mulierib⁹in frōte oculis pulsata/z rasceta/ait
eni.cuidā iuueni minuto: vulnerauit pulsu3:z mox san/
guis clar⁹/lucidus/rube⁹/z calidus resiliēs i modū pulsi
cui mox paui medicinā glutiatiuā/viscosa3.z oppilatiuā
tenēs fortiter utraq3 vulneris labia.Sup medicinam q3
mollē iposui spōgiā ligās eā:z sic usq3 in 4^m diē:dimisso
post q̄rtū diē solui brachiū:z uenā pfecte solidatā iueni.
Iterato medicinā supposui:z desup ligās spōgiā multis
sic dieb⁹dimisi/donec vuln⁹oino sanatū est.in h̄ solo in/
gt vuln⁹h⁹⁹sanari pspexi.In oib⁹alijs qb⁹uene pulsatiles
scisse sūt:remāsit passio que dr̄ emborisma:in qbusdā tñ
magna:in alijs pua erat.Pellicule eni uenar̄ pulsatiliū
dure sūt z difficiles ad sanādū:nō est tñ necīu eas nō pos
se sanari:difficili⁹tñ alijs solidant.Ego multos hñtes pl̄
su3 icisu3 sanaui:nec tñ remāsit i eis passio que dr̄ embo/
risma.Et medicina iuiscatiua melior est ei q̄ cortices fac.
Oppilatiua eni absq3 ulla molestia carne3 in vulnē cito
fac.Incēsiua vo dubia est:ne corticib⁹caētib⁹fluxus sā/
guis reitat. ¶ Ingt.G.Oib⁹medicis laudabilior est il
la quā opam in sāguie a pelliculis cerebri defluēte:que
est.℞.thuris albi viscosi gūmosi:q̄ si strigat dētib⁹nō frā
git:s3 poti⁹iuiscat/z 9glutinat ut mastix.p.j.aloes.p.5.q̄
puluericata:z donec ad spissitudinē mellis deueniat cu3
oui albu.tēperata:z in leporis uellē seu pilis iducta sup
vulnē iponat:z sit de medicina q̄ntitas satis magna:dei/
de ligamētū q̄ter ul' qnqes sup loco vulneris reuoluat:z
sic vsus initiū uene ducat:nā ubiq3 pter pelliculas cere
bri vsus uene initiū pōt duci:post tres dies soluat:z si me
dicamē vulneri adheserit/nullaten⁹moueat:qnimo liga
supinducta die eadē desup medicia.Si vo medicamē 3°
die ceciderit/donec caro gñet in vulnē:de eodē medica
mine humidiori tñ aliq̄tulū desup iponat z mēbrū tal'r
situet ut i supiori pte sup fissura 9sistat:ita tñ ne dolor ali/
qs gñet:qd̄ sūme cauēdū:nihil adeo fluxū sāguis z apa
puocat sic dolor.Medicina pdicta diūsimode conficit.
Ingt.G.in corpib⁹durioribꝰ aloes p.j.thuris duas ipo/
no.In molliorib⁹vo e9°.Hax tñ vna viscosior est:altera
stipticitatis plus hēt:aliq̄n pono eq̄l'r de ambabus sic vi
deo expedire:aliq̄n pono cortices vice thuris.stiptitio/
res eni sūt.thus tñ meli⁹ est in solidādo z iuiscādo.Dic
eni:miror si hac medicia possit in mūdo melior inueniri
Cū ea eni sāguinē fluētē de pelliculis semp curaui:eū ēt
q de vulnerib⁹colli fluebat:z illū q egrediebat de fauci/
b⁹nullū ligamē iponēs.Caue tñ ne curras ad hāc medi
cinā:sicut medici stulti currūt.Primo eni sicut dictū est
digito vulneri imposito cōprimat:z cu3 digito teneat sic
clausum per horā:z ampli⁹ si fuerit optimū.Deinde cu3
altera manu medicinā iponas ligās eā a supiori descen
dēs vsus iferi⁹:z nō ab iferiori suprius:sicut facim⁹in ma
nib⁹ z pedib⁹ligaturā.Ut eni phibeat sanguis ligamē/
tū semp sicut iā dictū est vsus uene initiū duci debet.

Fluxus aūt mutatio seu ad alterā ptē attractio gñia
liter oi nimio fluxui vñcūq3 sit subuenire
videt.v.gra.Si sāguis ab ore fluat trahem⁹ ad nares:si
ad loca ppinq̄ uoluerim⁹ deriuare:ad iferiorē aūt ptem
trahem⁹:si uoluerim⁹ad opposita loca mutare.Sanguis
ab ano vtat ad vuluā:ul' ad supiora mēbra trahat:qd̄ qñ
q3 ēt nā per se fac.vñ Hyppo.Si mulier uomit sāguinē
mēstruis supuenietib⁹:uomit⁹curat. ¶ P.cu3 mēstrua
seu sāguis in iferiorib⁹nimis abūdat fm Hypp.pceptū
qd̄ ipse iuenit:uētosam ponim⁹in mamillis:ut ad supio
ra deriuare possim⁹. ¶ Sil'r nimio sanguie de narib⁹ef
fluēte:pus uenas minues z man⁹z pedes fricabis:z for
ti ligatura 9stringes:deide uētosam in latē iponim⁹ sup
epar si de dextra nare:z sup splenē si sanguis fluxerit de
sinistra:z sup utrūq3 magne uētose ponant:si sāguis flu
xerit de utraq3.Post h̄ ēt nō festines medicinā super ca
put z frōtē iponē:nisi pus sanguinē ad opposita loca tra/
has:q̄re pus uētosam in capitis pupim ponas.Inferio/
ra eni z posteriora loca narib⁹sūt adūsa.Qr̄ si eger non/
dū fecerit:z vt⁹ adhuc custodit sanguis minuat de uena
eiusdē ptis brachij cui⁹naris:sāguis aūt paulatim extrahat
bis uel ter fm vtutē patiētis. ¶ Itē ul'r dico ad urinales
z mēstruales adit⁹ imitādā eē nām/que ad uētrē defluit
z cū egōnib⁹exit.Que vo per urinā z mēstrua egreditur
ad itestina mouēda est:si mā ad aures uel oculos aut su
periores ptes cucurrerit/mittat ad nares z cū mirabol'.
purgatione purget. ¶ Opposita vo attractio fit de supe
rioribus ad inferiora:z ecōtra de dextra ad sinistram:z
econtra de interioribus ad exteriora:z econuerso.

Medicinā icēsiuā uel ignē nō ponim⁹/nisi pp
putrefactionē fiat flux⁹sāguis ul' ro
surā:vñ cū mēbrū in q̄ putrefactio est icidit/utile est q̄ i/
cēdat cū igne/seu medicamie icēsiuo:vñ in passiōe ani z
uerecūdor̄ coacti cū igne ul' icēsiuo medicamie festina/
mus.pp dñiū eni caloris:z qr̄ sūt vie supfluitatū exeūtiū
putredo ad loca illa festinat. ¶ Incēsiua medicia nō so/
lū cal'a/uerūetiā stiptica dz eē:sic vitreolū/z calcātū/z sil'ia
¶ Medicamē vo qd̄ fit de calce viua/fortius est ceteris
medicis/nō tñ stipticū:vñ cortices q̄s sup vuln⁹ gñat/ci/
to cadūt:q̄re si eā uel aliā sil'e3 opari neēe fuerit:admisce
as cū illa stiptica:sic gallā:cortices vo q̄s medicina stipti
ca gñat sup vuln⁹/laudabiliores sūt:qr̄ remanēt iuiscati.
Corticib⁹eni sup vuln⁹morātib⁹pus q̄3 cadāt/caro forsi/
tā moriet.Nō debēt ergo remoueri:nisi in locis/in qb⁹
necesse est pp̄ter putrefactionē apponi.

¶ De fluxu sanguis a mēbris interiorib⁹. Cap.XIIII.

Quāuis loq de sāguie ab iteriorib⁹mē/
bris manāte nō sit multū nr̄e i/
tētiōis:tū qr̄ frequēter in his casibus ad cyrurgi
cos hētur recursus:de h̄ hic ut hēant qd̄ rñdeāt spāle ca/
pitulū ordinaui. ¶ Sāguine igit de iteriori uena manā
te cū ex nullo possim⁹pdictor̄ remedior̄ subuenire:op3
sanguinē de loco ad locū uel ad opposita loca moueri:z
cū cibis z potib⁹oppilatiuis atq3 medicis stipticis z refri
geratiuis 9strigi. ¶ Preter h̄ diūsor̄ mēbror̄ pprietate3
z cōpōnē iuestigari op3.In q̄dā eni mlr̄iē/sic ait.G.i me
gategni q̄tuor dieb⁹9tinue sanguis fluxit:z cū nulla pos/
set medicia 9strigi curauit eā cū succo arnoglosse:z flux⁹
cessauit.is eni succ⁹ualet sanguini pp rosurā exeūti.In/
qt.9suetudo tñ mea est miscē huic succo medicias fortio
res:aliq̄n vnā:aliq̄n aliā/sic cōpetē morbo videt.v.gra.
Si sāguis ex itestinis/uel uesica fluat:op3 q̄litatē fluxus
9siderare:qr̄ si fluxus sit ex fissura magne uene/z fortiter
emanet:neēe est ut curet stipticis medicis/sic balaustia/
ypoq.sumac/succo acerbarū vuar̄/acatia/galla imatura
z corticib⁹malor̄ gña.Si aūt de pua uena fluxerit z san.
paulati exiuerit cū puluē thuris/corticib⁹cipssi/terra sigil
lata/croco/emathite/z sil'ib⁹ 9strigat.H̄ oia dent cū vino
stiptico z nigro:quo nō iuēto nec succo arnoglosse neq3
solatri:cū h̄ sint optia:tolle aquā decoctiōis extremitatu3
z frōdiū arbor̄ stipticarū:z aquā in qua decoquant ma/
la stiptica:sic cotona/mirtilli/z nespila. ¶ Exteri⁹i fluxu
sāguis itriseco ponē stiptica z refrigeratiua nō laudo:eo
q̄ sanguinē ad corpis iteriora remittūt:ex quo interiora
uenarū replent:ideoq3 talia supponē error est.Quida3
eni sanguinē ex pulmone screātes pectore frigidis infe/
cto nimiū lesi sunt.Sil'r qdā nimiā lesionem refrigerato
stomaco icurrerūt.sanguine ēt de narib⁹effluente:caput
refrigerare sepe nocuit.Idcirco circūstātia fluxus sāgui
nis nō ifrigides:nisi pmo mutato sanguine de loco ad lo
cū/sicut dictū est. ¶ Passio que dicit resudatio sanguis
frigidis z stipticis idiget medicinis.Cū eni subtilitas sā
guinis cā ipsius sit cū igrossantib⁹/sanguinē curari op3.

¶ De solutione cõtinuitatis scissura ꝛ pũctura neruorũ ꝛ apostemate ipsorum. Cap.XV.

s **Olutio** cõtinuitatis in neruis fit.G.ꝛ alij ueteres periti testant̃:ꝑꝑ plurimũ sensum ipsoꝝ:ꝛ cõtinuationẽ quã hñt cuꝫ cerebro/spasmũ uelociter cõmouet.ꝑꝑ hoc ꝛ ipse.G.ait pũctura nerui ꝛ tenasmos parata est aduocare spasmum. ¶ Et lꝫ multe sint cãe qbus spasmus in vulnere gñat̃: iste tñ sunt uehemẽtiores.s.frigus/dolor/ꝛ putredo. ois nãqꝫ medicina frigida nocet neruis:eo ꝙ sba neruorꝫ frigida est. ¶ Itẽ ois dolor ꝛ tumor exacuit reuma:vnde ex dolore ꝛ apate spasmus facile gñat̃:ceterũ qñ putredo cõgregat̃ in vulnẽ neruoꝝ:ꝛ neqt ad exteriora defluere ꝑꝑ clausurã vulneris:fit putrefactio:ꝛ corrũpit̃ mẽbrũ:deinde sequet̃ spasmus. ¶ Nerui enim sunt de humida mã creati a frigiditate cõgelata ꝛ cõglutinata:ꝛ ꝓpter hoc qñ accidit putrefactio spasmus augmẽtat̃ in eis ¶ Quapropter sit intẽtio tua in ꝓhibitione ꝑdictorum. Sis igit̃ sollicit⁹ ut scissura apiat̃ ꝛ dilatet̃ ꝛ virus effluere possit:nec festines ad cõsolidationẽ ipsius sicut faciũt impiti nisi ꝑus dolor mitiget̃:ꝛ locus mũdificatus fuerit ꝛ ab apate calido securatus. Corp⁹ ẽt si necesse fuerit mũdificet̃:ꝛ regimẽ ultima subtiliatione subtiliet̃. ¶ Dñs Hugo si in ꝑncipio vulneris aderat eodẽ mõ ligando ꝛ stringẽdo cũ vino calido ꝛ puluillis:sicut dicem⁹ in vulnere neruoꝝ deficcãdo:ꝛ putrefactionẽ ꝛ saniem ꝓhibẽdo:sicut in ceteris vulneribus procedebat.

Scissura aut fit ꝑm lõgũ:aut fit ꝑm latũ:sed que fit ꝑm lõgũ teste.G.salubꝛ est:ꝛ que fit ꝑm latũ molestior ꝛ ꝓpinqor ad spasmãdũ. Vñ Auic. Si neruus ꝑm latũ scindat̃ nec sepet̃ oino/aut pũcturaꝫ patiat̃/opꝫ ut totaliter abscidat̃/ut sit a spasmo secur⁹:qm ut dic̃ G.tũc apa iũctũ ẽ pti nerui icise:ꝛ pti nõ icise:vñ p nõ icisam ad cerebrũ spasm⁹ ducit̃:ꝛ cerebꝝ sic spasmat̃: qre opꝫ tũc ut egrũ flõmemus sine cõsideratione ṽtutis: ut si vulnus in supiori pte corpis fuerit:inungamus collũ/ceruicẽ/spinã/ꝛ sub assellis frequẽter cuꝫ oleo tepido calefacto:si aũt in inferiori/sicut coxa/crure/pede/pectẽ/ ꝛ inguina inungamus. huiusmodi nãqꝫ vnctio multum securat a spasmo si futurus est:ꝛ si iã acciderit:plurimũqꝫ ipsi ultima curatione succurrit. Post totalẽ incisionẽ nerui in latitudine uoluerũt aliq:sicut Auic.ꝙ capita nerui ad inuicẽ suerent̃. Ingt enim ꝙ facilius incarnat̃:ꝛ dixit fortasse nisi suas illũ nõ ꝯglutinat̃. ¶ Dñs Hugo tamẽ ualde reprobat illud ꝙ neruus vnqꝫ neqꝫ suendo/neqꝫ mõ aliquo pũgeret̃. Et ego dñm Hugonẽ secutus:neqꝫ sui:neqꝫ vidi sui:qnimo de Aui.qui lꝫ scripsit mirat⁹ suꝫ. ¶ Nota ergo ꝙ neruis accidit pũctura vulnus in latitudine ꝛ scissura. ꝑdicta tria cõueniũt in aliqbus. Primo q: oẽ frigidũ actu in oi vulnere neruoꝝ summe cauẽduꝫ est. ¶ Itẽ cauẽda est aq̃ calida:ꝗuis sit ois doloris apostematũ sedatiua. Substãtia enim neruoꝝ cum sit humida/sicut dictũ est ꝓpter frigiditatẽ cõgelata cito ex calidis ꝛ humidis putresiũt. Idcirco siqs in neruo vulnus patit̃ caueat ne aqua calida infundat̃:imo locus ꝛ cetera mẽbra iam dicta oleo calido infundat̃. Oleũ enim frigiduꝫ corporis poros oppilat:calidũ dissoluit ꝛ apit:ꝛ oleũ duorum uel triũ annoꝝ est melius:qm̃ sit recens. amplius enim subtiliat ꝛ dissoluit.

In cura ergo ꝑdictoꝝ si fuerint absqꝫ dolore inflãmatione seu apate curabit illa: sicut ꝑm magistrũ Hugo. de alijs vulneribus supra dictuꝫ est ita tñ ꝙ in vino in quo balneãde sũt stupe medicine neruoꝝ:sicut patiẽtis cõplo reqꝗerit decoquent̃:si aũt dolores uel apata uel tumor uel aliqd aliud sinistrũ accidens appuerit:sic curabis. ¶ Nota ꝑmo ꝙ medicamẽ cõueniẽs vulneri neruoꝝ/debet eẽ calide ꝛ sicce nãe ꝛ subtilis sube:ꝛ eius exiccatio uehemẽs ualde cum attractiõe ꝛ nõ cũ stipticitate oino. Ipsius ṽo caliditas debet eẽ tẽperamẽto vicina. Calidũ ṽo supflue nõ cõuenit. ¶ Et sicut dixi cauẽdũ est ne dolor aq̃ calida sedet̃:immo sicut dictũ est sedet̃ dolor cũ oleo calido:ꝛ si oleũ sit putrefactiuum nõ excusat:hẽt enim ꝓprietatẽ sedãdi dolores ꝛ subtiliãdi medicinas/ꝛ faciẽdi eas cursiles. Idcirco sit subtiliũ partiũ:q: minus putrefacit:ꝛ nõ euacuat̃ ab attractione. oleũ enim uetustius sicut dicit.G.plus dissoluit. oleũ ṽo recẽs plus mitigat. Mediocre igit̃ sicut dictũ est duorum uel triũ annoꝝ utilius est:aliq tpe magni caloris administrãt oleũ frigidius/sicut rosatũ. Et qñqꝫ cũ euaporatione pãnoꝝ calidoꝝ fit sedatio doloris. ¶ G.puncturã neruoꝝ in pueris ꝛ mulierib⁹ ꝛ tenera corpa hñtibus cũ sola terbẽtina curabat. Euforbiũ ṽo nõ nisi corporib⁹ siccis administrabat. In medijs illa tẽperabat ad inuicẽ: sicut patiẽtis cõplexio regrebat. ¶ In siccissimis corporibus addat̃ serapinũ aliqñ cũ oleo:aliqñ cum terbẽtina. Idẽ facit oppoponacũ. ¶ Prodest ẽt nerui vulneri sulfur viuũ ab igne nõ infectũ:ꝛ lapidib⁹ mũdis si subtilissime tritũ mixtũ cũ oleo apponat̃. Silr calx nimium lota cũ oleo tẽperata:silr fex mellis sola:ꝛ aliqñ cum modico euforbij si videris expedire. ¶ Medicina.G.pũcture neruoꝝ bona.℞.cere.p.j.euforbij terbẽtine picis.añ.p.5.gũma pini miscẽda nõ est nisi in corpibus siccissimis. ¶ Cauẽdũ est semp ne orificiũ fissure claudat̃ sicut dictũ est:ne inclusa eruginis desudatio augeat apa. ¶ Et euacua cũ flõmia si ṽtus pmiserit:ꝛ si necesse fuerit totũ corpus ꝓcurãdo pro posse:ne loca uel ptes vulneris itumescãt:ꝛ cũ farmacia si mali humores abũdauerint expellant̃. He purgationes sunt ab ipso ꝑncipio celeriter faciende. ¶ Generalr ergo nota:ꝙ in pueris ꝛ mulieribus ꝛ in illis quoꝝ cõplexio uehemẽtis humiditatis existit: sufficit terbẽtina uel resina cũ pauco oleo mixta:qd ipaꝫ leniat/ꝛ viscosam faciat. In illis aũt quoruꝫ cõplo siccior est:ꝛ caro durior:opꝫ ꝙ euforbiũ misceat̃ ꝑm cõplonem parũ uel multũ:sicut videris expedire:ꝛ sit summa de euforbio recẽti que in ceroto ponunt̃.xij.pars ceroti ꝛ terbẽtina sit tertia ps ceroti. Et qñqꝫ miscet̃ lac titimalli preter euforbiũ:qm̃ est mirabile:ꝛ oẽ attractiuuꝫ humiditat̃ ad exteriora. ¶ Et forte in ꝑncipio vulneris nõ inuenitur aliud nisi fermẽtũ:ego miscui cũ lacte muliebri:ꝛ fuit optimũ ad mitigãdũ ꝛ supponit̃ ꝛ ꝯfert eis:ꝛ attrahit ex ꝓfundo. ¶ Et melius oibus in ꝑncipio est terbẽtina:ꝛ post ipm emplm basilicon:ꝛ emplm ꝑdictum de cera pice ꝛc̃. Et dicit Aui.ꝙ in emplastro illo ex quolibet ꝑceptoꝝ ps media dꝫ eẽ:ꝛ ps vna de grosso oleo/uel amurca:ꝛ ego exptus fui illud:ꝛ inueni in casu difficili iuuatiuũ. ¶ Et cũ vulnera fuerint pforatio uel pũctura absqꝫ putrefactione apate uel tumore:tũc in subtiliori corpore Emplm de euforbio/ꝛ fimo colũbino. In corpe spissiori tẽpera illa ad inuicẽ ꝑm dispõnem corpis ꝛ formaꝫ eius. Et nota ꝙ in pũctura semp neće est medicamẽ forti⁹ ꝗꝫ i scissura. Et si fuerit putrefactio/tũc serapinũ est bonũ ꝛ farina orobi. ¶ Et si fuerit apa:tunc farina ordei ꝛ fabarũ ꝛ farina herbilis decoqñt̃ in lixiuio:aut in aq̃ dulci:in q̃ sit ṽt⁹ serapini. ¶ Et cũ vides vulnera ad sanitatẽ pueni re:tũc admistra more supdicto stupã in vino calo balneatã. In q̃ aliq̃ medicie neruoꝝ sꝫ ꝙ expedit sint decocte.

¶ In fissura ul' vulnẽ neruoꝝ si neru⁹ fuerit discoopt⁹ medicam̃ de euforbio nõ põat̃. neru⁹ eni discoopt⁹ fortis medicie ṽtutẽ nõ patit̃:sic iterposita cute fac̃:vñ i lꝫ loco utile ẽ ꝙ calcẽ nimiũ lotã ꝛ cũ oleo tẽpatã vlneri supponas aut medicamẽ qd ex thucia cũ olo ro.cõponit̃:ꝛ sit oleuꝫ sine sale. Procurãdũ ẽ eni ut medicamẽ neruos discooptos sine pũctura ꝛ dolore deficcet. Idcirco calx dꝫ nimiũ cũ aq̃ dlci lauari:silr thucia ꝛ medicie cetẽ de mieris. Oẽ eni metallicũ medicamẽ lauãdũ est:si cũ eo sine dolore ꝛ pũctura uolum⁹ aliqd deficcare. ¶ Itẽ cera terbẽtina ꝛ alie gũme si lauent̃ erugo ab eis expellit̃ pũgitiua. ¶ Si infirm⁹ sit fortis ꝛ corp⁹ mũdũ poterit cuꝫ fortiori curari.

¶ Sūme cauēdū est ut nihil actu fridū fissure vulneris appropiquet pp nimiā sensibilitatē neruoꝝ ꝛ ꝯiūctionē quā hn̄t cū mēbro nobilissimo qđ est cerebrū: ex q̄ nerui corpi dirigunt. ¶ Si neru⁹ iūct⁹ fuerit cū lacerto: cito generabit spasm⁹: qꝛ lacert⁹ est mot⁹ uolūtarij instrm̄. silr si iūct⁹ est cū chordis. ¶ Aliqn̄ opꝫ mēbrū lesum cuꝫ oleo calido infundē v̄sus neruoꝝ originē ꝓcedēdo. vuln⁹ tn̄ īfundi nō dꝫ: qꝛ oleū putrefacit vulnus ꝛ maculat. Aliđ enim facit in discoopto membro: ꝛ aliud in cute coopto.

¶ Si vuln⁹ appropinq̄t ad cicatricē / tūc vinū albū subtilissimū aque cōmixtionē nō sustinēs nulli⁹ odoris exn̄s ceteris laudabili⁹ est. aquā v̄o ꝛ mollificatiua empl̄a in curādis neruis fuge q̄ꝫtū potes: maxime si vulnera fuerint cū scissura. ¶ In molli culcitra iaceāt ala ꝛ collū. si i manu vuln⁹ fuerit / cal̄o oleo ifundanf: si v̄o in pede ifūdantur iguina usqꝫ ad ossa dorsi collū ꝛ caput sic iā dictuꝫ est.

¶ Et cū neruis acciderit attractio sine ruptura carnis: si nō fuerit in loco ap̄a: tūc cū sedantib⁹ dolorē curef / sicut est embrocatio olei calefacti. Emplastrū de maluauisco cocto ꝛ ꝯtrito cum ponif sup neruos attritos p̄bet mirabile iuuamentum: ꝛ etiam cepe bene cocta.

¶ Durities v̄o que in neruis accidere consueuit: curatur sicut dura apostemata ꝛ nodi.

¶ De incisione nerui per latitudinem. Cap. XVI.

e I neruus fuerit icisus: dn̄s Hugo sic curabat: ꝛ h̄ ē cura ei⁹. In q̄cūqꝫ igif pte corpis icidaf neru⁹: icisura dico neruū totalr sepante: caueat medic⁹ diligēter φ pūctura i neruo nō ponat neqꝫ suat neruū: sꝫ si nece fuerit ꝯsuātur latera vulneris absqꝫ neruo: ꝛ extremitates nerui incisi q̄ꝫto meli⁹ ꝛ decēti⁹ potuerit ad iuicē ꝯiūganf: postea sic dcm̄ est si nece fuerit suaf vuln⁹: deide ex utraqꝫ pte nerui icisi. i. sup utrāqꝫ extremitatē ipsi⁹ ligatura cū plumaceolis cōprimaf: ita φ q̄libet extremitas suā h̄eat ligaturā: ꝛ strigaf ex utraqꝫ pte: ita φ extremitates nerui icisi sit cōiūcte / nullaten⁹ h̄eant ab iuicē separi: ꝛ sup illas duas ligaturas fiat altera ligatura: q̄ sb̄ se ambas ꝯtineat ligaturas p̄dcās: ꝛ vuln⁹ ista ligatura usqꝫ ad 4m ul 5m diē si sine ullo dolore fuerit nō soluaf. Postea i ligādo ꝛ soluēdo seruef magisteriū qđ ifra dicef: ꝛ sic ꝓcedēte dn̄o / sic sepe vidim⁹ optie ꝯiūgef. ¶ Errāt igif q dicūt neruū ꝯsolidari nō posse: sic i 2° ca. de dispōne vulnerū sꝫ diūsitatem mēbroꝝ. s. plene dn̄suꝫ ē. ¶ Itē ad neruū p̄cisū v̄mes terrestres cōbure: ꝛ i cinerē redactos cū melle ꝯfice: celeri⁹ sanāt. ¶ Itē ad pūcturā nerui sūmū remediū. Accipe muscū q crescit sup lapidē: quē si h̄re nō potes accipe de eo q crescit sup radices arboꝝ: misce cū furfure distēpera cū vīo ꝛ aceto: fac empl̄ꝫ ꝛ suppōe. ¶ Duo p̄dcā expimta a viris pitis cōmēdata a me ꝓbata nō sūt: scripsi tn̄ illa i li° isto: sic ꝛ mlta alia scribā: q̄ a sequētib⁹ fidedignis recepi

¶ De ꝯtusionib⁹ ꝛ dolorib⁹ lacertoꝝ. Cap. XVII.

c Ontusiōi ꝛ dolori lacertoꝝ mitigatiua ꝯueniūt. ¶ Itē cerotū cū ysopo factū ab oib⁹ fere scif huic dolori ꝯuenire: quo nō iuēto cū medicis mitigatiuis mitigari opꝫ: ꝛ parū stipticis. Qđ si dolor nō fuerit morbū abijcias cū fortib⁹ medicinis cinē. s. aceto ꝛ vino. ¶ Si mām fluētē repellē uolueris: vinū nigrū ꝛ pōticū appōas. ¶ Si vis dissoluē cinerē / supinducas acetū utriqꝫ ualet: qꝛ v̄t⁹ eius cōposita est. ¶ Si tumor p negligētiā fuit antiq̄t⁹ ꝛ diuturn⁹ fact⁹ / lauef p̄us cū lixiuio: deide cū sb̄scriptis curef ¶ Sterc⁹ colūbinū coquaf ꝛ colef: cui calcē extinctā in subtilissimū puluerē redactā admisce ꝛ vnge. ¶ Si neruus sit cōtusus / ꝛ cū eo sit cutis cōtusa ꝛ vulnerata medicamē sit siccissimū: ꝛ ptes diuise cōiūganf ꝛ optime ꝯstringanf. ¶ Si absqꝫ vulnē neru⁹ sit cū cuti cōtusus: empl̄are cū farina fabe / aceto / ꝛ melle / optima medicina est. Si dolor cū cōtusiōe fuerit: adde p̄dictis picē liq̄dā: ꝛ cū p̄dictis decoq̄s / ꝛ cal̄m ponas. ¶ Si soli neruo cōtusio accidit cū oleo cal̄o v̄tutē dissolutiuā h̄nte: opꝫ tales sepi⁹ fomētari: ꝛ sic sup⁹ dictū ē i corpe studiū iponaf. ¶ Et si vis ut ampli⁹ desiccef ordei farinā adiungas: si v̄o maxie farinā orobi nō admittas. ¶ Hoc dico φ in oi medicia necessariū est igeniū ꝛ studiū medici: ul̄ si aliqn̄ aliqđ accn̄s p̄ter solitū euenire ꝯtigat: sciat minuē ꝛ augē sic nec tum fuerit in v̄tutib⁹ medicine: al̄s frequēter icidet in errorē.

¶ De vulnere ligamētoꝝ ꝛ chordarū. Cap. XVIII.

l Igamēta lꝫ sint chorde silia: pn̄t tn̄ iferiora tolerare medicamīta: qꝛ sensuꝫ nō h̄nt / neqꝫ iūcta sūt cū cerebro sic nerui. Nerui eni alij imediate ꝓcedūt a cerebro: alij medulla spōdiliū mediāte. ¶ Chorde eni cū ex neruis ꝛ ligamētis sint cōposite / necio ꝓcedūt a cerebro: q̄re sic nerui spasmanf: ligamēta v̄o ab ossib⁹ oriunf: ligamētuꝫ v̄o duoꝝ ossiū est ꝯiūctio. Ideoqꝫ si vuln⁹ in ligamēto fuerit nullā pp h̄ patief molestiā ex acumie medicie. Si v̄o ligamētoꝝ q̄ ꝯiūgunf cū lacertis aliqđ vulneref molestū erit: ꝛ nisi diligēter ꝛ caute curef: mime suspitiōe carebit.

¶ De vulnere ex cōtusione accidente. Cap. XIX.

c Um vulnera ex cōtusione accidūt: nō negligatur cōtusio: ꝛ vulnera sanētur ne mēbꝫ corrūpaf ꝛ putrefiat: qꝛ sic dic. G. nece est φ caro cōtusa putrescat: cui⁹ putredo ad vuln⁹ detrahaf: ꝛ carnis gn̄ationi ꝛ ꝯsolidatiōi repugnat. ¶ In curatiōe aūt h⁹ vulnerū q̄tuor p̄ncipalr regrunf itētiones. Prima est ut corp⁹ euef per flōmiā ꝛ uētris solōnē: si idiget illo ut sit adiutoriū in eleuatiōe tumoris. Si ꝯtusio fuerit ꝓfūda: ꝛ tot⁹ sanguis coagulat⁹ flōmia nō suffic: imo opꝫ ut attrahaf cū fortitudie cū uētosis. s. ꝛ scalpellatiōe ꝛ sāguisugis. 2a est ut admistref empl̄ꝫ mollificatiuū ꝛ maturatiuū: sic est empl̄ꝫ maluaꝝ decoctaruꝫ: ēt embrocatio de farina tritici cū decoctiōe maluarū ꝛ olei. Nā h⁹ medicamē sāguinē q iā coagulat⁹ est in ꝯtusiōe mirabilr sb̄tiliat ꝛ liq̄fac dilatādo poros: ꝛ mitigādo dolorē. caloreꝫ ēt carneū aggregat ꝛ ꝯfuat. 3a est ut sanies mūdificetur. 4a v̄o ꝛ ultia ut vuln⁹ cū medicia exiccatiua sic cetera vulnera curef. ¶ Scias tn̄ sic ipe. G. testaf: φ cōtusio sanaf difficili⁹ q̄ꝫ scissura. Nos ēt de h̄ i vulnerib⁹ capitis aliq̄d loq̄mur: ponētes curā quā mgr̄ Hugo i ꝯtusiōe faciebat

¶ De apostemate calido supueniente vulneri: ꝛ ꝓhibitione ꝛ cura ipsius. Cap. XX.

q Uia frequēter ex errore medici uel inordinata dieta ap̄a cal̄ꝫ vulnerib⁹ accidē cōsueuit: de ipsi⁹ ꝓhibitiōe ꝛ cura s̄m sniam ueterū ꝛ nostrā expientiā faciem⁹ capl̄m sp̄ale. ¶ Igif ubi potes de ap̄ate cal̄o seu herisipilla v̄isilr dubitare tēperata dieta: utaf ab oi repl̄one ꝛ supfluitate ciboꝝ diligētissime abstinēdo: utēdo semp dieta vulneratoꝝ ifra in ꝓpo capl̄o ordinata: quousqꝫ ab ap̄ate cal̄o optime fueris securatus. ¶ Si v̄o humores in vulnē videris supabūdare: ꝛ vulneris circūstātia loca rubē: ꝛ iā initia ap̄atis cal̄i ibi cernis: tūc tota itētio tue curatiōis sit in ꝓhibitiōe ipsi⁹: q̄m sic dictū est / vuln⁹ nō sanaf nisi ap̄a q̄escat. ¶ Particularib⁹ ergo cōueniētib⁹ excusatio nō est: q̄n uelociter sanguis de pte ōria exh̄af: maxie si ab initio nō fluxit a vulnere mult⁹ sanguis. ¶ Ap̄a v̄o calidū nō ledaf nisi cuꝫ medicamine in quo est ifrigidatio ꝛ exiccatio in p̄° g̃du: ꝛ mollificatio in 2°. Et ꝓpriuin in h̄: sic dic Aui. in q̄libet mēbro a capite usqꝫ ad pedes: ꝛ cois iuuamēti est. ut. R. g̃na. dulce: ꝛ decoquaf in vino pōtico: ꝛ empl̄ef cū eo locus: fortasse eni sic curari poterit. ¶ Ad idē ualet si locus cū oleo ros. ꝛ albumie oui epithimef: aut pān⁹ i aq̄ ꝛ aceto ifusus supponaf. ¶ Medicamē v̄o dn̄i Hugonis ex cōpositis est sp̄ale ad h̄: ꝛ est exptū ualde apđ me: ꝛ illđ ē qđ fit de maluis coctis in aq̄ ꝛ vino ꝛ furfure: sicut dicef inferius in cura vulnerū capitis. Et obs̄ua diligenter ad quē cōuertif ap̄a. v̄. grā. si admistraueris vnguētū nigrū qđ calidū est: ꝛ videris vuln⁹ uesicari ꝛ rubesieri uehem̄

ter declina ad ifrigidātia ⁊ vnguentū albū. ¶ Et si videris eū mollificari aut idurari post appōnē vnguenti albi uel similis eiꝰ: admistra nigrū uel silē. ¶ Si vō pdictis remedijs apa calm nō curet: sicut dicā curā ipēdas. ¶ Nota ergo si ex percussura seu vulnē flegmon siue calidum supuenerit apa: si in supficie cutis sit/ nec per aliā ptē fluat uerēdū nō est: imo satis sanitati ꝓpinquū. ¶ Si autē adeo fortiter vulneratꝰ seu pcussus fuerit/ ut craneo compatiat miringa: sepe pp lesionē miringe supueniūt picula ualde magna: si eni spasmꝰ ⁊ alienatio sbsequent mortē acutā ualde inducūt. ¶ Si ex pcussura uel vulnē magnus feruor supuenerit flōmia ꝓhibēdū est/ ita ut ab illa sicut iā dictū est/ cura icipiat. ꝯria eni apati calo ⁊ supfluētes humores cōpescit. Euone facta ex oleo dulci bindis isusis totū caput iuoluat oino: ut pncipiū neruoꝝ nullū penitꝰ rigorē sentiat. ¶ Uinū ēt ab initio ꝓhibēdū est: ⁊ carnes: ⁊ oēs cibi fortiores: maxie si febre laborauerint. si eni febricitēt/ succū ptisane dabis: ⁊ vitellos ouorum: ⁊ maluas iuscellatas: ⁊ lactucas: ⁊ intubas: ⁊ cucurbitellas. ¶ Oz si vigilias patiat/ isūdat caput oleo camomillino aut ro. sepiꝰ utriusq3 pmixtus plus aut minꝰ fm magnitudinē flōnis: ⁊ ifirmi tēperātiā: ⁊ q̄litatē etatis. ¶ His peractis cū tabes aliq̄ ex vulnē cepit emanare flōne manente cū melle ⁊ oleo pmixtꝰ curet: aut tetrafarmacon: qd tumorē iā factū repmit: nec aliū fieri pmittit. ¶ Apostatiicū etiam emplastrum suppositum bonū est. ipsum enim oino iuuat inductum ⁊ suppositum. Talis igitur est cura flegmonis cū vulnere accidētis.

¶ De inditijs mortis ⁊ periculi in quibus coicant vulnera quorūdam membrorum. Cap. XXI.

m **Embra** fm pma significātia mortem cū in eis vulnꝰ acciderit: sūt sic: uesica/ cerebrū/ cor/ renes/ epar/ dyafragma/ stomacꝰ/ ⁊ itestina minuta. ⁊ asserit Hyppo. cū dic uesicā icisam/ ⁊ cerebrū/ aut cor/ aut renes/ aut dyafragma/ aut aliqd itestinoꝝ gracilīū/ aut uētrē/ aut epar mortale. ⁊. G. exponit in cōmēto signa pdictoꝝ vulnerū sic describemus ¶ Cū vulnꝰ in corde fuerit: sāguis niger egredit. vulnꝰ q3 est i pte sinistra circa regionē cordis: acciditq3 patienti sudor ⁊ extremitatū friditas: ⁊ est ꝓculdubio fz oēs dispōnē mortale: nec est spes aliq̄. ¶ Si i dyafragmate fuerit: tūc vulnꝰ erit ꝓpe costas puas: anhelitꝰ magnꝰ ⁊ spissus cū uehemēti dolore ⁊ suspirio: ⁊ utriusq3 humeri motiōe Morbusq3 nō ꝓlōgatꝰ: ⁊ maxie si vulnꝰ i pte neruosa fuerit. Cū eni i pte carnosa existit: tūc testātē. G. possibile est ut ꝯsolidet ⁊ sanet. ¶ Si i pulmone fuerit: sāguis exit spumosus: anhelitꝰ fit frequēs: colorq3 patiētis mutatur. ¶ Si fuerit i stōco cibꝰ p vulnꝰ emittit. ¶ Si fuerit i uesica: urina ꝓculdubio effūdet. ¶ Si itestina fuerit vulnerata: egestio exibit p plagā: ⁊ qñq3 egredit itestinū aut girbꝰ. ¶ Si i cerebro vulnꝰ fuerit i caplo de fractura cranei narrabit q̄liter cogscat. ¶ Si supdictis mēbris vulneratis signa mortalia nō appuerit: tūc in ipsoꝝ curatiōe diligēs studiū ipēdat: qm fortasse ifirmꝰ optie poterit cū dei auxilio liberari: sic certū ⁊ frequētissime a me est exptū Si vō signa mortis appeāt: oino desistēdū est. ¶ Et pmū gdē ut dic Aui. ille cui accidit nausea/ aut singultus: aut solo uētris morit. ¶ Si de vulnē facto in ꝓfūditate pectoris spūs egredit: sintq3 cū eo cordis tremor: strictura anhelitꝰ sitr est mortale. ¶ Sz q: medici rōcinati sunt de vulnē pulmonis: op3 nos de h aliquātulū disputare. Dico g q vulneratio pulmōis duplicē hēt ꝯsiderationē q: aut fit a cā iteriori: aut a cā exteriori. Si a cā interiori ptisis appellat: ⁊ tūc nō curat: sic dic Serap. pp triplicē rōnē. Pria est q: medicinarū vtꝰ ad locū puenire nō pōt pp lōgitudinē vie. 2ª humiditas illiꝰ mēbri. 3ª est supfluitas motꝰ eiꝰ. Uerūm itētio Serap. nō fuit nisi de vulneratiōe putrida ⁊ antiq̄: q: si recēs fuerit anteq3 in ea saníes colligat: affirmat. G. talē posse curari: ⁊ pluries se asserit iā curasse. ¶ A cā exteriori dico q si vulnꝰ recēs fuerit ꝯsolidari ⁊ sanari pole est: ⁊ appō medicinarū ad mūdificationē illiꝰ mēbri: magis pualet cū vulnꝰ est exteriꝰ: q3 cū est iteriꝰ. ¶ Porro ꝯrietas pp quā pulmo curā nō recipit est humiditas ⁊ eiꝰ motꝰ cōtinuꝰ sic. G. narrauit. ¶ Idē. G. ingt mēbra vulnerata nece est ut gescant aliogn nullatenꝰ solidant: qd est/ q: ex motu diuisionē ⁊ elōgationē ptes vulneris patiunt. ¶ Preterea vlnera que cadūt sup extremitates lacertoꝝ: sic sūt que accidūt tribꝰ digitis sup genu: uel totidē ifra: uel sup iūcturā manus: aut iter cubitū ⁊ humerū sūt fz plurimū significātia mortem: ⁊ fortasse raro q̄sq3 euadit: pcipue si ossa sint fracta. ¶ Et. G. ⁊ Almāf. dicūt: q musculi sūt cōpositi ex carne neruo/ ⁊ ligamēto: ⁊ sūt uolūtarioꝝ motuū istra: ⁊ est eorū figura in modū arcꝰ: ⁊ q: in eis nimia est sensibilitas: ⁊ ptim a cerebro: ptim a corde ipsoꝝ ꝓcedit origo. Idcirco pnitiosū ipoꝝ vulnꝰ iudicat. ¶ Et cū accidit spasmꝰ hꝰ vulneribꝰ lacertosis/ nō recipit curationē: sic Aui. testat: ut icidat lacertꝰ in latitudinē: ⁊ tūc op3 ut illiꝰ mēbri opatio destruat: ⁊ de h di alibi: q: si possibile est tibi spasmū cū alia re curare: lacerti destructio postpōat. ¶ Generalr aūt oia vulnera que sunt in locis neruosis uel locis vicinis neruoꝝ sunt timorosa: q: multotiēs sequūtur ea mala accn̄tia: sic spasmꝰ/ alienatio/ ⁊ pmixtio rōnis. Et in quocūq3 loco fuerint: si magnā hēant ꝓfunditatē ⁊ capacitatē sunt vicina timori. ¶ Que vō sūt in locis carnosis: in qbꝰ sūt pauci nerui/ ⁊ pauce pellicule/ ⁊ uene/ ⁊ ligamenta pauca: neq3 sunt magne profunditatis: neq3 capacitatis saluiora sunt.

¶ De extractiōe sagittarū: ⁊ mō ⁊ forma ipsarū. Cap. XXII.

m **Odus** extrahēdi sagittas diūsificat fm diuersitatē earū. ¶ Sagittaꝝ eni diūsitas multa est. Quedā eni ex eis hn̄t cuspides magnas: quedā puas. Quedā sūt ꝯcaue: quedā surde. Quedā sunt barbulate: quedā triāgulate. Quedā q̄drāgule: ⁊ q̄dā duoꝝ anguloꝝ tm̄. ¶ Mēbra vō in qbus cadūt/ aliqñ sunt ex mēbris pncipalibꝰ ⁊ nobilibꝰ: sicut cerebrū/ cor/ epar/ pulmo/ renes/ uesica/ stomacꝰ/ intestina/ ⁊ eis silia. Qñ vō vulnerat aliqd pdictoꝝ mēbroꝝ ⁊ appent tibi signa mortis iā dicta i suo capꝰ: que hic iteꝝ memorabor: tūc op3 ut caueas ab extractiōe sagitte: nā plerūq3 post extractionē stati morit vlneratꝰ. Qñ vō nō appēt sig pdcā: sagittā cū oi sbtilitate ⁊ igenio extrahēs cura vulnꝰ

¶ Signa qñ sagitta cadit in cerebro sunt hec. dolor capitis uehemēs/ scotomia/ vtigo/ rubedo/ iflāmatio oculoꝝ/ rubedo lingue/ spasmꝰ/ ⁊ pmixtio itellectꝰ/ colere uomitꝰ/ ⁊ forsan ex naribus uel auribꝰ sanguis fluet/ sermonis abscissio/ uocis amissio. Et q ex vulnere egrediet humiditas alba silis pulti: ⁊ exit ex eo sile aquositati carnis istis apparētibus signis ualde timēdū est: nō tn̄ penitꝰ ad desperādū: q: quedā curaui: ⁊ multos a dn̄o Hugone vidi curatos: in qbꝰ pro maiori pte appebāt signa predicta.

¶ Signa sagitte in corde sunt: q: sagitta sub mamilla sinistra est: ⁊ sentit patiēs q̄si in re solida: ⁊ nō in uacuo fit, ifixa: ⁊ forsan sagitta mouet ut pulsus: ⁊ currit ex vulnē sanguis niger. Et seqt frigꝰ extremitatū sudor/ frigꝰ/ ⁊ sincopis istis appētibꝰ signis fugias: q: mors ꝓculdubio appropiq̄t

¶ Sagitta in pulmone signa sunt exitus sanguis spumosi ex vulnere. Mutatio coloris ifirmi: ⁊ q: expirat spiritū magnum ⁊ altū: ⁊ querit attractionem aeris frigidi.

¶ Sagitte i uelamie pectoris sig sūt vulnꝰ ꝓpe costas puas āhelitꝰ cū dolore uehemēti suspiratio. motꝰ āboꝝ hūeroꝝ.

¶ Si cadat in stomaco: cibus egreditur indigestus.

¶ Si cadat in uentrē: aut stercus: aut girbū: aut intestinū: qd iam est disruptum exibit: quare ualde timendū est.

¶ Si cadit in uesicam ⁊ egredit urina: ⁊ de uesica aliquid ad exteriora procedat: tunc scias q: mortale est.

¶ Reliqua aūt mēbra: sicut facies/ collum/ guttur/ spatula adiutorium/ spondilia dorsi/ furcula/ coxa/ crus/ ⁊ eis ex

mēbris similia/utplurimum recipiunt sanitatem.

Modus aūt exhēdi sagittā in vulnē non est res que pfecte ualeat comphendi. Quotidie eni istrm nouū: z modus nou⁹: solertia z igenio medici iuenit. Ponem⁹ tñ aliquos modos/ut min⁹ igeniosis z rudib⁹ satisfiat. ¶ Sagitta ex loco in quo figit egredit duob⁹ modis: aut per locū p quē itrauit: aut ex parte opposita: z illa que egredit p locū p quē itrauit/si iobediens est ad exitū/opz q dimittat aliqb⁹ dieb⁹: donec caro que est in ipsi⁹ circuitu putrefiat: q: extūc de facili exhat: z si figat in osse nec obediat/dimittat per aliqt dies quotidie ipsaz cū attractiōe mouēdo: egrediet eni/q si nec sic egredit: pfora os in circuitu sagitte vndiqz cū sbtili pforatorio/donec sagitta paret ad facilē exitū foramine dilatato. Sñalr h teneas: q sagittā in quocūqz loco corpis figatur: ipsaz cū forficib⁹ ul' alio mō oi facilitate z igenio quo poteris exhas. ¶ Et si fixa fuerit in osse: z adeo firma p maneat/q cū forficib⁹ exhi nō queat: si ferrū illud fuerit ꝯcauū/tūc hēas terebellū optimū adeo grossum/q usqz ad pfundū cōcauitatis sagitte nō itret: ut ponas terebellū itus in ꝯcauitate sagitte: z ac si uelles pforare reuoluas h facto extrahas cū fortitudine: q: terebellū tenebis fortissime/z de facili nō dimittet. Uidi qñqz duos fortes homines laborātes in trahēdo: nō tñ sagittā extrahē potuerūt: z magr eaz dimisit quousqz egressa est. ¶ Si sagitta auriculata fuerit positis duab⁹ cānulis ereis uel aliq̄ silr i duab⁹ extremitatib⁹ auriū: ipsam sicut poteris foras trahas: si als necesse fuerit extrahe in q̄cūqz pte corpis igeniet medicus cū istris trahēdo/retorquēdo/ꝯcutiēdo/ut caro z os in circuitu putrefiāt dieb⁹ aliqb⁹ expectādo/carnē cedēdo/ossa in circuitu pforādo/ab icisione uenaruz/neruoꝝ/chordarū/z arteriarū diligēter cauēdo: pcura totis virib⁹/oi igenio/ut sagitta cū oi facilitate quā poteris extrahat. ¶ Si sagitta fuerit fixa in craneo/pāniculis/ul' cerebro nō despes: sed ipsa diligēter exēcta/si ifirmi vtus nō deficit/ad curā vulnerū capitis recurras: z sm doctrinā quā dicem⁹ in caplo vulnerū capitis: curam geras. ¶ Si sagitta ifixa fuerit in aliq̄ pte thoracis: cura dicēda in caplo de vulnē cassali curet. ¶ Si ifixa fuerit in dorso/z in stomacū trāsitū fecerit: in caplo p⁹ dicet q̄liter extrahi debeat z curari. ¶ Si in uētrez penetrauerit: cura vulnerū uētris in scdo libro ponēda curet. ¶ In genere eni z nō in spē itēdimus de vulnerib⁹ in hac pte tractare ¶ In q̄cūqz ergo pte corpis sagitta ifixa fuerit: extracta sagitta ut dictū est: mēbrū in quo ifixa fuerat curet/sic ipius cōpō z forma regrūt. ¶ Si sagitta fuerit toxicata significāt illud/qm color carnis appet fuscus aut liuidus: opz igit tūc si posse est z loc⁹ tolerat/ut ꝯcaues in circuitu totā carnē: deide cura vulnus cū eo qd ꝯuenit ad illud.

¶ Forma forcipū qb⁹ trahunt sagitte ista erit: extremitates ei⁹ sint siles rostro auis: z sint facte ad modū serre: z sint de bono calibe optime tēperate: ut qñ sagittā cepint nō dimittāt. ¶ Et fiūt ex eis multarū formarū/magne/medie/parue sm magnitudinē sagittarū/z q̄litatez puitatis ipsarū: z magnitudinē vulneris z cōstrictionem ipsius. Et alie sūt surde: alie ꝯcaue: qb⁹ mediātib⁹ exhunt sagitte surde. In cōcauo eniz forcipū recipit cauda sagitte.

¶ Nō piget in fine hui⁹ capli: q̄uis a nobis expta nō sint: q̄dā expimēta empica scribē: que q̄sdā pitos cū assertione plurima nouim⁹ affirmare. ¶ Igit ad exhēdū sagittā flexis genub⁹ dicat ter orō dñica. s. P: nr. qb⁹ dictis accipiat sagitta cū ambab⁹ manib⁹ silr iūctis: z dicat. Nicodem⁹ extxit clauos de manib⁹ z pedib⁹ dñi. z exhat sagitta: z exibit statim. ¶ Itē sagittā z ferrū de vulnē extrahes: si folia bletarū cū folijs dyptami trita sup vulnus ponas. ¶ Et Macer. dic: q spinas/furūculos/z cetera ifixa exhit abrotan⁹ p se: uel cū adipe emplar⁹. Et Macer. dicit q aristol'. ro. trita z apposita ifixa oē ifixū detrahit. z dicit: q radix eruce elixa z supposita eijcit ossa fracta.

¶ De extractione spinarū astellarum z similium quando corpus ingrediuntur. Cap. XXIII.

s **Pine** astelle vitri ptes z silia/que corpus igrediunt cū emplo facto ex reb⁹ relaxātibus extrahunt: vñ extractiue uocant h⁹ medicine. Et ex illis est armoniacū cuz melle mixtum z emplatū. ¶ Itē ex cepis narcisci cū melle tritis. ¶ Itez radices harūdinis cū melle trite: z si oia pdicta sil ꝯiūgatur/fortior erit eoꝝ opatio. ¶ Ingt Auic. q rana excoriata supposita est mirabilis attractionis: silr cācer ꝯtritus. ¶ Ingt iterū: q caput lacerte statim cū abscindit cū aristologia lōga z radice canne z cepe narcisci mirabilr extrahit. ¶ Hec enim spinas z astellas z sagittas etiā quādo nimis infixe non sunt attrahūt z educunt.

¶ De spasmo z eius cura. Cap. XXIIII.

s **Pasmus** ut dicit Auic. est egritudo neruosa qua mouent lacerti ad suū pncipiū: z inobediētes fiūt in dilatatione ipsius. ¶ Spasmi tres sunt spēs. s. anterior: posterior: z tetanus: qd. q. totū tenēs iterptat. Spasm⁹ aūt diuidit sz cām. ali⁹ enim fit ex repletione. alius ex ianitione.

Signa spasmi facti ex repletiōe sūt: qm accidit subito cū plenitudie corpis nulla euone pcedēte sicut solone uētris: fluxu sanguinis: febre: z silibus. ¶ Signa vo spasmi facti ex inanitione sunt q accidit sm cōtrarium illius. s. post aduentum euacuationis.

Spasmus fact⁹ ex ianitione vix aut nunq̄ curat: z cura ei⁹ est balneū aque tepide dulcis: z iunctio spōdiliū z iūcturarū cū oleo viol. tepido: z tegat patiēs sicut febricitans cū frigida z humida dieta: z bibat lac dulce frequēter: z vinū cū aqua multa. ¶ Cura vo spasmi facti ex replone est: ut iungat spina/collū/ceruix/z totū corp⁹ cū oleis calidis: sicut oleo euforbij castorei/laurino/z silib⁹. laterinū vo plus ceteris ualet. ¶ Unguētū bonū ad idē. ℞. euforbij/castorei. añ. p. iij. piretri/thuris/mirre/aloes/masticis. añ. ʒ. v. olei laurini/sabucini/puleginī/cōis. añ. z cere q̄tū sufficit. terēda terantur: z cū oleis z cera ad ignē ꝯficiant: z fiat vnguentum. Itē patiēs assumat frequēter vinū decoctiōis castorei/cinamomi/spice/pipis/calamēti/sansuci/saluie/z ruthe simpliciter uel composite. Dñs Hugo de ptis faciebat fieri pigmētū: z ppinabat ifirmo: z dicebat optimū eē. ¶ Fiat gargarismus iste qui. ℞. sinapis/piretri/staphisagrie/añ. bulliāt in vino forti cū melle: deinde cū colatura fiat gargarism⁹: puocet sternutatio cū puluē castorei z pipis narib⁹ iniecto. ¶ Intret patiēs balneū siccū/z diu sudet in eo: z cū pdicto vnguēto vngat. Hoc facto itret lectū z iaceat in culcitra molli ualde z bñ pata: z cū aliq̄ztulū regeuerit itātū igrediat balneū z sudet: z tādiu sic fiat donec sanet si deus uoluerit. ¶ Et scias q: iter dētes ei⁹ ponendū est lignū: ne cuz mot⁹ iuolūtari⁹ in eū redierit: lingua dētiū ꝯtritiōe ledat. ¶ Itē vnguētū ad idē. ℞. olei muscellini. ℥. j. petrolei. ℥. ʃ. olei cōis/butyri. añ. ℥. iiij. cere. ℥. j. stora. calamite/rubee añ. ʒ. ij. z ʃ. mastic. olibani. añ. ℥. ʃ. gūmi hedē. ʒ. iiij. z ʃ. oia liq̄bilia ponant ad ignez: z tritis terēdis admisceant eisdē: z cū spatula bñ icorpent. Cū vo ad spissitudinē uenerit z coctū fuerit/supponatur storax z fiat vnguētū: z fiāt vnctiōes iter duos ignes i ceruice z collo z spina: z ēt i toto corpe: h vngim plrimū ualet spasmo ex replone. ¶ Itē ad idē. ℞. absinthiū/pulegiuz/z bacas lauri/z ciminū: terant oia z cribrent: z cōfice cū melle z fac bullire aliq̄ztulū ut ispisset: z pone i plagella z tepidū suppone loco dolēti: mirabilr dolorē mitigat ¶ Itē ꝯ spasmū sz Aui. ℞. oleū antiquū. credo laterinū fore optimū lb. j. cere rubee. ℥. ij. liq̄fiat cera cū oleo z puericet desup euforbij recētis triti. ℥. j. misceat z reseruet in oi hora necitatis z iungat loc⁹ spasmat⁹ cū eo. ipz eni ē mlti iuuamēti: lilia despasmāt pueros/anisū/croc⁹/z mel.

¶ De dieta z regimine infirmoꝝ. Cap. XXV.

d **Primus** sup in duob⁹ opozte hui⁹ artis opatore pcipue z pncipaliter spem here in summo medico z nã. Ideoq; opz nãm cōfortare/ut possit recupare depdita/z restaurare soluta. Cū igit nã ipsa absq; nutrimēto boni sanguis gñatiuo nihil pficete tā in puis q̄ in magnis vulneribus valeat opari: opz medicū cibaria boni chimi z boni sanguinis gñatiua nō ignorare: ut de talib⁹ vulnerat⁹ cibet: ut ɔgrua dieta exhibita nã bonum sanguinē gñet ad carnis renascētiā z cōtinuitatē vulneris reducendã: pcipue etiā cauēdū est/ne aliq̄ cibaria putredis gñatiua offerātur infirmo/ut fiat gñatio saniei z impediat natura: z sic ex mala puidentia labor medici prolongetur.

¶ Cibaria igit sup dictū sanguinē gñantia: qb⁹ suos dñs Hugo cibabat ifirmos sūt ista/galline/capones/pulli iuuenes/carnes hedi lactātis/carnes castrati iuuenis/pdices/fasiani/aues pue cū rostro sbtili/z brodiū decoctiōis eoz/z oua gallinarū quolibet mō cocta/pter elixa uel frixa. Pot⁹ aūt quē dñs Hugo dabat/erat vinū melius qd poterat iueniri sine aque admixtiōe. Et vinū qd nãe humane asserebat fore amicabilissimū: est vinū albū sbtille aromaticū ad bibēdū suaue. Dicebat eni q̄ h erat vinū de quo sanguis q̄si nullo medio gñat: z q̄ nã cū tali vino in vulnerib⁹ optime opat. ¶ Et ego semp ipm in parte ista secut⁹ sum aucte Gal. suffult⁹: qui in li⁹ de igenio sanitatis dic: q̄ vinū vulneratis nullaten⁹ sbtrahēdū: nisi supuenerit casm apa. ¶ In pncipio tñ vulneruz pdicta cibaria ab oi repletiōe cauēdo cū q̄dā tēperātia mistrent q̄diu. s. de apate caso sit secur⁹. ex tūc enī pdicta cibaria poterūt uberi⁹ z largi⁹ mistrari. ¶ Caueat igit nimium vulnerat⁹: q̄ cūcta que circa dietā dicta sūt/diligēter obsuet. h eni reputo in oi vulnē pncipale: z siqs ɔtra uenerit hāc viā nr̄az sequēdo/manifestū sibi sētiet nocumētū.

¶ De quibusdam potionibus z mixtionibus approbatis vulneribus z ulceribus. Cap. XXVI.

m **Arte** medicine: qb⁹ pleriq; z maxime ultramōtani cyrurgici in plagis utunt z q̄si aliqd sacri occultāt: cōponunt ex caule rubro/rubea maiori/semine canapis/cōsolida media agrimonia/lanocola: aliq addūt pedē colūbinū/z dicūt ipsuz pprietatis mirabilis in hoc ee: z cōsolidā maiorē z minorē/pilosellā/z pimpinellā/gariofilatā/z maioranā/z etiā gētianā. agrimonia tñ z gētiana spāliter ualēt cōtra fistulā: z sic experti asserūt magnā pprietatē in curādo fistulas hēre dicunt si in potu sumant. ¶ Itē mixtura quā a quodā fratre pdicatore freq̄nter expto p magno secreto recepi. Re. caulis rubei/canapis renati/tenaceti/consolide rubee: quā q̄dā pmulā ueris dicūt: oiuz folia. añ. rubee maio. q̄tū de oib⁹. tere z cōmisce: det ad quātitatē vni⁹ nucis: uel parū plus si multas hēt plagas cū optimo vino rubeo nō dulci/neq; cocto: neq; cū racemis bullito: z supponat vulneri fol. caul. rubei iuersi. bibat vno die: altero nō: aliq ponūt de se. canapis: z de rubea magis q̄ de oib⁹ alijs. ¶ Itē alr. Re. radices rubee maio. foliū caul. ru. apiū domesticū/gariofiletū/se. canapis/agrimoniā/tenacetū. añ. tere oia sil: z cū fuerit bñ trita distēpera cū vino albo/z fac bullire aliquātulū in olla mūda/z semp moueas dū coquunt: deinde modicū frigefiāt: z dulcora cum melle: z reseruet in uase mūdo: deinde vulnerib⁹ lotis vino/supponat foliū caulis rubei z liget: z quotidie mane z sero sumat vulnerat⁹ duo coclearia de potione pdicta/quousq; fuerit liberat⁹. ¶ Et si cōtingat vulnera nimiū desiccari humectent cū vnguēto aliquo ɔueniēti ad hoc uel cū aliquo alio medicamine/sicut videris expedire. ¶ Sūme etiā z pcipue cauēdū est sup oia/q̄ ois habēs vulnus in capite z maxime si de lesione intrinseca dubitet: ut ab omni pollutione caueat: q: si nō cauerit in cerebro/citissime spasmus fiet: quo facto sm plurimum amarissima morte die tertia morietur.

¶ Incipit liber secundus. Prologus.

d **Ace** Christo disputatiōe de vulnerib⁹ z ulcerib⁹ z medicinis eoz. De fluxu sāguis. De igenijs qb⁹ sagitte ifixe corpori abstrahunt. De apate caso z spasmo z vulneratoz dieta: put sibi dare placuit ex dictis ueteꝝ. Doctrina dñi Hugonis de Luca z nr̄a expiētia expedita ad illoz practicā: quō sit in q̄libet mēbro corporis exercēda: transitū faciētes a capite qd mēbrū regio dr: q: gnque sensus pficiunt in eo. Sumem⁹ initiū curā ipsi⁹ z alioz mēbroz postmodū ordinātes: z ut facili⁹ qd q̄sq; postulauit ualeat iuenire: hūc librū/sic z pcedētē fecim⁹ per capl'a distinguem⁹. Et ista sunt capl'a scdi libri.

Capitulū pmū. De vulnē capitis simplici in carne tm̄ sine depditione subē.
2m De vulnere capitis cum fractura cranei.
3m De cura z fractura cranei pāniculoz z etiaz cerebri sm magistrum Hugonem.
4m De contusione capitis sine lesione cranei.
5m De contusione cranei sine fractura cutis.
6m De cyrurgia q̄liter exercēda sit in fractura cranei.
7m De liuore z contusione faciei sine fractura carnis.
8m De vulnere palpebrarum.
9m De vulnere cū fractura ossiuz mādibule uel palati.
10m De vulnere nasi.
11m De quolibet vulnere in carne vniuersaliter.
12m De vulnere cum deperditione substantie.
13m De vulnere uene organice.
14m De fluxu sāguis uene ul' arterie icise hñte piodos.
15m De vulnere neruorum.
16m De vulnere thoracis z pectoris ante z retro facto.
17m De vulnē dorsi a sagitta penetrāte usq; ad stomacū.
18m De vulnere uentris: z eius anothomia.
19m De vulnere intestinorum.
20m De fractura ossiū sine vulnere carnis z cura ipsius.
21m De fractura ossiū cuz vulnere carnis z cura ipsius.
22m De diuersificatione fracturarum ossium.
23m De membro male restaurato.
24m De nodatione que accidit post fracturam.
25m De mēbro subtiliato z extenuato p⁹ restaurationē.
26m De situ membri restaurati.
27m De frustis ossiū z corticib⁹ eoz remanētib⁹ i vulnē
28m De fractura mandibule.
29m De fractura nasi.
30m De fractura furcule pectoris.
31m De fractura spatule.
32m De fractura z fissura cassi.
33m De fractura costarum.
34m De fractura z attritione spondilium colli.
35m De fractura adiutorij.
36m De fractura brachij.
37m De fractura ossium digitorum.
38m De fractura coxe.
39m De contritione rotule genu.
40m De fractura cruris.
41m De fractura tali z digitorum pedis.
42m De dislocationibus iuncturarum.
43m De dislocatione mandibule.
44m De dislocatione spondilium colli.
45m De dislocatione spondilium dorsi.
46m De dislocatione furcule.
47m De dislocatione adiutorij.
48m De dislocatione cubiti.
49m De dislocatione iuncture manus.
50m De dislocatione digitorum.
51m De dislocatione anche.
52m De dislocatione genu.
53m De dislocatione rotulei
54m De dislocatione pedis.

¶ De vulnere capitis simplici in carne tm̄ sine deperditione substantie. Cap. I.

Caput cōtingit diuersimode vulnerari: ⁊ vulnerū ipsius: aliud est simplex: aliud cōpositū. ¶ In cura simplicis vulneris/ sicut in p̄ma pte huiꝰ opis dictū est/ vnica est intētio. s. cōiūctio ptiū solutarū. In cura vō cōpositi itētiones diuersificant̄ s̄m diuersitatē cōpōnis ipsiꝰ. Nos tm̄ p̄mo de simplici tractabimꝰ: ɔ̄nter curā cōpositi vulneris exponemꝰ. Igit̄ si vulnus simplex fuerit cutis. s. si lesio sola fuerit sine depditione s̄be uel lesione cranei: sic curabis. In primis labia vulneris ⁊ totū circa vulnꝰ optime abradant̄: deide vulnꝰ a pilis capillis ⁊ quolibet alio mūdet̄ perfecte: ⁊ vulnꝰ cū stupa leni in bono vino cal'o balneata ⁊ expressa optime desiccet̄: ⁊ sic labia vulneris/ sicut melꝰ fieri pōt s̄m statū sanitatis p̄stinū ɔiūgant̄: ⁊ cū puluillis de stupa leni ⁊ mūda decēter factis vino cal'o balneatis ⁊ vulneri sic decet suppositis cū leni fascia tal'r fasciet̄/ ꝙ cōiūctio repata in labijs vulneris/ nullatenꝰ ualeat pmutari. ¶ Prima ligatura usq̧ in 3m ⁊ 4m diem: si dolor nullus appeat nō soluat̄. Si vō dolor aliqs egrū ifestauerit/ ɔtinuo dissoluat̄. ⁊ si aliq̄ putredo iteriꝰ gn̄ata fuerit: cū stupa leni balneata in vino cal'o: ⁊ exp̄ssa cōprimat̄ vulnꝰ ⁊ sanies siqua iꝰ fuerit/ per cōpressionē hꝰꝰ expellat̄: quo facto sic ātea religet̄: ⁊ nisi dolor ifirmū exagitet/ nō nisi de 3° die in 3m vulnꝰ soluas. ¶ Si vō dolor minꝰ egrū uexet/ adeo ꝙ de apate cal'o timeat̄: uel ēt si dolore nimio exn̄te non timeat̄ de illo plagella de stupa leni tenuissima balneata i vino calido: ⁊ exp̄ssa vulneri iponat̄: postmodū supponat̄ pultes que sic fit. Decoquant̄ maluarū folia/ ⁊ pistent̄: de tali malua pistata recipiat̄ quātū pro vice vna sufficiat: ⁊ bulliat in tāto vino quāto sufficiat in cōpōnē pultis. Postq̄ vō in vino diu bullierit/ supponatur de furfuris cribratura paulatim: ⁊ paulatim p bona incorpatione semp cū spatula deducēdo ad ignē/ donec pultes iter duritiē ⁊ mollitiē fit eq̄lis: ⁊ quotidie semper eodē mō mutet̄/ donec ois discrasia vulneris fit sedata extūc cū stupis in vino calido balneatis mō sup̄dicto curet̄. ¶ Si caro aliq̄ supflua in vulnē gn̄et̄/ curet̄ cū vnguēto viridi/ qō fit ita. Viride eris optime pulueriçet̄ diligētiꝰ: ⁊ cribret̄ ⁊ admisceat̄ cū optima dyaltea: ⁊ si nolueris ꝙ amplius fit acutū/ ponat̄ media vncia de viride eris in duabꝰ vncijs dyaltee. Et ad magnā supfluitatem carnis vulneris depurādā receptionē eris viridis duplicabis: die sequēti post appōnē vnguēti/ appones in vulnera fila de pāno ueteri laniata: ⁊ sic cū filis ⁊ vnguento curabis/ q̄diu perfecte ⁊ pulchre obduxeris çicatricem. Hoc gn̄ale documētū qō in cura vulnerū capitis datū est: qn̄. s. vulnus in cute tm̄ est: ⁊ dicit̄ simplex vulnꝰ gn̄aliter tenēdū est in oibus vulneribꝰ cutis capitis quomō cūq̧ fint sine depditione substātie ⁊ cranei lesione. Miror: si in mūdo est melius documentū. Ego cū multos in diuersis regionibꝰ pbos ⁊ famosos medicos viderim: ⁊ multa expius fuerim/ melius nō inueni. ¶ Dic̄ Aui. ꝙ in fissura cutis que puenit usq̧ ad pānū qui extēditur sup craneū/ ligamētū ⁊ strictura sufficiūt ⁊ dicit ꝙ rectiꝰ in cura eius est ut sup fissurā oleū rosatū tepidū ifundat̄ deinde aggregent̄ labia vulneris: ⁊ si necesse fuerit cōsuatur ⁊ pulueriçet̄ sup vulnꝰ puluis que dicit̄ capitalis: ⁊ ponant̄ desup puluilli in vino stiptico cōcusso cum oleo balneati: deinde reliq̄ ligamēta: ⁊ qescat ifirmꝰ ut fiat delitiosus ⁊ pcuret̄ ut dormiat: ⁊ si necessaria fuerit subtractio sanguinis minuat̄. ¶ Dn̄s Hugo reprobat illud: ꝙ s. vulnus capitis vnq̄ suat̄: uel ꝙ in vulnere qō ɔsolidare intēdimus/ ponat̄ aliqd vnctuosum. Primū q: caput fit mēbrū: in quo quomodocūq̧ vulnus fit labia vulneris optime possint ligatura cōiūgi. suturaq̧ solum fit/ ut coniūgant̄ labia/ non est aliquatenus facienda. Secundum ꝙ omne vnctuosum maculat vulnus ⁊ cōiunctionem prohibet labiorū. ¶ Determinatio de sola lesione cutis: nūc de vulneribus ipsius cum lesione cranei/ panniculor̄ ⁊ cerebri psequendum est.

¶ De vulnere capitis cum fractura cranei. Cap. II.

Licet de solutione ɔtinuitatis in osse i cap'o fracture ⁊ dislocationis sermone cōpleto dicere itēdamus: q: tm̄ solutio cōtinuitatis que fit in osse capitis ab alijs ualde dissimilis est: ppterea de illa ad presens tractabimus speciale capitulum facientes.

Fractura cranei ceteris fracturis ossiū difficilior est/ ⁊ eius multe sunt sp̄es ⁊ diuerse s̄m diuersitatē rerū: qbus mediātibus fit fractura. alia enim fit ex pcussione ensis uel gladij incidētis uel alterius simul scindētis os totum donec pueniat ad uelamen. Alia nō puenit ad uelamē sed sup̄ficiē tm̄ ossis incidit: ⁊ vulnus aliqn̄ est magnū aliqn̄ puū: ⁊ ex eis est fractura occulta in osse: que apud antiquos dicit̄ capillaris. Alia fit telo sagitta gladio acuti capitis uel aliquo sil'i: ⁊ est difficilior fracturarū: qm̄ est magis penetratiua: ⁊ eiꝰ vulnꝰ est modicū ⁊ occultū. Alia fit ex casu uel pcussione lapidis uel silium/ ita ꝙ os ad iferiora plicat̄: ⁊ illud s̄m plurimū fit in capitibꝰ puer̄ pp mollitiē ossiū ipsorū: aut nō plicat̄/ sed scindit̄ in modū fracture capillaris: que aliqn̄ penetrat usq̧ ad pāniculū: aliquādo vō nō penetrat. ¶ Et earum vulnus aliquādo est paruū: aliqn̄ sine vulnere sunt omnino.

Cognoscuntur aūt oēs sp̄es fracture p diligētē inqsitionē cum tēta. Et cognoscunt̄ per ampliorē icisionē ⁊ sepationē cutis a craneo. ¶ Sp̄es vō fracture capillaris cognoscit̄ per effusionē encaustri desup: qm̄ hic testificant̄ ueteres: ⁊ est res cū qua est fiducia v̄itatis: ⁊ illō fit h̄ mō: sup os discooptū ⁊ bn̄ tersum encaustrū effūdas/ ⁊ postmodū abstergas: fractura ex hoc remanebit nigra. Et si vis certificari utrū penetrās fit fractura/ radas fissurā/ donec nihil appeat de nigredie: qm̄ si nigredo deficiat/ signū est ꝙ fissura ad iteriora nō trāsit. ¶ Et si fractura fuerit ex casu uel lapidis pcussiōe: uel silium absq̧ vulnē: tūc eiꝰ significatio duobꝰ modis est: s̄z ꝙ duplex est eiꝰ sp̄es sic iā dictū est. vna que plicat̄ ad iteriora: ⁊ altera q̄ dr̄ capillaris. ¶ Significatio illiꝰ que ad iteriora plicat̄ nō occultat̄ ingrētī cū digitis: qm̄ s̄b eis sentit̄ ɔcauitas manifesta. ¶ Significatio vō fracture capillaris absq̧ vulnē cognoscit̄ difficulter. Ideoq̧ accn̄tia que ifirmo supueniūt diligēter ɔsiderari opꝫ. Et accn̄tia significātia illud sūt apoplexia/ scotomia/ destructio uocis/ pditio appetitꝰ v̄tutis digestiue ⁊ expulsiue defectꝰ/ febris acuta/ ⁊ sil'ia. ⁊ argumētū maximū faciēs huiꝰ fracture fidē est ɔsideratio rei: cū qua pcussio facta fuit: ⁊ ɔsiderare uehemētiā feriētis/ casus latitudinē ⁊ locū in quē ipulsio facta fuit. ¶ Et in oibꝰ p̄dictis sp̄ēbꝰ fracture ɔsidera uelamina cerebri: quor̄ vnū dicit̄ dura mr̄: ⁊ alterū pia mr̄. ¶ Dura mr̄ est pāniculus craneo imediate suppositꝰ: ⁊ est creatꝰ grossus ut a craneo se defendat. ¶ Pia vō mr̄ tāgit ⁊ coopit cerebr̄: ⁊ ē s̄btilis pp subtilitatē ipsiꝰ cerebri. ¶ Añ igit̄ q̄ ad curā accedas ifirmi/ cōsidera ipsiꝰ accn̄tia: que si videris manifeste mala/ ⁊ plura in malitia cōuenire/ fugias. Si vō accn̄tia bona videris/ nō formides: ⁊ ex accn̄tibꝰ malis sunt amissio itellectꝰ/ sincopis/ abscissio uocis/ rubor/ ⁊ egressio oculorū/ pditio appetitꝰ/ v̄tutis digestiue ⁊ expulsiue defectus/ fluxus uētris/ uomitꝰ colere/ febris acuta/ thetanꝰ/ ⁊ sil'ia. qbꝰ appentibꝰ in pluribꝰ dispōnibꝰ/ ifirmus pculdubio nō sanat̄. ¶ Et multotiēs dura mr̄ rūpit̄: ⁊ aliqn̄ etiam pia mater ⁊ p̄dicta accn̄tia nō appent: imo reparant̄ panniculi/ ⁊ sanat̄ infirmus: ⁊ de hoc facit nobis fidem magna experientia: q: multos fractis ambabus mēbranis ⁊ aliquos a qbus non parua quātitas medulle exiuit/ vidimus pfecte sanari. de h̄ adeo sumus certi sicut de morte.

Plures etiā vidi habentes aliq̄ de p̄dictis accidentibus
restitutos pristine sanitati.z.G.testat̄ de lesiōe pie m̄ris
multos se vidisse sanatos:sicut patet in cōmēto Auicē.
Illud tñ est de his que raro ↄtingūt.Sciui hominē cui⁹
vna cellularū a cerebro tota euacuata fuit:z tandē reple
ta carne loco cerebri per dn̄m Hugonē sanat⁹ est:z cuȝ
cellula rememoratiua fuisset: vidi dn̄m Hugonē stupē
tē ualde sup illo:q: memoriā sicut añ habebat.erat eniȝ
factor sellarū:z artē suā modo amisit.C Frequēter etiaȝ
imperiti medici decipiunt̄ in hoc:q: rupta dura matre
interdū sanies ad ptā matrē descēdit: z ibi actione calo/
ris nālis digerit̄:z iterū fit alba z spissa.ꝙ qñ postmodū
expellitur ab imperitis cerebruȝ extimat̄.frequētissime
vidi illud reddēte me cautū viro p̄dicto:ne in parte illa
errarē:sicut stolidi faciebāt. C Et notādū ꝙ sicut caput
diuiditur in tres ptes.s.in substantiā carnosam.cranea/
tā.z cerebruȝ:sicut sunt tres uentriculi.vñ Auic.diuidit
in tres ptes.s.in substātiā uelatā.medullarē.z uētres.uē
tres aut sunt tres.s.anterior.medius.z posterior.In an/
teriori v̄tus imaginatiua cōplet̄.cogitatiua in media.cel
lula v̄o posterior memoratur.C Et nos modo ponem⁹
quādam specialem curā p̄dicti viri quā ipse frequētissi/
me in lesione cranei panniculoꝝ z cerebri exercebat.

C De cura in fractura cranei panniculorū z etiam cere/
bri:s̄m magistrum Hugonem. Cap.III.

c Um igitur in lesione cranei pāni/
culoꝝ z cerebri:nō ue/
hementer possimus de patiētis liberatione spe
rare:in illo qui sperantes in se nō deserit spes nostra po
nenda est:q̄re cū de talib⁹ q̄d artificio cyrurgie curari ua
leant:non multuȝ sperandū sit in solo deo z natura que
ab ipso est:medicum qui huiusmodi habet in cura spem
habere necesse est:quare medicus in istis magnis peri/
culis:nec tentare:nec perquirere debet:precipue postq̄
certus est cum non sit utile de intrinseca lesione.

C Ideoq̄ medicus qui talem habet in cura in deo:z natu
ra sperādo dup^r z sagaciter debet nāe necessaria mini/
strare.In dieta scilicet z ligatura z medicamine cōpetē
ti.Sicut eni in cuti superius dictū est: talis fiat in capite
ligatura ꝙ calor intrinsecus euaporare nō ualeat:nec ex
terior possit aer itrare.C Hoc facto det̄ puluis quē dn̄s
Hugo sibi appropriabat cū pigmēto:q̄d ita fit.℞.optimi
cinamomi.℥.j.optimi.ç.albi.℥.ß.mellegete.ʒ.j.galan/
ge.cardamomi domestici z boni saporis.z piperis longi
oium.añ.ʒ.j.gariofil̄.electi.xij.grana.pipis cois g̃na.xv.
p̄dicta oia optime terant̄ z cribellent̄:z usui reseruent̄.
C Pigmētū de p̄dicto puluere tal̄r cōponat̄.In q̄nque
lb.optimi vini albi ponat̄ optimi mellis.lb.j.q̄d cū mo/
dico ipi⁹ vini bulliat:z cū bullierit:ab igne tollat̄:z de pl̄
uere p̄dictarū spērū in tanta quantitate misceat̄ eidē q̄d
nō sit nimis forte:sed sit boni saporis z delectabile ad bi
bendū:postmodū totū vinū residuū cū spēb⁹ z melle po
nat̄:z plurimū agitet̄:demū clarificet̄ per colatoriuȝ di/
stillando.C De p̄dicto pigmēto cyathi nouē paruissimi
recipiant̄:z cū eis puluis mirabilis quē dn̄s Hugo sibi
appropriat:misceat̄.Et ego in rei ueritate vnq̄ vidi ali/
quē nec audiui qui p̄dictā curā sciret uel uteret̄ illa:nisi
p̄dictū virū cū suis.ipse tñ nullū de filijs absq̄ iuramen
to docebat.docuit tñ me iam pene centenarius nullo ex
torto federe iuramēti.Cōponit̄ aūt p̄dict⁹ puluis de his
q̄nque herbis:videlicet pilosella.pimpinella.gariofila/
ta.gentiana.z ualeriana oium radices z folia.de gentia/
na v̄o radices tm̄: ita tñ ꝙ ex oib⁹ p̄dictis recipit̄ per se
equal̄r.de pilosella v̄o q̄ntū de oib⁹ alijs:uel q̄ntū de dua
bus alijs imponat̄:p̄dicte herbe desiccent̄ z fiat puluis.
de hoc puluere p̄dicto pigmēto postq̄ clarificatū fuerit
ter q̄ntuȝ trib⁹ digitis capere poteris:imponat̄ spargen/
do super pigmēto qualibet vice in modū crucis:z dicen
do.In nomine patris z filij z.s.s.In nomine sancte z idi
uidue trinitatis.Dextera dn̄i fec̄ v̄tutē:dextera dn̄i exal/
tauit me:non moriar sed viuā z narrabo opera domini.
Castigās castigauit me:z morti nō tradidit me:nō mori
ar s; viuā z narrabo opera dn̄i.Predicta sic fiāt facta p̄us
ad deū oratione deuota:ut per p̄dictū puluerē liberet in
firmū.C Modo dicā q̄liter ifirmo p̄dictus pot⁹ debeat
exhiberi s̄ ipm̄ frequēti experiētia me docēte:nisi p̄ma
die vulneris uel scd̄a anteq̄ ifirm⁹ comedat:ad ifirmuȝ
uocat⁹ fueris p̄dictū potū:nullaten⁹ exhibebis:z scias ꝙ
nō reputo multū tutū si p̄ma die vulneratiōis vuln⁹ clau
sum nō fuerit:sed poti⁹ retētū fuerit cū tētis aptū:z iā ab
aere fuerit alteratū q̄d seq̄nti die postmodū potū exhibe
as supradictū.Igit̄ p̄ma die vulneratiōis vulnere sic di/
ctū est superi⁹ p̄curato.sequenti die potū tal̄r exhibebis:
cuȝ ifirmus comedere cepit z bibere uoluerit.Primus
pot⁹ quē dabis:erit vn⁹ cyath⁹ paru⁹ de pigmēto cū pul
uere supradicto: z dabis p̄mo facto signo crucis z dictis
oib⁹ que dixisti qñ miscuisti puluerē cū pigmento eodē
mō iter prādiū z cenā 2^m cyathū exhibebis.Tertiū cya
thū dabis in cena eodē mō z cuȝ eisdē v̄bis sic in prādio
tribuisti:z sic trib⁹ dieb⁹ facies quolibet die tres cyathos
exhibēdo.In h̄ eniȝ puluere mirabili quē dn̄s bn̄dixit
ualde sperādū est:si ifirm⁹ ipm̄ absq̄ reiectiōe tenuerit:
ita ꝙ in illis trib⁹ dieb⁹ nulla vice uomitū patiat̄.Si v̄o
ifirmū puluerē ↄtingat reijcere.celeriter vuln⁹ soluas:z
vulneris z cutis discrasiā diligēter ↄsiderās:si circa vuln⁹
tumor solus appareat in aliq̄ pte cutis z i vulnere:uel in
aliq̄ pte capitis dolor fuerit:fiat pultes dicta supi⁹:z post
q̄ fuerit bn̄ facta in petia extēdat̄:z tenui placella de le/
ui stupa sic dictū est posita sup vuln⁹ empl̄ȝ p̄dictū adeo
latū:q̄d multū de cute cōtineat:z sup empl̄m stupa sicca
p̄ calore seruādo ponat̄:z supliget̄ optime ut pultes de
loco in quo fuerit nō ualeat remoueri:z ita semel quoti/
die renouet̄.C Scio me de graui fractura cranei cū eēȝ
iuuenis nouē frusta ossiū post aliq̄d tēpus ex vulnere ex
pellēte nā sic fuisse curatū:cuȝ m̄lta tñ suspitiōe z magno
p̄iculo apparētib⁹ g̃uib⁹ z p̄nitiosis accidētib⁹.C Id̄oq̄ si
cōtingat infirmū euomere puluerē p̄dictū curā cū pulti
bus nō cōmēdo.timore eni p̄ximo z suspitione nō caret.
Immo dico ꝙ medic⁹ in h̄ casu diligēs z sollicit⁹ sit:z si
ue puluerē teneat siue nō.si accn̄tia viderit timorosa:de
ista cura nō ↄfidat:sed ad cyrurgiaȝ recurrat:nisi pānicu
loꝝ z cerebri adeo lesio magna fuerit: ꝙ nulla spes ꝙ p̄
cyrurgiā liberari ualeat hēat̄ in alio: sed si de lesiōe pā/
niculoꝝ nō cōstet:poterit ad cyrurgiā si videbit̄ hēri re/
cursus.ego tñ dico ꝙ oēs q̄b⁹ dedi istū puluerē:optime
absq̄ uomitu tenuerūt:z sine suspitiōe z timore nullis ac
cidentib⁹ malis apparētib⁹ breui spatio tpis sunt curati.
Similiter vidi de multis:quib⁹ dn̄s Hugo puluerē de/
dit p̄dictū.scripsi tñ p̄dicta ut mediū circūspectū redde/
rē z ēt timoratū.C Et q: ad cyrurgiā redeūdū duxi post
capl̄m sequēs de cōtusione capitis:de cyrurgia quomō
in lesione cranei exercēda sit:faciā capitulū speciale.

C De ↄtusione capitis sine lesione cranei. Cap.IIII.

c Aput quādoq̄ cōtunditur sine lesione
cranei:z aliquādo cū cranei lesio
ne.Si ergo fiat cōtusio in capite siue magna fu
erit:siue parua:in qua sine mollitie magn⁹ tumor appa/
reat:siue paru⁹ uerēdū nō est:nec de cranei cōtusione ti/
mēdū:q: in tali tumore stupas balneatas in vino calido
cū sale sufficere iudicam⁹.C Si tñ adesset dolor toti⁹ ca
pitis:z usq̄ i diē tertiū p̄maneret nec minueret̄ dio:dent̄
pil̄e cochie:z facta abrasione capitis:pultē que seq̄t̄ sup
ponas in optimo vino sal ualde tritū ponat̄ z bulliat in
patella:z qñ bullierit sequētes pulueres supponas.℞.ba
chas lauri decorticatas.cimini.anisi amboꝝ bn̄ mūdato
rū.z in testa calida desiccatoꝝ.añ.℥.iij.terant̄ sil̄ z cribel
lent̄.C Item masticis thuris añ.℥.j.terant̄ z cribellent̄
simul.iste ultim⁹ puluis ne cōprimat̄ z massetur in larga

ptride reponaf.ponatur ergo in vino bulliēti.ponātur
puluis de bacis lauri cū ceteris sibi mixtis:ꝛ post modi/
cū pulueris masticis ꝛ thuris addaf.deinde cū cribratu/
ra furfuris vinū cū p̄dictis spēb⁹ ꝯsolidef:ita ꝙ pultes i
ter mollitiē ꝛ duritiē sit eq̄lis ꝙ in oi pte p̄uādū est:ꝛ ua/
se ab igne deposito: in tāta quātitate ponaf mel ꝙ in ea
sit qualitate qua dictū est.postmodū i petia adeo magna
ꝙ in totū caput teneat extendaf/ꝛ capiti supponas adeo
calidū ꝙ absq; lesiōe patiēs possit pati:ꝛ stupā siccā leuē
pulti postmodū supponas:ꝛ stupa debet pultē vndiq; su
perare:ut calor meli⁹ ꝯseruef ꝛ supligef liteolo de pāno
ueteri bn̄ tractabili ꝛ sbtili:ita ꝙ stupa uel pultes nō pos
sint aliq̄ten⁹ amoueri:neq; usq; ad q̄rtu; uel qntū diē:ꝛ
ultra si neċe fuerit moueaf.¶ Et si dolor adhuc pseue/
ret post qntū diē modo silr fiat pultes:ꝛ eodē mō sicut p̄⁹
ligef:ꝛ sic de qnto in qntū diē fiat:donec fiat liberatus.ꝛ
hec est cura dn̄i Hugonis sicut dictū est.Macer tn̄ dicit:
ꝙ feniculū tritū cū aceto ꝛ emplastratū curat ꝯtusionē.

¶ De cōtusione cranei sine fractura cutis. Cap.V.

a **Liquando** caput cōtunditur sine
fractura cutis cū cranei
lesione:cui⁹ significatio mālfesta ꝛ certa est: qn̄
videlicet mollities appet in cuti:ꝛ cutis ex ꝑcussione ex
tenuata est ꝛ subtilis:ita ꝙ in illa mollitie cōtusio mani/
feste ꝑpendif:sed uentriculus digitis cōprimaf:ꝛ si ma/
gna ꝯtusio cū crepatura ossis fuerit bn̄ poterit digito iue
niri.¶ Tātū igif q̄tū ꝯtinet ꝯtusio.ꝛ ultra ēt circūcirca
fiat abrasio:qua facta fiāt tres placelle stupe talr ordiate.
Prima sit minor:ꝛ teneat totā cōtusionē ꝛ ēt paru; ultra.
Scd̄a sit per vnā vnciā in longitudine ꝛ latitudine ma/
ior p̄ᵃ.Tertia in bona quātitate super utrasq; p̄ores.iste
tres placelle balneenf in vino calido ubi salis modicu;
sit admixtū.cōprimanf ꝛ equalr extendanf.Deinde mi
nor placella īuoluaf ex vna parte tm̄ in melle calefacto ꝛ
in bona q̄tiiate minutissimo sale salito ꝛ calido sup ꝯtu/
sione ponaf:ꝛ sup illā primā placellā ponaf scd̄a:ꝛ tertia
sup ambas:ita ꝙ oēs sint extense equaliter supra cuti;:ꝛ
sup oēs postea stupa sicca que ceteras super:ꝛ sic cū linte
olo supligef:ꝙ stupe nō ualeant remoueri: ꝛ sic usq; ad
diē quintū uel septimū nō soluaf:nisi fuerit magnus do/
lor.¶ Et qn̄ dissolut⁹ fuerit iterū religef:eūdē modu; ꝛ
ordinē eūdem seruādo per oia qui in p̄ma fuit ligatura
seruat⁹:ꝛ sicut dictū est usq; ad diē qntū uel septimū non
soluaf:ꝛ sic semp fiat:ꝛ eidē modus ꝛ ordo p̄uef quousq;
cutis cum craneo ꝯiūcta fuerit ꝛ plenissime solidata.Ad
maiorē aūt cautelā ꝛ patiētis sanitatē citius recupandam
secūda die post ꝯtusionē def puluis nr̄ mirabilis cū pig
mēto:sicut supra notatū est in cranei pāniculoꝝ ꝛ cerebri
lesione.¶ De ꝯtusione cerebri nihil dicimus:q: illā in/
curabilē iudicamus.Si aūt casu aliquo ꝯtingēre apparē
tib⁹ signis malis necessaria fuerit cyrurgia.sic ꝑcedas si
cut in sequēti caplo ꝯtinef.¶ Et scias ꝙ qda; cyrurgici
excitaturi cyrurgiam vulneratis:ut sensu ꝛ dolore p̄uen
tur stupefactiuā exhibēt medicinā:qd̄ nullatenus appro
bo:q: cū ipossibile sit medicinā ꝓportionare certo termi
no cōplxoni corpis vulnerati medicinā somnifera; multi
recipiūt qui icidūt somnu; mortis.¶ Quidā tn̄ auctor
exponēdos cyrurgie sensu docuit sic p̄uari.accipe sordes
ex aurib⁹ canis quas qdā cerumē appellāt.ꝛ pmisce cu;
modico olei oliuarū ꝛ inunge pulsus capitis ꝛ etiā bra/
chioꝝ.narib⁹ ēt iniicias de hoc ipo ꝛ sub lingua ad q̄ti/
tatē fabe de eadē medicia supponas:ꝛ sic faciēdo asserūt
eos sensu ꝛ motu p̄uari. Excitanf aūt sicut dicit:si pānus
itinct⁹ in eo ꝛ accēsus sub narib⁹ extinguaf.¶ Mumia
in cōtusione bibita:ut Galie.itra q̄tuor horas cōsolidat.

¶ De cyrurgia q̄lr exercēda sit i fractura crāei. Cap.VI.

b **In fractura** cranei ꝛ cōtusiōe ipi⁹
si ad cyrurgiā oporte
at te uenire:tn̄ q: tps potionis trāsiuit:uel q: in
firm⁹ euomit potione;:uel q: potio nō habef:uel ꝓpter
aliquā cām potio nō est danda:op; medicū diligēter at/
tēdere ꝛ cōsiderare ad quā pertē declinet cōtusio uel fra
ctura.¶ Et si neċe fuerit ꝓpter vulneris puitate; cutis
v̄sus fracturā cranei in mediū cruris findaf:ꝛ q̄tuor an/
guli cutis optime a craneo cū nouaculi discarnētur:ꝛ nisi
emorrosagia sanguinis ipediuerit os uel aliud qd̄ extra
hendu; fuerit:ilico extrahaf:ꝙ si fluxus sanguis te per/
hibeat positis pānis ueterib⁹ ꝛ delicatissimis sup dura;
mr̄e; si fuerit discoopta.reliquū vuln⁹ puluillis de pāno
lineo ifusis in oui albumine ipleaf:ꝛ desup stupe in vi/
no calido:uel silr in oui albumie balneate:ꝛ desup stupa
sicca ꝓ calore seruādo.¶ Auic.p̄cipit in hoc casu imple
ri vuln⁹ pānis siccis:uel pānis in aceto ꝛ aq̄ ifusis:deide
puluillū in aceto ꝛ oleo balneatū desup mādat poni ꝛ li/
gari.Dn̄s Hugo p̄cedēti mō curabat: ꝛ ex stolidis qdē
medicis sunt qui amputāt angulos vulneris ꝛ ꝓiiciūt.
ꝛ illa est itētio:in qua nō est nisi fatuitas:neq; op; de oi/
bus reddere rōnē.¶ Cessante emorrosagia cū in crasti
no vulnus solueris.si angulos tumefactos ꝛ augmenta
tos inueneris:bonū signū esse cognoscas:sicut in Affor.
asserit Hyp.dicēs:quibuscūq; tumor apparet in vulne/
re:nō ualde spasmanf.iterum si diminutos ꝛ mortifica/
tos inueneris malum erit.

De fractura v̄o sciēdū est: ꝙ fractura qn̄q;
nō penetrat usq; ad dura; ma
trē:sed tm̄ usq; in locū:qui iter utrasq; ptes cranei est: ꝛ
qn̄q; penetrat pueniēs ad mēbranas.¶ Si fractura uel
rimula sit penetrās sic cogn̄sces craneo mūdato ꝛ terso en
caustrū:sicut iā dictū est in canone fracture cranei desup
effundaf:ꝛ nos iā de hoc diximus. alio mō cognoscif sic:
teneat ifirmus nares ꝛ os clausum:ꝛ fac illū virilr insuf/
flare/si per rimulā illā aliqd exalauerit scias craneū usq;
ad pāniculū/seu usq; ad cerebrū eē fractū. Fracture igif
que ad iteriora nō trāsit:teste.G.medicia que cōposita ē
de yreos/faria orobi/thure ꝛ aristol. utilis est. Oēs eni
medicine que sine dolore mūdificatiua est.cōuenit in h
casu.caro eni que gn̄af illic fit actione nature.Infirmus
quoq; adiutorio nō idiget:nisi ut ossibus caro ꝯglutinef
ꝛ ꝯsolidef:qd̄ fieri nō pōt:nisi loc⁹ gn̄ande carnis mūdi
ficef.hoc eni neċe est ut loc⁹ gn̄ande carnis ab oi sanie
sit purus:qd̄ oib⁹ ossib⁹ ꝯuenit/cum caro fuerit gn̄anda.
¶ Auic.dicit ꝙ in hoc casu recti⁹ est ut radat craneum
scissum:donec ad loca sana ptingas:ꝛ donec nihil rema/
neat de fissura.¶ Dn̄s Hugo i pte hac Auic. reprobās
seq̄baf sn̄iam.G.ꝛ si videf sic iā dictū est:ponas sup fissu
rā encaustrū:ut per illud fissura magis appeat manifeste
ꝛ frica eā cū rasorio donec nulla remaneāt signa ticture:
ꝛ sint apud te fricatoria ex fridis diūsas hn̄tia quātitates
ꝛ admistra in p̄mis latiora.deide subtiliora:sic dixerit
te fissura.fissura eni lata latiori ferro idiget ꝛ strictior stri/
ctiori.Cūq; sufficiēter abraseris admistra medicinā capi
talē ꝛ sufficit tibi:ꝛ medicine capitales sūt sic yreos/fari/
na orobi minutū/th⁹/aristol.mirra/sarcocolla/ꝛ sanguis
dra.ꝛ oē exiccatiuū sine mordicatiōe.¶ Si v̄o fissura fu
erit penetrās tūc op; te scire dispōnē dure mr̄is.an.s.ser
uet situū suū cū osse:q: si seruat nocumētū est min⁹: ꝛ res
magis appens:ꝛ timor euēt⁹ apatis minor ꝛ saluior ꝛ citi
us etiā maturaf.¶ Si v̄o ꝓpter ict⁹ uehemētiam dura
mr̄ ab osse fuerit sepata uel aliquo mō lesa.sano ꝛ illeso
exn̄te craneo sic cognosces:cum dolor capitis lēta febris
dieb⁹ singulis augmentanf:oculoꝝ anguli ac si spasma/
ri uellēt aliquātulū distorquētur.gene rubēt. ꝙ si signu;
prauū est in q̄libet capitis lesiōe:pānus balneat⁹ supposi
tus citi⁹ desiccaf.cutis etiā arrida est ꝛ sicca: ꝛ q: si vuln⁹
fuerit:ꝛ os fuerit discooptū color ossis ueloci⁹ alteraf ꝛ li
uet:ꝛ cursus puris virulēti ampli⁹ ē in eo:ꝛ ꝓpter negli/
gētiā cure citi⁹ egro supueniūt dolores ꝛ febres/spasm⁹/
sincopis/ꝛ pmixtio rōnis.ꝛ in h⁹ dispōne: imo in omni

fractura cranei penetrāte frigus etiā in estate diligenter
caueri oportet:qm̄ in eo est timor magnus. ¶ Et scias
ꝙ ossa capitis diuersificanť ab ossibꝰ aliorū mēbrorum:
quando frangūtur.nō enim restaurat natura sup ossa ca
pitis fracta fortem porum : sicut in alijs membris facit.

¶ Et opꝫ ut remotio ossis fracti in estate ultra diē septimū
nō tardeť.in hyeme v̄o diē decimū nō excedat.h̄ tm̄ non
tolerať ubi dura mater fuerit coartata:aut puncta:qm̄ pū
ctura forsan faciat apā ⁊ spasmū:⁊ forte ducet ad apople/
siaꝫ.Jdcirco oportet ut illud os extrahať statim:⁊ tūc si fu
erit apoplesia : redibit sensus incōtinēti.Si v̄o fuerit fo/
ramē:tūc opꝫ uehemētius festinare:si v̄o frangať craneū
⁊ infrigideť uelamē:tūc necesse est ad incisionē ⁊ remo/
tionē cranei festinare:neqꝫ opꝫ differre ultra scōm dieꝫ.
Jgitur si craneū remouēduꝫ fuerit:q̃to citius remoueť:
tāto meliꝰ ⁊ utiliꝰ est:ne supueniāt accidētia mala ⁊ nocu
mēta puersa.⁊ est necessariū accipe os ⁊ fracturā cū q̃nti/
tate:donec egrediať virꝰ sicut fuerit opportunū. ¶ Et sci
as sicut uolūt ueteres:ꝙ nō est excusatio ab incisiōe ⁊ re
motiōe cranei cū in eo penetrās fractura fuerit uel scissu
ra:⁊ hoc ppter duo.Primo:q2 os capitis sicut dictuꝫ est:
debilē facit porū.Scdo q2 si iā osse restaurato ⁊ cū poro
ligato accideret iteriꝰ:q̃tacūqꝫ modica gñatio saniei uel
alicuiꝰ humoris supflui expellēdi.quō iā restaurato osse
posset expelli:penetraret pculdubio ad medullā.Nō igi
tur sicut dicūt:excusatio est in hoc casu ab icisione ⁊ dete
ctiōe loci:⁊ phibitiōe icarnatiōis quousqꝫ sis tutꝰ:⁊ non
sit timor ꝙ virꝰ ad iteriora decurrat. ¶ Dn̄s Hugo forti
ficatꝰ expimēto nō vult illud.⁊ dicit.īpossibile est ꝙ osse
ligato cū poro aliq̄ postea fiat sb̄ craneo gñatio saniei uľ
alicuiꝰ humoris supflui expellēdi.⁊ dicit:si debilē fac̄ po
rū:talē facit q̄lis sibi cōpetit.Fortificatio tm̄ ptestatōis sue
tota pēdet ab expimēto:sicut nosipi vidimꝰ ⁊ frequenter
expti sumꝰ. ¶ Et ꝯueniētior ⁊ aptior locꝰ icisioni est ille
quē existimas magis aptū:ut virꝰ effluat ⁊ sanies expel/
lať.⁊ qui lōgingor est a neruis sicut sinciput. nā mediuꝫ
eiꝰ nō obuiat origini neruoꝝ. ¶ Et sicut dictū est:stude
as uehemēter ne frigus adueniat uelamini.Est eni ma/
lū ⁊ timorosum ualde:qm̄ ꝯsumit ⁊ destruit caliditatē in
natā. ¶ Et si appet sup uelamen nigredo:vide si fiat ex
medicinis appositis:tūc cura ipam cū melle ꝯcusso cuꝫ
triplo sui olei ro.donec remoueať nigredo:⁊ medicinaꝫ
capitalē desup puluerīça. ⁊ si nigredo fuerit ex sifac:⁊ p/
uēiat usqꝫ ad oculū p̄cipue cū alijs malis signis : ⁊ fuerit
ꝯfirmata:tūc fuge ⁊ sb̄tilia regimē:⁊ assidua effusionem
olei tepidi.Et dixerūt qdaꝫ auctores:si pāniculi fuerint
denigrati.mel album uel narium muccos apponas : ⁊
statim tolletur nigredo.

¶ Si fissura fuerit penetrās:tūc fricatio sic dcm̄ ē:nō finiet
eā usqꝫ ad penetrationē.Tunc oppilatis auribꝰ ifirmi cū
coto:ne ledať a sono rasure:seu pforatiōis.uľ malleoli p/
cussura.Si aliqd̄ frustū ossis sit sepatū:tollať:si fuerit se/
pandū radať:uľ cū malleolo puo si istr̄is ferreis:si oppor
tunū fuerit ossis amotio suauiter q̃to magis poterit pcu
reť ⁊ amoueať igenio medici:⁊ cū instrumētis tollatur.

¶ Si v̄o craneū ita sit fractū ꝙ sit in altera pte depssum:⁊
fractura nō possit de facili segregari ex illa pte ex qua se
tenet:icipias pforare:tot faciēs foramia:q̄t fuerit oppor/
tuna ⁊ cū instr̄o icidas:⁊ fiat ipressio ab iteriori ad supiꝰ:
nō subito sꝫ paulati:ne ide cerebrū moueať:tūc cū istr̄is
que uocanť leuatoria:tollas illud:deinde aspitates que
sunt in osse:radas ⁊ equa.Posito instr̄o sub osse ad ꝯser
uationē sifac:aut absqꝫ pforatiōe. ab initio abscindať p/
pter piculū pforādi.Aliqñ eni pforatoriū siue trapanuꝫ
subito penetrat usqꝫ ad durā matrē.Quidā tm̄ ppter su/
spitionē pforatiōis fecerūt pforatoria que solā ossis quā/
titatē penetrarēt.Quapropter multa instr̄a ⁊ diuersa ƀm
ossiū quātitatē te h̄re opꝫ. ¶ De melioribꝰ aūt ferramē
tis ⁊ faciloribꝰ ad remouēdū craneū:postq̄ʒ in aliq̄ pte
sui fuerit pforatū:est instr̄m qd̄ uocať lenticulare:in fine
rotūdū ⁊ ad q̃titatē ⁊ formā lētis:⁊ in margine sb̄teriori
eminēs ad modū lētis:⁊ ualde lene sine aliq̄ aspitate:ne
ex eo ledi ualeat dura mr̄:⁊ sup lētē ferrū ex vna pte inci
dēs cadat directe extremitas instr̄i h̄ñs lentē ponať sub
craneo:⁊ incidēs.s.istr̄m respiciat ptē cranei remouēdaꝫ
⁊ ex pte obtusa nō incidēte.s.pcutiať cū malleolo ligneo
⁊ scindať os.Cū ḡ feceris h̄:nō idiges alio:q2 h̄ mō pan
niculus nō moueť nec leditť:q2 icidit ⁊ eradicat os capi/
tis absqꝫ lesiōe:⁊ nō iueniť istr̄m aliō sile huic:nec adeo
facile in craneo extirpādo. ¶ Et nō opꝫ ꝙ icidať ex os/
se nisi qd̄ de eo ifirmū est.Jlluď v̄o qd̄ ex eo cōminutū:
aľs ꝯiūctū est:opꝫ ut totū auferať oino. Jn illo aūt i quo
extēdunť fissure plimū:nō opꝫ ut ꝯseq̄ris fissuras usqꝫ ad
finē.nō eni est piculū in h̄:dūmō cetera bn̄ fiāt. ¶ Jnqt
G.Quēdā sanaui:nec tm̄ ex osse expuli:nisi q̃tū expellē/
de saniei ptinuit.Jn ossibꝰ exhēdis dūmō solū sanies ex
pelli ualeat q̄ʒ pauciora pn̄t exh̄i exhanť.Sufficit eni ut
idē.G.dicit.Et meliꝰ est si absqꝫ expulsiōe ossiū possumꝰ
saniē desiccare:cerebro minꝰ nocumentū iferť. ¶ Hoc
laudo ꝙ fractura cranei q̄cūqꝫ mō sit:siue icidēdo:siue p
forādo ossa: put getꝰ poterit exhanť.Et caue ne faciat te
errare illō qd̄ qdā medicoꝝ scripserūt:vꝫ ut fiat pforatio
ex utraqꝫ pte fissure.Jllō eni nō videť ꝯueniēs. nec opꝫ
ꝙ sepeť os facta sepatiōe ex altera tm̄ pte. ¶ Si v̄o sup
ficies tm̄ sit fracta uel ꝯtusa nō totū auferať:sed qd̄ sciue
ris eē nociuū ⁊ icarnari nō posse. Jn hoc casu ab eēntia
mēbroꝝ melius sumitur quomodo sit agendum.

¶ Extracto craneo put neče fuerit:sicut dcm̄ est:latera pla
na fiāt:ne anguli uľ aliq̄ ossis scabrositas carnē pūgat uľ
pāniculū ledat:pparato decēter craneo mūdificeť ⁊ exic
ceť optie cū cotone ⁊ spōgia carpia ab oi sāguie hūidita/
te ⁊ sanie suauissime dura mr̄ ⁊ carpia de albissimis ⁊ de
licatissimis pānis ueteribꝰ decēter pata in albumie oui
uel vino calido balneata ⁊ expssa ⁊ repssa cū oi suauita/
te sup durā matrē ponať: ⁊ in ore fracture cranei ponať
pānꝰ lineꝰ uel cēdatū:⁊ circa labia cranei optime adapte
tur:ne sanies ab exterioribꝰ effluēs ad durā mr̄eꝫ deflu
at ⁊ cerebrū ledat:postmodū puluillis ex optima carpia
formatis vulnꝰ usqꝫ ad cutis supficiē ipleať:⁊ desup po/
nať petia linea sb̄tilis:uel nō ponať petia:⁊ desup placel
la de stupa delicatissima in vio caľo balneata ⁊ uehemē
ter expssa:⁊ desup stupa sicca : ⁊ plumaceoli supponēdi:
adeo lati sint:ꝙ multū de cute capitis capiāt:⁊ ponanť cū
magna suauitate:ne aliquo mō pāniculos cōprimāt:dei
de admistreť fascia leuis ⁊ lata de panno leui molli : nec
stringať ampliꝰ:nisi q̃tū ad retinēdos puluillos ne mo/
ueanť:neče ē.Sifac eni ex cōpressiōe ⁊ ǧuedie uehemē
ti:uelociꝰ apari solet. ¶ Et scias ꝙ sapiētes ueteres utū
tur pp h̄ vino stiptico ⁊ oľo ro.qm̄ ualde utilia sūt ad cō
fortationē sifac ⁊ apatis phibitiōe. ¶ Cū ista cura dimit/
tatur eger qescere ⁊ fiat delitiosus:⁊ stet sic usqꝫ i sequen/
tem diē:sequēti die soluať:⁊ modo simili religeť. ¶ Et
scias ꝙ quandoqꝫ infirmus mutatur:debet fortiter isuf/
flare:ut sanies de sub craneo expellatur ⁊ exeat.

¶ Et si sup durā mr̄em supflua caro excrescat:cōsolidari
conuenit:utrū sit modica aut multa:nā si modica fuerit:
sufficit spongia marina bn̄ abluta.si v̄o multa puluis her
modactiloꝝ in ea q̃titate que sit sine timore ponať.vn/
ctuosuꝫ v̄o nullū apponas. ¶ Sed gñaľr nota:ꝙ vulnꝰ
capitis cū fractura cranei vulnꝰ thoracis ⁊ itestinoꝝ:vn
ctuosaꝫ nō recipiūt medicinā. ¶ Predicta cura usqꝫ ad
defoliationē ossis:uel q̄usqꝫ craneū fuerit optime incar/
natū:deide paulatiꝫ anguli reducanť:⁊ ad locū suū redi/
re coganť:⁊ repleto vulnere carne : cicatrīçatio pcureť.
¶ Si v̄o caro in vulnere:ultra q̄ʒ neče fuerit:superexcre/
uerit cū vnguēto viridi in capľo de lesiōe cutis capitis su
pra dicto extirpeť:⁊ mō ibidē p̄dicto:ꝯsolidatio pcureť.

¶ Nullum medicamē in cura ossiū capitis cum remotiōe

cranei utili⁹ h cognosco. ¶ Quidā medic⁹ cū ossa fracta
raserat ⁊ extraxerat sup durā matrē medicinā stipticā ap
ponebat: quā. G. cōmēdat. mltos eni h mō sanauit. Ista
rū eni pelliculaꝝ sba siccissima ē. idcirco desiccatiuū: ni-
mis ꝯuenit medicamē. ¶ Auic. dic: opꝫ post curationē
ferri: accipias pānū lini extēsum q̄ꝫtitate vulneris ossis. ⁊
īfunde ipꝫ in oleo ro. ⁊ coopi cū eo os vulneris: deide ac
cipe pānū duplicatū aut triplicatū. ⁊ īfunde ipm in oleo
ro. conq̄ssato cū vino: ⁊ line vuln⁹ totū oleo ro. deide po
ne pānū sup ipm q̄ꝫto leuius potes: ut nō grauet sifac: de
ide admistra desup ligamētū latū: ⁊ nō stringas ipm nisi
cū q̄ꝫtitate: qua teneat pānos tm̄: deide admistra regimē:
qd̄ retineat īflāmationē ⁊ destruat febrē: ⁊ humecta uela
mē desup cū oleo ro. in oī hora: ⁊ solue ipm ī die tertio ⁊
absterge. ¶ Et cura ei⁹ sit gn̄atiua carnis ⁊ sedatiua īflā
matiōis: ⁊ puluerīça desup sifac puluerē ex medicinis sic
cis: que noīanꝰ medicīe capitis superius noiate: donec
oriaꝰ caro sup os: ēt si necesse fuerit: ⁊ ut nascaꝰ caro ue-
lociter: ⁊ cura ipsum cū reliq̄s p̄dictis sicut sciuisti.

Et multotiens post curationē cū ferro ac-
cidit in sifac capitis calidū
ap̄a: ita q̄ supeminet ossi capitis ⁊ cuti iteꝝ. Et est cū hec
q̄uitas ⁊ ꝓhibitio mot⁹ nālis: ⁊ multotiēs accidūt istis ac
cidētia mala: ⁊ seqtur mors. ¶ Et p̄dictū ap̄a accidit in
sifac: aut ꝓpter alicui⁹ ossis frustulū sifac: suo ledētis acu
mie: aut ꝓpter cōstrictionē ligatiōis ⁊ grauitatē tentarū
aut ꝓpter frigus: aut ex multitudine cibi ⁊ pot⁹: aut ꝓpter
aliā cām minime manifestā. ¶ Si ap̄atis calidi cā fue-
rit manifesta: tūc abscidas eā uelociter: ⁊ si ē ex cā occul-
ta: studeas separe illā: ⁊ administra flōmiā uene: nisi aliq̄d
te ꝓhibeat: ⁊ minora cibū: ⁊ admistra regimē ap̄atis ca-
lidi: sicut embrocationē cū oleo ro. calido: aut cū aqua: in
qua bullita sint altea. fenugrec. se. lini. camomilla. ⁊ mal
ua. ⁊ ex eis fiat: ⁊ admistra empl'm factū ex farina ordei
calida aq̄ ⁊ oleo ⁊ semie lini: ⁊ admistra adipē galline in
lana: ⁊ humecta cū ea caput. ceruicē. ⁊ spondiles: ⁊ distil-
la in aures illius oleū qd̄ sedet caliditatē: ⁊ fac sedere ifir
mū in aq̄ calida in domo: ⁊ iunge ipm: q̄ si ap̄a calidum
pseuerat: ⁊ nō est: qd̄ ꝓhibeat sumere medicinā solutiuā
sumat illud qd̄ soluat semel. Hyppocras eni p̄cipit hoc.
¶ Postq̄ꝫ fueris ab ap̄ate calido securat⁹: sicut dictū est: po
ne medicinā carnis creatiuā: que sit absq̄ꝫ mordicatione
siccissima: q̄lis est puluis capitalis iā dic⁹: que fit ex sar-
cocolla minuto thure ⁊ ceteris: ⁊ similib⁹ habētib⁹ ꝓprie
tatē abstersionis cū exclusione mordicatiōis. puluerīceꝰ
sup sifac: ⁊ cura vuln⁹ cū petijs lineis: sicut dictū est usq̄ꝫ
ad ultimū restauratiōis: ⁊ fuge oē huidū in tali cura. nec
pmittas in vulnere virus ullatenus aggregari: ne pāni
culus putrefiat: ⁊ accidētia mala ueniāt sup egrū. ¶ Qꝫ si
nigredo accidat in sifac ⁊ fuerit ex medicis. nos iā dixi-
mus sup⁹ curā ei⁹. Qꝫ si nigredo accidat ex ipso sifac: ⁊
ꝑueniat usq̄ꝫ ad oculū: sic dictū est supra: maxime cū p̄di
ctis malis significatōib⁹: ⁊ nos iā dixim⁹ fugiēdū eē. Opꝫ
eni tūc ut despes de salute hui⁹ ifirmi penit⁹: qm̄ signifi-
cat cōsumptionē caliditatis inate ⁊ destructionem ipsius.
¶ De dieta vulneratoꝝ diximus in p̄mo libro: q̄ si supue
nerit calidū ap̄a subtilia regimē ⁊ ifrigida ipm: ⁊ nos in
eodē lib⁰ in cura calidi ap̄atis de hoc ipso locuti iā sum⁹.
¶ Et dicto p dei grāꝫ de vulnerib⁹ capitis. fractura cranei
pāniculoꝝ ⁊ cerebri: quo apti⁹ ⁊ sbtili⁹ excogitare potui.
auctoritatē ueterū ⁊ doctrinā dn̄i Hug. secut⁹: deinceps
ad curā mēbroꝝ faciei: ī qb⁹ plīma pn̄t euenire picula cū
eius auxilio trāsitum faciemus: ⁊ p̄mo dicemus de cōtu
siōe ⁊ liuore facto ex pcussiōe ī facie sine carnis fractura.

¶ De liuore ⁊ cōtusiōe faciei sine fractura carnis. VII.

s **I absq̄ꝫ** fractura carnis. lapide. ligno
uel aliq̄ sili fiat pcussio in ocu
lis uel in palpebris oculoꝝ: siue in pte alia faci-
ei cū vino cal'o ⁊ stupa leni balneata in ip̄o tot⁹ loc⁹ cōtu
sus siue liuidus fomēteꝰ. Post ip̄aꝫ fomētationē cuꝫ stu-
pis per horā factā: supponaꝰ stupa balneata in vino cal'o
⁊ exp̄ssa: ⁊ desup stupa sicca: ⁊ supligeꝰ decēter: ⁊ usq̄ꝫ in
diē alteꝝ dimittaꝰ. Fomētatio v̄o cū stupa calefacta in vi
no ⁊ multū exp̄ssa faciēda est: ponēdo eā sup cōtusiōe: ⁊
cū aliq̄ꝫtulū fuerit frigefacta alia stupa calidior supponaꝰ
⁊ sic diu faciēdū ut humor ꝯglobat⁹ in loco dissoluatur ⁊
euaporet. ¶ Et si dolor ꝯtusiōis non cessasset: pp h nec
foret ēt diminut⁹: bulliant rose ⁊ fenugrecū in vino albo
qd̄ nullo mō acetosuꝫ sit: ⁊ in ip̄o vino balneenꝰ stupe ⁊
fomēteꝰ loc⁹ ut p̄mo cū vio simplici factū fuit: ⁊ postea cū
ipso vino decoctiōis rosaꝝ ⁊ fenugrec. sicut an̄ ligat⁹ fue
rat religeꝰ. p̄dicto mō fiat quotidie semel uel bis: donec
fuerit liberat⁹. Predicta cura p̄m dn̄i Hug. expta est mi
hi frequēter. ¶ Galien⁹ v̄o si ex pcussiōe liuor accideri
absq̄ꝫ calore vulneris uel dolore: supponantur loco folia
caulis uel radicis uel mētastri viridis: qd̄ āb ob⁹ alijs for
tius operaꝰ: aut fiat epithima ex armoniaco uel arsenico
citrino si liuor fuerit antiquat⁹. ¶ Ad idē. ℞. absinthiū.
pulegiū. bacas lauri: ⁊ ciminū: fac oīa puluerīçari: ⁊ cōfi
ce cū melle: ⁊ fac bullire aliq̄ꝫtulū ubi īspisseꝰ: ⁊ pone in
placella ⁊ tepidū supponas: liuorē tollit: ⁊ dolorē mirabi
liter mitigat. ¶ Et Macer dicit q̄ ysop⁹ elixat⁹ oēs liuo
res tollit. ¶ Itē ad idē p̄m Alexādrū. Liuores in facie
fomētādi sunt cū aq̄ decoctiōis mellilotí ⁊ fenugrec. post
fomētationē inūgēdo cū coll'io dyarodon distēperato cū
p̄dicta aqua. qd̄ est. ℞. de rosis mollib⁹. ʒ. xv. ç. ʒ. xviij.
opij boni ⁊ nō adulterati. ʒ. ij. spice nardi. ʒ. ij. gūmi. ʒ. viij.
p̄dicte decoctiōis qd̄ sufficit. ¶ Ad recētes v̄o liuores
fac empl'm de farina fabaꝝ cuꝫ melle: ⁊ īpone. aut de oui
vitello cū melle. ¶ Liuores v̄o hn̄tes flegmonē fomē-
tabis aq̄ cal'a ⁊ empl'm de lenticulis decoctis impones.
¶ Itē ad pcussionē ⁊ vuln⁹ in oculo. albumē oui cuꝫ oleo
ro. ⁊ succo coriādri cōmisceas ⁊ cum coto: oculo suppo-
nas. ¶ Itē cathaplasma factum de folijs betonice mul-
tum confert ictui oculorū.

¶ De vulnere palpebrarum. Cap. VIII.

p **Palpebre** vulnerantur ferro uel alio
mō ita q̄ ēt recidunꝰ: tunc
medicus vulnere pfecte mundificato ⁊ desicca
to reducat ptes diuisas ad inuicē: sicut fuerūt tēpore sani
tatis. ⁊ si fuerit necessaria forte sutura puncta p̄m magni
tudinē vulneris: ⁊ sicut necesse fuerit īponanꝰ: ⁊ talr cō-
sumaꝰ: q̄ labia vulneris ad inuicē cōiūcta per totū optīe
teneantur: ita q̄ pūctis tpe debito a plaga remotis vix ap
pareat iūctura partiū uel cicatrix. Filū: cū quo suēdū est:
sit subtile de seta nō torta. ¶ Sutura facta decēter: super
ligatio talis fiat: de panno tenui leui ⁊ ueteri ualde albo:
fiāt plumaceoli ad q̄ꝫtitatē longitudinis suture: ⁊ fiāt ex
petia duplicata uel simplici si videbiꝰ expedire. vnus po
naꝰ ex vna pte suture: alter ex pte altera suture collloceꝰ:
sutura vulneris iter utrūq̄ꝫ ī medio remanēte. terti⁹ ex ea
dē petia fiat plumaceolus qui cōtineat ambos p̄mos. ⁊
oēs sint balneati in vino calido ⁊ exp̄ssi. Postea fiāt duo
plumaceoli de stupa mūda ⁊ molli eq̄les tāte quātitatis
q̄ minor supet plumaceolū dictū a petia per vnā vnciaꝫ
circūq̄ꝫ. ⁊ in subtili q̄ꝫtitate scd̄s a tertio supeꝰ. Oēs p̄di
cti plumaceoli balneati sint in vino calido ⁊ exp̄ssi. q̄bus
optīe collocatis supponaꝰ plumaceolus de stupa sicca; q̄
ceteros sub se ꝯtinēs ceteros supet in aliq̄ q̄ꝫtitate. ⁊ ita
decēter ⁊ sagaciter ⁊ artificiose ligeꝰ. q̄ plumaceoli a lo-
co ubi fuerāt positi nullatenus ualeāt amoueri. ligatura
ista usq̄ꝫ in tertiū uel q̄rtū uel q̄ntū diē si dolor nullus su
peruenerit dimittaꝰ. ⁊ q̄n necesse fuerit ut soluaꝰ: remo-
ueātur plumaceoli cū magna cautela semp cū vino cali
do balneādo ne pūcta anteq̄ꝫ fiat cōtinuitatis restaura-
tio perfecta rūpanꝰ. postea ligeꝰ simili modo ut prius sol
uēdo ⁊ ligādo de tertio in tertiū diē: donec fuerit libera-
tus. ¶ In vulnere minus bene curato si facias: uel alia

ps co:pis:remaneat deturpata aliq̃ cicatrice deformi stu
debis taliter repare. Cicatrix tollēda est cuȝ auro cādēti:
optime decoquat:vngat postea cū rasura sanguinis uel
pinguedinis anserine post ignis casum vuln⁹ cū vnguē
to facto de pinguedie galline ⁊ mastice ꝓcuret. Sic eni
semp solitus sum turpes destruere cicatrices.⁊ est pul/
chra ⁊ certa cura. Itē ad cicatrices mūdādas:sicut scripse
rūt aliqui ualde ꝓbatū fimū columbinū cū aqua conte/
ras ⁊ imponas. ¶ Cura p̄dicta seruet in oibus vulneri
bus faciei p̄cipue si vulnera nōdū ab aere fuerint altera
ta:ubi absq3 lesione ossis lesa fuerit caro solū.

¶ De vlnē cū fractura ossiū mādibule ul' palati. Cap.IX.

c Cam cura fracture ossiuȝ mādibule ⁊ palati non differat ab
aliis curis vulneris faciei ad pn̄s de illa tracta/
bimus:p̄cipue qn̄ fractura ossium palati uel mandibule
cū carnis fractura cōcurret. ¶ Fractura igit ossis mādi/
bule uel palati:uel ptis alteri⁹ faciei si cū carnis ⁊ cutis in
cisiōe fuerit uel fractura vulnere optime mūdificato: si/
cut meli⁹ ingenio medici pōt fieri:labia vulneris cōiun/
gant:⁊ ptes cutis ⁊ carnis diuise: repent decenter/sicut
fuerāt tpe sanitatis:⁊ si necesse fuerit sutura decenti ꝓm
q̄ntitatē vulneris cōsuat. Et puluillis ꝓm doctrinam ap/
positis:artificiose liget. ¶ In ligādo soluendo ⁊ curan/
do:modus p̄dictus diligēter in oibus obseruetur.

¶ De vulnere nasi. Cap.X.

n Nasus si ense uel alio ferro:ita q̄ quasi pē
deat:incidat:si an̄ mortificationeȝ
mēbri ad man⁹ tuas ꝑuenerit: opȝ q̄ circūspe/
ctus sis ⁊ diligēs in hoc casu. Cū multa cautela nasuȝ in
suo loco reponas:ita q̄ quelibet pars sue pti cōueniat a
qua fuerat separata:ptibus ꝑus si illud necesse fuerit mo
dicū cōfricatis:ad hoc ut meli⁹ cōiungant:⁊ q̄libet pars
nasi punctis ꝯueniēter ipositis:cū sua parte suat. ¶ Su
tura pfecte facta:⁊ repōne nasi suo loco reposita: ⁊ optie
collocata fiāt tente siue stuelli de bōbace noua uel stupa
molli:⁊ cū subtili petia delicatissime iuoluta in vino cali
do balneentur:⁊ optime exprimant:⁊ exp̄sse ponant in
narib⁹:⁊ sint tales in grossitudine ⁊ longitudine q̄ totaȝ
ꝯtineāt icisuram:ita q̄ medullliū nasi ⁊ ptes exteriores
ipsi⁹ suo loco seruētur:⁊ vulnerat⁹ sine nimio grauamie
possit pati aliqn̄ in aliquib⁹ delicatis:qui clausurā nariū
ꝓpter difficultatē respiratiōis sustinere nō poterāt loco
stuelloꝝ:iposui pēnas anseris iuolutas:ubi tm̄ patiēs to
leraūit ꝓmas tētas sine pēnis: ꝓpter maiorē mollitiē re
puto meliores:postmodū ꝓm magisteriū in palpebraꝝ
cura p̄dictū forment puluilli de petia delicata:postea de
stupa in vino calido balneati ⁊ expressi supponant:⁊ in
genio ligent medici:ita q̄ de loco ubi positi fuerint:nul
latenus ualeant remoueri:⁊ seruentur omnia que dicta
sunt in palpebris ⁊ vulneribus faciei.

¶ De quolibet vulnere in carne ulr. Cap.XI.

i In quacūq3 igit pte corpis ad mo/
dū fuerit facta icisio:fi
ant per ordinē oia ꝓm documētū in cute capitis
⁊ faciei vulnerib⁹ assignatū:videlicet q: vuln⁹ an̄ oia ulti
me mūdificādū est:deide cōiunctis labiis vulneris ⁊ in
loco suo sicut tpe sanitatis fuerāt optime reparatis:si ne
cesse fuerit ꝯseruant.ꝓm magnitudinē vulneris fiāt pū
cta. Et ꝓm magnitudinē ⁊ ꝓfunditatē ipsi⁹ in sutura plus
uel min⁹ accipat de carne:ꝓm.s.vulneris q̄ntitatē. Me/
dicū eni ne erret:sicut iā pl'ies dictū est:decet eē ꝓuiduȝ
⁊ in singulis circūspectū. ¶ Sutura decēter facta ⁊ plu/
maceolis artificiose formatis:liget vulnus ingeniose:si/
cut dispositio ⁊ cōpositio mēbri requirūt:ita videlicet q̄
si pūcta nec plumaceoli ualeāt nullaten⁹ remoueri. Et
sicut supius sepe dictū est ꝓma ligatura usq3 in tertiū uel
q̄rtū uel q̄ntū diē:si nullus dolor supuenerit nō soluatur.
Postmodū deiceps de tertio i tertiū remutet:nisi putre
do nimia foret in vulnere:q: tūc eēt quotidie semel mu/
tandus. p̄dicto magisterio obseruato.⁊ semp q̄tienscūq3
mutat vuln⁹ cū modica stupa leui balneata in vino cali/
do:⁊ cōpressa circūquaq3 suauiter exꝓmat ad h:ut si aliq̃
latet in vulnere sanies per cōpressionē h⁹' exteri⁹ expella
tur. postmodū cū plumaceolis mō p̄dicto liget:⁊ sic fiat:
donec īfirm⁹ pfecte fuerit liberat⁹. Et si aliqua caro sup/
flua excresceret nimis in vulnē:ut sup̄ dictū est:apponat
vnguētū viride uel aliq̄d siñe donec videris fore necesse
¶ Nō eni est necesse stuellū in capite suture sicut faciūt
stolidi ponere:⁊ ubi in casu:sicut in ꝓmo libro dictuȝ est:
sanie sicut Rogeri⁹ ⁊ Rolādus scripserunt:⁊ plerīq3 di/
scipuli eoꝝ docēt: ⁊ fere oēs cyrurgici moderni seruant
in vulnerib⁹ generare. Iste enim est error maior qui pōt
eē. nō est enim aliud nisi impedire nām: ꝓlongare mor
bū: ꝓhibere cōglutinationē ⁊ cōsolidationē vulneris:de
turpare mēbrū:⁊ cicatriçationē vulneris impedire:⁊ q̄d
deteri⁹ est:cū curis suis faciūt iperiti:ut frequēter vulne
ra plana cancerētur:⁊ ꝯcaua fistulētur: q̄d rarissime pōt
nisi ex cure icuria:⁊ ex magna imperitia medici ꝓueni/
re. ¶ Et qui diligenter attenderit librū istū quē intitula
ui. filia ꝓncipis. magnā ptē eoruȝ:que in cyrurgiis mo/
dernoꝝ scripta sunt auctoritate ueterū ⁊ ratione euidētis
sima:⁊ p̄senti doctrina poterit reprobare. credo tn̄ q̄ litt⁹
aramus:q: cū hoc toto ab errorib⁹ nō recedent. difficile
nāq3 est cōsueta relinquere:⁊ forte sic expedit: ut qui in
errore sunt:adhuc in stoliditate sua pmittunt errare.

¶ De vulnere cū deperditiōe substātie. Cap.XII.

s Si cutis cū carne fuerit amputata ⁊ oi/
no abscissa. ⁊ a reliquo corpe
penit⁹ separata cū vio calido carpia ⁊ medicinis
carnē generantib⁹ ⁊ ubertate cibi ⁊ potus si nihil est q̄d
ꝓhibeat illud carnis regeneratio ꝓcuret: deinde cū vn/
guēto viridi ⁊ carpia successiue positis cicatriçatio indu
cat:⁊ scias q̄ acuitas vnguēti viridis cū vnguento albo:
q̄d de cera ⁊ assungia porci cōponit. est ꝓm q̄ causa re/
quisiuerit tēperāda. ¶ Cū hac cura ptes sane vndiq3 cō
trahunt:adeo q̄ loc⁹ ubi reparāda est cutis ualde paru⁹
remanet. ⁊ sic per cōsequēs respectu vulneris ubi caro
loco cutis nascit existit spatiū ualde paruū. Cutim eni si
cut dicit. G. ⁊ alii antiq restaurare ipossibile est. ¶ Ubi
v̄o cutis sola fuerit amputata stiptica sunt ꝓm. G. sicut di
ctū est in ꝓmo libro supius inducenda:sicut galla. cortex
granatoꝝ. litargiriū. teste ostreaꝝ uste. radix lilii cū melle
ro. ¶ In vulnere v̄o cōcauo nō eruginoso hūido ⁊ sor/
dido cuȝ desiccatiuis tēperatis cura sicut olibano. farina
orobi. yreos. aristol'. litargiro. ⁊ silib⁹. ¶ Unguētū ad h
ualēs thuris. amidi. aloes. an̄. mel q̄d sufficit. ¶ Puluis
ad plagā desiccādā ⁊ celerius sanādā ⁊ malā carnem re/
mouēdā. ℞. mirre. thuris mastic. colofonie. picis arseni/
ci. aloes. boli. gall'. gipsi. aristol'. ro. fiat puluis. ¶ Et nos
in ꝓ⁹ libro de his oib⁹ locuti sum⁹:⁊ iterū i cura cācri loq
mur. ¶ Dicto de vulnerib⁹ faciei:⁊ dato q̄dā documēto
i vulnerib⁹ in quacūq3 pte ꝯtigāt corpis gn̄ari:ad vulne/
ra illa facim⁹ trāsitū:q nō cōplete ex toto pn̄t sub illo ma/
gisterio cōprehēdi:⁊ qb⁹ aliq̄d ampli⁹ magisteriū est ne
cesse. ¶ De vulnere g̃ uene organice hoc loco dicem⁹.

¶ De vulnere uene organice. Cap.XIII.

a Aliquando uena organica in gula
cū sagitta percutit: ita
q̄ ferrū detinet in osse colli:⁊ sanguis exire nō
ualet. ¶ Sit ergo medicus sapiens in hoc casu. Primo
faciat vulneratū optime ꝯfiteri:⁊ disponere de oib⁹:que
circa aiam fuerint disponēda:q̄d in oi periculoso vulne/
re faciēduȝ est. postea faciat plumaceolos de bona stupa
bene formatos ⁊ optime coeq̄tos:⁊ in vino calo balnea/
tos ⁊ expressos:demū in vno eorum:qui sit cōpetenter
grossus modicā fissurā in medio faciat:⁊ per foramē fissu
re collū immittat sagitte:⁊ applicet plūaceolū gule. sagitta

in fissura plumaceoli exn̄te: deide supponat manū suam
medicus sup stupā: ⁊ sagitta sit in medio q̄tuor digitoruȝ
usq̄ȝ ad palmā: ⁊ ita manū vnaȝ sup stupā tenēdo ⁊ gule
cōprimēdo. altera manu sagittā sagaciter extrahat: uel al/
teri ꝑbeat exhēdā: ⁊ in ipa extractiōe digitos cū stupa fis/
sa ꝯiungat: ꝓut melius ⁊ strictiꝰ poterit: ⁊ ita postmoduȝ
manū teneat per maximā horā: ne sanguis uel spūs ua/
leant exhalare: ut añ manꝰ eleuationē aliq̄ ꝯglutiatio seu
suiscatio fiat in vulnere: ⁊ ēt anteq̄ȝ manū eleuet fiāt duo
uel tres plumaceoli ꝯueniēter magni ꝑm q̄ẑtitatē gule ⁊
in vino calido balneent ⁊ exꝑmant: ⁊ eleuata manu a vul
nere: plumaceoli apponant celeriter sup stupā: ⁊ statiȝ il
lis plumaceolis manuȝ medicꝰ supponat: ⁊ retineat per
magnā horā: manū semp cōpetēter desup cōprimendo.
Et postq̄ȝ diu retinuerit: supponat plumaceolū stupe sic
ce optime coeq̄tū qui super alios in aliq̄ q̄ẑtitate. postea
supliget fasciaȝ cōprimēdo suauiter ⁊ cōpetēter stringat:
ita ꝙ plumaceoli uel ligatura nequeāt de loco suo mo/
ueri: ⁊ ita relinquat usq̄ȝ ad diē septimū uel octauū: dein
de dissoluat: ⁊ cū dei auxilio vulnus iueniet solidatū. ni/
hilominꝰ ifirmuȝ refasciet cū eisdē plumaceolis in vino
calido balneatis: ⁊ postea dimittat ut libet. ¶ Dieta ipsiꝰ
sit talis: ꝙ nō oporteat illū masticare cibū: ⁊ vinū sicut di
ctū est: sit purū meliꝰ qd̄ poterit iueniri. ¶ Quia diximꝰ
de uena organica vulnerata: q̄ȝq̄ȝ i ꝑmo libro dederimꝰ
gn̄ale de fluxu sanguis documētū: nihilominꝰ de icisura
uene ⁊ de emorrosagia ipsiꝰ quidē recapitulabimꝰ: ꝙ fre
quēter expti sumus: ⁊ dn̄m Hugonem vidimꝰ expiri: ⁊
ꝓpter hoc in loco isto de hac cura capl'm apponemus.

¶ De fluxu sanguinis uene uel artarie incise habente pe/
riodos. Cap. XIIII.

Venam in aliq̄ pte corpis: q̄n̄q̄ȝ icidi:
q̄n̄q̄ȝ vulnerari ꝯtingit. vñ
magna emorrosagia sanguis sequit: intm̄ ꝙ pa
tiēs aliq̄n̄ sincopiçat ⁊ eiꝰ facies dealbat: adeo ꝙ q̄si exā
guis videt: ⁊ tūc sedat fluxꝰ. post horā v̄o patiēs reuer/
sus ad vitā ꝓpter nimiā emorrosagiā sanguis debilitatꝰ
est nimis. Propterea facta ligatura ⁊ cibato ifirmo: potu
q̄ȝ sustētato ꝑcedēte tpe: sanguie iteruȝ in epate gn̄ato: ⁊
ad oēs uenas trāsmisso calore nāli iterū cooperāte itera
to in uena: vñ sanguis erūpit: fit ebullitio: ⁊ post modicū
sanguis erumpit ⁊ fluit imoderate quousq̄ȝ patiēs sinco
piçet. Et ex quo talis ebullitio incipit habere periodos
quotidie q̄si eadē hora diei ut ꝑmo patiēs ab ipso fluxu
sanguis ifestatur: ⁊ ꝯtingit ex uene ebullitione.

¶ Talis fluxus ꝑm dn̄m Hug. neq̄ȝ pulueribꝰ: neq̄ȝ icāta
tiōibꝰ: neq̄ȝ v̄tutibꝰ lapidū: neq̄ȝ ligatura curat. ¶ Scd̄ȝ
me v̄o si vulnꝰ ⁊ locus ligature sint apta sicut exprꝰ sum
pluries sola ligatura curat. Probo aūt sic ꝓbatiōe diale/
ctica ois fluxꝰ sanguis ex uena sistit: si uena uētriculo di
giti cōprimat. Hoc aūt nō fit rōne alicuiꝰ ꝓpetatis: sed solū
rōne cōpressiōis. si ḡ talis ligatura que sicut digitꝰ cōpri
mat facta fuerit. sāguinē ꝓculdubio refrenabit. Ego aūt
talē facio. ḡ in oi uena ubi vulnꝰ ⁊ mēbrū sicut dixi: liga/
ture sūt apta sanguinē cuȝ sola ligatura refreno: ⁊ anteq̄ȝ
soluam per quinque uel sex dies: uel ampliꝰ sic dimitto.

¶ Ad curam dn̄i Hug. rediēs dico: ꝙ opȝ medicū ꝓcura
re: ut in illa uena anteq̄ȝ fluxꝰ erūpat sanguis: ebullitiōe
sanguis penitꝰ extinguat. Hoc aūt fieri nō pōt nisi cū rebus
fridissimis: ⁊ cū ifridatiōe totiꝰ corpis. Igit tpe quo ebul
litio sanguis in ipsa uena a patiēte sentit: icōtinēti succur
rēdū est cū re frida: que sup uenā mēbrū ⁊ locū ubi ebul
litio incipit: effundat: ⁊ cū nulla res frigidior sit aq̄. teste
Hyp. ⁊ ēt. G. ad ipsaȝ opportuno tpe recurrat: effūdēdo
eā sup uenā ⁊ locū: vñ sanguis fit egressus: ⁊ sic semp cō
tinue effundat. donec calor ebullitiōis: ⁊ ipa ebullitio pe
nitꝰ sit sedata: ⁊ locꝰ totꝰ bn̄ refrigeratꝰ: testāte ifirmo nul
lā ebullitionē ul' calorē aliquē se sentire: ⁊ ꝙ calor ⁊ ebul
litio ꝑdicta: penitꝰ cessauerūt: tūc desistat embrocatio aq̄:

⁊ supponat plumaceolus vnꝰ uel duo de stupa facti ⁊ in
aq̄ frida balneati ⁊ modicū exꝑssi sup uenā ⁊ locū exitus
⁊ cōueniēter occupent ptes circūstātes: in quibꝰ facta est
refrigeratio: ⁊ semp sit paratus medicus uel minister ali
quis loco eiꝰ: ⁊ cū illi plumaceoli fuerint calefacti. Iterū
in aq̄ frigida balneent: ⁊ modicū exꝑssi supponant: ⁊ sic
fiat usq̄ȝ ad duos uel tres dies: uel donec fluxus sanguis
cessauerit: ⁊ oia ipsiꝰ sinthomata penitꝰ sint sedata. Et ca/
ueat custos eiꝰ: ne aliqd negligat de oibus supradictis.
¶ Et cibet bonis cibarijs generātibꝰ bonuȝ sanguinē:
sicut gallinis/caponibꝰ/fascianis/ꝑdicibus/carnibꝰ hedi
lactātis/ ⁊ iuuenis castrati: ⁊ in brodijs eorū apponantur
oua/ ⁊ petrosillina: ex q̄bus fiat laudabilis comestio: ⁊ sic
cibet ⁊ curet: donec fuerit liberatus.

¶ De vulnere neruorum. Cap. XV.

Et nos iā locuti sumꝰ de neruis in ꝑmo
libro: ⁊ locuti fuimꝰ ibi de pūctu
ra/scissura/incisiōe per latitudinē apatiōe ipor:
⁊ disseruimꝰ ibi de vulneribꝰ iporum sermone cōpleto
sn̄iam. G. Auic. ⁊ aliorū antiquorū sequētes: ⁊ posuimꝰ
ibi curā nerui per latitudinē total'r sepati ꝑm dn̄ȝ Hugo.
totū ḡ regras ibi. sil'r de cōtusione lacertor ⁊ ligamētis ⁊
chordis: nūc dicemꝰ de vulneribꝰ thoracis siue cassi.

¶ De vulnere thoracis ⁊ pectoris ante uel retro
facto. Cap. XVI.

Thorax aliq̄n̄ vulneratur: adeo ꝙ vul
nus ad interiora transit ipsius.
¶ In quacūq̄ȝ igit pte thoracis fiat vulnꝰ: incō
tinēti labia cōiungant: ⁊ ꝑm nālē suū situū optime relocē/
tur: ⁊ vulnꝰ ꝓoptime ꝯsuat: ⁊ ꝑm q̄ẑtitatē vulneris fiāt pū
cti: ita ꝙ calor nālis nullo mō euaporare ualeat uel exte
rior possit aer iterare. ¶ Cōiūctis labijs ⁊ ꝯsuto vulnere:
supponāt plumaceoli de bona stupa: sicut sepe dictuȝ est
in vino calido balneati: supliget fascijs latis posita multa
stupa sicca desubtꝰ bn̄ pata pro calore seruādo: ita ꝙ nul
lo modo puncta ul' plumaceoli ualeāt remoueri: ⁊ relin
quat ꝑma ligatura usq̄ȝ ad q̄ntū uel septimū diē. si dolor
aliquis nō adesset. Et si dolor adesset: nimiꝰ dissoluat.
Et si aliq̄ sanies ibi fuerit cōprimēdo: ut dictū est: cū stu/
pa leui in vio calido balneata expellat: postea religet per
oia sicut ꝑmo. Secūda ligatura usq̄ȝ in diem q̄ntū uel se
ptimuȝ: si dolor oio cessauerit: relinq̄tur. postea eodē mō
de tertio in tertiū diē liget: donec fuerit liberatus. ¶ Et
ad maiorē cautelā ⁊ infirmi liberationē: det puluis no/
ster mirabilis cū pigmēto: die secūda post vulnꝰ eodem
mō ⁊ eisdē uerbis: ut dictū est in cura cranei pāniculorū
⁊ cerebri. ¶ Dixerūt q̄dā ꝙ succꝰ nepite potatꝰ sangui/
nē existētē in corpe ex ꝑcussura seu quacūq̄ȝ plaga reijcit
sine mora. ¶ Dicto de vulnere thoracis: dicendū est de
dorso a sagitta uel aliquo simili vulnerato.

¶ De vulnere dorsi a sagitta penetrante usq̄ȝ ad sto/
macum. Cap. XVII.

Dorsum seu tergū q̄n̄q̄ȝ vulnerari con/
tingit sagitta balliste: uel archꝰ
ita ꝙ ferrū ingredit in stōcuȝ seu uentrē ⁊ ferri
puncta: idest sagitte extremitas ex altera pte sentit: adeo
ut cū tentat cū uētriculo digiti: nō videt ꝙ sit iter acumē
sagitte ⁊ uētriculū digiti nisi pellis exterior: que est circa
stōcū seu uētrē: ⁊ cū cōcutit hasta sagitte: que est in ferro
extra dorsum. manifeste sentit ꝙ ferrū est intra stōcū seu
uentrē: vnde timēdū est: ne in extractione haste ferrū re/
maneat in stōco seu uētre: qd̄ si fieret: de facili postea ex/
trahi nō posset: imo timendū esset postea de morte infir/
mi: si ferrum in uentre uel stōco remaneret. ¶ Quare
opȝ medicū facere plumaceolos de pāno lini multiplici
ter replicato: ⁊ ipsum plumaceolū ponat in pte anteriori
sup locū ubi puncta sagitte sentit: ⁊ aliquis homo doctꝰ
uel diligēs policē super plumaceolū ponat: ⁊ fortiter cō/
primat punctā ferri: ut ferrū regrediatur per foramē vñ

fuit igressuꝫ:⁊ medicꝰ tūc cōprimat dorsuꝫ cū manu sinistra circa hastam:⁊ hastā cautissime abstrahat manu dextra:ita ꝙ ferrū īfra stōcū seu uētrē remāere nō possit:⁊ si sentiret medicꝰ ꝙ hasta sine ferro rediret: statiꝫ reponat hastā in ferro:⁊ mister qui policē circa pūctā ex altera parte tenet:fortiter cōprimat ut ferrū firmetur in hasta.⁊ iteruꝫ postea hastā semper modicum reuoluēdo extrahat:facta magis cōpressione policis circa punctā ferri ⁊ magis in tergo manu medici:⁊ sic dante dño ferrū exibit a stōco: quo extracto incōtinēti plumaceolus stupe bñ formatus balneatus in vino calido ⁊ cōuenienter expressus super foramē vnde fuit ferrū extractū ponatur:⁊ cōpressus ibi detineatur cū manu ab aliquo:donec tres boni plumaceoli cōuenienter magni de bona stupa facti in vino calido balneati ⁊ expressi:ex qbus ꝑmus sup foramē iponēdus incidatur in medio cū rasorio bñ acuto: ⁊ super vulnꝰ ponatur directe: ita ꝙ crux que cū rasorio facta est in plumaceolo directe cadat sup vulnus:⁊ ipso bñ parato ponantur alij duo puluilli:⁊ super illos ut sepius dictū est:supponatur plumaceolus de molli stupa sicca: qui ceteros superet in aliqua quātitate:supligetur postea cuꝫ fascia uel binda:taliter ꝙ plumaceoli uel ligatura nullo modo ualeat remoueri: ⁊ sic usqꝫ in quintū diē uel septimū insoluta remaneat ligatura. ¶ Et si patiēs nimiū dolorē haberet in uentre:talis sacellatio sibi fiat:vinuꝫ cū sale bulliat in patella mūda:uel altero uase ereo bñ mundo:⁊ cū bñ bullierit furfur in ipm:in tanta q̄ntitate mittatur:donec emplm̄ adeo fiat solidū:qd̄ vinuꝫ nō defluat ex emplo: postmodū ponatur in sacculo:⁊ furfur in sacculo taliter cōplanetur:ꝙ totū locuꝫ dolentē ⁊ amplius detineat circunquaqꝫ:⁊ ponatur super oēs fascias:⁊ adeo calidū apponatur ꝙ calor sacellatiōis sentiatur optime ab ifirmo:⁊ sic donec dolor cessauerit sepe:sepiꝰ renouetur. Circa vo ꝓcurationeꝫ vulneris fiāt cetera in thoracis vulnere supra dicta. ¶ Dñs Hugo sicut multū frequēter vidimꝰ mō p̄dicto in vulnere thoracis ⁊ dorsi:oīa vulnera penetrātia: sicut vulnera thoracis pectoris.pulmonis.dorsi ⁊ similiū medicabat. Et nos per manū suā multos sanatos vidimus optime:qui taliter fuerāt vulnerati:⁊ nos ipm secuti oēs qui ad manꝰ nostras uenerunt p̄dicto modo curauimꝰ optime dei auxilio mediāte. ¶ Cōmēdat se quidā sicut Rolandus. Et alieno uestitꝰ uellere fimbrias suas nititur dilatare:ꝙ quendā abscissa nō modica parte pulmonis sanauit. In rei ueritate qdā domicellus bononiēsis nobilis me tūc Bononie existēte per manū dñi Hugōis parte pulmonis abscissa magistro Rolando assistēte ⁊ vidēte sanatꝰ est. ¶ Igitur sicut dixi oīa vulnera penetrātia que nondum ab aere fuerant alterata. Dominus Hugo predicto mō sanabat.ceteras aūt curas in casu isto:qñ.s.vulnera nō erant ab aere imutata reprobat oīno.

Et via galieni

⁊ Auicē.⁊ aliorū ueterū quādo vulnera accidūt in ptibꝰ pectoris uel thoracis aut dorsi:aut in alia parte corporis: ⁊ sunt penetrantia ad interiora aliter est. Et est ꝑm hunc modū:videlicet ꝙ in ꝑncipio nō apponatur medicamen qd̄ possit sanguinē refrenare:ne sicut iquiūt:sanguis retineatur in ꝓfunditate corporis ⁊ reuertatur ad cor: ⁊ interficiat infirmū:imo admistretur medicia attractiua.⁊ sicut dicit Auicē. Oē in quo est caliditas subtilis cū exiccatione uehemēti subtilis substātie nō euātur:ab attractione ꝓhibeatur assiduatio mollificatiuorū:ne liqditas aggregetur in ꝓfundo: q: hꝰi vulnera sunt difficilis mundificationis: ꝓpter iobediētiā loci:qd̄ est:q: ꝓfunditas ipsiꝰ est:quasi ꝓfunditas occulta. Vñ.G.in vulneribꝰ pulmonis: aut dyafragmatis uel in iterioribꝰ:ut in sifac.sapiētia opꝫ studeri in q̄nto magis pōt fieri desiccētur:siue cū emplastris suppositis:siue cū potiōibꝰ iteriꝰ sumptis. Si vo medicinā attractiuā nō hēs:tūc totū admistra:ut qd̄ currit cursu ipsiꝰ:ut qd̄ egreditur surgat:sitqꝫ caput liciniꝫ de coto extra vulnꝰ remanēs grossiꝰ:ne possit ad iteriora transire:qm̄ hoc ꝓculdubio causa putrefactionis esset:⁊ p̄cipue infirmo ut dormiat super vulnus:ne in ipso sanies aggregetur. ¶ Qꝫ si oportet vulnus lauare:lauetur cū mellicrato ⁊ similibus. Et caue ne mundifices ipm cum aliquo acuto medicamie: sic flore eris ⁊ similibꝰ:qm̄ ide sicut.G.asserit aliqñ patiēs moritur. ¶ Et qñ times ꝙ sanguis uel sanies interius aggregata per vulnꝰ mūdificari nō ualeat: tūc anteq̄ꝫ coaguletur precipiendū est infirmo ut vinū uel aquā pluuialē in qua terra sigillata decocta fuerit:in potu sumat: ⁊ silr qñ decoquuntur in ea balaustie.sumac. cortices granatorū.⁊ his silia.hꝰi eni stiptica oībus vulneribꝰ maximū p̄bēt iuuamē:qm̄ sanāt ⁊ solidant ipsa a parte interiori. ¶ Si aūt saniē per assumptionē potus mūdificare uolueris:tūc detur sicut dyapenidiō.dyadragātū.⁊ silia cū decoctiōe liquiritie.ysopi.passularū ⁊ siliuꝫ. ¶ Qꝫ si huiusmodi vulnꝰ ꝓlongatur ad sanādū spatio lōgo:⁊ iā semp aperitur.tūc sicut dicit Albucasis iaꝫ facta est fistula:⁊ est ex illis que raro ⁊ difficillime recipiūt sanitatē:ꝓpterea curare nō tardes. Ego curaui quēdā salernitanū qui habebat vulnꝰ penetrans ad interiora in dorso ⁊ iā trāsierāt sup ipm octo mēses:⁊ facta erat fistula penetrās ad iteriora:ex qua egrediebatur sanies ualde feda: ⁊ cū tussi etiā similē saniē expuebat:⁊ medici salernitani oēs iudicauerūt eū ptisicū empicū ⁊ epticū:⁊ oīno icurabilē. Venit ergo de salerno ad me:⁊ usus ꝯsilio meo breui tēpore curatꝰ est ⁊ impinguatus:ita ut medici salernitani mirarentur ualde:⁊ postq̄ꝫ talia vulnera fiunt saniosa: optimū est emplm̄ factū de farina.aqua.oleo.⁊ melle:sicut dicemꝰ in caplo apostematū:⁊ ꝙ infirmꝰ cōtinue iaceat sup vulnus:⁊ ꝙ in vulnere nullū liciniuꝫ ponatur oīno.⁊ ꝙ ifirmꝰ aliqua mixtura utatur.hac eniꝫ cura plures desperatos curaui: ⁊ ista est cura dñi Hugo. ¶ Aliam curā ꝑm.G.p̄dictā in vulneribꝰ recentibꝰ multū vitupat dominꝰ Hugo. In his aūt que aer iam mutauit:nec adhuc facta sunt plurimū saniosa:ipam tolerat.qñ vo saniosa sunt facta plus illā vituperat q̄ꝫ cōmēdet.

¶ De vulnere uētris:⁊ eiꝰ anothomia. Cap.XVIII.

(d) E vulneribus uentris dicturi. de ipsius anothomia aliqd ꝑmo dicemꝰ. ¶ Is eni corpis locus qui tactu lenis est:sicut ait.G.uenter vulgo uocatur. Et est cōpositus ex cute superiori:⁊ ex cute sbtili inferiori:que q̄si pellicula est:⁊ sicut ait.G.uocatur amonica. Post hanc vo sunt due extremitates lacerti:que sunt neruose ⁊ subtiles q̄si pellicule ⁊ cōiuncte:adeo ꝙ diuidi nō pñt.ideo oēs anothomaci vnā ⁊ nō duas esse testantur.ultra modū etiā subtiles sunt. ¶ Post hec sunt duo lacerti carnosi a pectore usqꝫ ad pectinis ossa descēdētes:quorum oīum vnū cōiunctū est:⁊ tota ista cōpositio uocatur mirach.⁊ qd̄ est post uocatur peritoneō:idest sifac:qd̄ totū uentrē circūdat nō habens sanguinē:est etiā neruosuꝫ. ¶ Compositio per latitudinē dextrorsum ⁊ sinistrorsum alr est.spatium eni eiꝰ a medio erga sinistrā dextrāqꝫ partē mensuraꝫ 4or digitorū est. Nā post cutē uentris in utraqꝫ parte sunt ambo lacerti quos dixi:quorum vnꝰ a pectore descēdit. alter a pectinis osse ascēdit. Post hos lacertos sunt alij lacerti per latitudinē tendētes. Post hos quoqꝫ stat peritoneon.hec loca si vulnerentur securiora sunt:q̄ꝫ mediū uētris. ¶ Mediū aūt uentris difficile est ad suendū ⁊ molestissimum:qm̄ ab eius vulnere multa q̄ntitas intestinorū egreditur:que cum difficultate postea reducūtur. Cum is etiā locus vulneratur necessario egrediuntur ea que post ipsum sunt. ¶ Nam ab utrisqꝫ lacertis qui sunt in latere uentris cōprimētibꝰ intestina coguntur exire. In medio autē uētris nullus fortis lacertus est qui ꝓhibeat exituꝫ itestinis:maxime qñ fuerit vulnꝰ magnū. In paruo vo vulnere nisi reducuntur celeriꝰ iflabuntur ꝓpter uētositateꝫ que gñatur in eis. Ideoqꝫ vulneruꝫ que in medio uentris

fiūt: mediocre ex eis ceteris minus malū est.

Uulnera ergo q̄ñ uētri accidūt: intestina foras egrediunt: quorum qdē curatio: sicut asserit Auic. q̄druplici eget itētiōe. Prima quoq3 itētio est ut itestina ad locū pp:iū reducantur. Secūda ut suant. Tertia ut ponat sup ipsa conueniens medicamē. Quarta ut sit sollicitudo: ne pp̄ter id pueniat timo: alicui mēb:orū nobiliū. i. ne sanguis in iteriori b⁹ cōgelet. ¶ Dico ergo ad reductionē itestinoꝝ si pñs fuerit: medic⁹ sit festin⁹: añ videlicet q̄3 alteratione ab aere suscipiant: fo:tasse ipsa sine molestia itromittet. Si vo tā uētū susceperint z ifiata fuerint: nece est ut ipsa uētositas resoluat: aut q vuln⁹ dilatet: s3 melius est ut uētositas resoluat. ¶ Igit si reduci nō queāt: fomētent cū spōgia ifusa in vino ueteri nigro fo:ti: z bñ calo: z exp̄ssa: qm̄ dispergit iflationē ip̄oꝝ z detumescere ea facit: z si nō fuerit vinū p̄sens fac cū aq̄ donec detumescāt. Uinū tm̄ calefacit ampli⁹ z ɔfo:tat. Si vo nec sic redierint findat porcellus uel aliqd aliud aial per mediū: z q̄3to calidius poterit: dū adhuc pene viuit sup intestina ponat z dimittat quousq3 calefiāt z mollescāt z regrediant. Si vo nec sic regrediunt: q: loc⁹ z tp̄s est frigidū: z uentositas p̄dicto mō ab itestinis euari nō pōt: tūc fiat sicut docet. G. z aliij periti ueteres: sicut Almanso: z Hali. z est ut ifirm⁹ per extremitates. s. man⁹ z pedes in balneo suspēdat ut gibbato do:so uētris mediū cōcauet: z sic aliquātulū cōcutiatur: ut ex hac dispōne facili⁹ reducant. Q: si his pactis nequeunt itromitti: tūc vulnus erit pculdubio ampliandū. ¶ Si aūt çirbus cū eis exierit qcqd ex eo nigrū uel viride factū est abscindat: q: si dimitterent fieret in toto putrefactio. Dic eni Hyppocras: q si çirb⁹ exierit: necesse est putrefieri: q̄3uis moret tēpore paruo: z quia substātia çirbi cōposita est ex subtilib⁹ pelliculis telatis ex uenis z artarijs pcedētib⁹ ex magna uena que in epate est: z ex magna co:dis artaria cauēdū est: ne sanguis ab eis fluat: uel neru⁹ ex ei⁹ icisione ledat: vñ op3 bñ ligari sup locū nigrū uel liuidū: deinde icidim⁹ eū extremū fili cu3 quo çirb⁹ ligat⁹ est exterius dimittētes: ut illud possimus extrahere: cū fuerit putrefactū. Si aūt sutura uenarum z artariarū çirbi negligat nō est securū: quin uēter pp̄ter sanguinis emanationē putrefactionē icurrat. ¶ Deide itestinis reductis: accipiat minister manu sua totū vuln⁹ z stringat paulatim discoopiēdo: ut medic⁹ suere ualeat cōpetēter. ¶ Et in sutura sunt duo modi. vn⁹ cōis quē fere oēs cyrurgici modū seruāt: v3 mittēdo acū ab exteriori pte cutis: z penetrādo mirac z sifac. z postmodum mittēdo acū ex altera pte vulneris ex interiori pte sifac: z penetrādo sifac z mirac totu3 usq3 interiorē ptē cutis: z sic fiat donec vuln⁹ sit sutū totu3. ¶ Secūdus modus est quē docet. G. Inquit eni id qd meli⁹ est de suitiōe uētris est: ut sit itētio tua in diruptiōe mirac uētris cu3 sifac ut suas cū sutura ɔglutinante sifac cū mirac: qm̄ sifac est neruosum tarde icarnatiōis. tali eni sutura sifac ueloci⁹ icarnat⁹: deide cura cū stupa z vino p̄m dñm Hugo. sicut dictū est: uel cū medicamie icarnatiuo p̄3 ueteres qui magis placet. Et modus. G. dict⁹ est ut in vno pūcto dimittat sine suitiōe ex vna pte: z in alio pūcto suat ex parte: ex qua dimisit z dimittat sifac sine suitiōe ex altera: z sic faciat usq3 ad finē. spatiū pūctorū sit b:euissimū: eo q mēb:a que post illa sunt: iūgere z cōstringē uolum⁹: z ne ex nimia ɔstrictiōe frangant. spatiū b:euissimū fieri nece est: qd in oi sutura vulnerū cōsiderādū est. In sutura. in pūctis. in acceptiōe carnis cū acu mediū eligat. Et patiens supin⁹ iacēs talr collocet: ut uētre cōcauo do:sum sit gibbosum. huiusmodi enim p̄parationis modus cois est z vniuersalis oibus: quib⁹ exeunt intestina.

¶ Sed pp:ia z pticularis cura est: ut cōsideres in qua pte uēt:is vuln⁹ fuerit: qd si fuerit i iferiori pte figura p̄parātiōis sit talis: ut crura ifirmi sint suo capite altiora. ¶ Et si fuerit in supiori pte sit figura p̄parationis p:edicte ɔ̄ria. ¶ Si vo vulnus ifirmi fuerit in latere dextro iaceat sinistro: z ecōuerso. ¶ Qm̄ totius p̄paratiōis itētio est ut pars vulnerata altio: sit: q̄3 sana ne ad vuln⁹ declinare ualeant intestina: z pp̄terea in hoc loco ligatura est ultimi iuuamēti: z certe si audeo dicere in ceteris vulnerib⁹ recētib⁹ illud idē. ¶ Regimen infirmi subtilietur: z a cibis inflatiuis custodiatur omnino.

¶ De vulnere intestini. Cap. XIX.

Intestina si fuerint vulnerata grossa s̄btilib⁹ facili⁹ incarnantur.

¶ Intestinū tm̄ qd nominat ieiuniū oino sanari nō pōt: z illud pp̄ter multas z magnas uenas existentes i eo z subtilitatē substātie sue: z vicinitate ei⁹ ad nāmneruī: z pp̄ter colerā p̄mā defluētē ad ip̄m. Et qm̄ vicini⁹ est epati q̄3 alia uētris iferiora que sūt de gñe carnis.

¶ Si vo ceteroꝝ aliqd fuerit vulneratū: q̄druplex est itētio in curatiōe ipsi⁹. ¶ Prima itentio est ut talr o:dinet: ne feces per itestina trāsitū faciētes maculēt vuln⁹: z putrefaciāt itestinū. ¶ 2ª intētio est ut ptes scisse ad inuicē ɔiūgant z suant. ¶ 3ª intētio est: ut itestinu3 reponat in uētrē z uentris vulnus suat. Accipiat igit aliq̄3tulu3 de sambuco q talis sit grossitudinis: sicut ɔuenit itestino: z attenuet: intm̄ q digit⁹ mollescat cū p:emit iteri⁹ in itestino ponat: z suat desup itestinū cū s̄btilissima acu z filo subtilissimo de itestinis aialtū facto: uel de serico subtili si istud hēri nō pōt ablutis p̄mo optime cum vino nigro calo itestis. postea mūdent optie itestia cū stupa molli z delicata ualde: z vino nigro calo: z cū bñ fuerit abstersa: mūdata z desicata reducant sic supi⁹ dcm̄ ē: z suat vuln⁹.

¶ Dico ergo q nō opo:tet vuln⁹ uentris teneri aptu3: donec intestina iterius icarnentur: q: multa possent ex hoc pericula euenire. ¶ Primū est: q: quotiēscūq3 mutabit ifertus: aer exterio: subintrabit: z faciet in itestino to:siones z dolores: q̄re affliget ifirm⁹ z sanitas plongabit: z fo:san ex dolorib⁹ qui ifirmo accidēt: accidētia p:aua cōsurgēt. ¶ Scdm est: q: vulnere remanēte aperto fo:sitā exibunt sepi⁹ intestina: q̄re ut dictū est suat vuln⁹: z stoli dis nō credas: z clisteriçet infirm⁹ cū vino nigro calido ¶ Et infirm⁹ sicut in p̄cedenti caplo dictū est: talr situetur: ut vuln⁹ uētris semp in supiori pte cōsistat: qd de vulnerib⁹ alioꝝ mēb:oꝝ ɔtrariū est tenēdū: z caue ne reliq itestina cadāt: sicut dictū est sup illa que reduxisti z cōp:imāt ea: q̄re fiat sicut dictū est. Opo:tet eni ut pars vulnerata semp sit eminētio: pte sana. ¶ Albucasis aūt docet quādā suturā cū capitib⁹ fo:micarū quā indignā reputaui libro isto: adeo eni3 debiliter post abscissionē co:pis a capitib⁹ capita ip̄a se tenēt: q ex q̄libet cōfricatione recedunt. ¶ Regimē sit idē: sicut est in uentris vulnerib⁹ su p:adictū: idest regimē subtiliet: z ut a cibis iflatiuis custodiat oino: q multo ampli⁹ in vulnere itestini: qm̄ in vulnere uētris sanādū est. ¶ Cōpleta pticula in qua de fractura cranei z os siue faciei z ceteris vulnerib⁹ co:pis: que tm̄ in carne fiūt: sufficiēter disseruim⁹. Tertiā pticulā in qua de icisura fractura z dislocationib⁹ oium membroꝝ Auic. sequētes z alios ueteres: cu3 chri auxilio: nihilomin⁹ dicem⁹ p̄⁹ de b:achio cū icisura ossiū vl̄nerato.

¶ De fractura ossium sine vulnere carnis: z cura ipsorum. Cap. XX.

Ossa aliquādo frangunt: aliqñ a iūctura pp:ia dislocant: quorū qdem curatio gñaliter triplici eget intētione. ¶ Prima quoq3 intētio est uera z pp:ia rectificatio uel reductio ossiu3 fractoꝝ uel separatorum. ¶ Secūda est per ligaturā cōseruatio p̄dictoꝝ. ¶ Tertia itentio est restauratio que fit p:o sarcoide mediante. Uerū in hoc p̄senti caplo ulterius ponā z b:euiter de extēsione z rectificatione fracture: z ei⁹ restauratione: z ponā p:ius vniuersalia signa ipsi⁹: ne cōtingat in hoc erro: ex

imperitia medicoꝝ. ¶ Cognitio fracture cõsideranti in
ea satis manifesta est:q: figura mẽbri cõtorquetur:ꝛ gib
bositas ex vna ꝛ cõcauitas ex altera pte apparet:ꝛ quan
doqꝫ in osse son⁹ pcipit cũ diligẽter manu tractat.

Cum autem cert⁹ fueris de fractura:tũc icõti
nẽti ei⁹ rectificatio festinet:q: q̃ꝫ
to plus tardat:tãto cũ difficultate maiori postea restau
rat:eo ꝙ os idurescit.nec est possibile:ut postea nisi cum
extẽsiõe pℓima reducat.extẽsiõis aũt nimietas in ipa fra
ctura sepe facit accidere apa ꝛ siꝉia nocumẽta. ¶ Modus
aũt extẽsionis ꝛ rectificatiõis ipi⁹ est:ut medic⁹ sapiẽter
pquirat in ipa fractura ne supposita sint capita seu extre
mitates ossis fracti:qđ si sint ita:ꝛ sit in crure uel aliq̊ siꝉi
mẽbro fractura:fiat attractio ad extẽsionẽ neruorũ ad hꝫ:
ut ossa ad locũ ppꝛiũ reuertant. ¶ Modus aũt attracti
onis ei⁹ est:ut mẽbrũ ex utraqꝫ pte manib⁹accipiat:ꝛ nõ
violẽter ꝫ leuiter q̃ꝫto magis possibile fuerit:distẽdat ꝛ
rectificet:sicut dictũ est:donec vna parꝫ mõ debito alteri
cõiungat.violẽtia naqꝫ extẽsionis ꝛ cõpꝛessiõis maiorẽ
gñat angustiã:ex qua facile orit apa:deide palpa mẽbrũ
manib⁹:ꝛ rectifica id qđ tibi videt diuersũ:ꝛ igenio tuo
optime eq̃ ptractãdo ꝛ reparando ossa manib⁹ tuis:ꝛ in
suo loco ponẽdo:ꝛ sic vnq̃ꝫ meli⁹ fieri põt cũcta ossa in
loco ppꝛio reponat. Et mẽbꝛũ a peritis mĩstris semp ita
extẽsuꝫ ꝛ eq̃tũ teneat:ꝛ medic⁹ hẽat paratũ sagimẽ porci
nũ optime abrasuꝫ:ꝛ sic ex sagimie qđ est ex pte cutis:ꝛ
cũ dicto sagimine totũ mẽbꝛũ fractũ inungat optime:siꝉi
modo melle postea iungat:ꝛ hẽat fasciã cõueniẽter lon
gã ꝛ latã spatio qnque digitoꝝ:que sub se ambas extre
mitates cõtineat ossis fracti:ꝛ habeat plumaceolũ bone
stupe bñ formatũ:ꝛ optie coeq̃tũ:uel si magis placet de
panno albo ꝛ ueteri forma illũ ita longũ ꝙ totum mem
brũ circũdet:ꝛ infundat in clara ouorũ:que sit fortissime
cõquassata:adeo ꝙ in spumã iã sit tota cõuersa:ꝛ sit q̃ꝫti
tas ei⁹ ad min⁹octo ouoꝝ:ꝛ plus uel min⁹ ꝺm mẽbri ma
gnitudinẽ:ꝛ sicut videris expedire:de p̃dicta spuma di
ct⁹ plumaceolus ex utraqꝫ pte ifundat optime:ꝛ suppo
nat taꝉr ꝙ mẽbꝛũ totũ circũdet:in loco.s.ubi sunt capita
ossis fracti:ita ꝙ sup utrasqꝫ extremitates fractorũ sit eq̃
liter collocat⁹:ꝛ cũ fascia nimis lõga adeo suauiter ꝯstri
gat:ut ex ligatura dolor minime sentiat:nec ẽt adeo re
laxet:qn ad dolorẽ aliquãtulũ sit decliuis. ¶ Quo facto
si mẽbꝛũ fractũ crus fuerit hẽantur parati qnque pluma
ceoli de bona stupa ualde bñ facti:ꝛ optie coeq̃ti:ꝛ sint
longi in modũ mẽbri fracti toti⁹:ꝛ adeo lati:ꝙ cũ latera
liter inũcti fuerint totũ mẽbꝛũ circũdẽt:ꝛ ifundant mani
b⁹ ex utraqꝫ pte cũ spuma p̃dicta ꝛ sup mẽbꝛũ in lõgitu
dine collateraꝉr imponant:ꝛ sup illos vn⁹ plumaceolus
ualde magn⁹:qui totũ mẽbꝛũ circũdet ex iteriori pte tñ
linit⁹:ꝛ cuꝫ spuma p̃dicta supponat:postea hẽat astellas
subtiles ꝛ bñ patas:ꝛ supponant mẽbꝛo vndiqꝫ:ꝛ sint tã
te lõgitudinis ne iũcturas ledãt ꝛ ꝙ a plumaceolis sub
tuspositis supent:ne mẽbꝛũ ledat ab extremitatib⁹ astel
laruꝫ. Et ad maiorẽ cautelã si videbit in circuitu mẽbri
ubi extremitates astellarũ attigũt:ponant de stupa duo
plumaceoli trãsuersales:qui totũ mẽbꝛũ circũdẽt sup q̃s
extremitates resideãt astellaꝝ:ne in aliq̃ pte caro ab astel
lis ledat. ¶ Astelle ferule uel palme sũt optime:que si
nõ poterũt iueniri:fiãt de abiete:uel de altero ligno mol
li qñ hẽri nequeũt meliores. ¶ Prouidẽdũ ẽt ẽ:ut astel
le loc⁹ obuiãs fracture sit grossior:ꝛ cauẽdũ sic dictũ est:
ne astelle carni obuiẽt denudate:ꝛ astelle cũ supponunt
ĩfundant de spuma p̃dicta:ut forti⁹ in loco ubi ponunt:
ihereãt ꝛ nequeãt euagari. Postea supligent astelle cuꝫ
bona fascia nõ nimis lata:ꝛ sit ualde lõga:ꝛ ab ambabus
extremitatib⁹ usqꝫ ad mediũ cõplicata:ꝛ si mẽbꝛũ fractũ
sicut dictũ est crus fuerit:icipiat a pte pedis iponẽdo me
diũ fascie expte calcanei iferioris:ꝛ deducẽdo utrãqꝫ ptẽ
vnã circa alterã faciẽdo crus:ꝛ ualde stringẽdo ipꝫ crus
cũ astellis:ꝛ sic ueniat ligãdo usqꝫ ad genu. Et si vult:ap
ponat stupã siccã circa genu ex pte cruris:ꝛ ad maiorẽ
cautelã fiat plumaceolus qui teneat totũ pedẽ:ꝛ ali⁹ qui
teneat pedis iuncturã cũ toto calcaneo:ꝛ ifundant in vi
no caꝉo antea cuꝫ multo sale bñ calefacto:ꝛ q̃si bullito:ꝛ
postea ponant sup pedẽ iuncturã ꝛ calcaneũ:ꝛ sup illos
plumaceolos ponat stupa sicca:ꝛ postmodũ cũ bona fa
scia superliget.pedẽ iuncturã ꝛ calcaneũ:competenter
stringẽdo:postea fiat sibi optim⁹ lectus:ubi patiens tali
ter p̃paret:ꝙ crus nullo modo cõcutere ualeat:uel etiã
remouere:uel aliq̃liter circũuoluere:ꝛ ꝙ mẽbꝛum quie
tũ ꝛ patiẽs sine dolore possit quiescere. ¶ Et caue diligẽ
ter ꝙ in oibus fracturis ossiũ dieta data in vulnerib⁹ ca
pitis obseruet:tenuis tñ sit dieta usqꝫ ad delinitionẽ do
loris:qui in pncipio fracture fieri cõsueuit:ꝛ quousqꝫ de
ap̃ate sis securus:ꝛ vinũ sit semp meli⁹ qđ poterit inue
niri sine aque admixtione. ¶ Et pꝛima ligatura usqꝫ ad
diẽ decimũquartũ relinquat:uel usqꝫ ad vicesimuꝫ:nisi
dolor nimius supueniat uel pꝛuritus nimi⁹ molestet in
firmũ. Post vicesimũ v̊o diẽ uel vicesimũquintũ calefi
at vinũ:in quo sit cõpetẽs salis quãtitas dissoluta:ꝛ ipso
vino mẽbꝛum abluat:cuꝫ remote fuerint ligature ꝛ plu
maceoli qui fuerãt balneati in clara ouorũ:in ipso vino
caꝉo balneent:secũdo uel tertio expꝛimãtur vice q̃libet
balneãdo:postea supponant cruri. ¶ Et q̃ꝫuis astelle i
hac secũda ligatura.s.post.xx.dies:si quis uellet deponi
possent:tñ meli⁹ ꝛ tutius est ut iteruꝫ reponant:q: nõ est
nimis festinãdũ in remotiõe ipaꝝ:q̃ꝫuis coherẽtia iã cre
dat:q: fortasse casu aliquo adhuc nõ esset por⁹ sarcoides
cõfirmat⁹:ꝛ ppter hoc de mẽbri foret ꝯtorsione timẽdũ.
Ideo melius ꝛ tutius est ut astelle reponant iteruꝫ:sicut
pus:in q̃rũ semp remotiõe sis tardus ampli⁹ q̃ꝫ festin⁹.
In ligãdo igit ꝛ astellas ponẽdo in oib⁹:sicut in pꝛinci
pio factũ fuerat:tã in plumaceolis q̃ꝫ astellis:idẽ magiste
riũ obꝺuet:hoc solũ excepto ꝙ vinũ calidũ loco albumi
nũ apponat:ꝛ ista ligatura scđa relinq̃tur usqꝫ ad q̃rtũ
decimũ diẽ uel vicesimũ:si patiẽs dolore uel pꝛuritu ni
mio nõ grauetur:ꝛ sic fiat donec pfecte fuerit liberatus.
¶ Et caueat medic⁹ diligẽter ꝙ suppositoriũ aliqđ ifra
duodecimũ diẽ fieri nõ pmittat:q: de rõne qui habẽt fra
cturã cruris uel coxe cõsueuerũt stare multo tẽpore cõsti
pati:ꝛ cõstipatos eẽ meli⁹ est illis ꝛ salubꝛi⁹ q̃ꝫ solutos:ꝛ
natura a ppꝛia operatione ipediret si fieret aliqđ laxati
uũ:ꝛ patiens afflictionẽ icurreret:ꝛ crus suscipet lesionẽ:
tardius ẽt restaurat:ꝛ totũ qđ dictuꝫ est in capꝉo isto ser
uet in oi fractura cruris coxe ꝛ utriusqꝫ bꝛachĳ:que fie
ri absqꝫ carnis fractura contingit. Predicta oia sunt ꝺm
modũ dñi Hugo.ualde cõmẽdabilẽ ꝛ expertũ.

Secundum v̊o Galie.ꝛ alios ueteres in ali
quo q̃ꝫuis in modico diuersifi
catur ab isto:ꝛ est post q̃ꝫ mẽbꝛũ certificatuꝫ fuerit modo
p̃dicto:ut ligatura administretur:ꝛ sup locũ fracture cõ
stringatur:ꝛ q̃ꝫto plus elõgatur a fractura:tãto leuius cõ
stringatur. ¶ In hoc ꝺm modum dñi Hugonis ꝛ im
peritus medic⁹ errare nõ põt:neqꝫ opꝫ de oibus redde
re rationẽ:sicqꝫ faciẽdo ex loco sano capias magnã par
tẽ:ꝛ ꝺm cõueniẽtiã mẽbꝛorũ:sit quantitas latitudinis fa
sciarũ:qm̃ sicut dicit Galie. In pectore latũ potest poni
ligamẽtuꝫ.in manibus v̊o ꝛ digitis minime. Inquit:in
oib⁹locis fiat q̃ꝫto fieri poterit latius ligamẽtuꝫ:neqꝫ ex
eo aliquid remaneat duplicatũ:ꝛ ab ifirmo loco ichoet
tendẽs usqꝫ ad sanũ:ut humores ligamẽto expssi ab in
firmo:ad sana loca expellant:nam necessario a sanis lo
cis ad ifirmũ humores defluẽt:si aliter fasciet. ¶ Istud
ligamentum duplici de causa bonũ est. Primo quia no
cumentum non infert. Secundo quia locũ infirmuꝫ cu
stodit ne apostema generetur in eo:in quo maxime stu
denduꝫ est. Idcirco locus fracture pꝛimo ter uel quater
fascia inuoluatur postmoduꝫ usqꝫ ad sana loca ducatur.

Hoc enī sanguinē a sano ad infirmū locū fluere nō sinit z ab ipō qđ coadunatū est: in eo expellit. Ueruꝫ qm̄ ad duo loca fluere pōt fractura in brachijs uel pedib⁹ existē te: Laudabili⁹ est: ut ad ptē superiorē eijciaᷓ: qm̄ multa z magna mēbra illic sunt: q̃ꝫ ad eius extrema ubi nō multū habent quo mandēt: nec extrema ubi recipiāt multū habēt. Ideo sicut dicit Galie. Jussit Hypp. duo fieri ligamēta. Unū ut humor superius expellaᷓ: z qđ supius est: fluere nō pmittat: z q: reuolutiōes que suauiter usq3 ad loca sana ducunᷓ: aliq̃ꝫtulū exprimūt hūoris. Secūdū ut idē ligamētū sicut idē iussit a supiori ad iferi⁹ reuertatur: q̃ten⁹ cū inferiori ligamēto ligeᷓ. Hec enī duo ligamēta fracturā faciūt eē rectā: z firmāt eā z phibent apa: z hec est ligatura quam docuit optim⁹ Galienus.

Secundū Auic. Oportet ut pāni ligamētoruꝫ sint mūdi: nā sordidus est dur⁹ z facit dolorē: z sit subtilis: q: meli⁹ tractabilis: z res que liniᷓ sup ipm citi⁹ penetrat ad mēbrū: z sit leuis ut nō grauet supra mēbrū ifirmū: z leuis utpote de pāno ueteri z subtili: q: melior z mollior z magis tractabilis. ¶ Et opꝫ q̄ ligamēta capiāt de loco sano aliquid: q: firmior erit restauratio: z meli⁹ ꝓuabit fracturā: nō tn̄ sit in hoc supfluitas ne strictura nimiū capiēs phibeat nutrimētū. ¶ Et ligamētū aliq̃ꝫtulū latū magis facit adherere. Hoc aūt intelligēdū est ꝫ q̃litatē mēbri: sic dictū est: z puluillorꝫ fortitudo uehemēs est ad faciēdū adherētiā. ¶ Et opꝫ ut locus fracture forti⁹ cū ligamētis locis alijs ꝯstringaᷓ: nec opꝫ q̄ excedaᷓ: adeo q̄ aduētū phibeat nutrimēti z sanguis: q: h̄ restaurationē ꝓculdubio ipediret. ¶ Et si necesse fuerit sedare apa: sedeᷓ cuꝫ embroca ex decoctione maluarꝫ z oleo camomillio z vino stiptico. Nā ipm resoluit apa z ꝯfirmat mēbrū. ubi v̓o fuerit ulc⁹: nō appropinq̃t cerotū. Et si ad resoluēdū necīa fuerit fortiora fiat illđ cū oleo mastice z armoniaco. Et si admistraᷓ cerotū post apa: tūc meli⁹ est ut sit ex lana que sit ifusa oleo resoluēte apa z leniēte ipm. ¶ Et ꝫm oēm dispōnē in ceroto siue spadrapo ad h̄ facto: est securatio a cōmotiōe doloris: z ppter qn̄ medic⁹ nō est ꝓsens. cū aūt dolor accidit: soluēdo z ligādo remoueᷓ. ¶ Qn̄ ē ulcus: cerotū nō ponaᷓ: q: putredinē attrahit z maculat vuln⁹: sed loco ei⁹ ponaᷓ vinū nigrū stipticū: qđ oi tpe utile est: z nō elonges supflue stricturā in utrisq3 laterib⁹: qm̄ oppilanᷓ uene z mēbrū: nō ita suscipit nutrimētū: forsitan si elōgaueris ꝯheᷓ.

¶ Ponanᷓ tria ligamēta. ꝑmū ascēdēdo. scđm descēdēdo. tertiū ligamētū ponaᷓ: icipiēs ab iferiori pte ligamēti iferioris: z ascēdit usq3 ad supioreꝫ ptē ligamēti ascēdētis q̃si ipm cōseruet utrūq3. ꝑdicta tria ligamēta ꝫm Hyp. z Gal. sicut asserit Auic. debēt fieri sub astell. ligamētū v̓o sup astellas opꝫ q̄ sit tale q̄ ponat mēbruꝫ sicut frustum vnū: cui nō sit motus: z phibeat torsionē q̃le dictū est supra. ¶ Et Hyp. uoluit: z ēt. G. q̄ in oi tertio die soluere tur ligamētū: z q̄ astelle infra diē septimū nō ponanᷓ. h̄ aūt ppter dolorē z timorē apatis. ubi aūt nō fuerit aliqđ accidētiū ꝑdictorū: nō reputo utile q̄ soluaᷓ: z credo q̄ ista fuit intētio. G. z ēt Hyp. vn̄. G. in alia pte: utile est ligamētū: donec mēbrū saneᷓ dimitti: si nihil appareat ex accidētib⁹ supradictis. q̄ si ꝑdictorū accidentiū aliqđ apparuerit: necesse est: si alīs remoueri nō pōt: ut qn̄cūq3 apparuerit resoluaᷓ. Si v̓o apa: aut dolor: aut pruritus nō phibeat: dico si a ꝑncipio mēbrum bn̄ restaureᷓ z bene ligeᷓ: z tarde soluaᷓ: porus restaurās ossa multo meli⁹ z celerius generaᷓ: ppterea sicut dictū est: si nullus supuenerit accidētiū ꝑdictorū: usq3 ad. xv. diē: uel ēt vicesimū: nō soluaᷓ: z q: tūc porus sarcoides incipit gn̄ari: z opꝫ q̄ mēbrū recipiat abūdāti⁹ nutrimētū. Ideo secūda ligatura sicut dictū est: nō cū oui albumie: ne pp nimiā stricturā phibeaᷓ nutrimētū: sed cū vino nigro stiptico faciēda est. ipm enī cōfortat mēbrū: z iuuat porū sarcoidē: z strictura nō fiat subito nimia: sed paulatiꝫ addaᷓ in ea cū experiētia ifirmi. Et si multiplicatio puluillorꝫ z ligamētorꝫ nimis grauaret ifirmū: nō fiat nimia multiplicatio ipo꜒.

Medicine v̓o quib⁹ utimur apđ restaurationē oium fracturarū z dislocationum z torsionū ēt sunt: in q̄bus est exiccatio z cōglutinatio cuꝫ modica caliditate: sicut thus. mirra. z silia. ¶ Et scias q̄ Hypp. iussit solidatiua sup fracturā nō debere poni usq3 ad septē dies: uel quousq3 fuerit securatio apatis z tumoris. Galie. aūt dicit: q̄ in hoc nostro tpe nō possum⁹ mēbrum ad suū modū cōuertere: nisi solidatiua ponamus. Uerūtn̄ si mēbra festināt dolere: rubere: atq3 tumere: tūc ut Hyppocras cōsuluit: rectū est ut nihil ex his faciam⁹: imo mām ad ptes alias deriuem⁹: z mēbrū q̃ꝫtū possum⁹ refrigerem⁹. ¶ Et de emplastris bonis restaurantibus fracturā z dislocationē: z etiā torsionē: que est dislocatio nō cōpleta est emplastrū: quo ueteres utebanᷓ ex farina s. uolatili molendini: que plurib⁹ cōplexionib⁹ cōuenit: z ꝑcipue mulierib⁹ z pueris: q: est in caliditate z figiditate equalis. Et modus confectiōis ei⁹ est: ut distempereᷓ cum albumine oui: ita q̄ confectio sit equalis.

¶ Itē aliud empl'm. ℞. aloes. mirre. boli armenici. thuris. acatie. nucis cipressi. dragagāti. laudani. an̄. cōficianᷓ cū albumine oui: z addaᷓ aliquātulū ex farina uolatili molendini: donec equeᷓ. i. donec sit iter spissitudinē z subtilitatē: deide pān⁹ fortis liniaᷓ ex eo z supponaᷓ. Illđ enī empl'm est mirabilis cōpositionis: qm̄ restaurat ossa fracta uelociter: z cōfert pluribus complexionib⁹.

Cibus autē patiētis: in ꝑncipio sit sbtilis: phibens iflāmationē: donec ab apate calido sis secur⁹. ¶ Inq̄t Galie. Dieta in ꝑncipio subtilis cōuenit: sicut in cura apatū calidorꝫ: in q̄bus in initio flōmia cōuenit: z plurimū farmacia. cūq3 porus gn̄ari incipit: oportet nutriri egrū cibo bonū sanguinē gn̄ante: z multū nutriēte. subtilis enī z aquosus sanguis porū nō generat. grossus v̓o z viscosus vnctuosus nō existēs generat bn̄ porū: idcirco deide sit cib⁹ grossus z viscosus: ut fiat ex eo coagulatio fracture uelociter. ¶ Et ex cibis in q̄bus est grossities z viscositas: sunt sicut triticū ualde coctū. risi. capita. z pedes. z uētres aialiū: z ꝑcipue uaccarū. lētes. pisces recētes. lac. caseus recēs. z vinū grossuꝫ: hec hn̄t gn̄are ex mā nutrimētū ossib⁹ cōueniēs: tanq̃ꝫ a cā māli: z ex nā tāq̃ꝫ ex cā efficiēti. Et est medicia ei⁹ cois ad ꝯsolidationē oiuꝫ aliorꝫ mēbrorꝫ. s. carnis z nerui. os aūt nutriᷓ ex sanguie grosso z spisso: z ppter illud opꝫ ut itētio tua sit circa ipius grossitiē z viscositatē cū cibarijs que dixim⁹: z eorꝫ silib⁹: z caue ab oi qđ subtiliat sanguinē: sicut est vinū subtile: z silia. nisi videres q̄ porus sarcoides supflueret in magnitudine: sicut multotiēs accidit. tūc enī regimē grossuꝫ dimittēdū est: atq3 ad subtiliatiua redeūdū: z ligatura uehemēter stringenda est: z admistrenᷓ empl'a: in q̄b⁹ est stipticitas phibēs cū subtilitate: sicut est decoctio granatorū z foliorū mirti z ei⁹ oleuꝫ z similia. Hec enī phibēt nutrimētū z mām minuūt.

¶ De fractura cū vulnere carnis: z cura ipsius sermo vniuersalis. Cap. XXI.

Multotiēs vuln⁹ carnis accidit cū fractura. tūc cura dn̄i Hugonis: sic frequēter eum vidim⁹ experiri: z nosipsi expti sum⁹: Est ut in aliquo mēbrorꝫ sicut vidimus ponamus exēplū. ¶ Adiutoriū inter spatulam z cubitum contingit aliquādo vulnerari: ita q̄ lacertus z os pariter incidūtur ense uel alio instr̄o sili incidēte: z man⁹ dependet z brachiū cui taliter subuenim⁹: brachiū z manus teneātur ab aliquo docto ministro qui bn̄ nouerit retinē: ita q̄ medicus ꝯueniēter possit os ossi ꝯiungere: lacertū lacerto reddere: z labia ad inuicē: sicut in sanitate fuerāt reparare: deinde medicus mirabili mō suat: pūcta in pelle z carne ponēdo. Et caueat diligenter q̄ pūctus nō ponaᷓ aliquis in lacerto: z in futura sint pūcti ꝫm vulneris

q̃ntitatẽ labijs vulneris ꝯiũctis ad inuicẽ: ꝓut meli⁹ pñt cõ
iungi. Et ad q̃ntitatẽ vni⁹ vncie spatium sit punctorum.
¶ Vulnere bñ ꝯsuto sint oĩa ꝑparata: videlicet fascie cũ
puluillis. Ponant ergo sicut iã pl'ies dictuȝ est: duo plu/
maceoli ad q̃ntitatẽ vulneris: sup duo labia sutura vulne
ris in medio existẽte: ita ꝙ plumaceoli sup suturã in ipa
sutura ad inuicẽ ꝯiungantur: postea supponat alter plu/
maceolus in vino calo: sicut ⁊ ceteri balneat⁹ ⁊ cõueniẽ
ter expssus: qui illos plumaceolos ⁊ suturã ⁊ circũstãtes
ptes sub se ꝯtineat: ⁊ incõtinẽti cũ fascia lõga ⁊ lata ligef:
⁊ sit latitudo ei⁹ 4^or digitoꝝ: ⁊ sit de pãno ueteri delicato.
Et longitudo ei⁹ sit ad min⁹ 4^or brachioꝝ: ⁊ cũ ligaf bra/
chium: man⁹ teneaf ab aliquo mistro qui bñ nouerit de
bito mõ tenere: ita ꝙ ptes ossis ⁊ lacerti reaptate semp
stẽt bñ ꝯiũcte: ⁊ sup illã ligaturã apponant 4^or plumace
oli bone stupe in modũ brachij lõgi a cubito usq; ad spa
tulã: ⁊ latitudo eoꝝ talis sit: ꝙ illi 4^or collateraliter positi
adiutoriũ circũquaq; circũdẽt. Et sup illos ponant astel
le bñ facte ⁊ subtiles eo mõ quo dictũ est in cap⁹ ꝑcedẽ/
ti: excepto ꝙ nõ sint in vna pte grossiores q̃z in altera: sȝ
sint eq̃les per totũ: ne vulneri angustiam iferãt: uel dolo
rẽ. Ligef igif cũ fili fascia sicut ꝑma. Ex utroq; postea ca
pite adiutorij: ponãf postea plumaceoli lõgi: qui bñ vn/
diq; circũdẽt adiutoriũ: ⁊ sint ampli in modũ 4^or digito/
rũ ⁊ ultra: ⁊ vn⁹ ex vno capite: alter ex altera pte locef: ita
ꝙ quilibet ꝯtineat sub se residuũ adiutorij ab astellis: ⁊ si fu
erit tpe hyemali ponaf plumaceolus de stupa sicca: qui
lõgus sit lat⁹: adeo ut totã sub se ꝯtineat ligaturã: ⁊ supli/
gef fili fascia ut ꝑdictũ est: cuȝ tali ligatura locabitur bra/
chiũ cũ adiutorio: sic meli⁹ poterit collocari: ita ꝙ extre/
mitates ossis icisi: stẽt ⁊ seruenf bñ cõiũcte: ne ualeãt ab/
inuicẽ separi. ¶ Et q: solidatio mẽbroꝝ nõ sit: nisi cũ ci/
bo sibi simi: eapp nõ oportet te illud frequẽter dissoluere
⁊ fracturã lauare: ne ei qd̃ est cã ꝯsolidatiõis exteri⁹ edu
caf: hoc eni ex frequẽti solõne ꝯtingit. ¶ Ligatura ꝑdicta
usq; ad diẽ decimũ dimittaf: ⁊ ẽt ultra ualde si patiẽtẽ do
lor nimi⁹ nõ ifestat: quẽ nõ possit cõmode sustinere: tunc
soluaf: ⁊ eodẽ mõ postea religef ut añ. ¶ Et ꝑus q̃z me
dicus ipm soluat: cũcta necĩa ꝑparet diligẽter: videlicet
oẽs plumaceolos ⁊ fascias renouãdo: ita ꝙ brachio dis/
soluto ⁊ vino calo bñ abluto sine mora ligef per oĩa: ⁊ li
gãdo ꝑori magisterio obſuato: ⁊ ligatura semp dimittaf
remittẽda usq; ad diẽ septimũ uel octauũ. ¶ Et semp qñ
dissoluif: cuncta que in ligãdo sunt necĩa inouenf: ⁊ oĩa
diligẽter parenf sicut dictũ est anteq̃z soluaf: ⁊ sine mora
postea religef: ⁊ sic fiat: donec pfecte fuerit liberatus.

Hyppocras in hoc casu lõgã fasciã iubet ipo
ni: ⁊ ꝑus vino nigro pontico
calo iubet pãnũ ifundi: ꝑcipue in estate: q: cerotũ sicut
dicit cã foret putredis si tũc tpis iducaf. Huic eni fractu/
re que cũ vulnere est: sicut idẽ dicit desiccatiua ꝯueniũt.
¶ Auic. vo ⁊ ceteri ueteres nullo mõ uolũt ꝙ vuln⁹ ligef
pariter cũ fractura: imo uolũt ꝙ fiat talr ligatura ꝙ absq;
remotione astellarũ solui ualeat ⁊ ligari.
¶ Nos tñ doctrinã dñi Hugõis de Luca secuti: vuln⁹ liga
mus pariter cũ fractura: ⁊ aliũ modũ nõ inexperti istum
ꝓbauim⁹ meliorẽ. ¶ Caueat tñ qui nostrã doctrinã se/
qui desiderat: ne in magisterijs nr̃is erret: ⁊ in ligamẽto
maxime. q: qñ vuln⁹ ligaf ꝑm ꝙ cõuenit: ⁊ sicut iam do
cuim⁹: ligamẽtũ expellit descẽsionẽ ⁊ fluxũ humoris ad
locũ. Et si erratur in ligamento sequitur apostema: ꝑreci
pue quãdo ligatura mollificatur super locuȝ vulneris: ⁊
ptes sane que sequunf vuln⁹ stringuntur: quare diligẽs
lector ea que i q̃libet cura in hoc lib⁹ mandanf solerter cõ/
sideret. Et si ꝓsperũ euẽtũ cõsequi affectat: nihil eoꝝ que
hic scripta sunt ꝑtermittat. Nã ego hãc viã secutus dece/
ptũ me nunq̃z repperi: sed semp euentũ ꝓsperũ cuȝ dei
auxilio sum consecutus. ¶ Et dietã in ꝑncipio subtilem
precipimus: postea dietã sicut in ceteris vulnerib⁹ preci
pimus obseruari: ⁊ q̃zq̃z in initio dietam mandem⁹ ob/
seruari subtilẽ. Cibaria tñ ⁊ potũ precipimus nõ mutari:
sed dieta tenuis sit de cibarijs in dieta vulneratoꝝ dictis
⁊ bono vino. Ingt Galie. Dieta in ꝑncipio sbtilis sit ⁊c.
¶ Astelle ferule uel palme sicut in precedenti capitulo
dictum est: sunt ceteris meliores.

Quia multi medicorũ non cõsueuerunt istũ
modũ ⁊ abhorrent eũ: ⁊ viã uete
rum magis sequi desiderãt: uolentes in parte ista sapien
tibus ⁊ insipiẽtibus fieri debitores: Viam etiam ueterũ
omni resecato errore exponimus in hoc libro. ¶ Est aũt
via eoruȝ sic. Quotienscunq; fractura cũ vulnere fieri cõ
tingit: oportet ut vuln⁹ remaneat discoopertũ: ⁊ ut ab ip/
so vulnere astellas facias elõgari. Deĩde si possibile est
vuln⁹ sicut dictuȝ est de alijs vulnerib⁹ ꝓcuref. Si vo hoc
fieri ꝓpter astellas ⁊ ligaturã nõ possit: tũc carpiã uel co/
tũ in orificio vulneris admistra sero ⁊ mãe: si fuerit nece
mũdifica: ne vir⁹ in vulnere ualeat aggregari: ⁊ cũ medi
cia carnis gñatiua icarnari ꝓcura: si nõ fuerit apa. ¶ Et
postq̃z fractura bene ligata fuerit ꝑm ꝙ oportet: fascietur
vulnus: ne ab aere alteretur: sanato vulnere si necesse fu
erit superponantur astelle.
¶ Et fractura q̃dẽ que accidit cuȝ attractione nõ est absq;
timoris articulo: qm̃ nisi succurraf cũ scalpellatiõe ut san
guis egrediaf: timẽduȝ est: ne accidat mortificatio mẽbri
⁊ herpes estiomen⁹. ¶ Si fuerint in vulnere ossa fracta
⁊ separata: tũc oportet ut cũ oĩ facilitate qua poterit: extra
hanf: ⁊ si nõ fuerit separata ⁊ mẽbro dolorẽ ⁊ putrefactio
nẽ inferant: secentur ⁊ perforenf sicut meli⁹ fieri poterit:
⁊ iterũ extrahantur. ¶ Qꝫ si virus in vulnere plus aug/
mentetur q̃z minuatur: signũ est: ꝙ in vulnere astelle os/
sium remanserunt. Inquiratur ergo vulnus cũ tenta do
nec inueniantur astelle: postq̃z inuente fuerint: extrahã/
tur: ⁊ apta mẽbrum sicut in primo libro dictuȝ est eodem
modo: ⁊ ea figura qua virus meli⁹ ⁊ facilius ex vulnere
effundatur. ¶ Si contingat similem incisionẽ ut dictuȝ
est in adiutorio fieri in aliqua parte brachij uel in aliqua
parte crurium uel coxarum: per oĩa idem magisterium:
qd̃ dictũ est in adiutorio obseruef: ⁊ simili modo cure/
tur: ut dictũ est in adiutorio ⁊ lacerto.

¶ De diuersificatione fracturarũ ossium. Cap. XXII.

Lias ꝙ fractura diuersificatur ꝑm quan
titatem prauitatis sue: qm̃ sicut te/
statur Auicẽ. Fractura que accidit ꝑm rotundi/
tatem est prauioris incarnationis ⁊ vnctionis: ⁊ sicut di
cit Hyppocras. Deterior fractura est illa que decliat ad
interiora ꝓpter lesionem membrorum: ⁊ fractura cum
qua accidit vulnus ⁊ fluxus sanguinis: ⁊ attritio est de/
terior fracturarum. ¶ Diuersificatur fractura etiam ꝑm
obedientiam ⁊ inobediẽtiam extensionis ⁊ rectificatio/
nis. Qm̃ fractura que fit in mẽbris magnis nõ obedit re
ctificationi nisi cũ extensione uehemẽti: ⁊ qñ ꝓlongatur
ei⁹ spatiũ necĩa est extẽsio fortis. ¶ Et fractura que fit
in mẽbris paruis: nõ indiget nisi parua extẽsiõe. ¶ Fra
ctura iterũ diuersificaf ꝑm diuersitatẽ mẽbrorũ in breui
tate ⁊ tarditate restaurationis: qd̃ est: q: fractura brachij
citius restauraf q̃z fractura cruris. ¶ Silr fracture reli/
quorũ mẽbrorũ diuerse sunt ad iuicẽ: sicut dicã in caplo
vniuscuiusq; fracture singlr etiam ⁊ distincte.

¶ De membro male restaurato. Cap. XXIII.

Squandoq; nõ restauraf ꝑm
ꝙ oportimo mem
bruȝ remanet monstruosum: cui⁹ rei cã est: aut
ignorãtia medici: aut defect⁹ astellarũ absolute: aut festi/
natio ablatiõis earũ ante cõfirmationeȝ fracture: aut est
superfluitas motus in hora quietis. ¶ Et tũc q̃dam me/
dicorũ cõsueuerũt iterare fracturã. Albucasis aũt repro/
bat illud dicẽs. Fracturã male restauratã iterare vitupe/
rabile est. Nihil enim antiq de hoc in libris suis dixerũt

ꝛ laudāt ꝙ nō fiat:qm̄ in hoc est timor magn⁹:ꝛ qn̄qꝫ mē brū vituperaꝛ ualde. ¶ Uerū ſi caſu aliquo ad id te neceſſitas ꝓuocauerit:opꝫ te ſcire diſpōnem pori. Qꝫ ſi magn⁹ eſt ꝛ fortis nō ꝑſumas ipm̄ ſcdo frāgere:qm̄ ſic dicit Auic. fortaſſe nō frangeꝛ in loco fracture ꝑme:imo i altera pte frāgeꝛ. Si vō por⁹ nō fuerit magn⁹ neqꝫ fortis:tūc aſſidueꝛ embrocatio aq̄ cal'e:ubi decocte ſint herbe mollificātes:ſicut folia malue. viole. radix altee. mellilotū. radix brionie. ꝛ cucumeris aſinini. ꝛ ſilia:donec mollificeꝛ porus:deīde frāgaꝛ ꝛ extēdaꝛ:ꝛ rectificeꝛ ſic ſcis. ¶ Qn̄ vō por⁹ iā antiq̄tus ꝛ fact⁹ eſt magn⁹ ꝛ fortis:tūc cura ei⁹ eſt cuꝫ ferro:ꝛ eſt ut loc⁹ ſupius icidaꝛ:ꝛ oſſis cōtinuatio diſſoluaꝛ ꝛ rectificeꝛ mēbrū:ꝛ cum diligētia reſtauretur. ¶ Et multotiēs poſſibile eſt:ꝙ fractura male reſtaurata qn̄ recēs eſt cū empl'is mollificatiuis rectificeꝛ:ſicut cum embrocatiōe ꝑdicta: ꝛ cū empl'o ex mucillagine maluauiſci ꝛ fenugrec. ꝛ ſe. lini. qn̄ ꝯficiꝛ cū adipe anatino gallinaceo:ſeu porcino nō ſalito:aut butyro ſil'r nō ſalito: aut oleo liliaceo. ¶ Et empl'm qd̄ fit ex medulla cruris uaccini aſſūgia anatis. ꝛ butyro. oleo liliaceo. ꝛ cera citrina eſt in caſu iſto mirabile. ¶ Et ſil'r empl'm ex ficub⁹ pinguibus uel dactilis:ꝛ maxime cū fimo colūbino:deinde cum membrū mollificatum fuerit extendatur:donec ad ſuam propriam reducaꝛ figuram.

¶ De nodatione que accidit poſt fracturā. Cap. XXIIII.

a Liquādo poſt reſtauratione fracturarū accidit nodatio:ex q̄ mēbrū fedaꝛ:ꝛ qn̄qꝫ ei⁹ nālis opatio ꝓhibetur: maxime ſi ꝓpe iūcturā fuerit:ꝛ nos iā diximus cām ei⁹: videlicet ꝙ eſt ex ſupfluitate pori ligātis oſſa:ꝛ diximus curationē ei⁹ cuꝫ ultimatiōe ſtricture:ſubtillatiōe cibi. ¶ Et ex empl'is ſtipticis ꝓhibētib⁹ illd̄ eſt:ſic̄ acatia. mirra. olibanū. ꝛ ſilia qn̄ ꝯficiunꝛ cū albu. oui:aut vio ſtiptico uel aceto:ꝛ idē qd̄ faciūt medicie ſtiptice:facit ſuppoſitio plūbi:ꝛ eſt ut ponas laminā plūbi ſup nodoſitatē ꝛ ſtringas decēter. ¶ Et qn̄ nodatio dura ē ꝛ in ſbāꝫ lapideā iā cōuerſa:tūc necīū ē:ut ſupi⁹ ſcidaꝛ ꝛ diſſoluaꝛ ꝯſolidatio oſſis:ꝛ nodatio ſupflua icidaꝛ aut radaꝛ iſtrumētis: deide cureꝛ vulnus: ſicut eſt de alijs vulnerib⁹ ſupra dictū.

¶ De membro ſubtiliato ꝛ extenuato poſt reſtaurationem. Cap. XXV.

a Liquādo poſt reſtauratione fracture accidit in mēbro ſbtilitas ꝛ debilitas:ꝛ illd̄ eſt:q: reſtauratio nō eſt firma. ¶ Et cā que facit h̄ ꝺm ſniam antiquoꝝ eſt multipx: aut eni eſt ſtrictura ſupflua que ꝓhibet nutrimētū:aut ē multitudo ligamētoꝝ q̄ grauāt mēbrū:aut eſt eoꝝ ſol'o ꝛ ligatio nimis frequēs:aut eſt embrocatio ſupflua facta cū aqua:aut toti⁹ mēbri ſupfluitas ſanguinis añ tp̄s:aut eſt paucitas ſanguis in corpe patiētis ꝛ debilitas ei⁹ ſicut in corpe ſenū:aut paucitas ciboꝝ ꝛ ipoꝝ ſubtilitas:aut eſt multitudo fruſtoꝝ oſſiū. ¶ Opꝫ in curatiōe mēbri extenuati ꝛ debilitati:ut patiēs dilateꝛ in cibo ꝛ reficiaꝛ cibis groſſi nutrimēti:ꝛ corp⁹ ei⁹ humecteꝛ:donec ſanguis fuerit augmētat⁹. ꝛ adminiſtreꝛ ſibi balneū temperatū:deinde ponaꝛ ſup mēbrū empl'm piceū tepidū. Ut trahat ad membrū nutrimētū plurimū:ꝛ ex illis eſt hoc:qd̄. ℞. picis grece. picis naualis. reſine. añ. reſoluātur ſimul ad ignem:ꝛ tepidū ſuperponaꝛ:aſſiduetur etiā embrocatio aque tepide:donec attrahaꝛ nutrimētū ad mēbrū:ꝛ mēbrū ad formā ꝛ figurā ꝓpriā reuertaꝛ. ¶ Et cuſtodiat ſe ifirmus ab ira ꝛ alijs accidētib⁹ aie:qm̄ teſte damaſceno: Complexio corporis ſequitur vitiū anime.

¶ De ſitu mēbri reſtaurati. Cap. XXVI.

m Embrū fractū tal'r ſitueꝛ:ne ꝓpter ſitū dolorē aliquē habeat:ꝛ ex dolore poſtmodū accidat apa. Illa eniꝫ cōpoſitio ꝯuenietior: eſt ꝛ melior quā ifirm⁹ pōt cū qete diuti⁹ ſuſtinere:altera ut mēbrū ꝺm ſuā cōpōnē ꝛ nām ponaꝛ. ſ. ut lacertus uena ꝛ artaria ſint recta: ꝛ ꝺm modos ꝓprios coaptata. huiuſmodi enim cōpoſitio nihil doloris largitur. ¶ Manus ergo recte ſuſpenditur ut planta uentri adhereat ut ſuſtentaculo cōueniētī regaꝛ. ¶ Pes qn̄ extēſus maneat. caue et ut mēbrū directe ꝺm nāiem ſui cōpoſitionē extendaꝛ. ¶ Et illa cōpoſitio ꝛ forma que fit dū mēbrū extēdiꝛ:eadē maneat dū qeſcat. i. ut ſibi ſit nāliter:ꝛ nullū dolorē inferat nec aliquā leſionem.

¶ De fruſtis oſſium ꝛ corticibus eorum remanentibus in vulnere. Cap. XXVII.

f Ruſtorū oſſiū ꝛ corticū eoꝝ:ſi aliqd̄ in vulnere conſolidato qd̄ fuerit extrahēdū in extractione ipſorū non feſtines:ſed melius eſt ut nature dimittas:ꝛ adiuues eam cū attractione eorū:que attrahūt illa ſpatio nō feſtino Naꝫ qd̄ violēter extrahiꝛ plerunqꝫ facit accidere ulcera fiſtuloſa. ¶ Cū igiꝛ natura expellit illa ad cutē ꝛ incipiūt exire:ꝛ iam ſeparata ſunt:tūc extrahas illa ꝛ cura ꝛ incarna vulnus. ¶ Et medicamē ad extrahēdū oſſa eſt hoc. ℞. oleū uetus. p. j. cerā citrinā. ſorditiē naſorū apū amboꝝ. añ. p. ſ. ſoluātur oia:deide. ℞. euforbij. p. j. lactis titimalli p. j. ariſtol. ro. p. iij. fiat ex eo, ſicut cerotū. ꝛ. ℞. iterum armoniac. bdeliū:limātur cū oleo de lilio:deide aggrega totū cū contritiōe in mortario:ꝛ fiat empl'm:ꝛ ponaꝛ deſup. Ipſuꝫ eni eſt de illis que attrahūt oſſa cū uelocitate. ¶ Et Macer dic̄:ꝙ radix eruce elixata ꝛ ſuppoſita eijcit oſſa fracta. Et nos iā de hoc locuti ſum⁹ in. xj. capl'o ꝑmi libri. ¶ Dicto de fractura oium oſſiū ul'r:ꝛ dato ſup hoc quodā magiſterio gn̄ali:qd̄ ſatis igenioſo viro excepta cura mādibule ꝛ furcule pectoris ꝛ fractura coſtaꝝ ſufficere poſſet ad curā oium ꝑdictoꝝ:ꝓpter rudes tn̄ ꝛ inexptos aliqd̄ breuiter qd̄ ipos dirigere ualeat in h̄ nr̄o li⁹ ponem⁹ in cura oiuꝫ fracturarū ſingl'r breuitati pcētes.

¶ De fractura mādibule. Cap. XXVIII.

m Andibula inferior ſi frangatur: ſignificatio ipſius facilis eſt: cū ergo vis eā rectificare:ſi fuerit mādibula dextra:intromitte indicē ꝛ mediū manus ſiniſtre in os infirmi. Et ſi frangaꝛ mādibula ſiniſtra:tunc intromitte digitos manus dextre:ꝛ eleua cū eis margineꝫ fracture exterius ꝛ interius: ꝛ ipelle gibboſitatē fracture a parte interiori ad exterius:ꝛ cū altera manu tua deforis equa ipſam decēter uſqꝫ ad cōiunctionē naturalē. Et equatio ipſius cognoſciꝛ ex eq̄tione dētiuꝫ qui ſunt in ea. ¶ Si aūt frangaꝛ mādibula in duob⁹ locis:tūc extēde eam in duo latera ꝺm oppōnē miſtro extedente eā:ꝛ miſtro retinēte ipſam:deinde medicus equet eā ſicut diximus:donec fiat ei⁹ oppoſitio nālis:ꝛ liga dētes:qui torti ſunt:ꝛ ſeparati ad iuicē cū filo aureo uel argēteo:ſiue ſerico ipos: ne cōcutianꝛ firmiter retinente. ¶ Si autem vulnus accidat cum fractura:cura ipſius iam dicta eſt.

Reſtaurato mēbro:ꝛ oſſib⁹ fractis in ſuo loco repoſitis: ꝛ optime coeq̄tis: habeaꝛ puluillus vnus de pāno lineo quadruplicato:ꝛ ſit tante latitudis ꝙ cōtineat ſub ſe ambas extremitates oſſis fracti:vnius videlicet digiti uel modicū plus ſit latitudo ipſi⁹: poſtea cū ſpuma albu. ouorū ꝛ farina uolatili molendini mixtis pariter ex altera parte tm̄ liniantur: poſtqꝫ fuerint a ſpuma bn̄ expreſſi: ꝛ optime balneati:ꝛ ponaꝛ ſup rupturā more ꝑdicto. Poſtea habeātur duo puluilli rotūdi de bona ſtupa:quoꝝ vnus ſit altero groſſior:ambo tn̄ ſint cōpetenter groſſi ꝛ longi ꝺm fracti oſſis mādibule q̄titatē:ꝛ ambo in ſpuma albuminis ouoruꝫ optime infundanꝛ:ꝛ poſtea cōprimanꝛ:deinde groſſior ponaꝛ ex parte gule iuxta mādibulā fractā:ꝛ ꝯtineat ſub ſe extremitatē vnā puluilli de pāno:ꝑmo ſuper fracturā poſiti. alter puluillus minor ponatur ex altera parte mādibule fracte uerſus maxillā:ꝛ cōtineat ſub ſe extremitatem alterā puluilli de panno predicti. Tertius habeatur

puluillus in lõgitudinem alioꝝ uel plus modicuꝫ: ⁊ sup illos ponaṫ. ꝓ tñ sit in spũa albumẽ iuolutꝰ: ⁊ meliꝰ erit: ⁊ meliꝰ ꝓbabiṫ ligatura: si appõaṫ aliꝰ maioꝛ aliq̃ꝫtulũ sup illũ. Oẽs puluilli ꝑdicti debẽt eẽ in spuma albuminum balneati: ⁊ cõpetẽter expssi. ⁊ ꝑmo ponendi debẽt liniri ex pte rupture cũ epithimate facto de albumĩe ouoruꝫ: ⁊ farina uolatili molẽdini: sicut dictũ est. ¶ In ligatura linteoli sit medicus ita solers ⁊ ꝓuidus: ꝙ talr̃ liget: ꝙ puluilli a loco ubi positi sunt: nullatenꝰ ualeãt remoueri: ⁊ os fractũ nequeat ꝑmutari: ⁊ ponaṫ astella sup mãdibulã fractã: uel cutis solee decẽter ꝑata: si fuerit oppoꝛtunũ. Credo tñ si medicꝰ bñ ligauerit: ꝙ optime restaurabitur sine illis: ⁊ patet sup h̃ rõ q̃ꝫuis modo nõ dicã illã: q: nõ opꝫ te oĩbꝰ reddere rõnem. ¶ Ligatura ꝑdicta: usq̃ꝫ ad diẽ decimũ reliquaṫ itacta: ubi sicut dictũ est ꝑ̃ries: doloꝛ nimiꝰ uel pꝛuritꝰ intolerabilis infestaret infirmũ. Si vo doloꝛ talis uel pꝛuritꝰ cõtingeret dissoluaṫ: ⁊ oĩa mõ sĩli ꝑparenṫ. ¶ Et medicꝰ: ne facta sit ꝑmutatio aliq̃ in osse fracto ĩspiciat diligẽter: que si facta foret: iterato eẽt mandibula restaurãda: postmodũ ꝯueniẽter liget: ⁊ sic faciet usq̃ꝫ ad sanitatẽ ꝑfectã. Et os q̃dẽ mãdibule strĩgit in xx. diebꝰ si bñ fuerit ꝓcuratũ: sic testanṫ sapiẽtes ueteres ĩ hac arte periti. Q̃m hꝰ os: sicut dicit Hali. Est molle hñs medullã: q̃re ꝑcipiaṫ infirmo ut quiescat: ⁊ sit trãquillus ⁊ mutꝰ: ⁊ cibꝰ eiꝰ sit soꝛbilis. ⁊ si accidat calidũ ap̃a: h̃eanṫ malue cocte optime: ⁊ locus diutissime embꝛoceṫ cũ aq̃ decoctiõis ipsarũ: ⁊ si sic nõ resoluaṫ: utaris emplr̃is ⁊ embꝛocis: que ad illud ꝯueniũt: ⁊ cũ eq̃litate resoluũt: ⁊ nostã de hoc in ꝑmo libꝰ fecimꝰ capitulũ sp̃ale: ⁊ iterũ locuti fuimꝰ in diuersis locis postmodũ de eodẽ.

¶ De fractura nasi. Cap. XXIX.

n Nasi superioꝛ ps est os: q: inferioꝛ est cartilago. Cartilagini accidit attritio nõ fractura ⁊ sepatio ad vnũ latꝰ. ¶ Parti supiori nasi accidit q̃nq̃ꝫ fractura ⁊ q̃nq̃ꝫ frangiṫ: ⁊ nõ curaṫ: ꝑducit ad casum: ⁊ q̃nq̃ꝫ induratur: ⁊ remanet ꝑm toꝛtuositatem suã: ⁊ postea nõ recipit equationẽ. festia ergo ĩ die ꝑmo: ⁊ nõ ptranseas decimũ. ¶ Et q̃ñ fractura cõsequiṫ loca supiora eiꝰ: cõueniẽtiꝰ ⁊ rectiꝰ regimẽ eiꝰ est: ut tenta grossa mittaṫ in nasum: usq̃ꝫ ad sineꝫ foraminis nasi: ⁊ teneat ipsam cũ manu sua: ⁊ equet nasuꝫ cũ manu altera donec equeṫ: deĩde itromittaṫ licinũ ꝯseruãs ipm in figura eq̃tiois. ⁊ meliꝰ q̃dẽ est: ut sit de bona stupa: uel loco licinij: ponaṫ pẽna anseris optima: ⁊ molli stupa inuoluta: ⁊ hꝰi licinũ dupliciter bonũ est. Pꝛimo: q: meliꝰ ⁊ foꝛtiꝰ ꝯseruat eq̃tionẽ. Scdo: q: ĩfirmꝰ melius põt respirare cũ eo: ⁊ itromittaṫ in utrasq̃ꝫ nares: lꝫ altera tm̃ sit lesa: ⁊ plumaceoli in lateribꝰ nasi: ita ĩgeniose ponanṫ: ꝙ ligamẽtũ nõ faciat nasuꝫ latũ: q̃re talr̃ oꝛdineṫ: ꝙ nasuꝫ nec cõpꝛimat: nec dilatet. ¶ Si aũt fractura in ĩferioribꝰ ptibꝰ nasi fiat: tũc equeṫ imittẽdo indices duarũ manuũ in utranq̃ꝫ narẽ: uel duos auriculares. ¶ Et q̃ñ in hac dispõne accidit ap̃a: tũc vnguẽtũ dyaglõ est bonũ ualde: q̃m sedat ap̃a: ⁊ figurã eq̃tionis ꝯseruat: ⁊ silr̃ medicamẽ factũ cũ aceto oleo. cera. ⁊ minuto thure. ¶ Et q̃m fractura est attritio apta. tũc ꝑm Auic. ⁊ alios ueteres sapiẽtes istiꝰ artis nõ rectificaṫ: nisi postq̃ꝫ scidiṫ. ⁊ cõminutio ossiũ extrahiṫ: ⁊ cũ sutura ipiꝰ. ¶ Et q̃ñ accidit inclinatio ⁊ separatio cartilaginis: tũc petiã vnã de pãno foꝛti ex lino recipias: ⁊ eiꝰ latitudo sit digiti vniꝰ: ⁊ line vnã extremitatẽ eiꝰ cum glutino pisciũ: ⁊ glutino corij uaccini: aut gũma: aut alio glutinãte: ⁊ inuisca ipsam sup extremitatẽ nasi ex illo latere ad quẽ inclinaṫ: ⁊ donec sicceṫ dimittas. Deinde nasum ad situ suũ cũ violẽtia reducas: ⁊ liga ipm cũ puluillis: ut dictũ ẽ: ligamẽto illũ ꝑm foꝛmã debitã retinente.

¶ De fractura furcule pectoris. Cap. XXX.

f Furcula pectoris frãgiṫ: aut ꝓpter põdus delatũ: aut pp casum magnũ: aut ꝓpter ꝑcussionẽ uehemẽtẽ. Et restauratio ipsiꝰ est difficilis: ⁊ idiget igenio ⁊ s̃btilitate. ¶ Q̃ñ ꝗ̃ frãgiṫ in duas medietates fac infirmũ sedere sup sedẽ: ⁊ minister teneat adiutoriũ: in quo est furcula fracta. ⁊ trahat adiutoriũ cũ spatula ad exteriora ⁊ ad frigidiora iterũ. Minister alter extẽdat ceruicẽ ⁊ humeruꝫ cũ q̃ꝫtitate necessaria: ⁊ medicus digitis suis equet ipelliẽs: q̃d eminẽs fuerit: ⁊ q̃d ꝯcauũ ante ⁊ retro cõmoueat ⁊ foras trahat: ⁊ si idiget ꝑ̃lima extẽsiõe: ponat sub titillico pilaꝫ magnã de pilis ⁊ inclinet cubitũ donec appꝛoximet ipꝫ costis: q̃m extẽdeṫ. ¶ Et si frãgaṫ extremitas furcule ad iteriora: ⁊ nõ obedit cũ attractiõe medici ⁊ nõ suspendiṫ: q̃m est plurimũ in ꝓfundo submersa, fac infirmũ resupinari: ⁊ pone sub hũero eiꝰ puluinar globosum, ⁊ demerge hũerũ eiꝰ inferiꝰ donec extremitas furcule que ẽ iferiꝰ eleueṫ, deinde eq̃ ipsaꝫ ⁊ rectifica cũ digitis tuis ⁊ strige. ¶ Et si ĩfirmꝰ iuenit pũcturã ex deãbulatione manꝰ sup ipm: tũc illd̃ ẽ frustũ q̃re scidas cutim: ⁊ aufer frustuꝫ. Et caue ne in remotiõe frusti disrũpas sifac pectoris. Propterea itromitte instr̃m ꝯs̃uãs sifac: ⁊ si frustuluꝫ retineṫ ex aliq̃ pte: tũc icide ipm, posito pꝛiꝰ istr̃o: sic dc̃m est ad ꝯseruationẽ sifac. Deinde si scissura fuerit magna, suas ipsaꝫ ⁊ cura sic scis. ¶ Et si times de aduẽtu ap̃atis calitũc attẽde curatiõi cũ oleo ro. ⁊ aceto ⁊ silibꝰ. sicut dc̃m ẽ. ¶ Et si caput adiutorij descẽdit cũ frusto furcule, ad iferiora suspẽdaṫ adiutoriũ cũ ligamẽto lato, ⁊ eleueṫ ad ꝑtẽ ceruicis. ⁊ si frustũ furcule a pte adiutorij fuerit iclinatũ ad supiora. q̃d q̃dẽ raro sit, nõ suspẽdaṫ adiutoriũ, sed resupinat illud: ⁊ subtilia regimẽ eius.

¶ Restaurato osse furcule, ⁊ in debito loco reposito, si fractura sine vulnere fuerit. h̃eat medicꝰ ꝑatos duos puluillos rotũdos, ⁊ cõpetẽter grossos, ⁊ sint q̃ꝫtitatis illiꝰ ossis fracti. ⁊ ambo ut dictũ ẽ in spuma albuminũ infundanṫ, ⁊ foꝛtiter expꝛimanṫ. ⁊ vnꝰ qui sit altero grossioꝛ inuolutꝰ ex pte fracture in medicamine facto de spuma ouorũ. ⁊ farina uolatili iuxta os fractũ ex parte gule. ponaṫ alius minoꝛ puluillus silr̃ paratus cũ spuma ouoꝝ ⁊ farina uolatili, ex pectoris parte loceṫ. Et cetera oĩa facias sicut est in restauratione mãdibule supꝛadictũ. ⁊ ponaṫ desuper astella subtilis. cuius latitudo sit triũ digitoꝝ: ⁊ lõgitudo quatuoꝛ digitoꝝ. deinde cũ lõga fascia tribus uel quatuoꝛ digitis ampla decẽter ⁊ igeniose ligeṫ: deinde ligetur bꝛachiũ infirmi ad collũ eius: ⁊ sub titillico ponaṫ puluinar paruũ in nocte pꝛecipue: ⁊ sit doꝛmitio eius sup doꝛsum suũ. Et opoꝛtet ut respicias quotidie ne mollificeṫ ligamẽtuꝫ: ⁊ ne moueaṫ astella. ¶ Qꝫ si videris illud remoueri iterũ rectifica ⁊ stringe ligaturã decẽter. ¶ Dixerũt q̃dã sapiẽtes ꝙ furcula indiget subtiliatione apud curationẽ suã: q̃m eius restauratio est difficilis ualde: ⁊ dixerũt iterũ ꝙ furcula stringitur ꝑm plurimuꝫ in spatio xxviij. dierũ usq̃ꝫ ad. xxx. ⁊ quãdoq̃ꝫ in quibusdã hominibus in minori spatio q̃ꝫ sit illud.

¶ De fractura spatule. Cap. XXXI.

s Spatule quidẽ locus latus paruꝫ frangiṫ. Et plurimũ fractura accidit marginibus eius lateribus ⁊ frustis. ¶ Et cura eius est omni subtilitate ⁊ ingenio cũ omni cautela manibus pertractare: ⁊ ab interioribꝰ impellere ⁊ eq̃re ⁊ foꝛtasse idiget uẽtosis sicut existimo: donec trahatur ad superiora: ⁊ equetur cum cautela. ¶ Frustula autem spatule cũ frãgũtur si sunt ingetantia, pũgentia, ledẽtia, extrahe illa: ⁊ si sint quieta equẽtur ⁊ ligẽtur ligamẽtis ⁊ puluillis: ut dictum est supꝛa in mãdibula ⁊ furcula: ⁊ pone sup ipsam astellã subtilem latã seu cutim solee decenter factam ꝑm quãtitatem spatule totius: ⁊ quotiẽscunq̃ꝫ mollificaṫ ligamẽtum: stringe ipsuꝫ ⁊ equa astellã si moueṫ a loco suo: ⁊ in oĩbus alijs serua magisteriũ supꝛa dictũ: ⁊ doꝛmiat habẽs fracturã spatule sup latus sanũ: ⁊ nõ super aliud. ¶ Stringiṫ ⁊ cõfoꝛtaṫ: sicut dixerũt sapientes in. xxv. diebus: ⁊ etiam in minori.

¶ De scissura ꝛ fractura cassi. Cap. XXXII.

Casso accidit scissura sicut ꝛ fractura ad interiora: ꝛ cognoscit̄ sonitu sensato per tactū ꝛ auditū: ꝛ cognoscit̄: q: sequunt̄ accidētia mala cum cōstrictiōe anhelitus ꝛ tussi sicca. ¶ Restauratio eiꝰ est: ut resupinet̄ infirmus sup dorsum suū: ꝛ pone inter spatulas eiꝰ puluinar: deide preme humeros eiꝰ: ꝛ aggrega costas eius cū manibꝰ a duobꝰ lateribus: ꝛ oī subtilitate qua potes: ꝛ oī ingenio labora equare eā: donec redeat figura ossis sicut oportet.

¶ De fractura costarū. Cap. XXXIII.

Costis ueris: que septez sunt accidit fractura ex latere dorsi. Et qm̄ extremitas alia est cartilago ypocūdrioꝝ nō accidit ei attritio. ¶ Cognitio aūt fracture costaruz est facilis: q: si perquirat̄ manu sentit̄ in loco asperitas ꝛ ineq̄litas: ꝛ fortasse audit̄ crepitatio eiꝰ occulta. ¶ Et hꝰi fractura fit ꝑm duos modos. quorū vnꝰ est ad exteriora: alius ad interiora. ¶ Fractura que eminet ad exteriora / faciliꝰ curat̄. Et cura eiꝰ est: ut eques eā cū digitis sicut meliꝰ poteris: donec redeat ad figurā ꝑmā: deide epithimet̄ locꝰ cū medicamine ꝯueniēti. Et stringat̄ fractura cū astella si fuerit opportunū. ¶ Et si fractura fuerit ad iteriora declinis: cuiꝰ uera ꝛ ꝓpria signis est dolor ingenꝰ: ꝛ pūctura sicut pūctura pleuresis: ex eo ꝙ os pūgit uelamē ꝛ strictura anhelitꝰ ꝛ tussis: ꝛ sputū forsitan sanguinis. Tūc ingeniū extractionis eiꝰ ad exteriora cuz manu deficit oino: Et de uentosis in hoc casu timet̄: ne aggreget mām plurimā in iteriori pte. Et cibare ifirmuz cibis inflatiuis: ut infleт̄ uēter ualde: ꝛ impellat fracturā ad exteriora: q̄uis altqn̄ sic necesse: est tn̄ ex his que faciūt accidē apā. Dn̄s Hugo in hoc casu patientē duci faciebat ad balneum: ꝛ manibꝰ itinctis terbentina. melle. pice. seu visco vngebat ꝛ sup locū ubi ifirmitas erat iprimēdo manꝰ ponebat: ꝛ subito eleuabat: ꝛ sic fiat frequētissime donec costa ad locū debitū reuertat̄: deinde apficon cyrurgicū uel aliō simile supponat̄ emplm̄. ¶ Et si necesse fuerit icidere: q: res est uehemēs. quā ifirmꝰ tolerare nō pōt: qm̄ os pūgit dyafragma tūc nece est scindere sup locuz ꝛ detegere costā fractā: ꝛ custodiat̄ sifac ponēdo instr̄m sub eo ne possit ledi: ꝛ incide os qd̄ pūgit cum facilitate: deinde curetur curatione vulnerum. ¶ Et si accidat calidū apa: co opiat̄ locꝰ puluillis in oleo ro. madefactis: ꝛ curet̄ in eo qd̄ ꝯuenit: sicut sepe dictū est ex reliq̄ cura calidi apatis.

¶ De attractiōe ꝛ fractura spōdiliū colli. Cap. XXXIIII.

Cotūditatibus spondiliū colli accidit attritio raro fractura: ꝛ cōminuunt̄ tunice nuche: ꝛ qn̄q; ipsa nucha. ¶ Si vis scire an sanet̄ infirmꝰ: ꝯsidera si manꝰ eiꝰ mollificate sunt ꝛ stupefacte ꝛ mortue: nec ifirmus pōt eas mouere: neq; extēdē: neq; ē eis sensus qn̄ pungunt̄: tūc scias q: mirabile est. Si ꝟo mouet ꝛ sentit ꝯstrictionē cū digitis: tūc scias q: nucha salua est. ¶ Dꝫ si spōdilibꝰ dorsi eueniat sil̄e illius: ꝯsidera in pedibꝰ: ꝛ sil̄r iudica. ¶ Et si qn̄ iacet sup dorsum egredit̄ egestio ꝛ uentositas inuolūtarie ꝛ resupinat̄ sup dorsum: ꝛ cum vult mingere nō pōt: tūc ꝓculdubio est mortale. al̄s curetur ꝛ equet̄ ingenio medici. ¶ Et si fuerint frusta aliq̄ remouēda que indigeāt fissura: fiat illud cū facilitate.

¶ De fractura adiutorij. Cap. XXXV.

Cum adiutorio accidit fractura: sicut dicit Auic. Non declinat ꝑm plimū: nisi ad ptē exteriorē. ¶ Et opz in eiꝰ rectificatiōe ut sint pn̄tes duo ministri: quorū vnꝰ extēdat brachiū: ꝛ alter teneat locū qui est sup fracturā. Deide tange fracturā manibꝰ tuis ꝛ equa eā equatione ultima: deide pone emplm̄ cōsolidatiuū si nō times calm̄ apa: ꝛ liga ligamēto ascēdēte usq; ad humerū ꝛ descēdēte usq; ad cubitū si fractura fuerit in medio adiutorij: ꝛ si fractura fuerit ꝓxima humero: stringat̄ cū eo: ꝛ si fuerit ꝓpinq̄ cubito stringat̄ cū eo silr̄. Et sit latitudo ligamēti quatuor digitoruz. deinde in soluēdo ꝛ ligādo seq̄ris doctrinaz de ruptura mēbrorū supiꝰꝰ assignatā. ¶ Et longitudo astellaꝝ sit ꝑm fracturā cū additione q̄tuor digitoꝝ uel circa ex oī parte. ¶ Dꝫ si amas ut soluas ligaturā de tertio in tertiū diē cā defensionis: sicut uoluit Hyp. ꝛ est modus eiꝰ: fac illud: qm̄ est res in qua qescit infirmus: q̄uis sit restaurationi ꝯria. ¶ Dꝫ si a ꝑncipio timueris calm̄ apa: ex eo ꝙ vides mēbrū rubefieri atq; tumescere: tūc nō strigas cū emplo neq; cū astellis usq; ad septimum diē uel plus donec de apate sis securus: ꝛ pone sup mēbrū sicut frequēter dictū est ex illis que mitigāt calm̄ apa: sicut lana succida in aceto ꝛ oleo ro. madefacta: deinde cū quieuerit apa stringe fracturā sicut dictū est: ꝛ modus stringēdi dictus est in caplo uli. Et opz ut in q̄libet hora noctis ꝛ diei cōsideres: ne mollificet̄ ligamētū ꝛ mutet̄ figura mēbri: ꝙ si videris illud: tūc rectifica ꝛ stringe ligamētū. Et dormiat ifirmus sup dorsum suū: sitq; manꝰ eiꝰ super stōcū suū: ꝛ pone puluinar molle sub adiutorio. ¶ De dieta sufficienter supius dictū est ¶ Dixerūt sapiētes: ꝙ fractura adiutorij atq; cruris ꝯsueuit strigi i. 40. diebꝰ. Opz ḡ ut tūc soluat̄: ꝛ cū aq̄ tēpati caloris mēbrū balneari ꝑcipias. Et si restauratio nō fuerit tibi visa bōa: tūc itera ligamētuz ꝛ astellas: ꝛ dimitte usq; ad. 50. dies: ul̄ usq; ad duos mēses.

¶ De fractura brachij. Cap. XXXVI.

Inquiunt sapiētes: brachiū est cōpositū ex duobus ossibus que duo focilia nominātur: quorū vnuz est paruuz: ꝛ est illud qd̄ sequit̄ policē: ꝛ aliud est magnū: ꝛ illud est qd̄ sequit̄ paruū digituz ab inferiori parte. Et quādoq; frangit̄ alterū eorū tm̄: qm̄ pariter ambo frāgunt̄. ¶ Et qn̄ focile paruū frangitur superius: rectificatio ꝛ sanatio eius est facilior: qn̄ ꝟo focile magnū inferius frangitur. fractura eiꝰ est mala ꝛ sanatio eiꝰ est difficilis: q: focile inferius est brachiū: ꝛ est nudū ꝛ sustinet superius focile ꝛ ideo fractura ipiꝰ turpior. Et qn̄ franguntur ambo simul est fractura deterior omnibus.

¶ Quādo ergo frangit̄ focile paruū superius: tūc oportet ut eques ipm̄ cuz extēsione parua. Et si fuerit magnum iferius: equa ipm̄ cū extēsione maiori: ꝛ si sint ambo focilia simul fracta: tūc opz ut extēsio sit uehementior ualde.

¶ Et modus restaurationis fracture brachij in oībꝰ est sicut fractura adiutorij: ꝛ de ꝯsuetudine brachij est qn̄ frangit̄ ut sex administrent̄ astelle: siue sit fractura in vno focili: siue in duobꝰ. ꝛ astella que ponit̄ sup fracturā: sit latior ꝛ firmior parūper. Et nos iā diximꝰ i caplo uli modū ꝛ q̄litatē stringendi: vz ut strictura sit sup locū fracture uehemētior. ꝛ quāto ligatura ad supiorē partē fracture uel ad iferiorē tēdit: eo amplius relaxet̄. utilitas qdē huiꝰ intētiōis est ut a mēbro leso materia sanguinis expellat̄: ꝛ nō accidat apa. ¶ Astelle nō ꝯsequātur lōgitudine sua uolā. ꝙ si oporteat illud ꝓpter nimiā ꝓpinqtatē fracture ad manū: tūc nō ueniāt usq; ad iuncturā digitoꝝ. Et strictura ligamēti cognoscit̄ in hoc: q: si ex strictura accidat in digito tumor paruꝰ: tūc ligamētū est ꝯueniēs. Et si nō accidat: tūc nimis ē molle: ꝛ si tumor magnꝰ ꝛ dolor uehemēs fuerit: tūc nimis ē strictū: q̄re mollificari opz. ¶ Qn̄ ꝟo amas ut sanguis ad fracturā trahat̄ pro nutrimento: extremitates ligature uehemētius ꝛ strictiꝰ ligent̄. ¶ Et qn̄ in fractura mēbri apparet aliqd̄ ossis frustulū non separatū: tūc stude in reductiōe eius ad locū suū. Dꝫ si frustū separatū fuerit ꝛ carnē pūgit: ꝛ nō ē fiducia in restauratione eius: tūc necesse est ut incidat̄ sup ipm̄ ꝛ extrahat̄: ꝛ sis sollicitꝰ circa ea que accidūt cū fractura: ꝛ que sequūtur ipsam: ꝛ anteq̄ ipsa nocumēta accidāt ut obuiet̄ eis: ꝛ nos iam premisimus sermonē de illis in locis suis ꝑm cōplemētū. ¶ Et opz ut manꝰ ifirmi suspēdat̄ angulr̄ ad collū eius: ꝛ sit latitudo suspensorij ꝑm q̄ntitatē que totū

brachiũ comprehendat: qm̃ si solũ loc⁹ fract⁹ suspẽdatur ꝛ ptes relique negligant: mẽbꝛ a tortuositate nõ euacuabit penit⁹. ¶ Et custodiat se ĩfirmus ob oĩ motu anteq̃ brachiũ fortificet: ꝛ sit eius dormitio sup dorsum. ¶ Fractura hec in .xxviij. uel in .xxx. dieb⁹ ꝯsolidabit: uel circa hoc ẜm dispõnẽ cõplexionũ ꝛ dispositionẽ virtutis.

¶ De fractura ossiũ digitoꝝ. Cap. XXXVII.

o Ssibus digitoꝝ si fractura cõtingat: sedeat ĩfirm⁹ sup sedẽ: ꝛ teneat manũ sup planã tabulã: ꝛ extẽdat ossa fracta minister ꝛ medicus police ꝛ ĩdice equet illa. ¶ Si frãgat polex liget sicut cõuenit ut dictũ est: ꝛ postea liget cũ uola: sicut cadit ei⁹ cõplexio ꝛ figura. ¶ Si frangat index aut auricularis: liget cũ digito sibi ꝓpinquo: ꝛ ita quilibet suo cõpari: uel qd̓ meli⁹ est si infirmũ nõ grauat: ligẽtur digiti oẽs simul: ꝛ illud postq̃ cuꝫ puluillis astellis ꝛ ligamẽtis mẽbrũ lesum ligatũ fuerit ẜm doctrinã traditã in caplo vniuersali superius prenotato.

¶ De fractura coxe. Cap. XXXVIII.

c Oxa qñ frãgit nõ occultat sensui ꝛ discernit apte qñ ꝯuertit ad interiorẽ uel exteriorẽ ptẽ: qm̃ os ei⁹ latũ est. ¶ Et restauratio ei⁹ est ut iaceat ĩfirm⁹ sup faciẽ suã extẽsus: deide extẽdat mẽbrũ ex utraq; parte cũ ligamẽtis aut alijs spẽb⁹ extensionũ a duob⁹ ministris cũ fortitudine multa: si necẽ fuerit: ꝛ medic⁹ equet fracturaꝫ manib⁹ suis equatione ultima: ꝛ si inueneris frusta ossium pũgẽtia: fac illud qd̓ multotiẽs diximus de reductiõe illoꝝ ad locuꝫ suũ: aut de extractiõe si illud fuerit poẜe: deide liget ligatura decẽti ꝛ regimẽ curatiõis ei⁹ est: sicut in caplo de fractura ossiũ nasi: ꝛ in adiutorio ẽt est ostensum. ¶ Inquit Auic. Ille cui⁹ coxa aut ancha fracta fuerit: parũ denudat a claudicatiõe. Propterea adhibẽdũ est sũmũ studiũ ꝛ ingeniuꝫ in administratiõe ligamẽtoꝝ: ꝛ fortasse qñ fractura est ualde magna sup ligamẽta: ponuntur tabule ualde magne que capiũt longitudinẽ pedis: ꝛ itẽtio istarũ tabulaꝝ est: ut sana ps pedis ꝓhibeat a motu: qm̃ est nociu⁹: ꝛ precipue apud somnũ: ꝛ opꝫ ꝙ abhorreas ꝑparationẽ ꝑdictorũ instrumẽtorũ qñ poteris modũ aliũ inuenire getis. est eñi graue ꝛ intolerabile ualde infirmo. ¶ Et aliqui medicorũ post decẽtẽ ꝑparationẽ mẽbri cũ puluinarib⁹ figunt palũ iuxta pedẽ infirmi in terra: ꝛ ad palum ne aliquo mõ moueri ualeat: fortiter ligãt pedeꝫ: ꝛ est modus melior ꝛ minori grauamine ĩfirmi. Et in oĩbus alijs ad uẜe caplꝫ recurrat. ¶ Et dixerũt sapiẽtes h⁹ artis ꝙ coxa fracta in qnquaginta noctib⁹ solidat uel circa.

¶ De contritione rotule. Cap. XXXIX.

r Otula poplitis raro frangit: ꝛ ẜm plurimũ cõterit ꝛ cognoscit ex tactu asperitate ꝛ uacuitate que sentit cũ tactu ꝛ auditur aure. ¶ Et in cura ei⁹ opꝫ ꝙ extendat crus. deinde intromittat rotula in locũ suum. Et si separata fuerit aggreget ꝑus: deinde intromittat postea liget.

¶ De fractura cruris. Cap. XL.

o Ssa cruris duo sunt: quoꝝ vnuꝫ est magnũ ꝛ noiat crus. aliud est paruuꝫ: ꝛ noiat focile. ¶ Et qñ frangit os puũ est salui⁹: q̃ si frangat magnũ: ꝛ ei⁹ restauratio est facilior: ꝛ ĩclinatio ei⁹ est ad interiora: ꝛ põt ĩfirm⁹ ambulare. Et si frangit arũdo magna replicat ad exteriora. Et qñ ambo fit ossa frangunt: tũc est deteri⁹: ꝛ tũc cõuertit crus ad oẽm partẽ. Et hec est res que nõ occultat tibi.

¶ Curatio v̓o fracture cruris est ẜꝫ silitudinẽ fracture brachij: ex eo ꝙ spẽs fracturarũ istaꝝ silant ad iuicẽ. Veruꝫ tñ Albucas. addit opationẽ quandã in crure: videlicet ut ponant tabule due decẽter ẜm lõgitudinẽ cruris a genu usq; ad iferi⁹ pedis: ꝛ ponat vna ab vna pte pedis cruris: ꝛ alia ab altera: deide ligent in trib⁹ locis: in duab⁹ extremitatib⁹. s. ꝛ in medio. Et utilitas h⁹ tabulaꝝ est utilitas quã diximus de tabula magna in fractura coxe. ¶ Inqt ẽt Albucasis. Administret cunabulũ ex ligno ẜꝫ lõgitudinẽ cruris: in quo crus locet ut seruet a motu. Ego v̓o illis usus nõ sum: nec multũ approbo: nec dñs Hugo multũ approbabat. Multo meli⁹ eñi est ut cunabulũ de pãnis mollib⁹ q̃ de ligno paret: q: crus melius ꝛ calidius ꝛ magis sine molestia regescit. Nutrimẽtũ ẽt melius discurrit ad mẽbꝛ: ꝛ pãni molles mẽbro dolorẽ nõ ĩferũt sicut lignũ. Et si bñ parẽtur mẽbꝛ restauratũ in figura sua bñ ꝯseruãt. ¶ Calcaneus nõ frãgit sed dislocat: ꝛ nos de ipsius dislocatione dicemus.

¶ De fractura tali ꝛ digitoꝝ pedis. Cap. XLI.

t Alus frãgit: ꝛ ei⁹ fractura est praua ꝛ cura difficilis: ꝛ forsan accidit cuꝫ eo attritio ossis ꝛ cursus sanguis ad uẽtres ꝛ coagulat in eis: ꝛ qñq; ꝑducit ad febrẽ ꝛ ꝑmixtionẽ rationis ꝛ tremorẽ ꝛ spasmũ pedis. ¶ Cum ergo accidit in eo aq̃a cõgelatũ qd̓ nõ apparet ꝛ nõ egredit: ꝛ apparet iã tenebrositas que nõ fuit antea: malum est signuꝫ ꝛ sigt ꝙ est in via putrefactiõis. ¶ Si aũt est aq̃a apparẽs impellẽs manũ: tũc est minus malũ. Et fortasse facilior erit ei⁹ eruptio. Et qñ talus restaurat deambulatio est dolorosa sup ipm: ꝛ qñ restaurat sic opꝫ: destruit ei⁹ iuuamẽtũ. ¶ Digiti pedis ĩ fractura ꝛ dislocatiõe curant sic digiti man⁹.

¶ De dislocatione iuncturaꝝ. Cap. XLII.

d Islocatio est separatio uel egressio iũcturaruꝫ a loco suo: q̃re ꝓhibet mot⁹ earũ. ¶ Et signa dislocatiõis sunt. Infirmatio iuncture: ꝛ ꝓfunditas ĩsolita. Et ut ꝯsideres iuncturã ĩfirmã cũ sorore sua sana: ꝛ cũ videris iuncturã nõ moueri: tũc iudica ꝙ dislocata est dislocatiõe integra sicut qñ mouet nãli motu ad oẽs partes: sicut in sanitate cõsueuit facere: nõ est in ea egritudo separatiõis: ꝛ iterũ ut cõcauitas appareat ex vna pte cuꝫ augmẽto alteri⁹ lateris. ¶ Cũ ergo accidit alicui dislocatio cõsiderãduꝫ est: an dislocatio sit simplex aut composita cũ alia egritudine: utpote cũ ulcere uel vulnere aut apostemate calo. ¶ Si fuerit simplex nõ est: excusatio: qn uelociter reducatur: imo oportet medicũ festinare ad ipi⁹ reductioneꝫ: nam si tardat eius reductio aq̃atur locus: ꝛ in tpe apostematis non oportet ut moueat neq; extendatur: q: frequẽter ex hoc dolor uehemẽs sequit atq; spasm⁹. ¶ Et quãdo accidit calm aq̃a ꝓpera ad flõmiã: ꝛ dimittat donec sedet aq̃a. Postea embroca cũ decoctione maluarũ calida ꝛ oleo: deinde reducatur cũ facilitate. ¶ Dislocationũ alie sunt difficiles alie faciles: ꝛ facilitas ꝛ difficultas reductionis est ẜm facilitatẽ ꝛ difficultatem dislocationis. ¶ Facilis dislocationis est sicut iunctura poplitis ꝓpter lenitatẽ ligamẽti sui: ꝛ iunctura humeri est proxima ei. in macilẽtis tñ: non in pinguibus. ¶ Praue v̓o dislocationis: sunt sicut iuncture digitoruꝫ. Ipse v̓o non dislocant imo franguntur anteq̃ dislocent: ꝛ sicut iũctura cubiti: ꝛ ideo reductio eius est difficilis. ¶ Medie inter duas ꝑdictas sunt sicut iunctura anche: ꝛ quandoq; ꝓpter aliquã causam accidit ꝙ aliqua iunctura sit facilis dislocationis: que in sui natura est difficilis: q̃re tũc erit facilis reductionis: sicut accidit ut pixis anche repleatur humiditate: quare sit facilis ei⁹ dislocatio: ꝛ tunc erit facilis eius reditio: ꝛ talis dislocatio ĩdiget cauterio uel aliquo qd̓ stet loco cauterij non alio. ¶ Et peior dislocatio est illa cũ aqua scindunt seu franguntur capita frustorũ ossis qd̓ glutinat os cum osse iuncture: ꝛ raro reuertitur ad dispositionẽ suã nãlẽ. ¶ Et plurimũ ei⁹ fit in capite anche: deinde in capite adiutorij. ꝛ duob⁹ focilib⁹ duoꝝ pedũ apud calcaneũ. ¶ Et modus restaurandi ei⁹ est ut extendant partes mẽbri hinc ꝛ inde: donec due extremitates in loco dislocatiõis sibi alterutrũ opponant: deide reducat ad locum vnde exiuit ꝛ redit: ꝛ multotiẽs significat illud sonus qui auditur in reditu eius: deinde liget.

¶ Et qñ remanet post reductionē dislocatiōis aut sepa
ratiōis durities: ⁊ quasi apostema administra epithima
ta ⁊ embrocas: ⁊ lenificantia. In pncipio vō indiget epi
thimatib⁹ ⁊ embrocis confortantib⁹: ⁊ melius est ut em
brocet͛ sup fracturā pculdubio. In hieme quidē ex oleo
calefacto: qḋ sit ex oleis cōfortantib⁹: ⁊ in estate cū aq̄ fri
da: ⁊ oportet ut cib⁹ eoꝝ sit qui cōfortet: nā illud confor
tat iuncturam ⁊ ligat eā. ¶ Si vō membrū elonget͛: tūc
eius cura est ut reducat͛ os mollificatū ad interiora ill⁹
in quo quiescit a q̇ elōgatū ⁊ separatū est cōprimēdo ip
sum ut reuertat͛: deīde emplastretur cum emplastris: in
quib⁹ est virtus stiptica cōmixtis cū eis que habēt virtu
tē calefactiuā: sicut galle. balaustia. acatia ⁊ similia cū ali
q̄nto castorei ⁊ costi: ⁊ sufficit ut sit sicut nux cipssi ⁊ iuni
pi: ⁊ reliq̄ que cadūt in empl̄is rupture: deīde stringant͛.

¶ De dislocatione mandibule. Cap. XLIII.

d Isiocatio mandibule raro accidit. ¶ Et signa ei⁹ sunt ineq
tio dentiū iferiorū cū superiorib⁹. os etiā rema
net apertū: nec pōt claudi: sermoq̄ȝ impedit͛: ⁊ applicatio
vni⁹ mandibule ad alterā fit difficilis: licet nō puet͛ mo
tu cū lacertis suis qui ueniūt a posteriorib⁹. ¶ Et mādi
bula qñ dislocat͛: necīū est ut festinet͛ ad reducēdū ipsaȝ.
sin aūt fiet praua ei⁹ reductio: ⁊ pducet ad nocumēta. ue
locius aūt ⁊ facilius redibit si uelociter succurrat͛: q̄ꝛ si dif
ferat͛ idurat͛ ⁊ apat͛: ⁊ extendit lacertos ⁊ cōmouet febres
iseparabiles ⁊ dolorē capitis: ⁊ hoc ppter uehemētiā ten
sionis lacertoꝝ: ⁊ fortasse accidit ut soluat͛ uēter ifirmi ⁊
euomat colām purā: ⁊ tunc multotiēs morit͛ in die deci
mo: q̄re opȝ ut festinet͛ ad curā. ¶ Et modus extensio
nis ⁊ reductiōis ei⁹ est: ut teneat minister caput ei⁹: dein
de itromittat restaurator policē suū: ⁊ moueat mādibu
lā dextra sinistra: deīde extēdat eā subito intātū q̄ꝛ iferio
res dētes suꝑiorib⁹ adequent͛: deīde reducat eā. ¶ Uel
poterit alio modo reduci: si necesse fuerit infirm⁹ ducat͛
ad balneū: ⁊ si durities iaȝ acciderit ⁊ reductio ei⁹ fit diffi
cilis durities cū oleo ⁊ aqua calida leniat͛ in balneo em
brocādo embrocatione plurima donec leniat͛. postea in
firm⁹ iaceat resupin⁹: ⁊ restaurator itromittat policē suū
in os ei⁹: ⁊ moueat mandibulā sicut dictū est. Deide ex
tēdat eā sbito: ⁊ minister post caput ifirmi teneat utrūq̄ȝ
caput mandibule sub aurib⁹. Et cū restaurator sufficien
ter extēderit ille trahat capita mandibule ⁊ reducat ⁊ li
get: ⁊ cū fascia sursum eleuet. ⁊ vngat͛ tūc cum dyaltea ⁊
martiaton: ⁊ liget͛: ita q̄ꝛ dētes ſꝫ ꝯsuetudinē suā ꝯiūgant͛
nec moueri possint. ¶ Dieta quoq̄ȝ eoruȝ sit sorbilis: ⁊
mandibulas ifirm⁹ nō moueat: ⁊ resupinet͛ eger sup pul
uinar lene: ⁊ aliḋ puluinar applicet͛ capiti ei⁹ ut nō mo
ueat͛: quousq̄ȝ pfecte sanet͛. sanabit͛ enim uelociter.

¶ De dislocatione spondilium colli. Cap. XLIIII.

s Pondilia colli qñq̄ȝ a proprio loco
discedūt. vñ collū disiun
git͛: cui nisi medic⁹ cito subueniat mors festinat.
¶ Cui talr̄ subuenit͛. os infirmi aperiat͛: ⁊ lignum ut os
apertū teneat in ore mittat͛: ⁊ linteolus sub mādibula sup
ponat͛. ¶ Utranq̄ȝ igit͛ partē linteoli medic⁹ ad suꝑiora
leuādo firmiter teneat: pedē aūt vnum in vno humero
infirmi: alterū in altero ponat: ut pedib⁹ ad iferiora ꝓmē
do: ⁊ manib⁹ cū fascia caput ad suꝑiora trahendo fortiter
spondilis cū cōpressione necessaria equet͛: ⁊ ad iuncturā
ppriā reducat͛. postea inungat͛ locus dyaltea uel martia
ton: uel cera ⁊ oleo ro. sicut dicit Auic. Et cū puluillis de
stupa sicut necessarium fuerit optime liget͛. Minutio ēt
die tertia fiet utilr̄. ¶ Et dislocatio spondilis colli mor
talis est: si fuerit cōpleta: uel etiā p̄lima cura cōplemētū.
¶ Et in illa que curat͛: opȝ sicut dictū est ut resupinetur
ifirm⁹: deide extēdat͛ caput ei⁹ ad suꝑiora cū facilitate: ⁊
equetur spōdilis eius, cū cōpressione ⁊ abstersione: ⁊ qñ
equet͛ ponat͛ desup emplastrū cōfortatiuū: ⁊ uela ipsum
cū pānis ⁊ stringe desup astellā cū mēsura colli: ⁊ in lati
tudine ⁊ in longitudine eius: ⁊ liga ad caput: ⁊ iteruȝ ad
adiutoriū ut nō cadat ligamētū ad guttur ⁊ resoluatur: ⁊
ponantur ea cū quib⁹ stringis ſm formā iuncture.

¶ De dislocatiōe spondiliū dorsi. Cap. XLV.

s Pondilia dorsi qñ dislocat͛ disloca
tione cōpleta: iterficiūt si
ne dubio: ⁊ si remoueātur remotione plurima
q̄uis cōpleta nō sit est mortalis: ⁊ hoc ppter coartationē
nuche. ¶ Et signa ei⁹ sunt emissio egestionis ⁊ urine in
uoluntaria q̄ꝛ pcedit ex debilitate lacertoꝝ uesice ⁊ ani:
⁊ alia signa dicta sup̄ in capl̄o attritionis spondiliuȝ: ⁊ si
est ꝑma spondilis colli que imediate seq̄tur nuchā: puat
anhelitū ⁊ morit͛ statim. ¶ Si dislocatio facta fuerit in
spondilib⁹ dorsi: considera ad quā ptē declinet: qḋ si fiat
uersus ptē interiorē ad pectus in ipsi⁹ cura nulluȝ est in
gentū idcirco nō sanat͛. ¶ Et silr̄ in illa que fit v̄sus duo
latera. Illa aūt que fit ad posteriora dr̄ gibbositas: que
si fuerit a pueritia nō sanat͛ oino. ¶ Et quādo spondilia
spine sepant͛ ad posteriora casu uel alia cōpressiōe: adeo
q̄ꝛ opȝ patiēteȝ caput inter coxas tenere: nec pōt eleuare
caput. Oportet igit͛ in tali casu medicū duas astellas lon
gas parare que teneāt siue plōgent͛ a spatula usq̄ȝ ad na
tes: ⁊ sit latitudo earū q̄tuor digitoꝝ: ⁊ sint firme sicut do
ge barilis: que satis cōueniētes sunt in h̄ casu si recte fu
erint: que taliter debēt aptari vna ex vna pte spine: alia
ex altera: ita q̄ꝛ sint spine collaterales: ⁊ ualde iuxta spinā
posite spina iter astellas in medio existente. ¶ Et ante
q̄ȝ pdicte apponant͛ astelle fiat pultes h̄ mō. ℞. sterc⁹ uac
cinū cū bono vino: ⁊ ponat͛ in patella seu caldaria: ⁊ sic
tātū vini q̄ꝛ possit bñ bullire: ⁊ cū bullierit apponat͛ de sa
le ualde trito pugillus vn⁹: postea addat͛ cribratura furfu
ris in tanta q̄ȝtitate q̄ꝛ pultes sit quasi solida. suꝑaddatur
postea mel in ea q̄ȝtitate q̄ꝛ pultes sit eq̄lis inter mollitiē
⁊ duritiē. Hoc facto extēdat͛ sup vna petia que sit lōgior
q̄ȝ sint astelle ⁊ lata in tanta q̄ȝtitate q̄ꝛ plicata per mediū
spinā: ⁊ loca circūadiacētia cōplectatur. Et petia plicata
per mediū superextendat͛ pultes sup ipam ualde calida
per totū: postea pars illa petie que desubt⁹ plicata est: re
uoluat͛ desup sup pultem: ita q̄ꝛ pultes inter duas petias
q̄si in sacculo remaneat extēsa. ¶ Postq̄ȝ pdicta bñ fu
erint pparata in pmptu ponat͛ ifirm⁹ sup tabulā planā
facie v̄sus tabulā uersa. Et ꝑmo sit ligat⁹ infirm⁹ cū latis
fascijs sub assellis: ⁊ ad spatulas. Et iferi⁹ per coxas ⁊ cir
ca anchas: ⁊ extremitates oēs fasciarum ꝯueniāt in vnū
ex pte suꝑiori. silr̄ ex pte iferiori: ⁊ trahat͛ fortiter a dua
bus ptibus: ⁊ q̄ꝛ eminēs fuerit impellat͛: ⁊ capita extremi
tatū ligamētoꝝ ligent͛ cū duob⁹ lignis ut extremitates
possint trahi forti⁹ a ministris: ⁊ qñ fit extēsio fiat ipulsio
apud gibbositatē cū radice uolarū manuū ⁊ cū calcane
is: ⁊ impellat͛ eminentia ossis ad interiora donec redeat
ad locū suū. Et si fuerit necesse sedere sup infirmū: fiat il
lud ⁊ nihil ex hoc timeat͛: qḋ si nec sic rediret: ponat͛ ta
bula vna sup gibbositateȝ: ⁊ fortiter cōprimat͛: ⁊ si maior
cōpressio necessaria fuerit: firmet͛ tabula ex vna extremi
tate in muro: uel aliquo mō ⁊ ifirm⁹ locet͛: ita q̄ꝛ mediuȝ
tabule cadat sup spondilē dislocatā: ⁊ ex altera extremi
tate que nō est in muro tabula ad iferiora: fortiter cōpri
mat͛: q̄ȝdiu spōdilis ad locū ppriū reducat͛. ¶ Et sic oī
studio ⁊ igenio laboret͛: donec equet͛: postea ponat͛ pul
tes calida q̄ȝtū sustinere poterit: ⁊ desup stupa sicca ⁊ le
nis: postea liget͛ ⁊ sup ligaturā postea ponāt͛ astelle pdi
cte: sicut dictū est: ⁊ bñ ligent͛: postea ifirm⁹ i lecto plano
resupin⁹ locet͛: uel ponat͛ desup empl̄m restauratiuuȝ: ⁊
sup empl̄m tabula latitudinis triū digitoꝝ: ⁊ longa tātū
q̄ꝛ capiat gibbositatē: ⁊ plus aliquātuluȝ. deinde liget͛ li
gatura decēti. ¶ Et si post restaurationē aliq̇d gibbosita
tis remanserit: utat͛ medicinis lenitiuis ⁊ mollificatiuis
tꝑe longo cū appōne astelle pdicte uel lamine plumbi.

¶ De dislocatione furcule. Cap.XLVI.

f **Urcula** sicut dicit Auic. Inter cetera aīalia soli hoī data est: ꝛ accidit ei aliqñ dislocatio ex lucta: aut ex re alia sīlī huic ꝛ equaꝛ ꝛ redit ad locū suū si uehemēter cū manu cōprimaꝛ: aut cū puluillis plurimis positis sup eā cū ligatura necīa: ꝛ hᶜ cura rectificat extremitates hūeri cū sepanꝛ ꝛ reducit eas ad locū suū: ꝛ illō q̄ mediāte ꝯiungunꝛ ad inuicē furcula: ꝛ humerus est os cartilaginosuꝫ: ꝛ qñ remoueꝛ estimat ille cui nō est experiētia ꝙ caput adiutorij sepatum sit de loco: q: caput spatule videꝛ tunc acutꝰ ꝛ locus qui est eo inferioꝛ videꝛ cōcauus. Ideoqꝫ distinguas cum significationibus: ꝛ signum eius est: ut nullo modo applicatur ad caput similiter ꝛ humerus.

¶ De dislocatione adiutorij. Cap.XLVII.

q **Uando** adiutoriū dislocaꝛ: signa eiꝰ sunt ꝯcauitas apud caput humeri. Eminētia plurima sub assella: ꝛ est ipossibile ut cū illa manu tāgat aurē sibi oppositā. Alij ēt motus sunt sibi difficiles. ¶ Cura dislocationis adiutorij facilis est in pueris: ꝛ illud est ut ponaꝛ manus vna sub assella ꝛ eleueꝛ a terra: ꝛ altera manu trahaꝛ adiutorium ad inferiora. ¶ Et forsan in infantibꝰ possibile est ut digitus medius ponaꝛ sub titillico ꝛ impellaꝛ cū eo caput adiutorij ꝛ reducaꝛ. ¶ In corporibꝰ fortibꝰ leuioꝛ modoꝝ est ut restauratoꝛ intromittat pedē suū in latus ifirmi ꝛ locet calcaneū suū ꝓpe caput adiutorij infirmo resupino exñte: ꝛ extēdat manū manibꝰ suis ſm rectitudinē q̄si uelit eradicare eā ex spatula: ꝛ inclinet manuꝫ suā parūper ad interiora ꝛ igredieꝛ: ꝛ iste modus teste Aui. ꝛ Albucasis ꝛ rectioꝛ modoꝝ ꝛ leuioꝛ oium eoꝝ. ¶ Et alius modus ad h̄ bonus est ut fiat vna pila de ligno uł de filis ꝛ ponaꝛ sub titillico: ꝛ impellaꝛ uehemēter manu uel pede siue cū instr̄o ifirmo resupino exñte. Et restauratoꝛ manū adiutorij dislocati manibus suis teneat: ac si uellet ipsam eradicare a spatula ꝛ fit illud ad iteriora parūper. Et qñ fit illud cadit adiutoriū in iuncturā suā: deinde pila annectaꝛ ſb titillico annexione forti sustētādo caput adiutorij ad supiora: ꝛ ligeꝛ cū humero ligatura facta cū vittis latis ꝓhibētibꝰ sepationē eius. Et opꝫ ut vitta cadat sup ipm ſm modū crucis usqꝫ ad humerū alteꝝ ꝛ qñqꝫ cadit crux sup humeꝝ ifirmū: deide ligaꝛ adiutorium cum latere ad inferiora: ꝛ ligatur cubitꝰ ad superiora: ꝛ nō soluitur usqꝫ ad septimū diem: aut post ipm.

¶ De dislocatione cubiti. Cap.XLVIII.

d **Islocatio** cubiti oibus alijs difficilioꝛ est: ꝛ sīr eiꝰ reductio ꝛ h̄ fit ꝓpter uehemētiā ligamētoꝝ que ꝯtinent ipm ꝛ eoꝝ breuitatē: ꝛ etiā ꝓpter ꝯrietatē sue ꝯcauitatis Et huiusmodi dislocatio fit ad oēs ptes: ꝛ p̄cipue ad ptē posteriorē ꝛ partē anteriorē: ꝛ deterioꝛ ꝛ grauioꝛ eaꝝ est que fit ad posteriora. ¶ Et signa huiꝰ dislocatiōis sunt manifesta ex eo ꝙ appet gibbositas in vno latē: ꝛ ꝯcauitas ex altero: ꝛ nō est possibile ut ifirmꝰ duplicet brachiū neqꝫ pōt cū eo tangere humerū suū. ꝛ declarat ēt id tibi manifeste diuersitas iter cubitū dislocatū ꝛ cubitū sanū. ¶ Et caue ne tardeꝛ eius curatio quousqꝫ supueniat calidum apā: imo festineꝛ statim anteq̄ꝫ apā ꝓperet ꝓpter uehemētiā doloris: q: postq̄ꝫ accidit fit eius reductio difficilis ualde: ꝛ fortasse nō recipit sanitateꝫ oino: ꝛ p̄cipue si fuerit dislocatio ad posteriora: ꝛ fortasse moriꝛ ifirmus ꝓpter grauitatē doloris. ¶ Cum ergo dislocatio fuerit parua: tūc reductio est leuis ꝛ reduciꝛ sic. minister teneat humerū infirmi: ꝛ alter teneat brachiū extēsuꝫ ualde: deinde restauratoꝛ ponat manus suas sup cubitū: ꝛ imp̄mat iuncturā cum policibꝰ aut cum radicibꝰ palme: donec ad locū debitū reuertaꝛ. ¶ Et si fuerit dislocatio ad interiora: tunc reduciꝛ sicut dicit Hyp. vꝫ. ut brachium a duobꝰ ministris sicut diximus extēdaꝛ. Deide applicet manū cū manu donec cubitꝰ reducat ac palma: deinde equabiꝛ statim: uel sic sup plicaturā brachij vittā ponas ꝛ ambas extremitates vitte pēdētes desubtus minister ꝯiungat ꝛ teneat: ꝛ duobꝰ ministris sicut dictū est brachium extēdētibus restauratoꝛ vittā trahat ad iferiora cum pede: ꝛ cū palma restauret: deide brachiū ꝛ manū ad humerū leuet: ꝛ sic ter uel quater leuādo ad humerū ꝛ deponēdo faciat: deinde ligeꝛ ꝛ brachiū eleuatū suspēdaꝛ ad collū talr̄ ꝙ plicari nō possit. Post paucos dies infirmus sepe eleuare ꝛ deponere brachiū assuescat. ¶ Qꝫ si dislocatio fuerit ad posteriora. tunc reductio eius est difficilis: ꝛ est necesse ut brachiū extēdaꝛ extēsione uehemēti ꝛ reuoluaꝛ ad oēm parteꝫ: ꝛ vngat restauratoꝛ manus suas cū aliquo oleo ut sit adiutoriū in lubricitate: deide imp̄mat iuncturā cū imp̄ssione uehemēti abstergendo cubitū cū uehemētia donec ingrediaꝛ: deinde stringaꝛ cū empl̄o restauratiuo: sicut opꝫ: ꝛ sit brachiū infirmi suspēsuꝫ ad collū eius: ꝛ dimittat cubitū angulatū ſm quātitatē quā tolerat in ipa hora. deide nō cesset ꝯstringere suspensoriū paulatim donec angulus ꝯstringaꝛ: ꝛ si cognoueris iuncturā firmatā in loco suo. tūc solue ligamētum ꝛ dimitte ipsam. Et si nō: itera empl̄m ꝛ ligaturam donec firmeꝛ. ¶ Et si post sanationem accidit grauitas ꝛ tarditas in iunctura apud motū suū: tunc humecteꝛ locus in balneo: ꝛ friceꝛ cū lenitate donec leniaꝛ: ꝛ si vis suppone sepū arietis cum butyro tēperate calefactionis ꝛ portet ipm ante balneum ꝛ post ipsum.

¶ De dislocatione iuncture manus. Cap.XLIX.

r **Asetta** siue iunctura manus facilis est dislocationis ꝛ facilis reductionis. nā qñ extēdiꝛ extensione parua: ꝛ opponiꝛ vnum duoꝝ mēbroꝝ alteri redit: sed eius bucellatio est parua: qm̄ illud qd̄ ꝯtinet ipsam de corpibus apaꝛ ꝛ prohibet vinctionē. ¶ Et modus extēsionis eius est: ut extēdat minister brachiū ad posteriora: ꝛ restauratoꝛ extēdat manū ad ꝯrium illius ptis. s. ad anteriora: ꝛ extēdat vnūquēqꝫ digitū incipiēs a police ꝛ pueniēs ad minimum: nā equaꝛ per illud ꝛ redit: ꝛ opꝫ ꝙ equeꝛ modis oibus possibilitatis tue: ꝛ impellaꝛ eminentia ꝛ equaꝛ declinatio: ꝛ ponas astellas decēter factas cum strictura earū desup: ꝛ loco astellarū pōt poni plumbū. Uerū ante appositionē astelle emplastra iūcturā cū empl̄o ꝯfortatiuo de illis que scis. ¶ Et est alius modus in restauratiōe ipsiꝰ ꝛ est ut ponaꝛ iūctura manus sup aliquā tabulā: ꝛ extendat minister manū illam extēsione decēti: deinde ponat medicus palmā sup eminētiā iuncture ꝛ premat donec ad locū redeat nālem: deide stringaꝛ cū empl̄o ꝛ dimittaꝛ aliqbus diebus sic: postea soluaꝛ ꝛ moueaꝛ manus. Et si in motu eius est grauitas aut motꝰ ꝓuatio cū aqua calida fomentetur ꝛ fricetur donec leniatur.

¶ De dislocatione digitoꝝ. Cap.L.

q **Uando** dislocaꝛ digitus aliqs digitorū manus: ꝛ extēdaꝛ digitus ꝛ impellaꝛ eminentia cum policibus donec reformeꝛ ſm figurā nālem. ¶ Et eodem modo digiti pedum si dislocati fuerint reformentur.

¶ De dislocatione anche. Cap.LI.

d **Islocatio** anche quatuoꝛ modis accidit: aut eniꝫ dislocaꝛ ad interiora: aut ad exteriora: aut ad anteriora: aut ad posteriora. Et plurimuꝫ eius dislocatur ad exteriora ꝛ parum dislocatur ad interiora.

Signa aūt qñ dislocaꝛ ad interiora sunt: qm̄ pes dislocatus longioꝛ reperiꝛ. genu etiā eminētius est altero: neqꝫ infirmus pōt duplicare pedē suuꝫ uersus inguinem: ꝛ locus inguinis est inflatus inflatione manifesta ex eo ꝙ caput coxe peruenit ad ipsum.

¶ Signa vō dislocatiōis ad exteriora sunt: q: pes dislocatus abbreuiaꝛ ꝛ in iguie appet ꝓfūditas. Et ex parte sibi

hoc est in parte posteriori inguis erit eminentia: et infla/tio: et genu submersuz est ad interiora: et in summa signa dislocationis ad exteriora sunt econuerso signorum dislo cationis ad interiora.

¶ Et signa dislocationis ad anteriora sunt: qm̄ infirmus pōt plicare crus suū sm̄ q vult. non tñ fit illud absq; dolore genu: nec pōt ambulare penitus nisi super calcaneum: et urina ipsius retinet: et locus inguinis tumet. ¶ Et si dislocat ad posteriora abbreuiat pes eius: et extensio ei9 est difficilis: et in inguine apparet mollificatio: et caput coxe decliue est ad obliquationem. genu etiam duplicare non potest: nisi prius duplicet inguina.

Cura festinet velociter ne fortasse effundant ad eā humiditates et putrefiāt uel pducāt ad corruptionē toti9 mēbri. ¶ Et cōis ei9 curatio que oib9 ei9 cōpetit spēb9 est illa quā docuit Hyp. vz. ut coxā accipias et extēdēdo voluas iuncturā dextrorsuz et sinistrorsum donec ad locū redeat nālem. ¶ Et iterū est alia curatio cōis: et est ut minister fortis extēdat crus infirmi ad iferiora cum manib9 suis: aut cū ligamēto ligato sup genu ei9: et fit alius minister qui corpus fortiter teneat: deīde posito desubt9 ligamēto medicus fit ex latere ifirmo: et teneat vnā extremitatē ipsi9 ligamēti: et fit alius ex alia pte qui teneat aliā extremitatē: et sic ambo eqlr extēdēdo stringāt iūcturā. medicus vō fit sollicit9 ex latere suo q ipellat eā pedibus ul manib9 donec ad locū ppriū reducat. Cui9 signū est q qñ ɔiungis ambo crura infirmi inuenis illa eqlia: et pōt crus extēdere et plicare: deinde ponat emplm̄ et stringat sicut opz: et ipera infirmū quietū eē / ne ancha moueat ad aliquā ptē: et dimittat usq; ad qntū diē ul septimū: deinde solue ligaturā et emplm̄ et ɔiūge crus cū alio crure: et tunc si vides ipsa equalia iam est restauratio ɔfirmata. Precipe g tūc infirmo uti balneo. uerūtñ si vides q dislocatio nō firmat imo mollificat: tūc redeas ad emplz et ad stricturā pmā usq; ad tres dies ul qtuor: deīde soluat et nō festinet ambulare: imo tardet per aliquot dies donec bene restauratio roboret. ¶ Si vō dislocatio fuerit ex humiditate plurima que accidit ei: tunc post ipsi9 reductionē cauteriū administra: sicut in loco pprio ondet.

¶ De dislocatione genu. Cap. LII.

g **Enu** sic dixerūt ueteres / dislocat sm̄ tres modos. s. ad iteriora / ad exteriora / et posteriorē. ad anteriora vō pp defensionē rotule dislocari nō pōt. ¶ Huiusmodi aūt dislocationis significatio est: qm̄ crus nō adheret cū coxa. ¶ Et omniū spērū dislocatiōis ei9 reductio est silis reductiōi cubiti: et curatio est vna: quare oia que ibi diximus in hoc fiant. ¶ Et spāle in hoc est ut infirmus sedeat sup sedē ppinquā terre: et eleuent pedes eius parūper. deinde extendat vir fortis manū suā desup et subtus extēsionez forti: et restaurator reducat iūcturā ad dispōnē suā. ¶ Et si nec̄e fuerit fomētationes et vnctiones pmittant ut facilius restauret. postea liget pmo ɔctuz: postea extēsum: deinde paulatim moueat donec ambulare consuescat.

¶ De dislocatione rotule. Cap. LIII.

r **Otula** si fuerit dislocata / ponat pes plane in terrā et reducat rotula: deinde impleat curuatura genu pānis phibētib9 curuationē: et astelle ponant desup i ptē ad quā declinat ne iterz disloceт. Cū igit stringit et adheret: nō duplicet genu festinātert / sed paulatim donec alleuietur.

¶ De dislocatione pedis. Cap. LIIII.

p **Es** si fuerit dislocat9 fomētationib9 et vnctionib9 pmissis: pes fortiter extendat a dextra et sinistra: añ et retro ducendo nodus ad ppriā iūcturā redire cogat: et puluillis et fasciis et astellis liget. ¶ Diximus de dislocationib9 ossiū nō plene disserēdo neq; cōpleto smone sed ponēdo expimēta aliq: que interdū pbauimus. et per dñm Hug. vidimus experiri. Si qs vō sup his diffusi9 desiderat documētū querat Aui. et Albucasim: qui satis diffuse de dislocationib9 tractauerūt. Ego aūt in lib9 isto nolui ponē oia illa que nō hēbā expta: et ēt ne liber noster plus de alieno q de nro videret hre. Supfluū enīz et uanū videret librū de nouo cudere: si que scribimus in alienis libris possem9 eque bene uel melius inuenire. studui etiā breuitati: ne librum legentibus redderem tediosum.

¶ Explicit liber secundus. ¶ Incipit tertius.

p **Ostquā** de vulnerib9 tā simplicib9 q cōpositis smone cōpleto ulr in pmo libro et pticulariter in scdo pr charissime sufficienter disserui ad curas aliarū infirmitatū: tā intrinsecus q extrinsecus ɔsurgētium qtum videlz ad cyrurgiā dignoscitur pertinere: cū dei auxilio proficiscor: et dicam in primis.

Capitulū prim.

De fistula sm omnes ipsius species.
2m De fistula que fit in lachrymali.
3m De fistula que fit in mādibula.
4m De fistula circa colluz.
5m De cancro.
m6 De cancro ɔtingēte ex vulnere ul apāte: ul aliquo fili male curatis: et de bugantiis et ulceribus malis crurium.
7m De apostemate melico qd dicit cancer.
8m De formica: siue nolimetangere.
9m De herpete: estiomēo siue lupo.
10m De cancrenis.
11m De apostemate sm oēs species suas.
12m De antrace.
13m De forunculis.
14m De herisipilla.
15m De uesica.
16m De formica.
17m De apāte frigido.
18m De regimie omnium exiturarum sm cōplementum.
19m De exitura subassellis qd dicitur bubo.
20m De apostemate mamillarum et virge.
21m De sclirosi.
22m De tumore.
23m De pustulis albis quasi pūcta que apparēt sub naso: et super pomis maxillarum.
24m De scrophulis.
25m De glandulis et nodis
26m De testudine.
27m De nodis siue testudinib9 contingentibus in capite et dicuntur cornua.
28m De nodis siue lupus que nascuntur in palpebris oculorum.
29m De bubone.
30m De botio.
31m De napta.
32m De inflatiōe siue pinguedine que apparet in mamillis quorundam hominum.
33m De ydropisi.
34m De oi eminētia et ruptura: que accidit in sifac uentris.
35m De hernia itestinali
36m De hernia aqsa uentosa et carnosa.
37m De apātibus testiculorum.
38m De verrucis et poris accñtib9 in vga ul in alia pte corpis et d clauis et formicis
39m De clauis siue callis.
40m De cura formice cū ferro.
41m De emorroydibus.
42m De fistulis in ano.
43m De ficu facto in ano.
44m De lapide uesice et renū.
45m De cauteriis et iuuamēto ipsorz: et quō sint in quibusdam egritudinibus facienda.
46m De cōbustiōe ignis aque et olei: uel alt qd huiusmodi.
47m De scabie et pruritu
48m De pustulis faciei.
49m De malo mortuo.
50m De impetigie et serpigine.
51m De gutta rosacea.
52m De pannaritio.
53m De morphea.
54m De lentiginibus pānorugis: liuore: nigredine.
55m De lepra.
56m De tuberibus.

¶ De fistula ſm oēs ſuas ſpēs. Cap.I.

f Fistula eſt ulcus pfundū anguſtū cum nodoſitate ⁊ duritie carnis circūdātis ipm:⁊ eſt ſicut pēna auis penetrans in mēbrū. ¶ Dicit aūt fiſtula ad ſiſitudinē ⁊ iſtar illius inſtrumēti habētis os ſtrictū ⁊ fundum amplum.

Cauſa vo ei⁹ duplex eſt.ſ.interior ⁊ exterior. Cā interior puenit ex humorib⁹ corruptis. Cā exterior ex vulnerib⁹ ulcerib⁹:⁊ apātibus male curatis.

Cuius ſignificatio duob⁹ modis aſſumit:aut ſumit ab eius eēntialibus:aut ab eius accñtalib⁹. ¶ Ab eēntialib⁹:q: caro circūdās ipz eſt idurata:⁊ os ei⁹ ꝯſtrictū ⁊ pfūditas dilatata. ¶ Ab accñtalib⁹ vo:qm̄ accidit ut ſit ei⁹ ſanies idigeſta cū horribilitate fetoris:⁊ interdū eſt ſine fetore. Et ſanies fortaſſe aliqñ penit⁹ deficcat:⁊ ppīe corpus nō eſt repletuȝ nec hūida cōplio ⁊ regimē patiētis exiccatiuū:⁊ qñ ēt mēbꝝ in quo eſt fiſtula a dolorib⁹ cuſtodit. ¶ Et qñ ſanies currit:aut eſt multe q̄titatis:aut modice. Et ſanies ipa aliqñ eſt groſſa:aliqñ eſt ſubtilis ſm diuerſitatē mēbrorꝝ:⁊ nos in p° lib° locuti fuim⁹ de regimie curſus vir⁹ cū aptatiōe ⁊ pforatiōe ⁊ modis aliȷ̄s.⁊ illō ſatis ſufficit in regimine curſus vir⁹ ⁊ hūiditatū a fiſtulis. verꝝ de regimie curatiōis eorꝝ ad pñs itēdim⁹. ¶ Dico ḡ φ queādmodū fiſtule diuerſificātur ſm diūſitatē locorꝝ:ſic diūſificat curatio earūdē. ¶ Nā alia ſit in mēbris mollib⁹ ut in carne:alia in mēbris medȷ̄s:ſic neruis ⁊ uenis ⁊ tc eſt iobediēs ⁊ difficilis curationis. Et alia ſit in mēbris duris ut in oſſib⁹. ¶ Et cois gdē ſignificatio ei⁹ cū in aliq̊ p̄dictorꝝ mēbrorꝝ fuerit eſt viſibilis expientia que nō fallit:aut p̄ſūptio uera:qm̄ loca neruoſa ⁊ oſſuoſa ſunt tibi nota:⁊ vides quā ppinqtatē hēat fiſtula cū p̄dcis:⁊ ſcis ēt p reuelationē īfirmi quātū ptrāſierit tpis ſup mēbrū. nā ſi ſup neruū ⁊ os p aliqd tps ſteterit certū eſt ipaȝ i eo corruptionē feciſſe. ¶ Sūt aūt ſm Aui. qdā alia ſignificata ſūpta a diūſitate putredinis. vȝ. φ fiſtula puenit ad neruū:tūc putredo exit ſubtilis tenuis/multiqȝ fetoris/⁊ ad nigredinē decliuis. cum aūt puenerit ad os eſt ſbtilior ea ad citrinitatē decliuior:⁊ cū puenerit ad uenas ⁊ artarias eſt multotiens ſic fex. Cū vo ad carnē puenerit putredo īde exiēs eſt viſcoſa. groſſa/turbida/⁊ cruda. Illa ēt que uadit ad carnē nō eſt tāti doloris:ſic illa que uadit ad neruū:⁊ ppe cū tangit ei⁹ pfundū:qd eſt:q: neruus eſt ualde ſenſibilis. vñ ſi leſionē patiat:neče eſt teſte G. φ ſentiat in mēbris ceteris plus doloris. Que vo uadit ad os nihil ſentit doloris ex eo φ in oſſe ſenſus non eſt. fiſtula etiam oſſuoſa notificatur tibi multotiēs per mollitiem carnis exiſtentis ſuper os:⁊ per facilitatem penetrationis cum tēta ad ipm os.

¶ Ceterū fiſtule diuerſificant ſm diuerſitatē tpis:qm̄ eſt recens:⁊ alia eſt antiqua. ¶ Fiſtula recēs eſt ſup quam nondum quatuor tpa cucurrerūt. hoc eſt que anni circulum nō exiuit. ¶ Antiq̄ vo eſt eꝯ°:cuius corruptio iam pfundata eſt in mēbro:⁊ eſt difficilior ad ſanandum.

Illud aūt φ meli⁹ eſt de curatiōe ipſi⁹:maxie qñ fuerit antiq̄ta ⁊ corp⁹ repletū fuerit ſupfluitate maligna eſt ut in pn° pticularib⁹ ꝯueniētibus ſiat purgatio gñalis. p̄cedēte tñ ꝯſideratiōe hūoris ſupabūdantis in ea:lȝ in fiſtula magis abūdet fl̄a. ¶ Significatio vo aſſūpta a cyrurgicis nudis.i.a neſciētib⁹ medicinā circa q̄litatē loci ⁊ diūſitatē coloris putredis eſt talis. ¶ Cuȝ eni ſupabūdauerit fl̄a:loc⁹ erit alb⁹ ⁊ mollis:⁊ putredo q̄ manat a fiſtula erit aliq̄ȝtulū alba groſſa ⁊ multe q̄titatis ¶ Si ſupabūdet melia:loc⁹ liuet ⁊ tēdit ad nigredineȝ cū q̄dā duritie ⁊ putredo eſt liuida ul' nigra. ¶ Si cola loc⁹ eſt citrin⁹ ⁊ pūctiōes ⁊ arſure ſentiūt ⁊ putredo emanat citria. ¶ Si vo hūor ſupabūdās fuerit ſāguis:tūc locus rubet:ueneqȝ iflant:⁊ putredo ſāguiolēta decurrit.

¶ Cōtra fl̄a igit digeſta mā cuȝ oximelle det bñdicta:uel pill'e auree:aut pill'e fl̄a purgātes:⁊ ſi patiēs fuerit debil' φ el'artū uel pill'as nō poſſit ſumē:purget cū medicia q̄ R. turbit. p. ij. çç. p. j. çuccar. p. iiȷ. ſiat pl'uis. de tali puluē ſil'ico:pato det. ʒ. ſ. cū aq̄ cal'a. ¶ Deide poſt purgationē patiēs balneet:⁊ i exitu balnei offerat. ʒ. j. alicui⁹ opiate cal'e:ſic thiriace ul' auree:⁊ h̄ cū aq̄ cal'a uel vio. opiata gdē medicia id qd ex mala q̄litate remāſit i corpe ꝯſūit

¶ Cōtra mel'iam det yeralogodion uel aliquid purgans mel'iam. digeſta pus mā cum oximelle cōpoſito:deide poſt purgationē in exitu balnei ſil'r ſiat exhibitio alicui⁹ opiate ꝯuenientis:ſicut thiriace uel metridati.

¶ Cōtra colerā poſt digōnem māe cum oxiçacara catarti cum imperiale:qd utrāqȝ colerā purgat dabis:⁊ ꝯſequēter dabis rubeā trociſcatā uel aliud ſibi ſimile.

¶ Si ſanguis in cauſa fuerit ſiat euacuatio per flōmiam.

¶ Deinde ad localia ueniendum eſt.

Nota ḡ φ localis curatio fiſtulaꝝ ul'r tres itētiones regrit. Pria eſt ut fiſtula mūdificet ⁊ abluat. 2ª eſt ut mortificet ⁊ deſiccet. 3ª vo eſt ut ei⁹ ꝯcauitas ꝯtinuet ⁊ ſanetur.

¶ Fiſtula mūdificat ⁊ abluit ſic in p° li° in cap° ulcerū eſt oñſuȝ. Et aque ppe fiſtulares ſunt ſic aq̄ cineris/aq̄ maris ul' artificialis ſalſa ⁊ capitellū:⁊ mltotiēs addit p̄dcis aqs ex ſale armo. ⁊ arſenico:aut ex flore eris aliqd pmiſcet:qm̄ tūc ſiūt maioris abſterſionis ⁊ aq̄ ſblimata a calcuce/⁊ ſale armo. ⁊ ſanſuco nō currēte:⁊ aq̄ in qua decoquunt alcali/calx duorꝝ ⁊ calx. Et i ſūma aq̄ ſblimata ab arſenico ſblimato/ſale armo. ⁊ ſulfure eſt mirabilis ⁊ in ſblimādo eſt ſcia. ¶ Modus aūt abluēdi eſt ut ueniāt aque uſqȝ ad pfundū fiſtule donec ipleat ex ea:⁊ igenieris ad h̄ inq̄ȝtū eſt tibi poſſibile:⁊ ſi nō uales cū alio ſaltim cliſterib⁹:deide ſtude ut retineat itus p horā:⁊ exp̄mas locū vndiqȝ manu tua. Maxie ubi pfunditatē fiſtule arbitraris:deide exhas aquā cū exp̄ſſione cōpetēti:⁊ fac illud iterū ⁊ iterū donec exeat aq̄ clara aut ſanguinolēta:⁊ tūc eadē aq̄ iterū ulcus iple ⁊ ei⁹ orificiū oppila:⁊ ſic a mane uſqȝ ad ueſpas:uel ecōuerſo dimittat. qd tot dieb⁹ faciēdū eſt donec virus mūdificatū fuerit.

¶ Malitia fiſtule mortificat ⁊ extirpat tripl'r. vȝ. aut cū inciſione ⁊ ablatiōe totius carnis corrupte:aut cū medicaminib⁹ acutis:quorꝝ memoriā iferi⁹ faciemus:aut cum cauterio ignis in quo eſt facilius ⁊ ultimū iuuamētum.

¶ Cōcauitas aūt fiſtule ꝯtinuat ⁊ ſanat cū admiſtratione medicinarū faciētiū naſci carnē:de qb⁹ in p̄mo libro ſermone cōpleto capl'm ordiauimus ſpāle. Opȝ ergo in p̄mis te ad cognitionē fiſtule puenire:⁊ h̄ eſt ut diligēter cū tēta pquiras ei⁹ pfunditatē:⁊ ſi tēdat ſm rectū aut ſm tortuoſitatē:⁊ hēas tētā plūbeā:qm̄ eſt magis lenitiua:⁊ plicat ſm moduȝ tortuoſitatis:⁊ ingras ſi orificia ipſius ſuat plurima per ſingula:⁊ videas ſi tēdūt ad vnū meatū:aut ſi qdlibet iporꝝ ppriū hēat foramē:cui⁹ extremitas nō coicat alteri. Et tunc nō eſt fiſtula vna ſȝ plures. Ait eniȝ Albu. φ id non ſignificat tibi p ingſitionē cū tenta:imo opȝ ut cliſteriçes vnū ex orificȷ̄s ſuis:qm̄ hūiditas cū q̄ cliſteriçatio ſit v̄ſus alia orificia tēdit ⁊ egredit ex eis

¶ Cognita vo ſemita ſm q̄titatē ⁊ diūſitateȝ ipſi⁹ erit tibi cura facilior. Tūc ſi orificiū fiſtule fuerit ſtrictū ſic eē cōſueuit in fiſtula cū iciſorio elarget:aut cū tēta de medulla ſambuci ul' ſtipitis medere que melior eſt.i. de cāna ſurici ⁊ ſil'ib⁹ ſi patiēs ferrū timet:deide mūdificet ⁊ abluat ſic ſciuiſti p dies aliquot donec vir⁹ abſcidat:deide itromittat medicamē acutū uſqȝ ad pfundū in licinȷ̄s inuolutū factis ſm quātitatē pfunditatis quā cōprehendiſti cū tēta donec fiſtula deſiccet ⁊ mortificet oino. ¶ Et qñ qȝ imo multotiēs nō eſt po^le ut licinia cū medicamie pfunditatē attingāt pp lōgitudinē ei⁹:ſiue q: meat⁹ fiſtule tortuoſus eſt ⁊ diuſus. Medicamē ēt ſiccū ſic noſti non ſbmergit ad pfundū:q̄re fiſtula nō occidit neqȝ extirpat oino. Paret ḡ medicamē ſm hūc modū:in q̊ nō eſt deceptio:ex eo φ oēs pfūditates fiſtule pquirit:⁊ eſt ut

ƀm q̃titatẽ neĉitatis medicamẽ distẽperes cuꝫ aceto: ita ut fit currẽs: deĩde oĩuꝫ ĩgenio q̃ poteris usq; ad ꝓfũdũ fistule ĩtromittas: deĩde orificiũ oppilabis: uł ꝑpara figurã mẽbri ut orificiũ sit supi⁹ ut medicamẽ in ꝓfundo moreẽ. ¶ Cũ aũt fistula fuerit desiccata: succurraẽ cũ medicamĩe mitigatiuo: sicẽ est butyrũ uł assũgia sine sale ⁊ illis fiat donec ignis euaporeẽ ⁊ in saniẽ escara ꝯũtaẽ. ¶ Cũ ḃ sanies q̃ pus erat ĩdigesta: digesta egrediẽ ⁊ respectu q̃titatis ꝑtie mioraẽ: signũ est mortificationis fistule. curetẽ ğ postea cũ medicina carnis gñatiua donec ꝯcauitas cõtinueẽ ⁊ saneẽ. ¶ Et sanies laudabilis: sicẽ dicẽ in ꝓnosticis Hyp. ⁊ sicẽ iã diximꝰ in ꝑ° lib° est alba lenis ⁊ eq̃lis ꝑ totũ cui nõ est odor malus. alba enim requiriẽ q̃m color mẽbroꝝ radicaliũ est albꝰ: ⁊ nõ facit eã assimari nisi nã potẽs sit sup eã: ⁊ requiriẽ eiꝰ lenitas: ꝑ qd̃ significaẽ q̃ ṽtꝰ digestiua opaẽ in ea. ex eo q̃ nõ est mali odoris: significaẽ q̃ lõginqua est a putrefactione. Sanies enim mala est fetida: q̃m significat putrefactionẽ que est cõtraria digestioni: ⁊ significat dominium caliditatis extranee.

¶ Qꝫ si fistula nõ fuerit multe ꝓfunditatis neq; tẽdit ƀm rectitudinẽ ⁊ ꝓfunditatẽ mẽbri: i. imo seq̃ẽ supficieꝫ cutis tñ: tũc nisi neruus uł artaria aut uena magna: uel aliq̃d aliud tibi ꝓhibeat: ĩtromissa ꝑus tẽta lignea donec ueniaes ad ꝓfũdũ: seceẽ usq; ad finẽ: ita ut ipa tẽta libereẽ oĩo ⁊ auferaẽ cũ nouacula caro putrida ⁊ corrupta ab oĩ eiꝰ circuitu cũ totalitate sua: deĩde si fiat emorrosagia succurre cũ eo qd̃ ꝯuenit sicẽ dc̃m est in capꝰ suo. Cõsequẽter cureẽ locꝰ cũ medicia carnis gñatiua donec saneẽ. si ṽo patiẽs nõ tolerauerit carnis ablationẽ cũ nouacula: tc̃ post sectionẽ usq; ad ꝓfũdũ factã admĩstra medicamẽ acutũ: deĩde mitigatiuũ ⁊ carnis postmodũ creatiuũ. ¶ Si ãt nõ sanaẽ ꝑ illud: tũc nullo ꝓhibẽte ultio remedio succurraẽ. i. ut usq; ad ꝓfũditatẽ suã cautericeẽ. Uerũ opꝫ ut caueas ne in q̃titate ꝓfũditatis ipiꝰ decipiaris: ⁊ diũsitatẽ eiꝰ cũ cauterio nõ possis attigẽ. Nã multotiẽs ex iperitia ⁊ negligẽtia accidit illud q̃n in fistula est orificiũ vnũ ⁊ ꝓfunditates plẽs ⁊ diũse: quapp si cautericẽs vnã eaꝝ: ⁊ alia remanet nihil ꝯfert. eodeꝫ mõ opꝫ ut caueas ab hac deceptiõe q̃n medicinã admĩstraueris cõburẽtẽ: q̃m tota ṽtꝰ curatiõis fistule est ut cõprehẽdas cũ cauterio aut cũ medicia acuta oẽm ipsius ꝯcauitatẽ uel ꝓfunditatem.

¶ Qꝫ si fistula in ꝯcauitatẽ uel ꝓfunditatẽ corpis penetrat ⁊ nõ est possibile ut ꝯseq̃ris eã oĩno: ⁊ q̃ñq; appõ mediciaꝝ neq̃t ad radicẽ fistule ꝑuenire: aut timeẽ ne ipiꝰ nocumẽtũ ad aliq̃d mẽbrũ ꝑueniat nobile uł ẽt ꝑnᵃˡᵉ: uł locꝰ in q̃ est fistula nõ suffert icisionẽ penitꝰ: tũc in ipiꝰ curatiõe nullũ est igeniũ ad ꝑlens scribẽdũ. Et illud qd̃ ƀm plurimũ est ꝯueniẽtiꝰ est ut dimittaẽ opationi nature.

¶ Et fistula q̃ ꝑuenit ad intestina aut uesicã: aut ad mẽbra ꝑncipalia: sicut uolũt ueteres sapiẽtes: non sanaẽ oĩo: ⁊ que accidit alicui spõdiliũ dorsi uł costarũ uł alicui iũcturarũ: sicẽ manꝰ uł pedis: aut q̃ accidit neruis uł uenis magnis aut artarijs aut sifac ƀm plẽs dispõnes incurabilis est. Uerũ fistula que fit in neruis ⁊ filibꝰ nõ ꝑꝑ aliud difficilis curatiõis existit: nisi q: sectionẽ ⁊ cauteriuꝫ mĩme patiunẽ: neq; spaẽ i ipa curatio si fuerit antiq̃ta: ⁊ nisi sit ex sũma recẽtiũ. Et tũc i ea medicinã admĩstramꝰ: q̃ nõ uehemẽter sꝫ leuiter ⁊ suauiter mortificet ⁊ desiccet.

¶ Si ṽo fistula ipressionẽ iã fecẽ in osse: opꝫ ipm si detectũ nõ fuerit detegaẽ / ⁊ cũ istrĩs cõueniẽtibꝰ abradaẽ: ut tota ipius auferaẽ corruptio ⁊ nigredo. Qꝫ si nõ sanaẽ ⁊ emittit saniẽ sicut pus. signũ est q̃ adhuc de ipiꝰ corruptione remãsit. Igiẽ iterũ detegaẽ ⁊ abradaẽ cuꝫ ultimitate diligẽtie tue: ita ut non dimittaẽ in eo obfuscatio neq; corruptio aut cortex aut humiditas oĩno: q̃m ꝓhibẽt natiuitatem carnis sup ipm. nã cũ obfuscaueris ħ possibile est ut caro gñeẽ in eo. ait eniꝫ Aui. Illud qd̃ est magis faciẽs nasci carneꝫ in osse est ut exiccet ab hũiditate ⁊ sepeẽ ex ea. ¶ Deniq; si corruptio fuerit in ossibꝰ magnis: sicut osse coxe / cruris / ⁊ filibꝰ: ⁊ iã ꝑuenit usq; ad medullã: tũc nõ est excusatio q̃n seceẽ ⁊ icidaẽ os cũ medulla sua usq; ad locũ corruptionis. deinde restauretur sicut scis.

¶ Si ṽo corruptio iã totũ os mẽbri fuerit ꝯsecuta tc̃ nõ expecteẽ eiꝰ curatio nisi assumaẽ os totũ. Uerũtñ si fuerit os ex capite coxe uł anche: aut ex spõdilibꝰ dorsi ab eiꝰ curatione fugiẽdũ est ꝑꝑ timorem ⁊ incõmodum nuche.

Et nos dicemꝰ modo medicias que i fistulis stãt loco cauterij: ⁊ dicemꝰ medicias q̃ carneꝫ supfluã minuũt ⁊ resoluũt: dicemus ẽt medicias fistulares que ex ꝓꝑetate opanẽ. Ponemus ẽt multa expimẽta ꝯ fistulã: que ex libris sapiẽtũ antiq̃rũ excerpsimus: ⁊ aliqua q̃bꝰ fuerũt alique ꝑsone fidedigne: que nobis retulerũt postea de grauibus satis fistulis liberate.

¶ Et de medicis que in fistulis stãt loco cauterij est arsenicũ sublimatũ. Ipm eni est mirabile in oĩ fistula ⁊ in oĩ cãcro ⁊ herpete estiomeno ⁊ in q̃libet ulcẽ fraudulẽto. ¶ Et empłm de arsenico qd̃ dicemꝰ in fistula lachrymalis: est mirabilis iuuamẽti. ¶ Itẽ. ℞. ellĩ albi aristoł. centauree radicis scolopẽdrie / yreos / farie herbi. añ. teranẽ ⁊ fiat ex eis puluis: ⁊ impleaẽ ex eis fistula cũ assiduatione: q̃m sanaẽ inde. ¶ Idẽ facit succus virge auree mixtus cũ succo rapastrelli si frequẽter inijciaẽ: ⁊ herbe trite desup apponanẽ: ⁊ ego expťꝰ suꝫ illud in fistulis recẽtibꝰ. ¶ Idem facit succus herbe: qui diciẽ panis cuculi: ⁊ cũ ea liberata fuit quedã domina que plures fistulas habebat in pectore ⁊ pluribus annis portauerat. ¶ Idem radix laureole desiccata ⁊ trita cũ melle ꝯfecta facĩis ex ea licinijs mittanẽ in fistulã usq; ad ꝓfundũ: q: curant eaꝫ.

¶ Et cortex laureole minoris sicẽ repperi in q̃dã libro cuiusdã sapiẽtis viri huiꝰ artis plus ualet ad corrodẽdum ⁊ elargãdũ q̃libet alio. ¶ Itẽ accipe succũ celidonie plãtaginis / absinthij / lãceole / ⁊ tãtũdẽ mellis: decoque mel usq; ad ꝯsũptionẽ succoꝝ: ⁊ cũ illo distẽpera mirrã ⁊ aloe. miro mõ sicẽ q̃dã sapiens scripsit mortificat fistulã. ¶ Et fistula iueterata curaẽ cũ radicibus uł succis gẽtiane uel brionie seu maliterre. ¶ Et di: q̃ gẽtiana potata curat fistulã. ¶ Itẽ aristoł. ro. bñ puluericatã da patiẽti bibere mane meridie ⁊ sero q̃libet vice q̃tũ potes tribꝰ digitis eleuare cũ aliq̃ liq̃re: uel fiãt idẽ pilłe: q̃bꝰ utaẽ patiẽs totã mãꝫ educit ꝑ secessuꝫ mirabiłr curat. ¶ Iteꝫ tenta de ellõ albo posita in fistula ⁊ ꝑ duos uł tres dies ibi dimissa sine dubio mortificat fistulã: grauẽ tñ gñat doloreꝫ ad quẽ reꝑmẽdũ ꝑs patiẽs ponaẽ in aq̃ calia ⁊ teneaẽ ibi q̃ꝫ diu dolor fuerit mitigarꝰ. ¶ Itẽ ad fistulã sicẽ q̃dã asserũt ꝓbatissimũ succũ pipinelle ponas in loco fistulato quotidie usq; ad ꝓfũdũ: ⁊ herbã tritã desup apponas. ¶ Idẽ facit muscata maior. ¶ Idẽ facit panis cuculi iã dictus. ¶ Itẽ ad fistulã exptũ. ℞. laureolo minoris radicis raphani / ⁊ tartari: misce cũ melle ⁊ terbẽtina ⁊ fac inde liciniũ ⁊ in fistulã ipone: fistulã corrodit ⁊ puluis suppositꝰ sanat. ¶ Itẽ ad fistulã ablutio bona. radices celidonie ꝯtunde ⁊ in vino ueteri ad tertiã decoque de tali vino fistulã frequẽter ifunde. ¶ Idẽ facit succus vitalbe cum vino ꝑdicto mõ decoctus. ¶ Inq̃t Aui. Et iã expta est radix scolopẽdrie. nã cuꝫ fistula ipleẽ ex ea sanat ipsam. ¶ Itẽ dixerũt q̃dã / si accipiaẽ puluis laureole ⁊ puluis ellĩ al. ⁊ distẽpereẽ cũ melle ⁊ liniaẽ liciniũ ⁊ ponaẽ in fistula ꝑ horã vnã ꝓuocat uomitũ ⁊ purgaẽ mã fistule optime. ¶ Empłm de q̃ G. in cathagenis dixit q̃ in fistulis mirabiłr opaẽ. ℞. aceti vini acerrimi ⁊ clarissimi ołi uetustissimi duas lb. litargiri pulueriçati ⁊ cribrati ut alcohol lb. j. coq̃nẽ die itegro donec nigrũ ⁊ relucẽs fiat: deĩde fiãt ex eo tẽte ⁊ ĩtromittanẽ. dixit eni q̃ ħ empłm uehemẽter sine mordicatiõe desiccat ⁊ ꝯiũgit plagas recentes dũ sũt sanguinolẽte. ¶ Itẽ euforbij mastic. añ. ʒ. ij. cõmisceanẽ cũ sapone gallico in q̃ liciniũ intinctuꝫ sepe fistule ipositũ desiccãdo saniẽ optiẽ ipaꝫ curat. ¶ Ad idẽ ualet hermodactilus siłr admĩstratꝰ. ¶ Dicit Plato in

herbolario de plātagie: q succus ei⁹ multis dieb⁹ fistulis imissus sanat. Idē dic̄ si cuiq̄ circa nasuz uł ocłos ulcus natū fuerit: z lanā mollē in succo plātagis madefactā im posueris p.ix. dies sanus efficit. ¶ Idē dicit q cinis pi pinelle cōbuste cū tāto pipe fistulā sanat. ¶ Idez radix aristoł. purgata z fistulis imissa fistulas ad sanitatē forti ter ducit. ¶ Et de medicis que nō repēte sz cū suauita te opant. z paulatim sunt aliq̄ tā dicta supius. z de illis ēt sunt vnguētū ueneris: qd̄ d̄r. xij. apłoz: qd̄ ponit Auic. ¶ Itē vnguētū p̄ciosissimū: qd̄ sic fit. ℞. pipis piretri/ar senici/gallaz/ puaz/alumis iameni/sinapis/eiłi al. z ni. viridis eris. aā. ʒ.j. de calce vi. q̄ztū de oib⁹/ꝯfice sic/terē da pl'uerięa z cū sapone diligēter icorpa z de ipsis fac tē tā: quā usq̄ ad ꝓfundū fistule itromitte. liquefit eni totū in meatu fistule z fistulam suauiter occidit atq̄ desiccat. ¶ Et ex illis est medicamē de euforbio z mastic̄. sup̄ di ctū. z empłm G. cū multis alijs sup̄ dictis. ¶ Itē ferru go ferri fortiter trita sola/uł cū alijs carnē fistule z cancri corrodit z saniē desiccat. ¶ Idē faciūt affodilli h in cor porib⁹ siccis z fistulis auris. ¶ Itē. ℞. plūbū ustū/lima turā ferri siue ferruginē/es ustū/z boracē/oiuz. aā. ponā tur in cacia erea pulu erib⁹ prius bñ lotis. z ponat desup multū de aceto acerrimo: z bulliat usq̄ ad ꝯsūptionē z i flāmationē pl'uerū: postea terat z admistret. optia medi cina est z desiccatiua ualde. ¶ Itē desiccat fistula sic di cit Aui. qñ suffumigat cū sādaraca. ¶ Itē dicit q cētau rea sicca posita in empłis ꝯsolidat fistulas z ulcera ꝓfun da z vulnera mala. ¶ Itē dicit. qñ ex ełło nigro fiūt lici nia z ponunt in fistulis eradicant corpa eaz. ¶ Itē reci piant succi celidonie/absinthij/qnq̄neruie ꝑge aur. ra pastrelli/pipinelle/panis cuculi scolopēdrie oiuz. aā. bul liāt cū melle usq̄ ad spissitudinē: postea cōmisceat pul uis mirre z aloes z admistret q: curat fistulā.

¶ Et medicie que carnē supfluā minuūt: z resoluūt tā in vulnerib⁹ q̄z in ulcerib⁹ sunt uehementis absterfionis z mordicatiōis: z ex eis sunt hic vitreoluz/hermodacilus/ ełłus alb⁹/flos eris/affodillus z his silia. ¶ Et scias q qñq̄ admistrat vnū eoz p se z facit excusationē. Et qñ q̄ cōponit vnū eoz cū altero: z qñq̄ oia sił eq̄ł'r cōponū tur: z q ex eis leui⁹ opat est vitreolū: q: qñ hūidis admi nistrat corpib⁹ carnē minuit: in siccis v̄o ꝯsolidat. ¶ Si aūt purificata fuerit fistula z opus fuerit sanitate. ℞. folia capfoł. agrimoniā sanamundā herbā roberti. i. muscatā maiorē exp̄mat/succus p̄dictarū herbarū z ifūdant in fi stulā fortificatā z optie ipleat de ip̄o succo: deide suppo nant herbe trite z liget. infra septimanā consolidat.

¶ Et mixture que dant circa fistulā adhibēde sunt. ¶ ℞ saluiā betōicā/hederā terrestrē/violā/agrimoniā/tere z succū exp̄me: z cū vino mixtū bibat eger donec sanus fit nec aliud bibat. ¶ Itē si fistula purificata opus fuerit ut sanet sup plagā ponas vioł. agrimoniā/pilosellam/z de eisdē herbis apoçima dabis ad disciplinā sup̄dicti apoçi matis. ¶ Itē sic qdā dicūt gētiana potata curat fistulā. ¶ Itē potio ad fistulā z ad oēs uenenosos hūores. ℞. pi pinelle/brasice/policarie/cimarū canapis/saluie/gariofi late: pedis colūbini/celidonie rubee ma. bottonū uł flo rū prunelli/qnq̄neruie/centinodie/absinthij/lanceole/ cardi bñdicti oiuz ad libitū: mel z vinū limphatū cuz aq̄ ad tertiā sui decoque cū melle sz nō multū postea da pa tiēti. ¶ Si passus fuerit p annū uel circa dabis p. xl. di es q̄tidie cyathū vnū. Si per duos ānos passus fuerit da bis duab⁹ q̄dragenis: uel sic expedire videris z senseris effectū. ¶ Dieta: caueat a potu aque: legumib⁹ z piscib⁹ z auib⁹ aq̄ticis/herbis/caseo/lacte/carnib⁹ uaccinis z fru ctib⁹. ¶ Et in practica Almagesti ponunt q̄dā empica: ex qb⁹ ponem⁹ aliq̄: q̄zuis nō magnā fidē adhibeam⁹: q: magis vident nob̄ uetulaz eē q̄ prudētis viri: z vnū ex illis est h. ait eni sic: q: Alexāder qbusdā empicis plures egritudies curasse nouim⁹ ei⁹ imitati disciplinā: aliq̄ que uera cognouim⁹ in mediū deducem⁹. Accipe igit h em piricū ad fistulā ꝓbatū. ℞. bacculū z cū inceperis eū acuē dic p: nr̄. In noie pris z filij z. s. s. z si fueris itra domuz: ꝓijce bacculū foras per fenestrā: si fueris in curia ꝓijce sup̄ ianuā: caue ne bacculū p portā totū exhas: deide ac cede ad locū ubi est agrimonia: z anteq̄ illā fodias: uer te te ad oriētē z fodias eā talr: ne de radicib⁹ ei⁹ aliqd in terra remaneat: z cū eradicaueris eā dic p: nr̄. usq̄ sed li bera. Et cū extraxeris plica radicē sursuz z folia deorsum: z sume tres ꝑticulas: duas de pte supiori: z vnā de pte ife riori: z cū sūpseris ptē iferiorē dic hoc v̄bum poir. çenō. çebeta. çaraiabuari. paraclit⁹. z cū sūpseris ptes supiores dic h v̄bū potor. çenō. cū alijs p̄dcis noib⁹ excepto poir z hec tria frusta in nouo pāno lineo sigillatim p se q̄dli bet in trib⁹ nodis pāni qd̄libet frustū in suo nodo a se di stātib⁹ p aliqd̄ spatiū cū filo torto liga: dicendo in q̄libet nodo p: nr̄: z si ifra. ix. dies nō ꝯualuerit/itera totū expi mētū: z sic ꝯcedēte dn̄o ifirm⁹ sanabit. ¶ Itē accipe ra dicē agrimonie dicēdo dn̄icā orōnē: liga ad collū ifirmi sic desiccabit radix: desiccabit z fistula. Predicta posui: q: sunt aliq qui magnā fidē hn̄t in huiusmodi empericis z forsitan fides eorum iuuat eos.

¶ De fistula que fit in lachrymali. Cap. II.

Fistula in lachrymali accidit: aliqñ ꝓpter vulnus: aliqñ ex hūoribus supabūdantib⁹ in lachrymali nascit q̄ddā apa: qd̄ d̄r ypopiū: qd̄ nisi diligēter curatū fuerit citissime in fistulā cōuertitur: que postea cum difficultate curat.

¶ Signū ipsius est: q in nocte circa lachrymale fit paruus tumor: qui cū exprimitur apposito digito/oculus replet sanie z tumor delitescit: z aliqñ habet meatus diuersos qui extēdunt uersus palpebras tam inferiorem q̄z supe riorem. z precipue si fistula fuerit antiquata.

¶ Et sic dic̄ Aui. Uera cura ipsi⁹ est cauteriū: z te opz esse sollicitū ut scias diūsitates ei⁹ ut cōprehēdas cū cauterio oēs meat⁹ ipsi⁹. ałs nō ꝯfert cura tua. ¶ Si ḡ fistulā ha bēs in lachrymali curādus fuerit cyrurgia: uł ēt cū medi camie acuto. aā oia ꝑticularib⁹ ꝯueniētib⁹: sic dictū est in cap⁰ fistule uł'i totū corp⁹ mūdificet. deide caput p̄mo p farmaciā postea p flōmiā. Et mā totis virib⁹ ad ptē tra hat ꝯriā ponēdo uētosas in posteriori z cauteria in bra chijs faciēdo: postmodū fiat cauteriū tali mō. ꝯsideret di ligēter foramē vñ putredo egredit: z ꝯsideret utrum sit vnū aut duo uł pła. Et postq̄ foramē seu foramia depre hēderis: oculus in p̄mis cū aliquo istro argēteo uł ereo facto ad modū medie teste nucis s̄m oculi q̄titatē ad al terā ptē cōpellat z foramē illd̄ amplīet icidēdo cuz aliq̄ flōmo aliq̄ztulū forti ne frāgat in rectū: facta icisione pe tia in albu. oui ifusa imittat usq̄ ad ꝓfundū fistłe. Post modū si fuerit hō delicat⁹ posito plumaceolo balneato i aq̄ ro. sup oculū z desup istr̄o p̄dicto ad ꝯ̄suationē z de tensionē ocłi ne ledat: p foramē illud itromittat ferrū cā dēs usq̄ ad radicē fistule. ¶ Et si timuerit ignē liciniuz de vnguēto ruptorio uł de arsenico s̄m doctrinā uestraz sublimato: qd̄ meli⁹ est imittat: z dimittat ibi p tres horas uł plus uł minus sic videris expedire: postea ponat vn guētū nostrū viride: qd̄ nō sit forte. i. qd̄ fit cū vnguento albo rep̄ssuz usq̄ ad casuz ignis. Deide sic supi⁹ in cap⁰ uł'i de fistula dictuz est: z sic cetera vulnera curet. ¶ Si v̄o aliqd̄ os ibi ifectū fuerit: vix vnq̄ curari poterit nisi illd̄ educat: q̄re fiat illd̄ cuz diligētia z cautela. ¶ Si v̄o fuerit hō delicat⁹ z timeat icisionē uł ignē/elargetur fora mē cū radice de malo terre uł fisi. deide exp̄mat donec egrediat q in ip̄a est. postmodū abluat cū vino stiptico distillato in ipaz. Et si sanies non fuerit in fistula: liget z dimittat sic ligata q̄zdiu sanies ꝯgreget in ea: deide exp̄ mat/postea lauet cū vino/quo facto distillet in ipaz col liriū algarab: z fiat distillatio post distillationē iteruenie te vna hora: uł sic iter duas distillatiōes. Et sic dic̄ Auic.

de melioribꝰ eiꝰ ē: ut tētet ꝓfūditas eiꝰ cū tēta: deide iuoluat ſtuellus in medicia ⁊ ponat in ipa: ſiue medicina ſit vnguētū liqdū ſiue p̄luis. Et quotiēſcūq ponit medicamē liget oculus ⁊ adhibeat qes. ¶ Et de collirijs ad h̄ expꝰtis eſt. ℞. arſenici rubei/atramēti/cātaridarū/calcis/cortic. ſalis armo. alumis iameni uł plumei. oiuz añ. aggregent ⁊ terant cū uria puerili: ⁊ ſiccent ⁊ admiſtrētur ſicca. ¶ Et Aui. dicit. Q̄ñ terunt folia ruthe domeſtice cū aq̄ cucumeris anteq̄ ɔſequat os: ⁊ poſt ɔſecutionem eiꝰ ɔſolidat ipm: ⁊ rectificat carnē: ſ; mordicāt in p̄nꝰ cuz ponunt: deide nō mordicāt. ¶ Et canō in ipa eſt ut mūdificet p̄mo: deide curet. ¶ Et ex eis que mūdificāt ipſ; ſic dic̄ Aui. eſt ut recipiat lanugo arūdinis iuēta itra ipſam: ⁊ ꝓpe ꝓpinqua radici/que groſſitudinē quādā h̄et ⁊ ſūmergat in melle: ⁊ adhibeat fiſtule. deide lauet locꝰ ſpongia ſūmerſa in aq̄ mellis: ⁊ ſola lanugo ſicca q̄ñ pōt poni bñ in fiſtula ſine medicia alia exiccāte ſuffic̄. ¶ Inqt Aui. Ex mirabilibꝰ in ipa ſunt folia ruthe cū aq̄ granatoꝝ ſuppoſita ei: ⁊ de ꝓpꝛietate eoꝝ eſt q̄ ꝓhibēt remanē veſtigiū fedū. ¶ Et ex medicamētis ultimis: ſic̄ ipe dic̄ eſt. ℞. atramēti/aloes/ſarcocolle/corticū thuris ⁊ memithe oiuz. añ. terant ⁊ cribellent: ⁊ ponant in lachꝛymali.

Cum autē ɔſequat os ⁊ nō iuuat medicis: tūc ſcidat ⁊ detegat: ⁊ abſcidat caro vnctuoſa ⁊ mortua donec ꝑueniat ad os. ¶ Et poſt illō cū regimē eiꝰ ſ̄m tres modos: ſi os fuerit ſaluū ⁊ aliq̄ nigredo appꝛuerit: fricet nigredo ⁊ radat ⁊ ponat aliq̄ ex medicinis ɔſolidatiuis ⁊ liget. ¶ Et ſi res fuerit maioꝛ: iſta neceſſariū erit cauteriū: ⁊ q̄ñq; nec̄e eſt ut fiat foramē i oſſe corrupto: ⁊ icēdat cū hoc ut fiat cauteriū: q̄ ꝓfundiꝰ pōt in iſimo ɔcauitatis nō declinādo ad oculū neq ad naſū ⁊ eleuet ɔiūctiua ad latꝰ naſi in ꝓfundo: ⁊ fiat cauterium ultimū cū fiducia: ⁊ teneat oculus ultimo. Deide ponatur in ipo medicie ⁊ liget: ⁊ q̄ñq; cauteriū excuſat a foramine. ¶ Et q̄ñ fit cauteriū uel ponat in ipo medicamē acutū: ponatur ſup oculū ſpōgia iſuſa aq̄ ifrigidata in niue: ⁊ q̄ñcūq calefit roretur aq̄ p̄dicta. ¶ Itē ad idē; ruptoriū qō fit de calce viua ſapone ⁊ capitello. ¶ Itē medicamē Raſis qō ipe dixit in Almāſore. Inqt eni; nos iuenimꝰ medicamē qō adhibitū fiſtulā lachꝛymalē adeo tardare facit: ut eger ſanus videat: cuiꝰ ɔfectio eſt. ℞. aloes/thuris/ſanguis dꝛac. ſarcocolle/balauſtie/antimonij/aluinis oiu; ptes eq̄les. floris eris q̄tū eſt q̄rta ps vniꝰ. fiāt ex eis ſief. Cūq neceſſe fuerit intātū p̄mat fiſtula ut qcqd in ea ɔtinet puris egrediat. Deide ifirmus ſup latus ɔ̄riū fiſtule iaceat: ⁊ de p̄dicto ſief aliqd diſſoluat in aq̄ ro. de quo in lachꝛymalis angulo tres gutte uł q̄tuoꝛ iniĳciant magno iterpoſito iteruallo inter iniectionē vnā ⁊ alterā: quo facto eger iaceat ſic p tres horas. Sequēti die mane fiſtula ſili mō bñ p̄mat: ⁊ fiat eadē cura: qō p hebdōa; vnā fieri ɔuenit: ⁊ ēt tādiu donec a fiſtl'a nihil egrediat cū p̄mit. Ex hac eni cura locꝰ multis mēſibꝰ ſiccus ꝑmanebit. ¶ Et q̄ñ fiūt collíria ex p̄dictis: addat eis antimoniū ⁊ alumē amboꝝ. añ. ʒ. ij. Et Aui. dic̄ q̄ iolatrū ſanat fiſtulā lachꝛymalē fractā. ¶ Et colliriū: ſi rubei p̄dictū ɔferēs ad doloꝛes antiquos: ⁊ ɔſumit carnē additā in angulo lachꝛymalis: ⁊ ɔfert ad fiſtulas in p̄dicto āgulo: eſt qō. ℞. climie ablute ⁊ ſedenegi cōbuſti abluti. añ. auř. xviij. cineris de fornace in qua purgat es auř. xxiij. mirre auř. xlviij. croci auř. iiij. opij. auř. viij. piperis al. ğ. xxx. gūmi. auř. vj. ɔficiant cū vino: ⁊ adminiſtret cū albumie oui in locis ꝓping tpis: ⁊ ſit ſubtile.

¶ De fiſtula mandibule. Cap. III.

m Andibula aliq̄ñ fiſtulat: ⁊ os eius aliq̄ñ eſt ſtrictū aliquando amplū. ¶ Si os fuerit ſtrictū elarget cū tēta de malo terre ſicco uł ſili. Deide ponat arſenicū noſtrū uł vnguētū ruptoriū: ſ; p̄mū plus ualet: q: incōtinēti occidit fiſtulā: ⁊ nō facit magnū dolorē. Mortificata fiſtula apponat qō faciat mortuā carnē cadē: deide curet ſic̄ ſupius dictū eſt. ¶ Si v̄o iā penetrauit ad os: ⁊ os iā corruptū eſt: tūc op; os diſcoopiri: ⁊ op; os corruptū uſq ad ſanū remoueri. ¶ Et cū videris exire ſanie; albam ſpiſſa; ⁊ bñ digeſtā: ſcias fiſtulā eē mortificatā. Si v̄o liquidus ⁊ aq̄ſus hūoꝛ exierit: timēdū eſt ne fiſtula ad radices dētiū ꝑueniat: ⁊ tūc dētes illi radicitꝰ exhāt. deinde cura vulnus ſic̄ ſcis: ⁊ ſicut eſt iā antea ſup̄dictum.

¶ De fiſtula circa collum. Cap. IIII.

d E fiſtula circa collu;: ſi fiat fiſtula in neruis uenis ⁊ artarijs plurimū itricata icíſio/aduſtio/⁊ medicamē acutu; uerēda ſunt: q̄nimo plus ualet in talibꝰ locis opari ⁊ curare cū medicis que nō repēte ſ; paulatim ⁊ cū facilitate opant. ⁊ nos iā diximꝰ in capl'o fiſtule uti illa que ex ꝓprietate ⁊ que cū ſuauitate opant. qō dictū eſt de fiſtula in quacūq ꝑte corpis fiat tenēdū eſt excepta fiſtula auris ⁊ ani: de quibꝰ in ſequēti libꝛo dicemus: ubi ꝓponimus tractare de oibus moꝛbis auris. ſimiliter ⁊ ani.

¶ De cancro. Cap. V.

c Ancer nomē equocū eſt ad duas egritudines ad ap̄a. ſ. mel̄icum ⁊ ad quedā ulcera rotūda ɔcaua: qbꝰ ſunt labia iduꝛata que difficulter ualde ſanant: ⁊ utpl'm ɔtingūt in cruribꝰ ⁊ frequēter liueſcūt. ⁊ nos in capl'o iſto ꝑꝑ equocationē quā h̄nt in noie tractabimꝰ de utroq: q̄uis ꝑꝑ iſtā cām ɔueniētiꝰ fuiſſet capl'm ap̄atis mel̄ici cū capl'o ap̄atu; ⁊ ſcliroſis ordinare. ¶ Dicemus ḡ p̄mo de cācro cōtingēte a cā exteriori. i. ꝑꝑ vulnus uel ulcus male curatū que ſunt vulnera rotūda ſic̄ diximus. ⁊ dñr cancri ꝑꝑ ſilitudinē quā h̄nt cū cācro in rotūditate. ⁊ tractabimus p̄mo de illo ꝑꝑ coitatē quā h̄et cū vulnē. oē enim vulnꝰ poſtq̄ antiquat ⁊ nō ſanat ⁊ remanet incuratu; trāſit in cancrū uel fiſtulā. de tali cancro ad pꝛeſens dicemus.

¶ De cācro ɔtigēte ex ap̄ate uł vulnē: uł aliq̄ ſili male curatis. ⁊ de bugāti̇js ⁊ ulceribꝰ malis cruriū. Cap. VI.

c Ancer eſt ulcus latū rotundū cū oſtracitate duritie ⁊ pl'imū cū eminētia ⁊ liuiditate labioꝝ: ⁊ nō eſt dubiū qn vulnera iterdū ex iperitia ⁊ mala cura: utpl'm aūt iterioꝝ hūoꝝ vitio cācerent. Idcirco cācer diſtiguit ſ̄m tres modos. v; ſ̄m diūſitatē cauſe: ſ̄m diūſitatē mēbꝛoꝝ: ⁊ ſ̄m diuerſitatē tpis. ¶ Scdm diūſitatē cauſe diſtiguit: q̄m q̄ñq; fit ex mel'ia que frida eſt ⁊ ſicca: ⁊ tūc eſt ꝑui doloris ⁊ ꝑue ulceratōis: q̄ñq; fit ex col'a aduſta pura: ⁊ tūc eſt uehemētis doloris ⁊ magne ulceratiōis. ¶ Diſtiguit ēt ſ̄m diuerſitatē mēbꝛoꝝ. Q̄m aliꝰ fit in mēbꝛis mollibꝰ ſicut in carne. aliꝰ in mēbꝛis medijs ⁊ alijs mēbꝛis ɔſilibꝰ. aliꝰ fit in duris ſic̄ in oſſibꝰ. ¶ Diſtiguit ēt ſ̄m diūſitatē tpis: q̄m aliꝰ eſt recēs. aliꝰ eſt antiquus. Et antiquus qdē cognoſcit per diuturnitatē tpis: ⁊ per uehemētē liuiditatē ⁊ nigredinē: q̄ñq; ⁊ per magnā duritiē labioꝝ ⁊ ulceris dilatationē. ¶ Cācer etiā diſtinguit a modernis ſ̄m diuerſitatē ſp̄ērū: q̄m ut uolūt moderni. aliꝰ dꝛ nolimetangere. aliꝰ lupus. aliꝰ cācer qui ſumit ꝓ utroq; ⁊ aſſignāt dr̄ias inter ipas ſp̄ēs ſ̄m locū. q: ſicut dicūt. Nolimetangere a mēto ſupius h̄et fieri: ⁊ lupus in iferioribꝰ ꝑtibus aſſignāt etiā dr̄iam in q̄litate cōpl'onis. q: dicūt q̄ cācer ⁊ lupus fiūt de colera magis ignita q̄ nolimetāgere. Et inter lupū ⁊ cancrū/q: differūt in eode;: ⁊ ꝑꝑ hoc exiſtimāt q̄ illa ſp̄ēs que fit de colera magis ignita ſit lupus: q: lupus uehemētiꝰ corrodit. ¶ In libꝛis ueterū de hꝰ diſtinctiōe nihil inuenitur oino. quia ueteres hꝰ ulcera nō noiauerūt cācros: imo de eis in capl'is vulneꝝ ⁊ ulcerū difficilis ɔſolidatiōis tractauerūt/⁊ ſūb illis uoluerunt cācros hꝰ cōpꝛehēdi. Ubi aūt de cācro locuti ſūt de ap̄ate mel̄ico de q̄ loquemur in ſequēti capl'o intēderunt.

Cancer q̄to antiquioꝛ tāto peioꝛ. Et q̄to in locis magis neruis uenis ⁊ artarijs nutricatis

tāto peioꝛ ꝛ difficilioꝛ ad curādū. In talibus enim locis incisio incēsio ꝛ medicamē acutū uerēda sunt. ¶ Si vo cācer in locis carnosis fuerit ubi de uenis ꝛ neruis timē dū nō sit: usqꝫ ad sanā carnē icidaꝛ ꝛ accēdaꝛ postmoduꝫ sicut de fistulis dictū est cureꝛ/ uł fiat cura quā nos semp facimus: ꝛ multotiēs expti sumus. ¶ Mortificeꝛ cācer cū arsenico ꝑm doctrinā nostrā sblimato. Prima enim die fistulā/ cancrū/ herpetē/ estiomenū/ siue lupū nolime tāgere/ seu formicē/ ꝛ oēs siles morbos occidit. postmodum ꝓcureꝛ casus carnis mortue: deīde ut dictū est cura. ¶ Si vo fuerit in locis neruosis ꝛ silib⁹ ubi medicamē acutū uerēdū est: tēpereꝛ ꝑdictū arsenicū sblimatum cū dyaltea ꝛ frāgaꝛ vtus ei⁹: ita ꝙ neruos uel artarias nō ledat: ꝛ tūc q: vtus ei⁹ iā fracta est: secure pōt admistrari. ¶ Et post casū carnis mortificate si necesse fuerit. Scdo ꝛ tertio itereꝛ: uel fiat sicͤ dictuꝫ est de fistula in collo: ꝛ in sūma cura cancri/ herpetis/ estiomeni/ formicis ꝛ ois ulceris melici. cura fistule est: q̄re ad capłm ipsi⁹ ułe recurras. ¶ Et nos hic sicͤ in capło de fistula fecimus: ponemus aliqua experimēta cōtra cancrū: que de libris excerpsimus antiquorū: ꝛ que a viris didicimus fidedignis. ¶ Et de illis est vnguentū dyaponfoligon qđ cōposuit Gał. ꝯuenit enim ad refrigerādū herisipilatis vulneribus. cancris iam vulneratis ꝛ sordidis plus oib⁹ medicaminib⁹ purgat ꝛ sanat tybiarū vulnera ꝯcaua uel dissipata replet/ refrigerat ꝛ cicatriçat. ℞. olei roꝭ. cere albe. añ. ʒ. vj. succi fruct⁹ vue lupine. ʒ. iiij. uel qđ sufficiat psimiti. ʒ. j. plūbi usti ꝛ loti/ ponfilōgi uel spodij olibani puri. añ. ʒ. j. ꝯfice sic. cera ꝛ oleo lento igne liquefactis ꝛ ab igne depositis puluerē spērū sbtilr tritum ꝛ cribratū adde ꝛ in mortario diutius cōmisce ꝛ sup̄scriptū succū sepius infunde. Cūqꝫ per. vj. horas sine intermissione agitatum fuerit/ coagulari pmitte: ꝛ supnatantē succuꝫ ꝓijce ꝛ utere. ¶ Unguētū qđ ꝓdest vulnerib⁹ eruginosis/ fistulis/ ꝛ cancris. ℞. assungie porcine uetustissime. ʒ. ij. olei antiq. ʒ. iij. vitreoli. ʒ. iij. auripigmēti. ʒ. ij. aristoł. ro. yreos. añ. ʒ. iij. terēda optime terātur/ ꝛ assungia liquefiat: ꝛ cū oleo in mortario tundātur donec fiant sicut medulla: postea misceātur cum assungia ad igneꝫ donec sufficiat. ¶ Et Macer dicit ꝙ vulneribus inueteratis ꝛ cancris prius lotis cum vino: ponaꝛ caulis tritus desup ꝛ muteꝛ bis in die. ¶ Item cerfoliū cum melle tritū medeꝛ cancris. ¶ Item cinis aneti cōbusti positus frequēter in cācris ꝛ sordidib⁹ ulceribus mēbri virilis curat oia ꝑdicta ¶ Loliū tritum cum raphano ꝛ modico sale. cancros ꝛ pascētia vulnera curat. ¶ Dragontea magnū solet cancris ꝑstare iuuamē. ¶ Puluis quo sicut idem Macer ait. expti nil esse utilius dicunt. ℞. pulueris stercoris humani cōbusti piperis. añ. fiat puluis ꝛ supponaꝛ. ¶ Unguentū dyasinicon quo Galienus utebaꝛ ad mamillaꝝ ceterorūqꝫ locoꝝ/ loca herisipilata. cōpetēter enim infrigidat vulnera ꝛ replet ꝛ purgat inguinis stromata/ herpeta/ cancrenosas usturas: ꝛ oēs reumaticas passiones sine suspitiōe curat. ℞. litargiri/ olei ueteris amboꝝ. añ. lb. ß. cere. lb. ß. assungie porcine non salite. ʒ. j. ꝛ. ß. calcitheos seu sinopidis. ʒ. ij. ꝛ. ß. culcitheos diu in mortario cum oleo simul tere: deinde litargirū supmitte: ꝛ ad solē trib⁹ dieb⁹ cōmisce nouissime assungiā supfunde ꝛ optime cōmisce: ꝛ cū bñ miscueris lento igni applica: ꝛ cum spatula de viridi palma excoriata cōmisce ꝛ ad plenum decoque ꝛ usui reꝭua. ¶ Si farfus cācro supuenerit de mille hoc vnuꝫ ꝓbatū sufficiat. Puluis ad farfum hois uel equi uel ad oēm plagā malā hois uel equi. ℞. dragātuꝫ boli/ sulfuris/ galle fuliginis. añ. ʒ. j. aloes/ mirre/ olibani/ atramenti/ picis nigre/ cornu ceruini/ aristoł. lon. ꝛ ro. folioꝝ mirte/ cortīc. maligrana. gipsi/ aluminis/ salis/ saponis. añ. ʒ. ij. panis ordeacei. testarum oui. mellis cōbusti. añ. ʒ. iij. pulueriça ꝛ superasperge.

¶ Unguētum ad carnis regñatione post extirpationē cācri ꝯꝫ Rasim mirabile. ℞. litargiri triti: sicut alcohol. ʒ. j. olei. ʒ. iij. coquanꝛ agitādo donec resoluaꝛ litargiruꝫ: postea. ℞. olibani/ sarcocoll. sanguis dra. galbani/ colofoñ. añ. ʒ. ij. pulueriçata oia ꝛ cribrata ꝑdicte decoctiōi cōmisceas ꝛ decoquas donec ingrosseꝛ: cura cū eo ulcera cū sanguinoléta nō fuerint. ¶ Ad idē estatis tpe ꝛ qñ ulcera indigēt refrigeratiōe cū in vulnē. s. fuerint caloꝛ ꝛ ardoꝛ. ℞. litargiri triti sicut alcohol. ʒ. v. misceas cū aceto ꝛ teras cū eo donec resoluaꝛ ꝛ mollescat: deīde oleū ro. desup effundaꝛ donec igrosseꝛ. Et nota cū teris nūc acetū nunc oleū supeffundēda sunt donec inflēꝛ: ꝛ ad magnitudinē deueniat ꝛ fiat vnguētum. Cui postea admisceas ceruse. ʒ. v. camphore modicum: tere cum eis ꝛ utere.

Bugantie sunt ulcera in calcaneis que pl̄imuꝫ ꝯsueuerūt accidere adolescētib⁹ tpe magni frigoris ꝛ curātur sic. Accipe cortices maligranati gallarū pulueriça ꝛ coque in aceto: postea cola ꝛ in colatura itingas stupā canapinā ꝛ supponas usqꝫ ad desicationē: postea cura cū vnguēto fctō de aloe epatico thure/ mastīc. sarcocolla/ sepo arietino/ ꝛ cera: ꝛ supponas in modū sparadrapi. ¶ Itē ad idē fel porcinū desup ponaꝛ nec remoueaꝛ donec saneꝛ. Expti dicūt: ꝙ certa res est.

¶ Itē nota ꝙ ab ip̄o ꝑncipio si cancer nō videꝛ posse curari per localia: digeraꝛ mā cū trib⁹ partib⁹ cum oxiçacar. ꝛ quarta oximell. digesta mā purgetur cum catartico imperiali: qđ purgat utrāqꝫ coleram. tertia die fiat stuffa de herbis frigidis ꝛ qbusdā calidis exeunti a stuffa: offerātur tres partes rubee trocifcate: ꝛ quarta thiriace maioris cū vino bñ limphato. sequēti die fiat flōmia de epatica uel aliqua aliarū ꝑm positionē māe. ¶ Si aūt cancer fit inueteratus ꝑticularib⁹ ꝯueniētibus: digeratur materia cum tribus ꝑtibus oximellis ꝑdicti squillitici: ꝛ quarta oxiçacar. digesta materia purgeꝛ cum tribus partibus yeralogodion. ꝛ q̄rta catartici impialis. tertia die fiat stuffa de herbis calidis exeūti a stuffa: offeraꝛ thiriaca maioꝛ cū vino calido. sequenti die si corpus sit plectoricum fiat flōmia: si nō est plectoricū ponaꝛ uētosa in ꝓximo fonte uel si locus rubuerit uel caluerit ponantur sanguisuge. ¶ Scabiosa cū assungia ꝯtrita ꝛ supposita cācro expertissima est. ¶ Unguētū ulcera tybiarū eruginosa plana optime desiccans ꝛ cauteriçans ꝛ malā ꝛ supfluā carneꝫ corrodens ꝓbatum. ℞. calcis vi. ceruse. añ. terantur ꝛ distemperenꝛ cum succo foliorū cucumeris asinini: deīde addaꝛ assungia porcina colata ad quātitatē qua fiat i modum vnguēti. postmodū addaꝛ modicū mercuꝛ. extīcti cum saliua. ¶ Item vnguētū ad refrigerādum ꝛ pruritum ex ulcerib⁹ remouēdū. ℞. litargiri. mercuꝛ. olibani. añ. ʒ. j. olei roꝭ. ceruse. añ. ʒ. iij. mastīc. ʒ. j. ꝛ. ß. fiat vngm

¶ Unguētum Rasis ad ꝯsolidationem ulcerū multaruꝫ humiditatū ꝛ gñationem carnis in eis/ ꝛ remotioneꝫ humiditatis eoꝝ. ℞. litargirū pulueriçatuꝫ ꝛ ex aceto aqua ꝛ oleo simul in mortario ibibaꝛ donec ad vnguētū pueniat ꝛ albificeꝛ. Deinde. ℞. calcuce/ balaustiarū/ antimonij/ cucumeꝛ. gallarū/ sanguis draco. aluminis/ cadimie argēti oium. añ. hec oia pulueriçata desup mittanꝛ: ꝛ in mortario donec vnita fuerint agitētur: deīde ex hoc vnguēto vulnera in quib⁹ est caro putrida supponaꝛ/ ꝛ cuꝫ pāno suauiter ligeꝛ. hoc vnguēto tādiu utendum est donec in vulnere tm̄ carnis genereꝛ: qđ sufficiat ꝛ ip̄m induret/ ꝛ coriuꝫ pfecte inducat. ¶ Dico de cancro ꝙ est ulcus melancolicum: qđ ꝑm plurimū fit ex vulnere siue ulcere male curato: dicendum est de cancro qđ est apostema melancolicum: ꝛ fit a causa interiori.

¶ De ap̄ate melācolico qui dꝛ cancer. Cap. VII.

Cancer est ap̄a melicum ex melia adusta a mā colerica: sicͤ dicit Auic. Et qñqꝫ accidit incipiēdo: qñqꝫ post apostemata calida cum indurantur: ꝛ in principio si succurraꝛ ei: quandoqꝫ stat ꝛ sanatur.

Et signa eius sunt ꝙ icipit apostema simile auellane z minus: deinde paulatim augmentatur cum duritie uehementi z tenebrositate coloris z rotunditate figure z aliquantulo caliditatis in tactu. Et quando incipit magnificari apparent in eo uene virides: z habet radices penetrantes in corpore.

Et cura eius est sicut dicit Auicēna. cura dicta in capitulo de lepra: ex flobothomia z assiduatione eorū: que educunt melancoliā z ꝑmutatione sanguinis totius corporis cum sanguine nouo / subtili / aquoso / tēperato / per cibos humectantes laudabilis humoris z boni. ¶ Et cācer nascitur in qualibet parte corporis: sed precipue in mamillis mulieruz: que non purgantur naturaliter z tempore solito menstruis. Nā oēs mulieres que tempore solito z congruo ex more purgātur: z sane sunt z raro huiusmodi egritudines illis cōtingunt. ¶ Generaliter aūt sicut dictum est: cancer ex melancolico humore nascitur: q2 ex nigra fece sanguinis z spissa: sicut dicit Gal. admixto felle ruffo. Hec cum abūdauerint z excreuerit miro modo vitia in corpore generant: nō solum canceromata. uerūetiaz uarices z elefantias. aliquotiens etiam hic talis humor per emorroydas purgat: quia splen nō pōt tantū quantū moris est ad se trahere atq3 cōsumere: z infunditur in uenis z in cute totius corporis z maxime in extremitatibus: sicut in vultu manibus z pedibus: z dicit elefantia. Aliquotiens etiā in partibus corporis euidens nascitur ut in mamillis: z occultus ut in matrice: z dicit cancer. Vident ēt uene locorum ubi ꝯsederit. hic talis humor plene atq3 tēse sanguie corrupto nigro z spisso: z quāto nigrior z spissior fuerit: tāto peior z periculosior credendus est: z grauior z īsanabilior causa: si cum cancro pedes / ac si uene tense ex utraq3 parte cernuntur. ¶ Quam quidem causam ait Gal. Scias a nobis in principio mox incipientē medicamie ferreo facile fuisse curatam. inueterata autē sicut ipse ait nullo potuit medicamine: nullo vnq3 fine sanari. Quippe si excreuerit z totam mamillam occupauerit / dubiuz est de morte: q2 emorrosagia uerenda est: z flegmon ex quo solent febres acutissime nasci: que vulnus sordidant z periculū mortis inferunt: z eos constituunt medicos.

¶ Oportet ergo mox in principio purgari eos frequenti purgatione / que melancolicuz humorem purget: z tādiu id faciendu3 est / donec causa penitus diminuta purgetur. sunt vō purgatoria ad hec utilissima que recipiunt epithimum. Deinde si nihil obstet uel prohibeat sanguinis detractionem: flobothomia de brachio. denuo intermissis diebus purgatorijs purgabis. Et si mulier fuerit etatis congrue mēstrua uehementer prouocabis. Qnia si quinquagenaria fuerit que patitur: minime hoc facere poteris. Et locum ubi cancer fuerit succo strigni frequenter linies: quia materie huius morbi congruit. ꝙ si hoc modo facere nequiueris succum ipsum misceas medicamini: qd̄ dicitur dyaponfolingos qd̄ dictu3 est in capitulo precedēti z in modum ceroti temperabis: z in linteolo mundo inductum adhibeas. Nam cancer si iam vulneratus est: predictis curabis medicaminibus: z magis illo quod dicitur dyaponfolingos.

Dieta Maxime his conuenit succus ptisane in lacte decocte z in aqua de oleribus maluarū / bletarum / atriplicum: z tempore suo cucurbite decocte. de piscibꝰ aūt dabis omnes asꝑatiles z saxatiles. de uolatilibus omnes preter aquaticas: z vitella ouorum sorbilium z similia. z quando est caliditas / detur lac uaccinum statim extracto ab eo butyro. ¶ Et regimē in solutione uentris ipsius est: ut sumat frequenter qualibet vice quatuor aureos epithimi cum syrupo acetoso: z si fuerit fortis detur yera elīi.

¶ De formice siue nolimetangere. Cap. VIII.

Formix vulgari sermone nolimetangere dicitur. ¶ Morbus est qui fit in ore aut in vultu z in naso: lente crescit quasi pustula toto anno manens parua: z in summa nolimetangere est quoddam apostema quod fit a mento superius: z dicitur nolimetangere: quia est nimis de contagiosis morbis. uel dicitur nolimetangere: quia si tangatur magis fluunt humores ad ipsum: z sic augmentatur morbus. ¶ Fit ergo de duplici colera: quarum vna nō est adusta. Idcirco pretendit iuxta radicem rubeum colorem. altera est adusta. vnde pretendit superius nigru3 colorem.

Primum consilium est ut digeratur materia cu3 oxiçacara: purget cum colagogo. Et mūdificētur humores qui parati sunt aduri: sicut sāguis z colera. ¶ Tertia die fiat stuffa de herbis frigidis exeunti a stuffa offerat thiriaca cum vino z aqua decoctionis linarie. ¶ Sequenti die fiat flobothomia de epatica: quia humores calidi ubicunq3 sint originem habent ab epate: uel melius de cephalica. ¶ Remoueatur ergo crusta cum rasorio uel cum alio: z puluis factus de salgēma z cineribus vitium siccarum bene uel ueterum: que meliores sunt atramēto calce viua z tartaro. an̄. distemperetur cum lixiuio facto de cineribus dictarum vitiu3: ut sit mediocriter spissu3 / z tota nocte superponatur / z fiat illinitio circūquaq3 cum populeon. In crastino aūt remoueat: z si adest pellicula cum rasorio auferatur: z tunc distemperetur puluis salisgēme cum succo plantaginis: z fiat mediocriter spissum z superponatur. Et tunc folia plantaginis trita z modicum expressa a succo superponantur. ad ultimu3 folium plantaginis integrum superponatur. prius tamē lauetur bene locus cum predicto lixiuio z desiccet cum pāno uetusto rarefacto: z ita fiat per nouē dies. ¶ Mortificato apostemate apparebit caro rubea sine aliqua infectione effundens sanguineas guttas: z tunc apponat linaria trita cum toto succo que facit ad preseruationem z curationem. Sequenti die lauet cum ꝑdicto lixiuio: z apponat puluis de ro. thure z mastice. ¶ Repleto ulcere cicatriçet ut dictū est in alijs apātibus. ¶ Abstineat ab acutis acruminibus z salsis: z ab omnibus inflāmantibus sanguinem. ¶ Item contra nolimetangere vngatur locus succo caulis rubei frequenter in die. ¶ Item inungatur cum sanguine alicuius hominis qui eunde3 morbum passus fuerit: quia specialis cura est in hac passione z infallibilis.

¶ Alij ꝑdictū expimētu3 ꝑciosum z ualde ꝓbatu3 asserētes hoc talr fieri mādant. Quere de plantagine plenas manus tuas: z sit in tali loco nata: ꝙ sol oriēs aspiciat eā. Collige herbā z ablue eā bene: deinde in mortario mūdo pistello mūdo tere eā multū ut possis hēre de succo: z cū succo distēpera aliquantulū de salgēma: ita spisse ut plagella fiat: deinde auferas crustā desup a morbo: z urina patiētis laua morbū bn̄ cū vna pēna. ad ultimū pone desup plagellā: z reserua qd̄ residuū fuerit de succo q̊usq3 aliā facias plagellā. Hoc aūt emplm̄ maneat sup morbū a mane usq3 ad nonā: q2 nimis est graue: nec eger dum emplm̄ habuerit: pōt bn̄ comedere ꝓpter dolorem. Remoto emplo in nona comedat: postea ponat aliud emplastrū / qd̄ sic fit. Fiat lixiuium de cinere vitiū / z distēperet cū eo calx viua / tartarū z atramētū an̄. z fit spissu3 ut inde possit fieri emplm̄ in nona super ulcus ponat usq3 mane: z tūc ꝑdictū emplm̄ de salgēma z plātagie imponat usq3 ad nonā: z tunc ut diximus alteret emplm̄: ponēdo de calce z reliqs: z illa duo alternatim ponant donec sanet per. v. uel. vij. hebdās. Infra eni hoc tp̄s sanari solet cu3 cura hꝰi morbus iste. ¶ Caueat a vino caseo oi legumine: z ab oi carne melica: sicut bouina / uaccina leporina / ceruina / z sitibꝰ / z vitet oia idigestibilia utēdo

digestibilib⁹:sicut bono pane/pullis galline cū aqua.di/
ligēter eni͂ est dieta frigida obſuāda:q: ex dolore p̄dicte
medicine sicut vidimus plerūqꝫ accidunt acute febres.
¶ Alij aūt p̄dictū succū cum salgēma sup vulnus distillant
⁊ cauēt tūc ne locus patiēs aliq̄ re tāgat nisi sola medici/
na:⁊ quotiēs locus desiccat p̄dictus succus distillat:⁊ h̄
fit per diem vnū ⁊ noctē ut p̄dictū est. Alia die p̄dicta po
nant puluericata aut cū lixiuio distēperata:⁊ hoc cuꝫ pē
na:ad istud remouēdū stillet oleum de lētisco/siue oliua
rum in circuitu ⁊ desup per totum:⁊ si fecit crustulas aut
squāmas insufflādo remouēt:aliter nunq̄ꝫ locum tāgūt.
¶ Item ad idem aliud iocūdū.infunde bis in die locū suc
co linarie herbe ⁊ plātaginis:⁊ ipsam herbā tritam desu
per postea ponas:⁊ si vis ut malum mortificet/adde sal
gēma/atramētum. Morbo mortificato fac emplastrum
de salgēma ⁊ amido distemperato cum succo plātaginis
⁊ appone donec sanetur.

¶ De herpete estiomeno siue lupo. Cap.IX.

b **Erpes** estiomenus est ap̄a.⁊ dicit qua si seip̄m comedēs:⁊ alio noie di
cit lupus: ⁊ q̄nqꝫ fit ex herisipila p̄cedēte:q̄nqꝫ
a cā itrinseca:sicut ab humore corrupto trāsmisso ad mē/
brū ⁊ corrodēte ip̄m cui insidet: ⁊ aliq̄n ab ulcere malo:
aut bothor nigro aut viridi:aut ea que hēt colorem pauo
nis/accidit ulcus pessimū ambulatiuū:⁊ icipit dilatari ue
lociter.⁊ in p̄ncipio eius magnus est feruor pūctionis ⁊
arsure. Inueteratus lupus cognoscit per mēbri duritieꝫ
⁊ nigredinem:⁊ in profundo corrosionem.

Oportet ut festinet ad cautericādū ip̄m:aut po
nat sup ip̄m medicamē acutū:⁊ liniat
in circuitu eius cū luto ⁊ aceto. Cū ergo denigrat ⁊ mol
lescit nigredo ei⁹/tūc ponat sup ip̄m sulfur ɔtritū ɔfectū
cū butyro donec cadat nigredo. Et iteret illud donec ca
dat caro mortua mala tota.deinde abluat cū aceto ⁊ aq̄:
⁊ curet cū medicamine gn̄atiuo carnis: ⁊ nisi succurrat
cito dilatabit nimis. ¶ Ego aūt semp curaui sic ⁊ bene.
q̄ꝫcito dep̄hēdi herpetē/tā cito nullo alio p̄cedēt etiā in
hoibus ualde plectoricis apposui arsenicū sublimatum:
q̄ꝺ in herpete tam cito dolores pūctiones ⁊ arsuras q̄s i
alijs locis infert/tollit/⁊ herpetē mortificat/⁊ ꝓhibet dila
tari.postea ꝓcur͛to casu carnis mortue cum regenerati/
uo carnis curaui:⁊ sic cito semp sanaui. ¶ Et in summa
cura herpetis estiomeni est cura cancri.

¶ De cancrenis. Cap.X.

c **Ancrene** dicunt nō p̄mortue carnes sed adhuc moriētes.aliquā
tulū tn̄ vite sensusqꝫ retinētes cum nigro colore
¶ Crosis dicitur caro q̄ꝺ pene mortua est ⁊ sine sensu.
Ideoqꝫ neqꝫ ferruꝫ neqꝫ ignem sentit. ¶ Vn̄ mox ut sa/
niatio euenerit ferro secari debet usqꝫ ad viuū/⁊ usqꝫ ad
locum sanum/ita ut nihil de mortua carne remaneat:de
inde cautericādus est locus. ¶ Pars v̄o que nōdum p̄
uata est sensu nec penitus mortua/frequēti scarificatione
purget. Nūc multis ⁊ ꝓfundis plagis:nūc paucis ⁊ leui
bus/sicut locus ⁊ causa postulauerit: detracto sanguine
mortuo ⁊ cōstricto post scarificationē utaris medicamini
bus q̄bus putrida curant vulnera.i.farinā orobi cū ace
to ⁊ melle decoq̄s ⁊ cathaplasma locuꝫ. ¶ Idem facit fa/
rina fabe cum aceto ⁊ melle cocta ⁊ apposita. ¶ Et si uo
lueris uehemētius siccare loca:adde his aliq̄d salis:dein
de si opus fuerit utaris trociscis andronij ⁊ muse ⁊ reso/
lutis trociscis cum aceto uel vino loca linias. ¶ Et cuꝫ
adhibes huiusmodi medicamina violēta: caue ut semp
attendas ad q̄litatē ⁊ habitudinem corpoꝝ ⁊ virtutē infir
mi. Si enim durus ⁊ fortis corpe est/facile fert vim me/
dicaminis. Si mollis ⁊ tenuis est nō fert:necesse est eni
alia adhibere in virtute medicamina q̄lia viderimus ⁊
corpa:q: vir/mulier/⁊ infans multū distāt corpe ⁊ virtu
te. Sīr si de rure sit quis ⁊ ope quotidiano:uel si de ur/
be ⁊ ociosus:⁊ si iuuenis aut senex:⁊ si cōsuetus aut non
ɔsuetus hec pati. ¶ Et si necesse fuerit amputari aut se/
cari aliquod corporis mēbrum usqꝫ ad loca sana abscin/
das/ita ut nihil carnis putride derelinq̄s:sed magis de
viua aut sana carne aliquid auferas. Sic enim melius ⁊
citius curabis. Et quādo cautericabis locum folijs por/
ri teneris cum sale tritis coopies.sic citius escara cadet at
qꝫ feruor minuet. Hoc etiā ad carnis morsum utillimuꝫ
est mox appositū:⁊ post triduū sublato porro puluere ce
phalico.i.de hermodactilis cum melle utaris:⁊ citius ca
det escara. ¶ Excutit etiā escarā medicamē q̄ꝺ dicit te/
trafarmacon ⁊ macedonicō. Q̄ꝺ. ℞.taurinū.uel bubalinū.
sepum ⁊ caprinū/oleum ⁊ cerā. Et oia medicamina que
suppurationem faciūt.i.que ad saniem cito perducunt.
¶ Idem facit panis cū apio viridi:uel cum ocimo ɔtri
tus ⁊ appositus rūpit ⁊ separat escaras. ¶ Idē facit yris
si cuꝫ melle terat. Siliter ⁊ aristol.lōga ⁊ acorus. ¶ Et
si infirmus fuerit molli carne sufficit farina herbi cū mel
le:si ad excutiēdas escaras apponat. ¶ Idem facit thus
masculum cum melle:⁊ medicamē q̄ꝺ dicit maceronis:
⁊ ysidis cum melle solutum. ¶ Predicta medicamina
excutiūt escaras:⁊ cum ceciderit escara/epiloticis cura/
bis:q: cito sicut dicit Galienus:huiusmodi egritudines
cicatricant ⁊ sanant. ¶ Et Aui.dicit q̄ semen raphani
cum aceto eradicat ulcus cancrenarum integre:⁊ simili/
ter operatur in impetigine.

¶ De apate s̄m oēs suas species. Cap.XI.

a **Postema** est tumor uel inflatio mē/bri preter naturam.

Cuius causa sicut asserit Auicē.duplex est. scilicet antecedēs ⁊ primitiua.
Et antecedēs q̄dem causa est interior:que ex repletione
⁊ corruptione fit humorum:⁊ fit ex nutrimēto mēbri su/
perfluo.vnde omne mēbruꝫ q̄ꝺ nutrit apostemat ex su/
perfluitate humoꝝ ⁊ nutrimenti. Ideoqꝫ in osse etiā ac/
cidit apostema. ¶ Causa v̄o primitiua est exteriori:que
ex casu/ꝑcussione/⁊ silibus accidit. ¶ Apostematis cau
se mālēs sicut dicit Auic.sex sunt. Quatuor.s.humores
⁊ aquositas ⁊ uētositas:⁊ sic ex eis sex genera apostema
tum gn̄ant:ex quoꝝ diuersa cōmixtione multe alie spēs
pn̄t ꝓuenire:quoꝝ noia non habent. ¶ De simplicibus
tn̄ dicimus q̄ aut fit ex sanguine/⁊ dicit flegmon:aut ex
colera rubea/⁊ dicit herisipila:aut ex flegmate/⁊ dicitur
cimia:aut ex colera nigra/⁊ dicit sciros aut cancer. De
aquositate v̄o ydropisis gn̄atur:siue ramex in testiculis.
De uētositate cacetia. ¶ Cōpositoꝝ aūt apostematū pau
ca habent noia:sicut flegmonides de sanguine ⁊ colera
sanguine dn̄ante. Herisipilaides dn̄ante colera ex eadē.
Ex eisdem sanguine ⁊ melia adusta antrax. Ex flegma/
te ⁊ melācolia glandule molles.

Et signa flegmonis s̄m Ioānitium ⁊ alios anti/
quos sunt hec/calor/rubor/pulsus/ do/
lor/⁊ tumor. ¶ Ex colera rubea signa sunt/calor/rubor
mixtus cum citrino colore/doloris magnitudo/⁊ uelox
augmētatio. ¶ Ex flegmate signa sunt albedo/mollities
ita ut si digitum imp̄sseris/penetrat in eo faciliter:⁊ qua
si signuꝫ foraminis derelinq̄t. ¶ Ex colera nigra signa
sunt/ingēs durities cū nigredine absqꝫ sensu. ¶ Et sci/
as q̄ apostemata teste Aui.parum fiūt singlia. Veꝝ plu
rima eoꝝ sunt cōposita:⁊ cōpositoꝝ difficilior est notitia
ꝓpter cōpositionem signoꝝ. Astutus tamē diligēs ⁊ assu
etus medicus subtiliter intuet:⁊ s̄m prudētiā suaꝫ agno
scit ⁊ indicat:deinde s̄m mām magis ⁊ minus/aut me/
dio modo curā impēdit. ¶ Et ego q̄deꝫ rememorabor
ad presens s̄m fortitudinem virtutis mee singulariter ⁊
distincte curationem vniuscuiusqꝫ speciei s̄m canones
antiquoꝝ:⁊ ponā curā dn̄i Hug.sicut in ceteris hucusqꝫ
feci.p̄mo tn̄ ponam ea que vniuersaliter cōueniunt:po/
stea ad curas particulares descendam.

Si apostema fit a cā exteriori ꝑmitiua:sicut ꝑcussione:casu:ꝛ ceteris sine corꝑis replōne:nō est necessaria euātio. Sufficit eni humoꝝ repcussio:ꝛ mēbri ꝯfortatio. Si aūt cū replōne fuerit:euāndū erit. ¶ Apa vō a cā iteriori siue ante/qꝺ idē est:nō est sine repletione vlī uel pticulari : ꝛ pp hoc vlīs uel pticularis p̄cedat purgatio.postea cum repcussiuis ꝛ mēbroꝝ ꝯfortatiuis isiste. ¶ Vlīs aūt cura oium apatuꝫ anteq̄ꝫ idurent/est purgatio. Purgatio aūt mēbri apati fit cū mollitiuis:sed qꝛ mēbroꝝ alia sunt rara:alia sūt spissa:cuilibet ꝯuenit ꝓpria medicina. ¶ Jdcirco si curare debueris/chordas ꝛ ligamēta miscēda sunt:sicut precipit G.cū mollitiuis icisiua:quoꝝ vnū est acetū:qꝺ.G.testaꝝ frequēter se posuisse in duris apatibꝰ. Jn ligamētis tñ ꝛ chordis lapidē molarē in aceto extinguas:ꝛ ꝓprie marchisitā:quā si nō hēs/lapidē molarē ꝛ apatis locū sup fumū teneas:ꝛ suffumiga:postea mollitiua supponas. Ab initio enim oleū ifundi:sicut dicit.G. Opꝫ studē tñ ut sit subtile:ꝛ aliqñ coquiꝝ in eo radix malue/ꝛ elaterij/ꝛ silia Acetū vō raro iponaꝝ cū diuturnū extiterit.sepe eni ipositū nocet neruis:ꝓinde in ligamētis ꝛ chordis nō ponaꝝ sepe. ¶ Jn splene vō ꝛ locis carnosis acetū bonū est qm̄ rara sunt. Jtē armoniacū cum aceto bonū erit in splene. ¶ Jn apatibus calidis post euacuationē ponēda sunt repercussiua pure frigida. ¶ Jn apatibꝰ frigidis ponātur repcussiua in qbus virtꝰ existit calida:sicut est squinātuꝫ absinthiū/ꝛ folia caul. ¶ Nālis aūt ordo curādi apata est ut in ꝑncipio apponanꝝ ꝑmo repcussiua. Jn augmento misceanꝝ dissolutiua cū repcussiuis p̄durātibus.in statu eq̄lia sint repcussiua cū dissolutiuis. Jn declinatione vō utēdū est dissolutiuis abstersiuis mūdificatiuis. ¶ Principiū apatis diciꝝ:cū mā incipit locū extēdere.augmētuꝫ cum capacitas ꝛ ꝯcauitas manifeste augenꝝ. status eniꝫ grossities cessat augmētari. Declinatio cū icipit minui:ꝛ cum maturaꝝ ꝛ manifestū est caput: ꝛ sanies incipit depurgari. ¶ Jste aūt ordo nālis qui dictꝰ est:aliqñ mutaꝝ ex aliquo ipedimento. Primū est si mā fuerit uenenosa: que magis est ad exteriora trahēda q̄ꝫ repcutiēda. Scdꝫ est māe multitudo:quā si repellas/timēdū est/ne ad mēbrū nobile mittas. Tertiū est māei grossities:ꝛ frigiditas ipsius:quā si repcutias iduratiꝝ sicut lapis:ꝛ locus dupliciter mortificabiꝝ.s.frigiditate māe ꝛ repcussione. Quartū est māei paulatina ꝯgestio:que magis est dissoluenda q̄ꝫ repcutiēda. Quintū est apa creticū vi nāe trāsmissum a mēbris nobilibꝰ ad mēbra ignobilia. Sextū est ꝓpinqtas ad mēbrū nobilis opationis:ut si fiat apa in aure uel in collo/uel subassellis/uel in iguine cauēdū est a repcussiuis:imo apponemꝰ ꝙ augeat apa:ꝛ mām ad loca p̄dicta trahamꝰ:nō curātes de malitia illiꝰ mēbri:dūmō malitiā a mēbro nobili ꝛ ꝑncipali detrahamꝰ. Si eniꝫ repellaꝝ ab iguine:testiculi uel epar corrūpunꝝ:que per inguina supfluitates suas emittūt:si ab assellis timēdū est cordi vl pulmoni. Si a collo timēdū est gutturi:si ab aure timēdū est cerebro. Exceptis p̄dictis casibꝰ:ꝛ remota corporis replōne. Jn ipso ꝑncipio repcutiendū est per frigida ꝛ sicca/ꝛ in ꝯriā ptē trahēdū:uel per exercitiū in opposito factū:uel per uētosam attrahētē:uel per empla calida attrahētia. ¶ Si aūt apa uenit:iā ad cōplemētū maturatiuis est utēdū talibꝰ:que calida sunt oppilatiua/ꝯglutinatiua/calorē retinētia. ¶ Gñale aūt maturatiuū est ℞.℞. alteā/ligritiā/se.lini/iuiubas/sicus siccas/radicem lilij. ℞ diu coquanꝝ in aq̄.postea ablatis iuiubis ꝛ ligritia/alia fortiter ꝯteranꝝ:deinde apponaꝝ farina orobi/se.lini/fenugre.ꝛ bñ oia icorꝑenꝝ:ꝛ fiat ꝑus iunctio cū dyaltea vl butyro recēti. Hoc enim maturat apa iteriꝰ ꝛ exterius:ꝛ plurimū ualet in apate duro ꝛ sicco:de quo ab ipso ꝑncipio timēdū est:ne apa induret:ꝛ fiat lapis.

Deinceps ad pticulares curas apatū ueniamꝰ ¶ Cōsiderari aūt oia opꝫ utrū mā sit simplex an cōposita:qm̄ simplici simplex cura:cōposite debeꝝ cōposita. ¶ Notādū est ēt a ꝑncipio:utrum sit sanguineū uel colicū:que distinguunꝝ per signa iā dicta ꝛ in hoc ēt/qꝛ sanguineū magis ꝓfundaꝝ:ꝛ maiorē habet pulsationē:ꝛ magis est rubeū ꝛ latum in supficie. ¶ Colericum vō acutius ꝛ eleuatius:ꝛ in dolore intēsius:ꝛ in colore citrinius. Dicemus ergo ꝑmo de flegmone qui fit ex sanguine.

¶ Et flegmon qñ accidit nō euaꝝ/qn cā eiꝰ sit ꝑmitiua.aut eni iuenit corpꝰ mūdificatū:aut repletū. Si aūt mūdificatū tūc sic ait Auic.nō est aliud necesse nisi curare apa in quātū est apa.s.extrhē mām extneā que facit accidere apa ꝛ fiat id cū mollificatiuis ꝛ resolutiuis lenibꝰ. Et qñq̄ꝫ necessaria est scarificatio:p̄cipue qñ apa est multe materiei ¶ Jlle aūt flegmon qui iuenit corpꝰ repletū/nō est p̄sūptio:ut cureꝝ ꝑmo cuꝫ resolutiuis:ne forte mā trahaꝝ ad locū plus q̄ꝫ resoluaꝝ ex ea:sed est necīū soluē uētrē:ꝛ ꝓpue qñ corpꝰ est nimis repletū:ꝛ apa magnū. ¶ Deinde fiat admistratio medicinarū resolutiuarū mollificantiuꝫ. Jnqt:ꝛ nō differt ab eo ꝙ corpis mūdificationi iuenit nisi nihil qꝺ idiget refrenatiōe plurima in ꝑncipio:sicut ille:imo minꝰ illo. ¶ Cū aūt cā flōnis fuerit añcedēs:tūc necesse est a ꝑncipio ut fiat flōmia a pte ꝯria ꝑm positionē māe:ꝛ fiat ēt solō uētris:si necessitas nimie replōnis: aut magnitudo apatis ꝓuocat te ad illud:deinde ad mēbrū egrū redeas:ꝛ admistra in ꝑncipio repcussiua pura cū stipticatione:nisi apata fuerint in locis euacuatorijs iā dictis:ex qbꝰ timeꝝ/ne mā ad mēbrū redeat ꝑncipale: imo cura iponēda est/sicut est iā dictū:ut mā ad mēbrum trahaꝝ ignobile. ¶ Qꝺ si mām in ꝑncipio refrenare nō poteris:tūc ab augmēto usq̄ꝫ ad statū ponēda sunt:partiꝫ repcussiua:ꝛ ptim resolutiua:sicut habitū est supiꝰ. ¶ Et de melioribꝰ que administranꝝ in hac hora sicut Gal.testaꝝ in liº de simplici medicina est oleū ro.qm̄ ipm resoluit ex pte olei:ꝛ refrenat cum stipticitate ex pte rosarum. ¶ Jn statu aūt ꝛ in declinatiōe pura resolutiua lenificātia ponanꝝ. Jn declinatione tamen necessario ponantur fortiora resoluentia q̄ꝫ ponantur in statu.

¶ Si aūt nō sufficiāt/ꝛ videas apa declinare ad exteriora tūc pone maturatiua ut sanies aggregeꝝ in eo ꝛ apiaꝝ: sꝫ post aptionē mūdificatiua ꝛ carnis gñatiua ponēda sunt sicut aristol.thus/mirra/ꝛ silia. ¶ Vel ꝓcedas sic. Jn sāguineo apate.i.in flegmone:ab initio fiat flōmia in pte opposita. ¶ Jn colerico deꝝ culagogū:uel aliqd solutiuū colere:qꝺ nō nimis calefaciat:sicut dyaprunis:uel syrupus viol.ꝛ serū capnū cū scamonea:deinde cū epithimatibꝰ/in qbus sint ifrigidatio ꝛ humectatio:sicut psiliū ꝯquassatū i aq̄ citruloꝝ/rasura cucurbite/citroli/ꝛ portulaca ꝯtrita/ꝛ silia ex herbis frigidis.cū aūt ad statū peruenerit apa:necessaria sunt ea que resoluūt cū facilitate:de qbus aliqd misceaꝝ cū p̄dictis medicinis. ¶ Apa tamē colericū parū idiget resolutiuis:qm̄ post statū resoluitur per seipm:ꝛ infrigidātia iponēda sunt loco/donec locus icipiat dealbari. Jnfrigidātia aūt sunt iusqamus/lactuca portulaca/virga pastoris/psiliū/solatrū/lētigo/aque succi p̄dictaꝝ herbarū per se uel cū farina ordei imponanꝝ. ¶ Si locus ꝓpter infrigidātia in viriditatē uel nigredinē ꝯuersus fuerit:opꝫ locū aq̄ calida fomentari suauiter: deinde locū scalpella. ¶ Si mā fuerit coagulata:aq̄ calida cū pauco sale ifundaꝝ.sic enim p̄cipit.G.cōpleta repcussione/apponaꝝ emplm de cera/oleo/ꝛ farina ordei in apate colerico. Jn apate sanguineo fiat emplm de succo apij/farina fenugre.ꝛ melle:ut resoluaꝝ qꝺ iflurit ne cōuertaꝝ in herisipilā uel carbūculū: ꝛ fiat emplm de farina ordei ꝛ coriādro. ¶ Et Rasis in libro diuisionuꝫ dicit:ꝙ apata calida ꝓueniūt ad vnā trium rerū. Aut enim sananꝝ per resolutionē:cuius signum est minoratio materiei:ꝛ diminutio pulsationis ꝛ doloris:aut faciūt collectionem saniei:cuius signū est calor uehemēs ꝛ pulsatio

assidua:quã infrigidatio nõ ꝓhibet:deinde sedat pulsa/
tio/⁊ lenit apa:aut apa fit durũ:cuiꝰ signũ est/ꝙ minorat
apa:⁊ sedat dolor:⁊ auget durities. ¶ Qñ ergo vides
apa in via resolutionis:adiuua ipm ad resoluẽdũ. ¶ Et
silr qñ declinat ad saniẽ:fac ut maturet uelociter ⁊ apiat.
¶ Qñ ṽo fit apa durũ:cura ipm cũ lenitiuis/in qbꝰ est
calefactio/donec leniat. H enim est gñalis cura in oi apa
te calido. ¶ Medicine repcussiue sunt succus solatri ⁊
eius suba/sempuiua/endiuia/portulaca/rasura cucurbi/
te/ṽga pastoris/succus psilij/aq̃ ros.acetũ/sandal.memi
the/cãphora/rose/⁊ silia his ex rebus frigidis ⁊ stipticis.
Et qñ decoquunt cortices granatoꝝ/acatia/⁊ sumac/in
aceto/⁊ succo sempuiue:⁊ itingit in eis spõgia:fit reper/
cussiuũ bonũ. Crocus cũ admiscet eis iuuat ad sedatio/
nẽ doloris. ¶ Mollia ṽo ⁊ resolutiua sũt sicut farina tri/
tici/farina fabarũ/folia maluarũ/maluauiscus/semẽ lini/
fenugrec.camomilla ⁊ eius oleum/absinthiũ/mellilotũ/
adeps galline/anseris/⁊ vituloꝝ/oẽs medulle/⁊ vnguẽ/
tũ dyaglon. ¶ Itẽ repcussiuũ bonum in apate calido fit
de farina ordei bullita in aceto ⁊ in succo plantaginis:ul
plãtago terat:⁊ succus/⁊ folia tepida supponant. ¶ Si
ṽo nec sic pcuti poterit:mã resoluat cum furfure triticeo
decocto in aceto:⁊ frequẽter tepidũ supponat. ¶ Si aũt
nec sic resoluat:terat fermẽtũ triticeũ cum assungia galli
nacea:⁊ supponat calidũ ad maturãdum:q: fit collectio.
¶ In calidis ṽo apatibꝰ maturatiua sunt. Radix iusga/
mi:⁊ tota herba ꝯquassata iuoluta in stupis madefactis:
⁊ sub prunis decocta.hec eni cũ assungia ualde maturat:
⁊ mitigat calida apata. ¶ Idẽ facit frumẽtũ masticatũ cũ
saliua:apit ⁊ maturat. ¶ Idẽ facit radix porri cocta cum
melle ⁊ oleo:maturat ⁊ rũpit cutim ubiq3 locoꝝ in corpe
maturato apate:ponant rũpentia:uel seccet. ¶ Et scias
amice:ꝙ hꝰ collectiones seu apata fiũt aut ex flegmone
⁊ herisipila male curatis:aut ex humore corrupto ipsius
loci in quo nascit:aut ex humore ꝯfluẽte ad locũ ex alijs
ptibus corpis:aut ex uapore spũs/uel uentositate corru/
ptis humoribus cõmixtis:aut ex trumbo sanguinis con
stricto:spiritu sibi admixto.

¶ Apata ṽo seu collectiones que intrinsecus fiũt:visu ta/
ctuq3 carẽtia/nõ de facili cognoscunt:nec sine piculo sunt.
cognoscunt tñ ex nã mẽbroꝝ. Si in thorace:si in pulmo
ne:si in iecore:si in stomaco seu uẽtre.splene.latere.coxa
si itra costas.si in hymene costarũ.si in mrice.ex ipsoruz
locoꝝ dolore noscunt:ꝙ sũma diligẽtia pmo ingrendũ
est:deinde potionibꝰ medicãdũ.a foris ṽo emplis ⁊ vn
ctionibꝰ curãdũ.talibꝰ.s.qbus cã dispgat/aut siccet. Et si
hoc fieri nõ põt:fiãt empla:qbꝰ citius maturescat/rũpat/
purget/⁊ sanet. ¶ Et scias ꝙ si collectiones añ diligẽtez
purgationẽ cicatricent/seu sanent:patiunt recidiuam:⁊
rursus sordes serpũt. ¶ In pncipio igit tẽtãdũ est:si me
dicaminibꝰ dyaforeticis/seu alijs ꝯgruis dispgi ⁊ siccari
pñt. Qd si pp loci uel cãe difficultatẽ fieri nõ põt:ꝓperã
dũ est ut citꝰ maturescãt/⁊ dolor minuat. ¶ Et q: freqn
ter ex h febris nascit circa dietã:cautela adhibẽda est/ne
aliqd ex hoc sinistrũ ꝯtingat. ¶ Si ergo uolueris matu
rare:utere emplis maturatiuis iam dictis. Primo tamẽ
locum aqua calida:in qua euiscum decoxeris:fomenta
bis diutissime:⁊ locũ oleo calo frequẽter iunge. Deinde
pollinem triticeum tenuissimũ cuz aqua ⁊ modico oleo
diligẽter decoque:⁊ pro emplastro appone.hoc fac quo/
usq3 ad maturitatem perfectam duxeris aposteme.

¶ Si ṽo ne ad saniẽ ueniat repmẽ ⁊ ꝓhibẽ uolueris:pa/
nẽ in aq̃ ⁊ oleo diutissime decoque:⁊ cathaplasma:⁊ hoc
in pncipio cãe:q: est dyaforeticũ cathaplasma. ¶ Idez
facit fermẽtũ panis salitũ/⁊ optime in furno coctũ. Fari/
na ordei coquat:silr cathaplasma fiat.ordeũ tñ magis de
siccat.panis aũt paragoriçat.utilior etiã est panis si fit opi
rus:nec aq̃ticus. Opirus aũt panis est de quo nec eijcit
simula:nec multũ furfuris. ¶ Magis dyaforeticũ catha
plasma sic fit:caricas pingues in aq̃ decoq̃s usq3 ad spis/
situdinẽ mellis:⁊ ea decolata panẽ misceas ⁊ coque:⁊ ca
thaplasma. Scias ẽt ꝙ emplm de polline tritici ad sup/
purãdũ ⁊ maturãdũ efficaciter accipit:q: ꝓprie pictice ṽ
tutis est. Ordei autẽ farina est ṽtutis dyaforetice ualde.
Panis aũt opirus medie ṽtutis est:magis tñ dyaforeti/
cus q3 picticus.i.tardior ad suppurationẽ q3 ad dyafore
sim. ¶ Et si apa seu suppuratio fuerit ꝓfunda/⁊ cutis in
gẽs ⁊ grossa:scarificamus locũ:nõ tñ plurimis neq3 ꝓfũ
dis plagis:⁊ desup ponat cathaplasma de ordeo sicut di
ctũ est. Et si ex hoc nullũ bñficiũ senseris/rursum scarifi
cabimus ꝓfundioribꝰ plagis:q: sine dubio qdã spissus
⁊ pinguis humor iherẽs loco q̃si quoddã glutẽ non põt
alr auferri. Post scarificationẽ ṽo cura vulnera tãq3 pla
gas:q: talibꝰ causis in pncipio talia adiutoria cõueniũt.
¶ Et si videris tardiorẽ dyaforesim fieri aque ubi co/
existit caricas adde ysopũ ⁊ origanũ ⁊ erit utilꝰ. Si ṽo
locũ magis siccare uolueris adde his salẽ: sicut videris
expedire:⁊ sic facias ⁊ utaris cathaplasmate de farina or
dei. ¶ Si ṽo uehemẽter uolueris desiccare:farina non
sit nimis furfurea:nec sit penitꝰ sine furfure:⁊ bñ coquat
¶ Et dũ ista facis quotidie diligenter locũ considera ⁊
caueas ne nimium desiccando sclirosim inducas.

¶ Si ṽo sclirosim fieri videris citꝰ h medicamine succur
ras. Rx.radices cucumeris seu brionie i aq̃ diutissime de
coq̃s:⁊ si necesse fuerit addas ut sup̃ diximꝰ caricas pin/
gues:deide aq̃ colata farinã cõmisceas ⁊ adipẽ anserinũ
⁊ pullinũ q̃tũ videris expedire:pro qbꝰ nõ habitis adi/
pe porcino utaris cũ pdictis radicibꝰ cõgrue coctis:addi
ta ẽt maluauisci radice in aq̃ decocta:simulq3 trita cũ adi
pe ⁊ pane dyaforeticũ est. ¶ Fortiorẽ aũt pdictis ṽtutez
dyaforeticã hẽt radix dragõtee. Et si uolueris uti ipa uta
ris ea in hꝰ:sicut de pdictis radicibꝰ dictũ est:addẽdo adi
pes malactices. Nã si alr utaris cãm qdẽ ⁊ humorẽ loci
siccabis:⁊ sclirosim facies:que postea difficilr soluet qa
fit ut lapis. Et iõ hꝰ ualde dyaforeticis talr uti opz:adi/
pes.s.malacticas admiscẽdo. ¶ Itaq3 si cathaplasmãdo
dyaforeticis senseris oratũ.i.duritiẽ collectiõis nõ posse
minui atq3 siccari:s3 magis ad saniẽ ⁊ suppurationẽ tẽdẽ
supdicto uteris cathaplasmate.i.faria triticea cũ aq̃ ⁊ olo
cocta que sic Gal.asserit mox maturat ⁊ ad saniez ducit.
¶ Cũ aũt bñ videris maturatũ ⁊ molle factũ securꝰ inci
das iuxta loci ⁊ mẽbri q̃litatẽ. Cõis aũt sectio est i modũ
folij oliue seu mirti. ¶ Cessante feruore in giro ⁊ circa
sectionẽ flegmonis pacollecticis curabis medicamibus
nullã acredinẽ seu austeritatẽ hñtibꝰ:sed mediocriter sic
cãtibꝰ ⁊ mollietibus:quale est emplm dyaçimis uel dya
calcuce uel ostreon uel dyasinicon. ¶ Et si aliqd adhuc
feruoris remãserit solue dyasinicon cum oleo ros.⁊ cuz
frigefactum fuerit/tempera cum vino ducẽdo cuz mani
bus ⁊ induc linteolo ⁊ superpone.

¶ Si ṽo dissolutũ videris ⁊ sordidũ apa factũ pp nimiam
suppurationẽ:qñ.s.cutis ipsa est sicut pañꝰ tritꝰ:⁊ di colꝰ/
pus.i.q̃si sinꝰ pẽdẽs nõ in suo tpe secꝰ.tũc maiori diligẽ
tia opꝰ est:q: cito h cã solet fistulas facẽ:aut reumatiçare
⁊ mutare loca:⁊ q̃si pascẽdo repere. ¶ Tunc mulsa aq̃ta
laudãdũ est ut pẽdignẽ uel colpũ ipm purges:⁊ cuz iam
purgaueris mulsa. Tũc demũ ydromelle lauabis inijci
endo cũ syringa uel aliq̃ silr istro:uel inijcias cuz uesica
porcina collo uesice ad inijciẽdũ pato:sicut in caplo fistu
le dictũ est:⁊ sic medicam̃ qd di calcucecaminũ modicũ
cũ multo oleo ros.tẽpera:uel medicamen qd di ysis uel
aliqd tale ⁊ tepide p auliscũ seu colpũ ifunde:deide leni
petia minutissime carminata claudas vulnꝰ uel os colpi
¶ Et cũ videris nutritã carnẽ ⁊ factũ carnosum atq: mun
dũ apponas emplm pacollecticũ. Quale est emplm qd
di barbara:qd. Rx.cere resine frixe/picis brutie bituminis
oium.añ.ʒ.v.ceruse thuris alumis iameni eruginis cã/
pane.ʒ.iij.oppopo.alumis rotũde laureole croci galle

firiace olei ueteris oiuz aā. ℥.ij. ɔfice. sic puluerē terēdoꝝ
in sufficienti aceto in mortario sine intermissione tere.
solubilia cū oleo ⁊ cera soluta adiūge: ⁊ idesinēter cōmi/
sce: eo cōmixto magdaliones cōpone/ ⁊ serua: facit aūt ad
oīa vulnera recentia: ꝓpꝛie aūt ad neruoꝝ musculorūqꝫ
ɔtusiones laxata itumescē nō patit: articulos icisos iūgit
Oīa neruoꝝ ꝑiculosissima vulnera mirifice sanat: iteriꝰ
ꝑus intectū: postea supiꝰ appositū: suis uētres ⁊ ueteres
ɔsolidat fistulas. ℭ Uel apponas empl̄m qđ dicit̄ dya/
curcume uel melius que recipiūt litargirū. Oīa eni me/
tallica quāto magis fuerint excocta fortiꝰ exiccāt humorē
Ideoqꝫ hꝰ͡ᵒⁱ utilia sūt ad pacollesim pēdiginū/ uel aliorū
vulneꝝ. ℭ Utile est ēt qñ apponis empl̄m pacollecticū
apponē sup empl̄m nouā spōgiā in ydromelle itinctam
atqꝫ expssam. ℭ Ligatura sit strictior a calce colpi sicut di
ctū est in suo capl̄o. uenieēs laxior usqꝫ ad os vulneris sic
fieri ɔsueuit in ulceribꝰ cauernosis. empl̄m ṽo qđ suppo
nit forfice scidat̄ ut vulnꝰ ualeat exhalare. h̄ est q̄ empl̄m
in loco vulneris sit aptū ad euōnez humoris: qđ tñ filis
minutissime carminatis coopies. ℭ Et scias pacollesim
fieri optime. si saniē modicā cādidā ⁊ bñ digestam exire
videris: ⁊ neqꝫ rubor: neqꝫ dolor: neqꝫ feruor fuerit in lo
co ifirmo: ⁊ si iā siccus erit oīno: scito pacollesim factam.
ℭ Si ṽo tertia uel q̄rta die adhuc sordidus ⁊ idigestus
humor seu sanies exierit plurima ⁊ cū dolore: scias non
eē factā pacollesim. tūc utaris medicamine qđ dicit̄ cirō
qđ cerā nō recipit. quo nihil ṽtute siccius est: ⁊ nihil est
adeo pacollecticū/ qđ cōficit̄ ex metallicis ⁊ oleo sicciōio
⁊ aceto. ℭ Inq̄t. G. hoc medicamine scio me fistulas dif
ficiles ⁊ ꝓfūdas sordibꝰ plenas aliquotiēs curasse. Pꝛio
enim inq̄t lexiuio laui per fistulā. i. tristitiā: ⁊ cū purgassē
bñ/ supposui h̄ medicamē: ⁊ mox pacollesim feci: ⁊ ad ite
grū curaui: ita ut colpos sordidos/ ⁊ multā putredinē hñ
tes: ꝑmo lexiuia cito lauādos ⁊ purgādos: deinde ydro
melle lauādos: ⁊ sic medicamē supponēdū: ⁊ desup spon
giolā/ ut sup̄ dictū est ponēdā. ℭ Optimū ēt ad hꝰ͡ᵒⁱ scito
mel nō nimis decoctū: deīde sublato ab igne ⁊ tepefacto
mirrā modicā/ aut aloes/ aut cortices thuris/ aut mānam
tenuissime tritā supaddas ⁊ linteolo supduc in modum
empl̄i: ⁊ tepidū supponas. ℭ Sil̄i mō ⁊ cētaurea minor
facit: ⁊ sui: sicut ⁊ yris illirica ⁊ farina herbi cū melle deco
cta: utaris pro empl̄o: q: oīa pacollectica sunt: sed ista iaz
cocto melle ⁊ tepēti ⁊ ab igne deposito supmiscēda scito:
⁊ tepida in modū empl̄i supponēda. ℭ Empl̄m ṽo qđ
dicit̄ yfia: de quo dictū est sup̄: q̄ putridas plagas ⁊ hu/
mectas fistulas deficcat. oīa diuisa deficcando ɔsolidat ⁊
vniūsoꝝ articuloꝝ dolores pagoriçat: est. ℞. picis nigre.
℥.ij. galbani calcute terbētine aspalti. aā. ʒ. iij. ⁊. ʒ. colofo
nie/ cere/ olei. aā. ʒ. iij. oppoponacis/ cōfite rubee/ oliba/
ni/ visci quercini. aā. ʒ. ij. storacis/ calamite/ litargiri/ cal/
cāti/ aluminis/ floris eris ꝓpolei/ corticuz cappar. aā. ʒ. j.
antimonij/ ceruse. aā. ʒ. ʒ. cōfice sic. litargirū pulueriçatū
cū oleo bullias lēto igne: deinde cerā picē adde. q̄bus li
quefactis metallica oīa spatula bñ cōmisce. post viscū/ ꝓ
peleon/ galbanū/ terbētinā cōfitā/ storacē/ calamitā adde
sic colofoniā/ ⁊ aspaltū: ⁊ demū oppoponacū/ ⁊ alumen:
ultimo olibanū ⁊ spatula oīa optime incorpa: ⁊ in aquaz
funde: manibusqꝫ oleo punctis circa ignē malaxādo ma
gdaliones iforma ⁊ usui reserua. ℭ Et Gal̄. dicit q̄ i fle
gmonibꝰ carbūculis ⁊ formicis si sanguis usqꝫ ad defe/
ctionē trahat̄ nihil est adeo iuuatiuū: utilissimū enim est
sicut ipse ait: si ɔ̄riū nō appeat. ℭ Mēbro ṽo pp ipsius i/
cēsionē refrigeratiua ponant̄: ubi ēt de pessimitate mãe
timet̄ repcussio uerēda est ne iteriora ledant̄. ℭ Medi/
cina ergo parū sit repcussiua eo aliquātulū dissolutiua si
cut arnoglossa ⁊ lētes cocte cuz mica panis similaginea.
ℭ In vulnē ṽo fortior ponat̄ medicina: sicut trocisci an
dronij cuz vino dulci. Medicina ṽo que ceteris cōpetit
vulneribus huic bona nō erit: q: locū putrefaciet.

ℭ De antrace. Cap̄. XII.

a Atrax uel carbūculus ignis ꝑsicus ⁊ si
milia apata: oīa siūt sic dic̄ Aui.
ex colera citrina ꝑmixta melie ꝑm Cōstātinū ex
sanguine grosso corrupto ⁊ colera adusta: ⁊ hꝰ͡ᵒⁱ apata fre
quēter accidūt tpe pestilētie. Et ipm aut est rubeū/ aut ci
trinū/ aut viride/ aut nigrū: ⁊ vnūquodqꝫ ipoꝝ sicut dicit
Rasis est malū: ⁊ ꝑm eius plurimū est mortale ꝓpter ip
sius mãm uenenosam: uerūtñ Auic̄. distinguit dicens q̄
saluiꝰ mortaliū est rubeū: deinde citrinū: ⁊ ex eo qđ ad ni
gredinē declinat: sicut dicit nō euadit aliqs. Et magis ti/
morosum est qñ accidit locis euacuatorijs ꝓpter vicini/
tatem ꝑncipaliuz mēbroꝝ. Et fortasse hoc apostema idu/
cit malitiā per viā arteriarū ad cor. ⁊ sequit̄ inde uomitꝰ
⁊ sincopis que sunt signa praua.

Curatio ṽo eius ꝑm ueteres est ut in ꝑncipio cor
pus mūdificet̄ per flōmiā ⁊ subtiliet̄ re/
gimē: ⁊ dent̄ uelociter oīa cōfortātia cor cum infrigidati/
one ⁊ aromaticitate: sicut sunt granata acetosa: ⁊ acetosi/
tas citri: ⁊ caro pulloꝝ ⁊ hedoꝝ cocta cū agresta uel aceto
forti: ⁊ cōfert odoramētū rerū redolētiū cum infrigidati/
one sicut rosarū ⁊ cāphore. nihil enīz sicut ait. G. adeo iu
uatiuū est ut flōmia que fieri debet ex eadē pte anteq̄z ul
ceret̄. ait enim. In flōnibꝰ/ herisipila/ carbūculis/ si san/
guis usqꝫ ad defectionē trahat̄ utillimū erit. si ɔ̄rium per
hoc nō appeat/ mūdificet̄ sanguis cū lauatura. ℭ Me/
dicina apponēda sup locū sit aliquātulū repcussiua ⁊ ali
quātulū dissolutiua: sicut arnoglossa ⁊ lētes cocte cuz mi
ca panis similaginei mixte. vñ dicit̄. Lēs arnoglossa cū
gallis panis optrus. Exiccāt prunas: pñtqꝫ resoluere vi
rus. ℭ Uel ponant̄ in circuitu apatis infrigidātia: ⁊ su/
pra apa ponant̄ talia que sanguinē grossum dissoluāt: si/
cut emplz factū de succo apij: melle ⁊ farina tritici. ℭ Et
de medicinis bonis in hac hora ⁊ post ipsam: teste Aui.
est ut sumant̄ grana acetosa: fundant̄ ⁊ decoquant̄ i ace/
to donec linient̄. Deinde terant̄ ⁊ ponant̄ sup pānum: ⁊
admistrent̄. ipm etiā sicut ait ɔueniēs est in omni hora ⁊
eradicat egritudinē in ꝑncipio ⁊ in statu. ℭ Aliq uolūt
q̄ sup locū repcussiua tñ in ꝑncipio apponant̄ nisi sit in
locis euacuatorijs. Et lz per euacuationē corpis fiat secu
ratio ex reditu mãei ad mēbra ꝑncipalia: nō tñ ꝓpter h̄
cū apa est in locis ꝑdictis debet iteriꝰ repelli: qm̄ nō est
tutū: sup locū ṽo nihil apponi uolūt nisi illud qđ resoluit
maturat/ ⁊ rūpit: ⁊ ex illis est sicut empl̄m de fermento/
oleo/ ⁊ sale: aut frumētū masticatū soluz: ⁊ ficus pingues
cū sinapi ⁊ oleo de lilio: aut terat̄ ficus cū nitro: ⁊ suppo/
nat̄. ℭ Or si post hoc tardauerit eiꝰ aptio: pfora ipsum: ⁊
fac ut tota santes effundat̄. deinde si idiget ut mūdificet̄
fiat mūdificatio cū melle: ⁊ si nō/ cura locū cū medicami/
ne carnis gñatiuo donec sanet̄. ℭ Et cōsolida minor: il
la. s. que ab aliqbꝰ dicit̄ herba uēti: ⁊ in q̄busdā ptibꝰ uo/
cat̄ vincetoxicū: est mirabilis in hoc: nā sicut dicit̄ de ea
iter duos lapides fluuiales ɔtrita ⁊ frequenter apposita
diuino miraculo antracē iterficit: ⁊ ex toto ɔcauat: ⁊ supli
gata ifra vnius diei spatiū ita curat: ut nō sit necesse post
modū nisi curare vulnꝰ. ⁊ ego frequēter exptꝰ suz eā: ⁊ ef
ficaciter ualde opantē iueni. ℭ Idē facit sicut dicūt aliq
scabiosa. Idē facit pes colūbinus. Idē facit apium risus.
ℭ Si ṽo locus iā sit ulceratꝰ: ⁊ apa ɔuersum sit in saniē
nō fiat flōmia: sed locus in circuitu scalpellet̄: ⁊ postmo/
dū abluat̄ cū aq̄ calida modico sale apposito ne sanguis
coagulet̄: ⁊ nō currat: ⁊ fiat ex succo leuiter cū uētosis: ut
faciliꝰ egrediat̄: ⁊ sicut ꝑcipit Aui. ulcerato apponat̄ me
dicamē fortiter exiccās: sicut trocisci andronij ⁊ sifia cum
sapa uel vino dulci distēperati: ⁊ mutet̄ empl̄m bis i die:
⁊ semel in nocte sicut videris. ℭ Et linias in circuitu si
necesse fuerit cū bolo ar. ⁊ aceto ⁊ aq̄: ⁊ reliqs que ifrigi/
dāt ⁊ repcutiūt: ⁊ festiet̄ si fuerit opportunū: ⁊ cor ɔforte/
tur. ℭ Cōtra pulsum cordis ⁊ sincopim subueniat̄ sicut

dictum est:cum illis que cõfortãt z infrigidãt: ficut sunt
malagranata acetosa:aq̃ ros.odor sandalor z rosarũ:z oi
um redolẽtium frigidoruz. ¶ Dieta tota declinet ad fri
giditatem z humiditatem.

¶ Et in carbũculo z antrace repcussiua vitãda sunt.ppter
pessimitatẽ mãe ne interiora ledant.Nec valde dissolu
tiua calida sunt ponẽda:ne materia magis adurat:s; po/
nant ea que dicta sunt. ¶ Uitellũ oui crudũ cũ sale tãtũ
dẽ dicit multũ ualere apati suppositũ.z ego credo q̃ sit
bonũ ualde/nõ tñ sum expertus:z dz apponi ter uel ampli
us in die usq; ad rupturã apatis.sequẽti die post pmam
appõnẽ/crustula denigrabit aliquãtulũ magis supius:z
ita singulis dieb⁹ augmẽtabit denigratio usq; ad ruptu/
rã apatis. ¶ Rupto antrace exibit liqda suba/q̃si aq̃ san
guini mixta.Accipe ergo succũ apij z mel dispumatuz:z
farinã siliginis z tritici:z bulliãt insil usq; ad spissitudinẽ
pultis:z ter uel q̃ter in die tepidũ supponas:z quotiẽscũ
q; accidit pulsus cordis z sincopis intẽdas ad cor.z si hoc
accidat ex appõne epithimatis frigidi sup locũ ĩfirmum
tolle istud z embroca cum aq̃ calida:z calefac ipm. ¶ Et
sis semp sollicit⁹ ad cõseruãdã virtutẽ z infrigidãdũ cor.
Curatio enim loci nõ est possibilis nisi post illud.Cuz er
go cessat pulsus cordis z virtus est fortis:tũc cura cuz his
que dicta sunt. ¶ Et si iam denigratum est cuz his que
dicta sunt:etiam si necesse est cauteriçare:uel medicamẽ
acutum apponere cum est incipiens cum malitia pluri/
ma cauteriça uel medicamen acutum apponas.

¶ Et aliq dixerũt q̃ antrax cõpositũ est ex triplici mã.s.sã
guinea/colerica/z melica:z dixerunt q̃ uetus antrax hẽt
virgulatã formã.s.vnã lineã citrinã:aliã rubeã:aliam ni
graz:z in pncipio appet ad quãtitatẽ parue lẽticule:z ha
bet nigredinẽ puã in supficie:z sũmitas apatis videt tra
hi q̃si cũ folio ad pfundũ:z in mẽbro ubi est collectio sen
tit aggrauatio z põdus/ac si eẽnt mẽbra plũbea ppter ag
gregationẽ melie. ¶ Primũ ergo consilium est sicut di
ctum est supra ut fiat flobothomia a parte patiẽte:q: si fi
eret a parte opposita/traheret materia ad aliqd mẽbrum
nobile. ¶ Si patiẽs nõ febricitet:qd raro cõtingit in ali
quo uero antrace:det thiriaca per os cum vino tepido z
bis uel ter in die supponat antraci.Quia si thiriaca pba
ta est ut uerus sit antrax:cito desiccat apposita thiriaca ita
q̃ põt pulueriçari sicut cinis.apponat ergo singulis die
bus usq; ad rupturam apostematis. ¶ Item ɔtra antra/
cem fel porci siccet in furno:z incidas ex eo tãtum quan
tum tenet spatij pustula antracis:q: si adheserit sicut dici
tur non dimittet pustulam donec secuz abstrahat.Si võ
non adheserit signum est mortis.

¶ De foruncul͛is. Cap.XIII.

f Oruncul͛us genus est apatis ca/
lidi.Ille ergo i quo
multiplicant forũculi minoret cibũ/z ppãe car
niũ:z mel z lac z vinũ:z declinet cib⁹ eius ad acetositatẽ
¶ Qñq; enim faciũt collectionẽ saniei:z fit ex eis mali/
tia maxima ledẽs aut ĩterficiẽs:cui ergo post multiplica/
tionẽ forũculor:aut post exituraz accidit tremor cordis:
nausea z sudor frigidus:illud tũc est signum malum.

¶ Et in cura forũculor regimen pncipij eor est regimen
apatis calidi. ¶ Si aũt ptrãseat tres dies z nõ extenuẽ/
tur:sed eor pulsatio pseueret z febris ipsor:tũc necesse
est ut collectionẽ faciãt saniei. ¶ Quare opz ut ipsoruz
maturatio cum eis que aggregãt saniẽ ex eis que iã dixi
mus festinet.deinde extracto qd in eis est cõsolident.

¶ De herisipila. Cap.XIIII.

h Erisipila est apa factũ de colera igni
ta.vñ mẽbrũ cui insidet cor
rodit z cõburit:z q: grossa est z cõpacta caro fa/
cit collectionẽ:vñ plus hẽt corrosionis q̃ inflãmationis.

Licet signa diuersitatis inter flegmonẽ z herisipilaz
sint pmissa:bonũ est tñ ut multiplicent ut me/
lius discernam⁹. ¶ Scias ergo q̃ signa qbus herisipila
discernit a flegmone sũt multa z manifesta. ¶ Et ex eis
sunt:qm̃ herisipile rubor est magis appens z por:flegmo
nis aũt rubedo declinat v͛sus viriditatẽ.Rubedo ẽt heri
sipile admiscet colori citrino.Et iterũ rubedo herisipile
per tactũ ilico euanescit:z locus albet.deinde albedo ru
bet.Et herisipila magis fit in supficie cutis:sed flegmon
in carnis pfunditate.Nam flegmon fit in carne ptez cu
tis amplectẽs:z herisipila fit in cuti:z ptem carnis ample
ctit.Nascit enim herisipila ex colera rubea.Et si colera
rubea fit calidissima z grossissima cutim excoriabit usq;
ad sui interiora:z locus circũdãs uesicabit.Et herisipila
magis attrahit febrẽ q̃ flegmon:q: maior iflãmatio est i
ea.uerũtñ dolor z tumor flegmõis est maior:z dolor ma
ior fit ppter maiorẽ extẽsionẽ.z differt:q: flegmon fit ex
sanguine.herisipila fit ex colera.

Uniuersalis aũt hor medicina purgatio est
¶ In pncipio g̃ necesse ẽ cor/
pus euacuare cũ eo qd soluit colerã absq; multa calefa/
ctione.deide redeas ad ĩfrigidãdũ locũ cũ ĩfrigidatione
uehemẽti.Et fac oẽ id qd diximus in cura flegmonis:ue/
rũtñ sicut dicit Aui.Infrigidãtia magis sunt nec̃ia in he
risipila q̃ in flegmone.pp maiorẽ iflãmationẽ:z ecõtra
eũatio magis est nec̃ia in flegmõe:ex eo q̃ mã i eo gros
sior est z magis iobediẽs. ¶ Et herisipila multotiens fit
ex mã uenenosa:z tũc nullo mõ refrenãda est ad iterio/
ra:sed ponim⁹ frigida i n circuitu tñ.hoc idẽ faciẽdũ est
ẽt in oi alio apate malitioso:z tu iã sciuisti q̃ eũo securat
ex reditu mãei ad mẽbra pncipalia. ¶ Et caue ne ex sup
flua eũone iduret apa aut ne tẽdat ad viriditatẽ z nigre/
dinẽ:z icipiat mẽbrũ corrũpi.Cũ ergo vides aliqd ex his
cura cũ mollificatiuis. ¶ Et forasse qñ dubitat de corro
sione mẽbri necessariũ est scarificare locũ z apponere sã/
guisugas.Uerũtñ qñ apa est magnũ/z mẽbrũ magnum
fit scarificatio pfunda.In mẽbro autẽ puo scarificatio fit
appens. ¶ In pncipio aũt hor sicut dictũ est:euacuatio
faciẽda est.facta enim eũone mẽbrũ ad suã q̃litatẽ reuer
tet:z q: nõ solũ quãtitatiue:uerũetiaz q̃litatiue nocet:si/
cut dictũ est refrigerari necesse est:z sicut flegmoni ɔue
nit flõmia:ita herisipile ɔuenit farmacia.deinde refrige
ra donec calor apatis repmat. ¶ Si fit pura herisipila re
presso calore mox euadet. ¶ Si võ herisipila fit flegmo
ni admixta frigidis diu ipositis cutis fiet liuida:z ad ni/
gredinẽ declinabit.Et si adhuc refrigeraueris apa indu
rabit:cũ resolutiuis postea non sanãdũ. ¶ Ideoq; refri
geratiua tollant pus q̃ appeat nigredo uel liuor. ¶ Ca
lore z incẽdio cũ repcussiuis refrenato cathaplasma lo/
cũ de farina ordei anteq; liueat uel nigrescat. ¶ Appa/
rẽtibus nigredine uel liuore/scalpella locũ sicut dictum
est:z fomẽta cũ aq̃ calida. ¶ Et qdã uolũt q̃ in ipso pn/
cipio fiat flõmia a pte patiẽte.deinde in succo solatri/z sẽ
peruiue tepido intingat pãnus bis uel ter in die:z sup/
ponat. ¶ Itẽ distẽperet farina ordei cũ succo plãtaginis
z supponat. ¶ Si võ ex frigiditate appositorũ locus uer
gat in terrestreitatẽ/nigredinem/uel liuorem ppter con
gelationem colere z sanguinis/decoquat furfur tritice/
us in aceto:z superponatur.

¶ Si aũt fiat cũ ulcẽ z corrosione facta flõmia ab eadẽ pte
digerat mã cũ oxiçacara:z purget cũ calagogo.qd ẽt in
herisipila facta sine ulcere z corrosione faciẽdũ.facta flõ/
mia statim circa vuln⁹ fiat illinitio cũ succo solatri z sem/
peruiue tepido:z in vulnere apponat empl͛m factuz de
farina ordei z succo plãtaginis:uel terant sandal͛.z ro.z
misceant cũ eq̃li põdere farine ordei:z cõficiant cuz suc/
co virge pastoris:z supponat. ¶ Itẽ pulueriçet litargi/
rũ cũ aceto albo/uel aq̃ virge pastoris/uel aq̃ ros.z cõfi/
ciat in modũ vnguẽti:z cum eo bis uel ter in die vngat
locus. ¶ Mũdificata herisipila appebit caro rubea:tũc
terat linaria z pimpinella:z expresso aliquãtulum succo

supponat. illō fiat ad p̄ruationē z curationē. ¶ Et nota q̄ in tali casu nō d3 fieri iunctio cū aliq̄ vnctuoso: ne forte cū mā sit nimis ĩflāmata forti⁹ ĩflāmaret. ¶ Dieta sit sic laborātis in ꝯtinua. Et nos tā ista in diūsis locis sicut in capl̄o flegmonis: z in isto replicauim⁹. ¶ Et ꝯtra herisipillā sicut dic̄ Macer ꝯficit̄ p̄ciosum vnguētū ex spuma argēti / succo coriādri / aceto z oleo rosato mixtis pariter z tritis in mortario: uel solū succ⁹ coriādri cum aceto.

¶ De uesicis. Cap. XV.

v **Vesica** est quedā egritudo faciēs uesicam sicut fit ab ignis incēdio in qua est aq̄ subtilis: cuius sup̄ficies aliq̄ñ est nigra: z aq̄ cōtenta in ipsa aliquādo est crocea.

Huius cura est flōmia corpe pleno exñte: z dent egro assidue aq̄ prunorū: z aq̄ granatoꝝ acetosoꝝ: z oīa que extinguūt sanguinē: z rūpant uesice / ut currat q̄cq̄d cōtinet in eis: postea liniatur cū vnguēto facto ex oleo rof̄. cerusa z litargiro.

¶ Itē vnguētū h̄ est optimū3. ℞. cere albe. p. j. olei rof̄. p. iiij. q̄bus resolutis addat cerusē quātū sufficiat: z bene i corpet. deinde postq̄3 frigefieri cepit addat albumē oui: z sine intermissione agitet / quousq̄3 fuerit inspissatu3: frequēter huiusmodi uesicas curauimus tali modo.

¶ De formica. Cap. XVI.

f **Formica** est pustula: aut pustule que egrediunt: z faciūt accidere apā puū z ambulāt: z fortasse ulcerāt: z color formice ad citrinitatē declinat: z est inflāmata cū suba uerucali z rotūda: z s̄m plurimū h̄nt radicē latā: z quedā sp̄es est radicis pue. Et in omni specie formice sentit sicut pūctura formice. Et in summa omne apā in cute ambulatiuum qd̄ latitudinem non habet est formica.

Si curas locū sine euātione morbus reuertit. Quare educat colera. Et aq̄ casei cū scamonea est bonū euacuatiuū mãei formice z siliu3 illi. ¶ Et formica corrosiua alienet ab humectātibus. humectatio enim incōueniēs est ulceribus: z in p̄ncipio eius administra nenufar / lactucā / semputuā / portulacā z silia. z si necesse fuerit solatrū z pprie siccū tritum exiccat z formicā arnoglossa z rubus z lens: z post ipsa sauic ordei z cortices granatoꝝ: z si timet corrosio z ulcera / ponas cū istis ĩfrigidatiuis aliq̄d mellis z siliū: aut farinā thuris cu3 aceto. ¶ Cū appet corrosio z ulceratio: ponas fel hirci / z piper / z vitrū cū urina pueri. ¶ Et Gal. iubet eā eradicari cū instr̄o ferreo ad hoc parato. ¶ Et formice puerorum destruuntur si intromittant in balneum. deinde egrediātur sine mora: quia aer balnei nocet eis: z liniantur cum oleo rosato. Hec est ergo cura formice z alioru3 que in cursu simili currunt.

¶ In cura vulneris ponat cū solutiuo suo turbit cū eo qd̄ soluat colerā: z ex epithimo etiā: qm̄ nō est sine melia z flegmate que admiscent colere. Deide. ℞. gallas / fruct⁹ tamarisci / cortices granatoꝝ / z bolū ar. aggregent oīa cū aceto z aq̄ ro. tali quātitate ne mordicēt z liniant desup cū pēna. Et lac dulce uehemēter ꝯfert huic egritudini. z post p̄ncipiū curet cū capite piscis saliti adusti cum vino pontico. ¶ Et qñ necesse est desiccare ultime. ℞. floris eris / sulfuris citrini adusti: fiat ex eis linimētū cū vino z aqua ligni vitis que manet qñ cōburit.

¶ De apostemate frigido. Cap. XVII.

a **Apostematis** frigidi q̄tuor sūt species: aut enim fit ex flegmate subtili: aut ex flegmate grosso: aut colera nigra: aut uentositate.

Facti ex uētositate signa sunt lenitas / mollities / leuitas sicut utri ĩflati. Et si cōprimat digito nō remanet uestigiū. ¶ Cura. uaporet cū farina ordei calefacta: aut cū farina milij: aut cū cinere: z melior cineru3 est cinis quercus. deide iungat cū oleis calidis: z si nō sufficit / fiat empl̄m de cinere quercus / z cinere vitis. cōfectio cū aq̄ iunipi / z cipsi / z tamarisci: z liget. ¶ Et caueat patiēs a repletione cibi / vino z aqua z oleribus z granis: z esuriat z sitiat quātum potest.

Facti ex flegmate subtili signa sunt mollities / cū aliquātulo spissitudis: z cu3 q̄dā grauitate: z istis tribus sp̄eb⁹ coīcat frigus / tact⁹ / z albedo coloris. ¶ Cura eius est sicut apātis uētosi: z confert ei quādo fricatur oleo z sale. deinde imbibatur pānus in capitello: z ponatur desuper z ligetur.

Et facti ex flegmate grosso signa sunt albedo coloris / frigiditas tact⁹ cū duritie. ¶ Si fuerit magnū / soluat eger / z euomat s̄m quātitatē qua3 ingerit cū pillis de hermodactilis: z cū eis que recipiunt pulpā collogntide: z cētaureā: z succū cucumeris asinini: z similia. z emplastra locū cū eis que sunt leuis calefactiōis sicut vitella ouoꝝ z medulla panis de simula cum lacte dulci: z croco z silib⁹. Si aūt fuerit uehemētis frigoris in tactu: cura ip̄m cū storace / castoreo / z euforbio. ¶ Et cū puenerit ad statū / z icipit declinare: stude in resolutione ut nō fiat lapis: z fortasse necessaria erit flōmia si corpus fuerit plectoricū ualde: z iterū necessaria est abstinentia a fastidio z multiplicatione aque: z ab oīb⁹ cibis gñantibus fl̄a. deinde ad curā localē accedēdu3 est. ¶ Et cura localis est cū eo qd̄ resistit z resoluit. Et nō est intētio ut curet cū medicinis frigidis repcussiuis in p̄ncipio: sicut apā calidū. imo cū resolutiuis. ¶ Et si ponant aliquando medicine frigide nō euacuent a resol̄one: neq̄3 ponātur sole. imo cum medicinis calidis misceant. ex eis ꝯo que dixim⁹ / sunt sicut aq̄ cineris cū aceto mixta: z pprie ex cinē sarmētoꝝ: aut ilicis qñ itingit in eis spongia siue pānus duplicat⁹: aut madefiat spōgia in aq̄ capitelli: aut in aq̄ aluminosa: aut misceat cū aqs p̄dictis oleum ro. z acetū / z aq̄ mirti. ¶ Et ex eis que expta sunt apud nos z ꝯsuēta sunt plurimi iuuamēti: est ut recipias alumē z mirrā z salē z sulfur: z cōfice oīa cū oleo rosato z aceto. ¶ Et silr stercus caprnū antiquū cū aceto cōfert. silr sterc⁹ uaccinū. Et iterū decoquant caules z absinthiū in aq̄: z madefiat spōgia in ea: z supponat aut sumat aloes / crocus / z bolus ar. uel acatia / z ciperū / z mirra: z ꝯficiat cū aceto z succo cauliū. aut fiat empl̄m ex bolo ar. sale z oleo. ¶ Et op3 q̄ ligatura tua comprehēdat oīa latera apātis: ne fiat declinatio materiei ad latus. si mediū tm̄ apātis cōstringat. ¶ Et scias q̄ apāta flegmatica pura raro faciūt collectionem saniei. immo s̄m plurimum resoluunt.

¶ Ad maturādū aūt flegmaticū uel melicū apā extrahat succus de sambuco / ebulo / lapatio / leuistico / z maratro / z decoquant bñ cu3 dyaltea / melle / oleo / z butyro. hoc est optimū maturatiuu3. ¶ Itē decoquant folia porroꝝ / senationes / radix altee / absinthiū. p̄dicta cocta terant cum assungia recenti uel ueteri. hoc est summe laudabile.

¶ Dura apāta no iuuant ex medicina aliq̄ calidissima z siccissima: sed ex medicina mollitiua z dissolutiua sic̄ medulla ceruina / bouina / vitulina / hircina / leonina: si misceatur cum eis armoniacum / bdelium / z sigia.

¶ De regimine omnium exiturarum s̄m complementum. Cap. XVIII.

p **Postquam** apostema cōgregat z incipit fieri in eo collectio saniei: tūc uocat exitura. ¶ Et signa maturationis eius s̄m cōplemētū sunt: qm̄ appet lenitas apud locum: z diminutio rubedinis z dolor iam geuit z pulsatio ac febris recessit: tūc nō est aliud necesse nisi ut in ei⁹ aptione studium impēdat. Uerūtamē scire debes q̄ quedam exiture aperiunt per se: z sunt ille in q̄bus materia est subtilis z acuta que nō est pfundata: z in q̄bus eleuatio z acuitas est in capite. Quapropter si extimas q̄ exitura rumpat per se tpe cōgruēti: tūc non est ferro pforatio facienda: nec etiam faciēda est ferro si possibile est ut

aplaᵗ cū medicinis aptentib⁹ exituras. Multotiēs enim
talis pforatio ferruʒ excusat. ¶ Si vō aptio nō fpaᵗ per
se aut per adiutoriū medicine: tūc faciēda est pforatio cū
cautela. ¶ Dixerūt aūt ueteres sapiētes: q̄ in oib⁹ exitu
ris exn̄tib⁹ in locis carnosis usq3 ad tp̄s pfecte maturatio
nis pforatio differēda est. Et ex eis excipiᵗ exitura ani:
cui⁹ pforatio nō est expectāda usq3 ad tp̄s pfecte digōnis
imo sicut testaᵗ Albuc. dʒ cruda exn̄te mā pforari ne ad
ani itrinseca ꝓfundeᵗ: ꝛ fiat fistula cū medicinis postmo
dū nō sanāda. ¶ In exituris vō exn̄tib⁹ in locis neruo-
sis ꝛ ꝓpinqs iūcturis nō est pforatio differēda. imo an-
te cōplemētū maturationis exitura uelociter pforāda est
¶ Si eni exituras in locis carnosis exn̄tes an̄ cōplemē
tū digōnis pforaueris: cursus vir⁹ ꝓlōgabiᵗ ꝛ plime sor
des fient. ꝛ fortasse labia vulneris indurescēt. Et ecōtra
si expectaueris digōnem donec cōpleaᵗ in locis: qui sūt
ꝓpe neruos ꝛ iūcturas in membris ipsis putrefactio for
san fiet. ꝛ fortasse ligamentum iūcture discooperieᵗ ꝛ os
exterius eminebit.

Predictis cū diligētia obſuatis in loco magis
gibboso ꝛ maturiori: qd̄ tactu cog-
nosciᵗ digiti si fuerit possibile pforare: ꝛ elōga manū ab ar-
tarijs/uenis/neruis/ꝛ chordis. Et itēdas ut pforatio ad i
feriora declinet. ꝛ fiat ſm lōgitudinē corpis: aut ſʒ mem-
bri dispōnē: qd̄ est/q: ois pforatio fieri dʒ ſm diūsitatē lo
coꝝ. In oib⁹ eni locis eq̄lib⁹ in qb⁹ nō est reflexio incisio
dʒ fieri ſm lōgitudinē: in locis vō que reflectunᵗ incisio
faciēda est ſm reflexionē ipsoꝝ ꝑterq3 in frōte: qm̄ ut di-
cit Aui. si icisio fieret ſm reflexionē frōtis: fieret casus su
percilij. ꝛ silr in mēbris reflexionis: cui⁹ icessus diūsifica
tur ab icessu viloꝝ ꝛ musculoꝝ suoꝝ. ¶ Quapropter ne
cesse est ut sector sciat anathomiā: que est maxima ps hu
ius artis/ne icidat in errorē: ꝛ secet aliqd ex neruis ꝛ sili
bus. Et h⁹ qdē ſmo est ul'is. uerū ego faciā ad pn̄s de i-
cisione exiturarū ſmonē distinctū ꝛ pticularē ſm antiq̄-
rū doctrinā. ¶ Cū ergo exitura fuerit in capite: tūc eius
sectio sit eq̄lis. i. ſm lōgitudinē. Et si apud oculū fuerit p
foratio faciēda: tūc sit ſm latitudinē: qm̄ sit⁹ oculi est latus
ꝛ fiat icisio ſm lōgitudinē nasi: ꝛ in mādibula ſm lōgitu-
dinē ipsi⁹: ꝛ ꝓpe aures: ꝛ post aures fiat eq̄liter: qm̄ illius
loci cōpō est eq̄lis: ꝛ cognosciᵗ in corpibus senū. In bra
chijs/crurib⁹/vga/testiculis/ꝛ lacertis uētris/ꝛ in dorso fi
at pforatio ſm lōgitudinē: silr in manib⁹/digitis/ꝛ pedi-
bus sit eq̄lis. ¶ In subassellis vō ꝛ iguinib⁹ ꝛ ꝓpe anū
fiat pforatio rotūda. Et rotūda qdē pforatio est que com
prehēdit aliqd ex latitudine cū lōgitudine corpis. Et qn̄
loca ꝑdicta nō pforanᵗ: sic possibile est ut coaduneᵗ illic
mā pp sinū: ꝛ fiat fistula: ꝛ in latē ꝛ in costis fiat pforatio
ſm latitudinē: qm̄ sit⁹ costarū trāsuersus est: ꝛ ꝓspice sem
per situ carnis viloꝝ ꝛ lacertoꝝ: ꝛ caue ſm fortitudinem
vtutis tue ne icidas neruū/aut vilos lacertoꝝ/aut arteri
am uel uenas magnas. ¶ Et in exituris magnis fiat p-
foratio ampla: ꝛ in puis pua. Cois aūt pforatio est sicut
foliū oliue/aut mirti. ¶ Et si cutis exiturarū fuerit ſbti-
liata/ꝛ facta sicut pān⁹ trit⁹: ꝛ est q̄si mortificata: tūc testāte
Albu. necesse est ꝯcauari/ꝛ oino icidi: q: ei⁹ adherentia
amplius nō speraᵗ pp subtilitatē ꝛ corruptionē suam.
¶ Cū aūt exitura pforata fuerit: tūc si necesse fuerit cū ex-
pressione diligēti/ꝛ imissione tētarū tota sanies expellaᵗ
Uerūtn̄ si exitura magna fuerit nō est subito tota sanies
exhēda: ne pp resolutionē sp̄ūs aialis patiēs sincopicet: i
mo paulatim expellaᵗ: maxime si patiēs fuerit debilis na
ture: aut senex decrepitus: aut puer puus: aut mulier pre
gnās. ¶ Deinde apponaᵗ empl'm mundificatiuū: ꝛ for
tasse necesse erit mūdificare ꝛ abluē locū: tūc fiat cū aq̄ ꝛ
melle: qm̄ de ꝓprietate mellis est ut mūdificet ꝛ abluat:
aut fiat cū melle ꝛ vino: qm̄ vinū desiccat: ꝛ facit adhere-
re sinū: ꝛ ꝓprie vinū stipticū: aut cū aceto ꝛ melle: aut mū
dificeᵗ cū vnguēto qd̄ fit ex melle ꝛ sarcocolla equal'r: ꝛ
est ut coquaᵗ mel usq3 ad spissitudinē. deide sarcocollam
pulnericatā cū eo cōmisce: ꝛ fortasse locus nō idiget mū
dificatione: tūc opʒ admistrare medicinā carnis gn̄atiuā
donec saneᵗ loc⁹. Et obſueᵗ ligatura que facit adherē si-
nū: sicut dictū est in ulcerib⁹ cauernosis. ¶ Et qn̄ neces-
se est ut exitura an̄ cōplemētū maturatiōis pforeᵗ pp cās
ꝑdictas. tūc rectū est ut admistres embrocas ex farina tri
tici cū melle ꝛ succo apij: qm̄ h⁹ embroca crudaʒ digerit
mām/resoluit atq3 mūdificat. ꝛ empl'm de farina oleo ꝛ
aq̄: qd̄ diceᵗ in h̄ casu multo plus ualet. ¶ Et scias q̄ h̄
est uera cognitio ul'is curatiōis oiuʒ exiturarū: ꝛ est ſʒ vi
am rōcinatiōis quā secuti sūt sapiētes ueteres hui⁹ artis.
Obſua ḡ h̄ capl'm: qm̄ est de secretis maximis antiq̄rū.

Nos tn̄ viā expimētationis secuti: ponem⁹ mō cu
rā dn̄i Hugonis gn̄alē in oib⁹ exituris ꝛ
apatib⁹: de qb⁹ ꝑsumptio aliq̄ est q̄ ad saniē debeāt per
uenire: quā ignorauerūt antiq. uel forte pp suā bonitatē
ꝛ facilitatē occultauerūt. ¶ Oia ergo apata sic cureᵗ. ꝑ
mo per diē ꝛ noctē: uel per diē tm̄. empl'm de puris foli-
is maluaꝝ optime coctis cū stupis desup apponaᵗ. Post
apponanᵗ sanguisuge magne uel pue iuxta etatē patien
tis. Et apponanᵗ a trib⁹ usq3 ad. xv. ſm apatis quātitatē.
Et apponanᵗ oēs in vno loco ubi nā magis videᵗ ad ge
nerationē ꝛ expulsionē itēdere saniei. postea hēanᵗ folia
porroꝝ optime cocta absq3 adustione in testa cal'a cū mo
dico oleo oliuarū. Et post remotionē sanguisugarum lo
co diutius abluto cū aq̄ cal'a: ꝛ postmodū bn̄ terso ponaᵗ
empl'm de ꝑdictis folijs porroꝝ calidū. adeo magnuʒ q̄
oia latera apatis cōprehēdat: ꝛ desup de stupa sicca i ma
xima quātitate: ꝛ empl'm illud usq3 ad q̄rtū diē q̄tidie re
noueᵗ. Quarto die in sero empl'm de maluarū folijs ite-
reᵗ. Et in crastino sanguisuge. Et post sanguisugas em-
plastrū porroꝝ. ¶ Scias q̄ cū cura ꝑdicta uel apa resol
ueᵗ ifra diē decimū: ꝛ penit⁹ delitescet uel maturabiᵗ/ꝛ
ad saniē deduceᵗ: ita q̄ ſm plurimū per seipm absq3 fer
ro uel medicamine alio apieᵗ. ¶ Si tn̄ ifra tertiā apposi
tionē sanguisugaꝝ fuerit maturatū: nec tn̄ aptū apiaᵗ cuʒ
lāceola. Et cois sectio sicut iā pluries dictū est/est ad quā
titatē folij mirti seu folij oliuarū. Et si patiēs timet ferruʒ
apiaᵗ cū medicinis apiētib⁹ exituras. ¶ Et qn̄ sectio no
uiter facta fuerit/bonū est q̄ tētā de sagimine itromittas
q: ꝓhibet adherētiā: ꝛ facit vuln⁹ lubricū ꝛ magis habile
ad exitū saniei: ꝛ desup ponaᵗ empl'm factū de faria triti-
cea/cribrata aq̄ ꝛ oleo modico: imo sit ualde ꝯditūʒ ꝛ bn̄
coctū: ita q̄ facta decoctiōe in patella empl'm durū rema
neat sicut pasta de qua panis cōficiᵗ/uel q̄si: ꝛ tale emplʒ
cōpetēter spissum ꝛ calidū desup apponaᵗ: ꝛ desup stupa
sicca emplʒ ꝑdictū renoueᵗ q̄tidie sup locū q̄diu ifirm⁹
pfecte fuerit libat⁹: ꝛ caue ne in vulnē aliquā tētā ponas
excepta ꝑma vice qn̄ post sectionē sic dcm̄ est/sagimis tē
ta est iponēda. credo q̄ in mūdo cura silis huic altera nō
sit. ꝛ ego ultra q̄ cēties sum expt⁹. ꝛ vidi eā p dn̄ʒ Hugo
nē frequētissime expiri. ¶ Premisimus tn̄ curā ueterū:
q: sanguisuge non pn̄t ubiq3 ꝛ omni tēpore ꝛ ꝑsertim in
hyeme nō serueᵗ specialiter inueniri. Qn̄ autē inueni-
ri pn̄t ois alia cura vitupabilis est cōparata huic. Scias
ergo illam ꝛ charam habeas sicut aurum.

De medicinis vō apiētib⁹ exituras sunt hec
radix narcisci: ꝛ ꝓprie cū aq̄
ꝛ melle bullita: sed ꝑusq3 medicamē supponaᵗ cōsiderā
dus est locus ubi est pforatio faciēda. ¶ Item electuari
um cum farina ordei an̄. conficiaᵗ cum oleo ꝛ albumine
oui apostema celeriter rūpit. ¶ Item. ℞. mellis anacar-
di/olei iunipi/picis liqde. an̄. calefiāt omnia sil' ad igneʒ
donec vnianᵗ. deinde locus pforādus intingatur. rum-
pet enim uelociter exituram. ꝛ est huius medicamen ab
Almāsore cōpositum. ¶ Item sumaᵗ fermētum ꝛ nitrū
ꝛ sinapis/ꝛ stercus colūbinū/ꝛ stercus ancipitris ul' ana
tis. cōficianᵗ omnia simul cum vitellis ouoruʒ: aut cum

mucillagie sinapis uel nasturcij:⁊ fiat medicamē:qm̄ est
mirabile. ¶ Et ex medicamib⁹ fortib⁹ est:ut sumant cā
tarides ⁊ terant cū aceto ⁊ oleo uetusto. deinde calefiant
medicine ad ignem:⁊ fiat emplastrū:⁊ melius diu3 hoꝝ
est ut aperiat cum sanguisugis.

¶ De exitura subassellis que dicit bubo. Cap. XIX.

Xitura multotiēs accidit subassellis ⁊ i
guinib⁹:⁊ uocat bubo ⁊ exitura
iguinis est magis geta q̄3 ea que accidit sbassel
lis:⁊ qn̄q3 nō facit collectionē saniei. Jlla vō que fit sbas
sellis forsan nō euacuabit a collectiōe. Et cōfert ei in pn̄
cipio flōmia. ¶ Exiture iguinis ꝯfert flōmia basilice ex
manu opposita. ei vō que fit sbassellis de saphena pedis
oppositi:aut basilice man⁹ alteri⁹:aut ambarū/si fuerit res
supflua. ¶ Deide illa que fit in iguinib⁹:iungat olō te/
pido. resoluet eni ⁊ delebit ꝑm plurimū. ¶ Ea vō que
fit subassellis si post flōmiā nō sedat eius rubedo ⁊ pul/
satio:tūc scias q̄ collectionē faciat. ponat ergo sup ipsam
empl̄m maturatiuū. aut ꝓcedat cū cura dicta de sangui/
sugis:⁊ maturet ⁊ apiat ⁊ mūdificet sanies:⁊ cōsolidet.
¶ Et Rasis precipit q̄ habēs exituram subassellis a vi
no debeat abstinere.

¶ De apātibus mamillarū ⁊ virge. Cap. XX.

Postema in mamillis ⁊ vga tam ex
humore calo q̄3 frido gñā
tur. ¶ Si aūt albū ⁊ liuidū est:tūc ē ex lacte co
agulato ad qd̄ ualēt lētes ex farina semis lini cū oleo ro.
ꝯfecta. ¶ Jtē ualet ciminū cū melle tēperatū. ¶ Jtē ra
dices cauliū ⁊ mētha cū farina fabarū. ¶ Si aūt apetur
ex humore frido supponat mica panis cū succo apij tepi
do:uel stercus bouinū cū fenugreco. ¶ Si apa sit duris/
simū:supponant feces aceti cū batitura molēdini. ¶ Et
scias q̄ apata dura sicut iā dictū est nō iuuant ex medici
na aliq̄ calidissima ⁊ siccissima:sed ex mollitiua ⁊ dissolu
tiua:sicut medullis ⁊ silibus que dicemus.

¶ De scliroși. Cap. XXI.

Postema durū ex colera nigra: aut
ē sclirosis:aut cācer. ¶ Jn
cācro est dolor ⁊ isflatio cū pulsatione q̄dā ⁊ ap/
parēt in circuitu ei⁹ uene q̄si pedes cācri. que qdē ad ni/
gredinē ⁊ liuiditatē declināt:⁊ nullū istoꝝ est in scliroși.
¶ Et cācer fit icipiēdo ꝑ3 plurimū:sclirosis vō ex flōne
⁊ herisipila male curatis. ¶ Et in scliroși est frigiditas
tact⁹ cū multa duritie:⁊ quāto durius/tāto peius ⁊ dete
rius ad sanādū:⁊ in puro scliroși non est sensus neq3 do
lor:⁊ aliqd̄ ex ipsis cū indurat nō sanat. ¶ Et scias q̄ scli
rosis est tumor durus ut lapis ex glutinoso quodā ⁊ spis
so frigidoq3 humore:⁊ frequēter sicut dictum est/accidit
ex impitia medicoꝝ qui a pn̄cipio loca tali humore labo
rātia atq3 tumētia curant medicaminibus uehementer
dyaforeticis sublata tenuitate humoris:spissitudo rema
nens in lapidem cōglobat:sic in sclirosim flegmon ⁊ he
risipilla ꝯuertunt. si a pn̄cipio mox frigidissimis ⁊ stipti
cis continue procurentur.

Et in cura sclirosis op3 te icipe a mūdificatiōe
corpis cū eo qd̄ colerā nigrā expel/
lit:⁊ abstineat ifirm⁹ a cibis colerā nigrā gñantib⁹. ¶ Et
mollifica ⁊ resolue alternatim:sicut dixim⁹ in capl̄o apa
tū calidoꝝ:ne fiat lapis:⁊ cura cū eo qd̄ resoluit ⁊ lenit sil̄
⁊ nō cū eo qd̄ resoluit ⁊ exiccat:ut forte sicut dictū est pp
resolutionē ei⁹ qd̄ est sbtile:⁊ exiccationē illi⁹ qd̄ est gros
sum in subam lapideā ꝯuertat. Et caueat patiēs ne mul
tū utat balneo:qm̄ balneū resoluit mām subtilē ⁊ spissa3
idurat. Jdeoq3 sicut iā dictū est/op3 medicamia que scli
rosim curāt nō ualde sicca eē:sed mediocrē hēre calore3
humorēq3 nō nimiū:nec penit⁹ parū. nā si fuerint nimis
humida/nō faciūt dyaphoresim oino. Si vō parum sint
humida:siccāt magis ⁊ ꝯstringūt. ꝓinde debēt eē tēpera
ta:⁊ dicunt malactica:sicut sunt oia illa in qb⁹ est resolu/
tio ⁊ lenificatio sil̄. ⁊ sunt remollitiua ⁊ fortiter resoluētia
sicut adipes gallinarū/anserū/vituloꝝ/coruoꝝ/hircorū/
vulpiū/⁊ lupoꝝ medulle oēs/⁊ mucillago fenugreci/⁊ se
minis lini/armoniacū/galbanū/bdeliu3/storax/mastix/
laudanū/oleū antiquū/oleū alcāne/oleū de lilio ⁊ silia:⁊
sepū ceruinū est pmū inter oēs. deinde taurinū. ¶ Ex
cōpositis sunt. resoluant armoniacū/bdeliū/galbanū/sto
rax/mastix/simplicia uel cōposita cū oleo cōi. ¶ Jte3 ua
let oleū de lilio cū laudano. ¶ Jtē resoluat in forti aceto
oppoponacū:⁊ fiat illinitio. ⁊ ualet vitrū cū decoctiōe al/
tee/⁊ stercore bouino. ¶ Jtē empl̄m scrophularū qd̄ fit
ex semine urtice ⁊ ceteris. ¶ Jtē euaporatio cū aceto cū
lapidib⁹ molarib⁹ calidis ualde ꝓdest. Nām eni gros/
sam dissoluit ⁊ ꝯsumit. ¶ Jtē si in oleo laterino dissolua
tur armoniacū cū serapino/uel armoniacū tm̄ per se:de/
let sclirosim/⁊ oē apa durū/⁊ oēs durities in modico spa
tio tpis emplastratū. s. ⁊ suppositum.

¶ De tumore. Cap. XXII.

Tumor est mollities carnis inflate si
ne dolore q fit ex spū ua/
porāte uel crescēte sua uētositate:que tm̄ cā pro/
prie in cruribus uel pedibus fieri solet:ptisicoꝝ/cacetico
rum/ydropicorum/stomaticorum.

Si uero in his causis ꝯgrua adiutoria facta fue/
rint. Js talis tumor qui sinthoma dicit
cito sedat. ¶ Nam cum fricatione manus ⁊ vnctione
olei rosati cum aceto addito modico sale:uel nitro cura/
tur. ¶ Si inungat etiam oleo tm̄ roseo : ⁊ confricentur
blanda manu diutissime mox sanantur.

¶ Si vō ex flegmatico humore in aliquē locū ꝯfluēte tu/
morē talē videris exortū:mox spōgiā nouā in pusca ifu/
sam supponas ⁊ sanabis. ¶ Et si is qui patit fortis cor/
pore atq3 dura carne ⁊ cute fuerit:pusca acrior esse debet
aliquid salis uel aluminis habēs. spōgia vō si non habe
atur noua/tollat uetus ⁊ lauet nitro albo/uel vitello oui
uel bono sapone:⁊ idem faciet.

¶ Si vō ut fieri solet nihil ꝓficiat:debemus tūc dyafore/
ticis uti medicamib⁹:⁊ magis si tumorē viderim⁹ solida
tū. Jnqt. G. Ego sepi⁹ curaui talē tumorē oleo perūgēs
locū:⁊ molli diu perfricās manu. deinde supradicta spō
gia intincta in lixiuia superposita. fortiter stringas:⁊ mi/
rifice medeberis. ¶ Jtē milij farinam tricocinabis atta
mina ⁊ cū succo camcactis:distempera ⁊ utere.

¶ Si vō in aliquo mēbroꝝ articulo ꝰ talis tumor natus
fuerit:fiat ligatura sicut i fracturis fieri ꝯsueuit. ut ꝯfluēs
illuc humor possit repelli. deinde ut dixi medicaminib⁹
diaforeticis utēdū est:que testimonio antiquoꝝ utillima
fore scim⁹:quoꝝ. G. teste vnū est hoc. ℞. spume argēti. ℥
xxvij. adipis porcini ueteris. ℥. 50. olei ueteris sextaria
v. ⁊. 5. radicū euisci. lb. ij. cōficit sic. radices ⁊ adipes cum
oleo diutissime decoque:⁊ sic fortiter colet:⁊ spuma argē
ti uehementer trita colature supmutat:⁊ sine intermissi/
one agitetur. Et iterum lento igne ad modu3 emplastri
coquatur ⁊ utere.

¶ Si vō antiqu⁹ tumor iueterat⁹ sclirosim fecerit. ⁊ si peni
tus sine sensu fuerit ut nō sentiat nec tactū/nec pūctum:
hūc talē ꝯsulo ut relinq̄s/ne incassum labores:q: insana
bilis est. Si aūt sentit medicū/nō est penit⁹ isanabilis:s3
ꝓpe sanabilis:nō tm̄ ualde facilis ad sanitatē. ¶ Et nos
de scliroși iā in plerisq3 locis:videlicet in capl̄o flegmo/
nis. ⁊ in ꝓprio suo capitulo locuti sumus.

Et cura tumoꝝ diuersificat teste Gal̄. ꝑm diuersi
tatē mēbroꝝ in qb⁹ fuerit. Jnquit enim.
Jn ore/palato/⁊ lingua/si fuerit tumor/gargarismata ca
ueas:sed magis mām ad nares declinare ꝓcures:⁊ per
eas expellat. ¶ Jn vua vō ⁊ sqnātia pmo uena man⁹ ici
dat. deide sub lingua. ¶ Jn collo vō uena est que est in
manu ⁊ uena frōtis incidat. ¶ Jn renibus ⁊ uētre si tu/
mor existat/incidat saphena. si tumor calidus in manib⁹

uel pedibus fieri incipiat spongia in aqua frigida z aceto uel vino pōtico supponaꝛ:z cibus suscipiaꝛ facilis ad digerēdū sicut ptisanū z malagranata z silia. ¶ Diuersitatē ergo mēbroꝝ opꝫ cognosci.q: tumori uētris nullus spongiā in aceto īfusam apponet. ¶ Oleū absinthiatuꝫ in splene z epate ualet multū:testāte expimento. ¶ Si epar tumefiat nemo sensuꝫ hn̄s spongiā cū aceto z aqua frida supponet. Qꝫ si epithimaueris oleo mirtino uł costanino aut masticino siue nardino.uel aliquo alio stipṫico.lꝫ ꝯueniāt:ea tn̄ frida nō appones.nec ēt frida cathaplasmata:sed opꝫ cotana cuꝫ vino decoqui z calida cathaplasmata. ¶ Jn aurē tumidā.si acetū cū oleo ro.iniꝭcias nō nocebit. ¶ Jtē in molli carne si tumoꝛ extiterit/sufficiet oleū calidū. ¶ Jn magno tumore lingue si etas permiserit flōmeꝛ z purgeꝛ pillulis:que.℞.aloe/scamonee z collogntide:z sup linguā īponanꝛ īfrigidātia:sicut succus lactuce z silia. ¶ Si tumoꝛ fuerit in visceribꝰ uel in uētre/oleū in quo decoquiꝛ rutha/uel calida uł īpmata: sicut ciminū/apiuꝫ/petrosillinū/iuuāt.ualet z uētosa bis uł ter absqꝫ scalpellatiōe apposita. ¶ Jn tumore ueretri: qui priapismus dꝛ.uomitꝰ pcureꝛ.z si pticularia nō discrepāt flōmeꝛ z inungaꝛ cū ceroto z simplici oleo roꝭ.z aqua/z apponanꝛ frida in femore z virga:z aliqñ vnge cū oleo camomillino. Et iterū comedere semia agni casti/rutha quoqꝫ utilissima est ad hoc. ¶ Jn oī ergo tumore itēdimus purgationē eoꝝ que sunt ex nām in mēbro illo. ¶ Emplm̄ pbatū ad inflationē cruriū z coxarum. stercus colūbinū albū cū forti aceto tritū/corio inductuꝫ suppone. ¶ Jtē ad inflationē que fit cū rubore z calore ſm Aui.farinā ordei z fabe tolle z in aceto coque z suppone. ¶ Emplm̄ oēm īflationē efficaciter ꝯsumens.℞.affodil.radicū filicis decoquanꝛ in vino optimo addito modico furfure ad ꝯglutiationē. ¶ Fex vini tepida supposita omni īflationi z oi spāti pdest. ¶ Cōtra tumoreꝫ pedū fiāt fomētationes cū vino decoctiōis absinthij/origani/pulegij/calamēti/z paritarie pdest. ¶ Jdem faciūt flores fenugreci.idem facit radix ebuli. ¶ Ad idem.℞ herbaꝫ tribuloꝝ/folioꝝ sambuci z ebuli/bulliāt in aqua marina:uel in aqua salsa.

¶ De bothoꝛ albe/que apparēt super naso/z super poma maxillarum. Cap.XXIII.

q Uandoqꝫ spgunꝛ sup nasuꝫ:z sup poma maxillaꝝ/bothoꝛ albe.ad modū punctoꝝ lactis.

Et cura eoꝝ est ebulus albus cū medietate sui de yreos/de quo fiat linimētū. ¶ Et iteruꝫ semē lini z nitrū salsuꝫ z ficus z nigella cū aceto.z in sūma oē in q̊ est exiccatio z resoło curat illud. ¶ Si i facie fuerint pustule sicce z pue.℞.alumē/gūmi/lētes/pluerica z faciē īde laua. ¶ Ad pustulas faciei rubeas:z q̄si lepras pbatū.Accipe succū urtice maioris/z succū nasturcij aq̄tici/z plātaginis z cicute.añ.adde parū argēti viui z adde cū eis sagimē porci/cōfice z vnge:postea cōbure mures/z fac puluerē:misce cū oleo/z vnge faciem.

¶ De scrophulis z glādulis z nodis. Cap.XXIIII.

s Crophule z glādule sunt dura apta/z differūt:q: glādule sūt ex flegmate dn̄ante mełia:scrophule v̊o ecōuerso z ſm plurimū in collo ſbassellis z iguinibꝰ ex idigōnis malitia gn̄anꝛ:z dn̄r scrophule:sicut dicit Aui.q: multū accidūt porcis.pp̄ter gulositatē ipoꝝ. ¶ Et p̄ter scrophulas alias supfluitates que assimilanꝛ eis in corpore gn̄anꝛ.s.glandula/nodus/testudo/bubo/botiuꝫ/z cācer:que oīa differūt iter se. ¶ Scrophule eni mł̄te sūt sił/z nō sunt sepate a carne:neqꝫ p̄uanꝛ dolore. ¶ Glādule v̊o sunt pauce nūo dolore carētes:tactuqꝫ in ptem ducunꝛ leuiter:ac si essent a corpe sepate:utpote q: neqꝫ radicē:neqꝫ p̄ncipiū hn̄t in corpe. ¶ Nodi differūt a p̄dictis:qm̄ ſm plurimū accidūt in mēbris duris:ut i dorso manuū/atqꝫ pedū:z qn̄qꝫ in curuaturis iūcturaruꝫ accidūt oīno dolore carētes. Et nodus est rotūdus oibus durioꝛ:lꝫ cancer fit durioꝛ eo. ¶ Testudo differt ab oibꝰ sup̄dictis:qm̄ ceteris maioꝛ est z mollioꝛ.z cū maioꝛ pgn̄ationis eiꝰ fiłła:z minoꝛ mełia. ¶ Bubo ceteris dissimilis est:qm̄ nō est sepatꝰ a carne.imo uehemēter inuolutꝰ:sicut cācer:z nō nasciꝛ in alijs locis/nisi ſb assellis z inguinibꝰ. ¶ Botiū enim ab alijs differt:qm̄ semp est in gula:z crescit plus alijs.gn̄atio v̊o eius est carnositas flatica/que ex reumate a cerebro descēdit in gulā:z ꝯtingit h egritudo p̄mū in regionibꝰ:in qbꝰ sunt grossa cibaria:sic castanee z silia/z aq̄ multe grossitiei/z multe viscositatis/qua patiētes utunꝛ:z p̄cipue sine vino. ¶ Et scias q̄ p̄dicte īfirmitates q̄to duriores sunt:tāto magis abūdat mełia in illis:z flegma plus abūdat in illis que fluxibiliores amplꝰ z molliores sūt.z ex eis sunt in qbꝰ admixta est mā sanguinea:z appet in eis ruboꝛ z doloꝛ sentiꝛ fortioꝛ q̄ꝫ in alijs:que ēt sepiꝰ faciūt collectioneꝫ saniei. ¶ Cancri aūt differētia in pp̄rio capło requiraꝛ.

¶ Et scrophule quibꝰ admisceꝛ mā calida sunt faciliores z maioris doloris.ille v̊o quibꝰ nullus est doloꝛ sunt difficilis curationis:z forte tales indigent cyrurgia. ¶ Et scrophule que accidunt infantibus sunt minus male:z peiores sunt que accidunt iuuenibus.

Scrophule v̊o que p̄mū ꝯtingūt.teste.G.triū generū sūt.q̊rū vnū pultes.2m sepū.3m fauū uocaꝛ:q̄s sic ipe ait.trino mō curamus vꝫ dissoluēdo:putrefaciēdo z icidēdo. Sꝫ in q̊dā loco h tria erūt faciēda.Jn q̊dā v̊o duo.Jn alio v̊o vnū.Fauuꝫ eniꝫ z pultē dissoluēdo z putrefaciēdo curamꝰ. Jn sepo v̊o nō nisi ferrū iuuabit. ¶ Si in iteriorībꝰ mēbris oriaꝛ aliqd̄ p̄dictoꝝ:maxime in visceribꝰ odorifera medicina ualebit.dissoluit eniꝫ z eliquat māꝫ in eis collectā:z laudabilioꝛ oibꝰ est thiriaca magna : athanasia z omorusia. ¶ Que aūt sicut ipe Gał.ait.modico p̄cio cōponiꝛ nr̄a medicia est dyacalamētū z silia. ¶ Et radix in qua cōfidēdū est:sic ait Aui.Jn cura hn̄tiuꝫ scrophulas est euō z regimis ſbtiliatio.Jn curatiōe eni scrophularū nō soluꝫ Aui.lꝫ oēs ꝯueniūt ueteres:ut in p̄ncipio corpus euēꝛ:z ſbtilieꝛ regimē. ¶ Et euō corpis facienda est duobus modis.s.per uētris sołonē z flōmiā:z pp̄rie soluaꝛ uēter cū eo qd̄ educit flegma grossuꝫ viscosuꝫ:sic est puluis q fit ex turbit:çinçiber z çuccarū:queadmoduꝫ dcm̄ est in capło fistularū.qm̄ p̄dictꝰ puluis teste Aui.neqꝫ calefac: neqꝫ itestina excoriat:flōmia de cephalica facienda est.z uomitꝰ est laudabilis:q̄re assuefaciat illud. ¶ Subtiliatio v̊o regimis est ut īfirmus abstineat a repletione.imo famē q̄to plus poterit patiaꝛ:neqꝫ cibū grossum comedat:neqꝫ aquā bibat oīno:abstineat ēt a locutiōe supflua z a risu z silibꝰ:qm̄ oīa hꝰ mām trahūt ad locum.z vitet q̄tū pōt ne caput eiꝰ graueꝛ dolore/rixā z irā. ¶ Et cuꝫ dormit fit puluinar planū sub capite suo:z nō altū. Jnq̄t q̄ appositio uētosarū incōueniēs est patiētibꝰ scrophulas ſm p̄mū:qm̄ nō est possibile ut euēꝛ mā scrophularuꝫ per illud:imo fortasse trahit ad ipas z ingrossat eas:propterea quia extrahitur de sanguine subtili.

¶ Et curatio localis est cū eo qd̄ aggregat mollificationē z resołoneꝫ sił:sic est mucillago/maluauisci/fenugreci/z semis lini/z radix lilij/z oēs medulle z adipes. ¶ Et de utilioribꝰ utilioꝛ est adeps ursi/leōis/taxi/lupi/z vulpis. ¶ Et ex eis que fortiꝰ resoluūt z lenificāt:sunt sic armoniacū/bdeliū/galbanū/storax/mastix/z laudanū. ¶ Et non opꝫ sic iā dcm̄ est ut admisceaꝛ qd̄ resoluit cū exiccatiōe tm̄:ne mā iduret pp resołonē ſbtilis:z exiccationeꝫ grossi:imo nec̄ia est eis lenificatio ut liniaꝛ grossum donec obediat resołoni.deide addanꝛ resolutiua.z fortasse singularia pura.deinde ſbducas ex resołone ip̄aruꝫ:ne id qd̄ ſbtile est resoluaꝛ:z quod grossuꝫ fuerit fiat lapis. ¶ Et ego narrabo ad p̄sens medicinas cōpositas:quas

longo pbaui usu. Ex illis est empl'm pbatissimuz resolués durities breui spatio tpis. qd narrauit Sa. fn. cathagenis. z est hoc. ℞. sinapi/semé urtice/aristol'. sulfur/spumã maris/bdelij/armoniaci pficianť cũ cera z oleo antiquo. ¶ Jtẽ vngũ dyaglon bonũ. ℞. litargiri triti. ʒ. j. ponať in patella/z addať sibi olei ueteris. ʒ. ij. z. s. z sil' agiteť. deide fiat ignis lent' sub eis: z coquať donec resoluať litargirũ: deide mucillaginis maluauisci: fenugreci. aã. ʒ. ij. sumanť/z pdictis adiũganť. post h agitando cũ spatula coquať donec igrosseť. Cũ aũt coctũ fuerit deponať ab igne z agiteť donec frigefieri incipiat. postea malaxeť donec grossitiẽ z viscositatẽ acqrat. deide fiant magdaliones z usui reseueť. ¶ Et Cõstãtinus dic q sumere quotidie. 7. pillas pfectas de succo lilij agrestis z eufo:bio usq3 ad. xxx. dies dispgit oẽs scrophulas ita q nec vna remanet. ¶ Et potio ista delet scrophulas que in alto co:pis posite sunt: z per secessuz educit. ℞. b:usci sparagi/polipodij/viole/esule/iari/yris/d:agontee/ellebori nigri/squille/acori/radicũ z cimarũ oliue/floris sticados/peonie/scrophularie/co:ticũ ulmi/oiuz viridiuz. aã. ʒ. j. eufo:bij/pipis/cocognidij/cimini/oiuz qtuo:. ʒ. vj. cõficiť sic. radices z herbe in vino sufficiẽti ifuse ad lenes p:unas ad medietatez coquanť/z diligẽter exiccentur/z melle sufficiẽti adhibito. iterũ modicũ bulliãt. z sic puluis terẽdorũ misceať. cũq3 opus fuerit deť fiala. j. mane a ieiuno per triduũ uel minus sm vtutẽ patiẽtis. ¶ Et potio hec d: pbata ad scrophulas. ℞. herbe scrophularie assari/viol'. aristo. ro. b:ionie/mali terre/herbas ptusas i vino sufficiẽti decoque ad tertiã ptẽ. z da luna decrescẽte. ¶ Jtẽ ad scrophulas fistulã z gauonẽ siue bociũ. ℞. cinamomi/gar. nucismuſ. spice/olibani/oiuz electoz. aã. ʒ. j. piperis/semis coriãdri/dyagridij. aã. ʒ. ij. eufo:bij ad põdus oiuz. deť ex eo mane. ʒ. ij. uel eunti do:mitum cũ vino calido semel uel bis in hebdõa. põt et fieri pdict' puluis: ex pipe/coriandro/z eufo:bio / tantũdem ualet. ¶ Jtẽ. ℞. radices pẽtafilon/filipẽdule/z agrimonie pulueriçatas. da in potu cũ bono vino subtili: z misce parũ de rubea maiori si nõ sunt fracte z dissolueunť. Si võ fracte sunt bibat de pdicto puluere trium herbarũ. z de eodem puluere supponas ulceri: z ex toto desiccabuntur z sanabunť cito. pcedat tñ ad purgationem pfectaz mixtura herbarum que psueuit in causa vulnerũ exhiberi.

¶ Purgata mã flatica in glãdulis/z melia in scrophulis: cura locũ cũ empl'o de semie urtice z dyaglon iam dictis ¶ Jtẽ ptra oẽs pdictas egritudies/radices ebuli lauentur optime cũ vino ul' aceto. deide coquanť in optio aceto uel vino puro z forti pus aliquãtulũ pquassate/z scrophulis z glãdulis uel botio cathaplasmanť: z p diẽ z noctẽ dimittanť: z ifra per nouez dies quotidie renouẽtur. ¶ Jtẽ stercus cap:inũ siccũ cũ melle z aceto distẽperatũ z suppositũ multũ ualet. ¶ Jtẽ radix bismalue cocta cuz fenugreco z semie lini z caulitũ z stercore uaccino z pauco aceto forti. h oia pfecta sil' cal'a apponanť. ¶ Et vngm apficon qd d: ueneris. sic testať Aui. iuẽtũ est magne sanatiõis in scrophulis mo:talib' ruptis cũ facilitate z leuitate: z tu ingras illud in fine lib:i. ¶ Et de empl'is calefaciẽtib' scrophulas est dyaglon: z qñq3 pmisceť cũ eo radix lilij qm in ea est ppetas ad h. z sil'r stercus cap:inuz z ouinũ: z nasturcium z radix cucumeris asinini: z ficus que cadũt añ maturationẽ: faria faberũ z amigdale amare aggregenť cũ dyaglon. ¶ Et de meliorib' que ponũtur sup scrophulas est pix pfectis cũ ea ficub' z sqlla pfecto cũ ea stercore uaccino aggregato cuz aceto. ¶ Et h est mirabile. ℞. radicũ lilij/semis lini infundanť in vino z in illis amboh' ponať fimi colũbini qtũ neče fuerit. z fiat empl'm ex eo: qm est mirabile. ¶ Et teste Auic. Almugath ẽ de epithimatib' mirabilib'. ¶ Jtẽ. ℞. picis liquide/olei antiq/fimi colũbini/alumis iameni/radicuz cappar. z adipis pauonis. oium. aã. aggregenť oia cum melle ad ignẽ z fiat empl'm: qm est mirabile. ¶ Jtẽ emplastrũ bonũ z pbatũ in oib' apatib' duris. ℞. armoniaci/bdelij/galbani. aã. in aceto forti per triduũ dissoluanť deide adde furfurẽ z fiat empl'm. ¶ Et in scrophulis in quib' est cal'itas: pficianť medicine cal'e pdicte cũ ol'o ro. z dimittanť dieb' aliqb': postea admistrenť. Et sic dicit Aui. Jn scrophulis cal'e cõpl'onis sufficit sauich. i. pultes de tritico cũ aq coriãdri: z est regimen in h ut vincat aq coriãdri: aut vincat medicamẽ aliõ s3 q exigit uehemẽtia inflãmationis: aut pultas ei'. ¶ Jtẽ Aui. dicit q piper cũ pice resoluit scrophulas. ¶ Jtẽ succus ruthe capne cũ succo agrimonie bibit' z cathaplasmat' curat scrophulas. ¶ Jtẽ expertissimũ ptra scrophulas. ℞. radicẽ raphani z tapsie z icide minutatim: z ex illis aliqd paruũ uas usq3 ad medietatẽ reple. cemẽtãdo in uase radicẽ raphani cuz radice tapsie. deide uas illud repleas oleo cõi uel pulegino: qd meli' est z usq3 ad tertiã ptẽ bullire pmittas: z iterũ de eodẽ oleo admixto cũ eo modico oleo muscelino reple: z iterũ pdicto modo fac bullire: tunc uas ipsuz de pdictis radicib' usq3 ad summũ reple. z iterum in p:edicto oleo admixto aliquantulum de petroleo fac bullire. de isto oleo tepido duas uel tres guttas auribus instilla scrophulis p:ius inunctis cuz oleo viol'. z caue ne aliqd ex oleo exterius cadat in faciem.

Si p:edictis remedijs patiẽs nõ sanať. tunc nõ est fiducia nisi ut cum ferro cureť: s3 ad h perit' medicus est maxime necessarius. Et ppe qñ scrophule sũt in ptib' colli: qm iã vidi mltos scrophulas patiẽtes pisse ex opatione z icuria stolidoz i his locis. ¶ Jdcirco dicã modo z ostẽdã modũ b:euiter in incisionib' scrophularuz. z h est modus opõnis earum. ¶ Antea scire te uolo qm si scrophule i collo fuerũt magne ut nõ app:opinques eis cũ ferro neq3 cũ medicamine acuto: qm illud est de illis que ducũt ad ulcerationez ipsarũ z earũ co:ruptionẽ. ¶ Et in scrophulis vicinãtibus uenis/neruis z artarijs nečia est cautela: z aliqñ medicus nõ icidit neruũ sed detegit eũ frigori: qre co:rũpiť nerui cõpl'o z destruiť ei' opatio quusq3 cũ calefactiõe ipsius cõpl'onis reuertať. ¶ Si g sic dcm est pdictis remedijs nõ sanať: z nečia fuerit cyrurgia. tũc pmo mũdificato co:pe sic dcm est. accipe scrophulã cũ vna manuũ tuarũ z firmiter ipaz teneas. deide scinde pelliculã sup ipaz sm modũ eqlẽ. i. sm lõgitudinẽ co:pis: caue tñ ne ptranseat incisio tua ultra terminũ pellicule: z icidas sacculuz scrophule: nã si incisus fuerit ei' extio difficilis erit ualde. deide extẽde labia utriusq3 lateris z scrophulaz cum sacculo suo pfecte circũcirca excoria. Deide app:ehẽsa scrophula cũ vncino cũ itegritate si possibile fuerit extrahať. z ne aliqd ex ea ul' de sacculo ei' remãserit: cũ multa op3 diligẽtia pscrutari. q si remãserit aliqd exhe. uerũ si sanguis ipedit opõnẽ tuã tũc iple vulnus ex medicinis absciděntib' ipm. deide refrenato sanguie ad opõnẽ tuaz donec ipaz cõpleas reuertaris. ¶ Et ad ultimũ si aliqd de scrophula remãserit: z iteratio nõ est possibilis: aut pp magnitudinẽ ipsi' scrophule in pn°. aut pp terrorez nerui uel artarie: tũc pone medicamẽ acutũ z co:rosiuũ donec putrefiat z psumať. z illud q: nisi scrophula exhatur cũ itegritate sua: z pãniculi eius: aut destruať residuũ cũ medicamie acuto. egritudo. pculdubio reuerteť. deide post administrationẽ medicaminis acuti administra butyrum donec escara cadat in pus z loco purificato ut vulnus consolidetur studium impendatur.

¶ Hoib' aũt qui ferrũ abho:rẽt opatio talis fiat. Jn p:imis ponať aliqd ruptoriũ donec excorieť cutis: sic est stercus colũbinũ cũ cãtaridib' ptritis z pfectis cũ aceto. deinde medicamen acutũ putrefactiuũ z psũptiuũ: sic calx viua cũ sapone z capitello z ei' filia. ¶ Et iã pbatũ est h medicamẽ. ℞. calcis vi. ʒ. ij. arsenici citrini. ʒ. ij. resalgaris. ʒ. s. pficianť cũ melle z fiat medicamẽ z facta ruptura cutis

ponaꝭ ex eo q̃tū sufficit.ꝛ sis sollicit⁹ ad defensionē ptiū
circūstātiū cū reb⁹ fridis:ꝛ ne medicamē moueaꝭ ꝛ com
buraꝭ ubi nō debet. ¶ Qñ scrophula fuerit annexa ner
uis aut uenis ꝛ arterijs: aut fuerint ualde magne: sic iaꝫ
antea dictū est. tūc nō est curatio cū medicamētis p̄dictis
acutis: neq̧ cū ferro penit⁹. qm̄ nō est possibile ut eradi/
ceꝭ absq̧ lesione mēbroꝝ. ¶ Cū aūt scrophula putrefa/
cta ꝛ cōbusta fuerit succurrēdū est cum butyro donec ca
dat in pus. ꝛ opꝫ ut sit magna cautela circa q̃titatē neces
sariā medicamīs acuti. Quātitas aūt nec̃ia determinari
nō pōt: ſꝫ id est in usu ꝛ discretione medici: ut cognoscat
locū ꝛ dispōnē egritudīs. ꝛ violētiā siue acuitatē medica
minis ꝛ sista: ꝛ securi⁹ q̄dē est ut sistaꝭ in h̄ citra terminū
ꝛ fiat reiteratio in appōne medicamīs acuti q̃ꝫ trāseatur
terminus ut fiat sup̄fluitas in appōne ipsi⁹. ¶ Et q̄dam
medicoꝝ p̄us aperiūt cū sagittella: postea terūt alliū cuꝫ
sale simpl̄r ad rūpēdū. facta ruptura apponūt medicamē
acutū. ¶ Et aliq̄ añ appōnē ruptorij q̄tuoꝛ dieb⁹ uł plu/
rib⁹ iungūt locū cū populeon. Postea ponūt empl̄m de
folijs caulīū cū assungia ueteri porcina ad maturādū: po
stea ponūt ruptoriū. ꝛ tunc minus ledit facta corrosione
scrophule ꝛ toti⁹ folliculi ei⁹ icarneꝭ locus. postea ꝯsoli/
deꝭ. ¶ Itē medicamē ꝯ scrophulas. Accipe calcē viuā ꝛ
saponē nō induratū. añ. pone in plāta manus ꝛ cōmisce
cuꝫ saliua ieiuni ꝛ fac magdaliones: cūq̧ necesse fuerit
pone vnū magdalionē recēter factum sup̄ scrophulā plu
maceolis circūquaq̧ locatis ne ualeat remoueri: ꝛ liga
fortiter stricte ꝛ dimittas per vnā noctē. In crastino me/
dicamē apponas qđ escarā ꝯuertat in pus. ¶ Cōsequē
ter h̄ēas puluerē. qui. ℞. alumē çuccarinū/arse. thus añ.
calcis vi. q̃tū de tribus alijs p̄dictis: tere fortiter ꝛ misce
postea pone in sacculo ꝛ liga: ꝛ loca sacculū in olla cū su/
spēsorio ut in medio pēdeat ꝛ ollā ipleas ex aq̃ ꝛ bulliat
quousq̧ medietas aque ꝯsumaꝭ ꝛ medietas sacculi ap/
pareat. ꝛ itē postea iple. ꝛ sił̄r fac bullire. ꝛ sic fac nouies.
postea sume sacculū ꝛ pone ad solem ꝛ desicca donec ad
modū lapidis iduretur. de h̄ lapide abradas cū cultello: ꝛ
ponas satis in ruptura ubi vis q̧ scrophula seu caro aliq̃
corrodaꝭ. postea liga ꝛ dimitte q̄usq̧ patiēs dolorē non
sentiat. postea remoue ꝛ pultes cū assungia seu medica
mē aliud putrefactiuū pone donec mortua caro cadat: ꝛ
per illud foramē abstrahe scrophulā: qua ex̄cta vulnus
icarna ꝛ deide ꝯsolida. ¶ Itē medicamē cautericatiuū
carnē usq̧ ad os cōburēs ꝛ oēm sup̄fluitatē remouēs sic
fit. ℞. saponē liq̄dū. ꝛ si vis ut forti⁹ opeꝭ saracenicū mol
lificatū cū saliua ꝛ pulue calcis viue ipasta q̃tū pōt reci/
pere ꝛ fac pilotrā seu magdalionē ad q̃titatē quā vis. po
stea sepelias eū in pulue calcis vi. in crastino iuenies in
modū lapidis iduratū. pone ubicūq̧ vis cauteriū facē:
seu carnes mortificare ꝛ liga ualde stricte. ꝛ dimitte sic p
xij. horas ꝛ mortificabit carnē usq̧ ad os. caue tñ q̧ lapis
ipa die uel sic sit fact⁹. p̄dit eni v̄tutē suā ex mora. ¶ Et
ultimū oiuꝫ tā in remotiōe scrophulaꝝ q̃ꝫ oiuꝫ sup̄fluita
tū corp̄is est arsenicū sublimatū tā dcm̄ in capl̄o fistulaꝝ.

¶ De nodis ꝛ glandulis. Cap. XXV.

n Nodi sunt diuisoꝝ generū: ꝛ oēs coi/
cāt in h̄ q̧ sepanꭲ a carne
corp̄is: ꝛ moueꭲ cum moues eos sicut res cō/
tenta in folliculo.

Et curatio glādulaꝝ ꝛ nodoꝝ per icisionē nō
differt ab eo qđ narratū est de inci
sionibus scrophularū. p̄pterea non est necessaria ipsius
rememoratio in hoc loco.

¶ In curatione v̄o glandularum nō est intentio nulla: ni
si incisio ꝛ abstractio.

¶ Nodoꝝ v̄o cura qñq̧ absq̧ icisione cōpleꝭ. ꝛ ipsi⁹ cura/
tio est ut fiat cōpressio uehemēs sup̄ nodū donec penit⁹
destruaꝭ ꝛ locus uacuus remaneat ꝛ eq̄lis: uel accipias
vnā scutellā ꝛ si nodus sit in tergo manus: sic ſm pluri/
mū fieri ꝯsueuit/teneas cū vna manuū tuaꝝ manū patiē
tis: ꝛ cū altera manu p̄cutias sup̄ nodū fortiter cū scutel/
la: reiterādo p̄cussionē mā. scđo ꝛ tertio si fuerit optimū
donec. s. frāgaꝭ folliculus ꝛ locus nodi uacuus remane/
at ꝛ optime cōplaneꝭ. Deide fac empl̄m ex reb⁹ stipticis
sic aloe/acacia/mirra/olibano/sarcocolla ꝛ sił̄ib⁹ ꝯfectis
cū oui albumie uł aceto: deide supposito plūbo strigaꝭ
locus strictura uehemēti: ꝛ sic dieb⁹ plurib⁹ dimittaꝭ. dei
de soluaꝭ: ꝛ empl̄ꝫ si nec̃e fuerit renoueꝭ. fiat illud donec
nodositas delitescat. ¶ Ex sola nāq̧ euōne loci nō fit se
curitas q̄n qñq̧ redeat egritudo: iđq̧ post illud strictu/
re admistratio necessaria est: qm̄ ipa p̄hibet recidiuam.

¶ De testudine. Cap. XXVI.

l Intentio curatiōis testudinis non est
nisi icisio ꝛ ex̄ctio: aut p̄fora
tio tm̄ qñ est de illis que ꝯtinēt hūiditatē ad h̄
ut sanies educaꭲ: ꝛ scias q̧ testudo ꝯtineꭲ in sacculo sicut
glādula ꝛ scrophula: q̄re diligēter iuestigādū est: ne ali/
q̄d ex eo remaneat: qm̄ egritudo rediret. si ex sacculo ali
q̄d remāeret: aut pone medicam̄ donec penit⁹ corrodaꭲ

¶ De nodis siue testudib⁹ factis in capite. Cap. XXVII.

m Multotiens in capite fiūt apata q̄dā
q̄si cornua dura tāq̧ la/
pis: ꝛ tūc sūt de gñe nodoꝝ: ꝛ aliq̄n sunt mollia
ꝛ tunc p̄prie sunt testudines. ¶ Et oia apata que fiunt
in capite tā dura lapidea q̃ꝫ mollia carnosa uel pinguia
debet icidi ſm formā cutis: ut facilius possint excoriari.
¶ P. que ex eis ꝯtinēt hūiditatē: ꝛ que accidūt post au
rē ipoꝝ icisio sup̄ficial̄r fiat. ꝛ ex eis que facili⁹ ꝯuertunꭲ
in saniē sunt ea que accidūt in capitib⁹ pueroꝝ: ꝛ hoc p̄p
abundantiā sanguinis: ꝛ fluxibilitatem cutis.

¶ De nodis siue lupijs que nascuntur in palpebris ocu/
lorum. Cap. XXVIII.

e Ex nodis q̄dā nasciꭲ i palpebris
oculorū q̄ vulgo lupia
appellaꭲ. ¶ Et ei⁹ cura est ut palpebra inuersa
nodus ex p̄te iteriori palpebre per latitudinē usq̧ in cō/
cauitatē eius cū flōmo scindaꭲ. ꝛ ex̄cta humiditate ꝛ vul
nere bñ mūdificato interius incarneꭲ ꝛ consolidetur.

¶ De bubone. Cap. XXIX.

e Et nos iam diximus de bubone in
capl̄o exituraꝝ: ꝛ bubo
est dura magna ꝛ p̄funda aggregatio māei ex/
pulse a mēbris p̄ncipalibus cum caliditate adurente.

Curatio ĝ ei⁹ sic iā dcm̄ est: est ut añ oia corp⁹ mū
dificeꭲ ꝛ regimē subtilieꭲ ꝛ minoreꭲ: ꝛ euo
quedā faciēda est per solōnē uētris ꝛ flōmiā: ꝛ ꝯuenit ut
fiat flōmia de uena basilica manus opposite. deide ad lo
cū reuertaris: ꝛ admistra resolutiua mollificatiua: ꝛ qñq̧
oleū tepidū solū resoluit ipm ꝛ mitigat ei⁹ dolorē: aut fi/
at embrocatio ex eo ꝛ faria ordei: ꝛ nō opꝫ ut admistreꭲ
rep̄cussiuū oino ne mā redeat ad mēbra p̄ncipalia: ꝛ fi/
at causa maioris nocumēti. Neq̧ opꝫ ut admistrenꭲ re/
solutiua nisi post mūdificationē corp̄is: sic dcm̄ est: ꝛ illđ
p̄p timorē q̧ ad locū mā p̄lima attrahaꭲ. ¶ Q̄ꝫ si post h̄
nō resoluiꭲ mā. imo augeꭲ caliditas ꝛ pulsatio. tūc scias q̧
sanies aggregaꭲ. nec̃e est ĝ maturatiua admistrare. dei/
de p̄foreꭲ locus p̄foratiōe rotūda. quēadmodū sup̄i⁹ in
cap⁰ exituraꝝ ism dcm̄ est: ꝛ cureꭲ donec saneꭲ. ¶ Et si
ei⁹ sanies p̄longeꭲ ꝛ multiplicēꭲ. tūc cura sic sup̄ius dcm̄
est in cap⁰ apatum circa finem. ¶ Q̄ꝫ si nec sic curaꭲ. ad
ministra cauterium seu medicamina acuta.

¶ De botio. Cap. XXX.

b Botium est apa carnosum in gula gñā
tur: ꝛ fit ſm plurimū in mulie
rib⁹: ꝛ assimilaꭲ colori cutis earum: ꝛ aliud est
naturale: ꝛ aliud accidentale.

Et in cura nālis sic dicit Albuc. nullū est inge
niuꝫ. Accñtale v̄o si fuerit paruum

curaꝶ. ¶ Et curatio eiꝰ est sic dixímus in plerisqꝫ experimētis in capꝰ scrophularꝫ. Qꝫ si sic nō sanaꝶ: tūc icidiꝶ eo mō quo in icisione scrophularū iā narratuꝫ est. ꝛ extʜaꝶ sic dcm̄ est cū sacculo suo ne aliqd ex eo remaneat. deinde vulnus in aliq̄ pte suas. ꝛ suppone stupā in oui albumine madefactā: aut in aq̄ ꝛ aceto ut refreneꝶ fluxus humorꝫ ꝛ ispisseꝶ sanguis. deide cureꝶ locus cū eo qd̄ cōuenit donec saneꝶ. ꝛ scias ꝙ nō est p̄sūptio ut accedas cum ferro ad bottū: qd̄ est itricatū neruis ꝛ artarijs: neqꝫ ad illud qd̄ est magnū. ¶ Et ꝓhibitio gñatiōis eiꝰ est mūdificatio corpis cū eo qd̄ purgat flegma grossuꝫ: sicut cū puluē turbit iā dicto. ꝛ sbtiliatio regimis: ꝛ abstinentia aque ꝛ oiuꝫ cibariorꝫ fridorꝫ ꝛ idigestibiliū. ¶ Et sit cibꝰ eiꝰ panis bñ coctus ꝛ bñ fermētatus: caro arietis castrati annualis/ hedulina/ pullina/ pdicina ꝛ silia his: vinum sit rubeū/ clarum in sūba: in odore aromaticum.

¶ De napta. Cap. XXXI.

p **Lerūqꝫ** accidit supfluitas q̄dā in quibusdā hoibꝰ que vulgo dr̄ napta. ꝛ est apa magnū carnosuꝫ ꝛ molle utplrm̄ sicut fungus: ꝛ nō est cū ea dolor: neqꝫ calor: neqꝫ pulsatio ꝛ fortasse ex eo est que magnificaꝶ adeo ut supet oēs alias supfluitates corpis. ꝛ iā vidi quēdā scriptorē qui habebat naptā i humero suo ꝛ cū vidissem eū putaui eū hīe puluinar in humero. Deide detecto loco vidi egritudinē. ꝛ ꝯsiderata egritudie fuit ꝯsiliū meū ut nō tāgereꝶ: sꝫ remaneret cū dn̄o suo: timui eni ꝑ magnitudinē eiꝰ: ꝛ moris mei sꝑ est ꝯsiliū in icisiōibꝰ nūqꝫ dare ubi pōt aliqd̄ piculū in icisionibꝰ euenire. ¶ Uir aūt ꝯtēpto ꝯsilio meo accessit ad quēdā cyrurgicū mihi notū ꝛ icidit eū. ꝛ ꝓptime liberauit. exiit eni naptā septē libras ꝛ ampliꝰ ponderantē. uerū scias ꝙ hoc est ex raro contingētibꝰ.

Et modus curatiōis eiꝰ est: ut icidaꝶ ꝛ excorietur ex oi pte cuꝫ facilitate ꝛ extʜaꝶ. deide locus cauteriçeꝶ ꝓptime ꝑ sanguis fluxum qui multotiēs apō icisionē accidē ꝯsueuit. iterduꝫ ēt nisi fiat cauteriçatio morbus redit. ¶ Si v̄o napta fuerit nimis grosse radicis. eiꝰ icisio uerēda est. uerꝫ icide circa medietatē eiꝰ ꝛ cauteriça residuū. Et qñ radix eiꝰ est ualde sbtilis. ꝛ pēdet sicut testiculus. tūc nō opꝫ excoriare ipaꝫ: sed incidas eā circa radicē: ꝛ cauteriça uel liga eā cū filo serico uel simili stringēdo: quādiu penitꝰ abscindaꝶ. ¶ Et caue ne incidas naptā que est fusci coloris ꝛ pauci sensus: quoniam est apostema cancrosum.

¶ De pinguedine mamillarū siue inflatione que apparet in mamillis virorum. Cap. XXXII.

t **N mamillis** quorūdā virorꝫ accidit qñqꝫ q̄dā iflatio: ita ut assimileꝶ mamillis mulieruꝫ: quā natura nimis abhorret: ꝛ id nihil aliud est nisi pinguedo.

Cum ergo vis illud curare icide sup mamillā sectiōe lunari: ꝛ excoria piguedinē ipaꝫ/ ꝛ extʜe. deide icarna vulnus ꝛ aggrega eiꝰ labia cū sutura ꝛ cura ipꝫ donec saneꝶ. ¶ Uerūtn̄ si mamilla ꝑ magnitudinē suā pēdet iferiꝰ sic mamilla mulieris. tūc opꝫ ut scindaꝶ a duobꝰ suis lateribꝰ supioribꝰ duabꝰ scissuris silibꝰ figure lunari: ꝛ quelibet earꝫ ꝯtinueꝶ cuꝫ altera apō finē suū. deide cutis que est iter duas scissuras excorieꝶ ꝛ auferaꝶ piguedo ꝛ admistreꝶ sutura: cureturqꝫ locꝰ cū eo qd̄ est nec̄tū donec saneꝶ. Qꝫ si remanserit aliqd de piguedie ꝑ itolerātiā ifirmi: aut ꝑ abūdātiā sanguis: tūc apponaꝶ acutū medicamē donec corrodaꝶ.

¶ De ydropisi. Cap. XXXIII.

y **Dropisis** est error ꝯtutis digestiue in epate. ꝛ dr̄ ydropisis ab ydro qd̄ est aq̄: ꝛ pisis qd̄ est passio. ide ydropisis q̄si aq̄sa passio: cuiꝰ spēs ꝯm sniaꝫ antiquorꝫ sunt tres: asclites/ yposarca/ ꝛ timpanites: sed nulli earum curatio ferri administraꝶ: nisi ei que uocaꝶ asclites: ut aqua que inter sifac ꝛ intestina locata est/ educatur.

Cum ergo in curatiōe huius spēi volueris uti ferro fac ꝯm hūc modū. ꝛ est ut in p̄mis uēter manibꝰ cōprimaꝶ. ut tota aq̄ ad iferiorē peccunis ptē declinet. Deide ꝯsidera cū oi diligētiā utrū aque gñatio sit ex pte itestinorꝫ. aut ꝑ passionē epatis uł splenis. ¶ Qꝫ si sit ex pte itestinorꝫ pforeꝶ cutis cū toto sifac tribꝰ digitis sub vmbilico ꝯm rectū donec uenias ad locū uacuū. Et si gñatio aque fuerit ꝑ epar: tūc sectio fiat in pte dextra. Si v̄o ꝑ splenē in latere sinistro fiat. Nō eniꝫ opꝫ ut sectio fiat in latere sup qd̄ vult ifirmus iacere ne supfluitates ad illū locū decurrāt. ¶ Facta pforatiōe canellū eneū uel argēteū itromitte ut aq̄ per ipm̄ eueꝶ. ꝛ caue ne extʜaꝶ ex ea in vna hora plusqꝫ opꝫ: qm̄ fortasse ꝑ resolōnē sps aialis morieꝶ ifirmꝰ: aut sincopis ei superueniet ꝛ appropinq̄bit morti: sed euacua ex ea ꝯm q̄ntitatē v̄tutis ifirmi. deide extʜe canellū ꝛ oppila foramē. altera v̄o die iterū per canellū extʜe ex aq̄. si v̄tꝰ eiꝰ tolerauerit illud. ꝛ sic facias donec ex ea nō remaneat nisi paruꝫ. ¶ Si aūt times sup ifirmū ꝛ dimittis ex aq̄ multū: tunc cura ipm̄ post alleuiationē eiꝰ cuꝫ catartico aque citrine purgatiuo ꝛ dieta desiccatiua. ꝛ cum sepelitione in harena calida ꝛ sudore multo in balneo ꝛ sole. deinde cureꝶ vulnus cum medicina exiccatiua donec sanetur ꝛ abstineat patiens a potu quantum potest.

¶ De omni eminentia ꝛ ruptura que accidit in sifac uentris. Cap. XXXIIII.

m **Ultotiens** accidit eminētia ēt sifac uētris. i. i pāniclo q extēdiꝶ sup uētrē: qñqꝫ in ptibꝰ iguinū: qñqꝫ in ptibus supius uētris: ꝛ hꝰ qdē eminētia: aut fit ex ruptura sifac. ꝛ tūc exit itestinū aut çirbꝰ. ¶ Cuiꝰ significatio est: q: cū cōprimis eminētiā que appet occultaꝶ. Deinde redit per se: aut cū ifirmus retinet anhelitū. aut virilr̄ tussit qñqꝫ ēt audiꝶ gurgulatio itestini. Et magnificaꝶ eminētia ex nimio labore ꝛ calefactiōe balnei: ꝛ dū iacet infirmus resupinus/ eminētia occultaꝶ. Cuꝫ aūt surgit ꝛ ambulat reuertiꝶ sicut pus. ¶ Aut fit ex carnositate: cuius significatio est mollities: ꝛ qm̄ nō occultaꝶ cōpressiōe neqꝫ cōstringiꝶ. ¶ Aut fit ex sanguine qui fluxit ex scissura uene aut arterie. Cuiꝰ gñale signū est rubedo eius ad nigredinē decliuis. ¶ Aut fit ex uētositate: cuiꝰ signū est: ꝙ est absqꝫ grauedie ꝛ pōderositate cuꝫ leuitate tactus.

Cum autem eminētia fuerit ex carnositate: ꝛ desideras eiꝰ curationē: tūc incide sup ipam ꝛ extʜe. deide cura vulnus sicut scis. ¶ Et si multa fuerit hūiditas pfora locū ꝛ dimitte ut egrediaꝶ. ¶ Et qñ accidit ex sanguine qui fluxit ex uena uel arteria nō opꝫ ut cureꝶ cū ferro penitus: qm̄ est timor. ¶ Si v̄o eminētia ex uētositate fuerit: tūc exhibeanꝶ extenuātia uētositatē. sic est rutha/ anisuꝫ oiuꝫ ꝛ silia. ¶ Si auteꝫ eminētia fuerit ex ruptura: tunc erit difficilior eiꝰ cura: ꝛ opꝫ te p̄mo scire cām ipiꝰ. Est ergo multiplex eius cā: qm̄ aut accidit ex casu uel pcussiōe: aut saltu: aut clamore supfluo: seu lucta: aut eleuatiōe magni pōderis ꝛ silibus. ¶ Curatio v̄o rupture diuersificaꝶ ꝯm diuersitateꝫ locorꝫ in qbꝰ accidit. qm̄ aut accidit ab inguinibꝰ supius sicut in vmbilico ꝛ reliquo uētre. aut tm̄ in inguinibus per quā adhuc intestina ad testiculos nō descendūt: uel addiꝶ per tēpus: ꝛ descēdunt intestina: ꝛ ꝓpter hoc visuꝫ est mihi ut ponā vnicuiqꝫ singulariter curā suā.

Si ruptura igiꝶ fuerit i vmbilico: opꝫ ut patiēs stās extēsus retineat anhelitū donec appeat eminētia. deide signa cū icaustro uł carbone i circuitu vmbilici totiꝰ. deide fac ifirmū resupiari sup dorsū suū: ꝛ icide cū spatumie circꝫ quē cū icaustro signasti. post hoc vncinū in medio eminētie fige: ꝛ ad superiora extēde. postea cū spaco in circuitu fortiter liga ꝛ fac in spaco nodū currētē. postea caput eminētie scide: ꝛ

īdice itromisso:querene itestinū aut çirbꝰ sit captꝰ cum
ligamēto:ꝙ si captū iueneris itestinū solue ligamētuʒ: ⁊
īpelle itestinū ad iteriora. Et si iuenis çirbū amputa sup
fluitatē eiꝰ. Et si sanguis ꝯtrīat tibi pp incisioneʒ artarie
uel uene:tunc succurre cōpetēti remedio donec fluxus
sanguis ꝯstringat. deinde ad opationē tuā redeas:uł ha
beas duas acus cū filis duplicatis fortibꝰ:⁊ itromitte eas
in icisionē quā p̄us fecisti in circuitu vmbilici ꝑm modū
crucis:⁊ fac ut penetrēt ad latus. deinde stringant fila in
quatuor locis/⁊ auferat acus ⁊ dimittat locus donec pu
trefiat ⁊ caro stricta decidat. deinde cura vulnus cum eo
qd̄ ꝯuenit ex medicinis donec sanetur.

Quod si fuerit eminētia ex ruptura que fit i reliq̄
uētre. tūc opʒ ut patiēs stās extēsus retine/
at anhelitū donec iflet locus:deide signa sup rupturā ⁊
resupinet patiēs sup̄ dorsuʒ. deide cauteriçet ruptura ꝑʒ
q̄ttitatē eiꝰ:⁊ sit illd̄ qd̄ cauteriçat ex cute tm̄. deide cure
tur locus cū butyro donec escara cadat. admistra postea
regimē vulneꝝ donec sanet. ex h̄ eni ruptura nō addit
¶ Si v̄o ruptura fuerit ex magno tpe ⁊ magna ēt q̄ttitate
tūc curatio eiꝰ est per incisionē. ¶ Signa ergo cū incau
stro locū rupture sicut diximus. deinde resupinet patiēs
sup dorsuʒ suū ⁊ liget cū fasciis sup bancū aut a viris for
tibꝰ teneat. deide ponat minister digitū sup locuʒ ruptu/
re ut non exeat intestinū:⁊ incide cū spatumine equalr̄
cutem totā donec ꝑuenias ad rupturā. deinde suatur si/
sac sicut scire te feci in vulneribꝰ uētris:qñ foras exeunt
intestina:⁊ curet locus cū eo qd̄ ꝯuenit donec sanet.

Quando v̄o ruptura accidit in iguine ⁊ nō de/
scēdit eminētia ad testiculos:aut si de
scēdit aliqd̄ ex ea descēdit modicū ualde:⁊ cuʒ facilitate
reuertit oi hora. tūc si cū medicis uolueris eiꝰ curationē
ꝯsidera p̄us magnitudinē ipsius ⁊ diuturnitatem tpis ⁊
patiētis etatē. ⁊ illud q: nō sanat ruptura cū medicis nisi
qñ est p̄ua/⁊ ex modico tpe/⁊ etas patiētis puerilis. ⁊ ꝑʒ
hoc etiā sanat laboriose:qm̄ sifac est neruosuʒ ⁊ difficilis
incarnationis. Qui ḡ dicūt se sanare rupturā magnam ⁊
diuturnaʒ:⁊ in q̄libet etate cū medicis deceptores sunt.
Et scias ꝙ quāto corpa patiētiū fuerit hūidiora eo ipoꝝ
ruptura facilꝰ icarnat. ¶ Et eminētia qñq; fit ex uēto/
sitate sola:aut ex sola relaxatiōe absq; fractura. Et signa
eoꝝ parū diuersificant a signis rupture. Idcirco rudes ⁊
stolidi decipiunt in h̄:q: qñ curāt uentositatē seu relaxa
tionē credūt se curare rupturā. ¶ Curatio aūt relaxatio
nis uētositatis ⁊ rupture qñ de illis est qui curā recipiūt
cū medicis:est cū rebꝰ expellētibꝰ uētositatē:in q̄bus est
fortis stipticitas ⁊ glutinatio q̄dā:sic est nux cipssi/draga
gāti/mira/⁊ filia. deide stringat cū ligamine:sic opʒ cuʒ
ligatura eiꝰ nota:⁊ iaceat ifirmus sup dorsuʒ suū. xl. die/
bꝰ:⁊ seruet dietā iferiꝰ ordinatā:⁊ sumat ex rebꝰ stipticis
solidatiuis in potu ⁊ cibo oi die mane ⁊ sero:nisi uentris
ꝯstipatio timeat:ꝙ si timet illud sumat per iteruella ex
illis. de tertio. s. in tertiū diē. Deide cū surgit nō dimittat
emplm̄. nec ēt ligaturā aliis. xl. diebꝰ uel circa illud si in
diget. Et ex emplis cōferētibꝰ rupture est qd̄ fit de pelle
arietina. ¶ Itē emplm̄ bonū ⁊ exptū. ℞. nucis cipressi/
acatie/gallarū/balaustiarū. añ. ʒ. v. dragagāti/mirre/sar/
cocolle/thuris/gūmi arab. añ. ʒ. iii. sanguis dra. mumie
añ. ʒ. ii. terant oia ⁊ ꝯficiant cū aceto. ¶ Iteʒ emplm̄ qd̄
cōposuit Rasis in libꝰ diuisionū. ℞. nucis cipssi:cipert:
sansuci:gallarū:acatie:thuris:gūmi arab. añ. dissoluātur
gūmi in vino:⁊ aggregent cū eo reliq̄. ⁊ fiat emplm̄.
¶ Dieta patiētis sit hūectatiua. ita tm̄ ꝙ abstineat ab oibus
cibariis gñantibꝰ uētositatē:⁊ ab oibꝰ grassis cibariis:im
mo utat eis que uētositatē exterminent ⁊ resoluant:⁊ vi
tet motum sup̄fluum ⁊ laborem:risum imoderatum:tus
sim:sternutationem:clamorem nimium:balneuʒ aque
calide/coitum ⁊ similia his/quia dilatant rupturam.
¶ Modus aūt assumēdi medicīas in potu ⁊ cibo est ut co
quant nuces cipssi in aq̄ mirti uel pluuiali/⁊ tēperet ex
ea vinū/⁊ bibat aut fiat puluis ex nuce cipssi ꝯsolide ma
ioris ⁊ millefolii/⁊ det cū vino calido. ⁊ fiat iterū puluis
ex bolo armenico sanguie dra. ⁊ mumia singulr̄ uel ꝯiū/
ctim ⁊ det in cibis sorbilibꝰ. ¶ Aut fiat istud electuarium. ℞.
ꝯsolide maioris/nucis cipssi/dragagāti/gūmi arab. ma/
sticis/boli ar. san. dra. mumie/picis grece. añ. de pilis le
poris minutatim icisis ad libitū. oia terant ⁊ pulueriçē/
tur ⁊ cū melle optimo despumato cōficias de isto elario
det q̄tidie sero ⁊ mane/qm̄ est mirabile. ¶ Hoc ēt est re
gimē curatiōis rupture cū medicis:⁊ est ꝑʒ semitā rōnis
Multotiēs v̄o mulieres sagaces absq; aliq̄bꝰ medicis
sanāt pueros suos qñ ꝑcipiunt initiū egritudis ⁊ defen/
dūt ne addat cum brachali ⁊ ꝓhibitione placitꝰ ⁊ uocife
rationis ⁊ motus ⁊ siliuʒ rupturā dilatātium. ¶ Et si ru
ptura iguinis cū medicis hoꝝ nō sanat/tūc ad cyrurgiaʒ
recurrēdū est. ¶ Et opatio q̄deʒ cyrurgie in hoꝝ ruptura
duplex est:qm̄ aut fit post cauteriū aut per incisionem:⁊
ego dicam modū opationis utriusq; ꝑm dispōnem anti
quoꝝ ¶ Que v̄o fit per cōpressionē ⁊ laqueationē vitu
perabilis est:nec aliquatenus in hoc liꝰ nr̄o scribēda est.

Cyrurgia cum cauterio in ruptura est duplex.
qm̄ alia fit cum cauterio potentiali.
alia cum cauterio actuali.

¶ Cyrurgia v̄o cū cauterio actuali est/ut p̄cipias ifirmo ꝙ
retineat anhelitū donec appeat eminētia. deinde reduc
ipaʒ digitis tuis/⁊ signa cuʒ encaustro uł aliq̄ fili sub ru/
ptura sup os pectinis cum signo. cuiꝰ extremitas filis sit
medietati circuli ad supiora corpis. Deide resupinet in
firmus sup dorsuʒ suū in scāno siue tabula. cuiꝰ vna extre
mitatū sit altior altera quātitate vniꝰ cubiti uł circa id:ut
coxe eiꝰ sint eleuate ⁊ caput iferiꝰ sit dep̄ssuʒ:⁊ ligent ma
nus sup pectꝰ suū:⁊ corpus totū cum disco uel tabula ne
possit moueri ⁊ coquas ubi necē est. Deide teneat mini
ster manū suā sup locū ⁊ nō exeat itestinū. deide ignituʒ
cauteriū ꝙ añ ad ignē posueras sup p̄dictū signū appo/
ne. ⁊ firma manū tuā cū eo ꝑm rectitudinē donec cōseq̄/
ris os. ⁊ si nō fueris ꝯsecutꝰ cū cauterio parū ꝯferet opa
tio tua:⁊ caue sūma diligētia:ne in hora cauteriçationis
exeat intestinū ⁊ cōburat:ueniātq; per id accidētia ma/
la. deinde curet cauterium cum butyro donec escara ca
dat. ¶ Post hec vulnus cum aliis medicinis curet/do
nec restauret:⁊ iaceat ifirmus sup dorsum suū. xl. diebꝰ
donec vulnus ꝯsolidet. Et postq; surrexerit teneat bra/
chale artificialiter factū per alios. xl. dies:⁊ seruet dietā
supius ordinatā:sicq; sanabit integre deo dante.

¶ Quia v̄o plurimi ferrū uerent ⁊ ignē nō minus abhor
rēt si cū potētiali cauterio curare uolueris:sic curabis. In
loco sup̄ os pectinis ubi sb ruptura cū icaustro signaui/
sti medicinā adhibeas cōburētē. cōbusta v̄o cuti cuʒ me
dicina. medicamē apponas acutū:qd̄ tādiu iterādū est.
donec os pectinis ꝯseq̄ris. deinde carnē cōbustā cū buty
ro instris ferreis ⁊ aliis medicinis abiicias:⁊ vulnꝰ cum
medicinis carnē generātibꝰ uelociter incarnare ꝓcures.
Infirmo iacēte resupino ꝯtinue iuxta disciplinā supiꝰ as/
signatā. sic eni cito ⁊ bn̄ sanabit dño ꝯcedēte. ¶ Et scias
ꝙ qñ iteras medicamē acutū aliqd̄ de carne cōbusta po
tes dimittere ut sup illā ⁊ nō sup carnē viuā ꝓpter nocu
mēta ipsum medicamē apponas. ¶ Et ne per didimuʒ
⁊ circūadiacētes partes ad bursam: ⁊ testiculos plurimi
humores descēdētes herniā carnosam generēt:⁊ fiat no
uissimꝰ error peior p̄ore cū stipticis ꝯfortātibꝰ ⁊ repcutiē/
tibꝰ purgato añ inceptionē cure toto corpe ꝓcura anteq̄
fluāt reprimere:⁊ si ꝯtingat eos fluere:ne in carnosaʒ cō
uertant herniā uelociter eos repellē studeas toto posse.

Rupture v̄o curatio cū frigido est ut ifirmū sup
dorsuʒ suū iacere p̄cipias. deide locuʒ
rupture q̄ttitate triū digitoꝝ ꝑm latitudineʒ seca:deinde
scarna donec didimꝰ detegat. tūc accipe istrm̄ ad modū

tēte factū.ꝛ pone extremitatē sup locū eminentie in didi
mo:ꝛ reduc cū eo intestinū ad īteriora uētris. deide sue
utrūqꝫ locū cōtinuatū cū instrō:ꝛ ab utroqꝫ didimi late/
re vnū eoꝝ annecte cū altero cū sutura.deinde istr̄m ex/
trahas:ꝛ vulneri adhibe curationē. ¶ Sꝫ scias ꝙ caute/
riū p̄dictū est melius ꝛ securius.antiqui etiā fugiebāt
incisionem:ꝛ cauterium eligebant.

¶ De hernia intestinali. Cap.XXXV.

q **Uando** eminētia descēdit ad bursam testiculoꝝ:tūc aut ē ex scissiōe
sifac:aut relaxatione ipsi⁹. ¶ Et signū ex scissi/
one sifac est qn̄ descēdit subito uehementer usqꝫ ad fun/
dū burse:ꝛ illud ē ꝑpter grauitatē itestinoꝝ.ꝛ cursuꝫ eo/
rū ad iferiora. ¶ Signū vō ex dilatatiōe sifac est qn̄ de
scēdit paulatim in tpe lōgo ꝛ nō subito:neqꝫ usqꝫ ad fun
dū:ꝛ illud ꝑpter leuitatē uētositatis ꝛ itestina qdē ꝛ çirb⁹
redeūt cū difficultate.uētositas vō absqꝫ difficultate:ꝛ ite
rū itestina ꝛ çirb⁹ redeūt cū minori gurgulatiōe:sed uen
tositas cū plurima:ꝛ fortasse aggregaꝉ stercus in intesti/
nis.ꝛ tunc infirmo accidit dolor grauis:ꝛ p̄cipue quā/
do p̄emunꝉ ad interiora.immo fortasse equa ide mors.
Jam enim vidi duos homines ex hoc mori.

In curatione aūt hui⁹ scissionis seu ruptu/
re vix aut nunq̄ꝫ ꝯferūt me/
dicine.imo curatio ei⁹ est curatio ferri.ꝛ tūc erit cū ea ti/
mor magnus.qm̄ multotiēs accidit sup infirmū malitia
magna:ꝛ moriꝉ de facili. ¶ Quapp amice nō est p̄sum
ptio ut medic⁹ accipiat hāc curā cupiditate lucri:nisi qn̄
rogat⁹ fuerit ab īfirmo:ꝛ tūc corā ip̄o ꝛ amicis suis:uꝉ sal
tē corā amicis suis piculū eminēs ꝓtesteꝉ. ¶ Et h⁹ qdē
intētio nō est p̄termittēda:imo diligēter ꝑsuādā in oībus
egritudib⁹ timorosis:qm̄ illud erit ut medico loqr salus
corpis tui:ꝛ defensio turpis fame. ¶ Et nō opꝫ ēt ut se/
nes ꝛ etate ꝓuecti curatiōi cū ferro de facili exponātur.
imo sufficit ut custodianꝉ ꝛ ꝑuēt cuꝫ brachalis ligamine
ꝛ dieta uel cum cura potētiali cauterij supius assignata.
¶ Modus vō curatiōis cuꝫ ferro est:ut p̄cipias īfirmo ꝙ
reducat itestina manu sua ad iteriora uētris.ꝛ si nō obe/
diūt redditui:tūc fiat clistericatio ut alleuienꝉ a supflui/
tatib⁹ suis. Deide sedeat īfirmus in aq̄ cal'a multotiens:ꝛ
vngaꝉ loc⁹ cū lenitiuis donec redeūt sic debēt.post h̄ in
firmus resupineꝉ sup scānū uꝉ tabulatā p̄paratā:sic iā di
ximus:ita ut crura ei⁹ sint eleuata ꝛ caput īferi⁹ sit dep̄ssū
ꝛ cū scāno seu tabula trib⁹ fascijs alligeꝉ.vna vꝫ in tybijs
circa pedū iūcturā.alia in coxis sup̄ genua.3ª in pectore
cū qua manus ꝛ brachia ꝯstringanꝉ.deide ducaꝉ testic'us
usqꝫ ad rupturā ꝛ ponat mīster digitū suū sup locum ru/
pture ut nō exeat itestinū. deide seca pelliculā sup̄ testi/
culū ꝑm lōgitudinē:ꝛ sit sectio adeo magna:ut ex ipsa te
sticulus possit trahi:ꝛ postqꝫ egressus testiculus fuerit p̄
cipe ministro ut extendat ip̄m ad supiora:ꝛ tu scarna di
dimū usqꝫ ad inguinē cū instrō aliq̄ ad h̄ apto nō ualde
acuto:aut cū vnguib⁹ qđ est salui⁹:ꝛ tūc quere digitis tu
is ne sit aliqđ ex itestinis i didimo:ꝛ si inueneris ex eis
aliqđ ipelle illud iteri⁹. deide accipe acū magnā q̄dratā
in qua spacū sit forte:ꝛ liga eū iuolutiōe p̄lima uehemē/
ter:ꝛ capita ipsi⁹ spaci pēdere de foris dimittanꝉ.tūc posi
tis tabulis cū ferro lato bn̄ ignito iux̄ ligamētū ꝑm rotū
ditatē didim⁹ icidaꝉ ꝛ duob⁹ alijs cauterijs uehemēter
ignitis bn̄ decoquaꝉ.caue tn̄ ne icidas uꝉ cōburas aliqđ
ex ligamēto.deide seca in iferiori p̄te cutis testiculoruꝫ
ut sanguis ꝛ sanies educanꝉ ꝛ admīstreꝉ in vulnē stupa
in oleo ro.uꝉ oui albumie madefacta.ꝛ ponaꝉ liciniū in
sectiōe quā iferi⁹ i bursa fecisti:ꝛ ligeꝉ desup ligamēto cō
ueniēti.deide soluaꝉ patiēs a ligamētis qb⁹ cū bāco fue/
rat alligat⁹ ꝛ porteꝉ caute sic cadauer ad locū mollē ꝛ bn̄
paratū:ꝛ ita loceꝉ in eo ut pedes sint aliquātulū capite al
tiores ꝛ diligēter coopiaꝉ maxime si sit hyems ne īfrigi/
deꝉ:ꝛ ꝓpterea accidēs aliqđ sinistrū ueniat sup eū:ꝛ ca/
ueat ab oībꝫ accn̄tib⁹ aīe:sicut ira tristitia ꝛ silib⁹. ¶ Qꝫ
si post septē uꝉ nouē dies escara nō ceciderit:tūc embro/
ceꝉ loc⁹ cū aq̄ cal'a sola:aut cū aq̄ cal'a ꝛ oleo donec cadat
Deide cesset aq̄ cal'a ꝛ oleū ut cureꝉ vuln⁹ cū exiccatiuis
donec saneꝉ. ¶ Et rectū est ēt ut quotiēs mutaꝉ vulnus
vnganꝉ p̄tes iguinū cū ol'o tepefacto:qm̄ ꝓhibet malitiā
sup vulnus. ¶ Hec ēt egritudo curari pōt cū ruptorio
acuto mō narrato in cap'o de cautericatione rupture.

¶ De hernia aq̄sa uētosa ꝛ carnosa. Cap.XXXVI.

f **Pecies** hernie que accidūt in bursa te
sticuloꝝ p̄ter herniā intestina/
lem generaꝉr tres videnꝉ esse. Quaruꝫ vna est
aquosa.alia uentosa.tertia carnosa. ¶ Aquosa eni nihil
aliud est q̄ꝫ aggregatio hūiditatis. ¶ Et cā ei⁹ est debi/
litas testiculorū.q̄re h⁹ mā festiat ad eos:ꝛ qn̄qꝫ accidit
ex p̄cussione sup testiculos. Et signū eius est grauitas ꝛ
splendor:ꝛ q: qn̄ tāgiꝉ cedit tactui. ¶ Cura aūt est ut in
cidaꝉ cutis testiculoꝝ sectiōe ampla ꝑm lōgitudinē ꝛ ex
corieꝉ donec ad locū aque p̄uenias. Deide p̄fora ꝛ exhe
totā aquā ꝛ inuestiga ꝑm diligentiā tuā ne testiculus sit
corrupt⁹.ꝙ si fuerit corrupt⁹ cū ferro calido incidaꝉ ꝛ ex̄
haꝉ.deinde cureꝉ vulnus cuꝫ eo ꝙ ꝯuenit donec sanaꝉ.
¶ Et qn̄ dimittiꝉ testiculus corruptus egritudo patitur
recidiuā:imo absqꝫ testiculi corruptione multotiens re/
cidiuat.ꝛ indiget iterū p̄foratione nisi cautericetur post
perforationem ꝛ euacuationem suam.
¶ Cuꝫ aūt fuerit hernia ex uētositate qđ cognosciꝉ per ex
tensionē sine pondere ꝛ lenitatē tactus:ꝛ etiam per alia
signa dicta:tunc curatio ei⁹ est extenuatio uētositatis.
¶ Si vō fuerit ex carnositate.signū ei⁹ est grauitas grossiti
es ꝛ durities cū puitate doloris:ꝛ cā ei⁹ est effusio mā'eꝉ
ad testiculos aut p̄cussio. ¶ Curatio aūt ei⁹ est cū rep̄cus
siuis in p̄ncipio.deide cū remollitiuis. si vō mā:nec in
p̄ncipio possit rep̄cuti:nec post statū possit resolui ad cy/
rurgiā oporteat deuenire:tūc cura ei⁹ est ut icidaꝉ cutis
testic'oꝝ ꝛ excorieꝉ usqꝫ ad supiora.deide exhe didimū
ꝛ testiculū ꝛ libera eos ex oī p̄te ab illa carnositate:uerū
tn̄ si testiculus iā ꝯsolidat⁹ est cū illa carnositate oꝫ ut ici/
daꝉ ꝛ exhaꝉ cū ferro calido:tn̄ pp timorē sanguis emanā
tis:qm̄ sicut dicit Albuc.difficile est ip̄m refrenare.ꝛ pp
hoc ex h⁹ opatione multi deficiūt.deide suaꝉ vulnus. ꝛ
cureꝉ cū eo ꝙ ꝯuēit donec saneꝉ:ꝛ aliq pp timorē emor/
rosagie cū ruptorio ꝛ medicamine cōburēte carnositatē
illā extirpare ꝓcurant:iterando medicamen acutū quo
usqꝫ tota carnositas fuerit extirpata.

¶ De apostemate testiculoꝝ. Cap.XXXVII.

e **T quandoqꝫ** accidit ut apentur testiculi apate cali
do seu frido ex humore ad ip̄os reumaticante.
¶ Et signuꝫ apatis calidi est pulsatio uehemens calidi/
tas tact⁹ ꝛ coloris rubor. ¶ Signuꝫ vō apatis fridi est:
qm̄ color ei⁹ assimilaꝉ colori reliq corpis:caretqꝫ dolore.

Et curatio apatis calidi est flōmia basilice in
p̄ncipio ꝛ emplatio cū rep̄cussiuis
deide cū sedaꝉ pulsatio epithimeꝉ locus cū resolutiuis le
nificātib⁹:sicut camomilla farina fabarū ꝛ similibus.
¶ Curatio aūt apatis fridi est resoluē tm̄ ꝛ nō rep̄cutē. Et
qn̄qꝫ ex sola uētositate absqꝫ apate iflātur:ꝛ signū ei⁹ iaꝫ
dcm̄ est.s.ꝙ extēsio absqꝫ pōdē sentiꝉ. ¶ A qcūqꝫ hūo/
re fiat ꝑm Rogeriū uena saphena iteri⁹ flōmeꝉ. ¶ Item
ponanꝉ uētose sup̄ renes. ¶ In cal'a ḡ cā rep̄cutiaꝉ mā
cū emplastro facto de fabis coctis in aceto uꝉ de farina
ordei distēperata cū succo solatri uꝉ herba trita cum suc/
co ꝛ s̄ba cathaplasmeꝉ.si aūt nō possit rep̄cuti mā deco/
quaꝉ faria tritici cū assūgia gall'.ꝛ oleo viol'.ꝛ fiat empl'ꝫ
ꝛ cal'ꝫ frequēter supponaꝉ. ¶ Si aūt fiat de frida cā fiat
stuffa p̄ticularis de herbis cal'is. ꝛ tūc iunganꝉ testiculi
cū melle rubeo despumato:ꝛ teranꝉ teste allioꝝ aq̄ deco
cte ꝛ fiat empl'm ꝛ supponaꝉ:resoluit eni māꝫ in fumū:ꝛ

ꝯdensat in sudorē. ¶ Et apa q̄nq; rūpit interius:q̄nq; exteriꝰ.si exteriꝰ rūpat:curet curatiōe apatū.Si iteriꝰ rūpant:offerant ella diuretica ⁊ syrupi. ¶ Itē aliō cōe in utraq; cā. Accipe rosas/ficus/millefoliū/⁊ stercꝰ capɫnū decoquant in vino albo ⁊ fiat emplꝫ ⁊ supponat. ¶ Itē in calā cā chimolea uel terra q̄ repit sb̄ mola fabꝛi desiccet ⁊ distēperet cū aceto ⁊ fiat emplꝫ.uel fiat iunctio sup̄ testes in calā cā. ¶ Si aūt fiat ex uētositate repcutiat mā in p̄nº:sic dcm̄ est.si aūt repcuti nō possit fiat ēplꝫ ad exterminādū ⁊ aptēdū:⁊ de furfure triticeo decocto i vino ⁊ supponat. ¶ Itē decoq̄nt seia feniclī/petrosilī/apij/carui/dauci/anisi/cimini in aq̄ ⁊ i illa decoctiōe itingat lana succida ⁊ calā supponat. ¶ Itē apata ⁊ tumores testiculoꝝ repme h̄ vnguēto. ℞.litargiri/plūbi usti/olibani/masticis/asse/colofonie/aloe.aā.tere ⁊ distēpera cū oleo ro.⁊ cū aceto ⁊ vnge uel distēpera cū melle:⁊ adde farine fabarū ⁊ stercoris capni ⁊ fac ēplꝫ ⁊ suppone. ¶ Si vō vulnera sint ibidē ⁊ fuerit putrida appone pluēris cucurbite uste/carte cōbuste/fabe uste/aneti usti aā. ¶ Si desiccata sante sanare uolueris:pone puluerē mirre/aloes/cartici lignoꝝ/aristo.thuris/plantaginis sicce ⁊ aspalti.aā. ¶ Radix pastinace trita ⁊ cataplasmata dolorem testium tollit ⁊ tumorem sanat.

Item multotiēs relaxat cutis testiculoꝝ sine ipsis testiculis ⁊ turpiter iferius depēdet:⁊ eius curatio est incidere totā cutē relaxatā ultra cutē nālem.deinde aggregent labia vulneris cum sutura:⁊ cura vulnus cum reliqua curatione vulnerum donec sanetur.

¶ De verrucis ⁊ poris accn̄tibus in virga uel in alia parte corporis:⁊ de clauis ⁊ formicis. Cap.XXXVIII

Eruce multotiēs accidūt ⁊ in oi pte corporis maxime in manibꝰ ⁊ pedibus ⁊ malis q̄litatibꝰ quas natura expellit ad exteriora. ¶ Earuꝫ vō alie sunt dure/alie molles:que dure sunt ex colera nigra fiunt:molles aūt ex flegmate.

Ipsarū vō curatio est ut in ipsis purget humor q fecit accidē morbū.deide sup̄ morbū ponēda sunt desiccatiua:sic oleū mixtū rosatū ⁊ cinis ramorū vitis cū aceto distēperatꝰ.silr acatia/bolus armenicus cū olō ro.his vō nō ualētibꝰ ponēda sunt acuta ⁊ corrosiua:sic est calx viua distēperata cū capitello:⁊ silia que si nōdū sufficiāt suspēdāt cū vncinis ⁊ icidant. deide admistret medicamē acutū ut putresiat radix que remāsit ⁊ ꝯsumat.deide cauteriçet cū ferro cādēti ⁊ si patiēs nō tolerauit ⁊ liget cū filo serico strictura uehemēti.⁊ dimittat ligamētū donec ueruca ab alio corpe sepet ⁊ cadat. deide apponat medicamē acutū ⁊ curet sic ꝯuēit. ¶ Et cū accidūt i capite p̄putij ⁊ sūt molles scidant cū forficibꝰ ⁊ mūdificent. Itē abstrahat ueruca radicitꝰ ⁊ ipleat sale bn̄ trito tota ꝯcauitas ⁊ p̄mat cū digito lōgo tpe. ¶ Itē in q̄cūq; pte corpis nascunt ueruce accipiat palmes vitis bn̄ siccꝰ ⁊ icēdat ⁊ coquat ueruca i medio sui:ita ut calor ⁊ vtꝰ ignis trāseat bn̄ usq; ad radices:postea dimittat q: cadet si necesse fuerit iterato coquere:fiat illud.

¶ De clauo siue callo. Cap.XXXIX.

Clauus est caro callosa dura atq; rotūda silis clauo ⁊ est eiusdē coloris cū reliq̄ corpe ⁊ fit in q̄libet pte corpis:⁊ s̄m plimū in pedibꝰ ⁊ digitis pedū:⁊ iduc̄ dolorē ifirmo apō ambulationē. ¶ Curatio vō eiꝰ est ut ꝯcauet in circuitu deinde cū forficibꝰ uel alio instrumēto radicitꝰ extirpet. postea cauteriça locum:⁊ cura donec sanetur.

¶ De cura formice cum ferro. Cap.XL.

Curam formice cū medicis iā s̄upta notauimꝰ diligēter:nūc dicemꝰ curationē eiꝰ cū manu ⁊ ē ut i ipiꝰ circuitu ꝯcauet Et extrahat sic de clauo diximꝰ. Gal. aūt narrauit ut accipiatur cānula pēne anseris fortis:aut cānula ferri uel eris: cuiꝰ extremitas sit acuta:⁊ sit s̄m q̄titatē formice: deide caput eius ponat sup formicam:ita ut circulus canne recipiat eā totā.deide revolue canulā manu tua donec in circuitu formice usq; ad carnis ꝓfundū icidat ⁊ ex radice sua eradicet.deinde cauteriça eam:aut cura cum medicinis exiccatiuis donec sanetur.

¶ De emorroydibus. Cap.XLI.

Emorroydes q̄nq; dnr̄.v.rami chilis uene q terminant in fine lōgaonis in circulo ani:q̄nq; di passio illaꝝ uenaꝝ:⁊ sūt uene deputate a nā ad recipiendū sanguinē grossuꝫ ⁊ melēcū supabūdātē in corpe. Et causa passiōis eaꝝ est extēsio ⁊ iflatio ex illo hūore ꝓueniēs.vnde ꝯtingit ut fiat eaꝝ disruptio:⁊ aliq̄n ꝯtigit ex nimia siccitate ipas uenas ꝯstrigēte. Et emorroys di ab ema grece:qō est sanguis latine:⁊ roys qō est fluxꝰ.ide emorroys q̄si fluxꝰ sāguis. ¶ Sūt aūt emorroydes s̄m duos modos.aut eni sūt itra anū:⁊ tc̄ sāguis egredit ex eis sp:aut sūt ex̄ anū i extremitate eiꝰ:⁊ tūc exit ex eis aq̄citria:aut paꝝ sāguis cursu assiduo:⁊ sūt s̄z colorē corpis.

Et huiusmodi fluxꝰ in viris:q̄nq; est nālis sic fluxꝰ mēstruoꝝ i mlieribꝰ.vn̄ sic mulier singulis mēsibꝰ mēstruat:sic ⁊ qdā viri singulis mēsibꝰ emorroydas patiunt. Quidā aūt in quatuor anni tpibꝰ:qdā semel in āno.isti vō nō sunt strigēdi:q: corpus eoꝝ sic mūdificat a supfluitatibꝰ melēcis.

¶ Q̄nq; vō est inālis:q: nimis fluūt:uł q: retinent:aut q: iflant. In istis ḡ casibꝰ ꝑticularibꝰ ꝯueniētibꝰ fiat flōmia de uena epatica:deinde purget cuꝫ medicia cōprēssiua. ¶ Itē nō det medicia euforbiata uł scamoneata qō s̄uādū est in oībꝰ fluxibꝰ ꝑ alia emūctoria fridis ꝓꝑe si nimis fluāt. ¶ Et scias ꝙ qcqd apit mēstrua/apit emorroydas ⁊ qcqd strigit mēstrua:strigit emorroydas. ¶ Si fiat nimꝰ fluxꝰ ⁊ sit de frida cā/purget cū decoctiōe mirabol. chebul.si de calā cū mirabol.citrinis.sequēti die uł ꝫº fiat balneū ꝯstrictiuū:⁊ tūc offerat trifera magna cū opio acuata cū san.drac.sequēti die aptat uena saphena iteriꝰ ⁊ fiāt suffumigatiōes ⁊ encatismata ⁊ alia localia q̄ in fluxu mēstruoꝝ fieri ꝯsueuerūt. ¶ Itē offerat mane ⁊ sero succꝰ millefolij cū vino tepido.silr ipa herba trita cū melle cocta cataplasmet. ¶ Itē si p̄ter nāꝫ retineant purgetur cū p̄dicta decoctiōe ⁊ fiat balneū apitiuū:sic in retentiōe mēstruoꝝ exeūti a balneo offerat thiriaca magna sine opio acuata cū mirra ⁊ nigella ⁊ fiāt alia localia q̄ fiūt in mēstruis. ¶ Si aūt in fl̄ate fuerit emorroydes. Accipe pānū blauū ⁊ cornu hircinū.si patiēs sit masculus:uel capnum: si sit femia.psidiā/rānū.aā.cōburant oia ⁊ fiat puluis sbtilis.deide ablutis bn̄ emorroydibꝰ cū uria patiētis supaspgat puluis iste in vna vice uł duabꝰ.desiccat emorroydas detumefacit dolorē tollit. ¶ Idē facit puluis pinee cōbuste silr admistratꝰ. ¶ Itē coquat oleū nucū i pomo collogntide ⁊ itīgat totū emorroydas tūidas cōsumit ⁊ desiccat. ¶ Itē succꝰ ex calēdula suptꝰ.ualet ꝯ̄ tuberositatē emorroydaꝝ ⁊ dolorē earūdē. ¶ Iteꝫ mirrā folia lauri ⁊ cornu cerui pluerica ⁊ fcā lauatura cū urina patiētis sup qō spgat pluis p̄dictꝰ:ualet ēt ꝯ̄ exitū ani. ¶ Itē emplꝫ ꝙ apit ⁊ desiccat emorroydas:pori desiccati cū sepo hircino pistent ⁊ cataplasment. ¶ Itē si vis ꝙ emorroydes fluāt sic fac. ℞.pluerē elli nigri:misce cum succo cepe ⁊ sicca:⁊ iteꝝ cū eodē succo misceas:⁊ iteruꝫ siccari pmittas:fac h̄ q̄ter uł qnqes.postea distēpera cuꝫ felle taurino ⁊ iforma i modū digiti grossi ⁊ ponas i ano iaceat eger q̊usq; cesset fluxꝰ. ¶ Itē h̄ apit ⁊ desiccat calamētū/calēdulā/origanū/sal/⁊ nitrū/ista decoq̄nt in aq̄ ⁊ patiēs fumū recipiat sup sellā pforatā sedēs p embotū uł pone sanguisugas.apiūt eni sāguinē educūt ⁊ curāt. ¶ Ad emorroydas ꝓfūdas. Accipe radices yari:⁊ fac idē suppositoriū ⁊ alias radices eiusdē herbe pone i circuitu ut repmāt suppositoria ⁊ ꝯsument p se. ¶ Iteꝫ vnguētū ꝯ̄ dolorē emorroydaꝝ. ℞.litargiri ualde triti ⁊ cri

brati.⁊ ℞.aceti p.iij.olei p.j.mitte acetū ⁊ oleū sup litargirū.ponēdo nūc acetū:nūc oleū ⁊ fortiter ⁊ diu icorporādo q̄usq; litargirū albescat ⁊ ueniat ad augmētū: ⁊ fit vnguētū eq̄le iter durītiē ⁊ mollitiē.vngat̄ cū eo pān⁹ ⁊ uadēs dormitū supponat loco dolēti. ¶ Itē.℞.ix.spicā alliorū mūdata ⁊ aliq̄tulū q̄ssata ligent̄ in pāno lineo ⁊ in oleo fac bullire.postea ponant̄ sup emorroydas q̄to calidiora poterūt sustineri ⁊ dimittant̄.educūt morbū cuz tota petia.

Si aūt in cura emorroydarū nec̄ia fuerit cyrurgia ꝑus:sic dc̄m est ex uena basilica flōma patientē.Deide si emorroydes sint iteri⁹ ⁊ nō apparēt.exhibeat̄ cū uētosis aut p̄cipe ifirmo ut assellet ⁊ exp̄mat se donec egrediat̄ an⁹ ⁊ appeāt emorroydes:⁊ si anus nō obedit egressiōi:tūc clisteriça ifirmū clisteri parū mordicatiuo.Deide ꝓijce vncinū i eas ⁊ suspēde:aut teneas cum vngue tuo.deide icide radicit⁹. ¶ Qz si vncin⁹ nō retinet eas ꝑ hūiditatē suā:tunc accipe eas cū pāno aspo ⁊ exhe cū digitis tuis.deide icide ⁊ pfueriça sup eas medicamē acutū post icisionē:aut cauteriça eas.deinde curet̄ loc⁹ curatiōe vulnerū donec sanet̄. ¶ Si vō emorroydes sint exteri⁹:tūc erit res facilis.Accipe ḡ eas cuz vncino: aut cū vngue tuo ⁊ radicit⁹ icidas:sic dc̄m est.deide pone medicamē acutū aut cauteriça eas. ¶ Et si ifirm⁹ timet icisionē cū ferro q̄libet emorroys cū serico filo liget̄ ⁊ fortiter ꝯstrigat̄ ⁊ dimittat̄ sic donec p se cadat.deinde loc⁹ sic dc̄m est sup⁹ ꝓcuret̄. ¶ Hoc tn̄ nota q̄ si emorroydes sūt antique semp vnā ex eis relinq̄s ne sup ifirmū ueniant accn̄tia mala:sic ydropisis ptisis:aut mania aut melia:testāte Hyppocrate.Emorroydas sanare antiquas:si non vna relicta fuerit:periculum est ⁊c̄.

¶ De fistulis in ano. Cap.XLII.

f **Fistule** in ano q̄nq; accidūt ex ulceratione emorroydarū:aut ex vulnerib⁹ aut apatib⁹ que accidūt de foris ꝓpe anū.⁊ maxime q̄n expectat̄ in eis cōplemētū digōnis.Interdū ēt q̄n itromitit̄ clistere mollificatiuū.mollificat intestinuz interius ⁊ infra intestinuz maturat̄ apostema ⁊ mollificatur locus ⁊ aperit̄ interius ⁊ fit fistula.

¶ Et ex fistulis ani alique sūt penetrātes alique nō penetrātes. ¶ Et signū penetrātiū ē:q̄n ex eis egredit̄ aliqd ex egōne ⁊ uētositate:⁊ q̄nq; egredit̄ ex eis v̄mis. Cum itromittis ēt idicē tuū in anū patiētis:⁊ tētā p orificiū fistule:sentis ipaz tētā sup digito tuo a pte iteriori:⁊ si accipias pedē folij malue viridē ⁊ itromittis in fistulā igredit̄ itestinū absq; obstacl̄o. ¶ Fistularū vō penetrātium alie penetrāt ꝓpe marginem ani ꝫm magis ⁊ minus in q̄b⁹ sperat̄ sanitas.Alie penetrāt usq; ad uesicā uel usq; ad iteriora v̄ge.Cui⁹ significatio est exit⁹ urie p eā.⁊ tūc nō est p̄sumptio ut ꝯsolidet̄ locus cū medicis ꝑ dissolutionē urie.Alie penetrāt usq; ad os coxe ⁊ usq; ad nodū caude.⁊ ei⁹ signū est q̄ tēta puenit usq; illuc:ſ; nō est in eis mear⁹ tortuositas:qd̄ viderim.Et in oib⁹ istis fistulis penetrātib⁹ p̄ter eas que penetrāt ꝓpe marginē ani nō est oīno curatio:q: neq; sanatio ⁊ curatio earū:ut dicit Albucaſ.est labor ⁊ uanitas ex stultis medicis.

Non penetrātiū aūt curatio est facilis.⁊ est sic dictuz est in cap⁰ ul̄ti.uerūtn̄ cauteriū ignitū est magis ultimū i iuuamēto curōnis elargato ꝑus orificio ⁊ ipsi⁹ ꝓfūditate diligēter iuestigata sic sciuisti i ca⁰ suo:⁊ nō decipiaris cū cauterio:sicq; tēta cū q̄ ingrit̄ fistula sit sbtil̄ ualde:⁊ cauteriū cū q̄ cauteriças eā silr̄ sit sbtile ꝫ āplitudinē ei⁹. ¶ Uerū curatio fistularū penetrātiū ꝓpe marginē ani fit ꝫ duos modos:q̄rū vnus est p icisionē cū strictura spaci.ali⁹ p icisionē cū ferro.⁊ opō p̄mi modi est ut accipias tētā plūbeā pforate extremitatis sic acus:⁊ intromitte in eā spacū ex filis lini aut ex serico.deide itromitte digitū tuū idicē oleo iunctū in anū patiētis ⁊ tētā in fistulā donec ꝯseq̄ris ei⁹ ꝓfunditatē ⁊ sentias tētā ipam iā ad digitū penetrasse:tūc plica caput tēte cū digito qui est iteri⁹ ⁊ exhe ipaz per anū.deide aggrega duas extremitates spaci ⁊ strige ipm strictura bona donec icidant̄ carnes cōprehēse ab eo.⁊ q̄n spacū ꝑ carnis icisiōez elargat̄ addas in ipsi⁹ strictura q̄usq; carnes p̄dicte icidant̄ oīno ⁊ liberet̄ spacū.Tūc si vis pone medicamē acutū in fistula.⁊ sit in adiutorio cure iparū cauteriū.deide curet̄ loc⁹ curatiōe vulnerū donec sanet̄. ¶ Opatio aūt scd̄i modi est ut nō strigat̄ spacū:sic narratū est:ſ; ligent̄ extremitates ipi⁹ simul:⁊ sit spacū istud grossi⁹ ⁊ firmi⁹ p̄mo.deide extēde spacū cū vna manuū tuarū v̄sus exteriora:⁊ cū altera manu icide illas carnes que ꝯtinent̄ ifra spacū cuz instr̄o curue extremitatis ꝫm figurā falcis:aut cū rasorio si est possibile tibi donec spacū itegre liberet̄:⁊ tūc mortifica fistulā:q: ſ; q̄dā dicāt q̄ nō est opus mortificare eā ſ; tn̄ icidē ⁊ curare cū medicia carnis ḡnatiua: an̄ tn̄ videt̄ id tuti⁹.deide curet̄ locus donec sanet̄. ¶ Et scias q̄ iste modus est melior saluior ⁊ expeditior p̄mo.qd̄ est q: in icisiōe que fit cū cōpressiōe spaci dolor est lōgiqu⁹ ⁊ ꝯtinuus:⁊ ex h̄ timor sup ifirmū ne spasm⁹ accidat ei: aut febris:q: loc⁹ ille cartilagiosus est. ¶ Et in extremitate lōgaonis terminat̄ lacert⁹ ꝯtinēs anū:imo q̄n accidit illō nec̄e est succurrē ⁊ spaci ꝯstrictionē laxare.In icisiōe aūt cū ferro nō est tātus timor ꝑ abbreuiationez opis. ¶ Et iteruz scias amice q̄ p̄mo quē audisti est recius ⁊ rectus.⁊ nō existimo q̄ sit alia rō seu semita in curatiōe fistule penetrātis:qd̄ est: q: ueteres in libris suis nullā curā aliā posuerūt.⁊ ego de multis quos vidi nulluz adhuc p viā aliā vidi curatū nisi per modū quez narraui tibi.s.per incisionē tot⁹ ptis.⁊ adhuc ēt declinat intētio antiquorū.⁊ p̄cipue Raſ.in lib.diuisionū cuz dicit fistule q̄dē penetrātes nō sanant̄ nisi cū ligatione ⁊ secatione cū falce. ¶ Et causa q̄re nō sanat̄ fistula penetrās absq; totali icisione carniū:sicut ōn̄suz est:nō assignat̄ ab auctorib⁹.mihi aūt videt̄ q̄ accidat ꝓpter ipedimētum egestionis ⁊ humiditates ꝯtentas intus in ꝓfunditate fistule.uerū postq; incidit̄ locus nō retinetur aliq̄d ex eis s.q: non est cauernosus:sed equalis.

¶ Q̄nq; ꝯtingit q̄ fistula nō est penetrās ſ; est ꝓpinq̄ penetratiōi. ¶ Et scit̄ q̄m q̄n ponis digitū in anū ⁊ tētā in fistulā ingrēdo sentis ⁊ iter tētā ⁊ digitū nō est aliud nisi solū uelamē.Et tūc sicut periti ueteres iā dixerūt.necesse est ut ipam facias penetrare.dūmō nō h̄eant multam ꝓfunditatē:q̄m tūc nō opꝫ illud ꝓpter incisionez lacerti. ¶ Et q̄āto fistula est minoris penetrationis:tāto faciliores curatiōis ⁊ minoris timoris . Et q̄āto magis est ꝯtrarū illi⁹:tāto plus timet̄ ne ꝓcessus incisionis pueniat ad lacertū ꝯtinentē anū. Et accidat sup ifirmū egritudo deterior exitus.s.egestionis absq; uoluntate.

¶ De ficu qui fit in ano. Cap.XLIII.

f **Ficus** nascunt̄ in ano ⁊ sunt quedā carūcule supflue. ¶ Cura.℞.millefoliū ⁊ paritariā:pistent̄ cuz pauco sale ⁊ emplet̄ locus q̄tidie donec ex toto curet̄. ¶ Q̄n ficus est iteri⁹ Accipe p̄dictas herbas ⁊ teras.distēpera cū vino.postea cola cū exp̄ssione herbarū ⁊ ꝓpina mane ieiuno stōco ⁊ sero donec ex toto liberet̄. ¶ Itē ad ficū.Accipe pl̄uerē capilli ueneris cepe ⁊ aristo.ro.pone sup ipm:q: sine dubio destruit̄. ¶ Itē ad fic⁹ qui exteri⁹ ⁊ in apparenti sunt positi/sterc⁹ pullinū/saponē/mel/⁊ cepas/sglias cōmisce ⁊ cal̄m suppone ⁊ dimitte sic:3ª die sanū iuenies. ¶ Itē ad idē res ꝓbata/plātagis/millefolij/mentastri. aā.M.j.hec oīa tere ⁊ succū exp̄me addēs pipis ḡna.ix masticis.ḡ.vj.cōmisce ⁊ patiēti ieiuno ꝓpina ⁊ renoua potionē.ix.dieb⁹. ¶ Itē ad oēs ficus sanādos sulfuris ʒ.iij.pipis ḡ.xxvj.tere ⁊ coque cū duabus libris vini ad mediū:⁊ da quotidie calicē vnuz. ¶ Qz si pseuerauerit ficus ⁊ nō recedant cū medicis ⁊ nec̄ia fuerit cyrurgia: tūc fac per oīa sicut est de emorroydibus supra dictum.

¶ De lapide uesice ꝛ renum. Cap.XLIIII.

1 Lapis aliqñ gñaꝛ in uesice: aliqñ in renibus: ꝛ sicut dicūt auctores. iuuenibus ut plurimū lapis generaꝛ in renibus: ꝛ pueris in uesica: cuius collū strictū est ꝓhibēs mām vnde lapis efficiꝛ extre: uerū cōsiderat̄o de cā ꝛ curatiōe lapidis que aggregaꝛ in renibꝰ nō fit nr̄e itētionis in libro isto: utpote q̄ nunq̄ curaꝛ cyrurgie bñficio. ꝑpter coitatē tñ ꝛ cōuenientiā quā in curatione cū medicinis habet: cū lapide in uesica abbreuiato sermone in capl̄o isto aliqd scribemus de cura ipsius. dicemus tñ p̄mo de lapide uesice super quem cadit operatio cyrurgie.

Dico ergo q̄ s̄m sniam auctoꝝ: cā q̄re lapis nascit̄ in uesica est humor grossus ꝛ viscosus. Et significationes qbꝰ certificaꝛ qs eo sunt plres. Nā ex eis est q̄ urina egrediꝛ ex uesica alba ꝛ subtilis cū fece harenosa: ꝛ cū difficultate ꝛ dolore uehemēti circa partes pectinis: ꝛ puer tenet virgā manibꝰ suis: ꝛ fricat eā: ꝛ laborat cū ea: ꝛ erigiꝛ sepe v̄ga: ꝛ egrediꝛ anus: manuq̄ʒ tractata uesica durū qd sentiꝛ in ea. ¶ Spēs v̄o lapidis multe sunt ꝛ diu̇se. Nā alius puus: alius magnus est: alius lenis: alius asper: alius lōgus: alius rotūdus: alius ramosus. ¶ Lapidis v̄o lenis ꝛ rotūdi facilis est egressus sed illius qui est asper ꝛ ramosus egressus est difficilioꝛ: q̄re necesse est ut addas in eius icisione. ¶ Itē sicut dicit Rasis: alius est qui frāgiꝛ medicinis: alius qui nō frāgiꝛ ideoq̄ʒ necesse est ip̄m ꝓbare aliquo tp̄e medicinis ante q̄ʒ incidaꝛ. ¶ Et nos p̄mo dicemus de lapide in renibꝰ ꝛ uesica: quomō curari debeāt medicinis. Deinde dicemus quomō lapis in uesica cui non ꝯferūt medicine curari debeat cyrurgia.

Et quando lapis in renibꝰ aggregaꝛ signa eiꝰ sūt doloꝛ spine ꝛ spinaliū musculoꝝ: ꝛ in ꝓfūdo circa renes sentiꝛ doloꝛ ꝛ pōderositas ꝛ doꝛmitatio: p̄cipue circa caput lōgaōis: ꝛ doꝛmitatio tybiarū ꝛ coxaꝝ circa exteriora: ꝛ formicatio pui digiti pedis.

¶ Signa v̄o lapidis in uesica sunt doloꝛ ꝛ aggrauatio frequens in pectine / ꝛ suffocatio urine: ꝛ quādoq̄ʒ doloꝛ iliacus ꝛ colicus.

¶ Si aūt fiat in renibꝰ siue in uesica ꝛ fiat de calī cā / ꝛ nō inueterata. h̄ sunt signa: doloꝛ pūgitiuꝰ ꝛ acutꝰ / ꝛ pꝛe nimio acumie urine seqtur strāguria urina itēsa ruffa uel subrubea. aliqñ cū guttis sanguineis harene rubee uel subrubee virides uel nigre. ¶ Si fiat de frigida cā sentiꝛ frigꝰ in ꝓfundo: ꝛ in loco collectionis pōderositas. urina qñq̄ʒ tenuis: qñq̄ʒ pinguis / ꝛ turbata: harene nigre uel albe uel cineritie. ¶ Si aūt ꝯfirmatꝰ fit lapis in utraq̄ʒ cā urina appet pinguis discolorata. supius distincte liuēs semper cū sq̄moso ꝛ santoso sedimine. aliqñ cuʒ sanguineo. ¶ Itē qñq̄ʒ fit in iuuētute: qñq̄ʒ in senectute: qñq̄ʒ i pueritia. In iuuētute frequēter fit in renibꝰ: q̄ per calitatē ꝛ siccitatē renū humores ibi petrificanꝛ. ¶ In pueritia v̄o frequētius in uesica: q̄ tūc humores viscosi generanꝛ q̄ existēte collo angusto uesice petrificanꝛ.

Si autem fiat in renibꝰ ꝛ fit lapis ꝯfirmatꝰ vix aut nunq̄ʒ curaꝛ. ¶ Si lapis est i uesica ꝛ fit inueteratus in quacūq̄ʒ causa ꝛ in quacūq̄ʒ etate vix aut nunq̄ʒ curaꝛ / nisi per cyrurgiam.

¶ Si aūt lapis nō fit iueteratꝰ in calida cā digeraꝛ mā cuʒ dyaprunis mane ꝛ sero post usum el̄uarij sequaꝛ oxiçacara cū tepida. dʒ etiā fieri iunctio ab exterioribꝰ cū axūgie cuniculina uel leporina ꝛ butyro in frigida cā. In calida cū oleo violaceo sup̄ locū lapidis ad digestionē materie. ¶ Digesta mā purgeꝛ cū el̄ario de succo roꝝ. tertia die fiat balneū cū decoctione mercurialis / absinthij / ꝛ folioꝝ salicis ꝛ vitis / toꝛmētille / q̄nqueneruie / accedule. exeūti a balneo offeraꝛ rubea trociscata cū aq̄ decoctiōis scolopēdrie. sequēti die fiat flōmia de saphena iteriori: si lapis est in uesica. uel de exteriori: si lapis est in renibus.

deinde offeranꝛ medicine frāgentes lapidē. ¶ Puluis optimꝰ frāgēs lapidē. Accipe caput pedes ꝛ pellē totam leporis / ꝛ cōbure in olla rudi: ꝛ pulueriça: postea appone gallitricū ꝛ miliū solis ꝛ da patiēti cū cibis uel cum vino calido in quo cocta sit saxifragia: ꝛ ponas cū puluere p̄dicto ꝯfoꝛtātia renes ꝛ uesicā ne ledanꝛ pp̄ molestiam pulueris. ¶ Itē fiat iunctio sup̄ locū passionis cū populeon ꝛ aceto ꝛ supponaꝛ empl̄m qd̄ fit de semibus melonis / citrulli / cucur. acedu. poꝛtul. atriplicis / san. maratri pl̄ ueriçatis ꝛ distēperatis cū vino / aceto / ꝛ succo mercurial̄. ¶ Itē si lapis est in renibꝰ fiat cauteriū in poplite. si est i uesica in crure / sub genu / iteriꝰ tribꝰ digitis. ¶ Itē singulis. xv. diebꝰ fiat clistere colagogū: ꝛ aliqñ singulis septimanis. ¶ Itē misceaꝛ dyaprunis ꝛ el̄ariū de succo rosarū. añ. cū balsamo. Et singulis septimanis cū ierit doꝛmitū offeraꝛ de illa mixtura ad quātitatē castanee sine obſuatione diete. ¶ Itē fiat syrupꝰ de scolopēdria / endiuia / capil. ue. cetrac. pollitrico / adiāthos / radicibus fenicu. petrosi. milio solis / saxifragia / ebulo / sambuco / ꝛ frigidis se. ꝛ aceto: ꝛ accipiat de eo quātū capit testa oui cū tribꝰ p:ibus aque tepide de tertio in tertiū diē. ¶ Iteʒ accipe semina frigida ace. dul. poꝛtul. spicā nardi / galāgā / semina saxifragie / puluerē piloꝝ leporis / ꝛ lac capnū. añ. cōburātur ꝛ pulueriçenꝛ ꝛ cōficianꝛ cū aq̄ limonū uel seminuʒ frigidoꝝ distillata per alēbicū: in qua resoluaꝛ balsamus uel muscus: ꝛ fiāt trocisci vnius. ʒ. ꝛ de tertio in tertiū diem offeraꝛ vnus distēperatus cū vino ꝛ aqua calida.

¶ Si autē fiat de frigida cā qd̄ cognosciꝛ per p̄dicta signa digeraꝛ mā cū eq̄li mixtura electuarij ducis ꝛ philoātropos litontripon uel iustini. ¶ Post usuʒ electuariū mane ꝛ sero sequaꝛ usus oximellis diure. uel squilliti ci cum aq̄ tepida purgeꝛ cū bñdicta. tertia die fiat balneum usq̄ʒ ad vmbilicū cū aq̄ decoctionis feniculi / petrosilini / apij / carui / dauci / saxifragie / milij solis. exeūti a stuffa offeraꝛ aurea alexādrina cum opio uel thiriaca maioꝛ cum vino decoctionis saxifragie uel milij solis: sequēti die apiatur uena saphena exterioꝛ: si lapis est in renibꝰ: uel interioꝛ si lapis fuerit in uesica. ¶ Singulis mēsibus utaꝛ predicto balneo ꝛ offeraꝛ p̄dicta opiata. ¶ Et singulis mensibus in tertia etate lune uel q̄rta itereꝛ p̄dicta flōmia de saphena: ꝛ singulis. xv. diebꝰ: uel de octauo in octauū diem fiat clistere ydragogū. Et fiāt cauteria sicut supius dictū est. ¶ Itē de tertio in tertiū diē accipe de p̄dicto electuario semel in mane ꝛ sequaꝛ usus istius syrupi. Et extrahaꝛ succus radicis raphani ꝛ saxifragie ꝛ bulliant ad ignē ꝛ colenꝛ: ꝛ colature addaꝛ çuccaꝝ ꝛ syrupeꝛ. ¶ Ul̄ fiat syrupus huiusmodi ualde diureticus. ℞. radicis apij saxifragie / petrosili. sparagi / feniculi macedonicuʒ / oium radicū ꝛ seminū. añ. ℥. ij. carui / anisi / granū solis / leuistici sileris mōtani / aneti / amomi / lapidis lincis / agapis / cicadarū siccarū / sanguinis hirci collecti s̄m doctrinam Alexā. n. eu. añ. ℥. ij. Radices ꝯtritas diutissime fac bullire in aq̄ ꝛ cola semina ꝛ puluerē specierū ligata in pāno fac bullire ad syrupi decoctionē pfectā da mane ꝛ sero. ℥. j. cum aq̄ calida. ¶ Itē utaꝛ vino saxifragato: qd̄ sic fit. ℞. radices feniculi / apij / petrosilini macedonici / spagi / bruſci / anisi / aneti / leuistici / radi. ꝛ semi. oiuʒ. añ. lb. ſ. saxifragie / milij solis / fisalidos. añ. ℥. ij. radi. pentaphilon / paritarie rub. lapidis lincis sile. montani / masticis / gūmi hedere / seminis basiliconis. añ. ℥. iij. graminis / cretani marini / betonice / accori / elēnij. añ. ℥. iiij. ꝛ ſ. spica nardi / çinçi. galāge / cinamomi / olibani. añ. ℥. j. cicada. cātarida. añ ʒ. ij. ꝛ ſ. seminū coiuʒ. añ. ℥. j. ꝛ ſ. p̄dicta oia in moꝛtario eneo foꝛtiter cōteranꝛ: postea ponanꝛ in vino albissimo: in dolio: ꝛ dimittanꝛ ibi per mēsem uel plus: deinde deꝛ vinū ad potādū: ꝛ balneeꝛ patiēs ter uel quater in aqua decoctionis malue / ꝛ bismalue. Deinde vngaꝛ circa renes: ꝛ pitoneon dyaltea ꝛ butyro mixtis pariter: postea offeraꝛ vinum diureti. p̄dictum ad quātitatē duaruʒ. ℥.

bis in die mane.s.⁊ sero.in 2° ⁊ 3° die def patiēti.ʒ.5.de puluē facto de sanguine hircino cū vino diure.⁊ si in 4° die curatꝰ nō fuerit def postea singulis diebꝰ vinū diur.⁊ puluis sanguis hircini distēperatus cū vino diuretici.in q̄ntitate p̄dicta usq̄ ad pfectā curationē. ¶ Item certissimū ad lapidē in uesica frāgēdū granoꝝ solis gar.çinçib.cicada.siccarū:melano pipis:petrosil.se.spagi:saxifragie leuistici.aā.ʒ.xj.mel.qđ sufficit:denf.ʒ.ij.cū lacte:⁊ si puluerē antidoti dare uolueris utilimus est. ¶ Itē cōtra calculū ⁊ ipotētiā urinādi:qdā oēs calculos curabat per exhibitionē sāguis mēstrui in potu dati. ¶ Idē facit stercꝰ muriū bibitū. ¶ Cōtra ipotētiā urinādi Gal.in liº de curationibꝰ egritudinū refert medicamē qđ frāgit lapideȝ ⁊ paulatim expellit donec uesica mūdificef:⁊ urina clara ⁊ pura egrediaf:in quo maximū cōsideraf secretū:p̄cipue cū hāc egritudinē oino curet:ita ut lapis post ipm̄ nō gñaf:qđ.℞.semē cucumeris sacreos.i.semē ferule/semē olixatri/mirre oium aā.auř.vj.xilocassie purpuree:cinamomi/su.oium aā.auř.iiij.puluericenf ⁊ cuȝ melle dispumato cōficianf:de quo ad lupini quātitatē sumaf. Qui aūt h̄ medicamē cōpositurꝰ est ut sacroscm̄ custodiat:ne has spēs terat nisi in mortario ligneo cū pistello ligneo:nec sup se ferrū hēat:neq̄ in cigulo:neq̄ alibi. In h̄ eni secretū ualde occultū ꝯsistit. ¶ Medicamē quo sicut dicit Macer ad calculū nullū utiliꝰ credif.℞.millefoliū/betonicā/berbenā pari pōdere:h̄ mixta aq̄ potentur. ¶ Itē ad lapidē in uesica:℞.cortic.radi.petrosil.⁊ feniculi/⁊ semē eoꝝ/miliū solis/semē malue/⁊ maluauisci bulliāt in aq̄ ⁊ cola:in pte istiꝰ colature ponas olei laterini.℥ j.⁊ totū tepidū dabis ad bibēdū:siue in balneo siue extra balneū patiētis sedēti stōco ieiuno:uel cibo iā pene digesto:⁊ h̄ frequēter q̄usq̄ totū lapidē emittat:uerū si patiēs fuerit iuuenis ⁊ siccꝰ aut macilēꝰ/aut estꝰ/dabis cū decoctiōe seminū frigidoꝝ coium:ut semine lactuce ⁊ malue. ¶ Itē ad lapidē in renibꝰ ⁊ uesica ꝓbatū.ꝯtēplare m̄ cui dederis.nimis nāq̄ molestat ifirmū:lapidē m̄ fractū cū nimio fluxu urine expellit.℞.philoantropos iustini/hadriani/muse/thiria.oiuȝ hoꝝ in furno deficcatoꝝ.non m̄ adustoꝝ:pellis leporis cū sanguie adusti.aā.℥.j.scorpionis cōbusti ⁊ in aceto extīcti.℥.ij.cātaridarū adustarū.ʒ.ij.vitri diligēter puluericati.ʒ.iiij.sāguis hir.triēnalis seu uetustioris deficcati.ʒ.ix.nardi cicada.sicca.grilli/mirre.aā.ʒ.vj.hec oia puluerica ⁊ puluerē per diē ⁊ noctē i petroleo ifunde:postea puluerē cū succo brumecte ⁊ melle distēpera:dabis mane egrediēti a balneo cū decoctione ciceris erratici.ʒ.j.⁊.5.aut plus uel minꝰ s̄m vires:⁊ si fiat angustia ⁊ ardor:in stōco dabis medullā citrulli/cucu.cucur.melonis distēperatā cū butyro. ¶ Itē accipe sanguinē leporis ⁊ totā pellē:⁊.vj.℥.saxifragie:⁊ in latē crudo cōbure:⁊ totū in cinerē ꝯuertaf:⁊ dabis ieiuno cum casa coclear vnū istiꝰ pulueris:si vis ꝓbare ṽtutē eiꝰ/pone calculū in vitro cū puluē isto ⁊ aq̄:in crastino iuenies cōminutū. ¶ Et scias amice q̄ Alexā.dicit q̄ qbus lapides in renibꝰ gñanf utilissimū est balneū:nō solū enim mitigare/sed curare pōt:⁊ cū lauerit se nefreticus vngēda sūt loca dolētia oleo camomellino ⁊ diutiꝰ cōfricāda opȝ enim nō solū sel' in die:sed scđo uel tertio ⁊ sepiꝰ lauari. ¶ In locis aūt dolētibꝰ iponēdū est cerotū h̄ mō ꝯfectū.℞.olei camomill.℥.ij.olei ro.℥.i.vitelloꝝ ouorū crudoꝝ.℥.iij.ꝯfice:⁊ in linteolo iductū suppone.h̄ enim paregoricat:⁊ itēperātiā loci deponit.⁊ cām minuit ⁊ ꝓhibet lapides gñari. ¶ Si dolores pseuerēt ⁊ lapides comminui nō pñt:fortiora medicamina sunt adhibēda. Accipe ergo sanguinē hirci misce in pila cuȝ fermēto ordei:⁊ terēs fac cataplasma ⁊ ipone:p̄dictū cataplasma fac ad poros ⁊ ad lapides in renibꝰ ⁊ uesica mirifice. ¶ Opȝ eni sanguinē hircinū bñ siccari ⁊ teri ⁊ cribrari. Et hñtibꝰ lapides in renibꝰ aut uesica da bibē coclear.j. ¶ Siliř de cicadis siccatis ⁊ tritis puluerē dabis. Opȝ eniȝ auferri eis alas ⁊ pedes:⁊ sic dari patiēti in balneo ad bibēdum. Melius facies si in vino melle commixto dederis:hec enim fortiora in virtute sunt simplicia ⁊ minus probata.

¶ Opatiuū satis ⁊ nimis forte medicamē est hoc in augusto qñ vua p̄mo icipit maturari:accipe patellā nouam factā de terra figuli:⁊ mitte in ea aquaȝ:⁊ fac bullire ut terre saporē amittat:⁊ occide hircū:⁊ collige sanguinē nō p̄mo nec ultimo fluētē/sed medio:⁊ cū se coagulauerit incide minutatim:⁊ in duplici linteo spisso pone in patella subdiuo/ut a sole ⁊ luna siccef:⁊ cū bñ siccatꝰ fuerit tere ⁊ repone in pixide.dabis ex eo cū sapa bibēdum coclear vnū.hircus qui occidēdus est sit plena etate annoꝝ non plus uel minus q̄tuor:⁊ anteq̄ occidaf ut sanguis sit boni odoris comedat folia feniculi hedere aut lauri:⁊ admisceaf in potione amomū. Inqt Alex.ego miscui cuȝ sanguine hircino mirrā troclitē.i.rotūdā/uel electaȝ:⁊ dedi ad potādū cū nimios dolores pateref:nec posset pre magnitudine lapidis urinaȝ facere:⁊ accepta potione mox cōfractos ⁊ cōminutos ꝓiecit lapides:⁊ ꝯfestim subide bibēdo minutatim ꝓiecꝰ est lapis:nec ulterius alij renasci pmissi sunt. Anodina eniȝ hec potatio dicif:q: ⁊ generatos lapides cōminuit:⁊ alios gñari nō pmittit ulteriꝰ.vñ ⁊ dei manus uocaf:q: ⁊ dolorē amputat ⁊ renes de lapidibꝰ purgat. ¶ Si sanguis hircinus nō fuerit ad pñs dabis hāc potionē cū ꝯdito spice nardi/saxifragie/betonice/assari/seminis lini/petrosil.aā.℥.j. costi/folij.aā.℥.iiij.fac puluerē:dabis bibere aā horā prādij.ista eniȝ potio minutat lapidē ⁊ ꝓijcit/⁊ alios nasci nō pmittit. ¶ Itē extrahaf succus viticelle/saxifragie/raphani/buglosse/⁊ admisceaf cuȝ oleo laurino uel muscellino:⁊ decoquaf usq̄ ad ꝯsumptionē succi:colef ⁊ admisceaf colature cera:⁊ fiat vnguētū:⁊ fiat vnctio sup locū passionis:⁊ superponaf ysopū/cerotū acuatū cuȝ puluere aloes ⁊ malaxatū ad ignē:uel cū succo saxifragie uel puluericenf semina feniculi/apij/petrosil.carui/dauci/saxifragie/milij solis/raphani/gūmi hedere:⁊ ꝯficianf cum succis p̄dictis:fiat emplm̄ ⁊ supponaf. ¶ Itē distēperef sanguis mēstrualis cū vino tepido:⁊ inijciaf per argaliā:⁊ si diues est addaf q̄rta ps.ʒ.vnius de balsamo:⁊ accipiat singulis.xv.diebꝰ in sero cū ierit dormitū de bñdicta simplici:⁊ si diues de bñdicta balsamata ad pōdus.ʒ.iij.sine obſuatiōe diete. ¶ Itē si nec sic pōt curari fiat balneū usq̄ ad vmbilicū cū decoctione maluarū/bismaluarū/⁊ brance ursine exeūti a balneo fiat iunctio circa regionē uesice cū butyro:⁊ ꝓijciaf olei petrolei.ʒ.j.per argaliā corpe exñte plectorico uel flatico:uel olei viol.corpe exñte colico uel extenuato:⁊ sit argalia argētea:⁊ sic fiat usq̄ ad q̄tuor dies. In qnto aūt die ponaf iterū in balneo:⁊ tūc ponaf argalia argētea uel aurea uel erea per collū uesice quousq̄ tāgat lapidē:⁊ tūc lapis fortiter trudaf cū argalia:⁊ si fieri pōt deducaf lapis a collo uesice usq̄ ad fundū:⁊ ibi pōt morari per.xl.annos sine molestia. ¶ Ad hoc ualet lapis spōgie:lapis reptꝰ in uētriculo uētris galli:distēperef uesica porci cum vino:⁊ detur de tertio in tertium diem.

¶ Dieta.olera dāda sūt intube/lactuce/malue/blite/crisolocāna/⁊ ea que ifridāt ⁊ humectāt. Brassica ṽo ⁊ calamentum/erutha/petrosil.allia/cepe/ut inimica fugiēda sunt.

¶ De uolatilibus fasiani domestici/pulli/pdices/merule/⁊ ficedule.

¶ Cū aūt curaf ifirmus per mēsem studiose cū modis medicinarū/⁊ nō ꝓuocaf urina neq̄ egredif cū ea harena:tūc extima q̄ lapis est durus cōfirmatus ⁊ nō obediens ad frāgēdum:tūc ergo recurrēdū est ad cyrurgiā.uerūtamen non p̄sumas ut extrahas lapidē viri qui ꝓcessit in etate:neq̄ si lapis fuerit nimis magnus:quoniā sicut dicit Albucasis timor est ne incidaf aliqđ ex uesica ⁊ moriatur infirmus:aut accidat ei distillatio urine assidue:qa locus non consolidaf omnino. Et iam determinatuȝ est ab antiquis prudētibus q̄ curatio lapidis cum ferro est

facilis in pueris usq; ad q̄rtūdecimū annū: ⁊ difficilis in senib⁹: qm̄ sic dicit Gal. eoꝝ mēbra sicca sūt. q̄ꝓpter eorū vulnera vix cicatriçanꝭ. In iuuenibus aūt curatio est media: ⁊ ei⁹ cui⁹ lapis est magn⁹ curatio est facilior: ⁊ ei⁹ cui⁹ est puus, est ꝯtrū illi⁹. h ideo qm̄ lapis magn⁹ pp suā grauitatē subtūgiꝭ ad ꝓfūdū: vn̄ citi⁹ iuenitꝭ: ⁊ facilius ad locū icisioni aptū deducitꝭ: ibiq; securi⁹ icidiꝭ. ¶ Illis q pp aliquā p̄dictarū cāꝝ nō fuerint icidēdi: iā dixim⁹ q̄liter debeat subueniri. vꝫ ꝙ patiēs balneeꝭ in aq̄: ubi sint cocte herbe lenificātes: sic malua, viola, mellilotū, bismalua, brācha ursina, ⁊ sisia. ut meat⁹ urinales elargenꝭ. deinde argalia, siue syringa sicut dictū est oleo uel butyro inuncta in v̄gā cuꝫ facilitate itromittaꝭ ꝑcutiēdo ⁊ ipigēdo a collo uesice remoueaꝭ: ⁊ usq; ad fundū eius impellas. ¶ Quidā aūt agūt aliter. itromittūt eniꝫ digitū in anū: ⁊ cū ipsa collū uesice tractāt: sicq; paulatim lapidē remouēt: ⁊ ad fundū uesice p̄mūt: ibiq; sicut dictuꝫ est per. xl. annos pōt absq; molestia remanere.

Cum aūt lapidē extrahē uolueris: opꝫ ut in primis mūdificeꝭ ifirmus cuꝫ clistⁱ: qd̄ extrahat totū stercus ab itestinis ne ꝓhibeat inuētioneꝫ lapidis cū ingrꝭ. Aut ieiunet duob⁹ diebus ut parū comedat: tūc p̄cipe ifirmo ut multotiens de loco alto ad locuꝫ infimū salliat: ut lapis moueaꝭ: ⁊ a supiori pte uesice ad collū descēdat. deinde pareꝭ scānū in loco lucido: i extremitate cuius sedeat aliq̄s vir qui patiētē teneat añ se. coxe tn̄ ei⁹ ligenꝭ cū lōga fascia ad collū: ut tota uesica decliuis fit ad iferiora. aut vir qui tenet ip̄m accipiat ei⁹ crura: maxime si fuerit puerulus eleuet ea ad supiora: neq; dimittaꝭ ipsa opatio donec cōpleaꝭ. deinde vnge oleo digitū sinistre man⁹: ⁊ itromitte eū in anū patiētis: ⁊ cū altera manu tua p̄me uesicā sup̄ pectinē iferius: ⁊ pergre de lapide donec stet sub digito tuo: ⁊ deduc eū paulatim ad collū uesice. deinde p̄me sup ip̄m digitū tuū ⁊ ipelle euꝫ ad iferiora v̄sus locū in quo vis incidē: ⁊ p̄cipe ministro ut extēdat testiculos ⁊ virgā ad supiora manu sua: ⁊ cū altera manu remoueat cutē que est sub testiculis a parte i qua dꝫ sectio fieri: ⁊ tūc incide sup ip̄m lapidē inter anuꝫ ⁊ testiculos: nō tn̄ in medio: imo in latē sinistre natis, ut fit sectio ꝑm lōgitudinē exterius ampla ⁊ iteri⁹ stricta ꝑꝫ quātitatē qua possit egredi lapis. deinde itromitte istr̄m curue extremitatis ⁊ extrahe cū eo lapidē ⁊ multotiēs ex cōpressiōe digiti qui est in ano: lapis apud sectionē egrediꝭ absq; difficultate ⁊ absq; itromissione instr̄i predicti. Si v̄o lapis est plus q̄ꝫ vnus: tūc p̄cipit Albucasis ut p̄mas in p̄mis magnū ad os uesice: deinde icide sup ip̄m ⁊ extrahe. post hūc aūt ipelle puū. Silr̄ facias si sunt plures duob⁹. Cū aūt cōpleueris opationē tuā tūc administra pululillos in oleo ro. ⁊ aq̄ frigida uel oui albumine madefactos ut sedeꝭ calidū ap̄a. deide aggrega duas coxas patiētis si fuerit puer: ⁊ liga eas cū fascijs decēter ut medicamē sup vuln⁹ positū ꝯseruet. Si aūt calidū ap̄a super uenerit: fomēta locū cū decoctione maluarū, maluauisci ⁊ silium: ut ardor urine mitigeꝭ ⁊ elargeꝭ meat⁹: per quē siqua supfluitas remāsit ad lapidē exire possit libere cuꝫ urina. ¶ Vulnus aūt post colli uesice cōstrictionē si magnū fuerit aggrega cū sutura. deinde cureꝭ reliq̄ curatione vulnerū donec saneꝭ. Et scias ꝙ multotiens accidit ut sanguis cōgeleꝭ in uesica: ⁊ fiat ibi ap̄atio: ⁊ urine ꝓhibitio ꝯseq̄tur. Et signū ei⁹ est egressio sanguis cū urina: ꝓpterea opꝫ si vulnus fuerit amplū ut ex̄has illū sanguinē cū digito. Et si vuln⁹ fuerit strictū extrahe cū istr̄o: nā si ille sanguis nō extrahitꝭ fit putrefactio ⁊ corruptio i uesica. deinde abluaꝭ vulnus cū aceto ⁊ aq̄, uel cū vino calido. ¶ Et opꝫ ut sollicitus sis circa hoc qd̄ dico tibi: ⁊ est qn̄ rogaris sup curatione lapidis: ⁊ tu uolueris lapidē inquirē: ꝓpara tibi ꝑus nec̄ia. s. instr̄a: ⁊ medicinas que sāguinē abscindāt. Deinde quere ⁊ cū iueneris nō dimittas ip̄m sub spe iterationis altera vice: imo ilico incide ⁊ ex̄he: multotiēs q̄ppe inq̄sitio magis grauat ifirmū q̄ꝫ sectio. Et sint apud te ex istr̄is que extrahūt lapidē plura ⁊ diūsa. diūsificanꝭ aūt iter puitatē ⁊ magnitudinē ⁊ curuitatē extremitatē ipsoꝝ: ⁊ admistreꝭ qd̄ ex eis magis ꝯueniēs est apud necessitatē. ¶ P̄. qn̄q; accidit ut cuꝫ lapis est puus ad v̄ge meatū ascēdat: ⁊ ex eo urine ꝓhibitio cōsequaꝭ: tūc ergo accelera curationē ei⁹ ꝑm ꝙ narro tibi: ⁊ est ut liges virgā cū filo vno sub lapide: ne redeat ad uesicā: ⁊ liges iterū cū alio filo sup̄ lapideꝫ: deinde seca sup lapidē in ipsa v̄ga iter duo ligamēta ⁊ extrahe ip̄m: ⁊ facta solōne ligamētoꝝ vulnus a sanguine mūdificeꝭ: ⁊ nō est necessariū ligamētū supi⁹: q: qn̄ solui filū post extractionē lapidis redit cutis ad locū ꝓpriū ⁊ tegit vulnus: q̄re opꝫ apud ligationē fili, ut extēdaꝭ cutis ad supiora: ut cū redit vulnus coopiat qm̄ facilius incarnaꝭ.

¶ De cauterijs ⁊ iuuamētū ipsoꝝ. Cap. XLV.

Cauteriū est res ualde iuuatiua corpis qm̄ ꝯfortat mēbra ⁊ adiuuat ne corruptio descēdat in eis: ⁊ exiccat humiditatē corruptiuā: ⁊ adiuuat ad retinēdū fluxū sanguis spissā ⁊ grossam faciēdo crustā: ⁊ adiuuat ad apiēdū vias ⁊ poros supfluitas innālis nō cursālis currat: ⁊ ut calore coctionis fiat attractio ⁊ humiditatū subtiliatio: ⁊ ad exituꝫ separatio. ¶ Et nō opꝫ ut fiat cauteriū ad resoluēdū humiditates cā caloris nisi in cōplonib⁹ nāliter frigidis ⁊ humidis. ⁊ silr̄ in egritudib⁹ eiusdē q̄litatis qd̄ est: q: nō cōuenit cauteriū: sic testanꝭ antiq̄ calidis ⁊ siccis cōplonib⁹ ⁊ egritudib⁹ eiusdē q̄litatis: qm̄ ignis nāliter est calus ⁊ siccus: ⁊ pp hoc icōueniēs est: ut saneꝭ ex eo egritudo calida ⁊ sicca. ¶ Est aūt cauteriū duplex. s. cauteriū actuale ⁊ potētiale. cauteriū actuale est illud qd̄ fit per ignem. potētiale aūt qd̄ fit per medicinā cōburētē. sicut per cātarides alliū, flamulā, apiū raninū, vnguētū ruptoriū: ⁊ similia. ⁊ teste Albucasis meli⁹ est cauteriū actuale q̄ꝫ potētiale: eo ꝙ ignis est simplex: ⁊ ei⁹ actio non ꝑuenit nisi ad mēbrū qd̄ cautericaꝭ: ⁊ nō nocet mēbris alijs cōiūctis cū eis nisi nocumēto puo. Actio v̄o medicine cōburētis ꝑuenit ad id qd̄ elōgaꝭ ex mēbris: ⁊ forsasse qn̄q; fac̄ accidē in mēbro egritudinē difficilis sanationis: ⁊ forsasse iterficiet: sed ignis nō facit illud pp subtilitatē ⁊ bonitatē sue subē nisi supfluat. ¶ Et scias ꝙ in hoc libro meo nō rememorabo: nisi cauteria que sunt humano corpi magis nec̄ia: ⁊ que sepi⁹ cadūt in usu. uerū qui cupit adipisci sciam oium cauterioꝝ que humano corpi administrari ꝯueniūt. necnon multifarias formas instr̄oꝝ: ad prudētē Albucasim dirigat gressuꝫ suū. Ipse enim in his dilatās simbrias suas recte ultimo ꝑmone locutus fuit.

¶ Igiꭍ a capite icipiētes dicam⁹ ꝯtra epilēsiā fiat cauteriū in fontanella colli ⁊ extremitate capitis. ¶ Cōtra maniam uł meliāꝫ fiat cauteriū in sumitate capitis: qd̄ ⁊ ualet ad emigraneā uel epilēsiā. ¶ Cōtra cronicū ⁊ antiquuꝫ dolorē capitis fiat cauteriū sup utrūq; cornu capitis. confert ēt si fiat in occipitio ⁊ h⁹ qdē cauteria ꝯferūt paralisi. ¶ Cōtra lachrymas oculoꝝ cauteriça in medio capitis. deide cauteriça duob⁹ cauterijs sup̄ duo timpora si flux⁹ lachrymarū fuerit in duob⁹ oculis: ⁊ si est in vno tm̄ cauteriça in vno latē solū: ⁊ cauteriū in fontanella sꝫ aure: ⁊ scias ꝙ qn̄ cauteriū fit i capite: ferrū sup os nō mltū morari dꝫ: ne sic dic̄ Aui. cerebrū ebulliat ⁊ pāniculi ipsi⁹ ledanꭍ. ¶ Cōtra fistulā que fit in lachrymali oculi: si nō cōfert curatio cum medicinis elargato ꝑus eius meatu ferrum ignitū per canellū ferreū uel ereū intromittaꭍ donec radices fistule comburanꭍ. ¶ Cōtra dolorē humerorum ⁊ spatularū fiat cauteriū tribus digitis ab humero inferius: ⁊ si accidat ꝓpter humectationem lubricantem ut humerus dissloceꭍ: ⁊ non figitur in hora reductionis sue: tunc fiat cauterium sub titillico cum instrumēto triāgulato donec penetret cutim usq; ad latus aliud: prius tn̄ reducēda est dislocatio ad locum suum. ¶ Contra

dolorē ꝛ vitiū epatis fiat cauteriū sup ip̄m epar. ¶ Contra dolorē vmbilici fiat cauteriū tribus digitis sub ipso. ¶ Cōtra asma ꝛ vitiū pulmonis. fiat cauteriū apud radicē gutturis in loco depſſo ꝛ caue ne puenias cū cauterio ad guttur. nō ergo cōburas nisi ex cute parū. ¶ Contra vitiū splenis fiat cauteriū sup ip̄m cuꝫ cauterio hn̄te duo cornua uel tria: ꝛ est illud qd̄ dr̄ triāgulatū: ꝛ trāseat usqꝫ ad lat⁹ aliud. ¶ Cōtra dolorē lūboꝝ fiat cauteriū sub ipsis in fontanella. ¶ Cōtra emorroydas fiat cauteriū triāgulatū sup iferiorē spōdilē dorsi. ¶ Cōtra dolorē iuncture man⁹ fiat cauteriū retro digitis trib⁹ a nodo. ¶ Contra sciaticā passionē fiat cauteriū triāgulatū sup̄ sciā: ꝛ cuꝫ accidit ut disloceᵗ ex humiditate lubricāte: tūc reducatur ad locū suū: deinde cauteriça sup pixidē anche cū cauterio sil'i circulo. postq̄ꝫ tu signaueris cū incaustro in circuitu pixidis: tal'r ut pixis cadat in medio circuli. ꝯfert etiaꝫ cauteriū triāgulatū. ¶ Cōtra arteticā ꝛ dolorē supioruꝫ mēbroꝝ fiat cauteriū sup̄ nodum pedis a pte exteriori. ꝛ aliud cauterium fiat in fontanella trib⁹ digitis sub genu. ¶ Predicta eni duo cauteria sūt cōia ad remediū totius corpis: ꝛ ualēt etiā ꝯtra ydropisim/ que est spēs ascitis: ꝛ sil'r ualēt ad hoc cauteria sup utrāqꝫ coxam.

¶ De combustione ignis aque ꝛ olei ꝛ alterius huiusmodi. Cap. XLVI.

A curatione cōbustiōis ignis: ut dicit Aui. due intētiōes p̄ncipal'r requirunᵗ: q̄rū vna est ut p̄hibeaᵗ uesicatio loci. scd̄a ut rectificeᵗ qd̄ cōbustū est. ¶ Cuꝫ ergo vis uesicationē p̄hibere: locū cū medicinis ifridātib⁹ frequēter iunge: neqꝫ dimittaᵗ exiccari: imo oī hora pannus infusus supponaᵗ. ¶ Et ex h⁹' medicinis sūt hē aq̄ ro. sup niuē infrigidata. succus solatri endiuie virge pastoris ꝛ siliuꝫ: ꝛ tenere mēbrū cōbustū ꝯtinue in uase pleno aceto forti. dolorē eni tollit: ꝛ uesiccari nō pmittit: ꝛ teneaᵗ mēbrū in aceto quādiu oīs dolor ꝛ ardor quiescat: uel saltim ponanᵗ supra pāni in aceto frigidissimo balneati: nec tn̄ expssi: ꝛ mitiganᵗ ꝛ renouenᵗ frequēter. ¶ Et de cōpositis est h̄ vnguētū. ℞. vitella ouoꝝ cū oleo ro. ꝛ succo solatri cōficianᵗ. ¶ Aut. ℞. farinā ordei ꝛ vitella ouorū ꝛ cōfice cū oleo ro. ꝛ succo endiuie. vitella eni ouoruꝫ dolorē mitigāt uehemēter. ¶ Aut. ℞. boli armeni. p. iij. ceruse. p. j. opij p. ʒ. cōficianᵗ oīa cū aceto ꝛ albumie oui. ¶ Aut fiat vnguētū ex oleo ro. ꝛ cera ꝛ modico opij: aut decoq̄nᵗ folia malue in aq̄ dulci: deinde pistenᵗ cū oleo ro. ¶ Cū aūt locū iā iueneris uesiccatū: tūc necesse ē administrare medicinas: in qb⁹ est absterſio quedā ꝛ desiccatio nō magna absqꝫ mordicatiōe: ꝛ ex eis sūt hē chimolea. folia mirti ꝛ silia. ¶ Ad idē. ℞. corticē interiorē sambuci: coque cū oleo ꝛ cola: ꝛ adde parū masticis ꝛ thuris ꝛ cere albe: ꝛ iterū coque donec liquefiāt ꝛ vnge. ¶ Ad idē vnguentū bonū. ℞. cere. p. j. olei ro. p. iij. resoluaᵗ ad ignē: ꝛ addaᵗ cerusa q̄ꝫtū vnguētū pōt ex ea cape: ꝛ moueaᵗ in circuitu diligēter. deide post ifrigidationē addaᵗ albumē oui: ꝛ parū cāphore: deide absqꝫ iteruallo moueatur donec ispisseᵗ. ¶ Q, si fuerit ibi ulceratio magna: tūc laudatū est vnguētū de calce abluta: ꝛ est ut ꝯficiatur calx bn̄ abluta cū oleo ro. ul' cōi/ ꝛ fiat vnguētū: ul' fiat hē melī⁹. accipiaᵗ calx viua ꝛ ponaᵗ in cōcha lata: deide ponaᵗ sup calcē multū de aq̄ ꝛ dimittaᵗ per noctē in mane recipiaᵗ quedā nebula quā iuenies in suphicie aque quā posuisti cū calce ad modū glaciei ꝛ distēpereᵗ cū oleo ro. ꝛ fiat optimū vnguētū. calx abluiᵗ donec ab ea oīs acuitas sepeᵗ. ¶ Itē vnguētū ꝯtra cōbustionē ignis aque ꝛ olei. accipe radices cardi asinini ꝛ mūdatas a supfluitatibus tere bn̄ cū assungia porcina. postmodū coque in aq̄ miscēdo cerā: ꝛ fac vnguentum quo utere.

¶ De scabie ꝛ pruritu. Cap. XLVII.

Scabies fit ex humorib⁹ corruptis vi nature trāsmissis ad cutē corrum pētibus ꝛ ulcerātib⁹ membra. ¶ Et scabies quādoqꝫ fit de sanguine: qn̄qꝫ de colera: qn̄qꝫ de fl'ate salso. ¶ Si fiat de sanguine cognosciᵗ per ruborē mēbri: ꝛ mollitiem eiusdē: per puū ꝛ delectabilē pruritū: ꝛ mltā ꝛ celerē gn̄ationē saniei. ¶ Si de colera pp siccitatē ꝛ ariditatē membri. per pūctiones ꝛ arsuras. mordicationes ꝛ acutū pruritū. per desiccationē mēbri. per paruā gn̄ationem saniei ¶ Si de flegmate salso flauescit locus ꝛ a loco scabioso quasi squame cadunt: pruritus mediocris est: ꝛ mediocris generatio saniei.

Primum ꝯsiliū est ut pticularib⁹ ꝯueniētibus in cā sanguinea fiat flōmia ꝓm māei positionē: deide digeraᵗ mā. ¶ In cā colerica corpe exn̄te plectorico fiat flōmia. ꝛ si nō est plectoricū p̄mo digeraᵗ mā. In cā sāguinea ꝛ colrica cū oxiçacara ꝛ media pte syrupi de fumoterre. ¶ Salsuꝫ aūt fl'a cū vna pte oximellis diuretici altera pte oxiçacare. tertia parte syrupi de fumoterre dꝫ digeri. ¶ Digesta mā cā sanguinea purgeᵗ cū calagogo. ¶ Colera purgeᵗ cū duab⁹ ptib⁹ catartici iperialis ꝛ tertia yere rufini. ¶ Salsum fl'a purgeᵗ cum vna pte yere pigre uel bn̄dicte: ꝛ alia catartici impialis: ꝛ tertia yere rufini. tertia die fiat stuffa de plātagine/ quinqueneruia/ lactuca/ solatro/ boragine/ fumoterre/ scabiosa/ lapatio acuto. Exeūti a stuffa in sanguinea ꝛ colerica cā denᵗ due ptes rubee trociscate cū tertia pte thiriace: ꝛ distēpereᵗ cū succo fumiterre tepido. In fl'atica deᵗ vna ps rubee trociscate: ꝛ alia auree: ꝛ tertia thiriace. ꝛ sic tribus dieb⁹ ꝯtinuis fiat stuffa ꝛ denᵗ p̄dicta opiata. sequēti die post stuffas apiaᵗ cephalica. si scabies abūdet a dyafragmate supi⁹. si v̄o abūdet a dyafragmate iferius apiaᵗ epatica. ¶ Itē fiāt scarificationes in añriorib⁹ ꝛ posteriorib⁹ tybiarū. ¶ Itē singulis dieb⁹ mane ꝛ sero accipe de simplici syrupo fumiterre: ꝛ scias ꝙ mā semp trahēda est ad exteriora: ꝛ euacuāda ne ad iteriora fluat. idcirco ante purgationē nō sūt iunctiones faciēde. ¶ Si sano corpore scabiē qs patiaᵗ sufficit balneū in quo fricéᵗ corpus cū furfure/ faria/ ciceris/ ꝛ sale nitro. Et qn̄ res est fortior abluaᵗ cū aq̄ dulci: ꝛ fricéᵗ cū aceto ꝛ oleo ros. ¶ Si fuerit cū ea calitas/ ꝛ appuerint in ea signa dn̄ij cole rubee: i corpe fiat flōmia: deide purgeᵗ cū decoctione mirabol. epithimi/ sene/ ꝛ fumiterre. deide p̄cedaᵗ ad localia: ꝛ vitet oēs cibos salsos ꝛ acutos/ ꝛ dulces: ꝛ comedat insipidos ꝛ acetosos. ¶ Humida v̄o idiget flōmia: ꝛ solutiōe uētris ꝛ idiget fortitudine vnguētoꝝ ꝓm humiditatē suā. ¶ Regimē aūt in cibis ꝛ medicinis est vnū. ¶ Et scias ꝙ scabies ꝛ prurit⁹ differūt in hoc: q: cū pruritu nō sunt pustule: sic cū scabie: ꝛ ad ultimū mā prurit⁹ aggregaᵗ inter duas cutes. ꝙ si de ea aliqd est in corpe: tūc est scabies sicca: ꝛ dulcia plurimū gn̄ant prurituꝫ ꝛ bothor: ꝛ scabies feda attrahit vulnera ꝛ pmutaᵗ ad ipetigines ꝛ olea nocēt eis syrupus acetosus p̄dest. ¶ Et cura que multotiens sufficit est euāre hūorē acutū adustū ꝛ fl'a salsuꝫ. deinde rectificatio cibi: ꝛ regimē humectatiuū ꝛ admistratio rerū aquosarū isipidarū: sic sūt limones idi/ lactuca/ ꝛ similia. Et dimittē coitū oīno. ¶ Et euātiuū bonū māerū scabiei est decoctio epithimi cū mirabol. citrinis ꝛ fumoterre sene polipodio absinthio ꝛc̄. ꝛ pillule de aloe ꝛ scamoñ. sūt bone iuuatiue. ¶ Decoctio bona. ℞. mirabol. citrinoꝝ ꝛ passularū añ. ʒ. xx. decoquanᵗ cū trib⁹ lb. aque donec remaneat tertia. sumanᵗ de aq̄ illa. viij. ℥. ꝛ fricentur in ea manib⁹ cassiefi. ʒ. x. deide coleᵗ. postea ponatur agarici. ʒ. j. ¶ Pill'e ꝯtra salsuꝫ fl'a ꝛ oēm scabiē que secure pn̄t sumi sel' in hebdō sine obſuatione diete. ℞. aloes mirabol. citrinoꝝ añ. ʒ. iiij. dragagāti/ rosarū rubeaꝝ/ dyagredij. añ. ʒ. j. sene/ fumiterre. añ. ʒ. ʒ. croci. ʒ. ij. ꝯficiantur cū succo fumiterre. ¶ Digestiuū ꝯtra fl'a salsum ꝛ scabiem. ℞. fumiterre p. ij. absinthij p. j. sene/ thimi/ epithimi. añ. p. vij. coque cū aqua. postea cola: ꝛ adde mel uel çuccarum ad libitū. ¶ Pillule de fumoterre. ℞. mirabola.

kebul.citrinoꝝ ⁊ indoꝝ oīuꝫ.ʒ.v.aloes succotrini.ʒ.viij. scamonee.ʒ.v.ↄficiātur sine cessatione cū succo fumiterre:⁊ dimittātur donec exiccētur:⁊ ibibātur scḋo:⁊ iteruꝫ exiccētur:fiat illud ter:⁊ q̄libet vice ibibitio fiat sicut sorbitio.deīde dimittaꝭ donec ispisseꝭ:⁊ fiāt inde pille:⁊ aq̄ casei ⁊ epithim⁹ sunt bona.qn̄ admistranꝭ quotidie:⁊ cū mirabol.⁊ succo fumiterre ē utilia dieb⁹ singulis exhibita

¶ Cura aūt prurit⁹ sicci post euonē si idiget ea cū illis que sciuisti est ut des i potu lac uaccinū acetosuꝫ:⁊ balneatio cū aq̄ tepida:⁊ admistratio vnctionū cū oleis frigidis ⁊ ꝓpe qn̄ poniꭍ in ea succus apij:⁊ de medicinis lenib⁹ in hoc est papauer tritū cū aceto. ¶ Et de medicinis fortibus est vnguētū optatū cū quo vngaꭍ corp⁹:⁊ qescit prurit⁹. ¶ Et ex fortib⁹ iterū est:ut medicinis ꝑdictis admisceaꭍ salis ar.⁊ liniaꭍ cū aceto:⁊ ꝓpe sup testiculos:⁊ alumē iameni/⁊ alkitrā.Et ↄtra pruritū vulue ⁊ ani:liniant cū fece vini ↄfecta cū aneto humido. ¶ Balnea prurit⁹ ⁊ scabiei sunt aq̄ maris calā siue frigida:⁊ aq̄ decoctiōis cucumeris calida siue frigida:⁊ aq̄ decoctionis cucumeris asinini. ¶ Itē aq̄ sulfurea ⁊ decoctio acetose est utilia si fiat balneū ex ea.Itē fiat decoctio iusqami ⁊ suffumigatio ipsius ⁊ prurituꝫ tollit. ¶ Hn̄tes pruritū ostrachiū utanꭍ oleo sisamino/⁊ amigdal.⁊ nō alio:⁊ dieta eoꝝ sit boni sanguis gn̄atiua ⁊ ad humiditatē ⁊ frigiditatem decliuis. ¶ Uētose in ambab⁹ crurib⁹ posite ↄferūt scabiei fede. ¶ Medicine locales scabiei ⁊ prurit⁹ sūt balnea ⁊ medicine abstersiue dissolutiue mūdificatiue:⁊ iunctiones resolutiue. ¶ Succus blete cū aceto multū ualet.

¶ In scabie multū humida ꝓdest succ⁹ cucumeris asinini uel apij agrestis acetū cum farina fenugreci ⁊ melle.

¶ Itē vnguētū ↄtra oē gen⁹ scabiei lapatiū acutū iuoluatur in stupis canabis balneatis in aceto ⁊ coquaꭍ sb cinē calō diu:⁊ radix lapatij cū fuerit bn̄ cocta teraꭍ cū assungia porcina uetustissima stupis ⁊ corticib⁹ exteriorib⁹ radicis remotis.postea apponaꭍ tertia ps furfuris ⁊ fuliginis que adheret camino uel tecto:⁊ parū argēti vi.deīde manib⁹ cū saliua ieiuni madefactis oīa bn̄ misceant ⁊ in corpeꭍ:hꝫ gn̄alr ꝓbatissimū est in oī spē scabiei. ¶ Item vnguētū ꝓbatū.℞.pinguedis porcie.ʒ.v.liq̄fac ad ignē salis cōis bn̄ triti.ʒ.viij.argenti vi.mortificati cū saliua ⁊ cū duab⁹.ʒ.olei laur.ʒ.ij.olibani.ʒ.ij.succi plātaginis/succi fumiterre ad libitū/cere munde.ʒ.ij.cōmisce oīa ⁊ fac vnguētū ꝓbatissimū.vngant de eo plāte manuū ⁊ pedū per.ix.dies posito de vnguēto in vnctione q̄libet vice ad quātitatē auellane in manib⁹:⁊ tātūdē in manib⁹ apponaꭍ ⁊ ꝓcureꭍ per diuturnā fricationē:ꝙ totū igrediaꭍ ⁊ bibaꭍ a plātis. ¶ Itē iunctio de cerusa staphisagria sulfure plūbo usto distēperatis cū aceto ⁊ pauco oleo mltū ꝓsunt.fiat cū ꝑdictis iunctio ad solē calm uel ad ignem. ¶ Unguētū quo vngant pulsus ⁊ curat scabiem.℞.olei laur.ʒ.ix.argēti vi.ʒ.iij.aloes epatici.ʒ.iij.borac.ʒ.iij. ceruse.ʒ.j.cimini.q̄rtā.ʒ.vni⁹.fiat vnguētū.ponanꭍ brachia in aq̄ calā ⁊ teneanꭍ ibi ꝑ horā ad aptionē poroꝝ ul̄ sup̄ fumū aque cale qḋ meli⁹ est:⁊ postea absterganꭍ:⁊ ꝑdicto vnguēto q̄tuor digitis circa pulsus ambo brachia bn̄ vnganꭍ.Predictū vnguētū habui a q̇dā amico meo apothecario:qui dicebat ualde exptū hꝫ mō.℞.aloes succotrini ceruse borac.cimini.an̄.ꝑ.j.argēti vi.ptis vni⁹ tertiā cū oleo laur.ↄficianꭍ in modū vnguēti:⁊ iungāꭍ brachia circa pulsus per vnū palmū.⁊ dicebat ꝙ erat ꝓbatissimū ad oēm spēm scabierū. ¶ Radices affodilli bn̄ cocte in aq̄ ⁊ mūdate a pelle extrīseca/⁊ pistate cū assungia porcina ueteri sanāt oēm scabiē.Idē facit succus cimarū titimalli cū assūgia uel oleo ⁊ modico sulfure sup prunas lenes icorpat⁹ facto vnguēto iunge q: sanat. ¶ Ideꝫ fac radix cicute sic dictū est de radice affodilli. ¶ Iteꝫ radix enule pistata cū assūgia porcina ueteri scabiē sanat absqꝫ uestigio turpi. ¶ Pruritū curat psiliū ⁊ alcāna cū aq̄ ro. ⁊ de medicinis localib⁹ qn̄qꝫ sufficit illud cui⁹ abstersio est cū ↄfortatiōe cutis ⁊ rectificatiōe cōplōnis sic aq̄ maluarū acetose ⁊ sicle/⁊ granatoꝝ/⁊ farina lētiū excorticatarū:⁊ forte idiget eis in qb⁹ est resolō fortis:sic pulpa collogntide:⁊ gūma pini cū aceto:⁊ vitriolū cipnū assatū cū oleo ro.⁊ aceto. ¶ Et ex eis que expta sūt est semē eruce cui⁹ oleū sumaꭍ ⁊ fricet cū eo scabies ⁊ iungaꭍ cū eo i sole calido/aut ad ignē:⁊ itereꭍ qm̄ est utilimū. ¶ Itē argētū vi.extinctū storax liqda ⁊ oleū ro.aggreganꭍ ⁊ admistrenꭍ. ¶ Admistra in humida que sūt maioris exiccationis.In sicca v̄o min⁹ exiccatiua ↄueniūt.Et illō ubi poniꭍ argētū vi.elōga a pub⁹ stomaci ⁊ mēbroꝝ nobilium q̄tū potes. ¶ Unguētū ꝓbatissimū ↄtra oēꝫ spēm scabiei.℞.storac.liquide.ʒ.ij.olei ro.ul̄ cois abluti.ʒ.j.aceti acerrimi.ʒ.viij.argēti vi.ʒ.j.coque ad ignē dōec spumescat:⁊ cū coctū fuerit icorpa argētū vi.mortificatū ꝑus cū saliua.deīde vngaꭍ patiēs eo in sero ad ignē bis uel ter:post eat ad balneū. ¶ Epithima Rasis ad scabiē humidā.℞.argēti vi.extincti litargiri argētei sulfuris albi foliorū oleādri ↄdifichali misceanꭍ cū aceto ⁊ pauca aq̄ ⁊ olō ro.plurimo:⁊ dormiat sup ip̄m:⁊ igrediaꭍ balneū ⁊ leuetur.deīde iungaꭍ cū oleo ro. ¶ Epithima eiusdē ad scabiē siccā ⁊ pruritū.℞.salis nitri/uenarū salis/mirre/costi dulcis/cōdisi.oium an̄.ʒ.ij.storac.liqde.ʒ.v.linianꭍ cum oleo ro.⁊ iungaꭍ cū eo corp⁹ totū:⁊ dimittaꭍ trib⁹ horis: deinde abluaꭍ. ¶ Ad scabiē tyblarū ⁊ brachioꝝ stuffeꭍ patiēs cū sambuco ⁊ ebulo:postea vngaꭍ hꝫ vnguento.℞ populeon/vnguētū albū/oleū lau.an̄.ʒ.iij.misceanꭍ cuꝫ eis puluis aloes/caball.colofonie/thuris minuti/masticis/viridis eris an̄.ʒ.ß.misceanꭍ oīa ⁊ fiat vngtm̄. ¶ Itē ꝓbatū ↄtra oēm spēm scabiei de salso flate que fit freq̄nter circa pedes:⁊ di vulgo foc⁹ siluester.℞.oleuꝫ qḋ fluit a cucurbita in qua solet oleū reponi:qn̄ cōburiꭍ.ꝑ.j.succi celidonie.ꝑ.ij.misce sil.deīde accipe lib.j.sanguis porci ueteris/argēti viui.ʒ.j.sulfuris/auripig.litargir.plūbi usti/oiuꝫ an̄.ʒ.j.pulueriça:⁊ cū butyro ↄfice:⁊ iunge ad ignē.tertia die uadat ad balneū:⁊ si necesse fuerit itereꭍ. certū eniꝫ est ↄtra oēm scabiē remediū. ¶ Ulcera tybiarū ex salso flate cerusa cū medulla maxillari porci tēperata mirabilr sanat. ¶ Itē vngtm̄ saracenic.curat fla salsum:⁊ oēm scabiē.⁊ nos ponem⁹ eum in caplō de malo mortuo. ¶ Itē vngtm̄ ↄtra scabiē ⁊ pulchras facit cicatrices ⁊ carnes.℞.radices enule cāpane ad libituꝫ lauenꭍ bn̄ ⁊ mūdenꭍ ⁊ bulliāt ꝓiectis iteriorib⁹.deīde cum bn̄ cocte fuerint ↄteranꭍ bn̄:⁊ misceanꭍ cum eq̄li sui assūgie porcine antique ⁊ sale.deīde bulliāt cū bono vino albo facta ꝑfecta decoctiōe coleꭍ cū staminea ul̄ ꝑ pānū fortissime cōprimēdo:⁊ cū tepefactū fuerit admistreꭍ. ¶ Contra scabiē iueteratā ⁊ iduratā:⁊ spāliter ↄtra fla salsuꝫ:℞ hiꭍ succ⁹ fumiterre/scabiose/lapatij acuti/enule cāpane/absinthij an̄.ʒ.iiij.decoquanꭍ ⁊ colenꭍ per pānuꝫ.deīde admisceaꭍ oleuꝫ nucis ⁊ oliue an̄.ʒ.iij.picis.ʒ.iiij.decoquanꭍ succi cū istis parū ⁊ colenꭍ:⁊ sic admisceanꭍ tartari.ʒ.ij.⁊ nitri.ʒ.ij. ¶ Itē ↄtinue in oī cā.℞.succū lapatij/scabiose/fumiterre an̄.misceanꭍ cū oleo ⁊ decoquanꭍ ad succi ↄsūptionē:⁊ nūc liq̄fiat cera rubea ⁊ depōaꭍ ab igne deīde apponaꭍ puluis fact⁹ de thure/litargiro/⁊ mastice/⁊ fiat vngtm̄. ¶ Itē vngtm̄ ↄtra scabiē ⁊ ualet ad tineaꝫ.℞.scabiose/enule cāpane/cimini/ellebori albi ⁊ nigri/afsungie porcine ueteris.fiat vnguētū. ¶ Unguētū ad fla salsuꝫ.℞.argēti vi.extīcti.ʒ.j.litargiri.ʒ.ij.plūbi usti lib.ß.ceruse lib.j.thuris.ʒ.j.cineris vitis.ʒ.iiij.arsenici.ʒ.iij aceti ⁊ olei qḋ sufficit.teranꭍ ⁊ incorporenꭍ cū aceto diu agitādo in mortario.postea cōficianꭍ cū oleo. ¶ Itē pillule Almāsoris que ad pruritū ⁊ scabiem ualēt.℞.aloes mirabol.citrinoꝝ an̄.ʒ.j.scamon̄.rosarū rubearū.an̄.q̄rtam ꝑtem.ʒ.vnius.fiāt ex eis pillule quarū receptio vna est dosis:que multis/sicut dicit sumende sunt vicibus.

¶ Postq̄ꝫ corpus minutione ⁊ uentris solone euacuatuꝫ fuerit:deꭍ quotidie potio ista.℞.pruna damascena.xv.

tamarindoꝝ a semib⁹ mūdatoꝝ/çuccari albi.añ.ʒ.x.sup ista due ptes aque bulliētis fundant:ꝛ per noctē.j.dimissa fricent ꝛ colent/ꝛ in potu sumant. Si aūt coquant fortius opabunt.isti quoqꝫ qñqꝫ addant sene:ꝛ fumusterre ex qbus quotidie.℥.qtuor sunt bibende. ¶ Pille de fumoterre ꝓbatissime ꝯtra scabiē.℞.aloes cotric.mirabo. citrinoꝝ pōderatoꝝ sine ossib⁹ añ.℥.ß.scamoñ.rosarum añ.ʒ.j.tēperent cū succo fumiterre. ¶ Itē Almāsor ponit hoc elixium ꝯtra scabiē ꝛ pruritū.℞.mirabol.citrinoꝝ p.j.sene fumiterre añ.p.ß.succi absinthij quātū ad eorū cōspersionē sufficit.aliquotiēs addit huic cōfectioni absinthij quātū qrta ps mirabol.ꝯficiant oia cū melle:ꝛ sumat ex eo quotidie ad quātitatem magnitudinis auellane. ¶ Serū quoqꝫ capnū cum mirabol.ꝛ çuccar.pruritui sicco ualet.ad qd etiā ualet sicut iam dictū est in aqua calida balneari ꝛ corpus ex aceto ꝛ oleo roſ.ꝛ succo apij ꝯfricare. ¶ Qui aūt scabiē patit ꝛ pruritū ab oi salsa dulci ꝛ acuta abstinere debet.olera aūt frigida ꝛ res acetosas ꝛ leues carnes comedat.

¶ De pustulis faciei. Cap.XLVIII.

s **Si in facie** fuerint pustule sicce ꝛ pue ℞.alumē gūmi/ꝛ lētes plueriça:ꝛ faciē inde laua. ¶ Ad pustulas faciei rubeas qsi lepras ꝓbatū. Accipe succū urtice minoris/ ꝛ succū nasturtij aqtici/cimbalarie/plantaginis/ꝛ cicute. añ.adde parū argēti vi.distēpera cū eis sagimē porci ꝯfice ꝛ vnge.postea combure mures ꝛ fac puluerem misce cum oleo ꝛ vnge.ꝛ nos dicemus de his in cap° de gutta rosea:ꝛ in capitulo etiam de lepra.

¶ De malo mortuo. Cap.XLIX.

q **Quedam** infirmitas nascit circa tybias ꝛ brachia que malū mortuū appellat.sunt enim ulcera liuida ꝛ sicca modice saniei gñatiua:ꝛ qñqꝫ fiūt de pura melēa nāli:qñqꝫ ex melēa cum admixtione flegmatis salsi. ¶ Si fiat ex pura melācolia cognoscit per nigras pustulas sine pruritu. si autem admisceat salsum flegma quasi liuescit locus cū pruritu ꝛ mordicationibus.

Particularibus ergo cōuenietib⁹ si pura sit melēa digerat mā cū oximelle sqllitico ꝛ syrupo de fumoterre añ. ¶ Si flegma salsum admisceat:digerat mā cū duabus ptib⁹ oximellis.ꝛ tertia pte oxiçacare.ꝛ qrta syrupi de fumoterre ¶ Digesta mā qd cognoscit per urine colorationez inspissationē ꝛ maiorē quātitatē purget cū duab⁹ partibus yeralogodion ꝛ tertia yere rufini.ꝛ qrta catartici imperialis. ¶ Sequēti die in utraqꝫ causa fiat stuffa de calamento/origano/rutha/mētha/marubio/folijs lauri/ꝛ oi gñe apij/nasturtio/scabiosa/fumoterre/spatula fetida:exeūti a stuffa offerat thiriaca magna cuꝫ succo fumiterre tepido si sit ex pura melēa. Si autē admisceat flegma:apponat tertia pars rubee trocisçate. ¶ Sequēti die si sit uere malū mortuū:fiat flōmia de epatica. Si aūt sit circa crura ꝛ tybias:fiat flōmia de uenis saphenis interius ꝛ exterius:successiue tamen ēt aliqñ ponat uētosa sup renes. ¶ Itē de feniculo/spatula fetida/lapatio acuto/fumoterre/folijs ebuli/ꝛ sambuci/fiat cinis:ꝛ fiat ide lixiuium in quo decoquant pdicte herbe:ꝛ cū herbis pdictis ꝛ lixiuio isto stuffent mēbra patiētis:postea fiat inunctio sup spatulas cum hoc vnguēto. Sumitates tapsi bar.terātur subtilissime ꝛ apponat cū eis puluis litargiri in eqli pōdere:ꝛ distēperet cum oleo ro.ꝛ aceto:ꝛ fiat vnguētum. ¶ Itē accipe succū celidonie/lapatij acuti/scabiose/spatule fetide:ꝛ cum his succis eqliter cōmixtis distēperet assungia uetus:deinde ponat parū pulueris de ellō/auripigmēto/sulfure viuo/thure/mastice/litargir.ꝛ bene incorporent cū pistello.ad ultimū apponat aliqd de argēto viuo extincto:ꝛ fiat vnguētū. ¶ Itē aliud qd ualet cōtra tineā/scabiē/ꝛ malū mortuū.℞.argēti vi.sulfuris vi. ellī/ciminī/ittimalli/ꝛ staphisagrie.añ.ꝯfice cuꝫ assungia porcina ueteri.℥.vj.uel ursine qd meli⁹ est: uel vulpine qd melius est. ¶ Itē accipe sumitates urtice/tapsi bar. celidonie.añ.M.j.saluie.M.ß.terant ac si deberet ide fieri salsamētū:deinde admisceat parū assungie porcine ꝛ bñ incorporet cū pistello:ꝛ addat modicū argē.vi.extincti:ꝛ apponat puluis ellī/salis cois/ꝛ atramenti:ꝛ fiat vnguētū. ¶ Macer dicit:ꝙ loliū cum raphano ꝛ modico sale tritū pustulas liuidas ꝛ lepras curat. ¶ Et Almagesti ꝯtra malū mortuū huiusmodi ponit curā purgato corpe sicut oportet. Accipe puluerē baccaꝝ lauri/sulfuris añ.lb.j.salis gēme lb.ß.pulueriça simul oia hoc puluere patiētē in balneo diu frica:fricādo solū brachia ꝛ tybias. nequaqꝫ tñ uētrē:neqꝫ pectinē:neqꝫ alias ptes corporis. fac hoc qtuor diebus:qnto die purga uētrem cum cōpetēti catartico:qd semel aut bis laxet. Septima die vnge ad ignē loca patiētia hoc vnguēto.℞.olei lauṙ.assungie porcine ueteris añ.lb.ß.litargir.plūbi usti.añ.℥.iiij.tartari.℥.ij.argēti vi.℥.j.ꝯfice sicut scis:ꝛ vnge loca semel in die qtuor diebus aut plus si necesse fuerit. Et si vis ut oēs humores per os emittat post vnctionē:mox bñ coopiat pānis in lecto ut sudet:ꝛ humores uarij coloris per os effluēt:uel ambulet per vicos optime coopertus ne ledat a frigore:ꝛ fluet de subassellis humor qsi riuulus assidue: ꝛ sic liberabit ut certo cognouimus expimēto. Et caueat patiēs lōgo tpe a uenere ꝛ ab oibus cibis grossis ꝛ cōuertibilibus:nec lauet tybias in aq frigida. ¶ Itē vnguētum saracenicū qd sanat scabiē/cācrū/malū mortuū/flegma salsum/educēdo mām per os:ꝛ dicit etiā curare leprosos in pncipio.confert etiā arthetice ꝛ podagre.℞.nitri salsi/piretri/plumbi usti/euforbij añ.ʒ.ij.ꝛ.ß.pumicis marine/cameleōte añ.ʒ.j.ꝛ.ß.ceruse.argēti vi.añ.℥.ß.cōficiant cū assungia ꝛ oleo pus mortificet argētū vi.cuꝫ assungia ueteri ꝛ cū oleo antiquo:eo bñ extincto adde puluerem supradictarū specierū ꝛ bene incorpa: postea fac duos ignes ꝛ in medio pone tabulā in qua locet patiēs ꝛ vngat a genubus inferius usqꝫ ad pedes ꝛ sup genua tribus digitis. Silr a cubitis usqꝫ ad manus ꝛ supra cubitos tribus digitis:ꝛ fiat ista vnctio bis in die:ꝛ caueat patiēs multū a frigore. Cum aūt flegma incipit dissolui: recedas ab vnctione. Dieta sit tenuis ꝛ bñ digestibilis. ¶ Et si ꝓpter multa sputamina ꝛ rascationē aspitas ꝛ dolor in gutture sentiant:da mel ro.uel mel simplex. Si patiēs multū debilitatus fuerit:cōfortet cum electuar.sicut çucca.roſ.uel viol.si nimis fuerit cōstipatus. Et sicut superius dictū est:si necesse fuerit purget ante vnctionem cū catartico cōpetēti/tutius erit:hoc in memoria teneas/ ꝛ diligēter obserua:ut patiēs quocūqꝫ tpe fiat hec cura custodiat a frigore/sicut mulier in partu. ¶ Alij faciūt hoc vnguētū sic:ꝛ est melius.℞.euforbij/litargi.auṙ.añ.lb.ß argēti vi.lb.j.assungie ueteris lb.j.ꝛ.ß.lauet assūgia studiose:deinde argētū vi.mortificatū cum saliua incorporetur cū ea ut nō remaneat oculatū:deinde cetera puluericata cōmisceant ꝛ bñ incorporent:de hoc vnguento vngat se infirmus sicut dictū est/ꝛ coopiat bñ pedes ꝛ brachia quousqꝫ durat vnctio:hāc vnctionē faciat mane ꝛ sero inter duos ignes/donec dentes dolē cepint:tūc statim cesset ab vnctiōe:ꝛ teneat se optime calidū:sic stet donec cesset fluxus slatis per gingiuas. ¶ Hoc facto nō se lauet usqꝫ ad.xl.dies:ꝛ accipiat gūmi arab.assungiā ursi/ꝛ oleū roſ.añ.ꝛ aliquātulū balsami:ꝛ cōmisceat totū:ꝛ vngat cū eo man⁹ faciē ꝛ timpora ut redeat color:q qsi mortificat⁹ fuerat. ¶ Fit ēt vnguētū pdictū hoc mō.℞.argēti viui.℥.ij.euforbij.ʒ.j.staphisagrie.℥.ij.litargiri argētei ʒ.ij.assūgie lb.ß.in estate non apponat staphisagria. Inungat patiēs triduo post horā nonā ad solē calidū uł ad ignē:si die qrta cepit slā descēdē nō inungat amplius. si vo nōdū descēdere cepit/iterū inungat. In scda septimana lauet cuꝫ aq calida.si in qnto die humor descenderit

si vo non descēderit quinta die humor:fac fomentum de
rosmarino ⁊ saluia in aq̈ bullitis:⁊ tūc certissime descen
det. ¶ Si vo fluxus supfluat:sic restringes bolū arme.
cū succo lāceole uel sanguine draconis ⁊ frigidā aquā in
ore teneat:uł teneat in ore succū solatri:⁊ cum eodē suc/
co iungant loca prius iuncta. Inunctio cū vnguēto fiat cir
ca tybias ⁊ brachia mō pdicto. Et caue ne ptes alie inun
gant:⁊ tybie ⁊ brachia que iuncta fuerint tegant panno
rudi ⁊ nouo non curato. ¶ Si fluxus añ tps stringat ⁊
ipm uolueris reuocare:staphisagriā masticet ⁊ in ore te/
neat uel tapsiā tenui ⁊ sorbili tm̄ utat dieta. Et nota q in
vnguēto debes ponē taphe. ℥.j. ɔtra fła salsum/ydropi/
sim/⁊ leprā. ¶ Cōtra leprā sic facias. ℞. litargir. aur. ℥.j.
piretri/elli al. añ. ℥.j. argēti vi. ℥.iij. succi brionie. ℥.ij. suc
ci lapatij acuti. ℥.iij. de pdictis cū media lb. assungie ue/
tustissime fac vnguētū. Patiēs semetipm iungat ⁊ vngat
brachia ⁊ tybias sicut dictū est:custodiat se patiēs a frigo
re ēt in estate:⁊ semp hēat ignē añ se:⁊ nō exeat domū do
nec fluxus egredit per gingiuas. ¶ Si vo dolorem ni
miū in dentib⁹ patiat cū succo absinthij ⁊ albumine oui
mixtis pter iungant ptes corpis prius iuncte. ¶ Ad idē
⁊ ad quālibet turpē scabiē vnguētū. ℞. urinā hois in ma
gna quātitate/ut patiēs in ea lauare possit tybias usq ad
genua. Et si per totum corp⁹ patiat:sufficit ut tm̄ tybias
abluat:q: ex quo desiccant tybie ⁊ reliquū corp⁹:distem
pera in urina puluerē carbonū orni/uel quercus:⁊ adde
eis succū elli nigri in minori pōdē q̃ carbones sint:ɔfi/
ce sic:⁊ tybias ablue per. xv. dies uel per mēsem:hoc est
summū leprosis ⁊ tybijs ⁊ alijs mēbris corpis fedis ⁊ de
turpatis ex ulcerib⁹ ⁊ pustulis. huc aūt morbū spēz lepre
credo eē. ¶ Itē multū ualet celidonia trita:⁊ cū ueteri a
sungia ɔfecta ⁊ iuncta. ¶ Itē ad idē nota:utat patiēs oxi
melle diur. q̃diu mā sit digesta:deinde fiat stuffa de fu/
moterre/abrotano domestico/lapatio acuto/flauia/⁊ sca
biosa:oia pdicta bulliāt in aceto:⁊ cū hoc stuffet patiens
deinde purget cū yeralogodion. post purgationē utat h
vnguēto. ℞. elli albi/folioꝝ raphani affodil. enule. añ. ℥
iij. terant fortiter in mortario. postea. ℞. pulueris litargi.
aur. pigmē. añ. ℥.j. misceat in mortario cū pdictis. Dein
de. ℞. pulueris tartari atramēti. añ. ℥.ß. argēti vi. ℥.j. in/
corporent cuz pdictis in mortario addita assungia porci
masculi:⁊ ɔficiat in mortario nouo ad ignem.

¶ De impetigine ⁊ serpigine. Cap. L.

Impetigo ⁊ serpigo sunt de gñe sca
bierū:⁊ fiūt de mā calida
⁊ sicca multū ignita ⁊ supincēsa. Si morbus ta/
lis diu pmaneat:loc⁹ ulcerat ex nimio pruritu ⁊ ardore.

Ab initio ergo morb⁹ curādus est cū medicina
laxatiua. Si młta fuerit repletio pce/
dat flomia:facta flomia det calagogū de prunis iuiubis
seminib⁹ frigidis/cassiafi. māna/mirabol. citrinis ⁊ idis.
hec enim sanguinē mūdificāt/⁊ adustos humores eua/
cuāt:post hec fiat balneū aque dulcis. caliditas eni aque
dulcis apit poros:humiditas vo extinguit ⁊ tēperat acu
mē māe:uel sicut dicit Rogerius pticularib⁹ ɔueniētib⁹
corpe exñte plectorico si multe sint infectiones:q: signa
sunt ad ulez corruptionē ⁊ humoꝝ ⁊ leprā. Digerat mā
cū eq̄li mixtura oxicacar. ⁊ syrupi de fumo terre. digesta
mā purget cū duab⁹ ptibus catartici impialis ⁊ tertia ye
re rufini:tertia die fiat stuffa de herbis frigidis: ⁊ appo/
nat scabiosa/fumusterre/⁊ lapatiū acutū:exeunti a stuf/
fa detur rubea trociscata cuz tertia parte thiriace magne.
Sequenti die fiat flobothomia de epatica uel de alia ue
na fm positionem materie.

¶ Hoc facto pcedas ad vnctiones ⁊ alia localia. vngat er
go locus cū hoc vnguēto. Accipe radices lapatij acuti ⁊
bñ lauent:⁊ extrahat illud durū qd est iterius:alia ps in
cidat frustatim:⁊ ponat in butyro per duos dies:in ter/
tia die decoquat usq ad integrā resolutionē radicum:⁊
tūc expmat fortiter per pānū:⁊ in colatura liquefiat cera
⁊ fiat vnguētū. ¶ Vnguētū ad impetiginē. Lacertaz vi
ridē ⁊ succū vitis albe coque in oleo usq ad tertiā partē
colato oleo adhibeat cera purissima. pbatū est. ¶ Item
aliud qd fortius opat in ueterata serpigine ⁊ ipetigine.
Accipe radicez lapatij acuti ⁊ bñ terat ac si deberet fieri
salsamētū:⁊ tūc apponat argētū viuū extinctū ⁊ bñ icor/
porent cū pistello ⁊ liquefiat in patella assūgia ⁊ cera co
lent:⁊ cum hac colatura distēperent radix lapatij acuti ⁊
argētū viuū extinctū ⁊ atramētū ⁊ fiat vnguētū. ¶ Aliud
qd ualet in inueterata serpigine ⁊ ipetigine. Pulueriçet
thus ⁊ alumē añ. ⁊ incorpet cum assungia porcina uete/
ri ⁊ argēto viuo extincto. ad ultimū ɔficiat cū succo ab/
sinthij ⁊ fiat vnguētū. ¶ Cōtra herpetē miliarē non opz
q fiat purgatio. sed particularib⁹ ɔuenietibus fiat flobo
thomia. Tertia uel q̄rta die fiat balneuz:⁊ suauiter fricet
totum corpus ut ex humiditate balnei alteret colera:⁊ p
actualē calorē apiant pori ⁊ fumositas ignita expiret ad
exteriora. ¶ Item ad idē pbatū pluries ɔtra serpigines
⁊ impetigines. ℞. assungiā porcinā ⁊ liquefactā in cacia
pyce in acetū acerrimū:⁊ ualde diu cōcutias in eodem:
post collige ⁊ incorpora cū argēto viuo mortificato antea
cuz saliua. ¶ Si serpigo multū est ipetuosa/estuosa/acu
ta/⁊ mobilis liniat ex amigdalis amaris ɔtritis ⁊ farina
lupinoꝝ. añ. ℥.j. seminis raphani/aristol. lō. elli nigri. añ.
℥.ij. terant ⁊ distēperent cū aceto ⁊ liniant. Si aūt impe/
tigo humiditatē hēat uenenosam addat atramētū ⁊ elle/
borus al. ¶ Itē fiat inunctio. ℞. anacardoꝝ ⁊ costi cōbu/
stoꝝ utriusq ellebori ⁊ aristol. ɔficiant cum aqua salsa.
¶ Hoc vnguētū ualet serpiginosis/impetiginosis/⁊ ele
fantiosis. ℞. aloes/litargiri/arsenici/argenti viui/tartari/
mastic. thuris/sulfuris viui/cimini/picis/assungie uete/
ris:terēda teras:⁊ tēpera cū aceto oleo ⁊ succo lapatij ro/
tūdi ⁊ succo fumiterre qd sufficiat. postea vnge ad ignez
uel ad solē:lauet assidue cum farina fabarū ⁊ furfure:as/
suefaciat balneū aque dulcis. ¶ Vngat oleo frumenti/
aceto/citrāguli ⁊ citri/sulfure cū aceto/farina ciceris cuz
lacte sicuū/elleboro nigro cū aceto:postea lauet cū aqua
dulci:⁊ vngat cū oleo rosato. ¶ In summa nota q ipeti
gini ɔfert assiduatio balneationis ⁊ ut fricet uehemēter
deinde liniat cū aceto citri oleo frumēti/⁊ oleo de corti/
cibus nucū viridiū. ¶ Cum aūt antiquat idiget sangui
sugis fricatione ⁊ abrasione donec resoluat caro mala to
ta:⁊ currat ex ea sanguis plurimus. ¶ Et post fricationē
apponant sanguisuge:deinde liniat cū epithimate fortis
exiccationis. ¶ Vnguētū pbatū ad oēm impetiginem
⁊ serpiginē. ℞. olei lentiscini ⁊ admisce cū serapino/pice/
⁊ auripigmēto. ¶ Et nota q in huiusmodi morbis sicut
impetigine/serpigine/morphea/tinea/semp ante apposi
tionem medicaminis/qñ fortis est morbus facienda est
fricatio cum staminea aspa uel sili:⁊ leuis idiget leui me
dicamine ⁊ fortis indiget forti. ¶ Item multū ualet oleū
de ligno qd dicit cornus ⁊ oleum iunipi. ¶ Auic. dicit:
q appositio sanguisugarū est de melioribus medicinis
eius:⁊ est necesse/sicut iam dictū est mūdificare corpus
iuxta indigētiam ⁊ balneū. siliter est de meliorib⁹ curati
onibus eius. ¶ Et quādo impetigo expandit ⁊ multi/
plicat:tūc cura eius est cura lepre:⁊ gūmi arab. cum ace
to est bonum ad illud. ¶ Similr gūma amigdalaruz ⁊
gūma pini cum aceto ⁊ sinapis cū aceto est ultima. ¶ Et
serpigini cōfert saliua hominis ieiuni cuz fortificatione.
¶ Et scias q oleū de tritico est ɔueniēs oi spēi ipetigis
⁊ serpiginis ēt antique:⁊ alchitrā ⁊ pix sunt mirabilia in
hoc. ¶ Et mel anacardi est ultimum: ⁊ oia que ualent
morphee ualent impetigini ⁊ econuerso.

Et quādoq ex flegmate salso quedam spēs
scabiei seu herpetis circa man⁹
⁊ pedes cōtingit:que vulgo dicit focus siluester:⁊ est sca
bies spissa serpens membra vicina q̄si ignis talis qualis

est in pueris. ¶ Si aũt fuerit in pedib⁹ uel manibus uł coxis: hoc vnguẽtũ facies ad hoc ꝓbatũ iam dictũ etiam positũ in capło scabiei. ℞. oleũ qđ fluit a cucurbita ꝯsueta ꝯtinere oleũ cũ cõburit ptẽ.j. succi celidonie partes.ij misce simul: postea accipe sagiminis porcini librã vnam argẽti viui. ʒ.j. misce bñ oia simul ꝛ vnge. ¶ Si autem per totũ corpus fuerit adde p̃dictis succũ lapatij acuti urtice ꝛ bardane. ¶ Item vnguẽtũ ruptoriũ de calce auri pigmẽti ꝛ sapone appositũ per noctẽ sup impetiginez facit crustulã que postmodum cum vnguento albo curat: ꝛ sic recedit impetigo.

¶ De gutta rosea. Cap.LI.

r Gutta rosea. Rubor fitis p̃ncipio lepre appet aliqñ super nasum ꝛ sup poma maxillaꝝ ꝛ in ptibus adiacẽtibus: ꝛ aliqñ sup extremitates: ꝛ ꝓprie in frigore: ꝛ aliqñ ulcerat: ꝛ dicit vulgo gutta rosea: ꝛ cã ei⁹ est/q: frigus ei⁹ coartat uaporẽ plurimũ sanguineũ: ꝛ humores trahunt illuc: ꝛ ificiũt mẽbrum rubeo colore p̃ter nãz. Et scias ꝙ in qbusdã est signũ p̃uiũ ad leprã. ¶ Fit aũt qñqꝫ de sãguie: qñqꝫ de colła. si de sãguine h̃ sũt signa: sentit pruriť delectabilis/cito fiũt pustule/ꝛ cito trahunt ad saniẽ multã. Si de colera sentiuntur mordicatiões ꝛ puctiones/adest loci ariditas: ꝛ si fiãt pustule sũt sicce: ꝛ in puã uel nullã saniem ꝯuertunt.

In principio ergo pticularib⁹ ꝯueniẽtib⁹ fiat flõmia de cephalica. ꝛ si corpus est plectoricũ digerat mã cũ eq̃ll mixtura oxiçacare/ꝛ syrupi de fumo terre. ¶ Digesta mã purget cũ duab⁹ ptib⁹ catartici impialis/ꝛ tertia yere rufini. tertia die fiat stuffa de herbis frigidis p̃dictis exeũti a stuffa. dent due ptes rubee trociscate. ꝛ tertia thiriace ma. sequẽti die fiat flõmia p̃dicta de cephalica. l. ꝛ aliqñ fiat in sumitate nasi ꝛ ꝓprie cũ sanguisugis: aliqñ sub lingua: ꝛ uẽtosa ponat aliqñ sub mento/uel ruptoriũ. deide fiat stuffa cũ aq̃ decoctionis maluarũ/herbe viol. absinthij/palee/ordei/ postea fiat inunctio cũ vnguẽtis p̃dictis in ipetigine ꝛ serpigine. ¶ Et cũ h̃ vnguẽto. ℞. borac. ʒ.ij. farine ciceruz rubeoꝝ. ʒ.ij. cãphore. ʒ.j. farine fabaꝝ. ʒ.j. h̃ subtilr trita cũ succo cepe uel cũ melle dispumato distẽperent: ꝛ fiãt ide trocisci ꝛ desiccent in vmbra: ꝛ cũ op⁹ fuerit distẽperent cũ eodẽ succo uł melle: ꝛ ex illo facies iungat. ¶ Idẽ ad idẽ. Accipe farinã ordei/fenugreci/ciceris rubei/borac. añ. pulueriça ꝛ cõfice cũ succo cepe ꝛ melle dispumato: ꝛ fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ terant nuces excorticate cũ colofonia ꝛ amido. añ. ꝛ fiat empłm ꝛ supponat per totã noctẽ ¶ Facta p̃cedẽti stuffa seq̃nti die fiat iunctio cũ h̃ vngtõ ℞. thuris/masticis/amidi/borac. ceruse. añ. ʒ.ij. cãphore ʒ.ſ. argẽti vi. extincti. ℈.ſ. ꝯfice cũ assũgia ueteri porcina: uel apponat. ʒ.ij. lapidis qui repit in epate tauri: ꝛ ꝯficiãtur cũ oleo amigdalarũ amararũ: uel de nucleis p̃sicorũ ꝛ oleo ro. ꝛ fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ vnguẽtũ ꝓbatissimuz ad guttã roseã ex q̃cũqꝫ cã fiat. p̃⁹ fiat flõmia de uena cephalica uel de sumitate nasi virib⁹ ꝛ etate pmittẽtib⁹. postea digerat mã cũ oxiçacara/ꝛ aq̃ decoctõis endiuie digesta mã purget cũ catartico ꝯueniẽti post purgationẽ fiat stuffa de herbis frigidis diuŕ. sicut endiuia in magna q̃ntitate/capil. ue. cetrac/politricũ/adiãtos/epatica/ꝛ filibus palea ordei/ꝛ auene. ¶ Facta stuffa/iteret flõmia. Scđa die postea hoc vnguẽto utat: qđ est. Radat radix lapatij acuti: ꝛ ꝓiectis iterorib⁹ cũ assũgia porcina ueteri ꝛ cera alba p̃us resolutis ad ignẽ optime cõficiat ꝛ fiat vnguentũ cui addat aliquãtulũ argẽti vi. mortificati p̃dicto vnguẽto q̃tidie iungat. Et radix lapatij ꝛ assũgia sint añ. ℥.ij. cera. ℥.j. argẽti vi. ʒ.j. ꝛ. ſ. ualet ẽt h̃ vnguẽtũ ꝯtra guttã iueteratã. ¶ Itẽ ad idẽ expimẽtũ ifallibile. ℞. sulfuris viui. ℥.j. argẽti vi. extincti/succi hedẽ terrestris. añ. ℥.ſ. lapatij parũ/fellis porcini modicũ fiat ex p̃dictis vnguẽtũ cũ cera alba/ꝛ sepo arietino uel hircino. ¶ Itẽ ad guttã ro. iueteratã ꝛ pustulas eiusdẽ iueteratas pluericent borax cum pipe/ꝛ cuz succo cepe ꝛ melle despumato ꝯficiant. ¶ Itẽ circa guttã ro. iueteratã. ℞. cãphore. ʒ.j. farine cicerũ rubeoꝝ. ʒ.iiij. borac. ʒ.ij. terẽda tere: ꝛ ꝯfice cũ succo cepe ꝛ melle despumato/ꝛ faciẽ vnge: multũ ualet. ¶ Itẽ expimẽtũ. post appõnẽ uẽtose sub mento empłet locus ifect⁹ cũ empło facto de soleis cõbustis ꝛ melle: ꝛ dimittat per noctẽ: curat ita ꝙ usqꝫ ad annũ nõ redit. ¶ Et h̃ vnguẽtũ est bonũ ad luborẽ faciei. ℞. ferruginis subtilr puluerịçate/pulueris pedũ boũ cõbustoꝝ/pulueris splenis bubali: uel bouis nigri cõbusti. añ. ℥.iij. de p̃dictis fiat vnguẽtũ cũ succo plãtaginis/ꝛ aq̃ ro. añ. assungie porcine sine sale lb.ij. coquant oia usqꝫ ad spissitudinem.

¶ Et in sũma nota ꝙ pustule faciei si sunt rubee de sãguine fiũt mixto cũ colera rubea. Patiẽtes ergo sic dictũ est purga p̃⁹ per flõmiã de uena cephalica: deide purga cũ calagogo qđ d: sofia/uel cũ fili: post fac vnguẽtũ: qđ. ℞. litargiri/ceruse. añ. ʒ.iij. plũbi usti. ʒ.ij. tẽpera cuz aceto ꝛ modico oleo. ¶ Si pustule fuerint aliquãtulũ humidiores adde boli. ʒ.j. ꝛ misce cũ succo solatri ꝛ oleo ro. Si v̊o sunt aliquãtulũ pruriginose adde argẽti vi. ℥.ſ. pone sepe uẽtosas in occipitio. abstineat a vino forti ꝛ allijs/ꝛ ab herbis crudis ꝛ cibis. ¶ Itẽ ad luborẽ faciei q̃ qñ lepra videt. ꝛ ꝯtra scabiẽ in alijs ptib⁹ corpis lauet p̃us ps ipa que rubet in frõte uel scabiosa est cũ urina patiẽtis freq̃nter: ꝛ si sic curat⁹ nõ fuerit fomẽtet frõs cũ aq̃ feruẽti: postea lauet frons cũ aq̃ in qua sulfur tritũ admixtũ ꝛ distẽperatũ sit: ꝛ fiat h̃ sepe. fiat etiã minutio de uena que est i medio frõtis. ¶ Alter optimũ. Accipe faseolos ꝛ pone i optimo aceto: ꝛ dimittas in eo octo uel nouẽ diebus. postea extractis ꝛ desiccatis terant ut fiat puluis. pluis iste misceat cũ albumine ouoꝝ: ꝛ liniat loc⁹ in modũ empłi.

¶ De pannaritio. Cap.LII.

p Pannaritiũ est apa calidũ accñs in latẽ vnguis uehemẽtis doloris: ꝛ qñqꝫ ulcerat ꝛ p̃ducit ad corrosionẽ. ¶ Et qñ ex ulceratione currit sanies subtilis fetida est timor digiti. ¶ Si flõmia ꝛ solło uẽtris fuerint nec̃ia fiãt. Gał. dicit ꝙ si in p̃ncipio submergat in aceto cało ꝙ est uehemẽtis iuuamẽti/ꝛ ꝓprie cũ farina ordei. ¶ Itẽ si de farina ordei/cãphora/opio/ꝛ mucillagine psilij extracta cũ aceto fiat empłm est iuuatiuũ ualde: ꝛ submergat sepe i aq̃ frigida: ꝛ sedet dolor cũ opio/qm̃ est mirabile. Et nõ approximet oleo neqꝫ humiditati/cũ timet ulceratio. Et grana mirti decocta cũ agreste refrenãt ipm. ¶ Cũ autẽ trãsit p̃ncipiũ ꝛ nõ sedat: nõ istet cũ ifrigidãtib⁹: qm̃ inspissant cutim ꝛ indurant mãm/ꝛ sit uehementior dolor. ¶ Nec attẽdat calor eius etiã si fuerit sicut ignis. immo resoluat ꝛ exiccet: ꝛ tenere eũ sub titillico calẽti ꝛ sudãti cõfert ualde etiã in p̃ncipio: ꝛ ꝓhibet augmẽtari oẽ apostema in p̃ncipio sui assidua. ergo illud frequẽter experti sumus. ¶ Cum aũt accidit maturatio/tũc pone sup ipz semẽ almari ꝛ psiliũ cũ lacte. ¶ Et cũ puenerit ad statuz maturatio: tũc pfora cum acu ut egrediat qđ in ipso est. ¶ Et cũ euacuatũ fuerit empła cũ stipticis: sicut cũ lentibus ꝛ rosis: ꝛ post illud cũ farina lupinoꝝ ꝛ melle. ¶ Et q: ulcerat: tũc aloes est de meliorib⁹ curationib⁹ eius. similiter thus cũ arsenico: ꝛ coopiat cum pãno imbibito i vino. ¶ Et empłm bonũ dragãti usti/thuris/amboruz. añ. p.j. floris eris p.ſ. aggreget cuz melle ꝛ ponat super ipsum. ¶ Et forte si fuerit timor corrosionis oportebit administrare calcadion: qđ fit ex arsenico/dragagãto/flore eris/ꝛ calce: qm̃ exiccat ipsum/ꝛ nõ est melius eo. Et qñ ex pãnaritio ulcerato incipit currere sanies: tũc cauteriça ꝛ incide: ut non pambulet malitia eius in toto digito. deinde cura donec sanetur.

¶ De morphea. Cap.LIII.

m Morphea est ineq̃litas coloris cutis sine ineq̃litate carnis: q: si adeẽt carnis ineq̃litas sicut dicit Rogerius iaz nõ

solū modo eēt morphea:sed lepra. ¶ Fit aūt qn̄qꝫ de san
guine:ꝛ est rubei coloris:quandoqꝫ de colera:ꝛ est citri/
ni uł crocei coloris.quādoqꝫ de flāte naturali:ꝛ est albi.
Qn̄qꝫ de mel̄ia ꝛ est nigri coloris. ¶ Fiunt aūt hꝰ' mor/
phee de humoribꝰ corruptis ad mēbrū trāsmissis īficien
tibꝰ illud. Cū ergo quodlibet mēbrū hēat suā assimilātiā
ꝛ suas v̄tutes nāles.si deficiāt paruū nutrimētū ꝛ corru/
ptū gn̄af:ꝛ inde corrūpif mēbrū. ¶ Utruꝫ aūt morphea
sit curabilis sic ꝓbaf. Scarificetur in duobꝰ locis si san/
guis exiēs fuerit nālis mēbri significās sanitatē:signum
est ꝙ mēbrū non est corruptū:idcirco curabilis iudicaf.
Si v̄o sanguis inaturalis exierit corruptionē mēbri signi
ficat:ꝛ talis vix aut nunqꝫ curaf. ¶ Itē morphea vix aut
nūqꝫ curaf si fuerit antiq̄. Recēs v̄o facilis curatiōis exi
stit. ¶ Et alba qdē qn̄ antiquaf:deterior est qꝫ nigra.

Et cura morphee anteqꝫ antiquaf est uomitꝰ:ꝛ
abstinere a cibis humectatiuis:ꝛ sudare
in balneo.ꝛ assiduatio çuccari ro.ꝯfecti cū mastice ꝛ thu
re. Et solo cū medicinis in qbꝰ est turbit ꝛ pulpa collo/
quitide:ꝛ fricare locū doec rubeat.ꝛ si sic nō curaf:liniaf
cū cepe:aut cū tapsia:aut cū rubea tinctor̄ cū aceto forti.
¶ In antiqua v̄o p̄mo fiat flōmia:ꝛ fiat iunctio cum me
dicis quas dicā ad hanc egritudinē:ꝛ ad baras. ¶ Igit
in curatiōe morphee particularibꝰ ꝯueniētibꝰ:si mā san
guinea uel colerica fuerit.digeraf cū equali mixtura oxi
çacare:ꝛ syrupi de fumoterre. In salso flāte admisceatur
de oximelle squillitico. ¶ Digesta mā sanguinea purge
tur cū colagogo.colerica cū duabꝰ partibꝰ oxi.tertia yere
ruffini:uel duabꝰ catartici iperialis. uel electuaf.de suc/
co ro. Si est flegmatica salsa cū vna parte catartici:ꝛ alia
yereruffini:ꝛ tertia yerepigre.tertia die fiat stuffa de her
bis cal̄is ꝛ fridis:ꝛ apponaf de fumo terre scabiosa ꝛ la/
patio acuto ꝛ folijs boraginis:exeunti a stuffa def thiria
ca magna ꝛ rubea trocis.cū succo fumiterre. ¶ Sequē/
ti die si circa collū ꝛ faciē fuerit de cephalica minuaf. Si
a dyafragmate iferiꝰ de epatica.deide sup totā morpheā
apponaf uētosa cuꝫ scarificatiōe:ꝛ tūc fiat iunctio cū san/
guine leporino tepido.postea puluis de thure albo:ma/
stice:amido:litargiro:ꝛ sarcocolla que potenter dissoluit
sanguinē grossuꝫ supponaf:ꝛ ita tribꝰ diebꝰ. Quarta die
apponāf fortiora. Accipe ḡ thus:masticē:ꝛ mirrā ꝛ aloē
sarcocollā:amidū:litargirū.an̄.fiat puluis.facta ergo in/
unctiōe cū sanguine leporio supspargaf ꝛ cooperiaf cuꝫ
folio plātaginis. ¶ Itē fiat iunctio cū equali mixtura suc
ci absinthij ꝛ mellis despumati:ꝛ apponanf p̄dicti pulue
res. ¶ Itē in hoc cōueniunt oēs auctores.ꝙ sanguie le
porio cal̄o frequēter iungaf.soluit eni oēꝫ morpheā.idē
facit succꝰ spatule fetide.abstineāt ab oibꝰ cōuertibilibꝰ.
¶ Cōtra morpheā al.talis fiat cura.digeraf mā cū dyatriō
pipereon:ꝛ dyacimino singulis diebꝰ mane ꝛ sero.post
usum electuarij def oximel sqlliticū cū tribꝰ partibꝰ aque
tepide. ¶ Digesta mā purgef cū duabꝰ partibꝰ yerepi/
gre.ꝛ tertia yereruffini.tertia die fiat stuffa de herbis ca/
lidis.de oī genere lapatij.calamēto:origano:fumoterre:
rutha:marrubio:ꝛ scabiosa.exeūti a stuffa denf due par/
tes opopire:ꝛ tertia thiriace cū succo de fumoterre tepi
do.sequēti die si corpꝰ est plectoricū fiat flōmia. Et nota
dū exit a stuffa:ꝛ adhuc est mēbrū calidū iungaf cū san/
guie leporino cal̄o:ꝛ hoc fiat ter uel q̄ter in die:ꝛ fiat tri/
bus diebꝰ cōtinuis. Quarto die adhibeāt remedia forti
ora. Scarificef ergo locꝰ morpheatus.ꝛ supspargaf pul/
uis factꝰ de castor̄.hermodactilis ꝛ tapsia:uel puluerice
tur lapis laçuli:ꝛ distēpef cū succo flāmule:ꝛ postea de/
siccef ad solē.postea puluericef.facta ergo iunctione cū
sanguine leporino:uel cū succo flāmule puluis supspar
gaf. Iste aūt puluis trāsit usqꝫ ad viuaꝫ carnē ꝛ grossum
flegma.ꝛ carnē mortuā corrodit. ¶ Itē assungia uetus
ꝛ distēperef cū ea puluis staphisagrie spatule fetide her
modactilorum.flāmule:ꝛ apponaf aliquid de puluere
stramēti adusti i olla rudi cū aceto:ꝛ cū isto vnguēto ter
in die fiat iunctio.ꝛ cooperiaf cū folio caul̄.uel plantagi
nis. ¶ Itē accipe agrimoniā:pimpinellā:saluiā:abrota/
nū ꝛ spatulā fetidā.decoquanf in vino.accipiat patiens
mane ꝛ sero.ista potio nō solū soluit albā morpheā.imo
potenter desiccat fistulā ꝛ scrophulas soluit. ¶ Itē exptū
laua locū patiētē cū aqua frigida usqꝫ decies.postea.℞.
tartari bene cōbusti:gallarū ustarū:solee ueteris cōbu/
ste.pennarū nigrarū galline cōbustarū.calcis nō extin/
cte argēti vi.arsenici. Itē accipe serpentē.ꝛ combure euꝫ
in olla noua bene cooperta.℞.oium p̄dictorum.an̄.de
argento v̄o viuo.calce viua:ꝛ arsenico in duplo vniꝰ ali
orū.ꝛ adde de radice flammule:uel filicis cōbuste ꝛ tri/
te oia predicta bene puluericata distempera cū forti ace/
to in modū vnguenti:ita ꝙ confectio sit equalis cuꝫ pre/
dicto vnguento.inungas totam morpheā bis uel ter uel
plus:sicut videris expedire.ultimo mitte eū ad balneuꝫ:
ꝛ in introitu balnei vngatur cum vnguento confecto ex
vna parte arsenici:ꝛ quatuor partibus calcis vi.que.s.po
nātur in sacculo bn̄ ligato.ꝛ sic ligatum mitte in aquam
uel acetū ad bulliēdum:ꝛ cū satis coctum fuerit extrahe
ꝛ dissolue petiā:ꝛ ducas pēnā galline per mediū:ꝛ si pē/
na depilatur.satis coctū est cū tali vnguento inungaf in
itroitu balnei.postea itret balneū ꝛ sudet cū eo i balneo
aliquātulū.deinde optime lauet se cū aq̄:ꝛ sanatus erit.
¶ Et si aliqd remāserit. Accipe de pulue serpētis cuꝫ ci
mino ꝛ pipere ꝛ sale:ꝛ mitte in ouū molle:ꝛ da comede/
re patiēti ieiuno fac bis uel ter:sicut videris.ꝛ si nec̄e fue
rit iterum ad balneū mittas ip̄m:ꝛ sicut dictū est cum vn
guēto facto de calce ꝛ arsenico inungaf. Cuꝫ p̄dicto expe/
rimēto quedā dn̄a psana curabat oēs. In morphea tn̄
nigra nō ponebat codicē flāmule:uel filicis:neqꝫ dupli
cabat receptionē calcis viue.argenti vi.ꝛ arsenici:sed tn̄
de eis equaliter:sicut de alijs apponebat.ualet etiam ad
alias egritudines:sicut suo loco dicetur.
¶ Cōtra morpheam nigram digeraf materia cū oximelle
squillitico.purgetur cū duabus partibus yerelogodion:
ꝛ tertia yereruffini.tertia die fiat stuffa de predictis her/
bis calidis:ꝛ apponatur thimus:ꝛ epithimus:geroman
drea:ꝛ camedreos. Exeunti a stuffa offeraf thiriaca ma/
ior:uel metridatū cuꝫ succo fumiterre tepido.nō fiat flō/
mia:qr tam durus humor non euacuatur per flōmiā.fri/
cetur morphea cū panno aspero:deinde fiat inunctio cū
petroleo decocto cū puluere castorei. Si antē nec sic tri/
bus diebꝰ curetur.apponaf supra morpheā uentosa cum
scarificatiōe. ¶ Et fiant si necesse fuerit fortiora dicta in
§.de morphea alba. Et specialiter vnguentū predictum
de serpente:qr est expertum. ¶ Item vnguentū ad mor
pheam loco prius fricato donec rubeat.inungas cū vn/
guento facto de calce vi.ꝛ succo corticis nucum viridiū.
¶ Item puluis anacardi.ꝛ hermodactilorū: curat mor
pheam nigram inueteratam.si precedente vnctione cuꝫ
sanguine leporino frequēter superspargatur. ¶ Et Ra
sis dicit in almansore ꝙ semen maluauisci cū aceto mix/
tuꝫ ꝛ super morpheā epithimatū.remouet ipsam. ¶ Itē
oleum tartarinum cum lacte ficuum mixtum curat mor/
pheam nigram:ꝛ remouet pannum ꝛ lentigines. ¶ Itē
vnguentum contra morpheā al.radices serpentarie be/
ne teras ꝛ cum aceto usqꝫ ad spissitudinem decoquas ꝛ
cola:ꝛ morpheam inunge. ¶ Item cantarides abster/
gunt morpheam. ¶ Et de euacuantibus sublimibus te
ste Auicenna.est aqua casei cuꝫ epithimo.potetur quoti
die.ʒ.j.epithimi cum cado vno seri caprini. Et confert ei
administratio ciborum boni chimi:ꝛ administratio bal/
neorum.ꝛ administratio triferarum facterum cum epi/
thimo.ꝛ administratio epithimatum fortis absterſionis.
ꝛ attrahentium fortiter sanguinem sanum. ¶ Cum er/
go ꝓpter appositionem fortiter abstergentium uesicatur
quiescat diebus aliquot.donec cadat cutis.deinde iteref

si necesse fuerit medicamen. Et ille medicinē incensiue
sunt ille que dicte sūt. ꝛ similiter gumma ruthe siluestris
piper: sinapis: nasturcia: lac titimalli: tapsia: semē rapha
ni: cortices radicū capparis: allium: succus affodill. flam
mule: apij: risus: ꝛ similiū fortiū attractiuoꝝ.

¶ De lentiginib⁹: panno: liuore: ꝛ nigredine: ꝛ ceteris ma
culis faciei. Cap. LIIII.

In superficie faciei quedam puis
sime pustule ꝛ sor/
des: aliquando generantur que dicuntur lenti/
gines. ¶ Et quandoq; sunt naturales: quandoq; acci/
dentales. si fuerint naturales īcurabiles sunt. possunt tñ
repāmi. ¶ Et fiunt aliquādo a causa exteriori ut a calo
re solis uel aeris attrahēte sanguinem uel ebulliēte qui
plus dissoluit q̄ cōsumat. si enim attrahat ꝛ nō cōsumat
qantum dissoluit. facies denigratur: uel macule generā/
tur in cute. fiunt etiam aliquādo a causa interiori sicut a
natura superfluitates humoꝝ ad exteriora expellente: si
cut patet in scabie ueris: ꝛ in lepra. h⁹ aūt infectiones fi/
unt aliquādo in vtris ꝯsuetis ad emorroydas ꝛ ad alias
euacuationes ꝑpter indebitam earum retentionem. In
mulieribus v̊o ꝑpter menstruorū: ꝛ similia.

Fiunt autem ex diuersis humoribus: quoꝝ
signa habentur per colorem ꝛ
diuersas figuras: ꝛ per cōplexionem: ꝛ alia particularia.
¶ Si fiant de sanguine: fiat flōmia de cephalica. si de co
lera detur colagogum. si de alijs humoribus fiat purga/
tio corpore plectorico existente. ¶ Contra quālibet cau
sam multum prodest uentosatio sub mento cum scarifi/
catione. uel qd̄ melius est fiat ruptoriū sub mēto. ¶ Itē
in omni causa multum prodest scarificatio in anteriori/
bus partibus tybiarū. hec enim ualent ad mundificatio
nem. deinde sequantur localia. ¶ Si tñ fiant vt nature
non apponatur aliquid locale: nisi corpore mūdificato:
quia redirent. ¶ Si v̊o fiant per retentionem menstru
orum. primo fiat inunctio de saphena sub cauilla pedis
interius. deinde apponas localia. ¶ Item huiusmodi
infectiones aliquando fiunt ex causa calida: ꝛ quandoq;
ex frigida. si de frigida causa fiant. inungatur facies cum
sapone gallico acuato cum nitro ꝛ distemperato cū ace/
to precedente suffumigatione cum aqua decoctionis ab
sinthij. ¶ In calida causa distemperētur amigdale ama
re cum farina fabarum: ꝛ aceto: ꝛ facta suffumigatione
cum decoctione auene fiat inunctio. ¶ Item contra len
tigines intingatur stupa in sanguine galli uel columbi/
ni: uel leporis: ꝛ superponatur faciei. ¶ Itē tam in frigi
da causa q̄ in calida ualet sanguis leporinus siue capro
linus calidus suppositus ꝛ dimissus: donec per se cadat.
¶ Puluis baccarum lauri cuꝫ melle despumato bene
cōmisceatur cum hoc inungatur facies precedente stuffa
cū decoctione absinthij: ꝛ palea ordei uel auene. In ma
ne v̊o lauetur cum furfuris colatura. ¶ Ad rugas ꝛ om
nem nigredinem de facie tollendam. Radices cucume
ris agrestis. siccas cum aqua misce: ꝛ faciem lini. sequen
ti die laua cum aqua frigida. si hoc triduo feceris: mira/
beris effectum. ¶ Trotula v̊o multa ponit ad ornamen
tum faciei. dicit enim q̄ distemperetur borax ꝛ farina fa
barum cum aqua limacaruꝫ apposita aqua ros. ꝛ ex hoc
facies liniatur. ꝛ mane similiter abluatur. ¶ Item aliud.
℞. entale: dentale: boracem: sarcocollam: marmor albū:
corall. alb. cannapi ꝛ fabaruꝫ. hec omnia distemperētur
cum aqua lentium ꝛ fabarum apposita aqua ros. ꝛ modi
co musci: ꝛ fiant trocisci: ꝛ desiccentur in vmbra qui pos/
sunt diebus pluribus reseruari. Et quando necesse fue/
rit distemperetur vnus in uola manus ꝛ in sero facies li
niātur ꝛ abluantur in mane. hoc super omnia faciem si/
cut dicit mundificat ꝛ tollit lētigines de facie: ꝛ qualibet
parte corporis. ¶ Item sicut dicit Macer. si accipiatur
ellebori al. pars. j. ereos partes due: ꝛ cōficiantur cū mel

le: ꝛ superponatur lentiginibus purgat eas. ¶ Unguē/
tum clarificans ꝛ subtilians pellem. albedinem ꝛ rube/
dinem inducens barulos ꝛ pilos tollit. ℞. succi cucume
ris agrestis. succi radicuꝫ iari. succi viticelle: succi serpēta
rie. añ. ℥. j. ceruse. ℥. ij. mellis lb. iij. confice sic. coque pre/
dicta lento igne donec ad spissitudinem mellis deueni/
ant cum vis uti uade ad balneum. ꝛ cum bene lotus fue
ris abstergaris subtilibus pannis. postea vngaris predi
cto vnguento: ꝛ postq̄ satis sudaris bene laueris. ¶ Itē
ad maculas faciei saponem ꝛ medullam ceruinam mi/
sce: ꝛ faciem inunge. ¶ Item ad lentigines. Accipe ouū
ꝛ pone in aceto donec testa maceretur. misce postea cuꝫ
sinapi ꝛ vnge faciem in sero: mane laua cum farina or/
dei. ¶ Item capillos ueneris decoquas cum adipe gal
linaceo: ꝛ cum hoc inunge faciem frequēter. lentigines
tollit: ꝛ faciem candidam reddit. ¶ Item ut mulier ser/
uetur in colore: pulchritudie ꝛ figura sua / mirabile. Suf
fumigetur inferius cum ambra ꝛ ligno aloe tribus die/
bus ter in die. quarto die in balneo vngatur facies eius
optimo balsamo semel in die tribus diebus. ¶ Iteꝫ vn/
gatur facies cum amigd. amaris coctis cum melle. semi
ne eruce: farina orobi: osse sepie usto. ¶ Itē mel ad len
tigines. pannum faciei: ꝛ faciem dealbandam ꝛ mundifi
candam ab omni sorde. ℞. succum mali terre: succū yre/
os: succum cucumeris agrestis: succum brionie: ꝛ succū
viticelle: mellis despumati: ꝛ armoniaci albi. añ. fac bul/
lire cum capitello ad consumptionem succorum: ꝛ dum
quasi coctum fuerit: adde fel bouinuꝫ: ꝛ eleuato ab igne:
admisce puluerem specieruꝫ. ℞. git: eboris: nitri: ossis se/
pie: çinçib. hermodactil. aristol. rotun. lenticule: boracis
am entis: cristalli: uernicis: dragagāti: entalis: dental. bel
lirici. ꝛ semis sinapi albi. ¶ Iteꝫ ad lentigines. fistulas:
barulos: ꝛ oēs pustulas faciei ꝑbatuꝫ. ℞. ramos caprifi/
ci: ꝛ minutissime incide: ꝛ in olla parua pone: ꝛ superpo
ne tartarum: ꝛ super tartarum pone auripigmentum: ꝛ
iteruꝫ ramos: ꝛ sic alternatim donec impleatur olla: ꝛ be
ne cooperta cum pasta in nouem furnis: donec coqua/
tur panis ponat. hoc facto in loco frigido ꝛ humido per
dies aliquos dimittatur: post adde boracem uel nitrum
alexandrinum: ꝛ parum camphore cuꝫ modico mellis:
ꝛ cum necesse fuerit inungatur. ¶ Ad idem ualet oleū
factum de tartaro cum lacte ficuum: ꝛ modico mellis al/
bi commixti. ¶ Item aliud ualens ad omnia supradi/
cta armoniacum ꝛ masticem cum oleo tartarino ꝛ argē/
to viuo sublimato cōfice. Et nota q̄ predicta vnguenta
debēt admistrari in balneo: uel supra fumū aque calide.
¶ Ad faciem dealbandam. cerusam albissimam ꝛ mūdissi/
mam in aqua purissima distempera: ꝛ per pannum rarū
subtilem cola: ꝛ exponas per mensem ad solem calidūꝫ
quotidie mutando aquam limpidam: postea sicca: ꝛ cuꝫ
aqua ro. distempera: ꝛ per tres dies ad solem cum ea di
mitte. deinde siccari permittas. Et cum siccatum fuerit
puluerem margaritarū: ꝛ cristall. borac. nitri: ꝛ campho
re: misce: ꝛ omnia supra marmor munduꝫ diu cum mar/
more mundissimo moueantur. Et tunc cum aqua ro. di
stemperentur: ꝛ ad solem siccentur: ꝛ si addatur argentū
viuū sublimatum melius erit plus ualebit si apponatur
oleum tartarinū: ꝛ cooperta cum panno mundo siccent
ꝛ cum opus fuerit utere. ¶ Itē elacteriuꝫ ꝛ cerusam añ.
cōmisce: ꝛ cum aceto calido confice: ꝛ in uase stanneo re
pone sepe cum modico oleo amigdalarum amararum
faciem inunge. omnē maculam ꝛ sordē abstergit. ¶ Itē
ad faciem dealbandā ꝛ clarificandam quo omni mane
potest vngi. ℞. cristal. borac. uernic. dragaganti al. ꝛ paꝝ
camphore: ꝛ tantundem ceruse: ꝛ cum assungia galline
liquefacta distempera. ¶ Contra liuores factos ex per
cussione uel casu. Accipe puluerem baccarum lauri: di/
stempera cum melle fac emplastrum: ꝛ tepidū superpo/
ne. ualet etiam contra pannos ꝛ lentigies de frigida cā.

¶ Ad recentē liuorē faciei fiat cataplasma de farina fabarū cū melle: uel de vitello oui cū melle. ¶ Diuturnum liuorē curat cataplasma de raphano. ¶ Si vero liuor fuerit cū flōne fomētet facies cū aqua calida ꝛ imponat cataplasma de lenticula cocta trita cum melle.

¶ De lepra. Cap. LV.

Epra sicut dicit Aui. est mala cōplo prouenies ex mala dispōne colere in toto corpe: qre corrūpit cōplo forma ꝛ figura: ꝛ forsitā in fine sit solo cōtinuitatis: ita ut findant mēbra ꝛ ulcerent ꝛ cadāt pili. ꝛ est quasi cancer cois toti corpori. ¶ Et in lepra que fit de flate siue de melia flatica nō ulcerant mēbra. Et hec lepra tarde augmētat ꝛ ɔfirmatur. ¶ Et lepra dr ifirmitas mala merito: qr in ea ɔcurrunt tria gña morboꝝ. s. mala cōplo frida ꝛ sicca. vitiuz in forma ꝛ figura. ꝛ solo ɔtinuitatis ab ulceratiōe. ¶ Iteȝ est infirmitas mala ex gñatiōe ꝛ pseuerātia ꝛ ex radicatiōe qm̄ gñat ex oib' causis ex qb' gñant oēs morbi: sic ex parētela: ꝛ est morb' hereditari'. ¶ Itē gñat in mrice mēstruis imūdis repleta: lȝ semia sint mūda. ¶ Itē ex corrupto regimie mricis. ¶ Itē pōt gñari ex coitu leprosi cū pgnāte: qr ificit fet': lȝ nō ificiat mater. ¶ Itē pp malum regimē: sic per nimiū usuȝ carnis uaccine/buballine/lentiū/ꝛ oiuȝ leguminū. ¶ Itē est ifirmitas mala in pmanētia: qr semel adueniens nunq̄ curat nisi bñficio medicine: cū tñ ad alios morbos curādos nā q̄nq̄ sufficiat. ¶ Itē ex radicatiōe est mala: qr ad ipaȝ curādam ꝛ eradicādā necessaria sunt ea que medicantur ex pte elemētariaȝ v̄tutū ꝛ a tota specie ut est thiriaca ꝛ serpētes.

Fit autē lepra de mā melica inculcata in tota carne ꝛ in cute exterius que est putrefacta ꝛ a nāli caliditate destituta. idcirco frida est ꝛ sicca durissima nō pfecte mēbris ɔtinuata. vñ findunt mēbra: sic terra arrefacta a sole uel prune cōbustiōe. ¶ Et Aui. dic q̄ cā efficiēs lepre est cōplo epatis ualde declinis ad caliditatē ꝛ siccitatē: uel est cōplo calida ꝛ sicca totius corporis uel utraq̄ simul vnde aduritur sanguis in epate.

¶ Et ħm ueteres q̄tuor sunt spēs lepre. s. elefantia que hēt fieri de melia ificiēte sanguinē. Leonina de colera sāguinē corrūpēte. Thiria de flate sang. ificiēte. Allopitia de san. corrupto. ualde tñ raro accidit q̄ tñ ex vnico hūore ɔiungat. imo frequēti' ex duob' uel trib' uel q̄tuor interponētib' ptes suas. vñ diuersa ꝛ cōposita apparēt signa que pñt per simplicia cōprehēdi. Idcirco medicine debent diuerse ꝛ cōposite exhiberi.

Signa v̄o lepre incipiētis sunt. signuȝ cōmune in omi lepra in p̄ncipio macule supueniunt ꝛ cito recedūt. ¶ Itē signū cōe est quarūdā partiū isensibilitas. ¶ Itē signū cōe est q̄ si tria grana salis ponunt sup sanguinē patiētis: statim resoluunt. si v̄o san. ifectus nō fuerit nō resoluunt. ¶ Itē aliud cōe si accipiat san. ꝛ fricetur in uola manus: ꝛ strideat uel nimis sit vnctuosus. signum est infectionis ꝛ corruptionis.

¶ Elefantie aūt signa sunt color liuidus faciei ꝛ toti' corporis emulus: supcilioꝝ depilatio oculoꝝ rotūditas/narium constrictio: lingue granulositas. ¶ Musculi interioris inter policē ꝛ indicem ɔsumptio: q̄ in thiria ꝛ allopitia nō tenet. tenuitas ꝛ dislocatio atq̄ paucitas urie terreus ꝛ cineritius color sanguis in flōmia. Cita ɔdēsatio san. post exitum de uena: ꝛ q̄to magis lauatur in aq̄: tanto magis ɔdēsatur: ꝛ in lauatura quasi quedā uenule apparēt ul' q̄si neruoꝝ rami. hec egritudo tarde uenit ad augmētum: ꝛ cum uenerit facit scissuras in manib' ꝛ pedibus ꝛ supcilijs ꝛ alijs diuersis partibus corporis.

¶ Leonina v̄o sicut dictū est hēt fieri ex colera inficiente san. fit aūt de cibis ꝛ potib' sicut ex forti alliata ꝛ pipata: ꝛ forti vino. usu acruminū ꝛ alijs p̄dictis causis. ¶ Et signa leonine sunt depilatio supciliorū: citrinitas faciei uergens in subrubeū. Color citrinus totius corpis. Rubor ꝛ pūctio palpebrarū. rotūditas oculoꝝ: ɔstrictio ꝛ cōpressio nariū. aggrauatio uocis. corrosio gingiuarū. fissura labioꝝ. strictura thoracis. gracilitas extremoꝝ. strictura uētris. Tenuitas: paucitas: ꝛ coloratio urine. impetigo: serpigo: ꝛ morphea: ruffe uel crocee. san. exiens a uenis subtilis est ꝛ ignit'. ꝛ q̄si scintillis distinctus: ꝛ tarde cōdēsatur: ꝛ qñ lauatur cito dissoluitur. ista spēs cito uenit ad augmētum: ꝛ post vix aut nunq̄ curatur.

¶ Thiria est spēs lepre facta de flegmate. H̄ spēs habet fieri de cibarijs flegmaticis corruptis: ꝛ specialr ex piscib' corruptis: ꝛ oibus alijs causis p̄missis. ¶ Huius aūt signa sunt superciliorū depilatio ꝛ inflatio. palpebrarum inuersatio. lachrymatio oculoꝝ. oppilatio nariū. gingiuaruȝ ꝛ labioꝝ putrefactio. spiritualiū oppressio. uocis raucedo. facies subtumida. Extremitatū grossitudo. casus ꝛ putrefactio vnguium. urina discolorata ꝛ pinguis. sanguis exiens a uenis cito in aquositatem resoluit. Et spissum ex eo. subalbidum est uel subcineritium. ꝛ quanto magis lauatur: tanto magis induratur.

¶ Allopitia fit ex sanguine corrupto supabundante ex negligentia diete uel flōmie. ¶ Huius aūt sunt signa. facies tumida ꝛ inflata. Color rubeus uergens in terreuȝ colorē ꝛ emulū. Supcilia depilant. palpebre inuersant ꝛ igrossant. oculi lachrymant. uene circa oculos ꝛ in facie inflant. nares obturant. gingiue putrescūt ꝛ inflant ꝛ sanies effluit. ex leui palpatione nariū sanguis educit spūalia opprimunt. corpus rubeis maculis distinguit: adest corporis habitudo sanguinea. urina ru. ꝛ de nā pinguis. sanguis de uena educt' apparet spissus ꝛ viscosus ꝛ in lotura denigrat ꝛ inuiscat. corpus est glādulosuȝ: caro mollis: cutis alba: nimia per totum corpus hūiditas.

¶ Aliqui ponūt in lepra signa coiter hoc mō. color faciei rubicūdus ad nigredinē plurimū decliuis. Rotūditas oculoꝝ in albedine ipsoꝝ liuiditas. Mutatio coloris vnguiū cū diminutione sanguis clari. si cōprimat vnguis angustatio nariū. vñ uident loqui cū naso. Iteȝ somnia terribilia. Itē multuȝ de facili irascunt: ꝛ facilius solito. Mali mores adsunt ꝛ dolosi. Quēlibet hēt suspectū ne sibi noceat. sudor malus ꝛ corruptus. facies iflat. pili palpebrarū ꝛ supcilioꝝ subtiliant. rarescūt ꝛ cadūt: nodi sentiunt in cute: ꝛ aspect' est turpis. uox alterat ad grossitudinē tendēs uel ad s̄btilitatē. vñ raucessit ad ultimum. ꝛ uox deficit. exteri' per totū cadunt pili ꝛ p̄prie in facie: ꝛ sentiunt eminētie dure lapidee. pp melia fridā: ꝛ sic exteri' dispsam. vñ si pūgunt in talo ignorātes parum sentiunt: uel retro in tybia: pulpe aurium accurtantur. Sāguis talium asper ꝛ acetosus sentitur p̄pter adustioneȝ. Inter omnia certius signum fuscus color. liuiditas albedinis oculorum ꝛ rotunditas eorūdem.

His apparētibus festinet minutio de basilica dextri brachij. si sanguis fuerit in causa: uel ēt si multū videbit abūdare: postea per septem dies quiescat: ꝛ sit in ocio quiete ꝛ delitijs. ¶ Si aūt sāguis nō sit in cā neq̄ abūdet: fiat syrup' de thimo/epithio/sene/cuscute/fumoterre/lapatio acuto/gētiana/cassiafi. māna. h̄ syrupo utat q̄tidie: ꝛ fiat cū succo boragis: postea euetur mā cū mirabol. citrinis in colica. Cum idis in melica ꝛ kebul. in flatica. det etiā yeralogodion. yereruffini sine acumie tñ. Medicina fortiter acuta idurat mām ꝛ multū nocet. ¶ Ois leprosus/ocio/quiete/delitijs utat: semp teneat uentrē laxum: ut semel in die uel bis assellet: a coitu oino alienet utant nutrientib' multū humectātibus sicut ethici ꝛ cōsumpti: ut sunt eduli. pulli/aues cāpestres/panis recēs. vitella ouoꝝ. optimi pisces. vinū s̄btile clarū aromaticū. exercitent ante prādiū: saliant ꝛ cantent: post prādiū q̄escant. labores ꝛ vigilias fugiāt: ꝛ oia gñantia meliaȝ: balneum aque dulcis intrent sepissime: ꝛ cū farina ciceruȝ uel fabaruȝ fortiter fricent: regātur penitus sicut illi qui

desiderāt corporis humectationē: utant̄ gargarismis ca
putpurgijs vnctionibꝰ ⁊ cauterijs in occipitio ⁊ cōmissu
ra capitis. Jsta tñ localia nō fiāt nisi corpore mūdificato
multis vicibꝰ. Rasis enim dicit ꝙ in sex mēsibꝰ quadra/
gesies leproso dedit medicinā. ¶ Ad ultimum si lepra
multū adheserit/succurrat̄ cū carnibꝰ thirie ⁊ cū trociscis
eiusdē: quoꝝ copia repit̄ ⁊ syrupus serpētinus: ⁊ cuz car/
nibꝰ ēt ipsoꝝ serpētū. Comedi eni debēt carnes serpētū ⁊
viparū mōtanarū capite ⁊ cauda abscissis: ⁊ postea bñ ab
lute ⁊ cū cepis ⁊ porris cocte: uł cū ceteris spēbꝰ. Patiēs
ḡ bibat ius illud ⁊ comedat carnes q̄ȝdiu scotomiaȝ pa/
tiat̄ ⁊ cadat. tūc enim sufficit sicut dicit Rasis: uel donec
corpus patiētis icipiat inflari: sic enim multi curati sunt.
Capita etiā ⁊ caude adurant̄ ⁊ cū calce lota ⁊ butyro to/
ta facies iungat̄ uel emplastret̄. Hec est enim uł'is cura
oiuȝ leprosoꝝ. ¶ Jtem circa leprā expimētum quo plu
res sanati sunt. Qñ credis uel uerisil'r dubitas aliquē in
fectū: fac ipm lauari aq̄ frida/quo facto fac ipm comedē
tōninā: postea da sibi bis uel ter de brodio serpētis: ubi
serpēs adeo fit decoctꝰ: ꝙ totus in brodiū fit resolutꝰ. pa
ret hoc mō: accipiat̄ serpēs de mōtibꝰ ⁊ abscissis extremi
tatibꝰ q̄tuor. s. digitis ex pte capitis: ⁊ totidē ex pte caude
ponat̄ in aquā calidā ⁊ excortet̄. deide extrahat̄ spina: post
modū coquat̄ in aqua quousq̄ȝ totus in brodiū resoluat̄
tale brodiū det̄ ter uel quater: postq̄ȝ tōninā comederit
patiēti post octo dies accipe vnguētū de serpēte dictū in
capꝰ de morphea nigra: ⁊ h' in lepra fracta ⁊ ulcerata. Jn
lepra vō nō ulcerata: pone vnguētū morphee albe: ⁊ iun
ge bis uel ter sicut videris: postmodū accedat ad balneū
⁊ ex balneū vngat̄ ⁊ sudet in balneo: ⁊ cetera oia faciat
in caplo de morphea nigra p̄dicta. ¶ Cōfectio pillłaruȝ
ualentiū ad leprā ⁊ melēā quas ponit Aui. ⁊ sunt expte.
℞. epithimi. ʒ. x. pulpe collognitide. ʒ. v. ellł nigri. ʒ. iij. ⁊
tertia. cētauree. ʒ. v. yerepigre/agarici/salis indi. oiuȝ añ
ʒ. v. sticados. ʒ. vij. polipodij. ʒ. x. dosis eiꝰ. ʒ. iiij. ¶ Deco
ctio epithimi educēs melēā bona melēe ipetigini scabiei
⁊ morphee nigre. ℞. mirabol. nigroꝝ. ʒ. x. polipodij. ʒ. v.
sene. ʒ. vij. turbit. ʒ. iiij. passularū enucleatarū. ʒ. vj. eupa/
torij. ʒ. v. sticados. epithimi. añ. ʒ. x. decoquant̄ oia p̄ter
epithimū donec dissoluant̄. deide ꝓijciat̄ sup ea epithi/
mū ⁊ cōpleat̄ eius decoctio: ⁊ colet̄: deinde sumat̄ ex ea
in potu post pillulas que dicte sunt: aut cū agarico ⁊ aloe
⁊ sale indo ⁊ ellło nigro. ¶ Et esus serpentū teste Aui.
⁊ alijs ueteribꝰ ꝯfert lepre magnifice: ⁊ vnguētū sarace/
nicū qd' dictū est in caplo de malo mortuo. dicit̄ eniȝ in
principio morbi curare leprosos. confert etiam his qui
sunt consueti emorroydas ꝓuocare. ¶ Alij dicunt spe/
cialem curam in qualibet specie lepre hoc modo.

In elefantia cognita causa digerat̄ mā cuȝ
equali mixtura oximellis squil
litici ⁊ syrupi de fumoterre cū aqua decoctionis thimi.
epithimi. sene. folij boraginis uel floꝝ det̄ mane ⁊ sero.
precedente tñ usu equalis mixture dyantos ⁊ dyasene.
¶ Digesta mā purgetur cū duabꝰ ptibꝰ yerelogodion
⁊ tertia yereruffini: uel cū oximelle iuliani: tertia die fiat
stuffa de fumoterre/lapatio acuto/scabiosa/folijs boragi
nis/thimo/sene/epithimo ⁊ alijs herbis calidis: exeun/
ti a stuffa offerat̄ thiriaca cū succo fumiterre tepido: ⁊ sic
tribꝰ diebꝰ ꝯtinuis sequēti die post ultimā stuffam: quia
mā putrefacta est intus ⁊ extra apiatur uena epatica. 4ª
die apponatur uētosa sup renes ad extrahendū sbcutaneaȝ
mām. Singulis aūt. xv. diebus detur thiriaca p̄dicta ex
singulis mensibꝰ/fiat p̄dicta stuffa: ita tñ ꝙ die sequenti
post stuffam offerat̄ opiata de septimo in septimū apiat̄
cephalica in vna pte ⁊ in epatica in alia. ¶ Jteȝ aliqñ in
declinatione lune fiāt scarificationes in anterioribꝰ ⁊ po
sterioribꝰ tybiarū: aliqñ ponat̄ uētosa in fontanella colli
aliqñ sub mēto: aliqñ fiat flōmia in sumitate nasi. ¶ Fi/
ant cauteria in tybijs ⁊ brachijs: ⁊ sic uenias ad localia:
stuffetur facies cū aqua decoctionis thimi ⁊ epithimi. se
ne. cuscute. folioꝝ boraginis croci. palee ordei ⁊ auene:
⁊ tunc distēperet̄ trociscus vnus factus de radice gerse
pulueriçata in uola manus cū aqua rosata: ⁊ liniatur fa/
cies cum ea ⁊ emplastretur ⁊ in crastino lauet̄ cum cola
tura furfuris uel fabarum. ¶ Jtem redeat ad p̄dictam
cōmixtionē electuarioꝝ: ⁊ post usum eius accipiat de sy
rupo simplici fumiterre: uel fiat iste syrupus qui sup oēs
potenter opatur in oi specie lepre. Decoquat̄ succus fu/
miterre ⁊ colet̄ ⁊ in colatura decoquat̄ thimū epithimū
sene/aristol. ro. gētiana mirra/ bace lauri/tamarindi/ci/
namomū. çç. caro serpētis sic p̄parata. Accipe serpenteȝ
qui repitur in nemoribꝰ qui habet uentrē albū: ⁊ in me/
dio uētris lineā rubeā distinctā: ⁊ dorsum niger: remo/
ueat̄ caput ⁊ cauda: ⁊ mediū decoquat̄ cuȝ p̄dictis usq̄ȝ
ad integrā carnis resolutionē. Deinde colet̄ ⁊ colature
admisceat̄ çuccarū ⁊ syrupet̄. de p̄dicto syrupo accipiat
de tertio in tertiū diē q̄ȝtū capit testa oui cū aqua tepida
p̄cedente tñ usu electuarij istius. ¶ Electuariū. Deco/
quat̄ serpēs modo p̄dicto p̄paratꝰ in vino albo ⁊ remo/
tis spinis ⁊ ossibꝰ terat̄ caro ⁊ cōmisceat̄ cum duabꝰ pti/
bus dyasene: ⁊ fiat electuariū cōtra cām frigidā. Si aūt
fuerit de causa calida admisceant̄ due ptes rosate nouel
le ⁊ tertia carnis serpētis. ¶ Jtem postq̄ȝ diligēter sicut
p̄dictuȝ est purgaueris. Accipe serpentē ruffum de ne/
moribꝰ ⁊ abscissis extremitatibꝰ: que receptacula sūt ue/
neni sicut dictū est: partē mediā elixa cuȝ porris aliquan
tulū ante appōnē serpētis decoctis: ⁊ bene decoctum ad
comedēdū dabis. hoc enim nō solū ab isto: sed etiam ab
alijs morbis liberat. Caro enim serpētis acuit visuȝ mul
tum: ⁊ podagre calide ꝯfert magnifice. ¶ Jtē accipe du
os uel tres serpētes ⁊ abscissis de extremitatibꝰ tribꝰ digi
tis sicut dictū est ponas in sacculo lineo ⁊ in vino mitte
ut putrescāt: de q' vino patiēs assidue bibat. plimos libat

In thiria cognita causa digerat̄ mā cū equali
mixtura oximellis sqllitici ⁊ syrupi
de fumoterre: p̄cedēte tñ usu electuar̄. dyacimini ⁊ dyā/
tos. digesta mā purget̄ cū duabꝰ ptibꝰ yerep̄. ⁊ 3ª yere/
ruf. 3ª die fiat stuffa de folijs sambuci/ebuli/scabiose/fu
miterre/lapatij acuti/boragis ⁊ alijs herbis calis tribus
diebꝰ ꝯtinuis: ⁊ singulis diebꝰ exeunti a stuffa det̄ metri
datū uel opopira: uł melꝰ thiriaca cū succo fumiterre te
pido. Sequēti die post ultimā stuffam apiat̄ cephalica i
vno brachio ⁊ epatica in alio. ¶ Quater in anno purge
tur: fiat stuffa/ dent̄ opiata/fiāt flōmie/uētose/scarificatio
nes/cauteria ⁊ ruptoria tpibꝰ p̄missis: ⁊ in locis p̄dictis
postea fiāt localia. ¶ Stuffet̄ facies cuȝ aq̄ decoctionis
sambuci/ebuli/calamēti/origani/scabiose/fumiterre/la/
patij acuti/postea fiat iunctio cū eq̄li mixtura. vnguēti ci
trini ⁊ vnguēti albi: ⁊ acuat̄ cū litargiro. uel pulnē plūbi
usti. Jn crastino lauet̄ cū colatura furfuris uel fabarum
uł sero caprino tepido. ¶ Jtē apponat̄ sanguisuga in su/
mitate nasi: ⁊ cū illo sāguie facies liniat̄ ⁊ supspargat̄ pul
uis p̄dictꝰ ⁊ in crastino lauet̄ sic dictū est. ¶ Jteȝ accipe
serpentē ⁊ decoquat̄ cū tritico usq̄ȝ ad sui integrā resolu
tionē: ⁊ de illo tritico pascant̄ galline: ⁊ tūc deplumabū/
tur ⁊ renouabūt plumas: assent̄ hꝰ' galline ⁊ dent̄ oibus
leprosis ad renouationē cutis ⁊ depōnē ueluste. ¶ Jtē
cuȝ pinguedie defluēte iungat̄ facies ⁊ opabit̄ illō idē.
¶ Jtem ad p̄dicta esaria reuertat̄: ⁊ post usuȝ electuar̄.
sequat̄ simplex syrupus de fumoterre: ⁊ detur electua/
rium de serpente: ⁊ sequat̄ predictus syrupus de eodē:
⁊ localia alia que dicta sunt in elefantia.

In leonina digerat̄ mā cum duabꝰ partibus
oxiçacar̄. ⁊ tertia syrupi de fumo
terre: digesta mā purget̄ cuȝ duabꝰ ptibꝰ oxi. ⁊ tertia de
yereruffini: uel cum duabꝰ partibꝰ electuar̄. de succo ro.
⁊ tertia catartici impialis. tertia die fiat stuffa cuȝ herbis
fridis/lactuca/portulaca/plātagine/q̄nqueneruia/ folijs

vitis. salicis. boraginis. lapatio acuto. scabiosa. fumoterre ⁊ similibus. Exeunti a stuffa offerātur due partes rubee trocisçate ⁊ tertia thiriace. sequēti die iteretur stuffa ⁊ dentur opiata. Similiter in tertio die sequēti fiat: post tertiam stuffam aperiatur vna cephalicarū ⁊ altera epaticarum. ¶ Singulis mensib⁹ in scđa etate lune fiant predicte scarificationes in tybijs uentosa sub mento. flobothomia in naso. aliquādo uentosa in fontanella colli: fiāt cauteria in tybijs ⁊ brachijs ut predictum est. Item quater in anno p̄dicto modo purgeť. Simili modo quater purgandus est in elefantia. Item singulis mensib⁹ fiat p̄dicta stuffa: ⁊ singulis. xv. diebus itereń p̄dicta opiata ¶ Localia sic fiant: fiat suffumigatio cum scolopendria ⁊ endiuia: palea ordei: ⁊ auene: ⁊ de fumoterre aliquid apponatur: deide fiat inunctio cū vnguēto citrino acuato cū puluere gūmi arab. ⁊ dragā. al. litargir. corallˀ. al. ⁊ tunc facies obuoluať peplo: ⁊ in crastino laueť cum colatura furfuris uel fabarum: ⁊ sero caprino tepido ¶ Si aūt fortiori indiges medicamine. ℞. gūmi arab. draganntū. amið. spodiū. rasurā eboris. sarcocollam. classam. entale. dentale. marmor al. cetallos al. puluerica cum sepo arietino ceruino tepido: ⁊ addať aliquid de aloe succotrino uel epāco fiat inunctio: ⁊ sicut p̄dictū est in crastino abluať. ¶ Item extrahať sanguis a sumitate nasi ⁊ liniatur facies inde tota: ⁊ superspargatur puluis p̄dictus ⁊ in crastino laueť sicut dictū est. ¶ Item ex p̄dictis puluerib⁹ fiant pillˀe cū aqua ro. uel aqua limonū: ⁊ cū opus fuerit distempereť vna cū aqua ro. ⁊ facies inungatur: ⁊ mane laueť. ¶ Item lauetur facies frequenter cū lacte seminū frigidorū tepido. ¶ Item singulis diebus mane ⁊ sero recipiat de dyaprunis ⁊ dyaceraseos. aā. ⁊ post sequatur usus simplicis syrupi de fumoterre. ¶ Item recipiat singulis diebus de isto q̄tuz testa oui. capit. ℞. succi boraginis aque cucurbite. aā. decoquantur in eis viole ⁊ pruna colentur colature: admisceatur çuccarum ⁊ syrupetur: in fine decoctionis admisceatur medulla cassiať. ⁊ tamarindorum: ⁊ tunc decoquať ex itegro: ⁊ si aliquid de mirabolˀ. citrinis apponať melius erit. ¶ Uel offeratur p̄dictū electuariū de serpente ⁊ sequať syrup⁹ de eodem: ut dictum est. ¶ In hac specie ꝯfert abscissio testiculorum. In frigidis tñ nocet.

In allopitia digerať mā mane ⁊ sero cū dyaprunis post usuz electuarij: seq̄tur potus oxiçacare cum tertia pte syrupi de fumoterre. Purgeť cū duabus partibus oxi. ⁊ tertia yereruffi. Tertia die fiat stuffa de herbis frigidis ⁊ apponať fumusterre. lapatium acutū. borago. scabiosa. Exeūti a stuffa dentur due partes rubee trocisˀ. ⁊ tertia thiriace ma. cū succo fumiterre tepido: ⁊ ita fiat tribus diebus continuis. Sequenti die post ultimam stuffam fiat flōmia de uena cephalica vnius brachij ⁊ epatica alteri⁹. ¶ Singulis aūt xv. dieb⁹ usq3 ad tres menses itereť p̄dicta stuffa: ⁊ denť p̄dicta opiata. scarificationes. cauteria. uentose. ruptoria sub mento tēporib⁹ assignatis fiant ut p̄dictū est: reuertetur ad p̄dicta electuaria: ⁊ post usum electuarij singulis diebus mane ⁊ sero accipiant de simplici syrupo de fumoterre. ¶ Stuffetur facies cū decoctiōe herbarū frigidarū. palee ordei ⁊ auene. tunc inungatur cum assungia p̄dicta gallinarū uel cū vnguento p̄dicto de thure: ⁊ tota nocte obuoluať facies peplo: ⁊ i crastio laueť: postea mundificeť facies cū lacte seminū frigidorū uel lacte caprino: uel cū vino decoctionis serpētis p̄dicto modo preparati: qð etiam ualet in omni specie lepre ad ꝯsumptionem uenenose materie ⁊ mundificationem faciei. ualēt etiā cetera localia in alijs speciebus lepre predicta.

Inficitur etiā quis post coitum leprosor: ⁊ quādoq3 post coitū calidi: quandoq3 post coitum frigidi. vñ ₛm diuersitatem ifectionis uariať cura: uariātur ⁊ signa. ¶ Si de calida causa fiat cognosciť per calorem lentuz in profundo corporis ad exteriora se diffundētem vniuersaliter sentiūt punctiones ⁊ arsuras in exterioribus: qñ cum frigore ⁊ rigore: quādoq3 sine. uariantur colores frequenter de rubeo in album: ⁊ ecōuerso. ¶ Itē maliciosos ⁊ uenenosos sentit discursus subcutaneos. ¶ Itē sentit quasi formicas super faciē trāseūtes: facies diffunditur colore iflāmato: frequēs adest insomnietas. ¶ Primū consilium est ut fiat flobothomia in utroq3 brachio: deinde digeratur materia ⁊ fiāt cetera dicta in allopitia. ¶ Item post purgatiōes ⁊ stuffas: bis in septimana: distemperetur in uola manus vnguentuz cum aqua rosˀ. ⁊ inungatur facies ⁊ cooperiať cum folio plantaginis ⁊ tota nocte pepletur: ⁊ in mane lauetur cuz colatura furfuris uel fabarum.

¶ Item quādoq3 inficitur aliquis post coituz frigidi: sicut flegmatici uel melˀici leprosi: qð cognosciť per colorem emulum faciei qui in p̄mo die apparet. Ista enim egritudo licet quedaz signa infectionis ostendat. tardius tñ sentitur q̄3 prior: vnde tardius curať q̄3 calida: in qua statim post coitum sentiuntur p̄dicta signa. ¶ Item in frigida facies subtumescit oium mēbroruz adest aggrauatio: vix pōt moueri de loco in quo sedet. Subcutaneum sentit frig⁹ cū formicatione faciei principaliter ⁊ scđario totius corpis. ¶ Digesta mā cuz duabus ptibus oxi. ⁊ tertia syrupi de fumoterre purgeť cū duabus partib⁹ yerelogodiō. ⁊ tertia yereruffini. si mā est melˀica cū duab⁹ ptibus yere pigre: ⁊ tertia yereruffini. Si mā est flˀatica tertia die fiat stuffa de herbis calidis in qua ponanť folia sambuci. ebuli scabiosa. lapatiū acutū: ⁊ fumusterre. Exeunti a stuffa detur thiriaca maior cum succo fumiterre tepido. Sequenti die fiat flōmia: de cephalica uel epatica itereť altera earū usq3 ad tres uel quatuor mēses singulˀ xv. diebus ⁊ semp parū extrahať de sanguine vz. usq3 ad duas. ℥. cum apoforesi. Iteretur similiter predicta stuffa cum p̄dicta opiata. Item fiant scarificationes uentose ⁊ ruptoria sub mēto. ¶ Cōtra emulū colorē faciei. accipe singulis diebus in mane vinum tepidum in quo resoluatur. ʒ. j. uel due reubar. Item bis in septimana lauetur cū vino tepido in quo positum fuerit p̄mo reub. in sero. Item acuať vnguētū citrinū cū puluere brasilis: ⁊ in nocte iungať facies ⁊ in mane laueť sicut p̄dictū est.

¶ De tuberib⁹ tumore rubore feciei oppilatione nariuz ⁊ depilatione superciliorū. Cap. LVI.

p

Ustule siue tubera fiūt in leprosis qñq3 de sanguie: qñq3 de alijs humoribus. ¶ Si fiant de sanguine rubee sunt ⁊ molles ⁊ cito attrahuntur in saniem. ¶ Si de colera citrine sunt ⁊ aliquantulum dure ⁊ in paruam trahuntur saniem. ¶ Si de flegmate albe sunt ⁊ molles. ¶ Si de melancolia liuide uel terree ⁊ dure.

In causa calida suffumigetur facies cum aqua decoctionis malue bismalue herbe violarie: ⁊ ita fiat trib⁹ dieb⁹ cōtinuis ⁊ mane ⁊ sero. ¶ Et post singulas stuffas inungantur pustule cum rasura lardi quod facit ad remollitionem ⁊ cōsumptionē: ⁊ tūc flōmo aperiātur in duobus uel tribus locis. ⁊ cum sanguine inde fluente distemperetur puluis litargiri: plumbi usti ⁊ masticis: ⁊ fiat emplˀm: ⁊ oib⁹ pustulˀ superponať.

¶ Cōtra causas frigidas fiat suffumigatio ex aqua decoctionis fumiterre lapatij acuti ⁊ scabiose duob⁹ uel trib⁹ diebus continuis mane ⁊ sero ⁊ semper post suffumigationem fiat inunctio cum rasura lardi: ⁊ tunc aperiantur cum flōmo ⁊ cum sanguine inde fluente pulue. hermodactilˀ. elleboro al. ⁊ alumine ⁊ fiat emplˀm ⁊ superponatur: ⁊ si fortius uelis operari addať puluis tartari. ¶ Itē aliud quod fortius operatur pone ruptorium vnicum equali mixtura cantaridaruz ⁊ fermenti. distemperetur cum aceto ⁊ pustulis. siue tuberibus superponať. ¶ Itē facto ruptorio. remota cute in omni specie lepre in frida

apponatur puluis tartari ⁊ viridis eris an̄. ¶ Si autem de calida ponaẜ puluis tartari ⁊ litargiri.an̄.usq̧ ad corrosionem pustularum: ⁊ tunc in utraq̧ fiat inunctio cuꝫ vnguento citrino acuato cum litargiro ad carnis regenerationem ⁊ subtilem cicatriçationeꝫ. ¶ Itē accipe limacias rubeas ⁊ scindantur per medium ⁊ superaspergaẜ puluis salis gemme: ⁊ illud liquidum qđ inde stillauerit admisceatur cum pinguedine terre que ubiq̧ terraruꝫ reperitur. Et inde linientur pustule ⁊ facias. istud facit ad mundificationem ⁊ consumptionem pustularuꝫ. ¶ Si v̄o apposito ruptorio humor ad locuꝫ illum fluat ⁊ tumorem facit appone desuper emplastrum de gall̄. thure: ⁊ farina ordei ⁊ distempera cum albumine oui. ¶ Si vis defendere oculos ne tumescāt fac emplastrū de mastič. cerusa. thure. cum albumine oui: ⁊ circum vnge. ¶ Si totius faciei tumorem reprimere uolueris. ℞. chimoleam que reperitur sub mola fabrorū uel argillam desiccatam distempera cum aceto ⁊ bis in die cataplasma: ⁊ hoc incipias facere statim post purgationem. ¶ Unguentū al. etiam ualet ad cutim generandaꝫ ⁊ tumorem reprimēdum. ¶ Contra ruborem faciei. scarificetur occipitium appositis prius uentosis. aufert ruborē ⁊ cutis grossitiem: apponatur etiā hoc vnguentum. Recipe chimolee radices dragontee amidi. seminum citrulli. melonis amigdalarum amararū. an̄. ʒ.j. radič. iari. nō substantiam: sed qđ extrahiẜ ⁊ in fundo uasis residet. nitri. an̄. ℥.ſ. radič. viticelle. ʒ.ij. feruse. ℥.iij. cerusa tn̄ nocet dentibus: ⁊ faciem corrugat. cōfice sic. quatuor supradicta terantur: ⁊ succus per pannū cuꝫ duobus bacculis exprimatur: ⁊ ponatur in scutella terrea: ⁊ dimittatur donec resideat: ⁊ qđ in fūdo resederit exiccetur. eo desiccato teratur ⁊ puluerįcetur. postea terantur supradicte species: ⁊ misceantur cū supradicto succo ⁊ conficiantur cuꝫ oleo amigdalino ⁊ melle addito duplo aque ro. fiat autē in modum emplastri malaxando: ⁊ ne facies fiat lucida fiat sine oleo. ¶ Cum v̄o facieꝫ lauare uolueris laua cuꝫ colatura furfuris uel fabarum. Predictum etiam vnguētum facit faciem limpidam. ¶ Prodest etiam ad remouenduꝫ ruborem faciei scarificatio nasi: ⁊ cetera dicta in capitulo gutte rosee: ⁊ scarificatio tybiarum inter musculuꝫ ⁊ cauillā: ⁊ cetera supradicta in qualibet specie lepre. ¶ Oppilatio narium quandoq̧ fit ex inflatione uenarum existentium in strictura narium. quādo replētur ex sanguine uel etiam ex flegmate viscoso seu ex mucchis viscosis. ¶ Si fuerit ex repletione uenarum soluatur repletio per uenarum incisionem ⁊ farmaciam. ¶ Ualet etiam decoctio rosarum attracta per nares. plurimū enī cōfert nariū strictura. ¶ Si v̄o ex flegmate viscoso siue mucchis fuerit: pill̄e dyacastoree ul̄ dyaltea iunctis iterius naribꝰ p̄limū cōferūt. Idē facit aq̄ rosata. Suffumigatio ēt calidarū herbarū idē facit. ¶ Explicit liber tertius.

¶ Incipit liber Quartus.

Capitulum. I. De dolore capitis.

2m De passionibus oculorum.
3m De sanguine superabundante in oculo.
4m De antilopa ⁊ est turbatio visus in vna hora diei.
5m De gutta siue arthetica passione.
6m Da paralisi.
7m De confectione oleorum.
8m De somniferis distillationibus.
9m De epilepsia.

¶ De dolore capitis. Cap. I.

Primo dicamus ut dič dominus Hugo. dolor capitis quādoq̧ fit a cerebro: quandoq̧ a stōco. si fiat a cerebro dolor est continuus. si autem a stōco dolor est interpolatus. ¶ Item quādoq̧ ex humoris vitio: ⁊ tunc adest grauatio: quandoq̧ ex sola distemperantia sine aggrauatione. ¶ Item quandoq̧ cum reumate ⁊ sentitur titillatio: ⁊ quasi formicatio inferius descēdens per foramina ⁊ alias partes. si sine reumate sit hec non sentiuntur.

Regula quidē ꝯm Constan. ꝙ si fiat cuꝫ reumate non debet fieri fomētatio in aqua uel lauatura. vnde etiā dico ꝙ si fiat febris cōtinua cū reumate nō debent lauari uel fomentari extrema. sed tn̄ iunctio pōt in dolore seu febre fieri cū oleo ro. cū vnguentis cuꝫ quibus distemperet. ℥.ſ. opij circa fronteꝫ: ⁊ timpora fiat inunctio. ¶ Alia q̄dem regula ꝯm Cōstan. ⁊ alios ueteres exn̄te causa reumatica non fiat strenutatio: sed in declinatione pōt fieri. ¶ Item alia regula ꝯm Constā. ⁊ Alex. ⁊ alios ueteres. si fiat dolor capitis de causa calida superintolerabilis uel patiens sentiēs arsuras ⁊ punctiones in loco collectionis materie: oris adest amaritudo: sitis ꝯtinua. in somno quasi flāme ignee videnẜ: oīa que debent apponi frigida apponanẜ actualiter uel tepida. ne poris per appositionē frigidorꝫ oppilatis interius sequatur nocumentum. ¶ Alia regula ꝯm Alex. ⁊ alios ueteres sapientes. si sit dolor capitis de calida causa cuꝫ repletione: ⁊ si sit strenutus cum reumate. duꝫ non sit inueteratus: uel etiam si fiat corpore exn̄te repleto fiat vniuersalis purgatio. solo v̄o capite existēte repleto: nō fiat vniuersalis purgatio. sed purgetur caput cuꝫ strenutationibus ⁊ gargarismis masticationibus ⁊ iniectionibꝰ per nares. ¶ Alia regula. si fiat dolor capitis de calida causa ⁊ sit inueteratꝰ apponenda sunt calida cū frigidis. ¶ Itē alia regula. quando apponunẜ actualiter calida non faciāt magnam moram super dolorē capitis de calida causa: ne actuali calore magis ledant q̄ꝫ potentiali frigiditate iuuarent: sed frequenter remoueantur. Idem dico de dyabetica passione ⁊ epatis calefactione inueterata.

¶ Item alia regula. si fiat dolor capitis ratione colere furiose exn̄tis in stōco plus laboranduꝫ est ad repressionem colore q̄ꝫ ad dissolutionē eiusdeꝫ ne exiens per intestina cā si dissenterie uel ysophagū exiēs sit causa excoriationis eiusdē. ¶ Itē alia regula. si dolor capitis sit ⁊ signis distinctiōis apparētibꝰ in die cretica nō apponas aliqđ frigidū vnguētū maturatiuū uel repercussiuū: q: sic posses īpedire cursum cū fortis nā sit: lꝫ uelit exonerare per fluxum sanguinis ex naribꝰ. ¶ Item in dolore capitis non apponatur simpliciter narcoticū: sicut est oleuꝫ mādragore: ⁊ similia nisi in desperatione.

¶ Et q̄n̄q̧ fit dolor capitis ex fumo ignito resoluto a vino vn̄ efficiẜ patiēs q̄si pafrenes. ¶ Contra huiusmodi dolorē generale p̄ceptum ꝯm Constā. ⁊ Alexm. ⁊ alios ueteres sapiētes ꝙ offeratur succus cauliū per os uel trifolij uel fiat cataplasma vniūsale super caput cū aceto tepido: fomententur testiculi. gargarismus sepe fiat ex aqua frigida: ⁊ illi fumi repercutiantur ad inferiora. in vulnere mamille fomententur cum vino.

¶ Itē cū frāgunẜ: miringe cerebri exn̄te illeso craneo: tūc medicꝰ nō apponat manū: q: relinquiẜ cyrurgie: cognoscit ergo medicꝰ talē fracturā per signū: cū a p̄n° cū dolore capitis lēta febris est. i. singulis diebꝰ paulatiꝫ augmētaẜ dolor. anguli oculorꝫ detorquenẜ ac si spasmarenẜ. gene rubēt: qđ est prauū signū in oī lesiōe capitis: ⁊ empl̄a supposita cito desiccanẜ: reperiẜ cutis arida ⁊ sicca. his signis cognitio relinquiẜ cyrurgicis. ¶ Itē in oī dolore cipitis ex vulnere: si nō fluat multꝰ sanguis generalis est regula. ꝙ fiat flōmia a p̄te capitis opposita: sꝫ frequēter tn̄ hoc nō fit: q: ꝯtra vulgi opiones eēt. ¶ Alia regula est: ꝙ si corpus sit plectoricū: ⁊ nā fortis: lꝫ multum fluat sanguis inde est faciēda flōmia: sed tn̄ non ita frequēter fiat: qm̄ est contra vulgi opinionem. ¶ Item in dolore capitis cuꝫ fractura cranei: ⁊ magno vulnere maneat patiens in dieta tenui: ⁊ a vino abstineat.

¶ Itē qn̄q; fit dolor ex a pate cōfirmato in pia ⁊ dura mr̄e: qd̓ cognoscit per dolorem ꝯtinuū manifestū acutū: ⁊ ꝯtinuā malleationē ⁊ saltū. gn̄alis ergo regula est medicis dissolutiuis ⁊ attractiuis. Accipe ergo folia ysopi leuisti. ⁊ absinthij quassent ⁊ decoquant in aqua: ⁊ cū aq̄ illa fiat fomētatio. ¶ Itē cū illa eadē decoctiōe fiat gargarismus uł fumigatio per os: ⁊ aures ⁊ nares. Itē fiat iunctio cū oleo lau. ¶ Itē distēperet sinapis cum aceto: ⁊ colatura ponatur cū oximelle: ⁊ distemperetur cū aqua: ⁊ fiat garga. ⁊ non est utendum multum maturatiuis: ne forte materia trahat ad saniē. ⁊ sit causa putrefactionis pie mr̄is: ⁊ dure mr̄is. istud dicitur de collectione materie in neruo: sicut est de punctura nerui in flōmia brachij.

¶ Itē qn̄q; fit dolor capitis ex hūore sicco: ⁊ tūc ad digestionē mãe nō est utēdū multū calis ne per dissolutionē ⁊ ꝯsumptionē subtiliū ptiū maior fiat cōpactio uel igrossatio mãe residue. vn̄ iueterata q̄rtana nō cōpetit lōg⁹ usus balnei ne forte ex longo balneo cōsumat subtilior pars. ¶ Itē si dolor capitis sit de frida cā: tūc regula gn̄alis est ꝙ nō est utēdū multū dissolutiuis. ꝙ qn̄q; multū dissoluit. vn̄ sbtiles ptes ꝯsumunt: ⁊ grosse remanēt. ¶ Idez dico in arthetica q̄rtana in oppilatiōe splenis ⁊ epatis: ⁊ mr̄icis nō debēt apponi multū cala ab exteriori: ne sbtiles ptes ꝯsumant: ⁊ grosse remaneāt. i. ꝙ fortis medicia q: pp sui violētiā cōsumerent ptes sbtiles ⁊ exherent: ⁊ grosse relinq̄rent: que postea eēnt cā maioris nocumēti: ſz paulatī ⁊ frequēter debēt dari leues medicie. ¶ Itē qn̄ sit dolor capitis ex frenesi cerebri qn̄q; hūores oppilāt poros: ⁊ dolor ibi est qn̄ fumositas exire nō pōt: qd̓ cognoscit ex sonitu ⁊ sibilo exn̄te in cerebro. in isto ḡ casu utēdū est cū fridis ac calis apitiuis: ⁊ p fumigatiōes oris ⁊ naris: ⁊ per vnctiōes sup locū patiētē fiāt. Et de passionib⁹ que circa dolorē capitis fieri hn̄t: hec sufficiant.

¶ De passionib⁹ oculorum. Cap. II.

p **Post** passionē capitis dicam⁹ de passionib⁹ oculorū: anteq̄ȝ dicam⁹ de passiōib⁹ aliorum instrorū sensuū. icipiam⁹ ergo ab obtalmia. ¶ Nota ergo ꝙ obtalmia est apostema oculi ⁊ dicitur ab obtelmon qd̓ est oculus. fit autem obtalmia quandoq; de causa calida: quādoq; de frida. qn̄ fit de cā calida sentiunt punctiones in ꝓfundo. qn̄ vō de frigida nō sentiunt punctiones: ⁊ fit cū limpitudine.

Regula est: ꝙ in nulla obtalmia debet fieri fomētatio circa oculos circa meridiem cum sit vna de reumaticis. ¶ Itē alia regula. si fit de causa calida cū oibus ꝑticularib⁹ cōuenientibus fiat flōmia de cephalica. ¶ Itē si fit de frigida corpe exn̄te plectorico fiat flōmia in q̄rta die: ⁊ potest fieri fomentatio ad pororum aptionē: ⁊ fumositatis expirationez: ⁊ hoc super oculos. ¶ Itē alia regula. in utraq; causa siue fortis siue debilis sit natura pōt fieri uētosa in fontanella colli. ¶ Itē si fuerit de causa calida seruet dieta sicut febricitāti continue. ¶ Itē alia regula. in nulla obtalmia debet fieri fomētatio circa pedes uel tybias an̄ 4^m^ diē. ¶ Itē alia regula in utraq; cā a ꝑncipio insistēdū est cū repcussiuis. ¶ Itē alia regła. nō violēter apponant repcussiua: ne repercutiāt ad neruos: ⁊ sic fit cā ꝑpetue cecitatis: extrahat ergo succ⁹ herbe viole: ⁊ admisceat cū albumine oui ⁊ aqua ro. ⁊ cōficiat cū aq̄ ordei: ⁊ ibidē fiat emplm̄: ⁊ ponat sup oculos. ¶ Itē pōt fieri cū succo solatri uel sempuiue uel ponat psiliū. citoniorū grana q̄ssata in aqua: ⁊ cum illa mucillagine illiniant oculi. ¶ Itē de meliori ꝯsilio est: ut qn̄ imponit emplm̄ sup oculos iterponatur aliqd de bōbace uel stupa lini uel canabis ꝓpter oculorū teneritatem. ¶ Itē alia regula. in causa calida oculorū nō moren̄t empła diu sup oculos: sed frequēter remoueant: ne forte actuali caliditate magis lederent q̄ȝ iuuarent potētiali frigiditate. ¶ Itē dixi ꝙ a ꝑncipio mã debet repcuti. si aūt sit furiosa: ⁊ magn⁹ sit dolor: isistēduȝ est mitigatiuis tm̄: qm̄ si a ꝑncipio repcuteres timēdū esset de cursu mãe furiose: ⁊ de duro sinthomate: deficiēte vō aliq̄ȝtulū dolore utēdū est ptiȝ mitigatiuis pti repcussiuis. cessante reumate utēdū est dissolutiuis. Mitigatiua sunt mica panis trita cū lacte mulieris: ⁊ vitella oui. ptim mitigatiua ⁊ ptiȝ repcussiua aqua ro. lac mulieris. Repcutiētia sunt ꝑdicta. dissolutia sunt succ⁹ feniculi ⁊ mēthe. ¶ Itē gn̄alis regula est. G. in cōmento sup amphorismis fomētatione oculoꝝ qn̄q; augmentat dolor: qn̄q; minuit: qn̄q; ꝑmanet in eodē puncto. si aūt augmētat in causa calida fiat flobothomia. in frigida purgetur.

¶ Itē cōtra ruborē oculorū tollenduȝ purgatione capitis maxime ab humore facta. ℞. gūmi euforbij semis ruthe seminis scrophularie: ⁊ mastice. an̄. ʒ. j. uel se. de oib⁹ contere oia: ⁊ cōmisce fortiter: ⁊ facta confectione pone pondus duorū denariorū uel quātū sufficit in panno lineo mundo: ⁊ infunde aquā desuper ⁊ cola: ⁊ fac patientem aquam illaȝ trahere ad se per nares: ⁊ sedeat ⁊ teneat os apertū cum ligno longo ad mensuram vncie vnius digiti: ⁊ teneat scutellā sub barba in qua recipiat humores defluentes per dimidiā uel vnā horā uel quātū sufficit: ⁊ iterū fiat fomentatio: ⁊ si tūc augmētetur: dolor cessabit a fomētatione: ⁊ fiat flōmia uel farmacia. si aūt minuatur dolor sine flōmia uel farmacia isistendū est: q: solis fomētationib⁹ potest curari dolor. si aūt maneat in eodē puncto debet augmētari collíriū in aliquo istorū triū ⁊ fieri fortius: ⁊ apponi aliqua fortiora dissolutiua.

¶ Itē ut dictū est ex fluxu humoꝝ ad oculos fit obtalmia: ⁊ obtalmia soluta remanet aliqn̄ macula: ⁊ ex macula fit tela: ex tela fit pān̄us: ex pāno fit vnguis. Generalior ergo regula est ꝙ qd̓libet istoꝝ inueteratoꝝ vix pōt curari. ¶ Itē nō debet apponi desiccatiuū ꝯsumptiuū: nec forte collíriū in aliq̄ istoꝝ: nec ꝑus digerat uel molliat collírio debili. ¶ Itē alia regula. non debet apponi oleū in oculū: q: cū nimis sit icisiuū timēduȝ est: de dissolutione sube oculi nisi cā digestionis: ut dictū est: ꝑus decoquātur auellane cū testis exteriorib⁹ in aqua: ⁊ tunc extrahātur nuclei: ⁊ terantur ⁊ extrahatur inde oleum ⁊ singulis dieb⁹: de hoc oleo vna gutta uel due mane: ⁊ sero ponant in oculo ad materie remollitionem: ⁊ de succo celidonie cū equali mixtura fellis vulturis uel aqle. ¶ Iteȝ alia regula. nō apponat forte collíriū in oculo ne dolore acuatur reuma: ⁊ fluāt humores ad locum dolentē: ⁊ fiat maior collectio: vnde de tertio i tertiū diē debet apponi forte collírium: ⁊ in die alia mitigatiuum colli. ¶ Item in predictis passionibus generalis est regula: ut duo fiant cauteria in duobus fontibus iuxta angulos oculoꝝ. uel si fiat cauterium in fontanella colli: ⁊ fauces sub tenertate auriū. ¶ Itē cauteriçentur uene que sunt in fronte in timporibus. propterea ꝙ dicit Cōstantin⁹. aptio illi⁹ uene ē iux̄ auriculā cauteriçari dȝ uena ex trāsuerso.

¶ De sanguine supabūdante in oculo. Cap. III.

p **Post** passiones oculorum dicamus de sanguine superabūdāte in oculo. ¶ Est ergo gn̄alis regula. siue fiat ex sanguine humidante siue ex pcussione in oculo particularibus ꝯuenientibus. fiat flōmia de uena cephalica. ¶ Itē aliud est expimentū in quo cōueniūt oēs auctores: ꝙ puluericet ciminū. ⁊ icorporet cū cera malaxata ad ignez: ⁊ inde pua empła fiāt: ⁊ ponant calida successiue sup oculū.

¶ De antilopa ⁊ est turbatio visus in vna hora diei. Cap. IIII.

s **Sequitur** de antilopa: in q̄ in vna hora diei turbat: ⁊ ipedit visus ut dicit Alex. Gn̄alis est regula ꝑm oēs auctores ꝙ isistēdū est cuȝ medicina purgāte meliā sicut yera logodion. Silr cū electuarijs: ⁊ pulueribus. hēt fieri illa egritudo ex melico hūore qui i illis horis mouet. ¶ Itē est regula ꝑm oēs auctores: ꝙ pticularib⁹ cōueniētibus

fiat flobothomia de cephalica: sed meli⁹ est q̄ fiat de uena que terminatur ad radicem policis ꝛ īdicis. ¶ Item dicit Constantinus q̄ cū apponat piper longum epati caprino: ꝛ assetur: ꝛ liquor qui inde eijcitur recipiatur: ꝛ de illo vna gutta uel due iniiciantur in oculo in sero.

¶ Item vna passio oculorum defectus visus: ꝛ qn̄q; fit de calido humore: quādoq; de frigido. siue ergo de calido humore: siue de frigido generalis est regula: q̄ p̄ticularibus cōuenientibus fiat flōmia de uena que est in angulo oculi iuxta nasum uel apponatur sanguisuga.

¶ Experimentū gn̄ale cōtra defectū visus ex frigida causa: ꝛ cōtra lachrymas: ꝛ lippitudinē oculorū. Recipe tria fellicula trium auiū viuentiū de rapina: ꝛ extrahatur succus feniculi: ꝛ ruthe: ꝛ sanguinarie: ꝛ cū istis. vj. liquoribus distemperetur equali mixtura. Mirre: ꝛ aloes: ꝛ canne: ꝛ sarcocolle: ꝛ tūc colentur per pannū in vase ereo seruetur: ꝛ de illo collirio due gutte uel tres ponantur in oculo: cū desiccabitur renouabitur cum p̄dictis liquorib⁹.

¶ Cōtra defectū visus ꝛ ardorē ꝛ ruborem oculoꝝ fiat colliriū hoc mō. Accipe folia agrimonie. berbene. feniculi in maiori q̄titate de folijs ro. ꝛ decoquantur in duplici uase: ꝛ extrahatur aq̄ ad modū aque ro. ꝛ de ista aq̄ vna gutta uel due ponantur in oculo. ¶ Itē s̄m. A. ꝛ. G. ꝛ dn̄m Hug. colliriū si rubent predictum conferens ad dolores antiquos: ꝛ consumit carnem additum in angulo lachrymali uel ī palpebris ꝯfert in p̄dicto angulo. q̄d. ℞. cachimie ablute ꝛ serici cōbusti abluti. an̄. aur. xviij. cineris de fornace in qua purgatū est aurū aur. xxiij. mirre. aur. vj. cōficiantur cū vino ꝛ administrentur cū albumine oui in locis propinquis timpori ꝛ sit subtile.

¶ De arthetica passione siue gutta. Cap. V.

Gutta diuiditur in sciaticam ꝛ podagrā ꝛ ciragrā ꝛ artheticā. Sciatica enī est arthetica manus. podagra est arthetica pedis: ꝛ est ut species lepre.

Quelibet ergo arthetica fit a calido aere nimis dissoluente uel a frigiditate nimis cōstringente vnde humores reumatiçāt ad articulos: uel ex frequenti balneo: uel ex itinere in habentib⁹ repletionem: uel ex multis cibis ꝛ potibus: uel ex frequenti coitu post prandium. ¶ Item quandoq; de sanguine: qn̄q; de melancolia: qn̄q; de flegmate: quandoq; de colera.

¶ Si de sanguine cognoscitur per inflāmationē ꝛ ruborē membri per saltum eiusdem: ꝛ per subdulcedinem oris per uenarum repletionē. per ruborem corporū in sōno apparētiam: ꝛ q: a calidis leduntur a frigidis iuuantur. in horis sanguinis magis infestatur: ꝛ in uere similiter: q: ista egritudo: sicuti ꝛ quedam alie dilucidā habet iterpolationē. Et nota. q̄ in nulla specie arthetice patiens notabilem calorem uel frigus sentit: sed tm̄ dolorē: nec a calore: nec a frigore patientis certum est hoc iudicium ꝛ si aliquando hoc constat ualde rarum est h̄ tale.

¶ Si aūt ex colera fiat paruus erit timor: maximus dolor vnde aliquando febricitat citrinescit locus exterior: aliquando punctiones sentiuntur in p̄fundo. amaricatur os ruffe ꝛ citrine fiunt in somno apparitiones. a frigidis iuuantur. a calidis leduntur. in horis calidis tēporis: ꝛ in estate forti⁹ infestantur. Et nota q̄ etiam in frigidis causis p̄pter instantiā vigiliarū factarū a dolore tingitur urina. vn̄ per colorationē urine nō certificatur medicus de cā.

¶ Si aūt fiat de flegmate cognoscitur per mollitiem mēbri. per oris insipiditatē: ꝛ per albā in somnis apparitionē: ꝛ per minorē dolorē: ꝛ a frigidis leditur a calidis iuuatur: ꝛ in horis flegmatis: ꝛ in hyeme fortius infestatur.

¶ Si autem de melancolia cognoscitur per membri ariditatem ꝛ liuorē eiusdē: ꝛ minimā inflāmationem. per pondus aggrauationē. per oris acetositatem. per melancoliam in somnis delusionē. a frigidis leditur: a calidis iuuatur: ꝛ in horis melie: ꝛ in autūno infestatur magis.

Prima ergo regula est s̄m Constantinum. Gal. ꝛ Auic. si tale est corp⁹ q̄ possit purgari: nō apponatur aliquod repercussiuum uel locale usquequo facta sit euacuatio uel per medicinam laxatiuam uel per flobothomiam. ¶ Secūda regula q̄ nulla fiat fomentatio causa existēte reumatica: quia ita fieret maior fluxus. ¶ Tertia regula. q̄ paulatim cū leui medicina educatur mā sicut paulatim fluit. ¶ Item q̄rta regula s̄m Alex. in arthetica: ꝛ in qualibet alia cronica egritudine cōsideretur stomacus: q: si abhorreat medicinam nō debet dari: q: q̄to magis debilitaretur stomacus: ꝛ alia membra: ꝛ ita reumatiçarent humores ad articulos.

¶ Sanguinea ergo exn̄te materia: ꝛ particularibus cōuenientibus. si est arthetica a causa superi⁹ aperiatur epatica a parte opposita in p̄ncipio. In confirmata ab eadem parte. Si a colera inferius aperiatur saphena exteri⁹ sub cauilla pedis. exterius facta flōmia in sanguinea: ꝛ sine flōmia. in colerica arthetica digeratur materia cum oxiçacara. nō exn̄te causa reumatica: cū oleis fridis ꝛ electuarijs digeratur: nō cū oxiçacara: q: nimis apit: ꝛ magis fluent humores: q: ut dicit. G. ois usus diureticorū reumatib⁹ aduersatur. Digesta mā purgetur cū colagogo: ꝛ electuario ad calidā guttā: ꝛ acuato cum puluere reubarbari: ꝛ inde fiāt pillule: ꝛ offeratur in secundo ꝛ tertio die: si corp⁹ est nimis plectoricum: ꝛ nimis reumatiçatum. fiat leuis stuffa: ꝛ de herbis frigidis. Si autem nō reumatiçat fortis fiat. exeunti a stuffa offeratur rubea trociscata: ꝛ reges cum aqua decoctionis thuris. sequenti die aperiatur uena epatica uel saphena s̄m positionē me. ꝛ sic fiat tunc inunctio cum populeon uel oleo. ¶ Item teratur solatrū uel plantago: ꝛ cum substātia uel succis tepidis cataplasmetur. ¶ Item farina ordei distemperetur cū succo solatri uel aceto: ꝛ superponatur. ¶ Item de farina siliginis: ꝛ aceto cum oleo ro. fiat emplastrum. si aūt dolor sit īmoderat⁹ pulueriçetur. ʒ. j. opij cū trib⁹ croci: ꝛ accipiantur quatuor vitella ouoꝝ uel. v. ꝛ cum oleo vio. fiat empl̄m. istud mitigat: ꝛ post repercutit mām: vn̄ dicit. G. viscositas vitelli replet poros: ita q̄ ulteri⁹ nō recipit fluxum.

¶ Si autē inueterata sit passio cū frigidis calida ponantur. accipe thuris masticis: ꝛ aloes an̄. pulueriça cū succo absinthij: ꝛ parū de aceto: ꝛ fiat emplastrū. ¶ Itē de stercore bouino uel porcino decoctis in aceto: ꝛ assungia vulpis uel criti uel ardee fiat emplastrum ¶ Itē sola inunctio cum pinguedine ardee ualet. ¶ Item in singulis septimanis in sero cū ierit dormitum accipiat de mixtura duarū p̄tiū dyaprunis uel çuc. viol. ꝛ tertia electuarium de succo ro. ad quātitatē minoris castanee: uel fiāt pillule de thure ꝛ mastice: ꝛ reubar. an̄. pulueriçatis ꝛ conficiantur cū syrupo ro. ꝛ offerantur tres semel in septimana in sero dum ierit dormitū. ¶ Cōtra sciaticā fiat clistere colagogū singulis septimanis ut p̄dictū est. ¶ Itē dicit. G. fiat cauteriū tripūtale. uel accipe tria grana thuris: ꝛ cū vno cauteriçetur uena notabilis supra sciā: ꝛ due sub scia cū reliquis duobus granis. ¶ Itē in omni arthetica calida apponatur uentosa proxima fonti cū scarificatione. aliquādo sanguisuge supra locū patientem ponūtur. ¶ Itē reumatica exn̄te causa: ꝛ iueterata fiāt tria cauteria. vnum supra locum passionis: ꝛ duo inferius. Item si recens: ꝛ fluat tm̄ a parte opposita. Item dicit. G. q̄ caro bouina iugulata debet dari: ꝛ ego concedo. si liquida est materia que fluit ad inspissandum humores.

¶ Si autem fiat de frigida causa. particularibus conuenientibus: ꝛ reumatica existente causa digeratur materia cum. çç. alex. ꝛ oleribus ex nasturtio ꝛ berula. uel si non est cā digeratur mā utrobiq; purgetur cū pillulis artheticis hermodactil. sed anteq̄ offeratur infundatur stōcus cum iure decoctiōis gallie ne uenenositate hermodactiloꝝ excorientur stōcus ꝛ intestina. uel purgetur cū oximelle iuliani. ¶ Itē tertia die corpore nō existēte nimis plectorico

uel reumatiçato:q: in tali nõ fit stuffa:fiat leuis stuffa cũ
herbis calidis.si võ causa reumatica fortis fiat stuffa de
marrubio/ꝛ yua/rutha/paritaria.exeũti a stuffa offerat
thiriaca maior cum vino decoctionis sene/ꝛ memithe.
sequẽti die corpore existẽte plectorico fiat flobothomia
de epatica uel saphena ut dictum est supius.si autem nõ
sit plectoricum fiat uẽtosa in proximo fonte iuxta locum
patiẽtem. ℂ Item singulis mẽsibus iteret predicta stuf
fa:ꝛ iterum offerant p̃dicta opiata. ℂ Iteȝ post stuffam
p̃mã p̃mo ueniẽdũ est ad localia:ꝛ est gñalius illud ꝙ p̃
mo dȝ ꝯfortari mẽbrũ qd mãdat:ꝛ postea cui mandat.v
bi grã.si reumatiçãt humores a capite fiãt suffumigatio/
nes ꝛ vnguẽta itercipiẽtia reuma capitis ut dictũ est supi
us:ꝛ tũc fiat iunctio cũ arrogon uel agripa sup locũ pati
entẽ/uel cũ oleo laur. ℂ Itẽ nõ est laudabile ꝙ cuȝ solo
petroleon fiat iunctio:q: cũ sit nimis siccũ ꝯsumẽdo liq/
diores ptes faceret nodosam ꝛ icurabilẽ arthetica:vnde
cũ eo dȝ apponi aliqd humidũ. ℂ Itẽ terat yua pitaria
ꝛ exhat succᵒ:ꝛ admisceat cũ oleo nucũ:ꝛ decoquat cuȝ
radice cucumeris agrestis usqȝ ad succi ꝯsumptionem:ꝛ
tũc liquefiat cera rubea:ꝛ deponat ab igne:ꝛ ponat paꝝ
de pulue euforbij ꝛ gũmi hedere:ꝛ fiat vnguẽtũ.Itẽ pari
taria terat ꝛ yua/ꝛ marrubiũ/rutha/ꝛ radices cucumeris
agrestis/ꝛ cucurbite/gũmi hedere/ꝛ folia/ꝛ fructᵒ/ꝛ eu/
forbiũ/ꝛ castoreũ cũ assungia anseris/uel ardee/uel cati.
vulturis/ꝛ vulpis repleat catus excoriatᵒ uel excaturiça
tus assef:ꝛ suat:ꝛ qd vnctuosum exierit accipiat:ꝛ resol/
uat cera rubea:ꝛ fiat vnguẽtũ. ℂ Itẽ malaxet ysopũ co/
ctũ cũ succo yue:ꝛ acuat cũ gũmi hedere ꝛ euforbio:ꝛ fa
cta iunctiõe supponat dialtea acuata. ℂ Itẽ accipe formi
cas ꝛ oua formicarũ cũ aliquo de terra eorũdẽ:terant cũ
assungia uetusta:ꝛ ceratᵒ pãnus supponat/ne nimio ca/
lore ledat mẽbrũ:ꝛ hoc emplm supponat. ℂ Itẽ in scia/
tica pas.singulis.xv.diebᵒ fiat clistẽ ydragogicũ. ℂ Itẽ
sepius cũ ierit dormitũ accipiat de eqli mixtura dyãthos
ꝛ bñdicte ad põdus.ij.ʒ.ꝛ sine obseruatione diete:uel of
ferat de tertio in tertiũ vna pilla de gũmi hedere ul bis
in septimana vna pilla de euforbio ad quãtitateȝ ciceris
sorbili uel sef.ʒ.ij.oximellis iuliani. ℂ Itẽ cũ succo yue
ꝛ vitellis ouoꝝ fiãt crispelle:uel cũ pulue eiusdẽ. ℂ Itẽ
in salsamẽtis ꝛ cibarijs ꝛ quocũqȝ mõ poterit utat h̄ pul
uere:ꝛ fiãt cauteria in ꝓximis fontibᵒ:ꝛ suppositoria ap/
ponant sanguisuge sup locũ patiẽtẽ ut supra dictum est.
ℂ Itẽ moderato exercitio ꝛ moderata dieta utat:ꝛ a no
cturna abstineat cena. ℂ Itẽ vnguẽtũ p̃ciosissimũ cõtra
guttã frigidã uel calidã s̃m.G.ꝛ dñm Hugoneȝ:ꝛ alios
ueteres sapiẽtes.℞.sumitates teneritatũ folioꝝ malue/
radices bismalue.añ.ʒ.ij.rad.branche ursine.M.j.fenu
greci/farine/seminis lini/seminũ frigidoꝝ mũdatorũ/se/
minis malue/se.citonioꝝ añ.℥.iiij.ponant in aq̃ bulliẽti
ꝛ stẽt ibi per duos dies:postea coquant usqȝ ad ꝯsumpti
onẽ dimidie aque.dragagãti albissimi in aq̃ isusi.ʒ.v.oli
viol.lb.j.cũ mucillaginibᵒ abstractis ponant assũgie gal
line/anserine/anatine/ꝛ butyrũ.añ.q̃rtã.j.assungie por/
cine qd sufficit:mucillaginibᵒ tñ abstractis dragagãtum
distẽperet cũ q̃tuor se.frigidis mũdatis.bulliat oleũ vio
la.cũ assungia ꝛ medulla pedũ aialiũ:ꝛ fiat inunctio.

ℂ De paralisi. Cap.VI.

S Icut infectiones p̃dicte uliter mẽbris su
peruenitũt:ita palisis uliter mẽbris
supuenit.fit ergo palisis ꝛ ꝯctio neruoꝝ h̄ mõ.
qñqȝ humores discurrũt ad aliquẽ neruũ ꝛ ipm imbibẽ
do sunt cã q̃re spũs nõ pñt discurrere usqȝ ad ptes iferio
res.vñ pre paupitate spũs ꝛ caloris infrigidant ꝛ paraliti
cant ꝛ mollescũt.ꝛ q: spũs plenarie nõ pñt discurrere ad
ptes inferiores nõ pñt eas regere.vñ ex ꝓrietate morbi
ad nãm sequr morbᵒ grauatiuus ꝛ fit tremor. ℂ Fit er/
go paralisis qñqȝ ulis/qñqȝ pticularis.ulis fit in medio
corpis s̃m lõgitudinẽ:qñqȝ ab vmbilico iferius/ita ꝙ re
manẽt ptes supiores sane.Particularis in minori parte
medietate. ℂ Itẽ qñqȝ pticularis est in lingua:quãdoqȝ
in oculis:qñqȝ in supcilijs:ꝛ fere in alijs ptibus idifferẽ
ter. ℂ Itẽ qñqȝ fit de sanguine:qñqȝ de fleate.si aũt fiat ꝛ
sanguine cognoscit per ruborẽ mẽbri per pruritũ ꝛ titil/
lationes/per inflationẽ uenarũ/ꝛ ulem corpis replonẽ.
ℂ Si aũt fiat de fleate cognoscit per mollitiẽ ꝛ albedinẽ
mẽbri:ꝛ tũc fit sine pruritu ꝛ mordicatione. ℂ A p̃ncipio
ergo offerat thiriaca maior ꝛ sequẽti die fiat flõmia par/
ticularibus cõuenientibus a parte opposita si materia est
sanguinea:ꝛ lȝ colerica sit materia/q: difficilis est ad ex/
trahẽdũ ꝛ dissoluẽdũ:apponant eufractica nõ multuȝ ca
lida. ℂ Digerat materia cum eq̃li mixtura oxilaxatiuij ꝛ
oxiçacare.Digesta materia purget cum eq̃li mixtura ye
repigre ꝛ catartici:tertia die fiat stuffa de saluia ꝛ sanamũ
da ꝛ p̃mula ueris ꝛ cõsolide maioris/mentha/absinthio/
herba viol.rosis/plãtagine:exeũti a stuffa offerat thiria/
ca maior cũ vino decoctionis saluie:fiat flõmia a pte op/
posita:ꝛ si dolor pticularis/fiat inunctio circa collũ ꝛ spi/
nam cũ equali mixtura olei ꝛ martiaton acuatis cum pul
uere castorei:fiãt ruptoria in brachijs ꝛ laterıbᵒ ꝛ tybijs.
ℂ Itẽ extrahat succus a p̃dictis herbis:ꝛ apponat cum
equali mixtura olei nucũ ꝛ ro.uel viol.ꝛ decoquat usqȝ
ad succi cõsumptionẽ:ꝛ tunc apponat cera rubea:ad ulti
mum castoreũ:ꝛ cũ hoc vnguẽto fiat inunctio.p̃mo circa
collum.secũdo supra spinam.postea supra membrum pa
raliticatum.Item fiant cauteria in brachijs ꝛ tybijs.
ℂ Si fiat pticularis paralisis:ꝛ fiat circa caput ꝛ colluȝ:qd
cognoscit per remollitionẽ ꝛ insensibilitatẽ illarũ partiũ
corpe non exñte plectorico fiat purgatio per sternutamẽ
ta ꝛ masticationes ꝛ iniectiones per nares.radat caput
ꝛ vngat cum eq̃li mixtura olei ro.ꝛ mellis:ꝛ sinapiçetur
cuȝ eq̃li mixtura pulueris ro.ꝛ sinapis:ꝛ apponat aliqd
de castoreo:ꝛ fiãt circa corpus ꝛ collũ p̃dicte vnctiones/
ꝛ ruptoria circa fontes adiacẽtes. ℂ Si aũt fiat a ptibus
inferioribus uel fiat ulis:fiat clistere. ℂ Item nota:ꝙ si
fiat pticularis in vno membroꝝ inferioꝝ a loco oppilati/
onis inferius:fiat dormitatio ꝛ insensibilitas ipsius mẽ/
bri:ubicũqȝ fit in talibus inferioribᵒ cõsiliũ est.Fiat p̃mo
inunctio supra totã spinã:ꝛ postea supra locum patientẽ.
ℂ Itẽ in quacũqȝ parte fit paralisis:cõsiliũ est:ut singu/
lis diebus offerat mane eq̃lis mixtura adyãtos ꝛ rosate
nouelle:ꝛ sequat usus syrupi frigidi de p̃dictis herbis:
ꝛ in fine decoctionis ponat puluis castorei. ℂ Si aũt fi
at de frigida causa:offerat thiriaca cũ vino decoctionis
saluie:sequẽti die si corpus est plectoricũ ꝛ pticularia cõ/
ueniãt:fiat flõmia:offerant in sero.iiij.pillule de simpli/
ci yeralogodion ꝛ de simplici blãca:ꝛ hoc fiat tribus die
bus cõtinuis. ℂ Item digerat materia cũ oximelle di/
stẽperato cũ aqua decoctionis saluie p̃cedẽte usu adyan
tos uel pliris:uel.çç.Alexãdri.Digesta materia purget
cũ yeralogodion uel blãca:tertia die fiat stuffa de calam̃
to/origano/saluia/arthamesia/cõsolida maiore/ꝛ quoli/
bet genere nasturcij.exeũti a stuffa offerant p̃dicto mo/
do opiata. ℂ Sequẽti die si corpus est plectoricũ fiat flõ
mia:ꝛ si nõ est plectoricũ apponat uẽtosa p̃dictis fontibᵒ
ꝓximis iuxta locũ pa.Itẽ singulis.xv.diebus offerat p̃/
dicto mõ thiriaca:ꝛ singulis iteret predicta stuffa. ℂ Itẽ
semp cum ierit dormitũ:semel accipiat dyantos dyaca/
storeos ad põdus.ʒ.ij.cũ vino decoctionis saluie. ℂ Itẽ
de tertio in tertiũ diem in mane accipiat de equali mix/
tura adyantos ꝛ pliris muscati:ꝛ post usum electuarij ac
cipe de syrupo quãtum testa oui capit cum tribus parti/
bus aque decoctionis castorei.Accipe calamẽtum/ori/
ganum/cõsolide maio.añ.M.j.saluie.M.ij.sanamun/
de/primule ueris/brionie/utriusqȝ nasturcij.añ.M.j.ꝛ
s.decoquant in aqua:colentur:colature admisceat gin/
giber ꝛ syrupet:ꝛ in fine decoctionis apponat puluis fa
crᵒ de çuccaro ꝛ castoreo.Iteȝ puluerizent p̃dicte herbe

ita ꝙ de qualibet fit.ʒ.ij.çç.galãge/cinamomi.℥.ß.⁊ apponat de castoreo tertia pars totꝰ pulueris:⁊ vna de mirabolanis kebulis quantum in vna dosi:⁊ sit.ʒ.j.⁊ offeratur singulis diebus in principio prandij.

℃ Item fiat inunctio cum vnguento: qđ sic fit: puluerizetur castoreum ⁊ euforbium:⁊ in his pulueribus terãtur predicte herbe cum assungia vulpina ⁊ repleat anser:⁊ assetur quod inde exierit idest distillauerit recipiat:⁊ in illo vnctuoso liquefiat cera rubea:⁊ cum hoc vnguento vngat. ℃ Item carnem vulpinam cum predictis herbis ⁊ oleo nucuȝ in olla rudi infodiatur sub terra usq; ad anni reuolutionem circularem:tũc extrahatur a terra ⁊ decoquat:⁊ in colatura resoluatur cera rubea.fiat vnguentum. ℃ Item dico ꝙ caro vulpina ualet contra utranq; partem. Item fiant cauteria a parte patiẽte. Item fiat inunctio de predicto muscato. Item in septimana semel cũ predicto ruptorio. Item in.xv.diebus offerantur semel pillule de simplici yeralogodion uel singulis septimanis

℃ Unguentum muscatum sic fit.℞.anisi.çç.baccarum lauř.maiorane/calamẽti/basiliconis/satirie/origani/ysopi aã.℥.iij.olei lauř.martiaton/olei pulegij aã.℥.ß.radicum petrosilini/feniculi.aã.M.j.sauine/arthemisie/cõsolide maio.aã.M.ij.musci.ʒ.j.çç.bace lauř.puluerizẽtur herbe:⁊ radices terantur ⁊ decoquant in vino ⁊ oleis predictis:⁊ ponat de oleo nucum lb.ij.bulliãt aliquãtulum:⁊ sic tota die dimittat in uase illo:⁊ in crastino decoquãtur usq; ad vini cõsumptionem:⁊ tunc colent colature admisceatur cera rubea ⁊ ad ultimum pul.çç.⁊ baccaruȝ lauř.addendo aliquid de castoreo ⁊ euforbio ⁊ bene incorporentur:⁊ ad ultimum apponatur muscus.

℃ Unguentum ruptorium sic fit.oleum lauř.puleginum ruthaceum/oleum decoctionis cimini/anisi/oleum muscellinuȝ / ⁊ alia olea talia bullita cum liquore resoluto a pinguedine leonina/vulpina/⁊ similium/⁊ succo basiliconis ⁊ arthemisie ⁊ similium calidarũ usq; ad consumptionem succi facias bullire.deinde galbanum / serapinum/armoniacum aã.℥.iij.in eo resoluas:tunc cere punicee.i.cere rubee lb.ij.ultimo apponãtur laudanuȝ/sulfur/mastix/sinapis/olibanum/storax de pruno aã.℥.ß. frequenter ab igne auferas quousq; ad modum vnguẽti congelet:⁊ fiat inunctio ad solem uel ad ignem diu fricando. ℃ Item qđ faciũt alij ueteres.⁊.G.⁊ dñs Hugo affirmabat:ꝙ est uerum ⁊ certum.i.vnguentum resumptiuum contra cõtractionem neruoruȝ.℞.saluie/absinthij/gariofilate/mẽthe/sauine/marrubij albi ⁊ nigri/lauandule/febrifuge/tenaceti/eupatorij/herbe sancti petri/sticados citrini ⁊ arabici/ieromandree maioris radicum leuistici/menthastri/menthe/mellisse.aã.M.j.radicum maluauisci/radicuȝ brãce ursine aã.M.iij.baccarũ lauř.seminis lini/fenugreci aã.quar.j.⁊ agni casti.M.iij.pimpinelle/gẽtiane/radicum ualeriane/sumitatuȝ teneritatum malue.aã.M.j.sumitatum iuniperi cum granis suis.M.iij.decoquant in adipis galline / anserine/anatine/medulle arietine/porcine/uaccine / aã.quar.ß.taxi ⁊ vulpium aã.℥.j.⁊ misceant insimul cum colatura predictarum herbarum:deinde apponãt bdelij/galbani aã.quar.j.olei iuniperi/spice castorei aã.℥.j.stẽt iste gũme per duas horas uel per tres in aceto calido:deide recipiat vnam scutellam plenam limacis:videlicet limacis rubeis cere rubee quar.j.⁊ bulliant insimul ⁊ colentur ⁊ fiat vnguentum:postea vnge neruos ⁊ membrum cõtractum ad ignem uel ad solem suauiter:postea patiens stet calidus cum pannis.

℃ De confectione oleorum. Cap.VII.

Equitur de oleis calidis ⁊ primo de laurino:⁊ qr multis modis cõficit. Accipe baccas lauri virides: terãtur ⁊ decoquantur in oleo colẽtur ⁊ habebis oleum laurinuȝ. ℃ Item terant bacce lauri recentes ⁊ mature ⁊ ponantur in sacculo ⁊ extrahat oleum. ℃ Aliter conficitur. Accipe baccas lauri ⁊ teras cuȝ folijs ⁊ decoquantur insimul ⁊ habebis oleum laurinuȝ. ℃ Item alio modo:terantur bacce lauř.⁊ infundant in vino ⁊ dimittant putrescere per tres dies:⁊ tunc ponat in torculari in sacculo ⁊ extrahatur oleum. ℃ Specialia huius olei sunt de iliaca ⁊ colica pas.⁊ sciatica aliquod singulare ⁊ speciale remedium. Contra insensibilitatem neruoruȝ fiat inunctio:siue sit in oppilatione: siue in paraliticis: uel ex mortificatione.

℃ Sicut extrahit oleum a baccis lauri ita a baccis hedere: sed ista omnia sunt contra frigidas causas: ⁊ specialiter contra arthreticam de frigida causa.vnde dico ꝙ quicqđ est hedere/ualet contra artheticam.vnde oleum qđ fortius operatur sic fit de hedera. Accipe ligna sicca hedere ⁊ gummi ligni si poteris habere:⁊ frustatim diuisa ponantur in uas terreum perforatum in fundo in duobus uel tribus locis:⁊ superponatur tunc olla: ⁊ ponatur in terra:⁊ ligetur fundus superioris olle cum orificio sub terra cum argilla:ita ꝙ tota olla superior sit super terram ⁊ obuoluatur cum argilla cooperto superiori orificio: ⁊ tunc circũquaq; apponatur ignis:⁊ distillabit oleum nigrum. Specialia huius olei sunt causas frigidas reprimere ⁊ super omnia alia artheticam de frigida causa remouere.

℃ Sicut extrahitur oleum de baccis lauri:ita extrahitur a semine iuniperi decocto in oleo in duplici uase: ⁊ sicut extrahitur a lignis hedere ita a lignis iuniperi. ℃ Specialia utriusq; olei sunt frigidas causas reprimere: facta inunctione super spinam typum quartane remouẽt:sed magis specialia facta inunctione ab vmbilico usq; ad muliebria: ⁊ supra renes ⁊ matricem habent confortare ⁊ eiusdem humores desiccare: ⁊ eam a corruptione preseruare.

℃ Eodem modo extrahitur oleum a fraxino. ℃ Specialia huius olei sunt: artheticam remouere ⁊ excoriationes cicatrizare:magis singulare morpheam albam soluere:⁊ ipsos pilos denigrare:ita potest extrahi oleuȝ ab omnibus lignis.

℃ Et de his herbis similiter extrahitur oleum.℞.folia ruthe ⁊ diuidantur frustatim ⁊ dimittãtur computrescere per.ix.uel per.x.dies:⁊ decoquãtur in duplici uase usq; ad consumptionem tertie partis ⁊ colent. ℃ Specialia huius olei sunt frigidas causas reprimere:sed magis specialiter epilepsiam de causa priuata. ℃ Itẽ alia causa speciali iliacam ⁊ colicam passionem soluit per vnctionem: similiter per clistere.

℃ Item sequitur de oleo pulegij. Accipe ergo sumitates cum floribus ⁊ folijs pulegij regalis: ⁊ decoquantur in oleo in duplici uase:istud oleum reprimit causas frigidas: sed singularia ⁊ specialia sunt facta inunctione super regionem matricis habet eam confortare ⁊ frigidos humores desiccare: ⁊ eam habilem ad conceptionem reddere.

℃ Item de vitellis ouorum. Accipe ergo.x.vitella ouorum dura ⁊ calefiant in patella usquequo denigrantur: ⁊ postea remoueatur patella ab igne:⁊ ponatur in decliui:⁊ comprimantur vitella ⁊ distillabit quedam vnctuositas. ℃ Specialia huius olei sunt combustionis dolorem ⁊ arsuram mitigare:subtiles cicatrices facere ⁊ impetigines ⁊ serpigines soluere:sed magis singulare ⁊ speciale est soluere serpiginem ⁊ impetiginem. ℃ Est oleũ tritici quod sic fit. Accipe duas laminas ferri calidi:comprimatur triticum ⁊ distillabit quoddam oleum nigrum quod cum pluma apponatur supra impetiginem ⁊ serpiginem. Item in combusturis speciale contra impetiginem ⁊ serpiginem.

℃ Item oleum de feno quod sic fit. Accendatur fenum ⁊ extinguat. Item ponat super carbones: ⁊ tunc resoluit

in fumũ: superponatur lamina ferrea: ⁊ adherebit quedam succositas: que dicitur oleum de feno. ⁊ de hoc cuꝫ penna intingatur impetigo ⁊ serpigo. ¶ Item oleuꝫ castoreuꝫ sic fit. Decoquaꝶ. ℥.j. castorei ⁊ lb.j. olei usqꝫ ad tertiam partẽ consumptionis: ⁊ conseruetur cũ puluere castorei. Singularia ⁊ spãlia huiꝰ olei sunt frigidã cãm reprimere sed magis specialia facta inunctione supra caput epilepsiaꝫ de priuata causa soluere: ualet similiter cõtra litargiã ⁊ cephalicã: ⁊ cõtra iliacã ⁊ colicaꝫ: ⁊ cõtra impedimentum coitus de frigida causa facta inunctione super renes ⁊ supra virilia ⁊ muliebria.

¶ Et oleũ masticinũ sic fit. Decoquaꝶ. ℥.j. mastic. ⁊. ℥.ʃ. thuris pulueriçati. lb. vnã olei. Singularia ⁊ specialia sũt virtutẽ debilem assimilatiuã in mẽbris confortare: ualet ethicis consumptis exhibituꝫ in senectute ⁊ senio. stõcuꝫ confortat in frigida causa facta iunctione supra regioneꝫ matricis frigiditatem eius reprimit: ⁊ humores eius desiccat: ⁊ eam conceptioni preparat.

¶ Itẽ oleum de tartaro sic fit. Pulueriçetur tartarum ⁊ infundatur in aceto: ⁊ tunc imponatur in panno lineo ⁊ inuoluatur stupis aqua intinctis: ⁊ decoquaꝶ sub cineribꝰ ⁊ tũc ponaꝶ in scutella terrea sub diuo: ita ꝙ scutella ponaꝶ in decliui: ⁊ tunc distillabit quedã vnctuositas nigra uergens ⁊ subruffuꝫ colorẽ: ⁊ dicitur oleum de tartaro. ¶ Spãlia istiꝰ olei sunt: pãnos ⁊ maculas de vulua post partũ remanẽtes abstergere ⁊ faciẽ mundificare.

Item experimenta.

Extrahaꝶ succꝰ a folijs plantaginis qnquenerule tormẽtille ro. Singularia huiꝰ aque sunt. Si recipiatur cum vino calido: calorem spiritualiũ alterare: vulnera facta de causa calide consolidare.

¶ Item extrahatur a floribus uel folijs vitis albe ⁊ nigre tapsibar ro. canie lapatij acuti. lapatij rotundi. Singularia huiꝰ aque sunt frigiditate spiritualiũ alterare: si recipiatur in potu cuꝫ vino: flegmaticos humores habet cõsumere: ⁊ vulnera facta de frigida causa consolidare.

¶ Item accipe mentam mellisam. betonicam. balsamitaꝫ. sateria. serpill. pulegium regale. hastã regalẽ: a folijs eaꝝ extrahaꝶ aqua ut ꝑdictuꝫ est. Specialia huius aque sunt debilitatem capitis ꝓuenientẽ ex debilitate digestionis reprimere digestioni stõci. ex frigiditate impeditam confortare. fluxũ uentris de frigida intercipere. similiter per contrariũ aqua ro. calidã discrasiam stomaci alterare: uel fluxũ uentris ex cã calida habet intercipere.

¶ Item extrahaꝶ aq̃ a folijs restabouis: hec aq̃ fortiꝰ alterat discrasiã stõci: ⁊ intercipit fluxũ de cã calida.

¶ Item oleum nigelle fit sicut oleum frumenti: ualet impetigini sicut oleum frumenti.

¶ Item oleum frumenti sic fit. Accipe frumentuꝫ ⁊ pone super marmorem: ⁊ laminã calefactaꝫ grossam pone desuper ⁊ exibit oleũ: ⁊ fit alio modo: ⁊ dicit Rasis in Almansore ualet uertigini.

¶ Item oleũ de semine lini fit sic. Accipe se. lini tritum sub calido cinere cooperieꝶ. extractũ cõprimaꝶ: ⁊ inde fit.

¶ Item oleũ benedictũ qꝺ cõposuit Gilbertus: est oleuꝫ optimũ in frigida causa: ⁊ fit ex lateribꝰ ueteribus saracenicis cõtritis optime in puluerẽ: madefactis in petroleon oleo: ⁊ extrahaꝶ per duas ollas vna sup aliaꝫ posita superiori sigillata ⁊ igni apposita ⁊ pforata in fundo iferiore in terra stante eo modo quo fit oleum iuniperi: qꝺ optimũ est leprosis ⁊ pustulis eorũ: postea sublimaꝶ: melius fit ex lateribꝰ fornacis contritis ⁊ distẽperatis cũ petroleon ⁊ fellibus: in quibꝰ resoluitur armoniacũ. puluis euforbij. puluis elli nigri. ⁊ salis alcali oibus simul cõpositis extrahaꝶ oleũ modo priori: post sublimeꝶ per alẽbicum. debent aũt fella eẽ vulpiũ ⁊ ursiũ ⁊ bouinũ si eẽ potest: ⁊ istud oleum uocant benedictum.

¶ Oleũ benedictum qꝺ cõposuit dominus Hugo sic fit. Accipe oleũ antiquũ ⁊ lateres rubeos: quos non tetigit aq̃: frãge ipsos per frusta minuta ad pondus vnꝰ. ʒ. ⁊ accẽde in igne donec rubicũdissimi fiãt: postea qꝺlibet frustum per se sigillatim in oleo submerge: deide cõquassa ⁊ imple ex eis uasa vitrea: que possunt sustiere ignis fortitudinẽ: deinde claude cũ luto ⁊ suspende in furno sicut suspenditur uas olei ro. multũ debet eẽ inter ipm ⁊ ignẽ ⁊ cũ desiccatum fuerit lutum: mitte sub uasis illis ignem suauiter ⁊ paulatim vigora ignẽ: ⁊ sic facias donec aqua fluat a uasis illis: ⁊ tunc incipiat vigorare ignẽ donec videas currere oleũ ualde rubeũ: ⁊ caue ne illud ignis tãgat: q: postea non extingueretur: sed ꝯtinua ignẽ donec cesset oleũ fluere: ⁊ tunc permitte donec ifrigidetur furnꝰ: postea extrahere foras facies de uasis: ⁊ pones alios lateres si uasa sunt sana: si non: accipe alia uasa: ⁊ sic facias donec habeas oleũ sufficiẽs: ⁊ reponas in uase stricti orificij ⁊ claude istud: hoc oleum est de secretis phoꝝ. ualet sicut balsamum: sed est subtilius ⁊ clarius ⁊ maioris utilitatis in egritudinibꝰ frigidis: perforat etiã malũ ⁊ expãditur cito cũ spatio lato: ualet lapidi egritudinibꝰ uesice ⁊ ꝓuocat urinã: ualet doloribꝰ frigidis auriuꝫ iterficit uermes in eis: ualet paralisi ⁊ torture oris inunctũ aut bibitum: ualet sciatice ⁊ doloribus dorsi. ¶ Item oleũ boraginatũ. ℞. boragiñ. sicce. ℥. iiij. olei cois lb.j. decoq̃nꝶ in uase duplici donec bis mãdeꝶ oleo: coleꝶ. colatura ualet dolori iũcturaꝝ ex frida cã mortificat: ⁊ excipit dolorem.

¶ De somniferis ⁊ sublimationibus. Cap. VIII.

Confectio saporis a cyrurgia facienda ꝺm dñm Hugoneꝫ sic fit. ℞. opij ⁊ succi mori imaturi. iusqami. succi conidij. succi folioruꝫ mãdragore. succi hedere arboree. succi mori siluestris. semi. lactuce. seminis lapatij qꝺ hẽt poma dura ⁊ rotũda ⁊ cicute. añ. ℥.j. hec omnia in vnuꝫ cõmisce in uase eneo: ac deinde in istud mitte spongiaꝫ nouã: qꝺ totum ebulliat: ⁊ tandiu ad solem canicularibꝰ diebus donec oia cõsumat: ⁊ decoquaꝶ in ea: quotiens aũt opus erit mittas ipsam spongiam in aquam calidaꝫ per vnam horam: ⁊ naribus apponatur: quousqꝫ somnũ capiat: qui incidendus est: ⁊ sic fiat cyrurgia qua pacta ut exciteꝶ aliam spongiam in aceto infusam: frequenter ad nares ponas. ¶ Item feni. radicuꝫ succus in nares immittatur: mox expergiscit. ¶ Item. ℞. antimonij. q̃r.j. argenti vi. q̃r.ʃ. distempereꝶ cũ capitello quousqꝫ argentũ cũ antimonio sit bene inuolutũ. postea accipe calcẽ vinã saponem gallic. ⁊ aliquãtuluꝫ de arsenico: postea totũ simul ponatur in sublimatorio. facta sublimatione totũ insimul congregetur: ⁊ iterum inuoluaꝶ cũ capitello: ⁊ ide efficiatur pomum ad quãtitatem nucis: ⁊ inde ponaꝶ super crepaturã: uel super rupturã uel quicqd uolueris facere curã de puluere retine post sblimationẽ: ⁊ inde fiat puluis: distemperetur cũ sapone gallico: ⁊ postea ponaꝶ ubicunqꝫ uolueris ⁊ operatur.

¶ Arsenicum sublimatũ ꝺm dñm Hug. sic fit. ℞. arsenicũ ⁊ exfolia lb.ʃ. deide accipe es ustũ. salisgẽma. cerusa. añ. lb.ʃ. deinde arsenicũ exfoliatũ tere fortissime: ⁊ passa per tamisum grossuꝫ: qꝺ remansit in tamiso tere donec totũ sit passatum: postea fiat idẽ per oia de ere usto separatim idẽ de salisgẽma ⁊ cerusa separatiꝫ: postea oia sic trita cõmisce fortiter in aceto forti super marmor cũ lapide suo: deinde totum cõmixtũ pone in uase. i. in disco cũ alutel. da sibi ignẽ quãto poteris pleniorẽ in signũ sblimatiõis sunt. vj. hore in estate ⁊. ix. in hyeme uel circa: ⁊ qñ videris arsenicũ sblimari ⁊ distillationẽ cessare remoue alẽbicũ cũ suo recipiẽte: deide foramẽ alutelli claude cũ modico nitri quãtitatis cõformis foramini: deide modicuꝫ vigora ignẽ per vnaꝫ horã ne materia aduratur: quo facto remoue ⁊ uasa infrigidari tota nocte pmitte: post suauiter uasa disiunge: ⁊ qꝺ remansit sublimatũ in alutello ad partẽ pone. post accipe feces que sunt in fundo uasis inferioris: ⁊ fortissime tere cuꝫ aq̃ dicta distillata fac per

ola sicut p:iº. hoc reitera de fecib⁹ gnges. post feces reijce
z uasa mūda: post accipe totū albū z tere tātū salis gēme
ad spissitudinē vni⁹ digiti pone in fundo disci post foliuz
papyri eidem foramini superi⁹ pone: dādo ei lentissimū
ignē donec sublimet totū sicut prius: hec acus fiat mitis
z suauis: sicut sudor beate v̄ginis qn̄ peperit ch:m.

¶ De epilepsia. Cap. IX.

d **Epilepsia** dicendū est que dura passio est: que inuēta
credit esse sicut est passio duorū mēsium. ¶ Fit
autez epilepsia uera de flegmate nō naturali z de mel'ia
Itē qn̄qꝫ fit a causa primitiua. i. vitio cerebri. quādoqꝫ fit
de remota. i. vitio stōci z dicitur analepsia. isti duo z ana
lep. z cathalepsia presentiūt casum suū. epileptici v̄o nō.
¶ Itē generalis regula est: ꝙ ois epilenticus laborans
de priuata causa debet curari per calida. ¶ Cathalepsia
habet fieri ex sanguine viscoso. i. ignito z malitioso ut di
cit Cōstātinus debet curari cū frigida. ¶ Itē ꝓm diuer
sa sinthomata que ꝓueniūt in casu potes cognoscere: in
quo mēbro materia sit posita: q: qn̄qꝫ ponit in cerebro.
qn̄qꝫ in stōco. qn̄qꝫ in intestinis. qn̄qꝫ in vijs urinalibus.
qn̄qꝫ in testiculis. qn̄qꝫ in genitalibus. qn̄ est ex cerebro
multa spuma resoluit in hoc casu more patiētis. qn̄ est in
stomaco in casu fit uomitus. qn̄ in itestino in casu fit ege
stio sed in vijs urinalibus in casu effundit urina. In testi
culis z genitalib⁹ fit spermatis emissio. ¶ Itē ꝓm diuer
sitates lune affligunt de diuersis humoribus. Quatuor
eni sūt lune etates. Prima est calida z humida. Secūda
calida z sicca. Tertia frigida z sicca. Quarta frigida z hu
mida. ergo qui laborat de hūida mā debet affligi in pri
ma z ultima: qui laborat de sanguine lucido in scōa fre
quentius: qm̄ in fine ꝑme qui laborat de mel'ia in tertia
etate lune. ¶ Item quedā affligit semel in die: quedā in
septimana: quedā in mēse: quedā in q̄tuor tpib⁹ anni.

Generalis ergo regula est: ꝙ illa que cadit tar
dius. tardius curat: q̄ qn̄ tardi⁹ af
fligit: qm̄ cōpactior est mā: que longiori tpe indiget ad
sui decoctionē. ¶ Itē qn̄qꝫ fit i lactēti etate z debili qn̄qꝫ
in forti. si fiat in lactēti etate tūc tota cura debet exhiberi
nutrici in electuarijs z syrupis. suffumigationib⁹ z pul
ueribus. Un̄ dico ꝙ castoreū nō debet suspēdi collo pu
eri lactētis: q: ei⁹ humiditas liquida est z subtilis. vn̄ ma
ior fieret dissolutio q̄ cōsumptio: z ita timēdū eēt de suf
focatione. ¶ Idē dico de musco: q: ex subtilitate substā
tie z calore magis dissolueret q̄ cōsumeret. ¶ Itē nota:
ꝙ inter oēs herbas que soluūt epilepsiā in lactenti etate
iudicatur ysopus. Si lactēs recipiat odorē illi⁹ herbe: uel
nutrix utatur eadē: uel in electuarijs: uel syrupis: uel pul
uere: uel quocūqꝫ modo uoluerit. ¶ Itē gn̄ale documē
tū: ꝙ alio modo extra casuz: z alio mō in casu fieri debet.
Nota tn̄ ꝙ si in principio casus epilepsie extrahat aliqd
de sanguine de quocūqꝫ mēbro uolueris nunq̄ infesta
bitur postea patiēs ab epilepsia. ¶ Item in casu appona
tur puluis ruthe deficcate in naribus statim soluetur: uel
succus eiusdē herbe inijciat. ¶ Item regula. in casu nō
debet apponi strenutatoriū: non debet fieri fricatio circa
caput: ne fumus a tali corpore trahat superi⁹: imo primo
debet fieri fricatio circa pedes z tybias: z hoc diu: deide
fieri fricatio pōt circa caput ut exeāt fumositates capitis
ad exteriora: z tunc nō est timēduz de attractiōe fumi ad
superiora. ¶ Itē regula. a quocūqꝫ mēbro fiat epilepsia:
non det opiata nisi stōco inanito: q: oē antidotuz debet
exhiberi stomaco inanito: ut forti⁹ operet excepto sale sa
cerdotali z sale marcelli z dyacitoniton: qd̄ dat cū cibis
ad cōpressionē z consumptionē. ¶ Itez alia regula ꝙ si
corpus si plectoricū uel epilepsia fiat a stomaco: det me
dicina laxatiua ulr purgans. Si aūt fiat a capite z patiēs
non sit plectoricus: fiat tribus diebus fumigatio cū aqua
decoctionis ruthe z ysopi: z in q̄rta die facta fumigatio
ne mittatur vna pillula de dyacastoreo distemperata cuz
succo blete cum paruo sale in nares. similiter per garga
rismata z sternutationes z masticationes fiat cura.

¶ Item si fiat epilepsia a stomaco: sp̄alis cura est uomitus
z fiat a capite. similiter ualet: q: sicut stomacus omnibus
membris subministrat: ita ab omnib⁹ membris attrahit.

¶ Itē dicit Alex. ꝙ analepsia fit a colera. itelligas ꝓ mētm
auctoris. ex colera fit. i. tanq̄ a cā mouēte. Primo q: co
lera abūdans. qn̄qꝫ in stōco calore suo dissoluit flegma z
facit ebulliri. vn̄ attrahit z facit epilepsiā. lꝫ ergo dicant
auctores: ꝙ epilepsia debet solui ut analepsia. per calida
tn̄ in hoc casu est: ꝑmo cause mouēti obijciēdū. vn̄ debet
purgari colera: z postea frigidus humor. ¶ Itē ois epi
lentic⁹ debet mane cibari. sicut z scothomia: q: nihil ma
gis ledit epilēticū q̄ ieiuniū: q: regula gn̄alis est: ꝙ si fiat
vitio stōci multū confert ieiuniū: nisi adsit debilitas cere
bri. ¶ Itē generalis regula est: ꝙ ois inspectio vitri le
dit epilenticū. ¶ Itē ois odor malus ledit epilenticū. ex
ceptis his 4or odor: ruthe. castorei. armoniaci. oppopona
ci. de istis tn̄ dico: ꝙ frequēti usu turbāt cerebrū: vn̄ non
debet castoreuz suspēdi collo epilētici: nec frequenter in
manu portari. ¶ Itē nota: ꝙ antiqui philosophi consue
uerūt facere flōmiā post casuz: q: melius poterit cerebrū
mundificari z viuificari: sed q: debilitata sunt modo cor
pora magis q̄ prius non ita facere cōsueuimus: z tn̄ no
ta: ꝙ forti existēte corpore specialis est flobothomia in ue
na coniunctionis policis z indicis: quia illa uena specia
liter subministrat capiti. ¶ Item quandoqꝫ cōtingit ꝙ
in epilepsia de causa priuata sub lingua apparent quedā
uene uergentes in liuidum colorem: uel virides que di
cuntur sagindes uene in tali casu generalis est regula ut
apertātur uene ille: q: per illarum aperitionem etiam in
ueterata epilepsia cōsueuerat solui. ¶ Itē potes habere
rationem: q: in ꝓdicta epilepsia circulus apparet viridis
in urina uergens in liuiduz colorem. nulla aūt epilepsia
alia potest cognosci per urinam. ¶ Item regula genera
lis est: ꝙ omnibus epilēticis nocet balneuz: z est ratio: q:
balneuz laxat neruos z debilitat: q: in balneo generant
multi humores: qui caput ascēdentes turbāt cerebrum:
uel q: epilepsia est vna de reumaticis. cuz igitur in nulla
causa reumatica debeat fieri balneū. ergo nō i epilepsia.

¶ Item alia regula omnibus epilēticis cōfert thiriaca de
xv: in. xv. dieb⁹ ad pōdus oblata. v. denar. cū vino deco
ctiōis ruthe. excepta cathalepsia z suffumigatio fiat bis in
septimana. ¶ Itē alia regula generalis: ꝙ in nulla epi
lepsia debet fieri coitus: q: in coitu multum debilitātur
nerui. vnde fiunt epilentici z paralitici. ¶ Itez alia regu
la: ꝙ in omnibus epilenticis confert antidotū dyacasto
reuz. z potio sancti petri: z offeratur bis in septimana cū
ierit dormitum cum vino ruthe ad pondus. v. denarior

¶ Item suffumigatio ruthe fiat bis in septimana. ¶ Item
alia regula ꝓm omnes auctores: z dominus Hugo affir
mat ꝙ coaguluz leporis soluit epilepsiā. ¶ Item regu
la: ꝙ oleum frigidos humores in epilepsia soluit z con
sumit: sic fit. lib. j. laureole foliorū lanceolate: quassentur
z decoquantur in lib. j. vini z alia olei usqꝫ ad consumpti
onem vini bulliant: z cum hoc vnguento vngatur caput
epilentici z stomacus z analentici. ualet etiam in frigi
da causa flobohtomia de cephalica z in paralisi z in spa
smo de repletione, z artetica frigida: z in omnibus oppi
lationibus ex frigidis humoribus. Et hec de generali
bus epilenticis dicta sufficiant.

Finis.

¶ Libellus de Cyrurgia editus siue compilatus a Magistro Rolando Feliciter incipit.

Medicina equivocatur duob⁹ modis. Uno enim sensu dr̃ instr̃m medici. Alio võ dicit̃ ipa ars. ſm q̄ ipm diuidit̃ in theoricā ⁊ practicā. ¶ Est autē triplex instr̃m medicie: per qd̃ medicus diligenter medet̃. ſ. dieta. potio. ⁊ cyrurgicū instr̃m. Primo enim eger est dietād⁹. 2° potionād⁹. 3° siqd̃ est supfluū in ipo: qd̃ per p̄dictum instr̃m. ſ. potionē nequit remoueri per cyrurgicū instr̃m est extirpādū. ¶ Cū aūt ista tria instr̃a. qñq̄ adinuicē sibi deseruiāt: de dieta ⁊ medicina multi a plurimis fuerūt libri cōditi. de cyrurgia võ nulli uel pauci. Magr̃ Rogerius tum rogatu socioꝝ ⁊ amicoꝝ suoꝝ: tum pp paucitatē tractātuū de cyrurgico istr̃o quēdā tractatū edidit: quē cyrurgiā appellamus: in cui⁹ principio ista reqrunt̃. Intētio. Causa intētionis. Utilitas. Partitio opis. Ordo tractādi. ⁊ libri titulus. ¶ Intētio est soluta ⁊ ɔtinua ⁊ supflua cyrurgie bñficio curare. ¶ Causa intētionis fuit in copia labioꝝ ⁊ intercessio amicoꝝ. ¶ Utilitas est curationis ɔtinuitatis solutionis ⁊ supfluitatis: facilis ⁊ certa notitia. ¶ Partit̃ hoc opus in quatuor particulas pro uarietate partiū humani corporis. ¶ Ordo tractandi talis est. In p̄ma pticula agit de lesione que fit in capite usq̄ ad collū. ¶ In alijs tribus non seruans ordinē mixtū: tractat de qualibet lesione aliarum partium intermiscendo curas de apostematibus de cancris ⁊ fistulis: ⁊ ita finit tractatum suum.

¶ Libri titulus talis est. Libellus de cyrurgia editus siue cōpilatus a magistro Rolando feliciter incipit.

Cyrurgia dr̃ a cyros qd̃ est manus ⁊ a gya qd̃ est actio: q̄ in actiōe siue in opatiōe ɔsistit. Incipit võ p̄mo de lesione capitis. Ideo q̄ dignior pars corpis est ⁊ appellatur. ¶ Unde sciēdū est q̄ humanū corpus in quatuor ptes diuidit̃. ſ. in aiatā. vitalē. nutritiuā. ⁊ gñatiuā. ⁊ dr̃ caput dignior ps. q: supiorē locū obtinet. fundamētū enim est tā rōnis q̄ ceterarū aialiū virtutū. p̄mū ergo de capite tractatus fuit p̄ponendus: q: ab ipo ceteris mēbris sensus ⁊ mot⁹ ministrat̃. Antiqui enim phi caput radicem ceteroꝝ mēbroꝝ corpis eē asseruerunt ⁊ arbori inuerse assimilauerūt: ⁊ a capite q̄si a radice simplici incepe: ⁊ in plurima mēbra uelut in ramos extenderūt. uel dignior pars dr̃: q: p̄mo apparet vidētib⁹: uel q: aia p̄ncipalr̃ dr̃ habitare in cerebro: q̄uis Aug⁹ dicat: q̄ aia nec in minorib⁹ minor: nec in maiorib⁹ maior repit̃. dr̃ aūt principalr̃ habitare in cerebro pp p̄ncipalitatē opationū: quas in eo exercet: vñ dignior ps corpis iudicat̃. Et p̄mo tractat de craneo: gr̃a cui⁹ ⁊ ad amorē eiusdē cū rōnis euidētia. De cerebro quedā sunt p̄libāda. ¶ Est igit̃ cerebrū albū humidū lene multū hñs de spū ⁊ multū de medulla trib⁹ cellulis distinctū duob⁹ pāniculis coopertū. tres cellule dicunt̃. anterior/media ⁊ posterior. In anteriori fit imaginatio. In media rō. In posteriori memoria: que sunt opationes triū p̄ncipaliū vtutū. ſ. fantastice lōgistice ⁊ memorialis. Añrior cellula est calida ⁊ sicca ad alias cōparata multū hñs de spū ⁊ parū de medulla. Media cal'a ⁊ humida ad alias cōparata multū hñs de spū ⁊ multū de medulla. Posterior frida ⁊ sicca ad alias cōparata parū hñs de spū ⁊ paruū de medulla. Et iō ſm diūsas cōplones cellularū diuersa sunt exhibēda medicamia duob⁹ pāniculis cooptū. ſ. pia matre ⁊ dura mr̃e.

Capitulum primum

De modis quibus caput vulneret̃ ⁊ de signis lesionis pāniculoꝝ cerebri.
2m De cura fracture cranei in vniuersali.
3m De manifesta fractura cranei cū amplo vulnē ut ense uel alio simili: ⁊ cura eiusdem.
4m De magna fractura cranei cū vl'nē stricto i supficie
5m De fractura cranei in modum rimule.
6m De vulnere capitis siue fractura cranei.
7m De pcussione in capite siue vulnere cum fractura ⁊ sine fractura cranei ⁊ cura eiusdem.
8m De vulnere siue pcussione capitis cū cuti laniata siue separata pēdēte cū craneo: uel sine eo.
9m De vulnere facto in ɔtumacia capitis añ ul' retro.
10m De suturis qualiter debeāt fieri in membris faciei uel in alijs nobilibus membris.
11m De vulnē in ptib⁹ faciei facto cū telo uel sagitta.
12m De vulnere cum perforatione cranei facto cū telo uel sagitta.
13m De casu uel percussione super caput cutis ⁊ cū sola plicatura cranei.
14m De tinea ⁊ eius cura.
15m De rima seu rusa capitis.
16 De testudinibus capitis.
17m De quibusdā incisionibus ⁊ cauterijs ad maniam melancoliam ⁊ epilepsiā factis.
18m De egritudinibus oculorum ⁊ curis earūdem cōtinens rubricas. 7.
Rca pa De pilis inuersis in oculo.
2a De lachrymis oculorū ⁊ relaxatione palpebre ⁊ ordeolo ⁊ pruritu.
3a De pāniculo oculoꝝ corrodendo.
4a De rubore oculorum.
5a De sanguine in oculo consurgente percussione ul' simili ⁊ de tumore.
6a De inuersatione palpebre inferioris ex vulnē uel apostemate facta.
7a De fistula nata inter oculum ⁊ nasum.
Capm 19m De supfluitate orta in naso ⁊ polipo.
20m De cancro in naso ⁊ reliq̄s ptib⁹ oris ⁊ faciei: ⁊ de corrosione gingiuarū ⁊ earū sepatiōe a dētibus.
21m De scissura arsura ⁊ pūctura labiorum.
22m De dislocatiōe mādibule ⁊ cura eiusdem.
23m De fractura mādibule cum vulnere.
24m De fistula mandibule.
25m De dolore dentium.
26m De pustulis in facie ⁊ uariolis.
27m De impetigine ⁊ serpigine faciei.
28m De morphea tam alba q̄ nigra.
29m De dolorib⁹ auriū ex quacūq̄ causa perueniat.
30m De quolibet alio extrahēdo si in aure ceciderit.

¶ De modis quibus caput vulneretur: ⁊ de signis lesionis pāniculorum cerebri. Cap. I.

Caput diuersis modis vulnerari ɔtigit. vulnerat̃ enim aliqñ cū fractura cranei. aliqñ sine fractura eiusdē. Fractura enī cranei cū vulnere aliquotiēs est magna ⁊ manifesta. aliquotiēs pua. ¶ Et est sciēdū q̄ fractura cranei peior est cū puo vulnere q̄ cū magno. in puo enim vulnē ad h' q̄ repiat̃ craneū: faciēda est maior incisio. ¶ Sed tam magna q̄ pua alia est cū magno vulnē ⁊ largo. alia cū stricto ⁊ puo. Quecūq̄ võ fractura sit cranei de lesiōe pāniculoꝝ cerebri semp est dubitandū. Nā aliqñ dura mater aliqñ pia mater ledit̃. ¶ Cū aūt dura mater ledit̃ p hec signa cognoscit̃. patiēti nāq̄ dolor adest in capite ex solone ɔtinuitatis. Rubor faciei ex spiritib⁹ illuc ɔcurrētib⁹. Oculoꝝ icēsio ex eadē causa: nigredo lingue ex febre: alienatio mētis. ¶ Iteꝝ pie mr̃is lesio per hec signa cognoscit̃. ſ. defectu vtutis appetitiue digestiue ⁊ expulsiue ablatiōe uocis ex spiritib⁹ ⁊ fumositatib⁹ neruos motiuos lingue replētib⁹. pustule quoq̄ in facie solent superuenire ex nutrimēto attracto actiōe nāe ⁊ nō incorpato sanguis ⁊ sanies ab aurib⁹ ⁊ narib⁹ fluere ex eadē causa

uel ex defectu retẽtiue: ⁊ ẽt ↄstipatio uẽtris ex spiritibus ↄfluẽtibus ad vulnus ⁊ depauperãtibꝰ nutrimẽta mẽbroꝝ ⁊ iferiora. Et nõ ꝙ si ↄstipatio uel fluxus seqꝉ: mortale est: ⁊ qd̄ deteriꝰ est rigor. febrilis ter uel quater i die patiẽti solet accidere: ⁊ hoc pessimũ signũ est: qꝛ tũc calor nãlis deserit ptes extremas: quas ultimo petijt: ⁊ hoc est certũ signũ mortis: ⁊ in oibꝰ siue pluribꝰ supuenientibus de sup̄ dictis ad plus usqꝫ ad. c. dies mors expectet. Et maxime si aliq̃ mirigaruꝫ cerebri lesa sit: morieꝉ eger in pmo plenilunio adueniẽte ut in pluribꝰ. H eni ↄtigit ex h ꝙ celestia corpa effectũ hñt in terrenis: ⁊ luna mr̃ est hũiditatis hũiditate lune adiũcta. augmẽtaꝉ hũiditas terrena sentiuũ: ⁊ tũc humiditas cerebri augmẽtaꝉ ⁊ ebullit cerebrũ cũ itus in magna q̃ntitate nequeant ↄtineri vñ exit: qm̃ nõ hẽt obstaculuꝫ: ⁊ ita moriunꝉ. ¶ Quia igiꝉ de fractura cranei magnũ sequiꝉ piculuꝫ qualr̃ fracture cranei subuenire possumus per ordinẽ ꝑsequamur.

¶ De cura fracture cranei in uli. Cap. II.

Cum multe sint egritudines capitis ut cephalea monopagia ⁊ emigranea illas solo mõ auctor i tractatu assumit: que cyrurgie solẽt curari bñficio: ut est solo ↄtinuitatis: que qñqꝫ fit in anteriori pte capitis. qñqꝫ in media. qñqꝫ in posteriori cellula: qd̄ iõ distinguẽdũ est ꝙ artifex ꝓuidus vnicuiqꝫ ꝓuidẽs: ꝙ ſm diuersitatẽ nãrũ vnicuiqꝫ cõpetẽteꝫ adhibeat curationẽ. ¶ Cũ aũt fractura cranei est in anteriori pte capitis: lꝫ defectꝰ medulle expostulet caloꝝ plurima supponẽ. nã tñ ipsiꝰ cellule ꝓhibet cũ ipsa iudiceꝉ calida ⁊ sicca: ⁊ ex hoc hẽat ṽtutẽ attrahẽdi nutrimẽtũ calidũ ⁊ siccũ. vñ minus in ea pte utẽdũ est uehemẽter calidis: lꝫ potiꝰ restauratio carnis hẽat fieri pro calida ⁊ humida. ¶ Fractura exñte in media cellula nõ est facienda suppositio calidoꝝ: ne eius fiat putrefactio cuꝫ sit calida ⁊ humida ⁊ multũ hñs de medulla. ¶ Fractura exñte in posteriori pte necessaria est calidoꝝ appõ: qꝛ frida est ⁊ sicca nãlr. ¶ Nota ẽt ꝙ nõ põt repari craneũ ex toto añ. xxx. uel. xlv. diẽ nisi sit in puero uel in adolescẽtulo. ¶ Et est sciẽdũ ꝙ in quolibet vulnere timeꝉ spasmus tã de repletiõe q̃ꝫ de inanitiõe. si fit nimius fluxus de inanitione: ⁊ nõ debet stõmari: si ꝑuus fluxus de replõne: ⁊ debet fieri minutio de uena cephalica si fortis sit iuxta illud nerui ⁊ re. ⁊c̃. Si ṽo fiat vulnus ita ꝓcedendũ est in pma die nõ debet fieri icisio ne sincopiçet ꝑꝑ emorrosagiã qd̄ est nota dignũ. si ṽo icisione uel ꝑcussione magna fuerit emorrosagia stupa delicata exprimaꝉ. deinde aspergaꝉ puluis de sumach ⁊ utraqꝫ ↄsolida mumia ⁊ bolo: ⁊ imponaꝉ vulneri: ⁊ sup stupã madidã iteruꝫ aspgaꝉ de eodem puluere: ⁊ postea supponaꝉ stupa nõ madefacta ⁊ ultimo plumaceolus. ista enim ↄstringũt extremitates uenarũ. silr̃ stupa cum albu. oui idem fiat cum eiusdem pulueribꝰ ⁊ magis ↄstringit albu. oui solũmodo in estate. albumen cum vitello in hyeme: quia aliquantulũ magis est calidum q̃ꝫ albumen.

¶ De mãifesta fractura cranei cũ amplo vulnẽ. Cap. III

Cum fractura cranei magna ⁊ manifesta cuꝫ amplo ⁊ largo vulnere fuerit: ut si fiat cũ ense uel alio silr̃: ita ꝙ os uel aliqd̄ aliõ qd̄ remoueri debeat in aliquo tpe a medico si fieri põt: ilico extrahaꝉ nisi sanguis multꝰ effluat: uel aliud ipediat: sicut est sincopis ſbtilissimus pãnus de lino uetꝰ: ne asperitate sua ledat iter craneuꝫ ⁊ durã matrẽ uelut ex obliq̊ caute mittaꝉ. In ore ṽo fracture cranei pãnus de lino ul̃ de sirico qd̄ lõge meliꝰ est: ita ꝙ extremitates pãni vndiqꝫ ſb craneo cũ pẽna uel tasta nõ iponẽdo ex directo: ꝑinde imittaꝉ ne putredo ab exterioribꝰ fluens ad duraꝫ matrẽ decurrat ⁊ maiorẽ lesionẽ cerebro iferat. de spongia ṽo marina diligẽter lota ⁊ exiccata idẽ fieri ↄsueuit: spongia lauari debet ut amittat salsedinẽ: ⁊ hoc vicesies ne tñ nitrositate sua mordicet piã matrẽ uel durã: qꝛ oia mordicãtia sunt calida: ⁊ corrodentia calida ⁊ sicca. Hec enim putredinẽ ab exterioribꝰ deriuantẽ uel de bibula recipit. vulnus aũt extrinsecus totũ vndiqꝫ petijs lineis albis ⁊ delicatis in albu. oui iſusis ⁊ aliquãtulũ expssis diligẽter repleaꝉ. ¶ Est enim sciẽdũ ꝙ nõ opꝫ apponẽ albu. oui cessante emorrosagia: ne friditate sua saniei generatio ipediaꝉ: ⁊ nãlis calor ibi minoreꝉ plumaceolus desup ponaꝉ pro uarietate partis capitis ⁊ ligeꝉ. ¶ Plumaceolus dꝛ a pluma qua ipleꝉ: ⁊ debet fieri ad moduꝫ sacelli. pluma qdẽ delicata loco vulnerato apposita: peroptime ↄfortat calorẽ nãlẽ bis in hyeme: ter i estate: mutet bis in hyeme: qꝛ friditas ipedit saniei gñationẽ: caliditas eꝯ. ¶ Patiẽs ṽo sup dolentẽ ptẽ ad iacẽdum loceꝉ: ut putredo ibi gñata liberiꝰ exeat: ne iſiciat durã matrẽ. rõne ẽt cõpressionis minoraꝉ dolor. spũs eni currentes ad locũ dolẽtẽ: ⁊ nõ iuenietes liberũ decursum se retrahũt ut põt videri in capite dolẽte cõpresso. cũ hac aũt cura usqꝫ ad plenã cranei restaurationeꝫ est insistẽdum.

¶ Si ṽo añ cranei rapationẽ aliq̃ supflua caro excreuerit spõgia marina nõ bñ lota ⁊ exiccata supponaꝉ q̊usqꝫ caro supflua corrodaꝉ. ⁊ est sciẽdũ ꝙ supflua caro non crescit sup durã mr̃eꝫ cũ sit mẽbrũ ita neruosũ ut uesica. vñ nõ põt hie coherẽtiã sꝫ crescẽ põt sup ipa cranei repatione. Ubi g̊ excreuerit caro mortua in circũferentia port sarcoidis dꝫ supponi spõgia ut dcm̃ est sup durã mr̃eꝫ. ¶ Ceterũ si post repamẽtũ cranei sup ipam repationẽ caro supflua creuerit puluerẽ de hermodactilis secure ponere cõsueuimus. qꝛ puluis iste leuiter ⁊ sine violentia corrodit. ¶ Uulnus aũt extrisecus cuꝫ pãno solo ⁊ carpia usqꝫ ad finẽ pfecte curamus. Carpia. i. carpitura panni siue rasura. ¶ Post vulneris ↄsolidationẽ aplr̃cũ cyrurgicũ supponimus. Et nõ ꝙ qdã nõ approbãt appositionẽ aplr̃ci ꝑꝑ nimiã attractionẽ ⁊ ↄsũptionẽ. ¶ Aplr̃cũ cyrurgicũ sic fit. Accipe picis naualis lb. j. picis grece j. colofonie lb. ſ. galbani. serapini. armoni. oppopo. añ. ℥. ſ. cere. ℥. iij. in estate in hyeme duas. Et nõ ꝙ plus de cera in estate q̃ꝫ in hyeme poniꝉ ꝑꝑ liquefactioneꝫ. eꝯ in hyeme ꝑꝑ ↄsolidationẽ: ne idurescat. aceti lb. ſ. fiet autẽ sic acetũ in stãnato cũ gũmis que nõ debẽt teri. ponaꝉ ſ. galbanũ. serapinũ. oppopona. pix naualis: ⁊ sup̄ ignẽ ponaꝉ ut liquefiat: ⁊ cũ liquefacte fuerint paꝝ de ipo in aq̃ frida mittaꝉ: ⁊ cum se tenuerit ⁊ colorẽ mutauerit. pix greca pulueriçata in sup̄dicta q̃ntitate cũ mastice ⁊ olibano. añ. ℥. ſ. pulueriçatis cũ p̄dictis in stãnato mittanꝉ ⁊ cũ spatula semp agitãdo bñ silr̃ oia icorporenꝉ. Cũ aũt de ſbalbido colore q̃si in citrinũ colorẽ deuenerit signũ habes plene decoctiõis. stãnatũ g̊ ab igne remoueas ⁊. ℥. ſ. terben. adiũgas: ⁊ cũ p̄dictis diligẽter incorpora. H aũt oia sup̄ aquã fridã cola: ⁊ manibꝰ vnctis oleo lauri. uel alio liquore malaxa iuxta ignẽ ipo pmo de aq̃ extcto fortiter malaxi ubi magdaleones formare ualẽs. ualet aũt aplr̃cũ cyrurgicũ ad splenẽ ⁊ post ossis ↄsolidationẽ. In fine nõ in pncipio: qꝛ dissolutiua ibi sunt. Una ẽt decoq̃tione ossis ⁊ carnis ad dolorẽ ex fractura pectoris: que fit ex ↄtussione casu ꝑcussione. ¶ Nõ stãnũ frigiduꝫ est cuprũ calidũ. vnde in stãnato debent coqui vnguenta ⁊ syrupi in uase cupreo oximella ⁊ emplastra.

¶ De magna fractura cranei cum vulnere stricto in superficie. Cap. IIII.

Si fractura cranei magna est. vulnus aũt in supficie stricũ: ita ꝙ de quãtitate fracture cranei certificari nõ possis. digitꝰ in vulnere est ponẽdus: ⁊ cũ digito diligẽter est tẽtãdũ: qꝛ nullo mõ fractura cranei meliꝰ dignosciꝉ q̃ꝫ tactu digiti: qꝛ cũ pẽna uel ferro pfecte sentire nõ possumꝰ cũ sensibilia nõ sint. ¶ Postq̃ꝫ g̊ q̃ntitatẽ fracture cranei ex maiori pte cognoueris vulnus strictũ i modũ crucis cũ rasorio icidas: ⁊ cũ rugie cutiꝫ a craneo sepa ⁊ nisi multꝰ sang. ul̃ aliõ ipediat: ut sincopis os ul̃ aliõ qd̄

abstrahēdū est cū picicarolis:illico abstrahas:ꝙ si mult⁹ sang. supueniat uel aliud ipediat q̊usq3 illa cessauerit differas:sȝ tuo būficio remouēda statim si potes: cōpetēter remoueas pānū iter craneū ꝛ durā matrē cū pēna diligēter ꝛ caute mittas:ꝛ quecūq3 in cura supi⁹ dicta docuim⁹ iter craneū ꝓseq̃ris.ex̄ craneū v̄o scarnaturis.i.q̃rterijs in p̄mis infra se coartatis ꝛ strictis:totū vulnus pāno lineo albu.oui ifuso.p⁹ ēt p̄parato bū ipleat plumaceolus de pāno supponaꝛ ut bū ꝯcurrāt q̃rterij in fine sup quālibet q̃rtā p̄tē ponēdus est suus plumaceolus:ꝛ in extremis subt⁹ ponanꝛ duo stuelli ut sanies effluat:ꝛ pro uarietate p̄tis capitis caute ligeꝛ:ꝛ sic a mane usq3 ad sero uel ꝯ⁹ dimittaꝛ. ¶ Cū aūt ad idē vuln⁹ redieris ꝛ q̃rterios tumefactos videris:bonū signū est:q: tūc signur ꝙ nāa sit potēs ibi ponē nutrimētū. Ceteꝝ si diminutos ꝛ mortificatos videris malū est:q: tūc signur ꝙ nālis v̄t⁹ sit ipotēs iferi⁹ ꝛ supi⁹ mittē nutrimētū. Nō ꝙ in vulnerib⁹ putredinē cito fieri bonū est.tarde v̄o malū vuln⁹ ēt fit ꝯceptū malū. Jux̄ illud Hyp. laxa bona:cruda mala. Cū hac cura isistas extrisecus q̊usq3 craneū plene repatū eē cognoueris:ꝛ tūc pānus diminuaꝛ:ꝛ q̃rtarios p̄dictos ad proꝑiū locū redire cōpellas:ꝛ usq3 ad finē carpia uł alio pāno cura nō dubites. ¶ In vulnerib⁹ aūt ubi fractura cranei est solū pānū imittim⁹ sup craneū ifusū3 in albu.oui. Ung^m v̄o uł aliq̄d vnctuosuȝ imittē oīno refugim⁹.nullū eni vnctuosuȝ ponēdū est in loco ꝓpe medullā ne ueniēs ad iteriora ledat durā matrē uł penetret. ¶ Sed ut videaris aliq̄d de tuo iponē fac h̄ vnguētū qd̄ secure poteris iponē circa labia vulneris extrisecus. Accipe crocū ꝛ pone in aquā:ꝛ ibi tādiu dimitte q̊usq3 aq̄ bū sit colorata:ꝛ cola ꝛ in hac colatura pone farinā triticeā ꝛ icorpora ꝛ pone sup ignē ut aliquātulū bulliat:semp agitando cū spatula:ꝛ usui reꝑua.dolorē mitigat ꝛ lenit.apł̄icū cyrurgicū sup̄ coriū aliq̄ñ i fine ponē ꝯsueuim⁹. ¶ Nō etiā in hoc loco ꝙ in vulnē capitis ꝓfundo:ita ꝙ craneū sit scissū3 int⁹ ꝛ extert⁹:ꝛ si aliq̄ miri gaꝝ lesa sit:uel ēt ipsa s̄ba cerebri pp ei⁹ debilitatē timeꝛ de morte.vñ in h⁹i vulnerib⁹ nō est facienda flōmia.augeꝛ enim debilitas. In alijs v̄o vulnerib⁹ capitis dolor sit siue in frōte siue in facie:ꝛ si nō satis sang.emanauerit:ꝛ si flux⁹ hūoꝝ timeaꝛ:flōmandus est de uena cephalica. Eadē ꝯsideratio hēaꝛ in oī vulnē corpis:sȝ semp est faciēda flōmia p antipasiȝ ꝛ de uena mēbro leso s̄pāłr ꝯuiētē:q: ois dolor acuit reuma:ꝛ ubi dolor:ibi fit decursus hūoꝝ. ¶ Itē notādū est ꝙ cū in augmēto lune aliqs vulneraꝛ:timēdū est ne dura m̄r tūc ledaꝛ:q: tc̄ est ꝯiūcta ipsi craneo:que si sup craneū exeat cū police leniter est cōp̄imēda ꝛ ad ꝓp̄iū locū reducēda:deide cureꝛ ut dictū est. ¶ Sciēdū est etiā ꝙ q̃ñcūq3 in capite fit incisio semp añ p̄parāda sunt corpuscula de stupa madefacta in aqua ꝛ bū exp̄ssa ad moduȝ amigdale:uel plus ſm ꝓportionē vulneris:factaq3 icisione vulnus corpusculis supradictis repleaꝛ:ꝛ ita dimittaꝛ usq3 ad tertiū diem in hyeme in estate bis in die muteꝛ:ꝛ hoc ꝓpter citā uel tardā saniei generationem.

¶ De fractura cranei i modū rimule:ꝛ de cranei dep̄ssiōe. Cap.V.

Ontingit aūt craneū in modum rimule scindi illa.s.ut neq3 eleuatio: neq3 dep̄ssio: altera : altera p̄s videaꝛ.utrū aūt talis fractura usq3 ad interiora descēdat nō cognosciꝛ.ut ḡ possis certificari teneat sibi ifirmus os ꝛ nares clausas ꝛ isufflet viril̄r:ꝛ si per rimulā illā aliq̄d exalauerit:scias craneū usq3 ad cerebrū esse fractū:cui sic s̄buenire curabis. ¶ Si vuln⁹ sit strictū elargeꝛ:ꝛ nisi sang. uł aliō te ipediat:statim iux̄ rimulā trepano sūma cautela ex utraq3 p̄te rimule fora:ꝛ quot tibi videbunꝛ ꝯgrua foramia facias:ꝛ postea spatumie ab vno foramie ad aliō ip̄m craneū icidas:ita tñ ut usq3 ad extremitatē rimule talis icisio ueniat ut putredinē que sup̄ cerebrū deriuauerit bōbacello uel s̄btilissimo panno de lino ex obliquo iter cerebrū ꝛ craneū pēna imissa diligenter exh̄ere ualeas. In h⁹i aūt vulneris cetera eadeȝ sunt exequēda:que in p̄dictis docuimus. ¶ Nō ꝙ si rimula cranei nō sit tāta ut s̄ba cranei penetret cū instr̄is cyrurgicis abradēdū est craneū ꝛ quocūq3 modo illa rimula sit ex toto cū p̄dictis instr̄is remoueaꝛ ut securus sit medicus utrū penetret rimula usq3 ad duram matrem.

¶ Si v̄o craneū ita sit fractū ut sit in altera p̄te dep̄ssum.i. fractura dep̄ssa ut frustulū non ualeat defacili segregari ex illa p̄te:ex qua setē pforare icipias:ꝛ quot ibi cōpetētia fuerint visa foramia facias:deinde cum spatumine ꝛ cū alijs instr̄is:ut iā dictū est curā adhibeas:ita tñ ut spatumine posito in ipsa fractura eleuetur craneum:ꝛ caute ne aliqua pars sit ibi : ut dura mater ledatur ab illa.

¶ De vulnere in capite sine fractura cranei. Cap.VI.

I vulnus in capite sine fractura cranei fuerit:stati de pāno lineo i alb.oui ifuso ꝛ aliq̄ꝫtulū exp̄sso totū diligēter vndiq3 repleaꝛ. Sȝ nō ꝙ nō debet agitari multū alb. oui in tali cā ne amittat friditatē. ¶ Et si tp̄s hyemale fuerit talis embroca supponaꝛ q̊usq3 saniē gñet. Que. ℞. brācā ursinā.maluā ortulanā.ꝛ alterā maluā.i.alteā.paritariā uolubilē maiorē.oēs iste herbe bū pistenꝛ in singulis manipulis:ꝛ de his folia solū accipianꝛ cū lb.ſ.assūgie:ꝛ isil̄ bū icorpenꝛ:ponanꝛ oia h̄ cū trib⁹ vncijs farine tritici ꝛ duab⁹ vncijs farie se.lini:ꝛ vncijs duab⁹ fenugreci:oia ista i uase s̄btili cū vino rub.bū icorpenꝛ:ꝛ postea sup lētū ignē pone:addito vino puro ꝛ ru.ꝛ agitādo cū spatula tādiu dimitte donec ispisseꝛ:ꝛ ispissatū usui reꝑua. Nō ꝙ ēbroca ista uocaꝛ pultes cyrurgicoꝝ. ¶ Nō ēt ad dolorē ex pcussiōe. Accipe mel cū vino ꝛ oło ꝛ cimio:ꝛ fac idē empł̄m ꝛ appone loco dolēti.hoc ēt empłȝ ualet ad pleuresim:ꝛ si ex appōne hoc empł̄m augmenteꝛ dolor:necesse est ut patiēs flōmeꝛ. ¶ Iteȝ aliud emplastrū ꝛ est ualde maturatiuū.℞.mellis succi.apij.aneti.farine subtilissime tritici qd̄ sufficit.

¶ Si v̄o estiuū tp̄s fuerit talis fiat ēbroca.℞.folia malue. M.j.ꝛ pista cū trib⁹ vncijs assūgie ueteris ꝛ non salse solatrū mem ite:ꝛ si nō poteris hr̄e memite:pone ꝓ ea vmblicū ueneris uł cassilaginē:q̄ optia herba est violariaȝ: ista tres pista ꝛ succū istū pmisce cū p̄dcis ꝛ tātū de mero q̄ꝫtū de succo ipone ꝛ icorpa:ꝛ iteꝝ ipone tres vncias farine tritici ꝛ tres de melle diu cū spatula agitādo ad ignē donec spisseꝛ ꝛ usui reꝑua. Has aūt ēbrocas ꝓ diūsitate tp̄is ponim⁹ usq3q̊ vuln⁹ saniē mittat:ꝛ ipsas dilatas in pāno. ¶ Postq3 aūt saniē fecerit:pānū siccū in vulnere mittim⁹ q̊usq3 pus desiccaꝛ.cū aūt exiccatū fuerit vuln⁹ carpiā supponim⁹. ¶ A die v̄o reumatis q̊usq3 vulnus sit desiccatū vng^m fuscū vulneri applicam⁹:qd̄ sic fit. Accipe olei cois ꝛ sepi arietini.añ.lb.j.picis grece.℥.iij.picis naualis lb.ſ.cere.℥.iij.in estate. In hyeme v̄o.ij.masticis.olibāi.galbāi.armo.serapini.oppopo.terbētie añ.℥.ſ.ꝯficianꝛ h̄ mō.oleū ꝛ sepū ꝛ cera cū pice nauali ꝛ cū gūmis que nō sūt terēda:ut galbañ.armo.serapi.oppopo.in stānato sup̄ ignē ponanꝛ:ꝛ de mastice ꝛ olibano ꝛ pice greca fiat puluis. Sup̄dictis liquefactis ad ignem agitādo semp cū spatula puluis sup̄dictoꝝ addaꝛ. Sig^m decoctionis est q̃ñ gutta posita sup̄ marmor adheret digito ꝛ nō dissoluaꝛ:ꝛ dū hoc fuerit deponaꝛ ab igne ꝛ addaꝛ terbētina ꝛ cola per pānū ꝛ usui reꝑua. ualet ad oēs plagas:bonā carnē facit:saniē gñat ꝛ attrahit. In ceteris aūt cura sicut superius diximus.

¶ De pcussione in capite sine vulnere cuȝ fractura:ꝛ sine fractura cranei. Cap.VII.

X pcussura q̄ȝ fit tumor in capite sine aliq̊ vulnē. aliq̃ñ cū fractura cranei:aliq̃ñ sine fractura eiusdem. Fractura v̄o cranei aliq̊tiēs est ip̄o tactu manifesta.aliq̊tiēs occulta. ¶ Q̃ñ v̄o ipa fractura cranei manifesta est

loc⁹ in modū crucis cū rasorio icidaṫ: ꝛ cūcta per ordinē ꝓseq̄nṫ: de his que supi⁹ in 2ᵃ cura capitis dixim⁹. ℭ Si vō fractura cranei est occulta ut sit in modū rimule. ꝑ inditia cog̃sces q̄ circa egrū tibi videbunṫ idonea usq₃ ad 5ᵐ ul' 7ᵐ diē: ut si nō bn̄ appetat: male digerat: male dormiat: vix assellet ꝛ urinet: ꝛ si calorē patiaṫ febrilē: tūc certi sum⁹ de fractura cranei. Cura h⁹ est: ut cutis in modu₃ crucis cū rasorio icidaṫ: ꝛ cūcta ꝑ ordinē ꝓsequaṫ. ℭ Qn̄ tumor ex ꝑcussura sine vulnē ꝛ sine fractura cranei est ꝑ iditia patientis. cog̃sces usq₃ ad 5ᵐ ul' ad 7ᵐ diē: ut si bn̄ appetat: bn̄ digerat: bn̄ dormiat: assellet ꝛ urinet: ꝛ si sit sine calore febrili: tūc certi sum⁹ q: craneū nō est fractū: ꝛ tūc apponēda sūt ea q̄ repellāt tumorē. ℭ Fiat g̃ embroca talis. Accipe absinthij / arthemisie / ruthe / ciminii / cepe eq̄lr: ꝛ sil' bn̄ pistenṫ ꝛ cū olo cōi coq̄nṫ: ꝛ sup̄ tumorē bis ul' ter in die ul' q̄ter ul' plus in die q̄tu₃ pati pōt calīa ponaṫ. ℭ Si ab istis nō repelliṫ mā̄ ponaṫ embroca talis. Accipe absinthiū / arthemisiā / maluā cōem. an̄. M. j. ista oīa teranṫ ꝛ ipsis tritis addanṫ. iij. ℥. de assūgia: ꝛ bn̄ cūcta sil' incorpenṫ. ꝛ. iiij. ℥. de farina frumēti admisceanṫ ꝛ cū vino incorporenṫ ꝛ addanṫ. iij. ℥. de melle ꝛ ponātur ad ignē: ꝛ tādiu ducanṫ cū spatula q̊usq₃ ad spissitudinē ueniāt: ꝛ talis embroca loco patiēti supponaṫ quousq₃ tumor deueniat ad maturitatē. ℭ Post vō ubi locus magis depēdet cū sagitella aperiatur ꝛ sanies tota manib⁹ exprimatur: ꝛ si opus fuerit digitus intromittatur ꝛ cetera ꝓsequantur ut in ap̄atum cura dicemus.

ℭ De vulnere siue ꝑcussione capitis cum cuti laniata siue sepata pendēte cū craneo uel sine eo. Cap. VIII.

s J ex vulnē cutis capitis icisa cū craneo ul' ex alio casu ul' lapidis ex ꝑcussiōe casui ul' aliq̊ tali cutis ip̄a laniata ul' icisa depēdeat: tūc ip̄a cutis depēdēs icidaṫ ꝑ mediū usq₃ ad craneū fractū: ꝛ ab illo craneo cū erugie sepata os cranei ꝓijciaṫ ꝛ cutis ip̄a ex utraq₃ ꝑte suaṫ: icipiēdo a supiori ꝑte ꝛ fiat vnus pūct⁹ cū acu sbtili q̄drata ꝛ filo de sirico: ip̄e pūctus optie ꝛ firmiter nectaṫ ꝛ sb̄ mēsura vncie ali⁹ pūct⁹ eodē mō firmeṫ: ꝛ tot in hūc ordinē ibi fiant q̊t necios esse ab utraq₃ ꝑte cog̃ueris. Inferior vō ꝑs ex utraq₃ ꝑte relinq̄tur apta ut ꝑ illos meat⁹ vulnus cōpetēter possit curari. ℭ Sup hāc vō suturā ponaṫ puluis rub. ꝛ ꝯsolidatiuus qui sic fit. Accipe ꝯsolide maioris. ℥. j. boli. ℥. j. picis grece. ℥. iij. masticis. olibani. an̄. ℥. ß. sang. dra. mumie an̄. ℥ ij. que oīa teranṫ ꝛ usui reſuenṫ. Hic pl'uis ualet ad sanguinē ꝯstrigēdū: ꝛ ad ꝯsolidationē ossis ꝛ carnis post suturā: cito ēt pellē sup̄ vuln⁹ iducit. Hic g̃ pl'uis supponaṫ tali suture ut dixim⁹. sup̄ ip̄m vō pl'uerē foliū plātagis ul' aliō in extremitatib⁹ stuellū imittē: ꝛ plumaceolū de pāno ponē ꝯsueuim⁹: ut cōprimēdo aliq̄tulū sanies ad inferiorē meatuū descēdat: ꝛ vuln⁹ cōpetēti⁹ curari sanari ualeat. Hic aūt pl'uis usq₃ ad. ix. dies bis i die supponaṫ q̊usq₃ carnē videam⁹ ex ꝑte succrescē ꝛ ꝯsolidari: ꝛ tūc ꝓ̄dictos pūctos dissoluim⁹: filū exhimus: ꝛ usq₃ ad ꝑfectā ꝯsolidationē cū pāno carpia ꝛ alijs que dixim⁹ ꝯuenire ꝯsueuim⁹. ℭ In illa vō icisiōe que facta est a medico ponaṫ pānus sicc⁹ ꝛ cetera itra craneū ꝛ ex̄ ꝓseq̄nṫ: que in alijs curis fracture cranei dixim⁹. ℭ Si vō de craneo pars est sepatū cū cuti ut iteriorē ꝑtē nō ꝯtigat illō tātillū ossis acuti remouem⁹: ꝛ in ceteris eādē curā ꝓsegmur: que in sup̄dictā suturā dixim⁹ excepto q̄ nō debet scidi ꝑ mediū ne itra craneū aliq̄ possint imitti. ℭ Si vō cutis sine craneo ul' ex vulnē: ul' ex alio casu a capite sit segregata cura est eadē que ꝛ in cura supius ꝓxime dicta.

ℭ De vl'nē facto in ꝯtumacia capitis an̄ ul' retro. Cap. IX

s J vulnus fuerit in ꝯtumacia capitis an̄ ul' retro: ita q̄ ad sbaꝫ ꝑcedat mortale est. Si vō a supioribus ad inferiora descēdit: ita q̄ descēdit nō ꝓcedit sed per nares ul' aures: uel aliā h⁹ partem descenderit non mortale. Cura quoq₃ talium vulnerū similis est p̄cedentibus.

ℭ De suturis qualr̄ fieri debeāt in mēbris faciei ꝛ alijs mēbris nobilibus. Cap. X.

s J in facie utpote ꝑte ul' labro ul' alia nobili ꝑte corpis vuln⁹ fuerit q̄ sui debeat p⁹ ꝑtē ꝑti reddē ꝛ supficiē cutis ip̄aꝫ in q̄tū delicati⁹ p̄sumim⁹ ut durare possit cū sbtili acu ꝛ filo de sirico suere ꝯsueuim⁹: sigillatiꝫ pūctū quēlibet ꝑ se nectēdo vnū ab alio modicū segregādo. ℭ Cetez si nasus cuꝫ labro sit ex trāsuerso icisus q̊libet in suo loco reponimus ꝛ diligētissime collocam⁹: ꝛ ut h iā ꝓxie dcm̄ est sutm⁹ ex utraq₃ ꝑte nasi pluāceolū de pāno ei ponim⁹: ꝛ sustētaculū in modū capistri ne ad aliquā ꝑtē deuagari ualeat: uelut retinaculū facim⁹. Si vō neciū fuerit stuellū i narib⁹ mittim⁹: ut ꝑ illos meat⁹ sanies cōpetēter educaṫ. ℭ In oib⁹ q̄ꝫ suturis extremitates aptas relīqm⁹: q̊ ꝛ stuellum ibidē mittē ualeam⁹: ꝛ ꝑ illos meat⁹ saniē effectā purgem⁹: nisi i cartilagiosis i qb⁹ locis nō est dimittēdus meat⁹: q: ip̄i meat⁹ expurgāt uelut i narib⁹ ꝛ aurib⁹ vīga ꝛ silib⁹. Puluerē vō rub. q iā dict⁹ est usq₃ ad. ix. dies supaspgem⁹: ꝛ q̄ dicta sūt circa ista: supi⁹ sp diligēter attēdimus.

ℭ De vulnē i ꝑtib⁹ faciei facto cū telo ul' sagitta. Cap. XI.

s J quis telo fuerit ꝑcussus in facie ꝑ nares ul' iux̄ ocl'm ul' maxillā siue in aliq̊: ita q̄ ferrū sit in ꝓfūdū ul' sbtiles ul' angustos meat⁹ itrauerit ꝛ tortuosos lꝫ laboriosuꝫ sit exhēn̄ sm̄ igeniuꝫ q̄sq₃ laboret: ꝛ q̄lr̄ exhi possit diu cogitet. ℭ Et si ferrū nō careat ligno iux̄ lignuꝫ tēta mittaṫ usq₃ ad ferrū ꝑ idē vuln⁹: ꝛ si cog̃scaṫ lignū bn̄ ꝯiūctū ferro parū ac paꝫ vibreṫ: ꝛ ēt paulatiꝫ ꝯstrictū lignū cū ferro moueaṫ: ꝛ sic cū cautela abstrahaṫ. ℭ Qꝫ si ligno careat ferrū cognito a patiēte q̄lr̄ ꝛ quō stabat cū fuit ꝑcussus sursuꝫ ul' deorsuꝫ ex recto ul' obliq̊: ꝑ vuln⁹ tēta itromittaṫ: ꝛ cognita via ferri: ferrū si poterit exhi exhaṫ: ꝛ si absq₃ multa molestia nō possit exhi meli⁹ est ut dimittaṫ. Multi eni retinētes ferrū post multū tp̄s vixerūt. Deide cura sit talis. Extco ferro statiꝫ fiat stuellus de lardo ꝛ itromittaṫ: ꝛ si adeo fuerit in ꝓfūdo ut lardus itromitti nō sufficiat: facias tastū de pāno lineo ꝛ sagimie vngaṫ ꝛ sic itromittaṫ: ꝛ desup pluāceolū de pāno lineo ponaṫ: ꝛ sic ligeṫ ut ligatura icipiat a loco vn̄ putredo dꝫ fluē: ꝛ si duo sūt foramia illud plus retardeṫ ad ꝯsolidādū: qō magis pēdet q̄ in supiori ꝑte est citi⁹ ꝯsolideṫ: ꝛ ita semp loceṫ ifirm⁹ ut putredo ad exteriora ꝛ nō ad iferiora decurrat. ℭ Si vō saniē in tali vulnē g̃nare sm̄ uarietatē tp̄is uolueris: embrocas hac in estate. illā vō in hyeme pones: que diligēter districte sūt in sexta cura capitis supi⁹ dicta. Cetera vō fiāt ut i alijs curis dixim⁹. h āt nō p̄termittam⁹ q̄ post q̄ꝫ sanies cepit exiccari ꝛ vulnus ꝯsolidari diminuaṫ silr̄ stuellus sm̄ purgationē vulneris. ℭ Si vuln⁹ fiat de sagitta barbulata: ita eā abstrahim⁹. Si forcipes ibi large mittē possum⁹ barbulas cū forcipib⁹ caute cōprehēdim⁹ ꝛ eas ad stipitē retorquēdo plicam⁹. Qꝫ si difficile est canellū aliquē sbtilē ferreū ul' eneū ad barbulā vnā apponim⁹: ꝛ ip̄aꝫ barbulā in ꝯcauitate canelli recipim⁹: ꝛ idē in alia ꝑte facim⁹: ꝛ multo studio ꝛ diligētia cōpetēter abstrahimus. Idē facē poterimus cū duabus pēnis anserinis. In alijs aūt cura similis est cum predictis.

ℭ De vl'nē cū penetratiōe crāei fcō cū telo ul' sagitta. XII.

l Jcet aūt supiorē ꝑtē capitis sagitta ul' aliq̊ sili vulnerari nō sepe ꝯtigāt. tn̄ q: in his cura difficilis est. eā nō p̄termittam⁹. Cū g̃ sagitta ul' aliō craneū ab vna ꝑte penetrauerit: ꝛ ꝑ aliam ꝑtē cranei manifeste exierit: ut si in anteriori ꝑte sit ꝑcussus: ꝛ ꝑ posteriorē exierit: ul' eo⁹ talē curā facē ꝯsueuim⁹ Si mortalia signa i eo nō appeāt cutiꝫ ab ea ꝑte a q̄ sagitta exiuit icidim⁹: ꝛ a craneo cū erugie sepam⁹: ꝛ si statim fieri pt: craneū iux̄ ferrū i modū crucis pforam⁹ ut meat⁹ ille ꝯuēiēter sic elargaṫ: ꝛ sic ferrū caute ꝛ ꝓuide trahim⁹

ab alia vō pte lignū educim⁹. ¶ Ceteꝝ ſi aliā pt̄e cranei nō penetrauerit: ⁊ ſigᵃ bona ī eo uſq; ad 5ᵐ uł ad 7ᵐ die appuerit iux̄ ferrū uł lignū ut ħ ſupi⁹ ꝓrie diximus: cutē icidim⁹ ⁊ a craneo ſepein⁹: ⁊ ī modū p̄dcm̄ craneū cū ſb tili trepano foramus: ⁊ ipam ſagittā abſtrahimus. Cura in oibus eadē eſt cum ea quā de fractura cranei dixim⁹

¶ De caſu uel pcuſſione ſuper caput ſine ruptura cutis: ⁊ cū ſola plicatura cranei. Cap.XIII.

e X pcuſſura q̄z uł caſu ſine cutis ⁊ cranei fractura craneū ipz ad iteriora plicari ꝯtigit: ⁊ motui cerebri nō modicū repugnare. vñ patiēs ī ſōnis hoſtiles ipugnationes imagiaſ dormiēdo ſurgit arma rapit ⁊ hᵒⁱ talia uelut vigilās opaſ. ¶ Cui⁹ cura eſt ut ſup̄ locū illū cutis in modū crucis cū raſorio icidaſ: ⁊ cū erugine ſcarneſ craneū vndiq; circa plicaturā trepano foreſ: ⁊ totū illud cra. remoueaſ. Cura ī aliis eadē eſt his q̄ de frac. cra. ī pᵃ cura p̄diximus.

¶ De tinea ⁊ ei⁹ cura. Cap.XIIII.

t Inearū alia eſt curabił ⁊ alia icurabilis. Incurabilis aūt p ħ ſigna cogſciſ. Cutis eni dēſa eſt ⁊ dura ſquāmas multas emittit. pilos corrodit. h⁹ curā ꝓ derelictā relinqm⁹. ¶ Et⁹ vō q̄ curabilis eſt due ſunt maneries. Nā alia pilos emittit multos ⁊ q̄ſdā ualde groſſos ⁊ cutis eſt groſſa. ī ꝯtinua nō dura. alia cutim groſſaz hēt ⁊ ſciſſuras cū multo prurītu. aliqñ ſaniē emittit. ¶ Sz quecūq; iſtaꝝ duaꝝ ſit cū hac cura medemur cū capilloꝝ euulſiōe. Accipe elli alb. ℥.j. picis naua. ℥.j. nucis cois. ℥.vj. iſta oia bñ teranſ ⁊ ſimł icorpenſ ad moduz vnguēti. Qꝫ ſi fuerit opus in hyeme de ipis nucib⁹ oleū exit: ⁊ cū ipo oło tale vngᵐ liq̄facias. de ħ vngtō p. viij. dies uł p. ix. uel plus uł min⁹ ſic medico videbiſ ꝯueniēti⁹ caput eā patientis diligēter iunges. Cū aūt locū illū mollificatū videris ipſos capillos radicit⁹ euellas: ⁊ a q̄cūq; pte capillos abſtraxeris. iteꝝ iunges q̄tidie: ⁊ cū capilli renati fuerint caput de lixiuio lauari facias: ⁊ cū capilli deſiccati fuerit: caput de pſilotro vngas: ⁊ tādiu pſilotrū ſup caput relinquaſ: quuſq; capillos de facili remouē ualeas.

¶ Fit aūt pſilotrū ita. Accipe. ℥.iij. calcis vi. ⁊ facias bullire in aq̄: ⁊ adde q̄rtā ptē. ℥. auripigmēti ⁊ facias bullire. Signū decoctiōis eſt qñ pēna imiſſa ⁊ ſtatim extcta de facili depilari pōt. ¶ Poſtq; eni cū tali pſilotro capillos euulſeris ⁊ ruborē aliquē ſup caput videris: iteꝝ vngas ⁊ eadez facias que iā ſup̄ dixim⁹ q̄uſq; caput ter ſine rubore appareat. ¶ Ceteꝝ ſi talis cura non ꝓderit fiat tale vngᵐ. Accipe ſtaſiſagrie ſe. ℥.j. elli alb. ℥.j. auripig. vitrio. alu. aā. ℥.ſ. galluce. ℥.j. iſta oia pluericata cū. ℥.vj. fecis olei: deide de flaura abrotāo agreſte ſiue domeſtico. erucā agreſte fumoter. titima. lapa. acuto. aā. M.j. piſta ⁊ ſuccuz extrahe ⁊ ipm ſuccū ꝯfice cū vnguēto ⁊ facias bullire ad prunas poſt adde. iij. ℥. picis liqde. De ħ vō vngtō caput inungas: ⁊ in ceteris idē facias ꝙ dcm̄ eſt ſupi⁹ in ꝓxia cura. Si vō hēat multos pediclos: appone argē. vi. mixtū ⁊ extinctū cū ſaliua. Qꝫ ſi loc⁹ eſt rugoſus: vnge cuz ueteri ſagimie. deide pilos extrahe ⁊ poſtea vnge cū pſilotro: ⁊ ꝓcedas ut dcm̄ eſt ſupi⁹. ¶ Si vō nō ſit hᶜ paſſio iueterata ſz ſit de nouo uelut īfra ānū eā ſine capilloꝝ euulſiōe curamus ħ mō. Accipe abrotani agreſtis. eruce agre. herbe flaure. fumiter. arthemi. aā. M.j. bñ piſtate ī oleo cōpone: ⁊ p tres dies: uł ſi placuerit uſq; ad. ix. dies uel plus etiā relique: ⁊ poſtea in oleo illo fac p̄dictas herbas bullire: ⁊ p diſcrimia de ipo oleo calo ꝓut pati poterit mãe ⁊ ſero diligēter iungas: ⁊ poſt vnctionē p diſcrimina puluerē ſuppone: qd̄ ſic fit. Accipe ſtaſi. ⁊ ellebo. al. aā. ℥.j. ⁊ tere: ⁊ puluerē iſtū ſemp poſt vnctionē abundāter ipone: ⁊ ita facies donec ſan⁹ ſit. ¶ Notandū eſt ꝙ ſi tinea recēs ſit: ſiue de ſicca mā ſiue de hūida ſine capilloꝝ euulſiōe pōt curari. ſi vō iueterata cū capilloꝝ euulſiōe: ſi tñ ſit talis ꝙ poſſit curari. ¶ Ad illā q̄ ſit de hūida mā fiat pſilotrū ſic bñ diceſ iferius. ſ. de aq̄ ⁊ calce vi. ⁊ auripig. Si vō fiat de ſicca mā addaſ oleū pſilotro ne nimis deſiccet: uł fiat aliō pſilotrū qd̄ ēt facit ad ꝑpiginē ⁊ ad ſcabiē toti⁹ corpis: ⁊ ſit de calce vi. auripig. ⁊ aq̄ ro. uadaſ: ſz loco aque ro. eat uł addaſ ꝓ ea ſucc⁹ lapa. acuti ⁊ ſuc. fumiter. ⁊ lacte anabule ⁊ aloe. ¶ Nō ēt ꝙ in curatiōe tinee ħ eſt ordo ſm q̄ſdā. In p̄mis loc⁹ eſt mollificandus ut diceſ in ꝓxia cura iferi⁹. ꝑus eni apponaſ pſilotrū. q: radices capilloꝝ nō euellit niſi ꝑus loc⁹ remolliaſ ⁊ cuz emollit⁹ fuerit. Accipe pileū de corio ⁊ illine cū pice ⁊ raſina liq̄factis ſimł: ⁊ tōdanſ capilli ad mēſurā vni⁹ pollicis ſup̄ cuti: ⁊ ibi ponaſ pile⁹ p. ij. uł. iij. dies ⁊ noctes: ⁊ ponaſ ſcānū ſup pedib⁹ ei⁹ ⁊ ligeſ pileolus ⁊ chorda ad trabē ⁊ caute auferaſ ſcānū ut remaneat cuz pileolo ad chordā: ⁊ euellanſ radices capilloꝝ acute. ¶ Cura tinee ēt ſi fuerit antiq̄. ℞. adipis urſi. ℥.j. calcis. ℥.j. fimi muris ℥.iij. picis liqd̄. ℥.iij. oli uſti ex lucerna. ℥.ſ. tere ⁊ cōmiſce oia in vnum ⁊ line ⁊ miraberis in liberatione tinee. ¶ Itē araneaꝝ cōbuſtaꝝ cinis. ℥.iij. fimi muris picis liqde. aā. ℥.j. cedrie ꝙ ſufficit ꝯfice in vnū ⁊ utere mirabile eſt. ¶ Alexā. poſuit has curas in p̄n⁰ ſui libri quas nimis cōmēdauit: ⁊ affirmauit dicēs: ꝙ patiēs optime liberabiſ a p̄dicta egritudine ħ medicamine adhibito.

¶ De rima ſeu ruſa capitis. Cap.XV.

s Upfluitas q̄dā naſciſ in capite q̄ diciſ rima ſiue ruſa ad quā facit Rogeri⁹ tale vngᵐ. Accipe ſulfuris vi. ℥.ij. ellebori al. ℥.j. arg. vi. ℥.j. cimini. caputpurgij. aā. ℥.ſ. iſta oia puluericata cū. ℥.vj. aſſūgie liq̄facte miſce ⁊ bñ icorpora: ⁊ cū opus fuerit iunge. ꝓbatū eſt. ualet ēt ad ſīa ſalſuz: ⁊ ad mala que ſolēt eē in crurib⁹ ⁊ ad oēm ſcabiem. ¶ Nō vnguētū iſtud optimū eſt ad malū mortuuz ⁊ ad oēm ſcabiē: ſz q: uehemēter deſiccat: ⁊ patiēs ide multuz moleſtaſ nō approbo ei⁹ appōnē. in hoc caue ſi patiens ſit puer aut delicatus: q: mortis inducit periculum.

¶ De teſtudinib⁹ capitis. Cap.XVI.

n Aſcūtur aūt alie ſupfluitates in capite q̄ ſūt ſiſes ſcrophulis: q̄rū q̄dā eſt dura q̄dā mollis. Iteꝝ iſtaꝝ q̄dā eſt mobilis q̄dā imobilis. ¶ Cui⁹ vō q̄ eſt mobilis talis eſt cura. Sub digitis tm̄ teneaſ ab extremitatib⁹ firmiter ⁊ ipa ſup̄ locuz illū icidaſ in lōgū: ⁊ cū ſpatula talis ſcrophula vnco ꝑus apphēſa ſcarneſ: ⁊ ſi fieri pōt cū ipo pāniclo īfra quē nata eſt abſtrahaſ: ⁊ ſi nō poterit extrahi reliquaſ vuln⁹ de pāno īfuſo in albu. oui ipleaſ. in 2ᵃ die pluis affodilloꝝ immittaſ: q: pāniculū talē corrodit ⁊ putrefacit. ¶ Nō ꝙ ille ſupfluitates dici pñt teſtudies q̄ q̄ſi botia ſunt: ⁊ ille ſi moueri pñt dcm̄ eſt ſupi⁹ in ꝓxia lra q̄lr curenſ: ſi nō eſt mobilis: ſcidaſ cutis in modū crucis: ⁊ fiat ſcarnatio circa botiū: ita ut libere poſſit fieri acceſſus ad locū: ⁊ tūc abſcidaſ cū folicolo in q̄ ꝯtinet. illa eſt eniz burſa que niſi remoueaſ fac̄ recidiuationē. Et nō ꝙ teſtudo naſciſ qñq; in modū oui: qñq; in modū caſtanee. ¶ Puluis affodilloꝝ ſup̄dict⁹ ſic fit. Accipe affodilloꝝ ſuccū. ℥.vj. calcis vi. ℥.iiij. auripig. ℥.j. ꝯficianſ ſic. Succ⁹ bulliat in olla ⁊ addaſ calx: ⁊ bñ icorpenſ: ⁊ poſtea addaſ auripig. ⁊ paꝝ bulliat: ⁊ cū bñ icorpatū fuerit: ponaſ ad ſolē: ⁊ cū deſiccatū fuerit iformenſ trociſci ⁊ bñ deſiccati ꝑuenſ. ħ aūt puluis ad corrodēdū talē pāniculuz eſt imittēdus. ⁊ ſit ibi p v. uł. vij. dies: ⁊ cū videris eē deſiccatū in vulnē ponendus eſt pānus in albu. oui īfuſus. ſupi⁹ vō ſtupa cū ouo q̄uſq; videas pāniculū decoctū ⁊ vuln⁹ aliq̄ntulū mittē ſaniē. poſtea vō in oib⁹ curā adhibeas: ſic in vulnerib⁹ ſiue fractura cranei dixim⁹. Notādū eſt ꝙ auripigmētum pdit vires ſuas in excoquēdo. vñ debet ultimo apponi. ¶ Si vō ſcrophula capitis q̄ imobilis eſt cuti cū craneo iſit ⁊ ꝯdēſat in vnū: ita ſiqdē ut dura mr̄ cū craneo eadez ſit iſectiōe ꝯiūcta: tūc ab ipo vi hīe p̄nᵐ. Cura talis eſt: ut illa cutis tota radicit⁹ ſepeſ. circa vō iſectū craneū trepāo

puide: z cum spatumine ipm craneuz totum remoueas a dura matre caute z ingeniose: q2 vo ipam supfluitatez a dura matre separe difficile est z periculũ qd exinde pvenire põt: ualde timẽdum est talem curã potius derelinquere q̃z prosequi desideramus. ¶ Scrophula immobilis est incorabilis.

¶ De qbusdã incisionib9 z cauterijs ad maniã meliam z epiliam factis. Cap. XVII.

a D maniã uł meliã in sumitate capitis cutis icidaf i modũ crucis: z craneũ pforef ut materia exalet ad exteriora: patiẽs in vinculis teneaf z vulnus curef: sicut in cutis vulnerum diximus.

¶ Ad maniacã siue ad maniã uł meliã p9 tẽtenf remedia phisicalia. Nã si fit de hũore nõ pdest cura ista: nisi tñ fit de fumo icidaf cutis. Et nõ q in hac icisiõe sustinẽda est multa emorrosagia: q2 qñq3 p emorrosagiã liberari pñt. põt ẽt fieri cauteriũ in sumitate capitis ad epilepsiã: z ẽt 9 maniã z meliã. z di: cauteriũ ad nodulũ ad diiaz cauterij cũ setone. ¶ Et nõ q supi9 i hac cura ubi dixi craneũ pforef q pforatio ista dz fieri istrõ ferreo qd seca uł serra di: z est ad modũ circli fcm iferi9 z coartatũ circũferẽtialiter ad modum serre ut aptio: sit ad penetrandum: z habet in medio quasi pedem circini acuti: per quem isixum craneũ stabili9 in eodem loco z in eadẽ circũferentia ad penetrãdũ z circũuoluẽdum sit.

¶ Ad epilepsiã fiat ustio in fontanella sup collũ: z in hac extremitate occipitij: z ad epilepsiã de puata cã z nõ supponaf foliũ hedẽ: s3 fiat stuellus hedẽ. h est ordo cauteriorz: facto cauteriũ iponaf lardũ usq3 ad. vij. dies ut ignis cadat: postea pilla pua de cera z fit caudata cũ filo: postea maioref. ultio fiat stuellꝰ de hedera uł de medulla z fiat pforatio qdã sup stuellũ pxio loco foliũ hedẽ ponif: dei de plũaceolũ: z puef p. c. ix. dies ad min9. ¶ Itẽ nota q epilepsia est oppiłõ pncipaliũ uẽtriculorz cerebri cuz diminutiõe sensus z mot9. z sũt tria potissima ad epilepsiã iducẽdã. s. defectus caloris: multitudo hũoris: 9strictio meatuũ. calore aũt debili mult9 hũor dissoluif: nec tñ dissolut9 9sumif: z p meat9 9strictos nõ põt trãsire z elabi: s3 retinef z replet uẽtriculos cerebri. z h est pncipalis cã qre fit epilepsia ex pdictis p3: qre cauteriuz fiat in illis: z maxime in illis q laborãt de state. ¶ Et nõ q si excreuerit caro mortua in circũferẽtia cauterij allea calefacta z p diẽ apposita corrodẽt illã leniter. ¶ Itẽ si cauteriũ a debito loco recesserit: fiat circułs de petijs lineis ad modũ ãnuli z grossiorẽ partẽ pone uersus illã partẽ ubi cauterium ducere uolueris. sequif enim sine molestia.

¶ De egritudinibus oculorum z earum curis: continens rubricas septem. Cap. XVIII.

¶ De pilis inuersis in oculo. Rubrica. I.

o Culi qñq3 rubẽt z lachrymant: z pili pter nãm in palpebris ex pte iteriori cõtinenf: qui mordicationes faciẽtes in eis lachrymari cõpellũt aliqñ rubẽt z lachrymanf nec ipi pili pter nã3 in palpebris 9tinenf: sic subuenire ualemus.

¶ Si pili pter nãm in palpebris 9tinenf: z fuerit in palpebris multa carnositas: z pili supflui videri nõ possint. pmo fricenf palpebre interi9 cũ folijs paritarie: z cũ sang. exit z carne diminuta pili cũ apparuerint cum picicariolis retortis pili radicit9 euellanf: postea supponaf albu. oui: z si fuerit in hyeme aliquãtulũ de croco in albu. oui resoluaf: z quotiens ibi renati fuerint idem fiat. palpebra vo ita semp ligef ut supius cõprimaf. ¶ Si vo non fuerit ibi multa carnositas: pilos euellas z folijs pdictis palpebra frica: ita q sanguinẽ emittat: pcede ut dictũ est supius in hac eadem cura. ¶ Itẽ accipe succũ cimarum rubi. z absinthij. z cũ albumine oui cõmisce z suppone.

¶ De lachrymis oculorũ z relaxatione palpebre z ordeolo z pruritu. Rubrica. II.

a I uero oculi lachrymanf z rubẽt: z pili pter nãm in palpebris nõ cõtinẽtur truncef uena que est in frõte: z due que sunt in timporib9: z cum tantũ sanguis exierit quantum medico videbif sufficere. uena illa diligenter acu subtili apprehendaf: ita q uena nõ pforef: z ex alia parte acus illa trahaf cum filo ei coherẽte: z cum filo illo ligef uena z bene nectef ne sanguis possit exire. In plaga vo mittatur larduz per tres dies: postea imittaf caro porcina macra per. ix. dies donec bñ purificef locus. Cum vo bene purificatũ fuerit: caro illa remoueaf z filum abstrahaf: z si opus est carpia uel aliud h9i ponaf. ¶ Iste debet esse ordo in stringẽdo fluxum sang. ueniẽtis ad oculũ. Collum 9stringaf ut appareat uena in fronte deinde curef. Accipe duas acus pmo cum filis siricinis z infiganf ultra sub uena iuxta craneũ ad instar duorz digitorũ: z postea in medio scinde uenã z cum videris sanguinem satis exisse: necte capita uene cuz filis: z postea impone albumen z puluerẽ cõstrictiuum. s. masticis. boli. thuris. sang. drac. z silr fiat in uenis timporalib9. ¶ Nota etiaz q aliqñ relaxaf palpebra: incide igif iuxta longitudinez palpebre corrigiolã vnã: z subtiliter oportet suere: z cuz puluere cyrurgico 9solidare. ¶ Item 9surgit aliquando quedã supfluitas ad modum lupinorz in pelle inter supciliũ z palpebrã. qñq3 interius qñq3 exterius. si exterius z manib9 tñ cõprehendi põt: curabilis est. si vo nõ: nõ. Si ergo curabilis sit apprehẽdaf cum picicariolis: z ex transuerso incidaf z extrahaf: deinde curef ut cetera vulnera: z ois incisio potius debet fieri in longuz q̃z ex transuerso: qd est nota dignũ. ut melius z abũdãti9 sang. effluat: z sanies z cũcta nociua: q2 magis depẽdet vulnus in longũ q̃z ex trãsuerso: sed in palpebra uel sub ocło debet fieri incisio ex trãsuerso: q2 si in longũ incideref: impediref mot9 palpebre sursu3 uel deorsu3 cũ cicatriçaref

¶ Ad lachrymas oculorum constringendas mittatur seton in fontanella cartilaginis auris. Itẽ accipe crocum. olibañ. mastic. laudañ. z in feruẽti marmore liquefacta in folio lauri posita in timporib9 sup uenas supradictas calidius q̃z sufferri põt supponaf. ¶ Itẽ ad idez. accipe litargir. ʒ. s. olibani. aloes epatici quartã partem vncie. ista oia teranf z subtilissime pulueriçenf: z cuz oleo violaceo: z ita vicissim: mõ de isto mõ de illo apponẽdo cui misceanf: z ad modum vnguẽti al. 9ficianf: z cum opus fuerit ad modum collirij intromittaf.

¶ Si vo fuerit ibi mordicatio uel arsura tale collirũ facimus. Accipe litargir. aloẽ epaticũ. masticẽ pluericça z 9fice sic. Accipe cimas rubi z absinthij eqliter z succũ exhe cũ tali succo z aq ro. vicissim de utroq3 pdictũ puluerem diligẽter icorpora: z cũ opus fuerit oculis supponatur. ¶ Nõ q si deest aq ro. appone aquã pluuialẽ uł aquã de lẽticulis: uł succus plãtag. uel poligonie. z de agresta supaddaf. Itẽ agresta aloe epaticũ pro qrta pte multum 9fert oculis exterius appositũ: z interius acceptũ: laudanu3 multũ 9stringit: ad idem mittaf seton in fontanella sub aure uel cauteriũ cum modulo quod melius est.

¶ De pãniculo oculorz corrodendo. Rubrica. III.

a D pannum oculorz corrodendũ tale vnguentu3 facere 9sueuimus. ¶ Accipe cẽtrũgalli. celidonie. añ. M. j. z bñ pista in. vj. ʒ. olei cõmunis. mitte per. vij. uel per. ix. dies: z dimitte donec marcescant: deinde ad ignem bulliant: z cum videris substantias herbarum petere fundum uasis in quo coquuntur: quia tunc uentositas que in eis erat est iam consumpta: deponaf ab igne z colentur: z cum bene colata fuerint per pannum iterũ ponantur ad ignem: z mittaf ibi. ʒ. j. cere. ipsaq3 liquefacta experiaris ad marmorez: z si aliquantulum tenacitatis habuerit: signũ habes decoctiõis. postea vo pone ibi duas. ʒ. viridis eris: z ad lẽtũ ignẽ parũ facias bullire: z

iterū ponas ꝛ ꝓba sup lapidē:ꝛ si hēat colorez viridē:depone ab igne ꝛ mitte ibi.ij.ʒ.olibani puluerizati subtilissime ꝛ icorpa cū pdictis:deide mitte ibi puluerē sarcocolle puluerizate.ʒ.ij.thutie:q: thutia multū ualet in hac cā q: nāz hēt corrodēdi.sarcocolla ꝛ succ.cuiusdā herbe trāsmarine fm alios succos mītissillitie:si nō pōt hēri ponat loco eiꝰ succꝰ celido.ꝛ iterū ducēdo cū pdictis icorpet.in ultimo vo oculi lilij/aloes epatici.añ.ʒ.ij.diligentissime puluerizatis:ꝛ cū oleo cōi pus icorpato iſit:ita ꝙ pmixta parū sint ligda:ꝛ cū supdcis misce:ꝛ diu cū spatula cōmouēdo diligēter icorpa oia ista icorpata p pānū cola ꝛ usui resua:ꝛ cū opꝰ fuerit cū petia delicata oculoꝝ extremitatibꝰ ipone.cū aūt ex pte fuerit ꝯsūptꝰ.Accipe succ.ruthe uel morgilie:cuiꝰ flos est rubeꝰ:misce in oleo silr ꝛ ipone qd ualet ēt ad alia.

¶ Itē accipe castorei/olibani/sarcocolle.añ.ʒ.ij.ſ.cāphore.ʒ.ij.margarite nō pforate.ʒ j.viridis eris.ʒ.j.ꝯficiant sic castoreū/oliba.sarcoco.viride eris in marmore nitido ꝛ calido ponant:ꝛ ibi agitent ꝛ desiccent:ꝛ postea in mortario pulueriza:uel terant camphora ꝛ margarite in mortario puluerica diligēter:ꝛ cuz istis pdcis admisce i paxide terrea uł alio simi cū aq̄ ro.misceant ꝛ diligēter icorpent:ꝛ ad solē desicca:ꝛ post tertiū diē ista silr cū aq̄ ro.distēperent:ꝛ ad solē iterū desiccent ꝛ h̄ fiat ter.post.ix.vo dies ista desiccata ꝛ in vnū redacta usui resuent.ualet eni hoꝰ ad pānū corrodendum.

¶ De rubore oculorum. Rubrica.IIII.

Si uero rubēt oculi ex sanguine uel ex alia cā:ꝛ si inflati sūt.aut ēt panniculus in eis est.fiat ēt icisio in tribꝰ uenis frōtis nec tñ usq3 ad craneū.In hāc mēsurā patiēs sibi manuz ad nasi sumitatē apponat:ꝛ ab ea pte q̄ manꝰ est iūcta brachio:ꝛ ubi sup frōtē maior digitꝰ determinauit signa.prius tñ capite raso:deide tribꝰ vncijs ad manū sup auriculā mēsuratis signa ab utraq3 pte:ꝛ ab eo signo qd est sup frōtē usq3 ad signū qd est sup auriculā signū de atramēto cū pēna uel alio simi ptrahas. ¶ Itē ab eo signo qd est supra auriculā ad aliud signuz facias ex transuerso ꝙ distet ab eo vncia:ꝛ ex utraq3 pte illiꝰ signi:ꝛ silr cū atramēto signū pducas ab vno signo ad aliū:ꝛ idē facias ab alia auricula.Sup vo pductū signū cū rasorio icidas cutim ꝛ sāguinē emanare pmitte fm ꝙ visum tibi fuerit:demū ferrū calidū pducas sup cutim icisam:ꝛ ita cōpetēter incendas.Si vo aliqs delicatꝰ fuerit:qui tot icisiones pati nō vult uel nō pōt:fz pdictū modū sup frōtē signa:ꝛ in mēsura triū digitoꝝ uel vnciarū ad manū signa patiētis:ꝛ cū encaustro lineā ex trāsuerso ab vno signo ad aliud pducas.Sup signū vo icidas ꝛ cū ferro ardēti icēdas.pānuz vo ifusum in albu.oui qusq3 ignis cadat supimponas:deinde alia mitigātia ꝛ ignē ꝛ icēdiū repmētia. Postea vo plumaceolū.ligatura vo silis fit alijs eiusdē ptis capitis: postq3 ignis ceciderit chordā de pāno suppōe:ꝛ ita usq3 ad.xxx.uel.xl.dies illud vulnus aptū teneas:postea illā chordā remoueas ꝛ vulnus consolidari permitte.

¶ De sanguine in oculo consurgente ex percussione uel simili ꝛ de tumore. Rubrica.V.

Si ex pcussura uel alio simi sanguis in ocłis ꝯsurgit:ꝛ tumor extrinsecus acciderit sic subuenimꝰ. ¶ Accipe cerā nouā pulchrā:ꝛ ciminū ꝛ ipsaz calefacias ad ignē:ꝛ ciminū puluerizatū cū ipsa cōmisce de ea emplm factū semp calidꝰ idesinēter ipone.ꝓbatū est.

¶ Aliud.Accipe absinthiū/berbenā ꝛ succū exprime:ꝛ cū aq̄ ros.misce ꝛ suppone cū stupa uel alio tali.Si vo fuerit in hyeme/crocū adiūge.Absinthiū viride cum albu.oui icorporatū ꝛ aqua ros.ualet.

¶ Nō ꝙ oia ista reiterari debēt ter uel q̄ter si in principio nō pderint. ¶ Et sciēdū est ꝙ in oculo pus ponēda sūt repcussiua:postea dispsiua:ad ultimum dyaforetica.

¶ De inuersatione palpebre iferioris ex vulnere uel apostemate facta. Rubrica.VI.

Si ex vulnere uel apate facta sub oculo fiat inferiori palpebre inuersatio:incidat nō fm lōgitudinē faciei sed ex trāsuerso supra vulnus olim factū ꝛ male sanatuz plagella de plūbo facta q̄tuor foraminibus pforata cum palpebra suat plumaceolū in medio ponat ꝛ ligaminibus pellicula ad superiora comp̄mat:ꝛ ita per.ix.dies uel.xj.dimittat.postea plagella auferat ꝛ curet vulnus ut cetera vulnera.

¶ Et nota ꝙ quatuor fila debēt necti in inferiori parte laminе:ꝛ in capitibus filorū sint quatuor acus ꝛ perforet supcilium cum acubus ꝛ filis ut trahātur superius ꝛ nectantur in fascia extremitates filorum similiter fiant totidem deorsum.

¶ De fistula in lachrymali. Rubrica.VII.

Aliquādo infistulat locus iuxta oculum ꝛ nasum ex paruissimo foramine: exit inde putredo p̄mo oculus ad alterā partē cum aliquo instrō cōpellat:ꝛ foramen illud amplięt cū radice maliterre:uel radice brionie: uel cum medulla sambuci:ꝛ in rectū incidat:ꝛ petia in albumine oui infusa immittat usq3 ad pfunditatē loci.postea si fuerit hō delicatus per illud foramē mittat canellus ferreus uel eneus subtilis usq3 ad pfundū si poteris:ꝛ per ipsum canellū ferrū candēs immitte:ꝛ fistule radices decoque:ꝛ si timuerit ignē immittat pillula de vnguēto ruptorio:ꝛ in informatione pillule imponat filū lōgum: ꝛ sub pillula nodus est faciēdus ut extrahi possit/ne frāgatur pillula intus:sed magis approbo ponere stuellū vnū de vnguēto ruptorio:qd fit de calce vi.ꝛ capitello dimittat ita a tertia/uel a nona usq3 ad uespas:postea ponatur ibi petia cum albu.oui donec ignis cadat ꝛ euaporet:deinde curet ut cetera vulnera.

¶ Vnguētum ruptoriū sic fieri debet.Accipe capitellum ꝛ calcem vi.in capitello resolue ꝛ diu misce: ꝛ in moduz vnguenti incorpora.

¶ Capitellū aūt sic fit.Accipe duas ptes cineris fabaruz ꝛ tertiā calcis vi.ꝛ puluerizatas insimul misce:ꝛ in cophino uel in corba solū faciēdo pedibusq3 calcādo:ꝛ parum aque instillādo:ꝛ sic faciēdo solaria cophinū uel corbam impleas:foueā rotūdā desup cultello facias ad mēsuraz medij brachij:illam foueā ter in die aqua impleas: mane:meridie:ꝛ sero.cōcha ponat inferius:ꝛ qd extrahit a p̄ma die usq3 ad.viij.collige ꝛ repone:ꝛ hoc est forte capitellum.mediū vo dicit qd ab.viij.die postea colligitur si vis scire utrum sit forte.Medium ouum in filo ligatū in capitellū mitte si nō recepit mediū:forte est capitellū.

¶ De supfluitate orta in naso ꝛ polipo. Cap.XIX.

Superfluitas quidē in naso cōsurgens aliqñ est polipus:aliquādo nō est/sed videt eē.ꝛ dicitur polipus a quodā pisce qui postq3 adheret alicui vix euz dimittet sic:ꝛ iste morbus ex quo aduenit/vix hoiem dimittit:nā in ampliori pte nasi fit:ꝛ exit aliqñ nasum ꝛ supra labrū morat.

¶ Nota ꝙ polipus semp uł pluries fit ex reumate descēdēte ad nares:ꝛ ꝯdēsat ibi ꝛ fac polipū.

¶ Cura talis est.Fiat purgatio humoꝝ qui vident superabūdare:ꝛ si fit de frigida causa debet fieri purgatio cum pillulis dyacastoreis uel yerat.det post purgationē dya olibanum uel aureā.ꝛ hūc moduz debemus seruare in multis egritudinibus ut in cancro ꝛ fistula semp debet pcedere purgatio:ꝛ postea localia remedia. ¶ Nota ꝙ polipus semp fit de frigidis humoribus:raro de calidis. Post purgationē spatumine usq3 ad funduz euellat:uel etiā sagittella incidat:ꝛ si opz per interualla:ꝛ si intra nares patiētis aliqd remāserit:tasta de vnguēto qd fit de calce vi.ꝛ capitello intromittat.deinde vitellū oui cuz oleo cōmuni.Postq3 vo ignis ceciderit curet ut cetera vulnera cum vnguento viridi/ꝛ similibus.

¶ Fiat vnguñ viride sic.Accipe celidōia alleluia/radices

⁊ folia cētrum galli leuiſtic.agreſte.ań.Ꝟ.j.ſcaluoſam.
ſilr oēs iſte herbe bñ piſtenť:⁊ cū lb.j.ſepi arietini ⁊ vna
olei ꝯficianť ⁊ ſic dimittanť p.ix.uel.xj.dies:⁊ poſtea co/
quanť i ſtagnato ſup̄ ignē/donec herbe petāt fūdū:dein
de colenť p petiā ⁊ colatura i caldario remittať ⁊ addāť
℥.iij.cere i eſtate:⁊ i hyeme due:poſt cuiꝰ liq̄factionē po
nať puluis olibani/maſti.viridis eris.ań.℥.j.Sꝫ āteq̄̄
virides ponať ꝓbeť ſi ſe tenuerit ⁊ calorē mutauit:ita ꝙ
viride videať:deponať ab igne ⁊ addať.℥.ſ.aloes epati
ci:q̄ p̄us pulueriçeť ⁊ i oleo reſoluať:⁊ uſui reſ̄ueť.Va/
let h̄ vngtm̄ ad ueteres plagas bonā carnē gñat ⁊ malā
¶ Si v̄o ītra nares ſit tota caro:magna ſit op/ ⌊ corrodit.
pilatio:adeo ꝙ oīs attractio aeris īpediať.p̄mo ſ̄ꝫ modū
foraminis per mediū ītromittamꝰ tētā de maloterre ſic/
co ſemel uel bis aut ter ſi neceſſe fuerit.poſtea cureť fer/
ro calido uel vnguēto ut ſupra diximus in ꝓxima cura.
¶ Polipꝰ magis ſit ītra nares:⁊ ampliať.aliqñ deſcēdit in
feriꝰ acre ducēdo illū añ ſe ⁊ nares ampliat. ¶ Hoꝝ aūt
aliꝰ eſt curabilis/aliꝰ īcurabilis. ¶ Signa īcurabilis hec
ſūt:q: locꝰ ē niger totꝰ ⁊ durꝰ magis ⁊ niger:⁊ caro illa nō
deſcēdit īferiꝰ. ¶ Signa v̄o curabilis hec ſūt.naſus eñi
ē mollis/bñ tractabilis:cui p inq̄ſitionē ſic ſ̄buenimꝰ.Si
fieri pōt:ſtati illa caro ſupflua tenaculis accipiať:⁊ inquā
tū fieri pōt ad īferiora trahať:⁊ ſi totꝰ uenerit/totꝰ extirpeť
⁊ ſi totꝰ nō uenerit:qđ tñ uenit īcidas:⁊ ſi nullo mō uenit
nec tenaculis ad īferiora trahē ualeamꝰ:taſta de maloter
re ſicco/uľ medulla ſābuci/uľ brionie/uľ dragūtee/uľ viti
celle/aut ariſtoľ.ro.nares elargenť ⁊ iſtrꝫ ꝯcauū factū ad
modū cāne p nares elargatas mittimꝰ.p ipaꝫ v̄o cānam
ferreā uľ eneā ferrū imittať ⁊ locꝰ diligēter īcēdať:⁊ vitel
lū oui cū oleo cōi ſupmittať q̄uſq̄ ignis cadat ab eo.po/
¶ Si v̄o ferrū calꝫ patiēs n/ ⌊ ſtea cura ut cetera vľnera:
muerit ſtuellus de pāno de vngtō ruptorio iuncto intro
mittamꝰ:vitellū oui ⁊ oleū cōe ſupponamꝰ:⁊ cetera que
¶ Aliqñ ꝯtigit caſu ꝙ p fora ⌊ ſupiꝰ diximꝰ i alia cura fiāt.
mia palati ex v̄tute nāe expellēte polipꝰ exit.qđ ſi ꝯtigat
caſu:i iputeť ex vigore nāe īcidať:poſtea ponеť i naſo ta/
¶ Ad polipū urēdū ⌊ ſta de cera ut bōa pellis excreſcat.
fiat cauteriū tribꝰ digitis ſup̄ frōtē ad manū patiētis ſic di
cū ē i.§.illiꝰ capľi.Q̄ꝫ de rubore ē oculoꝝ:q̄ ſic īcipit.Si
rubēt oculi ex ſanguie:ita tñ cauteriçeť:ut nō uſq̄ ad cra
neū:ſ̄ꝫ uſq̄ ad muſculū uſtura ꝓcedat. ¶ Nō tñ ꝙ non
fortiter uľ ſ̄bito ferrū calꝫ dꝫ ip̄imi pp ſ̄baꝫ cerebri ne ca/
lore nimio iſlāmeť cura ꝯcetero eadē ē q̄ i illo.§.diximꝰ

¶ De cācro in naſo ⁊ reliq̄s ptibꝰ oris ⁊ faciei:⁊ de corro/
ſione gingiuarū ⁊ earū ſepatione a dētibꝰ. Cap.XX.

Cancer ſit aliqñ i naribꝰ palato labijs uľ
gingiuis:⁊ locꝰ ubi corrodiť in
circuitu rubet.aliqñ īuerſať cutis ⁊ cutiꝫ nō cor
¶ Anteq̄̄ ad curā ueniamꝰ videa ⌊ rodit:ſ̄ꝫ carnē īteriꝰ.
mꝰ q̄d ſit cācer:⁊ q̄r noīeť in diūſis ptibꝰ corpis.Cācer
eſt ap̄a uehemēs ex humore meľico ꝓueniēs ad ſilitudi
nē cācri:q̄ ſic dr.Sic eñi illud aīal retrogradiť:ita cācer
v̄ſus carnē retrogradēdo corrodit:uľ q: formā illiꝰ aīalis
in carne repñtat.In p̄nº dr ſcliroſis ſiue nigroſis.poſtq̄̄
īcipit corrodē dr cācrena.ad ultimū cācroma.Itē i facie
dr nolimetāgē ad cautelaꝫ medici:ac ſi dicat morbꝰ noli
metāgē cū manu.q: pulpa digitoꝝ cū hēat gñari ex ſuc/
co ab epate ꝓueniēte hūida eſt nāliter ⁊ morbꝰ ille ſurgit
ex hūiditate.vñ cū fuerit in loco humido īcurabilis eſt.
Manꝰ eñi hoīs mane nō lota hēt humiditatē exteriꝰ q̄ſi
ꝯctā a ſudore nocturno ex q̄ hūiditate ſi manu nō lota tā
gereť augmētareť eiꝰ malitia.In medio corpis dr cincil/
lū corpis:q: corpꝰ cingit.In ptibꝰ exterioribꝰ dr lupus:⁊
tūc īcurabilis eſt:q: pedes ſolidiores ptes ſūt:⁊ ꝓpriū eſt
ut oīs ꝓꝓetas in ſolidiori ſ̄ba fortiꝰ ip̄imit effectū ⁊ firmi
us:⁊ iō ibi potiꝰ īcurabilis.Itē cācer qñq̄ ſit ex meľia nā
li:⁊ tūc ſit ſine īcēdio:q: meľia frida ē ⁊ ſicca:⁊ tūc eſt cura
bilis:⁊ qñq̄ ex meľia īnāli:⁊ h̄ dupľr.aliqñ ſit per aduſti
onē coľe exñtis i fine ſue q̄litatis:q: ex aduſtione colere
eruginoſe:⁊ tūc ē īcurabilis:q: i vna die ⁊ nocte totā co/
xā uel brachiū corrodit.cū aūt ē ex meľia nāli ſine īcēdio
nō opꝫ niſi pulueres corroſiuos apponē ab initio.Aliqñ
aūt ex meľia īnāli p admixtionē coľe:⁊ tūc ſit cū īncēdio.
Si fuerit ex admixtiōe coľe ⁊ cū īcēdio:tūc opꝫ rep̄mere
feruorē cū aliq̄bꝰ fridis:⁊ cū ſucco plātagis/lāceole/cor/
rigiole/cicoree/⁊ hꝰꝰ.⁊ poſtea apponēdi ſūt pulueres cor
roſiui.His nō ualētibus recurre ad cyrurgiam.
¶ Nō tñ ꝙ ſi caro ſit vndiq̄ dura liuida uľ denigrata:nō
facilis ē ad curādū:ꝙ ſi ſit de nouo nec locꝰ ſit carnoſus
mľtū:ſic curā adiūgimꝰ inq̄ꝫtū poſſumꝰ:cācer uſq̄ ad vi
uū cū raſorio īcidať:deide ferro caľo vnīať niſi ſit i loco
¶ Nō tñ ꝙ ſi fuerit ex meľia nāli pur ⌊ neruoſo uľ uēoſo.
gādus ē cū dyaſene:uel cū aliq̊ purgatiue meľiā:poſtea
dāda ē medicia opiata ualēs ad h̄:ut metridatū uľ thiria/
ca.Si fuerit ex meľia cū coľa mixta purgeť cū duabꝰ me
dicis.q̄rū vna fiat ad meľiam:altera ad colerā:⁊ purgeť
cū dyaſene ⁊ frido coſonis:uel cū eľario de ſucco ro.⁊ ca
tartico impiali:⁊ poſtea deť rubea trociſcata admixta cū
mitridato uel thiriaca. ¶ Facta uſtione vitello oui ſup/
poſito cureť donec ignis cadat a vulnē. Si v̄o fuerit in
eſtate albumē oui cū vitello ⁊ oleo ſupponať:ꝙ ſi de cā/
cro uľ carne tabefacta remāſerit vnguēto ruptorio cureť
iterū:deide cū ouo ſ̄m tpis q̄ꝫtitatē ⁊ diūſitatē ut diximꝰ.
Cū v̄o labrū totū uel nares cōmaculauerit atq̄ corroſerit
illud mēbrū tabefactū uſq̄ ad carnē viuā cū raſorio īnci
dať:poſtea diligēter cureť ut diximꝰ.Nō ꝙ in cura can/
cri ges eſt ſupaddēda. ¶ Qñ v̄o in palato fuerit q: ſepe
ꝯtigit cū ferro caľo uel auro:qđ meliꝰ ē aduri dꝫ. ¶ Si
v̄o fuerit in gingiuis loco p̄us diligēter abluto cū aceto
p tres dies cū albumie çuccario p̄us fricato:poſtea ablu
atur ⁊ fricet:⁊ cū h̄ liq̊re abluať:qđ ſic ſit.℞.vinū coctuꝫ
⁊ mel cū aceto.ań.⁊ in his bulliant radices taſſibarbaſſi/
⁊ cap̄ſici/⁊ cortices maligranati/leuiſtici agreſti/pipis.çç.
piretri.ań.℥.j.poſtea ſupponať iſte puluis/q̄ īfra diceť lo
co p̄us abſterſo.Accipe alumē çuccarinū/folioꝝ oliue/⁊
roſe/origani/corticē maliḡnati/oſſiuꝫ dactiloꝝ uſtoꝝ/pi/
retri/oſſiū cācroꝝ/cinamomi/gariofi.nucis muſcate/iſta
oīa pulueriçata ſupponanť:ut diximꝰ p̄us loco abluto cū
aceto ubi bullierit calamētū:ſupponať leuiſticꝰ agreſtis
dētibꝰ cōmaſticatꝰ:ualet ēt puluis eoꝝ que relinquenť i
¶ Et qñq̄ gingiue iſlanť ⁊ a dē ⌊ ſaccľo poſt factū clareť.
tibꝰ ſepanť:q̄re multū ſāguinē emittūt:qñq̄ feteť ⁊ vidē
tur gingiue q̄ſi pluriginoſe nō tñ ſūt carnoſe ꝯ quā talē
facimꝰ puluerē.Accipe gariofilos/cinamomū/cortices
maliḡnati/oſſa dactiloꝝ/alumē çuccarinū/folia oliuarū.
oīa iſta pulueriçenť ⁊ gingiuis bñ lotis cū aceto uel ſup̄
¶ Puluis optimꝰ ad cācrū poſt īci ⌊ dicto vīo ſupponať.
ſionē uel poſt appōnē pulueris affodilloꝝ deſiccat:⁊ bo
nā carnē gñat ⁊ malā remouet.Accipe folia mirte/ſaluie
agreſtis/⁊ domeſtice pimpinelle/laureole/melliſſe.ań.
Ꝟ.j.deſiccenť:⁊ fiat ide puluis ⁊ ſupponať. ¶ Item ad
ulcera curāda ⁊ fiſtulas ⁊ cācros mortificādos.farina tri
tici/⁊ succꝰ apij/⁊ mel coquanť uſq̄ ad ꝯſūptionē:⁊ uſui
reſ̄ueť. ¶ Nō ꝙ ꝯtra cācrū ualet puluis de cornu cerui
no:q: multū ꝯſtringit. ¶ Ad idē optimū eſt alumē çuc
carinū ſi fuerit diſtēperatū cū ſucco pimpinelle ⁊ ſuppo/
ſitū. ¶ Itē ad ideꝫ radix taſſibarbaſſi decoquať cū vino
uľ aceto/balauſtie ro.ſicce/⁊ folia oliue ⁊ colenť iſta:gar
gariçeť colatura ītra labia tñ ⁊ dētē.poſtea accipianť.℥.
ij.calcis viue.⁊.℥.ſ.auripigmēti:⁊ īcorpenť cū aceto for
tiſſimo ⁊ deſicceť ad ſolē uľ ad lēnū ignē ⁊ fiat pľuis:⁊ hu/
ic pulueri addať gariofiloꝝ/⁊ cinamomi:⁊ digito patien
tis inuncto ꝓpria ſaliua ſupponať ⁊ dētibus applicetur.
¶ Si gingiuis accidit corrodi dr cācrena:⁊ tūc laueť cum
aceto ter uľ q̄ter.poſtea fricēť cū liq̊re q̄ ſup̄ legiť:⁊ poſt
modū apponať ſup̄ dētes.deide accipe amid.draga.gū/
mi arabi.ań.⁊ i aq̄ ro.uľ pluuiali coque:⁊ ide viceſies uľ

pluries in die cũ pẽna locũ iunge:z infra tres dies sanat.

¶ De scissuris/arsura/z pũctura labioz. Cap.XXI.

D scissuras labioz:que vulgari nr̃o dĩ ꝑda.
a apud alios dĩ setula talis cura fiat. Acci/
pe se.iusq.z pone sup prunas ardẽtes:z suppo/
ne embotũ z fumũ qui exit per foramẽ emboti/diu reci/

¶ Aliud. Accipe nucleũ ꝑiat patiẽs sup labioz scissurã:
nucis cois z accẽde/z illud qd̃ inde exierit oleũ sup scissu
rã bis uel ter in die appone:z mirifice sanat.

¶ Itẽ accipe aloẽ epat.litarg.vitriolũ/olib.eq̃lr z sbtilissi/

¶ Itẽ accipe herbã flaurã z fumũterre añ. ꝑme puluerica.
z succũ exprime.cũ ipso aũt succo aliquãtulũ ꝑdcõs puluẽs
distẽpera z icorpa cũ oleo violaceo uł cõi. Itẽ adiũge cũ
ꝑdcõ succo z postea de oleo:z ita vicissiz mõ ponẽdo de
h̃ mõ de illo ad modũ vnguẽti diligẽter icorpa:z cũ opꝰ

¶ Ad arsurã labioz. Accipe ꝑfuerit diligẽter locũ iunge.
albũ çuccarũ amidũ z distẽpera cũ melle:mel per inter/
ualla ponẽdo:z semp infił incorporãdo ad modũ ꝑdicti
vnguẽti:z cum opus fuerit loco impone.

¶ Ad pũcturas labioz. Accipe ami.çucca.z cũ syrupo di/
stẽpera z locũ iunge mitigatoriũ ẽ.vngtm̃ al.supimponi
mꝰ:sz ꝑ aceto aquã rosaceã ipone:uł ꝑ olo cõi oleũ viol.

¶ De dislocatione mandibule. Cap.XXII.

Contigit aliqñ capita mãdibularũ a ꝑ
c pria iunctura secedẽ qd̃ cog
scit/q: iferiores dẽtes nõ ꝯiũgunt supioribꝰ re/
cte:imo ad iteriora uł exteriora nec iferiorẽ malã:sz ma/
le ꝯiũctã segregare/uel segregatã ꝯiũgẽ:cui sic est sbue/
niẽdũ. ¶ Capita mãdibularũ sub auribꝰ accipiant z ad
exteriora intãtũ deducant/ꝙ iferiores dẽtes supioribus
adequent:ita.s.ꝙ ad nãlẽ locũ cautissime reducant:z tũc
accipiat z eleuet fascia sursum:z tũc vngat cũ dyaltea,uł
martiatõ z ligent/ita ꝙ dẽtes utriusqz mole ꝑ ꝯsuetudie
ꝓportionałr se hẽant:non tñ patiẽs possit se mouẽ.dieta
quoqz eoz sit sorbilis:ut eger mãdibulas nõ moueat.

¶ De fractura mãdibule cũ vulnere. Cap.XXIII.

Si mãdibula ex aliq̃ pte fuerit rupta diligen
s ter medicꝰ locũ illũ ptractet.cognito autẽ
loco rupture q̃dlibet os ad suũ ꝓpriũ locũ redu
cat:qd̃ cognoscit per ea que dicta sũt in ꝑma cura de dis
iũctura mãdibule.eodẽ q̃z mõ curet liget z dietet ut in
eadẽ cura ꝑdiximꝰ. ¶ Si fractura ossis z carnis fuerit:
ꝑmo ps pti reducat cõpetẽter:z si vulnꝰ lõgũ sit ut debe
at sui:ita suat ꝙ ptes sic iũgant/ꝙ post iũctionẽ ꝯctio nł
la appeat:qd̃ sepe accidit in vulneribꝰ que suũtur:q: cũ
ex vna pte labiũ vulneris magis extẽdit:z alia ps fuerit
lõga sic ꝯbit:z sic fit ruga. Unñcũqz fiat sutura in facie/ita
caute fiat ut h̃ nõ accidat:ne post vulneris ꝯsolidationẽ
remaneat facies deturpata pp hꝰi ꝯctionẽ uel corrugati/
onẽ. Sz ex illa pte ubi vulnꝰ magis depẽdet dimittatur
orificiũ aptũ z stuellus imittat/ut supiꝰ de sutura nasi di
ximꝰ/ꝓuide z caute suat.iferior vo ps apta relinquat z
stuellus itromittat.puluerẽ q̃z rub.q supiꝰ scriptꝰ est sup
suturã aspgimꝰ.plumaceolũ q̃z vnũ in supiori pte mãdi
bule.aliũ in iferiori pte locamꝰ:z locũ pro uarietate ptis
ligamꝰ dietã tã dictã iniũgimꝰ ꝑ opportunitate tpis z pa
tiẽtis:puluerẽ z alia bis uel ter uel plus in die suppona/

¶ Nõ ꝙ plumaceoli i pãni in albu.oui infusi dz apꝑmus.
poni:z postmodũ magnꝰ plumaceolus pforatꝰ i medio
apponat:ita ut tegat alios plumaceolos:z ꝙ foramẽ plu
maceoli coaptet eque vulneri ut vulnus possit mũdari z
curari per mediũ z ligari:z ita pmittat usqz ad.viij.dies
uel ad.ix.z post factã aliquã cõsolidationẽ ossiũ põt sol/
ui z remoueri plumaceolus:z tũc apponat emplm̃ stri/
ctoriũ ex utraqz pte/z non supra vulnus.

¶ De fistula mandibule. Cap.XXIIII.

Fistulat aliqñ mãdibula cuiꝰ os aliqñ
f est strictũ.aliqñ amplũ.si os sit
strictũ tẽta de maloterre sicco itromittat. Si cõ/
tingat os ifistulari/remoueat os si remouẽdũ sit. Sinaũt
cũ rugie ps inde fistulata radat nec fiat carnis regñatio añ
ossis repationẽ. ¶ Cũ vo elargatũ sit os fistule itromittat
vngtm̃ ruptoriũ z cũ eo mortificet.cũ aũt mortificata fue
rit/iponas pãnũ i albu.oui ifusũ:qusqz icẽdiũ remouea
tur a fistula.postqz vo ignis ceciderit cũ vnguẽto viridi
z ceteris curet ut cetera vulnera. ¶ Si vo sbaz ossis cor
rupit/diligẽter ẽ ituẽdũ:z siqd ibi qd̃ separi debeat ẽ usqz
ad viuũ recidẽdũ ẽ:z cũ putredo alba z grossa inde exierit
scias fistulã eẽ mortificatã. Si vo liqda z aq̃sa fuerit/timẽ
dũ ẽ ne in radicibꝰ dẽtiũ talis fistula hẽat ꝑncipiũ:ꝙ si ita
fuerit dẽtes illi radicitꝰ sũt euellẽdi. In fistula vo tẽta est
mittẽda:z cũ vnguẽto viridi z ceteris que supiꝰ diximus
usqz ad finẽ ꝓcedẽdũ est. Interiꝰ vo ponẽdus est puluis
qui dicꝰ est supiꝰ in cura gingiuarum qñ est ibi cancer.

¶ Nota ꝙ hic ordo dz attẽdi in fistula cũ ipsa fit ex ꝯtinuo
fluxu alicuius humoris.ꝑmo dz purgari humor q est in
cã:z postea dari aliq̃ opiata cõpetẽs ad ꝯstringẽdũ fluxũ
talis humoris. ¶ Et his signis põt cognosci qs humor
supabũdet. Albedo eni z liqditas illiꝰ q exit a vulnere si
gnũ est ꝙ est flegma in cã.citrinꝰ vo color ꝙ colera:liui
dus z niger significat ꝙ melancolia sit in causa.

¶ De dolore dentium. Cap.XXV.

Ad dolorẽ dẽtiũ z gingiuaz fiat co/
a ctura i fõtanella q̃ ẽ i eiꝰ
carnositate q̃ ẽ i iferiori pte auricule. In hac aũt
¶ Ad idẽ. Accipe se.ꝑmãdibła itromittẽdus ẽ modulus.
cassilagis z porri añ.z sup carbones ardẽtes pone.sup car
bones aũt illos pones embotũ z p canellũ emboti fumũ
q inde egredit patiẽs sup dolẽtẽ dẽtẽ recipiat.h̃ eni fumus
reuma qd̃ dolorẽ fac mirabiłr dissoluit/z educ ipz z mitt

¶ Si sit dolor ex v̾me qd̃ cogscit:q: dẽs ex pforat z ꝑgat
niger iterdũ cessat dolor. Huiꝰ cura ẽ ut ibi ponat ferruz

¶ Ad idẽ. Mel bullitũ i testa oui ꝑcałz sup foramẽ dẽtis.
z calidum superpositum peroptime ualet.

¶ Nõ ꝙ si fiat dolor ex aliq̃ humore a capite descẽdẽte uł
a stõco nõ dz fieri incisio nisi ꝓcedat ułis purgatio.

¶ De pustulis faciei z uariolis. Cap.XXVI.

Ad pustulas faciei z uariolas delẽ
a das. Accipe.℥.vj.mel
lis despumati z lactis sicꝰ/z succi maliterre.añ.
℥.ij.ista tria cõmisce sił z in maloterre ꝯcauo mitte:z illõ
sup lẽtas prunas bullire facias:z pł'uerẽ istũ adde:qd̃.℞.
tartari/vini al.sinapis al.añ.℥.ij.pipis al.alumis çuccari
ni.añ.℥.j.boracis.℥.ij.olibani puri/ossis sepie.añ.℥.ij.
ista oia puluericata i tali liq̃re mittas:z diu icorpa:z usui
reserua. Et cũ opꝰ fuerit loco ꝑus calefacto ad ignẽ iunge.
cũ aũt pustule crepuerint vnguẽto al.iunge:sed ꝑ aceto
pone aquã ro.z ꝑ oleo cõmuni oleũ violaceũ.

¶ Fiat aũt vngtm̃ al.sic. Accipe masticis/olibani.añ.℥.s.
litargi.plũbi usti.añ.℥.j.ceruse.℥.iij.ista oia terant z pul
uericent diligẽter z ꝯficiant sic. Acetũ purũ imitte z ꝑdi
ctos pulueres cũ oleo miscẽdo distẽpera.postea de ace/
to aliqñtulũ ipone z iterũ misce:z postea de oleo:z deide
aceto:z ita vicissim ponẽdo mõ de isto mõ de illo diligẽ
ter icorpa. Signũ vo pfecte decoctiõis ẽ qñ ipm vngtm̃
eq̃lr liqdũ est z eq̃lr discurrit.ualet aũt h̃ vnguẽtũ ad mł
ta:q: ualet ad pustulas que siũt in facie ex ſłate salso z ad
impetiginẽ z serpiginẽ:z ad mitigãdã arsurã que ꝓue/
nit ex corruptis humoribus z ad scabiem ex flegmate.

¶ De impetigine z serpigine faciei. Cap.XXVII.

Quia vo i facie siũt alie młte supfluitates ut
q ipetigo z ſpigo atqz morphea:que lz
qñqz totũ corpꝰ occupẽt:tñ q: in facie magis sũt
manifeste:ideo de eis curas in hac pte supponimus.

¶ Ad impetiginẽ igit talẽ curã facimus. Accipe frumẽtuz
z sup incudẽ fabri pone:z cum ferro lato calido tale fru/
mẽtum cõbure z exꝑme:z qd̃ de illo frumẽto exit calidũ
sepe inunge:ualet etiam ad flegma salsum.

¶ Ad ꝑpiginē tale facim⁹ medicamētū. Accipe tartaꝝ vini al. plūbū ustū/succū clamis/testā cucurbite ustā/pl'uerez fuligīs/piretrū/oleū cōe qđ suffic: ꝯfice sic. h oia cū succo clamis ꝛ oleo ꝯficiant mō p̄dcō ponēdo succū. postea vō oleū: ꝛ ita vicissiꝫ mō de vno mō de alio semp icorpando ꝯficias ꝛ reꝑua: ꝛ cū op⁹ fuerit patiēs tali vnguēto vngat ꝛ p triduū vō balneet' se: ꝛ hoc fiat donec sanus sit.

¶ Ad ipetiginē ꝛ serpiginē ualet sapo cū thopho trito cō/mixt⁹ ꝛ supillinit⁹: uel sapo cū auripig. cōmixtus ꝛ super positus: uel sapo spatarēsis per se: uel succus celidonie: q optimus est ad maculā oculoꝝ biēnem uel triennem.

¶ De morphea tam alba q̄ȝ nigra. Cap. XXVIII.

m **Morphea** alia al. alia ni. qrū q̄dā ē cu/rabilis/ut alba: q̄dā icurabilis ut nigra. alba vō que curabilis ē h mō cog/scit: loc⁹ cū acu pūgat: si sāg. viu⁹ emanauit curabilis est. Si vō aqua al. icurabilis. perfecta curatio nō pōt fieri in morphea/lepra/scabie/ꝑpigie ꝛ m'ltis aliis egritudib⁹ nisi p̄cedat uñis purgatio bis ul' ter ꝑm q̄ necesse est.

¶ Albe morphee ꝛ curabili tale vngūm facim⁹. Accipe tartarū/sulfur vi. auripig. sal coctū/cristallū/ vitrū/saponem spatarēsez/argētū vi. mirrā/litargiꝛ/cerā al. oleū cōe/oleū muscellinū/oleū laur. piguedinē gallīe/pip/masti. oliba. cocūbꝛ/euforbiū. ꝯficiant aūt h mō: terēda teras: ꝛ sit cū sulfure ꝛ sapone ꝛ oleo cōi cōmisce ꝛ fac bullire cerā ꝛ piguedinē galline p se resolue: ꝛ oleo laurio ꝛ muscellio additis ꝛ icorpatis cū sup̄dcis cōmisce ꝛ diligēter icorpa

¶ Ad idē. Accipe ℔ h aūt vngūm bis i die ꝛ calꝫ supponat. tart. sulfur canelatū ꝛ viuū/auripig. salē totū fuliginē/oleū lucidū eq̄li pōdē: ꝛ ista oia coque: vnge donec san⁹ fit

¶ Ad idē. Accipe sulfuris vi. saponis saracenici/ ℔ patiēs. saponis gallici/nucis cois bñ triti añ. ℥. iij. tart. fuliginis añ. ℥. ij. auripig. salis cois/ elli al. ꝛ ni. añ. ℥. j. alumis scissi. ℥. ß. de fumoterre/lapatio acuto/herba flaura. añ. M. j. accipe ꝛ pista ꝛ succū exꝑe: ꝛ p̄dcis pulueriçatis cū succo tali ꝯfice: ꝛ diu ducēdo diligēter icorpa. ualet autē tale

¶ Jtē ad idē. Accipe cētū capitū ℔ vngūm ad oēꝫ ipetiginē. radices/auripig. foliatū. i. hñs folia/argē. vi. litargiꝛ/oleū cōe qđ suffic. ꝯficiant aūt sic. q̄ terēda sūt tere: ꝛ de radicib⁹ sup̄dcis succū exꝑe: ꝛ p̄dcm̄ puluerē cuꝫ tali succo distēpera. postea vō oleū imisce: ꝛ sic vicissim mō de hoc mō de alio ponēdo: diligēter p̄dcā icorpa ꝛ usui reserua. Jn h tali vngtō argētū vi. cū saliua ꝑus extīctū utit' pōit ꝛ cū p̄dcis icorpet: utant sic. radices cētū capitū cū sale trito ꝛ cū ipsis tritis locū fortiter frica: ꝛ post triduū itret balneū: ꝛ pro virib⁹ ibi moret. post egressum vō balnei vnguēto supradicto vngat: ꝛ ita fiat donec sanus fit.

¶ Lꝫ morpheā nigrā icurabilē diximꝰ tñ ꝑut expti sumus curā adhibem⁹: q̄ ualet ēt ad ꝑpiginē ꝛ ipetiginē ꝛ ꝯ oēm pruritū ꝛ scabiē. Accipe tartari fuligis. añ. ℥. ij. salis nitri sulfuris vi. añ. ℥. ij. auripig. alumis scissi/elli al. ꝛ ni. añ. ℥ j. ꝛ oia pl'ueriça i mortario. Jtē accipe fumiterre/abrotāi agrestis. añ. M. j. lapatij acuti/ꝛ panis porcini eq̄lr: ꝛ pista diligēter ꝛ succū exꝑe. ¶ Jtē sapōis spatarēsis ꝛ saracenici. añ. ℥. ij. misce isil' cū p̄dcis pl'uerib⁹ ꝛ diligēter incorpa: deide de p̄dcō succo aliq̄ȝtulū ipone ꝛ misce: ꝛ postea de oleo: ꝛ iterum agitādo modo de illo ponēdo diligenter incorpora ꝛ usui reserua.

¶ De dolore auris. Cap. XXIX.

d **Dolor** i auricula ꝯsurgit. aliqñ ex decursu hūoꝝ. aliqñ q: p̄ter nāꝫ aliqd in aure nascit'/ut vmis: aliqñ extrinsec⁹ recipit' aliqd qđ i aure exñs ē cā ceteri doloris. ¶ Qñ vō ex decursu hūoꝝ ꝯsurgit: nec ipi hūores ad apā sūt ꝯfirmati sic ꝑuenire solem⁹. Accipe oleū muscellinū ꝛ cepe ꝛ scide p mediū ex trāsūso ꝛ caua: ꝛ ipꝫ oleū in cepe mitte: ꝛ sup lētas prunas ardētes ipōe: ꝛ ibi diu facias bullire: ꝛ postea cal'a

¶ Jtē accipe alb. oui m'tū ℔ ut pati poterit auric'le suppōe. elixū ꝛ rutā: ꝛ h duo isil' pista ꝛ p pānū succū exꝑe: ꝛ i cepe p mediū ex trāsūso scisso ꝛ cauato ipōe: ꝛ ad ignē caute bullire facias ꝛ ut patiēs poterit cal'a supponat: ꝛ ē sciēdū q̄ nihil actu fridū i auricula dꝫ iponi: ꝛ nihil actu calꝫ

¶ Accipe absinthiū/calamētū/iuniperū/sauinā ℔ i oculis. ꝛ i aq̄ bullire facias: ēt i cōpetēti uase iponas sup qđ ēbotū iuersatū ponas: ul' aliđ qđ tātūdē ualeat ꝛ fumū q p illud egrediet' foramē i auricula diligēter patiēs diu recipiat capite bñ coopto. ¶ Qꝫ si his curis dolor nō reꝑmit' nec remouet' ꝯstat q̄ aut vmis ē i auricula: aut hūor ad apā ꝯfirmat⁹. Cui⁹ sig̃ hᶜ sūt: loc⁹ tumet ꝛ rubet ꝛ ardorē emittit: ꝛ tūc ꝑueniēdū ē cū sanīe ꝑuocātib⁹: ꝛ ad maturitatē ducētib⁹: ꝛ cūcta ꝑseq̄nda sūt: q̄ i sequēti p'ticula in

¶ Si vō p̄dcā signa nō appent ꝑcul ℔ apātū cura dicem⁹. dubio vmis ē i auricula gñat⁹. ad ipꝫ vō iterficiēdū ꝛ exꝑēdū hāc curā adhibē solem⁹. Accipe herbā p'sicariaꝫ ꝛ nucleos iteriores p'sici: ꝛ bñ isil' pista ꝛ succū exꝑe ꝛ misce cū tātūdē olei de lino: ꝛ i auriculā mitte. ꝑbatū ē. ipso aūt occiso exꝑat' cū ꝑtilib⁹ picicariolis: apponat' cuffa q̄ ēt viuū vmē aliq̄tiēs ad se trahit. ¶ Si vmis ēt igressus i aurē fuerit: oleū cū succo folioꝝ capparis ꝛ calamenti ꝛ bñ icorpatū i aure istillet'. vmē eni eijcit ꝛ dolorē mitigat Si vō i alio mēbro nati fuerint elleborus alb⁹ bñ trit⁹ cū mio misceat': ꝛ loco imittat'. ꝑmes eni ꝑculdubio necat.

¶ De q̄libet alio exꝑēdo si i aurē ceciderit. Cap. XXX.

s **Si faba** ul' lupillus ul' aliqd h⁹ i aurē ceciderit caput sup dolētē p'teꝫ flectat': ꝛ cuffa m'tū attrahēs auri applicet'. sternutamēta adhibeant': ut cuffa suggēdo ad se trahat ꝛ ꝑūs p portioāl' iteri⁹ ad exteriora expellat. Quidā vō lignū ul' ferrū lana ul' bōbace obuoluūt: ꝛ i terbētia ul' alio glutioso itingūt ꝛ i aurē itromittūt: ut qđ i aure cecidit tali istr'o iherēdo abstrahat'. Sꝫ q: tiem⁹ ne ea q̄ itromittunt' poti⁹ dolorē augmētarēt q̄ȝ curēt: ideo a tali cura desistimus.

¶ Explicit liber ꝑm⁹. Incipit liber scđs cyrurgie Rolādi.

n **Nemo** plixitatis ul' rudis ꝑmōis mihi crimē ipōat. Nā m'ta paucis iplicata obscuritatē poti⁹ ꝛ ꝯfusionē q̄ȝ cōpēdij cōmoditatē pare solēt: ꝛ ego non solū ꝑuectis sꝫ ꝛ aliis ꝑficē disposui: q̄ circa q̄cūq̄ȝ ab egregijs doctorib⁹ coiter ꝛ ꝑuati recepi: ꝛ de eoꝝ scriptis hīc ualui ordie certo i scripti ꝛ ut pl'chri⁹ elucescāt/i cōeꝫ deducē de liba rōne decreui.

¶ Curis q̄ capitis cōpēdiose p ordinē executis ad eas q̄ circa collū ꝛ ceruicē ꝛ guttur q̄ȝtū ad cyrurgiaꝫ spectat fieri ꝯsueuerūt/descēdam⁹. Prio vulnerū. 2° apātū. 3° glādularū ꝛ scrophularū. 4° fistulaꝝ. 5° botij. 6° eoꝝ que itrisecus ꝯsurgūt/curas ꝛ signa diligētissime ꝑsequēdo ponā

Capitulū primū De vulnerib⁹ que fiūt in collo ꝛ ptib⁹ eius: tā cum incisione nerui ꝛ uene ꝛ arterie q̄ȝ non.

2m De apātib⁹ cuiuscūq̄ȝ gñis i gula ꝛ ptib⁹ ei⁹ nascētib⁹

3m De glādul' testudie ꝛ scrophul' ortis i gula ꝛ ptib⁹ ei⁹

4m De bubone subassellis ꝛ in inguine.

5m De fistula ꝛ potissimum in partibus colli.

6m De botio gule.

7m De squinantia.

8m De brancis natis interius siue de amigdalis.

9m De passione quadam gutturis dicta folium.

10m De timore ꝛ elongatione wule.

11m De dislocatione ossis ꝯiūgentis caput cum collo.

12m De vulnere in gutture.

¶ De vulnerib⁹ que fiūt in collo ꝛ ptibus eius tam cū incisione nerui ꝛ uene ꝛ arterie q̄ȝ non. Cap. I.

d **De** vulnerib⁹ q̄ fiūt i collo ense ul' alio sit': aliqñ sunt curabilia: aliqñ icurabilia.

¶ Jncurabilia p h signa cog̃scunt'. si medulla ossis exꝑ exit icurabile est: sꝫ si fuerit incisio usq̄ȝ ad os/ita q̄ medulla nō exeat curabile ē lardū ꝛ oē vnctuosū oino refugim⁹ ad ꝑfūdū mittē/ne

aliq̄d idē resoluaꝶ:q̄ ad iteriora penetret:sƺ apponim⁹ in
ore ossis icisi pānū:ꝛ ore carnis lardū:deīde talē ɔsueui
m⁹ facē medicinā. ¶ In p̄mis locū diligēter attēdimus
utrū os uł aliq̄d h⁹ sit ibi:qḋ abstrahi debeat iuenī:ꝛ di/
gito attēti⁹ attractem⁹:si aliq̄d est ibi qḋ abstrahi debeat:
ita q̄ tūc si fieri possit illud stati ꝓuide abstrahim⁹:ꝛ po/
stea vuln⁹ suim⁹:ꝛ pul.rub.supi⁹ dictū supaspgim⁹:ꝛ ut
supi⁹ iā in aliȷs curis diximⁿ/curā oino ꝓseq̄mur. ¶ Qꝫ
si mult⁹ sang.supabūdet aut aliq̄d ipediat:ut q̄ de vulnē
remoueri uel abstrahi debeat:stati remouē nō ualeam⁹:
vuln⁹ ex pte suim⁹ ꝛ ex pte aptū relinq̄m⁹:ut cū tp̄s mini
strauerit recidēda p locū aptū meli⁹ remouē possimus.

¶ Abstractio v̊o q̄ de vulnē remoueri debeat:aptū locuꝫ
suim⁹:extremitatē magnā p̄cedētē aptā reliq̄m⁹:ꝛ cūcta
q̄ supi⁹ de sutura dixim⁹:in hac cura diligēter attēdim⁹.

Collū di ps q̄dā que ꝓtēdiꝶ ab occipite usq̄ ad p̄ᵐᵃ
spōdile sƺ lōgitudinē. ¶ Guttur aūt di ps añ
rior ꝓtēsa iter duas uenas organales a gula usq̄ ad p̄ri/
mā ptē pectoris. ¶ Due sūt ceruices.vna que a dextra
pte ꝓducitꝶ sƺ lōgitudinē iter collū ꝛ guttur a capite usq̄
ad humeꝝ.alia ceruix assignaꝶ in alia pte iter collū ꝛ gut
tur ſm lōgitudinē a capite usq̄ ad humerū. ¶ Pect⁹ du
rat ab iteriori pte gutturis usq̄ ad furculaꝫ pectoris:ista
dico ut sciatis distinguē in qb⁹ locis fiant vulnera.

¶ Si ḡ collū ab utraq̄ pte sit foratum sagitta uł alio telo a
dextra.s.ad sinistrā uel ecōuerso lardonē vnū ab vna p/
te:ꝛ aliud ex alia mittē ɔsueuim⁹:uel duo stuelli fiant de
pāno lineo ꝛ illiniantꝶ lardo:ꝛ itromittanꝶ iuxta os vul/
neris usq̄ ad tertiū diē:ꝛ quousq̄ saniē faciat:pultē supi
us dictā ad saniē ꝓuocādā pro tp̄is uarietate secure po/
nē ɔsueuim⁹. Cū saniē fecerit stuellū de pāno imittimus
ꝛ ad modū alioꝝ vulnerū exīde curam⁹. ¶ In oīb⁹ aūt
sitib⁹ vulnerib⁹ h̄ diligēter est attēdēdū:ut illa ps vulne
ris que magis depēdet diligēti⁹ cureꝶ:ꝛ postremo ad cō
solidādū tardi⁹ relinquaꝶ:que v̊o supi⁹ eminet ꝛ stuelluꝫ
qḋ ibi est q̄tidie minuēdo sanare festinam⁹. Sƺ si neutra
extremitas magis dependeat alia:vuln⁹ in medio suaꝶ ꝛ
utraq̄ extremitas relinquaꝶ apta:donec cura fcā fuerit.

¶ Si v̊o i ceruice cū ense uł aliq̄ sīlī vuln⁹ fuerit:ita q̄ orga
nica uena icidaꝶ:sic ē sbueniēdū. Uena tota suaꝶ cū acu
ita q̄ uena nō pforeꝶ:ꝛ ex alia pte ac⁹ cū filo ei iherēte du
caꝶ:ꝛ cū ip̄o filo ita nectaꝶ atq̄ strigaꝶ q̄ sāguinē ñ emit
tat:ꝛ ita facias a supiori pte ꝛ iferiori. In vłnē aūt pān⁹ i
albu.ifusus itromittaꝶ:nec tñ de ip̄o pāno vuln⁹ ipleaꝶ.
embꝛoca si fuerit i hyeme suppōaꝶ q̄usq̄ saniē faciat. Si
v̊o fuerit i estate vitellū oui tm̄ supponaꝶ. Cū aūt saniē fe
cerit pāno sicco ꝛ vngtō fusco:ꝛ ceteris bonā carnē gñan
tib⁹ adhibeaꝶ cura ut i ceteris vłnerib⁹. Cū ḡ extremitatē
uene supioris ꝛ iferioris ptis putruisse cognouis filos p̄
dictos dissoluas:ꝛ a loco illo remoueas:ꝛ deide ꝓcedas

¶ Si v̊o fiat vuln⁹ i supiori pte colli ita dꝫ ut dcm̄ ē supi⁹.
ligari.scidaꝶ fascia ꝛ ligatura fiat sup aures ꝛ i añriori pte
capitis fiat nodus:ꝛ reliq̄ ligatura ꝓcedat post spatulas ꝛ
sbassellis:ꝛ sīli mō ligeꝶ. Si fiat i medio colli uł i pte ite/
riori uł iferiori fiat ligatura.sīr sbassellis ꝛ i alia sb mēto

¶ Si v̊o neru⁹ icidaꝶ i lōgū uł i obliquū sƺ nō sīr apteꝶ.
ex toto:h̄ cura pōt ɔsolidari. v̊mes terrestres h̄ ē q sb ter
ra nascunꝶ:q in lōgitudie ꝛ rotūditate lūbricis assimilāꝶ:
ꝛ apḋ q̄sdā lūbrici dicunꝶ:accipianꝶ ꝛ aliquātulū ɔteran
tur:ꝛ in oleo ifusi ad ignē calefiāt:ꝛ nullo alio mediante
ter uł q̄ter uel pluries : si oppoꝛtunū fuerit plage ipone.

¶ Si v̊o icidaꝶ ex obliq̄ tot⁹ mime ɔsolidaꝶ.p̄dcō tñ reme
dio nā coadiuuāte sepe ɔglutinaꝶ:postea q̄ꝫ cuticła que
est sup̄ neruū dꝫ sui.pulu is rube⁹ q iā dict⁹ ē dꝫ supaspgi
q̄ cura nō ē iutilis.aliq̄s eni nō solū ɔglutiatos:sƺ ēt cōso

¶ Si v̊o loc⁹ tumet embꝛoca lidatos nr̄a cura ɔspexim⁹.
illa q̄ i p̄ma pticula ad tumorē remouēdū:qḋ ex pcussu/
ra ɔsurgit p̄ dixim⁹:ponaꝶ quousq̄ talis tumoꝛ p̄cesserit.

¶ Nō q̄ sƺ Rogeriū neru⁹ oīo icisus nō pōt ɔsolidari uł
ɔtūgi nec sui.nos aūt dicim⁹ q̄ pt ɔsolidari:ꝛ iteꝝ ad mo
dū recliabilis:ꝛ ad cautelā cauteriçeꝶ utrūq̄ caput nerui
icisi pop̄tie cū ferro cādēti:sƺ caue ne labia vulneris calo
ferro tāganꝶ:deide apponanꝶ v̊mes ɔcussi ꝛ pluueres cō
solidatiui ut gñeꝶ ibi qḋdā repatm̄:ut rosbot i osse fracto

¶ Et ē sciēdū q̄ oē vuln⁹ fcm̄ i neruoso loco uł ossuoso dꝫ
cauteriçari ꝛ aliq̄ꝫtulū ꝓfūdū:ut si crus uł spatula sit telo
pforata.emoꝛrosagiā eni pop̄tie strigit ora uenarū coꝛru

¶ Iteꝝ nō q̄ si medietas nerui icisa sit.uel si ēt pū gādo.
curā hēat dꝫ cauteriçari ꝛ cū ferro calo icidi ex toto:ꝛ po

¶ Si uena organica p̄dicto stea curari ut supi⁹ dcm̄ est.
vulnē nō icidaꝶ:pānū i albu.oui ifusum in vulnē mitti/
m⁹.tñ nō multū iplem⁹.embꝛoca v̊o ꝛ alia sīc p ordineꝫ
in p̄dicta cura dixim⁹:ita ꝛ in ista ponim⁹ atq̄ ꝓseq̄mur.

¶ Nō q̄ q̄uis Rogeri⁹ dicat:q̄ apponaꝶ albu.oui nō ap
probo/q2 fridū est:nāliter uena ꝛ arteria ꝛ neru⁹ frida sūt
ꝛ pp frigiditatē utrorūq̄ nō pfecte pōt fieri cōsolidatio.

¶ Si v̊o telū sit i ceruice ifixū ꝛ uenā pforauit uł arteriaꝫ:
ita q̄ sāguinē nimiū vuln⁹ effūdat:statiꝫ exc̄to telo uena
suaꝶ:ꝛ ut sup̄ i p̄ᵃ pticula dixim⁹ puluerē rubeū supaspgi/
m⁹:aut pluerē stercoris asini sicci supimponim⁹:q̄ si ster
cus asininū sit viride itra pānū ponim⁹ ꝛ foꝛtiter p̄mim⁹

¶ Nō q̄ si uena organica uł neru⁹ ꝛ postea supponim⁹.
icidaꝶ ex toto:nullaten⁹ dꝫ ꝓmitti sanitas:q2 debito mō

¶ Ad ɔsolidādū aūt ue/ nunq̄ꝫ collū liberū hēbit motū.
nā,ꝛ arteriā fiat sic. Accipe thuris.℥.j.aloes.℥.j.alb.oui
piloꝝ leporis qḋ suffic.ɔfice sic:terēda tere:ꝛ cū albu.oui
distēpera ꝛ pilos leporis ɔficiēdo cōmisce:ꝛ icisis arteri
is abūdāter ipone donec cadat a vulnē. Et nō q̄ i q̄cūq̄
pte coꝛpis si uena aliq̄ incidaꝶ tuā medicinā nō nisi post
tertiū diē remoueas. ¶ Ad idē ualet gipsum cum gra/
nis vuarū tritis. ¶ Ad idē ualet flos lāceolate ꝛ folia ipsi
us lāceolate ꝛ folia ebuli terātur ꝛ usui reŝuenꝶ. ¶ Ad
idem granū frumēti in ore masticatū ꝛ suppositū sāgui/
nem ɔstringit ꝛ sanat. ꝓbatum est. ¶ Ad idē calx in ca/
pitello mixta ꝛ supposita ualet. ¶ Sāguine v̊o ɔstricto
cureꝶ ut in aliȷs similibus curis que iam supra diximus.
¶ Ad idē laudanū bñ tritū cū v̊mib⁹ terrestrib⁹ ꝛ albu.
oui icoꝛpatū mixtū ualet ad strictionē ꝛ ad ɔsolidationē.

¶ Ad curationē neruoꝝ. Accipe lac pecudū ꝛ lac asininū
ꝛ semp calꝫ:ꝛ patiēs usq̄ ad nouē dies iungaꝶ sepiȷssime
sƺ si eēt i loco q̄ ip̄e possit tenē it⁹:ut est man⁹ uel pes tene
at/multū plus ualet:ꝛ postea iungaꝶ bis uel ter i die cuꝫ
butyro uel dyaltea:aut oleo laurino ꝛ vnguētis calidis.

¶ Si aūt fiat vuln⁹ in gutture:ita vꝫ q̄ ipse ysophagus uł
trachea arteria pforeꝶ uel icidaꝶ quocūq̄ mō sit vulnus
moꝛtale est ut in plurib⁹. Itē erit ex q̄cūq̄ pte vulnus in
cipiat:siue sit de telo:siue sit alicui⁹ alterius rei. Si aūt cu
ticula que ibi est vulnereꝶ:ut cetera vulnera cureꝶ.

¶ De apostematibus cuiuscunq̄ generis in gula ꝛ parti/
bus eius nascentibus. Cap.II.

s **Icut** aūt humores diūsi sunt in humano
coꝛpe:ita q̄dē ꝛ collectiones que ex
eoꝝ supfluitatib⁹ ɔsurgūt diūsis noīb⁹ nūcupā/
tur.gñali aūt noie ap̄ata uocanꝶ. Quoꝝ q̄tuoꝛ sunt sp̄ēs.
aliud est de sanguie ꝛ di flegmō:aliḋ est de coła. Colera
v̊o alia est nālis:ꝛ alia inālis. Nālis di coła rubea. Innā
lis melēa. Ap̄a ḡ qḋ fit de coła rubea di herpes estiome/
nus:qḋ aūt fit de melēa di cācer. Aliud fit de fłate ꝛ di çi
mia:vnūq̄q̄ fiat p ꝓp̄a signa cognosciꝶ. ¶ Si aūt fuerit
ap̄a de sanguie/ruboꝛ/pulsus/doloꝛ/caloꝛ/ꝛ tumoꝛ ierit.
¶ Ex fłate signa sunt hec.albedo/mollities : ut si digito
cōpꝛesseris q̄si signū foraminis facies. ¶ Ex colera v̊o
rubea talia signa ꝓcedūt.caloꝛ/ruboꝛ mixt⁹ citrino colo/
ri. ¶ Ex colera nigra cū melēa innāli signa hec sunt. In
gens duritia cum quadam nigredine.

Nūc aūt ad curas eoꝝ ueniam⁹:fiat ḡ cataplasma h⁹ᵒⁱ
Accipe ruthā/ciminū/lardonem/farinam triti/
ci/ꝛ cepe:que omnia coquātur in vino albo ꝛ oleo ꝛ diu

agitenť:deide suppōať q̄usq͙ ad saniē uenerit:maturato
v̄o apate īferi⁹ubi loc⁹magis depēdet caute cū sagittella
icidať p lōgū:z si fieri p̄t digit⁹itromittať z tota sanies di
ligēter exp̄mať:q̄ diligēter emissa stuellus de pāno itro
mittať:z bis i die muteť:z cureť deiceps ut cetera vl'nera
¶ Si aūt antrax uel carbūculus fuerit:sic subuenim⁹cū fri
gidis circa loca patiētia:ut oleo rosaceo/succo solatri/ace
to/z succo capoloꝝ vitis/memithe v̄miculariś/z sīlib⁹ca
lorē rep̄mētib⁹ iungim⁹.Fit eni antrax ul' carbūculus de
feruētissimo sāguie.Sup̄ locū v̄o ponať scabiosa cōtrita
cū assungia.p̄batū est.¶ Cōsolida maioꝛ iter duos lapi
des ɔtrita diuino q̄dā miraculo antracē lib̄at ul' iterficit:
z ex toto ɔcauat:z supligata itra vni⁹diei spatiū ita curat
ut postea nō egeat nisi cura vulnerū.¶ Et est sciēduz q̄
f̄z phisicā dr̄ia est iter antracē z carbūculū:f̄m cyrurgiaz
nulla:qꝛ carbūculus dr̄ an̄ apatis ɔfirmationē.post ɔfir/
mationē dr̄ antrax:ad cui⁹ curationē p̄ter Rogerij aucto
ritates doctrina p̄cipue est flōmia per metatesim:z aptū
riius appositū poptimuz est.¶ Nō q̄ in oī apate an̄ sui
ɔfirmationē supponēda sūt frida z cal'a/p̄terq̄ꝫ i antrace
z ignātia.H' ēt vitam⁹apponē apocrustica in locis oꝛtis a
nobilib⁹mēbꝛis ul' p̄pe nobilia pp̄ refluxū.Sꝫ debem⁹
statim purgare mām:qꝛ q̄tuoꝛ sūt casus in qb⁹debemus
māꝫ idigestā purgare.s.mł'titudo māei/furiositas eiusdē/
nobilis mēbꝛi possessio/nobilis opatiōis lesio.In antra
ce v̄o z alijs apatib⁹piculosis frida sūt apponēda circa lo
ca z maturātia desup.¶ Itē nō q̄ antrax ul' carbūculus
nō dꝫ curari cū repcussiuis.h' dico si cutis apta fuerit:sed
cū solis cal'is z exh̄bas furiosaꝫ.Cal'a hoīs egestio mł'tū p̄
dest ad antracē iterficiēdū:siue testa nucū sup caput apa/
tis posita.¶ Itē succ⁹ fetide dat⁹in potu liberat multos.
¶ Itē empl'm ɔ̄ antracē z carbūculū.Accipe puluerē salis
fici pinguiū passularū an̄ oīa sil'terant z supponať:post
appōnē hui⁹empl'i in p̄ma ul' scd̄a aut i tertia die solet lo
cus appere tot⁹niger:z in medio q̄si foramē:z cū p se cre
puerit/appone pultes de farina tritici z succo apij z mel
le usq͙ ad mūdificationē:z cū locū a carne mūdatū vide
ris puluerē masticis z olibani apponere cōsueuimus.

Si fuerit apa de colera nimiuꝫ cal'a z spissa in aliq̄ p̄te
ɔsederit eā ulcerat:altera vulnera facit:cui sic s̄bue
nimus ut in antracis cura pꝛenotandum est.

Si fuerit apa de fl'ate facim⁹ cathaplasma:qd̄.℞.mal/
uauisci.viij.ʒ.z decoquanť in.xviij.ʒ.adipis poꝛci
ni:olei ueteris sextarijs duob⁹ sublatis radicib⁹ z colato
oleo addanť spume argēti s̄btilissime trite.ʒ.ix.z sine in/
termissiōe agitādo lēto igne coq̄nť z ad modū empl'i po
nať.¶ Ul' fiat cathaplasma qd̄ facē ɔsueuim⁹ad oē apa
¶ Accipe maluā bꝛācā ursinā ⌊ qd̄ saniē facē dꝫ:fiat āt sic.
radices maluauisci p̄mo coctas in aq̄:z postea pista cū as
sungia:deide adde butyrū/fermētū/lac mulieris/tama/
rices.i.limacas:z pultes q̄s supi⁹dixim⁹ad saniē p̄uocā
dā in vulnē mittim⁹.¶ Et cū op⁹fuerit loco supimpone
h'.Accipe radices lilij z coque in aq̄:z cū assūgia pista ad
ignē in olla iterū calefacias:postea adde cepe assatū/me/
mithe/folia cauliū cocta z pistata cū assūgia z farinā se.li
ni i vino coctā:z queq͙ talia p que mā possit maturari z
ad saniē duci.Ista oīa sil' pista z icoꝛpa:z supponať dōec
apa p̄ducať ad maturitatē.¶ Cū aūt maturatū fuerit ubi
locus magis depēdet apiať:z cetera p̄seq̄mur que dicta
sūt in apatis cura:qd̄ fit de sanguie.¶ Pōt ēt fieri h' em/
plastrū qd̄ est leui⁹sup̄dicto:z multū ualet.Ualet eni ad
oē durū apa:z ad carnes duras moꝛtificādas:z ad mām
exterius exh̄ēdā:z dolorē mitigat.℞.ficus siccas/sagimē
poꝛci.mel.an̄.z radices altee bn̄ coctas:ab interiori stipi
te mundatas cōmisceanť z fiat emplastrum.

Cācer aliq̄n vitio exterioꝝ:aliq̄n vitio iterioꝝ cōsur
git in coꝛpe.Uitio iterioꝝ fit ex humorib⁹ pu
trefactis.Uitio exterioꝝ ut in vulnē non bn̄ curato.Dē
eni vuln⁹postq̄ꝫ q̄tuoꝛ ul'.v.dies p̄terierit icuratū iā non
vuln⁹ s̄ꝫ cācer/siue fistula nūcupať.h⁹' v̄o cācer aliq̄n h̄ēt
eē ex mł'to tp̄e:aliq̄n ex bꝛeui.¶ Itē ali⁹est i neruosis lo
cis z itricatis z plenis arterijs.ali⁹in carnosis:vn̄ al'r cu/
rādus est q in neruosis est itricat⁹ z plen⁹arterijs:z al'r q
est in carnosis.¶ Nā q in neruosis locis est z itricatis z
plenis arterijs icisione uel icēsione curādus nō est f̄m il
lud dcm̄ Hyp.Quibuscūq͙ cācri abscōditi fiūt nō cura/
re meli⁹est.Curati eni cito peūt:nō curati multū tp̄s p̄fici
unt:qꝛ igiť circa collū ceruicē z guttur sūt nerui z arterie
pl'ime z uenarū abūdātia ab icisione z icēdio est desistē/
dū:p̄ut tn̄ possum⁹ s̄buenim⁹.¶ Si ḡ fit cācer z nō ex
multo tp̄e circa loca p̄dicta tale vnguētū facim⁹ Accipe
radic.lingue bouine.ʒ.iiij.radi.bardane.ʒ.v.radic.celi
donie.ʒ.j.cinamomi.ʒ.j.çç.ʒ.ij.argē.vi.ʒ.ij.cere.ʒ.iiij
rasine qd̄ suffic:z assūgie ueteris.ʒ.vj.Cōfice sic.sup̄di/
ctas radices herbarū in moꝛtario marmoreo tere:qb⁹ as
sūgiā adde:z eas diligēter icoꝛpa.de terēdis aūt pl'uereꝫ
facias:z cū p̄dictis diligēter icoꝛpa.argētū vi.in fictili ua
se ad ignē pone cū resina z liq̄fac.Cūq͙ liq̄factū fuerit co
¶ Qꝫ si tale vnguētū nō subuenit/pona ⌊ la z usui reſua.
tur puluis ad cācrū occidēdū/qui est in neruosis locis:q
sic fit.Accipe elleborū alb.z aristologiā lon.z rotūdam:
z pulueriça:z cū opus fuerit suppone.¶ Si v̄o tali pul/
uere extinctus fuerit:ponať stupa cuꝫ ouo z oleo.postea
v̄o ponať ibi vnguētū viride:z sic usq͙ ad finē cū talibus
¶ Aliud.Accipianť coꝛtices nucū z terātur:z ⌊ curabis.
supponať per totū cācrū eū moꝛtificat.¶ Signū moꝛtifi
catiōis tale est:q̄n sāguis emittiť pur⁹z spissus:z caro no
ua z bona crescit i extremitatib⁹z nō solūmō i medio:qꝛ
si cresceret solūmō i medio z nō i extremitatib⁹ nō eēt si
gnū moꝛtificatiōis:vn̄ adhuc opꝫ iſistē cū moꝛtificationi
b⁹.¶ De cācro v̄o q fit in carnosis locis suo loco dicem⁹
¶ De glandulis testudine z scrophulis oꝛtis in gula z par
tibus eius. Cap.III.

g Glādula scrophula z testudo ubicūq͙ i
coꝛpe nascunť fl'atis cāꝫ vidē
tur h̄ēre mām.¶ Testudo aūt mollioꝛ est z mł'
to maioꝛ:z uarias in uarijs p̄tib⁹ h̄ēt foꝛmas.¶ Glādu/
la v̄o magis rotūditati accidit z cū manib⁹ tractať z non
dolet.¶ Et q̄uis Rogeri⁹ nō distiguat iter glādulaꝫ z
testudieꝫ:tn̄ testudo fit ex maiori p̄te fl'atis z miori mel'ie
Glādula ecōuerso:nodus semp est rotūdus:z i iūcturis
nasciť:z in locis neruosis oīb⁹his durioꝛ.¶ In oīb⁹his
cura eadē.scissa in lōgū cute sic de alijs dictū est supi⁹/ra
dicit⁹exh̄e:z exide iux̄ speculū p̄dicte disciplinę opare.
¶ Scrophule nascunť in gula s̄basse llis z in iguinib⁹.Et
glādule sepe nascunť que nō sūt scrophule:ḡ cognoscāť
¶ Accipe herbā terrestrē ⌊ utrū sint glādule ul' scrophule.
z folia cidri z bn̄ pista:bulliāt in oleo tepido:z supponan
tur p tres dies:z si glādule diminute fuerit īsistas cū hac
medicia.Si aūt rubescāt:ita q̄ videať ut debeāt duci ad
maturitatē uel saniē/ponanť maturatiua:z cuꝫ maturate
fuerint/postea icidanť f̄m p̄tis q̄litatē ut putredo exeat:
deide imittať pān⁹ in albu.oui ifusus.Si v̄o glādule ali
qd̄ remāserit:post tertiā uel q̄rtā diē ponať pl'uis hermo
dactiloꝝ:uel ali⁹puluis q coꝛrodat uel moꝛtificet p̄tē illā
q̄ remāsit de glādula:exide cureť ut supi⁹dixim⁹.¶ Si
aūt idurescāt ul' sint nate p mēseꝫ uel p mediū annū z sit
℞.radices tapsie z radices raphani agre ⌊ puer:fiat h' oleū.
stis an̄.z oleū q̄tū suffic de oib⁹.Radices bn̄ purgate z
ɔtrite bulliāt in oleo usq͙ ad medietatē uel plus:z h' po
sito in uase ut in caldario pleno aq̄ bulliēte sup̄ ignē.de
h' aūt oleo.ij.uel.iij.gutte istillenť in aure illi⁹ p̄tis:z di
mittať i p̄te illa:z si p illud oleū auris itumuerit z fracta
fuerit:ita q̄ aliq̄ putredo exhalauerit:scias q̄m libabiť p
hāc medicinā.Si v̄o nō itumuerit p hāc medicinā nō li
berabiť.Qꝫ si fuerit signū libatiōis īsistať ēt adhuc pluri
¶ Et iterū fiat potio ista:que sic fit.Acci ⌊ es cū illo oleo.
pe radices harūdis/radices mali terre/radices scrophu/

larie.spagi.brusci.elli al.z ni.aristol.radices fabe lupie. radices raphani agrestis z domestici.radices spatule fetide z folioꝝ laureole eqlr de oib⁹:z de illis bñ purgatis z pistatis cũ optio vino bulliãt usqꝫ ad medietatẽ vini:z de h vino bibat sel in hebdõa i mane si erit puer. Si erit iuuenis bis.iiij.ʒ.p horã cũ alio vino mixtũ pleno magno cypho:z si fuerit nimis horribile ad potandũ supaspgat pluis çuccari:z caueat sibi patiẽs tanqꝫ accepit laxatiuũ:qm̃ quater uel pluries solet assellare. ¶ Itẽ primo facias usturã infra aurem supra mediam cartilaginem.

¶ Emplm optimũ ad scrophulas delẽdas z ꝯsumendas. Accipe radices filicis z affodilloꝝ:z in optio vino decoque:z addito pauco sulfure viuo fiat emplꝫ:z supponat

¶ Aliõ qõ scrophulas p⌊ efficaciter scrophulas ꝯsumit. optime curat. Accipe limacias z tere eas fortiter cũ testa sua z distẽpera cũ capitello z pone ibi fel porcinũ z de radice ligue bouis aliqꝫtulũ trita:z oia ista fil diligẽter icorpora z emplꝫ ide factũ sup scrophulas pone.ꝑus da.vj. ul.vij.guttas lactis titimalli cũ ouo sorbili si hẽri poterit Sꝫ si ista nõ ualẽt fiat ulis purgatio.ꝯsideratis ptichlarib⁹ dent aliq̃ opiata ꝺm uarietatẽ hũoꝝ. ¶ Si hũores diũsi sunt in cã det opiata cõposita:z postea fiat h emplm.℞. radicẽ urtice z elli:decoquant in aceto:z addita calce vi

¶ Ad glãdulas ubicũqꝫ z i qua⌊ ua z assũgia fiat emplꝫ. cũqꝫ pte corpis fuerit ul sint:cõbure plũbũ cũ lignis sambuci ul fic⁹ ul coruli:z fac vng^m cũ oleo z aceto z iungas glãdulas:deide laminã plũbi tenuẽ z planã firmiter supliga:z dimittas p.ix.dies:postea auferas z iteꝝ iunge:postea laminã suppone:z sic.p.iij.hebdõas h facias:z sic faci

¶ In diminutiõe lune cuꝫ ⌊endo libabit si de⁹ uoluerit. luna sit tñ.xj.dieꝝ. Accipe.xj.crispellas de radice spatule fetide z raphani agrestis.alia die.x.alia die.ix.z sic usqꝫ ad finẽ lune qlibet die diminuẽdo vnã:ꝙ si h medicina nõ ualuerit:ad cyrurgiã est recurrẽdũ: h tñ ꝑnotato: ꝙ nõ debet icidi aliq̃ scrophula ul glãdula:q̃ manib⁹ bñ teneri z tractari nõ possit. ¶ Ad icidẽdũ igit scrophulã ul glãdulã.ꝑmo debet accipi:z cũ vna manu fortiter teneri:z cuticula supior in lõguꝫ icidi nõ ꝺm lõgitudinem morbi:ꝫ ꝺm lõgitudinẽ carnis:z vndiqꝫ scarnari:z cum vnco ipa apphẽdi z ad exteriora trahi.z si alia scrophula ul glãdula se circa fuerit:ipa cuꝫ illa exhat ex toto z suauiter:z oẽs q̃ sũt ibi semp cũ suo foliculo exhant. Si aũt emorrosagia nimis sequit per iterualla trahant:z tunc vuln⁹ ipleat pãno in albu.oui infuso. ¶ 2^a vo die si qd de foliculo suo ul de scrophula remãserit supponat puluis de affodillis:q supi⁹ dict⁹ est in cura capitis:in illo caplo q ititulat de scrophulis q̃ nascunt i capite:deide carnositas z putredo illa exhat. Hic aũt puluis ad corrodẽdũ z ad rũpẽdũ talẽ pãniculũ est mittẽdus:z cũ vuln⁹ tumefactũ fuerit z deficcatũ pãn⁹ in albu.oui ifusus in vulnere est mitẽdus.supi⁹ vo stupa cũ ouo qusqꝫ videas pãniculũ bñ putrefactũ atqꝫ corruptũ:z vuln⁹ aliqꝫtuluꝫ saniẽ emittẽ. Postea vo vng^m viride qõ dcm̃ est supi⁹ i caplo:qõ ititulat de curis nasi a supfluitatibus:z cũ alijs q̃ sũt adhibẽda i vlnerib⁹ curã adhibeam⁹. Cartilago q̃ ex trãsuerso extẽdit auris cautericata solet scrophlas libare.

¶ De bubone sub assellis z in inguine. Cap.IIII.

e Olet qñqꝫ hũoꝝ flux⁹ accedẽ sb assellis z in iguine z facẽ dirã collectioneꝫ z magnã extremitatẽ z i ꝑfũdo z imis mẽbris cõburẽtẽ:que bubo uocat. ¶ Est aũt qdã curabilis z qdã icurabilis. ¶ Si eni eger z febrẽ z ꝯtinuũ calorẽ ide patiat z sitiꝫ uehemẽtẽ extenuat corpus z nimis magna sit collectio:z dolorẽ in ꝑfũdo pectoris sentiat: qõ ꝯtingit qñqꝫ cũ est sb assellis:icurabilis est. ¶ Itẽ si cũ ꝑdictis signis in aliq̊ loco aliqꝫtulũ sit mollis:ita ꝙ de sanie aliqd videat eẽ in ꝑfũdo bubonis z cutis imoderate sit dura: icurabilis est. ¶ Itẽ si erupta sanie q̊q̊ mõ sit intus supfiua:z plerũqꝫ dura:z aliqñ mollis:q̃ appositis corrosiuis plus crescat q̃ꝫ minuat:sicr incurabilis est. ¶ Si aũt fuerit qꝫtuꝫ ouũ anserinũ ul minor z oino dolore careat pectoris z magis duritie mollities:nec extenuat corp⁹ a ꝑdictis sinthomatib⁹:lꝫ modicã tñ hẽat sitim z calorẽ:possibile est curari:dũmõ dicta supius nõ hẽant coherẽtiaꝫ. ¶ Indiget ergo maturatiuis:ex quo vo maturata fuerit cũ sagittella ubi magis depẽdet:apiat cũ amplo vulnere. ¶ Nulla eniꝫ rõne expectet donec crepet p se:ꝙ si feceris:vix aut nunqꝫ decetero curabit. Incisione vo facta ad instar alioꝝ apatum uel vulnerum curabitur.

¶ De fistula z potissimũ in partibus colli. Cap.V.

f Fistula est apa:cui⁹ os est strictũ z fũduꝫ hẽt amplũ z ꝑfũdũ q̃ aliq̊tiẽs fit vitio iterioꝝ. Interdũ vitio exterioꝝ. Et accidit vitio iterioꝝ:ut ex hũorib⁹. Uitio exterioꝝ:ut in dicta cura vulneris. ¶ Ho⁹ aũt fistula aliqñ est ex multo tpe.aliqñ ex breui. Itẽ alia est in neruosis locis z itricatis z plenis neruis uenis z arterijs.alia est i carnosis. Item alia corrodit carnẽ.alia corrodit os.alia neruuꝫ. Unaquequ igit p ꝑpa signa coḡscit. ¶ Que nãqꝫ carnẽ tñ corrumpit:putredinẽ emittit uelut aquã albã. Cũ vo os fuerit lesuꝫ:exit putredo uelut lotura carnis. Si vo neruus fuerit lesus:putredo exit nigra z fetet multũ. Ex qb⁹ oib⁹ manifeste coḡscit ꝙ ꝑ uarietatem sbaꝝ ptiũ corpis in hac egritudie uaria cura est adhibẽda. ¶ Quia igit circa colluꝫ ceruicẽ z guttur q̃ iplicata sũt z intricata neruis.uenis.z arterijs.icisiões ul adustiões facẽ nõ audem⁹:iõ tali cura succurimus. Si talis meat⁹ fuerit strict⁹:amplietcũ tasta maliterre.ul radice laureole.uel iari.uel brionie.uel dragũtee:aut cũ meditulio sãbuci.ul elli siue cucumeris agrestis. h mõ fiat tẽta de maloterre sicco ul de aliq̊ supdictoꝝ:z p meatuꝫ fistule imittat:ita ꝙ meat⁹ ille ipleat: z ita a mãe usqꝫ ad sero ul eꝯ dimittat. ¶ Cũ vo os fistule bñ elargatũ fuerit:nisi loc⁹ ille multũ sit iplicat⁹ z itricatus neruis uenis z arterijs:ut si sit circa collũ.vng^m ruptoriũ qõ fit de calce viua z capitello imittim⁹. ¶ Si vo fuerit ps multũ iplicata uenis z arterijs puluerẽ de affodillis imittẽ ꝯsueuim⁹. ¶ Qꝫ si fuerit vir delicatus z diues:vng^m ꝑciosuꝫ ad hãc curã imittim⁹:qõ est. Accipe pipis.piretri.auripigmẽti.alumis çuccarini.sinapis elli al.z ni.gallutie.floris eris.añ.calcis viue qꝫtũ de oibus ꝯfice sic:terẽda tere:pluericãda pluerica z cũ sapone spatareñ diligẽter icorpa:z iõ iforma tastã:z usqꝫ ad ꝑfũdũ fistule itromittas. h aũt vng^m in illo meatu liqsit totũ z fistulã suauiter occidit atqꝫ deficcat.vñ stati vitellũ cũ stupa ul albumẽ cũ oleo qusqꝫ ignis cadat apponim⁹. Post qꝫ ḡ fistula q̃ ꝑus saniẽ uelut aquã liqdã emittebat.emitit saniẽ spissaꝫ mortua est:deide cũ vngtõ viridi qõ dcm̃ est in cura carnis:q̃ vr polipus:z in alijs vngtis usqꝫ ad finẽ curam⁹. ¶ Si ḡ fistula nõ sit i neruosis locis nec in arteriosis iplicata:ꝫ sit iter carnẽ z cuti ex lõgo ul ex obliquo. ¶ Si os fistule est strictũ elarget sic.tẽta linea usqꝫ ad ꝑfũdũ mittat:z sic aliqꝫtulũ cuticula ad supiora leuet:z a ꝑfũdo fistule usqꝫ ad os ei⁹ sup tẽtã usqꝫ ad ipam scidat:pãnus ifusus in albu.oui mittat a mãe usqꝫ ad sero:ul eꝯ reliquat.postea vo pluis de affodillis supponat. ¶ Cũ aũt vuln⁹ ipꝫ tumefactũ videris:signũ ẽ mortificate fistule:cui sbueniẽdũ est cũ ouo z vngtõ viridi:z alijs q̃ in curis vulneꝝ dicta sũt. ¶ Et est sciẽdũ ꝙ si icisio debet fieri in istis locis in qb⁹ sũt nerui.uene.z arterie ut circa collũ oꝫ fieri cũ magna cautela:nec festinans ul sbito fiat.timẽdũ eni eẽt ifirmi ꝺfect⁹.caueat ẽt sibi ne faciat icisionẽ i tali loco:z maxie cyrurgic⁹ nou⁹ z rudis.

¶ De botio gule. Cap.VI.

b Botiũ fit in gula z fit ad illõ tale expimẽtũ cãtãdo pr nr.fodias nucẽ q̃ nõdũ fecisset fructũ z radices cũ tota alia sba bñ pista cũ.cc.ḡnis pipis.bulliãt in optio vino usqꝫ ad medietatẽ:z h vino utat patiẽs oi mãe donec liber. ¶ Ul fiat

tale electarium. Accipe radices viticelle radices cucurbite agrestis. ciclamis. polipodij. spagi. brusci. aristol. ro. cucumeris agrestis. iari. ballã marinã. spõgiã marinã. brãcã ursinã. burit. lac de scrofa pmo filios pducẽte: ⁊ radices tassibarbassi ꝯfice sic. Oia ista desiccata tere ⁊ cribra. ballã vo marinã ⁊ spõgiã icẽde ⁊ tere cũ supdcis ad modũ electarij cũ melle misce: ⁊ cũ dormitũ uadit sb ligua mitte. ¶ Itẽ polipodiũ malũterre. modica enĩ pticula ibi remanẽte ide patiẽs cadit. loco g bñ purificato in pte sui ⁊ pluis rubeꝰ põt supaspgi: ⁊ sic in alijs supiꝰ dixímꝰ: ita gdẽ in hac cura ualet expleri. ¶ Si vo botiũ ipꝫ ualde magnũ sit ⁊ itricatũ uenis ⁊ arterijs: gp manu non possit eleuari ⁊ bñ tractari: ⁊ vrꝰ patiẽtis nõ mlta sit ⁊ etas pcesserit. nro eni dicto ab eiꝰ cura est desistẽdũ. ¶ Solet eni hoꝰ botiũ mltas ptes hre: qs ualde difficile est euare: gbꝰ ferrũ calidũ appone: ne pulsus arterie/ neruiqꝫ ledãtur: oino refugimꝰ: quocũqꝫ mõ his per cyrurgiã sbuenimꝰ eos sup bancum ligamus ⁊ firmiter teneri facimus.

¶ Medicamẽtũ pciosissimũ ⁊ ueracissimũ ꝯ botiũ. Accipe semẽ canapis ⁊ riuiũ: ul eiꝰ pellẽ spõgiã marinã. ballã marinã. tartarũ. os ursi: ⁊ pcipue de capite. os sepie. añ. ℥. iiij. pipis. ꝯꝯ. piretri. saxifgẽme. añ. ℥. ij. nucis musc. garioi. cubebe. pip long. pipis al. galãge. ciamomi. euforb. elli al. ⁊ nigri. añ. ℥. ij. botij ulmi. salisnitri. cuticle cipssine. adarcis. bedecar. terant terẽda: ⁊ cõburant cõburenda: ⁊ oia in pluerẽ redigant: ⁊ det patiẽti ieiuno in mãe ⁊ sero eũti dormitũ qtũ tribꝰ digitis capi põt: ⁊ trãsgluuiat paulatĩ cũ mora. postea fiat emplꝫ sup botiũ de calce viua ⁊ tegla vna torrefacta ⁊ puluerizata: ⁊ caricis tritis ⁊ pumice: oia ista i vino puro bulliãt: remota ab igne sup pellẽ pilosam ponant: ⁊ aloẽ pluerizatũ desup aspgat: ⁊ gutturi patiẽti calidum supponat botio radices tassibarbassi in aq coquas: ut tres fiale redeãt ad vnã: ⁊ ibi pdictũ pluerẽ in sero pone: ⁊ mane patiẽti de aq pdicta colaturã silr tribue. ¶ Eodẽ vo die aquã nõ bibat: ⁊ usqꝫ ad tertiã diẽ neqꝫ potionẽ neqꝫ pluerẽ bibat. a 3ꝰ vo die in antea pluerẽ sic pparatũ sb ligua mitte: ⁊ usqꝫ ad. x. dies ul. xj. sic facias potionẽ de vndecio in vndecimũ diem dabis. ¶ Si vo talibꝰ expimẽtis patiẽs nõ libabit ad cyrurgiã est recurrẽdũ. ¶ Si g fuerit vnũ botiũ tm cũ ferro calo imittamꝰ vnũ setonẽ tm in lõgũ ⁊ alterũ in latum. pãnus ifusus in ouo ul assũgia supponat: ⁊ oi die mane ⁊ sero setones ad exteriora trahant: ut peniꝰ caro trũcet cũ illis: qd cũ factũ fuerit: si gd de botio remãserit: ponat supdictꝰ pluis de affodillis ⁊ purificato loco curet ut cetera vulnera. ¶ Qꝫ si sit minꝰ iplicitũ arterijs. botiũ sb vna manu firmiter apphẽdat ⁊ cuticula in lõgũ caute incidat: ⁊ botio vnco apphẽso hincide botiũ illd scarnet ⁊ a cuticula remoueat ⁊ digitꝰ itromittat: ⁊ accepto botio cũ follicło suo extrahat. vulnꝰ pãno lineo ipleat leuiter tm: ⁊ si multꝰ sanguis supuenerit/ ea remedia adhibeant/ q supiꝰ dicta sũt in hac pticła in eo capło qd intitulat de vulnẽ cũ sagitta in ceruice: ⁊ cũ his remedijs p tres dies dimittat. Postea vo si gd remãserit ponat pluis de affodillis: cui postea sbueniẽdũ est cũ ouo: deide pcedẽdũ est ut i alijs vulneribꝰ. ¶ Hoc qꝫ diligẽter est auẽdẽdũ: gp follicłus botij radicitꝰ euellat: ut de eo nihil relinquat.

¶ Dieta sit talis. Comedat patiẽs panẽ fermentatũ bñ coctũ ⁊ recẽtẽ: bibat vinũ purũ ⁊ modicũ de istis: ⁊ sic usqꝫ ad. xv. dies ul. xx. ul. xxx. dies utẽdũ est desiccatiuis: ⁊ sic sine dubio libabit/ ẽt si fuerit. xxv. annoꝝ ul. xxx. ¶ Fiat etiam fumigium de cruce marina ⁊ patiens accipiat hoc fumigium in ore cum emboto. caueat sibi patiẽs a coitu usqꝫ ad vnũ annũ si põt ⁊ ab oibꝰ fridis ⁊ idigestibilibꝰ ⁊ a frixis a pane açimo ⁊ ab aq usqꝫ ad annũ si põt: ⁊ ab oibus iflatiuis cibis. ¶ Fricet sepe botiũ manibꝰ fortiter ⁊ iungat balsamo si fuerit regia: ul aliq ditissima psona. ¶ Si fuerit iferior psona: iungat cũ vnguẽto aureo: ⁊ si h nõ hẽt: fiat idẽ cũ saliua ul aceto: ul cũ vino tepido.

¶ Fiat ẽt h emplꝫ de radice lapatij acuti in vino decocta: ⁊ cũ assũgia porcina ul ursina: q melior est: diligẽter infrico: pa. ⁊. ℥. j. aloes triti ⁊ pluerizati supdicto emplo aspgat: ⁊ sic calidũ sup botiũ apponat. ¶ Sꝫ ut videant fieri plura: talẽ faciat medicus incãtationẽ uel ꝯiurationẽ. Cõiuratio siue incãtatio botij. Cauo. Cauo. Cauo: recede: q filius dei te maledicit. In noie pris ⁊ filij ⁊ spiritꝰ sancti. recede ab isto famulo dei: ⁊ faciat circulũ ad collũ de candela bñdicta de festo sancte Marie cantando pater noster tribus vicibus in nomine sancte trinitatis.

¶ De squinantia. Cap. VII.

a Quinãtia est apa qd in gutture nascit: cuiꝰ tres sunt spẽs: qꝝ pma sqnãtia uocat. ⁊ hec iter tracheã arteriã ⁊ ysophagũ nascit in loco q d Ismon: q spẽs est pnecabilis: cuiꝰ cura soli deo puat. ¶ 2ª d sinãtia: q ptẽ mãet retinet interiꝰ. ptẽ vo foras emittit: ut tumorẽ exteriꝰ vidẽ possis/ ⁊ h minꝰ malitiosa est. ¶ Est ⁊ 3ª spẽs q d schinãtia: cuiꝰ mã tota foras emittit: de cuiꝰ malitia maxie timẽ debemꝰ. ¶ Quecũqꝫ vo istaꝝ speꝝ fuerit: gñalia signa sũt hec. Difficłtas ispirẽdi ⁊ respirãdi. Cibũ qꝫ nõ põt suscipẽ: sputũ a gutture emittẽ nõ pñt: gbꝰ a pnꝰ sic sbuẽiamꝰ.

¶ Si vrꝰ ⁊ etas pmiserit: sanguinẽ de uena cephalica uel de uena q est sb ligua/ exhimꝰ. Gargarismũ de sapa/ uel dyemoron fieri uolumꝰ: ul fiat talis gargarismꝰ. Sumat gallas/ balaustias/ rosas: lẽte facias bullire in aq rosacea ul pluuiali: ⁊ de hac sibi patiẽs gargarizet sepꝰ. h enim gargarisma hũores currẽtes ad locũ dolẽtẽ repmit. ¶ In pnꝰ debemꝰ isistẽ cũ repcussiuis gargarismatibꝰ: q fere semp fit de reumatico hũore p maiori pte: deide cũ ꝯsũptiuis ⁊ ispissatiuis hũoꝝ. Extrisecꝰ aũt de dyaltea ⁊ silibꝰ vngat. ¶ Ul fiat cataplasma: qd oino scdaꝫ ⁊ tertiam spẽm curat: qd sic fit. Accipe radices ebuli: porrinas: q nõ sint remote neqꝫ euulse a loco in q sũt nate absinthiũ cardũ bñdictũ senatiões ad isbitũ. ista bñ pistent ⁊ succꝰ extrahat. Itẽ accipe farinã ordei ⁊ farinã semis lini: ⁊ cũ succo supdicto distẽpera ⁊ icorpa: ita tm gp multũ remaneãt ligda. postea vo accipe assũgiã porcinã ⁊ liquefacias ad ignẽ in patella: ⁊ adde mellis eqlẽ qtitatẽ cũ assungia/ ⁊ facias bullire: deide pdictũ succũ in faria ordei in eadem patella mitte cũ pdcis admisce ⁊ icorpora: ⁊ tãdiu facias bullire quisqꝫ ad spissitudinẽ ueniãt: ⁊ in modũ alicuius embroce tale cataplasma sup locum illum ponat ter uel quater in die mutet/ ⁊ semp calidum remoueat. ¶ Cũ aũt tale apostema intus saniem fecerit digito uel aliquo instrumẽto ipm apostema rũpere ⁊ saniẽ emittere non est inutile. sic enim aliquos propria manu curaui.

¶ Emplꝫ ad sqnãtiã. Accipe alteã ⁊ restas allioꝝ ⁊ coque in aq ⁊ postea pistent cũ assũgia ⁊ desup ponat. ¶ Uel fiat emplꝫ de radicibꝰ lapatij acuti ⁊ restis allioꝝ ⁊ assungia ⁊ desup ponat.

¶ Cõtra sqnãtiã fiat tale expimẽtũ. Sumant carnes bouine salse semicocte ad modũ castanee ul ad modũ auellane: ⁊ isuat firmiter filo lõgo sirico ne forte patiẽs uelit nolit carnẽ illã trãsglutiat ⁊ medicus extrahat illã subito cũ violentia: ut ita possit apa rũpi.

¶ De brãcis natis iteriꝰ siue de amigdalis. Cap. VIII.

b Ranci iteriꝰ tumẽt/ ⁊ qsi amigdalas creant duas: vñ difficilis est screatio ⁊ anxia spũs attractio. Quibꝰ gargarismata pus adhibeant: a gbꝰ si patiẽs nõ libabit/ ad cyrurgiam est recurrẽdũ. ¶ Infirmũ g pmũ corã te ꝯstitue. Cuius ore apto liguã iteriꝰ cũ instro apto pmas: ita gp illas amigdalas vidẽ possis/ ⁊ vnco ferreo ul eneo cape/ ⁊ cõpetẽti ferro icidẽ ualeas. Pelliculas aũt illas q stãt iux eas illesas relinque. postea de aq rosacea cũ aceto eqliter fac gargarismũ/ ⁊ cũ succo arnoglosse silr. Si vo sãguis multus fluxerit/ mellicratũ adde: gp si putredinẽ fecerit: hoꝝ incisio fiat. Cutis in longũ incidatur/ ⁊ instris ad hoc factis ille extrahãtur/ ⁊ a radice funditus euellant. locum

aũt aureo instrumento uel ferreo decoquimꝰ.

¶ De passione quadã gutturis dicta foliũ. Cap.IX.

e **St aũt** alia q̃dã passio q̃ nascit in ore iux̃ epiglotũ q̃ dr foliũ: q: sunt vna ul' due carũcule tenues ꝛ late ad modũ folij: q̃ obstruunt circa tracheã arteriã ꝛ vocẽ ipediũt. cuꝫ v̓o patiẽs os aperit ad loquẽdũ se eleuant: ꝛ foramẽ trachee arterie oppilant. cum v̓o os claudit subsidẽt. vnde patiens vix põt formare aliqđ uerbuꝫ intelligibile: que passio nunq̃ꝫ curatur: nisi beneficio cyrurgie.

¶ De tumore ꝛ elongatione uvule. Cap.X.

v **Uula** sepe tumescit ul' elõgat: q̃ desiccetur pl'uribꝰ ꝯstrictiuis ꝛ ꝯsũptiuis ꝛ gargarismatibꝰ: ꝛ h̓ puluẽ. qđ. ℞. galle. balaustie. pipis. piretri. ciamomi. ꝛ supponat p̓l'ais cũ cõcauo ferreo ul' alio istr̃o ꝛ eleuet. ¶ Ul' fiat gargarisma. qđ. ℞ vini dulcis ꝛ mellis ꝛ aceti. añ. pipis. piretri. stafisagrie. balaustie: eq̃l'r de oĩbꝰ. ista puluerĩçata bulliãt in p̃dcis liq̊ribꝰ: utat vino isto mane ꝛ sero. ¶ Utat ẽt h̓ empl'o qđ fit de melle cal'o ꝛ pl'uribꝰ baccaꝝ lauri. cimini. pulegij. origani. ꝛ euforbij. añ. ꝛ pone in sumitate capitis cuꝫ stupa. ¶ Itẽ ad relaxationẽ vue coctura facta in occipitio ꝯfert. ꝛ empl'm factũ de pice liquefacta sup ignẽ: ꝛ de pl'uẽ masticis ꝛ olibani cõmixtis: ꝛ illđ tepidũ in occipitio ponat. fiãt gargarismata ꝯstrictiua: nisi mul'ꝰ hũoꝝ fit i cã: q̓ si fit. fiãt gargarismata in p̃te ꝯsũptiua ꝛ in p̃te dissolutiua. ¶ Si aũt nõ sic desiccet: icidat cũ forcipibꝰ ad hec factis: ul' cũ aliq̊ alio istr̃o cõpetẽti ad h̓ iux̃ palatũ in s̓btiliori loco. Caue tñ ne radices uvule tãgas: ꝛ fiat gargarismus cũ desiccatiuis: de quo gargariçet die ꝛ nocte. ¶ Caueat sibi patiens ne supinus iaceat: ꝛ aquã ubi cocta sit gallina pinguissima: sepissime gargariçet. ¶ Caueat sibi patiens ne multũ dormiat per tres noctes: q: in somno ꝑuocatur reuma. Uel post incisionẽ incẽdatur nũmo aureo: ꝛ gargarismata fiant: ut supius diximus.

¶ De dislocatiõe ossis ꝯiũgẽtis caput in collo. Cap.XI.

o **Siugulare** idest os rotũdũ qđ in sumitate colli ubi nucha icipit: q̃nq̃ꝫ a ꝓp̓o loco descẽdit. vñ si colluꝫ disiũgit fit vitiũ i iũctura colli: cui nisi medicꝰ cito succurrat: morit de facili ꝛ suffocat ifirmꝰ. ¶ Cui sic festinãter est s̓bueniẽdũ. os ei apiat ꝛ lignũ ul' aliđ tale: ut os aptũ teneat: in ore mittat: curet postea: q̓ si iuuenis est: ꝛ de nouo disiũctio fit: arripiat in sumitate capitis p̱ capillos ꝑ eleuet subito ꝛ faxeolus s̓b mandibulis ponat utrãq̃ꝫ p̃tẽ faxeli medicꝰ ad supiora leuãdo: firmiter manibꝰ teneat. pedẽ aũt vnũ in vno humero. aliđ in alio ponat: ut pedibꝰ ad iferiora p̓mẽdo ꝛ manibꝰ caput ad supiora fortiter leuãdo: os ipꝫ ad ꝓp̓riã iũcturã cõpetẽter reducat. Postea vngat locꝰ de dyaltea ul' martiaton ꝛ lana succida uel stupa supligetur: ꝛ sic omni die fiãt fomẽtationes ꝛ inunctiones. minutio solet fore utilis in tertia die.

¶ De vulnere gutturis. Cap.XII.

s **I aũt** fiat vulnꝰ in gutture: ita q̓ ysofagꝰ ul' trachea arteria p̱foret ul' icidat cuiuscũq̃ꝫ modi fit mortale est. tñ si ysofagus icisus fuerit stricte suat ꝛ spisse: ꝛ vngtõ fusco semp̱ vngat. Si ex trãsuerso p̱foret gula ꝛ nõ ysofagꝰ suat cuticl'a illa: ꝛ curet ut cetera vulnera ut supiꝰ diximꝰ. Si v̓o telũ fit in ceruice ifixũ ꝛ uenã p̱forauerit arteriã: ita q̓ sanguinẽ nimiũ vulnꝰ offendat. statim abstracto telo uena suat: ut diximꝰ in 3ª p̃ticula supiꝰ. puluerẽ rubeũ vulneri apponimꝰ: ul' alios pulueres: quos iferiꝰ dicemus. Sãguine ꝯstricto curemus: deinde ut in sil'ibꝰ curis iã diximus.

¶ Explicit liber 2ꝰ. ¶ Incipit tertiꝰ Cyrurgie Rolãdi.

q **Uod** tãti opis utilitatẽ tractare tentaui: ꝛ ordine certo doctoꝝ meoꝝ sciam: in hac arte redigẽ desideraui: plus fuit deuotio p̃ñtibꝰ ꝛ futuris ꝓficiẽdi q̃ꝫ de viribꝰ aut cõmoditate tp̓is. Quocirca ꝓuidus lector negocijs iminẽtibꝰ: ꝛ breuiati tp̓is parcat potiꝰ delibata rõne q̃ꝫ inidie liuore rescidat. Hoc aũt opus in plurĩbꝰ p̃ticulis diuidẽdũ eẽ decreui: ut curaꝝ uarietates de singulis particulis ualeãt cõpetẽtius colligi: ꝛ diligẽtibus lectoribus cõmodius memorie cõmẽdari. Curis igit eoꝝ que sunt ab homoplatis supius ꝛ osse: qđ est catena gule ꝓsecutis. De curis homoplatoꝝ ꝛ catene gule oĩum eoruꝫ que sunt ab istis usq̃ꝫ ad genitalia tractare curabo.

Capituluꝫ primuꝫ De vulneribꝰ que fiũt in homoplatis.

2m De vulneribus que fiunt in catena gule.
3m De ruptura ul' dislocatõe catene gule cũ vulnẽ ꝛ sine vulnẽ.
4m De vulnẽ hũeri cũ eiꝰ dislocatiõe.
5m De vulneribꝰ brachij qñ neruus est icisus ul' os ex trãsuerso
6m De dolore ꝛ tumore ꝛ duritie neruoꝝ.
7m De vnguentis ad purificationem vulneris.
8m De superflua carne a vulnere remouenda.
9m De herisipila superueniente vulneri.
10m De carbunculo superueniente vulneri.
11m De vulneribus brachij.
12m De vulneribus manus.
13m De ꝯtusione casu: uel percussione membri.
14m De dislocatione humeri.
15m De dislocatione cubiti.
16m De dislocatione manuum ꝛ digitorum.
17m De fractura ossis brachij ꝛ humeri.
18m De fistulis ꝛ cãcris: ꝛ alijs ap̄atibꝰ in brachijs eueniẽtibꝰ.
19m De vulneribꝰ thoracis ꝛ pectoris.
20m De plicatura costarum.
21m De vulneribus uẽtris sine vulnere intestinoꝝ.
22m De vulnẽ cordis ꝛ pulmonis ꝛ dyafragmatis ꝛ stomaci ꝛ epatis.
23m De vulnere splenis.
24m De vulnere ꝛ regione epatis cum exitu eiusdem.
25m Qꝫ vulnus pulmonis sanari potest.
26m De vulneribꝰ intestinorũ: ꝛ si foras exierint: qualr ad proprium locum reducantur.
27m De fistulis ꝛ cãcris ꝛ ap̄atibꝰ in his locis nascẽtibꝰ s. itestinoꝝ ꝛ uẽtris.
28m De cãcro in mamilla.
29m De duritie mamille propter lac retentum.
30m De vulneribus genitalium.
31m De cãcris ꝛ fistulis ꝛ alijs pustulis in genitalibꝰ cõsurgentibus.
32m De ruptura sifac ꝛ eius cura.
33m De hernia.
34m De lapide uesicẽ.
35m De vulneribus que fiunt in posteriori p̃te hoĩs.
36m De vulnere renum.
37m De fistulis ꝛ cancris natis in posteriori parte corporis hominis.
38m De emorroydibus.
39m De retentione urine propter vulnera.
40m De cauterijs.

¶ De vulneribus que fiunt in homoplatis. Cap.I.

v **Ulneribus** q̃ fiũt in hõplatis si fuerit ensis ul' alteriꝰ sil'is sic s̓buẽire ꝯsueuimꝰ. Si vulnꝰ recẽs fuerit: ilico supfluis purgatis suimꝰ: extremitatẽ aptã relinqmꝰ: puluerẽ rubeũ supaspgimꝰ: ꝛ cetera diligẽter ꝓsegmur: q̃ dicta sũt supiꝰ in 2ª p̃ticula de suturis. ¶ Si v̓o vulnꝰ nõ fuerit recẽs. p̊ꝰ bñ purget ꝛ sanguis in vulnẽ ꝓuocet: deinde suat ꝛ fiat ut dcm̃ est supiꝰ. ¶ Si v̓o telo fuerit p̱foratũ: lardonẽ imittimꝰ: ꝛ cetera facimꝰ ut dcm̃ est supiꝰ i 2ª p̃ticula: in cura colli qñ telo est p̱foratũ uel vulneratũ.

¶ Si magnũ ꝛ p̱fũdũ fit vl'nꝰ i humeris ul' hõplatis qđ sui dꝫ q: uerẽdũ ẽ ne putredo gñet s̓b sutura: q: stuelli nõ p̄nt attigẽ ad mediũ. Iđ añq̃ꝫ fiat sutura mũdificet vl'nꝰ ꝛ bñ purget ab oĩ supfluitate: deide ponat q̃ñ seto de pãno lineo bñ loto ꝛ stricto ꝛ siccato ꝛ ualde lõgꝰ: deide vl'nꝰ cõpetẽter suat: ꝛ põat ibi bis i die ul' ter s̓ꝫ q̃ꝫtitatẽ putredis trahat ex illa p̃te ubi magis vl'nꝰ depẽdet: ꝛ abscidat tãtũ

q̃tũ fuit ĩ putredie: ⁊ si ꝺ̃fic̃ ille seto suat ad alteꝝ caput: ⁊ sic fiat q̃usq; vl̃n⁹ ꝯsolidet. Et postea abstrahat seto ille: ⁊ deide fiat stuell's ad modũ foramis dimiuẽdo: ut sup͛⁹ dcm̃ est.

¶ De vulnerib⁹ q̃ fiũt ĩ catena gule. Cap. II.

Si catena gule fuerit icisa/sic est sbue niẽdũ. In p̃mis vuln⁹ ĩp̃m pãno ĩ albumie oui ĩfuso ⁊ aliq̃ʒtulũ exp̃sso bñ ĩpleat. vitellũ oui cũ stupa suppõat. postea v̊o pãn⁹ sicc⁹ cũ ẽbroca ad saniẽ ꝓuocãdã ꝑ uarietate tp̃is suppõat. Cũ v̊o os ul' aliꝺ̃ videris qꝺ̃ abstrahi ꝺ̃beat caute illꝺ̃ remoueas: deide cũ vngtõ fusco ⁊ ceteris ut aliȷ̃s vulnerib⁹ dixim⁹: curã adhibeas.

¶ De ruptura ul' dislocatione catene gule cũ vulnere ⁊ sine vulnere. Cap. III.

Si os qꝺ̃ est catena gule fractuʒ fuerit: uel aliq̃ mõ a nodo resederit: medicus brachiũ ĩfirmi ul' humeꝝ eleuet vna manu: ⁊ altera manu p̃tẽ illi⁹ ossis: elenationẽ ĩferi⁹ cõp̃imat: ⁊ plagella stupe iuoluta in albumie oui supponat: plumaceo ꝺ̃o ẽt supposito ferula ad modũ crucis supponat/ ⁊ longa fascia supliget ex oĩ p̃te: ⁊ brachiũ liget ad collũ ut sit suspẽsuʒ: ⁊ plũaceolus ĩmittat sb assellis/ne brachiũ ad ĩferiora cadẽ possit: ⁊ nullo mõ deponat donec sanus sit.

¶ Si v̊o talis fractura sit cũ vl̃n ẽ: sup locũ illũ fascia lõga nõ supliget. Sʒ ubi est fractura reliquat aptũ ut ꝑ locuʒ illũ stuellus ĩtromittat ut curari possit sicut cetera vulnera. Ligatura v̊o illius sit partis super longam fasciam.

¶ De vulnere humeri cũ eius dislocatione. Cap. IIII.

Si ex vulnẽ humer⁹ a sup͛iorib⁹ sit disiũct⁹ sic cura adhibeat. p̃⁰ vuln⁹ mũdificet ⁊ si nõ sit recẽs sãguis in eo ꝓuocet: si aliq̃d abstrahẽdũ est. p̃⁰ remoueat: deide vuln⁹ ꝫ mõ suat. ꝑs ꝑti p̃⁰ cõpetẽter reddat: ⁊ ĩ sup͛iori ꝑte humeri utraq; ꝑs cũ acu firmiter capiat/ ⁊ filũ qꝺ̃ acui adheret ĩpi acui diligẽter obuoluat: ⁊ ac⁹ ĩ hac sutura reliquat usq; ad ꝯsolidationẽ vulneris. In hũc q̃ʒ modũ fiãt q̃usq; pũctos in hac cura utiles eẽ cog̃ueris: ita ꝙ semꝑ acus in q̃libet pũcto relinq̃s. postea v̊o pl'uerẽ rubeũ q̃ dict⁹ est supaspge: plumaceolũ suppone. extremitates: ut in aliȷ̃s curis dixim⁹: aptas relique. ⁊ cetera ut sup͛⁹ dixim⁹ in aliȷ̃s suturis/diligẽter attẽde. Cũ aũt vuln⁹ videris ꝯsolidatũ circa suturas: acus p̃dictas ⁊ fila/remoueas. stuellos: sic̃ in aliȷ̃s suturis dixim⁹: ĩmittas ⁊ diminuas: ⁊ deide ut in sil'ib⁹ usq; ad finẽ curã adhibeas.

¶ Si v̊o a sup͛iorib⁹ nõ disiũgit: p̃mo si aliq̃d abstrahẽdũ sit remoueas: ⁊ deide usq; ad finem curetur: ut in suturis vulnerum diximus.

¶ De vl̃nẽ brachiȷ̃ cũ icisiõe nerui ul' ossis ex t̃nsuerso. V.

Si os brachiȷ̃ ul' neru⁹ ex trãsuerso sit incisus: p̃⁰ ĩpleat pãno ĩ albumie oui ĩfuso: deide pãn⁹ sicc⁹ ĩtromittat: ⁊ pultes ꝓ diuꝰsitate tp̃is ponant. Si v̊o de osse aliq̃d remouendũ sit abstrahas: sʒ si extrahi nõ possit nisi cũ magno dolore ⁊ difficl'tate dimittas: ⁊ facias tale ẽpl'ʒ/qꝺ̃ optie hẽt remouẽ os fractũ ul' lignũ ibi exñs: polipodiũ cũ modica assũgia ueteri tritũ supliga. Si vis ẽt adhibe apl'icũ ĩ q̃ mĩtũ sit de pulu ẽ magnetis.

¶ Aliꝺ̃ ad idẽ qꝺ̃ ẽt extrahit sagittã sine dolore. Radices pipinelle. radices arũdis cũ melle tere ⁊ suppone.

¶ Neruo curã in scꝺ̃a p̃ticula dictã mediaʒ cũ lũbricis terrestrib⁹: ul' cũ sutura cuticule ⁊ nerui adhibeas: deide cũ vnguẽto fusco ⁊ aliȷ̃s iã dictis curã adiungas. Et nõ ꝙ si de tali vulnẽ sanguis vnctuosus ĩ modũ olei exierit: certũ est medullã icisam fuisse: ⁊ mortale eẽ.

¶ De dolore uel ĩflatiõe: aut duritie neruoꝝ. Cap. VI.

Si uero dolor ul' ĩflatio aut durities neruis ĩheserit. vñ ĩpsi ꝯ̃hant dyaltea iungẽ ꝯsueuim⁹: que sic fit.

¶ Accipe euisci siue altee radicũ lb. ȷ̃. semis fenugreci. lb. j. sq̃lle. lb. ſ. oli lb. iȷ̃. cere lb. j. terbẽtie. galbani. gũmi hedẽ. añ. ℥. iȷ̃. colofonie. resine. añ. lb. ſ. oẽs radices bñ abluant ⁊ terant sil'r semẽ fenugreci ⁊ sq̃lla: ⁊ cũ bñ trita fuerit ponant in vj. lb. aque ꝑ tres dies. 4ᵃ die sup ignẽ ponant ⁊ bulliãt donec icipiãt ĩspissari: deide paulatiʒ ĩ sacculo ponant: ⁊ cũ exp̃mẽ uolueris: addat aliq̃ʒtulũ feruẽtis aq̃ ad extcionẽ illi⁹ viscosissimi succi: de q̊ accipiant lb. ȷ̃. ⁊ ponant ĩ lb. iȷ̃. ol'i ⁊ bulliãt ad succi ꝯsũptionẽ: qꝺ̃ cog̃scit cuʒ nihil succi supnatauerit. Postea addat cere lb. j. ⁊ cũ liq̃fcã fuerit/terbẽtinã adde. postea gũmi edẽ ꝯtusũ ⁊ galbanũ ad ulti^m ponat pl'uis colofonie ⁊ resine: ⁊ cũ coctum fuerit deponat ab igne.

¶ Signa v̊o decoctiõis sũt cũ gutta sup marmor ĩspissat: postq̃ colatũ fuerit ⁊ ĩfridatũ reponat ⁊ usui reƀuet. Ualet ẽt ad dolorẽ pectoris ex frigiditate ⁊ pleuresi p̃us ĩ testa oui aliq̃ʒtulũ calefactũ ad ignẽ ⁊ sup pect⁹ iunctũ: sanat oĩa loca ĩfridata ⁊ desiccata: calefacit mollificat ⁊ hũectat.

¶ Qꝫ si nõ hẽs dyalteã facias tale ẽpl'm qꝺ̃ ualet ad duritiẽ neruoꝝ. farina ordei admisceat cũ terbẽtina: ⁊ simul' incorporent ⁊ supponat. Hoc idẽ ualet ad duras carnes remollẽdas. ꝓbatũ est.

¶ De vnguẽtis ad purificationẽ vulneris. Cap. VII.

Recipe olei lb. j. sepi arietini lb. ſ. cere albe. ℥. ȷ̃. picis grece. ℥. iȷ̃. saluie. fisimbri añ. ℥. j. balsamite aq̃tice. lẽtisci. sauie. aneti. ruthe. oiuʒ añ. ℳ. j. ꝯfice sic. cerã ⁊ sepũ cũ oleo solue ⁊ cola postea puluerẽ terẽdoꝝ misce: cũq; ꝯglutiatũ fuerit usui reƀua. Ul' facias sic.

¶ Accipe saluie siluestris ⁊ domestice. lãceole. cẽtinodie. pipinelle. arthemisie. ⁊ lingue bouis. añ. ℳ. j. ⁊ pista in mortario cũ lb. j. sepi arietini ⁊ ide magdaleões ĩfoꝛa: ⁊ dimitte ut sil' marcescant. postea in lb. j. olei cois ĩpos magdaleões mittas: ⁊ ĩ stãnato ad ignẽ tãdiu bullire facias q̃usq; herbe petãt fũdũ deide stãnatũ ab igne remoueas: ⁊ p̃dictas herbas ⁊ olʒ ꝑ pãnũ cola/ ⁊ ad ignẽ in stãnato repone: ⁊ cũ bullire ceperit addant ibi. ℥. iȷ̃. cere in estate ⁊ due ĩ hyeme: ⁊ cuʒ cera liq̃facta fuerit addat masticis. olibãi. colofonie. añ. ℥. j. p̃us bñ pl'uericꝫate: ⁊ cũ spatula agitãdo diligẽter icorpora: deide ab igne remoue/ ⁊ aliq̃ʒtulũ terbẽtine adiunge ⁊ diu agitãdo cũ spatula sil' icorpa: ⁊ usui reƀua. Ualet etiã ꝫ vngtm̃ mirabil'r ad vulneris putrefacti mũdificationẽ: ⁊ ad bonã carnẽ generãdã ⁊ nutriendam.

¶ De sup͛flua carne a vulnere remouẽda. Cap. VIII.

Si uero sup͛flua caro vl̃nerib⁹ sup͛uenerit: pl'uerẽ de hermodactilis ponẽ ꝯsueuim⁹ ꝫ mõ. Inficiat bõbax saliua ⁊ puluis de hermodactilis supponat bõbaci: ⁊ deide vulneri supponat.

¶ Ul' fiat talis pl'uis. Accipe calcis vi. ℥. iiȷ̃. auripigmẽti. ℥. j. aque calꝫ qꝺ̃ sufficit: oĩa ista p̃us ponãt ad ignẽ: cũ spatula diu cõmisce donec sil' icorꝑent: ⁊ postea ad solẽ tãdiu dimitte donec multũ siccet. postea v̊o sb̃tilissime tere ⁊ usui reƀua.

¶ Ul' fiat talis pl'uis: q̊ sepi us uti ꝯsueuimus. qꝺ̃. ℞. hermodactili. aristol'. ro. floris eris. añ. que oĩa sil' pl'uericꝫent: ⁊ hic pl'uis usui reƀuet. cõpetẽter eni ⁊ nõ violenter carnẽ sup͛fluã in vulnẽ corrodit.

¶ Uel accipe calcẽ viuã ⁊ distẽpera cuʒ melle: ⁊ ad modũ paste: ⁊ fac inde panẽ ⁊ sup tegulã calidã coque/ ⁊ fac inde puluerẽ. carnẽ corrodit ⁊ cancrũ iterficit.

¶ De herisipila superueniente vulneri. Cap. IX.

Quia solet herisipila vulnerib⁹ sup͛uenire: ⁊ q̃dã alia accĩtia. iꝺ̃ ⁊ signa ⁊ curas herisipile ponim⁹.

¶ Fiũt eni in vulnẽ pustule aliq̊tiẽs albe ⁊ loc⁹ tẽperat⁹ ⁊ bñ tractabilis: ⁊ ꝫ bonũ signũ est in vulnẽ.

¶ Aliq̊tiẽs v̊o nigredo sup͛uenit vulneri ⁊ loc⁹ est dur⁹ ⁊ tostus ⁊ male tractabilis: qꝺ̃ malũ ẽ.

¶ Si ḡ herisipilat⁹ est loc⁹ cũ fridis sb in vulnẽ signũ uenimus. opponit ḡ plagella cũ succo sempuiue ĩfusa ⁊ succo solatri vmicl'aris vmbilici ueneris. iusq̃ami. q̃bus admiscem⁹ albumẽ qui. oleũ roꝭ. ⁊ viol'. sandalos albos ⁊ rub. ꝙ si hec oĩa hr̃e nõ possum⁹ de q̃b⁹ tm̃ apponim⁹: ⁊ cũ ad ꝓp̃iã nãʒ redierit: statim ab hac medicia desistas.

¶ Uidem⁹ q̃nq; vulnera ꝯcaua fieri. fit eni ꝯcauitas ĩ vulnerib⁹ trib⁹ de causis ul' lesiõe: ul' ex ĩobediẽtia egri non

patiẽtis ꝑfecte curari usq̃ ad ꝓfunduꝫ.vñ iteꝝ putrefit:
uł ex impitia medici ſupficialr curãtis:ſup qbꝰ ad carnẽ
creãdã ⁊ regñandã tale medicamẽ fieri põt. Accipe ſepi
colati lb.j.colofonie.℥.vj.cere.℥.iiij.olei ſialas.ij.maſtic.
olibani.mirre.añ.℥.iiij.ꝯfice ſic.ſepũ ⁊ cerã cũ oleo ſol/
ue ⁊ cola:⁊ poſtea puluerem terendoꝝ admiſce:⁊ cuꝫ cõ/
glutinatum fuerit uſui reſerua.

¶ De carbunculo ſuperueniente vulneri. Cap.X.

c **Arbũculo** vͦo ſupueniẽte vulneri populeon inungẽ circa
ꝯſueuimꝰ:ſꝫ qcqd dicat Rogeriꝰ hoc nõ appro
bo:qm̃ apocruſtica nõ debẽt apponi pp refluxũ mãei.
¶ Fit aũt ſic populeon. Accipe oclo͛ popli.folio͛ papa/
ueris al.⁊ nigri.folio͛ mãdragore.cimarũ rubi tenerri/
ma͛.folio͛ iuſqami.ſolatri vͦmicularis.lactuce.ſempui/
ue.bardane viole.vmbilici ueneris.ſcatũcelli.añ.℥.iiij.
aſſũgie porcine nouelle uł ueteris bñ ablute:lb.iij. ⁊ fit
h mõ.ocli popli bñ ꝑ ſe piſtent:⁊ iteꝝ cũ aſſũgia piſtent
⁊ magdaleones ide formẽt:⁊ per duos dies ꝑmittant.
In 3ͣ vͦo die ſupdicte herbe oẽs colligant ⁊ bñ terant ⁊
cũ magdaleonibꝰ formatis rurſus ꝑ ſeptẽ dies dimittant
poſtea vͦo magdaleones fruſtati in caldario cũ lb.j.odo-
riferi ⁊ optimi vini ſup ignẽ ponant:⁊ bulliãt uſq̃ ad vi
ni ꝯſũptionẽ cũ ſpatula ſemꝑ agitãdo:⁊ deide ꝑ ſaccũ ex
primẽdo cola ⁊ dimitte frigeſcẽ ⁊ in uaſe reconde: ualet
eni h vngᵐ ad calorẽ acute febris:⁊ his q dormire neque
unt iunctis timporibꝰ ⁊ pulſibꝰ ⁊ plãtis manuũ ⁊ pedũ.
h idẽ oleo roſato uł viol.mixtũ:⁊ ſupinũctũ mirabiliter
calorẽ tollit:⁊ ſup vmbilicũ inunctũ ſudorem ꝓuocat.
¶ Sup carbũculuꝫ vͦo pone h vngᵐ.qd.℞.auripigmẽti.
piꝑis.añ.ficꝰ ſiccas ad libitũ tere ſimł ⁊ ꝯfice cũ melle ⁊ co
que ad ſpiſſitudinẽ ⁊ ſuppone.carbũculũ eni mortificat.
¶ Poſtq̃ aũt mortificatũ videris ut caro mortua cadat:
h vngᵐ ſuppone.qd.℞.maluauiſcũ ⁊ aliã maluã ⁊ bran
cã urſinã añ.cũ aſſũgia tere ⁊ dimitte ꝑ tres dies marce/
ſcẽ:⁊ poſtea coque ⁊ cola:⁊ in colatura aliquãtum cere
⁊ maſticis appone:⁊ iterum coque ⁊ ſerua.

¶ De vulneribus brachij. Cap.XI.

s **I carnoſitas** brachij vulnerata fuerit/aut inter hu
me͛ ⁊ cubitũ ubi lacerti affinitas eſt ſpatio triũ
vncia͛ iſra vulnꝰ fuerit ex mala ⁊ icauta cura piculũ eue
nire ꝑdiximꝰ. Si vͦo in alijs ptibꝰ brachij fuerit de picu
lo nõ eſt ſic timẽdũ. Si eni i iã dictis ptibꝰ puſtule nigre
ſupuenerit ⁊ tumor ad ſupiora ꝯſederit:ſignũ maluꝫ eſt.
Si vͦo albe puſtule fuerit/⁊ ad inferiora tumor ꝯſederit:
bonũ ſignũ eſt. ¶ Cura vͦo in vulneribꝰ talibꝰ eſt eadẽ.
his q̃ diximꝰ de vulneribꝰ ubi nõ ẽ os fractũ uł vłneratũ
¶ Si lacertꝰ eſt vulneratꝰ cũ ſuo neruo uł muſculo mortis
iudicio eſt ꝯdẽnãdus:ꝙ ſi nec neruus nec muſculus vul
neratꝰ eſt:⁊ vulnus in lõgũ eſt. Utraq̃ ps alteri cõprimẽ
do iungat ⁊ caute ſuat.dimiſſo tñ apto ubi plaga magis
depẽdet.vñ vulnꝰ cõpetẽtiꝰ curari poſſit.deide ꝓcede ut
in alijs futuris diximꝰ. Si vͦo heriſipila ſupuenerit ei cu/
ra ut dcm̃ eſt ſupius.h tñ diligẽter notato:ꝙ ſi lacertꝰ cõ/
terat uel ꝯdat ferro:uel cũ aliq in obliquuꝫ:mortale eſt.
Si vͦo in longũ fuerit vulnus ꝑdicta cura ꝓſequamur.
¶ Si brachiũ telo eſt ꝑforatũ ab vna pte ad aliã ptẽ:lardo
nẽ vnũ imittimꝰ ab vna pte ⁊ vnũ ex alia:⁊ ita ſuccurri/
mus ut in alijs dcm̃ eſt in 2ͣ pticula qñ collũ eſt ꝑforatuꝫ
ab vna pte ad aliã. Si vͦo tm̃ ab vna parte eſt perforatuꝫ
lardonem vnum tñ intromitte: cura decetero ut in ſifi/
bus dictum eſt. ¶ Nota ꝙ ſi brachium ⁊ os telo ſit ꝑfo/
ratum uſq̃ ad medullam/timoroſum eſt.

¶ De vulneribus manus. Cap.XII.

s **I os** manus ⁊ neruus icidat pãnus ut in alijs vulneribꝰ itromittat:⁊ deinde
ut dcm̃ eſt ſupiꝰ in cura brachij qñ os uł neruus
eſt leſus:diligẽs cura exhibeat. Et nõ ꝙ ſi iciſio ſit ſupra
genu uł iſra tribꝰ vncijs:uł ſup iũcturã manꝰ uł iſra/mor
tale eſt. ¶ Si vͦo opꝰ fuerit ſup tabellã aliquã manꝰ po/
nat ⁊ alliget tabule:ne ps vulneris ab alia ſegregetur.
¶ Si aũt neruus ſit leſus ſine oſſe/ſup neruũ ſuat/⁊ to/
tũ vulnus ſcḋm ꝑdictũ modũ ⁊ pluis rubeus ſupponat:⁊
hac cura mirabiliter conglutinatur ⁊ ſepe ꝯſolidatur.
¶ Nõ ꝙ ſi nerui manus icidunt iteriores:ita ledit manꝰ
ꝙ nec claudi nec apiri põt:ſꝫ in eo erit ſtatꝰ in q uolueris
eã manus dum curabis. Si vͦo nec neruus nec os leſuꝫ
fuerit:ſicut iã dictũ modũ vulnus ſuat ⁊ cura exhibeat.

¶ De ꝯtuſione caſu:uel ꝑcuſſione mẽbri. Cap.XIII.

a **Duenit** ſepe mẽbra ualde ledi ex per cuſſiõe caſu uel aliq̃ fractura.
vñ ꝯtigit tumorẽ magnũ ibi effici ⁊ humorũ ſu
perfluitatẽ abũdare:⁊ niſi putredo illa foras emittat:pu
treſiũt mẽbra/nerui/caro/⁊ os.vñ apponẽda ſunt molli/
ficatiua/ut putredo emittat.ꝑꝰ manibꝰ ipa putredo leui/
ter ꝑmat/⁊ mẽbrũ mẽbro iũgat:ut ſi fuerit i iũctura bra/
chij brachiũ humero:ſi in crure/tybia/coxe/⁊ ſic de reli/
qs.iungat dyaltea.⁊ h fiat ſepe donec tota mã exeat:po
¶ Nõ ꝙ in ꝯtuſiõe uel ca ſtea curet ut cetera vulnera.
ſu:aut ꝑcuſſiõe ꝑmo faciẽda eſt flõmia:poſtmodũ reper
cuſſiua ſũt apponẽda. Repcuſſiuis appoſitis poſt flõmiã
⁊ nõ ꝯferẽtibꝰ:iteꝝ eſt flõmia fiẽda q̊uſq̃ ꝯferat:ꝯñter re
ꝑcuſſiua donec ſentiat iuuare.ad ultimũ dyaforetica. Et
ꝑ antipaſim faciẽda eſt flõmia ſi ex utraq̃ pte ſit ꝑ utrãq̃
ptẽ. ¶ Iteꝝ notãdũ eſt:ꝙ ſi tumor uł iſlatio ſit in cubito
que per inciſionẽ ſit curãda ꝓcedẽtibus maturatiuis nõ
debet fieri inciſio ſup cubitũ directe:ſꝫ ibi fiat maturatio
ne ex motu impediatur conſolidatio in hac parte:ſed ex
altera parte ubi magis dependet materia.

¶ De diſlocatione humeri. Cap.XIIII.

s **I humerus** a ſpatula diſiũgit:ta liter ſbuẽire ſolemꝰ.
Iaceat iſirmus ſupinꝰ ⁊ lapis uł lignũ rotundũ
ex vna pte magis acutũ:⁊ ex alia magis rotũdũ accipiat
⁊ filis ſuppoſitis q̃ſi globꝰ folio͛:⁊ illũ rotũdũ ſb aſſellis
ponat:⁊ medicꝰ ſup ipꝫ calcaneo diu iprimẽdo calcitret
⁊ manibꝰ hume͛ eleuãdo os ad ꝑſtinũ ſtatuꝫ reducat:⁊
anteq̃ globꝰ auferat petia in albumie oui iſuſa/ſupliget
lõga faſcia vndiq̃:⁊ globus dimittat ibi ⁊ liget:⁊ alia fa
ſcia globꝰ ⁊ plumaceolus ſb brachio ponat:⁊ illud ſemꝑ
ſit ſuſpẽſuꝫ ⁊ eleuatũ.poſt tertiã vͦo diẽ ſi nõ bñ ſit aptatũ
apta ⁊ inunge ⁊ eodẽ modo liga:⁊ ſi aliqua collectio ibi
fuiſſet facta minutio contrarie partis.
¶ Et eſt ſciẽdũ ꝙ ſi fiat ſolͦ ꝯtinuitatis in iũctura manus
uł in alia iũctura ꝑterq̃ in humero q̊ẽs curat vulnꝰ doꝫ
mẽbrũ moueri ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ duplici de cã:ut ⁊ ꝓprius
hẽat motũ ⁊ ſupfluitas ſi qua eſt iteriꝰ tali motu effluat.
¶ Cõtigit qñq̃ ꝙ neq̃ iã dicto mõ põt aptari:⁊ tũc lõguꝫ
lignũ ꝑparet:⁊ aliq̃tulũ amplũ:⁊ in medio fiat foramẽ
ad modũ ſupdicti globi:⁊ globꝰ ibi ex ampliori pte itro/
mittat ⁊ lignũ a duobꝰ fortiter teneat:⁊ teneat iſirmꝰ ſup
ſcãnũ:⁊ globꝰ ſb aſſellis collocet. Medicus vͦo firmiter
⁊ virilr teneat brachiũ ⁊ hume͛ ex altera pte:⁊ tenẽtes li
gnũ eleuẽt:⁊ aliꝰ ſit qui ſcãnũ a pedibꝰ patiẽtis auferat:⁊
dum ita pẽdebit/iſirmus humerus ad ꝓpriũ locũ radi/
cet:poſtea liget ut dcm̃ eſt ſupiꝰ. ¶ Qꝫ ſi fuerit puer nõ
opꝫ niſi ut medicus pugnũ mittat ſb aſſellis patiẽtis:⁊ te
neat hume͛ eiꝰ alia manu:⁊ eleuet cũ altera:⁊ ita os ad
ꝓpriã iũcturã redibit atq̃ ſanabit. Si vͦo fuerit opus fi/
at fomẽtũ ꝑus de aq̃ ubi bullierit malua.brãca urſina.⁊
ſiſia.locus poſtea vngat de dyaltea uł martiaton ⁊ lana
ſuccida:uł ſtupa ſupponat atq̃ liget. ¶ Cũ vͦo ad ꝓpriã
ſuturã redierit:ꝑfecte fiat ſtrictoriũ:qd ſic fit. Accipe pul
uerẽ rubeũ:⁊ cũ albumie oui optie miſce:⁊ iteꝝ de faria
tritici adde ⁊ ſimł cõmiſce:⁊ ex eo locũ iunge:⁊ deſup cuꝫ
ligno lõgo diligẽter iuoluas:deide liga ſic ꝑus:⁊ ſic per
plures dies dimittat donec iũctura bñ fuerit ꝯfirmata.

¶ Cūq̄ʒ tumorē illū qui ex strictorio supuenit repssum videris. tūc patiēs aq̄ calīa balneet̄ ⁊ strictoriuʒ eleuet̄: ⁊ ex aq̄ p̄dicta fomētet̄. ¶ Et si cūcta bñ stare videris sup ponat̄ sparadrapū: qd̄ sic fit. Puluis masticis. olibani. picis grece. boli. ponant̄ in cera: ⁊ sepo arietino sup̄ ignē: qbꝰ p̄us liquefactis sup̄ ignē. deīde petia iīciat̄ ⁊ suppo nat̄ loco patiēti tepidū: ⁊ si necesse fuerit amplieť.

¶ De dislocatione cubiti. Cap. XV.

s **I os** cubiti a proprio loco disiungit̄. hoc modo subuenimus. Medicus sub plicatura brachij fasciā iponat: ⁊ ex ea tanq̄ʒ stapħā faciat: ⁊ pedē in stapha tenēdo ⁊ cōprimēdo iferius manū ⁊ brachiū ad humerū eleuet ⁊ deponat: ⁊ iterū ele uet: ⁊ sic liget̄ ut brachiū eleuatū sit ad collū: ita ꝙ nō pos sit replicari. post paucos v̄o dies sepe infirmus tētet brachiū ipm deponē ⁊ eleuare: ⁊ sic liget̄ ut nō ipediat̄ ele

¶ Pōt ēt fieri ⁊ alia cu Luatio uel dep̄ssio: siue depositio. ra: extēdat̄ brachiū sup terrā planā: ⁊ cū calcaneo iux̄ lesionē p̄ꝰ app̄hēsa a medico manu reducat̄ iūctura ad locū: ⁊ tabelle sint ex utraq̄ʒ pte: ⁊ caueas ne ferule nimis strigant̄ i extremitatibꝰ pp ipedimētū nutrimīti ad locū.

¶ De dislocatione manus ⁊ digitoꝝ. Cap. XVI.

s **I iunctura** manꝰ exierit a ꝓpo loco: brachiū cū vna manu teneat̄: ⁊ cū altera medicus manū accipiat: ⁊ leuiter ac suauiter ad ꝓpriū locū os tanq̄ʒ attrito loco reducat: ⁊ fomētationibꝰ si opꝰ fuerit factis ⁊ iunctionibꝰ ⁊ tabellis ex utraq̄ʒ pte positis liget̄. ¶ Eodē mō digiti ad ꝓpriū locum reducātur cū a ꝓpria iunctura recesserint.

¶ De fractura ossis brachij ⁊ humeri. Cap. XVII.

s **I os** brachij uel humeri frāgat̄ usq̄ʒ ad medullā: ⁊ maxime si medulla ledat̄: semp est ifirmus iudicādus ad mortē: ⁊ est distiguēdū iter brachiū ⁊ humerū. dr̄ eni humerus a iūctura homoplate usq̄ʒ ad iuncturā cubiti. brachium dicit̄ a iunctura cubiti usq̄ʒ ad iuncturam manus. sed si nō fit usq̄ʒ ad medullam lesus bene curatur.

¶ In p̄mis ḡ ad ꝓpriū locū reducat̄. Si fuerit sine carnis ruptura mēbrū debemus ex utraq̄ʒ pte cape ⁊ leuiter ac suauiter extēdē ⁊ manibꝰ cōprimē: ut si fit fractura i brachio: medicus faciat discipulū suū tenē infirmū p manū extēdēdo digitos ⁊ brachiū totū: alter sit ex altera parte: qui firmiter teneat ifirmū p humerū. Medicus v̄o ossa ꝯiūgat ⁊ reducat ad ꝓpriū locū ul' icema. ¶ Quo facto: accipiat̄ plagella q̄tuor digitis ampla ad ligādū brachiū que ifusa in albumie oui supponat̄: ⁊ ex ea brachiū optime stringat̄. Itē accipiat̄ alia petia sup̄ ipm liget̄: ⁊ ex oī pte adequet. postea q̄ʒ ferulas p̄mo paratas aptamus ⁊ chordis supligamus: ⁊ sic p tres dies dimittamus. In capite v̄o triū dieꝝ silr̄ facimus: ⁊ silr̄ in alio 3ᵒ die. post nouem v̄o dies p̄paret̄ strictura. s. puluis rubeus sic p̄paratus: ut dcm̄ est supius in 3ª cura. ⁊ de tali strictura brachium optime iungat̄: ⁊ fascia ad sup̄dictū moduʒ ponat̄ ⁊ ferule: ⁊ semp custodiat̄ mēbrū ne ifirmus se sup illd̄ appodiet: ⁊ sic p plures dies dimittat̄ mediū donec os bñ ꝯsolidatū fuerit qd̄ cog̃scit̄ qñ tumor qui ex strictorio uenerat desinit eē. balneet̄ aq̄ calīa ⁊ eleuet̄ strictoriū: ⁊ bñ fomētet̄ aq̄ ubi cocta fuerit malua ⁊ alia talia. postea bñ strigat̄. ꝫ si os bñ ꝯsolidatū fuerit/ vngat̄ dyaltea ul' martiaton: ⁊ stupa supposita liget̄ ut sup̄ cū fascia uel ferulis: ⁊ si visuʒ est ꝙ nō sit adhuc bñ ꝯsolidatū: iteꝝ fiat strictoriū ⁊ expectet̄ sili mō: ⁊ si ꝯsolidatū fuerit oī die fiāt iunctiōes ⁊ fomētatiōes ⁊ ligatiōes donec sanus sit: ꝙ si per stricturam uel ligaturam nascatur herisipila: dissoluatur locus: ⁊ dum herisipila ibi fuerit non ligetur: sed p̄dicto modo herisipile obuietur.

¶ Si ossis fractura sit cū vulnē: p̄mo sint aliq/ q mēbꝝ firmiter teneāt ex utraq̄ʒ pte/ ⁊ medicꝰ tētet digito: si aliqd̄ os fractū ⁊ sepatū sit qd̄ statim abstrahat̄ ⁊ os ossi iūgat̄ ⁊ ad ꝓpriū locū reducat̄. Quo facto fascia ad sup̄dictuʒ modū i albumie oui ifusa stricte supliget̄: ita tñ ꝙ sup̄ vl' nus fascia sit ad modū vulneris pforata: ⁊ sup̄ ipam aliā fasciā sic sup̄ diximꝰ: que ibidē sit pforata: ⁊ ferule appo nāt̄ vndiq̄ʒ: ita ꝙ ps apponat̄ ex vna pte: alia ex alia pte intromittat̄ pānus in albumine oui ifusus: ⁊ oī die curetur ut cetera vulnera. ferule v̄o nō soluant̄ nisi de 3ᵒ i 3ᵐ diē: ut dcm̄ est: q̄usq̄ʒ vulnus sanet̄. postea fiāt fomentationes ⁊ cetera adiutoria exhibeant̄: que supiꝰ diximus.

¶ Cōtigit qñq̄ʒ ex senectute ul' debilitate v̄tutis: nutrimētū mēbris nō p̄stare potētis os ex pte nō posse ꝯsolidari ⁊ lʒ ꝯsolidet̄: tñ patiēs ibi magnū sentit dolorē: ad qd̄ tale facimus emplm̄. qd̄. ℞. picis grece ⁊ naualis ⁊ resine equalr̄: ⁊ ad ignē resoluātur: ⁊ q̄tū calidius patiēs sustinere poterit/ supponatur ⁊ suauiter ligetur.

¶ Si v̄o tribꝰ uel q̄tuor mēsibꝰ anteq̄ʒ accedat ad medicū os nō bñ rectū fuerit p̄mitus tibi cū supradicta fomentatione idesinēter ꝯtēperetur: ⁊ bñ fomētatū iterū rūpatur ⁊ postea ut superius diximus: cura adhibeatur.

¶ De cācro fistula ⁊ apatibꝰ i brachijs eueniētibꝰ. XVIII

o **E cancris** v̄o ⁊ fistulis h̄ dicimus in his ptibꝰ qd̄ supiꝰ. Si eni ex vulnē ꝯtigat vngtm̄ supiꝰ dcm̄ ponat̄: ul' istd̄ vngᵐ qd̄ ualet ad cācrū. ℞. mirrā. aloē. ⁊ fac pl'uerē sbtilissimū. postea accipe succū lāceolate ⁊ absinthij. celidonie. añ. lb. iij. ⁊ pone in mortario: ⁊ diligēter oia icorpa ⁊ utē. ¶ Qꝫ si fuerit i neruosis ptibꝰ brachij/ pl'uerē de affodillis: ul' vngtm̄ ad hāc curā dcm̄ imittimꝰ: qd̄ de fistula solū dicimꝰ ⁊ nō de cācro. Nā in neruosis locis meliꝰ est cācrū nō curare q̄ʒ curare. ¶ Si v̄o fiat cancer in ea pte brachij in quā de lesiōe lacerti ⁊ nerui nō sit timēdū. Cācer usq̄ʒ ad viuū icidat̄. cū calīo q̄ʒ ferro diligēter coq̄tur. vitellū oui cū ol'o mixtū q̄usq̄ʒ ignis cadat a loco suo supponat̄: deīde cū vngᵗᵒ viridi ⁊ ceteris curet̄ ut cetera vulnera. ¶ Qꝫ si fistula fuerit in carnosis locis brachij vngtm̄ ruptoriū imittē ⁊ icisionē facē secure ualemꝰ. In alijs cura eadē est: q̄ dcā est supiꝰ. ¶ Si v̄o os a fistula tabefactū fuerit atq̄ʒ corruptū: os illd̄ totū ē purificādū ⁊ corruptū abstrahēdū: deīde ꝓcedēdū ē: ut dcm̄ est supiꝰ. ¶ De apostematibꝰ v̄o h̄ dicemus qd̄ superius: ⁊ eadē cura curetur.

¶ De vulneribus thoracis ⁊ pectoris. Cap. XIX.

s **I vulnus** fuerit in thorace pectoris ul' ense ul' alio silr̄: ita ꝙ sit ex trāsuerso: ⁊ vulnꝰ depēdeat suat̄ ⁊ curā medicus ꝓsequat̄: ut dcm̄ est supiꝰ. fiat ēt ligatura h̄ mō: vnū caput fascie pforet̄: ⁊ ex eo vnus humerꝰ obuoluat̄: deinde ꝓcedat sb̄ asellis alteriꝰ humeri: ⁊ ita circūeat corpus donec iteꝝ redeat ad humeꝝ nō obuolutū: ⁊ ibi scidat̄ fascia ⁊ circūliget̄ illi humero p̄us nō obuoluto. tñ ego nō ꝯsueui scidē fasciā. ¶ Ita qdē dixi: q: leuior vr̄ mihi ligatura cū foramie q̄ʒ sine foramie. astutia ur̄a uos doceat: ul' adiscatis ab aliq̊ sciēte. ¶ Si v̄o iteriora penetret/ pānū imittimꝰ ⁊ eādē curā medicꝰ ꝓsequat̄: ut in alijs vulneribus diximus. ¶ Si v̄o sanguis uel putredo ad interiora intrauerit: patiens corā se sup discū flectat: ⁊ mō illac ⁊ modo hac uergēdo sanguinē uel saniē foras emittat per vulneris meatū: ⁊ hoc quotiēs ipse mutatur: ⁊ super illā partē ad iacendū locetur donec sanus sit. ¶ Si v̄o hoc vulnus in longū sit/ suturā facere nō cōsueuimus sed cum pānis ⁊ alijs usq̄ʒ in finē curamus. Si v̄o infra thoracis pectoris substantiā lancee ferruʒ osse pectoris perforato in rotundū intrauerit leuiter exhimus. Si sb̄ costis fuerit uel intra costas inter costā ⁊ costā incidat̄ ⁊ cuneus: ut sit locus aptus intus eas ponat̄: ⁊ sic de facili exhat̄. ¶ Si v̄o de facili exhi nō possit: melius nō poterit: ꝙ si ferrū ad interiora nō penetrauerit: ferro abstracto lardo itromittatur. meliꝰ tamen est ut intromittatur stuellus. timendum enim esset ne lardo dissolueretur ⁊

gnaret putredinē: ꝛ ſi penetrauerit uſqꝫ ad iteriora vuln⁹ tēta fiat caudata ꝛ lōga: ꝛ hoc fiat tā in uētre q̄ꝫ in thorace ꝛ caude iſte ex̄ mittanť: ita tñ ꝙ nō poſſit itus cadere. poſtea cureť ut dictū eſt ſupi⁹ in alijs. Hoc quoqꝫ notandū eſt ut ſtuellus qui in talib⁹ vulnerib⁹ mituť: ita fiat ꝛ locetur: ut cōpetēter extrahi ꝛ intus remanere non poſſit.

¶ De plicatura coſte. Cap.XX.

c Oſta qn̄qꝫ flectiť / ꝛ ad iteriora duciť patiēs ad balneū ducať ꝛ medic⁹ manus ſuas ſiccas melle uel terbētina: uel pice aut viſco pungať: ꝛ ſup̄ locū ubi īfirmitas eſt man⁹ imp̄mēdo īponat: ꝛ ſtatim eleuet: ꝛ ſic pluries faciat donec coſta ad locū ſuū ducať. idē q̄ꝫ cū igne facē ꝯſueuit: deide aplicon uel aliquod ſimile emplaſtri ſupponatur.

¶ De vulnerib⁹ uētris ſine vulnē iteſtinoꝝ. Cap.XXI.

s I fiat vulnus in aliq̄ pte corpis uſqꝫ ad iguē ꝛ iteſtina nō ſint leſa: eodē mō cura eſt adhibēda ut dixīmus in cura thoracis ꝛ pectoris ſiue ferrū lateat ſiue nō interius: excepto ꝙ nō debet in rotūdū ſed in longū incidi quando ferrum latet interius.

¶ De vulnere cordis / pulmonis / dyafragmatis / ſtomaci / ꝛ epatis. Cap.XXII.

s I quis vulnerat⁹ fuerit in corde / epate / pulmone / ſtomaco / dyafragmate / eum nr̄e cure nō cōmittimus. hoꝝ enim vulnera his ſignis cognoſcimus.

¶ Si enim vuln⁹ in corde fuerit: ſanguis inde exit niger.

¶ Si vō ſanguis ſpumoſus fuerit uel exierit abundanter de pulmone eſt: ꝛ anhelitus mutatur.

¶ Si i dyafragmate magn⁹ ꝛ ſpiſſus erit āhelit⁹: ꝛ cito mo ¶ Si i epe mãifeſtū erit ꝑ leſionē opationū q̄ i eo fiūt. Criť

¶ Si i ſtōco cib⁹ ꝑ plagā egrediť: q̄rū oiuꝫ vulnera mortalia iudicamus. Ne nr̄o iudicio videanť perire ab huiuſmodi cura potius deſiſtamus.

¶ De vulnere ſplenis. Cap.XXXIII.

s Plen ſeruile mēbrum eſt. vñ icīſiones ꝛ alia de facili patiť: quare ſi vulnus habuerit precedentium ꝛ ſubſequētiū cura ſecure ꝛ cito liberabitur.

¶ De vulnē in regiōe epatis cū exitu eiuſdē. XXIIII.

c Ontingit qn̄qꝫ epar ꝑ vuln⁹ ſtrictū exire: timētes leſionē vulnus nō audemus elargare: cui ſic ſubuenimus.

¶ Patiēs ſupin⁹ iaceat ꝛ bñ diſtēt⁹. medic⁹ vō a ſuperiori pte manib⁹ ex trāſuerſo cutim accipiat. diſcipulus vō ab iferiori pte eodē mō faciat: ꝛ ita talis medic⁹ ꝛ diſcipulus ſe tenēdo cutim ad ſupiora totū corpus feſtināter eleuent: ut patiēs ſubita aeris attractione q̄dā ꝓportione ipſum epar ad ꝓprium locū redire cōpellat.

¶ Qꝛ vulnus pulmonis ſanari pōt. Cap.XXV.

c Lamauerunt ꝛ clamāt medici ſ vulneratum pulmonē curari nō poſſe. Motū eni ꝯtinuū cū humoroſitate aſſidua curationi vulneris aſſerunt obuiare: qd̄ q̄dē uerū eſt ubi vulneris ſupfluitas ſufficiēter expelli nō pōt. alr̄ eni falſum eſt qd̄ dicunt. Nā ſi cū extrinſeco vulnē ipm vulnerari ꝯtingat: ſic ꝯueniēter pulmo mundať ꝛ optime cōſolidať. Qd̄ q̄dē ego Rolādus Parmēſis gr̄a fauēte diuina expt⁹ ſum opando. uocat⁹ enim ad quēdā Bononiēſem q̄nto uel ſexto die vulnerationis iueni pulmonis ptem exiuiſſe exteri⁹ iter coſtas: ꝛ nimio ſpūuꝫ ꝛ humoꝝ ꝯcurſu facta fuerat tāta ptis illi⁹ iflatio ꝙ itromitti neq̄bat. coſtarū eteni ꝯſtrictione nutrimētū retinebať iteri⁹. vñ exteriora mortificata fuerāt: ꝛ vmes ēt ītra ſe cōtinebāt. ꝯuocati ergo pitiores cyrurgici Bononiēſes eū pro mortuo reliquerūt. Ego aūt ipſius ꝛ amicoꝝ ſuoꝝ p̄cibus cōdeſcēdēs: ꝛ ab epiſcopo uenia impetrata: ꝛ tā ab ipſo q̄ꝫ a dño ſuo / ꝛ illoꝝ amiciorib⁹ ſecuritate obtēta. xxx. fere rogātib⁹ atqꝫ aſtātibus cutiꝫ circa vulnus pro latitudine vnguis minoris digiti circūcidi. deīde ꝓpe circūciſionē totū exteriorē abſcidi pulmonē. Loco igiť abſciſſionis ſanguine circūciſe cutis ꝯfortato: ꝛ tā puluere rubeo ꝛ alijs adiutorijs frequēter ꝓcurato cōſolidatū eſt dei gr̄a vulnus: ꝛ ſanatus eſt. ille poſt multum vō tpis cū dño ſuo Gerardo Rolādini Hieroſolymam adiuit: ꝛ inde iā dudū regreſſus ſanus atqꝫ icolumis viuit. ¶ Si aūt queſieris q̄liter egiſſem ſi a p̄ncipio uocatus fuiſſem. rñdeo ꝙ elargato vulnere caute cū cuneo itromiſſo: ꝛ poſtea erecto ſegregādo coſtas ad iuicē: pulmonē p̄us calefactū cū gallo uel gallina ſciſſa a tergo intromiſiſſem: ꝛ vulnus tenuiſſem aptū uſqꝫ ad mūdificationē pfectā. ¶ Sed obijcies: nōne melius erat vulnus tm̄mō elargari ꝛ cōfortari nutrimēto: ꝛ ab intrinſecis ueniēte: ꝛ ſic tādē ſine abſciſſione itromitti? Nō: q: mortificato exterius mēbro cū ſua nā non fieret nutrimēti attractio: nec per tertiā digeſtionē eius incorpatio. ¶ Amplius ſi interrogaueris q̄liter homo ille ſine pulmone viuere poſſit: Dico ꝙ particula que remāſit iterius augumētata eſt ab ipſa natura totius mēbri accipiēs nutrimētuꝫ. uel forſitan ipſa natura pennulas alias concreauit: qd̄ in membro molli facile fit: ꝛ propinquitate caloris cordis: cui neceſſarium erat membrum.

¶ De vulneribus inteſtinorum ꝛ ſi foras exierint qualiter ad proprium locum reducanť. Cap.XXVI.

s I inteſtina per aliqd̄ vuln⁹ factuꝫ in corpe foras exierint ꝛ ex obliquo / uel per lōgū inciſum fuerit: ita ꝙ maior ps iteſtini ſana remaneat: ſic ſubuenim⁹. p̄mo ſi iteſtina per aliq̄ iterualla infrigidata fuerint: aliqd̄ aial viuū per mediū ſcindať: ꝛ ſup iteſtina ponať: ꝛ tādiu dimittať ibi: quouſqꝫ iteſtina caleſiāt ꝛ calore nāli iuueniť atqꝫ imolleſcāt. ¶ Iterū p̄pareť canellus de ſambuco ad modum vulneris inteſtini: ita ꝙ ſupet lōgitudine ſua longitudinē vulneris ex utroqꝫ latere vnciaꝫ vnam. canellus quoqꝫ ualde ſubtilieť: ꝛ per vulnus inteſtini intromittať ꝛ ſubtiliſſima acu ꝛ filo de ſirico ſuať. canellus quoqꝫ ita loceť / ut ſupfluitas inteſtini per ipſum ualeat trāſire ꝛ ſecure vulneri impedimētū nō exhibeat. Quo facto ſpongia in aqua calida infuſa ꝛ bene abluta: ſordes ex inteſtinis ſuauiter abſterganť: q̄bus bñ purificatis per vulnus per qd̄ exierit in uētrem intromittanť. ꝛ tūc patiēs ſupra tabulā poſitus cōcutiať: ut etiam p̄mo ſcemate collocenť inteſtina: ꝛ ſi vulnus nō fuerit tātum ꝙ poſſint intromitti / amplieť. Quibus intromiſſis tātū dimittať vulnus aptum quouſqꝫ videris inteſtinū cōglutinatū. vñ ſupra ſuturā inteſtini omni die puluis rubeus ſupponať. poſtq̄ꝫ vō inteſtinū fuerit cōſolidatū vulnus extrinſecus cuꝫ ſutura ꝛ alijs cureť ut dictū eſt ſupius. ¶ Qꝛ ſi vulnus fuerit magnū hoc ſupaddimus: ut petia ſatis lōga in vulnere mittať: in lōgū ab vna extremitate ad aliā exiſtēs: ꝛ ſupra ipſam petiā vulneris interior pars caute ſuať: ꝛ puluis rubeus ſupponať. petia vō que remāſit interius omni die uerſus pēdētem partē trahať ut pānus in vulnere quotidie renoueť. Cum aūt vulnus videris ꝯſolidatum petiam totā abſtrahas: ꝛ in extremitatibus nōdū conſolidatis ut in alijs vulneribus curā adhibeas. dieta quoqꝫ ſit multum tenuis ꝛ digeſtibilis.

¶ De cācris ꝛ fiſtulis ꝛ apoſtematibus in his locis naſcētibus. ſ. inteſtinoꝝ ꝛ uentris. Cap.XXVII.

d E cancris ꝛ fiſtulis ꝛ apātibus in his locis naſcētib⁹ idem dicimus qd̄ ſupi⁹: q: cū in carnoſis locis fiunt incīſiones ꝛ vnguēta violēta ꝛ incēſiones facē poſſumus. hoc aūt ſupaddimus: ꝙ ſi fiſtula uētrē penetrauerit: nec puluerē nec vnguēta imittere debemus: ne ledere poſſint interiora. Sed ſi meatus fuerit ſtrict⁹ cuꝫ tenta malli terre elargetur: ꝛ ſupra diſcum ſe iclinet: ut putredo que

interius est possit exire.postea imittat̃ stuellũ in vnguẽ/
tum de vnguẽto ruptorio ꝛ caute intromittatur:ꝛ deide
cura ut dictum est supius. ¶ Item de cancro.

Cancer est apã meł̃icũ ex meł̃ia adusta a mã cole
rica/sic dicit Auic.ꝛ qñqꝫ accidit in icipiẽ
do:qñqꝫ post apata cał̃a cum idurant̃ ꝛ in pñcipio si suc
currat̃ ei:qñqꝫ stat ꝛ sanat̃:ꝛ signa ei⁹ sũt ꝙ icipit apã siłe
auellane ꝛ min⁹:deide paulatim augmẽtat̃ cũ duritie ue
hemẽti ꝛ tenebrositate coloris/ꝛ rotũditate figure:ꝛ ali/
quãtulo cał̃itatis in tactu:ꝛ qñ icipit magnificari appent
in eo uene virides:ꝛ hẽt radices penetrãtes in corpore.
Et cura ei⁹ est sicut dicit Auic.cura dicta in capł̃o de le/
pra ex flõmia ꝛ assiduatiõe eoꝝ que educũt meł̃iam:ꝛ p/
mutationẽ sanguis toti⁹ corpis cũ sanguine nouo sb̃tili:
aq̊ so:tẽperato:p cibos humectãtes laudabilis humoris
ꝛ boni.Et cãcer nascit̃ in q̃libet pte corpis : sꝫ pcipue in
mamillis mulierũ/que non purgant̃ nãliter:ꝛ tpe solito
mẽstruis:nã oẽs mulieres/que tpe solito ꝛ ꝯgruo ex mo
re purgant̃:sane sũt:ꝛ raro h⁹ꝰ egritudines illis ꝯtingũt.
Gñał̃r aũt sic dcm̃ est:cãcer ex meł̃ico humore nascit̃:q:
ex nigra fece sanguis ꝛ spissa sic dicit Auic.G.admixto
felle ruffo.h̃ cũ abũdauerit ꝛ excreuerit:miro mõ vitia i
corpe gñant̃:nõ solũ cartimãta uerũ ꝛ uarices/ꝛ elefan/
tias.aliq̃tiẽs ẽt hic talis humor p emorroydas purgat̃:q:
splen nõ põt tãtũ q̃tũ moris est ad se ptrahẽ atqꝫ consu/
mere:ꝛ ifundit̃ in uenis ꝛ in cute toti⁹ corpis:ꝛ maxime
in extremitatib⁹:sic in vultu/manib⁹/ꝛ pedib⁹:ꝛ dr̃ ele/
fantia.aliq̃tiẽs ẽt in qbusdã ptib⁹ corpis eiusdẽ nascit̃:si
cut in mamillis.in qbusdã occultis/ut in mr̃ice:ꝛ dr̃ can
cer.vident̃ etiã uene locoꝝ ubi ꝯsederit hic talis humor:
plene atqꝫ tẽse sanguine corrupto nigro ꝛ spisso:ꝛ quãto
nigrior ꝛ spissior fuerit:tãto peior ꝛ piculosior credendus
est ꝛ grauior ꝛ isanabilior:cã si cũ cãcro pedis ac si uene
tẽse ex utraqꝫ pte cernunt̃:quã qdẽ cãm ait.G.Scias a
nobis in pñcipio mox icipient̃ medicamine nullo vnq̃ꝫ
fiue sanari.Quippe si excreuerit/ꝛ totã mamillã occupa
uerit:dubiũ ẽ de morte:q: emorrosagia uerẽda est:ꝛ fle/
gmon:ex quo solẽt febres acutissime nasci:que vuln⁹ sor/
didãt ꝛ piculũ mortis iferũt:ꝯstituũt medicos.Nõ aucta
tẽ.G.ad glauconẽ dicẽtes.dubiũ qppe si icidat̃ ꝛ uadat:
q: feruor grauis fit:ex quo febres solẽt acutissime nasci:
que vuln⁹ sordidãt:ꝛ piculũ mortis iferũt:ꝛ reos cõstitu
unt medicos:si hec oĩa nõ añ pdixerint esse futura.Opꝫ
ḡ mox in pñcipio purgari eos frequẽter purgatiõe/que
meł̃icũ purgat humorẽ:ꝛ tãdiu id faciẽdũ est donec cau
sa penit⁹ diminuta purget̃.Sũt ṽo purgatoria ad h̃ ulti
ma que recipiũt epithimũ.deide si nihil obstet uel ꝓhi/
beat sanguis detractationẽ flõmia de brachio de vno in
termissis diebus purgatorijs purgabit.ꝛ si mulier fuerit
etatis ꝯgrue mẽstrua uehemẽter ꝓuocabis:q: si qnq̃ge/
naria fuerit:que patit̃:mĩme h̃ facẽ poteris.Et locũ ubi
cancer fuerit:succo stringi frequẽter lintes:q: maxie h⁹ꝰ
morbis ꝯgruit.Et si h̃ mõ facẽ nequeris:succũ ipm mi/
sceas medicamini:qd̃ dr̃ dyãpõfolingos:qd̃ dcm̃ est in
capł̃o pcedẽti:ꝛ in mõ ceroti tẽperabis:ꝛ in linteolo mũ
do iductũ adhibeas.Nã cãcrũ si iã vulnerat⁹ est:pdictis
curabis medicamib⁹:ꝛ magis illo qd̃ dcm̃ dyãpõfoligõ

¶ Dieta.Maxime his ꝯuenit succ⁹ ptisane in lacte deco/
cte:ꝛ in aq̃ de olerib⁹ maluarũ/blete/atriplicũ:ꝛ tpe suo
cucurbite cocte.de piscib⁹ aũt dabis asp:atiles ꝛ saxatiles
de uolatilib⁹ oẽs pter aq̃ticas ꝛ vitella ouoꝝ sorbiliũ ꝛ
filia:ꝛ qñ est cał̃itas/det̃ lac uaccinũ:stati extcto ab eo bu
tyro.Et regimẽ in solonẽ aẽtris ipsi⁹ est/ut sumat freq̃n
ter q̃libet vice q̃tuor aureos epithimi cũ syrupo acetoso:
ꝛ si fuerit fortis:det̃ yera ellebori.

¶ Et hoc capł̃m tractum fuit de Theodorico.

¶ De cancro mamille. Cap.XXVIII.

d **E cãcro** ṽo q in mamilla fit h̃ adiũgi
mus:q: si tota dura ꝛ tosta ꝛ
liuida fuerit dimittat̃/q: incurabilis est:nisi mamilla to/
ta radicitus euellat̃.Si autem tm̃ circa locũ illum fit du/
ra:ꝛ in alijs locis sit bñ tractabilis:curet̃ pulue affodillo
rũ ꝛ vngtõ ruptorio:uł̃ ẽt icisione ut dixim⁹: uel fiat pul/
uis iste/q cãcrũ ꝛ fistulã iterfic ꝛ desiccat:qui.℞.auripig
mẽtuꝫ/viride eris/atramentũ/salgẽma/cornu cerui ustũ/
os leporis ustũ/sterc⁹ humanũ cõbustũ/restã allioruꝫ cõ
bustã/sanguis draco.tartarũ/puluerẽ cẽtrũ galli/cancruꝫ
fluuialẽ ustũ/calcẽ viuã/herbã linariã siccã/pip nigrũ al
bũ/ꝛ ẽt thus/masticẽ/nitrũ/puluerẽ solee ueteris combu
ste/alumen scissum pmo abluat̃ cum urina pueroꝝ:ꝛ po
stea supaspergatur puluis abundanter.

¶ De duritie mamille pp lac retẽtũ. Cap.XXIX.

m **Amilla** eni spõgiosuꝫ mẽbrũ est.vñ at
trahit ad se mẽstrualẽ sãguinẽ:
ꝛ ibi ꝯũtit̃ in lac:ꝙ cũ in ptu non emittit̃/rema/
nẽs ibi mẽbrũ idurat:ꝛ ide dolor magn⁹ fit:cui sic subue
nim⁹.Maturatiua apponant̃:ut malua/brãca ursina:ꝛ
alia que dicta sũt supi⁹.fiat ẽt istud cataplasma.caules co
cti cũ folijs malue triti ꝛ cũ butyro admixti optime matu
rãt apata.Cũ ṽo mẽbrũ mollificatũ fuerit ƀm iã dictum
modũ icide:ꝛ stuellũ caudatũ pmo factũ itromittat̃:ꝛ to
tã saniẽ expme:ꝛ locũ purifica caudatũ dixi:q: sepe ten/
ta interius attracta remanẽs ibi causa fit magni doloris:
ꝛ tunc oportet ut incidat̃/ꝛ pdicta tenta extrahat̃.

¶ Primarole ꝛ in ptu noue caput mamille sepe interius
ducit:ita etiã ꝙ ifans nõ põt accipe:vñ sequit̃ pdictum
malum : ꝛ tũc apponenda est cufa sup caput mamille:ut
trahat ad se ꝛ suggat saniẽ:ꝛ postea curet̃ ut diximus.

¶ De vulneribus genitalium. Cap.XXX.

s **I in** virili mẽbro vuln⁹ fuerit:eodẽ mõ cu
ret̃ ut dictũ est supi⁹ cũ suturis ꝛ alijs
Idẽ in testiculis dicim⁹:ꝙ si folliculũ suũ exie/
rit ad ꝓpriũ locũ reducat̃.vuln⁹ aũt suat̃:ꝛ puluis rube/
us supaspgat̃:ꝛ curet̃ decetero ut cetera vulnera.

¶ Nõ ꝙ si vuln⁹ fiat ex trãsuerso/ita ꝙ ad urinales meat⁹
nõ ꝓcedat cũ suturis ptẽ pti reddẽdo ꝛ pulue ꝛ vnguẽtis
põt curari.Si aũt ad urinales meat⁹ ueniat potest cura/
ri uel vix curat̃ propter acumen urine solutionem con/
tinuitatis operando.

¶ De cancris ꝛ fistulis ꝛ alijs pustulis in genitalibus con
surgentibus. Cap.XXXI.

s **I cancer** in virili mẽbro fuerit:ꝛ to/
tũ mẽbrũ occupauerit:totũ
cãcrosum ꝛ ifectũ icidat̃:ita ꝙ de sano aliquãtu
lũ auferat̃:ꝛ cũ ferro cał̃o uel auro coquat̃:deinde curet̃

¶ Si ṽo fistula ibi nata fuerit cũ vnguẽ ut dictũ est supi⁹
to ruptorio ꝛ alijs cura adhibeat̃ ut dictum est supius.

¶ Qꝫ si pustule supueniũt:vnguẽtũ albũ supponat̃:sed ꝓ
aceto aquã rosatã/ꝛ pro oleo cõi oleũ viola.ponimus.

¶ Si aũt excoriari filũqꝫ corrũpi ꝯtingat:vñ iflet̃ ꝛ tumet:
atqꝫ durescit:oleũ viol.albumine oui pmixtũ iponimus
ꝛ iteri⁹ imittim⁹.Ceterũ si orificiũ ei⁹ sit strictũ aliq̃ tenta
de cera uel de alio siłi imittat̃ ut sanies ad exteriora me/
¶ Ad idem.Accipe aloẽ/succuꝫ apij/oleũ lius educat̃.
viol.ꝛ albumen oui.incorpora ꝛ in locum impone.

¶ Ad excoriationẽ ꝛ ruborẽ testiculoꝝ ꝛ iflationem.Acci
pe chimoleã/uernicẽ/mirrã/terãtur:ꝛ cũ oleo misce ꝛ re
sinã adde ꝛ sił̃ incorpa:ꝛ testiculis aq̃ cał̃a bñ ablutis ta/
le vnguẽtũ rubẽti loco supponimus. ¶ Ad idẽ ualet fa/
ba excoriata ꝛ purgata:sicut comedi deberet supposita.
¶ Uel accipe uermicularem fistulam/ꝛ oleum violatũ
herbas prius diligenter tere:ꝛ postea oleum viola.cum
albumine oui admixtum pone.

¶ Solent qñqꝫ in virili mẽbro ueruce nasci ꝛ pustule su/
peruenire.vnde ad uerucas delẽdas apponat̃ puluis af
fodilloꝝ uel puluis hermodactiloꝝ:qbus electis fiãt me
¶ Ad pustulas.Fomentet̃ locus cũ dicamẽta vulnerũ.
aq̃ decoctionis malue/brance ursine/ꝛ similibus.

¶ De ruptura sifac ꝛ eius cura. Cap.XXXII.

a Sifac est pāniculus ille q retinet intestina ne cadāt in osseū: q sepe relaxat. alīs ēt rūpit ſm magis ꝛ min⁹. Nā si pua fuerit crepatura: sola uētositas exit: ꝛ fac īflationē q̄si ad modū nucis: q̄si etiā ad modum oui. Si vō magna fuerit fractura descēdūt intestina per didimū: qui per mediū sifac ad testiculos uenit: ꝛ fit hernia si per longum tēpus steterit.

¶ Si pua fuerit crepatura: ꝛ ex breui tpe ꝛ sit puer fiat ligatura que sup̄ crepaturā cōprimat: ꝛ dent crispelle de ꝯsolida maiori. xj. q̄n tm̄. xj. dies supsūt in luna: ita ut q̄libet die vnā diminuēdo usq; ad finē lune de his comedat.

¶ Si vō ruptura magna sit/aut pua sit: s; i adulto ꝛ puecte etatis: aut ēt i puero s; tpis diuturnitatē ꝯgenita p icisionē ꝛ icēsionē curare sic ꝯsueuim⁹. In pmis patiēs collocet i bāco caput ꝛ humeros hñs depssos: ut tota itestina descēdāt ad pect⁹. Coxas aūt teneat eleuatas. testiculus aūt illi⁹ ptis deducat supi⁹ ad rupturā: inq̄tū caute duci pōt: ꝛ ibi encaustro uł carbone signet i circuitu: deinde accipiat rotūditas tota cū didimo: ꝛ p⁹ pmū ferrū calidū de vno signo ad aliō mittat: deīde stillus de ligno abstracto ferro in lōgū itromittat ꝛ bñ liget: quo facto tribus cauterijs usq; ad stillos foret caute ꝛ diligenter urat.

¶ Est q̄nq; fractura pauca. ꝛ tūc accipiat pellicula cū didimo ut dixim⁹: ꝛ signet p̄dicto mō: ꝛ ferrū cal; mittat ab vno signo ad aliō ꝛ bñ ducat ferrū huc ꝛ illuc sursū; ꝛ deorsū;: ꝛ h̄ trib⁹ cauterijs: q̄nq; sup̄ eūdē locū accipiat pellicula solū ꝛ lōgū icidat ꝛ didimo hincide scarnato urat cauterio: ꝛ ouo supposito in stupa patiēs sic eleuatis crurib⁹ ꝛ coxis portet in lecto: ꝛ ligent tybie ad coxas: ut se nō distēdāt. postq; ignis ceciderit ponat puluis rube⁹ ꝛ alia q̄ ꝯstrigāt: ꝛ postq; sanat⁹ fuerit/ponat apłicō. dieta q̄z tenuis ꝛ digestibilis ꝛ sorbilis sit: h̄ totū fiat ligatura ut dixim⁹: ꝛ p tres uł q̄tuor mēses sibi caueat.

¶ Si cadāt i osseū itestina: p⁹ reducant i locū suū: q si leuiter fieri nō poterit: fiat clistē uł purget: apponant mollificatiua ꝛ intestinis reitromissis iteri⁹ aptet ut dixim⁹: ꝛ ut ruptura ē discipulus ponat digitū ꝛ medic⁹ icidat pelliculā sup̄ testiculū illi⁹ ptis: ꝛ excto testiculo scarnet didim⁹ usq; supius: q̄ facto cū giona si q̄ uētositas ē: i didimo remittat iteri⁹ ꝛ spaco bñ suat: ꝛ liget didim⁹ de spaco utrūq; caput dimittat pēdē p semissū; ex: ꝛ tabellis suppositus tribus cauterijs icidat didim⁹: ꝛ scidat usq; ad spacū: q̄ fcō supponat stupa cū ouo: ꝛ portet in lecto ut dixim⁹: ꝛ usq; ad nouē dies suppōat ouū cū oleo. post nouē vō dies ignis cadit: ꝛ spac⁹ silr cadit: ꝛ tūc fomētet ibi cū aq̄ ubi cocta sit brāca ursina/pitaria/malua/absinthiū/ꝛ talia. Postea ut dcm̄ ē sup̄ fiat ista cura q̄ leuior ē: ꝛ sine ēt piculo ꝛ sine icēsione. S; pus distiguam⁹ cās p signa: qb⁹ cognitis meliorē pcessū; hēam⁹ i cura. Sifac ē pāniculus quē mltis de causis ꝯtigit rūpi. q̄nq; ex motu nimio ex saltu ꝛ magnis pōderib⁹ virilr eleuatis. Inflat loc⁹ q̄nq; ex uētositate sine fractura sifac: ut possim⁹ certificari utrū īflatio sit cū ruptura uł nō q̄rat a patiēte si sit magni tpis uł pui q sibi euenit: ꝛ utrū empłm uł ligatura fuisset facta: q si sit ex magno tpe: ꝛ pu⁹ sit tumor ꝛ nulla cura ei facta fuit: cōstat eē ex uētositate. S; si ex puo tpe ꝛ tumor sit grossus ex ruptura. In iuuene uł puero ex utraq; cā patiēte fiat angulus in modū sifac: ꝛ bñ in loco illo aptet: quo facto ꝯ uētositatē dent rep̄mētia uētositatis: ꝛ fiāt emplastra.

¶ In crepatura vō dent crispelle/q̄ dicte sūt supi⁹: dent ēt i potu succ⁹ sigilli scē marie: ꝛ sigilli salomonis/ꝛ puluis boli. det ēt h̄ elariū qō recipit ꝯsolide maioris medie ꝛ minoris/boli armeni/mumie. aū. ℥. ij. sāguis dra. ℥. ij. pilos leporis minutissime icisos. ℥. ſ. sāguis leporini/sigilli salomonis/radicū viticelle. aū. ℥. ij. radicū brusci lb. ſ. gallas/ꝛ cipssinas. ℥. j. colofonie. ℥. iiij. oia terant cū melle dispumato ꝯficiant: deīde mane ꝛ sero ppinent. Hoc eni elariū mirabilr ualet: ut expti sum⁹ q̄tidiano expimēto.

¶ Dent ēt pillle qb⁹ frequēter ꝯsueuim⁹ uti. ℞. pellē leporinā cōbustā ꝛ pluericatā: sāguinē leporinū ꝛ pilos leporis minutissime icisos. aū. ꝛ mixto sanguie ꝛ melle cū pluuē/ꝛ cū pilis cōfice: ꝛ fac ide pillas: ꝛ de mane ꝛ sero ſm virtutē patiētis cū aq̄ pluuiali calida ppinentur.

¶ Empłm qō mirabilr ualet i crepaturis. ℞. picis de naui ℥. iij. litargiri. ℥. ij. cere uarie ꝛ rubee/colofonie. aū. ℥. iij armoniaci. ℥. ij. galbani/visci q̄rcini aū. ℥. vj. aloes. ℥. iij masticis. ℥. ij. boli arme. vij. ℥. gipsi. ℥. vj. aristologie longe ꝛ rotūde. aū. ℥. iiij. mirre/thuris. aū. ℥. vj. terbētine. ℥ ij. isculi. ℥. iiij. radices anagalici maioris ꝛ mioris. aū. ℥. ij. sāguis hois lb. j. sic medicamētū coquēdū ē. pellis arietina cū pilis usq; ad liq̄factionē decoquēda ē: cui⁹ aq̄ cuiure pellis liq̄facte decolata cū pluuē supdcārū spērū in olla decoquēda ē ꝛ cōpetēter miscēda. h̄ medicamen ita ualet: q ifra nouē dies sanū ꝛ icolumē adeo hoiem restituit sine icisura ꝛ sine coctura: ac si nullā hūisset lesionē;.

¶ Ad idē. ℞. assūgiā porcinā sine sale lb. ſ. mellis albi. ℥. iiij. olei. ℥. v. dyaltee. ℥. ij. medulle mādibularū porcorū siccarū. ℥. ij. albumē ouo;. ℥. iiij. olibani/masticis/ꝛ boli ar. aū. ℥. ij. cere. ℥. ij. ꝯficiāt aūt sic: assūgia ꝛ medulla mādibule porci i patella ipone: ꝛ dimitte liq̄fieri: deinde pone pluuerē olibani/boli/ꝛ masticis semp agitādo cū spatula: deide depone cerā minutatim icisa;: ꝛ fac bullire lēto igne donec cera liq̄fiat: ꝛ cū liq̄facta fuerit/depone ab igne ꝛ dimitte ifridare: ꝛ usui reſua.

¶ Itē empł; ad idē. ℞. gallas īmaturas/balaustias/cortices glādularū. aū. ℥. j. sāguis dra. boli arme. capitū rosarū. aū. ℥. ſ. terbētina; collā pisciū. aū. ℥. ſ. oia ista ꝯfice cū pinguedie caprarū.

¶ Itē ad idē. Accipe masticē/mirrā/sarcocollā/radices cōsolide maioris. aū. ℥. j. cōficiant cum sepo caprarum.

¶ Itē ad idē. Accipe nucē cipssi tritā ꝛ facias decoq in aq̄: ꝛ i decoctiōe ponat puluis millefolij ꝛ maioris uolubilis ꝛ git. ꝛ ypicō ꝛ det i potu.

¶ Itē aliō empłm: qō. ℞. collā piscīū ꝛ dimitte i aceto p mediā diē: ꝛ pone i cacia sup ignē ꝛ dimitte bullire: deide hēas pluuerē factū de corticib⁹ icēsi/masticis/mirre/sarcocolle/gallarū cipssi. aū. ℥. j. optime misceat puluis cū illa glutinositate: ꝛ scias sic sit recēs statim debet poni sup crepaturā: alr non ualeret.

¶ Et ē notādū q postq; eger steterit cū ligatura p tres uł q̄tuor hebdās: d; dari ei oi sero ꝛ mane iste puluis ad potādū ꝛ ad comedēdū oib⁹ modis: q: ualde ꝯsolidat: q Recipit millefolij lb. j. uolubilis minoris. ℥. iij. ꝛ de isto puluere det patiēti p. xv. dies: sic supi⁹ dcm̄ est: post. xv. dies det puluis iste mane ad bibēdū cū vino frido. Qui recipit ꝯsolide maio. lb. j. boli arme. ℥. iij. ꝛ oi sero pluuere; millefolij ꝛ uolubilis maioris usq; ad pfectā libatione;.

¶ Si cadūt i osseū: fiat cura que supi⁹ est dcā i eodē tractatu: pter q testiculus nō exhat. Iaceat g̃ ifirm⁹ supinus ꝛ medicus accipiat didimū ex trāsuerso: ꝛ cū acu spaco de sirico ei coherēte sup didimo penetret: ita q didim⁹ ligetur cū filo illo: si pōt p eūdē foramē mittat ac⁹ ꝛ post ꝯnectet filū. ponat ēt bacculus in filo: ꝛ uoluat omni die incidēdo ꝛ ponēdo assungiam quousq; fiat solutio cōtinuitatis. postea curetur ut cetera vulnera.

¶ De hernia. Cap.XXXIII.

b Ernia fit q̄nq; ex uētositate: q̄nq; ex humorib⁹: q̄nq; ex carnositate. Cōtra uētositatē dent extenuātia uētositatē. Succ⁹ ypicō dat⁹ i potu libat multos.

¶ S; si hernia fiat ex humorib⁹ ueniēūb⁹ a renib⁹ ad testiculū: qō cognoscit tactu: q: tactui cedit icisa pellicula sup̄ testiculū: exhat aq̄ illa: ꝛ stuello imisso bñ purificet vulnus. Si vis ut nō recidiuet procet egritudo cognoscat si testiculus sit putridus uel nō. ꝛ si nō fuerit putridus/dimittat. Si vō fuerit putridus/extrahat. postea curet ut cetera vulnera.

¶ Fit ēt hernia q̄nq; ex carnositate q̄dā pter nām nascēte iux testiclm: ꝛ tc pellicła icisa vndiq; d; excoriari: ꝛ discoopta carnositate illa a corio exteriori usq; supi⁹ cauterio

Cancer ꝛ fistule q in his locis nascũtur, aliqñ os tabescũt atq̧ corrũpũt: q: vo ptes iste carnose uenis ꝛ neruis ꝛ arterijs nõ sũt iplicite: secure icidẽ ꝛ icisiões facẽ: ꝛ vnguẽta vio⌊lẽta imittẽ videm⁹.

¶ Itẽ cãcer aliqñ se ꝯstrigit aliqñ se elargat: ꝛ a lateribus se corrodit: quẽ sic p icisionẽ curam⁹: qñ ẽ i elargãdo labrũ: vndiq̧ ferro icidaṫ: deide usq̧ ad pfũdũ uraṫ: ꝛ ouo supposito cureṫ ut dcm̃ est sup⁹: ꝙ si i loco effuso supuenerit: ꝛ sup os aliquã eminẽtiã fecerit: ꝛ cura sic. hẽas cã: fiat de cera uł pasta: ꝛ ad modũ ipleaṫ de vngtõ rup. sup locũ dolẽtẽ ponaṫ ut bonã carnẽ custodiat. loc⁹ aũt patiẽs de vnguẽto ipleaṫ: ubi caro i se mortificeṫ ꝛ corrodaṫ a mane usq̧ sero dimittaṫ: uł ecõuerso: deide ouũ supponaṫ ad ignẽ tollẽdũ: postq̧ ignẽ cecidisse cogueris: ossi curã i vulneribus dictã adhibeas. Cetez si os totũ mortificatũ fuerit ꝛ tabefactũ videris icurabilis ẽ.

¶ Itẽ cãcer i extremis ptib⁹ fit: q põt occidi puluẽ philotri. Itẽ fit cãcer fetidũ ꝛ nigrũ qui occidiṫ puluẽ affodilloꝝ.

¶ Nasciṫ qñq̧ lup⁹ in crurib⁹ uel tybijs distinct⁹ a cãcro p signa dicta sup⁹ ubi facim⁹ distinctionẽ iter cãcrũ ꝛ lupũ fiat ĝ icisio trib⁹ digitis a radice circũcirca a radice icidaṫ ꝛ supponaṫ stupa cũ ouo p̄ma die. scda die uraṫ: deinde cũ puluẽ ꝛ vnguẽtis cureṫ more cãcri: ut sup⁹ dictũ est.

¶ Pustule ꝛ rupture q̃ fiũt i crurib⁹ eodẽ vnguẽto curanṫ qd ad rupturã capitis dixim⁹ fieri. h aũt supaddim⁹ ut de urina matutiali patiẽs bñ se abluat circa loca rupta: deinde bñ abstergat ꝛ de vngtõ illo p̄dcõ crura se vngat. cuz aũt videris pustulas remoueri ꝛ rupturas sanari: appõe vngtm̃ albũ i q̃ fit p aceto aq̃ ros. ꝛ p oleo cõi oleũ viol.

¶ De sciatica ꝛ arthetica passione. Cap. XI.

Contra sciaticam passionem tria cauteria fiant supra sciam ad nodulũ uel fiat ibi cauterium triangulatum.

¶ Ad remediũ toti⁹ corpis due fiãt usture in tybia trib⁹ digitis sup̃ nodũ gatali ꝛ trib⁹ digitis sb genub⁹: que mltũ ualet cõtra artetucã ꝛ dolorẽ supioꝝ ꝛ vna fit sub crure.

¶ Ad artetucã fiat vna ustura sub pede in concauitate.

¶ De cõbustione ignis uel aque calide. Cap. XII.

Si cõbustio ab igne uł ab aq̃ calida fiat. tũc p⁹ accipiaṫ oleuz cõe: ꝛ cũ aq̃ frida diu cõmisceaṫ: ꝛ cũ bñ icorpatũ fuerit iterũ adde aquã ꝛ diu cõmisce ꝛ h tali vngas lo⌊cũ cõbustũ.

¶ Itẽ accipe cortices malignati ꝛ i bono vi⌊no p̄us mollificatos: ꝛ i eodẽ vino decoque ꝛ postea te⌊ranṫ cũ alb. oui: ꝛ ex illis vngaṫ loc⁹.

¶ Itẽ accipe her⌊bas fridas. s. crassulã maiorẽ ꝛ minorẽ scitulã, vmbilicũ ueneris, solatrũ, sempuiuã. añ. M. j. ꝛ ista talia pisteṫ i mortario cũ assũgia nouella lb. j. ꝛ coq̃nṫ oia i olla noua ꝛ colẽṫ: ꝛ colature addaṫ paꝝ cere ꝛ mast. ꝛ h mltũ ualet.

¶ Itẽ sumitates sãbuci cũ assũgia bñ teranṫ ꝛ ter dimittãṫ p 4ᵒʳ dies: ꝛ postea illd tale coq̃tur in aq̃: ꝛ colatura p̄ueṫ.

¶ Itẽ si penetrauerit ignis mltũ ad pfũdũ fiat h vnguẽtũ qd. ℞. litargir. plũbi usti, mastic̃. olibani. añ. ℥. ss. gerse. ℥ iij. ista oia pulueriçenṫ. postea accipe succũ vmicularis, vmbilici ueneris, solatri, cimarũ rubi. añ. ℥. iij. olei viol. ℥. iij. succ⁹ cũ oleo viol. diu agitẽtur ꝛ icorpenṫ. postea addaṫ puluis supdict⁹ ꝛ misceanṫ. Itẽ addaṫ aq̃ ro. ꝛ fiat sicut vnguẽtũ alb. in mortario: ꝛ ponaṫ h vnguentũ in folio plãtaginis uel caulis: ꝛ superponaṫ hoc vnguentuz.

¶ Itẽ accipe calcẽ viuã ꝛ mitte in aq̃ ꝛ abluaṫ: ꝛ p. iij. dies dimittanṫ resideẽ i fũdo: ꝛ aq̃ semp pijciaṫ. postea accipe oł ro. uł vio. uł cõe. uł cũ calce bñ icorpenṫ: ꝛ itez ablue.

¶ Itẽ accipe alumẽ çuccarinũ ⌊ cũ aq̃ pijce: ꝛ alui rebua. acetũ ꝛ litiũ ihł mixtũ dolorẽ statiz tollit: fim⁹ colũbinus.

¶ Solet qñq; plurimũ ualẽ iunctio saponis sara⌊cenici si a p̄ncipio fiat. Sapo sic fit. Accipianṫ due mẽsure q̃rti capitelli ꝛ vna olei cois: ꝛ fiat decoctio ad aliq̃ztulã spissitudinẽ: qd ppẽdiṫ gutta posita sup marmorẽ: ꝛ ẽt si appliceṫ lingue ipsaz uehemẽter icẽdit ꝛ mordicat: postea addaṫ mẽsura tertij capitelli ꝛ fiat decoctio ut p̄us ad aliquãtulã spissitudinẽ ꝛ pbeṫ supdcõ mõ ad marmor ꝛ ad linguã: sz nõ mordicat ita ut p̄us. postea apponãṫ due mẽsure de scdo capitello ꝛ fiat decoctio ut p̄us. ultio addaṫ vna mẽsura p̄mi capitelli: ꝛ fiat decoctio usq̧ ad pfectã spissitudinẽ semp agitãdo: signũ decoctiõis ẽ qñ gutta posterioris decoctiõis min⁹ ẽ acuta p̄mi ꝛ min⁹ mordicãs. di: aũt sapo saracenic⁹: q: niger ẽ.

¶ Itẽ mel appositũ ꝯferre ꝯsueuit.

¶ Itẽ sanguis gallinaceus in p̄ncipio ⌊ supinũct⁹ plimũ ualet.

¶ Itẽ ad idẽ. Accipe oleũ cõe uł viol. uel rosaceũ: ꝛ punge locũ ustũ: deide supaspge puluerẽ factũ de stercore asinino cõbusto ꝛ liberaṫ.

¶ De lepra. Cap. XIII.

Ex corruptis humorib⁹ i corpe lepra ꝯsurgit: vñ sic q̃tuor sũt humores: ita qdẽ ꝛ q̃tuor sũt ei⁹ spẽs. s. Allopitia, Elefantia, Leonina, ꝛ Thiriasis.

¶ Fit enim aliopitia de fłate ꝛ vulpi assimilanṫ patiẽtes: q: depianṫ sic vulpes: q hac spe lepre pati cõsueuerũt.

¶ Elefantia fit ex sanguie ab elefante: q: sic elefas omib⁹ alijs aialib⁹ maior ẽ: ita ꝛ sãguis alijs humorib⁹ maior est ꝛ dignior.

¶ Leonina fit ex cola sic dicta: q: sic leo calidior ceteris aialib⁹ iudicaṫ: ita hec passio calidior phibeṫ: uł ut leo uari⁹ ẽ i colore: ita hᶜ in suis colorib⁹ ẽ uariata.

¶ Thiriasis fit ex melia: q̃ thiro assimilaṫ. nã sic thir⁹ p cõpassionem ꝛ fricationẽ spoliũ emittit: sic ꝛ isti tota die se scalpẽ ꝛ frica⌊re desiderãt.

¶ Quib⁹ h vngᵐ facim⁹. Accipe saponis gallici. ℥. iij. farine lupinoꝝ amaroꝝ ꝛ siligis. añ. ℥. iij. assũgie ueteris. ℥. iiij. olei ꝛ capitelli qd suffic̃: ꝯfice sic. oia i uas figuli ad ignẽ pone: que teri nõ debẽt q̊usq; liq̃fiãt ꝛ liq̃factis cerã adde: ꝛ deide puluerẽ terẽdoꝝ: ꝛ sic eo tepido oi die usq̧ ad. ix. dies iungaṫ: ꝛ postea ad balneum eat ꝛ balneeṫ ꝛ abluaṫ. Cũ h factũ fuerit post tertiũ diẽ testiculi abscidanṫ: ꝛ paulopost iter cubitũ ꝛ humeruz ubi fons di: coquaṫ: ꝛ sup utrãq̧ auriculã i fõtib⁹. ualet autẽ

¶ Cõtra allopitiã tale fiat vn⌊guẽtũ. h vngtm̃ ppe ꝯ elefantiã. Accipe picis ꝛ sulfuris. añ. ℥. iij. piretri. ℥. j. oli viola. ℥. ss. succi porroꝝ, saponis gallici. añ. lb. ss. ꝯfice sic. pluericãda teranṫ ꝛ cũ oleo bulliãt ꝛ saponẽ adde ꝛ misce ꝛ paꝝ dissolue ad ignẽ sz p̄us lanuginẽ q̃ ibi ẽ abrade: postea cũ eo fortiter frica ꝛ ad balneũ pgat patiẽs: ꝛ eo i sicco balneo diligẽter iungas cũ eo sudet: ꝛ sic de tertio in tertiũ diẽ faciat quousq̧ san⁹ fiat: ꝛ semp abrasus existat.

¶ De spasmo superueniente vulneri. Cap. XIIII.

Spasmus supueniens vulneri h mõ curaṫ: vngaṫ vngtõ qd sic fit. Accipe olei muscelini. ℥. j. petrolei. ℥. ss. oli cois ꝛ butyri. añ. ℥. iiij. cere. ℥. j. storacis, calamite, ꝛ ruthe. añ. ℥. iij. ꝛ ss. mastic̃. olibani. añ. ℥. j. gũmi hedẽ. ℥. iij. ss. ꝯfice sic oia sił sup̃ ignẽ ponanṫ: ꝛ cũ liq̃facta fuerint deponanṫ ab igne: ꝛ spatula agitãdo puluis terẽdoꝝ mittaṫ ultimo vo cũ ad spissitudinẽ uenerit ꝛ coctũ fuerit supponaṫ storax: ꝛ fiat iunctio iter duos vngues in ceruice collo spia ꝛ toti corpi: h vngtm̃ plimũ ualet cũ fit ex replone.

¶ Itẽ accipe absinthiũ. M. j. baccas lauri cimini ꝛ oia pulueriça: ꝯfice cũ melle ꝛ fac bullire aliq̃ztulũ ut ispisseṫ: ꝛ positũ in plagella tepidũ suppone loco dolẽti: h mitigat dolorẽ mirabiliter.

¶ Ego Rolãdus Parmẽsis in ope p̄nti iux meũ posse in oib⁹ sensuz ꝛ lr̃aturã Rogerij suz secut⁹: nec mirũ si ipe⌊ritia mea h egerit: cũ pene oẽs sapiẽtes h egisse noscanṫ Nã diũsitas curationũ idicat ꝙ lr̃aturã semp seq añrio⌊rũ qsq; debeat. Possideat ĝ ur̃a dilectio libalitatis mee p̄ns munusculũ sperãs idẽ mltũ fructũ colligẽ. si p̄z p̄dicta uoluerit opari. Roget ĝ creatorẽ nr̃z ur̃a benignitas ut oiuz mihi ueniã digneṫ ꝯcedẽ peccatoꝝ. Amen.

¶ Explicit Rolandina.

ra a nodo humeri tres digitos iferi⁹:ꝛ facias ibi canteria.
¶ Ad asma:mittaſ ſeton in cõcauitate ſupꝛa pectus.ſ.ſub epigloto tm̃ pelliculã pforãdo in ſumitate ꝛ in longum.
¶ Ad dolorẽ pectoris ꝛ ſtõci:ſb furca pectoris mittaſ ſetõ.
¶ Ad vitiũ ſplenis:mittaſ ſeton in ſiniſtro ypocũdrio ſup ſplenem.qdam etiam mittũt vnum ſetonũ ab alio.
¶ Ad dolorem ꝛ vitium epatis:ſiat uſtura ſupꝛa epar.
¶ Ad dolorem lumborum ſub ipſis lumbis in fontanella:ſiat uſtura ad nodulum.
¶ Ad dolorẽ ſpine:ſetones mittanſ vnus in medio ſpine: alius tribus digitis ſupꝛa:tertiũ tribus digitis ſubtus.
¶ Ad dolorem teſticulorum:mittaſ ſeton ſub ipſis in oſſe um.caue tamen ne filum quod eſt ibi uraſ.
¶ Ad emoꝛroydas:mittaſ ſupꝛa anum retro:ꝛ ſic canteria operi finem imponent.
¶ Explicit liber tertius. ¶ Incipit liber quartus.

i N parte deo annuẽte diſpoſui ſed nõ cũ ſblimi ſtilo nõ colorato ſmõe in artẽ redactũ: cũcta pfecte ſiue pfect⁹:q diligens lectoꝛ mihi ueniã pſtet:ꝛ quo ſermone ꝛ quo oꝛdie in artẽ redactã cepim:ꝛ in qd eam muta uerim:qb⁹ uelociter ſiue diligẽter attendat:ꝛ h uelut in ſtabili firmoqꝫ pncipio ſupedificare laboret:ut eternã ſibi gl̃iam ꝛ laudẽ pſeq mereaſ. Egritudinib⁹ igiſ a ſcia ſupi⁹ diſtincte ꝛ lucide pſecutis de curis ſcie ꝛ alioꝝ mẽbꝛoꝝ a ſcia inferius tractare curabo.

Capitulum pꝛimum De vulnere v̓tebꝛi ſiue ſcie.

2m De vulnere coxe.
3m De vulnere in genu.
4m De vulnere in crure ꝛ pede.
5m De diſlocatione uertebꝛi.
6m De ruptura oſſis coxe:ꝛ etiam cum vulnere.
7m De diſlocatione oſſis cruris.
8m De ruptura oſſis cruris:ꝛ etiam cũ vulnere.
9m De diſlocatione pedis ꝛ digitorum eius.
10m De cancris fiſtulis lupo ꝛ reliqs puſtulis crurium.
11m De ſciatica ꝛ arthetica paſſione.
12m De combuſtione ignis uel aque calide.
13m De lepꝛa.
14m De ſpaſmo ſuperueniente vulneri.

¶ De vulnere uertebꝛi ſiue ſcie. Cap.I.

s I uertebꝛũ qd dꝛ alio noie ſcia ꝛ os rotundũ ꝛ ligatura enſis vulnẽ leſuꝫ eẽ ɔtigerit.iſta qdẽ ubi q̃dam ps ſcie remaneat.ſiqdẽ eſt exhẽdũ remoueas:ꝛ i ſuturis ꝛ in alijs ut dictũ eſt ſupi⁹/curã adhibeas:ꝙ ſi telũ ei ihereat: ꝛ ſubito trahi nõ ualeat uſqꝫ ad os caro icidatur ut euelli cõpetẽtius ualeat. Ceterũ ſi euelli nõ poterit:ſubtili trepano circa ferrũ iuxta pdictũ modũ foreſ:ꝛ ſic caute trahaſ:deinde curã adhibeas:ut dictũ eſt ſupius:ꝙ ſi os leſum non fuerit:cura eſt manifeſtiſſima.

¶ De vulnere coxe. Cap.II.

s I vulnus in coxa enſe ul̓ alio ſili fieri ɔtingit:ſiue os ledaſ:ſiue nõ:eãdẽ curã adhibeas/quã in bꝛachijs fieri dixim⁹. ¶ Si telo coxa vulnerib⁹ ledaſ:nihil adiũgim⁹ hīs que in cura bꝛachioꝝ ſunt dicta ſupius.

¶ De vulnere in genu. Cap.III.

s I In genub⁹ fiat vuln⁹ ut ẽt patella ex magna pte ſepeſ per ſuturã iux̃ pdictuꝫ modũ curã adhibeas:idẽ dicim⁹ ſi ex trãſuerſo. Siue patella ſit leſa ſiue nõ:ſꝫ raro uel nunq̃ꝫ libanſ ad plenũ. ¶ Telũ qd patelle inerat ſũma cautela eſt abſtrahẽdũ ſm pdictã curã:deĩde curã adhibeas ut in alijs vulnerib⁹:hoc addito ſi patella ex toto icidaſ:ambe coxe cõpꝛimanſ faſcia:ꝛ poſtq̃ꝫ erit aptata in locuꝫ ſuũ ligeſ:ꝛ ſi opus fuerit ponaſ farina ſigali mumia uel ſanguis hũanus:q: hodie nõ repiſ uera mumia ꝛ ſang.dꝛac.oĩa terãtur:ꝛ cum albu.oui cõmiſceanſ ꝛ ſupponanſ.

¶ De vulnere in crure ꝛ pede. Cap.IIII.

d E vulneribus cruris h idẽ dicim⁹ qd de alijs.h tm̃ ſupaddim⁹:ꝙ ſi fiat vuln⁹ ſpatio triũ digitoꝝ a genub⁹ ifra uel ſup:uel carnoſitate cruris:ubi oꝛganicũ mẽbꝛũ eſt de ei⁹ piculo timẽdũ eſt. Vñ curã quam de lacertis pdixim⁹ ſupadiũgam⁹. Hoc pnotato:ꝙ ſi tumoꝛ i naſciſ cũ q̃dã duritie aut nigredine ꝛ multo dolore:ꝛ ad ſupioꝛa ɔſcẽdat/moꝛtale eſt.ſi v̓o ad iſerioꝛa nõ moꝛtale. ¶ Si v̓o crus cũ telo ſit pforatũ:iam dictã curã adiũge ¶ Si in pede vulnus ſiat cũ leſione neruoꝝ ꝛ oſſis:uel ſine leſione eoꝝ:eodẽ mõ cura adhibeaſ:ut in vulnerib⁹ manuũ diximus. Calcaneo aũt cura cautiſſima pbeaſ.

¶ De diſlocatione uertebꝛi. Cap.V.

s I uertebꝛũ caſu ul̓ pcuſſione aliq̃ reſilierit a ſcia: uel pp humorẽ ibi decurrẽtẽ:ſi neru⁹ qui oſſa cõiungit rũpaſ/in eternũ ſiet claudus:tm̃ meliorari põt.pmo ſupinus iaceat iſirm⁹:ꝛ medic⁹ ſedẽs ei oppoſitus reuolutis pedib⁹ ɔtra ipm pedẽ:impmẽdo iter vnã coxã ꝛ aliã tenẽdo crus.ali⁹ foꝛtis teneat coꝛp⁹ firmiter a ſupiori pte: medic⁹ manib⁹ trahẽdo:ꝛ pedib⁹ ipꝛimẽdo os ad ppꝛiuꝫ locũ reducat.Si v̓o op⁹ fuerit:ligeſ iſirm⁹ duab⁹ faſciolis iuxta iũcturã illã:ꝛ medic⁹ ſedeat ꝛ trahat capita vnius faſciole:ꝛ alt⁹ ex alia pte idẽ faciat:ꝛ ſic equal̓r trahẽdo reapteſ os ꝛ mẽſurenſ pedes:ut ſciaſ ſi v̓tebꝛũ ſtet in loco ſuo.v̓taſ ẽt iſirm⁹/ut medic⁹ nõ decipiaſ:ꝛ calcanei menſurenſ:ꝛ ſi ambe nates eq̃liter iacuerint bonũ eſt:ꝛ tunc petia in albu.oui infuſa:ꝛ plumaceolus in illis neceſſarius ſuppoſitus ligeſ/ut coſte nõ poſſint uagari:ꝛ ſepe ſiat vnctiones ꝛ fomentationes.

¶ De ruptura oſſis coxe ꝛ etiã cũ vulnere. Cap.VI.

s I uero os coxe rũpi ɔtigerit:in pꝛimis ad ppꝛiũ locuꝫ reducaſ:ꝛ ſi ſiat cũ ruptura ꝛ vulnẽ carnis/mẽbꝛũ debemus ex utraqꝫ pte cape ꝛ leniter extẽdẽ:ꝛ manib⁹ cõpꝛimẽ ꝛ cetera pſeq/que circa rupturã bꝛachij dixim⁹.h tm̃ ſupaddim⁹/ut ad mẽſurã alteri⁹ coxe ꝛ cruris ꝛ pedis aptetur. opꝫ quoqꝫ ad mẽſurã vni⁹ vncie ſpatiũ iter capita oſſiuꝫ relinquẽ.ad ligãdũ v̓o plagellã per ſemiſſem amplã ponere ꝛ aliã ſup ipſam:ꝛ ſub ipſa circũligare.circa vulnus quoqꝫ ſi ibi fuerit:ꝛ circa illa pdictã curã adiũgimus.

¶ De diſlocatione oſſis cruris. Cap.VII.

e I crus ſit diſiũctũ a coxa eadẽ ſit cura: quã i diſiũctura bꝛachij dixim⁹: fomẽtationib⁹ ꝛ ut coib⁹ pdictis cũ ſtuffa pdicta:os ad locũ violẽter reducaſ:ſine tabulis quoqꝫ ligeſ pmo cõtractum:deinde extẽſum:deinde paulatim moueaſ:ꝙ bene ambulare aſſueſcat.

¶ De ruptura oſſis cruris:ꝛ ẽt cũ vulnẽ. Cap.VIII.

d E ruptura cruris cũ vulnẽ ꝛ ſine vulnẽ idẽ dicim⁹ qd i rupturis bꝛachij dixim⁹ nihil addẽs:niſi ut ſpatiũ vni⁹ vncie i ruptura coxe doculm⁹ iter capl̓a oſſiũ relinquaſ:ꝛ plagella.vj.digitis ampla ligeſ.h eni nõ ptermittim⁹:q: iſra ſpatiũ triũ vnciarũ ſb genu ul̓ triũ ſup in coxa uel crure ɔtigat fieri.Si igiſ malis ſupuenietib⁹ ut puſtulis:que tã ſupdicte ſunt:piculũ moꝛtis indicam⁹.

¶ De diſlocatione pedis ꝛ digitoꝝ eius. Cap.IX.

p Es aliqñ a ſuo loco diſiungiſ:ꝛ modo hac ꝛ mõ illac:mõ v̓ſus plãtã:mõ ad calcaneũ v̓tiſ.vñ fomẽtis ꝛ vnctionib⁹ pmiſſis pes a medico trahaſ:ꝛ foꝛtiter p uarietate diſiũcture nodus ad ppꝛiũ locũ redire cogaſ:ꝛ tabulis vndiqꝫ poſitis ligeſ. ¶ Digiti pedũ qñ a ppꝛia poſitione recedũt:eodẽ mõ ad iũcturã ſuã reducanſ:ut in digitis manus pdiximus.

¶ De cãcris fiſtulis lupo ꝛ reliqs puſtulis crurũ. Cap.X

cereb. illeso exñte craneo: tũc medicus manũ non appo
nat: ſ3 cyrurgico relinquat. Cogſcat ğ medicus talẽ fra/
cturã p h̃ ſigna. A pn° doloris capitis eſt feb. lẽta z ſingu
lis dieb° paulati3 z paulati3 auget. Oculoꝝ eoꝝ diſtoꝛ/
quent anguli ac ſi ſpaſmarent: gene rubẽt: qd̃ eſt prauũ
ſignũ in oi leſiõe capitis. Empl'a ſuppoſita ſiccant cito.
cutis arida z ſicca repit. His ſignis cognitis cyrurgico
relinquat. ¶ Itẽ ex dolore capitis ex vulnẽ ſi nõ fluat ſã
guis mult° ex vulnẽ regula gñalis eſt ꝙ fiat flõmia i op
poſita pte: tñ ſi coꝛp° ſit plectoricũ z nã fortis: ſ3 mult° ſan
guis fluat ex vulnẽ faciẽda eſt flõmia: ſ3 tñ nõ illa fiat fre
quẽter ꝙ ſit ꝯ vulgi opinionẽ. ¶ Itẽ in dol. capitis cu3
fractura cranei cũ magno vulnẽ maneat patiẽs ita z te/
nuet dietã z abſtineat ſe a vino. ¶ Itẽ doloꝛ capitis qñ/
q3 fit ex apate ꝯfirmato in dura mr̃e ul' pia: qd̃ cogſcit p
ꝯtinuũ dolorẽ z mãſiuũ z acutũ: z p ꝯtinuã malleationẽ
z ſaltationẽ. Gñalis ğ doctria h̃ eſt ꝙ utat medicis diſſo
lutiuis z diſiuis z attractis: z nõ utat maturatis: ne ſi foꝛ
te mã traheret in ſaniẽ eẽt cã putrefactiõis pte mr̃is z du
re. Itẽ de collectiõe medicie dico ꝙ eſt utẽdũ multũ cali
dis ne p collectionẽ fiat in mẽbꝛo: ſic eſt in pũctura ner/
ui i flõmia. ¶ Itẽ de dolore q fit qñq3 ex ſicco hũore: z
tũc ad digõnẽ mãe nõ eſt utẽdũ multis calis: ne p diſſo/
lutionẽ z ꝯſũptionẽ ſbtiliu3 fieret cõpactio mãe reſidue.
Uñ ẽt in cura iueterate q̃rtane nõ ꝯcedit lõgus uſus bal
nei: ne forte ex longo uſu balnei ꝯſumeret pars ſbtilioꝛ.
¶ Itẽ ſi frida ſit mã q̃ facit dolorẽ capitis: tũc eſt gñalis
reg^a ꝙ nõ eſt utẽdũ multis diſſolutis z ꝯſũptis: qm̃ qñq3
diſſoluũt magis q̃3 ꝯſumãt: vñ ptes ſbtiliores ꝯſumunt
z groſſiores remanẽt. Id̃ dico ꝙ in artetica z oppil'one
ſplenis nõ debẽt poni multũ ca. ab exteriorib°: ne forte
ſbtiliores ptes ꝯſumant z groſſe remaneãt. vñ eſt ꝙ nos
dicim° ꝙ i q̃rtana z arthetica z oppil'one ſplenis mr̃icis
z epis: nõ debet dari fortis medicia: q: p ſui violẽtiã ſbti
liores ptes ꝯſumerent z groſſe reliquerent: q̃ poſtea eẽt
cã lõgioris nocumẽti: ſ3 frequẽter z paulatim debẽt dari
medicie lenes. ¶ Itẽ qñq3 ſit doloꝛ capitis ex enfraxi ce
rebꝛi. ſ. qñ hu. oppilãt poros cerebꝛi ꝙ fumoſitates exire
nõ pñt: qd̃ cognoſcit ex ſibilo z ſonitu exñte in cerebꝛo.
In iſto caſu utẽdũ eſt enfractiuis z apitiuis: per fumiga/
tiones oris z naris: z per iniectiones nariu3 z per fomẽ
tationes ſup locis paſſio. z h̃ de paſſionib° que circa do/
lorem capitis debent fieri dicta ſufficiant.

¶ De freneſi. Cap. II.

f Reneſis eſt apa calm: qd̃ qñq3 ſit in
medulla ipſi° cerebꝛi. ut dič
Hyp: qñq3 iter plã mr̃e3 z durã z ſit de ignita z acuta co.
ut dicit Coſtã. Qñq3 ut dič Alexã. admiſcet ſalſũ fl'a uel
melia: eſt tñ utraq3 uera freneſis: uerioꝛ tñ eſt q̃ ſit de ſo/
la co. ¶ Parafreneſ aũt ſit: qñq3 ex apate pulmonis z
coſte: qñq3 ex apate ſtõci ul' mr̃icis: qñq3 ex ydropicorũ
paſſiõe. ¶ In uera ğ freneſi. ut dič Coſtã. Alexã. Gal.
ꝙ fiat flõmia añ ſtatũ: z nõ itelligas añ ſtatũ feb. imo añ
ſtatũ freneſ. q: qñq3 in 7° die feb. ſit freneſ. fiat ğ flõmia
de uena cephalica. ul' ꝯ3 Alex. ꝙ in nimio motu ſũt bꝛa/
chia ꝯſtrigat collũ cũ peplo: z apiat uena in medio fron
tis. ¶ De flõmia v̓o diſtiguẽdũ eſt: q: qñq3 ſit a pn° feb.
qñq3 nõ. Si v̓o nõ fuerit facta pticularib° ꝯuenientib° fiat
flõmia ut dcm̃ eſt. Si v̓o fcã fuerit: aut ſufficiẽter fcã fuit
aut nõ. Si ſufficiẽter: nõ fiat flõmia: ſ3 apponat ſãguiſu/
ga in medio frõtis: ul' in ſumitate naſi: ul' in frõte: iux ocu
los. Si v̓o nõ ſufficiẽs fit: exhat de ſãguie. q. ſ. ad debitã
q̃titatẽ flõmie qd̃ bñ diſcernit prudẽs medic°. ¶ Itẽ ua
riat appõ localiu3 ꝯm diũſa tpa freneſis: q: in pn° ſic eſt
gñalis regl'a: fiat iunctio in capite ex oleo vi. ul' ro. ul' po
puleõ z ſilib°: ul' ſic. Accipe ſtupas canab. z ifũde in ace/
to z cũ h̃ iuolue caput. ¶ Itẽ alia reg^a. nõ apponat vn/
gũn ul' ẽpl'3 fridũ: niñ actual'r calm: ne forte actuali fridi
tate pori claudant z retineant fumi q ſũt cã maioris de/
ſipiẽtie. ¶ Itẽ alia reg^a. In pn° nihil appõat ſup̃ caput
qd̃ ſit attractiuu3 fumi ad ſupiora. Uñ nihil po^a calm d3
apponi. ¶ Itẽ ꝯfirmata freneſi apitiua z diſſolutiua ap
ponant mãe ꝯfirmate i fumũ: ſic gallus ſciſſus in mediũ
cũ iteſtis: ul' pulmo arietis: ul' catulus: z cũ cepit ifridari
ponat in aq̃ ca. z itex ſupponat: q: in nullo tpe d3 frene
ſi apponi aliqd̃ actual'r fridũ. ¶ Itẽ gñalis eſt reg^a: ꝙ in
oi tpe frenetico d3 ꝓuocari uẽter. Uñ a pn° d3 fieri cliſtẽ
¶ Itẽ dicit Alexã. z Coſtã. z in ſingulis dieb° ꝓuocari
d3: vñ dixim° ꝙ moꝛdicatio cu3 ſuppoſitorio debet fieri.
¶ Itẽ gñalis eſt reg^a: ꝙ in oi tpe moꝛbi debẽt fieri frica
tiões moꝛdicantes: ſic de ſale z aceto tepido circa uolas
manuũ z plãtas pedũ. vñ p̃cipim° extrema ligari ut ad
iferiora fum° ꝯhat. ¶ Itẽ ſi neq3 p flõmiã: neq3 p reper
cuſſiua in pn°: neq3 p apitiua in ꝯfirmatõe poſſit fieri cu
ra: nr̃m ꝯſiliũ eſt ut apponant narcotica ad introductio/
nẽ ſõni: z in deſpatis faciẽda ſũt h̃. Accipe ğ ſuccũ lactu/
ce z oleũ viol. z roſ. z mãdrag. z cũ his diſtẽperet. ℈. ſ.
opij: z fiat iunctio ſup frõtẽ z tpora: z ſemp hueat in loco
obſcuro z imobili. Uñ ſi multũ eſt debilis z extenuatus
nõ apponat opiũ: ſ3 cu3 ſucco lactuce: z p̃dcis oleis tepi/
da fiat fomẽtatio circa frontem z timpora.

¶ De litargia. Cap. III.

l Itargia eſt apa poſterioris ptis capi
tis: z ſit qñq3 de fl'ate collecto
ad apa in pte poſteriori: z tũc opp̃mit ꝯtinue graui ſom
no: qñq3 ex admixtiõe co. z fl'atis: z qñq3 excitat freneti/
cus. Itẽ ſic ipoſſibile eſt freneſi3 eẽ ſine feb. ꝯtinua: ita i/
poſſibile eſt litargiã fieri ſine feb. ꝯtinua. Itẽ qñq3 ꝯtin/
git ꝙ terminat feb. ꝯtinua in 7ª die z remanet litargia.
¶ Cõtra litargiã ſine feb. bñ aſſignat Coſtã. curã i via/
tico. ſ. p me^am laxatiuã: z p gargariſmata pũ ſinapi: z ma
ſticatiões z ſtrenutatiões: z p iniectiões z empl'a. oia p̃/
dicta debẽt eẽ cal'a potẽtia. ¶ S3 q: ꝯ litargiã cũ feb. cõ
tinua difficilioꝛ eſt cura. Uideam° gñalia q̃ h̃ debẽt fieri
gñalis ğ reg^a eſt: ꝙ in oi litargia in pn° nõ debent poni
repcuſſiua: q: augmẽtaret friditas: q̃ eſt maxia cã nocu/
mẽti: z fieret maioꝛ ſtupoꝛ: ſ3 raſo capite debẽt fieri inun
ctiões mediocriter cal'e: ſic cũ caſtoreo diſtẽpato: z ſucco
apij ul' fenicu. ¶ Itẽ gñalis reg^a eſt: ꝙ ſi coꝛp° ſit plecto/
ricũ z paſſi. ſit fortis: fiat flõmia de cephalica: ſ3 tñ diſtin/
guas: ſic diſtictũ eſt in freneſi. ¶ Itẽ alia reg^a: ſ3 paſ. nõ
ſit multũ fortis: debẽt apiri uene in narib° cũ ſetis poꝛci.
excitet eũ a graui ſõno: vñ ſcrophule debẽt aduehi ante
lectũ pa. z teneri p pedes ut foꝛtiter clamẽt. Sil'r cãpana
z tuba debẽt apponi ad aures patiẽtis: z frequẽter ꝓpo
noie uocari: z pili ex narib° foꝛtiter debẽt exhi z a barba
¶ Itẽ re^a. nõ debet fieri iunctio circa nares z palatũ cũ
multũ cal'is. ut cũ caſtoreo diſtẽpato cũ ſucco apij z feni.
fiat iunctio in narib°. Sil'r cũ aurea alexãdrina diſtẽpa/
ta cũ vino cal'o fiat iunctio circa liguã z palatũ. ¶ Ite3 ſi
fiat fum° capilloꝝ hũanoꝝ uſtoꝝ nil foꝛti° excitat litargiã.
¶ Itẽ reg^a gñalis: ꝙ litargico nõ debẽt ſtrenutatiões
ꝓuocari violẽter: neq3 foꝛtes: ex nimia eni diſſol'one ſe/
queret maioꝛ opp̃ſſio: ſ3 cũ feſtuca bis ul' ter ꝓuocet: z ſi
nõ meli° ſe hẽat tũc bis ul' ter põt ꝓuocari. ¶ Itẽ gñalis
reg^a: ꝙ debẽt fricari ſepe cũ ſale z aceto uole manuu3 z
pedũ: z debẽt pedes uſq3 ad mediũ tybiaꝝ in aq̃ marina
ul' ſalmacina z fricari debẽt ptes iferiores. vñ z h° fomẽ
tatio ualet ad genua in diarico z diſſinterico z lienterico
cum exhibitione athanaſie eufragie miclete in nimia fo
mẽtatione ꝯuenit incipe fluxũ. ¶ Itẽ gñalis reg^a: ꝙ uẽ
ter debet ꝓuocari. vñ in pn° debet fieri cliſtere moꝛdica
tiuum z ſingulis apponi ſuppoſitoriũ. Itẽ dič Alexan.
ꝙ debet fieri balneum. i. fomentatio circa pedes z tybi
as: z ego expono iſta: ut dictũ eſt: q: febꝛicitãti acute nõ
debet fieri balneu3. i. ſtuffa. z loquitur auctoꝛ de litargia
cum feb. quia bene poteſt fieri.

¶ De mania. Cap. IIII.

¶ Incipit practica magistri Rogerij.

Icut ab antiquis hẽmus auctorib⁹ z eorũdẽ edocetrõ cois: gñaliũ notitia pticulariũ cognitionẽ nõ excludit: ſʒ gñaliũ certã z uerã notitiã uel inqsitionẽ pticulariũ: utpote ſub ipſis ↄtẽtoꝝ de facili fit cognitio. ¶ Cum ḡ ab antiqs phis in viatico. Alexãdr. passionario. multa minus pfecte ppoſita: tã in gñalib⁹ q̃ʒ in pticularib⁹ repiant. Duxim⁹ dignũ ea q̃ circa iſta tria uolumina ſunt faciẽda ſub breui doctrina ↄſtringere.

Cap. I. De dolore capitis.
2m De freneſi.
3m De litargia.
4m De mania z melia.
5m De epilenſia.
6m De apopleſia z ſpaſ/ Lmo.
7m De obtalmia.
8m De abũdãtia ſanguinis in oculis.
9m De noctilopa.
10m De defectu viſus.
11m De paſſionib⁹ auriũ.
12m De apãte auris.
13m De tinnitu aurium.
14m De ſanie auris.
15m De uermib⁹ in aure
16m De flu. ſan. ab aure.
17m De ſurditate.
18m De paſſiõib⁹ nariũ. z p⁹ de fluxu ſã. a na Lrib⁹
19m De polipo.
20m De corriça.
21m De infectione faciei
22m De paſſione dẽtiuʒ.
23m De ſquinantia.
24m De paſſio. ſpũalium
25m De cardiaca.
26m De incubo.
27m De paſſionib⁹ ſtõci.
28m De faſtidio.
29m De ſingultu.
30m De duritia ſtõci.
31m De eructuatione.
32m De oris amaritudie
33m De abũdãtia ſaliue.
34m De colica.
35m De diſſinteria.
36m De epica diſſinteria
37m De lienteria.
38m De colica.
39m De iliaca.
40m De thenaſmon.
41m De exitu longaonis
42m De emorroydibus.
43m De lumbricis.
44m De diſtẽpantia epis
45m De calida ydropiſi.
46m De apãte epatis.
47m De icteritia.
48m De diſtẽpantia ſple.
49m De paſ. renũ. z pmo de dolore.
50m De apãtibus renũ z ueſice
51m De lapide renũ z ueſice.
52m De fluxu ſã. cũ uria.
53m De ſtranguria.
54m De paſſi. diabetica.
55m De diãne z ẽ iuolũtaria emiſſio urine
56m De puſtul' viril' vge.
57m De iflatiõe teſticl'oꝝ
58m De ſatiriaſi.
59m De gomorrea.
60m De approxieron. z ẽ debilitas genitaliũ
61m De paſſi. mrĩcis. z p⁹ de retẽtiõe mẽſtrui
62m De fluxu mẽſtruoꝝ immoderato.
63m De ſuffocatõe mrĩc
64m De pcipitatõe mrĩc
65m De excoriatõe mrĩc
66m De uẽtoſitate mrĩcis
67m De apãte matricis.
68m De impedimẽto cõceptionis.
69m De difficltate part⁹.
70m De ſecundina.
71m De quadaʒ paſſione matricis.
72m De paſſiõib⁹ mamil.
72m De iflatiõib⁹ tybiaꝝ
74m De artetica paſſione
¶ Capl'a ſecũdi tractatus
¶ Capl'm p^m. De apãte.
2m De nolimetangere.
3m De antrace.
4m De heriſipila.
5m De cancro.
6m De herpe eſtiomẽo.
7m De fiſtula.
8m De diuerſis gñibus infectionum.
9m De malo mortuo.
10m De glandulis.
11m De herpete ipetigie.
12m De gutta roſea.
13m De morphea.
14m De lepra.
15m De ueneno.
16m De morſu ſerpentis.
17m De morſu ſcorpionũ
18m De morſu canis rabi Ldi.
19m De idroforbia.
¶ Capl'a tertij tractatus.
¶ Cap^m p^m De ſpẽb⁹ feb
2m De febre ethica.
3m De feb. flegmaticis.
4m De feb. colericis.
5m De febrib⁹ melicis.
6m De febri. erraticis.
7m De empiala.
8m De lipparia.
9m De feb. continuis. z pmo de finocha.
10m De feb. cauſon.
11m De q̃tidiana ↄtinua
12m De tertiana ↄtinua.
13m De q̃rtana ↄtinua.
14m De continuis.
15m De emitriteo.
16m De accidentib⁹ febꝛ.
17m De egritudine.
18m De purgatiõe in feb.
19m De fluxu ſan. nariũ.
20 De dolore capitis.
21 De ſingultu febꝛ.
22 De difficultate tranſgluttiendi.
23 De ſudore.
24 De difficultate urie.
25 De iſtãtia vigiliarũ.
26 De excoriatione tracheé arterie.
27 De mollificatõe mẽ/ broꝝ.
28 De fincopi.
¶ Capl'a quarti tractatus
¶ Caplʒ p^m. De mõ purgãdi in cauſa cal'a.
2 De modo purgãdi i cauſa frigida.
3 De medicis opiatis
4 De aquis clarificantibus viſum.
5 De aquis mũdificãtibus faciem.
6 De aquis ſpecialiuʒ membrorum.
7 De aqua ardenti.
8 De olis. z p⁹ ð fridis
9 De oleis calidis.
10 De oleo pulegino.
11 De ſyrupis z p⁹ de roſaceo z violato.
12 De ſyrupo acetoſo.
13 De ſyr⁹ nenufarino.
14 De ſyrupo iuliani.
15 De ſyr⁹ fumiterre.
16 De ſyr⁹ de calamẽto.
17 De ſyr⁹ de abſinthio
18 De ſyr⁹ de praſſio.
19 De cliſteribus.
20 De ſuppoſitorijs.

¶ De dolore capitis. Cap. I.

Incipiamus ergo a dolore capitis. Deinde ad paſſi. interioꝝ mẽbroꝝ ꝑm ordineʒ deſcẽdamus. Primo ḡ de dolore capitis incipiamus. ¶ Dicamus ḡ dolor capitis ut dicit Cõſtãti. q̃nq3 fit a cerebro: q̃nq3 a ſtõco: q̃nq3 a ſola diſtẽperantia: q̃nq3 ex humoris vitio. Itẽ q̃nq3 a reumate: q̃nq3 ſine reumate. ¶ Regula ꝑm Cõſtãti. Qꝛ ſi fiat cũ reumate cauſa feb. ↄtinue nõ debet fieri fomentatio aliq̃ uel lauacrũ. vñ ẽt dico q ſi fiat feb. ↄtinua cũ reumate: nõ debẽt lauari extrema uel fomẽtari: tñ põt fieri iunctio in dolore ſine fe. oleo viol'. uel roſ. z diſtẽperet. ʒ. ſ. opij. circa frontẽ z timpora fiat iunctio. ¶ Itẽ alia reg^a ꝑm eandẽ auctẽ. Cauſa vigẽte reumatica nõ fiat ſtrenutatio. al's fomẽtatio: ſʒ in declinatiõe põt fieri. ¶ Al'r ꝑm Cõſtãti. ſi fiat dolor epatis de cã cal'a: ut colera dolor intolerabilis ſentit pũctio in loco z arſura adeſt. amaritudo oris. ſitis in ſomno. vident oia q̃ſi flãmea oia frida que debẽt poni actual'r apponant cal'a. ¶ Al'r ꝑm Alexã. Si fiat dolor capitis de ca. cã. ſ. ex hu. repl'one: uel corpe exñte plectorico fiat ul'is purgatio: ſʒ ſolo capite exñte plectorico: nõ fiat ul'is purgatio: ſʒ purget caput z ſtrenutatiões gargariſmata maſticatiões iniectiones p nares. ¶ Itẽ ſi dolor capitis fiat ex ca. cã dũ dolor ſit iueterat⁹ apponẽda ſunt cal'a cũ fridis teſtãte Alexandro. ¶ Itẽ ẽt q̃n apponunt actual'r ca. nõ faciãt longam morã ſup locũ: ne actuali calore magis ledat: ſʒ frequenter remoueant. ¶ Idẽ dicim⁹ de diabetica paſſione. z de iueterata artetica. z iueterata calefactiõe epis. ¶ Itẽ ſi fiat dolor capitis in febrib⁹: ſi ſigna digeſte mãe appareãt in die cretico nõ apponas aliqd mitigatiuʒ ul' repcuſſiuũ: qꝛ ſic poſſet criſis impedíri: cũ forte nã ſe uelit exonerare p fluxuʒ ſang. a narib⁹. ¶ Itẽ in dolore capitis nõ apponat aliqd narcoticũ ſimpl'r. i. ſtupiferũ. Sicut oleum mãdragore iuſqamus: z nõ ponat opiũ niſi in deſperatiõe. ¶ Itẽ dolor capitis: q̃nq3 fit vitio fumi igniti reſoluti a mero. vnde efficit q̃nq3 patiens freneticus: q̃nq3 pafrenetic⁹. Cõtra hũc dolorẽ gñale pceptũ eſt ꝑm Cõſtã. z Alexã. eſt q offerat ſuccus caulis p os fiat cataplaſma de folijs cauliũ coctis ſup caput uel fomẽtent virilia in mare z in feia vulua. ¶ Itẽ q̃nq3 aliq̃ frãgit mitigaꝝ

cereb. illeso exñte craneo: tũc medicus manũ non apponat: ꝫ cyrurgico relinquat. Cogſcat ḡ medicus talẽ fracturã p̄ h̄ ſigna. A p̄n° doloris capitis eſt feb. lẽta ⁊ ſingulis dieb⁹ paulatiꝫ ⁊ paulatiꝫ augeť. Oculoꝝ eoꝝ diſtorquenť anguli ac ſi ſpaſmarenť: gene rubẽt: qḋ eſt prauũ ſignũ in oĩ leſiõe capitis. Empl'a ſuppoſita ſiccanť cito. cutis arida ⁊ ſicca repiť. His ſignis cognitis cyrurgico relinquať. ¶ Itẽ ex dolore capitis ex vulnẽ ſi nõ fluat ſãguis mult⁹ ex vulnẽ regula gñalis eſt ꝙ fiat flõmia i oppoſita pte: m̃ ſi corp⁹ ſit plectoricũ ⁊ nã fortis: ꝫ mult⁹ ſanguis fluat ex vulnẽ faciẽda eſt flõmia: ꝫ tñ nõ illa fiat frequẽter ꝙ ſit ꝯ vulgi opinionẽ. ¶ Itẽ in doľ. capitis cuꝫ fractura cranei cũ magno vulnẽ maneat patiẽs ita ⁊ tenuet dietã ⁊ abſtineat ſe a vino. ¶ Itẽ dolor capitis qñq; ſit ex apate ꝯfirmato in dura mr̃e uľ pia: qḋ cogſciť p ꝯtinuũ dolorẽ ⁊ maſſiuũ ⁊ acutũ: ⁊ p ꝯtinuã malleationẽ ⁊ ſaltationẽ. Gñalis ḡ doctria h̄ eſt ꝙ utať medicis diſſolutiuis ⁊ diffuſis ⁊ attractis: ⁊ nõ utať maturatis: ne ſi forte mã traheretť in ſaniẽ eẽt cã putrefactiõis pte mr̃is ⁊ dure. Itẽ de collectiõe medicie dico ꝙ eſt utẽdũ multũ calidis ne p collectionẽ fiat in mẽbro: ſic̃ eſt in pũctura nerui i flõmia. ¶ Itẽ de dolore q ſit qñq; ex ſicco hũore: ⁊ tũc ad digõnẽ mãe nõ eſt utẽdũ multis caľis: ne p diſſolutionẽ ⁊ ꝯſũptionẽ ſbtiliuꝫ fieret cõpactio mãe reſidue. Un̄ ẽt in cura iueterate q̃rtane nõ ꝯcediť lõgus uſus balnei: ne forte ex longo uſu balnei ꝯſumereť pars ſbtilior. ¶ Itẽ ſi frida ſit mã q̃ facit dolorẽ capitis: tũc eſt gñalis reg^a ꝙ nõ eſt utẽdũ mltis diſſolutis ⁊ ꝯſũptis: qm̃ qñq; diſſoluũt magis q̃ꝫ ꝯſumãt: vñ ptes ſbtiliores ꝯſumunť ⁊ groſſiores remanẽt. Jõ dico ꝙ in artetica ⁊ oppiľone ſplenis nõ debẽt poni multũ ca. ab exteriorib⁹: ne forte ſbtiliores ptes ꝯſumanť ⁊ groſſe remaneãt. vñ eſt ꝙ nos dicim⁹ ꝙ i q̃rtana ⁊ arthetica ⁊ oppiľone ſplenis mr̃icis ⁊ epis: nõ debet dari fortis medicia: q; p ſui violẽtiã ſbtiliores ptes ꝯſumerenť ⁊ groſſe relinquerenť: q̃ poſtea eẽt cã lõgioris nocumẽti: ꝫ frequẽter ⁊ paulatim debẽt dari medicie lenes. ¶ Itẽ qñq; ſit dolor capitis ex enfraxi cerebri. i. ſ. qñ hu. oppilãt poros cerebri ꝙ fumoſitates exire nõ pñt: qḋ cognoſciť ex ſibilo ⁊ ſonitu exñte in cerebro. In iſto caſu utẽdũ eſt enfractiuis ⁊ apitiuis: per fumigationes oris ⁊ naris: ⁊ per iniectiones nariuꝫ ⁊ per fomẽtationes ſup locis paſſio. ⁊ h̄ de paſſionib⁹ que circa dolorem capitis debent fieri dicta ſufficiant.

¶ De freneſi. Cap. II.

F Reneſis eſt apa caľm: qḋ qñq; ſit in medulla ipſi⁹ cerebri. ut dic̃ Hyp: qñq; iter plã mr̃eꝫ ⁊ durã ⁊ ſit de ignita ⁊ acuta co. ut dicit Cõſtã. Qñq; ut dic̃ Alexã. admiſceť ſalſũ ſľa uel melia: eſt tñ utraq; uera freneſis: uerior tñ eſt q̃ ſit de ſola co. ¶ Parafreneſ aũt ſit: qñq; ex apate pulmonis ⁊ coſte: qñq; ex apate ſtõci uľ mr̃icis: qñq; ex ydropicorũ paſſiõe. ¶ In uera ḡ freneſi. ut dic̃ Cõſtã. Alexã. Gaľ. ꝙ fiat flõmia añ ſtatũ: ⁊ nõ itelligas añ ſtatũ feb. imo añ ſtatũ freneſ. q; qñq; in 7° die feb. ſit freneſ. fiat ḡ flõmia de uena cephalica. uľ ſꝫ Alex. ꝙ in nimio motu ſũt brachia ꝯſtrigať collũ cũ peplo: ⁊ apiať uena in medio frontis. ¶ De flõmia ṽo diſtiguẽdũ eſt: q; qñq; ſit a p̄n° feb. qñq; nõ. Si ṽo nõ fuerit facta pticularib⁹ ꝯuenĩẽtib⁹ fiat flõmia ut dcm̃ eſt. Si ṽo fcã fuerit: aut ſufficiẽter fcã fuit aut nõ. Si ſufficiẽter: nõ fiat flõmia: ꝫ apponať ſãguiſuga in medio frõtis: uľ in ſumitate naſi: uľ in frõte: iux oculos. Si ṽo nõ ſufficiẽs ſit: exhať de ſãguie. q. ſ. ad debitã q̃ntitatẽ flõmie qḋ bñ diſcernit prudẽs medic⁹. ¶ Itẽ uariať appõ localiuꝫ ẜm diũſa tpa freneſis: q; in p̄n° ſic̃ eſt gñalis regľa: fiat iunctio in capite ex oleo vi. uľ ro. uľ pulegiõ ⁊ ſilib⁹: uľ ſic. Accipe ſtupas canab. ⁊ iſũde in aceto ⁊ cũ h̄ iuolue caput. ¶ Itẽ alia reg^a. nõ apponať vngm̃ uľ ẽplꝫ fridũ: niſi actualr̃ caľm: ne forte actuali friditate pori claudanť ⁊ retineanť fumi q ſũt cã maioris deſipiẽtie. ¶ Itẽ alia reg^a. In p̄n° nihil appõať ſup̃ caput qḋ ſit attractiuuꝫ fumi ad ſupiora. Un̄ nihil po^a caľm dꝫ apponi. ¶ Itẽ ꝯfirmata freneſi apitiua ⁊ diſſolutiua apponanť mãe ꝯfirmate i fumũ: ſic̃ gallus ſciſſus in mediũ cũ iteſtis: uľ pulmo arietis: uľ catulus: ⁊ cũ cepit ifridari ponať in aq̃ ca. ⁊ iteꝝ ſupponať: q; in nullo tpe dꝫ freneſi apponi aliqḋ actualr̃ fridũ. ¶ Itẽ gñalis eſt reg^a: ꝙ in oĩ tpe frenetico dꝫ ꝓuocari uẽter. Un̄ a p̄n° dꝫ fieri cliſtẽ. ¶ Itẽ dicit Alexã. ⁊ Cõſtã. ⁊ in ſingulis dieb⁹ ꝓuocari dꝫ: vñ dixim⁹ ꝙ mordicatio cuꝫ ſuppoſitorio debet fieri. ¶ Itẽ gñalis eſt reg^a: ꝙ in oĩ tpe morbi debẽt fieri fricatiões mordicantes: ſic̃ de ſale ⁊ aceto tepido circa uolas manuũ ⁊ plãtas pedũ. vñ p̄cipim⁹ extrema ligari ut ad iferiora fum⁹ ꝯhať. ¶ Itẽ ſi neq; p flõmiã: neq; p repercuſſiua in p̄n°: neq; p apitiua in ꝯfirmatõe poſſit fieri cura: nr̃m ꝯſiliũ eſt ut apponanť narcotica ad introductionẽ ſõni: ⁊ in deſpatis faciẽda ſũt h̄. Accipe ḡ luccũ lactuce ⁊ oleũ vioľ. ⁊ roſ. ⁊ mãdrag. ⁊ cũ his diſtẽpereť. ℈. ſ. opij: ⁊ fiat iunctio ſup frõtẽ ⁊ tpora: ⁊ ſemp ẜueť in loco obſcuro ⁊ imobili. Un̄ ſi multũ eſt debilis ⁊ extenuatus nõ apponať opiũ: ꝫ cuꝫ ſucco lactuce: ⁊ p̄dcis oleis tepida fiat fomẽtatio circa frontem ⁊ timpora.

¶ De litargia. Cap. III.

L Itargia eſt apa poſterioris ptis capitis: ⁊ ſit qñq; de ſľate collecto ad apa in pte poſteriori: ⁊ tũc opp̄miť ꝯtinue graui ſomno: qñq; ex admixtiõe co. ⁊ ſľatis: ⁊ qñq; excitať freneticus. Itẽ ſic̃ ipoſſibile eſt freneſiꝫ eẽ ſine feb. ꝯtinua: ita ipoſſibile eſt litargiã fieri ſine feb. ꝯtinua. Itẽ qñq; ꝯtingit ꝙ terminať feb. ꝯtinua in 7ª die ⁊ remanet litargia. ¶ Cõtra litargiã ſine feb. bñ aſſignat Cõſtã. curã i viatico. ſ. p me^am laxatiuã: ⁊ p gargariſmata pũ ſinapi: ⁊ maſticatiões ⁊ ſtrenutatiões: ⁊ p iniectiões ⁊ empľa. oĩa p̄dicta debẽt eẽ caľa potẽtia. ¶ Sꝫ q; ꝯ litargiã cũ feb. cõtinua difficilior eſt cura. Videam⁹ gñalia q̃ h̄ debẽt fieri gñalis ḡ reg^a eſt: ꝙ in oĩ litargia in p̄n° nõ debent poni repcuſſiua: q; augmẽtareť friditas: q̃ eſt maxia cã nocumẽti: ⁊ fieret maior ſtupor: ꝫ raſo capite debẽt fieri inunctiões mediocriter caľe: ſic̃ cũ caſtoreo diſtẽpato: ⁊ ſucco apij uľ fenicu. ¶ Itẽ gñalis reg^a eſt: ꝙ ſi corp⁹ ſit plectoricũ ⁊ paſſi. ſit fortis: fiat flõmia de cephalica: ꝫ tñ diſtinguas: ſic̃ diſtictũ eſt in freneſi. ¶ Itẽ alia reg^a: ꝫ paſ. nõ ſit multũ fortis: debẽt apiri uene in narib⁹ cũ ſetis porci. excitet eũ a graui ſõno: vñ ſcrophule debẽt aduehi ante lectũ pa. ⁊ teneri p pedes ut fortiter clamẽt. Siľr cãpana ⁊ tuba debẽt apponi ad aures patiẽtis: ⁊ frequẽter ꝓpo noie uocari: ⁊ pili ex narib⁹ fortiter debẽt exhi ⁊ a barba ¶ Itẽ re^a. nõ debet fieri iunctio circa nares ⁊ palatũ cũ multũ caľis. ut cũ caſtoreo diſtẽpato cũ ſucco apij ⁊ feni. fiat iunctio in narib⁹. Siľr cũ aurea alexãdrina diſtẽpata cũ vino caľo fiat iunctio circa liguã ⁊ palatũ. ¶ Iteꝫ ſi fiat fum⁹ capilloꝝ hũanoꝝ uſtoꝝ nil forti⁹ excitat litargiã. ¶ Itẽ reg^a gñalis: ꝙ litargico nõ debẽt ſtrenutatiões ꝓuocari violẽter: neq; fortes: ex nimia eni diſſoľone ſequereť maior opp̄ſſio: ꝫ cũ feſtuca bis uľ ter ꝓuoceť: ⁊ ſi nõ meli⁹ ſe h̄eat tũc bis uľ ter põt ꝓuocari. ¶ Itẽ gñalis reg^a: ꝙ debẽt fricari ſepe cũ ſale ⁊ aceto uole manuuꝫ ⁊ pedũ: ⁊ debẽt pedes uſq; ad mediũ tybiaꝝ in aq̃ marina uľ ſalmacina ⁊ fricari debẽt ptes iferiores. vñ ⁊ h⁹^i fomẽtatio ualet ad genua in diarico ⁊ diſſinterico ⁊ lienterico cum exhibitione athanaſie eufragie miclete in nimia fomẽtatione ꝯuenit incipe fluxũ. ¶ Itẽ gñalis reg^a: ꝙ uẽter debet ꝓuocari. vñ in p̄n° debet fieri cliſtere mordicatiuum ⁊ ſingulis apponi ſuppoſitoriũ. Itẽ dic̃ Alexan. ꝙ debet fieri balneum. i. fomentatio circa pedes ⁊ tybias: ⁊ ego expono iſta: ut dictũ eſt: q; febricitãti acute nõ debet fieri balneuꝫ. i. ſtuffa. ⁊ loquitur auctor de litargia cum feb. quia bene poteſt fieri.

¶ De mania. Cap. IIII.

s **Equitur** de mania ꝛ mel̃ia. Jsta desi
piẽtia qñq; fit vitio capitis:
qñq; vitio stõci: qñq; vitio ypocundrioꝝ: vnde
Constantinus in libro de mel̃ia: ex ypocundrioꝝ pas. fit
desipiẽtia: qñq; ex duoꝝ hu. vitio: qñq; ex vitio vni⁹ hu.
sed vitio vni⁹: qñq; ex vitio sãguis: qñq; co. qñq; mel̃ie.
Si ex sanguie ridet. Si ex colera irascit̃. Si ex mel̃ia ti/
met. Si aũt sãguis v̉tat se ad colerã p adustionẽ ridet cũ
ira itermixta. Si ad mel̃iã ridet admixto timore. ¶ Si
de mã cõposita qñq; fit ex sãguie ꝛ co. ꝛ tunc qñq; irasci/
tur: qñq; v̉o ex sanguine ꝛ mel̃ia: ꝛ tũc quandoq; ridet:
qñq; timet. ¶ Si fiat desipiẽtia ex stõco ul' ypocũdrijs
curet̃ desipiẽtia p euõnẽ mãe mẽbri patiẽtis. ¶ Jtẽ reg^a
ꝙ a q̊cũq; mẽbro desipientia fiat dicim⁹ ꝙ cura uariet̃ p
diũsitatẽ tp̃is ꝛ morbi: q: in p̃n⁹ resistẽdũ ẽ cũ repcussiuis
in augmẽto cũ dissolutis. in statu cũ maturatis. ¶ Jtez
reg^a ꝙ nõ est apponẽdũ aliq̃d locale sup caput: corpore
exñte plectorico: nisi p̃cesserit ul'is purgõ. ¶ Jtẽ regl'a
si fiat ul'is desipiẽtia ex sãguie p̃⁹ faciẽda est flõmia de ce
phalica ul' meli⁹ de uena q̃ in man⁹ ꝯiũctione idicis uel
policis. ¶ Jtẽ alia flõmia phil'. in q̃ ꝯueniunt auctores
ꝙ si fiat flõmia in pede iter puũ auricularẽ ꝛ pximũ sibi
ꝯiũctũ ualet. ¶ Jtẽ in mania ꝛ mel̃ia nõ dz fieri flõmia:
ubi v̉gat in adustionẽ. ¶ Jtẽ in recẽti desipiẽtia nõ dz fi
eri apoforesis flõmia: sz iueterata de mã mel̃ica ꝯfirma/
ta fieri dz. idẽ dicim⁹ de q̃rtana. ¶ Jtẽ gñalis reg^a. ꝙ in
oi desipiẽtia dz fieri flõmia apoforesis ad euõnẽ uene ul'
euaporationez uẽtositatis q̃ in oi desipiẽtia supabũdat q̃
ledit caput. ¶ Jtẽ in q̃libet desipiẽtia post purgõnez dz
poni uẽtosa sup posteriora cornua capitis. ¶ Jtem in oi
desipiẽtia dz fieri in p̃n⁹ clistẽ ul' suppositorium de sale ꝛ
rutha. ¶ Jtẽ uole manuũ ꝛ pedũ debẽt fricari cuz sale ꝛ
rutha ꝛ aceto. ¶ Jtẽ in oi mãiaco ul' mel̃ico dz fieri cau
teriũ in fontanella colli: ul' in capite iter fantasticã ꝛ logi
sticã cellulã. ¶ Jtẽ maniaco ul' mel̃ico ꝯfert balneũ tẽ/
peratũ: ut freq̃es puo tp̃e moret̃ in balneo. ¶ Jtẽ oib⁹
maniacis uel mel̃icis ꝯfert coit⁹ ad mũdificationẽ cere/
bri. ¶ Jtẽ reg^a. q̃diu desipiẽs toruũ ꝛ crudelẽ aspectuz
h̃ebit scias eum non esse curatum.

¶ De epilepsia. Cap. V.

e **Pilepsia** est q̃dã dura passio q̃ iuete
rata credit̃ eẽ spatio duorũ
mẽsiũ. fit aũt uera epilepsia de fl'ate. nõ uera de
mel̃ia. ¶ Jtẽ qñq; fit de p̃uata cã. i. vitio cerebri: qñq; de
remota cã. i. vitio stõci ꝛ di analepsia: qñq; vitio alioruz
mẽbroꝝ. ꝛ di catalepsia. p̃mus casus nõ repñtat. i. sentit.
alij v̉o duo repñtãt. ¶ Jtẽ gñalis reg^a ꝙ ois epilẽticus
laborãs de p̃uata cã dz curari p cal'. catalepsis q̃ h̃ẽt fieri
ex sãguie ignito ul' malitioso: ut dic̃ Cõstã. dz curari p fri
da. ¶ Jtẽ s̃m diũsa sinthomata q̃ supueniũt in casu: põt
medic⁹ cogñscẽ in q̃ mẽbro posita sit mã: q: qñq; est in stõ
co: qñq; in cerebro: qñq; in itestis: qñq; in vijs urialib⁹:
qñq; in testicl'is: qñq; in gñatiuis. ¶ Qñ est in cerebro
in casu multa spuma resoluit̃. Si in stõco in casu fit uo/
mit⁹. Si in itestis fit flux⁹ uẽtris. Si in vijs urialib⁹ i ca
su migit. Si in testicl'is siue gñatiuis in casu spmatiçat.
¶ Jtẽ s̃m diũsitatẽ etatis lune affligunt̃ diũsis h̃uorib⁹
Quatuor eni sũt etates lune. P̃ria est cal'a ꝛ hu. 2ª cal'a ꝛ
sicca. 3ª fria ꝛ sic. 4ª fri. ꝛ hu. Qui g̃ laborat de cal'a ꝛ hu.
mã: dz affligi in p̃^a ꝛ ulti^a: q laborat sãguie viscoso ꝛ itẽso
in 2ª frequẽti⁹: ꝛ qñq; in fine p̃^e: q de mel̃ia in 3ª etate lu
ne. ¶ Jtẽ q̃dã affligit semel i die: q̃dã sel' in hebdõa: q̃dã
sel' in mẽse: q̃dã in ãno: q̃dã in q̃tuor tp̃ib⁹ ãni. ¶ Jtem
reg^a est gñalis. ꝙ illa q̃ tardi⁹ affligit: tardi⁹ curat̃. quãto
eni tardi⁹ affligit tãto cõpactior ẽ mã: ꝛ mẽbris isita: q̃ lõ
giori tp̃e idiget ad curationẽ sui. ¶ Jtẽ qñq; in lactenti
etate: qñq; in debili: qñq; in forti. Si in lactenti etate ꝛ
forti tota cura dz exhiberi nutrici in el'arijs i syrup̃. ꝛ pul
uerib⁹ masticationib⁹ ꝛ suffumigationib⁹ ꝛ in pluribus.

Uñ dico ꝙ castoreũ nõ dz suspẽdi in collo pueri: q: liq/
dus est h̃uor ei⁹ ꝛ s̃btilis: vñ maior fieret dissol'o q̃ ꝯsum/
ptio: ꝛ ita timẽdũ est de suffocatiõe. ¶ Jtẽ dico ꝙ musc⁹
nõ dz suspẽdi collo pueri lactẽtis: q: ex s̃btilitate s̃be ꝛ ca
lore magis dissolueret q̃ ꝯsumeret. ¶ Jtẽ notãduz est
ꝙ iter oẽs herbas q̃ soluũt epilepsiã in lactẽti etate p̃ïu/
dicat ysop⁹: siue recipiat puer odorẽ: siue utat̃ nutrix ea/
dẽ herba ul' in syrup̃. ul' el'arijs ul' pl'uẽ ul' q̊cũq; mõ uo/
lueris. ¶ Jtẽ alio mõ in casu opandũ ꝛ alio ex̃ casuz: vñ
tñ nõ spãle ꝙ si in p̃⁹ casu epi. ex̃hat̃ aliq̃d sãguis a q̊cũq;
mẽbro uolueris nunq̃ ifestabit̃ epi. postea. ¶ Jtẽ in ca/
su si apponit̃ pl'uis ruthe siccate narib⁹ statiz soluet ul' suc
cus eiusdẽ herbe si narib⁹ inijciat̃. ¶ Jtẽ reg^a in casu nõ
dz appõi sternutatoriũ. ¶ Jtẽ nõ dz fieri circa caput fri/
catio: ne fumi a totali corpe attrahant̃ supi⁹: imo circa pe
des ꝛ tybias: ꝛ h̃ diu. deide põt fieri fricatio circa caput
ut ex̃hant̃ fumositates capitis ad exteriora. ꝛ tũc nõ est ti
mẽdũ de attractõe h̃uoꝝ p fumositatẽ ad supiora. ¶ Jtẽ
a q̊cũq; mẽbro fiat epil'. nõ debet opiata nisi stõco inani
to. rõ est: q: oẽ antidotuz dz dari stõco inanito: ut fortius
opet̃ excepto sacerdotali ꝛ sale marcelli ꝛ dyacitoniten
post cibũ q̃d dat̃ in ꝯsil'ib⁹ ad cõpressionẽ. ¶ Jtem alia
reg^a: ꝙ si corp⁹ sit plectoricũ ul' epil'. fiat a stõco det̃ medi
cina laxatiua uẽtrẽ purgãs. ¶ Si aũt fiat a capite ꝛ pati
ens nõ sit plectoric⁹ fiat trib⁹ dieb⁹ suffumigatio cũ aqua
decoctiõis ruthe ysopi: ꝛ in die q̃rta facta suffumigatiõe
inijciat̃ p nasale vna pill'a de castoreo distẽpata cuz suc.
ruthe. sil'r p gargarismata: ꝛ strenutatiões ꝛ masticatões
fiat cura. ¶ Jtẽ si fiat epil'. a stõco spãlis cura est uomit⁹
ꝛ si fiat a capite sil'r ualet: vñ sic̃ stõcus oib⁹ mẽbris admi
nistrat: ita ab oib⁹ mẽbris attrahit. ¶ Jtez dic̃ Alexã. ꝙ
analepsia: qñq; fit a co. ꝛ itelligas mẽtẽ auctoris: q: a co.
fit tanq̃ a cã mouẽte p̃^a: q: co. qñq; abũdat in stõco: q̃ ca
lore suo fac̃ fl'a dissolui ꝛ ebullire: vñ ascẽdit fum⁹ supius
ꝛ facit epil'. lz g̃ dicãt auctores ꝙ analepsia ꝛ epil'. debet
dissolui p cal'a: tñ in h̃ casu p̃^e cãe mouẽti est obuiãdũ. s.
co. dissoluẽti fl'a: vñ p̃⁹ dz purgari co. tanq̃ cã mouẽs. po
stea fridus h̃uor. ¶ Jtẽ alia reg^a: ꝙ ois epilẽtic⁹ de p̃ua
ta cã mane dz cibari. sil'r ꝛ scotomia: q: nihil magis ledit
epil'. q̃ ieiuniũ. ¶ Jtẽ gñalis est reg^a. si fiat analepsia vi
tio stõci multũ ꝯfert ieiuniũ: nisi adsit debilitas cerebri:
q: p ieiuniũ stõcus inanit̃: ꝛ stõco inanito cerebrũ debi/
litat̃ ꝛ minuit̃. ¶ Jtẽ gñalis reg^a. ꝙ ois ispectio vitri le
dit epil'. ꝛ ois visus vitri. Jtẽ ois odor malus ledit epil'.
exceptis istis q̃tuor. odor: ruthe. castorei. armonia. oppo
pona. de istis tñ dico ꝙ freq̃ẽti usu pturbãt cerebrũ: vñ
dz castoreũ suspẽdi collo epilẽtici: nec frequenter in ma
nu portari. ¶ Jtẽ nõndũ ꝙ antiq ph̃i assueuert facẽ flõ/
miã post casũ: ꝛ tũc bñ: q: p flõmiã poterat cerebꝝ meli⁹
mũdificari: sz q: corpa debiliora sũt nũc q̃ tũc: nõ sic con
sueuim⁹. tñ notãdũ ꝙ forti exñte corpe spãlis est flõmia
de uena ꝯiũctiõis policis ꝛ idicis: q: illa uena spãl'r epi
ministrat. ¶ Jtẽ potes h̃re rõnez: q: in epil'. de p̃uata cã
s̃b ligua apparẽt due uene virides v̉gẽtes in liuidũ colo
rẽ ꝛ dñr tariges uel fagitides. ¶ Jtẽ in tali casu gñalis
reg^a est. ꝙ apiant̃ ille due uene: q: p illaꝝ aptionẽ: ꝛ iue/
terata epi. ꝯuenit solui de p̃uata cã. ¶ Jtẽ potes h̃re rõ/
nẽ ꝙ in epil'. de p̃uata cã appet circulus in urina v̉gẽs in
liuidũ colorẽ. ¶ Jtẽ nõ ꝙ nulla alia epil'. q̃ de priuata
cã põt cogñsci p urinã. ¶ Jtẽ gñalis reg^a ꝙ i oi epilepti
co nocet balneũ. ꝛ est rõ: q: balneũ relaxat neruos: ꝛ de/
bilitat. ꝛ q: in bal'. multi gñant̃ fumi: q ad caput ascẽden
tes ip̃m perturbãt: ul' q: epilepsia vna est de reumaticis
egritudib⁹. Cũ g̃ in nulla reumatica debeat fieri bal'. nec
in ista. ¶ Jtẽ gñalis reg^a ꝙ in nulla epil'. dz ꝯcedi coit⁹:
q: in coitu debilitant̃ nerui: vñ epil'. ꝛ palitici. ¶ Jtẽ re^a
est ꝙ in oib⁹ epilẽticis ꝯfert thiriaca de. xij. in. xij. diebus
semel oblata ad põdus. v. denarioꝝ cũ vino decoctionis
ruthe excepto i catalepsia. ¶ Jtez oib⁹ epil'. ꝯfert ãtidotũ

dyacastoreũ ⁊ potio scĩ Pau. ⁊ det ex his epithimatib⁹ in sero cũ uadit dormitũ: cum vino decoctionis ruthe ad põdus. v. denarioꝝ. ℭ Itẽ suffumigatio ruthe bis in septimana fiat. ℭ Itẽ regᵃ ꝯm oẽs ꝙ coagulũ leporis soluit epilẽsiã. ℭ Itẽ oleũ qđ fridos hũores soluit in epilẽticis ⁊ ꝯsumit qđ sic fit. Accipe lib. ij. laureole q̃ssent ⁊ decoq̃nt in. j. lib. vini ⁊ alia olei usqꝫ ad ꝯsũptionẽ vini ⁊ cũ vngtõ vngat caput epilẽtici uel frons uł stõcus analeptici ualet in catalepsia de frida cã. in palisi. in spasmo de repłone. ⁊ artheticis ⁊ fridis ⁊ oppiłonib⁹ fridis cũ hu. ⁊ h̃ de generibus epilepsie in pñtia dicta sufficiant.

ℭ De apoplesia. Cap. VI.

d **Icto** de epilepsia. Dicam⁹ de apopłia ⁊ spasmo ex repłone. Apopłie tres sũt spẽs. s. maior ⁊ mior ⁊ media. Est g̃ apopłia maior uẽtriculoꝝ cerebri oiuꝫ oppiło: ⁊ ex toto: sꝫ maior apopłia sola manu curat diuia. iõ de ea cura ab auctorib⁹ nõ assignatur. ℭ Minor aũt qñqꝫ terminat p palisim. Uñ gñalia que in pali. assignant: in hac fiũt apopłia. ℭ Itẽ in utraqꝫ apopłia in p̃n⁹ forti exñte gñale est p̃ceptũ ꝙ si fiat de sãguie / fiat flõmia de cephalica: si fortis: ꝙ si fiat ex sãguine: facies appebit rub. uene faciei tumẽt: si de fłate appebit color q̃si cineriti⁹ uł liuidus. Si aũt melia terreus est color. ℭ Itẽ de q̊cũqꝫ hu. fiat corpe exñte plectorico fiat flõmia de cardiaca uena. ℭ Itẽ i oi apopłia regᵃ est. ut fiat clistẽ mordicatiuũ ⁊ laxatiuũ uł suppositoriũ de sapone grosso uel serapanico: ⁊ dĩ ꝙ intingat in sale distẽperato ⁊ felle taurio. ℭ Itẽ gñalis regᵃ ꝯm auctores ꝙ in p̃n⁹ dꝫ dari thiriaca ad põdus. v. denarioꝝ. ℭ Itẽ alia regᵃ ꝙ i p̃n⁹ dꝫ fieri suauis strenutatio. ℭ Itẽ alia regᵃ ꝙ fiãt vnctiões apitie ⁊ attractie ad exteriora sup ascellões.

ℭ Sił̃r in spasmo de repłone ⁊ in sanguineo ⁊ in plectorico fiat flõmia. In alijs causis fiat purgõ cũ yeralogodiõ ⁊ yerapi. in oi cã fiat suppositoriũ ⁊ clistẽ. gargarismuꝫ ⁊ strenutatio ⁊ iunctio apitiua ⁊ emplꝫ apitiuũ: sicut de fenugre. uel de furfure triticeo cocto in vino.

ℭ De passionibus oculorum. Cap. VII.

p **Ost** passiões capitis descẽdamus ad pass. oculoꝝ anteq̃ꝫ agamus de passio. aliorũ instr̃oꝝ sensuũ. ⁊ p̃⁹ de obtalmia. ⁊ notãdũ ꝙ obtalmia est ap̃a in oculo. ⁊ dĩ ab obtalmõ grece: qđ est oculus latine. fit g̃ obtalmia: qñqꝫ de cã cał̃a: qñqꝫ de frigida. Si de cał̃a: tũc fiũt pũctiones in ꝓfundo. Si de frigida: tũc fit cũ lipitudine. ℭ Gñalis est regula. ꝙ in nulla obtalmia debet fieri fomẽtatio usqꝫ ad q̃tuor dies circa oculos cũ ip̃a fit vna de reumaticis cał̃is. ℭ Itẽ alia regula. si fiat de frida cã corpore exñte plectorico fiat flõmia. ℭ Itẽ alia regula. si fiat de ca. oib⁹ p̃ticularib⁹ cõuenietib⁹ fiat flõmia de cephalica: ⁊ in q̃rta die põt fieri fomẽtatio ad aptionẽ poroꝝ ⁊ fumositatũ. ⁊ h̃ sup oculos. ℭ Itẽ alia regula. in utraqꝫ siue patiẽs sit fortis siue debilis: põt fieri uẽtosa in fontanella colli. uel melius super cornua capitis. ℭ Iteꝫ alia regula. si fiat de cał̃a cã p̃uet sicut in ꝯtinue febricitãti. ℭ Iteꝫ regula. in nulla obtalmia fiat fomẽtatio circa pedes ⁊ tybias ante quartũ diẽ. ℭ Itẽ regula in utraqꝫ cã p̃mo utẽduꝫ est repcussiuis. ℭ Itẽ regula. nõ apponat repcussiuũ violenter ne mã repcutiat ad neruos obticos: ⁊ fit cã p̃petue cecitatis. extrahat g̃ succus herbe vioł. ⁊ admisceat cũ albu. oui ⁊ aqua roꝭ. ⁊ ꝯficiat cũ faria ord. ⁊ fiat emplꝫ sup ocł̃os. ℭ Itẽ põt fieri cũ farina fabe distẽperata cũ aq̃ ro. ⁊ sup oculos ad modũ emplastri sit posita: sꝫ tñ iterposito pãno lineo. ℭ Itẽ põt fieri cũ succo solatri uel cũ succo sempuiue. ℭ Idẽ põt fieri cũ farina fabe distẽperata cũ aqua ro. ⁊ fiat empł̃m sup oculos: uel succo sempui. uel ponat psił. uel grana citonioꝝ in aq̃ roꝭ. ⁊ cũ illa mucillagine liniãtur oculi. ℭ Itẽ de maiori ꝯsilio est ꝙ qñ ponit emplꝫ sup oculos iterponat aliq̃d de bõbace uel stupa pp citrinitatẽ oculoꝝ. ℭ Itẽ alia regula. in ca. cã oculoꝝ nõ morẽt diu empł̃a: sed frequẽter remoueant: ne eoꝝ accñtali calore magis ledant q̃ꝫ potentiali frigiditate iuuent. ℭ Idẽ dicim⁹ ꝙ a p̃n⁹ debet repcuti mã si sit furiosa: ⁊ magnus sit dolor: isistẽdũ est tm̃ cũ mitigatiuis: q: si a p̃ncipio repcuteret timẽdũ eẽt de recursu furiose medicie: ⁊ de dolore. Et deficiẽte aliq̃ꝫtulũ doł. isistẽduꝫ est p̃tim mitigatiuis: p̃tim repcussiuis. Manifeste doł. declinãte utẽdũ est repcussiuis tm̃. Cessante tñ cã reumatica utendũ est dissolutiuis. Mitigãtia aũt sunt h̃. mica panis trita cũ lacte mulieris ⁊ vitellũ oui. Dissolutiua sũt hec. succus feniculi ⁊ mẽthe. ℭ Itẽ gñalis regula. G. in cõmẽto affo. In fomẽtatiõe oculoꝝ qñqꝫ augmẽtat dolor: qñqꝫ minuit: qñqꝫ manet in eodẽ pũcto. Si augmentat fit flõmia in ca. cã. In frida v̊o purget cũ yeralog. uel yerapig. ⁊ iteꝝ fiat fomẽtatio: ⁊ si tũc augmẽtet doł. cessabit a fomẽtatiõe: si minuit dolor isistẽdũ est cũ fomẽtatiõe: q: solis fomẽtationib⁹ põt purgari. Si aũt añ flõmiã uł fomẽtationẽ uel farmaciã minuit dolor: sine istis isistas fomẽtationib⁹: q: his solis põt solui doł. si aũt maneat i eodẽ pũcto / debet augmẽtari collirĩũ ⁊ forti⁹ fieri ⁊ apponi dissolutia fortiora. ℭ Itẽ ut dcm̃ est ex fluxu hu. ad oculos fit obtalmia q̃ soluta remanet macula ⁊ ex macula fit tela: ex tela fit pãnus: ex pãno vnguis. Gñalis est regł̃a ergo qđlibet istoꝝ inueteratũ vix põt curari. ℭ Itẽ rõ. nõ debet deficcatoriũ ꝯsũptiuũ uel forte collirĩũ in aliq̃ istaꝝ poni: nisi p̃us digerat uł remolliat ꝯfectio. ℭ Iteꝫ regula. nõ debet oleũ in oculo apponi: q: cũ nimis sit inciſiuũ timẽdũ eẽt de dissołone oculi: nisi in causis digestis / ut dcm̃ est. Hoc g̃ solo oleo utẽdũ est. decoq̃nt auellane cũ testis exteriorib⁹ in aq̃. ⁊ tũc extrahant nuclei ⁊ terat ⁊ extrahat inde oleũ p pãnũ: ⁊ i singulis dieb⁹ de h̃ oł̃o vna gutta mane ⁊ sero ponat in oculo cũ pẽna ad medicie remollitionẽ: ⁊ tẽ apponat succ⁹ celidõie cũ eq̃li mixtura fellis vulturis uł agle. ℭ Itẽ alia regula ne apponatur forte frequẽter in oculo: ne ex doł. acuet reuma. ⁊ fluãt hu. magis ad locũ doł. ⁊ ita fiat collectio. Uñ de 3⁰ in 3ᵐ debet apponi forte colliriuꝫ ⁊ in illa die mitigatio. ℭ Itẽ in p̃dcis passio. gñalis regula est ꝙ fiãt duo cauteria in frõtib⁹ iux̃ oculoꝝ angulos: uel fiat cauteriuꝫ in fontanella colli: uł duob⁹ fontib⁹ iux̃ oculos iter colluꝫ ⁊ nares sub tenuitate auriũ. ℭ Itẽ cautericent uene que sunt in frõte uł timporib⁹ que ministrãt oculis. ℭ Iteꝫ nõ solũmõ ualẽt ista cũ collectiõe in passi. oculoꝝ: sed ẽt in fluxu lachrymaꝝ p̃ter sup̃dicta: ut dicit Cõstan. neqꝫ aptio illi⁹ uene que iux̃ aures: si fiat a trãsuerso uł qđ meli⁹ est: debet ẽt cautericari sup̃ ex trãsuerso: ⁊ ego dico ꝙ sup̃ nodũ iux̃ auriculã fiat icisio: uł qđ meli⁹ est supra nodũ iuxta auriculã recto debet cautericari uena.

ℭ De sanguine in oculo. Cap. VIII.

p **Ost** passiões p̃dictas dicamus de sanguine abũdãte in oculo. ℭ Est g̃ gñalis regula. siue fiat ex sanguis abũdãtia: siue ex p̃cussiõe oculi p̃ticularibus ꝯuenẽtibus ꝙ fiat flõmia de cephalica. ℭ Istud aũt expimẽtũ est cõe. In q̊ ꝯueniũt oẽs auctores ꝙ płuericet ciminũ ⁊ icorpet cuꝫ cera ⁊ malaxet ad ignẽ: ⁊ inde fiãt empł̃a pua: ⁊ successiue ponant sup oculos cał̃a. ℭ Itẽ accipe cimi. ℥. iij. cro. ℥. ij. cãpho. ℥. j. ꝯfice cũ aqua ro. ualet ꝯtra grauedinem visus.

ℭ De noctilopa. Cap. IX.

s **Equitur** de noctiłopa in qua a nona diei hora visus obscurat ⁊ ipedit: ut dicit Alexã. ℭ Gñalis regᵃ ꝯm oẽs auctores est: ut purget patiẽs cũ medicia purgãte meliã: sicut yerapig. uel theodoř. anacar. Sił̃r cum elarijs / ut dyasene adyãtos ⁊ pulueri b⁹. ut. çç. gał. garioř. çedoa. hẽt aũt fieri talis pas. ex hu. mełico q in illis horis mouet. ℭ Iteꝫ regᵃ ꝯm oẽs auctores ꝙ p̃ticł̃arib⁹ ꝯueniẽtib⁹ fiat flõmia de cephalica: sꝫ meli⁹ est ut fiat de illa uena que est ad radicẽ indicis uel policis. ℭ Itẽ dicit Cõstã. ꝙ apponat

ꝑꝑ lõguꝫ eꝑi caꝑno ⁊ assef ⁊ colligaf liq̃r ille q ab eo elicif: ⁊ de illo gutta vna uel due inijcianf in oculo in sero. ¶ Jtẽ notãdũ ꝙ spica in olla rudi cõbusta ⁊ pulueriçata q̃cũqꝫ mõ sũpta i potu uł i cibo ualet ꝯ̃ noctilopã ⁊ ꝯ̃ cardiacã passionẽ ex frida causa. ualet ẽt ꝯ̃ cancrũ puluis superaspersus virge virili: si ꝑus lauetur mẽbrũ cuꝫ urina patiẽtis: ⁊ loco desiccato puluis aspergatur. Ualet etiam cõtra cancrũ in labro uel alio loco si ꝑmo lauetur cũ aceto: ⁊ postea loco desiccato supponatur puluis.

¶ De defectu visus. Cap.X.

v Ltima passio oculoꝝ est defectꝰ visus. ⁊ qñqꝫ fit ex caľ. cã. qñqꝫ ex frida: qñqꝫ ex defectu spũum. ⁊ tũc isistẽdũ est cũ aromatibus. Siue de frido humore siue de caľo gñalis regᵃ est: ꝙ fiat flõmia ꝑticularibꝰ ꝯuenĩẽtibꝰ de uena que est in angulo oculi iux̃ nasuꝫ: uł apponaf sanguisuga. ¶ Gñale expimẽtũ est ꝯ̃ defectũ visus de frida cã ⁊ ꝯ̃ lachrymas ⁊ ꝯ̃ lipitudinẽ. ℞. tria fellicľa uolatiliũ de rapina viuẽtiũ: ⁊ ex̃haf succus feniculi ⁊ ruthe ⁊ fragarie: ⁊ cũ istis liquoribꝰ distẽperẽtur eq̃li mixtura. mirre. aloes. sarcocolle. ⁊ tũc per pãnũ colef ⁊ ꝑuef in uase eneo si fit de frida cã: in vitreo uel argẽteo si fit de caľa: ⁊ vna gutta uel due de illo collirio ponanf in oculo: ⁊ cũ desiccabif cũ eodem succo renouetur. ¶ Jtẽ ꝯ̃ defectũ visus de cã caľa ⁊ fluxus lachrymaꝝ ⁊ arsuras ⁊ ruborẽ ocľoꝝ fiat collirĩũ h̃ mõ. ℞. folia agrimo. berbene feniculi ⁊ in maiori quãtitate de folijs rosarũ: ⁊ decoquanf in duplici uase ⁊ ex̃haf aq̃ ad modũ aque roſ. ⁊ de ista aq̃ in mane gutta vna uel due ponãtur in oculo. Si tñ distẽperetur sarcocolla uel thus cũ eadẽ aq̃ fortꝰ opabitur ꝯtra fluxuꝫ lachrymarum.

¶ De passionibꝰ auriũ: ⁊ ꝑmo de dolore. Cap.XI.

p Ost passio. oculoꝝ seq̃f de passionibꝰ auriũ. ¶ Gñalis regula est in passionibus auriũ ꝙ nihil actualr̃ fridũ debet apponi. ¶ 2ᵃ regᵃ ꝙ grossum debet apponi: nec in puluẽ: nec in collirijs. ¶ 3ᵃ regᵃ est. ꝙ nullũ forte collirĩũ debet imorari in auribꝰ: ne ꝑ nimia mordicatiõe fieret dolor: ⁊ ita magis fluerẽt hũores: ⁊ ita augmẽtaref dolor. ¶ 4ᵃ reᵃ est: ꝙ sicˀ nõ debet dari medicia sine digõne mãe: ita nõ debet apponi in aure collirĩũ sine digestione exteriori. ¶ Fit aũt dolor auriũ qñqꝫ de caľo: qñqꝫ de frido hũore Si de caľo digeraf mã cũ fumigatione facta cũ aq̃ decoctiõis malue herbe vioľ. palee ordei ⁊ auene: ⁊ tũc inijciatur vna gutta uel due de succo lactuce uel vino maligranati uel de succo maloꝝ citonioꝝ martiatoꝝ uł citonioꝝ ⁊ tũc obturef auris cũ bõbace. ¶ Si aũt fiat de frida cã fiat suffumigatio cũ aq̃ decoctiõis radicũ feniculi petrosiľ. absinthij. ani. ⁊ aliq̃bꝰ istoꝝ. ⁊ tunc inijciãtur due gutte cũ succo cepe tepido: uel loco olei amigdalaꝝ amara. ubicũqꝫ põt poni oleũ de nucleis persicorum.

¶ De apatibus auriũ. Cap.XII.

p Ost dolores auriuꝫ seq̃f passio q̃ dr̃ apa. ¶ Gñalis g̃ regᵃ est in apate auriuꝫ ꝙ nulla fiat repcussio. ¶ Jtẽ alia regᵃ. ꝙ apponanf mitigatiua ⁊ maturatiua in coll. mitigatiua: ⁊ maturãtia i emplastris. Mitigatiuũ g̃ collirĩũ est ut misceaf lac mulieris in utraqꝫ cã. ¶ Si aũt fiat de caľa meliꝰ est ut apponaf aliq̃d de oleo vioľ. cũ lacte mulieris. ¶ Emplꝫ mitigatiuũ ⁊ maturatiuũ sic fiat. vꝫ. iunctio butyri recentis ab iteriorib⁹. ¶ Jn apate frido decoquaf faria tritici i oleo ⁊ melle ⁊ vino: ⁊ facta ꝑdicta iunctiõe supponaf auribꝰ. Si aũt multũ est fridũ apa decoquaf in succo cepe ⁊ supponaf. ¶ Cõtra apa de caľa cã apponaf emplꝫ q̃d sic fit. ℞. sumitates iusq̃ami ⁊ aliq̃d de radice lapatij acuti ⁊ obuoluaf in stupis canapinis aq̃ madefactis: ⁊ decoquanf sub cineribꝰ: ⁊ cũ decocta fuerit teraf cũ assungia gallinacea uel anserina uel arietina: ⁊ facta iunctiõe cuꝫ butyro ⁊ oleo supponaf auribꝰ. Jllud eniꝫ sup oia ẽpľa potẽtissime dolorẽ mitigat. cãꝫ extiguit. saniẽ ꝓuocat.

¶ De tinnitu aurium. Cap.XIII.

s Equitur de tinitu auriũ. Tinitꝰ qñqꝫ fit de ca. cã: qñqꝫ de frigida. ¶ Si caľa cog̃scif ꝑ mordicatiões pũctiões ⁊ arsuras auriũ. decoquaf g̃ se. anisi aneti ꝯquassati in vino maligra. ⁊ due gutte tepide inijcianf in aures ⁊ cũ bõbace obturenf. uł loco maligra. ponaf succꝰ macianoꝝ ubicũqꝫ terraꝝ ⁊ locoꝝ ponaf ciminũ loco aneti. ¶ Si aũt fit de frigida cã cog̃scif ꝑ friditatẽ auriũ ⁊ algorẽ. fiat g̃ tale collirĩũ ꝭm auctores. ℞. de oleo amigdalaꝝ amara. in q̃ decoquaf anisuꝫ q̃ssatũ: ⁊ due gutte caľe inijciantur in aurẽ. ⁊ ego dico ꝙ loco olei amigdalaꝝ amara. põt poni succus porri ubicũqꝫ terraꝝ: ⁊ fex uel oleũ de nucleis ꝑsicoꝝ: uł succus cepe in quo pro aniso decoquatur ciminum.

¶ De sanie auris. Cap.XIIII.

s Equitur de sanie: que qñqꝫ colligif in aure. Dicũt auctores ꝙ ꝑticularibꝰ ꝯueniẽtibꝰ purgef caput cũ oximelle iuliani uel yerapig. ⁊ tũc ponaf tẽta facta de bõbace itincta cuꝫ terbẽtina ut viscositate sua saniẽ ex̃hat: ⁊ loco bombacis põt poni carpia ⁊ rasura pãni: ⁊ si iuoluaf iunus uł festuca in carpia: ⁊ loco terbẽtine itingaf in melle eque potẽter mũdificat queadmodũ terbẽtia. ¶ Gñale expimẽtũ est ꝯ̃ saniẽ ⁊ surditatẽ de q̃cũqꝫ cã fiat ⁊ ꝯ̃ lap. in auricula exñtẽ: ⁊ granũ ⁊ paleã ex̃hit. Apponaf os alicꝰ vilis psone ad orificiũ auris: ita ut anhelitꝰ sbintret. ilľe eni anhelitꝰ laxat meatus: digerit mãm: ⁊ saniẽ subtiliat: ⁊ postea sugat apa fortiter. Sic materia extrahetur exterius.

¶ De uermibꝰ in aure. Cap.XV.

q Uandoqꝫ ꝯtingit ꝙ uermis sbintrat aurẽ: ⁊ tũc ꝑcipiunt auctores ꝙ inijciãtur res amare ad iterficiẽdũ: sicˀ succus ꝑsicarie ⁊ folia ꝑsici. Curialiꝰ ⁊ uerꝰ expif de pomo maturato ⁊ aromatico calefacto ad ignẽ ut meliꝰ redoleat: ⁊ apposito ita ꝑ noctẽ auribꝰ: ut illa ps in qua infigif cauda apponaf orificio auris: ⁊ in crastino inuenies uermẽ auricularẽ in cẽtro pomi ꝑꝑ delectabilẽ odorẽ pomi.

¶ De fluxu sanguinis ab aure. Cap.XVI.

s J fluit sanguis de auribꝰ: q̃d qñqꝫ ꝯtingit vi nãe uel vi sinthomatis: ⁊ h̃ dupľr: uł ex abũdãtia hu. vñ ab illo supfluo nã conatur se exonerare. Jn tali casu dicũt auctores ꝙ ꝑticularibꝰ ꝯueniẽtibꝰ fiat flõmia. Qñqꝫ vi nãe in die cretico. talis ergo fluxus nõ est intercipiẽdus: nisi multũ debilitet patientem. simľr dico de uomitu cretico ⁊ de fluxu sang. a naribus. Jdem de sinthomatico fluxu auriuꝫ dico nisi multum debilitetur patiens: ꝙ non debet intercipi: nisi trahatur ad aliquã partem: vñ uomitus sinthomaticus debet intercipi per fluxum uentris.

¶ De surditate. Cap.XVII.

o E surditate dicũt auctores ꝙ succus sempuiue ualet ad utrãqꝫ surditatẽ: ita ꝙ vna gutta uel due inijciãtur in auribꝰ ineq̃li pondere uel mixtura pinguedis anguille assate ad ignẽ. ¶ Jtẽ succus camomil. iniectus tepidus ualet in utraqꝫ cã. ¶ Jtẽ inueterata surditas de quacũqꝫ cã fit curaf sic. ℞. succũ sempui. repleaf olla inde: ⁊ ponaf sub terra per pãnũ colatũ: ⁊ facta ãni circularis reuolutione ex̃haf olla a terra ⁊ repief q̃ddã vnctuosum: ⁊ illud tepidũ frequẽter in auribꝰ inijciaf. ¶ Ideꝫ dico de balsamo cũ succo cepe uel porri iniecto tepido. ¶ Jtẽ de cauterijs ꝙ fiat cauterium ad rad. auris: ita ꝙ possit coopiri a pulpa auris: uel ex̃haf seto per medium auris: ita ꝙ cautericef uena que est in medio: que etiaꝫ ualet cõtra passionẽ oculoꝝ. ¶ Item cauteriuꝫ põt fieri in brachio ⁊ fontanella colli bene fit. Item in scda ⁊ tertia etate lune nisi fiat cauterium sub aure apponatur sanguisuga ad radices auricule.

¶ Contra surditatẽ. ℞. anguille pinguedinẽ ⁊ sanguinem

anguille ꝛ hirci: ꝛ pone in cepe cauata: ꝛ pone ad ignem ꝛ dimitte q̊usqꝫ cepa remolliatur: postea exꝑme: ꝛ duas guttas inde stillatas tepidas pone in aure. Istud ualet si sūt de frida causa. ¶ Sed tñ nōndū ꝙ ꝑticularib⁹ ꝯueniētib⁹ purgatio ꝑticularis uel uñis si expedit debet ꝑce dere. Et h̄ de passio. aurium sufficiant.

¶ De paſ. nariū. ꝛ ꝑ⁹ de fluxu sanguis: Cap. XVIII.

s **Equitur** de paſ. nariū. Sic ḡ sanguis fluit ab aurib⁹ sic ꝛ a narib⁹ fluit ḡ qñqꝫ in apparētib⁹ sanis: qñqꝫ in febrici tātib⁹: ꝛ utroqꝫ modo qñqꝫ vi nãe: qñqꝫ vi sinthomatis. ¶ Itē utroqꝫ mō fluit a capite: qd̄ cognoscim⁹ ꝑ dolo rez frontis oculoꝝ ꝛ timpoꝝ: qñqꝫ ab alijs ꝑtibus fluit. ¶ Si v̊o fluit a capite ꝛ fluat a dextra nare ꝑ̃sumitur ꝙ fluat ab epe: ꝛ tūc sentiunt aggrauātia in dextro ypocū drio. Si aūt fluat a sinistra ꝑte ꝑ̃sumit ꝙ fluat a splene: ꝛ tūc sentit dolor in sinistro ypocūdrio. Si aūt fluat ab utraqꝫ ꝑte ꝑ̃sumit ꝙ ab utroqꝫ mēbro aduenīāt ꝑ̃dicta sinthomata. Si aūt fluat a matrice cognoscit inditio pa tiētis. vñ fuerūt mēstrua diu retēta. vñ Hyp. i affo. Mu lierib⁹ mēstruis deficiētib⁹ si sanguis fluat a narib⁹ bonū. ¶ Itē reg^a est in sanis. ꝙ si fluat uel vi sinthomatis uel vi nãe ꝙ fiat flōmia ꝑticularib⁹ ꝯueniētib⁹ ut euētur san guis quē conat nã expellē: ex q̄ supabūdat uel ad extin guēdū arsurā uel sanguīs iteñonē: q̄b⁹ sanguis sinthoma tice mouet. ¶ Itē reg^a. si fluat sanguis in febrib⁹ siue vi nãe: siue vi sinthomatis nō itercipiat sanguis nisi multū patiēs debilitet. ¶ Itē alia reg^a. si itercipiat sanguis nō cū ipetu: ſ; paulatim successiue itercipiat. ¶ Intercipiē tia sunt ista: tepefiat acetū ꝛ fiat cū illo fomētatio circa vi rilia ꝛ vino: ꝛ in mamillis in mulierib⁹: ꝛ ligentur extre ma tybie. s. brachia: ul' ꝑ̃uericet resa. ꝛ admisceat acetū cū farina ord. ꝛ distēperet cū suc. plātagi. ꝛ albu. oui: ꝛ fi at empl'm sup frontē ꝛ timpora si fluat a capite. Si autez ab epate sup regionē epatis. Si ex splene sup regionez splenis. Si ab utroqꝫ sup utrūqꝫ. Si aūt a matrice super mrīcē. Meli⁹ tñ itercipit si fluat a matrice per aptionez saphene uene: que est inferius sub cauilla pedis.

¶ De polipo. Cap. XIX.

s **Equitur** de polipo. Polipus est vna reumatica paſ. Reuera reū maticāt qñqꝫ hu. a media cellula capitis: qñqꝫ a cōmissu ra que est iter fantasticā ꝛ logisticā ꝛ descēdūt ad nares: ꝛ qñqꝫ colligūtur ad carneā sbam ad silitudinē ueruce. ¶ Cura isti⁹ polipi solis cyrurgicis relinquat: q: per in cisiones uel cōbustiōes curat: tñ gñale ꝑceptū est ꝙ nō fiāt ista donec sit corpus mūdificatū a supfluis hūorib⁹. ¶ Itē qñqꝫ hu. reumaticāt ꝛ subintrāt spōgiositatē nari um: vñ sic aq̄ lactuce in porris pāni. ita in porris nariuz latitāt hu. corrupti. ¶ Gñalis reg^a est ꝙ nō apponat ali qd̄ locale q̊usqꝫ caput sit mūdificatū. Mūdificato ḡ capi te iniiciat puluis qui de eq̄li mixtura piretri. casto. sinap. cinamo. sed tñ qdā hñt ita tenerā sbam nariū ꝙ nō ꝑñt sustinere mordicationē pulueris: vñ magis acuit reuma ꝛ maior fit fluxus. In hac ergo cā est suauiter desiccatiuis insistēdū. sic ro. que magis desiccāt q̃ puluis fabarum. ¶ Gñale ꝯsiliū est. ꝙ fiat cauteriū in illa cōmissura que est inter fantasticā cellulā ꝛ logisticā: ut humor nocēs ab illa origine remoueat. Ruptoriū sub mēto ꝛ flōmia in sumitate nasi ualet. Item si fiat polipus de cal'. causa uel frigida: ualet uētosa in fontanella colli posita.

¶ De corriça. Cap. XX.

s **Equitur** de corriça: que qñqꝫ fit de ca. cā: ꝛ tunc sentit arsuras ꝛ fumū ignitū ꝛ cōburentē nares in exitu. Si de frida sen titur ēt gelu in narib⁹. ¶ Gñalis regula est. ꝙ si fiat de ca. cā ꝑticularib⁹ ꝯuenīētib⁹ fiat flōmia: qd̄ ergo dr̄ ꝙ in reumaticis causis nō debet flōmia fieri: sic intellige. i. in apparētibus sanis. ¶ Si fiat de frigida nō debet fieri: q: in reumaticis causis egris debet fieri flōmia: qd̄ patet. q: apopl'ia ꝛ palisi ꝛ squinātia ꝛ pleuresi ꝛ in pluribus que sunt reumatice fit flōmia. ¶ Gñalis ergo regula est. in corriça siue sit de frida: siue de ca. ꝙ nulla fiat fomētatio acuto reumate nec ēt manus ꝛ pedes debēt lauari. vñ ꝛ dico ꝙ si fiat ꝯtinua cū reumate nulla fiat fomentatio cir ca pedes ꝛ tybias. ¶ Itē humorib⁹ fluētib⁹ nō fiat strenu tatio nec apponātur dissolutiua nec fumigatio. vñ ꝛ in causis reumaticis nō debet dari alliata: nec vinuz forte: nec pigmētū: nec aliq̄ alia que magis dissoluūt q̃ consu mūt. ¶ A ꝑ̃ncipio ergo exñte cā ca. reg^a. fiat fomētatio cū aq̄ decoctionis ro. Si de frida cū aq̄ decoctionis lau dani ꝛ ros. Item fiat vnctio utraqꝫ causa ex eq̄li mixtura cū oleo vio. ꝛ butyro circa frōtē ꝛ timpora in fine causa. ¶ Item patiens fugiat oēm repletionē ciboꝝ ꝛ potuuz ꝛ oēm nocturnā cenā ꝛ ꝑlixum somnum.

¶ De infectione faciei. Cap. XXI.

s **Equitur** de infectiōe faciei. Qñqꝫ fi unt lentigines: qñqꝫ panni: qñqꝫ liuores: ꝛ qñqꝫ qd̄libet istoꝝ de cal'. causa: qñqꝫ de frida. ꝛ siue de frida siue de ca. fiat: qñqꝫ fiūt nã les: qñqꝫ inãles. ¶ Si sūt nãles ipossibile est curari: sed tñ palliari ꝑñt uel minui uel reꝑmi. ¶ Itē que fiūt accñ tales: qñqꝫ fiūt a calore solis adurēte: qñqꝫ vi nãe expel lētis ad exteriora: qñqꝫ a retētiōe mēstruoꝝ. ¶ Si ḡ fiat vi nãe gñalis reg^a est. ꝙ non debet apponi locale q̊usqꝫ mūdificatū sit corpus. Si eni mūdificares corpus: nã ꝑ locale expelleret ad exteriora. ¶ Si ex retētiōe fiat mē struoꝝ: ꝑ⁹ apiat uena saphena sub cauilla pedis interi⁹: ꝛ tūc ꝑñt poni localia. ¶ Cōtra h⁹ⁱ ifectiōes si fint de fri gida cā fiāt iunctiōes de sapone gallico acuato cuz nitro ꝛ mirra distēperato cū aceto uel suc. maloꝝ macianorū ꝑcedēte suffumigatiōe cū aq̄ decoctiōis absinthij. ¶ Si aūt fiat de ca. cā distēperet cū amido ꝛ farina fabaꝝ ꝛ cuz aceto uel suc. maligra. uel macia. ꝛ facta suffumigatione cū decoctiōe auene: fiat iunctio. ¶ Itē in sāguie calido galli ul' colūbe itingat stupa uel bōbax ꝛ faciei suppona tur. Cōtra maculas ꝛ ꝑ̃dictas passio. ¶ Itē tam in cā ca. q̃ in frida ualet sanguis leporinus ca. uel capolinus: ut ꝑ̃dictū est: supponat ꝛ dimittat donec ꝑ se cadat. ¶ Itez ꝯtra pānū post ꝑtū ualet thiriaca distēperata cū suc. feni cu. ul' vino: ꝛ sup pānū inuoluat. ¶ Itē ꝯ̃ liuores fridos ex ꝑcussiōe uel casu. Re. baccas lauri ꝛ pulueriça ꝛ bulli as in melle facto empl'o tepido supponat: ualet ēt ꝯ̃ len tigines ꝛ pānos de frida causa. ¶ Itē ꝯ̃ ꝑ̃dictas passio. ualet ruptoriū de cantaridibus factum sub mento.

¶ De passio. dentium. Cap. XXII.

s **Equitur** de passio. dentiū: qñqꝫ ꝯtin git ꝙ hu. fridi reumatiçant per neruos ad dētes: qñqꝫ ca. ꝛ sic faciunt qñqꝫ cal'm apa: qñqꝫ fridū: qñqꝫ cōtingit ut dicit Alex. ꝙ isti colligūtur ꝛ faciūt apa: ꝛ lꝫ dens sit durus pōt apari sicut cerebrū qd̄ molle est. Itē si fiat dolor dentiū a cerebro su periores gingiue tumēt: si a stōco fridiores. ¶ Gñalis ergo regula est. si fiat dolor uel apa de q̄cūqꝫ cā sit corpe exñte plectorico: ꝙ fiat flōmia de cephalica ꝑticularib⁹ ꝯueniētib⁹. ¶ Si aūt nō est plectoricū: ꝛ fiat de ca. cā re gula est ꝙ apiat uena que est sub lingua: ꝛ si cū hu. frigi do fiat gargarismus cū aq̄ uel vino decoctionis urtice ꝛ camedreos: ꝛ alliū tritū liget in brachio ex ꝑte patienti. In ca. cā fiat suffumigatio ore apto cuz aq̄ decoctiōis ro. In frida v̊o cā duo grana thuris posita sup carbones ua lēt: ꝛ ore apto recipiat fumus. ¶ Itē cōis est suffumiga tio in utraqꝫ cā cū semie iusqami uel porri: uel cum leui optata itercipiat. ¶ Cōtra ca. v̊o fiat iunctio ab exterio rib⁹ cū fridis. ¶ Cōtra fridā fiat empl'm de paulino. Et fiat iunctio de ca. vnguētis. ¶ Itē ꝯ̃ calidā fiāt empl'a mi tigatiua. Itē iter oēs alias herbas ꝑ̃iudicat in fridis dol'. origanū q̊cūqꝫ mō exhibeat. vñ in ꝑforatione dentium

ubi putredo est z dol. si stipes origani cõbusti frequẽter ponaf/tria facit/saniẽ desiccat/locũ mũdificat/dolorẽ re/primit. ¶ Itẽ qñqз dentes mobiles sunt ex debilitate z relaxatione neruoꝝ:contra quã ualet deco.pñdie rof.z folio.mir.z frequẽter cũ lingua ducaf dentiuз circa rad.
¶ Sed nõ ꝙ ubicũqз terraꝝ in loco pñdie põt poni rã nus uel cãnus.loco folioꝝ mirti põt poni folia brusci.
¶ Itẽ qñqз fit cancer in gingiuis:z tunc ualet puluis fact° ex ossib° dactiloꝝ z pñdia z ossibus mirabolano.citrino.
¶ Item qñqз fit excoriatio in lingua z gingiuis z labijs: cõtra quã gũmi arab.infundaf in aq̃ rof.z cũ illa mucillagine fiat inunctio.uel pul.rof.cuз illa mucillagine cõficiatur z vngaf.Item loco gũmi arab.ponatur gũmi cerasoꝝ uel prunorũ. ¶ Item in excoriatione a cancro in gingiuis ualet flõmia de uenis que sunt sub lingua.

¶ De passione fauciũ. Cap.XXIII.

s **Equitur** de paf.fauciũ.z p° de sqnãtia.Qñ g uel sanguis uł flã ad ismon currit uel fluit:z colligif ibi facit apa qd di sqnãtia qd cito suffocat. ¶ Itẽ gñalis est reg^a.ꝙ fiat a pñ° flõmia de uenis sb lingua que di fagides:qr flõmia hec pfecta est cura.Sз qñ tñ aggrauaf lingua:ita ꝙ exhi nõ põt:nec põt fieri flõmia fiat de cephalica:uł apponãtur due pue uẽtose iter collũ z fauces ad radices auriũ. Itẽ he sunt gñales flõmie que fieri debẽt pticularib° ɔuenientib°. ¶ Itẽ a pñ° debet fieri clistẽ mordicatiuũ uł suppositoriũ. ¶ Itẽ nihil actualr friduз debet apponi nec i empl'is:nec in gargarismatib°. ¶ Itẽ in pñ° utẽduз est gargarismatib° repcussiuis in medio maturatiuis in fine mũdificatiuis. Repcussiuũ fiat dyamorõ distẽperatũ cũ aq̃ decoctiõis ligri.z ro. Mũdificatiuũ fiat cũ lacte caprino uel sero cũ colatur.furfur tritici id ẽt apa rũpit. Maturatiuũ fiat cũ dragagãto distẽperato cũ aq̃ decoctionis ficuũ z vuaꝝ passa.z rad.ligr.sĩlr dico de empl'is que sз diũsa tpa sunt uariãda. ¶ Gñalis g reg^a est.ꝙ nõ est utẽdum repcussiuis ab exteriorib° ne mã repcutiaf ad spũalia:imo cũ diuersiuis z attractiuis. Aliqñ tñ debet apponi ɔfortatiũ uel parũ põticũ ne nimis attrahaf de mã.in p° g ponaf succus menthe uel pul.ro.In p° g apponaf empl'm de farina tritici:z suc.apij z assungia uetusta porcina:uel suc.mẽthe uel pul.ro.In medio tpe apponatur empl'm maturatiuũ:qd ɔ̃ pleuresim z pipleumoniã ponif:in fine aũt ad rũpẽdũ z mũdificãdũ ponaf emplз de fermẽto z sale z oleo. ¶ Itẽ ad apata rũpẽda:sĩc di. Alexã.ualet dyacelidoniõ:qd fit de pul.yrũdinũ cõbustarũ z distẽperatarũ cũ assungia uetusta porcina:z di dyacelidoniõ a celidonia:cuius succus ut dicũt auctores missus in oculis hirũdinis a patre uel a matre aperit oculos eorum. ¶ Item gñalia que pdicta sunt de squinãtia locũ hñt in uula melius tñ apponitur uẽtosa in fonticula colli qз in collum z fauces in casu uule.

¶ De execrabili. Cap.XXIIII.

s **Equitur** De execrabili z successiua pass.spũaliũ:que sic fit.pmo ex cã reumatica fit tussis.ex tussi ciodoica passio: ex qua fit empima:ex qua ptisis. ¶ Gñalis g est regła pm oẽs auctores ꝙ a pñ° intercipiaf cã reumatica.Et notanduз ꝙ qñqз fit de cã ca.qñqз fit de frida:z si fiat de ca.cogñscif per pũcturas z arsures z mordicatiões:z a calo ledif: z a frigidis iuuaf.Sed de friditate sentit oris acetositateз z mordicatiões z a fridis ledif z a calidis iuuaf. ¶ Sed tñ notãdũ.ꝙ cũ de cal.cã fit pmũ ɔsiliũ est ut fiat flõmia pticularib° ɔueniẽtib°.Si fiat de frida ponaf uẽtosa in scapulis.Dico tñ ꝙ in utraqз cã ɔfert.Intercipiẽtia g fiant in ista frigida causa.℞.tria g.thur.al.ad quãtitatem minoris ciceris:z de tertio in tertiũ diẽ in sero cũ uadit dormitũ trãsglutiat. ¶ Item.℞.pineã gũmosam recentem z decoquaf usqз ad resolũe sui.coletur z colature admisceatur mel z syrupef:hoc aũt syr° utaf sero z mane cum trib° ptibus aque tepide quãtuз testa oui capit.
¶ In ca.causa intercipiaf iteз reuma cũ syr° papaueris al. Qui sic fit.quassef se.z decoquaf.in aq̃ colef z colature addaf çucca.z syrupef.hoc aũt syrupo utaf. Uł aliter puluerіçef papa.al.z subtilr triconiçef:z tunc ɔficiaf cũ tribus partib° syrupi ro.uel cũ trib° mellis.z põt ɔfici in frida cã. ¶ Item pill'e cinaglosse ualent in utraqз causa que.℞.mirte.ʒ.vij.thuris.ʒ.v.iusqa.ʒ.iiij.rad.cinaglosse.ʒ.iiij.ɔfice cũ aqua rof.z offeraf vna semel in hebdomada uel due ad plus:z ad quãtitatẽ ciceris:z teneaf sb lingua donec tota resoluaf. ¶ Pill'e arnoglosse sic fiũt. ℞.mirre.ʒ.vj.thuris.ʒ.j.opij.ʒ.iiij.arnoglosse.ʒ.iiij.cõfice in aq̃ ro. ¶ Item dicũt auctores ꝙ fumigiũ nõ debet fieri cũ auropig.sз itelligas ꝙ si fiat in sicco z extenuato ubiqз nõ ɔcedẽdũ.Si aũt humidus fuerit z carnosus ɔcedẽdũ est. ¶ Qñqз aũt ɔtingit ꝙ ex tussi pcedenti fit emoptoica paf.Gñalis g regula est.ꝙ pticularib° ɔueniẽtib° fiat flõmia.Spãleз syrupũ ɔ̃ istã passio.qui sic fit exhaf succus plãtag.z bulliat ad ignẽ:z colef z per decoctionẽ clarificef sicut aq̃:z tũc addaf çuccar.z syrupef in p^a decoctiõe succ° uel rad.ligri. ¶ Qñqз ɔtingit ꝙ emoptoicã seqtur empima:z inde fetet anhelit°.Gñalis g regula est.ꝙ effundaf sputũ sup carbones:z si tũc fetet scias ulcus eẽ in pulmone. ¶ Itẽ alia cautela utruз ulcus sit in pulmone.pijciaf sputũ sup aquã:z si residеat aliqd in fundo ulcus est in pulmone. Si aũt supnatat san° est pulmo. ¶ Iteз qñqз ɔtingit ꝙ sanũ sputũ admisceatur sanioso:qd cognoscif q: ex admixtiõe sanguis sani supnatat saniosum.Sic g cognoscas cũ vga corili uel ficus subtilissime diuidaf z si qd est saniosuз in diuisione petit fundũ.Qñqз ɔtigit ꝙ ex empimate seqtur ptisis.Ut cũ pulmo bibit humiditatẽ corpis nutribilẽ.vñ corpus attenuaf z multũ educit per os de eadẽ hũiditate. ¶ Et notãduз ꝙ si ueniat in flẽmatico uel hũido põt extẽdi usqз ad 20.uel.30.annos.Si in colerico uel in sicco parũ durat: z incurabilis est in istis causis.s.uel emoptoica uel ptisi: dicimus ꝙ isistẽdũ est cũ mũdificatiuis:postea cicatriçãtib°. Mũdificatiua gargarismata sint facta cũ sero cap.z cũ succo decoctiõis succi ligri.uel aq̃ decoctiõis ord.nõ excoriati uel cũ decoctiõe radi.ligri. ¶ Itẽ expimẽtum gñale in q̊ ɔueniũt.oẽs auctores.℞.cancros fluuiales: z decoquãtur sb cinerib°:z exhãtur cancri z decoquanf i aq̃ ordei excorticati:z tũc fortiter iter duos bacculos cõprimaf:z cũ ista decoctiõe fiat gargarism° frequẽs:z aliqñtulũ de ipo succo trãsglutiat. ¶ Ultimũ ɔsiliũ:ꝙ si corp° ẽ plectoricũ z hũidũ fiat cauteriũ sb furcella pectoris.
¶ Itẽ qñqз ɔtingit ꝙ hu.reumatiçãt a capite ad iferiora z colligif in capsula pulmonis aliud apa:qd piplemonia di:z tũc sentif dolor in pectore z iter scapulas in pte opposita cũ difficltate aspirãdi z respirãdi cũ liuẽti uria:
¶ Itẽ qñqз reumatiçãt hu.iferius in dextro latere:z fit pleuresis.vñ multi decipiũtur in discretiõe signoꝝ pleure.ab apate epatis.Signa ergo sepata sic diuide z intellige. Apa epatis lunatũ est:sicut est luna nouella de pssis cornib° inferi°. ¶ Itẽ aliud signũ discretionis.stati epatici discolorãtur z extenuãtur. ¶ Itẽ aliud signũ spãle: ꝙ epatici sanguinolẽtas hñt egestiones.Itẽ signũ seпarationis.urina magis colorata est in epaticis qз in pleureticis.Itẽ epatici magis qз pleuretici iferi° dolorẽ sentiũt
¶ Itẽ ɔ̃ signa utrobiqз sub dextro ypocũdrio dolor pũgens utrobiqз liuet mã in pleuresi z in peripleumonia.
¶ Item gñalis regula est de quocũqз hu.fit:ꝙ fiat flõmia per antipasim.sicut dicunt auctores:pticularibus tñ cõueniẽtibus. ¶ Item qñqз ɔtingit ꝙ pleuresis z peripleumonia fit cuз fluxu uen.Gal.querit in passionario utrum debeat fieri flõmia in tali casu:z relinquit id isolutũ.Dicit tñ Alexã.ꝙ in pmo intercipiaf fluxus:z postea fiat flõmia.Nos aũt dicimus ꝙ si fiat vi nãe uel vi sinthomatis a pñ° pticularib° ɔueniẽtibus fiat flõmia z

forti existēte natura. ¶ Itez nihil actualiter frigidū per
os recipiatur. 3ª regula est. nihil acetosum detur. ¶ Itē
nullum purū repercussiuuz ab exterioribꝰ apponaᵗ: po/
test tamē poni aliquid suauiter repcussiuum: ut dictū est
in squinātia cum mitigatiuis ⁊ maturatiuis. In augmē/
to ⁊ statu apponātur mitigatiua ⁊ maturatiua. ¶ Item
cōmune emplastrū qđ sic fit. ℞. rađ. altee ⁊ fenugre. se.
lini ficus siccas. vuas passas. farinam ordꝫ. decoquantur
in aqua: ⁊ facta decoctione sic pistetur ⁊ ꝯficiatur cuz as/
sungia porci. uetusta uel butyro: ⁊ ponatur super locum
patientē. ¶ Aliud speciale. attrahatur succus berule na
sturtij aquatici in equali pondere succorū: ⁊ tunc lique/
fiat assungia uetusta porcina. admisceaᵗ tertia pars mel/
lis dispumati: ⁊ admisceātur ista duo ⁊ decoquātur insi/
mul usqꝫ ad cōsumptionem fere succorum: ⁊ tunc admi
sceatur pulᵛ. fenugre. lini farina tritici ⁊ bene incorporē/
tur ad ignem: ⁊ cum spatula: ⁊ fiat emplastrū ⁊ superpo/
natur. Istud est speciale in pleuresi notha ⁊ periplemo/
nia uera. Si aūt uera sit pleuresis apponatur oleū violᵛ.
ad repressionem aliorum.

¶ De passione cardiaca. Cap. XXV.

SEquitur de alia passio. spiritualium
que dꝛ cardiaca. qn̄qꝫ ergo
fit de priuata causa: qn̄qꝫ de remota causa. Sic
est vitio co. acute existētis in stōco: qn̄qꝫ a lumbricis in
ore stōci habētibus rostra acuta ⁊ mordicātibus ⁊ pforā
tibus os stōci: sicut qn̄qꝫ pforāt intestina: quoꝝ cura infe/
rius dicetur. ¶ Qn̄qꝫ fit ex priuata causa: ⁊ tūc qn̄qꝫ ex
uētositate: vnde cordis saltus factus ex uentositate dꝛ ab
auctoribꝰ cardiaca passio. Gn̄alis regula est ſm oēs au/
ctores. cura est ꝙ offeraᵗ dyanisum. Unde receptio est
in lib. qđ si nō habes offeras dyaciminum uel dyasper
maton: ⁊ si hoc nō habes. ℞. anisum ⁊ decoque in aqua
intingas lanā succidā ⁊ pone sup locū patientē. Dyanisi
receptio est in libro stomaci: deinde coquaᵗ anisuz quasi
fatum in aqua: ⁊ tunc intingatur pannus ⁊ expressus po
natur super regionem cordis.

¶ Qn̄qꝫ fit ex causa priuata. s. ex causa flegmatica collecta
circa panniculos pᵛeris ⁊ auriculas cordis cōprimente.
Ista cardiaca dꝛ tremens: qꝛ si ponas manuz sup regio/
nem cordis nō senties cordis motū ordinatum imo tre/
morem. ¶ Gn̄alis ergo regula est ſm auctores: ꝙ pur/
geᵗ hec mā. ℞. ysopū leuisticum saturegiā. rađ. liquiri. ⁊
eiusdē suc. radi. yreos calamētum ⁊ prassium. decoquan
tur ista in mulsa: ⁊ cum hoc fiat gargarismus mane ⁊ se/
ro: ⁊ de hac decoctione trāsglutiat: ⁊ tunc purgeᵗ cuz ye/
rapi. acuata cum pulᵛ. rađ. liqr̄. ⁊ tunc fiat inunctio cum
melle dispumato rubeo: ⁊ tūc fiat de saturegia ⁊ saluia si
napismus. ¶ Alia cardiaca dyaforetica dꝛ que fit ex for/
ti calore dissoluēte ⁊ ꝯsumēte humiditatē spūaliū de ista
passio. frequenter loquūtur auctores. Signa illius sunt
resolutio corporis in sudorem: qn̄qꝫ in extremis frigus:
qn̄qꝫ videᵗ eadē corporis extenuatio. in somno videtur
quasi mortuus: ⁊ est extremitatū frigiditas. ¶ Itē qn̄qꝫ
habet fieri ex p̄cedenti ꝯtinua: qn̄qꝫ ex longa quartana:
qn̄qꝫ fit ex co. collecta circa spūalia: ⁊ tunc forti existente
corpore particularibꝰ ꝯuenientibus fiat flōmia: ⁊ postea
mundificetur corpus cum aliquo leui colagogo. Si aūt
fiat ex flegmate id non est faciendum. ¶ Item ſm oēs
auctores in cardiaca cōtinua fiat fricatio circa uolas ma
nuum ⁊ pedum. ¶ Item alia regula. pānus uel bom/
bax in aqua roſ. intingatur ⁊ naribus apponatur in lo/
co frigido. ¶ Item dicunt auctores ꝙ debet fieri inun
ctio circa frontem ⁊ timpora: quia lꝫ ibi nō sit causa mor/
bi: frequētius tamē illa pars cōsueuit concipere calᵛ. ⁊ re
solui in sudorem. ¶ Item fiat inunctio in succo solatri
circa frontem ⁊ timpora ⁊ super regionem epatis ⁊ cor/
poris. ¶ Item cum albumine oui fiat inunctio ⁊ fiat si/
napismus cum tribus generibus sanđ. ⁊ de roſ. ⁊ de ra
sura eboris. ¶ Item fiat sinapismus specialis qui forti/
us operatur de pulᵛ. cornu cer. cōbusti cuz equali mixtu/
ra. pulᵛ. sanda. ⁊ roſ. facta prius inunctione in albumine
oui. debent etiam in hoc casu dare electuaria que habēt
confortare ⁊ spiritus repare: sicut dyamargariton triasan
dalon. ⁊ rosata nouella.

¶ De incubo. Cap. XXVI.

SEquitur de alia passio. spūaliuz: que
dꝛ incubus ⁊ alio nomie dꝛ
fialtes. habet enim fieri: qn̄qꝫ ex sang. qn̄qꝫ ex
melᵛia cōprimēte corporis subam. vn̄ videᵗ patiēti ꝙ suf
focetur: ⁊ ꝙ aliquis ad eum accedat qui uelit euz suffo/
care latenter. qn̄qꝫ habet fieri ex nimia ciboꝝ ⁊ potuum
repletione: qn̄qꝫ ex inanitione: qꝛ idem facit inanitio ⁊
repletio. vn̄ dicit Galᵛ. in passionario: ꝙ hec passio mul
tum est periculosa: qꝛ multi suffocantur inde. qn̄qꝫ fit in
vigilijs: ⁊ tunc est periculosior ⁊ ꝓxima ad periculum.
¶ Si de inanitione fiat per moderatā ciboꝝ ⁊ potuum
repletionem soluiᵗ. Si de repletione per moderatā die
te inanitionē. ¶ Si aūt fiat de sanguine gn̄alis est regu
la. ꝙ fiat flōmia de epatica uel de cardiaca. ⁊ tunc exhi/
beaᵗ leue emagog. ¶ Si de melācolia qđ frequentius
cōtingit: purgeᵗ cum yeralogo. ⁊ si corpus est plectoricū
fiat flōmia ⁊ suauiter ponatur uētosa inter spatulas. Itē
exhibeātur ei electuaria aromatica: sicut dyantos dyase
ne dyamargariton gariofilat. ⁊ si diues est addatur lima
tura auri ⁊ argenti: ⁊ postea electuariuz sequaᵗ usus de/
coctionis vini boraginis ocimi ⁊ croci ⁊ vinū boragina
tum: ⁊ coquatur in tēpore vindemiarū cōfectum ualet.
potenter destruit melancolicū hu. vnde cōfert maniacis
melācolicis. ⁊ colericis. tristibus. formidolosis. loco aūt
ocimi ubiqꝫ terrarum pōt poni asta regia. ¶ Itez deco/
quatur malua. ⁊ mentha. ⁊ absinthiū. ⁊ folia ebuli. ⁊ sam
buci in aqua: ⁊ cum illa fiat fomētatio circa manus ⁊ pe
des. ¶ Item inungatur regio spiritualium cum oleo
nardino muscellino: ⁊ postea superponatur emplastruz
de galanga spodio, masti. ⁊ conficiatur cum succo basili/
conis ⁊ haste regie.

¶ De passione stomaci. Cap. XXVII.

POst passionē spūalium: sequiᵗ
de passio. nutriti/
uoꝝ: ⁊ primo de passio. stomaci. Et notandum
ꝙ non est aliud mēbrum qđ non compatiaᵗ stomaco: ⁊
specialiter membra neruosa ⁊ articulosa. cuius ita habe/
re potes certitudinem. ¶ Sicut enim quidam qui in
uarijs locis sentiunt dolorem ⁊ aggrauationem omniū
membrorū: sine causa uetabili. vnde cogūtur fortiter fri
care stomacum: ⁊ si prouocētur due uel tres strenutatio/
nes ⁊ eructuationes: ⁊ soluunt illis dolᵛ. vi nature. aliter
soluitur: ex hoc patet theorica eius: qđ dicit Galie. in pas
sionario: ꝙ podagricis confert uomitus. plus dico ꝙ fe
re in omni ueterata passione confert uomitus: qꝛ ex col
ligantia attrahit stōs ab omnibus membris.

¶ Item passio. stōci prius est bolismus. i. insatiabilis appe
titus: qui ab Alexro dicit cinoxa. i. canis gᵛia: qꝛ alio nō
gᵛiaᵗ canis: nisi ut euomat ⁊ reuertaᵗ ad prandiū: eodez
modo tota die euomunt ⁊ appetunt. ¶ Fit autez ut dicit
Constanti. ex flegmate ⁊ melācolia existētibꝰ in ore sto/
maci. ⁊ dicit Alexan. ꝙ quādoqꝫ fit ex frigiditate ⁊ cali/
ditate. ⁊ ego dico ꝙ quandoqꝫ fit ex lumbricis uel ascari
dibus attrahētibus nutrimētum vite membroꝝ: qꝛ quā/
doqꝫ lumbricosi videnᵗ esse dissinterici: quandoqꝫ apo/
pletici: quādoqꝫ frenetici: quādoqꝫ bolismici: que ꝓpria
signa inferius sepabunᵗ. ¶ Regula. licet bolismus plus
comedat in vna die q̄ȝ debeat in. vij. uel pluribus: tn̄ ex/
tenuatꝰ est corpore. ¶ Itez oīs bolismicus laborat ana
tropa uel carotropa: qꝛ stomacus nō est capax tantorū ci
borum. vnde oportet ut expellat exceptis illis qui labo/
rant de calida causa uel ex lumbricis. in illis quidē sicut

sumunt cibaria ꝯsumit humiditas ciboꝝ ⁊ potuū.vñ in illis appent pauce supfluitates notabiles.¶ Si fiat ex lūbricis eadem erit cura que ethicoꝝ ⁊ ptisicoꝝ:qñ fit de fri.hu.dꝫ digeri mā cū elarijs dissolutiuis:sic dyacalamē to/dyaprassio/⁊ alijs similib⁹ cū vnguētis calis vngat ab ex teriorib⁹:⁊ purget cū yeralo.yerapi.singulis septimanis post purgamētū offerat thiriaca maior cū vino decoctio nis galāge.¶ Itē ſm auctores debēt offerri vnctuosa i ṗn⁹ prādij ad exhēdū appetitū:⁊ ego ꝯcedo h̄ si melia su perabūdet.si aūt ista nō ꝯcedo:q: remolliret nimis suba stōci:⁊ ita magis debilitaret digestiua ⁊ fieret forte pali sis stōci.¶ Itē peccāt qdam in exhibitione carnis assate uaccine:⁊ casei assati:ꝫ eni ista in stōco q: grossa sūt mo rent diuti⁹:magis tñ ledūt stōcū:vñ augmētat idigestio ¶ Silr alij peccāt ubi ea exhibēt in fluxu uētris:q: si dy aric⁹ uel dissinteric⁹/uel lieteric⁹ subtilē subam dieta nō pōt digerē:multo min⁹ grossam.vñ tātū debilitat stōcus ex grossa dieta ꝙ in seqūēti die magis fluit.¶ Itē alius est pticularis bolismus in quo nō est tāt⁹ appetit⁹ sicut ci nodoxa.vñ in horis insuetis ⁊ subito supuenit magnus appetit⁹:⁊ tñ lent cibo replet.Si tñ nō offerat dieta pati enti sincopiçat.ergo in tali bolismo cōsiliū est:ex quo sē tit pmos appetitus:ꝙ offerat aliqua dieta/uel aliqđ ele ctuarium confortatiuum.

¶ De fastidio. Cap.XXVIII.

s Equit de fastidio qđ a.G.⁊ Alexā.ana rexia dr ab/a/qđ est sine ⁊ orexis qđ est appetit⁹.¶ Reg^a ḡ est.ꝙ si h̄ pas.cadat in flatico facile curat:⁊ si in colico/vix aut nunq̄ꝫ curat. ¶ Itē ide qñq̄ꝫ seqtur nausea uel uomit⁹.re^a si post nau seā sequit facile uomit⁹ curat hu.q sunt pas.stōci:sūt aūt hu.in poris stōci:sic aq̄ in pāno.¶ Itē qñq̄ꝫ fit de ca.cā ⁊ tūc aut cū hu.vitio:uel sine hu.vitio.Si cū hu.vitio tūc est agguatio in ore stōci/⁊ pūctiones/⁊ arsure/oris ama ricatio/sitis/fumosa eructuatio.Si ex sola distēperantia nō est agguatio:ꝫ aliq̄ signa manēt.¶ Si fiat ex frigida cā:qñq̄ꝫ cū hu.vitio:qñq̄ꝫ sine hu.vitio.Ois aūt hu.cali dus ul' fridus exñs in ore stōci ꝓhit appetitū:si fiat ḡ ex hu.vitio adest agguatio in ore stōci/algor/frig⁹ in fundo oris isipiditas/acetosa eructuatio.Si sola distēperantia: nō est agguatio:ꝫ aliq̄ signa manēt.¶ Si de ca.cā ul' fri gida fiat/⁊ humor sit in cā:reg^a est ꝙ aq̄ cala ad ꝓuocan dū uomitū ꝯfert:q: dicit Alexā.sicut aq̄ lauat uasa exteri ora/ita lauat corpa humana.¶ Itē sic ex distēperātia cō fert pot⁹ aque fride si fit ex hu.vitio:sic ꝯfert aq̄ calida ut sorbeat/⁊ cū lōgo usu sumat.¶ Itē ut dic̄ Alexā.⁊ ē ue rū:dꝫ fieri fomētatio sup os stōci cū aceto tepido.Silr ualet receptio p os in salsamētis ⁊ syrupis.¶ Itē si fit de ca.cā cū hu.vitio ualet elīm de suc.ro.ad purgādū. Item ualet stōmia de epica:⁊ elaria frida ꝯfortatiua.¶ Si au tē fit de frida cā cū hu.vitio digerat mā ⁊ purget cū bñ dicta.Regula ēt est:ꝙ in singulis septimanis offeratur maior thiriaca.¶ Itē dicit Alexā.ꝙ fiat iunctio cū mar tiaton qđ dr a marte deo bellicoso:q: id antidotū belli cosuꝫ est ꝯtra fridā cām.¶ Itē dicit Alexā.ꝙ dꝫ fieri ce rotū ysopi in dieb⁹ canicularib⁹ radat cū cultello ligneo id pingue qđ adheret crurib⁹ ouiū:⁊ apponat soli ⁊ de siccet:⁊ tūc cū oleo malaxet:⁊ fiat empl'm.Uel colligat illud pingue qđ supnatat in decoctiōe lane succide/⁊ so li apponat:⁊ fiat empl'm sicut dictū est.pul.ēt ualet in op pil'one splenis ⁊ epatis mēricis renū ⁊ uesice:de frigida cā cui ꝯuenit dyacerafeos/uel dyaceroneū.¶ Itē qñq̄ꝫ fit fastidiū ex debilitate stōci:qđ cognoscit p remotionē aliquoꝝ signoꝝ.ḡ exhibēda sūt elaria fortia:⁊ in cibis po nat pul.de garioſi.nu.musca.⁊ mētha ⁊ in salsamentis ⁊ syrupis.¶ Itē fiat empl'm ⁊ supponat ori stomaci:qđ ualet in omni fastidio.pulueriçet mētha:⁊ panis coctus ⁊ ro.aīi.conficiant in vino aromatico.

¶ De singultu. Cap.XXIX.

s Equitur de singultu:qui qñq̄ꝫ fit de repletione ciboꝝ ⁊ potuuꝫ: qñq̄ꝫ ex resolutione fumositatis:qñq̄ꝫ ex inani tione.¶ Si fit ex repletione ciboꝝ ⁊ potuū/ꝓuocet uo mitus:uel si fit ex uētositate fiat strenutatio.Si fiat ex hu mo.qđ cognoscit:q: qñq̄ꝫ indifferēter fit ante prādium/ ⁊ post prādiū/per gargarismata soluet.¶ Si aūt fiat ex inanitione fiat inunctio cum oleo vio.circa collū:⁊ a sup mo spondili usq̄ꝫ ad inferius spondile.

¶ De duritie stomaci. Cap.XXX.

s Equitur de duritie stomaci.Appo nēda sunt ergo remollitiua ꝯtra duritiē circa mēbrum:hoc est gñale.¶ Itē que preiudicāt caro dactil.trita ⁊ supposita cū aliqua as sungia ad utraq̄ꝫ opatur.¶ Iteꝫ de quacūq̄ꝫ causa fit co gnosci pōt per exercitium:per dietam:per ieiuniuꝫ:per potum:per sollicitudinem/⁊ alia precedētia sīlia.¶ Si ue ergo fiat de causa ca.siue de frigida:regula est ꝙ pri us remolliat pectus:⁊ postea purget cum materia:sicut yerapi.uel in sudore remolliet ⁊ resoluet iterum:⁊ ite rum purgetur.

¶ De eructuatione. Cap.XXXI.

s Equitur de eructuatione acetosa in qua oēs fere medici decipi unt:credētes eā fieri de frigida cā:ꝫ qñq̄ꝫ fit de calida aperiēte os stomaci:vñ fit indigestio ⁊ inde aceto sa eructuatio.¶ In h̄ casu est regula ꝙ debet dari gros sa ⁊ frigida dieta:frigida ad alterādum:grossa ad oppilā dum.In hoc casu ca.ledūt.vnde per frigidas inunctio nes ⁊ electuaria debet curari:ut oleum ro.uel viol.elīm dyaprunis uel dyacerafeos.

¶ De amaricatione oris. Cap.XXXII.

s Equitur de alia pas.que dr amarica tio in qua fere oēs decipiū tur medici credētes semp fieri de ca.cā:q: qñq̄ꝫ hēt fieri ex frigido hu.resoluto in fumū:⁊ ꝯdēsato i ama rā viscositatē circa linguā ⁊ palatū:sicut tu vides ꝙ ligna viridia resoluunt in fumū:que nō amara sunt:qui ꝯdē sant in amarā fuliginē.ista amaricatio auget a frigidis. vñ tñ per ca.dꝫ curari.¶ Ista amaricatio hu.horribilior est ea que fit ex co.q: hēt aliqđ pōticitatis ⁊ pūctionis ad mixtū.Idē iterū pōt iudicari in icteritia nigra ꝙ fit ama ricatio oris ꝫ de frigida causa fit.

¶ De abundantia salīue. Cap.XXXIII.

s Equitur de abūdātia saliue in q̄ silr decipiunt medici credētes fieri a salso flate:ꝫ qñq̄ꝫ a co'a:q: duꝫ subtrahit nutrimētū/calor dissoluit hu.stōci in saliuā/⁊ aqueā uri nā:sicut videm⁹ in lignis viridib⁹ ⁊ carne assata:qđ co gnoscit/q: saliua ca.est ⁊ amara:⁊ soluit per exhibitionē diete ⁊ maxie flatice.vñ plus ledit ianitio stōci q̄ꝫ reple tio.Si autem fit ex flegmate viscoso:saliua est frida insi pida uel acetosa:⁊ tunc auget maxime per exhibitioneꝫ frigide diete.

¶ De colerica pas. Cap.XXXIIII.

s Equitur de alia pas.stōci/que dr coli ca:⁊ nō dr colica eo ꝙ semp fiat de colera/ut qdā dicūt:ꝫ q: fit destructio sto maci ⁊ itestinoꝝ:q: antiqi⁹ uocabat colerid.uel colicos. ¶ Fit aūt qñq̄ꝫ a colera:qñq̄ꝫ a flate:qñq̄ꝫ a frigido bal neo:qñq̄ꝫ a frigida.vñ fit idigestio/⁊ hu.pturbatio:uel si aliqs iaceat uētre discoopto/⁊ dormiat:uel repletione ci boꝝ inamicabiliū ⁊ nō delectabiliū:⁊ ista pas.multum trahit humo.⁊ spūs.vnde fit multiplex expulsio per uē treꝫ ⁊ uomitū.¶ Est ergo gnālis regula:ꝙ si corpus sit debile/non per medicinā augeat fluxus uētris/uel uo mitus:immo resistas cū ꝯfortātib⁹ elarijs cū çuc.ro.dya rodon abbatis:⁊ fridis iunctionib⁹:sic oleo ro.⁊ balneis ꝯstrictis:sic in dissinteria:⁊ h̄ in ca.cā.In frigida addat

dyātos ɔincī⁊b.ɔditū:⁊ illi pōt misceri q̄rta ps athanasie
ul̄ miclete:⁊ offerat̄ syrup⁹ de mētha:sic̄ in ca.cā:syr.ro.
⁊ bal.cū mētha:⁊ aliqb⁹ herbis ɔstrictiuis. ¶ Si autem
fortis sit nā in utraq̧ causa ꝓuocet̄ uomitus suauis cum
mulsa:ul̄ cū aq̄ tepida/ul̄ salsa:apposito modico olei:uel
suppositoriū: ⁊ postea fiat iunctio cū olo ro.i ca.cū vino
nigro calo i frida ⁊ supdormiat:⁊ bal.p̄dcā fiāt si nō febri
citet. Itē de herbis.q̄ stōcū ɔfortāt sp̄alr ē mētha/⁊ absin.
vñ i dol.stōci q ad sincopīz duc̄ patiētē i hac pas.dat̄ suc.
ei⁹ cū aq̄ i ca.cū vino calo i frida. ¶ Itē notādū q̧ i imo/
derato fluxu uētris ⁊ sbitaneo piculosuz ē dare aquā fri
dā:si tñ alios pot⁹ fastidiat ⁊ ardētissime eā appetat dabis
tñ p̄us i pua q̄ztitate:⁊ si ɔferat copiosi⁹ dabis. ¶ Itez in
calo fluxu uē.i feruore tpis dabis aquā fridā:si nō febri/
citet. ¶ Itē dic̄ Hyp.i affo.q̧ fridū vulnerib⁹ mordax:
tñ dico q̧ i dissinteria i feruore tpis ⁊ i distēperatis aq̄ fri
da ɔsueuit manifeste facē remediū.ad ultimū tñ si p ista
nō curat̄ dabis thiriacā ꝓbatā:si despai⁹ ē:q ut hēt̄ in sui
cōmēdatiōe oēz fluxū uē.itercipit. ¶ Itē empl̄z plātagi
nis ⁊ mēthe:⁊ fiat empl̄z ab ore stōci usq̧ ad virilia eodē
mō a p̄te opposita. ¶ Itē ɔ̄ fridā cāz spodiū puluericatuz
cū farina tritici admisceat̄.distēpet̄ cū albu.oui ⁊ suc.mē
the:⁊ eodē mō ponat̄ añ ⁊ retro sic̄ dcm̄ ē. Et p̄⁹ dicēdū ē
de dissinteria q̄ ē flux⁹ uētris cū excoriatione intestinoꝝ.

¶ De pas.itestinoꝝ.⁊ p̄⁹ de dissinteria. Cap.XXXV.

s **Equit̄** de pas.itestioꝝ ⁊ fit qñq̧ a supiori
b⁹ itestis:qñq̧ a mediis:qñq̧ ab
iteriorib⁹:iste aūt flux⁹ qñq̧ icipit a bono ⁊ ter/
minat̄ i malū:qñq̧ eɔ⁹. ¶ Gñalis ḡ ē re^a q̧ talis fluxus
nec al⁹ spōtane⁹ ē itercipiēdus donec tota mā sit educta/
ul̄ maior ps nisi sūma iteruenīat debilitas/ul̄ furiosus flu
xus:sic̄ i fluxu p̄ter nām violēto ⁊ acuto. ¶ Itē re^a.forti
existe nā a p̄n⁹ fiat flōmia:s̄z parū exhat̄ de sāguie:⁊ si nō
ledit̄ ul̄ minuit̄ reiteret̄ flōmia. ¶ Itē re^a a p̄n⁹.pticula/
rib⁹ ɔueniētib⁹ si corpus sit plectoricū purget̄.q̧ si nocet̄
medico iueterata dissinteria.x.ul̄.xv.dieb⁹ insistēdū est cū
ɔfortatis ⁊ ɔstrictis:q: p̄sumit̄ de pfecta purgōne. ¶ Itē
3^a rl̄a ē.p̄⁹ itēdū ē mūdificatis:postea ɔsolidatiuis. ¶ Itē
4^a rl̄a ē.nō offerat̄ grossa dieta. Idē dico i dyaria ⁊ liēte
ria. Si eni puā dietā sbtilē nō pōt digerē mlto forti⁹ nec
grossaz. ¶ Itē 5^a rl̄a.noua fercula ⁊ uaria debēt apponi
ut excitet̄ appetit⁹:q: nihil magis timēdū i dissinteria q̧
ꝓstratio appetit⁹:leuis purgatio a p̄n⁹ sic fiat.decoquant̄
vio.⁊ pruna ⁊ colent̄:colature admisceat̄ medulla cassie
fi.tamarin.⁊ iterū colet̄:⁊ tūc admisceat̄ pul.rub.ul̄ mi
rab.citri.⁊ i crastino offerat̄.3⁹ die fiat bal.i aq̄ decoctio/
nis ro.⁊ plātagis. Exeūti a bal.offerat̄ reges cū eq̄li mi
xtura athanasie ul̄ miclete. ¶ Mūdificatiā sūt serū cap̄/
nū/aq̄ decoctiōis ordei nō excoriati/cū rutha ⁊ mell.di/
spumato:meli⁹ tñ cū ɔuc. Silr lētiū decoctio cuz melle ⁊
fenugre. ¶ Cōsolidātia sūt ista.repleat̄ turtur uel p̄dix
cera v̄ginea:⁊ fcā decoctiōe offerat̄. ¶ Itē vitella ouoꝝ
dura ⁊ assata offerant̄ tñ i aceto ifusa. ¶ Itē fiāt olea de
plātagie ⁊ sepo hirci. ¶ Itē ostrea i testis suis decocta of
ferat̄.silr ualēt ɔ̄ vulnera sp̄ualiū ad mūdificationē ⁊ ci/
catricationē. ¶ Itē i h̄ casu mltū ualet gūmi arab.plue/
ricatū ⁊ datū i potu ul̄ i cibo. ¶ Sz notādū q̧ ɔstrictiua
nō debēt apponi:s̄z p̄us mūdificent̄ itestina. Clistericen
tur iferiora itestina p clistē fcm̄ de sepo hircino collecto
circa renes liq̄facto.aliqd addat̄ de oleo ro.ne nimis ci
to ɔdēset̄:suffumigatio fcā p embotū de argilla palugio/
sa sup prunas mltū ualet. ¶ Itē aliđ fiat de dragagā.al.
distēpato cū vitello oui:⁊ ptisana ⁊ lacte mlieris. ¶ Itez
qñ i dissinteria fluit sā.p os:suc.ualet plātagis. ¶ Itez si
reuma sit cā dissinterie offerat̄ aq̄ pluuialis ca.ul̄ tepida
⁊ i tpe ca.fridā. ¶ Itē ɔ̄ arsurā itestinoꝝ i dissinteria:ua/
let oleū ro.sepū hircinū qđ p̄iudicat iter alias piguedies
butyrū recēs/mucillago/dragagāti/ptisana ordei bñ co/
cta/aq̄ spissa decoctione lini. Silr ualēt rađ.altee malue.

¶ Si nō sic pōt curari offerat̄ thiriaca maior uel trocisci
fastidiarū:s̄z h̄ nō dz dari nisi i sola despatiōe. ¶ Si flu/
at i dissintericis sāguis p os offerat̄ suc.plātagis cū p̄us
ei ualet.

¶ De dissinteria epatica. Cap.XXXVI.

s **Equitur** de pas.q̄ dr epatica dissinte/
ria:q: sic̄ sāg.fluit i uera dis/
sinteria p iferiora:ita ⁊ i hac pas.sed q: ibi nō ex
coriant̄/iō dr epatica.fit ḡ ex nimia repl̄one ⁊ sāg.abun/
dātia:qđ coḡscit̄ p corpis ruborē/⁊ uenarū repl̄onē ⁊ in
flationē:qñq̧ fit mēbroꝝ mutillatiōe:⁊ visu pōt pcipi:qñ
q̧ ex debilitate v̄tutis retētiue i epate ⁊ vigore expl̄siue.
Sepat̄ aūt epatica dissinteria a uera:q: cū ipetu ⁊ subito
exit sāguis ⁊ i mlta q̄ztitate ⁊ exit pur⁹ sic̄ a uena. In exi
tu nō ē aliqs dolor ⁊ i itestis/nec tortio lucidā hēt iterpō/
nē.dolor sentit̄ sb dextro ypocū. In dissinteria uera i q̄li
bet assellatiōe aliqd exit de sā.nō tñ puro. In assellatiōi/
b⁹ sentit̄ dolor ⁊ arsura i itestis. ¶ Gñalis ḡ rl̄a ē.q̧ si fi
at ex abūdātia sāg.ul̄ mutillatōe alicui⁹ mēbri fiat flōmia
de epica. Itē offerat̄ tenuis dieta. Itē utat̄ terre nascenti
b⁹/⁊ herbis/⁊ fructib⁹ q̄ parū gñant de sāguie:⁊ abstine/
at ab oīb⁹ mltū sāguinē gñantib⁹:sic̄ a carne porcina re/
cēti/gallinacea/hedulina/⁊ silib⁹.abstineat ēt a mlto sō/
no/⁊ a bal.dul.aq̄/⁊ a nimia gete. ¶ Itē utat̄ terre nascē
tib⁹ atriplicib⁹:⁊ sit i labore ⁊ vigilijs. ¶ In tali casu silr
expedit coit⁹ freq̄ēs q̄ztū ē de ɔsilio phisici. ¶ Si autez
sit ex mutillatiōe mēbroꝝ/ul̄ sāguis supabūdātia singul̄
mēsib⁹ minutio fiat de uena epatica. ¶ Si aūt fiat ex de
bilitate v̄tutis retētiue offerāt̄ ɔfortātia/⁊ itercipiētia flu
xū.offerat̄ ɔuc.ro.mane ⁊ meridie ⁊ sero. Meli⁹ tñ ē q̧
offerat̄ cū 3^a p̄te dyaconidiō:⁊ dyacitonitē:sequat̄ syru.
ro.ul̄ mirtin⁹:ul̄ iste syru.q plus opat̄. Accipe ro.sanda.
rub.mirtil.⁊ sumac/⁊ mēthā:⁊ decoq̄nt̄ i aq̄ ⁊ fiat syru.
Itē Accipe ro.vio.⁊ aliquātulū de spodio pistet̄:⁊ admi
sceat̄ cū eq̄li mixtura:ul̄ q̄ztitate farine ordei:⁊ cū aq̄ ro.
ɔ̄ficiant̄ ⁊ cū suc.mēthe:⁊ fiat inunctio cū oleo ros.distē/
perato cum cāphora:⁊ emplastrū supponat̄.

¶ De lienteria. Cap.XXXVII.

d **Icēdū** ē de alia pas.q̄ dr liēteria:⁊ dr a
lierō qđ ē lene:⁊ entrion qđ ē i/
testinū:q: ide leniunt̄ itestia.fit aūt qñq̧ ex ap̄a
te stōci.vñ ē q̧ qñq̧ descēdūt cibaria i loco decoctiōis:⁊
est qñq̧ tāt⁹ dolor i loco collectiōis/q̧ stati deponunt̄ ci
baria idigesta/⁊ sic fit liēteria:qñq̧ fit ex p̄cedēti liēteria:
⁊ tūc fit villoꝝ abrasio/⁊ postea cicatricatio:vñ fit liēteria
¶ Itē qñq̧ fit excoriatio stōci ⁊ itestino.vñ cibaria exq̄
ueniūt ad locū excoriatiōis pūgūt/⁊ mordicāt itestina/⁊
deponūt cibaria cruda ⁊ idigesta/⁊ ita fit liēteria:qñq̧ fit
ex humore lubrificāte villos stōci ⁊ itestinoꝝ:vñ emittū
tur cibaria idigesta/⁊ ita fit liēteria:qñq̧ ēt ex debilitate
v̄tutis retētiue:vñ cibaria nō p̄nt retineri/⁊ exeūt indige
sta:⁊ ita fit liēteria. ¶ Si fiat ḡ ex ap̄ate qđ coḡscit̄ p ito/
lerabilē dolorē q statim sentit̄/exq̄ cibaria cōtigūt ul̄ cō/
primūt ap̄a:⁊ p feb.acutas. Si ex p̄cedēte dissinteria p p̄
cedētē san.effusionē cognoscit̄. Si ex excoriatiōe p pun
cturas ⁊ arsuras.p guttatim sanguis eductiōes cū egōni
b⁹ cognoscit̄. ¶ Si ex hu.lubrificāte cognoscit̄:q: mucil
laginose ⁊ flatice supfluitates cū egestionib⁹ expellunt̄.
¶ Si fiat ex flate cognoscit̄ q: ɔ̄ria est oxiremia. ¶ Si
aūt fiat de cola:cognoscit̄ p colicas supfluitates:que cuz
egōnib⁹ expellunt̄:nec aderit acetosa eructuatio donec
egritudo icipiat declinare. ¶ Si aūt fiat ex defectu v̄tu/
tis retētiue nō expellit̄ flatica uel colica supfluitas cum
egōnib⁹:p exclusionē p̄dictoꝝ cognoscit̄:⁊ tūc multū de
bilitat̄ ⁊ extenuat̄ corp⁹. ¶ Itē qñq̧ ut dic̄.G.fit abūdā
tia ab vmbilico supi⁹:⁊ tūc dz solui p medicinā datā per
os:si ab vmbilico iferi⁹ per iteriora. Si sit imūdus in in
testinis dz solui per medicinā datā p os ⁊ clistere. ¶ Si
aūt ex ap̄ate curat̄ ut ap̄a stōci:sicut hēmus in ap̄ate mri
cis. ¶ Si ex precedēti dissinteria incurabile est. ¶ Si

ex excoriatiõe itestio⁊ purget ut pdcã dissinteria. ¶ Si
ex flatico hu. purget cũ. ℥. ß. dyacitonitẽ cali acuati cũ tri
b⁹. ʒ. mirab. kebu. ⁊ fiat bal. cũ herbis ca. ⁊ ↄstrictiuis: sicẽ
i iacea nig/enchusa/tassobarbasso ro. mẽtha canina. Ex/
eũti a bal. offerat micleta/uł athanasia cũ vio decoctiõis
mẽt. fiat iunctio ab ore stõci usq; ad virilia cu; melle di/
spumato. ⁊ sinapiçet cu; pul. sinapis/thuris/masticis/⁊
mẽ. uł distẽpet cũ mẽtha: ⁊ fiat iunctio añ ⁊ retro. ¶ Si
fiat de ca. cã purget cu;. ℥. ß. dyadraga. fri. acuati: cũ. ʒ. ij.
mira. citri. 3ª die bal. de ro. planta. testa bouis. Exeũti a
bal. offerat reges cũ eq̃li mixtura miclete: ⁊ fiat iunctio
cũ alb. oui ab vmbilico ad virilia: ⁊ sinapiçet cũ pul. ro.
⁊ farina fabe eodẽ mõ añ ⁊ retro. ¶ Itẽ i utraq; cã ualet
thiriaca data cũ suc. mẽthe. ¶ Itẽ trocisci arsenici ⁊ troci
sci 4or magro⁊ ualẽt i utraq; cã: sȝ i desperatiõe det puluis
fact⁹ de spõgia ⁊ pumice marino thure ⁊ masti. ⁊ mẽtha/
⁊ mumia isił cõbustis. In ca. cã det cũ aq̃ ro. i fri. cũ suc.
mẽthe. ¶ Itẽ fiat fomẽtatio usq; ad genua cũ aq̃ deco/
ctiõis cameleõte: ⁊ fricent uole manuũ ⁊ pedũ. Exeũti a
fomẽtatione det micleta/uł athanasia: ⁊ ualet i utraq; cã.

¶ De colica. Cap. XXXVIII.

Est alia pas. itestino⁊ q̃ di colica: a colõ ite/
stio: q̃d ẽ grossu; ⁊ sb vmbilico positũ.
fit aũt ista pas. qñq; ex apate illi⁹ itestini: ⁊ tũc co
gnoscit p formã illi⁹ apatis q̃d visu cõprehẽdit: qñq; hẽt
fieri ex lũbricis: q̃d cogscit: q: aliqñ lũbrici p os ⁊ nares/
uł p uẽtrẽ exeũt: qñq; hẽt fieri ex flatico hu. collecto i illo
itestino cũ grossa uẽtositate/q̃d cogscit p agg̃uationẽ mẽ
bri: ⁊ algorẽ i pfũdo: ⁊ p eductionẽ flaticarũ supfluitatu;
s. mucillaginũ. qñq; hẽt fieri ex co. desiccãte humiditate;
itestini. vñ supfluitates exire nõ pñt: ⁊ ita fit colica pas. ⁊
cogscit p pũctiões ⁊ arsuras/⁊ colicas supfluitates: qñq;
fit ex uẽtositate grossa itẽdẽte itestinũ. ¶ Si g̃ fiat ex apa
te curat ut apa stõci/⁊ mricis: ut dicet iferi⁹. ¶ Si a lũ/
bricis eadẽ erit cura q̃ ⁊ lũbrico⁊. ¶ Si fiat ex hũo. gña
lis ẽ regula q̃ i utraq; cã ↄfert clistẽ. ¶ Alia rła. i utraq;
cã hẽt fieri bal. ¶ Alia rła. i utraq; cã hẽt fieri uẽtosa. In
utraq; cã uesica enea. ¶ Itẽ alia rła. alio mõ opandũ ẽ i
die accessiõis: alio mõ i die iterpolatiõis. ¶ In accessio
ne g̃ de cã ca. fiat clistẽ. si de cã ca. decoq̃nt malue mẽtha
absin. brãca ursina i aq̃ colent: ⁊ in colatura ponat furfur
triticeũ: ⁊ fricet: ⁊ iterũ colet: ⁊ tũc admisceant olei viol.
ʒ. ij. salis gẽme. ʒ. j. elarij de suc. ro. ℥. ß. illõ totũ ad põdus
lb. ↄficiat. ¶ Elz i colica de ca. cã. Accipe maluã/⁊ mer
curialẽ: terant parũ ⁊ decoq̃nt cũ assũ. porcina recenti: ⁊
emplet sup stõcũ ⁊ pectinẽ ad mitigãdũ ⁊ ẽt ad laxãdu;.
Itẽ emplet pullus gallinace⁹ de polipo pulueriça. ⁊ de/
coquat. tale brodiũ det q̃d laxat. furfur coctũ cu; aceto ⁊
empłatũ ualet ad idẽ. Si v̓o sic nõ soluat ponat in bal.
Si v̓o p balneũ non soluat forti existẽte pati. fiat flõmia de
epatica: q: reª ẽ q̃ i ca. cã ↄfert. i frida nocet. alia rła nar/
cotica i ca. cã ↄferũt: i frida nocẽt. ¶ Itẽ fiat iunctio. terat
ani. ⁊ decoquat i oleo vio. ⁊ suc. sempuiue usq; ad consũ
ptionẽ suc. colet: ⁊ cũ illo fiat iunctio. ¶ Si autẽ de frida
cã fiat decoquat ru. ⁊ absin. ⁊ calamẽtũ: ⁊ i aq̃ colent: co/
lature admisceant. ℈. iij. mellis. ℈. j. salis gẽme. ℥. ß. bñ/
dicte: ⁊ totũ ad põdus vni⁹ lb. inijciat. ¶ Itẽ repleat sac/
culus cimino ⁊ furfure: ⁊ decoquat i trib⁹ ptib⁹ olei: ⁊ q̃r/
ta suc. mẽthe: ⁊ bulliat usq; ad ↄsũptionẽ suc. ⁊ tũc expri/
mat elim a sacculo: ⁊ cũ illo fiat clistẽ. ¶ Itẽ ↄ colica; de
frida cã/⁊ de lũbricis. Accipe acetũ/fermẽtũ/oleũ/⁊ mel
tere isił. post appone dimidiã ptẽ foł. cẽtonice/uł centau
ree: ⁊ fac empł;: ⁊ pone sup locũ patiẽtẽ: fcã pus iunctiõe
cũ oleo laurino. ¶ Itẽ coque vio. i vino al. ani. cimi. po
stea filtrũ i illo itige: ⁊ põe sup locũ. ¶ Itẽ offerat thiria.
maior cũ suc. ru. uł vio decoctiõis ru. Silr ⁊ thiriaca dya
tesserõ. ¶ Itẽ forte acetũ mitũ ⁊ oleũ uetustũ ⁊ mel ue/
tustũ ⁊ assu;. uetusta decoquat usqueq̃ icipiat ispissari: ⁊
tũc iungat filtrũ rubeũ/uł lana succida: ⁊ cał̃a supponat.

¶ Itẽ uesica enea ipleta suc. mẽ. ⁊ ruthe tepida suppõat
uł repleta aq̃ ca. ponat ↄ calidã cã;. ista debẽt fieri i acces
siõe iterpolata. ¶ In lucida aũt iterpolatiõe purget co.
cũ elario de suc. ro. In frida cũ bñdcã. Itẽ i utraq; cã ua/
let sacellatio milij/uł auene/uł or. tosti. Scdm oẽs aucto
res ualet i utraq; cã cũ stercore lupi ⁊ oleo. Si fiat ex uen
tositate localis q̃ post purgationẽ fiũt i ca. cũ hu. vitio ap/
ponant i hac cã. Itẽ i utraq; cã iterpolatiõis tpe his ua/
lẽt pillę añ cibũ balsemate de. xv. i. xv. dieb⁹ ad põdus. v.
denario⁊.

¶ De iliaca pas. Cap. XXXIX.

Iliaca pas. sic appellat ab ilion itestino
gcili ⁊ sensibili. Vñ pp nimiã sui
sẽsibilitatẽ fit dolor itolerabilis. Vñ i p⁹ uł 2⁰ die
destruit. vñ di a. G. i pas. vna de pacutis. In hac aũt pas.
doł. sentit maior q̃ i colica: ⁊ pterea fit ex lapide existẽte in
collo uesice. vñ cõprimit ilion: ⁊ nõ pñt supfluitates exi/
re: ⁊ ita fit extẽsio illi⁹ ptis ⁊ dolor iliac⁹. ¶ Gñalis ẽ reª:
q̃ ea q̃ soluũt colicã soluũt iliacã. illi⁹ aũt iliace que fit ex
collo uesice oppilato: pp lap. eadẽ est cura que est lapid.
in collo uesice.

¶ De tenasmone. Cap. XL.

Tenasmon ẽ difficultas egerẽdi cu;
maxio conatu: ⁊ hẽt fieri
aliqñ p medicinã violẽtã nimis scamoneatã uł
euforbiatã: qñq; ex ca. hu. ex mã ex q̃ resoluit fum⁹ igni/
r⁹ q ueniẽs ad cap. lõgaonis mordicat neruos. vñ videt
lõgaoni q̃ hẽt multa expellẽ: cui nihil hẽat: ⁊ ita fit tenas/
mon: q̃d cogscit p mordicationẽ/⁊ arsuras: ⁊ q: aliqñ ali
q̃d colicũ expellit cũ guttis sãguieis. ¶ A frido hu. hẽt
fieri q põderositate sua agg̃uat lõgaonẽ. vñ vi q̃ mlta hẽ
at expellẽ cũ nil hẽat. vñ fit tenasmon: q̃d cogscit p agg̃/
uationẽ illi⁹ ptis: p frig⁹ ⁊ algorẽ: ⁊ q: aliqñ aliq̃d flaticu;
expellit cũ guttis sãguieis. ¶ Si ex meª fiat bal. usq; ad
vmbilicũ cũ aq̃ decoctiõis furfuris triticei: ⁊ stati; soluet
¶ Itẽ si fiat ex ca. cã purget cũ clistẽ colagogo pdicto: ⁊
tũc fiat bal. aq̃ dulcis. exeũti a bal. offerat rub. trocisata:
uł reges: ⁊ sequẽti die fiat flõmia de uena saphena exte/
ri⁹ sb cauilla ped. Clistẽ colagogũ sic fit. Accipe suc. ab/
sin. ⁊ oleũ vio. ⁊ inijce p clistẽ. ¶ Si fiat de frida cã pur/
get cũ clisteri ydrogogo ut supi⁹ dcm̃ ẽ: ⁊ tũc fiat bal. ⁊ of
ferat aurea alexãdrina: sequẽti die apiat uena saphena
sb cauilla pedis: q̃ semp ualet ↄ sciaticã passionẽ/⁊ emor
roy. ⁊ nefresim: ⁊ pas. spine. ¶ Itẽ locale i q̃ ↄueniũt oẽs
auctores. calefiãt asseres pinee usquequo resoluatur gũ
mi: ⁊ sup illas calefcãs sedeat pa. ¶ Itẽ repleat sacculus
furfure triticeo: ⁊ decoquat i aq̃: ⁊ exp̃mat: ⁊ desup sede
at pa. si fit de ca. cã. Si aũt fit de frigida decoquat i vino.

¶ De exitu longaonis. Cap. XLI.

Est alia pas. eiusdẽ itestini. s. exit⁹ lõgaonis.
¶ Exit g̃ qñq; lõgaon ex flatico hu. li
q̃do lubrificãte: qñq; ex hu. frido ponderoso cõ
primẽte ⁊ agg̃uãte lõgaonẽ iferi⁹: qñq; excessiõe frigidi
loci. ¶ Regula ẽ fm aucto. q̃ utrũq; isto⁊ purget cũ cli
stere ydrogogo: ⁊ fiat flõmia de saphena. ¶ Itẽ lȝ multa
expimẽta iueniant ad hr: istõ tñ certissimũ ẽ. fomẽtet lon
gaon cũ alliata forti: ⁊ tep. ⁊ clara: ⁊ tũc sinapiçet cu; pul.
cornu cer. cõbusti/⁊ pinee cõbuste/thuris/masti. Nõ so/
lũ hec medicina ualet ↄ exitũ lõgaonis: imo ↄ exitũ mrī
cis. R. cornu cer. cõbure: ⁊ accipe fo. lauri/⁊ mirte ⁊ tere
i mortario eq̃li põdẽ: ⁊ distẽpera cũ vino ⁊ da bibere ad
põdus duo⁊ denario⁊: post sinapiça lõgaonẽ uel mricẽ.
¶ Si aũt cõtingit ex supsessione fri. loci: idẽ locale ua/
let si fiat suffumigatio cũ pice ⁊ thure positis sup carbões
q̃d ualet in alijs causis: ⁊ ẽt in tenasmone. ¶ Itẽ ad doł.
tenasmõ. regula est q̃ in fluxu uẽtris nõ fiat cõstrictio ni
si pus pcesserit mũdificatio: ita in tenasmon q̃diu exeũt
mucillagines non fiat cõstrictio nisi pcesserit mũdifica/
tio per clisteria. ¶ Item alia regula. frigiditas aeris le/
dit de utraq; cã tenasmon: vñ pmo debẽt fieri sacellatio/
nes de ordeo: uel de auena calida sup uẽtrẽ ⁊ pectinem

ꝛ pitoneon:ꝛ rēnes:ꝛ lūbos:ꝛ nares ut sentiat actualem calorē igredi in ꝓfūdo.ꝛ iterū ꝑparent iniectiões ad mū dificādū. suauis iniectio fit de melle ꝛ lacte tepido:qđ in differēter purgat ītā co.ꝛ meliā. ℭ Itē sic fit. cū aq̄ deco/ ctiōis lētiū ꝛ melle dispumato ꝛ factis iniectiō ib⁹ statim apponant ꝑdcē sacellatiões:uł aliđ qđ ꝯsuet i ptib⁹ illis calorē. ℭ Preter ꝑdictas cās fit tenasmon ex uētositate grossa exitū q̄rēte p iferiora:cui⁹ cura ē uētositati ꝯsūptio ℭ Qñqꝫ hēt fieri ex supfluitatib⁹ desiccatis ꝛ retētis i lō gaone:cui⁹ cura ē p molles iectiões ꝛ vnctuosas. Qñqꝫ hēt fieri ex actione emoꝛroyđ. de q̄bus dicēdum est.

ℭ De emoꝛroydibus. Cap. XLII.

e **Moꝛroydes** qñqꝫ dicunt. v. ra/ mi chilis uene. q̄ termiat i lōgaone:qñqꝫ dr̄ pas. illarū uenarū ab ema qđ ē sāguis:ꝛ roys qđ ē fluē:q̄ flux⁹ sāg. ē emoꝛroy. talis aūt flux⁹ qñqꝫ ē nālis:qñqꝫ inālis:sic mēstruorū in mlīerib⁹. Uñ sic mulieres singulis mēsib⁹ mēstruant:ita ꝛ q̄dā masculi patiunt singulis mēsib⁹ fluxū emoꝛroy. q̄/ dā i. iiij. tpib⁹ anni:q̄dā i anno sel. iste flux⁹ nō dꝫ restrin gi:q: sic mūdificat coꝛp⁹ a mltis supfluitatib⁹. ℭ Qñqꝫ sūt ināles:uł q: nimis fluūt:uł q: nimis retinent:uel q: iflant. In istis cāis pticularib⁹ ꝯueniētib⁹ fiat flōmia de epatica dextri brachij. Regᵃ ē ut purgent p medicinā cō pressiuā. Alia reᵃ ē:q̄ nō det istis mediᵃ scamoneata/uel eufoꝛbiata si nimis fluat hu. Itē alia reᵃ:q̄cq̄d apit men/ strua apit emoꝛroydas:ꝛ q̄cq̄d restrigit mēstrua restrigit ꝛ emoꝛroydas. ℭ Si fiat ex nimio fluxu purget cū deco ctio. mirab. kebu. sequēti die uł 3° fiat bal. ꝯstrictiuuꝫ sic mōstrabit i fluxu mēstruoꝝ:ꝛ tūc offerat trifera magna cū opio acuata:uł cū sāg. dꝛa. Sequēti die apiat saphena sb cauilla peđ. exteri⁹. fiāt aūt cataplasmata/ꝛ suffumiga/ tiōes/ꝛ suppositoria/ꝛ alia localia q̄ i fluxu mēstruoꝝ di/ cunt. ℭ Itē terat millefoliū cū vino ꝛ exhat suc. ꝛ det te pi. mane ꝛ sero cū vio. Silr ipsa herba trita ꝛ cū melle co cta ꝛ cataplasmata ualet. ℭ Itē si ꝑter modū retineātur purgent cū ꝑdcā decoctiōe:ꝛ fiat bal. apiant sic dicet in retētiōe mēstruoꝝ. offerat thiriaca magna sine opio exeū ti a bal. acuata cū mirab. ꝛ vngula. ꝛ localia fiāt q̄ dicunt i retētiōe mēstruoꝝ. ℭ Si aūt iflate sūt emoꝛroyđ. Acci pe blanū pānū:ꝛ coꝛnu hircinū si masculus ē. si mulier ē capnū coꝛnu/ꝛ psidiā/uł rānū. ubicūqꝫ terraꝝ ponat coꝛ tex maliḡ. ꝛ cōburant ista i eq̄li pōdē:ꝛ fcā lauatura cuꝫ urina patiētis supaspgat de pul. istđ i vna nocte uel dua b⁹ potēter desiccat emoꝛroydas. Aliđ eq̄ potēs fiat de pł. pinee cōbuste. Itē aliđ eq̄ potēs qđ desiccat ꝛ apit emoꝛ roy. Accipe calamētū/origanū/lauēdulā/calēdulā/sal ni trū decoquat i aq̄ ꝛ patiēs ide recipiat fumū sup sellā se/ dēs ꝑforatā. ℭ Itē accipe poꝛros desiccatos cū sepo hir cino pistent:ꝛ catapłā ualet. ℭ Itē ad ꝑuocāda mēstrua uł emoꝛroy. ualet suppositoriū fcm̄ de licinio itīcto i oleo anchalō supaspso pul. aloes:aloes tñ p se capit emoꝛroy das. G. Patiētes emoꝛroydas caueāt sibi a cimino ꝛ ab his q̄ recipiūt ciminū:q: ciminū discolorat ꝛ fluxū facit.

ℭ De lumbꝛicosis. Cap. XLIII.

l **Umbꝛicosi** qñqꝫ uident maniaci: qñqꝫ frenetici:quādo qꝫ melēci:qñqꝫ iliaci:qñqꝫ colici:qñqꝫ cadūt in empima/uł i suffocationē mīcis:qñqꝫ uident nefretici: qñqꝫ dissinterici:ista sig̃ sūt coīa. ℭ Sepata sūt ista. pꝛuri t⁹ labioꝝ ꝛ nariū/oris fetoꝛ/uocis ḡcilatio/uētris gurgu/ latio/dētiū stridoꝛ i sōno:ꝛ qñqꝫ surgūt i sōno q̄si mania ci:q: doloꝛ stōci/ꝛ toꝛtionē uētris/ꝛ itestinoꝝ:aliq̄ñ fasti/ diū:aliq̄ñ itollerabilē appetitū patiunt:uomit⁹ adest:qñ/ qꝫ p os ꝛ p nares:uł per iferiora viuos educūt lūbꝛicos. Moꝛdicatio ꝛ pūctio stōci/ꝛ itestinoꝝ:ꝛ spālr añ pꝛādiū qñqꝫ educūt guttas sāg. uł excoriationē itestinoꝝ habēt. supfluitates ꝑme digōnis hñt coꝛrosas/palloꝛ faciei/exte nuatio toti⁹ coꝛpis. ℭ Pꝛia ḡ reᵃ est:ut lūbꝛicosi mane ci

bent:nā si sbtraherer nutrimētū lūbꝛicis:foꝛte vterēt se ad itestia:ꝛ ea excoriarēt/ꝛ ꝑforarēt. ℭ Alia regᵃ q̄ moꝛ tificari debēt ꝑ°. ℭ 3ᵃ reᵃ q̄ amaris q̄ necāt lūbꝛicos sup apponant dulcia:ut spē dulcedis amaritudo attrahat:q̄ sit cā moꝛtificatiōis. ℭ Alia reᵃ hꝫ. G. q̄ moꝛtificatis lū/ bꝛicis det mediᵃ laxatiua p supiora uł iferiora:q: si rema nerēt post moꝛtificationē iducerēt iliacā/uł colicā/uel ali qđ durū sinthoma. ℭ Lꝫ mlta expimēta sint ad iterficiē dū lūbꝛicos:ista tñ sūt spālia ꝯ eos. Accipe absin. ꝛ nigel lā:pista ꝛ distēpera cū aceto/ꝛ fiat emplm̄ sup locū patiē tē. Istđ pōt fieri i lactēti etate. ℭ Itē distēperet coꝛnu cer ui cōbustū cū aq̄ salsa ꝛ apponat aliq̄d de melle:ꝛ come dat:pluericet flos cētonice/uł cētauree:ꝯficiant cū vitel lis ouoꝝ/ꝛ farina tritici:ꝛ de h̄ fiāt crispelle:ꝛ offerāt bis i septimana ieiuno stōco. Itē suc. ꝑsicarie cū lacte capno idē opat. Itē suc. mēthe cū sero capno idē fac. Itē ab ex/ terioꝛib⁹ fiat iunctio cū felle taurino ꝛ suc. cicoree/uel cē/ tauree:ꝛ pōt admisceri suc. ebuli/uł sābuci:ꝛ sup regionē stōci ponat ꝛ itestioꝝ. id eni moꝛtificat lūbꝛicos ꝛ moꝛtifi catos expellit. Itē accipe nasturtiū aq̄ticū:q̄sset parū:de coquat i patella sine aliq̄ liquore ꝛ catapłet sup itestina. ℭ Moꝛtificatis aūt lūbꝛicis ꝛ nō explsis offerat yerapi. uł fiat clistē cū aq̄ decoc. nucleoꝝ ꝑsicoꝝ/uł cerasoꝝ: uel cū aq̄ decoc. nucis:q: ista clisteria moꝛtificant lūbꝛicos ꝛ moꝛtuos expellūt.

ℭ De pas. epatis. Cap. XLIIII.

s **Equit** de pas. epatis. Cū epar subiaceat mltis passiōib⁹. ꝑᵃ ē distēperātia epatis:sꝫ qñqꝫ distēperat i calitate:qñqꝫ i fridita te:qñqꝫ cū hu. vitio:qđ coḡscit p arsuras ꝛ pūctiones sb dextro ypocū. p siccitatē ligue ꝛ palati:p sitiꝫ ꝯtinuā:ꝛ co lericā urinā:ꝛ tenuē. Si aūt ē cū hu. vitio:qñqꝫ est cū op pilōne:qñqꝫ sine oppilōne:qñqꝫ ē i ꝑn° oppilōnis:qñqꝫ ē cū ꝯfirmata oppilōne. Siue sit i ꝑn° siue i fine/maiorē doł. sētit ꝛ agḡuationē post pꝛādiū qꝫ añ pꝛādiuꝫ:furcule mouent nec cessāt a pulsatione. s. ptes sb assellis usqꝫ ad ilia. Sꝫ i ꝑ° urina appet mediocriter tenuis uł mediocris ꝯfirmata oppilōne qñqꝫ exꝑssa tenuitate tenuis. Si aūt sit cū hu. vitio ꝛ sine oppilōne eadē sūt sig̃ q̄ i calefactiōe epatis sine hu. vitio:nisi q̄ urina appet mediocriter tenu is:ꝛ agḡuatio sētit sb dextro ypocū. citrinescūt mltū ocu li:ꝛ sbito sit icteric⁹. ℭ Si aūt fiat de frida cā sine hu. vi/ tio coḡscit p algorē ꝛ frig⁹ qđ sētit sb dextro ypocū. in ꝓ fūdo:pallidus coloꝛ faciei ꝛ toti⁹ coꝛpis:p urinā tenuē ꝛ discoloratā. Si aūt sit cū hu. vitio:qñqꝫ sit cuꝫ oppilōne: qñqꝫ sine. Si sine oppilōne ꝑter sig̃ q̄ dcā sūt adest agḡ/ uatio sb dextro ypocū. facies ē sbtumida. Urina ē disco/ lorata:mediocriter tenuis:mediocriter piguis. Si cū op pilōne qñqꝫ ē i ꝑn°:qñqꝫ ē i fine. Si i ꝑn° ꝑter ꝑdcā sig̃ adest pulsatio furcularū:uria mediocriter tenuis/uł me/ diocris:i ꝯfirmata oppilōne:urina qñqꝫ ē exꝑssa tenuita te tenuis:ꝛ i ꝑn° ꝛ i fine maioꝛ ē agḡuatio post pꝛādiū qꝫ añ. ℭ Si ḡ fiat de cā ca. cū hu. vitio digerat mā cū oxiça cara:ita dico si fiat de hu. purget cū colagogo:siue sit cuꝫ oppilōne:siue nō:lꝫ dicat. G. i diamidijs:q̄ ꝯ calefactio/ nē epatis nō dꝫ dari meᵃ scamoneata:ꝛ tu distiguas:q: i recēti cā uerū ē:sꝫ si iueterata sit passio/secure pōt dari eꝫ de suc. ro. uł oxi. qđ foꝛti⁹ opabit. 3° die fiat bal. cū herbis diur. fridis. Exeūti a bal. det reges. sequenti die fiat flō mia de saluatella i dextra manu:ꝛ fiat iunctio sup regiōe epatis cū oleo vio. ꝛ populeō. ℭ Itē fiat iunctio cū albu mine oui:ꝛ sinapiçet loc⁹ i pul. nenufaris q̄ ꝑiudicat i ca lefactiōe epatis. ℭ Itē fiat syr. de scolopēdria/endi. san/ dał. spica nar. quo utat mane post usuꝫ dyapꝛunis ꝛ trife re saracenice simplicis. ℭ Itē fiat puluis de sandał. rasu/ ra eboris/spođ. spica nar. añ. puluericent ista:ꝛ admisce ant pulueres eq̄li mixtura çucca. ꝛ h̄ puluē utat singulis diebus in mane ad pōdus. v. denarioꝝ. fiat emplastrum cōe de sandał. ro. ꝛc̄. ℭ Si aūt fiat sine humoris vitio si/ ne purgatione hec eadem adhibeantur. ℭ Si autem

frida fit cā:cū humo.vitio digeraꝶ mā̃ cū oximel.purgeꝶ
cū yera que magis est deoppilatiua enfratica epīs i oēs
mā̃s.3ª die fiat stuffa cū herbis cali.ꝛ diureticis. Exeūti
a bal.aurea alexādrina offeraꝶ sine opio:q: i oppilatiōe
splenis epīs renū uesice mīricis:ꝛ i artetica iueterata me
liꝰ danꝶ nō opiata q̃ꝫ opiata.3ª die apiaꝶ saphena sub ca/
uilla dextri pedis iteriꝰ:q: reª est ꝙ i oppilōne splenis ꝛ
epatis i fri.cā:uł i distēperātia cū hu.vitio.uł in apate de
fri.cā:ꝛ i q̄rtana uera meliꝰ apiꝶ uena saphena q̃ꝫ saluatel
la:ecōtra i calīs cāis meliꝰ apiꝶ saluatella q̃ꝫ saphena:qa
calīs hu.fortiꝰ ascēdit supiꝰ:iferiꝰ descēdit faciliꝰ:post fiat
iunctio cū oleo laurino:ꝛ tūc supponaꝶ idē emplꝫ.Acci/
pe suc.mēthe/absin.abrotani.an̄.pſuerięnꝶ ista se.feni.
petro.apij/dauci/carui/aspalti/ꝛ cū supdcis suc.distēperē
tur hu.pſres:fiat emplꝫ/ꝛ supponaꝶ:uel offeraꝶ dyacala/
mētū:uł sy.de calamēto:uł sy.absin.q ualet in utraqꝫ cā.
¶ Itē ysopꝰ coctꝰ cerotū fri.iunctiōe cū oleo laurino sup
ponaꝶ.eadē fiāt localia i frida distēperātia epīs sine hu.
vitio:uł ut dic̄ Alexā.vua passa ualet i debilitate epatis si
ue sit de ca.cā/siue de fri.¶ Itē notādū ꝙ nō ita sūt noci/
tiue castanee ut credūt qdā:eo ꝙ.iiij.uł.v.assatas i debi/
litate epatis itestinoꝝ ꝛ stōci seł uł bis i septiana exhibi
tas pbaui ualē.¶ Itē i utraqꝫ cā ualet panis cali.singuł
diebꝰ ieiuno stōco assūptꝰ:nō tn̄ i mł̄ta q̄ꝫtitate:sꝫ i tribus
uł.iiij.mo:seł datꝰ:q: nō solūmō ualet i his cāis:sꝫ ꝛ ēt ꝯ
vitiū ihitātiū loca paludosa:q pati sūt icurrē emoptoicā
vn̄ talis panis exhibitꝰ pseruat a tali passi.Itē ꝯ nebulas
matutiales fetidas ualet ꝛ ꝯ aeris pestilētiā:ꝯfert ēt trās/
fretātibꝰ:ꝛ ꝯtra fetorē sentine nauis.Si nō hēs recētem
cali.da tostū:ꝛ si sitit offeraꝶ potꝰ.si v̄o nō/nō offeraꝶ.Sꝫ
nota ꝙ qbusdā plus cōfert intinctus in vino:qbusdam
magis siccus:ꝛ sic illis offeraꝶ.

¶ De ydropisi. Cap.XLV.

St alia pas.epīs q̄ di: ydropisis.Fit aūt qn̄
qꝫ vitio spūaliū distēperatoꝝ i caliditate
vn̄ attrahūt qn̄qꝫ a fōtibꝰ:fōtes aūt attrahūt a ue
nis:ꝛ uene ab epate:epar a stōco:vn̄ desiccaꝶ stōcꝰ:ꝛ ita
magis debito recipit de potu:ex cuiꝰ supabūdātia uł suf/
focaꝶ/uł exiccaꝶ calor:ꝛ fit idigō:ꝛ ita crude succositatis
fit gn̄atio:q̄ pueniēs ad epar est cā idigōnis ꝛ aq̄si sāguis
gn̄atiōis:ex cuiꝰ diffusiōe p mēbra fit cā ydropis.¶ Qn̄
qꝫ fit vitio stōci ifridati:vn̄ cruda gn̄aꝶ succositas ꝛ idige
sta:q̄ pueniēs ad epar ē cā ydropisis.qn̄qꝫ vitio itestioꝝ
nequeūtiū deputare succositatē a supfluitate pᵉ digōnis
q̄ cū ipura defluat ad epar ē cā ydropisis.¶ Qn̄qꝫ fit vi
tio splenis nequeūtis depurare epar a mel̄ica supfluita/
te:q̄ cū relinqꝶ i epe ē cā ydropisis.¶ Qn̄qꝫ ex nimio
fluxu emorroy.uł mēstruoꝝ:uł ex nimio fluxu uē.vn̄ de
pdunꝶ fūdamēta caloris:ꝛ fit ita indigō:ꝛ ita ydropisis.
¶ Qn̄qꝫ ex retētiōe mēstruoꝝ uł emorroydarū vn̄ reu/
tiꝶ sang.ipurꝰ ad epar:ꝛ ē cā ydropis.¶ Qn̄qꝫ ex nimio
fluxu a naribꝰ:qn̄qꝫ ex mēbris mutillatis:q̄ p pticulares
curatiōes q̄ dcē sūt i pte:ꝛ q̄ dicēde sūt i pte:p flōmiā cu/
raꝶ talis ydropisis.¶ Qn̄qꝫ ex apate fit epatis:q̄ ut apa
curaꝶ.¶ Qn̄qꝫ fit ex distēperātia epatis.Si ḡ epar i fri
ditate ꝛ hūi.distēpereꝶ fit idigō:ꝛ aq̄si hu.gn̄atio:ex q̄ruꝫ
diffusiōe p mēbra fit iflatio:ꝛ ita ydropisis q̄ di: yposarca
uł anasarca.Si distēpereꝶ i friditate ꝛ sic fit idigō ꝛ ita fit
spēs ydrop.que leucoflantia.¶ Qn̄qꝫ distēperaꝶ gibbꝰ
epatis i calitate ꝛ hu.vn̄ apiunꝶ pori gibbi:ꝛ exeūt spūs
ꝛ fumi a sima epatis/ꝛ fit idigō:ꝛ sic seqꝶ spēs ydropis q̄
di: asclites.¶ Qn̄qꝫ distēperaꝶ gibbꝰ in calitate ꝛ sic.vn̄
apiunꝶ pori gibbi ꝛ exeūt spūs ꝛ fumi a sima epatis:ꝛ de
sic̄ calor:ꝛ fit idigō:ꝛ fit q̄rta spēs ydropisis q̄ di: timpani
tes.Due autē pme dicunꝶ frigide:ꝛ due ultime calide.
¶ Gn̄alis ḡ regª est:ꝙ post purgationē offeranꝶ ea q̄ du/
cūt mā̃ꝫ p urinā.¶ Alia reª ē:ꝙ adhibeanꝶ extrīseca q̄
succutaneā mā̃ꝫ educāt.¶ In pª aūt ꝛ 2ª spe fit ulīs ifla
tio:sꝫ sepanꝶ i h ꝙ i leucoflantia pus appet urina discolo
rata:ꝛ piguis post ꝯfirmationē frequēter tenuis. In alia
semp tenuis ꝛ discolorata appet.Cū ḡ in utraqꝫ spe fere
eadē fit cura digeraꝶ mā̃ cū oximell.sqlli.ꝛ purgeꝶ cū ye
rapi.3ª die fiat stuffa de herbis calīs enfraticis.exeunti a
stuffa offeraꝶ aurea alexādrina sine opio cū vino decoc.
raď.feni.Seq̄nti die uarieꝶ cura:q: i yposarca fit flōmia
de epica cū apoforesi i leucoflantia nō fiat flōmia:sꝫ ap/
ponaꝶ uētosa sup renes. In utraqꝫ tn̄ bn̄ fit flōmia de sa/
phena uena dextri pedis iteriꝰ sb cauilla semel in mēse.
¶ Itē fiat bis clistē cū aq̄ marina uł salimacina i q̄ resol
uaꝶ.℥.s.yerepi.¶ Itē i h ꝯuenīūt oēs auctores ꝙ si of
feraꝶ coclear urine capne uł nigre ouis i q̄ decoquaꝶ spi
ca nar.soluit eni fridā ydropē/educēdo mā̃ꝫ p urinā/uel
p uētrē:uł i singulis diebꝰ offeraꝶ i mane dyareub.ꝛ tūc
supueniat potꝰ vini decoctionis lapatij acut:rad.petro.
macedoni.folioꝝ sauie:q̄ ēt potu tn̄ p se multos curauit.
¶ Itē fiat syr.cū decoctiōe scolopēdrie/end.absin.spice
nar.q̄ i ca.cā ꝛ frida sūt ꝯueniētia/calamēti/origani/sam/
buci/ebuli/corti.tamarisci/uł fraxini/fen̄.petro.apij/ꝛ ali
arū pdcārū herbarū:q̄ utanꝶ semp post usuꝫ eluarij.Si
aūt laxatiuū facē uolueris apponaꝶ ani.polipo.ꝛ esula:ꝛ
eo utaꝶ bis uł ter i septiana.¶ Ab exterioribꝰ fiāt facel
latiōes de sale tosto ab ore stōci usqꝫ ad virilia:ꝛ silr sup
latera.¶ Itē iungaꝶ spōgia marina uł lana succida uł fil
trū rubeū i lixiuio tepido resołonis nitri/uł salis cois:ꝛ
ide fomētētur loca pdcā.¶ Itē fiat iunctio cū arogon ꝛ
oleo laurino i pdcis locis:sup epar ponaꝶ ysopus cocta
¶ Itē aliď qď lꝫ vile sit:potēs tn̄ ē effectu.decoq̄tur ster
cus capnū/uł bouinū i vino ꝛ oleo:ꝛ apponaꝶ sal nitrū:
ꝛ fiat emplꝫ ꝛ supponaꝶ.¶ Itē frequēter balneeꝶ i aq̄ sal
macina/uł marina:uel coopiaꝶ a terra uł arena maris ca
lida.¶ Itē fiāt scarificatiōes i posterioribꝰ ꝛ an̄rioribus
tybiarū.¶ Itē fiāt cauteria iteriꝰ sb genu ꝛ super genu.
¶ Itē i 3ª uł i 4ª etate lune apponātur uētose sup regio/
nē epīs cū scarificatiōe i sequēti lunatiōe.In 3ª etate po
nātur sāguisuge sup regionē epīs.ꝛ nō ꝙ ea diligētia ma
gis ualet i anasarca q̃ꝫ ꝯ fridā oppilōnē epīs.¶ Ultime
due spēs calē sb eadē diligētia curātur.digeratur mā̃ cū
oxiçacara:ꝛ purgeꝶ colagogo:i q̄ ponaꝶ.℥.j.aloes:uł tri
fera saracenica/reub.cū sero capno coctū:i q̄ itūdaꝶ reu/
barbarū p noctē.Si aūt iueterata fit pas.offerri pōt eluꝫ
de suc.ro.3ª die fiat bal.de folijs salicis/uł vinearū/ꝛ sili
uꝫ herbarū fridaꝝ diureticarū.Exeūti a bal.offeraꝶ rub
trociscata:uł reges cū aq̄ i q̄ decocta fit enď.cū suc.eiusdē
Sequēti die apiaꝶ uena epatica dextri brachij/cū apofo/
resi.singulis aūt mēsibꝰ apiaꝶ uena saluatella i pª uł 2ª eta
te lune i vno mēse i vna manu:ꝛ i alio in alia.¶ Itē seł
uel bis i mēse fiat clistē.Accipe absin.herbe viol.malue
an̄.M.j.decoq̄nꝶ:postea colētur.colature addaꝶ furfur
triticeū addātur.ʒ.ij.oli vio.ꝛ.℈.j.salis gēme:eluꝫ de suc.
ro.℥.s.ꝛ totū ad pōdus.j.lb.inijciātur.¶ Itē singuł mē
sibus offeraꝶ duarū ptiū dyaprunis:ꝛ tertie dyareub.ad
q̄ꝫtitatē castanee minoris:ꝛ seq̄tur usus illiꝰ syru.cū tribꝰ
ptibꝰ aq̄ decoctionis endi.Accipe capil.ue.cetrac.poli/
tricuꝫ adyātos/sābu.ebuli/fraxini/genestre/sali.rad.lig.
tamarisci corticis/rasure eboris/seric.crudū sandał.oiuꝫ
nenufar.spoď.vuas pas.scolopēdriā/endi.spicā nar.ab/
sin.mēthā/ꝛ q̄tuor se.fridoꝝ.q̄ssenꝶ ista:decoquātur i aq̄
colētur:colature admisceaꝶ çucc.ꝛ syrupeꝶ.¶ Itē singu
lis diebꝰ.Accipe de hac decoctiōe que sic fit.Accipe or
deū cū cortic̄.radi.feni.petro.spice nar.q̄ssentur ista.de/
coquātur in aq̄:post decoctionē apponaꝶ pul.reub.Iste
eni potꝰ ptim educit mā̃m per secessum:ptim per urinā.
Si aūt pdictū syru.laxatiuū facē uolueris i fine decocti/
onis apponas pul.reub.uel de scamo.cocta.¶ Itē aliꝰ
potꝰ qui i utraqꝫ cā offereꝶ idifferēter decoq̄tur spi.nar.
i sero capno.ꝛ de hac decoctiōe utaꝶ mane ꝛ sero q̄cūqꝫ
hora uoluerit utaꝶ lōgo usu.Ille potꝰ soluit utrāqꝫ causaꝫ
Itē balneeꝶ in aq̄ decoctiōis fri.herbarū ꝛ absin.¶ Iteꝫ

iungaſ oľo vioľ.ſup uētrē ⁊ latera:⁊ ſup regionē epatis ⁊ ſuc.abſin.⁊ aceto:⁊ fiat emplʒ:qȯ fit ſic.Accipe chimoleā uľ terrā que iuenif ſƀ mola fabꝛi:pľuericeſ ⁊ diſtēpereſ cū ſuc.abſin.⁊ aceto:⁊ fiat emplʒ.¶ Itē aliȯ emplm ſup dictū qȯ ualet ad calefactionē epatis:ſupponaſ:⁊ gñaľr ea que ualēt i cā oppiľonis ualēt i hac cā.¶ Itē fiāt ſcarificatiōes i añriorib⁹ ⁊ poſteriorib⁹ tybiarū.Itē fiāt cauteria i p̄dcis locis.Itē apponaſ ſāguiſuga ⁊ uētoſa ſup regionē epis cū ſcarificatiōe.¶ Itē i iſtis duab⁹ ſpēb⁹ ydropiſis iſlātur pedes tybie:⁊ ptes ſupiores uſqȝ ad os ſtōci.ȝcillātur bꝛachia ⁊ coll.extenuaſ facies uria utrobiqȝ ſƀruffa/uľ ruffa:ſʒ i h̄ differūt:q: i aſclite appet urina mediocriter tenuis uľ mediocris.in tympanite ꝟo tenuis.

¶ De apoſtemate epatis. Cap.XLVI.

a **Poſtemata** epis qñqȝ fiūt de fri.cā:qñqȝ de ca.cā:qñqȝ fit apa de ſang.qñqȝ de co.¶ Qñ fit de ſāg.ſētiſ dolor fixiu⁹ aggȗās ⁊ calor ſƀ dextro ypocūdrio fe.adeſt ꝯtinua dulcedo oris diffuſio ruboris p alba ocľoꝝ uenaꝝ iſlatio:⁊ toti⁹ coꝛpis repleta hitudo.Urina rubicūda uľ ſƀruffa:uľ iopos ſupi⁹ diſticte liuēs.¶ Si fiat ex co.ſētiūtur pūctiōes ⁊ arſure ſƀ dextro ypocūdrio.citrie ſcūt alba oculoꝝ:amaricaſ os:ſitis adeſt ⁊ feb.maḡ acuta.Urina rub.uľ ſƀrubea cū ſpuma crocea ſupi⁹:⁊ in circulo liuēs.¶ Si aūt fiat ex fľate adeſt dolor cū aggȗatione:⁊ extēſiōe:⁊ mollitie ſƀ dextro ypocūdrio cū emľo colore faciei ⁊ toti⁹ coꝛpis:aliqñ cū febꝛe molli:aliqñ ſine fe.Urina piguis ⁊ paꝝ colorata ⁊ p totū turbata:⁊ ſupi⁹ diſticte liuēs.¶ Si aūt de meľia ſentiſ pondus ſƀ dextro ypocū.ariditas i exteriorib⁹ ⁊ loci durities cū colore terreo faciei ⁊ toti⁹ coꝛpis.Urina min⁹ colorata aliqñ cuʒ fe.leui:aliqñ ſine fe.Urina min⁹ piguis ſupi⁹ cineritio colore liuēs qñqȝ p totū.¶ Itē qñqȝ eſt apa i gibbo:qñqȝ in ſima.Si fit i gibbo ſētiſ dolor ⁊ tumor iuꝛ̄ ſpinā:⁊ ibidē tumor nōbilis appet difficultas aſpirādi ⁊ reſpirādi:⁊ ē forma apatis in modū lune nouelle:coꝛnub⁹ depſſis iferi⁹ ſētiſ dolor ⁊ pulſatio uſqȝ ad furcľas.¶ Dic.G.Si fit apa i ſima epis ſētiſ dolor ⁊ pulſatio ⁊ aggȗatio uſqȝ ad vmbilicū:nauſea:⁊ uomit⁹:⁊ eructuatio:⁊ ſingulť⁹ adſūt.

¶ Si ḡ de ca.cā fiat pticularib⁹ ꝯueniētib⁹ flōmia p̄iudicat de epatica dextri bꝛachij ut dic̄ Coſtā.¶ Alia ḡ regula qꝛ ſʒ ꝗtuor tpa apatis diſſolubilia ſūt apponēda.In pn̄cipio repcutiaſ mā cū ſtupis canabinis iītictis in ſuc.ſolatri tep̄.ter uľ q̄ter uſqȝ ad duos uľ tres dies.In augmēto utēdū eſt diſſolutis.decoq̄tur ḡ farina oꝛdei in ſuc.abſin.fiat emplʒ:⁊ ſupponaſ.¶ In ſtatu ut dic̄ Hyp.i affo.In gñatiōe ſaniei dolores ⁊ fe.accidūt magis q̄ȝ facta ſanie tūc iſiſtēdū eſt cū maturatis.decoq̄tur farina triticea cuʒ oleo vio.uľ butyro recēti:⁊ fiat emplʒ:⁊ ſupponaſ:uľ mica panis caľa teraſ cū vitellis ouoꝝ/⁊ oleo vioľ.uľ butyro:⁊ fiat emplʒ ⁊ ſupponaſ.iſtȯ eſt qȯ dcm̄ eſt ſupi⁹ de ſumitate iuſqami ualet ad idē.Rupto apate qȯ coḡſcif per ſanioſaʒ urinā:⁊ ſanioſā egeſtionē:utēdū eſt mūdificatis Accipe ḡ abſin.ſpicā nar.ſcolopēdriaʒ:endi.⁊.iiij.ſe.fri.diuretic̄.decoq̄nſ i aq̄ ⁊ colētur.colature addaſ ȥuc.⁊ ſyrupeſ.¶ Itē pulueriȥentur ſe.frig.⁊ ſe.atriplicis:lactu.poꝛtu.fen.ſpice nar.i eq̄li pōdē:⁊ ꝯficiātur cū ſyru.⁊ fiat elm:mane ⁊ ſero ſeq̄tur uſus ſyru.cū aq̄ tepi.¶ Si aūt de frida cā adueniat pticularib⁹ ꝯueniētib⁹ fiat flōmia de epatica ⁊ ualet.¶ Itē.G.di.qꝛ i ca.cā dʒ fieri flōmia:nō tñ negat/qn in fri.cā debeat fieri:ſʒ ad 2^m uel 3^m diē cū p̄dicto repcuſſiuo repcutiātur in augmēto diſſolutis iſiſtēdū eſt.exƀaſ ſucc⁹ abſin.⁊ illo tepido itigaſ lana ſuccida ⁊ ſupponaſ:cū aūt mā tēdit ad ſaniē:qȯ coḡſcif p p̄dcā ſigna apponaſ iſtud emplm maturatiuū.decoq̄tur farina tritici i oleo ⁊ melle ⁊ vino:⁊ fiat emplʒ ⁊ ſuppōaſ.¶ Itē accipe limaceas ⁊ decoque in melle cū farina tritici uľ lini:⁊ fiat emplʒ:⁊ ſupponaſ.Illȯ qȯ in pleureſi dcm̄ ē ſupert⁹ de berula ⁊ naſturtio aq̄tico ad idē ualet.Siľr ualēt iunctiōes repcuſſiue/maturatie/diſſolutiue/mūdificatie.Rupto apate qȯ cognoſcif p p̄dcā ſigna:offeraſ dyani:⁊ dyaſpmaton/⁊ dyayris/⁊ ſequaſ ſyru.de abſinthio.¶ In utraqȝ cā ualet cliſtere mollificatiuū ⁊ poſtea mūdificatiuū.¶ Apa dextri lateris ſepaſ ab apate epatis:eo qꝛ habeat lōgam foꝛmā ⁊ ro.per alia ſex ſigna que p̄dicta ſunt in tractatu pleureſi.

¶ De icteritia. Cap.XLVII.

i **Cteritia** eſt imutatio nālis coloris cutis in nō nālē:utpote in croceum/viridē/⁊ nigrū:fit aūt crocea ex coľa mixta cū ſanguie ex cui⁹ diffuſiōe fit croce⁹ color:uľ ex coľa praſſi.uľ ru.Uñ fit viridis:uľ cū meľia:vñ fit niger.Fit auteʒ qñqȝ vitio ſtōci:qñqȝ vitio ſplenis:qñqȝ vitio mr̄icis:qñqȝ ex nimio fluxu ſāg.qñqȝ ex nimio uomitu:qñqȝ ex fetore:qñqȝ ex ueneno exhibito:qñqȝ ex moꝛſu rabidi canis/uľ ſpētis:qñqȝ ex fe.qñqȝ vitio epatis:⁊ tūc ē ex apate ei⁹ uľ ebullitiōe ſāg.uľ oppiľone chiſtis fellis:⁊ tūc qñqȝ ex ſupiorib⁹ ponif:qñqȝ ex oppiľone iferi⁹.¶ A ſtōco fit pp nimiā calefactionē ⁊ ebullitionē eiuſdē.vñ ignita ſuccoſitas trahif ad epar.vñ gñaſ ignita co.que depoꝛtaſ cū ſang.p mēbꝛū:vñ fit icteritia:⁊ tūc pōt eē crocea/uľ viridis ſʒ maiorē uľ minorē epatis calefactionē.¶ Uitio ſplenis dū oppilaſ ⁊ nō depuraſ a meľica ſupfluitate que depoꝛtata p mēbꝛa fac̄ icteritiā nigrā.Qñqȝ ex retētiōe mēſtruoꝝ que reūtunſ ad epar:⁊ depoꝛtanſ per mēbꝛa cū ſang.faciūt icteri.¶ Ex ueneno aſſūpto uel moꝛſu rabidi canis/uľ ſpētis iſiciunſ hu.uľ ēt mēbꝛa ex fumo uenenoſo:⁊ ita fit icteri.¶ Ex fluxu ſang.uľ uomitu inaniſ coꝛpus ⁊ iītēdif ſiccitas acuiſ calor ⁊ mutaſ ſanguis i co.ex c⁹ diffuſione p mēbꝛa fit icteri.¶ Si aūt fiat ex fe.uľ vi nāe/uľ vi ſinthomatis.vi nāe i die cretico cū expellif nociua mā ad exteriora.Ui ſinthomatis ut in die nō cretica p ebullitionē māe que diuiſa p mēbꝛa facit icteri.Uľ ex apate epatis cōpꝛimēte chiſtim fellis reūtiſ co.ad epar:ex cui⁹ diffuſiōe p mēbꝛa fit icteri.Qñqȝ ex ebullitione epatis vñ ſāg.trahif i colerā cū oppiľone ramoꝝ chiſtis fellis ipedif trāſit⁹ co.ex c⁹ diffuſiōe fit icteri.¶ Iſte aūt cāe a ſe pꝓꝛijs ſignis coḡſcunſ.¶ Si fiat a ſtōco punctura ⁊ arſura ſentif in eo in q̄ fumoſa eſt eructuatio/uomit⁹ coľic⁹/amaritudo oris/ſitis ꝯtinua/tinit⁹ aurīū/doľ.frōtis/uľis iſectio oculoꝝ ⁊ alioꝝ mēbꝛoꝝ.¶ Si a ſplene dignoſcif p do.ſƀ ſiniſtro ypocū.⁊ tumorē/⁊ iſlationem ſplenis ⁊ nigrorē.¶ Si vitio mr̄icis nigra fit icteri.qȯ coḡſcif p iditia patiētis.Siľr fit ex uomitu uľ fluxu uen.moꝛſu rabidi canis/uľ ſpētis.¶ Si ex ueneno p ſigna iferi⁹ dicēda coḡſcif.¶ Si ex apate p ſigna ſupius dicta.¶ Si ex ebullitiōe epatis p arſuras ⁊ pūctiones eiuſdē p urinā ſpumoſam/⁊ croceā:⁊ p frōtis do.⁊ p tinitū aurīū/⁊ frōtis ⁊ coꝛpis uľeʒ iſectionē.¶ Si ex oppilatiōe ſupioris rami:maior eſt iſectio fľatice ⁊ mucillagioſe ſūt egōnes.¶ Si ex oppiľone utriuſqȝ coḡſcif p doľ.⁊ itēſionē ⁊ iſlationē epatis:⁊ p egōnes fľaticas ⁊ uētris cōſtipationē.¶ Si fiat vi ſinthomatis in fe.qȯ cognoſcif:q: fit in die cretico ⁊ nō ſequiſ egri alleuiatio.¶ Si fiat vi nature fit in die cretico:⁊ inde ſequiſ egri alleuiatio.

¶ Si ex caľitate ſtōci fiat eodē mō curatio ut d: i p̄dcā ſtōci calefactiōe.¶ Si aūt vitio ſplenis:curaſ ſicut diximus in oppiľone eiuſdē.¶ Si ex mēſtruoꝝ retētiōe cureſ p aptionē eoꝝ/ut diceſ iferi⁹.¶ Si vō fiat ex uomitu curetur ut dixim⁹ in paſ.ſtōci.¶ Si ex fluxu ſan.cureſ ut dictū eſt in diſſinteria:uľ ſāg.p nares:uľ in fluxu emoꝛroy.ut diceſ in fluxu mēſtruoꝝ.¶ Si aūt fiat ex ueneno uľ moꝛſu rabidi canis/uel ſpētis cureſ ut iferi⁹ diceſ.¶ Si fiat ex feb.cureſ ut febꝛis.¶ Si ex apate cureſ ut ſupius dictū eſt i calefactiōe epatis cū hu.vitio.¶ Si ex oppilatione chiſtis fellis cureſ ut dictū eſt in oppilatiōe epatis ſiue fiat vitio ſtōci:ſiue feruore epatis offeraſ iſte ſyr.de coq̄nſ cuſcute/ſpice nar.in ſero capno coleſ in colatura

resoluat cassiafistula medulla z tamarindi. Iterū colet. i colatura resoluat: pul. reub. z sub diuo per noctē dimitta tur: z in crastino ad pōdus vniꝰ lb. pōt offerri ꝯm vires patiētis singulis mēsibꝰ siue fiat ex ebullitione epatis vl stomaci. Itē in istis causis z oppilōnibꝰ calis offerat iste syru. mane z sero. Accipe solatrū / absinthiū / endi. nasturtiū. i. cauliculū agreste / z arthemisiā linariā / folia capfolij quassent / z in aq̄ decoquant / colent z colature addatur çuc. z syrupiçet de suc. plāta. fiat decoctio / z ppinet: uel succus eiꝰ pbatū. de succo aūt linarie dico ꝙ si bulliat / z colet / z admisceat çuc. z de eodē tēp. accipiat ictericꝰ mane z sero q̄tū testa oui capit usq̧ ad. ix. dies soluit oculorū icteritiā / z totiꝰ corpis. idē dico de suc. capfolij. Itē induat ictericꝰ camisiā nō post texturā cādidatā: z sic stuffetur cū aq̄ decoctiōis linarie / z capfolij: istud tollit colorē vlem ictericū. ❧ Itē coquat caro recēs uacce in aq̄: z inde fumigent oculi: z tunc due gutte ponant in angulis oculoꝝ de vino maligra. z malimaciani decocto sb cineribus inuolutū cū stupa madefacta in aqua de caulibus illud remouet icteritiam / z oculoꝝ colorem.

❧ De passionibus splenis. Cap. XLVIII.

Tem sicut in epate multe cadūt pas. ita qn̄q̧ i splene. qn̄q̧ eni remollit: qn̄q̧ idurat: qn̄q̧ apat: qn̄q̧ ex uētositate extendit. ❧ Remollit eni ex discursu flatis ad ipm: qđ eiꝰ poros oppilat. idurat qn̄q̧ ex lōga q̄tidiana: qn̄q̧ ex lōga tertiana: qn̄q̧ ex lōga q̄rtana: qn̄q̧ ex potu aque fride: qn̄q̧ ex lōga z cronica egritudine: qn̄q̧ ex usu ciboꝝ melicoꝝ qn̄q̧ oppilat magis: qn̄q̧ minꝰ: qn̄q̧ v̄sus stōcū: qn̄q̧ v̄sus vmbilicū: qn̄q̧ v̄sus pectinē: qn̄q̧ oblōgꝰ: qn̄q̧ rotundus: qn̄q̧ angulosus: qn̄q̧ in vna pte spissus / z in alia tenuis: qn̄q̧ in supiori pte: qn̄q̧ in iferiori: qn̄q̧ i toto: qn̄q̧ de ca. cā: qn̄q̧ de fri. Ex frida sic ex melico hu. i maiori q̄titate. Ex ca. sic de co. cuz i maiori q̄titate trāsmittit ad chistim: z p icōtinētiā trāsmittit z decurrit ad splenē: z ipm oppilat. Ex cibis melicis: q: ex ipsis gnat melia i multa q̄titate que ipz oppilat. Ex aq̄ frida: q: splē ꝯstringit z hu. cōpingunt: q cā sūt oppilōnis. ❧ Ex tertiana uera ubi sbtiles ptes ꝯsumunt / z grosse remanēt / que sūt cā oppilōnis. ❧ Ex lōga q̄rtana ubi gnat multa melia que oppilat. ❧ Ex longa quotidiana / ubi viscosi gnant hu. z crudi: qui sūt cā oppilōnis: qn̄q̧ apat ex hu. ca. uel fris: qui in ipso colligunt: qn̄q̧ extēdit ex uētositate grossa poros eius subintrante generata per indigestionem.

❧ Gnalia signa spleneticoꝝ in qbꝰ ꝯuenīūt oēs auctores sūt sinistri ypocūdrij dol. maio: aggrauatio post prādiuz q̄z an. dolo: in sinistra pte capitis: discoloratio faciei / z totiꝰ corpis: z eiusdē extenuatio: z eructuatio facta a fumo pueniēte a splene p idigōnē. Uomitꝰ sang. qn̄q̧ difficilis: qn̄q̧ suauis: qn̄q̧ urina sāguinea: qn̄q̧ fluxꝰ sanguis p sinistrā narē: qn̄q̧ fit q: cū splē nō fit capax sāg. melici reūtit sang. ad simā epatis: z ide ut dcm̄ est / expellit: aggrauatio tybiarū z crurīū: z difficultas anhelitꝰ: qn̄ p scalā siue g̃dus ascēdit: z tūc maxie qn̄ oppilat caput splenis supiꝰ. ❧ Spālia signa sepata sūt hec. Si remolliat splen pter nām tactu sentit mollis: ac si tota suba dissolueret sub digitis. ❧ Si aūt oppilat de ca. cā sentiunt arsure z pūctiōes sb sinistro ypocūdrio / sitis ꝯtinua / oris amaricatio / faciei citrinitas / urina tenuis discolorata. ❧ Si ex fri. cā sentit aggūatio z pōdus sb sinistro ypocūdrio urina discolorata: z qn̄q̧ piguis est z nigra ex admixtione melie. ❧ Si ex apate p formā apatis: z aggūationem z pōdus. ❧ Si fiat de fri. cā sentit algorē in pfūdo lētū calorē febrilē. ❧ Si fiat de ca. cā: sentiūtur pūctiōes / adest fe. ꝯtinua z acuta. ❧ Si vō fiat ex uētositate cognoscit p extēsionē uētris / z saltū / z rugitum / z dealbationem.

❧ Si āt fiat remollitio splenis de fri. cā digerat mā cū oximel. purget cū yerap. Itē in die 3ª fiat stuffa: offerat metridatū cū vino decoctiōis çinçi. ❧ Sequēti die apiatur uena saphena sb cauilla sinistri pe. iteriꝰ: z tūc fiāt sacellatiōes sup̄ splenē de sale tosto / milio / ordeo / auena: z in h̄ piudicat sal tostū in uesica enea positū. Itē fiat iunctio cū melle ru. z sinapiçet cū pul. synapis. ❧ Si aūt fiat splenis duritia: siue de ca. cā: siue de fri. di icurabilis: si iueterata sit pas. vniꝰ anni: tn̄ post. vij. ānos vl. x. bn̄ curat. ❧ Gnalis regula est: ꝙ si tāgat splenis regio cū uētriculis digitoꝝ: z tactui resistat: nec i alio cedat icurabilis est. ❧ Alia est regula. nō est exhibēda medicia dōec remolliat splē. ❧ Alia regula. nō offerant mltū dissolutiua p os violēter ne dissoluat tenera sba splenis: sz ab exterioribꝰ apponant. ❧ Itē oēs auctores dicūt ꝙ spleneticos: epaticos iliacos: colicos adeo ledit aq̄ fri. ❧ Itē alia regla. nō apponat exteriꝰ aliqđ emplm desiccatiuū donec remolliat splē. ❧ Si g̃ fiat de ca. cā: digerat mā cū oxiça. p os. remolliat mane z meridie cuz butyro z oleo z dyaltea: remolliat ab exterioribꝰ z digesta mā ab iterioribꝰ purget cū elario de suc. ro. z die 3ª fiat bal. de folijs vinearū: tormētilla: epica: malua viol. herba absin. feni. z folijs sali. in multa q̄titate. exeūti a bal. offerat rub. trocisca. uel requies cū aq̄ decoctiōis endi. z scolop. Seq̄nti die fiat flōmia de epatica sinistri brachij: qn̄q̧ de saluatella in sinistra manu. ❧ Itē dic. G. ꝙ dz apiri in hac cā uena retro post sinistrā aurē. ❧ Itē aliqn̄ apiat uena saphena sb cauilla pedis sinistri. ❧ Itē qn̄q̧ apponat sāguisuga sup̄ regionē sple. qn̄q̧ uētosa cū scarificatōe. Itē fiat sb crure sinistro cauteriū sb genu. ❧ Singulis septianis fiat sel clistē colagogū: z fiāt setones sup regiōes splenis. ❧ Itē fiāt uasa de tamarisco / vl genestra / vl fraxino / vl salicibꝰ / i qbꝰ recipiāt cibū z potū. Itē calefiat vinū cū ferro ādanico / vl calibe. ❧ Itē alia. aq̄ illa in q̄ fabri ferramēta solēt extinguē bulliat ad ignē: colet z colature admisceat çuc ca. z syrupiçet de isto sy. utat mane z sero z q̄cūq̧ hora uoluerit cū aq̄ tepida z gnalr cū syr. z emplis z elarijs alijs supdcis: cū qbus curat ca. oppilo epatis: curat z duri. splenis. ❧ Si aūt fiat de fri. cā remolliat cū butyro uel dyaltea ab exterioribꝰ: vl decoquat farina se. lini cū butyro vl dyaltea: z supponat que nece est in utraq̧ causa. ❧ Istđ est cōe in utraq̧ cā. digerat mā cū oximell. sqlli. purget cū yerapi. acuata cū scamōea. 3ª die fiat stuffa cū herbis cali. diur. eufrati. exeūti a stuffa offerat aurea alexā. sine opio cū vino decoctiōis radi. feni. fraxi. Sequēti die fiat flōmia de uena saphena sb cauilla pedis sinistri iteriꝰ: z alie flōmie fiāt de saluatella sinistre manꝰ de uena que est retro post aurē sinistrā: fiāt scarificatiōes sup sple. Itē apponat uētosa z sāguisuga sup̄ splenē: fiat cauteriuz sup genu iteriꝰ: z setones sup̄ sple. z fiāt uasa de fraxino: vl tamarisco: vl genestra: cū qbꝰ recipiat cibū z potū calefiat cū ferro iudaico vinū. Itē fiat clistē ydrogoicū cū ℥. ʒ. yerapi. sel i septiana. ❧ Itē fiat iunctio cū h̄ vngtō. liq̄ fiat armonia. i aceto: z admisceat cū olo laurino liq̄facto ad ignē: z in illis sl liq̄factis admisceat cera ru. z deponat ab igne: z tūc admisceat pl. de aloe: z thure: z fiat vnguētū: z facta iunctiōe supponat ysopꝰ cerotū malaxatuz in aceto resolōnis armonia. z acuatū cū pul. mirre z aloes. ❧ Itē accipe brionie radi. iari. cucume. agre. q̄ssent: z cū putrescūt in oleo z vino decoq̄nt usq̧ ad vini cōsūptionē. colent z exp̄mātur iter duos bacculos: z i illo tepido liq̄facta cera ru. deponat ab igne: z appōat pl. mirre z aloes: z fiat vngtm̄: z tūc pdcē radices decoq̄nt in vino p dimidiū diē: z terant cū assū. uetusta por. vl hircia z fcā iunctiōe suppōat h̄ empl3 qđ potēter attenuat splenē. Itē de 3º i 3m offerat dyasene acuata cū lapide laçuli. ❧ Si aūt fiat ex apate curet ut apa epis. ❧ Si autē fiat ex uentositate qn̄q̧ ex vitio splenis: qn̄q̧ ex cibis z potibꝰ: qđ cognoscit: q: ex cibis z potibꝰ exhibitis supuenit dol. z oppilo ipsiꝰ: ipis sbtractis cessat. ❧ Si aūt illis exhibitis vl nō exhibitis pmaneat doloꝝ signū ē ꝙ sit vitio splenis: curat oppilo tal p clisteria: p elaria: p fomētatiōes: p

syrupos:per cataplasmata:z p alia extenuātia uētositatē.

¶ De passionib⁹ renū:z pmo de dolore. Cap.XLIX.

q Uandoqz hu.fluūt ad renes z faci
unt dol.qñqz apa:qñqz
lapidē. Et qñ fit dol.qñqz fit ex cā ca.sanguiea.
s.uel colica.qñqz de fri.s.flatica ul' melica:z qñqz est hu.
vitio:qñqz sine. ¶ Si aūt fiat ex sang.h sunt signa.calor
in pfundo/z aggrauatio/z pōdus mēbroz/repletio ue/
ne exterioris saphene/urina pinguis z colorata. ¶ Si
a co.arsure z pūctiones in pfundo sentient exterioris p
tis:arefactio:urina tenuis z colorata.Si fit ex distēperā/
tia caloris sine hu.vitio eadē erūt signa que z co.preter
pōdus z aggrauationē mēbroz.Si ex flate algor z frig⁹
in pfundo:aggrauatio z pōdus mēbroz sentiunt urina
pinguis z discolorata. ¶ Si aūt ex melia cū pōdē z ag/
grauatione est:urina tenuis cū discoloratione.Si sit ex
frigida cā sine hu.vitio eadē erūt signa que z melie exce
pto pōdē z aggrauatione. ¶ Regula ergo est q pus co
gnoscat utrū mā fiat a splene/uel a capite/ul' ab epate/ul'
a totali corpe ad renes anteqz icipiat cura:q: pm ista ua/
riat cura. ¶ Et si a splene fluat cognoscit per ei⁹ aggra/
uationē z sinthomata.Prima cura est q cōfortet splē:z
fluxuz itercipiētia sunt spleni apponēda.Si itelligas de
epate z capite. ¶ Si a totali corpe cognoscit per dolorē
z aggrauationē oium mēbroz.Prima cura in ul'em cor
poris purgationē adhibēdā. ¶ Itē qñqz est dol.cū reu
mate:qñqz ex ɔfirmata cā/z sine reumate:pticularib⁹ er
go ɔuenientib⁹/z corpe exñte plectorico z reumatico de
sanguine fiat flōmia pus de epatica:z digerat mā cū dy
aprunis z olerib⁹ z maluis z alijs herbis frigidis:nō dz
exhiberi oxiçacara:q: nimis est apitiua:z puocat reuma
¶ Regula fz.S.q cū usus diureticoz aduerset reuma
tib⁹ ab exteriorib⁹ inungant renes cū oleo viol.z buty/
ro:z supponat pānus ifusus in aq̄ decoctionis solatri:z
auene:z bñ expssus.Si fit sine reumate/digerat cuz oxi
çacara:mā digesta purget cū el'uario de succo ro. ¶ Si
corp⁹ fuerit pleureticū digerat ut dictū est in reumate:z
sine reumate:z fiat pticularis purgatio cum clistere cola
goico die tertio post ul'em purgationē.Si corpus fuerit
pleureticū uel post pticularē si nō fit pleureticū fiat stuffa
de herbis fri.exeūti a bal.ref rub.trociscata cū vio mul
tū limphato:uel cū aq̄ decoctionis thuris:eodē mō fiat i
colica post flōmiā sequēti die.in utraqz enim apiatur sa/
phena sub cauilla pedis exteri⁹:z singulis dieb⁹ utat flō
mia ex altera saphenarū.Itē fiāt cauteria in poplitibus z
scarificationes sup renes:z tūc fiat inunctio cū albumie
oui:z sinapiçet pul.de sanda.lactuce/portul.ro.z serico
crudo:uel se.fenu.z supponat stupa canabina minutissi
me incisa:z dimittat quousqz per se cadat:z nō cadet do
nec egritudo cadat.Itē apponant ea que dicta sunt in ca
lefactione epatis. ¶ Si autē fiat sine hu.curat per fri.z
hu.z alterātia:z cū syr.fri.empl'is el'ua.vnguentis bal.z
alijs pdictis. ¶ Si vō fiat de frigida cā cū hu.vitio par/
ticularib⁹ ɔueniētib⁹ corpe exñte plectorico z reumati/
co digerat mā cū çinçi.Alexādri:z cū olerib⁹:z ble.be/
ru.nastur.in duplici aq̄ decoctis:z nō cū oximelle:q: ni
mis est eufraticū z diureticū.Inungant renes cum dyal
tea si non reumaticū sit corpus.digerat mā cū oximelle:
utraqz cā purget cū bñdicta.Si nō fit pleureticū purget
in utraqz cā.ydrogico clistere.Tertia die fiat stuffa de ca
lamēto origano z silib⁹ herbis cal'is.exeūti ex stuffa offe
rat aurea alexādrina cū vino decoctionis radi.feni.Se
quēti die apiat saphena sub cauilla pedis exteriori:q: si/
cut interior apit ɔtra vitiū splenis z epatis z itestinoz z
uesice z mricis:ita exterior apiat ɔtra sciaticā z vitiuz re/
nū z spōdiliū.Itē fiāt cauteria z apponant uētose sup re
nes cū scarificatione:z iungat cuz melle cal'o dispumato
z sinapiçet cū pl'.petro.feni.apij/carui/dauci/spice nar.
çinçib.thuris/eboris/masticis/absinthij:z supaspgātur
stupe minutissime incise z dimittat ut dictū est.Iteretur
flōmia de saphena singulis mēsibus in tertia uel quarta
etate lune.Localia que sunt dicta in frigida cā epatis si/
ne hu.vitio supapponēda.post purgationes cauteria flō
mias eadē fit diligētia.Itē in frigida fiat iunctio z sinapi
çet z addat pix naualis in calida cā cuz albumine oui:z
apponant rose in sinapismo:z pix liquida.

¶ De apostematibus renum z uesice de humoribus fluē
tibus ad renes. Cap.L.

q Uandoqz fluūt hu.ad renes ad fa
ciēdū apa:qñqz lapidē:
z qñqz in vno rene:qñqz in duobus:qd cogno
scit per dolorē vnius renis uel duoz:uel qñqz fit de ca.
cā:z tūc de sang.uel co.qñqz de fri.z tūc de flegmate uel
melia. ¶ Si de sang.dol.sentit in pfūdo:z aggrauatio
cū pōde.dol.capitis.Uomit⁹ z nausea:z febris acuta:uri
ne denegatio:urina rubicūda/uel subrubi.aliqñ sangui
nea:aliqñ saniosa:aliqñ liuēs:inflatio in forma apatis:in
flatio uenarū:aliqñ sub cauilla pedis exterius. ¶ Si ex
colera cū intēsione pdictoz signoz sentient punctiones
z arsure in pfundo exterioris mēbri adest ariditas cum
colericis egōnibus:urina qñqz rubicūda:uel subrubi.ul'
nigra:qñqz viridis/ul' liuida. ¶ Si ex flate maior est ag
grauatio:z pōdus maius cū extēsione mēbri:sentit frig⁹:
z algor in pfundo:denegatio adest urine:qñqz fit sanio/
sa/z discolorata:qñqz cineritia:qñqz iumētina:quādoqz
liuēs. ¶ Si ex melia cū pōdere/z aggrauatione:z aridi
tate apparet urina debilis/z mediocriter discolorata ca/
lor lentus febris remissa:sicut in flegmatica causa.z quā
doqz urina est pinguis z nigra.

¶ Si ergo fiat de sanguine uel co.pmo fiat minutio de sa
phena uena sub cauilla pedis exterius:sequēti die fiat cli
stere colagoicū:z oia que dicta sunt in cap⁹ de apostema
te epatis hic debēt adhiberi. ¶ Item aliud el'm qd.℞.
dragagā.alb.z gūmi arabi.qd in viatico reperit:ad hoc
operat. ¶ Item fiat empl'm de malua/brāca ursina/bis/
mal.herba viol.decoctis in aqua:z tritis : cum assungia
gallinacea/anserina/anetina/illud mitigat z maturat : sz
notādum quādoqz appet uel est in pmo:z tūc predicta si
gna apparēt ut multum intēsa:qñqz est urina multa intē
sa:qñqz est in augmēto/z intēdit:qñqz in statu/z tūc sunt
in ultimitate sui:qñqz in declinatiōe/z cognoscit per cō/
tinuam eductionē urine squamose. ¶ Eodē mō intelli
gas de frigida causa.aperiat saphena:z fiat clistere ydra
goicū:z fiat cura silis ut pdictuz est in frigido apate epa/
tis:z in hac causa ualet el'm dulce z dyaspermaton.i.el'm
de herbis diureticis z seminibus. ¶ Ex pdictis causis
fit apa uesice:z cognoscit pp pdicta signa : sed hic sentit
dol.in pectine:z peritoneon:z appet inflatio in pectine/
ad modū apostematis:tñ sub eadē diligētia curat:ut apo
stema renum : nisi q: in hoc fit flobothomia de interiori
saphena:ibi vō de exteriori.

¶ De lapide in renibus z in uesica. Cap.LI.

l Apis colligit qñqz in renibus : qñqz in
uesica.si in renibus cognoscit per
dolorem spine/z spūalium musculoz pas.quia
sentit dol.in profundo:z aggrauatio circa renes/pūctio
nes circa lōgaonem/dormitatio circa coxas z tybias ex
teriora:dormitatio z formicatio parui digiti pedis. ¶ Si
in uesica sentit circa pectinē z peritoneon tumor in pe/
ctine/frequēs suffocatio urine/dolor iliacus/uel colic⁹.
¶ Itē siue fiat in renib⁹ siue in uesica:qñqz fit de frigida
causa:qñqz de calida.si de calida:qñqz inueteratus:quā
doqz nō.Si fit de calida/z nō fit iueteratus:hc sunt signa
dolor pūgitiuus z acut⁹ sentit in pfundo z pre nimio acu
mine urine sentit strāguria.Urina intēsa ruffa/uel sub/
ruffa:aliqñ cū guttis sanguineis:arene rubee/rubicūde
uel subrubicūde/virides/uel nigre. ¶ Si de frigida sen
tit algor uel frigus in loco collectiōis pōdus z agğuatio.

¶ Urina qñqꝫ tenuis:quãdoqꝫ pĩguis:ꝛ turbata:arene
albe:uel liuide:uel cineritie. Si aũt lapis sit cõfirmat⁹ in
utraqꝫ cã urina est discolorata ꝛ pinguis sup̃⁹ distincte li
nẽs semp cũ sanioso sedĩmĩe:aliqñ cũ sanguineo. ¶ Itẽ
ubicũqꝫ sit:uel de q̃cũqꝫ cã:qñqꝫ sit in iuuentute:qñqꝫ in
pueritia. In iuuẽtute frequẽter circa renes:q: per calita/
tẽ ꝛ siccitatẽ rẽ.hu.ibi petrificant. In pueritia frequen/
tius in uesica:quia tũc generant uiscosi humores qui in
angusto collo uesice petrificant. ¶ Si autez lapis sit in/
ueterat⁹ in quacũqꝫ etate sit:vix aut nunq̃ꝫ curat nisi per
cyrurgiã. ¶ Si aũt nõ sit iueterat⁹:ꝛ fiat de cal.cã:dige
ratur mã cũ dyaprunis mane ꝛ sero:post usuꝫ electuarij
sequat oxiçac.cũ tepida. Digesta mã purget cũ electua/
rio de succo ro.tertia die fiat bal.cũ aqua decoctiõis mer
curialis:absinth.foliorũ salicis ꝛ vinearũ:tormẽtille:qn/
queneruie:ꝛ acedule. Exeunti a bal.offerat rub.troci/
scata cũ vino decoctionis scolopẽdrie ꝛ endiuie. Sequẽ
ti die fiat flõmia de uena saphena iterius. ¶ Si lapis est
in renib⁹ fiat iunctio sup locũ patiẽtẽ cũ populeon ꝛ mer
curiali ꝛ aceto.supponat empl̃m qd̃ fit de semib⁹ citrul/
li:melo.cucu.acedule:portu. atripli.ian.se.feniculi pul/
ueriçatis cũ vino uel aceto:uel succo mercurialis:ꝛ sup/
ponat:fiat cauteriũ in poplite in crure iteri⁹. ¶ Si lapis
est in renib⁹ in crure exteri⁹ iuxta genu uel supra genu.
¶ Si aũt sit in uesica fiat clistere colagogũ singulis.xv.
dieb⁹:uel octo uel.xiij. ¶ Item admisceat dyaprunis:ꝛ
electuariuꝫ de succo rosa.añ.singulis septimanis semel.
cũ ierit dormitũ offeratur de hac cõmixtione ad quãtita
tẽ castanee cũ obseruatione frigide diete.fiat syrup⁹ sco/
lopẽdrie:endiuie: capill̃.ue.cetrac:pollitric̃.adianthos.
radi.feni.milij solis:saxifragie:ebuli:sambuci:ꝛ frigidis
seminib⁹: ꝛ de eo accipiant tantũ quãtum testa oui capit
cũ trib⁹ ptib⁹ aque frigide de tertio in tertiũ diẽ. ¶ Iteꝫ
accipe se.fri.acedu.uel portula.lactu.spice nar.galange:
se.saxifragie.ꝛ pul̃.de pilis leporis:ꝛ sanguinẽ leporinũ
in lacte caprino puluericent ꝛ cõficiant cum aqua limo
nũ:uel cũ aqua frigidorũ seminũ facta ad modum aque
ro.in duplici uase in qua resoluatur muscus uel balsam⁹
ꝛ fiant trocisci vnius.ʒ.de tertio in tertiũ.distemperetur
vnus trociscus in aqua uel vino calido ꝛ offerat. ¶ Si
fiat de iri.causa qd̃ cognoscit per predicta signa digerat
materia cuꝫ equali mixtura electuarij ducis: ꝛ sequatur
usus filoantropos iustini:ꝛ litontripon.post usum electu
arij mane ꝛ sero oximel.squillitico cuꝫ aqua tepida pur/
getur cũ benedicta.tertia die fiat bal.usqꝫ ad vmbilicum
cũ aqua decoctionis feniculi:petro.apij:carui:dauc:saxi
fragie:milij solis. Exeunti a bal.offerat aurea sine opio:
uel thiriaca maior cuꝫ vino decoctiõis saxifragie:uel mi/
lio solis. Sequẽti die aperiat uena saphena exterior.si la
pis est in renibus.interior si est in uesica.singulis mensi
bus p̃dicto bal.utatur:ꝛ offerant opiata p̃dicta:ꝛ singu/
lis mensib⁹ in tertia etate lune uel q̃rta utatur flõmia de
vna saphaꝝ singulis.xv.uel.ix.dieb⁹ fiat clistere ydrogoi
cũ.fiat cauteriũ in poplitib⁹ lapide in renibus existente:
uel supra genu interius in crure:lapide existente in uesi
ca. ¶ Item singulis tertijs diebus.accipe de p̃dicto ele
ctuario semel in mane:ꝛ sequat usus syr.istius. Extraha
tur succus radi.raphani:ꝛ saxifragie bulliant ad ignem.
colentur:colature admisceatur çucca.ꝛ syrupetur. ¶ Itẽ
extrahatur succus viticelle:raphani:saxifragie:brionie ꝛ
vngule:ꝛ iste succus admisceatur cũ oleo laurio uel mu
scellino:uel oleo nucum:ꝛ decoque usqꝫ ad consumptio
nem succi:coletur ꝛ admisceatur cera: ꝛ fiat vnguentuꝫ:
ꝛ fiat inunctio super locum patientem: ꝛ superponatur
ysopi cerotuꝫ acuatum cũ puluere aloes:ꝛ malaxetur cũ
succo saxifragie:uel pulueriçet se.feni.petro.opij:carui
dauci:saxifragie:milij solis:gũmi hedere: ꝛ cõficiantur
cum p̃dictis succis:ꝛ fiat empl̃m ꝛ superponat. ¶ Item
distemperet mẽstrualis sanguis cũ vino tepido:ꝛ inijcia
tur per argaliam. Si diues fuerit.addatur q̃rta pars bal
sami.singulis diebus.xv.semel cũ ierit dormitum: acci/
piat de benedicta simplici ad põdus.ʒ.iij.sine obseruati/
one diete. ¶ Item si non poterit sic curari:fiat bal.usqꝫ
ad vmbilicum cum aqua decoctionis malue:bismalue:
brance ursine. Exeunti a bal.fiat iunctio circa regioneꝫ
uesice cũ butyro:ꝛ cuꝫ.ʒ.j.olei petrolei tepidi:ꝛ per arga
liã inijciatur corpore existente plectorico ꝛ flegmatico:
uel oleo viol̃.corpore exñte colerico uel extenuato: ꝛ sic
fiat usqꝫ ad 4^or dies. In.v.autem die fiat bal.iteruꝫ:ꝛ tũc
ponatur argalea argẽtea per colluꝫ uesice usqꝫ dum tan/
gat lap̃.ꝛ tũc fortius exprimatur cum argalia lapis:uel si
potest fieri deducatur lapis a collo uesice:usqꝫ ad fundũ
eius:ꝛ ibi põt morari per.xij.annos sine lesione. ¶ Itẽ
ualet lapis qui reperitur in spongia marina:uel in articu
lis uentris galli:uel in uesica porci uel tauri.distempere
tur cũ vino calido:ꝛ offeratur de tertia in tertiã noctem.
¶ Uel fiat huiusmodi syr̃.accipe radi.feni.apij: petro.
dauci:carui:buxi:sparagi:raphani:pentafilon:saxifragie
cretani marini:tribuli marini:ꝛ campestris:ꝛ se.p̃dictaꝝ
herbarũ:galange:acori:spicam nar.viticellã brunetam:
buglossa:ypericon:ꝛ san.hirci:quassentur ista:ꝛ ponant
in uase cum aqua ꝛ aceto a quo ꝓcedat embotũ usqꝫ ad
alia duo uasa:ꝛ bene obturentur orificia ollaruꝫ cum ar/
gilla:ut fum⁹ transiens per embotũ cõdẽsetur in aquaꝫ:
illi aque admisceat çuccarũ:ꝛ syrupiçetur.uel accipe de
vino saxifragato:qd̃ recipit apij:petro.macedonici ꝛ do
mestici:sparagi buxi:gentiane.ꝛ se.oium istarum.añ.℥.
iiij.nucleorũ cerasorũ:aneti:leuistici.añ.lb.ß.saxifragie
milij solis:phisasetes:philipendule.añ.℥.iij.radi.penta/
filon.paritarie rubee:lapis lincis:fileris montani:masti.
añ.℥.iij.gummi hedere:se.basilicõis.añ.℥.iij.graminis
cretaꝫ marinaꝫ:betonice:ace.elepnij:enule.añ.℥.ij.ꝛ spi
ce nar.galange:cinamomi: antimonij.añ.℥.j.asarebac/
care:se.urtice:caliculi agrestis añ.℥.j.ꝛ que debent pul/
ueriçari pulueriçentur:ꝛ ponantur in vino albo per.vj.
dies:sic moretur anteq̃ꝫ accipiat ꝛ clarificetur.

¶ De sanguine exeunte cũ urina. Cap̃.LII.

s Anguinis cum urina exeuntis du
plex est causa: interior ꝛ
exterior:que fit ex saltu:quãdoqꝫ ex labore:quã
doqꝫ ex casu:quandoqꝫ ex percussione:quãdoqꝫ ex coi/
tu:quandoqꝫ ex frigiditate aeris:que omnia per indicia
patientis cognoscuntur. ¶ Quãdo fit ex causa interio/
ri:quandoqꝫ fit ab epe:quandoqꝫ a splene: quandoqꝫ a
spina:quandoqꝫ a lumbis:quandoqꝫ a renib⁹:quãdoqꝫ
a uesica. ¶ Itẽ quãdo fit a causa exteriori:uel fit ex abũ
dantia sanguinis:ꝛ uenarũ:uel ex caliditate ꝛ frigiditate
sanguinis:qd̃ cognoscitur per calorẽ eius:per mordica/
tiones in exitu circa virgam: quandoqꝫ fit ex debilitate
virtutis retentiue epatis:qd̃ cognoscitur per inanitionẽ
membrorꝫ:ꝛ eorum desiccationẽ. ¶ Si fiat ex epate vi
tio quãtitatis uel qualitatis:qd̃ cognoscitur per aggraua
tionẽ sub dextro ypocũdrio. Sanguis exit ex multa quã
titate:ꝛ piceus. ¶ Si a splene sentitur aggrauatio sub si/
nistro ypocundrio.cũ minori quãtitate exit sanguis tur
bidus ꝛ melãcolicus. ¶ Si a spina uel renib⁹ uel lum/
bis sentitur dolor: in eisdẽ membris.sanguinis turbidi:ꝛ
melancolici parua fit effusio sicut ex repletione:tunc ue
ne ille que sunt sub cauilla pedis exterius inflate sunt ꝛ
replete. ¶ Si aũt vitio uesice sẽtitur dolor circa pectinẽ
ꝛ peritoneon:sanguis exit purus ꝛ trumbosus ꝛ sicut ex
repletiõe uene saphene iteriores replete sunt. ¶ Gene
ralis ergo regula est ꝙ paulatim ꝛ cuꝫ cautela debet in/
tercipi fluxus:q: si subito itercíperetur timẽdum esset ne
traheretur ad aliquod nobile membruꝫ:ꝛ esset causa ma
ioris sinthomatis:ut dictum est in fluxu sanguinis ex na
ribus:de uomitu:de emorroydis:de dissinteria. ¶ Iteꝫ
non dari debet aqua frigida: q: congelaret sanguinem:

⁊ inspiraret:⁊ esset causa stranguríe:particularibus ergo
ꝯuenientibꝰ si fiat ab epate:fiat flõmia de epatica dextra:
si a splene de sinistra:si a spina uel renibꝰ uel lumbis:ape
riatur exterioꝛ saphena:si a uesica iterioꝛ. singulis diebꝰ
mane ⁊ sero offeratur equali mixtura dyacodiõ: çucca.
ro.ad quantitaté minoris castanee.post usuz eiꝰ sequaꝶ
usus istiꝰ syr. Accipe ro.mirtil.sumac:balaustie:plãtagi.
thuris masti.⁊ mẽthe.decoquantur in aqua pluuiali cũ
çuc.⁊ syrupiçetur. ℭ Itẽ fiat inunctio super locũ patiẽ-
tem cũ albumine oui:⁊ aqua ro.⁊ sinapiçeꝶ locus cũ pel
licula:uľ fiat emplastrũ de thure:masti.mumia:san.dꝛa.
bol.ar.se.plantaginis ro.⁊ tunc apponatur faria oꝛdei ⁊
siliginis ⁊ cõficiantur cũ albumine oui:⁊ superponatur.
ℭ Item omnia que p̃dicta sunt in dissinteria:in empla
stris ⁊ puluerıbꝰ in hac causa fiant:q: sub eadem diligẽ-
tia curanꝶ. ℭ Item quandoq; cadit sanguis in uesica:⁊
ex frigiditate uesice conglobatur. vnde oppilat collum
uesice:⁊ est causa suffocationis urine quando contingit
ꝙ exit cum urina ad quantitatem longitudinis ossium
dactiꝶ. In isto ergo casu decoquatur silex iunci in aqua.
postea teratur:⁊ fiat emplastrũ super pectinẽ ⁊ peritone
on:⁊ detur diureticum ut dictum est.

ℭ De stranguria. Cap.LIII.

p **Reter** p̃dictas paſ.uesice hẽt fieri stran
guria:paraliſ uesice:dissuria:su-
ria:⁊ suffocatio urine. ℭ Stranguria qñq; est
moꝛbꝰ per se:⁊ nõ sinthõa:quãdoq; sinthõa ⁊ nõ moꝛbꝰ per
se:habet ergo fieri ex duplici causa.ex coľa ignita acuẽte
urinã. Unde sicut cadit guttatĩ in uesica:ita moꝛdicãdo
guttatim expelliꝶ.uel hẽt fieri ex hu.fri.flegmatico rela-
xante lacertos colli uesice. Unde urina nõ põt retineri:
vnde sicut guttatĩ distillat:sic repelliꝶ. ℭ Si fiat ex caľa
causa cognosciꝶ per arsurã ⁊ moꝛdicationẽ circa virgam
virilẽ:⁊ per colorationẽ ⁊ iflãmationẽ urine. ℭ Si autẽ
fiat ex flegmate.cognosciꝶ per discolorationem urine:⁊
spissationẽ. ℭ Particularibꝰ ergo cõueniẽtibꝰ de caľ.cã:
fiat flõmia de saphena sub cauilla pedis interiꝰ:⁊ tũc di-
geraꝶ mã cũ oxiçac.purgeꝶ cuz electuario de suc.ro.uel
oximel.tertia die fiat balneũ de frigidis herbis.exeunti a
bal.offeraꝶ rub.trocisata:uel reges cũ aqua decoctiõis
scolopẽdríe uel endiuie.sequẽti die aperiaꝶ uena saphe
na. Singulis diebꝰ mane ⁊ sero eľiuz cõtra arsurã qđ re
periꝶ in viatico:in tractatu spũaliũ.qđ ℞.gũmi arab.dꝛa
gagãti ⁊c̃.uel dyapꝛunis.uel çucca.vioľ.⁊ sequaꝶ syru-
pus dictꝰ in ca.cã:i paſ.renũ ⁊ epatis.fiat iunctio cũ oleo
vio.uel ro.uel agresta:uľ aceto.supponaꝶ empľz frigidũ
superiꝰ dictũ. Inÿciaꝶ lac mulieris cũ oleo viol.per alga
riã. ℭ Si fiat de frigida causa digeraꝶ mã cuz oximel.⁊
purgeꝶ cũ bñdicta.tertia die fiat stuffa de calidis herbis.
exeunti a stuffa offeraꝶ thiriaca ma.cũ succo mẽthe tep̃.
uel cũ vino decoctiõis casto. Sequẽti die fiat flõmia de
saphena interiori. Item fiat inunctio circa uesicam cum
agripa. ℭ Item distemperaꝶ thiriaca maioꝛ cum succo
mẽthe:⁊ coleꝶ:⁊ inÿciaꝶ per algariã. ℭ Itẽ accipe thus:
mast.eufoꝛbiũ:radi.bardane:q̃sseꝶ ⁊ teranꝶ cũ assũgia
vulpina.repleaꝶ inde catus uel anser:⁊ asseꝶ:⁊ piguedo
que inde stillauerit recipiaꝶ.⁊ liquefiat in ea cera rubea
⁊ fiat vnguentuz. ℭ Itẽ mane ⁊ sero offeratur equalis
mixtura.çç.alexã.⁊ eliñ ducis.⁊ sequaꝶ usus istius syr.
Accipe radi.bardane centũ gra.menthã:⁊ peoniã:quaſ
sentur:in aqua decoquantur.colentur:colature admisce
atur mel rub.⁊ syrupiçeꝶ. In fine decoctionis apponaꝶ
pul.castorei ⁊ mirte ⁊.çç. ℭ Eadẽ cura debet exhiberi
mingẽtibꝰ in lecto ⁊ patientibꝰ paralisim uesice. ℭ Dis-
suria ⁊ stranguria:qñq; fiunt ex lapide exñte in collo ue
sice:qđ cognosciꝶ per p̃dicta signa:⁊ curatur sicut lapis:
quandoq; fiunt ex arenis:qđ cognoscitur per magnam
effusionem eodem modo:⁊ sicut lapis curatur.quando
q; fiunt ex humoribus oppilãtibus:qđ cognoscitur per
trumbosam urinam:⁊ trumborũ admixtionẽ cuz urina:
⁊ curatur sicut lap̃. ℭ Quandoq; suffocatur urina in ap
parentibus sanis:⁊ in febꝛicitãtibus. decoquaꝶ ergo le-
uisticus in aqua uel paritaria:⁊ calida superponatur:uel
ambe coquantur in oleo:⁊ calide superponanꝶ:uel cera
coquaꝶ in aq̃:⁊ sedeat patiẽs usq; ad vmbilicũ. ℭ Item
decoquãtur leuisticũ ⁊ apiũ in aqua:⁊ cũ aqua decoctio
nis earũ cõficiaꝶ furfur triticeũ:⁊ fiat empľm:⁊ suppona
tur. ℭ Istud in calculosis potenter apit urinã:si in aqua
decoctiõis earũ sedeat patiẽs usq; ad vmbilicũ.

ℭ De diabetica passione. Cap.LIIII.

o **Iabetica** passio est imoderatꝰ trãsitꝰ
urine per renes:⁊ hẽt fieri
ex calida distemperantia renũ.vnde p̃ter natu-
raz virtus attractiua viget.debilitatur tñ virtus retẽtiua
ꝑpter nimiã apertionem poroꝝ.fit aũt ex calore ⁊ coitu
⁊ motu:⁊ imoderata iunctione caľa supꝛa renes ⁊ ex p̃ce
dentibus ⁊ longis ⁊ cronicis egritudinibus. ℭ Itẽ qñ-
q; fit cũ hu.vitio:quãdoq; sine.si aũt fiat cũ hu.vitio:co-
gnoscitur per aggrauationẽ ⁊ doľ.⁊ pondus:⁊ moꝛdica
tiones renũ per pũcturas ⁊ arsuras in ꝓfundo. per sitĩ
continuã.per dissolutionẽ ⁊ extẽsionem totius coꝛporis.
per imoderatũ appetituz mingendi.per assumptionem
potus.per tenuẽ urinam ⁊ discoloratã:qñq; mediocrez:
⁊ coloratã per multã ⁊ frequẽtez urine effusionẽ. ℭ Si
aũt fiat ex distẽperantia sine hu.cũ p̃dictis signis digno
scitur. Urina est tenuis ⁊ discolorata:⁊ sine põdere ⁊ ag-
grauatiõe renũ. ℭ Pꝛima ergo regula est ut exhibeanꝶ
frigida ab interioribꝰ ⁊ exterioribꝰ. ℭ Scđa regula est
ꝙ plus laborabit ꝯtra calidã distemperantiã renum:q;
contra debilitatẽ retentiue v̓tutis epatis. Si ergo hu.fit
in causa:qđ cognoscitur per p̃dicta signa digeraꝶ mã cũ
oxiçac.⁊ purgetur cũ eľio de succo ro.uel melius cũ co-
lagogo.tertia die fiat bal.usq; ad vmbilicũ in aqua deco
ctionis scolopẽdríe:⁊ endiuie. Sequẽti die aperiatur ue
na saphena sub cauilla pedis exteriꝰ. ℭ Si ergo fiat cuz
hu.vitio p̃cedẽte purgatione:uel sine hu.vitio sine pur-
gatione singulis diebus mane ⁊ sero offeraꝶ eq̃lis mix-
tura dyapꝛunis ⁊ çucca.ro.ad q̃ntitatẽ minoris castanee
ad alleuiãdã:uel ad alterãdã discrasiã:⁊ ad cõfoꝛtãdã de
bilitatẽ v̓tutis retẽtiue renũ.post usuz eiꝰ mane ⁊ sero.ac
cipe de isto syr.q̃ntũ testa oui capit cũ tribꝰ ptibus aque.
Accipe folia ro.cũ folÿs mirte soꝛbi.nephili rubi paꝝ ru
bei.decoque in aq̃.coleꝶ ⁊ syrupiçeꝶ cũ çucc.ro. ℭ Itez
hedere folia decoquãtur in aqua ⁊ terãtur:⁊ caľa suppo
nanꝶ renibꝰ. ℭ Itẽ inũctiones frigide:⁊ empľa que di-
cta sunt in calefactione epis:ualent in h̓ casu. ℭ Itez in
h̊ ꝯueniũt oẽs auctores:ꝙ lamia plũbea pforata in ace-
to ifusa renibꝰ supponaꝶ tenui bombace interposito.

ℭ De diamnes:⁊ est iuolũtaria urine emissio. Cap.LV.

s **Equitur** de alia paſ.que diciꝶ diãnes
Sicͤ ergo in diabetica paſ.
est imoderata per renes urine eductio:ita diam
nes est iuolũtaria urine emissio. Hẽt aũt fieri ex fridita-
te ⁊ debilitate neruoꝝ uesice. Uñ urina ꝓut deberet nõ
retineꝶ qñq;. ℭ Particularibꝰ ergo ꝯueniẽtibꝰ digeraꝶ
mã cũ oximel.purgeꝶ cuz bñdcã.3ª die fiat stuffa caľ.cũ
herbis caľ. Exeũti a stuffa:offeraꝶ thiriaca maioꝛ cũ suc.
tepi.ruthe uel mẽthe:uel cũ vio decoctiõis castorei post
p̃mã purgationẽ:uľ singuľ.xv.diebꝰ semel offeraꝶ thiria
ca ma.cũ p̃dicta decoctione:uel cuz p̃dicto suc. Unuz tñ
nota ꝙ in p̃ma etate non offeraꝶ thiriaca:q: nimis caľa
est:⁊ si fit ex tenuitate habitudinis in nulla etate offeraꝶ
thiriaca:siue vir sit siue mulier. ℭ Item decoquanꝶ glã-
des in aqua:⁊ cũ aqua decoctionis earũ distemperetur
pul.factus de uesica capꝛina:taurina:poꝛcina:⁊ offeratur.
ℭ Item decoquanꝶ glandes:⁊ comedanꝶ. aqua deco-
ctionis potata ad idẽ facit. ℭ Itẽ accipe terrã que est sub
mola fabꝛi.desiccetur:pulueriçetur ⁊ distemperetur cuz

eadem decoctione:ꝛ offeratur. Ista eadem ualet contra
stranguriā ex humiditate:ꝛ contra mingentes in lecto:ꝛ
cōtra palisiꝫ uesice:qꝛ sub eadeꝫ diligētia curanꝭ oia ista.

¶ De reumaticatiōe virge. Cap.LVI.

q Uando reumaticāt hu. ad cannales
virge:ꝛ faciūt ibi pustulas ꝛ
apata fiat de ca. causa:cognoscit per calorē:per
punctiōes ꝛ arsuras:per rubore:ꝛ iflationē mēbri. ¶ Si
fiat de frida cā:cognoscit per remotionē punctionum ꝛ
mordicationū:ꝛ per exclusionē ruboris. In utraqꝫ causa
difficultas mingēdi. ¶ Particularib⁹ ergo conueniēti
bus in utraqꝫ cā fiat flōmia de uena saphena interiori:ꝛ
apponaꝭ uentosa sup. ¶ Itē in succo absinthij ꝛ pingue
die anserina liquefacta decoquaꝭ farina tritici:ꝛ fiat em
plastrū:ꝛ frequēter apponaꝭ calidū. Gñata sanie:ꝛ eadē
exeunte per virgā:ueloci⁹ ne ifistuleꝭ locus: offerantur
eľia diuretica que dicta sunt superi⁹ in oppilatione renū
ꝛ epatis:ꝛ syr. iniiciantꝭ per algariā:serū capꝛinū tepiduꝫ
silr cum eq̄li mixtura melľ dispumati. Sic ergo laborā-
dum est ad generationem saniei: ꝛ mundificationeꝫ:qꝛ
ut dicit Hypp. Quibus fuerint pustule in virga virili:
bis sanie facta ꝛ educta solutio fit.

¶ De testiculi inflatione. Cap.LVII.

t Esticuli qñqꝫ patiunꝭ iflationē ex hu.
ad ipos reumaticante: qñqꝫ
patiunꝭ apa:qñqꝫ apantur ex uētositate. ¶ Si
ergo iflenꝭ ex sanguine cognoscit per uľem corporis re
pletionē:per iflationē uenaruꝫ sub cauilla pedis:per ru
borē earūdē. ¶ Si ex co. citrinescit locus. sentiūtur doľ.
ꝛ pūctiōes ꝛ arsure in ꝓfundo. ¶ Si ex flate cū iflatio
ne seq̄tur mollities cū aggrauatiōe ꝛ discoloratiōe testi-
culoꝝ. ¶ Si ex melia cū pōdē adest agḡuatio testicloꝝ
ꝛ arefactio. ¶ Si ex uētositate extēsio sine podē sentiꝭ.
¶ De quocūqꝫ fiat hu. fiat flōmia de uena saphena iteri⁹.
Itē ponanꝭ uētose sup renes. In q̄licūqꝫ ergo cā repcu-
tiaꝭ mā cū emplo de fabis coctis in ace. uel farina ordei
distēperata cū succo solatri:uel herba trita cū suba ꝛ suc-
co catapleꝭ. Si fiat de ca. cā:ꝛ nō possit repcuti mā deco
quaꝭ farina tritici cū assūgia gallinacea:ꝛ oleo vio. ꝛ fiat
emplm:ꝛ calm supponaꝭ frequēter. Itē mulsa uľ musc⁹
qui repiꝭ in spina:uel in pruno:decoq̄tur in aq̄:teraꝭ ꝛ fi
at emplm:ꝛ calm supponaꝭ. Itē istud qd dictū est de su-
mitate iusq̄ami ad id opatur. ¶ Si aūt fiat de fri. cā. fiat
stuffa pticularis de herb ca. tūc vnganꝭ testiculi cū mel.
ro. dispumato:ꝛ tūc terātur restes alioꝝ:ꝛ in aq̄ coq̄ntur
ꝛ fiat emplm:ꝛ supponaꝭ. istud resoluit mām in fumū ꝛ
sudorē:ꝛ ꝯdēsat. ¶ Qñqꝫ rūpiꝭ apa iteri⁹:qñqꝫ exteri⁹.
Si aūt iteri⁹ rūpiꝭ offeraꝭ eľiuꝫ diure. qd supi⁹ dictū est.
Si exteri⁹:cureꝭ ut alia apata. Itē alid cōe in utraqꝫ cā.
Accipe ro. siccas:mille foliū:sterc⁹ capnū:decoq̄nꝭ i vio
al. ꝛ fiat emplm:ꝛ supponaꝭ. ¶ Itē chimolea que repiꝭ
sb mola fabri:desiccetur ꝛ pulueriçetur ꝛ distemperetur
cuꝫ aceto:ꝛ fiat emplastrū:ꝛ superponatur: ꝛ iunctio fiat
super testiculos. ¶ Si fiat de ca. cā:uel ex uētositate re-
percutiatur materia:ut dictū est. Si vo repcuti nō possit
ad extenuādum ꝛ ad aperienduꝫ fiat emplm de furfure
triticeo decocto in vino: ꝛ supponatur. Item decoquaꝭ
se. feniculi:petro. apij:carui dauci: ani. cimi. ꝛ in illa de-
coctiōe intingaꝭ lana succida ꝛ ca. superponaꝭ testiculis.

¶ De satyriasi. Cap.LVIII.

u T dicūt auctores. tria exigunꝭ ad coi
tū:calor qui dissoluit. hūores
qui dissoluunꝭ. spirit⁹ uel uentositas qui expel-
lit hu. dissolutos. Si ergo vnū istorū deficiat:uel super-
abūdet diuerse inde fiūt pas. Si uentositas superabun-
det:ꝛ alia deficiāt fit satyriasis. deficiēte aūt uentositate ꝛ
humiditate supabundante fit gomorrea. Si aūt oia ista
deficiāt fit aproximeron. ¶ Est ergo satyriasis imodera
ta virge erectio que hēt fieri ex calore ꝛ uentositate gros
sa descendēte ad testiculos. fit ergo sine debilitatiōe ali-
qua:ꝛ cū doľ. existēte. ¶ Primū ergo cōsiliū est ut offe-
raꝭ eľiū extenuatiuū uētositatis. exhibeatur ergo dyani.
dyaprunis:uel dyacimini:post usuꝫ eľij seq̄tur usus isti⁹
syr. Accipe ro. ꝛ viol. folia salic. ꝛ flores salicis:sandalos:
nenufar:se. lactu. portu. ant. atriplicis:cimini. oia ista tri-
b⁹ dieb⁹ in ace. ifusa. decoq̄nꝭ in aq̄:colenꝭ. colature ad-
misceaꝭ çuc. ꝛ syrupiçeꝭ. In fine aūt decoctiōis apponaꝭ
aliq̄d de cāphora. ¶ Fiāt frequēter iunctiōes circa viri-
lia:ꝛ renes a pn⁰ apponanꝭ repcussiua que dcā sūt in in
flatiōe testiculoꝝ ex uētositate. ¶ Si mā sic nō possit re-
percuti: uel uentositas: ea que aperitiua ꝛ attractiua: ꝛ
dyaforesim testiculorū sunt facientia apponantur.

¶ De gomorrea. Cap.LIX.

s Equitur de alia pas. que dicit gomor
rea a ganos qd est gen⁹: ꝛ
rays qd est flux⁹. inde gomorrea gñis humani
fluxus. qꝛ ibi continue fluit mā humani gñis. i. sperma.
¶ Fit āt pas. ista:qñqꝫ ex san. supabūdāte:qñqꝫ ex palisi
testiculoꝝ:qñqꝫ ex debilitate vtutis retētiue eorūdē:qñ-
qꝫ ex liq̄ditate spmatis. ¶ Si fiat ex san. cognoscit per
uľem corpis replonē. per tumorē ꝛ iflationē uenarū. per
multā spermatis effusionem ꝛ debilitatē. ¶ Si aūt fiat
ex paralisi testiculorū:cognoscit per isensibilē spermatis
effusionē:ꝛ debilitatē. Sicut enim in palisi uesice isensi
bilr expelliꝭ urina. ita in palisi testiculoꝝ expelliꝭ spma.
¶ Si fiat ex liq̄ditate spmatis cognoscit per aq̄saꝫ sbaꝫ
eiusdē. ¶ Si aūt fiat ex debilitate retētiue: cognoscitur
per extenuationē corporis:ꝛ per emulū colorē eiusdeꝫ.
¶ Si fiat de san. pmū ꝯsiliū est: ut pticularib⁹ ꝯueniētib⁹
fiat flōmia de epica uel de saphena iteriori: ꝛ frequēter
eedē flōmie iterenꝭ. Itē aliud. fiat ruptoriū supra renes.
Itē exhaꝭ succ⁹ solatri:lactu. portu. decoq̄nꝭ in oleo vio.
usqꝫ ad ꝯsumptionē succi:ꝛ tūc resoluaꝭ in eo cera:ꝛ cuꝫ
vnguēto fiat iunctio a sūmo spōdili usqꝫ iferi⁹ sup renes:
ꝛ circa virilia. ¶ Si aūt ex palisi testiculoꝝ illa diligētia
que dicta est in palisi uesice adhibeaꝭ. ¶ Si autē fiat ex
debilitate retētie. Accipe thus:masti. mētā:çuc. sandaľ.
vioľ. ꝛ ro. in maiori q̄ntitate:ꝯfice cuꝫ suc. plātagi. ꝛ vino
aromatico:ꝛ ponaꝭ eplm sup renes ꝛ virilia. Itē ea que
dicta sunt in diabetica pas. in hͦ casu fieri debēt. ¶ Item
offeraꝭ eľiū ꝯfortatiuū:ꝛ restrictiuū sic dyacodion ꝛ çuc.
ro. ꝛ seq̄tur usus pdicti syr. mirti. uel ro. qui ēt in sangui-
nea cā potēter appetitū libidis repmit. ¶ Si aūt ex liq̄-
ditate spmatis offeraꝭ pdcā mixtura de dyacodiō ꝛ çuc.
ro. ꝛ seq̄tur syr. mirtin⁹:uel rosaceus:uel qui forti⁹ opaꝭ.
Accipe suc. mēthe:ꝛ feni. ꝛ decoq̄tur:coleꝭ:ꝛ addito çuc.
syrupiçeꝭ. ¶ Itē cū eodē suc. tepido:fiat iunctio circa vi
rilia:ꝛ silr sicut dico de spissatione spmatis testiculoꝝ. ita
dico de spissatiōe lactis in uberib⁹. lac eni liq̄dū ꝛ multū
fluēs eis de cāis ispissaꝭ. offeraꝭ dieta ispissatiua san. sic
triticū:risū ꝛ silia. ¶ Sicut eni ista ispissant spma:ita oľa
de atriplicib⁹ attenuāt ꝛ minuūt sanguinē.

¶ De aproximeron. Cap.LX.

a Proximeron est ioperatio geni
taliū mēbroꝝ. qñ-
qꝫ nec virga erigiꝭ:nec spma emittiꝭ ꝓut debet.
Qñqꝫ aūt hēt fieri ex friditate:qñqꝫ a calore poros apiē
te:vñ expirāt spūs ad exteriora: ꝛ ita ex defectu spūum:
nec vga erigiꝭ:nec spma emittiꝭ ut deberet: vñ ampho-
rism⁹. Silr ꝛ in marib⁹ aut per raritatē corpis spūs extra
ferꝭ:ut nō ad locū hūc icidat:aut hēt fieri ex aliquo male
ficio:aut exorcismate. ¶ Si aūt fiat ex fri. cā:qñqꝫ fit cuꝫ
hu. vitio:quandoqꝫ sine. Si fiat cum hu. vitio cognosci-
tur qꝫ sentitur frigus in ꝓfundo:ꝛ aggrauatio ꝛ pondus.
Urina pinguis ꝛ discolorata per fastidium ꝛ abhomina
tionem coitus. in isto casu nō extenditur virga nec sper
ma emittitur. si autem fiat sine hu. vitio eadeꝫ sunt signa
preterqꝫ aggrauatio:ꝛ urine spissitudo. ¶ Si auteꝫ fiat

de ca.causa:cognoscitur per calorez qui cognoscitur per
genitalia membra: per frequentem virge erectionem:
z eius subitaz distensionẽ anteq̃ʒ effundat̃ sperma:z fre/
quẽtẽ appetitũ coeundi. ¶ Si ex maleficio per exclusio
nem aliorum signorũ cognoscit̃. ¶ Si fiat ex frigidita/
te cũ hu.vitio particularibꝰ cõuenietibꝰ digeratur mate/
ria cuz oximel.purgetur cũ bñdicta.tertia die fiat stuffa
cum herbis ca. Exeũti a stuffa offeratur thiriaca.l.aurea
alexãdrina uel metridatuz.Sequenti die fiat flõmia de
saphena iterius:uel apponat̃ uẽtosa sup renes : z tũc fiat
iunctio:terantur oua formicarũ:z testiculi vulpiuz:eruc̃.
se.bacce lauri:z tũc admisceatur arogon:uel martiaton:
z cum isto vnguento fiat inunctio supra renes z virilia.
¶ Itez liquefacte assungie uel pinee admisceat̃ equale
põdus se.eruce:z in eis bulliãt testic̃li vulpini usq̃ʒ ad re/
solutionẽ z succi ꝯsumptionẽ:z tũc colet̃:z in colatura re
soluatur cera ru.z deponat̃ ab igne.z tũc apponant̃ pul/
ueres facti de semie cepe al.eruce:bacce lauri:z cũ isto fi
at iunctio supra renes z virilia. ¶ Itẽ offerãtur electua/
ria calida mane z sero sicut dyasatyrion:siue sticis us̃.çç.
alexan.uel istud elariũ epale. Accipe carnẽ testiculoruz
vulpiũ:decoctã in aqua.cerebella passerũ elixoꝝ:radicũ
pasti.yringoꝝ elixatoꝝ:pineas:carnes dactil̃.añ.terant̃:
z ponant̃ in melle rub.dispumato.paꝝ bulliãt ad ignẽ z
bñ agitentur cũ spatula:z tunc deponat̃ ab igne:z ponat̃
puluis factus de se.eruce:cepe al.bacce lauri:gariof.cinç.
cinamomi:piperis longi z fiat empl'm singulis diebus.
¶ Post usuz electuarij:sequat̃ usus istius syr̃. Accipe q̃ʒ
tum testa oui capit cũ tribꝰ ptibus aque tepide.℞.radic̃.
yringorũ:pastinace:z eruce añ.ℳ.j.pinearũ decoctaꝝ:
ficuũ añ.ʒ.ij.testiculoꝝ vulpiũ : quassent̃ decoquant̃ in
aq̃:colent̃ z admisceat̃ mel ru.dispumet̃ z syrupet̃ . z in
fine admisceat̃ aliq̃d de musco.dico q̃ si distẽperet̃ cum
melle muscꝰ:z iungant̃ renes z virilia potẽter excitat coi
tũ. ¶ Si fiat sine hu.vitio eadẽ fiãt que ṗus sine purga.
¶ Si fiat de cala cã:offerant̃ electuaria frida:z syr.frigi
di.fiãt fride iunctiões:z applica emplastra frida que di/
cta sunt in pas̃.renũ:z epatis:si fiãt cũ hu.vitio cognoscit̃
per aggrauationẽ testiculoꝝ:per coloratã urinã:z medi/
ocriter spissaz ṗcedat purgatio:digestio mãei cũ oxiçac.
cũ electuario de succo ro.Si fine hu.vitio:qd̃ cognoscit̃
per extenuationẽ urine:z exclusionẽ ponderis:z aggra/
uationis sine purgatione:fiant ṗdicta localia. ¶ Si aũt
fiant ex maleficio non curatur.

¶ De passionibus matricis:q̃rum ṗma est retentio men/
struorum. Cap.LXI.

i **Inter passiones** m̃ricis ṗma ẽ retẽtio mẽ/
struorũ que a q̃rtodecimo anno usq̃ʒ ad.xl.de/
bẽt fluere:uel ad q̃nquagesimuz:si mulier fuerit sangui/
nea uel colerica z plectorica. ¶ Retinent̃ ergo mẽstrua
tẽpore quo deberent fluere:qñq̃ʒ a calida:qñq̃ʒ a frigida
cã:qñq̃ʒ a sicca cõsumẽte humiditatẽ corporis. ¶ Itẽ si
ex calida cã:qñq̃ʒ cũ hu.vitio:qñq̃ʒ sine:z qñ cũ hu.vitio
qñq̃ʒ fit ex sanguine grosso:qñq̃ʒ ex colera grossa oppilã
te. ¶ Quãdo ex frigiditate:qñq̃ʒ cũ humore flegmati/
co uel melãcolico : qñq̃ʒ sine. ¶ Si ex hu.gñalia erunt
signa.dolor z aggrauatio ab vmbilico usq̃ʒ ad m̃liebria.
dolor renũ z spine:frontis z colli:z oculorũ isectio palpe
brarũ. ¶ Spãlia aũt signa sunt . si fiat ex sanguine urina
qñq̃ʒ sanguinea apparet:z in tẽpore mẽstruoꝝ trũbosuz
emittit:cognoscit̃ per sanguineã humiditatẽ z repletam:
per iflationẽ uenaꝝ saphenarũ sb̃ cauilla pedis:z purpu
reũ colorẽ palpebrarũ. ¶ Si ex colera sentiunt̃ pũctio
nes z arsure in ṗfundo.urina qñq̃ʒ multũ colorata z pin
guis.in tpe mẽstruoꝝ qñq̃ʒ emittit colericas supfluitates
iij.uel.iiij.diebꝰ cũ expssione colicarũ supfluitatũ:febri/
citatio cũ citrinitate palpebraruz. ¶ Si fiat ex flegmate
urina adest pinguis z discolorata.Itẽ tẽpore mẽstruorũ
mucillaginosa z flaticas expellit supfluitates liuescũt pal
pebre:z subtumescunt. ¶ Si fit ex mel̃ia maiꝰ sentit̃ põ
dus. Urina qñq̃ʒ tenuis:qñq̃ʒ discolorata:qñq̃ʒ ni.pin/
guis z liuẽs in circulo corpa terrea quedã z trũbosa ex/
pellit. Si ex ca.cã fit sine hu.vitio nõ sentit̃ põdus neq̃ʒ
aggrauatio. Urina semp tenuis.in tpe mẽstruoꝝ parum
aut nil supfluitatis expellit . Si aũt fiat de fri.cã sine hu.
vitio.urina semp tenuis z discolorata.in tpe mẽstruoruz
nullas uel paucas expellit supfluitates.penitꝰ fastidit coi
tum:qd̃ ẽt est cõe si humor fit in cã. ¶ Si fiat ex siccitate:
qñq̃ʒ fit ex passione aie : sicut in ira z tristitia : qñq̃ʒ fit ex
vigilijs z ieiunio:qñq̃ʒ ex fluxu sanguinis per os nares:
z emorroydas:uel per uentrẽ:z idicio pati.cognoscunt̃.

¶ De cura.si fiat ex co.uel sanguine:digeratur cũ oxiçac̃.
purget̃ cũ colagogo:q: q̃cquid purgat co.mũdificat san
guinẽ:z ecõuerso.tertia die fiat stuffa de herbis ca.z fri.
z apitiuis. Exeũti a stuffa offerat̃ eq̃lis mixtura reub̃.tro
ciscata z muse enee cũ vio decoctiõis arthemisie. ¶ Si
fiat de fri.cã:digerat̃ mã cũ oximelle:purget̃ cũ theodo
ricon emperiscõ. Tertia die fiat stuffa de calamẽto z ori/
gano:z alijs herbis aperitiuis z ca.sicut rubea maiorãro
re marino cimino. Exeũti a stuffa offerat̃ aurea alexan/
drina:sine opio uel thiriaca ma.cũ vino decoctionis ar/
themisie. ¶ Si fit de ca.cã:põt fieri flõmia de epatica.in
qualibet cã apponat̃ aliq̃ñ uentosa sup renes:aliquãdo
fiat scarificatio in anterioribꝰ z posterioribꝰ tybiarũ.Itẽ
in qualibet cã etate conueniente cuz etate lune mulieri
in qua debet mẽstruare aperiat̃ vno die vna saphena:z
alio die alia:z tãtũ extrahat̃ de sanguine ut sufficiat debi
te q̃ʒtitati mẽstruoꝝ. ¶ Itẽ in qualibet cã fiat ista stuffa.
Accipe calamẽtũ:origanũ:sauinã:arthemisiã rubeã ma.
z mercurialez:baccas lauri z cimini:z singulis septima/
nis semel suffumiget̃:z encatisinet̃ cũ aqua ca.z herbis
usq̃ʒ ad vmbilicũ:z tũc offerat̃ eq̃lis mixtura trifere ma/
gne sine opio:z thiriace dyatesserõ,acute cũ.℈.j.nigelle
z alio mirre:z terant̃.illud inueteratã retẽtionẽ mẽstruo
rum cõsueuit apire. ¶ Itẽ in qualibet cã inueteratã retẽ
tionẽ sic potes aperte curare. Accipe thiriacaz dyatesse/
ron z acuat̃ cum.℈.j.nigelle:z alio mirre.terant̃ z intin
gat̃ bombax in succo mercurialis:z fiat suppositoriuz:z
supponatur. ¶ Itẽ accipe thiriacã ma.opopirã:metrida
tũ:z acuetur cũ.℈.j.castorei:z alio armoniaci : z terãtur
z in bombace iungatur:z fiat suppositoriũ : z supponat̃.
¶ Si aũt fiat de ca.causa sine hu.vitio:flobothomia ele
ctuariũ:syru.vnguẽta z emplastra que dicta sunt in cau/
sa epatis z renũ adhibeãtur. ¶ Si aũt fit ex ira uel tristi
tia per exclusionẽ earuz pass̃.curet̃.fiant bal.z inunctio/
nes resumptiue z syr̃.z electuaria que dicta sunt in ethi/
ca. ¶ Si autẽ fiat ex fluxu sanguinis a naribus labora/
bis ad reducendũ ad naturalẽ viam per superius dicta.
Unde si aperiãtur menstrua cito curantur ab alijs fluxi
bus. Unde dicit in afforismis. Mulieri sanguinem uo/
menti menstruis erũpentibus solutio fit. Si aũt nec pos
sit fieri ad naturalẽ viam:nõ intercipiatur per violentiã:
q: per illa emũctoria natura se exonerat a sanguine sup/
fluo:sicut debet per mẽstrua. Unde in afforismis. Mu/
lieri sanguinez fluenti a naribus menstruis cessantibus
bonũ est. ¶ Si aũt preter naturam fluãt z inde debilite
tur mulier nõ subito:sed paulatim intercipiantur. ¶ Itẽ
de quacũq̃ʒ causa fiat cũ hu.vitio fiant sup genu cauteria
iteriꝰ.Itẽ offerant̃ diuretica sicut ea que dicta sunt in vi
tio lap̃.quecũq̃ʒ ṗuocãt vrinã:ṗuocãt mẽstrua.

¶ De fluxu mẽstruorũ imoderato. Cap.LXII.

i **Immoderatus** fluxꝰ mẽstruorũ qñq̃ʒ hẽt fie
ri ex nimio sanguine superabundãte:quãdoq̃ʒ
ex furiositate eiusdem:quãdoq̃ʒ ex debilitate virtutis re
tentiue:quãdoq̃ʒ ex liquiditate sanguinis:quandoq̃ʒ ex
caliditate aperiẽte capita uenarum:quãdoq̃ʒ ex ruptura

earūdem. ¶ Si fiat ex sanguine supabundante cogno
scitur per repletionē uenaruz : z inflationē.per corporis
plectoricā habitudinē:per nimiā sanguinis caliditatem:
z puri effusionē. ¶ Si ex acumine cognoscitur per ar/
suras quas facit in exitu matricis.per eiusdē flāmeum z
igneū colorē.s.croceum uel nigrū uel flauum:z per mi/
norē:sed maiori impetu expulsionē. ¶ Si ex debilitate
ꝟtutis retētiue:cognoscitur per multā extenuationē cor/
poris z debilitatem.sanguis exit in suo calore naturali:
nec in exitu facit ustionē. ¶ Si ex liquiditate cognosci/
tur per eius aquositatē. ¶ Si ex calore aperiēte:cogno
scitur:quia in ꝓfundo matricis sentit cōtinuuz dolorem
z calorē excedētem. Unde quādoqꝫ fumositates quedā
diffundūtur per mēbra que sunt causa distēperantie eo/
rūdē. ¶ Si aūt fiat ex uene ruptura:cognoscitur per im
moderatā z cōtinuaz sanguinis effusionē:quādoqꝫ san/
guis exit i naturali colore:quādoqꝫ exit terre⁹ saniosus.
¶ Si ergo fiat ex sanguine superabūdāte particularib⁹
cōuenientib⁹ fiat flōmia de epica. Itez apiaf saphena sub
cauilla pedis interi⁹. Itē ponanf uentose sup renes. Itē
ponanf uētose sup radi.uberū:uel cuz scarificatione uel
sine. Itē accipe gallas z psidiā:z corti.radi.mariani:rānū
z corticē fabarū corrigiolā z restā bouis:sang.dra.boluz
ar.decoquanf ista in aq̄ pluuiali : uel in aq̄ cōi z aceto:z
suffumigef mulier.post suffumigiuz fiat encatisma usqꝫ
ad vmbilicū. Exeūti a stuffa offeraf trifera ma.cū opio:
cū eq̄li mixtura miclete:z acuaf cū.ʒ.j.san.draconis:z di
stēperef cū aqua pluuiali. Itē puluerizef psidia:uel ram
nū:z cū ypoquistido z alcanna z colofonia teranf z ide
fiat suppositoriū. Itē eadē distēperenf cū succo plātagis:
z fiat emplm̄:z ponaf ab vmbilico usqꝫ ad muliebria:z
eodē modo sup renes. Itē syr̄.z iunctiones:z electuaria
que dicta sunt in fluxu emorroyd.in h casu ualēt. ¶ Si
aūt fiat ex furiositate san.fiat parua flōmia de epatica cuz
spoforesi:uel aperiatur saphena iterior.z tunc digeratur
mā cū oxizac.purgetur cū colagogo:z fiat stuffa p̄dicta:
uel encatisma. Exeunti ab ea offeratur equalis mixtura
miclete z athanasie acuta cuz.℈.j.sanguinis draconis.z
distēperetur cū aqua pluuiali:z tūc syr̄.cōstrictiui:z ele/
ctuaria frigida ꝯstrictiua:z alterātia:ut dyacodion:z zuc
car̄.ro.offerantur : z fiant in ꝓximo dicta localia. ¶ Si
aūt fiat ex liquiditate sanguinis.detur dyacodion:z zuc.
ro.z ante cibaria offerātur īspissatiua sanguinis:sicut est
risi:miliū:triticum:decocta in lacte porcino uel uaccino
silr z linū qd in plurib⁹ alijs causis. ¶ Si fiat ex debili/
tate retētiue:ea que dicta sunt in diabetica passione z go
morrea ex debilitate retētiue virtutis in electuar̄.syru.z
emplr̄is z alijs localib⁹ adiutorijs adhibeatur diligētia.
¶ Si aūt fiat ex caliditate aperiente alterātia z constrin
gentia:que sunt dicta in furiositate sang.z alia p̄ter pur/
gationē adhibeanf. ¶ Si aūt fiat ex ruptura uene:em/
plastra:electuaria:encatisma:que dicta sunt adhibeanf.
¶ Itē notādum ꝙ sicut ex retētione menstruoruz para
ta est mulier incurrere ydropem.ita in fluxu imoderato
z licet imoderatus sit fluxus.non tn̄ subito:sed paulatiz
est intercipiendus. ¶ Itē in q̄libet causa ualet pillula in
dissinteria dicta:que habet fieri de mumia:thure:masti.
cornu ceruino combusto in equali pondere pulueriza/
tis z cōmixtis z confectis cum succo corrigiole:uel reste
bouis:uel cameleonte.detur vna mane z alia sero in ne
bula. Fortius tn̄ operabitur si addatur coaguluz leporis
uel vituli combusti:uel utriusqꝫ.

¶ De suffocatione matricis. Cap.LXIII.

s

Suffocatio matricis dicitur:non q: sit proprietas matricis: sed q: inde videtur mulier suffocari. ¶ Fit aūt
hec passio quādoqꝫ ex retētiōe menstruorū:quādoqꝫ ex
hu.superabundantib⁹ in matrice:quādoqꝫ ex spermate
corrupto.ex quacūqꝫ causa fiat:sic habet fieri.dū resolui
tur fum⁹ malitiosus a mā corrupta eleuatur fundus ma
tricis vnde cōprimitur dyafragma : qd cōpressum cōpri
mit spūalia z ita fit suffocatio:cū cor nō possit trāsmittere
spūs ad mēbra ad eorūdē viuificationē:cadit mulier tan
qꝫ mortua. Alio mō sumit.G.in cōmēto sup afforismos
de suffocatiōe mr̄icis. Sed p̄dicto modo cōsentiūt glo/
satores z magistri. ¶ Sed nō ꝙ quādoqꝫ cadit in apo/
plesiā:qn̄qꝫ in sincopim:quādoqꝫ in suffocationē matri
cis. Casus aūt iste separaf ab alijs per ꝓpria signa:q: in
apoplesia rubicundior fit:qm̄ aut inflate sunt uene circa
timpora z oculos:z oculis apertis nihil videt.z quādoqꝫ
spuma expellitur ad os:qd est signū mortale in apople/
sia. ¶ Si cadit in epar quedā mēbra spasmantur:z os di
storquetur.tremor fit in exteriorib⁹ mēbris. ¶ Si cadit
in sincopim:discolorata apparet:ac si eēt mortua per mē
sem:z cito soluif casus. ¶ Si cadit in suffocationē p̄nte
dol.ab vmbilico usqꝫ ad muliebria : z pre nimio dolore
in casum cū ligatura brachiorū cōstringit matricē z capi
te declinato z dep̄sso usqꝫ ad genua cū strictura dentiuz
cadit quasi mortua. ¶ Si ergo fiat ex retētione mēstruo
rū:cognoscitur per idītia patiētis. ¶ Si fiat ex hu.quā/
doqꝫ fit ex calido:quandoqꝫ ex frig. ¶ Si aūt fiat de ca.
cognoscif per arsuras z punctiōes que sentiūtur in ꝓfun
do matricis : inde resoluūtur quedā fumositates calide
ex quarū diffusiōe per mēbra inascitur calor febrilis ali/
quādo. ¶ Si aūt fiat ex fri.hu.fumositas sentitur uel fri
gus:z aggrauatio in profundo matricis:z ide resoluitur
quedā frigida humiditas:ex cui⁹ ascēsu per spinā ad ife/
riora in eadē spina sentif quasi typus quotidiane. ¶ Si
aūt fiat ex abundantia spermatis corrupti : cognoscif per
exclusionē aliorū signorū. ¶ Si ergo fiat ex retentione
mēstruorū:curetur ut dictū est in eadē pass. ¶ Si aūt fi/
at ex calido hu.p̄mū cōsiliū est ut fiat flōmia de saphena
sub cauilla pedis iteri⁹.z digeratur materia cum oxizac.
purgef cuz colagogo. ¶ Si aūt fiat de frigido humore.
digeratur mā cū oximel.purgetur cū theodoricon:eupi
ston:z sicut in ca.causa debet fieri stuffa:z offeraf metri/
datū cū vino:z debet dari rub.trociscata:uel requies.ita
z hic fiat ca.stuffa:z offeratur metridatū cū vio decoctio
nis ciminizinz. ¶ Si aūt fiat de spermate corrupto fre
quēter fiat flobothomia de saphena:aliquādo fiāt scarifi
cationes in anteriorib⁹ z posteriorib⁹ tybiaruz singulis
mensibus de altera epaticaruz fiat minutio.utatur dieta
frigida de quacūqꝫ cā fiat.pauci sanguinis generatiua.
¶ De quacūqꝫ causa fiat in hoc casu fiat remediū. Ac/
cipe leuisticū:absinthiū:ysopū z filicē:quassentur paruz:
z decoquanf in aqua : z cataplasmenf ab ore stōci usqꝫ
ad muliebria sup uētrē z latera:eodez modo a parte po/
steriori:silex etiā per se:uel absinth.sic p̄paratuz in p̄ª ap
positione p̄stat remediū. Cōmunis est cura:ꝙ in hoc ca/
su ligenf crura z tybie ut trahanf fumi ad iferiora:z fiāt
cōfricationes mordicātes circa pedes cuz sale z aceto:z
apponātur aromatica ad fumigationem per inferiora:z
horribilia narib⁹ apponanf:z fiant etiā strenutationes.
Si aūt fiat ex corrupto spermate ut dictū est superi⁹:uta/
tur frigida dieta:z pauci sanguinis generatiua.

¶ De p̄cipitatione matricis. Cap.LXIIII.

s

Sequitur de alia passione que dicitur p̄cipitatio matricis:que qn̄qꝫ hēt fieri ex paralisi matricis:vn̄ relaxanf ner/
ui:z p̄cipitatur matrix:z quandoqꝫ in sinistram partem:
quādoqꝫ in dextrā:qd cognoscitur per dol.partis patiē/
tis:per fetus compressionem.quādoqꝫ cadit iferius sine
exitu.vnde sentitur dol.circa pectinē z renes . qn̄qꝫ exit
exteri⁹:qd cognoscitur per idītiū patiētis.quādoqꝫ hēt fi
eri ex humorib⁹ cōtētis in matrice.vnde eisdem modis
p̄cipitaf matrix.qn̄qꝫ fit ex retētione mēstruorū: vn̄ mē/
struis retētis aggrauatur matrix:z p̄dictis modis preci/
pitaf matrix.qn̄qꝫ fit ex difficultate part⁹:vn̄ quandoqꝫ

exit etiã matrix cũ fetu. ¶ Si aũt ex paralisi fiat: quandoq; fit ex sessione sup lapi.fro.quandoq; ex nimio bal. fri.uel potu aque fri.qđ cognoscit̃:q: isensibilr̃ ⁊ sine dolore exit matrix. ¶ Si aũt fiat ex hu.fit quãdoq; ex ca. quãdoq; ex fri. Si aũt ex calidis:cognoscit̃ per arsuras: ⁊ punctiones:⁊ pondus:que sentiunt̃ in ꝓfundo matricis:⁊ q: resoluitur quedã inde fumositas ca.ex cuius diffusione per mẽbra inascit̃ calor febrilis in mẽbris.⁊ in tẽpore mẽstruoꝝ aliqđ colr̃icũ expellit̃. Si v̊o fiat ex fri.cã: cognoscit̃ per algorẽ:⁊ frigus:⁊ aggrauationẽ matricis. ⁊ inde resoluit̃ quedã fumositas:ex cuiꝰ diffusiõe ⁊ ascensu per spinã sentitur typus quartane:uel quotidiane:⁊ in tẽpore mẽstruorũ aliqđ exit flegmaticũ. ¶ Si fiat ex retẽtione menstruorũ:uel difficultate partꝰ cognoscitur per idictũ patiẽtis. ¶ Si aũt ex paralisi digerat̃ mã cũ oximel.⁊ purget̃ cũ theodoricon:eupiston ⁊ benedicta. tertio die fiat stuffa ex calamẽto:origano:lauẽdula:calẽdula:saluia:nasturtio:ꝑmula ueris: cõsolida ma.rutha. Exeunti a stuffa offerat̃ metridatũ uel thiriaca ma.cũ vino decoctiõis saluie. Sequẽti die aperiatur saphena sub cauilla pedis interius. Itẽ admisceat̃ succꝰ lapa.acu.cũ oleo nucũ:⁊ decoquatur usq; ad succi cõsumptionem:⁊ tũc liquefiat cera rub.⁊ admisceat̃.⁊ deponat̃ ab igne:⁊ apponatur puluis factꝰ de thure ⁊ masti.⁊ fiat iunctio ab vmbilico usq; ad muliebria:⁊ eodẽ mõ super renes. Itẽ idem succꝰ admisceat̃ cũ agripa: ⁊ ut dictũ est:fiat iunctio:supponat̃ ceroneon:uel dyatesseros. ¶ Itẽ fiat iunctio ab vmbilico usq; ad muliebria cũ mel.cal.⁊ eodem mõ sup renes:⁊ tũc sinapiçet̃ pul.factꝰ de thure ⁊ mastice:⁊ cornu cerui cõbusto pice gũmi:ul̃ colofonia:se.sinapis ⁊ nasturtij:⁊ tunc cooperiat̃ cũ pellicula. Si aũt fiat ex frig.hu.eadẽ fit cura. ¶ Si ex ca.digeratur mã cũ oxiçac.purgetur cũ electuario de succo ro.tertia die fiat bal. de herbis fri. Exeũti a bal.offeratur rub.trociscata. Sequẽti die fiat flẽbõmia de sapha:⁊ tũc iunctiones fri.electuaria:syr.⁊ emplr̃a que dicta sunt in calefactiõe epis ⁊ stomaci cum hu.vitio sunt apponenda. ¶ Itẽ accipe mel ⁊ oleũ.añ.⁊ ciminũ puluericatũ. Ista decoquant̃ isimul:⁊ itingat̃ lana succida uel filtrum rub.⁊ ponatur sup regionẽ epatis. Id in colica iliaca pass.ualet. Istud aũt fiat cũ reposita erit matrix i suo loco. Si aũt ex difficltate ptꝰ reposita matrice intus cũ manu obstetricis iuncta cũ oleo localia que modo dicta sunt fiãt. ¶ Si aũt ex retẽtione menstruoꝝ curetur ut in retẽtione eoꝝ dictũ est. Oia ħ3 aucto.sunt ut naribꝰ aromatica apponãtur. Suffumigẽtur muliebria fetidis.vñ est spãle q͞p sup carbones lentiscinos uel iuniperinos ponat̃ colofonia:thus ⁊ mastix. ⁊ inde suffumigetur matrix ꝭm dinaco.idem fiat de stercore bouino. ¶ Cõmunis cura est:ut prouocetur strenutatio:sicut in suffocatione matricis:⁊ eadem cura que fit in exitu longaonis in casu fiat.

¶ De excoriatione matricis. Cap.LXV.

e **Xcoriatur** matrix qñq; ex co.lateribus mr̃icis adherẽte:qđ cognoscitur per puncturas ⁊ arsuras:⁊ qñq; resudat ruffa humiditas. digeratur mã cũ oxiçac.⁊ purgetur cũ electuario de suc.ro.3ª die fiat bal.de herbis frig. Exeũti a bal.offerat̃ rub.trociscata. Sequẽti die fiat flẽbõmia de saphena:⁊ tũc distẽperet̃ litiũ cum lacte uaccino: ⁊ inijciat̃ per pessariũ ad pondus.j.lb.de tertio in tertiũ diẽ. ¶ Itẽ pulueriçet̃ papauer al.gũmi arab.dragagantum:⁊ spođ.añ.cõficiant̃ cũ aqua pluuiali resolr̃onis dragag.⁊ fomẽtẽtur trocisci:⁊ vnꝰ distẽperetur cũ lacte uaccino:⁊ inijciat̃ per pessariũ.ualẽt etiã he inunctiones cõtra excoriationẽ uesice:⁊ itestinoꝝ in dissinteria.

¶ De uentositate matricis. Cap.LXVI.

u **Entositas** matricis hẽt fieri ex fumo cõcepto in matrice: qđ cognoscitur per inflationẽ matricis.per rugirꝰ ⁊ tortiões:⁊ dol̃.deãbulatiuũ:offerant̃ el̃aria attenuatiua uẽtositatis sic dyani.dyaciminũ.dyacalamẽtũ:dyaspermaton. ¶ Itẽ decoquat̃ filex in aq̃ cũ cimino:⁊ cataplasmet̃ matrix ab vmbilico usq; ad muliebria:eodẽ mõ sup renes. ¶ Itẽ si filatũ crudum decoquatur in aq̃ cũ cineribꝰ:⁊ eodẽ mõ cataplasmet̃:qđ ẽt opat̃ potenter in punctura nerui ⁊ inflatione.cõmisceatur:quo strenutatio ꝓuocatur sicut in suffocatione mr̃icis.

¶ De apostemate matricis. Cap.LXVII.

a **Postema** matricis:quandoq; fit de ca.cã: qñq; de frida. Qñ de calida:qñq; de sanguine:quandoq; de colera. Si de frida causa:qñq; de flegmate: qñq; de melia. Itẽ qñq; fit mordicatio in orificio mr̃icis exteriori:quãdoq; in ꝓfundo. Si autem fit in fundo matricis sentitur dolor usq; ad muliebria a dyafragmate:inflantur latera. Sequitur difficultas ispirandi ⁊ respirãdi:maior tñ sentitur dolor circa vmbilicũ q͞z in alijs partibus. ¶ Si aũt fiat interiori in orificio matricis cum ꝑdictis sinthomatibus maior sentitur circa renes ⁊ peritoneon ⁊ pectinẽ. ¶ Si aũt fiat de ca.cã sanguinea sentitur dol̃.pungitiuus in loco cõceptionis.febris adest cõtinua:nõ multũ itensa:⁊ inflatio saphenarũ:urina rub.uel subrubicũda: ⁊ per totũ turbida:⁊ aliquãtulũ liuens superius. Si fiat ex co.cog̃scit̃ per puncturas ⁊ arsuras mr̃icis:⁊ oculorũ ⁊ faciei:per febrẽ acutã ⁊ ignitã:per urinã ru.uel s̃bru.⁊ mediocrẽ aliquãtulũ liuentem in circulo. Si aũt fiat ex flẽte:cognoscit̃ per maiorẽ aggrauationẽ:⁊ maiorẽ ponderositatẽ:per tubationẽ urine:⁊ ꝑuã colorationẽ:per cinereũ colorẽ in circulo. ¶ Si aũt fiat ex melancolia cog̃scitur per magnũ pondus membri:⁊ liuiditatẽ saphenarũ:p lentiorẽ febrem:per urinã mediocrẽ ⁊ liuidã:⁊ qñq; plũbeã:qñq; cineritiã.ꝑticularibꝰ ergo cõuenientibꝰ fiat in q̃libet cã flẽbõmia de saphena sub cauilla pedis interius. Itẽ a ꝑmo usq; ad q̃rtũ diẽ insistẽdũ est cũ repercussiuis:in augmẽto cũ diuisiuis:uel dissolutiuis:in statu cum maturatiuis: que dicta sunt in apate uesice. Rupto apate:qđ cognoscit̃ per eductionẽ saniei.admisceatur tertia pars mellis dispumati:⁊ mulse tepiđ.⁊ id totũ ad pondus lb.j.inijciat̃ singul̃ diebꝰ ad mundificationẽ saniei. ¶ Itẽ fiat cũ sero caprino ⁊ mel. ¶ Mũdificato ulcere litium distẽperetur cũ lacte uaccino: ⁊ inijciatur ad pondus lb.j.inijciatur singulis diebꝰ ad mundificationẽ saniei. ¶ Itẽ facit cum sero caprino:⁊ mell̃.silr̃ trocisci.ꝑdicti de papauere al.eisdẽ localibꝰ curatur apa stõci:qđ cognoscitur per feb.ꝯtinuã: ⁊ per itolerabilẽ stõci dol̃.i q̃libet cã d3 fieri flẽbõmia de epica:⁊ i alijs de sapha.

¶ De ipedimẽto cõceptionis. Cap.LXVIII.

i **Mpedimẽtũ** cõceptiõis quãdoq; fit a cã ca.quandoq; a fri.qñq; a sic.qñq; ab humida: qñ fit ab humida semp fit cũ humoris vitio:⁊ alijs causis ꝑdictis. ¶ In cã frigida uel sic.qñq; est cũ hu.vitio: qñq; sine. Si aũt fiat de cã ca.sine hu.vitio cognoscit̃ per calorem sine pondere:⁊ per aggrauationẽ qui sentit̃ in ꝓfundo matricis:per punctiones oculorũ ⁊ palpebrarũ:per oris amaricationẽ:per sitim ꝯtinuã:per paruã in tpe mẽstruorũ eductionẽ:per appetitũ ⁊ delectabilẽ coitũ:per tardã in coitu resolr̃onẽ:per pilositatẽ muliebriũ:per urinã coloratã ⁊ tenuẽ. ¶ Si aũt fiat ex friditate sine hu.vitio per algorẽ ⁊ frigꝰ qui sentit̃ in ꝓfundo matricis sine põdere ⁊ aggrauatiõe:per faciei discolorationẽ:per coitus fastidiũ ⁊ abominationẽ: per paruã in tpe mẽstruorum eductionẽ:per tardã in coitu resolr̃onẽ:per nuditatẽ muliebriũ: per urine dissolr̃onẽ ⁊ tenuitatẽ. ¶ Si ex siccitate:cognoscit̃ per ariditatẽ matricis:per corporis extenuitatẽ:per siccitatẽ lingue:⁊ oris amaricationẽ:per sitiũ cõtinuã:per appetitũ coitus:per paruã uel nullã mẽstruoꝝ in tpe eductionẽ:per urine tenuitatẽ:⁊ per muliebriũ a

pilis nuditatem. ¶ Si fiat cũ hu. vitio cum p̄dictis signis adest pondus matricis: ꝛ aggrauatio: ꝛ in tempore menstruorũ magna effusio. ¶ Si ex humiditate fiat: cognoscitur ex matricis remollitione: per humiditatẽ eiusdem: per multã aquosi spermatis in tẽpore effusionem. Itez ex retẽtione menstruorũ: uel nimio fluxu impedit conceptꝰ: qđ cognoscitur per indicia patientis: quãdoqꝫ ex apostemate matricis: quandoqꝫ ex pinguedine circa orificiũ intrinsecꝰ: qñqꝫ ex debilitate matricis. Item qñqꝫ ex distẽperãtia spermatis masculi in aliq̃ qualitate cõsili. ¶ Qđ si fit ex pinguedie: cog̃scitur ex repleta hitudine corpis: ꝛ q: mulier sentit in tẽpore coitus uel quasi clausurã iterioris orificij. ¶ Si ex apate: cog̃scitur per signa que in apate matricis dicta sunt. ¶ Si ex debilitate mr̃icis cognoscitur per fastidiũ ꝛ debilitatẽ ipsiꝰ mulieris: ꝛ per exclusionẽ aliorũ signoꝝ. ¶ Si fiat ex frigida cã uel ca. cũ hu vitio curetur ut dictũ est in precipitatiõe mr̃icis. ¶ Si aũt fiat ex sicca cã que semp fit sine hu. vitio fiãt vnguẽta resolutiua: ꝛ bal. ꝛ electuaria: ꝛ syr̃. que dicũtur in ethi. ¶ Si aũt fiãt ex hu. cã: ex hu. vitio: curet ut p̄cipitatio cũ hu. cã. ¶ Si ex nimio fluxu. uel ex retẽtione mẽstruoꝝ: curetur ut imoderatꝰ fluxus uel retẽtio menstruorum. ¶ Si ex apate: curetur ut apa matricis. ¶ Si ex pinguedie minuatur dieta: ꝛ extrahatur san. ꝛ fiat suffumigatio cũ calamẽto: origano: rutha: marubio: folijs lauri ꝛ silibus in aqua decoctis: ꝛ fiat suffumigatio sup carbões de thure: mastice: mirra ꝛ aloe. ¶ Si fiat ex debilitate matricis: offeratur dyarodõ iulij mane ꝛ sero ꝛ sequatur usus syr̃. qui fit de mẽtha balsamita: hasta regia: radi. satyrionis: pineis. ꝛ in fine decoctionis apponatur muscus. ¶ Itẽ accipe. ℥. j. laudani. ℥. ß. storacis: cala. gariofi. ligni aloes: ro. ℈. j. terãtur cũ pistello ca. ꝛ apponatur aliquid de aq̃ ro. muscata: ꝛ formẽtur trocisci. ʒ. j. ꝛ bis in septimana in sero cũ ierit dormitũ: ponatur vnꝰ trociscus sup carbones: ꝛ inde suffumiget mulier sedẽs sup sellam pforatam: ꝛ statim post stuffam inungatur os matricis cuz aq̃ ro. muscata: ꝛ post desiccationez accedat ad coituz. Ualet etiaz ista in cãis p̄dictis. s. fri. ꝛ humida: ꝛ pinguedine matricis. ¶ Si autẽ fiat ipedimentuz ex masculino spermate colico: ꝛ in coitu sentit mulier casuz ignis in matrice: ꝛ curet ut ca. cã mr̃icis. ¶ Si ex frigiditate cognoscitur: q: mulier sentit in coitu tanq̃ glaciez in matrice. curetur ut frigida causa matricis. Si ex siccitate: qđ cognoscitur per paucitatem spermatis: ꝛ eiusdẽ in collo matricis per viscositatis coadherentiaz: curetur ut siccitas matricis. ¶ Si ex humiditate qđ cognoscitur per liquiditatẽ spermatis se cito per matricem fundentis curetur ut humiditas matricis. ¶ Item experimentum qđ in oi cã est cõmune. Accipe matricez leporinã ꝛ desiccata pulueriçet: ꝛ mulieri exeunti a bal. offeratur cuz vino tepido muscato: ꝛ vna hora sequente: ꝛ plenaria facta desiccatiõe corporis accedat ad coitum.

¶ De difficultate partus. Cap. LXIX.

a **Ifficultas** partus fit ergo quandoqꝫ ex debilitate matricis quandoqꝫ ex innaturali egressu: quandoqꝫ ex magnitudine fetus: quãdoqꝫ ex debilitate matricis: nequeũtis expellere fetũ: quãdoqꝫ ex oppilatione: qñqꝫ ex ferꝰ mordicatione. Si fit ex innãli egressu: cognoscit per p̄mã emissionẽ manꝰ uel pedis. Si aũt ex magnitudine fetus: cognoscitur per nimiã uentris iflationẽ: ꝛ etiaz obstetricis idicio cognoscit: põt etiaz fieri fetus ydropicus in utero materno sicut extra. Ex debilitate matricis põt fieri in p̄mariolis: que in. x. uel in. xj. ãno ꝯcipiũt. vñ matrix debilitata ex põdere ferꝰ non põt se exonerare: qñqꝫ fit ex lõga egritudine p̄cedẽte. ¶ Si aũt fit ex oppilatione quãdoqꝫ fit ex pinguedine oppilãte interius orificiũ matricis: qñqꝫ fit ex grosso sanguine melico. ¶ Si aũt fiat ex pinguedine: cognoscitur per repletã humiditatẽ totius corporis. ¶ Si ex sang. melico oppilãte: cognoscitur per retentionẽ: ꝛ inordintã mẽstruorũ eductionẽ aut cõceptionẽ. ¶ Si aũt fiat ex mortificatione fetus: hec sũt signa. p̄mũ est ꝙ nõ sentit motuz fetus. 2m ꝙ in die scđo fetet os mulieris. Tertium ꝙ circa vmbilicum sunt dol. Quartũ discoloratio faciei ꝛ totius corporis. Quintum ꝓstratio appetitꝰ. Sextũ vigiliarũ instãtia. Septimũ cõtinua strangurIa: ꝛ tenasmon: dol. in pectine. qđ totũ fit ex cõpressione facta a fetu circa ptes inferiores. ¶ Si ğ fiat ex inordinata egressione cũ manu obstetricis reponat. in alijs autez cãis ponat mulier in bal. in aq̃ decoctionis malue: bismalue: herbe viol. fenugre. lini: absinth. abrotani: arthemisie. Exeunti a bal. fiat iunctio ab vmbilico usqꝫ ad muliebria cũ butyro ꝛ dyaltea: ꝛ dyarogon. Silr̃ a parte posteriori: ꝛ tũc suffumiget cuz spica nar. ꝛ radi. costi: ad apertionẽ ꝛ cõfortationẽ matricis. ¶ Itez uẽter ponat in p̄dicto bal. ꝛ exeũti a bal. si sit diues offeratur ei. ℈. j. balsami cũ vino tepido. Si aũt decoq̃tur in vino radi. costi: ꝛ arthemisie in vino decoctionis distẽperetur. ʒ. j. fellis taurini: ꝛ exeunti a bal. offerat: ꝛ facta decoctione arthemisia terat ꝛ ponat tepi. ab vmbilico usqꝫ ad muliebria: ꝛ sup crura: q: ita habet in eius cõmẽdatione: ꝙ fetũ mortuũ educit: secũdinã extrahit: sed non diu ibi moret: q: ut dicit auctor: per longam moram matricẽ educit. ¶ Itẽ ꝓuocetur strenutatio: que cõmunis est cura. ¶ Itẽ extrahatur succꝰ porrorum: ꝛ detur ad potãdũ quantũ testa oui capit in aqua ca. ꝛ potatũ cõfert mirabiliter. ¶ Itẽ in anxietate quãdo mouetur ferꝰ cõstringãtur os ꝛ nares: ut spũs ꝛ fumi usqꝫ ad matricẽ cõpellant cũ ipetu. ¶ Itẽ per loca descẽdat declinia: ꝛ si non põt a duobꝰ uel tribꝰ sustentet. ¶ Itẽ per q̃tuor cornua linteaminis a q̃tuor iuuentibus linteamen teneatur: ꝛ ibi mulier ita disponatur ut videat potiꝰ sedere q̃ iacere: ꝛ agitetur circũquaqꝫ. In cãis p̄dictis illud potenter operat. Itez in anxietate dum mouet puer si sincopiçet mulier apponantur aromatica naribꝰ: ꝛ fiãt cõfricationes mordicatiue circa extrema manuũ ꝛ pedũ ꝛ silia.

¶ De secundina. Cap. LXX.

s **Ecundina** p̄mo loco generatur de utroqꝫ spermate: ꝛ san. menstruali: ꝛ est quedã pellicula que obuoluit ipsum coagulũ: ꝛ ligatur cũ fundo matricis: ꝛ crescit p̄m q̃titatẽ cremẽti coaguli: uel fetus. sicut est in nuce: ꝙ p̄m cremẽtũ nuclei crescit ꝛ testa: qñqꝫ ergo ꝯtingit: ꝙ maturat ferꝰ ꝛ scđina: ꝛ tunc uterqꝫ exit ad bonũ: ꝛ bñ mundificatur matrix: quãdoqꝫ debilitat ꝛ mulier ex longo ieiunio: ex ira uel casu: uel p̄cussione: uel ex fluxu uẽtris: que oia sunt cãe mortis ferꝰ: vñ mr̃ix nõ põt se exonerare a scđina: vñ rũpitur: ꝛ exit ferꝰ: ꝛ remanet scđina: ex cuiꝰ retẽtiõe nõ minꝰ p̄iclitat mulier: q̃ de retẽtiõe mortui ferꝰ fiat ergo ei sedẽti sup sellã pforatã suffumigatio cũ vngulis cornibꝰ capñis positis sup carbones q: potẽter turbat ꝛ mouet matricẽ ad expellẽduz. ¶ Itẽ distẽpet cũ aq̃ ca. sal. ꝛ vitũ eiꝰ: ꝛ det ad potãdũ. ¶ Itẽ fiat bal. usqꝫ ad vmbilicũ cuz aq̃ decoc. arthemisie: malue: bismal. fenugre. absinth. calamẽti: ꝛ origani: ꝛ suauiter dep̄mat ab exterioribꝰ mr̃ix cuz manu ut a supioribꝰ descẽdat ad iferiora. Exeunti a bal. offerat eq̃lis mixtura metridati: ꝛ triferema. sine opio acuata cũ. ℈. j. nigelle: ꝛ alio mir. distẽperato cũ lixiuio ca. vitiũ: ꝛ tunc fiãt iunctiones ab vmbilico usqꝫ ad muliebria: ꝛ sup latera ꝛ renes cũ oleo laur. ꝛ butyro: uel arogõ uel dyaltea. ¶ Item succꝰ uerbene tepidus potatꝰ potẽter ꝯsueuit educere scđinã. ¶ Item fiat strenutatoriũ ꝛ ea que dicta sunt in difficultate pariẽdi.

¶ De passione matricis. Cap. LXXI.

s **Equitur** de alia pasi. matricis: q: qñqꝫ exit ferꝰ cũ scđina: put debet: ꝛ tũc ex longa retẽtione mẽstruoruz: uel ex ruptura uenarũ multũ debet fluere de san. uel per. viij.

uel.ix.dies:sed qñ fluunt magis debito:z inde debilitaf mulier:z deficit:qñq; retinenf oino mēstrua:z nō mūdificaf mrix:vñ grādia z grauia icurrūt picl'a. ¶ Si aūt nimis fluat gñalis ē rō:q nullū fiat bal.nec ↄstrictiuū nec ↄfortatiuū:q: maior fieret aptio:z maior fluxus ex cal'itate bal.sed offeranf el'ia syr.z opiata fiāt epithīata:z suffumigationes que dicte sunt in nimio fluxu menstruoruz.

¶ Si autem retinetur vno die:aperiatur vna saphena sub cauilla pedis interius:z sequēti die aperiatur alia:z tunc electuaria:syr.z fomētationes : z localia que dicta sunt in retentione menstruorum exhibeantur.

¶ De uberū inflatione. Cap.LXXII.

u **Bera** qñq; iflātur ex hu.ibi coagulato. scilicet ex san de.co. de fl'ate : de mel'ia:qñq; fit de lacte ibidez pter nāz coagulato. Si fiat ex san.cognoscif per ruborez loci.z illō qō ex eis emittitur aliqñ strictū est. ¶ Si aūt fiat ex fl'ate subcineritia sunt ubera:z illud qō exit : uel liuidū uel plumbeū:uel cineritiū apparet. ¶ Si ex co.citrinescūt ubera z qō exit citri.est in pte. ¶ Si aūt fiat ex lacte.cognoscif per lacteū colorē ex albo qō emittif. De quocūq; ḡ humore fiat post ptū.pticularib⁹ ↄueniētib⁹ : z corpe exñte plectorico:fiat flōmia de cardiaca ul' epica:z si in pn⁹ est fiat repcussio cū faba decocta in ace.z catapl'ata:uel cum suc.plātag.tepi.in quo itiganf stupe canabie. ¶ Si aūt ↄfirmaf iflatio.dissolutiuis isistēdū ē. Decoq̄tur ḡ faba i vino:z catapl'enf ubera. ¶ Itē decoq̄tur triticeū furfur in vino : z fiat cataplasma. ¶ Itē decoq̄tur z exhaf suc. porri z apij:teraf mica panis ca.z admisceaf mel tepi.z pul.oiuz:z catapl'a fiat. Idē dico de mulsa pruni decocta in vino. ¶ Si aūt fiat de lacte coagulato ptic'larib⁹ alijs ↄuēiētib⁹:lac de quo debet gñari san.exhaf per flōmiā: z hic in pn⁹ apponanf predicta repcussiua. Sed in statu pdcā dissoluētia. ¶ Itē reducaf lac spissū ad liq̄ditatē cū catapl'ate facto de atriplicibus decoctis in aq̄. ¶ Itē suc. atripli.admisceaf cū aq̄ uel cum aliq̄ iure:z offeraf in cibo. ¶ Itē singulare z qō fortius opaf est ut aliqua vilis persona lac ore fortiter sugat z extrahat : z sicut extrahit pijciat.z hoc frequēter in die.

¶ De iflatione tybiaꝝ. Cap.LXXIII.

i **Nflatio** tybiarū in pgnātib⁹ hēt fieri in.ix.uel.vij.mēse.dedignaf nutriri fet⁹ san.mēstruali:qui pōderositate sua depmif ad tybias pedis. Accipe ḡ chimoleaz:z distēpera cū ace.quā iuenies sub mola fabri.desicca : pulueriça z fiat iunctio. ¶ Itē teraf plātag.z cū suc.uel herba fiat catapl'a. ¶ Itē iunctio cū aceto z ol'o ro.z sinapiçef pul. fact⁹ de faba. ¶ Itē fiat iunctio de sapōe gallico:z catapl'ef:z cū folijs salicis:sambuci:in patella sine aliq̄ liq̄re assatis.ualēt ēt h̄ localia in iflatiōe tybiarū itinerantium.

¶ De arthetica passione. Cap.LXXIIII.

g **Utta** diuidif in sciaticā z podagrā:z arthetică. Sciatica est arthetica scie: podagra est arthetica pedis. Ciragra est arthetica manuū:nec est spēs lepre. ¶ Omniū articuloꝝ pas. ē arthetica spāl'r:quelibet ḡ egritudo arthetica fit a cal'itate nimis dissoluēte:uel fri.nimis ↄstrigēte. ¶ Uñ reūaticāt hu.ad articulos:uel ex frequēti bal.ul' itinere. In hñtibus repletionē:uel ex multis cib z potib⁹ : z exñtib⁹in gete:uel ex sequēti coitu post prādiū. ¶ Itē qñq; fit de san.qñq; ex co.qñq; de fl'ate : qñq; de mel'ia. Si ex san. cognoscif per iflationē z ruborē mēbri:per saltū eiusdē: per dulcedinē oris ei⁹:per uenaꝝ repl'onē:per ruborem corpis p visionē i sōno:z q: a ca. ledif.a fri.iuuaf. ¶ In horis san.magis ifestaf:z in uere siľr:q: ista silitudo hic z q̄dā alie lucidā hñt iterpolatiōez. ¶ Et nō q i nulla spē arthetice sentit patiēs nōbilē cal.uel frig⁹:sed tm̄ dol'.vñ nec a calore nec a frigore mēbri patiētis certū hēm⁹ idiciū:z si aliqñ h̄ fiat ualde raro h̄ tale fit. Si aūt fiat ex co. pu⁹ erit tumor: z magn⁹ dol'.vñ qñq; febricitāt.citrinescit loc⁹exterior:qñq; pūctiōes sentiūtur in pfūdo.amaricaf os : ruffe uel citrie in sōno fiūt appitiōes.a fri.iuuaf: a ca.ledif.in horis co.z in estate forti⁹ ifestaf. Et nō q in fri.cāis pp istātiā vigiliaruz factā a dol'.tingif urina. Uñ per col'.urine non certificaf medic⁹ de cā. ¶ Si aūt fiat ex fl'ate.cognoscif p magnū timorē:z albidū:z mollitiez mēbri:per isipiditatē oris : per alborū in sōnis visionē:p minorē dol'.z q: a fri.ledif.a ca.iuuaf.in horis fl'atis.z in hyeme forti⁹ ifestaf. ¶ Si aūt mel'ia:cognoscif per mēbri ariditatē:z ei⁹ liuorē:per puā iflationē:per pondus z aggrauationē:per oris acetositatē:per multā in sōno delusionē:z q: a fri.ledif.a cal'is iuuaf.in horis mel'ie z autūno magis ifestaf:z ledif. ¶ pª ḡ regª est fz.G.cōstā. alex.si tale est corp⁹qō possit purgari:q nō apponaf aliqō repcussiuuz uel localem usq̄q̄ facta sit euō : uel per flōmiā:uel per medicinā laxatiuā. ¶ 2ª regª est ut nulla fiat fom̄.reumatica exñte cā.q: ide fieret ma.flux⁹. ¶ 3ª regª ut paulati z cū leui medicia simplici educaf sic paulatiz fluit. ¶ Itē 4ª regª fz Alexᵐ i arthetica:z in q̄libet cronica egritudie ↄsideref stōc⁹:q: si abhorret medicinā nō dz dari:q: ide debilitaref stōc⁹ z alia mēbra:z ita reumatiçant hu.ad artic'os. Sāguiea exñte causa:z pticularib⁹ ↄueniētib⁹. Si est arthetica a scia supi⁹ apiaf epīca a pte opposita in pn⁹ z in cōfirmata ab eadē pte. Si a scia iferi⁹ sapha sub cauilla pedis exteri⁹.facta flōmia in sanguiea ca.arthetica:z sine iflatiōe in ea digeraf mā cū oxiçac.nō exñte reumatica cā. In reūatica aūt cū oleis fri.z el'ijs digeraf:z nō cū oxiç.q: nimis apit poros:z magis fluerēt hu.q: ut dic.G. Ois usus diureticoꝝ reumatib⁹ adūsaf:digesta mā sanguiea purgef cū colagogo.col'ica cū el'io de suc.ro.qō ab iuētore alex⁹ z ad artheticā col'icā dicif el'm:cū acuto pul.reub.z ide fiāt pil.z i sero offeraf. Die tertio si corp⁹ est plectoricū uel nimis reumatiçāt hu.fiat leuis stuf.de herbis fri. ¶ Si nō reumatiçant fortis fiat stuffa. Exeūti a stuf.offeraf rub.trocis.z reges cū aq̄ decoctiōis thuris. Sequēti die in utraq; apiaf epīca uel sapha fm potionē medicine:z tūc iunctio cū oleo ro.uel populeō:uel vio. ¶ Itē decoquaf solatrū plātag. z cū suba z suc.tepi.catapl'ef locus. Itē distēperef farina or.cuz suc.solatri uel ace.z supponaf. ¶ Itē de farina filigis z oleo ro.fiat empl'm. ¶ Si aūt imoderat⁹ fit dol'. z col'ic⁹. Accipe.℈.j.opij cū trib⁹croci:z q̄tuor vitel'ouorū:uel.v.z cū oleo ro.fiat empl'm.illud potēter mitigat:z repcutit mām uel flux⁹:ut dicit.G.viscositas vitellorū replet poros:ita q mēbra nō ulteri⁹ recipiūt fluxuz. ¶ Si aūt iueterata sit pas.cū fri.apponātur ca. Ac.thus:masti. z aloē.añ.pulueriça:z cōfice cū suc.absint.z paꝝ ace.z fiat empl'm. ¶ Itē de stercore bouino uel porci decocto in ace.z assungia vulturis ul' catti uel ardee:z fiat empl'z. ¶ Itē cū sola piguedie ardee ualet. ¶ Itē singul' sep.sel' in sero dū ierit dormitū. Accipe de mixtura duarū ptiū dyapru.z 3ª pars sit de el'io de suc.ro.ad q̄titatē mi.casta. uel fiāt pil.de thure:masti.aloe z reub.añ.pulueriçenf z ↄficianf cū suc ro.z fiāt pil.z offeranf tres in sep.sel' duz ierit dormitū contra sciatiā fiat singulis septimanis clistē colagogū sel' ut supi⁹ dictū. Itē ut dic G.fiat cauteriū tripūctale:ul' accēdanf tria.ḡ.th.z sb scia z ifra sciā cauteriçef vna nōbil'r sup sciā:z sub scia cū reliqs duab⁹. ¶ Itē in oi arthetica apponaf uētosa i pxio fonte cū scarificatiōe : z aliqñ sāguisuge sup locū patiētē. ¶ Itē reūatica cā exñte iueterata pas.fiant duo cauteria vnū sup locū:z alīd iferi⁹. ¶ Itē si ē iueterata pas.z tūc fluāt hu.vnū fiat cauteriū supi⁹. ¶ Itē si recēs est:nec fluāt hu.z ide fiat a pte opposita. ¶ Itē dicit.G.q caro bouina uel uaccina debet dari:z ego cōcedo si liq̄da ē mā que fluat ad ispissandū hu. Itē si fri.est cā:pticularib⁹ↄueniētib⁹z reumatica digeraf mā cū.çç.alex.z olerib⁹ de berula z nastur. z si nō est causa reumatica digeraf mā cuz oximel.sql.z

digesta exñte mã utrobiq; purgeẽ cũ pill.artheticis:her-
modactil:sed anteq̃ offerant ĩfundaẽ corp⁹ cũ iure deco
ctiõis galline:uel cũ alio cibo iusculato:uel vitel.ouorũ.
ne uenenositate excoriet stõc⁹ z ĩtestia:uel purgeẽ cũ.ℨ.
5.oximel.iuliani.3⁹ die corpe nõ exñte nimis plectorico
nec nimis reũatico in tali nõ fiat stuffa nisi leuis cũ her-
bis ca.parũ.Si nõ est cã reũatica fiat stu.min⁹ fortis uel
magis:cũ maru.z ruta:z yua:pitaria.exeũti a stu.offeraẽ
thiria.cũ vio decoc.thuris:reũatica exñte cã.Si nõ reu-
matica cũ vino decoctiõis ruthe z arthe.z yue.Sequẽti
die corpe exñte plecto^{co} fiat flõmia de epica uel sapha ut
supi⁹ dictũ est Si nõ sit corp⁹ plectoricũ fiat uẽtosa ĩ pxio
fonte circa locũ pati.Ita in singul.xv.dieb⁹ itereẽ pdcã
stu.z offeraẽ pdcã opiata.¶ Itẽ post stuffaz pmã ueniẽ-
dũ est ad localia.r^{a} ĝ gñal:q̃ p⁹ debet mederi mẽbrum
qd mãdat:z post mẽbrum cui mãdaẽ.vbi gratia.Si reu
maticãt hu.a capite:fiãt suffumigatiões:z vnguẽta iterci-
piẽtia reuma calitatis ut supi⁹ dictũ est.i.corricã:z tũc fi-
at iunctio cuz arogon:uel agripa:uel oleo laur.supra lo-
cũ patiẽtem.¶ Itẽ nõ est laudabile q̃ cum solo petrole
on fiat iunctio:q: cũ sit nimis sic.ɔsumẽdo ptes liquidio
res faceret artheticam nodosam z icurabilẽ.vnde cũ eo
debet apponi aliqd hũidũ sic butyrũ:uĺ dyaltea.¶ Itẽ
teraẽ yua uel pitaria:z exhaẽ suc.z admisceaẽ cũ oleo nu
cũ:z decoq̃tur cũ radi.cucumeris agrestis usq; ad suc.cõ
sumptionẽ:z tũc liq̃fiat cũ cera ru.z deponaẽ ab igne:z
apponaẽ parũ de pul.eufor.z gũmi hedere z fiat vng^{m}.
¶ Itẽ teraẽ yua:pitaria:rutha:marub.eufor.z castoreuz
cũ assun.anseris:ardee:catti:vulturis z vulpis:z repleaẽ
catt⁹ excoriat⁹:z reple⁹ suaẽ:z asseẽ:z q̃ vnctuosuz exit re
cipiaẽ:in quo resoluaẽ cera rub.z fiat vnguẽtũ.¶ Item
malaxeẽ yso.cocta cũ suc.yue z acuaẽ gũmi edẽ z eufor.
z facta iunctiõe supponaẽ.¶ Itẽ si ɔuẽit acuaẽ ceroneũ
z dyaceraseos:z supponaẽ.¶ Itẽ accipe formicas z oua
formic.cũ aliq̃ de terra earũdẽ.teranẽ cuz assun.porcina
uetusta:z cera z pãnus supponaẽ ne nimio calore ledat
mẽbrũ:z emplm supponaẽ.¶ Itẽ in sciatica pas.singul
xv.dieb⁹ fiat clistere ydrogoicũ.¶ Itẽ singul septima-
nis in sero dũ ierit dormitũ.accipiat de eq̃li mixtura dyã
tos z bñdicte ad põdus.ij.ℨ.offeranẽ sine obſuatiõe di
ete:uĺ offeraẽ de tertio in tertiũ pil.vna de gũmi edẽ:uĺ
bis ĩ septimana pil.vna de eufor.ad q̃tit atẽ vni⁹ ciceris
in ouo sorbili offeraẽ sel.de oximel.iuliani.ℨ.ij.offerã-
tur.¶ Itẽ de suc.yue.z vitell ouoz fiãt crispelle:uel cuz
pul.eiusdẽ.¶ Itẽ in salsamẽtis:z cibarijs z quocũq; mõ
uolueris utaẽ:uel pul.ut dictũ est.¶ Itẽ fiãt cauteria in
primis fontib⁹ z ruptoria:z apponanẽ sãguisuge supra
locũ pati.ut dictũ est.¶ Itẽ ab imoderato exercitio z im
moderata dieta:z a nocturna abstineat cena.¶ Itẽ ɔtra
artheticaz de quacũq; cã sit.Accipe cornu cerui:z autra
exteriora:z qd spongiosum est in medio minutim icide
z pone in olla rudi z ifunde lb.5.olei nuc.uĺ oli.postea
iple totã ollã de vino:z bulliat die ĩtegra:qd si nimiũ cõ
sũptũ fuerit:pone aliqd:z sic bulliat.postea iunge locũ.

¶ Tractatus scds. ¶ De apostemate. Cap.I.

Quãdoq; san.discurrit ad aliq̃ ptẽ corpis:z facit apã:
q
qñq; co.qñq; fla:qñ melã.Si fiat de san.
cogñsciẽ per iflationẽ z ruborẽ uenarũ:p sal
tũ:z calorẽ mẽbri.¶ Si fiat de co.cogñsciẽ
per pũctiões z arsuras:p doĺ.itolerabilẽ:z
citrinitatẽ mẽbri.¶ Si aũt fiat ex flate:cognosciẽ p ifla-
tionẽ z mollitiẽ mẽbri:per puũ doĺ.z magnũ tumorez.
¶ Si ex melã p liuiditatẽ z ard.mẽbri:z per alia sig^{a}
q̃ assignanẽ a ioãnitio.In cã ĝ ca.ptiĺarib⁹ ɔueniẽtib⁹ i
pñ⁹ fiat flõmia a pte opposita:z repcutiaẽ mã cuz emplo
fcõ de far.or.bullita i ace.uĺ i suc.plãtag.z suc.z foĺ.tepi.
pri⁹ i ace.bullita supponanẽ bis uel ter i die:z nõ repcu
tiaẽ sic dissoluaẽ cũ furfu.triticeo ɔcocto i ace.z freq̃nter
tẽpidũ supponaẽ.¶ Si v̓o sic nõ dissoluaẽ teraẽ fermẽtũ
triticeũ cũ assũ.gal.z suppõaẽ ad maturãdũ z alia matu
ratiua q̃ dcã sũt in apatib⁹ ca.reñ.mrícis z uesice.¶ Si
aũt fiat ex fri.cã corpe exñte plect.fiat flõmia:z si non sit
plec.appõaẽ uẽtosa sup primũ fõtẽ:z tũc apponãẽ pdcã
repcus.z si sic nõ repcutiaẽ dissoluaẽ cũ furf.triti.decocto
in vio.z si sic nõ dissoluaẽ matureẽ cũ fermẽto triti.z as-
sungia porci.uetusta:z cimio z sale:z qd ẽt maturat z rũ
pit:uel exhaẽ suc.de rad.z ebuli.z fo.porri:absinth.z fi-
nicij:z herbe viole:a qb⁹ suc.exhaẽ z decoq̃tur in aq̃ fere
ad ɔsũptionẽ aq̃:z tũc assungia por.uetusta liq̃fcã cũ eq̃li
põdere mell dispumati:z eq̃lr cũ suc.misceaẽ:z ifundaẽ
sup hbas cũ fari.or.uel lini:z decoq̃tur usq; ad spissitudi
nẽ:z ca.freq̃nter supponaẽ.¶ Istud q̃cũq; collectionẽ
factã ducẽ ad saniẽ.Uel folia rubeoz cauliũ teranẽ cũ as-
sung.por.uetusta:z obuoluanẽ stupis:z decoq̃nẽ sub ci-
nerib⁹ quousq; liq̃fcã sit piguedo:z ca.supponaẽ.In utraq;
cã ualet:z tũc apiaẽ apa cũ flõ:uĺ rũpaẽ cũ emplis:z pau
lati de die i diẽ educaẽ saníes:z si viscosa sit mã apponaẽ
aplicõ qui mãm cũ feniculo educẽ.Mũdificato vulnere
apponaẽ pul.factus de thu.masti.ro.ad regñonẽ carnis.
¶ Si timeas de fistula itigas tẽtã i vnguẽto fcõ de melle
z pul.aluis de pluma:z ponaẽ i orificio.Repleto vulne-
re ad subtilẽ cicatriçationẽ fiat iunctio cuz vnguẽto citri.
z aplicon:uel caseus trit⁹ cũ melle supponatur.

¶ De nolimetãgere. Cap.II.

Nolimetãgere ẽ apa qd fit a mẽ
n
to supius:z diciẽ
nolimetãgere:eo q̃ est de ɔtagiosis morb:uel q:
si tãgaẽ ad eũ fluũt magis hu.z ita fit maior morb⁹.fit ĝ
de duplici co.q̃rũ vna nõ est adusta.vñ portendit supi⁹
tux radi.liuidũ uel ru.col.altera est adusta vñ portẽdit su
peri⁹ col.nigruz uel liui.Gñalis est reg^{a}:q̃ ois corrosio
uel ĩ nolimetãgẽ:uel in cãcro:uel fistula si inueterata sit:
difficile ẽ curabĺ.fit tñ cãcer de magis ignita co.q̃ noli-
metãgẽ.qd pbaẽ:q: cãcer i vna die pls corrodit q̃ noli
metãgere in vno mẽse.p^{m} ĝ ɔsiliũ est ut digeraẽ mã cũ
oxiç.z purgeẽ cũ colagogo ut mũdificenẽ hu.q pati sunt
aduri.sic san.z co.2⁹ die fiat stu.de herb fri.Exeũti a stu.
offeraẽ thiria.cũ vio:z aq̃ decoc.linarie.Seq̃nti die fiat
flõmia de epica:q: ubicũq; sint hu.ortuz hñt ab epe:uel
meli⁹ de cepha^{ca}:z tũc uẽias ad localia.remoueaẽ crustu
la cũ rasorio q̃ supi⁹ ẽ:z tũc distẽpeẽ pl.fcõs de sale gẽma.
z cierib⁹ ueterũ vitiũ:z calce.vi.atramẽto añ.cũ lixiuio
pdcãrũ vitiũ:distẽpeẽ ut sit mediocriter spissũz.z suppo-
naẽ tota nocte:z fiat iunctio cirũquaq; cũ popleõ.¶ In
crastia die remoueaẽ:z tũc distẽpereẽ pul.sal gẽ.cuz suc.
plãtagi.z fiat mediocriter spissũz:z supponaẽ tota nocte
z tũc folia plãtag.ɔtrita:z a suc.parũ expssa supponatur.
Ad ulti^{m} foliũ plãtag.itegz supponaẽ pus bñ laueẽ loc⁹
cũ lixiuio pdicto:z desicceẽ cũ pãno uetusto rarefacto:z
ita fiat per.ix.dies.Mũdificato aũt apostemate appare
bit caro rub.sine aliqua infectione infundẽs sanguinis
guttas tũc apponaẽ linaria trita cũ succo qui facit ad cu-
rationẽ z pseruationẽ.Sequẽti die laueẽ cũ pdicto lixi-
uio:apponaẽ puluis de thure:z masti.z repleto ulcere
cicatriçeẽ locus ut in alijs apostematibus dictũ est.Ab-
stineant ab acutis z acruminibus z salsis:z ab alijs san-
guinem iflamãtibus.

¶ De antrace. Cap.III.

Sequitur de alio apate qd dicitur an
s
trax:z est apa cõpositũz de
triplici mã co.sanguica:z melica.vñ hẽt formaz
ṽgulatã.s.vnã citrinã lineã:alterã.rub.alterã nigrã:z in
p⁹ apparet in modũ lẽticule:z hẽt nigredinẽ in supficie
paruã.z summitas apatis videẽ trahi q̃si cũ filo in pfun
do.In mẽbro collectiõis sentiẽ doĺ.z pondus z aggra-
uatio ut si eẽt mẽbrũ plumbeũ pper grauedinẽ melãco
lie.¶ Primũ ergo ɔsiliũ est:ut particularib⁹ ɔueniẽtib⁹

fiat flõmia a parte patienti:qꝛ si forte fiat a parte opposita traheretur ad aliqđ mēbꝛū nobile:ꝛ eēt cā grauioris sinthomatis. Regula ergo talis est:ꝙ in tali apate nõ debet fieri repcussio ne forte repcutiaf ad aliqđ nobile mēbꝛ. ℭ Si võ nõ febricitet: qđ raro ꝯtingit in uero antrace: exhibeatur per os thiriaca cum vino tepido ꝛ bis uel ter in die supponatur antraci:qꝛ si ꝓbata est thiriaca:uetus antrax cito deficcabitur ꝛ thiriaca apposita.ita ꝙ põt puluericari sicut cinis.apponatur ergo singulis diebꝰ usqꝫ ad rupturam apatis. Alliũ tritũ:ꝛ suppositũ ualet scabiosis cũ assungia trita. ℭ Itē cois est opinio:ꝙ ꝯsolida maior inter duos lapides trita diuino miraculo rũpit antracē.ꝛ qꝛ dolor est itolerabilis in uero antrace:decoqtur radix lilij in aqua:ꝛ trita antraci supponaf ad mitigandũ ꝛ curādũ. ℭ Itē spāle expimentũ ꝛ ꝓbatũ. Accipe vitella ouorũ cruda:ꝛ appone tantũdem de sale:terantur ꝛ fiat emplꝛm:ꝛ ter uel pluries supponaf in die usqꝫ ad rupturā apatis. Sequēti aũt die post ꝑmā appōnē denigrabitur magis:ꝛ crustula erit maior supius ꝛ singulis diebꝰ augmētabif denigratio usqꝫ ad rupturā.rupto aũt apate distillabif sanies liqda admixta san. Accipe ergo succuꝫ apij ꝛ mel dispumatũ ꝛ farinā silig.ꝛ tritici:ꝛ bulliāt usqꝫ ad spissitudinē:ꝛ iste pultes ter uel qter apponanf in die tepi. ℭ Secũdo aũt die uel tertio ista crustula que facta est in antrace eleuabif super carnē:ꝛ tunc remoueaf cuꝫ testa:ꝛ apparebit caro inferius rub.sine aliqua ifectione effundens sanguineas guttas:ꝛ tũc apponatur pul.ꝑdictus ad regenerationeꝫ carnis.postea apponantur supra dicta ad subtilem cicatriçationem.

ℭ De herisipila. Cap.IIII.

b Erisipila est apa factũ de ignita co. vnde membꝛũ cui insidet corrodit ꝛ cõburit:ꝛ qꝛ grossa co.discurrit paruꝫ ad locuꝫ collectionis. Unde plus habet cõbustionis q̃ꝫ inflationis uel inflāmationis:qñqꝫ ergo a ꝑnᵒ comburit:quandoqꝫ colligitur sine ulcere uel vulnere sicut alia apata. ℭ Si ergo colligitur sine vulnere ꝑmũ ꝯsiliũ est ut fiat flõmia a pte pati.ꝛ tũc atrahaf succꝰ solatri:semp uiue:ꝛ illo tepido itingaf pānus bis uel ter in die:ꝛ supponaf. ℭ Itē distēperef farina ordei cũ suc.plantag.ꝛ fiat emplꝛm:ꝛ supponaf. ℭ Si aũt ex frigiditate appositorum locꝰ uergat collectionis in terrestricitatē ꝓpter coagulationē san.ꝛ co.decoquatur furfur triticeũ in aceto:ꝛ supponaf. Itē alia diligētia que dicta est in colico apate ad regenerationē ꝛ mũdificationē saniei in hoc debet fieri apate. ℭ Si aũt sit cũ ulcere ꝛ corrosiõe fiat flõmia ex eadem pte:ꝛ digeraf mā cũ oxiç.purgef cum colagogo:qđ sic debet fieri in herisipila sine corrosione:statim fiat illinitio cũ suc.sempuiue:ꝛ solatri:nõ in vulnere:sed circa vulnus.ꝛ postea apponaf emplꝛm factuꝫ de farina ordei:ꝛ suc.plantag.uel teranf sandali ꝛ ro.ꝛ admisceātur ꝛ ro.admisceanf cũ equali põdere farine ordei:ꝛ cõficianf cũ aq̃ v̄ge pastoris:uel cũ suc.eiusdē herbe:ꝛ fiat emplꝛm:ꝛ supponaf. ℭ Itē puluericef litar.ꝛ cũ al.ace. uel cũ aq̃ v̄ge postoris:uel aq̃ ro.conficiaf ad modũ vnguēti:ꝛ cũ eodē bis uel ter in die iungaf locꝰ. Mortificata aũt herisipila appebit caro rubea sine ifectione:ꝛ tunc teraf linaria ꝛ pipinella:ꝛ exꝑsse aliq̃ꝫtulũ a succo supponanf. Istud emplꝛm facit ꝓseruationē ꝛ curationē:ꝛ si forte aliq̃ crustula ibi fuerit facta eleuef ꝛ remoueaf a carne ꝛ tũc ponaf pul.supradictꝰ ad carnis regenerationem:ꝛ alia supradicta ad subtilē cicatriçationē. Et nota ꝙ in tali casu nõ debet fieri inunctio cũ aliquo vnguēto: qꝛ cuꝫ nimis iflāmata sit materia fortꝰ iflaref.maneat auteꝫ in tenui dieta sicut laborās de cõtinua.

ℭ De cancro. Cap.V.

s Icut in herisipila larga sigtione dicif esse apa colericum:ꝛ in stricta qđ fit de co.ignita cũ ulcere ꝛ cõbustione.ꝛ ita dē apa friduꝫ dicif cācer. In stricta aũt sigtione dicif cācer illud qđ fit de melēa inālí adusta cuꝫ ulcere. Cognoscif aũt uerꝰ cācer per mēbꝛi corrosionē:per liuiduꝫ ꝛ terreũ colorē in circũferētia:ꝛ fit qñqꝫ a cā itrinseca:sicut ex humoribꝰ corruptis ꝛ trāsmissis ad aliqđ mēbꝛũ: uel fit ab exterioribꝰ:ut in vulnere male curato. ℭ Item quādoqꝫ est recēs:qñqꝫ iueteratꝰ:ꝛ ꝑm hoc uariaf cura:qꝛ in ꝑnᵒ per fra ꝛ tēperata hēt curari. In fine per calꝛa. Iteꝫ si sit iueteratꝰ:ꝛ sit in neruoꝝ locis uel ossuoꝝ ut in anterioribꝰ tybiarũ icurabilꝛ est.a ꝑnᵒ ꝗ si nõ possit curari per localia digeraf mā cũ tribꝰ ptibꝰ oxiçac.ꝛ q̃rta oximel.digesta mā purgef cuꝫ catartico iperiali:qđ purgat utrāqꝫ co.tertia die fiat stuffa de herbis fri.ꝛ qbusdā ca. Exeũti a stuffa offeranf tres ptes rub.trocis.ꝛ 4ª thiriace ma.cũ vino bñ liphato. ℭ Sequēti die fiat flõmia de epica.uel aliq̃ aliaꝝ ꝑm cõpõnē māe.ꝛ tũc lauef locꝰ cũ sero caꝑno tepi.uel aceto:ꝛ bñ deficcef locꝰ cũ pāno lineo tepi.uetusto:ꝛ tũc supaspergaf puluis de nitro albis.uel pꝛidia:uel rāno:ꝛ ita fiat mane ꝛ sero:uꝛ decoquatur suc.celidonie cũ mel.ꝛ cũ illo fiat iunctio. Uel alr: Accipe suc.tassi barbassi:ꝛ mel dispumatũ eq̃li pondere.decoq̃ntur fere ad succi ꝯsumptioneꝫ:ꝛ tũc deponaf ab igne:ꝛ admisceanf pulueres de pāno:pꝛidia:uel de ossibꝰ mirab.citri.ꝛ cuꝫ illo tepi.facta lauatura fiat illinitio ter i die:si i gigiuis uꝛ in palato:uel in v̄ga virili:uel ubicũqꝫ sit. ℭ Itē puluericef auripigmētum:ꝛ distēperef cũ vitellis ouoꝝ:ꝛ bis in die cũ h̾ fiat illinitio. ℭ Mortificato cācro icipiat eleuari crustula illa superior a carne viua: ꝛ tũc circa circũferētiā fiat iunctio cũ oleo violꝛ.ꝛ assungia gallinacea uel anserina:ꝛ sup ulcꝰ ponanf pultes de farina tritici:ꝛ suc. apij ꝛ mel.ꝛ frequēter fiat in die usquequo tota crustula eleuef. Remota tota crustula si aliq̃ lanugo ibi sit cũ crustula remoueaf cũ testa:ꝛ tũc apponaf emplꝛm factuꝫ de suc.celidonie:qnquenervie:linarie: sepo arietio:ꝛ pul. thuris ad carnis regñationē ꝛ ꝓseruationē:ꝛ ad curationē:uel fiat de suc.absinth.mel.ꝛ farina ordei:uꝛ apponatur pul.ꝑdictꝰ ad carnē regñandā:ꝛ ꝑdicta ad cicatriçationē. Si aũt iueteratꝰ sit cācer:digeraf mā cũ tribꝰ ptibꝰ oximellꝛ sqlllitici:ꝛ q̃rta oxiçac.ace.ꝛ purgef cũ tribꝰ partibꝰ yeralꝛ.ꝛ q̃rta pte catartici iperialꝛ.tertio die fiat stuffa de herbis ca. Exeũti a stuffa offeraf thiriaca ma.cũ vino ca. Sequēti die si totũ corpꝰ est plectoricuꝫ fiat flõmia:si nõ apponaf uētosa in fonte ꝓximo:ꝛ tũc lauef locꝰ cuꝫ ace.ꝛ tũc plagella in vnguēto viridi itingaf:ꝛ supponaf: uꝛ in sero caꝑno tepi.ꝛ supaspgatur factus pul.de sale tosto:ꝛ herbis in die. ℭ Unguētuꝫ viride sic fit.liquefiat lib.j.assungie porcine uetuste:ꝛ cũ illa distēperef.ʒ.5. viridis eris.ʒ.5.salꝛ gēme. ℭ Itē spāle experimētũ. Accipe atramētuꝫ:auripigmētũ:ꝛ furfur viuũ:ꝛ sal gemma distēpera cũ ace.ꝛ pone in ollā rudē bñ coopertā:ne fumus exire possit superiꝰ.decoquanf donec icinerenf ꝛ puluericētur:ꝛ cicatricētur subtilissime:ꝛ facta lauatura cũ ace.tepi.supaspgatur puluis usqꝫ ad mortificationem cācri bis singulis diebꝰ.cancro aũt mortificato per pulueres ꝛ alia supradicta curef ut supra dictũ est. ℭ Itē cõtra cācrũ sepũ hircinũ.ꝛ mel rub.dispũatuꝫ.añ.ꝛ post accipe puluerē lini:ꝛ limaturā cupri.añ.ꝛ distēpera cũ ꝑdicto sepo ꝛ mel.ꝛ post pone istud vngtm̃ supra quādā pellem:ꝛ pone sup cācrũ:istud exhit carnē mortuā:ꝛ apponaf ꝑm q̃ꝫtitatē carnis:ꝛ post fiet carnis regñatio.

ℭ De herpete estiomeno. Cap.VI.

h Erpes estiomenus dicitur seipm corrodēs. Alio noie dicitur lupus ꝛ fit quādoqꝫ ex herisipila precedente:qñqꝫ fit a cā intrinseca:ꝛ hu.corrupto transmisso ad aliquod membrũ nobile ꝛ corrodēte ipm cui insidet.differt tñ ab herisipila:qꝛ in eo magis denigraf locꝰ:ꝛ maior sit corrosio. differt etiam a cācro:qꝛ lupus magis corrodit in ꝓfũdo ꝛ in duplo magis corrodit.in ꝑmo ergo est fetor magnꝰ

pūctiōes ⁊ arsure. ¶ Inueterat⁹ lup⁹ cognoscit per mē
bri duritiē ⁊ denigrationē: ⁊ in ꝓfundo corrosionem. In
ꝑmo ergo particularib⁹ conuenientib⁹ fiat flobothomia
de epatica: uel de alia uena ꝑm ꝙ membrum patitur su/
perius uel iferius: ⁊ digeratur materia cū oxiçac. ⁊ pur/
getur cum catartico imperiali: q: utrāq₃ co. purgat. s. ina/
turalem ⁊ naturalē. tertio die fiat stuffa offeratur rub. tro
cis. cu₃ quarta parte thiriace maioris. ⁊ in sequēti die fiat
flobothomia: ⁊ tūc teratur linaria: pimpinella: plantago:
⁊ facta lauatura cū uria tepida: uel aceto: uel sero caprio:
⁊ facta desiccatiōe cū pāno uetusto fiat cataplasma cū her
bis ꝑdictis bis uel ter in die. Uel accipe vnguentum ci/
trinū album fuscum: ⁊ ad salsum flegma: ⁊ acuetur cum
gūmi arab. ⁊ draganto al. ⁊ spodio ⁊ classa: ⁊ lap. laçuli.
ita ꝙ in. ℈. j. vnguēti ponantur. ℈. ij. acuminis: ⁊ illo fiat
inunctio: ⁊ si inde sequat adustio fiat inunctio cum vn/
guēto facto cu₃ albumine oui: oleo viol. rasura lardi uel
assungia gallinacea: ⁊ superponant pultes de suc. apij ⁊
mellis: ⁊ farina tritici: usquequo tota remoueatur crustu
la qua remota apparebit caro sana: ⁊ tūc apponātur pre/
dicta ad carnis regenerationē: uel rasura pāni uel carpie
intingatur in vino al. ⁊ aceto: ⁊ frequenter apponatur ul
cerib⁹: uel carpia itingatur in vino al. ⁊ ulceri frequēter
apponatur. istud carne₃ regn̄at ⁊ curat. Repleto ulcere
apponatur puluis factus de medio cortice iuniperi: uel
de farina tritici ad cicatriçationē. Si aūt sit inueterat⁹: di
gesta materia cum oximel. squillitico: purgetur cum ye/
ralo. tertia die fiat stuffa cum herbis cal. Exeunti a stuf/
fa offerat thiriaca. Sequēti die corpe existēte plectorico
fiat flobothomia. Si nō est plectoricū apponatur uento
sa in ꝓximo fonte: ⁊ tūc lauetur ulcus cū vino tepido uel
aceto: ⁊ bene desiccetur cū pāno uetusto: ⁊ tunc inunga/
tur cum vnguēto qđ fit de vnguēto citrino: fusco: albo: ⁊
ad salsum flegma acuato cum utroq₃ elleboro: utroq₃ au
ropigmēto: utroq₃ sulfure: utroq₃ alumine: ⁊ si nō sequa/
tur adustio: fiat inunctio cum ꝑdicto vnguento martia/
ton: uel vnguēto qđ fit de succo porri uel absinthij: uel ra
sura lardi: qđ etiā ualet in cauterijs: uel combustione ad
remouēdum ignem: uel lauato ulcere ut ꝑdictum est su
peraspergatur puluis fact⁹ de lapi. laçuli: uel lapi. arme.
¶ Ad spāle. Accipe ordeum ⁊ mel ⁊ sal in equali pon/
dere: ⁊ comburantur in olla rudi: ⁊ fiat puluis subtilis: ⁊
superaspergatur. Mortificato aūt lupo eleuetur crustula
ut superius dictum est: ⁊ tunc apponantur que superius
dicta sunt. Ad crustule remotionē: ⁊ carnis regeneratio
nem: ⁊ subtilem cicatriçationem. Itē omnia que curant
cancrum: curant lupum: ⁊ econtrario.

¶ De fistula. Cap. VII.

Fistula quandoq₃ fit ab interioribus: si/
cut ab epate male discurso: uel a
vulnere male sanato. Ab interioribus sicut ex
hu. transmissis ad aliquod membrum ⁊ ipsum corrum/
pentibus. dicitur fistula per simile: q: sicut fistula a parte
inferiori angustum habet foramen: ⁊ in alia parte exten
ditur in latum: ita fistula orificium habet strictū ⁊ in pro/
fundo corrodit in latum. Item quandoq₃ fit de ca. causa
sanguinea: ⁊ cognoscitur per ruborem loci: per uenaru₃
inflationē ⁊ q: sanguinolēta est eductio. Si aute₃ fiat de
ca. causa colerica: cognoscitur per loci citrinitatem: per
punctiones ⁊ arsuras que sequūtur in loco collectionis:
⁊ per citrinū colorem superfluitatum. Si aūt fiat de fleg
mate. cognoscitur per membri mollitiē: ⁊ loci albedinē:
per al. ⁊ aquosam superfluitatem que educitur. Si aūt fi
at de melancolia: cognoscitur per loci duritiē ⁊ liuidita/
tem membri. per cineritium colorē ⁊ aquosam saniem
que educitur. In ꝑmis ergo aperiatur orificiū fistule cū
tenta de radice lanceole: uel brionie uel gētiane que for
titer operat: ⁊ permittatur per totam noctē: uel cum me/
dulla sambuci: uel tenta de pāno lineo: aperto orificio li
quefiat mel cu₃ equali pondere vini: ⁊ tepidū inijciatur
usq₃ ad fundū fistule: ⁊ agitet cū pluma uel tenta usq₃ ad
mūdificationē. postea fiat siliter cū vino ⁊ aceto cū equa
li ꝓportione cōmixtis: ⁊ ita fiat ter uel quater in die.
¶ Unguentū ꝓbatissimū contra fistulam in quacūq₃ par/
te corporis sit: curat infra nouem dies quantūcūq₃ inue/
terata sit: ⁊ si sit recens curatur infra. iij. dies uel. iiij. ℞. la
ctis titimalli. ij. partes. tertiā parte₃ assungie ueteris por/
cine. ꝑmo liquefiat assungia. postea ponatur lac: ⁊ bulli/
at usq₃ ad tertiā partem: uel ꝓut tibi videbitur. deposito
ab ipso igne accipe mirram pulueriçata₃: ⁊ usui reserua:
⁊ cum uti uolueris intinge tentam hoc vnguēto usq₃ ad
ꝓfundum fistule. ¶ Ad idem tenta facta de linaria itus
posita curat. Ad mundificationem fistule talis fiat deco/
ctio: marsilium: gentiana cum piretro siue cum titimallo
decoquantur in sero caprino: ⁊ cum tali decoctione mū
dificetur vulnus. Si os fistule fuerit strictum: amplietur
cum medulla. post intromittatur tenta de titimallo intin
cta in vnguento ꝑdicto. ¶ Mundificata fistula impona
tur tenta usq₃ ad ꝓfundum fistule: ⁊ intingatur cum vn/
guento viridi: ⁊ superponatur pul. de viridi eris: ⁊ sale
combusto: uel vnguento hoc vngatur. extrahatur succus
maioris titimalli: ⁊ decoquatur cum equali pondere as
sungie porcine uetuste liquefacte: ⁊ decoquatur usq₃ ad
succi consumptionem: ⁊ facta inunctione desuper asper/
gatur tente pul. fact⁹ de cuppa ro. ⁊ ponatur usq₃ ad fun/
dum fistule. ⁊ super orificium fistule ponātur pultes de
oleo ⁊ melle: ⁊ suc. apij: ⁊ farina tritici. ¶ Item extraha/
tur succ⁹ plātaginis: quinqueneruie: celidonie: absinth.
⁊ decoquatur cum melle parum dispumato: ⁊ tunc distē
peretur cum his puluis factus de aloe ⁊ mirra: ⁊ inde in
tingatur tenta: ⁊ ponatur in ꝓfundum fistule. Id mitigat
dol. in fistula: ⁊ ipsam suauiter desiccat. Mortificata autē
fistula parum exit de sanie: ⁊ quod exit album est ⁊ spis/
sum ⁊ globosum. q: q̄diu exit aquosum ⁊ subruffum vi
ua est fistula. apponatur tenta intincta in vnguento facto
de mel. dispumato: ⁊ puluere aluminis de pluma: ⁊ attra/
mento de litargiro aliquid: q: carnem mortuam corro/
dit: ⁊ bonam regenerat: ⁊ intingatur orificium fistule cū
vnguento fusco: ⁊ repleto vulnere cicatriçetur: ut dictu₃
superius. Si autē sit in loco ubi nō possit poni tenta suc/
cus celidonie frequenter inijciatur tepidus. De meliori
consilio est ꝙ fiat de ca. cā: digeratur materia cū oxiçac.
⁊ syr. de fumoterre. ⁊ particularibus cōuenientibus fiat
flobothomia. purgetur cu₃ catartico imperiali in media
parte yereruf. tertio die fiat stuffa de herbis fri. Exeunti
a stuffa offeratur thiriaca cū vino tepido. Sequēti die si
corpus sit plectoricū: fiat flobothomia ꝑm positionē loci
uel medicine. ⁊ nota ꝙ si materia sit in capite cephalea: si
in pectore cardiaca: si circa vmbilicum epatica: si circa in
feriora saphena Si autē nō sit plectoricū: apponatur uē/
tosa in ꝓximo fonte: si autē de fri. cā particularib⁹ cōue/
nientib⁹ digeratur materia cū oximel. ⁊ syr. de fumoter.
purgetur cū yeral. uel yerap. in media parte yeraruf. ter
tio die fiat stuffa de herbis ca. exeunti a stuffa offerat thi
riaca. Sequēti die si corpus est plectoricū fiat flobotho/
mia si nō apponatur uentosa in ꝓximo fonte: ⁊ tunc ue/
nias ad ꝑdicta localia. Aliter ⁊ fortius operatur: ⁊ meli⁹
fistulam curat. aperto foramine ⁊ mundificato ut dictu₃
est: deliniat tēta cū saliua hois ieiuni: ⁊ singulis diebus
ter uel quater ubicūq₃ inungat cū populeon ad repcus/
sionē realgar. tertio die cu₃ extrahetur tenta: apparebit
inducta pustula: in qua collecta erit fistula: ⁊ ita radicit⁹
extirpabitur: ⁊ tunc sequet sanguis purus qui est signu₃
perfecte curationis: ⁊ tūc iungatur tenta cū vnguento fa
cto de melle: ⁊ alumine de pluma: ⁊ atramento ut dictū
est: ⁊ apponatur ad regenerationē carnis: ⁊ recidiuatio/
nis ꝑseruationē: ⁊ aliquando intingatur in terbētina uel
fusco vnguento: uel citrino acuto cū litargiro. qui carne₃

mortuã si iueniat corrodit: ⁊ bonam regenerat. Repleto ulcere cicatriçef ut dictum est. Est autẽ realgar quedaʒ maneries terre in india que assimilatur auripigmento: ⁊ q: nimis est uenenosa: ⁊ cum nimia violẽtia corrodit reprimatur eiꝰ malitia: calefiat lamina cuprea: uel enea: uel ferrea ad ignẽ usquequo fiat rub. ⁊ tũc supponaf realgar: ⁊ extinguaf cuʒ aceto: ⁊ ita fiat ter uel q̃ter. Itẽ alr extinguatur: pulueriçef ⁊ desiccetur. distẽperef cũ aceto al. per totã uel dimidiam noctẽ uel diem: ⁊ tũc colef per duplicẽ pãnũ lineũ: qd remanet in pãno desiccetur soli: ⁊ bis uel ter in die fiat sic: ⁊ ad q̃titateʒ lenticule pone de puluere. ¶ Si aũt uelis sophisticare apponatur media pars hermodactil. ⁊ apparebit al. coloris: uel ruthe desiccate: ⁊ apparebit viridis: uel ruthe cõbuste: ⁊ apparebit nigri coloris. cũ isto puluere similr ualet: ⁊ mortificaf nõ limetangere. Remoueatur ergo crustula cuʒ rasorio: ut dictũ est: ⁊ tũc lauef cũ succo virge pastoris. ⁊ bñ desiccef cũ pãno lineo uetusto rarefacto: ⁊ tũc aspgatur pul. in p̃dicta quãtitate: ⁊ cooperiaf cũ carpia: ⁊ tũc supponaf plumaceolus canabinus in aqua ĩfusus: ⁊ bñ expssus: ⁊ bis uel ter in die deliniaf circa orificiũ vulneris cũ populeõ. Si autẽ adhuc sequatur ustura ⁊ punctio remota carpia intinganf stupe in succo plãtaginis: ⁊ solatri: ⁊ frequẽter superponanf. Remota arsura inungatur frequẽter cum butyro: bis ter uel quater loto in aqua usquequo remoueatur crustula superior. Remota crustula laborabis ad carnis regenerationẽ: ⁊ subtileʒ cicatriçationẽ: sicut p̃dictuʒ est. Itẽ si sit fistula ubi non potest poni tenta: lauetur cum aceto realgar: ⁊ due gutte inijciantur in ꝓfundũ cũ p̃dicto puluere. sic mortificatur cancer ⁊ lupus. ¶ Item fiat pul. de sapone nigro uel nitro ⁊ calce viua. in quo intingatur tenta facta de eodem: ⁊ posita in ipsa fistula licet ipsa sit inueterata uel moliata eã curat.

¶ De diuersis generibus ĩfectionis. Cap. VIII.

s Equitur de diuersis gñibus infectionis: ⁊ p̃mo de scabie que habet fieri ex corruptis hu. vĩ nãe trãsmissis ad exteriora corrũpentibꝰ ⁊ ulcerantibꝰ mẽbra q̃bus insidẽt. fit ergo scabies q̃nq; de san. q̃nq; de colera: q̃nq; de salso flegmate. ¶ Si de sang. cog̃scif per luborẽ mẽbri: ⁊ mollitiẽ eiusdẽ per paruũ pruritũ ⁊ delectabilẽ. per multã ⁊ citã sanieʒ. ¶ Si de co. cognoscif per ariditatẽ mẽbri: ⁊ citrinitatẽ per acutas punctiones: ⁊ arsuras. per pruritũ ⁊ desiccationẽ membri: ⁊ citrinitatẽ. per paruã g̃natione saniei. ¶ Si de salso f̃late flauescit locꝰ: ⁊ a loco scabioso q̃si squame cadunt. pruritꝰ est mediocris: ⁊ mediocris saniei g̃natio. ¶ Primũ ergo cõsilium est: ut particularibꝰ conuenientibus fiat flõmia in causa sanguinea: ⁊ tunc digeratur materia. ¶ In co. ⁊ salso flegmate corpore existente plectorico fiat flobothomia. ¶ Si aũt corpus nõ est plectoricũ: digeratur p̃mum materia. In sanguinea ⁊ co. materia digeratur cũ oxiçac. ⁊ media parte syr̃. de fumoterre. Salsum flegma cũ vna parte oximellis diuretici: ⁊ alia oxiçacare. ⁊ tertia parte syrupi de fumoter. purgetur colagogo: uel purgetur utraq; san. ⁊ co. cũ duabꝰ ptibus catartici: ⁊ oxi. ⁊ tertia yeraruffi. flegmatica purgetur cuʒ vna parte yerepi. uel benedicte: ⁊ alia catartici ⁊ tertia yereruffi. tertio die fiat stuffa de plãtagi. quinqueneruia: lactuc. solatro: boragine: fumoterre: scabiosa: lapatio acuto. ¶ Exeũti a stuffa in sanguiea ⁊ co. cã dẽtur due ptes rub. trociscate: ⁊ tertia thiriace: distẽperetur cũ succo tepido fumiterre. In flegmatica cã detur vna ps trociscate rubee: ⁊ alia auree: ⁊ tertia thiriace: ⁊ in tribꝰ diebꝰ cõtinuis fiat stuffa: ⁊ offeranf p̃dicte opiate. Sequẽti die post stuffam aperiaf cephalica si abũdet scabies a dyafragmate superiꝰ. si abũdet a dyafragmate ĩferius epatica. Itẽ fiãt scarificationes in anterioribus ⁊ posterioribꝰ tybiaruʒ. ergo singulis diebus in mane sumat de simplici syr̃. fumiterre: ⁊ uẽias ad localia. ¶ Extrahatur succus fumiterre: scabiose: lapatij acuti: enule ⁊ absinthij: de qualibet. añ. ℥. iiij. olei nucis uel oliue. ℥. iiij. picule. ℥. iiij. decoquãtur parũ succi: ⁊ colenf per pãnũ: ⁊ tũc admisceaf oleũ: ⁊ picula liquefacta: ⁊ paruʒ decoquaf: ⁊ tũc admisceãtur. ℥. ij. fuliginis pul. ⁊. ℈. ij. tartari. ⁊. ℈. ij. nitri: ⁊ cũ hoc vnguẽto ĩueterata scabies iungatur. ¶ Itẽ cõe est in oĩ causa. Accipe succũ lapatij acuti: scabiose: fumiterre. añ. admisceanf cũ oleo: ⁊ decoq̃nf usq; ad succi cõsumptionẽ: ⁊ tunc liquefiat cera rubea: ⁊ deponaf ab igne: ⁊ tũc apponaf puluis factus de thure: mastice ⁊ litargiro. añ. ⁊ cũ h vnguẽto fiat iunctio. ¶ Itẽ assungia uetuste porcina: teraf ⁊ distẽperef paulatim cũ succo fumiterre tepido: lapa. acuti: ⁊ scabiose: ⁊ tũc apponaf parũ de argẽto viuo extincto: ⁊ pul. factus de litargiro: ⁊ cũ hoc vnguẽto fiat iunctio. ¶ Itẽ qd fortius operaf. vnguẽtũ citrinũ: vnguẽtũ albũ: vnguẽtuʒ fuscum ad salsum flegma ĩsimul admisceanf: ⁊ acuantur cum pul. plũbi usti: ⁊ litar. ⁊ cũ hoc vnguẽto fiat iunctio. ¶ Item lauetur cum aqua salsa uel salmacina.

¶ De malo mortuo. Cap. IX.

s Equitur de alio genere scabiei que dicif malũ mortuuʒ: qd q̃nq; fit de pura melĩa: quãdoq; de melancolia cũ admixtione flegmatis salsi. Fit autẽ egritudo hec ex longo usu melancolicorũ ciboruʒ: quãdoq; ex oppilatione splenis: cũ nõ possit hu. melancolicꝰ capi in splene: ponderositate sua deprimitur ĩferiꝰ: ⁊ circa crura ⁊ tybias facit pustulas que malũ mortuuʒ dicũtur. dicif aũt malum mortuũ: q: mẽbrum cui insidet mortificari videf. ¶ Unde nihil potest generari de sanie: ⁊ efficitur membrũ siccum ⁊ aridũ. ¶ Si aũt fiat de pura melancolia cognoscitur per magnas pustulas sine pruritu. Si aũt admisceatur salsum flegma liuescit locꝰ: ⁊ cũ pruritu ⁊ mordicatione particularibꝰ cõuenientibꝰ digeratur materia. si pur est melãcolia cũ oximel. squillitico: ⁊ media parte syr. fumiter. digesta materia: qd cognoscitur per maiorem colorationem urine: ⁊ maiorẽ spissitudinẽ: ⁊ maiorẽ quantitatem: purgetur cũ duabꝰ partibꝰ yeralog. ⁊ tertia yeraruffi. ¶ Si aũt admisceatur salsuʒ flegma. digeratur mã cum vna parte oximellis squillitici: ⁊ alia oxiçac. ⁊ tertia de syr̃. de fumoter. digesta materia: qd cognoscitur per p̃dicta signa: ⁊ maioreʒ pruritum ⁊ mordicationẽ: purgetur cuʒ vna parte yeralo. ⁊ alia catartici iperialis: ⁊ tertia yeraruf. sequẽti die fiat stuffa in utraq; causa de calamẽto ⁊ origa. rutha: marubio: folijs lauri: apio cõi: nasturtio ⁊ scabiosa: ⁊ feni. ⁊ fumoterre: ⁊ spatula fetida. Exeunti a stuffa offeratur thiriaca maior. In pura melãcolia cum succo fumiterre tepi. Si admisceatur flegma. apponatur tertia pars rub. trocis. Tertia die si est vniuersale maluʒ mortuũ fiat flobothomia de epatica. Si autẽ circa crura ⁊ tybias est. fiat flobothomia de saphenis uenis interiꝰ ⁊ exterius: successiue tñ ⁊ ante apponantur uentose sup renes. ¶ Item de spatula fetida: fenic. lapa. acu. fumoterre: folijs ebuli ⁊ sambuci: fiat cinis: ⁊ inde fiat lixiuiũ: in eodem decoquantur predicte herbe: ⁊ cum his herbis fiat stuffa: ⁊ inde suffumigentur membra patiẽtis: ⁊ post fiat inunctio supra spatulas. cum hoc vnguento sumitates tassibarbassi terantur subtilissime: ⁊ tunc apponatur pul. litargi. in eodem põdere distemperetur cum oleo ⁊ aceto: ⁊ fiat vnguẽtum. ¶ Item accipe suc. celidonie: lapatij acuti: scabiose: ⁊ spatule fetide: ⁊ cum istis suc. ana. mixtis. distemperetur assungia porcina uetusta. ad ultimum apponatur pul. de thure: auropigmento: sulfure viuo: litargiro: elleboro ⁊ masti. ⁊ bñ icorporef cũ pistello ⁊ ad ultimũ apponaf aliquid de argẽto viuo extincto: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ alid qd ɔtra tineã ⁊ scabiẽ ualet. Accipe argenti viui: ellebori: sulfuris viui. añ. ℥. j. caputpurgij. i. titimalli: staphisagrie: saxifragie. añ. ℥. j. confice cuʒ assungia porcia uetusta cũ. ℥. vj. uel urine qd meliꝰ e uel

vulpine. Item aliud. Accipe tassi barbassi: urtic. ⁊ celido
nie. añ. ꝫ. j. saluie. ꝫ. ʒ. teranť: ac si deberet fieri salsa/
mẽtũ: ⁊ admisceať cũ assungia porcina uetusta in equali
pondere: ⁊ bñ incorporenť cũ pistello: ⁊ tunc admisceať
parũ argẽti viui extincti: ⁊ tũc apponať pul. de elleboro
al. ⁊ sale: ⁊ atramento: ⁊ fiat vnguentum.

¶ De glandulis. Cap. X.

q Uia huic egritudini supueniũt glã
dule: que dicte sunt circa
iguina: que malo mortuo submistrãt: ⁊ mõstrãt
malũ mortuũ nõ posse curari: nisi pus glandule curenť.
Ideo circa glãdulas adhibeať diligentia. In pmo ergo
repcutiať mã sic. extrahať succ⁹ plãtag. ⁊ solatri: parũ bul
liãt in aceto: ⁊ parũ itingenť stupe canabine. ⁊ frequẽter
in die supponať. Si aũt nec sic mã põt repcuti. dissoluať
h mõ: extrahať succ⁹ celidonie: agrimonie: ruthe radi. ra
phani: admisceanť cũ oleo laurino: ⁊ bulliãt fere usq; ad
succi ꝯsumptionẽ: ⁊ itingať lana succida: uel filtrũ rub. ⁊
frequẽter supponať tepidũ: uel decoq̃tur surfur triticeuꝫ
in mel. ⁊ fiat empl̃m: ⁊ supponatur cal̃m. Si v̾o non pos
sit sic dissolui. fiat empl̃m maturatiuũ. Accipe ergo radi.
bismalue: cucumeris agrestis: decoq̃tur in aqua usq; ad
itegrã resolutionẽ: ⁊ tunc terãtur cũ assungia porcina ue
tusta: ⁊ fermẽto ⁊ sale: ⁊ frequẽter supponať. Maturatis
glandulis aperiãtur cũ flõmo: ⁊ paulatim extrahať sani
es: ⁊ in orificio ponatur tẽta itincta in nigro fusco: uel cũ
nigro facto de melle ⁊ alumine de pluma ⁊ atramẽto ad
pseruationẽ ifistulationis. Si aũt nõ sic pñt maturari: po
natur ruptoriũ ad latitudinẽ glandule: qꝺ fit de cãtaridi
bus ⁊ auripigmẽto. ⁊ equali põdere sepi hircini: ⁊ dimit
tatur per dimidiã noctẽ: ⁊ tunc remoueať pellicula: ⁊ ap
ponatur pul. realgar cũ pdicto modo repssus ad q̃titatẽ
lenticule cuꝫ equali pondere de hermodactil. ⁊ dimittať
per noctẽ. Sequẽti die laueť cũ aceto tepido: ⁊ apponãť
pultes de farina tritici cũ succo apij ⁊ mell. ⁊ cũ fiet ulcus
apponať tenta itincta in pdictis vnguẽtis: ut pseruetur a
fistula. ¶ Caute tñ est faciendũ: q: in delicatis ⁊ in hñti
bus tenerã subam esset periculosum: q: timẽdum eẽt de
imoderata corrosione. Securũ est cõsiliũ ut fiãt duo cau
teria sup capite: ⁊ sub capitib⁹ glãdularum ut intercipiať
in summo capite fluxus ab iferiorib⁹: ⁊ a supioribus flu
xus ad inferiora: uel extrahať seto per mediuꝫ glandule
qui totã substãtiã trahat in saniem.

¶ De herpete ipetigine. Cap. XI.

i Mpetigo hẽt fieri de co. mediocri
ter tenui siue transmissa
ad exteriora. vnde mẽbrũ cui insidet ificit ⁊ cor
rumpit: ⁊ fit quedã infectio que dicitur herpes impetigo
quasi serpens in lõgũ. Qñq; co. mediocris: ⁊ grossioris
sube transmittitur ad exteriora: ⁊ membrũ cui insidet in
ficit: ⁊ fit quedã infectio que diciť h serpigo: q̃si serpẽs in
girũ. Qñq; subtiliať co. ⁊ trãsmittiť ad exteriora: ⁊ subti
litate sua exiens per angustos poros cutis minutissimas
facit ifectiões: que diciť miliũ herpes: uel granulosus. fi
unt aũt iste passiões ex nimio usu calidoꝝ. s. ex cibis ⁊ po
tib⁹. pticularib⁹ ꝯuenientibus: ⁊ corpe exñte plectorico si
multe fiãt ifectiões: que signa sunt ad ul̃em mẽbroꝝ cor
ruptionẽ: ⁊ hu. ⁊ signa lepre: digerať mã cũ eq̃li mixtura
oxiçac. ⁊ syr. de fumoterre. digesta mã purgeť cũ duab⁹
ptib⁹ catartici iperialis: ⁊ tertia yeraruf. tertio die fiat stuf
fa cũ herbis tridis: ⁊ apponať scabiosella: fumuster. Exe
unti a stuffa offeratur rub. trociscata cũ tertia pte thiriace
ma. Sequẽti die fiat flõmia de epica: uel de alta uena sꝫ
põnẽ mãe: ⁊ tũc iungať locus ifect⁹ cũ vnguẽto qꝺ sic fit.
Accipe radi. lapatij acu. ⁊ bñ laueť: ⁊ extrahať illud du
rũ qꝺ est iteri⁹: ⁊ alia pars frustatim diuidať: ⁊ ponať in
butyro per. ij. dies: ⁊ in tertio die decoquať usq; ad inte
grã resolonẽ radi. ⁊ tũc fortiter expmať per pannuꝫ: ⁊ in
colatura liquefiat cera: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ aliꝺ qꝺ for
tius opať in iueterata serpigine ⁊ ipetigine. Accipe radi.
lapa. acuti: ⁊ terať bene: ac si inde deberet fieri salsamen
tũ: ⁊ tũc apponať argẽtũ viuũ extinctũ. ⁊ bñ icorporeť cũ
pistello: ⁊ in patella liquefiat assungia porcina uetusta: ⁊
coletur: ⁊ cuꝫ hac colatura distẽpereť radix lapa. acu. uel
atramẽtũ: uel argentũ vi. ⁊ fiat vnguẽtũ al. qꝺ etiã ualet
in iueterata serpigine: ⁊ impetigine: puluerięetur thus ⁊
alumẽ de pluma in eq̃li pondere: ⁊ icorporetur cũ assun
gia porci. ue. ⁊ argẽto viuo extincto: ⁊ adustum ꝯficiať cũ
succo absinthij: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ Contra herpetẽ miliũ
nõ opꝫ ut fiat purgatio: sed pticularib⁹ cõuenientibus fiat
flõmia: ⁊ tertio die uel quarto fiat bal. ⁊ suauiter fricetur
corpus totum: ut frigiditate bal. altereť co. ⁊ ut per acci
dentalẽ calorẽ bal. aperiantur pori ad expirationẽ igne
arum fumositatum ad exteriora.

¶ De gutta rosacea. Cap. XII.

g Utta rosacea est ifectio que ha
bet fieri exterius
in naso: uel in ptib⁹ adiacẽtib⁹: ⁊ diciť gutta ro
sacea que fit de humorib⁹ trãsmissis illuc: ⁊ ificientib⁹ mẽ
brũ: ⁊ trahẽtib⁹ illud in rub. colorẽ pter nãm. Et nota q
in qbusdã prauuꝫ signuꝫ est ad leprã. fit aũt qñq; de san.
qñq; de co. Si de san. sentiť prurit⁹ delectabilis. cito fiũt
pustule ⁊ cito trahunt multã saniẽ. ¶ Si de co. sentiunť
punctiões ⁊ mordicationes adest loci ariditas: ⁊ si fiant
pustule in nullã uel paruã trahũtur saniẽ. In pmo ergo
fiat flõmia de cephalica pticularib⁹ ꝯuenientib⁹: ⁊ si corp⁹
sit plectoricuꝫ: digerať mã cũ eq̃li mixtura oxiçac. ⁊ syr.
de fumoter. digesta mã purgetur cuꝫ catartico impiali
cũ duab⁹ ptibus: ⁊ tertia pte yeraruf. die tertia fiat stuffa
de herb tridis supradictis. Exeũti a stuffa offerãtur due
ptes ru. trociscate: ⁊ tertia thiriace. Sequẽti die fiat flõ
mia. Et aliqñ fit in sumitate nasi: aliquãdo sub ligua: ali
qñ uẽtosa sub mẽto ponatur: uel ruptoriũ: ⁊ tũc fiat stuffa
cũ aq̃ decoctiõis absinthij: malue: ⁊ herbe viol. ⁊ palee or
dei: ⁊ farine fenugreci: ⁊ auene. ⁊ tũc fiat iunctio cũ pdi
ctis vnguẽtis: uel cũ h vnguẽto. Accipe farinã ordei: ⁊ fa
rinã fenugreci: boracẽ cũ melle dispumato in eq̃li põde
re puluerięa: ⁊ cõfice cũ succo cepe ⁊ melle dispumato: ⁊
fiat vnguẽtũ. ¶ Itẽ terãtur nuces excorticate cũ colofo
nia: ⁊ amido. añ. ⁊ fiat empl̃m. ⁊ supponatur per totã no
ctẽ pcedẽte stuffa. die sequẽti fiat iunctio cũ h vnguẽto.
℞. thuris: amidi masti. boracis: ceruse. añ. ℈. ij. cãphore.
℈. ʒ. argẽti viui extincti. ℈. ʒ. ꝯfice cum assungia porcina
uetusta: uel ponãtur. ℈. ij. lap. qui inuenitur in epate tau
ri: ⁊ ꝯficiať cũ oleo amigdalarũ amararũ: uel nucleoruꝫ
persicorũ: ⁊ oleo ro. ⁊ fiat vnguẽtuꝫ. ¶ Si aũt iueterate
sint pustule: ⁊ egritudo iueterata sit. fiat iunctio cum hoc
vnguẽto. puluerięetur borax cũ eq̃li pondere piperis: ⁊
cõficiãtur cũ succo cepe ⁊ mellis. ¶ Itẽ cõtra guttã rosa
ceã iueteratã accipe cãphore. ℈. j. boracis. ℈. ij. farine ci
cerũ rub. ℈. iiij. terenda tere ⁊ cõfice cũ succo cepe ⁊ mel
le rub. dispumato faciẽ iunge: ⁊ multũ ualet.

¶ De morphea. Cap. XIII.

s Equiť de alia ifectiõe que dicitur mor
phea. Est g̃ morphea ieq̃litas co
loris cutis: sine ieq̃litate carnis: q: si eẽt ieq̃litas
carnis nõ solũ eẽt morphea: sꝫ ẽt lepra: fit at qñq; de san.
⁊ tũc ẽ rubei coloris. Si de co. tũc ẽ citrini: uel crocei co
loris. Si de fl̃ate salso est flaui coloris. Si de fl̃ate nãli:
tunc est al. coloris. Si de melia liuidi coloris uel nigri.
¶ Fit aũt h⁹ᵒ¹ morphea de corruptis hũorib⁹ trãsmissis
ad aliqꝺ mẽbrũ: ⁊ illꝺ ificientib⁹. Cũ g̃ qꝺlibet hẽat suã as
similationẽ: ⁊ suas v̾tutes nãles: si deficiũt pũu gñant nutri
mẽtũ: ⁊ corruptũ. vñ corrũpiť mẽbꝝ. ¶ Utrũ aũt sit cura
bilis. sic pbať. scarificeť loc⁹ i duob⁹ locis. ⁊ si exit san. nã
lis sigᵐ est q mẽbrũ nõ ẽ corruptũ. vñ est sigᵐ curatiõis. si
aũt san. exit inãlis. sigᵐ est corrupti mẽbri. ⁊ ideo vix aut
nunq̃ curabitur. Et nota q diciť inueterata si duret per

vnū annū uel dimidiū. Jtem si est inueterata vix curatur.
Si est recēs de facili. pticularib⁹ ergo cōuenientibus di/
geratur mā sanguinea uel co. cū equali mixture oxiçac.
z syr. de fumoter. ¶ Si fiat de corruptione salsi flegma
tis admisceatur aliqd de oximel. sqllitico. digesta mā san
guinea purgetur cū colagogo. ¶ Colica v̄o in duabus
ptibus oximell. z tertia yerarufi. uel cū duabus ptib⁹ ca/
tartici iperialis: z tertia elc̄ij de suc ros. ¶ Si autez salso
flegmate purgeť cū vna pte catartici iperialis: z alia yera
ruf. z 3ª yerapig. tertia die fiat stuffa de herbis fri. z ap/
ponať de fumoter. scabiose lapa. acu. z folijs borag. exe/
unti a stuffa in oi cā offeratur rub. trociscata: uel thiriaca
ma. cū succo fumiter. Sequēti die si est circa colluz z fa/
ciē fiat flōmia de cephalica. Si circa pectus de cardiaca.
¶ Si a dyafragmate iferi⁹ de epica: z tūc apponať uēto
sa sup totā morpheā, z cū scarificatiōe extrahať san. z tūc
fiat delinitio cū san. leporino tepido supposito: z supasp/
gatur puluis fact⁹ de masti. z thure al. z sarcoco. que po/
tēter dissoluit grossuz san. ami. litar. z ita fiat trib⁹ dieb⁹: z
in q̄rto die apponanť fortiora. Accipe thus masti. mirrā:
z aloē sarcocol. ami. z litar. pluericata. añ. z facta iunctio
ne cū san. leporio supaspge: z coopianť folio plātag. uel
qnquenervie. ¶ Itē fiat vnguētū cū eq̄li mixtura succi
absinthij z mell. z apponātur p̄dicti pulueres. Itē cū p̄/
dictis pulverib⁹ acuetur vnguētū citri. z fiat iunctio: z la
uetur cū colatura furfuris. Si nō sic cureť: ponať supra
ruptoriuz: z remota cute supaspgatur puluis de spodio:
amido: litargi. sarcocol. thure: mastice. ¶ Item ɔueniūt
oēs auctes: q̄ si cū san. calo leporino frequēter fiat iun/
ctio oēz morpheā soluit. ¶ Silr itelligas de suc. spatule:
abstineat se ab oib⁹ ɔuertibilib⁹. ¶ Cōtra morpheaz al.
digeraťmā cū dyatriōpipeō: ul dyaciminū singulis die
bus mane z sero. post usum elc̄ij offerať oximel sqlliticū
cū trib⁹ ptib⁹ aque tepi. digesta mā purgeť cū duab⁹ par
tib⁹ yerapig. z tertia yerarul. tertia die fiat stuffa de her/
bis ca. de oi gn̄e lapa. nastur. calami. aroma. apij origa/
ni. fumoter. scabiosa rutha: z marubio. Exeūti a stuffa of
feranť due ptes oppopire: z 3ª thiriace cū succo fumiter.
Sequēti die si corp⁹ sit plectoricū: fiat flōmia. ¶ Et nō
q̄ cū exit a stuffa z mēbrū est adhuc calm iungať cū san.
leporio tepi. uel ca. z hoc fiat ter uel q̄ter in die: z pōt ser/
uari lep⁹ viu⁹ z san. extrahať: sicut exhiť de vna alia uēa:
z h̄ fiat trib⁹ dieb⁹ ɔtinuis: q̄rto die fortiora. s. flōmia ad/
hibeātur: fiat ḡ scarificatio sup locū morpheatū: z tūc asp
gať pluis fact⁹ de castoreo: hermodactil. z staphisagria:
uel fiat puluis de cicadis: z supponať: ul pulueriçeť lapis
laçuli: z distēpereť cū succo flāmule: z exponať soli: z de
siceť: z iterū pulueriçeť: z facta iunctiōe cuz san. leporio:
z succo flāmule supaspgať pul. ille. pul. eni trāsit usq; ad
carnē viuā: z grossuz s̄la: z mortuā carnē dissoluit. ¶ Itē
fiat vnguētū. liquefiat assungia porcina uetusta: z tūc di/
stēpereť puluis de staphisagria spatula fetida: flāmula: z
hermodactili z apponať aliqd atramēti cōbusti in olla ru/
di cū aceto: z cū illo vnguēto ter in die fiat iunctio. z co/
operiať cū folio cauli. uel plātag. Itē accipe agrimoniā:
pimpinellā: saluiā: abrotanuz: spatulā fetidā: z decoq̄tur
in vino: z de hoc vino accipe mane z sero. Ista potio sol/
uit morpheā: z potēter desiccat fistulā: z scrophulas.

Contra morpheā nigrā. digerať mā cuz oximel.
sqlli. purgeť cuz duab⁹ ptib⁹ yeralo. z 3ª
yerarufini. die tertia fiat stuffa de herb̄ p̄dictis cali. z ap/
ponať cū eis thimū: epithi. z germādrea. Exeūti a stuffa
offerať thiriaca ma. uel metridatū cū suc. fumiter. Seq̄n
ti die nō fiat flōmia: q: tā dur⁹ hu. nō euātur per flōmiā.
Friceť ḡ morphea cū aspo pāno: z tūc fiat iunctio petro/
leon acuato cū pul. castorei. Si v̄o sic nō curetur in trib⁹
dieb⁹ apponať supra morpheā uētosa cū scarificatiōe: ut
extrahať pars nociue medicie: uel fiat scarificatio sine uē
tosa z supaspgať pul. de yerarufi. z yeralo. in testa com/
bustorū. p̄cedat tn̄ iunctio cū sanguie leporino: z itinga/
tur plagella in eodē san. z supponatur. ¶ Itē vnguētuz
citri. vnguētū fuscū: vnguētū alb. z ad salsum flegma añ
cōmisceātur: z acuētur cū utroq; ell'o: utroq; auropigmē
to: utroq; sulfure: utroq; alumie: z staphisagria. Ita q̄ in
lb. vna vnguēti sit. ℈. 5. acuis. z cū hoc vnguento fiat fre
quēter iunctio: z supponať plagella itincta in san. lepori
no: uel fiat forti⁹. Accipe tartař. z fuliginē: sal nitrū: sulfur
viuū: alumē: z auripigmētū. utrūq; ell'm. añ. ℥. j. litar. la/
pi. laçuli. añ. ℥. 5. pulueriçenť oia: z cū pistello icorporē/
tur cū sapone saraceno: z tūc apponātur de oleo nucuz:
z icorporētur cū pistello. z postea de suc. lapa. acu. z fumi
ter. z hoc fiat successiue usquequo pueniat ad spissitudi/
nē vnguēti. eodē modo pōt fieri cū suc. flāmule. ¶ Itez
apponať ruptoriū super morpheā: ut pars māe extraha
tur: uel fiat hoc cū suc. tapsie z remota cute superasperga
tur pul. factus de anacardis.

¶ De lepra. Cap. XIIII.

1 Lepra est vniuersalis mēbroz corruptio:
z hu. icipiens a uasis terminū hn̄s
in fontib⁹ z s̄m aucto. q̄tuor sunt spēs lepre. s. ele
fantia: que fit ex melia iſiciēte sanguinem. Allopitia de
san. corrupto. Leonina de col'a citri. iſiciente san. Thiria
de salso flegmate iſiciēte san. ¶ Notādū q̄ raro accidit
de vitio hu. In istis v̄o duo uel tres uel 4ᵒʳ hu. sūt in cā.
¶ Unde diuersa signa apparēt: que per simplicia pote/
ris cognoscere: z cōposite medicie debēt exhiberi. Diciť
autem elefantia ab elefante; q: sicut elefas diuersis macu
lis est distinct⁹. ita patet in hac spē lepre: sed cū signuz est
cōe in oi lepra a p̄ᵒ cito macule ueniūt: z cito recedūt: uel
q: sicut elefas maior est alijs aialibus. ita z hec spēs ma/
ior est z difficilior ad curādū: habet aūt fieri a cibis mel'i
cis: sicut a carne capna: leporina: bouina: uaccina z ceruī
na: z lentib⁹ z caulib⁹. Silr a cibo corrupto z potu: aut ex
coitu post leprosum: aut ex cōfabulatiōe cū leproso: z iter
leprosos habitatione. ex p̄re corrupto: uel matre: uel le/
proso: z ex aere corrupto. Cognosciť aūt per liuidū colo/
rem faciei: per emulū colorē toti⁹ corporis: per superci/
lioz accurtationē: z oculorū rotūditatē: z nariū ɔstrictio
nem: per lingue granulositatē: per musculi exeuntis in/
ter policē z indicem cōsumptionē. q: in thiria z allopi/
tia nō tenet ꝑpter tenuitatē z discolorationē urine: per
terreū colorē sanguinis: z cineritiū in flōmia: q: in thiria
z allopitia nō tenet per quādam partiū insensibilitatez:
qd̄ est in oi lepra: z eius species est cois: z per citā cōden
satiōnē post exitū a uena: z quāto plus lauať: tāto plus dē
satur: z in lauatura apparēt quasi quedaz uenule uel qui
neruorū rami: z hec egritudo tarde uenit ad augmētuz:
z cū uenit ad augmētū facit fixuras in supercilijs manu/
um z pedū: z alijs membris corporis. Signuz est in om
ni lepra cōe: q̄ si tria grana salis ponātur supra saniē sta/
tim resoluuntur. Si san. non est infectus nō resoluunť.
¶ Item aliud cōe. si fricentur cum digito uole manuuz
uel peduz plante: uel strideat: uel nimis sit vnctuosus si/
gnū est corruptionis. ¶ Item accipe sanguinē ipsius: z
pone in aqua clarissima: z si supnatauerit: leprosus est. si
v̄o petit fundum: non est leprosus. Cognita causa dige
rať materia cuz equali mixtura oximell. squillitici: z syr.
de fumoter. cuz aqua decoctionis thimi: epith̄. sene: flo/
rū borag. z croco: mane z sero. p̄cedente tn̄ usu equalis
mixture dyanthos: dyasene. digesta mā purgeť cū dua/
b⁹ ptib⁹ yeralo. z tertia yerarufi. uel cuz oximel. iuliani.
tertio die fiat stuffa de fumoter. lapa. acuto: scabiose folijs
boragi. thimo: z epithimo: z alijs herbis ca. Exeūti a stuf
fa offeratur thiriaca ma. cuz suc. fumiter. tepi. z sic tribus
diebus cōtinuis. ¶ Sequenti die post stuffam ultimam
si materia putrefacta est interius z extra aperiatur uena
epatica: tertia die apponatur uentosa super renes ad ex/
trahendam materiā subcutaneā. ¶ Singulis. ix. dieb⁹

fiat p̄dicta stuffa.ita tñ q̄ in sequēti die post stuffam opia
ta offerat̃ de.vj.i.vj.septimanis alternatiꝫ apiat̃ cepha.
in vna pte:⁊ in alia epica. ¶ Itē in declinatiōe lune fiāt
scarificatiōes in anteriorib⁹ ⁊ posteriorib⁹ tybiarū:aliqñ
apponat̃ uentosa in fonticula colli:uel sub mēto:aliqñ fi
at flōmia in sumitate nasi.fiant cauteria in brachijs ⁊ ty/
bijs.⁊ sic ueniens ad localia stuffet̃ facies cū aq̄ decocti/
onis thi.epith.sene:arte.folioꝝ borag.floris croci:palea
rū ordei:⁊ auene:⁊ tūc fiant iunctiones cū eq̄li mixtura
vnguēti ad salsuꝫ fl'a:⁊ acuet̃ cū pul.litar.entale:dētale:⁊
apponat̃ aliqd de pul.se.fridorū.poplet̃ facies per totaꝫ
noctē.Sequēti die lauet̃ facies cū colatura furfuris:uel
lauatura fabarū.Si aūt fortiori indiget adminiculo:pul/
uericet̃ per se radi.ierse uel brionie aliqd apponatur de
pul.sem.fri.⁊ cōficiant̃ cū succo ierse:uel yue:⁊ fiant pil/
lule:⁊ cū opus fuerit vna uel due distēperent̃:⁊ dent̃ cū
aq̄ tepi.⁊ facta p̄dicta stuffa iungat̃ facies:⁊ poplet̃:⁊ ut
dictū est in crastinū lauet̃ ita puluericent̃ p̄dicte pillule:
⁊ extrahat̃ san.a sumitate nasi:⁊ delinitatur tota facies:⁊
sinapicet̃ de puluē:⁊ in crastino lauet̃ ut dictū est. ¶ Itē
reuertat̃ ad p̄dictā cōmixtionē elij.⁊ post usum elij acci/
piat de syr.fumiterre:uel fiat iste syrupus qui super oēs
potenter operat̃ in oi specie lepre.decoquat̃ fum⁹ terre:
⁊ colet̃:⁊ in colatura coquat̃ thim⁹:epithimus:sene:ari
stol.lō.⁊ ro.gētiana:mirra:bacce lauri:cimi.çç.caro ser/
pētis sic p̄parati. Accipe serpētē qui reperit̃ i nemorib⁹
cū uentrē hñt al.⁊ in medio uentris lineā ru.distinctā in
dorso nigrā.Remoueat̃ cauda ⁊ caput:⁊ teneat̃ mediū:
⁊ decoq̄tur cū p̄dictis usq̄ ad itegrā carnis resol'onē:co/
letur colature admisceat̃ çuc.⁊ syrupicet̃:⁊ de hoc syr.ac
cipiat de ℥ in tertiū diē q̄tū testa oui capit cū aq̄ tepida.
p̄cedēte usu istius elij.Decoquatur serpens p̄dicto mo/
do p̄paratus in vino al.⁊ remotis spinis ⁊ ossib⁹ teratur
caro ⁊ admisceat̃ cū duab⁹ partib⁹ dyasene ⁊ fiat eliuꝫ cō
tra causam fri. ¶ Si aūt sit ca.admisceant̃ due partes ro
sate nouelle:⁊ tertia carnis serpentis.

Sequitur de leonina que est spēs lepre:⁊ hēt fi
eri de col'.iciciēte san.fit aūt de cibis
⁊ potib⁹ cal'is.sicut ex forti alliata ⁊ piperata:⁊ forti vino:
⁊ usu acruminū:⁊ alijs p̄dictis cal'is.Cog̃scit̃ aūt per de/
pilationē supcilioꝝ:⁊ per citrinū colorē faciei v̄gentē ad
subrub.uel citri.colorē:⁊ per discolorationē toti⁹ corpis:
per rub.⁊ pūctionē palpebrarū:per rotūditatē oculorū:
per cōpressionē nariū:per graciliationē uocis:per gingi
uarū corrosionē:per fissuras labioꝝ:p stricturā thoracis:
p extremoꝝ graciliationē:per stricturā uētris:per tenui/
tatē ⁊ paucitatē ⁊ colorationē urine:per ipetiginē ⁊ serpi
ginē ⁊ morpheas ni.uel croceas.san.a uena exiēs sbtilis
est ignit⁹:⁊ q̄si scitillis distinct⁹ tarde cōdēsat̃:⁊ in lauatu
ra cito dissoluit̃. ¶ Hec spēs tarde uel cito uenit ad aug
mētū:⁊ post vix aut nunq̄ꝫ curatur. Digeratur ḡ mā cuꝫ
duab⁹ ptib⁹ oxiçac.⁊ tertia syr.de fumoter. ¶ Digesta
mā purget̃ cū duabus ptib⁹ oximel.⁊ tertia yeraruf.uel
cū duab⁹ ptib⁹ elij de suc.ro.⁊ tertia catartici. Die tertia
fiat stuffa de herb fri.lactuce:portu.plātag.qnqueneruia
folijs viearū ⁊ sali.folijs borag.⁊ scabiose:lapa.acu.Exe
unti a stuffa offerant̃ due ptes thiriace:⁊ tertia rub.troci
scate.Sequēti die iteret̃ stuffa:⁊ det̃ opiata. ¶ Silr die
sequēti post tertiā stuffā apiat̃ uena epica:⁊ altera cepha
lica. Singul' mēsib⁹ in scda etate lune cephalica in vno
brachio:⁊ epica in alio apiat̃.fiāt p̄dicte scarificatiōes in
tybijs.uētosa sb mēto.flōmia i naso:aliqñ uētosa in fon
ticula colli:fiāt.cauteria in tybijs ⁊ brachijs:ut dictuꝫ est.
Quater in anno purget̃ cū p̄dicta medicia. Eodē q̄ter i
elefantia debet purgari. ¶ Itē p̄dicta stuffa fiat singulis
mēsib⁹:⁊.xij.dieb⁹ offeratur p̄dicta thiriaca:ul' rub.troci
scata.localia sic fiāt.Suffumigatio fiat cū scolopendria ⁊
endiuia:⁊ palea ordei:⁊ auene:⁊ aliqd de fumo ter.⁊ tūc
fiat iunctio cū vnguēto citri.acuato cum gūmi arab.dra/
ga.al.litar.corall'.al.⁊ fiat iunctio:⁊ poplet̃ facies ⁊ lauet̃
in crastino cū colatura furfuris:uel lauatura fabaꝝ:uel se
ro capno ca. ¶ Si fortiori idigeat me^a accipe gūmi ara.
dragag.al.amidi:spodij:rasurā eboris: sarcocol.calsam:
entale ⁊ dētale:marmor al.coral.al.puluericata ɔfice cū
sepo hircino uel ceruino:⁊ appōe aliqd de aloe citri.uel
epico:⁊ fiat iunctio in crastio lauetur p̄dicto mō. ¶ Iteꝫ
extrahat̃ san.a sumitate nasi:⁊ abluat̃ tota facies:⁊ supaspga
tur supradict⁹ in crastino:lauet̃ ut dictū est. ¶ Itē de p̄di
ctis pluerib⁹ fiāt pill'e cū aq̄ ro.⁊ aq̄ limoñ.⁊ cū op⁹ fue/
rit distēpetur cū aq̄ cali.tepi.vna uel due:⁊ fiat iunctio:⁊
lauet̃ i crastio ut dictū est. ¶ Itē lauet̃ freqūēs facies cū
lacte tepi.fri.sepi⁹. ¶ Itē singul' dieb⁹ mane ⁊ sero.acci/
pe dyaprunis ⁊ dyatesar℥.⁊ postea seq̄tur usus simplicis
syr.de fumoterre. ¶ Itē offerat̃ usus de syr.quātū testa
oui capit singulis dieb⁹ qui sic fit.admisceat̃ succ⁹ borag.
aq̄ cucurbite:eq̄li pōdere cōmisceat̃:⁊ ibidē decoq̄ntur
mel:pruna:⁊ colent̃:⁊ in colatura resoluat̃ çuc.⁊ syrupi/
cet̃. ¶ In fine aūt decoctiōis apponat̃ medulla cassief.
tamarind.⁊ tūc ex itegro coq̄tur:⁊ si apponatur aliqd de
mirabol'.tāto meli⁹ fiet:ul' offerat̃ p̄dictuꝫ eliuꝫ de serpē
te:⁊ seq̄tur usus syr.serpētini. ¶ In hac spē ɔfert absci/
sio testiculoꝝ:i fridis v̄o nocet plimū testiculoꝝ abscisio.

¶ De thiria.

Thiria est quedā spēs lepre a thiro s̄pēte dicta:
de fl'ate facta:q: sic ille serpēs de faci
li depōit spoliū:ita qui laborāt hac spe de facili deponūt
cutē:⁊ cito putrescit cutis ⁊ caro:ex facili pustule exoriū/
tur.⁊ h̄ ɔuenit ex fl'atis putrefactiōe:⁊ hēt fieri ex cibis
fl'aticis corruptis:⁊ maxie ex piscib⁹ corruptis:⁊ ex oib⁹
p̄dicus cāis. ¶ Cognoscit̃ aūt per depilationē supcilio/
rū:⁊ eorūdē iflationē:⁊ palpebraꝝ iuersionē p extenuati
onē digitoꝝ manuū ⁊ pedū igrossationē:p nariū oppil'o
nē:per oculoꝝ lachrymas:per gigiuaꝝ ⁊ labioꝝ putrefa/
ctionē:per casuꝫ vnguiū:per spūaliū cōpressionē:per uo
cis raucedinē:p faciē sbtumētē. In hac spe est uria disco
lorata:⁊ piguis:san.exiēs a uenis cito ɔuertit̃ in aq̄sam
mā:⁊ illud qdē spissuꝫ est subalbidū uel cineritiū:⁊ q̄to
plus lauat̃:magis idurat̃. ¶ Cognita ḡ cā digerat̃ mā cū
eq̄li mixtura oximel' sqllitici ⁊ syr.de fumo ter.p̄cedēte
tñ usu elij dyacimini:ul' sambuci:scabiose:fumiter.lapa
tij acuti:⁊ folioꝝ bora.⁊ alijs herbis ca.⁊ ita fiat trib⁹ die
b⁹ ɔtinuis. Singul' dieb⁹ exeūti a stuffa offerat̃ metridatū:
uel opopira:uel meli⁹ thiriaca in succo fumiter.tepi.Se
quēti die post stuffaꝫ cephalica apiatur in vno brachio.⁊
epica in alio. ¶ Quater in āno purget̃:⁊ post stuffaꝫ of
ferat̃ thiriaca:⁊ fiāt scarificatiōes stuffe uētose flōmie cau
teria:ruptoria ptibus p̄dictis in p̄dictis locis stuffet̃ faci/
es in aq̄ decoctionis folioꝝ sambuci:ebuli:calamēti:ori
gani:scabiose:fumiter.lapa.acu.⁊ postea fiat iunctio cuꝫ
equali mixtura citri.⁊ al.⁊ acuet̃ cuꝫ pul.litar.plūbi usti:
ros.⁊ brasil'.⁊ die crastina lauet̃ cuꝫ colatura furfuris:uel
lauatura fabarū: uel sero caprino.
¶ Itē ponat̃ sanguisuga in sumitate nasi:⁊ cū sang.illinia/
tur facies:⁊ supaspgatur puluis p̄dictus:ut p̄dictum est
in crastino lauetur. ¶ Itē accipe serpentē p̄dicto mō p̄/
paratū:⁊ decoquat̃ cū tritico usq̄ ad plenā carnis resol'o
nē:⁊ de isto tritico pascant̃ galline:⁊ depilabūtur:tūc re/
mouebūtur plume.assent̃ ḡ iste galline:⁊ offerātur oib⁹
leprosis ad remotionē cutis:⁊ depositionē uetuste carnis
⁊ si cū pinguedine idē fluēte iungat̃ facies hoc idē opat̃.
reuertatur deide ad p̄dicta electuaria:⁊ post usum elij
seq̄tur usus simplicis syrupi de fumoterre. uel offerant̃
electuaria de serpēte:⁊ syrup⁹ dyaserpentinus:⁊ ea loca
lia que dicta sunt in spe elefantie.in hac spe fiant.

¶ De allopitia.

Allopitia est spēs lepre ab allopib⁹.i.vulpib⁹ di
cta:q: sicut allopes supcilia hñt depi/
lata.ita ⁊ isti qui hac spe laborāt p̄pter silitudinē tuberosi

supercilij que est ꝓpria:ut vulpiū.fit autem ex sanguine
corrupto ꝛ superfluēte:uł ex negligentia diete ꝛ flōmie.
Signa sunt hec.facies tumescit cuꝫ rub.coł.uergente ad
vitreū ꝛ emulū:distendūtur ꝛ tumescūt supcilia:cilia de/
pilanť:palpebꝛe inuersanť ꝛ ingrossanť.oculi lachꝛymā/
tur:ꝛ inflanť:nares oppilanť ꝛ cōpꝛimunť:coꝛpus macu
lis rub.distinguiť:gingiue inflantur ꝛ putrescūt: sanies
educiť:ꝛ ex leui palpatione nariū sanguis educitur:spūa
lia cōpꝛimunť:coꝛporis habitudo adest sanguinea: uri/
na rubea ꝛ pinguis.In sanguinis emissione de uena ip/
se sanguis exit:ꝛ apparet spissus ꝛ viscosus:ꝛ in lauatura
denigrať:ꝛ inuiscatur:ꝛ cognita causa digeratur mā:ma
ne ꝛ sero: cum dyapꝛunis post usum electuarij sequatur
usus potus oxiçacare: in tertia parte de fumoterre. Di/
gesta materia purgetur cū duabus partibus oxi.ꝛ tertia
yerarufīni.tertia die fiat stuffa de herbis frigidis:ꝛ appo
natur aliqd de fumoter.lapatij acu.folia boragi.ꝛ scabio
se.Exeunti a stuffa offerantur due partes trociscate ru.ꝛ
tertia thiriace mi.uł maioris cum succo tep.fumi terre:ꝛ
ita fiat tribus diebus cōtinuis.Sequēti aūt die post ulti
mam stuffam fiat flōmia in vna cephalicarū:ꝛ altera epa
ticarū.Iteretur p̄dicta stuffa:ꝛ p̄dicta opiata dentur:sca/
rificationes:flobothomia:cauteria: ruptoria sub mēto
fiant assignatis temporibus:ut dictū est.Reuertamur ad
pꝛedictū electuariū:ꝛ singulis dieb⁹ post usuꝫ electuarij
accipe mane ꝛ sero de simplici syꝛ.de fumo terre.accipe
pꝛedictū electuariū cū syrupo dyaserpentino. ¶ Item
stuffeť facies cū aqua decoctionis herbaruꝫ p̄dictarum:
palee oꝛdei ꝛ auene:ꝛ tunc inungatur facies cū asungia
gallinacea p̄dicta:uel vnguento p̄dicto de thure: uel li/
quefiat dꝛag^m al.uel gummi arab.in aqua ro.ꝛ admisce
antur cum equali pondere vnguenti citri ꝛ fiat inunctio
ꝛ tota facies inuoluať peplo. ¶ In mane lauetur ut pꝛe
dictum est:postea mundificetur cum lacte fri.se.uel lacte
capꝛino: uel vino decoctionis serpentis pꝛedicto modo
pꝛeparati:qui etiam ualet in omni specie lepꝛe ad cōsum
ptionem uenenose materie: ꝛ mundificationem faciei.
¶ Item thus al.pulueriçetur subtilissime cicatriçetur ꝛ
conficiatur cum oleo viol.ꝛ pꝛecedente stuffa fiat inun/
ctio.¶ Item accipe sarcocol.crassam:gipsum:entale:bo
racem:amidum:cerusam:corallos al.cristal.al.poꝛcella/
nas:marmoꝛ.aā.ʒ.ij.thus:mastix:os sepie: salgemme.
ʒ.ß.confice cum aqua limonum:uel cum aqua nimpha
uel oleo amigdal.amaraꝝ:ꝛ fiant trocisci.distemperetur
cum aqua caľ.uel tepida:ꝛ inde liniatur facies. ¶ Item
de eodem puluere sinapiçetur facies facta pꝛedicta inun
ctione cum sanguine extracto de facie patiētis: ꝛ in cra/
stino lauetur facies ut pꝛedictum est.

¶ De coitu lepꝛosi.

Post coitum lepꝛosi habet fieri īfectio:ꝛ tūc
quādoqꝫ post coitū calidi:qñ
qꝫ frigidi.vnde cura uariatur ꝯm diuersas infectiones:ꝛ
etiam signa uariantur. ¶ Si aūt fiat de caľ.causa:cogno
scitur per calorem in ꝓfundo lentū tñ ꝛ dispergentē:ubi
ad exteriora sentiunt punctiones ꝛ arsuras in exteriori/
bus:qñqꝫ cū frigore:quādoqꝫ cū rigore uariantur colo/
res.qñqꝫ de rubeo in albo frequēter econuerso. ¶ Iteꝫ
malitiosos ꝛ uenenosos sentit discursus subcutaneos.
¶ Item circa faciē quasi foꝛmice transirent supꝛa facieꝫ
calore iflāmato diffundiť facies:frequēs adest insomnie
tas. ¶ Pꝛimū ergo cōsilium est:ut fiat flōmia in utroqꝫ
bꝛachio:ꝛ digeratur mā cū duabus partibus oxiçacare:ꝛ
tertia syꝛ.de fumo terre:digesta mā purgeť cū duab⁹ par
tibus oxi.ꝛ tertia yeraruffi.tertia die fiat stuffa de herbis
frigidis:ut p̄dictū est in allopitia. Exeunti a stuffa offe/
rantur due partes rub.trociscate:ꝛ tertia thiriace cū suc
co fumiterre tepi.ꝛ sic fiat tribus dieb⁹ continuis.sequē
ti die post stuffam itera. ¶ Item fiat flōmia de vna epa
ticarum:ꝛ alia cephalicarū:ꝛ extrahatur tātū de duabus
uenis:qꝫtum debet extrahi. ¶ Singulis autē.xj.dieb⁹
usqꝫ ad tres menses sequētes pticularibus cōuenietibus
fiat p̄dicta stuffa:ꝛ p̄dicta opiata:ꝛ p̄dicte flōmie. ¶ Itē
fiant scarificationes in tybijs:ruptorib⁹:ꝛ uētosa sub mē
to. ¶ Singulis aūt.xv. diebus usqꝫ ad dictū terminum
offeratur mane dyapꝛunis uł dyaceraseos:çucca.viol.ꝛ
sequatur usus simplicis syꝛ.de fumoterre. ¶ Item bis
in septimana distempereť in uola manus vnguētū citri.
cū aqua ro.inungať facies:ꝛ cooperiatur cū folijs plan/
tagi.ꝛ popletur facies per totam nocteꝫ:ꝛ in crastino cuꝫ
colatura furfruris:uel fabarum laueť. ¶ Quādoqꝫ infi/
citur aliquis post coitū flegmatici lepꝛosi:uel melācolici
qui cognoscitur per emulū colorē faciei qui in p̄mo die
apparet. Ista egritudo lꝫ infectionē ostēdat:tardius sen/
titur qꝫ poꝛ.vnde tardius curatur qꝫ calida.statim senti/
untur p̄dicta signa post coitū. ¶ Item in frigida tume/
scit facies.oium mēbꝛorum adest aggrauatio: vnde vix
potest moueri a loco in quo sedet.subcutaneuꝫ sentit fri
gus cum foꝛmicationibus p̄ncipaliter faciei:ꝛ totius coꝛ
poris.digeratur ergo materia cuꝫ duab⁹ partib⁹ oxi.ter/
tia syꝛ.de fumo terre.digesta materia purgeť cū duabus
partibus yeralogo.ꝛ tertia yeraruffi. ¶ Iteꝫ si flegmati
ca est materia.tertia die fiat stuffa de herbis caľ.ut appo
nanť folia sābuci:scab.lapatij acuti:ꝛ fumiterre. ¶ Exe/
unti a stuffa offerať thiriaca magna cū succo fumiterre.
sequenti die fiat flōmia de epatica ꝛ cephalica. ¶ Itere
tur altera istarum usqꝫ ad tres menses:uel.iiij.xv.singu
lis dieb⁹:ꝛ semper parum extrahatur de sanguine: usqꝫ
ad.ij.ʒ.uel.iij.cum apoforesi.Iterum super p̄dicta stuf/
fa:ꝛ p̄dicta opiata. ¶ Item fiant scarificationes ꝛ uēto/
se ꝛ ruptoria sub mēto. ¶ Itē contra emulum colorē fa/
ciei.accipe singulis dieb⁹ vinū tepi.in manu:in quo re/
soluať.ʒ.j.uel.ij.reub. ¶ Itē accipe singulis diebus ꝛ se/
ptimanis:uel in sero luaueť facies cū vio tepido:in quo
p̄mo cōputrescat reub.uel acueť vngtm̄ citri:cū puluere
basilij in nocte iungať facies:ꝛ i crastino laueť:ut dcm̄ ē.

¶ De pustulis.

Pustule qñqꝫ in lepꝛosis fiūt de san.ꝛ rub.sunt ꝛ
molles:ꝛ cito trahunť in saniē. ¶ Itē qñ
qꝫ sunt de melācolia:ꝛ sūt dure ꝛ liuide:ꝛ terree:ꝛ uncte.
Qñqꝫ de co.ꝛ sūt citrine ꝛ aliqꝫtulū dure:ꝛ in pūa saniē
trahunť.Qñqꝫ de fłate:ꝛ sunt albe ꝛ molles. In utraqꝫ
cā ca.suffumigeť frōs cū aq̄ decoctiōis bismalue uł mal
ue:herbe vio.ꝛ ita trib⁹ dieb⁹ fiat mane ꝛ sero.ꝛ post sin
gulas suffumigatiōes vnganť pustule cū rasura lardi q
fac ad remollitionē ꝛ ꝯsūptionē:cū flōmo apianť pustu/
le in duob⁹uel trib⁹ locis:ꝛ cū sanguie fluēte distēpereť
puluis litargiri.plūbi usti.mast.ꝛ fiat emplꝫ:ꝛ oib⁹ pustu
lis supponať. ¶ Cōtra cās fridas fiat suffumigatio cū aq̄
decoctiōis fumiterre: lapatij acu.scabiose in trib⁹ dieb⁹
ꝯtinuis:māe ꝛ sero:ꝛ semp post fumigationē fiat iunctio
cū rasura lardi:ꝛ cū flōmo apianť:ꝛ cū sanguie īde fluē/
te distēpereť puluis hermodactił.fact⁹: ꝛ ello ꝛ albumie
oui ꝛ fiat emplꝫ:ꝛ supponať:ꝛ si foꝛti⁹ opari uolueris ad
dať puluis tartari uel litargiri. ¶ Itē qđ foꝛti⁹opať.acci
pe calcē viuā:ꝛ distēpera cū aceto ꝛ aloe:ꝛ īde inunganť
pustule. ¶ Itē aliđ qđ foꝛti⁹opať ruptoriū de eq̄li pōde
re cātaridaꝝ ꝛ fermēti:distēpereť cū aceto ꝛ pustulis sup
ponať. ¶ Itē facto ruptorio ꝛ remota cute ī oi lepꝛe spe
fride:apponať puluis de eq̄li mixtura tartari.viride eris
usqꝫ ad pustulaꝝ coꝛrosionē.Si aūt de caľ.de eq̄li mixtu
ra tartari ꝛ litargiri ad pustulaꝝ coꝛrosionē:ꝛ tūc fiat iun
ctio in utraqꝫ cā cuꝫ vnguēto citri.acuato cū litargiro ad
carnis regñationē:ꝛ sbtilē cicatriçationē. ¶ Itē accipe
limaces rub.ꝛ diuidanť per mediū:ꝛ tūc aspgať puluis
salisgēma:ꝛ qđcunqꝫ īde stillabis liqdū misceať cuꝫ pin/
guedie terre:que ubicūqꝫ terrarū repiť:ꝛ īde illiniantur
pustule: qđ facit ad mundificationē faciei ꝛ pustularum
cōsumptionē. ¶ Item cōtra luborē faciei: chimoleam

distēpera cū aceto que repit sub mola fabri.mro mō remollit pustulas p̄us tñ desiccata:sup frontē uł faciez fiat empłz uł illinitio:z in crastino lauet ut dcm̄ est. ¶ Itē ꝯ oppilōnē nariū itingat tēta de gētiana uł de paulino in vngtō citri.acuato cū litargiro uel plūbo usto narib⁹ apponat:z si forte inde ustio intingat in rasura lardi uł succo pori si cā est cala.Si frida cū pulue tartari z litargiri ¶ Cōtra depilationē supciliorꝫ puluericet talpa adusta vngula caballina uel caprina.uel trifoliuz z stercus soricis:z apponat sanguisuga in supcilio:z cū repleta fuerit cōburat:z isti pulueres añ ꝯficiant:z facta inunctiōe cū oleo laurino:z spuma apri in supcilijs puluis vndiqꝫ aspergant. ¶ Itē contra infectionē vult⁹ de quacūqꝫ sit causa.Accipe tria oua z pone in aceto per tres dies donec testa remolliat:postea accipe puluerem thuris z mastic.distēpera cum illo aceto:z cum istis ouis illū puluerē z inunge faciē.illud nō cadit donec egritudo cadat.

¶ De ueneno. Cap.XV.

v **Enenū** qñqꝫ in cibis qñqꝫ in potibus recipit:qd̄ qñqꝫ est ca.qñqꝫ frigidū:qñqꝫ sic.qñqꝫ hu.z q̄ sit hu. pbat.G.de q̄dā quez momorderat serpēs in somno.cū eni debuisset excitari a sōno z traheret p nasuz:remāsit caro putrida corrupta sup terrā z ossa denudata appuē.Uñ pbat.G.q̄ hūidū fuit uenenū:p h̄ q̄ putrefacte fuerūt carnes. ¶ Itē qd̄dā est sic.q̄ manifeste desiccat corp⁹. ¶ Itē qd̄dā est ca. qd̄ manifeste dicit Ysaac ut uenenū thiri.qd̄dā fri.ut uenenū aranee z scorpionis.Signa sūt h̄. ¶ Si ca.sit sentiunt pūctiōes z arsure in stōco z in itestinis tortiōes z rugit⁹:adest nausea z uomit⁹:qñqꝫ subito frigescit:z subito calescit deficit sincopiçat:qñqꝫ resoluunt in sudorē cali.qñqꝫ in fri.subito de vno colore mutat in aliū:qñqꝫ tepescit z fastidit oia. ¶ Si fridū sit uenenū exceptis arsuris z pūctionib⁹ coia signa erūt.Eodē mō dico de sic. z hu.ueneno.Pri^m ꝯsiliū est ut puocet uomit⁹ z fiat clistē:z tūc offerat thiriaca ma.ad pōdus duarꝫ.ʒ.uel.iij.cū vino decoctiōis baccarꝫ lauri.uł gētiane.uł mēthe.uł ruthe.z ita trib⁹ ꝯtinuis dieb⁹ sit in tenuissima dieta.4^a aūt die ꝯsiliū est ut pticularib⁹ ꝯueniētib⁹ exhat parū de sanguine cū apoforesi.3^a aūt die post minutionē fiat bal.ut exeāt fumositates infecte ad exteriora.Et nota q̄ oē uenenū in duob⁹ uel trib⁹ dieb⁹ dominat corpori.Et h̄ cura contra omne uenenum per os sumptum.

¶ De morsu serpentis. Cap.XVI.

c **Ontra** morsuz serpētis z aliorꝫ uenenosorꝫ aialiū:apiat vulnus cuz flōmo z exhat sanguis malitiosus:z de meliori consilio est ut supponat uētosa uł metri.uł oppopo.uł ad minus colatura alliorꝫ:uł succus gētiane uł serpētarie. ¶ Item pluis gētiane cū vino ca.det:z silr debet fieri in exhibitiōe ueneni p os. ¶ Itē p̄dicte opiate offerātur p os tribus dieb⁹ ꝯtinuis. ¶ Itē alliū pistatū cuz sale supponat vulneri:z fiat flōmia 4^a die z sequat bal.ut p̄dcm̄ est.Et nō q̄ in h̄ oēs ꝯueniūt auctores:q̄ statiz debet ligari supra locuz morsure:ut ad locū stricture rōne doloris hu. fluāt:z ita ihibeat discursus uenenosarꝫ supfluitatū z dispsio p alia mēbra.

¶ De morsu scorpionū. Cap.XVII

c **Ontra** morsuz scorpionū z aliorꝫ reptiliū findat gallus p mediū z superponat morsure:uel sup locū apponat anus galli viui:z totā uenenositatē bibit:vñ iflat ac si eēt ydropicus.z silr si apponat sup antracē anus galli:totā bibit uenenositatē. ¶ Itē ꝯ morsuz scorpiōis.Accipe scorpionē viuū z pone in oleū z putrefiat:z cū illo oleo fiat iunctio. ¶ Inde est q̄ si apes terant z ponant sup morsuz earūdē depmunt tumorē:z remouēt malitiā z uenenū.

¶ De morsu rabidi canis. Cap.XVIII.

s **Equitur** de alia ifectiōe.s.de morsu rabidi canis:quia qñqꝫ fit morsura a cane rabido:qñqꝫ a nō rabido. ¶ Si a nō rabido leuis est cura sic in alijs solonib⁹.Si a cane rabido cogscit h̄ mō:itingat mica panis in sanguie fluēte a vulnere z pijciat alij cani:si illū panē nō comedit:signū est ifectionis:ut dicit Cōstā.z alia signa que dicit in viatico ¶ Cognita aūt cā:apiat vulnus cuz flōmo z supponat uētosa:z iux vulnus apponātur sanguisuge:z offeratur thiriaca trib⁹ dieb⁹:uł alia p̄dicta que per os exhibētur. ¶ Supra morsurā fiat empłm de ficub⁹ nucib⁹ z oleo z sale z allijs insil̄ tritis:z alia localia sup̄dicta fiant. ¶ In quarta die fiat flōmia.iiij.die post flōmiā fiat bal. ¶ Itē nō q̄ tale uenenū latere ꝯsueuit usqꝫ ad circularez anni reuolutionē. ¶ Unde ꝯsiliū est ut quater in anno purgetur:z singulis.xv.dieb⁹ usqꝫ ad finē anni.Accipe de thiriaca ma.ad pondus.v.denariorꝫ cum vino decoctionis gentiane uel baccarum lauri uel mirte.

¶ De ydroforbia. Cap.XIX.

y **Droforbia** ut dicit.G.dr̄ ab ydor qd̄ est aq̄ z forbia qd̄ ē timor:ide ydroforbici q̄si aquā timētes.Alio mō dicunt limphatici.Fit aūt ydroforbia a morsu reptiliuz z rabidi canis:peior fit ex aere corrupto z pestilētiali:z ex spuma rabidi canis pẏecta in aquā:quā si aliqs potauerit:statī fit ydropicus z desipiēs.Cogscit aūt in pte per idicia pati:z alia signa magis q̄ per idicia pati.q: in p̄n⁹ supuēit q̄n idiscretio animi despatio:z aliqñ irrōnabilitas.Uigiliarū patit istātiā z terribilia somnia.horribilis est eius aspect⁹.aer clarus qñqꝫ est ei viridis:qñqꝫ aq̊sus z spissus appet:desiccat lingua z palatū:sitis adest frequens: z corpis attenuatio.stridet dētib⁹:aliqñ rugit:os apit:linguā educit z clamat:raucescit uox:ꝯstringit pectus:qñqꝫ sincopiçat:qñqꝫ in calm:qñqꝫ in fri.sudorē resoluit.adest tremor oiuz mēbrorꝫ:tortio z rugit⁹ in uētre.Primuz ergo ꝯsiliū est ut offerat thiriaca cū vino decoctiōis gētiane uel baccarꝫ lauri uł mirte.sequēti die fiat flōmia de vna cephalicarꝫ. ¶ Itē digerat mā cū eq̄li mixtura oximellis z syrupi de fumoterre z oxiçacara:purget cū eq̄li mixtura yerał.z catartici.z yerarū.die 3^a fiat stuffa de herbis p̄dcis in spēb⁹ lepre.Exeūti a stuffa offerat thiriaca cū vino p̄dicte decoctiōis. ¶ Sequēti die aperiat vna cephalicarꝫ. ¶ Itē singulis mēsib⁹ usqꝫ ad circularē anni reuolutionē apiat in vno mēse vna cephalicarꝫ:z in alio alia. ¶ Singulis.xv.diebus offerat p̄dicta opiata. ¶ Itē fiāt scarificatiōes in anteriorib⁹ z posteriorib⁹ tybiarꝫ. ¶ Itē apponat uētosa in fonticula colli. ¶ Item singulis dieb⁹ in mane.Accipe de eq̄li mixtura dyasene z sequat usus pot⁹ syrupi simplicis de fumoterre. ¶ Itē ifectiōes p̄dicte ulr in mēbris supueniūt.z ita paralisis ulr mēbris supuenit. ¶ Fit ḡ palisis h̄ mō:qñqꝫ hu.reumatiçāt usqꝫ ad aliquē neruuz:z ip̄m oppilādo sunt cā: q̄ spūs nō pn̄t discurrē ad ptes iferiores.Uñ a spū ptes paupate z caliditate nō viuificant debito mō:z palitičātur z ipsi nerui mollescūt:z q: spūs nō pn̄t plenarie discurrē ad ptes iferiores:iō nō pn̄t easdē ptes sufficienter regē:q: v̄tus rectiua corpis ipedit:vñ ex ꝯrietate morbi ad nām seq̄t mor⁹ aggrauatiōis z fit tremor. ¶ Fit autē paralis qñqꝫ pticularis qñqꝫ ulis.Ulis fit in medietate corpis:qñqꝫ s̄m lōgitudinē:qñqꝫ ab vmbilico iferi⁹:ita q̄ remanēt ptes supiores sane.pticularis fit in minore pte medietate. ¶ Itē pticularis qñqꝫ in lingua:qñqꝫ in oculis:qñqꝫ in supcilijs z fere in oib⁹ alijs ptib⁹ idifferēter. ¶ Itē qñqꝫ fit de sang.qñqꝫ de fłate. ¶ Si āt fit de sang.cognoscit p mēbri ruborē p prurit⁹ z titillationes.p iflationē uenarꝫ z ulēz corpis replōnē.Si de fłate cognoscit p mēbri mollitiē z albedinē:z tunc est sine pruritu z titillatiōe. ¶ Cura est ut in p̊ offerat thiriaca ma.z sequēti die pticłarib⁹ ꝯueniētib⁹ fiat flōmia a pte opposita. si est sanguiea mā:z lz sit ca.q: difficilis est ad dissoluēdū z attrahēdū a neruis digerat mā cū eq̄li mixtura oxime.

z oxicaca.cuz fridis eufratica apponant. ¶ Digesta g
mã cũ eq̃li mixtura yerapi.z catartici.3ª die fiat stuffa de
saluia sanamũda primula ueris ɔsolida ma.cũ vino de/
coctiõis saluie. ¶ Sequẽti die fiat flõmia:z si nãlis est
palisis fiat iunctio circa collũ z spinã dorsi cũ eq̃li mixtu/
ra olei vio.z martiaton acuatis cũ pluẽ castorei.Jtẽ fiãt
ruptoria in laterib⁹z brachijs tybijs z crurib⁹. ¶ Jtem
exhaf succus a p̃dictis herbis:z apponaf eq̃lis mixtura
olei nucũ.viol.z ro.decoquaf ad succi ɔsũptionẽ:z tunc
apponaf cera rubea:z ad ultimũ apponaf pluis castorei
z cũ vngtõ fiat iunctio.p̃⁹circa collũ.2⁹ circa spinã dorsi.
z post sup mẽbrũ paliticũ. ¶ Jtẽ fiãt cauteria i brachijs
z tybijs.Si aũt fiat pticularis palisis:z fiat circa caput z
collũ:qd cognoscif p remollitionẽ z isensibilitatẽ earũ/
dẽ ptiũ corpe nõ exñte plectorico fiat purgõ p strenutati
ones z gargarismata z masticatiões z vnctiões z iniecti
ones p nares radaf caput z iungaf cũ eq̃li mixtura olei
vio.rof.z mellis pul.ro.z sinap̃.z apponaf aliqd de ca/
storeo:z fiãt circa caput z collũ p̃dicte iunctiões z rupto
ria circa frõtẽ z ptes adiacẽtes.Si aũt fiat in ptib⁹ iferio
rib⁹:z fit ulis fiat cli.Et nõ q̃ si palisis fiat vitio iteriorũ
mẽbroz a loco oppilõnis iferi⁹ fit dormitatio z isensibili
tas eiusdẽ mẽbri. ¶ Ubicũqz sunt in ptib⁹iferiorib⁹ɔsi
liũ est ut fiat iunctio sup totã spinã:z post sup locũ patiẽ/
tẽ. ¶ Jtẽ in q̃cũqz pte fiat palis ɔsiliũ est ut in singulis
dieb⁹mane offeraf eq̃lis mixtura dyantos.z ro.nouell.
z sequaf usus syrupi facti de p̃dcis herbis:z in fine de/
coctionis saluie ponaf pul.de casto. ¶ Si aũt fiat de fri
gida cã a p̃n⁹offeraf thiriaca ma.cũ vio deco.sal. ¶ Se/
quẽti aũt die si corp⁹fit plectoricũ z pticularia ɔueniãt fi/
at flõmia z offerãtur in sero tres pille de simplici yeral.
uel blãca simplici:z h̃ fiat trib⁹dieb⁹ɔtinuis. ¶ Jtẽ dige
raf mã cũ oximel.distẽperato cũ aq̃ decoctiõis saluie:p̃/
cedẽte tñ usu dyantos ul'plirisi.uel.çç.alexãdri.Digesta
mã purgef cũ yeral.ul'blãca.3ª aũt die fiat stuffa de ca/
lamen.origano.saluia.arthemi.ɔsoli.maio.z q̃libet gñe
nastur.Exeũti a stuffa offeraf p̃dicta thiri. ¶ Sequẽti
die corpe exñte plectorico fiat flõmia:non exñte aũt ple
ctorico apponãtur uẽtose in ꝑximis fontib⁹ iux̃ locũ pa
tiẽtẽ. ¶ Jtẽ singulis.xv.dieb⁹ offeraf p̃dicto mõ thiria/
ca:z singulis mẽsib⁹iteref p̃dicta stuffa.Jtẽ singulis septi
manis sel' cũ ierit dormitũ ad põdus.ℨ.ij.℞.de antido/
to dyacastoreo cũ vino decoctiõis saluie. ¶ Jtẽ de 3⁹in
3ᵐ diẽ in mane.℞.de eq̃li mixtura cuz pli.aromati.cum
musco:z post usuz elarij.℞.de h̃ syr⁹ q̃ztũ testa oui capit
cũ trib⁹ptib⁹aque decoctiõis castorei.℞.calamẽ.origãi
arthemi.ɔsolide ma.añ.ℳ.j.saluie.ℳ.ij.sanamũde p̃
mule vis peonie utriusqz nastur.añ.ℳ.j.z.ʃ.decoqua
tur in aq̃ colef:colature addaf çucc.z syrupiçef ita q̃ de
q̃libet syr.ʒ.ij.galãge ciamo.añ.℥.ʃ.z apponaf de casto
reo 3ª ps toti⁹plueris:z çucc.ad põdus oiuz.z 3ª de mi/
rab.reub.ut in vna dosi sit.ℨ.j.z offeraf singulis dieb⁹
in p̃n⁹prãdij ad põdus q̃tuor denarioz. ¶ Jtẽ fiat iun/
ctio cũ vngtõ q̃ sic fit.pluericef casto.z euforbiũ:z cum
his pluericatis teranf p̃dicte herbe z assũgia vulpina re
pleaf anser.ul' cat⁹asser z in illo vnctuoso qd ide stillaue
rit liq̃fiat cera z fiat vngᵐ z iungaf. ¶ Jtẽ.℞.carnẽ vul/
pinã cũ p̃dcis herbis z oleo nucũ.in olla rudi sb terra i/
fodiaf usqz ad circularẽ ãni reuolõnẽ:z tũc a terra exha
tur z decoquaf z colef z in colatura resoluaf cera rubea
z fiat vngᵐ:z cũ vng̃ fiat iunctio. ¶ Jtẽ dico q̃ caro vul
pina q̃cũqz mõ accipiaf ualet ɔ̃ utrãqz palisim. ¶ Jtẽ fi
ant cauteria a pte patiẽti.Jtẽ sel'in septiana fiat inunctio
cũ vngtõ musco qd sic fit.℞.çç.baccaz lauri:z maiora.
calamẽ.basilico.satureie.origãi.ysopi.aii.℥.iij.olei lau/
ri.puleg.olei muscel.℥.ij.petrosi.℥.ʃ.rad.petrosi.fenicu.
añ.ℳ.j.saluie.arthemi.cõsol.ma.añ.ℳ.ij.musci.ʒ.j.
çç.mustelle:z apponãtur de oleo nuc.lb.ij.z aliquãdiu
bulliãt z sic tota die z nocte dimittãtur in uase illo z i cra
stino decoquaf usqz ad vini ɔsũptionẽ:z tũc colef.cola/
ture addaf cera rub.z admisceaf succus baccaz lauri:z
addaf aliqd de castoreo z euforb.z bñ icorpenf z ad ul/
timũ admisceaf musc⁹. ¶ Jtẽ sel'in mẽse in utraqz pali
si fiat iunctio cũ oleo ruthaceo:qd sic fit.℞.oleũ lauri.ru
thaceleõ.pulegij.petroleõ.oleũ decoctiõis cimi.oleum
muscel.z alia olea cal'a bullita in piguedie resoluta a car
ne leonina vulpina z filiuz.z succus basilico.arthi.z filii
um cal'az herbaz usqz ad succi ɔsũptionẽ facias bullire
z deinde galb.serap̃.oppopo.armoniac.añ.ʒ.ij.in eo re
soluãtur cere rub.lb.ij.ultra apponaf laudanuz eufοrb.
furfur.sinap̃.masti.oliba.storac.de vnoq̃qz.℥.ʃ.frequẽ
ter ab igne deponaf usqueq̃ in modũ vngti ɔgelef:z fi/
at iunctio ad solẽ uel ad ignẽ diu ɔfricãdo. ¶ Jtem se/
mel in septimana fiat iunctio cũ vnguẽto iam dicto si fu
erit pati. ¶ Jtẽ singulis.xv.dieb⁹ semel offerãtur tres
pille de simplici yeral.uel in singulis fm q̃ videbif ex/
pedire.Et h̃ de pticularibus egritudinib⁹dicta sufficiãt.

¶ De q̃nque spẽbus febriũ. Cap.I.

Ost executionẽ pticularẽ egritudi/
nũ restat dicẽ de ulib⁹.s.de febrib⁹.Febriuz
ergo alia fit a p̃ncipali distẽperãtia spũuz:z
di effimera.alia a p̃ncipali distẽperãtia mẽ/
broz:z di ethica.alia ex p̃ncipali distẽperãtia hu.z di pu
trida. ¶ Feb.g effimera di ab effimerõ qd iterp̃taf sim
plex:q: fit de mã simplici.i.de spũ. ¶ Febriũ effimeraz
alia est sinthoma morbi.alia morb⁹ p se. ¶ Sinthoma
morbi sic effimera ɔcomitãs apa. ¶ Effimera morbi p
se q̃nqz fit a cã exteriori:sic a calore ul' friditate aeris:ul'
a bal.ul'a cal'is cibis z potibus z forti medicia laxatiua a
labore nimio z nimio coitu.A cã intrinseca fit sic a gau
dio ira.z passionib⁹aie ieiunio z nimio fastidio z nimijs
vigilijs. ¶ Jtẽ q̃nqz a nimia repl'one z ciboz z potuuz:
q̃nqz ex nimia repl'one sang. ¶ Cognoscif aũt effime/
ra p tactũ pulsuz z urinã.Tactu/q: calor corpis parũ ex/
cedit calorẽ nãlẽ.Jtẽ apposita manu sup corp⁹ cito trãsit
calor a p̃n⁹ad augmẽtũ ab augmẽto ad statũ:z ɔtinua vĩ
hie tpa.Pulsu cognoscif q: maior z uelocior est dyasto
les q̃z sistoles.ad rep̃ssionẽ inati caloris cordis z spũuz.
Per urinã cognoscif q: paz aut nihil excedit nãlẽ colo
rẽ. ¶ Jtẽ cognoscif p idicia pati. ¶ Jtẽ q̃nqz ɔtingit q̃
oia signa ista occultãtur.vñ medic⁹ dubitat utrũ sit putri
da ul'effimera:q: debet expectare usqz ad crastinũ:z in
die sequẽti appebũt signa effimẽ ul'putride.hac rõne sit
intẽtus medicus.ut dic Cõstã.in viatico q̃ differaf bal.
¶ Cognita g effimera p p̃dicta signa accedas ad curaz.
corpe exñte plectorico:z pticularib⁹ ɔueniẽtib⁹ fiat flõ/
mia excepta cã reũatica ex idigõne.sz distiguo si fiat reu
matica de ca.cã q̃ fiat flõmia.si de frida nõ fiat:q: sic au/
gmẽtaref reuma. ¶ Jtẽ q̃nqz fit idigõ de frida cã:z tũc
cognoscif p acetosas ul'hũorosas eructuatiões:z tũc nõ
debet fieri flõmia:q: augef idigõ.Si aũt fiat de ca.cã co
gnoscif p fumosas z cal'as eructuatiões:z tc põt fieri flõ
mia. ¶ Jtẽ dico cũ Cõstã.q̃ si fiat effimera cũ reumate
nõ debet fieri bal'.nec fomẽtatio sup frõtẽ z tipora:sz si si
ne reumate põt fieri iunctio. ¶ Jtẽ plus dico:q̃ si fiat si
ne reumate uel idigõne corpe exñte plectorico:non fiat
bal.ne effimera mutef in putridã. ¶ Jtẽ si fiat effime/
ra ex distẽperãtia spũs:fiat iunctio circa frõtẽ z timpora.
¶ Jtẽ si fiat ex cal'itate ul' friditate aeris ul'labore ul'ie/
iunio ul'coitu ul'medicia laxatiua:fiat bal.Si fit ex alijs
passionib⁹aie p ɔ̃riã iductionẽ curef. ¶ Si aũt fit ex ca.
bal'.ꝓuocef sudor sine balneo. ¶ Jtẽ si fit ex repl'one ci
boz z potuũ soluif p uomitũ uel clistere uel somnum.
¶ Si fit ex repletione sang.sic in sinocha inflatiua sol/
uitur per flõmiã. ¶ Si fit effimera sol.sinthomatica:so
luto morbo soluitur z effimera.

¶ De febre ethica. Cap.II.

e **Ethica** feb.dr ab ethis qd est habitudo: qr postq̄ corpi supuenit uertitur in habitudiné. fit eni vitio mēbroꝝ que tarde recipiunt imutationē: ꝛ eā receptā tarde deponūt. ¶ Sūt aūt ei⁹ tres spēs. In pᵃ ɔsumit ps ma. pine hūiditatis. ¶ In 2ᵃ ɔsumit ma. ps scde. ¶ In 3ᵃ ma. ps 3ᵉ. Fit aūt qñq̄ ex passio. aie: qñq̄ ex pas. corpis. ex passio. aie: sic ex longa ira tristitia sollicitudie ꝛ studio. Ex pass. corpis ut ex lōgo labore: lōga egritudie ieiunio: ꝛ vigilijs. ex ca. uł fic. cā uł cōplone corpis uel ex nimio coitu. Fit ēt ex calis ꝛ siccis potib⁹ ꝛ silib⁹. Quia spēs cogscit p ɔsūptionez corporis. ex inālī calore corpis calore ɔtinuo paꝝ exceden te nālē calorē. ex calore nimio maxie circa uolas manuum ꝛ plātas pedū: qñq̄ mai⁹: qñq̄ min⁹ p pulsuz distēperatū ꝛ frequētē: p sitim ɔtinuā: p h̄ q̄ magis ifestaf añ prādiū q̄ post: p urinā citrinā itēse: p arēulas ru. in fūdo uas residētes: ꝛ qñq̄ ps 3ᶜ hūiditatis resoluif. ¶ 2ᵃ cogscif p maiorē calorē ꝛ p maiorē extenuationē ꝛ sitiz: ꝛ p h̄ q̄ maiorē calorē sentiūt post prādiū q̄ añ. p urinā sbruffā: p p̄les harenulas. ¶ In 3ᵃ tāta est ɔsūptio corpis: ut dicūt aucto. q̄ si eleuaf cutis nō reuertif nisi manu deꝑmaf. ꝛ p h̄ q̄ ifestaf idifferēter añ prādiū ꝛ post. pᵃ est curabilis. 2ᵃ vix pōt curari. 3ᵃ nō curaf. ¶ Ista signa apparēt in ethica p se: qr qñq̄ ethica ɔcomitaf putredinez iterpolate: vñ de die i diē ifestaf: uł de 3° in 3ᵐ cū typo ꝛ frigore: s̄z post solonē accessiōis re liquūtur p̄dcā signa. ¶ Cura ɔ̄ simplicē. abstineat se ab amaris acutis ꝛ salsis ꝛ multū calis ꝛ sic. ab acetosis ꝛ acrumib⁹ frixis uetustis ꝛ gñalr ab oib⁹ desiccātib⁹ corp⁹. offerātur esaria resumptiua: sic dragagātū fridū ifusuz restauratiuū hūiditatis: ꝛ sequaf syrup⁹ resūptiuus q sic fit. Si nō hēas testudies loco eaꝝ pone carnes caponū ꝛ musclos ꝛ crura. Ul. ℞ testudies que repiunt in nemorib⁹ ꝛ exhe ess in aq̄ feruētissima ꝛ decoque. ꝛ de illis Acci. crura ꝛ carnes laterū: ꝛ ēt cū vino ꝛ aq̄ lauētur: ꝛ ponanf in olla rudi plena aq̄: prius tñ bñ q̄ssent in mortario: ꝛ admisceaf suc. ligr. ros. gū. arab. draga. alb. añ. ℥. j. se. papaue. al. penid. ℥. ß. amid. lactu. portu. añ. ʒ. j. se. melo. cucu. cucur. añ. ℥. ß. se. citonio. bōba. añ. ʒ. ij. amid. vue passe. pinee. berberis. sebestē. se. malue. viol. añ. ℥. ij. spod. ℥. j. ord. excorticati. lb. ß. ꝛ ei⁹ orificiū obturef cū pasta uł argilla ne fum⁹ exeat: ꝛ decoquaf usq̄ ad triū ptiū ɔsūptionē: ꝛ colef inter duos bacculos p pānū: ꝛ colature addaf çucc. ꝛ syrupef ꝛ de ipo q̄ntū testa oui capit cū trib⁹ ptib⁹ aque cepe uel aque decoc. ord. acci. de 3° in 3ᵐ diē. Et balneef in h̄ bal. ℞. caput ꝛ ped. vuecis ꝛ auenā excorticatā: ꝛ tādiu coq̄f i aq̄ ut resoluaf. Exeūti a bal. cū desiccat⁹ fuit vngaf sup spinā: ꝛ a mēto usq̄ ad os stōci sup pect⁹ ꝛ torace ꝛ circa tybias ꝛ latera ꝛ brachia cū h̄ vng°. ℞. assun. porci. recē. anserine. arietine. gall. butyri recē. sepi hirci. olei vio. liquefactoꝝ oiuz. añ. ʒ. j. ꝛ cū illis liq̄fiat cera nouell. ꝛ tūc deponaf ab igne: ꝛ tūc gū. arab. dragag. al. añ. ʒ. ij. apponaf ꝛ icorpef ꝛ fiat vngᵐ: ꝛ vnge. supponaf sup pectus ꝛ thoracē a mēto iferi⁹ usq̄ ad furculā pectoris: pus tñ fcā suffumigatiōe cū aq̄ decoctiōis absinthij ꝛ maluaꝝ usq̄ q̄ icipiat sudare: postea pone arietinā: ꝛ ita dormias p noctē. ¶ Itē fiāt pultes de faria triti. ꝛ lacte amigd. ꝛ super asgaf pluis çucc. uł de colatura furfuris. ¶ Itē fiat cib⁹ de tritico auena risi cū lacte amigd. uł lacte cap. ¶ Itē offeraf lac capnū stati mulsuz in qd lap. fluuiales sint extincti: si hēt uētris solonē. ¶ Itē di. Alex. q̄ testicli galli q̄cūq̄ mō sint assūpti ualēt: ꝛ alia cibaria q̄ bñ pñt digeri ꝛ mēbris assilari. ¶ Itē si alia feb. sit q̄tidiana uł tertiana dab ydragogū uł colagogū sic i nr̄a pua sūmula scriptū est. ¶ Itē in 3ᵃ spe ethice nō debet fieri bal. Itē plus dico q̄ qñ est cū reumate qd cogscif p tussim ꝛ titillationē vuee: tūc bal. nō debet fieri ut si adest idigō. ¶ Itez nō q̄ sm Alex. fit ethica de frida ꝛ sicca distēperātia ex friditate ipediete digōnē: ꝛ siccitate subtrahēte nutrimētum. p ebullitionē toti⁹ corpis. ꝛ p sitis absentiā. per acetosas eructuatiōes. curetur per dietā ca. ꝛ hūidā mediocriter in cibis in potib⁹ ꝛ esarijs ꝛ fructibus dulcibus.

¶ De putridis febribus. Cap. III.

f **Febriū** putridaꝝ alia iterpolata: alia ɔtinua. ¶ Interpolataꝝ alia simplex: alia cōposita. Simplex est de mā putrefacta ex uasa. Et p° de simplici q̄tidiana dicēdū est. Fit aūt q̄tidiana de flate nālī. ꝛ tūc est urinā subcitrina: ꝛ p totū pinguis. oris adest isipiditas: in horis flatis ifestaf cū lēto frigore ꝛ lēto calore: ꝛ ad ultiᵐ cū mlto sudore. ¶ In q̄tidiana de flate aceto. uria est pal. sbpal. uel mediocriter tenuis uł mediocriter spissa uł mediocris. oris adest acetositas qñq̄ in horis flatis: qñq̄ in horis melie incipit ifestari cū multo frigore ꝛ lento calore ad ultiᵐ ꝛ pauco sudore. ¶ In q̄tidiana de salso flate uria est ruffa uł sbruffa uł citria: ꝛ mediocris uł mediocriter spissa uł tenuis. adest oris salsedo: qñq̄ in horis flatis: qñq̄ in horis colē ifestaf: qñq̄ in horis melie: ꝛ pus multū forti frigore: deinde forti calore ꝛ mlto sudore. ¶ In q̄tidiana de flate vitreo: uria est glauca kiropos ꝛ trūbosa: qñq̄ in horis flatis: qñq̄ in horis melie ifestaf: s̄z circa noctē icipit ifestari cū magno frigore ꝛ ɔgelatiuo ꝛ fricatiōe: deide cū lento calore: deide cū nimio sudore. ¶ In q̄tidiana de dulci flate uria est ruffa uł sbruffa per totū spissa: oris adest dulcedo: qñq̄ in horis flatis: qñq̄ in horis san. ifestaf. p° multo frigore: deide multo calore: ad ultiᵐ mlto sudore. ¶ Si g̃ fiat de nālī flate pticularib⁹ ɔueniētib⁹ ꝛ corpore exñte plectorico: fiat flōmia: qd ɔcedif in oi ɔtinua ꝛ p° digesta mā. Si tps sit fridū: sic cū oximel. si calm cū oxiçac. distēpata cū aq̄ decoctiōis feni. petrosi. ligr. purgef cū ydragogo. uł simplici bñdcā: qd repies in pua sūmula mea. 3ᵃ die nō ɔcedo bal. s̄z leuis stuffa pōt cōcedi de folijs fenicu. petro. apij. absi. mēthe ꝛ lauri. Exeūti a stuffa offeraf thiriaca alexā. cū vino cepe multū liphato. Si nec sic soluaf pōt dari bis uł ter añ horā accessionis eq̄lis mixtura auree ꝛ mulse enee. ¶ Itē si tpus est fridū pōt uti carne hedulia ꝛ pullina ꝛ vino multū liphato Si tēpus est calm. Abstineat ab istis ꝛ precipue si est iuuenis nisi sit multū debilis. Si aūt sit de vitreo uł acetoso digeraf mā cū oximel. purgef cuz eq̄li mixtura ydragogi uł melagogi: qd repies in sūmula mea pua: ut dcm̄ est in q̄tidiana exequaf cura. ¶ S̄z nō q̄ qñ sit frig⁹ in istis duab⁹ ꝛ p̄cipue i q̄tidiana de vitreo flate q̄ pedes eoꝝ ꝛ man⁹ eoꝝ ponātur in aq̄ ca. uł lixiuia uł vino: uel qñq̄ ponātur in bal. calo: plus eni opaf medic⁹ ɔ̄ typū q̄ ɔ̄ morbū. in p̄dcis febrib⁹ nō debet dari medicia uel uomit⁹ añ. v. uł. 4. horas accessiōis. uomit⁹ sic fit. ℞. mediani cortic. sābu. uł ebuli suc. ʒ. ij. distēperētur cū aq̄ ca. ꝛ offeras p uomitū. ¶ Itē fiat empl̄z a furcula pectoris usq̄ ad virilia cū suc. absinth. ꝛ farie ord. ꝛ triti. ꝛ de pul. caloꝝ se. ¶ In q̄tidiana de flate salso uel dulci digeraf mā cū oxiçac. ꝛ oximel. añ. in frido tpe: in calo cū oxiça. solū purgef cū eq̄li mixtura bñdicte uel oxi. uel yerapi. uel yerap. ꝛ oxi. 3ᵃ die fiat stuffa de folijs salic. plātag. quinqueneruie: tormētil. sola. portula. fenicu. petro. Exeūti a stuffa offeraf eq̄lis mixtura trociscoꝝ rub. ꝛ auree alex. uel tñ rub. in calo tpe: in frido auree. Sequenti die fiat flōmia de epica uel pōt purgari cū media pte ydragogi uel melagogi qd repies in sūmula mea. ¶ Si autē nec sic purgaf: dab bis uł ter de p̄dicta opiata añ horā accessiōis. Si aūt nec sic soluaf pōt dare de. xv. in. xv. diebus p̄dictā opiatā uel p̄dictū laxatiuū. Itē pnocef p̄dict⁹ uomit⁹ cū suc. lactu. attriplic. portul. Suef p̄dicta dieta cum feb. cōtinua. cōposita est: que hēt fieri de duplici flate ex uasa putrefacto. Sepatur a simplicib⁹ per diuturniorē ꝛ fortiorē afflictionē: per maiorē intēsionē caloris ꝛ urine turbationez: q: semp est obumbrata superius in circulo. Curantur iste sicut simplices.

¶ De tertiana iterpolata. Cap. IIII.

Ertiana iterpolata alia simplex: alia cōposita. Simplex alia va: alia notha: nera que fit de ulī co. cū qua plura pticularia cōueniūt: qñq3 est co. circa epar: qñq3 in stōco. Cogscit p ruffam z subruffam urinā: p tenuitatē sbe p totū: p uomitū: p fastidiū z sitim ɔtinuā z oris amaritudinē: p dol. frontis: z h est si est in orificio stōci. ¶ Si fit in ꝓfundo in pnº accessiōis expellit colicas egōnes. ¶ Si fit circa epar urina est ru. uel subru. uel rubicūda: z qñq3 pūctiones sentiūtur in ꝓfundo z in dextro ypocūdrio. pticularibꝰ g̃ ɔueniētibꝰ fiat flōmia de epatica i dextro brachio. Si nec sic soluaf digeraf mā cū oxiçac. z syrº aceto. post q̃tuor accessiōes. ¶ Si fit in ore stōci z si ɔuenit uomē tpe fauēte ꝓuo. uomitꝰ cū aq̄ salsa cal'a: z tribꝰ guttis olei uel cu3 suc. sambu. uel ebuli uel pulue. se. atripli. lactuc. portula. aneti z rape. distēperētur cū aq̄ deco. assare. baccare: z offeraf ad pōdus lb. j. uel suc. lactuc. uel portula. uel atriplic. Si nō cōuenit uomē uel si mā est in fundo stōci ɔtēta uel in itestinis uel in epe fiat purgō cū el'ario de succ. rof. uel oxi. uel colagogo qō est in sūmula mea. Et in die iterpolatiōis sequēti die añ horā accessiōis dabis de eq̄li mixtura trocisc ate z regei ad pōdus. v. denarioꝝ cū aq̄ tepi. z altera die fiat flōmia de altera epicaꝝ. Et si sic nō curaf añ horā accessiōis pōt dari p̄dcā opiata. ¶ Itē de. xv. in. xv. diebꝰ potes dare p̄dictā medicinā. ¶ Et nō q̄ qñq3 est a pnº mā digesta: z tūc nō debet medicꝰ expectare tres ul' q̃tuor accessiōes: ne mā pp ebullitionē ipediaf: sed d3 a pnº digeri. Et nō q̄ mā digesta pōt dari aq̄ frida in multa q̄ntitate in accessiōe si appetat z tūc digitis in ore positis ꝓuo. uomitꝰ. in nullo alio casu ɔcedaf aq̄ frida. ¶ Cōtra dol. capitis in accessione fomentētur pedes usq3 ad medietate3 tybiaꝝ. brachia usq3 ad cubitos cū aq̄ decoctiōis solat. folioꝝ sali. plantagi. lactu. portula. sil'r circa frontē z timpora. ¶ Cōtra dol. fiat īunctio cū oleo ro. vio. populeō cū lacte mulieris: z suc. plāta. z sil'r ɔ̄ vigilias. ¶ Itē si fiat uētris ɔstipatio detur in mane lauatura cassief. cū aq̄ decoctionis prunoꝝ vio. uel fiat suppositoriū de lardo: z itingaf in oleo: qō sic fit. de. ℥. j. butyri z. ℥. ʃ. alumis de pluma. ℥. ʃ. succi mercurialis z olei. ¶ Itē duplex tertiana fit de co. uera in diūsis locis putrefacta ex uasa z a simplici sepaf p diuturna3 accessionē: z p h q̄ in singl'is diebꝰ ifestaf pati. cū typo z frigore: z per h q̄ urina est ru. uel subru. z cu3 mediocri sba z grosso circulo z obūbrato supiꝰ. Curaf ut simplex. ¶ Itē nō q̄ tertiana qñq3 a co. hēt fieri citrina: qñq3 a vitellina. Qō cognoscif p modū accessiōis: q: qñq3 in nonis qñq3 in uespis ifestaf pati. p urinā que est citri. ul' sb citri. ruffa ul' suruffa uel subru. cū mediocriter tenui sba uel mediocriter spissa ul' mediocri. ¶ Cura. pticularibꝰ ɔueniētibꝰ pº fiat flōmia. si p ipam nō resoluaf: digeraf mā cū oximel'. uel oxiçac. eq̄l'r in frido tpe: in cal'o cum oxiçac. digesta purgef cū oxi. ul' bñdicta z ydragogo cū colagogi mixtura: sic scriptū est i sūmula mea. ¶ Scdo die sequaf eq̄lis mixtura ru. troci. z auree rubee z muse enee in alia die fiat flōmia. Si aūt nec sic soluif feb. ante horā accessiōis sequētis poteris dare p̄dictā medicina3 de. xv. in. xv. diebꝰ: ut p̄dictū est in localibꝰ. Eadē fit diligētia tertiane uere. ¶ Tertiana notha singulis diebꝰ affligit. Urina est turbida z obūbrata supiꝰ. Curaf ut simplex. ¶ Ite3 si est tertiana uera estate z ca. tpe comedat lac amigdal'. ius cicerū auenā farinā ordō. lactu. portula. pira. poma. z cerasa. Si in frigido tpe in die interpolationis detur ei caro pulli vinum limphatum detur. eode3 modo dico de tertiana notha.

¶ De febre quartana. Cap. V.

Ebris q̃rtana alia uera alia nō uera. uera fit de mel'ia nāli z qñq3 est simplex: qñq3 duplex. Simplex de 4° in 4^{m} affligit in horis mel'ie. vñ hēt hūc ordinē. pº fit oscitatio. deide horripil'o. deide rigor. deide frigus frāgitiuū ossiū: z sepatio iūcturarū: deide tremor: deide lentꝰ calor: adustiuus puus uel nullus sudor. ¶ Alia regª q̄ añ. 7. accessiones non debet dari medicina uel opiata. Itē alia q̄ non debet dari fortis medicia. Itē frequēter debet dari z nō infil'. Sic g̃ accedat ad curā. digeraf mā cū oxi. alexā. uel dyasene ul' dyacala. qō lōgo tpe usus soluit q̃rtanā. vñ succꝰ calamē. z ciperi q̃rtanarijs ɔfert. post usu3 el'arij sequaf usus oximel. squil. purgef cū yerapi. simplici uel melagogo: qō repies in sūmula mea: s3 nō in die accessionis. 3° die fiat stuffa de calam̄. origa. germādria. rutha. gētia. folijs lau. ꝑpil. policana. ypicon. satureia z sil'ibꝰ. Exeunti a stuffa def thiria. ma. cū vino deco. gētia. uel germanō. ad pondus vniꝰ dena. 3ª die si corpus est plectoricū fiat flōmia: si nō: ponātur uētose sup renes z spatulas. ¶ Itē singulis. xv. diebꝰ post ul'e3 corpis purgōnē offeraf semel thiriaca ad pōdus. v. deñ. cū vino decoctio. gētia. ul' germādre. añ horā accessiōis ɔsueuit soluē accessionē. ¶ Ite3 singulis mēsibꝰ in fine lunatiōis apiaf uena saphena ul' saluatella in sinistra manu: frequētiꝰ tñ saphena. ¶ Ite3 singulis diebꝰ mane z sero def de dyasene simplici uel acuata cū lapi. laçuli. Ita q̄ lb. j. el'arij. ʒ. ij. uel. ℈. ij. lap. laçuli. ℥. ʃ. mirab. indoꝝ: z post usu3 el'arij sequaf usus vini decoctio. germādrie: que lōgo usu soluit q̃rtanam. Uel fiat el'ariū. ℞. sene cū epith. epice germanō. plātag. scolop. alboti. añ. cōfice in mell'. ru. dispumato: z in vna lb. ʒ. ij. ferugis ponaf. ʒ. vj. mirab. indo. de pº el'ario. ℞. mane ad q̄ntitatē maio. castanee: z sequaf usus p̄dicti syru. uel potatio ista. ℞. aristol'. lon. baccaꝝ lau. cētau. gentia. castorei. añ. cassiefi. z decoquaf in vino al. z colef: z tepi. offeraf. ¶ Itē def potio ca. duabꝰ horis añ accessionē. meliꝰ da post ul'em purgōnē. ¶ Ite3 def opiata post vij. accessiones ad pōdus 3^{e} ptis. ℥. j. uel. ʃ. ℞. melones pip. iusga. añ. ʒ. xv. cro. opij. añ. xv. ℈. cinamo. spic. piretri. cassief. euforb. costi. leucopi. macropi. çç. añ. ℈. cocognidij lapa. acuti. se. sulfu. nitri. añ. ℈. ij. mellis qō suffic. ¶ Itē fiāt trocis. ℞. origa. calamē. croci. ysopi. pigāl. mirre. collogn. epith. agarici. polipo. cocognidō. añ. ʒ. vj. pip al. z lō. gariofi. spic. lap. aii. ℈. iiij. simbrij. çç. musci. añ. ℈. j. ossis de corde cer. ℥. ij. margaritaꝝ pfora. ℈. ij. ɔfice cū petroleō: z def. ℈. ij. añ horā accessionis cu3 vino decoctio. eupato. p̄cedēte tñ ul'i purgōne. ¶ Itē ɔ̄ frigus: qñq3 plus ab eo ledif pati. q̄3 a morbo. ponaf in bal. uel stuffa. ¶ Itē in stuffa: qñq3 inungaf pati. cū arogon uel martiaton sup spinā z renes. ¶ Itē. ℞. pom̄. collogn. extrahas interiora uel cepe ru. z si nō habes pomū: tūc ponas pulueres pire. pip. z tūc cola per pānū: z cū hoc vng̃ fiat iunctio. ¶ Item accip. ruthe. ℥. vj. folia flāmule. ℥. ij. sinap. ℥. ʃ. euforb. ℥. ʃ. oīa terātur z bulliāt cum oleo uetustissimo usq3 ad tertiā ptē olei: z vnge uolas manuum z pedū: z si opus fuerit uētrē z spinā. Caue tñ ne tāgas regionē epis: z h facias p duas horas añ accessionē z deambulet ut sudet: z tūc coopiaf in lecto ut sudet z fiat bis uel ter si opus fuerit. ¶ Dieta. comedat carnes porcias z recētes z parū salsas z hedulinas assas caprinas vitulinas. bibat vinū qō ɔsueuit aromati. z claꝝ. abstineat ab oībꝰ oppilātibꝰ z viscosis. ¶ Itē duplex quartana fit de mel'ia in duobꝰ locis putrefacta que sepaf a simplici per diuersitatē z maiorē afflictionē: z p h duobꝰ diebꝰ ɔtinuis affligit in horis mel'ie in 3^{a} die iterpolat que sub eadē diligētia curaf cū simplici. ¶ Itē nō q̄ q̃rtana notha fit de col. adusta uel sang. uel salso fl'ate. de 4° in 4^{m} die3 affligit. Si est co. adusta mō in 3^{a} mō in meridie: mō in uesperis affligit. Si de sang. mō in uespe: mō horis sāguis. ¶ Itē si fiat de co. citri. urina est citri. z intēsa z subruffa uel ru. cū tenui sba. ¶ Si de salso fl'ate urina est magis intēsa z mediocriter tenuis uel mediocriter spissa ul' mediocris. Si de sang. magis colorata z spissa ul' mediocri

ter pinguis. digeraẽ ġ mã cũ eq̃li mixtura oximel. ꝛ oxizacc. ita ꝙ sint tres ptes oxizac. ꝛ q̃tuoꝛ oximel. pp adustionẽ mãe. s. melice purgeẽ cũ trib⁹ ptib⁹ catartici impialis ꝛ .iiij. yerepi. uel yereruffi. 3ª die fiat stuffa de folijs salicis ꝛ vineaꝝ lactu. poꝛtu. plãtag. toꝛmẽtil. gnquener. ꝛ apponãtur .iiij. ptes palee de policaria ypicon sature. serpil. iiij. ps. Exeũti a stuffa offerãtur tres ptes rub. trocis. ꝛ .iiij. thiriace ma. cũ vino ꝛ aq̃ ꝺcoctio. scolop̃. endi. ypicon. ¶ Sequẽti die fiat flõmia pticularib⁹ ꝯueniẽtibus ꝛ maxime si sang. est in cã: qꝺ ẽt a p̃n° hẽt fieri maxime: ꝛ p̃us fiat flõmia q̃ʒ purgõ in die iterpolationis. Si aũt nõ soluiẽ trib⁹ dieb⁹ uel q̃tuoꝛ dabis p̃dictã opiatã ante horã accessionis exeũti a bal. Uel accipe eam sine bal. ꝛ diu agat ut sudet. ¶ Si aũt nõ sic soluaẽ iteretur p̃dicta medicina uel p̃dicta opiata. ¶ Itẽ singulis mẽsib⁹ flõmeẽ de saluatella in sinistra manu ꝛ h̃ in scꝺa etate lune ¶ Itẽ singulis dieb⁹ accipe mane ꝛ sero in eq̃li mixtura de ꝯfectiõe que fit de dyapꝛunis ꝛ dyasene ad q̃ʒtitatẽ castanee minoris: ꝛ sequaẽ usus isti⁹ syru. scolop̃. epatice. capil. ue. ceterac. herba vio. sature. decoquãtur in aq̃. colentur: colature admisceaẽ zucc. ꝛ syrupeẽ: ꝛ de h̃ accipe q̃ʒtũ testa oui capit cũ trib⁹ ptib⁹ aque tepi. ¶ Dieta. comedat pullos gallinaceos. turtures. fasianos. pdices. decidas aues: ꝛ alaudas: ꝛ alia parua uolatilia campos ꝛ nemora inhabitãtia. vinũ clarũ ꝛ bñ limphatum bibat.

¶ Nõ ꝙ q̃rtana duplex fit de col. adusta uel de salso fl̃ate uł de sang. uł de col. adusta in duob⁹ locis putrefacta eẍ uasa: ꝛ duob⁹ dieb⁹ cõtinuis affligit: ꝛ nõ horis certis: sic simplex que s̃b eadẽ diligẽtia cũ simplici noths curaẽ.

¶ De erratica febꝛe. Cap. VI.

e Rratica feb. est que existit in coꝛde aĩalis usq̃ʒ ad sui creticã determinationẽ: nec certis tp̃ib⁹ affligit: nec certis affligere dimittit. fit aũt de col. fl̃ate ꝛ mel̃ia. vñ q̃ñq̃ʒ ter ifestat in die dum illi tres hu. successiue mouentur in coꝛpe diuersis tp̃ib⁹: ut dictũ est in q̃tidiana ꝛ q̃rtana. ¶ Iteʒ q̃ñq̃ʒ de die in diẽ dum moueẽ mel̃ia. vñ talis feb. sepe terminaẽ per quartanã. vñ Hyp. in afforis. Febꝛib⁹ ioꝛdinate uagãtib⁹ future sunt quartane. ¶ Digeraẽ mã cuʒ eq̃li mixtura dyantos dyasene rosate nouelle. post usum el̃arij mane ꝛ sero sequaẽ usus equalis mixture oxizac. oximel̃. diuretici ꝛ sq̃l. digesta purgeẽ cũ eq̃li mixtura catartici impialis ꝛ yeral̃. ꝛ yerapi. 3ª die fiat stuffa de herbis cal̃is ꝛ fri. ¶ Exeũti a stuffa detur eq̃lis mixtura ru. trociscate aur̃. thiria. metrida. cum vino ꝛ aq̃ decoctio. endiuie ꝛ ypicon. ¶ Sequẽti die coꝛpe exñte plectorico fiat flõmia de epatica. Si nõ est plectoricũ apias vnam saphenã de sinistra manu. Si nõ sic soluaẽ feb. erratica ter uel quater añ horã accessiõis qñ vngues liuere incipiũt ꝛ oscitatiões ꝛ alices supueniũt: dabis p̃dictã opiatã cuʒ p̃dicta decoctiõe. Si aũt nõ soluaẽ itereẽ p̃dicta medicina ꝛ p̃dicta opiata. ¶ Itẽ reuertaẽ ad p̃dicta el̃uaria mane ꝛ sero ꝛ post usuʒ el̃arij accipe de isto syru° q̃ʒtuʒ testa oui capit cum trib⁹ ptib⁹ aque tepi. ℞. scolop̃. endi. epatice. herbe vio. añ. M. j. pp co. raꝺ. fenicu. petro. bala. rõne fl̃atis: tãtũdẽ herbe sci ioãnis. satureie. ẜpi. policarie. iij. p. ꝫ mel̃iã quasseẽ ꝛ decoquãtur ista in aq̃. colentur colature admisceaẽ zuc. ꝛ syrupetur. ¶ Si supuenit doloꝛ capitis uel uẽtris ꝯstipatio soluiẽ: ut dictũ est. ¶ Dieta. pulli gallinac. ꝛ alia uolatilia in campis ꝛ nemoribus habitãtia: vinũ clarũ ꝛ bñ limphatũ bibat. lac amigdal̃. ꝛ ius cicerũ triticeũ ꝛ auenatum.

¶ De empiala. Cap. VII.

e Mpiala ꝺꝛ feb. ab epi qꝺ est sup̃: ꝛ algoꝛ: q̃ſi exteri⁹ hñs algoreʒ. In ea eni exteriora ifrigidãtur ꝛ iteriora calesiũt. fit eni de fl̃ate ꝛ mel̃ia grossa putrefacta in stõco: q: ipa est iterpolata. dum eni putrescũt in stõco ab ipsis resoluiẽ q̃daʒ fumositas distemperata que intus distẽperat coꝛ: ꝛ ita fit feb. ꝛ caloꝛ iterius: ꝛ ps illius dum puenit ad exteriora. ꝛ ibidẽ soluit fl̃a vitreũ subcutaneũ ꝛ nõ calefacit: ex cui⁹ sol̃one subcutanea ifrigidãtur exteriora. Eꝯrio fit in liparia. calesiũt exteriora ꝛ infrigidãtur iteriora. fit aũt de co. s̃bcutanea putrefacta: ꝛ dum putrescit resoluiẽ ex ea q̃dã fumus qui pueniens ad ip̃m coꝛ. facit illud febꝛire. ¶ Itẽ dꝛ p̃terea distẽperata p exteriora ꝛ ip̃a p̃ter nãm calesiũt: ps aũt illius fumi trahiẽ ad exteriora ꝛ dissoluit fl̃a vitreũ qꝺ ibi iuenit. ex cui⁹ dissol̃one cũ nõ calefaciat ꝛ diffusiõe p exteriora ip̃a ifrigidãtur. ¶ Cura in empiala. Digeraẽ mã cũ oximel. sq̃llitico purgeẽ cũ yerap̃. yeral̃. 3ª die fiat stuffa de calam̃to origa. mẽtha. casto. rutha. folijs lau. ꝛ silib⁹. Exeũti a stuffa deẽ eq̃lis mixtura thiriace ꝛ auree uel metridati cũ vino decoc. saluie ꝛ ruthe postq̃ʒ desiccat⁹ fuerit iungatur circa spinã ꝛ renes ꝛ stõcũ ꝛ tybias. Et cura cũ h̃ vnĝ. Acci. suc. fenic. absint. abroti. balsami. agrimonie. añ. bñ añ coq̃nẽ in cõi ol̃o uł nũc usq̃ʒ ad ꝯsũptioneʒ suc. ¶ Si aũt nec sic soluaẽ deẽ p̃dicta opiata ter uł q̃ter añ horã accessiõis. ¶ Itẽ itereẽ p̃dicta medicia deẽ el̃aria ca. sic dyãtos dyacalamẽtuʒ ꝛ sequaẽ usus vini clari uel syrupi dicti in q̃rtana. ¶ Itẽ fiãt scarificatiões in tybijs ꝛ uẽtose in scapulis ꝛ sup renes. ¶ Dieta. comedat pullos pdices ꝛ parua uolatilia cãpos ꝛ nemora ihabitãtia: vinũ mediocre bibat.

¶ De liparia. Cap. VIII.

l Iparia est ꝯ̃ria empiale: in liparia exteriora calesiũt ꝛ iteriora infridanẽ. Fit eni de co. s̃bcutanea putrefacta ꝛ fl̃ate ꝛ mel̃ia int⁹ in stõco ꝛ in itestinis: ut dicũt aucto. ꝛ itelligas: ut dictũ est in empiala. Infestat eni de 3° in 3m diẽ. p̃° supueniũt alices ꝛ oscitatiões: deide rigoꝛ: post frigus: deinde caloꝛ ꝛ in medio calore supuenit frigus itolerabile in interiorib⁹ ꝛ est rõ: q: dũ putrescit co. s̃bcutanea ps sui trahiẽ ad coꝛ ꝛ facit febꝛẽ: alia ps trahiẽ ad stõcũ ꝛ itestina ꝛ dissoluit fl̃a vitreũ ꝛ ip̃m nõ est calefaciẽs: ut põt videri in sole ꝛ glacie. Ex illoꝝ ġ dissol̃one p mẽbꝛa iferiora sequiẽ maioꝛ ifridatio. Liparia q̃ñq̃ʒ ifestat de die in dieʒ aliq̃ñ de 3° in 3m. ¶ Cura. fiat stuffa uel bal. de folijs salicis vineaꝝ. solat. gnquener. toꝛmẽtil. se. feni. ꝛ parũ de absint. ad alterãdũ ꝛ apiẽdũ poros. vñ fricẽtur p totum coꝛp⁹ cũ herbis: ꝛ tũc coopiaẽ in lecto ut sudet. ¶ Item coꝛpe exñte plectorico: ꝛ poris aptis fiat iunctio p totuʒ coꝛp⁹ cũ vnĝ. extraẽ succus maurelle ꝛ bulliat ad ignẽ. coleẽ. colature addaẽ eq̃lis mixtura aceti: ꝛ tũc apponatur tm̃ olei vio. ꝛ decoquaẽ ad succi ꝯsũptionẽ: ꝛ apponatur tm̃ de cera al. ꝛ fiat vngm. Si nec sic soluaẽ feb. fiat ter uł quater. ¶ Itẽ fiãt scarificatiões in posteriorib⁹ tybiarũ. ¶ Itẽ apponãtur uẽtose iter scapulas ꝛ sup renes: cum aũt soluta est feb. digeraẽ fl̃a ꝛ mel̃ia cũ oximel. purgeẽ cũ yeral̃. ꝛ yerapi. 3ª die sine bal. detur aurea alexãdri. ¶ Si eni remãet i stõco posset eẽ cã col̃ice uł iliace pas.

¶ De febꝛibus cõtinuis. ꝛ p̃mo de sinocha. Cap. IX.

p Ost iterpolatas seq̃ẽ de ꝯtinuis. Cõtinua feb. est illa que existit in coꝛpe aĩalis ad sui creticã alterationẽ ꝯtinue affligit: fit ġ q̃ñq̃ʒ de sang. ꝛ dꝛ sinocha. a sin qꝺ est cõ. ꝛ acos qꝺ est laboꝛ: ꝛ h̃ in oĩ cõtinua fit laboꝛ ꝯtinuus. tñ in eis fit relaxatio p̃terq̃ʒ in spẽbus sinochi. Sũt hui⁹ tres spẽs. s. sinochi. eupamasticus. augmaticus. ꝛ omotenus. Fiũt aũt iste tres spẽs ex sang. coꝛrupto in uasis: qꝺ cognosciẽ p dol̃. frontis itolerabilẽ per lãpadaꝝ ꝛ rubeoꝝ coꝛpoꝝ appitionẽ in somno: per oris dulcedinẽ: p pectoris iflationẽ: p urine rub. uł s̃bru. colorẽ: p ei⁹ ispissationẽ ꝛ liuorẽ: p coꝛpis repl̃onẽ: ꝛ uenaꝝ iflationẽ ꝛ oculoꝝruborẽ. ¶ Primũ ġ ꝯsiliũ est ut pticularib⁹ ꝯueniẽtib⁹ fiat flõmia de ep̃ica. ¶ Iteʒ plus dico si coꝛpus multũ plectoricus multa fiat sang. extractio coꝛpe existente foꝛti. in augmẽto fiat ista uel alia flõmia. ¶ Singulis aũt dieb⁹ mane ꝛ sero detur zucca. viol̃. ꝛ

ſequaꝛ ſyrꝰ violꝫ. uẽtre exñte ꝯſtipato. ¶ Si aũt fluxibi-lis ſit uẽter detur çucca. ro. cũ uſu ſy. ro. ſyrꝰ aũt roſ. uel vio. q̃cũq; hora uolueris pro potu ꝑparet. uꝫ fiat iſte ſyrꝰ. ℞ Acci. violꝫ. ꝛ prunoꝝ. añ. ℥. j. ſi uẽter eſt ꝯſtipatꝰ. ſi nõ: po-nãtur capil. ue. ceterac. politric. ro. adyantos. epic. herb. vio. ſcolo. endꝫ. añ. ʒ. iiij. ſe. fridoꝝ. ſandꝫ. oiuz. ℥. ß. q̃ſſenꝛ ꝛ coquãtur in aq̃: ꝛ colẽtur colature admiſceãtur çucca. lb. ij. ꝛ ſyrupeꝛ in fine decoctiõis. ℞ Acci. iſtiꝰ ſyr. lb. j. cui admiſceaꝛ reub. ℥. ß. medulle caſſieſi. ℥. j. tamarindꝫ. ℈. iij. admiſceãtur: ꝛ tãto meliꝰ poſt. 4. uel. 5. dies: ꝛ tũc ſi vi-deaꝛ mã digeſta: põt dari in mane de illo ſyru. q̃ztũ teſta oui capit cuz tribꝰ ptibꝰ aque tepi. de alio ſimplici q̃cũq; hora uolueris: ꝛ añ prãdiuz ꝛ poſt accipe. ¶ Cõtra dolꝫ. capitis iungaꝛ frons ꝛ tpora cũ oleo ro. uꝫ vio. populeõ lacte mulieris aceto ſuc. poꝛt. lactu. ¶ Cõtra aſpitatẽ lin-gue ĩfundaꝛ cũ mucil. pſilꝫ. uel mucilla. citonioꝝ cuz cul-tello ligneo. ¶ Itẽ ꝯ aſpitatẽ trachee arterie exhaꝛ ſuc-cus uermicularis ſempui. ꝛ decoque cum eq̃li mixtura olei vio. uſq; ad ꝯſũptionẽ ſucci: ꝛ tũc ſoluaꝛ ibi cera al. ꝛ fiat empꝫm: ꝛ facta iunctiõe cũ oleo vio. ſup tracheã po-ne. ¶ Itẽ ꝯ dolꝫ. ſtõci. ℞. fenicu. petroſ. ani. cimi. ro. añ. quaſſenꝛ cũ ro. ponãtur in ſacculo ꝛ decoquãtur in aq̃: ꝛ tũc ſacculus ponaꝛ in ore ſtõci. aliud tãgat caput: aliõ tã-gat regiões ſplenis: aliud regiões epis. iſtud dolꝫ. remo-uet ꝛ feſtinat criſim: ꝛ ſudorẽ ꝓuocat. ¶ Itẽ ꝯ ꝯſtipatio-nẽ uẽtris fiat ꝑdictũ ſuppoſitoriũ in ĩterpolata de lardo uꝫ cliſtẽ de oleo vio. ꝛ mercurialꝫ eq̃lr mixtis uꝫ cũ ſucco apij. De dieta: dico ꝙ ſi videris ſtatũ ꝑximũ: qꝫ cogſcit p colorẽ ꝛ ſbaz urĩe mixtura lactis amigꝫ. ꝛ nebule den-tur. ¶ Si aũt ſtatꝰ ſit remotꝰ: groſſiori utẽdũ eſt dieta.

¶ De febre cauſon. Cap. X.

f Ebris cauſon dr̃ a caumate qꝫ eſt incẽ-diũ: q: fũmũ parat corpi incẽdiũ. Fit enim de colera putrefacta in ſbtiliſſimis uenis oris ſtõci pulmonis ꝛ epatis: ut dicũt aucto. Cognoſciꝛ p do-lorẽ capitis ĩtolerabilẽ: p vigiliaꝝ inſtãtiã: p alienationẽ ꝛ deſipiẽtiã: p faciei citrinitatẽ: p oculoꝝ luborẽ: p ĩſtabi-litatẽ ꝛ tremorẽ: p oris ꝛ palati exiccationẽ: p lingue cõ-pactionẽ: p urinã rubicũdã: cũ mediocriter tenui ſba cũ ſpuma crocea. ¶ Primũ g̃ ꝯſiliũ eſt ut pticularibꝰ ꝯue-niẽtibꝰ fiat flõmia de epatica: ꝛ hoc cuz apoforeſi. Et nõ ꝙ qñ nõ fit cũ indigõne ꝯtinua: dico ꝙ fiat cliſtẽ uel uo-mitꝰ ꝙ inaniaꝛ ſtõcus. Sequẽti aũt die fiat flõmia. hoc ſeruaꝛ in oi ꝯtinua. ¶ Singulis diebꝰ mane ꝛ ſero çuc. vio. ſyr. vio. ꝙ poſtuleꝛ quacũq; hora uolueris. uel ſyrꝰ ꝑdictus de herbis in ſinocha: ꝛ ſi videres ſigna digeſtio-nis materie effuſionẽ reub. ꝛ q: huic feb. freneſis eſt fa-miliare ſintha radatur caput ꝛ vngaꝛ cũ ꝑdictis vnguen-tis in ſinocha factis tepidis: ꝛ fomẽtetur caput cũ ſuc. ſo-la. tepi. uel lactu. qꝫ ẽt dolꝫ. minuit ꝛ ſomnũ ĩducẽ. ¶ Itez cõtra vigiliaꝝ iſtantiã. ℞. ſe. lactu. poꝛtu. atriplic. ꝛ parũ de ſe. iuſqa. ꝛ parũ de ſe. papaue. al. ꝛ poſtea h pꝫuerica ꝛ apponãtur tres ptes farine ordei. ꝛ ꝯficiãtur cuz ſucco poꝛtu. lactuc. ꝛ lacte mulieris: ꝛ fiat empꝫm: ꝛ toti capiti ſupponaꝛ. ¶ Cõtra aſpitatẽ lĩgue fiãt ꝑdicta in ſinocha ꝛ aſpitatẽ trachee arterie. ¶ Cõtra tremorẽ corpis ꝛ pũ-ctiones oris ſtõci ꝛ epatis: fiat hoc empꝫm. ℞. roſ. violꝫ. ſpodi. ꝛ oẽs ſandꝫ. puluerica. ꝛ apponaꝛ media ps farine ordꝫ. ꝛ parũ de cãphora: ꝯfice cũ ſucco plãta. uel ſola. ꝛ ap-ponatur parũ de aceto ꝛ ſuc. feni. ¶ Cõtra ꝯſtipationez uẽtris fiat cliſtẽ: ut dictũ eſt in ſinocha. uel ſuppoſitoriuz. ¶ Itẽ ꝯ dolꝫ. capitis fricẽtur manus ꝛ pedes cũ ſuc. ab-ſinth. ꝛ malue. De dieta: dico ꝙ dabis lac amig. nebulꝫ. lactu. ceraſa. pruna nigra. Si aũt videres ꝙ cũ tali dieta multũ debilitetur: groſſiori reficiẽdũ eſt: q: ſemp ꝑiudi-catur virtus pati. vnde tu vides ꝙ in quadã continua: primo datur colatura galline uſq; ad criſim: quidam in primo reficiuntur ꝓpter debilitatem cordis.

¶ De quotidiana. Cap. XI.

q Uotidiana ꝯtinua hẽt fieri de fle-te putrefacto intra ua-ſa: qꝫ cognoſciꝛ p calorẽ ꝯtinuũ ꝛ lentuz a ꝑnꝰ facientez q̃tidie paroxiſmũ in horis fflatis: p aggrauationez totiꝰ corpis: p ſtuporẽ ſic garulitas eſt ſignũ colẽ: ita taci-turnitas eſt ſignũ melie: ꝛ ſtupor fflatis: p palpebraꝝ op-preſſionẽ: p oculoꝝ turbationẽ: p faciei ſubinflationez: p nauſeã: p citrinã urinã uel ſubru. ꝛ pinguẽ: p cineritiuz colorẽ faciei: p oris a ꝑnꝰ inſipiditatẽ: p uẽtris iflationẽ: p liuiditatẽ urine in circulo: uel p vmbrã eiꝰ ſupiꝰ in cir-culũ. ¶ Primũ ꝯſiliũ eſt ut pticularibꝰ ꝯueniẽtibus fiat flõmia. ¶ Singulis aũt diebꝰ mane ꝛ ſero deꝛ çuc. vio. ſyrꝰ violꝫ. pro potu cũ aq̃ decoc. fenicu. petroſ. radꝫ. qua-cũq; hora uolueris deꝛ in mane ꝛ ſero. deꝛ ſyrupꝰ aceto. ad digõnẽ medicie. Si uẽter eſt fluxibilis: deꝛ ſy. roſ. ꝛ çuc. ro. ¶ Itẽ. ℞. ſcolꝫ. endiuiã. cap. ue. ceterac. politric. adyãtos. radꝫ. feni. petroſ. pruna vio. ſi nõ ſit uẽter fluxi-bilis quaſſenꝛ ꝛ iſta bulliãt in qua: ꝛ colẽtur ꝛ colature admiſceaꝛ çuc. ꝛ ſyrupeꝛ. De h aũt acci. tertiã pt. ꝛ appo-ne pꝫuerẽ mira. keb. De h aũt cũ videris digõnis mãe ſigna in. 4. uel. 5. die offeraꝛ mane ꝛ ſero cum ꝑdicta de-coctiõe: de ſimpli. potes dare q̃cũq; hora uolueris. ꝛ ad digõnẽ mãe: ꝛ ad eiuſdẽ p urine eductionẽ. ¶ Item ꝯ dolꝫ. capitis ꝛ aſpitatẽ lingue ꝛ ſtõci dolꝫ. ꝛ uẽtris ꝯſtipa-tionẽ: fiãt ꝑdicta remedia. De dieta: dico ꝙ tertianarij. q̃tidianarij. hora ſang. reficiẽdi ſunt. Si de ſang. feb. ſit ĩ hora ꝯſueta: eadẽ g̃ dieta ſit q̃ in ꝑdcis: tñ groſſiꝰ põt refi-ci. ¶ Itẽ dico ſi videres illum debilitari 7ª die poteris dare gallaturã galline. Si aũt puẽiat ad. xj. diẽ: ꝛ adhuc uria eſt paꝝ cocta: bñ poteris dare vinũ bñ limphatum.

¶ De tertiana ꝯtinua. Cap. XII.

t Ertiana ꝯtinua fit de co. putrefacta ĩ uaſis: ꝛ differt a febre cauſõ in hoc ꝙ cauſon fit in ſubtiliſſimis uenis oris ſtõci pul-monis ꝛ epatis: ut dictũ eſt in tertiana fit in alijs: ꝛ ꝑdi-cta ſigna in cauſon ſunt: in hac tamẽ nõ intenſa: vnde co-gnoſcitur eodem modo quo cauſon: ꝛ ſimiliter cum tali tamẽ aliq̃n groſſiori dieta ſunt reficiendi.

¶ De febre quartana continua. Cap. XIII.

f Ebris q̃rtana ꝯtinua eſt de melia putre-facta in uaſ: que ſic cognoſciꝛ. p calorẽ ꝯtinuũ ꝛ lõgũ ualde de. 4. in. 4. facientẽ paroxiſmũ. p motũ in horis melie. p vigiliaꝝ inſtãtiã. p ni-groꝝ corpoꝝ in ſomnis appitionẽ. p faciei ꝛ labioꝝ plũ-beũ colꝫ. p lingue ſiccitatẽ ꝛ aſpitatẽ. p anguſtiã ꝛ uentris ꝯſtipationẽ. p pulſuz a ꝑnꝰ puum ꝛ tardũ: ſꝫ frequẽtior ꝛ fortior efficiꝛ. p ſbcitrinũ urine colorẽ ꝛ citri. cũ medio-criter tenui ſba. ¶ Cura. pticularibꝰ ꝯuenientibꝰ fiat flõ-mia de epatica. ¶ Singulis diebꝰ mãe ꝛ ſero dyarodõ abbatis offeraꝛ. ro. nouelle ſine cinamo. ꝛ ſequaꝛ iſtius uſus ſy. ℞. radꝫ. feni. petr. ſcol. capil. ue. ceterac epica po-litri. adyãtos. polit. thi. epithi. ſene. floꝝ bora. cuſcu. ꝛ pa-rũ de croco coquãtur ꝛ colẽtur. colature addaꝛ çuc. ꝛ ſy-rupeꝛ. ¶ In fine decoc. tertie ptis ſyrupi admiſceatur puluis de mirab. idis: ꝛ cũ videris ſignũ digõnis mate-rie: p inſpiſſationẽ ꝛ colorationẽ urie dabis in mane de ꝑmo ſyrꝰ q̃ztũ teſta oui capit cuz tribꝰ ptibꝰ aque tepi. de ſimplici aũt dabis q̃cũq; hora uolueris. ¶ Cõtra dolꝫ. capitis ꝛ alia ſinthomata: fiat ut dictũ eſt in cauſon. Die-ta ſit talis: tñ parũ groſſior q̃z in continua.

¶ De continuis. Cap. XIIII.

s Icut nãles hu. putreſcũt in uaſis ꝛ faciũt ꝯtinuas: ita ꝛ inãles. nãles eni qñ-q; col. inãlis ꝛ facit ꝯtinuã ꝛ ſepaꝛ a uera tertiana: p ua-rietatẽ paroxiſmi ꝛ colorẽ ꝛ ſbaz urine. de 3° in 3^m facit pa-roxiſmũ: ſꝫ qñq; in hora fflatis: qñq; in hõ co. ¶ Itẽ uri-na rub. uel ſubru. ꝛ fere piguis. ¶ Item qñq; putreſcit ſalſuz fla ꝛ facit ꝯtinuã que ſepaꝛ a uera cõtinua p uarie-tatẽ paroxiſmi ꝛ colorez ꝛ ſbam urine. Fit enim motus

poxismi de die in diem:sed qñq3 in horis statis:qñq3 in
horis co. ¶ Itẽ uria ru.uł sbru.uł fere p totũ piguis ma
nu apposita aliqñ liuescit in circło:z est obũbrata supiº.
¶ Itẽ qñq3 putrescit sła dulce z fac̃ ẽtinuã q̃ sepaẽ a ue-
ra p uarietatẽ poxismi z colorẽ z sbaz urie.fit eni motus
poxismi de die in diem: s3 qñq3 in horis statis:qñq3 in
horis co. ¶ Item urina est rub.uel subru.z per totum
pinguis.z apposita manu parũ liuẽs uel supius obum-
brata. ¶ Itẽ aliqñ flegma acetosuz facit ẽtinuã z sepaẽ
a uera per uarietatẽ poxismi per calorem z sbam urine.
¶ Itẽ urina est colorata parũ citrina itẽsa uel subruffa
cũ mediocriter tenui sba:aliqñ liuens z supius obũbra-
ta. ¶ De słate vitreo nõ cõtingit febrẽ fieri cõtinuaz:qr
eius hitatio minus est in uasis q̃3 aligs alioz hu. ¶ Itẽ
mełia inãlis cõposita est ex col.z mełia inãli: que qñq3
facit ẽtinuã:que sepaẽ a uera p uarietatẽ poxismi.p colo
rem z sbam urine.fit enim de 4º in 4ᵐ motus poxismi:
qñq3 in horis co.qñq3 in horis mełie. ¶ Item uria est
magis pinguis z itẽsa q̃3 in uera.sic enim sepanẽ nothe
ẽtinue a ueris ẽtinuis:tñ sub eadẽ diligẽtia curatur ter-
tiana notha z quotidiana de słate salso uel dulci cum ue
ra tertiana de acetoso cuz uera quotidiana.quartana no
tha cum uera de cõtinua:plus tñ indiget frigidis.

¶ De emitriteo. Cap.XV.

e **Emitriteus** est feb.cõtinua cõposi-
ta ex duobº hu.quorũ
vnus putrescit in uasis z alius ex̃.cũ in q̃libet emitriteo
colera putrescat itus uel ex̃:ut dic̃ Alex.Emitriteus q̃si
mediº tritei.i.tertiane:eo q̧ hẽat mediã ptem sui:maior
est tertiana. ¶ Et sunt tres emitritei.Minor:medius:z
maior. ¶ In minori emitriteo putrescit sła intus:z col.
ex̃:qui cognoscit p ẽtinuũ laborẽ z lentũ a pnº poxismi
motũ ẽtinuũ in horis statis.p ifrigidationẽ exterioꝝ:in
pmis horis statis.vñ Ga.in passio. Maior emitriteus ty
pum hẽt quotidie. Cognoscit aũt p tertianũ rigorem:in
q̃busdã ptibº ẽm słatice mełie põnẽ z col.p doł.capitis
z grauis somni oppꝫsionẽ:sed si ppꝛio noie uoceẽ statiz
respõdebit:z per qd̃ differt a litargico.p palpebrarẽ clau
surã.p urinã ruffam z remissam z spissam z liuẽtẽ in su-
periori regiõe. ¶ Cura.pticularibº ẽueniẽtibº usq3 ad
quartũ diẽ fiat flõmia. ¶ Singulis diebº pter in die flõ
mie dabis mane z sero syrupũ aceto.q̃cũq3 hora uolue-
ris: ꝯ dispõnẽ uẽtris que młtũ ledit emitriteos z syrupũ
vio.cũ aq̃ decoc.feni.petro.ligr. ¶ Singulis diebº da-
bis dyarodõ sine cimino uel roß.nouel.z sequaẽ syru-
pus diureticº q pdictº est in ẽtinua. Cõtra doł.capitis z
ligue aspitatẽ z alia sinthbata fiãt localia remedia que di-
cta sunt in cõtinua z sinocha z causon. Dieta fit sicut in
quotidiana cõtinua. ¶ Mediº emitriteus fit de co.pu-
trefacta intus z słate ex̃.cognoscit aũt p calorẽ cõtinuuz
faciẽtẽ de 3º in 3ᵐ poxismũ motũ in horis coł. ¶ In pri
mis tñ ho.frigescũt manus z pedes. Vñ G.in passi. In
medio emitriteo fit tertianus typus. ¶ Itẽ singulis die
bus in horis statis q̃dã ptes corpis affligũtur uel frige-
scũt iux̃ portionẽ mᶜ.doł.adest capitis.oris amaritudo.
sitis.lingue aspitas.urina ruf.z pinguis uel subru.disti-
cte liuẽs a media regiõe supius. ¶ Cura pticularibº cõ-
ueniẽtibº fiat flõmia. Singulis diebº accipiat mane z se
ro syrᵐ aceto.ad digõnẽ mãe cũ aq̃ decoc.fenic.petroſ.z
scol.pterq̃3 in die flõmie:q̃cũq3 hora uolueris.℞.syrᵐ
vio.z çuc.vioł.ꝯ ẽstipationẽ uentris.uel offeraẽ de syrº
dicto in causon. ¶ Si aũt videres digõnẽ materie.per
augmẽtationẽ urine z turbationẽ z intẽsionẽ coloris:tũc
dabis mane z sero syrᵐ reuß.qui dictº est in feb.causon.
cõtinua capitis:z alia pdicta sinthbata fiant remedia. De
dieta dico:sicut dictũ est in feb.tertiana ad minus in pº:
sed tñ grossior:z ẽm q̧ status est ppinquior uel remoti-
or uariabis dietã. ¶ Maior emitriteus fit de mełia pu-
trefacta intus z coł.ex̃. ¶ Cognoscit per calorẽ corporis
cõtinuũ:l3 a pncipio lentũ facientẽ poxismũ motum de
quarto in quartũ diẽ:in horis mełie sentit typum de ter
tio in tertiũ:z frigus exterius circa uolas z pedes.vnde
dic̃.G.in paſ. Maior emitriteus facit typũ quartanũ de
tertio in tertiũ circa regionem colere ẽm positionẽ mᶜ.
adest taciturnitas.oppꝫsio palpebrarũ.in pnº poxismi fa
ciei adest terrestreitas.urina aliqñ est nigra cũ aliquãtu
la rutilatione uel aliqua turbatiõe in pfundo. Aliquan
do usq3 ad pfundũ liuens:aliqñ ex mortificatione cine-
ritia uel plũbea.dicit G.de hoc emitriteo in passiona.q̧
potiº diuina manu curaẽ q̃3 humana. vñ cura deo solet
relinqui.tñ medicus circa eum sic debet laborare.parti
cularibus cõueniẽtibus fiat flõmia usq3 ad quartũ diez:
z singulis diebus mane z sero offeraẽ syru.acetoß.pter
q̃3 in die flõmie cum aqua decoc.scolo.thi.epithi.rad.fe
ni. ¶ Itẽ quacũq3 hora uolueris. Acci.çuc.viol.z syrᵐ
viol. ¶ Itẽ digesta exñte mã:qd̃ cognoscit per augmen
tationẽ urine:z per eiº extenuationẽ dabis de syrupo la
xatiuo in mane.in quartana dico: contra sinthomata fi-
ant predicta remedia. ¶ Dieta z ß z in quartana conti-
nua eadem est offerenda.

¶ De actibus febrium. Cap.XVI.

e **Atq3 febris** plus ledit sinthomate
suo ppꝛio q̃3 ipsa:ideo
de sinthomatibº dicamus. Nõ q̧ ex peracutis
z longis quartanis curatis supuenit dyaforetica z cardi
aca:fit aũt ex calore dissoluẽte subtilez cor.humiditatem
sang.ẽsumẽte z desiccãte. In illa aũt totuz corpus resol-
uiẽ in sudorẽ.vnde multũ extenuaẽ corpus:z infrigidaẽ
pp depditionẽ spũuz z fumositatũ. ¶ Itẽ in somno vidẽ
tur q̃dã moueri uel q̃dã videnẽ mori. ¶ Itẽ qñq3 est su
dor in extremis corpoꝝ:qñq3 in toto corpore.pmo ergo
sic est subueniẽdũ.ponãtur sup flores z folia trita ad ad
tumentũ pati.salic̃.folia ro.vio.z mirte. ¶ Item plãte
pedũ z uole manuũ fricẽtur ut trahãtur fumi ad exterio
ra. ¶ Itẽ frequẽter itingaẽ bombax in aqua ro.z super
nares ponaẽ frequẽter. ¶ Item cuz oleo mirti.qd̃ fit de
folijs mirte decoctis ad solẽ per.30.dies:uel de oleo sa-
lici.qd̃ sili mõ fit:fiat inunctio circa spinã z sup collum z
pectus:z supaspergaẽ pul.factus de sanđ.ro. ¶ Itez di-
cit Ga.q̧ puluis cornu cerui in vino al.decoctus ad idẽ
ualet. Item cum albu.oui z suc.uel visco citonioꝝ uł psi
lij uel aqua ro.suc.sempui.uel solatri:fiat iunctio z sina-
piçetur pdictus pul. ¶ Item pulueriçẽtur ro.vio.sanđ.
rasura eboris:z conficiãtur cum aqua ro.z fiat empłm:z
ponatur super regionem cordis z stomaci.

¶ De egritudine. Cap.XVII.

v **Edictuz** est plus ledit egritudo sin-
thomate suo:vnde plus le-
dit feb.freneß. ¶ Item plus ledit frenesis vi-
gilarũ instãtia:q̃3 seipsa:qr si posset dormire per vnã no
ctem pfecte fieret cura.vnde plus debet medicus labo-
rare contra frenesim z vigilias q̃3 ẽtra causon. ¶ Mul
totiens cõtingit q̧ a pncipio cõtinuus fit fluxus uentris
sinthomaticus:z tunc queriẽ utrũ fieri debeat flõmia:vi
deẽ q̧ sic:qr mã est in uasis.ergo per flõmiã põt educi.
vñ fit curatio morbi:z nõ est fortis . ergo debet fieri flõ-
mia. ¶ Cõtra.si facias flõmiã tu itercipies fluxuz . ergo
mã põt trahi ad aliqd̃ mẽbrũ nobile:z esse causa diuerse
egritudinis uel sinthomatis. ¶ Itẽ esto q̧ fiat vi natu-
re:queriẽ utrũ debeat fieri flõmia.q̧ debeat.pbaẽ.natu
ra enim fortis z mã in uasis.ĝ per flõmiã põt educi:z ß
bñ.debet ergo fieri flõmia. ¶ Cõtra.per flõmiã põt in
tercipe creticũ fluxũ . ergo nõ debet fieri ne intercipiaẽ
fluxus creticus.dico q̧ si fit vi sinthomatis.qd̃ cognosci
tur per impetũ:z q̃to magis debilitaẽ pati. ¶ Si aũt vi
nãe paulatim z suauiter febrit z alleuiaẽ pa.z fortis fit.
Si ergo vi sinthomatis pticularibº cõueniẽtibus fiat flõ
mia:z detur syrupus ro.z çuc.si mã est coł.Si słatica de

sy.ro.z apponātur circa pati.mētha. Si aūt vi nāe distiguo: uel est tāta quātitas materie uel minor. Si tanta ḡ nā sufficit. sic ḡ nō fiat flōmia. In'h videf ꝙ G. sit Hyp. ꝯtrius: q: G. dicit ꝙ corpe exn̄te plectorico. si creticus fuerit fluxus nō debet fieri euo alia: nec per flōmiā: nec p medicinā: z ego dico ꝙ habet respectū ad h ꝙ nā est fortis a pncipio. vnde lz sit paruus fluxus cōfortabif natura in expulsione: z sufficit acquiescere Hyp. dicenti: ubicūq; reperit natura inde ducere per ꝯueniētes regio. dico ergo ꝙ debet iuuari natura cuz aqua decoct. prunoꝝ vio. i aqua resoluaf cassiafi. z tamar. colef. colatura offeraf in mane. ¶ Item cōpetenter offeraf syrupus laxatiuus qui dictus est in causon. ¶ Item si fiat tertiana interpolata vi nature: z si nō sufficit colagogū. silr in quolibet alio tpe tertiane: forti exn̄te natura: uel pōt fieri flōmia a pncipio uere tertiane. ¶ Si fiat colagogū vi finthomatis nō dabis colagogū: sed pticularib⁹ ꝯueniētib⁹ fiat flōmia: z tunc offeratur intercipiētia fluxū z alterātia. Silr fiat in statu z alijs tēporibus morbi. Si aūt fiat vi finthomatis in interpolatis non fiat flōmia: sed intercipiatur fluxus z alteretur materia.

¶ De purgatione per flōmiam. Cap. XVIII.

o **Ictum** supius est ꝙ debet iuuari natura per flōmiā z purgationē: sed ꝙ dicit G. in passi. ꝙ si corpus est plectoricū nō debet fieri purgatio ƀm quantitatē materie: sed aliquid relinquēdū est finthomati: q: finthoma qn̄q; ꝯsumit materiā: sicut tu vides in tertiana interpolata: ꝙ pars materie in accessione cōsumif z pars resoluif in sudorē: non tn̄ nego quin bonū sit si tota mā excludaf. ¶ Item nō ꝙ in purgatione eque cōsiderāda est ꝯsuetudo: q: si nimis comederet z cōsueuit purgari mel z pfecte purgef. ¶ Si aūt debilis est z nō cōsueuit purgari: lz mā sit inuita: parū tn̄ z paulatim purgef. Nota ꝙ multuz repleti z pingues z multum extenuati parū sunt inaniendi per purgationē uel flōmiā: q: parum hn̄t de spū. ¶ Itez minuēda est mā ul' iuuāda natura per flōmiā: lz esto ꝙ iste febricitet. in diebus canicularib⁹ non debet fieri flōmia: q: qui sibi facit flōmiā in diebus canicularib⁹ terminuz vite sibi imponit: q: uenenosus aer loco sang. subintrat. Silr dicit ꝙ nō debet fieri flōmia in tpe frigido: q: h in tpe frigido perit: ille v̄o in calido. ¶ Silr dico ꝙ nō debet fieri cauterium nec aliqd opus cyrurgicū: nec farmacia nisi magna instet necessitas sicut in cōtinuis. ¶ Itez in diebus canicularib⁹ fiat flōmia in simplici uel duplici tertiana: z in canicularibus diebus fiat flōmia: z def colagogum si magna instet necessitas. ¶ In diebus egiptiacis non debet fieri flōmia: quia luna in descensu z ascensu acquirit mutationem ab aliquo maliuolo' planeta ƀm quem alterat corpus.

¶ De fluxu sanguinis narium. Cap. XIX.

a **Liud** finthoma supuenit febricitantibus cōtinua. s. fluxus sang. a narib⁹: qn̄q; in pncipio: qn̄q; in alio tēpore'. Querif utrū debeat restringi an non: cum talis fluxus sit finthomaticus. sic ergo est cōtra nām. ergo videf ꝙ sit intercipiendus. ¶ Contra. si intercipis malitiosa materia pōt trahi ad aliquod nobile mēbruz: z esse causa diuersi finthomatis. non ergo debet itercipi. ergo zc. Dz si fiat a pncipio morbi pticularibus cōuenientibus flōmia. z dico ꝙ ex toto non debet fieri interceptio fluxus: sed minuaf cum çuc. ro. z exhibitione syr. ro. z quibusdā leuib⁹ cōstrictiuis positis sup frontē z timpora z regionē epatis z splenis. ¶ Si aūt fiat in alio tpe morbi minuaf fluxus: z fiat flōmia: natura eni ꝯfortata pōt residuū per se itercipe. Cognoscitur aūt ꝙ sit finthomaticus: q: cum magno impetu: z cum magna debilitate patiētis. Creticus autē fit guttatim: z cum alleuiatione egri.

¶ De dolore capitis. Cap. XX.

a **Liud** fintħa supuenit febricitātib⁹ continue. s. dol. capitis z frōtis. Querif quō medic⁹ debeat opari. Querif silr utrū debeat fieri iunctio. ꝙ debeat dicūt aucto. ¶ Itē oleū vio. uel ros. suppositū pōt alterare fumū calidū. quo dissoluto soluif dolor. ḡ bonū est: z bn̄ fit inunctio. Ille dol. forte est creticus: z di. Hyp. z G. in pass. Si adest inunctio pōt ipedire crisim. ergo nō bn̄ fit iunctio. ¶ Nota ergo ꝙ qn̄q; dol. est creticus: z tunc nō subito: sed paulatim: qn̄q; natura vult expellere nociuā mām per fluxū sang. a narib⁹ uel ibi vult icipe crisim per sudorē: qn̄q; finthomaticus est ex fumo malitioso petēte caput z dissoluēte: z tunc cum ipetu z subito fit. Si aūt fiat creticus nō fiat inunctio. vnde plus dico ꝙ si in die cretica speras de uli crisi uel pticulari fiat inunctio: fomētatio pōt tn̄ fieri cuz aqua decoctiōis lactu. portu. folioꝝ salic. solatri. folioruz vinearuz z siliium: nisi adsit causa reumatica: q: in causis ſtatis nō debet fieri flōmia uel fomētatio: q: sic augmentaref reuma. uel potes facere suffumigationē subtilez z leuē cum aqua decoctionis ro. per os z nares. Si aūt sit finthomaticus fiat inunctio z fomētatio circa caput: nisi adsit reuma: z fiat cōfricatio circa ptes extremas ut attrahanf fumi ad exteriora. ¶ Et nō ꝙ ꝯ dol. capitis qdaz cōstringūt caput cū peplo: qd remediū est ꝗtū ad pn̄tez cōstrictionē: sed q: ad locū cōstrictionis cōfluūt humo. z spiritus: post tamē sequitur maior dolor.

¶ De singultu. Cap. XXI.

a **Liud** finthoma supuenit febricitātib⁹ cōtinue. s. singultus z hui⁹ rei signuz est stōci induratio cum quodā sonitu: cum cibaria a stōco reijcerētur: z qn̄q; de repletione: qn̄q; de inanitione. fit enim ex pcedēti uomitu uel fluxu sang. de narib⁹ uel de fluxu uen. uel sudoris: uel aliquo alio fluxu uel abstinētia: qn̄q; de replone: qd cognoscif per replonē corporis: per uenarū inflationē. per multā dietā pcedentem. ¶ Ad hoc fiāt syrupi diuretici z extenuatiui hu. z uētositatis. Accip. ergo radi. fenicu. petro. aā. M. j. absinth. M. s. scolop. endi. aā. M. j. oium sanō. tritici crudi. spi. nar. aā. ℥. s. quassenf z decoquātur in aqua z syrupef: z de hoc accipiat quacūq; hora uolueris. Si aūt appareāt signa digōnis dabis de aliquo predictoꝝ syrupoꝝ laxatiuoꝝ ƀm humorē qui est in causa. Si aūt fiat de inanitione dabis elariū incisiuum sicut dyaprunis. dyacerasēos uel çucc. viol. z syr[m] viol. herbas frigidas z humidas: sicut lactu. portu. z similia. similiter de fructibus. ¶ Itez imponatur pannus tinctus in aqua tepida decoctionis herbe. malue viol. z ab ore stomaci usq; ad virilia z sup latera facta inunctione cum oleo viol. ponaf emplastrū quod dictum est in febre causon z finocha. ¶ Cōtra desiccationem trachee arterie.

¶ De difficultate transglutiendi. Cap. XXII

a **Liud** fintħa supuenit febricitātib⁹ ꝯtinue s. piotidis. sit ḡ de mā ꝯfluēte ad collū z iux° aures: vn̄ cōprimif via aeris z ciboꝝ z potuū. vn̄ timēdū est de suffocatiōe: z h casu dico ꝙ nō debēt dari apocrustica: ne mā trahaf ad cor: sz insistēdū est cū incisiuis z dissolutiuis. icisiuis sicut butyro: dyaltea: dissolutiuis sicut cū ysopo cocto. post iunctionē apponaf lana' succida. que fortiter dissoluit z apit. pp hoc dicit Gal. ꝙ debet poni cōtra aspitatez lingue z trachee arterie: qd apit poros: z facit ad exteriora fumos expirare qui erāt causa siccitatis. vn̄ dicit idē aucto. ꝙ folia mirte viridis soluunt' aspitatē lingue. z dicit Breuiari⁹ ꝙ farina ordei cū succo mēthe remouet asperitatē illoꝝ membroꝝ.

¶ De sudore. Cap. XXIII.

a **Liud** finthoma supuenit febricitātib⁹ cōtinue. s. dyaforeticus sudor: non dico cardiacus. istud enim fit a pncipio morbi. cardiacus v̄o ex caliditate corpis: z semp incipit a regione cordis:

dyaforeticus fit ex fumositate humorum.Unde cum im
petu uenit:z quãdoq3 ter in die uel pluries:z parum du
rat:z subito crescit:z quãdoq3 icipit a capite:quãdoq3 a
stomaco:qñq3 a spina:qñq3 ab alijs ptibus corpis:z iste
sudor patiẽtem ducit in maximũ defectũ z extenuationẽ
si nõ intercipias debilitaf patiens/z fatigaf taliter q̃ vix
põt expectare crisim.ergo debet itercipi.Si intercipiaf
timẽdũ est ne mã trahaf ad aliqd nobile mẽbrũ z faciat
sinthoma grauius.Querif qd sit faciẽdũ.z dico q̃ a pn/
cipio ptibus ȝueniẽtibus flõmia fiat:z minuaf sudor: cũ
hoc vnguẽto facto de tribus ptibus albuminũ oui:z qn
que aque ro.z fiat inunctio sup renes z timpora:z super
os stomaci:z sup spinã:z emplastris alijs partibus eadẽ
fit cura dyaforetica.

¶ De difficultate urine. Cap.XXIIII.

a Liud sinthoma supuenit febricitantibus
continue:quãdoq3 in die cretico:z
quãdoq3 in nõ cretico descẽdit hu.ad uesicã cũ
urina z ibi facit inflationẽ multã z multũ dol.vnde suffo
caf urina:uel patiẽs videf mori/z p̃ter naturam inflari.
¶ Querif quare urine retẽtio plus ledat q̃3 retentio di
gestionis.¶ Solutio.uesica est sensibile mẽbrũ3 ualde.
vñ pre nimio dolore perit patiẽs.¶ Ite3 uesica dicif de/
purare mẽbrũ nobile a supfluitate que est urina.¶ Si
ergo non põt exire reuertif ad epar:z ipuritate sua ledit
ipsum mẽbrum.¶ Item qñq3 replet epar:qd pre nimia
sui extẽsione cõprimit dyafragma:dyafragma cõpressũ3
cõprimit spũalia:vñ sequif suffocatio:sed intestina non
sunt ita sensibilia.vñ ibi nõ est tãt9 dol.nec ide cogñscif pi
re patiẽtẽ.Intestia debẽt stõcũ purgare qd nõ est no.mẽ
brũ.vñ sui supflua si retinenf nõ multũ ide sentiet nocu/
mẽtũ:sicut si remanerẽt in mẽbro no.supueniẽte ergo illo
sinthomate dicto sic debes negociari.Si supueniat labo
rãtib9 iterpolatis decoquaf pitaria z leuisticus in aqua/
z balneef pati.usq3 ad vmbilicũ:z in ipso bal.effũdet pa
tiẽs urinã.¶ Si aũt cõtinua laboret decoquaf in aq̃ pi
taria:z inde cataplasmenf virilia:z regio uesice:z statim
minget.¶ Silr fiat de leuistico.¶ Itẽ accipe folia feni.
petro.apij decoquanf in aq̃ decoctionis.decoquaf fur/
fur triticeũ usq3 ad spissitudinẽ:z fiat catapl'atio ȝtra subi
tã denegationẽ urine z appentib9 signis sanis:z in labo
rãtibus ȝtinue z iterpolate.¶ Itẽ laborãtib9 iterpolate
exeũtibus a bal.offeranf nuclei cerasorũ triti z distẽpera
ti cum aqua decoctionis galline.

¶ De instantia vigiliarum. Cap.XXV.

a Liud sinthoma supuenit laborãtibus ȝti
nue:q: qñq3 supuenit vigiliarũ istã
tia:q: multũ est furiosa mã/a qua resoluif fum9
malitiosus:qui petit caput z desiccat ipsam subam cere/
bri:z facit vigilias z ȝstipationẽ uen.vñ fumi resoluti ab
ipsis supfluitatib9 qui nõ hñt nãlẽ purgationẽ petunt ca
put:z ipm turbãt z faciũt vigilias uel ex nimio fluxu.vñ
desiccaf corpus:neq3 ascẽdũt ad caput fumi:nec introdu
cũt somnũ:uel q: ipsa suba cerebri desiccaf:vñ fit vigilia
rũ instantia.Si fiat ex fumositate mãe offeraf çuc.z alia
ẽfaria alterãtia:z syru.vio.uel sup regionẽ epatis:uel su
per regionẽ stomaci:z sup frõtẽ z timpora ponaf empl'z
de farina ordei.z suc.v̾micularis/uel sempuiue:facta in/
unctione cũ oleo viol'.sed nõ die cretico.¶ Si ex fluxu
uẽ.def çuc.vio.ro.uel dyacod.z syru.ro.que tria opanf
in ȝtinuis.¶ Itẽ def dyaprunis cũ eq̃li mixtura çucc
ro.z dyacod.calorẽ repmũt:uel fluxũ uẽ.uel capitis iter
cipiũt fluxũ/z somnũ inducũt:fiat fomẽtatio circa frontẽ
z timpora cũ aq̃ decoctionis lactu.z sumitatũ papa.al.si
fit ex ȝstipatione:si sit debilis fiat supp̃.cũ lardo induraf
to in aq̃ frigida.¶ Si adhuc magis est debilis:inunga/
aliqd supp̃.cũ vnguẽto dicto in causon z sinocha.¶ Itẽ
si magis est debilis z fiat de mell':z sale/uel sapone hispa
nico:uel fiat clistere de suc.mercuria lis z oleo viol'.

¶ De excoriatione trachee arterie. Cap.XXVI.

a Liud sinthoma supuenit febricitãtib9 ȝti
nue.s.excoriatio trachee arterie:li
gue:z palati:ita q̃ uox impedif z penitus effici
tur muta:q̃ v̾ba plata non sunt intelligibilia.¶ Contra
istud sinthoma fiat gargarism9 cũ aq̃ decoctionis ordei
decoriati:z rad.ligri.z apponaf çuc.¶ Itẽ fiat delinitio
circa palatũ z linguã cũ syru.viol'.z fumo dragaganti al.
¶ Itẽ teneat penidiũ sub lingua donec resoluaf:z cum
lingua supra excoriationẽ.¶ Ide3 dico de p̃dicto syru.
¶ Itẽ fiat iunctio a mẽto usq3 ad furculas pectoris cum
eq̃li mixtura olei vio.z butyri:z emplastru3 illud ponaf
qd dictum est in causon z sinocha.

¶ De mollificatione membrorum. Cap.XXVII.

a Liud sinthoma supuenit febricitãtib9 ȝti
nue.s.neruorũ z membrorũ remolli
tio que fit ex debilitate febrili debilitãte neruos
z mẽbra.Primũ ȝsiliũ est ut sup spinã a sũmo spondili
usq3 ad inferius spõdile:z sup genua:z cubitos cu3 oleo
masticeleon fiat inunctio.Istud oleum sic fit.Accipe.℥.
j.z.ʃ.thuris.z.℥.j.ʃ.masticis.ista pulueriçata decoquã/
tur in.vj.℥.olei cõmunis usq3 ad cõsumptionem medie
partis colef:z cum ista colatura facias inunctionem sup
stomacum.¶ Cõtra debilitatẽ stomaci nequeũtis ciba
ria digerere uel retinere/sicut ȝtingit in senectute uel se/
nio:cum illo aũt fiat inunctio.¶ Cõtra debilem assilati
onem membrorũ in spẽbus ethice supra spinã z stomacũ
z fontes:dico q̃ in cõtinuis loco cois olei ponaf oleum
ro.z decoquaf sup lentos carbones in uase stãnato:z sic
dico q̃ debet fieri contra ethicos.

¶ De sincopi. Cap.XXVIII.

a Liud sinthoma supuenit febricitãtib9 ȝti
nue:q: qñq3 in acutis febrib9 uenit
sincopis ex acumine morbi debilitãtis neruos
z ȝsumẽtis spũs vitales.¶ In tali ergo casu intingat di
gitos in aq̃ ro.uel folia mirte/uel salicis:z cũ ipetu pjci
at in faciẽ ut retineanf spũs:ut ex eorũ pñtia cor possit di/
latari.¶ Itẽ apponanf aromatica naribus ut retineãtur
spũs vitales.¶ Item ȝstringanf aliquãdo nares/ut spi
ritus trahanf ad cor:sed post nõ remoueanf cu3 impetu
¶ Item apiaf os ut fumi exeãt.¶ Itẽ ligenf extrema
ut ibi trahanf fumi.¶ Itẽ in casu/z añ casum:z post fri/
cenf exteriora cum manu ut trahanf fumi ad extrema.
¶ Item frequẽter accipiat syru.ro.uel syru.vilieni:qd
melius est:qd fit de aq̃ cucurbi.z çuc.p̃cedẽte usu çucca.
ro.añ casum hẽat aromatica i manu z illa odoret.¶ Nõ
solũ ex p̃dicta cã fit sincopis imo per aborsũ:z q: tũc rũ
punf uene innãliter z nimis fluit de sang.¶ Ite3 qñq3
fit ex defectione mr̃icis:q: qñq3 cadit in dextrũ:qñq3 in
sinistrũ:qñq3 supius:qñq3 iferi9:vñ mulieres calcanf cũ
pedib9 alterius mulieris donec matrix reũtaf ad ppria3
põnẽ.¶ Itẽ sincopis fit a p̃ncipio ȝceptionis ppter re/
tẽtionẽ mẽstrui sang.qñq3 fit in q̃rto mẽse ppter infusio
nẽ aie:qñq3 in.vij.qñq3 in.ix.q: tũc conaf ad exitũ:qñq3
ex illiaca pas.¶ Itẽ qñq3 sincopiçat ppter dyaforesim:
ut supius dictũ.¶ Itẽ fit sincopis ppter oppilationem
alicuius uene ȝcaue:qñq3 ex fluxu sanguinis per nares
qñq3 ex fluxu per inferiora.¶ Si autem fiat per abor/
sum def çuc.ro.dyaprunis dyaco.¶ Item iaceat z pe/
des habeat aliquãtulu3 eleuatos/z caput depssu3.¶ Itẽ
ponanf uẽtose sup radi.uberũ.¶ Itẽ si nõ febricitet de/
bet balneari in bal.ȝstrictiuo.¶ Si v̾o febricitet in aq̃
decoctionis herbarũ frigidarũ intingaf pãnus/z suppo
naf mr̃ici.¶ Itẽ si fiat ex distẽsione mr̃icis decoquãtur
feni.petro.anisi se.z alia eufratica in aq̃ z itingaf filtrum
z supponaf.¶ Item quocũq3 modo fiat exhibeanf aro
matica z confortantia electuaria:z fiat aspersio supra faci
em cum aqua aromatica.¶ Item si sincopiçet a matri/
ce: eleuef fumus cornu ceruini:z naribus apponatu

ꝛ fumus ſtoracis inferius. Si ſincopizet. ex ſtate groſſo
collecto circa inteſtina. vñ fit colica uel iliaca paſ. ꝛ febri
citet tegula calida in aceto īfuſa in pãno lineo ſupponaꝛ
Si nõ febricitet offeraꝛ thiriaca dyateſſaron cũ vino de-
coctionis garioſi. uel ruthe. Si fiat ex fluxu ſanguinis a
dextra nare / ponaꝛ ſup regionẽ epatis. Si autẽ a ſiniſtra
nare ſup regionẽ ſplenis: ꝛ fiãt alia que p̃dicta ſunt. Si
ex fluxu mẽſtruoꝝ recurres ad ſupiores curas.

¶ Incipit parua practica. Tractatus quartus.

¶ De modo purgandi in cauſa calida. Cap. I.

Um medicinalis ar-
tis due ſint ptes. ſ. theorica / ꝛ practica: que
credunꝛ eẽ ipſam itegrãtes: circa practi-
cam fere tota cõſiſtit utilitas. practice v̾o
circa medicinarũ laxatiuarũ rectas ꝛ or-
dinatas actiones: ꝛ opiatarũ cõpetentes
exhibitiones fortior ꝛ frequẽtior v̾ſaꝛ intẽtio. ¶ Uñ ad
oium practicãtiũ utilitatẽ: que medicine laxatiue delica-
tis: que debilioribꝰ: que fortioribꝰ ꝛ robuſtis: in qua ſb̃a
in qua quãtitate acuminis: ꝛ quotiẽs in anno debeat ex
hiberi: ꝛ que opiate: ꝛ quo tpe: ꝛ qua quãtitate: ꝛ quotiẽs
poſt purgationẽ ſeq debẽt: ſub breui doctrina p̃elegi di-
ſtinguẽ: p̃notato tñ ꝙ opiata nõ eſt dãda niſi poſt medi-
cinã p̃terq̃ʒ in tribus caſibꝰ. ſ. ex ſupabũdãtia mãe: ut in
apoplia: ꝛ in paliſi: ꝛ in ſuffocatione mr̃icis. Itẽ in uene
noſa mã: ut ꝯtra uenenũ ſũptũ per os: ꝛ ꝯtra morſum ra
bidi canis: ꝛ ꝯtra antracẽ. Et in paucitate mãe: ut in cau
ſis reumaticis: ꝛ in tertiana / ubi mã eſt pauca ꝛ digeſta.
Ideo per ſolã opiatã dʒ ſolui. Daꝛ ḡ debilioribꝰ ꝛ delica
tis ꝯtra abũdãtiã ca. humoꝝ tã nãliũ q̃ʒ inãliũ. ¶ Cõtra
abũdãtiã frigidoꝝ ꝛ calidoꝝ humoꝝ. ſ. co. ꝛ ſan. ꝛ contra
abũdãtiã ſan. co. ꝛ ad mũdificationẽ ſan. abundãtis deꝛ
colagogũ: qd̃ ſic fit. Accipe abſin. iuiu. vio. ꝛ. iiij. ſe. frigi-
da ſi poſſis hẽre oium iſtoꝝ. añ. ℥. j. pruna. x. q̃ſſenꝛ opti-
me: ꝛ tũc oĩa coquanꝛ in. iiij. lib. aque in tãtũ ꝙ totꝰ ſyrꝰ
non excedat lib. j. cola. in colatura reſoluaꝛ. ℥. j. medulle
caſſief. ꝛ. ℥. ſ. tamarin. ꝛ iterũ cola: ꝛ colature admiſceaꝛ
ʒ. iij. reub. uel. iiij. mira. citri. ꝛ dimittaꝛ ſub aere tota no-
cte: ut ex humiditate aeris augmẽteꝛ fumoſitas ex q̃ hẽa
tur v̾tꝰ laxãdi ꝛ in craſtino apponaꝛ fiala. j. ſyr. vio. ꝛ de-
poſita frigiditate actuali totũ ad põdus lib. offeras: ſʒ nõ
tãtũ caleſiat ut gũmoſitas ꝛ v̾tꝰ laxãdi peat: ꝛ ſi totã ſb̃am
reub. nõ poſſit accipe ponaꝛ ſero in decoctiõe. ʒ. v. reub.
uel mirab. citri. ꝛ in craſtino coleꝛ: ꝛ tũc mãdabitur tota
vis uel v̾tus reub. liquori ꝛ ſub̃a eiꝰ remanebit in pãno
ita benigniꝰ accipiet: ſed nõ multũ laxabit. Iſtud colago
gũ / uel emagogũ: nõ eniʒ dr̃t emagogũ a colagogo / niſi
in noie ſolo: põt ſingulis mẽſibꝰ dari ſanis hñtibꝰ cõplo-
nes colere ſiue abũdet in ſtõco / ſiue in altera pte corpis
tribꝰ diebꝰ uel. iiij. añ. accepta ꝃuc. poſt ſequaꝛ colago. de
tur ẽt tertianarijs bis uel ter. quo ſoluiꝛ feb. ꝛ h̃ de. vij. in
vij. daꝛ ẽt in duplici tertiana. q̃nq̃ʒ cũ reub. q̃nq̃ʒ ꝛ ꝯ cale-
factionẽ epatis. ꝛ loco reub. põt poni. ℈. ſ. ſcamo. cocte:
ſʒ qd̃ meliꝰ eſt ʒª ps. ʒ. j. ſʒ tũc nõ daꝛ in calefactiõe epatis
niſi ſit groſſus hu. iuiſcatꝰ in ſima epatis: ꝛ dʒ purgari cũ
medicina ſcamo. ꝛ in tali paſ. iueterata. ¶ Itẽ in oĩbus
cauſis p̃dictis põt dari. ℥. ſ. triſere ſaracenice cũ. iij. ʒ. reu
bar. uel. ℈. j. ſcamonee cocte in paſta ordeacea cuʒ folio
caulis. Uel accipe poma coĩa / ꝛ fac foramẽ iterius ꝛ re-
moueanꝛ arenule: ꝛ poſt repleaꝛ pomũ ſcamo. ꝛ decoq̃-
tur uſquequo remollita ſint ꝛ ſcamo. liq̃facta. tunc remo
ueanꝛ ab igne ꝛ dimittanꝛ īfrigidari ꝛ remoueaꝛ ſcamo.
ꝛ cortex pomi ꝛ ſubtiliſſime teranꝛ pulpe pomoꝝ: ꝛ ad-
miſceaꝛ parũ de puluẽ ſanð. ꝛ parũ galãge ad ꝯfortãduʒ
ꝛ ꝯficianꝛ cũ ſyr. vio. ꝛ in p̃dictis cauſis niſi in calefactio
ne epis: niſi ſit viſcoſus hu. deꝛ de illo elario. ℥. ſ. ¶ Si
delicatꝰ ſit ꝛ nõ uelit accipe medicinã. Accipe pullũ gal
linaceũ ſi abũdet co. reubar. uel mirab. citri. ꝛ bene ſuaꝛ
ꝛ coquaꝛ in aq̃: ꝛ inde fiat iuſcellũ cũ vitellis ouoꝝ illud
ſoluit ſine tortione aliq̃. ẽt in p̃dictis cauſis ualet ꝛc̃. Si
v̾o multũ debilis ſit pati. dabis elariũ de ſuc. ro. in p̃di-
ctis cauſis ad põdus. ℥. ſ. ſine aliquo acumine. ¶ Ideʒ
dico de frigido colofonis: idẽ de oxi. niſi in cale. epatis. ꝛ
gñaliter itelligas ꝙ in mala cale. epatis daꝛ medicia ſca-
moneata niſi ſit viſcoſus hu. ¶ Si autẽ pati. ſit debilis.
Accipe. ʒ. iij. reub. pulueriꝃa. ꝛ in lib. aque frigide infun-
daꝛ per noctẽ: ꝛ mane cola. uel ſine colatione põt fieri: q̃
ſub̃a r̃ſidet per nocturnã reſidẽtiã: ꝛ adde fialã. j. ſyr. vio.
uel paucũ de puluẽ ꝃuc. ad remouẽdã amaritudinẽ reu-
bar. ꝛ da de tertio in tertiũ repletis co. uel tertianarijs du
plici uel ſimplici tertiana uel iterpolata: h̃ mã digeſta: ꝛ
h̃ põt fieri ſilr̃ cũ vio. aceto. uel oxiꝃa. per. v. dies ſuauiter
ꝛ ſine p̃iculo educit colerã uſq̃ʒ ad duas uel tres aſcellati
ones: ꝛ põt fieri in lactẽti etate ꝛ in ſũma debilitate. ideʒ
põt fieri de mirab. citri. uel potes dare. ʒ. ij. triſere ſarace
nice cũ. ℈. ſ. reub. uel mirab. citri. uel potes dare. ʒ. ij. dy-
aprunis cũ p̃dictis acuminibꝰ. ſ. ʒ. j. reub. uel mira. h̃ aũt
ducit ſuauiter uſq̃ʒ ad. ij. uel. iij. aſcellationes. ¶ Item fe
bricitãtibꝰ de co. nãli nõ dʒ dari catarticũ impiale: ſʒ daꝛ
febricitãtibꝰ de co. innãli: ſicut in q̃rtana notha: q̃ nimis
eſt cali. daꝛ ſanis nõ multũ delicatis cõtra colicã abũdan
tiã: q̃ catarticũ impiale inuẽtũ fuit tã ꝯ co. nãlẽ q̃ʒ inãlẽ:
ꝛ ſpãliter ꝯ colerã in cerebro exñtẽ. ¶ Daꝛ ḡ ad põdus
ʒ. iij. cũ. ℈. ſ. uel tertia pte ſcamo. cocte: uel q̃nq̃ʒ cuʒ. ʒ. ſ.
uel duabꝰ ptibꝰ eſule in pilꝉ. uel circa mediã noctẽ: ꝛ hoc
more elarioꝝ ad põdus. ℥. ſ. cũ p̃dicto acumine: ꝛ h̃ cõ
tra vitiũ capitis: ꝛ maniã: ꝛ melíam de co. nãli uel innãli
datũ in pil. plus ducit q̃ʒ more eluarij uel in liq̃da ſub̃a.
Uñ datuʒ in liq̃da ſub̃a in maiori q̃ʒtitate dʒ dari q̃ʒ in
pil. raro daꝛ per ſe. in liq̃da ſub̃a põt dari ſingulis duobꝰ
mẽſibꝰ ut dictũ eſt ꝯtra iueteratas cãs capitis: uel alr̃ ad
miſceaꝛ eq̃liter cũ dyaprunis uel triſera ſaracenica: ꝛ in
ſingulis ſeptimanis in frigido uẽtre repleto bis uꝉ ter da
ri põt ad põdus. ʒ. ij. nulla digõne p̃cedẽte ꝛ ſine obſ̃ua-
tione diete: tñ nãli purgatione p̃us facta ſuauiter mũdifi
cat cap̃. a ſupfluitate co. ſilr̃ admiſceanꝛ due ptes dyapru
nis cũ tertia pte elarij de ſuc. ro. qd̃ offeras ſingulis ſepti
manis cõtra abũdãtiã co. ubicũq̃ʒ in corpe ſit: ſine prece-
dẽte digeſtione ꝛ ſine obſeruatiõe diete. ¶ Spãliter in
ca. arthetica ꝛ podagra: q̃ elm̃ de ſuc. ro. fuit inuẽtũ ꝯtra-
calidas poda. põt ergo dari delicatis ꝛ robuſtis ſi abun
det calidus hu. ꝛ innãlis ſicut flegma ſalſum uel dulce:
cũ feb. uel ſpẽs co. innãlis. hoc enim neq̃ʒ determinat in
ſingulis nec in cã dabis mediã ptẽ de colagogo ut dcm̃
eſt: ꝛ aliã mãm de fl̃agogo qd̃ diceꝛ inferiꝰ. melius eniʒ
ſic purgaꝛ q̃ʒ per exhibitionẽ oxi. ꝛ bñdicte q̃ cũ iſta ſint
ca. multũ nõ abũdãt in febribꝰ: ſed ſi abũdet ſine febri. ꝛ
multũ delicatis hẽt purgari cũ. ʒ. ij. catartici impialis. ꝛ. ʒ.
ij. bñdicte acuatis cũ media pte. ʒ. j. eiule. ꝛ q̃rta. ℈. ſ. ſca
mo. cocte / uel oxi. ꝛ bñdicta in p̃dicto põdere: ꝛ cũ predi
cto acumine. ¶ Si abũdet co. praſſi. uel eru. purgeꝛ cuʒ
℥. ſ. triſere ſarace. que ſpãliter co. praſſi. ꝛ eru. purgat: ꝛ
℈. iij. reu. cũ p̃dicto colagogo. ita tñ ꝙ apponaꝛ tertia ps
melagogi: ut mõ diximꝰ in p̃dicta ꝓportione: uel meliꝰ
catarticũ impiale: qd̃ ad hoc inuẽtũ fuit. ¶ Deꝛ ergo ad
põdus p̃dictũ in ſero in pilꝉ. uel circa mediã noctẽ mo-
re elarij in ſingulis ſeptimanis: uel ſemel in ſeptimana
cuʒ admixtione dyaprunis uel triſere ſaracenice. ¶ Si
aũt in robuſtis abũdet co. cum feb. põt dari. ℥. ſ. reubar.
in colagogo: mirab. citri: uel due partes ſcamonee cocte
¶ Si ſine feb. ℥. ſ. catartici imperialis. ℈. ſcamo. uꝉ eſu
le. ℈. j. uel. ij. ad plus: uel põt admiſceri cum dyaprũ. ꝛ
dari ſingulis ſeptimanis ut dictuʒ eſt: ꝛ hoc mõ dʒ ſophi
ſticari medicina nolentibus accipe: ꝛ abominãtibus: ac-
cipiaꝛ pullus: ꝛ impleaꝛ reub. ꝛ mirabo. citri. uꝉ appona
tur aliquãtulũ cuſcute ꝛ decoquaꝛ in aq̃ ad plenam de-
coctionẽ: poſtea cũ vitellis ouoꝝ in eadeʒ decoctione: ꝛ

īſcellet ⁊ apponant̄ ſpērū pulueres q̄ʒtū uolueris:q̄ruʒ appōne amittat amaritudinē ⁊ exhibeat̄.illud ualet ꝯtra hu.oʒ tñ p̄cedere uſus olei remollitiui.iij.uel.iiij.diebus ſicut malue ⁊ filium.¶Si abhorret oxiçacaram. Cōtra abūdātiam flegmatis ualet polipodiū eſula ciminum ⁊ anetū:⁊ cum p̄dicto īſcellet' ⁊ exhibeat̄:precedente tamen uſu herbarum mollientium.

¶De materia purgādi in cauſa frigida. Cap.II.

d **Ictum** eſt q̄liter ca.cā debeat purgari nūc dicēdū de frida.⁊ pͦ de fle/ te.fl'a g̃ abūdat q̄ñq3 cū feb.q̄ñq3 ſine.Itē tā cuʒ feb. q̄3 ſine.q̄ñq3 nāle eſt:q̄ñq3 īnāle:ut vitreū ⁊ acetoſū ¶Si fl'a nāle abūdet cū feb.uel ſine in debili corpe purget̄ cū ydragogo qđ ſic fit. Accipe abſin.M.j.⁊ idifferē/ ter purgat fl'a ⁊ melīam:ſemi.apij/feni.petro.añ.℥.j.po lipo.℥.ß.q̄ſſent̄ parū:⁊ decoquant̄ in lb.tribus aque ita ꝙ ꝯſumant̄ due p̄tes ⁊ aliq̄d de 3ª.i.ꝙ quātitas.ß.ydro/ gogi ſit lb.ß.colent̄:colature admiſceant̄.ʒ.ij.mirabo.ci tri.kebul'.⁊ dimittant̄ per totā nocteʒ.in mane apponat̄ fiala.j.ſyr.vio.⁊ illud totū ad pōdus lb.j.offerat̄.depoſi ta actuali friditate nō totū caleſiet.¶Si aūt ſubam mi/ rab.dedignat̄ accipe apponant̄.ʒ.v.kebu.⁊ mane colen tur per pānū:ut ſb'a remaneat:⁊ colatura offerat̄:⁊ dabi tur febricitātibꝰ iterpolate.det̄ iſtud de.vij.in.vij.diem uſq3 ad febris ſolōnē.Sanis ēt pōt dari ſingulis menſi/ bus ad plenariā mūdificationē fl'atis.Uel al'r.Accipe.ʒ iij.mirabo.keb.⁊ in.iij.lb.⁊.ß.aque ſtet per noctē cola.⁊ det̄ colatura de tertio i tertiū diē laborātibꝰ q̄tidie ſuauiter ⁊ ſine p̄iculo educit fl'a:⁊ ſoluit q̄tidie.⁊ eodē mō pōt dari ſanis ⁊ delicatis in tenera etate:ul' dent̄ pil.de aloe ⁊ maſti.ſingulis ſeptianis ad pōdus.ʒ.iij.añ p̄rādiū:uel poſt ſine obſ̄uatione diete/⁊ ſine digōne māe p̄cedente ad ꝯfortationē ſtōci:⁊ calidū ſtōcū ꝯfortat:ſenſum repat. ℞.aloes epatici.℥.j.maſticis.℥.ß.ro.gariofi.añ.ʒ.ij.cro/ ci.ʒ.ij.ꝯfice cū ſuc.feni.ſi i capite abūdet fl'a cū ſuc.abſin. ſi in ſtōco uel iteſtinis:cū ſuc.cauliū uel feni.uel cū mel. ſi uelis longo tp̄e ſ̄uare.uel al'r lb.ß.dyātos.lb.ß.yerap̄. ſi fl'a ſit in capite:bñdicte:ſi ſit ex abūdātia eiuſdem circa nutritiua:cōmiſceant̄:⁊ de hac cōmixtiōe ſingulis ſepti/ manis cū uadit dormitū accipiat ad pōdus.iij.ʒ.ſine di/ geſtione māe p̄cedēte ⁊ ſine obſ̄uatione diete:hec q̄deʒ mūdificat caput:ſtōcū ꝯfortat:yerap̄.purgat fl'a a dyafra gmate ſupiꝰ.bñdicta a dyafragmate iferius.Si fl'a aceto ſum abūdet in debili:uel cū feb.uel ſine:purget̄ cuʒ me dia p̄te ydragogi huiꝰ:⁊ media ex melago.det̄.Si vitre um eodē mō uel cū utroq3 ſi uolueris per ſe tm̄.ſ.cū me/ dia p̄te ydrago.⁊ media melago.uel colago.non q: aſſi gnet̄ nā duplex in vitreo ut in acetoſo:ſ3 iterū in ꝯgela/ tione trahit̄ ad nāʒ meīicā:uel q: purgata meīia purgat fl'a ⁊ eꝯͦ.⁊ q̄cq̄d purgat co.purgat fl'a mūdificādo ⁊ eꝯͦ Si aūt in corpe nō delicato uel robuſto fl'a nāle fac̄ feb. pōt purgari cū.℥.ß.bñdicte ſimplicis.Si acetoſuʒ ul' vi/ treū eodē mō cū.ʒ.ij.ſimplicis.⁊.ʒ.ij.yerap̄.⁊ pp fumum meīicū in aceto pp ꝯgelationē vitrei.¶Si vͦo abundet fl'a nāle ſine fe.⁊ pati.ſit fortis:tūc acuat̄ cū.℥.ß.bñdicte. cū.℈.j.⁊.ß.eſule:⁊ det̄ in pill'.⁊ ſpāliter ſi mā ſit ſub dya/ fragmate:uel ſi ſit ſup̄ dyafragma:dent̄.ʒ.iij.yerap̄.cum ℥.ß.blāce:uel.℈.j.eſule:⁊ q: blāca violēter purgat ⁊ ma gis q̄3 bñdicta ideo minꝰ acuit̄ q̄3 bñdicta.Iſte eniʒ māe debēt dari:⁊ pñt in q̄tuor tp̄ibꝰ anni:uel de duobꝰ i duo/ bus mēſibꝰ ſi abūdātia fl'atis nālis ſit nimia:ſic̄ in q̄buſ/ dā p̄tibꝰ leproſis:litargicis:cephalargicis:epilepticis.vñ iſtis poſt purgationē vnicā pñt dari ſel' in ſeptiana bis in ſero.iiij.uel.v.pill'.ſine blāca cū obſ̄uatione diete ⁊ ſine digōne māe.uel admiſceat̄ cū eq̄li puluē dyātos ul' pli/ ris:⁊ offerat̄ in ſero ſel' in ſeptiana ad q̄ʒtitatē.ʒ.ij.tūc cū p̄dcis paſ.e p̄nͦ mo:bi ſingulis noctibꝰ pñt dari:ul' ad q̄r tā uel ad q̄ntā noctē.iiij.uel.v.pill'.de p̄dictis medicinis Si in forti corpe ſit fl'a vitreū uel acetoſuʒ ſine fe.purge/ tur cū eq̄li mixtura yerap̄.ul' yeret'.ad pōdus.iiij.ʒ.⁊ acu atur p̄dicto mō cū.℈.j.⁊.ß.eſule.uel.℈.j.ſcamo.uel alte ra aliarū tm̄. Et notādū ꝙ maior doſ yerap̄.uel yeralo. uel blāce eſt.℥.ß.⁊.℈.j.eſule.Minor doſis eſt.iiij.℥.⁊ ℈.j.⁊.ß.eſule.Media doſ.iij.ʒ.cū.℈.j.⁊.ß.eſule. quibꝰ aūt maior.media.minor debeat dari ſic pōt probari.poſt 2ᵐ diē potationis oximell'.da.ʒ.ij.de paulino : ⁊ ſi ducat̄ uſq3 ad tres ſellas da mediaʒ doſim:ſi uſq3 ad q̄tuor uel pl'es det̄ minor.Si bis uel ter uel nō moueat̄ det̄ maior ꝯſiderata tñ ꝯditione nāe vigore:q: ubi iſte deficiūt me liꝰ eſt ut paulatim ⁊ frequēter educat mām q̄3 ſel':qđ q̄dē teſtat̄ Alexā.tñ in mō pōt decipi medicꝰ ꝙ ꝯfectiōes q̄ñ q3 acuunt̄ plus debito:q̄ñq3 parū.Et notādū ꝙ bñdicta minꝰ laxat q̄3 aliq̄ iſtarū:vñ oʒ plus acui.de meliori cōſi lio eſt/ut nō det̄ blāca per ſe:q: nimis eſt violēta.¶℞.g̃ el'm ⁊ gūmas uenenoſas:ſ3 admiſceat̄ medietas alicuiꝰ medicine faciēs ad id cū co.ſic ēt dico de yeraruf.que da tur ꝯ oēs ſpēs lepre in cā meīica cū tribꝰ p̄tibꝰ yeralo.In fl'atica cū duabꝰ p̄tibꝰ yerap̄.in col'ica cū duabꝰ charatis i/ p̄ia.¶Cōtra ſcabiē ⁊ ꝯ hu.uenenoſos tā cal'os q̄3 frigi/ dos idifferēter:ſ3 q: eque ul' magis eſt uenenoſa yerap̄. ſic̄ blāca:ideo nō dat̄ per ſe:ſ3 cū alio in media p̄te alicu/ ius māe ad id faciētis cū ea.¶Sil'r potionādus in ca.cā pōt p̄bari cū pill'.añ cibū ad pōdus.v.de.⁊ ſm magnaʒ uel minorē doſ.ſ3 decipit̄ medicꝰ in his pil.ſicut in pau/ lino:pp errorē ꝯficiētiū:ſic̄ eni fl'a cū feb.uel ſine abūdat ita ⁊ meīia ¶Itē meīia tā cū feb.q̄3 ſine feb.q̄ñq3 eſt nā lis:q̄ñq3 cū inālī feb.ſine feb.abūdat in delicatis ⁊ debi lioribus purget̄ cū melago.qđ ſic fit.Accipe ſe.feni.apij/ petro.carui/dauci/epithimi/ſene/cuſcute.añ.℥.ß.q̄ſſent̄ ſe.decoquant̄ parū in tribꝰ libris aque uſq3 ad ꝯſūptionē vnīꝰ:ita ꝙ de alia aliq̄d ꝯſumat̄:colent̄:⁊ colature admi ſceant̄.ʒ.iiij.mirab.idor in ſero ⁊ mane. apponant̄ i fia la.j.ſyr.vio.⁊ totū offerat̄.¶Si ualde ſit delicatꝰ fiat ut dictū eſt in colago.ſ3 apponant̄.ʒ.ij.mirab.indor in cra ſtino colet̄ ⁊ offerat̄:q: ſub'a mirab.auferet̄ p̄ calitatem. uel al'r in lb.j.⁊.ß.mirab.idor ponat̄:⁊ i alia p̄te.ʒ.j.⁊.ß. lapi.laçuli:⁊ dimittat̄ ſic per noctē:⁊ in craſtino mane of ferat̄ de reſol'one mirab.cū ductꝰ fuerit uſq3 ad.iij.ul'.iiij aſcel.⁊ hu.tracti ſūt ad ſtōcū:det̄ alia p̄s medicīe q̄ hēt la pi.laçuli:ut hu.eductos p̄ cōpreſſionē educat:purgat eni lap̄.laçuli cōprimēdo:⁊ pōt dari ſanis ⁊ maniacis:⁊ me/ lācolicis:⁊ emoptoicis de mēſe in mēſem : uel de.xv.in xv.diebꝰ uſqueq̄ euāta ſit illa mā.¶Sil'r ⁊ egris uſque q̄ ſoluta ſit febris:illud idē dico ſi in robuſtis abūdet me lācolia:pñt ēt dari.ʒ.ij.uel.iij.yeral'.ſecure acuate cū.℈.j ſcamo.cocte.uel cū.℈.j.⁊.ß.eſule:q: ſcamonea plus la/ xat q̄3 eſula.¶Si aūt in robuſtis abūdet cū feb.pōt da/ ri.℥.ß.yeralo.ſine acumine de mēſe in mēſem : uſqueq̄ ſoluat̄ febris:ſed ad minus de duobꝰ in duobus menſi/ bus.¶Si meīia innālis abūdet cum febre ſoluat̄ ut di/ ctum in tractatu co.p̄raſſine ⁊ erugi.

¶De medicinis opiatis. Cap.III.

d. **Icto** de medicinis laxatiuis reſtat dicere de opiatis.¶Opiatarū g̃ q̄dā dan tur ꝯtra frigidas cās:q̄dā cōtra cal'as ⁊ frigidas idifferēter.¶Itē earū que dant̄ ꝯtra fridas:quedā dā/ tur p̄ncipal'r ꝯtra flegma:ut aurea alexā.opiata odropi/ ron.opopira aūt cā multa violētia deſiccat hu.fl'aticos: vñ iterp̄tat̄ ignis ſacer:⁊ ideo nō oʒ dari ꝯ meīiam:q̄dā dant̄ p̄ncipal'r ꝯ meīiam ut eſdra metridatū:quedā p̄n/ cipal'r ꝯtra co.ut rub.reges.Quedā ꝯtra utraſq3 ut thiri aca:⁊ maxime ꝯtra uenenoſam.¶Opiatarū ergo mul tiplex eſt utilitas.p̄mo ꝯfortat mēbra ⁊ debilitata caleſac̄ 2ͦ ꝯſumit ⁊ deſiccat urinā.⁊ 3ͦ itercipit fluxū mēbroruʒ: ut g̃ effectꝰ cōſideret̄/iſta ſunt ꝯſiderāda.ſ.diuerſitas ſb iecti:tp̄is opportunitas.Manerles dādi diuerſitas ſbie cti ſic:quedā eni corpa diuerſis abūdāt hu.ſubtilibus ⁊ crudis:q̄dā ipuris ⁊ cōpactis.vbi grā.Si lenes ſint hu.

pōt opiata dari:ut in causis reumaticis. Sꝫ distinguēdū
est:q: quādoqꝫ hu. lenes sunt ꝛ rabidi:ꝛ tunc a pncipio
pōt dari opiata:sicut aurea/uel metridatū:q: he sunt forti
ores. Leuis eni opiata nō posset tātā mām desiccare. im
mo plus dissolueret ꝙ̄ ꝯsumeret/ꝛ ita lederet:ꝫ si pauci
sūt hūo. a pn° bn̄ pōt dari. leuis opiata nimis desiccaret.
Si aūt hu. sint grossi pmo digeras cū paulino:uł aliquo
oximel. uł gargarismatib⁹:ꝛ pōt dari opiata fortis:sic me
tridatū/uel aurea/uel thiriaca. Si eni a pn° dares opiatā
tūc desiccares subtiles ptes:ꝛ h̓ eēt cā maioris cōpactiōis
vn̄ male daṫ thiriaca q̄rtanarijs:a pn°. s. nisi post. vij. ac
cessiones. tpis aūt opportunitas cōsideraṫ:aut eni ad flu
xū intercipiēdū daṫ:aut desiccādū:ut cū est cā reumatica
multa. Notādū tn̄ ꝙ qn̄qꝫ cā reumatica multū est violē
ta:ꝛ tūc in q̄cūqꝫ daṫ opiata cū vino decoctionis saluie/ꝛ
casto. ꝛ nō sustinet dilationē/nisi adsit febris:ꝛ debet da
ri opiata:sic in apoplia palii litargia. Vn̄ a pn° daṫ thiri
aca trib⁹ dieb⁹ ꝯtinuis cū vino decoctiōis casto. ꝛ saluie.
Et nota ꝙ in litargia nō dꝫ dari thiriaca:ubi adsit febris
ꝯtinua:sed decoctio saluie ꝛ castorei bn̄ pōt dari:qn̄ daṫ
ad desiccādū exhibeaṫ q̄cūqꝫ hora uolueris:stōco tn̄ exn̄
te ianito:q: si eēt replet⁹ ipediret effect⁹ opiate. vn̄ longo
tpe dꝫ ieiunare:ut forti⁹ opeṫ medicina. ¶ Itē in hyeme
denṫ fortiores ꝛ in maiori q̄ntitate. In estate v̓o leuiores
ꝛ in minori q̄ntitate. ¶ Dādi modus ꝯsideraṫ:q: febrici
tātib⁹ ut in tertiana uel ꝯtinua de flate salso pōt dari i aq̄
tepi. q: cū vinū sit fumosūꝫ nō ualet in h̓ casu. In cōtinua
tn̄ de flate salso cū vino multū limphato pōt dari. Meli
us tn̄ cū aq̄ tepi. sanis ꝛ febricitātib⁹ q̄rtana uera ꝛ quoti
diana de flate nāli:ꝛ vitreo ꝛ acetoso in vio tep̄. q: vinū
meli⁹ trahit v̓tutē opiate in ꝓfūdo. ¶ Itē qn̄qꝫ daṫ distē
perata:qn̄qꝫ in pil. cū nebula. s. delicatis. ¶ Itē ꝯ̄ reuma
ticas cās dꝫ dari cū vino subtili ꝛ albo/ꝛ multū limpha
to:q: forte vinū cū sit multū fumosum multū apiēdo po
ros augmētaret fluxū. ¶ Itē nō ꝙ cuꝫ oīs opiata fere sit
ca. nō daṫ in ꝯtinuis/nisi reges/que nō est cala:ꝛ daṫ in
sero cū syru. ro. uł vio. ad ꝓuocādū somnū:ꝛ itercipien
dū cās reumaticas:q: in ꝯtinuis in cā reumatica non dꝫ
fieri fomētatio:ꝓuocat eni reuma. ꝛ ita daṫ reges ad pō
dus. iiij. dena. uel. v. cū v̓o daṫ in iterpolatis sicut in ter.
ꝯtinuis expectabis q̄rtā accessionē:ꝛ tunc pōt purgari si
fortis sit patiēs:pōt dari opiata:si debilis sit patiēs ad ꝯsū
ptionē mā̈e/ꝛ euōnē febris:uel purgabis ꝛ dabis opiatā
an̄ horā accessionis. ꝛ ēt pmanente feb. ter uł q̄ter dabis
an̄ horā accessiōis usque q̄ soluaṫ feb. ꝛ in ꝯtinua ꝛ q̄rta
na an̄ expectabis ad min⁹ septimā accessioneꝫ:qm̄ fit de
grossa mā̈:ꝛ post dabis opiatā. s. thiriacā cū vino decocti
onis mēthe purgabis:ꝛ post horā accessiōis dabis opia
tā:ꝛ ita de. xv. in. xv. dieb⁹ dabis opiatā usqꝫ ad aliā pur
gationē/uł febris solonē:q: ḡ in q̄rtana est durus hu. da
metridatū uel thiriacā. ¶ In tertiana v̓o nota musā ene
am. ¶ In tertiana v̓o dāda est reges uł rub. troc. ¶ In
q̄rtana notha:uel tertiana uł quotid. de salso flate:dabis
musam eneā. ¶ In quotidia. de nāli flate:uel acetoso:
uł vitreo auṙ. ale. ꝛ qn̄qꝫ musa enea daṫ. ¶ Itē in quoti
dia. de salso flate uł tertiana notha qn̄qꝫ daṫ eq̄lis mixtu
ra auree rub. aurea aūt rōne flatis salsi itriseci. rubea rō
ne eiusdē. ¶ Itē dictū est ꝙ in ꝯtinuis nō daṫ ca. opia
ta. Nō tn̄ casum ꝙ febres ꝯti. ex multa mā̈ dissoluta fluē
te ad spūalia patiṫ suffocationē uocis. Si ḡ timeas de su
bita suffocatiōe da thiriacā ꝓbatā ꝛ statim recupabit uo
cē:ꝫ si exicceṫ uox. i. si ex siccitate suffoceṫ uox:qd̓ cogno
sciṫ per extenuationē corpis nō dabis:q: magis lederet
desiccādo. Silr̄ dico de mlīb⁹ si sit colica/ꝛ tenuis:ꝛ tali
des thiriacā ꝓbatā:in ppetuū fiet sterilis/desiccādo mr̄i
cē. Si v̓o sit pinguis ꝛ hu. deṫ thiriaca ꝓbata:ꝛ perpetu
abit mr̄icē ad ꝯcipiēdū. ¶ Itē dico ꝙ si ꝓbata fuerit thi
riaca:qn̄qꝫ fluxū uē. stringit forti⁹ ꝙ̄ athanasia uel micle
ta. ¶ Itē si pauca est mā̈ ꝛ liq̄da ut dcm̄ est:ꝛ reumaticat
ad os ꝛ ad nares uel ad oculos/da in sero rubeā. uł pōt
addi aliq̄d de auripigmēto. qd̓ intercipit reuma capitis.
Et nō ꝙ ꝯ̄ cās reumaticas ꝛ cās frigidas nō debent da
ri acrumina:ut alliata/ꝛ pipata. Si magis sit liq̄da ꝛ reu
maticās da aureā/uel dyaolibanū/uel metridatū:q: iste
opiate ualde sūt calē. Si adhuc sit maior sic in epilia uel
apoplia:da q̄cūqꝫ hora supuenit/uel thiriacā:ꝛ de h̓ tri
bus dieb⁹ ꝯtinuis a pn° morbi:ubi aūt cōpacta est mate
ria nō dꝫ dari a pn°:sed post pmā purgationē in frida ar
thetica. In q̄rtana uera:in notha:in litargia:in epilia: in
cephalea:in frida cā:emigranea:in emopogra:in emor
rogia. ¶ Dictū addo de pali. ꝛ apoplia. s. minorē dabis
thiriacā/uel metridatū singulis. xv. dieb⁹/ꝛ in asmate de
flatica mā̈ corpe exn̄te carnoso:q: si esset extenuatū ꝫ fie
ret asma ex flate nō dareṫ ei:q: nimis desiccaret. ¶ Itē
ut dictū est:ꝙ q̄dā opiate recipiūt utrāqꝫ cām. s. ca. ꝛ fri.
ut thiriaca:ꝛ tu itelligas de ipsa que est uenenosa. ¶ Itē
dico ꝙ in oī spē lepre:tā in ca. ꝙ̄ in frida dabis thiriacā
post pmā purgationē cū suc. fumiterre tep̄. de. xv. in. xv.
dieb⁹ usqꝫ ad aliā purgationē. ¶ Itē daṫ thiriaca cōtra
morsum reptiliū:ꝛ ꝯ̄ uenenuꝫ:ꝛ ꝯ̄ morsum rabidi canis
daṫ p os ut liq̄fiat:ꝛ itercipiat idē uenenū ne ꝑueniat ad
cor. ꝛ poniṫ sup vuln⁹ ut ꝯ̄haṫ vuln⁹ ad exteriora. ¶ Itē
notādū ꝙ ꝯ̄ morsum rabidi canis usqꝫ ad anni circularē
reuolutionē dꝫ dari singulis. xv. dieb⁹. ¶ Multotiens
eni ꝯtigit ꝙ facta circulari reuolutōe anni uenenū patet
qd̓ totū annū latuit. In eadē enim hora in q̄ morsus fuit
dissoluiṫ:ꝛ fac̄ hoiem freneticū. ꝛ destruit eū stati. ¶ Silr̄
dico ꝙ ꝯ̄ morsum frenetici daṫ thiriaca uł metridatū per
os/ꝛ poniṫ sup vulnus. aŀr fieret hō morsus freneticus.
¶ Itē daṫ thiriaca p os ꝯ̄ antracē si nō febricitet:ꝛ pona
tur bis uł ter q̊usqꝫ rūpaṫ apa:uel pluries in die:uł daṫ
ꝯ̄ uenenū qd̓ recipiṫ p os:h̓ mō:fiat clistē uel uomit⁹ ut
sic stōco ianito maiorē h̄eat efficatiā:aŀr eni posset ipedi
ri:ꝛ tūc offeraṫ thiriaca/uł metridatū:ꝛ dari dꝫ trib⁹ die
b⁹ ꝯtinuis:uel opiatarū recta dosis est nō excedē pōdus
v. ʒ. uel. ij. ℥. nisi in exhibitione toxi. tūc eni pmo dꝫ dari
ad pōdus. iij. uel. iiij. ℥. ꝛ post in maiori q̄ntitate. idē dico
de metridato. Et notādū ꝙ in calefactiōe epatis preiudi
cat trifera saracenica data in mane cū aqua calida.

¶ De aquis clarificātibus visum. Cap. IIII.

h Umana nā̈ nō min⁹ idiget aq̄s ꝙ̄ ali
is medicinis. ¶ Vn̄ ꝯ̄ diu
sas egritudines diūse aque phisicales fuerūt in
uēte:q̄rū quedā sunt visus clarificatiue:q̄dā laxatiue:q̄
dā faciei mūdificatiue:q̄dā ꝯstrictiue:q̄dā apitiue oppila
tionis splenis/ꝛ epatis/ꝛ mr̄icis/ꝛ uesice. Accipe ḡ duo
uasa plūbea/uel stānata:uel vnū stāneū/qd̓ est inferius:
adeo stāneū ꝛ labiatū:ita ꝙ labia possint iterseri iferius.
¶ Vas supi⁹ iferius sit latū:supi⁹ acutū:ꝛ labia iterius:ꝛ
lōgū rostrū in decliuiori. Repleaṫ ḡ uas iferius usqꝫ ad
mediū de folijs agrimonie/v̓bene/feniculi/ruthe/memi
te/leuistico/icisis:ꝛ post supaspge de vino albo ꝛ claro:ꝛ
tūc uasa circa labia bn̄ ligenṫ cū argilla:ꝛ tūc ponaṫ uas
supra fornacē terreā/que h̄eat orificiū supius:ꝛ tunc car
bones supponanṫ accēsi sine fumo:ꝛ tūc per calorē ignis
resolueṫ in fumū:qui ascēdēs supius cū non possit expi
rare ꝯdēsaṫ in aquosam nām:qui descēdēs per superi⁹
uas decurrit usqꝫ ad labia usqꝫ ad rostrū:ꝛ guttatiꝫ distil
lat:ꝛ recipiṫ in fiala vitrea. ¶ Spālia huius aque sūt de
fri. causa tumorē palpebrarū repmere:lipitudinē oculo
rum desiccare:visum clarificare:lachrymas intercipere:
maculas frangere:si vis ut fortius maculam frangat ap
ponanṫ folia gallitrici:ꝛ morsus galline rubeos flores
hn̄tis. cōtra pdictas causas pōt etiā fieri de feni. ¶ Vn
de cōe expimētuꝫ. decoq̄nṫ radi. feni. ꝛ folia in aq̄:ꝛ sup
apponaṫ peluis:ꝛ illa que cōdēsaṫ recipiaṫ in fiala:ꝛ sin
gulis dieb⁹ mane ꝛ sero:ꝛ in angulo oculi vna gutta po
naṫ. ¶ Cōtra pdcās cās ad frāgēdū maculā distēpa pul

uerē mirte cū p̄dictis aq̄s ⁊ aloes. Siľr cola: ⁊ in utroq̄ angulo oculi ponať vna gutta mane ⁊ sero. ¶ Itē. Accipe flores albe spine flores salicis: ⁊ fiat aq̄ ut p̄dcm̄ est ¶ Sp̄alia huiꝰ aque sūt pūctiones ⁊ arsuras ⁊ rubores oculoꝝ remouē: lachrymas de ca. cā itercipe: ⁊ maculas de eadē cā frāgē. ¶ Itē. Accipe fraga matura ⁊ pone in uase de iūcis ⁊ dimittas cōputrescē: ⁊ aquā distillātē recipias in uas vitreū. ¶ Sp̄alia huiꝰ aque sūt maculas recētes de utraq̄ cā frāgē: ⁊ lachrymas in utraq̄ cā deficcare: visum ipeditū de utraq̄ cā clarificare. ¶ Itē colligať aq̄ de vineis in uere suspēsa fiala ad caput rami incise vinee in utroq̄ angulo ocľi ponať vna gutta. ¶ Specialia huiꝰ aque sūt pūctiones ⁊ arsuras oculoꝝ remouē visum ipeditū de ca. cā clarificare. ¶ Itē extrahať aq̄ ut dictuꝫ est de folijs eufragie. ¶ Sp̄alia huiꝰ ⁊ signa sunt lachrymas de fri. cā itercipe: palpebras de eadē cā tumidas extenuare: maculas de fri. cā frāgē: visuꝫ ipeditū de eadē cā clarificare. ¶ Itē ex̄hať aq̄ p̄dicto mō de folijs ro. ¶ Sp̄alia signa huiꝰ aque sūt facta iunctiōe sup frōtē ⁊ timpora ⁊ sup uenas pulsatiles: ⁊ uolas manuum ⁊ pedū calorē febrilē rep̄mē ⁊ alterare: ⁊ facta iunctiōe circa nares cerebrū ꝯfortare: sp̄s aiales multiplicare: accepta p os in colica cā fluxū uē. itercipit: eodē mō aq̄ viol. ⁊ eūdē effectū h̄et nisi q̄ illa laxat: ⁊ ista cōstringit.

¶ De aquis mundificatiuis faciei. Cap. V.

s Equitur de aq̄s mūdificatiuis faciei ex̄hať aq̄ a floribꝰ fabarū: ⁊ cū aq̄ illa illiniať facies ⁊ collū ⁊ manꝰ. ¶ Specialia huiꝰ aque sūt dealbare / cutē extenuare / colicas maculas remouē: huiꝰ rei argumētū est q̄ lauatura aque fabarū h̄et p̄dicta mūdificare ⁊ cutē extenuare. cū ergo faba que terrestris est ⁊ grossa h̄eat h̄ facē: multo fortiꝰ aq̄ floꝝ fac̄ h̄. ¶ Itē. Accipe entale dētale / classam / boracē / sarcocol. coral. ⁊ cristal. al. farinā cicerū / marmoꝝ al. anetū dulce / gipsum / risi / orob. ⁊ portula. ista pulueriçata cōficianť cū p̄dicta aq̄ muscata: ⁊ fiāt pil. ⁊ deficcenť s̄b vmbra. ⁊ cū opꝰ fuerit facta suffumigatiōe cū aq̄ decoctionis de palea ordei ⁊ auene distēpereť pil. vna cū p̄dicta aq̄ ⁊ deliniať facies: ⁊ pepleť p totā nocteꝫ: ⁊ in crastino laueť cū lauatura furfuris uel fabarū: ⁊ postea cū aqua simplici. Istō fortiꝰ h̄et dealbare cutē ⁊ attenuare maculas ⁊ pānos ⁊ lētigines de ca. cā dissoluē ⁊ abstergē. Eodeꝫ mō p̄nt formari pil. de aq̄ limonū: ⁊ fortiꝰ opanť: limones sūt fructꝰ in trāsmarinis ptibꝰ pui ad quātitatē maloꝝ maciano: isti fructꝰ maturi teranť ⁊ ex̄hať suc. acetosus. ¶ Itē altō sp̄alꝰ istiꝰ aque: q̄ si fiat delinitio circa regionē uesice: uľ accipiať p os in potu frāgit lapi. de ca. cā huiꝰ rei argumētū est: q̄ si ponanť porcelline p noctē vnā in aq̄ in crastino p̄nt malaxari sic̄ cera liq̄facta. ¶ Itē. Accipe flores ⁊ folia ierse. brionie: ⁊ ex̄hať aq̄ ut p̄dictū est: ⁊ deliniatur facies collū ⁊ manꝰ. ¶ Signa sp̄alia huiꝰ aq̄ est faciem denigratā dealbare ⁊ maculas: pānos: lentigines de frida cā extiguē uel abstergē: siľr ⁊ morpheā. ¶ Item. Rx brionie ⁊ ierse. mūdifica. ⁊ fac troc̄. ⁊ deficca ad solē p̄lueriça: ⁊ ꝯfice cū p̄dicta aq̄ ⁊ fac pil. ad q̄ītitateꝫ ciceris: ⁊ p duos annos p̄nt s̄uari: distēpereť pil. vna in mortario: ⁊ facta stuffa cū aq̄ decoctiōis absin. ⁊ herbe viol. deliniať facies ⁊ collū: ⁊ p totā noctē pepleť in crastino in colatura / uľ lauatura furfuris / uel fabarū: ⁊ post cū aq̄ tep̄. simplici. Istud potēter opať in p̄dcis. ¶ Itē ex̄hať suc. a fragaris: uľ ab hasta regia: uel ab herba muscata: ⁊ fiat illinitio circa faciē col. ⁊ manꝰ. ¶ Sp̄alia huiꝰ aque sūt cutem extenuare: ⁊ aromaticū odorē p̄stare. ¶ Si aūt vis dealbare: ⁊ rub. faciē facē cū p̄dcō p̄luē alumis de pluma de basilicone aā. ꝯficianť pil. ut dictuꝫ est: ⁊ deliniať facies. ¶ Itē ex̄hať a floribꝰ nigelle ut dictū est. ¶ Sp̄alia huiꝰ aq̄ sūt cutum ispissatā de frida cā extergē maculas pānos ⁊ lētigines de eadē cā tergē. ¶ Itē cū eadē distēpereť farina nigelle bn̄ cicotriçata ⁊ fiāt pill. ad q̄ītitatem ciceris miori: ⁊ cū opꝰ fuerit distēpereť vna pil. cū p̄dcā aq̄ ⁊ deliniať facies: ⁊ pepleť p totā noctē. ¶ In crastino laueť cū lauatura furfuris uel fabarū. Illud fortiꝰ opať in p̄dcis cāis. ¶ Itē aliud. ifūdať nigella in aq̄ frida ⁊ p octo dies dimittať usq̄q̄ findať cortex p iflationē nigelle: ⁊ postea terať: ⁊ distēpereť cū aq̄ frida: coleť p pānū ⁊ dimittať residē: ⁊ qō clarū fuerit p̄yciať: ⁊ illud spissum qō remanet in fūdo deficceť in vmbra: postea distēpereť cum aq̄ ⁊ dimittať residē: ⁊ iterū qō clarū fuerit p̄yciať: ⁊ illō spissuꝫ deficceť: ⁊ sic fiat decies uľ pluries. ⁊ tūc cū p̄dicta aq̄ formenť pil. que fortius in p̄dictis causis opanť.

¶ De aquis sp̄ualium membroꝝ. Cap. VI.

s Equitur de aq̄s sp̄ualiū: ex̄hať a folijs leuisti. ysopi satureie / floꝝ yreos / prassij / enule cāpane / floꝝ trifolij: illius q̄ mľtos h̄et flores ad q̄ītitatē nucis gallie: cuiꝰ flores dum sugunť exhiť: q̄si mel. uľ çuc. ¶ Sp̄alia huiꝰ aq̄ sunt hu. ffaticos circa sp̄ualia dissoluē: sputū attenuare: ⁊ de facili expellē: ⁊ ēt circa eadē mēbra dissoluē. ¶ Itē. Accipe gūmi ar. dragagā. al. raō. ligri. vio. ⁊ maluarū. ifūdanť in aq̄ ⁊ ex̄hať aq̄ ab illis p decoctionē ut dcm̄ est. ¶ Sp̄alia hꝰ aq̄ sūt duo. s. calitatē sp̄ualiū rep̄mē ⁊ alterare: ⁊ siccitateꝫ sp̄aliter ifūdē. ¶ Itē ex̄hať aq̄ a folijs plātagis. q̄nq̄neruie: tormētil. ⁊ ro. ¶ Sp̄alia huiꝰ aq̄ sūt si in potu recipiatur cū vino ca. sp̄ualiū vulnera de ca. cā ꝯsolidare: uľ discrasiā factā de ca. cā alterare. ¶ Itē ex̄hať aq̄ de folijs uľ floribꝰ iacee al. uľ nigre / tapsi barbassi ro. sauine lapac. iuersi. ¶ Sp̄alia huiꝰ aq̄ sūt fridā dispōnē sp̄ualiū alterare: si recipiať in potū ffaticos hu. cōsumē ⁊ vulnera sp̄ualiū facta de frida cā ꝯsolidare. ¶ Itē. Accipe mēthā mellissaꝫ bethonicā / balsamitā / satureiā / saluiā / serpillū / poliū pulegiū regale / hastā regiā / ⁊ de folijs istaruꝫ ex̄hať aq̄ ut dcm̄ est. ¶ Sp̄alia huiꝰ aq̄ sūt debilitateꝫ capitis ⁊ stōci p̄uenientē ex friditate rep̄mē: digōnē stōci ex isensibilitate ꝯfortare: fluxū uē. de frida cā itercipe. Siľr p ꝯ̄riuꝫ h̄et aq̄ ro. calidā discrasiā stōci alterare: ⁊ fluxū uē. de ca. cā itercipe. ¶ Itē ex̄hať a folijs ⁊ floribꝰ reste bouis. ¶ Hec aq̄ alterat fortiꝰ discrasiā stōci de ca. cā ⁊ itercipit fluxum uē. de ca. cā. ¶ Itē ex̄hať aq̄ a folijs sambuci ro. ¶ Specialia huiꝰ aq̄ sūt si recipiať p os hu. exn̄tes in stōco ⁊ itestinis dissoluē: ⁊ p uterū expellē. vn̄ cibꝰ factꝰ de sambuci floribꝰ v̄tutē h̄et laxādi in fri. cā uľ in colica citrina: uel vitellina: uľ de ffate salso: uľ dulci: uľ vitreo. ¶ Itē extrahať aq̄ a floribꝰ viol. malua. hec aq̄ h̄et alterare ⁊ laxare. ¶ Itē ex̄hať aq̄ a floribꝰ nenuf. sꝫ duplex est vngula caballina: maior / ⁊ minor. Maior h̄et croceos flores. Minor h̄et al. ⁊ ab al. ex̄hať ut dcm̄ est. ¶ Sp̄alia huiꝰ aque sūt. si cū aq̄ tepi. frōtes ⁊ timpora ⁊ uene pulsatiles deliniant: rep̄mit calorē: accepta p os calidā discrasiā stomaci splenis ⁊ epatis alterat. ¶ Itē cū aq̄ tepi. fiat fomentatio sup regionē epatis: uel cū eadē aq̄ ⁊ farina ordei fiat emplastrū ⁊ epati supponať. ¶ Itē cū albumine oui, deliniať regio epatis: ⁊ tūc asp̄gať puluis factꝰ de nenu. ¶ Cōtra icteritiā croceā iste sinapismus potēter alterat discrasiā epatis ⁊ urinā remittit. ¶ Itē de radi. eiusdē herbe fiant trocisci ⁊ ponātur in lixiuio ⁊ dimittanť residē. ablutio huius lixiuij capil. p̄longatos multiplicat ⁊ rarificat. ¶ Itē. Accipe radi. brusci / sparagi / dyātos / scolopē. ceterac. politricū / pēdilidion / epatice / pulmonarie / gramis senationes / cretā simplicē / cētauree / psilij / se. citrulli / melo. cucur. cucu. brusci / sparagi / apij / petro. macedo. feni. leuisti. ameos / sile. mōtani / dauci / saxifragie / milij solis / xilobal. paucedani / uel yreos / hedere arboree ⁊ terrestris gūmi hedere / nuclei ceraśoꝝ / cātaridarū / uel cariarboꝝ / lap̄. sp̄ōgie / plūbū / sanguinis hirci / aceti al. fulonis / se. minoris / cinamomi / spice nar. se. acori usti / urtice / trifolij / tribuli marini ⁊ cāpestris: ad libitū. ponātur ista in amphora magna amplū h̄ite fundū ⁊ strictū os: coopiať supius cū argilla. ¶ Itē iuxta orificiū fiat foramē: ubi ponatur

caput emboti. ¶ Itē ligenť: z tūc sb amphora pma pōať
lētus ignis: ita q per ebullitionē nō possit accedē ad ca/
put emboti: z tūc soluiť fum⁹ qui per embotū currēs usq3
ad aliā ollā in supiori ɔdēsabiť: z in aqueā nām uľ sbam
que ualde clara est z subtilis: in inferiori olla recipitur.
¶ Spālia huius aque sunt oppilationē splenis z epatis
de fri. cā remouere oppilationē mřicis apit. lap. in reni/
bus z uesica frāgit. ¶ Item eidē aque apponať çuc. z sy
rupeť z offeratur in predictis causis.

¶ De aqua ardenti. Cap. VII.

s **Equit** de aq̄ ardēti que sic fit. Accipe sex
tarium vini nigri z uetustissimi z
ponať in amphora eodē mō formata z apponā
tur. ℥. iij. utriusq3 sulfuris / uľ utriusq3 auripigmēti: armo
niaci / tartari / salis nitri lb. j. olei cōis uetustissimi z coq̄/
tur usq3 ad duarū ptiū ɔsūptionē: z tūc coleť z addať aq̄
caľa: z exhať p embotū sic p̄dictū est in alia olla: z exhať
aq̄ pma. ¶ Spālia hui⁹ aque sūt si delinať cādela / uľ li/
ciniū / z iponať sub aq̄ nō extinguiť. ¶ Itē si supaspgať
capillo uľ pāno uel pilo: q tot⁹ capillus / uľ pilus / uel pan
nus cōburať: z postq̄ ɔsūpta fuerit remanebit pān⁹ ille/
sus z illud supra qd ponet.

¶ De oleis. Cap. VIII.

h **Umana** nā nō min⁹ indiget oleis q̄3
aqs ad sui ɔſuatōez. ¶ Ole
orū q̄dā sūt frida: q̄dā ca. ¶ Itē tā fridoꝝ q̄3 ca
lidoꝝ q̄dā laxatiua / q̄dā ɔstrictiua. ¶ Itē q̄dā olea fiunt
de semib⁹: de florib⁹: de fructib⁹: de gūmis: quedā de li/
gnis: q̄dā de vitellis: q̄dā de radi. q̄dā de alijs. ¶ Sz p̄
mo de fri. dicam⁹: z de oleo ro. Accipe g̃ flores ro. viri/
diū z repleať fiala florib⁹ z oleo: ita q p lb. j. ro. sint due
lb. olei. obtureť uas z apponať soli p. xl. dies singulis die
b⁹ moueať seľ: z post decoctionē p pānū al. coleť: z oleuz
sup aquā fridā pijciať: z moueať cū v̄ga corili excortica/
ta: z iterū ponať in aliā aquā fridā z moueať: z ita fiat de
cies: ex ista eni lauatura maiorē acqrit friditatē z miorez
siccitatē. Uñ magis ifridat z humectat. ¶ Itē ponať i fia
la vitrea z apponať soli usqueq̄ aq̄ humiditas que poros
itrat ɔsumať. ¶ In frida regiōe ubi ex lēto calore aeris
nō pōt decoq: ponať in uas plenū aq̄ z bulliat p. ij. uel p
iij. dies ad tertiā ptē olei: z si nō hēas oleū oliuarū exhas
oleū de nucib⁹ recētib⁹ excoriatis h̄ oleū fiat oleū ro. uel
excorticenť nuces ueteres: z ifūdanť p duos dies i aquā
fridā: deide exhať oleū. vñ dico q lac nucū recentiū pōt
dari febricitātib⁹ cōtinue in frida regione sic lac amigda
larū in caľa. ¶ Spālia hui⁹ olei sūt: si fiat iunctio febrici
tātib⁹ ɔtinue uľ iterpolate circa frōtē z tipora z uolas ma
nuū z pedū: z sup uenas pulsatiles do. rep̄mit: calorē al/
terat: sōnū iducit: sz h̄ nō dz fieri in die cretico: ubi speras
de uři / uel de pticulari. ¶ Itē singľare. terať vitella ouo
rū cū oleo ro. z fiat emplʼm sup regionē epis: uľ sup igni
tū apa: vna uel duplici appōne doľ. mitigat: z fumositatē
z acumē māe obtūdit: locū detumē fac: ruborē a loco re
mouet. ¶ Itē fiat emplz cū vitellis ouoꝝ z oleo ro. z pa/
rū croci / opij. ℈. j. uel. ʒ. j. si ponať sup arthetică ca. super
alia empľa doľ. mitigat: z in pte discrasiā alterat. ¶ Itez
mixtū cū eq̄li pōdē suc. plātagi. p clistē in dissinteria po/
tēter vľnera cicatriçat: doľ. mitigat rep̄mēdo māz. ¶ Itē
oleū vio. siľr fit: z eadē sūt signa illi⁹ z isti⁹: sz h̄ est laxati/
uū. Illud v̄o cōstrictiuū. ¶ Spālia hui⁹ olei sūt: si cū eq̄/
li pōdē suc. mercurialis p clistē inijciať in acutis ɔtinuis
z iterpolatis suauiter remollit itestina: z suauiter supflui
tates expellit. ¶ Eodē mō fit oleū nenufarinū: de flori
b⁹ al. vngule caballine minoris: z eedē sūt spēs illi⁹ z isti
us: sz vnū est spāle isti⁹: si fiat iunctio sup regionē epatis:
z fiat sinapism⁹ cū puluē sanda. istud potēter ca. discrasiā
epatis: z sensuz nāe in vna uel duplici appōne fere usq3
ad nālē remittit. ¶ Itē diuidanť poma mādragore per
ptes z decoq̄nť in oleo in duplici uase in frida regiōe ut
dictū est: uel ad solē. ¶ Olei hui⁹ spālia sūt in febrib⁹ cō
tinuis z iterpolatis eadē que z olei ro. sz q2 istud oleum
narcoticū est: z forti⁹ alterat q̄3 oleū ro. dz rep̄mi cū lacte
mřieris mixto: idē ualet ɔtra guttā ca. z podagrā. ¶ Itē
notādū q loco pomi mādragore ualet ubicūq3 terraruz
se. iusq. z oleū iusq. pro oleo mādragorato. qd sic fit. De
coquať se. iusq. ut dictū est: z coleť. ¶ Spālia huius olei
sūt in ca. arthetica dolorē rep̄mē mediocriter iducendo
stuporē: z calorē rep̄mē: in arsuris z i excoriatiōib⁹ sub/
tilē cicatriçationē facē z arsuras mitigare. ¶ Aľr fit z for
ti⁹ in p̄dictis arsuris z cāis opať. Accipe in vigilia ioan/
nis baptiste sumitates z flores z folia: z ipleať noua olla
iferi⁹ hñs angustū foramē: z coopiať os olle supi⁹: z tūc
supponať alia olla: z ligeť fundū supioris cū ore inferio
ris cū argilla: z tūc fodiať sub terra: z sit ibi per annū: z fa
cta anni reuolutiōe exhať: z in iferiori olla iuenieť oleū
clarū: qd per calorē fumositatū terre exhiť a iusq. ¶ Itē
Accipe folia z fruct⁹ mirre z decoquanť ad solē in duo/
b⁹ uasis ut dictū est. ¶ Spālia hui⁹ olei sūt que z oľi ro.
sed spāle z singulare est sudorē dyaforeti. claudē: iunctū
sup uētrē z renes fluxū uē. itercipe. Si vis ut forti⁹ opeť
Accipe suc. v̄micularis / scarioľ. iouis / bardane / cimbala
rie / solatri / lactu. admisceať cū oleo in eq̄li pōdē z decoq̄
tur in duplici uase usq3 ad succi ɔsūptionē: z tūc ponanť
folia z fru. mirte: z decoquanť ad solem in duplici uase.
¶ Istud oleū fortius opatur in predictis causis.

¶ De oleis calidis. Cap. IX.

s **Equitur** de alijs oleis caľis: z p̄⁹ de
lauri. qd multis modis cōfi
ciť. Accipe baccas lauri virides teranť z deco/
quanť in oleo: z colenť: z hēbis oleū laurinū. ¶ Itē aľr
ɔficiať. Accipe baccas lauri maturas z teras cū folijs de
coquanť z colenť: z hēbis oleū lauri. ¶ Itē alio mō terā
tur bacce lau. z ifundanť in vino: z dimittanť cōputrescē
p. iij. dies: z tūc ponanť in torculari: z fit oleū. ¶ Itē terā
tur bacce lauri recentes z mature: z ponanť in sacculo: z
oleū exhať. ¶ Spālia hui⁹ olei sūt ɔ colicā z iliacā z sci/
aticā pas. ¶ Aliud singulare z spāle remediū ɔ isensibi
litatē mēbri: si fiat iunctio siue fiat ex oppiľone: sic in pali
si: siue ex mortificatiōe. Sic extrahiť oleū a bac. lau. ita a
baccis hedē. ¶ Spālia hui⁹ olei sūt ɔ fri. cās. ¶ Sz spe/
ciale est ɔ arthetică de fri. cā. ¶ Uñ dico q qcq̄d i hede
ra est ualet ɔ arthetică. vñ oleū qd forti⁹ opať sic fit de he
dera. Accipe ligna sicca hedē: z g̃na z gūmi si poteris hē
re: z frustatim decisa ponanť in uas terreū pforatū in fū
do duob⁹ uel trib⁹ locis: z tūc supponať alia olla: z ponā
tur in terra z ligeť fūdū supioris cū orificio iferioris: bñ
sigillabis cū argilla uel pasta: z ita disponanť ut olla supi
or tota sit sup terrā coopto orificio: z fiat ignis circūqua/
q3 z distillabit oleū nigrū in uas iferi⁹. ¶ Spālia huius
olei sunt fri. cās rep̄mē: z sup̄ alia olea arthetică de fri. cā
remouē. Sicut extrahiť oleū a bac. lau. ita extrahiť a se.
iusq. dececto in oleo in duplici uase: z sicut exhiť oleū a
lignis hedē: ita z a lignis iunipi. ¶ Spālia hui⁹ sunt fri.
cās remouē uel rep̄mē sup̄ typū q̄rtane: sed magis sin/
gulare z spāle facta iunctiōe ab vmbilico usq3 ad mulie/
bria / z renes: mřicē ɔfortare: z ei⁹ humiditatē deficcare z
ad ɔceptionē p̄parare. Eodē mō exhiť oleū de fraxino.
¶ Spālia hui⁹ olei sunt fri. arthetică rep̄mē: excoriatio
nes cicatriçare: magis singulare morpheā al. soluē z ip/
sam denigrare. Ita pōt oleū extrahi ab oib⁹ alijs lignis.
Siľr de herbis exhiť oleū. ¶ Accipe g̃ folia ruthe z di/
uidanť frustatim z dimittanť cōputrescē per. vij. uel per
viij. dies: z decoquanť in duplici uase usq3 ad ɔsūptionē
tertie ptis z coleť. ¶ Spālia hui⁹ olei sūt fri. cās rep̄mē
sed magis spāle q rep̄mit epiľ. de puata cā. ¶ Itē aliđ
spāle iliacā z colicā solet soluere per inunctionē. siľr z p
clistere.

¶ De oleo pulegino. Cap. X.

s **Equitur** de oleo pulegino. Acci/
pe sumitates cum floribus

pulegīj regalis:decoquātur in oleo in duplici uase. Jstō oleū repmit cās fri. sed spāle facta inunctione sup regionē mrīcis eā ↄfortare ꝛ fri. hu. desiccare ꝛ eā reddere habilem cōceptioni. ¶ Jtem accipe. xj. vitella ouoꝝ dura ꝛ ponātur in patella usquequo denigrētur. postea deponātur ab igne:ꝛ ponātur in decliui:ꝛ cōprimātur vitella ꝛ distillabit q̄dā vnctuositas. ¶ Spālia hu9 olei sūt dol. in cōbustis ꝛ arsuris mitigare:ꝛ sbtiles cicatricatiōes facere ꝑpiginē ꝛ ipetiginē soluē. ¶ Oleū tritici sic fit. iter duas lamias ferreas calīas cōprimaꝛ triticū:ꝛ distillabit q̄ddā nigrū oleū qd̄ cū pluma deliniaꝛ sup̄ ipetiginez:ꝛ ꝑpiginē:ꝛ ualet in cōbustis. ¶ Oleū de feno sic fit: accēdaꝛ fenū ꝛ extiguaꝛ:ꝛ post ponaꝛ sup carbones:ꝛ tūc resolueꝛ in fumū:ꝛ supponaꝛ lamina ferrea:ꝛ adherebit q̄dā vnctuositas que dr̄ oleū de feno:ꝛ cuȝ h̾ oleo illiniaꝛ cū pluma ipetigo ꝛ ꝑpigo. ¶ Jtē oleū castoreū sic fit. decoquaꝛ. ℥. ß. castorei. lb. ij. olei usq̄ȝ ad ↄsūptionē tertie ptis:ꝛ ꝓueꝛ oleū cū puluē castorei. ¶ Spālia hu9 olei sūt fri. cām repmē:ȝ magis spāles sūt iunctiones sup caput oppilōnē de ꝓuata cā soluē. ¶ Silr̄ ↄ litargiā ꝛ cephaleam:ↄ iliacā ꝛ colicā:ꝛ ↄ ipedimēnū coit9 de fri. cā fcā iunctiōe sup renes ꝛ virilia. ¶ Jtē oleū masticeleō sic fit. decoquaꝛ. ℥. ß. masti. ꝛ. ℥. ß. thuris puluericati in lb. j. olei. ¶ Spālia hu9 olei sūt debilē assimilatiuā in mēbris cōfortare. vn̄ ualet ethic. ꝛ ↄsūptis i senio exn̄tib9 ꝛ senectute:ꝛ ↄfortat stōcū in frida cā: iunctiōe fcā sup mrīcē eius repmit friditatē ꝛ hūiditatē:ꝛ eā ↄceptiōi ꝓparat. ¶ Jteȝ oleū de tartaro sic fit. Accipe tartarū ꝛ puluerica ꝛ ifūde i aceto:ꝛ tūc ponaꝛ in pāno lineo:ꝛ iuoluaꝛ stupis itictis in aq̄ ꝛ decoquaꝛ in cineri b9: deide ponaꝛ in scutellā terreā p tres dies ul̾ noctes sb̄ diuo: ita ꝙ scutella sit i decliui ꝛ distillabit q̄dā vnctuositas q̄ magis v̇git i subrufum colorē:ꝛ dr̄ oleū de tartaro. ¶ Spālia hu9 olei sunt pannos ꝛ maculas de cā melīca post ptū remanētes abstergere ꝛ faciē mūdificare.

¶ De syrupis. Cap. XI.

p Ost tractatū oleoꝝ breuiter expediamus de syrupis. ¶ Syrupoꝝ q̊ gdaȝ fri. ꝛ laxatiui: gdā fri. ꝛ ↄstrictiui. gdā cali ꝛ ↄstrictiui ¶ Jtē gdā sunt de folijs. gdā de fructib9. gdā de rad̄. gdam de alijs spēbus.

¶ De syrupo cōstrictiuo.

Syrupus fri. ꝛ ↄstrictiu9 sic fit. Accipe folia ro. sicca ad pōdus. ℥. iiij. coq̄nꝛ i. iiij. lb. aq̄ usq̄ȝ ad ↄsūptionē tertie ptis ꝛ usqueq̊ ro. petāt fūdū: ꝛ adhuc ulteri9 usqueq̊ terrestres ptes ro. mūdenꝛ: uel, liquori mādenꝛ ul̾ forti9 ↄstrigat: postea coleꝛ. colature admisceaꝛ lb. j. çuc. ꝛ cū liq̄factū fuerit deponaꝛ ab igne:ꝛ dimittaꝛ ifūdē:ꝛ postea admisceanꝛ tria albumia ouorū ꝛ bn̄ ico:penꝛ cū spatula donec icipiāt calefieri:ꝛ ulteri9 nō moueaꝛ:ꝛ tūc albumia ascēdēt supi9 ꝛ supnatabunt ꝛ tūc ipse syrup9 faciet foramī p qd̄ ebullit:ꝛ ita cū lēto igne coquaꝛ usq̄ȝ ad pfectā decoctionē:ꝛ tā suauiter coleꝛ per pānū raꝝ ꝙ albumē nō exeat cū syrupo. ¶ Signū est pfecte decoctionis cū gutta posita sup vnguē uel marmor nō resoluaꝛ neq̄ȝ liq̄fiat. ¶ Silr̄ fit syr. viol. ȝ tn̄ q: laxatiu9 est nō debēt flores decoq ulterius q̄ȝ petāt fundum. ¶ Spālia hoꝝ syru. sūt i febrib9 iterpolatis tertianis calorē febrilē repmē:ꝛ sōnū iducūt. ¶ Silr̄ in oi ↄtinua:ꝛ notādū ꝙ pn̄t dari q̄cūq̄ȝ hora uolueris mane ꝛ sero pro potu ꝛ meª: ȝ ubi adest uētris fluxibilitas offeraꝛ sy. ro. ubi ↄstipatio viol.

¶ De syrupo acetoso. Cap. XII.

s Equitur de syr. acetoso q duplex est. simplex ꝛ cōposit9. Simpx sic fit. cū trib9 ptib9 vini maloꝝ gnatoꝝ decoq̄tur q̄rta ps çuc. usq̄ȝ ad itegrā decoctionē. Syrup9 cōpositus ul̾ acetosus sic fit. vino maloꝝ granatoꝝ ifundanꝛ herbe fride minutim decise p tres dies ul̾ p octo sic capil. ue. cetrac. pollitricū/adyantos/epica/herba vio. ꝛ se. melo. citrul. cucur. cucu. ꝛ nona die 3ª ps ul̾ 4ª aque ponaꝛ. decoquaꝛ usq̄ȝ ad ↄsūptionē:ꝛ tūc apponaꝛ 5ª ps çuc. ꝛ syrupeꝛ:ꝛ si nō hēas vinū maloꝝ gna. pone vinū macianorū. terātur g̊ mala maciana rub. rotūda matura:ꝛ exhaꝛ vinū:ꝛ ponaꝛ in uase vitreo ad solē:ꝛ p ebullitioneȝ turbabiꝛ:ꝛ postea residebit. clarū aūt recipiaꝛ in aliā phialā ꝛ supponaꝛ aliq̄d de oleo:ꝛ per pānū pōt sumari. ul̾ pōt fieri de aceto albo: sup qd̄ apponaꝛ vna ps aq̄. ¶ Specialia hui9 syru. sūt in febrib9 de ca. cā: calorē febrilē reprimere:ꝛ mām diuidē:ꝛ dissoluē. ¶ Jdē dico de co. de flate nāli stōco exn̄te ianito: q: indifferēter digerit fla:ꝛ co. dū in stōco eā iueniat. ¶ Jtē dico ꝙ in oib9 ↄtinuis dȝ fieri silr̄. ¶ Silr̄ fit oxiçaca. ȝ in h̾ differūt: q: oxiça. min9 ē spissa q̄ȝ syrup9 acetosus. ¶ Spālia oxiça. sūt eadē que syru. acetosi. Et nō ꝙ debēt offerri mane ꝛ sero cū tepi. nec debēt offerri ꝓ potu: sic vio. ul̾ ro. vn̄ plus dico ꝙ laborāti ↄtinue nō debēt offerri: q: inīcū cū viol. alterat.

¶ De nenufarino. Cap. XIII.

s Equitur de syr. nenufarino: q sic fit. decoq̄nꝛ flores vngule caballine minoris in aq̄ cū puluē sanda. coleꝛ: colature admisceaꝛ çuc. ꝛ syrupeꝛ. ¶ Spālia hui9 syr. sunt febrilē calorē alterare: sed magis spāle est colericam epatis discrasiam alterare ꝛ reprimere.

¶ De syrupo iuliani. Cap. XIIII.

s Equitur de syr. iuliani. Est autē duplex. simplex ꝛ cōposit9. simplex sic fit. cucurbita excoriata ꝛ i ptes minutas diuisa decoq̄tur in pasta:ꝛ tūc p pānū rarū exꝓmaꝛ ꝛ admisceaꝛ 3ª ps çuc. ꝛ syrupeꝛ. cōposit9 aūt sic fit. decoquātur vio. ꝛ prune in aq̄ p̄dicta: colētur ꝛ in vna pte colature admisceaꝛ cassiefi. ꝛ tamarinō. ꝛ tūc decoq̄nꝛ ad plenā decoctionē ꝛ deponaꝛ ab igne: apponaꝛ de reub. lb. j colētur:ꝛ in vna pte colature resoluaꝛ medulla cassiefi. tamarinō. ꝛ in alia apponaꝛ 3ª ps çuc. ꝛ syrupeꝛ. ¶ Jn fine decoctiōis syr. deponaꝛ ab igne ꝛ apponaꝛ puluis de reub. ¶ Spālia hui9 syr. simplicis sūt calorē febrilē i febrib9 tertianis iterpolatis ꝛ ↄtinuis repmē:ꝛ sōnū iducē. Cōpositi syr. eadē sūt spālia: ȝ cōposit9 mā digesta dȝ offerri in p̄dcis cāis ad māe pticularē eductionē: uterq̄ȝ syru. istoꝝ dr̄ sy. cucurbitin9. cucurbitin9 sic fit. bulliat succ9 coleꝛ ut dcm̄ est:ꝛ in vna pte colature resoluātur medulle cassiefi. ꝛ tamarin. alia ps cū çuc. syrupeꝛ:ꝛ in fine decoctiōis deponaꝛ ab igne:ꝛ ponaꝛ puluis mirab. ꝛ reubar. idē bellirici ꝛ embli. an̄. ℥. ß. in syr. cassiefi. tamarin. an̄. ℥. ß. est aūt iste syru. laxatiu9. ¶ Spālia hui9 syr. sunt uenenosos hu. tā ca. q̄ȝ frigidos remouere: ipetigineȝ ꝛ serpiginē: morphea:ꝛ oēm spēm lepre abstergere.

¶ De syrupo de fumoterre. Cap. XV.

s Equitur de syr. de fumoter. Est autē ali9 simplex: ali9 cōpositus. ¶ Simplex sic fit. exhaꝛ suc. de fumoterre. ꝛ dimittaꝛ residē:ꝛ accipiaꝛ clarū:ꝛ admisceaꝛ 3ª ps çuc. ꝛ syrupeꝛ. uel bulliat suc. ad ignē:ꝛ per ebullitionē clarificabiꝛ ꝛ coleꝛ per pānū ꝛ addatur çuc. ꝛ syrupeꝛ. ¶ Cōpositus sic fit. bulliat suc. ut dictū est: coleꝛ ꝛ in pte colature resoluaꝛ medulla cassiefi. tamarin. ꝛ tūc coq̄tur ad plenā decoctionē:ꝛ tūc deponaꝛ ab igne:ꝛ tūc apponatur puluis mirab. citri. ꝛ alioꝝ an̄. ℥. ß. pro. j. lb. liqri. de cassiafi. ꝛ tamarin. an̄. ℥. ß. iste aūt syru. laxatiuus est. ¶ Specialia huius syru. sunt uenenosos hu. tam calidos q̄ȝ frigidos remouere: oēm impetiginem ꝛ serpiginē:ꝛ omneȝ spēm lepre ꝛ morpheam abstergere.

¶ De syrupo de calamento. Cap. XVI.

s Equitur syr. de calamēto qui sic fit. Accipe flores ꝛ folia ꝛ sumitates calamē. quassenꝛ ꝛ coquātur in aq̄: post colētur: colature admisceaꝛ çuc. 3ª ps ꝛ syrupeꝛ. ¶ Specialia huius syru. sunt fri. hu. mrīcis desiccare: uētositatē ex itestinis expellere: oppilōnē splenis ꝛ epatis ꝛ matricis apire. vnde dicit Cōstātinus in viatico dyacalamētū

mēstrua apit. ¶ De absinthio. Cap. XVII.

s **yrupus** de absin. sic fit. decoquať i aq̄ coleť: colature admisceať çuc. ꝛ syrupeť. ¶ Spālia huiꝰ syr. sūt fri. stōci altera re stōcū ꝛ itestina tā a ca. q̄ꝫ a fri. hu. mūdificare oppilōnē sple. ꝛ epis apire lūbricos ꝛ ascarides iterficē: ꝛ eadē sūt spālia: vini de absin. qȯ sic fit. terať absin. ꝛ distēpereť cū vino ꝛ post addať aliqd̄ de mel. ad clarificādū. uel repleať uas de absin. itegro usqꝫ ad mediū: ꝛ ifūdať in vino: ꝛ hēbis vinū de absin. ¶ Itē pulueriçeť absin. ꝛ puluis cū vino distēpereť. ¶ De prassino. Cap. XVIII.

s **Equitur** de syru. prassino q simplex est/ꝛ cōpositꝰ. ¶ Simplex sic fit. Accipe sumitates prassij: q̄ssenť ꝛ decoq̄ntur i aq̄: colenť. colature admisceanť q̄tuor ptes çuc. ꝛ syrupeť. ¶ Cōpositus sic fit. Accipe sumitatū prassij. M. j. ysopi/leuistici/satureie. añ. M. j. radic. enule/ligritie. añ iiij. ptē. M. pinearū/vuarū passarū. añ. ℥. s. q̄ssenť ista ꝛ decoquanť in mulsa: colenť: colature admisceať q̄rta ps çuccari uel mellis dispumati ꝛ syrupiçeť. ¶ Spālia huius syrupi sunt oppilationē splenis ꝛ epatis apire uētositatem mřicis ꝛ intestinoꝝ ꝛ stomaci ꝛ oppilationē spūalium apire: ꝛ asma de frigida causa soluere.

¶ De clisteribus. Cap. XIX.

s **Equitur** de clisteribꝰ ꝛ suppositorijs ꝛ pessarijs: qbꝰ ars medicialis idiget. ¶ Clisterioꝝ aūt q̄dā sūt laxatiua: alia mollificatiua: alia ꝯsolidatiua: alia ꝯstrictiua. ¶ Remollitiuū clistē sic fit. Accipe brācā ur. maluā/herbā viol. teranť ꝛ coq̄nť in aq̄: colenť: colature admisceať furfur triticeū: iter manꝰ fricenť: ꝛ tūc coleť: colature admisceatur oleū viol. uel butyrū recēs: ꝛ totū ad pōdus. j. lb. inijciať p clistē. ¶ Spālia huiꝰ clisteris sūt itestina relaxare: stercora idurata remollescē in febre ꝯtinua ꝛ iterpolata: sed nō dꝫ fieri in die cretico. ¶ De mordicatiuo.

Sequitur de mordicatiuo clisteri. i aq̄ decoctionis lētiū ꝛ ordei decoquať furfur triticeū ad pōdus lb. j. inijciať p clistē i aq̄ decoctiōis lētiū ꝛ ordei. distēpereť cū melle rub. dispumato ad pōdus lb. j. de isto clistē: ꝙ si inijciať p algariā i uesicā mūdificādo ꝛ lauādo mūdificat fistulā in collo uesice. ¶ Spālia hꝰ clisteris sūt i dissinteria viscera uł ulcera ꝛ excoriatōes mūdificare: ꝛ saniē abstergē. ¶ De ꝯsolidatiuo.

Sequitur de ꝯsolidatiuo i dissinteria. Vitella ꝙ ouoꝝ distēperenť cū oleo ro. ꝛ inijciať p clistē. ¶ Itē sepū hircinū liq̄factū inijciať p clistē. ¶ Itē pulueriçeť gūmi arab. dragagā. ¶ Spālia horuꝫ triū sūt post mūdificationē i dissinteria ulcera ꝯsolidare ꝛ subtilē carnē gn̄are. ¶ De laxatiuo.

Sequitur de clisteri laxatiuo ꝛ ꝯstrictiuo. Q̄dā eni clistē laxat i ca. cā. q̄dā i frida. In ca. cā sic fit. Accipe herbā viol. maluā/brācaꝫ ur. absin. ꝛ mercurialē: q̄ssenť ista: ꝛ coq̄nť i aq̄ cū furfure colenť ꝛ i colatura ponāť. ʒ. ij. olei viol. ꝛ. ℈. j. salgēme: ꝛ admisceať tertia ps çuc. ꝛ syrupiçeť. ¶ Cōpositū sic fit. Accipe sumitates prassij. M. j. ysopi. ʒ. iij. ꝛ. s. de suc. ro. uel oxi. totū istȯ inijciať p clistē ad pōdus lb. j. ꝛ istȯ clistē fit i tertiana simplici uel duplici de co. ꝛ q̄nqꝫ i q̄tidiana de ca. cā. ¶ Cōtra fridā cāꝫ sic fit. Accipe absin. calamē. origa. mēthā mercurialē. ista decoq̄nť i aq̄ cū succ. ꝛ furfure triticeo: coleť ꝛ i colatura apponanť. ʒ. iij. olei cōis. ꝛ. ℥. s salgē. ꝛ. ʒ. iij. mel. ꝛ. ℥. iij. yerap̄. uł bn̄dicte: ꝛ nā forti exn̄te inijciať p clistē. ¶ Spālia huiꝰ clisteris sūt flaticos hu. ab itestinis expellere: iliacā ꝛ colicā passionem soluere.

¶ De constrictiuo clisteri.

Cōstrictiuū clistē sic fit. ꝯ ca. cām. Accipe suc. plātagi. ꝛ admisceať cū eq̄li pondere cū aq̄ pluuiali decoctōis ro. folioꝝ nespili. sorbi. cornu rub. uł rubei ꝛ rubicūdi/miclete uł athanasie: totum istȯ inijciať p clistē. ¶ Spālia huiꝰ clisteris sūt dissinteriam curare ꝛ dyariā alterare de co. rub. ꝛ cicatriçatiōeꝫ facere. ¶ Cōtra fridā cāꝫ sic fit. Accipe aquaꝫ decoctionis utriusqꝫ iacee. ro. canine. tassibarbassi: admisceať suc. mēthe. ꝛ. ℥. j. athanasie uł miclete: ꝛ totū istȯ ad pōdus. j. lb. inijciať p clistē. ¶ Spālia hꝰ syrupi sūt liēteriā ꝛ dyariā de frida cā desiccare ꝛ alterare. ¶ De suppositorijs. XX.

s **Equit̃** de suppositorijs: q̄rū q̄dā sunt lenia: q̄dā acria: quedā mediocria. ¶ Lenia sūt hec. Accipe lardū durū/qȯ iueniť iux̃ spinā dorsi porci ꝛ formeť: ꝛ ponanť i aq̄ frida ut idurenť desiccenť ꝛ iunganť oleo viol. uel cōi: istud pōt fieri laborātibꝰ ꝯtinua ꝛ iterpolata: ꝛ in die cretico ꝛ lactenti etate. ¶ De mediocribus suppositorijs.

Mediocria suppositoria sic fiūt. de sapone hispanico formenť cādele ꝛ itingātur in oleo ꝛ supponanť. ¶ Aliȯ: bulliat mel i testa usqꝫ quo icipiat nigrescē: ꝛ tūc admisceať tertia ps salisgē. subtilissime pulueriçati: ꝛ tūc p̄ijciať in aq̄ frida ꝛ formētur cādele: ꝛ iunganť cū oleo ꝛ supponanť. ¶ Itē accipe. ℥. j. butyri. ℥. j. aluminis. de pluma. ʒ. ij. de suc. mercurial. ꝛ fiat vnguētū: ꝛ hoc vnguēto inungať lardo uel medulla cauliū/uel stipes ꝛ supponať. istud pōt fieri in predictis causis ꝛ in cretico. ¶ De fortibus.

s **Acria** suppositoria ꝛ fortia sūt de yerap̄. de yeralog. ꝛ alijs medicis. ¶ Itē aliud. Accipe fel taurinū ꝛ ad ignē iformes suppositoriū: fcā iunctione cū oleo cōi: ꝛ supponať: uł cū felle bouino recēti deliniať suppositoriū de sapone ꝛ supponať. ¶ Itē aliȯ. Acueť suppositoriū de melle ꝛ sale cū. ℥. j. de scamo. ꝛ. ʒ. j. aloes. uł. ℥. j. calcis: ꝛ iungať cū oleo cōi ꝛ supponať. ¶ Ista sup̄dcā suppositoria i cāis fridis debēt supponi. Vn̄ ualēt ꝯ iliacaꝫ ꝛ colicā: ꝛ tenasmō de grosso flate ꝛ melia: ꝛ ꝯ nefreticam ꝛ sciaticaꝫ passio. Et nō ꝙ ista formata suppositoria nō debēt apponi in h̄ntibꝰ intestina desiccata: q: magis desiccarēt: nec h̄ntibus iduratas egestiones ꝛ sup̄fluitates: nisi p̄us p̄cesserit infusiuū uel remollitiuum.

¶ De suppositorijs ꝛ pessarijs.

Sequitur de suppositorijs ꝛ pessarijs mřicis. silr̃ ꝯferūt suppositoria cāis matricis Fiat ꝙ pessariū ad p̄uocādū mēstrua. Accipe de arthemisia/sauina/abrotano/saluia/calēdula de vnoq̄ꝫ. M. j. ꝛ in aq̄ coq̄nť dōec tota vtꝰ liq̄ri mādeť: ꝛ coquať usqꝫ ad tertiā ptē/colenť: colature addať. ʒ. ij. salisgē. oleū cōe addať ꝛ inijciať p pessariū i mřicē: ꝛ dꝫ eē grossuꝫ ꝛ lōgū: qȯ clistere usqꝫ ad mediū itromittať. iaceat talr̃ sic dcm̄ ē de illo clisteriçādo: deide obtureť orificiū exteriꝰ q̄ꝫtū diu poterit. h̄ poteter p̄uocat mēstrua: p̄cedēte inunctiōe circa vmbilicū ꝛ circa regionē mřicis cū ol̄o laurino. ¶ Silr̃ fiat suppositoriū de trifera magna siue de theodoricō. euperiston ad q̄ꝫtitatē minoris digiti. Si mel sit sumať pl̃uis nigelle ꝛ cū eo icorpeť/ut ide possint fieri magdaleōes: ꝛ ligeť i pāno lineo sbtili ꝛ ex̃ pēdeat cauda cū q̄ ligeť crus vn̄ exhať qn̄ uolueris/uł qn̄ mulier uoluerit: ꝛ teneať p v. horas uł p. vj. uel q̄ꝫdiu poterit: ꝛ si forte remaneat: fiat ei balneū simplicis aque. ¶ De nimio fluxu mēstruoꝝ.

Cōtra nimiū fluxū mēstruoꝝ fiat pessariū ypoqstidos/acatie/corticis malig̃. galle: teranť ꝛ distēperenť cū succo plātagis: ita ut iter spissuꝫ ꝛ clarū ꝛ liqdū sit: ꝛ inijciať ut p̄us. hac eadē cā fiat suppositoriū p̄dicto mō. Silr̃ pistenť ꝛ fiat cū p̄dcō succo q̄si pasta: ita tn̄ ꝙ ide fiāt magdaleones: ꝛ ita cū pāno p̄dicto mō p̄parato itromittať. ¶ Et notādū ꝙ i q̄libet pessario dꝫ p̄cedē bal. cōpetēs ꝛ suppositoriū. Si uelis p̄uocare de calidis Si uelis cōstringē de frigidis. ¶ Et notādū ꝙ non debēt fieri adiutoria nisi in illo tpe/in quo solēt nimis fluere mēstrua. Et hec dicta sufficiāt.

¶ Explicit liber Rogerij.

¶ Incipit parua cyrurgia magistri Lanfrãci Mediolañ.

i **Atendẽs uene**rabilis amice Bernarde cõponere librum: in quo tradam oĩuꝫ cõcedẽte deo datore plenam doctrinam ad instr̃m cyrurgicum ptinẽtem: non ꝓpono in p̃senti opusculo tradere tibi nisi pauca leuia ⁊ ꝓbata: que lꝫ breuia: tñ propter magnam utilitatem eam nõ vilipendas: sed de his ꝓponas plenarie confidere. Pono nãqꝫ sũmarie ſm tuam petitionẽ ꝓbatas medicinas ⁊ modũ curationis breuem vulnerũ ⁊ apostematũ ulcerum: cancroꝝ: ⁊ fistularuꝫ. Et quasdã oculoꝝ curas ⁊ de algebra parum: ſm ꝙ me ratio docuit opari: ⁊ experimẽto sunt per me longo tempore roborata. Cõfido nãqꝫ adeo de subtilitate tui itellectus: ꝙ per illa pauca tñ tuo ingenio ad magnum opus poteris peruenire: ⁊ ꝙ inde nomen magni medici ꝯsequeris. Coniuro te tñ per deũ ⁊ nobilitatem tuam: ne aliquibus idiotis tradas illud: ne per ignorantiam eorum opus meum noceat alicui: ꝙ ad cõmunem utilitatem est tibi charitate collatum.

Capitulum primum De intẽtione cyrurgici.

2m De vulneribus: ⁊ primo de facto cum puncta alicuius instrumenti: ut gladio uel sagitta.
3m De vulnere facto cum ense uel alia re incidente.
4m De incisione neruorum.
5m De fluxu sanguinis ex uena uel arteria.
6m De vulnere in carne cum osse.
7m De vulnere capitis cum fractura cranei.
8m De vulnere omni sine fractura cranei.
9m De morsu canis rabidi.
10m De apostematibus cuiuscũqꝫ speciei.
11m De curis eorundem apostematum.
12m De ulceribus cuiuscunqꝫ speciei.
13m De algebra siue restauratione.
14m De fractura ossis.
15m De egritudinibus oculi.
16m De antidotis.

¶ De intentione cyrurgici. Cap. I.

a **Ttende** ꝙ in omni ope medicus debet supponere certã intentionem: ⁊ uti rebus que ipsuꝫ adiuuent ad intẽtionem. In vulneribus v̄o curãdis. Intentio prima est uera ꝯsolidatio: que quidem fieri nõ p̃ot: nisi in vulnere simplici facto in carne: nam alia membra ꝯsimilia. s. ossa: nerui: cartilagines: pãniculi: cutis non ꝯsolidanꝰ uera restauratione uel ꝯsolidatione: quia eoꝝ materia fuit sperma parẽtum: sed loco rei ex eis perdite restauraꝰ aliquid qȯ supplet vicem eius: qȯ erat amissum: licet de neruis uenis ⁊ arterijs diuersa sit opinio. Nam aliqui credunt ꝙ ꝯsolidentur uera consolidatione. Alij dicunt ꝙ non: sed restaurantur. Sed ego dico ꝙ non ꝯsolidanꝰ uera ꝯsolidatione: quãdo eoꝝ sectio est magna: ⁊ ꝯsolidantur uera cõsolidatione si est parua. Sed caro cuius materia est sanguis: qui quotidie in corpore generaꝰ: bene recipit ueram restaurationem. Unde in vulnere facto in carne: semp sit tua intẽtio cõsolidare: nisi vna septẽ rerũ tibi ꝯtradicat. Prima est si fuerit pũctus neruus. Secũda si vulnus fuerit usqꝫ ad os. Tertia si cuꝫ vulnere fuerit apostema. Quarta si fuerit ibi mala discrasia. Quinta si in vulnẽ sit equa concauitas. Sexta si vulnus fuerit cum contusione. Septima si vulnus factuꝫ fuerit ab aliquo animali ueneno so: que omnia ex necessitate ducunt medicum ad aliam intentionem: ſm ꝙ aperte docebo: ⁊ primo.

¶ De vulnere facto cum puncta alicuius instrumenti: ut gladio uel sagitta. Cap. II.

i **Acipiam** ergo a vulnere simplici carente predictis rebus. vij. Illud ergo vulnus vide: utrum sit factum cum puncta alicuius instrumẽti: sicut cum cultello lancea uel sagitta uel alio simili: ⁊ illud oĩbus citius ꝯsolidaꝰ: quia si non tetigit neruum nec pãniculum: nec chordam: nec musculum tegẽtem os suppositum: cuius rei signuꝫ est doloris carentia: non est tibi necessariuꝫ nisi ponere tentam ĩfusam in oleo ro. que teneat cutim apertã per vnũ diem: ⁊ facere infirmum quiescere ab omni opere illius mẽbri. Et si caret omni dolore ⁊ tumore / permittas vulnus claudi: ⁊ facias ip̃m quiescere per duos dies: ⁊ erit sanus. ¶ Si aũt dolorem haberet: signum est nerui: pãniculi: chorde uel musculi puncti. Et tunc necesse est ꝙ infundas totum vulnus de oleo ro. calido: ⁊ facias tẽtaꝫ non nimis grossam nec longã: sed talem que nõ ꝯstringat neruum: ⁊ que nullum faciat dolorẽ: ⁊ infunde eam in oleo ro. ⁊ vitello oui calido: ⁊ suprapone repcussiuuꝫ de eadem medicina: ⁊ circũiunge mẽbrum de medicina facta de. ʒ. j. olei ro. ⁊. ʒ. ij. aceti ⁊. ʒ. ſ. boli ar. hoc fac donec sedatus sit oĩs dolor: ⁊ vulnus faciat saniem: quia tunc est securuꝫ ab apostemate ⁊ spasmo: postea pone in vulnere tẽtam siccam de pãno molli tñ: ⁊ supra mundificatiuum: qȯ fit de. ʒ. iij. mellis ro. colati. ⁊. ʒ. j. subtilissime farine ordei. ⁊. ʒ. ſ. terbẽtine lauate ĩsimul parũ bullitis ad ꝑfectionem emplastri nõ duri: ⁊ sic ad finem curabiꝰ. ¶ Et nota ꝙ terbẽtina non debet decoqui cum alijs: sed debet poni in fine decoctionis. ¶ Si per infusionem olei ro. ⁊ per defensionem boli ar. supradicti nõ cessaret dolor: facias egrum flõmari si est fortis ex parte cõtraria: si est debilis fac scarificari: ⁊ facias ip̃m assellare per suppositoriuꝫ omni die: ⁊ iniunge ei dietã strictã usqꝫ ad sedationem apostematis doloris ⁊ inflationis: ⁊ inunctio facta de bolo ar. ⁊ oleo roſ. ⁊ aceto circa vulnus: semp cõtinueꝰ ut dictum est: nec aliquo modo propter inflationeꝫ factam ex punctura nerui: ponas aliqȯ empl̃m de herbis ⁊ assungijs: uel aliquibus marcẽtibꝰ: nec propter dolorem tangat mẽbrum aqua calida: quia oĩa ista sunt causa putrefactionis ⁊ perditionis mẽbri.

¶ De vulnẽ facto cũ ense uel alia re icidẽte. Cap. III.

s **I uero** vulnus factum fuerit cuꝫ ense uel alia re incidẽte ſm longuꝫ. vide si est ita paruum ꝙ sola ligatura cum plumaceolo possit tenere partes ꝯiunctas: sufficit tibi ꝯiungere ptes ⁊ ponere sup̃ plumaceolũ de stupa infusuꝫ in albu. oui: ⁊ ligare cum binda: ⁊ nõ indiges alia medicina. Si v̄o est tam magnum ꝙ ligatura non sufficiat: sue vulnus cum acu quadrata ⁊ filo equali incerato: ⁊ semp fiant puncti impares si possibile sit: incipiẽdo in vna extremitate vulneris postea in alia: postea in medio: ⁊ postea ex utraqꝫ pte medij puncti: ⁊ fac ibi tot pũctos quot sunt necessarij: elongãdo vnum punctũ ab alio per quãtitatem vnius vncie. i. digiti minoris uel medij dimittẽs in inferiori parte orificiũ aptũ: per qȯ imittas vnaꝫ tẽtã per quam expurgeꝰ vulnus. super suturam pone puluerem factum de parte. j. thuris: ⁊. ij. sang. dra. ⁊. iij. calcis viue: ⁊ aliqñ sola calx facit opus: super puluerem ponaꝰ petiola pãni intincta in albumine oui: postea ligeꝰ cum binda ⁊ plumaceolis: ⁊ ꝯserueꝰ sutura: ⁊ sic inungeꝰ uel mutetur: ut ꝯsolidetur usqꝫ ad finem.

¶ Si aũt isto tempore vulnus mutareꝰ ab aere ⁊ faceret saniem ⁊ soluerenꝰ puncti: mũdificeꝰ cum medicina facta ex vna parte farine tritici. ⁊. ij. mellis. ⁊. iij. aque simul bullitis ad modum pultis usqꝫ ad finem. In fine ponantur supra vulnus stupe infuse in vino calido.

¶ De incisione nerui. Cap. IIII.

a **Ttende** hic ꝙ si ex vulnere ensis uel similis neruus in brachio uel

manu:crure:collo:uel pede:incideref ex transuerso: q
lz Theodoricus z multi alij dicant ↄtrarium:q bonum
est z utile suere neruum cum acu:quãdo suis vulnus in
supficie utriusq capitis nerui incisi:z cum sutura conti/
nuare capita nerui ad inuicem:z supra talem suturã ner
ui pone oleum ro.in quo bullierint uermes terrestres
longi:qui dicunf lumbrici:z ↄserua suturã tam propter
ↄsolidationem nerui:q̃z ꝑpter ↄsolidationem vulneris
exterioris. Ex hac enim sutura fit nobilior cõsolidatio z
melior reparatio:ita q aliqñ specialr in corpore pueri z
re uera per talem suturã recuperaf motus mẽbri:cui ser
uiebat neruus incisus:qui non recuperaref si sutura nõ
fieret in neruo:nec timeas de dolore:qui dicif fieri pro/
pter suturam acus in neruo:quia talis dolor mitigaf in/
continenti per oleum predictum:nec talis dolor põt in/
ducere spasmum propter totalem incisionem nerui.

¶ De fluxu sanguinis ex uena uel arteria. Cap.V.

s Si fluxus sanguinis egrediẽtis ex ue
na ul' arteria te ipedit.strin/
ge eum sic.℞.thuris p.j.aloe p.ʃ.z pulueriça z
incorpora cum albumine oui usq ad spissitudinem mel
lis z pilos leporis minutissime incisos intus incorpora:
pone digitum tuum in loco z tange pulsum vñ exit san/
guis:z tene per horam:z suppone de illa medicina abũ
danter:z caue ne in hora mutationis illam medicinã vi
auferas: sed si adheret firmiter loco appone de eadem
medicina magis liquida supra ipsam medicinam predi
ctam:donec cadat a vulnere sine violentia: q: tunc erit
consolidata uena uel arteria. Et huic medicine non est
par in restringendo sanguinem z ↄsolidãdo uenam.

¶ De vulnere in carne cum osse. Cap.VI.

q Quando aũt cum vulnere carnis
est vulnus i osse: nõ
oportet ut ↄsolides vulnus carnis ante restau/
rationem ossis. Restaurationem dico:qm̃ os nunq̃z cõ
solidaf uera ↄsolidatione:sed loco ossis oritur quedam
caro callosa que uocaf porus sarcoides:uel caro poroi/
des:que stat loco ossis:que quidem reparatio debet ex/
pectari anteq̃z ↄsolidef vulnus qd̃ est in carne:alioquin
nõ fieret reparatio:q: humiditas carnis impediret:cum
reparamẽtum nõ posset fieri:nisi locus ultimo deficcef.
ossa nãq sunt siccissima:z materia reparamenti est ossi/
um nutrimentum:qd̃ nãliter est siccum.nutrire non est
aliud q̃z nutrimẽtum cum nutrito assimilare:quare nu/
tritio fit per similia sicut diminutio per contrariũ. ¶ Et
q: inter cetera ossiũ vulnera piculosiora sunt vulnera os
sium capitis:q: si in vulneribus capitis cum fractura cra
nei fieret ↄsolidatio carnis ante reparamẽtuz ossis:esset
causa mortis ꝑpter nobilitatẽ cerebri:z accñtia pessima:
que sequentur: ab illis in curis ossiũ capitis incipiã.

¶ De vulnere capitis cum fractura cranei. Cap.VII.

c Cum vulnus fit in capite z cũ fra
ctura cranei:cõside
ra si fractura trãsit ad interiora:q põt sciri mul
tis modis.s.per pseuerationem uomitus z doloris par/
uitatem:oculi cum lachrymis:z curuitatem aspectus z
incensionem z circuitionem oculoꝝ. Et per experimẽ/
ta que non fallunt.s.q ponas in dentibus egri filum bi
stortum inceratum:z teneat illud eger firmiter cum dẽti
bus z tunc incipias apud os cum vnguibus tuis:z duc
vngues stringẽdo filum:z faciendo sonuz usq ad aliud
caput fili:qd̃ distabit per cubituz ab ore:z facies hoc plu
ribus vicibus si patiens põt sustinere sonum:z non sen
tiat dolorem non habet fractum craneum. Si autez fra/
ctum esset:nullo modo posset sustinere confricationem
vnguium sup filum. ¶ Item percutiaf caput cum leui
bacculo sicco de salice uel de pino: z pone aurem tuam
apud caput:z si sanum est os:tunc audies sonum sanuz.
Si fractum aut scissum:audies sonum mutum ꝭm com
parationem factam a cãpana ad cãpanam scissam: neq
confidas in expectando signa bene comedendi:dormiẽ
di:assellandi:z similium:de quibus Rolandus z Roge
rius dicit q sunt fallibilia:sz aliqñ est manifesta tibi per
tactum ipsius cranei. ¶ Cum ergo certus es de fractu/
ra cranei penetrante vide si vulnus cutis est minus q̃z
fractura ipsius cranei:z amplia illud dũmodo nõ vide/
as signa mortis:quia tunc nihil est de nouo faciendum.
Ampliato vulnere tm̃ ut oportet detegatur tota fractura
cranei:inde si pars fracta subintrauit sanum os: aut si sit
ibi aliquod frustum a quo pungaf dura mater:q: in his
duobus casibus oportet te remouere partem ossis suppo
sitam cum instrumẽtis:z frustula oĩno remouere : z tũc
remoueas:vide ubi ps supposita se teneat craneo:z erit
ibi aliquantuluz plicata:z aliqñ erit circumferentialiter
tota depressa:tunc infunde totum craneũ lesum cũ oleo
ro.calido per vnuz diem uel duo:z in vulnere supra cra
neum pone stupas uel petias pãni uetusti: z infusas in
oleo ro.z vitello oui calidis secundo uel tertio die labo/
ra cum instrumẽtis leuiter ad remouẽdum os:z remo
ue qd̃ est remouẽdum leuissime operãdo:ne tangas du
ram matrem:uel aliquod principium nerui.similiter re
moue frustulum pungens duram matrem:remoto osse
habeas pãnum subtilẽ:z intinge in melle ro.colato.p.j.
z olei roꝭ.partibus.ij.z pone intus craneum z durã ma
trem caute z leuiter:z imple totum vulnus cranei leui/
ter de illis pãnis sic intinctis. In vulnere carnis ponas
petias cum vitello oui z oleo ro.postea habeas pluma/
ceolum de stupa subtilem qui cõprehendat totum vul/
nus cutis z prius intinctum in eadem medicina. Ad ul
timũ habeas plumaceolos magnos seu stupas magnas
madefactas in aq̃ frigida:in estate:z in hyeme in calida
z bene exꝑmas:quas madefacias in medicina facta de
℥.ij.olei roꝭ.z.℥.ʃ.aceti.z.℥.j.boli ar.quas petias supra
capite prius raso pone:z sic fac donec vulnus abundan
ter emittat saniem:z tunc incipe ponere supra durã ma/
trem de puluere subtilissimo facto ex thure qd̃ descẽdit
per cribrum:z supra puluerem pãnum intinctuz in mel
le ro.z oleo ꝑdicto calido:sed tunc pãnus melius expri/
matur:de quo pãno impleaf totuz vulnus qd̃ est in cra/
neo. In vulnere aũt cutis:pone fila sicca z imple adeo q
non ꝑmittas carnem cooperire craneum:donec fractu/
ra sit reparata:z supra vulnus cutis ponas mũdificatiuũ
superius dictum de melle ro.z farina ordei tm̃ q teneat
vulnus:z ultra circũquaq per latitudinem digiti circa il
lud semꝑ ponas defensiuuz de bolo ar. In fine pone cõ/
solidatiuum seu cicatriçatiuum:de quo tibi faciã doctri/
nam in fine operis. ¶ In oibus alijs scissuris cranei z
fracturis:ubi neuter ꝑdictoꝝ casuum est:sufficit tibi po
nere super os fractum medicinã de melle ro.z oleo ro.
ca.z imple totum vulnus cutis de oleo roꝭ.ca.z vitello
oui usq ad gñationem saniei z supra vulnus z circa de
fensiuum bo.ar. Et facta sanie pone supra craneum pe/
tiam intinctam in ipso melle ro.z oleo:z imple vulnus
cutis filis siccis:z supra vulnus mundificatiuuz de mel/
le roꝭ.z farina ordei:z circa vulnus defensiuũ boli usq
ad perfectam curam.

¶ De omni vulnere sine fractura cranei. Cap.VIII.

r Regimen oium aliorum vulnerũ que
sunt sine fractura cranei:põt
fieri per suturam z per puluerez de calce dictũ:
z ꝭm supra proxime dictam doctrinam:sed non oportet
in illis uti melle roꝭ.colato:z oleo ro.nisi vitello oui cuz
oleo ro.usq ad generationẽ saniei:z postea mundifica/
tionem de melle ro.z farina ordei:z defensiuo boli cir/
ca vulnus. Nam defensiuum boli est optimum in oibꝰ
vulneribus corporis propter euitationem apostematis
quia nihil utilius egro z honorabilius est medico q̃z ne
membra vulnerata in tumore ueniant apostematum.

Nam ipe superueniens vulneri capitis est causa aliena
tionis ⁊ mortis:⁊ si accidat membris neruosis est causa
spasmi ex repletione ⁊ mortis uel corruptionis membri
⁊ mortis. Ad cuius apostematis euitationem multum
ualet regimen bone diete:⁊ ideo ponam dietam ut sit ti
bi doctrina cōmunis in omnibus vulneratis in capite
⁊ neruosis locis. ¶ Specialis dieta a principio sit mica
panis lauata quinquies cuȝ aqua calida in hyeme:⁊ po
stea ter in frigida:⁊ post ultimā lauationem ponatur de
çuccaro ro. albo. In estate lauetur cuȝ aqua frigida:pul
tes rarefacte de ordeo prius mollificato:⁊ postea pistato
⁊ colato:⁊ colatura coquaꝛ ⁊ condiaꝛ cum penidijs:uel
çuccaro roꝭ. uel cum lacte amigdalarum in omnibꝰ vul
neribus: preterq̃ȝ in vulnere capitis ubi non approbo
amigdaꝛ. habent enim quādam proprietatem fumosam
nocentem capiti. Si aūt eger esset nimis debilis:aut na
turaliter haberet debilem stomacum posset paruos pul
los conditos cum agresta sumere:⁊ carnes heduli:⁊ pe
des porcoꝝ omnia condita cum agresta uel vino grana
toꝝ acetosoꝝ. ¶ Potus eoꝝ ⁊ specialiter vulneratoruȝ
in capite ⁊ locis neruosis:si sit vinum de granatis cuȝ de
cuplo eiꝰ de aqua frigida uel agresta cuȝ aq̃ clara frigida
uel iste potus optimus ꝯfortans stomacum:⁊ prohibēs
uapores ascendere:⁊ non cōstipat ⁊ extinguit calorem.
℞. ordei mundi. ℥. ij. mice panis. ℥. j. çuccari ro. ℥. j. gra
noꝝ granatoꝝ. ℥. j. prunoꝝ siccoꝝ deceȝ numero:oīa co
quantur in decem lb. aque usq̃ȝ ad medietatem:coleꝛ:⁊
seruetur in uase vitreo:⁊ administreꝛ frigidū: nihil actu
calidum detur. ¶ Si aūt eger iuuenis fuerit ⁊ sangui
neus ⁊ parum sanguinis exiuit ex vulnere:flōmetur ex
parte cōtraria si est fortis:uel uentosetur si est debilis ut
dictum est:⁊ omni die assellet vna vice cuȝ suppositorio
si per se non assellasset. Nam omnia ista cum defensiuo
boli defendunt vulnus ⁊ membrum a receptione super
fluitatū. Cum aūt omnis cursus humoꝝ cessauerit:tunc
securus es ꝙ non supueniet apostema:⁊ non subito:sed
paulatine fac egruȝ transire ad grossiorem dietam:⁊ ad
usum vini:saluo ꝙ in vulneribus capitis ⁊ neruoꝝ non
des licentiam vini:nisi propter necessitatem debilitatis
stomaci uel virtutis:⁊ tunc sit vinum leue acerbuȝ ⁊ be
ne limphatum:q: non est aliquid qđ ita percutiat caput
⁊ neruos sicut vinum:⁊ propter hoc in illis vulneribus
non concedaꝛ usq̃ȝ ad finem. ¶ Et quādo vulnus ceci
derit super ossa alia ⁊ fracta fuerint illa ossa curabis ꝭm
doctrinam que tibi dabitur in caplo de algebra. ¶ Qñ
aūt cū vulnere est apā:qđ est: q: medicꝰ nō sciuit defen
dē:uel q: tēta est nimis grossa:uel vnguentū calidū fuit
semp positū:uel alteratio aeris:uel debilitas mēbri reci
piētis:qđ quidē si accidit non obstantibus remedijs ap
positis:erit prauum signum. s. signuȝ magne debilitatis
membri lesi:tamen si tale apostema fuerit in mēbro ner
uoso iam dicta est cura. ¶ Si v̄o fuerit in membro car
noso:facies pultes de quatuor partibus aque. ⁊ vna olei
oliuarum maturarum ⁊ farina tritici:⁊ pone supra apo
stema factum cum vulnere:⁊ illud tandiu ponas donec
remoueatur totꝰ tumor ⁊ dolor:⁊ ꝙ vulnus emittat abū
danter saniem:⁊ tunc pone mundificatiuuȝ de melle fa
rina ⁊ aqua usq̃ȝ ad perfectam mundificationeȝ:quoniā
non pōt/neq̃ȝ debet consolidari vulnus in quo est apo
stema:quia omnia consolidatiua nocent ubi apostema
est:nisi prius maturetur/⁊ dolor sedetur/⁊ postea mundi
ficetur:⁊ ad ultimum consolideꝛ. ¶ Item si fuerit mala
discrasia prius curetur cum suo cōtrario calida cuȝ frigi
do:⁊ sic de alijs:⁊ remota discrasia redi ad curam princi
palem. ¶ Item si fuerit in vulnere aliqua cōcauitas car
ne debita repleatur:q: si consolidareꝛ superficies:⁊ con
cauitas remaneret ex necessitate in ꝯcauitate remaneret
putredo:que putrefaceret locum ⁊ cogeret medicuȝ ite
rum aperire vulnus:⁊ esset labor ultimus maior priore.

Repleatur ergo primo cuȝ mundificatiuo suprius dicto
posito supra vulnus:⁊ cum puluere ex puluere thuris fa
cto posito intra:uel cuȝ alio vnguento regeneratiuo ex
dicendis in fine postea consolidetur. ¶ Item si factum
est vulnus cum contusione. s. casu uel percussione lapi
dis uel ligni:uel alicuius rei non acute:nō debes in ꝑn
cipio ponere consolidatiuum:qm̃ in omni ꝯtusione cō
tunduntur necessario caro ⁊ nerui. si membrum est ner
uosum:⁊ necessario putrefit locus:vnde consolidatiuuȝ
esset causa constringendi putredinem in membro: ⁊ sic
aut membrum totum corrumpereꝛ:aut oporteret te ite
ruȝ aperire:⁊ esset labor multo maior:⁊ tibi ⁊ egroto:q:
longa debilitas alicuius membri ducit totum corpus ad
corruptionem. est ergo prius maturandum/postea mun
dificandum:⁊ si remanet concauitas ibi/est regenerādū
ad ultimum consolidandum:saluo ꝙ si contusio eēt par
ua/cito firmaretur locus/vngendo circa vulnus de oleo
roꝭ. ⁊ super iuncturam puluerięando puluerem mirtilo
rum/⁊ vulnus mundificando cuȝ mūdificatiuo de mel
le/postea consolidando.

¶ De morsu canis rabidi. Cap. IX.

Ceterum si factuȝ fuerit vulnus a ca
ne rabido:cuius signuȝ/
ꝙ gallina non sumit panem infusum uel infe
ctum in vulnere:⁊ si sumpserit moritur. hoc iterum ꝓhi
bet ne medicus intendat ad consolidationem/sed dimit
tatur vulnus apertum per. xl. dies ad minus. De melio
ribus localibus est cauterięare locum cum ferro calido
⁊ ponere medicinam calidam/sicut sal ⁊ sinapis cū mel
le supposita:⁊ fiant remedia phisicalia:quorum melius
est. ℞. cineris cancroꝝ fluuialium adustoꝝ. p. v. gentia
ne. p. iij. terre sigillate. p. vj. fiat puluis. Da bibere. ℥. ij. oi
die usq̃ȝ ad mēsem cuȝ aqua in qua cocti sint cancri p. xl.
dies ꝯsolideꝛ. his oibus cōsideratis secure pōt in curis
vulnerum ꝓcedere:relicto residuo tue discretioni.

¶ De apostematibus. Cap. X.

De apostematibus scias ꝙ
eoꝝ cau
sa est duplex. s. extrinseca ut ex ꝑcussione casu
uel vulnere alterato uel similibus. Uel itrinseca:sciḻȝ ex
abundantia interioꝝ superfluitatuȝ. ¶ Materialis cau
sa est sexcupla. nam aut est humoralis sanguinea uel fle
gmatica colerica uel melancolica:aut aquea:aut vento
sa:⁊ hoc aut simpliciter aut cōposite: ḻȝ rarissime inueni
as apostema ex vno humore solo factum. sanguis nāq̃ȝ
si superabundat supra totum corpus:⁊ calefiat calore in
flante cor:⁊ sic corpus:non tamen putrefit:sic fit febris cō
tinua sinocha. Si auteȝ putrefit:fit sinochus continuus.
¶ Si aūt non super totum corpus sed aliquem locum
occupauerit ⁊ sanguis est tenuissimus in subā ⁊ fluens
in qualititate:facit inflationem rubeam latam sparsam
per membrum in superficie que uocaꝛ herisipila notha:
quia fit de sanguine reducto quasi ad naturaȝ colere. si
aūt sanguis est grossus nālis in substantia ⁊ calidus in
qualitate fit carbunculus:cuius color est fuscus/⁊ tactus
durus:⁊ in superficie est sicut color cineritius: qđ uenit
ex adustione. ¶ Et si sanguis est naturalis:tamē nimi
us in quantitate facit flegmonem:cuius signa sunt ſ rru
bedo propter similitudinem:durities propter lenitateȝ:
tumor ꝓfundus ꝓpter mām in profundo membri. s. car
nis contentam:pulsus propter inundationes que fiunt
calore agēte in materia. calor ex caloris multiplicati pre
sentia:aliquādo febris efficitur effimera. specialiter cir
ca generationem saniei:in quo tempore omnia ꝓdicta
accidentia sunt maiora q̃ȝ facta sanie.

Colera vero si corpori dominatur/aut putre
fit/aut non:que nō putrefit:aut
est in toto corpore ⁊ facit icteritiam:aut in vno loco:⁊ fa
cit serpiginem seu thiriam. ¶ Putrefacta aūt aut intra

uenas ⁊ facit tertianam continuam: si continetur in oibus uenis: aut causonem si specialiter circa coꝛ ⁊ os stomaci: aut extra uenas ⁊ facit tertianam interpolatam: ⁊ si talis colera non putrefacta a natura destituta cōgregatur in aliquo membꝛo exteriori/ faciet herisipilam uerā/ cuius sunt signa/ ruboꝛ mixtus citrino colori, ꝑpter silitudinē mãe: tumoꝛ pineat⁹ pp leuitatē ⁊ igneitatē mãe ascēdētis: durities pp siccitatē mãe: ⁊ caloꝛ pungitiuus moꝛdens palmam tangentis pꝛopter acuitatem materie.

Flegma similiter dominās coꝛpori: aut est putrefactuȝ aut nō putrefactum: aut intra uasa: ⁊ facit anfimerinam cōtinuā sine rigore: aut extra uasa/ ⁊ facit interpolatam quotidianam cum rigore. non putrefactum/ aut super totum coꝛpus/ ⁊ facit leucoflegmaticam: que est vna species ydropisis: aut in vno loco: ⁊ facit apostema qḋ dicit̄ çimia uł vndimia/ cuius signa sunt: albedo ꝑpter similitudinem materie: mollities ut si digitum impꝛesseris facies quasi foueam: nam hoc fit pꝛopter humiditatem: frigiditas tactus pꝛopter frigiditatem mãe: paruus uel nullus doloꝛ: qꝛ nō est ibi pugna caloris: tamen istud apostema plus dolet facta sanie q̄ȝ ante: qꝛ omne apostema: qḋ etiam si fuerit ex materia frigida: postq̄ȝ illa materia putrefit iam recipit caliditatem extraneam: ⁊ sic omnis exitura. s. apostema saniosum iudicatur calida: licet materia sit frigida sicut febꝛes quotidiane ⁊ quartane iudicantur egritudines calide: licet sint ex materia frigida.

Et melancolia superabundans/ aut est putrefacta aut nō. putrefacta vo aut totum coꝛpus occupat aut vnum locum. si totum coꝛpus occupat: aut ab extra: ⁊ facit lepꝛam: aut ab intra: ⁊ tunc aut materia est intra uenas/ ⁊ facit quartanam cōtinuam: aut extra uenas ⁊ facit quartanā interpolatam: aut in vno loco tm̄/ ⁊ facit cancrum. ¶ Et si nō est putrefacta: aut est super totum coꝛpus ⁊ facit melanchiron. i. icteritiam nigram: aut in vno loco: ⁊ facit apostema durum/ qḋ uocatur sclirosis: cuius signum est durities pꝛopter siccitatem ⁊ grossitiem mãe ⁊ sine dolore ꝑpter absentiam caloris ⁊ cōpactionem materie occupantis locū quasi insensibilem: ⁊ coloꝛ est similis colori coꝛporis: uł parum tendens ad liuorem: qꝛ licet melācolia sit nigra: tamen pꝛopter eius grauitatem non pꝛesentat̄ caloꝛ eius ad superficiem coꝛporis. s. cutem. in his differt a cancro. ¶ Cancer qui est de melancolia putrefacta: quia acquisiuit caloreȝ ratione superius assignata calet ⁊ dolet: ⁊ uene circundantes sunt uarie: qꝛ materia licet sit melancolia: tm̄ in sui putrefactione acquisiuit lenitatem ⁊ caloreȝ extraneum. vnde caloꝛ uenarum imbibentium illū cancrum sunt uarij coloris adeo ut assimilentur egritudini. Et ob hoc dictus fuit cancer: quia tenet foꝛmam cancri marini/ qui est rotundus/ ⁊ habet multos pedes.

Apostema aquosum fit ex dñio frigiditatis sup epar generantis multam aquositatem: qḋ est de natura yposarce: tm̄ ista aqua congregatur aliquotiens in vno solo loco coꝛporis: ⁊ specialiter circa vmbilicuȝ. etenim signa sunt ꝙ coloꝛ eius est similis colori toti⁹ coꝛporis. Qꝛ si palpaueris illud cum duobus digitis duaruȝ manuum/ ponendo digitum semotum aliquantulū ab alio tu senties inundationem sub digitis: ita ꝙ vnus digitus impellit vndam sub alio: ⁊ est cum pondere sine dolore Et ego curaui istud apostema cuȝ incisione ⁊ desiccatione illius aque in vulnere: que habebat circa vmbilicuȝ ad magnitudinem panis duarum libꝛarum.

Apostema aūt uentosuȝ generatur ex uapore uel uento ab aliq̄ frigida materia resoluto per actionem debilis caliditatis dissoluentis ⁊ non ualentis consumere. Qui quideȝ uapoꝛ locatur inter tunicas membꝛorum: ⁊ specialiter locatur libenter in regione oris stomaci: ⁊ in inguinibus: ita ꝙ multi credūt ꝙ sit crepatura. Et eius signa sunt ꝙ est durum cum extensione repugnante tactui sine lesione. Et sicut uter uento plenus/ si percutitur sonat/ ⁊ non mutatur coloꝛ loci a colore coꝛporis. Et scias ꝙ istud apostema ualde assimilatur apostemati duro supꝛadicto de melancolia nō putrefacta. Sed qui scit discernere inter duritiem lapidis ⁊ duritiem uesice poꝛci plene uento. Et si scit discernere inter durum ⁊ extensuȝ: bene sciet discernere inter hec duo apata. Et silr̄ assimilat̄ apati aquoso: sed differentia est vndositas que est in aqueo ⁊ carentia vndositatis/ que est in apate uentoso.

Est quoddam aliud apostema frigidū qḋ uocatur botium qḋ locatur sepe in gula: quod fit duobus modis: aut per saniem generatam ex apostematib⁹ calidis: uel ex diuerso flegmate putrefacto: quorum quoddam habet intus materiaȝ: que similatur caseo coagulato: alia luto: alia que est fex olei: alia sicut pultes: alia sicut iuncata granosa: quorum aliud est mobile/ ⁊ in superficie membꝛi subcutanea sb cute tm̄: aliud imobile infiltratum in ꝑfundo membꝛi nullum tamen habet colorem.

Preterea per ea que dicta sunt de apatibus simplicibus possunt haberi notitie cōpositoꝝ: de quibus scias ꝙ aliqñ cōponitur in generatiōe apostematū colera cum sanguine: ⁊ si fuerit maioꝛ pars de sanguine dicitur flegmō herisipilliades: ⁊ si fuerit maioꝛ pars colere: dicitur herisipila flegmonides: ⁊ cognoscuntur per signa distincta superius.

Item componitur sanguis coľa ⁊ melancolia ⁊ faciunt antracem: cuius signa sunt durities: coloꝛ circūdans uarius: ⁊ in hoc cōmunicat cum cancro: sed differt: qꝛ in eo est maioꝛ inflatio: ⁊ debilitas coꝛdis: aliquādo sincopis ⁊ tremoꝛ coꝛdis ⁊ somni ꝑfunditas: non somnus uerus: sed abusiue dictus. Et in sup̄ficie quedam uesica cinericij coloris: que videtur trahi ad iteriora: quasi traheretur cum filo: ⁊ poteris cognoscere ꝙ sit ex diuersis humoribus si notaueris diuersitateȝ materie: que purgabit̄ tempore mūdificationis post maturationem: qꝛ reperies in medio de materia dura grossa tenaci: qui a laicis dicitur pes egritudinis: qua remota remanet locus cōcauus: ⁊ postea non eget nisi regeneratione carnis ⁊ cura vulnerum. Et istud apostema pꝛopter admixtionem contrariorum ad inuicem est de malitiosis.

Item cōponitur melancolia cum flegmate: ⁊ si vicit flegma facit glandulas: si vincit melācolia facit scrophulas: quorum signa sunt: absentia caloris ⁊ foꝛma in moduȝ amigdale: ⁊ qꝛ mouentur quasi natando: ⁊ in plurimum sunt plures numero in vnū colorem: ⁊ fiunt etiā in sbassellis ⁊ in gula ⁊ in inguine. ¶ Quicquid dictum est de apatibus: est dictum de eis: que fiunt ex humoribus nālibus.

Restat dicere de his: que fiunt ex humoribus inaturalibus: quorū aliqua sunt multuȝ pꝛaua ⁊ piculosa: ⁊ qui uellet scire nām apatum ꝑuenientium ex humoribus nō nālibus ꝓcuret scire gñationem humoꝝ in coꝛpore tam nālium q̄ȝ non nālium: ⁊ postea videat frequēter apata ex eis oꝛta: ⁊ eorum foꝛmas ⁊ colores ⁊ accidētia que ea sequunt̄: ⁊ materias que ex eis egrediunt̄: ⁊ sic per bonam notitiam theoricalem ⁊ longum expimentum poteris scire: ⁊ aliter non: ⁊ cum hoc laudet deum/ qui est bonus medicus circa hoc. Multum esset necessarium ꝓlongare v̄ba in isto tractatu: ⁊ docere quomodo generat̄ quisq̄ȝ humoꝛ nālis ⁊ innālis ⁊ materia humoꝝ: tñ qꝛ intentio huius libꝛi: qui erit p̄ambulus ad maiorem si deus concesserit: est bꝛeuitas. ¶ Scias ꝙ apatum natoꝝ ex humoribus non nālibus. aliud est frigidum. aliud calidum. frigida

sunt nodi/qui sunt in forma rotũdi/qui utplurimũ sunt in fronte:in dorso manuuz z peduz z iuncturis: z eoruz materia est flegma vitreum a calore destitutum. admiscetur etiam aliquotiens flegma dulce cum scrophulis z glandulis:de quibus facta est mentio:z fiunt scrophule z glandule:que ueniunt ad maturitatem:z tunc dicũtur squãmose:quarum mundificatio est difficilis.

Ex colera adusta z ex ea cum admixtione melancolie aduste fiunt diuersa apostemata ꝯm diuersam quãtitatem illius humoris:z ꝯm diuersitatem loci:z ꝯm diuersitatem fortitudinis z debilitatis mẽbꝛi recipiẽtis sunt timorosa. Quoꝝ etiam piculum est maius z minus ꝯm diuersitatem nobilitatis loci possessi. Nam nascuntur inde ulcera mala crustosa ex malis humoribus adustis:que si sint in sũꝑficie mẽbꝛi: z specialr̃ cruris dicunt cancrene ab Auicẽna. Si occupant ꝓfunditatem mẽbꝛi:non tñ totum membꝛũ dicuntur ab eo ascachilos. Si totuz mẽbꝛum dicit herpes uere:q: herpes fit a malis ulceribus:ad que multa mã uenenosa iam corrupta descẽdit. Et etiam ut vult Auicenna. Et ueruz est sicut aliquos hoies vidi qñ aliqđ membꝛum debilitatum z inflatum exponit aeri frigido:quia tunc mortificant extremitates:cum caloꝛ viuificans nõ possit ad eas transire/z extremitates mortificate corrumpunt mẽbꝛuz:nisi refrenet adeo ut aliqñ opoꝛtuit me totum incidere pedem in iunctura ut saluarẽ crus. ¶ Fiunt etiam ex admixtione humoꝝ corruptoꝝ predictorũ uesice formica miliaris pꝛuna siue ignis ꝑsicus: que quidem oia sunt diuersa ꝯm diuersitatem cõpositionis:z de istis nominibus est diuersitas apud auctores:de qua diuersitate nõ cures:sed cura de coloribus z accidentijs:z fere oium cura est vna ꝯm ꝙ tu videbis in sequentibus.

¶ Uesice tñ fiunt ex materia pꝛedicta acuta leui petẽte sũꝑficiem carnis ꝓpter eius leuitatem. ¶ Formica est etiam pustula/sed est ꝓfundioꝛ in carne / z ambulat magis ad ꝓfundum z cito ulcerat. ¶ Miliaris fit ex eadẽ materia:sed magis incinerata per adustionez/z facit pustulas paruas ad modũ milij cum magno feruore z pꝛuritu. ¶ Pꝛuna etiam sunt pustule subnigre dure/habẽtes in circuitu citrinuz colorem:que fiunt ex maiori pte colere aduste/z minori melãcolie aduste.

¶ De curis apostematum omnium. Cap. XI.

Dictis breuiter de intẽtione huius libelli differẽtijs apatum ueniemus ꝯm ꝓpositum ad curas sequẽtes auctoꝝ doctrinã/z longum usum nostruz.

¶ Cura apatis facti ex causa extrinseca/sicut est vulnere dicta est:sed si est ex cõtusione casu/aut lapidis/aut ligni ꝑcussione melioꝛ cura:si patiens est iuuenis z fortis est flõmia ꝯrie partis uel uẽtosatio:si est debilis/inunge locuz cũ oleo roſ. calido z pulueriza locuz lesuz z vnctũ cuz puluere fructuũ mirtiloꝝ:qm̃ hec cura firmat locuz si nõ sit nimis magna ꝯtusio:si per istã medicinã nõ defendit locus ab apate:sed uenit ad exiturã.s.ad gñationem saniei maturet z cito aperiat locus ubi mã magis depẽdet z mũdificet locus cũ mũdificatiuo facto de melle. farina tritici z aqua:postea incarnet z ꝯsolidet cuz incarnatiuis:ponẽdo semp circa locuz lesuz defensiuũ de bolo oleo roſ. z aceto ad ꝯseruationem sani loci ne corrumpat. de incarnatiuis z ꝯsolidatiuis fiet tibi mẽtio.

De apostematibus autem que fiunt ex iteriori causa: scias ꝙ aut resoluuntur si repercutiantur:aut indurant: aut ueniunt ad saniẽ uel putrefactionẽ. uerum ꝙ resolutio aliquãdo fit per repercussionem:sicut aliquando maturatio: tñ nec hoc nec illud ꝓpꝛie fit:sed impꝛopꝛie. Et si cura istorum deberet notari ad vnguem:iam esset necessarium multiplicare uerba:z ponere curam vniuscuiusq; specialiter. Sed quia ꝓpositum z ꝓmissum est tibi tradere breuiter curas notiores z breuiores ꝓpter breuitatẽ libꝛi nõ ꝓlõgabimus in ꝯmone. ¶ Scias ergo ꝙ potes reducere curas oiuz apatum ad vnam breuem diuisionem.s.ad curam apatis calidi z frigidi. Apostematis aũt calidi pꝛopꝛiuz est repercuti aut resolui aut maturari. Frigidum vo per calorem extraneum maturat resoluit z induratur. raro autem repercutitur.

¶ Incipe ergo curam apatum calidoꝝ cum flõmia si patiens est fortis:z hoc per partem oppositam in pꝛincipio ante ꝯfirmationem apatis. Confirmatio aũt per eadem uel cum uẽtosatione:si est debilis iniunge dietã strictam z frigidaz ꝯm tolerantiã:q: omnia apostemata ex causa intrinseca sunt cum plenitudine. ¶ Deinde post euõnem incipe repcutere mãm z ꝯfoꝛtare mẽbꝛum:ne recipiat sũꝑfluam:nisi vna. vij. rerum tibi ꝯtradicat:que pꝛohibent repcussionem fieri. Pꝛima si apostema fiat in puero. Scđa si fiat in sene. Tertia si fiat i ꝯualescẽte. Quarta si materia est ualde mlta. Quĩta si est furiosa. Sexta si est in emũctorijs que sunt gula subasselle z iguina. Septima si apostema fiat per viã deriuationis z mẽbꝛũ mãdans nobilius est mẽbꝛo recipiẽte. Nulla istarum causarum impediẽte/z repcutias cum succis herbarũ frigidarum/ut solatri/qui repcutit cum quadam occulta resolutione. poꝛtulace siluestris. vmblici ueneris cum oleo ro. z pauco aceto:z pauco bolo ar. uel cuz aliquo ex vnguẽtis repcussiuis bonis ex dicẽdis. ¶ Si aũt mã non repcutit/aut q: ad aliquã quãtitatem tẽdit:uel q: est aliquãtulum grossa:purgato coꝛpore, incipias dissoluere admĩnistrãdo aliqđ de melle cum illo medicamine repcussiuo:z postea resolue foꝛtiter/ꝯm ꝙ vides:ꝙ cursus mãe cessat/z doloꝛ z acuitas cum aliqua ex medicinis resolutiuis dicẽdis. Si aũt mã tenderet ad saniem tpe repcussionis/qđ aliqñ fit per viam accidẽtis z nõ ꝓpꝛie:aut tẽpore resolutionis/festina maturationem cuz aliquo maturatiuo ex ponẽdis in fine. ¶ Facta sanie aperiatur locus magis maturus z magis depẽdens/faciẽdo magnis exituris magnas aptiões/z puis puas:z sanies tota suauiter expꝛimat: saluo ꝙ si materia esset ualde multa/nõ debet tota in vna vice exhi ꝫ successiue:maxime si eger sit debilis/apto loco z euacuata mã ex tota uel in pte:pone sũꝑius de vno mũdificatiuoꝝ dicẽdoꝝ:donec mũdificet bñ z plene:z regñã carnem:z ultimo ꝯsolida cum medicinis hñtib⁹ hoc facere ꝯm doctrinã in fine tradẽdam:hoc ꝑnotato ꝙ nõ festines incidere apostema ante perfectã maturationem:nisi esset ꝓpe nobilia mẽbꝛa:ut sit ꝓpe anum uel ꝓpe iuncturas:uel esset mã parata ad corruptionem mẽbꝛi:q: in his casibus opoꝛtet uos ante perfectã maturationẽ incidere:z tunc ponẽdum est emplastrũ:qđ mũdificet cuz maturatione residui. ¶ Et caue tpe resoloñis z maturationis/ne emplastra resolutiua/maturatiua/z mũdificatiua sint nimis calide nature: nec nimis dura sed tẽperata:nam ista aliquotiẽs faciunt apostema furiosuz. ¶ Item scias ꝙ apata calida sanguinea minori indigẽt repcussione z maiori resoloñe. Colerica aũt maiori repcussione z minori resoloñe: z sicut cõuenit in sanguineis flõmia:ita colericis ꝯuenit purgatio colere. Illa aũt que fiunt ex humoribus adustis ante ulceratione:idigẽt solũ repcussiõe. Et post ulcerationez nõ apponas aliqđ frigidum in loco ulcerato:ꝫ circa ponas defensiuum de bolo ad defendendum deambulationem uel corrosionem.

Antrax z carbũclus:q: vn⁹ ex diuersis est humoribus. alius ex sanguine grosso ut dictuz est:post flõmiã z purgationẽ idigẽt emplis z cibis z potib⁹ ꝯfoꝛtãtibus coꝛ ꝓpter eoꝝ malitiã. Specialr̃ antrax qđ cõe est oibus alijs uenenosis apatib⁹. ¶ Da ẽ egro dietã frigidã z strictã/sicut malagranata/poma/pira citonia/vinuz de granatis cũ decuplo aque frigide:abstineat a carnibus pꝛo posse. Si vo nõ põt carnes paruorum

pullorꝝ cũ agresta uel vino granatorꝝ ꝯditas.utiliter etiã
daẽ eis thiriaca maior. ¶ Et si patiunẽ stuporez que est
sincopis que uocaẽ alicis somnus:excitenẽ cuz magnis
sonis tubarũ z timpanorꝝ :z uocenẽ fortiter ꝓprijs noi-
bus. ¶ Ponaẽ ergo sup cor emplr̃m friduz cuz ros.ru.z
sandalis citri.añ.ʒ.j.farine ordei.ʒ.ij.cãphore.ʒ.ij.distẽ
pereẽ cum aqua ros.uel succo pomorꝝ agrestiũ. Si egri
tudo esset in pte anteriori circa mamillas uel pectus po-
naẽ illud emplr̃z inter duas spatulas. ¶ Aliqs posset ad
mirari de exhibitione thiriace ma.q: calida est:ꝫ qũuis
nõ ptineat ad breuitatem libri disputare de singulis: q:
de hoc fuit inter antiquos diuersa opinio:z adhuc est:q:
quidã approbauerũt z approbãt z quidã non:z scias ꝙ
qũuis thiriaca calida sit:tñ ex eius nobilitate z utilissima
cõpõne resultat quidaz spũs dignissimus adeo amicus
cõplxoni humane:quare inuenimus eam ualere ꝯtra ue
nenum calm̃ z frigidũ:z ꝯtra uenenum ꝯ̃rium humane
cõplxoni a tota specie. Inuenit etiam mouere uẽtrem z
stringere fluxum:ita ꝙ secure dico/ꝙ sicut quelibet res
in rebꝰ gñatis cõplxonem cõem que uocaẽ cõplxo elemẽ
talis/z nãm habet occultam ꝓpriã/que est a tota specie.
sic thiriaca ultra cõplxonem quã acqsiuit elemẽtalem in
actione z passione reruz ad inuicem intrãtiuz eius com
positionẽ habet ultra ꝓprietatem occultã ꝯtra oia gene-
ra uenenorꝝ humano corpori ꝯ̃ria. Et propter hoc ualet
cõtra omne apã uenenosuz. ¶ Et ego dico ꝙ ad me ue
nit in ciuitate Mediolañ.iuuenis cum antrace in parti
bus faciei:cuius malitia adeo augmẽtata erat: ꝙ totum
caput z facies z collum erat ultra credibile inflatũ:quez
adduxerat ad me quidã apothecariꝰ amicus egri:z eger
iã erat in signis mortis:q: nõ erat in eo pulsus:z sincopi
zabat iã:ita ꝙ dixi apothecario ꝙ duceret euz ad domũ
suam quia moritur : z apothecarius dixit : non est in eo
amplius remediuz. Et ego paruz cogitans dixi. Certe si
tu hẽres de optima thiriaca:z tu dares ei in magna quã
titate:forte posset adhuc viuere:sed nõ credo : nisi ualde
dubitãter. apothecarius duxit euz in domuz suã vix eun
tez:z dedit ei de thiriaca approbata circa.ʒ.ij.z posuit eũ
in lecto z cooperuit eum:z incõtinẽti arripuit eum sudor:
incipiẽs circa caput z locuz ẽgritudinis:z post paululuz
fuit sudor vniuersalis:z redit in eo pulsus z ꝯfortatꝰ est.
Et post exiccationem sudoris apothecarius dedit ei ꝓ-
prio motu iteruz.ʒ.j.eiusdẽ thiriace in eodez die:z sanus
factus est:nisi ꝙ remãsit in eo quoddã ulcus uesicosuz:
qđ postea leuiter est curatuz. Et ego nunq̃ vidi alium:
qui postq̃ fuit in sincopi z tremore cordis z specialiter
sine pulsu/qui euadẽt:sed de his qui loqntẽs z q̃si nul
luz maluz sentiẽtes iudicati sunt ad mortẽ per me:z qui
mortui sunt admirãtibꝰ multum amicis de ꝓnosticatio-
ne:vidi ego infinitos.hec dicta sunt tibi de thiriaca:q: for
te aliquem posses adhuc per ista uerba liberare a morte
z ut deus oipotens:qui sit bñdictus:cõcedat mihi pecca
tori per suaz mĩscordiã:ꝙ iste libellus meus ualeat ad
honorẽ eius z utilitatez facture sue. ¶ Post ꝯfortationẽ
cordis z euãonem mãe maturabiẽ carbunculus z antrax
ꝓprijs eorꝝ maturatiuis : de qbus fiet tibi mẽtio in opis
fine. ¶ Oia alia apãta/furiosa curanẽ per eadem reme
dia.s.ꝯfortatione cordis z ꝯfortatione mẽbri. Et post ul-
cerationem cum cura:que tibi dabiẽ in tractatu ulcerũ.

Apostemata frida curenẽ cuz mũdificatiõe corpis:ad qđ est spãlis trociscꝰ
de turbit/qui fuit magri nři dicẽdus in fine:z post mun
dificationẽ resolutio uel maturatio.si resolo nõ põt fieri:
medicinas aũt resoluentes z maturantes. facta aposte-
mata z scrophulas z glandulas z nodos z mũdificãtes
botia:requires in fine libri.

¶ De ulceribus differentia. Cap.XII.

De ulceribus aũt scias ꝙ differũt a vulnere.nam vul-
nus est plaga ex nouo tempore facta. Et ulcus est plaga
putrida uel antiqua:qũuis aliquotiẽs iueniatur in medi
cina:ꝙ plaga antiqua nominaẽ a quibusdam vulnus:tñ
ibi vulnus sumiẽ pro plaga:z nõ ꝓprie. ¶ Iterũ differt
a cancro z fistula sicut genus a specie:q: ois cancer ulce-
ratus z fistula ulcus est:sed nõ ꝯuertiẽ:z in hoc manife-
stabiẽ error Rogerij z Rolandi:qui dicũt ꝙ omne vul
nus postq̃ transierit per duos uel tres mẽses incuratuz
iam non vulnus sed cancer uel fistula nuncupaẽ:q: oẽs
plage supuenĩẽtes ex pustulis ulcerãtibus:uel ex frigo-
re aeris:uel aliqua corruptione uel incisione apãtis pro
prie loquẽdo:z ois plaga putrefacta z putrida sunt ulce-
ra:nec tñ sunt cancri nec fistula ꝓprie:q: fistula z cancer
hñt ꝓprias differẽtias:quibꝰ ab ulceribus differũt:sicut
patebit. ¶ Est ergo in ulceribꝰ aliqđ virulentuz cũ mul
ta putredine liquida:z illa putredo si est colorata tẽdens
ad citrinuz uel ad rubeuz:lauaẽ cum lauationibus frigi-
dis z stipticis:ut cum aqua in qua resoluiẽ alumen z aq̃
ordei z lenticularuz z balaustie cõpositis z simplicibus.
Et si nõ est colorata:lauaẽ cum aqua mellis. Et si mem
brum fuerit bñ frigidũ cum melle z vino:que loture po
nunẽ in ulcere aut inijciunẽ per clistere donec exeant ta
les quales ponunẽ. ¶ Et si ulcus esset crustosuz uel ha-
beret carnem corruptã uel mixtã cum sanie:mundificeẽ
cum puluere affodill.z vnguẽto aplorꝝ:z vnguẽto viri-
di dicẽdis in fine. ¶ Et si ulcus est fraudulẽtũ uel corro
siuum/reprimiẽ eius feruor/ponẽdo circa de medicina
boli dicta sepe:z supra aliqđ stipticum corrosiuum de di
cẽdis. ¶ Facta pfecta mũdificatione cum pdictis z cuz
emplris mũdificatiuis dictis z dicẽdis:regenera carnez
z cicatriza cuz medicinis hoc faciẽtibꝰ:de quibꝰ hẽbis co
piã:hoc pnotato q̃ multuz ualet mũdificatio corpis per
uomituz:si ulcera mala sunt in ptibus iferioribꝰ z per far
maciã.si sint in supioribꝰ.hec enim causa certa est : quia
mã que currebat ad ulcera moueẽ de loco ulceris : z te-
net ad iter:per qđ ulcus melius mundificatur.

Scias ꝙ cancer aut est ulceratus:aut nõ. Nõ ulce
ratus sit:aut nascendo ab ipso pncipio. De
melãcolia putrefacta:sicut in cura apostematis diximꝰ:
z tunc incipit apparere in modũ lupini:z crescit aliquã-
do ut magnus melon:aut fit cõuertendo ex apostemate
duro facto ex melancolia nãli non putrefacta cuz empla
stretur cum rebus calidis inflãmãtibus:uel ducentibus
ad locũ per attractionẽ:aut per alam medicinã calidam
aliquando. Et iste ulceratus ꝓuenit ex dicto cancro cuz
ulceratur : z aliquãdo ex vulneribus indiscrete curatis.
¶ Cancer nõ ulceratus in pncipio sue natiuitatis:oino
de leui nõ cognosciẽ:sed perfecta signa dicta sunt. ¶ Ul
cerati aũt signa sunt:ꝙ habet labia grossa/dura/reuersa
intus glandulosa:z fetet multũ. Et signuz infallibile est:
ꝙ si laueris eum cum lixiuio/exibunt ab eo supfluitates
sicut baue viscose. ¶ Cura.regula pma gñalis est in cu
ra cancri:ꝙ nunq̃ curaẽ nisi penitus cuz oibus suis ra-
dicibꝰ auferaẽ. ¶ Ideoq3 nasciẽ ex ista regula scđa regu
la necessaria ꝙ nunq̃ debet ferro uel igne medicia cor-
rosiua curari:nisi sit in loco ubi possit penitus extirpari.
Si ergo nõ ulceratus est in loco intricato/neruis/uenis
musculis z arterijs.ut in collo/mamilla z in alijs locis si
milibꝰ:nõ psumas illũ:nec maturare:nec corrũpere:nec
incidere:nec cauterizare:sed euacua corpus per medici
nã purgantẽ colerã adustã. Et iniunge ei regimẽ tẽpera
tuz/phibẽs oẽm cibũ ingrossantẽ z adurentẽ sanguinẽ:
sicut lentes/caules/caseum/carnes bouinas/leporinas/
anserinas/anatinas/pip/z oia alia acuta z vnges locum
circa z supra cũ vnguẽto refrenãte eius malitiã:z defen
dẽte eũ ab ulceratiõe:qđ sic fit. ℞.thucie lauate z ceruse
ptes eq̃les:ista supdicta cuz oleo ros.z succo portulace:
uel alterius herbe fride icorpora:mõ ponẽdo de olo ro.
mõ de succo ad pfectionẽ vnguenti:z ex illo vngtᵒ locũ

iunge. ¶ Si autem est in loco ubi possit penitus extirpari: incide illū cum oibꝰ radicibꝰ: ⁊ pmitte multū exire de sanguine ex uenis circūdātibꝰ illuȝ. ⁊ etiā illas exprime ut totꝰ sanguis melācus exprimat: ⁊ demū cauteriça cū ferro calo: uel cū medicia post cauteriū uł medicinaȝ cōburentē. ponas pultes de succo apij mellis ⁊ farina tritici usqȝ ad mūdificationē. postea regña ⁊ ꝯsolida. ¶ Si vo cācer ulceratꝰ est in loco nutricato ubi nō pōt penitꝰ extirpari nō curari meliꝰ est. s. cū ferro calo uł medicina cōburēte: ſȝ pōt palliari cū vnctiōe vngti sup̄dicti de thucia: ⁊ cū regimie sup̄dicto: ut eger hēat vitā longiorē.

Fistula est ulcus ꝓfundū: cuiꝰ est os strictū ⁊ fundus amplius hñs duritiē callosam: sic pēna auis in circuitu iterius: ⁊ in hoc differt ab ulcere ꝓfūdo: qꝛ ulcus ꝓfundū: qḋ Rogerius ⁊ Rolandus: ⁊ magna pars modernoꝝ uocāt fistulā: nō hñt duritiē callosaȝ iterius sicut fistula: ⁊ ꝓpter hoc fistula nō mūdificat pfecte cuȝ lotionibꝰ / sicut ulcus: ſȝ regrit post lotiones dictas in cura ulcerū: ut cū medicina cōbustiua acuta uł cauterio mūdificet ⁊ remoueat quicqḋ callosuȝ ⁊ durū est iteriꝰ: ⁊ post cauteriū uel medicinā cōburentē ponant vnctuosa butyrū: uel aliq̄ que faciūt cadere crustā uel escaraȝ factā a cauterio uł medicia. postea mūdificet ⁊ cū lauationibꝰ ⁊ empl̄is mūdificatiuis incarnet cū regñatiuis seu cicatriçatiuis uel sigillatiuis: qḋ idē est. ¶ Nō tñ cōe remediū tam in fistulis q̄ȝ in ulceribꝰ ꝓfundis: ꝙ bonum est cū nouo vulnere si fieri pōt reducere mām ad locuȝ magis depēdentē: ut virus vulneris uel fistule possit cōpetētius exiccari uel p̄parare mēbrū taliter ꝙ orificiū sit semp depēdēs. Medicie aūt cauteriçātes ⁊ corrodētes: que in fistula ⁊ cācro corrodi ⁊ cauteriçari debēt dicent iferiꝰ. Et siłr medicie vnctuose faciētes cadē escaras seu crustas. Et nō ꝙ crusta que fit ex cauterio uł medicina acuta nūq̄ȝ vi ē auferēda: ſȝ adeo dimittēda ꝙ ꝑ se cadat.

¶ De algebra siue restauratione. Cap. XIII.

Atentio algebre est restauratio dislocatiōis ⁊ fracture ossiū. Propter qḋ scias ꝙ deꝰ oipotēs: cuiꝰ nomē sit bñdictū in secula: fecit humano corpi multa ossa ꝓpter diuersam opationē mēbroꝝ humano corpi necessaria: ꝑ quaȝ necesse erat vnū mēbrū sine alio moueri. ¶ Et scias ꝙ ꝯiunctio vniꝰ ossis cū alio fit modis. x. Uno mō per viā inseritionis vniꝰ cū alio ꝓcedētis in modū duarū serrarum ꝯiunctarū: ita ꝙ dentes vniꝰ serre cadāt in uacuitate alteriꝰ: ⁊ ecōuerso sicut faciūt aliquotiēs icisores tabularū: sicut ossa capitis que sunt. vj. ¶ Alius modus est appodiatio seu ꝯgregatio vniꝰ ossis ad aliḋ: sicut ossa. vij. pectoris. ¶ Tertiꝰ modus est fixio ossis in osse: sicut dētiū in mādibulis. ¶ Quartꝰ est ꝯiūctio ossis cū osse mediātibꝰ ligamētis: sicut in iūctura humeri cū adiutorio: ⁊ sicut in oibꝰ iūcturis. Nā in iūcturis fit ꝯiunctio ossis cū osse: mediāte quodā corpe duro insensibili flexibili: qḋ ex vna extremitate ossis egredit ⁊ aliā intrat: ligāte ossa ad inuicē: tñ eiꝰ flexibilitas obedit lacertis mouētibꝰ mēbrū: ita ꝙ pōt plicari mēbrū: ſm ꝙ illi mēbro ꝯuenit ad actiōes ꝓprias ꝯficiēdas. In oibꝰ alijs modis ꝯiunctionum nō est motꝰ nālis nec uolūtariꝰ. Sola ergo dislocatio fit in iuncturis. Aptio aūt ⁊ segregatio seu motio bñ pōt fieri aliquotiēs in ꝯiūctionibus alioꝝ ossiū. ¶ Si ḡ dislocatio fit in iūcturis: p̄mo iunge os cū osse ſm ꝙ erāt in p̄ncipio: post ꝯiūctionē pone sup locū petiā grossam de lino uel canapo infectā in medicia facta de farina ciceꝝ distēperata cū albumine oui: uel uolatica farina tritici uolāte per molēdinū: ⁊ liget ligatura suaui: tenēte locuȝ firmū in sua iūctura. ¶ Attēde hoc ꝙ multi modernoꝝ tpe reductionis fomētāt mēbrū cuȝ aqua calida: qḋ est pessimū. ex hoc enim debilitat ⁊ rarificat mēbrū: ⁊ p̄parat ad recipiēdum sup̄flua. s. apationem: sed si times de doloribꝰ: vnge locū de oleo rosato calo. Uerꝝ si tu nō fuisti a p̄ncipio: ⁊ iā p̄tereūt dies ꝙ stetit dislocatꝰ: sic induratꝰ est locus ⁊ humores iā cessarūt currere: tūc bonū est fomētare nō solū cū aqua calida simplici: sed cum aq̄ cala decoctiōis camomille. fenugreci. semis lini. malue ⁊ bismalue: ut per hec locus melius restaurari possit.

¶ De fractura ossis. Cap. XIIII.

Jos aliqḋ fractū est. Primo reducas in loco suo: postea hēas petiā īfusaȝ in oleo rosato: quam ponas imediate sup̄ mēbrū: ⁊ postea ponat petia infusa in medicia sup̄dicta in cura dislocatiōis: sup petiā iponant faldelle de stupa ifuse in albumine oui. sup faldellas ponant astelle cū chorda: ita ꝙ mēbrū fractū nō possit se mouē: ⁊ sic dimittat usqȝ ad x. dies: nisi vna triū rerū te cogat illū mutare. s. dolor nimiꝰ qui ꝓuenit ex nimia strictura uł cursu hūoꝝ ad apa faciēdū: uł nimiꝰ pruritꝰ. ꝙ si dolor nimiꝰ: aut humoruȝ cursus fuerit in cā: solue ⁊ vnge mēbrū cū oleo ro. ⁊ flōma patientē ex ꝯrio: ⁊ stringe dietā: ⁊ expecta donec fluxus humoꝝ cessauerit: postea liga. Si vo nimiꝰ pruritꝰ: solue ⁊ laua cū aq̄ cala postea liga: ⁊ sic pmitte donec cōsolidatꝰ fuerit. Ponā ēt in fine tibi iter medicias ꝯsolidatiuas medicamē optimū in fracturis ⁊ dislocationibus. ¶ Scias ꝙ ad oē opus cyrurgie multuȝ est utile: imo necētū ꝙ medicꝰ viderit opari bonū cyrurgicū ultra sciaȝ quā iuenerat in scriptis: ⁊ spāłr i algebra. Nā ois scia q̄ depēdet ab opatiōe multū corroborat per expimētum.

¶ De egritudinibus oculi. Cap. XV.

Elias ꝙ nō est egritudo in aliquo mēbro officiali i corpore: que ita sit ignota apud medicos: sicut egritudines oculoꝝ ꝓpter subtilitatē artis cōpositionis ipiꝰ oculi: qꝛ mirabiłr est cōpositus ex tribꝰ humoribꝰ ⁊ septem tunicis: que oia ꝑueniunt ad eiꝰ cōpositionē: ⁊ oia illa corpora sunt subtilissima: ⁊ q̄si incōprehensibilia sensu visus: sed itellectu optime cōprehēdunt: ⁊ cōpositio ⁊ utilitas ⁊ ad oculū tā nobiliter cōpositū ueniūt uene isensibiles fere portātes eiꝰ nutrimētū. Et arterie fere iteꝝ isensibiles portātes eius vitā: ⁊ p̄mo pari neruoꝝ uenientiuȝ ad prorā capitis: que sunt paria. vij. uenit neruus egrediēs cerebrū per partē anteriorē cranei: qḋ qdē par facit vnā ꝯiūctionē ꝯcauaȝ anteq̄ȝ exeat craneū in hūc modū. xxx. ⁊ in exitu cranei iterū bifurcat / ut vides / qui portat sp̄ūm visibilē ad hūorē cristallinū qui est instrm visus: tñ iuuat ab albugieo ⁊ vitreo hūore ⁊ a tunicis septē / ut actio visibilis fiat. vna tñ tunica hec que est vuea: est pforata: ⁊ foramē illuḋ dr pupilla: ꝑ qḋ p̄ntant colores ꝓpe ⁊ forme ⁊ figure sp̄ūi visibili: mediāte aere claro. fiūt ēt exteriꝰ palpebre hñtes lacertos eas mouētes: que eoꝝ clausura defendūt oclos a lesionibꝰ exterioribꝰ ⁊ a laboribꝰ pausat: ⁊ via pua facit suas actiōes / que sunt vidē vidēda. Multū eēt utile prolōgare v̄ba sup anothomiā ocli: ⁊ notare ad vnguē oēs eoꝝ egritudies / que sunt ualde multe: Sȝ si h̄ fieret trāsirē metas huiꝰ libelli. ¶ Dabo ḡ tibi curas egritudinū: que sepiꝰ eueniūt ad manus cyrurgicoꝝ. nō tñ oiuȝ: sed quarūdā tñ. Colores ⁊ notiores egritudines sunt: sicut obtalmia / pruritus / lachryme / scabies / ulcera / macule / vngula / ⁊ cataracta / q̄ oia sepe eueniūt ad manū cyrurgici.

Obtalmia est apa seu iflatio uel cursus humorū ad oculos: que aliqñ est pua: aliqñ magna: aliqñ maxia: ⁊ aliqñ pessima. pua ex paucis fit humoribus. Et aliqñ ex sola mala cōplexione calida ꝓpter calorē solis uel puluerē: uel fumū: uel vigilias: que cito soluit cū tēperamēto diete ⁊ cū albumine oui agitato ⁊ despumato: ꝙ mittit in oculis uel inijcit. Et hec medicina ualet calori ardori: paruo rubori: ⁊ multis egritudinibus oculi calidis: eo ꝙ albumē oui est frigidū lauatiuū collirīatiuū: habēs ꝯglutinositatē quādā: que applicat oculo quā non hñt alie simplices medicine. ¶ Magna vo obtalmia est: qñ oculus est dolens ⁊ cōiunctiua

rubea:⁊ ibi calor ⁊ acuitas ⁊ lachryme. ¶ Maxima autē ⁊ oībus deterior: est illa in qua nō apparet de cōiūctura: sed est supra magna carnositas rubea ⁊ palpebre sunt inflate ⁊ q̄n reuerse:⁊ oculus tot⁹ inflat⁹:⁊ ista cito ulcerat oculū. ¶ In magna ⁊ maxima ꝑm magis ⁊ min⁹ necīa est flōmia de cephalica:⁊ purgatio hūoꝝ caloꝝ ac sbtiliatio ultima diete:sic in patiētib⁹ ꝯtinuā. Oia cibaria actu frida dent:⁊ oia actu frida ponant in oclo: ⁊ cū calefiūt renouent. Et colliriū albū in oculo distēperatū cū lacte mulieris puellā nutriētis ⁊ emplare oculū usq̄ ad remotionē īflatiōis cū emplo facto ex rosis albis ⁊ rub. ⁊ san. ru. aā. ℥.j. farine ordei. ℥.ij. cāphore. ʒ.j. distēperatis cuꝫ aq̄ ro. cessante cursu hūoꝝ ⁊ dolore: fiat fomētatio cū aq̄ decoctiōis ro. cū pauco sale. Si aūt p h̄ nō libat: necesse est ut ponas colliriū de thure ad maturādū:⁊ postea puluerē citrinū ad mūdificādū. ¶ Si aūt post obtalmiā uł p obtalmiā fieret ulcus in oculo: cui⁹ signū est: ꝙ in ꝯiūctura est rubeus pūct⁹:⁊ in cornea est pūct⁹ alb⁹. tūc iteꝝ pone colliriū albū ad sedationē doloris: uł si ulcus esset ita magnū ꝙ timeres de egressu vuee:⁊ ꝙ fieret egritudo que uocat bothor: q: fit q̄dā eminētia que assilat grano vue eminēs in oculo: tūc necīū erit helesir: qd est dicere penetratiuū:⁊ si de h̄ nō times: ſꝫ vis ꝯsolidare ulc⁹ utere collirio de plūbo. ¶ Si aūt post ꝯsolidationeꝫ ulceris remāet albula. i. cicatrix: cura eā cū collirio de stercore lacerte. ¶ Colliriū albū sic fit. ℞. ceruse ablute. ʒ.x. sarcocolle grosse. ʒ.iij. amidi. ʒ.ij. draganti. ʒ.j. opij. ʒ.ß terant oia optie ⁊ icorpent cū aq̄ pluuiali mūda ⁊ ducatur medicia tua multū sup̄ marmor:⁊ fiāt forme sil'es lēticulis:⁊ cū op⁹ fuerit vna distēperet cuꝫ lacte mulieris puellā nutriētis ⁊ admistret cū pēna. ¶ Cōfectio collirij de thure maturātis apa oculi. ℞. thuris. ʒ.x. antimōij sarcocolle. aā. ʒ.v. croci. ʒ.ij. ꝯficiant cū aq̄ fenugreci:⁊ fiat colliriū. ¶ Cōfectio pulueris citrini. ℞. sarcocolle. ʒ.x aloes. ʒ.ij. croci. ʒ.ij. mirre. ʒ.j. licij. ʒ.ij. hec oia tere ⁊ utē. ¶ Cōfectio collirij de plūbo mūdificās ⁊ cōsolidās ulcera oculi. ℞. plūbi usti antimonij tucie ablute. eris usti gūmi arab. dragagāti. aā. ʒ.viij. opij. ʒ.ß. ¶ Cōfectio helesir q̊ est utēdū q̄n times ꝙ ex ulcē fluat eminētia vuee ⁊ fiat in oculo bothor. ℞. antimonij ematitis. aā. ʒ.x. acacie. ʒ.iiij. aloe. ʒ.j. terant ⁊ fiāt forme similes piperi cū succo uerbene uel corrigiole:⁊ cum necesse fuerit vna distēperetur cum albumine oui ⁊ administretur.

Pruritus curat cum vino al. in quo iaceat petia in qua fuerit aloes succotrinum puluericatum lauando oculum mane ⁊ sero.

Scabies leuis ⁊ noua curat lauādo oculū cū vino i q̊ iacuit cuprosa siue vitriolū rōa^m

Lachryme curant cuꝫ collirio de mirabolā. qd. ℞. tucie. ʒ.x. coralli ossiū mirabolanoꝝ ⁊ aloes succotrini. aā. ʒ.ij. pipis. ʒ.ß. fiat puluis sbtilissim⁹:⁊ ponat paulatie cū festuca icisa i anglo ocli.

Macula remouet cū collirio de stercore lacerte qd. ℞. de raspatura uasoꝝ terreorū vitriatoꝝ. i. massacunia: que uēit de ultra mare. spume maris:⁊ est vna spēs spongie que est dura. stercoris lacerte viridis baurach. i. salgem. çuccari ru. aā. fiat ex his puluis sbtilissim⁹ sup̄ marmor: postea coque in lb̄.j. aque decoctionis acori ⁊ celidonie. aā. ʒ.x. usq̄ ad medietatē de aq̄ illa tēpera p̄dictū pluerē ⁊ fac collirja: vnū ex his solue cū aq̄ ruthe uł fenicli ⁊ utē: uel pone pluerē siccū.

Ungula in p̄n° curat cū collirio qd ēt est cōe scabiei antique ⁊ iuersatiōe palpebraꝝ: qd ℞. flores eris. ʒ.iij. vitrioli ro. usti. ʒ.vj. auripig. rub. baurach. spume maris. aā. ʒ.j. salis armoniaci. ʒ.ij. dissoluat sal armoniacū cū succo ruthe:⁊ cetera puluericata incorporentur:⁊ fiant collirja. vnum soluat cum vino al. ⁊ administret. Si v̄o est grossa ⁊ firmata auferat: qd auferri pōt cum instrumento. postea curetur cum collirio.

Cataracta ꝯfirmata nō curat nisi cū manu:⁊ ad h̄ necē est ꝙ medicus didicerit vidēdo op⁹ fieri ab hoie sciēte remouē seu deponē cum istro facto ad formā acus qd impmit in ꝯiūctiua. s. albedie figēdo itus ex trāsuerso donec acus quā semp videbit opator q̄n erit sub cornea / erit ad aquā que est locata aā foramē pupille que ꝓhibet visuꝫ:⁊ tūc debet deꝑmē iferi⁹ donec videat eger:⁊ postea stet in domo obscura p x. dies in silētio:⁊ liget sup oculū emplꝫ de bolo armenico distēperato cū albumie oui: ponēdo iter duas petias. Tā scias ꝙ iste modus ē ualde deceptibilis: q: raro stat q̄n iteꝝ redeat. tā ego vidi nō redire. ¶ Nō ꝯfirmata curat cū sepissima purgatiōe capitis cū pillis cochijs ⁊ pigra. ⁊ cū abstinētia a vino forti:⁊ reb⁹ faciētib⁹ fumuꝫ ad cap̄ ⁊ nauseā ⁊ idigōnē:⁊ cū collirio de fellib⁹: qd. ℞. fellis aqle uel alteri⁹ auis uel auiū de rapina viuētium. ʒ.x ⁊ sint fella sicca. euforbij. collognitide ꝑapini. aā. ʒ.j. fiant collirja cū succo extremitatū feni. Nō itēdas hīc plenaꝫ doctrinā de egritudib⁹ oculoꝝ per istū libellū: q: nō cōtinet: sed habes aliq̄ bona que in suis casib⁹ tibi erunt utilia. Sꝫ si desideras plenā hīc doctrinā: anhela ad vidēdū tractatū: qd ego itēdo post istū pficē si potero ꝑtingē ad notitiā dn̄ationis Serenissimi Regis Francoꝝ. Ibi eniꝫ si deus me pduxerit. Intēdo tā altius ⁊ plen⁹ de cyrurgia tractare: q̄zto locū illū isto loco debemus dicē digniorē. Sis ḡ sollicitus rogare deū: ut mihi det locum ⁊ spatiū quo possim illud meū ꝓpositū adiplere. Interim tā ꝑm doctrinā ꝯtentā in hoc libello non timeas opari.

¶ De antidotis. Cap. XVI.

Uscipe utiq̄ antidotariū medicinarū qd tibi in h⁹ libelli fine i locis
8
pluribus est ꝓmissum. Et sūt medicie pauce que p me ifinitis vicib⁹ sūt ꝓbate. Et p̄° de repcussiuis. 2° de resolutis ⁊ maturatis. 3° de mūdificatis. 4° de ꝯglutinatiuis ⁊ regn̄atis ⁊ ꝯsolidatis. 5° de mollificatis duritieꝝ. 6° de faciētib⁹ op⁹ cauterij. ¶ Scias ꝙ quotiēs intēdis repcutē bonū est in p̄n° corpus eūare: pp h̄ euacua māꝫ caloꝝ: si est fortis cū flōmia uł scarificatiōe si debilis:⁊ cū hac secura medicia. ℞. pruna. x. viol. siccaꝝ: q̄ debent poni in fine decoctiōis. ʒ.j. fiat decoctio i lb̄.j. aque usq̄ ad lb̄.ß. ⁊ in illa bulliāt duab⁹ vndis tamaridoꝝ. māne. medulle cassief. aā. ℥.ß. que colet ⁊ fortiter māib⁹ exp̄mat. colature i sero misceat:⁊ addat corticū mirabol. citri pistatoꝝ in puluerē. ʒ.ß. ⁊ sic stet per totā noctē. in mane sūmo diluculo iterū colet ⁊ calefiat ⁊ exhibeat. ¶ Uel cū pillis que sic fiunt. ℞. mirabol. citri. ro. rub. aā. ʒ.j. aloes succotrini. ʒ.ij. scamonee. ʒ.ß. fiāt pillule:⁊ sunt doses. iij.

¶ Euacuata uł miorata mā: utē medicis simplicibus uł his cōpositis. ¶ Medicie simplr repcussiue sine oppilatione poroꝝ: sunt oleū ro. ⁊ solatrū. Et repcussiua cum pauca ꝯclōne poroꝝ: sunt vmblic⁹ ueneris: crassula minor. endiuia. cicorea. ⁊ v̄ga pastoris. Repcussiua cuꝫ oppilōne: sūt portulaca dōestica. cucurbita. s. ei⁹ caro. semp uiua. crassula ma. fabaria. ¶ Repcussiua stuporē faciētia: qb⁹ nō est utēdū: nisi i magna necītate itolerabilis doloris: succū lactuce hortulāe mādragore papau̅is cassilagis opij. ¶ De reb⁹ que terunt: sūt repcussiue bone. rosa. oēs sandali. spodiū bolus arme. ⁊ terra sigillata. Ex his ḡ simplicib⁹ ⁊ cōpositis pōt uti. Sed si uteris succo ⁊ vis ꝙ magis penetret: adde aliq̄ztulū aceti. ¶ Cōpositū bonū ē de succo alicui⁹ h̄be de sup̄dictis. ʒ.ij. olei ro. ℥.j. aceti. ℥.ß. ¶ Itē olei rosa. ℥.ij. boli arme. ʒ.ß. aceti. ℥.ß. si tu timueris mēbri corruptionē adde terre sigillate. ʒ.ij. Istd repcussiuū ⁊ defensiuū mēbri pōt adhiberi supra quodlibet mēbrū: ad qd tu timeres cursuꝫ māe puenire. Et si iam puenerit:⁊ est cōfirmata ad apa: uel est ulcerat⁹ locus: nō ponas aliqd repcussiuū supra: sed circa ꝓpe p̄ncipiū loci doloris. uerbi grā. Si fuerit dolor circa iuncturā pedis: pone medicamē supra iuncturā aliq̄ztulū in tybia.

Si vis pleniorē doctrinā hēre repcussiuoꝝ z defensiuo/
rū: quere librū sacrū Rasis de iūcturis: uel expecta librū
nr̄m uēturū. ¶ Mā frigida ꝓprie non repcutit: sed ali/
quādo in pncipio cū euacuatione māe: cōfortatione mē
bri ꝓhibet ꝙ nō fiat māe collectio. Ad qd̄ multum ualet
exhibitio trocisci que fuit magistri mei bone memorie
Guillielmi de saliceto. qd̄. ℞. turbit albi carnosi z gum/
mosi. ʒ. j. hermodactiloꝝ alboꝝ. ʒ. ß. dyaçinçiberis. ʒ. j. fi/
¶ Dyaçinçiber at trociscus vnus cū pauco syrupo viol.
cū quo fit trociscus est optimū cum sumit simplex oi ma
ne. pro pparatiuo ad ɔsumēdū residuū māe sic fit. ℞. çç.
al. mūdati. ℥. j. ligritie rase. ʒ. iij. granoꝝ paradisi / carda/
momi / cube. gariofilate. an̄. ℈. ij. çuccari albi panis lb. ij.
¶ Cōfortatiua mēbri ne recipiat mām frigidā sunt absin/
thiū / sqnātū / abrotanū / spica / mastix / rose / z oleuz rosa. qa
oleū rosa. calefacit mēbrū infrigidatū: nisi ultra modum
fuerit infrigidatū: z calidū refrigerat. ista bulliunt i oleo
in duplici uase: z ex illo oleo fiat iunctio. uel bulliunt in
vino z emplant: uel pulueriçant z distēperant cuz oleo
z vino z fit epithima. Et sufficiāt ista de repcussiuis.

Scias ꝙ q̄uis resolutiua z maturatiua magnā hē
ant affinitatē in q̄litatib⁹ q: sunt tēperate ca
lida: tn̄ in hoc differūt / q: resolutiua hn̄t suā subam z cali
ditatē tēperatā cū subtilitate: q̄re apiūt poros z tēperate
attrahūt mām: z ɔfortāt calorē z nām ad expellendū. ue
rūtn̄ si inueniūt mām multā z grossam: ita ꝙ pori nō suf
ficiūt in excludēda mā: aliqn̄ maturant. Maturatiua v̄o
cū eo qd̄ hn̄t tēperatā caliditatē: hn̄t subam viscosaz: qua
oppilādo poros cōseruāt calorē nālē in loco: z sic matu/
rāt: uerū si inueniūt mām paucā z subtilē resoluūt illam
q̄re iuenit ꝙ vnū z idē emplm aliqn̄ resoluit: aliqn̄ ma/turat.
¶ Resolutiua sunt camomilla que resoluit cōfor/
tādo mēbrū / mellilotū z flos eius / z oleū anetinum z se/
mē eius / malua siluestris / pitaria / z sulfur / pinguedo an/
seris galline z anatis: z ois pinguedo ſm magis z min⁹
sambucus / brāca ursina / caules z se. eoꝝ / storax liquida /
laudanū / mastix / ysop⁹ humida / lana succida / z mlta alia
¶ Ysopus humida sic fit. ℞. lanā ouiū: stet in aq̄ p noctem
postea bn̄ decoquat illud qd̄ exꝓmit est bonū resolutm̄
¶ Emplastrū resolutiuū bonuz. ℞. malue siluestris / folia
cauliū / flores camomille. an̄. M. j. coquant in aqua z pi
stent: postea fiat puluis de parte. j. se. aneti. z parte. j. se.
caulium: z partibus duabus furfuris: z fiat emplastrum.
¶ Unguētū ad idē. ℞. olei camomellini uel aneti. ʒ. vj. ce/
re. ʒ. ij. pinguedinis anatis z galline. an̄. ʒ. j. se. aneti z flo
rum camomil. pulueriçate. an̄. ʒ. ij. fiat vnguentum.
¶ Itē dyaglon bonū resoluēs mās frigidas z mollificans
duras. ℞. litargiri triti z cribellati lb. j. olei camo. anetini
liliacei / z yrini. an̄. ʒ. viij. mucillaginis maluauisci / se. lini
z fenugreci / ficuū siccatarū / passularū enucleataruz / succi
yreos / succi sqlle / ysopi humide z colle de corio. an̄. ʒ. xij
terbētine. ℥. iij. resine albe / cere citrine. an̄. ℥. ij. decoq̄nt
tātū ꝙ sit duri⁹ vnguēto: z min⁹ durū emplo. ¶ Nota tn̄
ꝙ aliqn̄ resoluēdo mām q̄q̄ minuat: tn̄ residuū nimis i
durat. Et tūc opz te aliqn̄ mollificare: ꝙ optime facies la
uādo mēbrū leuiter z parū cū aq̄ cala usq3 ad rubedinē:
z postea vngē mēbrū cū vngtō facto ex ptib⁹. iiij. olei an
¶ Itē aliud optimū ad hāc itētionē molli tiq z vna cere.
ficās scrophulas z glādulas z pparans eas resolui. ℞.
olei antiq lb. ij. pone in fiala vitrea cū radicib⁹ maluaui/
sci z cucumeris asinini mūdatis. an̄. ℥. j. z pone fialā cuz
oleo z radicib⁹ in alio uase aque: z pmitte bullire oleum
per bullitionē aque / donec radices sint aliquātuluz asse.
postea cola: z i colatura illa pone. ℥. iij. cere i estate. i hye
me. ij. z hēbis optimū mollificatiuū: de quo vno die uel
ij. uel. iij. mollificabis: alio die resolues ſm ꝙ tibi videt
necēiū. Et si posueris. x. ptē euforbij erit optimū ɔ spasmū

Maturatiua sūt malua hortulana pinguis
radix maluauisci / radix lapa/
tij acuti / radix lilij albi / alliū / cepe / rapa / baucia / z mlte ra
dices alie / z herbe / se. lini / fenugre. medulla tritici / fermē
tū / pinguedo porci: z oia cōposita hn̄tia calitatē tēperataz
¶ Cōpositū bonū maturās apata sangui cū viscositate.
nea: z oē apa cū admixta calitate: z oē apa patū ad sanie.
℞. folia malue hortulane z violarie an̄. M. j. z duas ra/
dices bismalue coque in aq̄ pfecte: z pista fortiter. de aq̄
hui⁹ decoctiōis. ℞. lb. j. olei antiq uel assūgie ueteris por
cine nō salite. ℥. iij. farine se. lini z fenugreci. an̄. ℥. j. fari
ne tritici sbtilissime. ℥. ij. oia icorpent cū herbis: z fiat em
plastrū mediocriter spissum z liqdū. ¶ Nota ꝙ nō po/
nas fenumgrecum si times de inflatione materie.
¶ Mās fridas maturabis cū emplo: qd̄. ℞. cepe. j. z vnaz
restā allij: z. ij. oua: oia cocta sb cinerib⁹ z pista: z tātuz de
fermēto bn̄ acri q̄tū est tota medicia: z distēperet cū olo
¶ Antrax carbūculus: q: siūt ex mā antiq̄ z fiat emplm.
grossa ut dcm̄ est: z utriusq3 tact⁹ est dur⁹: z ambo pati sūt
ad iflāmationē māe nō maturabunt nisi cū medicina in
cisiua cū maturitate: qd̄ nō iuenit i vna re simplici nisi in
fermēto. fermētū v̄o q: est dulce z acetosuz z viscosū gr̄a
dulcedis z viscositatis maturat: acetositate icidit z diuel/
lit mām: ita ꝙ eq̄liter maturat. Quare in q̄cūq3 dura mā
¶ Fiat ēt cōpositū optimū fuerit: est basis z mā emploꝝ.
aggregās has itētiones. i. maturationē cū icisiōe ad car/
būculū z antracē. ℞. ficuū siccarū pinguiuz nūo. xij. vue
passe. ℥. j. pipis: salis nitri. an̄. ℥. ß. fermēti acri q̄tuz oēs
olei antiq: aceti fortissimi q̄tū sufficit ad ɔficiēdū emplz.
¶ Itē scabiosa pilosa que hēt folia aliq̄tulū lata ꝓpe terrā
z fustē ad mēsurā cubiti z florē celestē: z q̄to magis ascē
dit tāto folia sunt magis subtilia trita cū assungia sic mili
es ꝓbaui miraculose maturat antracē z carbūculum.

Mūdificatiuorū quedā mūdificāt cuz
maturatiōe residui: z
illa sunt necīa qn̄ cogimur icidē apa an̄ pfectā maturita
tē: z qn̄ mā est in pte grossa nō obediēs maturatiōi: z in
pte leni cito maturat: ut in scrophulis z glādulis squamo
sis z in bubonibus. Alia sunt mundificatiua simpliciter.
¶ Mūdificatiuū bonū apatū bn̄ maturatoꝝ z ulceꝝ nouo
rū qd̄ mūdificat z dolorē sedat z icarnat. ℞. vitellos ouo
rū crudos z icorpora cū subtili farina tritici ad modū pul
tis: z distēde sup petiā: z pone sup. ¶ Aliud de melle z
farina eq̄liter. Si tu uelles plus desiccatiuū: tūc pone fa/
¶ Aliud mūdificatiuū opti rinā ordei loco farine tritici.
mū z gn̄ale mūdificās cū maturatiōe z viarū aptiōe spe
ciale ad mūdificādū apata an̄ tp̄s apta: z spāliter ꝓpriuz
ad mūdificationē antracis z carbūculi z oiuz ulceruz. ℞.
mellis albi boni. ℥. ij. farine tritici subtilissime. ℥. ij. illa p̄
us distēpera: postea adde succi apij. ℥. iiij. z fac bullire ad
lētū ignē semp mouēdo ad pfectionē. Si vis mūdificare
vulnera fraudulēta: quoꝝ times malitiā z mutationē in
cācrū: pone loco succi apij succū absinthij. Et si vis matu
rare duritiē: ut in scrophulis z bubonib⁹: adde medicine
de apio q̄tū est medietas toti⁹ de cepa lilij albi cocta in
¶ Mūdificatiuū cū ɔfortatione lo aq̄ z optime pistata.
ci. de. ℥. iij. mel ro. colati: z. ℥. j. subtilissime farine ordei.
¶ Et si idiges isto mūdificatiuo ad vulnera que sunt in
locis neruosis: adde quātū est q̄rta ps totius terbentine
lauate. Si iterū vis ut fortius mundificet: adde sarcocol/
le z mirre q̄tū est sexta ps totius. ¶ Hoc notato ꝙ me/
dicine regeneratiue de qbus fiet hic mētio: nō carēt ali/
qua mundificatione: tamen magis sunt desiccatiue.
¶ Unguētū aploꝝ mūdificatiuū fistularū mortificatarū z
ulcerū hn̄tiū crustas: z fere oium ulcerū antiquoꝝ. ℞. ce
re albe. picis. resine. armo. an̄. ʒ. xiiij. mirre. galbani. an̄. ʒ
iiij. oppopona. ʒ. ij. bdelij. ʒ. vj. litargiri. ʒ. ix. aristolo. lon.
thuris. an̄. ʒ. vj. floris eris. ʒ. iiij. fiat sic. Infundant gūme
in aceto que nō pnt teri: z postea fundant in catia: z fun/
dat cera z resina cum. ij. lb. olei: z omnia colētur. postea
addat puluis terendorum: z fortiter ducat cum spatula.

Cyrurgia parua

¶ Scias ꝙ medicine aggregatiue ⁊ ꝯglutinatiue que sūt idem differūt a regñatiuis ⁊ īcarnatiuis: que sunt eedē. ¶ Itē tā iste ꝗ̃ ille differūt a cōsolidatiuis ⁊ cicatriçatiuis ⁊ sigillatiuis: que similiter sunt eedem.

Medicine ergo ꝯglutinatiue sunt que aggregāt labia vulneris: in quo nō est facta sube deꝑditio: ⁊ sunt desiccatiue cū q̃dā ꝯglutinositate siue abstersione: ⁊ sunt quedā simplices / que faciūt h̄ mirabiliter: sicut calx / folia segetis siluestris / ⁊ folia lilij al. fol. plantaginis / fol. malorum / fol. cipssi: ⁊ multa alia. ¶ De cōpositis aūt medicamen est de calce qd̄ dictuȝ est. ¶ Aliud medicamē cōe in ꝯglutinatione labioꝝ ⁊ ꝯsolidatione. ℞. rasure pāni linei veteris albissimi ad libituȝ. Deide accipe oleū ros. ⁊ funde in eo parū galbani: ⁊ incorpa cū his rasurā ad modū vnguēti. Et si addat̄ paruȝ corticum thuris ⁊ aristologie aduste fortius opabit̄.

Medicine regñatiue seu faciētes nasci carneȝ qd̄ idē est: nec̄e ē ut hēant abstersionē cū exiccatiōe: ⁊ abstergāt sup̱fluitatē grossaȝ: ⁊ exiccēt ſbtilē: que due grosse sup̱fluitates sūt sup̱fluitates 3ᵉ digōnis: que ex necessitate gñant̄ ī q̊libet vulnē ꝯcauo: ȝ differēter hoc faciūt: q: in vulnere exñte in corꝑe humido: ut mulieris pueri ⁊ eunuchi: ⁊ nāliter pinguis: nec̄ia est medicina parū desiccatiua: ut thus / uernix / fenugrecum litargirū / mastix / mirra / aloes / farina fabarū / ⁊ silia. Corporis aūt sicci vulneri: necesse est adhibē medicinā siccātē: ut aristol. yreos / farinā orobi / ⁊ lupinoꝝ / ⁊ maxime si adurant̄ sunt sicciores. ¶ Itē si vulnus hēt multā saniem: fortiori idiget exiccatione: si paucā debiliori. ¶ De cōpositis bonꝰ puluis. ℞. thuris. ℥. j. uernicis / fenugreci aā. ℥. ij. fiat puluis subtilissimꝰ: ⁊ abūdāter ponat̄ in vulnere. ¶ Itē litargirū nutritū: optime bonā carnē gñat ⁊ malā corrodit: ⁊ remouet scabiē de palpebris ocloꝝ. Nutrit̄ aūt sic. ℞. litargirū ad libitū ⁊ pulueriça. postea pone de oleo ro. postea de aceto semper pistādo donec ualde augmētet̄ ⁊ recipiat formā vnguēti: illud ualde rectificat ulcera antiqua calida. ¶ Itē ex dictis rebꝰ simplicibꝰ facies vnguētū ponēdo de puluere p̄dictarū rerū. ℥. j. olei ℥. iiij. ⁊ cere. ℥. j. in estate. in hyeme. ℥. ß.

Medicine ꝯsolidatiue sigillatiue ⁊ cicatriçatiue seu faciētes pellē: sunt litargir. cētaurea minor / ossa cōbusta / cerusa / cortices pini / resina sicca / abrotanū assatū / cortices olibani / galle / nuces cipssi / curcuma / ⁊ multa alia. ¶ De cōpositis in estate est optimū vnguētū Rasis de cerusa: qd̄ ualet ad pellē faciēdā: ⁊ ad cōbustionē ignis ⁊ calide aque ⁊ olei. ad oēm excoriationē ⁊ oēs pustulas calidas ulcerātes. ad alterationeȝ cuiuslibet calefacti: ⁊ multa alia. ℞. olei ro. ℥. iiij. cere / cerusse. aā. ℥. j. oia incorꝑent̄: in fine addant̄ duo albumina ouoꝝ: ⁊. ʒ. j. cāphore. ¶ Aliud. ℞. resine albe: bulliat in aceto acerrimo: ⁊ p̄iciat̄ cū aceto in bacino aque frigide colādo cū stamegna: postea sumat̄ iter manus inunctas oleo ro. ⁊ diu manibꝰ malaxet̄ ⁊ seruet̄ usui: sed in estate admisce cum resina quātum est medietas cere. ¶ Item de p̄dictis rebus simplicibus si sumat̄ pars vna bñ puluerįçata: ⁊ de cera ⁊ resina. aā. pars media: ⁊ de oleo ro. partes. iiij. fiet bonū vnguētū sigillatiuū. ¶ Medicamē optimū ad ꝯsolidationē ossium fractoꝝ / ⁊ firmationē dislocationū: qñ sunt reducta per medicū. ℞. farine ciceruȝ uel uolatice molēdini lb. ß. masticis / dragagāti / gummi arabi. aā. ℥. j. mumie / boli armenici. aā. ℥. ß. pulueriçentur: ⁊ cum ipsa farina incorporent̄ cum albumine oui ad spissitudinem mellis.

Cum autē aliqd̄ mēbrū qd̄ fuerit fractū uel dislocatū uel ulceratū / ⁊ est sanatuȝ: sed habet durū motū. Medicamina mollitiua ⁊ neruoꝝ cōfortantia: ⁊ māe in neruis imbibite cōsumptiua sunt necessaria: quoꝝ vnuȝ bonum quo sepissime usus sum. ℞. bdelij / oppona. aā. ℥. j. uel. ß. mollifica in vino: postea liquefac. pinguedinis porci. ℥. iij. pinguedis anseris / anatis / ⁊ galline. aā. ℥. j. ⁊ admisce cū gūmis. ¶ Itē cere / terbētine. aā. ℥. j. postea adde farine fenugreci / se. lini. aā. ℥ j. thuris / masticis. aā. ℥. ß. ¶ Itē vnguentū de adipibus ualde bonum ad mollificādū duritiem: ⁊ ualet ptisicis si vngat̄ pectus: ⁊ tussiētibus ex siccitate. ℞. pinguedis anseris / anatis / galline / porci: oium recētium sine sale ⁊ cere citrine. aā. oia liquefiāt ⁊ colent̄: ⁊ infrigidata erit vnguētum resumptiuū bonum ualēs ad multa. ¶ Iteȝ coquant̄ radices bismalue / ⁊ cucumeris asinini in oleo in duplici uase cum partibus tribus olei: ⁊ p̄te vna cere: fiat mollificatiuum bonum. Et si addat̄ pars. xij. euforbij. erit vnguētum bonū ad mēbrum spasmatū. ¶ De mollificatiuis sufficiat hoc notato: ꝙ quotiēs vis mollificare cum his vnguētis / p̄us fomenta mēbrum cum aqua calida decoctionis radicū bismalue / ⁊ folioꝝ malue / ⁊ florū camomil. fenugr. ⁊ se. lini: ⁊ postea fiat vnguētum.

Medicine ulcerātes ⁊ cauteriçātes simplices sunt cortices viticelle / apiū emorroydarum / pes milui / tapsia / cantarides / allia mūdata / cepe / squille / mel anacardi / alumē fecū / realgar / calx viua / vitriolum / viride es / flamula / apiū / risus / ⁊ multa alia. ¶ De cōpositis apiētibus apostemata sine ferro est: qd̄. ℞. mellis anacardi. ⁊ picis naualis. aā. mel anacardi cum non habes potes facere. Si posueris anacardos in tenaculis fabroꝝ calidis ⁊ strinxeris eos / emanabit ex eis mel: que est medicina cauteriçās. ¶ Item. ℞. saponis nigri liq̄di: ⁊ incorpora cū calce viua: ⁊ habebis vnguētum ruptorium. ¶ Item incorpora uētres cantaridarū cuȝ fermēto ⁊ pauco aceto: ⁊ habebis bonū ulceratiuū. ¶ Iteȝ medicamē qd̄ potēter ⁊ nō violēter carnē sup̱fluā corrodit ⁊ minuit. ℞. hermodactiloꝝ / floris eris / aristol. ro. aā fiat puluis. ¶ Itē medicamē corrodēs fortius: ⁊ est optimū in vulneribus antiq̄s crustulis fistulis ⁊ cācris aliquibꝰ. ℞. succū affodilloꝝ. ℥. vj. calcis viue. ℥. ij. auripigmen. ℥. j. fiant trocisci: ⁊ siccent̄ in vmbra. Et isti trocisci melius fiūt in mēse augusti ⁊ feruent̄: ⁊ cum necesse est carnē putridā / ⁊ ulcera crustosa mundificare: pulueriçet̄ vnus: ⁊ supponat̄ puluis. ¶ Nota ꝙ qñcūq̄ uteris istis medicinis: nunq̄ est medicamē inde auferēdum: sed dimittat̄ donec medicina cū tota crusta quā fecit per se cadat: ⁊ tūc si bñ ablatum est totū qd̄ erat corruptum: aut factum est sufficiēs foramē. bñ q̄dem ⁊ mūdificet̄. Si autē medicamē nō cōpleuerit intētionē tuā / itera: saluo ꝙ medicamē qd̄ scd̄o ponis / hēat minorē virtutē: uel sit minꝰ in quātitate. ¶ Multa alia medicamina huius generis ⁊ alioꝝ generū sup̄dictoꝝ scimus: sed parcētes lōgitudini: nō posuimus nisi pauca leuia ⁊ ꝓbata: s̄m ꝙ in p̄ncipio libri tibi retulimus ꝓmisisse. ¶ Suscipies ḡ gratāter istud opusculū: ⁊ per doctrinā eius opare secure: q: ī eo q̄uis breuis sit: plura bona secura ꝓbata ⁊ utilia continent̄. ¶ Si v̄o ad ꝑfectionē huius sciētie ꝑuenire desideras / p̄ncipia medicine / que sunt scia rerū nāliū nō nāliū / ⁊ earū que sunt cōtra nām. Et disce anothomiam que docet formas nās cōpōnū corꝑis totius ⁊ mēbrorū oium ⁊ iuuamētū ipsoꝝ. s. officia que hñt in corpore: ⁊ ad quā utilitatē creauit deus oipotēs illa mēbra talia: ⁊ cum hoc frequēta apud locū / in q̄bus est egroꝝ multitudo: ⁊ ipsoꝝ opa exq̄sita ꝑpēdas. ¶ Et nota finem ad quem ꝑuenerunt egritudines ⁊ accñtia ipsoꝝ in p̄ncipio statu, ⁊ declinatione: ⁊ sic per bonā rōnem ⁊ lōgū expimētū potes optimus fieri medicus. Aliter aūt nō nisi deus oipotēs hoc faceret: infundēdo tibi grām spālem: qui tibi donet grām suam: mihi aūt ueniā peccatoꝝ: qui sit benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit cyrurgia parua Lanfranci Mediolanensis.

¶ Hic incipit practica magistri Lanfrāci de Mediolano que dicitur ars cōpleta totius cyrurgie. Prohemium.

p

Rotector in se oiuz

sperātium deus excelsus ⁊ gloriosus: cuius nomē sit bñdictuz in secula: qui mirabilr̄ hoiem creauit / mirabiliusqꝫ redemit. Nam ex diuersoꝝ corpoꝝ ꝓportionibus: diuersarūqꝫ q̄litatum: ⁊ incōprehensibilibus intellectui diuersa creauit in hoie mēbra consilia: donans vnicuiqꝫ ꝓpriā formam / ⁊ ꝓpria iuuamēta. De qbus membra cōposuit officialia formarū: silr̄ ⁊ cōplonum diuersarum ꝓpter diuersas aie viriū actiones. ¶ Ex qbus totum ꝯstituit corpus: ut eēt aie rōnabilis instr̄m. Ipmqꝫ corpus aia rōnabili de celesti creata suba / informauit liberū dās eidē arbitriū: ut uolūtarie / digneqꝫ posset beatitudinē eternā obtinere. ¶ Hō vo pmus: cui nihil boni erat deficiēs: qui suū per arbitrium p̄ceptū dñicum violauit: q̄re nō solū ipse / sed oēs descēdētes ab eo fuerūt pene sentētia ꝯdēnati. ¶ Sed coeternus dei filius añ scła genitus: ipse est splēdor patris ⁊ gł̄ia: per quā hō cūcta facta fuerāt ⁊ creata: mādato p̄ris humani gñis miserentis beatissime gł̄iose virginis Marie: adhuc anteqꝫ Anna ipsam ꝯciperet: p̄electe in utero sc̄tificate mr̄no nate scūssime: suum sumētis ex diuinis ꝯtēplationib⁹ alimētum: viro iusto / nō ob amorē hois: sed pro tutela nois assignate qd ex ea fieri debeat: ꝓphetātis virū in viri copula nescientis / nō despicit uterū: ⁊ caloris amoré dñi per annunciationē angelicā inflāmatū: immo de p̄ris maiestate descēdēs sancti spūs obumbratione ꝯcipit: ⁊ semetipm exinaniēs suscepit formā serui: sed v̄ginitatis manēte gł̄ia deus uerus hō uerus vna mūdo nascit. In p̄sona legez cōfirmat mosaycā: ꝓpriū fundēs in circūcisione sanguinē p̄ciosum: nouā nr̄e legē salutis adduxit: nr̄oꝝ lauans labē criminū in iordane: deū se demōstrās: ⁊ hoiem iter hoies humaniter sine vitio ꝯuersando. Mortuos suscitat / leprosos mūdat / cecos illuminat: paraliticos sanat: ⁊ alia multa diuina mirabilia facit: suū sacrū corpus ⁊ sanguinē nobis scificat: al's sacrificat in sue memoriā passionis. Post multas passiones in ligno crucis suspēdit: per cuius arboris fructū hō penā fuerat ꝯsecut⁹. Mortē hois moriēdo deuicit: ut per illū per quē fact⁹ fuerat redimat. ¶ Ad infernū hic descēdit portās īde spolia resurrexit / ⁊ ascēdit ad eterna solia: ubi p̄re cuz eterno regnat: Impio spūqꝫ sempiterno: miro mysterio: vnus nāqꝫ denotat trina discrepātia: sicqꝫ trinus adorat in vnica suba. ¶ Sūmus ille p̄ omps: qui per eius filiū nos creauit taliter: ⁊ redemit me per mūdi p̄icula fluctuāte a cūctis p̄secutionū p̄iculis sua pietate misicordissima libauit: ⁊ de terra quā bona creauit fertilē ⁊ p̄clarā / lꝫ liuore plenā rācore ⁊ odio pp quēdā fatuitatis amorē iexcusabilis: ⁊ ptim rabiosum Parisius in terrā pacis ⁊ studij: lꝫ coactū sua sapiētia trāsplātauit. ¶ O Parisius pp sedē regie maiestatis / pp excellētiā spei / pp bonoꝝ abūdātiā / pp phisicoruz intelligētiā / Paradisus terrenalis est nūcupata. ¶ O regalis ciuitas Parisius ciuitatis / parisi⁹ sine pari: parisius per ptes iustius: nā tu faues vnanimiter uero regi. Parisius ptius: nā scis par. i. iustū in sciētijs oib⁹ repire. Nā in te qsqꝫ tute uiuit iure suo: uel parisius sciētes pariēs: nā quotidie negligētes tuo cōcipis in utero. demū eosdem paris ultime suscipiētes. ¶ Ve mihi q: tātū tēpus p̄didi tuū suauissimū studiū ⁊ honorabilissimū nō querendo. Nā irrestaurabilis illa tpis ꝑditio sola me facit de cordis ꝓfundo sepissime suspirare. ¶ Ad honorē igit dei p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs sancti / ⁊ btissime Virginis gł̄iose / ⁊ bti Ambrosij ꝯfessoris / oiumqꝫ sanctoꝝ: ⁊ ad honorē ⁊ reuerentiā Philippi potētissimi / ⁊ christianissimi regis Francoꝝ ꝓpter amorē tuū Bernarde charissime: pp p̄ces p̄ceptaqꝫ uenerabiliū phisice magr̄oꝝ: pp fraternū amorē ualētiū medicine scolariū mihi tā honorabilē faciētiū comitiuā. Ad utilitatē cōem ⁊ ꝓprij filij magnū opus aggredior: qd ars cōpleta uocabit cyrurgie: per qd itēdo sicut in p̄uo ꝓmisi cōpēdio tradē doctrinā plenā ad istr̄m cyrurgicū ptinēté ad arbitrariā s̄m doctrinā sapiētū acceptam ueterūqꝫ ualētiū magr̄oꝝ meoꝝ ⁊ meis certis expimētis ⁊ rōnabilib⁹ ex lōgo tpe laborata. ¶ Diuinūqꝫ implorās auxiliū: qd meū opus feliciter cōsumare: meeqꝫ dignet imperitie subuenire. ¶ Quod quidē opus in qnque tractatus statui diuidendum.

¶ Diuisio istius libri: ⁊ pmo de diuisione pmi tractatus.

p

Rimus

itaqꝫ tractatus ꝯtinebit de cyrurgia regulas generales ⁊ capitula: ⁊ habebit tres doctrinas. Cuius pma continet tria capitula.

Capitulū. I. Doctrine pme tractatus pmi est de diffinitione partibus ⁊ subiectis cyrurgie.
2m De qualitate forma moribus ⁊ scientia cyrurgici.
3m De intentionibus cyrurgici.

¶ Doctrina scd̄a tractat⁹ pmi est vna sūma ⁊ vnuz capl̄m de anothomia forma ⁊ cōplone ⁊ iuuamēto oium membrorum consimilium: ⁊ de generatione embrionis.

¶ Diuisio tertie doctrine.

¶ Doctrina tertia tractatus pmi ꝯtinet. xv. capitula.

Capituluz. I. Doctrine tertie tractat⁹ pmi est pmo uñis de vl̄nerib⁹ ⁊ ulcerib⁹
2m De cura vulneris facti in carne.
3m De cura vulneris facti in neruo.
4m De cura vulneris facti in osse.
5m De cura vulneris facti in concussione.
6m De cura vulneris facti cū apate ⁊ mala discrasia.
7m De cura vulneris facti a cane rabido: vel alio animali uenenoso.
8m De cura vulneris qd seqt fracturā ⁊ dislocationē.
9m De fluxu sanguinis a vulnere.
10m De dieta vulneratorum.
11m De ulceribus antiquis.
12m De fistula.
13m De cancro ulcerato.
14m De cāis q̄ ipediūt vl̄neris ⁊ ulceris ꝯsolidationez.
15m De spasmo superuenienti vulneri.

¶ De diuisione secundi tractatus.

t

Ractatus

secūdus erit de particularibus vulneribus mēbroꝝ officialium a capite usqꝫ ad pedes: proponendo anothomiam membrorum consimilium: ⁊ sic finit tractatus. Secundo habebis anothomiam omnium membrorum corporis. Et iste tractatus sub vna summa continet decem capitula.

Capituluz. I. tractatus secūdi de vulneribus capitis / ⁊ eius anothomia.
2m De vulneribus faciei ⁊ eius anothomia.
3m De vulneribus colli ⁊ eius anothomia.
4m De vulneribus spatularum / brachij / manus / ⁊ eoꝝ anothomia.
5m De vulneribus thoracis / ⁊ membrorum in eo contentorum: ⁊ eorum anothomia.
6m De vulnerib⁹ spine seu spōdiliū: ⁊ eoꝝ anothomia.
7m De vulneribus meri / stomaci / ⁊ intestinorum / ⁊ uētris: ⁊ eorum anothomia.
8m De vulneribus epatis ⁊ splenis / renuz / uesice / ⁊ eorum anothomia.
9m De vulneribus virge ⁊ matricis in mulierib⁹: ⁊ eorum anothomia.
10m De vulneribus ancharum / coxarum / genuuz / ⁊ pedum: ⁊ eorum anothomia.

¶ De diuisione tertij tractatus.

t **Ractatus** tertius erit de curis alio rū morboꝝ qui nō sunt vulnera: ⁊ qui possunt accidere diuersis membris a capite usqꝫ ad pedes: qui ueniunt ad manꝰ cyrurgici: ⁊ continet tres doctrinas.

¶ Diuisio prime doctrine.

¶ Doctrina prima tertij tractatus cōtinet. 8. capitula.

Capitulū. I. Doctrine pme tractatꝰ tertij est de ornatu ⁊ de decoratione capilloꝝ.

2m De allopitia ⁊ tinea.
3m De saphatis furfuribus ⁊ crustis.
4m De pāno lētigibꝰ gutta rosacea ⁊ cicatricibꝰ vulneꝝ
5m De pruritu ⁊ scabie.
6m De impetigine ⁊ serpigine morphee ⁊ albaras.
7m De lepra ⁊ iudicijs leprosi.
8m De impinguādo membrum macrum: ⁊ corpus extenuare de pinguedine.

¶ Diuisio secunde doctrine.

¶ Doctrina secūda tractatus tertij continet capl'a. 17.

Capitulū. I. Doctrine scđe tractatꝰ tertij de generatione humoꝝ ⁊ eoꝝ speciebꝰ.

2m Sermo vniuersalis de apostematibus.
3m De apātibꝰ capit: ⁊ đ aq̄ ꝯgregata i capitibꝰ pueroꝝ
4m De apostematibus in radice auris.
5m De apostemate colli ⁊ gule.
6m De apostemate sub assellis.
7m De apostemate adiuncto.
8m De pannaritio.
9m De apāte ex̄ appēti circa spūalia mībra ⁊ gibbositate
10m De apāte appenti circa os stōci ⁊ mēbra nutritiua.
11m De apostemate in inguinibus.
12m De apostemate ancharum.
13m De apostemate virge ⁊ testiculorum.
14m De scrophulis ⁊ glandulis.
15m De cancro non ulcerato.
16m De botio ⁊ testudine.
17m De doloribus iuncturarum.

¶ Diuisio tertie doctrine.

¶ Doctrina tertia tractatus tertij continet capl'a. 18.

Capitulū. I. Doctrine tertie tractatus tertij de egritudibꝰ oculoꝝ ⁊ eoꝝ anothōia

2m De egritudinibus aurium.
3m De egritudinibus narium seu nasi.
4m De egritudibꝰ oris ⁊ mēbroꝝ ꝯtētoꝝ ⁊ eoꝝ anothōia
5m De egritudinibus mamillaruz. s. pinguedine ⁊ magnitudine preter naturam.
6m De ruptura sifacis ⁊ relaxatione.
7m De hernia testiculorum.
8m De lapide renum uesice ⁊ eius cura.
9m De hermafrodito clauso ⁊ additamento panniculi mulierum.
10m De extrahenda aqua ydropicorum.
11m De ficu cācro ⁊ ulcere ⁊ excoriatione in v̄ga virili.
12m De emorroydibus fistula ⁊ ragadijs in ano.
13m De cancrenis ⁊ malo mortuo.
14m De uaricibus ⁊ elefantia.
15m De rugis ⁊ fissuris māuū ⁊ pedū ⁊ poris ⁊ uerucis
16m De iuuamīto flōie scarificatiōe ⁊ sāguisugaꝝ appōe
17m De iuuamento cauterij ⁊ modus cauteriçandi.
18m De combustione ignis aque calide ⁊ olei.

¶ De diuisione quarti tractatus.

t **Ractatus** quartus est de algebra ⁊ continet duas doctrinas

¶ Diuisio prime doctrine.

¶ Doctrina pma tractatus quarti continet. 7. capitula.

Capituluz. I. Doctrine pme tractatus q̄rti est sermo uľis de fracturis ossiuz.

2m De fractura ossium faciei.
3m De fractura furcule pectoris.
4m De fractura costarum ⁊ spondilium.
5m De fractura adiutorij.
6m De fractura ossis coxe.
7m De plicatione ossium sine fractura.

¶ Diuisio secunde doctrine.

¶ Doctrina secūda tractatus quarti cōtinet capl'a. 5.

Capituluz. I. Doctrine scđe tractatus q̄rti est sermo uľis de dislocatione.

2m De dislocatione mandibule.
3m De dislocatione spondilium.
4m De dislocatione humeri ⁊ infra.
5m De dislocatione coxe ⁊ infra.

¶ De diuisione quinti tractatus.

t **Ractatus** qntus erit antidotariuz: ⁊ ꝯtinebit capitula. 7.

Capituluz. I. quinti tractatus de medicinis repercussiuis: ⁊ mō repcutiendi.

2m De resolutiuis ⁊ modo resoluendi.
3m De maturatiuis ⁊ modo maturandi.
4m De mundificatiuis ⁊ modo mundificandi.
5m De ꝯglutinatis regñatis ꝯsolidatiuis: ⁊ eoꝝ dr̄ijs.
6m De mollificatiuis ⁊ modo mollificandi.
7m De cauteriçatiuis ⁊ de modo cauteriçandi.

¶ Ordinatis libri capl'is diuinū petēs auxiliū sequor propositum capl'a ꝓsequēdo per ordinē sermones meos firmādo ſm auctoꝝ doctrinam: que per eoꝝ expimētuz: ⁊ per me longis temporibus sunt approbata.

¶ De diffinitione cyrurgie ⁊ suis partibus ⁊ subiecto eiꝰ Doctrine prime tractatus primus. Cap. I.

o **Ane** qđ iuestigare uolumꝰ / vno triuz modoꝝ iuestigari pōt: aut per eiꝰ nomē: aut p eiꝰ actionē: aut p uerā eētialē eiꝰ diffinitionē ipsiꝰ eētiā demōstrātem. ¶ Istis tribꝰ modis iuestigare possumꝰ cyrurgiā per nois iterptationē: q2 dicit a cyros grece qđ est manus: ⁊ gios qđ ē opatio: vñ cyrurgia. i. opatio manualis: eo q finis eius ⁊ utilitas in manus opatione ꝯsistit. ¶ Eodē mō per eiꝰ actionē possumus eā cognoscē: q̄re ꝯsistit in opatiōe manuali. ¶ Per rei diffinitionē dicit. G. Qui ueritatē rei ppēdere uoluerit: nāliter nō ex suo noie: sed ex sui eētia iuestigare conet. ¶ Notitia nois ipositi nō tollit ignorātiā quā dat extremitas rei: ergo si notitia pp nomē rei nō est notitia bona: ⁊ actionis notitia cū notitia nois est eadē: relinquit q cyrurgia per eius diffinitionē eius essentiā demōstrātē ingramus. ¶ Vñ dicimus q cyrurgia est scia medicinalis qua docemur opari cū manibus in humano corpe ꝯtinuitatē soluēdo: ⁊ solutionē cōtinuitatis ad statū pstinū uel porē q̄ʒ possibile fuerit reducendo: ⁊ supfluitatē extirpādo ſm intētionē theorice medicine. ¶ Cū enim dicimꝰ q cyrurgia est scia: ꝯdicimus illis qui dicūt q cyrurgia est opatio pticularis: que res est finita ⁊ corruptibilis: de qua scia nō existit medicinalis. addit: qm̄ hoc nomē scia / nō ꝓprie sed coiter hic sumit: ut habet in tegni. Cū dicit. qua docemur opari: ad drīaʒ dicit theorice. Cū dicit: cū manibus: ad alioꝝ dr̄ practice instr̄oꝝ drīam. Cū dicit: in humano corpe: dicit ad differētiā marescaloꝝ / qui circa bruta cū manibus opant: sed qm̄ hucusqꝫ posset tota practica sic diffiniri: addunt tres drīe cūctas opationes ⁊ singulas cyrurgici ꝯtinētes: que sunt ꝯtinuū soluē: solutū ꝯtinuare: ⁊ supfluū remouere. Cū aūt dicit: quātū possibile fuerit: dicit: q̄re ne dicatur: ille nō est cyrurgicus / qui mēbrū lesum ducit ad meliorē possibilitatis modū: lʒ nō ita pulchrū uel itegruʒ sicut erat. Cū dicit ſm itētionē theorice: dr̄ ut sciat q necīum est cyrurgico scire theoricā: sicut appebit aptissime i suo loco. ¶ Partes gñales cyrurgie: qcqđ dicāt alij: sūt tres itētiōes cyrurgie: q in ꝓpo erūt capl'o declarate. ¶ Corpus aūt humanū ⁊ mēbrū tā ꝯsl'ia q̄ʒ officialia sūt ꝓpinq̄

cyrurgie subiecta: sup̄ que totum opus fabꝛicaꝛ.

¶ De qualitate forma moribus ⁊ sciētia cyrurgici doctrine pꝛime tractatus pꝛimi. Cap. II.

Necessariū est ꝙ cyrurgicꝰ ꝓpoꝛtionatā hēat cōpōnē ⁊ cōplonē sr̄ tēperatā. Rasis. Cuiꝰ facies foꝛmosa non est: īpossibile est bonos hēre mores. ⁊ Auic. Mali mores male cōplonis spēm sunt sequētes: ⁊ ut ēt manꝰ hēat bn̄ foꝛmatas: digitos graciles ⁊ lōgos: coꝛpꝰ foꝛte nō tremulū: ⁊ mēbꝛa cūcta habilia ad ꝑficiēdū bonas aīe opationes. Sit subtilis igenij: qm̄ apponēdoꝝ q̄ntitas nō pōt lr̄is ullatenꝰ denotari. G. Sit nālis humilis ⁊ foꝛtis animi nō audacis. Nāli scia sit munitꝰ: nō medicina solum sed in oībꝰ ꝑtibꝰ phie studeat: nālis logicam sciat: ut scripturas itelligat: loquaꝛ ꝯgrue / qd̄ docet grāmatica: ꝓpōnes suas sciat rōnibꝰ appꝛobare / qd̄ docet dyalectica: uerba sua sciat ꝺm intētionē ꝓpositā adaptare / qd̄ docet rhetorica. Adeo noscat ethicā ꝙ sp̄nat vitia ⁊ mores habeat virtuosos: nō sit gulosus / nō adulter / nō iuidus / non auarus: sit fidelis. Sic se totū egro exhibeat: ꝙ nihil ex parte sua de ꝯtingētibꝰ omittaꝛ. In egri domo v̄ba cure nō ꝑtinētia nō loquaꝛ. Mulierē de domo egri visu temerario respicē nō p̄sumat: nec cū ea loquaꝛ ad cōsiliū nisi ꝓ utilitate cure: nō det in domo egri cōsiliū nisi petitū: cū egro uel aliquo de familia nō rixeꝛ: sed blāde loquatur egro: ꝓmittēs eidē quācūqꝫ salutē in egritudine. Et si de ipsius salute fuerit despatꝰ: cū parētibꝰ ⁊ amicis casum ꝓut est expōne nō postponat. ¶ Curas difficiles nō diligat: ⁊ de despatis nullatenꝰ se itromittat. Paupes ꝓ posse iuuet: a diuitibꝰ bona salaria petē non foꝛmidet: oꝛe se ꝓpꝛio nō collaudet: alios asp̄e nō icrepet: medicos oēs honoret ⁊ clericos: nullū cyrurgicū pꝛo posse sibi faciat odiosum: sic ad v̄tutes itēdat pꝛo posse: ꝙ de ipso bona fama: bonūqꝫ nomē coiter p̄beaꝛ: hoc docet ethica. ¶ Sic adiscat phisicā: ꝙ in cūctis opationibꝰ sciat instr̄m eiꝰ cyrurgicum theorice regulis appꝛobare: qd̄ docet phisica. Nā necessariū est ꝙ cyrurgicus sciat theoricā sic pōt syllogiçādo ꝓbari. Oīs pꝛacticus est theoricꝰ: oīs cyrurgicus est pꝛacticus: ḡ oīs cyrurgicus est theoricꝰ. Maioꝛ ꝓbaꝛ per textū Auic. dicētis: ꝙ res medicaminis. i. pꝛactice per vnā triū rerū cōpleꝛ. Una regimē nutritionis est alia medicinarū exhibito. Tertia opatio manualis: qd̄ dicūt. G. Joānitiꝰ. Cōstātinꝰ ⁊ Hali. Hali v̄o abas non cōposuit nisi duas. Una regimē ⁊ medicina: alia opatio cū manu. Minoꝛ ꝓbaꝛ per diffinitionē theorice ipsiꝰ ⁊ pꝛactice se sibi ad iuicē r̄ndētes. Nā theorica est ꝑfecta rerū notitia solo itellectu capiēdarū: subiecta memorie rerū opandarū. Scd̄m virtutū oꝛdinē p̄us res ab intellectu ꝑcipiꝛ q̄ꝫ memorie cōmendeꝛ. Patet ergo ꝙ hō p̄us adiscit theoricā q̄ꝫ ipsam possit memorie cōmēdare: ad hoc ut possit subijcere theoricā opando. Pꝛactica v̄o ꝑfecta est theoricā demōstrare in sensu ꝓpatulo ⁊ in operatiōe manuū: ꝺm p̄eūtis theorice itellectū. Patet ergo ꝙ pꝛacticus per sciam sibiqꝫ notā theorice opaꝛ: sic patet syllogismꝰ: q: necīo cōclo seqtur ex p̄missis. ¶ Pꝛactica sensualr̄ nos docet quotidie cyrurgicū instr̄m: ⁊ finis q̄ seqtur ex officio cyrurgie: ꝙ necessariū est cyrurgico scire ꝑtes oēs ⁊ singulas medicine. Nā si scia elemētoꝝ que est p̄mū p̄ncipiū rerū nāliū cyrurgicꝰ ignoret: oīno ignorabit sciam cōmixtionū opi suo necīā ut patebit. ¶ Sciat ergo cyrurgicꝰ ꝙ oīa coꝛpa cōmixta que sūt itra lunare circulū ex q̄tuoꝛ simplicibꝰ coꝛpibꝰ: que sunt ignis / aer / aq̄ / ⁊ terra: suas foꝛmas ad inuicē cōfrāgētibꝰ generanꝛ. Illa v̄o elemēta ꝑ ipsoꝝ utilitatē ⁊ ꝯrietatē q̄litatū a coꝛporali vita multū sunt elōgata: sed cū suis q̄litatibꝰ ueniunt in cōmixtū. ita ꝙ minima ꝑs vniꝰ: minimā ꝑtem intrat alteriꝰ. Uleriꝰ cōmixtio frāgit eoꝝ ꝯrietatē ⁊ foꝛmā ⁊ ide seqtur alia foꝛma ex admixtione subarū: ⁊ noua cōplexio ex cōmixtione suarū q̄litatū. Et quātū cōmixtio ab elemētoꝝ ꝯrietatibꝰ elōgaꝛ: ⁊ ad mediū cōplo vicinatur: tāto cōmixtū est habiliꝰ ad recipiēdū nobilē foꝛmam vite: que q̄dē nobilitas sup̄ oīa cōmixta coꝛpa in humāo sp̄ū recipiꝛ. ¶ Sed qm̄ q̄litates que cū illis elemētorū coꝛpibꝰ ueniūt in cōmixtū: ita ꝙ eas īpossibile est a coꝛporibꝰ separi sunt q̄tuoꝛ. ca. hu. fri. ⁊ sic. ⁊ cōplones sūt ꝑ illas: necīū fuit in cōmixtis coꝛpibꝰ cōplones q̄tuoꝛ repiri: qm̄ cōplo nihil aliud est q̄ꝫ q̄dā q̄litas cōmixta in toto sibiqꝫ ex actiōe ⁊ passione ꝯrarū q̄litatū in elemētis iuētarū: ita ꝙ minima ꝑs vniꝰ minimā ꝑtē itret alteriꝰ: ⁊ pꝛouenit in cōmixto. Et qm̄ ille q̄tuoꝛ cōplones. s. ca. fri. hu. ⁊ sic. aliq̄n cōponunꝛ: ut cali. ⁊ hu. cali. ⁊ sic. fri. ⁊ hu. fri. ⁊ sic. ⁊ sic sunt octo. iiij. simplices. ⁊ iiij. cōposite. Et qm̄ ille octo aliq̄n sunt cū mā: aliq̄n sine mā: ⁊ sic sūt. xvj. Et qm̄ ille. xvj. ꝺm aliquā cōsiderationē p̄nt eē nāles alicui ⁊ alicui ināles: ⁊ sunt. xxxij. ¶ Et qm̄ iter cōplones necīum est vnā repiri eq̄lē: ad quā cōplones alie cōparenꝛ: repta est eq̄lis cōplo que in hoie respectu alioꝝ cōmixtorū coꝛpoꝝ repiꝛ: nō tm̄ dꝛ eq̄lis elemētoꝝ pōdē uel mēsura sed iustitia q̄dā. Elemēta eni in hoie ad tale ꝑueniūt mediū ab eoꝝ ꝯrietatibꝰ elōgata: ꝙ nō potuerūt in alio cōmixto coꝛpe ꝑuenire: ⁊ respectu cōplonis humane quelibet res alia ca. fri. ⁊ hu. ⁊ sic. nūcupaꝛ. ¶ Illā nāqꝫ rem siue cibalē siue medicinalē respectu humani coꝛpis dicimus eē tēperatā: que cū passa fuerit a calore nāli qui est in nobis: nō calefit: nec infrigidaꝛ: nec humectaꝛ: nec desiccaꝛ: adeo ut calefaciat ifrigidet humectet coꝛpa nr̄a ul̄ desiccet. ¶ Et illā dicimꝰ eē calidam in p̄mo gradu que passa a calore nāli qui est in nobis calefit: ita ꝙ calefaciat coꝛpa nr̄a: nō tm̄ tātū q̄n plus calefacē posset sine aliquo nr̄o nocumēto. ¶ Illā aūt in scd̄o gradu calidā que passa a calore nr̄o calefit: adeo ꝙ talr̄ nos calefac: ꝙ nō plus calefacē posset q̄n noceret. ¶ Et illā in tertio gradu que calefacta a nr̄o calore calefacit: ita ꝙ idē ꝓueniat sensibile nocumētū. ¶ Et illā in q̄rto gradu calidā appellamꝰ que a calore nr̄o passa calefacit ⁊ destruit manifeste. eadē eni doctrina de alijs habeꝛ cōplonibꝰ. ¶ Qꝛ eni cyrurgico scire de cōplonibꝰ coꝛpoꝝ ⁊ mēbꝛoꝝ ⁊ medicinarū sit necessariū sensualr̄ sic per expimētū ꝓbaꝛ. Ponaꝛ ꝙ duo viri sint in eadē hora ⁊ in eadē etate ⁊ in eodē loco: ut in medio bꝛachij ex trāsuerso cū ense ul̄ simili gladio vulnerati: vnꝰ tm̄ est cōplonis ca. ⁊ hu. alius frigide ⁊ sic. laicoꝝ usus ⁊ opinio iudicat ꝙ uterqꝫ istoꝝ simi mō mediceꝛ: sꝫ scia cōplonis nos docet per instr̄m cyrurgicū rōnabilr̄ appꝛobata: ꝙ ambo nō debēt vno mō curari: imo de p̄mo timebimꝰ. s. de illo q̄ est cal̄e cōplonis: ne incurrat in febꝛē: ⁊ ne in mēbꝛo supueniat calidū ap̄a. Nā dicit. G. Mēbꝛa cal̄m ap̄a h̄ntia sūt febꝛi sicut fons. coꝛpi sicut foꝛnax. Nā hec cōplo ut testaꝛ. G. Ysach. ⁊ Aui. oībus alijs p̄paratioꝛ est ad febꝛē. Quid ḡ fiet: ꝯsiderabiꝛ si multꝰ sanguis exiuit de vulnē: qd̄ si sic bn̄ q̄dē. Si aūt nō: faciemꝰ ip̄m flōmari ex bꝛachio ꝯrio uel pede eiusdē lateris: si virtꝰ ⁊ etas ꝯueniāt: uel uētosabimꝰ ip̄m ex duabꝰ anchis: si virtꝰ fuerit debilis: ⁊ faciemꝰ ip̄m sel̄ assellare in die: si nāliter nō assellabit cū suppositorio ul̄ clisteri. Et ꝯducemꝰ ꝑtes vulneris cū sutura si fuerit necīa: uel cū plumaceolis ⁊ ligatura solū / si sutura nō fuerit necīa. Et cetera faciemꝰ circa vulnꝰ que dicenꝛ iferiꝰ suo loco ꝓpꝛio. Sꝫ sup̄ vulnꝰ medicinā ponemꝰ defensiuā de bolo ar. ⁊ oleo ros. ⁊ pauco aceto: ita ꝙ medicina attingat ad finē vulneris / ne possit humoꝛ ad locū vulneratū hēre decursum. Et ꝓhibemꝰ ei vinū / carnes / lac / oua / pisces / ⁊ cibos mltū sāguinē gn̄antes. Sꝫ erit ꝯtētꝰ ꝓ cibo suscello auene ul̄ oꝛdei cū amigdalis: ⁊ gn̄alr̄ dieta tenui ⁊ stricta usqꝫ ad securitatē ap̄atis. Et si scimꝰ ip̄ꝫ ab ap̄ate ⁊ febꝛe defēdē: cōplonis scia nos docet: ꝙ iste celeriter dꝫ curari siue libari. Aliꝰ v̄o nō flōmaꝛ nec uētosabiꝛ: q: sanguis est ꝓ thesauro in talibꝰ ꝯsuādus. Nō ꝓhibenꝛ ei carnes nec vinū: q: stōcus eiꝰ ⁊ digestiua est debilis: ⁊ mām nō

posset vulneri necessariam generare: nec timemus in eo febrē: qm̃ eius cōplo ad febrē nō est apta. ¶ Preterea. vnã z eãdē iuenimus medicinã vno z eodē modo paratã. que si diuersis corporũ adhibeat cōplonib⁹: diuersuz manifeste facit effectũ. vitreolũ eni romanũ: qd̃ in gallico dicit cuparosa: si siccorũ corporũ vulnerib⁹ apponat: carnē adiuuat generari. Humidorꝫ vo nō solũ non gñat sed corrodit. Nec tñ vitreoli actio est nisi vna: lꝫ diuersi sequant effect⁹ ꝓpter diuersitatē corporũ subiectorũ: sicut solis actio est diuersa: nō ꝓpter solē: sed ꝓpter diuersitatē corporũ in que agit. Vitreoluz eni valde desiccat: z in corporib⁹ siccis mēbra cōsilia iuenit fortia sue fortitudini resistētia: quare nō pōt nisi supfluitates vulneris desiccare reptas: qbus desiccatis nã carnem generat. In humidis vo corporibus: qm̃ eorꝫ membra debilia nō possunt fortitudini vitrioli resistere patiunt ab eo: z ꝯuertunt in liquorē: z sic per vitreolũ putredo in vulnere agumētat. Quod dictũ est de diuersis corporũ cōplonib⁹: dicit de diuersis mēbrorꝫ cōplonib⁹. G. Si duo fuerint vulnera in sanie eq̃lia: vnũ tñ in sicco membro: aliud in humido qd̃ est in sicco idiget medicina sicciori. ¶ Et si vulnera sint in duob⁹ mēbris in cōplone silib⁹: vnũ tñ multã hēt saniē: aliud vo paucã: multã saniē hñs medicina indiget sicciori. Joãnes damasceni. Medicamina z empla debēt eē hōgenea mēbris qb⁹ apponunt. Et. G. Res nãlis dꝫ cũ silib⁹ custodiri: que vo ꝯtra nãm cũ ꝯrijs expelli. Si ergo nãles cōplones cyrurgicus ignorabit: q̃mō poterit ſm diuersas cōplones mēbrorꝫ z corporꝫ medicamina variare: maxime si cōplones medicinarũ z gradus ēt ignorabit. ¶ Humorũ ēt gñationē que sunt tertiũ rerũ nãliũ mēbrũ: opꝫ scire cyrurgicuz z sciam z cãm ꝯpatũ dꝫ scire: sicut ēt in tractatu de ꝯpatib⁹ est declaratũ ¶ Mēbrorũq; diũsitatē z ipsorꝫ utilitatez z officia scire dꝫ: ut sciat que mēbra magnã actionē in corpe hñt: z que sunt magni sensus forte nō sustinerēt medicinã. ¶ Virtutes etiã opꝫ ꝙ cognoscat ut videat qñ alicuius ṽtutis actio minuat: ut mēbro possit succurrē illius lese opationis officio seruiēti. Et si sciam habet virtutũ opationũ z spũum sibi notitia nō latebit. oēs ꝑdicte res sunt nãles: que sunt ꝑmũ mēbrũ diuisionis ꝑme theorice medicine ¶ Silr mō necesse est sibi rerũ nō nãliũ hēre notitiam: ut sciat suo vulnerato uel apostemoso ꝯueniētē aerē eligē. Vulnera nãq; nō desiccant in aere humido vaporoso: sed opꝫ vulneratos de aere tali ad siccũ clarũ z odoriferꝫ trãsmutare. In hyeme a frigore defendere: q: nihil adeo nocet vulneratis neruis z ossib⁹ sicut frigus: lꝫ in estate nō tãtũ sit necessariũ aerē tēperare. ¶ Necessariuz quoq; est ut sciat ordinare dietã: ꝑut inferi⁹ in ꝓꝑo diete capitulo cōtinet. ¶ Itē necessariũ ꝙ ſm ꝙ ꝯuenit egro motũ ordinet z qetē: nã si fuerit vulneratus in capite: uel habuerit nerui pũcturã: necessariũ est ꝙ qescat: sit in silētio: z hēat mollē z planũ lectũ: ne mēbrũ laborē aliquem patiat. Sed si vulnera antiq̃ sine dolore eēnt in brachijs bonũ eēt egro cũ pedib⁹ ambulare: z brachiũ ad collum portare. Et si eēt in crurib⁹ z pedib⁹ bonũ eēt ꝙ iaceret z cũ manib⁹ laboraret. ¶ Itē dꝫ cyrurgicus somnũ egri quē poterit tēperare. Nã dormitio nimia supfluitates generat / virtutes debilitat / totum corp⁹ ifrigidat z relaxat. Nimie vigilie spũs dissoluũt z ꝯsumũt: humores acuũt vulnerib⁹: innãlē siccitatē adducũt: z sunt causa dolorũ. ¶ Itē decet eũ scire repletũ euacuare z inanitũ fouē: ut egꝝ ad tēperatã reducat habitudinē: nã alr vuln⁹ nunq̃ ꝯsolidaret. ¶ Et opꝫ ut egri sui passiões tēperet aiales. Nã ex ira spũs nimis ab ex̃ fũdunt: q̃re vulneratuz mēbrũ multotiēs iflãmat. Timor aũt z tristitia z sue salutis diffidētia spũz ad itra reuocat: z ide ṽtutes debilitant: z nō pñt mãꝫ ad restaurationē vlneris gñare. ¶ Hec eni sex sũt res nō nãles: que sũt ſm mēbrũ theorice medicie ¶ Mēbrũ ēt tertiũ: qd̃ est vuln⁹ / ulc⁹ / fistula / cãcer / spa / z alia nectiũ est cognoscē: ut sciat sup quo: z pro quo: z ad qd oporteat ipm laborare: qm̃ hec oia diuersa sunt: z ſm eorꝫ diũsitates diũsis idigēt iuuamētis. ¶ Cãm etiaꝫ sui morbi. Ibi gr̃a scire dꝫ. Nã vulnera que fiũt ab ense alr curant / q̃ꝫ vulnera que fiũt per cōcussionē lapidis uel a casu. Et vulnera que fiũt a morsu canis simplr alr curantur q̃ꝫ ea que ex morsu canis ꝓueniũt rabiosi: sicut poteris in locis huic mãe ptinētib⁹ repire. ¶ Opꝫ ēt ꝙ sciat accñtia ꝯcomitãtia suũ vuln⁹: ut sciat vulnus curari non posse: nisi ꝑus accñtia sint remota: ut in ꝓprio iferius capitulo ꝯtinet. ¶ Et ista tria morb⁹ / cã / z accñs / cũ supdictis sex z septē totã pficiũt theoricã medicie. ¶ De duobus quoq; instrĩs practice ꝑcedētibus ordinate cyrurgicũ instrm nō opꝫ eē cyrurgicũ alienũ: nam oportet eum ordinare diuerso mō dietaꝫ infra in spãli caplo de dieta vulneratorꝫ ꝯtinet. ¶ Decet etiã eũ: imo necessariũ est eius scire dare cũ expedit potionē. G. Multuz valet farmacia z uomitus his qui pessima z putrida hñt vulnera Corpe eniꝫ ex malis humorib⁹ purgato mãe malitia de vulneris loco mouet: z vulnus veloci⁹ ꝯsolidat. ¶ Qui ergo oēs partes medicine cōsiderat: manifeste reperiet ꝙ necessarium est cyrurgico cōpletam addiscere medicinam: z ut in hoc cōtinet prohemio: cuꝫ alijs bonis que sibi perueniunt a natura.

¶ De itētiōib⁹ cyrurgici doctrie ꝑᵉ tractat⁹ ꝑmi. Cap. III.

s **Ciendum** est ꝙ ois intētio cyrurgici quãtũcũq; sit diuersa particulariter: z quo ad hoiem infinita: sub vna trium intētionũ gñaliũ ꝯtinet. Prima est solutio ꝯtinuitatis. 2ᵃ est solutionis ꝯtinuatio. 3ᵃ est supflui remotio: dũ tñ hec oia fiãt cũ manu. Nã sub istis tribus intētionibus uel sub vna istarũ siue aliq̃ istarũ / oēs intētiones cyrurgici cōtinent. ¶ Soluit nãq; cōtinuũ per cyrurgicũ qñ flōmat: qñ scarificat: qñ cautericat: qñ sanguisugas apponit: q̃re lꝫ hec oia ꝓpter nr̃am supbiã z dedignationem barberijs z mulierib⁹ relinquant: tñ de ope sunt cyrurgici. Nã. G. z Rasis ꝑut in eorꝫ appet scripturis hoc proprijs manibus faciebãt. Et ego flōmo usus sum interdũ manu ꝓpria flōmãdo venã: ad quã famosi barberij defecerũt. ¶ Soluit aũt cōtinuũ cũ venas incidimus timporis z frōtis: z cauteria facimus ꝓpter egritudines oculorꝫ: z ēt cũ cauteria in diuersis locis capitis z corpis facimus pp diuersas egritudines: ꝑut doctrina cauterioruꝫ in suo caplo declarabit. ¶ Soluit enim cōtinuuꝫ cum aqua ydropicorꝫ per incisionē extrahimus: z cũ icidim⁹ crepatos: z cũ per incisionē extrahimus lapidē de vesica z cũ alia diuersa vulnera facimus: ſm ꝙ in multis locis cōtinebit huius libri. ¶ Nã ꝓsequēdo intētionē scd̃am solutũ cōtinuat ulcera / vulnera / fistulas / cãcros sanando dissolutionē iũcturarũ: fracturarũ ossiũ per instrm cyrurgicũ restauramus. z circa hãc intētionē multa diũsa opa faciẽdo: quorꝫ ꝑmã doctrinã hēbimus per hunc librum. ¶ Per tertiã intētionē supfluũ remouēdo scrophulas capitis z colli z aliarũ ptiũ extirpãdo catharactas / vngulas pãnũ / sebel / carnē supfluã / polipũ ex naso / porros z verrucas / ficus atrices / z cōdilomata supfluitatē hermafroditis / folliculũ clause vulue: sextũ digitũ z multas alias superfluitates remouēdo humano corpori nō decentes.

¶ Doctrina secũda tractatus primi: que est vna summa z vnũ caplm de anothomia forma z cōplexione z iuuamēto oium mēbrorꝫ cōsilium: z de generatione embrionis.

q **Voniam** ut dicit. G. Necessariuꝫ est cyrurgico scire anothomiam: ne credat latum ligamētum esse pelliculaꝫ: z rotũdum ligamētum esse neruum: z in suis opationibus cadat in errorem: ꝓposui de natura formis iuuamētis: z de cōplexione membrorũ cōsimilium ꝓprium facere caplm. ¶ Et quoniaꝫ ut dicit Aui. Notitia rei que causam habet non pōt haberi nisi per suas causas sciat.

Opȝ nos igit̃ ꝯsiderare cãs mẽbroꝝ cõsiliũ pp hoc ſu
mẽdo ſũmas creditas ſup ꝑncipijs medicinalibꝰ ſm ꝙ
medici crediderũt. Nonã in ꝑncipio gñationẽ embꝛio/
nis ꝓut eẽ credit̃: ꝛ ab auctoribꝰ medicine tradit̃. Et ſiqs
altioꝛ ꝙ̃ medicꝰ plus uoluerit ingrẽ: pꝛo me laboret: ꝛ ali
is qui ꝯtẽti ſumus illa credere/ que nos medicinalis ſci
entie auctores docuerunt.

De generatione

embꝛionis q̃tuoꝛ ſunt
poſitiones: alꝭ itẽtiões
apud rerũ certitudinẽ ingrẽtes: q̃rũ tres q̃ꝙ̃ in v̈bis vi
deant̃ aliq̃liter diſcoꝛdare: tñ in vna ꝯueniũt v̈itate. Alia
q̃dẽ in v̈bis penitꝰ ꝛ in v̈itate diſcoꝛdat. Nã phoꝝ ſũmꝰ
.ſ. Ariſto. dicit ꝙ embꝛio gñat̃ ex viri ſpmate ꝛ ſanguine
mẽſtruoſo mulieris: ꝛ ꝙ ſperma viri ſe hẽt per modũ fa/
ctoris: ꝛ ſanguis mẽſtruus per modũ mãe. Hoc q̃dẽ ta/
liter itellexit Auerroys. Qꝛ ſperma viri nullo mõ ſtaret
in ſuba embꝛionis: ꝛ ꝙ ſpma mulieris ad gñationẽ nul/
lo mõ itraret. ¶ G. v̈o ponit: ꝙ ex duobꝰ ſpmatibus vi
ri .ſ. ꝛ mulieris ad inuicẽ agẽtibꝰ ꝛ patiẽtibus: ita ꝙ vnũ/
quodꝙ̃ ipſoꝝ ageret in aliud: ꝛ pateret̃ ab alio: fieret em
bꝛionis gñatio: ita tñ fit ꝙ ex ſpmate viri fieret actio foꝛti
oꝛ: minoꝛ aũt ex ſpmate mulieris. ¶ Auic. v̈o qui in di/
ctis pꝛo me phiſicis laborauit. G. ſequẽs opinionẽ caſſat
oino Auerroys dictionẽ: dicẽs ꝙ ex duobꝰ ſpmatibus fit
gñatio embꝛionis: ita ꝙ ſi mulier nõ ſpmaticat nõ fit fili
us neꝙ̃ filia. Et ꝙ ſicut coagulũ ſe hẽt in caſeo per viam
coagulationis actiue: ꝛ lac ſe hẽt per viaȝ coagulationis
paſſiue: ita ſpma viri ad embꝛionis gñationẽ ſe hẽt p viã
coagulationis actiue: ꝛ ſpma mulieris per viã coagulati
onis paſſiue. Et queadmodũ vnũq̃dꝙ̃ duoꝝ coaguli .ſ.
ꝛ lactis eſt ps ſbe caſei q fit ex eis: ita vnũq̃dꝙ̃ duorum
ſpmatũ eſt ps ſbe embꝛionis: nec iſtud v̈bũ diſcoꝛdat a
pho. Nã ſpma mulieris nõ eſt adeo a nã ſanguis elõga/
tũ pp mulieris frigiditatẽ nõ ualẽtis illud bñ decoquẽ:
ꝛ pp vicinitatẽ uaſoꝝ ſpmatis ꝛ m̃ricis qd̃ nõ eſt dignuȝ
uocari ſpma. Et pp hoc uoluit phs ipm ſanguinem mẽ/
ſtruũ appellare. Et ẽt lȝ ex duobꝰ ſpmatibꝰ fiat embꝛiõis
ꝑma gñatio: ex qbꝰ oia mẽbꝛa cõſilia: excepta carne ꝛ pi
guedine gñant̃: tñ ad ipſoꝝ augmẽtũ ꝛ ad carnis gñati/
onẽ ꝛ pinguedis ſanguis ꝓuenit mẽſtrualis. ¶ Matrix
v̈o mulieris que foꝛmã hẽt nãlẽ/ ꝛ cõplõnẽ aptã ad cõce
ptionẽ: ſicͭ quelibet mẽbꝛa foꝛmã hñt ꝯueniẽtẽ ad eorũ ꝓ
pꝛias actiones: cũ trãſglutit ſpmata ad ipſiꝰ m̃ricis ꝓfun
dũ: totã ſe nãliter colligit circa illd̃: ſuũꝙ̃ talr̃ claudit ori/
ficiũ: ꝙ nõ poſſet illud itrare ſtillus. Infoꝛmatiua v̈o vir
tus appꝛobata huic officio cũ deo glioſo continuata: que
nõ cõpꝛehẽdit̃: qm̃ eſt de ſecretis dei: modũ mediãte ca/
lore nãli: qui eſt inſtrm̃ eiꝰ: ſpũm q deſcẽdit cũ duobus
ſpmatibꝰ: ſed cũ ſpmate pr̃is plus: ꝛ pmiſcet illa ſpmata:
ꝛ itẽdit gñare vnũquẽꝙ̃ ſpũm tã vitalẽ ꝙ̃ aialẽ ꝙ̃ nãleȝ:
ꝛ minerã vnicuiꝙ̃ ꝓpꝛiã. ꝛ hͦ facit in .vj. ꝑmis diebus in
illis ſolũ ſpmatibꝰ de ſanguine mẽſtruoſo nihil petens:
qm̃ uſꝙ̃ ad illos dies nõ fit talis reſolo de qua curet̃. Sȝ
poſtea icipit appetẽ ꝛ mẽſtruũ ſanguinẽ attrahẽ icipit at
tractiua: ꝛ in tribꝰ diebꝰ icipiũt fieri pũcta ꝛ lineationes:
ꝛ in ſex ultra ſanguis mẽſtruꝰ itrat in ſpmata: qui q̃dem
ſanguis toto ꝯceptiõis tpe i qnque ptes diuidit̃. ¶ Una
mutat̃ in nãm ſpmaticã: ꝛ tẽdit ad augmẽtũ mẽbꝛoruȝ a
duobꝰ ſpmatibus hñtiũ ꝑncipiũ. ¶ Scd̃a ps ſanguinis
groſſi quaȝ caliditas coagulat: mutat in carnẽ. ¶ Tertia
ps ſbtilis quã friditas coagulat mutat̃ in pinguedinem
¶ Quarta ps boni ſanguis qui ſupabũdat ab his oibꝰ
trãſit ad mamillas: ꝛ ꝯũtit̃ in lac. ¶ Quinta que ſupflu/
it ad hec oia uſꝙ̃ in diẽ ptus remanet in m̃rice. ¶ Poſt
xv. dies a ꝑmo ꝯceptiõis die .xij. diebꝰ ſequẽtibꝰ fit ſang.
humiditas: caro: nucha elõgat̃. coꝛ: cerebꝛũ: epar in tribꝰ
ueſicis incipiũt appere: deide appet vmbilicus: qui ꝙ̃ꝙ̃
poſt illa appeat: añ illa tñ ꝑficit̃ in .ix. ſequẽtibꝰ diebꝰ elõ/
gat̃ caput ab humeris: uẽter a lateribꝰ: extremitateȝ a uẽ
tre. Quatuoꝛ diebꝰ ſequẽtibꝰ ꝑficit̃ totus qnque ſequẽti
bus: ꝛ ſunt .xlv. ſentit. duplicatis oibus ꝛ ſunt .xc. mouet̃
triplicatis oibus: ꝛ ſunt .ix. mẽſes in qbus naſcit̃. hͦ tñ in
aliqbus fallit: ſed eſt utplurimum. Unde uerſus.

¶ Cum recipit matrix generando ſpermata patris:
¶ Sex in lacte dies ſtat: tribus linea punctus
¶ Incipit. ꝛ ſanguis ſex: poſt in ſpermata tranſit
¶ Humiditas: caro fit ſequẽtibus in duodenis:
¶ Nuchaꝙ̃ longatur: tria membꝛa regalia conſtant
¶ In reliquis nouem extremis latera diſtant.
¶ Humerus ꝛ ceruix uenter: quatuoꝛꝙ̃ ſequentes
¶ Perficiunt totum: dant motum: deniꝙ̃ quinque
¶ Duplica: ſicꝙ̃ dies dat nonageſima motum.
¶ Si queris oꝛtum: tunc tempus triplica totum.

Sola

ergo caro ꝛ pinguedo gñant̃ ex ſanguine mẽ
ſtruoſo. Oſſa v̈o ꝛ cartilagines/ ligamẽta/ ner
ui/ uene/ choꝛde/ arterie/ pãniculi/ cutis ex duobꝰ ſpmati/
bus gñant̃: ut vult Aui. ꝛ oẽs alij doctores: ꝛ ut appꝛobat
expimẽtũ cyrurgicũ. Nã ſi aliqd̃ iſtoꝝ mẽbꝛoꝝ amputẽt
nullatenus uera reſtauratione reſtaurat̃: qm̃ eoꝝ mã fu/
it ſperma parẽtũ: qd̃ foꝛmã aliã acq̃ſiuit: ſed caro cuiꝰ mã
eſt ſanguis/ qui quotidie gñat̃ in nobis: cui ſanguis dat
foꝛmam ueram reſtaurationem recipit ꝛ completam.

Iſta

v̈o mẽbꝛa ꝯſilia diuſas hñt foꝛmas/ cõplõnes/ ꝛ
iuuamẽta ſm diuſitatẽ ꝓpoꝛtionis mãe ex qua
cõponunt̃: qꝛ lȝ oia ex eadẽ ſint cõpoſita: cõmixta mã tñ
in vno ꝙ̃ mẽbꝛoꝝ ꝯſiliuȝ alia ꝛ alia eſt mãe ꝓpoꝛtio: pp
qd̃ foꝛmã diuſam ꝛ iuuamẽta ſuſcipe meruerũt. Nã deꝰ
oipotẽs nõ emulus: nõ auarꝰ: dat vnicuiꝙ̃ rei de foꝛma
ſm ꝙ eiꝰ ꝓpoꝛtionata mã reqrit. Os nãꝙ̃ ꝑmũ eſt mẽ/
bꝛoꝝ ꝯſiliũ: ꝛ eſt fridũ ꝛ ſiccũ: ꝛ hẽt diuſas in coꝛpore foꝛ/
mas: ꝛ diuſum nũm ꝛ multiplicẽ: pp diuſa in coꝛpe iuua
mẽta. Iuuamẽtũ eni multiplicatiõis oſſiũ fuit: qꝛ neciuȝ
erat vnũ mẽbꝛũ ſine alio aliqñ moueri qd̃ fieri nõ potuiſ
ſet/ ſi ſolũ vnũ os fuiſſet. Et ẽt qm̃ alia ſunt ut clypeuȝ mẽ
bꝛa defendẽs: ſicut oſſa cranei. Alia ſunt fundamẽtuȝ ſicͭ
oſſa ſpine ꝛ cruriũ ꝛ bꝛachioꝝ. Alia ſunt ſicͭ arma ut ad/
ditamẽta in lateribꝰ ſpõdiliũ. Alia ſunt qbꝰ replent̃ q̃dã
ꝯcauitates q̃rũdã iũcturarũ: ut manꝰ ꝛ pedis: alia ſunt ut
in eoꝝ ꝯcauitatibꝰ rotũditas oſſis cũ eo ꝯiuncti intret: ut
cũ eo iũgat̃: ꝛ nihilominꝰ moueat̃: ut oſſa ancharũ ꝛ ſpa/
tularũ. Alia ſunt ut in eis ſuſpẽdant̃ mẽbꝛa que ſuſpen/
ſione indigẽt: ut os qd̃ eſt ſup epiglotũ ꝛ oſſa mãdibula
rũ. Nũs v̈o oſſiũ foꝛme ꝛ iuuamẽta ſpãlia replent̃ in ſe
cũdo tractatu: ubi plene tractabit̃ de anothomia mẽbꝛo/
rum officialium totius coꝛporis a capite uſꝙ̃ ad pedes.

¶ Cartilago frida eſt ꝛ ſicca: ꝛ eſt mollioꝛ oſſe ꝛ durioꝛ car
ne: ꝛ in coꝛpe ſex hẽt iuuamẽta. ¶ Primũ ut ꝯtiuatio oſ/
ſis duri cũ mẽbꝛis mollibꝰ non fuerit ſine medio. ¶ 2m
ne durũ molle lederet ſpãliter i hora cõpꝛeſſiõis ul̃ ꝑcuſ/
ſionis. ¶ 3m ut oſſa iũcturarũ que in fine ſũt cartilagioſa
mollioꝛẽ ꝯfricationẽ hẽant i iũcturis. ¶ 4m ut eẽt oſſis i
curuatio ad ſuſtinẽdũ muſculũ mouẽtẽ mẽbꝛũ non hñs
os ut palpebꝛa ſupioꝛ. ¶ 5m eſt qꝛ in aliqbꝰ locis neciuȝ
ẽ iñgi aliqd i re q̃ nõ m̃tũ ſit dura: ſicͭ eſt i epigloto: extre
mitas nãꝙ̃ epiglotalis eſt cartilagioſa. ¶ 6m qꝛ neciũ ẽ
aliq̃ mẽbꝛa hꝛe ſuſtẽtationẽ ꝛ plicationẽ: ut ſuſtẽtari ꝛ cõ/
ſtringi ꝛ ampliari poſſint ꝛ plicari: ut in naribꝰ ꝛ auribꝰ.

¶ Ligamẽtũ fridũ eſt ꝛ ſiccũ de oſſibꝰ egrediẽs: ꝛ hẽt quaſi
foꝛmã nerui: nõ tñ eſt neruꝰ/ nec ſẽtit ut neruꝰ: ſȝ ẽ flexibi
le: ꝛ eiꝰ ſũt q̃tuoꝛ iuuamẽta. ¶ Primũ eſt ut liget os cuȝ
oſſe. neciã eni erat oſſis cũ oſſe ligatio ut m̃ta oſſa vnũ
ſuſtinerẽt ꝛ ꝯficerẽt coꝛpꝰ: ſicut vnũ os: ꝛ nihilominꝰ mẽ
bꝛa ſingulr̃ mouerent̃: ꝛ id̃ fuit flexibile ꝛ inſenſibile: qꝛ
ſi fuiſſet ſenſibile in iũcturarũ motu: laborẽ nimiũ ſuſti/
neret. Et ſi fuiſſet ſicut os a quo ꝓcedit inflexibile: vnuȝ
mẽbꝛũ ſine alio moueri nõ poſſet. ¶ 2m iuuamẽtũ fuit ut
cõponeret̃ cũ neruis ad choꝛdã faciẽdã ꝛ muſculũ. ¶ 3m
iuuamẽtũ eſt/ ut ſit quorũdã neruoꝝ ſedes. ¶ 4m ut per

illud suspēdanƒ mēbra interiora:que suspēsione indigēt: ut stomacus/matrix:ꝛ alia que per ipsa supi^9 suspēdunƒ.

¶ Neru^9 frigidus est ꝛ siccus ꝛ ꝓcedit a cerebro uel a nucha. A cerebro naq3 ꝓcedūt septez paria:ꝛ dicunƒ nerui sensibiles. A nucha vo.xxx. ꝓcedūt paria:ꝛ vn^9 sine pari ꝛ dicunƒ motiui:ꝫ tñ p̄mi dicanƒ sensibiles:ꝛ scd̄i motiui:nec p̄mi carēt motu nec scd̄i sensu. Et sunt corpa alba flexibilia fortia ꝛ tenacia:ꝛ iuuamētū ipsoꝝ est motum ꝛ sensum afferre mēbris. ¶ De diuisione vo mēbrorum multū lōga est doctrina nec est intētio nr̄a in h̄ libro tractare nisi mēbroꝝ anothomiā:que necessaria est cyrurgico instr̄o. Et in tractatu 2° huius libri hēbiƒ anothomia mēbroꝝ manifestoꝝ seu loca neruosa in qb^9 dꝫ hēri cautela in icisione ꝛ cauteriçatione cū de mēbris officialib^9 ponemus anothomiā:ꝛ de eoꝝ vulneribus tractabim^9.

¶ Arterie vo sunt calide:nō pp eoꝝ corpa que sunt frida ꝛ sic. sed pp sanguinē vitalē/ꝛ spūm cordialē in eis exn̄tes: ꝛ h̄nt duas tunicas p̄ter vnā arteriā que tēdit ad pulmonē. Tunica aūt iterior est grossior ꝛ firmior siue fortior:qr rē calidā ꝛ mobilē ꝯtinet. ¶ Et ipsarū arteriarū origo ē a sinistra cordis auricula:vn̄ due oriunƒ arterie:vna tendit ad pulmonē/ꝛ hēt vnā tunicā:ꝛ per ip̄m pulmonem partiƒ:ꝛ in eo siniƒ ꝛ portat sanguinē pulmoni quo nutritur ꝛ vitalē spūꝫ:ꝛ ut ex pulmone portet aerē ad cor ad tēperādā fumosam caliditatē ipsi^9 cordis:ꝛ ista arteria uocaƒ uenalis:eo ꝙ nō hēt nisi vnā tunicā:idō ꝙ eēt obediēs dilatatiōi p ipꝫ pulmonē:ꝛ ꝙ sanguis pulmonē nutriēs p ipsam meli^9 resudaret. ¶ Alia aūt arteria que cū ista nasciƒ a sinistro uētriculo cordis hēt duas tunicas:eo ꝙ vna nō sufficiebat fortitudini mot^9 ꝛ spūs:alia qr illud qd̄ ꝯtineƒ i arteriꝭ est nimis charū:ꝛ multū indiget custodia.

¶ Iuuamēta ḡ arteriarū tria sūt. Primū est ut p eas i dilatatiōe attrahaƒ fridus aer ad cor. 2^m ut fumositas i ꝯstrictiōe expellaƒ. 3^m ut spūs vitalis p eas toti corpi tribuaƒ.

¶ Hee eni arterie m̄ltipl̄r diuidunƒ:q̄rū diuisiōes ultīe nō pficiunƒ sēsu:nec sb̄iciunƒ opi cyrurgico:de q̄ fit curādū:ꝫ i suis locis hēƒ. ubi d̄beat cyrurgic^9 arterias euitar̄.

¶ Uene q̄ꝫ pp eoꝝ corpa fride iudicanƒ ꝛ sicce:ꝫ pp sanguinē in eis ꝯtētū iudicanƒ cal̄e:qr oēs ortū h̄nt ab epate:in quo qdē due oriunƒ uene. p̄ma sime siue ꝯcauitatis ꝛ dr̄ porta:cui^9 offm̄ est chilū a stomaco ꝛ itestinis per uenas miseraicas ab ea ꝓcedētes ꝛ stōco ꝛ itestinis continuas attrahere:ꝛ ip̄m chilū in p̄ma digestione per capillares uenas p totaꝫ sb̄am epatis spargē. alia vo a gibbo epatis que dr̄ uētrē h̄ns:que sicut arteria m̄ltipl̄r diuidiƒ ꝛ ei^9 iuuamētū est dare toti corpi nutrimētū. de quarum quoq3 ramificatione doctrina plena inferius contineƒ.

¶ Post h̄ sunt pāniculi q̄ sūt ꝯtexti ex subtilib^9 neruorū filis uenarū ꝛ arteriarū:pp qd̄ sunt fridi ꝛ sicci:ꝛ sunt sensibiles:quoꝝ tria sunt iuuamēta. ¶ Primū ut pluralitatē reꝝ q̄rūdā in vna ligēt forma:sicut pāniculus qui ligat septē ossa capitis. ¶ 2^m iuuamētū est ut quedā mēbra cū aliꝭ suspēdāt ꝛ annectāt:sicut renes dorso:m̄ricez spine. ¶ 3^m iuuamētū est ut q̄dā mēbra que b̄m nām sūt isensibilia:per pāniculos ea coopiētes accn̄tal̄r sentiāt:ut pulmo:epar:splen:ꝛ renes. hec eni per suā sb̄am sensū nō h̄nt:ꝫ qcq̄d sentiūt p pāniculū q̄ ea cīgit sentiūt accn̄tal̄r

¶ Caro gn̄aƒ ex sanguie grosso a calore coagulato. pigue do gn̄aƒ ex sanguine subtili a frigore coagulato. ¶ Caro vo cal̄a est ꝛ hu. cui^9 tres sūt spēs:nā alia est caro simplex ꝛ ei^9 iuuamētū est ut repleat itestina mēbroꝝ aliorū ꝯsil̄ium:ꝛ ad bonā formā ducat:ꝛ ut mēbra illa dura adinicē nō ꝯfricenƒ. ¶ Alia spēs est caro glādulosa ꝛ ei^9 iuuamētū est ut ꝯūtat humiditates ad ei^9 colorē ut caro glādulosa mamillarū que ꝯūtit sanguinē attractū a m̄rice i lac:ꝛ caro testiculoꝝ glādulosa que ꝯūtit sāguinē in sperma:ꝛ caro glādulosa fauciū que gn̄at saliuā. ¶ 3^a carnis spēs est caro que est i musculis:ꝛ dr̄ caro musculosa qm̄ est itermixta subtilib^9 chordarū filis:ut in ꝓximis habeƒ cui^9 iuuamētū per anothomiā musculi habeƒ. ¶ Demū est cutis que est in q̄litatib^9 tēperata:ꝛ est ꝯtexta sb̄tilissimis filis neruoꝝ uenarū ꝛ arteriarū illā faciētib^9 sensibilē:ꝛ dātib^9 ei vitā ꝛ nutrimētū ut sit regimē totius corpis. Et necessitas eius tēperamēti fuit nō solū in cal̄o ꝛ frigido:sed ēt in humido ꝛ sicco duro molli aspo ꝛ leui ut tēperate sentiret. Nā si sentiret fortiter ꝛ neruus sensibilis simplex hō nō posset se exponere frigiditati nec caliditati aeris. Nec cutis palme ꝛ digitoꝝ: que inter oēs alias ptes cutis corpis est tēperatior:nō eēt bonus iudex in discernēdo inter calidū ꝛ frigidū hu. ꝛ sic. durum ꝛ molle.

¶ Musculi vo q̄uis sint cōpositi tñ numeranƒ inter mēbra ꝯsil̄ia:eo ꝙ ueniūt ad officialiū cōpōnē:cōponuntur ex carne ꝛ neruis ꝛ ligamētis:ꝛ sūt uolūtarioꝝ motuum instr̄a. ¶ Neru^9 eni ueniēs a cerebro ꝛ nucha cuꝫ ꝓcedit ad mouēdū mēbra admisceƒ ligamēto:ꝛ fit eoꝝ admixtione chorda pp tria iuuamēta. ¶ Primū qr neruus simplex nimis est sensibilis:ꝛ solus pp nimiā sensibilitateꝫ nō posset pati laborē in motu. Societas vo ligamēti isēsibilis minuit nerui sensibilitatē/ꝛ reducit ad utile tēperamētū. ¶ Duos alios defect^9 hēbat neru^9 mollitiem ꝛ paucitatē:mollitiē qr ꝓuenit a cerebro qd̄ est molle:paucitatē qr ꝓuenit a nucha que est pua. debebat eni pauc^9 multipl̄r diuidi anteq̄3 finireƒ:ꝛ illos duos defectus supplet admixtio seu societas ligamēti. nā idē tēperaƒ:mollities fortificaƒ:ꝛ quātitas augmētaƒ. ¶ Cōpō nerui hui^9 ꝛ ligamēti est chorda mouēs mēbra ad uoluntatē aīalis: qñ ꝯ̄hiƒ uel lōgaƒ uel torqueƒ mēbrū. ¶ Huic aūt chorde ad plenā musculi cōpōnem:associaƒ caro simplex pp tres utilitates. Prima ut sit in extēsione ꝛ ꝯ̄ctiōe ipi chorde culcitra sup̄ quā pauset. 2^a ut caro que mollis est ꝛ hu. ꝯseruet chordā ne nimis desicceƒ in motu. 3^a ut compō mēbroꝝ sit formosior. ¶ Sic igiƒ cōponiƒ musculus qui est corp^9 oblōgū ab vna pte aliquātulū arcuatū. Et qm̄ hec cōpō erat ualde bona nā ad ꝯseruādū hāc cōpōneꝫ quodā pāniculo texit ip̄m. Chorda vo cū illū intrat musculū in multa fila diuidiƒ:ꝛ dicunƒ villi:villi sūt iter triplices lōgitudines:per q̄s viget virt^9 expulsiua ꝛ retentiua. Cū aūt exit musculū redeūt illa fila ad cōponendum chordā uel chordas b̄m ꝙ necessariū est plures chordas uel musculos gn̄ari. ¶ Ex istis mēbris ꝯsil̄ib^9 que suas h̄nt formas ꝛ ꝓp̄a iuuamēta cōponunƒ mēbra officialia toti^9 corpis:que sunt aīe rōnabilis instr̄a. mēbroꝝ aūt officialiū anothomia in scd̄o tractatu plenius ꝯtineƒ.

¶ Doctrina tertia tractatus primi cōtinet.xv.capitula.

¶ Sermo vniuersalis de vulneribus ꝛ ulceribus doctrine tertie tractatus primi. Cap.I.

d

Ebemus scire ꝙ vuln^9/plaga/ulc^9/fistula/cancer ulcerat^9/dislocatio/fractura/apatio/oīa hec sūt sol̄o ꝯtinuitatis:que est cōis officialis ꝛ ꝯsil̄is egritudo:qr hec oīa pn̄t accidere mēbris ꝯsil̄ib^9 nō pp officialia:ꝛ officialibus nō pp ꝯsil̄ia. Et oīa aliqñ ꝯueniūt in uoce:ꝫ b̄m vitatē differāt:nā multotiēs vnū pro reliq̄ sumiƒ. ¶ Sed vuln^9 est sol̄o ꝯtinuitatis cuꝫ effusione sanguis facta ex recēti tpe. ¶ Ulcus est sol̄o ꝯtinuitatis iā putrefacta ꝛ iueterata. ¶ Fistula cancer apō suas h̄nt diffinitiones ꝛ dr̄as ut patebit. ¶ Plaga pro vulnē coīter sumiƒ ꝛ ulcere. Repiƒ ēt in medicina multotiēs ꝙ ulc^9 antiquum dr̄ vuln^9:ut ait Hyp. in 6° affori. Uulnera quecūq3 annua fuerint/uel lōgius tp̄s h̄nt:os necesse est emitti ꝛ cicatrices ꝯcauas fieri. ibi sumiƒ vuln^9 pro ulcē. ¶ Uulneruꝫ aliud est simplex:aliud cōpositū:ꝛ dr̄ simplex ad dr̄aꝫ cōpositi duob^9 modis. Uno mō dr̄ vuln^9 simplex:cū quo nō est sb̄e depditio:aliud dr̄ simplex:cū quo nullus morbus ali^9/uel mala discrasia sociaƒ. Cōpositū vo dr̄ econtrario. ¶ Sꝫ tā simplex q̄3 cōpositū aliud fit in carne:aliud in neruo:aliō in osse:aliō in uenis ꝛ arteriꝭ. ¶ Iteꝫ

hec vulnera diuersas hñt cās: nā alia fiūt a cā iteriori: ut
ex malitia uel multitudine humoꝝ: nā nimia multitudo
aliqñ scindit mēbrū cōtinēs ꝛ ulcerat. Silr mala comple
xio ut calida adurit ꝛ ulcerat: frigida cōstringit: sicca scin
dit. Humida vō sine mā nō facit vuln⁹: sed cū mā aliqñ:
ꝫ rarissime vulnerat nimiuꝫ distēdēdo. ¶ Et alie cāe ex
teriores: silr diuersificantur. Nā aliqñ fit vulnus cū ense
uel sili icidēte ꝑm lōgū: alia fiūt cū telo uel sagitta pungē
te: alia cū lapide fuste: uel matia: uel a casu: alia morsu aia
lis uenenosi uel rabiosi: que oia differūt ꝑm differentiā
cārū: ꝛ differt silr modus cure. ¶ Dico ergo ꝙ itētio cu
ratiōis vulnerū: ꝛ ois solonis cōtinuitatis est uera cōso
lidatio ꝛ restauratio: que gdē ubiqꝫ fieri nō pōt. Nam si
mēbra officialia amputent̄: in eternū nō restaurant̄: nec
aliqđ de silib⁹: ut ossa: pellicule: cartilagines: ligamēta: ꝛ
cutis: qm̄ eoꝝ mā fuit ſpma parētū: ut supi⁹ ē osñsuꝫ. Sed
loco rei deꝑdite nā restaurat aliqđ: qđ est loco ei⁹ quod
erat amissuꝫ. ¶ Sed caro cui⁹ mā est sanguis: qui quoti
die gñat̄ in nobis: uerā recipit restauratiōnē. ¶ De ner
uis vō uenis ꝛ arterijs dixerūt gdā ꝙ nō cōsolidant̄: de
uera cōsolidatiōe sed restaurant̄ ut ossa: alij dixerunt ꝙ
sic. sed. G. ꝛ Auic. ꝛ ego qui suꝫ expert⁹ eoꝝ dicta: in hac
pte dicimus ꝙ ꝯsolidant̄ de uera ꝯsolidatiōe: qñ icisio
est pua: uel qñ nerui recēter icisi fuunt̄: ꝫ nō restaurant̄
uera ꝯsolidatione: qñ sectio est magna ꝛ rō ꝯcedit hec.
Nā nerui sunt molles ꝛ viscosi: ꝛ ꝓpterea obediūt ꝯsoli
datiōi spālr qñ ꝯiūgunt̄. Uene ēt ꝛ arterie pp ꝑñtiā san
guis ēt iuuant̄ ad ꝯsolidatiōnē: ꝛ h̄ pꝫ in flōmijs: q̄ q̄ti
die ꝯsolidant̄. ¶ Qm̄ ḡ oia supdicta vulnera ꝑm diūsi
tatē mēbroꝝ in q̄b⁹ fiūt: ꝛ ꝑm diūsitatē cāꝝ ꝛ istroꝝ diffe
rūt: ꝛ ꝑm vulneꝝ formā ꝛ accñtia de vno qꝫ ꝓposui sin
gulare caplꝫ ordiare. ꝛ ꝑ⁹ de vlnē qđ fit i carne tractabo.

¶ De cura vulneris facti in carne: doctrine tertie tractat⁹ primi. Cap. II.

d
E vulnere qđ fit in carne tractare uolētes: icipimus a sim
plici dicētes: ꝙ si vulnus in carne fuerit factum
cū telo uł sagitta: uł cū sili: stringe illud solū cū ligatura:
que teneat illud strictū ꝛ ꝯserua cōpōnē mēbri cuꝫ pura
clara oui posita sup̄ vulnus cū gete: nec est nečia alia cu
ra: ꝛ spālr qñ est sine dolore. Sꝫ si eēt ibi dolor fortis: tūc
eēt signū ꝙ neruus s̄b vulnē pūct⁹ uł pāniculus: qui est
inter carnē ꝛ os qui coopit os: ꝛ tūc eēt cura alia: ꝑm ꝙ
determiabit̄ in caplo de pūctura neruoꝝ. ¶ Et ego vi
di hoiēꝫ septuagenū ꝛ ipm curaui: qui fuit vulnerat⁹ cuꝫ
telo in ancha ꝛ trāsiuit per carnē anche per longitudinē
vni⁹ pedis: ꝫ nō tetigit aliqđ neruū qđ sciui pro certo pp
carētiā doloris: tenui aptū vulnus cū pua ꝛ curta tēta ut
viderē si in crastino doleret: ꝛ ꝑcepi ipm quiescē. mane
aūt nullū inueni dolorē nec iñatiōnē: tūc abieci illā tētu
lā: ꝛ pmisi vulnus claudi: ꝛ iterū ꝑcepi ipm qescere alia
die: ꝛ in 3ª die oino sanus fuit. ¶ Si vulnus aūt fuerit
cū ense uel alio sili icidēdo ꝑm lōgitudinē: opꝫ videre si
vulnus sit adeo puū ꝙ nō idigeat sutura. Et tūc ꝯducas
ptes vulneris ad iuicē ꝛ pone sup̄ de puluē facto de dua
bus ptib⁹ thuris ꝛ pte vna sanguis draco. ꝛ ptib⁹ trib⁹ cal
cis viue: ita tñ ꝙ puluis nō itret vulnus: ꝫ sup̄: q: in vul
nere nihil debet itrare: ꝛ ꝯserua ptes ꝯductas: ponendo
vnum plumaceolū de stupa factuꝫ in forma triāguli sic.
ex utraqꝫ pte vulneris: ita ꝙ illi duo plu
maceoli teneāt vulnus sic clausuꝫ ꝛ ꝯiun
ctū. sup̄ illos plumaceolos ponat̄ binda
que reuoluat̄ sup̄ vulnus ex transuerso
ꝑm litterā X. Infra vō plumaceolos sup̄
puluerē: qui posit⁹ est sup̄ vulnus ꝯductū
ad ꝯseruatiōnē pulueris: ponat̄ pānus li
neus itinct⁹ in ptib⁹ duab⁹ albu. oui. ꝛ p. j
olei ros. simul agitatoꝝ. Et nō mutet̄ nisi
doleat nimis uł apostemet̄ usqꝫ ad q̄tuor dies: q: erit cō

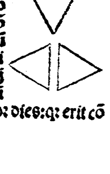

solidatum: ꝛ tunc soluat̄ ꝛ supspgat̄ de ꝑdicto puluere: ꝛ
ꝑdicto mō cū plumaceolo ꝛ binda liget̄. ¶ Si aūt vul
nus eēt adeo magnum ꝙ sola ligatura nō sufficeret: aut
eēt ex trāsuerso mēbri: ita ꝙ ptes vulneris nō possent bñ
ꝯiungi: tūc vulnus suat̄: sed ꝑus ꝯiūge labia vulneris: ꝛ
caue ne itret pilus uel oleū uel aliqđ ipediēs ꝯsolidatio
nē. Et hēas acū triāgulatā: cui⁹ fenestra sit ex posteriori
pte cauata: ita ꝙ filū qđ ponit̄ in acu in cauatura possit la
cere: ꝛ filū illud sit tortū eq̄le sine nodo: ꝛ iceret̄: ꝛ suātur
labia vulneris ad inuicē: ita ꝙ filū nectat̄ cum duob⁹ ne
ctis: ꝛ in ꝑmo necto fiāt due reuolutiones: ꝛ stringatur
mediocriter: ita videlꝫ ut nō nimiū faciat dolorē neqꝫ do
lore careat oino: neqꝫ ptes remaneāt disiūcte: in scđo no
do uel necto ꝑmi pūcti nō fiat nisi vna fili reuolutio: ꝛ si
ant ibi pūcti tot quot fuerint ibi necessarij: quoꝝ vnus
distet ab altero per latitudinē minoris digiti. Ita tñ ꝙ si
fuerint ibi pūcti necessarij plusqꝫ duo: semp fiāt dispares
in nūo: ut. iij. v. uel. vij. ꝛ sic deinceps: ꝛ sic fiat vnus pūct⁹
ꝑmo per distātiā latitudini vni⁹ digiti pui in vna extre
mitate vulneris icipiēs. alius pūct⁹ fiat in alia extremita
te vulneris: ꝛ terti⁹ punct⁹ in medio vulneris loco. Et
posito ꝙ plures pūcti debeāt fieri: fiāt ꝑmo hi tres predi
cti: tñ si nō debeāt nisi duo fieri: duo tm̄ fiāt. Et si plures
fuerint necessarij: tūc fiāt eadē doctrina a pūcto / qui est
in medio ad pūctum qui est in extremitate: q: per hunc
modū suēdi neutra ptium vulneris ꝯbit̄: q̄re locus pul
chrius restaurat̄. Attēdēdo semp ꝙ si vulnus fuerit sup
ficiale: ut in cute tm̄ sutura debet fieri superficialis. Et si
vulnus fuerit ꝓfundū sutura debet fieri ꝓfunda: ut oēs
ptes vulneris ꝯgregent̄. Nā si sutura supficialis in pro
fundo fieret vulnere: de necessitate remaneret ꝯcauitas
sub sutura: in qua sanguis ꝛ sanies quotidie deriuaret̄:
que ꝯtinuitatē oiuꝫ ptiū vulneris ipediret. Sup̄ suturā
vō puluis in hoc caplo dictus supspgat̄ ꝛ ad ꝯducturā ꝛ
suturā ptiū ꝯseruādā: cū plumaceolis triāgulatis ꝛ liga
tura sicut dictū est supius in oibus ꝓsequat̄. ¶ Si vul
nus pp alteratiōnē ei⁹ ab aere faceret saniē que impedi
ret ꝯsolidatiōnē fieri p hāc viā: tunc opꝫ vulnus mūdifi
cari. Cū mūdificatiuo facto de farina tritici ꝛ melle ꝛ aq̄
uł melle ro. colato ꝛ farina ordei: quoꝝ plenā hēbis do
ctrinā in antidotario: qđ erit ultimus tractatus hui⁹ libri

Si autē vulnus eēt cōpositū: tūc opꝫ medicū ha
bere tot itētiones quot erūt illi⁹ vulneris
cōpositi accñtia. v̄. grā. ponat̄ ꝙ vulnus sit cōpositū ꝯca
uum cū deꝑditiōe carnis ꝛ cutis: ꝛ sit ibi multa sanies: ꝛ
cū hoc icipiat ibi fieri apā uel mala discrasia ꝛ dolor. Di
co ꝙ nō debemus itēdere ad ꝯsolidatiōnē: ꝫ ꝑus debe
mus dolorē sedare: ut in suo dicet̄ caplo malā discrasiā
ꝛ apā corrigere: ꝛ postea saniē mūdificare: deide carneꝫ
regñare ꝛ ad ultimū cicatriçare. ¶ In oib⁹ eniꝫ opatio
nib⁹ medicine ubi dolor fortis fuerit: ꝑus debemus do
lorē sedare. G. Dolor fortis pre ceteris reb⁹ ꝓsternit v̄tu
tē. Et alibi. Mēbra quoqꝫ dolorē hñtia: dolor ipe est cā
attrahēdi aliūde humoꝝ pessimitatē. ¶ Auic. Duabus
de causis ad mēbrū dolēs trahunt̄ hūores. vna q: nā cū
suo instrō qđ est spūs currit illuc cū hūorib⁹. scđa q: do
lor debilitat mēbrū: ꝛ ad mēbrū debile spūs ꝯfluūt ꝛ hu
mores. ¶ Malā vō discrasiā uel apā ꝑus curare debe
mus q̄ꝫ circa vulnus: ꝓut vulnus est laboremus: qm̄ ut
ait G. ꝛ Aui. Oia ꝯsolidatiua sunt ꝯria vulneri si in eo
fuerit apā. ¶ Sanies quoqꝫ prius debet mūdificari q̄ꝫ
medicamē regñatiuū cōcauis vulneribus apponamus.
Auic. Causa q̄re caro mala nascit̄ in vulnere est: q: me
dicus añ vulneris mūdificationē intēdit carnē in vulnē
cū medicamie gñare. Facta vō mūdificatiōe mēsura de
bita carnis reple ꝯcauitatē añ ꝯsolidatiōnē: ne cōsolida
tione facta remaneret sub ꝯsolidatione ꝯcauitas in qua
quotidie sanguis gñet̄: qui quotidie cōcauitatē augmē
tet ut cogamur ꝯsolidatiōnē iterato apire. Qualiter aūt

dolo: sedari debeat ⁊ apã ⁊ mala discrasia ⁊ caro regñari ⁊ ꝯsolidari in locis ꝓprijs plenarie repiet̃. Nã doctrina sedãdi dolorẽ iferiꝰ in capl'o de vulneribꝰ neruoꝝ reperit̃. Apatis ṽo maleq3 discrasie cura cũ vulnere. in 6ꝰ huius doctrine capl'o poteris inuenire. Saniei quoq3 mundificationis modus ⁊ carnis gñatio in capl'o de ulceribus antiquis continetur: ⁊ in antidotario.

De cura vulneris facti in neruo. doctrine tertie tractatꝰ primi. Cap. III.

DICO ꝙ qm̃ neruus est istr̃m sensus ⁊ motus: deꝰ bñdictꝰ qui dat vnicuiq3 mẽbro de forma ⁊ cõpl'one q̃ztũ ei necẽiu3 est ad suas pficiẽdas ꝓprias actiões: dedũ neruo magnã sensibilitatẽ: pp qd̃ si ledat̃ fortes hẽt dolores. G. Neruus g̃ sensibilis est ceteris mẽbris fortiores dolores hẽt. Scias g̃ ꝙ vulnus in neruo nõ euãtur a dolore. ❡ Uulnera g̃ neruoꝝ aut fiũt ꝑm longitudinẽ nerui: aut ꝑm latitudinẽ. Que fiunt ꝑm lõgitudinẽ nerui sunt piculosa minus: que ṽo ꝑm latitudinẽ plus sunt piculosa. Qm̃ aut icidit̃ neruus ex toto: ⁊ tũc pdit mẽbrũ cui ꝓuiebat ille neruus: sensu3 ⁊ motu3 qui per illũ neruũ illi mẽbro a cerebro ferebat̃. Aut nõ ex toto s3 pũgit̃: ⁊ tũc est piculũ de spasmo qn accidat pp dolorẽ. Nã dolor itrat nerui s̃ba3 per pte3 icisam seu pũctã: ⁊ per ptẽ nõ icisa3 ꝯtinue ascẽdit ad cerebrũ: ⁊ ita ꝓuenit vna cãrũ spasmi añtiũ que sunt tres. s. dolor frigus ⁊ putrefactio: ex istis enim ꝓuenit nerui ꝯctio: que est cã ꝯiũcta spasmo. ❡ Qd̃ dr̃ de vulnẽ nerui simplicis est itelligẽdũ de vulnẽ chorde ⁊ musculi: ⁊ spal'r chorde que est in capite musculi: que appellata fuit a. G. thenãtos. ❡ Uulnera eni in istis tribꝰ mẽbris ꝯsilibꝰ vno cõcurrũt cursu in timore spasmi ⁊ timore amissiõis sensus ⁊ motꝰ. ❡ Cernẽdũ est in cura vulneris facti in neruo. Utrũ sit ibi sola pũctura: uel sit ex trãsuerso total'r amputatꝰ: aut sit solũ per eiꝰ lõgitudinẽ scissus. Si ṽo sit pũctꝰ ⁊ vulnus cutis sit clausu3: tũc uocat̃ excecata pũctura: aut vulnus est aptũ ⁊ tũc uocat̃ pũctura simplex. ❡ In excecata tũc necẽ est cutim apire: postea fundat̃ oleũ roſ. de oliuis imaturis factũ bñ redolẽs cal'm q̃ztũ possit pati in vulnẽ donec vulnus totũ ipõ oleo repleat̃. Sup̃ ṽo vulnus ponat̃ terbẽtina bñ alba inter duas petias distensa. Circa vulnus totũ mẽbꝝ vnget̃ oleo ro. cal'o cũ bolo ar. aliq̃ztulũ ispissato: ⁊ supponat̃ pãnꝰ lieꝰ calefactꝰ ⁊ postea fa laella stupe delicate ⁊ liget̃ suauiter nõ stringẽdo. S3 si cũ h̃ dolor nõ cessaret: itera ⁊ renoua sepe illã medicinã in die ⁊ de nocte: ⁊ vnge cũ oleo cõi cal'o iguina fortiter si pũctura est in pede ⁊ s̃bassellis ⁊ ceruice si punctura est in manu: qm̃ hec vnctura rarificat ⁊ adequat loca illa p que dolor ascẽdit ad caput ⁊ ꝓhibet nerui ꝯctionẽ. Et q: tu nõ videres doloris sedationem: ita cito forte in aliqbꝰ sic uelles: nullo mõ trãseas ad aliud: q: nõ est via melior: tñ si dolor nimis duraret: nõ est malũ adiũgẽ ol'o ro. ⁊ bolo ar. que ponunt̃ sup̃ vulnus circa mẽbrũ aliq̃ztulũ opij. Eger ṽo stet in silentio. nullo mõ irascat̃: hẽat thoꝝ siue lectũ mollẽ ⁊ planũ: ⁊ ualde delicate quiescat. Cũ aũt dolor qescit ⁊ vulnus aliq̃ztulũ saniẽ emittit: tũc est saluũ ab oĩ piculo: nisi error nouus supueniat. De h̃ vulnẽ itellexit Hyp. ubi dixit. In vulneribꝰ malis ⁊ fortibꝰ sanie nõ apparẽte malũ. Nã fortia vulnera sunt vulnera dolorosa: mala sunt illa ad que currũt hũores acuti nõ obediẽtes calori nãli ad ꝯuertẽdũ in saniẽ. Jõ dixit: ⁊ ueꝝ est ꝙ dolore cessante ⁊ sanie apparẽte sanitatis certũ est signũ. ❡ Atẽdẽdũ est in h̃ loco ꝙ laici vidẽtes dolorẽ ⁊ tumorẽ in mẽbro vulnerato: ponũt ibi pultes cu3 assungia ⁊ herbis ⁊ aq̃ ⁊ faria cõpositas ⁊ corrũpũt mẽbrũ: cuiꝰ corruptio est cã spasmi: qm̃ neruus ut dicit. G. est de mã frida coagulata ⁊ ex cal'o hu. putresit. ❡ Item aliq ponũt mẽbrũ pũctũ in aq̃ cal'a: uel embrocãt pp doloris sedationẽ: qd̃ qdẽ est maxie nociuũ. G. Aq̃ ṽo calida ẽt si oĩs doloris est mitigatia: tñ pũcture neruoꝝ est ualde nocitiua. Fridũ quoq3 multũ nocet neruis etiã in estate. Hyp. in. v. ptic'a affo. Ulceribꝰ qdẽ fridũ est mordax. In canone sequẽti ubi in tetano sine vulnẽ ⁊c̃. G. in fine cõmẽti. Spasmus ex vulnẽ: maxie mẽbri neruosi sine apate fridũ multũ est nociuũ. Relinqtur g̃ ꝙ sola medicia cal'a ⁊ sicca sit ꝯueniẽs vulneribꝰ neruoꝝ: s3 nõ cal'a nimis: ne in mẽbro iducat iflãmationẽ. sicca nõ cu3 stipticitate nimia: ne claudat poros. Nã vult. G. ꝙ oppilare poros mẽbri pũcti malũ est. op3 g̃ eẽ cal'a ⁊ sicca cu3 s̃btilitate ut terbẽtina in hũidis corpibꝰ ⁊ siccis cũ modico euforbio mixta: al'a q̃3 optia est si de ipa fiat empl'm. Serapinũ q̃3. fex ẽt cere ⁊ sordes ꝑm uasoꝝ apũ: oĩa hec ꝯueniũt pũcture neruoꝝ simplici siue cõposite: q̃rũ plena doctrina in antidotario cõtinet̃: qd̃ erit huiꝰ libri qntus tractatꝰ. ❡ Nõ est g̃ necẽiũ vulnꝰ ubi est pũctura solidari añ nerui pfectã mũdificationẽ ⁊ securitatẽ ab apate: q: sicut dicit. G. Accidit cuidã ut cũ stilo pungeret̃ in neruo in uola manꝰ: ad quẽ ueniẽs vnus de secta thessali: q itẽdebat oĩa vulnera ꝯsolidare nullis cõsideratis pticularibꝰ: vnguentũ ꝯsolidatiuũ magis vulneribꝰ carnis ꝯgruũ apposuit. manꝰ ṽo iflata fuit: cui apposuit pultes maturatiuas: q̃re tota manꝰ putrefacta icidit in spasmũ: ⁊ añ septimũ diẽ mortuus est. Si aũt vulnus illd̃ ille medicus dilatasset: ⁊ itus oleũ ro. cal'm posuisset: ⁊ saniẽ nõ cũ hũidis sed cũ cal'is ⁊ s̃btil'r desiccãtibꝰ expectasset: hõ mortuus nõ fuisset. ❡ Si ṽo neruus eẽt ex trãsuerso incisus oĩno: tũc l3 Theodoricꝰ ⁊ qdã alij dicãt ꝯtriũ: bonũ est ut cũ sutura cutis suas capita icisi nerui ad inuicẽ: ⁊ supra talẽ suturã in ꝑma die pone oleũ roſ. in q̃ bullierint ṽmes terrestres p vnum diẽ uel p duos: postea supspge pl'uerẽ ꝯseruãtẽ suturã supdictã cũ plumaceolis triãgularibꝰ ⁊ ligatura: ⁊ ꝓua mẽbrũ ab apate: q: p talẽ sutura3 nerui fit ipsiꝰ nerui ꝯsolidatio melior: ita ꝙ mẽbrũ quod amisisset in toto ul' in pte motu3: q portabat̃ ei a cerebro p illũ neruũ recupat illũ: ⁊ fit mẽbri restauratio formosior ⁊ firmior: nec est timẽdũ de dolore qui dr̃ fieri ab acus pũctura: q: remouet̃ p vnã appõnẽ illiꝰ olei: uel secũdã: nec talis dolor põt facẽ spasmũ pp talem icisione3 nerui. ❡ Si ṽo obijciat mihi aliqs cũ. G. dicẽte: q: in ꝯiũctiõe ptiũ vulneris debemus cauẽ ne pilus ul' oleũ itret itra labia vulneris cõducta: qm̃ necẽitas dolorẽ sedãdi facit: ⁊ rosaꝝ stipticitas ṽmiũ terrestriũ cõglutinositas remouet illud dãnum: ⁊ iterum remouet illud dãnu3 oleum quod fuit factum ex oliuis immaturis.

❡ Qꝫ si neruus fuerit vulneratꝰ p longũ cũ cõiũctiõe partiũ vulneris supioꝝ cũ sutura: uel al'r cũ ꝯsolidatiõe ⁊ cũ cautela ne mẽbrũ apostemet̃: optime defacili solidatur.

❡ Hoc in loco nota dignu3 qd̃ cyrurgicꝰ nõ omittat: q: nihil honorabiliꝰ medico ⁊ utiliꝰ egro q̃3 ne mẽbra vl'nerata ueniãt ad tumorẽ: qd̃ qdẽ in vulneribꝰ neruoꝝ difficil'r euitat̃. Tñ hic itẽdat medicꝰ ꝑm doctrinã que dabitur in capl'o suo de cura vulneris: qñ cũ eo admixtũ fuerit apã. ❡ Si ṽo vulnus mutaret̃ ab aere ⁊ faceret saniẽ ꝙ pũcti soluerent̃ ⁊ sutura nõ duraret: tũc fiat medicina mũdificatiua: que extẽdat̃ sup pãno lineo ⁊ ponat̃ super vulnus: ⁊ ponat̃ ab vna extremitate vulneris magis pẽdẽte vna pua ⁊ s̃btilis tẽta que neruũ nõ tãgat: ⁊ nullum dolorẽ iferat donec vulnus fuerit optie desiccatũ ⁊ mũdificatũ. ❡ Medicia neruoꝝ vulneratoꝝ mũdificatiua sic fit. ℞. mellis ro. colati. ℥. iij. farie ordei s̃btilissime. ℥. j incorpent̃ sil'r ⁊ bulliant caute ne cõburant̃: ⁊ remota ab igne diu agitãdo cũ spatula addat̃. ℥. j. terbẽtine albissime: si nõ iuenis terbẽtinã albã: ablue illã quã iuenis cũ aq̃ donec sit alba. ❡ Cũ aũt vulnus p hãc medicinã qñ fuerit desiccatũ: adde in eadẽ medicina aliq̃ztulũ s̃btilissimi pl'ueris thuris masticis san. dra. ⁊ icorpa ⁊ suppone ut ꝓus usq3 ad pfectã ꝯsolidationẽ. Et post ẽt pluribꝰ diebꝰ appone stupas infusas in bono vino cal'o forti donec sit pfecte sanus. ❡ Si ṽo post cõsolidationem remanet

durities aliq̃ in motu: tūc utaris doctrina que dabitur in tractatu ultimo qui erit antidotariū cap° de medicis mollificatiuis: ibi nāq₃ modū repies: per quē optime difficultati mot° post restauratione remanēti: poteris s̄buenire.

¶ De cura vulnerum que fiunt in osse. doctrine tertie tractatus primi. Cap. IIII.

q Uando vulnera sūt adeo ꝓfunda: q̄ nō solū caro vulneratur: sed ēt os carni neruoq₃ suppositū: tūc cōsiderādū est utrū os sit totalr̃ icisu₃: sicut aliq̄n icidit̃ in coxa: crure ꝛ brachio: ꝛ tūc illō vuln° est ualde p̄iculosu₃: ꝛ sp̄alr̃ si os coxe uel adiutorij totalr̃ amputet̃: ita q̄ exeat medulla. Sed vnū ex ossib° cruris: ꝛ vnū ex ossib° brachij sepe totalr̃ icidit̃ ex trāsuerso: ꝛ tñ postea restaurat̃: aut os nō ex toto incidit̃: s₃ auferṫ aliq̄d de ei° s̄ba: ꝛ illa s̄ba aut auferṫ ex toto: aut se tenet. ¶ G̃nalis regula in cura vulnerū: in q̄bus ossa vulnerata sūt: est q̄ nunq̄₃ d₃ caro sup os per medicū solidari: nisi p̄us os plenarie repeṫ. Qm̄ os nūq̄₃ uera cōsolidat̃ ꝯsolidatiōe: q: ei° mā fuit s̄pma parētū: qd̄ ia₃ est finitū: nisi in q̄busdā pueris p̄p̄ ipis ꝓpinq̄tatē: q̄ fuerūt s̄pma: s₃ loco ossis dep̄diti nascit̃ qddā rep̄amētū qd̄ uocat̃ porus sarcoides ul̃ caro poroides: qd̄ est durius carne ꝛ molli° osse: cui° mā ossis est nutrimētū: qd̄ est siccū: q̄₃ q̄dē mām nā solebat cū osse assil̃are q̄n os erat in sua ꝓp̄a forma cōpleta: q: tūc pauca sufficiebat ei illius mãe nutribilis q̄ntitas ad illi° nutrimētū: qm̄ id q̄ nutrit̃ s̄btilis paucaq₃ s̄ba est. ¶ Cū v̄o ossis s̄ba dep̄dita est multā trahit iformatiua seu reg̃natiua mā₃: quā nō pōt assil̃are p̄p̄ defectū s̄bti: s₃ facit qd̄ pōt. Et si adeo idurat rep̄amētū q̄ sit magis ꝓp̄iquū forme ossis q̄₃ carnis uocatur porus sarcoides: Porus nāq₃ d: rep̄amētū ossuosū. sarcor d: caro. Si v̄o forme carnis plus sit ꝓpinquu₃ d: caro poroides: qm̄ ḡ reparamētū illud siccū est: ꝛ os est ultime siccū: si caro hūida sup os nō rep̄atu₃ reg̃neṫ solidatione seu rep̄atione fieri ipediret. Uide ḡ si os est amputatū totalr̃ siue ex toto amputatū ex trāsuerso: tunc cōducas ꝛ agas s̄m doctrinā que dabiṫ tibi in p̄p̄o capl̃o ifra viij. capl̃o: ubi hēbis q̄liter vuln° sanat̃: qd̄ dislocatione₃ sequit̃ uel fracturā. ¶ Si aūt os totalr̃ nō icidat̃ ex trāsuerso: nisi q̄ petia ossis ab vna p̄te firmiter adheret sano ꝛ si potes tūc conare illā reducere ubi erat cū istrumētis aliquib° illā cōprimēdo: ꝛ cū ifra dicto puluere: illā cū sano conare solidare: q: ex hoc remanebit formositas mēbri pulchrior ꝛ firmior. ¶ Si aūt est oino sep̄ata: aut fuerit nec̄iū illā abijcere: qm̄ firmā coherētiā nō habebat conare reg̃nare ossis loco dep̄diti rep̄amentū: qm̄ l₃ dicāt Hyp. ꝛ G. q̄ nec̄iū sit s̄m quātitatē ossis dep̄diti cicatrices cōcauas p̄manere. pōt tñ cu₃ h̄ puluere pori g̃natio meliorari nō modicū imo multū. ℞. thuris masticis mirre dragagāti gūmi arabici. añ. ʒ. ij. farine fenugreci. ℥. ß. qui abūdāter aspergat̃ sup defectū ossis donec plenam mēbri restauratione hēas ꝛ cōpletā. Demū ꝛ non añ reducas carnē supra rep̄amētū cum regeneratiuis mūdificatiuis ꝛ cōsolidatiuis s̄m doctrinā qua₃ superi° habuisti. ¶ Nō q̄ q̄cq̄d in isto de vulnē ossis capl̃o dicit̃: de ossibus dicit̃ alijs q̄₃ de vulnere ossis capitis: de quo fiet in tractatu secundo singulare capitulū.

¶ De cura vulneris facti ex cōtusiōe. doctrine tertie tractatus primi. Cap. V.

u Ulnera fieri dicim° ex cōtusiōe que fiūt a casu obuiatiōe: p̄cussione nō acute seu pūgētis uel icidētis rei: ut lapidis p̄cussiōe uel fuste uel matia siue claua uel obuiatiōe ad parietē: ul̃ p̄cussiōe pedis eq ul̃ silib°. ¶ Et ista vulnera differūt a vulnerib° factis ab ense uel sagitta: ꝛ alijs incidētib° uel pūgētib°: ꝛ alio curatiōis mō curant̃. Nā cū p̄ma ꝛ p̄ncipalis itētio curationis sit uera ꝯsolidatio: vulnerib° tñ hui° capl̃i nō ꝯuenit: nā in cōtusiōe cōterit̃ caro ꝛ corpus uenar̄ ꝛ arteriar̄ ꝛ neruor̄. Et qm̄ ex p̄te iteriori repugnat os: ꝛ ex p̄te exteriori res p̄cutiēs ꝛ nō incidēs: nec̄iū est q̄ oia mēbra ꝯsil̃ia que iter os ꝛ istrm repiunt̃ p̄cutiēs si debet ibi vulnus fieri q̄ ꝯtūdant̃. aliq̄n eni₃ sine vulnē ꝯtūdunt̃: q̄re curas ambas in h̄ cap° ꝯiūgemus. Si ḡ medicus vulnus factū ex ꝯtusiōe conareṫ vnire p̄ ꝯsolidatiua: nec̄io sanies ꝛ corruptio s̄b vulnere p̄ illō ꝯsolidatiuū accideret carcerari: que q̄dē mēbrū in ꝓfundo corrūperet ꝛ ad putrefactionē p̄duceret: nisi fortis nā vulnus illud a malo medico curatū siue cōsolidatū iter̄ ap̄iret. aut bonus sup̄ueniēs medicus illā cognosceret disp̄ōnē ad rectificādū mēbri corruptione₃: cura ꝓp̄a s̄buentret. ¶ Quid est ḡ faciēdū. Cōsiderandū est utrū corpus sit plectoricū an mūdū: si v̄o plectoricū fiat flōmia: ꝯsideratis p̄ticularib° que sunt v̄tus, etas, cōpl̃o, hitudo, ꝯsuetudo, que l₃ nō semp̄ numerent̃: semper sunt nihilominus attēdēda: sp̄alr̃ v̄tus: qua forti non exn̄te ꝛ oia ꝯueniāt: fieri nō debet: s₃ fiat uētosatio si que fuerit nec̄ia: fiat uētris solo: uel si eēt ꝯtusio in locis sup̄iorib° ꝛ eēt debilis: fiat euo per clistē: flōmia debet fieri p̄ ꝯ̄riā p̄tē ꝛ de uena mēbro leso nutrimētū: portādo sp̄alr̃ ꝯ̄uiētū: que scire poteris: si scia₃ anothomie plene in isto libro traditā habuisti. ¶ Facta corp̄is mūdificatiōe si fuerit ꝯtusio sine vulnē: vnge mēbrū ꝯtusu₃ in quo iā incipit fieri ap̄a cū oleo ro. cal̃o ꝛ sup̄sp̄ge puluerē factu₃ de semi. mirtillor̄ ꝛ leuiter stringe. multotiēs eni₃ nō indiget alia cura: qm̄ h°i medicia locū firmat ꝛ a putrefactione defendit. Et si totā mām putrefieri nō p̄mittit: tñ defendit plurimā: que si tota nō defendat̃ per hoc medicamē: s₃ aliq̄ ei° p̄s putrefit locū ap̄i ꝛ saniē exclude totā totūq₃ mūdifica. Et cura ei° est que dicet̃ i tractatu de ap̄atib° exituris. ¶ Si v̄o ꝯtusio eēt cum vulnē: vnge circa vuln° sup̄ locū ꝯtusum cū oleo ro. p̄dicto ꝛ sup̄sp̄ge puluerē mirtillor̄. Nā hec medicia locū circa firmat ꝛ corruptionē ambulari ul̃ dilatari nō p̄mittit: corruptā in loco ꝯtuso mām ad vulnus ipellit. Intra vulnus pone vitellum oui cū oleo ro. mixtū cu₃ plumaceolis madefactis. sup̄ v̄o vulnus ponant̃ pultes de q̄tuor p̄tib° aque ꝛ vna olei cois: farina tritici q̄ sufficiat usq₃ ad doloris sedatione ꝛ saniei g̃natione: postea mūdifica: post mūdificatione reg̃na: ꝛ ultio cicatriça. ¶ De mūdificatiuis ꝛ icarnatiuis ꝛ cicatriçatis hēbis plenā doctrinā in antidotario.

¶ Et si mēbrū ꝯtusu₃ eēt neruosum ut pes uel manus non uariat̃ cura si non est ibi vulnus: s₃ q̄₃q₃ sit in mēbro neruoso vulnerato ꝯtusio nō ponas ibi pultes sed oleū ro. calidū solū ꝛ sup̄ oleū puluerē mirtillor̄: ꝛ sup̄ vuln° terbētinā lotā inter duos p̄nos distēsam. ¶ Uel in ꝯtusione mēbror̄ neruosor̄ sine vulnere ut pedis. v̄. g̃ra. emplastra totū pedē cū empl̃o facto de pice melle ꝛ farina fabar̄: ꝛ sp̄alr̃ q̄n cessauit humor̄ fluxus: ꝛ l₃ cura tua ꝓlonget̃ ab hac cura: tñ nullatenus desistas. ¶ Cum aūt ois dolor cessauerit ꝛ tumor diminut° fuerit ad mūdificādū vulnus: utere medicia de melle ro. colato ꝛ farina ordei dicta in vulneribus neruor̄. Cura hec per. G. approbatur: ꝛ per me infinitis vicibus est approbata.

¶ De cura vulneris i quo est apostema ul̃ mala discrasia. doctrine tertie tractatus primi. Cap. VI.

q Uando cū vulnere fuerit ap̄a uel mala discrasia nō pōt curari nec debet nisi sedet̃ p̄us ap̄a uel mala discrasia corrigat̃. ¶ Et qm̄ ut in alio dictū est loco multu₃ est egro utile: medico q̄dē honorabile si mēbra poterit ab ap̄ate malaq₃ discrasia defendē vulnerata. Nā tūc p̄uabit medicus. G. canonē: qui est vnus de q̄tuor canonib°. s. mēbra in sua nāli cōpl̃one p̄uare. Nā alr̃ vulnera nō curantur: nisi p̄us ad nām debitā reducant̃. Seruat̃ enim ab ap̄ate malaq₃ discrasia si medic° nihil omittit: ꝛ eger fuerit obediēs medicāti. ¶ Uideat ḡ medicus si ex vulnere exiuit satis de sanguine: si nō, faciat ip̄m flōmari obs̄uatis p̄ticularib° sup̄ius nūatis uel uētosari ꝛ ordinet ei

ꝯuenientē dietā:que suo ꝓprio caplo ꝯtinet.ponas circa vulnꝰ defensiuū factū de.ʒ.j.boli ar.distēperati cū oleo ro.⁊ pauco aceto ad mellis spissitudinē. Et si ipsū eēt bn̄ calidū:addat de succo alicuiꝰ herbe frigide:ut solatri vmblici ueneris ⁊ virge pastoris uermicularis ⁊ filiū.mēbrū nō nimis stringat nec pēdeat:ſ; si fuerit brachiū:pone ad collū:si crus uel pes iaceat:mitiget dolor si fuerit ibi:ad qđ ꝓualet vnctio olei ro.q: in h dicit.G.Non est res nocibilior q̄ʒ dolor:⁊ iclinatio mēbri:h nāq; cito calʒ faciūt apā: qđ erit febri sicut fons: corpori sicut fornax. vulneratꝰ abstineat cū dieta ꝓprio caplo dicēda a coitu: nō solū ipse sed medicꝰ caueat ⁊ astātes: nō videat eum mulier mēstruosa: nec medicꝰ mulieri appropiquet tpe mēstruorū:semel in die assellet:si nō assellauerit nāliter ꝺm q̄ntitatē ciboꝝ assumptoꝝ:fiat ei clistere uł suppositoriū oī die sel. ¶ Si cū his oībꝰ nō poterit apā defendē: qđ est prauū signū sup debilitatē mēbri ⁊ huoꝝ malitiā: tūc icipe maturare cū pultibꝰ factis de farina oleo ⁊ aq̄: uel cū hoc maturatiuo.℞.folia maluarū violaꝝ ⁊ radic. bismalue.an̄.M.j.⁊ bn̄ coctis oībꝰ:accipe aq̄ decoctionis eaꝝ lb.j.olei cois.ʒ.iij.farine tritici.ʒ.iij.farine se.lini.ʒ.j.farine fenugreci.ʒ.ß.herbaꝝ pistataruʒ lb.ß.fiat vnū corpus in patella bullīēdo ad ignē: semp agitando cū spatula:⁊ h distendat sup petiā pāni ⁊ ponat sup apa donec fuerit maturatū:⁊ maturato apate fac si potes materiā ad vulnus deriuare: si nō aperi in loco magis decliuiori:⁊ cura ꝺm curā apatū in tractatu 3° declaratam. ¶ Hoc tn̄ nō ꝓtermittas q̄ si apā eēt pp nerui pūcturā nō ponas has pultes maturatiuas:ſ; cū vnctiōe olei ro. ⁊ alioꝝ ꝺm q̄ in caplo de vulneribꝰ neruoꝝ ꝯtinetur.

Signa male cōplonis cale. Malā aūt discrasiam cogīces calidā in vulnē si videris pellē circūdantē vulnus nimis rubeā ⁊ calidā tactu:scias vulnꝰ in calore eē discrasiatū:maxime si cū hoc exit de vulnere sanies subtilis ⁊ rubea:cui ꝯuenias refrigerādo mēbrū circa vulnus cū oleo ro.vnguento albo Rasis de cerusa dicēdo in antidotario:⁊ succus herbarū frigidarū.

Signa frigide.Frigidā aūt cognosces per albedinē loci uel liuorē:⁊ frigiditatē tactꝰ ⁊ saniei grossitiē quā remouebis cum vnctione oleoꝝ calidorū: ⁊ cū oleo de castoreo/oleo lauri/de euforbio ⁊ silibus.

Signa humide.Humidā cognosces ex loci mollitie ⁊ abūdātia putredinis albe liqde.Cui ꝯuenies cū desiccatiuis ut cū lauatiōe vini mellini:in q̄ cocte sint balaustie ⁊ galle:cortices granatoꝝ ⁊ similia.

Signa sicce.Siccā cognosces ex gracilitate membri ⁊ labioꝝ vulneris pauca sanie:sic subtile virus:cui ꝯuenies embrocādo mēbrū cū aq̄ calā donec rubeat:⁊ vngēdo cū adipibꝰ humidis/ut galline/anseris/⁊ anatis/medulle cruris vituli cū ubertate boni cibi nutribilis:ut brodij carniū/vini tēperati/ouoꝝ sorbilium/puoꝝ pisciū ⁊ silium:⁊ cū quiete ⁊ suauitate tā totius corpis q̄ʒ mēbri lesi. ¶ Hoc aūt nō ꝓtermittas q̄ q̄ñcūꝰ mēbrū est reductū ad suā nālē dispōnē per ꝯria incōtinēti desistas ⁊ redeas ad curā vulneris ꝑncipalē. Sed donec est ibi apā uel mala discrasia de vulnē ꝑncipalr nō cogites:ſ; illā ꝑus remoue: ł; vulnus oīno nullatenus ꝓtermittas. Quia cū due res curāde ad inuicē ꝯiūgunt: quaꝝ vna sine alteriꝰ cura curari nō pōt.ꝑus debemꝰ curare illā sine cuiꝰ cura alia fieri nō pōt:sic vult Aui.ultiꝰ capꝰ ꝑmi libri.Cura tn̄ ꝑncipalis obliuioni nullatenus tradatur:ut incontinenti cessatis accidentibus ad curaʒ redeas principalem.

¶ De cura vulneris facti a cane rabido uel alio animali uenenoso.doctrine tertie.tractatus primi. Cap.VII

q **Uando** canis momordit hoiem ꝓuide:an canis fuerit rabiosus. Nā si rabiosus nō fuerit:non indiges nisi cura vulneris in cōi.s.cita ⁊ uera ꝯsolidatiōe. ¶ Si vō rabiosus esset qđ cognoscere poteris ex canis dispōne.

Signa canis rabidi. Nā rabiosus canis euitat cibū:fugit ab aq̄:⁊ morit aliqñ ex eiꝰ visiōe. currit huc ⁊ illuc sic ebriꝰ:cū ore apto: caudā īter coxas: linguā emittit foras:oēs vult mordere:suos domesticos negat:nō latrat:⁊ si aliqñ latrat:uocē hēt raucam. Alij canes fugiūt ab eo:⁊ sup eū latrāt. ¶ Et ex dispōne vulneris cognosces q: si itinxeris micā panis in sanguine: ⁊ dederis cani ad māducādum:nō comedit:⁊ si comedat morit:uel si pistaueris nucē ⁊ posueris sup vulnus per noctē:⁊ in crastino des illā galline:non comedit:⁊ si comedat ipsam:cito moriet:si canis fuerit rabiosus.

Cura morsus canis rabidi. Cuʒ sciueris q̄ canis sit rabiosus:incōtinēti pone uētosam magnā sup vulnus:⁊ extrahe de sanguie multū.postea dilata vulnus: ad qđ grādē sup oia ualet ustura cū ferro calo usq; ad profūdū vulneris.postea supponas res attractiuas ad ettrahendū uenenū. ¶ Et alie sunt simplices alie cōposite. simplices sunt ut epar ipsiꝰ canis qui momordit.allia pistata.caro pisciū salita.cinis vitis.oppoponac.est mirabile.folia cucumeris.radix fenugreci.glutē pisciū . formice trite. ¶ Cōposite sunt urina hois iuuenis cuʒ nitro. Aliud.Pistet mētha cū sale ⁊ distēperet cuʒ aceto ⁊ fiat emplm. Aliud.℞.floris eris ⁊ salis.an̄.ptes.iiij. adipis vituli.p.xij.fiat emplm. Aliud.℞.cepe vnū ⁊ terat cum butyro ⁊ supponat:pes colūbinus emplastratꝰ sup vulnus uenenatum:multum mūdificat ipm. Item pili canis mordētis appositi morsure ualēt.hoc vulnus ad minus teneat apertum per.xl.dies:hec fiant circa locum.

Regimen phisicale.De alio autē regimie scias q̄ nō est in ꝑnꝰ flōmandus ne uenenum spargat per mēbrū aliqđ: neq; dāda est medicina laxatiua ne trahat uenenū ad intra:ſ; ponēda est uentosa fortis sup locū ut multum trahat de sanguie. ¶ Post tres dies nō est malū flōmare ⁊ purgare cū medicina leui purgāte melliam:sicut cū decoctiōe epithimi cuʒ sero caprino:⁊ nutriat dieta ipinguatiua ⁊ iducant ei delitie ⁊ gaudiū:⁊ lauet sepe caput cū decoctiōe.capitis ⁊ pedū arietis:nō permittat pati sitim:nec famem:nec vigilias: nec labores.sic enim ꝓseruabit a piculo si deꝰ uoluerit. ¶ Et sumat oī die de medicis simplicibꝰ ualētibꝰ. Simplices sunt assa dulcis.absinthiū.poliū.terra sigillata.nigella.mirra.gētiana. ¶ Cōpositū bonū.℞. cineris cancroꝝ adustoꝝ in furno ptes.iiij.thuris ptes.vij.fiat puluis:qui sumat oī die.ʒ.ij.cū vino. Aliud.℞.cineris cancroruʒ.p.vj.gētiane.p.iij.terre sigillate.p.j.fiat puluis. ¶ Si aūt nō fuisti ab initio ⁊ icipit hēre mala accidētia: que sunt:q̄ iā icipit hēre malas cogitatiōes ⁊ mala somnia ⁊ q̄si sit iratꝰ:murmuratio ⁊ cōmixtio rōnis:⁊ respōsio sine eo q̄ querat ab eo aliqđ:⁊ fugit lumen abhorret oē humidū:⁊ alia signa melie:tūc da ei medicinā de cantaridibꝰ:que.℞.ueteꝝ cātaridaꝝ magnaꝝ ablatis capitibꝰ ⁊ alis.ʒ.ij.lentiū mūdataꝝ.ʒ.j.croci.spice gariof.an̄.℈.ß terant optime ⁊ ꝯficiant inde trocisci pōderātes denarium vnū:⁊ det trociscus vnus in tribꝰ vicibꝰ.s.grana.vij q̄libet vice donec mingat sanguinē:q: tunc erit saluus. ¶ Cū securꝰ fueris ꝑmitte vulnꝰ ꝯsolidari post.xl.dies ¶ Silr si vulnus fiat a morsu serpētis uel alioꝝ aīaliuʒ uenenosoꝝ:itēdat medicus dilatare vulnus ⁊ supponē uētosam:⁊ sanguinē melicū attrahere.multū ualet circūdare mēbrū supra pūcturā de genesta:nā nō ꝑmittit istaturā ascēdere.Si circūdat ex ea brachiū uel crus qñ in manu uel in pede fuerit pūctura. ¶ Et da ei medicias thiriacales supius scriptas:⁊ thiriacā magnaʒ:⁊ vulnus dimitte aptum donec totum uenenū fuerit exclusum.

¶ De cura vulneris in q̄ est fractura ossis uel dislocatio. doctrine tertie.tractatꝰ ꝑmi. Cap.VIII.

q **Uando** vulnus est cū totali fractura ossis uł dislocatura.tūc bonū

fiue ulceris:ꝛ optime lauef:ꝛ si virus fuerit sine colore: ꝛ mēbrū nō habeat caliditatē:lauef cū vino uel aqua decoctionis mirre.absinthij:marrubi.saluie. pimpinelle: simplicis ꝛ cōposite cū melle. ¶ Facta perfecta mundificatione:incarnef ꝛ cōsolidef cuꝫ hoc ꝓprio vnguēto:qd̄ carnē in ulceribꝰ antiquis virulentis generat:ꝛ ipsa mūdat ꝛ sanat:ꝛ cōueniunt in eo Rasis ꝛ Auic. ℞. litargirij q̄ntū vis ꝛ tere:ꝛ ponaf in mortario cū eo de bono oleo ro.ꝛ aceto:modo de vno modo de alio agitando:donec ꝑfecte augmētef:ꝛ fiat in forma vnguēti:ꝛ istud litargirū est nutritū:qd̄ est utile in multis casibꝰ. Deide ℞. de illo litargiro nutrito.p.viij.alumis.balaustie.curcume: uel loco eiꝰ uermes lōgos terrestres cōbustos.eris usti.plūbi usti.gallaꝝ.sanguis draconis.cathimie argēti añ.tātū q̄ntū est duodecima pars totiꝰ vnguēti:ꝛ oia misceanf:ꝛ fiat vnguētū. Hoc vnguētū ponif in ulcere cū tētis ut supra.desiccat enim carnē gn̄at ꝛ ꝯsolidat. ¶ Hoc ēt nota ꝙ in cura oium ulcerū post mūdificationē semꝑ est bonū distēdē suꝑ pānū de vno mūdificatiuoꝝ de melle dicēdoꝝ in antidotario. Et semꝑ ponē circa vulnus a ꝑte suꝑiori vñ fluūt hūores:defensiuū de bolo ꝛ terra sigillata:qd̄ sic fit. ℞. boli ar. ʒ.j. terre sigillate. ʒ.ß. olei rosa. aceti qd̄ sufficit:modo ponēdo de vno:modo ponendo de alio usqꝫ ad ꝑfectionē vnguēti liquidi:ita tñ ꝙ de oleo ro.fit duplū q̄ꝫ de aceto. Istud nāqꝫ defensiuū defendit omne mēbrū a corruptione:ꝛ ulcus a dilatatione.

¶ Cura ulceris sordidi.

Sordidum v̄o curaf remouēdo crustam seu sordē:que ibi est cū puluere affodilloꝝ:qui dicef in fine:aut cum alio de mundificatiuis dicendis.postea consolida cum consolidatiuis.

¶ Cura ulceris profundi.

Profundum curaf cū mūdificatiōibꝰ inijiendis:iniȷciēdo i illd̄ usqꝫ ad ꝓfundū cū istro facto ad formā clisteris:aut cū instro facto de sambuco:cū quo pueri ꝓiȷciūt aquā sibi ad inuicē uel cū lauationibꝰ dictis in virulēto ꝑm dispōnē calitatis uł friditatis mēbri reqrit. Et post mūdificationē iniȷciēdo intus aquā uel vinū decoctiōis masticis ꝛ thuris: ꝛ ponēdo ab ex̄ vnum mūdificatiuū de mūdificatiuis de melle dicēdis. Et ad hͦ est optimū ꝑparare mēbrū: taliť ꝙ orificiū vulneris pēdeat iferiꝰ. Et strige ligaturā apd̄ fundū:ꝛ minus stringe apd̄ orificiū. Et ultra eēt bonū si fieri posset:ut nouū fieret vulnus in ꝑte magis pēdenti: ut inde putredo fluere posset:q2 sic ulcus citiꝰ sanaref.

¶ Cura ulceris corrosiui.

Ulcus corrosiuum sanaf suum acumen cū aliqbꝰ frigidis reprimēdo spāľr circa:ꝛ sanguinis acuitatē cū cibis ꝛ potibꝰ corrigēdo:ꝛ colerā rubeā purgādo:vnguētis ꝯsolidatiuis fridis iungēdo:ad qd̄ multuꝫ ualet vnguētū albū Rasis qd̄ dicef in antidotario.

¶ Cura ulceris putridi.

Ulcus putridū curaf fetorē ꝛ putredinē remouendo ad qd̄ multū ualet lauatio ydromelľ cū mirra:ꝛ mūdificatiuū factū de succo absinthij.farina ordei.melle ꝛ mirra.qd̄. ℞. succi absinthij. ʒ.iiij. mellis. ʒ. iiij. farie ordei. ʒ.ij. mirre. ʒ.j. cōponanf ad inuicē: locꝰ iterior bñ repleaf filis pāni linei. Si eēnt ibi v̄mes gn̄ati occidanf cū succo calamēti uel folioꝝ ꝑsici uel ꝑsicarie uel cum decoctione ellebori.facta ꝑfecta mūdificatione incarnetur ꝛ consolidetur cum suis ꝓprijs medicinis.

¶ Cura ulceris ambulatiui.

Ulcus ambulatiuuꝫ curaf cum farmacia ꝛ flōmia purgāte coleram ꝛ humores adustos:ꝛ ponendo circa defensiuū de bolo armenico ꝛ de terra sigillata dicto:ꝛ cū vno mundificatiuorū frigidorū. Aliquādo oportet cauterizare superficiē cū instrumento aureo. Nā illud cauteriū membꝝ optime rectificat.

¶ Cura ulceris difficilis consolidationis.

Ulcera difficilis cōsolidationis si causa sit occulta sensui cōprehendif intellectu:ꝙ sit ex occulta mala corporis dispositione:ꝛ ideo indiget rectificatione corꝑis ꝛ mēbri: ut dictū est. Si aūt sit causa manifesta:ꝛ vna uel plures ex multis illā uel illas auferas.postea ad curā redeas principalem.

¶ Cause que impediūt ꝯsolidationē ulceris.

Cause v̄o que ulcerū impediūt cōsolidationē: sunt mala dispositio totius corporis:ut ydropisis: uel mala dispō epatis:ut si sit nimis debilis ex caliditate ꝛ frigiditate ꝛ humiditate uel siccitate cuꝫ mā uł sine mā uel cū duritie uel debilitas splenis sanguinē a meľia nō depurātis:aut sanguis multitudo:aut eiꝰ acuitas:aut uene plene sanguine deriuātes ad ulcus:aut glādule que sunt in inguine:que ulcera cruriū ꝛ pedū imbibunt:aut labia grossa ꝛ indurata:aut caro suꝑflua:aut inordinatio diete:aut medicia icōueniēs illi mēbro:aut mēbrū lesuꝫ hēt malā discrasiā:aut ulcus est in malo loco:ut in sumitate cubiti:aut est forma ulceris rotūda:aut est sb̄ ulcere aliqd de osse corrupto.oia hͣ ꝯsolidationē ipediūt ulceꝝ: q̄re te opꝫ ꝯsiderare hec oia ꝛ corrigere corpus totū ꝛ mēbra ꝑ̄ncipalia spāľr:ꝛ mēbra oia si nō fuerit in nāli cōplone ꝯꝯuata cū silibꝰ:ꝛ si fuerit discrasiata:ipoꝝ remoue discrasiā cū ꝯrijs:sanguis q̄litatē ꝛ q̄ntitatē tēpera.uenas si portāt ibi sanguinē strige:uel si est possibile amputa. glādulas mādātes dissolue.carneꝫ suꝑfluā remoue.grossa labia subtilia. Si aľr nō potes grossitiē amputa: dietam corrige formā rotūdā ulceris:nisi neruus uena uel arteria ipediat cū cauterio actuali:siue cultellari ad lōgā formā ꝑm mēbri lōgitudinē reducas. ¶ Os corruptuꝫ sb̄ ulcē remoue si sit ibi:qd̄ sic facies.os totū detegas:aut cū ferro carnē incidendo corruptā:que suꝑ os est corrupta: aut cū medicis que dicef in fine:aut cū ferro calo:quod meliꝰ est. Osse detecto corrupto nō radas ut plimi faciūt sꝫ fortiter os illud ferro tāgas calo.postea oleū suꝑ ifunde ro.calm:ꝛ vnū de mollificatiuis antidotarij:ꝛ medicinis que hñt os corruptum sine violētia remouere. Q̄m esto ꝙ raspādo uł radēdo os corruptū cū violētia remoueres:nihilominꝰ est ei neciuꝫ postea ꝙ nā suꝑficieꝫ ossis expoliet ꝛ mūdificet aľr:q̄re laborē remouēdo multiplicas:ꝛ mūdificationē ad plenū nō facis:q̄re sepe ꝑuēit fistula ide mala. ¶ Medicamē icōueniēs corrigif ꝯsiderando cōplonē corꝑis totiꝰ ꝛ mēbri ꝛ gradus medicine. Nā si mēbrū siccū fuerit:ut aures: nares:ꝛ oia ossuosa ꝛ cartilagiosa mēbra:ꝛ hūerit putredinē multā:tūc mēbꝝ idiget medicia multū sicca. Si v̄o corpus ꝛ mēbrum fuerint:nāľr hūida ꝛ putredinē habuerit paucā:tūc medicina idiges parū sicca. Si v̄o medio mō corpus mēbra ꝛ putredo se habuerit:mediocriter siccāte idiges medicia Si v̄o duo mēbra fuerit in cōplone eq̄lia:ꝛ vnū habeat multā saniē:ꝛ aliud paucā:qd̄ plurimā hēt saniē medicina idiget magis sicca. Postea opꝫ te ꝑm mēsurā rē nālē cū sili ꝯꝯuare:que v̄o ꝯ nām cū mēsurato ꝯrio recurrē. ¶ Sꝫ q̄ntitas apponēdoꝝ ꝑm. G. nō pōt lr̄is in termio denotari:tñ sufficit ut approꝑinques rōni. Nā nāqꝫ mirabilis potētie:qd̄ minus est supplet:qd̄ suꝑfluuꝫ est expellit:nisi ab opōne nimis recesserit:qd̄ si sit necio nā in ope deficit nāli. Medicina v̄o mūdificatiua ꝛ exiccatiua que necessaria est i quolibet ulcere ꝯcauo:ut grossā mūdificet suꝑfluitatē:ꝛ subtilē exiccet:que sunt digōnis tertie suꝑfluitates:que necio in quolibet ulcere ꝯcauo generanf:aut est fortior q̄ꝫ ꝯuenit:aut debilior cōpetēti.

¶ Significatio si medicina est magis sicca q̄ꝫ opꝫ.

Significatio āt ꝙ sit fortior uł siccior: q̄ꝫ debeat:est ꝙ ulcera q̄tidie cōcauanf:ꝛ est virus in eis sb̄tile rubeū ꝛ citrinū:ꝛ circūdantia loca sunt viridia:nigra:rubea:uł sb̄russa. eger quoqꝫ feruorē in loco sentit nimiū ꝛ ardorē.virus quoqꝫ multiplicaf:qd̄ miser aspiciēs medicus:medicinam ordinet

ficciorem: ꝛ sic ulcus semper tendit ad peius.

¶ Significatio si medicina est minus sicca ꝗ̄ opꝫ.

Significatio v̉o ꝙ medicia sit debilis exic/
cationis est ꝙ saníes uł putre/
do est grossa. pōderosa. ineq̄lis. liuida uel palida: mēbꝛū
fridū: albū: uł liuidū: i colore lympidū ꝛ molle: ꝛ eger sē/
tit friditatē in mēbꝛo. ¶ His visis i casu p᷒: siccitateꝫ mi
nuas medicie. in 2° addas: sicq̄ꝫ te pmutes in ope: ut exi/
git ꝯditio tam coꝛpis ꝗ̄ mēbꝛi ꝗ̄ superposite medicine.
¶ Jlle v̉o q hos ignorat canones: male curabit ulcera:
q̄re multi leuiter ducūt ulcera cū malis opōib᷒ ad ulce
ra pessima: q̄ postea p bonū medicū nō curanť. ¶ Me/
dicie ꝟo leues i exiccādo q̄ desiccāt ulcera idigētia debi
li siccitate sūt mastix. thus. faria oꝛdei. Aliquātulū plus
exiccatiua sūt yreos. aristologia. orobuꝫ. lupini. coꝛtices
lignoꝝ. Foꝛti᷒ desiccatia sūt balaustie. psidie. rose. nuces
cipssi ꝛ silia. Mūdificatie leues sūt: çuc. mel. aq̄ oꝛdei. se
rū capꝑnū. aq̄ maris. aq̄ sulfuris: q̄ mūdificat ꝛ calefaČ. aq̄
alumis q̄ mūdificat ꝛ ifridat. Empl'a mūdificatiua: ꝛ vn
guēta cōposita: de qb᷒ copiā hēbis i antidotario h᷒ libꝛi.

¶ De fistula. doctrine tertie. tractatus pmi. Cap. XII.

f **Fistula** est ulcus ꝓfūdū: cui᷒ orificiū est
strictū: ꝛ fūdus ei᷒ amplus: hn̄s
iteri᷒ duritiē callosaꝫ in circuitu: sicͭ pēna auis uł
cāna: ꝛ differt i h̔ ab ulcē ꝓfūdo uel cauernoso: qm̄ ulc᷒
ꝓfundū uł cauernosuꝫ: de q̊ dcm̄ est supius ꝗ̄uis cuꝫ fi/
stula ꝯueniat in ꝓfunditate fundi: ꝛ strictura orificij: nō
tn̄ intus hēt callosaꝫ duritiē: q: fistula nō mūdificať cū lo
tionib᷒: qb᷒ mūdificať cauernosuꝫ ulcus: ſꝫ est necessariū
illā callositatē ꝛ duritiē post lauationē cū cauterio uł me
dicia caustica remouē: qd̄ cauteriū ꝓfūditatē ulceris au/
gmētaret. Quare necīū est cyrurgico istā scire dīā: ut tā
ulcus ꝗ̄ fistula sua sciat curare pꝛopꝛia medicina.

Curatio. Si v̉o fistula sit i carne uel iter neruū ꝛ
neruū: dūmō sba nerui coꝛrupta nō fu
erit nec os: nō ē neće nisi recipe agrimoniā: ꝛ pistare cū
sale foꝛtiter: tanꝗ̄ uelles facē salsamētū: ꝛ exp̄mē i fistula
de succo p peciā exp̄sso illi᷒ pistature: ꝛ iple post succū in
fistulā de pistatura sbe h᷒ herbe: donec totā fistulā iteri᷒
moꝛtificauerit ꝛ mūdificauerit: qd̄ cogńscit p carnis rube
dinē ꝛ soliditatē fistulā iteri᷒ circūdātis. crastino iuenies
orificiū ampliatū: ꝛ cū ista feceris usq̄ꝫ ad. x. dies erit suf
ficiēter mūdificatū. Si videas igiť rubeos ꝛ postea hēas
syrupū mellinū cū q̊ laues fistulā: que tā est ulc᷒ cōposi/
tū: ꝛ fit syrup᷒ mellinus in hūc modū. ℞. aque lb. j. aceti
lb. ß. mellis dispumati. ℥. iiij. folioꝝ oliue ligatoꝝ cū filo
℥. j. sagitelle. lāceolate. an̄. ℥. j. hec oia bulliāt ad pfectio
nē syrupi: ꝛ dimittať ifridari: ꝛ folia oliuaꝝ auferāť ꝛ bn̄
exp̄manť: ꝛ residuū cū sagitelle folijs ꝯfueť. Et de h̊ li
quore tepido bis in die ulcus qd̄ fuerat fistula usq̄ꝫ ad ꝓ
fundū laueť ꝛ optie exicceť ꝛ filis siccis ipleať: ꝛ sup̄ fo/
lia ponanť sagitelle: qd̄ qdē ꝯtinueť donec penit᷒ ꝯsoli/
deť. ¶ Ex hac eni ꝓbata medicia curať ois fistula carnis
nisi sbaꝫ nerui uł ossis coꝛruptā hēat in ꝓfūdo: ꝛ spāł̄r si
fistula nō sit nimis antiq̄: ꝛ callositas nō sit nimis dura.
Jn his eni casib᷒ medicamē cū agrimonia nō suffic: imo
necīū est ignis cauteriū aut medicia caustica: q̊rū plenā
hēbis doctrinā in sequētib᷒. ¶ Et si os eēt in ꝓfūdo fi/
stule coꝛruptū: auferas illud ṗm doctrinā sup̄ dictā in p̄/
cedēti cap°. ¶ Hoc de fistula p̄notato: ꝙ si fistula p vias
penetraret urie: ita ꝙ p illā exiret uria sicͭ multotiēs vidi
mus: aut p toꝛtuosas aut occultas ptes faciei vicina capi
tis penetranť: q̊rū fūdū nō posses pcipe: meli᷒ est nō cu/
rare cura. s. pfecta: ſꝫ potes palliare ꝛ fetorē remouere cū
lauationib᷒ mellis ꝛ cū empł'is: sił'r mūdificatis ꝛ cū de/
fensiuis circa locū: ut ei᷒ malitia min᷒ ledat. ¶ Fistł'a q̊ꝫ
est in iūcturis: ut pedis ꝛ man᷒ ꝛ cubiti: ualde est diffici/
lis ad curādū: ꝛ aliq̄n ipossibile. ¶ Si v̉o in aliq̊ loco fi
stula aliqd̄ de neruo coꝛroserit: lꝫ sit molestum eā curare
nō eēt ei via: nisi leuis cauteriçatio nerui lesi: qm̄ cauteri
çatio cū ferro calo uł auro: qd̄ meli᷒ est: neruū coꝛruptū
mūdificat ꝛ exiccat: ꝛ cōplōnē toti᷒ mēbꝛi rectificat: cuius
ꝯtriū medicamē causticū opať. ¶ Medicamia caustica
tā simplicia ꝗ̄ cōposita repies ad plenū in trac. 3° subse/
quēti. ¶ Facta mūdificatiōe illi᷒ carnis callose: tunc re/
gn̄a carnē nouā: ꝛ ꝯsolida cuꝫ medicinis ꝯsolidatiuis ꝛ
regn̄atiuis: quarum in antidotario copia inueniť.

¶ De cācro ulcerato. doctrie 3°. tracta. pmi. Cap. XIII.

c **Cancer** ulcerat᷒ ꝓuenit ex aptura uł in/
cisione uel crepatura cācri non
ulcerati: cui᷒ doctrinā hēbis in trac. 3°. cap° de
apatibus. Et ꝓuenit ex vulnere male curato: ad qd̄ aliū
de uenit mā melica putrida: aut q: mā que uenit ad vul
nus: ibi coꝛrumpiť ꝛ mutat ulcus in cancrum.

Signa. Cui᷒ signa sunt: q: ulcus est fetidum: labia
grossa liuida uł nigra dura: ꝛ caro minus
glādulosa: ꝛ circūq̄q̄ꝫ cauernosa ꝛ sbleuata. Et signuꝫ di
stiguēs iter cācrū ꝛ ulcus simplex uł soꝛdidū: de q̊ dictū
est sup᷒. Apō ista signa que dicta sūt h̔ est: ꝙ si laueť ex
lixiuio ꝙ cācer fit sbpallidus turpioꝛ ꝗ̄ erat: ꝛ exeunt ex
eo q̄si baue: ꝛ fit putredo que est in eo q̄si pānicli. Ulcus
v̉o ex lixiuio q̄si mūdificať ꝛ remanet caro in ulcē rubi/
oꝛ ꝗ̄ erat ꝛ pulchꝛioꝛ: nec ulcus fetet fetore cācri. hēt eni
cācer ꝓpꝛiū fetorē: q nō poterit lr̄is denotari: ſꝫ p hoies
qui cācros sepe viderūt: optie ab alijs distiguiť fetorib᷒

Curatio. Gn̄alis regł'a in cura cācri est: ꝙ cācer
nō curať nisi cū totis suis radicib᷒ extir
peť. ¶ 2ª regª nasciť ex ista ꝙ nō dꝫ ferro frido uel calo:
uł medicia caustica tāgi: nisi sit in loco ubi possit penit᷒
extirpari: q: ꝗ̄to plus cū re violēta tāgiť: tāto plus ei᷒ ma
litia augmētať. Uide ḡ si est i loco carnoso: ubi possit pe/
nit᷒ extirpari: ꝛ tūc icide illū cū oib᷒ suis radicib᷒: ꝛ uēas
circūdātes exp̄me: ut sāguis tot᷒ melic᷒ excludať. postea
illū circūq̄q̄ꝫ ferro calo cauteriça. Postea pōe pultes de
faria tritici. melle. ꝛ succo apij usq̄ꝫ ad pfectā mūdificatio
nē. postea carnē gn̄a ꝛ sigilla. Hoc nōto ꝙ q̄tiēs vis can/
crū cū cyrurgia curare: p̄us melicā purga māꝫ. nā Hyp.
dicͭ h̔. ¶ Si v̉o tali loco eēt ꝯnex᷒ ubi tot᷒ remoueri nō
posset: ut i collo mamilla faciei ptib᷒ uł ano uel bꝛeui᷒ di/
cā locis oib᷒ neruis. uenis. ꝛ arterijs intricatis. ꝓut vult
Hyp. ꝛ ueꝝ nō curare meli᷒ cū dicͭ. Quibuscūq̄ꝫ cācri ab
scōditi fiūt nō curare: meli᷒ est ꝗ̄ curare. Curati eni. s. ici/
si uł usti: citi᷒ peūt. nō curati v̉o mł'tū tp̄s pficiūt. Sꝫ mē/
bꝝ sanū cū defēsiuo sepe dicto defende: ꝛ ulc᷒ cācrosū cū
p̄o laua capn̄o ꝛ leuiter sicca: ꝛ vnge ulc᷒ circa cū vnḡ ra
sis de thutia: qd̄. ℞. ceruse. thutie ablute. an̄. ℥. j. misce cū
oło ro. ꝛ succo poꝛtulace: uł alteri᷒ herbe fride mō ponē/
do de vno: mō ponēdo de alio: sicͭ succuꝫ solatri ꝛ silia. ꝛ
erit bonū ut ꝯficiať i moꝛtario uł lamia plūbi facte mō d̄
vno mō de alio: ꝛ agitādo sp̄ usq̄ꝫ ad pfectionē vngti. h̔
ēt vngm multū ualet ad defēdēdū ne malitia cācri ulcera
ti augmēteť: ꝛ cū h̔ uti bono regie: qd̄ est claꝝ bibē vinū
ꝛ leue: ꝛ dimittē turbidū: rubeū ꝛ spissū: ꝛ carnes come/
dē bonas: ut arietis. ꝛ capoli iuuenū lactātiū. caponū. gal
linaꝝ. pulloꝝ. pdicū. fasianoꝝ. ꝛ puaꝝ auiuꝫ. Et dimittē
carnes bouias. ꝛ capn̄as. ceruias. ꝛ anserias. ꝛ oiuꝫ auiū
magnaꝝ ꝛ degētiū i aq̄s: ꝛ salsa ēt acuta: ut eger vitā hēat
lōgiorē. ¶ Ueꝝ si ulc᷒ fit fetidū: qd̄ nō tātā hēt malitiā ꝙ
tn̄ a qbusdā dꝛ cācer: de quo dictū est sup᷒: curať cuꝫ pul
uē affodilloꝝ ut bn̄ mūdificeť: q: optim illd̄ ulc᷒ pfecte cu
rare ꝛ bn̄ curať. ppea Rolādus ꝛ Rogeri᷒ ꝛ pl'es alij po
nūt i libꝛis suis curā cācri: q sit i locis neruosis: ꝛ dicūt se
illos curasse. Sꝫ scias ꝓ certo ꝙ cācer uer᷒ p viā aliā q̄ di
cta est i p̄n° h᷒ capł'i nō curať. ¶ Et si dubites utrū sit cā
cer uł ulc᷒ simpx uł soꝛdidū: q: signa sup᷒ dcā tibi sūt ābi/
gua. Jncipe ab aliq̊ pluē moꝛtificaᷓ: ut a pluē affodilloꝝ
ꝛ ide ꝓcessum: q: si eēt cācer uerus/ videbis ꝗ̄to magis
mūdificare uolueris ei᷒ malitiā augmētari. Si v̉o nō est

cãcer mũdificabit͛ sicͭ ulc⁹. Cũ g͂. vides ei⁹ augmẽtari malitiã a cura uera desistas: ⁊ ad p̄dictã curã de vnguẽto de thutia p̄dcõ redeas palliatẽ. Nã si curare intẽdis ⁊ curã ei⁹ ꝓseq̃ris: vitã eius abbreuiabis: ⁊ si pallias ꝓlõgabis.

¶ De causis que impediũt ꝯsolidationẽ vulneris ⁊ ulceris remouẽdis. doctrine tertie. tracta. p̄mi. Cap. XIIII.

t Am habuistis sup͛⁹ in cap⁹ de ulcerib⁹ in gñali cãs que ulcera ipediũt ꝯsolidari: ⁊ documẽta sũmarie / que neccia sunt ad cãs singulas remouẽdas. Nũc aũt in h̄ spãli capl̄o docebo q̃liter aliq̃ cã ipediẽs dꝫ remoueri per cyrurgicũ: ita ꝙ h̄ capl̄m cũ illo iũxeris hẽbis doctrinã neccĩã ad itẽtũ. ¶ Si fuerit g͂ corp⁹ cacethicũ uel ydropicũ: vide si curari põt ab illa dispõne: ⁊ cura si scis: si nõ / pete phisicũ qui curationẽ illi⁹ dispõnis faciat: ⁊ iterim nõ fatiges egrũ: neqꝫ cũ medicinis corrosiuis neqꝫ icisione uel ifusione tẽtarũ grossarũ: ſꝫ pone sup ulcera leuia mũdificãtia aromatica: mẽbꝝ leuiter tenentia mũdũ ne feteat: ⁊ curata illa dispõne redeas ad curã p̄ncipalẽ. ¶ Hoc idẽ dico de mala dispõne epis quãtũcũqꝫ debilitet͛. Silr͛ de splene: q: nisi hec duo in sua fuerint dispõne nãli: ulcera nõ curant͛. ¶ Si multitudo sanguinis te ipediat qd̄ cognoscit͛ per uenarũ toti⁹ corꝑis replẽones per faciei rubedinẽ / ⁊ extẽsionẽ: per dulcedinez in ore: ꝑ nauseã in ieiunio: per grauedinẽ supciliorꝝ: per etatez iuuenilẽ ⁊ cõplẽone calidã ⁊ humidã: per usum vini ⁊ carniũ iducta: fac eũ flõmari de uena que mẽbro leso portat nutrimẽtũ. deide de uena que mẽbrũ lesum põt melius euacuare: ut si sit ulcus in crure: flõmet͛ de basilica brachij eiusdẽ. postea de uena que est iter mediũ digitum ⁊ auricularẽ. Si aũt sanguis peccat in q̃litate sola: illũ corrige: ut si sit acut⁹ nimis ⁊ calidus parũ euacua: ⁊ cũ cibis frigidis stipticis ꝓpinatis. In oib⁹ aũt alijs casibus qui nũant͛ in capl̄o ulcerũ gñali: ꝓcedas ut in illo capl̄o ꝯtinet͛. ¶ Attẽdẽdo ꝙ sunt alique medicine que cũ hoc ꝙ desiccãt ⁊ mũdificãt: ulcera hñt ultra quãdã ꝓprietatẽ occultã ꝯsolidare difficilia: q̃rũ quedã sũt simplices: q̃dam cõposite. Simplices sũt limatura eris / limatura ferri / flos eris adust⁹ / vitreolũ rubeũ adustũ: oia acuta corrosiua: si adurant͛ magis ualẽt: q: maiorẽ hñt ꝯsolidationẽ: ⁊ minuit͛ eorꝝ corrosio. ¶ Cõpositũ bonũ. ℞. floris eris / limature eris. añ. ʒ. j. climie argẽti / climie auri. añ. ʒ. viij. gũmi cipssi. ʒ. iiij. salgẽme. ʒ. j. aristologie aduste minuti thuris añ. ʒ. v. cere ⁊ olei mirtini quãtũ sufficiat. fiat vnguẽtum.

¶ De spasmo supueniẽti vl̃neri. doc. 3ᵉ. trac. p̄¹. Cap. XV.

s Pasmi supuenĩẽtis vulnerib⁹: plurib⁹ cãis p cyrurgicũ curari necesse est: ⁊ opꝫ ꝙ cyrurgic⁹ sciat cãm ⁊ dispõnez spasmati: ⁊ qd̄ sit spasmus: ut sciat illũ rõnabiliter procurare. ¶ Spasmus igit͛ est egritudo chordosa uel neruosa: in quo chorde uel nerui ad suã ꝯtrahũt originem.

Cause Cuius due sũt ꝯiũcte. s. nerui uel chorde. repletio ul̃ ianitio. Qui fit ex ianitiõe cãm hẽt: utplurimũ añcedẽtẽ nimiã euõnẽ sanguis uel alteri⁹ rei. aliq̃n lõgã afflictionẽ pp lõgos dolores: uel lõgã appetitus debilitatẽ: ⁊ iste paulatine uenit: ⁊ utraqꝫ curã nõ hẽt. ¶ Qui vͦo fit ex replẽone vnã hẽt cãm añcedẽtẽ cãrũ trium. Prima dolor fortis. 2ᵃ frig⁹ forte. 3ᵃ putrefactio. Aliq̃n oẽs cãe iste ꝯcurrũt ad spasmũ faciẽduꝫ: q̃nqꝫ sufficit vna sola. ¶ Et iste spasmus añ sui ꝯfirmationẽ curat͛ aliq̃n. post ꝯfirmationẽ rarissime uel nunq̃ꝫ. Ois g͂ cyrurgic⁹ sit itẽt⁹: ⁊ videat bñ q̃ꝫtũ poterit: ne spasm⁹ in suo vulnere gñet͛ cũ obuiatiõe defensiuorꝝ ꝯriorꝝ ne de cãis trib⁹ p̄dictis aliq̃ ꝯcurrat q̃ꝫtũ poterit defẽdẽdo / mitigãdo / dolorẽ defendẽdo / corruptionẽ mẽbri ab aere frigido ꝓtegẽdo. Quia securius est spasmũ defendere ne supueniat: q̃ꝫ post aduẽtum medicina dubia subuenire. Nam si febris neruo uel capiti supueniat vulnerato anteq̃ꝫ superueniat spasmus semper est mortalis.

Curatio. Intẽde g͂ ad doloris mitigationẽ cum oleo ro. iungẽdo ⁊ cetera faciẽdo: ut in vulnẽ neruorꝝ dixim⁹: q̃n utplimũ accidit spasm⁹ pp vulnera capitis ⁊ neruorꝝ. Si aũt pp pũcturã nerui ul̃ chorde dolor eẽt q faceret spasmũ: ⁊ cũ flõmia uẽtosatione clisteri si suppositorio ⁊ defensiuo vnctiõe colli ⁊ iguinuꝫ: ⁊ sbassellarũ nõ posses spasmũ defẽdẽ: tũc neccĩũ ẽ ut neruũ illũ pũctũ uel chordã totalr͛ icidas: ſꝫ sensus ⁊ mot⁹ mẽbri cui ꝓuebat neru⁹ ille ul̃ chorda parũ ul̃ totalr͛ amittat͛ q: meli⁹ est ꝙ hõ sic se hẽat q̃ꝫ ꝙ moriat͛. Si tñ cũ alijs remedijs hoiez a spasmo poteris p̄seruare: meli⁹ est q̃ꝫ neruũ totalr͛ icidẽ ul̃ chordã. ¶ Si aũt nõ fuisti i p̄ncipio ⁊ iuenis hoiez spasmatũ ꝓ vulnẽ: fac sic feci i ciuitate Mediolani. Quidã me⁹ scolaris noie Oliueri⁹ de mõte Orphano cyrurgic⁹ curauerat quẽdã uaginariũ de vulnere capitis: per qd̄ q̃dã fuerat lesus pãniculus capitis ossa ligãs: nõ tñ craneũ fuit lesuꝫ. Et ille medic⁹ añ p̄fectã illius pãniculi purificationẽ ipꝫ vuln⁹ extrisecũ solidauit: quo solidato pãniculus idignat⁹ cã fuit spasmi in illo iuuene gñandi. Ad quẽ uocat⁹ iueni illũ egrũ a spasmo teneri: ⁊ cũ h̄ plura hẽbat apata circa faciẽ: qd̄ q̃dẽ signũ maluꝫ est in vulnerib⁹ capitis. vidẽs eũ ꝓ mortuo reputaui: tñ uolẽs oia p̄m rõnẽ facẽ abradi caput feci ⁊ vuln⁹ ꝯsolidatũ usqꝫ ad ꝓfundũ cũ rasorio renouaui: ⁊ totũ vuln⁹ oleo ro. feruẽti repleui: ⁊ totũ caput oleo ro. p̄dicto cũ modico aceti vnxi: ⁊ ex oleo solo ceruicẽ ⁊ collũ vnxi sup vulnus vitellũ oui cũ oleo ro. posui: caput totũ cũ binda supposita stupa duplicata ligaui: ⁊ brodiũ pulle os apiẽs eius ꝓpinaui. vinũ clarũ plurima cõmixtũ aq̃. in crastino rediens ipm melioris dispõnis iueni. os naqꝫ apiebat ⁊ meli⁹ loq̃bat͛. vuln⁹ tñ adhuc siccũ iueni: medicinã ⁊ vnctionẽ iteraui. Et i die 3⁰ cutis capitis hũectata fuit: q p̄us erat sicͭ coriũ ad ignẽ expositũ exiccata: talr͛qꝫ extenuata: ꝙ nihil de carne iter cutẽ ⁊ craneũ videbat͛. Cõtinuãs ita curã vuln⁹ ꝑuenit ad saniẽ. Iuuenisqꝫ curat⁹ fuit a spasmo: bonã hũit curationẽ ipi⁹ vulneris ⁊ p̄fectã: ſꝫ ille spasm⁹ sine febre fuit. Nã nõ recordor me vidisse febrẽ i vulnerib⁹ neruorꝝ ⁊ capitis p̄cedẽ spasmũ: q̃n spasmat⁹ ille nõ obstãte remedio ul̃ remedijs moreret͛. ¶ Optimũ ẽt ẽ in p̄n⁹ spasmatũ flõmare: maxie si fuerit fortis ⁊ replet⁹: ⁊ satis de sãguie ex vl̃nẽ nõ exiuerit: ceruicẽ ⁊ collũ calis inunge oleis: ut nardino / euforbio / ruthaceo / liliaceo / ⁊ silib⁹: ⁊ ẽt facẽ p̄na cauteria pũctualia iter spõdilẽ quãlibet colli. ita tñ ꝙ nõ nimis cauteriũ ꝓfũdet͛. Postea liget͛ lana i capite q̄ sit lõga ⁊ pẽdẽs p collũ usqꝫ ad spatulas: ⁊ ifũdat͛ sup illã lanã oleũ calꝫ: ⁊ colloceṫ ad iacẽdũ in lecto molli: sit i silẽtio ⁊ q̇ete. ¶ Sũt eni q̃dã q ponũt i suis libris medicinã ꝓuocãdi febres: pp illd̄. Hyp. A spasmo hito febris supuẽiẽs soluit: ⁊ q ponũt vngtã cal̃a ad vngẽdũ ſꝫ h̄ ego nõ approbo i spasmo de vulnẽ: q̃ꝫuis possint eẽ utilia i spasmo q sine vl̃nẽ ⁊ hu. abũdãtia mat͛ͤ fiẽti gñat͛.

Signa disponẽtia spasmũ q̃dã sũt gñalia: q̃dã spãlia. ¶ Gñalia sũt dolor p̄lim⁹ oclorꝝ / obliq̇tas auriũ aut nariũ / aut palpebrarꝝ / aut labiorꝝ tortura / uocis ablatio / fauciũ ꝯstrictio / trãsgluttiẽdi difficltas / motus difficil̃ maxie circa collũ: mẽbrorꝝ ꝯctio freq̃ns: ⁊ ꝯcussio repẽtia. ¶ Spãlia sig͂ cog̃scẽ faciũt vnã de trib⁹ spasmi spẽb⁹ q̄ sũt ꝓstan⁹: antostan⁹: ⁊ tetan⁹. ¶ In antostão nerui ꝯhunt͛ añriores caput añ curuat͛: nec illud eger erigẽ p̄t. mẽtũ ẽ q̃si sup pect⁹: os ẽ strictũ: nec p̄t apire: ⁊ man⁹ ⁊ digiti plicãt͛ ut pugnũ. ¶ In ꝓstano collũ ꝯtorq̃t͛ ad retro: os remãet aptũ: fauces apiũt͛: man⁹ ⁊ digiti apti extẽdũt͛. ¶ Tetan⁹ vͦo ptẽ utrãqꝫ trꝫ: ita ꝙ ad nullã ptẽ p̄t collũ ꝯuti: ſꝫ tot⁹ stat rigidus ⁊ distẽsus ac si palus eẽt a sũmo capitꝫ usqꝫ ad iferi⁹ꝑ corp⁹ ifix⁹. Hec oia ul̃ pl̃a sig͂ dispõnẽ spasmati signt: q cũ sint i vl̃nẽ capitis ⁊ nerui plus ꝓnosticãdo iuuãt ad fugã q̃ꝫ iuuamẽtũ p̄beat in curãdo.

¶ Expletus est cũ oipotẽtis dei auxilio tractatus p̄mus. Nũc aũt ad scdm̃ cũ eiusdẽ gr̃a descẽdamus.

Tractatus.II.

¶ Incipit tractat⁹ scd̄s de pticularib⁹ vulnerib⁹ mēbrorū officialiū a capite usqȝ ad pedes: pponēdo anothomiā mēbrorū ꝯsilimū: ⁊ iste tractat⁹ sb vna sūma ꝯtinet. x. capl'a

¶ De vulneribus capitis ⁊ de eius anothomia. tractatus secundi. Cap. I.

d

Ictis sub compēdio his que circa pmum huius libri tractatum mihi pauca sciēti ptinere videnf. Ad secūdum aggredimur tractatum qui cōtinet quedam documenta cyrurgie: ⁊ quasdam regulas generales sub certis capitulis, put pmisimus ad curas pticulares ꝑm diuersa corpis humani mēbra. A capite sumētes exordiū anothomiā vniuscuiusqȝ mēbri ppo nendo curāqȝ vulnerū specialr ordinādo. ¶ Dico ergo ꝙ caput ex tribus cōstat ptibus. s. parte carnosa: pte craneata: pte cerebellari. Partem aūt carnosam dico carnē que supra craneum extēdif: que cōstat ex capillosa cute carneqȝ multipliciter musculis implicata. ¶ Capillorū enim fuit utilis creatio ne frigus ⁊ calor poros cutis subito subintraret: ⁊ nihilominus per pforatos capillos capitis fumositas exhalaret: ⁊ ut caput esset formosius: ⁊ ut eorū color cōplexionem capitis denotaret. ¶ Cutis vō fuit craneo supposita lacertosa cum spissa carne contexta ut craneū tegeret: frigusqȝ non sentiret supueniēs ⁊ calorem: que qdem est ex subtilibus neruorum filis a cerebro uenietibus: subtilibusqȝ uenarum ⁊ arteriarū partibus subtiliter cōtexta ⁊ formata cum tota corporis cute cōtinua: lȝ propter maiorem porositatis necessitatem craneo sit grossior ⁊ plus rara: cuius lacerti procedunt ꝑȝ ꝙ incessus pueniit capillorum.

¶ Pars vō craneata plurib⁹ est ossibus cōposita: quorū pluralitas est manifesta sub sūmis duab⁹: ⁊ ꝯtinet iuuamēta. ¶ Prima nāqȝ summa que solius cranei continet utilitates. duo tn̄ ꝯtinet iuuamēta. Primū si vni ossis ptilesio supueniat nō coicet toti ossi. Scd̄a ne vnū os i vna pte sit durū: ⁊ in altera minus durū. ¶ Scd̄a sūma que ꝯtinet iuuamēta eorū/ que sub craneo ꝯtinenf: q̄tuor ꝯtinēt iuuamēta que per cōmissuras cōplenf nec fierent si illa ossa plurima eēnt vnū os. ¶ Primū ut uene per cōmissuras viā hēant: per q̄s descēdūt portādo cerebro nutrimētū. ¶ Scd̄m ut nerui uenietes a cerebro viā habeant exeūdi. ¶ Tertiū ut uapores cerebri viā habeāt exhalādi. ¶ Quartū ut dura mr̄ hēat ubi suspēdaf/ ne possit cerebrū grauare. ¶ Craneū vō factū fuit ex duab⁹ tabulis planis: vna supiori/ alia inferiori cū q̄dā pte spongiosa in medio ut eēt rarū ut fumi capitis possent meli⁹ exhalare ⁊ leue/ ne nimis cerebrū aggrauaret. Istud craneū diuersimode a diūsis anothomistis ponif. Nā qdā plura ossa qdā pauciora ponunt: ueritas est ꝙ sunt sex: ⁊ vnū ꝙ illa sex sustinet in postremis. ¶ Primum est os frōtis siue coronale qd̄ tenet a supcilijs usqȝ ad cōmissurā que diuidit caput ex trāsuerso: que uocaf coronalis: ⁊ pp hoc istud os coronale uocaf: q: reges ibi portāt suas coronas ⁊ mulieres etiā. Istud os hēt in plurib⁹ quādā puā cōmissurā in plicatura frōtis: ⁊ pp hoc a qbusdā numeranf ossa duo. ¶ Duo alia ossa ꝯiūgunf cū illo coronali in medio capitis ex trāsuerso mediāte coronali ꝯiūctura ⁊ liganf ad inuicē per vnā iūcturā: que ꝑm lōgitudinē capitis ab an̄ ⁊ retro tendit: que uocaf sagittalis: eo ꝙ est q̄si sagitta: ⁊ coniūgif in iūctura cum coronali sic.

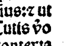

Ista duo ossa uocanf neruali: eo ꝙ figura sue cōmissure cū coronali ē figura nerui siue chordule: ⁊ sunt in sūma pte capitis sicut scuta caput defendētia. ¶ 4ᵐ os est ex pte posteriori in puppi: ⁊ coniungif cum predictis neruali bus mediante vna commissura ad modum littere laude grece sic.

Cōmissure vō tres que coniūgunt ista quatuor ossa fiunt ita ac si ꝯiūgerenf ad inuicem due serre: q̄rū dentes sese ꝯiūgerent sic.

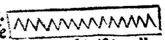

Et ista cōiunctio ossis cum osse facta fuit sic in capite ppter iuuamēta que sciuisti. nullū enim aliud os cum osse sic coniungif. ¶ Sub osse laude est vnum os ualde durum in medio pforatū: qd̄ omnia ossa capitis sustinet: quod uocatur basillare: ⁊ continuatur inferius cum prima spondili colli. ¶ Figura vō ꝯiunctionis illorū. v. ossiū capitis est sic.

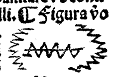

¶ A latere vō predictorum dextro ⁊ sinistro ossium neruali: que sunt ꝑm lōgum capitis in summo duo sunt ossa in qualibet parte. vnum cum quadam adiacentia firma nō per inserrationem serralem illis neruali bus supponunf: que uocanf ossa mēdosa. Sed quoniā hec ossa in vna sui parte sunt multum dura: ubi sunt aures pforata: ⁊ ibi dicunf petrosa: ab aliquibus dicunf esse q̄tuor ossa duo ab vna parte. ¶ Cum aūt hec ossa capitis ad innicem coniunganf inuenis ꝙ ossa capitis sex sunt ꝑm ueritatem: ponendo os coronale usqȝ ad supcilia vnum: ⁊ ossa mēdosa duo: vnū scilicet coronale: duo neruali: vnum alauda: duo mēdosa: ⁊ septimum est os basillare: qd̄ non est de ossibus capitis: sed ossa capitis sustinens: ⁊ fit cōiūctio ossiū ut dictū est trib⁹ ueris cōmissuris sic: ⁊ duabus cōmissuris mēdosis sic.

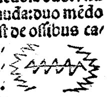

Et cum est perfecta tota per hunc modū capitis compositio stant sic.

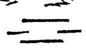

¶ Ista eni est forma capitis naturalis: ut sit rotūdum ut ꝯtineat: ⁊ minus lesionibus supponaf: ⁊ sit oblongū habens ante ⁊ retro eminētiā ut locū inueniat neruorū exitus a prora/ videlicet ⁊ a puppi. Est etiā impossibile ut uoluit optimus Hyppoc. ⁊ eius interpres Gal. Tres alie compositiones capitis inuenire.

¶ Una si eminētia non fiat in anteriori: sed fiat in anteriori planum: per hoc perderef cōmissura coronalis. ¶ Secūda si eminentia posterior amittaf: ⁊ sit posterius planum: ⁊ abperdaf cōmissura alaude. ¶ Tertia si utraqȝ eminētia non fit: sed fit totum caput rotūdum sicut spera: ⁊ tūc non erit nisi vna cōmissura ex trāsuerso in medio capitis: ⁊ aliam figurā impossibile est caput habere posse/ sine amissione alicuius partis substātie cerebri: qd̄ esset vite cōtrarium. ¶ Per cōmissuram aūt medianam/ que est in capite: descēdunt due uenule uenietes ab epate sub craneo: ⁊ per foramē ossis bassillaris quedam ascēdit arteria a corde ueniens ⁊ coniūgunf ad inuicem: ⁊ cum texunf: ⁊ fit inde panniculus durus: qui est in medietate sub craneo: ⁊ est ei suspensus: q: tabule sunt plane: ⁊ nō posset dura mater cū eis adherere: in cōmissuris qbusdā ligaminibus panniculaíbus ⁊ ab eo uenietibus: qui egredietes craneū generāt pāniculū ossa ligātem: ⁊ uocaf dura mater. Et fuit dignum ꝙ arteria supius ascēderet ab inferius: quoniam sanguis eius subtilis ⁊ motus eius pulsatiuus si descēdisset ad inferius cum intēperato impetu descēdisset ad iferius: sed ascēsus tēperat illū fluxū. uenā aūt descendere fuit dignū ad hoc ꝙ sanguis ei⁹ spissior: ⁊ uene etiā qete ordinate descēdat. ¶ He vō uene tā pulsatiles q̄ qete cū durā mrem pfecerint: iterū ad vnū redeūt: ⁊ sub tūc iterū ꝯuertunf siue ꝯtexunf: ⁊ gn̄ant piam matrem. ¶ Postea descēdūt in cerebrū portātes ei vitā ⁊ debitū nutrimētū ⁊ spūm cordialē: qui cum plus est in cerebro plus digerif: ⁊ suscipit formā aialis. ¶ Pia mater totū cerebrū cingit ⁊ distinguit: qd̄ qdem est in tribus cellulis distinctum: scilicet anteriori: media: ⁊ posteriori: que lȝ oēs seu singule per mediū diuise aliquātulum videātur: anterior tn̄ manifesti⁹ in duas diuisa videf: ita ꝙ aliqui q̄tuor uētriculos cerebri eē dicūt. ¶ Anterior est latior ⁊ maior multum hn̄s de spiritu: eo ꝙ multarum rerū fuerit susceptiua. Est enim imaginatiue virtutis ppriū

instr̄m que suscipit res a fantasia cōprehēsas:q̄s cois sensus recipit per propria sibi instrumēta. Et lȝ cerebrū totū ceteris:aliorūq; corporibus mēbroꝝ comparatione frigidum iudicaꝫ z humidū. Hec tñ cellula ad cellulas alias cōparata calida iudicaꝫ z sicca. ¶ Media oibus minor: formā habet pineatā uersus anteriorē locū latam uersus posteriorē acutā ut plus apta sit recipe:z donec in ea rei recepte ab imaginatiua fuerit per estimatiuam data snia retinere. Hic uētriculus locatus est inter duo cerebri additamēta:que duabus naribus hoium simul iūctis assimilanꝫ: que huic uētriculo sunt sicut sedes z culcitra super quā extēdiꝫ quādo res imaginatas suscipit. Postea sup eisdē ꝯtrahiꝫ:sicut neruus cuȝ extractiua cogitat sup apphēsis donec lata sit sentētia. postes iterū extēdiꝫ quādo uētriculo posteriori ptingit declaratū:z hic uētriculus medius alijs duobus satis est minor:qm̄ ab eo nerui ꝓcedūt:z ut multa comphēdanꝫ in pauco:ut virtus in loco paruo ad eius sumēdū cōsilium ꝯgregeꝫ:z iste uētriculus ad alios comparatus iudicaꝫ calidus z humidus. ¶ Deinde est posterior uentriculus qui est maior isto z durior:q: ad alios cōparatus frigidus iudicaꝫ z siccus:q similiter amplior est uersus mediū z posterius acuiꝫ:qui sententias ꝓnūciatas recipit z secrete cōseruat illa: sicut armariū thesauroꝝ ex quo nucha ꝓcedit per foramē basillaris ossis duobus cerebri pāniculis iuoluta. ¶ Hec ergo forma cerebri suorūq; pāniculorū est:qd̄ qdem cerebrum totū frigidū est z humidū:ut caliditatē tēperet spiritus cordialis:ne nimio eius motu in virtutū opationibus deficeꝫ. ¶ Albū sicut alba tabula:ut melius dispositiones possit recipe sensatoꝝ iuriū:ut sensatoꝝ dispositiones per illud possent melius ptrāsire. Molle ut posset cedere virtutū motibus ꝓut decet. Uiscosum ut nerui ꝓcedētes ab eo firmā haberēt tenacitatē:z quanto magis elōgarenꝫ a ꝑncipio:tāto magis eoꝝ durities augeretur nec per hoc necessariū flexibilitatē eoꝝ durities impediret. ¶ Duobus fuit illud necessariū uestiri pāniculis:ut haberēt gradationē:ne grossus cerebrū defendēs a craneo cerebrū lederet sua grossitudine. nec subtilis cranei duritie lederet. ¶ Fuit etiā pie mr̄is additamētis pāniculeribus ipm cerebrū tribus cellulis intercisum:ut spiritus qui moranꝫ in uētriculis haberēt per ordinē ad digestionē formā z pfectionē ultra illam quā habuerunt a corde recipiēdā vniuscuiusq; spūs aialis:z sic vnaqueq; virtus in suo uētriculo suā cōpleret actionē anteq̄ȝ res cōprehēsa posset ad sequētē uētriculū ptrāsire. ¶ Cum hoc etiā habet cerebrū aliquā medulle sub̄am: que dictoruȝ pāniculoꝝ replet interstitia:z dictos circūdat uētriculos: cuius qdē aliq̄ pars in capitis lesionibus pōt amitti:sine eo q̄ hō per illius medulle partis exitū etiā moriaꝫ:qm̄ hec medulla nō est de sub̄a uētriculoꝝ cerebri:de quibꝰ facta est mētio:que qdē tāte sunt nobilitatis q̄ quecūq; leuis ifectio uel minime ptis depditio eis acciderit:tunc eoꝝ incolumitate ꝑuanꝫ. Nedū q̄ vna de cellulis possit amitti z hō saluabiꝫ:sicut plures somniāt idiote. ¶ Anothomiā aūt oculoꝝ/auriū/nariū/mādibularum/oris/lingue/z dentiū/desinimus ponere usq; ad tertiū tractatuȝ z capitulū:in quo de eoꝝ z alioꝝ mēbroꝝ sumus egritudinibus alijs ꝑter vulnera:si dn̄s ꝯcesserit/tractaturi.

¶ Hic incipiunt cure vulnerum capitis.

Quandoqȝ fiunt in capite lesiōes:aut sine vulnere:aut cuȝ vulnē. Itē tam que fiunt cū vulnere q̄ȝ sine vulnē:alie fiunt cum fractura cranei:alie sine fractura. Itē taȝ que fiunt cū fractura q̄ȝ sine fractura cranei. Alie fiūt sine lesione cerebri:alie cū lesione eius. Que qdē lesiones sic differūt in signis ita differūt in piculis z ꝓnosticationibus z modis qbus eis diuersimode subueniꝫ.

¶ Cura percussionis capitis sine vulnere cerebri lesione: z sine fractura cranei.

Nam si lesio fiat in capite sine vulnere:ut casu percussione lapidis uel bacculi uel rei alterius ꝯcutiētis:z fuerit sine fractura cranei:z sine cerebri lesione cū ꝯcussione capitis. Tūc tu nō idiges nisi capillorū abrasione z loci vnctione cū oleo ro. calido:z sup vnctionē pulueriçatione pulueris seminis mirtilloꝝ locuȝ stringēdo cū binda donec totꝰ locus firmeꝫ z tumor euanescit z ꝯgregata mā resoluaꝫ. Sic enim aut locū firmabis totū q̄ nihil corrūpeꝫ oino:aut pua corruptio remanebit:que si remaneat/cū sagittella locꝰ apiaꝫ:z inde tota sanies excludaꝫ:z ut cetera curenꝫ apata vulnerata.

¶ Signa fracture cranei sine vulnere cutis.

Si uero sine vulnē capitis craneū frangereꝫ:qd̄ cognosciꝫ per dispōnē cāe z egri cōsiderādo si pcutiēs fuerit fortis:aut eger ab alto ceciderit:aut forti fuerit ꝯcussione cōcussus:z si ceciderit/z cadēs celeriter nō surrexit:si scotomiā habuit uel cibū uomuit uel dolorē capitis magnū sentit:si nodū palee rūpere nō potest cū dentibꝰ. Si caput sicco z leui bacculo pcussuȝ/mute z rauce sonat. Si filo icerato posito iter dētes firmiter stricto suptrahanꝫ vngues z stringanꝫ:z fiat sonꝰ per filū qui facit stridorē in dētibꝰ:nā hn̄s fractū craneū illā fricationē cū vnguibꝰ sup filū:qd̄ ab vno capite sub dētibꝰ tenebit illū sonū facitētē stridorē nullo mō poterit sustiere. ¶ Hec oia signa uel hoꝝ plurima notāt craneū eē fractū:z ultima duo signa sunt oibꝰ certiora. ¶ Et scias q̄ craneū multotiēs pōt eē fractū absq; eo q̄ nullā lesioneȝ cerebrū patiaꝫ a ꝑncipio. Sed ex fractura cranei postea patiꝫ cerebrū sepe lesionē:q̄re teste. G. fractura ossiū capitis ab alioꝝ fracturis ossiū in piculis diuersificaꝫ pp accidētia que fracturā ipsam cōcomitāt:nec est nec fuit qui accn̄tibꝰ illis z piculis:maxime cū in ꝑncipio cerebrum motū fuerit:q̄ possit semp occurrē qn supuenīāt:z eger quēcūq; habuerit bonum medicum moriaꝫ.

¶ Nota mala accidentia que superueniunt cerebri lesionibus z panniculorum eius.

Mala aūt accn̄tia que supuenīūt lesionibus cerebri z eius pāniculoꝝ sunt uomitꝰ pseuerās/ꝯstipatio uētris uel fluxus/oculoꝝ obliquitas seu strabositas:vnīꝰ oculi lachrymatio/scotomia fortis/v̄tutū oium debilitas z alteratio. Alteranꝫ enim nō solum aiales v̄tutes:uerūetiā nāles z vitales: aiales. s. sensibiles z motiua:sensibiles q: nō recte vidēt:turbatus est auditꝰ z oēs alij sensus manifeste. v̄tutes ēt occulte:ut imaginatiua:ut credāt vidē que nō vidēt:aut rōnalis ut uaria loquanꝫ:z nō iterrogati rn̄deāt:z memorialis/ut nō recordenꝫ sui nois. ¶ Aliqn̄ motiua multū grauaꝫ:ut fere sē mouē nō possint/maxime circa collū:suspirāt ꝓfunde:z febris aliqn̄ acuta quā rigor ꝑcedit:que si cū rigore aut rigor sine febre supueniat/est pessimū signū:qm̄ si sequaꝫ spasmꝰ/est sine dubio mortale. nigredo lingue:pustule circa mētū uel fauces:uel in alia pte capitis q̄ȝ ī vulnere/qd̄ est malū signū:aliqn̄ sanguis z sanies ab auribus fluūt. ¶ His signis supuenītibꝰ uel pluribꝰ eger sine dubio morieꝫ/maxime si pseuerāt. Et maxime si pluribꝰ diebꝰ eger fuerit in bona dispōne:z postea supuenerint mala accn̄tia. ¶ Sed aliqn̄ supuenīūt mala accn̄tia ꝑmo:z postea cū bono regimie/boniq; medici iuuamētis sepanꝫ accn̄tia egri dispō uenit ad meliꝰ:tūc bonuȝ signū significat nāe vigorē lesionē maxime non timentis.

¶ O sancte spūs qui tue v̄itatis illustratione oia corda reples fideliū:oiaq; sanctificas:illumina z guberna hūc scd̄m meū librū legētiū oculos tua influētia illumina:ut ea que in ipo bn̄ dicta sunt intelligāt:z si que in eo male dixerim:ab his aios suos tua pietate auertāt. z ipa tanq̄ȝ detestabilia relinquāt. Et spāliter in isto passu ubi nō solū ego uerūetiā meliores z ꝓbiores scripserunt dubie. Uariā q̄q; itētionē in h̄ casu uarie posuerūt:nec ipsi nec ego viā iuenimꝰ:que nos in ope possit reddere certos z

specialr in fissuris cranei penetrātibꝰ:in q̃rū curis diuersi ꝑm diuersos modos ⁊ intētiones uarias opant.

¶ Cura vulneris simplicis capitis.

Cum dei ergo auxilio ⁊ grā. Incipia3 a simplici carnis vulnere capitis tanq̃3 a ꝓmo in quo nulla cranei lesio nec cerebri repit. ¶ Illud ergo vulnus cōsidera si fuerit ense factū:uel alterius rei simplici modo vulnerātis:⁊ illud vulnus sue ⁊ supasperge puluerē de calce supius dictū:⁊ oia fac per ordine3 sicut supius in capitulo de carnis vulnere continet.

¶ Cura vulneris capitis facti cum concussione.

Si uero vulnus factū fuerit matia uel fuste casu uel alio mō ꝙ fuit ibi cōcussio:tūc est necessariū ponē maturatiuū factū ex ptibꝰ q̃tuor aque:⁊ parte vna olei cois ⁊ farine tritici qd̄ sufficit ad faciēdū pultes:donec mā cōcussa fuerit maturata:qd̄ gdē distendat in pāno ⁊ supius apponat:repleto vulnere corpusculis oleo ro. ⁊ vitello oui madefactis donec vulnus saniē acquisiuerit:⁊ dolor fuerit mitigatꝰ:⁊ tūc ponant in vulnē fila sicca pāni uetusti:⁊ bn̄ repleat filis:⁊ supponat mundificatiuū de melle ro. colato:⁊ farina ordei:donec mundificatū fuerit ꝑfecte. Circa vulnus a ꝓncipio usq̃3 ad plenam mūdificationē ponat defensiuū de bolo sepe dictū deinde incarnetur ⁊ consolidet.

¶ Cura vulneris capitis usq̃3 ad pāniculū penetrātis.

Si uero vulnus hoc usq̃3 ad pāniculū attingeret ossa ligātē:l3 os lesum nō fuerit:nō hēas illud pro leui:sed bonā adhibe inde curā:oleū ro. infundat in illud usq̃3 ad pāniculū donec in vulnē nullus dolor fuerit. Et ꝓtege vulnus illud sicut alia vulnera cranei ⁊ cerebri a frigore ēt in estate:qm̄ frigus ultimo est nociuū ossibꝰ ⁊ pāniculis vulneratis. ¶ Sūt enim aliq̄ qui oē vulnus in capite siue cū fractura cranei:siue sine fractura quocūq̃3 mō sit lesum:ponūt deforis pānū vnum de lino itinctu3 in vnguēto qd̄ sic fit. ℞. rasine albe lb. .5. olei ro. ℥. v. cere albe. ℥. iij. soluūt oia in patella terrea:⁊ faciūt vnū corpus:⁊ postea bulliūt ip̄m in bono vino ꝑ magnā horā:⁊ dimittūt refrigerari:⁊ itingūt itus petiam pāni linei ⁊ ꝑforāt illā cū forpicibꝰ:⁊ balneāt in bono vino:postea apponūt supra vulnus imediate:supra petiam talē ponūt ab utraq̃3 pte vulneris vnū plumaceolū madefactū in bono vino optimo calido:⁊ supra ambos illos plumaceolos ponūt vnū plumaceolū siccū de stupa qui cōprehēdit oia:⁊ ligāt fortiter:⁊ dāt egro bibē bonu3 vinū bonas carnes caponū ⁊ gallinarū:⁊ ꝑcipiūt ꝙ vnam guttā aque nō bibat:⁊ taliter ꝓcurāt oēs idifferēter:⁊ dicunt ꝙ plures liberant q̃3 moriant ex illa cura. ¶ Sed qm̄ oēs auctores sūt ꝯtra curā hāc:⁊ spāliter i dieta. Ego nunq̃3 ausus fui ꝓbare modū istū:qm̄ in corpe hois nō d3 ꝓbari medicina:que nō videt ꝯsona rōni. Nam oēs ꝯcordāt auctores:ꝙ nihil est ita neruoꝝ ⁊ cerebri ꝑcussiuū sicut vinū ⁊ usus carniū:⁊ maxime taliū est apatis calidi iductiuꝰ:uerū si tali dieta utēs caput de cōsuetudine hēat forte:⁊ vinū in sanitate nō timuerit:⁊ fortis fuerit v̄tus iterū ex isto regimine in aliq̄bus ꝯfortat ⁊ citiꝰ liberat:tn̄ timēdū est ne calidū supueniat apostema:non ꝓcedo taliter in dieta:sed prout dixi in capitulo de dieta:⁊ circa locum facio sicut dicam.

¶ Cura vulneris capitis cum fractura cranei ꝑm aliquos.

Alii cōsiderāt in fracturis cranei:utrū fractura cranei sit cū vulnē magno:aut ꝑuo:aut sine vulnē. Si cū vl̄nere magno ita ꝙ ad fracturā cranei possit hēre ꝓcessum:vidēt si est ibi aliqd̄ de osse qd̄ auferri debeat ⁊ illud auferūt. Et postea inter craneū ⁊ durā matrē subtilissimū ponūt pānū itinctū in albu. oui aliquātulū exp̄ssum:⁊ replēt totū vulnꝰ cranei tali pāno. In vulnē v̄o exteriori qd̄ est in carne:ponūt corpuscula de stupis madefactis in albu. oui usq̃3 ad cessationē emorrosagie:ponētes desup̄ plumaceolu3 de stupa madefactū in ouo. Cessante emorrosagia ponunt pānū siccū sub craneo ⁊ in vulnere:⁊ supra vulnus pultes gn̄antes saniē:qua gn̄ata ponūt in vulnere carpiam de pāno seu fila:⁊ circa inungūt de vnguento fusco:⁊ in fine ponunt apostolicon supra vulnus.

¶ Cura fissure cranei ꝑm aliquos.

Et si fractura eēt rimalis ul' fissuralis tētāt:si penetrat ad iteriora faciēdo stringē nares ⁊ os egri:⁊ faciētes ip̄m sufflare aspiciētes si exhalat de rimula aliqd̄ ut sanguis uel alia mā. Or si exhalat aliqd̄ ut sanguis ul' alia mā/nō dubitāt illā rimulā penetrare. Et tūc aliq̄ trapanādā eē dicūt rimulā illā ab utraq̃3 pte ab vno capite usq̃3 ad aliud trapanis ꝑforātibꝰ craneū que videbis in hoc caplo depicta. S3 h̄ pessimū est totā rimulā ab utraq̃3 pte ꝑforare:s3 sufficit sic aliꝫ meliꝰ faciūt ab vna pte rimule craneū a pte magis pēdēte ꝑforare:⁊ tot facē foramina vnū post aliud quot erūt nec̄ia:⁊ faciēdo tātu3 de foramine in craneo per qd̄ siqd est deriuatū supra dura3 mr̄em ide possit purgari:⁊ isti q̃3tū est ad trapanatione3 meliꝰ opant. Et factis foramibꝰ cū spatumine icidūt ab vno foramine usq̃3 ad aliud ut possit totū os inter ordinē foraminū ⁊ rimulā euellē:ip̄mq̃3 abiꝫciūt:⁊ postea ꝓcedūt in aliꝫs ut dictū est. Et iste modus trapanationis tibi sufficiat in rimulis qn̄ viā eligis trapanādi. ¶ Trapana cū q̄bꝰ capita trapanant/sic debēt eē formata:ut in pūcto sint acuta:⁊ a duabꝰ aciebꝰ icidant:semp eorū acies ampliādo ne usq̃3 ad pāniculū possint subi3 penetrare:⁊ debēt eē diuisarū q̃3titatū plures apud te:ut in ꝓmis ponas magis strictum:deinde debes ponere magis amplu3:⁊ forma trapanoꝝ talis ē

¶ Forma spatl'e cū q̄ icidit ab vno foraie ad aliū h̄ ē

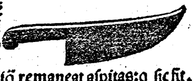

Sup isto grosso ꝑcutiat cū malleo remoto q̊cunq̃3 qd̄ remoueri d3: adequant ripe cu3 rugine:ne in ripis aliq̄ remaneat asꝑitas:q̄ sic fit.

¶ Et icidat a pte iteriori plicature ab alia nō.

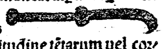

Uulnus aūt exterius qd̄ est in carne/violēter cū multitudine tētarum uel corpusculoꝝ stupe uel pāni tenēt aptū:donec loco ossis deperditi nā creauerit repamētū qd̄ ossis deꝑditi supplet vices. Postea curāt vulnꝰ extrinsecū ꝑm curā vulnerū eis cōem sub modis ꝑdictis:oēs alioꝝ q̄si modi ꝯtinent in sūma:l3 in particulari ope in aliq̄bus diuersent.

¶ Ego aūt nō vidi in passu isto viā aliquā que me possit a dubio remou ē:sed notaui lōgo tpe tā ipoꝝ q̃3 meū lōgū expimētū:⁊ ea vidē uolui que auctores medicine ꝑdicabāt. audiēs. G. qui dicit. Si possumꝰ saniē sine ossiū expellēdoꝝ expulsione expellē:hoc est bonū. Et cum eo ꝯcordat Aui. ⁊ Serapio de cura sode uenietis a ꝑcussione uel casu:ubi nō per trapanoꝝ:sed per medicinarum modos docet in fractura cranei ⁊ cerebri lesionibꝰ opari. Et ego notaui ꝙ multo plures curant medicinarū modis q̃3 ꝑforātū trapanoꝝ. Sequor in dieta doctrina3 doctoꝝ sicut in caplo ꝓximo de dieta ꝯtinet. ¶ Ego aute3 nō utor instr̄is ad remouēdū os nisi in duobꝰ casibꝰ:vnꝰ si craneū adeo fractū fuerit ꝙ ps fracta ptē sanā subintrauerit. Scd̄us si aliqd̄ frustulū ossis qd̄ durā pūgat mr̄e3 a craneo sepatū fuerit. In his duobꝰ casibꝰ qm̄ dura mater cōpressa per casum ꝓmū ⁊ pūcta per scd̄m dolores sētiēs/humores attrahit:qui sup ipso panniculo gn̄at apa qd̄ est cā spasmi ⁊ accn̄tiū ꝑdictoꝝ. ⁊ ultimo ducit mortē:⁊ sic cogor nociuū os cū instr̄is remouere:in oibus aliꝫs fracturis siue fixuris quocūq̃3 fiāt mō:l3 nō sim de ipsius vita securus:tn̄ cū maiori fiducia sic ꝓcedo:petēs auxilium a dn̄o:qui plurimos per manus meas:sicut per eius instr̄m isto mō curauit:qui oēs aliter fuissent mortui. Et si cū oibꝰ cautelis meis aliq̄ sint defūcti:tn̄ cum subtiliter video rōnes ⁊ ꝓcessus alios teneo viam hāc:que l3 non

oino sit certa:tñ minus dubiã illã reputaui tenẽs sententi am Gal. qui dicit. Qui ad suã salutẽ nõ nisi vnã viaꝫ ha/ buerit:etiã si mala est uelit nolit per eam transeat.

¶ Cura vulnerũ capitis ſm modũ quẽ tenebã cuꝫ fractu ra cranei ꝛ sine fractura in ipsius curatione.

Cum autem accedo ad hoiem/qui vulnera/ tus est in capite:ꝛ scio de fractu/ ra cranei per signa supius denotata. Primo cõsidero v/ tutẽ patiẽtis/etatẽ/ꝛ oia pticularia:deinde alia accñtia p̃ dicta ꝯsidero. Et si signa video mortalia libẽter fugio:ni si nimis ab amicis egri cũ istãtia sim rogat⁹. Et tũc mor/ tis ꝓnosticatione p̃cedẽte facio:sicut in his in qb⁹ mala accidentia nõ apparent. ¶ Si v̊o nõ appent signa mor/ talia ꝛ fractura cranei manifesta fuerint cũ amplo vulnẽ cutis:de qua pars ossis sit amputata ex toto:ita ꝙ ad du/ ram mr̃em possim cũ medicinis liberũ habere accessuꝫ. Primo semotis capillis/ꝛ raso capite pono pãnũ lineuꝫ uetustũ ꝛ subtile intinctũ in duab⁹ ptibus olei ro. bñ re/ dolẽtis:ꝛ pte vna mellis rosa. colati inter durã matrem ꝛ craneũ caute ꝛ suauiter:ne dura mr̃ pãnis cõprimat:ex illis pãnis totũ per ordinẽ impleo vulnus ossis. Et vul/ nus carnis impleo corpusculis madefactis in vitello oui ꝛ oleo ro. eq̃liter simul mixtis:ꝛ sup̃ totũ vulnus pluma ceolũ puũ:qui totũ coopiat vulnus ꝛ ultra. Et circa vul nus facio vnctionẽ de medicina facta de bolo sepe dicta. supra totũ pono magnũ plumaceolũ madefactum in bo no vino calido:ꝛ postea ligo cũ binda multiplr̃ inuoluẽ do per caput:ut corpuscula que sunt in vulnere seu pãni nõ possint ad aliquã ptẽ deuagare:ꝛ talr̃ ut dura mr̃ ali/ quo mõ ledat. ¶ Capilli aũt sic debẽt in p̃ncipio remo/ uerit:scindant p̃us cũ forpicibus:deinde caput cuꝫ q̃tuor ptib⁹ aque frigide in estate ꝛ calide in hyeme:ꝛ vna pte olei ro. lauet suauiter uel balneet:cauẽdo ne vuln⁹ sub/ intret radicib⁹ capilloꝝ ꝛ capillis talr̃ mollificatis cuꝫ no uacula radant. Et patiẽte sic p̃parato dimitto eũ usqꝫ in crastinũ:ꝛ tũc ad eũ redeo ꝛ vulnus iterũ eodẽ mõ p̃pa/ ro:donec vulnus saniẽ faciat. ¶ Cõsideratio quoqꝫ si for tis fuerit virt⁹:patiẽsqꝫ plenus ꝛ iuuenis:ꝛ si paucus exi uerit sanguis de vulnẽ:tũc his ꝯcordãtib⁹ facio ipm flo mari de cephalica:ꝛ facio ꝙ oĩ die assellet semel cũ sup/ positorio uel clistẽ si fortis fuerit multũ ꝓcedẽs in dieta: sicut dictũ est in caplo de dieta spãli. ¶ Cũ aũt vuln⁹ suf ficiẽter saniẽ acq̃siuerit:facta ẽt sanie pono in vulnẽ cra/ nei ꝛ sub craneo sicut p̃us. Sed tũc pãnus aliquãtulum exp̃mat:ꝛ sup̃ vulnus mũdificatiuũ ponã de melle roꝭ. colato ꝛ farina ordei donec mũdificet:ꝛ dura mr̃ cũ cra/ neo incarnet:ꝛ tũc in p̃ncipio supspargo in vulnere pul uerẽ capitalẽ:qui sic fit. ℞. thuris cipi/nucis cipssi/semi. mirtilloꝝ/mirre. añ. ℥. ß. orobi. ℥. j. fiat puluis:sup̃ plue rigationẽ pono fila pãni uetusti uel rasurã pãni. Sup̃ to tũ pono attractiuũ factũ de duab⁹ ptibus rasine al. ꝛ vna cere sil̃ liquefactis cũ aceto forti:ꝛ colatis per stameniaꝫ rarã sup aquã frigidã. Deinde accipio cuꝫ manibus vn/ ctis in oleo ro. ꝛ diu malaxo:ꝛ hoc in estate sic ꝓportiõa tur. In hyeme ponunt q̃tuor ptes rasine ꝛ q̃nque cere:ꝛ illud attractiuũ distẽdo supra pãnũ:ꝛ pono sup̃ vuln⁹ ex terius usqꝫ ad pfectã cicatricationẽ. ¶ Si v̊o eẽt aliq̃ ps ossis que durã mr̃em pũgeret:tũc conor remouere illam ptẽ pũgẽte cũ piccario:uel si nõ possum q: firmiter se te/ net cũ sano:tũc si possum hẽre cũ rugine ruginãdo a pte a qua se tenet remoueo:si nõ possum facio vnũ foramen uel duo uel plura ſm ossis magnitudinẽ euellẽdi/ubi se tenet cũ sano:ꝛ postea cũ spatumine icido inter vnum fo ramẽ ꝛ aliud:donec os totũ possum bñ remouẽ:remoto osse ꝓcedo ut supra. ¶ Sꝫ qñ os remoueo ꝛ in craneo cũ instr̃is laboro:ipleo aures ĩfirmi cũ bõbace:ne sonuꝫ ferri sup os audiat trepitãtis. Sic mõ remoueo pteꝫ fra/ ctã que subintrat ptẽ sanã:per quã põt cõprimi dura mr̃ ¶ Si v̊o frustulũ uel petia ossis se teneret:ꝛ adhuc non posset de sano facilr̃ remoueri:ut durã matrẽ nõ punge/ ret uel cõprimeret. a p̃ncipio os lesum ĩfundo oleo ro. ꝛ supra illud os in vulnẽ oleũ pono ro. cũ vitello oui:do/ nec os illud sit mollificatiuũ:ꝛ ꝙ possit leuiter exurpari: ꝛ tunc remoueo ꝛ ꝓcedo inter duram matrem ꝛ crane/ um sicut superius est ostensum.

¶ Cura si fractura erit in modum rimule.

Si uero fractura sit ĩ modũ rimule ul̃ fissure:ita ꝙ neutra ps dep̃ssio:uel eleuatio:vide ret:tũc cõsidero utrũ talis rimula totũ craneũ penetraue rit:qd̊ per signa supi⁹ dicta cognoscit:ꝛ ẽt cũ vno alio sig qd̊ nõ fallit. s. ꝙ de mastice facio puluerẽ:ꝛ cuꝫ albu. oui distẽpero ad mellis spissitudinẽ:ꝛ distẽdo sup̃ pãnũ sup̃ rimulã imediate:dimittẽs a mane usqꝫ ad sero ꝛ ecõuer so. Cũ aũt remoueo ꝛ si rimula penetret:ĩuenio uestigiũ siccũ ex opposito rimule sup medicinã:que ibi plus q̃ꝫ alibi desiccant ꝓpter calorẽ ab itrinseco uenientẽ. Si aũt nõ penetrat nõ magis supra rimulã q̃ꝫ alibi desiccat. Si nõ penetrat:cura eã ſm ꝙ dictũ est in p̃ncipio hui⁹ capi tuli:ubi posui curã vulneris:ubi craneũ uel cerebrũ non est lesuꝫ. ¶ Sed si penetrat:ibi pẽdet dubiũ. nã qdaꝫ di cũt ipossibile eẽ tale vulnus curari/nisi rimule trapanen tur:ꝛ ossis quãtitas auferat:ut deriuata sup̃ durã matreꝫ mã abstergat. alioqn dura mr̃ putresit ꝛ corrũpit:quare morit eger q per ossis remotionẽ poterat libari. ¶ Ego v̊o cũ in trapanãdo videã nõ modicũ eẽ piculũ:ꝛ maxie cũ illa rimula sit ꝓpe cõmissuras ubi trapanatio penitus est mortalis. Et qm̃ vidi plures quos sine trapanatiõe i/ ter man⁹ meas deus oipotẽs sua mĩᷓcordia libauit:nul lũ trapano nec craneũ ferro tãgo:sed rimulã oleo ĩfũdo ro. calo:ꝛ pono supra pãnos in melle ro. colato:ꝛ olo ro. sup̃dicta doctrina mixtis itinctos:ipiẽs pãnis talib⁹ sup̃ totũ vuln⁹ pono de vitello oui cũ oleo ro. ꝛ circa defensi uũ boli p̃dictũ usqꝫ ad saniẽ gñatã. Et postea ꝯtuo mel ro. colatũ cum oleo ro. in vulnẽ:ꝛ sup̃ mũdificatiuuꝫ de melle ro. ꝛ cũ farina ordei usqꝫ ad plenũ gñatũ cranei li/ gamẽtũ qd̊ cognoscit:qñ video corp⁹ ossa cõiũgẽs:sicut si eẽnt duo ligna cũ glutio insil̃ icolata:ꝛ tũc fila sicca po/ no:ꝛ sup̃ mũdificatiuũ donec os est in supficie exfoliatũ. Et tũc capitalẽ p̃dictũ puluerẽ pulueriço:ꝛ sup̃ rasuram pãni pono uel carptã linei:ꝛ sup̃ p̃dictũ attractiuũ de ra sina ꝛ cera:ꝛ cũcta facio ad cõsolidationẽ que supius no taui. ¶ Et cũ mihi obijcit:quõ põt sine ossis eleuatione sanguis ꝛ sanies exiccari:qui per rimulã supra durã ma trẽ deriuauit. Rñdeo ꝙ sicut mã frenesis multotiẽs ꝛ ꝙ magis est litargie:per empl̃a exteri⁹ posita resoluit:ubi nõ est cranei scissura:nec vulnus in capite:multo melius sanguis leuis ꝛ resolubilis qui per rimulã descẽdit cum eadẽ rimula via sit:põt per eã meli⁹ exhalare. Nec est sã guis ille in dure mr̃is sub̃a:sic in ap̃atib⁹ iuiscat⁹:q̃re me li⁹ expulsioni nãe:meliusqꝫ medicinaꝝ obedit attractiõi.

¶ Cura vulneris cranei sine vulnere cutis.

Si aũt craneũ lesuꝫ est usqꝫ ad iteriora sine vulnẽ cutis:qd̊ cognoscit signis p̃dictis:tũc qdaꝫ incidũt supra lesionẽ in modum crucis sic.

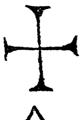

ꝛ quatuor leuãt quarteria:ꝛ pãniculum dis carnãt ossa tegẽte:ꝛ postea utunt trepanis: ꝛ eorum cura cõmunis:sicut supius est ostẽ sum. ¶ Ego v̊o in modum crucis non in cido cutim sed modum in triãguli facti sic.

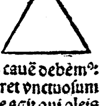

ꝛ tm̃ facio vnũ q̃rtũ ꝛ os detego:ut oleuꝫ ro. possit iteri⁹ penetrare. ꝛ medicine v̄t⁹ de melle ro. ꝛ oleo ro. possit ab ĩferius at trahere:ꝛ in hoc casu cũcta facio que supi us declaraui. ¶ Sed si mihi obijciat per Cõstãtinũ:ꝛ per eũ qui dicit:ꝙ ope sũmo cauẽ debẽm⁹: ne intret cerebruꝫ oleum:uel aliud penetret vnctuosum Sic respõdeo cum Aui. qui dicit:ꝙ recte agit qui oleis utitur tepidis:ꝛ cum. G. ꝛ Serapione. Et insup dico ꝙ

oleũ ro.maxime qḋ fieri debet ex oliuis imaturis:nõ est
vnctuosum sed est siccũ:ꝛ uocaᷤ oleũ onfancinũ:ꝛ maxi
me cũ rose cũ illo oleo admiscenᷤ:acqrit oleũ illḋ aroma
ticitatẽ ꝯfortãtẽ spũm aialẽ:ꝛ siccitatẽ:ꝛ exp̃ssiuã ṽtutẽ ut
vult.S.in de simplici medicina:per qḋ ꝯfortaᷤ cerebrũ:
dolores sedanᷤ:sanguis igrossatᵒ siqs est sbtiliaᷤ:qbᵒ ad
iuuatis dura mr̃ mũdificaᷤ extra cum auxilio positoruꝫ.

Cura motionis cerebri ex cõcussione uel graui pcussio
ne sine fractura cranei uel carnis vulnere.

Quando cerebrũ ex cõcussione moueᷤ uł casu
uel graui pcussione sine carnis uł os
sis vulnẽ.Tũc facias sicut feci cuidã regulari canonico
ordinis sancti Augustini in ciuitate Mediolani:qui cuꝫ
uellet vnũ magnũ equũ ascẽdẽ:fuissetq; in sella:uolẽsq;
sedere:equus ille sup duobᵒ pedibᵒ posterioribus se ere
xit:ꝛ ille canonicus per crupã equi cũ capite iferius ceci
dit ad terrã:ꝛ adeo fuit totᵒ cõcussus maxime circa caput
ꝙ incõtinẽti sensuꝫ pdidit totius corpis atq; motũ.Tũc
uocatᵒ qdã laicus amicus illoꝝ canonicoꝝ:rñdebat ꝙ ca
sũ nõ viderat sił'eꝫ:nec sciebat aliqḋ de scripturis. Ego
aũt uocatᵒ ueniẽs:iueni ipm nõ audiẽtẽ nec loquentẽ:ꝛ
se penitᵒ nõ mouẽtẽ:ipm pro mortuo iudicaui:neo tam̃
addẽs iudicio ꝙ pro cẽtũ marchis argẽti nõ dimitterem
qn adhuc ꝓbarẽ in eo si meᵒ eẽt fr:iuuamẽta medicine i
ducẽs ꝙ nã multotiẽs cũ bonis auxilijs opaᷤ occulte qḋ
medico ipossibile videᷤ.Tũc cũ instãtia rogatᵒ capillos
abradi feci:deide oleo bono ro.cũ q̃rta sui aceti cał'is to
tũ iunxi caput:ꝛ supaspsi puluerẽ mirtilloꝝ:ꝛ superposui
pãnũ subtilẽ in eodẽ oleo ꝛ aceto madefactũ:ꝛ supra stu
pas lineas delicatas.Et ligaui binda totũ caput:ꝛ supra
posui pellẽ agninã.ꝛ sic oi die illũ bis mutaui.Jnungẽs
ceruicẽ ꝛ collũ usq; ad medietatẽ spine.postea oleo cał'o
camomille scḋa die aliquãtulũ apuit oculos:ꝛ cepit aspi
cere qui circa eũ erãt sicut surdus aut isciẽs aut admirãs
Tũc aliq uolebãt tẽtare si comederet:ꝛ ego nõ pmisi:im
mo dixi ꝙ ẽt si uellet nõ ꝯcederẽ ei cibũ.Tertia die iter
rogatᵒ balbutiẽdo rñdẽ uoluit:sed ṽbũ nõ potuit forma
re.Jn q̃rta die balbutiẽdo locutᵒ est:ꝛ tũc ptisanã in po
tũ ꝓpinaui calidã quã bibit ꝛ retinuit.Jn qnta die sum
psit ptisanã spissam.Jn sexta die dedi sibi brodiũ pulle:ꝛ
tũc cepit fortificari:paulatimq; moueri:nõ tñ per multos
dies potuit ambulare.Cũ aũt cibũ potuit sufficiẽter susci
pere:p̃cepi ei pillulas cochias ꝓpinari pro resoluẽdo p
euacuationẽ residuũ mãe per casum in capite ꝯgregate
p̃cepi quoq; ut cerebellis utereᷤ auiũ ꝛ gallinarũ:ꝛ pua
rũ auiũ ꝛ capoloꝝ:sic faciẽdo curatus est.Nunq̃ tñ fuit
subtilis ingenij ꝛ bone memorie sicut ante.

Nota mala signa in isto casu apparentia.

Signa mala in isto casu appentia sunt tortuositas
isolita faciei:ꝛ vniᵒ ocł'i strabositas seu obli
quitas:apoplesia ꝛ spasmᵒ:egestio isensibilis:ꝛ imobili
tas oium mẽbroꝝ p̃terq̃ lacertoꝝ pectoris qui sallire vi
denᷤ. Plurima aũt que dicta sũt in h' capł'o de tribus
vijs que hodie sunt in usu.s.Prima via que dr̃ in capitu
li pnᵒ qua plures utunᷤ ꝛ utiᷤ ea Anselmᵒ Januẽsis:qui
multã ide cõgregauit pecuniã.ego tñ scio ꝙ plures per
hãc viã in eiᵒ manibᵒ moriunᷤ. Scḋa est in oibᵒ lesio
nibᵒ uti trapanatiõe seu ossis remotiõe cũ manualibus
istr̃is. Tertia via est mea quã satis apte singulis casi
bus denotaui.põt lector huiᵒ opis illã eligẽ que melius
placuerit sue uolũtati. Credo tñ ꝙ qui bñ vias oẽs no
tauerit:ꝛ dictoꝝ opinionẽ usq; ad medullã discusserit:ꝛ
fines opum notauerit diũsoꝝ:ꝙ per viã tertiã:meaꝫ vꝫ:
pauciores mori videbis:q̃ p aliquã viã alioꝝ. Deᵒ
oipotẽs lectorẽ huiᵒ opis i viã dirigat meliorẽ:cuiᵒ solo
nutu s̃mones g̃ram recipiũt:ꝛ doctrine pfectionem.

Tractatus scḋi.de vulneribus faciei. Cap.II.

Quãuis p̃missum sit de anothomia mẽ
broꝝ cõpositoꝝ seu organicorũ
in p̃mo capł'o huius secundi tractare:relinqmus tamen
ꝓpter melius de anothomia mẽbroꝝ faciei usq; ad tra
ctatũ tertiũ:ubi tractabimus de egritudinibᵒ que nõ sũt
vulnera ueniẽtibus in his mẽbris. Vulnera aũt que
fiũt in facie:aut fiũt sagitte teli uel cultelli pũctura uł alia
sił'i re pũgẽte quecũq; sunt vulnera huiᵒ loci.ꝓpterea ꝙ
est locus semp appens ꝛ ꝙ formositas faciei sup alia pul
chrũ reddit hoiem ꝛ ecõtra ꝯ̃riũ.Necessariũ est cyrurgi
co ut magnam hẽat diligẽtiam in vulneribus faciei.

Cura Vulnus ergo factũ ab ense uel sił'i qḋ semper
est lõgũ:debet sui subtiliter ꝛ ꝯiũgi. Et q̃
plures de nasi vulnere mẽtiunᷤ.dicũt enim ꝙ aliqs por
tauit nasum incisum in manu qui fuit in loco suo postea
repatus:qḋ est maximũ mẽdaciũ:qm̃ vitalis spũs incõti
nẽti perit.nutritiuus sił'r ꝛ motiuus. Jncipiam ergo
ab incisione nasi nõ ex toto vulneris:cuius aliqñ fit s̃m
lõgitudinẽ:ꝛ tũc est cura leuis ptibus ad inuicẽ cõductis
ꝛ pũctis ibi positis ꝓut decet s̃m doctrinã que in tracta
tu p̃mo capł'o de vulnere in carne supius diciᷤ de sutura
Si ṽo eẽt ex trãsuerso incisus usq; ad labiũ superius:
nõ tñ cum toto caderet labio:sed a lateribus firmiter se
teneret:tũc cõuerteᷤ nasus retro in suo scemate ꝓportio
nãdo nares ut recte pars inferior supiori directissime ut
cõsueuerat se ostẽdat.opponas duas tẽtas de cera subtili
ter ponẽs in naribus que supra vulnus attingãt si pote
ris:deinde a pte vna ꝓpe labiũ in fine vulneris dimittẽ
do spatiũ dimidij digiti infra qḋ facies vnũ pũctũ ꝛ aliũ
ex alio latere opposito:ꝛ facias vnũ frõtis opposito in su
premo.Et postea vnũ in pte media nasi ab utroq; latere
ꝛ postea inter pũctũ ꝛ pũctum singulos facies pũctos:ut
oẽs pũcti.ix.cum facti fuerint numerenᷤ. Supra su
turã puluerẽ spargas de calce thure ꝛ sanguine draconis
sepe dictũ:supra puluerẽ ordina pãnũ intinctum in albu
mine oui ꝛ oleo ro.aliquãtulũ agitatis:postea tres ibi fir
ma plumaceolos.vnũ inferius.duos a lateribᵒ ab utraq;
parte vnũ.deinde duabus liga bindis:ita ut vna teneat
nasum ad caput supius eleuatũ ne possit inferius descẽ
dere.alia ponaᷤ supra ut puluillos cõseruet:ꝛ puluerem
ꝛ suturã.Jlla que sub naso poniᷤ uersus partẽ posterio
rem in sup̃mo capitis torqueᷤ insimul.Et postea redit
ad partẽ frõtis supportando fixã illam ligaturã ne nasus
possit declinare inferius.Jlla que poniᷤ supra nasum cõ
torqueᷤ in occipitiũ posterius:ꝛ iterũ redit ad nasum te
nẽdo puluillos lateraľr ꝛ nasum ne uagari possint circa
suturas:ꝛ sup̃ frõtẽ ponaᷤ defensiuũ boli.ꝛ decetero fiat
sicut fieri diximus de vulnere carnis.tractatu primo.

Vulnera ṽo que fiũt in alia pte faciei cũ ense uel simili
instr̃o suanᷤ/ꝯducanᷤ/ꝛ curenᷤ:ut in eodẽ ꝯtineᷤ capitu
lo generali:hoc notato/ꝙ sutura que fit in facie semp de
bet eẽ facta subtilius ꝛ melius q̃ in vulneribus alioruꝫ
membroꝝ. Põt etiã sutura fieri in facie si vulnus nõ
sit nimis magnuꝫ sic.℞.masticis / sanguinis draconis/ꝛ
puluerica ꝛ distẽpera cum albumine oui ad mellis spissi
tudinẽ:ꝛ intinge ibi petias s̃m lõgitudinem vulneris:ꝛ
pone vnam illarũ ex vna parte vulneris:ꝛ aliam ex alia
parte:ꝛ pmitte siccari.postea renoua aliqḋ de sanguine
in vulnere:ꝛ conduc vulneris ptes ad inuicẽ:ꝛ sue illas
duas petias ad inuicẽ:ꝛ aspge de puluere de calce supra
cõductas partes:ꝛ pone sup oia pãnum intinctũ in albu
mine oui ꝛ oleo ro.ꝛ cõserua partes cuꝫ ligatura.sicq; ꝓ
cede de omnibus ut dictum est.

Si autem vulnera telo fiant uel sagitta ipsa extracta si
vulnus fuerit patẽs:tunc cura est eadem cum illa quam
diximus in primo tractatu:siue sit punctus neruus siue
non. Sed si sagitta esset in occultis faciei partibus ita
ꝙ videri nõ possit:tũc vnusquisq; igeniose laboret que
rendo quo modo stabat eger quãdo fuit percussus:ꝛ vn
de uenit sagitta:ꝛ ad quam partem videaᷤ vulnus tẽde
re:ꝛ videas si possis modum inuenire per quẽ extrahas

z tūc extrahaꝛ illa ficut pōt melius. Si nō pōt in vulnere īfundat oleū ro. z supra vulnus vitellū oui cum oleo ro. ponat: z dimittat sic/donec natura viā aliquā demōstret. Multi eni lōgo tpe in illis ptib⁹ sagittā occultā portauerūt: quā nā post lōgū tps expulit: uel expulsioni viā aliquā pparauit. ¶ Sūmo quoqꝫ ope caueaꝛ ꝙ per vulnera que fiūt in facie qn̄ suunꝛ nō remaneat in ore aliq̄ tortuositas per quā os loquēdo uel nō loquēdo remaneat tortuosum. sic caute facias tuā suturā ut nō possit hoc accidere: qđ optime facere poteris si factū tuū securus ordinare: z ordinatam cum plumaceolis triāgulatis z ligaminibus conseruare.

¶ De vulnē colli z ei⁹ anothomia. tractat⁹ scdi. Cap. III.

p. **Er collum** ī hoc titulo suppono locū totū itra caput ꝯtentū z humeros. Cuius anothomiā ꝫm ꝙ ꝓmisi uolo demōstrare. Quidā tn̄ faciūt differētiā iter collū z ceruicē: gulā z guttur: que tn̄ oia sub colli noie cōprehendunꝛ multotiēs. Collū enim ꝑmo formāt septē spōdiles q̄rū ꝑma cū osse basillari multis ligaminib⁹ tn̄ debilib⁹ alligaꝛ: debilia fuerūt ut illa iūctura leuiter moueretur. Erat aūt necessariū caput z collū in illa iūctura multipl'r ꝑmutari. Et fuerūt ēt in illa iūctura ligamēta debilia multiplicata ut multa magnū onus possent sustinere: qđ est caput sicut pauca fortia potuissent: que nō sic si fortia fuissent motu multiplici obedirēt. ¶ Prima enim spōdilis ligaꝛ firmiter cū scđa. Scđa cū tertia. Tertia cuꝫ quarta. Quarta cū q̄nta. Quinta cū sexta. Sexta cū septima. Septima ligaꝛ magis laxe ꝓpter colli motū cū ꝑma spōdili dorsi que octaua spōdilis incipiēdo a capite nuncupaꝛ. ¶ Ab istis septē spōdilibus oriunꝛ septē neruoꝝ paria: quoꝝ ꝑmū par ex loco qui est iter ꝑmā spōdilē z os basillare ꝓducit. scđm par inter ꝑmā spōdilē oriꝛ z scđam: z sic de singulis: z isti nerui per caput z collū z mēbra faciei z pectoris/spatularū z brachioꝝ multipl'r diuidunꝛ: z in q̄busdā locis eoꝝ rami cū aliq̄b⁹ ramis neruorū capitis cōponunꝛ. Et isti nerui ꝓprie motiui dicunꝛ: nec carēt sensu: sicut nerui capitis dicunꝛ sensibiles: nec tn̄ oino motu carēt. Ex istis ēt neruis a collo spōdilib⁹ uenientibus cōponunꝛ musculi qui sunt motus illarū ptiū istra. ¶ In collo quoqꝫ posteri⁹ ordinanꝛ uene manifeste uenietes ab epate ascēdētes ad caput sub q̄b⁹ sunt arterie occulte uenietes a corde que tēdūt ad caput ꝓpter utilitates supius notatas. Et iterū postq̄ oia in capite ipsoꝝ officia cōpleuerint. Iterū descēdētes per loca post aures portāt ptem māe spermatice per loca renū usqꝫ ad testiculos: q̄re dicit ꝙ si uene ille inciderenꝛ/hō nunq̄ gn̄aret. ¶ A latere dextro z sinistro colli ordinanꝛ due ceruices que sunt de mā ligamēti que ꝓcedūt ab ossib⁹ capitis z spōdiliū usqꝫ ad caudā iacētes a latere spine: z uocanꝛ ibi lōge que sunt q̄es z culcitra neruoꝝ uenientiuꝫ a nucha. ¶ A pte v̄o anteriori est gula a mēto usqꝫ ad pectoris furculā. Intra collū z gulā ab intra locaꝛ meri/siue ysophagus qui descēdit a pellicula circūdāte os interius usqꝫ ad stomacū: z est ꝯtinuus in ipso stomaco: z de eius sub̄a: z descēdit per ptē posteriorē colli coherēs spōdilib⁹ usqꝫ ad q̄ntā spōdilē dorsi ubi sepaꝛ a spōdilibus: z declinat ad interiorē donec ꝑforet dyafragma: z est ex duobus pāniculis cōpositus: z tunica iterior est musculus lōgitudinalis per quam fit attractio. In exteriori v̄o sunt musculi latitudinales: per quos fit expulsio. trāsuersales v̄o nō habuit: q: nō est ei nec̄ia retētio. ¶ Ex pte v̄o anteriori v̄sus gulā locaꝛ cāna pulmonis que cōposita est ex anulis cartilaginosis ligatis ad inuicē ligamentis pānicularib⁹ hn̄s a pte interiori pāniculū ualde coniungentē illos cartilaginosos anulos. anuli aūt illi cum ꝯiūgunꝛ cū mero v̄sus merū sunt defectiui: z est merus ad modū cāne: de qua ps q̄rta eēt ꝫm lōgū amputata. z postea subtili coopta pellicula ut cū per meri cib⁹ aliq̄n grossus nō hēat obstaculū: sed pāniculus ille cāne cedit cibo grosso per locū meri in stomacū trāseunti. ¶ Sup has duas vias est epiglotus ex trib⁹ cartilaginib⁹ cōpositus. Et ex latere dextro z sinistro istius cāne pulmonis sunt uene grosse que uocanꝛ organice siue guidegi: z sub illis ēt sunt arterie magne: ex q̄rū incisione magnū ꝓuenit ꝑiculū: z subita mors multotiēs ꝓp magnā affinitatē cū corde/z ꝓpinq̄tatē cū epate citius per eas euacuaꝛ sāguis: q: spūs exhalat qui est iter corpus z aiam amicabile ligamētū. ¶ Guttur diciꝛ eminētia epigloti: z lat⁹ gutturis diciꝛ gula. ¶ Nota ꝙ icessus neruoꝝ musculoruꝫ chordarū z filoꝝ ipsarū uenarū z arteriarū: z ipsarum ramoꝝ per ptes capitis ꝓcedūt ꝫm ordinē capilloꝝ. ¶ In collo v̄o z gula nerui ꝫm eoꝝ lōgitudinē ordinanꝛ: z per hoc vidē poteris quō sit necessariū cyrurgico semp incisiones facē ꝫm colli lōgitudinē z gule. Et ꝙ vulnera facta per gladiū ex trāsuerso sūt ꝑiculosiora q̄ꝫ si ꝫm lōguꝫ facta fuerint ꝓpter incisionē illarū ptiū ex trāsuerso.

Curatio Uidēdū est/ergo de vulnerib⁹ istoruꝫ locoꝝ. utrū facta sint ab ense: uel silib⁹: aut sagitta uel silib⁹. Oꝫ si ex ense: aut facta fuerūt ex trāsuerso uel ꝫm lōgū: si ex trāsuerso z fuerint icise uene aut arterie magne ualde est dubitādū: tn̄ succurrēdū est fluxui sanguis/z cōsolidationi uene uel arterie ꝫm doctrinā superius in caplo de fluxu sanguinis traditā. ¶ Si auteꝫ neruus icisus fuerit: ꝯducas ptes nerui z sue nerui pelliculas in sutura vulneris quā facies ꝫm doctrinā tibi traditā de ꝑcura locoꝝ neruosoꝝ: z suppone lūbricos terrestres ꝯtritos z bullitos cū oleo ro. z cōserua suturā cuꝫ ligatura z cūcta ꝯsequere sicut in sup̄dicto caplo est ostēsum. ¶ Si v̄o eēt ꝫm lōgū nō est necessariū nisi suere z supsꝑgere puluerē de calce thure z sanguine draconis ꝑdictū: z ꝯseruare suturā z puluerē cū ligatura usqꝫ ad ꝑfectā cōsolidationē. ¶ Si aūt vuln⁹ illarū ptiū factū fuerit a sagitta cultello uel telo z silib⁹: z fuerit ibi sagitta: extrahe illā leuiter: z si nō est/uel ea extracta: vide si est ibi emorrosagia: z tūc illā stringe ꝫm doctrinā tibi traditā. Si v̄o nō est ibi sanguis flux⁹: vide si est ibi dolor: ꝙ si nō ē: sufficit tibi ponē ꝑuā tētā: ut teneas aptū vulnus per vnum diē: ut videas an carebit oi dolore: ꝙ si caret/dimitte vulnus ꝯsolidari. Qm̄ aliq̄n accidit ꝙ sagitta uel aliud simile trāsit per collū z gulā z nō tangit neruū/nec uenā/nec arteriā: z tūc nō indiget vulnus nisi ꝯsolidatione. ¶ Si v̄o eēt ibi dolor uel ꝑncipiū iflationis: tūc eēt nec̄iū totū vulnus īfundē oleo ro. calo z iponē tētā nō nimis grossam iūctā in vitello oui: z oleo ro. calidis: z tenere vulnus sic aptū donec saniem faciat z postea mūdificare: z post mūdificationē incarnare: z postea cōsolidare.

¶ Nota ꝑicula que ueniūt ꝓpter hui⁹ loci vulnera.

Primum periculū est si collū ex trāsuerso cū ense incidiꝛ: ita ꝙ incidanꝛ spōdiles colli z nucha ex toto tūc est mortale. Si nō ex toto nucha incidiꝛ/sed lediꝛ est ꝑiculū amissionis sensus z mot⁹: z ad finē mortale nisi ualeāt medicamina rectificātia nuchaꝫ lesam que ponenꝛ inferius. ¶ Item si incidaꝛ ceruix aliqua ex trāsuerso uel aliq̄s magnus neruus: dato ꝙ vulnus cureꝛ collū nunq̄ habebit liberū motū. ¶ Itē si aliqua ex uenis organicis que dicunꝛ guidegi uel aliq̄ ex ex arterijs que sunt sub eis incidiꝛ: timeꝛ de morte subita ꝓpter subitā spūs exhalationē: z ꝓpter affinitatem cordis. ¶ Itē totalis incisio cāne pulmonis ex trāsuerso: ut plurimū mortale est. ¶ Itē diciꝛ ꝙ si uene que sunt post aures incidanꝛ: ꝓhibeꝛ generatio. ¶ Item incidiꝛ aliquādo uel pūgiꝛ neruus reuersiuus qui est sub aure ex utraqꝫ parte ex incisione uel pūctura cuius fit ꝑpetua raucitas. ¶ Si v̄o cum sagitta perforenꝛ loca illa etiam si ꝑforeꝛ trachea arteria/uel ysophagus: dummodo nō ꝑ medium perforeꝛ nucha: per competentia z bona remedia curabuntur.

¶ Nota modum ſuccurrendi nuche leſe.

Modus ſuccurrēdi nuche leſe eſt ut infūdas in ꝑncipio locū oleo roſaceo:⁊ ſuꝑ oleuꝫ ro.cū vitello oui ponaꝶ.oībꝰ modis intēdaꝶ ad doloris mitigationē:facta ſanie ponaꝶ mūdificatiuū cū cōfortatione ⁊ icarnatione:qꝺ ſic fit.℞.mellis roſati colati.℥.iiij.cere raſine.añ.ʒ.ij.terbētine.ʒ.ij.thuris:maſticis.añ.ʒ.j.mirre:ſarcocolle:mumie.añ.ʒ.ſ.olei de maſtice.℥.iij.farine ordei.℥.ſ.diſtēdaꝶ ſuꝑ pānū:⁊ ponaꝶ ſuꝑ nuchā leſam.Ex hoc enim q̄ꝗ̄ ſemꝑ debeat p̄cedē ꝓnoſticatio ad malū ꝓuenit nuche rectificatio:⁊ motus mēbꝛoꝝ īfra locū leſum exn̄tiū melioratio.ultra qꝺ poſſibile medico videbaꝶ.Forti nāqꝫ nāe nihil eſt impoſſibile:maxīe cuꝫ per bonū medicū ex rebus eam iuuātibꝰ:⁊ ad intentionē ualētibus adiuuaꝶ.¶ Et hic nota ꝙ oē vulnus quod ad ſubam cerebꝛi penetrat:uel ad nucham.Ita ꝙ ꝑ nuche leſionē motus ⁊ ſenſus in mēbꝛis aliqbus amittaꝶ:maxime ſi eſt a ſpōdilibus renū ſupꝛa.Et omne vulnus factū in extremitatibus lacertoꝝ:ut tribus digitis ſb̄ humeris ⁊ tribus digitis ſupꝛa cubitū ⁊ infra:uel tribus digitis ſupꝛa genu uel infra:⁊ oē vulnꝰ in loco neruoſo cū fortiſſimo dolore ⁊ duritie iudicādū eſt mortale:ꝑꝑ nobilitatē ipſius cerebꝛi ⁊ ꝓpter affinitatē nuche cuꝫ cerebꝛo a quo deſcēdit ſicut flumē a fonte:⁊ ꝓpter affinitatē illorū neruoꝝ cū cerebꝛo nucha mediāte a qua ꝓcedunt ſicut riuuli ꝓcedūt a flumine:q̄re ſemꝑ debes in talibꝰ ꝓnoſticare de morte:nec tn̄ niſi bn̄ rogatus:⁊ nō alr̄ a cura deſiſtas irrōnabilr̄.Qm̄ natura cum bonis iuuaminibus facit multotiēs que medico impoſſibilia videbātur:tales tn̄ curas nō diligas:nec niſi multū rogatus:⁊ ſic de mortuo te nullatenus intromittas.

¶ De vulneribus ſpatularū ⁊ bꝛachioꝝ ⁊ manuū:⁊ eoruꝫ anothomia.Tractatus ſecūdi. Cap.IIII.

o **Sſpatule** qꝺ eſt vnū ex q̄tuoꝛ oſſibus que ꝓueniūt ad formam humeri eſt os factū uerſus ſpōdiles ſubtile ⁊ latū:⁊ in finibus cartilaginoſum.Ex parte v̄o ſupiori habet ſicut vnam aciē aliquātulū groſſiorē.uerſus v̄o bꝛachiū in loco humeri eſt reductū ad quādam rotunditatem groſſam in qua eſt pixis quedā:⁊ eſt totuꝫ illud os factū quaſi ad formaꝫ pale cum qua infornaꝶ panis.Ex parte v̄o poſteriori humeri habet quādam eminētiam.In hac pixide ſiue cōcauitate huius oſſis intrat extremitas oſſis adiutorij:qꝺ qdem eſt os vnum groſſum:⁊ aliquātulum curuū multum cōcauū:ut eſſet leuius:ne grauitate viam lacertoꝝ impediret effectum uel officiū.hec extremitas rotūda pixidem intrat oſſis ſpatule:⁊ cuꝫ ea ligamento forti flexibili ⁊ inſenſibili alligatur.¶ Os autem furcule pectoris eſt ſic factum.

In parte inferiori habēs additamentuꝫ quoddā rotūdū qꝺ intrat quādā pixidē que eſt in ſupꝛemo ſupioris oſſis ex oſſibus ſeptem pectoris.Et vnaquaqꝫ ſuperioꝛ extremitas ipſius furcule ad ſuum tendit humerum:⁊ coniungitur cum oſſe ſpatule ⁊ adiutorij:ut iūctura humeri ſit fortioꝛ.Et ad hāc fortitudinē ꝑueniūt duo oſſa ꝑua que uocanꝶ roſtralia que aſſimilanꝶ roſtro corui ad quēlibet.ſ.humerū vnū qꝺ īfigiꝶ īter os ſpatule ⁊ os furcule:ſicut cuneus firmās ⁊ tenēs locū.¶ Os v̄o adiutorij in parte inferiori uerſus cubitū habet eminētias duas.vna q̄rū eſt eminētioꝛ altera:⁊ ſunt ambe ſicut medietas rotule cuꝫ qua hauriꝶ aq̄:que q̄dē eminētia intrat quādā cōcauitatē eidem in quātitate ꝯueniētē:que eſt in ſupiori ꝑte minoris focilis ſeu oſſis bꝛachij:⁊ ibi ꝯiūgunꝶ mediātibus ligamētis.¶ Bꝛachiū v̄o a cubito īferius duo hn̄t focilia ſiue oſſa:quoꝝ vnū.ſ.ſupius qꝺ tēdit ad policē de quo dictū eſt ꝙ cōtinuaꝶ cū adiutorio:⁊ eſt vnū:aliud autē qꝺ eſt īferius ⁊ tēdit v̄ſus minimū digitū manus:⁊ habet in ſumitate uerſus cubitū vnū additamētū roſtrale ſic ſcm̄.ſ.ꝙ ſupat cubitū per qꝺ ſit cubiti acuitas in hora plicationis bꝛachij ad iteriora:⁊ ꝓhibet ne bꝛachiū poſſit ad poſteriora plicari.Iſta aūt duo bꝛachij oſſa ſunt adeo ad inuicē inſerta:ꝙ videꝶ ꝙ minus quodā mō pateat in maiori oſſibus raſete que ſunt.viij.quoꝝ q̄tuoꝛ ordināꝶur ⁊ cōtinuanꝶ cū qbuſdā additamētis duoꝝ oſſiū bꝛachij p̄dictoꝝ:⁊ alia quatuoꝛ cōtinuanꝶ cū oſſibus pectinis manus que ſunt quatuoꝛ:quorū vnūquodqꝫ eo.ſ.pectinis cōtinuaꝶ cum oſſe ꝑmo ex tribus oſſibus cuiuſqꝫ ex q̄tuoꝛ digitis p̄ter policē.¶ Nam polex tria habēs oſſa:ſicut ceteri digiti cōtinuat ſuū ꝑmū os cum extremitate ſuperioris focilis ut ſit ſolus ex oppoſito cōpꝛehēdēs cum alijs firmius:⁊ firmius retinēs app̄henſum.¶ Oīa iſta oſſa:de qbus eſt facta mētio in iūcturis humeri.ſ.cubiti:raſete:⁊ nodoꝝ oīum digitoꝝ cōiūgunꝶ ad inuicē mediantibus ligamētis/ſicut dictū eſt.⁊ ueſtiunꝶ oſſa iſta carne ſimplici ⁊ muſculoſa ꝑm ꝙ ad mēbꝛi formam ꝑtinet meliorem.¶ Et ꝓcedūt nerui magni ⁊ manifeſti a nucha.qui q̄dē nerui cōponunꝶ cū ligamentis ⁊ carne ſimplici faciētes muſculos mouētes ꝑtes illas:quoꝝ aliqui ſunt ualde manifeſti:⁊ aliq ſūt occulti.ꝓpterea ꝙ in tres ꝑtes minimas diuidunꝶ.Manifeſtoꝝ v̄o quatuoꝛ ſunt muſculi in carnoſitate bꝛachij inter humerū ⁊ cubitum.vnus ex parte exteriori:alius ex inferiori:aliud ex ſupiori.Cum interioꝛ attrahiꝶ plicaꝶ bꝛachiū ad intra:⁊ ei contrarius elōgaꝶ.Cum aūt exterioꝛ acuiꝶ cōponiꝶ bꝛachiū ad extra:⁊ interioꝛ elōgaꝶ.Eodeꝫ modo per alios duos eleuaꝶ bꝛachiū:⁊ deꝑmiꝶ.Cum aūt aīe p̄cepto oēs eq̄liter laborāt bꝛachiū rectum erigiꝶ ad partē aliquā nō declinās:⁊ iſti muſculi tribus digitis ſub humeris iūcti ſūt inde chorde.Et ſimilr̄ ſupꝛa iūcturam cubiti:⁊ in adiutorij medio cum chorde ille ad eorū cōpoſitionē multipliciter diuidunꝶ.Infra v̄o cubitū tribus digitis chorde ille que carne fuerūt denudate trāſeūtes per cubituꝫ.Iterum cū carne multipliciter diuidunꝶ:⁊ alios faciūt muſculos:⁊ taliter ſit chordarū denudatio:⁊ muſculoruꝫ generatio donec vnuſqſqꝫ digitus particularē habeat ſi neceſſe fuerit ſuum motum.¶ In vno quoqꝫ v̄o bꝛachio ſunt q̄tuoꝛ uene manifeſte que ſicut ueniūt ab epate ⁊ ꝑ bꝛachiuꝫ diſꝑgunꝶ.Nam ex uena ramoſa que ex gibbo oriꝶ epatis:que ut diximus in duas diuidiꝶ ꝑtes.vnam aſcēdentē:⁊ aliā deſcēdentē:uenit aſcēdēs ad dyafragma ⁊ eius aliq̈ ꝑs per dyafragma diſpergiꝶ per mēbꝛa pectoris:⁊ alia trāſit ad ſubaſſellas:⁊ ibi biſurcaꝶ.Et vna pars tēdit per aſſellā per inferiorē ꝑtē v̄ſus cubitū ubi manifeſtaꝶ ⁊ uocaꝶ baſilica ſeu epatica:poſtea tēdit per parteꝫ inferiorē bꝛachij:⁊ reuertiꝶ ad manū inter digituꝫ minimū ⁊ annularē.⁊ ibi uocaꝶ ſaluatella ſeu epatica in dextra manu:⁊ ſplenetica in ſiniſtra.pars aūt altera que diuidiꝶ ab iſta aſſellari:tēdit per ꝑtē ſilueſtrē humeri:⁊ ibi diuidiꝶ.Cuius vna ꝑs tēdit ad caput:altera tēdit uerſus bꝛachiū.Et illa itē diuidiꝶ:cuius vna pars diſꝑgiꝶ ꝑ bꝛachium multiplr̄ ex ꝑte exteriori:⁊ uocaꝶ funis.alia recto tramite tēdit uerſus cubitū ubi manifeſtaꝶ per ꝑtē ſupiorem bꝛachij:⁊ tēdit ad manū donec manifeſteꝶ iteruꝫ inter policē ⁊ indicē:⁊ uocaꝶ cephalica.¶ Ex iſta cephalica ab humero ueniēte ex baſilica ueniēte ab aſſellari diuidunꝶ duo rami ad ſingula ſingulus:qui ad inuiceꝫ cōpoſiti cōſtituūt medianā ſiue purpureā.¶ Sūt ergo q̄tuoꝛ ut dictū eſt.ſ.funis bꝛachij:que per ꝑtē tēdit ſilueſtrē Cephalica que per ꝑtē tēdit ſupiorē.Baſilica per ꝑtē tēdēs inferiorē.Cōis ſeu mediana ſeu purpurea ſeu fuſca qꝺ idē eſt:que cōponiꝶ ex ramo baſilice:⁊ cephalice que per ꝑtē inferiorē mediā tēdit ⁊ manifeſtaꝶ in bꝛachij plicatura.¶ Multas nāqꝫ hn̄t uene ueniētes ab epate diuiſiones:donec ad diuiſiones ueniāt capillares:q̄s quidē diuiſiones anothomiçādo ꝓſeq nō eſt multum utile cyrurgico:neqꝫ diuiſio talis opi ſubijciꝶ cyrurgie.Sed ſufficit cyrurgico ſcire loca in qbꝰ uene magne repiunꝶ

z arterie:ut possit ab ĩparũ icisione piculũ euitare z eaꝝ incisionib⁹ succurrere cũ opꝫ. ¶ Nota etiã ꝙ ad q̄ðcũqꝫ mẽbꝛũ uena tẽdit ab epate nutriẽdi causa. Ad id quoqꝫ mẽbꝛuꝫ viuificãdi causa ꝑuenit arteria. z ubi sunt uene magne. ibi similr̃ sunt magne arterie: z ubi capillares. ibi sunt arterie similiter capillares.

De vulneribus

Per ea que dicta sunt. ꝑpendi põt qualr̃ magna supueniũt pericula ꝓpter vulnera que pueniũt in locis spatularũ/ subasſellarũ/ adiutorioꝝ/ bꝛachioꝝ/ z manuuꝫ sup̄dictis. ¶ Nã si vulnera fiũt in adiutorijs ul' bꝛachijs ex trãsuerso piculũ est icisionis lacerti: per q̄ð mẽbꝛũ inferius mouebaꝛ z periculũ de uene z arterie incisione: per quã sanguis restringi nõ possit per medicũ sicut uellet: z si fiat vulnus cũ re pũgente z cadat sup choꝛdã que est in extremitate musculi que uocaꝛ a Ga. thenantos ti mẽdũ est de spasmo: z per cõsequẽs de moꝛte. Nã doloꝛ intrat per partẽ punctã z icisam: z per partẽ nõ incisam ascẽdit cerebꝛũ: z sic inducit spasmũ choꝛdã illaꝫ nociua replẽs mã. ¶ Itẽ multotiẽs accidit ꝙ vulnera que fiũt tribus digitis infra iuncturã humeri z trib⁹ digitis supꝛa iuncturam cubiti: z infra ubi est lacertorum finis: z ubi choꝛde sunt a carne nude magnum inducunt dolorem: z per dolorem spasmum: z per spasmum moꝛtem.

Cura.

Si v̄o vulnera fiãt ꝑm lõgitudinẽ adiutorij z bꝛachij: tũc nõ sunt adeo timorose. Videat ergo medicus utrũ in his vulnera facta locis sint ꝑm lõgitudinẽ: z tũc ptes ꝯducat cũ sutura si ei⁹ ductura cum plumaceolis nõ sufficit: z supaspgat puluerẽ de calce dictũ sepe: z cũcta que in vulnerib⁹ que fiunt in carne/ fieri diximus: ꝓsequaꝛ. ¶ Si v̄o sunt vulnera ex trãsuerso: z icidaꝛ aliq̄s neruus uel arteria uel uena: tũc ꝓcedatur cũ strictura sanguis: z cũ sutura capitũ neruoꝝ ad inuicẽ uel choꝛdarũ: z ꝯseruet patiẽs a dolorib⁹ cũ bono regimine z quiete: silẽtio z plano: z cuꝫ appõne defensiui de bolo sup̄ vulnus. Q̄ð q̄dẽ defensiuũ z si in alijs vulneribus obliuioni tradaꝛ nullo mõ in istis vulnerib⁹ negligaꝛ. ¶ Sutura aũt ꝯseruaꝛ cũ puluere z ligaminibus z plumaceolis: sicut supius est oñsuꝫ: hoc aũt in loco z in similib⁹ nõ negligas. ¶ Et si ꝑtib⁹ choꝛdarũ z neruoꝝ eẽt ꝯtriuꝫ: z ꝙ pꝛo hoc eẽnt mot⁹ mẽbꝛoꝝ iferioꝝ debilitati: quib⁹ ꝑuebãt nerui uel choꝛde: necessariuꝫ est punctos soluere: totũqꝫ vulnus oleo ro. z oui vitello replere z supꝛa vulnus ponere de eadẽ medicina donec saniẽ fecerit: z postea mũdificare z icarnare: ꝑm ꝙ est supius declaratũ. ¶ Et si vulnerib⁹ in his locis factis calidũ supuenerit apa. ꝓcedas ut in ꝑmo capl̃o supius est ostẽsuꝫ. ¶ Si v̄o per appõnẽ olei z vitelli ꝙ ad sedationem ponis doloris: sanguis fluxus accideret ꝓuocari: ita ꝙ cuꝫ stricturis adhibitis doloꝛ augmẽtareꝛ: z oleo z ouo ꝓuocareꝛ sanguis: tũc esset necessariũ capita uenarũ z choꝛdarũ ferro cauteriçare candenti. Ita tñ ꝙ labioꝝ vulnerum exteriora ferro nullo mõ calido tangereñ nisi cuꝫ cauterio facere grossam escarã: z postea ponere vitelluꝫ cum oleo ro. usqꝫ ad casum escare: z postea mundificatiuum z regñatiuum. sicut oꝛdo pꝛius pꝛomeretur.

¶ De vulneribus thoracis z membꝛoꝝ in eo contentoꝝ z anothomia. tractatus secundi. Cap. V.

t Horax cõpositũ est ex septem ossib⁹: quoꝝ extremitates sunt cartilaginose: in quoꝝ supiori est pixis in quo figiꝛ furcula gule: iferius aũt hẽt cartilaginẽ plicabilẽ: z iacet sup ore stõci. ¶ Ista septẽ ossa thoracis ad inuicẽ ꝯgregaꝛ ꝑ modũ appodiatiõis: z cũ istis ossib⁹ septẽ ꝯtinuãtur septẽ coste magne ex utraqꝫ pte ab vno earũ capite: z ab alio capite ꝯtinuaꝛ cũ septẽ spondilib⁹ posterioribus: z sunt iste coste curue: z uocaꝛ loca costarum a pte anteriori pectora: uersus aũt spondiles uocãtur latera. ¶ Infra illa septẽ costas sunt q̄nque coste diminute, seu false: que ex pte posteriori cũ q̄nque ꝯtinuaꝛ spondilib⁹: ex pte anteriori cũ osse nõ appodiaꝛ: sed cũ lacertis uẽtris: ita ꝙ cedit ab anteriori dilatationi z ꝯstrictiõi uẽtris. ¶ Inter ꝑmã z secũdã de costis diminutis. hoc est inter octauã z nonã icipiẽdo a supiori ꝯtinuaꝛ dyafragma z reflectiꝛ usqꝫ ad octauã costã. s. ꝑmã. Et ex pte anteriori cũ ultimo osse thoracis: z diuidit nutritiua. Et etiã ex trib⁹ substantijs pãicularib⁹ cõponiꝛ. s. supiori: ex q̊ fit pãniculus qui diuidit cõcauitatẽ supiorem per medium: z ex quo creaꝛ pãniculi qui regũt mẽbꝛa pectoris ab intra: z pãniculo inferiori ex quo creaꝛ sifac: z oĩa mẽbꝛa inferiora z pãniculo grosso medio: per queꝫ fit motus dyafragmatus ad anhelituꝫ oppoꝛtunus. ¶ In illa aũt concaua superiori locatum est coꝛ z pulmo.

¶ Coꝛdis autẽ s̄ba ex carne dura foꝛti q̄si lacertosa creata est ut eẽt dura nõ cito recipiẽs nocumẽta. Quare q̄dam dixerũt illũ eẽ lacertũ/ sꝫ nõ est: q̄m lacerti uolũtarie mouenꝛ. Coꝛdis aũt mot⁹ nãlis est: nec ulla põt q̄escere uoluntate. Et est ad modũ pinee factũ in medio pẽdẽs cõcauitatis supioris: cui⁹ caput angusti⁹ uersus sinistrã ptẽ aliquãtulũ declinat: z est in pte supiori latum mixtũ quibusdã coꝛpib⁹ cartilaginosis ligamẽtis: z ibi ꝯtinuaꝛ cuꝫ quibusdã pãniculis foꝛtiorib⁹ oĩbus pãniculis coꝛporis ip̄m circũdãtib⁹. Nec ip̄m tãgũt nisi in parte supiori vñ hẽat originẽ: z ip̄m coꝛ defendat ab exteriorib⁹ nocumẽtis. z hẽt duos uẽtriculos. dextrũ. s. z sinistrũ. Et sinister aliquãtulũ est altioꝛ dextro. In medio illoꝝ duoꝝ uentriculoꝝ est quedã fouea: z uocaꝛ a q̄busdã uẽtriculus tertius sup uẽtriculo dextro z sinistro. ¶ Itẽ duo additamẽta cartilaginosa foꝛtia z flexibilia quãdã hñtia ꝯcauitatẽ z cõstringunꝛ z dilatanꝛ z recipiẽtes z retinentes nutrimẽtũ z aerẽ ad nutriẽdũ z tẽperãdũ coꝛ ad dextrũ nãqꝫ uẽtriculũ uenit vna uena ex ramosa uena: que est in gibbo epatis: que ꝑforat dyafragma: z poꝛtat pꝛo nutrimẽto sanguinẽ grossuꝫ z calidũ ut nutriat mẽbꝛa crasse s̄be. Et trãsit uena illa per dextrã coꝛdis auriculã. Et diuiditur per ip̄aꝫ coꝛdis s̄bam: residuũ aũt sanguis ad coꝛdis nutrimẽtũ supabũdat. Et qui subtiliaꝛ in ip̄a coꝛdis s̄ba ad foueã mediã digeriꝛ: i qua calefit z digeriꝛ z s̄btiliaꝛ z purificaꝛ. ¶ Et ita purificat⁹ tẽdit ad sinistrũ uẽtriculũ in q̊ fit ex ip̄o puro sanguie sp̄ũs g̃natio. Qui q̄dẽ sp̄ũs est s̄btilioꝛ clarioꝛ purioꝛ z splẽdidioꝛ oĩb⁹ coꝛpalibus rebus ex elẽtis q̃tuoꝛ g̃natis. Quare q̄dẽ uergit in nãm supꝛacelestiũ coꝛpoꝝ: z est iter coꝛpus z aiam cõueniens z ꝓpꝛiũ ligamẽtũ. ¶ Ex ip̄o quoqꝫ sinistro uẽtriculo due oriunꝛ arterie. vna quarũ est hñs vnã tunicã pꝛopterea appellaꝛ a q̄busdã arteria uenalis. Et poꝛtat subtilẽ sanguinẽ ad pulmonẽ per quẽ dispgiꝛ ut ex ip̄o subtili sanguine nutriaꝛ. alia aũt arteria est duas hñs tunicas: z ab ip̄a oẽs oriunꝛ arterie: que per ptẽ supiorẽ z iferiorẽ coꝛporis multiplr̃ diuidunꝛ: z oĩa mẽbꝛa viuificãt in tali spiritu quẽ cõtinẽt ad ip̄a mẽbꝛa per oẽs ptes coꝛpis delegato. ¶ Iste nãqꝫ sp̄ũs coꝛdialis qui per viã que dicta est a coꝛde sumit originẽ: sicut oẽs v̄tutes: quaꝝ est istr̃m cum ad uentriculos ꝑuenit cerebꝛi: aliã ibi recipit digõnem: que mereꝛ foꝛmã suscipe sp̄ũs aialis: z ita cum ad epar dirigiꝛ: in ip̄o foꝛmã recipit nutritiui: z in testiculis g̃natiui donec oĩs sp̄ũs oĩsqꝫ particularis virtutis perfectio cum virtutum opationibus coniungatur.

¶ Pulmonis aũt coꝛpus ex trib⁹ substãtijs est cõpositũ. De carne q̄dẽ rara z ramis arterie uenalis: z ramis cartilaginosis cõcauis z pulmonis cãnã ꝓtẽdẽtib⁹. ¶ Cãna nãqꝫ de qua anothomiã supius habuistis: z ip̄o vulnere in duas manifestas diuidunꝛ ptes: que per pãniculum diuidentẽ pectus manifeste diuidunꝛ: z postea vnaqueqꝫ duaꝝ partiũ cãne in ptes plurimas diuidiꝛ ꝑ pulmonẽ. ¶ Et arterialis uena ad ip̄aꝫ pulmonis s̄baꝫ diuidiꝛ multiplr̃. Pulmonis aũt utilitas fuit ut per ip̄sum aeris frigidi nos circũdãtis fieret attractio donec ad coꝛ

per sinistrã cordis auriculã seu archã ueniret ad suaz fumosam caliditatẽ tẽperandã in hora dilatatiõis cordis: et ide fumosaz reciperet cordis supfluitatẽ in hora cõstrictionis. ¶ Erat enĩ necẽia frigidi aeris attractio: ppterea q aer circũdãs nos in opatione cordialis spũs ualde frigidus repitur: sine cui⁹ tẽperamẽto per fumosam caliditatẽ cordialis spũs aialis suffocaret. Et qm̃ aer circũdãs nos nõ erat ita pur⁹: sicut human⁹ spirit⁹: necẽium erat q per mẽbrũ trãsiret rarũ ipm̃ ab oi ipuritate clarificãs: q̃re fuit necẽius anhelit⁹: q cõposit⁹ est ex duob⁹ motib⁹: nãlis. s. qui cõplet a gbusdã lacertis nãlib⁹: et uolũtario: qui a gbusdã uolũtarijs cõplet lacertis: qd̓ videri põt: eo q usq ad horã possum⁹ anhelitũ cõtinere: nõ tñ diu: et in dispositione apopletici: in quo q̃uis oia istrumẽta uolũtarij mot⁹ suũ pdiderint officiũ: eo q oẽs pncipales cerebri uẽtricli oppilant: lacerti tñ pectoris fortiter cõmouẽt fuitq pulmo manifest⁹ in duas ptes diuisus: ut si vni pti nocumẽtũ acciderit. altera toti⁹ suppleat iuuamentũ.

Pronosticatio de vulnerib⁹. vulnera qdẽ que fiunt in thoracis. i. pectoris ptib⁹ ualde sunt si usq ad ɔcauitatẽ trãseũt: timorosa qm̃ raro accidit qn aut sbaz tãgãt cordis: qd̓ nullo mõ solonẽ sustinet ɔtinui sine morte. aut sbaz tãgãt pulmonis: in q qdẽ vulnera nõ sanant: nisi sapiẽtissime et citissime solident: aut per dyafragmatis sbam: qd̓ qdẽ silr est mortale. maxime si in pte pãniculosa vulnus fuerit: non carnosa. ¶ Itẽ ẽt piculosa: eo q lz nullũ illoꝝ mẽbrorũ tãgat: et tñ per ɔcauitatẽ supiorẽ gladi⁹ trãseat: fit aliquotiẽs tãta spũs exalatio et cordialis spũs tẽperatio: q egri ethici ul' añ ɔfirmationẽ ethice moriunt. ¶ Cor aũt vulneratũ curã nõ recipit. imo mortẽ accelerat repẽtinã: eo q cor mẽbrũ est tribuẽs et nõ recipiẽs. oib⁹ eni donat v̓tutib⁹ pncipiũ: oiaq mẽbra disponit ad v̓tutes. Nullũ eni mẽbrũ v̓tutẽ suscipit aliquã: nisi per vitalẽ v̓tutẽ a corde uenientẽ ad recipiẽdũ ṽtutes alias disponat. est eni vite fons: omniũq v̓tutũ. ¶ Itẽ cũ cor pcutit gladio uel aliqua arteria magnã hñs cũ eo affinitatẽ subito mors prouenit: eo q aut pre timore tot⁹ sanguis arterialis cũ vitali spũ ad radicẽ cõponẽtẽ redũdat et calorẽ suffocat nãlẽ: sic licinij flãmã qñ sibi deficit oleũ ul' piguedo. ¶ Pulmo quoq ɔsolidationẽ nõ recipit nisi añ per discretum curet medicũ q̃ vulnus ueniẽs ad putredinẽ antiquet. Nã sanies nõ mũdificat nisi cũ tussi. tussis vulnus dilatat. ¶ Itez pulmo semp est in motu: et vulnerata mẽbra idigẽt ut qescãt. ¶ Itẽ pulmo sanguie nutrit acuto et tenui: de q dicit Gal. q nõ solũ malas carnes: sz ẽt bonas: aliqñ vulnerat et corrodit. ¶ Itẽ medicia ɔsolidatia que cũ sua sba terrea et stiptica est ɔsolidatia nõ uenit ad pulmonẽ nisi per viã ualde lõgã stõci et epatis. s. per uenas. in qua qdẽ via sua ṽtute stiptica spoliat. ¶ Nec obstat qd̓ di: q trãsglutiẽdo medicinã multotiẽs aspitatẽ cãne lenit pulmonis. qm̃ ṽtus aquea et aerea que lenit: que a medicia resoluit lenitiua sbtilis est: et põt per angustos trãsire poros. Sed ṽtus terrea stiptica ɔsolidatiua non põt ad pulmonẽ nisi per ptes p̃dictas plurimas puenire q̃re pulmonis vulnera nõ sanant: sz fiũt empica: postea finalr moriunt. ¶ Dyafragma q̃z restaurationẽ nõ recipit: eo q semp est in motu. est eni istrm̃ euẽtãs cordi: sicut folles fabroꝝ qui in eoꝝ aptura suscipiũt aerem: et in clausura illũ igni ministrãt: et etiã q est mẽbruz pãniculosum carne carẽs ex duobus spermatib⁹ gñatuz: cuius actus tantũ est ad anhelitum necessarius: quare anhelitus necessarius vite leditur ex ipsius modica lesione.

Curatio Uulnera quecũq ad ɔcauitatẽ supiorẽ penetrãtia si fiãt ex pte posteriori magis sũt timorosa q̃z si in pte sint anteriori: eo q in posteriori fit musckoꝝ et neruoꝝ origo: et loc⁹ posterior fit sbtilior et debilior et penetratõi facilior: pl'mõi q̃z ppigor: atq cõdi

¶ Si aũt cor vulneret. cuius signũ est sincopis et sanguis exitus nigri: et extremitatum subita frigiditas: et suspiria profunda / fuge / mortuũq iudica.

¶ Si ṽo pulmo fuerit vulnerat⁹: qd̓ cognoscit per tussim et sanguis exitũ spumosi et clari: s rubei et multi si vuln⁹ exteri⁹ est strictũ illud dilata. in vulnẽ aũt pulmonis puluere utere masticis olibani / dragagãti / gũmi arab. fenugreci. añ. Cibos da sorbiles: ut furfuris colaturã cũ penidijs: et iniunge ei silẽtiũ et quietẽ ab oi ope tã aiali q̃z corporali: nec vulnus claudas extrisecũ donec vulnus pulmonis videris solidatũ. postea vulnus extrĩsecũ cura.

¶ Si vulnus in dyafragmate fuerit: cui⁹ signũ pfunda suspiria: difficultas ispirationis: dolor lateris itolerabilis: tussis laboriosa: mortuũ illum iudica: maxime si accidẽtia sunt magna. Si ṽo parua cum cibis et potibus tussim mitigãtibus: et cũ tẽta nõ grossa in vitello oui et oleo iuncta. postea ad instar aliorum cura vulnerum.

¶ Cũ aũt vulnus est in cassuz penetrãs: et nõ est signũ lesionis alicui⁹ p̃dictoꝝ mẽbroꝝ cũ tẽta in oleo ro. tale vulnus parũper dilata: et cũ illud mutaueris: caue ne p vulnus aer exeat ul' subintret: sz semp anteq̃z egrũ mutes tẽtã ex pte exteriori grossiorem: et oia tibi necẽia ppara ne vno momento vulnus hẽat spatiũ respirãdi. Nã ex hoc multũ fuit spũs debilitat⁹. et mẽbroꝝ spũaliuz ɔueniens dispõnis acqsitio. oleũ ro. cũ oui vitello sup vulnus iponas. et ide tentã itinge donec vulnus cõpetẽter saniẽ acqsiuerit. Et tũc oi die sup lat⁹ egrũ vulneratũ deuolue: ipsumq tussire iube: ipsamq saniẽ totã per vuln⁹ euacua: siqua intus fuerit ɔgregata. ¶ Et si sanies multa fuerit et per vulnus bñ euãri nõ possit: p vulnus lauamẽtũ hoc per istrm̃ sic clisteri imitte itra cassuz. ℞. mellis ro. cum ros. ℥. iij. mirre / fenugreci / farie lupinoꝝ. añ. ℥. ß. bulliãt in vini dulcis lb. j. et aque lb. ij. bulliãt usq ad ɔsũptionẽ tertie ptis et colent: colatura iniciat. ¶ Sup ṽo locum exteri⁹ a die q vuln⁹ saniẽ acqsiuit. ponat hoc mũdificatiuũ sup pãno distẽsuz. ℞. mell' ro. colati. lb. j. farie ordei sbtilissime. ℥. iij. mirre fenugreci. añ. ℥. j. icorpent et bulliant lẽto igne cũ bñ icorporate fuerint et tenacitatez aliquã habuerit deponat ab igne et addant. ℥. iiij. terbentine lauate: et cũ eis bñ icorporet. ¶ Hoc mõ lauãdo et cũ emplo mũdificãdo tenẽdo semp vulnus aptũ cuz tentaquã hoc tpe oliuaꝝ itinges oleo donec sanies adunata interi⁹ pfecte fuerit deficcata: qd̓ cognosces p ṽtutis augmẽtũ: p anhelit⁹ bonitatẽ: et per tussis carentiã et doloris.

¶ Si ṽo hec oia faciẽdo discrete sanies nõ fuerit deficcata: tussis et dolor nõ fuerit mitigati / et virt⁹ fuerit debilis et spes est mali: ultra hoc nõ est aliqd inouãdũ. sz dei misericordia sola expectãda. ¶ Sed dolore pseuerãte cuz tussi et cũ saniei multitudie et cũ ṽtute forti: maxime si tumor aliqs in pte posteriori lateris appareat ẽx iter q̃rtaz et qntã costã diminutã fac icisionẽ nouã penetrantẽ donec ad locũ trãseas saniei: et p locũ illũ saniẽ exhe: et illud vulnus nouũ teneas aptũ: uet⁹ ṽo solidari pmitte. Et si necẽ fuerit p illud nouũ vulnus lauamẽtũ iniice: et exteri⁹ mũdificatiuũ appone usq ad pfectã saniei mũdificationẽ curã illã ɔtinua. ¶ Nã multotiẽs accidit pro vulnere penetrãte in pte supiori q̃si sanguis et sanies iferius sup reflexionẽ dyafragmatis adunatũ: que qdẽ reflexio est i loco q est iter qntã et q̃rtã costã quẽ dixim⁹ icidẽdũ. Nec põt sãguis et sanies ad vulnus supi⁹ hre decursuz: et si icidat iferi⁹ sanies deficcat: et eger q alio mõ moreret fit empicus. vulneꝝ thoracis et pectoris si nõ sunt penetrãtia cura ab alioꝝ curis vulnerum non mutatur.

¶ De vulnerib⁹ spine seu spondiliũ: et eoꝝ anothomia. tractatus secundi. Cap. VI.

6 **Spondiles** colli diximus eẽ septez. spondiles quoq costaꝝ diximus eẽ. xij. Renũ aũt spõdiles sunt. v. spõdiles sub renib⁹ sunt spõdiles. iij. sup locũ qui di: aborat alahume

¶ Os caude cõpositũ est ex trib⁹ spondilib⁹. sunt igit

oēs spōdiles.xxx. ¶ Est enī spōdilis os in medio pforatū per qd foramē trāsit nucha. Et hēt vnaqueqꝫ spōdilis q̄tuor additamēta. Et quedā hn̄t plura: que qdē additamēta ad sensualē opatiōnē cyrurgicā nō est nec̄iuz numerare. Sed oēs spōdiles cū hoc ꝙ hn̄t foramē magnuz par qd trāsit nucha hn̄t alia foramia lateralia p que nerui exeunt ⁊ uene ītrant. ¶ Unaqueqꝫ ipaꝝ spōdiliū xxx. cū sua socia ligamētis fortibꝰ alligat: qbus spōdiles oēs firmiter tanq̄ eēt vnū os ad inuicez alligant. Et illa tota ꝯiunctio spondiliū a talibꝰ spōdilibꝰ inferius uocat dorsuz seu spina: ⁊ est totius corporis fundamētum.

Pronosticatio de vulneribus. Uulnera que fiūt in his locis nō sūt pp aliud timorosa: nisi q: raro ꝯtingit: qn aut nucha incidat ex trāsuerso: que qdē trāsuersalis icisio mortē inducit pp debilitatē nuche a cerebro tanq̄ fluuiꝰ a fonte deriuāte: aut pp eius lesionē: q: lꝫ nō incidat ex toto: sed tn̄ puā recipiat lesionē motꝰ ⁊ sensus mēbroꝝ iferioꝝ ipeditur: qui per neruos uenētes a nucha motū recipiebāt ⁊ sensuz. ¶ Currit aūt aliud piculū ꝙ lꝫ nucha relinquat illesa spōdiles fortiter vulnerent: aut origines neruoꝝ a nucha ueniētiū ledant lōga que ab utraqꝫ pte spine seu dorsi a capite usqꝫ ad caudā distēdit pūgat. periculuz est spasmi ppter causas que sunt supius declarate.

Curatio tn̄ istoꝝ locoꝝ nō differt a curis aliorum vulnerum: nisi ꝙ medico est magis necessarium bona uti pnosticatione: cuiusqꝫ istorum locorum maiori diligentia procurare.

¶ De vulneribꝰ meri stomaci intestinoꝝ ⁊ uētris: ⁊ eoruz anothomia. tractatus secundi. Cap. VII.

Ixisse ubi recolimus q̄r meri p colluz trāseat ⁊ pforet dyafragma cum q̊ fortiter alligat. Cū aūt dyafragma transierit circa thoracē ⁊ vnā extremitatē ubi uere ēt os stōci ampliatur: fitqꝫ stōci forma talis.

¶ Est enī aliq̄tulū ab vna pte gibbosus ⁊ ab alia magis planus. Qui qdē ex duobꝰ est cōpositꝰ pāniculis. Interior vō vilosus ⁊ neruosus: exterior planꝰ ⁊ carnosus. In iteriori pāniculo sunt vili lōgitudiales: p quos fit attractio: ⁊ aduenıūt ei vili trāsuersales: per q̊s fit retentio In exteriori tunice sunt vili latitudiales per quos fit expulsio. Interior autem tunica fuit neruosa: ut suam sentiret inanitionē. Exteriꝰ fuit carnosa calidaqꝫ ⁊ hūida ut p eā fieret digō: q: pōt digerentis actio puenire ad rē que digerit sine tactꝰ occursu. Actualr aūt sensibile nō sentit rē tāgibilē nisi cū tactꝰ occursu. Interior aūt pellicula ex cibi succositate nutrit recepti in isto facto. Exterior aūt ex sanguie ab epate delegato p quādā uenā que p ipsꝰ stōci dispgit sbaz. ¶ Silr aūt creat cirbꝰ qui stōcū ⁊ itestina sua piguedie calefacit. ¶ In inferiori pte stōci ubi orificiū strictꝰ est supiori orificio ꝯtinuat. pmū ex itestinis que sunt septē: qd uocat duodenū: eo ꝙ est ad mensurā eiꝰ: cuiꝰ est lōgū ꝭm mēsurā. xij. policū trāsuersoꝝ: ⁊ est ex duabꝰ creatū tunicis: sicut cetera itestina. ¶ 2m intestinū est gracile seu iuolutū. ¶ 3m est ieiunū qd semp est uacuū: eo ꝙ sit felli ppinquū: multū recipiēs de colera qua ipm euacuat. Et ꝙ ad ipm plime tēdāt meseraice p q̄s et euacuat. ¶ Post istud est orbū seu saccus: qd tm̄ vnū hēt orificiū qd recipit totā fecē: in q̊ cōplet pma itestinoꝝ digō: ⁊ ad h̊ usqꝫ itestinū q̄dā ꝯtinuant ex meseraicis que recipiūt hūc bonitatis residuuz qd ab alijs fugerat itestinis. ¶ Post h̊ est colon qd ex uētris transuerso pgredit qd fecē recipit ab oi succositate utili denudatā. ¶ Post h̊ est lōgaon qd in fine q̄tuor hēt musculos: per quos fit retētio fecū: ⁊ iparū emissio uoluntaria: cui tm̄ associat expulsio nālis. Ois nāqꝫ motꝰ itestinoꝝ nālis est ⁊ sine lacertis: nisi motꝰ duarū extremitatū meri. s. ⁊ pudibūdi: ibi nāqꝫ nālis motꝰ cū uolūtario sociat. ¶ Fuerūt ēt itestina tribꝰ de causis numero plurimo ⁊ inuolutiōibꝰ multiplicibꝰ. Inuolutio pma ne foret necessariū aiali cibū sumere ⁊ incōtinēti ad sellā currere ꝭm ꝯsuetudinē bestialē. Et digō in stōco diminuta itestinis pluribꝰ cōpleret: ⁊ qd ab vno meseraicaꝝ fugit ordine: ab alio capet uel cōpleret. ¶ Sup stōcū ⁊ itestina ⁊ cirbū supdictū ordinat sifac qui est pāniculus simplex nō vilosus qui gn̄at ut dictū est in inferiori dyafragmatis pellicla qui ex pte posteriori ꝯtinuat cū dorso ubi suspēdunt stōcus ⁊ itestina. ¶ In pte vō inferiori gn̄ant de ipo siface duo didimi qui descēdūt sup os pectinis ⁊ circūdāt testiculos ⁊ fiūt idē iteriores pellicule testiculoꝝ: ⁊ per illos didimos trāseūt arterie ⁊ uene ad testiculos portātes vitā ⁊ nutrimētū ⁊ mām spmaticā ⁊ p illos ascēdūt a testiculis duo brachij qui sunt uasa spmatis in quibus pficit spma: qd per eos mitit ad virgā. ¶ Hec oia cōprehēdunt a pāniculo carnoso lacertoso q dr̄ mirach: ⁊ est uēter exterior in quo sunt lacerti qui iuuāt ad expmēdū feces uētositates ⁊ urinam ⁊ partū.

Pronosticatio de vulneribꝰ ptiū istaruz. Uulnera ḡ que ad stōcuz puenīūt ⁊ itestina rōnibꝰ sunt pluribꝰ timorosa. vna qm̄ eoꝝ actio corpi nimis est nec̄ia. sunt enim digōnis pme ppria istrā: ⁊ eoꝝ officina adeo corpori nec̄ia: ꝙ sine ea corpus nō pōt ullo mō pmanē. ¶ Si patiat ḡ solonem cōtinui perit eorū actio nisi cito vulnera solident: qd est difficile ⁊ aliqn̄ ipossibile: eo ꝙ sunt neruosa: carneqꝫ carētia: ⁊ ꝙ semp in ꝯtinuo motu manēt. Et spālr qn̄ vulnera cadūt in supiori stōci pte: uel in gracilibꝰ intestinis. Nā si cadāt in inferiori stōci pte carnosa: uel in grossis carnosis iferioribꝰ itestinis: ⁊ h̄ vulnera pue fuerit q̄titatis: sepe per discretū ⁊ bonū medicū restaurant.

Curatio Cū igit vulnera locis in his acciderint: videat medicus si stōci sba uel itestinorū fuerit pforata: qd cognoscit per cibi exitū siue fecis: ⁊ tūc vulnera iudicato mortalia. Si vulnus fuerit in stōco ⁊ vulnus uētris exteriꝰ nō sit latum amplietur paꝝ ⁊ stōci vulnus cū acu suat q̄drato ⁊ filo icerato sbuli spālr cum in pte fuerit carnosa. Nā si fuerit in pte supiori neruosa laborare penitꝰ nō opꝫ. Facta sutura pul. supaspgat ꝯsolidatiuus. ⁊ vulnus extrisecū donec stōci vulnus ꝯsolidatū fuerit: aptū relinquat. Post eiꝰ vō ꝯsolidationez vulnus extrinsecū sutura uel aliter solidet.

¶ Si vō vulnera fuerit in itestinis iferioribꝰ: ⁊ magne nō fuerit q̄titatis. Illud itestinū vulneratū suat silr: ⁊ fili caput ex̄ vulnus extrisecū aptū relinquat donec itestinuz fuerit solidatū. ¶ Si vō itestina per vulnus factū in uētre foras exierint: qd sepe accidit: itus cito dū calida fuerit reducant. Si vō ab aere alterata fuerit ⁊ iflata: fomētent cū spōgia in vino pōtico madefacta. Si aūt hoc non sufficit: caute vulnus uētris aliq̄tulū amplief: ut itestina possint facilꝰ itromitti. ¶ Quibꝰ intromissis uēter seu mirach cū sifac tali suat sutura ne si mirach solū ꝯsolidaret: ⁊ sifac nō ꝯtingeret solidari nō remaneret post ꝯsolidationē vulneris crepatura. Suat ḡ mō tali: acus triangulata cū filo duplicato icerato a pte figat exteriori: ⁊ pforent ex vno vulneris latere mirach ⁊ sifac illis mō debito ordinatis. Demū ab alia vulneris pte ab intrinseca pte ad extrinsecā sifac ⁊ mirach ꝯiūctis mō debito pforētur. Itē per latitudinē minoris digiti acus reducat p ptē exteriorē eiusdē ptis vulneris ad ptē interiorē mirach ⁊ sifac silr pforādo. deide ab alia pte quā pmo icepisti: sed mō iferiori ad exteriꝰ sifacē pfores ⁊ miracē: ⁊ ibi iuenies caput fili qd ex̄ vulnus in pnꝰ dimisisti: ⁊ tūc duo fila ad ex̄ ex vna pte vulneris firmiter recte ipa fila inoluas modis debitis ad inuicē retorquēdo. Et sic fiat faciendo de duobꝰ pūctis vnū nectamē donec sutura totiꝰ vulneris facta fuerit ⁊ cōpleta. p hāc enī suturā sifac neruosus carne carēs miracis auxilio solidat. Ita ꝙ post ꝯsolidationē ibi nō remanet crepatura. ¶ Sup suturā vō pul.

supſpgať ꝯſolidatiuus:⁊ cetera fiant que ſupͣ ſepius ſunt oſtēſa. ¶ Qꝫ aūt dr̄ a qbuſdā de appōne cānule ſambuci uel trachee arterie alterius aīalis inteſtinoꝝ ſuturam nō approbo:q: nec ꝓpter hoc inteſtina gracilia ſolidanť nec groſſis ſunt utilia inteſtinis.

¶ De vulnerib⁹ epatis ſplenis renū ⁊ ueſice:⁊ eoruꝫ anothomia.tractatus ſcdi. Cap.VIII.

e **Patis** ꝑma creatio fuit ex duob⁹ ſpmatib⁹ ſicͭ alia duo mēbra ꝑncipalia ſed ſue magnitudis ꝓfectio fuit ex ſang.qui ad cōplete carnis duritiē nō puenit. Eſt eni ipi⁹ ſuba carnoſa q̄ſi ſang.coagulat⁹:eo ꝙ chilus ad ipm pueniens a ſtōco in ſanguis colorē ⁊ ſubam meli⁹ mutareť. ¶ Fuit ēt exteri⁹ gibboſuꝫ:iteri⁹ cōcauū:ut ſtōco poſſet meli⁹ applicari. Eſt eni caliditas ſtōco:ſicͭ ignis lebeti. ¶ Hēt ēt epar additamēta q̄dā:q̄rū numer⁹ in aliqb⁹ eſt diuerſus. Nā i aliqb⁹ ſūt 4ᵒʳ in aliqb⁹ ſūt.v.in aliqb⁹ ſunt tm̄ tria. De ſpmatica v̇o ei⁹ iteriori mā vna uena i ei⁹ ſima gn̄ať que epis porta uocať:⁊ ab iſta.viij.ꝑm q̄ſdā:⁊.vij.ꝑm alios:⁊ ꝑm alios ualde plēs oriunť uene que ſūt ipſi porte ſicͭ radices arbori:⁊ dicunť meſeraice:q̄rū aliq̄ ꝯtiuanť cū fundo ſtōci:alie cuꝫ duodeno:alie cū inuoluto ſeu gcili pſime cū ieiuno.⁊ q̄dā cuꝫ orbo ſeu ſacco. Et ſūt tāqꝫ ſapiētes bero accurrētes ad iter: ⁊ i itinere de meliori mercimonia depdātes:puꝝ ſumētes ⁊ utilē:ipuꝝ v̇o ⁊ iutilē relinquētes. ¶ Et fuerūt plēs ⁊ ad loca diuerſa itineris ordiate:ut qd̄ vni euaſit ordini ſuſcipiat ordo ſequēs. Iſte nāqꝫ meſeraice bonā mercimoniā qd̄ eſt chilus alterare icipiūt ⁊ aliq̄lē in eo digōnē facē:ut ⁊ ipm ad portā dirigať alteratā. Ipa v̇o porta uerſus epatis ſbaꝫ in quo ſcd̄a cōpleť digō:ꝑm ꝙ in tractatu 3ᵒ de gn̄atiōe humoꝝ erit ꝓprio cap° terminatum. Ille v̇o capillares uene ad vnā vnitatē ueniūt:⁊ uenā vnā gn̄ant que ramoſa uena uocať que in duas diuidiť uenas ꝑm ꝙ ſupi⁹ eſt oſ̄ſuꝫ.

¶ Iſtd̄ epar locatū eſt a ſtōci dextra pte.ex pte v̇o ſiniſtra eſt ſplen q ꝑm ſuā figurā eſt lōgū:⁊ ꝯtinuať cū q̄dā ſtōci pte.⁊ cū alia ꝯtinuať cū dorſo v̇ſus coſtas. Qui q̄dē duos hēt poros.p vnū eni trahit melēā ab epe:ſan.a ſupfluitate melica depurādo de q̄ ſe nutrit ⁊ p aliū ori ſtōci continuū ſtōco ptē mittit mlīe:ut ei⁹ pōticitate icitet appetitū.

¶ Renes v̇o creati ſunt duo.vnus a dextris altior ⁊ alter depſſior a ſiniſtris.ſunt de carne dura creati ⁊ ſunt poſiti ab utraqꝫ pte ſpōdiliū itra coſtaꝝ ſpōdiles apud ſpōdiles:q̄s renū ſpōdiles dixim⁹ appellari.vnuſqſqꝫ duorū renū hēt colla ſeu poros.vnū ſupiorē ⁊ aliū iferiorē:p ſuperiorē aq̄ſitatē trahit ſan.a uēa ramoſa:nō oino tn̄ a ſā. denudatā:ſꝫ in ipis renib⁹ eoꝝ diſcraſiā utri⁹ ad ipoꝝ nutrimētū ſan.trahit aq̄ſuꝫ:⁊ a ſan.penit⁹ aq̄ſitas denudať. Que q̄dē aq̄ſitas eſt uria:⁊ p collū iferi⁹ ad ueſicā per uenā chilim:que a qbuſdā pori uritides dr̄:delegatur.

¶ Ueſica v̇o ex duab⁹ eſt ꝯtexta pelliculis:quarū utraqꝫ eſt neruoſa.⁊ hēt in iferiori pte collū carnoſuꝫ:qd̄ qdem in viris eſt lōgū qui ⁊ cū v̇ga ꝯtinuū trāſiēs p pitoneon In mulierib⁹ aūt eſt curtum ⁊ ꝯtinuať cū vulua. ¶ Ad iſtā ueſicā pori ꝯtinuanť uritides:⁊ apud collū ꝑmā pforāt tunicā:⁊ uria p illud foramē itrās motu nāli iter tunicā ⁊ tunicā aliq̄ꝫtulū aſcēdit ad ſupius:ubi iterior tunica pforať ⁊ ꝯcauitatē itrat ueſice:q̄re accidit ꝙ q̄ꝫtum plus uria ueſica repleť:tāto plus iterior tunica cum exteriori ſtricti⁹ ꝯiūgať. ¶ Et qm̄ duaꝝ tunicaꝝ foramia non recte ſint oppoſita:nihil pōt ad ſupiora de urie ſba redundare niſi collū eēt adeo oppilatū ꝙ nihil ide poſſet exire ⁊ hō magnos ſentiret doľ.q: tūc v̇tute forti exn̄te ⁊ doľ. fortib⁹ aliqn̄ redūdat uria ſupi⁹:⁊ per os exit aliqn̄ ꝙ in meip̄o pp doľ.calculi anteqꝫ ſcirē remedia ſum exptus. Collū v̇o ueſice vnū hēt muſculū:qui ſup ipi⁹ orificiuꝫ dilatať.qui q̄dē in ſanis uolūtaria ꝯſtrictione retinet urinā:⁊ in ſui relaxatione foras emittiť cū uētris auxilio cōprimētiū lacertoꝝ. ¶ De fellis aūt anothomia mētionē nō feci:q: de ipi⁹ vulnē nō facit nr̄a ſcia mentionem.

Pronoſticatio de vulnerib⁹ iſtarū ptiuꝫ. Uulnera ergo que fiūt in his mēbris dicunť ꝓpterea timoroſa:q: mēbra h̄ oia aut ſunt ꝑncipalia ſicut epar:aut ꝑncipalibus tali ſeruitute ſeruiētia:ſine qua corpus pmanere non pōt.

Curatio Epar nāqꝫ ſi fuerit in ſua ꝓfunda ſuba vulneratū totā eius pdit actionē:totuſqꝫ ſan.ꝯturbať qui eſt mā ſpūs:⁊ ſic turbať ſpūs q eſt vite ⁊ v̇tutū oiuꝫ fūdamētū:q: aīal nec̄io perit. Sꝫ ſi in aliq̄ ſuoꝝ additamētoꝝ pte ipm ꝯtingeret vulnerari:p bonū ⁊ diſcretū medicū ad modū alioꝝ itriſecoꝝ vulneꝝ pn̄t ſolidari:dūmō cureť cū vulnus recēs fuerit:qm̄ nā longā egritudinē in mēbro nō patiť ꝑncipali. ¶ Splē v̇o qd̄ eſt mēbrū ꝟuile ſi fuerit in pte ſui aliq̄ vulnerat⁹ bene curať.⁊ ēt ſi ex eo ps aliq̄ fuerit āputata:qm̄ reſiduū mēbri toti⁹ officij ſupplet vices:niſi pori ex trāſuerſo fuerit āputati:aut vuln⁹ nimis duꝝ fieri pmittať. ¶ Ex his aliqn̄ puenit ydropiſis:uľ ſtōci ppea debilitas coicatur.

¶ Uulnera que fiūt in renib⁹ nō curanť:qm̄ ex ſan.nutriunť aq̄ſo ꝯſolidatiōi ꝯ̄rio:⁊ qm̄ attrahēdo ſemp ſunt in motu:⁊ ſunt via p quā mordax trāſit urina.

¶ Ueſica q̄ꝫ ꝯſolidationē nō recipit vľnerata:qm̄ eſt mēbrū neruoſuꝫ carne carēs:⁊ eo ꝙ ſemp eſt in motu:⁊ ꝙ ſemp eſt urinā ꝯtinēs ⁊ recipiēs:que q̄dē q̄ꝫuis iter hūida corpa iudiceť ſic.tn̄ nihilomin⁹ eſt hu.corpalr̄:⁊ cū h̄ mordet ulcerat ⁊ adurit.h̄ oia ſūm⁹ nouit Hyp.cū dixit. ueſicā iciſaꝫ aut cerebruꝫ aut cor aut epar aut ſtōcus aut minuta iteſtina:dyafragma:renes:⁊ pulmo.h̄ oia vulnerata ſunt mortalia. ¶ Cū igr̄ medic⁹ uocať ad egrū q eſt in illis ptib⁹ vulnerat⁹ nūq̄d fugiet:Rᵒ.ſi medic⁹ eſt i terra ſua:niſi ſit bonis lōgis tpib⁹ approbat⁹:⁊ famā bonā: ⁊ famā ſuis lōgis bonis opōnib⁹ approbauit mortale fore vuln⁹ corā egri parētib⁹ iudicādo:⁊ ualde rogat⁹ egro ſemp ſalutē ꝓmittat.ꝑᵒ tn̄ ipm faciat ꝯfiteri:de reb⁹ ſuis tāqꝫ moritur⁹ faciat ordiare ꝑus q̄ꝫ v̇t⁹ deficiat:⁊ medic⁹ poſtea cū ſuis bonis opōnib⁹ ꝓſequať:ſicͭ de cura nullo⁹ dubitaret. ¶ Nā nā fac multotiēs:qd̄ ipoľe medico videbať:maxie cū fuerit bonis opōnib⁹ adiuuata. ¶ Nullo⁹ ꝯfidat medic⁹ de bonis ſignis q̄ circa egruꝫ plerūqꝫ videnť:qm̄ in ſuo ſemp ſit firm⁹ ꝓnoſtico mortis donec pfectiſſime ſi ſanare debeat ſit ſanat⁹. Nā multotiēs egri tēdūt ad mortē:⁊ videnť accn̄tia qetari oia:ac plˀmqꝫ fortificanť accn̄tia terrefaciētia ⁊ ꝯualeſcit. ¶ Sꝫ ſi medic⁹ fuerit in terra aliena de curatiōib⁹ talib⁹ nō recipiat: ſed oēs renuat:neqꝫ ſolū illas:uerūetiā difficiles nō diligat neqꝫ lōgas:qm̄ h̄ oia boni denigrāt medici famā:⁊ iuidis donāt mām diffamādi. Nec contra hoc te uanagloria vincat:neqꝫ cupiditas magni lucri.

¶ De vulnerib⁹ v̇ge ⁊ eoꝝ anothomia.tractat⁹ ſcdi. IX.

g **Loriosus** deus ⁊ excelſus q ſciebat hoieꝫ cōpoſitū ex ſba hu. ꝑᵃ ſpmatica in q̄ calor nālis ad debitā agebat ſiccitatē:q̄re cā erat extiguēdi ſeipm p accn̄s:ut eſt ſupi⁹ declaratū:⁊ ſciebat ꝙ vnicuiqꝫ hoi eſt termin⁹ i q̄ calor nālis ei⁹ finiť ⁊ hūiditas:q̄ eſt mors nālis:⁊ ꝙ alij ēt ſūt hoi abbreuiati termini in iuſſu ſuo.uoluit eidē benigne facē mēbra genitalia ut qd̄ ꝑm iduiduū pmanē nō poterat: poſſet ꝑm ſpēm pmanē. ¶ Creauit ḡ mēbra genitalia pfecta ꝑm ꝙ erāt nec̄ia dans eiſdē formā ⁊ cōpľonē ꝑm ꝙ erat nec̄iū ad eaꝝ ꝓꝑas actiōes:ꝙ eſt hoiem ex hoie gn̄are:ſicͭ ſupi⁹ eſt oſ̄ſuꝫ:⁊ admirabilē ꝯceſſit delectationē in coitu:ne aīalia coitū abhorrerēt:ſꝫ mľtiplicareť delectatiōe gn̄atio mediāte. ¶ Creauit ḡ ſupnus de⁹ in viro mēbrū virile:cui⁹ ꝑnᵐ eſt corp⁹ cartilagioſuꝫ ab extremitate puenīēs oſſis caude ꝯcauū:neruis uenis ⁊ arterijs iuolutū plurib⁹ q̄ꝫ ſit nec̄iū alij eiuſdē q̄ꝫtitatis membro. ¶ Et fuit ꝯcauū ut ſpū repleať:in capite caro ſenſibilis ⁊ ꝑpuciū:cui⁹ motu iuuať ſpmatis emiſſio. Euenit

eni ei tēsio corde tēsus ex cerebro nāle desideriū. z hūo: san. ab epe. Et hēt duo manifesta foramia: p vnū pcedit uria ueniēs a uesica: p aliō spma ueniēs a testicl'is. Sūt eni h duo foramia manifesta uera: s Aui. ponit 3ᵐ p qō trāsit qdā supfluitas que isensibilr exit qn̄ vir tāgit cum manib⁹ mulierē. Sz h 3ᵐ cyrurgico nō est adeo manifestū. ℂ Duo aūt testicli sunt ex carne glādulosa mamillaz sili glādul' gñati: qrū dexter in plib⁹ est sinistro grossior z fortior: z ueniūt eis p didimos uene z arterie portātes eis nutrimētū z vitā z supfluitatē boni sang. puri ex mēbris oib⁹: q dr ab Aui. supfluitas cibi qrti. Gñaturqz spma ex illa supfluitate sanguiea sumēs a testiculis albedinē: sicut lac gñatū ex san. sumit albedinez a mamillis. ℂ Cōtinuant qz cū eis duob⁹ uasa q sunt apō testicl'os latiora. z supi⁹ v̄sus v̄ge radicē strictiora q uocant spermatis uasa. Et dnr ab Aui. brāchi ul' brachij: p qs fit delatio ad v̄gā: z p v̄gā cū est cū muliē ordinata cōmixtio ad mrīcē. i his eni brachijs siue uasib⁹ spmatis forma cōplet: s m calorē prius alteret. ℂ Uena v̄o z arteria q ueniūt ad dextrū testiculū sunt illa q ad sinistruz ueniūt fortiores z ad ipz portāt san. plus digestū. Oia ista uenarū z arteriaz corpa z neruoz z spmatis uasoz dictorū p duos trāseūt didimos q sunt de sifacis sba ut est dictuz.

ℂ Matrix v̄o in muliē est creata neruosa: z est sic v̄ga inuersa z ei⁹ collū qō ex carne musculosa/rugosa/sensibili gñat/in q sunt i v̄gie uene q rūpunt tpe deuirginatiōis: z mrīcis pfūditas est sic osseū in viris: z hēt mrīx in laterib⁹ sui colli duos latos testicl'os: cū qb⁹ duo ɔtinuant uasa spmatis q sunt spmatis viri uasib⁹ breuiora: p q muliebre spma ad fūdū mrīcis effūdit: cū in hora ɔceptiōis cū viri spmate cōmiscet. ℂ Et hēt mrīx iteri⁹ tres manifestas ɔcauitates in mlierib⁹. Et hēt uenas p̄imas p qs san. ei uenit ab epe tpe p̄gnatiōis pro nutrimēto fetus: z p qs tpe natiuitatis san. supfluitas ex oib⁹ ei dirigit mēbris q tpe mēstruoz emittit: p quā emissionē corpus ex supfluitatib⁹ expurgat: z est iter grossuz itestinū z uesicā locata aliqtulū: est tn̄ altior qz uesica qbusdā cū dorso laxis ligaminib⁹ alligat: ut tpe imp̄gnationis possit ampliari: partusqz cōpleto tempore constringatur.

Pronosticatio

de vulnerib⁹ que fiunt: ergo vulnera i locis istis ualde uerēda sunt pp̄ter eoz subtilē cōpōnem z eoz nobilem z necessariā actionem.

Curatio.

Si tn̄ vulnus fiat in v̄ga virili s m mēbri lōgitudinē aut s m trāsuersuz: tn̄ modica qntitate cū suturis z pulueribus: z cū magna cautela defensiuoz flōmia in dieta tenui curā adhibeas diligentē. ℂ Si v̄o totalr ex trāsuerso accideret āputari: tūc vulnus eēt maxie timorosuz pp ipsi⁹ uenaz arteriaz multitudinē z neruoz. Aliqn̄ nāqz p⁹us eger morit qz fluxus san. restringat: tn̄ in h itēde casu dol'. mitigare cū olī ro. ca. iunctiōe circa pectinē z pitoneō: z cū cauterio cādentis ferri totū cauteriça vuln⁹ z san. ɔstringat fluxus. Et ut incisi nerui dispōne mutata spasmus qui pp dol'. accideret euitet. stringet enim san. sup oia cauteriū z dispōnem incisi nerui rectificat z coequat.

ℂ Uulnera qz q fiūt in testicl'is cito corrūpūt testicl'os uel auferūt oino: qre lz hō nō nisi p errorē sit in mortis piculo: tn̄ gñatio p h amittit q pp ɔruationez est necia spēi. ℂ Cura tn̄ illoz locoz a curis alioz vulnez nō mutat.

ℂ Mrīcis v̄o si telo ul' gladio corpus accideret vulnerari vulnus eēt oino mortale. Sz si collo vulnus fieri accideret pp aliquā rē durā intrātē vulnerātē bn̄ curat duz est recēs cū vnctiōe vnguēti albi Raß de cerusa distēperati cū suc. arnoglosse. ℂ Sz si vulnus ibi accideret antiqri: tūc indiget mūdificatiōe cū iniectione seri capni uel aq ordei: z cuz iniectione medicaminis noiati.

ℂ De vulneribus ancharū/coxarum/crurium/z pedum/z eoz anothomia. tractatus secundi. Cap. X.

a **Ancharū** ossa ɔtinuant cū ultimo osse spine: z sustinent oia ossa supiora z iferiorib⁹ sūt sustētaculū ossib⁹ siue suspēsoriū. nā oia ossa iferiora ɔpēdēt ab illis z ab illis mouent. ista ossa v̄sus ptē posteriorē sunt cartilaginosa sbtilia. v̄sus ptē anteriorē z iferiorē grossiora. ℂ Et habet vnūqōqz ipoz pixidē que uocat pixis anche: in q reuoluit v̄tebrū ossis coxe. s. ps supior ossis coxe. cū istis ossibus ancharū ɔtinuant ut pectoris ossa: z sunt eoz ptes s m quosdā: s m alios dr ꝙ vnūqōqz anchaz os hēt additamēta seu ptes. x. Sz in cyrurgia p vno supponit in illo pixide anchaz seu pixidib⁹ reuoluunt v̄tebroz coxaz ossa: sic piler ostij in cardine: z ligant ad inuicez illa duo ossa anchaz. s. z v̄tebri ligamēto duro flexibili z isensibili: qō qdē ab hūorib⁹ ad pixidē uenietib⁹ aliqn̄ relaxatur adeo ꝙ scie locus. s. ɔiūctiōis illoz aliqn̄ resilit: ex cā qz exteriori aliqn̄ dislocat. Cui⁹ rei pfectā hēbis doctrinaz in trac. 4° cū de cura dislocatōis tractabit h⁹ loci. Os v̄o coxe qō in pte supiori hēt additamētuz qō diximus est in pte exteriori gibbosuz. in iteriori v̄o plus latū z est multū ɔcauū: multā hn̄s medullā z grossuz z leue sic z forte nōne fortitudo motū ipediret uel grauādo. a pte v̄o iferiori lōgioris in iferiorib⁹ ossis extremitas maioris ossis ex ossib⁹ duob⁹ cruris itrat pixidē: ibiqz cū eo: z cuz alio maiore cruris osse fortib⁹ ligat ligamētis: z fit genu iunctura: cui⁹ ad ɔruationē z a lesionib⁹ p̄ruationē supponitur rotula que uocat ab aliqbus oculus genu: ibiqz ligamētis fortib⁹ alligat. sb illa rotula duo tybijs ordinātur ossa: quoz vnuz iferi⁹. s. mai⁹ est altero: min⁹ est in supremo supiorēqz seu anteriorē aciē facit tybijs: z iūgunt ad inuicē sic eēnt iserta. in iteriori v̄o pte ɔtinuant cuz osse calcanei qō sustinet oia z cū alchaab qō est os p qō cōplet iūctura: z cū osse qō uocat nauicula. ℂ Raseta v̄o pedis ex qtuor cōponit ossib⁹ decēter ad inuicē alligatis cū ossib⁹ illis 4ᵒʳ ɔtinuātib⁹ ossa pectinis: que sūt. v. cuz illis ɔtinuant digitoz ossa q sunt. xiiij. Nā vnusqsqz digit⁹ hēt ossa tria p̄ter policē q duob⁹ ossib⁹ est cōtentus.

ℂ Sup h oia ossa ueniūt nerui ab ultimis spine spōdilib⁹ qui cū ligamētis z simplici carne illaz ptiū ɔiūgunt: qui motū dant z sensuz illis mēbris ex qb⁹ magni fiunt in coxa musculi: q iux genu trib⁹ digitis sup a carne diuidunt: faciūtqz chordas trāseūtes sb genu ubi postea diuisi sūt iterū musculi donec ad vnūquēqz ueniāt digitū: sic in manu fieri diximus. ℂ Ex uene v̄o ramose ramo descēdēte: z ex arteria silr descēdēte ueniūt uenaz z arteriarū rami p ptes iguinū que manifestant in poplitis curuatura z sb genu cū chordis multiplice admiscent: qre locus ille cū vulnerat est maxie timorosus. ℂ Et inde descēdūt uene qb⁹ rami illi ad ptē deriuāt siluestrē: z sup cauiculā pedis duas manifestas demrant uēas: qrū vna uocat sciatica: altera renalis. alij ad ptē dōesticā seu itrinsecā: z uēas suas faciūt alias: qz vna uocat saphēa: altera v̄o uētris renalis: z manifestat iter minimū digitū z ānularē pedis: cui⁹ flōmia ultio ualet ad cācrēas q fiūt i crurib⁹: z ad malū mortuū z uarices z oia ulcera crurium.

Pronosticatio

de vulnerib⁹. Appet g ꝙ vulnera q in locis fiūt his ex trāsuerso sunt timorosa pp icisionē neruoz musckoz: chordaz: uenaz z arteriaz. quoz oium incessus est s m cruriū lōgitudinē: ex quoz incisione mala eueniūt accntia: que de corpoz illoz incisionib⁹ sunt supius noiata.

Curatio

Uulnera tn̄ que fiūt in illis mēbris nō uariant a curis alijs q brachioz vulnerib⁹ z manuū ut est ońsū. Uno tn̄ nōto ꝙ si vulnera fiūt trib⁹ digitis itra genu ul' sup pp illi⁹ nobilitatē loci super egrū aliqn̄ mala supueniūt accntia: q p bonū ēt medicū corrigi nō pn̄t donec eger etiam ex paruo illius loci vulnere moriat: circa quoqz calcaneum z posteriorem partem cura cautissima prebeatur.

¶ Incipit tractatꝰ tertiꝰ qui erit de curis aliaꝝ egritudinū q̄ nō sūt vulnera q̄ diuerſꝭ fiūt mēbꝛis a capite uſqꝫ ad pedes:q̄ ſepe ꝯtigūt ad manū cyrurgici:ꝛ hēt tres doctrias.
¶ Doctrina pͥma tractatus tertij cōtinet capl'a octo.
¶ De oꝛnatu capilloꝝ.doctrine pͥme.trac.tertij. Cap.I.

Capillus ex fumo groſſo de mā ꝓgrediēte viſcoſa gn̄atꝰ cū calore igneo ſicco foꝛmaꝛ. ¶ Et qn̄ fumꝰ ille plurimꝰ fuerit cū calore:tanto plus multiplicanꝛ capilli quibꝰ multa accidūt corrigēda. ¶ Plurimi qꝫ ipſoꝝ deſiderāt oꝛnatum.pͦ nāqꝫ de oꝛnatu.deinde ad alias egritudies aliq̄s deſcendamus.
¶ Si ḡ capillos vis facē lōgos diſſolue paꝝ ſinapis in aq̄ decoctiōis bletaꝝ:ꝛ laua ſepe:pꝰ lauationē vnge ol'o cōi.
¶ Si capillos flauos facē uolueris medicamē facias ad h̄ ꝓbatū.℞.mir.ʒ.iiij.lapi.ama.ʒ.vj.alexācī:qd̄ ē flos ſal' fecis vini combuſte.an̄.ʒ.iiij.terantur ꝛ diſt.cū lixiuio facto de cinere vitiū:ꝛ de eo vngantur in ſero capilli poſt bonā ablutionem cum dicto lixiuio.
¶ Si vͦ albos.℞.ſtercꝰ hirūdinū:ꝛ enulā ſiccā:ꝛ orobuꝫ qd̄ appellaꝛ in gallico vicia.ꝛ ſe.rapha.ꝛ ſulf.ꝛ florū cappa.ꝛ this:h̄ oia teranꝛ ꝛ cū fel.boui.ꝛ ace.icoꝛpenꝛ:de q̄ vnganꝛ capilli pͥus ſuffumigati cū ſulfu.qd̄ poſtq̄ ſic factū fuerit vicibꝰ pluribꝰ vngaꝛ ſepe cū ol'o ſābu.qd̄ fit de floribꝰ albis ſābu.poſitis in ol'o cōi al.ſic fit oleū ro.
¶ Si vͦ capil.extremitates a coꝛroſiōe ꝯſuare uolueris ꝛ ſciſſura:ipoſqꝫ planos ꝛ ſuanes facē gētē iducas ꝛ balneū:ꝛ ciba egrū humectātibꝰ bonis:ꝛ ex aq̄ mixta cū ol'o ſepe vnges.Si h̄ nō ſufficit vnge cū mucil.ſe.lini ꝛ pſilij
¶ Si criſpos ipos ꝯſideras.℞.tar.fenugr.mirte.ſe.raph.galla.gūmi ara.calcis vi.ablute ꝛ ſicce.an̄.teranꝛ oia:ꝛ miſceanꝛ cū lixiuio de cieribꝰ vitis:ꝛ de his fricēꝛ capilli
¶ Si vͦ vis a caſu capil.ꝯſeruare.℞.laudani.ʒ.j.ꝛ ſoluatur in.ʒ.iiij.olei mirti.de quo vnganꝛ capilloꝝ radices
¶ Si vͦ ne cani fiāt ꝯſuare uolueris:tūc eſt neĉe ab his q̄ fl'a gn̄ant abſtinē ꝛ a faſtidio:a piſcibꝰ coꝛruptis:a vio putrido ꝛ fl'a cū trocil.nr̄o de turbit ſepe purgare:vino bono forti ꝛ pauco uti:ſalſamētiſqꝫ ſbtilibꝰ cibaria ꝯdire hac uti trifera:que.℞.mirab.keb.ido.embli.ꝛ belli.an̄.ꝑ.e.teranꝛ:ꝛ cū oleo amigd.diu diſtēperenꝛ:poſtea cōficianꝛ cum optimo mel.al.ꝛ magdaleones fiāt. Et ſumatur ad quantitatem nucis omni mane.
¶ Capilli vͦ vnganꝛ cū cani fuerit aliq̄ de p̄dcis ticturis. Qꝫ ſi canos ul' al.capil.ni.deſiderares hr̄e:ſic greci hēre deſiderāt:ꝛ hyſpani fiat h̄ vnctura q̄ ſūt fol'.mirti:fol'.papa.ruffi:capi.ue.cipi ſpice:ſe.bletaꝝ ꝛ apij an̄.ʒ.j.bulliāt in lb.iiij.aque uſqꝫ ad.j.coleꝛ. Colature addaꝛ lb.j.olei viol'. Et bulliat in duplici uaſe donec aq̄ totalr̄ ꝯſumeꝛ. deide addaꝛ cuꝫ oleo.ʒ.ſ.acatie.ʒ.ſ.cineris facti de pineis a qbꝰ nuclei ſunt exēti/reponaꝛ/ꝛ ex eo vnganꝛ capilli q̊s rigidos facere deſideras atqꝫ nigros.
¶ De allopitia ꝛ tinea.doc.pͥe.trac.tertij. Cap.II.

Quāuis noia ſint ſigᵃ q̊q̊ mō reꝝ:noia tm̄ ſinonia equoca medicuꝫ ducunt ſepiꝰ in errorē:ꝓpea ſic als dcm̄ eſt:tutiꝰ eſt rē p cāꝫ eiꝰ eēntialē coḡſcē q̄ꝫ p nomē. ¶ Allopitia nāqꝫ a diuſis diuſimode ſumiꝛ:naꝫ loquēdo coiter ois capil.amiſſio uocaꝛ allopitia.Stricte vͦ dr̄ allopitia q̄dam lepꝛe ſpēs q̄ coꝛruptiōe ſ'latis gn̄aꝛ:in h̄ aūt capͦ tractaꝛ de allopi.que tm̄ capiti eſt ꝓpͥa.allopix gre.vulpes eſt latie Qm̄ ḡ vulpibꝰ in q̊dā āni tpe accit depillari.iō caſus capil.allopi.nūcupaꝛ.Tinea q̊ꝫ ſil'r caſus ꝓpͥe dr̄ capil.a tinea q̄ eſt ueſptilio q̄ ſic in alis caret pil':ſic ēt tinea pil' caret.Tn̄ cyrurgi.faciūt iter tineā ꝛ allopi.dr̄iaꝫ:qm̄ tinea ut dicūt:eſt coꝛruptio manifeſta:cruſtoſa.ſ.ꝛ ulceroſa:ſiue hūoroſa fuerit:ſiue ſic.ſꝫ allopi.dicūt ubi capil.cadūt abſqꝫ cutis vitio apparente. quid tamen fuerit in curis ualde conueniunt. Differunt hec ꝛ illa ſm̄ difficultateꝫ ꝛ facilitatem curationis.

Cura allopitie q̄ eſt ſine cutis ulceratiōe.nā in allopi.q̄ ſine cutis eſt vulnē q̄ aliqn̄ ꝓuenit i ſine egritudinū pp capil.nutrimēti defectū:aut pp poroꝝ aptionē nō eſt neĉiū niſi ciborū bonoꝝ augmētatio ꝛ cois nutricatio cū cibis bonis bonū gn̄antibꝰ ſang.capitiſqꝫ fricatio cū mātilis:ꝛ vngaꝛ cū oleo mirtil.Si vͦ hoc nō ſufficit:fricēꝛ foꝛtiter donec locus rubeat.poſtea cū coꝛticibꝰ fricēꝛ donec icipiat ueſicari.Cū aūt ueſice apparuerint:vngaꝛ cū adipe anatis.ſic multum ualet.

Causa ꝛ ſigna allopi.q̄ eſt cū cutis ulceratione.Si vͦ pp hu.fuerit malitiā:qd̄ coḡſciꝛ i allopi.nō ulcerata:qm̄ cure p̄dicte leues nō ualēt:ꝛ q: utpl'm hu.coꝛrup.cutis ulceraꝛ.vide qs hu.peccat ex coꝛpis totiꝰ hitudie ꝛ loci colore ꝛ diſpōe:ut ſi patiēs fuerit carnoſus delicatꝰ:ꝛ ſi oris hēt dulcedinē:puſtule q̊ꝫ in eo apparēt ru.uria fuerit ru.ꝛ ſpiſ.etas fuerit iuuētꝰ:uel ifra:ſi cibaria comederit ſan.gn̄atia:ut bonas carnes ꝛ vinum. Si ulcera q̄ ſunt i cute ꝛ cutis fuerit ru.ſanioſa:h̄ oia demōſtrāt ſan.abundare. ¶ Si vͦ coꝛpꝰ eſt macrū ꝛ uene ſunt manifeſte coloꝛ ruf.ul' citri.oris eſt amaritudo ꝛ ſiccitas ꝛ ſitis ꝯiūctiua ocl'i citria ignea ꝛ tenuis:ꝛ hēt faſtidiū ꝛ puū cibi appetitū:coloꝛ loci eſt citrinus ulcera ſic.ꝛ doloroſa ſignū ſunt col'e.Sꝫ ſi coꝛpꝰ fuerit ſbalbidū.uene ḡciles.egerqꝫ fuerit piger ꝛ getꝰ multū abūdat ſaliua vnctuoſa uria al.uel pal.ꝛ ſpiſſa ſitis paucitas ꝛ tarditas fuerit albꝰ ꝛ mollis:ꝛ hūiditatis multe ſine icēdio ꝛ calore ſigna ſunt ſ'latis.Qꝫ ſi coloꝛ cutis fuerit fuſcꝰ ꝛ macilēta fuerit hitudo uria fuerit palli.tenuis ul' ſbnigra uel viridis ꝛ tenuis ul' fuſca foꝛtē hēt appetitū ſan.hēt nigrū ꝛ ſpiſſū:ꝛ regimē fuerit p̄cedens ni.col'e gn̄atiuū:ut uſus carniū uaccaꝝ ꝛ capꝛaꝝ car.lētiū ꝛ ſiſiū:locꝰ egri liuidus cū q̄dā ſic.duritie ſignū eſt melie:lꝫ melia raro facit hāc egritudinē.niſi qn̄ ualde coꝛrūpiꝛ:ꝛ tūc eſt peioꝛ ceteris.

Curatio. Cū ḡ coḡueris qs hūoꝛ peccauerit p̄us hu.illū eūa:q: hec eſt gn̄alis reᵃ:ut dīc G.p̄us opꝫ vnāquāqꝫ cām abijcē:ꝛ h̄ in caſu tibi ponā doctrinā eūonis cū paucis ꝓbatis medicis ſecuris:ut ſis in locis plꝛibꝰ excuſatꝰ.Nec dicāt ſapiētes medici q de h̄ me rogare ſūt dignati labore:q̄ ego trāſiueri metas ſi libꝛo iſto laxatias poſui medi.qm̄ liber iſte nō ſoluꝫ eſt ꝓ ꝓfeſſoribꝰ cōpilatꝰ:uerūetiā ꝓ qbuſdā paupibꝰ ꝛ qbuſdā cyrurgi.cū manibꝰ bn̄ ſciētibꝰ opari:q̊s meꝰ liber multos poterit adiuuare. ¶ Scias ḡ q̄ plētitudo coꝛpis que idiget eūone:aut eſt ſm̄ uaſa:q: uaſa.ſ.uene nō pn̄t amplius ꝯtinē:aut eſt ſm̄ vtutē qn̄.ſ.vnus abūdat hūoꝝ p cuius abūdātiā curſū tr̄ſgrediꝛ nālē:cū igiꝛ plenitudo ſm̄ uaſa fuerit ut oēs hūores abūdāt ſemp eſt neĉiū icipe a flōmia ſi vtꝰ ꝛ etas ꝛ ꝯſuetudo pmiſerit:uel a ſcarificatione ſi vtꝰ eēt debilis:poſtmoduꝫ alij purgenꝛ humores. Qꝫ ſi fieret in hac erroꝛ:q: p medicinā p̄us purgans nō multos trāſeas dies qn flōmes.Si vͦ ſolus ſan.abūdet ſola flōmia ſufficit.Si vͦ hec cū medicia ſolueres/uel in p̄mis/ꝛ nō flōmares an̄/ul' poſtea cito/nō eēs ſecurꝰ qn medicia laxatiua febꝛē ſpāl'r ſi calida fuerit generaret.
¶ Col'a vͦ purgeꝛ cū hac medicia ſecura.℞.vio.ʒ.j.prunorū nūo.xij.ſebeſtē.xv.iuiubas.xx.coquanꝛ in.iij.lb.aque uſqꝫ ad vnā.coleꝛ:ꝛ in colatura reſoluaꝛ caſſieſ.ʒ.j.tamaridoꝝ:māne.an̄.ʒ.ſ.bulliāt duabꝰ vndis:ꝛ coleꝛ ꝛ colature addaꝛ in ſero.ʒ.ſ.mirabolanoꝝ citri.pul.ʒ.j reubarbari.In craſtino ſūmo diluculo caleſiat ꝛ coleꝛ:colatura illa diſtēpereꝛ cū.ʒ.ſ.ꝣucc.ro.ꝛ offeraꝛ. ¶ Ul' ſic.℞.tamaridoꝝ māne medulle caſſieſ.an̄.ʒ.ſ.mirab.citri.ʒ.ij.oia coquanꝛ in lb.j.ꝛ.ſ.aque uſqꝫ ad lb.ſ.Coleꝛ ꝛ colature addaꝛ.ʒ.j.ꝣucc.ro.ꝛ bibaꝛ. ¶ Ul' cū his pillis.℞.aloes ſuccotrini optimi epatici:qd̄ ſm̄ ueritatē eſt idē.an̄.ʒ.j.mirab.citrinoꝝ ꝛ indoꝝ reubarbari.an̄.ʒ.ij.ſcamo.q̄rtā ptē.ʒ.ſ.fiāt pill'e cū ſyr.vio.ꝛ ſit vna bona doſ ꝓ forti viro. ¶ Itē alie pill'e purgātes colerā purā:℞.mirab.citri.ʒ.j.ſcamo.cocte.℈.ſ.maſti.ḡ.iiij.teratur

ꝛ ↄficiant cū suc. barbe iouis: ꝛ fit doſ vna. ¶ Hoc no/
tato φ qñ vis humorē coleticū purgare semꝑ fiat humoꝝ ꝑpa/
ratio cū oxiçac. ꝛ cū cibis humidis ꝛ fri. ꝛ requie.

¶ Humorē aūt flaticū euā cū trocis. familiari nr̄o q fuit bone
memorie Magri Guil. de saliceto. q. ℞. turbit al. gūmo
si carnosi: cānelati abrasi. ʒ. j. ꝛ. ℈. j. dyaçiçiberos. ʒ. ij. icoꝛ
porent ad iuicē: ꝛ fiat vn⁹ trocis. cū mimo syr. ro. ¶ Dya
çinçiberos cū quo turbit admiscet: ꝛ qđ ē bonū ad ↄfoꝛ/
tādū stōcū: ꝛ ad digerēdū huores si sumat oi die sine ad/
mixtiōe alicui⁹ laxatiui. ℞. çç: al. ꝛ rasi. ℥. j. liquir. rase. ʒ.
iij. gariofili: cardamōt: nuc muſ. gra. padisi. añ. ℈. ij. çuc.
albis. lb. ij. fiat elctuꝫ nō nimis coctū. ¶ Uel cū his pillis.
℞. que sunt Rasis. ℞. pul. pigre turbit electi. añ. ʒ. x. pul.
collogn. ʒ. iij. ꝛ. ℈. j. terant ꝛ cribellent ꝛ ↄficiant cū oleo
amigd. ꝛ pille fiāt q̄rū doſ ē a. ʒ. ij. usqꝫ. ad. ij. ꝛ. ſ. ¶ Pul
uis pigre qui has itrat pillas: ꝛ eēt bonū si sumeret ꝑ se:
ꝛ est cois: ꝛ in eo cōueniunt Raſ ꝛ Aui. ℞. pul. ro. ru. ꝛ
mast. spica nar. cinamo. carpob. xilobal. xilocassie: assari:
añ. ℥. ſ. alo. boni duplū oiuꝫ. ¶ Si vō mā flatica eēt ad
mixta cū cola adde ꝑdcis pillis de turbit scamo. añ. ʒ. ij.
ꝛ. ſ. sticados arabi. ʒ. v. reduc turbit ad. ʒ. v. ubi dicebat
x. ꝛ hēbis cochias Raſ. que sunt optie: ꝛ diūsos purgāt
hu. in capite exñtes. ¶ Et vnū dico φ nō vidi medicinā
laxatiuā i q̄ ista duo ↄcurrāt potētia. s. laxādi: ꝛ securitas
exhibēdi: qm̄ si scio medicinā foꝛtiorē nō est ita secura: ꝛ
si scio securiorē nō erit ita potens. ¶ Melia vō purgat
cū hac leui medicia sepe data. ℞. epithi. ℥. j. bulliat dua/
b⁹ vndis in lb. j. seri caꝑni: ꝛ sic stet ꝑ noctē. mane calefi/
at dilucło ꝛ colet ꝛ bibat. ¶ Ul cū decoctiōe de epithi/
mo Raſ. que. ℞. mirab. ido. ʒ. x. polipo. ʒ. v. sene. ʒ. viij.
turbit qđ est bonū ad ↄfoꝛtādū stōcuꝫ. ʒ. iij. sticados. ʒ. x.
passulaꝝ enucleataruꝫ. ʒ. x. oia h̄ coqñt in lb. iiij. aque ad
℥. xv. deide addat epithi. ʒ. x. ꝛ bulliat vna vnda: ꝛ depo
nat ab igne: ꝛ cū īfrigidatū fuerit colet: ꝛ colature adda
tur çucca. ro. ℥. j. ꝛ bibat diluculo. ¶ Si vō foꝛtius vis
operari. da pꝛimo ante per horas. iij. has pillas: que. ℞.
alo. ʒ. j. salis indi. ʒ. ſ. agari. ℈. ij. elli ni. quartā ꝑtē vnius
ʒ. fiant pille cum melle: uel syru. simplici.

Remedia localia. Factis cōpetētib⁹ purgationi
b⁹ ꝑꝫ locū sic ꝓcede. vide si fricatiōes
ꝛ leuiora medicamia que dicta sunt in capłi ꝑn⁹ tibi suf/
ficiūt in allopitia sine cutis ulceratiōe. si sic: bñ qdē. si nō:
opꝫ ut adhibeas foꝛtiora. ℞. g̊ spume maris que est vna
spēs spōgie: ꝫ est sbtilioꝛ: albioꝛ: ꝛ assilat pulpe collogn.
ʒ. x. baurach: ꝛ est nitrū: ꝓ q̊ ponim⁹ salis gēme. sulfu. eu
foꝛ. añ. ʒ. ij. staphisa. cātarida. añ. ʒ. j. h̄ oia terant: ꝛ cū oło
ueteri misceant: ꝛ fiat capitis iunctio. ¶ Si vō vis cir/
ca locū depilatū foꝛti⁹ opari: maxie idicē. ℞. olei de ben.
℥. j. cātaridaꝝ ablatis capitib⁹ ꝛ alis. ʒ. iij. pistent cantari
des paꝝ ponant in oleo in fiala cū oleo ꝛ cātaridib⁹. po
nat sup lētas pꝛunas: ut lēte bulliāt: ꝛ semꝑ cū ligno agi
tet donec fiat sic vngtm̄. aromatiçet cuꝫ musco: de q̊ vn/
gat caput. facit eni caput uesicari ꝛ nascunt capilli. ¶ At
tēde φ aliqñ ꝑꝑ medicinā ubi sūt cātarides accidit tātū
incēdiū φ bñ tolerari nō pōt: ꝛ aliqñ tale icēdiū inducit
feb. ꝛ aliqñ iducit urie ardorē ꝛ ipedimtū v̊tutū ubicūqꝫ
ponant. in ꝑ⁹ casu succurrat cū iunctiōe vngti albi de ce
rusa dicēdi i antidotario. i 2⁹ casu ponas egrū in balneo
ꝑticulari ab vmbilico iferi⁹: in quo coquant folia malua
rū: viol. ebuloꝝ: cerasaꝝ. ¶ Allopitiaꝝ seu tieaꝝ alia est
curabilis: alia icurabilis. Si eniꝫ cutis iā fuerit ꝑdita: ꝛ
nata est cutis alia dura nō est laborādū: q: sup illā cuteꝫ
pilus nō orit. Itē si cutis fuerit cū pice cała nimis tecta:
ut dura fcā fuerit ꝛ callosa: nihil sıłr ei cura ꝓdest. ¶ Si
vō nō sic: ꝫ fuerit ibi pustule całe sanguinee: cutis q̊ꝫ hu
morosa v: tūc eēt optimū cutē scarificare capitis: ꝛ cuꝫ il
lo cało san. caput lauare: ꝛ postea cū folijs cauliū uł vitiū
totū caput coopire: ꝛ postea cū oleo nucū uł camomille
cało vngē donec totū caput sit bñ ulceratū cū his oleis:
ꝛ folijs fuerit bñ fricatū: ꝛ tūc icipiat deficcare cū his de/
ficcātib⁹ medicis. ℞. argillā ru. bñ suauē oi carētē sabulo
ne uł lapide: ꝛ distēpera cū ace. foꝛti sic vngtm̄: de quo ca
put vnge. ¶ Item. ℞. argille ru. ꝑtes. ij. sulfu. vi. cineris
coꝛti. cucurbi. siccaꝝ: pulpe collo. añ. ꝑ. j. tēpera cū aceto
vnge. istud plus deficcat: ꝛ multū ualet ad oia capitis ul
cera cała: ꝛ ad oēs pustulas in capite ꝛ facie. deficcat eni
ꝛ ↄsolidat. ¶ Si vō mā młtū eēt coꝛrupta: ꝛ eēt ibi mul/
tus ardoꝛ ꝛ caloꝛ ꝑus mitiget incēdiuꝫ cū vng̊ de cerusa
Raſ. quo totū vngat caput: ꝛ sup̄ vncturā ponat pānus
line⁹ in suc. crassule mi. madefact⁹ donec totū reꝑmat in
cēdiū. postea vngat cū oleo viol. totū caput: ꝛ coopiatur
cū folijs bletaꝝ donec cutis sine icēdio bñ fuerit hume/
ctata. postea cū sup̄dictis deficcātib⁹ ↄsolidet. ¶ Iteꝫ fit
ałr cura tinee noue. ℞. abꝛotani agrestis: eruce agrestis:
fumiter. lapatij acuti. arthemisie. añ. M. j. h̄ oia bulliāt
in oleo donec herbe fuerit assate. de illo oleo caput plu/
rib⁹ vngat dieb⁹. postea supspgat puł. fact⁹ de staphisa/
gria ꝛ ełło albo. ꝑ vnctionē eni h⁹ olei mā de cute educi
tur ꝛ ꝑ fricationeꝫ pul. deficcat. ¶ Si mā fuerit flatica
ꝛ in cute magna fuerit coꝛruptio: ꝛ cutis ulcerata ualde
fuerit ꝛ crustosa: lauet caput cū aq̄ decoctiōis maluaꝝ: ꝛ
vngat cū oleo camomił. ꝛ de nucib⁹ sıł mixtis. Et post
vnctionē folijs coopiat cauliū. ꝛ sic dieb⁹ fiat plurib⁹: do
nec cutis plus solito fuerit ulcerata. deide fricet foꝛtiter
cū cepe donec sentiat foꝛtiter icēdiū: ꝛ cutis ru. fiat. Dei/
de lauet cū lixiuio facto de cinerib⁹ vitiuꝫ in q̊ ꝓdissoluta
sit fex vini cōbusta: post fricationē caput totū cū h̄ vnge
psilotro: qđ capillos remouet: ꝛ locum deficcat. ℞. calcis
vi. ℥. iij. arseni. ℥. j. alo. ℥. iij. fiat puł. ꝛ icoꝛporet cum aq̄
feruētissima. Qñ uolueris opari: remotis capillis cū psi
lotro: redi iteꝝ ad lauationē ꝑdictā cū lixiuio ꝑdicto ꝛ fri
cationē cū cepe ꝛ fecib⁹ cōbustis donec mā penit⁹ defic/
cet. ¶ Postea ad capilloꝝ regñationē ꝛ cutis ꝑfectam
mūdificationē ꝛ ↄsolidationē vngat locus cū vng̊ qđ sic
fit. ℞. cineris capilloꝝ hūa. ℥. j. fecis olei de se. lini: uel ꝑ
eo de nucib⁹: mellis dispumati. añ. ℥. iiij. mir. ℥. j. sulfur.
vi. ℥. ſ. staphisa. ℥. ij. eufoꝛ. ℥. j. fiat vngtm̄. ¶ Si mā fue
rit mełica intēdas in ꝑn⁹ plus ad mollificādū ꝛ huectan
dum cutē cum lauatiōe cū aqua decoctiōis fol. viol. ꝛ fu/
miter. ꝛ cū vnctione olei viol. donec mā mollificata fue/
rit: ꝛ cutis fuerit humectata: egrūqꝫ cibis rege humidis:
ꝛ in aqua dulci balnea: post intende ad deficcandum cū
medicinis deficcantibus supꝛadictis.

¶ Medicamē Gał. ꝓbatū ad tineā ꝛ ulcera crustosa in ca
pite: ꝛ ad pustulas que dicunt saphati: ad ipetiginem ꝛ
moꝛpheā ꝛ capilloꝝ casuꝫ: ꝛ ad oēm scabiē ulcerosaꝫ. ℞.
gallaꝝ. ʒ. iij. seis cicute. ʒ. ij. baurach. pꝛo quo ponimus sa
lis gēme. ʒ. j. ꝛ q̄rtā ꝑtē. ʒ. vni⁹. collognide. eris usti. sul/
furis viui. añ. ʒ. ij. ꝛ. ſ. arsenici ru. aristologie rotūde. añ.
ʒ. ij. armoniaci. litargiri. añ. ʒ. j. capparis uenaꝝ citrinaꝝ
ꝛ est cucurma: ꝛ dꝛ in gallico terrenūta: pꝛo qua ponim⁹
lumbꝛicos terrestres assos: fisti sicce: radicis cāne sicce:
floris eris: aluminis fixi: rosarum: mirre: aloes succotri.
olibani. añ. ʒ. ſ. picis liqde: folioꝝ oliue: fellis uaccini. añ
ʒ. j. ꝛ. ſ. Terant oia sbtilissime ꝛ ↄficiant cum aceto: ꝛ po
nat ad solē in uase vitreo uel terreo iteri⁹ vitreato: ꝛ agi
tet cuꝫ spatula donec recipiat foꝛmā vnguēti: de quo vn
gat caput donec ꝑfecte curatum fuerit ꝛ sanatum.

¶ De saphati ꝛ furfuribus. doctrine pꝛime. tractatus ter/
tij. Cap. III.

6 **Aphati** sunt pustule ꝑue que nascun
tur in capite ꝛ frōte ꝛ facie pu
eroꝝ maxime ꝛ mulieꝝ: ꝛ quorūdā viroꝝ hūidorū: que
humorē emittūt subtilē: ꝛ faciunt aliqñ crustas.

Curatio. Ad cui⁹ curā est optima medicia pꝛi⁹ di
cta de cinere cucurbite si pistet cum ar/
gilla. pueri vō curant si nutrix abstieat a salsis ꝛ acutis.
ꝛ a foꝛti vio: ꝛ si puer balneetur in aqua decoctiōis floꝝ

camomille:rosarum:fenugreci.⁊ locus vngat cum oleo camomil.

Furfures sunt quedã squame:que per adustionẽ humoꝝ in cute ꝓueniũt que cũ caput fricat cũ vnguibꝰ acutis remouent:⁊ cutẽ inficiunt: que aliqñ sunt leues:⁊ pauce remouent cũ abrasiõe capilloꝝ:⁊ cũ vnctiõe serotina de oleo de oliua:⁊ cũ ablutione multe aque calide. Qd̄ si non sufficit. vngat caput cũ vnguẽto facto de farina ciceris:⁊ semis maluauisci tẽperata cũ aceto. Si v̄o per hec nõ remouent. hoc vngat vnguẽto. ℞. farine cicerũ. ʒ. iij. farine fenugreci:sulfuris viui/crossi:sinapis. añ. ʒ. iiij. cõficiant cũ aceto ⁊ aqua.

¶ De pãnis cossis ⁊ gutta rosacea:⁊ de lẽtiginibꝰ ⁊ cicatricibꝰ vulnerũ. doctrĩe ꝑme. tractatꝰ tertij. Cap. IIII.

p **Annus** est quedã sup̄fluitas maculosa coloris liuidi qua facies maculat:que ut plurimũ accidit mulieribꝰ ꝑgnãtibus:⁊ q̄bus mẽstrua retinẽtur:quorũ alius est antiquus ⁊ alius nouus:⁊ quãto magis est antiquus: tãto maiori participat nigredine:⁊ semꝑ fit ex mã melãcolica quam ꝟtus expulsiua mittit ad cutem.

Curatio. Ad cuiꝰ curã est i ꝑncipio a mãe melãcolice purgatione cũ decoctiõe cũ epithimo ⁊ sero caꝑno semꝑ ichoãduz dimissione cibi sanguinẽ melancolicũ generãtis. deinde accipiat in nouo pãno semẽ raphani:amigdalarũ mũd. farina fabarũ:semẽ melonis ⁊ cucurbite. oĩa pistent:⁊ tẽperent cũ aqua in qua dissoluat parũ croci:⁊ parum mellis fiat sicut vnguẽtũ:de quo facies inungat sero:⁊ mane lauet cũ aqua furfuris. ¶ Si v̄o pãnus fuerit antiquus ⁊ fortis fiat vnguẽtum cum semine eruce:cum argẽto vi. extincto cum saliua:pipere ⁊ nitro:⁊ distẽperatis cum oximelle. aliqñ enim est necessarium in loco ponere sanguisugas:⁊ postea inungere puluere catapucie:staphisagrie distemperatis cum melle. ¶ Item medicamen ad pãnuz:⁊ derbendas ⁊ serpiginem cui non est par:⁊ cossas. ℞. argenti viui. ʒ. j. gũmi amigd. ʒ. ij. Incorporent ad inuicem pistando donec non appareat argẽti viui uestigium: ⁊ adde seminum melonis mundatoꝝ. ʒ. iij. Et oĩa pistãdo incorporentur. de hoc inungat facies in sero. Mane v̄o lauet cum aqua infusionis vio. siccarum:⁊ cantabro.

Curatio lentiginum. Lẽtigines v̄o curantur cum fortiori purgatione:⁊ cum fortioribus medicinis de his que supra scribuntur ad pannum.

Cosse sunt pustule parue que nascunt in facie:maxime circa nasum:⁊ faciunt locum rubeum: ad qd̄ valet ultime ista medicina probata. ℞. sulfuris viui. ℥. j. teratur ⁊ cribelletur subtiliter per sindonez:⁊ ponat in lb. j. optime aque rož. in uase vitreo: cuius orificium obturetur ⁊ suspendat ad solem in mẽse iulij ⁊ augusti per. xl. dies:⁊ omni die uas moueat. de illa aqua loca inungantur lesa. ¶ Ad hoc etiam multum ualet humorũ adustoꝝ purgatio:qui purgantur cum medicinis colerã purgantibus ⁊ melancoliam.

Gutta rosacea que est cutis mutatio in rubeũ fit ex adustione colericoꝝ humoꝝ circa cutem pendẽtium:ad qd̄ ualet humoris salsi purgatio. Et hoc locale remediũ. ℞. litargiri auripigmẽti:sulfuris viui:viridis eris. añ. ℥. j. pulueris paruoꝝ suricum:siue muriũ cõbustoꝝ:quãtũ est medietas totius. hoc ultime puluericã:⁊ cuz duabꝰ partibꝰ succi trifolij:⁊ tertia assungie porci recẽtis nõ salite fiat vnguẽtum. ⁊ vnge in sero:⁊ mane laua cũ aqua decoctiõis 4^or^ se. fri. cuz pauca cãphora:⁊ absterge. ¶ Deinde vngat cum oleo tartarino:qd̄ sic fit. ℞. tartarũ vini al. ⁊ puluericã:⁊ distẽpera cum aceto ad modum paste pone in pãno lineo:⁊ illum pãnuz inuolue in stupis madefactis in aceto:⁊ pone sub cineribus calidis: ut bene cõburat stupa. postea ponat tartarum in cortice cucurbite: ⁊ fiat foramen inferius:⁊ qd̄ distillabit erit oleum tartarinuz. Quidã aũt ponũt sub diuo:⁊ quidã distillãt per alembicum:sicut aqua rož. distillat:ista medicamina cutẽ maculosam excoriant ⁊ maculam remouẽt:residuum curatur cum medicinis predictis ad pannum.

Cicatrices vulnerũ subtilian ⁊ remouent cũ litargiro nutrito:qd̄ est optimũ ad multa. Remouet enim maculas: ⁊ cicatrices subtiliat: asperitatẽ remouet palpebrarũ:carnẽ mollez ꝯsumit de vulneribus ⁊ ulceribus:⁊ carnẽ bonã gñat in antiq̄s. fit aũt sic litargirũ nutritũ. ℞. litargirũ tere fortiter in mortario:⁊ adde de aceto parũ. deide de oleo ro. postea aceto:deide oleo ro. ⁊ sic facias donec augmẽtet:⁊ in forma vnguẽti deueniat. augmẽtat eni adeo ꝙ ex. j. ℥. litargiri cũ oleo ⁊ aceto:ad vnguẽti librã ꝑueniat q̃ntitatẽ. ¶ Itẽ adeps anatis fermẽtũ dyaglon. hec oĩa cicatrices rectificant singulariter uel ꝯiunctim subtiliãt uel rectificant.

¶ De pruritu ⁊ scabie. doctrine ꝑme. trac. tertij. Cap. V.

p **Ruritus** ⁊ scabies fiũt semꝑ de salsis hũoribꝰ quos abhorret nã ⁊ ad cutis sup̄ficiem eos expellit.

Causa. Et accidũt qñ nutrientia comedunt salsa ⁊ multum acuta ⁊ vinum bibit purũ ⁊ forte. ¶ Et accidunt eis qui laborant ⁊ vigilant:⁊ balneo parum utuntur ⁊ raro pãnis lineis mutant:⁊ est de egritudinibus cõtagiosis:q: de vno transit ad alium. ¶ Hec egritudo q̃uis per aliquos dicatur alia sanguinea alia colerica:alia flegmatica:alia melancolica ꝺm diuersitatem humoris salsati:tñ cura reducit ad bimẽbrem. Nam species scabiei:alia est sicca:alia hu. sicca proprie appellatur pruritus. humida v̄o scabies.

Curatio. Ad curã huius pus salsum humorem euacua. digerat ergo mã cum hoc syrº: ℞. absinth. abrotani/cuscute/fumiterre/re. añ. M. j. radicis enule cãpane lapatij acuti. añ. M. ss. pruna. xx. nũo ficus. xij. dactiloꝝ. vij. sene. ℥. j. thimi: epithimi. añ. ℥. ss. fiat decoctio bona in lb. iij. aque:⁊ cuz vna aceti usq̃ ad lb. j. ⁊ ss. Colet:colature addat succi fumiterre clarificati lb. ss. çuccari lb. j. ⁊ ss. fiat syrupus. ¶ Deide purget cuz his pillis. ℞. aloes/epithimi/corticis mirabolanoꝝ citri. añ. ℥. ss. scamonee:rosarũ. añ. ʒ. j. pistent ⁊ incorporẽtur cum succo fumiterre ad spissitudinẽ mellis:⁊ ꝑmittatur desiccari donec possit formari magdaleon. Cum aũt dare uolueris forma pillulas ⁊ da. ʒ. j. hec medicina secure põt iterari sepe. Iuuat etiam flõmia si fiat alijs cõsiderãtis particularibus. ¶ Cõfert etiã multũ serũ caprinũ infusionis mirabolanoꝝ cum çuc. sepe sumere. cutẽ enim multum mũdificat. Fiat aũt cõfectio sic:ꝙ in lb. j. seri caprini ponat. ℥. j. corticis mirabolanoꝝ citri. puluericãtoruz in sero summo diluculo calefiat/⁊ colet:colature addat çucca. rož. ℥. j. ¶ Circa locum ad siccã scabiem valet aqua calida ubi cocta sint fumus terre:enula cãpana lapatium acutum:⁊ scabiosa:⁊ in balneo iungi cuz oleo rož. suc. apij ⁊ aceto:de quo fortiter corpus fricet in balneo seu stuffa. ¶ Item aliud vnguentũ Rasis ad scabiem siccã. ℞. salis cois:salis gẽme:ellebori nigri/costi. añ. ʒ. j. picis liquide:pro qua ponit terbẽtia. ℥. vj. olei viol. ⁊ aceti qd̄ sufficit:fiat vnguentuz:de quo fiat inunctio in stuffa ⁊ fricatio. postea stet ibi per horaz. deinde balneet in aqua decoctiõis furfuris:fumiterre:lapatij acuti:enule campane ⁊ arthemisie. ¶ Si v̄o scabies fuerit humida. fiant hec medicamina Rasis. ℞. argentum viuuz extinctum. Extinguit aũt sic. ponitur in scutella stannea ⁊ proijcitur supra saliua:postea fricatur cuz capillis humanis. deinde ꝯfrangitur adeo cum saliua:ꝙ nõ remanet uestigium. litargiri albi ad diffam ru. qd̄ est de auro. elleboꝝ nigrũ:alumẽ uetus. Et est alumẽ ꝙ ꝓpter antiquitatẽ puluericat leuiter oleãdrũ:litargiruz rubeũ. añ. hec

omnia teranť ⁊ cum aceto ⁊ oleo cōmuni misceātur: de quo totum corpus inungať in sero: ⁊ mane intret stuffaȝ ⁊ cum sudauerit fricet corpus cum usnee ⁊ aceto. Est autem usnea quedā lanugo viridis que circūdat arborem glādium: ⁊ oēs alias siliter de qua obturanť nauium fissure. ¶ Si vō per huiusmodi vnguētum forte patiens sentiret ardorem: vngať totum corpus cum oleo roš. bono: ⁊ qescat per aliquot dies. ¶ Item ad idem optimuȝ. ℞. succi affodillor: ⁊ cum melle albo distēpereť ⁊ bñ incorporeť: ⁊ inungať corpus in exitu a stuffa: hoc eni multum mundificat omnes sordes cutis.

¶ De impetigine/morphea/serpigine/⁊ albaras. doctrine prime. tractatus tertij. Cap. VI.

n **Os habemus** medicinā a duobus fontibus traditam magistror fonte salernij: ut a Constātino: Cuffone: Plateario: Joāne de sancto paulo: Mauro: ⁊ pluribus alijs auctoribus pmis: ut Hyppo. ⁊ Gal. ⁊ ab auctoribus sequētibus: ut Serapione: Ysaac: Joanne: Albuca. Auic. Haliabate: Joāne de sancto paulo: ⁊ alijs auctoribus pluribus: hi oēs auctores specialiter: ⁊ si ueritatem nobis tradiderūt in noibus rōni aliqñ nō cōcordāt nois: aliqñ ponit vnus/de qbus alij non faciūt sb eisdem noibus mētionem. Nam serpigo: impetigo: morphea sumunť aliter apud salernitanos: aliter apd arabes. Qd enim salernitani uocāt serpiginem: arabes uocant alūda. Et impetigo apud arabes est morphea: ⁊ apud salernitanos aliter: ⁊ aliter apud nos. Qd autē salernitani uocāt morpheam: arabes uocāt albaras: pter hoc ponā in hoc libro nr̃o descriptiones vniuscuiusq3 pmo ⁊ diffinitiones ⁊ causas: postea curas vniuscuiusq3 descriptionis. ¶ Dico ergo q serpigo est cutis exaspatio que serpit huc ⁊ illuc que diciť in gallico derdes: in lombardo dembeda/uel uolatica. ista puenit ex humoribus icineratis ex asperatione cutem petentis.

Curatio. Curať enim cum gūma cerasor distēperata cum aceto uel prunor: ⁊ cuȝ vnctione butyri ⁊ terbētine: ⁊ cum vnguēto pfecto ⁊ probato: qd ualet ad hoc ⁊ ad oēs fissuras manuū ⁊ pedū ⁊ oēs cutis aspitates. ℞. adipis anatis non colati/ysopi humide/olei ro. cere citrine/terbētine/amili/mucillaginis: seminum citonior. añ. ℥. j. fiat ex oibus vnguētum suaue de quo in sero fiat inunctio. Mane laueť cum aqua ifusionis seminum melonum ⁊ violarum: frequens quoq3 balneum aque dulcis conferunt: ⁊ cibi bonum ⁊ dulceȝ sanguinem generantis.

Impetigo est cutis uarietas in albo colore mutata sine cutis lesione in sua substantia uel forma: ⁊ non peccat ibi nisi color.

Morphea est cutis defedatio cum cutis sube ⁊ lesione.

Albaras etiā nō solū cutē inficit: sed etiā carnē. ¶ Causa vō impetiginis nō est nisi pter defectū vnius ex opationib⁹ nutritiue virtutis que sunt tres/apphēsio/solidatio/⁊ assimilatio. Apphēdiť eni in impetigine cibus bñ digestus ⁊ cōsolidať: sed tñ in assimilādo cutis deficit. Et est utplurimū eius mā sanguis flegmaticus. Et in hoc. s. in defectu assimilādi coicat cuȝ morphea ⁊ albaras. Sed in hoc differūt: qm̃ in morphea ⁊ albaras non solū assimilatio deficit: uerūetiam humor corrūpiť anteq3 ad corpis supficiē psenteť. ¶ Item differūt morphea ⁊ albaras: ⁊ ꝯueniūt: cōueniūt nāq3: quia utreq3 fiūt ex flegmatis corruptione: ⁊ tūc est morphea alba uel albaras: aut ex melie corruptione ⁊ tūc albaras nigra diciť: uel morphea nigra: differūt tñ q: virtus expulsiua fortis est in morphea: mā quoq3 pauca: qre ad cuteȝ totam mittiť. In albaras vō virtus expulsiua est debilis materia corrupta multa: qre nō solū cutē inficit sed etiam carnem: nec differt a lepra: nisi q albaras tñ inficit vnuȝ locū. lepra vō inficit totū corpus. ¶ Sicut he egritudies differūt in materia ⁊ in forma: ⁊ sicut in cutis defedatiōe ꝯueniūt: sic differūt in causis: ⁊ ꝯueniūt in curis. Conueniūt in hoc q oēs indigēt euacuatione humoris peccantis ⁊ cutis infecte rectificatione: sed differūt: q: vna leuiori indiget medicina: alia fortiori. Alia iterū fortiori fm ꝯueniētiam cuiusq3: uel inobediētiā humoris peccantis. ¶ Impetigo nāq3 reqrit abstinētiam a rebus flegma generātibus: ⁊ nauseā ⁊ fastidiū ⁊ usum mirabor. cōditor: ⁊ trifere minoris: ⁊ medicie flegmatis purgatiue. ¶ Locus vō vngať cū oleo de frumēto qd fit modis pluribus accipiť enim frumētū ⁊ sup incudē fabri calidā poniť: ⁊ aliud ferrū latū parū calidū ut nō adurat poniť supra triticum: ⁊ cōprimiť: ⁊ qd inde manat est oleum frumenti. ¶ Itē aliter. ℞. duo uasa terrea: quor orificia vnū iret in aliud: illud uas in quo aliud intrat sepeliať in terra. in alio vō ponať triticū: ⁊ obtureť orificiū eius cum filis de ere inuolutis in modū globi: ⁊ ꝯiūgať illud orificiū obturatū cum alio orificio alteri⁹ uasis sepulti: ⁊ orificia ambo ex pte exteriori luteņť cum argilla ne possit aliqd exhalare. Et postea fiat ignis circa uas qd est supra terrā: ⁊ manabit oleū satis in uase iferiori: ⁊ de hoc oleo locus vngať ⁊ fricet fortiter inungēdo. ¶ Si aūt hoc non sufficit in loco sanguisuge multis vicibus sunt ponende donec flegmaticus sanguis penitus auferať. q si nō sufficit supponať medicamē de uētribus cantaridarū pistatis cum fermēto donec locus excorieť: ⁊ postea cum vnguento de cerusa cureť: fricatio quoq3 cū vnguēto facto de armoniaco ⁊ acetositate citri nitro ⁊ aceto conferunt.

Curatio morphee albe. Morphea alba curať cuȝ purgatione corrupti flegmatis cum hac speciali medicina. ℞. trifere minoris. ʒ. iiij. turbit/pul. pigre. añ. ʒ. ij. colloqntide. ʒ. ß. fiāt pille cū melle: ⁊ sūt dos. iij. sumanť in qlibet hebdomada. in diebus vō interpolatis sumať qlibet die in mane. ʒ. ij. trifere mi. ⁊ caueas a cibis generātibus fastidiū atq3 flegma. locus vō fricet i sole cum vnguēto facto de tapsia ⁊ se. raphani rubea maiore elleboro nigro ⁊ sinapi distēperatis cum aceto: fricatio quoq3 cum squilla confert.

Curatio nigre morphee. Nigra vō morphea curať purgādo sepe melācoliam cum sero capno cum epithimo ⁊ alijs medicinis dictis in allopitia ⁊ cum dieta humectatiua ⁊ cum abstinētia a cibis melancoliam gñantibus: ⁊ cum frequēti balneo dulcis aque: ⁊ cum fricatione rerum localium predictarum.

Curatio albaras albe. Albaras vō alba cum eisdem curať medicaminibus. s. cum purgatione corrupti flegmatis: ⁊ cum medicaminibus fortioribus qbus morpheā albam curari diximus. ¶ Vomitus quoq3 frequēs est utilis: dieta quoq3 desiccatiua utēdum est: ⁊ flegmatis ꝯsumptiua. ¶ Locus vō cū squilla fortiter fricet in stuffa: postea supspargať pul. factus de tapsia/staphisagria/uētribus cantaridarū/semine eruce/ ⁊ stercore colūbino: inunctio quoq3 cuȝ sanguine serpētis nigri a ppietate curat.

Albaras nigra non curať: q: est lepra pticularis nisi posset cum oibus suis radicib⁹ extirpari: sed palliari pōt color eius ut plus colori corpis assimileť. Ad qd ualet ista tinctura. ℞. aloxantū qd est flos salicis/mirram/fecem vini cōbustam/argillam rubeam maiorem/alumen. teranť omnia: ⁊ locus inde fricet donec patiens puncturam sentiat ⁊ arsuram. hoc enim locū pluribus tingit diebus.

¶ De lepra ⁊ iudicijs leprosi. doctrine prime. tractatus tertij. Cap. VII.

l **Epra est** egritudo turpis pueniēs ex materia corrupta uel humore reducto ad formam melancolie corrupte. Et est toti corpori sicut cācer existit vni mēbro. Cum enim

melãcolia multiplicaẜ in corpe:⁊ viscera nõ sunt fortiora ad expellẽdũ ⁊ purificãdũ ipsam a sanguine:⁊ vie inter splenẽ sunt oppilate:⁊ pori cutis ꝯclusi nõ sufficiũt ipsaꝫ excludere cõculcaẜ ⁊ corrũpiẜ. ¶ Itẽ qꝺ corrũpit cõplexiones mẽbrorum:⁊ si multiplicet eius corruptio:forme qꝫ mẽbrorum corrũpunẜ:⁊ cõpagines dissoluunẜ. ¶ Et lꝫ añcedẽs mã potuit eẽ diuersa sicut sanguis:flegma:colera: melãcolia:tñ ꝯiũcta mã semp est mel'ia corrupta:⁊ est de egritudinibus ꝯtagiosis ⁊ hereditarijs:qm̃ trãsit de vno ad aliũ/⁊ hereditaẜ:lꝫ hec duo semp nõ sint necia. Nam aliqñ sanus ꝯuersaẜ cũ leproso/nec inficiẜ:⁊ leprosus potest etiã sanũ gñare. ¶ Est etiã vna de causis lepre si cõceptio fiat tpe mẽstruorum. Quanꝗ̃ ergo cãe ⁊ signa lepre multipliciter diuersenẜ:cure quoqꝫ ꝑm eius uarietatem sunt diuerse:parcẽs ṽborum lõgitudini ponã in hoc loco signa lepre que multũ sunt ad cyrurgicũ necessaria:⁊ curas que sepe p manꝰ cyrurgicorum currũt sciẽtiũ medicinã

Signa lepre.

Leprosis pili cadũt capitis/supciliorum/⁊ barbe. Cutis frõtis ualde tẽdiẜ.ita ꝙ pp tẽsiones videẜ lucẽ. ¶ Iterũ aliqbꝰ rubet facies:⁊ tumet cũ q̃dã liuiditate specialr̃ circa nasum Itẽ haud nunꝗ̃ lachrymas emittũt. Aspectũ hñt toruuꝫ ⁊ terribilẽ:terribileꝗ̃ hñt somnum:albedo oculorum obfuscaẜ. ¶ In supcilijs ⁊ palpebris subtilianẜ pili. ¶ Item vox est in eis aut rauca/qꝺ est utplurimũ:aut ualde acuta. ¶ Malorum sunt morũ.nõ ꝯfidũt de aliquo. Nares eis gracillanẜ:aut maxime igrossanẜ:⁊ difficile emittũt flatũ per nares:vngues hñt eis liuide. ¶ Itẽ anhelitꝰ eis fetet ⁊ sudor. ¶ Itẽ accidit eis strictura pectoris cũ multitudine sternutationis. ¶ Iteꝫ plus optãt coitum solito. ¶ Impetigines maxime in eis appent in ꝓncipio:⁊ maxime si curanẜ ⁊ postea recidiuãt est signũ lepre. ¶ Itẽ si nodi curanẜ in eis ⁊ recidiuãt:est certũ signũ. ¶ Item sunt pigri ⁊ põderosi. ¶ Itẽ cũ se expoliãt fit cutis eoruꝫ ac si eẽt anseris de nouo depilati. ¶ Itẽ signũ occultum si pũgaẜ posterior ps tybie nõ sentiẜ. Et si laueẜ mẽbruꝫ cũ aq̃ incõtinẽti siccaẜ. ¶ Itẽ formicatio in frõte palato ⁊ lingua manifesta signa sunt ꝙ oculi rotũdanẜ:pili extracti carnẽ hñt. Vngues igrossanẜ:⁊ stabũt cũ eminentijs. Carnositas que est inter policẽ ⁊ indicẽ cõsumiẜ. ¶ Si pũgunẜ in talo nõ sentiũt:hñt enim isensibilitatẽ in posteriori ⁊ exteriori usqꝫ ad anchã:⁊ pulpe auriũ ꝯtrahuntur. ¶ Sanguis eorum si flõmanẜ est asper ⁊ arenosus. Si laueẜ remanẽt in fundo arene. ¶ Hec egritudo postꝗ̃ ꝯfirmata est nõ curaẜ. Sed cũ ei bñ ⁊ diligẽter succurriẜ in ꝓncipio bñ curari põt. ¶ Cum aũt curari nõ põt pallieẜ:⁊ cum vnctionibus occulteẜ.

Curatio

huius egritudinis nõ poniẜ in hoc libro qui est cyrurgie exq̄site:sed ponunẜ ibi ꝑm medicinã quedã solũ leuia ⁊ ꝓbata ⁊ palliationes cũ vnguẽtis ⁊ cauteria que fiũt sepe per cyrurgicũ instr̃m. ¶ Scias ꝙ in egritudinibꝰ fortibꝰ etiã si fuerint ꝯuenientes fortes nõ cõpetũt medicine. Nã lꝫ pp egritudinis fortitudinẽ medicina fortis fit necessaria:tñ dari non dꝫ: q: medicinã opꝫ sepius iterari. Sed elige medicinam leuẽ ⁊ ꝓpriã que recte respiciat humorẽ purgãdũ:⁊ illam dona sepe ut vices laxãdi per medicinã debilẽ ⁊ ꝓpriaꝫ opationẽ fortis faciãt medicine. ¶ Medicinaꝫ ergo de sero capno cũ epithimo nõ in hoc vilipẽdas casu:q: mirabilr̃ paulatine mel'iam purgat corruptã:nec nã plurimũ timet eã. Pillule quoqꝫ de epithimo que dicte sunt in tractatu de allopitia sunt optime. ¶ Gñalis sit tua itẽtio mel'iam purgare corruptã:cõpl'onẽ meliorare cũ bono regimine. flõmia nãqꝫ nõ ꝯuenit:nisi qñ scis lepram eẽ ualde sanguineã cũ anhelitꝰ strictura.cum fit de uena cordis:⁊ de duabus guidegi timẽdũ suffocationem. Aliqñ fit de uenis nasi pp palliãdũ faciei colorẽ:daẜ ẽt sepe eis qui siccã hñt leprã:qbus aresiũt mẽbra qbuscũqꝫ ualde nigra colera dñaẜ.daẜ lac caprarũ calidũ ad bibẽduꝫ.

¶ Oibus qbꝰ potes modis itẽde ad eos humectãdum tẽperato balneo/in quo sudẽt parũ.postea vnganẜ cum oleo viol'.⁊ oleo de cucurbita:⁊ cũ cibis bonis/bonuꝫ ⁊ laudabilẽ sanguinẽ gñantibꝰ. ¶ Quidã etiã eos curãt cũ carnibꝰ viparũ seu nigrorum serpẽtũ subuiridiuꝫ hꝺ mõ. Recipiũt nãqꝫ serpẽtes nigros/qui sunt sub eorum uẽtribꝰ subuirides:⁊ repiunẜ in terra arida in mõtibꝰ lapidosis in locis siccis/⁊ abijciũt caput ⁊ caudã ⁊ viscera iteriora: ⁊ ponũt illos in olla cũ multa aq̃:⁊ pmittũt coq donec tota caro dissoluaẜ:tũc brodiũ daẜ eis ad bibẽdũ donec scotomiã patianẜ/⁊ totũ isleẜ corpus:postꝗ̃ aũt corpꝰ isiaẜ ⁊ scotomiã patiẜ:ponaẜ in lecto ⁊ iaceat. ¶ Et si accidẽtia terrefaciẽtia.s.sincopis/uel magna extremitatũ friditas uel tremor cordis accideret.inde deẜ eis thiriaca maior cũ modico musto in vino calido.sic enim corpꝰ totuꝫ excoriaẜ ⁊ defluũt oẽs pili:⁊ cutis noua renasciẜ. Qꝺ totiens est iterãdum donec cũ purgationibꝰ ⁊ regimine bono curenẜ. ¶ Multũ nãqꝫ põt a magnis curari egritudinibꝰ si viriliter circa eos agaẜ:qui per negligẽtiã medici uel pusillanimitatẽ egri dimittunẜ curabilibꝰ egritudinibus ꝯfirmari. ¶ Cauteria cõpetẽtia poteris in capl'o de cauterijs repire. vnguenta ṽo abstersiua/consolidatiua/ ⁊ alteratiua/que huic conueniunt egritudini reperies in antidotario deo dante.

¶ De impinguãdo membrum macrũ/⁊ attenuando pinguem.doctrine prime.tractatus tertij. Cap.VIII.

m **Embrum** gracillaẜ/aut pp fortẽ stricturã cũ ligamẽto nutrimẽtũ illi mẽbro ꝯgruũ ꝓhibẽtẽ:aut pp longũ dolorẽ iũcture alicuius virtutẽ mẽbri debilitãtẽ: sicut accidit cũ lõgo dolet humerus tpe mẽbrũ sibi oppositũ ultra debitũ ingrossaẜ. ¶ Ingrossaẜ etiã mẽbrũ aliqꝺ ultra debitũ:eo ꝙ mã pp uenarũ debilitatẽ ad illud incipit fluere:que quãto plus fluit tãto plus uene mẽbri dilatanẜ:⁊ virtꝰ solidatiua deficit:⁊ sic tumescit ⁊ isiaẜ. ¶ Et hec mã est frigida/liqda uel grossa:aut sanguis grossus mel'icus uel fl'aticus:qui cũ caloris debilitate nõ ꝯuertiẜ in sanie: sed in mẽbro ꝑmanẽs illud inflat.

¶ Cura membri gracilis.

Membrum ṽo gracile ingrossaẜ cãm ꝑus si q̃ fuerit auferẽdo.ut dolor si fuerit uel strictura. Ergo remoue dolorẽ ex iunctura cũ eo qꝺ diceẜ in capl'o de doloribꝰ iũcturarũ:quo qdem remoto mẽbrũ leuiter embroceẜ cũ aq̃.decoctionis maluarum ⁊ violarũ/⁊ radicis bismalue. Ita tñ ꝙ embrocatio terminũ debitũ nõ excedat. Qui qdẽ terminus est cũ mẽbruꝫ pp embrocationẽ icipit rubere modicũ ⁊ isiari:tũc ea embrocatio cesset ilico anteꝗ̃ sudet mẽbrũ/⁊ exhalet humiditas acq̄sita.deinde sicceẜ ⁊ modicũ friceẜ:parũꝗ̃ cũ leui virgula ṽbereẜ donec ad idẽ sanguis fluat. Et tũc cuꝫ emplastro piceo tepido empl'eẜ:qꝺ. ℞.picis naualis/picis grece/rasine albe ptes eq̃les:que sil' dissoluanẜ in patella.deinde per stamẽ in aq̃ coleẜ frigida:manibꝰ vnctis oleo malaxenẜ/⁊ usui reserueẜ.hoc enim distendaẜ sup coriũ ⁊ mẽbro ad qꝺ nutrimẽtũ attrahere uolueris applicceẜ.⁊ sic per totã dimittaẜ diẽ.in scꝺo ṽo cũ q̃dã auferaẜ violẽtia:sic postea mẽbrũ dimittiẜ usqꝫ mane. Mane ṽo iteraẜ fomẽtũ fricatio ⁊ ṽberatio ⁊ emplastratio sicut ꝑus hoc enim mõ sine dubio mẽbruꝫ omne reduciẜ ad eius grossitiẽ nãlem:nisi iũctura supius fuerit desiccata:⁊ dislocatio sit longo tpe cõfirmata. Nam tunc est difficile illud ingrossare. Tamẽ si nõ ex toto efficiẜ:saltem per modum istum in melius reformaẜ.ualet etiam si tempore fomentationis membrum illi oppositum cum mediocriter stricta inuoluatur ligatura.

¶ Cura membri grossi.

Membrum ṽo grossuꝫ ultra debitũ si cã fuerit flegmatica:qꝺ cognoscitur ex mẽbri mollitie que foueã facit:cũ in eo digitus imꝑmiẜ:

pōt reduci ad debitā quātitatē si patiens ex trocisco nr̄o
de turbit sepe purgef: z si caueat a cibis flegma gn̄anti-
bus z fastidiū z nimia repletione cibi z pot⁹: z cū his lo-
calib⁹ medicinis cū qbus apa̅ta curanf flegmatica: ꝑut
erit in tractatu de apa̅tib⁹ declaratū. ¶ Ergo. ℞. lixiuiū
factū de cinerib⁹ vitis uel quercus. z pone in eo pānum
duplicatū de lino: z iuolue mēbrū: z fortiter stringe cum
binda: z quotidie bis pānū in lixiuio ponas: z mēbrū sic
liges. desiccat enim mēbrū. ¶ Uel sic. ℞. salē nitrū z di
stēpera cū aq̄: z in illa aq̄ pone spōgiā tāte quātitatis que
coopiat totū mēbrū: z dimitte spōgiā desiccari. Iterū in-
funde: pmitteq; iterū desiccari: z cū sic spongiā ꝑparaue
ris applica loco z fortiter eq̄liter stringe: totūq; fascia mē
brū. Et sic in die bis facias. membrū aūt oppositū frica.
¶ Uel accipe fol. lilij celestis z fortiter pista / ac si uelles
facere salsamētū: z pistata applica mēbro. deinde liga stri
cte. sic enim mā̈ cōsumif z mēbrū ad gracilitatē reducif
nālē. ¶ Si mā̈ v̊o fuerit grossa ex sanguine. s. melīco uł
grosso flāte facta purgatione cū sero capꝫno z epithimo:
uel cū cōpetēti alia medicina mollifica ꝑus mēbrū cum
oleo de lilio simplici: uel cū vno de oleis uel vnguentis
mollificātib⁹ que in antidotario sunt ponēda: postea ad
curā localē redeas supradictā. ¶ Remoto mēbri tumo
re si fuerit man⁹ cū brachio / qd̄ sepius est: uel pes cū cru
re facias iter digitū z digitū in quocūq; loco cauterium
cultellare ꝑm doctrinā que de cauterijs est tractāda. De
dis aūt grossitiei cura que dr̄ elefantia ꝑpo cap° ꝯtinef.

¶ Doctrina secūda tractatus tertij est de apostematibus z
continet. xviij. capitula.

¶ De generatione humorꝝ: z eorum species. doctrine se-
cunde tractatus tertij. Cap. I.

q

Uoniam omne apa ex quatu
or humorib⁹: aut aq̄
aut uētositate causaf: ipossibile est cyrurgi
co rei scire curā: cuius cām ignorat: neces
sariū visum mihi fuit de gn̄atione humo
rū ꝑpriū facere capl̄m / z spēbus eorū: ut
huius libri discipulus ēt lector diligēs cās apatū bn̄ sciat
ut possit curas meli⁹ ordinare. ¶ Cib⁹ z pot⁹ qui fuit hoi
necessarius pp nutrimēta z augmēta mēbrorꝝ: pp humi-
ditatē restaurationis que est caloris pabulū nālis: z pro
pter refocillationē spūs qui est opationis aie instrm̄ cuz
os intrat per masticationē: z cū saliue admixtione aliq̄lē
accipit digestionē que ꝑncipiū est digōnis ꝑme que ici-
pit in ore z in orbo finif itestino. Cū aūt descēdit in stōco
cuius anothomiā supius habuisti ibi decoquif: z chilo-
sus trāsit ad itestina: quorꝝ anothomiā silr habuisti usq;
ad saccū seu orbū. ¶ Uene ergo meseraice q̄rū plures
sunt ordines ut sciuisti cū fundo ꝯtinuanf stomaci: z cuz
duodeno z gracili ieiuno z orbo: z ide trahūt chilū: z sci-
uisti in qb⁹ icipit scd̄a digō. portātq; illū chilū ad epar in
quo cōplef scd̄a digestio: z fit ibi illi⁹ chili ebullitio sicut
mustū bullit i tina: videf aliq̄ ps alba spumosa: que a ca
lore bullire faciēte nō bn̄ coquif: z aliq̄ ps subtilis sicut
tunica: uel aliq̄ suba pura que est vinū: z aliq̄ suba gros-
sa que descēdit iferius feculēta. Ita in epate ex chilo ue-
niēte a stomaco q̄tuor humorales sube gn̄anf. Nā gn̄af
ibi spumosa suba que per calorē nālē nō bn̄ digeritur: z
eius mā̄ sunt cibi multi frigidi z humidi: z oēs cibi sup
repletionē accepti: est cā flātis calorē debilitādo nālem:
z calor debilis multū gn̄at flegma: ita qꝫ vnū est cā alteri
us. ¶ Ibi quoq; gn̄af quedā suba subtilis in qua agit
calor acut⁹ acgrēs z acuitatē z calītatē que est rubea: que
si supabūdat calefacit epar z iflāmat: z epar calidū ipam
auget z multiplicat: ita qꝫ vnū est cā alterius. z cā isti⁹ co-
lere sunt cibi calidi z sicci: labor z ieiuniū: fortia salsamē-
ta. ¶ Gn̄af quoq; suba pura in qua calor agit tēperatus
que est sanguis: cuius mā̈ sunt cibi boni dulces: z potus:
z gn̄af alia suba feculēta que est melīa que duobus gn̄a
tur modis: ex calore. s. nimio sanguine aliquātulū adurē
te: z ex frigiditate ingrossante: z eius nālis causa sunt ci-
bi grossi. ¶ Et isti q̄tuor humores sanguis / colera / flā / z
melīa diuersi diuersas hn̄t q̄litates. Sāguis nāq; calīus
est z humidus. Flegma frigidū z humidū. Colera cali-
da z sicca. Melācolia frigida z sicca. ¶ Itē humorꝝ isto-
rum alij sunt nāles qui in suis nālib⁹ cōsistūt q̄litatibus
alij nō nāles: q: a cōplonib⁹ nālibus elōganf: de quorū
diūsitatib⁹ opꝫ nos facere mētionē: qm̄ oēs uel plurime
ipsorꝝ species concurrunt aliūde ad apostema in huma-
no corpore generandum.

¶ Flegmatis ergo spēs due sunt. nālis / z nō nālis. Nālis
est humor frigidus z humidus. albus sit ad paucā tēdēs
albedinē ex cui⁹ dn̄io corpus ꝯsegtur tussim z paucitatē
desiderij coitus z palisim z tremorē. Et aia cōsegtur ex
eo taciturnitatē z qetē z pietatē z btitudinē z pigritiam z
castitatē: z nō fecit ei nā ꝑpriū receptaculū / sicut alijs hu
morib⁹: sed est per diuersa loca diuisum plurima: cū eius
ps est in cerebro z pulmone stomaco z itestinis z iūctu-
ris: z eius dn̄iū est in pte posteriori capitis z spōdilibus
z eius utilitates sunt tres. ¶ Aliqn̄ nā cuꝫ idiget sangui
ne famis tpe reuertif sup illud: z facit ex eo sanguinem:
quo mō nutrif: qd̄ de alijs fieri nō pōt humorib⁹. ¶ Se
cūda. qꝫ uadit cū sanguine ad nutriēdū mēbra que de sā
guine nutriunf flegmatico / sicut cerebrū. ¶ Tertia: qꝫ
iuncturas refrigerat z humectat: que motu calefacte ni-
mio siccarenf. ¶ Nō nāles spēs sunt octo: q̄rū q̄tuor ex
eis diuersantur suba: z quatuor ex eis diuersanf sapore.
¶ Diuersantiū ꝑm subam sunt aquosum: z est humor
aliqs ꝑm nām in suba cōtinuus: qꝫuis intelligaf eē dul-
gus. s. nō coctus nec iūctus. Mucillaginosum: z est hu-
mor in suba diuersus manifeste. Nam in vna sui pte est
grossus z cōgelatus. in alia liq̄dus z subtilis. Uitreus est
humor qui ꝑus fuit liq̄dus: sed per diuturnitatē tpis a fri
goris dn̄io vitreatus. Gipseum est qd̄ fuit flegma gros-
sum: qd̄ est a nāli calore desiccatū z induratū: ut gipsum.

¶ Scd̄m v̊o sapores diuersi sunt dulce / acetosum / pōticū /
z salsuꝫ. Dulce duob⁹ fit modis: aut ex aliq̄ sanguis ad-
mixtione: aut ex eo qꝫ calor aliquātus in eo cōualuit: nō
tn̄ tāt⁹ qui potuit in illud sanguinē ꝯuertere plene coctū.
¶ Acetosum fit etiā duob⁹ modis: aut q: flegmati dulci
accidit ebullitio ipm̄ ꝑus putrefaciēs: z post acescit sicut
accidit in alijs reb⁹ dulcibus sicut vino. Aut q: acris me
lācolia de qua dicef inferius cū flegmate tenui admisce
tur. ¶ Flegma v̊o salsum oibus est siccior z leuior: z est
flegma qd̄ fuit sine sapore: cui admiscef aliq̄ ps colē ad-
uste que caliditate sua adurit z incinerat z salsum facit.
¶ Flegma quoq; pōticū fuit etiā flegma liq̄dū: z duob⁹
fit ponticum modis: aut eo q: frigiditas illud congelauit
z ad ponticitatem deduxit: aut q: pars aliqua melanco-
lie pontice cum eo miscef: eidem ponticitatē acgrens.

¶ Colera similiter alia nālis: alia non nālis. Nālis est hu-
mor leuis acutus: z est sicut sanguinis tunica: z est rube-
us in colore: clarus in suba. Et quāto magis calidus tan
to maioris est rubedinis. Qd̄ aūt cōsegtur corpus ex do
minio colere est caliditas epatis z febris: z totius corpis
siccitas sitis / oris amaritudo / coloris citrinitas / fortis di-
gestio / debilitas appetitus. ¶ Illud aūt qd̄ ex ea ꝯsequi
tur aia est intelligētie fortitudo / subtilitas ingenij / soler-
tia / audacia / festinatio / memoria / uelocitas eruptiōis ad
iram / z multitudo locutionis. ¶ Cuius generatio tres
habuit utilitates. ¶ Prima ut sanguis depuraref a par-
te ipsius supfiue calefactionis: z ut etiam cum sanguine
colerico nutriaf. ¶ Secūda ut aliqua sui pars ad intesti
na mandef ad feces ab intestinis superfluas expellēdas.
¶ Tertia est fel nutrire: qd̄ est eius receptaculum z chi
stis tres habēs poros. vnum per quem ab epate colera
trahif: alius per queꝫ mādat colerā que lauat z stimulat
intestina. Tertius per quē mandat ad stomacū aliquam

partē colere per quā iuuef calor stomaci digestiuus. Fe/
cit nāq; natura colere chistim ut haberet ubi possit con/
gregari:ne tota per corpus dispersa cū sanguine mēbra
sanguinē abhorrerēt. ¶ Nō nālis vo.v.modi sunt. Nā
est citrina/vitellina adusta/prassina/z eruginosa. ¶ Citri
na z vitellina per flegmatis fiūt admixtionē : sed citrina
fit per admixtionē subtilis flegmatis. vitellina vo grossi
flegmatis mixtione. ¶ Adusta nō nālis colera fit duo/
bus modis. vno q: in seipso in epate nimis adurif:tā in
ipsa adustione subtiles ptes ipsius a grossis minime se/
greganf:q: sic eēt vna spēs melie nō nālis:de qua dicef
aliogn aliq̄ ps aduste melie cū ea miscef. Est z modus
tertius colere aduste qui dicif adusta colera abusiue:qui
fit qn̄ sanguis adurif:nō tn̄ tātū q̄ faciat meliam in nālē
sanguinē:de qua mētionē iferius faciemus. ¶ Prassina
vo est colera viridis amara. ¶ Eruginosa vo est sic eru
go que est acutissima z corrodēs:de q̄rū gñatione diuer
sa est opinio. Quidā vo ut. G. uolūt q̄ ex cibis calidis z
cepis porris sinapis acutis in stomaco gñenf. Quidam
aūt ut Aui. q̄ eo₂ pma gñatio fit in stōco:postea ex epa/
te sic formef. Et isti uolūt q̄ prassina fiat ex vitellina cū
adurif:z eruginosa proueniat ex adustione prassine.

¶ Melācolie siltr due sunt spēs nālis:z nō nālis : nālis z
ipsa est fex sanguinis. cui⁹ color est liuidus:z hēt saporē
mucū:mixtū.s.iter dulcedinē z pōticitatē. ¶ Qd aūt ex
eius dnio corpus ₂segtur est macilētia:z siccitas mēbro/
rū z iūcturarū fortitudo:nigredo coloris:fortitudo appe
titus. ¶ Et qd aia cōsequif ex ea est memoria z rerū ap
prehēsarū retētio/timor/iuidia/fraus/z deceptio tristitia
z auaritia. ¶ Cui⁹ gñatio.v.hēt utilitates. Prima ut san
guis a suba terrea z pōtica mūdaref. Scda ut cū sangui
ne foret ad nutriēdū mēbra que melico sanguine nutri/
unf. Tertia ut mō debito possit per eius admixtionē san
guinē inspissare. Quarta ut ex ea ps aliq̄ ori stōci man/
daref:ut sua pōticitate icitet appetitū:z os stomaci fortifi
cet z ₂fortet. Et qnta ut splen nutriat:cuius iuuamētū z
anothomiā supi⁹ habuisti. ¶ Melia vo nō nālis est hu
mor qcūq; fit per adustionē. Nā sicut optime dicit Auic.
ptes grosse subtilib⁹ admixte duob⁹ pñt modis ad iuicē
separi. vno per resīdētiā:cū corpus.s.mixtū in qete mora
tur:z ps terrea grossa descēdit ad infimū:z subtilis rema
net in supmo. Alio qn̄ per adustionē illud corp⁹ mixtū
sublimaf:q: ps subtilis per uaporem ₂sumif:z grossa re
manet sicut cinis. Sic enim inter meliam uerā nālem z
nō nālē differūt. Nā nālis fit per resīdētiā in qua nulla
fuit adustio. Non nālis vo per adustionē nimiam gñaf.
¶ Sūt ergo nō nālis melie que ,ppie dicunf cola ni/
gra q̄tuor spēs fm q̄ ab vno quoq; pōt humore cum ad
urif gñari. Una est cinis sanguinis. Altera colere nālis
est. Tertia est flatis. Quarta melie nālis cinis:que ē du
obus modis:nā aut est subtilis ualde acris:a qua musce
fugiūt:z si fundaf in terra bullit:z est oibus peior:aut est
magis grossa:nec est ita acris nec malitiosa:eo q̄ non fit
ita contraria membro₂ compagi z nature.

¶ De sanguine vo duplex est opinio. Nā aliq dicūt q̄ q̄;
cito sanguis ab eius nāli complone remouef tn̄ cito for
mā alicuius humoris alteri⁹ suscipit:q̄re nō faciūt in su/
is libris de utilitate sanguinis mētionē. Ideo de ipso lo/
cut⁹ sum in postremo. aliį vo de ipsius diūsitate loquunf
z aū apatū gñatio:quo₂ causa de humoribus sum locu/
tus:diuersitatē pbat in sanguine manifestā:sicut in seqn
ti poteris videre caplo. ¶ Est ergo sanguis alius nālis:
alius nō nālis. Nālis est sanguis rubeus clarus non ni
mis dulcis:oi malo carēs odore z sapore. Nō nālis duo
bus fit modis. vno q: in sui bullitione seu gñatione calo
rē habuit debilē:q̄re fuit min⁹ debito rubeus z calidus:
aut hūit nimis:q̄re fuit ₂riū:aut fuit ex seipso nimis spis/
sus aut liqdus:aliogn miscef cū eo humor alius ad eius
nām ipm iclinās:ut colera flegma uel melia:que oia fa/
ciūt nām sanguinis uariare z ad suā reducere nām.

¶ De apostematibus sermo vniuersalis. doctrine secūde.
tractatus tertij. Cap. II.

b

Hoc nomen apostema diuersis mo
dis apud diuersos di/
cif. Nā aliq rudales cyrurgici nō dicūt apa nisi
qn̄ gñaf sanies:uel credunt in ipso saniē generari. Sed
ueritas est q̄ ois eminētia seu inflatio mēbri pter nām
siue pua siue magna ,pprio noie dicif apostema. Nam si
cut dicit Aui. oēs eminētie pue sunt apata pua:sicut ma/
gne sunt apata magna. Est ergo apa ois tumor membri
uel inflatio que formā mutat nālē:quo₂ cā mālis est tri/
plex:aut humoralis:alia aquea:alia uētosa. ¶ Humora/
lis:alia sanguinea:alia colerica : alia flatica : alia melica.
Itē isto₂ humoraliū apatū aliud ex abūdantia humoris
fit nālis:aliud humoris nō nālis:z hoc simplr uel cōposi
te. ¶ Efficiēs vo cā aut est pmitiua:seu extrinseca:sicut
casus uel pcussio aut vulnus aut aeris alteratio z similia
Alia itrinseca que semp est humo₂ nimia mltitudo:aut
aque nimie:aut uēti per viā ₂gestionis uel deriuationis
¶ Corpus nāq; uel mēbrū cū ledif ab extrinseco:ut so/
lis calore adurēte uel aeris frigiditate cōstringēte ul' ni/
mia siccitate scindēte cōplonē mēbri corrūpit:z ipsi⁹ nālē
vtutē debilitat/z dolorē facit:q̄re ibi ₂currūt humores:
locū distēdūt:z distēsio addit in dolorē:dolor addit in at
tractionē spūs z humo₂:q̄re in mēbro apa ₂ficif. ¶ Si
militer accidit si cadit mēbrū supra lapidē uel rē duram:
uel si pcutif cū lapide/uel cū fuste:aut vulneraf:uel si ab
aiali pūgif uenenoso. Oēs nāq; cāe iste extrinsece z plu
res alie apata pñt gñare. ¶ Humiditas vo extriseca apa
ta nō gñat nec dolorē nisi per accñs. Nā ita posset humi
dā in corpe gñare mām:q̄ illa intrinseca humiditas au/
gmētata si trahaf ad membrum apostema causabit.

Sanguis vo si multiplicaf in corpe z nā fortis
ad aliqd mēbrū delegabit supfluum
sanguinē:aut mēbri debilitas ipm recipiat:faciet aposte
ma:qui quidem sanguis si bonus fuerit q̄q̄; nimis apo
stema faciet:z dicitur flegmon.

¶ Cui⁹ signa sunt tumor nō itēsus pp filitudinē sanguinis
dolor pp plenitudinē mēbri:pulsatio eo q̄ in mēbri ,pfū
do iundās mā ₂tinef. Calor pp caliditatē mãe:aut febris ef
fimera pp ebullitionē sanguis z dolorē. maxime tēpore
quo digestio sanguinis expectaf.

Si uero sanguis fuerit tenuis in suba naturali z
in ea qualitate calidus faciet herisipilā.
nota:eo q̄ quasi naturali colere similatur.

¶ Cuius signa sunt q̄ in supficie spargif membri propter
leuitatē:z est caloris ignei pp filitudinē:z si digitū suppo
sueris fit sub digito q̄si albi coloris ,ppter tenuitatem. Et
cum digitū remoues rubedo solita redit:z locus est cali
dus tactu ,ppter sanguinis calorem:z eger inflāmationē
eandem sentit nimiam z ardorem.

Sanguis autem in substātia naturali grossus:
in calore nimio combustus facit apo
stema qd dicif carbūculus:hoc apostema fit cū hoc abū/
dat sanguine grosso:z balneaf post ciborum repletionē
aut laborat/ita q̄ sanguis ad extra mouef:z post sui gros
sitie z duritie non potest a calore resolui remanēs in cu/
te facit apostema.

¶ Cuius signa sunt durities ,ppter sanguinis spissitudinē:
z loci plenitudinem:rubedo ,ppter materie colorem:ar
dor z incēdium ,ppter adustionem . Solent etiam vno
multiplicari tempore. febrem quoq; solent cōclusam in/
ducere:aliquando cordis debilitatem z sincopim quan
do prope spiritualia specialiter oriūtur membra propter
materiam combustam que in eius mutatione quando/
q; uertitur in uenenum.

Naturalis colera uerā facit herisipilā. ¶ Cu
i⁹ signū ē durities pp cole' siccitatē:

forma pinearis in mēbri supficie ꝑpter igneitatē: ipsius rubedo colori citrino admixta ꝑpter similitudinem: magna sitis ꝛ incendium ꝑpter colere dn̄ium.

Flegma facit apa qḋ uocaṫ vndimia seu ȝimia sꝫ aliquos. ipm est apa molle pp ſtatis mollitiē: albū pp eius albedinē. Si digitū impſſeris signum facies fouee pp mollitiē ꝛ tenacitatē: que fouea remoto recedit digito. hoc est sine dolore: sed cū grauitate q̄dam q: nō est ibi pugna: sed caloris presentia.

Melancolia naturalis facit durum apa qḋ uocaṫ scliros: ab alijs sephyros ¶ Cuius est signū durities sine sensu pp māe duritiē ꝛ immobilitatē: calor cutis colori silis corpis: eo ꝙ lꝫ melācolia nigra sit: tn̄ ꝑpter eius grossitiē nō pōt color ad cutē corporis. s. supficiem presentari.

Aqua vō cū a sanguine discernitur: aliqn̄ nō pōt tota ꝑpter sui multitudinē: uel virtutis expulsiue debilitatem: uel viarum nālium oppilationē ad loca debita deriuare: sed in mēbris relicta natura facit in aliquē debilem locū cōgregari: ꝛ fit inde aqueum apostema. ¶ Cui⁹ est signū ꝙ locus lucet: ꝛ tēdiṫ ualde. Et si duos iposueris duarū manuū digitos: ꝛ mō vnū mō aliū impſſeris: senties iundationē ab vno digito sb alio redūdare.

Ventositas quoqꝫ per debilē calorē a frigida grossa materia resoluta que ꝑpter caloris debilitatē nō cōsumiṫ in aliquo loco quandoqꝫ ꝯcludiṫ ꝛ apa facit. hoc sepe fit in ore stomaci: ꝛ in inguine: ꝛ in membrorum pelliculis. ¶ Cui⁹ signū est ꝙ color eius silis est colori totius corpis: ꝛ ꝙ cū tāgiṫ inueniṫ durū resistēs tactui sine lesione: ꝛ si pcutiṫ sonat. hoc apa multum assimilaṫ aqueo: ꝛ scliroticō: sed ab aqueo differt: ꝛ per iundationē que in aqueo sentiṫ sub digitis: ꝛ in hoc pura sentiṫ extēsio sine iundatione. A duro differt: q: durū resistit tactui digiti cum lesione quadā. Extēsum vō cum lesione tactui non resistit ¶ Et ut dicit Rasis qui fuerit imaginatus tactum lapidis: ꝛ tactum utris de corio pleni uento poterit imaginari duri duritiam ꝛ extensi.

He sunt spēs ꝛ diē apatū simpliciū que fiūt seu fieri pn̄t ex simplicib⁹ humorib⁹: lꝫ raro fiāt apostemata pura: sed sicut composite cāe ꝛ signa simplicium: ut possit melius compositoꝝ haberi notitia.

¶ Cōponiṫ naqꝫ ad apostematis generationē sanguis cū colera. ꝙ si plus fuerit ibi de sanguine diciṫ flegmonides. Si plus de colera dicitur herisipilades: quorum signa per signa simplicium habentur.

¶ Cōponiṫ ēt sanguis cū flegmate nāli multū sepe: ꝛ facit apostema qḋ videṫ vndimia: nisi q: in supficie magis rubet: ꝛ cū cōponiṫ cū flegmate grosso: ꝛ cū melācolia facit glādulas ꝛ scrophulas que ueniūt ad maturationem in parte: ꝛ in parte non maturanṫ: ꝛ fiunt glandule uel scrophule squamose que dici possunt etiam fistule.

¶ Colera vō mixta cū ſtate facit flegma cursibile. ꝛ utplurimū facit ipm cū eo currē ad iūcturas: de qb⁹ plenā hēbis doctrinam in tractatu de doloribus iūcturarum.

¶ Cōponiṫ etiā flegma grossū cū melia: ꝛ si vincit ſta fiūt inde glādule simpl'r: si melia fiūt inde scrophule. ¶ Itē melia sanguis ſta ꝛ colera cōponunṫ ꝛ faciūt antracem: cuius malitia diuersificaṫ ꝓm ipsoꝝ malitiā humorum. Nā qn̄ humores illi ab eoꝝ nā nō nimis recedūt mītū ipsi⁹ accn̄tia intēdunṫ. q̄uis pp ꝯrioꝝ pugnā ad iuicem semp mala subsequanṫ accn̄tia. ¶ Opꝫ si sanguis ꝛ colera nimis fuerint intēsi ꝛ melia fit de malitiosis: accn̄tia pessima subseq̄nṫ: sic cordis tremor ꝛ sincopis que diciṫ a laicis somn⁹ grauis. alienatio in getādo: ꝛ aliqn̄ mors.

¶ Et ei⁹ signa sūt durities fortis: forma pineata: dolor magn⁹. q aliqn̄ nō sentiṫ. ¶ Quia. G. dixit ꝙ apata calā si nō sentiunṫ / sūt icurabilia: uene sūt ibi uarie uarijqꝫ coloris. In supficie est q̄si quedā uesica cineritia que videṫ trahi ad itra q̄si ita ut si traheret cū filo: ꝧ est de apatibus cōtagiosis que multiplicanṫ in qbusdā regionib⁹ ꝛ quibusdā epidimijs. Oia supradicta apostemata fiūt de naturalibus humoribus tam simplicibus q̄ꝫ compositis.

¶ De humoribus non naturalibus.

De humoribus aūt nō nālib⁹ hec gn̄antur accn̄tia. ¶ Nam ex ſtate corrupto fiūt botia ꝛ testudines: de duro fiūt nodi. de melia fiūt scrophule ꝛ glādule ut dictū est. de qb⁹ botijs scrophulis glādulis ꝛ nodis ꝓpria videbis capitla. ¶ De colera adusta ꝛ alijs adustis humoribus ꝛ corruptis plures fiūt pustule: q̄rū alique sunt multū malitiose sꝫ māe malitiā. ¶ Fiūt eni īde ignis pſicus miliaris formica pruna herpes estiomenus ꝛ cācer. ¶ Ignis pſicus est egritudo in qua sunt multe pustule aq̄ uenenosa plene in circuitu earū est rubedo citrina totū occupās membꝝ: ꝛ est cū magno feruore ꝛ ardore ꝛ ꝧ fit ex colera adusta tenui nimis. ¶ Miliaris hēt pustulas istas puulas ut miliū ꝛ nō est cū tāto feruore: tn̄ feruet ꝛ icēdit: nec locus est ita rubeus: ꝛ fit utplurimū de itēsione ſtatis cum pauca mixta colā. ¶ Formica est pustula vna ualde feruēs que facit in supficie crustas: ꝛ est ex adusta colā magis spissa. hec ambulādo corrodūt mēbri supficiē: ꝛ est cū ardore magno. ¶ Pruna silr est pustula que fit ex melācolia adusta: ꝛ hec est nigra uel liuida ꝛ uenit cum malis accn̄tib⁹ pp malitiā uenenositatis: ꝛ est timēda maxime cū uenit ꝓpe nobilia mēbra. ¶ Herpes estiomenus iterp̄taṫ seipm corrodēs: ꝛ hoc fit modis plurib⁹. fit enī ex admixtione colē aduste spisse: ꝛ adustione melie nō nālis aduste subtilis: que mēbrū aliqḋ occupāt in ꝓfundo: que de sua nā sunt corrosiue ꝛ īflāmatiue: ꝛ pp earū malitiā mēbrū dissipāt ꝛ corrodūt. ¶ Fit ēt qn̄ male pustule p̄dicte in mēbri ueniūt supficie corrodētes sicut formica. ¶ Pruna ꝛ alie cū humidis curanṫ cataplasmatibus ipsarū malitiā augmētātib⁹. ¶ Et fit cū mēbrū aliqḋ frāgiṫ: ꝛ cū per idiscretū medicū nimiū stringiṫ: maxime qn̄ cū fractura magna fuerit carnis ꝛ mēbroꝝ cōsimiliū corrosio: cū ligaminib⁹ fortib⁹ astellis ꝛ bindis tegiṫ: ita ꝙ fumi corrupti nō pn̄t exteri⁹ exhalare: q̄re mēbri cōplō corrūpiṫ atqꝫ forma. ¶ Et fit ex uenenosorum aialiū pūctura. Cui nō cito succurriṫ: sed p̄us mēbrū corrūpi pmittiṫ a ueneno. ¶ Fit etiā qn̄ qs extremitates exponit nimis frigori madefactas: sicut qbusdā accidit itinerātib⁹: maxime cū eqtāt tpe frigoris: ꝛ trāseūt flumina in qbus madefiūt pedes ꝛ postea frigori itēso exponuntur: q: cōplō pedū corrūpiṫ: q̄re mortue partes cadunt. ¶ Hāc egritudinē qdā uocāt cācrū: qdā lupū: qdā ut in frācia malū nr̄e dn̄e: qdā vō lombardoꝝ uocāt ignē sancti Antonij: qdā herisipilā mādūcātē. Sed de diūsis tibi noib⁹ nō sit cura. ¶ Sed signū hui⁹ egritudis est mēbri dissipatio: ꝛ corrosio cū cōbustione ꝛ nigredine circūstātiū ptiū: ꝛ cū fetore horribili: q̄lis fetor puenit cadauerib⁹ dieb⁹ plurib⁹ mortuis. ¶ Ante vō q̄ꝫ cutis ulcereṫ nō fetet: sed locus nigrescit uel liuescit. ¶ Et si locū cum digito palpaueris inuenies carnes corruptas tuis digitis fugere. Si digitum etiam in membro infiges locum corruptum inuenies manifeste.

¶ Cancer est apa uehemēs ex melia ꝓueniēs corrupta: q modis est duob⁹: nō ulcerat⁹: ꝛ ulcerat⁹. Si ulcerat⁹ duobus fit modis. vno a se nascēdo ex corrupta melia ab ipso p̄ncipio: ꝛ icipit appere ad modū lēticule uel lupini: ꝛ augē ꝯtinue cū q̄dā ardore. q q̄dē ardor ꝛ dolor crescit: sicut crescit egritudo: nec in p̄ncipio sue natiuitatis de leui coḡsciṫ: sꝫ postq̄ꝫ est auct⁹ de leui cognosciṫ: nā ē uarij coloris: ꝛ hēt uenas uarias: q̄rū alia ē liuida: alia purpurea: alia viridis: que plene sūt mā colīca corrupta diūsa: ꝛ dolet: ꝛ ē tactu dur⁹: ꝛ qn̄ eū tāgis ꝛ cōprimis magis ei⁹ augmētaṫ malitia: ꝧ libētior nasci solet i locis glādulosis: ut i collo mamilla sb aurib⁹ ꝛ locis alijs glādulos. Huc vidi i

magnū sup̄ spōdiles colli. ¶ Hūc vidi magnū sub aure occupās totā. Hunc vidi in pectore pluries: ꝛ multotiēs in manib⁹. ¶ Fit ēt cācer ꝯuertēdo cū apā durū qđ ex melia nāli sicut est dictū cū empl'is calis nitit̄ maturari. Nā sic ad illud attrahit̄ mā colica ꝛ subtilis que illā grossam mām calefacit intēdit ꝛ corrūpit: qua corrupta locus corrūpit̄ ꝛ apā trāsit in cācrū. ¶ Ulcerat⁹ cancer puenit qn̄ ulcerat̄ apā cācrosum. Et puenit qn̄ dura apata glandulosa in aliq̄ sui pte pp violētiā maturatiuā medicamīs corrūpunt̄: ꝛ in supficie ulcerant̄: ꝛ id nō obedit maturationi: qđ est positū in pfundo. Si ulcus id idurat̄: ꝛ eius labia igrossant̄ in ulcus ꝯūtit̄ cācrosum: ꝛ fit ex malis ulcerib⁹ idiscrete curatis: sic̄ de estiomeno herpete est p̄dictū. ¶ Hui⁹ ulcerati cācri signa sūt posita in tractatu p̄rimo in capl'o p̄pō in quo de ulcerato cācro fecim⁹ mētionē. Cūctis ēt signis apatū excussis breuiter: ꝛ eoꝝ differētijs ueniam⁹ ad curā f̄m auctoꝝ doctrinā ꝛ usū nr̄m.

Cura Curā apatū aliq reducūt ad bimēbrē diuisionē: nā vnā ponūt curā calidoꝝ ꝛ aliā frigidoꝝ Et lȝ hoc in puo mō cōpēdioso secuti fuerim⁹. In isto in quo plus ad vnguē res discutit̄: vniuscuiusq; breuiter distinguamus q̄sdā q̄ōnes: ꝛ gn̄ales regulas p̄ponendo.

¶ Prima regula quā opȝ te supponē est: q nullū apā puenit ex iteriori cā nisi cū corpis plenitudine: cū v̊o causa exteriori in corpe mūdo pōt facē apā. ¶ Scđa regula. Est q si potes apā curare absq; eo q ibi ulc⁹ fiat nunq̄ ꝯcedas illis qui dicūt q bonū est q in oī apate fiat ulcus. ¶ Tertia regula. Est q oē apā aut resoluit̄ uel repcutit̄: aut uenit ad exiturā. s. ad saniei gn̄ationē: aut indurat̄: ꝛ in sclirosim ꝯuertit̄. ¶ Ergo ꝯsidera utrū apā sit ex cā itrinseca: uel extriseca. Si itrinseca semp p̄cedat euacuatio: anteq̄ ibi ponas nec repcussiuū: nec resolutiuū: nec maturatiuū. Nā repcussiuū nō pōt totā expellere mām q̄uis in p̄ncipio dolorē aliquātulū appositum mitiget: m idurat mā nō repulsā: que postea mota maiores ifert dolores: ꝛ eger diuti⁹ cruciat̄. Resolutiuū in nō mūdo corpe plus attrahit q̄ dissoluat: maturatiuū q̄z augmētat apā si corp⁹ mūdū nō fuerit: ꝛ facit aliqn̄ mām apātis furiosam. Qualr̄ v̊o mās purgabis diūsas in capitulo de allopitia quere: ꝛ in capl'o uēturo de doloribus iūcturarū. Eodē mō p̄cedas in apatibus ab exteriori factis. ¶ Tu si corp⁹ cognoueris eē plectoricū sempq; sit tua itētio trahē mām ad diūsum: ita q apā icipiēte i ore nunq̄ facies gargarisma. In ano quoq; icipiēte nunq̄ adhibeas solutiuū. Nec si apā fieri incipit in mr̄ice: nunq̄ nitaris mēstrua p̄uocare: sed semp ducas ad oppositū. ut si fiat in supiorib⁹ da catarticū: si in iferiorib⁹ medicinā adhibe iduratiuā. ¶ Purgata mā calidoꝝ curā icipias apatū: si fueris in p̄ncipio cū repcussiuo nisi vna cārū que repcussionē fieri p̄hibēt ꝯdicat. Que sunt. x. Prima est plenitudo corpis: de quo iā dictū est. Scđa est humoris furiositas: ꝛ uenenositas. Tertia humoris grossities ꝛ cōpactio. Quarta si apā fuerit apud mēbrū nobile ut si sit in aure: uel mamillarū loco: uel dorso superiori. Quinta si ueniat in emūctorijs / ꝛ gula. sub aure est emūctori⁹ locus cerebri: sub assellis locus emūctorius cordis ꝛ iguina nutritiuoꝝ locus emūctori⁹. Sexta si fiat in puero. Septima si fiat in senio. Octaua si fiat in ꝯualescēte. Nona si fuerit apā creticū. Decima si mā per viā fiat deriuationis a mēbro uentēs nobili: ꝛ ad mēbri locū ignobilis expellat̄. Nullo istoꝝ. x. casuū p̄hibēte secure cal'm repcutias apā per modū quē in antidotario de repcussiuis repies medicinis. ¶ Colericū tn̄ apā securius puris repcutias medicinis. Sāguinē v̊o cū maiori cautela cū repcussiuis de dissolutiuis aliqd admiscēdo. Ita q i p̄ncipio repcussiua multū vincāt: in augmēto minus / in statu eq̄liter: in declinatione puris resolutiuis utaris. Sed colericū apā uel qđ ex sanguie fit subtili nō repcutit̄ solū ita cū resolutiuis: qm̄ illa mā nō fit petra: sed in sanguieo aliquotiēs idurat̄ cū sbtile ipsi⁹ resoluit̄: ꝛ grossū remanet. q̄re tpe resol'onis ēt mollificatiuis iterdū idiget medicinis: maxime cū eo aliqd māe fl'atice sit admixtum.

¶ Si v̊o nō potes sanguinē nec resoluē nec repcutē: si incipit in eo saniei fieri collectio: tūc maturatiuum adhibe medicamen: donec apā fuerit maturatū. De repcussiuis resolutiuis mollificatiuis ꝛ maturatiuis ꝛ de mō administrādi plena doctrina in antidotario repit̄. ¶ Maturato apate: qđ cognoscit̄ pp doloris sedationē / ꝛ loci mollitiē: ꝛ q sentis sub digito cū tāgis saniē iundātē: locū cū sagittella apias: in ope tuo qnque itētiones neĉias supponendo. ¶ Prima q nunq̄ apiat̄ nisi qn̄ fuerit pfecte maturum: nisi mā eēt ad mēbri corruptionē pata: uel eēt apā p̄pe mēbra nobilia uel iūcturas: aut eēt in ano: quia tūc lȝ meli⁹ sit pfectā maturitatē in alijs casib⁹ expectare: tn̄ in his casib⁹ opȝ nos cū icisione nōdū cōpleta saniē p̄uenire. ¶ Scđa q facias apitionē ubi mā magis depēdet: ꝛ ubi pellis est magis tenuis. ¶ Tertia q caueas in tua opatione ne neruū ledas arteriā aut uenā. ¶ Quarta q nō totā vna vice mām euacues maxime cū mā mlta fuerit: ꝛ apā fuerit ualde magnū. ¶ Quinta q semp tuā facias f̄m mēbri lōgitudinē apturā. ¶ Aptura facta potes ulcus curare f̄m doctrinam tibi traditā: ubi locuti fuim⁹ de curis ulcerū virulētoꝝ: uel totū ulcus ipleas de pāno lineo ueteri albo: ꝛ suppone usq; ad. iij. dies mundificatiuū de vitellis ouoꝝ ꝛ farina. post tres dies cū vnguēto apl'oꝝ: ꝛ vno de mūdificatiuis dicēdis in antidotario: ꝛ cum regeneratiuis: ꝛ faciētibus cicatricem.

¶ Colericū v̊o raro uenit ad saniē: nisi mā per aliquā q̄litatē extraneā corrūpat̄: ꝛ tūc cito ulcerat̄: nec ad pl'oratione idiget istr'o. aptū v̊o curat̄ ut sanguineū: nisi q frigidiorib⁹ idiget medicis:

¶ Carbūculus curat̄ ut antrax cuius curam audies ualde cito.

¶ Undimia p̄prie nō repcutit̄: sed si succurrit̄ ei in p̄ncipio totalr̄ ꝯsumit̄ qđ nō ad collectionē uenit saniei. Ergo purga cū trocisco de turbit: uel medicina alia flegmatis purgatiua: postea mēbrū euapora cū aq̄ decoctionis absinthij abrotani sticados sgnāti cōpositoꝝ uel simplicium. ¶ Et. R̷. cinerē quercus: aut vitis: ꝛ fac idē lixiuiū: ꝛ pānos idē madefacias: ꝛ calidos suppone: ꝛ ligamē liga stricte qđ totū apostema cōtineat: ꝛ sic oīno resoluit̄: quoniā sic materia desiccat̄. ¶ Si v̊o de sanguine aliqđ esset admixtū: aut apponeret̄ ibi medicamē maturatiuū uel diuturnitatē densum tpis corrūperet̄: materia tūc in saniem cōuertit̄: ꝛ tūc dolet p̄pter caliditatē extraneā acquisitā: tūc aperiat̄: ꝛ nullo modo expectet̄ eius crepatio quoniā per se nullo mō crepat̄: sed quotidie plus corrūpit̄: ꝛ in his maiorē facias apturā. ¶ Hoc apostema cū est aptū fortiori indiget mūdificatione: ꝛ maiori exiccatione p̄pter grossitiē saniei. Curat̄ tn̄ f̄m q curant̄ ulcera cū mūdificatiuis ꝛ regeneratiuis medicinis.

¶ Apostema durū curat̄ cum resolutiuis ꝛ mollificatiuis medicinis: ita q modo resoluas: modo mollifices: ne si cum puris insistas resoluētibus subtile resoluat̄: ꝛ grossa materia fiat lapis: neq; calidū adhibeas medicamē ne inflāmet̄: uel alia ad locū noua materia trahat̄ a longe: que durū apostema faciat inflāmari: qđ cito mutaret̄ in cancrū: silr̄ si maturatiuū adhiberes qđ mām corrumperet. Ergo cū tēperatis resolue medicinis: postea mollifica: postea resolue. uel utaris cōpositis cū qbus cū resolutione mollificatio cōponat̄: qđ facit Rasis medicamen: cum quo cōuenit Aui. qđ. R̷. galbani bdelij oppoponacis. an̄. partes equales mollifica in oleo de lilio: ꝛ in mortario optime pista. deinde addas mucillagines fenugreci ꝛ seminis lini quātum sunt omnia alia ꝛ optime misceantur: ꝛ fiat emplastrū sup apostema durū cum hoc solo: uel cū admixtione ficuū siccarū pinguiū donec mollificatū penitus resoluat̄: hec enim medicina durū apā sine iflāmatiōe mollificat ꝛ resoluit pl'ra q̄ȝ alia medicamina

mollificatiua ꝛ resolutiua in antidotario sunt tradenda.
¶ Aquosum apostema curaꝷ sicut vndimia: nisi ꝙ̄ siccioribꝰ īdiget medicinis. Et curaꝷ ꝺm doctrinā per quam mēbrū nimis grossum diximus in ꝓprio capl̄o tenuari.
¶ Uētosuꝫ curaꝷ cū medicinis subtiliātibꝰ ꝛ uētositatē cōsumētibꝰ tā ītus q̄ꝫ extra. ītus: ut usu cimini/ ꝛ carui/ ꝛ cauēdo a legumibꝰ/ ꝛ rebꝰ īflatiuis. Extra cū oleis uētositatē carminātibꝰ: uel cū oleo qꝺ. ℞. ruthe cimini seminuꝫ feni. ani. carui/ ameos/ ꝛ apij. aā. ʒ. ß. olei antiqui lb. ß. ponanꝷ oīa in fiala vitrea: ꝛ fiala ponaꝷ in alio uase bullientis aque: ꝛ bulliat ita ꝙ̄ oleū bulliat usqꝫ ad succositatis ruthe ꝯsūptionē: ꝛ ex illo oleo locus vngatur calido.
¶ Itē. ℞. calcē viuā ꝛ distēpera cū vino dulci: ꝛ fiat sicut lutū:
¶ Itē. ℞. olei anetini. ʒ. ij. cere. ʒ. ß. ysopi ꝉ ꝛ pone desup. sicce pulueriçate. ʒ. j. fiat sicut emplastrum.

Hucusqꝫ curas posuimꝰ simpliciū apatū ꝛ per illas hēri potes cōpositoꝝ curā. ¶ Nā herisipilades uel flemonides cū eisdē medicinis curātur: qbus herisipila ꝛ flegmon si cure taliter cōponanꝷ.
¶ Itē glādule/ ꝛ scrophl̄e curā i ꝓpo de scrophul̄ dicemꝰ cꝰ
¶ Antrax ṽo curaꝷ cū euōne nociue mãe ꝛ cū rebꝰ cor cōfortātibꝰ ꝛ ṽtutē. Tñ qm̄ in his apatibꝰ cito ab ipso ꝑncipio aliqñ cadit ṽtus: ꝛ aliqñ flōmati uel euacuati pierūt: imo multi timēt flōmare uel solutiua ꝑbere medicamia Ego ṽo forti exñte nā in die flōmaui ꝛ in eadē nocte medicinā dedi solutiuā ꝛ iuui aliquos despatos: uerum qñ virtꝰ cadit/ ꝛ tremor cordis est pñs ꝛ pulsus cadit tūc est fatuitas flōmare uel euāre: qm̄ cura tūc relinquetur soli deo: uerū ꝙ̄ aliqbꝰ thiriacā dedi maiorē iam ipsis exñtibus sine pulsu postea reuixerūt. Quare tibi pono curaꝫ narratoriā quā cuidā gallico stipēdiario in ciuitate feci Mediolani: ut in alijs tibi silibꝰ sit exēplū. ¶ Cuidā iuueni. xxx. annoꝝ uenit antrax ex dextra pte colli: cuiꝰ malitia/ cū ꝑmo vidi: iā adeo fuerat augmētata: ꝙ̄ totū collū ꝛ gula adeo iflāmata fuerāt: ꝙ̄ mētū ꝛ spatule parū a colli grossitie differebāt: tñ virtutē in eo iueni ualidā. Egritudinē cognoui per quādā uesiculā: que ex colli pte dextra fuerat orta: que fuerat ꝑncipiū egritudinis: cū tamen vnus magnꝰ ꝛ famosus phisicus ipsam egritudinē minime cognouisset: ipm ex duobꝰ brachijs flōmari feci: satis exhēs inde de sanguine: ꝛ iniūxi ei dietā sicut si febrem acutissimā pateret. ¶ In matutinis noctis illiꝰ diei dedi sibi bonā dosim de colatura fructuū mirabolanoꝝ citrinoꝝ. que qdē medicina in capl̄o de allopitia declaratur.
¶ Supra locū ubi erat uesica scabiosam posui tritā cuꝫ assungia. Nā illi medicine nullā parē iueni. Ꝺō ille ualde solutꝰ fuit ꝛ feruor ꝛ incēdiū diminutꝰ: tñ locus nō minuebaꝷ iflatus: ꝛ virtꝰ nō solū diminuta nō fuit per euacuationes: sed fuit qñ icredibil̄r roborata. ¶ In crastino iterū sanguinē ex vno brachio ꝓuocaui ꝛ in crastino medicinā in minori q̄ꝫtitate iteraui: ꝛ tūc tumor fuit maxime diminutꝰ. ꝛ in loco ubi fuit pustula quedam uenit crusta nigerrima/ sicut si eēt ab igne cōbusta fortissime locū occupās ꝺm triū policū q̄ꝫtitatem. post paucos dies crusta illa fuit subleuata: ꝛ eger malis caruit accñtibus: ꝛ factū fuit in loco sola egritudinis malitia vnū ulcus ꝓfūdū: per qꝺ videbā cānā pulmonis/ ꝛ uenas organicas: ꝛ per qꝺ totū manipulū infigebā. ¶ Ergo post oīum accidētiū remotionē intēdi ad illū egrū cibis bonis nutriendū ꝛ ad ulcus mūdificādū ꝛ sanādū: donec per dei grāꝫ fuit restitutꝰ itegre sanitati. ¶ In ꝑuo quoqꝫ meo cōpēdio/ narraꝷ ꝙ̄ nūc de exhibitione maioris accidit thiriace: ꝛ que sit illa scabiosa que poni dꝫ sup antracem: ꝛ quō emplm̄ ꝯfortatiuū in cordis ponaꝷ regione. Illū ḡ libellū cū hoc iūgas libro: ꝛ hēbis huius mãe curā plenam.
¶ Pustule que fiūt ex humoribꝰ corruptis ꝛ ignis ꝑsicus miliaris formica ꝛ pruna/ eādē hñt localē curā post euacuationē que semp ꝑcedē dꝫ cū medicina que coleraꝫ ꝛ meliam sil̄ euacuat. Naꝫ hec purgat humores adustos: nec est malū addē quedā simplicia que de ꝓprietate purgāt adustos humores: sicut fumusterre/ cuscute/ lapatiuꝫ acutū/ sene/ absinthiū/ ꝛ sisia. ¶ Itē nō euacueꝷ medicia que daꝷ in pustulis his a medicinis cor cōfortātibus ne per medicinā uenenū trahaꝷ ad cor. ¶ Cura ṽo localis est cū his que īfrigidāt sup̄ locū ꝛ circa anteq̄ꝫ fuerit ulcerata: q: post ulcerationē nō īdigēt nisi forti exiccatione supra locū: sicut in cura ulcerū est narratū. Sed in circuitu ponunꝷ frigida donec cura sit total̄r ꝑfecta. ¶ Si praua superueniūt accñtia succurraꝷ cū ꝯfortatione cordis ꝛ eis. que dicta sunt in antrace. Aliqñ sup omnia adiuuat prunam ꝛ formicam urere. nam cauteriū cum igne totā illā corruptam mām ꝛ uenenosam extrahit ꝛ consumit.
¶ Herpes estiomenꝰ curaꝷ post purgationeꝫ mãe quam semp ītēdo debē ꝑcedē. uerū si fortis fuerit virtus. si aūt nō/ euātio nunq̄ꝫ fiat. Sꝫ ponēdo sup̄ locū sanū iux̄ egritudinē defensiuū de bolo ar. terra sigillata: oleo ro. ꝛ aceto. Illud nāqꝫ defensiuū ut dicit Aui. ꝛ per me multotiens seu milliesies est cōprobatū ꝛ exptū: oē mēbrū a corruptione defendit: ꝛ nō ꝑmittit corrosionē ulteriꝰ ambulare. ¶ Supra corruptū locū ꝛ mortuū ponas ferrū ignitū ꝛ cū eo pluries iterato partes oēs remoue corruptas. Uel hoc facias cū medicamine corrosiuo: sed ferrū candēs est melius. Remoto corrupto mūdifica cū mundificatiuo de succo apij cui addas aliquātulum mirre. loco bene mundificato incarna ꝛ ultimo cicatriça.
¶ De apatibꝰ que fiūt in capite: ꝛ de aq̄ cōgregata in capitibus pueroꝝ. doctrine tertie tractatꝰ tertij. Cap. III.

q Uāuis de apatibꝰ sermonē fecerimus gñalē. tñ apatū cure ꝺm diuersa corpis mēbra multotiēs diūsanꝷ: ideo de cura quorūdā apatū qbusdā uenientū locis capitulū facio. ¶ Dico ergo ꝙ̄ in cute capitis diūsa fiūt apata. Naꝫ fiūt ibi apata a subtili m̄ate uel ab alia m̄atis spē ut mucillaginosi ꝛ pulmosi: ꝛ est sicut cācerosi. boni erit dictū. Et dicuntur tapinaria uel talpinaria: qm̄ sicut talpa inter duas cutes terre cōcauat: ita ista egritudo nasciꝷ iter cutē ꝛ carnē. dicunꝷ ēt testudines a testudine aīali per silitudineꝫ. nascunꝷ alia de m̄ate duro que sunt nodi. ¶ Uidi q̄ꝫ cranei manifestas eminētias sicut cornu. Nā vidi hoīem qui uenit ad me pro cōsilio q hēbat in capite. 7. eminētias vnaꝫ alia maiorē ꝛ in diūsis locis: qrum aliq erat ita magna ꝛ acuta sicut cornu capoli uel lōgitudis policis: ꝛ multū ledebāt cutē: ꝛ miratꝰ fui quō cutis nō fuerat ulcerata. Cuꝫ ḡ vidi qꝺ hēbat a craneo suā originē ꝛ radicē nō me uolui de cura itromittē: sed egro cōsului ne se poneret i manu alicuiꝰ pp curā: qm̄ mihi ipossibile videbaꝷ. ¶ Accidit ēt qbusdā pueris nasci cū capite aq̄ pleno. Aq̄ nanqꝫ ꝑmo gñatiōis tpe multiplicaꝷ mulieribꝰ aliqbꝰ in mr̄ice ꝛ puer iacet in mr̄ice sicut sciuisti capite sup̄ genua inclinato. q̄re humiditas illa locū pendētē iueniēs spatiosuꝫ in fontis capite ꝯgregaꝷ. q̄re cū maximo nascunꝷ labore Et aliquādo anteq̄ꝫ possit aliqd boni fieri moriunꝷ.

Cura oium apatū capitis est si fuerint ex mã iaꝫ corrupta uel liqda ꝙ̄ nunq̄ꝫ itēdas ad desiccationē uel resol̄onē cū mollificatiuis: q̄ꝫuis fieri debē dixeri de apatibꝰ m̄aticis in capl̄o gñali: q: sic posset craneū inficē liqda mã ul̄ corrupta q̄re si mã nō ē matura matureꝷ nō tñ ultie: q: apiaꝷ ꝫꝫ figurā triāguli sic.

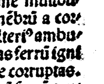

Qñ illa apata capitis pp cutis grossitieꝫ ꝛ porositatē nō bñ mūdificanꝷ nisi vulnera sint adeo magna ꝙ̄ mūdificatio ueniat ad ꝓfundum. ¶ Facta incisione euacuetur mã ꝛ impleaꝷ locꝰ vndiqꝫ filis uel coto ifusis in oleo roꝷ. in quo alumen infusum fuerit çuccarinū: donec locus in ꝓfundo fuerit bñ mūdificatus. Postea cū vnguēto aploꝝ ꝛ alijs icarnatiuis cureꝷ ꝺm doctrinā ulcerum alioꝝ. ¶ Modus curaꝷ scindēdo cutem ꝺm incessum capilloꝝ ꝺm lōgitudinem ꝛ extrahēdo eum totum cū suo

folliculo. Et si aliqd de nodo uel eius folliculo remanse
rit cum vnguēto viridi uel puluere affodillo℞ ul' alio le/
ui corrosiuo corrodat. postea regenera. postea cicatriça.
¶ Si vero nodus capitis cū ipso craneo magnā haberet
coherētiā ita ꝙ arbitreris ipm cū dura mr̄e cōnexū: tūc
q̄uis ponāt aliq illā curā: mihi tn̄ videret melius / ut ip/
sam penit⁹ dimittamus. ¶ Aq̄ que ꝯgregat in capitib⁹
puero℞ aut est inter craneū adeo tātū piculosa videt ꝙ
mihi videt curā dimittē deo. Que vero extra: curat vngē
do caput cū oleo de camomilla: ꝛ sulfure puluericato ita
ꝙ ptes olei sint q̄tuor: q̄ pars vna ponit sulfuris. ¶ De
inde fiāt tria cauteria vnū iter cōmissurā coronalē ꝛ frō/
tē: ꝛ vnū in collo in fontinella: ꝛ aliud aliquātulū supius
supra locū cellule posterius: hec enim cauteria cū predi/
cta vnctione desiccāt maturāt ꝛ consumunt.

¶ De apostemate sub radice auris. doctrine secunde tra/
ctatus tertij. Cap. IIII.

a **Postema** qd̄ fit i auris radice aliqn̄ fit per viā crisis qn̄ nā nō pōt ppter eius debilitatē uel mãe multitudinē
uel grossitiē ipsam expellere uel per sudorē uel per ali/
quā euacuationē aliā que crisim bonā faciat ꝛ cōpletam
faciēs qd̄ pōt expellit illā ad locū debile ꝛ spatiosum. ali
qn̄ fit apostema nō per viā crisis: sed qm̄ a capite mã ibi
deriuat: uel inferi⁹ supra expellit: neq; caput nobile mē/
brū ipsā recipit sed sb aure morat ꝛ ibi gn̄at apostema.
¶ Hoc apostema piculosum est ppter capitis ppinqta
tē ꝛ loci sensibilitatē ꝛ uenarū arteriarū infeltrationē mł
tiplicē neruo℞. Huiusmodi enim apostema sepe interfi
cit qn̄ eius accn̄tia specialr intēdunt. ¶ Huius aūt apa
tis mã sāguis est aut colera aut flegma aut lʒ raro melia
que omnia per signa supius distinguunt.

Curā aūt huius apatis non opʒ a repcussiuis incipe sed ab euaporatiuis anodinis mitigatis ꝛ mã
rū eductis. Nā repcussio mãm ad mēbrū repellet pnci/
pale. euapora locū egrotū cū aq̄ calīa decoctionis camo/
mille: postea de eodē vnge oleo ꝛ lanā succidam: nec di
mittas qn semp ponas in aure oleū amigdalarū amara/
rū: qm̄ est maxime iuuatiuū. ¶ Si vero mã eēt in pfūdo
ualde: ꝛ eēt eductionis difficilis nō eēt malū adhibē uē/
tosam: ut educere mãm adiuuaret: ꝛ postea resoluē ꝛ li/
nire ꝛ dolorē sicut diximus mitigare. ¶ Si vero sic mate
ria nō resoluit sed icipit in eo sanies fieri: tūc cū tēpera/
tis maturatiuis nō nimis calidis maturet: quo matura/
to loci nō expectet aptio: sʒ caute cū sagitella locus apiat
que qdē ad locū usq; ubi est cōgregata sanies: que si i p/
fundo fuerit impellat. Tn̄ caue ne neruū ibi tāgas: arte/
riā: aut uenā. ¶ Nā ex hoc magnū aliqn̄ piculū fit pro/
pter sanguinis exitū ppter uenas: eo ꝙ sepe ibi qdā ner
uus tāgit reuersiuus: cuius icisione uel pūctura fit eger
in ppetuo sine uoce. Apto loco mūdificet cū medicinis
mūdificātib⁹ dicēdis in antidotario: que cū sint mūdifi/
catis coibus sicciora facta: pfecta mūdificatione incarne
tur locus ꝛ exq̄sitissime sigillet. nam sepe fistulā pariunt
per incautā curam apostemata huius loci.

¶ De apostematibus colli ꝛ gule. doctrine secunde tracta
tus tertij. Cap. V.

b **Orum** apata loco℞ aut in lacertis fiunt exterioribus: ita ꝙ de mã nihil trāsit ad intra: aut in lacertis fiūt interiorib⁹: aut
in ipsa suba meri: aut in q̄dā fiūt ꝯcauitate que est inter
cānā pulmonis ꝛ ysophagū in loco qui dicit hismon: ꝛ
sunt utplurimū sanguinea ꝛ sepe flegmatica rarius cole
rica ꝛ rarissime melica. ¶ Humoris abūdātia distiguit
per signa supius assignata. ¶ Q℞ aūt mã in lacertis cōti/
neat exteriorib⁹ cognoscit per apatis appentiā: ꝛ ꝙ trāś/
glutio uel aeris attractio nullaten⁹ ipedit. ¶ Q℞ autem
mã in lacertis sit iterioribus cognoscit eo ꝙ ps tumoris
appet extra: ꝙ cū difficultate trāsglutit. ¶ Q℞ aūt mã sit
i hismon siue itra cognoscit eo ꝙ de tumore extra aliqd
nō appet: ꝛ q̄ eger nō pōt trāsglutire: ꝛ ꝙ vix respirat ꝛ
expirat. Et si accn̄tia hui⁹ apatis intēdunt oculi foris emi
nēt: linguā in ore ꝯtinere nō pn̄t: nec ullo mō loqui pn̄t:
ꝛ spūm emittūt per os: lacerti pectoris ualde laborando
salire vident. Tūc nō est necessariū medico dicere nisi:
dn̄e miserere isti. ¶ Verū est ꝙ aliq audaces lignū ali
qd̄ violēter infixerūt in gutture usq; ad locū apatis ipel/
lētes apa ruperūt: q̄re fuerūt a morte subito liberati. Sʒ
talis opatio ab ifamia nō est tuta: qm̄ inter manus medi
ci opantis taliter plurimi moriunt: quo℞ mors nō egri
tudini: sed medico imputat. ¶ Illa vero spēs occulta in q̄
nō tātū accn̄tia sunt intēsa non est tātum piculosa.

Curatio Cū egritudo incipit: si sit coīa cū flōmia basilice: ꝛ si fuerit iā plurib⁹ dieb⁹ ince/
pta: q̄ uocat⁹ a pncipio nō fuisti: cum flōmia mediane:
que qdē flōmia fieri dʒ usq; ad sincopim: maxime si cor/
pus forte fuerit ꝛ carnosum. Sequēti die fiat minutio de
uenis que sunt sub lingua. Nec ullo mō audias cōsiliū
illo℞ qui pcipiūt icipe a uenarum lingue fl ōmia: qm̄ ex
flōmia ipsarū si flōmia basilice uel mediane non pcedat
accidit sepe ꝙ eger subito maxime si fuerit plectoric⁹ suf
focat. ¶ Facta flōmia det ad gargariçādū aq̄ decoctio/
nis rosarū sumach balaustiarū lētiū ꝛ gallarū cuʒ qua sit
distēperatū dyamoron: aut gargariçet stercus hirūdinū
distēperatū cū ydromelle: aut sterc⁹ passerū uel gallorū:
aut stercus canis comedētis ossa solū: ꝛ stercus pueri la/
ctētis desiccatū. ¶ Itē. ℞. stercoris canis solū ossa come
dētis gallarū saturegie ptes eq̄les. fiat puluis: ꝛ cuʒ aqua
mellis distēperat⁹ fiat gargarism⁹. ¶ Aquā bibat ordei:
nihilq; comedat nisi cādarusum factū de furfure in hūc
modū. ℞. furfuris de tritico recētis vnā scutellā ꝛ coopi
aq̄ cal'. ꝛ pmitte stuffari per horā. Postea tere in morta/
rio cū pistello ꝛ cola. Colaturā bn̄ decoque cuʒ modico
sale ꝛ egro cū penidijs admistrabis. ¶ Si vero comestio
nis hora trāsglutire nō posset in colli fontanella puā po/
ne uētosam cū igne: q̄ tūc trāsglutiet dū uētosa locū ibi
ampliās pmanebit. ¶ Gula tota exteri⁹ ꝛ collū cuʒ oleo
vngat de camomil. ꝛ sup̄ vncturā lana ponatur succida.
¶ Ponat utilr emplm factū de nido hirundinis: qd̄ est
cōe sq̄nātie seu apatib⁹ gutturis ꝛ colli cuiuslibet spēi sq̄/
nā. qd̄ cōponit per hūc modū. ℞. nidū hirūdis ꝛ fac illū
in aq̄ diu bullire. postea cū cribro raro cola ut grosse pa/
lee abijciant: terreū suaue qd̄ relinqtur retineat ꝛ in alia
aq̄ bulliāt radix lilij / radix bismal. radix brionie / fol. mal
ua. ꝛ viol. ꝛ pitarie. que bullita pistent optime a pte gros
sa vni⁹ cultelli sup aspidē ꝛ cū aq̄ hirūdis icorpet fermen
tū bn̄ acre ꝛ farina se. lini ꝛ addant herbe pistate ꝛ oleū
cōe uel assungia por. sine sale ꝛ bulliat totū sil' ꝛ ꝯficiatur
ꝛ fiat emplm. Hoc enim emplm miraculose resoluit uel
maturat squinātiā siue sit itus siue sit ex̄ si extēdat super
pānū ꝛ ponat calidū circa gulā. ¶ Valet ēt colli iunctio
cū oleo de camo. mixto cū butyro ueteri nō salato si cuʒ
lana succida iuoluat. ¶ Bonū est ēt si apa fuerit iterius
aut maior ei⁹ ps cū tps plōgat ꝙ nō repcutit nec resol/
uit ut in maturatiuis gargarismatib⁹ ut B. ℞. ficus sic. se.
malue / se. lini: coque in aq̄ ꝛ gargariçēt. ¶ Aut aq̄ ficuū
cū butyro ꝛ vino mixta que maturat oē itrinsecū apa si/
ue in gutture siue in stōco siue in itestinis fuerit gn̄atū.
¶ Cū aūt illud maturū cognoueris ꝛ cognoscit per do
loris mitigationē ꝛ accn̄tiū ꝛ febris si fuerit appens extra
cū sagitella illud pfora: neruo℞ cauēdo lesionē arteriarū
ꝛ uenarū. Post apturā mūdificet cū mūdificatiuis in an
tidotario noiandis. ¶ Si fuerit itra nec rūpat cū garga
rismate pdicto de butyro: ficuū: aq̄ ꝛ vino rūpat cū inge
nio subtili Haliab. s. cū gargarismate stipticor: sic deco/
ctiōis gallarū / acatie / psidiarū / balaustiarū / alumis iame
ni: qm̄ hec ptes loci ꝯhūt: ꝛ apa crepat. ¶ Rupto apate
sanieq; foras educta cū aq̄ calīa: in qua dissoluat butyrū

z oleū violateū donec sanies tota fuerit expulsa. Postea
cū aq̄ decoctiōis ligritie: yreos: tamarisci: fac gargarisma.
Ualet et vitellorū ouorū sorbitio. ¶ Si v̄o mā̄ fuerit fri
gida minus repcutiat: z calidioribꝰ gargarismis est utē
dum. ¶ Et post apertionē fortiori idiget absterfione cū
mūdificatiuis: in qbꝰ fit aliqd de mirra z sarcocolla: ꝓm
ꝙ in capꝰ de mundificatiuis in antidotario continetur.
¶ Aliquādo qdē ꝑpter reuma descēdēs a capite nascū
tur in radice lingue ab utraq; pte quedā excrescētie. que
videnť quasi amigdale: que tracheā impediūt arteriā: ut
anxia fiat aeris attractio z emissio que curanť cū p̄dictis
medicinis: z per p̄dictū modū euādo: repercutiēdo: re
soluēdo: z per ordinē maturādo. ¶ Et qm̄ bona casuū
narratio multū corroborat operantē. ponam in hoc loco
qd̄ mihi accidit in ciuitate Mediolani de quadam dn̄a
qnquagenariaqnta: que habuit squināťiā flegmaticam:
que totā occupauit gulā intus z extra: ita ꝙ extra tumor
maximus apparebat: z cū hoc nō loquebať: nec poterat
trāsglutire: hec fuit in cura cuiusdā iuuenis mei scolaris
per plures dies, de malo in peius quotidie procedebat.
Tūc quasi in casu desparationis fui uocatꝰ: z inueni eā in
statu pessimo: q: pluribꝰ nō comederat diebꝰ: nec aude
bat dormire: q: timebat subito suffocari. Tūc tāgēs pul
sum ip̄m in ultima iueni debilitate. Tāgēs locum corru
ptū sensi mām in ꝓfundū: qd̄ cognoscēs cognoui ꝙ po
tiꝰ suffocareť q̄ȝ exteriꝰ apā uel iteriꝰ rūpereť. Tunc mihi
p̄paraui rasoriū z locū palpās cū digitis inueni maturā
mām iter mētū z epiglotū plusq̄ȝ in alio loco ꝯgregatā.
Tūc locū palpās cum digito: ut possem neruos uenas z
arterias euitare: vulnus feci ibi ꝓfundū: per qd̄ de corru
pta z male fetēte mā magnā partē extraxi: magnāq̄ȝ p̄tē
dimisi: quā tūc euāre poterā: sed rōne nolui quā sciuisti.
Tunc egra leuiorem habuit anhelituȝ: pulsusq̄ȝ fuit for
tificatꝰ: timorq̄ȝ mortis subito diminutꝰ: eo ꝙ ad cor ma
ior poterat aeris quantitas delegari. Tūc administrans
ei brodiū per vulnus magna ipsius q̄ȝtitas exibat. Tūc
ingeniaui: ut cū argētea cānula: que posita in ore totum
vulnus trāsibat sua cura recipet ad ipsius necia nutrimē
tum. gulā totā: z collū cum medicinis mūdificātibꝰ: z re
siduuȝ māe maturātibꝰ circūdabā donec extraxi de vul
nere frustū magnū viscose māe z fetētis: que fuerat sicut
quoddā intestinū longū plus z grossum vniꝰ maioris di
giti q̄ȝtitate: que qdē mā calore fuerat extneo cōdēsata: q̄
quidem remota remāsit locus sine fetore: z egra incepit
maxime ꝯfortari: tn̄ in ea ꝯtinuaui mūdificatiua z incar
natiuis z cicatriçatiuis vulnus optime sigillaui: z egra
fuit saluti pristine restituta. ¶ Cuȝ ergo in locis p̄dictis
frigidā mām z corruptā inueneris apturaȝ loci nullate
nus expectabis: sed apturā accelera. z si mā nonduȝ ad
plenū fuerit maturata: nā si nāe ipaȝ apiendā dimiseris
male faceres: qm̄ mā grossa in mēbri ꝓfundo ibibita nō
pōt a v̄tute debili ad mēbri supficiem delegari. Nec mē
bra spūalia nō longo pn̄t tp̄e defectum aeris expectare.

¶ De apostemate sub titillico. i. sub assellis. doctrine secū
de. tractatus tertij. Cap. VI.

b De apā nō idiget repcussiuis pp rō
nes supiꝰ assignatas: sed ma
gna idiget euōne si fuerit calīm p flōmiā uene
nigre uel basilice alteriꝰ brachij: z si fuerit fridū cū medi
cina de turbit uel medicia alia cōpetēti. Et intēdas q̄ȝtū
potes ad resolōnē cū medicinis que nō hn̄t magnam at
tractionē: qm̄ locus est emūctorius: ut est dcm̄: z emun
ctoria pp eoꝝ raritatē z capacitatē z debilitatē parata sūt
recipe sine medicaminis iuuamēto. Cuȝ ḡ medicia iuua
tura nimis sit attractiua apā nimiū augmētať. ¶ Unga
tur ḡ cum oleo camomil. cui supponať maturatiuum: z
maturatuȝ apiať: nec in hoc etiā ruptura per se maxime
cū fuerit fridū expecteť: h̄ saluo si eēt mā glandulosa qd̄
sepe fit sub assellis: z in iguine: nec etiā equaľr matura:

sed in vno loco dura: z alio mollis: tunc nullā habes viā
tutā: qm̄ tūc est bubo: cuiꝰ cura est difficilis. Quia si māȝ
ex has corruptā z durā relinquēs: difficile residuum ma
turať: ȝ facit sclirosim z fistulā sepe parit. ¶ Ex aduerso
mā remanēs in loco corrupta totū corpus in mala tenet
dispōne: febris. s. doloris. Tn̄ qm̄ ut dicit Ga. qui ad suā
salutē nō nisi vnā habuit viā: uelit nolit: per eā si mala fu
erit: ptrāsibit. febres z dolores q̄cūq̄ȝ potes mitiga mō:
z equaľr ꝑcura maturationē: qm̄ māe ps corrupte ptes
nō maturā adiuuat maturare: tūc api z mollifica. ¶ Si
v̄o ante tēpus maturationis locus rūpiť: uel cogit te ne
cessitas apire. tunc pugna residuū maturare cū vno mū
dificatiuoꝝ virtutem hn̄tium residuuȝ maturare: qm̄ ma
gna copia in tractatu ultimo non carebis.

¶ De apatibꝰ adiutorij: z ifra. doctrie 2ᵉ trac. 3ⁱ. Cap. VII

b De capā q̄ȝtū ex pte loci nisi ꝯditiōes
te ꝓhibuerit: in p̄nꝰ post euō
nē secure repcutiť. ¶ Si ḡ fuerit calīm ex ꝯrio
flōmiā brachio de basilica facias. Postea secure repcu
tias si repcussiua nō sufficiāt resoluas: quibꝰ nō sufficiēti
bus maturabis ut s. z ꝓm hoc pfectā expectabis matu
rationē nisi mā esset adeo violēta: ꝙ eēt ad corruptioneȝ
mēbri parata. Tunc enim apiať adhuc si pfecte mā non
sit matura. Incisionē v̄o caue magnā: maxime cuȝ in lo
cis cecideris musculoꝝ. Multi enim medici qm̄ loca il
la longe sunt a nobilibꝰ mēbris sine aliquo timore ma
gnas z ꝓfundas faciūt apturas: z credūt ut inde laudeȝ
magnā pp audaciā ꝯsequanť: z inde laudanť ab aliqbꝰ
idiotis: q̄re sbam vulnerāt lacerti: qui quidē lacerti ꝯso
lidando extringunť: quare brachiuȝ totū ꝯtitur: ꝙ inde
nō pōt extēdi: quare pdit opationem in toto debitā: uel
in pte. quid ergo facies: tantū q̄ȝtuȝ potes cutim supfici
aliter incide: paruūq̄ȝ facies foramē. Nā adiutoriū mū
dificatiuoꝝ: z ingeniū abluēdi oīa talia mūdificāt ulcera
Quāuis apud illos qui magna faciūt vulnera sint igno
ta. ¶ Si v̄o exitura circa cubitū acciderit: ita ꝙ ibi cade
ret ex pte collectiōis māe locīq̄ȝ pēdens incisio: tn̄ caue
ne sup̄ cubitū pforationē facias: sed ab utroq̄ȝ latere: ubi
quasdā inuenis fontanellas neruis: uenis z arterijs ca
rentes. Et q: hoc vulnus factū in summo cubiti vix ꝯso
lidať. Et ꝯsolidatio motū cubito debitū ipediret. ¶ Fri
gidū apā in his locis nō nisi ꝑpter abundantem pueniť
mām. Magna ergo indiget euōne pluribꝰ forte vicibus
postea resoluiť: z circa illud ꝑcedere ꝓm ꝙ in caplo di
ximus generali eodem modo apā coxe z genu.

¶ De panaritio doctrine scđe. trac. tertij. Cap. VIII.

p Panaritium est apostema circa vn
gues generatum cali
dum z dolorosum z iflāmatum: qd̄ aliquando
febrem inducit: z aliquando caput corrodit digiti z inter
ficit aliquando.

Cura huius apātis est ut incipiať a flōmia si pticu
laria cōueniūt ut v̄tus etas cōsuetudo: z si lō
gū est tēpus ex quo flōmatus nō fuit: deinde optime mē
brū cū epithimate de aceto donec grossum supfiat epithi
meť. ¶ Supra epithima ponať pānꝰ madefactus in mu
cillagine psilij: aut vngať cū alio vnguēto ifrigidato. Et
modis oībus intēde ad ifrigidationē z corruptionis pro
hibitionē. ¶ Si v̄o per hoc dolor z pulsatio nō cessaue
rit uel generit: sed est in via maturationis supponať sca
biosa trita cū assungia: z fiāt cetera que de curis antracis
z carbūculi diximꝰ facienda. ¶ Qualiter aūt apāta que
ueniūt in brachiorū iuncturis que nō ueniūt ad saniem
curenť docebiť in tractatu de doloribꝰ iuncturarū.

¶ De apāte extra apparenti circa spūalia mēbra z gibbosi
tate doctrine scđe tractatus tertij. Cap. IX.

c Caue ne hoc repercutias apā: imo me
lius esset illud ad exteriora tra
here maxime frigidū: sed resoluas ab ip̄o prin

capio: facta tñ purgatiõe que multũ est in hoc loco necessaria: resolutiuis nõ sufficiẽtibus maturabis. ¶ Facta saniẽ nõ expectes crepationẽ per se maxime in frigida: sꝫ pfora saniẽqꝫ exhe ꝛ mũdifica cũctaqꝫ ꝓsequere que locis alijs sunt narrata. ¶ Hic attẽde ꝙ multotiẽs vi nature mã foras iter costã ꝛ per ꝯiũctiones ossiũ pectoris ꝛ spondiliũ ab itus emittit ꝛ apã facit. ¶ Qꝛ si fuerit frigidũ parũ dolet ꝛ eger de illa nõ multũ curat in pñº: qꝛ nõ mltũ dolet: qre diu ibi morãs corrũpit. ¶ Et qꝛ via per quã ab intra mã est egressa per egressũ est mãe dilatata corrupta materia postº reddit ad itra q̃ꝫ per fracturã cutis exterioris exterius expellat: qre post tẽpora tale apã facit fistulã iterius penetrãtẽ. Ideoqꝫ sicut est dictuꝫ nõ expectabis ꝙ rũpat per se: sed palpa locũ: sicut scis ꝛ cũ iuenis ibi saniẽ api ꝛ exqsite mũdifica. ¶ Si vº fistulã anteq̃ꝫ ẽt saluaret pfecte cois iteriora peret penetrãtẽ tũc idiges lauatiõibꝰ mũdificatiuis: que diu inijcias cũ clistẽ. Sic ḡ facias. tentã forma de medulla sambuci uel de spõgia uel de radice maliterre uł briõie uł gẽtiane iduc in fistulã: qꝛ eiꝰ orificiũ ẽt iteriꝰ amplieł ad clisteris cãnule q̃ꝫtitatẽ. Postea decoque mel ꝛ mirrã cuꝫ aqua: ita ꝙ aque sint ptes. x. mellis. p. ij. ꝛ mirre. Et si poneres de ysopo ꝛ saluia ptes singulas bonũ eẽt. Aliqñ bonuꝫ est ponẽ vinũ loco aque spãlr cũ ulcus caret calore. Et de illa aqua uł vino inijcias per fistulam ꝛ fac egrũ huc illuc reuolui: ita ꝙ loca interiora ad que cadit sanies bene laues: postea fac iterum egrum super orificium ulceris reuolui ꝛ pcipe ut tussiat: ꝛ totã exhe putredinẽ ꝛ liq̊rẽ. ¶ Deide pone in vulnẽ tentã vnctã oleo ne vulnꝰ claudat donec videbis ꝙ cũ lauatura nihil aliud exibit. ¶ Deide cũ vnguẽtis icarnatiuis ꝛ sigillatiuis cura pfecte. ¶ Si vº via per quã sanies itrat ꝛ exit eẽt facta callosa: ita ꝙ eẽt ibi iã fistula: tũc ignias ferrũ factũ ad fistule q̃ꝫtitatẽ: ꝛ oĩa eiꝰ latera cauteriça. Postea cum butyro ꝛ alijs sic crustam cadere facias vnctuosis demum mundifica: postea cicatriça.

Gibbositas accidit qbusdam pueris pp tussim expellentẽ mãm ad exᷓ: ꝛ pp uẽtositatẽ multuꝫ ossiũ iũcturas dissoluentẽ ꝛ ad exteriꝰ impellẽtẽ. ¶ Cuiꝰ cura est in pncipio cũ rebꝰ tussim mitigãtibꝰ ut sunt amigdale dulces piste cũ penidijs: ꝛ aq̃ decoctiõis feniculi factis inde sorbitionibꝰ cuꝫ amilo. ꝛ hac medicina. ℞. amigdalaꝝ dulciũ ptes. ij. dragagã. semi. citonioꝝ. añ. ptẽ. j. iulep qd̃ sufficit. fiat lohoc. i. medicina sorbilis seu lãbitiua: ꝛ debet eẽ spissa: sicͭ mel liqduꝫ seu crudũ. ¶ Mitigata tussi fiat balneũ aque decoctionis radicis altee folioꝝ malue. fenugr. ꝛ semis lini. ꝛ aq̃ sup eminẽtiã cadat ab alto: postea resoluat mã cũ medicinis dictis in apate duro: ꝛ dicẽdis i caplo scrophulaꝝ. ¶ Ualet ẽt lamina plũbi stricta sup eminẽtiã postq̃ꝫ fuerit bñ remollita. ¶ Si mã vº fuerit uẽtosa curet sicͭ fieri debere diximus de apatis cura uentosi. ¶ Gibbositas vº que propter dislocationem accidit spondilium curã non recipit postq̃ꝫ fuerit confirmata.

¶ De apostemate apparente in ore stomaci ꝛ nutritiua. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. X.

t Tam hoc apa apparet in pñº circa os stõci: ꝛ circa regioneꝫ epis ꝛ splenis qdã q̃ꝫuis uellẽt itelligere ꝯtriũ p meã regulã gñaleꝫ bonũ est ꝛ utile locũ ꝯfortare cũ oleo spi. ꝛ oleo ros. ꝛ empłis factis de rosis/absinthio/ squinãto/ cipis/citonijs cũ farina ordei ꝛ silibꝰ: qm̃ lꝫ dixerim ꝙ cauẽdũ sit a repcussiuis: cũ apa sit ꝓpe mẽbrũ nobile: cũ resolutiua: maturatiua: que nõ sunt admixta cũ stipticis: si sup locũ ista ponant/mẽbra/stõcũ. s. epar ꝛ splenẽ debilitãt. qbꝰ debilitatis eoꝝ debilitãt actiones toti corpori necessarias/que sunt/appetẽ/digerẽ/expellẽ/retinẽ/quare toti corpori aliqñ ꝓueit irremediabile nocumẽtũ. Ioqꝫ neqꝫ puris resolutiuis: uł maturatiuis: uel neqꝫ puris repercussiuis frigidis in istis casibꝰ est utẽdũ. Quid ḡ facies: mãm euacua locũ cum stipticis ꝛ tẽperatis conforta. ¶ Sic mãm si potes abijce: si nõ/resolue: sin aũt matura sꝫ caue sp ne resolutiua uł maturatiua pura sine admixtiõe adhibeas stipticoꝝ. Et caue ne resoluẽdo/subtile resoluas: ꝛ residuũ iduret: qm̃ ista apata libẽter trãseũt in sclirosiꝫ: ꝛ postq̃ꝫ dura sunt/difficile resoluunt. Sꝫ sepe sũt cã future ydropisis. Igit cũ illud idurari videris: ut scis ubi scis oibꝰ fortis ꝛ sapiẽs: qm̃ hec apata errorẽ nõ sustinẽt medicoꝝ: si maturat aperi ꝛ mũdifica sicut sciuisti.

¶ De apostemate in inguine. doctrine secunde. tractatus tertij. Cap. XI.

s Sepe ꝓuenit apa in iguine pp ulcera vᷓge ꝛ pedũ: ppterea ꝙ locus est descensus hũoꝝ ad illa loca: ꝛ tũc nõ est ita timẽduꝫ: ꝓpterea ꝙ uenire tũc põt sine multa corpis plenitudie: ꝛ absqꝫ eo ꝙ decursus hũoꝝ maxime ibi fiat. sepe quoqꝫ ꝓuenit sine vulneribꝰ in his locis: ꝛ tũc plus est timẽdũ spãlr cũ corpus est malis ꝛ diuersis humoribꝰ plenum.

Curatio. In casu ḡ pmo securiꝰ posses a pñº resoluẽ. Ita ꝙ sola olei de camomilla uel cois antiq iunctio ꝛ lane succide suppõ ab alijs laboribus te excusat: ꝙ si nõ/resoluet mã ꝭm ꝙ supius iam sciuisti. ¶ In casu vº scd̃o mãm euacua calidã cũ flõmia basilice illiꝰ lateris: in sequẽti die de eodẽ latere sanguinẽ exhe de saphena: dietã attenua a resolutiuis debilibꝰ nullã attractionẽ uel paucã hñtibus incipere circa locuꝫ. His nõ ualẽtibus ꝛ humoꝝ cursu cessante fortiora pone resolutiua. ¶ Multũ ualet in hoc casu lixiuiũ factuꝫ de cineribus vitiũ ꝛ positũ cum stupa. qꝛ mãm ꝯsumit/leuiter ꝛ desiccat. ¶ Si vº resolui nõ põt maturet aperiat mundificet ꝛ sanet ꝭm ꝙ multotiens audiuisti.

¶ De apate anchaꝝ. doctrie scd̃e. tractatꝰ tertij. Cap. XII

i In his locis utplimuꝫ apa nascit in iũcturis: qrũ curaꝫ meliꝰ q̃ꝫ fieri pro me poterit ordinatã inuenies in caplo de doloribꝰ iuncturarũ. ¶ Sed si ex in ancha uel in coxa uel in cruris seu pedis spatiositatibꝰ apa fieret. Cura est eadẽ cũ ea quã diximꝰ apatũ brachioꝝ: hoc notato ꝙ in anche ꝓfundo ꝛ in ꝓfũdo coxe sanies sepe colligit que tactu bñ nisi per sapiẽtẽ ꝛ usualẽ medicũ nõ discernit. Iuxͣ illud Hyp. Quibuscũqꝫ sanies i corpore nõ manifestat ꝛc̃. ¶ Ergo oibꝰ peractis que in aliorũ curis apatũ sunt iã dicta: nec apa recedit: uel ẽt a pñº nõ fuisti: locũ cuꝫ duobꝰ palpa digitis ut sciuisti: ꝛ cognita sanie ad locũ usqꝫ pfora saniei: ꝛ saniẽꝫ deinde mundifica: cunctaqꝫ prosequere que sepe superius audiuisti.

¶ De apostematibus virge ꝛ testiculorum. doctrine secũde. tractatus tertij. Cap. XIII.

s Sicut alijs mẽbris viri genitalibꝰ accidit apa: ꝙ aliqñ est hũorale calidũ uel fridũ ut alia. aliqñ replet vᷓga uẽtositate grossa ipaꝫ cũ dolore nimis extẽdẽte. ¶ Cognoscit calidũ ꝛ fridũ per signa qbꝰ apata supiꝰ distinguunt. ¶ Uẽtosuꝫ cognoscit: eo qꝛ accidit qbusdã iuuenibꝰ calidis: ꝛ eo ꝙ mẽbrũ est ualde tẽsuꝫ ꝛ durũ: ꝛ nõ multũ põderosuꝫ: neqꝫ calor ab alteriꝰ colore ptis corpis uariat.

Curatio. Cura cois apatis calidi: tã in testiculis: q̃ꝫ in virga est ꝙ pticularibꝰ ꝯueniẽtibꝰ fiat flõmia de basilica dextri lateris: si apa fuerit in dextro testiculo uel in vᷓga: sinistri lateris vº si apa fuerit soluꝫ in sinistro. Sequẽti vº die fiat minutio de saphenis. ¶ Prohibeant ei vinũ ꝛ carnes ꝛ oia dulcia/ꝛ oẽs cibi colerã ꝛ sanguinẽ gñantes. deinde adhibeant repellentia mãm: sicut hoc sibi ꝓpriũ. ℞. cortices granatoꝝ: rosas siccas ꝛ lentes: que tm̃ decoquant donec quoqꝫ fuerint dissoluta. deinde terant fortiter in mortario: ꝛ cum oleo ro. ꝛ pauco aceto: ꝛ loca cũ hoc tepido emplent. ¶ Itẽ ℞. succũ portulace siluestris: ꝛ oleũ ro. ꝛ parũ aceti: ꝛ ma

defacias itus pãnos:⁊ iuolue cū illis virgaꝫ ⁊ testiculos cū icipit apa calidū:cū hoc eni multos in principio curaui. ❡ Cū aūt cessat mãe cursus: farinã addes ordei ⁊ fabarū:uel farinas has cū oui vitello:succo solatri ⁊ oleo rosaceo distēpera. ❡ Declinãte apate pone emplastrū factū de farina fabarū:fenugreci: camomille mellilloto distēperatis cū sepo caprino. ❡ Itē optimū apostemati calido in fine:⁊ apati frido in principio. ℞. vuas passas de forētio:⁊ aq̄ illas aspge:⁊ fortiter in mortario tere. deinde adde farinã fabarū ⁊ ciceris:de vnoquoqꝫ quātū est medietas vuarū:⁊ cū oleo distēpera de lilio:addasqꝫ modicū cimini:⁊ fac empl'm. ❡ Si vo huiusmodi apata puenīūt ad saniē: ⁊ ulcerāt locuꝫ cura ſm ꝙ in tertia doctrina hui⁹ tractat⁹ de virge ulceribus declarat.

Cura apatis frigidi in testiculis. Apostema frigidū: qd̄ est in testiculis curat cū euãtione materie per medicinã uel per acutū suppositoriū:qd̄ ponit inter anuꝫ:qd̄ ualde materiam a testiculis attrahit: sicut dicit Aui. ⁊ infinitis vicibus sum expertus.

❡ Si vo apa testiculi induret. ponat hoc empl'm per me sepe ꝓbatū. ℞. furfuris tritici ⁊ fortiter pista in mortario donec fiat inde puluis qui distēperet cuꝫ oximelle facto de duab⁹ partib⁹ aceti ⁊ vna mellis:in quo armoniacū sit dissolutū:⁊ fiat sicut empl'm. Supponat tepidū:⁊ renouet sepe. Istud medicamē est Aui. ⁊ in aliqb⁹ libris iuenit sulfur:⁊ in aliqb⁹ furfur ⁊ utrūqꝫ ualet:ſꝫ ego maiorē efficaciã inueni cuꝫ posui furfur:q̄ꝫ cum posui sulfur.

❡ Cuꝫ aūt vga tēdit grossa uētositate:sicut accidit qbusdã iuuenib⁹ quib⁹ ex calore agēte in grossis humorib⁹ resoluit quedã grossa uētositas vgã tēdens:tunc locū cōsidera si calidus est ⁊ fiat flōmia:⁊ cū fridis epithima. ❡ In quo casu iter cetera frida hoc est utile. ℞. olei ro. ptes. iiij cere ptē. j. liquefiãt ad inuicē:⁊ postea in aq̄ fridissima sepe lauet donec vnguēti albi formã recipiat:⁊ vngat vga ⁊ loca circūstãtia. ❡ Si vo nō fuerit calidum ꝓuoca uomitū:des ei agnū castū:⁊ semē ruthe: ciminū ⁊ anisum: ⁊ cū uētositatē ꝯsumētib⁹ cataplasma. ❡ Cura aūt ulceꝝ corrodētiū ⁊ maloꝝ que fiūt in vga:⁊ cura herniarū que fiūt in testiculis. in hui⁹ tractat⁹ doctrina tertia ꝯtinet.

❡ De cura scrophularum ⁊ glandularum. doctrine secunde. tractatus tertij. Cap. XIIII.

Cura scrophularuꝫ ⁊ glãdularum q̄si est eadē. Sed in hoc differunt:qm̄ scrophule q: fiunt de maiori pte melie ad resoluēdū sunt difficiliores. Glãdule vo q: fiunt ex maiori pte flatis facilius resoluunt. ❡ In utroqꝫ tn̄ casu est nec̄ia mãe purgatio. ad qd̄ multū ualet medicina de turbit: quam recitat Aui. ℞. turbit ꝣinꝣi. ꝣuccari ptes eq̄les. dosis. ʒ. ij. det sepe. uel trociscus de turbit factus cum dyaꝣinꝣibē. ❡ Et est nec̄ia regiminis subtiliatio:⁊ ut eger famē patiat. Et caueat ab oib⁹ cibis idigestibilib⁹:⁊ nauseã faciētib⁹ nūq̄ꝫ comedat sup fastidiū caput teneat altū:ita tn̄ ꝙ cū collo ullatenus nō laboret. Et si puer fuerit caueat a fletu: nō dormiat sup cibi repl'onē. ❡ Circa locū fiat inunctio cū oleo de camomilla ⁊ de lilio:⁊ cum oleo ꝓbato:qd̄ solum glãdulas soluit:⁊ aliqn̄ scrophulas. qd̄. ℞. radicum elacterij:qd̄ coiter dr̄ cogombre amar. radicū maluauisci. añ. ℥. j. minutatim eas icide:⁊ in antiquo oleo oliuarum. ℥. iiij. appone in fiala vitrea: ⁊ bulliat in alio uase: aqua pleno donec radices aduste fuerit. Post vnctionē ponat lana succida. ❡ Si nō sufficit fiat empl'm de stercore capno cum oximelle:uel de calce viua cum assungia porcina sine sale antiqua:uel cū hac cōposita medicina. ℞. staphisagrie/semis lini/farine orobi. i. robilie:rasine aduste. añ. ptes eq̄les:fiat empl'm cum oleo ⁊ aceto. ❡ Item aliud ualde artificiale. ℞. radicis lilij albi:⁊ seis lini. añ. ptes eq̄les:bulliãt in vino donec fuerint dissoluta. postea addat de stercore colūbino si fuerit mã ualde frida ⁊ dura:⁊ in corpe adulti ⁊ sicci q̄ztū est medietas totius:⁊ si fuerit minus frida:⁊ in corpe pueri uel mulieris adde de stercore colūbino:q̄ztū est quarta ps illoꝝ duorū:stercus igit colūbinū addas uel minuas:ſꝫ ꝙ ex pte uelocitatis resolutionis:uel difficultatis tibi videbit expedire. Item dyaglon Rasis ⁊ dyaglon Joãnis heben Mesue que tibi tradunt in antidotario sunt optima ad scrophulas resoluēdas. ❡ Nō ꝙ si resoluēdo vides mãꝫ minui ⁊ residuū indurari mollificatiua medicamina resolutiuis interpone.

Glandule vo ⁊ scrophule que ptē tenēt dulcis flatis uel sanguis si ueniãt ad maturitatē in pte cū magna mūdificant difficultate: qm̄ aliq̄ ps earū remanet imatura. Nō ergo festines in eaꝝ apertura:ſꝫ dimitte donec si pōt fieri tota mã maturet. Tunc api si per se nō apit:⁊ mūdifica. ibi ualde bonū est apponere vngtm̄ apl'oꝝ ⁊ puluerem affodilloꝝ:⁊ cetera leuia corrodētia itra:⁊ nullo mō ponas ibi realgar:neqꝫ aliqd̄ violentū. Sup vo ponas mūdificatiuū vnum in quo sit admixta radix lilij bn̄ cocta:qm̄ tale mūdificatiuū mūdificat cū maturatiōe residui mãe nō mature. ❡ Magnã opꝫ te diligētiã hr̄e ad istas scrophulas squamosas ⁊ glãdulas mūdificãdas:qm̄ difficilis sunt mūdificationis:⁊ ꝯsueuerūt sepe malas gn̄are fistulas. ❡ Si vo desideras curã per incisionē aspice si scrophula uel glãdula sit mobilis a suis uenis ⁊ arterijs sepata:tunc cū duob⁹ manus sinistre digitis ipsam capias:⁊ q̄ztū potes a collo separes:⁊ sursuꝫ eleua:⁊ cutim supficial'r ſm colli longitudinē scinde. Caue ne tãgas pãniculū in quo est iuoluta. circūquaqꝫ discarna:⁊ totã extrahe integrã cum suo panniculo. Si vo aliqd de pãniculo remãserit cum puluere affodilloꝝ uel alia leui medicina ꝯsumes demū incarna ⁊ ꝯsolida ad instar ulcerū alioꝝ. ❡ Si vo glandula uel scrophula uenis ⁊ neruis sit ⁊ arterijs intricata. ibi cum ferro nullatenus appropinques.

❡ De cura cãcri nō ulcerati. doct. scd̄e. trac. 3ꝰ. Cap. XV.

Cancri cãs ⁊ driãs iã sciuisti:⁊ quō cancer ulcerat⁹ curat. ❡ De non ulcerato scias:ꝙ sicut dicit Rasis:⁊ uerū est:sicut vidi plurib⁹ vicib⁹:ꝙ qcūqꝫ cancruꝫ ferro uel medicina corrosiua uel corruptiua curare nitunt plus nō lucrant: q̄ꝫ ꝙ cancrū faciūt ulceratū:⁊ hoc. s. ulcerare cancrū non est nisi mortē accelerare infirmi:⁊ in sua breuiata vita illū ponē in tormēto nisi cancer in tali eēt loco: ⁊ esset ita paruus ꝙ posset tot⁹ cuꝫ oib⁹ suis radicib⁹ extirpari:tūc posset auferri cū ferro:⁊ locus cauteriꝣari:⁊ cuncta ꝓseque de cancro diximus ulcerato. ❡ Sed si cãcer sit pfectus ⁊ magnus ipsi ferro uel medicina que vulneret illū nullatenus approprinques. Sed egrum bono rege regimine coleram sepe purga cū sero capno cum epithimo. aliqn̄ flōmia. Cū vnguēto de thutia Ras. posito in cura cancri ulcerati supunge ⁊ fridis inuolue folijs. ❡ Tua sit fortis ⁊ ꝯstãter intētio ne augmētet:uel nullo mō corrūpat. Iã plures vidi medicos qui nomē hēbãt magri in cyrurgia qui iuenerūt cancrū in aliq̄ sui pte corruptū nō tn̄ adhuc ulceratū. Cui⁹ possessor lōgis poterat cū illa dispōne ſm meã doctrinã viuē tpib⁹:⁊ per intētionē ipsam ꝯ meã castigationē curare penit⁹ ꝓmittebãt. Et ulcerauerūt credētes ibi saniē iuenire. Nec inuenerūt ibi nisi corruptã carnē ul' saniē spōgiosã. Quare labia ulceris fuerūt cito reūsa:⁊ feda loc⁹ fetebat horribil'r. ꝓ cui⁹ fetore ificiebat spūs. Quare cito tēdebat eger ad mortē. q cū cãcro nō ulcerato lōgo nimis tpe poterat ꝑmanē.

❡ De botio ⁊ testudie. doc. scd̄e. trac. tertij. Cap. XVI.

Botium est apa qd̄ de humorib⁹ fit corruptis:⁊ est utpl'm ex corrupto flate gn̄atū. Et aliqn̄ ꝓuenit ex apatib⁹ calidis que corrūpūtur ⁊ nō apiunt:sed remnaet in loco corrupto materia:cuius subtile resoluit:⁊ residuū ingrossat:⁊

ibi per lōgū moraꝛ tēpus. ¶ Aliqñ per reumatiſmū de-
ſcēdit a capite ad gulā pp aque groſſitiē que bibiꝛ: q̄re i
terris multiplicaꝛ pluribꝰ ſicut in buella ⁊ in cauenſiſius
⁊ in ynoregia. In ꝯfinibꝰ alpium ⁊ planitiū lombardie.
¶ Hoc apa in ſua mā diuerſificaꝛ. Nā eſt ſicut caſeus:
alia ſicut fex olei: ſicut mā in ſui corruptiōe ſm ſui diuer
ſitatem diuerſam formam ſuſcipit ⁊ colorem.

Curatio. Hoc apa curaꝛ cū deſiccatiuis ⁊ ꝯſūpti-
uis que per os ſumunꝛ ⁊ exterius appo
nunꝛ. ¶ Deꝛ ḡ per os medicīa ſtatis purgatiua. poſtea
deꝛ reſidui medicina ꝯſumptiua: ad qḋ eſt illud medica
mē optimū ⁊ ꝓbatū. ℞. plantā puā nucis a terra cuꝫ ſuis
radicibꝰ extirpatā: ⁊ illā piſta cū ḡnis pipis: ita ꝙ ſi nux
piſtata ſit. ℥. iiij. de pipe ſit. ℥. j. hec bulliāt i q̄rta vna pa
riſij vini optimi uſqꝫ ad mediū. cola: ⁊ de colatura ſuſci-
piat patiēs. ʒ. ij. ¶ Empſa ꝯſumptiua ſunt empſa qbus
apata ſtatica ⁊ aquea ꝯſumunꝛ. ¶ Si vº per inciſionē
curā deſideras. vide utrū mā itus ꝯtēta liqda fuerit uel
dura. ſi liqda in loco ſcinde magis libero mām euacua:
⁊ mūdificatiua: ⁊ cūcta ꝓſequē que diximꝰ i capº gñali.
¶ Si vº dura fuerit mā ⁊ botiū pēdens fuerit a uenis
neruis ⁊ arterijs ſepatū cutim ſm mēbri lōgitudineꝫ in
ſupficie ſcide. Caue tñ ne folliculū tāgas: ꝙ botiū eſt iuo
lutū. vndiqꝫ ſcarna: ⁊ totū illḋ cū ſuo exhe folliclo. ¶ Si
aliqd vº de folliculo remāſerit cū puluere affodilloꝝ: ⁊
vnguēto viridi mūdifica: demū icarna: poſtea cicatrica.

¶ De doloribꝰ iūcturaꝝ. doc. ſcḋe. trac. tertij. Cap. XVII.

D**ictum** eſt in p̄cedētibꝰ de curis apatū
plene ſatis: ſꝫ qm̄ dolores qui ſi
unt i iūcturis q̄ꝫq̄ꝫ multū ꝯueniāt i cāis ⁊ ſignis
apatū: ⁊ in curis ab ipoꝝ curis multotiēs uariāꝛ: eo q:
raro aut nunq̄ꝫ ad ſaniē inflatio iuncturarū uenit. Et eo
ꝙ ſepe dolēt iūcture abſqꝫ eo ꝙ aliq̄ loci appareat īflatu
ra: ⁊ eo ꝙ cura huiꝰ paſſionis aliqbus bonis ⁊ famoſis
medicis eſt ignota: ⁊ eo ꝙ ſepe ad ipoꝝ curā uocanꝛ cy
rurgici. In hoc mō ꝓpoſui libro de iuncturarū doloribꝰ
caplm facere ſpāle a libº ſacro Raſ. de iūcturis ſumēdo
doctrinā: in quo longo ſtudui tpe: ⁊ cuius medicamina
diutiꝰ approbaui. Nec me vnq̄ꝫ ſi illa i ſuis ſciui adapta-
re caſibus deceperūt. Nihilominus ipam Raſ. ſciam p
Aui. vba: ⁊ longū exemplū in meis opibus roborādo.

Causa que facit dolorē iūcturarū: aut eſt mala mē-
bri cōplo ſine mā / qḋ raro fit: aut cuꝫ mā qḋ
fit ſepe. Mala aūt cōplo calida calefaciēdo: frigida infri
gidādo: ſicca ligamēta iūcturaꝝ aſtringēdo dolorē aliqñ
gñat. Sed hūiditas ſine mā dolorē nunq̄ꝫ facit. ¶ Mā
vº que dolorē facit iūcturaꝝ eſt aliqñ ſanguis abūdātia
ſepiꝰ crudū ſta: raro de pura cola: rariꝰ uł nunq̄ꝫ de pura
melia. ¶ Et ꝙ plimū eſt qñ cola uel ſanguis cum ſtate
admiſceꝛ. Et ēt fit raro de ſtate: niſi aliq̄ ps cole miſceaꝛ

Signa vincentis māe per qui debet diſtingui qs
hūoꝝ peccat in doloribꝰ iūcturaꝝ: ſumātur
in doctrina p̄ma. tractatꝰ tertij de allopitia. Et i ſcḋa doc.
ipſius tractatꝰ de apatibꝰ. caplo gñali. Si eni ſigna in il-
lis duobꝰ poſita caplis ꝯiungas: diſtiguere poteris quis
humoꝝ in cā magis obtinet p̄ncipatū. ¶ Hoc tñ attēde
ꝙ utplm mā que facit iūcturarū dolorē / ut dictuꝫ eſt / eſt
hūoꝝ ſtaticus crudus qui mēbri ſubmergiꝛ in ꝓfundo:
cui pue colē q̄ꝫtitas illuḋ ſta mouētis / ⁊ natare facientis
per mēbri ſupficiē admiſceꝛ. Et tūc medicus niſi ſit in ta
libꝰ bñ exptus decipiꝛ: qm̄ videbit habitudinē ſtaticā: ⁊
oīa ſigna qbꝰ docemur ſtaticaꝫ mām abūdare / mēbrūqꝫ
calefaciet ⁊ mā ſubtiliabiꝛ / ⁊ doloꝛ augmētaꝛ. ⁊ pp dolo-
rē ad locū mā deriuaꝛ. ¶ Aliqñ vº q̄ꝫtitas illa colē ſup
mēbri ſupficiē appebit: ⁊ medicꝰ ifrigidabit: ⁊ mām idu
rat ſic ſtaticā: quare curā pp opꝰ erroneū ꝓlōgabit. Opꝫ
ergo medicū fortē eē ⁊ uſualē in paſſionibꝰ iūcturaꝝ: qm̄
quantitas apponēdoꝝ ⁊ particularis operandi modus
non poteſt per litteras denotari.

Curatio. Cura doloꝝ iūcturaꝝ ꝙ ꝓuenit ex ma-
la cōplone ſola nō ē niſi cū ꝯrijs cōplo-
nis malitiā remouere / calidā cū frigidis / frigidā cū cali-
dis / ⁊ humidā cū ſiccis: ſiccā vº cuꝫ humectātibꝰ ⁊ ipin-
guātibꝰ cibis ⁊ potibꝰ: quiete ⁊ ſuauitate ⁊ letitia curaꝛ:
q: tunc eſt ſanus cū corpus fuerit ipinguatū. ¶ Humo-
ralis vº curaꝛ dolorē mitigādo / ⁊ humorē peccātē regu
lariter minuēdo: de qbꝰ diuerſaꝫ iuenio medicādi opio
nē: quā ꝯrietatē in hoc caplo ꝓpoſui denotare ⁊ recitare
¶ Aui. nāqꝫ dicit cū mām uolueris ad oppoſitū duce-
re / que debet eē medici p̄ncipalis intētio: p̄us dolorē ſe-
da. ¶ Raſ vº in libro diuiſionū. capº de podagra ⁊ do
loribꝰ iūcturaꝝ ꝓhibet ꝙ nec repcuſſiua nec reſolutiua
ponanꛇ niſi euō ꝯgrua p̄us p̄ceſſerit. Doloris vº ſedatio
nō fit niſi aut per māe euōnē / aut per repcuſſionē / aut p
anodinū reſolutiuū ⁊ ſtupefactiuū. ſm igiꝛ Raſ. p̄us de
bet euāri: qḋ ꝓhibet Aui. Quid igiꝛ facies / q̄ꝫ qḋ intelli
ges: nūc attēde. ¶ Quidā Raſ tenētes doctrinā / ⁊ ipaꝫ
ſumētes ſine Raſ intētione ꝓfunda cū inueniūt māꝫ in
doloribꝰ abūdare uolūt icipe ab euōne portātes illud te
gni vbū. Prius opꝫ vnāquāqꝫ cām abijcē ⁊c̄. Nec uo-
lunt purgare niſi p̄us hūores ſint p̄parati. iuxta id. Opꝫ
p̄us corpa qui vult purgare fluxa facē ⁊c̄. ¶ Et dant cū
hac intētione ſyrupū acetoſuꝫ / uel aliū inciſiuū ⁊ māe ſb
tiliatiuū. q̄re ſbtiliaꝛ magis mā / doloꝛqꝫ itolerabilis aug
mētaꝛ / ⁊ vtus ꝓſterniꝛ / ⁊ mēbrū debilitaꝛ / ⁊ aliq pp nimi
um ſpaſmanꝛ dolorē. ¶ Tu ḡ ſic facies. cū dolorē fortē
inuenis plus epithima mēbrū cū vno mitigatiuo: qḋ de
bes uariare ſm ꝙ māe uarietas te docebit. Nam ſi mā
fuerit pauca / tñ acutiſſima ⁊ ſbtilis locum ifrigida plus.
Si vº mā multa ꝓhibe plus / ⁊ ifrigida minꝰ. Aliqñ daꝛ
aliqd per os ꝙ doloris eſt ēt ſedatiuū. Mitigatiuoꝝ co-
piā defenſiuoꝝ ſeu ꝓhibētiū mām in hoc capº cōplete re
cipias ⁊ pfecte. Mitigato dolore fiat flōmia ſi mā ſāgui
nea vincat: uel da medicinā ſi vincāt hūores alij nullaꝫ
hūoꝝ p̄parationē aliā expectādo: qm̄ mā tunc eſt in mo
tu / ⁊ de loco ad locū / ſicut furioſa currit. ¶ Dimiuta mā
doloreqꝫ plurimū diminuto reſolue reſiduuꝫ: ⁊ ſi vides
ꝙ nō ſit pfecte purgatꝰ: tūc itera flōmiā diebꝰ paucis in-
terpoſitis aliqñ ſanguine multo exñte iteraꝛ flōmia die
eadē uel ſequēti. ¶ Et ſi vincat humoꝛ aliꝰ: ⁊ doloꝛ ſatis
ceſſauerit / uł ſaltē fuerit diminutꝰ: ita ꝙ eger ualeat tole-
rare: tūc ſecure digeras reſiduū māe groſſuꝫ. ſ. ſbtiliādo
viſcoſuꝫ icidēdo: ſbtile igroſſando: qḋ multū eſt neceūꝫ:
⁊ p̄paratā mām eūa cū vna de ifradictis ſpālibꝰ medicis
¶ Flōmia vº ſemp fiat p ptē oppoſitā: ⁊ que mēbrū le-
ſuꝫ poſſit faciliꝰ euāre ſuādo ſp ꝯrietatē. i. tm̄ ⁊ q̄dā ēt pti
cularia que ſp ſūt p diſcretū ⁊ ſubtilē ⁊ rōnabilē medicū
obſuāda. vbi. g. Ponaꝛ ꝙ aliqs dolores hēat in iūcturis
pedis dextri. ⁊ oīa mēbra alia ſint a doloribꝰ abſoluta: nec
i pede ſiniſtro dolorē: nec in manibꝰ ꝯſueuit hēe: tūc p̄us
minue baſilicā brachij dextri: nec minuas baſilicā ſiniſtri
brachij. ſicut aliq crediderūt: qm̄ i iſta flōia nō dꝫ ſm du-
as dyametros ꝯrietas obſuari. ¶ Si vº i brachio dex-
tro cū dolore dextri pedis hēt ⁊ nō hēt dolores in ſini-
ſtro: tūc minue vnū de ramis baſilice: de pede ſiniſtro: ſi
cut ſaphenā. ¶ Si dolores plus fuerit ex itriſeca pedis
uel brachij pte: uel ſciaticā ſi magni dolores ab itrinſeca
moueanꝛ. ¶ Itē ſi mlier dolorē i dextro brachio hūerit
⁊ careat mēſtruis: q̄ꝫuis ſm exigētiā cure doloris bonuꝫ
eēt flōmare de baſilica ſiniſtri brachij: tñ pp qḋ retinenꝛ
mēſtrua: meliꝰ eſt ut flōmiā faciatis de ſaphena dextri pe
dis: qm̄ ex h̄ mā reuocaꝛ ad ꝯriū: ⁊ mēſtrua ꝓuocantur.
Que qdē mēſtrua cū in mulieribꝰ tēpate ueniāt: raro ca
dūt i doloribꝰ iūcturaꝝ. ¶ Hoc idē itellige de alijs pur-
gatiōibꝰ: qm̄ ſi mā purgāda fuerit in corpe: ⁊ patiēs ꝯſue
uit hēe emorroydas uel ulcera: uel apatis principiū hꝫ in
ano: tūc nō des catarticū: ſꝫ medicinā adhibe uomitiuaꝫ.
Et ſilr ſi mulier occaſionatā hēt mricē: ſiue ulceroſā: uel

hēt sibi dolores uel spatiis pncipiū:sed ad curā doloris
brachij cōpeteret:nō tñ bonū eēt mēstrua ꝓuocare:vide
ergo sbtiliter:qm̄ vna sola pticularis ꝯsideratio nō suffi
cit bono medico.imo multis ⁊ multis opꝫ cū ꝯsideratio
nibꝰ subtile suū igeniū exercitare:forteq̄ꝫ ipm sibi ꝯuenit
eē in iudicio:ut viā sciat eligere meliorē:qm̄ in oībꝰ opa
tionibꝰ ubi plres cōcurrūt opationū ⁊ regiminum modi
vnꝰ nec̄io melior alijs repit.Ideoq̄ꝫ multū est nec̄tū ꝙ
medicꝰ in cūctis suis opationibꝰ hēat deū ducē.Postq̄ꝫ
aūt mā fuerit eūata:⁊ dolores cessauerint:⁊ tumor icipiet
minui:tūc icipe cū ifra dictis resoluere medicis:cauēdo
q̄ꝫ cū resolutis:ne vnū duoꝝ tibi accidat.Unū māe ad lo
cū doloris deductio:qꝛ sepe resolutia hꝯ faciūt qñ añ mū
dificationē cōgruā apponunt.Scdꝫ māe resoluēde per
ficatio que fit multotiēs qñ medicꝰ resolutiuis utit forti/
bꝰ ad mollificationē ullatenꝰ nō itendēs.In cura quoq̄ꝫ
doloꝝ iūcturarū maxime tibi caue:ne patiētis debilitas
appetitū:qm̄ hec egritudo ꝓuenit utplimū ex humoribꝰ
idigestis:⁊ appetitꝰ debilitas v̄tutū debilitatē vitiat alia
rū:q̄re v̄tutes custodi nāles:nec cibis fastidiū faciētibus
nutriat.¶Si v̄o purā iuenis mām frigidā que raro fa
cit fortes dolores:sꝫ facit mēbroꝝ imobilitatē ⁊ pōderosi
tatē:⁊ ēt dolores qñ spālr adeo multiplicat:ꝙ oia mem
broꝝ loca replet:pāniculosq̄ꝫ distēdit.In pmo casu secu
re mām ppara cū icisiuo medicamine ⁊ sbtiliatiuo:sicut
cū dyaçinçiberos uel alioꝝ silr elrio:qꝛ syrupus uel oxi/
mel ubi fuerit acetū nō mihi placet in doloribꝰ iūcturaꝝ
qm̄ acetū libēter currit cū mā ad iūcturas pparata.vnde
mām tūc eūa.¶Et nō ꝙ mā frida que facit dolorē iun
cturaꝝ:q̄ꝫq̄ꝫ sit durior ad mouēdū:nō tñ debet forti me/
dicia/nec repēte purgari:sicut multi credūt:sꝫ cū medicia
secure sepe data:ita ꝙ semp custodias appetitū:qm̄ nul/
la taꝫ fortis est medicina que possit totā in vice vna eūa/
re mām:sed virtutes deijcit ⁊ debilitat:quare humores
crudos augmētat.Eligas itaq̄ꝫ medicinā leuem stoma/
ci confortatiuā quam secure possis dare sepe.

Cura

pticularis in doloribꝰ iūcturarū.De cura do/
loꝝ iūcturaruꝫ gnāles regulas habuisti:restat
nūc ad pticulares descēdē medicias.¶Cū igit uocaris
ad arteticū.vide utrū mā sit calā uel frida:⁊ utrum fortes
dolores hēat:uel getos dolores fortes semp mitiga:ad
quos duobꝰ labora modis.In pnᵒ vno per medicinas
que sumunt per os que dant in nec̄itate doloris itolera
bilis deijciētis v̄tutē alio per emplōnē loci.¶Medi/
camē ultimū qd̄ per os dat.℞.glādes ⁊ pone eas in ace
to per diē ⁊ noctē:postea sicca ad solē uel in furno ⁊ ser/
ua:⁊ cū dare uolueris tere:⁊ da.ʒ.j.hec eni medicia san/
guinē igrossat ⁊ colerā ⁊ remouet eis cursū.¶Aliō me
dicamē.℞.lētes excorticatas/se.coriādri/suc.glādes/⁊
hermodactilos de vnoquoq̄ꝫ.añ.⁊ da.ʒ.ij.hoc eniꝫ facit
hermodactilus solus cū çuc.⁊ aq̄ frida.¶Sed scias ꝙ
iste medicie nō sunt dāde nisi in nec̄itate doloris itolera
bilis:ppes ꝙ mām multū spissant:pñt tñ securiꝰ dari cū
mā ualde sbtilis ⁊ acuta fuerit.Si v̄o grossa fuerit ⁊ mul
ta nō dent.¶Si v̄o mā fuerit frida:cū pp magnā extē
sionē dolores sunt fortissimi.Tunc.℞.hermodactil.thu
ris.añ.ptes.xx.cimini.p.x.dent.ʒ.iij.¶Sup locum si
mā pauca ⁊ acuta fuerit ⁊ sbtilis.℞.amidi ⁊ caphore.añ
tere ⁊ ꝯfice cū aq̄ ro.¶Aliō medicamē eiusdē gnis.℞.
mice panis albi.℥.iij.opij.℥.ss.tere fortiter ⁊ distēpera
cū lacte uaccino ⁊ suppone.¶Aliō qd̄ ponit i magna
nec̄itate.℞.opij ⁊ corticū mādragore.añ.ʒ.v.tere ⁊ distē
pera cū succo portulace uel aq̄ ro.⁊ pauco aceto.¶Iteꝫ
vngtm̄ sedatiuū secuꝝ.℞.olī ro.℥.iiij.cere.℥.j.liquefiat
cera cū oleo ⁊ lauet cum aq̄ ro.⁊ postea addat croci.ʒ.j.
opij.ʒ.ss.¶Si v̄o mā fuerit multa ⁊ times plus de q̄̄nti/
tate q̄ꝫ de q̄litate ⁊ vis plus ꝓhibē māe cursum q̄ꝫ extin
guē.℞.corticū granatoꝝ sandali al.rob.ru.boli armeni/
ci/fenugreci opij.añ.ꝯfice cū succo mirtilloꝝ uel folioꝝ
salicis:uel aq̄ decoctiōis ipoꝝ cū modico olei ro.⁊ aceti
⁊ fiat vngtm̄.¶Mitigato dolore mām solue sāguineaꝫ
cū flōmia que sola suffic̄ ut dc̄m est.¶Colerā v̄o solue
cū his ꝓbatis ⁊ ꝓprijs medicis.℞.mirabolanoꝝ citrino
rū corticū.ʒ.vj.terant/⁊ ponant per noctē i lb.ss.syrupi
viol.⁊.ʒ.iiij.vini granatoꝝ dulciuꝫ.In crastino bulliant
vna vnda ⁊ colet.Colature addat çuccarū rob.℥.ss.her
modactiloꝝ.ʒ.ss.⁊ offerat in matutinis.Si vis magis in
frigidare.adde.ʒ.ij.mucillagis psilij.Uel vnuꝫ elrarium
optimū.℞.citonioꝝ lb.ss.pone frustatim in aceto p dieꝫ
⁊ noctē.postea expme ⁊ fortiter pista:⁊ adde scamonee
electe.ʒ.x.cardamomi/cubebe.añ.ʒ.iij.spice nardi.ʒ.j.
rosaꝝ.ʒ.v.çuccari lb.ss.fiat elrariū:qd̄ optie purgat puraꝫ
colerā cū stōciꝯfortatiōe.Dosis est.ʒ.ij.usq̄ꝫ ad.iij.ʒ.Si
vis potes acuē cū modico de hermodactilis.¶Pille
optie.℞.aloes.ʒ.ij.hermodactiloꝝ.ʒ.j.scamonee.ʒ.ss.ro
saꝝ.ʒ.j.fiāt pille cū syrupo viol.Dosis.ʒ.j.usq̄ꝫ ad.ij.
¶Cū aūt per eūonē ⁊ mitigationē ⁊ repcussionem mā mi
nuit:⁊ morbꝰ icipit declinare.tunc admisces cū emplis
aliqd̄ de resolutis:ut malua/bismalua/camomilla/melli
lotū/absinthiū/parstarie/semē cauliū/aneti/fenugre.se.
lini/furfuris piguedis porci/anseris ⁊ galline/⁊ oleo ca/
momil.⁊ aneti ⁊ silia.cū āt plus iteꝝ decliat:⁊ ois fluxus
hūoꝝ cessat utere solū resolutiuis/embrocādo/epithimā
do/⁊ q̄cūq̄ꝫ mō scis meliꝰ apponēdo.¶Ungm̄ bonū ꝓ
quo remouet residuū in doloribꝰ iūcturarū:uel calā:uel
colā est dyaglon aliq̄ꝫtulū hūectatū cū oleo camomille.
¶Itē aliō bonū.℞.olī camomille.ʒ.iiij.cere.ʒ.j.semis
aneti/⁊ cauliū/⁊ floꝝ camomille.añ.ʒ.iij.⁊ fiat vnguētū.
¶Aliō.℞.fenugreci/se.aneti/se.lini.añ.ꝯfice cū succo
cauliū.¶Hoc nōto ꝙ q̄tiēs vis resolutiuis puris uti:sp
abluas mēbruꝫ iflatū cū aq̄ decoctiōis malue/bismalue/
floꝝ camomille/mellilotī/absinthij/⁊ siliū donec mēbrū
sit rubeū:postea inūctio sbsequat.¶Et nō ꝙ sicut mo/
tus ⁊ balneū nocēt in pnᵒ:sic in fine maxie sūt iuuatiua.
Nā stuffa ⁊ balneū māe remouēt residuū ⁊ mēbris mo/
tū restituunt nāle bonū est in fine cū eger de stuffa cum
balneo fuerit egressus iūcturas q̄ doluerūt sale trito fri/
care:ut fortificent iūcture:māeq̄ꝫ residuū ꝯsumatur.
¶Māꝫ v̄o fridā cū nr̄o dyaçinçiberos dicto in capᵒ de al
lopitia preparabis.deinde solues cū trocisco de turbit ⁊
hermodactiloꝝ sm hūc modū scm̄.℞.dyaçinçiberos p
dicti.ʒ.j.⁊.ss.turbit elci.ʒ.j.hermodactiloꝝ alboꝝ solidoꝝ
ʒ.ss.vj.uel.viij.grana amili:fiat vnꝰ trociscꝰ cū pauco mel
le:⁊ det in matutis:⁊ bibat post parū vini calī ⁊ liphati.
¶Uel cuꝫ istis pillulis.℞.hermodactiloꝝ.satyrion:sene.
añ.ʒ.v.pulueris pigre que itrat i pillulis cochijs.ʒ.x.pul
pe collogntide:cētauree mioris.añ.ʒ.v.euforbij.ʒ.ij.tur
bit.ʒ.x.cassie/sinapis/pipis/castorei.añ.ʒ.j.fiant pille cū
melle.Dos.ʒ.j.usq̄ꝫ ad.ij.⁊.ss.¶Iste medicie plibꝰ dēt
vicibꝰ:tñ p iterualla.In diebꝰ v̄o iterpolatis sūat dyaçin
çibos nr̄z:ul si fuerit i hyeme dyatrionpipeon:uel aliud
elriū calm.¶Aliud optimū elriū:qd̄ materiā crudam fa
cientē iūcturarū dolorē soluit mirabilr per urinā.℞.ca/
medreos:cētauree mi.añ.ʒ.viij.aristologie:gētiane.añ.
ʒ.vj.agarici.ʒ.ij.utriusq̄ꝫ spice añ.ʒ.j.ꝯficiant cum melle
⁊ sumat per hyemē ad q̄̄ntitatē nucis mane ⁊ sero.Hoc
tñ elrarium caueāt macilēti.¶Itē post purgationes nō
est medicādi modus qui possit ad clisteria cōparari que
sint fortiter attractiua.Nā ipa faciūt dolorē cessare statiꝫ
quoꝝ vnum bonū est.℞.folioꝝ cauliū/floꝝ camomille
corticū radicis capparis:cētauree maioris ⁊ mioris/ari
stologie utriusq̄ꝫ gentiane/radicis cucumeris agrestis.
añ.M.j.coquant ad pfectionē usq̄ꝫ ad lb.j.colet:cola/
ture addatur olei camomille ⁊ mellis.añ.℥.ij.salis.ʒ.iij.
bñdicte.℥.ss.pulpe collogntide puluerīçate ⁊ subtilr in
sacculo ligate.ʒ.ij.agarici per frusta incisi.ʒ.iij.⁊ iteꝝ bul
liat aliquātulū ⁊ expmat agaricus ⁊ collogntida ⁊ inij/
ciat.Hoc enim clistere post purgationes ualde cōpetit:

q: magnā quātitatē trahit ꝟtatis a iūcturis: ⁊ maxime in ancharū dolorib⁹ multū ualet. ℭ Euāta sufficienter mā insistēdū est localib⁹ medicis. ℞. assungie antiq porci si/ne sale. ℥. j. calcis bñ cocte: nō tñ ab aq̄ uel aere madefa/cte misceanť ⁊ locus emplēť. ℭ Item. ℞. stercus capra/rum uel ouiuz ⁊ distēpereť cū aceto ⁊ melle ptib⁹ eq̄lib⁹ ⁊ supponať. ℭ Itē aristologia / radix yreos / elleborus ⁊ pip: bulliant in oleo in duplici uase: ⁊ de illo oleo cū q̄r/ta sui de cera citrina fiat vngtū. ℭ Itē dyaglon factum de litargiro ⁊ oleo antiq̄ ⁊ mucillagie sinapis est opti^m. Si vis plus hr̄e de localib⁹: quē librū Ras. de iūcturis qui de hac tractat mā sup oēs. Uerū si desideras mēbra ꝯfortare ne māz recipiāt fridā: regre doctrinā in ulti⁹ h⁹ libri tractatu p° cap° de repcussiuis ⁊ repcutiēdi: modos q̄z resoluēdi ⁊ mollificādi. nā ibi reperies cūcta ordiata.

Ancharum vō dolores curanť cū euōnibus nā repcussiua nō ualēt: q: mā est in mēbri pfundo ꝯtēta: semp q̄z multa: q̄re repcussiue nō ꝯsonāt opi medicie. ℭ Resolutiua q̄z pp loci ppinqui tatē: ⁊ mãe multitudinē nō sufficit: imo plus ad locuz at/trabit q̄z dissoluat. Si tñ opz dolorē sedari secure cū iun ctiōe olei cali camomille: ⁊ cū pinguedib⁹ sine attractiōe mitigātib⁹. ℭ Si ĝ sanguinea fuerit mā flōmeť eiusdē lateris brachij basilica. Sequēti die sciatica maxime cuz dolor descēdit exteri⁹ uersus pedē: q: tūc miracľose iuua tur sic si eēt debita. ℭ Si vō mā fuerit ꝟlatica: purgeť cū pill'is de hermodactilis. postea frequēteť clisteria sup/dicta. Sz nō q̄ añ purgationē per iferi⁹ semp p̄cedat uo mit⁹: qm̄ medicina solutiua per iferi⁹ nisi uomit⁹ p̄cedat ꝯsueuit plus de corpe toto mām ad locū ducē q̄z de loco euāre seu uomitū p̄cedere. fiūt postea euōnes per iferi⁹: ⁊ maxime cū clistē. ℭ Et nō q̄ medicinaꝝ laxatiuerū quedā sunt ppie in dolorib⁹ ancharū: sicut collogntida rum que p̄iudicāt yreos / sarcocolla / agaricus ⁊ cētaurea ⁊ aloes: q: qñ tñ sumiť ifusio aloes: q̄ facit fluē sāguinē per secessuz tūc cessat dolor ⁊ est sanus. ℭ Post p̄fectaz mūdificationē corpis pñt poni quedā empľa ampullas faciētia: sicut hoc. ℞. nasturtij / piretri / capparis. añ. tere ⁊ ꝯfice cū lixiuio facto de cinerib⁹ ligni ficus: ⁊ fac epitha spissuz: sicut mel. vnge locū donec apparuerint ampulle: aq̄ subtili plene: ⁊ locus fuerit ac si eēt cōbustus ab igne postea vnge locū cum butyro: ⁊ suppone folia caulis: ne uesice seu ulcera facta a medicia cito cōsolidenť: q: q̄zto magis remanēt apte: tāto meli⁹. ℭ Uel fiat iunctio cuz solo melle anacardi: qd̄ solū facit ampullas ⁊ loci suphci em ulcerat. Mel anacardi si nō habes potes facē sic dr̄ in antidota° cap° de cauteriçātib⁹ medicis. ℭ Sz nō q̄ his medicis cauteriçātib⁹ nō debes uti nisi p⁹us sit facta p̄fecta corpis mūdificatio: qm̄ si corpus nō est bñ mūdū plus attrahūt ad locū de mā q̄z resoluāt. ℭ Itē ꝯ sciaticā expimētū optimū Aui. ℞. stercus capraꝝ ⁊ sicceť ⁊ pul/uericeť optime ⁊ distēpereť cū aceto fortissimo feruenti ⁊ q̄ztū calidi⁹ pati poterit iungať ancha. ℭ Itē medicia supdicta de camedreos ⁊ cētaurea que puocat urinam eē optima ⁊ expta in dolorib⁹ anchaꝝ: qm̄ mirabiľr eius usus mām exhit per urinā. ℭ Cauteria facta in pximio ri fonte sub loco doloris optima sunt post plenā corpis mūdificationē ⁊ nō ante. ℭ De dieta vō patiētis in iun cturis scias q̄ nō est res adeo nocibilis sic vinū. Nā vi/nū q̄zuis plus noceat in cā caľa ubi est penit⁹ phibēdū: nocet tñ in frida cā spāľr cuz multū sumiť ⁊ forte: qm̄ pp ei⁹ subtilē penetrationē cito penetrat ad iūcturas: ⁊ viaz apit mãe ꝯsumēde: ⁊ in iūcturis fit acetū qd̄ semp est cā subtiliādi mām ⁊ debilitādi iūcturas. Uerū in frida mā parū ex eo ꝯcediť q̄ztuz sustineat appetitū: qm̄ qdā sunt stōci adeo debiles ⁊ fridi: q̄ sine vino suū nō pñt digerē cibū: ⁊ illis est tunc pp necessitatē bonū nō acutū in quā titate modica ꝯcedēdū. ℭ Fiat ergo in caľa pot⁹ noster qd̄ in dieta vulneratoꝝ diximus faciēdū. ℭ Uel utanť ptisana uel vino granatoꝝ cuz aq̄ frida uel cum agresta. ℭ A carnib⁹ quoq̄z abstineat: ⁊ a pisce: sz sit ꝯtētus lactu cis / ⁊ portulacis / ⁊ tuscello ordei cū lacte amigdalarum. ℭ Si eēt nimis debilis deť pui pulli cū agresta. Ui/nū nullo mō bibat qui patiť ex calis: qui vō ex fridis hu morib⁹ sit ꝯtētus assaturis: comedat semel in die ⁊ paruz q̄ztū minus pōt bibat: bonū eēt ei pro potu ydromel bñ coctū: tñ pati sitim ⁊ famē est sibi cura. Nullo mō come/dat sup nauseā nec cibū per quē nauseā patiať.

ℭ Doctria 2ª tractat⁹ tertij. cū dei auxilio est cōpleta. Nūc icipit doctª 3ª tractat⁹ tertij. que ꝯtinet capľa. xix.

ℭ De egritudinibus oculoꝝ ⁊ eoꝝ anothomia: doctrine tertie tractatus tertij. Cap. I.

Volentes tractare de passionibus mēbroꝝ pticulariū que nō sunt vulnera que sepe ueniūt ad manus cyrurgici: ⁊ s̄m ordinē quo de vulneribus mēbroꝝ pticulariū tractauimus icipit min⁹ ab egritudinibus oculoꝝ p̄ponēdo anothomiā: sicut in tractatu scd̄o recolim⁹ pmisisse. ℭ Tu repies in aucto/rib⁹ aliquē qui dicit q̄ oculus ꝯstat ex trib⁹ humoribus: ⁊. vij. tunicis: aliū qui dicit q̄ ex trib⁹ tunicis: sic etiā di/ci posset q̄ ex q̄tuor: uel ex. vj. uel ex. x. ⁊ oēs ueruz dice/rēt: diuersis tñ ꝯsiderādo respectib⁹. Tunice. iij. que in oculi formatiōe tres p̄cedunt hūores: in ordine causant ex ipsis tres alios: q̄re dici pñt sex ⁊ tres. Cōiūctiua vō nō est de oculi sb̄a: sed ad bñ eē: sicut vidē poteris si vba bñ notaueris que h̄ dico. ℭ Dico ĝ q̄ a cerebri pte ante riori pcedūt duo additamēta: que nō sunt de neruoruz gñe: sed sunt de ipsi⁹ cerebri sb̄a: ⁊ sunt silia duob⁹ capiti bus mamillaꝝ qb⁹ sensus cōprehēdiť odorat⁹. ℭ Post illa duo additamēta de cerebri pfundo duo egrediūtur nerui: vnus a dextra: ali⁹ a sinistra pte: ⁊ sunt par p̄mum neruoꝝ a cerebro ueiētiū: ⁊ añq̄z exeāt a crāeo ꝯiūgunť ⁊ faciūt de duab⁹ eoꝝ ꝯcauitatib⁹ vnā sic

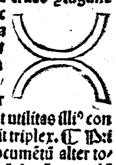

Postea iteꝝ ille neruus qui creat⁹ erat a parte dextra cerebri exit craneū: ⁊ intrat orbitā: hoc est in cōcauitate ossosam ocu li tendit ad oculū dextruz: ⁊ ortus a sini/stra parte tēdit ad sinistrū: ⁊ sunt illi ner ui canalis ⁊ semita spūs visibilis. ℭ Et utilitas illi⁹ con iunctionis ad faciēdū vnā ꝯcauitatē fuit triplex. ℭ Pri ma utilitas est ut si vni accidit oculo nocumētū alter to/tum suscipit spiritū: qd̄ vidē potes si vnū claudas oculū q̄ pupilla alteri⁹ oculi pp multiplicationez spūs dilatať. ℭ Scd̄a utilitas fuit ut per duos oculos vnū hēremus vidē: ita q̄ simulacra pñtata cōi sensui pp duos oculos nō nisi vnū videreť. Si eni nerui illi ad vnā nō uenirēt ꝯiunctionē: oē simulacrū duo eē simulacra videreť sicut videmus luschis accidē seu guercis uel bornis qui cuz vnā pupillā altera habuerit altiorē videť eis q̄ res vna sint due. ℭ Tertia est. ut vnus neruus sustinet aliū: naz qm̄ ueniūt ad oculū a lōge nō iuuaret vnus aliū nisi fuis set illa ꝯiūctio qua iuuanť adeo ac si ueniret oculis de p/pinquo. ℭ Isti nerui sic uenietes ad oculos duob⁹ cere bri pāniculis sunt uestiti: ⁊ cū orbitā intrāt eoꝝ dilatanť extremitates donec totū humorē vitreū ⁊ glatialem seu cristallinū usq̄z ad terminū qui est iter albugineum ⁊ cri stallinū. ℭ In illa nāq̄z dilatatiōe uterq̄z neruus qui ex trib⁹ substantijs ꝯstat sb̄a. s. cerebrali ⁊ pie matris ⁊ dure matris: qb⁹ est uestit⁹ tres gñanť tunice. ℭ Nā ex dure matris sb̄a gñať sclirotica: ex pie matris secundina: ⁊ ex neruosa sb̄a que ad modū retis dilatať / gñať retina: ⁊ il/la est que imediate humorē vitreū cōprehēdit. ℭ Utili/tas multiplicatōis tunicarū fuit: qm̄ oportebat sanguinē qui ad oculū ueniebat pro nutrimēto multipľr degrada ri. ℭ Alia q: hūores tres qui sb̄tiles sunt sb̄a si cū sb̄tiles sint fuissent sola cū ea iuoluti: nō potuissent defendi a le/sione duritiei ocularis ossis / ⁊ si grossa / fuissent ⁊ a grossa

grauati. ¶ Facta fuit ergo retina ualde subtilis ne lederet hũores: ⁊ ne motũ ipoꝝ in dilatatione comprimeret ¶ Et facta fuit sclirotica: ut oculũ totũ cũ cornea ligaret: ⁊ defenderet ab ossis oculi nocumẽto. ¶ Et qm̃ nõ erat bonũ ꝙ grossa tunica sb̃tili sine medio obuiaret. Facta fuit secũdina que retinã a sclirotice defendit grossitie ⁊ que sanguinẽ purificat nutritiuũ. ¶ De retina est tñ in oculi media circũferẽtia cã aranea / ⁊ est ualde puia: ⁊ distinguit iter humorẽ albugineuȝ ⁊ telã sb̃tilẽ / que uocaꝛ vuea: eo ꝙ est sic̃ tela grani vue: ⁊ ista tunica q̃ꝫuis sit sb̃tilis / tñ est solida / ⁊ nõ puia: q̃re fuit in medio pforata: ⁊ ista vuea causaꝛ a secũdina quã de pie m̃ris sb̃a diximus gñari. ¶ Deide est cornea tunica que lucida est / ⁊ puia sic̃ cornu lucidũ: ⁊ est ex q̃tuor folijs sb̃tilissimis sapientissime cõposita: ⁊ quãq̃ꝫ sit solida: tñ est adeo lucida ꝙ nõ ipedit: qn exteri⁹ color humori albugieo p̃ñteꝛ: ⁊ ista cornea cũ sclirotica a qua causaꝛ totũ ligat oculũ. Et retina cũ aranea quã gñat ligat tres hũores. Secũdina cuȝ vuea iter g̃ssas ⁊ sb̃tiles sunt mediatrices. Et qm̃ ligatio facta per scliroticã ⁊ corneã nõ erat bñ firma. Creauit nã de pãniculo qui tegit ⁊ ligat oia capitis ossa ꝯiunctiuam que nõ totũ coopit oculũ: q: visuȝ pp ei⁹ grossitudinem ipediret. sed attingit solũ parũ ultra fini in quo finit oiuȝ vj. tunicarũ ꝯiũctio: ⁊ iste terminus est ubi albugine⁹ cõiungiꝛ glatiali. Hũores v̊o tres qui in medio sunt oculi sb̃a vnus est vitreus eo ꝙ silis est vitro liquefacto ⁊ est clarus sb̃rubeus / ⁊ fuit necessari⁹ / ut sanguinẽ mũdificaret: sic̃ aq̃ spongiã / qui erat ad nutrimẽtũ necẽius / cristallinũ / ⁊ ut i ipo etiã purificareꝛ visibilis spũs anteq̃ꝫ ipm recipet cristallinus / ⁊ hic hũor cristallinũ tãgit donec albugineo ꝯiungaꝛ. ¶ Cristallinus v̊o siue glatialis qd̃ idẽ sunt: est humor clarissimus ⁊ ei⁹ forma est a posteriori pineata: ab anteriori lata parũ ut meli⁹ res recipiat sensatas: ⁊ ipas possit meli⁹ retinẽ. Et hic hũor est p̃ncipalis ⁊ ppriũ v̓tutis visibilis instr̃m. Oia v̊o alia mẽbra oculi ⁊ neruus ꝯcauus: de quo sup̃⁹ est facta mẽtio: sunt sic̃ adminicula p̃uiẽtia cristallino. ¶ Post cristallinum fuit albugineus qui est sicut supfluitas cristallini: ⁊ est ualde puius ⁊ clarus ⁊ fridus: ut eẽt sicut clypeus defendens ab exteriorib⁹ cristallinũ: ⁊ ut colores ⁊ simĺacra nõ imediate pcuterent ⁊ fatigarẽt: ⁊ ut sua friditate cristallini calor: q pp motũ acgriꝛ tẽpereꝛ. Sapiẽter ğ creauit de⁹: q sit bñdict⁹ oculũ: q: nihil in eo sine cã necẽia reperiꝛ.

¶ Egritudies multe consurgũt. s. ꝯsilis officialis ⁊ cois: ⁊ hec oculo ueniũt ab itrinseco uel ab extriseco. ¶ Ab intrinseco ut mala oculi cõpĺone uel hũorib⁹: uel ex uẽto. aut extriseco / ut calore aeris / uel friditate / pĺuẽ / fumo / uẽto ⁊ siĺib⁹: uel pcussiõe uel ẽt ab alio pp ꝯuersationẽ uel aspectũ recipe: qm̃ est quedã oculoꝝ egritudo ꝯtagiosa: sicut obtalmia: lipinositas ⁊ rubedo / que quidẽ egritudines oculoꝝ sepe ueniũt ad cyrurgicũ / sicut obtalmia / ulcus / albula / macula simplex / punct⁹ / rubedo / prurit⁹ / scabies / sebel / vngula / cataracta / dilatatio pupille / iuersatio palpebrarũ / ordeolus / grãdo / seu nodus ⁊ pilus / addit⁹ / fistula lachrymalis. ¶ Plurimũq̃ꝫ etiã sunt alie ocĺoꝝ egritudines: ut est visus defect⁹ / ⁊ imaginationis lesio: ⁊ quedã alie que per malũ cyrurgicũ nõ curanꝛ: quarum curam qui desiderat auctores postulet medicine.

Sicut dictum est de apãtib⁹ cap° gñali: ꝙ ois hũoꝝ fluxus mẽbrũ preter nãm iflans uocaꝛ coiter apã: sic obtalmia oculi diciꝛ apã. tñ hoc nomẽ obtalmia dr̃ aliqñ ppꝛie: ⁊ tunc est manifesta oculi inflatio. ⁊ aliqñ iproprie: ⁊ tunc possumus ipaȝ uocare rubedinẽ uĺ ardorẽ. ¶ Sub vno ergo cap° ponẽtes obtalmiã: dicimus ꝙ obtalmie modi sunt tres leuis / ⁊ fortis / ⁊ fortissimus. Leuis est qñ oculus rubet: ⁊ ardorem patiꝛ ⁊ puncturã / nec est ibi tumor uel inflatio manifesta / ⁊ accidit ab exteriori: ut aere calido uel frido uel fumo / uel puluere / uel vigilijs / uel labore.

¶ Et eius cura est leuis: q: curaꝛ si causa calida est: qd̃ cognosciꝛ per ardorẽ /ruborẽ ⁊ calorẽ cuȝ solo oui albumine dispumato ⁊ in oculo posito: qd̃ nõ debet vilipẽdi: q: est nobilior medicia in collirijs oculoꝝ / q: refrigerat / lauat / lenit / dolorẽ mitigat sua ꝯglutinatione diuti⁹ moraꝛ in oculo / ⁊ diuti⁹ opaꝛ. ¶ Si causa sit frigida: sufficit paruus potus vini sb̃tilis puri: ⁊ fomẽtatio cum aqua decoctionis rosarũ: floꝝ camo. ⁊ fenugreci. Si hoc non sufficit fiat flõmia ⁊ humoꝝ euõ. ⁊ iniciaꝛ album colliriuȝ: sicut dicitur in speciebus alijs obtalmie.

¶ Obtalmie v̊o fortis signa sunt rubedo magna: tã in ꝯiũctiua q̃ꝫ in cornea: ⁊ earũ uene repleñꝛ: angulus ocĺi lachrymaꝛ: adsunt fortes dolores ⁊ pũcture: fiunt in oculo lippe claudẽtes palpebras: ⁊ aliqñ apparent ulcerũ p̃ncipia: ⁊ sunt pua pũcta alba in cornea. ¶ Maximũ est qñ nihil appareret de cornea: nec de ꝯiũctiua: ſꝫ tot⁹ oculus est rubedie plenus: ⁊ palpebre sunt reuerse: dolores fortissimi: hec est utpĺm cum pustula. ⁊ utpĺm ulcera parit. Quarum cura est vna: ƀm tamen magis ⁊ minus.

¶ Cura est doloris sedatio: si dolor fuerit ualde fortis: mitigato dolore fiat flõmia de cephalica brachij lateris dolẽtis oculi: si fuerit in oculo vno tm̃: si in ambobus fiat de dextro brachio: ⁊ auferaꝛ sanguis ƀm tolerãtiam etatis ⁊ fortitudinis. Uel fiat uẽtosatio in spatulis: ⁊ hoc plus h̃ẽt locũ qñ mã est plus sanguiea q̃ꝫ colica: qd̃ cognosciꝛ per maiorẽ iflãmationẽ ⁊ maiorẽ lippã: ⁊ maiorẽ ponderositatẽ cũ alijs iã alibi dictis signis sanguinẽ significãtibus. ¶ Et si mã fuerit colerica: qd̃ cognosciꝛ per magnos ⁊ acutos dolores: ⁊ paucam inflationeȝ: ⁊ oculorũ citrinitatẽ: ⁊ paucã lippã: tũc flõmeꝛ in minori quãtitate: q: flõmia ẽt in colerica cõpetit: q: per flõmiam acuitas colere mitigaꝛ. Postea purgeꝛ cũ decoctiõe facta cũ miraboĺ. ⁊ dictis in capĺo de allopitia. ¶ Et si mã colerica eẽt cũ aliqua pte grosse mãe mixta: qd̃ sepe accidit: ⁊ trãsissent iam aliqui dies: tunc nõ est medicia sup cochias Rasis nec que possit illi equipari. ¶ Mitigatiuũ optimuȝ ponẽduȝ in p̃ncipio: qd̃ dolorem sedat ⁊ mãm ꝓhibet. ℞. vnũ vitellũ oui: ⁊ tãtũ de oleo roſ. ⁊ tãtũ de succo berbene. ⁊ ʒ. j. croci. ⁊ ʒ. j. opij: oia misceanꝛ: ⁊ fiat empĺm sup oculum: pãno subtili lineo mediãte. Intus v̊o ponatur colliriũ albũ cum lacte mulieris puellã nutriẽtis: qd̃ cõposuit Gal. ⁊ appellauit illud iuuamẽtũ: qm̃ iuuatus fuit ille pro quo ipm cõposuit ex appõne vnica: qd̃ sic fit. ℞. ceruse cribellate. ʒ. iiij. ⁊ distẽpera cum aqua sup marmorem. x. dieb⁹ semp tenẽdo coopertam ne intret puluis. Deide. ℞. gũmi arabici. ʒ. ij. ⁊ ʒ. pone in aqua donec totum fundaꝛ in aqua: ⁊ tunc coleꝛ sup̃dictã cerusam ⁊ optime misceanꝛ. Cuȝ aũt medicina illa est facta sicut pasta addaꝛ puluis sb̃tilissimus harũ rerũ. s. amidi. ʒ. iiij. sarcocolle / croci / opij. añ. quartã partẽ vnius. ʒ. oia misceanꝛ: ⁊ fiant pue pilĺe que usui reƀuenꝛ. Et cuȝ necesse fuerit vna illarũ distẽpereꝛ cum lacte mulieris puellã nutrientis ⁊ administreꝛ. ¶ Rasis aũt colliriũ albũ sic facit. ⁊ est optimũ per me multotiẽs exptum. ℞. ceruse ablute partes. x. sarcocolle grosse ptes. iij. amidi. ptes. ij. dragagãti partẽ. j. opij partẽ. ʒ. teranꝛ oia ultime ⁊ ꝯficianꝛ cum aq̃ pluuiali: ⁊ fiant forme siĺes piso ⁊ ƀuenꝛ. Cum vis opari vna soluaꝛ in tãto lacte mulieris / q̃ꝫto medicina fiat spissa mediocriter sicut mustuȝ: ⁊ ponaꝛ in oculo ter in die. Ista collirія dolorem mitigãt / uestigia noua remouẽt / ⁊ aliqñ vno die siue vna appõne curãt obtalmiã: sic̃ multis vicib⁹ iam ꝓbaui. ¶ Si v̊o post doloris sedationeȝ remanet in oculo lippinositas que facit post somnũ palpebras vniri: laueñꝛ oculi cũ aqua ro. tepida ⁊ mundificeꝛ lippa. postea iponaꝛ in angulo oculi puluis citrinus qui sic fit. ℞. sarcocol. ʒ. x. aloes. ʒ. ij. croci. ʒ. ij. mirre. ʒ. j. litij. ʒ. ij. fiat puluis subtilissimus: de quo parum ponaꝛ in angulo oculi post mundificationem lippe.

¶ Dieta v̊o h̃uius obtalmiã caĺaȝ sit ualde stricta: nec vinũ

bibat:nec carnes comedat:sed farinā ordei ⁊ auene cuꝫ
lacte amigdal. Et oīno regaꝝ ut hñs febrē ꝯtinuā quan/
do egritudo est specialr̄ in augmēto. Nō pēdeat sup ca/
put sed hēat puluinar altū:nō iaceat sup oculo leso:ꝫ sup
sano:si ambo sunt lesi iaceat supinus. Caputia uestium
nō sint stricta:faciē de aq̄ frigida sepe roret:odoret ēt ro/
sas/⁊ cāphorā/flores salicis ⁊ nenufaris: ⁊ stet in domo
obscura lumē nō vidēs:cū aūt mā bñ declinat:⁊ corpus
est mūdū:ponaꝝ in balneo aque dulcis: in q̊ si delectaꝝ
maneat ⁊ ocl'os ⁊ caput fomētet. Si v̊o estuaꝝ ex balneo
vna hora in balneo nō moreꝝ:ꝫ ad euādum redi. In fi
ne q̊ꝫ obtalmie multū est bonū aquā calidā salsaꝫ in qua
fuerint īfuse rose:camomilla ⁊ anodina sup capitis cor/
nu anteriori ꝓijcere ab alto ut cadat sup oculū trāseūdo
¶ Si v̊o per flōmiā ⁊ per euōnes ⁊ collíria mitigantia
nō cessat dolor:signum est ꝙ est ibi pustula intus exorta
que maturatione indiget:neqꝫ remouebunꝝ dolores ⁊
accñtia donec pustula fuerit maturata: tūc balneum est
multū nociuū:qm̄ si dolores eēnt aliquātuluꝫ diminuti
per balneū redeūt ⁊ fortificanꝝ. Ergo intēdas ad matu/
rādū collíriū ponēdo de thure cū coto donec sup cotum
sanies apparebit:q: tūc dolor cessabit. ¶ Qñ pustula ru
pta fuerit ⁊ sanies fuerit gñata:tūc collíriū pone de plū/
bo:⁊ cūcta ꝓsequere que īfra de ulceribus notabuntur.
¶ Collíriū de thure maturās pustulā sic fit. ℞. thuris al
bi gūmosi grossi. ʒ. x. antimonij sarcocolle. añ. ʒ. v. croci.
ʒ. ij. ꝯficianꝝ cū mucillagine fenugreci: ⁊ fiant pill'e que
usui reseruenꝝ. vna illarū cuꝫ fuerit necesse cuꝫ mucilla/
gine fenugreci distēpereꝝ:⁊ pila de coto in ip̄o liquore
madefiat ⁊ sup oculū ligeꝝ:qꝺ tm̄ fiat/q: i coto appareat
sanies:⁊ dolor penitꝰ sit remotus. ¶ Et tūc ponaꝝ colli/
riū de plūbo:qꝺ sic fit. ℞. plūbi usti ātimonij thutie ablu
te eris usti:gūmi arab. dragaganti. añ. ʒ. viij. opij. ʒ. ß. fiat
puluis subtilissimus:⁊ fiant pill'e cuꝫ aqua pluuiali clara
ul' aq̄ ro. ⁊ reſuenꝝ usui. Cū aūt uolueris uti vna distēpe
reꝝ cuꝫ aq̄ pluuiali uel ro. ⁊ cuꝫ coto sup oculū ligeꝝ. Nā
hoc collíriū ꝯsolidat ⁊ carnem generat. Si v̊o post ꝯsoli
dationē remanet albula cureꝝ ſm ꝙ in ꝓprio. §. ꝯtineꝝ.

¶ Materia flegmatica raro facit obtalmiaꝫ ⁊ melancolia
rarius tamen curas non pretermittimus.

¶ Flatis signa sunt inflatio magna multitudo lachrymaꝝ
spissaꝝ cū pauca ul' nulla rubedie. ¶ Et eiꝰ cura est euō
cū cochijs uel cū trocisco de turbit. Sed cochie sunt pro
priores:⁊ instillare in auribꝰ uel naribus mucillaginē fe
nugreci:⁊ ponere in oculo puluerē citrinuꝫ:⁊ ligare sup
oculū inter duas petias de pāno empl'm factuꝫ de aloe
mirra acatia ⁊ croco. ꝑtibꝰ equalibꝰ distēperatis cuꝫ mu
cillagine fenugreci huic ꝯfert parū boni vini potare.

¶ Melācolicā abūdare cognoscis mām per corpis totius
nigredinē ⁊ macilentiā:⁊ per oculi siccitatē cū pauca ul'
nulla lippa rubedine ⁊ iflāmatiōe. ¶ Ad cuiꝰ curā suffi
cit mel'ie purgatio:⁊ balneū ⁊ fomētū sup aqua talis īfu
siōis. rosaꝝ violaꝝ:⁊ floꝝ boraginis ⁊ buglosse. ¶ Nō
ꝙ in oībus spēbus obtalmie ꝯuenit balneum in fine.

Si uero propter ꝑcussionē accideret oculo rubor dolor ul'
inflatio:tūc cuꝫ his que dicta sunt curenꝝ:⁊ cum empl'o
qꝺ sic fit. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ sandaloꝝ. añ. ℥. i. farine ordei
℥. ij. cāphore. ʒ. j. fiat empl'm cū aqua ro. ⁊ emplastretur
oculus usqꝫ ad remotionē inflationis. ¶ Si fuerit ne/
cessariū multū utile erit ꝙ habeas colūbū iuuenē viuū:
⁊ illum flōmes cū acu in vna de uenis quas hēt sub ala:
⁊ facies sanguinē ita calidū in oculū cadere:qm̄ dolores
mitigat:⁊ rubedinē remouet ⁊ ardorem.

Ulcera gñantur in oculo qñ fortis fit dolor perse
uerans:⁊ qñ generatur in oculo pustula
que per album collirium ⁊ alia mitigātia nō sedatur de
quibus ulceribꝰ quidā conanꝝ septē dare spēs:⁊ eoꝝ cu/
ras distinguere. ¶ Ego v̊o in tali distinctione non ma
gnā inuenio utilitatē:sed signa ulceruꝫ que apparent in
oculo ponam breuiter ⁊ curā quā longo tp̄e suꝫ exptus.
¶ Signa ulceris qꝺ pustulaꝫ sequiꝝ:sunt dolor fortis qui
per albū nō mitigaꝝ collíriū:⁊ ꝙ apparet in ꝯiūctiua pū
ctus rubeꝰ:⁊ in cornea pūctus albus. Et si totꝰ oculus est
rubeus apparet ubi est ulcus rubedo maior ⁊ eminētia.
⁊ est ibi pūctura nociua:⁊ pulsatio ⁊ affluētia lachrymaꝝ

Curatio. Ad curā hāc multū est necessariū subti/
liare dietā ⁊ descēdē ad acria uel stiptí/
ca localia ponē fortiter extinguētia:sicut collíriū album
flōmiā ēt plus facere:uentrēqꝫ soluere:⁊ cūcta ꝓsequere
que supius ꝓxime declaranꝝ. ¶ Si v̊o cū oībus reme
dijs nō posses defendē māꝫ:nec dolores sedare anteqꝫ
cornea adeo ulcereꝝ ꝙ timeres vuee egressionē:nec tibi
sufficeret collíriū de plūbo ad ꝯsolidationē ulceris: tūc
appone cūctoꝝ mitigatiuū doloꝝ collirium elesir:qꝺ est
dicē penetratiuū:qꝺ egressuꝫ vuee ꝓhibet. qꝺ. ℞. ātimo
nij ematitis. añ. ʒ. x. acatie. ʒ. iiij. aloes. ʒ. j. teranꝝ ſbtilissi
me ⁊ ꝯficianꝝ cū aq̄ corrigiole:⁊ fiāt pill'e vna eaꝝ solua
tur cuꝫ aq̄ ro. ⁊ supponaꝝ cū bōbace:⁊ ligeꝝ fortiter. Hoc
nāqꝫ collíriū ocl'm ⁊ vueā egredi ꝓhibet. ¶ Si v̊o vuee
egressio nō nimis fuerit furiosa. ꝫ fit in ocl'o quedā emi/
nētia que paulatine videꝝ augmētari:aut stat in eodem
statu:ꝫ nimis eminēs:sic grani vue ꝑncipiū:tunc appo/
nas h' collíriū cū bōbace mediocriter oculū stringēs:qꝺ
℞. climie argēti:cuiꝰ loco mūdū potes apponē litargiriū
thutie ablute ceruse antimonij thuris. añ. ʒ. ij. sarcocolle
grosse. ʒ. j. ⁊ ß. mirre sanguis dra. aloes opij. añ. ʒ. j. terāꝝ
ſbtilissime ⁊ cribellenꝝ cū sindone spissa:⁊ iteꝝ terendo
ꝯficianꝝ cū aq̄ ro. ⁊ fiāt pill'e:cū nec̄e fuerit vnā solue cuꝫ
aq̄ ro. ⁊ paꝝ in oculo mittens residuū ponas ligādo sup
oculū cū bōbace:hoc nāqꝫ collíriū carnē i ulceribꝰ gñat
oculū firmat/bothor ſbtiliat/uestigiū remouet/aut ualde
ſbtiliat. Ita ꝙ si debet albula ſbsequi satis erit ſbtilior qꝫ
fuisset. ¶ Oculo firmato ⁊ ꝯfortato:⁊ carne in ulcē mē/
sura debita gñata qꝺ cogscē poteris per cornee eq̄tionē
⁊ per oculi fortitudinē dolorisqꝫ carētiā ⁊ lachrymaꝝ. ali
qñ remanebit albula/que fit sicut cicatrix:que fit in alijs
vulneribꝰ apparētibꝰ solidatis:qñ oculus ab ulceribꝰ est
curatꝰ:⁊ ista fit aliqñ in alijs oculi ꝑtibꝰ ubi visuꝫ nō pro/
hibet. ¶ Cū aūt est sup̄ pupillā est magis timorosa:si tñ
est magis sup̄ pupillā qꝫ īfra plus est iteꝝ timorosa qꝫ si
tēdat v̊sus īferius:q: tunc facilius remoueꝝ:⁊ facilius in
iuuenibꝰ qꝫ in annosis. ¶ Cura huiꝰ passionis est ut nō
cures de albula donec rubedo uel dolor in oculo fuerit
q: tūc adhuc sunt ibi obtalmie relīge:sed cum collírio:⁊
alijs p̄dictis donec oculus ꝑfecte firmeꝝ. Et postea faci/
as egrū in aq̄ calida balneare uel faciē sup aquā calidaꝫ
fomētare. ¶ Nota tñ ꝙ si fomētū uel balneū rubedinē
uel dolorē oculo reuocarēt:ꝙ tunc ab his cesses:⁊ iterū
ad curā redeas sup̄dictā. Si v̊o nō redeunt: tunc hanc
pone medicinā in oculo. Cui nō inueniꝝ par ad albulaꝫ
de oculo remouendā. ℞. massacumie:⁊ est inuitreatura
de qua inuitreanꝝ uasa terrea que ueniūt de ultramare
quare recipe de raspatura supficiei uasoꝝ illoꝝ cum nō
habes massacumiā spume maris:⁊ est quedā spēs spon
gie que est solida:⁊ in forma rotūda satis nota. Quidaꝫ
ponūt pro ea pumicē:ꝫ cū pumice non ꝓbaui. stercoris
stelliōis. i. lacerte magne viridis. baurach ⁊ est salnitrū.
qdā ꝓ eo ponūt salgēma. çuccari ru. añ. teranꝝ oīa ſbtilr
⁊ īfundanꝝ in aq̄ decoctiōis acori ⁊ celidonie ad mellis
spissitudinē/⁊ siccenꝝ:postea iteꝝ ꝯficianꝝ ⁊ siccenꝝ:⁊ fiat
ita qꝫtū ad ultimū:dū fuerit optie sicca teranꝝ ultie:⁊ pul
uis īlle paulatie ponaꝝ in ocl'o. ¶ Et si in ꝑnꝰ aliqd ad/
miscuisses huic pl'ueri de pl'uē colliri ꝓxime dicti de cli
mia nō peccasses ad finē:hoc solo utaris puluē/⁊ sine du
bio cū balneo ⁊ fomētatiōe ⁊ puluē delebiꝝ albula: nec
timeas si tēpus videas ꝓlongari seu viril'r īsistas cū hoc
mō medēdo:q: nō deficies gn tuū ꝓpositū ꝯsequaris.

Macula simplr est sicut gen⁹ ad oẽs spẽs macularũ oculi: sed qdã dicũt maculã solam qdã pũcta alba que fiũt in coznee supficie: z albulam uocãt maculã pũcta illa que fiũt in cornea pp ãtiquã obtalmiã: z ad illã ualet ultime collirũ al. Gal. qd dictum est Et collirũ Remes qd. ℞. aloes croci aã. ptes. viij. eris usti abluti gũmi arabici opij. aã. ptes. iiij. thuris ptes. ij Terant oia subtilissime z cõficiant cũ vino dulci: z fiant pille que seruent. Cũ hoc collirio admiscui collirũ albũ Gal. z curaui cũ eo: z cũ qbusdã cauterijs z uenarũ incisionib⁹ dñm Rainaldũ malũ vicinũ de Foresio in ciuitate Lugdunẽsi sup rhodanũ: qui pp obtalmiã iueteratã hẽbat multas maculas albas z subrubeas in oculis que visum penit⁹ phibebãt. Ita q ducebat per viã per aliũ: nec videbat qd apponebat in mẽsa. Et añ mẽsez a pmo die cõputato q in ipso cepi opari vidi ipm ludẽtẽ in vesperis ad tabulas cũ taxillis: quoz pũcta adeo ɔfitebatur clare vidẽ sicut vnq̃ vidisset. Ipse multos alios hũerat medicos: q: oẽs qui videbãt in oculis maculas fortia ad delẽdũ ponebãt collíria: z ipse fortis curari desiderãs sustinebat: z egritudo quotidie augebat. Ego vo pus curaz hũi de obtalmia qua remota icõtinẽti de vno vidit oclo bñ. post paucos vidit dies de alio: de quo p tres nõ viderat annos. Collirũ nãq̃ Gal. cũ h q est ultimũ ad obtalmiã ualet nimis sic exp̃t⁹ sum: z collirũ Remes sup oia ualet ad antiquã obtalmiã: z h⁹ cõpõ hoc denotat.

Punctus fit utplimũ pp pcussionẽ uel pp fortez clamorẽ uel sanguis plenitudinez: q b⁹ aliqrũ uenarũ frãgunt orificia: z faciũt in oculo pũctũ ¶ Ad qd ualet flõmia z distillatio i oclo cũ sãguie colũbaz z turturis: z mulctatio lactis mlieris calĩ de mamilla

Rubedo pruritus / sebel / scabies / z vngula / ista vno curant cursu: qm vnũ est cã alterius. ¶ Nã ex antiq rubedine fit prurit⁹. Aliqñ prurit⁹ est cã rubedinis: z ambo fiũt ex adusta mã: que si ad palpebras tẽdit facit scabiẽ. Si vo in angulo oculi ppe nasũ ɔgregant faciũt vngulã. ¶ Curet ergo pruritus z rubedo cito ne per eos alie egritudines generent.

¶ Rubedo simplex amota causa curat cuz albumine oui: z cum collirio albo Gal. z cum collirio Remes.

¶ Pruritus curat cum vino albo in quo iaceat aloes succotrinũ in pãno lineo raro ligatum z oculis impositum.

Scabies. qñ palpebre iteri⁹ sũt rubee prurigiose z hec aut est leuis paruz. s. hñs grossitiei: aut fortis magnã hñs grossitiẽ rubeã iterius palpebrarũ: z est cũ ardore lachrymis z pruritu: z aliqñ sunt ibi uestigia obtalmie: qd cognoscit ab eo q in cõtũctiua est aliqua rubedo: z q tota oculi substãtia calet.

¶ Cura. si fuerint ibi relige obtalmie est cũ collirio albo: z cũ ceteris remedijs obtalmie. ¶ Postea si leuis fuerit suffic lauare oculũ cũ vino in quo iacet vitreoluz romanũ / qd est vitreolũ viride: qd d aĩr cuposa: qd si nõ sufficit curet cũ collirio rubeo leui qd. ℞. ematitis vitreoli adusti. aã. ptes. iij. eris usti ptes. ij. mirre croci. aã. p. j. pipis lõgi ptẽ mediã. aspgant cũ vino ueteri: z fiãt pille que seruent: z cũ opus fuerit vna distẽperet cũ vino z ponant i oculo. Si vo eẽt fortis z grossa utaris collirio viridi. qd ℞. floris eris ptes. iij. vitreoli usti ptes. vj. arsenici rub. baurach / spume maris. aã. ptẽ. j. salis armoniaci ptẽ mediã. armoniaci ptes. ij. armoniacũ dissoluat in succo ruthe: z alia trita subtilissime cum eo admisceat: z fiant pillule. vna earum dissoluat cum aqua ruthe sublimata: z ponatur in oculo.

Sebel d qñ uene ɔiũctiue coznee que sunt in eaz supficie z ad iuicẽ annexe replent sãguie z igrossant: ex qb⁹ aliqñ curat vngula z pãn⁹ i oclĩ supficie ¶ Ad cuius curã ualẽt collíria. s. rubeuz uel viride pdicta. ¶ Et aliqñ est necessariũ illas uenas cũ vncino comphẽdere z eleuare: z cuz instrũis cyrurgicis extirpare z curare residuum cum collirijs supradictis.

Vngula fit in angulo lachrymalis z apud nasuz icipit: z pcedit sup oculũ ut coopiat aliqñ: z fit ex qdam supfluitate grossa carnosa pãni que de oculi angulo videt pcedẽ. ¶ Cuius due sunt spẽs. vna subtilis in modũ tele: z illa uocat ab aliqbus pãnus. alia grossa magis carnosa: z illa coiter vngula nuncupat.

¶ Cuius cura supradicta. a. b. rubeũ z viride collíria: que si non sufficiũt auferat cum vncinis z instrumẽtis quicquid auferri poterit. Caue tñ cum vngulam incidis cuz instrumẽtis / ne nimis apud nasum facias opationem in oculoruz angulis naturalem: q: per hoc cursus fieret perpetuus lachrymarum. Multũ ualet in scabie sebel z vngula humoz adustoz purgatio z flobothomia: z cauere a dulcibus z acutis: quoniam oẽs ille egritudines de sãguinea adusta materia generant.

Cataracta est aqua que descendit ad oculum inter vueam z albugineum z cristallinũ: z coram pupilla locat: que quãdo grossa est omnino visum phibet: z dicit catharacta per similitudinem illius instrumẽti quod est apud molendina: qd quãdo eleuat / currit aqua per canalem: quando deponit nihil currit: quoniam oppilat canalem. hec aliquando incipit aliquando est confirmata.

¶ Signa pncipij sunt q eger sentit qsi radios añcedẽ oculos eius: z videt q vna res sint due uel tres: aliqñ videt q res quã videt sit pforata uel sit media tm: uerũ q hec signa pñt aliqñ accidẽ per malã stomaci dispõnẽ: z tunc nõ ita timet de cataractis: q: curato stomaco talia cessant accñtia. ¶ Signũ igit utrũ ex stomaco pcedat uel oclo: est q illa accñtia stomaco uacuo nõ appent: sed apparẽt post satietatẽ: z maxime nauseatiuã nimiã: z q sunt hec in ambob⁹ oculis accñtia. ¶ Si vo in vno oculo fuerit tm: aut accñtia semp sunt ɔtinua: tũc nõ ex stomaco: sz ex oculis egritudo pcedit. Itẽ si sel purgato patiẽte per pillulas cochias nõ melioraf signũ q nõ est ex stomaco: z si hec dispõ lõgo durauit tpe: z non põt aliqd in oculo videre: scias pro certo q erit pncipium cataracte.

¶ Cataracta vo ɔfirmat z non occultat sensui apud illam qui est in talibus egritudinibus ɔsuetus: quoniã quedã res extranea corã pupilla videt: z aliqñ est alba: aliquãdo cineritia: aliqñ subuiridis: z visum oino phibet.

¶ Hec egritudo curat per phisicã añ ɔfirmationez: curat cũ manu post cõfirmationẽ. opz ergo egruz cauẽ a cena: ab oi re faciẽte fastidiũ: ab offis cũ brodijs pinguibus: ab oibus humidis fructibus: z ab oibus que generãt humiditatẽ: sed utat calefaciẽtibus: sepe purget cũ pillis cochis Rasis: que sup oia piudicãt laxatiuũ. ¶ In oculis vo ponat collirũ de fellib⁹: qd. ℞. fellis gruis / fellis stellionis / fellis hirci / fellis accipitris / z agle / z pdicis: z sint fella sicca: z sume de his ptes. x. euforbij / collogntide / serapini. aã. ptẽ. j. terant oia cũ succo ruthe aut feni. z ɔficiãtur pille. Cũ aũt uolueris opari vnam solue cũ aq feni. sublimata: z pone in oculo bis in die. ¶ Aliud leue pbatum ad aque pncipiũ: z visus debilitatẽ: z caliginez: z plures oculoz egritudines. ℞. cinerem lignoz siccoz in cecris bñ cribellatis: z de ipsa fac lixiuiũ de optimo vino albo: z dimitte i uase vitreo residere: clarificato utere: z h quãto magis antiquatur tanto plus ualet.

¶ Curatio cataracte per acum. ¶ Confirmata catharacta que oino prohibet visum non curat cum medicinis maxime in annoso. Et de ɔfirmatis iterum sunt alique que non pñt manu curari: nam si fuerit adeo subtilis q non posset acum expectare nõ curat per acũ. Et si fuerit grossa z in loco firmiter inuiscata: per acũ uel aliter nõ curat ¶ Cõsidera igit quoniam si eger aliquid ex oculo videt manum non ponas. Si vo videt aliquid: tũc fac oculuz sanũ claudi: uel vnũ oculũ / si egritudo est in ambobus: z leuiter frica cũ supiori palpebra oculũ lesuz cũ palpebra

illũ claudẽdo: ⁊ tũc subito illũ apias / ⁊ vide si pupilla dilataꝛ: qm̃ si nõ dilataꝛ vnũ est de duob⁹: qm̃ aut oppilõ ẽ in neruo ɔcauo que ꝓhibet visum: que qdẽ oppilõ lõge est a pupilla: aut cataracta est adeo grossa / ⁊ in loco tam fortiter iuiscata / ꝙ nihil põt ibi trãsire de spũ per quez dilataꝛ pupilla: que cũ videris man⁹ nullatenus apponas. ¶ Si v̾o pupilla fricata ⁊ apta sbito dilataꝛ / ⁊ colo: fuerit alb⁹ cataracte splẽdẽs sic margarita: tũc secure cyrurgicũ adhibeas istr̃z. Et sic facies. egrũ corã te in scãno ɔstitue: oculũq; sanũ liga / ut nihil vidẽ possit: tuq; parũ alti⁹ sedeas: ⁊ hẽas in ore ramos feniculi quos mastices: ⁊ in oculo bis uel ter isuffla / ut fum⁹ hñs v̾tutẽ feni. oculũ intret. Postea hẽas instr̃m de argẽto factũ ad modũ acus: ⁊ hẽat grossius: q̃re possit melꝰ in manu teneri: ⁊ ifige illũ in ɔiũctiuã apõ minorẽ angulũ oculi ⁊ ipellas istr̃m usq; ad corneã / q: tũc videbis illũ. Cũ aũt instr̃z videbis sub corneã / illũ ipellas usq; ad aquã que est corã pupilla: ⁊ aquã illã cũ instr̃o comp̃hẽde: ⁊ mouẽs instrumẽtũ aquã depone. ¶ Cũ aũt eger viderit ea que oculo proponunꝛ tũc aquã iferius v̾sus iferiorẽ palpebrã dep̃mẽdo acũ ex̃has. Et si aq̃ nõ redit bñ qdẽ. Si v̾o redit op⁹ itera: ⁊ cũ plus nõ redit pone sup̃ oculũ emp̃l̃m de albumine oui cum vitello ⁊ cum bolo ar. positum inter duas l. pãni petias: ⁊ liga oculum / ⁊ duc egrum in locũ obscurum ubi stet cum silẽtio per. viij. dies cauẽs a tussi / ab ira locutione nimia / ⁊ labore.

Dilatatur pupilla aut ex causa extrinseca: aut ex nimia humiditate: ⁊ tũc raro uel nunq̃; curatur: ⁊ si curari debet.

¶ Cura est cũ euõne corpis cũ pigra Raſ. ⁊ cũ pill'is cochiis Rasis sepe dictis: ⁊ cũ collirio de fellib⁹ ⁊ aliis circunstãtib⁹ medicinis: aut ex cã extrinseca / ut ex ꝑcussione: ⁊ ista curaꝛ de leui: qm̃ plures meo curaui tp̃e: quoruz pupilla pp ꝑcussionẽ ita fuerat dilatata / ꝙ nihil oĩno pupilla in oculo appebat. ¶ Flõmeꝛ g̃ p̃us patiẽs si v̾t⁹ ⁊ etas tibi ɔsenserint ad euitationẽ apatis: postea cũ vna istarũ medicinarũ oculus emp̃l̃eꝛ mediocriterq; stringẽdo ligeꝛ. ℞. farinã fabarũ sbtilẽ / ⁊ icorpa cũ foliis salicis ultie pistatis. ¶ Item aliud. ℞. farine fabaruz florum camomille radicis altee. an̄. coquanꝛ in aqua ⁊ vino ⁊ fac emplastrum: ⁊ fac egrum quiescere.

Curatio grossitudinis ⁊ iuersationis palpebrarũ ¶ Palpebrarũ grossities ⁊ iuersatio curaꝛ cũ fricatione folioꝝ pitarie / donec ꝓuoceꝛ in sanguine: ⁊ tũc iniiciaꝛ aqua infusionis cimini / ⁊ salis. Si hoc nõ sufficit redeas ad curam sebel ⁊ vngule.

Ordeolus est tumor vn⁹ oblõgus rube⁹ nascẽs in piloꝝ origine palpebraꝝ. ¶ Cuius cura est flõmia ⁊ corpis purgatio ab adustis humoribus: ⁊ hec localia misceanꝛ aloes cũ litio: ⁊ fiat ex his emplastrũ. Itẽ cũ storace liqda inungaꝛ. Itẽ parũ de opoponace resoluaꝛ in aqua ⁊ fiat sup oculũ emplastruz: hoc idẽ facit dyaglon usuale. P̃mo anteq̃ ponanꝛ emplastra bonum est oculũ cum aqua calida fomentare.

Grando seu nodus iterũ fit in palpebra: q qñq; appet ab it⁹ / qñq; ab ex̃: qñ ẽt appet ab ex̃ expectaꝛ dyaglon ⁊ alia ɔsũptiua. ¶ Si h̃ nõ sufficit / accipiaꝛ cũ duob⁹ digitis / ⁊ strigaꝛ / ut foris emineat: ⁊ cutis sup̃ nodũ scindaꝛ / ⁊ ex̃haꝛ. Si v̾o plus itus appeat reuerseꝛ palpebra ab extra / ⁊ mõ fili extrahaꝛ: deinde cum oui albumine / ⁊ cum aliis ɔsolidãtibus ꝓcedaꝛ cura.

Fistula lachrymalis fit ex humoꝝ decursu qui currũt ad lachrymalis angulũ iuxta nasuz: nec pp eoꝝ multitudinẽ ⁊ grossitiẽ p̃nt exire: sed faciẽtes morã faciũt eminẽtiã / ut lupinus: q̃re lupinus dicit a nõnullis. ¶ Hi aũt humores morãtes ibi diutius corrũpũtur ⁊ locũ ulcerãt / qui p illũ currẽtes lachrymas nõ desiccãt: sed lõgo vigilãs tp̃e fistulaꝛ: que qdẽ fistula nisi recẽs curaꝛ os iñcit nasi: ⁊ quãto magis antiquaꝛ tãto deterior.

¶ Principiũ hui⁹ cure est corp⁹ ⁊ caput euãre cũ cochiis ⁊ cũ pigra: deide ponaꝛ h̃ colliriũ. ℞. aloes / thuris / sarcocolle / sang. dra. balaustie / antimonii / alumis p̃tes eq̃les. florũ eris q̃rtã p̃tis vni⁹. fiat puluis sbtilissim⁹ ⁊ distẽperat⁹ cũ aq̃ pluuiali uel ro. iniiciaꝛ in angulo oculi loco p̃us expresso ut nihil in eo remaneat tres gutte bis i die. ¶ Supra locũ v̾o ponaꝛ vnũ de mũdificatis dicẽdis in antidotario: uel hec medicina ꝓbata que est Aui. ℞. mirre mũde ⁊ electe. ʒ. ij. gũmi ara. ʒ. j. fiat puluis / ⁊ cũ felle bouis ispisseꝛ ad modũ vnguẽti ⁊ supponaꝛ cũ petia pãni linei: h̃ locũ ɔsolidat ⁊ mũdificat ⁊ uestigiũ ꝓhibet remanere ¶ Si v̾o p h̾ medicamia nõ curareꝛ / aut cureꝛ ⁊ postea recidiuaret signũ est ꝙ os est corruptũ de sbtus: q̃re tũc opꝫ locũ detegi / ⁊ os corruptũ remoueri. Et sic facies: tãge locũ sb quo est corruptio cuz ferro cal'o acuto: postea pone butyrũ uel assũgiã ut cadat escara: deide itera cauteriũ: postea butyꝝ / donec tãtũ feceris foramẽ q̃tũ ad ossis detectionẽ videris expedire. ¶ Osse detecto ferruz imp̃me cal'm sup̃ ip̃m: ⁊ ip̃m cauteriũ mediocriter cõprimẽdo. Postea oleũ ro. cal'm in loco fũde: ⁊ totũ vuln⁹ reple cũ oleo ro. mixto cũ vitello oui donec tota cadat ustura: deide locũ cũ siccis desiccãtib⁹ desicca. Os nãq; scoriabiꝛ ⁊ purificabiꝛ p hũc modũ. Quo purificato cũ regeneratiuis ⁊ ɔsolidatiuis isistas / donec loc⁹ ꝑfecte fuerit sigillat⁹. ¶ Et scias ꝙ nullus modus ali⁹ est tã bon⁹: q: in mõ cautericãdi locũ illũ cũ medicina caustica nõ põt hẽre mẽsurã: sꝫ cautericat ulteri⁹ q̃ qd̾ tu uelis: ⁊ semp post medicinã causticã seqꝛ apa: ⁊ locũ iñcit eo ꝙ sit ex̃ ⁊ ex ɔ̃riis gñata. Ignis v̾o pp ei⁹ simplicitatẽ nõ nisi cũ mensura imp̃mit: qñ medic⁹ discrete cũ ipso sciuit opari. ¶ Os q̊ꝫ siccũ istr̃is abradiꝛ cyrurgicis / raro totũ auferꝛ corruptũ. vñ egritudo recidiuat ossis p̃te corrupti modica remanẽte. ¶ Itẽ qñcũq; os abradaꝛ semp est necessariuz ꝙ nã quẽdã folliculũ ab ipso sepet osse firmiter inuiscari ⁊ cũ a ferro tãgiꝛ calido tũc corruptũ totũ corrũpiꝛ / ⁊ a sano sepaꝛ: loci quoq; cõplexio tẽperaꝛ: sicut videre poteris in capitulo de cauteriis allegato.

¶ De egritudib⁹ auriũ. doc. 3ᵉ. trac. tertij. Cap. II.

8 **Sicut** dixim⁹ p̃mũ par neruoꝝ ueniẽtiuz a cerebro in orbita oculi dilatari sic dixim⁹ ꝙ nerui ueniẽtes a p̃mo pari neruorũ cerebri cũ sũt ad foramina auriũ dilatanꝛ: ⁊ illa foramia in illis ipsoꝝ uestiunꝛ iteri⁹ donec p auris foramia finianꝛ p illos neruos q ꝓp̃a sũt audit⁹ istra sonit⁹ sensui p̃ntaꝛ. ¶ Foramia v̾o auriũ fuerũt in osse petroso tortuosa creata pp utilitates: qd̾ est / q: sonoꝝ app̃hẽsio nõ fiat subito / sꝫ g̃datim: ⁊ ꝙ aer p ea nõ possit sbito sbintrare. Si enĩ via fuisset recta soni neruũ audibilẽ ꝑcuterent: ⁊ ꝑcussio nimia terrefaceret. Sicͭ videm⁹ pp tonitrua terrefieri: fuit enĩ neciũ ꝙ nr̃i sensus tẽperati fiãt. ¶ Sil'r si foret via recta a frido ⁊ cal'o citi⁹ ledereꝛ. ¶ Auris q̊ꝫ creata fuit cartilaginosa / ut h̾et sustẽtationẽ: ⁊ nihilomin⁹ plicareꝛ: erat enĩ eis neciã sustẽtatio pp formã ei⁹ debitã / ⁊ figurã quã nõ hẽrẽt si fuissẽt de carne simp̾r gñate. Et erat eis neciã plicatio / ut possẽt sb capill' ⁊ vitta plicari qd̾ nõ hẽrẽt si a sua creatura fuissẽt de osse: ⁊ iterũ lederẽt neruoꝝ vilos q p auriũ p̃tẽ itrisecã expãdunꝛ. ¶ Huic membro plures supueniũt egritudĩes: q̃rũ q̃dã ad cyrurgicũ ptinẽt / ut apata / ⁊ ulcera: q̃dã plus ad phisicũ / ut tinnit⁹ / ⁊ sibilus / ⁊ audit⁹ defect⁹ / ⁊ surditas. ¶ Dolor aliqñ ẽ morbus: aliqñ est cã: ⁊ tũc ad illũ ptinẽt: aut illuz: ꝓpterea de oĩb⁹ ei⁹ egritudib⁹ ꝓposui hic tractare / qm̃ sunt ad iuicez multũ itricate. ¶ Sub duob⁹ mẽbris oẽs auriũ egritudines: sub dolore. s. ⁊ auditus vitro comp̃hẽdunꝛ.

Dolor igitur auriũ aut est sine apate uel ulcere: aut cum apate ⁊ ulcere.

¶ Si sine apate ⁊ ulcere: tũc aut est pp malã cõpl'onẽ calidã: qd̾ cognosciꝛ per acuitatẽ doloris: ⁊ egri habitudinẽ: ⁊ loci caliditatẽ ⁊ культурẽ: ⁊ tũc curaꝛ cum iniectione olei

calidi rosati bulliti in duplici uase cũ q̃rta sui de aceto. Et
si nõ sederet. addat ualde modicũ de opio.
¶ Aut pp malã cõplõnẽ fridã que fuit eo q̃ uẽt⁹ uł aer fri
dus subintrauit: qd cognoscit per absentiã caloris z loci
friditatẽ. Et tũc curat cũ iniectiõe aq̃ expssionis maiora
ne uel olei de lilio cõposito: qd habebis in antidotario: z
sit oleũ calidissimũ. Q̃m nihil in aure dz poni fridũ: z q̃ in
tret eger stuffaz: z uaporet auena calida milio uel pãnicio.
¶ Aliqñ fit pp aliq̃z rẽ que aures exteri⁹ subitrauit: sicut uer
mis granũ lapillus uel aq̃: qd cognoscit per aliarũ egri/
tudinũ carẽtiã: z per indiciũ patiẽtis: z ẽt qñ res que itra
sũt cuz aspicit mor⁹ visui p̃sentat. ¶ Si g̃ fuerit lapillus
tũc auris ifundat oleo ro. calido: uel oleo de amigdalis ca.
postea tẽtet cũ picharolis uel cũ cõpetẽti aliquo instru/
mẽto. ¶ Si vo fuerit granũ nõ ponat oleũ q̃m granuz
augmẽtaret. Sed ponat radi⁹ coto iuolutus: z terbẽtina
itinct⁹: z ponat in aure: ut granũ uel lapis adhereat. Itẽ
pcutiat auris cũ palma. nã forsitan exibit. Itẽ ponit tuf/
fa cũ igne que cõprehẽdit aurẽ que aliqñ trahit granum
uel lapidẽ. Si nõ ualet oportet in auris radice iferius ici
dere: z per vuln⁹ granũ uel lapidẽ extrahere. ¶ Si vo
aq̃ subintrauerit aurẽ fiat experimẽtũ. G. Accipere vgã
iunci uel salicis: uel palmite vitis: z vnũ caput in aurem
pone: aliud vo caput cera iuolutũ igne accẽde. per vtutẽ
nãq; ignis aqua totaliter expurgat. ¶ Si vo pulex uel
uermis itrauerit aurẽ imple succo absin. nihil tepida po
stea suca. Si hoc nõ sufficit iple de oleo de amigdalaruz
amar. uel si hec nõ sufficiũt appone succũ calamẽti.
¶ Si aũt dolor fit ppter humorũ collectionem ad apa: qd
cognoscit per fortẽ dolorẽ z pulsationẽ: z per tumorẽ lo
ci iterioris: z radicis auris: z per rubeũ colorẽ: specialr si
mã talis fuerit calida: z ppter h̃ ut pl'imũ comitat febris.
Tũc icipe dolorẽ mitigare cũ iniectiõe olei rosati: cuz q̃r
ta sui acetũ: qd si nõ sufficit parũ adde opij. Mitigato do
lore fiat flõmia de uena cephalica: eiusdẽ lateris: z nõ ex
opposito: sicut credũt aliqui. Q̃m mã faciẽs egritudines
in capite debet euãri p uenas: que sunt ifra caput in bra/
chio: uel in pede: tñ ex eadẽ pte ex qua caput humoribus
calidis aggrauat: z nõ ex opposita s̃m latitudinẽ: ne mã le/
dẽs per uẽtriculos cerebri transeat p̃ncipales. ¶ Si flõ
mia fieri nõ posset: ppter aliq̃z ex ipediẽtib⁹ cãm fiat in
spatulis scarificatio: z cõtinuet iniectio olei rosati cũ ace/
to. ¶ Si videt eẽ colere dñiũ: qd scies per acuitatẽ do/
loris: z sanguis subtilitatẽ purget cũ decoctione fructuũ
mirabolanorũ. ¶ Si vo per hoc mã nõ repcutit: sed cõ
tinuatur pulsatio z dolor: z febris stat in fortitudine: tunc
icipe ponere aliqd de mucillaginib⁹ fenugreci semis li/
ni radicis altee cũ lacte mulieris tepido in aurẽ: supra vo
empl'm qd totã aurẽ cooperiat: z ultra factũ de semine li
ni ordeo de radicib⁹ altee: z lilij albi. cũ pinguedib⁹ sub
tilib⁹: ut anseris: z galline: qd ptinuet donec ex aure san
guis exeat: z dolor fuerit mitigat⁹: postea curet: sicut cu/
rant auriũ ulcera. de cura quoq; mentio fiet ifra. ¶ Qz
si mã faciẽs apa eẽt frida/ qd raro fit: lz aliqñ illd videris
in aliqb⁹ senib⁹: qd cognoscẽ poteris p doloris q̃uatione
z p loci friditatẽ: z doloris absentiã: z p etatẽ z cõpl'onez.
Tũc icipe corp⁹ euãre cũ pillis cochijs: uł cũ clisteri acu/
to. Et iniịce in aurẽ oleũ de lilio cõpositũ in. ℥. cui⁹ resol
uat. ʒ. ß. euforbij: uel. ʒ. j. turbit: z vnge loca radicez auris
circũdãtia oleo p̃dicto de lilio: z desup̃ pone lanã succi/
dã. Fac ẽt fumigiũ auri cũ aq̃ calida decoctiõis maiorane/
z calamẽti. ¶ Si hec nõ sufficiũt appone empl'm factuz
de cepe z allijs/ z radice lilij coctis s̃b prunis: pistatis cuz
butyro uaccino z icorpatis sil: qb⁹ addat tãtũdẽ de ferm
to bñ acri q̃ñtũ est totũ: z addat oleũ de lilio uel de camo
milla: z ualde modicũ aceti: z empl'et auris cũ suis circũ
ferẽtijs: q̃m h̃ empl'm mãm maturat fridã: z ipsam ab in
teri⁹ ducit ex̃. ¶ Facta maturatiõe si videret in auris ra/
dice ex̃'in fõtanella aliq̃ eminẽtia: in qua tãgẽdo cũ digi

tis saniẽ iuenires: optimũ eẽt tñ sagittellã infigẽ usq; ad
saniẽ: z ipsam p locũ illũ educẽ: sic te faciã scire cito: z po
stea cura s̃m curã ulcerũ que dicet. ¶ Fit ẽt dolor auris
pp grossam uẽtositatẽ ad aures de capite descẽdẽtẽ. Qd
cognoscit: q: tũc admissus est dolor cũ sonitu z sibilo: z
p capitis leuitatẽ: z p alior exclusionẽ signor. ¶ Cuius
cura est corpis ab humorib⁹ grossis euõ: z iniectio olei de
rutha: in quo parũ dissoluat de castore: z saccllare locuz
cũ rutha milio pãnitio z auena calid. Cauẽ ab oib⁹ cibis
iflatiuis: ut sũt legumina/ fruct⁹ recẽtes/ z herbe quedaz.
¶ Fit ẽt dolor auris pp ulcera que ifra pcauitatẽ auriũ ori
unt: que qdẽ siũt post apata p̃cedẽtia que ueniũt ad ma/
turitatẽ: uł pp lõgũ cursuz acutor humor ad illas ptes de
scẽdẽtiũ. ¶ Quor signa sũt dolor z saniei cursus uł pu/
tredis que mł'tũ fetet: z q̃ñto plus est ab albo elõgata co
lore tãto pei⁹. Cui⁹ cura est capitis z corpis mũdificatio
cũ cochijs z cũ pigra z ad auris itẽdẽ mũdificationẽ cum
desiccatiuis: nec ibi pp aliq̃s dolores ponas aliqd matu
ratiuũ: ne tibi eueniat/ sic recitat. G. de q̃dã de secta the/
silli q uoluit curare quẽdã de antiquo auris ulcẽ cuz vn
guẽto vulnerib⁹ carnis pueniẽti: z eger semp ibat ad pe
ius. Sz. G. q̃rẽs ab illo qd tibi videret: z si cũ desiccatis
istd ulc⁹ cũ apate curarem⁹ pessimũ dixit. Nã desiccatia
pstringũt z apa est pstrictio: hẽbat eni thesillus z sui seq
ces sic hñt hodie aliq noui solas regulas gñales: z gñale
est q̃ pria prijs curant. Tũc dixit. G. magr̃ nota. Si nõ
scire inqt. G. q̃ h̃ mẽbrũ lõgo mollificasti tpe: mox appo
nerẽ trociscos andrionis q sũt trocisci siccũ: sz hodie ponã
memite z acetũ. Sz cras ad ficciora ascẽdã: tñ ex solo me
mite curat⁹ est. Sic g̃ facies. q̃ñtũ potes itẽde ad desiccan
dũ z mũdificãdũ. ¶ Cũ g̃ ulc⁹ est recẽs z nõ est mł'te sor
dities: suffic iniịcẽ succũ folior salicis uł vngtũ albũ Ra
sis de cerusa cũ oleo distẽperato ros. ¶ Si vo cronicũ si
at puluis de mirra aloe olibano sarcocolla san. dra. ptib⁹
eq̃lib⁹ z liciniũ tinctũ in melle iuoluat in puluẽ: z ponat
in aure. Qz si liciniũ ad locũ pfundũ nõ põt attingẽ: dis/
soluat puluis cũ aq̃ mellis: z iniịciat. ¶ Si vo ulc⁹ esset
ualde antiquũ: tũc curet cũ scoria ferri que sic fit. ℞. rubi
ginẽ ferri z tere eã fortiter z pone eã in sartagie ferrea cũ
aceto fortissimo: z fac eã bullire donec desiccet. Itẽ distẽ
pera cũ aceto z desiccet ad ignẽ z fac septies. Postea ite
rũ s̃btilissimũ pulueriça z cũ aceto coque donec mellis su
scipiat spissitudinẽ: z de h̃ in aure pone. Sanat eni ulce
ra antiq̃ z humiditates desiccat que currũt ab aure: z do
lores sedat q pp ulcera antiq̃ gñant. ¶ Itẽ. ℞. mel. ℥. x.
aceti. ℥. viij. bullitãt leuiter ad ignẽ donec fuerit optime
despumatũ. Deide adde. ℥. ij. cõmisce z auri cũ licinio i/
mitte. ¶ Optimũ est ẽt in antiq̃ auris ulcẽ cũ dolore in
fontanella apa cũ attractiua medicia puocare z puoca/
to nouũ ibi facẽ vuln⁹: z ide mãm expurgare: sic feci fri
Petro de nana de p̃dcõ ordine in lugduno. passus eniz
lõgo fuerat tpe: nec poterat sanies expurgari: sz cruciat⁹
dolorib⁹ pierat. Ego z postq̃ ad mortẽ fui uocat⁹ empl'z
de fermẽto/ qd dicã in antidotario posui sup aurẽ: caput
sepe cũ aq̃ decoctiõis maiorane embrocaui: ibiq; pfun/
dũ feci vuln⁹ cũ sagittella: z ide q̃ñtitatẽ putredis extraxi
plusq̃ credibile crederet cũ sanie p locuz vulneratũ no/
uiter exeũte: fortificatus est: z dolores oino cessauerunt:
z pfecte sanitati fuit oipotentis auxilio restitutus.
¶ Itẽ ẽt in aure pp humiditatẽ ex ea currẽtẽ sine ulcere do
lor puus causat: ad quã desiccãdã sufficit aq̃ mellis uel
acetũ in quo bullita fuerint semina mirtillor: aut aqua i
qua fuerit coctũ absinthiũ in auribus distillata.

Auditus diminutio uł puatio puenit pp aliquã
p̃dcãrũ cãrũ cũ dolores maxie atiqnt
¶ Et eius cura est illarũ cãrũ amputatio. ¶ Aut fit a nati
uitate pp pctm̃ in forma: z illa ampli⁹ nõ curat. Aut fit p
pter nerui audit⁹ oppil'onẽ ab humorib⁹: z eius cura est
purgatio cũ cochijs z pigra z cũ iniectiõe olei de amig/

dalis amaris: z aliarū apituarū medicinarū: q̄rū vna est ista. ℞. pulpe collogn. ℥. j. baurac tertiā. ℥. j. castorei / arist. ro. succi absin. añ. ℥. ß. euforbij vi. ℥. j. costi. ℈. xv. fellis uaccini q̄ñtū sufficit ad p̄dicta ꝯficiēda fiāt pille pue vna ex q̄ soluat cū oleo de amigdal̄ amaris: z distillent in aurem postq̄ʒ sup decoctionē sansuci uel sambuci absinthij z sticados fuerit fumigata. ¶ Uel. ℞. oliba. ℥. j. tere z misce cū melle z auri ipone. ¶ Accidit ēt defect⁹ audit⁹: aliqñ pp defectū spūuʒ: sicut in qbusdā ꝯualescētib⁹. Et cura ei⁹ est ipinguare corp⁹ cū balneo z relige z cibis bñ dātib⁹ bonū sanguinē gn̄antib⁹ z aures ad audiēdū cū sibilibus uocib⁹ icitare. ¶ Quidā ēt dicūt q̄ pinguedo ranarum viridiū que morant̄ in arborib⁹ collecta: qñ decoquunt̄ in aurib⁹ iniecta hēt ꝓpetatē curādi surdos ēt despatos. ¶ Als. ℞. vnā spicā allij z mūda eā z adde tertiā ptē tartari z parū de alumine z pistet̄ fortiter z parū bulliant in aceto. Postea pmitte ifrigidari z cū feces ad fūdū descēderint cola z usui rebua: z de h̄ aceto calo istillet̄ in aurē.

¶ De egritudinibus narium seu nasi. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. III.

Am dixim⁹ q̄ ex pte an̄riori cerebri ante neruū visibilē ordinant̄ duo additamēta capitib⁹ mamillarū silia: que de sub̄a ueniūt cerebri: z tñ nō sunt nerui: z illa sunt ꝓpa instr̄a odorat⁹. Corā illis duob⁹ additamētis in exitu cranei ordinat̄ q̄dā fouea que uocat̄ colatoriū i qua ꝯgregat̄ aer quo mediāte vt⁹ odorabilis suscipit odoratū: z in qua quedā ps supfluitatū cerebri expurgat̄: in illa fouea que dicit̄ colatoriū est foramē qd̄ tēdit ad os z corā ordinat̄ nasus qui est cōposit⁹ ex duobus ossib⁹ factis ad modū triāguli sic.

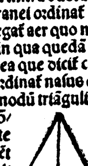

Anguli vo supiores ossi frōtis apud cōmissurā ocularis ossis ꝯiūgunt̄. In pte vo iferiori vnūqd̄q̄ʒ illoꝝ duoꝝ ossiū hēt quādā cartilaginē pp iuuamia que sciuisti. In medio vo hēt aliā cartilaginē que nasum in duas ptes diuidit que durior z fortior est duab⁹ alijs que sūt in nasi fine. Iuuamenta vo illi⁹ medie cartilagis est si vni pti nasi nocumēta acciderint ps alia suppleat iuuamētū. ¶ Duo aūt ossa nasi ꝯiūgunt̄ ad iuicē: z fit nasi forma que cuʒ bis que dicta sunt plres hēt utilitates. Prima ut sit tutamē z coopertoriū supfluitatib⁹ / que de cerebro deriuant̄. Scd̄a ut aerē recipiat qui est ad receptionē odorat⁹ necius mediator. Tertia q̄ q̄ñtuis maior ps aeris que attrahit̄ uadat ad pulmonē: tñ aliq̄ ei⁹ ps per nasum tēdit ad cerebrū. ¶ Foraminis aūt qd̄ est iter nasum z os iuuamēta sunt tria. Primo ut cū os claudit̄ possit aeris fieri attractio ad pulmonē. Secūdo ut per illud cerebri an̄rior uētriculus expurgetur. Tertio ad itercisionē adiuuet l̄rarū z uoces meli⁹ explicādas: qm̄ cū in loquēdo sit necīū uocē tēperare / l̄ras icidere: syllabas solidare: ad h̄ sepe labia claudunt̄ z dētes si nō eēt alia via per quā possit aer supflu⁹ exhalare apd̄ l̄rarū icisionē tot⁹ cōculcaret̄ aer qui litterarū icisionē z syllabarū ꝓlationē sua multitudine ipediret: z uocē etiā gn̄atā non clarā emitteret: facit ergo in uerboꝝ z uocis ꝓlatione foramē hoc qd̄ facit foramē fistule supius qd̄ in uocum z tonoꝝ modulationem remanet absolutuʒ: quare uoces z toni inde magis exeunt absoluti.

¶ In naso uel narib⁹ plures ꝯcurrūt egritudines. ¶ Nā ibi fiūt pustule / ulcera / caro supflua / polipus / cancer / fluxus sanguinis / fetor / z olfatus priuatio.

Pustule fiūt utplurimū ab adustis humoribus z sunt cū pūctura z ardore. ¶ Et cura est flōmia z corpis euacuatio z iniectio albuminis oui cum oleo ros. insimul agitatis. ¶ Pustulis fractis fiat vnctio cum vnguento albo Rasis:

Ulcera quoq̄ʒ si calīa fuerint curant̄ eodē mō. Si frida cū lauatiōe vini mellis: z cuʒ vngtō apsoꝝ z cū vnguēto viridi dicendorum.

Caro supflua remouet̄ cū istr̄is cyrurgicis: si nō pōt tota cū istr̄is remoueri: remouet̄ residuū cum pluē affodilloꝝ: z cū vngtō viridi z apsoꝝ z cūctis mūdificātib⁹: z remotis supfluis cū vngtis solidātib⁹ cōpleat̄.

Polipus dicit̄ a polipo pisce: cui⁹ malitiosa est astutia: q: qñ vult piscib⁹ saturari ascēdit saxū qd̄ est in littore maris: z ipsi multū assimilat̄. pisces fatigati vidētes saxū nō adūtūt de polipo pp silitudinē: s̄ʒ uolētes qescē fallūt̄ de mari: polip⁹ illos absorbet z in ei⁹ ꝯūtit nutrimētū. Sic iste morb⁹ cū naso magnā hēt affinitatē: qm̄ ei⁹ mā est catarrosa frida grossa descēdēs a capite: z in via pp ei⁹ grossitiē z tenacitatē heret nasi sb̄e iuiscate: z humores capitis agitatiōe moti nāe uolētes descēdē z exire mām ibi recipiūt ꝯgregatā que humores illos in suā ꝯūtit malā nām: z ex ipsa q̄tidie augmentat̄. ¶ Dīa vo est iter polipū / z carnē supfluā: qm̄ caro supflua nō hēt ꝓfūdā tenacitatē cū nasi sub̄a: nec cū ipo naso nimis assimilat̄: imo pōt de facili segregari: polip⁹ vo firmiter adheret cū naso: z nō sine violētia sepat̄. ¶ Quorū. s. polipoꝝ aliqs est curabilis: aliqs icurabilis. Curabilis est sub̄e mollis z tractabilis: nec nasuʒ reddit durum nec in colore nigrū seu fuscū: nec est multū sup circa cerebri ꝯfinia iuiscat⁹. Incurabilis vo nasuʒ reddit durū liuidū seu nigrū: z magnā ꝓfūditatē tenet quā q̄ñto magis videris maiori nigredine maioriq̄ʒ pticipare duritie: maiorēq̄ʒ locū occupare: tāto plus ab eo existima fugiēduʒ: qm̄ nām tūc tenet cancri: z quāto plus eum curare niteris tanto plus videbis eius malitiam augmentari.

¶ Curabilis vo cura est s̄m q̄ dixim⁹ in cura supflue carnis que ibi ꝯsurgit cū ablatiōe. s. cū istr̄is z cū vnguētis mūdificatis: z alijs que nouisti: p̄cedēte semp corpis z capitis purgatiōe / sicut mltotiēs est oñsuʒ. Cauteria q̄ʒ s̄m q̄ audies multū ualēt ad polipi māʒ ꝯsumēdā. ¶ Eius vo quē icurabilē dixim⁹ nō assumas curā. Si tñ rogaris nimis palliatiuā curā adhibe sicut i cura cācri r̄colim⁹ oñdisse.

¶ De anothoa oris z ꝯtētoꝝ i ore z passiōib⁹ doc. 3c. tra. 3. IIII.

Otā vo oris ꝯcauitatē iteri⁹ circūdat pāniculus q̄ ꝯtinu⁹ est cū meri z cū stōco: q̄re accidit q̄ multe res tāgētes palatū ꝓuocāt uomitū. ¶ Ad oris ꝯcauitatē due pueniūt vie: q̄rū anothomiā supi⁹ hūisti. in earū sumitate est epiglotis: que est creata ad pficiēdū uocē: z ut fuet aliqd de aere attracto ad anhelitū. ¶ Hec epiglotis ex trib⁹ est cōposita cartilagib⁹. vna est eminēs añ z di: clypealis: z a laicis di: guttur ul̄ nodus gule. alia est posteri⁹ cū osse laude ꝯtinua nomē nō hn̄s. Tertia uocat̄ cimbalaris siue coopturalis: z ꝯtinuat̄ cū nomē nō hn̄te: z coopit clypealē: z ista cimbalaris mouet̄ p ei⁹ musculos: q̄re cū hō comedit viā claudit cāne pulmōis: z viā apit ysophagi. ¶ Cū aūt hō loquit̄ apit viā cāne pulmonis: z claudit viā ysophagi. Quare mltotiēs accidit q̄ si hō comedēs dicē uellet aliqd ignorāter / qd̄ aliqd viā itraret cāne pulmonis: q̄re nā moueret̄ ad tussiēdū: nec cessaret donec qd̄ cānā itrauerat eēt ad ex̄ repulsuʒ. ¶ Sup h̄ mēbrū pēdet uuula: que supi⁹ est grossa iferi⁹ gracilis: que uocē que fit per epiglotū modulat ꝟberādo: z p quā magna cerebri supfluitas expurgat̄. ¶ In oris ꝯcauitate locat̄ lingua que mēbrū est cōpositū ex carne alba molli neruis uenis z arterijs plib⁹ q̄ʒ sit necīū alij mēbro silis q̄ñtitatis. Et h̄ hēt in ei⁹ radice duos fontes in qb⁹ saliua colligit̄ rorans linguā. Hoc mēbrū vtuti fuit nāli: qm̄ locū man⁹ molendinarij tenet / cibū sb̄ dētib⁹ reuoluēdo: z qm̄ sapores sentit q̄re p eā cōi sensui pn̄tat̄. Seruit cū h̄ rōnali vtuti: qñ p̄cepto vtutis motiue que est in ipsa / mouet̄ ad uocis icisionē z ad cōplēdū termios syllabarū. ¶ Dētes in plib⁹ sūt. 32. 16. s. i utraq̄ʒ mādibl̄a. In aliqb⁹ tñ. 28. 14. s. p mādibula. Dētes hi q̄ñuis de mā sint ossuosa: z iter ossa pp eoꝝ fortitudinē nūant̄: sūt tñ ossa z sētiūt: qd̄ p alia nō fit ossa. ¶ Post dētes sūt labia q̄ sunt ori sicut ostiū domui cū

eo ꝙ adiuuāt ad loquendū. Mēbra ista que sunt in ore: sicut uuula lingua dentes ⁊ gingiue in qbus circundanť ⁊ proinde os diuersis subiacent passionibus.

Uuula nāq̄ȝ ꝑpter humoꝝ diuersoꝝ fluxū ad eam: aliquando apostemať aliquando solum elongatur.

¶ Apa aūt uuule: aliqñ fit ex humoribꝰ calis: qd cognoscit per loci rubedinē ⁊ ardorē: ⁊ tūc p̄cedat flōmia cephalice ⁊ colere purgatio cū decoctione fructuū mirabolanorū: ⁊ sequanť hec localia cū qbꝰ sepiꝰ gargariçet. ℞. lētes balaustias psidias gallas rosas sumac de oibꝰ siue pluribus: ⁊ bulliāt cū duabꝰ ptibꝰ aque / ⁊ vna aceti: ⁊ fiat gargariçatio. ¶ Itē appone palato puluerē rosarū / sandalorū / balaustiarū / ⁊ parū de cāphora: ⁊ cōprime cū coclearī. iuuat qñ est ꝑꝑ humores calos relaxata. ¶ Si vo ꝑꝑ humores frigidos fit apatio seu relaxatio. Cuius signuȝ est rubedinis carētia / ⁊ saliuarū mltitudo. caput ꝑus purgeť cū cochijs / ⁊ pigra. postea fiat gargarismꝰ cū hac decoctione. ℞. aceti ptes. ij. mellis ptē vnā. bulliāt: ⁊ ponātur ibi semina mirtilloꝝ / ⁊ rose / ⁊ piretrū / ⁊ çinçib. deinde fiat puluis de pipe / ⁊ sale armoniaco / ⁊ antimonio / ⁊ gall. ⁊ insuffleť in uuulā elōgatā per embotū: ⁊ si est ibi nimia grossities insistas cū ꝯsūptiuis ut dyamoron ⁊ saramitū: ⁊ filium. ¶ Si vo relaxata uuula per hoc ad ꝓpriā non redit formā: vide si est grossa ualde nō apponas manū: specialr cū in rubeū uel liuidū tēdit colorē. ¶ Sȝ si est in superficie ualde subtilis: ⁊ sicut cauda muris eqtat sup linguā. tūc de ipsa icide ptē donec ad debitā redeat quantitatē. Et caue ne ultra debitā icidas mēsurā ne icōmoda supueniāt que nimis icisaȝ uuulā ꝯsequanť. s. ꝑpetua uocis lesio / tussis ꝯtinua pulmonis / ⁊ membrorum pectoris lesio ꝑpter aeris exterioris siue cali. siue frigi. lesionē que sine temperamēto ꝓcedit: que quidem nocumenta ꝓhibebat uuula non incisa.

Lingua quoq̄ȝ multas patiť egritudines pustulas / inflationē / scissuram / breuiationē fili / ranulā / spasmū / ⁊ relaxationem.

¶ Pustule ⁊ ulcera curanť sicut oris alcola de quo continetur inferius.

¶ Inflatio seu apatio si fuerit ex calidis humoribꝰ quos cognoscis: curať per flōmiā cephalice: ⁊ per decoctionē de fructibꝰ ⁊ lotionibus dictis sepe: qm̄ Gal. sic fecit illi cui lingua adeo erat inflata ꝙ nō poterat in oris spatio cōtineri: ⁊ eger vidit in somnijs / qm̄ bñ rectoq̄ȝ tramite usus erat. Facta purgatione ⁊ lotionibꝰ uteť ꝯsumptiuis.

¶ Scissure curanť cū puluē dragaganti: ⁊ cū mucillagine maluarū decoctarū: ⁊ cū psilio mixto cū çucca. Et tirsus maluarū icidanť ⁊ fricenť ad iuicē. de spuma que ide ꝓuenit fricenť scissure. ¶ Pro potu utať aq̄ ordei. ꝑ cibo pedibꝰ elixatis: ⁊ friceť lingua cū neruis pedū bñ coctis.

¶ Filū qd est ifra linguā / aliqñ ꝯtinuať cū extremitate lingue iferiꝰ: ⁊ illā extremitatē ad iteriora trahit: ⁊ inferiora plicat: q̄re nō pōt bñ in lraꝝ icisiōe moueri. ¶ Cura est icidere illud filū cū istro aureo facto ad modū incisorij: qd ponať in igne ⁊ calefaciēdo incidatur.

¶ Ranula q̄q̄ȝ fit sub lingua: ⁊ est apa fridū flāticū utplurimū. ¶ Si vo eēt melicū: qd est raro. Cuiꝰ signū est liuiditas uel nigredo cū duritie: manꝰ ullatenꝰ nō apponať. Si vo flāticū est ⁊ est paruū frica fortiter cū sale donec sanguis emanat. Si nō sufficit frica cū vitreolo. Si nō sufficit scide eā cū rasorio: postea frica. Ualet ēt fricatio cū calidicon: ⁊ cū medicina que diceť in corrosiōe gingiuaꝝ.

¶ In spasmo vo ligua ꝯhiť apd radicē: ⁊ igrossať. ¶ Cuiꝰ cura est tenere i ore oleū de aneto ⁊ de camomilla cala. Et embrocare caput: ⁊ ceruicē cū eis mixtis cū aq̄ calida.

¶ Mollificationi vo ꝯuenit corpis mūdificatio cū fetidis uel cū trocisco de turbit. ¶ Et hec localis medicina. ℞. grana. vj. nūo recētia ⁊ lucidi euforbij: ⁊. vj. ficꝰ siccas pingues mundas de corticibus ⁊ stipite: pistenť ꝑoptime: ⁊ addať tātūdē mellis albi crudi: ⁊ oia incorpenť: ⁊ fiat in forma electuarij de quo teneat sub lingua i ieiunio quātitatē fabe pue. ¶ Cū hac medicina fuit restaurata loq̄la dñe abbatisse sancti Uictoris ad ultimuȝ: que ꝑꝑ lingue mollificationē nō poterat vbū intelligibile bñ loq. Addidi ⁊ hāc medicinā: ⁊ cito locuta est expedite.

Os totum supficialr pustulas ⁊ excoriationeȝ patiť: ⁊ dr alcola arabice: qd qdem aliqñ est calidū: aliqñ fridū. ¶ Calidū ꝑ signa cognoscit sepe dicta. Curať cū flōmia ⁊ scarificatōe sb mēto ⁊ decoctiōe fructuū sepe dicta: ⁊ cū medicia locali. ℞. spodiū sumac rosas coriādrū lētes scorticatas semis portulace. añ paucā cāphorā fac puluerē de quo frices totū os iterius postea laua cū oleo ro. ⁊ aceto. ¶ Frida aūt curať purgādo cū cochijs: ⁊ fricādo cū melle ⁊ atramēto: ⁊ laueť sepe cū oximelle: ⁊ teneat i ore mirabolanos kebulos ⁊ piretꝝ.

Dentes dolent aliqñ dētiū vitio: aliquādo vitio gingiuaꝝ: aliqñ cū coitate capitis: aliqñ ꝑꝑ stomaci vitiū initio exñte i solis dentibꝰ. ¶ Si eīt ex calis cibis solū: cito curať cū aq̄ frida tēta in ore. ¶ Si ex fridis cibis tenēdo in ore oleum calidū. ¶ Si stupēt ꝑꝑ acrū comedat caseū portulacas: uel masticet cerā calidā. ¶ Si vitio gingiuaruȝ uel capitis aut ex calis: qd cognoscit per gingiuarū rubedinē uel calorē: ⁊ tūc fiat flōmia cephalice: deide uenarum sub lingua: postea teneat in ore oleū ros. uel aquā fridaȝ mixtā: uel aquā frigidā cū aceto: ⁊ cū caluit remoueat ⁊ renouet aliā frigidā. ualet ēt multū inijcē in aurē lateris dolētis oleū rosatū cū q̄rta sui aceti ⁊ sit tepidū. ¶ Si autē dolor eēt itolerabilis añ oia cuȝ hac mitigeť medicina ꝓbata. ℞. semis iusqami al. opij. añ. ʒ. ij. semis apij. ʒ. j. pistenť ⁊ incorpenť cū aceto: ⁊ fiāt forme lupinoꝝ. vna ponať sup̄ dentē ⁊ stringať. hec enim medicina doloreȝ stupefaciēdo mitigat: nec est timēdū de stupefactione super dētē apponē: qm̄ q̄q̄ȝ hēant aliquā sensibilitatē ꝑpterea ꝙ sic ossa alia nō sūt / sūt eni sepatiua ⁊ elōgatiua: qd scit: qr dēs ꝑditꝰ restaurať sūt tm̄ tā pauci sensus ꝙ sic alia mēbra sēsibilia ꝑꝑ medicinā narcoticā nō ledunť. Post 4[or] aūt dies teneat in ore oleū ro. in quo dissoluta sit mastix.

¶ Si vo dolor fuerit ex humoribꝰ frigidis: qd cognoscit ꝑ absentiā iflationis ⁊ rubedinis gingiuarū: fiat purgatio cū cochijs uel cū pigra: postea teneat in ore thiriacā dyatesseron: hoc est de q̄tuor spēbꝰ: que. ℞. gētiane / aristologie ro. mirre / baccarū lauri. añ. pulueriçenť. ⁊ cuȝ melle ꝯficianť: qd sit bñ despumatū: ⁊ sit triplū medicinaꝝ. hec enim thiriaca nō vilipēdať: qm̄ est medicina magna doloribꝰ frigidis dētiū: ⁊ ualet doloribꝰ qui ex grossa fiunt uētositate in capite stōco ⁊ itestinis doloribꝰ epatis ⁊ splenis: arteticū dolorē ꝓuocando remouet. ⁊ ualet ut mag̃ thiriaca in morsiōibꝰ aialiū uenenosoꝝ. ēt ꝯfert epilēsie ⁊ tremori. Ad ultimū ultime desiccat hūores: ⁊ ponať hec medicina in aure loci dolētis. ℞. olei oliuarū. ℥. ij. aceti. ℥. j. collogntide piperis. añ. ʒ. j. bulliant in duplici uase: ⁊ distilletur in aure tepidum.

¶ Aliqñ corrodiť dens ⁊ ꝯcauať ex corruptis humoribus ad eos descēdētibꝰ: ⁊ si fuerit molaris timorosum est aliqñ extirpare: tūc sic cū manu curať. ℞. olei. ʒ. j. sansuci sicci: semis cicute. añ. ʒ. ß. bulliāt ad iuicē: deinde hēas cauteriū pūctuale: cuius formā hēbis in sequētibꝰ / ignias ipsum: ⁊ pone in ꝑdicto oleo: ⁊ pone in foramine dentis per canulam ne ledas labia uel gingiuas: ⁊ septies usq̄ȝ: ⁊ cum cauterium sit frigidum itera. nam aqua multa per hoc emanat cauterium ⁊ dolor penitus remouet.

¶ Si vo dentem aliquem eradicare desideras ꝑus medicinas tēta: que si non ualēt adhibeas instrā. ergo. ℞. cortices radicum mori ⁊ piretrum equaliter: ⁊ pista fortiter cum aceto in sole ⁊ cum instrumentis leuiter gingiuaȝ a dente separa: ⁊ de medicina pone circa dentis radicem.

¶ Item lac titimali distēperatum cum amido facit ideȝ.

¶ Jtē ſi ſolū piretrū pulueriçeť ⁊ ſtet in aceto per.xl.dies i
eſtate: poſtea ſerueť: dētē ualde mollificat ut poſſit exhi ſi
ne ferro: uel extrahiť leuiter: lȝ ferro nō ualeat extirpari.
¶ Dētes vo nigri ⁊ limoſi dealbanť ⁊ mūdificanť ſi cū h̄
dentifricio ꝯfricenť. ℞. alſete. i. farine ordei ſalis cois añ.
īuolue i melle: ⁊ fiat paſta ⁊ īuoluať papiro ſeu charta de
pāno ⁊ cōburať in furno: deide accipe de eo ptes. iij. cā-
croꝝ aduſtoꝝ/ pumicis/ calcis/ ouoꝝ cipi aluminis. añ.
ptes. ij. corticū citri ſiccoꝝ/ cāphore ptem vnā. fiat puluis
cum quo fricenť gingiue.

¶ De egritudinibus mamillarū. ſ. pinguedine ⁊ magni-
tudine ꝑter nāȝ. doc. tertie. trac. tertij. Cap. V.

d **Eus excelſus** ⁊ mirificꝯ qui ſci
ebat ꝙ oportebat
nouiter natū nutrimēto nutriri ꝙ nō multū eēt
mutatū a'nā nutrimētī quo nutriebať in mrice: ⁊ ꝙ eſſet
uelox ⁊ leue ad ꝯūtēdū pp debilitatē ꝟtutis ipſi⁹: creauit
in muliē mamillas ex multitudine uenarū ⁊ arteriarū ⁊
neruoꝝ q̄s multipl̄r diuiſit: ⁊ de qb⁹ q̄ſdā ſecū uacuitates
q̄s alba carne glādulosa repleuit: ⁊ ad ubera ueniunt ue
ne cōcaue a mrice per q̄s ut ſciuiſti ps ſanguinis attrahi
tur mēſtrualis: ⁊ ſicut chilus camellin⁹ uenies a ſtoma-
co cū ab epate recipiť colorē recipit rubeū: ſic ſanguis a
mrice uenīēs rubeus albeſcit cum ꝑuenit ad mamillas:
qm̄ necīū eſt nutrimētū dealbari mamillarū cū albe ſint
⁊ lac nō eſt niſi mamillarū ſuꝑfluū nutrimētū: qm̄ ut dic̄
Egidius. Emula ꝯtēti fuit forma ſuo ꝯtinēti. ¶ Jſte ma
mille diūſis paſſionib⁹ ſupponunť. Nā fiūt in eis apata:
lactis coagulatio: aliqn̄ ulcera: aliqn̄ ēt in qbuſdam viris
adeo impinguanť ꝙ idecēter mamille appent mulierū.
¶ Apata ueniūt in mamilla pp ſanguinē attractū qui non
pōt in lac cōuerti. Aut pp malā q̄litatē ipſius: aut ꝑpter
multitudinē. aut ꝑpter debilitatē ꝟtutis: ⁊ ſigna in tracta
tu generali de apoſtematibus habuiſti.
¶ Cura calidi apatis in mamilla eſt flōmia de baſilica uel
uētoſatio in ſpatulis: uel ſi eēt cū mēſtruoꝝ retētione ꝓuo
rū ꝑuocatio uel minutio de ſaphena. Remedia localia
ſunt olei ro. cū q̄rta ſui de aceto iunctio: ⁊ ſit tepidū. nam
hec medicina mēbri cōplxōnē rectificat ⁊ cōfortādo reper
cutit. Et aliquotiēs ego cū hac medicina curaui de ma-
gnis iflationib⁹ calidis in die vno. ¶ Qd̄ ſi non ſufficiat
pone ſuꝑ vnctionē cū oleo ⁊ aceto pānū madefactum in
ſucco ſolatri ⁊ ſit tepidū: qm̄ nihil dȝ apponi frigidū actu
pp neruos mamille qb⁹ frigidū nocet. ¶ Si totuȝ hoc
nō ſufficit ſed videť ſanguis trahi ad ſaniē: tunc matura.
¶ Si vo nec repcutiť/ nec reſoluiť/ nec maturať/ ſȝ vide
tur in vno manē ſtatu: tūc time de mania: iuxta illd̄ Hyp
po. Mulierib⁹ qbus nō ſanguis cōuertiť ad mamillas.
Tūc caput radas ⁊ cōforta caput: ſubtilia regimen: prohi
be vinū ⁊ carnes. ¶ Et caute agas: qm̄ vidi mulierē no
bilē que mamillā habuit apoſam ex ſanguine ⁊ precepi
apponi ꝯſiliū ſuꝑdictū. Et qdā laicus cyrurgic⁹ reproba
uit: ⁊ ſuꝑ appoſuit maturatiua: que quāto magis appone
bat plus ſemꝑ mā multiplicabať: nec ipſe cyrurgicus uo
lebat meū audire cōſiliū. Et amici egre magis ipſi⁹ laici
cōſilio adherebāt q̄ȝ meo. Et ego videns receſſi ⁊ ipſam
fieri maniacā iudicaui: que poſt meū receſſum fuit i die
tertio manioſa: ⁊ ꝯfirmata in ea freneſi eſt defūcta. Mea
tn̄ ꝑnoſticatio multū extitit exaltata. ¶ Si vo ſaniem fe
cerit cū ſagittella apiꝯ ſanie expurgata: ⁊ cū vno mūdifica
tiuoꝝ mūdifica dicēdoꝝ: nec ullo mō ponas ibi tētā groſ
ſam nec lōgā ſicut faciūt ſtolidi: qm̄ ipoſſibile eēt qn ali-
quē nerui vilū/ qbus eſt ipleta/ ꝯfricaret: que qdē confri
catio neruo dolorē iduceret: qui curā īpediret/ humoruȝ
malitiā attrahēdo. Sūt etiā multi ſtolidi qui repiētes in
mamillis glādulas nituť illas extrahere: dicentes ꝙ ſit
caro ſuꝑflua: ⁊ ſic totā deſtruūt ſubām mamillarū: tu vo
nullā de his remoueas: qm̄ ſunt ipſi mamille: ſicut dixi-
mus nāles: facta mūdificatione regiīa: poſtea cicatriça.

¶ Si vo mā frigida ꝯgregareť in mamilla/ lȝ fiat raro:
tn̄ ſit ꝙ caro glādulosa mamillarū eſt frigida: nerui etiaȝ
frigidi: ⁊ tota mamilla frigida: ⁊ ideo quorūdaȝ reſpectu
mēbroꝝ frigidū recipit nutrimētū: ⁊ nutrimētū pōt eē ſu
perfluū/ adeo ꝙ totū ꝯuerti nō pōt: tūc vide ſi mā illa fri
gida tēdat ad flegma: ⁊ vnge cuȝ oleo camomille/ ⁊ oleo
aneti/ ⁊ oleo de lilio cū pauco aceto calido: qm̄ reſolueť.
Si tn̄ eſt necīū ꝑcedat purgatio ſi nō reſoluiť/ matureť/
⁊ fiāt cetera que ſciuiſti. ¶ Si vo mā vſus duritiē ⁊ ni-
gredinē tēderet uel liuorē: tunc medicamina calida ual
de caue: qm̄ locus ille cācrū libēter gn̄at: que qdē ſi fue-
rit nō ꝑſumas maturare nec curare: lȝ aliq poſuerint cu-
rā per totalē mamille amputationē: qm̄ in eius cura ꝑue
nit labor uanus: ſed blādias locū cū vnguēto de thutia:
purga ſepe ut egra vitā hēat longiorē. Et mihi crede: q̄r
q̄uis per dei grām ſatis ſciā de curādis apatib⁹ ⁊ ulceri
bus: nullā tn̄ de vno cācro curare potui: cū hoc ꝙ pluri-
es cū oib⁹ virib⁹ laboraui. ¶ Mamillarū apata curanť
ſic̄ in caplo diximꝰ gn̄ali eo ſaluo ꝙ nō ſufferūt pp earuȝ
ſenſibileȝ ⁊ nobilē cōpōnē ⁊ actionē fortia corroſiua: ſed
ſemꝑ deſiderāt que ſine corroſione mūdificēt ⁊ exiccēt.

Quibuſdā ꝑmarolis accidit ꝙ caput mamille
nō foras ut dȝ emittiť: ita ꝙ infans
nō pōt apphēdē nec lactare. Cui ſic ſubuenias. hēas cu-
pulā glādis/ uel aliud iſtrm ad ei⁹ factū formā: ⁊ illā ter-
bētina uel pice linias iterius: ⁊ calidū ſuꝑ capitellū appli
ca ⁊ fortiter liga: hoc nāq; foras capitellū extrahit ut opȝ.
¶ Si tn̄ hoc nō ſufficiēter extrahit fac fieri ſiciā: cui⁹ ori-
ficiū ad quātitatē factū fuerit capitelli: ⁊ pone ſupra locuȝ
cum igne comphēdēs in orificio ſicie capitellum.

Quibuſdā quoq; accidit ꝟginib⁹ ꝙ earuȝ ma
mille creſcunt adeo ꝙ non decet.
¶ Quib⁹ ſic ſubuenias. ℞. duos lapides cū qb⁹ acuun
tur cultelli: illos ad inuicē in aceto ꝯfrica fortiſſimo tam
diu ꝙ illud acetū inſpiſſeť de quo calefacto mamillas li
nias: ⁊ cū binda ſtringe mediocriter. Naȝ hoc mamillas
augmētari ꝓhibet: ⁊ augmētatas minuit/ donec formam
recipiāt nālē. ¶ Jtē ciminū pulueriçatuȝ ⁊ cum aceto ⁊
melle icorpatū. ¶ Fortius iterū illo eſt bolus armenic⁹/
terra ſigillata/ galle virides oia uel quedam teranť: ⁊ cū
aceto diſtēperenť: ⁊ fiat cataplaſma: que oia per tres di-
mittanť dies: ⁊ poſtea cum aqua frigida abluanť. ¶ Ca
ueat ēt illa que nō vult ſuas igroſſare mamillas: ne illas
tangat uel tangi permittat.

Lac in mamilla coagulatuȝ ꝑpter caliditatē curať
cum oleo ro. ⁊ aceto: ut dixi in apate de cali
da'mā: ⁊ eſt emplaſtrādo cū frigidis frōdibus: ut ſolatri/
portulace: quoꝝ ꝓprietas eſt lac diſſoluē coagulatum qn̄
ꝑuenit a caliditate. Et ſuccus cauliū cū admiſceť ei cro-
cus/ ⁊ mirra. Caſeitatē aūt accidētē pp ꝯgelationē a frigi
ditate diſſoluit aſſiduatio embrocationis cū aq̄ calida ſo
la: que fortius opabiť/ ſi in ea ſal fuerit admixtum: ⁊ plus
iterū ſi in ea bullierit calamētū: ⁊ decoctio fenicu. ⁊ ſemi
nis ei⁹ ⁊ urinā ꝑuocātiū pp eoꝝ ſbtilitatē. ¶ Emplaſtꝝ
qd̄ lac coagulatū diſſoluit: ⁊ mām maturat apatis. ℞. mi
ce panis mūde/ farine ordei/ fenugreci/ ⁊ ſemis lini. añ.
ʒ. j. radicis maluauiſci ⁊ herbe eruce. añ. M. j. coquanť
hec duo ultima bn̄: poſtea piſtenť. ⁊ cū aq̄ decoctiōis eo-
rū cū pauco oleo diſtēperenť farine cum mica: ⁊ fiat em
plaſtrū qd̄ poſt embrocationē tepidū ſupponať. ¶ Ni-
mia piguedo q̄ i viroꝝ naſciť mamillis nō curať niſi cuȝ
manu: qm̄ i carne addita nihil opať nā. Qm̄ carnis abla
tio ē opi nāe ꝯrīū. ¶ Propterea ſi mamilla viri adeo ma
gna ſit ut depēdeat ſic̄ mamilla mulieris fac duas ſectio
nes in inferiori parte mamille ad modū ſemicirculi ſic.
ita ꝙ capita ſectionis ad iuicē ꝯiūganť: ⁊
totā cutem cum ſuꝑflua pinguedine au-
feras deinde ſue/ ⁊ conſolida ſicut noſti.
¶ Si vo nō eſt adeo magna/ ut deſcēdat

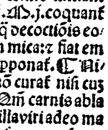

sufficit vna sola lunaris incisio sic (.z auferaſ superfluum: postea solidetur.

¶ De ruptura sifac z relaxatione. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. VI.

a **Iam tibi** dixim⁹ anothomiā sifac: q̄ qñ q̄ scindiſ: qñq̄ solūmō relaxaſ. scindiſ aliqñ pp magnū saltum: pp magni oneris eleuationē: pp fortes uoces: pp grādes fletus in pueris maxime: z ulr pp sup̄fluū laborē maxime post cibū. Et pp descēdētē humiditatē nimiā ip̄m relaxantem. ¶ Relaxatio que fit circa vmbilicū z in iguine sup̄ cog̃scit: eo q̄ vides in loco eminētiā siue duritiē apostemosam. Cui si manū supposueris videbis eā euanescē: postea redit sine aliq̄ gurgulatione: z curaſ leuiter cū ligatura decēti: z cū emplo cū quo multos nr̃o tp̄e curauim⁹ qd̄ diceſ. ¶ Scissura v̄o que cognosciſ: eo q̄ cū gurgulatione z sono cū manū ponis sup̄ locū sentis aliquid de çirbo uel de itestinis itrare: z manu eleuata / z egro flēte z anhelitū tenēte cū gurgulatione z sono redit eminētia. ¶ Si fuerit in vmbilico z iguine curaſ ut relaxatio: sed difficilius maxime in adulto.

¶ Cura talis est. fiat brachale quatuor digitis amplū: z sit de tela lini multis duplicationibus factis: z interponaſ cotum: z fiat lamina ferrea facta s̄m quātitatem eminētie que coto z pānis vndiq̄ inuoluaſ: nō tamē rotūda remaneat: immo plana: supra quam ponaſ fibula seu bugla: cui possit annecti quedam corrigia que ligata sit posteri⁹ ad brachale: z iter duas coxas anteri⁹ ad fibulā illā annectaſ: z adeo stringaſ ne possit aliq̄d adeo eminē s̄b illa lamina sic iuoluta: z sic sup̄ locū stricta ponaſ empl̄m sup corio distēsum ut eminētie firmiter adhereat. ¶ Emplastrū aūt sic fit. ℞. glutinis pisciū uel charte. ℥. iiij. picis grece. ℥. iij. picis naualis armoniaci. añ. ℥. ij. ista frustatī icidanſ z ponanſ in trib⁹. ℥. aceti. z. ℥. iij. olei de masticis per diē z noctē. postea liquefiāt in patella z colenſ p stamē: z colatura ispissetſ cū h̄ puluē. ℞. thuris / masticis / boli arme. mumie / sang. dra. dragagāti farine fenugreci. añ. ℥. ß. misceanſ: z oīa diuti⁹ agitenſ. ¶ Uel. ℞. radicis scrophularie: z pista cū assungia: z fac empl̄m loco: z de ip̄is radicib⁹ fac puluerē z exhibe. ʒ. ß. omni die cū vino ¶ Itē oī die da. ʒ. ß. de puluē facto de radicibus ualeriane cū vino. Nā hic puluis mirabil̄r ualet: z sum illū exp̄tus sepe: z dedit mihi q̄dā qui habuit a quadā muliē nobili que curabat omnes illo puluere.

Si uero desideras curā per icisionē signa super eminētiā cū encaustro faciēdo circulū rotūdū qui comp̄hēdat totā eminētiā. Postea reduc qd̄ exiuit: z tūc iter duos digitos man⁹ sinistre pelliculā exteriorē cū mirach eleua: z scinde s̄m corpis lōgitudinē ab vna p̄te circuli ad aliā / donec videris sifac scissuram: per quā itestina vidē poteris / aut çirbū: deinde suas mirach cū siface suēdo s̄m doctrinā in vulnerib⁹ uētris traditā. Patiēs v̄o iaceat / special̄r qñ vuln⁹ in iteriori parte uētris sit: donec vuln⁹ plene fuerit solidatū. Et ultra portet brachale donec cicatrix bñ fuerit ɔfirmata. ¶ De ruptura v̄o z relaxatione postq̄ intestina descēdūt ad testiculoꝝ bursam sumus in sequēti cap̄lo tractaturi.

¶ De hernia testiculorum. doctrine tertie tractatus tertij. Cap. VII.

b **Hec egritudo** fit quinque modis. vno mō / q: descendūt ad testiculoꝝ bursā itestina uel çirb⁹: z hec uocaſ hernia itestinalis. ¶ Aliqñ descēdit aq̄ illuc sicut descēdit aq̄ in ydropicis ad locū nō debitū: z uocaſ hernia aquosa. ¶ Aut descēdit ibi uētositas z hernia uētosa diciſ. ¶ Aut p totā s̄bā burse gn̄aſ caro sup̄flua que cū duob⁹ iuiscaſ ouis z carnosa hernia nūcupaſ. ¶ Aut uene grosse sanguine melico plene: sicut vites circa testiculos multipl̄r iuoluunſ: z hernia uaricosa dr̄. ¶ Modus p̄m⁹ vno duoꝝ fit modoꝝ: aut enim didim⁹ cuius habuisti anothomiā ampliaſ: pp aliquā humiditatē illum assidue dilatātē: ita q̄ ide çirb⁹ uel intestina descēdunt: z hic modus euenit multū sepe. ¶ Aut sifac in iguine p̄pter vnā ex cāis dictis scindiſ: per quā scissurā itestina ul̄ çirbus exeūt: z iter didimū z miracē descēdūt ad bursā exteriorē: z hic modus accidit ualde raro. ¶ Iste modus ultim⁹ curā nō hēt nisi per icisionē z scissurā: sicut dixim⁹ cap̄lo p̄cedēti. Et q̄cūq̄ laborat cū brachalib⁹ z medicis nisi forte in q̄busdā pueris z nouis casib⁹: tūc nō aliō faĉ q̄ in uanū laborare: aut egrū sine ullo p̄ficuo cruciare. ¶ Prim⁹ aūt modus curaſ aliqñ sine vulnē z sine cutis ulceratione: pluribusq̄ modis cū ulceratione: q: necīū est tibi scire hoꝝ duoꝝ casuū z egritudinū diūsitatē: locorū scire anothomiā: ut in cura nō icidas in errorē. Nam multi de hac cura se cū audacia itromittunt: qui nec loca nouerūt: nec egritudinis diam cognouerūt q̄re quotidie cadūt in suis opationib⁹ in errorē: nec pp hoc ab eorū isania se diūtūt. Sed quāto min⁹ sciūt tāto magis de curis se talib⁹ itromittūt. Sz qm̄ casus est piculosus multos vidi sapiētes / qui se de curis istis: q̄uis eas bñ scirēt itromittē recusabāt. ¶ Subtil̄r ergo ɔsidera utrū itestina descēdūt ad testiculoꝝ bursam per fissurā sifac: aut didimi ampliationē: qd̄ sic cognosciſ. Nā in casu p̄mo intestina uel çirb⁹ descēdūt subito cū dolore: z sentis itestina uel çirbū sub osseo in fūdo ualde: q: nō sunt p̄tecta tunc nisi vna pellicula. s. miracis: z q: pellis illa exterior ualde plusq̄ in casu sc̄do depēdet: z iferius elōgaſ: z cū itestina vis reducē sentis ea redire per q̄n sup̄ficiē loci sub cute exteriori tā cito cū redeūt z illis itromissis si patiens surgat descēdūt iterū uelociter: q̄n subito cum dolore. ¶ In casu v̄o sc̄do çirb⁹ uel itestina uel ambo paulatine cū q̄dā eminētia lōga descēdūt gurgulādo: nec absoluiſ via per quā descēdūt q̄n fit semp aliquātulū tumefacta: quoniā semp aliq̄d remanet in didimo: per quā trāseunt descēdētib⁹ itestinis. Et qñ vis ea itromittē: q: nō itromittunſ ita de facili: sed cū pena z in hora lōga: z cū gurgulatione: nec itestina que descēdūt per didimū tātum bursam testiculoꝝ elōgare faciūt: nec tātū sequunſ intestina tāgēdo: eo q̄ duab⁹ sunt pelliculis coopta. ¶ His oīb⁹ bñ cōsideratis dīa tuo opi multū necessaria nō latebit. Ubi ergo descēdūt itestina per fissurā nō labores cū emplastris z brachalib⁹: nisi forte in ualde pueris z nouis q̄bus ualet cura dicta in cap̄lo p̄cedēti. Et ualet ēt aliquādo: qñ fissura fuerit ualde pua: cautericare cutē exteriorē q̄nque cauterijs: ita q̄ cauteria penetrēt miracem: q̄a tūc fit quedā dura cicatrix sup̄ rupturā: que plus aliquid descēdē nō p̄mittit. Sed si magna fuerit in adultis cura per icisionē fiat: sicut in cap̄lo dixim⁹ p̄cedēti. ¶ In casu v̄o quo descēdūt per didimū itestina diuersis modis procedūt diuersi. Nā utplurimū sup̄ locū pectinis supra didimū. s. medicamē applicāt corrosiuū donec didim⁹ detegaſ z corrodūt postea didimū: quoꝝ aliq̄ extrahūt testiculū: aliqui tn̄ per viā illā ad finē corrūpūt testiculū: aliq̄ cū duob⁹ cauterijs pūctualib⁹ sese ad modū crucis intersecātibus supra didimū cautericāt: z duos ibi ponūt stilos ligneos sup quos cutē iterū cautericāt accipiētes cū suis cauterijs didimi p̄tē: z cū escara ceciderit ɔsolidant. ¶ Alij sine cauterio sup̄ficialē cutē icidūt z didimū scarnāt: postea ligāt cū spago spagū strīgēdo q̄tidie donec totus trūcaſ didimus a spago. ¶ Alij post pellis sup̄ioris ap̄tionē partē cautericatā diminuūt: partēq̄ non cautericatam relinquūt. Et hic modus minus alijs est malus. ¶ Alij acus duas infigūt in didimū: z exteriorē pellem z vnaqueq̄ habet filū duplicē z acus sese cruciūt ad inuicē: postea accipiūt illa fila: z sub acubus nectūt fortiter z super apponunt martentinū donec pellis tota ab acubus comprehensa solueſ. ¶ Aliqui etiam alias diuersas habent operationes: z ego iam distincte ponerem illas

ꝛ ꝑdictaꝝ modū ſi libꝛi lōgitudinē nō timerē. ¶ Ponā
ergo modos meos meliores ꝛ ſecuriores ꝓut mihi vi/
det. modos alios oēs ſuis opatoribus dimittendo.

¶ Trib⁹ modis in iſto caſu potes uti ſm diūſos caſus/ꝛ
ſtatū diūſum. ſilr parū. Nā ſi talis pſona ſit de cui⁹amiſſi
one teſticuli nō curet ꝑus cū cliſteri euacua iteſtina qꝫ in
cūctis caſib⁹ hēt locū. Deinde cū tuā vis opationē ꝑficē
fac egrū iacē ſup vno firmo bācho ſupinū ꝛ reduc oia i/
teſtina: ꝛ manib⁹ iunctis ſup pect⁹ liga bꝛachia cū pecto/
re cū ipſo bācho ligatura lata ne ligatura ledat bꝛachiuꝫ
uł pect⁹. Silr liga coxas cū bācho ꝓpe genua: ꝛ crura ſi
milr iuxta pedes: ita qꝫ eger cū bācho ſit trib⁹ ligaturis fir
miter alligatus ne poſſit cū tuā facies opationē ſe moue
re. ¶ Deide hēas iſtrꝫ ferreū ad modū ſemicirculi fcm:
ita qꝫ igneas donec albeſcat ꝛ ꝓijciat ſcin
tillas in loco ſup pectinis os ab iteſtinis
oib⁹ abſoluto iube miniſtro manū firmi/
ter tenere in loco ubi ſolebāt deſcēdē ite

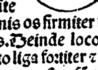

ſtina: ꝛ tu cōpꝛimas cauteriū ſup pectinis os firmiter do
nec pectinis os cū ferro calido ꝯſeq̄ris. Deinde loco ſu
perpoſito butyro cū folijs cauliū piſtato liga foꝛtiter ꝛ in
lectū ipm facias appoꝛtari: ut iaceat donec poſt caſū eſca
re locus ut cetera vulnera ſolidet. ¶ Hic modus ē ual/
de ſecurus ꝑꝑ bonitates cauterij q̄s audies: ꝛ eo qꝫ cica
trix ſit adeo foꝛtis cū pectinis oſſe cōnexa qꝫ nunqꝫ aliq̄
violētia relaxet. Sꝫ q: teſticulus per viā hāc ſuum ꝑdit
nutrimētū ꝛ vitā opꝫ qꝫ poſt illud tēpus teſticulus coꝛrū
pat uel ſaltim quotidie paulatine ꝯſumat: qꝺ ſi coꝛrūpit
ꝛ apat/burſa ꝑtis illi⁹ iferioris pforet: ꝛ inde putredo ꝑ
appoſitionē lichinij extrahat. Ille modus meus eſt ꝑdi/
ctis oibus modis bꝛeuioꝛ ꝛ facilioꝛ ꝛ certioꝛ.

¶ Scōus modus eſt qui oib⁹ bꝛeuioꝛ: ſed nō eſt bn̄ certus
niſi paſſio fuerit ualde pua: ita qꝫ nō ſit didim⁹ nimis lar/
gus: nec eſt in eo ꝑiculū: neqꝫ timoꝛ: ꝛ eſt ut iteſtina redu
cas: ꝛ a loco ſupiori oſſis pectinis uſqꝫ ad iferi⁹ facias oꝛ/
dinē cauterioꝝ pūctualiū ꝛ vnūqꝺqꝫ cauteriū uſqꝫ ad os
deſcēdat. Nam ex h⁰ in via per quam iteſtina deſcende/
bant dura ſit cicatrix poſt cauteriorum curam: que inte/
ſtina deſcendere non permittit.

¶ Tertius qui oib⁹ eſt melioꝛ ꝑticularib⁹ oib⁹ ꝯſideratis:
cui⁹ pfectio q̄uis ab alio ſumpſerim ꝑncipiū tn̄ ē a meo
igenio cōpleta ꝛ inuēta diuina iſpiratione grā de cuius
fonte oē bonum ſuſcepim⁹. Et eſt ut iteſtinis reductis ꝛ
egro ut dictū eſt ſup bācho firmiter ligato hēas tenacłas
latas que mediū ſuarū duarū alarū ſint ſciſſe per lōgum
ita qꝫ cultellus icidēs uel aliud tale inſtrm̄ per illas ſci/
ſuras poſſit ꝑtrāſire. Cū illis tenaculis accipias ſuper os
pectinis q̄ꝫ bono mō potes v̄ſus uētrē dūmō pectinis nō
trāſeas pelliculā ſupiorē quā ꝑmo cū duob⁹ digitis ele/
uaſti: ꝛ illā pelliculā cū tenaculis illis per coꝛpis trāſuer
ſum poſitis ſtringas: ita qꝫ ſciſſure duarū alarū tenacula
rū cū tenaculas claudis adeo ad inuicē cōiūgant qꝫ vna
cū alia ſe opponat. Et tūc inſtrm̄ icidēs ut raſoriū ī igne
calefacias ꝛ ſciſſuras ambas in vna vice ambarum tena
cularū inijcias ꝛ cutē comꝑhēſam ſm coꝛpis lōgitudinē
in vice vna icidas comburēdo. facieſqꝫ tūc vuln⁹ in cute
cū ferro calido ſm lōgitudinē coꝛpis qꝺ lōgū erit tribus
digitis ꝯiūctis ex trāſuerſo poneſqꝫ butyrū uel aliud do
nec cadat eſcara. ¶ Dehinc ſtarnabis didimū: ꝛ ſiquid
remāſiſſet in eo cōpellas ad ſupiora redire. Deinde ha/
beas vncinū ſic factū qꝫ inijcias ſub didimo: ita qꝫ poſſis
cū vncio totū didimū eleuare imiſſo vncio foꝛte filū du/
plicatū inceratū in foramine ponas vncini: ꝛ vncinū ex
he: totūqꝫ didimū cū filo mediocriter ſtrige: ita qꝫ nihil
poſſit ide deſcēdē: nec tn̄ filū ſubam didimi poſſit coꝛrū/
pere: deide inijce vncinū iterū ꝛ tm̄ didimū eleua qꝫ ſub
eo poſſis imiitē aliqꝺ ferri inſtrm̄ latū ꝛ ſubtile ſub quo
aliū vncinū minus plicatū ſic inijcias ꝛ ſine feneſtra bn̄
calefacies in igne donec ꝓijciat ſcintillas: ꝛ bonū eſt ut
plures tales hēas ꝛ inijce ſic calidum ſub lamina ferrea
quā ſub didimo poſuiſti uſqꝫ ad os pectinis ꝓfūde com
buras nihil tāgēdo de didimo: ꝛ hāc cocturā totiēs itera
qꝫ os pectinis cū cauterijs ꝯſeq̄ris. Deinde cū butyro ꝛ
alijs fac eſcarā cadē carneqꝫ ſupfluā ſi ibi fuerit cū qbuſ/
dā leuib⁹ puluerib⁹ remoue totūqꝫ vuln⁹ uſqꝫ ad os mū
difica: oſſiſqꝫ foliationē expecta donec ſup oſſis ſbam ru
beā videas appere carnē ꝛ carnis granula bone emittē.
Et tūc cū puluerib⁹ ualde deſiccātib⁹ nō tn̄ moꝛdicātib⁹
ſolidā ꝛ foꝛtē regn̄a carnē ipm didimū ad iferiora pꝛope
os cū plumaceolis ipellēdo totūqꝫ ſigilla vuln⁹: ſic in tra
ctatu vulnerū hūiſti. Cū aūt ꝓpe ꝯſolidationē fueris ſol/
ue filū cū quo didimū ligaueras: nec tūc eger foꝛtiter la/
boret: nec uadat donec vuln⁹ fuerit optime ſigillatū. Nā
ſic adeo pellis exterioꝛ cū oſſe pectinis applicat qꝫ nūqꝫ
pōt aliqꝺ deſcēdē per didimū de iteſtinis: ꝛ nihilomin⁹
teſticulus ſuū poſtea recipit nutrimētū: nec ſpmatis ua/
ſa que de teſticulo tēdūt ad virgā per modū iſtū dānum
aliqꝺ patiunt. ſunt eni qdā qui ꝑtē aliquā tāgūt de didi
mo cū cauterio ut magis ꝯſtringat: nec eſt illud multuꝫ
malū dūmō factū fuerit cū mēſura. ¶ Oēs aūt alij mo/
di ſunt fallaces: q: aliqn̄ poſt multos labores iterū crepa
ti remanēt: aut ſunt ualde ꝑiculoſi ꝛ ſup oēs modos pe/
ioꝛ eſt ille qui ſit cū cauſtica medicina. Nā medicina cau
ſtica ꝑꝑ ei⁹ magnā uenenoſitatē ꝛ malitiā dolores mltos
facit qui ſūt cā attrahēdi apa ꝛ raro ſit qn per eā apa ma/
ximū gn̄et. Et qꝺ pei⁹ eſt adeo per eā iflat didim⁹ ꝛ ꝯhit
qꝫ aliqn̄ vuln⁹ exit: ꝛ per ei⁹ ꝯctionē cū eo patit dyafrag/
ma de quo fuit ut dcm̄ eſt gn̄atū: ꝛ per dyafragma cere/
bꝛū qꝺ eſt fons oium mēbꝛoꝝ neruoſoꝝ ut ſciuiſti: ꝛ ſic
multi ſpaſmant per cām quā in caplo de ſpaſmo ſupius
habuiſti: ꝛ ſpaſmati ſubito moriunt. ¶ O miſer medi/
ce qui pꝛo pecunia ponis coꝛp⁹ humanū in moꝛtis ꝑicu/
lo: qꝺ ſm leges/ꝛ uerū eſt: qꝫ dꝫ pꝛe cūctis metalloꝝ coꝛ/
porib⁹ pōderari. Tu vō pꝛo miſera pecunia ponis crepa
tū in moꝛtis articulo: qui cū ſua crepatura poſſet viu⁹ uſqꝫ
ad ultimū ſue etatis terminū ꝯſeruari. ¶ Sit itaqꝫ meuꝫ
ꝯſiliū in hoc caſu ultimū q̄ꝫq̄ꝫ trāſire uoluerim ſine poſi/
tione curarū crepaturarū antiq̄ruꝫ in hoie ſpāliter ꝓue/
cto nō tāgas: ſed ei⁹ it⁹ mitte viſcera. igitur qꝫ facias latuꝫ
bꝛachale q̄tuoꝛ digitoꝝ de pāno lineo uel ſindone bn̄ fa/
ctū ſm qꝫ te docui in caplo ꝑcedēti ꝛ oꝛdines emplaſtrū
bonūqꝫ da regimē ꝛ viuēdi modū quē dicā. nā ſi ſic non
curabit: curabit tn̄ qꝫ nō augebit: nec eger vno die minus
viuet. ¶ Plus dico qꝫ duos vidi: quoꝝ vn⁹ erat ſexage
nari⁹ ꝛ ultra: ꝛ deſcēdebāt iteſtina adeo qꝫ ualde erat dif
ficile reducē: cui feci bꝛachale/dediqꝫ empłm ꝛ regimen
ꝑcipiēs qꝫ q̄ꝫtū amaret viuē ſe nō exponeret icīſioni: me
um ſapiēter audiuit ꝯſiliū/poꝛtauit bꝛachale ꝛ emplaſtrū
per duos annos ꝯtinue die ꝛ nocte: bonoqꝫ uſus eſt regi
mine ifra dicto ꝛ plene curat⁹ eſt: q̄ꝫuis eēm de cura eius
penit⁹ deſpat⁹. ¶ Aliū vidi q̄dragenariū ad quē uocat⁹
fui: eo qꝫ tāta deſcēderat inteſtinoꝝ q̄ꝫtitas/qꝫ nullo mō
poterat itromittē donec ipm in balneo poſui: ꝛ feces cuꝫ
balneo humectaui: ꝛ poſtea cliſterizaui ꝛ demū reduxi:
tūc ei nūciās moꝛtis ꝑiculū bꝛachale uoluit: ꝛ empłꝫ qꝺ
feci: ipmqꝫ ligaui bonūqꝫ regimē iniūxi. Et poſt paucū
tꝑis ſpatiū me iuenit: mihiqꝫ ſuū ualde ꝓmiſit ſuitiū di/
cēs ſe penit⁹ eē curatū: ꝛ qꝫ nihil ampli⁹ poꝛtabat: tamē de
hoc ipm foꝛtiter repꝛhēdi dicēs qꝫ iterū bꝛachale poꝛtaret
ꝛ empłm/donec locus foꝛtius firmaret.

Regimen aūt ruptorū ſeu relaxatoꝝ eſt ut nul/
lo mō ulla hora uadāt ſine bꝛachali:
ꝑn̄t tn̄ aliqn̄ empłm dimittē ſi abhoꝛrēt. ¶ Nullo mō co
medāt legumina: nec fruct⁹ recētes: nec herbas: nec cibū
aliquē iflātē: nō bibāt vinū nouum: nec comedāt ad ple
nā ſaturitatē: ſꝫ ſemp ſurgāt a mēſa cū appetitu ne cib⁹ in
ſtōco uētoſitatē gn̄et. ¶ Poſt comeſtionē regeſcāt: nec
ſurgāt: nec ſint ſtricti foꝛtiter: nec cōpꝛeſſi: per gradus nō

ambulēt: nec saltēt: nec clamēt: nec coeant nisi stricti. Cū
equū ascēdūt ascendāt suauiter in alto loco: ita ꝙ ad itrā
dū in sellā nullo modo laborēt: secū superfluitatē non por
tent: nec cibaria comedāt: que possint in intestinis ster
cora idurare. Si laborare cogunt totū suū opus ante co
mestionē pficiāt. sic eniꝫ faciēdo aut penitus curabūtur:
aut sine dubio nullū inde mortis periculū patiētur: neqꝫ
ppter talē dispositionē citius morientur.

Signum hernie aquose est: ꝙ chistis testiculo
rū magnificat cū pōdere ⁊ splēdore:
⁊ si supra posueris duos digitos duarū manuū imprimē
do senties sub digito inundationē aqueā. ¶ Cura est ut
cōsideres si sit magna uel parua: que si sit parua sufficit ti
bi medicamē cōsumēs ⁊ deficcās aquositatem qd habe
bis in caplo sequenti de ydropisi. Si vo magna euacua
aquā cū icisiōe ⁊ est ut pfores pelliculā exteriorē ex vna
pte fili mediātis in bursaꝫ testiculoꝝ cū sagittella facien
do satis amplā pforationē: postea illā pelliculā pforataꝫ
deduc uersus supius sm latitudinē digiti: ⁊ tūc pfora pel
liculā iteriorē: ⁊ exibit aq̄ que si multa fuerit: nō eā extra
has vna vice sed plurib9. Illud idem fac ex alia pte: ⁊ cū
totā euacuaueris aquā cauteriça locū quē aperuisti: ⁊ fac
duo cauteria pūctualia in inguine: ex utraqꝫ pte vnū su
pra diximū. ꝙ si nō cauteriçes aqua iterū redit. sꝫ caute
ria redire māᷓm iterum non permittunt.

Signū hernie uētose. Uētosa cogscit per tumorē
nō lucentē: ⁊ ꝙ per digitoꝝ apponem nō
sentit iundatio: ⁊ ꝙ nō est ibi pōdus: sed leuitas per cō
parationē ad alias hernias. ¶ Et cura ei9 est cū elario de
granis lauri ⁊ alijs dicēdis in ydropisi timpanite.

Signum hernie carnose est: ꝙ chistis testic"oꝝ
magnificata est cū quadā duritie: ⁊ ꝙ
sentis cū tāgis testiclos dura carne circūuolutos. ¶ Et
cura ei9 nō pōt fieri nisi cū manu pellē exteriorē scidēdo
⁊ carnē a testiculis scarnādo ⁊ icarnatū auferēdo. scarna
tū postea ꝯsolidādo. uex si caro est in vna pte dura callo
sa. ⁊ alia pte mollis tuberosa meli9 est manū nō apponē.
Maxime si colorē uergentē in nigredinē hēt uł liuorē.

Curatio hernie uaricose fit cū ho capno ⁊ epithi
mo sanguinē purgādo melicū: ⁊ uēas
flōmādo ⁊ euāndo: ⁊ medicias ponēdo: postea ꝯsūptiua
uel melius uene pncipium exhēdo ⁊ torquendo: postea
incidēdo: ⁊ locum incisum cauteriçando ⁊ residuuꝫ cuꝫ
medicinis deficcantibus ꝯsumendo.

¶ De lapide renum uesice: ⁊ de eius cura. doctrine tertie
tractatus tertij. Cap. VIII.

1 **Lapis renum** ex viscosoꝝ ⁊ gros
soꝝ copia gñat hu
morꝫ: qui per eandē silitudinē gñat iteri9: sicut
exteri9: qd vidē possumus per modū per quē decoquūt
tegulas in fornace faciētes tegulas. argillā recipiūt: que
qdē est terra tenax frida ⁊ viscosa: factaqꝫ inde forma po
nūt ad solē illā: ut aliqꝫtulū exiccet: deide ponūt eam in
igne. Calor vo sbtile illi9 resoluēs māē grossuꝫ petrificat
⁊ ꝯdēsat: ⁊ qꝫto terra magis fuerit tenax ⁊ viscosa: ignēqꝫ
habuerit fortiorē: tñ gradatim: tāto fiūt tegule fortiores.
Sic iteri9 in corpe cuꝫ qñqꝫ ꝯcurrit māē multitudo: cui
vie nō sufficiūt expellēde ipsi9: viscositas ⁊ grossities que
expulsionē ipedit nālē: viax iferioꝝ strictura: supioꝝ am
pliatio: debilitas expulsiue: calor acut9 spālr cū in renib9
plus abūdat: qꝫuis calor tēperatus ēt sufficiat: ⁊ plus di
minut9: qd videri pōt in caldarijs balneoꝝ: ⁊ in pariet
b9 balneoꝝ crematoꝝ: tūc fit creatio lapidis: que qꝫuis
possit in mēbris plurib9 gñari: tñ qm̄ ei9 gñatio fit in reni
bus: maxime quia renes sunt calidiores: aut in uesica in
pueris: quoꝝ renes adeo calidi nō existūt. ¶ De lapi
de renū ⁊ uesice tradūt auctores cās diias ⁊ curas: de la
pide vo in alio loco gñato: ut aliqñ i pulmone epate fel
le splene ⁊ itestinis. ⁊ alibi sicut G. recitat se vidisse lapi
dē gñatū sub lingua magnū: adeo ꝙ loquelā ipediebat
quo remoto loquela fuit penit9 restituta: qd raro ꝯtigit:
lꝫ in eoꝝ libris aliquā fecerit mētionē: tñ de curis ipsoꝝ
caplm nō fecerūt. ¶ Ego vo lꝫ liber iste me9 de cyrur
gia dicat: ⁊ ad istrm cyrurgicū de lapide renum tractare
nō ptineat: tñ qm̄ multū assilat i causis ⁊ curis: qꝫuis dif
ferat in signis ⁊ curis. Et qm̄ ad curas lapidū renū mlto
tiēs suꝫ uocat9: pp grām scolariū modū q̄ usus suꝫ i utri
usqꝫ lapidis curōne cās signa ⁊ dicas ponē nō postponā.

Causa. Scias ḡ ꝙ lapidis gñatio cā ppinq̄ mālis
semp est grossa multa. ¶ Agēs cā eius est
semp calor: utplm acut9 ⁊ igneus: qꝫuis aliqñ sufficiat tē
perat9. ¶ Causa vo remota mālis sunt cibi grossi visco
si ⁊ fridi: ⁊ eoꝝ inordinata ⁊ multa receptio. ¶ Causa re
mota agēs semp est caliditas diminuta: q̄re nō bona fit
digō: aliqñ ēt est causa mā uel ppinqua sanies que est i
renib9 uel uesica pp pcedētia apata: que putredinem in
his locis dimiserūt: lociqꝫ malā cōplōnē calidā: que qui
dē putredo nō fuit bñ mūdificata: sed calore in ipo agē
te ipsi9 sbtile resoluit ⁊ grossuꝫ residuū idurat. Lapis eni
plus gñat pueris in uesica. Juuenib9 ⁊ senib9 in renib9
⁊ seniorib9 iteꝝ in uesica. Juuenib9 gñat in renib9: q̄re
nes eoꝝ sunt calidiores: ⁊ calor in eis magis est acutus:
⁊ pp renū caliditatē attractio magis fit ab epate: ⁊ cū aq
sitate attrahit sanguis turbulēt9. ¶ Cū aūt est in renib9:
quos calidos iuenit: fit ibi puri ab ipuro discretio: que
qdē discretio fortis est: q̄re subtile expellit ad uesicā. sup
grossum calor agit acut9: ⁊ sic lapis ex illa grossitie gñat.
¶ Ad hoc iuuat strictura cinguli qua iuuenes plus utū
tur: ⁊ labor: ⁊ mult9 coitus que oia renes adurūt spālr
in dispositis. ¶ In pueris vo pp hūiditatē nāleꝫ ⁊ mul
titudinē caloris nālis ⁊ fortitudinē nāliū opationū: qꝫuis
mā frida sit ⁊ viscosa: cum vtutū nāliū multitudo sine for
titudo: ⁊ multa caliditas illā sbtiliat ⁊ admiscet fluxibilē
facit: ita ꝙ cū est in renib9 ab illis expellit: ⁊ trāsit ⁊ descē
dit ad uesicā: sicut videri pōt in cera uel in pice: uel alio
viscoso corpe: que si liquefacta per loca trāsit cala: currit:
nec locis adheret. cū vo in loco fuerit frido ꝯdēsat: ita cū
illa mā cū tota sua grossitie descēdit ad uesicā: ⁊ locū iue
nit magis fridū ibi coagulat. Et qm̄ collū uesice uł mea
tuuꝫ vge nō est adhuc in debita qꝫtitate uel largitate pfe
ctus: strict9 ab illa grossa mā repit: nō potest cū totali sua
grossitie ptrāsire: sed migit de ipa sbtile: grossūqꝫ rema
net in uesica: qd agēte in eo calore cōdēsat: ⁊ idurescit: ⁊
quotidie a sili supueniēte mā ingrossat. Et qm̄ mēbruꝫ
magnā hēt ꝯcauitatē ⁊ spatiū: magnus lapis pōt in ipsa
uesica gñari. ¶ Si mihi opponat ꝙ calor fortis in iuue
nib9 meli9 pōt grossitiē eliquare: ⁊ vtutū pfectio pōt me
lius expellere de renib9 qꝫ in pueris: in qbus vtutes nō
dum sunt pfecte. ¶ Tunc rñdeo: ꝙ lꝫ calor in iuuenib9
sit acutior: nō tñ tātus in qlitate: nec cuꝫ tāta humiditate
mixt9: que qdeꝫ nālis hūiditas māᷓm adiuuat lubricare:
cōcedo tñ ꝙ si vtus in iuuenib9 adeo fortis in expellēdo
fuerit: ꝙ possit māē grossitiē ipellere ad uesicā: nec in re
nib9 lapis gñabit: nec in uesica: qm̄ meat9 urine largus
est in iuuenib9 ⁊ pfect9: q̄re si pōt usqꝫ ad uesicā descēdē
ante lapidis gñationē cum tota sua turbulētia per largū
collū uesice ⁊ meatuū virge mā ptransibit. ¶ Senibus
vo lapis fit in renib9 pp virtutis debilitatē digestiue ge
nerātis grossam ⁊ fridā māꝫ idigestā: ⁊ pp debilitatē ex
pulsiue illā grossam māᷓm expellē de renib9 nō ualētis:
causa tñ agens in eis pōt eē caloris diminutio sicut in se
niorib9: ⁊ pōt esse caliditas extranea gñata: sicut accidit
in quibusdā senibus nimio utentib9 coitu. Cuius usu ni
mio renes ipsoꝝ ꝯcussione nimia adurunt. ¶ In decre
pitis vo raro generat lapis: nisi ante illam etatem habē
fuerint assueti. Nā si assueti fuerint in iuuētute. Et non
fuerint ante quadragenariū curati nature beneficio: uel
ante sexagesimū beneficio medicine: nunqꝫ eoꝝ mēbra

a lapidis gñatiõe curanf:qm̃ semp est in eis de mã lapidea que semp mãm in suã ꝯuertit nãm ⁊ mẽbꝛa debilia grossam ⁊ aptã mãm nõ expellũt:tñ si lapis de nouo debet in decrepitis gñari:pp defectũ ṽtutũ ipsoꝝ:⁊ pp defectũ caloris per viã ꝯgelationis gñabif in uesica. ¶ In mulierib9 ṽo raro lapis nascif in uesica:q꞉ meatꝰ p quez exit uria est largꝰ ⁊ collũ uesice est curtũ:q꞉ mã spissa nõ constringitur:sed labitur cum urina:nec tñ moraf cum uesica ꝙ inde lapis ualeat generari.

Signa ṽo lapidis renũ sũt aliqñ sũpta p modũ doloris ⁊ accñtiũ:aliqñ p locũ:aliqñ p urinã. per dolorẽ sumif:qm̃ tpe gñationis sentif doloꝛ in renibus nõ multũ foꝛtis q̃si foꝛmicatiuus:sed qñ gñatus est nõ sentif doloꝛ sed grauedo. Et cũ homo se ꝯtoꝛquet tũc dolorem sentit:sed cum nãe virtute uel rei assumpte bñficio lapis de loco renuz mouef:⁊ expellif ad chilim uenã:tunc doloꝛ fit acutissimus ⁊ q̃si intolerabilis. Hoc tñ ẜm magis ⁊ minus ẜm lapidis grossitiẽ uel puitatẽ:oẽs virtutes debilitanf:doloꝛ ẽt in itestinis accidit per quez itestina ⁊ stõcus cõmouenf:aliqñ uomif qδ in stõco ꝯtinef:donec urinã attrahũt ⁊ euomãt. Aliqñ (sicut pluries accidit in meo tpe mihiipsi) doloꝛ eoꝝ est adeo fixus ꝙ videf eis ꝙ hẽant ferrũ affixũ cõtinuũ de renibꝰ sup chilim uenã per illa ad uesicã. Et qm̃ huiꝰ passionis accidẽtia ꝯuentũt multũ cũ colica bonũ est:ut i hoc loco ponamus accñtia coia ⁊ distinctiua. ¶ Accñtia coia sunt: casus:appetitus:tribulatio stõci ⁊ intestinoꝝ:uomitꝰ:cõstipatio uẽtris:doloꝛ renũ ⁊ uẽtris:doloꝛ renũ in colica: qm̃ colon locaf ex uẽtris trãsuerso sup̃ renes. Doloꝛ uẽtris in calculo:qm̃ uẽter pp affinitatẽ ⁊ virtutũ debilitatem in calculo ꝯstipaf:q̃re itestinis accidit gurgulatio ⁊ uẽtositatis dolorosa gñatio:qδ scire potes:qm̃ si nã uentrem mouet:doloꝛ renuz mitigaf:aut remouef ex toto. ¶ Distinctiua ṽo signa sunt:qm̃ renuz doloꝛ est magis fixus:⁊ durat plus de loco renis lesi:⁊ ille doloꝛ semper est ꝯtinuus. In dolore ṽo colice doloꝛ tenet utrãq꞉ ptez uẽtris ⁊ est plus ambulatiuus. Item in renũ dolore nõ euomif vnq̃ stercus:in dolore colico emittif aliqñ. Itẽ in urina calculosi semp apparet in sup̃ficie uel per totuz subtilitas:⁊ est magis in ẜba pura:⁊ utpl̃im in fũdo videtur harene. In colica ṽo uria videf turbida cruda ⁊ spumosa. Item ois cibus sumptꝰ in colica dolorẽ augmẽtat cibus ṽo leuis ⁊ digestibilis ⁊ letificãs palliat dolorẽ in nefresi. ¶ Per urinã etiã aliter ⁊ sumunf significatiões lapidis ꝓꝑie:eo ꝙ urina significat aliqñ lapidẽ ꝯfirmatum:aliqñ ꝯfirmãdũ:aliqñ diminuẽdũ:aliqñ penitꝰ destructũ. Cuz enim urinã vides turbidã ⁊ in fundo harenã:que quotidie clarificaf:⁊ harena diminuif:⁊ doloꝛ ⁊ grauitas semp augef in renibꝰ scias tunc lapidẽ ꝯfirmari. Cuz aũt vides urinã aquosam ⁊ subtilẽ ⁊ carere harenulis uel paucas hẽre:⁊ vidisti p̃cedentez urinã:de qua diximus p̃mo ⁊ grauitas renũ est plus solito augmẽtata scias lapidẽ ꝯfirmatũ. Cuz ṽo plus grauedinẽ ⁊ dolores vides urinã turbidã ⁊ harenas in ipa multiplicari:⁊ renum grauitatem alleuiari:scias ꝙ lapis destruif. Qꝫ si sic cõtinuauerit donec de harenulis nihil appareat:sꝫ pura exeat ⁊ digesta ⁊ locus a doloribus plene sit absolutꝰ scias lapidem esse destructum.

Signa ṽo ꝙ lapis sit in uesica sunt sumpta per locũ doloris:q꞉ eger sentit dolorẽ in ĩguine. iuxta radicẽ virge:ita ꝙ virga ipm dilacerat:⁊ aliqñ virga erigif ꝓpter lapidẽ stimulantẽ:aliqñ urina retinetur: specialr̃ cũ lapis ad orificiũ colli uesice descẽdit:⁊ tũc aliquãdo exit lõgaon:ꝓpter nimiã expressurã patif:⁊ ide aliqñ nauseã ꝓpter aliq̃s fumositates ad stõcũ redeũtes uel redũdãtes:urina utpl̃imuz turbida est:⁊ harenosa:⁊ sunt harene ẜbalbide:harene ṽo renũ sũt rubee uel citrine:qm̃ in illis cõtẽte. ¶ Sed nota ꝙ nõ debet qs semp sentẽtiã p̃cipitare de calculo:qm̃ harenas rubeas videat in urina. ¶ Nã harene citrine uel humoꝛ adustꝰ ad foꝛmã harenaꝝ reductꝰ apparet multotiẽs in qbusdã adurẽtibꝰ febꝛibꝰ:⁊ in tertiana causone:⁊ emitriteo:⁊ in qbusdam aliis passionibꝰ per humorũ adustionẽ generatis: sicut in quadã scabie lepꝛa:in serpigine:⁊ in quibusdã sanis macilẽtis:quoꝝ coꝛpora semp sunt ignea:⁊ tactꝰ acutus:sed δbet alia signa cũ harenulis adiũgere:⁊ specialr̃ de dolore renũ:⁊ iliorũ querere:⁊ urine ardore:⁊ difficile eodẽ modo resolutiões albe similes harenulis albis aliqñ apparẽt in urina arteticorũ ex frigida mã:⁊ in quibusdã ani passiõibꝰ ⁊ qbusdã p̃gnãtibꝰ. q̃re est tibi necessariũ illoꝝ scire differẽtias a loci doloribꝰ:⁊ in ingẽdi difficultate:virge erectiõe:⁊ lõgaonis exitu:ut dictum est. ¶ Quidã audaces uolũt expiri curare lapidẽ renũ per incisionẽ ignorãdo ea:que diximꝰ de renũ vulneribꝰ loco suo:nihil aliud sunt lucrati q̃ꝫ ꝙ patiẽtem ad moꝛtem celerem perduxerunt.

Curatio. Scias ꝙ cura doloris lapidis ẜm tria tẽpora diuersa ipsiꝰ egritudinis diuersaf: nã alia est cura p̃seruatis ne fiat. Alia cura destructiõis iã facti:⁊ alia qñ dolores:⁊ accñtia intendunf. ¶ Et qm̃ p̃seruatiua pars est nobilioꝛ:⁊ p̃ioꝛ in arte medicine:q̃liter p̃seruaf a lapidis generatiõe p̃us demõstrabo. Quicũq꞉ ergo timet in ipo calculũ gñari. Caueat ab omnibꝰ cibis viscositatẽ:⁊ acuitatẽ hñtibꝰ:in quo sup oia preiudicat caseus:⁊ ab oibus viscosum ⁊ grossum humorẽ generãtibus:ut carnibꝰ bouinis uaccinis anserinis:⁊ magnarũ auiũ in aquis degẽtiũ:a pane açimo:⁊ ab oi cibo facto de pasta açima. nõ comedat triticũ coctum nec pultes:⁊ specialr̃ cũ lacte coctuz:ab oibꝰ factis a lacte se abstineat: p̃terq̃ꝫ a sero:aquã frigidã nõ bibat nec turbidã:nec comedat fructꝰ grosse substãtie:ut pira:poma:nespila. a vino nouo:⁊ ab oi vino grosse substãtie:a rebꝰ nimis salsis ⁊ ab oibꝰ acutis pꝛo cibo:⁊ gñaliter ab oibꝰ sanguinẽ ⁊ humores adurẽtibꝰ:⁊ ab oibꝰ cibis nauseã faciẽtibꝰ abstineat. ¶ Et caueat ne comedat sup satietatẽ:⁊ nauseã: nec cibis aliqbus nimis repleaf. Comedat panez bene fermẽtatũ:nec nimis a furfure mũdũ bñ coctũ parũ salitũ:qui melioꝛ eẽt si cicera rubea:⁊ semia fenugreci:⁊ petro. haberet admixta. ¶ Vinuz bibat subtile:⁊ clarũ aq̃ limpidissima fontis seu currẽtis fluminis admixtuz. Si renes ⁊ viscera hẽret calida:posset etiã aquaz bibere frigidã clarã ⁊ limpidã que nullã soꝛditiẽ uel spissitudinez hẽret admixtã. ¶ Carnes comedat caponũ:gallinaruz: pulloꝝ:fasianoꝝ:p̃dicũ:coturnicũ:⁊ oium p̃uarũ auiũ in cãpis viuẽtium:imo ois auis p̃ua degens in cãpis:⁊ specialiter si colorẽ hẽant cinericiũ ut alauda est in hoc casu spãlissima. ¶ De quadrupedibꝰ comedat castratos arietes capolos poꝛcos trium dierũ salitos aliqñ de vitulo. Qua põt comedere mollia in aqua cocta. dimittat dura. ¶ De piscibꝰ comedat lucios bꝛamas ꝑticas:⁊ p̃uos pisces de flumine currẽti ⁊ petroso. Magnos ṽo marinos ⁊ duras habẽtes carnes:⁊ p̃uas squamas nõ comedat. ¶ Herbas comedat feni. apiũ. fenugr. petro. sparaguz. bꝛodiũ cauliũ atriplicẽ spinargia boraginẽ erucã:melones ⁊ cucumeres. Caueat cauliuz ẜbam:⁊ sinapim:⁊ rapas. ¶ De fructibꝰ comedat amigdalas que meliores existũt si aliqd hñt amaritudis:auellanas:paucas nuces: vuas maturas ⁊ bñ siccas:ficꝰ passe de cacruchi. ¶ Nõ laboret post cibũ:nec magnũ poꝛtet pondus:nec poꝛtet cingulũ nimis strictũ:nõ doꝛmiat supꝛa renes:nec in culcitra nimis molli:qui renes calidos facit illos sepe refrigeret cũ oleo ro. cũ quarta sui aceti in vnctione:⁊ cũ panno madefacto in succo herbarũ fridarũ. ¶ A coitu abstineat post cibũ:⁊ maxie a coitu in quo multuz laborat. Et si nõ appetit nãlr̃ coitũ nullo mõ mulierẽ tangendo accñtalem sibi ꝓuocet appetitũ. Nã nimis coitus ⁊ coitus cũ labore renes adurit ⁊ eoꝝ calorẽ acuit:⁊ ipoꝝ nãlem hũiditatẽ mãm lapidis lubꝛicare iuuãtẽ ꝯsumit:q̃re

plus cogunt attrahere: et nihilominus vḯtutē debilitat ex
pulsiuā. ¶ Quibuscūq; tali fuerit usi regimie nō timeāt
ꝙ lapis in ipsis ualeat gn̄ari. Qui v̄o tali nō utit regimi
ne aut per assuefactionē ei⁹ mēbra mām lapideā parata
sunt recipe. Mām illā cū medicinis expellit anteq̄ lapi
dis creatio cōpleat. Utat igit syrupis diureticis et mãe
grosse icisiuis/ut oximelle cōposito/et sqllitico/et syru. cō
positionis Aui. qui flegma icidit/colerā repmit/oppilo
nes apit/et urinā puocat/grossos sbtiliādo chimos/et vi
scosos incidēdo: neq; calefacit/neq; multū infrigidat:
neq; vijs urinalib⁹ excoriationē iducit a quo ualde est ca
uēdū. hic syrupus sic fit. ℞. aque lb. x. aceti lb. x. misce: et
bulliāt cū. ℥. iiij. radicū apij. et ℥. iij. corticis radicis feni.
et se. fenugr. et apij. añ. ℥. j. coquat donec 3ª ps ɔsumat: et
colet/et tā radices q̄ semia exprmant: et addant lb. x. çuc.
et mellis. et iterū ad pfectionē clarificando coquat et usui
reseruet. usus hui⁹ syru. sufficit ad icisionē: et ad sbtiliatio
nē mãe nisi fuerit ualde grossa: et tūc posset addere aliqd
de oximelle sqllitico uel solū de aceto sqllitico cū syru.
Uel aliū ordinare syru. cū plurib⁹ herbaꝝ radicib⁹: et cū
plurib⁹ semib⁹ icisiuis. ¶ Bonum est ēt corpus ab illis
grossis hūorib⁹ et viscosis purgare: qd̄ optime fit cū uo
mitu: et sit. uomit⁹ aliq̄ntulū icisiuus. Nā nulla res est ita
iuuatiua in purgādo mãz de renib⁹ sicut uomit⁹: q̄ duo
facit utilia: vnū renes mūdat. Et q̄ solus uomit⁹ curat ul
cera renū: ēt si fuerint antiq̄ta. Aliud ꝙ mām diuertit a
renū via/et illā attrahit ad diuersū. fiat ḡ semel in mense
spāsr in estate sic. ℞. radicis raphani et icide illā ꝑus mū
datā ex trāsuerso in rotulis: et pmitte rotulas iacere in su
pradicti syrupi q̄ntitate. ℥. iiij. per diē et noctē: deinde fac
egrū diuersa comedē cibaria: ut caseū cepas pisces sali
tos et res que faciāt ipm satis bibere: et bibat vina diuer
sa: sed ante oia comedat duas uel. iij. de rotulis raphani:
que in syru. iacuerūt/et cū comederit et biberit ad saturi
tatē et nauseare cepit liga sup duob⁹ ei⁹ oculis singulos
plumaceolos de bōbace uel stupa et mediocriter strige:
postea hēas aquā in q̄ decoxisti semē aneti donec fuerit
rubea. ℞. de ea lb. j. et admisce cū syru. cū q̄ iacuit radix
raph. et fac ipz totū bibē. nā ipe euomet cibaria cū mltis
grossis hūorib⁹ mixtis. Postea fac eū nares suas bn̄ exp
mē et purgare: totū os lauare et dētes bn̄ mūdificare: q̄m
mā pata ad lapidē sic euāt: et renes ide mūdificant: et est
optia medicia: et sic pōt hō a gn̄atōe lapidis i ipo pṡuari

¶ Si v̄o hō sic nō se rexerit s; in eo lapis fuerit gn̄at⁹: tūc
ut dcm̄ est/via curatiōis est duplex. vna est accn̄tiū miti
gatio. et alia lapidis fractio et expulsio. ¶ Cū ḡ dolores
videris fortes in renib⁹ ilijs et uesica: et alia videris signa
calculū significātia: fac ꝑus clistē cū decoctiōe herbarū
mollificatiuaꝝ et diureticaꝝ: ut malue viol. bismalue/fe
nugr. paritarie/apij/feni. petrosilini/scolopēdrie/brusci/
sparagi/iunipi/ebuli/sansuci: si sit i hyeme adde calamē
ti/pulegij/origani/seium fenicu. apij/petros. carui/anisi/
aneti/leuistici/dauci/milij solis/eruce/q̄tuor seiū frido
rū: et pone mel/sal/oleū/camomillā/et acue cū bn̄dcā Ni
cholai: fiat clistē egro iacēte supino: et teneat per magnā
horā. ¶ Post clistere ponat in pticulari balneo usq; ad
vmbilicū i quo cocta sint folia maluaꝝ violaꝝ paritarie
senationū: et vna scutella pānici pistati et a cortice mūdi:
hoc eniz balneū ut multotiēs sū exptus dolorē mitigat
et sedat. ¶ Post exitū a balneo empla locū dolorosū cū
pultib⁹ cyrurgicis factis de faria et oło et aq̄ ṡm ꝙ hēbis
in antidota⁰ cap⁰ de maturatis. sic eni dolor penit⁹ sedat.

¶ Si v̄o cogitis lapidē de renib⁹ ad uesicā descēdere per
emūctoria pone sub loco doloris sicā cū igne sine sca
rificatiōe. nā lapidē iferius trahit: et sicut lapis descendit
sicā iferius pmuta donec lapidē ad uesicam ducas: q̄m
tūc dolores oino cessant. ¶ Sed si sic faciēdo nō hēs p
positū: et dolores non cessent da balneo ṗdicto aliquod
opiatū/ne v̄tus deficiat in quo casu sup oia ualet filoniū
romanū: qd̄ in antidotario ponit Aui. q̄m medicina se
cura est/et dolorē mirabilr sedat. ¶ Aliud Auic. qd̄ ego
pbaui: qd̄ in tali dispōne remouet dolores: etiā in ulce
rib⁹ renū. ℞. semis iusqami albi. ℈. ss. opij ḡ. iiij. semis ci
trulli/lactuce/portulace. añ. ʒ. j. oia ista misce et da. ʒ. ij. cū
çucca. ¶ Et nō ꝙ nunq̄ des aliqd̄ urine puocatiuum
q̄n dolores sunt fortissimi et urina denegat uel nimis im
pedit: q̄m diuretica hūores qui sunt sup locū doloris et
oppilōnis mouēt/et subtiliāt: et currē faciūt ad locū/et do
lores augmētāt: adeo q̄nq; ꝙ eger pre nimio dolore spa
simat et morit. ¶ Sed si cū balneo emplis et vnctionib⁹
dolores mitigas vias iferiores apis. Postea sequantur
medicamia lapidē frāgētia: et illū cum urina educētia bn̄
facies. ¶ Cōtentus ero in hoc casu syrupo vno pbato et
alijs paucis medicinis. ℞. cretani marini/scolopendrie
capill. ue. spice celtice. añ. ℥. ij. radicis feni. apij petrose.
sparagi/brusci/cicoree/graminis/filipēdule/gētiane/sa
xifragie/squille/asse. añ. ℥. j. quatuor seiū fridoꝝ/semis
feni. petrose. apij/coriādri/saxifragie/scariol. granoꝝ iu
niperi/ossiū cerasoꝝ/milij solis. añ. ℥. ss. fiat syrupus cū
duab⁹ ptib⁹ çuccari: et trib⁹ mellis squillitici: et sumat cū
aq̄ decoctionis tribuloꝝ: et cicerū rubeoꝝ. ¶ Elarium
optimū Aui. sed est rectificatū cum q̄busdā additis pre
ciosis. ℞. cineris vitis/cineris caulitū/cineris leporis cō
busti/ut scies: cineris scorpionis: cineris teste oui de q̄
pullus nouiter est egressus/lapidis spongie/lapidis iu
daici/et est lapis agapis/sanguis hirci collecti ṡm doctri
nā gūmicis actori. añ. ʒ. j. semis petrose. dauci pulegij gū
mi arabici/semis altee/pipis. añ. ʒ. j. auri. ʒ. iiij. balsami. ʒ
ss. muscati. ʒ. j. oia ɔficiant cū optimo melle albo et mun
do/qd̄ sufficiat/et dent. ʒ. iij. ter in hebdā. ¶ Item medi
camē optimū cōe in lapide renū et uesice. ℞. lepusculū
viuū qui sanguinē nō amisit: et pone ipm viuum in olla
terrea interius vitreata: que habeat coopculū de eadem
mā factū cum quo illā coopias/et bn̄ obtura cū argilla:
ita ꝙ nullus fumus possit exire: et pone in furno/et ibi di
mitte donec fuerit assus adeo ꝙ possit fieri puluis: tunc
terat et seruet usui. et det de eo. ʒ. j. in exitu de balneo pti
culari ṗdicto cū aqua decoctiōis cicerū rubeoꝝ et tribu
loꝝ: uel cum aqua mellis: et pbaui qd̄ optimū est cū hoc
puluere miscē aliqd de optima thiriaca. ¶ Et sit semp
tua intētio cauere ne fortia lapidē frāgētia ut saxifragia
cantarides et alia fortia ledant renes excortiādo uel alias
vias urinales: q̄re thiriaca est optima. Et hēas medicinā
optimā admisce pineas et semina maluarū/maluauisci
et gūmi/et alia que renes iuuāt/et defendūt ab ulceribus.

¶ Si hō renes habuerit siccos: et fuerit macilentus in
quo casu multum ualet dragea Ras. que ualet multum
ad ardorē urine. ℞. semis melonū mūdatoꝝ. ʒ. xxx. seis
citrulli/seminis portulace/seminis cucurbite/semis pa
pauerís albi. añ. ʒ. iij. seminis iusquiami albi. ʒ. ij. panis
çuccari ad pondus omnium: sed ego pono duplum.

Cura lapidis uesice. In lapide v̄o uesice sic proce
das. ṗmo ɔsidera si strāguriā h; ut ipe patiēs
mingat guttatim: q̄ tūc lapis est in orificio colli uesice: et
si sic fuerit: et h; fortes dolores fac ei clistere mollificatiuū
ut euēs itestina: et conare lapidē de loco ifirmo remouē:
faciēdo egrū leuare nates: et deponere spatulas: et fricare
cōprimēdo leuiter locū pectinis ubi est lapis oib⁹ inge
nijs q̄b⁹ potes. ¶ Si āt sic nō remouet mitte siringā le
uiter per virgā usq; ad lapidē: et ipelle: et si sic nō pōt ipel
li pone digitū in ano: et iuenies lapidē: et ipelle. Caue cū
siringā mittis: et alia opa facis ne loca ledas iteriora: et fa
cias ibi ulcus. ¶ Remoto lapide eger mingit: et accidē
tia cessant: et tūc ad curā uenies: quā sic icipies. Prio fac
ei clistere diureticū in quo sint medicine que pṗetatem
hn̄t frāgēdi lapidē: deide ponas egrū in pticulari balneo
supradicto: in cui⁹ exitu uel parū āteq̄ exeat da ei de pul
uere leporis uel de aliq̄ de medicinis pric noiandis: et

cū exiuerit a balneo hoc appone emplm̄ supra pectineꝫ. ℞. folioꝝ nasturtij aquatici: ⁊ foliorū apij. an̄. ℳ. j. ⁊ pista fortiter cū sepo arietino uel hircino: qḋ est meliꝰ: ⁊ cū bn̄ fuerit icorpatū in mortario calefac aliquātulū ipm̄ in patella: ⁊ suppone per tres dies ꝯtinuos: ponēdo ipꝫ oi die in balneo: ⁊ supponēdo emplm̄: ⁊ dādo ei de puluere: ⁊ his alijs ꝓut tibi uidebit medicis: que oēs bone sūt ⁊ ꝓbate. ¶ Et si qs sophista uellet arguē: quare si ꝓbasti istas medicinas eē bonas ipsas multiplicas: qm̄ melius est hic paucas medicinas ꝓbatas q̄ꝫ medicias multiplicare. Juxta illud damasceni. Medicamina pauca tibi tenēda sūt ⁊c̄. ¶ ℞ꝰ cū Aui. qui dicit. qn̄ vna medicina tibi nō sufficit ꝑmuta te ad aliā: qm̄ medicia cōpetit petro: que non cōpetit paulo: ⁊ cōpetit vna hora: que alia hora paruū faceret iuuamētū: ⁊ maxie in lapide uesice qui durio: est ad frāgēdū: ⁊ est ex diuersa mā gn̄atus: qm̄ alius est flāticꝰ plus: ⁊ aliꝰ plus melicꝰ: aliꝰ paruus: aliꝰ magnꝰ: aliꝰ nouus: aliꝰ antiquꝰ. ¶ Hoc scias in quocūqꝫ loco ꝙ multotiēs in qbusdā abūdat humor grossus in uesica pararꝰ ad lapidē: nec tn̄ lapis adhuc ꝑꝑ caloris defectū ē cōpletꝰ: ⁊ ibi adsunt oīa accn̄tia lapidis. Jn quo casu facias hūc syrupū: qui cois est ad hoc: ⁊ ad leuē nouū lapidē cōfringendū. ℞. radicis feniculi: apij: petroselini. an̄. ℳ. j. semi. earūdē herbaꝝ. an̄. ʒ. ß. milij solis. ʒ. ij. saxifragie viridis. ʒ. j. ⁊. ß. ameos: amomi. an̄. ʒ. ij. ciceris impatoris uel siluestris / cicoree / scolopēdrie. an̄. ℳ. j. ⁊. ß. polipodij. ʒ. vj. oīa hec grosso mō pistata ⁊ incisa bulliāt in lb. ij optimi vini clari ⁊ lb. ij. aque ad medietatē coleť ⁊ exprimať: ⁊ in medietatē huiꝰ colature ponať lb. j. mellis boni: ⁊ iterū coquať ⁊ optime spumeť: ⁊ in alia medietate ponať lb. j. çuccari ⁊. ʒ. j. ueteꝝ cātaridaꝝ pistataꝝ. ⁊ bulliāt aliquātulū ut oīa bn̄ misceanť: ⁊ sumat oī die de syrupo mellino semel in hebdōa. sumat. ʒ. j. de syruꝰ de cātaridibꝰ. uel bis ꝯm ṽtutis tolerātiā ⁊ effectū. ¶ Jtē ualet ad hoc si radix bardane. i. lappe iuerse bn̄ mūdeť: ⁊ ī ptes q̄tuor diuidať: ⁊ in vino bono coquať: hoc vinum exhibeať cuꝫ aliquo de pulueribꝰ optimis ad hoc aptis.

¶ Puluis optimus. ℞. scorpiones. xx. ⁊ pone eos i olla pus terrea strictū orificiū hn̄te: ⁊ oppila orificiuꝫ: ⁊ pone in furno ubi sit ignis leuis per. vj. horas: ⁊ exhe scorpiones ⁊ puluerica: ⁊ puluerē usui reśua. ¶ Aliꝰ pluis fit de cicadis que cantāt tpe magni caloris in arboribꝰ: que eodem mō urunť ⁊ teruť optime frāgūt lapidem. ¶ Aliꝰ puluis cōpositꝰ. ℞. stercoris galli ⁊ colūbi ⁊ ellebori nigri. an̄. fiat puluis ⁊ deť. ʒ. iij. cū aq̄ decoctionis tribuloꝝ uel raphani uel ciceris nigri. ¶ Jteꝫ. ℞. scarabeos qui stant in stercore bouis: ⁊ faciūt de illo stercore formas rotūdas: quas ducūt ante se: ⁊ sunt aīalia nigra ⁊ illos cōbure sicut cōburunť cicade uľ scorpiones: ⁊ accipe de puluē eoꝝ grana. v. de ꝯdisi. ʒ. j. de stercore colūbino. ʒ. j. ⁊. ß. ⁊ siccenť ⁊ fiat pul. ⁊ sumať ex eo. ʒ. j. cū aq̄ decoctionis ꝓdictoꝝ. ¶ Jtē usus huiꝰ decoctionis est multū utilis. ℞. milij semel pistati. ʒ. xv. tribuloꝝ. ʒ. x. capil. ue. ʒ. vij. scolopēdrie. ʒ. v. ficuū siccarū pinguiū. vij. nūo: oīa coquantur in lb. iiij. aque usqꝫ ad lb. j. bibantur ex ea in exitu balnei. ʒ. quatuor.

Curatio lapidis ꝑ incisionē: his oībꝰ nō ualētibꝰ: ⁊ doloribꝰ remanētibꝰ opꝫ per icisionē lapidē exhere anteq̄ꝫ eger icurrat ethicā. Et tu si per icisionē lapidē de uesica vis educē: tibi oīa ꝓus procura necessaria. s. stupas corpusculos: ⁊ oīa ligamenta: postea liga crura cū coxis: ita ꝙ calcanei sint ad nates cōiuncti: ⁊ liga egrū sup disco supinum ne in hora opis possit se aliq̊ mō mouē: ⁊ tūc vnge digitū tuū lōgiorē sinistre manꝰ: ⁊ indicē oleo ro. ⁊ itromitte in ano patiētis: cuiꝰ itestina ꝓius cū clisteri mollificatiuo euāsti: manū āt dextrā sup pectinē pone palpādo leuiter ut lapidē impellas ad capita duoꝝ digitoꝝ: cūqꝫ cū duobꝰ digitis lapidē cōprehēdisti illū ipellas ad collū uesice ṽsus testiculos q̄tuꝫ potes: ⁊ tūc sentiēs lapidis duritiē in loco qui est iter anū: ⁊ testiculos qui dr̄ piconeon in collo uesice apud coxe radicē: tūc ṽo cū manu dextra: rasoriū inter filū qui de ano ꝓcedit: ⁊ testiculos: ⁊ ad coxā sinistrā recte supra lapideꝫ: ita ꝙ lapidē recte cōprehēdas iter digitū qui est in ano: ⁊ rasoriū impme: ⁊ vulnꝰ fac per qḋ possit lapis a digitis expulsus exire. Si sic nō exiret cū vncino de foris te iuua: extracto lapide sue vno pūcto: ⁊ labia vulneris optime cōiūgas nō solū in supficie: sed in ꝓfundo: ⁊ puluerē de calce dictū sup suturā pone: deide albumē cū pauco oleo ro. mixtū: ⁊ bn̄ liga cum plumaceolis: ⁊ bindis ⁊ usqꝫ ad plenā vulneris ꝯsolidationē cura ꝯtinueť. ¶ Jn hoc casu multa ꝑticularia sunt ꝯsideranda. ꝑmo patiētis etas. Nā pueri puberes. xiiij. s. annoꝝ uel circa sunt habiliores: eo ꝙ eoꝝ mēbra sunt satis tenera ⁊ ṽtus ad tolerandum satis fortis. Juniores q̄ꝫ illi: q̄uis hēant mēbra molliora ⁊ ad sanādū faciliora: tn̄ minus hn̄t de ṽtute. Juuenes ⁊ senes ꝓpe iuuentutē exeūtes: qm̄ sanguis eoꝝ est calus ⁊ cōplo nāľr calida non sunt ad incidēdū ꝯgrui: eo ꝙ in eoꝝ icisionis loco cito gn̄ať apa: qḋ qdē urinā ipedit: dolores multiplicat: q̄re spasmanť ⁊ cuꝫ spasmo moriunť. ¶ De empicis ṽo dr̄ ꝯm quosdā: ꝙ qn̄ sanguis eoꝝ diminutꝰ est: ⁊ calor ꝙ nō sunt ad apa parati: ⁊ ideo magis ꝯgrui dicūt alij: ꝙ qm̄ eoꝝ mēbra nāľr sunt sicca: ⁊ ṽtutes debiles ꝙ nō sunt apti. Et ultimā teneo sn̄iaꝫ: ideo q: senū mēbra lꝫ nāliter sicca sint: cuꝫ accn̄talis eoꝝ humiditas: etiā ꝯsolidationē ipedit vulneris: ⁊ duo ꝓdicta. s. apatis gn̄atio ⁊ in loco vulneris nō cōsolidato: uel ꝯsolidati dimissio sunt nō solū mortis periculū inducentia: imo mortē. ¶ Deinde ꝯsiderādū est lapidis forma ⁊ quātitas: qm̄ si lapis fuerit diffurcatꝰ uel cornutus: adeo grossus ꝙ nō possit ad uesice collū ꝑduci nō debet ullo mō tāgi locus cum ferro nisi prius si fieri pōt manibꝰ cōfringať: ⁊ qḋ totum simul educi non pōt vna vice: pluribus vicibus educať. Et si lapis fuerit lenis: ita ꝙ eger ꝓpter eius lenitatē nō est doloribus assuetus minus leuiter dolores sustinet cum incisio celebrať melius est ergo ꝙ sit aliquātuluꝫ asper. ¶ Jtem si lapis est adeo magnꝰ ꝙ in collum uesice nequeat intrare illum exhere nō presumas: nam exire nō pōt nisi de uesice corpore tangeretur: ⁊ hoc esset oīno mortale: sed cum instrumētis aliqn̄ impelle ad funduꝫ uesice ne uenīēdo ad collū urine possit exitum denegare. ¶ Jtem si paruus est adeo ꝙ manibus inueniri nō pōt nō est extractioni ꝯueniens: qm̄ non facile reperiť: nec inuētus pōt faciliter ad locum incisionis impelli. est ergo melius ut sit mediocris quantitatis. ¶ Cōsidera quoqꝫ ꝙ sepe per loci noīati incisionem gn̄atio ꝓhibetur: q: incisio que fit per loca ista: cōsideratis pluribus timorosa est curā talem nō cōsideres: sed alijs cupidis cyrurgicis dimitte illa lucrari. ¶ O q̊tiens quidā uolentes me mordere dente canino de me tales curas dimittente dixerūt: ꝙ ego curas illas dimittebam: q: curationis magisterium ignorabam. ¶ Hoc idem dicebant de ruptoꝝ incisione: ⁊ ydropicoꝝ: quorū curam ꝓpter pericula dimittebā: ⁊ de cataracta deponere: quas dimisi nō ut modum depositionis ignorarem: sed q: pericula in opere illo sepe ꝯtingunt: per que etiaꝫ boni ꝑfectiqꝫ medici diffamanť. Neqꝫ de lapidis incisione posuissent auctores accidētia supuenientia: nisi vidissent illa multotiens accidisse. ¶ Jgiť accidentia que supuer incisionem ueniūt ⁊ mortem expectari oportet sunt dolor fortis sub vmbilico ⁊ extremoꝝ infrigidatio cuꝫ febris itēsione rigor: ⁊ casus virtutis: ⁊ ut fortis fiat loci dolor incisi: ⁊ supueniat singultus uēter quoqꝫ motu extraneo moueať: tunc interius iaꝫ appropinquat. ¶ Signa bona sunt virtutis fortitudo: urine egressio facilis: doloris tolerātia bona: ratio forma sani sanitas appetitus: aliquādo vi nature fortiter impellentis lapidem in meatū virge impelliť. ¶ Sic vidi in hoīe cuius urina gnque

dieb⁹ fuit denegata quē cū instrumentis extraxi sine incisiōe. ¶ Tu igit̃ in extrahēdo ingeniose labora. Si vō nō potes extrahere: mēbrū liga virile supra lapidē ne retro reuertat̃: ⁊ supra lapidē quē facile palpādo senties secūdū mēbri longitudinem scinde: lapidemq̃ extrahe: ⁊ vulneri curā adhibeas competentē.

¶ De clauso hermofrodito ⁊ additione pāniculi mulieris doctrine tertie tractatus tertij. Cap. IX.

Sicut habuisti sup⁹ matrix mulieris vnū hēt orificiū lacertosuꝫ: qđ colluꝫ matricis uocat̃: qđ in cōceptione claudit̃ iterius adeo ꝙ nō posset stilus intrare: hēt quoq̃ uēter exterior aliud orificiuꝫ: qđ vulua uel cōnus dicit̃: quare pōt fieri ꝙ muliere exñte pregnāte: ⁊ orificio interiori clauso virtutis operatione retētiue matricis: qđ cum ea vir coeat tempore pregnationis ⁊ matrice clausa non obstante.

Orificia hec aliqñ claudūt̃ errore: nec modis plurib⁹. aliqñ enim aliqua pellicula subtilis de foris sup cōnum seu vuluā extēdit̃ que nullū habet foramē nisi ꝙ uria possit exire. ¶ Cuius cura leuis est pellicula ſm longitudinem vulue scissa cum rasorio ⁊ forma de stupis cum rasura lardi pmixta ne dimittat ulterius pelliculam solidari.

¶ Si vō ex alia re fortiori claudat̃ ut aliqua lacertosa duraq̃ carne totam illam duritiē remoueri oportet donec in forma ueniat naturali.

¶ Si vō cōnus sit liber matricisq̃ orificiū sit oppilatū: ita ꝙ pp hoc ſpmatis iniectio nō possit fieri in matrice: ⁊ pp hoc cōceptio denegetur: tunc mulierē apta ſm ꝙ in incisione lapidis diximus faciēdū: ⁊ tenaculis vuluā api: ut videri possit matricis orificiū: ⁊ cūcta supflua cū instrūtis remoue. Cauendo ne nimis de ſba matricis tāgas: imo meli⁹ est de supfluo dimittas aliqđ q̃ʒ exgſite remoueas postea habeas formā factā de plumbo grossam: quātum potes intromitte: quā oleo vngas de lilio: ⁊ in connum usq̃ ad matricis orificium impelle: ibiq̃ dimitte donec locus vndiq̃ sit firmatus. Deinde utat̃ viri societate loco prius inuncto cum pinguedine anseris uel galline.

¶ Si vō clausura est ualde pfunda ⁊ fortis: ita ꝙ rem grossam claudentem a loco separare non posses: tunc curam dimitte: q: non est labor nisi in damno.

Hermofroditus est ille qui hēt utrūq̃ fluxum pfectuꝫ: ita ꝙ agere pōt ⁊ pati: quoꝝ aliqui hñt vnū pfectū alium impfectū: aliqui nec utrūq̃ pfectū: imo hñt in orificio vulue aliqđ carnis addite: que aliqñ est mollis carnea parue ⁊ debilis tenacitatis: aliqñ fortis ⁊ neruosa. ¶ Carnea vō remouet̃ de leui cum instrūtis incidētib⁹: ⁊ cum leui cautericatione residui carnē semp cauēdo nālem a ferro: ul̃ cum ligatione cum filo: qđ quotidie plus stringatur donec tota supfluitas auferat̃. ¶ Si vō dura sit ⁊ fortis ⁊ neruosa: ita ꝙ vğe virili assimilet̃: ⁊ maxime si tāgendo mulierē erigit̃: illā nullo mō ferro tāgas. nec cuꝫ aliquo curare cogites. Nā illud peccatū est in forma ubi nā fortiter errauit: quod nō potest per opus corrigi manuale.

¶ Sunt etiam quidā viri qui post testiculos hñt additamēta duo lateralia: ⁊ in medio foueā quasi vuluā mulierum: in quā in quibusdā est foramen per qđ emittūt urinam: qđ si sic fuerit curā dimittas. ¶ Si vō pfunda nō fuerit illa loca ferro tangas calido paulatine: deinde butyrum appone ⁊ escare casum expecta. Qđ si tuuꝫ fueris cōsecutus ppositū cutem regenera. Sin autē cauterium itera donec locus optime fuerit repler⁹ ⁊ ad formā rediērit nālem. ¶ Quibusdā etiā accidit mulierib⁹ ꝙ pāniculus quidā lacertosus qui est in orificio vulue / adeo augmentat̃ / ꝙ multum depēdeat: ita ꝙ mulierē afficit tedio ⁊ a viro multo minus amat̃. quam sic cures. superfluuꝫ illius incide pellicule: postea cum auro calido cauterica donec ad formam naturalem reducas.

¶ De extrahenda aqua ydropicorū: doctrine tertie tractatus tertij. Cap. X.

Quamuis liber iste pncipaliter de cyrurgia dicat̃: ⁊ nō pertineat ad eū tractare nisi de illa ydropisi ubi cura ferri exigit̃: tñ quoniā multi audacter de aqua extrahēda a corporib⁹ ydropicoꝝ se itromittūt: ⁊ qm̃ liber etiā aliq̃lē cōtinet in alijs medicine ptib⁹ charitateꝫ causas signa ⁊ ydropisis diuersitates: ⁊ paucas curas per me expertas in hoc libro ponere nō recuso: ⁊ specialr̃: ut scias ubi debet fieri opatio manualis. ¶ Dico ergo ꝙ ydropisis est egritudo composita in qua superflua mā frigida corpus inflat totū ultra debitā quātitatē: aut loca uacua que supfluam materiā recipere sunt aptiora.

¶ Huius egritudinis spēs salernitani dixerūt eē quatuor in his dispōnē cacecticā que est ydropisis pambula numerātes. sed auctores arabes oēs in vna ꝯueniūt ueritate dicētes ꝙ sunt tres. Una in qua flegma crudū cum sanguine mixtū per oia mēbra diffundit̃ / ⁊ totum inflat corpus: ⁊ dr̃ yposarca. ¶ Alia cuius mā est aqua citrina que ad ꝯcauitatem uētris fundit̃ sub sifac: ⁊ ad ꝯcauitates que uentreꝫ sequunt̃: ⁊ dr̃ asclites. ¶ Tertia in qua uētositas grossa ⁊ frigida mā resoluta diffundit̃ ad uentris cōcauitatem: que dicitur timpanites.

De ista ydropisi qdā leuiter iudicāt dicētes ꝙ yposarca sp fit ex friditate: timpanites aliqñ ex calitate: sed utpl̃m ex friditate. asclites utpl̃m ex calitate: ⁊ raro ex friditate. Sed ueꝝ est ꝙ oēs iste spēs fiūt ex frigida ꝯiuncta mā: ⁊ pp h̃ uerū dicūt illi qui oēm egritudinem ydropicaꝫ appellāt mālem frigidā: ⁊ ꝙ ois ydropisis spēs ex calore uel frigiditate pcedente poterit uenire: nihil enim phibet qn epar caliduꝫ seu sua ppria caliditate uel totius corporis ut in febribus possit adeo debilitari ꝙ possit mām frigidam ⁊ flegmaticā gñare. ¶ O quotiens hec vidimus: ideoq̃ ueruꝫ est ꝙ antecedēs ydropisis causa est epatis debilitas: ideo quidā salernitani descripserūt ydropisim eē digestiue vtutis errorem: que nō est bona descriptio q: soli epati nō ꝯuenit. debilitas ergo epatis est causa remota: ⁊ magis remota est ciboꝝ ⁊ potuuꝫ inordinata receptio: ⁊ alicuius alterius membri debilitatio / ut stomaci / renum / matricis / pulmonis / ⁊ dyafragmatis: ex quoꝝ debilitate debilitatur epar.

¶ Causa minus remota in asclite est ꝙ humiditas aquea nimia ppter debilitatem in epate gñata: ppter eius multitudinem: aut ppter eius grossitiē: aut ppter viarū oppilationē: que nō pōt tota per vias debitas ptrāsire: tendit ergo ad uacuū uētris ppter eius aptitudinē. Nā quedā uenarū orificia ad sumen tēdentia: ppter illius humiditatis multitudinē aperiunt̃: ⁊ vias per quas pueri añ natiuitatem urinam emittunt ad sumen: q: collū uesice eorum nondum est apertum: ⁊ illa est maior virtutis penetratio q̃ʒ illa per quam saniem expellit per ossa.

¶ Causa antecedens in yposarca est corruptio digestionis tertie: per quam cibus quartus qui debet assimilari conuertitur ad flegmaticitatem ⁊ cruditateꝫ: ita ꝙ abhorrēt eum membra / ⁊ non consimilatur. ⁊ hoc est in plurimū: ⁊ pōt esse digestio prima ⁊ secunda.

¶ Causa vō coniuncta est ipse cibus quartus corruptus: a membris derelictus: qui per membroꝝ superficiē per carnem dispargit̃ in ipsa quasi limpida faciēs vulnera.

¶ Causa antecedēs i timpanite est corruptio digestionis prime: ppter debilitatem caloris stōci agentis in mām: quare ꝯuertit̃ in uapores: ⁊ abhorrēt euꝫ mēbra: ⁊ qñq̃ est calor extraneus stōci ⁊ intestinorū: qui non ordinate agit: imo cremat partem aliquam adurens materiam: ⁊ illam conuertens in uaporem.

¶ Et causa ꝯiuncta semp est uentositas a materia resoluta

que utplurimum ascendit ad dyafragma in principio: z inde multiplicata descendit.

Signa

inter ydropisim ex pcedēte caliditate: z precedēte friditate distictiua: sunt medico necessaria. ¶ Et qdā uolūt eē ɔtēti urine iudicio: iudicantes ydropisim ex caliditate cū urinā videāt rubeā: de signis alijs nō curātes: z sepe hi decepti fuerūt. Nā epar ex quacūqz cā debilitet: etiā ex frida: facit urinā rubeaz aliqn: qm nō pōt discernē sanguinē ex urina: z modica sanguis ps rubificat multā urinā: sicut modica ps croci plurimā tingit aquā. ¶ Est ḡ per urinā aliquotiens aīr q̄z p urine rubedinē iudicādū. Nā si in yposarca videat urina rubea: semp erit grossa in sbā: pp flegmatis grossitiē z sanguis: z si cā pcedēs fuerit friditas urina erit plus in medio rubea q̄z in circūferētijs: z erit turbida z munda: z plus in q̄ntitate. Et si cā pcedēs fuerit calida/ erit plus circūferētialr rubea/ z minus grossa/ z minus in q̄ntitate nisi per hec epar fuerit iduratū. Nā tunc in pncipio uria multiplicat z subtiliat: q̄uis in fine ois ydropisis calor minuat: z est signū ualde maluz. ¶ In asclite vo que fit ex frigida/ lz aliqn urina videat rubea: est minus rubea q̄z in ea que fit ex calida: z est in quantitate plus grossior: in ea que fit ex calida: z est subtilis pauca z est in superficie plus citrina ad quādā tendēs subuiriditatē: qd dictū est de urina in asclite quātū est de rubedine dicit in timpanite. Nā ex quacūqz causa debilitet epar pōt urina rubea apparere. ¶ Signa vo alia inter yposarcā z asclitē: z timpanitem distinguentia satis sunt aperta.

Signa yposarce.

¶ Naz in yposarca totū corpus tumet: ita q facies/ z brachia/ spina/ z collū/ z oia mēbra ut in q̄cūqz pte corpis digitū impsseris facies ibi foueā: z remoto digito itez redit ut prius: z oculoz palpebra est inferior ualde tumida: z magnū signū distinctiuū utrū yposarca sit ex pcedēte frida uel calida/ est q in pcedēte frida ɔiūctiua oculi est ualde discolorata cineritia ul pallida. Si fiat ex pcedēte calore est citrina ul subruffa: qd etiā scitur si febris pcessit aut est pns: aut apa calidū pcessit: aut duricies succedēs apa calidū manifestat: z hec ultima locū habēt silr in asclite. ¶ Sitis quoqz est signum opportunū z discretum. Nā lz ois ydropicus sitiat ppter mēbra superiora epar ppter humidā mām pcipitantē inferius desiccat: tn̄ ydropicus ex caliditate palatū semp siccū sentit: z fumum calidum ab interius ascēdentem qui tenet os meri: z membra pectoris in continua siccitate.

Signa asclitis.

¶ Asclitis propria signa sunt q collū z brachia pectus z oia mēbra supiora gracillant/ uox subtiliat/ solus uēter iflat/ z crura/ z pedes/ qui aliqn iflant in pncipio: pp vtutis fortitudinē ad extrema nociuā mā̄z expellētē. Si uēter pcutit/ audit q̄si sonus utris de corio vino pleni.

Signa timpanitis.

¶ In timpanite solū inflat uēter z stōci regio: z oia mēbra tā pedes q̄z alia fiunt gracilia. ¶ Et si uēter pcutit audit sonus sicut timpani: z est in eo minor grauitas q̄z in asclite: z maior tēsio: z si uētrē ei comp̄resseris iuenies tēsuz ut chorda: nec senties sb tactu aliqd iundare. In asclite vo sentit mot aque cuz cōprimit: z cuz eger in latus de latē pmutat. ¶ Curas distictas z pticulares repies in libris medicie q̄tū est ex ordinatiōe diete diuersorūqz medicaminū plimoz: qm ut dixi ego nō ponā nisi pauca qb longo usi tpe ɔsueui.

Cura yposarce.

Cū ergo regimē yposarce ordinaueris da ei trociscos de lacca cū apoçimate de radicib oi die: de q̄rto in q̄rtum: pillas de agarico ei dones: z cū tumor delique scere ceperit z minui: si fuerit estas: fac egrū in harena sepeliri calida in loco ubi sol pcutiat cū vtute: uel fac illum per altū mōtē ascendere soli oppositū ut eger ualde sudet: z totū corp itus: z exterius caleñat. Si fuerit in hyeme ponat in sicca stuffa: ita tn̄ q aque nullaten approquinquet. ¶ Apoçima de radicib sic fit. ℞. corticū feniculi: z apij. añ. ʒ. x. seminū apij: squinanti: ameos. añ. ʒ. v. rosarū ru. spice nar. añ. ʒ. iij. coque in lb. duas aque usqz ad vnā cola/ z serua: ad cui ɔseruatiōez ponas parū mellis. ¶ Trocisci de lacca sic fiūt. ℞. reubarba. lacce. añ. ʒ. ij. semis apij: spice: ameos: amigdalarū amararū: masticis: squinanti: seminis iunipi: costi: amari: rubee: cap. for. aristologie ro. gentiane. añ. ʒ. j. z. ʃ. fiāt trocisci. ʒ. j. vnus sumat cū. ℥. iiij. supradicti apoçimatis. ¶ Pillule de agarico: sic fiunt. ℞. agarici. ʒ. x. succi eupatorij: reubarbari: aristologie rotun. añ. ʒ. ij. panis çuccari albi. ʒ. v. fiant pillule. Dosis eius. ʒ. ij.

Cura asclitis.

Si videris asclitícū cū signis cām calidā pcedentē fuisse significātib: urina si fuerit pauca z rubea: z vtus debilis: de tali egri salute despes: qd peius fuerit si febris fuerit in pnti. ¶ Si vo signa demōstrēt cām fuisse frigidā z eger est fortis: vide si uēter est satis durus: z tūc fac ipm uti syrupo acetoso: facto cū seminib: z cū çucca. z des ei pillulas de reubarbaro: que fiūt sic. ℞. reubarba. succi eupatorij: semis endiuie. añ. ʒ. iij. agarici. ʒ. v. fiāt pille cuz succo endiuie. Dosis. ʒ. ij. sumat oi hebdōa semel. ¶ Si vo eēt debilis: nō tn̄ nimis: posset sumere loco pillarū hos trociscos. ℞. seminis endiuie. ʒ. x. esule/ succi eupatorij/ agarici. añ. ʒ. ij. z. ℈. ij. rosaz: z semis citrulloz. añ. ʒ. v. z. ʃ. fiant trocisci cū aqua decoctiōis fenicu. det cū syrupo acetoso: z de seminib. ¶ Uēter emplet cū emplo facto de duab ptib stercoris bouini: z ptib singulis fimi capni boli arme. sulfuris z salis distēperatis cū aceto forti.

Cura

Timpanitis que raro curat: z spālr cū a dyafragmate icipit: z cū est ɔfirmata: corp cum pānico calido euaporare: z sumere eluariū de baccis lauri z suppositorioz appositio uētositatē dissoluentiū: z famē pati: a uētositatē gnantib abstinere: uētrē fortiter cū aspero pāno sepe fricare. ¶ Electuariū de baccis lauri sic fit ℞. foliorū ruthe. ʒ. x. ameos/ cimini/ nigelle/ leuistici/ petroselini macedonici/ origani/ carui/ amigdalaz amaraz pipis nigri/ z lon. mētastri/ dauci/ acori/ baccarū lauri/ castorei. añ. ʒ. ij. serapini. ʒ. iiij. oppopona. ʒ. iij. fiat electuarium cū triplo sui de melle. Hoc eluariū mirabilr uētositatē ɔsumit: z multū ualet i colica uētosa. ¶ Cōfectio suppositorij uētositatē per iferius dissoluētis. Recipe cimini/ folioz ruthe viridis. añ. M. j. mara. radi. brionie/ radicis mali terre: z radicis rapha. añ. ʒ. ij. salis nitri. ʒ. j. fiāt suppositoria cū melle. ¶ Si vo cogscis ydropisim eē ex calida: tūc nō obliuiscaris lateri calitati succurrē: nec aquā seu mām negligas frigidā cū calidis eē curādā: qm si caliditatē oino negligas semp augmētat: z epar plus debilitat: z ex hoc mā multiplicat: z si aquā dimittis seu frigidā mām: z calidā curas simplr nihil pdest. ¶ Utile est ergo dare cuilibet ydropico ex calida cā pro potu de lacte: aquā decoctiōis solatri/ z endiuie: z in illa aq̄ coquē suos pullos: z est utile bibere syrupū acetosuz cū seminibus. ¶ Et ego pono curā cū qua meo tpe curaui duos de asclite ex calida cā: ut tibi sint z alijs in exēpluz: q̄uis plres alios pcurauerim: in qb cura in eis facta nihil ɔtulit. ¶ Facio fieri syrupū platearij p hunc modū. ℞. succi scariole. lb. ij. suc. apij. z petro. añ. lb. j. bulliant cū. ℥. iiij. aque esule masti. seis feni. apij. añ. ℥. ʃ. usqz ad lb. ij. coletur z fortiter exp̄mat z addat çucc. lb. j. z bulliat ad pfectionē. Cū vis ab igne deponē adde reub. ℥. ʃ. z pmitte parū bullire z usui reserua. Det in mane cū aq̄ decoctiōis se. feni. bis in hebdōa sm tolerātiam z effectū. ¶ Uēter totus pter ptē epatis emplo emplet pdicto facto de stercorib z aceto: z sup epar pone emplm factū de. ℥. ij. farine ordei: rosarū sandali al. z ru. añ. ℥. ʃ. cāphore. ʒ. ij. distēperet cū aqua ro. z aceto. ¶ Optimū etiā est dare si

febris nõ est/lac caprarũ:sic exit ab ubib⁹ in ieiuno stõco ¶ Et qñ incipit uẽter minui/ꝛ vt⁹ fortificari/pone egrũ in balneo ubi coctũ sit sulfur ꝛ sal/ubi faciat paruã morã Nã lꝫ ex pte mãe indigeãt exiccatione:tñ mẽbra eoꝝ nimis arida fierent. Quare lꝫ in aliquib⁹ aliqua parte desiccatiua medicamina deficcentur:membra remanẽt in ariditate nimia:quapropter ethici moriũtur. hec omnia ergo oportet te exquisite prouidere.

Curatio Que fit cuꝫ ferro in sola conuenit ascliti quã qdã audacter aggrediunt nullis cõsideratis pticularib⁹:qm̃ ignorãt oĩno sciam medicine. ¶ Uidi quosdã qui senes/iuuenes/fortes/debiles vno ꝛ eodẽ mõ curare uolebãt incidẽdo cutẽ circa vmbilicũ ꝛ oẽs incisi utplĩm peribãt. Propter hoc ab eoꝝ ope in alio nõ cessabãt:ſꝫ tu p̃us ꝯsidera si fuerit eger iuuenis ꝛ fortis:qm̃ si fortis nõ est:ferri curã nullo mõ adhibeas: nec de senib⁹:nec decrepitis ꝯfidas fortitudine simulata qm̃ ĩpossibile est senẽ inuenire fortẽ:in quo sit ydropisis ꝯfirmata. ¶ Si g̊ iuuenẽ fortẽ inuenies icisionis opus cũ effectu petẽtẽ:de cui⁹ es salute per alia expta remedia desperat⁹:quere sbtil'r utrũ ydropisis fuerit ex p̃ncipali epatis cã:qm̃ tũc opꝫ icisionẽ fieri ex splenis latẽ. Si v̊o splen fuit añ p̃ncipiũ ydropisis vitiatũ:opꝫ ꝙ ex latẽ dextro fiat icisio ĩtra epar. Si v̊o mẽbroꝝ supioꝝ cã:ut stõci dyafragmatis uel alterius supioris facta fuisset:tunc opꝫ incidi supra pectinẽ in fundo uẽtris in loco medio ilioꝝ. Si v̊o in muliere fuisset cã mricis:tũc solũ fit icisio ꝓpe vmbilicũ. ¶ Cũ g̊ locũ cũ his ꝯsideratiõib⁹ noueris icidẽdũ:fac egrũ erigi:ꝛ uẽtrẽ ei⁹ ad iferiora p̃mi:ut quãtuꝫ potes aq̃ descẽdat:ꝛ fac ip̃m comedẽ parũ ꝛ panẽ tostuꝫ sup carbonib⁹ vino ĩfuso:deide fac ip̃m sedere corã te inter brachia fortis alicui⁹ viri tenẽtis ipsum ne in hora tui opis moueat. Et tũc accipe cũ digitis man⁹ sinistre pelliculã miracis in loco ubi vis icisionẽ facẽ:ꝛ illã pellẽ pforã:cũ sagitella ſm lõgitudinẽ ducẽdo corpis:ita ꝙ nõ tãgas sifacẽ totuꝫ miracẽ pforando: ꝛ sifac detegas:ita ꝙ vidẽ possis illõ:quo viso pellẽ in qua vuln⁹ fecisti supi⁹ v̊sus caput eleua per vni⁹ digiti lõgitudinẽ uel duoꝝ:tũc sifacẽ pfora ꝛ pone ibi canulã ꝛ exhe de aq̃ q̄tũ ad ꝯseruationẽ v̊tutis videris expedire supiorẽ pellẽ sup̃ sifacis vulnus pmitte descẽdere:qm̃ nihil inde pellis exterior vulnus coopiens pmittit exire. Mane v̊o iterũ pellem eleua donec vulnera ſm rectitudinẽ opponant ꝛ canulã mitte ꝛ exhe de aqua:v̊tutẽ semp q̄tũ poteris ꝯseruãdo/ꝛ facies sic donec aquã auferas/ꝛ nõ totã/sed parteꝫ dimitte quã postea ꝯsumes cũ alijs medicis sibi ꝓprijs. ¶ Hoc notato ꝙ tpe extionis aque eger debet bonis cibis ꝛ potib⁹ refici ꝛ odoriferis ꝛ iocũdis bonũ sanguinẽ gñantib⁹:ꝛ spũm multiplicãtib⁹ ut brodijs bonis gallinaꝝ ꝛ caponũ cũ vino bono ꝛ aromatico. Nã oĩs euo magna spũs diminuit:ꝛ diminutio spũum v̊tutes diminuit:ꝛ etiam virtutes diminute spũm diminuunt.

¶ De ficu ꝛ cancro ꝛ ulcere in virga virili. doctrine tertie tractatus tertij. Cap. XI.

Ficus est quedã excrescẽtia:que nascitur supra preputiũ v̊ge:ꝛ aliquãdo sup caput:que quidẽ aliquãdo est mollis ut de flegmatica gñata mã: aliqñ dura ut de melica: que si corrũpat trãsit in cãcrũ. ¶ Cãcer fit in virga:sicut in alijs dixim⁹ fieri mẽbris. ¶ Ulcera ueniũt ex pustulis calis v̊ge supueniẽtib⁹: que postea crepant uel ex acutis humorib⁹ locũ ulcerãtib⁹:uel ex cõmixtione cũ feda muliere: q̃ cuꝫ egro talẽ habẽte morbũ de nouo coierat.

Cura Ficus flegmatici est ligatio cuꝫ filo uel total'r ablatio ꝛ loci cõsolidatio:ut sciuisti. ¶ Melãcolici v̊o cura est dubia. Curat tñ ante corruptionẽ cuꝫ tempatis mollificatiuis:ut habuisti in cura sclirosis seu duri apatis in cura gñali:qui mollificat⁹ cũ oĩb⁹ ei⁹ radicib⁹ auferat. ¶ Securior tñ modus auferẽdi illã excrescẽtiã est tãgere cũ ferro calido:ꝛ postea ponere butyruꝫ usqꝫ ad casuꝫ escare:postea iteruꝫ tãgẽ cũ ferro cal'o:ꝛ sic successiue ꝛ leuiter opari donec tota supfluitas sit ꝯsũpta

Cancer v̊o nõ curat nisi mẽbrũ ĩfectũ total'r auferat. Nec est aliq̃ via melior ad auferẽduꝫ q̄ꝫ sit ignis. locus ergo infectus cuꝫ suis radicib⁹ cõburatur:ꝛ postea mũdificatiuum de apio supponat:ꝛ ad ultimuꝫ cũ desiccatiuis fortib⁹ sigillet. ¶ Nõ. hic nõ dimittas quin sup partem sanam ponas continue defensiuuꝫ ꝛ specialiter illud qõ fit cum bolo armenico ꝛ terra sigillata locum sanum a corrosione defendit.

Ulcera curant cũ fortib⁹ absterfiuis:que qñqꝫ ingrossant labia p̃putij:ita ꝙ vident ibi fieri ueruce:que non curant nisi illa grossities auferat:ad qõ multũ ualet hec medicina:que grossitiem remouet ꝛ desiccat. ℞. vini albi optimi. ℥. j. viridis eris. ʒ. j. auripigmẽti. ʒ. ij. terant sbtilissime ꝛ ponant in vino/ꝛ sepi⁹ moueat ꝛ usui reseruet:ꝛ q̄to plus antiquat tãto meli⁹ in illo vino madefiat pãnus lineus uet⁹:ꝛ ponat supra locũ egrũ. Nã ulcera desiccat ꝛ ꝯsolidat ꝛ cancrum interficit. ¶ Si v̊o nõ est ibi nisi sola excoriatio appone vnguẽtũ albũ nostrũ:uel solũ pãnũ lineũ ueterẽ in aqua ros. calida:ꝛ lauet ꝛ fricet ꝛ subtilissimus pãnus lineus alb⁹ supponat. ¶ Itẽ puluis fact⁹ de cucurbita sicca ꝛ aloe multum ualet. ¶ Item multũ ualet puluis de cortice bugle que est radix berberis si siccet. ¶ Siqs vult mẽbrũ ab oĩ corruptione seruare. Cuꝫ recedit a muliere quã hẽt suspectã de imũditia lauet illud cũ aqua cũ aceto mixta.

¶ De emorroydibus ragadijs ꝛ fistula in ano. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. XII.

Morroydes nomen est cõmune mẽbri ꝛ egritudinis. Nã emorroydes sunt uene que terminãtur in ani margĩe que sunt uene. He v̊o uene aliqñ aperiunt aliqñ corrodunt aliqñ apostemant. ¶ Cuꝫ enim sanguis qui per illas descendit adeo multiplicat ꝙ non possit in uenarũ corporib⁹ ꝯtineri:si fuerit subtilis ꝛ calidus in cõparatiõe uenarũ aperit orificia. Si fuerit grossus flegmaticus generat ficus. Si fuerit grossus colericus gñat moralem ꝛ attritã eminẽtiam. Et si fuerit grossus melicus gñat ꝯdilomata. ¶ Fit etiã aliquotiens tãtus humoꝝ decursus ꝙ apata facit diuersa ſm ꝙ in mẽbris alijs diuersant:que quidẽ apata fistulã pariunt nisi eis citissime succurrat. ¶ Sanguis tñ ad anũ per emorroydas ueniẽs semp grossus est sanguis alterius corporis cõparatione. ¶ Sanguis qui currit per uenarũ apturã periodicus nõ debet restringi:nisi adeo supfluat ꝙ egrũ debilitet:sed bono debet regi regimine. ab oĩbus aliqñ defendẽdo cibarijs qui sanguinẽ acutũ ꝛ grossum hẽant gñare. Nã ex hoc periodico sanguis fluxu corpus a multis egritudinib⁹ ꝯseruat:ut lepra melia ꝛ mania ꝛ alijs plurib⁹. Immo si ꝯsueuit currẽ/ꝛ cessauit/est dignũ ꝙ cũ ingenio ꝓuocet. uerũ si est adeo currẽs/ꝙ epar inde debilitaret/posset per hoc ydropisis gñari:qm̃ sãguinis nimia amissio diuturna causa est ad faciẽdũ ydropisim magis potẽs. Ideoqꝫ opꝫ ip̃m currentẽ sanguinem ꝯstringere cũ nimis ip̃m videres abũdare. Medicine cõstringẽtes ꝛ ꝓuocãtes in hui⁹ fine capl'i notabuntur. ¶ Nõ ꝙ excrescẽtiaꝝ illaruꝫ que dicunt emorroydes: quedã fiunt ex ani marginẽ:ꝛ ille nimis sunt timende: quedã ĩtra/ꝛ eẽ. ¶ Itẽ quedã fiũt ex pte posteriori v̊sus spinã/ꝛ ille min⁹ timent. quedã ꝯ v̊sus radicẽ v̊ge:ꝛ illa plus timent:qm̃ maiorẽ dolorẽ cãnt:ꝛ qm̃ uria p eas aliqñ denegat. ¶ Ficus cogñscunt:qm̃ est sine colore:ꝛ si colorẽ hẽt est cinerici⁹ seu pallidus:ꝛ est ualde mollis:ꝛ hẽt pedem subtilẽ sicut eẽt pediculus fic⁹:ꝛ aliqñ emittit quãdã subalbedã supfluitatẽ:ꝛ eius cura est leuis.

Curatio pediculi ꝛ ficus est ut hẽas filũ sericum fortẽ ꝛ stringas pediculi eminẽtiam:ita

bñ q̄ eger sentiat stricturã:z quotidie stringe plus filuȝ donec pediculus totalr̃ incidat:z cadat ficus:postea cuȝ desiccatiuo medicamine residuũ desiccetur.

Moralis siue atric⁹ magnũ facit dolorẽ:z ẽ emi nẽtia rubea hñs pua capita:sic̃ i moro celsi:z ẽ subrubea ad purpureũ tẽdẽs colorẽ. ¶ Et huic nisi succurrat mitigãdo dolorẽ:aliqñ gñat apã. ¶ Et ei⁹ cura est flñmia basilice lateris eiusdeȝ in vno die:in alio de saphena eiusdẽ lateris. Deide si ↄsuet⁹ fuisset ide fluxũ sanguis hr̃e puocet.si nõ:nõ:qm̃ in non ↄsuetis sanguis nõ dȝ per emorroydas puocari. ¶ Deide doloreȝ mitiga cũ spãli z pbata medicina:que ualet ad tenasmonẽ:z ad oẽs dolores ani:p quã fui honorẽ z utilitatẽ multotiẽs ↄsecut⁹:z fuit nobil̃ alexãdri. ℞.thurris/mirre/litij/croci.añ.ptẽ.j.opij ptes duas:terant:z ↄficiant cũ vitello oui:z mucillagine psilij:z oľo ro.z fiat ad formã vnguẽti:de quo vngat lichiniuȝ:si dolor est itra:si foris sup pettiã distẽdat:z loco dolẽti applicet. ¶ Aliud haliabbatis:qñ est ibi cũ calore dolor.℞.ceruse.ʒ.v.litargiri.ʒ.iij.susgami al.ʒ.ij.masticis.ʒ.j.oia terant z cũ vitello oui:z oleo violato:fiat vnguẽtũ. ¶ Aliud eiusdẽ qd̃ est bonũ qñ dolor est cũ apate nõ multũ calido qd̃ maiori idiget resolutiõe uel maturatione:qm̃ resoluit z maturat:z ualde doloreȝ sedat.℞.folio℞ malue/flo℞ camo.mellilotí.añ.M.j.fenu.seminis lini.añ.ʒ.iij.lẽticularũ excoriatarũ.ʒ.x.coquant oia in aq̃ donec dissoluant:z aqua tota desiccet:z ponat in mortario:z optime pistet:deinde addant duo vitella ouo℞:z de oleo violaceo:qd̃ sufficit ad formã vnguẽti. ¶ Itẽ aliud bonũ ad doloris sedationẽ cũ oleo antiquo calido locum embroca dolentem.

¶ Si vo hui⁹ loci apata ueniũt ad saniẽ:nũq̃ȝ expectes q̄ p se crepent ab ex:qm̃ tũc semp ul̃ ut ualde plimũ inuenies q̄ foramẽ qd̃ videbis exteri⁹ grossum usq̄ȝ ad interius perforat intestinum. Illud ergo festinanter api anteq̄ȝ digestionis habeat complementum.

¶ Si vo locus sit emorroydib⁹ ipedit⁹:z magnũ nõ faciant dolorẽ nec apationẽ:z vis ista desiccare:z ↄsumere:duob⁹ modis potes pcedẽ/aut cito ut pp hoc hẽt locũ i forti:z cito cura ẽt:sicut h aliq̃ siũt pena desiderãti:z tũc semp appone aliq̃d de melle anacardi uel vnguento ruptorio aliquo de dicẽdis:uel cũ ferro tãge calo:qd̃ plus ualet. ¶ Si vo delicat⁹ sit z debilis debilr̃ z longo tpe desicca cũ suffumigationib⁹ factis cũ pulpa collogntide de semie mirtillo℞ z folijs z corticib⁹ capparis z mirre:z nuce cipssi z galle:z sedẽdo in aq̃ decoctiõis eo℞:quo rũdã uel oiuȝ. Nã hec oia loca denigrãt z desiccãdo cadere faciũt. Et ego nunq̃ȝ ibi medicamẽ apposui corrosiuũ:z si aliqñ apposui multũ caui ut illud ponerem cuȝ mẽsura. Nã Rasis tenẽs opinionẽ semp libentius usus suȝ cauterio pũctuali actuali. ¶ Modus expimenti qd̃ emorroydas adeo ↄsumit q̄ post.ix.dies nõ appeat uestigiũ:z est de meis secretis.℞.radices tapsi barbassi:z laua z desicca in furno qñ exhit panis:ita q̄ nullo mõ cõburant:sȝ ipa℞ puata vtute desiccent z fiat pľuis:de q̊ sumant.ʒ.ij.vitellũ vni⁹ oui:farie tritici.ʒ.ij.icorpent ad inuicẽ:z in sagimie uel oleo bono fricent in patella:z fiat vna crispella q̃ sumat oi die in ieiuno usq̄ȝ ad.ix.dies

¶ Si vo dolor eẽt in loco cũ uena℞ plenitudie sine apate uel supdictis eminẽtijs:z eger sentiret dolorẽ in spina:z grauedinẽ capitis z toti⁹ corpis:z maxie si ↄsueuit sanguis fluxũ hẽre:z lõgo tpe nõ habuit:tũc fluxus sãguis puocet:qd̃ facit succus cepe z porri:z fit optie si radices porri mũdas:z recẽtes acuis in formã suppositorij z cuȝ ea frices locũ inijciẽdo z exhẽdo donec alicui⁹ illarũ uel pluriũ apiat orificiũ. ¶ Idẽ facit radix malue itincta felle tauri. ¶ Aliud.℞.mellis ptes.ij.floris eris ptẽ vnã z misce:de quo vnge lichinium z appone.

¶ Cuȝ aũt currit sanguis plurimus:z hõ debilitat succurre ei cũ trociscis de karabe:qui ualẽt ad restringẽdũ sanguinẽ emorroydarũ z mẽstruo℞.℞.karabe/gũmi nuc.balaustie/lacce/succi barbe hircie.añ.ʒ.v.thuris.ʒ.ij.opij ʒ.iij.fiãt trocisci cũ mucillagine psilij:tũc vnusq̄sq̄ȝ põderet.ʒ.ij.z sumat vnus cũ aliquo syrupo stiptico. ¶ Circa locũ utaris suffumigatiõib⁹ sicca℞ re℞:ut galla℞ psidia℞ nucis cipssi:mirtillo℞:z siliũ:z h recepta copulas glãdiũ cortices granato℞ grosso mõ tere:z cũ optimo vino coque:z de illo vino locuȝ laua mane z sero:ualet ẽt suffumigatio cũ radice tapsi barbassi. Naȝ tapsus barbassus hẽt magnã virtutem in emorroydibus:siue sumptus intus:siue emplastratus:siue suffumigatus:ita q̄ sup alias res simplices habet in hoc pprium iuuamentum.

Condilomata sunt dura:ut scrophule:z curant dissoluẽdo:z mollificãdo:sicut de scrophulis z apate duro diximus faciẽdum.

Aliquãdo post emorroydas que diu cõcurrerũt uel pp apa nimis in loco maturatũ z idiscrete curatũ:accidit q̄ itestinũ grossuȝ pforat:ita q̄ foramẽ apparet ex in natib⁹ z maxime ppe anum:ita q̄ per foramẽ illud exit uẽtositas uel egestio aliq̄bus ↄtinue:aliquib⁹ tm̃ qñ uadũt ad latrinã:qd̃ q̄dẽ foramẽ ani fistula nũcupat. ¶ De ista simplr̃ multi cũ audacia se nullis ↄsideratis pticularib⁹ itromittũt:z hãc z illã eodẽ mõ curare nitunt nullã iter vnã:z aliã differẽtiã facientes. Sed te sic nõ opȝ pcedẽ:imo dispõnẽ fistule tibi neciuȝ est ingrere diligẽter:z hoc utrũ foramẽ qd̃ est interi⁹ tm̃ exteri⁹ sit q̄ corpa lacerto℞ ani trãseat:quo℞ notitiaȝ habuisti:opȝ tũc si fistulã expedit curare q̄ nõ superueniat peior egritudo:qd̃ est sine uolũtate stercoris emissio oi hora. ¶ Itẽ ↄsidera utrũ ex foramie multuȝ exeat de mã aut parũ:z si multũ utrũ sit laudabilis ul̃ viscosa. ¶ Itẽ si sint ibi dolo℞ relige uel tumores:qm̃ he dispõnes uarie cogũt curã penit⁹ uariare. Nã ut dictũ est i aliquo loco hui⁹ libri:pus opȝ dolorẽ sedare.s.feruorem z tumorẽ:deide pba si fistula lacerto℞ sbam sup ascenderit:qd̃ scies si digitũ in ano posueris:z tentã plicabilem posueris in fistula:z cognoueris ubi tẽta cũ digito obuiauit:tũc pcipe egro suũ stringẽ anũ:q: tũc per lacertoruȝ cõpressionẽ anus stringit. Et tũc scies si fistula sit supra musculos aut ifra. ¶ Itẽ si fistula sit sup musclos z egro nõ eunte ad latrinã ex fistula exit uentositas aut stercus.

¶ Or si fistulã inueneris musculo℞ sbam in altitudie supare:tũc cũ ferro uel medicia caustica nullatenus appropiques ne fiat illa quã diximus peiorẽ. Sed doce illũ locũ tenẽ mũdũ cũ lauatiõe aque mellis cũ mirra z cũ aliquo mũdificatiuo:ita ne dispõnis malignitas augmẽtet z cõfortet eger hãc portare dispõnẽ pro ipsi⁹ meliori toto tpe vite sue. ¶ Si vo foramẽ qd̃ est itra anũ fuerit infra musculos ppe anũ:uel ẽt in ptẽ mediã musculo℞:tunc põt cura pfecta fieri/si tu amas:q̄ȝuis parũ aut nihil hũiditatis egredit:vide tñ si egro sit meli⁹ portare illam dispõnem:q: per eã corpus a multis supfluitatib⁹ purgatur. ¶ Et in hoc q̄ si egro anteq̄ȝ ibi eẽt fistula sanguis per emorroydas currere ↄsueuit:z postq̄ȝ habuit fistulã nihil currit de sanguine:sed anus est in alijs ptib⁹ totus sanus:maxime si ↄfitet egro q̄ postq̄ȝ illã habuit fistulã nullũ in dorso sentit dolorẽ:quẽ añ fistulã sentiebat:tũc ibi caue ne labores ad istã fistulã sigillãdã:q: faceres ↄ̃ pceptũ nobilissimi Hyp. qm̃ per hãc vigilãtẽ fistulã oẽs alie sũt cicatricate. Fistula vo hec apta dimissa emorroyda℞ locũ tenet. Ait eni Hyp. Emorroydas sanari antiquas zc̃. ¶ Si curã tñ desideras potes illã vno triũ pficere modo℞. pmo ut acũ plũbeũ ponas in foramie exteri⁹:z ipm acũ per anũ exhas:z acus illa fortem filum habeat duplicatum:z extracta acu duo fili capita strige ad inuicem ponẽs supra locũ aliq̃d durũ:z oi die filũ strige donec tota caro quã filũ cõprehẽderit detruncet. ¶ Si vo vis citius operari imisso filo filũ a duob⁹ eleua capitibus:z totã carnem cum nouacula incide donec filum sit

penit⁹ liberatū. ¶ Si aliter vis facere cū fili extremo pānū lineū liga adeo grossum ꝙ foramē impleat: ꝛ illū pānū ab vna pte .s. cui⁹ desideras destructionem: vnguēto vnge ruptorio: ꝛ mitte cū attractiōe cū filo: ꝛ capita pāni necte: ꝛ caro a pāno cōprehensa decoquit̄: ꝛ denigratur: qua denigrata suppone butyrū ad escare casum: postea mūdifica: ꝛ cōsolida: tñ meli⁹ est ut ultimū cure modū cū ferro facias cōburēte. ¶ Et nota ꝙ fistula que fit in hoc loco: aliqñ est maligna ꝛ virus corrosiuū emittit: ꝛ quidā tūc uolūt curare cū ruptorio: q̄re ibi faciūt estiomenū. Sed in hoc casu .s. qñ fistula est maligna nō est ꝙ tm̄ ualeat sicut ignis. hec eni oia cōplet. Nā sup̄fluū remouet: ꝛ corruptū locū rectificat: cōplx̄onē ipsi⁹ corrigit: nec p̄mittit ꝙ per locū mā̄ corrupta disp̄gat̄. ¶ O fratres quot ego cognoui laicos qui quoscūq; hēbāt cū ruptorio curare uolebāt: ēt cācros ꝛ fistulas: ꝛ oēs excrescētias ꝛ crepaturas: ꝛ credebāt per illud ruptoriū .G. in oib⁹ operibus sup̄are. Et mirū qm̄ q̄to pl̄res icurrūt errores tāto plus irascunt̄ ꝛ ipsorū ruptorio plus utunt̄. ¶ Et q̄re: qui nō hn̄t vinū ad bibēdū bibūt acetū ꝛ aliūde vinū petere dedignant̄: q̄tuncūq; sibi aceti pot⁹ noceat: ꝛ cū ipe sit trat⁹ sitim nō patit̄: nec aliūde potū querit: sed ad suū acetū reuertit̄: donec sp̄ūalia desiccent̄. Sed si vinoꝝ haberet copiā: ꝛ ipsoꝝ bñ sciret nām nō hēret de aceto nisi forte cū uellet cū eo colerā rep̄mere: ꝛ tūc ēt de ipo sumeret tēp̄erate. ¶ Tu vo lege diu̇sitatē mediciaꝝ: ꝛ mēbrorū cognosce cōplx̄onē sicut ad plenū est alibi ostensum.

Ragadie seu scissure aliquotiēs fiunt in ano ex humoꝝ ibi cōcurrētiū siccitate que curant̄: cū cibis ꝛ potib⁹ humectantib⁹: ꝛ cū sessione in aq̄ decoctiōis: malue bismalue: ꝛ aliaꝝ herbarū: ꝛ rerū humectātiū: ꝛ vnctiōe vnguēti rasis: qd̄ scissuras ani remouet: ꝛ mūdificat. ℞. olei. ro. ℥. iiij. cere. ℥. ß. ceruse. ℥. j. plūbi usti. ʒ. ij. amidi: dragagāti. añ. ʒ. j. opij: cāphore. añ. ʒ. ß. ꝛ duo albumia ouorū: ꝛ fiat vnguētū: sic fit vnguētū albū. ¶ Itē ualet usus pillularū de bdelio que ualēt ad emorroydas: ꝛ oēs ani egritudies: in qb⁹ est necia uētris purgatio: que sic fiūt. ℞. mirabolanoꝝ nigroꝝ: ꝛ chebulorū. añ. ʒ. x. serapini. ʒ. iij. nasturtij al. ʒ. ij. bdelij uarij. ʒ. xv. dissoluant̄ cū aq̄ cauliū ꝛ cū eis alias aggrega medicias: ꝛ fiāt pill̄e. Dos est a. ʒ. ij. usq; ad. iij. q꞉ parū soluūt.

¶ De cancrenis ꝛ malo mortuo. doctrine tertie tractatus tertij. Cap. XIII.

c **Ancrene** sunt ulcera rotunda que fiunt in crurib⁹. Et malum mortuū. ¶ Itē sunt cruriū ulcera que qdē conueniūt ꝛ differūt: ꝛ p̄p hoc de his tractabo sub vno cap̄lo ¶ Cācrene sunt ulcera rotūda satis turpia que fiūt ex cutis mortificatōe: p̄pterea ꝙ vitalis sp̄ūs nō ibi trāsmittit̄ sed locus ille destruit̄ sine vita: p̄p qd̄ fit illius loci corruptio. Nā si corruptio eēt usq; ad os: iā nō cācrena: s; eius filia aschachilos uocaret̄. ¶ Et si corruptio mēbri totius substātiā occuparet: diceret̄ estiomenus: qd̄ interp̄etat̄ seipsum corrodens.

Signa cācrenarū sūt ulceratio nigra uel subnigra cutis ei⁹ circūdās est liuida. labia sūt grossa. caro que est in medio ulceris est corrupta. Multū assimilat̄ hec egritudo cācro ulcerato: sicut similant̄ noia: s; differūt: qm̄ cācer de melie corruptione. hec aūt fit ex sola amissione vitalis sp̄ūs. ¶ Itē labia cācri plus sunt reuersa: ꝛ plus viridia: ꝛ cācer magis corrodit: ꝛ plus incēdit: quare dicunt̄ a q̄busdam cancri mortui.

Cura hui⁹ passiōis est corp⁹a melia purgare: q꞉ q̄uis nō sit ei⁹ cā p̄ncipalis melia: sic cācri: q꞉ tñ mā discurrēs ad iferiores p̄tes est ut p̄lrimū grossa: iō oia que sanguinē mūdificāt a melia ualēt in antiqs ulcerib⁹: maxime in iferiorib⁹ p̄tib⁹ exn̄tib⁹. ¶ Post mūdificationē fac flōmiā de uena que est iter minorē pedis digitū ꝛ anularē ipsi⁹ pedis: qm̄ minutio hui⁹ uene: p̄ut dicit magister me⁹: ꝛ ego p̄baui multotiēs: purgat meliam uenalē ꝛ sanguinē melicū: nō solū ex crurib⁹ sed ex toto corpe ¶ Sup̄ locū appone puluerē affodilloꝝ: uel aliū totū remouēs corruptū. ¶ Si vo securi⁹ vis agē: ꝛ meli⁹ ꝛ citi⁹: dūmō tibi ꝯsētiat eger: fac cauteriū cultellare tā magnū ꝙ ꝯtineat totā lōgitudinē p̄tis lese: ꝛ illū igneas donec albescat: ꝛ cū illo ulc⁹ cācrosū s̄m cruris lōgitudinē icēdas usq; ad corruptiōis p̄fundū: ita ꝙ ulc⁹ qd̄ erat rotūdū ad lōgā formā s̄m cruris longitudinē tali cauterio reducat̄: qm̄ sic cōplx̄o rectificat̄ mēbri: ꝛ corruptio ꝯsumit̄: ꝛ acqritur ulceri bona forma. ¶ Facto cauterio pultes de melle: farina tritici: ꝛ succo apij apponat̄: ꝛ tūc ut cetera curētur ulcera ut sciuisti. ¶ Nec obliuiscaris i hoc loco postq̄ mēbrū ꝛ corpus euacuasti supra sp̄āliter: ꝛ etiā circa lesionē locum epithimare cū tuo defensiuo de bolo ꝛ de terra sigillata: qm̄ humores currere non p̄mittit: ꝛ locū sanum a corruptione defendit.

Malum mortuū est quedā sp̄ēs scabiei que plus descēdit ad crura: ꝛ est de grossis humorib⁹ adustis illic p̄ iguina descēdētib⁹: q̄rū aliq̄ p̄s remanet in iguine ꝛ glādulas isflat: q̄s ibi nāles inuenit: ita ꝙ supueniēs in his glādulas que sunt in iguine tumefacit. ¶ Cura est corp⁹ ab humorib⁹ adustis ꝛ grossis mūdare cū medicinis ꝛ flōmia basilice illi⁹ lateris uel amboꝝ: ꝛ flōmia pedis sup̄ius dicta: ꝛ glādulas dissoluē ꝛ extrahere s̄m doctrinā in cap̄lo scrophularū ꝛ glādularū dictam: ꝛ postea cū medicinis desiccatiuis vngē crura. ¶ Sic ḡ facies. Loca lesa vnge cū psilotro: donec oēs pili sine violētia auferant̄: ꝛ postea. ℞. titimalū maiorem ꝛ minorē: ꝛ bulliāt in oleo aceto ꝛ succo fumiterre usq; ad assationē herbaꝝ cola: ꝛ colature adde parū saponis ꝛ fac vnguētum: quo locū fortiter vngas in forti sole uel ad ignem. ¶ Itē. ℞. olei aceti. añ. ʒ. ij. saponis mollis ꝛ duri. añ. ℥. j. incorpent̄ ad iuicē: qb⁹ addat̄ succi maliterre uł brionie. ℥. ij. ꝛ oia bulliāt ꝛ icorpent̄: ꝛ fiat vnguñ. hec i hac p̄te sufficiūt cū h̄ qd̄ iuenies in antidotario: q̄ ꝯueniūt huic loco.

¶ De uaricibus ꝛ elefantia. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. XIIII.

u **Arices** dicunt̄ quedā uene grosse virides ꝛ purpuree: que circa crura multip̄lr iuoluunt̄: que fiūt ex sanguine grosso melico descēdēte: ꝛ accidit ut p̄lrimū grossis nutritis cibarijs: ꝛ multū eūtib⁹: ꝛ onera portātib⁹. ¶ Elefantia dicit̄ quedā carnis augmētatio: in qua crus ultra mēsurā debitā augmētat̄ cū pede toto: ꝛ fit ex grosso flate uł ex grossa melia nō corrupta: ꝛ iā habes signa inter meliam ꝛ flegma in locis pluribus distinctiua.

Cura naricū est corp⁹ euacuare cū sero capño ꝛ epithimo: que in h̄ casu est p̄p̄a medicina: uel cū pill̄is de epithimo ꝛ flōmia basilice brachij eiusdē lateris atq; pedis: abstineat a cibis meliā ḡnantib⁹ q̄s nouisti. ¶ Locus aūt triū⁹ curat̄ modis. Un⁹ modus est ut videas supi⁹ ꝯ plicaturā genu: ubi videbis vnā uenā grossā: a qua oēs iferiores videbis descēdē manifeste. Tūc illā cū acu app̄hēde: ita ꝙ illā cū acu nō p̄fores: s; totā illā itegrā cū acu collige ꝛ cū filo qd̄ exit illā ꝯstringe. Postea supi⁹ per latitudinē digiti aliā ifige acū: modoq; fili stringe: ꝛ tūc cutē que est sup̄ uenā excoria: ip̄sa s̄m lōgitudinē corpis sup̄ficialr̄ scissa: uenā eleua ꝛ iter duas icide ligaturas. Postea ligaturā iferiorē solue: ꝛ ab iferius p̄mēdo sup̄ius totū sanguinē grossū exp̄me ꝛ ex̄he qd̄ potes per locū quē icidisti: postea residuū desicca cū medicinis ꝯsumptiuis. Caput aūt uene sup̄ioris ferro calido cauteriça: ꝛ carnē ēt ubi vulnus fecisti cū ferro tāge calido: postea mūdifica locū: ꝛ ꝯsolida ut sciuisti. ¶ Ali⁹ modus est uenā solum flōmare ꝛ qd̄ potes de sanguine extrahere: ꝛ corpus sepe purgare: ꝛ crus cū desiccatiuis epithimare: ꝛ hoc ꝯtinuare cū dieta sīlr̄ cōpetēti. ¶ Tertius modus est ꝙ ad p̄fectā nō itēdas curā: s; aliqñ dimitte sā

guinẽ p uenã illã descẽdẽ:z tũc paucis vicib⁹ in ãno euã
corp⁹:z sanguinẽ grossũ minue cũ flõmijs pdictis:z lo/
cũ epithima cũ desiccatiuis:donec tumor ambulationẽ i/
pediẽs remoueat:postea uadat:z sic suã portet dispõnez
Et h multũ hẽt locũ in his qui hãc egritudinẽ longo tpe
portauerũt:z q sũt pleni z puecti in etate:qm̃ si in his ue
na trũcet:p quã ad crura mẽbra.s.ignobilia ex nobilib⁹
lõge sãguis melic⁹ portabat:remanet in corpe faciẽs plu
res egritudies z mortẽ faciet citiorẽ. ¶ Ego vidi q̊sdaz
in qb⁹ uene fuerũt icise:q añ icisionẽ satis sani manebãt:
z postea semp egri fuerũt:z post pauca tpa sũt defuncti.

Elefantia v̊o curat postq̃ fuerit ɔfirmata: sed nõ añ ɔfirmationẽ purgãdo humo/
rẽ peccãtẽ:z cũ pdictis flõmijs z cũ abstinẽtia ciborum
grossos humores gñantiũ.postea nõ uadat nec egtet ni
si crure stricto z pede cuz binda:que sit trib⁹ lata digitis:
cũ q pes tot⁹ z spãtr in iũctura stringat:z q̃to magis ascẽ
derit tãto ligatura fiat melior. Nã añ ligaturã p̃us fiat in
unctio cũ epithimatiõe facta de acatia/mirra/aloe/ypoq
stidos/alumine/z aceto. ¶ Cũ aũt tumor cepit minui stuf
fet z embrocet cũ aq̃ decoctiõis cineris vitis / seminum
cauliũ/sticados arabici/lupinoꝝ/stercoris capni/mirre/
z fenugreci.post euaporationẽ vnge z liga sm q in pn/
cipio ligauisti mõ isto quẽ habui a Rasi.multos alios cu
raui tpe meo:non tñ adhuc fuerunt confirmati.

¶ De porris uerucis scissuris manum z pedum.doctrine
tertie.tractatus tertij. Cap.XV.

p **Orri** utplurimũ gñant ex mãte grosso:z magis molles z magis albi. Ueru
ce v̊o fiũt ex melãa:z sũt duriores z nigriores:z
hñt pl̃es radices. ¶ Scissure semp ueniũt ex melãa ad/
usta sicca ad cutim trãsmissa:que man⁹ z pedes scindit.
¶ Muge sũt ẽt scissure que calcaneo accidũt pp frigus.

Cura porroꝝ ẽ corpis mũdificatio cũ trocisco de turbit:z postea fricatio cũ medicamine ɔsũptiuo
ad qd̾ expt⁹ sum fricare cũ medicamine uel epithimate
facto de pulu̾ẽ stercoris capre siccati:z cuz succo corticis
fruct⁹ nucis distẽperati:z fricatio cũ folijs mirti virẽtib⁹.
z corticib⁹ capparis. ¶ Itẽ aliud pbatũ lz vile sit q fri/
cent man⁹ porrose cũ spmate qd̾ pcedit a muliẽ cũ aqua
nupure:donec optime delent. Et habui hoc a quodam
clerico cum paucis lr̃is:z est certum.

Cura uerucaꝝ. Ueruce v̊o curant cũ purgatiõe cor/poris cũ epithimo z sero capno uł alia medi/
cina ppria mł̃ie:z cũ fortiorib⁹ localib⁹ medicis:z cũ vn/
guẽto ruptorio uł melle anacardio uel alio corrosiuo:uł
qd̾ meli⁹ est cũ ligatiõe cuz forti filo:postq̃ fuerint circũ/
quaq; scarificate:ita q radices appareãt z ɔstringat for/
titer filũ:z postea fortiter eleuent:z cũ filo exhant:z radi
ces postea cũ cauterio pũctuali tangantur.

Cura scissuraꝝ. Scissure q̊z idigẽt corp⁹ ab adustis humorib⁹ mũdari:z balneo dulcis aq̃ z cibis
abũdãtib⁹ z sãguinẽ dulcẽ z bonũ gñantib⁹. ¶ Postea
lauent mẽbra scissa cũ aq̃ decoctionis radic̃.bismalue/z
cũ pauco oł̃o:z post lauationẽ z exiccationẽ h vngat vn
guẽto. ℞.oł̃i ro.cere citrie.adipis anatis colati.ysopi hu
mide.mucillaginis.semis citonioꝝ.amili.dragagãti:oi/
bus istis eq̃lr sũptis fiat vnguentũ colatũ z delicatũ:hoc
nãq; vnguẽtũ ad hoc offm̃ p me multis vicib⁹ est pbatũ.

Cura mugaꝝ. Muge curant cũ oł̃is z vnguẽtis ca lidis:ẽt si cũ apate fuerit calo. Nã sic vult. G.
vulnera que sũt pp frig⁹ ẽt si calł̃a fuerit cũ vnguẽtis calł̃is
curari debẽt. ¶ Mitiget g̃ dolor cuz vnctiõe oł̃i de lilio
cõpositi.postea loc⁹ mũdificet cũ vno mũdificatiuoꝝ ca
lidoꝝ cũ mirra z ɔsolidet. ¶ Si v̊o fuisti añ ulceratiõez
appone emplm̃ fcm̃ de solo armo mollificato:qm̃ illud
apa resoluit. ¶ Si v̊o anteq̃ muge fiãt:vis eas i assue/
to ne ueniãt phibẽ:iube ne calciamẽta portet stricta:z q
vngat pedes:z maxie calcaneũ h vnguẽto qd̾ mugas ne
ri phibet:z mẽbra defẽdit a frigore ueniali. ℞.oł̃i de lilio
℥.vj.cere.℥.ß.rasine.℥.ij.armoniaci.℥.j.farine fenugre
ci.℥.ß.thuris masticis.añ.℥.ij.fiat vnguentum.

¶ De flõmia z ei⁹ iuuamẽtis.doc.3ᵉ.trac.3ᶦᶦ. Cap.XVI.

f **Lobothomia** est artificialis sanguinis minutio
q est i uenis. Et iã sciuisti q lz pp nr̃am supbiaz
flõmie offm̃ hodie barbitõsorib⁹ sit relictũ:qd̾ ãtiq̊⁹ erat
medicoꝝ op⁹:z maxie qñ cyrurgici illõ offm̃ exercebãt.
¶ O de⁹ q̃re sit hodie tãta dista iter phisicũ z cyrurgicũ:
nisi qm̃ phisici manualẽ opationẽ laicis relinquerũt:aut
qm̃ opari ut dicũt qdã cũ manib⁹ dedignant:aut qd̾ ma
gis credo:qm̃ opatõis modũ qd̾ apd̾ sciam est neciũ nõ
nouerũt:z h abusio tm̃ ualuit pp ãtiquã dissuetudinẽ:q
apd̾ q̊sdã de vulgo credat ipole q vn⁹ hõ possit scire ma
gisteriũ utriusq;. Sz sciat qcũq; q nõ erit bon⁹ medicus
q opationẽ cyrurgie penit⁹ ignorabit. Et sic est dictũ cy/
rurgic⁹ dz hẽri p nullo q medicinã ignorat:imo est ei ne
cessariũ ptes medicine singulas bñ scire. ¶ Flõmia igi
tur trib⁹ modis utim̃ in gñali ad sanitatẽ ɔseruãdã z ad p
seruationẽ ab egritudine ɔsueta:z ad iã factã egritudinẽ
remouẽdã bz duos modos pmos q videt idẽ:lz differũt
¶ Flõmia dr electiua:qm̃ eligim⁹ tũc tps z horã aerez,z
egri dispõnẽ mł̃ta pticularia puidẽtes:z tps z horã ido/
neã expectãtes. In necessitate v̊o lz multa pticularia cõsi
deres:tñ aliqñ pticularib⁹ alijs omissis nihil pterq̃ v̊tu/
tis fortitudinẽ expectam⁹:imo cogit nos aliqñ necitas in
v̊tute debili minuẽ:lz tũc successiue in trib⁹ uel q̃tuor fa/
cim⁹ vicib⁹:qd̾ eẽt in forti faciẽdũ in vna pro sanitate cõ/
seruãda. ¶ Flõmiã facim⁹ his q large comedũt carnes:
z bibũt bonũ vinũ:z quoꝝ v̊tutes bonũ multũ generãt
sanguinẽ:ẽt si bon⁹ fuerit:z qui pauco utunt exercitio:z
in iuuẽtute spãliter exñtes:z in qbusdã talib⁹ semib⁹: q
flõmie fuerũt assueti:z hic modus curãdi ɔiũgat sanita/
tis ɔuatiõi. ¶ Scdo flõmam⁹ illũ q cõsueuit dolorẽ tũ
cturarũ hẽre sanguineũ:uel febrẽ sinochũ:uel sgnãtiam:
uel pleuresim:uł dolorẽ piodicũ. hos eni añ tps accessio
nis ɔsuete añq̃ egritudo ueniat auferam⁹:z hic modus
curãdi dr puisiu⁹. ¶ Tertio cũ dolor fortis adest capitis
siue febres fortes sgnãtes pleuresos:pipleumonia:apata
calł̃a mẽbroꝝ iterioꝝ uel alia q̊libet egritudo que de ple
nitudine sanguis supuenit sit flõmia ad illã iã factã uel i
ceptã egritudinẽ remouẽdã:z hic modus curãdi dr cura
tiu⁹. ¶ Circa has tres ɔditiones gñales ɔcurrit necitas
minuẽdi q̃uis multo meli⁹ eẽt corpi q hõ tali gubnaret
regimine cũ exercitio ɔueniẽti cũ tẽperatis cibis z poti/
b⁹. Et qñ sentit se repletũ:cũ abstinẽtia se moderare: q̃
talr se regẽ q idigeat usu flõmie:qd̾ ẽt itelligo de medi/
cinis laxatiuis. ¶ Circa doctrinã flõmie tria ppona uł̃ia
sub qb⁹ itẽdo de flõmia ponẽ que docebo. Primum erit
qs debeat eẽ flõmator:z quõ debeat illud offm̃ exercere
2° qb⁹ necĩa sit flõmia. 3° uenas in qb⁹ dz fieri minutio.
z quõ vnaqueq; uena debeat vulnerari. ¶ Flõmator dz
eẽ iuuenis nõ puer nec senex:dz hẽre man⁹ z corp⁹ totuz
forte nõ tremulas. Debet hẽre visuz sanũ subtilẽ:z dz hẽ/
re usum uenas cognoscẽdi:z ipsas a neruis z arterijs di/
scernẽdi:z dz loca uaria scire:in qb⁹ uenas flõmãdas de
beat apire:z ubi uene neruis z arterijs appropinquant:
z sciat oẽ piculũ euitare. ¶ Debet ẽt hẽre pl̃es flõmos
claros z lucidos de calibe diũsarũ formarũ:quoꝝ qdam
sũt sbtiliores:qdã aliq̃tulũ grossiores:qdã breues:qdaz
aliq̃tulũ lõgiores:ut cũ neciũ fuerit magnã uenã apire
z facẽ magnũ vuln⁹:maiori utat flõmo ecõtrario i mio/
ri. ¶ Flõmũ cũ police z idice man⁹ dextre tenẽ dz:z cũ i
pudico uenã dz palpare z añ locũ flõmãdũ optĩe ituerĩ:
z sic cũ duob⁹ illis digitis flõmũ iprimẽ sm q in vnaq̃q;
uena desiderat ut hẽbis. ¶ Circa mẽbrũ 2ᵐ sciat q pue
ri nõ sũt flõmãdi añ pubtatẽ/nisi nimia urgẽte necitate:
ut si videres ex sãguie nimio aliquẽ suffocari:qd̾ cogñsces

per stricturā anhelit⁹/per uenarū guidegi colli plenitu/
dinē/per totius faciei ruborē uel humorē z plenitudinē:
z per eius corpis hitudinē. Et tūc anteq̄ ipm flōmes sic
loq̄ris parētib⁹ z amicis. Nō dicatis q̄ ego dem uobis
ɔsiliū q̄ flōmet/q: hoc nō dico:sz bn̄ dico q̄ credo q̄ flō
mia sit ei nec̄ia si viuē hēt:q̄ si flōmat z morit/per flōmi
am nō morit:sz si curat q̄ per flōmiā curat:z si fili⁹ meus
eēt eo q̄ aliā viā nō video/ego facerē ipm flōmari. Uos
aūt a uobis uel ab alio ɔsiliū eligite:z sic debes tu dicere
in oibus casib⁹ timorosis/ubi cū timore est aliqd facien/
dum. ¶ Itē nō sunt flōmādi senes z maxime decrepiti
q̄q̄ hec regula hēat ɔdictionē:qm̄ aliq sunt senes/quo/
rū vtutes sunt quorūdā virtutibus iuuenum fortiores.
¶ Nō tn̄ sunt flōmādi ab egritudinibus ɔualescētes:z
spāliter cū crisim bonā habuerit z cōpletā. ¶ Neq̄ mu/
lieres p̄gnātes:z spāliter in p̄mis trib⁹ mēsib⁹ z trib⁹ ulti
mis/q̄uis quādā hēant plenā ɔsuetudinē flōmādi ante
vitā embrionis/z postea:neq̄ videt eis nocere. ¶ Iuue
nes quoꝝ colores sunt albi z sunt palidi/z pili barbe ual
de pauci z exiles/z uenas hn̄t graciles z occultas nō sūt
ad flōmādū apti. Nec hi in quoꝝ corpibus sunt humo/
res melici z crudi/z parū hn̄t de bono sanguine:nā pro
thesauro in his sanguis ille modicus ɔseruat. In h̄ mul
tū peccāt gallici/qm̄ cū pleni sint grossis humorib⁹ z fri/
gidis z corruptis z flōmant/z vidēt sanguinē putridum
z corruptū totū:credūt multū bonū fecisse/eo q̄ talez san
guinē abstulerūt. Et barberius dicit:vide quō tibi erat
nec̄ia flōmia:oportebit cito iterū te minui de sanguine:
qui totiēs ad barberiū uadit q̄ destruit minuēdo. Illi er
go melius est sanguinē seruare:z humores corruptos ali
is modis euacuare. ¶ Nō est etiaz flōmia ɔueniēs illis
qui hn̄t principiū cataracte:nec aliq̄ sanguinis minutio:
z maxime cū uetosis. ¶ Sed flōmia ɔuenit in casib⁹ su
perius noiatis:nā si hō multas comedēs carnes:z multū
bibēs vinū alijs maxime ɔcurrētib⁹ nō est securus:quin
in eo egritudines sanguinee gn̄ent:aut forte subita mor
te moriat. Sed si flōmat pōt sanitatē suā diutius ɔsuare
¶ Silr qui ɔsueuit hēre arteticā sāguineā an̄ tēpus ac/
cessionis si sufficiēter sibi minuit sang. dolorē:nisi aliud
malū facias nō hēbit. Hoc idē itelligas de egritudinib⁹
que pp abūdātiā sang. ueniebāt. ¶ Illi aūt qui patiūtur
sinochā adeo est flōmia necessaria:q̄ si flōmat an̄ q̄rtuz
diē usq̄ ad sincopim:aut oino flōmia febrem tollit: aut
adeo māni minuit:qḋ in putridā in cetero nō mutat. Et
si nō flōmat sanguis in ipso ebulliēs:aliq̄n surfuz ad pe/
ctus ascēdit pp caloris augmētū in loco:z pp loci spatiuz
in tāta quātitate colligit q̄ patiens suffocat. Aliq̄n uena
rūpit in pectore uel pulmone cui⁹ cursus nō stringit do
nec patiēs moriat:nisi nāe faueat fortitudo:que p fluxuz
nisi ducit sanguinē tēperate:qḋ q̄dē egruz aliq̄n liberat.
Temperate dixi:qm̄ aliq̄n in nō flōmatis sanguinis per
nares tātus fit impetus/q̄ ducit ad interitum patiētem.
Nō est ergo in sinocha minutionis sanguis excusatio:si
egrū flōmare poteris ullo mō:si nō/opz te febrē illam ex
tinguē cū potu multe aque fride:que q̄dē aq̄ frigida nō
aliud tibi nocere pōt q̄ febris ipa ꝓlōgare. Et hoc vidit
Rasis eē meli⁹ q̄ egrū morti dimittē sine ipsa. Sic etiaz
ualet in sinocho si fiat an̄ q̄rtū diē:qm̄ febris minuit z ac
cidētia. Sz in h̄ dz aliqd de sanguine plus dimitti in cor
pore. ad regimētū tn̄ vtutis ut calori nāli sit pabulū: qui
mēbra corpusq̄ a calore nō nāli defendit:z h̄ multuz bn̄
ɔsiderat Aui. ¶ In pleuresi si debita fiat flōmia cū mor
bus aufert z accn̄tia:qḋ q̄dē ut dicit. G. est optima medi
cina. ¶ Ualet ēt in oi apate calorā in mēbris exteriori/
bus q̄ in mēbris iteriorib⁹ exn̄ti. ¶ Ualet etiā in sgnā/
tia sanguinea:imo est nec̄ia. ¶ Ualet etiā in spasmo ex
repletione:ita q̄ ibi sine medicina dz fieri:maxime si vul
neris uel apatis cā fiat. Gn̄aliter adeo ualet in oi morbo
sanguineo:q̄ sine ipsa vix potest cura fieri aut nunq̄.

¶ Tertio scias q̄ q̄uis uene que bifurcant a uena ramo
sa:que de gibbo uenit epatis multiplr diuidunt:z diuer
sarū uenaꝝ iuuamēta ab aliq̄b⁹ ualde pticulariter nume
rant:amās breuitatē:nō ponā h̄ nisi uenarū aptionē que
sunt in usu:z spālia iuuamēta earuz sunt brachij utriusq̄
tres i locis:que de ɔsuetudie minuunt. ¶ Prima cepha
lica que in duob⁹ minuit locis ꝓpe cubiti plicaturā ali/
q̄tulū sup̄ ubi nec̄iū est brachiū supra ligare:z aliq̄tulū
strigere:donec appeat:z opz te large illā icidere: qm̄ ei⁹
stricta icisio facit utplīmū apa. Et opz te cauere ne lacer/
tū tāgas:cui ualde ꝓpinquū iacet. Itē flōmat iter policē
z idicē in ipa digitoꝝ ɔiūctiōe parū supra. Hec uena flō
mat pp passiōes capitis calas:z ēt colli z membroꝝ:que
sūt a furcula gule supi⁹. ¶ Basilica vo flōmat in pte ife/
riori brachij ubi iacet:silr apō cubiti plicaturā:z h̄ est sup̄
magnā arteriā:uel ualde iuxta iacet q̄ sūma cura ne tan
gas tibi cauere debes. Et flōmat inter minimū z anula/
rē cuiuslibet man⁹ supra craticulā. Cui⁹ flōmia ualet ad
oēs passiōes:que sūt a furcula pectoris iferi⁹: z ualet qn̄
fit per viā p̄seruatiōis ad egritudies capitales. ¶ Ex ista
basilica z sup̄dicta cephalica cōponit mediana: que silr
in pte domestica brachij ꝓpe plicaturā brachij apit:z tūc
ualde cauēdū est/ne tāgat aliqs duoꝝ neruoꝝ iter quos
iacet. Et ei⁹ minutio ualet cū totū corpus intēdis euacua
re. Ualet igit ad egritudines cordis z oium mēbroꝝ pe/
ctoraliū postq̄ fuerint ɔfirmate:qm̄ an̄ ɔfirmationē mi/
nutio basilice magis ualet. Etiā ad egritudines capitis i
cipiētes:que nōdū fuerint ɔfirmate:qm̄ post ɔfirmatio/
nē plus ualet de cephalica ut dictuz est. ¶ Minutio vo
ex uena policis ualet ad egritudies capitis:ut de cepha/
lica a qua uenit:sed min⁹ debilitat nec in ei⁹ flōmia cadit
error. ¶ Que vo est iter anularē z minimū ꝓcedens a
basilica flomat pp epatis egritudines ex manu dextra:
sed pp splenis egritudines ex sinistra. ¶ In capite flō
mat uena frōtis pp capitis egritudines:spāliter que sūt
in occipitio:z ēt post ɔfirmationē:z si fit an̄ qḋ ego iam p
baui. aufert enim aliq̄n frenesim:spāliter cuz iā in capite
tota mā ɔtinet. ¶ Et vidi mulierē que dolorē capitis fe
re itolerabilē sustinebat quā flōmaui de manu. etiā pur/
gaui z nihil ɔtulit:z erat in an̄riori pte capitis plus:z illa
uena multū plus solito appuit:iussi ipsaz uenā apiri z sbi
to est curata. Sz cū eā vis flōmare collū stringe:z sz lōgi
tudinē eā scinde. Hec ēt uena sumit aliq̄n in sūmo vtice
z valet ulcerib⁹ antiqs capitis ut saphati z tinee sāguiee
z maxie si caput ex egrediēti lauet sanguie. ¶ De uenis
timpoꝝ uene que sūt in utrisq̄ timporibus minuunt pp
emigraneā z egritudines oculoꝝ:imo habui iuuenez in
cura qui assuete emigranea de cāa uexabat:quē purga
ui pl'ries z flōmaui:q si palliabat z tn̄ nihilomin⁹ iterꝝ ue
xabat. Demū sibi arteriā icidi ptis dolētis:z cautericaui
ne solidaret ulteri⁹:z tē fuit curat⁹ ppetuo. ¶ Silr uene
que sūt post aures pustulis capitis z emigranee ɔferunt
cū flōmant. ¶ Incisio q̄z uenarū lingue ꝓdest sgnantie
apati amigdalarū z brachijs p̄cedēte minutiōe cephali/
ce z ocloꝝ reumati acuto z prurigini z pustulis nasi z sco
tomie que fit ex sanguine. aliq̄n flōmant uene guidegi
colli cū suffocatio ex sanguine timet multitudie:z aliq̄n
in q̄busdā leprosis. Uene que sūt in labijs iferiorib⁹ mi/
nuant pp alcola calidū in ore:z pp apata z egritudies ca
lidas gingiuarū. ¶ In pedib⁹ q̄dē mltiplr tres uene flō
mant de utroq̄ pede. vna sb genu curuatura:que ualet
ad egritudines mřicis:z ad ꝓuocādū menstrua:z ualde
fortiter euacuat totū corp⁹. ¶ Alia est inter calcaneuz z
cauillam in an̄riori pte:z dr saphena:que flōmat pp cās
mřicis in mulie z in viro pro apate testiculoꝝ p̄cedente
semp flōmia basilice ex opposito. ¶ De foris autez iacet
sciatica:que silr flōmat iter calcaneū z cauillā de foris ꝓ
pter sciaticā:z curat eā ac si eēt debitū ut supra dictuz est.
¶ Nota q̄ qn̄ intēdis in minutione p idē vuln⁹ iterare

qȯ aliqñ hēt locū:qñ.s.est te necessariū multū minuere ⁊ nō audes:tunc fiat vulneratio magis lata ne ꝯsolidet donec iterū mēbꝛū liges:⁊ cum digito locū ꝑcutias:⁊ facias iterū locū sanguinare. ¶ Itē ꝙ qñ vis mām per flōmiam ad oppositū ducere ꝙ tūc cū tertia pars sanguinis quātū exhē uolueris iā exiuit:ponas digitū sup vulnꝰ ut nihil exeat:postea egrū screare facias:postea dimitte sanguinē currē:sicq; ter facies aut q̄ter:q: ꝑ h̄ sanguis magis ad oppositū deriuat:⁊ vīrꝰ egri plurimū ꝯ̄uat. ¶ Itē nō ꝙ si eger in flōmia sincopiçari solet:fiat flōmia ipso iacēte supino.ualet ēt ut comedat añ bucellā panis assi ī vino positā granatoꝝ. ¶ Oēs uene debēt ꝓm mēbꝛi lōgitudinē vulnerari:lꝫ ꝯ̄riū ab aliqbꝰ hēat:saluo ꝙ si uene pedis eēnt ita graciles ꝙ ꝑ earū in lōgū vulnera sanguis nō curreret:tūc eēt necīū eas ꝓm latitudinē vulnerare. ¶ Uene capitis a collo.s.supiꝰ cū flōmari debent: opꝫ collū stringē donec appeāt ⁊ teneri strictū:donec sāguinis desiderata q̄ntitas hēat. ¶ Bꝛachioꝝ v̄o uene cū flōmari debēt:opꝫ bꝛachia sup̄ locū flōmie ꝑ.iiij.digitos cū ligatura stringē:neq; tm̄ stringat ut faciūt qdā:ꝙ ꝓp stricturā bꝛachij sensibilitas auferat. ¶ Uenas aūt manuū ⁊ pedū si vis flōmare:opꝫ in aquā ponē calidā:⁊ ꝑ horā calefacē:⁊ sup cauiculā tā manꝰ q̄ʒ pedis stringere ⁊ manū in aq̄ semꝑ tenē casa donec sang.q̄ntitas exhat.

¶ De iuuamento ficciarum ⁊ sanguisugarū.doctrine tertie.tractatus tertij. Cap.XVII.

Iccia ponit aliqñ sine icisiōe in uentris doloribꝰ ex uētositate cātis:uētositatē ꝯsumēs est optima medicina. ¶ Ponit ēt sup vias lapidis descēdētis ex renibꝰ:aliquātulū sb locis doloris:ut lapidē iferiꝰ attrahat:que q̄ntū lapis infra descēdit:tāto ficciā iferiꝰ trāsmuta/donec lapis ad ꝯcauitatē uesice ꝑueniat. ¶ Ponit sb mamillis ad restringēdū sāguinē tā de naribꝰ q̄ʒ de mrīce. ¶ Ponit in uētris regione ꝓp dislocationē mrīcis ex sue dislocatiōis opposito ut,si dislocet a dextris ponat a sinistris ⁊ ecōuerso. Si descēdit nimis:ponit sb ymbilico in directo. ¶ Ponit super aurē ad exhēdū granū uel lapidē q intrauit. ¶ Ponitur sup ani marginē:ut appeāt emoꝛroydes:que nimis ī ꝓfundo latebāt:⁊ in oibꝰ locis ubi magnā intēdimus facere attractionē. ¶ Ponit etiā utilissime supꝛa moꝛsum canis rabidi:⁊ cuiuslibet animalis uenenosi.

¶ Cū scarificatiōe ponit in casu ubi flōmiā timemꝰ:⁊ ꝓp debilitatē ⁊ ꝓꝓꝛietatē ut in pueris:qs post.iiij.annū scarificare possumꝰ:cū flōmia penitꝰ denegef:⁊ spāliter cuʒ sanguinē q est sb cute itēdimꝰ euāre:ut in qbusdā cutis īfectiōibꝰ. ¶ In spālibꝰ locis scarificat ut in loco q est ī fōtanella post caput iter duas ceruices ꝓ grauedie capitis ⁊ passiōibꝰ oculoꝝ sup duo coꝛnua retro ꝓ tinea pustulis ⁊ ulceribꝰ capitis sumēdo ꝓ maculis faciei ⁊ ulceribꝰ oris ⁊ labioꝝ ⁊ doloribꝰ dētiū. ¶ Dictū est ꝙ ficcia sub mēto posita ducit aliqñ tm̄ in facie ruborē:qȯ decet ne ulteriꝰ coꝛrigat. ¶ Ponit inter duas spatulas:⁊ ualet tremori coꝛdis ⁊ sincopi:que nimia fiūt sanguinis plenitudine. ¶ Que v̄o ponūt in natibꝰ ualēt ad dolorē lūboꝝ ⁊ spine. ¶ Que v̄o i poplitis plicatura ualet ad egritudies renū mrīcis ⁊ testiculoꝝ ⁊ oium mēbꝛoꝝ nutritiuoꝝ ex sāguine:sed multū coꝛpus euacuat:⁊ ualde debilitat.

Sanguisuge v̄o sanguinē plus q̄ʒ uētose attrahūt de ꝓfūdo:q̄ʒuis non sic flōmia trahāt. Et ponunt in locis ubi ponunt uentose. ¶ Harū qdā sūt male:qbꝰ nō est utēdū. Alie sūt bōe p̄ꝛe aliis eligēde. ¶ Male sūt nigre colorē hñtes mixtuʒ de diūsis coloribꝰ grossa hñtes capita:que de aqs putridis colligunt:que sup suis doꝛsibꝰ multā spumā hñt. ¶ Bone sunt que uētrē hñt rubeū/doꝛsuʒ glaucū/paucis regulis viridibꝰ mixtū:pua hñtes capita:subtiles sicut cauda muris:aqs bonis ubi sunt multe rane collecte:que ante q̄ʒ apponant/per vnū diē seruent:⁊ ꝑmittant multuʒ ieiunare.postea det aliqd sanguis agni ad comedēdum:⁊ postea cū aq̄ clara lauent:⁊ cū apponē uolueris/locꝰ foꝛtiter fricet ut rubeat. Deinde ficca ficcia apponat ut ibi sanguinē attrahat.postea locꝰ cū sanguie vngat:⁊ sāguisuga applicet:qm̄ adherebit. ¶ Cū aūt illā vis auferre: īsufflet sup eā baurach:uel cinis factꝰ de papyro:de spongia/uel de pāno. Et cū ceciderint/iterū appone ficciā ut totū de loco attrahat qȯ remāsit. ¶ Sāguisuge nāq; sic apposite ualēt saphati ⁊ oibꝰ pustulis cutis ⁊ īfectionibꝰ ⁊ oibus egritudinibꝰ que fiūt ex sanguine coꝛrupto.

¶ De iuuamētis cauterij.doc.3e.trac.3ii. Cap.XVIII.

Auteriū dꝛ duobꝰ modis.large:⁊ stricte. ¶ Large dicit cauteriū ois coctura que fit in coꝛpe humano: siue fiat a re actuali ut ferro:uel auro:uel alio metallo:uel aq̄:uel oleo calis:uel medicia caustica cōburēte:siue sit simplex ut cātarides/alliū/coꝛtices viticelle/tapsia/apium/risus/pes milui/vitreolū/calx/arsenicū sublimatū:⁊ multa alia simplicia ⁊ cōposita ex his facta:quoꝝ hēbis copiā in antidotario. ¶ Stricte dicit cauteriū qȯ fit a ferro solū uel auro/argēto/uel aq̄/oleo/ꝓpter cocturā artificialr calefactis. ¶ Cauteriū v̄o qȯ fit cū medicinis causticis qȯ habet potētiā cōburēdi dicit cauteriū potētiale:qm̄ calidū nō est actu:neq; cōburit:nisi ꝑus caloꝛ qui est in ipso cōposito a calore suppositi coꝛpis moueat. ¶ Aliud cauteriū dicit actuale:eo ꝙ ipm cōburit absq; eo ꝙ in ipso caloꝛ suppositi coꝛpis opet. De hoc actuali cauterio dicit Aui.ꝙ est medicamē ualde nobile ꝓhibēs ne mā spgat per mēbꝛū/⁊ ad ꝯfoꝛtādū mēbꝛū:cuius cōplonē uolumꝰ rectificare:⁊ ad resoluēdū mās coꝛruptas in mēbꝛo ꝯtētas:⁊ ad restringēdū fluxū sanguinis. ¶ Per hanc descriptionē ⁊ auctoritatē colligit/ꝙ cauteriū est vnum de magnis opibus ⁊ nobilibꝰ cyrurgie. Rō quoq; dictat:⁊ expimētū lōgis iā tpibus appꝛobaui. Sed qm̄ phisici sic dictū est alibi:dimittūt oino instrm cyrurgicū:ita ꝙ raro cyrurgicus rōnabilis inuenit:⁊ laici opantes cauterio dꝛiam inter actuale ⁊ potētiale cauteriū non discernunt. Et qm̄ pticularia ꝯueniētia:qñ.s.⁊ quō:⁊ ubi:⁊ in qbus debeat fieri nō cognoscūt:ab aliqbus itaq; rephendit:ꝙ q̄si oino discessit ab usu. ¶ Et q: qdā faciētes cauterium in nō mūdo coꝛpe:sed multis repleto coꝛruptis humoribus/viderūt coꝛpus per illud nō mūdificari:nec eius dispōnē meliorari:imo viderūt crus ubi fuit factū cauterium apari ⁊ iflari:⁊ aliqñ cācrū ꝓp humoꝝ coꝛruptorum īfluētiā gñari:q̄re talr sunt terrefacti/ꝙ nunq̄ʒ fuerūt ausi facē plus alibi:q̄ʒuis ꝯtulisset plimū si fecissēt. ¶ Alij v̄o medicamē causticū ut cātarides/que sunt mltuʒ apȯ quosdā in usu:in qbusdā siccis coꝛpibus ⁊ calidis posuerūt:de cuius appōne nocumētū manifestū ꝓpēdunt:q̄re iudicāt nō eē bonū:ꝙ ulterius poneret:qui oēs si sciam haberēt cauterij:⁊ oia pticularia cauterio ptinētia pticulariter ⁊ subtilr indagarēt:sicut dicit Aui.firmiter iuenirēt. ¶ Scias ergo ꝙ cauteriū est sup oia medicamia cōsumptiuū:dūmō ponat ubi virtꝰ eius possit ꝯsumēdam mām supare. Nā sicut vides de igne/qui cūcta ꝯsumit/q vincē pōt:si tñ ponat paucus in multis lignis viridibus aliqñ fumū in illis mouet lignis:⁊ aquaʒ inde extrahit: nec illā pōt ꝯsumere sed extinguit:ita ꝙ est cā suiipsius extinctionis.per eādē viā dicit:⁊ uerū est:ꝙ sol in estate minus nocet his qui sub eo iacēt dū capita caueant q̄ʒ in hyeme:eo ꝙ in estate ꝙ dissoluit cōplete:⁊ desiccat:iō multū ualet in ydropisi ut dictū est. In hyeme v̄o dissoluit:nec mām pōt ꝯsumere que mouet: que cum remanet in coꝛpe facit febꝛes/oppilationē/apostemata/catarrum/⁊ laxitudinem:⁊ alia multa mala. ¶ Per hanc descriptionem Auic. De cauterio fuit apud antiquos dubium:utrū ualeret ad rectificādum quālibet cōplonem ⁊ ad ꝯsumēdum quālibet mām:⁊ videbat ꝙ nō:qm̄ ois cura sit per ꝯtrariū:⁊ ignis sit ultime calidus:videtur ꝙ

in cõplone calїa ꝛ sic.tã simplici ꝗ̃ cõposita nõ ꝯferat:im mo malitiã debeat plus augm̃tare:qm̃ ut dicit.G.Calm additũ calido facit ip̃z furere ꝛ augmẽtari. ℭ Ad rẽ istã ꝓbãdã utꝝ ꝯferat uel nõ:multa pro ꝛ ꝯtra ꝯcurrũt fortia argumẽta:q̃b9 ꝑtin9 breuitatẽ amãtes:ꝛ ad purã descendẽtes ṽitatẽ.Dicim9 ꝙ cauteriũ actuale ualet ut dic̃ Aui. ad ꝯfortãdũ mẽbrũ:cui9 cõplonẽ uolum9 rectificare sic ꝙ cõplo illa ꝑ aliquã ꝑñtẽ mãm terminat̃ in malas dispões alias.Si mã illa fuerit calїa ꝛ sic.tñ ꝑ remotionẽ illi9 mãe cõplo rectificat̃:qm̃ remota cã remouet̃ effect9. Et actuale cauteriũ illã desiccat mãm ꝛ ꝯsumit.ꝛ h̃ est cura ꝑ ꝯ̃riũ ꝑ viã remotiõis cãe:sic ꝑ scamoneã remouemus tertianã purgãdo colerã:nõ q: scamonea sit frida:ſ3 qm̃ h̃et ꝓꝑetatẽ purgãdi colerã:que tertianã tenebat in esse. Et cũ turbit curam9 febrẽ fl̃aticã:nõ q: turbit sit frigidũ: ſ3 ſi ca.ꝛ sic.mã simplex uł cõposita mẽbrũ uł corp9 aliqḋ aggñaret:nõ ualeret tũc cauteriũ:ſ3 in aliĳs cõplonib9 frigidis ꝛ hu.simplici ꝛ cõposita:nõ dubiũ est ꝙ illã rectificat ut ꝯ̃riũ ꝛ ei ꝓꝑa medicina.Et si fuerit ibi mã frida ꝛ hu.ꝯsumit eã:dũmõ tãta nõ sit/ꝙ ṽt9 cauterĳ ſb illi9 multitudine mãe suffocetur. ℭ De dr̃ia ṽo utriusq3 cauterĳ actualis.s.ꝛ potẽtial̃.scias ꝙ actuale ꝑꝑ bonitatẽ sue simplicitatis:ꝛ ꝑꝑ breuitatẽ sue oꝑatiõis est nobili9 ꝛ eligibili9.Nã tu scis ꝙ q̃uis aq̃ sit oi cõmixto corpe fridior:tñ plus corp9 ledit̃ a multis cõpositis ꝗ̃ ab aq̃: sic ab opio/ mãdragora/ꝛ aliĳs ita fridis.Ignis itaq3 ꝑꝑ ei9 simplicitatẽ nobilr̃ oꝑat̃.Iterũ qm̃ actu ꝛ nã calidũ icõtinẽti suũ ꝑficit op9:ꝛ ubi nõ iuenit mãm in q̃ agat/cito cõsumit̃:ꝛ cũ iuenit nullã h̃ns ꝯ̃rietatẽ nisi mãm vnã solã fac̃ oꝑationẽ.s.ꝯsumẽ.Medicina ṽo caustica/ut cantarides qm̃ corp9 est cõpositũ ꝛ actu frigidũ plus a nr̃o calore ꝑtit̃ in corp9 agit:ꝛ in illa pugna que est iter medicamina ꝛ mẽbrũ est cois ꝯ̃rietas.In q̃ qdẽ pugna tã corp9 ꝗ̃ mẽbrum debilitat̃.Itẽ ignis dolorẽ nõ iferi nisi in ipsa ipõne:uel ualde modicũ ultra:nec ꝑꝑ ei9 simplicitatẽ/ꝛ citã ei9 actionẽ ledit/nisi mẽbrũ tactu.Sꝫ medicia caustica ledit nõ solũ mẽbrũ lesuꝫ:ſ3 ẽt ea que a lõge sũt:ꝑpterea ꝙ in lõgo tpe oꝑat̃:ꝛ q̃tũ ei9 durat oꝑatio:tãtũ durãt dolores:ꝑpterea in materĳs calїs ꝛ siccis nullo mõ ꝯfert:q: mãm ẽt si ꝯsumeret ꝑꝑ ei9 icõueniẽtiã ꝛ lõgã oꝑationis morã cõplonẽ mẽbri augmẽtaret.Sed ꝯfiteor ꝙ si corp9 est bñ robustũ ꝛ forte mã frida ꝛ humida teneret aliqḋ mẽbrũ in mala dispõne:q: tũc cauteriũ cũ medicina ꝯferret illã mãm desiccãdo. ℭ Multi q̃3 peccãt aliqñ in portando cauteriũ:qḋ portãt ꝑ annũ:aliĳ plus:aliĳ toto tpe:ꝛ h̃ est malũ.Nã cauteriũ ualet ut cauteriũ:nisi tãtũ q̃tũ durat in eo ṽt9 ignea:ꝛ h̃ duob9 uel trib9 mẽsib9 ad plus:ſ3 facit cauteriçato loco violẽtiã cũ pala fac̃ in loco dolorẽ:ꝛ nõ solũ mãli:uerũ ẽt boni currũt hũores:mẽbrũq3 ꝯ̃bilitat̃: ꝛ sic ꝯsueuãt malos ꝛ corruptos hũores solũ attrahẽ:nũc attrahit nobiliores:ita ꝙ aliqñ meliores.Sꝫ tu nõ facias cauteriçato violẽtiã loco spãtr ultra terminuꝫ:i q̃ credis ṽtutẽ ignis eẽ ꝯsũptã. ℭ Itẽ nũq3 facies cauteriũ i corpe pleno:siue plenitudo sit bonoꝝ hũoꝝ ubi plus noceret: siue fuerit corruptoꝝ.In corpe tñ bonis hũorib9 repleto nõ ꝯuenit:qm̃ hec plenitudo est ut ꝑl̃imũ sanguies:q̃ sola flẽmia curat̃.Sic igit̃ facies:patiẽtẽ malã cõplonẽ fridã simplicẽ uł cõpositã cũ hũiditate lõgo tpe:q̃ nõ corrigit̃ ꝑ alia remedia mãlia cauteriça cũ ferro calїo si fuerit mala cõplo illa sup̃ totũ corp9 i fõtanella ſb genu cũ cauterio pũctuali:si fuerit in vno solo mẽbro in fõtanella illi mẽbro supposita. ℭ Si mala dispõ corpis uł mẽbri ẽ cũ mã ꝑus cũ medicina laxatiua illã euã:ꝛ cõplonẽ acq̃sitã mãe rectifica.Qḋ si plene facẽ non poteris:cauteriça ſp̃ h̃ndo i mẽte ꝙ nõ cauteriçes cũ medicia potẽtiali:nisi in forti ꝛ robusto:ꝛ in mã frida ꝛ hu. Et q̃uis ut dcm̃ ẽ cauteriũ cũ igne sit meli9:ſ3 in aliĳs cãib9 ut i cõplone sola frigi.ꝛ hu.sine mã:ꝛ in cõplone ca.ꝛ hu.calїa ꝛ sic.cũ mã ſp̃ fac cauteriuꝫ actuale:neq3 cogas illũ ultra tres mẽses ad plus vigilare:ſ3 dimitte illũ sanari:dũmõ ad sanãdũ nullã facias medicinã. ℭ Si ṽo i trib9 mẽsib9 nõ vi: tibi corpus bñ mũdũ ꝛ rectificatũ uł mẽbrũ:ꝛ tñ cauteriũ ꝯtulit: tũc locũ iteꝝ calїo ure ferro:uł fac alibi cauteriuꝫ ut i alio crure.ṽ.g.Si cauteriũ mẽbrũ i q̊ fuit nimiũ aggrauauit. His oib9 cõpẽsatis potes uti secure cauterio:ꝛ erit tibi tẽ ut dic̃ Auic.ad rectificãdũ cõplonẽ mẽbri nobilis medicina:defẽdit ẽt corruptionẽ ãbulare.Nã si mẽbrũ iuenis in viã corruptõis:ut cũ herisipila mãducatiua uel herpe stiomeno uł formica ãbulatiua:uł ut breui9 dicã cũ ulneris dispõne cuiuslibet corrosiui:ꝛ cauteriũ sapiẽter scis iter sanũ ꝛ corruptũ ponẽ locũ:cauteriũ corruptõeꝫ itẽdẽ nõ ꝑmittit.remouet ẽt corruptionẽ nobilr̃.Naꝫ ubicũq3 sit corruptio nõ est nobilior medicia:ꝗ̃ illã totã cũ ferro tãgẽ calїo:qḋ Ras teste oia cõplet:sic est supi9 declaratũ. ℭ Strigit ẽt fluxũ sang.qm̃ si sang.ex magna uena uel arteria fluit:ꝛ alia nõ ꝯferrẽt medicaia ꝯstrictiua:fortiter ignias cauteriũ:qḋ sine tactu pellis exterioris uel aliq̊ꝝ mẽbroꝝ sensibiliũ possit accedẽ ad uenã uł arteriã icisaꝫ ꝛ illḋ fortiter imꝑme grossaꝫ faciẽs crustã.Restrigit optime sang.q̃ fluebat.Uera est g̃ Aui.discretio:siq̃s sciuerit cauterio cũ suis ꝯsideratõib9 oꝑari. ℭ Et qm̃ ꝑut nr̃a ipοrtat impitia:de cauterio q̃sdã satis reglas dixim9 gñales.Nũc ad pticularia cauteria ꝑut diũsis cõpetit locis ꝛ morbis breuiter descẽdam9. ℭ Scias g̃ ꝙ cauteria fiũt ꝑl̃ima in diũsis ꝑtib9 corpis.ꝛ ſm diũsitatẽ locoꝝ diuerse forme ꝯueniũt istroꝝ:ꝛ modus uari9 imꝑmẽdi. ℭ Forme ṽo cauterioꝝ q̃q3 ſm Albucasim ualde mltiplicent̃ ꝯseq̃nter bonũ eẽt illos oẽs repetẽ:tñ q: liber iste breuitatẽ diligit:ꝑut põt reducã oẽs cauterĳ formas ad.x.q̃s hic vidẽ poteris depictas ꝛ signatas. ℭ Primuꝫ qḋ est magis cõe ꝛ magis in usu dr̃ anodulũ seu pũctuale:ꝛ est istr̃m qḋ ponit̃ ꝑ vnũ foramẽ qḋ est in alio ferro plano qḋ nõ calefit:ꝛ est ita factũ:ꝙ ferrũ fridũ nõ ꝑmittit calїꝫ ultra itrare:nisi ſm ꝙ medici placeat uolũtati.Ferrũ enĩ qḋ calefit h̃et vnũ additam̃tũ ꝑuũ ad uolũtatẽ medici sic.

Ferrũ planũ in quo itrat illuḋ additamẽtũ/ꝛ fridũ ponit̃ sup̃ locũ cauteriçãdũ:ꝛ est sic fcm̃.

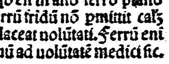

Additamẽtũ est calїm donec albescat ꝛ ꝓĳciat scintillas:ꝛ imprimit̃ in foramine istr̃i lati sup̃

mẽbꝝ:ꝛ fac̃ ibi uesicã:q̃ remota remanet ibi ulc9. ℭ Iste ṽo dꝫ eẽ modus.Facto cauterio ponit̃ ibi assũgia antiq̃ uel butyrũ:uel assũgia pistata cũ foliĳs cauliũ/qḋ est meli9 donec crusta cadat quã calidũ facit ferrũ:postea ponitur in ulcẽ pillїa ꝑua facta de pãno lineo ꝛ rotunda satis dura que vngit̃ in sagimine uel oleo.Sup̃ pillїam ponitur foliũ caulis rub.uel vitis uel hedẽ arboree:qḋ aliĳs ẽ meli9:ꝛ q̃tũ placet dimitte oꝑari. ℭ 2[m] cauteriũ rotundũ:ꝛ h̃ nõ h̃et additamẽtũ ita lõgũ:qḋ est nec̃iũ/qñ solã cutẽ vis tãgẽ:timẽs ne neruũ tãgas.Et h̃e3 locũ cũ mẽbꝝ neruosũ vis cauteriçare:ꝛ ẽ sic fcꝫ ut possit a duob9 cauteriçare capitib9:ſm ꝙ magnã uel ꝑuã desideras cocturã.

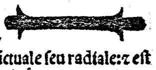

ℭ 3[m] cauteriũ est pũctuale seu radiale:ꝛ est necessariũ ubi ualde stricte uolueris facere cauteriuꝫ ut in pilis:ꝛ sic est factum.

ℭ 4[m] cauteriũ est ualde cõe: ꝛ dicit̃ cultellare:ꝛ est necessariũ cũ lõgã vis facẽ cocturã/ut per trãsuersum capitis : ꝛ quando vis ulcera rotunda cruris ad formam reducere longam:ꝛ est sic factum.

ℭ 5[m] uocat̃ subtile:ꝛ hoc est necessariũ ad coquendũ fistulas ꝓfũdũ oculi ꝛ malã carnẽ exñtẽ i naso:ꝛ ponit̃ ꝑ vnã canulã fcãꝫ ut audies:ꝛ ẽ sic fcꝫ

Hoc ſbtile calefit:ꝛ calefactuꝫ ponitur in canula sic.

Istud q̄ꝺ ſupat canulā cauteriçat ⁊ loca alia canula que frigida eſt a leſione ꝺefēdit.

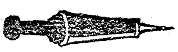

¶ 6^m ꝺi ꝺactilare: eo ꝙ eſt fcm̄ ad formā oſſis ꝺactiloꝝ: ⁊ cauteriçat̄ ide ancha: ⁊ eſt iſtuꝫ fcm̄ ſic vna tabula ad formā iūcture āche magne: ⁊ hēt. v. eminētias: ſic oſſa ꝺactiloꝝ fcā: q̄ꝝ vna ē i medio: ꝺue ſupiꝰ: vna iferiꝰ: vna ab utraqꝫ parte ſiue latere ſic.

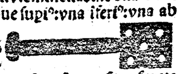

Ita q̄ñ caleſit iſtuꝫ h̄: pōit̄ ſup āchā mediāte vna tabula ſuperiꝰ poſita fcā ſꝫ mēſurā. v. eminētiarū appoſita pforata ⁊ ꝙ tabl̄a iſta ſit frida ⁊ ē ſic fcā

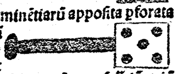

⁊ ſiāt i vna impſſiōe. v. cauteria ſup āchā: ita ꝙ ꝺuo ſint ex pte ſupiori iūcture ꝺuo a laterıbꝰ ⁊ vnū uere ſup ıpaꝫ iūcturā: ⁊ aliud in pte iferiori. ¶ 7^m v̄o cauteriū ꝺi triāgulare: p q̄ꝺ pñt fieri tria cauteria vno tactu: ⁊ habet ſil̄r locum in ancha: ⁊ eſt ſic factuꝫ.

¶ 8^m ꝺi acuale: eo ꝙ aliq̄ñ fit cū acu: ⁊ hēt locū ad cauteriçandum in palbebras: ꝺe q̄bus pili ſupflui ſunt euulſi: ⁊ eſt factum ſicut acus ſic.

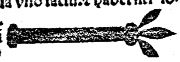

¶ 9^m cauteriuꝫ ꝺi linguale: ⁊ eſt factum ſicut vna lingua ſic:

⁊ hꝫ locū ad cauteriçādū carnē ſupfluā palpebraꝝ. ¶ 10^m cauteriū ualet ad ſectionē ⁊ fit cuꝫ tenaculis pforatis: in q̄ꝝ foraminibꝰ poſſit itrare inſtr̄m acutū hñs feneſtrā ut acus: ⁊ forma tenacule eſt ſic facta.

Et forma acus qui habet intrare per foramina tenacule eſt facta ſic.

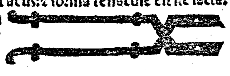

Et pellis apphēdē cū tenaculis fridis: ⁊ ubi

uolumꝰ ſectionē ponē iter tenacl̄as pellē illā ſtrigimꝰ: ⁊ ferrū calꝫ p tenacl̄arū foramia iniicimꝰ ⁊ pellē cōburimꝰ a tenacul̄ cōphēſā. Deide chordā lenē filoꝝ fcāꝫ i ſāguie tictā mittimꝰ i foramie: ⁊ chordā i ꝺuobꝰ capitibꝰ poſtea nectimꝰ ⁊ ꝺittimꝰ ꝺōec uolumꝰ ſigillare: h̄ ē mlt̄ū cōe cauteriū: ⁊ hꝫ locū i ore ſtōci ſup epar ⁊ ſplē ⁊ teſticl̄oꝝ burſā

Uiſis formis iſtroꝝ ⁊ eorū poſitis nomibꝰ ad q̄d ⁊ ubi ⁊ q̄ñ ꝺebeāt fieri ptic̄laria cauteria videamꝰ. ¶ In antiq̄ cephalea q̄ñ purgatiōes p medicīas laxatiuas: p gargariſmata ⁊ ſtrenutatiōes cliſteria ⁊ alios modos euādi: ⁊ p empl̄atiōes ⁊ iunctiōes ⁊ embrocationes nō remouēs ꝺolorē: ⁊ i epilēſia. ⁊ paliſi. tremore. ⁊ ſtupore: ⁊ i oi egritudie neruoſa p vitiū capitis ueniēte i antiq̄s ocl̄oꝝ ꝺoloribꝰ: ⁊ rubore i antiq̄s auriū ⁊ nariuꝫ egritudibꝰ. i antiq̄ tuſſi ⁊ fluxu uētris: que pp catarrū accidit a capite ueniētē ubi pfecte p̄ꝺcā remedia nō curāt. Fiat uſtura cū cauterio cultellari i capitis fontanella ubi poſita palme radice ſup naſi ſūmo maior ꝺigitꝰ terminabit: ubi raſo priꝰ capite cultellare cauteriū adeo ignitū ut pijciat ſintillas ⁊ albeſcat: ſꝫm trāſuerſuꝫ capitis ip̄riat: nō tñ tā fortiter nec tādiu ꝙ poſſit ide cerebrū iflāmari: ſed cito fiat ipreſſio: citoqꝫ ferrū cal̄m ſbleuet̄. ¶ Et poſtq̄ꝫ eſcara ſꝫ ꝺoctrinā tibi traditā ceciderit: ſi os ꝺetectū fuerit: bñ q̄dē. ſi nō: tūc itera cauteriū ſꝫ leuiꝰ: ꝺonec os ꝯſeq̄ris: ita tñ leuiter: ꝙ cerebrū iꝺe nullā ſentiat leſionē. Pone iterū aſſungiā cū caulibꝰ ꝺonec eſcara tota cadat: ⁊ os fuerit ſpoliatū ſiue ꝺenudatū. Nā tūc aliq̄ ps oſſis exfoliabit̄: ⁊ p v̄tutē ignis mā ſub craneo cōtēta euaporabit. Hoc nāqꝫ cauteriū teneat̄ aptū cū corpuſcul̄ ꝺuris: ꝺōec totū ꝯſeq̄ris effectū. Qꝫ ſi nō ualet añq̄ꝫ potētia ꝯſumat̄: ignē iteꝝ renouab: q̄ñ tuā ad finē facies uolūtatē. ¶ Cū h̄ cauterio celebrato curaui mlierē q̄. vij. ānis fuerat ſine uoce: nec ualuerūt mihi euones / vnctiōes / ul̄ alia remedia ad cure pfectiōeꝫ ꝺōec p̄ꝺcm̄ cauteriū fec̄ opꝰ. Nā añq̄ꝫ illō cauteriū clauderē: mlier hūit clarā uocē. pdiderat eni uocē ex āniq̄ catarro a capite ꝺſcēdēte. Curaui ēt pl̄es ab āniq̄ tuſſi: ⁊ lōgo fluxu uētris: q̄ꝝ cā fuit reuma. Eſt ēt bonū i āniq̄s p̄ꝺcis egritudibꝰ ſi caput plenū eē ſciueris: ut fiāt cauteria rotūda ſup vnūq̄ꝺqꝫ ꝺuoꝝ cornū capitis ¶ Fit ēt cauteriū cū cauterio rotūdo: ita ꝙ ſola cutis tāgat̄ ſupio: i fōtanella colli ſb̄ occipitio: ⁊ ēt ponit̄ ibi ſeto Et mlt̄ū ualet ad egritudies ocl̄oꝝ ⁊ capitis noiatas: q̄ꝫuis caput nō tātū euēt ſic pus. ¶ Fiūt ēt cauteria i collo iter ſpōdilē ⁊ ſpōdilē cutē ſupficial̄r tāgēdo q̄ñ ſpaſmum timemꝰ ex plenitudie uentēdū. Et mlt̄ū ualet in p̄ſuatione q̄ñ q̄s eſt i neruis ul̄ capite vulneratꝰ. Nā mā pp h̄ cōſumit̄ p quā neruoꝝ ianitio expectat̄. ¶ In fōtanella ſb̄ auribꝰ ſiūt cauteria rotūda pp ocl̄oꝝ egritudines ⁊ ꝺolores ꝺētiū: imo ſola cartilago q̄ i aure p trāſuerſū extēdit̄: cauteriçata ſolet ꝺolorē ꝺētiū remouē. ¶ Supflua caro q̄ ē i palpebris cū cauterio linguali cauteriçata ſucceſſiue ſup palpebre groſſitiē cauteriuꝫ apponēdo: ita tñ ne nālē tāgat ſbāꝫ palpebrarū curat̄: ⁊ cū cauterio pūctuali ſucceſſiue tāget̄ caro ſupflua / q̄ i angulo naſcit̄ oculi: ꝺonec totū ſupfluū auferat̄: ⁊ cū actuali cauterio locꝰ pūgit̄: ubi pili palpebrarū ſūt euulſi. ¶ Caro ſupflua q̄ in naſo ꝯſurgit: cauterio remouet̄ acuto ſiue pūctuali carnē illā ſucceſſiue tāgēdo / ꝺonec tota ſupfluitas ſit remota. Qñ v̄o ē caro ꝓpe ualde ſup naſi carūculas iuiſcata: opꝫ cauterio uti ſb̄tili p canulā: ut radicē ſupflue carnis cū ferro tāgas: ut p canulā pietes naſi nō ledant̄. ¶ Fit ēt cauteriuꝫ rotūdū ſb̄ mēto: q̄ꝺ parū iprimit̄ pp iſectiōes cutis faciet ut ſaphati ⁊ puſtulas: ⁊ pp egritudies oris ⁊ ꝺētium. ¶ Fiūt q̄ꝫ ꝺuo cauteria i vno q̄ꝫ brachio humeri ex pte exteriori ſup adiutoriū i fōtanella ſb̄ magno muſcl̄o cuꝫ cauterio ad nodulū: ⁊ ualet mlt̄ū ad egritudies q̄ ſūt i poſteriori pte cerebri: ut litargie āniq̄ue: ꝺifficultati motꝰ colli. miro eni mō mūdificat neruos colli. Aliō fit iteriꝰ i fōtanella ſb̄ magno muſculo ſil̄r ad nodulū: ⁊ ualet ad egritudies cerebri añriores: ut ſcotomiā: v̄tiginē: aquā ꝺſcēdētē ad oculū: ꝺebilitatē viſus: ⁊ ad oēs egritudines mā les oculoꝝ. ¶ Fiūt ēt cauteria cultellaria ſupficialia iter ꝺigitū ⁊ ꝺigitū i ciragra. ¶ Fiūt cauteria in pectore cuꝫ cauterio rotūdo: ⁊ parū iprimit̄ pp aſma. ¶ Aliq̄ñ ponitur ſeto ſup oia oſſa pectoris apꝺ radicē ſupioris furcule pp ꝺiſſuriā. ¶ Itē i pectore ſiūt aliq̄ñ cultellaria cauteria iter coſtā ⁊ coſtā pp empima. ¶ Fiūt cauteria pūctualia i ſpina pp gibboſitatē: ⁊ pp ꝺolores āniq̄s. ¶ Itē fiunt cauteria cū iſtro rotūdo ſup ſtōci regionē. ¶ Aliq̄ñ ponit̄ ſup os ſtōci ſeto pp ſtōci lōgā ꝺebilitatē. ¶ Et fiunt cauteria ſb̄ vmbilico ⁊ ſup epar pp colicā: pp egritudies epis ⁊ ſplenis: ⁊ pp ydropiſim. Et ſiūt oia iſta cauteria iſtoꝝ locoꝝ meliꝰ cū ſetone. ¶ Fiūt ēt ꝺuo cauteria in ꝺuabꝰ āchis pp ꝺolorē ācharū / ſic ſupiꝰ ē ꝺeclaratū. ¶ Fiunt ꝺuo cauteria cū cauteria rotūdo: q̄ꝺ parū iprimit̄ ſb̄ ꝺuobꝰ poplitibꝰ pp ꝺolorē genuū teſticuloruꝫ ⁊ mr̄icis. ¶ Fiūt ꝺuo cauteria i ꝺuobꝰ fōtibꝰ ſb̄ genu cū cauterio ad anodulū: q̄ ualēt ad remouēdū ꝺebilitatē totiꝰ corpis: q̄ñ mlt̄ū oēs ptes ſupiores euacuāt: adeo ꝙ pl̄res vidi q aliq̄bꝰ plenis humoribꝰ faciebāt ibi cauteriū añ purgationē: vñ pp nimiā hūoꝝ ꝺefluētiā crura tumebāt: adeo ꝙ locꝰ cauteriçatꝰ corrūpebat̄: ⁊ cācer ibi ſiebat: q ꝺifficile curabat̄. ¶ Sub pedis cauilla ⁊ ſup calcaneū fit cauteriū pp egritudies genitaliū tā i mlieribꝰ q̄ꝫ i viris: ⁊ inter ꝺigitū ⁊ ꝺigitū pp poꝺagrā ſic i mān ꝺiximꝰ ꝺe cyrurgia ¶ Et nō ꝙ ſi tu purgaſti aliq̄ꝺ corpꝰ pp aliquā antiquaꝫ egritudinē pl̄ies / ⁊ nō ꝯualuit: poſtea feciſti cauteriū ⁊ nō ꝯualuit: nec pp h̄ ꝺeſpes: ſꝫ ipꝫ bono ⁊ largo rege regimine: ſi oꝫ egritudinē augm̄tare. Poſtea ꝯfortato corpe reꝺies ad purgōnē: ⁊ ultie cauteriça: ⁊ cauterij ipe cibis bonos hūores gñantibꝰ egritudini ꝯrios ipm̄ rege ⁊ viril̄r age / ꝺonec tuū ꝯſeq̄ris ꝓpoſitū. Nā ſic faciēdo tu ꝺebes oēꝫ curare morbū. ¶ Sed q̄d multi faciūt: ꝺāt in antiq̄

morbo vnā medicinā: ꝛ ſi plus dāt ꝛ nō videaꝭ cōferre/ cadūt in laſſitudinē ꝛ dimittūt: ꝛ ſi plus dāt nō iponūt ſpatiū mittēdi: ſꝫ ꝯtinuāt/ donec egrū ad ꝑditionē ꝑducunt. ¶ G. vō dicit ꝙ magnꝰ pudor ē medico qñ nō ſcit egro ſuccurrere qñ morbꝰ diutiꝰ ꝓlōgaꝭ. i pacutis nō eſt ita pudor: qm̄ nā ibi cito deficit: que nō pōt morbi fortitudinez ſuſtinē. ¶ Fit ēt cauteriū ſup carnē corruptā donec ſucceſſiue corruptū totalr̄ auferaꝭ: ꝛ in h̄ caſu poſſumꝰ uti: ꝛ eſt ualde bonū oleo feruēti: qḋ ſup corruptionē ſpgamꝰ: ita tñ ꝙ loca ſana oleū nō attingat. Et hi modi auferēdi corruptionē ſūt nobiliores q̄ꝫ qñ auferꝭ cū cauterio uel cauſtica meᵃ. Et cū meᵃ cauſtica uolueris opari: ꝓcede ſm doctrinā que tibi dabiꝭ in antidotario huius libri.

¶ De cura cōbuſtionis ignis aque cal'e uel olei. doctrine tertie. tractatus tertij. Cap. XIX.

m

Embrū ab igne aq̄ uel oleo cōbuſtum vna duarum indiget intentionum. Una eſt in ꝑncipio anteq̄ꝫ locus combuſtus incipiat ueſicari: ꝛ tūc medicinis idiget multa frigiditate ꝑticipātibꝰ. Poſtq̄ꝫ āt locꝰ eſt ulceratꝰ: qm̄ tu a ꝑncipio nō fuiſti: aut qm̄ leſio fuit magna: qm̄ mēbrū ab ulceratiōe defēdē neqſti: tūc meᵃ idiges minꝰ frida ſꝫ plus ſic. cuiꝰ ſiccitas ſit ſtiptica nō corrodēs. ¶ Medicie ſimplices i ꝑmo caſu ualētes: ſūt acetū ꝛ oēs ſpēs luti ꝛ marmor tritꝰ oēs ſanda. ſola. aq̄ ro. aq̄ cucurbite. v̄ge pa. ꝛ ois aq̄. ꝛ herba frida. ¶ Cōpoᵐ bonū eſt vngᵐ fcm̄ de oľo ro. cū vitel. ouoꝝ. Itē lētes excorticate cū oleo ro. ꝛ vitel. ouoꝝ. Itē bolus ar. cū aceto: ꝛ h̄ oia ſupponanꭍ frida: ꝛ ſepiꝰ renouenꭍ: ne accñtalis calitas plus ad ueſicādū faciat q̄ꝫ friditas poſſit defēdē. ¶ Medicie vō que ualēt i caſu ſcdo: ſūt vngᵐ de cal. qḋ ſic fit. ℞. cal. vi. bñ cocte: q̄ fuit ḋ duro lapide: ꝛ abluas illā de aq̄ frida: dōec tota ſua acuitas auferaꭍ. poſtea cū oleo ro. ꝛ pauca cera fac vnguētū. ¶ Hoc ēt alr̄ fit ſꝫ Raſ. ℞. cal. ꝛ pone i aq̄ frida: ꝛ dimitte ꝑ magnā horā cal. reſidē. poſtea aquā abijce: ꝛ cal. ſolā dimitte: ꝛ cū oľo ro. diſtēpa ꝛ fac vngᵐ. ¶ Ungᵐ vō Raſ de ceruſa: qḋ poniꭍ i antido. qḋ ualet ad oia ulcera ca. ꝛ excoriationes ualēt ultime in hoc caſu. Ita per illō vnguētū excuſor ab alijs: ualet añ ueſicationē/ qm̄ prohibet: ꝛ ualet ꝯſolidādo poſtq̄ꝫ locus fuit ulceratus. ꝓpterea nō alias ponā ulterius medicinas.

¶ Prefatꝰ oium bonoꝝ deꝰ: cuiꝰ nomē ſit bñdictū in ſcl'a tertiū tractatū huiꝰ libri cōpleuit feliciter ſua pleniſſima charitate: ꝛ cuiꝰ ꝯfidētia q̄rtū audeo ichoare petēs ab eo iuuamē/ ut mihi peccatori ſubueniat: qui filiū vnicū pro peccatoꝝ iuuamine uoluit imolari. ¶ Incipit q̄rtus qui eſt de algebra: ꝛ cōtinet duas ſummas ſiue doctrinas.

¶ Doctrina ꝑma tractatus quarti cōtinet. vij. capl'a.

¶ De fracturis oſſium ſermo generalis. doctrine ꝑme. tractatus quarti. Cap. I.

Oſſa diuerſis modis frāguntur: ꝛ lꝫ Aui. in ſuo capl'o gñali ponat noia fracturarū: ꝛ ſit eiꝰ itētio in illo gñali capl'o de fracturis oibꝰ cōprehendē: nos de fracturis ſumꝰ ſic̄ poſſumꝰ expeditit: reducā oēs alios modos fracturaꝝ ad tres: ꝛ ſub illis oēs notare modos alios laborabo. ¶ Os aliqñ frāgiꭍ ex trāſuerſo eq̄liter: ita ꝙ in fractura nullū ab oſſe fruſtulū ſepaꭍ: ꝛ uocatur fractura eq̄lis. Aliqñ in frāgēdo os ꝯtūdiꭍ ꝛ molliꭍ: ꝛ idē fruſtū uel fruſta ſepanꭍ: ꝛ tūc fruſtalis dr̄: uel ab aliqbꝰ petialis. Aliqñ vō nō ex trāſuerſo: ſed in lōgū rūpiꭍ ſeu ſcindiꭍ: ꝛ tūc aptura diciꭍ uel ſciſſura. ¶ Iterū oſſa h̄ que frāgunꭍ aliqñ ſola ſūt/ ut in adiutorio ꝛ coxa: aliquādo ſociū hñt/ ut in brachio ꝛ in crure: in qbꝰ locis aliquādo frāgunꭍ ambo: aliqñ tm̄ vnū. ¶ Itē h̄ aliqñ frāgūtur ad iteriora mēbri: aliqñ ad exteriora: aliqñ cū vulnē uel carnis ꝯtuſione: aliqñ nō. ¶ Itē aliqñ cū apate ꝛ dolore: aliqñ ſine apate ꝛ dolore: que oia ſicut diuſificātur in diſpōnibꝰ: ſic ꝛ in earū curationibꝰ diuſificanꭍ. ¶ Gñalis regula in cura rupture oſſiū eſt talis itētio: ut q̄ꝫtū citius ꝛ firmius ꝛ pulchriꝰ pōt ad ſtatū: ꝛ ad figurā ꝑſtinam reducanꭍ. Scdm intētionē accñtia ipediūt aliqñ ſic̄ apa: dolor fortis/ ulcus/ fruſtulum pūgēs/ caro cōtuſa: que oia nos cogūt reductionē differre donec accñtia deleantur. Propter h̄ dixit Hyp. ꝙ nō rectificenꭍ fracture uel diſlocatiōes añ ſeptimū diē. Sed. G. vidit eē melius ut incōtinēti fiat: dūmō nullū ex ꝑdictis impediat.

Signa fracture oſſis ſi ſūt ſm latitudinē ſunt ſatis manifeſta ſenſui: nā via manifeſta videtur mēbri in aliqbꝰ plicatura ꝛ forma diuſa. ꝛ lꝫ forma nō diuſeꭍ in ꝑnº ut per viſum ſcire nō poſſis: per tactū manifeſte ſentiꭍ. Nā cū ſupra os fractū ſapiēter manū cōprimis tu ſentis oſſis diſiūctionē cū tactu: ꝛ audis ſonū crepitantis oſſis: cū facis cū manibꝰ ꝙ capita oſſis fracti ad iuicē ꝯfricenꭍ. ¶ Cū vō fractura eſt petialis ſeu fruſtalis: tūc ſentis cū ruptura petiā ſeu fruſtulū qḋ nō eſt in ordine: ſed carnē fractā ſtimulat circūdātē. ꝛ ſup locū fractū eger ſentit pūcturā: maxime ſi manū cōpreſſeris ſupra locuꝫ. ¶ Ruptura vō per lōgū magis eſt occulta tñ cognoſciꭍ eo ꝙ mēbrū ingroſſaꭍ in ꝓfundo: ꝛ ꝙ etiā ſentis oſſis inaturalē groſſitiē cum tactu: ꝛ cum eger cuꝫ mēbro laborem non ſuſtinet conſuetum.

Curatio. Cognito ḡ ꝙ os eſt fractū: ſi eſt ex tranſuerſo mēbri: ꝛ ſi nō ſit ibi petia ſiue fruſtulū qḋ debeat remoueri: ꝑtes oſſiū cōiunge ut recte ſe opponāt: ut ꝑſtinā formā mēbrū recipiat ꝛ figurā: ꝛ cuncta fac per ordinē que dicenꭍ in ꝑticularibꝰ cuiuſq̄ꝫ membri reſtaurationibꝰ huiꝰ tractatꝰ. ¶ Si vō eēt ibi fruſtulū carnē pūgēs ſegregatū ab alio: vide ſi ſe firmiter tenet ꝛ ſi ſic: conare illud cōprimē ſuo loco ꝛ cōduc ꝛ liga: ut illud fruſtulū oſſis cū ruptura alia ſolideꭍ. Nā hoc melius eſt q̄ꝫ fruſtulū ab alio remouē. ¶ Si vō adeo parū ſe teneret cū ſano/ ꝙ nō poſſet ulteriꝰ ſolidari: nec ēt ad locuꝫ vñ ſepatū fuerat pōt reduci: ſed carnē ſtimulat muſculoſam: ita ꝙ dolorē facit cōtinuū: qui cā eſt ꝙ loco ſupueniat apa: tūc eſt ibi necīu ſup locū carnē incidē: ꝛ fruſtulū pūgēs cū inſtr̄is cyrurgicis remouē: ꝛ demū os reducere: ꝛ mēbrū curaꭍ ſicut curanꭍ mēbra qbꝰ vulnera ſupueniūt cū fractura: ſicut in ꝑcedēti trac. ꝑmo ꝓprio capl'o ꝯtineꭍ. ¶ Qꝫ ſi cū fractura oſſis eēt magna carnis ꝯcuſſio: tūc nullo mō mēbrū liges donec illa concuſſio fuerit penitꝰ cōfirmata cū oleo ro. ꝛ puluē mirtilloꝝ ſm ꝙ ſuperiꝰ habuiſti. Nā ſi carnē cōcuſſam ſub ligatura dimitteres necīo corrūpereꭍ ꝛ putreſceret: ꝛ eēt cā cū qua corrūperet totū mēbrū. ¶ Itē ſi eēt ibi dolor fortis aut apoſtema: ꝑus debēt ſedari q̄ꝫ mēbrū fractū cū ligaturis ad fracturā ꝑtinētibꝰ ꝯſtringaꭍ. Immo ſi mēbrū fractū eēt mō debito ligatū: ꝛ fortis dolor: uel calidū apa ſupueniat: aut pruritꝰ itolerabilis: cogiꭍ medicus mēbrū ſoluē: ꝛ accñtibꝰ illis ſuccurrē mēbrūq̄ꝫ ſolutū dimittē/ donec accidētia ſint remota. Sedat igiꭍ medicus dolorē cū vnctione cū oleo roſ. calido poſtq̄ꝫ mēbrū ſoluis apa remoue ſm ꝙ ſuo capl'o eſt ſupius declaratū. ¶ Pruritum remoue mēbrum cum aqua calida: ubi parū ſalis fuerit embrocādo. ¶ Cum autem hec oia ceſſauerint accidētia ad mēbri redeas ligaturam.

Dieta. De dieta tā fractoꝝ q̄ꝫ diſlocatoꝝ qcquid dicāt alij: ſcias ꝙ in ꝑncipio eſt ei ſubtilis dieta neceſſaria: ut ſit ſemꝑ tua intētio cū dieta ꝛ alijs apa calidū ꝓhibere: qm̄ nō eſt res que tā cito apa calidū auferat q̄ꝫ vinū ꝛ carnes: que qdē ut dictū eſt a pluribus cōcedūtur. Sed trāſacto tpe curſus humoꝝ: ꝛ qñ eſt ab apate ſecurus: des ei bonas carnes ꝛ viſcoſas: ut pedes ꝛ uētres aialium ꝛ pultes de tritico ꝛ vinū rubeum: ut ligamētuꝫ poſſit fortius generari.

¶ De fractura oſſium faciei. doctrine ſecunde. tractatus quarti. Cap. II.

n **Nasus** aliqñ fragit᷑:ꝛ aliqñ cōp̄ꝛimit᷑ qbꝰ
si cito succurret᷑ restauratione͂ reci
piūt sanitatē.si aūt nō opoꝛtebit sic in ꝑpetuū re
manē.¶ Tu aūt sic facias mitte digitū sinistre manꝰ idi
cē uł mimū usqꝫ ad locū fracture ꝑ vnā ex naribꝰ ꝑ quā
magis possis accedē ad fracturā:ꝛ manuꝫ dextrā ex ꝑte
supiori cōpꝛime sup fracturā:ita ꝙ cum digito eleuato ꝛ
manu cōpꝛimēdo reducas os in locuꝫ suū:quo reducto
fac lichiniū vnū foꝛte:tale ꝙ possit itrare narē:ꝛ tā longū
ꝙ sup̄ fracturā attingat. Et illud lichiniū cū cera casa i q̄
parū sit de sbtili pl'uē masti.ꝛ san.dra.coopi faciēs ide sic
cādelā q̄ sic ꝑpata ponat᷑ in nasuꝫ.Sup̄ vͦo pone vnū de
ꝯsolidatis q̄ dicent᷑ in fine.Circa vͦo nō negligas defēsi
uū ponē:ꝛ nasuꝫ liga cū plumaceolis positis hincinde:ꝛ
ꝭm itra ꝛ sup̄:sic d: i 2ͦ trac.caͦ de vulneribꝰ faciei.Si vͦo
nō posses imittē digitū fac tētā de ligno ꝛ ipsam coopias
de pāno lineo uetusto:ꝛ vnge illā in oleo ro.ꝛ ponas illā
in nare loco digiti:ꝛ nasuꝫ cū ipsa ad supiora eleua:ꝛ cuꝫ
manu alia supius cōpꝛime:donec reducas os in loco ꝓ
pꝛio qd̄ fractū fuerat uel plicatū.¶ De dieta vͦo ꝛ de sō
mia uel uētositate clisteri uel suppositorio facias sicut ti
bi videbit᷑ expedire.¶ Retine semꝑ in mēte tua regu
las sepe superius repetitas.

Curatio mādibule fracte.Si vͦo frāgit᷑ mādibu
la:tūc si sinistra sit fracta appone digitū
idicē ꝛ ipudicū sinistre manꝰ i os:ꝛ sup̄ eleua os qd̄ ē ad
iteriora plicatū seu fractū:ꝛ cū manu dextra cōpꝛime su
pꝛa:ꝛ ita cū duabꝰ manibꝰ eq̄.Et si mādibula dextra fra
cta fuerit:ipone digitos dextre manꝰ in os.¶ Facta redu
ctiōe sic scis:qm̄ dētes lese mādibule ꝑiūt cū sanis dētibꝰ
ꝯiūgi:tūc liga cū foꝛti filo icerato dētes ꝑtis sane cū denti
bꝰ ꝑtis lese:sic fit sepe filū iter dētē ꝛ dētē multiplr̄ iuoluē
do.Postea pone sup̄ vnū de ꝯsolidatis ꝛ liga talr̄ ꝙ li
gatura tēdat ad ꝑtē posteriorē capitis.firmiter toꝛqueat᷑
ad collū ꝓpe caput:ꝛ redeat ad frōtē.postea retoꝛq̄at᷑ ad
lesam mādibulā:ita ꝙ vna ligature iuolutio semꝑ aliam
firmādo sustētet:donec mādibula ꝑ ligaturā sit bn̄ firma
ta.¶ Patiēs comedat cibū soꝛbilē ne sit ei necessarium
masticare.¶ Fractura vͦo in facie:quoniā ossa sunt ibi
mollia debet in diebus.xx.uel paucioribus restaurari.

¶ De fractura furcule pectoris siue gule.doctrine pꝛime.
quarti tractatus. Cap.III.

f **Furcula** gule que a qbusdā d: patena
ab alijs gule cathene aliqñ frā
git᷑:ꝛ cū neutra ꝑtiū fractarū deꝑmit᷑:cura est le
uis satis.Sꝫ cū ꝑs fracta ualde deꝑmit᷑ ita ꝙ caput ꝑtis
vnꝰ descēdit sb̄ capite ꝑtis alteriꝰ:tūc est reductio diffici
lis.¶ Cū aūt neutra ꝑs deꝑmit᷑ nō est tibi nec̄iū ꝓhabē
plumaceolū de stupa bn̄ factū:ꝛ madefactū in albumine
oui:qd̄ ponas sup̄ locū ꝛ locū firma cū ligatura:manūqꝫ
lateris illiꝰ ponas ad pecꝰ:ꝛ bꝛachiū ad collū liga:sb̄ titil
lico ponēs pillā pānoꝝ:ꝛ talr̄ firma bꝛachiū ꝙ humerus
nō possit ad ꝑtē furcule declinare:ꝛ sic obꝯuet᷑ donec fur
cula restauret᷑.¶ Si vͦo foret ad iteriora deꝑssa:tūc est
nec̄iū ut mister aliū bꝛachiū cū humero eleuet ꝛ extēdat
ꝛ foꝛtiter teneat:ꝛ aliꝰ ad ꝯ̄triū ceruicē trahat ꝛ caput:ꝛ me
dicꝰ cū manibꝰ locū trahat:ꝛ equet os in suo scemate.De
inde hēat petiā pāni in medicina cōsolidatiua itinctaꝫ:ꝛ
ex ea totā circūdet pꝛo posse rupturam:ꝛ ponat faldellas
stupeas cū ouo.deinde supꝛa ponas astellas in cruce po
sitas:ꝛ liget caute:manūqꝫ ꝛ bꝛachiū liget ad collū:ut su
pꝛa.sicqꝫ ligata seruet᷑ donec plenarie restauret᷑.

¶ De fractura spondilium ꝛ costarum.doctrine ꝑme.q̄r
ti tractatus. Cap.IIII.

s **Spondiles** ꝑꝑ eoꝝ ꝑuitatē ꝛ foꝛtitu
dinē nō frāgunt᷑:sꝫ ꝑꝑ ꝑ
cussionē foꝛtē ꝯterunt᷑:ꝛ ꝑꝑ eoꝝ trituram molesta
sequūt᷑ accn̄tia:maxie cū spōdilibꝰ accidit colli ꝑꝑ nuche
lesionē:ꝑ quā cerebꝛū cōpatit᷑ ut sciuisti.¶ Si ꝫ in casu
isto videris mala accn̄tia fuge.Sin aūt conare resistē ne
supueniat apa cū ifusiōe olī ro.calī:ꝛ suppōe terbē.laua
tā cū pauco mastice dōec locꝰ ubi fuit ꝑcussus sit firmatꝰ.

Costarū nūm audiuisti:sciuisti q̄ꝫ ꝙ.vij.ex.xij.ex
utroqꝫ latē sūt cōplete q̄ firmū a duobus
eoꝝ capitibꝰ hn̄t sitū.Alie vͦo.v.dimiute dicunt᷑:q̄ firmaꝫ
nō hn̄t coherētiā nisi retro:sꝫ añ motui uētris cedūt:q̄re si
costis maioribꝰ accidit ꝑcussio uł hō sup̄ rē durā foꝛtiter
sup costas ceciderit:frāgi poterūt ꝛ plicari.Sꝫ si sup falsas
costas ceciderit uł ꝑcussus fuerit:mēbꝛa iteriora sb̄ ipsis
cōtēta ledunt᷑ potius q̄ꝫ costis illis accidat ut frāgant᷑.

¶ Signa ꝑ q̄ costā ruptā cognosces sūt:ꝙ si manū posueris:
ꝛ leuiter palpaūis locū ruptū iuenies:ꝛ coste sonū audi
es crepitātis:egerqꝫ mutat āhelitū:ꝛ itꝰ i latē doł.sentiet
pūgitiuū:sꝫ h̄ ultia sig̃ plicature coste coicant᷑ ꝛ fracture.

¶ Coste fracte restauratio difficił ē:qm̄ utplimū cū frāgit᷑
ad iteriora ꝑs vna plicat᷑:quā ē difficile ad locū debituꝫ
eleuare.Nā q̄uis qdā i h̄ dixerit casu:ꝙ eger cibos co
medat ifłatiuos/ut ide gn̄ata uētositas costaꝫ ad supiora
redire cōpellat.¶ Et alij dixerūt apponēdo ibi uētosaꝫ
cuiꝰ attractiōe costa supiꝰ educat᷑:tn̄ plus timemꝰ nocum
tū qd̄ ꝑ hec oia pōt accidē:q̄ꝫ de ipsoꝝ iuuamie ꝯfidamꝰ
vnū nāqꝫ ipoꝝ.s.ꝑmū calꝫ gn̄at apa.2ᵐ ēt nō tm̄:sed plus
ēt huoꝝ ad locū attrahit q̄ꝫ opꝫ.¶ Tu autē sic facies.Si
eger plenꝰ ē fac ipꝫ de basilica minui alteriꝰ lateris postea
de eodē.Si vͦo nō ē plenꝰ suffic̄ de eodē.Deide vnā tua
rū manuū vnge visco/terbē.uł pice/ponesqꝫ sup costam
deꝑssam manū leuiter applicādo:manū vͦo aliā pone su
pꝛa ꝑtē nō deꝑssaꝫ:ꝛ ꝑme ifra:manū aūt aliā vnctā eleua
sbito:ꝛ tātū facies si potes ꝙ fracte coste capita ꝯiūgant᷑.
Et tūc egrū tussire iube:qm̄ sic meliꝰ reducet᷑.Si vͦo nō
timeres de coꝛpis plenitudie:potes ēt ponere uētosam.
¶ Costa reducta ponas coꝛpuscula de stupa sup costas
laterales:ꝛ liga binda lata:ita ꝙ binda ꝑ coꝛpuscula sup
lateralibꝰ costis posita sup costā lesam cadē nō ꝑmittat:
nec costā fractā possit ad ꝑtē aliquā denegari:ꝓbēs egro
dietā leuē:ut pultes de cādaruso/de amido/de tritico cū
penidijs:ꝛ vinū dulce tēperatū:ꝛ ꝓhibēs ipm ab ira/cla
more/ꝛ rebꝰ oibꝰ tussim faciētibꝰ.¶ Si vͦo dolores nō
cessarēt:eo ꝙ costā nō potes reducē:imo tussis augn̄ta
ret᷑:ꝛ pūgitiuꝰ doloꝛ ꝛ febꝛis accideret.facta iā flōmia tūc
opꝫ te sup̄ costā que dyafragma uł aliū deꝑmit pannicu
lū icidē cutē ꝛ carnē ꝛ illā costā detegere:ꝛ eā cuꝫ instr̄is
manualibꝰ ad supiora reducē ut cessent accn̄tia:ꝛ vulnꝰ
postea curare ad instar vulnerū alioꝝ.¶ Dieta tūc sit ut
dieta pleuretici donec febꝛis ꝛ accn̄tia sint remota.

¶ Da fractura adiutorij.doctrie ꝑme.trac.q̄rti. Cap.V.

a **Adiutoriū** sepe frāgit᷑ ex trāsuerso:q̄
qdeꝫ fractura q̄ꝫtos magi
erit ꝓpe iūcturā:tāto magis ē difficił ad curādū
Ponā ꝫ distincte modū cognoscēdi rupturā:ꝛ modū restau
rādi usqꝫ ad finē:ut sit tibi exēplū i ruptura bꝛachij crur
uꝫ ꝛ coxaꝝ:nisi ꝑꝑ ea ꝙ h̄ distincte dixero:bꝛeuiꝰ ꝑtrāsibo.

Sic ergo cognosces adiutorij fracturā:fac vnū mi
strū cū duabꝰ manibꝰ adiutoriū sumē
ꝓpe humerū qui talr̄ ipm teneat ne possit ad ꝑtē aliquaꝫ
declinare.Tu vͦo corā egro dispositꝰ cū duabꝰ tuis mani
bus adiutoriū ꝓpe cubitum apphēdas:ꝛ leuiter huc ꝛ il
luc moueas:donec sonū ossis audias:ꝛ cū tactu locū fra
cture cognoueris manifeste:ꝛ h̄ inq̄sitio locū hēt qñ neutra
ꝑtiū ossis fracti ad ꝑtē aliquā declinat:qm̄ qñ declinat vi
debis in loco adiutorij nō nālē eminētiā manifestam.

¶ Cognita ruptura semꝑ anteq̄ꝫ opus icipias oia ꝑpara ti
bi nec̄ia qbꝰ ad ligaturā te sciueris idigē.Fac ꝫ ꝑmo stu
pas planas eq̄les bn̄ solidas in aq̄ madefactas calida in
hyeme:ꝛ frigida in estate:quā de stupis exꝑmas:ꝛ ꝑpa
ra tibi oleū ro.ꝛ defensiuū de bolo:ꝛ bindas duas lōgas
q̄tuoꝛ digitoꝝ latitudine latas:ꝛ panniculos:qui possint
totū adiutoriū circūdare:choꝛdā quoqꝫ foꝛtē:que melioꝛ

erit si plana fuerit nõ rotũda z vgulas lignoꝝ siccorũ foꝛ
tiũ subtiles: z cãnulas sambuci uel alteri⁹ ligni pforatas
per q̃s ille vgule possint itrare: qb⁹ oib⁹ sic paratis ossa
reducas in suo scemate cũ manib⁹ q̃tũcũqȝ potes leuiter
opando: z petiã pãni uetusti madefactã in oleo ro. z ali/
q̃lr expssam sup cutẽ imediate ponas. Sup illã petiam
ponas aliã petiã grossioris pãni cuȝ empl'o ꝯsolidatiuo
qd̃ dicet in antidotario ad fracturaȝ: z iste due petie sint
adeo magne: ꝙ totã teneãt fracturã z vnũ palmũ ex trãs
uerso a q̃libet latẽ fracture. Sup illas pone faldellã vnã
stupeã bñ factã eq̃lẽ in oui albumie madefactaȝ: z h̓ oia
liga cũ binda q̃tuoꝛ digitis ampla z satis lõga: ut possis
inolutiões ibi plures facẽ sup locũ fracture magis strin
gẽdo ligaturã: z q̃to magis ligatura a loco fracto elõgat
paululũ relaxãdo. Et cũ acu sue vnãquãqȝ binde iuolu
tionẽ: ut pma z iferioꝛ iuolutio supiori z ultime sit cõiun
cta. Sup v̓o hãc ligaturã aliã ponas faldellã stupeã que
sit solũ madefacta in aq̃: z expssa nõ in alio medicamine
iuoluta. sup illã faldellã collocent astelle: sup astellas col
locent choꝛdule cũ cãnulis, que strigant mediocriter: z
vgule transeant per cãnulas ne ligatura ualeat relaxari.
¶ Nõ tñ ꝙ strictura que fit in isto loco z filli debet esse
medio mõ facta. nõ adeo ꝙ locus denigret. Sũt enim
aliq̃ qui adeo strigũt ꝙ motiuus spũs nec vitalis ad mẽ/
brũ trãsire põt. Et vidẽtes locũ iflatũ querentes ab egro
de doloribus: z ipsi credentes ꝙ strictura fuit ad bonuȝ
cũ doloꝛib⁹ nõ ꝯquerunt: sȝ sic dimitũt donec mẽbrũ to
tũ fuerit putrefactũ: z tũc ex mẽbri coꝛruptiõe vitalis isi/
cit spũs z icurrũt febrẽ aut spasmũ: de qb⁹ plurimi moꝛi/
unt. Qd̃ q̃cito videris mẽbrũ solue z ei succurre sicͭ ha/
buisti in cap⁹ gñali. ¶ Sup v̓o locũ fractũ v̓sus hũeruȝ
vnge cũ defensiuo de bolo: z si nullũ maluȝ supuenerit
accñs: ut doloꝛ itolerabilis: uel i sensibilitas: uel apa uel
prurit⁹ nõ soluas usqȝ ad decẽ dies in hyeme: z septeȝ in
estate. Tũc solue leuiter ne moueat mẽbrũ z locũ ꝯside
ra si est bñ. si sic iteꝝ religa in oib⁹ sicͭ pus. ¶ Cuȝ aũt bñ
ꝯsolidatũ fuerit stupas i bono vio cal'o suppone. Si v̓o
post pfectã ꝯsolidatiõnẽ circa locũ aliq̃ durities remane
ret illã remoue sȝ doctrinã quã hẽbis i antidota⁹ h⁹ libꝛi

Brachii ossa frãgunt aliq̃tiẽs ambo: aliq̃tiẽs tñ
vnũ. Cũ ambo frãgunt pei⁹ est q̃ȝ cum
vnũ. in oib⁹ z p oia reduc z liga: z cũcta obfua que i fra
ctura adiutoriȷ̃ dixim⁹ obfuãda. ¶ Si v̓o tñ vnũ frãgit
ex ossib⁹ nõ ẽ tibi nec̃iũ astellas apponẽ: qm̃ os sanũ liga
turã sustiet: ne os fractũ ligatũ possit ad ptẽ aliq̃ȝ d̓cliare.

Digitorũ ossa pp eoꝝ puitatẽ z foꝛtitudinẽ vix
frãgunt ꝙ si acciderit ea frãgi cũ liga
mib⁹ strictis z cũ astellis ꝯuenieũb⁹ reducant. ¶ Et sci/
as ꝙ digiti q̃uis sint pui idigẽt magno igenio z cautela

Dieta in oib⁹ fracturis hoꝝ locoꝝ fit a pn⁰ sbtilis: in
fine v̓o igrosset sicͭ in gñali cap⁹ iã sciuisti.

¶ De fractura ossis coxe uel pedis. doctrine pꝛime tracta/
tus quarti. Cap. VI.

c **Cum os** coxe rũpit uel aliq̃d os pedis
noiando pedẽ coxaȝ z isra. p/
cedas in oib⁹ z per oia sm ꝙ dictũ est: i adiuto/
rio brachiȷ̃: z in digitis i cap⁰ pcedẽti. hoc addito ꝙ post
ossis coxe: z ossiũ cruris reductionẽ, sp opȝ crus locari in
albiolo seu ꝯchella que sit ad moduȝ cruris foꝛmata: ita
ꝙ nõ possit ad ptẽ aliquã declinare. ¶ Nec̃iuȝ est ẽt ut
eger supin⁹ semp iaceat: donec os fuerit ꝯfirmatũ: z ẽ sũ/
mope cauẽdũ ne crus fractuȝ seu tybia remaneat altera
breuioꝛ: aut magis longa: sed semp debes ambas tybias
ad eandem longitudinem mensurare z mensuratas in
eandem longitudinem conseruare.

¶ De plicatura ossiũ in pueris. doc. p͛. trac. 4ⁱ. Cap. VII.

a **Accidit** a casu uel pcussiõe ꝙ q̃dã ossa te/
nera z subtilia: ut mãdibula z co
sta in aliqb⁹ pueris: ẽt ossa brachioꝝ z cruriũ si/
ne fractura plicari: ad que reducẽda. si maxilla fuerit ma
nuȝ seu digitos in os ponas pmẽs ad ex: sicut dixim⁹ in
fractura ossiũ faciei: manũ aliã termẽtina uel pice linitaȝ
suauiter ab ex̃ pme: z cit⁹ eleua. h̓ idẽ fac in costa. ¶ In
osse. v̓o cruris z brachiȷ̃ utaris ligatura cõpetẽti ponẽdo
astellã foꝛtẽ ex pte plicata recta: ita ꝙ cũ stricta fuerit uale
at ad rectificãdũ mẽbrũ illud sua grossitie attrahẽdo / mẽ
bro pus fomẽtato: cuȝ aq̃s decoctionis camo. malue / bis/
malue / fenug. seis lini. vnctio olei de lilio uel piguedis
anseris uel galline. Ualet etiã multuȝ siut multotiẽs est
pbatũ: ut ex pte plicata laminã ponas de eboꝛe seu osse
elefantis ac pecten: uł aliud tale: qm̃ ex v̓tute illi⁹ eboꝛis
os v̓sus ebur attrahit: z sic attractũ recipit pmã foꝛmã.

¶ Explicit summa pꝛima siue doctrina pꝛima tractatus q̃r
ti cum dei auxilio.

¶ Incipit 2ª que est de dislocationib⁹. ꝯtinẽs q̃nqȝ capl'a.

¶ De dislocatiõe sm̃o uł'is. doctrie scd̃e trac. q̃rti. Cap. I.

o **Scum** osse ꝯiũgit in coꝛpe huma/
no vno quatuoꝛ modoruȝ.
¶ Pꝛimo per viã isertionis dentalis: ita ꝙ
vnus dens ptis vnius intret uacuitatẽ inter
dentẽ z dentẽ partis alterius: sicut faciũt ali/
q̃ñ tabularũ ictores cum lignũ albũ z nigrũ inserunt: z
dentaliter ꝯiungũt: z ita ꝯiũgunt ossa capitis. ¶ Scd̃o
mõ per ifixionẽ ossis in osse: ut dentium in mandibulis.
¶ Tertio mõ per appodiationẽ seu aggregationẽ ossis
cũ osse ut ossa. 7. pectoris. ¶ Quarto mõ per ligationẽ
ossis cũ osse mediãte ligamẽto qd̃ est coꝛpus flexibile foꝛ
te isensibile qd̃ ab ossib⁹ egredit z illa ꝯiungit: cui⁹ ano/
thomiã z iuuamẽta supius audiuisti. Cõiunctio ista ulti/
ma ossis cum osse ppꝛie appellat iunctura: eo ꝙ est in ea
ossiũ diuersitas z sequestratio manifesta: z eo ꝙ per ip/
sam iũcturã bñ põt os moueri sine motu sociȷ̃ sui: qm̃ h̓
cõcedit flexibile ligamẽtũ. ¶ Circa hãc iũcturã ultimã
põt fieri dislocatio sola. circa v̓o alios coniunctionis mo
dos minime: sed põt ibi fieri aptio segregatio seu motio
Fit ẽt in iũctura quedã mẽbri toꝛsio que dr̃ dislocatio nõ
cõpleta. ¶ Loca ĝ in qbus põt fieri dislocatio sunt loc⁴
ubi ꝯiungit mãdibula iferioꝛ cũ supiori: locus ubi spon
dilis colli ossi ꝯiungit basillari: z loca omnia inter spon
dilẽ z spondilẽ: z sunt loca ubi spatule ꝯiungunt: cuȝ ad
iutorio z loca cubitoꝝ z loca rachetarũ oium manuum
seu cauillaꝝ: z loca que sunt in iuncturis digitoꝝ: que di
cunt nodi: z in vnoquoqȝ digito sunt tria: z loca in qbus
ossa coxaꝝ ꝯiũgunt cũ anchis: z loca genuũ: z loca rache
tarũ pedũ seu cauillaꝝ: z loca nodoꝝ digitoꝝ que sũt tria
in vnoq̊qȝ digito. in nullis aliȷ̃s locis põt dislocatio fieri
sed in aliqb⁹ locis põt fieri separatio uel euulsio. ¶ In cõ
ductura dislocationũ sunt q̃dã qui mẽbrũ dislocatuȝ po/
nũt in aq̃ cal'a: z illud diu fomentãt: postea reducũt. Et h̓
mõ nõ facias: qm̃ h̓ est cã rarificãdi mẽbrũ z debilitãdi:
z ipm disponẽdi ad receptionẽ supfluitatũ: z aliq̃ñ per h̓
pixis ossis: de qua fuit os euulsum: humorosa mã replet
que nõ pmittit firmã facẽ ꝯiũcturaȝ. ¶ Uerũ est ꝙ si uo
cat⁹ a pncipio nõ fuisti: sed mẽbrũ steterit dieb⁹ pluribus
dislocatũ: z p hoc loc⁹ indurat⁹ iũcture: ꝙ tũc bonũ ẽ mẽ/
brũ cũ aq̃ nõ solũ simplici cal'a que bona est: uerũ ẽt cum
aq̃ decoctiõis malue / bismalue / fenugreci / z siliũ fomẽta
re. z post fomentationẽ mẽbrũ reducẽ sicͭ debes. ¶ Sic
aũt mẽbrũ reducas. pparatis oib⁹ pmo que in fracturis
diximus pparari: mẽbrũ reducas dislocatũ sm doctrinã
que in vnaq̃qȝ iũctura tibi dabit in sequẽti: z ꝯductis pti
bus pone supꝛa cutẽ imediate pãnũ lineũ uetustũ in ol'o
ro. madefactũ: z suppone stupã in medicina cõsolidati/
ua madefactã i cura fracturaꝝ z dislocationũ dicẽda: z su
pꝛa pone faldellã in albumie oui madefactã. postea liga
firmiter sm ꝙ loco ꝯuenit. z tal'r mẽbrũ apta ꝙ nõ possit
ad ptẽ aliquã uacillare: itaqȝ tal'r stringas: ꝙ firma sit liga
tura: nec pp nimiã stricturã possit pꝛauũ accñs aduenire:

ſicut fuit in capº fracturarū ſupius recordatū. ¶ Si vº malū nō ſupueniat accñs uſqꝫ ad dies.x.nō ſoluas nec tua medicamina renouabis. Si vº accidēs ſupuenerit ſolue:ſicut ſupradicto capitulo eſt oſtenſum.

¶ De diſlocatiōe mādibule.doct.ſcđe trac.4ⁱ. Cap.II.

m **Andibula** ſupior nō mouet̄ i aliq̄ aiali ṗterq̄ȝ in cocodrillo:⁊ fuit utile ꝙ mādibula iferior moueret̄ tribus de cauſis. Una qm̄ leuior ⁊ habilior eſt ad motū. 2ª eſt qm̄ ſupior eſt ꝓpinqua plus mēbris nobilibꝰ que ꝑ eiꝰ motionē eēnt expoſita leſioni. 3ª qm̄ ſi mādibula ſuperior fuiſſet mobilis:nō eēt iter ipaȝ ⁊ oſſa capitis fortis ↄiunctio per cōmiſſuras ſupiꝰ cū oſſe ſupiori:a latē dextro ⁊ ſiniſtro cū oſſibꝰ petroſis ſeu mēdoſis que ab ipa ꝓcedūt.ex lateribꝰ capitis ad alaudā:⁊ eiꝰ iferior ṗs cōtinuat̄ cū radicibꝰ dentiuȝ qui ſunt in ea ifixi. ¶ Inferior vº ex duobꝰ cōpoſita oſſibꝰ ad inuicē in mēto ↄiūctis cū ipſa ſupiori mādibula mediātibus ligamētis ↄiūgit̄:que qdē ligamēta dura ⁊ flexibilia:ut dictuȝ eſt:cedūt officio lacertoꝝ mādibule:q̄ mouēt tribꝰ modis mādibulā. Nā alij deſcēdūt ab oſſibꝰ capitis:⁊ ↄiūgunt̄ cū qbuſdā partibus neruoꝝ ⁊ nuce:⁊ mādibulam claudūt. Alij ueniunt ab inferius:⁊ cum quibuſdaȝ neruis nuce cōmiſcentur ⁊ mādibulam aperiūt:alij ueniunt a lateribus ⁊ mouent mandibulam circulariter in maſticando.

Hec iferior mādibula pōt a ſupiori diſlocari vno duoꝝ modoꝝ:aut eni diſlocat̄ a retro.⁊ tūc dētes iferiores ſubitrāt ſupiores nec os tūc poterit apiri. ¶ Aut diſlocat̄ ad añ ⁊ tūc os aperit̄ ⁊ dentes iferiores excedūt ſupiores:nec os pōt claudi.

¶ Et eſt illud ſignum diſlocationis mādibule:ꝙ nunq̄ȝ dentes ſupiores cuȝ iferioribus coniunguntur.

¶ In diſlocatione mādibule nec̄ium eſt cito ſuccurrē ꝑꝑ duo:vnū niſi cito reducat̄ locus lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ multitudinē:arteriaꝝ ēt ⁊ uenaꝝ cito idurat̄ ꝑꝑ multitudinē fortitudis huiꝰ loci:⁊ cito apat̄ ꝑꝑ hūoꝝ ↄfluētiā ⁊ deſcēſuȝ. Et loco apato ꝑꝑ ꝓpinqtatē cerebri ſupuenit cito freneſis ⁊ febris ⁊ accñtia peſſima ⁊ mors ſepe. Tūc ſi cito ſuccurrat̄ cito reducit̄:ꝓpterea ꝙ illa iūctura motū hȝ facilē. Nā ois que motuȝ hēat difficilē difficile diſlocat̄ ⁊ difficile reducitur diſlocata. ¶ Si ḡ diſlocatio fuerit ad poſteriora:pone tuos duos digitos idices ſub faucibus mādibulā ab iferioribꝰ duabꝰ cōprehēdens pubꝰ:⁊ pollices conare iñgē in os ſi poteris pone cuneū cū quo os apias:⁊ ſic os apiendo leuiter:⁊ per digitos idices ſupipellēdo reducas in locū ſuū:qđ cog̃ſces cū dētes iferiores cū ſupioribꝰ poteris coeq̄re:oſqꝫ poſſit ut ṗmitꝰ apiri Si ſic nō potes facē pone bindā vnā ſatis fortē ⁊ ſtrictā ſub faucibꝰ ubi digitos idices ponebas. Et miſter illam bindā cū fortitudie eq̄l̄r trahat:⁊ tu cū cuneo aut cuneis ad aperiēdū labores:ita ꝙ tu apiendo ⁊ miſter trahēdo vna hora:locū ſuuȝ caput mādibule itret:q: ſic ſine dubio reſtaurabis. ¶ Si vº ad añ fuerit diſlocata:tūc pone bindā ſatis fortē ſub mēto que totū cōprehēdat mētū ⁊ des bindā illā cū duobꝰ capitibꝰ in manibꝰ miſtri:qui ſit retro iferiꝰ ſuꝑ caput eius ſedēs qui ponat genua ſup hūeros egri:⁊ bindā trahat fortiter ⁊ eq̄l̄r ad ſe. Tu vº ponas cuneū uel cuneos in ore q̄ȝtū plus retro ponere poteris ⁊ vna hora cū miſtro trahēte tu cū ciminis aperiēs os ⁊ mādibulā ad ſuū locū ipellas. ¶ Reductione facta locū cū ligatura ⁊ cū empl̄o facto firma ⁊ ṗcipe forbilia comedē ne maſticare conet̄ donec locus fuerit bñ firmus. ¶ Si vº nō fuiſti a ṗnº:⁊ locus iā eſt apatus:⁊ iā febris ſupuenit ⁊ dolor capitis:fac caput radi ⁊ ↄfortā caput vngēdo cū ol̄o ro.calido cū pauco aceto ⁊ locū vnge cū oleo antiquo mollificatiuo uel cū adipe anatis uel galline:⁊ conare quātū poteris ad apa ſedandum:⁊ curādū febrē:⁊ caput ↄfortādū:ne ſupueniat freneſ:⁊ remotis accñtibꝰ curā fac ſicut ſupius eſt oſtenſum.

¶ De diſlocatiōe ſpōdiliū.doct.ſcđe.trac.q̄rti. Cap.III.

s **Pondiliū** diſlocatio ſemꝑ eſt dubia ⁊ moleſta:q̄ȝuis hoc ſit ṡm magis ⁊ minus. ¶ Tu audiuiſti ꝙ ṗma ſpōdilis ex colli ſpōdilibꝰ eſt multis debilibꝰ ligata cum capitis oſſibꝰ ligamētis:⁊ h̄ ligatura fuit magis alijs laxa ꝑꝑ motū capitis multiplicē:⁊ ꝙ ↄiūctio que eſt inter ultimā colli ſpōdilē:que eſt 7ª ⁊ ṗmā coſtaꝝ que eſt 8ª eſt ēt alijs laxior ꝑꝑ colli motū:q̄re he due iūcture faciliꝰ q̄ȝ oēs alie iūcture ſpōdiliū diſlocant̄:⁊ eſt multum eoꝝ diſlocatio timoroſa. Nā ſi ſupior ↄiūctio diſiūgat̄:appellat̄ decoloratio ⁊ hoiem ſubito iterficit:ꝓpterea q: ſpondilis ad iteriora cōprehēſa ꝓhibet anhelitū vite nec̄iuȝ. ¶ Et ſi iūctura iter ſeptimā ⁊ octauā diſiūgit̄ via cibi ⁊ potꝰ obturat̄:⁊ ēt via aeris ipedit̄:⁊ ſi aliq̄ ex alijs ſpōdilibꝰ ab octaua iferiꝰ diſlocat̄:mēbra que ſūt iferiꝰ:qbꝰ ſenſus ⁊ motꝰ per neruos a nucha ueniētes ferebat̄:ſenſuȝ ꝑdūt ꝑpetuo atqꝫ motū. ¶ Eſt ergo neceſſarium incōtinēti reducere:qm̄ niſi prima ſpōdilis diſlocata ilico reducatur:ſubito moritur eger ille.

¶ Si ḡ ṗſens fueris egrū illuȝ accipe per capillos pedes impme ſup humeꝝ:ita capillos ſurſuȝ attrahendo ⁊ pedes iferiꝰ cōprimēdo reducas. ¶ Septima vº ſpōdilis cū ab octaua diſiūgit̄ ualde ⁊ plus modicū expectare poteſt. Et ſi illa ēt ad iteriorē ualde icedit cito iterficit ⁊ raro curā recipit. Si tñ curaȝ recipe debet nō eſt niſi colli extēſio ⁊ humeroꝝ deṗſſio ut dcm̄ eſt. ¶ Que vº eſt ad exteriora que raro ſit equat̄ cōprimēdo ſpōdilē eminentem cū manibꝰ collū trahēdo ſupius ⁊ hūeros deṗmendo. ¶ Que vº eſt ab octaua ſpōdili iferiꝰ:ſi q̄ȝ fuerit ad iteriora total̄r diſlocata nō recipit curā donec interficiat Si vº nō total̄r ſȝ tm̄ nuchā cōprimit mēbra iferiora ſenſuȝ ꝑdūt ⁊ motum. Si vº ad exteriora ⁊ nō cito curat̄ remanet ide ineternū gibboſus. Cū tñ eſt ſpōdilē eleuatā cōprime q̄cūqꝫ mō cū manibꝰ uel cū aſſide lignea plana igeniata mō quo poſſit cōprimē.reducta ſupponat̄ vnū de ↄſolidatiuis ꝓprijs ⁊ liget̄. ¶ Si vº poſt ↄſolidationē remanet i loco durities i motu embrocet̄ cū aq̄ decoctiōis reꝝ q̄ dicent̄ in antidotaº i caº de mollificatis duritierū ⁊ fiāt vnctiones ṡm ꝙ ibi plene docebit̄ ⁊ ꝑfecte.

¶ De diſlocatiōe hūeroꝝ.doct.ſcđe.trac.q̄rti.Cap.IIII.

o **S adiutorii** qđ mediāte ligamēto ligat̄ i pixide ſpatulaꝝ tribꝰ modis diſlocat̄. ¶ Uno qđ eſt plurimū:ut caput adiutorij itret ſub titillicū. ¶ 2º ꝙ ꝓſiliat ad iteriora ⁊ h̄ eſt raro ꝑꝑ multitudinē neruoꝝ ⁊ ꝑꝑ obſtaculū furcule pectoris que defendit. ¶ Tertio ad ſuperiora qđ ſe modo habet medio. Ad poſteriora nō poteſt propter additamentum oſſis ſpatule diſlocari.

Signa. Primꝰ modus cog̃ſcit̄ eo ꝙ manifeſte ⁊ ꝑ viſuȝ ſentis i titillico caput adiutorij puenire ⁊ foueā in ſuṗmo. ¶ Qñ ad añriora ſit cog̃ſcit̄:eo ꝙ brachiū retro remāet:nec pōt vſus añ plicari. Et vi: ēt añ manifeſta eminētia:⁊ retro fouea incōſueta. ¶ Q: ad ſuperiora ꝓſilierit cog̃ſcit̄:eo ꝙ cubitꝰ nec brachiū nō pōt a corpe elōgari. Et ſi illū elōgare uolueris ſenties in ſumitate ſpatule obſtaculū oſſis ſpatule.qđ ibi nālē foueā nō ꝑmittit. Nā in humero ſano cū cubitus lōge ducit̄ a corpore quantū duci pōt ſit in ſūmo cubito fouea nālis:qđ i oſſe ad ſupiora diſlocatio fieri nō pōt:eo ꝙ caput adiutorij:qđ pixidē exiuit non ꝑmittit a corpore cubitū elongari:nec dictam ibi foueam apparere.

Curatio. Modus ṗmꝰ ſi puer fuerit reducit̄ ſic. medicus pueꝝ accipiat a manu ſiniſtra per manū dextrā ſi dextrū fuerit diſlocatū:⁊ pugnū manus dextre poſuerit ſub titillico ſup caput adiutorij ⁊ ſic firmā tenēdo manū ſiniſtrā cū pugno dextro puerū eleuet a terra:ita ꝙ ſic in aere ſuſpēdat̄.nā ſic os redibit in locū ſuū. ¶ Si vº maior fuerit ꝙ medicus non poſſit a

terra eleuare facias ip̄m iacere sup̄ mū/⁊ ponas pilā de
ligno rotūdā pānis iuolutā sub titillico:⁊ ip̄a; apta sup
caput adiutorij:⁊ postea firma ibi sup pilā calcaneum ⁊
accipe manū:quā trahe īferius ⁊ calcaneū cōprime vno
momēto:ita ꝙ cōprimēdo cū calcaneo:⁊ trahēdo cū ma
nu caput adiutorij in suā pixidē reducaꝛ. ¶ Et si sic fie/
ri nō pōt ꝑpareꝛ lignū qđ ad duas firmeꝛ parietes: uel
ad duas pilas:⁊ in medio illiꝰ ligni fiat fouea in qua po
naꝛ pila p̄dicta:⁊ sit lignū in loco altiori q̄ʒ sit hōis lōgi/
tudo:⁊ ponaꝛ sub pedibꝰ vnū scānum:⁊ loceꝛ pila que
est sup̄ lignum sub titillico sup̄ caput adiutorij ⁊ brachiū
ad iferiora per fortē ministrū firmiter teneaꝛ:⁊ scānum
de sub pedibꝰ auferaꝛ:q: sic dn̄o ꝯcedēte redibit. ¶ Si
v̄o fuerit ad p̄tē anteriorē dislocatio:tūc op; ꝙ vnū ma/
nutergiū ponaꝛ ex trāsuerso egri sub assella:ita ꝙ vnu;
caput manutergij uadat an̄ pectꝰ ⁊ aliud retro per spatu
las:⁊ deꝛ manutergiū alicui forti ad tenēdū.brachiu; v̄o
ligeꝛ cū alio ligamine retro sup cubitis ⁊ deꝛ alij mistro
forti:⁊ p̄cipiat magr̄ utrisq; mistris ut vna vice ⁊ vna ho
ra trahāt. Medicus v̄o coneꝛ cū palmis os ad suū locu;
cōprimē. Cū aūt caput adiutorij senserit medicus eē pi/
xidi oppositū p̄cipiat magr̄ mistro qui tenet cubitum ut
illud relaxet:⁊ sic caput adiutorij reduceꝛ. ¶ Eodē mō
per duos fortes mistros qn̄ facta est ad supiora disloca/
tio corpus ⁊ brachiū extēdaꝛ:⁊ medicus coneꝛ os adiu/
torij cōprimere cū palmis iferius donec ad locū reduca
tur. ¶ Reducta in statu p̄stino:pone sup̄ dislocatione;
imediate sup̄ carnē petiā itinctā in oleo ro.⁊ supra illa;
petiā pone ꝯsolidatiuum:postea faldellas de stupa in al
bumine oui intinctas:⁊ humerꝝ lata inuolue fascia sapi
enter:que p̄cedat ad oppositā sub assella ⁊ supra hume/
rū oppositū:⁊ ad eūdē locū dislocatū:iteru; reduceꝛ:qđ
totiēs fiat donec ligatura facta fuerit bn̄ firma.sicq; liga/
tus p̄maneat usq; ad.x.dies:nisi aliqđ exneū accidat qđ
uellet:ut dolor itolerabilis prurituꝰ uel ap̄a. Nā hec te co/
gūt mēbrū soluē ⁊ accn̄tia sedare:demū iterū religare.
¶ Si v̄o a p̄nº uocatꝰ nō fuisti:tūc op; te p̄cipe ut eger bal
neū aque decoctiōis rerꝝ hūectātiu; : ut malue bismalue
fenugreci seis ⁊ filiū igrediaꝛ:⁊ ibi diebꝰ ualde pluribꝰ
hūecteꝛ:⁊ in exitu balnei vnguis relaxatis iungaꝛ:⁊ mē/
brū q̄ʒtū pōt:dūmō fuerit sine dolore moueaꝛ donec bn̄
fuerit hūectatū:⁊ tūc reducas iterꝝ sciuisti. Si v̄o uocatꝰ
a p̄ncipio fuisti mēbrū dislocatū in aq̄ cal'a nō apponas.

Cubitus ꝑꝑ multitudinē neruoꝝ ⁊ chordaꝝ illū
circūdātiū:⁊ ꝑꝑ fortitudinē sue ꝯiūcti/
onis:⁊ ꝑꝑ additamētū rostrale focilis posterioris seu sil
uestris:qđ ꝯiūctionē domestici focilis cu; adiutorio fir/
mat:a lesiōibusq; tueꝛ:difficile dislocaꝛ:⁊ ita difficile re/
stauraꝛ:tn̄ qm̄ hˀ est:ut in alijs mēbris loco fit aliqn̄ dislo
catio quā cognoscis:eo ꝙ hō mēbꝝ nō pōt erigē uꝉ plicare
nec mouē motu solito nāli:⁊ ꝙ ab vna p̄te vides eminē
tiam:⁊ in alia foueant aliter q̄ʒ fuit consuetum: oportet
hic ponere qualiter reducatur.

¶ Quia ḡ pōt ad duas dislocari p̄tes:ad an̄riora ⁊ poste/
riora:⁊ in utroq; diuersaꝛ restaurādi modus. Sic facies
cū fuerit ad anteriora dislocatio dirigas manū q̄ʒtu; po
tes brachij dislocati ⁊ pone bindā sic staphā in curuatu/
ra ubi brachiū plicari solebat:⁊ fac ꝙ minister trahat sta
phā seu bindam ad posteriora:⁊ firmiter ⁊ suauiter:⁊ tu
manū quā porrexeras plica violēter:ut oppositū tāgas
pluries hūerꝝ:qm̄ tunc sine dubio est reducta. ¶ Si v̄o
fuerit ad posteriora:fac ꝙ fortis mister teneat adiutoriū
⁊ tu vnges manus tuas oleo ro.⁊ manus vnctas trahe
sup̄ cubitū:eminētiā cubiti que ad posteriora est fortiter
cū manibꝰ vnctis cōprimēdo:⁊ pone ad manū suspenso
riū pōderosu;:⁊ si remanet i loco aliq̄ gibbositas dimit/
te usq; ad aliā horā cū suspēsorio:postea redeas ad locū
cū vnctis manibꝰ cōprimēdo/⁊ sic ꝯtinues/donec statui
p̄stino fuerit restituta/qđ postq̄ʒ fuerit cū pānis faldellis
oleo ro.emplro ꝯsolidatiuo ⁊ ligaturis facias/ut dcm̄ est
¶ Hoc tn̄ nō ꝑtermittas i dislocatōe cubiti scire:ꝙ nisi
cito ei succurraꝛ cito ꝯsurgit i loco cal'm ap̄a:q̄re postea
raro uꝉ nūq̄ʒ r̄duciꝛ:nec vnq̄ʒ morꝰ lib r̄cupabiꝛ illi mēbꝰ

Racheta manus seu canicula:qm̄ est ut sciuisti
multis ossibꝰ cōposita ⁊ ligamētis plu
ribꝰ:tn̄ laxis ꝯiūcta:eo ꝙ multiplex morꝰ erat ei nec̄ius
facile dislocaꝛ ⁊ facile reduciꝛ:si ei citiꝰ succurraꝛ. Sed si
morā ibi fecerit dislocatio ꝑꝑ sensibilitatē membroꝝ ibi
uenientium cito recipit ap̄ationem:quare postea cū dif
ficultate maxima restauratur.

¶ A p̄nº itaq; cū manu tua sinistra brachiū accipias. ⁊ di/
gitū ⁊ policē dislocate manꝰ cū dextra manu descendas
postea indicē.⁊ sic usq; ad minimū descēdēdo quēlibet
ad suū locū i iūctura reducas:post ea liga ⁊ apta ⁊ p̄cede
ulteriꝰ sic nosti. ¶ Ita q; vnusq̄sq; digitꝰ dislocatus sic
cognosciꝛ distēdiꝛ rectificaꝛ ⁊ ligaꝛ. ¶ Et nota illud ꝙ
supius dixi ꝙ in fractura uel dislocatiōe aq̄ cal'a non est
utēdū:q̄ʒq̄ʒ alij idifferēter mēbrū dislocatū in aq̄ calida
ponūt:diuq; mollificāt dicētes:ꝙ sic mollificādo mēbrū
faciliꝰ reduciꝛ. ¶ Et tu scias ḡ ꝙ aq̄ cal'a in p̄nº mēbru;
rarificat ⁊ debilitat:q̄re hūores qui ad locū currere cepe
rūt:mēbrū ad ip̄os recipiēdū inueniūt p̄paratū.q̄re nō sic
facies. S; cū oleo ro.ꝯforta ⁊ incōtinēti reduc eū ⁊ q̄ʒtū
potes sit intētio tua p̄hibere ne supueniat ap̄a. Si tn̄ in
p̄ncipio nō fuisti fomēta locū quē iā inuenies induratū
cū aqua decoctionis rerū humectantiū quas sciuisti.

¶ De dislocatiōe anchaꝝ.doc.scđe.trac.q̄rti. Cap.V.

a **Anche** ꝯiūctionē ossis cū osse coxe:quo
rotunditas ossis coxe pixide; in/
trauit ossis anche:quōq; mediante ligamento
ligaꝛ:i tractatu 2º supꝰ iā sciuisti. ¶ Nūc v̄o scias ꝙ hec
ꝯiunctio que modis q̄tuor dislocaꝛ ad iteriora ⁊ exterio
ra ad an̄riora ⁊ posteriora dislocaꝛ:aliqn̄ est cā itrinseca:
aliqn̄ ab extriseca:ab itriseca dislocaꝛ qn̄ lōgo t̄pe currūt
hūores ad illū locū:sicut diximꝰ in caº de doloribꝰ iūctu/
raꝝ. Nā cū ibi sit pixis magna:⁊ magnū spatiū:⁊ sit locꝰ
talis ꝙ q̄si totū corpꝰ sustinet. Jđoq; multū laboret:⁊ sit lo
cus magis iferiꝰ positꝰ:habilitas multa est cā recipiendi
supfluitatū:q̄re cū multas locꝰ.recipit supfluitates:⁊ eger
nō ē sollicitꝰ ip̄as purgare nec q̄escē:maxie cū vna nō eis
sufficiat purgatio:lōgā q; postulat q̄etē:remanēt in loco:
⁊ ꝑꝑ labores corrūpunꝛ:⁊ ligamētū relaxāt:ita ꝙ ex ne/
cessitate v̄tebrū cogiꝛ resilire:hoc tn̄ in diūsis hoibꝰ fit di/
uersimode. Nā q̄dā hn̄t pixidē anche ualde ꝯcauā:⁊ qui
bus nō facile dislocaꝛ. Alij nō hn̄t ita ꝯcauā:⁊ q̄busdam
semp mucillaginibꝰ plenā. Quibus de quacūq; cā facili
dislocaꝛ.facile eni reduciꝛ:⁊ iterū facile dislocaꝛ. ¶ Ex
cā exteriori ut ex casu torsione ⁊ ꝑcussione ⁊ silibus uer/
tebrū de loco resilire facientibus violenter.

Signum ꝙ dislocatio sit ad iteriora est ꝙ uerte
brū in capite.s.ossis coxe manifeste in
fonte iguis eminēs repiꝛ:⁊ genu ⁊ pes ad exteriora tor/
queꝛ:ita ꝙ nō p̄nt ꝯiūgi:ut cū gēu ⁊ pede adhᶜ erat sani
cruris. ¶ Si v̄o dislocaꝛ ad exteriora repiꝛ ex p̄te exte/
riori sup anchā uertebri manifesta eminētia:nec eger p̄t
genu uel tybia; ap̄ire. ¶ Si aūt dislocatur.ad anteriora
crus ualde breuiaꝛ:nec pōt calcaneū ponere in terrā:sed
solū pedis digitos:⁊ an̄ repiꝛ eminētia uertebri manife/
sta. ¶ Et si ad posteriora dislocaꝛ calcaneus elongatur
nec potest pedē sup terrā expādere:nec cū digitis pedu;
terrā tāgere:sed cum solo calcaneo terrā calcat.

Modi reductionū a diuersis diuersimode scribū/
tur:hic tn̄ vno solo su; ꝯtētus quē credo iter
alios meliorē:pone vnū lōgū linteamē nō nimis latum
iter ambas coxas:cuiꝰ vnū caput tēdat anteriꝰ per pectꝰ
⁊ aliū posteriꝰ per spatulas:⁊ ambo capita linteamis ad
fortē colūnā uel parietē alligenꝛ egro p̄us sup culcitra;
durā in pauimēto distenso ⁊ locato: totā aūt coxā supra

genu totũq; crus pãnis ꝛ bindis iuoluas usq; ad pedez ꝛ ifra pedẽ:ꝛ fiat de ipsis bindis qb⁹ crus est iuolutuz laqueus firmus ubi chordã possis firmare: quã chordam per rotulã vnã de qua haurit aqua ad illã colũnaz siue parietẽ oppositã firmatã ꝛ fortiter ligatã possit trahere: sicq; crus cũ coxa extẽdere:ne corpus possit iferi⁹ declinare. Cũq; sic egrũ pparaueris iube mistro/aꝛs mistris/ ut chordã per rotulã trãseũtẽ trahãt nõ ductu nec tractu violẽto:sed fortiter ꝛ suauiter. ¶ Tu v̄o cũ manib⁹ uertebrum ad rectitudinẽ appõnis pixidis reducas:quo reducto iube chordã relaxari paulatine donec pedes fuerint adequati:qm̄ sic sola pedũ ineq̃tio certũ est signum dislocatiõis:sic est certũ signũ bone reductiõis est ipoꝝ possibilitas adequãdi. Nã dũ adequari nõ poterũt non erit reductio bñ facta. ¶ Facta reductiõe liget firmiter: ꝛ iaceat ifirmus donec fuerit restauratio bñ firma i oib⁹ aliis curã ↄsequẽtibus ꝛ in pcedẽtibus bene doctus.

¶ Illa v̄o dislocatio q̃ fit a cã itriseca/difficile reducit:ꝛ si reducat ex cã leuissima recidiuat:nec ẽ ibi cura nisi corporis euo ꝛ cauteriçatio ſm q in cap⁰ cauterii hũisti.

Genu aliqñ dislocat a sua iũctura: aliqñ sola ipsi⁹ rotula de loco mouet. Genu dislocat ad posteriora:nunq̃ ad anteriora pp rotulã que defendit.

¶ Signũ dislocationis est satis manifestũ qñ subito motus mẽbri ꝛ erectio denegat. ¶ Rotule quoq; disiunctio cognoscit:eo q mẽbrũ nõ erigit:ꝛ q ipm non iuenis in illo loco in quo naturaliter iacere ↄsueuit.

¶ Cum aũt genu dislocat:sit minister qui crus ualde distẽdat:alius coxã firmiter teneat:medicus iũcturã cum manib⁹ ad ppriũ locũ reducat:qm̄ facile reducit si pus q̃ apatio fuerit reducat. Sed si pus uenerit apa: prius opꝫ illud sedare:sicut dicitur in caplo generali.

¶ Si v̄o rotula dislocat fac egrũ stare erectũ:ꝛ cũ manib⁹ rotulã reduc ad locũ suũ. Qua reducta pone bindam sb poplitis plicatura/ꝛ fac violẽter:tñ sapiẽter q calcaneus tãgat natẽ:ꝛ crus cũ coxa liga ꝛ per horã postea solue multosq; plumaceolos de stupis pone sb ligatura poplitis:ꝛ liga ab vna pte:ꝛ alia rotule suppone puluillos de subt⁹:ꝛ liga ne possit ad ptẽ aliquã uagare uꝫ denegare: sicq; ligatã dimitte donec satis firmet. Et scias q nullũ ingeniũ facit rotulã reductã in loco firmã stare:nisi quãdo adeo crus in poplitẽ plicat q calcaneus tãgat natẽ.

Si pedis cauicula uel racheta uel digiti dislocẽtur eadem est in oibus cura: quaz in dispõne manus ꝛ digitoꝝ eius diximus faciendam.

¶ Cũ ei⁹ auxilio sine cui⁹ iuuamie nihil pficit: Quart⁹ tractat⁹ ẽ explet⁹. Incipit q̃ qnt⁹. rogem⁹/ꝛ cũ ei⁹ felici fine totũ librũ cõpleat depcemur. Qui qdẽ Quit⁹ ꝛ ultimus ↄtinet. 7. capla. Ipsũq; libri hui⁹ antidotariũ appellam⁹

Tractatus.V. huius libri est antidotarium.

In q̃ itẽdo ponẽ medicinas tã simplices q̃ cõpositas:que huic arti:q̃tũ ad cyrurgiam spectat:sunt necie:q̃zq̃ non oẽs ponã: qm̄ infinite sunt:ꝛ ab itellectu humano icõprehẽsibiles:nec est aliqs q̃tũcũq; exptus qui millesimã ptẽ sciat earuz: que ualent ad cyrurgicũ instrm. Nullas enim in eo ponemus:nisi illas quibus longo tpe sumus usi:ꝛ quas a reuerẽdis doctorib⁹ medicis:ac etiã mulierib⁹ habuim⁹ que oẽs sine dubio in casibus suis sunt experte.

¶ De medicinis repercussiuis:ꝛ de modo repercutiendi. tractatus quinti. Cap. I.

Repercussio ↄuenit in pn⁰ calidorũ apatũ:ꝛ plus qñ incipiunt in mẽbro pncipali:ut corde cerebro seu capite/epate/stõco/splene/renib⁹ ꝛ testiclis ꝛ uesica. Nã semp debet eẽ tua intẽtio mãm nociuã de mẽbro nobili ad mẽbrũ ignobile reuocare:ꝛ in ↄ̃triũ nullo mõ operis

¶ In repcussiõe tñ debes attẽdere decẽ cõditiões que ponunt i tractatu 3⁰ de apatib⁹. ¶ Et scias q repcussio di duob⁹ modis. s. large ꝛ stricte. Large di repcussio exhibitio cuiuslibet medicie fride siue solum extiguat siue cũ extinctiõe repellat. Stricte di qñ pprie repellit:ꝫ nõ multũ ifridet. Ita q ẽt aliq̃ tẽperate caꝉa repcutiũt mãm repellendo. Que solũ infridat di medicina infridatiua: que sup mẽbrũ posita calorẽ extinguit ꝛ mẽbrũ ifrigidat tẽperate. Et hec duo diuersimode faciũt ſm diuersitatẽ graduũ friditatis eaꝝ. Qꝫ aliqñ adeo ifrigidãt q mẽbro suporẽ inducũt:ꝛ tũc di stupefactiua. ¶ His fridis uti debes qñ tibi plus nocet q̃litas q̃ mã. Qñ v̄o times nõ solũ q̃litatẽ calidã:ꝫ mãm debes uti medicis fridis ꝛ siccis que sua friditate cõplonẽ mẽbri tẽperẽt:ꝛ sua stipticitate v̄tutẽ mẽbri ↄfortẽt:ut mãm expmãt mẽbrũq; defendãt que repcussiue ppe nũcupant. ¶ Cũ solũ itẽdis infridare nõ sit tibi cure si nõ sint stiptice. imo est cuz friditate:aliqñ utilis hũiditas:ꝛ spãꝉr cũ mẽbri siccitas illõ disponit ad ei⁹ cõplonẽ calidã augmẽtãdã. Sed qñ vis repcutere:semp est tibi neciũ q medicina frida sit ꝛ sicca.

¶ Medicinaꝝ v̄o fridaꝝ ꝛ repcussiuaꝝ alie sũt simplices alie cõposite. Simpliciũ alie sunt herbe: alie arbores:ꝛ eaꝝ tã folia q̃ radices:q̃ seia ꝛ flores. Alie sũt gña luti alie sũt gña mineraliũ:alie aque:alie olea. q̃rũ q̃sdã hic ponem⁹ de his que apõ nos sunt magis in usu:ꝛ sũt frigida cũ hũiditate:qb⁹ uti potes ad tẽperãdũ cõplonem mẽbri discrasiati in caliditate cũ membri siccitate.

¶ Malua.
¶ Umbilicus ueneris.
¶ Psilium.
¶ Portulaca.
¶ Atriplex.
¶ Mercurialis.
¶ Rapa.
¶ Cucurbita.
¶ Melones.
¶ Citrulli.
¶ Semẽ malue.
¶ Semina q̃tuor frigida.
¶ Stupefaciẽtia.
¶ Lactuca ortulana.
¶ Iusquiamus.
¶ Mãdragora.
¶ Papauer.
¶ Argẽtũ viuuz ꝛ oia frida ꝛ hũida in 4⁰ gradu.
¶ Olea frigida ꝛ humida sunt.
¶ Oleũ violaceũ
¶ Oleuz nenufaris.
¶ Oleuz de liliis albis.
¶ Oleum cucurbite.
¶ Istis medicinis potes uti qñ itẽdis ifridare sine expulsiõe mãe: ut dictum est.
¶ Medicine v̄o simplices fride ꝛ sicce que dñr uere repcussiue sunt iste seq̃ntes
¶ Solatrũ qõ repcutit cũ q̃dã occulta resolutiõe.
¶ Crasula maior ꝛ minor.
¶ Uirga pastoris
¶ Umbilicus ueneris.
¶ Cicorea.
¶ Endiuia.
¶ Gramen.
¶ Epatica.
¶ Ypoquistidos.
¶ Berbena.
¶ Semperuiua.
¶ Corrigiola.
¶ Sanguinaria.
¶ Coriandrum.
¶ Hedera.
¶ Acetosa.
¶ Scariola minor
¶ Plantago maior ꝛ minor.
¶ Nenufar.

De granis ꝛ seminib⁹ ꝛ fructibus.

¶ Ordeum.
¶ Siligo.
¶ Auena.
¶ Spica.
¶ Lolium.
¶ Fabe.
¶ Mirtilli.
¶ Berberis.
¶ Sumach.
¶ Pira.
¶ Poma.
¶ Sorbe.
¶ Nespila.
¶ Castanee.
¶ Glandes.
¶ Galle.
¶ Mora matura.
¶ Uua acerba.
¶ Capreoli vitis.

¶ De floribus foliis ꝛ corticibus.

¶ Psidie.
¶ Balaustie.
¶ Cortices mali granati.
¶ Cortices acerboꝝ stipticoꝝ.
¶ Rosa.
¶ Nenufar.
¶ Flos spine.
¶ Folia piroꝝ pomoꝝ coctanoꝝ.
¶ Nespiloꝝ.
¶ Sorboꝝ.
¶ Folia salicis.
¶ Popꝉi tremꝉe.
¶ Papiri.
¶ Canne.
¶ Oẽs sandali.

¶ De mieralib⁹.

¶ Saphyrus.
¶ Bolus armenicus.
¶ Cathimia.
¶ Litargirium.
¶ Merda ferri.
¶ Marmor simplex.
¶ Alabastrum.
¶ Ematites.
¶ Corallus.
¶ Antimonium

¶ De lutis.

¶ Terra sigillata
¶ Argilla.
¶ Lutum omne.
¶ Chimolea.
¶ Cerusa.
¶ Camphora.

¶ De gũmis.

¶ Gũma pruni.

¶Cera.
¶Amigdale.
¶Acatia.
¶Opium.
¶De oleis.

¶Oleū rosꝫ.
¶Oleū de quolibet flore folijs ⁊ cortice rei frigide ⁊ sicce.

¶De aquis.
¶Aqua rosata.
Et oīs aqua ex rebus frigidis ⁊ siccis distillata.

Et de his simplicib⁹ ⁊ cōpositis potes uti cū ad h̄ te prouocat nec̄itas: qm̄ aliqñ uadis ad castella ubi nō potes h̄re apothecariū uel herbolariū. Et si tu cognoscis hec ⁊ alia simplicia medicamia q̄ dicenꝛ in alijs capl'is tu sic poteris cōponē de reb⁹ qb⁹ in castro repies medicamē. de quo tuū poteris ꝓpositū adīplere. Sic̄ recitat. G. se fuisse in villa pro visitatiōe cuiusdā qui patiebaꝛ epis apa: ⁊ cū nō īuenerit squinātū ⁊ spicā ⁊ acetū: ⁊ alia q̄ sibi erāt nec̄ia: eo ꝙ ī loco nō erat apothecari⁹: fec̄ medicamītū de herb̄ hūectātib⁹ ⁊ piguedib⁹: ꝫ admiscuit ibi absinthiū: ⁊ coctana ⁊ q̄sdā alias res stipticas q̄s iuenit: ⁊ fec̄ optimū medicamē. ¶Potes ḡ de his facē vngtā ⁊ epithiata ⁊ cataplasmata: empl'a: embrocatiōes: pultes: encatismata: ⁊ alias simplices vnctiōes q̄ aliqñ ꝫ repiꝛ vnū de p̄dcis aliqñ positū ꝑ alio: tñ ut sim alibi excusatꝰ h̄ ponā diffīas eoꝝ: ⁊ qd̄ vnūquodqꝫ eoꝝ h̄ēt denotare.

¶Vnguēm fit de. ℥. iiij. olei. ⁊. ℥. ʃ. cere in hyeme: ⁊. ℥. j. in estate: ⁊. ℥. j. pulueris rerū pulueriçādaꝝ que ponunꝛ in vngtō. Si v̄o vngtm̄ recipit gūmas q̄ soluunꝛ ⁊ nō terūtur: nō debēt gūme in p̄dicta mēsura pōderis cōputari: qm̄ nō addūt in spissitudie: nec mollitie: ꝫ si pinguedies recipit porci / galline / anseris uel alias que in sb̄az oleaginā dissoluunꝛ dꝫ cōputari pinguedo dissoluta ꝑ ol'o: ad p̄dictā quātitatē dꝫ poni de pulueribꝰ ⁊ de cera. ¶Et nota ꝙ vngtm̄ semꝑ debet eē colatū: aut adeo subtiliter tritum ꝙ nulla possit asperitas inueniri.

¶Epithima dr̄ qñ res pulueriçate subtil'r tēpanꝛ cū oleo ro. uel alio ol'o: aceto uꝉ succo alicuiꝰ herbe ad spissitudinē mellis: ⁊ aliq̄ petia ibi intingiꝛ: ⁊ locus epithimatur.

¶Cataplasma dr̄ qñ herbe pistanꝛ decocte: seu crude cuꝫ sua sb̄a: ⁊ cū sb̄tilibꝰ farinis ⁊ pinguedibꝰ ⁊ ol'is cōmiscētur: ⁊ iter durū ⁊ liq̄dū suꝑ mēbrū calidum applicatur.

¶Empl'm dr̄ qñ multa simplicia diuersaꝝ nāruꝫ: sicut pulueres / gūme / pinguedines cum cera / sepo / ⁊ ol'o usqꝫ ad ꝯfectionē durā decoquunꝛ: ⁊ in magdaleonibꝰ ꝯseruaꝛ. Postea suꝑ corium distēdiꝛ: ⁊ loco cui est necessariū applicaꝛ: sicut dyaglon apostolicon oxicroceū: ⁊ multa alia que nō essent h̄ utilia numerare: uerūtamen emplastruꝫ ⁊ cataplasma multum ponuntur vnum pro alio.

¶Pultes ⁊ cataplasma sunt idem: nisi ꝙ pultes ꝓp̄ie sunt que fiūt de aqua farina ⁊ oleo sine herbis: ⁊ cataplasma dicitur cum herbe cum pultibus admiscentur.

¶Embrocatio dr̄ cū mēbrū in aqua cal'a poniꝛ siue simplicis siue decoctiōis herbaꝝ ad egritudinē ꝑtinētiuꝫ: ⁊ illa aqua supra mēbruꝫ cadit ab alto. Et sic aquā illā suꝑ mēbrum cadere faciendo diutius dicitur embrocatio.

¶Encatisma nomē ē equocū ad duo. dr̄ eni aliqñ clistē: ⁊ aliqñ ꝑticulare balneū: qd̄ supra vmbilicuꝫ nō ascēdit.

De cōpositis medicaminibꝰ nr̄is cū intēdimus mēbrū īfridare sine mãe expulsiōe est: ꝙ accipias de succo alicuiꝰ: uel aliq̄rū p̄dictaꝝ herbaꝝ simplicīū fridarū: ꝑtes. iij. olei ro. ꝑtē. j. aceti ꝑtē. ʃ. ⁊ misce simul. Si v̄o vis ꝙ fortiꝰ opeꝛ. adde aliquid de argilla ru. donec sit in forma epithimatis: ⁊ appone. ¶Nō ꝙ semꝑ medicꝰ hic opꝫ supponē certā ītētiōeꝫ ⁊ uti dꝫ rebꝰ ad ipaꝫ intētionē iuuātibꝰ. vbi grā. si refrigidare intēdis ad aliō q̄ꝫ īfrigidātia nō itēdas. Sꝫ si nō hꝫ ꝓpositū suū īfrigidātes ꝑmutet: qm̄ vna cōpetit petro: q̄ nō ꝯuenit paulo. Et vna medicia cōpetit vni: que nō cōpetit alteri. Et cā huiꝰ rei nō bñ ꝑpēdiꝛ: credo tñ ꝙ cā sit: qm̄ lꝫ oēs cōpl'ones oī hoi ad cōpl'ones q̄tuor reducantur: sunt tñ ꝑticulares cōpl'ones s̄m iđiuiduū īfinite: qm̄ īpossibile est ꝙ vnꝰ cōpl'onē h̄eat alteriꝰ. Sicqꝫ medicie lꝫ oēs vniꝰ gn̄is dicanꝛ eē: tñ est īpossibile ꝙ vna frigida valeat eodeꝫ mō petro: que paulo nō ualet in pūcto: qm̄ illa plus ualet que ꝓpingori mō meliꝰ apponiꝛ membro s̄m pūctū. ¶Est ēt ⁊ aliō magis occultū: ꝙ sicut quelibet medicina ꝓp̄iā hꝫ v̄tutē que nō a cōpl'one ultra illaꝫ quā per cōpl'onē h̄eat: per quā. s. v̄tutē ꝓp̄iaꝫ agit in corpus ultra actionē cōpl'onaleꝫ quā h̄ēt: quā ꝓp̄ietariam actionē īpossibile est in alia repiri: sicut vnūq̄dqꝫ corpus ꝓp̄iā h̄ēt dispōnē: qua disponiꝛ ad recipiēdū ip̄essionē que q̄dē in nullo alio loco corꝑis repiꝛ. Et per has duas rōnes credo ꝙ bonū sit in vno ⁊ eodē mō medicatiōis medicias eiusdē gn̄is variare. ¶Itē q: medicia que lōgo applicaꝛ tpe mēbro fit hoc ēt quotidie sicut ꝓbat experimētum: qm̄ multotiēs vidimus. v̄. g. ꝙ crassula minor mãm calidaꝫ plus reꝑcutit q̄ꝫ vmbilicus ueneris. ¶Et si dicaꝛ in eodē gradu frigidus reꝑcutere non ualebit.

¶Medicamē bonū reꝑcussiuum ubi magna est discrasia cal'a cū pauca mã. ℞. sandali alb. spodij / acatie. añ. ʒ. ij. camphore. ʒ. j. opij. ʒ. ʃ. distēꝑenꝛ cū succo vniꝰ herbe frigide ol'o viol'. ⁊ aceto pauco. ¶Itē aliud ad idē ualēs. ℞. ossa sicca cōbusta ⁊ abluta cerusaꝫ: amig. añ. ʒ. ij. hermodactili. ʒ. iiij. opij. ʒ. j. ꝯfice ut supra. ¶Aliud vngtm̄ cōe qd̄ in multis locis huiꝰ libri recordaꝛ. ℞. boli armenici. ℥. j. olei ro. ℥. iij. aceti. ʒ. ij. fiat sicut epithima. Si v̄o times mēbri corruptionē: ⁊ corruptiōis deambulationē: adde terre sigillate. ℥. ʃ. ⁊ vnge mēbrū sanū: qm̄ corruptionē ulterius tre nō ꝑmittit: sicut pluribꝰ vicibꝰ suꝫ exꝑtꝰ. ¶Itē empl'a seu epithimata uel vnguēta que diximus in doloribꝰ iūcturaꝝ ex cā cal'a multū sunt ad reꝑcutiēduꝫ utilia. Iūge itaqꝫ cū istis illa. Et nō ꝙ qñ reꝑcutis in mã multa: ꝙ locus per reꝑcussiua liuet: ⁊ tu cū videris liuorē: nō continues plus frida pura: ꝫ fac de succo coriādri viridis: qd̄ infrigidat cū magna resol'one: ⁊ cū faria ordei epithima: qm̄ residuū resolueꝛ. Et si non fuerit ibi liuedo: sed mã ꝓpter eius multitudinem aut grossitiē nō repercutitur. Cessato humoꝝ fluxu ⁊ membri mitigato calore de medicinis resolutiuis īcipias admiscere: donec ad pura uenias resolutiua. ¶Et nota ꝙ reꝑcussiua q̄uis pura ponātur in p̄ncipio supra locū: ⁊ post ꝯfirmationem admisceamus resolutiua: ut est dictum. Nihilominus tñ debent reꝑcussiua ꝯtinuari supra locuꝫ uersus corpus ubi est dolor. v̄. g. si dolor reꝑcutiēdus fuerit in genu. ponaꝫ medicamen in p̄ncipio supra genu. Sed postea nō suꝑ genu: sed aliquantulum supra: ut finis medicine loci attingat principium dolorosi.

¶Materia frigida sicut dixi in cōpēdio ꝓp̄ie nō reꝑcutiꝛ: sed cum rebꝰ tēperate calidis ⁊ siccis que sua caliditate cōpl'onē frigidā mutāt: ⁊ sua stipticitate virtutē membri fortificāt ne materia ad mēbrū ueniat ꝓhibēt: ⁊ ut plurimū repelliꝛ si sit pauca: ⁊ si oino nō repelliꝛ: locū tamē ita defendit ꝙ tanta nō pōt materia in ipso cōgregari. ⁊ hec sunt omnia tēperate calida cum quadā amaritudie: sicut absinthium / squinātum / abrotanum / polium / sticados / centaurea maior ⁊ minor. aristolo. rotunda ⁊ lōga. marubium: ⁊ omnes herbe tēperate calide: sicut mirra ⁊ mastix / lupini / oleum de mastice / ⁊ absinthio. ⁊ quecūqꝫ calida cōposita fiūt de p̄dictis simplicibus cōpositis s̄m doctrinā quam dedimus tibi supra eodē capl'o de frigidis medicinis. ¶Nota h̄ ꝙ multi dicūt ꝙ de leui creditur a laicis: pessimum est materiā reꝑcutere: sed melius est qñ videꝛ apatis post p̄ncipiū materiā extrahere cum empl'is: nec curare si apa fiat magnū: sed gaudere. dicentes ꝙ humores suꝑflui corporis expurganꝛ. ꝙ si mã repercutiꝛ: ⁊ non dimittiꝛ fieri apostema. post multa tēpora illi superueniet egritudo: ⁊ diceꝛ ꝙ hoc fit ꝓpter impitiam medici: qui per apa materiā non abstraxit. ¶Sed tu scias certissime ꝙ decem cōsideratis cōditionibus: ⁊ specialiter cum ꝑfecta corporis mūdificatio p̄cessit melius est satis mãm cum mēbri confortatione repellere: q̄ꝫ apostema ꝑmittere ꝯfirmari: qm̄ si cōditionibꝰ seruatis

materia repellit̄ membꝛuȝ remanet foꝛtius ⁊ homo nō cruciat̄: nec est timendum ꝙ per repercussionem sic faciam accidat coꝛpori nocumentum.

¶ De medicinis resolutiuis. ⁊ de modo resoluēdi. tractatus quinti. Cap. II.

QUando vna foꝛtis uel plures etiā debiles de .x. causis que repercussionem impediūt: aut quādo tu repcutis nō potes mām repellere: aut qꝛ grossa uel multa mā repercussiua nō obedit: tunc opoꝛtet ut resolutiuuȝ adhibeas medicamen: sicut de repcussione diximus. ¶ Hoc notato ꝙ nō adhibeas resolutiuum cuȝ doloꝛ uel tumoꝛ ex intrinseco uenerit nisi ꝯgrua purgatione ꝑcedēte. Naȝ sicut alibi dictū est: apostema uel dolores ex causa iteriori uenientes semꝑ ꝑcedit coꝛporis plenitudo: quare si tunc poneres resolutiua plus ad locum de aliunde materiam attraheres q̄ȝ de loco doloroso resolueres. Om̄ nullum est resolutiuū qd̄ nō sit calidum: ⁊ omne calidū nisi tēperate calidum cum stipticitate ⁊ amaritudine est attractiuum: qd̄ potius / ut dictum est mām frigidam repercutit q̄ȝ resoluat. ¶ Sic ergo facies. pꝛius cum flobothomia uel cum laxatiuo mām euacua uel cū utroq̄ȝ ẜm ꝙ tibi videbit̄ expedire. postea incipe resoluere cuȝ medicina hoc officium faciēte: qd̄ est medicina calida ⁊ subtilis: que cum sua subtilitate ꝓꝓꝛietatem habet sepandi mām ⁊ facientē ipsam euaporare: ⁊ sua caliditate partem attrahit post partē: donec totum attrahat qd̄ erat superfluitatum in mēbꝛo ꝯtentum. ¶ Et nota ꝙ sicut in paruo dixi cōpēdio: ista medicina magnā habet affinitatem cum maturatiua: tam in caliditatis tēperamento q̄ȝ in opere: qm̄ vnāquāq̄ȝ facit opationē alterius: ⁊ ambe sunt anodine: sed in hoc differūt ꝙ resolutiua ut dictum est: habet suā tēperatam caliditatem cum subtilitate. apetitiua ⁊ maturatiua habet suā caliditateȝ temperatā cuȝ viscositate oppilatiua: quare multū sepe accidit: ꝙ si resolutiua medicina ponat̄ suꝑ mām multā ⁊ grossaȝ illā subtiliat ⁊ calefacit: que calefacta caloꝛ nālis ab accn̄tali iuuatus transit per oēs partes māe: neq̄ȝ caloꝛ medicine sufficit ad attrahēdum: neq̄ȝ pori cutis sufficiūt ad exitū māei: quare sic materia ibi remanēs maturat̄ per medicinā resolutiuā. Ita si maturatiua ponat̄ suꝑ paucaȝ materiam ⁊ subtilem: calefacit mām illam: ⁊ caloꝛ nālis ibi multiplicatus ꝓpter ꝑsentiam ꝯuenītie: neq̄ȝ medicine viscositas tm̄ pōt caloris officiuȝ impedire: ⁊ sic mā illa resoluitur per medicinā maturatiuam. ¶ Modus vō resoluēdi est: ꝙ quādo tu facis herbarū decoctioneȝ. de quib⁹ tuā vis cōponere medicinā. serua aquā decoctionis: ⁊ cum illa mēbꝛum embꝛoca donec rubescat ⁊ inflet̄. postea medicinā appone quam ante pꝛeparasti.

¶ Caue quoq̄ȝ qꝛ medicina resolutiua multotiēs resoluit: qd̄ de mā subtile inuenit: per cuius resolutioneȝ qd̄ est grossuȝ de mā indurat̄: ⁊ quāto plus vis in resolutionē addere: tanto plus durities augmentat̄. In hoc ergo sis sollicitus cum videris locū indurari: mollifica de mollificatiuo addēdo in suo loco. postea redeas ad resoluendum: ⁊ tādiu sic facias donec mā sit tota resoluta. ¶ Si vō resoluēdi non haberes intentum: sed materia ꝓpter causas que dicte sunt ad maturitatem tēdit medicinam maturatiuam tunc applica. Nam opus nature semꝑ debet medicus imitari.

¶ Medicine resolutiue alie sunt simplices: alie cōposite.

¶ Simplices sunt ut camomilla que inter omnia resolutiua pꝛerogatiuaȝ habet: quia sine attractione resoluit: ⁊ hoc est: quoniam in ea sunt due virtutes. s. virtus resolutiua ⁊ virtus stiptica: que quidem sunt in ea sic cōmixte: quod decoctio non potest illas ad inuicem separare. vnde quantum virtus resolutiua resoluit que reperitur in ipsa: tantum virtus stiptica mēbꝛum confoꝛtat: ne materiam recipiat pꝛeparatam: sicut est.

¶ Mellilotum.
¶ Paritaria.
¶ Malua siluestris siue alba.
¶ Volubilis.
¶ Fumus terre.
¶ Caules.
¶ Mentha.
¶ Anetum.
¶ Urtica.
¶ Enula.
¶ Boꝛago.
¶ Sambucus.
¶ Ebulus.
¶ Ualeriana ⁊ omnes herbe temperate calide cum subtilitate.

¶ De seminibus.

¶ Semina caulium.
¶ Aneti.
¶ Urtice.
¶ Malue ⁊ omnia semia diuretica.
¶ Cantabꝛum.
¶ Omne amilum de oꝛdeo.
¶ Fari na oꝛdei.
¶ Farina oꝛobi.
¶ Farina fabarum.
¶ Farina cicerum.
¶ Mica panis grossi.

¶ De pinguedinib⁹.

¶ Pinguedo poꝛci.
¶ Et anseris.
¶ Et galline.
¶ Et aquile.
¶ Et omnes medulle

¶ De gummis.

¶ Mastix.
¶ Olibanum.
¶ Mirra.
¶ Serapinum.
¶ Armoniacum.
¶ Bdelium.
¶ Galbanum.
¶ Oppoponacum.
¶ Assa fetida.

¶ De gūmis sbtilib⁹.

¶ Laudanum.
¶ Jsopus humida.
¶ Terbentina.
¶ Cera ⁊ eius fex.
¶ Sudoꝛ animalium.
¶ Soꝛdities balnei.
¶ Butyrum.

¶ Composita fiunt ex pꝛedictis simplicibus ẜm doctrinā pꝛimi capituli huius tractatus quinti tibi datam.

¶ Oleum resolutiuum calefactiuum ⁊ doloꝝ sedatiuum maxime frigidoꝝ: ⁊ conuenit etiam in doloribus a materijs calidis in mulieribus ⁊ pueris ⁊ humidis natura ℞. floꝛum camo. recentium ⁊ non siccorū: fenugre. se. lini. añ. ℥. ij. ponant̄ in. ℥. xx. olei oliuarum maturaruȝ: ⁊ in uase vitreo ponat̄ ad solem per. xl. dies in estate. postea coletur ⁊ usui reseruetur.

¶ Si vō tibi esset necessarium in hyeme ⁊ nō inuenires. ℞. flores ⁊ semina ꝑdicta ⁊ oleū: ⁊ in uase vitreo pone. ⁊ illud uas pone in lebete bullientis aque: ubi tantum bulliat ꝙ flores sint assi: tunc permittat̄ infrigidari: ⁊ coletur ⁊ seruet̄ usui. Tali modo facio oleum roẜ. cuȝ non inuenio: ⁊ oleum de absinth. ⁊ de rutha: ⁊ alia que mihi sunt necessaria suo casu.

¶ Aliud oleum ualde bonum. ℞. olei antiqui lb. j. semi. aneti nouiter in vmbꝛa siccati. ℥. j. ponatur in fiala per dies. xl. ad solem uel ut fiat in aqua bulliēte: ut dcm̄ est.

¶ Aliud oleum resolutiuum calefactiuum ⁊ doloꝝ frigidorum sedatiuum multum ualens ad calefacienduȝ renes ⁊ matricem: ⁊ non inflāmat: ⁊ dicit̄ oleum de lilio cōpositum: in quo cōueniunt auctores: ⁊ per me multotiens est expertum. ℞. olei antiqui. ℥. xx. flores lilioruȝ alb. ablatis pedibus ⁊ glaucedine que sunt in eis. xxx. cassieli. costi: masti. carpob. croci. añ. ℥. ß. gariof. ciamo. añ. ʒ. ij. ponant̄ omnia in uase vitreo: ⁊ teneatur in vmbꝛa usq̄ȝ ad mensem. postea abijciantur lilia ne coꝛrumpantur: ⁊ oleum reseruetur usui.

¶ Aliud oleum: ⁊ dicitur oleum de mastice ualde resolutiuum: ⁊ est multum cōueniens debilitati stomaci: ⁊ specialiter si fuerit ex frigidis hu. multum ualet ad doł. stomaci. ℞. oleum oli. mediocriter maturarū lb. iij. mastic. ℥. vj. bulliāt simul in duplici uase donec mastix in oleo dissoluat̄ ⁊ usui reseruet̄. ¶ Et nota ꝙ quādo vis componere oleum qd̄ uolueris esse repcussiuum uel infrigidatiuum uel mēbꝛoꝝ ꝯfoꝛtatiuuȝ semꝑ debes eligē oleū de oli. imaturis: ut oleum ro. ⁊ oleum mirti. ⁊ alia plura. Si vō facere uolueris oleum resolutiuum uel mollificatiuuȝ: uel penetratiuū: tunc oleū de oli. elige plus maturis. Si vō vis ꝙ hēat resoluere cū ꝯfoꝛtatiōe: tunc elige oleum factum de oli. que mediocriter sunt mature:

que oīa per colorē perpēdere poteris oculorū. Nā oleū de oliuis imaturis est viride: qd̄ est de maturis est albū: qd̄ est de mediocriter maturis est iter utrunq̄.

¶ Unguēta resolutiua fiunt sic. ℞. ℥.iiij. olei de camo. uel alterius p̄dictorum: z. ℥.j. cere in estate z.ʒ. in hyeme. z ʒ.j. pulueris se. aneti. caulium. florum camo. z aliorum sibi similium singularium uel plurium.

¶ Unguētū bonū resolutiuū est ysopus humida: z est mā oium vnguētorū resolutiuorū: z fit sic. ℞. lanam subtilē: que iacet inter crura z mamillas ouiu3 in bona q̄ntitate: z pone eam in aqua clara donec cooperiat̄: z dimitte sic per diem z noctē: postmodum fac parū bullire ad lentu3 ignē z dimitte infridari: z postea cola z totū exp̄me in catia stānata: z fac bullire igne leui: semp agitādo cu3 spatula de ligno donec fiat ut vnguētū spissum.

¶ De empl̄is est optimū dyaglon Ras qd̄ resoluit scrophulas z glādulas: z maturat carbunculos: z est multu3 cōueniēs. ℞. olei antiqui de oliuis maturis. ℥.v. litargiri. ℥.j. litargiriū pulueriçet̄ in mortario: z paulatine addat̄ oleum donec totū oleū recipiat: postea ponat̄ in cacciola: z lento bulliat igne: semp agitādo cū spatula: z addat̄ mucillaginis. se. lini. z fenugreci. aā. ℥.ij. z mucillaginis maluauisci. ℥.j. z iterū parū bulliat z agitet̄: z fiant magdaleones: z usui seruent̄. Et cū est necīū: accipe de eo q̄ntū vis: z distēde sup corio uel pāno lineo: z loco resoluēdo apponas. Si tn̄ pro scrophulis illud ꝯficis: plus ualebit si supradicto. ℥.j. radicis yreos sicce addas. Fortius isto est dyaquilon Mesue: quod in paruo compendio meo reperitur.

¶ Empl̄m bonū resolutiuū: ad cuius exēplū multa uaria emplastra potes ꝯficere: z fit sic. ℞. maluarū siluestrium paritarie/ floru3 camomil. z mellilotí. aā. M.j. bulliant in aq̄ donec optime decoquant̄: deinde pistent̄: z de illa aq̄. ℞. ptes. iiij. olei alicuius resolutiui. p.j. se. caulium z aneti. aā. p.ʒ. furfuris z farine ordei. aā. p.j. oīa bullian̄t in patella: z fiāt sicut pultes: q̄bus addat̄ tātū de herbis p̄dictis pistatis quātū sunt pultes: z p̄cedēte mēbri embrocatione ut dictū est tepidum apponat̄.

¶ Adde resolutiua cōposita medicamina que sunt in paruo compendio iuxta ista: z habebis resolutiua medicamina sufficientia.

¶ De modo maturandi z de medicinis maturatiuis. q̄nti tractatus. Cap. III.

Q Uoniam pluribus diebus resoluisti nec forte repcussisti nec ualet: sed materia desiderat maturari: tūc p̄missis euacuationib⁹ necessarijs uel possibilibus: incipe maturare cum medicina cui sit virtus z ꝓprietas maturādi: z est oīs medicina tēperate calida cu3 q̄dā viscositate que nō p̄mittit uaporē exhalare: imo retinet ip̄m cum grosso donec grossum optime maturet̄: z sunt ista.

¶ Malua hortulana seu nig̃. ¶ Daucie radix.
¶ Maluauiscus. ¶ Farina frumenti.
¶ Branca ursina. ¶ Semen lini.
¶ Radix brionie. ¶ Fenugreci.
¶ Radix lapatij acuti. ¶ Ficus sicce.

¶ Et oīa que in precedēti capl̄o sunt dicta cu3 istis addas z acgritur viscositas: per quam viscositatē materia subtilis prohibetur exhalare.

¶ Frigida quoq̄ medicamina q̄nq̄ maturāt per accidēs calorem supra mām repellēdo: nam tūc calor mēbri sup̄ mām reuertit̄ z maturat: sicut iuuenis carnosus media estate app̄hēsus a tetano natās i aqua violēta frigida calore reuocato soluit̄ a tetano materiam calidam pro frigida matureri vidi vicibus infinitis.

¶ Maturatiuū bonū cōpositū: qd̄ mām maturat calidā sic fit. ℞. folior̄ malue nigre pinguis seu hortulane/ brance ursine. aā. M.j. coquant̄ in aqua z pistent̄: q̄bus addat̄ radix altee p̄parate. M.j. deide. ℞. aque decoctiōis herbarum lb̄.j. assungie ueteris sine sale. ℥.iij. farine subtilissime tritici. ℥.iij. farine subtilissime fenugreci z seminis lini. aā. ℥.j. z.ʒ. incorporent̄ omnia z bulliāt ad p̄fectionem cataplasmatis. postea addant̄ herbe pistate z radix: omnia iterum incorporent̄: z fiat non durū. Nam semper sit tua intētio ꝙ cataplasma maturatiuū z resolutiuū z mūdificatiuum nō sit durum: quoniā durities cataplasmatis dolorem adducit ꝓpter eius grauitate3: neq̄ mēbro est suaue sed asperum: quare plus nocet q̄ proficiat. Item si times furiositate3 materie: nō apponas fenugrecum: quoniam multum est calidum: z cito inflāmat̄ materia. Ergo aut ex toto abijce aut minue s̄m ꝙ tibi videbit̄ expedire. Multū tamen est utile ubi non times materiam inflammari.

¶ Si v̄o cum ipsa calida materia esset grossitudo uel aliq̄ materie frigide admixtio: tūc. ℞. de predicto cataplasmate partes. ij. fermēti de frumēto bene acris partem. j. misceant̄. Nam fermētum est dulce acetosum z viscosum: quare cōposite caliditatis z frigiditatis est s̄m Ysaac. Tamen ꝓbauimus ipsum esse grosse materie incisiuum: z materiam educit de profundo mēbri ad supficiem z maturat: quare dicit Democus: ꝙ multorum emplastror̄ est basis z materia: z specialiter ad maturationem antracis z carbunculi multum ualet. ¶ Sic maluauiscus de quo mētionem fecimus preparat̄. ℞. radicem maluauisci laua bene: z interiorē duritiē abijce: z optime coque: z pista in mortario bn̄: z fac inde magdaleones: z serua: z hic maluauiscus dicit̄ p̄parat⁹: qui semp debet esse iuxta cyrurgicum: quoniam cu3 eo z farinis in aqua z oleo uel assungia potest fieri bonum maturatiuum quando alie herbe non sunt tibi presentes.

¶ Item pultes facte de partibus. v. aque z vna olei indurate per leuem bullitionē cum tāta farina tritici ꝙ sufficiat: sunt maturatiue materie calide currentis ad vulnera: z etiam apostematū calidor̄ sine vulnere: in quibus materia est subtilis: z sunt multum doloris sedatiue propter presentiam sue temperate caliditatis: quare possumus eas in cura dolorum renum uti.

¶ Aliud maturatiuu3 bonum. mel z etiam butyrum partibus equalibus mixtum: z cum farinis incorporatū misce maturatiuis: bonum faciunt maturatiuum.

¶ Item embrocationes in resolutiōe z maturationes vulnerum z ꝯtusionum: maxime que fiūt in capite mitigantes. ℞. olei cōmunis. ℥.ij. cepe album. ℥.j. cimini/ ruthe arthemisie. aā. ʒ.ʒ. absinthij/ paritarie. aā. ʒ.ij. herbas z cepe ultime pista in mortario: z addito puluē cimini z oleo simul incorpora calefac z appone.

¶ Itē alia pultis maturās apata. ℞. folior̄ malue/ bismalue/ paritarie/ brāce ursine/ uolubilis maioris/ iusqami aā ℥.ij. hec coquant̄ in pauca aq̄ z exp̄mant̄: z optime pistētur: pistate misceant̄ cū. ℥.iij. aque decoctionis earū: z. ℥ j. assungie ueteris/ farine ordei qd̄ sufficiat.

¶ Materia v̄o frigida maturat̄ si fiat hoc empl̄m. ℞. cepe j. album: z tātum de capitibus allij: z coquant̄ sub cineribus: deinde pistent̄ cum tertio sui de butyro: z addita farina fenugre. z se. lini fiat emplastru3: cui addant̄ duo vitella ouor̄ coctor̄: z. ℥.j. maluaui. p̄parati: z. ℥.ij. fermēti: z omnia incorporent̄ z fiat emplastrum.

¶ Item aliud maturatiuū grossarū z frigidarum materierum z durarum. ℞. bdelij serapini. aā. ℥.ʒ. que dissoluātur in aceto: z optime pistent̄: z addant̄. ℥.ij. terbētine: z omnia dissoluant̄ ad igne3 nō bulliēdo: z addat̄ olei de lilio. ℥.ij. z omnia misceant̄: z totum inspisset̄ cum subtili farina lupinorum z fenugreci.

¶ Itē si. ℥.ʒ. olibani puri. z. ℥.ʒ. fenugreci subtilissime pulueriçati miscueris cum lb̄.ʒ. mellis. lb̄.ʒ. rasine cu3 melle dissoluto habebis maturatiuū optimum ad materias frigidas maturādas. ¶ Item vnguentum tetrafarmacū z dicit̄ ab alijs basilicon maius: in quo ꝯueniūt. S. Aui.

Serapion/Joānes Mesue ꝛ Haliabas:qd̄ ualde matu
rat apāta frigida:ꝛ ualet ad vulnera ꝛ ulcera fraudulēta.
q̄rū dispō est in duritie augmētata.℞.cere/rasine/picis/
sepi uaccini.p.e.ꝛ olei qd̄ sufficiat.Sunt qdā qui loco se
pi ponūt butyrū:ꝛ qdā addūt oib⁹ in hyeme.p.j.bdelij.
alij solū recipiūt cerā/picē/ꝛ rasinā eq̄liter:ꝛ oleū qd̄ suf
¶ Itē maturatiuū bonū ad an ficit:ꝛ dr̄ basilicon min⁹.
tracē ꝛ ad oē apa durū ꝛ furiosum:qd̄ ut diximus suo loco
idiget medicina que icidat ꝛ maturet.℞.fic⁹ sicce bñ pin
gues nūo.vij.vue passe de corintho.℥.j.duas spicas al
lij mūdatas/pipis.ǵ.xij.salis.ʒ.ij.oia hec pistenꝛ:ꝛ supad
daꝛ olei antiq.ʒ.iij.aceti.ʒ.j.fermēti acerrimi q̄ztum me
¶ Itē ad maturādum antracem nisi sit ni dietas tot⁹.
mis durus ꝛ maliciosus:ualet emplastrum factum de so
lo melle liquido/farina ordei/ꝛ oleo violaceo.
¶ Itē ad maturādū antracē ꝛ carbūculū.℞.fermēti acris/
lactis mulieris/mellis/vitella ouoꝝ.añ.misce ꝛ appone.
Si vō vis forti⁹ opari:adde galbani dissoluti medietatē
vni⁹ pdigoꝝ.Si adhuc vis forti⁹ ut maturet ꝛ rūpat:ad
de stercoris colūbini ꝛ galline.añ.ptis vnius ꝛ baurach
vij.ptē vni⁹ ꝛ.ʒ.¶ Hec tibi sufficiāt maturatiua si bene
sciueris ipsa adaptare:ꝛ sicut in resoluendo diximus.
¶ Itē ualē dixim⁹ si qñ vis maturatiuū apponē pus locū
embrocas cū aqua decoctionis herbarū maturatiuaruꝫ:
donec locus per aquā calidā rubefiat:ꝛ postea maturati
uū nō durū q̄ztū pōt pati calidū subsequaꝛ:qd̄ empl'z to
ti loco appliceꝛ calidū:ꝛ ultra q̄z desiderat maturat.

¶ De mundificatiuis ꝛ modo mundificandi.tractatus qn
ti. Cap.IIII.

Mundificatiuū se hēt ad abstersiuū lauamētū attractiuū sordis exiccatiuū:sicut cōe ad ꝓpriū:q:
quocūq3 modo per medicinaꝫ auferaꝛ supfluuꝫ pōt dici
mūdificatio.¶ Sed ꝓprie loquēdo de mūdificatiua me
dicina loqmur duob⁹ modis:aut de medicina que daꝛ
īteri⁹ per os:aut que mittiꝛ iferi⁹ per clistere uel pessario
ad mūdificādū mēbra iteriora:ꝛ hui⁹ gñis sunt syrupi cū
seminib⁹:qui uenas mūdificāt ꝛ vias urine.Et quedam
medicine sanguinē mūdificātes:ut cassiafis.māna.tama
rindi:ꝛ pñt etiā sic noiari oēs medicie laxatiue:de qb⁹ oi
bus nō est hui⁹ capli intētio.¶ Alio modo loqmur de
medicia mundificatiua in cyrurgia:ꝛ illa dicit ꝓprie ibi
medicia mūdificatiua:que grossaꝫ supfluitatē seu gñataꝫ
saniē siue supfluā putredinē uel crustaꝫ remouet de vul
nerib⁹ ꝛ ulcerib⁹:vuln⁹ ꝛ ulcus ab ipsa supfluitate mun
dādo:qm̄ sicut alio dictū est loco in quolibet vulnere cō
cauo.i.in quo facta est alicuius sube deꝑditio:necio due
sunt supfluitates gñanꝛ.vna grossa:ꝛ alia subtilis:que ēt
in quolibet sano corpe gñanꝛ:que qdē vulneris ipediūt
ↄsolidationē:qm̄ in eo carnē ipediūt gñari.Sꝫ medicia
mūdificatiua grossaꝫ supfluitatē remouet.desiccatiua vō
de qua loquemur in caplo sequēti desiccat subtilē:qbus
desiccatis ꝛ mūdificatis caro pdita nāe bñficio generaꝛ.
¶ Hec ergo medicina semp debet ꝑcedē gñatiuā ꝛ cō
solidatiuā:de qbus loquemur in sequēti:lꝫ aggregatiua
seu ↄglutinatiua ueniat aliqñ ad cōsolidationē sine ipso
ꝙ hec medicina ꝑcedat:qñ.s.vulnera suunꝛ uel ↄducū
tur recētia:que ↄsolidanꝛ añq3 ibi fiat sanies uꝉ putredo.
¶ Hec iterū medicina plurimū mūdificat cū pauca ab
stersione:sicut aq̄ mellis cū qua lauanꝛ ulcera virulenta
alia cū fortiori:sicut cuꝫ melle admiscem⁹ farinas ꝛ alias
spēs abstergētiū mēbrū.Itē aliqñ mūdificat per viaꝫ cor
rosionis ꝛ putrefactionis:qñ.s.medicamē corrosiuum ꝛ
putrefactiuū apponiꝛ ad malā carnē auferēdā:ꝛ ptē mē
bri corrupti tollēdā:que nō pōt auferri cū medicina que
solū mūdificat abstergēdo.¶ Et qm̄ medicie simplices
raro ponunꝛ ad mūdificādū:ideo ponā medicamina cō
posita p ordinē nūando medicias simplices nō curādo.
¶ Scias ꝙ qñ vulnera sūt recētia ubi nō est necia sani
ei gñatio:qm̄ nō est ibi ↄtusio:nec nerui nec ossis pūctu
ra:nec dolor:nec alteratio nō est ibi necia mūdificatiua:
sed ↄsolidatiua sola.Sꝫ qñ vuln⁹ alteraꝛ ab aere uꝉ apaꝛ
uel est ibi dolor:ꝙ opꝫ te maturatiua vulneri apponē:ꝛ
cū vulnus satis saniē acq̄siuit:ꝛ dolor ꝛ apa ꝛ alia accidē
tia cessauerit:tūc icipe mūdificare ꝑꝫ ꝙ ↄuenit i suo casu.
¶ Mūdificatiuū bonū qd̄ vulnera recētia mūdificat:ꝛ in
qb⁹ est sanies laudata gñata.℞.mellis ro.colati.℥.iij.fa.
subtilissime ordei.℥.j.ꝛ adde parū aque:ꝛ coque suauiter
ne cōburaꝛ:ꝛ agiteꝛ semp cū spatula ꝛ distēdaꝛ sup pan
nū ꝛ ponaꝛ sup vuln⁹:q: mundificat cū ↄfortatione loci.
Si vō vuln⁹ fuerit in loco neruoso:bonū eēt addere de
terbētina lauata qñ deponiꝛ ab igne:qm̄ terbētina non
dꝫ bullire qñ poniꝛ in emplis:q: bulliēdo amittit vires
¶ Aliud qd̄ mūdificat durā mr̄em denigratā.℞. suas.
mellis ro.colati.℥.j.olei ro.℥.ß.misceantur.
¶ Aliud qd̄ mūdificat ꝛ maturat vulnera tumefacte nō tñ
inflāmata:sed ad frigiditatē tendētia.℞.mellis ro.colati
lb.ß.farine fenugreci.℥.ij.farine ordei.℥.j.
¶ Aliud mūdificatiuū ulcerū de nouo factoꝝ i aptiōe apatū
maturatoꝝ.℞.vitella ouoꝝ cruda ꝛ icorpa cū faria tritici
q̄ztū sufficiat h mūdificat ꝛ dolorē sedat ꝛ locū refrigerat
¶ Itē aliud mūdificatiuū cū maturatiōe residui:ꝛ est opti
mū qñ cogimur apa icidē añ tps:ꝛ est ꝓpa medicina mū
dificās antraces ꝛ carbūculos ꝛ oēs pustulas uenenosas
postq3 sunt apte ꝛ ualet ultime ad mūdificādū ulcera an
tiq:ꝛ ideo uocaꝛ mūdificatiuū de apio.℞.mellis al.bo
ni lb.ß.farine subtilissime tritici.℥.iij.icorpenꝛ ad iuiceꝫ
in patella:qb⁹ icorpatis addaꝛ succi apij.℥.viij.ꝛ oia icor
porenꝛ ad ignē leuē:bulliāt oia donec recipiāt formam
pultis.Deide depōaꝛ ab igne:ꝛ diu agiteꝛ:ꝛ usui reserueꝛ
¶ Si vō times aduētū cācri uꝉ fistule in antiq ulcē qd̄ mū
dificare vis:pōe loco succi apij succū absinthij ꝛ ē opti.m
¶ Aliud mūdificatiuū de ulcerib⁹ putridis grossa ꝛ putri
da putredine abūdātib⁹.℞.mellis lb.j.siliginis.ʒ.vij.fa
rine fenugr.orobi/lupinoꝝ mirre.añ.℥.j.succi absinthij
lb.ß.pulueriçāda pluericenꝛ:ꝛ lēto bulliāt igne usq3 ad
ꝑfectionē:ab igne depositis addaꝛ terbētine lote.℥.iiij.ꝛ
optime icorpenꝛ.Hec oia mūdificatiua distēdanꝛ super
petiā pāni lineꝛ:ꝛ ponanꝛ sup ulcus mūdificādū:postq3
fuerit mundatum cum manibus stupis ꝛ lauationibus.
¶ Lauationes in capitulo de ulceribus sunt notate.
¶ Puluis mūdificatiu⁹ crustarū ꝛ grosse carnis supflue ꝛ
viscose que gñanꝛ in ulcerib⁹ antiqs/ꝛ sine magna cor
rodit violētia.℞.suc.affodil.℥.vj.calcis vi.℥.ij.auripig.
ʒ.j.misceanꝛ ad inuicē:ꝛ ponanꝛ ad solē in mēse augusti
ꝛ in nocte deponanꝛ ab aere donec desiccenꝛ ꝛ fiāt troci
sci.Et iterū in vmbra siccenꝛ:ꝛ in uase ligneo in loco nō
reumatico ↄseruenꝛ.Cū op⁹ fuerit vn⁹ teraꝛ ꝛ supponaꝛ
¶ Itē bonū mūdificatiuū ulceꝝ ē vngtm̄ vi cū bōbace.
ride qd̄ sic fit.℞.viridis eris.p.j.mellis.p.ij.icorpenꝛ.fiꝛ.
¶ Itē vnguētū optimū mūdificās ulcera sordida fistulas
polipū ꝛ alia praua ulcera:ꝛ dicit vnguentū ueneris uel
aploꝝ:ꝛ nō est sile ei ad remouēdū carnē malā de ulceri
bus.O quotiēs est ꝓbatū.℞.cere al.rasine al.armo.añ.
ʒ.x.bdelij/aristol'.lō.oliba.gūmosi.añ.ʒ.vj.galbani/mir
re.añ.ʒ.iiij.litargiri.ʒ.ix.oppopo.floris eris.añ.ʒ.ij.i.alio
floris eris.ʒ.iij.Gūme mollificenꝛ in aceto ꝛ dissoluanꝛ
ad ignē leuē:qbus dissolutis addaꝛ cera dissoluta cū lb.
ij.olei in estate ꝛ.iij.in hyeme.Et cū oia fuerint liquefa
cta addanꝛ pulueres terēdoꝝ ꝛ fiat vnguētum.
¶ Aliud qd̄ mūdificat neruos maturat ꝛ saniem attrahit:
ꝛ dicit mūdificatiuū de rasina.℞.rasine/mellis/terbenti
ne.añ.lb.ß.mirre/sarcocolle/farine fenugre.ꝛ se.lini.añ
℥.j.dissoluaꝛ rasina cum melle ꝛ terbētina:ꝛ additis pul
ueribus fiant pultes.
¶ Itē opꝫ nos uti aliqñ medicinis fortiter cauteriçātib⁹:ꝛ
ipso igne ad mūdificādū ulcera pessima in locis neruosis
intricatis specialiter existētia:quoꝝ doctrinā habebis in

capl'o de medicinis faciētibus opus cauterij.

¶ De medicinis cōglutinatiuis ꝛ regeneratiuis ꝛ cōsoli/datiuis seu cicatriçatiuis. tractatus qnti. Cap. V.

v **Idetur** per modū loquēdi ꝙ he me/dicine que noiant in h capl'o sint eedē: tñ differūt: qꝛuis sꝫ quādā ꝯsuetudinē oēs dicant ꝯsolidatiue. Nā aggregatiue ꝛ ꝯglutinatiue sunt idē regñatiue: icarnatiue faciētes nasci carnē sūt ee/dē: ꝛ a supdictis differūt: ꝛ tā iste qꝫ ille differūt a sigillati uis cicatriçatiuis ꝛ ꝯsolidatiuis: que sil'r sūt idē cum ista noīa ēt ab auctorib⁹ nō semp ꝓꝓe ꝓferant: v'itas est ꝙ vnū aliqñ ponit pro alio. ¶ Sꝫ v'itas est ꝙ medicamen aggregatiuū seu ꝯglutinatiuū: qḋ ēt dr̄ ab Aui. qñqꝫ icar natiuū: ꝛ idem Aui. in diu'sis locis diu'simode has noiat medicinas: ꝛ credo ꝙ fuit pp errorē trāslatoris. ¶ Si v'i tas est ꝙ ꝯgregatiua seu ꝯglutinatiua est medicina sicca sine absterſione: que in se hēt quādā generositatē: que i mēbro applicata resoluit: ꝛ que siccitate sua supfluam sic cat hūiditatē: q̄ iter duo labia vulneris per medicū liga/tura sola uel sutura ꝯducta repit: ꝛ sua generositate ꝯglu tinat de bono sanguine p̄tē: qui per nãe officiū ibi trans mittit: donec exiccādo ꝛ ꝯglutinādo labia que disiuncta fuerāt a gladio ꝯiūgat: ꝛ firmiter ad inuicē firmat: ꝛ hanc appellat aliqñ dñs Auic. incarnatiuā. ab aliquibus aūt consolidatiua dicit: ꝛ hoc est sicut sanguis draconis/calx thus masculinum seu pingue:

¶ Folia pomorum.	¶ Arnaglosse.	trita ꝛ ivio bullita
¶ Et pirorum.	¶ Caulis folia.	¶ Folia acetose.
¶ Porri.	¶ Cipressi folia.	¶ Pluis molēdi.
¶ Lilij.	¶ Vitis albe.	¶ Ordeū ustum.
¶ Cortex palme.	¶ Nux recēs cō	¶ Flos sorbe.

¶ Lac acetosum: ꝛ multa alia que nobis sūt ignota. ¶ Im mo iā iuenit expimētū: ꝙ qdā fecerūt sibi magna vulne ra: q ponētes sup̄ de plurib⁹ herbis curati fuerūt i eodē die: nec forte cōprehēdē sciebāt/que fuissent herbe ille.

¶ Medicamē cōpositū bonū ad hoc qḋ semp utit: ꝛ iam dictū est alibi. ℞. thuris. p. j. sang. draco. p. ij. calcis vi. p. iij. fiat puluis qui ponat abūdāter sup duo labia vulne/ris que cōduxisti ad inuicē. Caue ne puluis uel oleum/ uel aliud cadat in medio: sicut alibi dictum est.

¶ Itē alius puluis ad hāc intētionē: ꝛ est melior qꝫ p̄mus: ubi credis ꝙ pauca carnis gñatio sit necessaria: qm̄ ubi multa indiges carnis regñationē: nō sūt nec̄ie h⁹ᵒi medi cine: sꝫ regñatiue: de qb⁹ loquemur icōtinēti. ℞. olibani lucidi/aloe/sang. draco. sarcocolle. añ. fiat puluis.

¶ Ali⁹ cois i strigēdo sāguinē ꝛ ꝯglutinādo vl'nera. ℞. sar cocolle. p. ij. sāg. dra. balaustie. añ. p. j. olibani lucidi. p. ſ fiat pl'uis: qm̄ hec medicia nō idiget absterſiōe: sꝫ exicca tiōe ꝯglutinosa: qm̄ absterſio māꝫ q̄ oꝫ i loco ꝯglutiāri v' tute exiccatia abstergeret de loco: qḋ eēt ꝯtrīū tue itētiōi.

¶ Nō medicamē carnis regñatiuū. Carnis regñatiuū est illud qḋ exiccationē paucā cū absterſione: ꝛ cuius ꝓprie tas est ꝯgelare sanguinē uenīētē ad locū sua tēperata sic/citate: ꝛ facē de ipso carnē: ꝛ sua absterſione supfluitatem grossam abstergere. Et hoc diuersum. Nā si mēbrū vul/neratū qḋ carnis indiget regñatione est siccū ꝛ corp⁹ sic/cum: ꝛ humiditas accñtalis: uel sanies in vulnere est ml'ta: tūc indiget medicamine ualde sicco. Si v'o pauca fue rit sanies: ꝛ mēbrū ꝛ corpus fuerint humida: medicina tūc indiges minus sicca: sicut supius habuisti. ¶ Medi cine v'o leues in exiccādo quibus uti debes in sanie pau ca ꝛ corporibus humidis sunt ista sequentia. s.

¶ Thus minutum.	¶ Aliqꝫtulū sic. sūt	¶ Aloes.
¶ Mastix.	¶ Aristologia.	¶ Mirra.
¶ Farina ordei.	¶ Yreos.	¶ Pix greca.
¶ Fenugreci.	¶ Orobum.	¶ Farina fabarū.

¶ Alia fortiora qbus uti debes in siccis corpibus sunt.

¶ Aristologie.	¶ Farina lupinorum.	¶ Dragagantum adustum.
¶ Yreos.		

¶ Vitreolū ꝛ ꝓprie adustū: qm̄ si vitreolū adurit/minus sit mordicatiuū: ꝛ sua siccitas nō minuit: qm̄ assatio v'tu/tem adustiuā que in eius est supficie ꝯsumit in assando: ꝛ virt⁹ stiptica que est in eius ꝓfundo remanet. ¶ Qm̄ septē de causis res adurunt. ¶ Prima ut vna virtutum duoꝝ ꝯtrioꝝ augeat ꝛ alia minuat: uel mirabolani q hñt virtutē laxatiuā ꝛ v'tutē stipticā: si assant minuit v'tus so/lutiua: stiptica v'o nō minuit: sed auget: sic vitreolū ꝑdit acuitatē: ꝛ nō minuit siccitatē. ¶ 2ᵃ est ut ei⁹ subā grossa subtiliet: ut cācri q assant in ulcerib⁹ pulmonis. ¶ Ter/tia ut acqrāt acuitatē: sicut lapides/ostrea/ꝛ teste ouorꝫ ut fiat ex eis calx. ¶ Quarta ut ꝑparet ad terēdū sicut se ta aut sericū: ꝛ inter medicinas corpales sic ꝙ assant ut teri possint: ꝛ aurū ꝛ argētū que decoquunt cū sulfure ꝛ plūbo ut teri possint. ¶ Quinta ut auferat eius maligni tas: ut scorpiones qui assant: ut eis possim⁹ uti in medici nis: que sūt ad lapidē. ¶ 6ᵃ ut addat in v'tute medicine sicut sqlla: que assata fortificat. ¶ 7ᵃ ut v'r⁹ diminuat si/cut psiliū: cui⁹ v'r⁹ lubrificatia debilitat i assando. ¶ Sic ergo oēs spēs vitreoli: que sunt. vj. sunt acute ꝯm magis ꝛ minus: ꝛ habēt acuitatē suā in supficie eoꝝ: si adurūtur siūt exiccatiue sine mordicatione exiccādo: carnē iuuant gñare: maxime in corpibus ꝛ mēbris siccis. ¶ Modus aūt per quē debes de vna medicina trāsire ad aliam re/generatiuā: ꝛ ꝯm nãm diuersoꝝ corpoꝝ uariare in p̄mo tractatu. doctrine p̄me huius libri capl'o 2ᵒ. de qualitate/forma/moribus/ꝛ sciētia cyrurgici plenarie habuisti. ꝑdi ctis ergo simplicibus ꝛ cōpositis potes uti ꝯm ꝙ tibi vi/debit expedire. Nā solus puluis thuris si de ipso imple atur ꝯcauitas ulceris mūdificata optime regñat carnem

¶ Et nota ꝙ de thure tria sunt. s. cortex: ꝛ illud est siccius oibus: ꝛ ꝯuenit plus in ꝯsolidatiuis medicinis faciētib⁹ pellē ꝛ cicatriçātibus: quas ita hēbis. Et eius gūmosum qḋ dicit masculinū uel olibanū ꝓprie: ꝛ ꝯuenit plus in medicinis cōglutinatiuis. de qbus dicit in p̄ncipio hui⁹ capl'i: ꝛ est eius puluis: qui cū cribrat descēdit a cribro: ꝛ dicit minutū thus: ꝛ illud plus cōuenit ad regenerādū carnē. ¶ Per hāc distinctionē debes intelligē distincti onē triū medicinarū: de qbus sit mētio in hoc capitulo: que oēs dicunt ab aliqbus ꝯsolidatiue. Nā vna. s. cōglu tinatiua desiccat cū glutinositate: ꝛ facit labia vulneris ad herere. Scḋa desiccat sine stipticitate cū q̄dā leui abster sione: q: sanguinē iuuat cōuerti in carnis nãm. Tertia desiccat cū stipticitate: q̄re facit cutē ul' callositatē loco cu tis carnis generate supficiē condēsando.

¶ Cōpositū bonū in regñatione carnis est litargiriū nutri tū: qḋ nutrit sicut in capl'o de ulcerib⁹ virulētis habuisti.

¶ Alius puluis regñatiuus. ℞. thuris minuti/masticis/fe nugreci. añ. fiat puluis. Nam optime regñat ꝛ desiccat ꝛ nō ꝑmittit ulcus fetere: immo acqrit fetēti bonū odorē.

¶ Aliud vnguētum optimū in regñatione carnis. ℞. litar giri nutriti. ℥. ij. pulueris thuris/sarcocolle/galbani/co/lofonie. añ. ℥. j. omnia incorporent ꝛ admisceantur.

¶ Alius puluis. ℞. maluauisci pui: qui dr̄ ab aliqb⁹ samni/cula: ab alijs nugaria: laua bñ ꝛ sicca in furno: ita tñ ꝙ nō adurat: terat ꝛ fiat puluis: ꝛ ponat abūdāter in vulneri/b⁹ ꝛ ulcerib⁹ ꝯcauis: nā de ꝓpetate carnē gñat: siue solus

¶ Itē. ℞. de dicto puluē. ℥. j. thuris mi[nuti] siue cū adiūctis. nuti. ℥. ſ. v'nicis/aloes/sarcocolle/masticis/fenugreci. añ. ℥. ij. misceant. De p̄dictis poteris facere vnguētū: po nēdo. ℥. j. pulueris. ꝛ. ℥. iij. olei. ꝛ. ℥. ſ. cere. ¶ Et nota qꝫ ubi potes ponere pulueres regñatiuos: nō opꝫ ut appo/nes vnguētū: sed ubi puluis nō pōt attingē ad fūdū vul neris: tūc opꝫ te facē vnguētū: ita ꝙ liptomositas olei fa/ciat ad fundū puluerē penetrare per poros: ꝛ tūc ualet h vnguētū quo vngunt loca vuln⁹ circūdātia. Nā saniē at trahit ꝛ exiccat. ℞. olei lb. j. rasine. ℥. j. cere. ℥. j. minuti thuris/fenugreci. añ. ℥. ſ. fac vnguētū colatū per stamen

¶ Item aliud optimum ad hanc intentionem. ℞. cōsolide

maioris ⁊ minoris/arnoglosse/pilloselle/plātaginis mi/
noris.añ.M.j.uermes terrestres lōgos/qui dicunẗ lū/
brici lb.ss.hec oia tūde ⁊ pone in lb.j.olei oliuarum:⁊ di
mitte ibi per.viij.dies marcescē:deīde fac parū bullire ⁊
cola ⁊ exprime:⁊ qñ fuerit infrigidatū adde sepi arietini
a pelliculis bñ mūdati lb.j.picis naualis.lb.ss.picis gre
ce.℥.iij.armōiaci.galbani.oppoponacis.terbētie.masti/
cis.thuris miuti.añ.℥.ss.ꝯfice sic.armoniacū ⁊ galbanū
⁊ oppopōacū mollificenẗ i aceto:postea dissoluanẗ in ca
ciola per se.dissoluta addanẗ olo.cere pici nauali ⁊ nō si/
mul dissolutis.ad ultimū addanẗ pulueres terendorū ⁊
per stamē coleẗ:⁊ usui reserueẗ.Hoc eni vnguētū poniẗ
circa vulnus ꝓfundū:nā saniē attrahit.dolorē mitigat:⁊
mūdificat:carnē in ulcerib⁹ creat.¶ Nō ꝙ q̄uis h po/
nā vnguētis ꝯficiēdis ꝓportionē plurū.⁊ olei ⁊ cere tñ
ꝓm ꝙ exigit necītas opꝫ te aliqñ ꝓportionē oiuꝫ uariare
Nā si vuln⁹ tuū nimis hēt de sanie:⁊ fuerit in loco sicco:
tūc adde de puluere:minue de oleo ⁊ de cera.Si vō eēt
vuln⁹ siccū ⁊ in loco hūido: tūc minue de puluē:⁊ adde
de oleo ⁊ de cera:sic optime supi⁹ hūisti.¶ Et nō ꝙ mū
dificatia:q̊rū in cap° p̄cedēti hūisti mlta: mūdificatia sūt
ꝓpe ⁊ p̄ncipaliẗ:⁊ scdario carnē gñant:⁊ ꝯsolidatiua:que
in sequēti caplo dicenẗ:cū eo ꝙ ꝓpe ꝯsolidāt:hñt ēt car/
nē regñare:q̄re iuenim⁹ ꝙ vnū ⁊ idē medicamē:⁊ speci
aliter de diūsis cōpositū hēt in aliq̄b⁹ facē.hec oia tria of
ficia:mūdificere:regñare:⁊ iducē cicatricē.¶ Medicia
ꝯsolidatiua cicatriçatiua ⁊ sigillatiua idē est:⁊ est medici
na que desiccat vulneris humiditatē sup̄ficialē:donec fa
ciat de ipsa corticē:⁊ ꝯtinuet iter cutim sanā ⁊ carnē rege
neratā:⁊ faciat tegumētū forte sic cutim nālē defendēs a
nocumēto.¶ Et scias ꝙ q̄uis Aui.dicat donec nascaẗ
cutis nālis cum amittiẗ in vulnē ꝯcauo/nunq̄ꝫ renasciẗ:
supple cutis nālis:qm̄ est mēbrū spmaticū.quoꝝ nulluꝫ
renasciẗ ut sciuisti:sed in loco cutis deꝑdite.medicia ista
nām adiuuat:ut nascaẗ caro calosa dura que est loco cu/
tis sup̄ quā nō nasciẗ pilus.¶ Et medicie que h hñt fa/
cere simplices sunt. ¶ Medicine simplices.

¶ Cortices arboris pini.
¶ Cortices thuris.
¶ Cētaurea cōbus.
¶ Ossa cōbusta.
¶ Abrotanum combustum.
¶ Balaustie.
¶ Galle.

¶ Nux cipressi.
¶ Psidie.
¶ Curcuma.
¶ Rubea ma. combusta.
¶ Lumbrici ter/restres adusti.
¶ Catimia argēti ⁊ auri.

¶ Alumē scissum.
¶ Folia fici.
¶ Sterc⁹ canis co medēt: ossa siccatū
¶ Utraq̄ꝫ aristolo gia combusta.
¶ Omnes vitreoli combusti.
¶ Es ustū lauatū.

¶ Et ois medicina que sit in duab⁹ actiuis ꝑ tēperamen
tū:⁊ sit fortis exiccatiōis cū q̄dā stipticitate est hui⁹ gñis.
¶ Aliqñ ēt admiscem⁹ medicinas ꝯglutinatiuas cū pau
cis corrosiuis de his que dicenẗ in sequenti caplo.Et fit
cortex grossus sb quo repiẗ cū cadit tegumētū sicut cutis
sꝫ ad h faciēdū est nečia cautela ⁊ scia ꝓportionādi:que
habeẗ ptim ab expimēto:⁊ ptim a notitia cōplonis tam
mēbri q̄ꝫ corpis egrotātis.¶ De p̄dictis simplicib⁹ po/
tes uti in puluē:⁊ potes facē vngtm̄ ꝓm doctrinā traditā
de vnguētis.Dū tñ oleū cū quo ꝯficis h vngtm̄ semp sit
stipticū ut rosaceū uel mirtinum.
¶ Cōpositū bonū quo debes uti in estate in vulneribus ⁊
ulcerib⁹ calis ⁊ in oi excoriatiōe fcā ab eq̄tatiōe/uł pustu
lis/uel igne/uel aq̄ cala:⁊ est vngtm̄ albū Rasis:qđ sem
per hēre uolum⁹.℞.olei ro.℥.iiij.cere.℥.ss.in his regio/
nib⁹:sꝫ in regionib⁹ calis ⁊ in estate.℥.j.Et tu per regio/
nes ⁊ tpa uaria cere q̄ntitatē.cerusse.℥.j.cāphore.ʒ.j.duo
albu.ouoꝝ.fit aūt sic:p̄us in mortario tere.iij.amigdalas
a grosso mūdatas cortice:tritas abijce ⁊ terge mortariuꝫ
⁊ appone ibi cāphorā ad terēdū:qm̄ cāphora nō teriẗ sb
tilr alio mō:postea adde cerusam ⁊ tere:deide adde cerā
in oleo dissolutā ⁊ oleū:⁊ agita bñ cū pistello:⁊ cū fuerit
ꝓpe frigidū:adde albu.ouoꝝ ⁊ diu agiteẗ:qm̄ q̄nto plus
agitaẗ tāto meli⁹.Quidā ponūt de cerusa cuꝫ supradicta
q̄ntitate olei/cere/cāphore/⁊ albumi a.ʒ.v.⁊ litargiri.ʒ.iij
⁊ est optimū ꝯsolidatiuū:nimis tñ refrigerat:q̄uis utrū
q̄ꝫ sit fridū:⁊ tu litargirū pone:uel nō pone:uel adde uel
¶ Puluis optim⁹ ad ⌊ minue ḟꝫ ꝙ tibi videbiẗ expedire.
hāc intētionē.℞.aloes balaustiarū/cathimie argēti/eris
usti triti ⁊ lauati.p.e.fiat subtilissim⁹ puluis:⁊ pulueriçeẗ
¶ Ali⁹ fortior.℞.aloes/curcume v/ ⌊ ubi pellē vis fieri.
miū terrestriū cōbustoꝝ/balaustiarū/mirre/gallarū.p.e.
¶ Vngtm̄ optimū.℞.fecis argēti.ʒ.xxx.mer ⌊ fiat puluis.
dā ferri/chimolee.añ.ʒ.vij.⁊.ss.cathimie argēti/ceruse/li
targiri/plūbi usti.añ.ʒ.v.argille rubee.ʒ.v.misce oia cuꝫ
¶ Aliud qđ di vngtm̄ de palma ⁊ ⌊ oleo ro.⁊ fac vngtm̄.
alr de cicadis:⁊ attribuiẗ.G.qđ optime ꝯsolidat vlnera
⁊ ulcera antiq̄:⁊ ualet ad oia apata ⁊ ulcera difficilis ꝯso
lidatiōis.℞.adipis porci antique sine sale ab oib⁹ pelli/
culis mūdate ⁊ colate lb.j.olei lb.j.⁊.ss.litargiri lb.j.cal/
cāti.ʒ.iij.Et fiat sic.litargirū ⁊ calcātū in mortario tere:⁊
paulatine adde oleū ⁊ assungiā insil liq̄facta.Deinde.℞
spatulā vnā que fiet de palma viridi:⁊ ei⁹ medietatē supi
orē icide i pua frustula ⁊ pone in medicamine ⁊ cuꝫ alia
medietate agita donec spatula ꝯsumaẗ ⁊ medicamē acq/
rat v̄tutē a spatula.¶ Sūt q̄tuor medicamina que sūt for
tia in regñando ⁊ ꝯsolidādo.ꝓmi gñis est medicina de
lino Joānis Mesue qđ sic,fit.℞.rasure uel pistature pā/
ni albi uetusti.℥.j.oppoponacis.℥.ij.vini/mellis/oli ro.
uel mirtini.añ.ʒ.x.litargiri/aloes/sarcocolle/mirre.añ.ʒ.
ss.⁊ fiat vngtm̄.h eni vngtm̄ regñat ⁊ sanat vulnera frau
¶ Medicamē scdi gñis est il ⌊ dulēta difficilis curatiōe.
lud qđ poniẗ in caplo de ulcerib⁹ virulētis.illud eni mū
dificat ⁊ desiccat:carnē regñat:⁊ ēt iducit cicatriceꝫ.adde
¶ Jtē attractiuū magri Guillielmi de So/ ⌊ q̄ illud hic.
meris.℞.rasinā albā ⁊ liq̄fac eā in vino acerrimo ⁊ cola
in pelui ubi sit aq̄ frida clara:totū illud manib⁹ vnctis,cū
oleo ro.uel mirtino:collige rasinaꝫ de aq̄ ⁊ bñ malaxa ⁊
ꝯserua.¶ Si vō sit i estate adde medietatē sui de cera al
ba:h desiccat sup̄ pāno extēsū ⁊ vlneri suppositū pellē in
ducit.¶ Jtem aliđ.℞.olei ro.℥.iij.rasine.℥.ij.cere.℥.j.
masticis/cortic.thuris/colofonie.añ.ʒ.j.nucis cipssi/cur/
cume.añ.ʒ.ss.fiat magdaleon ⁊ ꝯueẗ.Jstud plus ualet q̄ꝫ
¶ Medicamē optimū ad ꝯsolidatio/ ⌊ aplicon Nicolai.
nē ossiū fractoꝝ ⁊ ad firmationē dislocationū qñ sunt re/
ducta per medicū.℞.farine cicercularū uel uolature mo
lēdini lb.ss.masticis/dragagāti/gūmi arab.boli ar.añ.℥.
ss.oia pulueriçenẗ:⁊ cū ipsa farina icorpenẗ:⁊ cū ouoꝝ al
bu.ad spissitudinē mellis.¶ Modus aūt opatiōis haꝝ
triū medicinarū/que a q̄busdā dicunẗ ꝯsolidatiue talis
dꝫ eē.Nā in ꝓmo die cū vuln⁹ fit:⁊ cū ꝯduxisti ptes siue
per suturā siue alr pone de ꝓmo.s.ꝯglutinatiuo sup̄ locū
cōductū abūdāter:⁊ sup̄ pone petiā de pāno lineo ⁊ oui
albu.itinctā:⁊ hoc ꝯtinua cū defensiuis ⁊ alijs necessari/
is donec labia vulneris fuerint ꝯtinuata siue cōglutina
ta firmiter siue clausa.Nā alia duo gñā nō ꝯueniunt ꝓm
genus:sed poniẗ regñatiuū:qñ ꝓfundū vulnus uel ulc⁹
mūdificatū est:donec vulneris uel ulceris ꝯcauitas car/
ne debita repleaẗ.Et ꝯsolidatiuum postea subsequatur.
¶ Nec opꝫ tñ positionē ꝯsolidatiui medicaminis expe
ctare:ꝙ tota ꝯcauitas carne sit repleta:nā ꝯsolidatiuū ad
dit in regñatione.Ponaẗ ergo cōsolidatiuū anteq̄ꝫ ꝯca/
uitas noua carne in sup̄ficie cumuleẗ:qđ si non feceris
aut erit nimiū grossa cicatriçatio:aut vix pellis poterit il
lud ascēdere culmē:nisi carnē illā diminuas cū aliquib⁹
corrosiuis.¶ Scias ergo bñ ubi ⁊ qñ debes his medi/
caminibus uti:⁊ sic seq̄ris modum recte opandi:⁊ ope/
ratio tua bonum habebit effectum.

¶ De medicinis corrosiuis ⁊ caueriçantibus.quinti tra/ctatus. Cap. VI.

Corrosiuis utimur in cyrurgia pluri
b⁹ modis ⁊ casib⁹ ⁊ eoꝝ

alie sunt debiles: alie fortes: alie fortiores: ⁊ alie iterum fortiores. ¶ Medicine debiles sunt.

¶ Hermodactil.	¶ Brionia.	¶ Uitriolum adustum.
¶ Aristologie.	¶ Gentiana.	

¶ Et hec maiorem hñt virtutem in corporibus humidis.

¶ Medicine fortes sunt.	¶ Ranarum.	¶ Arsenicum.
	¶ Cõtex viticelle	¶ Sulfur.
¶ Uitriolum nõ cõbustum.	¶ Medicine fortiores sunt.	¶ Item magis fortiores sunt.
¶ Tapsia.	¶ Flos eris.	¶ Calx viua de lapidib⁹ ⁊ ouis.
¶ Pes milui.	¶ Uiride eris.	
¶ Apium.	¶ Es ustum.	¶ Forte capitellũ.

¶ Arsenicũ sublimatũ. ¶ Et aq̄ facte de his p sublimationē: ⁊ m̄lta cõposita ex p̄dcis ⁊ alijs simplicib⁹. ¶ Debilib⁹ uti debes / qñ vis carnē sup̄fluā minuē si paucā vis auferre. Fortib⁹ si m̄ltā. Fortiorib⁹ si mediā. Fortissimis qñ corruptionē vis auferre de mēbro q̄zuis meli⁹ sit ut corruptio cũ ferro calo auferaꝫ. ¶ De cõpositis pauca tibi ponā: nā tu scis de simplicib⁹ multas cõponē medicias.

¶ Puluis q leuiter ⁊ sine molestia carne sup̄fluā corrodit ⁊ minuit. ℞. viridis eris / hermo. aristo. ro. añ. p. eq̄les: fiat puluis ⁊ ſuetꝫ in loco sicco: ⁊ cũ uolueris carnē sup̄fluā minuē. Accipe cotũ ⁊ madefac de saliua tua: ⁊ itige i puluere ⁊ suppone. ¶ Et nõ q duob⁹ modis loq̄mur de carne sup̄flua. Uno mõ de carne bona ⁊ pura que sup̄ vulnus nimiũ augmētaꝫ: ⁊ h nõ est sup̄flua nisi in quãtitate Alio mõ carnē appellam⁹ sup̄fluā que cuꝫ putredine est admixta: ⁊ ista est liq̄da viscosa: ⁊ h nascitꝫ eo q medicus ponit regñatiuũ añ p̄fectā mũdificationē: ita q caro noua que nascitꝫ cũ iuēta in loco putredine cõmisceꝫ. Primo casu nõ est necc̃ia medicina: que cũ ex̄ absterſione corrodit. In scdo est necc̃ia medicina: que cũ mũdificatiõe corrodit: de qbus q̄sdā habuisti in cap° de mundificatiuis.

¶ Ali⁹ bon⁹ puluis sup̄fluā carnē remouēs ⁊ putredines atq̧ crustas. ℞. calcis vi. ʒ. ij. arseni. ʒ. j. succi rad. affodi. ʒ. vj. misceantꝫ ⁊ fiāt trocisci ⁊ ſuentꝫ in vmbra desiccata in loco sicco: ut ab humiditate corrũpi nõ possint. Hi trocisci fiũt meli⁹ in augusto. Cum aũt de his necesse habueris: fac de vno illorum puluerem: ⁊ locum puluerica.

¶ Aliud vngtũ qd uocaꝫ vngtũ viride: ⁊ mũdificat cum corrosiõe sup̄flui. ℞. mellis. p. ij. viridis eris. p. j. misceāꝫ

¶ Aliđ vngtũ viride qd mũdificat ⁊ carnē regñat: bonũ i ulcerib⁹ antiq̄s: ⁊ malā corrodit sine violētia. ℞. celidonie / radi. alleluie / folia cētri galli leuisti. agrestis / scabiose añ. M. j. He herbe bñ pistentꝫ cũ lb. j. sepi arietis ⁊ lb. j. olei admisceantꝫ ⁊ dimittantꝫ p. x. dies marcescē. Deide ponantꝫ ad bulliēdũ ad leuē ignē: donec herbe petāt fũdũ uasis: ⁊ tc̃ colentꝫ: ⁊ colature addaꝫ cere. terbētie. añ. ʒ. ij. colofonie. ʒ. j. masticis al. ʒ. ſ. viridis eris: q ponitꝫ i fine ʒ. j. oia agitentꝫ ⁊ icorpentꝫ fortiter: ⁊ fiat vngtũ. ¶ Si vo vis forti⁹ opari: fac hũc puluerē: q fistulā occidit: ⁊ cãcruꝫ fetiduꝫ corrodit. ℞. nitri al. cõbusti. sulfu. vi. viridis eris attramēti. vitreoli viridis. añ. ʒ. ſ. auripig. foliati. ʒ. iij. fiat puluis: ⁊ distēpeꝫ cũ aceto forti. ⁊ anabule. lacte: ad mellis spissitudinē: ⁊ ponaꝫ ad solē uel ad lētas prunas i hyeme donec desicceꝫ: ⁊ tũc puluericeꝫ: puluericat⁹ iterũ cuꝫ eisdē liq̄rib⁹ tēpereꝫ. Postea sicceꝫ: ⁊ tertio idē fiat: ⁊ tũc

¶ Puluis ali⁹ ad cãcrũ ⁊ ad fistulā de ⌊ in loco suo ſuetꝫ. siccãdũ ⁊ carnē sup̄fluā remouēdā. ℞. radi. brionie. ʒ. v. tapsie laureole / exule. añ. ʒ. ij. ciclaminis / yreos / utriusq̧ hermodac. affodil. añ. ʒ. j. herbarũ celidõie / leuisti. agrestis / buglosse / sumitatũ oliuarũ ⁊ mirti. añ. ʒ. j. herbe ⁊ radices ꝯtuse tēperentꝫ in aceto p 4^or dies: deide coquantꝫ ⁊ cocte colentꝫ: ⁊ cũ sacculo fortiter exp̄mantꝫ: ⁊ liq̄ri bullienti addaꝫ calcis vi. puluericate ⁊ sbtil̄r cribellate lb. ſ. ⁊ optie icorpentꝫ: ultio addaꝫ auripig. foliati. ʒ. iij. optime puluericati: ⁊ oia icorpentꝫ: ⁊ fiāt ide trocis. ⁊ ſuentꝫ in loco sicco. Et cũ op⁹ fuerit vn⁹ eoꝝ ul̄ dimidi⁹ teraꝫ ſm necessitatē: ⁊ loc⁹ corrodēdus ide puluericeꝫ. ¶ Ali⁹ eiusdē gñis. ℞. arsenici rub. triti / calcis vi. alumis de pluma. gallarũ nouaꝝ nõ tñ viridiũ. p. e. terantꝫ cũ aceto ⁊ misceantꝫ ⁊ siccentꝫ ⁊ fiat ut in sup̄dicto diximus: ⁊ usui reseruetur.

¶ Fortissima medicamina que sũt sic̄ ignis: sunt realgar ⁊ vnguēta ruptoria: ⁊ alia que carnē sanā mortificant ⁊ corrodũt: quoꝝ vn⁹ puluis fortis est qui fit p sblimationē. ℞. limature ferri / vitrioli / alumis iameni / antimonij. añ. ʒ. ij. salis armo. arsenici / citri / sulfu. vi. floris eris. añ. ʒ. j. ⁊. ſ calcis vi. lb. ſ. hec oia terantꝫ ⁊ addaꝫ. ʒ. j. argēti vi. cũ saliua extincti: tēpereꝫ cũ aceto ul̄ aq̄ maris uel lixiuio forti: qd erit meli⁹ si erit de cinerib⁹ fabarũ: ⁊ fiāt ide trocisci ⁊ siccentꝫ: siccati ponantꝫ in alutel ⁊ sblimentꝫ. ¶ Modus sublimatiõis est talis. Ut hēaꝫ uas vitreũ grossum qd ab igne findi nõ possit: uel sit terreũ: iteri⁹ vitreatũ: ⁊ hēat coopculũ ita artificial̄r ei ꝯiũctũ q vna ps coopculi intret uas qd erit iferi⁹: ⁊ stricto se sibi ꝯiũgat: ne possit inde aliqd exhalare: ⁊ cũ h luteꝫ luto sapie q est apud Alchimistas uel gipso. qd in gallico di plaste: puluis sublimãdus ponaꝫ in fũdo uasis: ⁊ cũ coopculo coopiaꝫ: ⁊ orificia fortiter obturentꝫ ⁊ ponaꝫ in fornello: in quo fiat ignis lētus ul̄ leuis p dimidiũ diē: postea uas auferas ab igne: ⁊ dimitte ifridari: quo ifridato discoopiaꝫ. ⁊ qd remãsit in fũdo iferi⁹ abijciaꝫ. Et qd coopculo adheret / remoueaꝫ ⁊ ſueꝫ in frustis. Et cũ op⁹ fuerit opare cũ eo cũ cautela qm̃ cõburit ut ignis: ⁊ putrefacit ⁊ corrũpit locũ cui apponitꝫ.

¶ Hoc idē fac realgar: qd est arsenicũ sblimatũ. Si mõ realgar uel sup̄dictũ aliud medicamē vis rep̄mē: fac de ipso puluerē ⁊ distēpera cũ succo lactuce ⁊ plãtaginis ad spissitudinē mellis ⁊ desicca postea distēpera postea sicca ⁊ sic facies pl̄ies: ⁊ ita rep̄meꝫ q nõ tñ iflãmat ⁊ tñ opaꝫ

¶ Itē ruptoriũ bonũ qd carnē sanaꝫ denigrat ⁊ comburit: adeo q postea cadit ⁊ remanet ibi ulc⁹. Et qdā utũtur eo idifferēter ad crepatos ⁊ ad apiēdũ apa: ⁊ ad remouēdũ oē sup̄fluũ. ℞. calcis vi. q̄tũ vis ⁊ resolue in capitello ad modũ vnguēti. Et dũ est factũ recēs appone: q: q̄to recēti⁹ tãto meli⁹ opaꝫ. Capitellũ est lixiuiuꝫ qd sic fit. Imple cistā vnā de duab⁹ ptib⁹ cineris stipitũ fabarũ: ⁊ tertia calcis vi. puluericate iñl̄ mixtarũ: ⁊ bñ calca ut sit bñ duruꝫ rorãdo aliqd de aq̄ desup / ut meli⁹ idurescat: deide fac in sũmo foueā: in q̄ ponas aquā feruētē: ⁊ sb illa cista pone uas uacuũ in quo illa aq̄ cadat: ⁊ qd iferi⁹ distillat est capitellũ. ¶ Fit ēt al̄r bonũ ruptoriũ. ℞. cal. vi. p. j. arsenici p. ſ. puluericentꝫ ⁊ misceantꝫ cũ sapone molli. qdā ēt addũt tartari p. ſ. ¶ Itē mel anacardi ualde ulcerat solũ: ⁊ si addaꝫ alijs medicis forti⁹ opaꝫ. Et qñ mel factũ nõ iuenis fac sic. Tere anacardos grosso mõ: ⁊ pone in aceto p diē ⁊ noctē: deide fac bullire fortiter ⁊ exp̄me: qd ide exibit erit medicamē ulcerãs: uel pone anacar. in tenaculis latis faboꝝ calis ⁊ strige: ⁊ colabit idē mel. ¶ Itē uētres cãtaridarũ pistati cũ fermēto: ⁊ loco appositi ualde ulcerãt. Sꝫ nõ q ubicũq̧ ponis cãtarides seqꝫ ardor urine. Et aliqñ p earũ apponē ēt si ponaꝫ in capite: tanta acuta mã fluit ad uesicā: q urina cũ ardore maximo denegaꝫ. Et cura hui⁹ accñtis est ponē patiētē in aq̄ decoctiõis folioꝝ maluarũ vio. pitarie / nasturtij aq̄tici / ⁊ siliuꝫ usq̧ ad vmbilicũ: qm̃ dolor sic ⁊ arsura sedaꝫ: ⁊ urina facile p̄uocaꝫ. ¶ Et nõ q ubicũq̧ ponis medicamē cautericatiuũ uel facis cauteriũ: semp debet subseq medicina mitigatiua / donec crusta per se cadat. Neq̧ crustaꝫ auferas cum violētia: sed tam diu medicamina mitigatiua appone: q ⌊ crusta uolũtarie per se cadat.

¶ Medicina crustā faciens cadē: ⁊ dolorē ⁊ ardorē mitigãs: est vitellũ oui cum oleo ro. qd oib⁹ alijs p̄ualet medicis. ¶ Itē. ℞. folia caulũ ⁊ pista cũ assungia ul̄ butyro: ⁊ suppone. Sola ēt assũgia uel butyrũ in leui casu facit op⁹. ¶ Pultes ēt de farina / oleo / ⁊ aq̄ / faciũt h optime dolorē sedãdo: ⁊ crustā cadere faciēdo. ¶ Et nota q ubicũq̧ est necc̃ia corruptionis ablatio uel loci vulneratio sine icisione cũ ferro frigido qd semp est tuti⁹ ⁊ nobili⁹ opari cũ cauterio ferri calo

uel auri: q̄z cũ medicina caustica: q̄zuis plus de igne aliq terreant: ⁊ hec rõ supi⁹ i capl̃o de cauterijs est optime declarata. ¶ Et nota si medicina caustica vis uti uel cauterio: semp est tibi nec̃iũ in corpe debiliori ⁊ parua cã medicis uti debilib⁹ ⁊ modo opis leuiori. Et semp caueas ne neruũ arteriã uel magnã uenã tuo cõburas cauterio uel tua medicia mortifices. Sed membrum corruptum solum tangas: sensibile nõ tangẽdo.

¶ Itẽ qd̃ in vno forti ⁊ robusto nec̃iũ eẽt facere vna vice: facias in debili plurib⁹ vicib⁹ successiue. Nã in oi opere medicus debet habere curã pmam de capitali: qd̃ est ṽtus: deinde de cura egritudinis: qd̃ est lucrum.

¶ De medicinis mollificatiuis ⁊ de modo mollificãdi. tractatus quinti. Cap. VII.

m **Ollificatiuis** utimur medicinis in q̃tuor casibus. Quoꝝ vn⁹ est qñ mã quã itendis resoluere est nimis dura: q: tunc si solũ utaris resolutiuis ut dictũ est: ei⁹ subtile resoluit ⁊ residuũ iduraẗ. opꝫ ergo mollificare

¶ Scd̃s casus est qñ mẽbrũ fractũ uel dislocatũ fuerit: ⁊ post reductionẽ remanet ei⁹ mot⁹ difficilis: q: tũc opꝫ locũ iterũ mollificari donec mot⁹ mẽbri facilis habeaẗ.

¶ Terti⁹ casus qñ aliqd̃ mẽbrũ steterit lõgo tpe dislocatũ ⁊ nõ fuit reductũ: q: bonus medicus nõ fuit uocat⁹ a pncipio: q: tũc est necessariũ illã iũcturã tãtũ mollificari ⁊ humectari/ q mẽbrũ possit i locũ suũ reduci. ¶ Quartus casus est qñ aliqd̃ ruptũ mẽbrũ fuit male reductum ita q vna ps egtat sup alterã: ⁊ formã mẽbri facit turpẽ: ⁊ eius opationi nocet: tũc mollificamus donec iterũ rumpamus: ⁊ in illo loco debito reducamus. In oibus istis casibus utimur mollificatiuis: ut sunt ista.

¶ Camomilla.	¶ Semen lini.
¶ Mellilotum.	¶ Omnes pinguedines.
¶ Fenugrecum.	¶ Omnes medulle.

¶ Et gũme pl̃ime. ¶ Et ois medicina que sua caliditate ⁊ humiditate mãm hẽt in mẽbro ɔtẽtã mollificare: ⁊ poros mẽbri linire: mẽbriq̄ duritiẽ ⁊ soliditatẽ ut supfluitatis que est in mẽbro/ facilior sit expulsio: ⁊ mẽbroꝝ motu uolũtario nõ resistat. ¶ Cõpositũ bonũ ad intẽtionez pmi casus. ℞. olei antiq. p. iiij. cere. p. j. fiat vngtũ quo vngaẗ mẽbrũ: cui⁹ mãm exneã in eo ɔtẽtã vis resoluere nã mãm mollificat: ⁊ poros mẽbri dilatat: ⁊ pparat ad obediẽdũ resolutioni. ¶ Aliud forti⁹. ℞. radic. ficcidis/ rad. maluaui. añ. ℥. j. icidanẗ in subtilia frusta ⁊ ponanẗ i fiala vitrea cũ. ℥. iiij. olei de lilio simplicis: ⁊ ponaẗ cũ oleo de radi. in uase alio ubi sit aq̃ que bulliat: ⁊ per bullitionẽ aque bulliãt res que sũt in fiala donec herbarũ succositas sit ɔsũpta. de h̄ oleo vnge locũ ⁊ lanã succidã super pone. Et nota q qñ facis istas vnctiones: bonũ est añ fomẽtare mẽbrũ cũ aq̃ calida donec rubeat/ ⁊ nõ ultra. ¶ Si ṽo durities eẽt nimis fortis: calefac lapidẽ molarẽ i igne uel magnũ frustũ de merda ferri: ⁊ pone in forti aceto: ⁊ mẽbrũ lapideũ sup fumo qui resoluit ab aceto stuffeẗ p magnã horã: postea vnctio subsequaẗ.

¶ Modus aũt mollificãdi mẽbra in 2° 3° ⁊ 4° casu est vn⁹ ⁊ est ut hẽas aquã decoctionis floꝝ camo. melliloti/ fenugre. ⁊ se. lini/ ⁊ radi. maluaui. ⁊ fomẽtare mẽbꝝ p magnã horã: ⁊ in illa fomẽtatione conare leuiter fricare mẽbrũ ⁊ mouẽ. Facta fomẽtatione vngas cũ vno ifradictoꝝ vnguẽtoꝝ donec sit adeo mollificatũ q tuũ ppositũ conseq̃ris. ¶ Unguẽtũ mollificatiuũ bonuꝫ. ℞. assungie porci antique sine sale. ℥. iiij. pinguedinis anseris/ anatis/ ⁊ galline. añ. ℥. j. oia ista liquefiãt ⁊ colenẗ. ⁊ addaẗ. ℥. j. cere: h̄ multũ mollificat ⁊ humiditatẽ restaurat. Et si vis ut ualeat ad siccitatẽ pectoris ⁊ pulmonis ⁊ ad tussim siccam ⁊ ad humectãdũ pectora ethicoꝝ appone. ℥. j. de puro draga. ⁊ erit vngtũ restauratiuũ. ¶ Ad mollificãdũ ⁊ ad remouẽdũ duritiẽ mot⁹ de mẽbris: q̃ qdẽ mẽbra fuerũt dislocata uł fracta: quorũ mot⁹ remãsit dur⁹. ℞. adipis porci antique sine sale. ℥. iiij. fecis olei de lilio de se. lini/ bdelij uarij. añ. ℥. ij. storacis calamite galbani oppopona. armonia. añ. ℥. j. gũme ponanẗ in mortario ⁊ ualde pistentur: ⁊ alia liquefiãt ⁊ addanẗ: ⁊ oia bñ incorpenẗ. Et loc⁹ inungaẗ post pdicte aque fomentationem.

¶ Aliud vnguẽtũ qd̃ semp uolumus hẽre penes nos: qd̃ ualde mollificat ⁊ ɔfortat. ℞. assũgie porci. ℥. iij. pinguedinis anseris/ anatis/ ⁊ galline. añ. ℥. j. cere/ terbẽtine. añ ℥. j. olei antiq. ℥. iiij. farine fenug. ⁊ se. lini. añ. ℥. j. bdelij oppopo. masticis/ thuris. añ. ℥. ß. Gũme tẽperenẗ i vino postea cũ assũgia/ pinguedib⁹/ cera/ ⁊ oleo: dissoluanẗ ⁊ colenẗ: ⁊ addaẗ puluis terẽdoꝝ: ⁊ optime icorpenẗ ⁊ usui reserueẗ: ⁊ facta stuffa cũ aq̃ supdicta fiat iunctio iux̃ ignez mollificat eni iũcturas: q̃rũ mot⁹ difficilis remansit post ɔsolidationẽ vulnerũ dislocationũ ⁊ fracturaꝝ: ⁊ est vnguẽtũ Ras. qd̃ rectificam⁹: ⁊ nr̃m expimẽtũ multotiẽs pbauit in casib⁹ q desparati de motu p aliq̃s videbanẗ: q fuerũt huius vnguẽti bñficio motui libero restituti.

Diuina semp coopante gr̃a sine qua nihil incipiẗ nihil pficiẗ: nullusq̄ labor expleẗ. Sꝫ ois finis bon⁹: oisq̄ bonoꝝ actuũ directio: oisq̄ claritas itineris pcedit: ⁊ ei⁹ plenitudine largitatis: qui per Mattheũ vicecomitẽ tanq̄ ei⁹ in hac pte ministrũ: cui⁹ pp quorundã peccata dñiũ ciuitatis Mediolani pmiserat me de ciuitate coactũ: ⁊ fecit in galliã trãsportari: ubi meũ tã aliq̄bus dimissum tpib⁹ resumpsi studiũ: ubiq̄ meũ totũ firmaui ppositũ/ neminẽ ledẽ: sꝫ pro his qui me psecuti fuerint exorare: circa medicinã intẽdẽ: bonũ cõe diligẽ. Sꝫ qd boni gratis accipe: gratis dare: per sciam diligẽtius laborare: donec Lugdunũ sup̃ rhodanũ morã ɔhẽs rogatus quoddã de cyrurgia facerẽ cõpẽdiũ: intẽdẽs tñ opus pñs cõponẽ: qñcũq̄ mihi foret a dño possibilitas attributa. ¶ Tãdẽ desiderãs Parisius dictis ɔtinuis pueniꝛe curis vnẽtib⁹: q̃s liberoꝝ educatione cura psequ compellebar: per diũsa regni loca uocat⁹ annis plurib⁹ fuerẽt. ¶ Demũ anno gr̃e Millesimo ducẽtesimo nonagesimoqnto pueni Parisius: ubi tãtã ⁊ talẽ habui comitiuã: q̃lis ⁊ quãte cẽtesimo nõ sum dignus. Ibiq̄ rogat⁹ a q̄busdã dñis ⁊ magr̃is: ⁊ spãliter a viro uenerãdo dño magr̃o Joãne de Passauãto magroꝝ medicie: necnõ a q̄busdã ualẽtib⁹ bachalarijs oi dignis honore: q ea que de rõnib⁹ cyrurgie legẽdo dicebã: ⁊ meũ opationis modũ ⁊ expimẽta: q̄b⁹ utebar in scriptis ad cõem utilitatẽ ⁊ recordationẽ ppetuã cõpilarẽ: ipsoꝝ petitionẽ admittẽs/ onus assumpsi. Jãdudũ in mẽte ppositũ: qd̃ nõ modicũ extimaui: maxime cũ mea nõ sufficiat impitia: non solũ lecturã scribẽ: sed in libris formã artis hui⁹ ⁊ regulas cũ suis adiacẽtijs ordinare. Uirtus tñ diuina: cui⁹ auxiliũ in libri pncipio postulaui: cui⁹ gr̃a sum qd̃ sum: ⁊ q vnq̄ in me fuit egenũ finẽ optatũ. Anno natiuitatis dñi M. cc. xcvj. huic opi ponẽ nõ negauit: quã iterũ ⁊ iteruꝫ affectuosis duco supplicationib⁹ exorãdã: hoc dignetur opus bñdicẽ: cũctaq̄ opatione per illud opantiũ in viaꝫ lucis dirigere: necnõ errores ab eorũ mẽtibus pycere: necnõ ad optatũ pducere finẽ. Ad honorẽ sui sãctissimi nois ⁊ ad utilitatẽ seruoꝝ suoꝝ: mihi aũt ueniã dignetur ɔcedere peccatoꝝ. Qui viuit ⁊ regnat ⁊ impat: per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Gratia fauẽte diuina. Explicit cyrurgia magistri Lanfranci de Mediolano cõpleta qualisq̄lis medici generalis totius orbis. ¶ Cum dei auxilio ⁊ gr̃a: petens pro me Uirgo Maria ad suum charissimũ genituꝫ dñm nostrum Jesum Christum: qui pro sua misericordia dedit mihi gr̃am/ ut hũc librum cõplerem ⁊ ad bonum finem ducerem: semp ipsum laudãdo deum ⁊ glorificãdo. Cuius nomen sit benedictum in secula. Amen.

¶ He sunt recollecte habite super quarto Auicēne ab egre
gio ꝛ singulari doctore Magistro Leonardo Bertapa/
lia: ꝛ ibi sunt mirabilia secreta habita ab eo ꝛ per me ex/
perta. ¶ Prologus.

Altitonantis im

plorabo auxiliū. Quo sine nullū
rite fūdat exordiū. Nec ad mediū
finisq̄ alicui⁹ bonitatē ullā: sane qs
puenire poterit: ut itellect⁹ mei di/
lucidare digneṫ ingeniū: ut valeā
ut ego Leonardus pl'ra mei cano
nica Cyrurgie expimēta i scriptis
ad eternā memoriā redigere. Que ꝙo expimēto ac rō/
ne theorica habuerim. Auicēne psequēdo uestigia: ꝛ or
dinē 3ª sup Fen Canonis 4ᵗ. Et p° ut ipe pnceps a fleg
mone exordiar. ¶ De flegmone. Cap. I.

Flegmon

est apa sanguineū ru/
bei coloris cū caliditate. s.
ad tactū: ꝛ iflāmatiōe q̄ztū ad sensum egrotā
tis: cū tēsiōe q̄ztū ad eleuationē: cū ipulsione
q̄ztū ad nō cedēdū tactui: ꝛ est cū pulsatiōe: si
est ppinqua artarijs: ꝛ est simplex uel cōpositū sanguie
pdn̄ante in ipa flōne. Nō ꝙ iste terminus flegmon est
equocus ad tria significata: ꝫm ꝙ distinguit Aui. in tex
tu ex itētione grecoꝝ. Primū significatū greci intellige/
bāt eē oē apa inflāmatiuū. Secūdū significatū dicebant
eē oē apa qdcūq̄ est calidū. Tertiū significatū dicebant
eē illud qd hic Aui. intēdit. s. de apate sanguineo ex solo
sanguie simplici genito: uel ex colera tm̄ pdn̄ante sāgui
ne in ipa. ¶ ℞. cere p. j. olei ro. p. iij. dissolua† cera cum
oleo ꝛ pona† in mortario ꝛ desup pona† de aq̄ frida ip/
sam agitādo quātū recipe pōt: deide remanē pōt ad mo
dum linimēti. ꝛ valet optime pro nobilibus ꝛ delicatis.
¶ ℞. succi sola. i. scaçole/vge pasto. an̄. ℨ. ij. farie ord. ℨ. ij.
olei mirtini ꝛ rosati: q̄ztū sufficit ad empl'm: ꝛ appone si
corpus sit mūdū. ¶ ℞. cere al. bn̄ ↄtrite uel mumie: uel
ppoleos. ℨ. ij. olei ros. q̄ztū sufficit: fiat vnguētū molle cū
aliquātulo aque solatri. ¶ ℞. pulueris mirti. vge pasto.
rosarū violaꝝ. an̄. ℳ. j. farie ordei. ℳ. ʃ. floꝝ nenufar.
ℳ. j. olei roſ. ℥. ij. fiat empl'm. Oleū mādragore ualet
in flōne. Et ēt succus semput. ¶ ℞. boli arme. sanguis
draco. an̄. ℥. ʃ. pulueris balausti. ℥. j. olei mirti. q̄ztū suffi/
cit ad icorporādū ꝛ fiat linimētū. ¶ ℞. stica. apij ranini:
albedoragi minij. an̄. ℳ. j. suc. hedere. arborēsis. ℥. j. bo
li arme. ℨ. ij. vini coc. lb. ij. olei roſ. ℥. iij. farine fenugre.
ℳ. j. fiat empl'm. ¶ ℞. violaꝝ. ros. ru. ꝛ uolubiliū. i. lu/
puloꝝ. an̄. ℳ. j. seiū sisami. ꝛ amigdalaꝝ dul'. an̄. ℥. j. fa
rine frumēti ꝛ ord. an̄. ℥. ʃ. olei roſ. ꝛ camomil. an̄. ℥. ij.
croci. ℈. j. ꝛ fiat empl'm. floꝝ camomil. mellilo. aneti. an̄.
ℳ. ij. radi. altee. ℳ. ij. farine fenugre. ꝛ ordei an̄. ℳ. j.
farine semi. lini. ℳ. j. ʃ. butyri. ℥. iij. assungie porci. ℥. j.
fiat empl'm cum decoctione maluaui. ¶ ℞. picis naual'
picis grece maxime pini: cere citri. an̄. ptes eq̄les: ꝛ oia
bullian† ꝛ colen†: deinde adda† assungia porci. ꝛ iteruꝫ
bullian† donec erit deductū ad formā ceroti apparētis
sicut vngtm̄ aureū ꝛ extēde illā ptē q̄zuis opari super pe
tiā: q: mirabil'r ualet ad apata resoluēdo ꝛ molliendo: ꝛ
maxime ad quodlibet apostema durum.
¶ Empl'm dyaglon: ut dicit Aui. in textu ↄueniēs in sta/
tu flegmonis. ℞. olei ueteris litargi. an̄. ℥. iiij. que ponā
tur in catia: ꝛ fiat subt⁹ lent⁹ ignis donec litargirū dissol/
ua†: postea adda† mucillagis fenugre. ꝛ semis lini. an̄. ℥
iiij. mucillagis altee. ℥. ij. decoquan† usq̄ ad spissitudi/
nē postea adda† armoniaci ꝫapi. an̄. ℥. iiij. oppo. galba.
an̄. ℥. ij. pulueris yreos tātūdē. Mucillagines vo sic fi/
unt. ℞. fenugre. ꝛ semis lini. bulliant fortiter per se: ꝛ aq̄
in qua decocta sunt fortiter expma†: postea supdicta mi/
scean† isimul: postq̄ decocta sunt cū manib⁹ inunctis in
oleo malaxen†: ꝛ in magdalionibus ↄseruen†.
¶ Empl'm dyasinicon. sil'r est ↄueniēs in statu flōnis. ℞:
cerotū factū ex cera ꝛ oleo nardi. dactilorū nūo. vj. torte/
laꝝ de seni. ℨ. vj. deide funde sup oleū in vino odorifero
alboꝝ: ꝛ accipe carniū citonioꝝ decoctoꝝ in vino. ℨ. viij. ꝛ
pista cū dactilis ↄtritiōe ukia: ꝛ miscean† cū ceroto: ꝛ cō
tundan† in mortario donec aggregen†: deide pone sup
masticis olibani absinthij sic. an̄. ℥. j. ʃ. ligni aloes macis
mirre/aloes/spice/acatie/gallie muscate/calami aroma.
an̄. ℨ. j. lauda. ℨ. ij. ↄteran† donec miscean† ꝛ pmiscean†.
¶ Empl'm in augmēto ꝛ statu mirabile: ꝛ est empl'm cōe
ꝛ notū: ꝛ ei⁹ vtus non posset emi. ꝛ uoca† vngūm magri
Guidonis. ℞. farie frumēti scutellā. vnā: aque cois me/
diā scutellā: olei q̄ztū. s. ul' plus ul' minus ꝫm ꝙ expedit
incorporare: agiten† oia ꝛ decoquan† miscēdo: ꝛ in fine
decoctionis adde cro. ℈. ij. ne crocū amittat vtutē suā.
¶ Ungᵐ de palma relatū ab Aui. in 5° sui ātidotarij: ꝛ de
noiatū in cap° flōnis: ꝛ uoca† vngᵐ de palma. ℞. olei ue
teris lb. j. ʃ. assungie porci. ueteris depurate a sale litargi
ri lb. j. ʃ. vitrioli. ℥ ij. ↄfician† hec oia ꝛ ducan† cū duob⁹
ramis palme. vnū vo palmū minutiꝫ icisuꝫ ꝛ itromissuꝫ
ad bulliēdū. ꝛ tādiu bulliat ꝙ sit coctū ad tui libitum.
¶ Sequi† de cura flegmonis facti a causa cui⁹ inuenit re/
pletionē corpis: q: de mūdificatiōe cui⁹ flegmon inuenit
corpus mundum supra date sunt descriptiones.

Ut tangit

Gal'. 4ª ptic'a de inge° sani. ꝛ ca° x°.
Uł'em doctrinā nō obliuiscaris: ut
per eā bn̄ ualeas ad pticularia opari: per hec aūt ulia in/
tellige euōnes: ꝫm ꝙ opꝫ per flōmiā ꝛ per solonē uēris
q: anteq̄ a medico corpe exn̄te repleto applice† aliqd
remediuꝫ locale regulariter opando: hec sunt a medico
obꝫuāda. Hoc notato facto cū apa hēat pnᵐ augmētum
statū ꝛ declinationē: ꝛ in pn° cōpetāt pura resolutiua re/
pcussiua: limitato certo gradu fridītatis cū apate. Et in
augmēto cōpetāt repcussiua mixta cū mollitiuis repcus
siua dn̄ante mollitiuis. Et in statu cōpetāt pauca reper/
cussiua mixta pdn̄ante pura mollitiua: plus ꝛ minus ꝫm
ꝙ pcedūt pticularia sta†⁹. Sꝫ in declinatione exiccatiua
sunt que sanāt in fine.
¶ Empl'm in pn° flegmonis facti a cā pmitiua cū mūdifi/
catiōe corpis. ℞. farie ord. ℥. iiij. olei ro. ℥. iij. ʃ. croci. ℈.
j. misce cū sufficiēti aqua ꝛ bulliant insimul ꝛ fiat emplꝫ.
¶ Aliud ad idem in pn° flegmonis. ℞. cere al. ℥. j. olei
rosati quantum sufficit: fiat vnguentum molle.
¶ Ungᵐ mirabile qd ponit Aui. explicite auc̄te Cōtinē/
tis: qd ualet in pn° pticulari sta†⁹ ei⁹. ℞. oculoꝝ popl'i lb.
j. papaueris al. loco nigri folioꝝ mādragore: ꝛ cimaꝝ ru
bi tenerrimaꝝ folioꝝ iusq. solatri. uermicularis lactuce
semput. bardane. violaꝝ scatriceli ꝛ vmblici ueneris. an̄.
℥. iij. assun. nouel. porci. sine sale lb. iij. ꝛ istud vngᵐ po/
nit Nicolaus: ꝛ nocat vngᵐ populeō. In augmēto fleg/
monis facti a cā pmitiua obuiāte corpi pleno ꝛ purgati/
one facta. ℞. farine fenugre. semis lini. an̄. ℥. ij. medulle
panis. ℥. j. ʃ. olei anetini ꝛ camomillini q̄ztū sufficit. fiat
empl'm cum lixiuio.
¶ In statu flōnis facti a cā pmitiua cū mūdificatuꝫ fuerit
corpus. ℞. farine fabaꝝ: farine fenugre. amigdalaꝝ dul'.
pista. an̄. ℥. iij. sicuū pinguiū ꝛ passul. an̄. ℥. ij. butyri. ℥. j
fiat empl'm: ꝛ adde in fine decoctionis croci. ℈. ij.
¶ In declinatione flōnis. ℞. lentes coctas in lixiuio: ꝛ pi/
statas ꝛ reductas ad formā emplastri: extendantur sup
apate: qm̄ est quid admirabile remedium.
¶ Aliud in declinatiōe flōnis. ℞. fabā fractā: ꝛ lꝫ sine cor/
ticib⁹: ꝛ approximatā cū oleo mirti. uel roſ. sup mēbruꝫ
est ualde mirabile iuuamētū. ¶ Sed sup illo passu. Et
de apatib⁹ qb⁹ idiget saniositate. i. ut sanien†: opꝫ ut em/
pl'e† caput ei⁹ cū psilio. i. cū medicina sili psilio: qd psiliū
poni† ab Aui. eē fridū ꝛ būidū i 2°. Ratio pp qd est itel
ligēda cū a malo frido medicamie fiat de p se digō: ꝫ de

per accñs hoc est itelligendũ in apate calo ubi erit magnũ cauma ex pte calitatis remittendo illũ calorẽ fiat digestio: cui⁹ talis in isti casu. ℞. violaꝝ maluaꝝ ro. floꝝ nenuf. añ. M. j. psilii: se. malue ꝛ alt. añ. M. ß. farie or. M. j. oli ro. ꝛ vio. añ. ℥. ij. sã. ora. sãdal. utriusqꝫ. ℈. j. fiat ẽplꝫ.

¶ Aliud circũcirca hoꝝ apatũ caloꝝ ubi idiget santositate: q: Aui. dič in textu: ꝛ cũ exticciuis i circuitu: cui⁹ sic i circuitu talr ꝯuenire debem⁹. ℞. boli arme. ℥. ij. sang. dra. ℥. j. terre sigil. ℥. ß. olei ros. qd̄ sufficit: fiat linimẽtũ addẽdo modicũ aceti: qm̃ acetũ est refridatiuũ ꝛ exiccatiuũ.

Nota q̄ duob⁹ modis dolor maxie accidit i apate: vno ex mala cõplone ul ex ꝯculcato hũore: ꝛ pp h̃ dixit Aui. pp dolorẽ gẽitũ ex mala cõplone. Si ĝ uolueris regẽ i pn° cũ sedatõe doloris: supple facti a mala cõplone: nõ approxies ei aquã calaꝫ: ꝛ olea mollificatiua: ꝛ ẽpla fcã ex eis. G. i lib° de ige° sani. dič. Et aq̃ qdẽ cala mitigatiua oĩuꝫ doloꝝ pterq̃ꝫ i pũctura neruorũ nõ ẽ approximãda: ꝛ h̃ dixit qñ dolor sit i apate p ꝯculcatioñe humoꝝ.

¶ Embroca mirabilis ad remouẽdũ dolorẽ ... apatis ex ꝯculcato i apate: cui⁹ descriptio tal est. ℞. vinũ coctũ vnã anfialã ꝛ butyri. ℥. iij. floꝝ camomil. ℥. ij. ꝛ embroca locũ dolorosũꝫ: ꝛ fac q̄ embroca sint cala actu.

Nota q̄ apa termiare põt q̃tuor modis: aut p resolutionẽ: aut saniẽ: aut p duritiẽ: aut p putrefactionẽ: resolo est melior oib⁹ si põt fieri: qd̄ semp in apate debet medic⁹ ꝛ pncipalr iuuãte na ĩtẽdẽ: digõ est bona: qd facẽ in apate debet medic⁹ si nõ põt ꝛ p⁹ duritiẽs dr mala que sit semp a medico iux̃ suuꝫ posse euitanda. Putrefactio absolute dr eẽ pessima. qd̄ large dr in cap° de cancrenis: ꝛ alibi in mã de solone cõtinuitatis.

Nota nocumẽta sequẽtia ex idebita repcussiõe nõ in ꝯueniẽti tpe ꝛ debito mõ in mẽbro applicata itroducẽ põt in apate dolorẽ pp mãei ꝯculcationeꝫ ꝛ inati caloris suffocationẽ obturãdo porositates pticulares mẽbri: ꝛ facẽ põt redit⁹ mãei ad mẽbra pncipalia ꝛ põt idebita fridiias eẽ cã ut idureẽ apa: ꝛ faciat q̄ membrũ tẽdat ad nigredinẽ ꝛ viriditatẽ mortificãdo sãguinẽ ꝛ spũm. Nocumẽta vo sequẽtia ex nimia resolone indebito mõ apati applicata resoluit sepe subtile: ꝛ reliquit grossũꝫ: ꝛ fac pp nimiã duritiẽ in apate nocumẽtũ. ¶ Itẽ ꝛ cũ oẽ resolutiuũ sit calꝫ attrahit sepe ad ipꝫ apa magnificãdo qd̄ nõ ẽ attrahẽdũ. Et pp h̃ in textu tetigit Aui. dicẽdo. Et scias q̄ administratio eoꝝ q̃ fortiter repcutiũt in pmis: ꝛ eoꝝ q̃ fortiter resoluũt i fine ẽ mala. Caue ĝ iquãtũ potes in frido: resolo eni nimia pduc ad id qd̄ sciuisti Et resolo nimia tria i apate iducẽ põt. Primũ nocumẽtũ fieri pt ex nimia calefactõe. Et pp h̃ dixit Aui. ꝛ i resolone uehemẽti accidit dolor. 2ᵐ nocumẽtũ põt fieri ex nimia resolone. 3ᵐ nocumẽtuꝫ põt fieri ex nimia mordicatiõe. Et pp hoc dixit Auič. Et cũ timeẽ q̄ declinet ad duritiẽ: tunc administra mollificatiua in quibus est calefactio tẽperata ꝛ humectatio cum fortitudine.

Nota q̄ hincinde Aui. ꝯcludit q̄ medic⁹ nõ debet repcutẽ apa canonice ꝛ regulariter opando in his sex ꝯditionib⁹: q: multũ sequereẽ nocumẽtũ. Primo stãte mã furiosa. 2° si mã fuerit missa p viaꝫ crisis. 3° in locis emũctorialib⁹. 4° in mag̃ apate viscoso. 5° i apate facto ubi sit magna ꝯtusio. 6° in corpore repleto.

Hoc caplm de flõne est ampliatiuũ ad oia apata: q: põt ãpliari q̃tũ ad theoricã ꝛ ad practicã: ꝛ maxime ad apata cala q̃tũ ad pn ᵐ augmẽtũ statuꝫ ꝛ declinationẽ.

¶ De herisipila. Cap. II.

b **Erisipila** est apa: cui⁹ cã ꝛ signũ sit a cola citria simplici raro: sꝫ utplm cũ sãguie cõposita: q̃ retineẽ i cutis supficie pp modos q̃ncꝫ. s. Qñ vt⁹ expulsiua fuerit debil. Et cũ cutis mẽbri suscipiẽtis colerã fuerit grossa. Et cũ vt⁹ digestiua loci apati ad digerẽdũ fuerit ipotẽs. Et cuꝫ colera q̃ est sbtilis sbe associaẽ cũ flate viscoso ul sanguine grosso. Et cũ porositates mẽbri pticulares fuerit oppilate. Sꝫ cũ nõ accidãt exiture q̃ ex cola fiũt: ut dič Gal. in li° regis acut. p q̃tuor tpa trãseũtia: q: colera rõne sue sbtilitatis nisi fuerit ipedita: tũc p crisim ꝛ resolonẽ euanescit. dr eni herisipila ab uro ris. q: cutim urit: uel dr herisipila ab es eris qd̄ est viride eris urens cutẽ ꝛ carnẽ: ut dicit Hyppocras in sua cyrurgia: ul dr herisipila apa qd̄ utplm urit partem supficialem ubi oriũẽ pili.

Curatio h⁹ egritudis fiat p digestiua frida approbata alterãtia mãm colericã: ꝛ p euõnes ules ꝛ debitas colẽ approbatas: ꝛ sanguis p flõmiã cuꝫ mã erit añs: ꝛ iudicio meo in uasis ꝯtẽta p ebullitioneꝫ trãsire in colerã furiosaꝫ in pn° cui⁹ h̃ sunt remedia.

¶ Nõ q̄ herisipila utplꝫ nascit i facie: ꝛ ex meliorib⁹ in h̃ loco ẽ: ut fiat uesicatoriũ sup collo cũ cãtaridib⁹: ꝛ h̃ hũi i pctica: ꝛ h̃ hẽo p maxio secreto i oib⁹ iflatiõib⁹ vlt⁹ i pn°

¶ In pn° ꝛ augmẽto herisipile. ℞. farie orð. malua. recẽ. añ. M. j. coq̃nẽ i aq̃ ꝛ exp̃manẽ ꝛ colenẽ ꝛ approximẽẽ in loco herisipilato sup petiã. ¶ Itẽ ualet linimẽtũ de litargiro factũ cũ olo vio. sup locũ. ¶ Itẽ cerotũ factũ ex olo ꝛ cera al. ablutũ cũ aq̃: ꝛ ponaẽ sup petiã: optie ualet fcã ul i mũdificatiõe corpis pmit⁹. ¶ Iteꝫ aq̃ frida ibrocãdo ul cũ petia sup loco ponẽdo ualet optie. ¶ Itẽ aq̃ ordei maluaꝝ ꝛ violarũ cũ petia supinfusa ualet adhuc.

¶ Itẽ rasure cucurbite ꝛ pluis plantagis. añ. ʒ. iiij. olei vio. ꝛ ros. q̃tũ. s. boli ar. ʒ. ij. aq̃ ro. ʒ. vij. aq̃ simplicis. ℥. ß aceti paꝝ ꝛ fiat embrocatio: ꝛ põt fieri vngᵐ ad sufficientiã ul ẽbrocatio nõ ponẽdo cerã. Itẽ ualet olm violatũ.

¶ Aliud ad idẽ. ℞. lẽtiũ pparataꝝ pulueris rosa. añ. ℥. ij. pulueris balaust. folioꝝ mirti. ℥. j. ß. qb⁹ decoctis pparẽtur in aq̃ ꝛ oleo roſ. ꝛ oleo mirti. ꝛ oleo masti. añ. ℥. j.

¶ Emplꝫ in pn° herisipile. ℞. rosaꝝ recẽtiũ si sit tps hñdi: ꝛ si nõ siccaꝝ. violaꝝ recẽ. si sit tps hñdi: ꝛ si nõ sumanẽ sicce: maluaꝝ. nenuf. matrũ viola. añ. M. j. pistenẽ optime ꝛ maxime si sũt recẽtes: ꝛ si nõ sunt recẽtes decoq̃nẽ in aq̃ ꝛ pistenẽ. farie ordei. M. j. olei ro. viol. ꝛ olei mirti. añ. ℥. j. ꝛ fiat emplm cũ decoctiõe pdictaꝝ herbaꝝ.

¶ Ungᵐ i pn° ꝛ augmẽto herisipile. ℞. litargiri. ℥. iij. ꝛ oli ro. q. s. fiat linimẽtũ s. herisipilã: qm̃ istð ẽ de mirabilib⁹

¶ Ungᵐ defẽsiuũ ꝯ herisipilã. ℞. boli ar. ℥. ij. terre ... mũdi figi. ʒ. ij. litargiri. ʒ. j. sã. dra. ʒ. ß. oli ro. q. s. fiat linimẽtũ: istð ãt vngᵐ ad h̃ erit pfectissiᵐ ꝯtinuãdo mirabilia videb.

¶ In statu ꝛ declinatiõe herisipile. ℞. rosaꝝ camomil. glãdiũ sumac lẽtiũ. añ. ℥. j. decoquanẽ in vino de plano stiptico: deide coleẽ ꝛ ex vino fiãt ẽbrocatiões. ex pdcis ẽt herbis bñ coctis ꝛ pparatis ꝛ icorpatis cũ oleo roſ. põt fieri emplꝫ. ¶ Et nõ q̄ ponẽ potes sup vnguenta folia plãtag. uel cauliũ uel vitis: ꝛ ligare supra locũ ifirmũ.

¶ Ungᵐ in declinatõe herisipile. ℞. plũbi adu. tbutie ppate: cucurbite: plueris roſ. sang. dra. plueris thuris. añ. ℈. j. ß. cere ꝛ oli mastici. q. s. fiat vngᵐ: q̃ mõ aduraẽ plũbuꝫ

¶ Ut ait G. 14ᵃ pticula de igenio sani. ... adiscaẽ a suttore cap° de herisipila dič q̄ duplex est herisipila. s. nõ ulcerata ꝛ ulcerata. Et nõ ulcerate date sunt descriptiões sup: nũc mõ loq̃mur de herisipila ulcerata dãdo medicamia

¶ Ungᵐ. ℞. litarg. ceruse calcis nouies extičte i aq̃. añ. ℥. j oli mirt. qð. s. fiat vngᵐ i mortario ad formã linimẽti: ꝛ extẽdaẽ sup mẽbrũ herisipilatũ: ꝛ nõ qñ erit ulceratũ.

¶ Aliud vngtũ optimũ. ℞. pulueris plãtag. ꝛ corticũ maloꝝ granatoꝝ ꝛ rosaꝝ ꝛ floꝝ nenufa. ꝛ farine ordei ꝛ milij. añ. ʒ. j. caroloꝝ lignoꝝ putridoꝝ antiquoꝝ siccoruꝫ: ꝛ maxime salicis. ℥. ß. vini mõtani albi: ꝛ hec oia ispissentur ad formã vnguẽti: ꝛ supra membrum apponatur.

¶ Item ualet ad idẽ hoc vngtũ albũ. ℞. ceruse. ℥. iij. olei mirtini. ℥. iij. cere al. qð sufficit in mortario: fiat vngtũ molle: ꝛ in fine adde vnũ vitellũ oui: ꝛ misce bñ in mortario donec fiat bona icorporatio. Istud vngtũ est exiccatiuum humiditatis ꝛ alteratiuum caloris herisipile.

¶ Itẽ ualet ad idẽ. ℞. farie orð. milij quã uarolarij exercẽt

pulueris gallarū cipſ.ꝛ pulueris lābruſce.aā.fiat puluis ſubtiliſſim⁹.ſilr ualet ruffum qđ exit ex gipſo in uarotis.

¶ Ad idem.℞.farinā milij quā uarotarij deijciunt a ſuis uarotis:ꝛ ſupra mēbrum ulceratū aſperge. ¶ Item ualet farina ſiliginis cum aceto ꝛ lixiuio.

¶ Empl̄ꝫ q̄ uſus ſui ſp in heriſipila ulcerata:ꝛ ſp optīe ſucceſſit.℞.plātag.roſ.corticū grana.lētiū maluaꝝ violarū deco.optie depiſtataꝝ cū faria ord.ꝛ oľo ro.fiat empľm.

¶ Ungᵐ de plūbo.℞.plūbi uſti cū ſulfure ſm buttorē.ʒ.ij litarg.ʒ.j.ceru.antimo.aā.ʒ.ſ.oľi roſ.qđ.ſ.fiat vngtū.

¶ Empľm aliđ ad idē.℞.plūbū uſtū pulueriça.ſuc.ruthe oľi ro.ꝛ cere qđ ſuffic.fiat vngᵐ durū:qđ idē ē ꝙ emplꝫ

¶ Ungᵐ in ſtatu heriſipile ulcerate.℞.pulueris lane aduſte nō lote.ʒ.j.ſ.pulueris pinearū aduſtarū cere.ʒ.vij.ſ.plūbi uſti.ʒ.iiij.ſepi caprini ueteris abluti cū aqua ſolatri.ʒ.vij.ſ.olei roſ.ʒ.ij.ſ.fiat vnguentum.

¶ De formica. Cap.III.

Formica dr̄ eē puſtula pua genita de coľa aduſta:denoiata ſic tali noie p formā coloris citrini:ꝛ per q̄titatē puitatis:ꝛ p pūctiōes illi⁹ aialis.appet in colore citrine formice ꝛ puitate illi⁹ aialis ꝛ pūctiōe formice. Spēs formice ponunꝉ eē tres.ſ.ambulatiua corroſiua ꝛ miliaris. Formica ambulatiua dr̄ gn̄ari de colera aduſta ſbtili:que colera trāſcēdit gradū caľitatis colē heriſipile. Formica corroſiua gn̄aꝉ adhuc de coľa magis aduſta q̄ pma intātū ꝙ adurit cutim ꝛ corrodit pp iſlāmationē ꝛ caľitatē uehemētē quā acq̄ſiuit in ſe. Formica miliaris gn̄aꝉ de colera pmixta cū fľate ꝛ melia. Sed dr̄ formica miliaris p ſilitudinē ꝛ formā grani milij. Nā dato ꝙ Aui.itelligat de alia ſpē formice:nunq̄ ſunt viſe p me niſi tres ſpēs:ꝛ ſi ab alijs ſunt viſe ad has tres ſunt reducibiles.

¶ Curatio formice.

A cura uł cuiuſq; egritudis ſemp incipe ſi vis a vulgo laudari:qm̄ nihil eſt utili⁹ nāe q̄ id qđ eſt cā morbi abijcere:ꝛ fiat per ſolutoria uētris ſm ꝙ opꝫ:ꝛ cū eľario de ſucco roſ.qđ ſoluit colerā:aut cū dyafinicone qđ ſoluit colerā cū fľate:aut cū dyaſene qđ ſoluit meľiā:ꝛ ſyrupis digerētib⁹ p̄dictis approbatis hūoribus:hoc facto qđ preponiꝉ uenio ad alia.

¶ In pn̄⁰ formice.℞.farie ord.maluaꝝ recentiū.aā.M.j. coq̄nꝉ in aq̄ ꝛ exp̄manꝉ:deide addaꝉ olei vio.ʒ.j.ꝛ vnū vitellū oui:ꝛ miſce ꝛ fiat emplꝫ. ¶ Linimētū in pn̄⁰ formice ābulatiue.℞.pľueris ro.ʒ.ij.corticū ḡnatoꝝ:balauſtia.aā.℈.j.ſādaloꝝ citrioꝝ.ʒ.iij.pulueris cupulaꝝ glandiū:pľueris ſumac.aā.ʒ.j.ſ.ꝛ his ſbtiliſſime pľueriçatis cū oľo mirtio ꝛ cera eq̄li q̄titate:fiat vngᵐ molle. Itē ex p̄dcis medicis decoctis ī vino ſtiptico pt fieri ēbrocatio.

¶ Item ad idem.℞.q̄tuor mala granata: cū corticib⁹ ſuis optime decocta in aqua:ꝛ piſtenꝉ cū fuerint bn̄ decocta ꝛ apponanꝉ formice ambulatiue ſupra locum.

¶ Emplꝫ ī ſtatu formice ambulatiue.℞.folia ciclamis:uł panis porcini:uł mali terre:ꝛ folioꝝ ceſarij:ꝛ folioꝝ donū dei.i.celidonie:folioꝝ fabe graſſe q̄ uocaꝉ herba apatū ſiue cibalarie:qđ eodē mō appellaꝉ herba apatū:ꝛ folioꝝ fabe iuerſe:ſolatri maioris:ſiue fabe lupie.aā.M.j hec oīa piſtenꝉ ꝛ icorpenꝉ cū vno vitello oui ꝛ fiat ēplꝫ.

¶ Aliud empľm ad oēs ſpēs formice.℞.duos uł tres nidos ueſpaꝝ ꝛ.M.j.de nidis apū cum filijs reptis in ueſparijs oīa ꝯtunde ꝛ adde vnū coclear mellis: ꝛ ſup̄ locum appone:quia mirabiliter ualet a forma ſua.

¶ Seqꝉ de formica corroſiua q̄ gn̄aꝉ a coľa magis aduſta.

Emplaſtrū in formica corroſiua.℞.lētiū excorticataꝝ.ʒ.j.pulueris granatoꝝ.ʒ.j pľueris galaꝝ.ʒ.ij.medulle panis.ʒ.j.aceti paꝝ:fiat emplaſtrū cū oleo mirtino. Iſtud empľm ſtipticat ꝛ ſtipticando mouet malam complexionem calidam.

¶ In pn̄⁰ ꝛ augmēto formice corroſiue.℞.pulueris plūbi uſti ſcorie ferri.i.batiture que cadit a ferro p̄parato thutie p̄parate ātimonij p̄parati.aā.℈.ſ.coralloꝝ utriuſq; ʒ.j.cāpho.ʒ.ſ.cere al.ꝛ olei maſticini qđ ſufficit: fiat vnguentum molle. ¶ Sequiꝉ de formica miliari.

Formica miliaris:gn̄aꝉ de colera pmixta cū fľate ꝛ melia:ut dcm̄ eſt ſup̄: qđ cōtingit aliq̄n ulcerari:ꝛ eſt peior oibus formicis antedictis.

¶ In pn̄⁰ ꝛ augmēto ipi⁹.℞.furfuris frumti:pľueris arnagloſſe.aā.ʒ.j.ſ.pľueris camomil.farie ſenug.fabaꝝ.aā.ʒ.ſ.cū oleo camomillino ꝛ lixiuio:fiat empľm. ¶ Sꝫ ſi formica miliaris trāſeat in corroſiuā inſtāter erit cū maximis dolorib⁹:ꝛ uipľm corrodit ſupficiē cutis ſemp ambulādo:q: ambulatio nō eſt aliud q̄ ipi⁹ multiplicatio de loco ad locū cū ſanatiōe alicui⁹ loci:ꝛ alteri⁹ cutis corroſiōe:ſm ꝙ appuit mihi in alexādria in vno nobili viro ueneto:qui paſſus fuerat in crure formicā corroſiuā ꝛ miliarē p q̄tuor ānos. Sic ſbueniebā ei.p̄mo per remotionē doloris. ¶ ℞.lac caľm cū ſuggebaꝉ a mamilla mulieris:ꝛ ſupponebā cū vna petia leuiter ꝛ eſt mirabile remediū in tali caſu p remotiōe doloris. ¶ Aliđ.℞.litargirū aureū ꝛ bolū armenū:ꝛ oleū roſatū:ꝛ faciebā vnū linimētū in mortario de plūbo cū piſtello de plūbo:ꝛ tā diu ducebā donec v̄tutē plūbi putabā eſſe acq̄ſitā a litargiro ꝛ a bolo ar.ꝛ cū illo linīmto ponebā circūcirca de/

¶ Aq̄ que manat de ligno vitis cū aduriꝉ del fendēdo. bet ſic fieri:ꝛ ego uſus ſui cū illo nobili viro liniēdo cū petia.℞.ligna groſſa vitis:ꝛ incidanꝉ in fruſta multa ad lōgitudinē vnius digiti:ꝛ hēas duo uaſa terrea:ita ꝙ iſta duo uaſa icaſtrenꝉ ad inuicē:deide ſit in medio aliq̄ tela rami pforata:ita ꝙ ſuſtineat ligna ꝛ uaſe ipleto cooperi cū alio:ꝛ bn̄ obtura cū argilla utrūq; uas.ſ.cōmiſſuram: iſto facto accende ſup̄ ignē ꝛ fac ignē tādiu donec ligna vitis ſint cōbuſta tuo iudicio:ꝛ poſtea diſcoopi uas ſuperi⁹: ꝛ poſtea repies aquā illā vitis eē cōpoſitam:ꝛ ſi vis adde ſulfur.ꝛ hec aq̄ erit magis potēs ad exiccādū. Iſta enim aqua multas hēt p̄prietates in certis paſſionibus vulnerū abluēdo ſupra cū petia ꝛ eſt nigri coloris.

¶ De igne perſico. Cap.IIII.

Ignis pſicus ꝛ pruna ſunt apata de coľa citria ꝛ meľia aduſtis. Ignis pſic⁹ in ſe plus ꝯtinet de colera. Pruna v̄o plus de meľia:dr̄ aūt ignis pſicus a ciuitate ſiue a regiōe pſie ubi eſt maximus aduſtiuus calor: itātū ꝙ hitātes cōburūt quādā terrā ex defectu lignoꝝ:ꝛ hec paſſio multū accidit in iſta regiōe:ꝛ illi uocāt hāc paſſionē ignē ſacrū.i.adeo ſacratū. dr̄ aūt ignis pſicus adhuc:q: cutim cōburit ꝛ puſtulas ꝛ ueſicas iducit:ut facit ignis cū pruritu ꝛ magno feruore a qb⁹ ueſicis virus citrinū emanat: ꝛ aſſimilaꝉ in colore citrini pſici uł ſucco eoꝝ:ꝛ iđ dr̄ ignis pſicus. ¶ Pruna v̄o eſt coloris nigri/ut pruna nigra/ꝛ cū eſcara nigra:ꝛ exide uocaꝉ pruna:q: facit cruſtā nigrā ad modū prune nigre:ꝛ ſunt ambo de mā uenenoſa. ¶ Et nota ꝙ iſta duo apata nō differūt niſi ſm magis ꝛ min⁹:ꝛ q̄ſi eadē eſt cura:ꝛ ideo poſita eſt ab Auicēna ſub vno ꝛ eodem capľo: pp̄ter ꝯuenientiā quā hn̄t ambo inter ſe.

¶ In pn̄⁰ prune ꝛ ignis pſici nō ulcerati.℞.ſumac.plātaginis gallaꝝ.aā.ʒ.j.ſ.panis furfuris nō in ultio.ʒ.ſ.pulueris roſaꝝ violaꝝ.aā.ʒ.j.ſ.olei roſati.q.ſ.fiat emplꝫ cū decoctione lentiū:ꝛ adde modicum aceti:iulep de citro: iulep de limonib⁹ ualent in purgatione ſyrupoꝝ.

¶ Empľm ꝯueniēs prune ꝛ igni pſico in oi tpe.℞.corticū ḡnatoꝝ acetoſoꝝ cū tota medulla nūo.v.galle nō pforate/mirre/ariſtologie/ꝯſolide maioris.aā.ʒ.iij.aluis çucarini:aluis roche cōbuſte.aā.ʒ.iij.farine ord.M.j.fiat empľm cum ſucco plantaginis.

¶ Ad idē in oi tpe ſm Aui.℞.ḡnata acetoſa medio mō ſe hn̄tia.decoquanꝉ cum corticibus ſuis:ꝛ pulpis in aceto donec piſtari poſſint:deinde bn̄ teranꝉ ꝛ ducanꝉ ad formā emplī:ꝛ ſup pettā ponanꝉ ꝛ membro applicenꝉ.

¶ In p̄ncipio ꝛ augm̄to prune ꝛ ignis pſici.℞.arnogloſſe

gallaruꝫ lentes.añ.ℳ.ij.panis furfuris bene sedaçati.
ℳ.j.fiat emplm̄ cum decoctione lentium.

¶ In pn° ꝛ augmēto ꝛ statu ignis psici ꝛ prune nō ulcera
ti.℞.ḡnata acetosa:nuces rcētes domesticas: aut folia
eiusdē arboris.añ.ℳ.ij.vua passa ꝛ fic°.añ.ℳ.ʃ.papa
ueris nigri.ʒ.j.fiat ēplꝫ bñ pistatū in mortario ad formā

¶ In pruna ꝛ igne psico ubi fit imēsa caliditas.℞.arilia siue botra granoꝝ vuaꝝ.ℳ.ʃ.corticū ḡna
toꝝ:semis iusqami ꝛ plātagis.añ.ʒ.ij.acatie.i.succus pru
noꝝ draganti.añ.ʒ.j.ʃ.opij.℈.j.fiat vnguentum cū suf
ficienti succo virge pastoris ꝛ olei nenufarini. vnguenti.

¶ In pruna ꝛ igne psico:qñ est in via ulcerationis ꝛ ē pul
uis trociscoꝝ andaron.℞.capitū ḡnatoꝝ.ʒ.x.aluis iame
ni.ʒ.iiij.calcadis vitrioli.℥.j.ʃ.dragāti ꝛ vitrioli adusti.
℥.j.ʃ.mirre.℥.ʃ.olibani.℥.j.aristologie.℥.j.ʃ.ꝯfice cuꝫ
aqua molli:ꝛ fiāt trocisci.

¶ Sed q: ignis psicus ꝛ pruna pñt ulcerari:ideo ponanꝫ re
media ꝯtū ad ulcerationē:ꝛ erit p° vnū vngm mirabile
relatū ab Aui.aucte alfarasij in cap° de pruna ꝛ igne psi
co:cui° descrip° talis.℞.litargiri calcāti.añ.℥.ij.floris.℥
j.teranꝫ cū forti aceto optie tpe estiuo p diē vnū in mor
tario:deide paulatim de aceto donec erit bñ cōpositū ad
formā vnguēti:postea ponaꝫ in uase vitreo ꝛ strigaꝫ os
eius:ꝛ sepeliaꝫ in fimo.40.dieb°:postea utere eo.

¶ Aliud vngm alfarasij relatū ab alexādro mūdificās cu
tim faciēs ad scabiē siccā ꝛ aspitatē cutis ꝛ ipetiginē ꝛ flēa
salsum.℞.ceruse/litargiri/alficon.i.auriculā muris ꝛ est
herba/alces croci/argēti viui extīcti cū saliua hois ieiu
ni.añ.ptes eq̄les:olei de oleādro ꝛ aceti.q.s.fiat vngm.

¶ Medicamē ramidos:ꝛ sūt trocisci tacti a Serapione in
sua p̄ctica.℞.rosaꝝ.ʒ.vj.spice.ʒ.ij.ligr.tereniabin.i.spēs
māne.añ.ʒ.ij.dragāti ꝛ gūmi arabi.añ.ʒ.j.fiāt trocisci.

¶ Vngm defensiuū:qñ pruna ꝛ ignis psicus pambulāt.℞
terre sigil.boli ar.sang.dra.añ.℥.ʃ.oli ro.ꝛ aceti:fiat vn
guētū molle:ꝛ adde caligis furni modicū:ꝛ sic vnge cir
ca locuꝫ.

¶ Vngm de litargiro ꝛ diminuta iflāmatiōe in pruna ꝛ igne psico.℞.pfueris litargiri.℥.ij.ceruse.℥.j.ʃ
olei rosati ꝛ aceti:fiat vngm in catia decoctū ad ignē:sed
adhuc est melius in mortario sine decoctione.

¶ Vngm arabicō de q̄ narrat Aui.i cap° de pruna ꝛ igne
psico.℞.mintū ꝛ endicū:ꝛ terrā nigrā:de qb°trib°pigūt
pictores.añ.℥.ʃ.olei.℥.iij.salis cois bñ pistati.℥.ij.po
ne hec oia ad ignē in catia lento igne semp cum spatula
agitādo decoquanꝫ:donec ad formaꝫ ceroti reducatur.

¶ Aqua que ꝯuenit i pn° in pruna ꝛ igne psico ulcerato:
℞.ruthaceaꝫ.℥.ij.ꝛ dissolue itus endicū:ꝛ lachā.añ.℥.j.
ꝛ gūmi arabi.℥.ʃ.ꝛ sic dimitte stare donec gūmi arabi
cum dissolutum erit:ꝛ postea cola per petiam.

¶ De uesicis ꝛ inflationibus. Cap.V.

Inflatio ē q̄dā tumefactio ḡnata a ua
poribus resolubilib° hūorib°:
pp ebullitionē sāguis ꝛ hūoꝝ coleric oꝝ sbtiltū:ex
q̄ ebullitōe eleuaꝫ mā penetrās carnē:q: rara ē:ꝛ retinē
tur i cute q̄ est spissa:ꝛ ide fit iflatio aq̄sa in q̄ est aq̄ sbtil:
ꝛ ista iflatio appet ppe eē uesica ꝛ assilaꝫ uesicis que acci
dūt ex adustiōe ignis:uesicatio ḡnaꝫ ab aq̄sitate magis
spissa eleuata ab ebullitiōe sāguis ꝛ alioꝝ hūoꝝ:ꝛ magis
ꝓfūdaꝫ q̄ p̄a.s.iflatio:q: uesicatio fit magis ex hūorib°
grossis:iflatio āt ex sbtilib°. ¶ De cura iflationū.

Cura hui° egritudis.s.de iflatōib°ꝛ uesicis ꝯtū ad
flōmia:ꝛ solonē uētris ꝛ ad exhibitiōeꝫ hūoꝝ
ḡnantiū hūores q apti sūt ad ebullitiōeꝫ:sic sūt pinguedi
nes:ꝛ oia dulcia:ꝛ vinū potēs:ꝛ oia q̄ sūt cala ꝓhibeanꝫ
uesice aūt apianꝫ cū acu uł alio silī:ut exhaꝫ qd̄ est intus
de mā.℞.lētiū ꝛ corticū granatoꝝ ꝛ corticū ramoꝝ eoꝝ
decoctoꝝ cū aq̄.añ.ℳ.ij.ꝛ p̄dicta coq̄nꝫ: sbtilr teranꝫ:
deide adhibeaꝫ paꝝ oli ro.ꝛ sang.dra.misce.fiat emplꝫ.

¶ Aliō ad idē.℞.pfueris rosaꝝ:boli ar.terre sigil.añ.℥.j.
cere ꝛ oli ro.q.s.ꝛ cū succo solioꝝ fabe iuerse ꝛ fiat vngm
molle ꝛ extēde sup̄ locū uesicatū:pus tñ pfora uesicā uł
inflationē.

¶ Vngm populeō optimū in hoc casu descriptio ne Nicolai.℞.ocloꝝ popli.lb.j.ʃ.papaueris nigri:folio
rū mādragore:ꝛ loco ei°fabe iuerse:cimaꝝ rubi tenerri
maꝝ:folioꝝ iusqami:solatri:vmicularis:lactuce:sempui
ue:bardane:violaꝝ scaturele.i.vmblici ueneris.añ.℥.iij
assūgie porcie nouelle sine sale.lb.iij.ocli popli fortiter
pistenꝫ:ꝛ iteꝝ cū assūgia pistenꝫ ꝛ magdaleōes iformēꝫ:
ꝛ p duos dies dimittanꝫ.3a die oēs p̄dicte herbe colligā
tur ꝛ pistenꝫ bñ p se:ꝛ iteꝝ i magdaleonib° p q̄nq̄ dies
reßuenꝫ:postea magdaleōes illi frustatim i caldario cū
lb.j.optimi vini ponanꝫ:ꝛ bulliāt usq̄ ad ꝯsumptioneꝫ
semp cum spatula agitādo:ꝛ postea per saccum exp̄ssuꝫ
cola ꝛ colatum dimitte infrigidari.

¶ Vngm albū qd̄ ualet in uesicis qñ ulcerate sunt.℞.oli
roß.℥.ij.cere al.qd̄ suffic.ceruse.℥.ij.cāphore.℥.ʃ.vnū
albumen oui:ꝛ ducanꝫ oia in mortario bñ incorpando.

¶ Vngm sup illo passu:ubi Aui.dic.Medicamē cōpositū
qd̄ ualet in uesicis qñ ulcerate sūt:ꝛ cū mala dispōne car
nis q̄ est sūme exiccāda uel eijciēda.℞.merdasengi.i.li
targiri lb.ʃ.ꝛ.ʒ.iij.arsenici.decoq̄nꝫ cū olo donec fiat cō
positio inuiscatiua:ꝛ postea adde arsenicū ꝛ optie icorpa.

¶ Vngm aliō qd̄ dꝫ approxiari sup mēbra q̄ idigēt exicca
tiōe.℞.vitriolū citrinū ꝛ vitriolū al.de vnoq̄ꝫ.ʒ.iiij.folio
rū rose.ʒ.ʃ.ꝛ optie teranꝫ cū aq̄ tartari:ꝛ tāgaꝫ locus ubi
opꝫ cū pēna uel alio simili:dūmodo agas intentum.

¶ Trocisci positi ab Aui.ubi dic. Medicamē bonū exp
tū antiq̄rū qd̄ ualet ad remouēdā carnē putridā corru
ptā:ꝛ ē bonū medicamē ad uesicas ulceratas in mēbro
sicce cōpōnis.℞.sarcocolle aloes olibani.i.masculi:ce
ruse.i.biache:viridis eris.añ.℥.ʃ.boli armeni.ʒ.ij.ʃ.ꝛ fi
ant trocisci cum aqua ruthe ꝛ aceto.

¶ Medicamē faciēs cadē escaras ßm saracenos de alexā
dria.℞.sanguis dra.ꝛ est herba ꝛ tarāchis.i.endicum:ꝛ
est succus herbe:ꝛ tabarsis.i.terra nigra de qua pingūt
pictores:oli de cotida fetida:oia misce:hec oia sunt bona.

¶ Remotis uesicis cuꝫ remaneat supficies ulcerationis
hec sunt remedia.℞.puluerꝭ buceaꝝ:ꝛ aspge sup locū:
qd̄ aūt sit bucea est mediastinū ligni granatoꝝ.s.illō qd̄
est iter lignū ꝛ corticē ipsi°granati. ¶ Itē puluis fact°de
nucib° cipssi optime pistati ꝛ cribellati aspgendo sup̄ lo
cum optime suꝫ expertus. ¶ Itē puluis factus de folijs
rosaꝝ.silr ualet post remotionem uesicarum.

¶ Ad ꝯsolidādū ꝛ cicatriçādū dictas uesicas.℞.pfueris
scorie ferri.℥.j.plūbi usti:marchasite argētee ꝛ auree:li
targiri pfueriçati:antimonij.añ.℈.j.ʃ.thutie p̄parate in
aq̄ roß.uł lixiuio.ʒ.j.cere al.ꝛ olei mastici.q.s.fiat vngm

¶ Nō qꝛ medicamia que faciūt cadē escaras qñ facte sūt
a ruptorio uł ab hūore ualde adusto:hec oia faciūt cadē
apponēdo sup̄ locū.s.oē vnctuosuꝫ:sicut butyrū assūgia
oleū ꝛ pinguedines ꝛ similia:ꝛ emplastra putrefactiua.

¶ De esere. Cap.VI.

Esere hebraice in plurali nūo tātūmō:
sicut Pise ꝛ Venetie sunt decli
nate.Et q: pluries in corpe accidūt nūo est uł sunt pue
pustule ad modū denarij late ꝛ plane in sua supficie ten
dētes ad aliquātulā rubedinē:faciētes pruritū ꝛ āgustiā
q̄si p totū corpus ßm plm euenictes:ꝛ plus de nocte q̄
de die subito pp iclusionē poroꝝ carnis ab aere. Cā dr
fieri a uapore calo subito in corpe eleuato p ebullitionē
sanguis uł colere uł flate baurachino.dr esare ab eseria
aiali grece:qd̄ aial vulgo uocaꝫ thirus de q̄ fit thiriaca:
ide uenit esere noie:q: talis ßpēs mordet ꝛ iduc̄ magnā
angustiā rōne morsure:sic faciūt esere rōne scalsure:ꝛ in
ducūt pūctiōes p totū corp° sic acus siue acule° uesparū.

¶ Cura esere.Primo fiat flōmia:i hac passiōe sit uł is eūo
ꝛ maxie qñ esere ambiūt totuꝫ corpus:ꝛ hoc ne fiat febris
tertiana:q: qñcūq̄ sanguis bullit ps sbtilis ꝯuertiꝫ i co
lerā:ꝛ grossa ps in meliā:ꝛ solue ēt corpus cuꝫ farmaco

cole approbato z dieta fit cū ifridatiuis. Sic aq̄ granatorū/rob agreste/lacte acetoso/arācia/limones/endiuia/lactuca/z h° igrossātia z phibētia feruorē sanguis z cole z flātis salsi. Et his uł abilib° fcis ueniam° ad localia: q̄uis Aui. de cura nihil dicat: cū hec egritudo fit ulis expādēs se p totū corp°: z cū p̄m p̄nm siue pctm̄ magis fit itrinsec°: hic est q̄ Aui. tacuit. ¶ Hic ponā aliq̄ medicamia simplicia soluēdo colerā. ¶ Primo aloes: scamonea: reubarbaꝝ: succi rosaꝝ: tamaridi esula: succi violaꝝ: absinthium: eupatoriū: fumiterre: cassiafi. pruna maria: capilli ueneris: uolubilis: lupuli: mirabolani citrini: aq̄ casei: viole: psiliū: māna: z filia. ¶ Medicia cōposita. ¶ Primo dyaprunis elariū de succo rosarū: dyacatholicō: pille de reubarbaro: pille cochie: pille aggregatiue: z sic de alijs. ¶ Hic ponā aliq̄ medicamia simplicia soluētia flegma. Prio mirabolani kebuli/agaricū/anacardus/aloes/ aq̄ cauliū/aristologia/bellirici/turbit/beri albū/çinçiberis/ emblici/collognitida/cētaurea/succus cucumeris asinini eupatoriū/dactili/hermodactili/euforbiuz / foliū ferula/ urtica/çuccaꝝ rube. scariola/ysopus sicca/yreos / opponacus/polipodiū/sal gēma/sticados/squilla/serapinū z sic de alijs. ¶ Hic ponā aliq̄ medicamia cōposita soluētia flā. ¶ Primo yerapigra/anacardū/cardū stōticū capaꝝ paulinū/pille artetice/pille fetide/pille euforbij/ pille cochie/pille hermodactiloꝝ maiores z miores/pillule auree/pille de agarico/z filia. ¶ Hic ponimus aliq̄ medicamia simplicia soluētia colerā. ¶ Primo epithimū/fumus ter. sal induz / esula/elleborus/lapis laçuli/z cartamus/lapis armenus/sene/calamentū /lupulus/sticados/cassiafi. kebu. polipodiū/mirabol. uolubilis maior/thimū/epithimum.

¶ Medicamia cōposita soluētia. ¶ Prima catartic° iperialis/yera rufini/yeralogodiō theodoricō/pl'uis sene p̄parate cū çiçibero z tartaro/pille de fumoter. pille de epithimo z vngtm̄ in p̄n° z augmēto statu z declinatōe. ℞. ceruse bn̄ lote sufficiēter cū aq̄ rosata pmisce cuz oleo ro. z cū sufficiēti cera alba: z fiat vnguētū molle.

¶ Ungm de eserib° sāguieis z colicis uaporosis. ℞. calcē extinctā septies in aq̄ fontis: z exiccata ad vmbrā cū sufficiēti, cera z olo ro. fiat vngm molle z vnge locū patiētis

¶ Ungm in oī bono tpe. z in oī spē esere. si in p̄a z in 2a z in 3a spe. ℞. 20. poma alba. i. poma sancti Petri: z filia: z decoque popume in igne z sint bn̄ tenera z remota a suis itertorib°: z cōponant cum çuccaro albo ad quātitatem octaue ptis pomoꝝ: olei de mādragora uł de nenufare q̄tū sufficit: z fiat vngtm̄ molle z vnge locum.

¶ Ungm aliō in declinatōe stat° z fine ulr: z est vngm magistrale qō uocat in fridis Galieni. ℞. cere ptē vnā olei ro. q. s. z fiat vngm molle bn̄ ablutū cū aq̄ donec albū fiat

¶ De cancrena. Cap. VII.

c Ancrena est nō p̄mortua caro: s; adhuc moriēs z aliq̄tulū in se sensus cū nigro colore retinēs. Et dī cācrena q̄ si caro corrodēs. Aschachilos est itegra p̄uatio sensus ei°: cui° erat sensus in carne z neruo usq; ad ossa sana. Et dī aschachilos ab esca arabice latine corruptio z chilos grece latine nutrimētū. Uñ aschachilos. i. corruptio carnis cū nutrimēto suo. ¶ Erpistiomen° est ꝯfirmata hūoꝝ adustio: z spūuz tou° ptiū simpliciū atq; cōpositaꝝ in qua est: z dī epistiomen° ab epi qō est hostis z mēus qō ē hō vñ epistiomen° est hostis hois. Et dī in vulgari ignis sci Antonij: z ista nō differūt: nisi p̄m maiorē z minorē corruptionē. ¶ Gñatio cācrene fit de mā colica ignea ex leui cā. Et dcā est cācrena a cācro aiali qō uadit ip retrocedēdo: z fit hec egritudo circūcirca per mēbrū corrodēdo p̄ambulat retro: z si a p̄n° nō bn̄ curet trāsit in aliā spēm s. in aschachilō z erpistiomenū. ¶ Gñatio vō aschachili z erpistiomeni fiūt de mā ignea magis melica obturādo artarias uenas neruos z poros itātū q̄ mēbrū p̄uat ei° totali vita: z forma mēbri destruit: a cā vō extriseca fit corruptio ei°: a q̄litate z a forma occulta: sicut si fieret cuz calce sapone z ruptorio z argento sulimato: z alia calida approximata: ut dixi. Fit ēt cū medicis stupefaciētib°: ut opiū mādragora z oia medicamia narcotica. ¶ Itē z si iuenerit stricturā z fracturā: sicut in dislocationib° obturādo vias per q̄s trāseunt spūs vitales nāles z aiales: z tūc mēbrū p̄uat ei° vita motu z sensu z ei° forma destruitur: z hoc semp appet in magnis ꝯtusionib° z attractionib°. z pp hoc dixit Gal. oē ꝯtusūz necesse est putrefieri z in saniē ꝯuerti ex q̄ manifestū eē pōt q̄ mēbrū corrūpit trib° de causis. p̄mo per corruptionē cōpōnis mēbri pticularis. scdo mō rōne ꝓhibitiōis aduēt° ad mēbrū. 3° rōne utriusq;. differt aūt ab alijs ulcerib° pustulosis z ulcerosis: z a formica z a pruna z ab igne psico: z a carbūculo ulcerato: z maxime ēt cācrena a cācro in duritie z in uenis: z ex sili motu papilionis in cācro facto cum suis chelis: qō est certū z manifestū signū cācri: qō nō sic reperit in cancrena. ¶ Cura cancrene in ult.

Si aūt pmaneat in vna dispōne q̄ nō ptrāseat in aschachilos z erpistiomenū est cura sine icisione mēbri z cauteriçatione cum ferro ignito. Sed si pertrāseat in aliā dispōnem: tunc sine alia deliberatione necesse est incidere totā partem corruptam: uel que corrumpetur. Hec uerba sane intelligantur.

¶ In p̄n° cācrene ut locus sanus bn̄ defendat. ℞. argillaz distēperatā cū aceto z line circūcirca mēbrū: q: h̄ est solēne defensiuū in rustico: z cā necessitatis z pauptatis.

¶ Sup locū qñ erit maximus dolor. ℞. folia fabe inuerse z sup̄ locū appone: q: mirabilr vidi remouere dolorē: z ab vna uetula in tybia cuiusdā fratris: z h̄ als pbaui.

¶ In p̄n° cācrene iteꝝ. ℞. alumis cōbusti: se. raph. cōbusti añ. ℥. s. boli arme. ℈. j. z misce z pulueriça sup locum.

¶ Aliud ad idem. ℞. pulueris ꝯsolide maioris aloes. añ. ℈. j. s. tutie p̄parate. ʒ. j. pulueriça super locum.

¶ Aliō ad idē. ℞. pl'ueris spodij: pulueris ossis lucij: z dz aduri: z ossis capitis hūani adusti. añ. ʒ. j. paꝝ cāphore ad pōdus vni° grani ordei. S; si augeret cācrena: laua vitriolū: z sapiēter sup̄ appone: z est medicina bona expta.

¶ Alia optima ad idem z est medicina pfecta. ℞. calcez lotam cum stercore muris mirabiliter curat cancrenam.

¶ De aschachilos. Cap. VIII.

q Uoniā ista nō differūt nisi p̄m magis z min°: ponā fortiora medicamina pro aschachilo. ℞. pl'ueris tartari boni vini mōtani z aspge s. locū: istō aūt medicamē ē ualde exiccatiuū.

¶ Aliō forti° ad idē. ℞. vitriolū adustū cū melle ro. ℥. j. vitrioli. ℥. iij. optie misce oia isil' z applica mēbro aschachilo.

¶ Ungm egyptiacū ꝺscriptōe Mesue. ℞. mell lato cū pēnalis: ℥. ix. floris eris. ʒ. v. aceti fortis. ʒ. vij. coque sup ignē donec ispisset: z sunt aliq q addūt olibani mascl'i. ʒ. ij. s.

¶ Aliō ad idē. ℞. vitriolū ustū in forma pl'ueris: z sup̄ lo.

¶ Aliud ad idē. ℞. fecis aque sulimate ex arsenico ponanſ grana lentis supra loca ubi videſ tibi q̄ caro putrida fuerit remouēda: z sic in tribus dieb° magna pars carnis remouebitur.

¶ Aliō ad idē solēni° remediū. ℞. ferrū ignitū z cādēs: z caustica illā carnē z maxime lesaz si videbiſ tibi illō mēbrū posse remanē. qm̄ ut tāgit Albucasis libro p̄° z cap° p̄°. dicēdo ꝓpositū. z scitote fratres q̄ ex secreto curationis per cauteriū cū igne z bonitate ei° sup cauteriū cum medicis cōburēte est: qm̄ ignis est simplex: cui° actio nō puenit nisi ad mēbrū qō cauteriçaſ: z nō nocet membro ꝯiūcto cū eo nisi nocumēto puo. Medicie vō cōburentis actio uenit ad illud qō elongaſ ex mēbris; z fortasse facit accidere in mēbro egritudinē difficilis sanatiōis: z fortasse interficit. Ignis vō ꝓpter subtilitetē suā z bonitatem substātie nō facit illud nisi superfluat.

¶ De erpistiomeno. Cap. IX.

Callum meli⁹ remediū h̄ɜe pōt q̄ totū mēbrū Erpistiomenatū inci/dere vult:⁊ h̄ est ne ulteri⁹ mēbrū corrūpat:q: ista est passio diabolica:que ꝓpter ipsam bn̄ cōsidera: ut cognoscas a pn̄cipio motum sui,indicij anteq̄ destruas mēbrū:q: amissio ⁊ icisio mēbri nō renascet. Sed si vis incidere incide cū ferro ignito simul ⁊ semel:quia ibi est cautela:ut dicit Aui.⁊ hoc fiat in iunctura.

¶ Medicamina ꝟo post cautericationē uel caustificationē potentialē uel actualē si opꝫ ꝓcede cū putrefactiuis ⁊ mitigatiuis incēdij ⁊ ut cadāt escare:uel cū frigidis.℞.foliorū porrorū tenerrimorū decoctorū i aqua.M.iij.⁊ bn̄ pistatorū.salis ⁊ sulfuris.an̄.ʒ.ij.

¶ Aliud ad ꝓijciēdum escarā.℞.butyri ⁊ line sup locū. nam butyrum facit cadere escaram cum sulfure.

¶ Aliud ad idem.℞.assungiam porcinam.line sup locū.

¶ Item ualet vnguentum de agripa.

¶ De carbunculis ⁊ antracibus. Cap.X.

Antrax ⁊ carbūculus sunt apāta uenenosa cū forti dolore exn̄tia i antro:⁊ utplm̄ in ꝯcauitate aliquorū locorū emunctoriorū que ex sui nā ducūt malā q̄litatē ad cor ex via artariarū faciēdo uomitū:pulsum cordis:casū v̄tutis atq; sincopiꝫ. ¶ Carbūculus est pustula pua in p̄n° ⁊ diuersorū colorū:⁊ aliqn̄ ad silitudinē fauille extincte uel accēse cū uesica cinericia an̄s utplm̄ antracē oriēs ubiq; locorū ⁊ maxime in extremitatib⁹ mēbrorū attrahēs antracē in loco emūctoriali:ex sua nimia ⁊ itēsa malitia. ¶ Nō q̄ iste termin⁹ antrax siue altoin ē termin⁹ ad tria significata equocus.⁊ hoc ɜm q̄ narrat Aui.in textu ex itētione arabica. Primū significatū dicebāt eē oē apa exn̄s i locis glādulose carnis ⁊ alibi.tale/ut dicit Hyp.in sua cyrurgia nō erat absolute uenēosū qn̄ erat sine feb. Scōm significatū dicebāt de oi apate calo pdēte.i.aptū pp suā caliditatē iterficē.⁊ h̄ tale silr nō iterficiebat a tota forma solū:ɜ a sua itēsa q̄litate calꝰ. Tertiū significatū dicebant de oi apate uenenoso qd̄ corrūpebat mēbrū ⁊ alterabat colorē ipsi⁹ resudādo sanguinē virulētiam: ⁊ adducēdo malā q̄litatē ad cor p uenas ⁊ artarias faciēdo accedere uomitū:pulsū cordis ⁊ sincopi:⁊ q̄to ei⁹ accn̄tia uehemētiora fiunt:mors egrotātis magis appropinq̄t. Sed antiq̄ssimi medicorū hoc qd̄ est assignatū in 3° significato carmata.i.que totū corp⁹ carmiabat. Tres sūt spēs altoin.s.plūbeū qd̄ fit a sanguie. Citrinū qd̄ fit ex colꝰa. Et nigrū qd̄ fit ex melia:de q̄ in ptib⁹ arabie nō euadit aliq̄s. Et qn̄ accidūt in locis emūctoriaib⁹ sūt maligna magis pp vicinitatē ad mēbra p̄ncipalia ⁊ maxie cordi. Sꝫ caute locut⁹ fuit Aui.de carbūculis in fine capl̄i ponendo q̄tuor gn̄a ipōrū. ¶ Prim⁹ carbūculus dr̄ tursios cuius gn̄atio est sāguis adustus tēdēs ad aliq̄lē fuscā rubedinē. ¶ Scōm uocat carmata:q: sentit ifirmus totum suū corp⁹ carminari:gn̄atio est flā piguosū ⁊ eleuatiōe satis:⁊ signū fit ex colꝰa adusta maligna: ⁊ est citrini coloris cū fuscedie ⁊ uesicula iposita. ¶ Terti⁹ carbūculus uocat camachile.signū ⁊ cā est albi coloris:sic flā piguosū cū eleuatiōe satis crescēs in istāti:⁊ apparēs i modū uesice plene lardonis de q̄ multū decipiunt medici in icidēdo putādo in ipo aq̄sitatē eē ⁊ iueniūt itus eē sicut piguedinē. Mā cui⁹ eleuat de sbtiliori pte vnctuosa humorū mortifera ⁊ viscosa. ¶ Quart⁹ carbunculus uocat ab Aui.fumas:q: egrotantē semp ad funera ducit:gn̄at de mā melica adusta nigra uenenosa:de q̄ p viā signi ⁊ cause nunq̄ aliquē vidi euadē. Sꝫ sepe credit vulgus stolidū illos scire curare ⁊ curāt a fortuna:ita q̄ vulgus peritū ab impito nō discernit:⁊ propter hoc dixit Gal. nescio quo modo hoc cōtingat siue a deo:siue a fortuna. semper enim vulgares odio habui eosq; vituperaui ⁊ dilexi scientiam ueritatis.

¶ Cura carbunculorum ⁊ antracis.

Carbūculi ⁊ antraces pn̄t curari sil̄r ⁊ semel:ga de noib⁹ nō est curādū dūmō sniāꝫ rerū h̄eamus. Prio fiat sine aliq̄ mora usq; ad spatiū.24. horarū ulis eūatio.si v̄t⁹ patit:⁊ sit sine accn̄tib⁹:sicut sunt uomit⁹ pulsus cordis casus v̄tutis ul' sincopis. Infallāter in scōo die si v̄t⁹ tolerat ifirm⁹ libabit:⁊ h̄ in memetipso fui expt⁹. Sed hec eūatio fit p̄mo p flōmiā usq; ad sincopim recupabilē p eādē ptē ubi est apa uenenosū:deide euacua cum solutiuo appropriato humori peccāti:aut cū mirabolanis ⁊ cassia:aut cum māna:aut cū electuario de succo rosarum uel dyasinicone ⁊ similibus.

¶ Signa mortis manifesta in pestilētiato. Dolor maximus iest sup antracē uel carbūculū:frōs egri rubet:supcilia declinant:oculus sinister minuit. Nasi sumitas albescit:mētū cadit:pulsus an̄ currit:frigescit uēter:⁊ extrema defugit. Iuuenes vigilāt ⁊ senes:⁊ nullo mō sōnū cape pn̄t. ¶ Infirm⁹ si in dextrā ptē aspexerit facile viuet:si in occidētē difficile viuet:si ad septētrionem raro euadet:si oriētē diu liberabit. Si in borealē morieт. ¶ Sed urina aut est liuida:aut subiugalis semp in pestilentiato.

¶ Expimētū mirabile ⁊ secretū relatū p excoçican a demonib⁹.M. Petro de abano:quo dꝫ uti ille q est pestilētiat⁹ q vult se p̄suare:⁊ nullū aliō est par.℞.oi die vnā frondē herbe dicte berbene:⁊ pone i ore ⁊ mastica donec gustus deglutiat:est qdē mirabile:⁊ expt⁹ fui i libando pestilētiatū. Et si vis da de dicto succo cū vino ul' brodio ad q̄titatē modicā omni die ⁊ ifirmus nesciet tuū secretū.

¶ Cōfortātia ⁊ defēdētia cor in cibis ⁊ potib⁹.℞.iulep de citro de limōib⁹.an̄.⁊ ponant in aq̄ cocta cū ordeo si fuerit febris. ¶ Itē dyaboragiatū ⁊ dyabuglosatū.an̄.ʒ.j.folliculos duos auri:⁊ misce:⁊ recipiat patiēs per os. ¶ Itē dyamargariton uel electuariū de gēmis uel tria sandalina cum margaritis sumat patiēs per os. ¶ Item confectio de fisticis facta ex amigdalis ⁊ çuccaro ⁊ pistachijs ⁊ aqua buglosata ⁊ mellisse conuenit.

¶ Cib⁹ in pestilētiato semp declinet ad acetositatē.℞.rob pomorū macianorū:⁊ p rob itellige succū pomorū decoctū usq; ad spissitudinē:⁊ rob citoniorū:⁊ rob gn̄atorū:⁊ ponātur sp i pisto fcō ex pulpis alarū gallie pdicū ⁊ fasianorū.

¶ Ali⁹ cib⁹ uocat⁹ a Rasi ɜmia ⁊ est cib⁹ delicatus.℞.pulpas galline ul' caponis ul' pdicis qd̄ meli⁹ est ⁊ minutū icide bn̄ postea pista bn̄ cū aliqb⁹ amigdalis dulcib⁹ hoc facto cū aliquo brodio distilla per tamisum.i.petiā ⁊ adde aliquā aquā cordialē modicū:sicut aq̄ buglosse ⁊ siliū ⁊ pone in aliquo uase ad calefaciēdū ⁊ sic calefacto adde vinū granatorū uel agrestā uel aquā ros.uel aliqd aque.

¶ Aq̄ q̄ uocat sbatiua:q: ē sustētatiua vite egri:⁊ dat egrotāti qn̄ nō pōt aliqd comedē.℞.vnā gallinā uel caponē piguē ⁊ icisā p multa frusta pone i lābico ad distillādū: ⁊ si vis ut ista aq̄ sit magis cordialis:pone i alābico sic eēt aurū.s.ducatos.ij.uel tres plas ⁊ alios lapides p̄ciosos.

¶ Odoramentū cū naso ut aer ad cor bonificet.℞.pulueris ros.sandal.an̄.utriusq;.ʒ.j.cāphore.℈.j.ſ.⁊ liget i sindone de gn̄a ⁊ odoret. Itē silr ualet pomū de laudano.

¶ Epithima ad cor.℞.aq̄ buglosse.ʒ.iij.aq̄ mellisse aq̄ ros. ⁊ acetose ⁊ foliorū salicis.an̄.℥.ij.⁊ adde rosarū sandalorū utriusq;.ʒ.j.cāphore.℈.j.ſ.misce:⁊ cū petia de gn̄a madefacta in dcā aq̄ calꝰa seu tepida sepissime pone sup̄ cor.

¶ Roratio camē pestilētiati.℞.aquā ⁊ acetū ⁊ p̄içe p camerā si sit tpe estatis:⁊ folia salicis ⁊ nenufar.⁊ silia:⁊ si sit hyems ardeat ignis fact⁹ ex sarmētis uel ex lignis iunipi. uel fac fumū de semie ipsi⁹:q:m̄ mirabilr̄ bonificat aerē.

¶ In p̄n° antracis ⁊ augmēto q̄tū ad localia.℞.armoniaci dissoluti in aceto.℥.ij.olī liliorū alborū:⁊ cere q̄tū sufficit:⁊ fiat vngtm̄ ad formā ceroti:⁊ extēde sup petiā ⁊ approxima sup apāte duro i locis emūctorialib⁹.eit maxie ꝓprietatis:q: aut dissoluit apā:aut exh̄et ex̄ uenenū.

¶ In p̄n° ⁊ augmēto optimū remediū si antrax eēt cū maximo dolore.℞.seminū maluauisci ⁊ fenug.⁊ se.lini:⁊ flo

rũ camomille ꝛ mellilott.añ.M.j.salis cineris coclearia duo:floꝛ berbe.M.ij.oia in sapa vini decoque: ꝛ si nõ potes hẽre vinũ coctũ fac bullire in aqua dulci:ꝛ imple vnã uesicã uel duas huius decoctionis calide:ꝛ appone loco dolenti donec doloꝛ erit remotus:qñ uesica erit frigida appone ipsam in aquã calidã.ꝛ iterum appone antraci mirabiliter proderit in dolorem sedando.

¶ Empl̃ꝫ de caulib⁹ optimũ ad antracẽ:qd̃ maturat ꝛ mollificat duritiẽ.℞.caricaꝝ.i.fic⁹ pingues ꝛ siccas.lb.j.finapis.℥.iij.farie fenug.ꝛ se.lini.añ.℥.j.ʃ.armõiaci dissoluti in aceto.lb.ʃ.terbẽti.lb.j.ʃ.ꝛ fiat empl̃m cum melle.

¶ Empl̃ꝫ aliđ ad idẽ:qđ maturat oẽ apa durũ.℞.mucillagis radicis altee ꝛ fenug.ꝛ se.lini.añ.℥.j.assũgie galline anatis anſis medulle cruris uacce.℥.j.bdelij armõiaci galba.añ.℥.j.ʃ.dissoluanᷓ gũme i olo liliõꝝ alboꝝ:ꝛ postea oia insĩ misceanᷓ cũ piguedib⁹ ꝑus colatis fiat vngᵐ uł empl̃ꝫ addẽdo farinã ordei qđ sufficit ad inspissandũ.

¶ Ungᵐ in ꝑn⁹ carbũculi ꝛ in augmẽto.℞.vnũ vitellum oui recẽtis/ꝛ adde sal armõiacũ pistatũ.ʒ.ʃ.ꝛ crocũ.℈.ʃ ꝛ oleum cõe/ꝛ insimul misce/ꝛ super carbunculo pone.

¶ Itẽ fel porci exiccatũ ad modũ vnguẽti basiliconis ualet:ꝛ magnã experientiã vidi in hoc casu.

¶ Unguentum in ꝑn⁹ augmẽto ꝛ statu.℞.rutham ꝛ apiũ domesticuꝫ.añ.M.j.allei spicã piperis grana.x.vitella ouoꝝ.ij.ꝛ misce/ꝛ supra locum appone.

¶ Aliud remediũ.℞.thiriacã ꝛ superpone carbunculo.

¶ Ungᵐ defensiuũ circũcirca carbũculũ.℞.boli ar.℥.iij.sang.drac.ʒ.j.terre sigilla.ʒ.ʃ.olei rof.ꝛ aceti qđ sufficit: fiat vnguentum molle ꝛ line circũcirca carbunculum.

¶ Empl̃m solẽnissimũ.℞.radicem cucumeris asinini cũ glutine albotin.℥.iij.salis nitri.ʒ.j.ficuũ pinguiũ.℥.ij.fermenti.℥.j.misce insimul:ꝛ fiat emplastrum.

¶ Empl̃m bonũ ꝓ paupib⁹.℞.farinã frumẽti.M.iij.aq̃ olei cois qđ sufficit fiat empl̃ꝫ:ꝛ in fine decoctiõis adde croci.℈.ij.ꝛ supra locũ pone calidũ. ¶ Omne putrefactiuũ necesse est ut sit calidũ ꝛ humidũ. ¶ Istud supradictum empl̃m est qđ deus ꝛ natura creauit.

¶ Aliđ in ꝑn⁹ ꝛ augmẽto carbũculi ultimũ remediuꝫ.℞.ferrũ ignitũ ꝛ caustica carbũculũ ipm multotiẽs tãgẽdo ꝛ postea ꝓcede cum butyro donec escara cadat.Et si vis potes decolare cerã vni⁹ cãdele accẽse sup carbũculũ.

¶ Empl̃m qđ debet apponi sup carbũculo ad maturãdũ ꝛ mollificãdũ ipm.℞.ficuũ piguiũ siccaꝝ nũo sex.passulaꝝ.℥.j.cepaꝝ liliõꝝ alboꝝ coctaꝝ sb̃ prunis ꝛ pistataruꝫ optime.cepas.iij.sinapis tritici.℥.j.mellis rosati colati.℥.j.fermẽti.℥.j.croci.℈.j.ʃ.salis baurachini.℈.iiij.farie fenugre.farie seis lini.añ.℥.iij.altee optie cocte ꝛ bñ pistate.℥.ij.aque decoctiõis altee.q.s.fiat empl̃m addẽdo oleũ camo.ꝛ liliõꝝ alboꝝ:ꝛ aneti.añ.℥.j.butyri ꝛ assun.porcie ꝛ gallie tãte q̃ntitatis ut ẽpl̃ꝫ sit bñ pigue ꝛ appõe.

¶ Empl̃ꝫ optimũ.℞.succi apij:succi ꝯsolide maio.aũ.℥.j ʃ.mell̃ dispũati.℥.ʃ.farie siligis uł farie frumẽti modicũ: ꝛ bulliãt oia siĺ usq; ad spissitudinẽ pultis:ꝛ apponaᷓ carbunculo ter uel q̃ter in die ut uenenuꝫ bñ remoueaᷓ ex̃.

¶ Mirabile remediũ qđ dꝫ poni sup antracẽ:ꝛ mihi sp bñ successit.℞.fermẽtũ ad q̃ntitatẽ vni⁹ oui cãtaridaꝝ i formã pl̃ueris pistataꝝ coclear vnũ fortissimi aceti fiat cõpositio ꝛ uesicatoriũ sup̃ locũ antracis uel extremitatis illi⁹ mẽbri ponaᷓ:q: ibi attrahet uenenũ ad exteriora ꝛ postea ꝓcede cũ butyro uł alio maturatiuo:ut uenenum ad exteriora exalet.

¶ De apatibus glandulose carnis. Cap.XI.

Postemata glãdulose carnis hec sunt que marie oriũtur in duob⁹ locis de emũctorialib⁹ calidis: sicut sunt iguina ꝛ subasselle:ꝛ sicut apata cała que nõ sũt uenenosa missa per viã crisis:aut expulsa a mẽbris radicalib⁹ aut attracta in locis emũctorialib⁹:ex cã ulceꝝ uł pustulaꝝ exñtiuꝫ in extremis ptib⁹ corpoꝝ:cũ plurima repletiõe humoꝝ uel pauca:differẽs a fugili qđ est apa frigidũ:q̃ntũ ex nã sui ꝑncipij:qđ est cerebrũ ort⁹ in radice auris de q̊ tractabiᷓ in cap⁹ de apatib⁹ fridis.Signa horũ apatũ apđ aliq̃s auctores uocanᷓ bubões:ꝛ est rubedo ꝛ calitas in loco:doloꝛ q̊ꝫ ꝛ nõ cũ sincopi uomitu ꝛ febre ꝛ vigilia ꝑseuerãte:hoc dictũ est pp auctem excludẽ ut bñ discernaᷓ vnũ ab alio uenenoso furioso ꝛ geto.

Curatio aũt uł̃is hui⁹ loci sit ampliatura ad alia apata genita a mã cała ꝛ medico suspecta. ¶ Primo fiat flõmia si possibile sit uel euo corpis si expedit:ꝛ hec sũt ꝯsiderãda a medico purgare uolẽti.s.hec.Ars/etas/regio/sexus/cõpl̃o/forma.Mos ꝛ sinthoma repletio tps ꝛ aer.Nota q̃ q̃tuoꝛ sunt uene ꝑncipales a medico ꝯsiderãde que coiter flõmanᷓ. ¶ Prima est cephalica que est inter policẽ ꝛ indicem .ꝛ ista uena euacuat a capite ꝛ a collo:q: illa uena hẽt ibi ortũ ramificãdo se cũ alia uena. ¶ Secũda uena est basilica que reperiᷓ inter anularẽ ꝛ auricularẽ ꝛ euacuat a splene.ꝛ siĺr reperiᷓ in curuatura brachij in pte inferiori.ꝛ siĺr euacuat a capite ꝛ magis de ꝓpe. ¶ Tertia uena est uena cõmunis siue funis siue nigra uocata:ꝛ est in media curuatura brachij ꝛ euacuat coiter a toto corpe. ¶ Quarta est dicta uena saphena que reperiᷓ sup uel sub clauicula pedis in dextra pte pedis:ꝛ ista uena euacuat ab iguinib⁹ ꝛ a matrice ꝛ a testiculis inferi⁹ mãm egritudis diuertẽdo.Nõ in solis egritudinib⁹ que ex sanguie fiũt:sꝫ i his que de putredine fiunt diminutio fiẽda est.Galien⁹ in octauo terrapẽtice.Nota q̃ flõmia põt fieri in egro tribus de causis in ꝑncipio alicui⁹ apatis. ¶ Prima cã rõne euãndi plectoriã. ¶ Scđa causa diuertẽdi mãm ab apate. ¶ Tertia causa rõne minuendi mãm. ¶ Sed qñ vis facẽ flõmiã rõne totius ꝛ plectorie fac flõmiam amplã:ꝛ cũ euone magna:ꝛ per vnũ dyametrũ completum saltẽ. ¶ Sed si vis diuertere ab apate ponatur casus q̃ sit apa sub assella dextra:tunc fiat flõmia de basilica in manu sinistra uel saphena pedis dextri que est sb̃ cauicula pedis:ꝛ ecõuerso de alio latere iguinis intelligiᷓ. ¶ Sed si vis diuertere ab apate in coxa: ponaᷓ casus q̃ apa sit in inguine sinistro:tũc fiat flõmia de uena cõi que est i curuatura brachij sinistri.uel de saphena pedis dextri que est sub cauicula:ꝛ ecõuerso de alio latere inguinis intellige. ¶ Sed si vis diuertere a collo uel a capite:ꝛ in pte dextra fiat flõmia in manu sinistra de uena cephalica:ꝛ econuerso.si apostema erit in pte sinistra fiat flõmia in manu dextra . ꝛ hoc ꝑm plus ꝛ minus:qđ tibi videᷓ. ¶ Sed si mã fuerit uenenosa/sicut in antrace:ponaᷓ q̃ sit in inguine dextro.fiat flõmia de uena pedis dextri:ꝛ si fuerit sub assella dextra fiat flõmia in brachio dextro ꝛ de uena cõi:ꝛ sic ecõuerso itellige: ne mã uenenosa trãseat ad alia loca sana:ꝛ ꝓpterea est securi⁹: ut fiat a prope q̃ꝫ a longe:ꝛ hoc est ne mã uenenosa hẽat reditũ ad coꝛ. ¶ Item nota q̃ flõmatoꝛ debet flõmare quatuoꝛ modis uel quatuoꝛ de causis. ¶ Primus modus est pungẽdo uenã:ꝛ hoc est qñ mã est subtilis ꝛ ꝓportionata ad mãm colericã:hoc est q: sanguis trãsmittiᷓ in colerã de facili. ¶ Secũdus modus est aliqualr̃ scindẽ uenã per longũ:ꝛ hoc fiat qñ sanguis est grossus ¶ Tertius modus est ꝑm medietatẽ lateraliter incidere uenã:ꝛ hoc ut foramẽ stet melius aptum:ꝛ antiqui senes faciunt hoc timẽdo de emporismate pp ꝑforationẽ totius uene. ¶ Pueri ṽo ꝛ ifirmi nõ sunt minuẽdi:nisi magna incũbẽte necessitate:opꝫ quoq; cauere q̃ntũ possibile est ne flõmatoꝛ in tpe calidissimo ꝛ frigidissimo utatur:neq; his qui stomacũ ꝛ epar infrigidatũ habent.

¶ Ungtm̃ in ꝑncipio augmẽto ꝛ statu hoꝝ apatum glandulosoꝝ.℞.ysopi humide vnguenti agripe.añ.℥.j.olei camomille:olei liliõꝝ alboꝝ.añ.℥.ʃ.vnge sup locum.

¶ Empl̃m qđ debet apponi supra vngtm̃ supra tactum.℞ farine ordei.M.j.radicũ altee.M.j. farine fenugreci.

M. ß. olei camomellini. ℥. ij. olei lilioꝝ alboꝝ. ℥. j. buty/
ri. ℥. j. ß. croci. ℈. j. fiat empl'm cũ decoctiõe maluauisci.
¶ Itẽ ad idẽ in pn° ꝛ augmẽto. ℞. armoniacũ dissolutũ cũ
aceto ꝛ deductuꝫ ad formã vnguẽti cum sufficiẽti cera ꝛ
oleo: ꝛ in formam magdalionis illud reserua.
¶ Aliõ ad idẽ si apa erit durꝰ p ꝯculcationẽ mãeꝝ. ℞. mu/
cillagis maluauisci ꝛ fenugreci: ꝛ seis lini. añ. ℥. ij. assun
gie porci decolate. ℥. ij. seiuꝫ sisami: ꝛ amigdalaꝝ dul. pi/
stataꝝ. añ. ℥. j. farie ordei qõ. s. ad icorpandũ: ꝛ fiat ẽplꝫ.
¶ Aliõ ad idẽ ꝛ est mirabile resolutiuuꝫ ad hoc: ꝛ ut dicit
Aui. multotiẽs sanat oleũ calefactiuũ qõ effundit soluꝫ:
sed tũc pro isto dicto. ℞. olei camomillini: olei lilioꝝ al/
boꝝ. añ. ℥. ß. pinguedinis galline: ꝛ hec calida cũ bom/
bice in hoc liquore madefacto loco appone.
¶ De exituris tã itrinsecis q̃ꝫ extrinsecis. Cap. XII

Exitura est apa cal'm tã iceptũ q̃ꝫ pmu/
tatũ: ꝯtinens in sinu ꝛ ꝯcauitate
sui saniẽ quã nã pparauit exire. Dubelet ẽ apa
tã calꝫ q̃ꝫ fridũ: ꝛ hꝫ ꝯcauitatẽ ꝛ sinũ in pte iteriori sui: ad
quẽ effundit mã ꝛ colligit. ¶ Nõ g̊ dr̃ tam iter apa du/
belet ꝛ exiturã. Nã apa dr̃ de oi apate ꝑm modũ quẽli/
bet: siue sit illud apa cal'm / siue fridũ / siue paruũ / siue ma
gnũ / siue saniosuꝫ / siue nõ / siue itrinsecũ / siue extrisecuꝫ.
¶ Maturatiuũ dꝫ eẽ cal'm ꝛ hũidũ. ¶ Dubelet võ dr̃
de omni apate qõ in se colligit ꝛ aggregat humorem: si
ue illud sit calidũ siue frigidũ. ¶ Exitura autem dr̃ de
omni apate tm̃ ꝛ colligit ꝛ aggregat humorẽ qui cõuer/
titur in saniẽ. ¶ Nota ꝙ exitura a medico cõsideratur
duobus modis. s. incipiẽdo ꝛ pmutãdo. Incipiẽdo hoc
est qñ post febres uel per viã crisis natura expellit saniẽ
ꝛ facit apa saniosum: ꝛ isto modo dicit exitura incipien
do: sed illa que fit pmutãdo intelligit fieri duobus mo/
dis. s. ab humoribꝰ calidis ꝛ ab humoribꝰ frigidis. Ab
humoribꝰ calidis fit hoc modo: q: pmo erit apa sub for/
ma humoris nõ digesti ꝛ maturati: ꝛ postea ꝛ maxime
in statu apatis putrefit ꝛ fiet sanies: ꝛ sic isto modo dicet
fieri pmutatio apatis indigesti ad digestum. ¶ Ab hu/
moribus võ frigidis fit exitura pmutãdo hoc modo: q:
si humores frigidi debẽt saniari necesse est ꝙ de per ac/
cidens sumant caliditatẽ: cum nulla digestio ꝓueniat ni
si calido: sic ergo sepe equiuoce in hoc ꝓcessu de exitu/
ris locutus est Aui. s. ꝙ ipsa duobus modis considerat
quo ad initium fieri: ꝛ quo ad factum esse.
¶ Cura aũt in pncipio asserit Auic. fieri flõmiã. intellige
quo ad initiũ fieri ipsius exiture sanguinee ꝛ cum solu/
tione uẽtris maxime tam in fieri q̃ꝫ in facto esse: ꝛ illud
quidẽ est necesse: ꝛ nõ psumas cum repcussiuis in aliq/
bus locis emunctorialibꝰ nisi illud fiat coacte operãdo:
sicut fit cum albumine oui in omni loco post incisioneꝫ
exiture: ꝛ illud fit de nimia sanguinis emorrosagia timẽ
do ne ex tali incisione noua mã antecedẽs adhuc currat
ad locum. ¶ Oportet igit pro opatione exiturarũ ꝛ ge
neratione que fiunt pmutãdo: pberi auxilium a medico
cum medicinis faciẽtibus nasci putrefactionẽ ꝛ putredi
nem. Quia de exituris que fiunt incipiendo ad presens
nõ ponã medicinã: q: est ista cõsideratio ptinens phisi/
co ꝛ maxime in libro tertio. q: illa utpl'm fiunt per viaꝫ
crisis ꝛ per viã expulsionis a mẽbris radicalibus.
¶ In pncipio ꝛ augmẽto exiturarũ: que ad initiũ ꝛ nõ ad/
huc maturataꝝ sunt. ℞. radicũ altee ꝛ decoquant in aq̃.
M. ij. farine fenugreci. M. j. pinguedinis porci ꝛ buty
ri. añ. ℥. j. ꝛ fiat empl'm cum decoctione altee.
¶ Unguentũ in apate qõ intendis ut fiat exitura. ℞. mu/
cillagines maluauisci / ꝛ seminis lini: fenugreci psilij / pi
guedinis galline anatis ꝛ anseris oia ad libitum. tantũ/
dem olei liliorũ alboꝝ: ꝛ cere qõ sufficit: ꝛ farine ordei
modicum: fiat vnguentum extensibile.
¶ Ad idem. ℞. radicũ enule cãpane bñ decocte. M. j. fo/
lioꝝ siclarũ ꝛ caulũ ꝛ mercurialem. añ. M. j. seminum
cartami ꝛ sisami / ꝛ maluarũ / ꝛ seium maluauisci. añ. M.
ß. farine frumẽti. M. ij. olei cois. ℥. iij. aque decoctiõis
enule cãpane: ꝛ fiat empl'm ꝛ adde croci. ℈. ij.
¶ Aliud ad idem cõueniẽs omni tẽpore exiture. ℞. fari/
ne ordei lb. j. farine seminis lini. ℥. iiij. florum camomil
le melliloti. añ. ℥. j. ß. olei rosati ꝛ camomellini. añ. ℥. ij.
croci. ℈. ij. ꝛ fiat emplastrum.
¶ Aliud mirabile qõ pluries exptus sum. ℞. butyrũ per
se solũ extẽsum sup petiã ad formam emplastri. mirabili
ter ualet in apostematibus ubi expectat fieri sanies.
¶ Empl'm in exitura maturatiuũ: ꝛ qõ frãgit ꝯuenienter
in exitura de mã frigida. ℞. farine seminis lini. M. ij. fa
rine fenugreci. M. j. mellis crudi ꝛ terbentine. añ. q̃ꝫtũ
sufficit: fiat empl'm cum decoctione sufficienti.
¶ Nunc sequit illa pars. Cum videris pulsationem.

Signa exituraꝝ nõ q̊ ad factũ siue eẽ: ſꝫ q̊ ad fieri
ꝛ initiũ siue augmẽtũ sequẽdo dũ minuit
durities ꝛ remittit cal'itas ꝛ addit pulsatio plima. i apa/
te est i via ut fiat exitura: aut ab adiutorio nãe: aut ab ar/
te. Et nõ ꝙ istõ capl'ꝫ ẽ ad cog̃scẽdũ qñ est futura sanies
¶ Sequit illa pars. Cum videris lenitatẽ: in qua agit de
cõpleta sanie.

Signa exituraꝝ q̊ ad cõplemẽtũ ꝛ factuꝫ eẽ sedatꝰ
est dolor: ꝛ febris est diminuta iux̃ dictum
Hyppo. afforis. 2°. Circa gñationeꝫ saniei dolores ꝛ fe/
bres accidũt magis q̃ꝫ facta sanie. ¶ Nõ ꝙ istõ est capl'ꝫ
ad cognoscẽdũ qñ facta est sanies in apate. ¶ Seqt il/
la ps. Sanies laudabilis: i qua agit de bona sanie ꝛ ma
la. ¶ Triplex est alteratio. s. pura nãlis ꝛ pura inãlis: ꝛ
media iter purã ꝛ nãlẽ ꝛ inãlẽ. ¶ Pura nãlis alteratio
siue digõ dr̃ illa que fit in nutrimẽto passo a calore nãli
siue aliq̊ exñeo ipedimẽto. ¶ Pura inãlis alteratio si/
ue inãlis digõ est illa que fit a calore solo exñeo: sic est i
putrefactiõe. Media alteratio siue digõ iter purã nãleꝫ
ꝛ inãlẽ est illa que fit in sanie laudabili. Sanies laudabi
lis est alba lenis ꝛ eq̃lis nõ cũ fetore multo: q: calor nã/
lis a pdominio agit sup calorẽ inãlẽ in mãm apatis. Et
per hoc vtꝰ nãlis facit saniẽ ipaꝫ albã ut assimilet mẽbris
a qbꝰ decisa fuit mã apatis. Sanies illaudabilis erit alte
riꝰ modi. q̃ꝫ albi coloris cũ vtus nãlis sit submersa ꝛ pdo
minata a calore inãli. i. a calore putredinali: ꝛ sic sanies
erit diuersoꝝ coloꝝ ꝛ horribilis odoris. Sꝫ si calor nãlis
erit purꝰ: ꝛ nõ ipeditꝰ ab aliq̊ calore putrediali: tũc mãꝫ
apatis reducet ad benignũ. ſꝫ si calor putredialis absote
fuerit fortis ꝛ vincẽs calorẽ nãlẽ corrũpet mã cũ mẽbro.
¶ Sequit capl'm. Quãdo accidit apostema calidũ in vi/
sceribus: in quo agit de exituris intrinsecis.

Signa exituraꝝ itrisecaꝝ sunt horripilatiões ꝛ fe
bres uagãtes iordiate ꝛ dolores in pmis
lõgioris spatij: ꝛ addit g̃uitas apatis: h̃ est: q: eger ma/
gis i loco itriseco in q̊ est apa sentit se g̃uatũ: tunc iudica
ꝙ illõ apa vult fieri exitura: ꝛ hoc maxie si sentis pulsuꝫ
ad modũ serre secãdo sb tuis digitis qñ tãgis pulsũ: qm
talis pulsus significat exiturã in fieri esse intrinsecã: ꝛ in
mẽbris neruosis. Et tu qñ sentis in q̊ mẽbro est exitura
per tactũ ad ex̃ ꝛ per grauitatẽ ꝛ gñalitatẽ: ꝛ per doloreꝫ
accidentẽ illi mẽbro ꝑm subam suam sensualiter.
¶ Seqt illa ps. Qñ accidũt significatiões exiture itrisece
in qua narrat de exitura intrinseca ad factũ esse.

Signa exiturarũ intrinsecarũ quo ad factum eẽ
quiescũt accñtia seua que sunt ex febribꝰ
ꝛ horripilatiõe ꝛ ex doloris sedatiõe cõpleta: ꝛ remanet
grauitas in loco: pp saniẽ iam factã in apate.

Signa exituraꝝ intrinsecaꝝ qñ sunt facte uel ap/
propinquãt rupture. incipiũt dolores pũ/
ctiones ꝛ mordicationes: ꝓpter saniem corrodentẽ mẽ/
bra sensibilia: ꝛ grauitas est maior q̃ꝫ ante erat: iudica ꝙ
eruptio iam appropinquat. Sed quando rigor grauitas
ꝛ dolor cessauerit post hec eruptio facta est ad intra ꝛ sal

ua. Sed quādo eruptio exiture itrinsece fuerit subito z egrediat q̄ztitas de sanie accidit aliqñ pulsus cordis sincopis z mors pp nimiā resolōnē spūuz cū mā: z qñqz accidēt uomitꝰ z uētris solo: z sputꝰ saniei plime subito: z h̄ qñ exitura est facta i pectore: z qñqz accidit pfocatio: qñ erūpit res plima ad pectꝰ subito: necītas aūt cognitionis Aui. in h̄ 4° li°. utile loq de exituris itrisecis fuit pp duo ne purꝰ cyroicꝰ admiref. Primo ad hoc ut cyroicus stet attētꝰ: q: aliqñ hec apāta rūpi possent per se: z a cyroico ad extra. 3a cā: q: Aui. nō loquit hic de exitura itrinsece vnico solo mēbro approp̄ata sicut locutꝰ fuit in libro 3°. Sed loq̄r in hoc in cōi: cū exitura accidere possit vnicuiqz parti nostri corporis in occulto z manifesto.

¶ De cura exiturarum apparentium z extrinsecaruz tam in fieri q̄z in facto.

Cura talis fit p̄mo in fieri fiāt euōnes p̄m ordinē predictū in alijs apātibꝰ: deide exhaf qd aggregatū est in exitura inq̄ztū est exitura: z h̄ p̄m duos modos.

¶ Primꝰ modus est regularis: z h̄ p̄z regimē rectū simplr. s. i maturādo: z fcā maturatiōe rūpēdo z ꝯfuādo ūtutē: z euitādo ne dolor z subita extractio mā̃e ꝑsternat ūtutē.

¶ Scōs modus ē recꝰ simplr. sz ē bonū p̄z qd. s. icidē' exiturā añ maturationē: z h̄ fieri dz pp q̄druplicē cām.

¶ Prima cā. si exitura sit magna: ita q ūtꝰ nō possit sufficē in maturatione illius mā̃e: sed p̄us corrūpef membrum anteq̄z maturef. necessitas cogit medicum ante tēpus talem exituram non adhuc cōpletam ad incidendum.

¶ 2a cā. si exitura i fieri sit ex mā̃ grossa ita q sit difficilis maturatiōis: z calor nālis sit debilis i mēbro nō potes illam mā̃z digerē: q: ē gssa: pp h̄ necītas ꝯstrigit te ad icidēdū.

¶ 3a cā tal' ē. q si mā̃ exiture sit i fieri z q̄ztū ad expectatōez sit male q̄litatis: ita q calor nālis mēbri sit paucꝰ nō potēs ipāz mā̃z rectificare z digerē: sz potiꝰ ista mā̃ alterarēf ad putretactionē: necītas cogit pp h̄ medicū añ tp̄s incidē.

¶ 4a cā. nā̃ si apā sit ꝑpe iūcturas z p̄ncipalia mēbra ad h̄ ut ne tale apā corrūpaf cū iūctura: aut membro p̄ncipali necītas ꝯstringit eē bonū añ maturationē icidē. ¶ Incisio semp dz fieri p̄z vilos: z villi utplm uadūt p̄z lōgitudinē corpis pterq̄z mesapleuri q uadūt p̄z icessuz costarū: z sūt nonagitasex. s. q̄tuor ꝑ q̄libet costa q̄ coste sūt. xxiiij. tā de itegris q̄z de mēdosis. ¶ Loca magis apta ad expectādū maturationē apātis sūt illa q̄ oriūf i locis carnosis: ubi sūt pauci nerui z uene z artarie: q̄ oia ulr supdcā ex nimia expectatiōe ut digeraf possuz ꝑcedē cū ruptorio: z suffocatio ut in squinātia.

¶ Optimū remedium doloris apātum z doloris in chordis. ℞. lanā succidā z vinuz coctum / qd appellaf sappa: z modicū de spica nardi z camomilla z melliloto: fiat fomētatio desup z apponaf lana.

¶ De medicamine maturatiuo.

Medicina maturatiua i gñali neċe ē q eius nā̃ siue eiꝰ cal'itas sit silis cal'itati corpis cui applicaf: cū nr̄a vita ꝯstet i calo z humido: z i ipā medicina maturatiua ꝯiūcta cū q̄dā iuiscatiōe ut vigoref intrinsecꝰ calor nālis p oppil'onē: z ne humidū p resol'onez resecef a pmixtiōe terrea: z h̄ ut illud humidū sit coadunā̃s ad maturationē. Uerūtñ hec medicina pōt esse digestiua de per se z de per accñs in p̄mis gradibꝰ: z p̄m has descriptiones quas hic pro exēplo intendo tradere.

¶ Embroca ad maturādū. ℞. flor camomille. M. j. z bulliāf i aq̄: z fiat embrocatio sup apā: z hec embrocatio ma

¶ Emplz maturatiuū i apāte. ℞. farine ⌊ turabit sola vice. frumēti aut ordei. M. iij. aque cois: olei cois qd sufficit: z fiat emplm: z adde croci. ℈. j. z est emplm pauperum.

¶ Aliō emplz ad idē. ℞. frumētū masticatū z pmixtuz bñ cū saliua: z appone loco empli: q: mltū digerit z maxie i

¶ Aliud emplm ad idē. ℞. ficus siccas z pin ⌊ foruculis. gues nūo. xx. z farine ordei si vis z pista isil': z cū oleo liliorum. fiat emplastrum.

¶ Ad idē emplm. ℞. farine ordei. M. ij. ysopi humide pl ueris origani. M. j. sal' cois. ʒ. j. ul' fermēti loco salis. aq̄ qd suffic̄ ad icorpandū. fiat emplz bñ coctū: z si vis ēplm

¶ Aliud ad maturādū oē ⌊ fortiꝰ facē adde terbētie. ℥. iij. apā. ℞. radicū maluauisci bñ decocti. M. ij. assūgie. ℥. ij. farie fenugreci: z semis lini. añ. ℥. j. olei camomillini: fiat

¶ Emplm i apāte fl'atico qñ vis maturare. ℞. ⌊ emplm. pulpā panis z picē naualē. añ. ℥. ij. cere. ℥. s. croci. ℈. j. pl

¶ Aliō i apāte fl'atico. ℞. ⌊ ueris olibani. ʒ. ij. fiat emplz. picē naualē. ℥. iij. olei rosati. ℥. ij. adipis porci. ℥. j. maluauisci decocti. ℥. iij. farine seminis lini. ℥. s. fiat emplm.

¶ Emplm aliud in mā̃ cōposita. ℞. ficuū passularū. M. iij storacis liq̄de / galbani / mirre / laudani / rasine / pini. añ. ℥. s. butyri. ℥. iij. masticis / ysopi humide / radicis cucumeris asinini / sanguinis draconis. añ. ℥. j. fiat emplm.

¶ Emplm optimū de pēdetaptil' relatū Aui. a Cōstātino. ℞. granoz mirasolis mūdatoz numero. xxx. amigdalarū dulciū nūo. xx. folioz cicute z celidonie. añ. M. ij. assungie porci. ℥. iij. olei cois qd sufficit. fiat emplm.

¶ Emplm didimos z est ꝯueniens omni exiture. ℞. passularū nigrarum. M. ij. mellis. ℥. j. vitellū vnum oui pista misce: z fiat emplm.

¶ Ungm maturatiuū. ℞. armoniaci dissoluti in oleo de sisamo. ℥. j. z pulueris marchasite. ℥. j. z cū sufficiēti cera fiat cerotū: z appone apāti donec frangat exituram.

¶ Sequif illa pars. Cū inueneris exituram grosse cutis. in quo docet quomodo aperiunf.

Exitura repif eē grosse cutis: ad quā opz ut medicꝰ igenief i extiōe saniei exñte i apāte saniato: z h̄ tal' opō pficif tribꝰ modis. ¶ Primo mō a seipsa putredie: q: de nā̃ saniei ē mēbrū corrūpē: z iō de ꝯcauitatibꝰ ossiū illa sepe pforādo termianf ad cuti z illā aliqñ soluēdo. ¶ 2a opō i extiōe saniei pficif cū flōmo z rasorio: z auctor i h̄ loco oñdēdo i vnoq̄z mēbro icisiōis modū p̄z vilos icisiōis lōgitudiales: z aliqñ p̄z rugas corpis ¶ 3a opatio i extiōe saniei pficif cū ruptorio siue medicina rūpēte: z h̄ ample determiabif i caº ubi tractat de ruptorijs. ¶ Regula p̄a tal' ē: q qñ vis pforare idica locū saniei cū ambabꝰ manibꝰ z duobꝰ digitis idicibꝰ si sufficiūt si nō associa duobꝰ digitis dōec bñ extimes saniē p vndationē z portā siue locū pforādū p albedinē saniei z icide magis p iferiorē ptē ut sanies meliꝰ possit expurgari per foramē. ¶ Nō q i manu sūt qnque digiti. s. polex / idex / mediꝰ / anularꝰ / z auricularꝰ. Incisio exiture in capite fiat p̄z lōgitudinē capilloz nisi fiat sectio p̄z crucē: qd coacte neċe ē aliqñ fieri i fractura cranei z i apāte camerato: z i apāte dcō ab Aui. albir. i. talpa i caº de exitura. ¶ Incisio i palpebra ocli z i frōte fit p̄z lōgitudinē viloz lōgitudinaliū ne frōs cadat sup frōtē: z palpebra sup palpebrā. Sz icisio nasi fiat p̄z lōgitudinē nasi. Incisio exiture sub oculo fiat p̄z q tēdit orbita ocli. i. ꝯcauitas ifima ossis ocli: ut sanies exeat: z tal' icisio erit silis capiti lune noue. Incisio exiture i mādibula fiat eq̄lr ipsiꝰ ossis mādibule: z ūitas magis declarat. Ruge hꝰ loci tēdūt p̄z icessuz: z h̄ apparet in senibꝰ. Incisio pꝰ aures fiat eq̄lr p̄z aurē. Incisio ūo i brachijs cubitis manu z digitis z crure z i coxa z in pede p lōgū hoz mēbroz: q: vili sic uadūt. Incisio ūo i inguine z sbassellis pforabimꝰ rotūde: uel p trāsuersuz ne fiat fistula icidēdo vilos lōgitudinales ut tāgit Aui. Incisio in ano uel circa anū incide p̄m lōgitudinē: dūmodo icisio fiat ūsus anū: hoc dico circūcirca: q: incisio dz accipere aliq̄d de latitudine ne pueniat sanies uel fistula.

Incisio in costis fiat p̄m costas: q: vili iter costā z costā icedūt. Incisio ūo testicli z ūge fiat eq̄liter ꝑcedēdo p̄m lōgitudinē. Incisio aūt que dz fieri iuxta vmbilicū fac ipāz leuiter: q: circūcirca vmbilicū incisio est piculosa: q: ille locꝰ vmbilici est neruosus. Nota q q̄zto potes tu debes seq vilos lōgitudiales z magistrales illiꝰ mēbri: ad hoc ut nō destruas suū officiū euitādo

neruos uenas z arterias inquātum potes. Propter qō nō q̄ aliq̄ villi in mēbro sunt lōgitudiales .i. q̄ tēdūt s̄ȝ lō gitudinē mēbri. aliq̄ sunt trāsuersales tēdētes per trāsuer sum: aliq̄ latitudinales tēdētes per latitudinem.

¶ De medicinis rūpētibus apata. Cap. XIII.

m **Edicinarū** erūpētiū absq̄ icisiōe z ferro: s̄ȝ cū ruptorijs: q̄dā sūt debiliū v̄tutū: q̄dā mediocris: q̄dā fortissime v̄tutis: de qb⁹ gradatim tāget: p⁹ icipiēdo a leuiorib⁹. 2° a medijs z sufficiētib⁹ loco cauterij. 3° a fortib⁹ cauteris potētialibus .i. a medicinis fortiter corrodētibus.

¶ Istō ē medicamē qō leuiter rūpit. ℞. radicē narcisci .i. lilij cepas duas: mell' coclear mediū: olei liliorū. rad. arūdis .i. cāne bn̄ pistate: colofonie: sordes uasorū apiū. z fiat ēpl'ȝ

¶ Aliud empl'm Arbasilos. ℞. frōdes z radices pedis coruini ɔtūdant z ponant sup̄ exiturā z cito frāgit ipsam.

¶ Aliō ad idē. ℞. Cere z rasine pini z butyri. an̄. lb. j. colofonie z mellis. an̄. lb. j. ſ. floris eris. ℥. iij. olei q̄ztū sufficit: z fiat pmixtio: q: rūpit exiturā insensibiliter.

¶ Aliud ad idē. ℞. alleū bn̄ pistatū est optimū in rūpēdo.

¶ Aliud ad idem. ℞. armoniaci. ℥. ſ. sulfuris citrini z salis nitri: z fiat ex eis medicamē. optime rumpit.

¶ Aliō ad idē. ℞. medullā ḡnorū bōbacis z nucē endicaȝ z fermētū .i. leuamētū z sinapim: z fiat ex eis medicamē.

¶ Aliō ad idē. ℞. rasaturā viridis eris. ʒ. j. mell'. ʒ. ſ. misce:

¶ Aliud forti⁹. ℞. saponē gallicū associatū cū ⌊ q: rūpit. ficubus. fiat ex eis medicamē. nam rumpit uelociter.

¶ Aliud ad idē fortius. ℞. mel anacardorū z picē naualem z cum igne incorporent z per medium diem frangit.

¶ Aliud fortius. ℞. calcē viuā z misce cum sapone nigro ad quātitatē quam vis: z pone ubi vis frangere.

¶ Aliud. ℞. auripigmēti. ʒ. ij. calcis viue. ʒ. ij. aque saponis z icorpora simul: z fiāt pill'e. z pone ubi vis frangere.

¶ Ruptorium fortissimum. ℞. aquam capitelli.

¶ Aliud forti⁹ z ualet in fistulis lachrymalib⁹ a forma: z a suba: z a q̄litate: z magnū honorē z lucrū ex isto cauterio hēbis. ℞. puluerē v̄miū comedētiū folia frasani z incorpora cū aceto z fermēto: z fiat vnguētū: mirabil'r rūpit z remouet de per se sola puluis sine dolore oēm carnem.

¶ De apate dubelet intrinseca. Cap. XIIII.

d **Dubelet** in hoc loco intrinsecū est apa calidū neutrū inter apa z exiturā: colligēs in se sinū z cōcauitatem: plus importet tamen q̄ȝ exitura.

¶ Cura dubelet p⁹ regat regimine ɔueniēti ex pte humorū .s. ex pte ciborū z potuū subtiliū z resoluētiū sic sepe cōtingit in casu z offēsiōe cū mirra z cinamomo z reliquis spēb⁹ z vino s̄btili albo: atq̄ȝ cū ɔsolida dicta ad itra cum comestiōe sūpta: z ad ex ad formā empl'i sup̄ locū applicata mirabil'r maturat resoluit z locū ɔfortat. Et de cōpositis thiriaca metridatū z thiriaca ādromaci z hūorusia.

¶ De apatib⁹ q̄ uocant forūculus z chiodus. Cap. XV.

a **Ademul** est apa sanguineū acuti capitis de sāguie idigesto. z p h̄ accidūt utpl'm pueris p eorū idigōnē z frequentē cibationē z iordiatū modū post cibū: aut fit de sāguie adusto z uocat forunculus adust⁹ genit⁹ de mā grossa z inepta resol'oni z digōni: z utpl'imū hi tales sūt cū fortissimis febrib⁹ que tēdūt ad nām apatū adustorū: z egrotātes credūt eē carbūculos. Dicit aūt ademul q̄si adamas: q: adamas est fortiter dur⁹: ita q̄ apa est fortiter duruȝ: z existit cū febre z est cū piramidali cuspide: z qn̄ ɔuenit ad exiturā pforat cutim rotunde. Eges omni tpe mollificatiuo z resolutiuo foramine carēte tēta: z maxime cum trūb⁹ cutim pforauerit: de seq̄ȝ aperit utplurimum.

¶ Curatio hui⁹ egritudis sit talis. ul'eȝ doctrinā nō obliuiscaris de flōmia z solutione uētris. Nam qui multos passus fuerit ademul liberat flōmia: z solutio uētris: z alia sicut cum balneis rarificantibus porositates cutis.

¶ Aliō maturatiuū ademul. ℞. semē buglosse siue lingue bouis. M. j. lactis mulieris tantūdē: ficus. M. ſ. mellis coclear. j. misce z pista: z fiat emplastrum.

¶ Aliud ad maturādum forūculum qō est cōe. ℞. triticuȝ masticatum: q: est optimum ad maturationem.

¶ Empl'ȝ ademul. ℞. assungiā porci z suppone cū bōbace.

¶ Itē adde de empl'o de maluauisco. c⁹. ℞. maluauisci optime decocti cū assūgia porci pistati: ol'i liliorū alborū ul' aq̄ ubi coct⁹ fuerit maluauisc⁹: farine fenugre. fiat empl'm.

¶ Aliud ad ideȝ. ℞. passularū. M. j. ficus numero qnque mellis. ʒ. iij. vitellum oui: omnia pistentur.

¶ Aliō empl'ȝ. ℞. farinā frumēti aquā oleuȝ cōe croci. ℈. j.

¶ Aliud ad idem. ℞. dyaglon mollificatū sine gūmis cuȝ oleo liliorū alborū: aut cum oleo de sisamo uel cōmuni.

¶ Vng^m qn̄ ademul icipit frāgi ul' erit fractū. ℞. fermē. ℥. j. suc. apij assū. por. an̄. ʒ. j. vitellū oui lac ml'ieri fiat vng^m

¶ Aliō vng^m post apturā forūculi. ℞. picis naualis. ℥. iiij. bn̄ depurati a fecib⁹ / lardonis decolati. ℥. ij. medulle crurū uacce. ℥. ij. rasine pini z terbētine. an̄. ℥. j. olei cois z

¶ Vng^m optimū mollitiuū. ℞. ⌊ cere qō suffic. fiat vng^m. mucillagis maluauisci / fenugreci / z seminis lini. an̄. ℥. ij. pinguedis galline anatis uel anseris. ℥. j. cere z olei qō sufficit: z fiat vnguētū ad formā vnguenti basiliconis.

¶ Itē ualet vng^m dyaglō mai⁹ z min⁹ s̄ȝ dscriptiōeȝ Mes.

¶ Aliud vng^m ad idē. ℞. ceruse. ℥. ij. olei rosati ad q̄ztitatē que sufficit pro incorporatione z cū lēto igne diu decoque miscēdo donec ad formā vnguēti cum aliq̄li viscositate remaneat: qm̄ hoc vnguētū digerit maturat / exiccat / resoluit / z mām accidētem repercutit.

¶ De moro. Cap. XVI.

m **Morus** est apa molle ex carne addita similis more arboris in figura z i colore: uel sīlis more rubi: nūc in albedinē: nūc in rubedinē: nūc in nigredinē: z h̄ est p diūsitatē humorū oriēs ubiq̄ȝ locorū: s̄ȝ utplurimū circa orificiū ani: z vulue z in locis raris: qn̄q̄ȝ sine violētia optime sanat cū medicina resolutiua: s̄ȝ h̄ ɔtingit raro: z qn̄q̄ȝ curat cū medicia caustica s̄m plurimū. Et qn̄q̄ȝ cācerat z fit dolorosus: z ɔtinue magnificat intātū q̄ eger cū circūstātib⁹ admirātur: z hēt motū pāpilionis in loco: z qn̄q̄ȝ ɔtigit cū maxi

¶ Medicamia molli ⌊ ma emorrosagia si erit ulcerosus. ficātia in moro. ℞. assūgie galline anatis anseris. an̄. ℥. ſ. olei mirtini. ℥. j. cere albe qō suffic. fiat vng^m molle z vnge: z si ibi erit dolor: adde de opio. ℈. ij. z de croco. ℈. ij.

¶ Medicamē causticū ɔueniēs moro. ℞. vitrioli ⌊ misce. romani / alumis rochie / salis armoniaci / salis gēme. iiij. iij. ij. z. j. hec sunt pōdera s̄m ordinē: z fiat distillatio ad lābicū vitreū aptatū cū luto sapiētie: z cū stercore bouis z paleis mixtis, sicut faciūt dn̄e / qn̄ ibociāt canistros. Ista enim est aq̄ mirabilis z tāgēdo morū destrues ipȝ z oēȝ aliā carnē additā: z ista uocat aq̄ fortis: z aurifices uel fabri diuidūt aurū ab argēto cum hac aqua.

¶ Aliud corrosiuū. ℞. spōgiā nouā: z adurat donec redeat ad puluerē z appone supra morū: aut supra uerucas mēbri: q: infallāter remouebit insensibiliter.

¶ Ali⁹ pl'uis fortior z magis corrosiu⁹. ℞. cucurbitā āti quā in q̄ locatū fuerit oleū oliuarū z ipsaȝ adure: z fiat puluis.

¶ Ali⁹ puluis corrosiu⁹ ualde. ℞. bufonē z occide ipm cōburat in olla: fiat puluis s̄btilissim⁹. ¶ Itē vitriolū est corrosiuū siue sit adustū siue nō. ¶ Itē alumē ualde pdest.

¶ De apatibus frigidis in ul'i. Cap. XVII.

b **Apostemata** fridi z q currūt cursu eorū q̄ztū ad diuisionē ul'em sūt fl'a z melia z uētositas. de aq̄sitate v̄o ɔsidera p portiōari ad nāȝ fl'atl': sic ɔsiderat Aui. sup h̄ passu. ¶ Frida v̄o apata z h̄ i spāli sūt gēita de mā fl'atica z melica z uētosa: nūc simplicia: nūc cōposita aut cū hūore calō: aut cū hūore frido sp a pdn̄to. ¶ Flatica v̄o simplicia aut sūt de flate molli gn̄ante vndimia: aut aq̄sitate i capite: aut i

uẽtre nãli: aut in bursa testiculoꝝ: aut nodũ inguinũ: aut durũ: aut assella: aut scrophulas: aut fugile faciẽte de qbꝰ pro pleniori doctrina in 3° tãgit Auic. inq̃tũ sũt mẽbra approꝑata. s. de ydropico in. 14. in tractatu 4° de aq̃sitate capitis in ꝑ^a tertij: ꝛ de hernia testiculoꝝ suo loco in 3° ¶ Melica vo apata fiũt de melia ꝑmutãdo ꝛ icipiẽdo: sic fiũt sephyros ꝛ cãcer de qbꝰ plenarie in suis capitulis dicet. Apata uentosa aut est cacesia aut iflatio.

¶ De apate ꝟatico molli qd̃ noiat vndimia. Cp̃. XVIII.

Vndimia est apa molle genitum a mã frida ꝛ hu. ꝛ dĩ vndimia ab vndo vndas qd̃ ẽ aq̃. eqꝑerat luto paludis siue paste molli: ꝛ gñat vndimia de ꝟate sbtili in quo nõ est calitas: ꝛ digitꝰ cõprimẽdo facilr penetrat in ipo apate: ꝛ remanet in ipo tanq̃ mã marcida: ꝓut appet in tybijs ꝛ curibꝰ ꝛ pedibꝰ peregrinãtiũ: ꝛ ydropicoꝝ: ꝛ in hernia aq̃sa exñte in bursa testicloꝝ: aq̃ aggregata i capitibꝰ pueroꝝ. Et differt vndimia ab alijs oibꝰ apatibꝰ fridis ꝟaticis ꝛ melicis: ꝑꝑ paucitatẽ duritiei. ¶ Nõ dĩã iter vndimiã eleuationẽ ꝛ iflationez. Nã vndimia fit de mã frida hũida in qua nõ ẽ calitas: sed si aliq̃ ibi fit illa est remissa. Sed eleuatio fit a mã frida ꝛ hũida ꝯiũcta cũ aliq̃ uẽtositate. ¶ Inflatio fit a sola uẽtositate: que uẽtositas nõ est aliud q̃z hũoꝛ attenuatꝰ sub forma uaporis: sed nõ ẽ ꝓꝑe hũoꝛ: sed iꝓꝑe: q: currit cursu humoꝝ fridoꝝ: eo q: uẽtositas ꝓpoꝛtionaꝛ humori frido: q: q̃q̃ uẽtositas nõ fit a caliditate exclusa: tñ in ea est caliditas diminuta.

¶ Curatio ulis vndimie: ꝑꝰ fiant euones. s. uẽtris cũ eo q̃ maxie euat ꝟa. s. cũ dyaturbit ꝛ abstinẽ egrotãtẽ ab oibꝰ que gñant ꝟa: sic sũt pisces / caseꝰ / lac / ꝛ oia fcã de pasta: ꝛ a fructibꝰ: ꝛ a potatiõe aq̃ ꝛ vino stiptico: ꝛ a rapis: ꝛ a legumibꝰ: ꝛ ab aceto / alleis / cepis / poꝛris: ꝛ a uolatilibꝰ aq̃ticis / ꝛ silibꝰ gñantibꝰ ꝟa. ¶ In ꝑncipio vndimie ꝑꝰ fiat repcussio cũ medicis calis ꝛ sic. ꝯiũctis. ¶ Medicamia repcussiua q̃dã sũt frida: q̃dã cala. cala repcussiua dicunꝛ ꝯfoꝛtãtia: q: ꝯueniũt materijs fridis in ꝑnº. Frida repercussiua ꝯueniũt calis mãijs in ꝑnº: ꝛ h̃ qñ defluit hũoꝛ de mẽbꝛo ad mẽbꝛũ. Cala repcussiua ꝯfoꝛtãtia q̃dã sunt simplicia: ꝛ q̃dã cõposita. simplicia ut ẽ aq̃ absinthij ꝛ herba. s. absinthij: ꝛ succꝰ eiꝰ ꝛ fumusterre ꝛ marubiũ: ꝛ poliũ mõtanũ ꝛ sticados: ꝛ ois herba in q̃ est amaritudo iũcta cũ calitate nõ supflua. vbi grã sic est cicuta. ¶ De gũmis aũt calis repcussiuis sũt sic mirra thus ꝛ mastix. ¶ De oleis aũt repcussiuis calis est sic oleũ de absinthio: de mastice / de sgnãto / de blacta bissantia / de camomill. ¶ De farinis sunt sicut farina fabarũ / lupinoꝝ / ꝛ oꝛdei. Cõposita sunt aliq̃ que in receptis hic inferius tangam.

¶ In ꝑnº vndimie. ℞. absinthij. M. iij. ꝑpati ꝛ decocti cuz vino stiptico / sgnãti / blacte bissantie / praſſij. aã. M. j. pulueris arnoglosse mẽthe / farina oꝛdei. aã. ℥. j. ſ. aluminis cõbusti. ʒ. ij. aceti parũ: ꝛ fiat empl̃m cum lixiuio.

¶ Aliď i ꝑnº vndimie. ℞. folioꝝ sgnãti: uel floꝝ ꝛ pl̃ueris absinthij mẽthe. aã. M. ij. calami aromatici ꝯtusi. M. j. baurach ꝛ cineris. aã. ʒ. ij. lixiuij ul̃ aq̃ maris qd̃ ẽ meliꝰ ꝛ aceti qd̃ sufficit bulliãt isil: ꝛ cũ spõgia noua ibibita in h̃ medicamie sepiꝰ mẽbꝛo apato supponaꝛ apostemati.

¶ In augmẽto vndimie nõ ꝑoaꝛ foꝛte acetũ ualde. ℞. calamẽtũ origanũ absinthiũ mẽthã. aã. M. ij. farine fabaꝝ ꝛ lupioꝝ. aã. M. j. olei de absinthio de mirto rosato. aã. ℥ ij. lixiuij ul̃ aq̃ maris qd̃ suffic: fiat ẽpl̃z cũ aceto nõ foꝛti.

¶ In statu vndimie ponaꝛ foꝛtiꝰ acetũ ut magis desiccet ꝛ resoluat. ℞. folioꝝ ruthe ꝛ celidonie ꝛ urtice. aã. M. ij. calamẽti origani. aã. M. j. olei laurini ꝛ de rutha. aã. ℥. iiij. vini mõtani qd̃ suffic fiat empl̃z: ꝛ adde de cieribꝰ salicis aliqd̃ extẽso emplõ tepido sup petiã appõe mẽbꝛo.

¶ In ꝑnº vndimie facte a cã ꝑmitiua cui erit doloꝛ quem opꝫ remouẽ q̃ remoto nõ differt cura vndimie facte a cã ꝑmitiua ab ista q̃ fit a cã añti. ℞. sapã vini si potes hẽre: si nõ accipe vinuz dulce vnã anfialam: ysopi humide. ℥. j. olei camomillini: ꝛ embꝛoceꝛ locꝰ cũ his calis actu: dõec mitigabiꝛ doloꝛ quo mitigato ꝓcede ut in alijs tꝑibus.

¶ In ꝑnº vndimie facte a cã ꝑmitiua sedato dolore. ℞. mirã litiũ. i. fructꝰ canesterli: ꝛ cipi. i. radicis illiꝰ herbe de q̃ ligãꝛ cathedre ꝛ uocaꝛ la pauera. aloes succotrini ꝛ croci oriẽtalis: acatie. i. succꝰ pꝛunoꝝ: ꝛ boli armeni parũ. aã ʒ. j. aceti aque caulis: ꝛ fiãt embꝛoca actu tepida.

¶ Aliď ad idẽ cã ꝑmitiua sedato dolore. ℞. folia tamarisci ꝛ absinthij. aã. M. j. salis optie triti. ʒ. ſ. boli armeni. ℥. ſ olei laurini ꝛ anetini. aã. ℥. j. aceti qd̃ sufficit. fiat empl̃m

¶ Aliud ad idẽ cũ sedatꝰ est doloꝛ. ℞. soꝛdes balnei nãlis que repiꝛ in fundo balnei: ꝛ est q̃dã supfluitas balnei: ꝛ hoc qñ balnea nõ sũt mũdata: ꝛ bulliãꝛ cũ aq̃ balnei ꝛ inspisseꝛ cum calce dicta aqua intãtũ q̃ fiat sicut empl̃m extensibile ꝛ apponatur membꝛo.

¶ Aliud ad idẽ. ℞. olei de rutha: ul̃ de aneto ꝛ de aceto. aã ꝛ oia calefacta cum spõgia supꝛa mẽbꝛum apponaꝛ.

¶ Aliud ad idẽ. ℞. fermẽtũ ꝛ ꝑmisce cũ aceto / q: est ualde incisiuũ ꝛ exiccatiuũ ꝛ apitiuũ: h̃ est rõne aceti ꝛ fermenti.

¶ Empl̃m aliud iuuatiuũ. ℞. folia lilij celestis ꝛ bñ pista: ꝛ ad foꝛmam cataplasmatis appone.

¶ Aliud foꝛtius. ℞. stercus uaccarũ pascẽtiũ in locis siccis duas scutellas ꝛ olibani ꝛ storacis ꝛ rasine: siue flores auellanaruz que dicunꝛ gati: ꝛ calami aromatici ꝛ spice nardi ꝛ absinthij. aã. ꝛ fiat mixtio ad foꝛmã empl̃i.

¶ De vndimia pꝛegnãtiũ uel que fit ꝑꝑ retẽtionẽ mẽstruorũ. ℞. flores siue extremitates cãnarũ ꝑuarũ oriẽtium in paludibus uel cãnarũ: ꝛ misceanꝛ cũ aceto: ꝛ si vis adde chimoleã: ꝛ de floribus aneti: ꝛ de folijs scabiose: ꝛ locũ vndimiatum embꝛoca desuper cum spongia.

¶ Alia embꝛocatio. ℞. caulium aneti / citri / floꝝ scabiose / ꝛ camomille coꝛticũ ꝑnatorũ ꝛ aneti. aã. ꝛ oia decoq̃nꝛ in vio mõtano uel in bꝛodio cauliũ ꝛ embꝛoca locũ uel cuz spõgia sup̃ sepiꝰ appone. ¶ Vndimia q̃ ꝓuenit ab ydropisi: siue a cacesia in pedibꝰ ꝛ tybijs ꝑ medicamia localia curari nõ põt a medico nisi ꝑus cureꝛ epar uel splẽ. q̃ mẽbꝛa pñt eẽ ꝑ^a cã. Quare recurrẽdũ est ad. 14. fen tertij canonis: ꝑ cõpletiori doctria huiꝰ curatiõis: h̃ facto eger faciat ablutiões pedũ oi die cũ lixiuio: aut cuz aq̃ maria: ꝛ sumat semꝑ eger aquã acalatã siue factã ex calibe decies extīcto i aquã dulcẽ. Et totũ suũ ferculũ sit coctũ in ꝑdcã q: hec aq̃ ex ṽtute calibis hẽt ꝯfoꝛtare oia mẽbꝛa iteriora.

¶ De nodis. Cap̃. XIX.

Nodi sunt apata pluriũ geneꝝ noia: cõi de ꝟate ꝑducta: chistis hẽntia: ꝛ aliquã diũaz positiõis: se mouẽtia: ꝓpe nodositates extremitatũ situati. Quidã sũt de ꝟate molli ꝛ dicunꝛ mellini: q: hñt humorẽ in modũ mellis: q̃daz sunt de ꝟate magis grosso duro ꝓpoꝛtiõato ad nãz melie ꝛ uocanꝛ nodi sclirotici. scliros eñi latine grece dĩ durũ: q̃daz sunt de mã gipsea: q: in chisti hñt gipsum: q̃dã sunt de mã carnea: q: in chisti hñt carnositatẽ: q̃dã sunt de nã pãniculi: q: in chisti sunt sicut grana pãnici: q̃dã sunt de nã fabarũ / qui dicunꝛ fauosi: ꝛ hñt in chisti sicut grana fabe: ꝛ dicunꝛ nodi / q: oriunꝛ ꝓpe nodos digitoꝝ / uel circa nodositates mẽbꝛoꝝ maxime digitorum.

¶ Curatio omnium nodorum in vniuersali.

Cura nodoꝝ oĩum in uli est icisio ꝛ ꝑforatio ꝛ extractio chistis itegra: ut nihil de ipsa chisti remaneat. Sꝫ si a casu remaneat aliqd̃ de chisti appone aliqd̃ coꝛrosiuũ sicut vnguentũ egyptiacũ: cuiꝰ descriptio talis est. ℞. floris eris. ʒ. iiij. mellis. ʒ. viij. aceti foꝛtis. ʒ. vj. coque sup ignẽ donec inspisseꝛ. ¶ Itẽ ualet vnguñ aploꝝ qd̃ narrabiꝛ in caplõ de scrophulis: ꝛ sic iuxta tuuz posse coꝛrodaꝛ chistis integraliter ꝛ nihil remaneat.

¶ Cura nodorum omnium.

Potest fieri triplici mõ: ꝛ hoc est bonũ scire: q: sũt aliq̃ alicuiꝰ q̃litatis qui abhoꝛrẽt ferrum ꝛ ruptoriũ. ꝑmꝰ modus est icisio aucte Antili. scd̃us mo-

dus est cũ ruptorio. tertius modus est cũ cõpressione tabule siue plũbi. q̃rtus est cũ cerotis ⁊ vnguẽtis. In nodo mellino cũ cĩ tuo igenio pfora cum flobothomo ⁊ extrahe uelamẽ siue chiston neruosum. ⁊ si aliqd remaneat pcede cum medicina caustica: uel vnguento corrosiuo.

¶ In nodo sclirotico. i. duro ⁊ asila. ℞. armoniaci/bdelij/serapini/oppopo. galba. añ. ℥. ij. oia mollificent̃ in fortissimo aceto: qbus mollificatis cũ sufficiẽti cera ⁊ oleo liliorũ alboꝝ fiat cerotũ: ⁊ ualet in oi nodo in quo tu intẽdis

¶ In nodo gipseo ubi ẽ mã gipsea sic hñt ł resolõnẽ fieri. podagrici in digitis manuũ: pmo fiat mollificatio cũ pinguedine eq: aut cũ vngtõ de agripa: aut cuꝫ pinguedinibus galline: ⁊ postea persora pellẽ ⁊ extrahe mãꝫ gipseã

¶ In nodo carnoso. ℞. ruptoriũ factũ in lixiuio per ultimatã decoctionẽ: deinde impone salis armoniaci cuperosi ⁊ aluminis rochie ⁊ appone supra nodum carnosum ⁊ ipsum destrue ⁊ sapienter age in loco iuncturoso.

¶ In nodo pãniculi siue nociuo qd sepe orit̃ i gula. ℞. calcẽ viuã ⁊ saponẽ ⁊ icorpa ⁊ appone: ẽt pellẽ icide siue pfora ⁊ totã mãm audacter exthe: q2 ħ tale raro otingit ꝙ sit cũ folliculo: q2 p circũferẽtiã calor nõ multuꝫ assat mãm.

¶ Nodi fauosi q dicunt̃ asila ⁊ oriunt̃ in locis ualde neruosis duplici via curant̃ pterq̃ p icisionẽ timẽdo de neruis. Primo per cõpressionẽ plũbi supra nodũ diu manẽdo: q2 plũbũ diuidit ⁊ spargit mãm nodi ad minima. ⁊ ppter hoc dixit Aui. ꝙ plũbũ digerit nodũ transumptiue loquẽdo: aut cum assere violenter multotiens in superficiem nodi ⁊ uelociter bis uel quater conterendo.

¶ Unguẽtũ siue cerotũ ouenĩẽs. ℞. picem naualẽ picem grecã rasinã pini cerã citrinã. añ. ptes equales ⁊ oia bulliãt: deinde addat̃ assungia porcina ⁊ iterum bulliãt leui modo ⁊ colent̃ per petiam fiant magdaleones.

¶ Aliud cerotũ. ℞. armoniaci mollificati in aceto ⁊ gũmi elemi cere ⁊ olei qd sufficit: fiat cerotũ qm̃ istud est mirabile in mollificãdo ⁊ sepe destruẽdo si sunt nodi parui.

¶ De nata que generat̃ in aliqbus membris: ⁊ est apostema glandulosum. Cap. XX.

Nata est apa glãdulosum siue carnosuꝫ ad silitudinẽ renij alicui⁹ aialis apõsa i aliqb⁹ locis per ligamẽta itroducta a nã ad silitudinẽ villoꝝ: que nata orit̃ ẽm plurimũ in uola man⁹: aut in frõte ⁊ capite: aut in collo post terga: ⁊ hẽt ouenĩẽtiam cũ nodo ⁊ glãdula ⁊ scrophula carẽte chisti. vnde dicit̃.

Scrophula fixa manet: sed nodus mobilis extat.
Glandula non dolet: nec scrophula dolore priuatur.
Glandula sola manet: sed scrophula concomitat̃.

Cura aũt hui⁹ nate que ab Aui. iterp̃tata est apa glãdulosum: sic auellana idica que uocat̃ taufel: uel sic nux. Primo fiat compsio in pn⁹ sup ipsam natã ⁊ sepabit̃: ⁊ forte nõ recedet: ⁊ tunc cura est cura nodoꝝ. s. cũ icisione ⁊ apitione ⁊ extione cũ tenaculis: aut cuꝫ ruptorio corrodẽdo pellẽ supficialẽ ⁊ putrefaciẽdo cũ butyro ⁊ alijs vnctuosis donec nata a carne sana sepet̃. Et si eger timuerit ferrũ aut ruptoriũ pcede cum aliq̃ ceroto de approbatis in loco nodoꝝ: aut cũ plũbo qd cõprimat natã siue glãdulã: pus fcã digõne cũ emplo de maluauisco: cui⁹. ℞. radicũ maluauisci uł folioꝝ malue ⁊ optime in aq̃ decoque: ⁊ cũ assũ. porci bñ icorpa ⁊ loco patiẽti appone. ¶ Nõ diaz iter natã ⁊ glãdulã ⁊ scrophulã ⁊ nodũ: eo ꝙ scrophula fit ex mã grossa ⁊ magis annexa mẽbro: ⁊ min⁹ sepata a carne q̃ glandula ⁊ nata. differt aũt a nodis: q2 nodi utplurimũ fiũt in locis duris ⁊ in iũcturis ⁊ curuaturis iũcturarũ: sed glãdula fit in locis glãdulose carnis: tamen etiam põt oriri alibi.

¶ De pustulis glandosis. Cap. XXI.

Accidũt aliqñ glãdule genite ex mã frigida pmixta melãe flẽatica materia mutata in aliã spẽm: ⁊ sic pustule pue nõ differẽtes a nodis/ ⁊ a nata/ ⁊ a scrophulis nisi p chistim: ⁊ loca p quãtitatẽ doloris ⁊ magnitudis. sꝫ si bñ osideres q̃si eadẽ est cura: ⁊ nõ differũt ħ iter se nisi ispecta paruitate. Et cura est otritio aut exp̃ssio aut stringẽ plũbũ sup eas donec sepent̃ a nã ⁊ ad minimã mãm diuidant̃.

¶ De apostematibus frigidis missis a cerebro ⁊ dicuntur fugile. Cap. XXII.

Fugile est apa genitũ de mã frida missa a cerebro in radice auris: ⁊ di ẽẽ de gñe apatũ oriẽtiũ in locis glãdulose carnis: sꝫ nullã aliã diam hẽre vident̃ nisi ex pte humiditatis rõne pncipij. Nã cerebrũ est fride ⁊ hu. cõplonis. Cor v̇o cale ⁊ sic. Epar cale ⁊ hu. ⁊ oẽ deriuatũ sapit nãm sui primitiui. Relinqt̃ g̃ ħ apa fugile: qd est apa post aures: ẽẽ fride ⁊ hu. cõplonis: ⁊ illud qd est sbassellis est apa qd ẽ cale ⁊ sic. cõplonis: ⁊ illd qd est in iguinib⁹ ẽẽ apa qd est cale ⁊ hu. cõplonis. Sꝫ cura ei⁹ est sic cura p̃dicta in cap⁹ apatũ glãdulosarũ carniũ existẽtiũ in locis emũctorialib⁹ ⁊ ħ tractauit Aui. de fugile hic in tractatu de apatib⁹ fridis: q2 sũt apata frida utplĩm rõne pncipij. Et in tractatu de apatib⁹ calis tractauit de his que ueniũt in sbassellis ⁊ iguib⁹: q2 utplĩm illa apata sũt cala rõne suoꝝ pncipiorũ.

¶ Cura oium q̃tũ ad uñia sit cũ euacuatiuis ẽm ꝙ opz: p⁹ hẽat respect⁹ ad caput. s. cum pillis cochijs ⁊ de yera ⁊ de alijs ouenĩẽtib⁹: ⁊ fiãt diuisiones cũ uẽtosis: ⁊ caueat a generãtib⁹ flẽa: que aũt sint que gñant flegma hitũ est sup.

¶ Localia. caueat a medicina repcussiua: qm̃ i locis emũctorialib⁹ nequaq̃ sunt ponẽda: q2 nõ curam⁹ nisi de eo ꝙ mẽbro pncipali est melius. Nã timemus ꝙ si mãm refrenarem⁹ redibit ad mẽbrũ pncipale ⁊ ide pueniremus ad multa accñtia. Quapropter melius est ut mã in membrũ cadat ignobile ⁊ facere ut ipm apostemet̃: ⁊ si nõ cũ alijs saltẽ cum uẽtosis ⁊ emplastris attractiuis acutis.

¶ Medicamẽ ouenĩẽs ut narrat Auic. a forma occulta. ℞. de cineribus limaciarum ofectis cum adipe antiq̃ ⁊ nõ salita: ⁊ fiat emplastrum ⁊ appone.

¶ Aliud ad idẽ qd ualet a forma specifica ⁊ in scrophulis ℞. cinerẽ mustelle/ olei antiq liliorũ alboꝝ/ cere qd sufficit: fiat vnguẽtũ. ¶ Repcussiua portulaca frida in 3° humida in 2° gradu. ¶ Plãtago repcussiua in pn° apatuꝫ.

¶ De scrophulis. Cap. XXIII.

Scrophule sũt dura apata genita de mã flẽatica dñante melia fieri pñt ubiq3 locoꝝ: sꝫ utplĩm in collo: in sbassellis: ⁊ iguinib⁹: ⁊ pducunt̃ ex malitia idigõnis a nã. Et dicunt̃ scrophule a scropha aiali: q2 utplĩm accidũt porcis pp eoꝝ gulositatẽ in comedẽdo. Uerũtñ stabit sepe ambiguitas medico sciẽtifico utrũ sit ex ħ uel ħ: cũ mlte alie supfluitates que assimilant̃ scrophulis in corpe gñent̃: sic sũt glãdule/ nodi/ testudo/ botiũ/ bubo. Glãdule sunt pauce nũo dolore carẽtes tactui cedẽtes que in ptes ducunt̃/ ac si eẽnt a mẽbro sepate: q2 neq3 radicẽ neq3 pncipiũ hñt in corpe. Nodi differũt/ q2 accidũt i locis duris: sic in dorso in manib⁹ atq3 pedib⁹: ⁊ qñq3 accidũt in curuaturis iũcturarũ oi dolore carẽtes: ⁊ nodus est rotũdus oib⁹ durior: sꝫ cãcer sit durior ipso nodo. Testudo differt ab oibus sup̃dictis: qm̃ ceteris maior ⁊ melior est: maior ps ei⁹ fit a flẽate ⁊ a melia: tñ supante flẽate. Bubo ceteris dissilis: qm̃ nõ est a carne remot⁹: imo uehemẽter iuolutus sic cãcer: ⁊ nõ nascit̃ in alijs locis nisi in sbassellis ⁊ iguinib⁹. Botiuꝫ ẽt differt: qm̃ semp est in gula: ⁊ crescit plus alijs. gñatio v̇o ei⁹ est carnositas que ex reumate a cerebro descẽdit in gulã. Cõtigit aũt hec gñatio scrophularũ utplĩm i regionib⁹ ubi sũt grossa cibaria: sic castanea ⁊ lẽtes carnes bufaline ⁊ aq̃ mlte grossitiei ⁊ viscositatis qb⁹ patiẽtes utunt̃ sine vino. Et scias ꝙ p̃dcẽ ifirmitates q̃to duriores tãto magis abũdãt melia: ⁊ flẽa plus abundat in illis que fluxibiles sũt ampli⁹ ⁊ molliores. Scrophularũ quedã hñt admixtũ flegma cũ sanguie: ⁊ appet in eis rubor: ⁊ dolor sentit̃ fortior q̃ in alijs: ⁊ iste sepius

faciũt collectionẽ ⁊ ꝓueniũt ad exituras. ¶ In illis aũt
scrophulis in q̄bus nullus est dolor sunt difficiles ad cu
rãdum. Diuidunt aũt scrophule rõne qualitatis ⁊ rõne
quãtitatis: ⁊ recte eẽntie. rõne quãtitatis quedã sunt ma
gne: ⁊ quedã sunt parue. rõne q̄litatis quedã sunt calide
quedã nõ. rõne eẽntie quedam sunt cãcrose quedã nõ ⁊
quedã sũt pinguose ⁊ ulcerate ⁊ male ad curãdũ: ⁊ q̄daꝫ
sclirotice. Hoĩes hñtes collũ curtũ cõplonũ humidaruꝫ
magis sũt apti ad passionẽ scrophularũ. Et meliores scro
phule sunt sanguinee: ⁊ deteriores sũt ad curãdũ melĩce
⁊ in cõpõne melĩca. Et qñ scrophule sũt annexe neruis:
aut uenis: aut artarijs: aut fuerint ualde magne: tũc nõ ẽ
medicatio cũ reb⁹ acutis: neqꝫ cũ ferro penit⁹: qm̃ nõ est
possibile ut eradicent absqꝫ lesiõe mẽbroꝝ: ⁊ si h̃ facẽ vis
fac cũ cautela: q: est ꝯtingẽs ut medic⁹ nõ icidat neruũ:
ſꝫ ut discoopiat ipm̃: q: corrũpet nerui cõplõ: ⁊ destruet
eius opatio quousqꝫ nõ reuertat cõplõ ipsi⁹ cũ calefacti
one. Optimũ aũt remediũ est in scrophulis in collo nõ
tãgere ipsas cũ ferro: neqꝫ cũ medicamine acuto: quoni
am hec sunt de illis que ꝑducũt ad ulcerationem.

Ista sũt sup que medic⁹ dꝫ se firmare in curatiõe scro
phularũ: ⁊ poti⁹ euõ: ⁊ regim̃is subtiliatio per ci
bos ⁊ pot⁹ ⁊ ꝯfortatio mẽbri suscipiẽtis ⁊ mẽbri mãdãtis
ꝑ aliqḋ vngm̃. Euo laudabilis est uomitus si scrophule
sũt in collo ⁊ cerebrũ nõ sit repletũ: ⁊ flõmia mirabilr̃ est
iuuatiua si sũt sãguinee: ⁊ fiat de cephalica aut de naso cũ
herba uocata sanguinaria: uel cũ sparago posito cũ setis
porci icisis ꝓpe lignũ ⁊ itromissis in naso ꝑ nares illas
torquẽdo donec uena nasi frãgat. ⁊ uẽtosatio est ꝯueniẽs
ĩ diuĩtẽdo: ⁊ sup̃ locũ idiscõueniẽs uẽtosam apponendo.

¶ Soluat corp⁹ cũ dyaturbit uł cũ hieri: cui⁹. ℞. turbit çinci
be. ⁊ çuc. ptes eq̄. ⁊ fiat ꝯfectio ⁊ bibant uiqꝫ ad tres dies
q: soluit flegma grossuꝫ: ⁊ nõ fac̃ rasurã itestioꝝ dyarob
cũ turbit soluẽs flegma. ℞. turbit albi gũmosi. ʒ. j. çinçi.
ʒ. ß. cinamomi gariofi. ʒ. ij. galãge pipis lõgi macis añ. ʒ. j
dyagredij. ʒ. iij. çuc. lb. j. ⁊ fiat ꝯfectio cũ vino citonioꝝ. ⁊

¶ Dyarob de agarico. ℞. agarici sal ⌊ dosis cois est. ℥. ß.
gẽme. ʒ. iij. spice. ʒ. iij. ß. cinamomi/gariof. galãge/macis.
añ. ʒ. ij. dyagredij. ʒ. iij. polipodij. ʒ. j. ß. çuccari al. ⁊ cũ vi
no citonioꝝ ⁊ aq̄ cõi fiat ꝯfectio. dosis cois est. ʒ. j.

¶ Cerotũ resolutiuũ in ꝑn⁰. ℞. serapinũ armoniacũ mol
lificatũ in aceto forti. añ. ℥. iij. olei de coriãdro recẽti: ⁊ ce
re qḋ suffic̃. fiat cerotũ ⁊ ponat ad resoluẽdũ scrophulas

¶ Aliḋ resolutiuũ. ℞. armoniaci bde ⌊ ⁊ nodos flaticos.
lij serapini galbani oppoponaci. añ. ℥. iij. gũmi elemi. ℥
j. terbẽtine ⁊ picis naualis resine pini visci q̄rcini sorditi
es uasoꝝ apũ. añ. ʒ. iij. radicis arũdis lapidis calamite. añ
ʒ. iij. assũgie porci olei lilioꝝ celestiũ. añ. ℥. ij. aceti. ℥. j. fi
at cerotũ cũ sufficiẽti cera ⁊ malaxet cũ vino maluatico.

¶ Cerotũ ad idẽ ĩ ꝑn⁰ scrophularũ. ℞. litargiri aurei. ℥. iiij
aceti fortissimi/⁊ succi lapatij itelligẽdo de radicib⁹/olei
yrini. añ. cũ lẽto igne tãdiu bulliãt donec ispissent ⁊ re
¶ Cerotũ aliud ad idẽ in ꝑn⁰ ⁊ ⌊ ducat ad formaꝫ ceroti.
augmẽto ⁊ statu. ℞. terbẽtine bñ lote. ℥. vj. olei de scorpi
onib⁹. ℥. iij. sandarici yreos masticis. añ. ʒ. ij. pulueris flo
rũ urtice ⁊ sulfuris. añ. ʒ. j. cere qḋ sufficit. fiat cerotum.

¶ Cerotũ aliud ad idẽ in ꝑncipio ⁊ augmẽto. ℞. mucilla
ginis altee/seminis lini/fenugreci/assungie porci/olei ca
momellini. añ. ℥. j. picis naualis. ℥. iij. cere qḋ sufficit: tã
diu bulliant donec ad formam ceroti fiat.

¶ Cerotũ ĩ oĩ tp̃e resolutiuũ. ℞. picẽ naualẽ/picẽ grecã/re
sine pini/cere citrie ptes eq̄les: oĩa bulliãt ⁊ colẽt ꝑ pectã
⁊ iterũ bulliãt ⁊ addat assũ. porcia donec feceris cerotũ.

¶ Cerotũ ad scrophulas ĩ fine siue decliatiõe. ℞. minij. ℥.
iij. olei roſ. ℥. vj. terbẽtine. ℥. ß. cere citrine qḋ suffic̃. fiat

¶ Cerotũ optimũ in oĩ tp̃e. ℞. armoniaci bde ⌊ cerotũ.
lij. añ. ⁊ in aceto forti usqꝫ ad tres dies dimittant donec
liquefiãt: deinde addito furfure fiat cerotum.

¶ Vnguẽtũ ad scrophulas in ꝑncipio ⁊ augmẽto. ℞. fina
pis seminis urtice furfuris spume maris aristologie lon
ge bdelij armoniaci. añ. partes eq̄les olei antiqui ⁊ cere
quãtũ sufficit: ⁊ fiat vnguẽtũ. ¶ In scrophulis que sunt
ulcerate ⁊ in quacũqꝫ parte corporis sint.

¶ Vngm̃ aplõꝝ siue aplicon ⁊ noĩat vngm̃ ueneris ⁊ est
vngm̃ ratificãs cũ facilitate fistulas difficiles ⁊ scrophu
las ꝑuas nec est aliqḋ sĩle ei: ⁊ mũdificat vulnera ex car
ne mortua ⁊ putredine: ⁊ dĩ ꝙ est. xij. aplõrũ: ⁊ h̃ vngm̃
est actũ ab Aui. in 5° li° in scrophulis: cui⁹ ꝑmixtio. ℞. ce
re al. ⁊ resine. añ. ʒ. xiiij. oppopo. floris eris. añ. ʒ. ij. armo
niaci. ʒ. xiiij. aristol. lõ. ⁊ thuris masculi amborũ. añ. ʒ. vj.
mirre galbani. añ. ʒ. iiij. bdelij. ʒ. vj. litargiri. ʒ. ix. ifundat
bdeliũ cũ aceto vini. decoquat in estate cũ. ij. lb. olei. in
¶ Vngm̃ basilicon ⁊ est ualde ꝯueni ⌊ hyeme cũ lb. iij.
ens in scrophulis ruptis. ℞. cere lb. j. picis. ʒ. viij. mirre
⁊ resine oium. añ. ℥. iiij. olei abietis. ℥. iiij. olei lb. v. ⁊ fiat
vnguẽtũ. ¶ Itẽ ualet dyaglon sine gũmis mollificatũ cũ
¶ Vnguẽtũ dyaglon sic fit. ℞. litargiri. ʒ. j. ⁊ ⌊ oleo lilioꝝ.
addant. ʒ. ij. ß. olei ueteris ⁊ sil̃ agitent: deide lẽtus ignis
fiat ⁊ coq̄tur donec litargirũ dissoluat totũ: deide sumat
mucillagies maluauisci. ʒ. j. mucillaginis fenu. ⁊ seis. lini.
añ. ʒ. ij. ⁊ ꝑdcis adiũgat donec ispissent ⁊ coq̄nt: ⁊ cũ co
ctũ fuerit depõat: ⁊ tãdiu postea agitet dõec tẽdat ⁊ fiat
viscosuꝫ ⁊ magdaleões fiãt. ¶ De icisiõe scrophularũ.

Si uero admistratiões harũ mediciarũ nõ uale
ant: tũc ꝓpera ad icisionẽ cũ ferro: ſꝫ mo
dus icisiõis ẽ ut accipias scrophulã manu vna: ⁊ firmiter
teneat: deide seca pelliculã tantũ desup ſm lõgitudinẽ: ⁊
caue ne icidas sacculũ in quo est scrophula iuoluta: qm̃
si icidat: sit ei⁹ extractio difficilis ualde: deide accipe scro
phulã cuꝫ vncino ⁊ excoria ipam ꝑfecte ab oĩ latere do
nec cũ suo sacculo possit extrahi itegre: qm̃ si aliq̄d cõtin
gat de sacculo remanere scrophula reuertet: ⁊ sic itellige
de nodo. Et si tñ remãierit aliq̄d qḋ extrahi non possit:
tũc medicamẽ acutũ est ponẽdũ donec cõsumat: deinde
cura vuln⁹ sic alia vulnera: ⁊ si eger nõ sit obediẽs ad ici
sionẽ cũ ferro: tũc cura ipm̃ cũ medicamie acuto: ⁊ est ut
ꝑmo excoriet cutis sup scrophulã cũ aliquo ruptorio. si
cut cũ stercore colũbino ⁊ cãtaridib⁹ tritis cõfectis cum
aceto in modũ nesicatorij. ¶ Postea. ℞. argẽti sublima
ti ad q̄ꝫtitatẽ vni⁹ grani milice ad plus: ⁊ pone super scro
phulã: q: in duob⁹ diebus totã scrophulã euellet: ⁊ si vis
operare hoc idẽ in forma vnguẽti uel pulueris.

¶ Vngm̃ ad euellẽdũ scrophulas itegralr̃ in spatio duo
rũ dierũ ipone de hoc vngtõ ad formã vni⁹ grani frumẽ
ti. ℞. assũgiã porci ad q̄ꝫtitatẽ vni⁹ grani fabe: ⁊ misce cuꝫ
puluere argẽti sublimati ad quãtitatẽ medij grani fabe:
⁊ mirabilr̃ videbis opationẽ. Sed si reiterare vis caute
labora ne iponas in mẽbro malã cõpõnẽ calaꝫ: ⁊ postea
ꝓcede cum butyro: donec qḋ est causticatuꝫ remoueat.

¶ Mirabile remedium a forma specifica. Pillule ad scro
phulas. ℞. succi radicis yreos euforbij. añ. ꝯfice pillulas
xxx: ⁊ da vnam qualibet die usqꝫ ad dies. xxx. mirabili
ter ualet ad remouendum scrophulas.

¶ De apatib⁹ auris ⁊ ꝑmo de sephyros. Cap. XXIIII.

Sephyros arabice. scliros grece. duꝫ
latine vnũ ⁊ idẽ itelligat si
gnificare: est apa factũ de mã sanguinea: aut co
lerica: aut flegmatica ꝑmutata: aut de mã melĩca: cui⁹ co
lor est cineriti⁹: quoddã est purũ sephyros nõ purũ ulce
rosuꝫ cui est sensus ⁊ dolor siue tãgat siue nõ. Quoddã
est sephyros nõ purũ neqꝫ ulcerosum: cui est sensus si sit
in mẽbro neruoso: sed ex se non sentit neqꝫ dolet. Et se
phyros mutat in cancrũ: qñ appent alique uene nigre ĩ
circuitu: ⁊ utplurimũ he uene sunt occulte ꝑꝑ duritieꝫ: ⁊
differt sephyros a cãcro: qm̃ ĩ cãcro est dolor ⁊ iflatio cũ
pulsatione q̄dã: ⁊ uene in circuitu ei⁹ appent sicut q̄si ef
sent pedes cãcri: ⁊ he uene declinãt ad nigredinẽ ⁊ vi̇ri
ditateꝫ: sed sephyros ꝑuat istis: ⁊ cancer sit incipiendo

ſm plurimũ:ſed ſephyros fit ꝯũtẽdo ex flegmone ꝛ heri
ſipila ꝛ in puro ſephyros nõ eſt ſenſus neq̃ doloꝛ.

Curatio hui⁹ egritudis nõ fit niſi cũ eo qđ reſol/
uit ꝛ humectat:qñ mũdificatio coꝛporis
fuerit facta cũ his que colerã nigram expellũt digerũt:ꝛ
de illis ſunt maxie ſicut adeps urſi leonis:ꝛ oĩuꝫ aĩaliũ vi/
uẽtiũ de rapia : ꝛ medulle oẽs:ꝛ radix lilij:ꝛ mucilago ſe
nu.ſe.lini:ꝛ alr que dicta ſunt in cap° ſcrophularũ. Eger
quoq̃ a gñantib⁹ colerã nigrã cuſtodiat:ſicut ſunt lẽtes
caſtanee:fabe:carnes groſſe:ſicut ſũt uaccine bufaline hir/
coꝝ antique ꝛ ſanguis aĩaliũ ꝛ lepoꝝ ꝛ ſimilia.

¶ Unguẽtũ in pñ° hui⁹ apatis ſephyros.℞.altee mucilla
gis fenu.ꝛ ſe.lini ꝛ enule.añ.℥.ſ.vnguẽti agripe/vnguẽ
ti marciatonis/terbẽtine lote/pinguedis anatis. Taſſi ur
ſi.añ.ʒ.v.olei vulpini:olei laurini : olei de yreos añ.℥.j.
bdelij oppoponacis pulueris saluie:yreos betonice.añ.
ʒ.ij.cere viridis q̃tũ ſufficit:ꝛ fiat vnguẽtũ molle.

¶ Ungtñ mollitiuũ reſolutiuũ in pñ° ſephyros ꝛ augmẽ
to.℞.adipis vulturis taſſi adipis tarabuſi/adipis ſerpẽ/
tũ/adipis cruris uaccini antique/medulle maxillaꝝ poꝛ
ci/adipis anatis/yſopi humide.añ.ʒ.j.mucillagis fenu.
ꝛ ſe.lini ꝛ maluauiſci.añ.℥.iij.bdelij/armoniaci/galbani
oppoponacis.añ.℥.ſ.olei camomillini/ꝛ lilioꝝ alborũ.
añ.℥.iij.adipis vulpis/ꝛ gati/ꝛ leporis.℥.j.adipis aſini
ꝛ medulle cruris ei⁹.añ.℥.ij.vngti marciatõ agripe ꝛ aro
gon dyaltee ꝛ butyri.añ.℥.j.ꝛ fiat vngtñ qđ ẽ ualde no/

¶ Ungtñ ad molliẽdũ ſephyros in oĩ tpe.℞.cere ⌊ bile.
ꝛ butyri.añ.℥.iij.olei lilioꝝ alboꝝ ꝛ aceti.añ.ʒ.j.ꝛ bulli/
ant ad ignẽ ꝛ fiat vngtñ ad formã ceroti:ꝛ põe ſup̃ locũ.

¶ Empl̃m optimũ reſolutiuũ in oĩ tpe ꝛ mollificatiuũ.℞.
feces aceti ꝛ feces olei antiqui.añ.℔.ſ.pulueris lapidis
marchaſite ſi iueniri poſſit:ſi nõ lapidis molẽdini.℥.iij.
pinguedinis equi.℥.iij.farine fenug.ꝛ farine de qua ex
tractum eſt oleum linoſe:ꝛ fiat emplaſtrum.

¶ Empl̃m aliud ad idẽ.℞.radicũ embronie uel vitis al.
aliter cucurbite ſilueſtris nũo.ij.ꝛ radicũ cucumeris aſi
nini:ꝛ radicũ paucedani.añ.nũo.iij.ꝛ ꝯterant oĩa ſimul
ꝛ decoquant cum oleo cõmuni de oliuis.

¶ Empl̃m mollitiuũ in oĩ duritie apatis.℞.mucillaginis
pſilij/ꝛ ſe.citonioꝝ/ꝛ ſe.altee cũ radicib⁹ ſuis:ꝛ ſe.malue
ꝛ fenugre.ꝛ ſe.lini.añ.℥.ij.ꝛ pulueris floꝝ cucurbite flo
rũ cicuri.i.lilij aq̃tici citrini:ꝛ floꝝ nenufaris.añ.ʒ.ij.ace
ti.ʒ.j.farine fenugreci qđ ſufficit.fiat emplaſtrum.

¶ Empl̃m reſolutiuũ ꝛ exiccatiuuꝫ in ſephyros oĩ tpe.℞.
ſterc⁹ aſini ſter.capꝛa.añ.M.iiij.ſterc⁹ bouis.M.j.aſſũ
gie poꝛci ꝛ piguedis eq.añ.℥.ij.aceti parũ:ꝛ fiat empl̃ꝫ.

¶ Empl̃m iũcturoſuꝫ ubi fit ſephyros in augmẽto.℞.flo
ris roſ.flo.camom.abſin.bñ coctoꝝ i vino dul.mõtano:
cui addat butyꝝ ꝛ dyaltea agripa.añ.℥.ij.farine ſiliginis
qđ ſuffic̃ fiat empl̃m ꝛ adde aliqđ aceti ſqlli.oĩa icoꝛpent

¶ Optimũ remediũ in q̃libet duritie.℞.ptẽ lapidis molẽ
dini loco marchaſite:fruſtũ vnũ:ꝛ dimitte lapidẽ i igne
tãdiu donec rubeſcat:ꝛ ſapiẽter fac fumigiũ cũ aceto do
nec apa ſudet ꝛ reſudet h̃ mõ cũ pãno mẽbꝛũ apatũ co/
opiẽdo ne fum⁹ cõburat mẽbꝛũ apatũ:h̃ facto terge ſudo
rẽ:ꝛ vnge cũ pinguedine eq donec mẽbꝛũ detumeſcat.

¶ Modo ſequit illa pars Auic. Qñ accidit in iũcturis.

Sepiſſime ꝯtigit i neruis ꝛ iũcturis durities ꝓ
hibẽs moueri neruos ꝛ iũcturas cõ
plete q̃ſi faciẽdo ſtuporẽ ꝛ admittẽdo ſenſuꝫ ꝑticulariter
ꝛ motũ tã in loco carnoſo q̃ꝫ neruoſo icipiẽdo ꝛ ꝑmutan
do a pmitiua ꝛ añti cã:ſic ſephyros ꝛ appꝛopinq̃bit lupo

¶ Curatio aũt hui⁹ egritudis ꝓcedat ſicut ſi ⌊ ſiue cãcro.
eẽt neutra iter ſephyros ꝛ cãcrũ:qm̃ hec diſpõ eſt inobe/
diẽs digeſtioni ꝛ reſolutioni ſicut ſunt apata ſupꝛadicta.

¶ Ungtm̃ in oĩ duritie.℞.terbentine butyri.añ.℥.iij.cere
viridis qđ ſufficit:fiat vnguẽtum ad foꝛmam ceroti:ꝛ ap
pone ſupꝛa membꝛum:quoniam mirabiliter ualet.

¶ Jtẽ ualet dyaglon ſuꝑſcriptum in capl̃o de flegmone.

¶ Jtẽ ualet vngtm̃ de armõiaco dſcriptũ ſ i c° de ſcrophul

¶ De aluſinar.i.de callo. Cap.XXV.

c **Callus** ſiue aluſinar eſt nodus rotundus
alb⁹ ſil̃is capiti claui magnus ad
quãtitatẽ fabe ſiue ciceris hñs radicẽ ꝓfũdatã i
mẽbꝛo:qui ſi icidat hẽt vnũ pũctũ uel duo pũcta. Sed ut
plurimũ accidit in digitis pedum:ꝛ ſb pedib⁹ ꝛ iũcturis
manuũ:ꝛ itãtũ dolet ꝙ ꝓhibet iceſſuꝫ. Et cã hui⁹ ſũt ſotu
lares ſtricti fricãdo ſup̃ locũ in quo oriunt:ꝛ faciũt rem
durã:ad quã ꝯcurrit mã melica pro gñatiõe hui⁹:ꝛ ſi nõ
curat recto regimine:aliqñ fit cãcer:ꝛ utpl̃imũ multipli/
cant in coꝛpe frigido ꝛ ꝓpoꝛtionato ad nãm melie.

¶ Cura hec cõpleri põt cũ duab⁹ itẽtiõib⁹.pma que erit cũ
icitiõe radici⁹.2ª que itẽtio cõplet cũ medicis localibus.
Sꝫ anteq̃ꝫ icidas callũ mollifica ipm cũ aq̃ calida in q̃ co/
cta ſit malua ꝛ maluauiſc⁹ ꝛ alia humida. ¶ Medicami
na aũt localia pñt eẽ medicamina ꝛ vnguẽta cauſtica:ſic
ſũt aque foꝛtes:aut ruptoria:aut medicamina putrefacti/
ua:ſic aſſũgia poꝛci:ꝛ ſil̃ia:aut ſic apponẽ limaciã captaꝫ
ex teſtã:poꝛtulaca aut armoniacũ diſſolutũ in foꝛti aceto
aut ſicut eẽt cera viridis ſup̃ callũ in foꝛmã vnguẽti poſi
ta cũ ruptorio mixto. Si aũt poſſibile erit ꝙ nõ extrahat
cũ medicina cauſtica:hec eſt ſi erit ſupꝛa iũcturã:ut nõ le/
dant iũcture ꝓcede quãto ſecurius potes cũ plũbo ſup̃
poſito.℞.picis quãtum ſufficit/cimature pãni:ꝛ fiat ſicut
cerotum:qđ apponat ad mollificandum.

¶ De apatib⁹ uẽtoſis ꝛ iſlationib⁹ lacertoꝝ. Cap.XXVI.

a **Apoſtema** uẽtoſuꝫ aliud ꝓducit a ua
pore leui:h̃ eſt a uẽtoſita/
te ſbtili que dr̃ eleuatio:ꝛ ſimilat eſtuatiõi ꝛ ſbi
to motui quã appellat.G.ſaltũ in 5° de accñti ꝛ moꝛbo.
ꝛ h̃ apa currit curſu eſtuatiõis qđ comp̃hẽdi põt eẽ apa
vndimioſuꝫ:qđ genitũ eſt ex mã flatica mollis mixta cũ
aliq̃li uẽtoſitate:ſic appet in cacocicho que eſt coꝛruptio
cõpõnis capitis inãlis pinguedo faciei eſt aliud apa uẽ/
toſum:qđ fit a uapore magis groſſo uẽtoſo:ꝛ uocat infla
tio:ꝛ eſt ipulſio cũ tumore:ꝛ hec qñ accidit ſubito foꝛtaſ/
ſe ſentit ꝑcuſſio cũ manu:ꝛ ꝓpe qñ iuenit loca uacua:ut
iteſtinis ꝛ ſtõco ꝛ iter duas cutes ſtõci:ꝛ iter oſſa ꝛ pãni/
culũ coopiẽtẽ:ꝛ iter pãniculũ oſſis ꝛ lacerti ꝛ in muſculũ
icluſuꝫ in pãniculũ ipm coopiẽtẽ:ꝛ qñq̃ꝫ fac̃ oſſa reſilire
a ſuis locis per extẽſionẽ factã in lacertis circũdãtib⁹ ipa
oſſa:ꝛ ligamẽtis exñtib⁹ circa oſſa:ꝓut vidi herniã uento
ſam in burſa teſticuloꝝ. Et hoc apa purũ uẽtoſum in ge/
nu:ꝛ ſepe ab aliqb⁹ ignorãtib⁹ medicis ꝑforat ſpantibus
hic eẽ de mã ſaniata. Et ꝑforato apate egredit uẽtoſitas
tm̃:pp qđ nota ꝙ apa uẽtoſuꝫ icludit in ſe duas ſpẽs:vna
que dr̃ eleuatio que aſſimilat apati molli. Scđa dr̃ infla
tio ſiue pura uẽtoſitas:ꝛ nõ eſt aliud q̃ꝫ humoꝛ attenuat⁹
ſub foꝛma uaporis:ꝛ nõ eſt ꝓpe humoꝛ ſed iꝓꝓe:quia
currit curſu humoꝝ frigidoꝝ:ex eo ꝙ uẽtoſitas non eſt a
caliditate excluſa:tñ in ea eſt caliditas diminuta.

In curatione aũt hui⁹ eleuatiõis ꝛ iflatiõis
pmo utaris medicamib⁹ diſ
ſoluẽtib⁹ ꝛ carminãtib⁹ illã uẽtoſitatẽ:ſic eſt oleũ de rutha
ꝛ de ſpica ꝛ de aneto in qb⁹ ſint decocta. Ciminuꝫ/rutha/
ſemina apij/dauci/carui/ſileris mõtani/coriãdri. Appo/
ſitio uẽtoſarũ ſine ſcarificatiõe mirabiliter agit ut tangit
Aui.in 3°.ꝛ in capl̃o de colica genita ex uentoſitate.

¶ Empl̃m in pncipio apatis uẽtoſi.℞.olei anetini/olei de
rutha/olei de cimino/olei laurini/olei de ſpica nar.añ.℥
j.calamẽti/origani/folioꝝ ru.añ.M.j.folioꝝ lauri/ꝛ foli
orũ ſpice nar.añ.℥.j.farine oꝛdei.M.j.aque lauri quod
ſufficit ad incoꝛporãdum:fiat emplaſtrum.

¶ Embꝛocatio in apate in oĩ loco.℞.calamẽti/cimini/ru/
the.añ.M.j.ꝛ ſulfuris ſubtil̃r pulueriçati/ſalis cõis.añ.
M.ſ.mellis.℥.j.oĩa coq̃nt i vino mõtano dulci uſq̃ꝫ ad
ſpiſſitudinẽ liqdã:ꝛ ſup̃ locũ appone cũ ſpõgia ul̃ loco ca
tapl̃atis hãc decoctionẽ appõe. ¶ Jtẽ ualet miliũ cũ ſale

decoctũ uł assatũ i patella z calefactũ in sacculo appositũ
¶ In pñº attritiõis aut apatis uẽtosi facti cũ dolore cã pmi
tiua. ℞. vinũ coctũ z oleũ anetinũ in qbº sit ifusa lana ysopi:
z dissoluta i istis aq̃ ysopi hũide z admistrent: hec oĩa
tepida ad calitatẽ decliuia: z nõ pmittant ifridari: qm̃ ut
est Gal. fridũ nocet neruis ossibº dẽtibº spinali medulle.
¶ Aliud ad idẽ in pñº apatis uẽtosi facti ex attritione. ℞.
olei rosati violati: z aneti multũ ꝯfert. ꝓhibẽdo qd̃ est fu
turũ fieri z qd̃ factũ est resolutioni disponendo. Multũ
ualent enemata diuersiones z euacuationes: z oĩa que
uentositatẽ habent carminare: sicut decoctio ruthe camo
mille: polipodij: cimini: calamen. olei de ru. yera galieni
benedicta sola: z oĩa ualẽt per clistertũ.

¶ De uena ciuili uel medena. Cap. XXVII.

u Ena medena est pustula quedã inflãs z
uesicãs tenẽs mediũ: z silitudinẽ in
ter uenã z uelũ z uermẽ ṽtutẽ motiuã z sensiti
uã ßm aliquos hñtẽ. Et dicit uena mẽdeni: q̃si via iter su
pradicta: z utplimũ orit in cruribº z supra manũ z latus.
Gñatio huiº est sanguis calidus malus melicº: aut fleg
ma adustũ adunatũ cũ uehementia siccitatis cõplonis: z
fortasse generant eã quedã aque z olera que comedunt
cũ ꝓprietate que est in eis. Ois quidẽ cibus aut succus
calidus gñat eam. Sed quãto plus acutior fuerit mã ex
qua generat erit dolor uehemẽtior.
¶ Curã aũt hº egritudis icipe ab euatiõibº z illd̃ fiat cũ ma
turatiõe euatiõe sãguis mali flõmãdo basilicã: aut saphe
nã ßz locũ z mũdificationẽ sãguis: z sumat pillas cochias.
¶ Pille cochie ßm Mes. ℞. pulueris pigre. ʒ. x. collogntide.
ʒ. iiij. z tertia: scamonee. ʒ. ij. ʒ. turbit sticados. añ. ʒ. j.
dosis eiº est. ʒ. j. z auri põderis usq; ad. ℈. ij. Caueat a ci
bis z a potibº generãtibº mãm: ut de rucula z corrũpẽti
bus sanguinẽ sicut est rucula z comedat sicut est borago
que mũdificat sanguinẽ z facit hoiem letũ: digerat etiaz
mã cũ succis de mirabolanis z decoctione epithimi z se
ne z fumi terre: z fiat syrupus longus.
¶ In pñcipio uene medeni. ℞. succi semp uiue: suc. uermi
cularis z herbe apatũ. i. fabe grasse. i. sandalor̃ rubeorũ
z albor̃ cãphore paululũ z appone loco patiẽti.
¶ Itẽ ualet appositio sanguisugar̃ sup uenã mẽdenã: z hõ
ut exiccet sanguis malus in augmẽto. ℞. pillas q̃s Aui.
nominauit in fen pma quarti z in canone de p̃seruatiõe
a pestilẽtia: z hec circa finẽ illius capituli.
¶ Et hec est descriptio harũ pillarũ. ℞. aloes. ʒ. iij. croci. ʒ.
j. cũ aliquo liquore approbato fiant pille: dosis est a. ʒ. ʒ.
uel a. ʒ. j. uel. ʒ. j. ʒ. Sed si hec ulceratio supradicta fuerit
loco pulueris: uel cũ aliquo liquore approbato pone su
pra orificiũ vulneris. ¶ Curatio localis.

Curatio localis uene medeni qñ appet ex orifici
um in forma alicuiº ṽmis: sic appet i pas
sione bouina: sic vides in boue quẽdã ṽmẽ exire. ℞. plũ
bũ lõgũ in formã stili: z vniº dragme: uel duarũ dragma
rũ ad plus: z hõ in sua põderositate trahat uenã totalr̃ ad
ex: z ne causet dolorẽ: z frãgat ipsaz: si plũbũ uel aliõ sile
g̃uitate ultra ꝓcederet: qm̃ caret error nouissimus peior
p̃ore. Itẽ mollifica mẽbrũ: z api poros cũ aq̃ cala/ubi co
cta sint semina frida faciẽtia mucillagines: sic semẽ cito
nior̃/z plãtagis/z psilij: z humecta cũ oleis fridis z sbti
lis calitatis: z hõ ut facilis fiat exitº illiº uene: z oleũ de vio
lis: z oleũ de sambuco qd̃ fit ex medio cortice sambuci: z
oleũ de bẽ: qd̃ fit ex herba assimilata tormẽtille: vñ dic ṽ
sus. Tormẽtilla pilos. bẽ ṽo nõ hẽt illos. Et admistretur
emplastrum de pice habitum in capitulo de scrophulis.
¶ Modus aliº per icisionẽ z causticationẽ. Incipe ab vno
capite: z pfora cũ gameut: cuiº descriptio est in margine:
uel cũ rasorio: uł lãceta sup̃ stilũ usq; ad orificiũ: z deide
sanguinẽ emanare pmittas: z postea caustica cum ferro
ignito: sic faciũt marescalchi i ṽmibº equor̃: qñ supuenit
eis passio bouina uł eqna: que passio dr̃ a vulgaribus: lo
male de lo ṽmo. de q̃ passiõe magis ample Albuca. fac
duo capła de tribº diusis passiõibº: q̃re cã breuitatis taceo
q: hec cura raro iuenit i ptibº italie. Sz ꝓcede i cura si fi
at vulnº uel ulcº more alior̃ vulnerũ: siue aliarũ plagar̃.

¶ Incipit tractatº 2º de vulneribº: siue de soł one ꝯtinui.

¶ De soł one ꝯtinui simplr̃ z q̃ mẽbra ꝯsolident. Cap. I.

v Ulnus est soło ꝯtinui mãifesta ex
recẽti tpe facta in membro
simplici uł cõposito. Mẽbra simplicia dicũ
tur a medico eẽ illa quãcũq; ptẽ sũpsis mẽ
brũ: illud erit coicãs noi z diffinitioni: ut q̃li
bet ps carnis erit caro: ossis erit os. Mẽbra ṽo cõposita
sũt: ut quãcũq; ptẽ corpis sũpseris: illa nõ erũ coicãs noi
z diffinitiõi: ut q̃libet ps manº nõ erit ipsa manº. Diffini
tio aũt sołonis ꝯtinuitatis. Soło ꝯtinuitatis est morbus
simplex cois: q: coiter põt accidẽ vnicuiq; pti nr̃i corpis
z hõ tã i mẽbro simplici q̃z organico. hec nota ẽ diffinitio
bona: q̃ denotat eẽntiã diffiniti: z sepat ip̃z ab alijs morb
nã i hõ qd̃ dic. ẽ morbº simplex: tãgit genº z diffinitº optia.

Solutio ꝯtinui in carne possibile est ut redeat se
cũdũ viã pme itẽtionis caro cũ sit qdẽz
mẽbrũ molle hẽt multũ de huido: z ꝓpter hõ secũdũ viaz
pme itẽtionis curat: z cõsolidat. Ossa qdẽ in ifantibus:
qñq; ꝯsolidant pp humiditatẽ z etatẽ tenerã: z pp ṽtutẽ
augmẽtatiuã z crescitiuã que est in pueris. Ossa autẽ in
iuuenibº z senibº uľr videt q̃ siccũ cũ sicco nõ possit cõ
solidari: ut in ligno sicco cũ ligno sicco nisi mediãte con
glutinatione lignea ꝯglutinãte: ita ista ossa ligant z cõso
lidant cũ ligamẽto appellato poro sarcoide. Nerui ue
ne z arterie dixerũt aliq̃ q̃ nõ sanant per viã pme itẽtio
nis: ß p viã scd̃e/sic ossa mediãte arosbor: z aliq̃ medici
dicũt q̃ hõ nõ est uerũ/nisi in arterijs: q: artarie hñt duas
tunicas. s. vnã carnosam aliã ṽo cartilaginosam: mõ car
tilago nõ ꝯsolidat per viã pme itẽtiõis: ut affirmat Hyp
po. in 6ª ꝑticula afforismor̃. Aui. 16. qñ icisum fuerit os
aut nerũº/aut cartilago nõ ꝯsolidat per viã pme itẽtiõis
Gal. aũt ꝯdixit eis dicẽdo q̃ artarie anteq̃z icarnent in
carnant cũ expimẽto z rõne. Nam ipse testat se vidisse
multas arterias ꝯsolidatas: ut in artaria que est sb̃ basili
ca: z artaria timporis z cruris. Rõne aũt os est extremi
tas in duritie: z nõ icarnat ßm viã pme itẽtionis: nisi pa
rũ in ifantibº tẽperate cõplonis: z caro ṽo humida est ex
tremitas in lenitate: z icarnat ßm viã pme itẽtionis. Sz
uene z artarie sũt medie iter duritiẽ z mollitiẽ: q: opz ut
earũ dispõ sit medici iter carnem z ossa: ergo uene z arta
rie minº recipiũt incarnationẽ q̃z caro: z melius q̃z ossa.
Hyppo. ṽo itellexit q̃ uasa spmatica nõ ꝯsolidant p viã
pme itẽtionis. i. q̃ sit illud gñatũ tale q̃le erat pus. i. i for
ma ꝓpa: z hõ qñ corpº est siccũ: z magne etatis: z icisio no
bilis. Nã in flõmia pua ꝯtingẽs est de sołone ꝯtinuitatis
in tẽperato nihil de cicatrice appere. Nerui ṽo/q: creati
sunt ad dãdũ sensum: z chorde ad dãdũ motũ: qñ icidun
tur magis ꝯhunt. Quare iste est modus disputatiuus z
theoricus: pp qd̃ caderet disputatio cui magis credẽduz
eẽt: an rõni an expimẽto. Itẽ quõ trahant cicatrices per
medicamina. ℞. adipẽ asini/balsami/de pinguedine pi
scis themali: hec oĩa nota. ¶ Nota de mẽbris in qbº cuz
accidit vulnus necessario seqtur mors.

¶ Da ꝓnosticatione vulnerũ ex pte mẽbror̃. Cap. II.

m Embra in qbº cũ accidit vulnº sunt si
gnificãtia mortem: aut si eger
euadit/hõ est de raro ꝯtingẽti. Sicut sunt uesica/
cor/cerebrum/renes/epar/dyafragma/stõcus/intestina
minuta. Et pp hoc dixit optimº Hyppo. in sexta ꝑticula
afforismor̃: uesicã icisam/aut cerebrũ/aut cor/aut dyafra
gma/aut itestinor̃ aliqd̃ graciliũ/aut uẽtrẽ/aut renes/aut
epar mortale est. Signa significãtia vulnus in uesica: uri
na egredit per plagã: que uesica situata est in alcatin iux
ta ptes pectinis. Signa significãtia vulnus eẽ in cerebro

apparet iflatio z rubedo oculoꝝ:z aliqñ nigredo lingue
z spasmꝰ:z ꝑmixtio itell'e:z uomitꝰ:aut nausea:z singul/
tus:z fortasse egredit sanguis ex naribꝰ:aut auribꝰ:z for
tasse abscindit sermo:z egredit hũiditas viruléta ex loco
vulneris:z aliqñ sulfurati apparet:z exit aliqñ de sba me
dullari cerebri que oia sũt idicatiua mortis. Signa signi
ficãtia vulnꝰ eẽ in renibꝰ:tũc vulnꝰ est in pte posteriori:
z per vulnꝰ egredit aqsitas urinalis silis aqsitati sanguis.
Signa significãtia vulnꝰ in itestis:exit stercꝰ uẜr per vul
nꝰ. Signa significãtia vulnꝰ i epate z maxie in uenis ap
pet magna emorrosagia sanguis:z vulnꝰ ẽ in pte dextra:
ubi situat epar. Et nota ad emorrosagiã sanguis ubicũq3
fuerit. ℞. bombacẽ adustũ:z madefac i albumie oui ual/
de cõquassato:ita ꝙ bombax ibibat sola spuma admixta
cũ puluere caligis bletis eris:z h̓ est sũmu3 remediũ ad
retinẽdũ fluxũ sanguis. Signa aũt significãtia vulnꝰ in
corde sunt ista:nã vulnꝰ est ꝓpe mamillã sinistrã:z currit
ex vulnere sanguis purpureꝰ:z cũ saltu:z sequit frigꝰ ex
tremitatũ:z sudor:z sincopis:z si illud vulnꝰ sit cũ sagitta
que fixa sit in corde:sentit ꝙ ipsa sit fixa q̈si in loco duro:
z nõ in uacuo:z sepe ɔtigit ꝙ ibi sit motꝰ sagitte silis mo
tui pulsus:z oia ista sunt signa significantia mortẽ:qm̃ ut
Auic. ait in corde nõ sperat salus:cũ in eo accidit vulnꝰ.
Signa significãtia vulnꝰ in uẽtre:qd̓ itelligere possumꝰ
duobꝰ modis. s. per re3 cõtẽtã in uẽtre:que mẽbra pñt eẽ
stõcꝰ:z per vmbilicũ circũcirca per duas vncias digiti po
licis quocũq3 sumat:accidit ĝ nausea:aut singultꝰ:aut so
lutio uẽtris:z moriet. Si aũt vulnꝰ sit in dyafragmate/si/
cut in ptibꝰ neruosis dyafragmatis nõ ɔsolidat pp neruo
sitatẽ z motũ ipsiꝰ dyafragmatis:qui motꝰ sp ipedit ɔsoli/
dationem:nisi vulnꝰ sit in pte carnosa dyafragmatis:aut
ꝑuũ vulnꝰ z in etate puerili z in cõpõne humida. ¶ Si
gna significãtia vulnꝰ in pulmone sũt ista:exit per vulnꝰ
exñs in loco costarũ sanguis spumosus:z est ĩfirmus cũ
terrore cordis aut cũ difficultate anhelitꝰ. hec signa semꝑ
sunt significãtia mortẽ. ¶ Si durabit eger lõgo tp̃e cum
vulnẽ illo gñabit ptisis/z empima:z h̓ est:q: si illud tale
vulnꝰ est suffiãs per tres cãs nõ bñ põt ɔsolidari:vulne/
ra aũt que fiũt sup̃ extremitates lacertoꝝ:sicut sũt illa que
sunt sup̃ genu z itra tribꝰ vnciis:uel sup̃ iũcturã manus:
uel sup̃ cubitũ z humerũ:utplurimũ pp accñtia sũt signi
ficãtia ꝑiculũ z mortẽ. Et h̓ q: musculus est cõpositus ex
carne z neruo z ligamẽto:z est instrm̃ uolũtariũ motus z
cũ maxima sensibilitate:qm̃ origo oiu3 neruoꝝ/maxime
est a cerebro mediãte nucha:z iõ ꝑnitiosa est eiꝰ icisio pp
ɔctionẽ ipsiꝰ nerui v̓sus suũ ꝓncipiũ. Et pp h̓ nõ recipit
curationẽ ꝑmanẽte vita:nisi lacertꝰ totꝰ icidat in latitudi
ne:z mẽbri opationẽ destruẽdo:q: meliꝰ ẽ vita egrotãtis
cũ destructiõe opatiõis mẽbri q̃3 totũ corpus destruat.

¶ Sequit illa pars que incipit. vulnus carnosu3. z de vul
neribus z eoꝝ curam inuoluit. Cap. III.

Vulnus est solo ɔtinuitatis manifesta
ex recẽti tp̃e facta. In h̓ qd̓ dr:
solo ɔtinuitatis tãgit genꝰ ipsiꝰ vulneris cu3 dr.
manifesta tãgit dr̃ia vulneris ꝑ quã differt a ɔtritione z
a ɔtusione z silibꝰ. Nã cõtritio z ɔtusio est solo ɔtinuita/
tis pluriũ ptiũ nñ̃o ex recẽti tp̃e facta. S3 in eis nõ est so
lutio ɔtinuitatis manifesta/nisi ad itellectũ:sicut illa que
est in vulnẽ ad oculũ:in hoc aũt qd̓ dr ex recẽti tp̃e facta:
tãgit dr̃ia ipsiꝰ vulneris ad ulcꝰ. Nã in ulcẽ est solo cõti/
nuitatis:s3 nõ ex recẽti tp̃e facta. Qm̃ vulnꝰ qñ sit ãtiquũ
z facit saniẽ z pus nõ ampliꝰ noiat vulnꝰ:s3 ulcus. Aui.
fen. q̃rta. Et qñ vulnꝰ est in loco in quo op3 ut uehemẽs
fiat dolor z apa:sic sunt capita lacertoꝝ:z posteriora eoꝝ
z ꝓpe illoꝝ qui sunt neruosi:z nõ accidit apa significat il
lud nocumẽtũ itrinsecũ ad qd̓ ɔiũgunt mãe z non ꝑueni
unt ad vulnꝰ. Aui. ¶ Nota tria istr̃a ꝓncipalia in sedatio
ne doloris. ¶ Primũ istrm̃ flõmia. Scd̓m istrm̃ cliste/
ria. Tertiũ istrm̃ calefactoriũ. Et resolutiua multũ confe
rũt seu carminatiua. ¶ Vulneꝝ qdd̓ã est vulnꝰ simplex
z quoddã cõponit:vulnꝰ simplex est illud cui nõ associa
tur aliꝰ morbꝰ/aliud accñs nec alia cã:vulnꝰ cõpositũ est
illud cui associat aliꝰ morbꝰ/aliud accñs/alia cã. ¶ Intel
ligit aũt per morbu3 qd̓ associat apa aut mala cõplo aut
ɔtusio aut diminutio carnis uel cutis:z sic isto mõ erit vl̓
nus cõpositũ cui duplex itẽtio curatiua reqrit. Intellige
ꝙ qñ vulneri associat aliud accñs:sic dolor aut fluxꝰ san
guinis supfluꝰ. Intellige ꝙ qñ alia cã associat vulneri:h̓
est qñ vulnꝰ erit alteratũ ab aere:aut ab applicatione ali
cuiꝰ discõuenietis medicine:his talibꝰ dicet vulnꝰ cõposi
tũ. Nã statim cũ vulnꝰ alteratũ fuerit ab aere curari d3 ut
vulnꝰ cõpositũ:h̓ est cũ empl'is digestiuis donec vulnus
faciat pus:z postea cũ mũdificatiuis saniei:ultimo cũ ex
iccatiuis ut narrat Albucasis in caplo de vulneribus.
¶ A medico ɔsiderant vulnera in compatiõe ad mem
brũ. Alia carnosa:alia neruosa:alia uenosa:alia in superfi
cie mẽbri:z alia penetrãtia ad interiora. Itẽ alia plana re
cta:z alia rotũda:alia hñtia latera/sicut triangulata uel q̃/
drãgulata:z alia sũt sine diminutiõe carnis z pellis:z alia
sũt ualde ꝓfunda:que oia iter se hñt cura3 ꝓpriã. S3 tñ
pro uli doctrina oẽs medici ɔueniũt in h̓ ut retẽtio fiat sã
guinis nisi fluat itẽperata q̃ntitate:q: sanguis debite quã
titatis fluxꝰ ex vulnẽ ꝓhibet apa:oppil'onẽ:z febrẽ:z con
fert vulneribꝰ. Nã si cõponat apa z vulnꝰ ꝓ cicatrice ho
rũ duoꝝ icipe debemꝰ ab ipso apate quo remoto remo/
uebit effectꝰ:ut tãgit Aui. fen. q̃rta ꝓmi. ultimo capꝰ. In
vulneribꝰ aũt que fiũt in neruis nõ debẽt admistrari pu
trefactiua pp cãs que dicent in caplo de vulneribꝰ ner/
uoꝝ. s3 in vulneribꝰ factis cũ ɔtusione meliꝰ possumꝰ ap/
proximare ẜm sniam Gal. in 6° de igenio sanitatis. q di
cit. Oẽm carnẽ ɔtusam necesse est putrefieri z in saniẽ v̓
ti. Nõ q: talia vulnera sũt dolorosa z aposa:z ide medici
ne fortes faciẽtes nasci putredinẽ ɔueniũt:q: per h̓ fit se/
curitas ab apate mitigãdo dolorẽ in loco z calorẽ nãle3
ɔfortãdo ut sit iuuãs ad digerẽdũ:qm̃ vulnera cruda ma
la laxa nõ bona ut tãgit Hyp. nã cũ sanies fit in vulnere
tũc securus eris a spasmo z apate. Cũ ĝ sectio est plana z
recta de qua nihil ablatũ fuit de carne:q̃tuor itẽtiones cõ
currũt. Prima est labia vulneris ɔiũgẽ. Scd̓a illa ɔiũcta
ɔseruare. Tertia est ꝓhibẽ ut nihil extneũ cadat in vl'nẽ.
4a est subam ptis sane ɔseruare applicãdo illi mẽbro me
dicinas ɔseruãtes cõpl'onẽ mẽbri z nõ attrahẽdo nisi sã/
guinẽ nãlẽ. S3 si vulnꝰ fuerit rotũdũ aut q̃drãgulatũ uł
laterale aut alteriꝰ diũse figure:z cu3 pauca diminutione
carnis eiꝰ curatio est cũ ductura aut sutura si nõ fuerit to
talr̃ ablata. Et si fuerit vulnꝰ ꝓfundũ z sine diminutione
carnis:tũc sola ligatura sepe facit ptes vulneris icarnare
Et si vulnꝰ fuerit ɔcauũ z amplũ appens cũ diminutiõe
carnis:tũc tẽtã itromitte:si tibi videt ꝙ ligatura icarnati
ua sit icõueniẽs. Dixit itaq3 Gal. Duplici de cã in vulne
ribꝰ approximat ligatura. Una cãrũ dr icarnatiua:z pp h̓
ɔiũgẽ labia vulneris ɔglutinãdo que sunt elõgata. Alia
gñatiua carnis que fit sup̃ mẽbrũ pp medicamẽ gñatiuũ
carnis ɔseruare. Et semꝑ situet orificiũ vulneris iferiꝰ z
fundũ supiꝰ:ut sanies nõ retineat:z bñ per ligaturã z ex
pressionẽ ipsa possit expurgari z cũ icisione si expedit sa/
piẽter icidẽdo nõ dimittat. Qñ aũt in vulnẽ fuerit recre
anda diminutio carnis:qd̓ a Gal. vulnera ɔcaua appel/
lant:ea que repellũt z exiccãt debito mõ sũt approximã/
da:ut ossa remota que nunq̃3 cõplete nascunt: cicatrice
ɔcaua remanẽte aut supflua carne plusq̃3 fuerit debitum
crescẽte. cibaria que sũt boni nutrimẽti egro sũt exhiben
da:s3 si carnẽ facit nasci:cutim v̓o eque ꝓus nõ fac nasci
cũ iã ablata sit totalr̃:imo loco ipsiꝰ nõ facit nasci nisi car/
nẽ durã sup̃ quã cicatricẽ pili nõ nascunt. uerũ rami ue/
narũ multotiẽs eminẽt z nascunt/sicut caro:z augmẽtã/
tur:z multotiẽs iã est visum. ¶ Vulnera cadentia in ex
tremitatibꝰ lacertoꝝ multotiẽs sequunt ea accñtia mala

⁊ fiūt fincopis: spasm⁹ ul' casus vtutis ul' saltē apā pp dolores eoꝝ. Et sīr illa vulnera neruoꝝ que cadūt apd rotulā añ genu per duas vncias sūt mala: a qb⁹ pauci lĩbant: ⁊ nō recipit curationē nisi icidat tot⁹ lacert⁹ per trāsuersū qd dꝫ eē ultia opatio: cū ista icisio fit destructio uolūtarij mot⁹: qꝛ iste modus opādi qātū est pōe post oēꝫ aliū modū postponaꝛ ⁊ maxie circa ptes geniculi: cū sit piculosa ⁊ timorosa de spasmo: sicut illa cubiti vulnera āt hoꝝ mēbroꝝ lacertoꝝ festinenꝛ ut stant apta ut bñ possint talia a supfluis hūiditatib⁹ expurgari: ⁊ h̄ ut nō remāeat virulētia que possit cāre spasmū: sicut qñ pūct⁹ est neru⁹ uel icisus ⁊ maxie ꝑm latitudinē nō ex toto: que cura lati⁹ apieꝛ isertus in tractatu ⁊ cap° de solōne ꝯtinuitatis neruoꝝ.

¶ Nō ꝙ pmo in omni vulnere semꝑ ꝓcedatur cū digestiuo per aliquot dies: donec sis securus ab apāte.

¶ Sequitur de medicamine qd facit nasci carneꝫ: obseruando semper cōplexiones hoium. Cap. IIII.

MEdicamen faciēs nasci carnē est illud qd coagulat sanguinē sanū in carnē: ⁊ h̄ fit mediāte medicie exiccatiōe cū p^a mãñōe scdi gradus: ut tãgit. G. in 3° de igenio sani. Dñr āt tales medicie coagulare. i. ꝯūtē sanguinē sanū in carnē: h̄ est ꝙ iste sanguis fit ⁊ tēpate caltatis qlitatis ⁊ qñtitatis: nō ꝙ medicia sit pncipale agēs: ſꝫ sicut coadiuuās: qꝛ ipedimēta remouet ipediētia opationē nāe. Nā cuꝫ sanguis fit mā gñande carnis: opꝫ ut sit tēpat⁹ in qlitate ⁊ qñtitate. Sꝫ si supabūdauerit in aliq istoꝝ nō solū gñabit carnē: ſꝫ morb⁹ crescet ⁊ augmētabiꝛ. Naꝫ ꝓpe nō est dicēdū ꝙ medicamē coagulet sanguinē in carnē. imo coagulās dꝛ esse vt⁹ nutritiua mālis mēbꝛi: eo ꝙ est ei⁹ opatio. Sꝫ medicia gñatiua carnis ē remouēs hūiditatū ipedimēta exiccādo sbtilē supfluitatē ⁊ gssam mortificādo: medicina gñatiua carnis nō dꝫ eē tãte siccitatis ꝙ ꝯsumat mām que debet ꝯuerti pro coagulatione carnis.

¶ Humectātia non conueniunt in vulneribus.

¶ Ung^m gñatiuū carnis aptū cuilibet cōplōni. ℞. olibāi masticis / aloes / picis grece / aristologie lō. cōbuste / yreos añ. pl̄uerizenꝛ ⁊ fiat vng^m ex eis ⁊ olo ⁊ cera qd sufficit.

¶ Item aliud. ℞. terbētine lote. ℥. ij. ʃ. pul. sarcocolle. ℥. j. mundificat ⁊ cum hoc generat carnem.

¶ Unguēt in cōplōne iuuenū in quocūqꝫ ad gñandū carnem. ℞. terbētine albissime ⁊ bñ lote cuꝫ vino. ℥. ij. ⁊ administreꝛ vitellū oui farine ordei modicum misce.

¶ Unguētū mundificatiuū putredinis: ⁊ gñatiuū carnis in cōplexione sicca. ℞. picis naualis. ℥. iiij. ⁊ ablue cum lixiuio optime: mellis crudi. ℥. j. vitellū vnius oui floris eris puluerizati. ℥. ʃ. farine ordei: qd sufficit. misce.

¶ Ung^m mirabile ⁊ secretū in qcūqꝫ vulnē neruoso ⁊ carnoso in quacūqꝫ cōplōne ⁊ ēt gñatiuū carnis ⁊ mūdificatiuū. ℞. lachrymū ortū ab arbore vitij si sit hūidū siue liqdū. sb ꝓpa forma vulneri appone vnā guttā ul' duas. Si vo sit siccū ⁊ approximare uelis: sic eēt cōplōnib⁹ humidis ut sunt infantes ⁊ mulieres ⁊ cui⁹ cōplō est uehemētis hūiditatis sufficit: sic est glutinū alboti pl̄uerizatū cū pauco olo roſ. ⁊ melle roſ. ut ipm leniat ⁊ viscosūꝫ faciat: ⁊ si nō repiaꝛ resina hūida liqfacta cū olo roſ. suffic.

¶ Ung^m gñatiuū carnis crocinū in cōplōne calā remota a sua nā p' frigidū. ℞. terbē. ℥. ij. cere olei roſ. añ. mellis ℥. ij. pulueris de cortice olibani. ʒ. j. croci. ℈. j. fiat vng^m

¶ Sequitur de medicina incarnatiua. Cap. V.

MAior ⁊ minor stipticitas ꝯuenit in medicina icarnatiua: in gñatiua vo carnis sit minor stipticitas atqꝫ siccitas. ¶ Sigillatiua vo est illa cui⁹ ꝓpetas exiccat ⁊ ispissat hūiditateꝫ stātē iter duas supficies vulneris ꝓpinquas ut ꝯuertaꝛ ad ꝯglutinationē ⁊ viscositateꝫ ⁊ adhereat vna alteri: sic sanguis draconis ⁊ aloes agit exiccādo in 3° ut recupet cutim cū fuerit amissa. ¶ Corrosiua vo medicia est cui⁹ ꝓpetas ꝯsequaꝛ ex ei⁹ resolōne ⁊ ulceratiōe quatenus de sba carnis minuēdo. ¶ De corrosiua medicina Galienus dicit ꝙ tñ differūt iter se. eo ꝙ ea medicia que fortior est ⁊ acutior vulnera magis solito ꝯcauat: ⁊ labia eorū indurat: ⁊ supficies sit rubicūda: ⁊ aliqñ ꝯtingit inflãmo morsura.

¶ Ung^m icarnatiuū. ℞. resine pini bñ mūde ⁊ laudani ⁊ terbētine. añ. ℥. j. olei ro. ⁊ cere qd sufficit fiat vng^m duꝝ

¶ Aliō. ℞. ceruse ⁊ olī mirtini añ. ℥. ij. salis triti. ʒ. j. decoquanꝛ oia donec idurescāt: ⁊ fiat cerotū: ⁊ istud vng^m uocaꝛ vng^m de cerusa coctū. Itē si vis ut remaneat albū fac lētū ignē donec sit coagulatū ⁊ deductū ad formā vngti

¶ Ung^m rubeū icarnatiuū. ℞. litargiri. ℥. iiij. ꝯtriti dur. ⁊ cribellati: olī oliue lb. ʃ. ꝯcutiaꝛ donec coaguleꝛ ⁊ ponaꝛ sup ipm posqꝫ coagulatuꝫ fuerit. ℥. iij. de uenis tinctorum: cuius hec est permixtio bona ⁊ vnguentum bonum ⁊ uocatur vnguentum grecum.

¶ Unguē nigrū denoiatū ab Aui. in qnto canone icarnatiuuꝫ. ℞. litargiri. ℥. j. aceti fortis. ℥. iiij. olei cois. ℥. ij. decoquanꝛ oia cuꝫ studio ne adueranꝛ ⁊ moueaꝛ donec sit coagulatū: ⁊ istud uocaꝛ vngtm grecum minus.

¶ Puluis icarnatiuus. ℞. sarcocolle aloes sanguis draconis. añ. fiat pl̄uis sbtilissim⁹ ⁊ apponaꝛ sup orificia vulneris: qꝛ bñ icarnabit cū sua vtute icarnādo usqꝫ ad profundū.

¶ Ung^m icarnatiuū. ℞. dragāti. ℥. ʃ. ⁊ ponaꝛ ad mollificādū aq calā ad tātā qñtitatē ad quā reduci possit ad formā colle. Nā istud vngtm est ualde ꝯglutinatiuū ⁊ si tu vis potes addē de sāguie draconis ⁊ de sarcocolla

¶ Nota diaꝫ iter vngtm aut medicamē gñatiuuꝫ carnis ⁊ incarnatiuū: qꝛ medicamē gñatiuū carnis circa pmuꝫ gradū est icarnatiuū debet esse siccū circa 2^m gradū. Et medicamē cicatrizatiuū debet eē siccū circa 3^m gradum. Et medicamē corrosiuū debet eē calidū in 4° grado.

¶ De mō secādi vulnera que opꝫ secare. Cap. VI.

DIxit Galien⁹. opꝫ ut seces. Cōcordat⁹ est hic Aui. cū Gal. in secando vulnera ꝓfunda ⁊ nō penetrātia: ⁊ maxime in loco eminētiori: ⁊ in pte illa ad quā currē possit putredo ad exteriora obfuādo vilos ⁊ rugas obfuādo modū quē diximus in caplō de icisione exituraꝝ: ⁊ excipiendo ea que diximus: ne frons cadat sup frontē: palpebra sup palpebrā: ⁊ in costis ꝓcedēdo ꝑm icisionē costaꝝ i vulnerib⁹ aut sb assella ⁊ iguinib⁹: opꝫ ut sectio uadat ꝑm nāꝫ ⁊ ordinē apparētie nāe. Incisiōe facta tūc cū albumie oui: ⁊ cū pulue corticis olibani: qm melior est ⁊ magis stiptica qꝫ medulla olibani. i. thuris. Post vo icisionē imediate nō agas ꝓut faciūt qdā barbitōsores qui abluūt vulnus cū aq simplici in lauādo vulnus pp sanguinē. Aq simplex putrefacit vuln⁹ sua hūiditate ⁊ ipm corrūpit sua frigiditate. cōposita vo cū melle ⁊ ordeo ⁊ vino aliqlr stiptico abluēdo pñt eē bona in abstergēdo vuln⁹ lauādo atqꝫ exiccādo. Si accideret pp pluuiā ex lōgo itinē uel pp trāsire flumina: ꝙ eger nescio se deberet balneare ut sepe accidit in cāpis tūc coopi vuln⁹ cū pānis iceratis ⁊ olīs ꝑm modū coopture ne aq in vuln⁹ ingrediaꝛ. Et tu qui es medic⁹ ingeniare quoq mō ne aq ipm sepellat.

¶ Sequitur de vulneribus habentibus apostema ⁊ malam complexionem. Cap. VII.

NEcessariū est i h⁹ vulnerib⁹ alleuiare ⁊ credē ꝙ vuln⁹ nō cōsolidaꝛ oino. Dū apā nō sedaꝛ tūc cura apā p°: ꝑm tpa apātis: h̄ āt maxie rōne pncipij ⁊ cuiuscūqꝫ pncipij ⁊ in oi pticula icipiēdo a capite usqꝫ ad pedes ualet h̄ solēne remediū: qñ vuln⁹ applicaꝛ apati: aut male cōplōni cū dolore itolerabili. Remediū āt est tale ut ait Aui. fen. 4^a. Sumaꝛ granatū dulce ⁊ decoquaꝛ i vino garbo aut nigro aut pōtico. i. agresto: deide teraꝛ cū gladio minutim: ⁊ sic calō loc⁹ empl'eꝛ. Ois nāqꝫ mala cōplō ⁊ cū apāte vulneri applicata diligēter cū suo ꝯrio est remouēda. Nā si administrasti vng^m calꝫ ut basilicon: ⁊ videbis ꝙ

fuerit rubificatū: tūc declina ad vngtā īfridātia: ut est ad vngm albū: z si appebit tibi vuln9 a pdnīo mollificari aut fortiter īdurari pp admistratione medicinaꝝ īfrigidātiū: tūc admistra vngtā cal'a. S. i. dolor eniʒ est cā mãe ut ad locū vl'neris defluat: mā ēt nimia defluēte nutrimtū qd ei dirigit nō potēs digē pp ei9 defectōeʒ eo crudo manē te ī putredinē vtit. vñ nō miror si i eo calm fit apa. S. nā sp opʒ custodire cursū nāe dū est: z dū nō est restaurare.

¶ Seqt de vulnē fcō in uētre: z de mō suēdi. Cap. VIII.

Cum accidit vuln9 in ptib9 uētris sepe euenit q egrediunt extra çirb9 adipin9 aut ītestina aut splen: aut epar ex qua curatiōe cura ut vuln9 īcarnet: z nō dimittatur sāguis ɔgelari in īteriorib9: z cū diuersiuis diuertendo talr q phibeat flux9 sāguis. Sʒ qñ occurret q ītestina z çirb9 zc. ex̄ vulnus exiuerint: qtuor ītētiōes in mēte medici occurrūt. Prima est ut ītestina ad suū ppriū locū reducant: z pp hoc ut bñ videris anothomiā ut ego ppriis manib9 anothomiçaui sepe. 2a ītētio est ut vuln9 suat. 3a cū pulnē ul' vnguēto īcarnatiuo pcedat. 4a intētio est ut sis sollicit9 ut nō pueniat alicui mēbro pncipali timor: s. ne sanguis ɔgelet in īteriorib9. Si v̄o accidit q ītestina exeāt: bñ respice si ab aere sunt alterata. i. tumida ul' plena uētositate: z si sint pforata: sic q sterc9 ex̄ vulnus appeat ītestini: ul' si sint de minutis ul' de maiorib9 ītestinis: ul' si hoc vuln9 fit circa ptes vmbilici per spatiū triū digitoꝝ: q locus si est vulneratus utplm est mortale. Dato q ītestina sint ex̄ vuln9 z plena uētositate: z ēt sint pforata: p9 si potes facta ablutiōe cū vino nigro stiptico z uētositate carminata cū reb9 ipsā carminātib9: sic floꝝ camomille. Seminū aneti dauci fenicli cimi: sileris spice nardi z silib9: deide ītestinū qzto citius potes ītromitte. Sʒ si strictura vulneris te īpedierit tūc āplifica vuln9 sapiēter cū istro tuo qd uocat gamaut: qd istrm nō īcidit a pte anteriori: z hoc est ne īcidas ītestina iuisibilr. Nō qñ ītestina sūt vulnerata vidēdū est an sint de grossis an de sbtilib9: si aūt de grossis aut sūt īcisa totalr: aut sʒ ptē: z si sm ptē: aut sm lōgitudinē aut nō. Si v̄o sm pteʒ: tūc medic9 suat talē ptē ītestini cū acu sbtilissima z cū filo de serico firmo z nō nimis torto īcerato: ul' cū filo lineo firmo. Si totalr sm trāsuersuʒ: tūc īfallāter iudica ipʒ mortuū. Si v̄o ītestinū fuerit vulneratū sm lōgitudineʒ: tūc est meli9 sanabile: q: ītestina grossa sunt magis carnosa. Ista v̄o vulnera sunt minus mortalia. vñ crede mihi q pauci liberant. Et si accidit vulnus in ītestinis minutis suat: ut dic Albucas cū capitib9 formicaꝝ grossaꝝ: capiēdo labia vulneris ītestini vna post aliā: donec expleueris capita īcidēdo. aliq dicūt ītromitti debē cānulā sup suēdo. Sʒ istud nō est dicēdū: q: paucissimi ul' nulli liberant: maxie in ītestino ieiuno: z rō pp mltitudinē q est i eo de uenis: deide pp ppinqtatē suā ad nāʒ neruoꝝ: pp mltitudinē effusiōis colē a chisti fellis ad ipm: pp caltitē ultio suā: q: hoc ītestinū est magis ppiquū epati aliis ītestinis. Modus suēdi. ītestinū suat ī modū pelipariorū ex̄ vuln9 dimittēdo filū: qm iste est melior modus suēdi aliq alio mō. sup v̄o suturā aspgat de isto pluē īcarnatiuo. Rz. thuris mirre sarcocolle masticis olibani. sādarace sāguis draconis añ. ʒ. j. fiat pluis. ¶ Si aūt çirb9. i. ratella exiuerit in breui tpe ab aere alterat: q: nō est necesse ut ītromittat: q: ī breui tpe alterat: ut ait Aui. qzuis morent tpe puo: z citi9 qz ītestina z epar. Intestia z epar qzuis morent tpe lōgo cū īgrediunt uētrē redeūt ad suas nās: cū īcarnat vuln9. Zirb9 aūt cū alterat ab aere si in corpe redeat it9 apabit z īducet egrū ad mortē. Modus aūt pcedēdi in çirbo anteqz ītromittat totū qd est alteratū īcidat pus ligato z causticato cū auro ul' argēto ul' ferro ul' cādela cere decolādo sup caput orificioꝝ uenaꝝ: z filū ex̄ vuln9 dimittēdo donec exit ɔsolidatio çirbi z filū ad ex̄ expulsuʒ erit a nā. Si aūt ps aliq epis ul' splenis exiuerit: si illa ps nō erit vulnerata ītromittat. Si aūt fuerit vulnerata z pfunda īdicat tale vuln9 mortale: z h pp magnā emorosagiā sāguis: z pp nobilitatē mēbri z opationes nāles deficiētes: sine qb9 vita pmanē nō pōt. In vulnē epis ul' splenis abluant z ītromittant: q: nō recipiūt suitiōes: sʒ vuln9 extrīsecū cū mirach z sifac cū decētī sutura: z spera ī deo z in nā. Sutura aūt uētris ut narrat Aui. cōprehēdi pōt trib9 modis. pp qd ut dic Mūdinus: mirach cōponit ex qtuor reb9. Prio ex pelle. 2o ex piguedie. 3o ex pānicl'o carnoso. 4o ex octo muscl'is: duo lōgitudiales: duo latitudiales: qtuor trāsuersales. Cōpō mirach est vnus pāniculus in ītestino mediante çirbo. Prim9 modus suēdi sm antiqs. Incipe cū acu sbtilissima z cū filo de sirico ul' de neruo q est magis approbata: sic sunt chorde istroꝝ madefacte in aq: z fige mirach ex vna pte tm̄ ex vna pte dimittēdo sifac: z ex alia parte postea cape sifac ex alia z anoda duplr nodū cursiuum. Iteꝝ īcipe in aduersa pte exteri9 ad ītra z pfora totū mirach cū sifac z ex alia pte cape soluʒ mirach absqz sifac z anoda bis nodū: z noda firmiter: z sic ordiate pcede donec expleuisti suturā. ¶ Ali9 modus suēdi cape totū mirach cū sifac ab vno latere: z silr ab alio latere exeūdo z noda nodū: z sic p istū modū pcede usqz ad finē. ¶ Alius modus piliparioꝝ. i. sm suturā eoꝝ: hoc mō cape mirach cū sifac ex vna pte z ex alia exeundo mirach sine sifac. Et iteruʒ cape ex alia pte mirach absqz sifac: z ex alia pte cape sifac exeūdo cū mirach: z sic pcede sm moduʒ piliparioꝝ usqz ad finē: pūcta aūt debēt distātia eē inter se p spatiū latitudis digiti anularis. Nā nimia amplitudo nō tenet sm q opʒ: z qñ pūcta sunt nimis stricta: q: labia vulneris disrupunt. Et nō q filū nō sit nimis tortū: q: iuuaret ad disneptioneʒ z tumet potes destorquē. ¶ Quart9 modus suture z maxie in labiis pueroꝝ: q: si sueres cū filo disrupet: sic in ridēdo z ī plorādo: z h talis sutura fit dimittēdo acus z circūcirca uoluēdo filuʒ z anodādo: ut nō posit disgregari nec possit acus remoueri usqz ad pfectā ɔsolidationē: z pūcta acus īcidat cuʒ tenalia: ne pūcta figat in carne: z si vis potes facē acus argēteas: si vis dimittē in carne qd erit bonū p nobilib9 z delicatis. Situs īfirmi ad ītromittēduʒ ītestina situet tali mō ut vuln9 stet alti9 ut ītestina nō expellant ab aliis ītestinis. v̄bi grā. si vuln9 est in latē dextro uoluat eger sup sinistrū: z sic de aliis. Et h postremo nō q de vulnerib9 ītestinoꝝ epatis splenis mltoples moriunt qz euadāt: q: difficile est ītestina ad ppriū locū situare.

¶ Sequit de ligatura vulnerum. Cap. IX.

Concordati sunt oēs medici h9 artis maxie Galienus z sui successores q ligaturas facē possum9 ī vulnerib9 z scissuris trib9 z denoiando dictas ligaturas trib9 noib9. ¶ Ligatura īcarnatiua est illa que p ligaturā incipiētē ex duob9 capitib9 stringēdo facit adherē duo labia vulneris ad inuicē q erāt elōgata: z ista est melior ligatura ligaturaꝝ. Sʒ si vuln9 fuerit magnū atqz pfūdū necē est q currat aliqñ sutura: z aliqñ plumaceolis triāgulat9: qm coartat sup scissurā tm̄. z su9 hoꝝ plumaceolorū triāgulatoꝝ sit sic exēplū qd ex̄ appet. Sit linea recta vulneris iter duos plūaceolos triāgulatos: sic ex̄ appet z vna ps fascie strigat sup duos puluillos: z alia ps iteꝝ descēdat sup duos plumaceolos crucialr uoluēdo z strigēdo fasciā uolutā a duob9 capitib9 donec adherē carni facias cū tua ligatura: stringēdo sex angulos. Istud ligamē fascie duoꝝ capitū cuʒ istis plumaceolis triāgulatis tenet z coartat sup locū scissure: fortius qz si plumaceoli eēnt qdrati. ¶ Ligatura expssiua saniei. Incipe cū vna fascia ab vno capite a pfūdo vulneris: z semp v̄sus orificiū ligādo molli9. Exēpli grā: ponat q qdā hō hēat orificiū vulneris in medio coxe: z fūdū sit circa ptes genu: tūc age: sʒ sine īcisiōe si alr facē potes. Incipe cū pluma-

ceoils in pfundo:z cũ ligatura strigẽdo usqȝ ad orificiũ
suauiter fasciã mollificãdo:z sic iste modus ligature est
ualde utilis in vndimia z in q̃libet tumefactiõe tybiaꝝ:
ad ꝓhibẽdũ ne mãe descẽdãt ad ifima. Ligatura ꝯserua
tiua medicamis sup̃ vulnus:q: utp̃m fieri opȝ in ꝯtusio
nib⁹ cũ vulnẽ:in qb⁹ opȝ ut fiat sanies que utilis est: s̃m
ꝙ visuȝ est in experiẽtia:fac ipaȝ talr ut ꝯseruet medica/
mẽ sup̃ locũ:z ꝙ nõ ducat dolorẽ in mẽbro pp nimiam
stricturã:q: p hoc augmẽtaret dolor z apa. In aliqb⁹ ca/
sib⁹ ligatura icarnatiua z expᷣssiua saniei nõ põt fieri pp
aliqđ ipedimẽtũ.s.qñ vulneri associat dolor uľ apa uel
alteratio.uľ qñ vulnus erit in capite:q: caput est mẽbrũ
tale rotũdũ:q: in ipo nõ põt bñ fieri nisi ligatura ꝯsuati
ua medicamis. Et silr sutura nõ eẽt bñ ꝯueniẽs in capi/
te qñ ibi eẽt vulnus:nisi illđ vulnus eẽt in loco discoop
to in capillis. Sȝ si occurrat vuln⁹ fieri in lacerto aut erit
totalr:aut s̃m p̃tẽ:aut s̃m lõgitudinẽ:aut trãsuersalitatẽ:
tũc sue si tibi videt:q: hec sutio fit s̃m iudicium optimi
medici:sȝ utile est aliqñ ponẽ stuellos sine sutura:icipiẽ
do a fũdo vulneris:z sic successiue ꝓcedẽdo vnũ stuellũ
post aliũ cũ illo mirabili vnguẽto:qđ demõstrabit i ca/
p̃lo solõnis ꝯtinuitatis neruoꝝ:qm̃ ibi magis erit ad ꝓ/
positũ:z h̾ mõ opȝ fieri:ne fiat icarnatio in p̃te supficiali
z in fũdo remãeat abscõsio z cauerna. Stude itaqȝ q̃tũ
potes repire fundũ vulneris:q: h̾ sepe ꝯtigit:ꝙ cũ aliqs
vulnerat⁹ fuerit in illo istãti:medic⁹ optie repiet funduȝ
vulneris:sȝ post extinctionẽ istr̃t:medic⁹ nõ poterit repe
rire fundũ:z in talib⁹ vulnerib⁹ opȝ ut elargemus z am
pliemus vulnus pp timorẽ cauerne. ¶ Vulnera aũt ca
dẽtia in musclo:s̃m lõgitudinẽ sunt magis apta icarna/
ri z ꝯsolidari cito q̃ȝ vulnera q̃ erũt s̃m trãsuersalitatẽ.

¶ Sequit cap̃m de medicinis incarnãtibus: qđ cap̃m
s̃m Auicen. incipit. Harum medicinarum.

Cum supius facta sit mẽtio in gñali de medi
cinis icarnãtib⁹. Nũc sic fac op
timus Aui. ponã in spãli:sȝ v̾tutes haꝝ mediciaꝝ incar/
natiuaꝝ iã narrauim⁹ ꝓpetatẽ z ꝯtinuatiões ipaꝝ. Re/
periri pñt iste medicie ex p̃te triũ cãꝝ.s.aut ex p̃te mine
raliũ:sic sunt septẽ metalla q̃ gñata sunt ex mineris terre
ut litargirũ/cerusa/antimoniũ/thutia/sulfur/miniũ/plũ/
bũ/z alia q̃ sunt de se mioris v̾tutis:z ad itroducẽdũ effe
ctũ icarnãdi pp grossaȝ eaꝝ penetrationẽ:nisi admiscea
tur cũ oleis ad formã vnguẽtoꝝ:z oleũ adiuuet ad defe/
rẽdũ v̾tutẽ hoꝝ mineraliũ ad fundũ vulneris:qđ dȝ in/
carnari:qm̃ in vnguẽtis oleũ est tanq̃ȝ s̃ba: z cera tanq̃ȝ
corp⁹. ¶ Nõ ꝙ oẽ oleũ qđ apponit in vnguẽtis vulne/
rũ:dȝ eẽ exiccatiuũ:ut est oleũ mirtinũ:oleũ masticinũ.
¶ Medicamia icarnatiua ex p̃te plãtaꝝ:sunt sic folia ar
boris querci mascule empl̃ate.z folia salicis/folia caulis
folia amboꝝ maloꝝ/folia arnoglosse. Et de gũmis glu/
tinuȝ albotin z ꝓpe in mẽbris neruosis/z nux cipressi/z
puluis molẽdini/z ordeũ adustũ:z ꝓpe in senib⁹ cuȝ ce/
ra z oleo mirtino:z herbe caude eqne. ¶ Ad gñandũ
carnẽ in vulnerib⁹:que sũt in capitib⁹ lacertoꝝ. ¶ Me
dicia v̾o icarnatiua ex p̃tib⁹ aialiũ est lac acetosuȝ ualde
z pili boium adusti:z sanguis hois adustus.

¶ Medicamina composita ut tãgit Auicẽ. sunt ista:ut pri/
mum medicamen est vnguentum ruffi.

¶ Ung^m ruffi. ad sanãdũ vulnera icarnãdo. ℞. endici. mi
nij. litargiri. añ. ʒ. ij. laudãi. resine pini. lacce. purpurie pi
ctoꝝ. añ. ʒ. j. oli mastici. z cere qđ suffi. fiat vng^m: qđ ꝓ no

¶ Unguñ aureũ mirabile ꝉ bilib⁹ est mirabile z p̃ciosuȝ.
aucte Mesue ad incarnãdum. ℞. cere citrine. ℥. vj. olei
mirti. lb. ij. ß. terbẽtine. ℥. ij. resine colophonie. añ. ℥. j. ß.
olibani masticis. añ. ℥. j. z cere citrine. ℥. j. fiat vnguẽtuȝ.

¶ Ung^m incarnatiuũ aucte Esculapij p̃mi medici. ℞. her
be dcẽ latij: que ẽ maxie ꝓpetatis. Nã cecãdo filios hirũ
dinũ tãgũt ocl̃os cũ hac herba z redit visus: z dcã herba
pl̃uerizet: z resine pini. añ. ℥. ij. oli z cere qđ. s. fiat vng^m

¶ Unguñ de florib⁹ salicis aucte Democriti: qđ ualet ad
incarnãdũ. ℞. floꝝ salicis z succi folioꝝ eius. ʒ. ij. lachry
mi uel terbẽtine loco eius. ʒ. ij. aspalti uernicis humide
añ. ʒ. j. colophonie. ʒ. ij. olei z cere qđ sufficit. fiat vnguñ

¶ Ung^m icarnatiuũ. ℞. succi pulegij mõtani. succi calamẽti
succi cẽtauree uľ pl̃ueris istoꝝ. añ. ℥. ij. ol̃i mirti. z cere qđ

¶ Empl̃z de lino aucte Mesue: qđ ꝉ suffic: z fiat vnguñ.
relatũ fuit Alex. ℞. oppopo. p. j. rasure pãni de lino s̃btil
lis antiq z mũdi. p̃tẽ. ß. vini z mell̃. z ol̃i roß. aut mirtini.
p. v. litargi. aloes sarcocol. mirre. añ. p. j. tertiã: fiat vng^m
sic terẽdo in mortario: infundẽdo nũc oleuȝ: nũc vinũ: z
qñqȝ additur in eo vitriolum partis vnius quarte.

¶ Ung^m mei magri Luce ad icarnãdũ. ℞. minij. ℥. ij. ter/
bẽti. ʒ. j. cere rubee z ol̃i ro. qđ suffic: fiat vng^m ad formã

¶ Ung^m aliđ mei Luce. ℞. masticis. ʒ. ij. ꝉ vngti citrini.
puri albi z bñ mũdi: z madefac i aq̃ salute cal̃a actu: in tã
tũ ꝙ fiat sic colla: z postea adde pl̃ueris masticis z thuris
z v̾nicis liquiđ. z puluis de p̃te fortiori rasine: añ. z fiat
mixtio: z si deficcet ab aere: madefac cũ aq̃ cal̃a salute.

¶ Pl̃uis icarnatiu⁹. ℞. pl̃ueris gallaꝝ cip̃ssi. z gallaꝝ q̃rci
nõ p̃forataꝝ/thuris/masticis/sarcocolle/tartari/alũinis
çuccarini: fiat pl̃uis s̃btilissim⁹ oiuȝ. añ. z sup̃ locũ appo/
ne i p̃te supficiei: z si tu vis potes facẽ vng^m cũ ol̃o z cera

¶ Seqt de medicis cicatriçatis seu ꝯsolidatiuis. Cap. X.

Consolidatiuũ medicamẽ z ci/
catriçatiuũ z sigil
latiuũ idẽ itelligat significare: ẽ illđ tale medica
mẽ qđ exiccat supfluitatẽ supfluẽtẽ ad supficiẽ vulneris
donec fiat cortex sup ipo custodiẽs a nocumẽto extriseco
donec cutis i vulnẽ gñet. vñ cicatriçare vuln⁹ nihil aliđ
est q̃ȝ carnẽ in supficiẽ vulneris indurare. Sigillatiuuȝ
v̾o medicamẽ est illđ qđ idiget uehemẽtiori exiccatiõe
z m̃ta stipticitate: qm̃ nece est ut recupet qđ nãlr est ue/
hemẽtioris exiccatiõis. s. cutẽ exiccãdo hũiditatẽ ex̃neã
z radicalẽ uehemẽter. ¶ Scias ĝ ꝙ medicamẽ ꝯsolida
tiuũ cũ auxilio nãe addit in q̃ȝtitate carnis donec ꝯsoli/
det vulnus: sȝ aliqñ tibi occurret ꝙ ꝯsolidare uolueris
vulnera: z nunq̃ȝ poteris cũ medicis sumẽtib⁹ nomẽ cõ
solidandi: qm̃ qñqȝ vulnera distẽperant in cal̃itate aut
fri. uľ sic. uľ hũiditate. Bon⁹ ĝ medic⁹ debet de h̾ ꝓuidẽ
z reducẽ h̾ tale distẽperatũ cũ ꝯ̃rio ad suũ tẽperamẽtũ.
v. g. Si vulnus fuerit ualde supflue calidũ: qđ significat
rubedo z cal̃itas appone medicamia frida: sic vng^m de
cerusa uľ aliđ sil̃e: donec remoueat illud qđ supfluit de
cal̃itate. z silr itellige de alijs q̃litatib⁹. Multa adhuc alia
occurrũt ipedimẽta ꝯsolidationũ. Exẽpli grã. Sicut caro
mala q̃ orit in vulnerib⁹: aut caro callosa siue dura circa
labia uľ itus: uľ malus hũor q erat in corpe vulnerati: q̃
oia a medico ꝯsiderãda sunt. Oib⁹ igit his casib⁹ ipedie
tib⁹ addẽ opȝ suã medelã: z cũ suo ꝯ̃rio morbũ abijcẽ: z
postea reuertaris ad ꝯsolidãdũ vuln⁹: tã cũ medicis sim
plicib⁹ q̃ȝ cõpositis. Prio ĝ icipiam⁹ a medicis simplici
b⁹ app̃obatis p egregios doctores. rasina sic. h̾ est pl̃ue
riçata. pl̃uis mirti. puluis abrotãi. assari. i. ruthe caprarie
pl̃uis corticis eris. pl̃uis olibani. pl̃uis litargiri. pl̃uis cẽ
tauree mioris. pl̃uis uene tinctoꝝ. i. ruça. pl̃uis aristol̃.
puluis ex ossib⁹ cõbustis. pl̃uis alumis rochie cõbuste.
pl̃uis gallaꝝ cip̃ssi. pl̃uis folioꝝ ficus. pl̃uis herbe pedis
coruini. pl̃uis stercoris canis comedẽtis ossa. pl̃uis lacer
ti viridis. pl̃uis yreos. puluis thutie. ¶ In cõpol̃onibus
aũt cal̃is. puluis sandali. puluis nenuf. puluis aloes. pul
uis ro. puluis aristol̃. puluis cholchotar. i. vitriolum cõ/
bustũ. z litargirũ. puluis ceruse. puluis sepie.

¶ Ung^m ꝯsolidatiuũ. ℞. pãnũ lineũ ablutũ z nitidũ z te/
re uľ cũ cultello frica: z fiat pl̃uis sic alcohol: deide sume
oleũ uehemẽtis stipticitatis: sic oleũ mirtinuȝ: z pone in
ipm paꝝ galbãi z dissolue: z pone i ipm pãnũ ꝯsectũ: z
ex eo fac vng^m: z si vis ꝙ forti⁹ opet: addat paꝝ thuris z
aristol̃. rotũde cõbuste: z istđ est vng^m relatũ ab antiqs.

¶ Ungm nigrũ auc̃te Aui. qð uocaẽ vngtũ tetrafarmacũ
i. de q̃tuoꝛ rebꝰ. ℞. litargiri. ℥.j. aceti foꝛtis. ℥.iij. olei. ℥.j
decoquanẽ oĩa cũ studio ne aduraẽ ꝛ moueaẽ: donec co
aguleẽ: ꝛ istð vngm positũ est ab Auic. in .5º. Sed si vis
ut adhuc foꝛtiꝰ faciat nasci: tũc pone de thutia. oppopo. ari
stologia adusta. e. p. ut sit sicut põdus medicinaꝝ q̃tuoꝛ:
¶ Ungtũ digestiuũ ꝛ icarnatiuũ. ℞. terbẽtine lote. ℥.iij.
mellis ro. colati. ℥.ij. mirre. sarcoco. aã. ʒ.vj. farine oꝛdei
℥.j. vitelloꝝ ouoꝝ. ij. croci. ʒ.j. misceanẽ oĩa bñ cũ spatu/
la: ut bulliant aliquantulum cum igne lento.
¶ Ungtũ de cẽtaurea icarnatiuũ. ℞. cẽtauree mi. ℥.j. ari/
stol. rotũde. ℥.ß. uene tictoꝝ. ꝛ lacce. aã. ʒ.ij. terbẽtine. ℥.j
olei masticis. ℥.j. cere qð sufficit: fiat vnguentum.
¶ Ungtũ citrinũ ꝯsolidatiuũ in pueris. ℞. terbẽ. ℥.ij. ce/
ruse. ℥.j. olei mirti. ℥.ij. argẽ. vi. extictι. ʒ.ß. cere qð suffic̃
fiat vngtũ i moꝛtario sine igne pp argẽtũ viuũ ne saliat.
¶ Cerotũ siue vngm duruȝ de cerusa. ℞. ceruse ꝛ oli ro. ad
placitũ i triplo de olo: ꝛ tãdiu decoquanẽ donec denigre
scãt: ꝛ fac lentuȝ ignẽ: ꝛ cuȝ vngtũ incipit inuiscari: adde
de sapone castrati ad tuum placitum: ꝛ fac cerotum.
¶ Cerotũ de minio mirabilr ualet. ℞. miniȷ. ℥.j. oli ro. ℥.
ij. ꝛ tãdiu bulliãt tãtũ cũ lẽto igne: ne miniũ i pfũdo catie
aduraẽ: ꝛ fac ipm viscosum ꝛ durũ ad foꝛmã ceroti.
¶ Puluis cicatriçatiuꝰ. ℞. pulueris ossiũ cruriũ uaccaruȝ
adustoꝝ. ℥.j. plueris alũi. adusti. ℥.ß. pulueris alumis çuc
¶ Puluis rub. ℞. ruçie tictoꝝ: ossiũ ⌊carini. ʒ.ij. misce sil.
uacce cõbustoruȝ. merdasengi. aã. ʒ.ij. thuris. aloes. ʒ.iij.
sarcocolle. memite. aã. ʒ.j. fiat puluis.
¶ Puluis aliꝰ rosorũ. ℞. ceruse. plũbi. balaustie. aã. ʒ. vij.
gallarũ. seminis ro. aluminis. aã. puluis coralloꝝ. ʒ.j.
¶ Medicamẽ optimũ p senibꝰ. ℞. oꝛdeũ cõbustũ ꝛ pulue
ris resine sicce ꝛ sauie ꝛ cũ cerusa plũbi. aã. ʒ.j. ꝛ fiat pluis
¶ Ungm mirabile i oĩ cõplone. ℞. ⌊q: ualet pꝛo senibꝰ.
saponẽ albũ. ℥.j. pulueris endici. pulueris curcume. pulue
ris sang. dꝛa. pulueris succi celidonie ꝯgelate. aã. ℥.ß. re
sine pini. ℥.j.ß. pulueris batiture eris. ʒ.ij. antimõij. ʒ.j. ce
re citrine ꝛ olei rosati q̃tũ sufficit ad incoꝛpandũ: ꝛ adde
modicum de visco quercino: ut fiat bona ꝯglutinatio.
¶ Sequitur capitulũ de medicinis facientibus nasci car
nem in vulneribus ꝛ ulceribus.
¶ De medicinis facientibus nasci carnem: ꝛ est expositio
dictoꝝ superius capitulo. 4º. Cap. XI.

IAm dixi ꝓpetatẽ medicinaꝝ faciẽtiũ
nasci carnem: ꝛ quõ opȝ ut
sint in cõplonibꝰ suis. Hoc ãt caplm est expositi
uũ illiꝰ qð dixi sup̃ de medicis gñantibꝰ carnẽ: ꝯtinuãdo
dcã Aui. ꝛ dicẽdo magis i spãli. Medicie q̃dẽ faciẽtes
nasci carnẽ: admistrenẽ cũ mũdificatiuis si fuerit locꝰ: ꝛ si
in pfũdo vulneris erit os discooptũ: tũc mũdifica illð os
raspãdo illð: ꝛ exicca ipm foꝛtiter cũ çegi. Nã lenitas si/
ue hũiditas extnea ossis ꝓhibet natiuitatẽ carnis sup ipȝ
ꝛ cũ exiccaẽ ꝛ raspaẽ cũ raspatorio ẽ illð sup qð fit mã ex
qua gñaẽ bona caro. Medicia igiẽ gñatiua carnis exic/
cat in pº g̃du: ꝛ paꝝ plus aliq̃n ħȝ cõplonẽ mẽbꝛi cui ap/
plicaẽ: q: medicia fac̃ nasci carneȝ in vno coꝛpe: ꝛ in alio
nõ. Hⁱ est: q2 in vno est diminuta exiccatio in alio tẽpata
pp diũsas cõplones aut regiões. Oẽ q̃dẽ exiccatiuũ cuiꝰ
siccitas est mioꝛ siccitate coꝛpis nõ fac̃ nasci carnẽ i aliq/
bꝰ coꝛpibꝰ: donec ptrãseat eq̃litatẽ in siccitate ꝯueniẽti ꝛ
debita. Nã ꝯtigit ꝙ exiccatio dȝ eẽ in respectu ad ulcus
ad cõplonẽ coꝛpis. Exẽpli grã. Aliq̃n vulnꝰ est hũidũ ꝛ
coꝛpꝰ sic. ꝛ sic ecõtrio: ꝛ q̃nq; sũt ambo hũida ꝛ q̃nq; sic. In
pª dispõne q̃n coꝛpꝰ est hũidũ ꝛ ulcꝰ siccũ. sit sic olibanuȝ
ꝛ faria fabarũ ꝛ faria oꝛdei: ꝛ maxie ꝯueniũt in cõplone
senũ. In 2ª dispõne q̃n cõplo erit sicca ꝛ vulnꝰ hũidũ: tũc
nec̃ie sũt medicie uehemẽtiꝰ exiccatiue cũ mẽsura ꝛ opa
tõe. ut aristologia. radix oppopo. ꝛ dꝛagagãtũ. ꝛ vitriolũ
adustũ. In duabꝰ ãt aliȷs dispõnibꝰ. s. q̃n ambo sũt hũida
ul q̃n ambo sũt sic. admistra sicut sũt medicie medie: sic

yreos ꝛ farina lupinoꝝ. Senes ãt ut tãgit Aui. egẽt me
dicis: in qbꝰ est calitas maioꝛ ꝛ attractio foꝛtioꝛ sicut pix.
thus. faria oꝛdei. faria fabarũ. farina orobi. radix liliȷ. ari/
stol. climia. oppoponacũ. Sȝ si videbis te nihil ꝓficẽ cũ
vno vngtõ: tũc declia ad alið vngm: q: in vna medicina
repiri põt ꝯueniẽtia ꝛ discõueniẽtia: ꝛ pp hⁱ cõcediẽ fieri
admixtio pliuȝ mediciaꝝ ad iuicẽ ꝯsiderãdo: q: vna sup
plet vtutẽ alteriꝰ. Igiẽ dico ꝙ a me ꝯsuȝ est: ꝙ oibꝰ vul/
neribꝰ desiccatiua ꝯueniũt: sȝ tñ si sũt ꝯcaua minꝰ q̃ȝ i aliȷs
vulneribꝰ: desiccatiua sũt apponẽda. nec̃e tñ est ea eẽ mũ
dificatiua. Eis vo que solũ opȝ solidari mltũ desiccatiua
nisi mũdificatiõis ꝛ paꝝ stipticitatis hñtia ꝯueniũt: que
aũt sunt cicatriçãda stipticis ꝛ desiccatiuis opus habent.
¶ Ungm faciẽs nasci carnẽ ꝛ digestiuũ. ℞. terbẽtie bñ lote
cũ vino. ℥.ij. ꝛ vitella oui nũo. ij. mell. ʒ.ij. thuris. ʒ.j. fiat
¶ Alið vngm ꝓ paupibꝰ: qð cito põt fieri. ℞. ter ⌊mixtio.
bẽtie. ℥.j. ꝛ misce cũ vno vitello oui sine igne: ꝛ si tu vis
potes abluẽ terbẽtinã: ꝛ erit bonũ i pueris ipam abluẽ.
¶ Aliud vngtũ gñatiuũ carnis. ℞. terbẽtine. ℥.ij. vnum
vitellum oui. mellis ro. ʒ.ij. farine miliȷ ꝛ thuris ꝛ sang.
dꝛaconis. aã. ʒ.j. misce: ꝛ fiat vnguentum extensibile.
¶ Alið vngtũ digestiuũ ꝛ gñatiuũ carnis. ℞. resine pini.
ꝛ terbẽtine. aã. ℥.ij. ponãtur ad ignẽ ꝛ liquefiãt ꝛ colenẽ
per petiã: ꝛ postea addaẽ de terra alba ꝛ oleo ro. qð suf/
ficit. ꝛ fiat vngtũ: ꝛ postea addaẽ puluis thuris. sandara
ce. sarcocolle. yreos. ʒ.ij. ꝛ optime incoꝛpenẽ insil cũ spa/
tula: postea malaxenẽ cũ vino montano pluries.
¶ Ungm gñatiuũ carnis: ubi eẽt mala cõplo calã. ℞. ceru
se lote. ℥.iiij. litargiri. ℥.j. oli violati ro. aã. ℥.j. cere. q. s.
fiat vngtũ: ꝛ in fine addaẽ vnũ albumẽ oui recẽtis.
¶ Puluis gñatiuus carnis: ubi possit puluis remoueri oĩ
die: ꝛ hoc in vulneribꝰ. ℞. radicẽ herbe que uocaẽ falco
neria: alr uocaẽ herba vngarica: ꝛ assimilaẽ maluauisco
ꝛ floribꝰ ꝛ foliȷs ꝛ in radice: ꝛ exicceẽ radix in furno: ꝛ fi/
at pluis: q: nulla res est magis mirabilis in gñando car
nẽ: ꝛ est calã ꝛ sic. in scðo gradu: ꝛ multũ ualet in tybiȷs.
¶ Puluis de sanguine dꝛa. de mirra. de aloe. de sandara/
ca. de thure. de litargiro. de hermodactilis. de aristolo/
gia. de sarcocolla. de corallis rubeis ꝛ osse cõbusto. ꝛ an
timonio. ꝛ flore eris. ꝛ thutia. ꝛ de aliȷs.
¶ Ungm gñatiuũ carnis i senibꝰ. ℞. picis naualis. ℥.ij. de
purate a soꝛdibꝰ terbẽtie ꝛ resine pini. ℥.ß. pulueris floris
eris. ℈.ij. litargiri. ʒ.ij. oli cõis ꝛ cere qð. s. fiat vngtũ.
¶ Aliud vngm incarnatiuũ: ꝛ uocaẽ vngtũ ceraseos faci/
ens nasci carnẽ in vulneribꝰ: ꝛ mũdificat ꝛ icarnat vul/
nera. ℞. aristol. rotũde. radicũ yreos. sang. dꝛa. armonia
ci. sarcocolle. aã. ℥.ß. litargiri triti ꝛ pluericati. ℥.v. ꝛ de/
coque litargirũ cũ lb.j. oli usq; ꝙ liq̃fiat: ꝛ ꝯfice cũ aliȷs.
¶ Alið vngm mirabile optim ad vulnera putrida: ꝛ gñat
in eis carnẽ ꝛ sigillat ꝛ ꝓhibet putrefactioneȝ. ℞. mirre
aloes sarcocolle. aã. p.j. mellis dispũati dupluȝ põderis
oiuȝ vini boni albi. q. s. fiat vngm: decoquaẽ cũ facilitate
usq; q̊ hẽat spissitudinẽ: ꝛ q̃nq; addiẽ i medicamie vitri/
olũ. p.ß. ꝛ ꝓpe q̃n itẽdimꝰ ꝯsumẽ carnẽ supadditã i vul/ ⌊neribꝰ.
¶ Sequiẽ de vulneribꝰ in capite absq; lesione
ossis cũ vulnere ꝛ cuȝ ꝯtusione. Cap. XII.

COntingit aũt multiplr caput ab re
obuiante aut re obuiata
vulnerari uel ꝯtundi simul ꝛ semel: aut in loco
coopto a capillis: aut i in loco discoopto absq; lesione os/
sis. Si aũt tale vulnus erit simplex: vnica erit itẽtio cura
tiua. s. ꝯiũctio ptiũ solutarũ: ꝛ hoc cũ sutura siue ligatura
incarnatiua si vulnus fuerit iuẽtũ in loco discoopto a ca
pillis. Si aũt fuerit vulnus in loco coopto timẽdum est
ualde: ne vulnus sit peius sua apparẽtia: q: si lesio trãsi/
ret almocati huic caplo nõ solus modus curãdi ptinet:
sed ad caplm de fracturis ossiũ ꝛ algebꝛa. Medicie aũt
incarnatiue debẽt eẽ exiccatiue ut sup̃ in regulis pulue
riçate desup ea cũ medicia tali in capite icarnatiua cuiꝰ

talis pulueris.℞.aloes mirre olibani sang.dra.aā.ʒ.ij.
Sȝ si tale vulnus fuerit cū effusiōe sanguinis:tūc cura flu
xum sanguinis ipm restringēdo cū albu.oui ꝛ pulueribꝰ
ꝯstrictiuis ꝛ faldellis stupe madefactis in vino stiptico:
ꝛ exp̄ssis tm̄ bn̄:ꝛ postea madefactis in albu.oui cuȝ pul
ueribꝰ bn̄ ꝯquassatis ꝛ abrasis capillis cuȝ forficibꝰ ab ip
so vulnē.Restricto sanguine curet vulnus sicut curant
alia vulnera simplicia.Dixit nāqȝ Ari.ēt de ptibꝰ aīaliū
ꝙ cerebrū gallinaꝝ assatarū q̄tū est poſſe a sua ꝓpetate ꝛ
ꝯuenientia ꝯfortat cerebrum ꝛ retinet fluxū sanguinis.
Maximū qdē ad exiccādū vulnus:ꝛ ad retinēdū fluxū
sang.dr ēē fermētū exiccatū:ꝛ sup̄ vulnꝰ pulueriçatū per
se solū.Si āt vulnꝰ fuerit associatū ꝯtusione:tūc ꝓcede in
h̄ casu maturādo ꝛ digerēdo apa:ſȝ pro sua curatiōe ꝓce
de cū emplro facto de farina ordei.ꝛ cū calamento.ꝛ ma
iorana.folijs lauri.florum camomille:ꝛ florum assari.ꝛ
sticados arabi.ꝛ origani.

¶ Curatio vulnerū capitis usqȝ ad almocati.Almocatꝰ est
pāniculus coopiēs os.℞.olei ro.fic cali ꝛ īfunde in vul
nere pro aliqbꝰ diebꝰ:ꝛ circūcirca vulnꝰ apponēdo stuel
los madefactos in olo ro.ꝛ supra pone hoc tale vngm.℞.
resine pini bn̄ pure.ʒ.ij.pulueris thuris ꝛ gūmi elemi ꝛ
uernicis.aā.ʒ.ij.olei ro.ꝛ cere qd̄ sufficit:fiat vnguentuȝ
ad formam vnguenti citrini:ꝛ postea ablue ipsum cum
vino montano quando erit quasi frigidum.

¶ Emplȝ ꝯfortatiuū cerebri qd̄ multū ꝯuenit in h̄ casu ca
pitis.℞.farine ordei.calamēti.origani.aā.M.j.floꝝ ca
momille assari.maiorane.folij sticados arabici.foliorū
lauri.aā.M.j.ſ.olei ro.ꝛ camomillini.aā.ʒ.ij.fiat em
plastrū cum sufficiēti aqua ad coquēdū ipm:ꝛ istud em
plastrū maxime ualet ubi erit vulnus cum ꝯtusione:ꝛ ēt
si fuerit vulnus cum fractura cranei.

¶ Aliud remediū ualde ꝯueniēs in capite qn̄ erit vulnꝰ cū
ꝯtusione.℞.mel ro.colatū ꝛ ꝓijce in vulnē.q: absterget
saniē ꝛ ꝯſuabit ne caro ulteriꝰ putrefiat:q̄uis sit cōtusa.

¶ Incipit tractatus scd̄s de casu ꝛ offensione:ꝛ de cōtusio
ne:ꝛ attritione:ꝛ excoriatione:ꝛ punctura:ꝛ fluxu sāgui
nis:ꝛ p̄mo de ꝯtusione ꝛ attritione. Cap.XIII.

Dispositiones egritudinales que accidē pn̄t
iūcture Aui.testāte in capº p̄º de dislocatio
ne dicunt ēē q̄tuor.qd̄ cadit hic scire i capº
de casu ꝛ offensione:ꝛ de ꝯtusione ꝛ attritio
ne.Prima qdē dr dislocatio.2ª ꝯtorsio.3ª agamē.4ª elō
gatio.Dislocatio est qn̄ vnum os separat ab alio per ꝯti
guitatē iuncture sepatione integra.Et dr dislocatio qn̄
os erit ex̄ suū situm locatū.Cōtorsio est qn̄ nō est separa
tio integra a iūctura sua nō cōpleta neqȝ apparēte mani
festa.Agamē v̄o est impceptibilis dislocatio cum exten
sione ligamēti iuncture.Elōgatio est quādo iunctuȝ ad
dit supra longitudinē nālem:que fit ab humiditatibꝰ vi
scosis:maxime faciētibus lubricare iuncturas:sed hec re
tardamus:qm̄ hec spectant ad caplm de dislocatione:q:
hic intēdimus loqui de ꝯtusione ꝛ attritione.

Contusio est solō ꝯtinuitatis plurīū ptiū nūo in
lacerto musculus ꝛ pesiculus idem cō
positꝰ est ex carne grossus in medio ut fusus:ꝛ i extremi
tatibꝰ subtilis ut cauda lacerti:ꝛ pp h̄ dr lacertꝰ:q: in for
mā lacerte:ꝛ est cōpositꝰ ex carne neruo ꝛ ligamēto:ꝛ ab
ipsis lacertis oriunt chorde ad dandū motū.Nerui aūt
oriunt a cerebro mediāte nucha ad dandū sensum.Cuȝ
aūt acciderit ꝙ lacertꝰ ꝯtundat:sepe effundit ad ipm sā
guis plurimꝰ ex q̄ fit apa:qd̄ raro ꝯtingit:ꝙ nō putrefi
at:q: nō exalat per poros qui sunt ꝯstricti ꝯstrictione rei
ꝯtundētis exteriꝰ ex pte sanguis apati iteriꝰ:qui si nō re
soluat/ducit mēbrū ad putrefactionē.Et nō soluȝ fit apa
pp ꝯtusionē ꝛ attritionē carnis ꝛ lacerti tm̄:sed etiā pp cō
tusionē ꝛ rupturā uenarū:tā magnarū q̄ȝ circūstātiuȝ illi
loco:ꝛ excoriatio que sequit ex ꝯtusione:aut ex casu uel
offensione si nō p̄paret ad curandum:accidit cancrena
ꝛ mortificatio illi pelli excoriate:sed in attritione vilorū
ꝓcede quantum potes ad sanandum dolorem.

Omnis nāqȝ attritio est ꝯtusio:ꝛ nō ois ꝯtusio at
tritio est:cuius curationē tangit Gal.di
cēdo nō solū in plenitudie corpis:sed ēt in tēperato exn̄
te purgato ꝯfert flōmia pp magnitudinē morbi.Et alibi
Aui.in capº de formica.Cuȝ nō incipis cuȝ euōne humo
ris f̄m ꝙ oportz:imo medicaris ulcus.s.fieri cum eo qd̄ sa
nat:redit ex alio loco cū nocumēto puo.Et in capº hui
māe dicit Aui.Nō repit in pluribꝰ harū dispōnū in hoc
accidēti excusatio a flōmia:imo opifices artis p̄parāt ad
illud.s.flōmiā q̄uis sit mundū.Flōmia fit rōne trīū mo
doꝝ in corpe humano:aut rōne cacochimie uel plecto
rie:aut rōne minuēdi mām peccantē:in quāto ul in q̄lit:
aut rōne diūsiōis:qd̄ intelligi dȝ in h̄ casu:ne sāguis bo
ne q̄litatis ꝛ quātitatis cuȝ puenerit ad locū ꝯtusuȝ plus
q̄ȝ debitū ꝛ nō pro debitis opatiōibꝰ:ꝛ talis sanguis est
appellādus malus.Facta flōmia festinet ad localia:sicut
sunt emplra ꝓhibētia fluxū mārū ad locū:ꝛ talis ꝓhibi
tio estꝰ cuȝ īfrigidatione ꝛ stipticitate:qd̄ nō laudo in ma
gna ꝯtusione.Cuȝ aūt iā sanguis fuerit in loco ꝯstrictus
ꝛ soluis ꝯtinuū:ꝛ times ꝙ mēbrū putrefiat:necessarium
est in tali curatiōe extrhere sanguinē ut non putrefiat aliq̄
pticula mēbri.Si v̄o fuerit possibile ut talis sanguis pp
raritatē porositatū resoluat cum embrocis aquarū cali
darū:ꝛ cum vnguētis ꝛ emplris fiat.Et medicine carmi
nātes sanguinē mortuū:olea resolutiua ꝛ resoluētia las
situdinē in carnē lesam seu lassam siue ꝯtusam:sunt oleū
camomellinū ꝛ anetinū:ꝛ de cimino:ꝛ de croco:ꝛ bde
lium:ꝛ crocū:ꝛ ciminū decoctū:ꝛ aqua ad locū embroca
tum.¶ G.qm̄ mēbra in quibꝰ calida apata sunt cataplas
māda sunt calidis ꝛ humidis.hoc tm̄ nō fit f̄m primā in
tētionē:sed ut allevient dolorē ab eis ꝛ eius mitigēt acci
dentia.Item G.dicit ꝙ aliqn̄ cohibet nos flobothomia
plenitudie corporis nō apparēte.Verbi gratia.Si mor
bus est fortissimus ꝛ molestissimus:ꝛ virtus infirmi sit
fortis:non dubites de flobothomia.

¶ Emplm carminās sanguinē mortuū qn̄ nō erit bn̄ pro
fundatꝰ.℞.malue absinthij.aā.M.ij.in aqua decoctio
nis farine ordei ꝛ seminis lini.ꝛ fenugreci.ꝛ floꝝ camo
mille.furfuris.aā.M.j.sulfuris.ʒ.ij.ꝛ coque oia cuȝ de
coctione malue ꝛ absinthij:ꝛ supra locum appone.

¶ Emplm mirabile carminās sanguinem mortuum.℞.
cere.ʒ.ij.ꝛ misce cum aqua calida:ꝛ cum dicta aqua mi
sce parum mellis ꝛ farine ordei:ꝛ coque usqȝ ad spissitu
dinem:deinde adde paruȝ pulueris arsenici:ꝛ istud em
plastrum mirabiliter resoluit.

¶ Aliud qn̄ sanguis non erit ualde ꝓfundatus.℞.floruȝ
camomille.melliloti.aā.M.j.puluis carnium dauci fe
niculi.spice nardi.aā.ʒ.j.olei anetini ꝛ camomellini.aā
ʒ.ij.farine ordei.M.ſ.mellis.ʒ.j.syrupi acetosi.ʒ.ſ.
misce ꝛ fiat emplastrum.

¶ Emplm ad resoluēduȝ sanguinē mortuū optimū.℞.ce
re.ʒ.ij.terbētine.resine pini.aā.ʒ.vj.olei ro.ꝛ camomel
lini.aā.ʒ.viij.farine fenugreci.thuris.mirre.cimini.ca
lamenti.origani.se.ruthe.aā.ʒ.ſ.ꝛ fac vngm̄ ꝛ colet:ꝛ
cuȝ infrigidatū fuerit:addant pulueres sup̄dicti:ꝛ cum
spatula bn̄ incorporent ad inuicē:ꝛ cum isto vnguēto to
tus locus lesus vngat semp ante comestionem.

¶ Vngm̄ mirabile dictū martiatū optimū ꝛ mirabile ad
carminādū sanguinē mortuū.℞.cere albe.lb.ſ.olei lb.
iiij.ruthe.ʒ.iij.ſ.tamarisci.ʒ.iij.saluie.rorismari.folio
rum lauri.sauine balsamite.ʒ.iiij.lilij.calamēti.spodij.
arthemisie.enule.betonice.brance ursine.spargule.pim
pinelle.agrimonie.absinthij.herbe parelesis.herbe san
cte Marie.cimaruȝ sambuci.herbe grassule.millefolij.
sempuiue.camedrij.cētauree.fragule.qnque folij herbe
cetrach.aā.ʒ.ij.euisci.radicis cimini.aā.ʒ.ſ.mirre.ʒ.iij

fenugreci.ʒ.ʃ.z.ʒ.ij.butyri.ʒ.ʃ.ʒ.j.urtice.violaꝝ.papa/
ueris rub.mēthe ſaracenice z alie mēthe.lapatij. politri
ci.cerdūcelli.matris ſiue gariofilate.meluſa . lingue cer/
uine.criſpule cāphorate.ſtoracis.medulle ceruine.aā.ʒ.
ij.olei nardini.ʒ.j.herbe colligant̄ in medio mēſis Maij
z vna die oēs uel duob⁹ : ſi pōt eē ab hora tertia uſqꝫ ad
meridiē ꝯfice ſic.herbas tritas in odorifero vino ſeptēꝫ
dieb⁹. Octauo vº die ad lētū ignē ponant̄:z cū vinū ali
quātulū cepit ꝯſumi z iſpiſſari:addat̄ p̄dictū oleū z bul/
liāt donec herbe incipiāt diminui:deīde ſtudioſe colen/
tur z ꝓiectis herbis ponant̄:z cū cepint bullire:pone ſto
racē:z cū modicū bullierint:pone butyrū z aſſūgiā aliqꝫ
tulū ꝯtuſam.z oleū nardinū.maſticinū.z olibanū:appo
nas poſtea ceram:z cum cera liquefacta fuerit ſemp cuꝫ
ſpatula agitando:ab igne depone:z cum coagulatū fue/
rit in uaſe reſeruetur.

Cum aūt hec ſit vna diſgreſſio ab obſuādo ordi
nē Aui.opꝫ ut aliqd de magna ꝯtuſio
ne declarem⁹:ut ipſemet Aui.teſtat̄ ibi.ꝙ ſi nō fuerit ita
ſꝫ fuerint ſolones multe z ꝓfūde z lōginque ab eo qd ap
paret:nō eēt excuſatio a ſcarpellatione ꝓfunda:z remo/
ueat̄ qd eſt remouēdū:ꝓcedēdo ſicut ſit in apatib⁹ z ul/
cerib⁹ malis tactis in caplo de pruna z cācrena:z alijs cū
uētoſis z ſcarpellatiōib⁹ in plurib⁹ locis:ſi mā erit multa
ſed feſtinare ad apiēdū ſi accidat ſanies:erit magis etiaꝫ
cū flōmo qꝫ cū medicina cauſtica cū fiat veloci⁹:ſed ſepe
reſoluunt medicine apitiue abſqꝫ ꝙ mā ſanief:z hoc qñ
caliditas nālis adiuuat:z pori repiant̄ apti. Sꝫ in ſūma
ualēt oēs medicine:que dicent̄ in caplo de caſu z offen/
ſione. Si aūt accñtia fuerit ligatura:fac ligaturā defenſi/
uā materierū cū aſtellis.ſi oſſa ſint fracta:z ſine aſtellis z
plūaceolis:ſi nō ſūt fracta oſſa:ligatura vº hēat inceptio
nē in pte iferiori ſtrictā:gradatim relaxādo uſqꝫ ad locū
ꝯtuſuꝫ:z ultra ꝓcedēdo ad ſupiora:magis ſtrigēdo:faci/
endo ꝙ faſcia cedat ſup̄ mediā faſciā:z ſit faſcia de pāno
molli de lino:z nō nouo:ꝙ meli⁹ ligatura adherebit pti
mēbri:z ſup carnem p̄mo ponat̄ hoc tale emplm.

¶ Emplm qd debet apponi in pn° ꝯtuſionis cuiuſcūqꝫ cō
ditiōis fuerit cū fractura ſiue ſit cū vulnē z in quacunqꝫ
pte corpis:z cū fluxu ſanguis.℞.albumia ouoꝝ ad qꝫti/
tatē illā:que ſufficit ꝓ illo loco leſo. Exēpli grā. Duo al/
bumia.olei ro.ʒ.ʃ.pluis boli ar.ʒ.ij. ſanguis draco.ʒ.j.
uolatilis molēdini.ʒ.j.oīa ꝯquaſſent̄ optime:deīde fiāt
faldelle madefacte in vino nigro pus exp̄ſſo:z poſtea li/
gant̄ in dicto emplo:z actu calas:ſi erit hyems:appone:
ut diu⁹ a calore nāli acuet̄:z poſtea p̄m ꝙ ligatura illi lo/
co erit ꝯueniēs:uel ligatura ꝯſeruatiua:uel ligatura de/
fenſiua humoris:uel ligatura incarnatiua:ul ligatura ex
preſſiua. Hic ſolum tangit̄ de quarta defenſiua.

¶ Ungᵐ ad reſoluēdū ſanguinē mortuū.℞.ſanguinē co/
lūbi vni⁹:z cimini:z camomille.aā.ʒ.j.farine fenugreci
ʒ.ʃ.ſpice nardi z ſpice celtice.vini mōtani ſiue vini potē/
tis.ſicut vinū maluaticū:z fiat vngᵐ cū additiōe oli ane
tini ul ro.z ſi tu vis potes facere emplm.

¶ Unū aūt mirabile ſimpˣ vidi in ꝯtritiōe z ꝯtuſione:ſiue
magna:ſiue pua.℞.calaīnti remoti a ſuſtib⁹:z decoque
in vino optio z appone loco patiēti:qm mirabilr remo/
uebit ſanguinē z dolorē in lacerto uel muſculo ꝯſtrictū.

¶ Sequit̄ de caſu z offenſione:qd caplm incipit. Caſus
z offenſio ledunt. Cap.XIIII.

Caſus z offenſio differt a ꝯtuſione z attri
tione:nō ſolū vbo ſed ſignificato.
Cōtuſio eſt ſolo coiter ſūpta in carne z alijs ad
ex:z attritio in muſculo ad ex. Caſus vº z offenſio ſunt
attritiōes z offenſiōes plurīū ptiū nūo ad itra corp⁹ non
viſibilr bñ ad oculū apparētes:ſed utplm per ſigna z iu/
dicia extimatiua. Caſus aūt dr a cado dis . q: hō ſepe de
alto cadit:z ex tali caſu mēbra iteriora ledunt̄. Offenſio
aūt dr ab offendo dis.q: hō ſtans ſepe pacifice a re ꝓie/
cta ab aliquo offendit̄:z per h̄ caſus z offenſio differūt
a ꝯtuſione z attritione qꝫtū ex pte itrinſeca z extrinſeca.
Caſus aūt z offenſio ſunt ualde timoroſa pp occultas ſo
lutiōes in corpe accidētes in viſcerib⁹ z in pāniculis ſuis
z in neruis eoꝝ z in uenis:tā in magnis qꝫ in puis ꝯtē/
tis in mēbris nobilib⁹:z eſt iteruꝫ timor magnus pp ue/
hemētiā doloris attrahētis de mā ad locuꝫ. Corpus gue
magis ledit̄ qꝫ corpus qd eſt leue:ſi cadūt ambo pariter
de alto. Puerile aūt corpus magis ledit̄ qꝫ corpus duꝝ:
z qd eſt graue. Si ambo pariter fuerint offenſi : utputa
cū bacculo uel lapide uel ferro z ſilib⁹. ¶ Iterū glandu
le in caſu z offenſione ad itra per reſolōnē ptiū ſbtilium
remanētib⁹ ptib⁹ groſſis:pñt gñari z curari:cui⁹ curatio
hita eſt ſup̄. ¶ Nocumta ſequunt̄ ex iciſione lacertoꝝ i
corde z ſtōco i tātū ꝙ retinet̄ uria z egeſtio:z aliqñ egre
dit̄ inuolūtaria:z qñqꝫ accidit uomit⁹ ſanguis z flux⁹ ſan
guinis nariuꝫ:q ſigt uenā ruptā in ſtōco aut in epate:aut
in ſplene:aut in capite. Et qñqꝫ accidit fluxus uentris:z
ſtrictura anhelit⁹:z abſciſſio uocis:z ꝓculdubio appropī
quat morti. Sed qñ abſcindit̄ ſmo:z inclinat caput ſine
potētia eleuādi:z ſudat frons ei⁹:ut ait Aui.tunc morit̄
ſtatim. Et hoc ſi ſudor erit fridus ſiue dyaforeticus : ſed
ſi accidat ex ꝑcuſſiōe:aut ꝟberatione:aut ex pūctiōe uo/
mitus ſanguis in hora illa in qua fuerūt pūctiones z uer
berationes z fluxus uētris:z ſi euomuerit ſanguinē mix
tum cū cibis:eſt ſignū manifeſtū mortis ꝓpinque: ſed ſi
adhuc apparuerit aliqd apa:z poſtea occultatuꝫ fuerit z
quieſcat ſine aliq̄ accñte per ſpatiū tpis z poſt illud tpus
euomat ſaniē morit̄ ſtatim:z ille qui cadit ſup tunicā ul
ſup faciē z currat ex eo ſanguis plimus ad locuꝫ leſum:
tūc neciuꝫ eſt ut apoſtemet̄ z moriat̄ . Illi vº q cadit ſup
caput z amittat uocē.z viuat uſqꝫ ad tertiū diē:neqꝫ addi
tur neqꝫ minuit̄ de ſalute aut de morte eius uſqꝫ ad ſepti
mū diē expectādo criſim cū ſit morb⁹ ſupuacuus:z nullo
mō moleſtet̄ cū medicis ſolutiuis añ illud tpus niſi fue
rit cibalis z refocillatiua ꝟtutis.localia vº z diuerſiones
p̄m iudiciū optimi medici fieri pñt. Nā cum locus fact⁹
ex caſu z offenſione nō rubet eſt ſignū ꝙ nerui patiunt̄:
cum ſint mēbra exanguia z apta pati dolorem.

¶ Sequitur de cura caſus z offenſionis quod incipit. Si
non fuerit fractura.

Curatio aūt talis ſi fuerit ſine fractura z diſloca
tione ex fluxu ſanguis:q: illa ſunt remit
tēda in caplo de algebra z fluxu ſanguis. Primo opꝫ ꝙ
ſuccurras mēbro maculato per caſum z offenſioneꝫ talr
ut ꝯſtringat z ꝯglutinet ipm ne ſanguis ꝯcurrat ad locū
diuertēdo. Primo ſi etas z virtus ꝯſentiant cū flōmia z
uētoſis z ligaturis ad ꝯriūm attrahēdo in extremitatib⁹.
Et medicine que debēt in caſu z offenſione tam ex cor/
pus qꝫ intra exhiberi ſub quadruplici intētione concur/
runt. Prima eſt ingroſſando ſanguinē cū vino granato/
rum z ſimiliū ad intra:ita ꝙ ſit cibus z medicina:z ſupra
locū albumina ouoꝝ cuꝫ oleo roſato ꝯquaſſatoꝝ cū pul/
uerib⁹ ꝯſtrictiuis. Scda intētio cuꝫ medicinis ꝯglutina/
tiuis tam ad intra qꝫ ad ex:ut ſunt ſarcocolla z radix fer/
le cōferle ſiue ꝯſolide. Tertia intētio ꝓcedat̄ cum medi/
cinis reſolutiuis:ut ſunt altetera:ſunt ſpēs aromatice:ſicē
ſunt muſcus z xiloaloes.z galliamuſcata.z calamus aro
maticus.z ſpica nardi.z ualet intus z ex. Quarta intētio
procedat̄ cum medicina maturatiua z reſolutiua:ut ſunt
altea.ius ordei.z ptiſana.z cādaruſium.z fenum grecū.
z ſemen lini.z caules decocti.z ius cicerum rubeoruꝫ.z
faxiolorum excorticatorum.

¶ Emplm ꝯſtrictiuum qd ꝯuenit in ꝑncipio ꝓhibendo
mām humoralē:ne ꝑueniat ad locum.℞.albumia ouo/
rum ꝯquaſſatoꝝ nūo qd ſufficit.pulueris boli armeni.z
ſanguis draconis.z uolatilis molēdini.z miſce pro dua/
bus viſitationib⁹:z fac faldellas madefactas in vino ni/
gro:z poſtea bñ expſſas z madefactas in dicto emplo:z

si tibi videt̃ addẽ potes de oleo ro. aut camomellino: aut ruthe: ⁊ hoc est medicamẽ qđ dʒ fieri ad ex: donec nõ currat ampliꝰ de humore. ¶ Itẽ foca siue cirsa quaʒ mulieres bñ cogñscũt: valet maxime in facie ⁊ in pñº ꝯtusiõis.

¶ Emplʒ aliđ ad idẽ. ℞. calamẽti. succũ maiorane. ⁊ feniculi. ⁊ folioꝝ absinthij. ⁊ violaꝝ. ⁊ rosaꝝ ad libitũ. ⁊ olĩ ro. ʒ j. ⁊ farine ordei cũ sufficiẽti aq̃ absinthij: fiat emplm: ⁊ addat̃ in fine decoctiõis. ℈. j. croci. ⁊ bñ ad inuicem misce.

¶ Aliđ vngm ꝯgelatiuũ siue oppilatiuũ in augmẽto. ℞. succi prunoꝝ siue acatie. aloes. boli armeni. sorditiles uasorũ apũ. sumac. ⁊ alumis. i. faxioli. ⁊ gipsum. ⁊ calx ambo extincta. ⁊ tinci. añ. oĩa fiãt ꝯtrita: ⁊ cũ debita q̃ntitate optimi vini fiat emplm: ⁊ si vis addẽ de olo ro. uel masticino cũ sufficiẽti cera: fiat vnguẽtum molle: ⁊ supra locuʒ vnge.

¶ Aliud vngm ꝯglutinatiuũ: qđ ꝯuenit rõne tertie itẽtiõis i. ꝯsolidare ⁊ icarnare. ℞. masticis. sarcocolle. thuris. sandarace. i. vernicis. sang. dra. mumie. alumis iament. añ. ʒ. j. fiat puluis: ⁊ apponat̃ i casu ⁊ offensiõe ubi erit vulnꝰ: ⁊ qñ opʒ fieri ꝯglutinatio siue ꝯsolidatio: ⁊ si vis potes addẽ istis pulueribꝰ de olo masticino ⁊ cera: fiat vngm ⁊ utere.

¶ Embrocatio ad euaporãdũ mãʒ in mẽbro itrinseco ꝓm q̃rtã itẽtionẽ: que est in medicis euaporantibꝰ. ℞. folioꝝ cipsi. ⁊ folioꝝ sambaci. i. yesumi: ⁊ est arbustꝰ faciens florẽ albũ ad formã violaꝝ albaꝝ: ⁊ in maxima copia abundat Alexandria: in qua saraceni colũt mahumet pro suo deo: ⁊ folioꝝ albetil. i. folioꝝ tamarisci: ⁊ est arbor portata de ultramarinis terris: ⁊ silr si ponat̃ lac acetosuʒ: ⁊ cũ sufficiẽti decoctione sup̃dictarum reruʒ fiat embroca: q: mirabiliter euaporabit mãm contentam in porositatibꝰ ⁊ hoc quando fuerit sine vulnere.

¶ Aliđ remediũ mirabile: qđ oẽs Paduane mulieres rustice serũt, hñs q̃tuor itẽtiones assignatas. ℞. aloẽ siue loco ipsiꝰ herbã uocatã ꝯferlã. i. ꝯsolidã: ⁊ optie pista: ⁊ sup locũ patientẽ appone. Et qñq3 bulliũt in oleo: ⁊ qñq3 faciũt tortellos: ⁊ dant vnũ q̃libet die ad comedẽdũ.

¶ Iteʒ de dicto oleo in quo decocta fuerit predicta herba vngunt locũ ⁊ cum stupa caneue: q: est calida ⁊ in ea frigida inuoluunt dictum infirmum.

¶ Vngm mirabile in casu ⁊ offensiõe in q̃libet itẽtione applicabili ꝓm estimationẽ medici. ℞. brionie. lb. j. radicis siccidis. i. cucumeris asinini. lb. ß. sqlle. ʒ. iiij. yreos. ʒ. iij radic. filie. ʒ. j. radic. ebuli. tribuli marini. añ. ʒ. j. oẽs radices ter uł q̃ter abluas bñ. ⁊ postea in mortario terreo terant̃: ⁊ in duabꝰ olei lenti ponant̃ per duos dies. tertia die sup ignẽ ponant̃: ⁊ tãdiu bulliãt donec radices incipiant diminui. postea ponant̃ in sacco ⁊ exprimant̃ ⁊ colent̃: ⁊ cum colatũ fuerit iterum sup ignẽ ponant̃: ⁊ cum bullire inceperint: ponant̃ cere. ʒ. vij. ß. liquefacta cera ab igne deponat̃: ⁊ cum infrigidatum fuerit: collige: ⁊ usui reserua. ¶ Nota q̃ si supradicte radices dimittantur in oleo per. x. dies: fortius esset ⁊ magis ualeret.

¶ Vngm aliud mirabile uocatũ aragon a Nicolao. ℞. roris marini maiorane. radic. yari. ꝓpilli. ruthe. radic. cucume. asinini. añ. M. ij. folioꝝ lauri. sauine. ʒ. j. ß. laureole. ʒ. iiij. nepite. lb. ß. folioꝝ cucu. asinini. ʒ. iij. masticis oliba. añ. ʒ. iij. ß. piretri. euforbij. añ. ʒ. ß. çinçi. pipis. añ. ʒ. ß. olei muscellini. ʒ. ij. olĩ petrolei. ʒ. ß. adipis ursi. ʒ. j. ß olei laurini. ʒ. j. ß. butyri. ʒ. ij. olĩ cois. lb. j. cere. lb. ß. ⁊ ʒ. j. ß. Herbaruʒ radices oẽs supradicte colligant̃ de mẽse Junij oẽs herbe in vno die uel duobus fortiter in mortario trite: ponant̃ in olo per. vij. dies: ⁊ post ea ponant̃ sup ignẽ ⁊ coquant̃ dõec destruant̃: postea per saccũ fortiter colent̃: ⁊ iteꝝ sup ignẽ ponant̃: ⁊ cũ bullire icepit: addat̃ oleũ laurinũ. butyrũ. adeps ursi. ⁊ cera liq̃facta: adde petroleũ masti. muscelli. ⁊ olibanũ. ʒʒ. pip. piretrum: tunc ab igne deponatur ⁊ decoquatur.

¶ Vngm malasticũ ⁊ calasticũ dictum dyaltea a radice illa euisci di: malasticũ mollificatiuũ: calasticũ. i. resolutiuuʒ.

¶ Itẽ radicũ euisci. lb. j. se. lini fenugr. añ. lb. ß. sqlle. ʒ. iij. radices bñ abluant̃ ⁊ terant̃ cũ se. lini ⁊ fenugreci ⁊ sqlle postea in lb. vij. aq̃ ponant̃ in sacco: ⁊ cũ exꝓmẽ uolueris addat̃ aliquantulũ aq̃ feruẽtissime ad extionẽ illiꝰ succi. De succo isto accipe lb. j. ⁊ mitte in duabꝰ lib. olĩ: ⁊ bulliat usq3 ad succi cõsumptionẽ. Postea addat̃ cere lb. ß. ⁊ cũ liq̃fcã fuerit: adde terbẽtine ⁊ galbani. gũmi hedere. añ. ʒ. j. ad ultimũ ponat̃ puluis resine. colophonie. añ. ʒ iij. ⁊ cum fuerit coctum ab igne deponat̃: ⁊ cum fuerit infrigidatum ⁊ ꝯglutinatum: diligenter colet̃ ⁊ usui reseruetur: ⁊ in loco patienti extra vnge.

¶ Vngm aliud mirabile casus ⁊ offensiõis. ℞. oleũ camomellinũ. oleũ amigdalaꝝ dulciũ. olei sisamini. añ. ʒ. j. cere q̃ntũ sufficit: fiat vngtũ molle: ⁊ vnge locum.

¶ Sequit̃ de casu ⁊ offensione supra uentrem.

Jam diximus de cura casus ꝑcussiõis sup uẽtrẽ in libº 3º. ⁊ i Fen. xvj. ⁊ in capº ultio dicit Auic. ad quẽ recurre pro cõpletiori doctria: q: opʒ ut iteret̃ modus opatiõis. Nã rectiꝰ in oibus illis est ut extrahat̃ sanguis si possibile est: ⁊ det̃ in potu: post illud thuris ⁊ sang. dra. ⁊ boli armeni ⁊ karabe. ʒ. j. cũ vino cocto. Et si fuerit sputꝰ sanguis: aut fluxus eiꝰ ꝑ anũ aut uomitꝰ: ponat̃ in ipo opij g̃na. iiij. ordei. cibꝰ aũt cibãdi ifirmũ in isto casu sit lenitiuus ⁊ ifridatiuus: sicut sunt olea atriplex siue crisolocãna ⁊ malua. Sʒ cũ itẽdis ꝯglutiare: fiat cibꝰ de arnoglossa q̃ est spẽs plãtagis: ⁊ de succis ifridatiuis cũ ꝑmixtione lenificatiuoꝝ: sic exꝓssio solatri arnoglosse. aut endiuie. aut aq̃ sup̃dictarũ aquarũ cũ cassiafistula. Et h̃ maxie ab Aui. expta sunt in hoc casu ℞. psiliũ tritũ. p. j. lacce ⁊ karabe: qđ est gũmi: amborum medietas q̃rte ptis ⁊ croci. vij. ps. ⁊ potio eiꝰ sit. ʒ. ij. cũ aq̃ solatri. Itẽ ualent trocisci de karabellis karabe. x. rosa. v. acacie ablute. ʒ. j. spice inde. vj. mellilotĩ. p. x. mastic. iiij. corticũ thuris. iiij. boli armeni. vij. croci. vj. nucis cupssi viij. fiãt trocisci cũ aqua plãtagis: ⁊ hec remedia ꝯueniũt maxime qñ egritudo trãsiuit ꝓncipiũ. Medicamia autẽ localia sunt istud emplm. ℞. poma siluestria. x. decoquãtur in vino cocto odorifero: ⁊ fiat optima eoruʒ contritio laudani. ʒ. j. ⁊ rosaruʒ. ʒ. ij. ⁊ spice nardi. ⁊ masticis. ⁊ eupatorij abluti. añ. ʒ. ß. ꝯficiat̃ cuʒ aqua cipssi: ⁊ exꝓssa cũ oleo de lilio ⁊ emplastretur cum eis.

¶ Vngm alabastrũ mirabile in ꝯtusiõe ⁊ attractiõe casu ⁊ offensiõe: ⁊ ẽt in vulneratis ⁊ flagellatis ⁊ i tortura cũ torqueat̃ ⁊ silibꝰ. Et uocat̃ vngm alabastrũ nardi. spica nardi ꝑciosi qđ romani a hierlm attulerunt tpe quo dñs nr̃ Jesus chrs fuit crucifixus. Probatũ est in oibꝰ febribꝰ ⁊ rigoribꝰ ⁊ calculosis doloribꝰ lũboꝝ: petrã de uesica rũpit: renũ dolorẽ aufert: ⁊ emigraneũ dolorem amputat: matricibꝰ optie ꝯfert. Maria ⁊ Martha sorores Laçari hoc vnguẽto use fuerũt: cuiꝰ. ℞. sauine viridis. ʒ. v. gallarũ cipssi. ʒ. lxv. roris marini viridis. saluie. hedẽ terranee viridis. millefolij. arthemisie. fenugreci. herbe bñdicte. se. lini oiuʒ. añ. ʒ. vj. hec oia sit trita in aque sextarios. xij sextariꝰ est põdus auri. iiij. ß. aurus est q̃rta ps vncie: vncia sunt. viij. ʒ. mitte ⁊ dimitte macerari usq3 ad 3m diem: postea adde olĩ sextaros. v. diligẽter: tãdiu coque donec ad oleũ ꝑueniat remota aq̃. remoto vo ab igne ⁊ colato ꝑ saccũ mũdũ additis cere mũde. ʒ. vij. colophonie. terbẽtine. galbani. gũmi hedẽ. picis hyspane. rasine. olibãi masticis oiuʒ. añ. ʒ. v. storacis. calamite. coçubri. i. picis. storacis liq̃de spice nardi oiuʒ trium lb. j. balsami. ʒ. iiij. que terẽda sunt tere: que liquida liquefiãt insimul mixtis oibus diu agitãdo misce: deinde usui reserua.

¶ Seq̃t̃ de flagellatis ⁊ ṽberatis cura ipsiꝰ. Cap. XV.

Vacuationes utiles cũ diuisionibꝰ ꝓm utilitatẽ e ⁊ ꝓm diuersitatẽ non obliuiscaris: q: in hoc tota ꝑfectio cure pẽdet. Hoc facto dixit sapiẽs. i. S. Libº ṽberati ⁊ flagellati ⁊ silis: fiat ex ciceribꝰ rubeis excorticatis: ⁊ fac q̃ ius ⁊ sbstãtia q̃si sit ideʒ. i. q̃ nõ sint nimis spissa.

Et silr faxioli cũ corticib⁹ suis ꝛ cũ brodio suo est ex radi
cib⁹ optimis ad hoc ut ducat mãm per viã urinalẽ cũ sint
diuretici. Et iterũ ualet bolũ armenũ ꝛ reuponticuz cuz
çç. ꝛ def ẜm descriptionẽ. ℥. j. ʒ. supra locũ v̄o omnes cõ
cordati sunt ꝙ calida resoluẽtia temperata sunt optima.
Pellis eius excoriata subito: ꝛ sic calida apponaf mem/
bro: ꝛ si illa frigescit, ꝓcede cum alijs supposito aliqñ sal.
ꝛ aliqñ nasturtio uel se. apij. uel cimini. mirabiliter vidi
egros in scõa die sanos fieri. hoc etiã ꝯfirmante Auicẽ.
¶ Item ualet mirabilr stercus bouis siue uacce. ¶ Itẽ
mirabilr ualet litargirũ cum cerusa ꝛ oleo rof. ꝛ cera fa/
cto ceroto. ¶ Itẽ ualet epithima ex dragaganto ꝛ croco
equali mẽsura. ¶ Item mirabilr ad remouẽdũ sangui/
nẽ mortuũ siue uestigiũ. ℞. arsenici. ʒ. ʒ. lapidis qui repe
rif in pipe paruus trãsportat⁹ de ultra mare cũ pipe. ʒ. ʒ.
butyri. ℥. ij. misce ꝛ fiat vngᵐ: ꝛ supra locum vnge.

¶ Vngᵐ q̃ usus fui in h̃ casu. ℞. litargirũ aureũ uel argẽ.
℥. j. ceruse. ℥. ʒ. thutie. ʒ. ij. olei lilioꝝ alb. ꝛ cere qᵭ suffic:
fiat vngtũ: ꝛ supra locum line. ¶ Item si sanguis erit in
oculo sanguis calidus colũbi iuuenis reptus in fine ali
cui⁹ pẽne de ala violẽter excte in oculo ꝓijce: q: mirabi
liter remouet resoluẽdo illum sanguinem exñtem in cõ
iunctiua: ꝛ per totum oculum circũcirca.

¶ Sequif de torsione siue egamẽ ꝛ qᵭ maxime fit in mẽ/
bris officialib⁹ sicut anche ꝛ adiutorij. Cap. XVI.

Um aliqs tormẽtatus fuerit in iũctura ad
iutorij: accidit torsio ꝛ egamẽ: ꝛ cum
ista nõ differãt nisi ẜm magis ꝛ minus: ſb vno
ꝛ eodem caplo de cura istoꝝ declarabif. Dixit Auic. ꝙ
melior curatio iuncturarũ officialiũ: per officialiũ intel/
ligunf humeri ꝛ anche. Dicit aliter alia littera officialiũ
intellige: nõ ꝙ alie iuncture nõ habeãt officium: sed est
quidã modus loquẽdi ẜm ꝙ nos dicimus spõdiles dor
si non priuãdo: ꝙ nõ sint alij spondiles in partib⁹ inferio
rib⁹ a dorso. ¶ Nuclei aũt dactiloꝝ redacti ad formã pul
ueris cuz terbẽtina ad formã emplri sunt optimi in dislo/
catione. Si aũt cõpletiorẽ doctrinã medicinarũ intẽdis
habere: recurre ad ultimũ caplm de fracturis ossiuz in fi
ne huius quarte Fen huius quarti libri.

¶ Emplm siue cerotuz in ꝯfortãdo iũcturã ubi sit torsio ꝛ
egamẽ. ℞. terbẽtine. ℥. iiij. boli ar. sanguis draco. farine
ordei. añ. misce cuz p̃dicta terbẽtina: ꝛ ingrossef intãtuz
ꝙ fiat ad formã ceroti aliqualr duri: ꝛ extende sup corio
uel petia: ꝛ appone loco iuncturoso: ꝛ est optimum.

¶ Aliᵭ ad idẽ qᵭ ualet ubi fuerit dislocatio aut torsio ꝯfir
mãdo iũcturã aut egamẽ aut elõgatio. ℞. boli ar. ℥. v. li/
targiri. ℥. iij. ceruse. ʒ. ij. sang. dra. ℥. j. cẽtauree cõbuste. ℥
ʒ. dyaglonis al. ʒ. ij. olii ro. ꝛ cere al. paululũ terbẽtie. q. s.
fiat vngᵐ duꝝ ꝛ sup corio loco appone: ꝛ si addes de se/
po castrati spadrapũ siue cerotũ: optie ualebit in tybijs.

¶ Sequif de excoriatione que fit a subtularib⁹: aut a lapi
de: aut a pariete uel a silibus. Cap. XVII.

T ait Aui. Excoriatio est corruptio
ꝛ remotio pellis que ac/
cidit in supficie cutis per laboriosuz tactũ. i. per
fricationẽ laboriosam: sicut si fieret ex fricatione subtula/
riuz pp longũ iter uel ex fricatione lapidis uel ad parie/
tem. Hec talis excoriatio gñat apa: si corpus inuenerit
plenum: ꝛ aliqñ nõ nascif ex ea apa: si corpus fuerit mũ/
dum: cutis est qñq3 tota excoriata ꝛ ablata a membro: ꝛ
qñq3 nõ ablata: sed pẽdens: que oportet ut reducaf pro
sua curatione sup partẽ excoriatã ꝛ inuiscari cum ligatu
ra ꝯseruatiua: que tacta fuit supra in caplo vulneꝝ. ꝛ nul
lo mõ incidaf si habet adherentiã cum parte sana: ita ꝙ
nutrimẽtũ possit ptransire de vna parte ad aliã absq3 cor
ruptione medij: ꝛ ꝓpter hoc nõ est possibile aliqᵭ mem
bruz totalr sepatuz ꝛ incisuz ab alio seiũgi nec incarnari:
q: calor vitalis ueniẽs ad mẽbruz inuenit intercisas vias
ꝛ sic nõ põt ptrãsire. In pelle aũt totalr abscissa ꝛ ablata
ponaf medicamẽ cicatriçatiuũ absq3 ligatura: si illud re/
manere possit ad hoc ut aer sit coadiuuãs ad cicatriçan/
dum: qm̃ aer in oi dispõne hẽt exiccare corpa nr̃a. Duo
bus aũt modis accidit excoriatio cũ diminutione pellis
Una qdẽ est supficialis tantũmõ in supficie mẽbri. Alia
est magis ꝓfunda cũ diminutione utriusq3 pellis. s. car/
nose ꝛ cartilaginose. Et de mirabilib⁹ in leui ꝛ supficiali
pelle excoriata: ualet pulmo arietis sic calidus sup mem
brũ excoriatũ posit⁹. ꝛ silr ualet pãnus lini adustus cum
oleo ro. arsenicũ quoq3 rubeũ qᵭ dr̃ realgar in pua q̃ti
tate supra pulueriçatũ. ꝛ cucurbita adusta ad formã plue
ris est maximi iuuamẽti. acatia galle: ꝛ oẽ qᵭ est stipticũ
lene. Vngtm̃ factũ de cerusa: ꝛ est vngᵐ mirabile. Silr
mirra ꝛ merdasengi. i. litargirũ mixtũ cũ vino: ſ3 sumac
est exiccatiuũ per excoriationẽ leuẽ ꝓhibẽdo apa: ꝛ hoc
in forma pulueris: embrocatio qñ accidit scissura cuz ex/
coriatione sunt lentes ꝛ decoctio orobi: ꝛ aqua maris te
pida: ꝛ emplratio cum stercore sicco bouis aut de tartaro
ul litargiro. Si v̄o destructa fuerit ꝛ ablata tota cutis: ual
de necessarium est ꝓhibere apa ẜm duas regulas: ꝛ po/
stea ꝓcedendum cum his medicinis sigillatiuis: ꝛ hic
est maior labor recuperare carnem ꝛ pelleꝫ amissam q̃3
de illa que est ablata in superficie.

¶ Vngtm̃ in excoriatõe leui. ℞. litargiri. ℥. ʒ. vini nigri ꝛ
simul misce ꝛ fiat linimentum: ꝛ extende leuiter sup mẽ
brum excoriatum cum penna.

¶ Vngtm̃ aliud leue in excoriatione leui ubi amissa fue/
rit pellis. ℞. armoniacũ ꝛ plumbũ ustum ꝛ cerusam. añ.
cum albumine oui cõquassati bñ: ꝛ misce oia insimul: ꝛ
adde vnum modicum realgar si vis fortius.

¶ Puluis optimus tã in oi excoriatione leui q̃3 ꝓfunda.
℞. rasurã corij vnius corrigie de pte intrinseca: ꝛ appo/
ne supra mẽbrum excoriatum: mirabiliter confert.

¶ Puluis alius in excoriatione optimus. ℞. pilorum le/
poris minutim incisoꝝ donec reducantur ad formã mi/
nuti pulueris ꝛ utere.

¶ Seqf de pũctura ꝛ de disruptiõe ei⁹ qᵭ retinef i carne
ex spinis ꝛ sagittis ꝛ fustis ꝛ silib⁹. Cap. XVIII.

Unctura ꝛ disruptio vicine sunt ad
hoc: ꝙ vnaqueq3 earũ est
penetratio corpis duri in corpe aialis. Differt
aũt pũctura a disruptione: qm̃ pũctura fit a re acutissima
nõ rũpente vilos: sed pforãte ipos: aliqñ in supficie pel/
lis: ꝛ aliqñ ꝓfunde in carne: que pũctura est leuis nocu/
mẽti: ꝛ rectificaf per se ꝛ sine auxilio medicaminis: nisi
accidat i corpe male cõplonato. Disruptio v̄o fit a re pe/
netrãte cuz disruptiõe partiuz viloꝝ: ꝛ hoc tã a re obtusa
q̃3 acuta. In oib⁹ aũt euitef apa eius ꝛ dolor ipsius si ex/
pedit: ꝛ ẜm ꝙ est necesse: fac ꝛ ꝓcede ut dictũ est in suis
caplis ad sufficiẽtiã: sed illud qᵭ est necesse hic in suo ca
plo scire: est ut exhi debeat illud qᵭ retinef in corpe de
re pungẽte uel disrũpẽte. Exẽpli grã. Si eẽt spina piscis
uel vitrũ acutũ: uel fusus: uel acus uel sagitta: ꝛ que sunt
silia in corpore remanẽtia: q: gña sagittarũ in sũma sunt
22. ꝛ si alia reperianf sunt reducibilia ad ista: q: opꝫ ꝙ il/
le magister qui vult extrahẽ sagittã sit sciẽs ante illᵭ spe
cies sagittaꝝ: ꝛ que pñt fieri sagitte. ¶ Prima qdeꝫ sagit
ta põt esse facta ex solo ligno absq3 ferro: ꝛ de oibus ostẽ
dam per exẽplũ hic. ¶ Scõa põt fieri ex sola arũdine si
ue cãna paludis sine ferro. ¶ Tertia sagitta potest fieri
taꝫ ex ligno q̃3 ex arundine addito ferro in extremitate.
¶ Quarta sagitta põt fieri quãtũ ad hastã: ex ligno ꝛ ex
plũbo quantũ ad caput. ¶ Alia sagitta põt fieri ex ligno
q̃tũ ad hastã: ꝛ ex cornu quãtuꝫ ad aliud caput. ¶ Alia
sagitta põt fieri ex ligno quãtũ ad caput: ꝛ ex ossib⁹ quan
tum ad aliud caput. ¶ Alia sagitta potest fieri ex lapide
ut est frõda: aut fallera: aut bõbarda. ¶ Alia sagitta q̃tũ
ad ferrũ põt hẽre tres angulos aut q̃tuor. ¶ Alia sagitta
est que hẽt linguã vnã: aut duas: aut tres uersas. ¶ Alia

sagita est que hẽt çugi: aut duos: aut tres uersos uersus lignũ. ¶ Alia sagita est hñs çugi duos uel tres icidẽtes ad iteriora ut icidãt. ¶ Alie sunt hñtes çugi qui mouentur cũ re silĩ turno: ꝛ dilatanẽ cũ extrahunẽ. ¶ Alie sagitte sunt q̃rũ çugi sunt rotũdi magni ꝛ lõgi ad q̃titatẽ vnius digiti: ꝛ dicit rocheta. ¶ Alie sagitte quedã sunt plane ꝛ lõge triãgulate acute ad pforãdũ. ¶ Alie sunt sagitte sup q̃s sunt ferra minuta in ꝓfundo: ꝛ cuꝫ exhit sagitta remanẽt in ꝓfundo vulneris: ꝛ sepe patiens ifistulatur.
¶ Alie sunt que hñt çugi suũ firmuꝫ ꝛ ferrum in hasta.
¶ Alie sunt que hñt çugi suũ rotũdum: ꝛ hñt canulã ex qua egredit sagita seu hastula. ¶ Alie sunt que cũ sunt in corpe apiunt: ut est corp⁹ colli. ¶ Alie sunt que cũ exhunt remanet çugi in corpe: ꝛ sequit hastula. ¶ Alia sagitta q̃n uenenosa ticta ex napello ꝛ cepe. ¶ Sagitte exhi pñt ꝑm duos modos. ¶ Prim⁹ modus per extractionẽ. ¶ Ali⁹ modus per expulsionẽ. Sed p̄mũ est timẽdũ q̃n sagittã expellim⁹ ab alio latere: ne expellam⁹ pforãdo uenã uel arteriã uel neruũ iuxta positũ .i. circa ptes orificij: q: sequeret magna emorrosagia sanguis: iõ opꝫ optime anothomiã oiuꝫ mẽbrorꝫ itelligere: ne deciparis tã in attrahẽdo q̃ in expellẽdo. ¶ Si ferrũ sagitte fuerit occltũ ꝛ sine hasta ad ex nõ apparẽs: tũc situa tali situatione mẽbrũ ut repleas foramẽ vulneris: ꝛ tasta cũ tasta ferrea usq̃ ad ferrũ: ꝛ ꝯsidera cul⁹ dispõnis sit illud ferrũ: q: aliq̃n nece est foramẽ vulneris ampliare: aut cũ icisione: aut cũ ruptorio: ut mel⁹ tale ferrũ exhat. Si aũt ferrũ hẽret barbulas: sunt hoies qui ponũt pẽnas seu cãnulas ferreas in barbulis: ne caro exhat cuꝫ illis barbulis. ¶ In sagittis aũt uenenosis: opꝫ ut cõcauet caro circũcirca fcã extione sagitte. Caro enĩꝫ uenenosa est mali coloris fusca ꝛ mortificata. ¶ Si vo sagitta illa fuerit fixa in osse: tũc exhem⁹ ipm cũ instro uerucali retorto per oppositũ ꝓpter ꝯsolidationẽ. Nece est eni cuꝫ aliq̃n sagitta firma fuerit in ipso osse: ut ipꝫ os circũcirca ꝯcauem⁹: q̃ si sagitta firma fuerit in p̄⁹ os qd̃ est supra sagittã cũ rasorio aut alio istro: ita ut exham⁹ sagittã. Sed si sagitta fuerit fixa in aliquo mẽbro p̄ncipali: sicut in cerebro corde: qd̃ cognoscem⁹: q: sagitta hẽbit motũ cordis se aliqualr mouẽdo: aut in pulmõe ꝓpter suspiria ꝛ difficultate anhelit⁹. Si aũt fuerit fixa in itestis aut epate aut mr̃ice aut uesica: tũc ꝯsidera multũ de tali extiõe: q̃m fiet ingetudo maxia: ꝛ pp hoc fac ne tibi supueniat stolidus ꝑmo: q̃m parũ ꝯferes ifirmo. Si aũt nõ appuerit signa mala de qb⁹ timeam⁹: tũc si vis lucrari: dic suis aicis: q̃ utplĩmũ hi talr vulnerati moriunẽ: ꝛ q̃ dubitas de ei⁹ morte. Et hoc adisce q̃si in oib⁹ egritudinib⁹: in qb⁹ aliqd dubitas: q̃ nõ facias sicut faciũt hi stolidi: qui dicũt facile hũc sanabo: q: ꝓuenit aliq̃n mors: ꝛ magnuꝫ recipis dedecus. Opꝫ tñ q̃ medicus sit ingeniosus ad inueniẽdũ instrumẽta ad extrahendũ sagittas: nũc cum tenacola: nunc cum vncino: nũc cũ ueruca: nũc cum icisione ꝛ simlib⁹.
¶ Medicie attrahẽtes oẽ qd̃ est fixũ in carne ꝛ in osse. ℞. loliũ pulueriçatũ ꝛ radicẽ arundis. radicẽ narcisci ꝛ mel crudum ꝛ terbẽtine oium. añ. pulueriçentur oia: fiat emplastrũ ꝛ addatur parum farine ordei.
¶ Aliud medicamẽ ualde bonũ. ℞. rasinã pini recẽtẽ q̃tũ potes. ℥. ij. terbẽtine. ℥. j. calcadis. ʒ. j. fermẽti antiq p. xv dies facti ꝛ pulueriça. si erit durũ. ℥. ss. fac emplastrũ.
¶ Aliud remediũ ad extrahendũ optimũ ꝛ maxime ferrũ qd̃ fuerit in osse. ℞. armoniacũ dissolutũ cũ terbentina ꝛ galbani. añ. ℥. ss. ꝛ ad ignẽ misce ꝛ fac vnguẽtũ.
¶ Aliđ remediũ mirabile. ℞. radicẽ cẽtũ capitũ .i. affodili ꝛ folia papauis nigri ꝛ folia arboris fici cũ faria ordei aut semie iusq̃ami siue dẽtis caballini. añ. fiat cũ melle ẽplm.
¶ Aliud. ℞. aristologie lõge ꝛ cepe narcisci ꝛ fel porci ꝛ pluerẽ optimi lapidis magnetis .i. calamite ꝛ terbẽtine. añ. ꝛ fiet vnguentum uel emplastrum.
¶ Aliđ solẽne remediũ qd̃ feci multotiẽs ꝛ mihi semp bñ successit: ꝯsiderãdo tñ locũ in quo erit fixũ illud qd̃ intẽdis extrahẽ. ℞. oleũ calidũ ꝛ mixtũ cũ terbẽtina ꝛ modi cũ calamite ꝛ ꝓpice in foramine vulneris si ibi erit foramẽ ꝛ tãdiu madefac foramẽ donec fiat sanies in foramine: ꝛ sic demũ sagitta uel aliud cũ puo adiutorio exiliat: expectãdo tñ tp̃s quo fieret digestio circa sagittam.
¶ Emplm optimũ in frustis ossiũ. ℞. visci quercini armoniaci dissoluti in aq̃ fenugreci. añ. ℥. j. fermẽti ꝛ mell. añ. ℥. vj. olei antiq qd̃ sufficit. oia sil terant: ꝛ fiat emplm.
¶ Aliud vnguẽtũ cõe ꝛ ualde bonuꝫ. ℞. cepe lilij cocti in aq̃ mellis ꝛ assũgie ueteris: oia sil icorpenẽ: ꝛ si vis uti attrahat ferrũ pone i emplis pluerẽ magnetis: ꝛ q̃n tu vis cõficẽ aliqd̃ empꝫ attractiuũ semp ꝯfice cũ melicrato: q: attrahit ꝛ ꝓdest vulneri.
¶ Aliđ empꝫ mirabile attrahẽs cũ qđ ẽ fixũ i carne. ℞. cepe lilij albi coctũ in melicrate ꝛ armoni. añ. ℥. j. cere. ℥. j. ss. galbani. ℥. j. ss. resine pini / olei antiq. ℥. j. molliat galbanũ cũ armoniaco in aceto: ꝛ fiat vngm.
¶ De aialib⁹ sũt q̃dã ptes que hñt ꝓpetatẽ.
¶ Caput lacerte viue abscissuꝫ sic calm ꝓdest. Lingua vulpis cala mltũ attrahit. Rana cala excorticata. Radix arũdinis. Cepe narcisci. resina pini. pix naual cũ pluẽ aristologie.
¶ Itẽ oleũ calm cũ sulfure mirabilr mitigat dolorẽ: aut cũ modico croci ꝛ maturat: ꝛ maturãdo dispõit illđ qd̃ fixũ est: ut cũ putredie exeat sine nocumẽto puo ifirmi.
¶ Medicamẽ bonũ faciẽs cadẽ os corruptũ: qd̃ sepe ꝯtingit in punctura ꝛ disruptione: qd̃ plene laudat Auic. in caplo de signis corruptionis ossis: q: sequit circa finẽ q̃rte Fen. q̃rti canonis: ꝛ hoc in caplo de uẽtositate spine. ℞. aristologie / yreos / mirre / aloes / corticis plãte oppopo. cãbil adustũ / ꝛ terrã rubeã uel harenã minutã / scoriã eris / cortices pini. añ. oia aggregenẽ: ꝛ est qdẽ faciens cadere cortices ossiũ: ꝛ faciẽs nasci carnẽ bonam.

¶ Seqt de cõbustiõe ignis q̃cũq̃ mõ ꝓuenerit. Ca. XIX.

Cum ignis ꝛ oleũ ꝛ aq̃ feruẽs ꝛ silia attingãt nãm q̃rti gdus in caliditate tã accñtali q̃ nãli: ꝛ cum talis nã sit ut destruat aliqd̃ mẽbruꝫ ꝑm q̃ plus ꝛ minus imp̄munt ista in mẽbro ꝛ ꝑm tẽpus. Nã debile agẽs agit in longo tpe illud qd̃ forte agẽs agit in breui. Sed aliqd̃ agẽs aliquãdo imp̄mit parũ in pelle: ꝛ aliq̃n plus: ꝛ sic agit i pelle ꝛ in carne. Et aliq̃n agit in neruo: aut in uena aut arteria: ꝛ aliq̃n in ossib⁹ pedis uel manus: ꝛ aliquãdo in facie puerorꝫ ea ossa denudãdo a carne ꝛ ab alijs circũstantibus: intãtũ q̃ illud os finaliter cadit a iũctura ꝓpinqua: uel nã diuidit discooptũ os a coopto: sed utplurimuꝫ infantes cadũt in igne ꝛ in cinerib⁹ calidis: ꝛ cũ vultu ꝛ cũ manibus se quãtũ pñt defendẽdo. ꝛ patres ꝛ mr̃es eorũ putãt in p̄ncipio nihil significare: donec magna flãma i caliditate discõplexionat mẽbrũ cum uesicis ꝛ cũ ulceribus puis. Sed quãtum ad vniuersalẽ curam due intentiones cõcurrũt. Prima est ꝓhibere uesicationẽ: ꝛ hoc fiat in p̄ncipio. Secũda intẽtio rectificare quãtum potes illud qd̃ est cõbustum. Oẽs aũt medicine que sunt necessarie in ꝓhibitione uesicationis: oportet ut sint infrigidãtes absq̃ mordicatione: q̃m ut ait Hyppo. Frigus est mordax ulceribus. Ad scđam intẽtionẽ .s. ad curãduꝫ illud qd̃ est cõbustũ est necesse uti medicinis in qbus est exterño quedã cũ exiccatione cõpetẽti: ita q̃ non mordicet: ꝛ sint tẽperata in caliditate ꝛ in frigiditate: ꝛ quando indigẽt regimine utroq̃ simul regat cum remouẽtibus malam cõplexionem prius: deinde si indiget secunda intentione fiat. Si autẽ inuenimus mẽbrum iam esse uesicatum: recurrẽdum est ad regimen curatiuum: sicut sunt chimolea / bolum arme. litargirum / cerusa abluta / lentes decocte / ꝛ calx abluta / ꝛ oleum oliue ablutũ decies cum aqua recẽti: ꝛ vitella ouorum ꝛ albumina sunt iuuatiua pro remotione doloris. Illa vo que sunt ut thus / ꝛ glutinũ / ꝛ pix / ꝛ sapo / ꝛ uernix nõ ꝯuenit ad hoc: q: quedã sũt calidiora q̃ oportet: ꝛ non carent virtute mordicatiua: ꝛ

quedã sũt humidiora q̃ opꝫ:q̃re multũ est ↄ̃siderãdũ rõne harũ intentionũ assignatarũ. Medicamina simplicia in p̃ma intẽtione/lutũ frigidũ/nix/albumina ouoruꝫ/lac aialiũ/succus portulace/succus herbe apatũ/succus fabe iuerse/succus lactuce/chimolea/terra sigillata/aq̃ frigida cisterne posita cũ petia posita sup locũ/succus sempuiue/ ⁊ v̄micularis ⁊ aq̃ rosata:⁊ ad sũmũ oia ĩfrigidãtia ĩ pn̄ci pio cã mouẽdi malã cõplõnẽ calidam ↄueniũt.

¶ Epithima sup̃ locũ. Primũ qd̃ dꝫ fieri in combustione ignis:⁊ hoc in p̃ma intẽtione ad remouẽdũ. s. flãmaꝫ ardorẽ ⁊ dolorẽ:⁊ ad ꝓhibẽdum uesicationẽ. ℞. albumina ouoꝝ cũ vitellis ⁊ aquã ro. ⁊ oia cõquassent:⁊ cuꝫ petijs madefactis supra locuꝫ apponat:donec infirmus sentiat quietem:⁊ istud est de melioribus in principio.

¶ Empl̃m ualde ↄueniẽs ne mẽbrũ uesicet. ℞. violarum recẽtiũ si tp̃s fuerit:⁊ pistent optime:⁊ sup̃ locũ apponãt.

¶ Empl̃m ↄueniẽs in p̃ma intẽtione. ℞. rosarũ recẽtium albaruꝫ ⁊ rubearum si tẽpus fuerit:⁊ poptime pistent:⁊ supra membrum combustum apponat.

¶ Empl̃m aliđ ad ꝓhibẽdũ uesicationẽ. ℞. vnã rapã ⁊ fac in medio vnũ foramẽ:⁊ iple illud foramen oleo cõi ⁊ coque sup prunas:⁊ cũ decocta fuerit rapa:mũda a suo cortice ⁊ poptie pista:⁊ fac emplꝫ:⁊ põe sup̃ mẽbrũ cõbustũ

¶ Ungm̃ mirabile exptũ per me ad remouẽdũ dolorẽ ⁊ ꝓhibẽdũ uesicationẽ. ℞. succi cimarũ tenerrimarũ sambuci uel succi corticis mediastini:que repit iter lignũ ⁊ corticẽ:olei cois tãtũdẽ ⁊ cere qd̃ sufficit:bulliãt insimul ⁊ fiat vnguẽtũ molle ꝓiectũ sup aquã fontis ⁊ malaxatum.

¶ Aliud vnguẽtũ mirabile. ℞. litargiri. ℥. ij. olei ro. qd̃ sufficit:fiat vnguẽtũ molle in mortario ⁊ sine igne:⁊ line cũ pẽna:qm̃ mirabiliter agit in supficiali cute.

¶ Ungm̃ mirabile quo usus fui in quodã abbate de cararia q erat cõbustꝰ totꝰ ex vna pte:⁊ fuerat sagitta tonãtis ℞. calcẽ viuã ⁊ decies extictã in aq̃ frigidissima:⁊ postea exp̃ssa aq̃ cũ petia ⁊ exiccata calce ad vmbrã reſua ⁊ tpe quo uolueris uti utẽ. ℞. calcẽ p̃dictã. ℥. iij. olei rosati ⁊ cere ⁊ ceruse lote optime cũ lacte alicuiꝰ aialis. añ. ℥. ij. camphore. ʒ. ij. cere qd̃ suffic:fiat vngm̃ extẽsibile sup petiã ⁊ circũcirca locũ sanũ cũ dicto vngtõ semp paulatine ꝓcede:⁊ hic est opeꝑciũ in sanãdo egrũ hoc dicto vngtõ.

¶ Empl̃m cõe optimũ in utraqꝫ intẽtione cã remouendi dolorẽ. ℞. porri elixati in aq̃. M. ij. ⁊ cocti exp̃mant ab aqua fortiter cum pãno lineo:⁊ adde duo vitella ouorũ ⁊ olei rosa. ℥. j. ⁊ litargiri. ℥. ij. omnia misce.

¶ Ungm̃ optimũ ualde ↄueniẽs pro itẽtione scđa. ℞. ceruse. ℥. iij. calcis lote cuꝫ aq̃ fontis septies exiccate optime ab aq̃. ℥. ij. olei rosati ⁊ cere qd̃ sufficit. fiat vnguentum.

¶ Puluis in itẽtione scđa ad curãdũ qd̃ est ulceratũ ⁊ uesicatũ. ℞. pl̃ueris nucũ cip̃ssi optime pistati. ℥. ij. ⁊ asꝑge sup̃ mẽbrũ ulceratũ:qm̃ iste puluis est ualde mirabilis:talia ulcera supcilia cicatriçando ⁊ sup̃ puluerẽ appone de sup̃dicto vngtõ albo. Itẽ ualet puluis rosarũ sup̃ ulcera facta ex cõbustiõe ignis ⁊ siliũ. Itẽ puluis litargiri argentei ualet. ¶ Itẽ ualet rasura chartarũ capti in formã pl̃ueris. ¶ Itẽ ualet puluis piloꝝ leporis minutoꝝ cũ forpicibus icisoꝝ ⁊ sup̃positꝰ. ¶ Itẽ ualet puluis sumac. ¶ Itẽ ualet puluis maloꝝ granatoꝝ. i. corticum dulcium.

¶ Ungm̃ autẽticũ de hedera ualet multũ ex scđa itẽtiõe. ℞ g̃noꝝ uel folioꝝ hedẽ terant optime ⁊ exhat succus olei cois. añ. ⁊ cere albe qd̃ suffic. oia ĩsl̃ decoq̃nt usqꝫ ad ↄsũptionẽ succi. postea ꝓyce sup̃ acetũ albũ ⁊ malaxet istud

¶ Ungm̃ aliud ad idẽ. ℞. radices cardi asinini ⌊ vngm̃. ⁊ mũdatas a supfluitatibꝰ tere bñ cũ assungia porci. postmodũ coque in aqua miscẽdo ceram ⁊ fac vnguentum.

¶ Unguẽtũ aliud mirabile in corpibus humidis. ℞. assũgiã recẽtẽ ⁊ pone in aquã frigidã ad mollificãdũ per. 4. horas. deide liq̃fiat assungia ⁊ colet in pãno sbtilissimo: ⁊ cum p̃dicta assungia ponant. ℥. ij. ceruse pulueriçate ⁊ cũ oleo ro. ⁊ cera fiat vngm̃:qm̃ istud est mirabile.

¶ Nota hãc regulã q̄ in capitibus pueroꝝ. i. in cõbustione ipsoꝝ circa caput nunq̃ multũ ꝓcedere debes cum medicinis frigidis:qm̃ plures interficeres q̃ sanares ꝓpter infrigidationẽ cerebri. ⁊ de his dicta sufficiant.

¶ Seq̃t de fluxu sanguis a uena uel ab artaria. Cap̃. XX.

f Fluxus aũt sanguis ut oẽs medici ↄueniũt ꝓcedit a uenis magnis aut puis aut ab artarijs. Cã ipsius sanguis testante Auicẽ. ꝓcedit ex octo causis. Prima ꝓpter aperitionem orificioꝝ uenarũ:⁊ ꝓpter earũ debilitatẽ. 2ª cã ꝓpter nimiã repletionẽ ipsiꝰ uene q̃re crepat ipsa uena. 3ª cã propter nimiũ exercitiũ in clamando ⁊ saltãdo. 4ª cã ꝓpter uaporẽ:sicut sulfuris ueniẽtẽ de foris. 5ª cã ꝓpter disruptionẽ uenarũ a cã p̃mitiua:sicut per incisionẽ uel cõtusionẽ. 6ª cã ꝓpter humorẽ corrodẽtẽ intus. Alia cã ꝓpter fortẽ motũ cũ repletione:hoc est si corpus sit ualde plenũ Alia cã ꝓpter resudationẽ: hoc est si humor sit subtilis ⁊ porositates uenarũ siue pãnicula accidẽtes corpibꝰ ipsarũ sint rari. Cõsiderãdũ est maxime de fluxu sanguis:q: aliqñ ꝓcedit a uenis pulsantibꝰ:hoc est de artarijs. ⁊ aliqñ a uenis nõ pulsantibꝰ:hoc est qñ oriunt ab epate. Artarie autẽ oriunt a corde. Si v̄o sanguis fluit ab artarijs difficilioris est curatiõis pp duo. Primo q: corpꝰ artarie semp est in motu nãli:⁊ motꝰ impedit cõsolidationẽ. Secũdo ꝓpter cõtẽtuꝫ ab artaria. s. ꝓpter spiritꝰ vitales qui sunt subtiles ⁊ qui fluũt ⁊ refluũt per artariã:hoc q: quãdoqꝫ ↄtrahit artaria sistolãdo: ⁊ qñqꝫ diastolãdo. Si aũt sãguis uenit a nõ pulsantibꝰ uenis est facilioris curatiõis ⁊ mioris timoris dicunt uene pulsatiles artarie ab artãdo ⁊ eleuando se:⁊ q: sanguis qui exit ab ipsis semp erit cũ saltu ⁊ frequẽter iterat:⁊ sanguis ipsaruꝫ est purior q̃ sanguis uenarũ. ¶ Fluxꝰ sanguis artarialis est periculosus ualde rõne cuiusdã accidẽtis. Nã ad fluxũ sanguis artarie utpl̃imũ sequit aporisma:que uocat mater sanguis Et mater q̃dẽ sanguis fit qñ nõ cõstringit locꝰ solutiõis ↄtinuitatis artarie:⁊ sanguis exiẽs ab ipsa artaria iuenit uacuitatẽ:⁊ sic ↄuenit res aporisma anteq̃ artaria incarnet:si icarnari debet que est difficilis ↄsolidationis. Sꝫ multotiẽs accidit q̄ artaria disrũpit absqꝫ q̄ disrũpat illud qd̃ est sup̃ ipsam ⁊ ↄgregat sub cute sanguis ĩ copia faciẽs aporisma a cã p̃mitiua:sicut a cã primitiua casus ⁊ offensionis ⁊ pũctura ⁊ disruptione:sicut ex flõmia aporisma est apa lene ex sanguine:⁊ cũ uẽtositate:qd̃ possibile est q̃escere cũ comp̃ssione. Scias q̄ fluxus sanguinis diuersificat in retẽtione ꝓm diuersitatẽ mẽbroꝝ a quibꝰ exit:⁊ diuersificat rõne magnitudinis ⁊ puitatis artariarũ. Et diuersificat rõne coopture carnis. Naꝫ si sanguis fluat a pulmone ⁊ ab epate in magna quãtitate est timor magnus de ydropisi ⁊ ptisi aut de morte:aut si fluat ĩ parua quãtitate ↄtinuãdo sil̃r iudicabimus ab his duobꝰ locis ⁊ plus de pulmone q̃ de epate. Sed si fluit a magna uena ⁊ a pua plus timemus de magnis q̃ de puis. Naꝫ uene capitis nõ sunt timorose cũ sint pue:q: sepe de per se ↄsolidant ⁊ cũ paruo subsidio:uene autẽ que sunt sup manus ⁊ pedes ⁊ huiusmodi iterficiũt ꝓm plurimum:⁊ pro nõ maiori pte:q: sunt discopte a carne. Qñ v̄o in fluxu sanguinis accidit spasmus ⁊ singultꝰ aut sincopis est mortale:q: significat inanitionẽ nõ solũ uenarũ neruoꝝ ⁊ stomaci ↄsumptionẽ. Sincopis nãqꝫ facit cessare fluxũ sãguinis:cũ sit reuersio spirituũ ⁊ humoꝝ ad itra ad cor. Sincopis ab auctoribꝰ dicit subitus casus virtutis:hoc q: subito virtutẽ cadere facit. ¶ Galienus inq̃t:sed si vulnus in uena nõ pulsante fiat difficile solidat. Si auteꝫ in pulsante nõ solũ dure solidat:sed ⁊ impossibilis erit cura. Uidi a quodã emperico:qui utebat in cõstringendo sanguinẽ in uena ⁊ magnũ cõsequebat honorem. utebatur hoc solo. s. pilis filtrinis ex q̃bus fiunt pilei cõtra pluuiam adustis:ita q̄ si paululũ adherebãt supra locuꝫ immediate restringebatur sanguis.

¶ Puluis ꝯ̃ fluxũ sanguis. ℞. thuris albi gũmosi aloes sã
guis draconis boli armeni terre sigillate piloꝝ filtri usto
rũ oiũ ã̃. piloꝝ leporis minutissime icisoꝝ ad teriiã ptẽ
misceant̃ cũ albumine oui ⁊ utere. addat̃ suc. ypoquisti-
¶ Nota ꝙ fluxus sanguinis nisi co ⌊ dos acatie ã̃. 4m. j.
acte opando nõ debet restringi cum adurẽtibus ⁊ facẽ-
tibus escaram ne fiat emborisma teste Galieno.
¶ Sequit̃ capitulum de curatione fluxus sanguinis.

Retẽtio fluxus sanguis a medico cõsiderari põt
⁊ pfici ex altero sex modoꝝ supscriptorũ
Primo mõ oppilãdo orificiũ cũ digito. 2° mõ ligãdo ue
nã sup foramẽ sui pncipij cũ filo ⁊ hoc cũ fascia mẽbrũ. 3°
mõ cũ medicina ꝯstringẽte ⁊ bucellãte orificiũ vñ exit sã
guis. exẽpli grã. cũ albumine oui ⁊ pulueribꝰ ꝯstrictiuis
⁊ pilis leporinis ⁊ tela aranea. 4° mõ cũ medicina ꝯstri-
gẽte absq̃ iterpositione alicuiꝰ stuelli: ⁊ hoc fieri põt qñ fo
ramẽ nõ erit magnũ. 5° mõ escarã faciẽdo cũ ferro igni-
to multotiẽs sup locũ foraminis tãgẽdo donec escara fiat.
6° mõ cũ medicia cauteriçãte: utputa cũ vitriolo adusto
Alio mõ cũ retẽtione ⁊ ꝯgelatione sanguis ꝯgelati sup:
q̃r nõ pdest sepe mutare: sꝫ dimittẽ ut sanguis bñ ꝯgelet̃
Alio mõ retinet̃ cũ rebꝰ iuiscãtibꝰ ex pte ciboꝝ grossorũ
⁊ ex pte medicinarũ localiũ iuiscatiuarũ: sicut thus sarco
colla mirra olibanũ: ⁊ pilis leporinis ⁊ tela aranea ⁊ silia
Alio mõ cũ exiccatione forti ut tincta furni uel lebetis / ⁊
silia. Alio mõ cũ modis icarnatiuis tã ex pte ligaturarũ
⁊ suturarũ carnis ⁊ medicinarũ incarnatiuarũ. Alio mõ
coartãdo carnẽ ⁊ uenas circũdãtes orificiũ vulneris op
pilãdo ⁊ claudẽdo clausione uehemẽti: utputa circuncir-
ca locũ cũ aq̃ frida: ⁊ cũ petijs ifusis in aceto multotiens
donec sanguis ꝯstringat̃ ⁊ sup locũ fiãt alia medicamia
que sũt necĩa: ⁊ sic fluxꝰ sanguis retinet̃. Si aũt apa asso
ciet̃ cũ fluxu sanguis ⁊ cũ vulnẽ ligatura cũ filo ⁊ intro-
missio licinij: neq̃ strictura laboriosa laudant̃: sꝫ admini
strare ꝯglutinationẽ ⁊ stipticitatẽ ⁊ stupefactionẽ ⁊ inspis
sationẽ sanguis cũ cibis ⁊ potibꝰ. Si võ curatio fiat cum
strictura sup locũ: aut scissura aut cũ ppinqtate alicuius
medicine faciẽtis dolorẽ nõ laudamꝰ: q̃r ois curatio do-
lorosa est mala ⁊ icõueniẽs: pncipaliꝰ qdẽ in oi retẽtione
fluxus in mẽte medici semp due itẽtiones ꝯcurrãt. Pria
est euitatio doloris inq̃ztũ potes. 2a est refrenatio ptis. s.
retinẽdi sanguis cũ medicinis fridis non eleuãdo neq̃
depmẽdo uenã ⁊ artariã cũ vncinis: ⁊ cũ his faciẽtibus
dolorẽ: q̃r facilis posset fieri pcessus sanguis: ⁊ eiꝰ exitus.
Sꝫ qñ due itẽtiones ꝯcurrũt in mẽte medici puenia t̃ ad
leuiorẽ cito ꝓm illud qđ citiꝰ hẽri põt. Cõsiderare ẽt opꝫ
utrũ sanguis ueniat a uena qeta: an a uena pulsatili p si-
gna sua manifesta que hita sũt sup. Si aũt sanguis fluat
ab artaria opꝫ medicũ die noctuq̃ sollicitũ eẽ sibi ponen
do custodiã: qm̃ vidi sanguinẽ artarialẽ p tres dies ema
nare. Quare agas cũ artaria tanq̃ cum uena cordis: ⁊ sis
sollicitꝰ plusq̃ si eẽt uena pcedẽs ab epate: ex cuius fluxu
sepissime tñ hoies pueniũt ad mortẽ. Cõsiderare hꝰ in lo
co de fluxu sanguis duobꝰ modis opꝫ. Primo retinẽdo
fluxũ cũ rebꝰ retẽtiuis sine exitu: utputa nocẽ mẽbro vi-
cino cũ fricatiõe aut ligatione in alio mẽbro: sicut cũ stri
ctura lute aut cũ uẽtosis sine scarificatiõe. Scđo mõ reti-
nẽdo fluxũ sanguis cũ alio exitu: utputa cũ flõmia diuisi-
ua facta in uena cognata attrahente ad ꝯ̃riũ: que uena sit
sup extremitatẽ linee dyametralr̃ cũ debita lõgitudine:
⁊ debita latitudine ⁊ breuitate spatij ⁊ in dispõne subie-
cti corpis mũdi ⁊ imũdi. vbi grã si sanguis fluat a parte
colli dextra: aut a pte manꝰ dextre: facẽ flõmiã in cubito
ex eadẽ pte lateris eiusdẽ ptis: dũ nõ sit nimis ppinq̃: q̃r
magis attraheret q̃ diuiteret. Sꝫ si fieret flõmia in pede
dextro stãte fluxu in collo aut in manu dextra assignata
seq̃ret̃ nocumẽtũ manifestũ pp nimiã distãtiã in diuiten
do. Et optime notes dicta Aui. 4a fen. capo 3°. ubi docet
quõ opꝫ euãre: ⁊ assignãdo talẽ canonẽ. Qꝫ nõ opꝫ inter
duos dyametros plõgationẽ facias: sꝫ in vnũ tñ qui sit
dyameter magis ppinquꝰ. Nã si sanguis fluxerit i sup-
mo dextre ptis nõ erit trahẽda ad iñmũ sinistre: sꝫ ad infi
mũ dextre ipsiꝰ in mane: ⁊ istud est gñale pceptũ corpo-
ri nõ pleno: ⁊ in pncipio cũ cõguerimꝰ pauiẽtẽ eẽ sangui
neũ: in dispõne arteriarũ atq̃ uenarũ: tã diuisiões absq̃
exitu q̃ cũ exitu sanguis hꝰ tale magisteriũ absq̃ alio ar-
tificio locali sepe nõ est sufficiẽs in retinẽdo fluxũ sãguis
laudauerũt antiq cibos ⁊ potꝰ chimũ igrossantes ut sunt
lẽtes ⁊ cibi de pasta pisces ⁊ caseus frumẽtũ decoctuꝫ in
epulo ⁊ oia neruosa: vinũ granatoꝝ / agresta / vinũ pontici
cũ. i. forte ⁊ silia. Cũ aũt sanguis fluit aut a uena aut ab ar
taria ꝯsiderare opꝫ si sit tñ vnus ramꝰ uel duo rami. Si
solus ramꝰ ꝯsidera si icisio sit totalis per trãsuersuꝫ. an ꝓꝫ
aliquã ptẽ: aut sit pũctura i vna pte: an penetrãs ab utra-
q̃ pte. Si aũt sũt duo rami: tũc idiges duabꝰ stricturis: ⁊
añ oia opꝫ ut cognoscas ubi sit pncipiũ uenarũ ⁊ artaria
rũ: q̃ñq̃ in q̃busdã est supiꝰ: sicut in pedibꝰ ⁊ in cruribus
Sꝫ qñ ptẽ pncipij cognoueris manifeste tunc secure ad
ministra in ea uena ligaturã uel stricturã ex aliq̃ modoꝝ
octo. Primo q̃liter ⁊ quõ dꝫ ligari uena cũ filo. 2° q̃liter
⁊ quõ ⁊ qñ per medicinã localẽ per bucellationẽ sãguis
debeat restringi. 3° quõ ⁊ q̃liter p medicinã localẽ absq̃
bucellatione sanguis debeat restrigi. 4° quõ ⁊ q̃liter flu
xus sanguis per ꝯgelationẽ ipsiꝰ debeat restringi. 5° quõ
fluxꝰ sanguis restringi possit cũ cauterio ignito escarã fa
ciẽte. 6° quõ fluxꝰ sanguis restringi possit cum cauterio
potẽtiali escarã faciẽte. Alio ẽt mõ quõ ꝯtingit fluxũ san-
guinis a uena restringi p medicias exiccatiuas ⁊ iuisca-
tiuas que ordiate patebũt ꝓꝫ istos octo modos. ¶ Primo
sit tale regimẽ cũ uolueris ligare uenã: ut puenias ad ex
hẽdũ ipsam cũ vncino ferreo ⁊ cũ scissione pauce carnis
que coopit ipsam uenã: hꝰ est ipsam excarnãdo: ⁊ postea
liga ipsam cũ filo lineo ut meliꝰ ⁊ tenaciꝰ teneat̃ pfora di-
ctã uenã cũ acu ⁊ cũ filo circũcirca uoluẽdo stricte nodũ
sup nodũ: ⁊ sic dimitte donec vĩrꝰ regitiua filũ expellit: ⁊ p
bucellationẽ carnis foramẽ obturet: nõ negligẽdo tñ su-
pra locũ medicamina ꝯueniẽtia: ⁊ sanguinis ꝯstrictiua p
mutãdo ipsam debitis ⁊ ꝯueniẽtibꝰ tpibꝰ: utputa de 2° in
3m diẽ: aut plus uel minꝰ ꝓm ꝙ tibi videbit̃: sꝫ sup oia fac
anteq̃ aliqđ agas / qñ vis mutare ifirmũ necĩa sint semp
pata: ⁊ sic semp puenies ad honorẽ ⁊ utilitatem infirmi.
¶ De 2°. s. ad bucellãdũ uenã magnã: q̃r de puis nõ itel
ligat̃: ⁊ si sit totalr̃ icisa fac tuũ liciniũ siue tẽtã uel radium
ex pilis leporinis aut ex tela aranee: aut de subtili coto. i.
bõbace: aut de pãno lini ueteri madefacto pus i albumi-
ne oui: ⁊ cũ pulueribꝰ ꝯstrictiuis iple ipsaꝫ artariã: sic bu-
cella: hꝰ facto ⁊ repleto vulnẽ stuellis sup ipsam uenã fac
ligaturã ꝯseruatiuã medicamis / ⁊ phibitiuã fluxꝰ sãguis
⁊ fac stricturã adherẽtẽ que separi nõ possit: donec uena
icarnet̃: ꝯmutãdo tñ mẽbrũ cũ alijs medicinis de 2° i 2m
uel in 3m semp dimittẽdo stuellũ: donec nã regitiua p p-
tẽ in exitiõe eiꝰ paulatiꝫ expellit. ¶ De 3° quõ aũt ꝯtigat
ipletio ⁊ retẽtio fluxꝰ sanguis sine bucellatiõe. Ponat̃ ꝙ
uena uel artaria sit pua: aut sit magna ꝙ ipsa sit icisa i for-
ma pũcture uel cũ pua icisione. ponat̃ ẽ̃ stuellus in orifi
cio vulneris absq̃ ꝙ ibucellat uenã: ⁊ cũ pulueribꝰ retẽti
uis ⁊ ligaturis phibẽtibꝰ sanguinẽ puenire ad locũ vul-
neris. Stringat̃ ẽ̃ pmo cũ fascia ppe orificiuꝫ vulneris:
postmodũ iuoluat̃ cũ fascia eũte retro orificium: ⁊ solue
stricturã paulatim donec facta fuerit icarnatio: ⁊ fac ꝙ li-
gatura nõ sit dolorosa multũ nisi itẽdas diutẽ. ¶ Sutu-
ra carnis ⁊ labia elõgata ꝯiũgẽ cũ plumaceolis ⁊ ligatu-
ra icarnatiua: sepe faciũt uenã incarnari ⁊ fluxũ retineri.
Mutatio eni digiti policis sup rupturã uene ul' v̄sus pnm
obturãdũ ꝯfert ad coagulationẽ sanguis ⁊ ne exeat san-
guis in mutãdo medicamẽ. ¶ De 4° quõ per ꝯgelatio-
nẽ rei retẽte fluxꝰ sãguis retineri põt. Ponat̃ casus ꝙ sã-
guis exeat a uena ⁊ nõ multũ violẽter: tũc ẽ̃ ponat̃ poler

sup̃ orificiũ: ⁊ tãdiu teneat donec fiat ꝯgelatio sanguis
que est possibilis. vel alr̃: ꝓcedat cũ re īfridãte ualde ut ī
fridet sanguinẽ: ⁊ ꝯgelet ip̄z in orificio vulneris. De quo
quõ escara que fit cũ cauterio potẽtiali retinet fluxũ san
guinis. Ponam⁹ ꝙ sãguis fluẽdo magnificet timorẽ: sed
ut timor ille remoueat ꝓcede cũ medicis cauteriçãtibus
sic cũ calce non extincta: ⁊ flore eris: ⁊ est q̃dã sq̃ma eris ⁊
dragãti ⁊ cimini fiat vna cõpõ: ⁊ paululũ sup foramie a q̃
exit sãguis apponat ⁊ cũ debita ligatura ⁊ alijs restrigat.
De sexto ut retineat cũ escara que fit cũ cauterio actu
ali: utputa cũ ferro ignito. Cũ vo sãguis fluit ⁊ cũ tio
re maxio fac escarã fortẽ cuz cauterio ignito: ne escara ex
debili cã cito cadat sic accidit in illa que fit ex debili cã a
medicia caustica: ⁊ sic sepe recidiua est sua radice: ⁊ pp h̃
tetigit sapiẽs Albucasis in libro p̄°. ⁊ cap° p̄° de ordinatio
ne cauterioꝝ a capite usq̃ ad pedes dicẽs. Et scitote filij
ꝙ ex secreto curationis per cauteriũ cum igne ⁊ bonita
te ipsius sup cauterium cum medicina cõburẽte est: qm̃
ignis est simplex: cui⁹ actio nõ ꝑuenit nisi ad mẽbrũ qd
cauteriçat: ⁊ nõ nocet mẽbro alij ꝯiũcto cũ eo nisi nocu
mẽto ꝑuo. Medicie vo cõburẽtis ꝑuenit ad illud qd elõ
gat ex mẽbris: ⁊ fortasse fac accidẽ i mẽbro egritudinem
difficilis curatiõis: ⁊ fortasse iterficit. Ignis vo pp sbtili
tatẽ suã ⁊ bonitatẽ sube nõ facit illud nisi supfluat.

De alio. s. de medicis ꝯgelationẽ ⁊ iuiscationẽ facieti
b⁹ retinẽtib⁹ sãguinẽ ponat ꝙ sãguis fluat a vulnẽ p suaz
fluxibilitatẽ: ⁊ nõ p vtutẽ expulsiuã a porositatib⁹ carnis
i corpe sãguieo: tũc laudatũ est: sic gipsũ ablutũ ⁊ glutinũ
decoctũ. i. colla charteriũ ⁊ amilũ ⁊ thus gũmosũ albũ
⁊ puluis molẽdini ⁊ resina recẽs ⁊ iterũ stella sent. i. ter
ra sigillata: ⁊ iterũ rane piscales que cãtãt sup arborib⁹ re
dacte ad formã pulueris sũt ualde de mirabilib⁹. De
8°. s. quõ ꝯtigit restrigi fluxũ sanguis p medicias exicca
tiuas ⁊ ꝯglutiatiuas imagiet sãguinẽ hẽre fluxũ a corpe
sicco: utputa ab artaria uel a uena ⁊ corpe senili ⁊ a vulnẽ
carnoso: qd egeat strictura ⁊ icarnatiõe laudatũ ẽ: sic alo
es ⁊ cortex thuris: ⁊ sic botra. i. vuarũ coctaꝝ i furno ⁊ ite
rũ papyrus adust⁹ ⁊ rasina ⁊ flos ferri. i. scoria ferri ⁊ ster
cus asini: ⁊ succ⁹ stercoris recẽtis asini est de mirabilibus
quõcũq̃ admistret: ⁊ pili hoiũ adusti redacti i formã pl.

Remediũ optimũ ꝯferẽs fluxui artariali ⁊ ue neris.
nali mirabilr. ℞. vitrioli romani, sang. dra. boli armeni,
piloꝝ leporis cõbustoꝝ, caligis lebetis, tele aranee. añ. p
tes eq̃. cũ albumie oui icorpent: ⁊ sup̃ locũ apponant.

Alid forte restrictiuũ flux⁹ sãguis. ℞. succi arnoglosse ⁊
succi stercoris asinini recẽtis ⁊ eq̃ silr, chimolee fuligis. i.
ticte furni ⁊ alumis çuccarini. añ. oia misceant cũ spuma
albugis oui ⁊ sup̃ locũ apponant capiẽdo mltũ de pte la
Itẽ alid solẽne remediũ retinẽs rõne siccitatis teralí.
⁊ rõne ꝯglutinatiõis. ℞. fuliginẽ furni vel lebetis ad q̃tĩ
tatẽ ꝯueniẽtẽ: ⁊ ꝯq̃sset cũ albumie oui tãdiu donec bñ
icorpent ⁊ sup̃ foramẽ apponat. Prio de carpia in h̃ liq̃
re iuncta: ⁊ postea cũ faldellis stupeis decẽter ⁊ supra po
sitis: ⁊ cum ligatura fascie mõ supra assignato ꝓcedatur.

Puluis melior q̃ hri possit i fluxu sãguis iux sniaz Gal.
i suo li° de secretis. ℞. cegi. i. vitriolũ adustũ ⁊ pulueriça
tũ: ⁊ sup̃ foramẽ i formã pulueris positũ cũ digito police
calcãdo fac escarã q̃ diu stat añq̃ remoueat: ⁊ sic artaria
Puluis alius stiptic⁹ faciẽs escarã i mẽbro ꝯsolidat.
absq̃ dolore: ⁊ si dolor fuerit remouet ip̄z: q̃tũ ex pte so
lutionis. ℞. aloes de meca. i. de illa ꝯtrata: ⁊ corticũ thu
ris: ⁊ pulueris gallarũ cipsij. añ. ʒ. j. colcotar. i. vitrioli ad
usti. ʒ. ß. lapis petre. i. lapidis argẽti. ℈. ß. ⁊ supra foramẽ
appone cũ digito modicũ sola vice escarã facit firmã diu
ꝑmanẽtẽ ⁊ iste talis puluis debet apponi in casu despera
to: q: nullus alter est similis isti.

In cõplone vo puerili vel a uẽa aq̃ fluit sãguis nõ in ma
gna quãtitate: s; fluens ẽt a porositatib⁹ carnis ualet. ℞.
medullã panis frumẽti ⁊ appõe sup̃ orificiũ a q̃ fluit ta
lis sanguis: qm̃ sup̃ stringẽdo cũ manu uel fascia cessabit

Mirabile aliud remediũ. ℞. succi folioꝝ urtice ⁊ colco
tar ⁊ pilos leporis ⁊ sterc⁹ asini ⁊ succũ porri ⁊ olibanũ ⁊
fac ex eis tentã ⁊ ipone in orificio a quo exit sanguis.

Aliud mirabile in fluxu sanguis tã exẽtis a naso q̃ ab
alijs locis. ℞. tentã factã ex litio ido adusto: ⁊ aq̃ albedo
Alid sic. ℞. uolatilẽ molẽdini ⁊ grogi: idest basilicõis.
farinã thuris ⁊ aloe cũ aceto ⁊ albumie oui. Itẽ alia tẽta
facta ex dragãto. i. vitriolo ⁊ charta cõbusta ⁊ cortice thu
ris: ⁊ albumine oui ⁊ pilis leporinis.

n Ota ꝙ oẽs medicie ꝯstrigẽtes fluxũ san
guis a q̃cũq̃ loco fluẽte: aut sũt uehe
mẽtis stipticitatis: aut sũt uehemẽtis ifridatõis ⁊
igrossatiõis ⁊ coagulatiõis: aut sunt acute cauteriçature:
aut sunt hñtes ꝓprietatẽ ei⁹: aut sũt medicie aggregãtes
duas itẽtiões: aut tres. Medicie vo stiptice sũt. sic succ⁹
barbe hircine: ⁊ sic acatie: ⁊ sic balaustie: ⁊ lẽtes ⁊ galle: ⁊
sic suc⁹ folioꝝ sentice: ⁊ folioꝝ piroꝝ ⁊ folioꝝ citonioruz:
⁊ virge pastoris. Infridãtes vo sũt: sic opiũ ⁊ cãphora: ⁊
semẽ iusq̃ami albi ⁊ semẽ lactuce ⁊ succ⁹ lactuce ⁊ salicis
⁊ aq̃ folioruz palme ⁊ alchachile ⁊ arnoglosse: oia nõ co
cta. Cõglutinatiue sũt sic pluis molẽdini faria thuris.
Cauteriçãtes sũt attramẽta ⁊ colcotar: s; cũ iste medicine
cauteriçatiue admistrant opz ut admistrent cuz cautela.
Ipse nãq̃ faciũt crustã: que cũ cadit attrahit deterius q̃
prius. Ille aũt q̃bus inest ꝓprietas sunt sicut stercus asi
ni: ⁊ aqua basiliconis ⁊ aqua menthe.

Sequit tractatus tertius de ulceribus ⁊ est sermo vni
uersalis de oibus ulceribus ⁊ de cura. Cap. I.

v Lcus est solo ꝯtinuitatis mãifesta ex an
tiq̃ tpe fcã: vel ulc⁹ est plaga antiq̃:
vel ulc⁹ est solo ꝯtinuitatis appens i quo est sani
es seu virulentia: ulcera vo semp gñant a cã humorali ⁊
ab humore itriseco ⁊ ab añte cã: s; nũq̃ vo a cã ꝑmitiua
imediate. H̃ dico testãte Aui. q̃ dic. Ulcera gñant a vul
nerib⁹. s. cũ aliq̃ medio: ⁊ illd mediũ est sanies: aut gñat
ab exituris eruptiuis: h̃ est qñ apa saniosũ est fractũ talr
ꝙ exeat sanies, dr ulc⁹: aut gñat a pustulis ulceratis. Nã
ois solo ꝯtinuitatis i aliq̃ mẽbro: qñ fac saniẽ ⁊ pus tam
laudabilẽ q̃ illaudabilẽ noiat ulc⁹: cã nãq̃ gñatiõis sa
niei in ulcẽ est duplex. Pricipalis: ⁊ coadunãs: pncipal
cã est debilitas vtutis nutritiue: coadunãs est medicina
mollitiua. In oi ulcẽ due humiditates ꝯcurrũt Gal. testã
te. vna sbtilis que noiat vir⁹: in cui⁹ cura egem⁹ exiccati
one. Altera grossa sordes noiata: in cui⁹ curatiõe egemus
abstersiõe. Ulcera q̃daz a medicis antiq̃s ⁊ a modernis
uocant abscõsa: ⁊ dicunt illa eẽ que tm̃ mõ elõgata sũt sb
cute ⁊ sepat ab eo cutis. Quedã vo uocant cauernosa: ⁊ ẽ
illd ulc⁹ qd iflectit sb carne ⁊ dilatat in ea. Dria q̃dẽ iter
fistulã ⁊ cauernã: qm̃ ꝓfũdũ fistule est strictũ: ⁊ fũdus ca
uerne dilatat⁹. Illa fistula dr eẽ mala que nõ sẽtit: rõ q: si
gnificat ei⁹ corruptio ⁊ mortificatio i carne: ubi est ista fi
stula: ⁊ ꝯsiderãdo q̃titatẽ elõgatiõis ei⁹ a sẽsu erit h̃ plus
⁊ min⁹: malitia fistulaꝝ q̃dã ẽ eq̃lis: ⁊ q̃dã obliq̃: q̃dã ẽ i
carne: ⁊ q̃dã in osse: ⁊ q̃dã ẽ i iũctura: ⁊ q̃dã in ligamẽto:
⁊ q̃dã i neruo. Illa aũt que ẽ i neruo uehemẽter dolet: qñ
cũ tẽta tãgit: ⁊ graue talr est fistulã curare: qm̃ difficilr fit
opatio illi⁹ mẽbri. Mã que uenit ad os est sbtilis ualde:
⁊ decliuis ad citrinitatẽ: qm̃ porositates ossiũ sũt stricte: ⁊
nulla alia mã posset igredi nisi illa eẽt sbtilis uel colica.
Mã que uenit de fistula exñte in neruo est humiditas
subtilis tenuis: sicut illa que uenit ad os p eãdez cãm: ex
ꝯstrictiõe porositatũ nerui. Ex ea que hẽt originẽ a carne
ꝑuenit hũiditas viscosa grossa turbida cruda. Fistula que
uenit ab osse: ⁊ a cartilagie carẽt sensu cũ sint mẽbra isen
sitiua. Cũ aũt apparuerit fistule hñtes orificia plima iudi
care p̄m debes: an sit vna fistula: an plures. Nã mltotiẽs
igredit in aliqd orificioꝝ ip̄i⁹ hũiditas hñs tincturã vni
formẽ: ⁊ tũc si fuerit fistula vna egredit ex orificijs alijs

colo: vnꝰ: qui est fistula. s. oiũ sus albꝰ tenebrosus: ulcera
diuidunt in plures spẽs. Nã quedã sũt que sunt doloro
sa: z quedã apõsa: z quedã puata apate: z quedaz sunt nõ
cũ mlta putredie. Et quedã cũ multa putredie. Jlla que
sũt cũ multa putredie: nõ est pp aliud: nisi ꝙ in eis ulceri
bꝰ supfluit humor plimꝰ: z hũiditas copiosa: q̃uis nõ sit
mala in q̃litate: s; est peccãs in quãtitate: z aliq̃ ulcera sũt
sordida: z aliq̃ nõ sordida: z aliq̃ sũt putrida cũ maxio fe/
tore: qꝺ absterſio tollit: ut mel rosatũ. Et aliq̃ ulcera sunt
corrosiua: ad qꝺ ulcꝰ ꝯcurrit dispõ aliq̃ que per acuitatez
quã hẽt resoluit z cõsumit hũidũ: ita ꝙ ꝑ talẽ resolutionẽ
illiꝰ hũidi diminuit de suba carnis: z ipaz ulcerat. ¶ Jtẽ
aliq̃ ulcera sũt ambulatiua ad qꝺ ulcꝰ ꝯcurrit dispõ que/
dã mãlis que pp sui acuitatẽ z sbtilitatẽ multũ in mẽbro
ꝑambulat: ita ꝙ in mẽbro facit ꝑuenire sepationẽ z cõti/
nuitatẽ ipsiꝰ plimi numeri: z sitꝰ iordinati. Jtẽ aliq̃ ulcera
sũt putrefactiua: q: ad tale ulcus ꝯcurrit illud qꝺ corrũpit
mẽbrũ: z spũm existẽtẽ in mẽbro illo: z corrũpit cõplõnẽ
z humiditatẽ illiꝰ mẽbri. ¶ Cãcrena epistiomenꝰ z asca
chilos cõputant de gñibꝰ corrosiuis ambulatiuis z pu/
trefactiuis: sic ẽt posset dici de igne ꝑsico cõbustiuo: z de
formica ambulatiua: z vnicuiq; ipoꝝ est modus ꝑ se cu/
ratiuꝰ. ¶ Ulcera dura incipiẽtia ire v̄sus viriditatẽ z ni/
gredinẽ: sic sephyrosa z cauernosa: z ostrachina sũt mala
ꝑ viã signi: z cause: z alia sũt peiora qbꝰ associat calor cor
poris multꝰ. Exẽplũ sic albꝰ plũbeꝰ z citrinꝰ: tũc illud est
significatio sup corruptionẽ cõplõnẽ epatis: z corruptio/
nẽ nutrimẽti: qꝺ uenit ad ulcꝰ: q: difficilis est eiꝰ ꝯsolida
tio. Et illa ulcera dicunt eẽ mala que gñant per viã sin/
tomatis: h̓ est: q: genita sũt ex successiõe egritudinũ: z ꝑ
viã crisis: qm̃ nã expellit ad ea residuũ corruptionis sup
fluitatũ que remãserũt post ꝑmã egritudinẽ. ¶ Jtẽ illa
ulcera que deijciũt pilos: quia signt corruptionẽ in hu/
moribꝰ z in radicibꝰ: z in origine pilorũ. Jlla aũt ulcera
que sunt apõsa: z lenia: z squalida: z cũ febre lẽta: que in
sunt hoi cuiꝰ destruit eiꝰ rõ: tũc moriunt. ¶ Jtez ulcera
obuiãtia multis supfluitatibꝰ malignis corpis: z in qbus
añcesserũt pustule maligne añ ulcꝰ illud: q: fit festinatio
ad ulcerationẽ post pustulas: z ad putrefactionẽ z ad am
bulationẽ: z ad corruptionẽ per qꝺ est in circuitu: z regi/
mẽ corruptũ ex ꝑte ciboꝝ z potuũ silr arguit difficultatẽ
sanatiõis cũ debita approximatiõe medicaminũ localiũ.
¶ De melioribꝰ aũt signis significãtibꝰ salutẽ ulcerũ: z
ẽt vulnerũ est qñ appet cũ ꝑseueratiõe sanies: que est cũ
medicia faciẽte pus ex opatione nãe que est ꝑm cursum
nãlẽ. Sanies igit laudabilis: l; supra in capl̃o de exituris
dcm̃ fit: est alba z eq̃lis: que ꝯsecuta est cõplemẽtũ dige/
stiõis: z nõ est horribilis fetoris neq; oino ꝑuata fetore
cũ gñet inate calitatis adiutorio: z alteriꝰ caloris extnei
ulcera: que apta sũt itroducẽ spasmũ sũt scrophula z cor/
rosiua: z cãcrosa z sclirosa: z corrosiua z oia illa que non
faciũt saniẽ: z que sunt in mẽbris dorsalibꝰ circa spinã: z
ꝓpinq̃ neruis: z illa que sũt circa genu: aut ꝑ vnũ digitũ
trãsuersalr: z h̓ pp colligãtiã neruoꝝ: z illa q̃ sunt ꝓpinq̃
curuaturis: z iũcturis: qm̃ ipa iterũ sũt lacerti neruosi: in
qbꝰ mã ꝯuertit ad spasmũ z ꝑmixtionẽ rõnis. ¶ Ulcera
aũt q̃ ꝯueniũt i mẽbris uenosis: z artariosis timet de flu
xu sanguis: z pleuresi: z ptisi z de empimate: z de sputo/
sanguis: z ista diuersificant rõne uentriũ: q: aut ulcꝰ erit
in uẽtre nãli aut vitali: aut aiali z in his talibꝰ multuz est
ẽt timẽdũ de ꝑmixtiõe rõnis. ¶ Signa significãtia sup
dispõnẽ sanatiõis ulcerũ: z qñ i circuitu ulceris nascunt
pili: q pp corruptionẽ ceciderũt: z cũ appet nouꝰ orꝰ reite/
ratꝰ eoꝝ signt exiccatio z itegra remotio hũiditatis sup
flue: z rectificatio noua debiti alimẽti illiꝰ mẽbri. ¶ Cor
pora hñtia bonas cõplõnes: z que sũt paucaꝝ hũiditatũ:
z boni sãguis: si in eis accidãt ulcera sũt apta cito sanari.
Corpa v̄o q̃ sũt mlte hũiditatis: sic isãtes: z mlte siccitatis
ut sũt senes sũt tarda recipe rectificationẽ: q̃uis ulcera i/
sãtiũ sint magis susceptibilia q̃ senũ. rõ q: cõpl̃o senis ẽ
radicalis sicca ꝑuata mũdo sãguie: z accñtalis hũida mol
lis: sic in senibꝰ appet: z pp h̓ ulcera ydropicoꝝ z ulcera
mlieꝝ ꝑgnãtiũ pp retẽtionẽ supfluitatũ ipaꝝ: q: mẽstrua
retinent. Curatio taliũ ulcerũ i his ẽ difficilis: ulcera v̄o
senũ sũt difficilis sanatiõis pp paucitatẽ sãguis z bonita
tẽ ipsiꝰ: ulcera v̄o melica nõ sanant a medico: nisi tota au
ferat corruptio usq; ad carnẽ bonã z aliqñ usq; ad ossa sa
na. difficultas ulceꝝ sumit ex ꝑte duoꝝ. Pzio ex ꝑte cõ/
plexiõis que est sic agẽs z istr; v̄tutis. 2m sumit ex ꝑte sã
guinis que est sic mã: z iõ que cãe sumunt ex ꝑte istorũ
aut est mala cõpl̃o exñs i mẽbro ulcerato: aut erit malitia
sãguis q ꝑuenit ad mẽbrũ. s. peccãdo: aut i q̃litate: aut in
q̃titate. Difficultas itẽ sanatiõis est mãe durities que ac
cidit parieti z margini ipsiꝰ ulceris: aut sunt uaricales q̃ ad
ueniũt i cruribꝰ z tybijs trãsportãdo mãm ad ulcꝰ ꝯtinue
pp dilatationẽ eaꝝ: q̃s i mltis hoibꝰ z vulneribꝰ illaq̃are
mihi ꝯtigit. Jtẽ difficillima sũt ulcera que ueniũt sup cor
ruptionẽ eiꝰ icipiẽtẽ ab osse: aut que tẽdũt v̄sus tenebrosi
tatẽ: z viriditatẽ: z nigredinẽ: aut ꝑ aliqꝺ mẽbrũ ulceri vi
cinũ: qꝺ male cõpleãt post ꝯsolidationẽ uerã ulceꝝ post
certũ tps frãgunt: z mltotiẽs de nouo. Nã ꝑ impfectam
medicationẽ male hũiditatis ul̓ ossis corrupti uel carnis
male derelicte i ulcẽ nã inq̃tũ põt conat expellẽ nũc ex
anhelitu nũc ex motu mẽbri: aut tussi siue ex alio labore
ul̓ ex alia malitia faciẽdi tale humidũ corrũpit z putrefit:
vñ postea post talẽ impfectã ꝯsolidationẽ seqt noua ap/
tio in tali ulcẽ post ꝯsolidationẽ. Et ulcera rotũda a geo/
metra sũt illa que i tali figura sũt: ut nullus sit angulus: z
ꝑtes eq̃les plus ad iuicẽ distãt z elõgant: z talia ulcera ro
tũda sũt praue curatiõis pp lõgã disgregationẽ labioꝝ: z
sũt iterficiẽtia isantes pp resol̃onẽ corpoꝝ eoꝝ: z q: spũs
z calor in ipsis ex melica cã resoluit: z q: nõ tolerãt uehe
mẽtiã doloris: z difficultatẽ curatiõis eoꝝ: z ipsoꝝ praui/
tatẽ z ingetudinẽ modi curãdi sufferre nõ pñt: z per h̓ si
erunt ista ulcera rotũda cum febre male curant.

Est regula gñalis ꝙ oia ulcera inq̃tũ ulcera i
digẽt exiccatiõe q̃dã. Gradus v̄o ex
iccatiõis limitari nõ põt: q: ꝑ; plus z minꝰ ulcꝰ abũdat su
perfluitate: z ꝑ; ꝙ est ꝯueniẽs exiccatiõe z absterſiõe uti
op;. Et q̃tocũq; ulcꝰ fuerit maiꝰ z ꝓfũdiꝰ tãto magis idi/
get maiori exiccatiõe ꝑm pl̃m pp nimiã hũiditatẽ currẽ
tẽ i ꝓfũdo. Cõsiderauit Aui. ꝙ fortasse medico ẽ nec̃iu;
suẽ ulcera itelligẽdo qñ ulcera nõ sũt ualde remota a vl/
neribꝰ simplicibꝰ z mũda satis a supfluitatibꝰ: z cũ ligatu
ra z icarnãdo ꝓcedẽ: q: ista nõ curant ampliꝰ ut ulcera:
s; tanq; vulnera simplicia z vnica finali sola itẽtiõe curã
da. attñ hec sutura bñ ẽ ꝯsiderãda ex dispõnibꝰ nec̃itatis.
i. qñ vides h̓ eẽ nec̃iũ: z cũ mõ ligature ꝑ; ꝙ hitũ est sup
i capꝰ de vulneribꝰ. ubi oñsu; est de ligatura expssiua sa
niei: z de ligatura icarnatiua: z de ligatura ꝯſuatiua me/
dicamis: z de ligatura ꝓhibitiua humoꝝ ad locũ ne gñet
apa: qm̃ nõ ẽ pose ulcꝰ curari nisi curet ꝑus apa. Pzia q/
dẽ itẽtio ꝙ op; te ꝓpare ad curãdũ ulcꝰ sordidũ ul̓ vrulẽ
tũ ẽ ut orificiũ sit aptũ: deide mũdificare cũ medicis debi
tis abstersiuis z exiccatis. illꝺ fiat. deinde de nascẽtia car
nis z de ꝯsolidatiõe. Et si iueneris ulcꝰ bñ purũ: z ꝙ nõ
hẽat ꝓfũditatẽ. te op; ꝯsolidare cũ eo qꝺ nõ hẽt mordica
tionẽ: z ẽ mãifestũ / qm̃ mordicatio ꝓhibet nascẽtiã carnis
Jn ulceribꝰ v̄o sordidis nec̃iũ ẽ uti medicis abstersiuis z
maxie i ꝑnꝰ ꝯiũctis cũ mordicatiõe: qm̃ vlꝰ iẽsitiua nõ sẽ/
tit ip; medicamẽ mordicatiuũ. deide paulati; ꝓcedat ad
leuiora medicamia mordicãtia usqueq̃ erit hora nascẽtie
carnis. ¶ Caue ne dolorẽ facias q̃tũ potes. z h̓ qñ ẽ illic
calitas z iflãmatio: z h̓ ẽt cũ medicis nõ nimis exiccatis
qm̃ siccitas supflua ẽ lima caloris. cãe qdẽ ꝑncipales ipe
diẽtes ꝯsolidationẽ sũt q̃tuor. Pzia ẽ mala cõpl̃o calida. 2a
ẽ dolor qñ ꝯtũgit cũ ulcẽ. 3a cã est qñ ulcꝰ est sordidũ. 4a
cã est qñ cũ ulcere ꝯtũgit mala caro supflua: s; vnũqꝺq;

istoꝝ eget suo medicamie. Mala cōpl'o cal'a opȝ ut remo
ueat̃ p sua ɔ̃ria. Sordities idiget ut mūdet̃. ⁊ sūt ista ulce
ra q̊rū hūiditas q̄ ex eis currit ē plīma: ⁊ mirabilr mūdi
ficat̃ cuȝ melle rosato. ⁊ vnguētis ⁊ pl'uerib⁹ ⁊ empl'is. h̄
gdē mūdificatio ɔ̄sistit in absterſiōe: ⁊ sic remouēdo cāȝ
remouebit̃ doloris effcūs. Sed qñ orta fuerit caro mala
necīū ē: ut corrodat̃ cū medicamie acuto ⁊ circūcirca li/
niat̃ cū defensiuis. escara v̓o cū butyro remoueat̃. Me
dicia diūsificat̃ ſm corpa: q: vnū medicamē i vno corpe
fac̄ nasc̄ i carnē ⁊ i alia carnē dimiuit cū uehemēti abster/
siōe: ſȝ i aliq̄ nō absterget: neq̄ȝ carnē diminuet: neq̄ȝ na/
sci faciet: ſȝ h̄ op⁹ ē discretiōe medici: q: opȝ ꝙ tale medi/
camē ɔ̄ſoꝛet̃ cū tēperamēto: ⁊ cū debita admixtiōe piuȝ
frāgendo. ſ. aut de vnctuositate uel de siccitate: uel de ab
stersiōe augēdo uel minuēdo: ⁊ de pōdē ɔ̄sidera si igre/
diat̃ medicia corrosiua: aut si adiūgat̃ stiptica ꝓ refridati
one sua. Jllud sup qd̄ medic⁹ dȝ maxie ɔ̄siderare in ulcē
est ut ɔ̄ſoꝛet̃ eoꝝ medicamē sup ista: quoꝝ difficilis ē cō
solidatio. ⁊ h̄ ut meli⁹ certificet̃. ꝓcedat cū vno medica/
mine trib⁹ dieb⁹: ⁊ si bñ opabit̃ ſm tuā itētionē ꝓcede: ⁊
si nō: tūc illd̄ medicamē remoue: qm̄ a iuuātib⁹ ⁊ nocēti/
b⁹ sumit̃ curatio idicatiua. Nō est alid̄ plimescēdū ꝙ ad
h̄ ut ulcera ⁊ vulnera ɔ̄solident̃ neċe est ut mēbrū gescat
⁊ si mouet̃ motu puo nō erit adeo curādū q̄ȝ si moueret̃
motu laborioso in corpib⁹ humidis. ¶ Caue ne icarnes
mēbrū vicinū cū vicino: sic̄ adherētiā palpebre supioris
cū iferiori: ⁊ sic̄ sūt duo digiti: ⁊ mētuȝ cū spatula: ⁊ sic de
alijs. Cauerne ⁊ absc̄ōsiones sūt terminātes utpl'm ad fistu
las: q: sūt sorores: ⁊ ad gñandū spāta in locis glādulose
carnis: sic̄ ꝓducit scabies botores exñtes in extremitati/
b⁹: ⁊ h̄ ꝓp̄e qñ corp⁹ est malū plenū ex supfluitatib⁹. Si
v̓o iūgat̃ ifil' ulc⁹ ⁊ ap̄a orificiū obtura cū tēta linita vng⁹
basilicone: ⁊ sup̄ nitida ⁊ mūdifica cū eodē vnguēto: dei/
de empl'm sup̄ appone ſȝ debitā descriptionē ꝓ curatio
ne ap̄atis: qm̄ ulc⁹ / ut ṗus dictū est: curari nō pōt nisi ṗus
curet̃ ap̄a. ¶ Scitote ꝙ medicamē qd̄ appōit̃ ulceri aut
ē ɔ̄ueniēs aut icōueniēs. Si ɔ̄ueniēs ⁊ nō ɔ̄ferat i dispō
ne pp ipedimētū: tñ nō affert ei nocumētū. ſȝ q̄re non iu
nat cā est aut pp debilitatē illi⁹ medicamis: ul' pp malitiā
ipsi⁹ ulceris. Si v̓o medicamē sit icōueniēs i opando opȝ
effectū q ē ɔ̄ri⁹ ei qd̄ ex ipso expectat̃ de exiccatione siue
mūdificatiōe: aut calefac̄ ultra illd̄ qd̄ eēt neċe signū idu/
cēdo: q: fac̄ accidē rubedinē ⁊ iflāmationē: aut ifrigidat
plus debito: aut corrodit ⁊ ꝓfūdat ulc⁹ carnē diminuēdo
oia cū suo ɔ̄rio sunt tēperāda. ſ. cal'a cū fridis: ⁊ ecōuerso
frida cū cal'is: sicca cū hūidis. Jtē mltotiēs medicamē ē i
cōueniēs nō solū ex pte dispōnis ulceris. Uez ex pte di
spōnis mēbroꝝ ⁊ corpoꝝ i qb⁹ fiūt ulcera. Nō ꝙ lotiōes
leues ɔ̄ferūt i ulcerib⁹ paꝝ sordidis ⁊ ualde sordidis forti
ores lotiōes: fcā lotiōe debita itromittēda ē medicia car/

¶ Ung^m mirabile absterſiuū ⁊ exiccatiuū ⌊nis gñatiua.
⁊ mltū ualet i ulcerib⁹ tā virulētis q̄ȝ sordidis. ℞. litargi/
ri bñ pl'uerizati cū aceto ⁊ oleo bñ misceant̃ ⁊ ibibant̃ in
mortario ⁊ bñ agitent̃ cū pistello dōec ad augmētationē
ꝑueniat ⁊ albificet̃ ⁊ tumefiat. deinde. ℞. antimonij eris
usti / balaustiarū / v̓mīū terrestriū exiccatoꝝ ⁊ pl'uerizato/
rū / gallarū / ⁊ sang. dra. alumis climie argēti oiuȝ. añ. terā
tur ⁊ cribellent̃: ⁊ de eis q̄ȝtū ē. vj. ps vngti in mortario
ponat̃ ⁊ cū pistello icorꝑent̃ donec bñ vniant̃ ad iuiceȝ.

¶ Ung^m nigrū i ulcerib⁹. nā attrahit ⁊ attrahēdo mūdifi/
cat ulcera: postea sanat. ℞. oli lb. j. ʒ. cere: ʒ. iiij. sepi arieti
ni / colofonie / picis naual' colate / ſapini. añ. ʒ. ij. masticis
galbāi / olibāi / terbētie. añ. ʒ. j. ɔ̄ficiat̃ sic: oleū in olla sup
ignē dimittat̃ dōec bulliat: deide addat̃ cere liq̄fcē. pōat̃
colofonia: deide pix naual'. postea gūmi / ſapini / ⁊ terbēti
ne. ad ultimū mastix / ⁊ olibanū: ita tñ ut oia terāt̃ ṗus p̄/
ter picē ⁊ terbētinā: ⁊ cū spatula agitādo dōec coctū fue/

¶ Ung^m molle ualēs ad ulcera sordida ⁊ ⌊rit. deide ṗua.
virulēta ⁊ putrida ⁊ gñat i eis carnē ⁊ sigillat ⁊ ꝓhibet in
eis fieri putrefactionē. ℞. mirre / aloes / sarcoco. añ. par. j.
meli' dispumati duplū pōderis oiu: vini boni al. q̄ȝtū. ſ.
decoq̄nt̃ cū facilitate usqueq̄ hēant spissitudineȝ: ⁊ q̄nq̄ȝ
addat̃ i medicamie vitrioli paululū: ⁊ ꝓp̄e h̄ vng^m ē ap

¶ Ung^m basilicō mirabilr ua ⌊ꝓbatū ɔ̄sūptiōi carnis.
lēs i ulcerib⁹ putri. ℞. cere al. resi. sepi uaccini / picis naual'
glutis alboti. oliba. mirre. añ. olei q̄ȝtū suf. fiat vng^m. Sȝ
sit dosa. ℞. cere. ʒ. vj. picis. ʒ. iiij. oia alia sint. ʒ. j. ʒ. de qlȝ

¶ Ung^m ubi ɔ̄seq pōt spasm⁹: ⁊ ad palesim ⁊ ad oēs egri/
tudines neruoꝝ. ℞. bdelij. ʒ. vj. eufo: b. ʒ. iiij. castor. ʒ. iij.
serapini. ʒ. iiij. cere. ʒ. v. olei sambucini: qd̄ oleū fit de vio
lis sambuci: ⁊ sūt viole al. aut olei de cheiri: ⁊ est de viol'
çalis. ʒ. j. ʒ. ij. bdeliū ⁊ serapinū dissoluant̃ in aqua ruthe
agrestis: ⁊ ponant̃ sil': ⁊ fiat vnguētū ⁊ liniat̃ ex eo.

¶ Ung^m alid̄ mirabile i ulcerib⁹ ad spasmū ⁊ mollificatio
nē. ℞. cere. ʒ. iij. ysopi hūide: succi ruthe agrestis. añ. ʒ. ij.
euf. pipis armo. oli balsami cast. glutis alboti. i. terbētie
oppopona. añ. ʒ. ij. sigie ⁊ storacis liq̄de. ʒ. ij. ʒ. oli. q. ſ. fiat

¶ Ung^m p̄ciosuȝ exptū i ulcerib⁹ ad fistlas lach: y ⌊ vngtū.
males ⁊ cācrū ⁊ malū mortuū ⁊ delet carnē mortuā ⁊ pu
tridā. ℞. litargiri / calcāti. añ. p. j. floris eris. p. ʒ. terant̃ cū
aceto uehemēter forti tpe estiuo fere p diē. j. semp añ mo/
dicū addēdo de aceto: deide admistret̃ ubi opȝ: ⁊ ponat̃
i uase vitreo: ⁊ strigat̃ os ei⁹ ⁊ sepeliat̃ in fimo. 4. diebus.

¶ Ung^m mūdificatiuū i ulcerib⁹. ℞. terbētine picis naual'.
añ. ʒ. ij. mellis roſ. colati. ʒ. j. succi millefolij: succi celido
nie. añ. ʒ. j. vitella ouoꝝ. ij. farie ordei. q. ſ. ⁊ misce oia sil'.

¶ Ung^m alid̄ exiccatiuū ualde i ulcerib⁹ cauernosis ⁊ pu/
tridis. ℞. succi radicis ruſ. i. ẏpētarie mediū cyathū: mel/
lis roſ. colati. ʒ. j. vini mōtāi. ʒ. j. flori eris. ʒ. ʒ. tādiu bul
liāt dōec ꝑuenerit ad ɔ̄sūptionē succi: ⁊ fac vngtū fluxi/

¶ Ung^m faciēs nasci carnē ⌊bile. q: fiuat ad fūdū ulceri.
in ulcerib⁹ post mūdificationē ⁊ antiqs ⁊ recētib⁹. ℞. ari
stologie lon. radicis yreos radicis gētiane: radicis sang.
draco. armo. sarcocolle. añ. ʒ. ʒ. litargiri. ʒ. v. olei. lb. j. de
coquat̃ litargi. cū ol'o: ⁊ depōat̃ ab igne: ⁊ fiat tepidū: dei
de armo. mollificet̃ in aceto ⁊ liq̄fiat ad ignē ⁊ colet̃ sup
litargiꝝ: ⁊ iteꝝ coque paꝝ donec gutta posita sup ferrū te
neat se: deide pone pl'ueres deposito uase ab igne: ⁊ tepe
facto diu misce: ⁊ si vis ponē de cera pōe. ʒ. ʒ. ⁊ fiat vng^m

¶ Ung^m exptū i ulcerib⁹ ubi sit magna virulētia. ℞. ace/
tū fortissimū: ⁊ pone i catia ad bulliēdū postea remoue
tur ab igne. postea pōat̃ de viridi eris: ⁊ nō de flore eris
⁊ bñ icorꝑent̃. q̊ fcō pōat̃ ad ignē: ⁊ bñ cū spatula agitet̃
usqueq̊ rubescat ⁊ sit coctū: ⁊ si vis scire decoctionē pone
guttā sup ferrū: ⁊ si videt̃ ꝙ stet adherēs: tūc ab igne re/
moueat̃. Et nō ꝙ istd̄ ē mirabile vng^m: ⁊ si scies cū eo la

¶ Ung^m ad ulc⁹ ubi eēt magna ⌊borare mirabilia facies.
sordities. ℞. succi prassij / succi absinthij / succi folioꝝ psici.
añ. mellis crudi oli amigdalaꝝ amaraꝝ. ʒ. j. cere citri. ʒ.
ʒ. decoquant̃ usq̄ȝ ad spissitudinē: ⁊ fiat vnguētum.

¶ Ung^m de iure silua ad gñandū carnē in quocūq̄ȝ vulnē
facta mūdificatione. ℞. succū mrisil. i. capfolij medium
cyathū. olei cois lb. ʒ. cere. ʒ. iiij. resine terbētine. añ. ʒ. iiij
bulliāt oia usq̄ȝ ad ɔ̄sumptionē succi: ⁊ fiat vnguētum.

¶ Aq̄ mirabilis in ulcerib⁹ ubi timeam⁹ a trāsitu fistule q̄
est res mirabilis in fistulis. ℞. armoniaci. ʒ. ʒ. aq̄ ruthe.
ʒ. ʒ. ꝓijce aquā i bacili bñ polito ⁊ terso: ⁊ tādiu frica cū
armo. salitrico dōec sal armōiacū liq̄fiat i dcā aq̄ fricādo
ſȝ aq̄ fiet azura: ⁊ cū dicta aq̄ mlta potes in ulcerib⁹ facē.

¶ Sequit̃ de ulceribus virulētis. Cap. II.

V Lcera virulēta sūt illa q̄ ɔ̄tinēt supflui/
tatē sbtilē noiatā vir⁹ ⁊ ɔ̄uīt̃ ad
corruptionē pp d̄bilitatē mēbri: ⁊ ex calitate ex̄
nea ibi p̄dñante: ⁊ iā ē de gñe puri sbtili: qd̄ noiat̃ virus
gñatio cui⁹ fit ex sbtilitate hūoꝝ. ſ. aq̄soꝝ. ſ. a nā nō dñan/
te. Jntētio gdē ē i his ulcerib⁹ ut exiccent̃: ⁊ admistrēt cir
cūcirca defēsiua plies s̄ alibi noiata. Sȝ si videris virulē/
tiā nō dimiui ſȝ ip̄aȝ augeri: scias ꝙ illd̄ medicamē ſȝ illd̄

corpꝰ nō est exiccatiuū:q̄re adde aliq̄d ī ꝯfortādo mēbrū
ex ipiꝰ exiccatiōe ꝛ adiuua cū modice absterſiōe:ut mel
rosatū : ut alumen in stipticitate acetū balaustie:ꝛ addet
minus de p̄luerībꝰ ſm ꝙ necītas cogit.olea q̄ ponunt in
vnguētis ulcerū ſemp debēt eē exiccatiua:ut est oleū ma
sticinū mirtinū de cherua ꝛ de rutha:ꝛ alijs.obſua nāqꝫ
canonē de medicis facientibꝰ naſci carnē in ulceribꝰ ubi
opꝫ:ꝛ h̄ facta mūdificatiōe.ulcera viruléta ꝓ eiꝰ curatiōe
opꝫ uti exiccātibꝰ:ſꝫ cū talibꝰ ulceribꝰ adiūgit ꝛ ꝯiūgit ali
qñ mala cōplo cal'a ul' frida:ꝓ curatiōe cuiꝰ cal'itatis lau/
dat iuſqamū/radix mādragore/ꝛ opiū.ecōtra ī mala cō
plexiōe frida ualet ſic raſina ꝛ pix ꝛ terbētina:q: opꝫ ali/
qñ ut tēperes ista ſil':ꝛ h̄ ſm diſpōnez cōplonis apatis.
Medicie q̄ ſūt mūdificatiue ī ulceribꝰ viruletis ſemp de
bēt eē exiccatiue:ſic ſunt iste:alumē rochie cōbustū poſi/
tuz in q̄ntitate q̄ ſufficit.Galle cipreſſi ꝛ querci ꝛ bucea.i.
mediastinꝰ ligni ḡnatoꝝ ꝛ cortex thuris.i.litargirū:ꝛ flo
res papaueri ruffi.i.caſule papaueris:ꝛ folia arboris cu/
licū.i.ulmi:ꝛ folia nucis domestice:ꝛ nux recēs decocta
ualde ꝯueīt:q: exiccat hūiditates abſqꝫ nocumto.Nō ꝙ
iste medicie nocēt ſi cū ulcere aſſociet apa:rō q: apa idi/
get medicamibꝰ mollificātibꝰ ꝛ mitigātibꝰ dolorē.Sꝫ aq̄
ī qua decoquūt cipi.i.radix herbe de q̄ ligant cathedre
ē ad exiccationē ꝯueniēs.Et decoctio mirabolanoꝝ bel
liricoꝝ ꝛ emblicoꝝ q̄ ſūt ſpēs p̄unoꝝ ultramarioꝝ ꝛ deco
ctio alchedera:ꝛ ē ſpēs ſcolopēdrie:q̄ ualet mirabil'r ī cā
cro ꝛ folia h̄be ciciliāe ſiue altāe ſūt bona ad exiccationē

Ungtm̄ mirabile cuiuſdā magri Blaxij iudei ualde ap
p̄obatū in q̄cūqꝫ mā:ꝛ maxie ualet in tybijs.℞.litargiri
lb.j.olei cōis lb.ij.cere noue.℥.iij.masticis.℥.j.ſcariole
q̄ cadūt a polis nouis qñ pōit lixiuiū ad ignē.℥.iij.ꝛ fiat
vngtm̄ uſqꝫ ad ſpiſſitudiez ꝛ ad formā dyaglōis ꝯducēdo

Ungm̄ ī ulceribꝰ viruletis.℞.aloes:thuris:ſarcocol.ſang.
dra.añ.ʒ.j.antimonij:alumis.añ.℥.ſ.flori eris p̄parati.
ʒ.ij.terbētine.℥.ij.olei mastic.ꝛ cere : qd̄ ſuf.fiat vngtm̄.

Ungtm̄ icredibile ī ulceribꝰ viruletis ualde exiccatiuū
ꝛ est īcarnatiuū ꝛ ḡnatiuū carnis ꝛ cicatriçatiuū : ꝛ h̄ ſm
diuerſionē corpoꝝ.℞.litargiri ceruse.añ.ʒ.iiij.mirre.ʒ.ij.
thuris.ʒ.j.ſ.floris eris.ʒ.ij.olei mirtini:q̄ntū ſufficit:ꝛ de
coquant cū lento igne:ꝛ postea colet per petiam.

Unguētū apl'oꝝ ubi caro ſupabūdat multum corrodit
malaꝫ carnē apit diuidit ꝛ attrahit.℞.cere al.raſi.armo.
añ.℥.ſ.oppopona.ʒ.j.floris eris.ʒ.j.ſ.aristo.lon.thuris
bdelij.ʒ.iij.mirre:galbani.añ.ʒ.ij.litargiri.℥.ſ.infundat
bdeliū ī aceto:terēda ſubtil'r pulueriçent:ꝛ fiat vnguētū
h̄ mō.Gūme ponant ad ignē ꝛ diſſoluāt ī duabꝰ lb.oli
cōis.q̄bꝰ diſſolutis colet oleū ꝛ miſceat cera:deide pul/
uis p̄dictaꝝ rerū ſemp agitādo cū ſpatula donec tr̄m ſit.

Ungtm̄ aliō mirabile ad idē.℞.ſcrophularie:hermoda
ctiloꝝ:gariof.ualariāe.añ.oia p̄luerīçata.℥.j.oli mastici
ni cere albe terbētie picis liq̄de.añ.℥.iij.mūie.cāphore.

Ungtm̄ optimū de p̄lue ⌊añ.℥.ſ.ex oibꝰ fiat vngtm̄.
ribꝰ albū.℞.terbentine bñ lote cū dulci lixiuio lb.j.olei
roſ.℥.iij.cere al.℥.ij.ꝛ oia ſil' miſce:deide.℞.p̄lueris ſā
dara.pulueris thuris albi:pulueris ſarcocolle:pulueris
yreos.añ.ʒ.j.ꝛ h̄ oia ad iuicē cū lēto igne bñ ſil' incorpa:
donec istud vnguētū uenerit ad formā magdaleōis:quo
deducto cū manu malaxa in forti aceto al.ꝛ postea tene
ip̄m pro ſecreto:ꝛ noli reuelare ipſum niſi ſapientibus.

Ungtm̄ aliud mirabile:ꝛ uocat vnguētū yrinū pp colo
rē yrinū.℞.olei yrini.i.factū de floribꝰ ilioꝝ celestiū.℥.
ij.ꝛ ponat dictū oleū in bacili bñ terſo:deide.℞.ſalis ar
moniaci.℥.j.ſ.ꝛ frica tādiu in oleo exñti in bacili ut ſal
illō armoniacū liq̄fiat in illo oleo:ꝛ illō oleū remanebit
celestis coloris:deide.℞.reſine pini/ꝛ terbētine.añ.℥.ſ
pulueris endici.℥.ſ.ꝛ cere qd̄ ſufficit.fiat vnguētum.

Sequit de ulceribus ſordidis. Cap.III.

Vlcera ſordida ſūt illa que nunq̄ꝫ p̄uant
ſanie illaudabili niſi remoueat
fomentum qui est calor putredinalis illum locum ſupra
calorem nālē ſuffocādo:quare pro eius curatiōe opꝫ uti
medicinis fortiter abstergētibꝰ ſm ꝙ narrauimꝰ in capꝰ
uli de ulceribꝰ.dicēdo ꝙ ſanies idiget absterſiōe:ꝛ virꝰ
exiccatiōe:ſꝫ q: hic tractat de ulceribꝰ ſordidis:p̄mo inci
piamꝰ ab isto medicamine/qd̄ est fortis mordicatiōis:de
inde paulatim ꝓuenias ad leuiora ſic ad tapſiaꝫ que est
herba ultramarina:ꝛ est ſpēs baucie ꝛ uētoſa ualde que
redacta in formā pulueris ꝛ ſūpta ꝑ os fac in istāti hoieꝫ
appere ydropicū.Sꝫ ceretani bñ ſūt expti qñ uolūt ostē
dere istis hoibꝰ groſſis thiriacā ſuā eē bonā.Aristologia
lō.cū melle ꝛ pauco aceto est optimū remediū.Jtem ter
bētina cū oleo de terbētina ꝛ butyro ut leniat duritieꝫ ꝛ
reſoluat ꝛ abstergat in h̄ cōpoſito laudat.Jteꝫ radix lilij
pistata cū melle.Jtē farina orobi cū melle.Jtē herba op
poponaci ſil'r cū melle.Jtē empl'm idū deſcriptione Al/
māſoris:qd̄ fit ex pice nauali colofonia ꝛ melle ꝛ farina
ordei.Jtē vngtm̄ egyptiacū deſcriptiōe Meſue.Jtē qñ
magna ſit ſordities praſſiū cū melle.Sꝫ aliqñ est neċe ꝓ
pter ꝓfūditatē ulceris:ut q̄d apponat de medicaminibꝰ
currētibꝰ ſic ſūt ablutiones cū aq̄s approbatis:q̄s paulo

Ungtm̄.℞.mellis crudi terbētie ſucci apij ⌊post dicā.
domestici ad tuū libitū:vitellū vniꝰ oui ꝛ farine ordei:ꝛ
hec optie ad iuice bñ icorpa:ita ꝙ poſſit extēdi ad formā

Ungtm̄ aliō.℞.ſucci costi amari/ꝛ ſucci beto/ ⌊vngti.
nice/ꝛ ſucci millefolij.añ.℥.ij.olei de vitell' ouoꝝ.℥.ſ.li/
targiri.℥.j.cere qd̄ ſufficit decoquat uſqꝫ ad ꝯſūptionem
ſucci:ꝛ fiat vngtm̄:ſꝫ ī fine adde litargirū caue ne cōbura

Nota ꝙ oleū de vitellis ouoꝝ mi ⌊tur in fundo catie.
rabil'r ualet in exiccādo:ꝛ maxime in p̄ucturis neruoꝝ.

Unguētū aliud in vulneribꝰ ſordidis.℞.litargiri argē
ti mirre çinçib.añ.pulueriçent ſubtil'r.ꝛ cum cera opti/
me mūda:ꝛ oleo ꝛ pauco mellis fiat vnguentum.

Unguētū aliud optimū.℞.mellis ſquilliti ſucci pſici
calamēti añ.℥.ſ.cere.℥.ij.olei cōis.℥.j.ꝛ fiat vnguentū
ad formā currētem.Jtē ualet vnguētū apl'oꝝ.Jteꝫ ualet
mirabiliter vnguētū baſilicon ſupra deſcriptum.

Unguētū aliud bonū.℞.olei amigdalarū amararū.℥.ij
oli de tritico.℥.j.p̄lueris lacce:ꝛ lacca est gūma.℥.ſ.pul
ueris ſgnāti.℥.ſ.pulueris ellebori al.℥.j.cere qd̄ ſuffic.

Sequit de ulceribꝰ ꝓfundis ꝛ cauernoſis. Cap.IIII.

Profunda q̄dē ulcera ſūt illa q̄ ſūt
ualde elōgata a ſup̄ficie
orificij:ꝛ cū ſuo fūdo appropinq̄ta oſſi:ꝛ ſūt im/
portātes cū ulceribꝰ cauernoſis ꝛ abſcōſionibꝰ.Dīa q/
dē hita fuit ſup̄ in caplo uli de ulceribꝰ.Sꝫ q: decies re/
petita placebūt:dico ꝙ abſcōſio est ulcus qd̄ ſub cuti est
amplificatū:ꝛ ſepat ab eo cutis:ſꝫ cauerna est illud ulcus
qd̄ ꝓfūdat in carne ꝛ dilatat cū ea.Fuit opio q̄rūdaꝫ ꝙ
dilatatio ꝓfūda erat in cauerna:ꝛ strictꝰ erat fūdus in fi/
stula.Sꝫ de noibꝰ nō curo dūmō eoꝝ ſniam hēamꝰ.Jn
curatiōe hoꝝ ulcerū finalis itētio est ut repleant carne:ſꝫ
h̄ fieri nō pōt niſi ex pte boni cibi ꝛ potꝰ ḡnantiū ſangui
nē:quē in carnē ꝯglutinare neċe est.Nō q: ḡnatio car/
nis nihil aliud est niſi ꝯglutinatio ſāguis in carnē.Me
dicine aūt h̄ agētes neċe est ut ſint uehemētis exiccatio/
nis ꝛ mūdificatiōis ſil'.Situatio orificij in mēbro final'r
ſit talis ut nō retineat virꝰ:imo currē poſſit ad ex̄.Sꝫ ſi ī
ueneris ulcꝰ hñs talē ſitū hec est p̄fecta radix curationis
ſ.ꝙ orificiū ſit iferiꝰ fūdus vō ſupiꝰ:ꝛ h̄ ut ſanies ex ſeip/
ſa poſſit expurgari.Sꝫ ſi nō est ei poſſibile ſic ſituari tūc
ſeca ulcꝰ tal'r ut ſanies poſſit exire nō remanēte cauerna
ꝛ ꝓcede cū icīſiōe tali ut ulcꝰ recipiat bonā ſalutē obſuā
dō diſpōnē mēbri icidēdo:qm̄ leue est icidē difficile aūt
ꝯſolidare.De ligatura aūt quō ꝛ q̄liter fieri debeat non
omittat:qm̄ est p̄ciotior pars cyrurgie ligamēta:ſicut ſūt
faſcie ꝛ petie in q̄bus extēdunt vnguēta ſiue licinia que
intromittunt in ulceribꝰ/ſint bñ mūda alba ꝛ terſa ꝛ po
lita:ꝛ hoc ne putredo adiūgat putrido. Dicit Aui.ꝙ

nere in h casu.exptꝰ fuit emplm aplicū:ꝛ cētaurea qñ ab
ea ulcꝰ iplef est mirabilis. Itē ꝛ sephetō.i.ell催borꝰ albꝰ.
postea yreos.i.liliū celeste itelligēdo de radice:deide fa/
ria orobi:ista sūt mirabilia ualde. Et māifestū ē ꝙ oia ul
cera hñtia ꝓfunditatē ꝛ abscōsiōez:ꝛ caūnositatē ultima
mūdificatiōe nō mūdificāt medicie neqꝫ i eis faciūt na/
sci carnē:nisi sint currētes ad ꝓfūdū ulceris ꝛ ipꝫ lauātes
ꝛ ꝓijciētes cū siriga:aut çaraca:aut filibꝰ. Signa significā
tia salutē ꝯglutiatiōis hoꝝ ulcerū hñf ex paucitate māe
q̄ currit ꝛ descēdit ad ulcꝰ:ꝛ fortitudie ꝛ debilitate ṽtutis.

Ungtū ꝯueniēs i ulceribꝰ ꝓfūdcis caūnosis abscōsis ꝛ
ꝓfūdis. ℞.picis naualis:ꝛ terbētine.añ.ʒ.iij.ablue in sit
optie vio mōtāo.lardōis decolati.ʒ.ij.pluer̄ affodilloꝝ
ꝛ hermodactiloꝝ.añ.ʒ.j.succi saluie:ꝛ rorismari.añ.ʒ.j.
oli de costo ꝛ de rutha.añ.ʒ.ß.cere qd̄ suffic.fiat vngtū.

Unguētūꝫ aliō mirabile. ℞.mellis apū.ʒ.ij.succi brāce
ursine: succi lapatij acuti:succi ruthe: succi apij.añ.ʒ.ß.
pluer̄is alumis ro.cōbuste:ꝛ alumis çuccarini: ꝛ sal gē/
me.añ.ʒ.j.pluer̄is tartari:paululū:oli ro.ʒ.j.cere qd̄ suf.
fiat vngtū ad ignē decoctū usqꝫ ad ꝯsumptionē succoꝝ.

Aliō vnguētū ligdū. ℞.mellis ros.colati terbētine.añ.
ʒ.ij.fellis porci uel bouis ligde.ʒ.ij.cere paululū:ꝛ fiat
vnguētum molle ad ꝓijciēdum in orificio ulceris uel
supra tentam que poni debet in ulcere.

Emplm dyafinicon descriptione Alexādri:sed dr̄ em/
plastrū decoctio durs. ℞.spicarū allei mūdatarū.ʒ.iij.ß.
storacis aloes bdelij.añ.ʒ.iij.terbentine.ʒ.iiij.assungie
porcine recētis adipis anseris.añ.ʒ.v.masticis olibani.
añ.ʒ.ß.euforbio.ʒ.ß.croci.ʒ.ß.cere citrie.ʒ.xij.olei nar
dini ꝛ vini odoriferi quātum sufficit.fiat compositio.

Ungtū egyptiacū multū ꝯferēs ad ulcera antiq̄ ꝛ ad fi/
stulas que idigēt mūdificatiōe.abstergit eni ꝛ mūdificat
ulcera a carne mortua. ℞.floris eris aur.v.mell aur.xij.
aceti aur.vij.coque sup ignē donec inspissent ꝛ aliq ad/
dūt olibani masculi aur.ij.ꝛ.ß.subtilissime triti.ꝛ fiat vn/
guētū molle.

Lauāda optima ꝯueniēs in istis ulceri/bus. ℞.aque pure vnā magnā anfialā ꝛ pone itus de or
deo ꝛ melle.añ.ad bulliendū duo coclearia ꝛ de sapone
nigro vnū coclear:ꝛ postea cola per petiam:ꝛ laua ulcus
cum siringa uel alio instrumento iniectorio.

Lauatiuū aliud. ℞.lixiuiū dulce:ꝛ adde paululū de aloe
modicū de succo millefolij:ꝛ de succo prassij aliqd̄ ꝛ la/
uef ulcꝰ mltotiēs:ꝛ usqueq̄ fuerit bñ mūdificatū a sordibꝰ

Lauatiuū aliō. ℞.vinū mōtanū i q̄ bullita sit cētaurea/ꝛ
yreos/ꝛ aristologia:ꝛ postea colef:ꝛ sel lauef ulcꝰ in die.

Lauatiuū aliud. ℞.aquā maris de per se. Itē lixiuiū de
per se. Item mellicratū de per se. Item aqua balneorum
nālium. Item aqua aluminosa ualet.

Sequif de ṽmibꝰ oriētibꝰ in ulceribus. Cap.V.

v **Ermes** in ulceribꝰ gñanf sic in auribꝰ
ꝛ itestinis ꝛ in apatibꝰ ꝫ ꝙ tā
git Aui.ꝛ Albuca.ꝛ ut videf in expiētia nō solū
in his q̄tuor locis assignatis:ꝫ ēt in ṽga ueniēte a uesica
cuiusdā boni viri antiq.ꝛ in vulua cuiusdā pue puelle:ꝛ
de sub craneo ēt cuiusdā pueri qui ꝯtusus cū fractura fu/
erat:ꝛ istō clare appere pōt:qm̄ ubicūqꝫ posita fuerit mā
ibi ponif effectꝰ. Si ṽmes nascunf in ulceribꝰ.ois nāqꝫ
succꝰ amarꝰ:sic plāta:aut minera:aut aliq̄ ps aialis:aut fel
ꝛ ois cōpō amara:ut yerapigra ꝛ filia destruūt uermes.
Res dulces ꝓuāt nisi sint ꝯiūcte.cū siccitate ꝛ abstersiōe
ut mel rosatū. Laudat Aui.de medicinis ꝯferētibus ad
istud maxime calamētū fluuiale ꝛ distillatio succi cucu/
meris asinini ē ualde bōa.ꝛ succꝰ radicis capparis:ꝛ suc
cus folioꝝ psici:ꝛ succꝰ absinthij:aut cētauree/aut prassij:
ꝛ succꝰ ellebori albi:ꝛ oēs res fortes. Et nota ꝙ mei pue
ri pui optime se defendūt a ṽmibꝰ:q: sepissime comede
bāt de his rebꝰ fortibꝰ:sic cepibꝰ/porrinis / alleis/rapha/
ni/ꝛ filibꝰ.lupini ēt ꝛ aloes cū melle colato:ꝛ piretrum/ꝛ
thiriaca est mirabilis loco vnguēti:ꝛ succꝰ oleādri:ꝛ suc/
cus gētiane:ꝛ nuces trite ad formā emplī cū melle rosa.

Ungtū i ulceribꝰ ubi gñanf ṽmes. ℞.olei amigdalarū
amararū/succi arācioꝝ acroꝝ/ꝛ vini maluatici.añ.ʒ.ß.pl
ueris collognitide/pluer̄is cētauree.añ.ʒ.ij.cere qd̄ suffic
fiat vnguētū.

Emplm mirabile ubicūqꝫ fuerint uer/mes. ℞.porroꝝ domesticoꝝ nouiter remotorū a terra ꝛ
depuratorū ab ipsa:frige illos in sartagine ꝛ adde aliqd̄
de aloe ꝛ mirra:ꝛ fac emplm ꝛ supra locum appone.

Ungtū mirabile ubicūqꝫ fuerint ṽmes ubicūqꝫ locoꝝ
℞.olei absinthij.ʒ.ij.puluer̄is cimini/pulueris dittimi/
pulueris aloes.añ.ʒ.ij.succi absinthij mediū cyathū/cere
qd̄ sufficit.fiat vnguētū:ꝛ decoquaf usqꝫ ad spissitudinē.

Oleū ꝓciosissimū pro ṽmibꝰ ubicūqꝫ locoꝝ. ℞.nucleo/
rū psicoꝝ ꝛ amigdalarū amararū/gētiane/absinthij/pras/
sij ul lupinoꝝ/ꝛ seminū caulīū/ꝛ folioꝝ psici/ꝛ calamēti
fluuialis/ꝛ oleādri/ꝛ piretri/ꝛ ellebori albi/ꝛ radicū gra
migne.añ.M.ß.oia pistāda pistenf ꝛ iponaf itꝰ fel vitu
li/ꝛ succi porroꝝ/ꝛ mēthe.añ.ʒ.ij.olei nenufarini.ʒ.j.ꝛ
olei de absinthio lb.ij.hec oia misce:ꝛ dimitte in fimo p
vnū mēsez marcescē i uase vitreo bñ obturato.postea di
stilla hec oia ad alēbicū:ꝛ hēbis aquā ꝛ oleuꝫ.lūbricosos
viuificātes sumēdo aquā p os.℈.ij.cū vino maluatico:ꝛ
cū oleo vngēdo timpora ꝛ pulsus pedū ꝛ manuū ꝛ ubi/
cūqꝫ:ꝛ os stōci:ꝛ circū spatulas:ꝛ vidi mltos pueros q̄si
mortuos viuificari:ꝛ cū aq̄ ꝛ oleo isto mlta ulcera sanari.

Sequif de nascētia carnis in ulceribꝰ. Cap.VI.

m **Irati** sunt multi de hac gñatiōe carnis i
ulceribꝰ nō nisi cum pauco labore
manuali pscrutātes quō hec gñatio fiat:nūc in
pmo gradu siccitatis ꝛ parū plus.i.p vnā dimēsionē:ut
tāgit. G.nūc in 2° nūc in 3° gradu exiccādo creaf caro in
ipsis tā putridis q̄ꝫ virulētis:ut videf in expiētia ꝛ in pro
cessū Aui. Medicina gñatiua carnis uere nihil creat.sed
nā ut manifestū est:ut in ulcē ꝛ in vulnē appropinquāti
morti:ꝛ in ipo exñte mortuo:cū oiuꝫ nā sit opatrix:medi
cus ṽo mister.i.tā medicꝰ q̄ꝫ medicina sūt mistrantes:ut
dic Gal.in tegni. Medicina q̄ gñatiua carnis sumendo
ad bonū itellectū semp dꝫ eē exiccatiua tāti q̄dus ut re/
moueat tā in ulcē q̄ꝫ in vulnē ipedimēta ipm ulcꝰ ipedi
entia.s.cū h ut eiꝰ finis remaneat ꝙ coagulet sanguinez
sanū in carnē:qm̄ gñatio carnis est coagulatio sāguis in
carnē. Sꝫ hec talis pfectio gñatiōis ꝓducif a medicia ex
iccatiua in pmo gradu ꝛ parū plus q̄ꝫ itrinseco ꝛ extrin/
seco ipedimēto remoto. Sꝫ si medicina exiccatiua in 2°
gradu cuiꝰ ꝓpetas est potiꝰ vulnꝰ icarnare aut si medici/
na erit exiccatiua in 3° gradu:cuiꝰ ꝓpetas est potiꝰ cica/
triçare. Sꝫ si carnē in ulcē generēt nō dr̄ eē de ꝓprietate
ipsoꝝ graduū. Sꝫ dicenf eē gñatiue iprope ad hāc cām
ꝙ remouēt virulētiā ꝛ alias supfluitates ulceris pro car
ne curāda ipediētes:donec sufficiēs gradus pmꝰ suū fa/
ciet effectū.euacuato ulcē sordido ꝛ virulēto ab his sup/
fluitatibꝰ ꝛ cū debitis medicinis debilibꝰ aut fortibꝰ:tūc
nō approximef aliqd̄ medicamē mordicatiuū ꝛ absterfi
uū fortiter. Et opꝫ ut obserues regulas añdictas:ꝛ de eo
qd̄ appet.s.de supfluitate humiditatis:aut de supfluitate
exiccatiōis addēdo ꝛ diminuēdo de oleo ꝛ cera ꝫ ꝙ ne
cesse fuerit:aut de melle rosato:aut de pulueribꝰ igrossā/
do ꝛ inspissando pm ꝙ sup dictū est. Añ antimoniuꝫ qd̄
est suba plūbi mortui:ꝛ cuiꝰ vrꝰ est silis ṽtuti plūbi usti ꝛ
sarcocol.que est gūma arboris speciose ꝛ spinose:ꝛ i ipa
est amaritudo:ꝛ cola pisciū. ℞.limace uste:ꝛ scoriā ferri/
ꝛ plūbū ustū qd̄ cū solfure urif/ꝛ acorꝰ.i.gladiolus:ꝛ est
herba hñs folia yri lilij lata ꝛ lōga ꝛ orif i aqs:ꝛ eresimat
i.mercurialis:ꝛ dragōtea.i.luf:ꝛ est spēs ṽpētarie/ꝛ cipi:
ꝛ est radix illiꝰ herbe de qua liganf cathedre:ꝛ ponif lo/
co galāge:ꝛ ꝓpe ualet ad ulcera sordida:ꝛ poliuꝫ.multa
sunt gñā:ꝛ est forte de cētaurea:ꝛ vitꝝ adustū ꝛ mirabile
in exiccādo ꝛ ꝯsolidādo ista ulcera sordida ꝛ putrida.

Unguentū in ulcere virulēto putrido mirabile. ℞.picē

naualem ⁊ colefoniã ⁊ rasinã pini ⁊ terbẽtinam.añ.cere ⁊ oleo cois qȯ sufficit:fiat vnguentum.

¶ Ungm aliud bonũ.℞.antimonij:plũbi usti litargiri.añ: ℥.ß.thuris alexãdrine.ʒ.ij.scorie ferri subtilissime trite:⁊ misce per petiã.ʒ.j.olei de mirto qȯ sufficit ad incorpandum in mortario:fiat vnguentũ diu in mortario ductuz.

¶ Ungm exptũ pties in talibꝰ ulceribꝰ.℞.duo vitella ouoꝝ ⁊ picis naualis bñ mũdificate a supfluitatibꝰ ⁊ ab aqsitate:⁊ terbẽtine añ.℥.j.⁊ oia misce.⁊ fiat vnguentum.

¶ Unguñ aliud optimũ ⁊ mirabile in talibꝰ ulceribus.℞. olei de vitellis ouoꝝ:⁊ olei de frumento:olei de tartaro: ⁊ insimul oia misce ⁊ adde de melle ro.qntã ptez de oliis supradictis:⁊ cum sufficienti cera fiat vnguentum.

¶ Seqꝰ de ulceribꝰ corrodẽtibꝰ se pter putrida. Cap. VII

Ulcera corrosiua sunt illa quoꝝ humiditas est talis in potẽtia ⁊ talr disposita q acuitatẽ humoris:quã acuitatẽ hẽt resoluit ⁊ ꝯsumit humiduz mẽbrale:ita q per resolõnẽ humidi diminuit de substantia carnis:⁊ ipam ulcerat:sic q facit ulcus corrosiuũ ⁊ fraudulentũ:ulẽm qdem doctrinã nõ obliuiscaris:si corpus nõ fuerit mũdum: sed si fuerit mũdum saltem cum uẽtosis ⁊ appõne sanguisugaꝝ sup ipm. Et si fuerit mala cõplõ pmuta ipsam cum epithimatibus. Nã epithima dicit de succis vnctio sola. Iteruz rectifica cibos sine mora ut gñet bonus sanguis. Strige ⁊ dilata porositates mẽbri ẽm necessitatẽ. Nam qñq dilatatio supflua amplificat morbuz ⁊ eius malitiã:⁊ qñq facit esse necessariũ ambulatio corrosionis ut incidatur mẽbruz. Et curatio hoꝝ ulcerũ in quibus nõ est putrefactio embrocatio cum aqua frigida:⁊ aqua mirti: ⁊ aqua rosaruz:⁊ aque ṽge pastoris:⁊ vino stiptico ⁊ silia.sic aq̃ solatri plãtagis:⁊ floꝝ salicis:⁊ nenuf.⁊ violaꝝ. Sz si fuerit illic putrefactio:tũc aq̃ maris ⁊ aq̃ lasciuij ⁊ vinuz albuz ⁊ aq̃ aluminosa. Ceterũ melior curatio horũ ulceruz corrodẽtium est administratio stipticoꝝ:⁊ exiccatiua infrigidãtia ex̃ sicut cortices maloꝝ granatoꝝ ⁊ lẽtes ⁊ semẽ rosarũ:⁊ folia mirti:⁊ folia masticis:⁊ spina egyptiaca:⁊ grana mirti:⁊ sumach:⁊ de folijs acetose bullitis cuz vino:⁊ cõpõ boli arme.cuz oleo ros.⁊ aceto:⁊ syrup.acetoso:aut emplm factũ de arnoglossa ⁊ cum folijs oliue.

¶ Unguẽtum ꝯueniẽs in hoc casu.℞.lentes ⁊ decoquantur in forti aceto ⁊ vino stiptico.⁊ foli.matris silue.M.j ⁊ pistanda pistentur.⁊ fiat vnguẽtum:⁊ adde boli arme. ℥.j.⁊ aliquid de oleo ros.aut mirtino.

¶ Ungtm in ulceribus corrodẽtibus mirabilr operãs.℞ succi burse pastoris:succi centũnodie. añ.medium cyathuz puluis caroloꝝ salicis.s.de aliquo ligno putrefacto ℥.j.pulueris alicuiꝰ tegule antique sup quã stilauit aqua ad aerem.℥.ij.olei mirtini.℥.ij.cere qȯ sufficit. ad ignẽ fiat vngtm decoctũ usq ad ꝯsumptionẽ succoꝝ.

¶ Ungtm optimũ ad defendẽdum circũcirca ne corrosio ptranseat.℞.olei ros.℥.ij.boli arme.℥.j.sang.drac.terre sigillate.añ.ʒ.j.succi foliorũ mãdragore:sed loco ipsius succi iusquiami al.⁊ parũper aceti:⁊ pmisce donec optima fiat icorporatio sufficiẽs ad lauãdũ circũcirca ulcus.

¶ Puluis ꝯueniẽs supra locũ si ulcus nõ erit pfundũ.℞. pulueris agrimonie. Item puluis ligni caroloꝝ salicis. Item puluis genestre intelligẽdo de floribus. Item puluis folioꝝ saluie. Item puluis floꝝ urtice:uel florũ salicis. Item puluis floꝝ rorismarini.℥.j.

¶ Sequit de ulceribus putridis ⁊ malis. Cap. VIII.

Ulcera putrida sũt illa quoꝝ humiditas corrũpit mẽbrũ:⁊ spũm exñtez in mẽbro illo:⁊ corrũpit cõplõnẽ ⁊ humiditatẽ illius mẽbri:in quo est tale ulcus putridũ. Curatio optima hoꝝ ulcerũ est pmo mũdificare corpus hñdo respectum ad materiã antecedentẽ si maxime corpus erit repletuz. Aut mundificare mẽbrũ:si corpus fuerit mũdũ:hñdo respectũ ad mãm currentẽ in loco:⁊ hoc fieri põt cũ uentosis ⁊ sanguisugis atq epithimatibꝰ cõplõnem ꝯfortantibus:de melioribꝰ aũt est ut phibeas in his ulceribꝰ gñationẽ calidi apatis:qm̃ illud est prauuz ⁊ ingetũ. Nam si tantũ accidat ut putrefactio ꝯfirmet:⁊ uehemẽter supfluat cum sua malitia:tunc necesse est ut moueat cauterizãdo cum igne:aut cũ medicamine acuto:aut cũ incisione usq ad carnẽ sanã. laudamus atq bonitatẽ acuti medicaminis:q: taliter agit:q accipit oẽm obstracositatẽ ⁊ extrahit ipsam. Sed pro remotione ardoris cauterij ⁊ pro remotione escare succurrat cũ butyro:ponẽdo desup vice vna post aliã donec escara remoueat. His remedijs nõ ualẽtibus necesse est incidẽ mẽbrũ ut saluet a putrefactione. Medicine ꝯueniẽtes in spãli in his ulceribus sunt sicut aqua maris ⁊ aque que sunt abstersiue ⁊ exiccatiue denoiate in caplõ fistulaꝝ. Effectus medicine cũ pfecta medicina sciri non põt nisi ex triplici notitia.s.aut ex angelica inspiratõe aut syllogistica rõne que est logica siue nãlis phia:aut expientia:q oportet ut bñ expiat ⁊ dimittat diebꝰ aliqbus ut medicina cuz mẽbro actuet bñ.si naturaz illius pfecte cognoscẽ uolueris. Medicine appropriate in his ulceribꝰ in particulari sunt sicut farina ordei farina orobi:aristologia:⁊ radix caulis:⁊ radix sicle.i.blete:⁊ radix cucume.asinini:⁊ semẽ lini:aut asse.i.limo cũ passe:aut sicubus cum melle.

¶ Item emplm cum cepe maris.i.squilla decocta cũ melle aut caulibꝰ. Item aristologia ⁊ alchanna.i.mirasolis: añ.p.j.floris eris.p.ß. Itez succus cucumeris asinini:cũ alseric.i.vitriolo rubeo. Item aristologie lon.⁊ gallaruz ⁊ olei ptes eq̃les. Item calcis ⁊ colcotar.i.vitriolũ citrinuz.añ.arsenici.p.ß. Itez alseric.i.vitriolũ rubeũ.p.vij. colcotar.ʒ.iiij.⁊ fiat ex eis linimẽtũ decoquat in forti aceto cotila semis donec ꝯsumet acetuz. Cotula est pondus nouẽ vnciarũ.⁊ sic cotila semis est pondus.℥.iiij.cuz dimidio. Itẽ colcotar est vitriolũ citrinũ:⁊ dragãtuz est vitriolũ adustũ amboꝝ.añ.p.xx.corticis ferri.p.xvj.gallarum pforatarum.p.x.aut salis.p.j.aluminis usti ⁊ corticis eris:⁊ abrotani uste.i.rube caprarie.p.ß. Item ualet sarcocolla es ustum ⁊ gallarum ⁊ floris eris ⁊ aristolog. ⁊ misceant cum aliquãtulo glutini. Item dragãti rubei. ℥.ß.calcis viue.ʒ.j.aluminis corticum granatoꝝ.añ.ʒ.j. thuris gallarum.añ.℥.ß.cere ⁊ olei antiqui cotila vna. Itẽ plũbi usti cum sulfure ⁊ viride eris ⁊ ceruse plumbi thuris merdasengi climie armoniaci oppoponaci: masticis.añ.ʒ.ij.adipis renũ uacce rasine glutini alimbac.i. terbẽtine olei mirtini cere qȯ sufficit:fiat vnguentum.

¶ Itẽ Gal.⁊ alij pcessores aggregauerunt tale emplm ad putredinem plagaruz.℞.scorie eris.℥.j.floris eris.℥.j. cere lb.ß.panan linchi.idest vitella uel panis cuculi alij dicũt allelnia.℥.j.ß.fiat emplm. Sed cuz aliqȯ ulcus fuerit difficilis sanationis administret de pãno cõbusto. Item medicamẽ andromaci ⁊ est thiriaca Andromaci. Item cucurbita sicca cõbusta. Item lana sordida cõbusta. Item emplm de folijs cipssi. Item folioꝝ dulb.i.folioꝝ nespuli adustoꝝ:hec oia a ppetate sunt pfectissima.

¶ Emplm in his ulceribꝰ putridis.℞.folioꝝ eupatorij:⁊ mẽtastri ⁊ tassi barbassi ⁊ urtice mortue ⁊ folioꝝ bardãe ⁊ folioꝝ reste bouis.añ.M.j.radic.gariofil.radicis ualeriane radicis scrophularie.añ.M.ß.oia decoquãtur optime in aqua ⁊ pistãda pistent ⁊ farine fabaꝝ ordei ⁊ orobi.añ.M.ß.olei rosati.℥.iij.fiat emplm.

¶ Ungtm optimũ.℞.pulueris aristologie. pulueris centauree ⁊ gallaꝝ querci ⁊ floris eris ⁊ aluminis zuccarini.añ.ʒ.ij.pulueris spice nardi:⁊ agni casti ⁊ squinanti. añ.ʒ.j.olei masticini:⁊ cere qȯ sufficit:⁊ fiat vnguẽtum.

¶ Ungtm aliud.℞.aque que distillat a vite ardẽti per vitem.aque celestine que dicet in capº de fistulis.añ.℥.ß. aque terbẽtine:aque picis.añ.ʒ.iij.olei de costo ⁊ terbẽtine ⁊ resine pini.añ.ʒ.ij.cere viridis qȯ sufficit fiat vngm

¶ Unguẽtuz ualde mirabile in istis ulceribꝰ putridis.℞.

vnguēti basiliconis.℥.ij.vnguenti dyaglonis absqȝ gū/mi.℥.ß.mellis ro.colati.℥.iij.olei vitrij siue lachrymi.℥.j.olei ro.ꝛ cere rubee quantū sufficit:fiat vnguentuȝ.

¶ Unguētū:dūmodo defensiuū nō obliuiscaꝛ circa ulc⁹.

¶ Sequitur de ulcerib⁹ que sunt difficilis curationis que dicuntur ambulatiua. Cap.IX.

u Lcera ambulatiua sūt illa q̄ pp sui acui/tatē multū in mēbro pambulāt ꝛ in mēbro faciūt uenire separationē ꝛ continui/tatē ipsi⁹ p̄mi numeri ꝛ fit⁹ inordinati.Sȝ qn̄qȝ hec talia ulcera que sūt difficilis ꝯsolidatiōis sūt sine ambulatiōe sicut sunt ulcera obstrachina ꝛ alia q̄ stāt ꝑm dispōnē suā per aliqȝ spatiū tpis:ꝛ nō sūt tn̄ fistule neqȝ ulcera putri da:ꝛ neqȝ corrosiua:sed sūt sicut aial ꝛ hō:ꝛ sicut supi⁹ ad iferi⁹.oia tn̄ corrosiua ꝛ putrida sūt difficilis ꝯsolidatiōis nō tn̄ ꝯuertit ꝙ oia ulcera difficilis ꝯsolidatiōis sint pu/trida:dico corrosiua:q: p̄nt eē ulcera alteri⁹ q̄litatis.Qui/dā medic⁹ de quo facit mētionē.G.roman⁹ qui curabat oia ulcera ultia in corruptione ꝛ ualde elōgata a ꝯsolida tione in hoc erat expt⁹.Curatio hoꝝ ulceꝝ que p̄ter cor/rosiua ꝛ putrida sunt difficilis ꝯsolidatiōis icipiēdo ꝑmo ad h̄ ut si fuerit cā malitia cōplonis aut malitia sanguis rectificeꝛ:ꝛ h̄ cū eo qȝ gn̄at sanguinē bonū ex pte cibi ꝛ pot⁹.s.cū paucitate ꝛ multiplicatiōe ei⁹ ꝛ dilatatiōe in ci/bo bono in q̄to ꝛ in q̄li.ulcera que sūt praue ꝯsolidatio nis ꝛ curatiōis.si cā fuerit viruléta ꝛ saniosa cura curatio ne virulēti ꝛ sordidi. Et si cā fuerit malitia dispōnis:ita ꝙ caro denigrescit uel liuida fiaꝛ:cura cuȝ exiccatiuis.Et si cā fuerit uena uaricalis ambulatiua:fac ꝑm ꝙ vidisti in q̄ꝫplib⁹hoib⁹ hn̄tib⁹ uenas magnas ꝛ ad laqueādū ma/las:ꝛ cū ulcerib⁹ in tybijs antiqs que ulcera in breui spa tio sananꝛ per laq̄ationeȝ uene deferētis mām:ꝛ sanant eos hoc mō ponēdo ruptoriū supra uenā in crure:ꝛ ipaȝ discoopiēdo ꝛ subleuādo ꝛ cū filo ligādo:ꝛ in tertia die post ligaturā icidēdo:ꝛ p bucellatiōeȝ carnis orificia ob turādo:ta!r ꝙ nulla gutta sāguis videaꝛ:de residuo quō fiat nisi sel' videres ad cōplemētū nō posset lingua pferri. Sed si cā fuerit debilitas mēbri pcessa ab elōgatiōe tēpa mēti:quō extiare potes:aut ex supfluo calore aut ex sup fluo frigore.Sȝ multotiēs ꝯtingit ꝙ h̄ dispō fit a cā cala attrahēte mām ad locū:ꝙ pro ei⁹cura sūt nec̄ia medica/mina ifridātia stiptica.Sȝ si aliqȝ os fuerit corruptum: nūc icide ꝛ detege ꝛ auferas illud qȝ est sup ipm ꝛ frica os illud cū raspatorio ꝛ sbtil'r ingre quō agere potes in tali curatione ꝑm ꝙ exponeꝛ in cap° de uētositate spine. Sed si cā fuerit putrefactio usqȝ ad uenas ꝛ fuerit antiq̄ tūc rectū est ut facias ꝑm q̄litatē que recta est in eis.Me dicie ꝯferētes in ulcerib⁹que sunt difficilis ꝯsolidatiōis ꝑm plimas dispōnes:ꝛ hoc i spāli.Primo est scoria eris ꝛ flos eris adustus ꝛ nō adustus:ꝛ scoria calibis:ꝛ gluti natio auri:ꝛ colcotar:ꝛ vitriolū citrinū:ꝛ dragātum ꝛ vi/triolū viride:ꝛ climia auri.i.fumus eleuat⁹a fornace ubi depuraꝛ aurū q est sic fuligo.ꝛ gūma cipssi farina ordei: ꝛ yreos:ꝛ aristologia usta:ꝛ es ustū ꝛ terra chiris.i.mini um ꝛ merdasengi:ꝛ plūbū ustū ꝛ radicis almeçereon.i. laureola uꝛ anabula ꝛ cortices obstracaꝝ:ꝛ cinis uenaꝝ terre.i.lūbrici:ꝛ cerusa/ꝛ salgēma/ꝛ thus/ꝛ cortices ḡna/toꝝ ꝛ galle pforate ꝛ aristologia/ꝛ armoniacū/ꝛ thus mi nutū:sed ex his ꝑm discretionē tuā facere potes linimē/ta uel vnguēta ꝛ emplastra ꝑm corporis dispōnem.

¶ Ung^m mirabile in ulcerib⁹obstrachinis que ulcera ue niūt in tybijs hoiuȝ sine sanie.℞.plūbi adusti cū sulfure ꝛ antimonij.an̄.℥.ij.litargiri.℥.ß.olei ro.ꝛ oia incorpen tur ꝛ in mortario fiat vnguētum aliqualiter molle.

¶ Ung^m optimū in talib⁹ulcerib⁹a descriptiōe Rasis:qȝ uocaꝛ vngūm de çiniar faciēs ad ulcera antiq̄.℞.çiniar. ʒ.ij.rasine cere.an̄.ʒ.v.liquefiāt i oleo ꝛ administrenꝛ.

¶ Ung^m aureū sic uocatū ab Aui.in cap° de curatione ul cerū que sūt difficilis curatiōis ꝛ ꝯsolidatiōis.℞.litarg. aurei minā.j.ꝛ mina est pōdus.xvj.℥.ꝛ radicis almeçe/rij ꝛ est laureola.alter anabula.an̄.auꝛ.xxxvj.floris eris auꝛ.xviij.i.ʒ.xxvij.limature auri triti.limature almerde/sengi.an̄.auꝛ.xl.olei antiqui lb.iij.ponaꝛ in ꝑmis super ipm merdasengi ꝛ aurum ꝛ flos eris:deide relique me dicine:ꝛ optime fac vnguentum.

¶ Ung^m nr̄m mirabile.℞.picis naualis bn̄ pure.ʒ.iiij.olei ro.ꝛ lardonis corpi colati.an̄.℥.ij.cere qȝ.s.fiat vng^m:ꝛ adde pl'ueris gūmi elemi ꝛ sādarace ꝛ karabe ꝛ lacce.an̄ ʒ.j.ꝛ optie hec pmisce ꝛ mallaxa siue ablue dcm̄ vngm̄ pluries cū optio vino mōtano donec vng^m pulchrū fiat.

¶ Ung^m aliō de plūbo multū ualēs in tybijs.℞. plumbi usti lapidis marchasite : antimonij.an̄.℥.ij.eris usti.ʒ.j. pulueris crucibuloꝝ in qbus decolaꝛ argētum.℥.j.litar/giri.℥.ß.olei ꝛ cere qȝ.s.fiat vng^m in mortario diu du/cēdo donec erit molle ad tui libitū:ꝛ de isto tali vnguen to pone sup carnē extēdendo. ¶ Nō ꝙ p ulcera obstra china tu debes itelligē eē ipa ulcera que sūt plana ꝛ lata in supficie mēbri:ꝛ maxie tybiarū:ꝛ dura ꝛ obstracosa:ꝛ aliqn̄ sine viruletia ꝛ sanie mlta : q: pott⁹ ē mala cōplo ꝛ idebita dispō illi mēbro hituata q̄ꝫ sanies ꝛ virulentia fit ibi aggregata. Et sic h̄ ulc⁹ ꝛ tale p h̄ reddiꝛ difficilis ꝯso lidatiōis distrahēs a se aliū diūsuȝ modū curādi ab his ul cerib⁹ virulētis ꝛ saniosis:q: plus itēdē opȝ accn̄ti q̄ꝫ cāe q̄re nō debem⁹ admirari si i aliqb⁹ ulcerib⁹ aliqn̄ regul'r opando apponaꝛ oleū ꝛ aliqȝ aliud humidum.

¶ Sequiꝛ de fistula ꝛ eius curatione:ꝛ corrosionum que nō ꝯglutinanꝛ absqȝ labore. Cap.X.

f Istula est ulcus angustū ꝓfundū cū no dositate ꝛ duritie carnis circūdā tis ipaȝ:ꝛ est sic cāna ul' pēna anbis penetrās i mēbro bruno lōgo.Di: aūt fistula ad silitudinē illi⁹ instri hn̄tis os strictū ꝛ fundū amplū. Cā gn̄atiōis ei⁹est dup'x s.cā iterior ꝛ cā exterior.cā iterior ꝓuenit ex hūorib⁹ cor/ruptis.Cā exterior ꝓuenit a vulnerib⁹ꝛ ulcerib⁹ idiscre te curatis:cui⁹significatio duob⁹modis sumiꝛ:qm̄ sumiꝛ ab ei⁹eēntialib⁹:ꝛ ab ei⁹ accn̄talib⁹.Ab eēntialib⁹:q: cū circūdas ipaȝ idurata est ꝛ os ei⁹strictū ꝛ ꝓfunditas di/latata : ꝛ sic largo mō cauerna idē est ꝙ fistula.Ab accn̄/talib⁹ vo:qm̄ accidit ut ei⁹sanies sit idigesta cū horribili/tate fetoris que aliqn̄ abscindiꝛ.ꝛ h̄ ꝓpe qn̄ corp⁹nō est repletū:nec hūida est cōplo ꝛ est regimē patiētis exicca/tiuū:ꝛ ēt qn̄ custodiꝛ mēbrū in q̊ est fistula a dolorib⁹ꝛ si milib⁹accn̄tib⁹:ꝛ aliqn̄ in fistula erit sanies cū mlta q̄ꝫti tate:ꝛ aliqn̄ cū pauca sanie:ꝛ aliqn̄ est grossa:ꝛ aliqn̄ sb/tilis ꝑm diūsitatē mēbroꝝ.Fistule aūt sūt recētes : aut sūt ille que āni circulū nō exiuerūt:aut sunt antique ꝛ sūt il/le que ptrāsiuerūt ānū.Sȝ describiꝛ in p̄ᵃ tegn̄.ꝙ illō ul cus qȝ nō sanaꝛ in.xl.dieb⁹ampli⁹ nō curaꝛ ulcus: sȝ fi/stula.Iile fistule que sunt antique sunt ille q̊rū cōcauita/tes iā ꝓfundate sunt in carne uehemēter.ꝛ iste sunt diffi cilis ꝯsolidatiōis.Illud v̊o qȝ est nec̄iū de ꝯcauitatis il li⁹remotiōe ꝓcede cū eradicatiōe ex laterib⁹cū nouacl'a siue rasorio:aut cū ruptorio cauterio aut cū igne aut cuȝ medicamie acuto:ꝛ illud est prauū ꝛ ingetū ꝛ ꝓprie qn̄ est in vicinitate mēbri aut nerui. Ego āt aucte Aui.mul tū laudo cauteriū potētiale cū igne si positū fuerit cū de/bita mensura ꝛ absqȝ ueneno:q̄ꝫuis Albucasis fuerit in ꝯtriū dicēdo.Et scitote filij ꝙ ex secreto curatiōis p caute riū cū igne ꝛ bonitate ei⁹sup cauteriū cū medicia cōbu/rēte:est qm̄ ignis est simplex.cui⁹ actio nō ꝓuenit nisi ad mēbrū qȝ cauteriçaꝛ ꝛ nō nocet mēbro alij ꝯiūcto cū eo nisi nocumēto ꝑuo.Medicie v̊o cōburētis actio ꝓuenit ad illud qȝ elōgaꝛ ex mēbris:ꝛ fortasse facit accidē i mē bro egritudinē difficilis sanatiōis ꝛ fortasse iterfic.Ignis v̊o pp sbtilitatē suā ꝛ bonitatē sbe nō facit illud nisi sup/fluat.Aliq̄ fistula est mala ad curādū.ꝛ h̄ est q: eger nul lo mō pōt pati curā.ꝛ iō nec̄e est ut hec fistula remaneat cū dn̄o suo.Et aliqn̄ possibile est:ut aliq̄ fistula cureꝛ per

hũc modũ ut exiccet᷑ ꝛ corrodat᷑ cũ aq̃s ꝛ allijs caro mala vnctuosa fraudulẽta: ꝛ exiccet᷑ residuũ carnis ei⁹ mortue: ꝛ tal̃r cõsolidet᷑ ut remaneat sic quieta tp̃e lõgo. ꝑter ꝙ fit adhuc ꝯsolidata itegre ne supueniat recidiua peior sua radice. Modus optimus curãdi fistulas post quem modũ ampli⁹ nõ est reditio ĩparũ: ꝛ hec qñ ĩpa fistula est fraudulẽta ꝛ putrida ꝛ antiq̃: est abscissio cũ adustiõe sit: aut caute riçare eã cũ igne ſm necitatẽ meat⁹ tortuosi ut sciat᷑ itẽtio cauterij: ꝛ ei⁹ penetratio cũ cautela ꝛ ingenio alicui⁹ instrĩ pforati: donec coquat uel cauteriçet ipam fistulã. Alij aũt modi sunt cauteriçatiui cũ medicis cõburẽtib⁹ in potẽtia: ꝑ q̃ tria sunt gñã medicinarũ quibus utunt᷑ ad remouẽdũ aliquã ptẽ mẽbri. ¶ Prĩa est medicina corrosiua: de cui⁹ ꝓpetate: ut dcm̃ fuit ꝑus: est ꝙ ꝑ ꝓpetatẽ ꝛ acuitatẽ quã hẽt resoluit ꝛ ꝯsumit humiditatez mẽbri: sic ꝙ ꝑ resol'onẽ hũidi diminuit de sbã carnis: ꝛ ulcerationez auget in mẽbro. Ex^m. sic̃ flos eris. ¶ 2ª est medicia putrefactiua q̃ ex sui obuiatiõe ad mẽbrũ corrũpit mẽbrũ seu spm̃ in eo exñtẽ ꝛ humiditatez illi⁹ mẽbri. ¶ 3ª est medicia causticatiua q̃ ex sui uehementi calitate hẽt ut carnez ꝛ cutẽ adurat ꝛ faciat escarã quẽadmodum ignis. ꝛ de sũma mediciaꝝ acutaꝝ ꝯueniẽtiũ ad fistulas est sal armoniacũ ꝛ arsenicũ ꝛ sulfur ꝛ flos eris ꝛ argẽtũ viuũ ꝛ lapis petre ꝛ alcali ꝛ sil'ia. Sꝫ cũ ista ponunt᷑ sup fistulã iflãmat᷑ fistl'a ꝛ assat᷑ ꝛ sepat a carne aliq̃d nociuuz q̃d postea opꝫ ut accipiat᷑ cuꝫ forficib⁹ ꝛ extͣhat᷑ ꝛ assiduet᷑ hũectatio mẽbri cũ butyro vna vice post aliã. ꝛ h̃ ut sedetur dolor ꝛ iflãmatio: deide curet᷑ ipa fistula curatiõe ulcerũ. ¶ Ad curã fistulaꝝ tres requirunt᷑ itẽtiões. ꝑª est ut fistula bñ mũdificet᷑ ꝛ abluat᷑. 2ª est ut mortificet᷑ ꝛ deficcet᷑. 3ª est ut ei⁹ ꝯcauitas ꝯiũuet᷑ ꝛ sanet᷑. Fistula ꝟo mũdificet᷑ ꝛ abluat᷑. s. cũ lixiuio aut aq̃ maris uel aq̃ artificialiter salsa ꝛ capitellũ multotiẽs addit᷑ istis aquis ꝛ sale armoniaco ꝛ sulfure ꝛ arsenico: aut de flore eris aliq̃d permiscet᷑ ꝑ maiorẽ abstersionẽ: ꝛ aq̃ sblimata ꝛ aq̃ in qua decoquit᷑ alcali calx ouoꝝ: ꝛ in sũma sblimato arsenico: sb sale armoniaco: ꝛ sulfur est mirabilis: ꝛ i sblimato est scia cũ appropiquat᷑. Sꝫ modus abluẽdi est ut ꝑueniat aq̃ usqꝫ ad fundũ fistule donec repleat᷑ ex ea: ꝛ igenieris ad h̃ ut q̃tũ est tibi possibile. Et si nõ potes cũ alio saltez cũ clisterib⁹ ꝛ siringis ꝛ stude ut liquor retineat᷑ ꝑ horã ꝛ exꝑmas vndiqꝫ cũ manu tua ꝛ maxie ubi ꝓfunditatem fistule arbitraris. deide cũ exꝑssiõe cõpetẽti dictã aquaꝫ extͣhe: ꝛ fac illõ totiẽs quotiẽs fuerit opportunũ. ¶ Mortificatio ꝛ exiccatio fistule mortificat᷑ ꝛ extirpatur tripl'r. Prio cũ icisiõe ꝛ ablatiõe toti⁹ carnis corrupte. 2° cũ medicamib⁹ acutis ſꝫ ꝙ iferi⁹ appebit. 3° cũ cauterio ferreo ignito cui⁹ mũdificatio fit facilior ꝛ est ultimũ iuuamẽtũ. ¶ Cõtinuatio ꝛ sanatio fistule que est 3ª itẽtio opꝫ ut ꝓcedat cũ admistratiõe mediciaꝝ faciẽtiũ nasci carnẽ ſm modũ nr̃e ordinatiõis ex loco ꝛ tp̃e sup in ꝓprijs capl'is determiatis. In ꝑmis g̃ ad cognitionem ꝑfectã fistule te opꝫ ꝑuenire ad h̃ cũ diligẽtia optie ꝑquirẽ cũ tẽta siue tasta ei⁹ ꝓfunditatẽ. ꝛ si tẽdit ſm rectũ aut ſm tortuositatẽ: ꝛ hẽas tẽtã tuã plũbeã: ꝛ est magis lenitiua. ul' cãdelã: ꝛ plicet᷑ ſm modũ tortuositatis ꝛ ingre si orificia ipsi⁹ sunt plĩma: ꝛ videas si tẽdũt ad vnũ: aut si q̃libet illoꝝ hẽt foramẽ: cui⁹ extremites nõ coicat alteri: tũc iudica ꝙ nõ est fistula vna ſꝫ pl'es. Ait eñi Albuca. ꝙ illud q̃dẽ nõ significat᷑ tibi per tẽtam inq̃sitiõis: imo opꝫ ut clisteriçet᷑ vnũ ex orificijs: qñ humiditas cum qua fit clistericatio v̾sus alia orificia tẽdit ꝛ egredit᷑ ex eis. Sꝫ qñ nõ est possibile ut licinia. i. tẽta cũ medicamie ꝓfunditatẽ attingãt ꝑ lõgitudinẽ ei⁹. siue q2 via fistule est tortuosa: ꝛ sic fistula nõ occidit᷑ neqꝫ radix ei⁹ extirpat᷑ oino. Parent᷑ g̃ medicie ut virtus cum sbã ueniat usqꝫ ad ꝓfundũ: ꝛ hoc in forma aquarũ ꝛ alioꝝ liquoꝝ ut inferi⁹ apparebit.

¶ Aq̃ mirabilis q̃ õi mr̃ balsami cui⁹ infinite ꝛ mirabiles sũt ꝓpetates: ꝛ i fistulis mirabilẽ opõnẽ ꝓduc. ℞. terbẽtine. ℥. j. thuris mascl'i. ℥. ij. aloes succotrini masticis/ gariofiloꝝ/ galãge/ cinamomi/ croci/ nucis musca. cubebaꝝ. añ ℥. j. gũmi hedere. ℥. v. ꝛ oia sbtilissime pulueriçent᷑: deinde in alẽbico bñ lutato luto sapiẽtie distillent᷑ lẽto igne.

¶ Prĩa aq̃ que egredit᷑ erit clara ꝛ alba dõec icipiat crocea ri ꝛ ispissari tũc remoue ipsaꝫ ꝛ collige scd̃aꝫ que erit crocea spissa ꝛ supnatat alteri ꝑme. Cũ aũt icepit magis croceari remoueat᷑ 2ª: q2 uenit 3ª q̃ est sic̃ mel claꝝ. 3° uenit aq̃ que ꝓꝑe balsam⁹ uocabit᷑: ꝛ hẽt tot v̾tutes quot balsamus. Prĩo ardet. 2° ꝯgelat lac si i vna libra lactis ponat᷑ vna gutta tepida stati ꝯgelat illõ sic̃ uer⁹ balsam⁹. Itẽ si de ea posueris cũ cuspide cultelli in fundo cyathi aq̃ pleni nõ dissoluit᷑: sic̃ uer⁹ balsam⁹. postq̃ steterit ꝑ vnã horã uenit in supficie aq̃ sine dissol'one: sicut uer⁹ balsam⁹.

¶ De ꝑma aq̃. Nota ꝙ ꝑma aq̃ uocat᷑ balsamus. Nota ꝙ scd̃a aq̃ uocat᷑ oleũ balsaminũ. Nota ꝙ 3ª aqua uocatur balsaminũ oleũ artificiale: q2 est sicut balsamus nãlis in opationib⁹. Prima virtus. ꝑma aq̃ curat fistulã sonitum aurium si de ea. ij. uel. iij. guttas mane auri imposueris.

¶ Scd̃a aq̃ curat oculos subito expalpebratos leprosos ꝛ lachrymosos. si cũ ea mane ꝛ sero laueris. ¶ 3ª ꝓpetas curat ꝛ stringit oẽm tineã scabiẽ ꝛ supfluitatẽ in q̃cunqꝫ pte hũani corpis acciderit. Curat oia apata ꝛ oia ulcera recẽtia ueniẽtia: omnẽqꝫ tumorẽ ocl'oꝝ. si cuꝫ ea laueris.

¶ Alia v̾t⁹. Curat ꝛ restrigit ꝛ repcutit ꝛ magis est repcussiua hũoꝝ fridoꝝ q̃ alia aliq̃ aq̃ aut medicia q̃ hẽri possit: ꝛ magis ualet in passionib⁹ q̃ saphyr⁹ ꝛ plãtago. Oẽm dolorẽ dentiũ ul' ex v̾me ul' ex hũore fluẽte si cũ ea laueris curat restrigit ꝛ iterficit. Et in oĩb⁹ uenenis fridis: sic̃ bufonis aranee ſpẽtis scorpiõis optie ualet: nec est possibile ut hoiẽs ledãt: si aliqs ab illis pũct⁹ fuerit si guttã tepidã ex ipo cal'o supposueris. Oia ulcera q̃tũcũqꝫ ꝓfũda sint siue in carne siue in neruis ꝛ osse ꝛ apata saniosa: si cũ ea laueris sine aliq̃ tẽta curat ifra nouẽ dies q̃tũcũqꝫ terribilia seu imũda fistulata ul' cãcerata fuerit. ꝛ noli me tãgere. morbũ egidij. hẽtqꝫ mirabiles effect⁹ in dulcificatiõe corpoꝝ metalloꝝ. ¶ Alia ꝓpetas. Oẽm guttã fridã si cũ ea laueris: ꝛ si cũ pãno lineo sup locũ doloris iplastraueris curat ꝛ ꝑcussiões bacculoꝝ lapidis uel casus lesiõe loci facta pãno lineo in eo ticto ꝛ supposito deficcat ꝛ restrigit. ẽt palesim ꝛ oẽm tumorẽ curat fortificat ꝛ restrigit neruosqꝫ fortificat ul' ꝯfortat: ꝛ scias ꝙ est calidissimũ sup oẽm gradũ: ꝛ nulla res calidior repiri põt: ꝛ est tãte penetratiõis ꝛ calitatis ꝙ si vnã guttã tepidã posueris sup manũ statiꝫ penetrat sine lesiõe ꝛ nõ senties.

¶ Alia v̾tus. Tumorẽ pedũ tybiaꝝ ꝛ dolorẽ iũcturarũ lesiõe ibi facta ꝛ suppositũ curat ex frida cã: uel ex sanguie corrupto. ꝓpterea plĩmas alias hẽt v̾tutes ꝛ est effectus mirabilis: ꝛ uocat᷑ h̃ oleũ mater balsami: q2 balsamo melior est i plĩb⁹ reb⁹: ꝛ si vis ꝓbare si ueꝝ sit: accipias pulũ depilatũ ꝛ mũdatũ a viscerib⁹ postea calefac eũ ad ignez tãdiu ꝙ vix posses tenẽ eũ in manu. postea lineas eũ cũ dicto ol'o. postea pone ad solẽ ad siccãdũ ꝑ duas horas: ꝛ iterũ iteret᷑ vngtõ cũ dicto oleo ꝛ desiccet᷑. postea ubi vis repone: q2 nũq̃ putresiet. ꝛ sic mltas alias hẽt ꝓpetates.

¶ Aq̃ facta de stercore hũano destilato ꝑ alẽbicũ ꝑualẽs i fistulis ꝛ escarã sanat ꝛ cicatricẽ reddit pulchrã si ex ea vngat᷑. ¶ Itẽ si ocl'o ponat᷑: rubedinẽ ꝛ caliginẽ tollit telaꝫ frãgit ꝛ lachrymas tollit. ¶ Itẽ i potu data epilẽticis cito sbuenit: ꝛ ẽt si eoꝝ capita iungant᷑. ¶ Itẽ sup apa posita cũ stupis cito rũpit. ¶ Itẽ si cũ calce soluta det᷑ lapidem frãgit. ¶ Itẽ aq̃ ista bibita ydropicis sbuẽit. ¶ Itẽ morsui cuiuslibet canis ul' aialis rabidi ꝛ uenenosi cito sbuenit: si ex dicta aqua bibatur. ¶ Item ualet omne uenenum si cito bibitur sanatur. ¶ Item abluatur cum dicta aqua cito sanatur.

¶ Aq̃ mirabilis ualẽs i oĩb⁹ ulcerib⁹ ꝛ vulnerib⁹ ꝛ fistulis in q̃cũqꝫ pte corpis ꝛ maxie nõ putrida. ℞. ros. ℥. 5. lẽtiũ sumac añ. ℥. iij. balaust. ℥. ij. oia ista ꝯtusa coq̃nt᷑ in aceto

liphato: ꝛ ſi ſūt ulcera putrida mordificāt pᵒ cū melle ro.

¶ Aq̄ cuꝫ qua cliſteriçant̄ fiſtule ꝛ ulcera īteriora ꝛ exiccat ꝛ abſtergit ponat̄ tepida. ℞. yreos ariſtologie roſarū: capilli ueneris. an̄. ℥. ſ. praſſij. ℥. ij. balauſtiarū: mirti. an̄. ℥. ſ. ſulfuris. ℥. ij. terant̄ ꝛ coq̄nt̄ cū vino albo acerbo ꝛ i colatura addat̄ mel: ꝛ coq̄nt̄ p vnā horaꝫ: ꝛ utere tepida: ꝛ ēt poſſet addi in iſta aq̄ alumē ꝛ aq̄ cineris uel aq̄ maris: ꝛ ſilia: ꝛ qn̄ eſt ſpa non ꝯuenit aliquid ex iſtis.

¶ Aq̄ mirabilis in fiſtulis cū qua ſcribi pn̄t lr̄e auree i ferro. ℞. cornu arietis abraſuꝫ exteriᵒ ꝛ icidat̄ ſbtilr̄ ꝛ ponat̄ ad diſtillādū in alēbico vitreo ſubtilr̄: tūc iſta aq̄ que exit opat̄ i ferro caſo ipꝫ deaurādo ꝛ mirabilr̄ ualet i fiſtulis.

¶ Aqua corrodēs loco cauterij ita ꝙ corrodit etiā ferruꝫ. ℞. ſalis nitri. ℥. ij. vitrioli romāi. lb. j. cenabrij: alr̄ uçiſur ℥. iiij. quelibet per ſe terant̄: deinde ſimul miſceant̄ ꝛ p alēbicum diſtillētur ꝛ hanc aquam collige.

¶ Alia aqua in fiſtulis corrodēs ferruꝫ. ℞. ſalis nitri. ℥. ij. vitrioli romani: ſalis armoniaci viride eris auripigmti: calcis viue recētis: aluminis rochie. ſalis alcali. an̄. ꝛ fiat ex oibus puluis ꝛ per alēbicū vitreū diſtillent̄: ꝛ qđ fluit reſerua in uaſe vitreo: ꝛ ex ipſa balneādo curat fiſtulam.

¶ Aqua alia pbata ad fiſtulā ꝛ que idurat ferrū tali mō ꝙ poteris icidē aliđ ferrū ut eēt lignū. ℞. lūbricos terreſtres ꝛ de eis fac aquā p alēbicū ꝛ ex radicibᵒ raphāi fac aquā per alēbicuꝫ. poſtea fac fieri tibi vnā laminā cultelli que ſit a pte vna acuta. poſtea ponat eā faber in igne doec rubeſiat: ꝛ exhat. Et extinguat in ea tribᵒ vicibᵒ eq̄li q̄ntitate ſūptis: ꝛ tēpata cū acumine ipſiᵒ cultelli inde pforādo vitrū: deide cādidet ꝛ iterū balnea in aqs ſupdictis: deide poteris incidē ferrū ſecuriter: ꝛ eſt mirabilis in fiſtulis.

¶ Aqua alia fortis ad cauſticādū fiſtulā: ꝛ alia que uolueris: ita ꝙ vna gutta faciet gđ magnū. ℞. vitrioli romani: ſalis nitri: cenabrij: ſalis armoniaci. ſulfuris viui. ℥. iiij. limaturā martis. oia iſta puluerīçent̄ ſubtiliter: ꝛ pone in alēbico ꝛ diſtilla aquā. Et nota ꝙ pma aqua nullā hꝫ fortitudinē. Scđa vo aqua eſt fortiſſima ultra modū quam diſtilla cum fortiſſimo igne ꝛ in uaſe vitreo ſerua.

¶ Aq̄ alia fortis ad cauſticādū fiſtulā: ꝛ ſilr̄ corrodit ferrū. ℞. ſal nitrū ꝛ alum̄ rochie ꝛ alumē çuccarinū: ꝛ tertiā ptē vitrioli ꝛ diſtilla p alēbicū: ꝛ ꝯſumabit oē ſup q̄ fuerit appoſita: ita ꝙ vna gutta eſt ſufficiēs diminuere carnē.

¶ Aq̄ alia in fiſtulis ꝛ frāgēs lapidē in ueſica ꝛ renibᵒ. ℞. ſucci ſaxifragie. lb. ij. milij ſoli: ſucci petroſellini: aniſi an̄. lb. ſ. aceti albi purificati de vino montano. ℥. viij. oia ſil̄ miſce ꝛ diſtilla p alēbicū ꝛ qđ fluit reſua in uaſe vitreo. ꝛ de hac aqua da infirmo mane ꝛ meridie ꝛ ſero in quātitate vnius. ʒ. pro certo liberabitur infirmus: ꝛ ſi vis diſtilla in fiſtula: ꝛ eſt optima.

¶ Aq̄ pcioſa ꝛ mirabilis que ualet in vulneribᵒ ꝛ ulceribus ꝛ fiſtulis: ꝛ ualet ꝯtra peſtē: ꝛ eiᵒ vtus eſt mirabilis: ſꝫ hoc totū debet diſtillari ad alēbicū de vitro. Nā in tali diſtillatiōe reſultāt tres liquores hn̄tes diuerſos colores: ꝛ ſic q̄libet diſtincte debet colligi in ſuo uaſe. Sꝫ nō ꝙ pma aq̄ ualet ꝯ peſtē: ꝛ debet potari tpe peſtilētie. Itē ꝯfortat cerebrū per nares trahēdo. Itē deſtruit polipū ꝛ oēm vitiū nariū in tāgēdo polipū cū dicta aq̄ per nares. Itē ſi timpora pulſus vngunt̄ cū aqua ꝛ ſpina dorſi in loco calido curabit̄. Item ſi aliqđ eēt de aliquo loco lapſuꝫ vngat̄ cum dicta aqua: tunc curabit̄. Item ſi aliqs hēret cerebrū uel memoriā debilē vngat̄ caput: pte anteriori raſa: pluries curabit̄. Itē ꝯ uenenū ſubito potata deſtruit oē uenenū. Itē ualet ꝯ vulnera ꝛ ulcera. Itē ualet ꝯtra paleſim lingue uel mēbroꝝ ſi ſint apata uel cancrenata. Item ualet contra oēm egritudinem corporis.

¶ Scđa vo aq̄ que exibit aſſilat̄ oleo ꝛ eſt oleū quo ueraciter poſſumᵒ uti loco balſami. nā ſi pijcies vnaꝫ guttā in aq̄ iſta gutta uadit uſq; ad fūdū ꝛ pōt iteꝝ colligi. ¶ Iteꝫ ſi pijcies acū in dicto liquore ſupnabit acus. ¶ Iteꝫ coagulat lac: ꝛ hēt oēs vtutes que vidētur eſſe in balſamo.

¶ Tertia aqua pōt dici balſamus: cuiᵒ vtutes ſunt īfinite: ꝛ eſt deſcriptio ħ eius. ℞. olei de vico ſeu lachrymi qđ eſt idē lb. ij. uel terbētine loco lachrymi: mellis diſpumati. lb. ij. aque vitis ardētis. lb. j. ligni aloes fini. ſandali. muſcati / macis / cubebaꝝ / galāge / nucis muſcate / gariofiloꝝ / ſpice nardi / maſticis / çinçiber / cinamomi / croci / granoꝝ paradiſi. an̄. ʒ. iij. gūmi ara. ℥. iij. muſci fini. ʒ. ſ.

¶ Aq̄ que ualet ad oia vulnera cito ſananda in q̄cūq; pte corpis ſiue ſint recētia ſiue ulcerata: ꝛ ad fiſtulā qđ expᵗuſꝫ. ℞. vini albi optimi diſtillati per alēbicū uel per uas ereū cū quo ſit aqua vitis. lb. ij. aq̄ roriſmarini: aq̄ ſaluie: ſimul diſtillatoꝝ. an̄. lb. v. çuccari albi. lb. x. que oia pdcā diſtillent̄ ſil̄: deinde recipe ampullā vnā plenā folijs roriſmarini ꝛ ſaluie. an̄. ꝛ miſce cum pdicta diſtillatione: ꝛ ſic dimittas p vnū diē. poſtea cola ꝛ repone i uaſe vitreo

¶ Modus utēdi aquā ſupradictā. ponat̄ in fiſtula uel ubi ubi placet. ¶ Alia aqua mirabilis in fiſtulis ꝛ diſſoluēs plas ꝛ aurū in folijs. ℞. ſalis armoniaci. lb. ſ. ſalis nitri. ℥ iij. tartari. ℥. ij. ſalis cois. ℥. ſ. oia puluerīçent̄ ꝛ diſtillentur per alembicum. in uaſe vitreo ſeruetur.

¶ Aq̄ que tīgit eq̄s canes pānos ꝛ pēnas in viridi colore ℞. coporoſi lb. j. ꝛ ſmerilij lb. ſ. ſbtilr̄ puluerīça: ꝛ p alēbicū diſtilla: ꝛ qđ fluit reſua in ampulla vitri bn̄ clauſa.

¶ Aqua mirabilis ad fiſtulā ꝛ oēs plagas. ℞. roriſmarini lauri / mirti / apij ſiluestris ſeu domeſtici: q̄s q̄tuor herbas fac recēter diſtillari p alēbicū vitreū. an̄. ℥. j. aq̄. deide. ℞ terbētie. ℥. vj. gūme hedē. ℥. iij. thuris maſcli. ℥. ij. croci / maſticis / cubebaꝝ / nucū muſcataꝝ / mirre / galāge / ciamomi / aloes ſuccitrini / gariofiloꝝ. an̄. ℥. j. ſꝫ oia ſbtilr̄ puluerīçata ſint: ꝛ in pdcis aqs ibibita. pone in aludal per alēbicū diſtillādo. Sꝫ cū humiditas exiuerit ꝙ oēs dictarū herbaꝝ uel rerū fumus uadat in aqua diſtillata: ꝛ donec ſenties alēbicuꝫ frigidū: quā aquā reſua in uaſe vitreo.

¶ Hec aqua ualet ad oēs fiſtulas a gula infra exn̄tes ꝛ oia vulnera ſi de ea in eiſdē poſueris ꝛ petiā balneatā in dictis fiſtulis ſupponas eā mutādo cū exiccata fuerit. Valet multū ꝛ ēt ꝯfert cuilibet corpis paſſioni apati ꝛ doloribᵒ itrinſecis bibēdo de ipſa modicū. Si vo fiſtula fuerit a gula ſupius addat̄ pdictis rebᵒ. ℥. j. pipis ꝛ erit pfeciſſima. Feces autē que de dicta diſtillatiōe ſupſteterint puluerīçes: etiā ualebit ſi ſuperponat̄ cuicūq; ulceri.

¶ Secretā ꝗ hēas ꝛ eſto memor ſubuenire paupibᵒ chri. Aq̄ ad fiſtulā ꝛ remouēdū pānū in oculis: ꝛ eſt aq̄ açura in colore que eſt mlte vtutis: ꝛ ponat̄. ſ. pᵒ ad paſſiones ocloꝝ fridas ac maxie ad corrodēdū pānū de oclo ꝛ oēꝫ hūiditatē fridā ſiue lipā: ꝛ ualet ſi ponat̄ in fiſtulis lachrymalibᵒ ꝛ alibi: ꝛ ualet ad ſbtiliādū pellē faciei: cuiᵒ hec eſt deſcriptio. ℞. aquaꝫ putei ubi extīcta fuerit calx viua. p. ij. ſalis armōiaci. p. j. ad pōdus: ꝛ hēas vnū bacile: ꝛ pijce dictā aquā bn̄ mūdā ꝛ clarā a calce i bacile illo: ꝛ cū dcō ſale illo armo. in dcā aq̄ frica bn̄ donec dcm̄ ſal fuerit liq̄fcm̄. Et ſic illa aq̄ que erit i bacili illo fiet açura ſiue in colore violaceo. ꝛ poſtea reſerua dictā aquā in uaſe vitreo

¶ Aqua alia ad fiſtulas porros ꝛ uerucas ꝛ callos tollendos. ℞. coporoſi. i. ſalis nitri: vitrioli romani calcis viue recētis. an̄. ptes equales terant̄ ꝛ in alēbicū ponant̄ ꝛ diſtillētur. prima aqua que exit eſt alba: ꝛ eſt bona ad lentigines ꝛ non ad porros. ſecunda eſt rubea ꝛ eſt bona ad porros. ꝛ ad omnia que dixi ſupra.

¶ Aq̄ cauſticatiua i fiſtulis ſine dolore: ꝛ ēt ualet ad natas ꝛ ad glādulas ꝛ ſcrophulas ꝛ porros ꝛ ad oēs creſcētias in corpe hūano: ꝛ aufert ſine dolore. ℞. olei laterini optimi maſticis electi: gūmi arabici: terbētie. an̄. ℥. iij. piſtēt piſtāda: ꝛ oia iſimul miſceant̄ ꝛ p alēbicū diſtillent̄: quā diſtillationē miſce ꝛ icorpa cū lb. ſ. cineris cerri. ꝛ iteꝝ diſtilla p alēbicū: ꝛ qđ fluit reſua in uaſe vitreo bn̄ clauſo.

¶ Aqua fortis ualēs in fiſtulis ꝛ eſt multe virtutis ꝛ potētie in ulceribus. ℞. ſalis nitri / vitrioli romani / aluminis rochie. an̄. lb. j. quelibet per ſe terātur ſubtiliter: ꝛ ſimul

incorpora: ⁊ pone in alembico: ⁊ fac lentũ ignẽ: ⁊ accipe primã aquã per se donec rubescat alembicũ: tunc remoue aquã illã ⁊ collige aliã per se: q: p̃ma nihil ualet: ⁊ auge ignẽ donec incipiat rubescẽ: ⁊ tunc reduc cineres que sunt in uase usq₃ ad collũ: ⁊ fac ignẽ fortẽ donec rubescat alembicũ ⁊ cessabit fumus ille rubeus qui apparebit in uase vitreo ⁊ sigilla bñ cũ cera: ⁊ serua sup̃dictã aquã. in fundo aũt uasis iuenies massam rubeã quã serua: ⁊ ꝑua sup̃dictã aquã q: est fortior aqua mundi: ⁊ hẽt mirabiles opatiões in se. Nã hec aq̃ soluit corrodit carnẽ: ⁊ redigit oĩa mũdi in puluerẽ ⁊ aquã: sicut lapides metalla: ⁊ oĩa soluit: ⁊ est alba clara: sicut aq̃ fontis. Hec enim aq̃ si tangit carnẽ uel uestẽ tingit eã in colorẽ croceũ qui nunq̃ deleri põt in carne: durat color pluribus dieb᷒: si laueris cu₃ lixiuio fit ualde rubeus color. ¶ Itẽ si posueris paululũ bone lune. i. argẽti in aq̃ ista tingit colore nigro qui deleri nõ põt. ¶ Ite₃ si posueris aliqd mercurij. i. argẽti viui: ita ꝙ liquefiat fit fortior igne. Nã si tãgit carnẽ cauterizat ad modũ ferri igniti: ⁊ nõ sentit: ⁊ est optia ad faciẽdu₃ cauteria. mortificat oẽs fistulas ⁊ cãcros ⁊ carbunculos ⁊ humores prauos ⁊ uenenosos. ¶ Itẽ si apponat ferru₃ in dicta aq̃ statim calefit ⁊ bullit absq₃ igne: ⁊ facit aquã rubeã per itromissionẽ ferri. Et si trahes aquã per alẽbicũ remanebit ferrũ in fundo uasis: ⁊ erit p̃luis rubicũdissimus. ¶ Itẽ si in dicta aq̃ posueris uenus bullit ⁊ fit de eo aq̃ viridis. Et si extraxeris aquã per alẽbicu₃ remanebit uenus i fundo uasis p̃luis nigerrim᷒. ¶ Nõ ꝙ si posueris in dicta aq̃ saturnũ facit aquã clarã: ⁊ si extraxeris remanebit sal albũ ⁊ amarꝝ. ¶ Itẽ si posueris i ea iouẽ faciet de eo pastã sicut butyrũ: ⁊ si desiccaueris fiet p̃luis alb᷒. ¶ Itẽ si posueris in ea mercuriũ: faciet de eo aquã clarã: ⁊ si dimiseris residẽ aquã mercurij cadet ad fundũ uasis aq̃ clara: ⁊ si dimiseris residẽ cadet ad fũdũ ad formã glaciei ⁊ tu desiccabis remanebit sal alb᷒: sicut cera fortissim᷒. Et si tu uolueris recupare argẽtũ tuũ qñ ẽ in aq̃ pone in illa aq̃ mercureũ crudũ ⁊ stati₃ bona luna itrabit in mercureo: tũc uacua aquã: ⁊ accipe mixtionẽ: ⁊ pone in pelle capoli ⁊ cõprime optime exibit mercureũ qḋ v̓o remanebit in corio pone in crucibulo ad ifundẽdũ ⁊ iuenies lunã bonã. ¶ Itẽ si posueris in ea sole₃ fit aq̃ crocea: ⁊ si siccaueris fit sal aureũ amarꝝ: ⁊ ut cera ualet in desiccãdo fistulas. ¶ Itẽ si dissolueris in dcã aq̃ ptẽ. j. de bona luna ⁊ tantũ de mercurio: ⁊ tantũ de argẽto sblimato albo: ⁊ quartã ptẽ vni᷒ istorũ de thutia alexãdrina: ⁊ extraxeris aquã per alẽbicũ remanebũt oĩa ista in fundo uasis ad formã lapidis: de q̊ lapide pone ptẽ vnã sup q̃tuor ptes eris ⁊ fiet albũ sicut argẽtũ de. xxij. solidis ꝓ vncia: cu₃ q̊ si posueris de bono argẽto pulchra pñt fieri ornamẽta. ¶ Ite₃ si posueris uel feceris fieri uasa pua uel anulos uel alia facta de auro ⁊ medietate argẽte: ⁊ si postea acceperis panẽ rubeum qui remãsit in fundo uasis aque sup̓adicte ⁊ puluerizabis facies mirabilia.

¶ Aq̃ mirabilis i curãdo fistulã ⁊ spoliat leprosos ⁊ leprã nõ uerã destruit: ⁊ sup oĩa pulchrũ oculũ facit: ⁊ est mirabilis aq̃. ℞. limaturã solis ⁊ lune ueneris saturni: ⁊ calibis cathimie solis ⁊ lune storacis ꝑ₃ pauptatẽ uł opes patiẽtis. ponanf oĩa isił in urina pueri v̓ginis per diẽ ⁊ noctẽ. 2ª die in vino albo calido. 3ª die in succo ferri. 4ª die in albumine oui preparati. 5° die in lacte mulieris masculum lactantis. 6° die in vino rubeo. Alio die in septuplo albuminum ouorꝝ: ⁊ hoc totu₃ ponatur in alambico ad lentum ignẽ: ⁊ quod exiuerit reserua.

¶ Puluis optimus in occidẽdo fistulã laudaf ab oĩb᷒ auctoribus. ℞. ellebori albi optime puluerizati: ⁊ imple fistulã quia mirabilia videbis.

¶ Puluis alius in fistulis. ℞. pulueris caroloꝝ ligni salicis putrefacti ⁊ pulueris hermodactiloꝝ. añ. ℥. s. pulueris gallarũ cipressi ⁊ litargiri argentei ⁊ pulueris aloes epatici. añ. ʒ. ij. fiat mixtio insimul.

¶ Puluis mirabilis in fistulis. ℞. p̃lueris pimpinelle cõbuste cũ tãto pipe mirabił̓r sanat fistulã. ¶ Itẽ radix aristologie p̃luerizata: ⁊ fistłis imissa mirabił̓r opaf. ¶ Itẽ dixerũt auctores. ꝙ si accipiaf p̃luis laureole: ⁊ p̃luis ellebori albi: ⁊ distẽpenf cũ melle ⁊ liniaf liciniu₃: ⁊ ponaf i fistła p vnã horã ꝓuocat uomitu₃: ⁊ purgat mãm fistule.

¶ Puluis ali᷒ mirabił in fistulis. ℞. folioꝝ utriusq₃ saluie: s. hortulãe ⁊ siluestris p̃lueris folioꝝ roris marini ⁊ p̃lueris spũe maris. añ. ℥. s. p̃lueris lapidis idici. ʒ. j. fiat p̃luis

¶ Succi mirabiles in fistula siue fuerit in osse: siue in neruo: siue in carne. ℞. succi radicũ gẽtiane. ℥. s. suc. de radicib᷒ embriõte. succi de radicib᷒ sicle. succi de radicib᷒ mali terre: siue panis porcini: qḋ est idẽ. succi aristologie rotũde. succi radicis thimi: siue herbe meretricũ. succi radicis raphani. succi radicis pedis coruini. succi radicis serpentarie oĩum. añ. sed quilibet succus est satis sufficiens in fistula: ⁊ in omni ulcere erit sufficiẽs. ¶ Itẽ succi radicis cucumeris asinini ad hoc est optimum.

¶ Succi herbaꝝ: ⁊ maxie folioꝝ ad cauterizãdũ fistulã. ℞. succi folioꝝ tarconis siue lac ipsi᷒. Itẽ succi exule. Itẽ succi folio. titimali: siue lac ipi᷒. Itẽ succi folioꝝ cataputie: uł lac ipsi᷒. Itẽ succi folioꝝ fici uł lac ipsi᷒. Itẽ succ᷒ uolubilis uł lac ipsi᷒: ⁊ est herba faciẽs flores albos ad modum vni᷒ cãpane: ⁊ ẽ herba que uoluptaf circũcirca arbustos ⁊ oĩa ista sunt bona: aut de per se: aut per cõpõnẽ. ¶ Itẽ ℞. succi folioꝝ p̃sici. Itẽ succi folioꝝ millefolij. Ite₃ succi folioꝝ allei. Itẽ succi folioꝝ sauine: etiã succus folioꝝ fusti: ⁊ seminis cẽtauree tam minoris q̃₃ maioris.

¶ Olea mirabilia in fistulis: ⁊ p̃mo oleu₃ de scorpionib᷒. Oleũ de serpẽtibus ualẽs in fistulis: ⁊ mũdificat ⁊ sanat ipetigines ⁊ modus cõpõnis ei᷒. ℞. ex serpẽtib᷒ nigris circiter. lb. ij. ⁊ sint serpẽtes itegri: ⁊ fũde sup eos sisamũ ℥. xxvij. ⁊ pone in uase terreo stricti orificij: ⁊ sigilla orificiũ uasis: ⁊ decoque lẽto igne usq₃ dũ dissoluanf ꝑpẽtes. Et caueat sibi opator de uapore ipsi᷒: ⁊ cũ coctũ fuerit dimittaf ifridari ⁊ recõdaf in uase vitreo ⁊ administref.

¶ Oleũ de ouis mirabił̓r in fistulis ⁊ ulcerib᷒ malis: ⁊ cutim mũdificat impetigines ⁊ serpigines: ⁊ antiquos morbos cutis curat: cui᷒ hec descriptio. ℞. vitella ouoꝝ elixatoꝝ. xij. ⁊ cõminue ea cum manibus: ⁊ pone in sartagie lapidea ⁊ frige sup ignem: ⁊ moue cum ligno: aut ferro colef donec rubefiat: ⁊ resoluaf ab eis oleum: ⁊ tunc cõprime ea cum coclearí ⁊ manabit oleum: reserua.

¶ Oleũ de frumẽto ꝯueniẽs in fistulis ⁊ curat aspitates cutis. Modus faciẽdi oleũ de frumẽto. Pone frumẽtum sup laminã ferreã: ⁊ sup ipm aliã laminã ignitã: nõ comprimatur multum ⁊ remanebit oleum de frumento.

¶ Item ualet mirabiliter oleum petroleum.

¶ Oleũ de iunipo ualet in fistulis in sectionib᷒ cutis ⁊ malo mortuo: tybiaꝝ ⁊ serpigini ⁊ cancro ⁊ vulnerib᷒ ⁊ ulcerib᷒ malis. ℞. ex lignis iunipi q̃titatẽ sufficientẽ ⁊ icide in frusta: ⁊ imple ollã uł doleũ magnũ vitreatũ interius: cui᷒ orificiũ sit artũ: ⁊ fac foueã in terra: ⁊ p̃para parietes eius cum terra figuli: deinde pone ollã vitreatã in fũdo ex directo fouee: hñtem orificium magnũ: ⁊ cooperiatur charta ferrea subtiliter pforata: deide p̓epara ista duo uasa cum terra figuli ne ex utrisq₃ orificijs respiret: deinde cooperi terra: ⁊ adde ignem per tres horas. finaliter resudabit oleum de iunipero optimum.

¶ Oleũ phoꝝ: ⁊ est oleũ in quo faciẽdo ꝯcordati sũt: ⁊ est secretoꝝ iuuamẽtoꝝ: ⁊ est in eo v̓t᷒ calefactiua: penetratiua ꝯsumptiua supfluitatũ: ⁊ ꝯfert v̓tigini epilepsie ⁊ obliuioni: ⁊ est optimu₃ egritudinib᷒ neruoꝝ fridis. ℞. ex laterib᷒ antiqs putrefactis multã quãtitatẽ: ⁊ ppie factis ex terra rubea: ⁊ fac eos in frusta: ⁊ accẽde sup eos ignẽ carbonũ sine fumo usq₃ dũ inflãmanf ⁊ rubescãt: deide extingue eos in oleo oliue uel oleo antiq̊ claro usq₃ du₃ imbibaf ultima imbibitione: ⁊ pone in cazola: ⁊ pmitte exiccari per se: post v̓o tere eos sbtilissime ⁊ ponantur in

alābico ad distillandū cuꝫ ordine alchimistarū: ꝛ ordina
uas sub rostro alābici in quo fluat oleū: deinde recōde
illud ꝛ stringe orificium ꝛ administra.

¶ Oleū de meçereon optimū in fistulis: ꝛ ꝯfert ydropisi
ꝛ in ulceribꝰ fraudulētis: ꝛ abstergit feditatē cutis. ℞. al/
meçereon. ℥. iiij. pijce sup eū aquā dulcē: ꝛ lactis recen
tis. ℥. v. olei sisamini. ℥. viij. coquanť usqꝫ ad lactis ꝛ aliꝰ
liquoris ꝯsumptionē: deinde q̄n in fine ꝯsumptionis co
leť ꝛ ponať in aliquo uase vitreo ꝛ utere ubi oportet.

¶ Ungm̄ mirabile i fistulis: ꝛ opꝫ uti cū cautela: ſꝫ si vis op
time scire facē istō pete faciētes saponē nigrū: q: eoꝝ est
magisteriū. Istud aūt vngm̄ dr̄ sapo niger. ℞. aquā nigrā
siue capitellū qd̄ idē est: factū ex cineribꝰ ꝛ ex calce viua
ex aq̄ cōi distillata ſm ordinē sui ordis lb. x. olei lb. v. tā/
diu bulliat in caldario donec ꝯgeleť ad formā vnguenti
basiliconis accipiēdo coctā sup lapidē siue ferrū ſm ordi
nē. Sed si potes habere saponem de isto tali intelligiť.

¶ Ungm̄ optimū in fistulis. ℞. picis naualis vnicis liqde.
añ. ℥. iij. olei masticini. ℥. ij. cere viridis. ℥. j. aspalti vni/
cis aloes succotrini. añ. ʒ. ij. ꝛ fiat vngm̄: q̄m mirabilr̄ valꝫ

¶ Ungm̄ aliud valēs in fistulis. ℞. terbentine. ℥. iij. vitella
ouoꝝ. ij. pulueris tartari ꝛ farine orobi: ꝛ pl̄ueris hermo
dactiloꝝ. añ. ʒ. j. mellis apuꝫ qd̄ sufficit. fiat mixtio cū suc
co folioꝝ leuistici ꝛ apij hortulani: q̄m mirabilr̄ operať.

¶ Ungm̄ alid̄. ℞. floris eris. ℥. iij. mellis crudi. ℥. viij. aceti
℥. iiij. bulliāt ad iuicēꝫ donec ispissenť: ꝛ fiat vngm̄: qd̄ dr̄
vngm̄ egyptiacū qd̄ mirabilr̄ opať in fistulis ꝛ ulceribꝰ.

¶ Ungm̄ diuinū ꝛ p̄ciosum ad fistulā. ℞. cere albe resine
pini. añ. ℥. viij. aristologie lōge: thuris masticis. añ. ʒ. vj.
oppoponaci armōiaci: bdelij: galbani: serapini: gūmi ele
mi. añ. ʒ. j. litargiri. ʒ. iij. olī. lb. ſ. īfundanť gūme in aceto
per noctē: deide ponanť in cacia ad ignē: ꝛ optie liq̄fiāt ꝛ
colenť: ꝛ iteꝝ bulliāt donec tota aceti aq̄sitas ꝯsumať: dei
de bulliat litargiꝝ cū olō dōec sint ad iuicē icorpata: ꝛ ad
formā q̄si vngti reducta qd̄ scies p guttaꝫ ferro: aut mar/
mori iniectā: ꝛ misce ꝯtinue cū spatula: ne litargirū in fū
do uasis cōburať: deide liq̄fcā cera resina coleť: ꝛ oia ista
supradcā ad iuicē misceanť ꝛ icorporenť: deide cū ifridata
fuerit addanť pulueres supdicti: ſꝫ in fine adde. ʒ. j. floris

¶ Ungm̄ de tartaro bonū in fistulis. ℞. olm̄ l. eris: ꝛ utere.
mirtinum ꝛ cere qd̄ sufficit: ꝛ fiat vngtm̄: ꝛ adde aliqd̄ de
terbētina: ꝛ de pulueribꝰ tartari paululū: ꝛ fiat mixtio. Et
nota q̄ oia supradicta debēt approximari cū bono itelle/
ctu in locis: q: aliquando posset prodesse: ꝛ aliq̄n obesse:
non obseruando debitum modum operandi.

¶ Sequitur de carne addita super vulnera ꝛ qualiter re/
moueri possit. Cap. XI.

c **Reatio** gdē carnis est opus nāe: ſꝫ oē
qd̄ nā fac̄ crescē: siue sit cū ad/
iutorio: siue absqꝫ eiꝰ auxilio: medicina est ꝯtra
nāe. ¶ Creatio gdē carnis supflua pcedit ex nimia sup/
fluitate hūiditatis nō bn̄ regulata ordie nāli: q: nō opꝫ ut
expecteť hic de adiutorio nāe pro remotiōe carnis sup/
flue: sic expectať in nascētia. Rō q: remotio carnis sup/
flue ex opposito repugnat gn̄atiōi. Nā gn̄atio carnis fit
a nā: ꝛ eiꝰ remotio fit ab arte. Et q: isti sūt modi oppositi:
iō in remotiōe carnis reqriť medicia mordicatiua: ſꝫ nā
nō hēt tale istrm̄. ꝛ iō in curatiōe illiꝰ sūt nec̄ie medicine
abstersiue: sicut alumē rochie cōbustū ꝛ cuposa. Uerūtñ
q̄to sūt minoris mordicatiōis tāto sūt meliores. Nā tro
cisci andromi sūt optimi ꝛ cortices eris ꝛ obstraca adu/
sta: ꝛ cinis ericioꝝ marinoꝝ ꝛ cāpestraliū adustoꝝ: ꝛ sir
lapis noiatꝰ exie. i. cooposi ꝛ colcotar. i. vitriolū citrinū: ꝛ
dragagātū. i. vitriolū adustū: ꝛ flos eris est fortis: ꝛ vngm̄
viride est mirabile. Et vngtm̄ qd̄ noiať corolosim: ꝛ est
vngtū egyptiacū corrodit carnē sine mordicatiōe: ꝛ me
dicamē dudeme. i. illiꝰ medici: ꝛ est puluis hermodacti/
loꝝ: ꝛ medicamē dyanoꝝ. i. illiꝰ medici: ꝛ est medicamen
de auro pigmēto: ꝛ oēs medicie que valēt ad remouēdū
polipū sunt optime ad remouēdū oēm carnē supfluam.

¶ Puluis corrosiuꝰ ad remouēdū oēm carnē supfluā. ℞.
arsenici rubei. ℥. ſ. calcis viue. ℥. ij. aq̄ cois. ℥. iiij. fiat hͦ
mō ponať calx trita i aqua. ꝛ tādiu bulliat: q̄ aqua sit cō/
sumata ponať arsenicū ꝛ icorpa simł: ꝛ fiāt trocisci ꝛ exic
centur in vmbra: ꝛ q̄n opus fuerit fiat puluis.

¶ Puluis corrosiuꝰ qui minuit carnē mollē sine dolore: ꝛ
molestia. ℞. cortices granatoꝝ ꝛ gallas: ꝛ spōgiā adustā:
ꝛ sola minuit carnē sine dolore: ꝛ molestia infirmi.

¶ Puluis corrosiuꝰ ꝛ securus: ꝛ valet in iguinibꝰ corruptis
ꝛ in cācrenis: q: desiccat ꝛ remouet corruptū. ℞. alumis
çuccarini thuris arsenici. añ. ℥. ij. calcis viue. ℥. vj. oia ista
pulueriçata pone in sacculo ꝛ suspēde in medio olle ple
ne aqua ꝛ bulliat usquequo ꝯsumeť aq̄ usqꝫ ad mediuꝫ
sacculū ꝛ plus: deinde ollā imple aq̄ tepida uel frigida: ꝛ
iterū ferueat usqꝫ ad mediū sacculū sic fiat nouies. deide
tolle sacculū ꝛ pone ad solē ꝛ indurabiť: ꝛ q̄n vis operari
de hoc tere: q: mirabiliter corrodit carnem.

¶ Ungm̄ optimū ad corrodēdū carnē. ℞. pluueris affodil
loꝝ pl̄ueris hermodactiloꝝ pulueris tartari cooposi. añ.
ʒ. ij. cere viridis ꝛ olei cois qd̄ sufficit: ꝛ fiat vnguentuꝫ.

¶ Ungm̄ aliud corrosiuū cū extraxeris ipm ex sua nā per
admixtionē alicꝰ rei corrosiue: ꝛ pōt accipe colorē diuꝰsuꝫ
p admixtionē alicuiꝰ rei colorate q̄cūqꝫ fuerit illa res co/
lorās. Exēpli grā viride eris i pl̄uē ponēdo cū vngtō ci
trio vł alio vngtō reddiť corrosiuū: ꝛ colorat ipꝫ vngm̄ i
colore vidi: ꝛ de pl̄uē minij sic: si misceať cū vng̃ citrino
vł cū alio vng̃ colorat ipꝫ in colore rubeo: ꝛ sic de alijs.

¶ Ungm̄ aliud corrosiuū. ℞. mellis apū. ℥. j. aceti. ℥. ſ. viri
de eris. ʒ. ij. pulueris tartari. i. fecis vini adherētis parie/
tibꝰ uasis ubi colať vinū: qd̄ vulgari ſmone uocať grep/
pa. ʒ. j. ꝛ tādiu coquať donec fiat vnguentum.

¶ Sequiť de regimine ulceruꝫ que disrūpunť post ꝯsoli/
dationem. Cap. XII.

i **Udicium** extimatiuū pueniat ad in
tellectū q̄ncūqꝫ post ꝯsoli/
dationē ulceꝝ iteꝝ accidat disruptio: ꝛ hͦ nō acci
dit nisi a cā itriseca: ꝛ aliq̄ latenti cā: cuiꝰ miramur que sit
cā cadit sup carnē ꝛ ossa: ꝛ alia in tali ulcē indicātia signa
mala. ¶ Occupatio tua sit pͦ ut remoueať caro mala ꝛ
os si erit corruptū: ꝛ oē ipediēs ꝯsolidationē. Ea vͦo q̄ ex
hūt sunt medicie corrodētes: sic gūmi elemi. folia papa/
ueris nigri: semē iusqami albi: vitriolū adustum: flos cu
curbite exiccatꝰ: puluis martagonis: folia fici: puluis cor
ticis querci mirabiliter operať in extrahendo.

¶ Ungm̄ ad exhēdum ossa. ℞. folia papaueris nigri: folia
fici: semē iusquiami albi ꝛ vitrioli adusti. añ. ℥. j. farie or
dei. ℥. j. floꝝ tassi barbati: gūmi elemi. añ. ʒ. ij. ꝯficiantur
cum succo raphani ꝛ loco patienti appone.

¶ Ungm̄ alid̄ ad remouēdū ossa. ℞. farie siligis ꝛ farie lo/
lij: ꝛ farie cicerule. añ. puluis lapidis iudaici ꝛ calamite
modicū. añ. ꝛ ꝯfice cū melle ꝛ terbētina: ꝛ fiat vnguētuꝫ.

¶ Sequiť de eradicatiōe uestigioꝝ ulceꝝ. Cap. XIII.

c **Um** aliqs intēdit eradicare uestigia in ul
ceribꝰ ꝛ vulneribꝰ a q̄cūqꝫ cā pueni
entibꝰ: siue fuerit ex sanguine mortificato: ꝛ qui
currit cursu alioꝝ humoꝝ sb̄ cute pmanētiū: aut ex appa/
rēte turpi cicatrice pp idebitā ꝯsolidationē priuꝫ. Uolu/
mus itaqꝫ in hoc caplo in breui uobis aliq̄ approbata ꝓ
decoratiōe uestigioꝝ ꝛ cicatricū ondē: ꝛ hoc facias cum
medicis fortiter abstergētibꝰ ꝛ mūdificātibꝰ: ꝛ qd̄ est mi
nus eo cū eo qd̄ est minus eo. Dicit aūt Aui. q̄ medicie
mūdificatiue fortiū vtutū sunt: sicut squama ferri ꝛ lacca
de qua dixerūt gdā: ꝛ est paul. ꝛ est gūmi herbe silis mir
re boni odoris. Alij vͦo errauerūt ꝛ dixerūt hoc eē kara
be arūdinis. Aui. dicit q̄ lacca est gūmi rubicūdū q̄ tin/
cture fiunt: ꝛ scriptores miniāt libros. Succus calamēti
ꝛ albugo oui: ꝛ arsenicū cū lapide pipis valet. Medicie
aūt leuiores p̄dictis sūt sic semē raphani saliua hois uel

puerl leiunt adeps asini est mirabilis.pinguedo cuiusdã
piscis uocati temali:ꝛ oleũ liliorꝝ alborũ uelociter delet
uestigia:ꝛ maxime uerberationis:ꝛ spica nardi cũ cimi/
no sunt mirabilia.Balsamus aũt pater est oium vnguẽ
torꝝ in delẽdo cicatricẽ que manifeste appet. Folia man
dragore fricata sup lentigine eradicant eas. ¶ Dicitur
ꝙ mãdragora hẽt ṽtutẽ ꝛ potẽtiã impĝnãdi mlieres qȝ
uexꝫ non est nisi sit ex supflua caliditate matricis: reducit
eã ad tẽperamẽtũ:ne spma aduraſ in ea.Decoctio radi/
cis lape in aqua dentes ꝯfirmat si tepida in ore teneaſ.

¶ Ungtm̃ in delẽdo cicatricẽ ubicũqꝫ locorꝫ ꝛ appellaſ do
nũ dei in recuperãdo visuꝫ depditũ.℞.ancibatis.i.çucca
rũ candi.ad q̃ntitatẽ vnꝰ auellane ꝛ spmata ouorꝫ gallia/
rũ:ꝛ galli albi nũo.xij.ꝛ in mortario.fiat vngtm̃ optime
contritum ꝛ in ampulla reductum ponaſ ubi oportet.

¶ Ungm̃ aliȝ optimũ in delẽdo uestigia ulcerꝫ seu vulne
rũ.℞.piguedis asini.℥.j.corallorꝫ alborꝫ.℥.ß.pluerꝭ spu
me vitri.ʒ.ij.boracis grassi.ʒ.j.cristalli ꝛ pumicis triti ad
formã pluerꝭ.añ.ʒ.j.cãphore.℈.ij.ꝛ oia icorpenſ optie
addẽdo aquã florꝫ fabarꝫ q̃ facta sit p alãbicũ de vitro.

¶ Ungm̃ citrinũ qȝ in pomo citrio decogſ pulchrã reddit
faciẽ lẽtigies destruit.ad solẽ vnctũ tollit pustulas flãuas
salsi in facie:ꝛ ubiqꝫ locorꝫ cicatrices tollit ꝛ sbtiliat:tollit
luborẽ oculorꝫ ꝛ pruritũ ꝛ palorẽ herisipile.℞.boracis.
ʒ.ij.cãphore.ʒ.j.corallorꝫ alborꝫ.℥.ß.dragãti albi vmblici
marini:amidi cristalli:antali.i.porcelete marine:ꝛ ẽ spe/
cies obstracorꝫ ꝛ dẽtalis:ꝛ est dens cuiusdã piscis nitri.
añ.ʒ.iij.marmoris albi.ʒ.ij.amẽti.℥.j.ceruse cois.℥.vj.
fiat aũt h̃ mõ:tere dragagãtũ ꝛ vmblicos marios in mor/
tario sil̃ cũ pistello ꝛ singulatim in eodẽ mortario teranſ
ꝛ cũ pãno sbtilissimo cribellenſ.assũgie nouelle porcie
albissime.lb.j.sepi capni uł pecorini lb.j.assũgie gallina
cee.℥.j.ꝯfice caldariũ plenũ aque sup igne:ꝛ cãgabꝰ cuꝫ
assũgia in caldario pẽdeat in ipa aqua:ut de calore aque
assũgia liq̃fiat ꝛ liquefacta per sbtilissimũ pãnuꝫ coleſ in
uase aliq̃:ꝛ mox apponaſ puluis totꝰ pter cãphorã ꝛ bo/
racẽ:hoc facto ponaſ in vno pomo citrio uł duobꝰ ꝛ sup
prunas mittanſ donec bulliãt:ꝛ cũ bullire cepint iterꝫ in
citrino ponanſ cũ spatula semp agitãdo:tunc ponaſ pul
uis cãphore ꝛ boracis:ꝛ cũ coagulatũ fuerit reponaſ.

¶ Ungm̃ aliȝ ad remouẽdũ uestigia.℞.sanguis colũbi iu
uenis sic calidi:ꝛ sanguis galline fluuialis.añ.℥.j.sãgui
nis draconis ꝛ pluerꝭ uerci qȝ est lignũ:ꝛ granorꝫ g̃ne
añ.℥.ß.aceti fortissimi.℥.ij.gũmi arabi.ʒ.j.oia bulliatur
donec pueniãt ad spissitudinem : illa enim sunt optima.

¶ Ungtm̃ decoratiuũ:ꝛ facit pellẽ pulchrã:ꝛ dr̃ borasium
grasitinus.℞.aluminis rochie pulueriçate.lb.iij.mellis
℥.iiij.ponaſ ad ignẽ:ꝛ leui modo cum spatula misceanſ
usqꝫquo sit bene spissum postea addatur yreos.lb.j.ꝛ cũ
aqua croci.fiat sibi color.

¶ Ungtm̃ aliȝ de vitro ad remouẽdũ uestigia.℞.vnũ col
lũ igristarie vitri albi ꝛ accẽdaſ i igne:ꝛ extiguaſ nouies
in succo limonũ. Et hoc facto vitrũ sbtilissime tere:ꝛ lo/
co ipsiꝰ ualet pima de vitro ꝛ est melior si hẽri põt:si autẽ
hẽri nõ põt accipe vitrũ supdictũ.℥.ij.ꝛ pluerꝭ sãdalorꝫ
alborꝫ ꝛ pluerꝭ cristalli.añ.ʒ.j.ꝛ diu oia sup porphiriuꝫ
ducanſ bñ ꝛ ꝯuectenſ cũ aq̃ limonũ donec tu facias vn/
guẽtũ extẽsibile sup locũ q̃n uolueris extendere.

¶ Ungm̃ aliud optimũ ad remouẽdũ uestigia.℞.dragũte
am:ꝛ pista fortiter:ꝛ postea misce cũ melle albo:ꝛ fac bul
lire per duas horas:ꝛ in fine decoctiõis adiũge puluerẽ
cãphore:boracis ꝛ salis gẽme:ꝛ cũ spatula diu mouẽdo
donec ingrossenſ ꝛ usui resua:ꝛ facie lota de aq̃ tepida ꝛ fur
fure ter in septimana:ꝛ die quo uolueris : de hoc vngtõ
vngere:q: pulchram reddit faciẽ ꝛ cicatricem.

¶ Aqua que delet uestigia ꝛ dealbat faciẽ.℞.cristalli q̃ntũ
vis ꝛ facias eũ calcinare:deinde pulueriça subtilr̃ ꝛ cõñ
ce cũ succo limonũ sup porphirũ lapidẽ in morẽ salse:de
inde distilla cum forti igne in alambico.

¶ Aq̃ alia ad remouẽdũ uestigia ꝛ ad dealbãduꝫ faciẽ.℞.
alumis rochie pparate.℥.iij.incorporeſ sup marmoreꝫ
cum aq̃ albumẽ ouorꝫ per alãbicũ distillatorꝫ:ꝛ liq̃dũ in
modũ vnguẽtũ:postea pone totũ sil̃ in alãbico:ꝛ qȝ fluet
in uase vitreo reserua bñ clauso cum cera.

¶ Aq̃ alia ad remouẽdũ uestigia ꝛ dealbatiua cutas ꝛ de
corãs.℞.litargiri argẽtei lb.ß.ꝛ pista subtilr̃ ꝛ cribella p
pãnũ:deide coquas eũ in q̃rta media aceti albi vini mõ
tani:distilla per filtrũ cũ spatula miscẽdo donec minuaſ
3ª ps aceti:ꝛ resua i uase vitreo.Postea.℞.cãphore alu
mis iameni boracis:olĩ tartari:tere sil̃ ꝛ bullias i aq̃ ros.
deide colenſ per filtrũ ꝛ suetſ.Et q̃n vis dealbare facieꝫ
tuã pone sup manũ vnã guttã solã de ambabꝰ ꝛ frica col
lũ ꝛ faciẽ ꝛ ubi vis dalbare:ꝛ h̃c aq̃ põt uocari lac ṽgineũ

¶ Aq̃ alia reputanda secreta que delet uestigia ꝛ dealbat
cutim ꝛ aufert pãnos rugas ꝛ lẽtigines ꝛ clarã ꝛ splẽdi/
dissimã reddit faciẽ.℞.terbẽtine bñ clare lb.ij.ꝛ de ea fa
cias aquã per alãbicũ:deinde qȝ distillatũ fuerit ex illa
terbẽtina misce ei ista pulueriçata.℞.masticis electi.℥.ß
thuris albi.ʒ.iij.dragãti.ʒ.ß.ꝛ oia sil̃ bñ misce cuꝫ pdicta
aq̃.pone in alãbico ꝛ distilla aquã cũ facili igne:ꝛ qȝ flu
it sua in ampula.℞.postea assungie porcine colate p pã
nũ spissum lb.j.çinçiber electi.℥.j.garioflorꝫ.ʒ.ij.nucis
muscate:nũo.iij.cinamomi electi euforbij . añ.ʒ.ß.spice
nardi.ʒ.ij.cubebarꝫ.ʒ.ß.cãphore.ʒ.iij.oia sbtilr̃ pulueri/
ça ꝛ misce bñ cũ dicta assungia . Iteꝫ.℞.mercurei crudi
lb.iij.argẽti fini.ʒ.j.ꝛ fac argẽtũ sbtilr̃ limare:deide inci/
de ꝛ cũ dicto mercurio misce:ꝛ de istis duobꝰ fac argẽtu
rã:deinde incorpora bñ oia cũ mixtura assungie ꝛ pone
in uesica vitrea:ꝛ alãbico supposito distilla cuꝫ lẽto igne
in pncipio ꝛ in fine da fortiorẽ:ꝛ qȝ distillaueris serua.
Postea.℞.de prima aqua terbentine lb.ß.ꝛ de ista alia
mixta cũ assungia lb.j.ꝛ ista duo simul bñ misce:ꝛ serua
in uase vitreo. Cuꝫ aũt mlier uti uoluerit hac aqua ablu/
at pmo bñ faciẽ cũ aqua furfuris decoctionis:deide ter/
gat bñ faciẽ:ꝛ dimittat per horã:ꝛ fiet ibi magna albedo
ꝛ durabit per multos dies splendida ꝛ relucens.

¶ Aq̃ q̃ rubedinẽ aufert formicas ꝛ pustulas de facie hois
ꝛ mlieris.℞.sulfuris viui.℥.j.thuris al.ʒ.ij.mirre.ʒ.ij.cã
phore.ʒ.j.q̃libꝫ p se pluerïçenſ:deide sil̃ oia misceanſ ꝛ
ponanſ i aliq̃ ãpulla cũ lb.ij.aq̃ rosate:ꝛ cũ hac laueſ fa/
cies i sero.Mane ṽo cũ aq̃ putei simplici uł cũ aq̃ fontis

¶ Alia aq̃ dealbatiua.℞.calcẽ ꝛ icorpa sup marmore cuꝫ
aq̃ albumis ouorꝫ p alãbicũ distillatorꝫ:ꝛ fac ita spissum:
sic salsaꝫ:deide pone in urinali in loco hũido p diẽ ꝛ no/
ctẽ postea distilleſ aq̃ ex his per alãbicũ cũ suaui igne:ꝛ
sine fumo:ꝛ qȝ distillaſ ponaſ in uase vitreo.

¶ Alia aqua dealbatiua ꝛ faciẽs albũ colorẽ.℞.mellis ru/
bei.lb.ij.gũmi arabici.℥.ij misce ista duo simul ꝛ distilla
per alambicũ cũ suaui igne.Prima aqua est ad faciẽ pu/
rificandã ꝛ dealbandã.2ª cum 3ª facit capillos albos.

¶ Aq̃ que decorat faciẽ ꝛ facit ipam rubeã sicut rosam.℞.
de grana.℥.iiij.rasure brasilis.℥.iiij.alumis rochie lb.ß
aceti rubei lb.viij.oia sil̃ misce:ꝛ pone in vna olla vitrea
ta ad bulliendum quousqꝫ minuatur tertia pars . postea
cola:ꝛ pone i uase vitreo cũ cera obturato:ꝛ utere ad dã
dum colorem faciei.

¶ Lilius de corrosione ulcerꝫ ꝛ fistule mamillarꝫ.℞.nucis
cipssi:gallarꝫ cassie lignee.añ.ʒ.ij.aloe corticis thuris añ.
ʒ.j.litargiri.ʒ.iij.pulueriçenſ ꝛ tẽperenſ in vino claro sb
rubeo tribus diebus ꝛ tribus noctibꝰ:ꝛ postea bulliãt si
mul usqꝫ dum ueniãt ad spissitudinẽ mellis: ꝛ tũc ulcus
seu corrosio illiniaſ:ꝛ illud mere ualet in omni corrosio/
ne seu ulcere ꝛ corrosione in mẽbro molli.Sed si ibi fu/
erit fistula laueſ quotidie cum vino puro calido in quo
bullierit mirra:ꝛ postea desicca:deinde.℞. sarcocollam
ꝛ aloe pulueriçenſ ꝛ misceantur cum melle:ꝛ inuoluaſ
tenta:ꝛ intromittaſ in fistula:ꝛ est secretum in fistula.

¶ Cõtra duritiẽ earũ.℞.feces aceti fortissimi.pluerꝭ qui

cadit a mola qñ molendinarij equant ipsas quantuꝫ suf
ficit: ⁊ fiat linimentum ad duritiem mamillarum.
¶ Conciliator recitat ad neruos. Galie. Item studendum
est ut medicamen sit subtiliatiuū ⁊ tēperatiuuꝫ in calore
siccitatem p̄stās sine dolore. In p̄ncipio si vulnus sit sim
plex utamur glutino albotin. i. gūmi abietis in quo dis
soluat̄ pulueris lumbricoꝝ terrestriū exiccatoruꝫ in vm
bra ⁊ actu apponat̄ calidū. Si vō vulnus sit cōpositū sic
ciora ꝯueniūt: ⁊ hoc magis ⁊ minus ꝓm cōplōneꝫ ⁊ ma
gnitudinem ꝑatis tēperate caliditatis est hoc. ℞. floruꝫ
camomille absinthij pulegij. añ. ℳ. j. farine fabaruꝫ: fa
rine lupinoꝝ. añ. ℥. iiij. olei camomellini: olei sambuci
ni. añ. ℥. iiij. pulueris lumbricoꝝ. ℥. ij. fiat empl̄m. Sed
oīa decoquant̄ in lixiuio: ⁊ sic canonice operādo oīs do
lor cessabit ⁊ lucrabimini florenum ⁊ honorem.

Tractatus. IIII. De solutione ꝯtinui neruorum.

¶ De egritudinibus neruorum spectantibus ad cyrurgicum in vniuersali. Cap. I.

p

PReciosum organum organorū in quo est sensus ma
nifestus: ⁊ motus uolūtarius ⁊ nālis: habet
principiū ⁊ originē imediate: ⁊ hoc ꝓm me
dicos: a cerebro ex parte septem pariuꝫ ner
uorum: que orta sunt a medio cōmissure co
ronalis: uel orta sunt ab ipso mediāte nucha: que est tan
q̄ꝫ vicarius cerebri ex ꝑte alioꝝ neruoꝝ descēdētiuꝫ ab
homo planta iferius. Nā ꝑpter eius arcana ⁊ mira ⁊ oc
culta ipsius nature magisteria cuꝫ ꝑuenerit ei ꝯrietas ac
cidunt ex vulnerib⁹ uehemētes lesiones atq; dolores ⁊
intolerabiles: ⁊ alia mala: sicut spasmus ꝑmixtio rōnis:
stupor paralesis: deide mors. ¶ Dispōnes que apte sūt
ꝯsequi ad vulnera neruoꝝ sunt dolor: febres: ⁊ ꝑpata: si
tis ⁊ vigilie ⁊ desiccatio lingue. Silr̄ hec eadeꝫ dispō ac
cidit in vulnerib⁹ chordaꝝ ⁊ lacertoꝝ: ⁊ maxime in capiti
bus ipsarū: sed qñ nerui ⁊ chorde ⁊ musculi ⁊ ligamenta
sicut genu apostemant̄ sepe ꝑpter nimiā eoꝝ replōnem
atq; imoderatā extensionē spasmant̄. Et si adueniat res
putrefaciēs mēbrū corrūpit̄: qualis est frigus qd̄ festinat
ad hoc. s. ad corruptionē: q: nerui creati sunt ex humidi
tate quā ꝯgelauit frigus. Ois q̄dē putrefactio occurrēs
neruo ꝑuenit ex caliditate ⁊ hūiditate imoderate appli
cata. Aqua q̄dē frigida ipsi nocet: ex ꝑte spasmi: ⁊ calida
ex hoc q̄ putrefacit. Et optime nota dictuꝫ Galieni. Aq̄
quidē calida mitigatiua oiuꝫ doloꝝ ꝑterq̄ꝫ in punctura
neruoꝝ nō est approximāda. Et silr̄ aliqd̄ oleum est icō
ueniēs: ⁊ si est necessariū: tunc calefac ip̄m ꝑpter neces
sitatē sedādi dolorē: aut cōuenit causa subtiliādi grossas
medicinas: ⁊ ut eius ꝟtus cito ad fundū ueniat: ita q̄ re
sistāt qualitati humectāti: sed medicine pungitiue: aliqñ
cōplent hanc intētionē. Ille qui vulneratus est in neruo
⁊ ꝑpat̄: ⁊ est tarde resolutionis uel tarde maturationis ⁊
susceptio illius curationis est tarda: tunc ipsi nerui: qñq;
ulcerant̄ uel indurant̄ uel infistulant̄: qua īfistulatiōe ul
cera reddunt̄ tardioris ꝯsolidationis: ⁊ tardioris matu
rationis. ¶ Tenere mēbrū in oleo calido sedat mirabi
liter dolorē. ¶ Vulnera que accidunt in neruis: aut est
punctura aut est fissura longitudinalis: aut latitudinalis:
aut trāsuersalis. Ex q̄bus q̄tuor oib⁹ aut sunt penetrātia
ad utrūq; lat⁹ aut non: aut neruus est cooptus carne: aut
discooptus ab ipa. Et vulnera que fiūt in neruo ꝓm lō
gitudinē minus sunt ꝑiculosa q̄ꝫ accñtia ꝓm latitudinē.
Pūctura vō facit sepe neruū uenire ad totalē icisiōeꝫ ipi
us: si uolum⁹ ip̄m segregari a spasmo: ⁊ ꝑ hāc totalē icisio
neꝫ ꝑueniet q̄es ⁊ sepabunt̄ accñtia mala: qm̄ vilus san⁹
ledit̄ a vicinitate icisi: ⁊ nocet ꝑ ip̄m: ⁊ iducit nocumētū ce
rebro faciēs accidē spasmū ⁊ ꝑalesim: ⁊ alia accñtia mala
¶ Vulnera cadētia in pāniculis ossiū ⁊ alijs sūt min⁹ ꝑi
culosa eis que sūt in neruis: qm̄ nerui sunt ad dādū sen
suꝫ: chorde vō in mēbro ad dādū motū. Et h̄ sciri pōt per
testimoniū anothomie. Neru⁹ chorda pāniculis ⁊ cartila
go differūt iter se duritie ⁊ mollitie ꝓm magis ⁊ minus.
Nā chorda est dura ualde: ⁊ nō est pānicularis in ei⁹ du
ritie: ⁊ panniculus suffert suturā absq; dolore: sicut sit sac:
qñ suit̄ cū mirac. Et in vulnerib⁹ ligamētaliū nascētib⁹ ex
osse: ad os nō est de talib⁹ accñtib⁹ suspicādū: ⁊ suffert for
tioreꝫ curā. De neruo qui fuerit totaliter incisus sumus
securi a spasmo: ⁊ si spasmus acciderit quē timere debe
mus ꝑpter eoꝝ ꝯtusionē ⁊ diuisionē eius partiū in lōgi
tudine: ⁊ maxime corpori debili existenti repleto.

¶ Sequit̄ de solōne ꝯtinuitatis neruoꝝ in ul̄i. Cap. II.

e

ET confirmatum est per sn̄iaꝫ Auic. ꝑnci
pis omniū medicoꝝ q̄ medicamē vulnerū ner
uoꝝ dꝫ esse calidum ⁊ siccū subtilium partium ⁊ equalis
caliditatis taliter: ut non mordicat ip̄m neruum: ad hoc
ut eius exiccatio fiat cum uehementia: ⁊ attractione mul
ta: ⁊ non cum stipticitate superflua.
¶ Porro oīs medicina in qua est calitas s̄btilis cū exicca
tiōe uehemēti ad hoc ut ꝓhibeat putrefactionē in neruo
nō excusat̄ ab attractiōe multa. Et per hoc sepe cauēduꝫ
est de medicia stiptica s̄btili cal̄a ⁊ abstersiua: ⁊ maxie in
ꝑn⁹ ubi facta fuerit sol̄o ꝯtinuitatis in neruo. Exēplū ut
si ꝓcederes cū ere usto: aut cum scoria eris: ⁊ maxime in
corpe exñte repleto: in vulnerib⁹ q̄dē neruoꝝ medicamē
semꝑ dꝫ eē calefactiōis tēperate: ⁊ s̄btilis s̄be ut in neruo
meli⁹ cū sua ꝟtute ⁊ forti exiccatiōe penetret i ipso: ⁊ effe
ctū iducat cū debita mēsura: ⁊ sine nocumēto. Cū aūt in
neruo fuerit discooptura sufferre nō pōt aliqd̄ acutuꝫ: q:
sibi ifert magnū nocumētū. Due intētiōes in vulnerib⁹
neruoꝝ i mēte medici debēt occurrē. ꝑma ut nō festinet̄
ad icarnationē: sed ut orificiū vulneris stet aptū: ut inde
mā expirare possit. 2ª itētio sit ut laboret̄ iuxta suū posse:
in remouēdo accñtia que sequunt̄: ⁊ sūt apta seq ad talia
vulnera: ut sūt dolor spasmus ⁊ ꝑpa: ⁊ hoc euaporādo cū
pānis cal̄is: ⁊ cū ol̄is circūcirca calefactis: ⁊ maxie cū ole
is onfancis que fiūt ex oliuis imaturis: qm̄ in ipso est sti
pticitas: q̄dā cū adipib⁹ iteꝝ: ⁊ fac q̄ illud sit actu cal̄m: ⁊
silr̄ seda ꝑpa q̄ꝫtū potes: ⁊ dolor nullo mō sedet̄ cū aqua
cal̄a: sed cū ol̄o aliq̊ qd̄ sit subtiliū ꝑtiū: ⁊ nō hēat sup̄fluā
stipticitatē: imo caliditatē nō excedētē: qm̄ cal̄m nō sup
fluum ꝓdest neruis. Fridū vō mors. Ipso sepissime vidi
taꝫ vulnera appropinquari sanitati: ⁊ nocet eis frigus ex
quo accidit maximus dolor: ⁊ reddit lesionē: ⁊ ꝑpter hoc
est necc̄iū ut succurrat̄ statiꝫ ad sedādū dolorē cū oleis ca
lefactis ībrocando: ⁊ silr̄ cū butyro ⁊ sapa vini. In neruo
aūt discoopto exñti cū icisiōe ꝓm lōgitudieꝫ stude inquā
tū potes ad incarnādū ⁊ ad coopiēdū: ⁊ hoc opꝫ cū liga
tura ⁊ medicamine ꝯueniētī. Sed si neru⁹ hēat vuln⁹ in
latitudinē siue vuln⁹ exñs in carne dimittēdo neruum: ⁊
si nō suit̄ vuln⁹ neruus nō ꝯglutinat̄ ꝯglutinatiōe bona
Sed qñ neru⁹ ex toto nō incidit̄ ⁊ timemus de spasmo
⁊ ei⁹ putrefactiōe succurre q̄ꝫtū est pōe cū medicinis re
mouētib⁹ ista. sed si neru⁹ fuerit cū pūctura ne accidāt ac
cidētia mala illa pūctura. s. icidēdo totū neruū: qm̄ illud
ꝑducet fortasse ad putrefactionem: ꝑp illud qd̄ aggregat̄
de virulētia: ⁊ de putredine mala. Nota nota. fuge quan
tū potes aquā in vulnerib⁹ neruoꝝ: q: corrūpit cōplōnē
ipsi⁹: ex ꝑte sup̄flue f̄riditatis: ⁊ ip̄m putrefacit ex ꝑte hu
miditatis: ⁊ per hoc oleū nō est necessariū nisi cal̄m: ⁊ h̄
pro sedatione doloris: qñ aliter sedari nō pōt: ⁊ nō labo
res in abluendo tale vulnus existēs in neruo: neq; cum
oleo: neq; cū aqua: immo absterge humiditates cum pā
nis: aut coto quāto leuius potes: ⁊ silr̄ nō agas cuꝫ aceto
nisi fueris securus a nocumento humiditatis ipsius.
¶ Sꝫ qñ i h⁹ʲ vulnerib⁹ fuerit pūctura ⁊ discooptura: ⁊ nō
cū ꝑpate ad localia ꝑueni medicamina. Nā tale medica
mē opꝫ ut sit cū magna cal̄itate: ⁊ forti exiccatione plusq̄ꝫ

illo͛ qꝺ ponit ſupꝛa ſciſſurã: qm̃ via eſt pata ut medicamẽ
penetret facilꝰ ad egritudinẽ. ¶ Dieta ḡ in hñtibꝰ vul-
nera neruoꝝ ſit ſubtilis: ⁊ in ultimo ſubtilitatis. Nã cũ in
talibꝰ vulneribꝰ erit doloꝛ qui facit accidere apã ſilr̃ p̃be
cibũ ſubtilẽ ⁊ ꝓpꝛie qñ vulnera ſunt in latitudie: flõmia
foꝛtaſſe erit neceͤ: ⁊ farmacia: ⁊ enemata: ⁊ alia diuertẽtia
Cõfoꝛtare mẽbꝛa ꝓpinq̃ vulneri cũ vnctionibꝰ: ſicut vn-
gere caput ⁊ collũ ⁊ ſubaſſellas ⁊ inguia ⁊ ſpinã que pa-
tiunt mẽbꝛo leſo ⁊ per hos p̃ſtabit magnũ iuuamẽtum.

Glutamen albotin debemus intelligere de la
chꝛymo ⁊ nõ terbẽtia ut affirmauit
Dynꝰ ſiue oleũ vicij qꝺ idẽ eſt: ⁊ eſt de melioribꝰ medi-
cinis in vulneribꝰ neruoꝝ que in mũdo hẽri poſſint. ſed
loco ipſiꝰ lachꝛymi utimur: qui pꝛo quo: ⁊ utimur terbẽti
na: ⁊ hoc in cõplone iſantiũ ⁊ in vulneribꝰ cuiꝰ cõplo eſt
uehemẽtis humiditatis. Sʒ ſi lachꝛymũ eẽt durũ: ⁊ ſiccũ
⁊ antiquũ: tunc icoꝛpa ip̃m cũ pauco oleo ro. ⁊ melle ro.
ut fluxibile ⁊ currẽs fiat. In coꝛporibꝰ aũt ſiccis: cuiꝰ caro
eſt dura: opʒ ut miſceat cũ eo eufoꝛbiũ: ⁊ anteq̃ꝫ ꝑueniat
ad fundũ vulneris iudica ut remittat de eiꝰ caliditate ⁊ ſic
citate: ⁊ per hoc de ipſo pone parũ. ⁊ multũ ſꝫ calefactio
nẽ coꝛporis: ⁊ eiꝰ cõplonẽ: loco v̇o eufoꝛbij admiſtra lac
titimalli: laureole: exula de qua ſit ſcamonea: qm̃ iſta ſũt
mirabilia. ſed ea que ſunt his debiliora ſunt ſicut raſa ſe
rapinũ oppoponacꝰ baurac: ſpuma maris: ⁊ ſulfur calefa
ctũ cum oleo oliue: ⁊ oẽ medicamẽ: qꝺ eſt attractiuũ: hu-
mectatiuũ ad exteriora: ſicut fermẽtũ ⁊ ſilia: ⁊ in eo vidi
magnũ iuuamẽtũ: qm̃ attrahit a ꝓfũdo attractiõe bona.
Terbẽtina aũt eſt de melioribꝰ cũ qbꝰ icipimꝰ: ſpẽs gluti
ni que ꝯuenire p̃nt in vulneribꝰ neruoꝝ ſunt octo. p̃mo
raſa pini. 2ꝰ raſa abiei. 3ꝰ raſa pẽceni. Alia raſa oꝛta ab are
ſi. Alia raſa que coloſonis dicit. Alia raſa alba oꝛta a pi-
ceo albo: ⁊ dicit terbẽtina. Alia raſa melina. Alia raſa ole
agina: ⁊ dicit oꝛta ab arbore vicij: ut dicit lachꝛymuʒ. Et
oẽs iſtas octo ſpẽs largo modo appellare poſſumꝰ gluti
na ⁊ ſepe iſta abluimꝰ: qñ uolumꝰ diminuẽ eoꝝ acuitatẽ
¶ Medicamẽ qꝺ cõuenit in punura neruoꝝ ꝓpter eius
ſtricturã debet eẽ maioris caliditatis ⁊ ſiccitatis cũ ſubti
liori ſubſtãtia: ut uelociꝰ penetret ad funduꝫ q̃ꝫ medica-
mẽ qꝺ appꝛoximat in iciſione. Sed qñ accidit putrefa-
ctio in talibꝰ vulneribꝰ laudatũ eſt ſerapinũ ⁊ farina oro
bi. Itẽ ſapa cũ calamẽto: ⁊ oleo cõi in foꝛti dolore oẽs piti
medici cõcedũt. ¶ Galienꝰ. ſtudendũ ut medicamẽ ſit
ſubtiliatiuũ ⁊ temperatũ in calore ſiccitatẽ p̃ſtans ſine do
lore. In p̃ncipio ſi vulnus ſit ſimplex utamur glutino al-
botin. i. gũmi abietis in quo diſſoluat pulueris lũbꝛico
rum terreſtriũ exiccatoꝝ in vmbꝛa: ⁊ actu ponat calidũ.
Si v̇o vulnus ſit cõpoſitũ ſicciora ꝯueniũt: ⁊ hoc magis
⁊ minus ſm̃ cõplexionẽ ⁊ magnitudinem apatis.
¶ Temparete caliditatis eſt hoc. ℞. floꝝ camomille abſin
thij pulegij. añ. M. j. farine fabarũ farine lupinoꝝ. añ. ℥
iiij. olẽi camomellini/olei ſambucini. añ. ℥. iiij. p̃lueris lũ
bꝛicoꝝ. ℥. ij. fiat empl̃m: ſed oĩa decoquant in lixiuio: ⁊
ſic canonice opando oĩs doloꝛ ceſſabit ⁊ hẽbis honoreꝫ.
¶ Si v̇o fuerit ſpaſmꝰ in facie: tũc fiat inunctio in occi-
pitio tũc ponat deſup oleũ q̃ſi feruẽs: oleuꝫ de eufoꝛbio:
⁊ de oppoponaco: ⁊ piretro ⁊ caſtoreo: ⁊ apiat locꝰ: ⁊ pur
gatiõe cauterięt ul̃i p̃cedẽte. ¶ Medicamẽ. G. qꝺ mi
rabil̃r ualet in pũctura neruoꝝ i remouẽdo dolores. ℞.
raſine pini terbẽtine eufoꝛbij cere. añ. ʒ. j. olei ro. ʒ. ij. fiat
vngtm̃. ¶ Itẽ oleũ balſaminũ uelocitate ſue reſol̃onis
cũ ſit ſubtile ualde ⁊ nõ cũ multa calefactione facit idem
¶ Unguentum per me expertum ad puncturam nerui.
¶ Aliꝺ medicamẽ. ℞. olei ro. ℥. ij. acatie puluerięate. M.
j. inungat locus circũcirca. ℞. eufoꝛbij bñ puluerięati. ℥.
j. reſine pini. ℥. iij. terbẽtine lote bñ cũ vino albo ul̃ aq̃ ⁊
decolate ab aqua ad ignẽ uel ad ſolẽ. picis naualis. ℥. ij.
ſerapini. ℥. ſ. cere ⁊ olei quãtũ ſufficit. fiat vnguẽtum.
¶ Empl̃m qꝺ ꝯuenit in pũctura neruoꝝ ponẽdo ip̃m ſu-
pꝛa vnguẽtũ mirabile. ℞. farine fabarum oꝛdei fenugre
ci. M. j. pulueris floꝝ camomille melliloti abſinthij ſti-
cados arabici calamenti. añ. M. ſ. mirre. ℥. j. melle. ℥. ij
olei camomellini. ℥. ij. vini coci quãtuꝫ ſufficit ad diſtẽ-
perandum. fiat emplaſtrum.
¶ Unguẽtum diuinum ⁊ eſt mirabile: ⁊ ualet in neruis: ⁊
hoc tam diſcooptis q̃ꝫ in punctura: ⁊ eſt ſatis liquiduꝫ in
foꝛma ⁊ habet ipſum pꝛo ſecreto. ℞. olei vicij. i. lachꝛymi
℥. j. olei ro. ℥. ſ. mellis roſ. aliqual̃r decoquant ad ignẽ
lentum: ⁊ poſtea reſerua.
¶ Unguẽtũ de ſandaraca: ⁊ hoc q: mirabil̃r ualet in ner-
uis. ℞. cere albe. ℥. iiij. terbẽtine lote. ℥. ix. maſticis. ℥. j.
v̇nicis ſarcocolle thuris. añ. ʒ. vj. ⁊ fiat vnguentũ malaxa
tũ in foꝛti aceto ul̃ in bono vino mõtano albo: ⁊ eſt opti-
mum ⁊ mirabile in oĩbus foraminibꝰ carnis ⁊ neruorũ.
¶ Unguẽtum qꝺ ꝯuenit in pũctura neruoꝝ mirabile. ℞.
olei cõis. ʒ. iiij. croci. ℈. j. ⁊ calefac ad ignẽ oleũ cuꝫ croco:
⁊ pıce in pũctura ⁊ ſuppone de coto madefacto in oleo.
¶ Itẽ ſupꝛa dictũ cotum pone vnũ tale vnguẽtũ. ℞. vnum
vitellũ oui mixtũ cum oleo calido ⁊ croco: ⁊ cũ ſtupa ſu-
pꝛa locũ actu cal̃m vulneri appone: q: iſtud eſt mirabile
mitigatiuum doloris in vulneribus neruorum.
¶ Ungtm̃ ad inciſionẽ neruoꝝ. ℞. uermes terreſtres per
optime piſtatos: ⁊ ſup labia, vulneris per tres dies pone
quoniam quid mirabile videbis in opatione ſua.
¶ Mirabile rememᵐ ad remouẽdũ magnũ dolorẽ neruoꝝ
ſiue fuerit pũctura: ſiue iciſio ul̃ q̇cũq̃ꝫ loco. ℞. vnũ viſcũ
ſili crudũ decoctũ i cineribꝰ: ⁊ ſic calidũ pone ſup̃ locuꝫ.
¶ Unguẽtum mitigatiuũ doloris in pũcturis. ℞. cere olei
cõis ſalis. añ. ℥. j. terbẽtine. ℥. ij. liqueſiãt: ⁊ oĩa incoꝛpen
tur optime ſimul oĩa in foꝛmã vnguẽti de quo calido ſu-
per locum dolentem ponat ⁊ mitigabit.
¶ Ungtm̃ aliud ad remouẽdũ dolorẽ ubicũq̃ꝫ locorũ fue-
rit. ℞. panẽ albiſſimũ calidũ cum egredit de furno: ſume
medullã: ⁊ ſic calidã pone in lacte: ⁊ qñ erit bñ mollifica
ta exp̃me ⁊ loco patiẽti appone ⁊ videbis mirabilia.
¶ Unguẽtũ ad ꝯfoꝛtãdũ neruos iciſos poſt vulneris ꝯſo
lidationem. ℞. ſerapini caſtorei. añ. ℥. j. yreos. ℥. j. eufoꝛ
bij. ℥. ij. olei anetini: ⁊ de cucurbita oĩa ſimul incoꝛporẽ-
tur cũ pꝛedicto oleo ⁊ cera. fiat vnguentũ.
¶ Empl̃m ꝯueniẽs in q̇libet iciſione neruoꝝ ſup vngtm̃.
℞. farine fabarũ: farine oꝛdei: farine fenugreci. añ. M. j.
fermẽti exiccati ad foꝛmã pulueris. ℥. ij. floꝝ camomille
⁊ calamẽti ⁊ ſticados arabici ⁊ aſſari: ⁊ abſinthij. añ. M.
ſ. olei oliuarum noui: ſi fuerit hyems: ſi fuerit eſtas olei
roſ. lb. ſ. vini quantuꝫ ſufficit: fiat emplaſtrum ⁊ eſt ad-
mirabile in remouendo dolorem.
¶ Empl̃m aliꝺ mũdificatiuũ ⁊ abſterſiuũ i vulneribꝰ ⁊ ul-
ceribꝰ neruoꝝ. ℞. terbentie bñ ablute cũ vino albo: ⁊ ad-
de de melle apuꝫ. añ. ℥. j. vitella ouoꝝ duo: ⁊ bñ miſce iſil̃
⁊ adde farie oꝛ. ⁊ farine fabaꝝ qꝺ ſufficit ad icoꝛporãduꝫ.
¶ Unguẽtũ in paraleticis ⁊ arteticis: ſiue podagricis mi-
rabile. ℞. medulle cruriuꝫ aſini uel pinguedis ipſiꝰ pin-
guedis gatti ⁊ pinguedis vulturis addita pauca cera al-
ba. fiat vnguẽtũ de quo locꝰ ſepe vngat: ⁊ ualẽt hec maxi
me cõtra indignationẽ neruorũ: ⁊ eorũ attritionẽ ⁊ pun-
cturã ⁊ inflationẽ ⁊ percuſſionẽ neruoꝝ.
¶ Ungᵐ aliꝺ in paleticis ⁊ arteticis ⁊ gñal̃r i q̇libet paſſio
ne neruoꝝ ubi nõ cadit maxima ſol̃o ꝯtiuitatis ⁊ ualet, ſu
pꝛa oẽ vngᵐ in p̃nꝰ. ℞. origani calamẽti: ruthe: ſaluie pꝛi
mule ueris calẽdule canamũte ſauine. añ. M. j. pipis eu
foꝛbij piretri. añ. M. ſ. oĩa p̃luerięata ꝯficiant. poſtea cũ
vngtõ arogõ: ⁊ locũ patiẽtẽ vnge: deide qꝺ eſt meliꝰ. ℞.
vulpẽ excoriatã: ⁊ ab iteſtinis mũdatã: ⁊ ex rebꝰ ſupꝛadi
ctis uentrẽ imple ⁊ ſuat: ⁊ ſuauiter ad ignẽ uoluat: ⁊ po-
ſtea cera rubea admiſceat in eo qꝺ ab ea diſtillauerit.
¶ Aliud ſingulariſſimũ medicamẽ. facta ul̃i euõne p flõ-
miã: ⁊ ualet in debilitatione neruoꝝ poſt ꝯſolidationeꝫ i
paleticis. ℞. lacertã ſeu ſtellionẽ viridẽ excoꝛtica ipſam: ⁊

frige in oleo cōi uel ruthaceo:⁊ sic calidā appone sup lo/
cū. Sed aliq accipiūt catulū puū:⁊ ranas aq̄ticas:⁊ lum/
bricos terrestres.⁊ stellionē. Et scindūt catulū p mediū
deiectis itestinis ⁊ misce oia sil':⁊ appone aliquātulū de
oppoponaco:⁊ iple catulū his reb⁹ ⁊ sue ipm:⁊ assa ipm
tanq̄ eēt agn⁹:⁊ calꝫ suppone loco:⁊ est mirabilis medi
¶ Vngm de vulpe ad neruos ꝯctos.℞.olei serapi cina.
ni/olei iunipi/oli de terbētina.añ.ʒ.vj.adipis ursi gatti/
tassi mellis crudi cere rubee.añ.ʒ.ij.armoniaci asse feti/
de galbani serapini olei petrolei.añ.ʒ.j.assungie porci.
ʒ ij.piretri gētiane pipis longi baccarū lauri aristologie
castorei mirasolis.añ.ʒ.ij.euforbij nigelle sinapis lauda/
ni masticis.añ.ʒ.j.oia summo modo terant ⁊ ponant i
vulpe ad ignem:⁊ coquant donec vulpis bene consum
pta sit cum omnibus supradictis rebus.
¶ Aliud vngm in ꝯctione neruoꝝ per me exptū.℞.adipis
tassi vulturis terabusi:adipis serpētū:adipis cruris uac/
cini antiq medulle mādibule porci.añ.ʒ.iij.adipis anati
ysopi humide.añ.ʒ.j.mucillaginis fenugreci:⁊ seminis
lini ⁊ maluauisci.añ.ʒ.iij.bdelij armoniaci galbani op/
popona.euforbij castorei.añ.ʒ.ß.olei camomellini:olei
costini/olei castorei/olei nardini/olei euforbij/olei lauri
ni.añ.ʒ.j.⁊ fiat mucillago cū succo radicis ebuli lb.ß.ce
re noue.ʒ.ij.adipis leporis/adipis vulpis.añ.ʒ.j.oli de
terbētia/olei vulpini.añ.ʒ.j.adipis asini/⁊ medulle cru
ris ei⁹/adipis anseris/vnguēti marciatonis/⁊ arogonis/
agripe/dyaltee/butyri.añ.ʒ.j.⁊ fiat vngm pro diuitibus.
¶ Aliud medicamē nobile ad ꝯctū neruū:seu ad extēdē/
dū neruū exptū.℞.de maluauisco quātitatē quam vis:⁊
ablue ipꝫ in lixiuio:postea depone a lixiuio ⁊ dimitte sic
stare per noctē:deinde cū illo lixiuio coque:⁊ cū erit bñ
coctū remoue illā pelliculā subtilē supiorē:postea tere:
deinde adde puluerē santoline:⁊ simul bñ icorpora:⁊ su
per locum appone:⁊ videbis bonam opationem.
¶ Aliđ vngm ad debilitatē neruoꝝ a q̄cūq̄ cā sit pter ab i/
cisione.℞.dyaltee mucillagis fenugreci ⁊ semis lini enu
le.añ.ʒ.ß.vnguēti agripe vnguenti marciatonis terbēti
ne lote pinguedinis anatis tassi ursi.añ.ʒ.v.olei vulpini
olei laurini olei de yreos betonice.añ.ʒ.ij.cere viridis
q̄ntū sufficit:⁊ fiat vnguētū molle:⁊ vnge locū patientis.
¶ Vngm aliđ ad debilitatē neruoꝝ ſꝫ Almanſ.i 9°.℞.ca
storei.ʒ.ij.oli de narciso olei de lilio.añ.ʒ.ij.mirre oppo
ponaci.añ.ʒ.ß.euforbij.ʒ.iij.cere albe:qđ.s.fiat vnguētū
¶ Aliđ vngm ad idē ad vngēdū spinā in spasmo molle.
℞.olei castorei.añ.ʒ.j.cere qđ sufficit.fiat vnguētuꝫ cui
addat vnguētum de gūmis ad pondus oium.
¶ Vnguētū cōferēs mēbro debilitato per icisionē neruo/
rū.℞.sauie.ʒ.ß.dactili maturi.ʒ.j.enule cāpāe.ʒ.ß.mir
re ypoqstidos galbani.añ.ʒ.ß.balaustiaꝝ corticū grana
toꝝ.añ.ʒ.vij.semis roſ.ʒ.ß.masticis bdelij.añ.ʒ.j.olei
mirtini lb.ß.cere citrine qđ sufficit:gūmi misceant cum
oleo mirtino ⁊ pauco aceto:fiat vngtm̄ in modū ceroti.
¶ Aliđ vngtm̄ cōferēs in mēbro debilitato.℞.cere citrine.
ʒ.j.olei de ben.ʒ.ij.masticis storacis.añ.ʒ.ß.croci.℈.j.fi/ at vnguētuꝫ.
¶ Aliud ad idē.℞.marciatonis arogonis
agripe olei lauri olei terbētine.añ.ʒ.j.olei castorei: olei
de lilio.añ.ʒ.ß.cere qđ sufficit.fiat vnguētū.
¶ Vngm aliđ ad ꝯtritionē neruoꝝ ⁊ dolorē ipoꝝ absq̄ ici
sione.℞.cere butyri.añ.ʒ.ij.vitella ouoꝝ.vij.colofonie
masticis armōiaci salute.añ.ʒ.iij.adipis anſis.ʒ.ij.fiat vnguētū.
¶ Aliud medicamē ad subtiliādū neruos:⁊
ad remouēdū dolorē.℞.herbā que uocat cicuta:⁊ ebu/
lus:⁊ fac bullire in forti cinerata:⁊ tene mēbrū multū in
dictis herbis coctis in cinerata:⁊ fac ut sint bñ calide.
¶ Expimēta uerissima ad remouēdū dolorē in incisione
neruoꝝ ubicūq̄ fuerit.℞.sulfur viuū bullitū cū oleo cōi
antiquo:⁊ calidū sup neruo positum sedat dolorem.
¶ Item ad remouēdū dolorē in pūctura ⁊ ad dilatādū ip
sam pūcturā.℞.oleū euforbij actu calm:⁊ pone in pun/
ctura:⁊ oleū cōe calm:si nō potes hēre oleum euforbij.
¶ Itē ad idē.℞.de farina semis lini mellis ⁊ vitella ouoꝝ
ꝯfice.pone sup̄. ¶ Itē nō q͛ in remotiōe doloris neruo
rū oleū de vitellis ouoꝝ remouet dolorē. ¶ Itē oleū de
sticados ualet in dolorib⁹ neruoꝝ q fuit i iūcturis:⁊ hēt calefacē ⁊ ꝯfortare ipm neruū.
¶ Cōtra dolorē iūctura
rū ⁊ genu mirabile.℞.sterc⁹ bouinū cū aceto mixtuꝫ lo/
co suppositū ualet. ¶ Itē camedreos ꝯtrita cum melle ⁊
supposita curat dolorē anche. ¶ Item calamētum deco/
ctum cum vino curat dolorē musculorum.
¶ Emplꝫ i mēbro iūcturoso ubi sit dolor cāt⁹ a mā frigida
℞.floris rosarū camomille absinthij calamēti bñ coctorū
in vino nigro cui addat fermēti.M.j.olei costini oli ca
momellini.añ.ʒ.ij.farine ordei:⁊ farine milice:⁊ farine
milij.añ.M.j.lixiuij quātum sufficit.fiat empl'm.
¶ Vngm in palesi in tremore de quo calido iungēdo locū
est optimū.℞.olei oliuarū de antiqori qđ hēri possit lb.
j.lūbricoꝝ de terra lb.ß.bulliat in dicto oleo q̄ntū sufficit.
Deinde.℞.lb.iij.succi ebuli:⁊ misceat cum ipso oleo.
¶ Itē aliđ expimētū pbatū in palesim:⁊ ad tremorē mem
broꝝ.℞.lb.iiij.vini albi:⁊ de meliori qđ hēri possit:⁊ po
nat in vna igristaria ad bulliēdū in qua ponat de saluia
M.j.⁊ tātū bulliat q͛ remaneat lb.j.de quo vino da ad
bibēdū patiēti pro q̄libet vice.ʒ.ij.stōco ieiuno addēdo
in illis duab⁹ dragmis vini alteri⁹ vini mōtani.ʒ.ß.p q̄/
libet vice castorei pfecti:sed bibat in sex dieb⁹ vinū cum
ʒ.iij.castorei put dixi:postea fiat vnctio supra locum.
¶ Vngm mirabile ⁊ secretū ad spasmū absolute.℞.olei co
stini:oli de pipib⁹.añ.ʒ.iiij.olei de euforbio:olei de late
rib⁹.añ.ʒ.iij.terbētine nō lote.ʒ.vj.cere albe q̄ntū sufficē ⁊ fiat vngtm̄.
¶ Vngm mirabile ad remouēdū ꝯtritio/
nē neruoꝝ:⁊ ꝯfortat iūcturas.℞.pinguedis eque:⁊ ex se sola est res mirabilis.
¶ Itē ad dolorē tm̄ a mā frigida:
⁊ ad mēbrū paleticū.℞.pinguedinem gatti rubei:⁊ talis
pinguedo ex se sola est magni iuuamenti.
¶ Vngm ad remouēdū dolorē in iūcturis ⁊ musculis ⁊ ex
tremitatib⁹ lacertoꝝ.℞.succi radicuꝫ ebuli.ʒ.v.assungie
porci.ʒ.iij.⁊ ponant ista sil' mixta in canonib⁹ arūdinū
bñ obturatoꝝ:⁊ bulliant in caldario pleno aq̄ bulliētis:⁊
in canonib⁹ illis fiat vngtm̄ quo vngē possis locū patiē/
tē. ¶ Nō amice ne tibi accidat sic accidit cuidā bono vi
ro q hēbat pūcturā in neruo factā ex ferro sbtili i manu
sinistra/⁊ in digito annulari sup mediā iūcturā. Et fuit q
dā stolidus cyroic⁹ ⁊ approximauit medicinas mollifica
tiuas.s.empl'm factū ex farina tritici:oleo cuꝫ aq̄ ⁊ croco:
ſꝫ tādē putrefacta est man⁹ ⁊ mortu⁹ est die septima:ex h
q: supuenit spasm⁹ pp putrefactionē factā ex idebita ap/
proximatiōe mali empli:⁊ pp hoc nō sunt accipiēdi ho/
mines impiti/aut ceratani ad tales passiones.

¶ Seqt de apatib⁹ que accidūt neruis vulneratis. C.III.

c Cum accidit apa in vulnerib⁹ neruoꝝ tale
vuln⁹ nō pōt eē absq̄ dolore maxio.
Sꝫ tale apa/aut est appens:aut nō:si appens ad
ex:tūc tumore appente arguit eē bonū signū:⁊ q͛ mā nō
sit itrisecata in porositatib⁹ mēbri neruosi. Sꝫ si sit dolor
ꝯtinu⁹ ⁊ tumor nō sit appens:arguit mām eē itrinsecā:⁊
absq̄ dubio spasmū futurū iudicabimus. Et si dolor ille
pseueret mors erit ppinq̄. Nā si in h⁹i vulnerib⁹ accidit
flegmō:tūc flōmiā laudam⁹ ꝯstāte vtute. ſꝫ si tale flegmō
sit ualde iflāmatiuū:ut tāgit.G.in lib° categis:admistrē
tur pro ei⁹ curatione locali medicine facte cū aceto ⁊ lapi
dib⁹ mineralib⁹:⁊ iste medicine repte sunt in 2° tractatu
categenis:cui⁹.℞.calcadis.ʒ.j.⁊ q̄rtā ⁊ dragāti vini ⁊ q̄r
tā scorie plūbi.ʒ.ij.⁊ corticū thuris.ʒ.j.⁊ galbani.ʒ.j.⁊ ce/
re.ʒ.vij.olei.ʒ.xj.⁊ aceti fortis:⁊ q̄rtā.terant medicine sic
ce cū aceto decē dieb⁹:⁊ soluant ea que soluunt ⁊ ifrigi/
dent ⁊ misceant oia in oleo ⁊ moueant oia motu exq̄si/
tissimo donec equet. Nihil est magis ⁊ minus q̄ virtus
illud qđ est frigidū. Calidū vo est amicū ⁊ utile.

¶ Emplm̄ i apatibꝰ neruorū. ℞. florū camomille pulegij calamenti. an̄. M. j. farine fabarū lupinorū. an̄. ℥. iij. decoquant̄ in lixiuio: deinde malaxent̄ in oleo sambucino camomillino quātū sufficit. fiat emplastrū.

¶ Emplm̄ aliud in apatibꝰ neruorū. ℞. farine ordei fenugreci. an̄. M. ij. olei liliorꝝ alborū ꝛ camomillini. an̄. ℥. j. vini cocti ad incorporandum: fiat emplm̄.

¶ Emplm̄ aliud optimū. ℞. calamēti florꝝ camomille. an̄. M. ij. furfuris frumēti. M. j. sulfuris triti. ʒ. ij. olei ro. ℥. iiij. butyri. ℥. ij. farine ordei. M. j. vini montani: qd̄ sufficit ad incorporandum: ꝛ fiat emplastrum.

¶ Emplm̄ aliud ꝯueniēs in itētione Aui. in hoc cᵒ. ℞. mellis apū. ℥. iij. cineris lignorꝝ dulciū optime cribellati. M. ij. farie or. uel farie orobi. M. j. aceti cyathuꝫ ꝛ lixiuij: qd̄ suffic̄ ad icorporādū: ꝛ fiat emplm̄: qd̄ ponat̄ actu calm̄.

¶ Emplm̄ ꝯm antiq̊s meos magr̄os. ℞. maluarū. M. iij. ꝛ coq̄nt̄ in aq̄ bn̄: ꝛ pistent̄ fcā exp̄ssiōe ab aq̄ post decoctionē: ꝛ admisceat̄ faria ordei. M. ß. assūgie porcie ꝛ butyri. an̄. ʒ. iij. olei ro. qd̄ sufficit. fiat emplm̄. ¶ Dolor sīr̄ꝰ significat humorē de ambulatiuū uētositate ꝯuatiuuꝫ ꝙ videat̄ sibi ꝙ sit pōdus magnū multitudinē humoris Primꝰ significat humores malos. Scd̄s multos. Tertiꝰ utrūq;. Aliꝰ dolor inflāmatus videt̄ hoi qui flāma ignis trāseat ꝑ spatulas suas: ꝛ h̄ fit in patis ad febrē de sanguine fiat flōmia: ꝛ nisi cito fiat difficile est: ꝙ vnq̄ꝫ euadat.

¶ De attritione neruorum. Cap. IIII.

a

Attritio est soł̄o ꝯtinuitatis pluriū ꝑtiū nūo accñs in extremitatibꝰ musculorꝝ siue ꝑtiū neruosarꝝ. Tortio vō iportat nō itegrā sepationē iūcture: ita tn̄ euenit ꝙ ligamēta ꝯiūgentia ossa valde cōpatiunt̄. Nā ex snia Gal. 6ᵒ de interioribus in tegni. Neruꝰ extēdit̄ ad tria significata. s. ad neruū: ad chordā: ꝛ ad ligamētū ꝯiūgētis ossa. Et sīr hic itēdimꝰ in ꝓposito: q: hec oia mēbra hn̄t sīltudinē inter se: ſꝫ nō vident̄ hēre vnū ꝛ idē officiū. Nā cū acciderit i neruo absq; vulnē: ꝛ apate attritio: ꝑmo facta ulieuōne curet hec attritio cū eo qd̄ sedat dolorē. Et sīr si hec ꝯiūcta fuerint cū apate: nō ꝓcedas cū eo qd̄ fortiter resoluit: sicut cū lixiuio ꝛ sīlibꝰ: qm̄ magnificabit̄ egritudo. ſꝫ embroca locū cū oleo cōi calefacto ꝯtinua embrocatiōe: donec dolor fuerit sedatꝰ: ꝛ si tale oleū hēat vtutē resolutiuā ꝛ mollificatiuā erit optimū: sicut est oleū de aneto ꝛ rutha: ꝛ de alchana. Maluauiscꝰ aūt in formā empl̄i cū pistat̄: ꝛ ponit̄ sup neruos attritos est mirabilis. Cepa vō domestica sub prunis decocta: ꝛ cepa ēt liliorꝝ alborꝝ curat attritionē absq; vulnē ꝛ apate. Si aūt fuerit attritio cuꝫ apate ꝛ absq; vulnē: talis sit regula: ut medicꝰ inq̄tū pōt laboret in sedatione apatis. Et sedatio talis apatis hoc mō fiet. Si admistrent̄ desup vinū coctū cū oleo camomillino ꝛ pauco aceto: ꝛ cū q̄titate ꝯueniēti ꝛ tepida valde: ꝛ aliqn̄ cū itromissione aliquātule q̄titatis ysopi humide: siue lane succide. Nā si attritio fuerit in iūcturis adhuc labora in sedatione doloris: ꝛ ponat̄ medicamē fortius cōponēdo cū eo qd̄ maturat ꝛ resoluit: ꝛ adhuc cū stipticitate tēperata: ut ꝓhibeat aduētū apatis. s. circūcirca vngēdo cū oleo onfancino. In attritione aūt qn̄ ꝯiūgit̄ vulnꝰ tūc necessaria sunt ea que fortiter exiccāt aggregādo ꝑtes vulneris cū strictura ꝛ ligatura ꝯueniēti. Farina fabarū acetū ꝛ mel est medicamē bonū: ꝛ si vis ꝙ fortius sit i exiccādo pone de farina orobi: ꝛ de radice lilij.

¶ Itē caro obstracarū est mirabilis: olibanū mira. sandara. valet in attritione cū vulnere: ꝛ si ibi fuerit dolor intolerabilis valet mixta cum supradictis immiscēdo.

¶ In curatione vō torsionis neruorꝝ que est dispō recipiētiū magis ligamēta iūcturarū: nō opꝫ ut approximet̄ aq̄: neq; calida: neq; frigida: sed approximent̄ olea stiptica calefactiua: in q̄bus est virtus aromaticorꝝ ꝛ bonorꝝ odorum. Nota ꝙ multi audiūt legendo ꝛ non intelligūt.

¶ Emplꝫ optimū qd̄ coiter approxiat̄ i ꝓnᵒa practicātibꝰ i attritiōe exn̄te absq; apate ꝛ vulnē. ℞. albumia ouorꝝ. iij. olei ro. ℥. ß. pl̄ueris boli ar. ꝛ san. ora. ꝛ uolatilis molēdi. an̄. ʒ. ij. oia ꝯq̄ssent̄ optie: ꝛ cū faldellis stupeis ꝑus made factis in vino stiptico nigro: ꝛ exp̄ssis ab ip̄o vino ꝛ balneatis de sup̄dcō empl̄o: ꝛ cal̄o actu: ꝛ sup̄ locū patientis ordiate apponāt̄ dcē faldelle: ſꝫ ꝙ tibi videt̄ cū ꝯueniēti

¶ Itē h̄ facto ponat̄ in fine emplm̄ mirabile cō ligatura. strictiuū: qd̄ uocat̄ emplm̄ de lōbardia extēsuꝫ sup̄ coriū cuius descriptio talis est. ℞. mumie. ℥. j. dragagāti/gūmi ara. an̄. ℥. ß. gipsi lb. ij. aristologie lōge ꝛ rotūde/ꝯsolide maioris. an̄. ℥. j. lētis orobi caliginis furni. an̄. ℥. ij. boli armeni/terre sigillate/mirre/olibani/balaustiarū gallarꝝ an̄. ℥. ß. corticū granatorꝝ/nucū cip̄ssi rosarū. an̄. ʒ. ij. lapidis ematitis. ℥. vj. visci quercini. ℥. iij. glutini piscium. ʒ. ij. sanguinis humani pulueris pilorꝝ. an̄. ℥. ß. cere. ℥. viij terbētie. ℥. ij. rasine pini. ℥. vj. picis naualis: ꝛ fiat cerotū.

¶ Itē istud cerotū ualet in crepatis ꝛ in q̄cūq; ruptura.

¶ Emplm̄ bonū in sola attritione. ℞. radicū ꝯsolide maioris ꝛ radicū maluauisci ꝛ radicū herbe vngarice: que est sīlis maluauisco: nisi ꝙ hēt frōdes icisas magis sbulr ꝛ etiā uocat̄ falconeria. an̄. pista oia insil̄ absq; decoctiōe ꝛ sic pistata supra locum appone: ꝛ est bonum remediū.

¶ Emplm̄ in attritione cū apate. ℞. florū utriusq; rose albe ꝛ rubee: ꝛ foliorꝝ cameleōte ꝛ rosarū ꝛ absinthij ꝛ florū ciclaminis: ꝛ floruꝫ peonie ꝛ boraginis ꝛ roris marini: ꝛ florꝝ camomille ꝛ cuscute ꝛ florꝝ oliuarꝝ. an̄. M. ß. farine milij ꝛ milice. an̄. ℥. iij. olei cōis recētis. ℥. iiij. amurce olei. ℥. j. vini cocti q̄tū sufficit. fiat emplꝫ: qd̄ est mirabile ad remouēdū dolores in oi mēbro attrito cū apate.

¶ Itē ualet vnguētū dyalteatū ꝛ vnguētum arogon: ꝛ vnguētū marciaton: ꝛ vnguētū agripe: ꝛ hoc ꝯm sua tpa.

¶ Vngᵐ ubi erit attritio cū vulnē. ℞. mellis apū crudi. ℥. ij. farine fabarū ꝛ orobi: ꝛ pulueris yreos q̄tū sufficit ad incorporādū. an̄. ꝛ adde paululū aceti: ꝛ fiat vnguētum.

¶ Itē ualet vngᵐ basilicon: ꝛ vngtm̄ citrinū: ꝛ vngtm̄ apostolicon: ꝛ vngtm̄ fuscū: ꝛ ualet vngtm̄ grecū maius ꝛ minꝰ.

¶ Sequitur de iudicijs ꝛ extractione neruoruꝫ corruptorum. Cap. V.

n

Eruus corruptionē sumē pōt sicut caro: aut cām ꝑmitiuā uel ātītē: ſꝫ si in aliq̄ ꝑte alicuꝰ rami uel frusti ip̄sꝰ nerui accidat illud: tūc necīū est ut ext̄hat̄ totū illud qd̄ erit corruptū. Sed anteq̄ꝫ extrahat̄ nece est ut expectet̄ hora qua nā segregat putridū a sano: ꝛ nō ext̄hat̄ cū violētia: sed cū habilitate. vnde dicit Aui. ꝙ opꝫ ut ext̄hat̄ extractiōe qua ext̄hit̄ uena ciuilis: vn̄ ibi recurre pro cōpletiori doctria.

¶ Vnguētū ad extrahendū neruū corruptū. ℞. terbētine cū melle. an̄. farine lolij: qd̄ sufficit ad incorporādum: ꝛ fiat vnguentū ꝛ extendatur supra pettam ꝛ cito extrahit.

¶ Item ualet vnguentum basilicon.

¶ Vngtm̄ aliud optimū in corruptionibꝰ neruorꝝ. ℞. succi apij domestici. ℥. ij. vitellū oui vnū. terbētine. ʒ. ij. farine fenugreci qd̄ sufficit ad inspissandū: ꝛ fiat vnguētum.

¶ Vngᵐ aliud in corruptionibꝰ neruorū. ℞. lardonis decolati. ℥. ij. pulueris florꝝ urtice: ꝛ semia iteriora peonie ꝛ pistāda pistent̄. an̄. ʒ. ij. terbētine qd̄ sufficit fiat vngtm̄.

¶ De duritie neruorū ꝛ eorū torsione. Cap. VI.

d

Urities neruorꝝ ꝛ eorꝝ torsio uplm̄ū accidit a vl̄neribꝰ: aut casibꝰ ꝛ qn̄ ꝑmit̄ sentit̄ cū eo stupor qui est morbꝰ officialis faciēs euenire i sensu tactuali nocumētū: aut destructionē aut diminutionē cū tremore si ē debilis: aut mollificationē si ē ꝯfirmatꝰ: qm̄ vtꝰ sensibil̄ nō solū ꝓhibet̄ a penetratiōe: ſꝫ ꝛ motiua ꝓhibet̄: q̄uis i q̄busdā horis iueniat̄ stupor absq; difficltate motꝰ ꝑꝑ diuisitatē neruorꝝ mo⸗ ⌊tꝰ ꝛ sensus.

¶ Sed curatio huiꝰ egritudis q̄ est durities neruorꝝ talis est q̄lis ē curatio apatū durorꝝ ꝛ pororꝝ sarcoidi siue arosbodi cū ipediūt motū ꝛ sēsuꝫ alicuꝰ mēbri ꝑꝑ suā duritiē ꝛ magnitudinē: oꝫ attenuari ꝛ mollificari

ſm duas reſolõnes eo mõ qui patuit in caplo de apate ſclirotico:verũ multa ad hec ualentia repiunt in areolis ſcdi canonis Aui.ſicut in decoctione ciclamis ĩfũdat ſpõgia:⁊ ponat ſup eas durities ⁊ torſiões.Silr armoniacũ cũ ex eo fit emplm cũ melle ⁊ oleo reſoluit durities neruoꝝ ⁊ iũcturarũ:⁊ maxie qñ pmiſcet cũ aceto ⁊ ſale bauracbino ⁊ oleo de alchana ⁊ roſis.Silr anacardus ꝯfert frigori neruoꝝ ⁊ eiꝰ mollificatiõi ⁊ torture ⁊ paleſi.Silr agnꝰ caſtꝰ:ſi ex eo fiat emplz cũ folijs ſuis torſioni cõfert. Silr acorꝰ ꝯfert ſpaſmo ſtupori ⁊ ꝯtritiõi lacertoꝝ:⁊ ſi de ſua decoctiõe fiat embrocatio ⁊ bibat.Silr maluauiſcus bñ decoctꝰ ⁊ mixtꝰ cũ adipe anſeris ꝯfert duritiebꝰ neruorũ ⁊ tremori ⁊ attritiõi medij lacertoꝝ.Silr piliuz ſi fiat ex eo emplz ꝯfert torſiõi neruoꝝ ⁊ ipſoꝝ ſpaſmo ⁊ dolori iũcturarũ cũ dolor ille ꝓueniat ex cã calida cũ aceto ⁊ oleo ro.ꝯfert.Silr narciſcꝰ ⁊ oleũ eiꝰ ꝯfert neruis:ſ; ex radice eiꝰ fiat emplz:apati eoꝝ ⁊ nodoſitati eoꝝ ⁊ doloribꝰ iũcturarũ ualet.

ℭ Emplm ad durities neruoꝝ.℞.bdeliũ in dalcũ diſſolutũ in aq̃ maluauiſci ⁊ radicũ altee ꝑparate.añ.℥.j.⁊ bñ ꝑparate ⁊ piſtate ⁊ miſce inſil.fiat emplm.

ℭ Emplm ad durities ⁊ torſiones neruoꝝ.℞.ceroti de fecibus.ceroti de melliloto.añ.quãtum ſufficit.

ℭ Emplz aliđ ad idẽ.℞.radices lilioꝝ alboꝝ bñ decoctas cũ vino cocto ⁊ bñ piſtatas cui addat paululũ farie fenugreci:⁊ fiat emplm.

ℭ Cerotũ optimũ in duritiebꝰ ⁊ torſionibꝰ neruoꝝ.℞.armoniaci ⁊ galbãi ⁊ euforbij.añ.℥.j. ⁊ aggregent optie cũ fece olei lilioꝝ al.⁊ cũ modico cere fiat cerotũ ſ; ꝑus mollificent gũmi in oleo lilioꝝ alboꝝ.

ℭ Aliud.℞.oxicroci ceroti de ſorditie uaſoꝝ apũ.añ.℥.j.

ℭ Emplm aliud ualde ꝯueniẽs.℞.ſemis praſſij ⁊ poptie piſtet:q̃ piſtato cũ vino optio icorpet ad ignẽ:⁊ fiat ẽplz.

ℭ Itẽ ualet dyaglon cũ gũmis mollificatũ cũ oleo liliorum alboꝝ ſi fuerit durũ.

ℭ Item ualet vnguẽtũ ſiue cerotũ de armoniaco deſcriptum ſupra in caplo de ſcrophulis.

Tractatus.V. De egritudinibus que accidunt in oſſibus:⁊ ꝑmo de uẽtoſitate ſpine ⁊ corruptione oſſis. Cap.I.

Egritudines que accidẽ pñt i oſſibꝰ.aut ſiũt ex corruptiõe cõplõnis cũ malitia humiditatis ꝓueniẽtis ad illud:aut ſiũt ex ſolone ꝯtinuitatis in oſſe:que aut erit ſimplex aut cõpoſita:⁊ uocabit oſſis fractura:que eſt ꝓpe ſolo ꝯtinuitatis oſſibꝰ ⁊ uocabit oſſis diſlocatio que egritudo dr ſeparatio iũcture a ſuo ſitu nãli:aut uocabit putrefactio:que egritudo eſt ꝓpe corruptio oſſis que ꝓuenit ex humido ſbtili viruleto:⁊ in poroſitatibꝰ oſſis penetrãte penetratione qua corrũpit ꝯtinẽs ipm cũ contẽto.Et hec paſſio apud quoſdã maxime ab Auic.dicit uẽtoſitas ſpine:aut uocabit vulnus in oſſe:⁊ hoc quãdo fit ſolutio ꝯtinuitatis in ipſo cũ re incidẽte:⁊ uocabit excoriatio:⁊ h̃ qñ aliqđ fruſtũ oſſis ſubleuatũ fuerit ab illo oſſe ut ſepe ꝯtigit in fractura capitis uſq; ad craneum:⁊ omnes iſti modi clare cum ſuis medicinis patebũt.

Humores acuti ⁊ penetrãtes in os atq; corrodẽtes ipm ſũt cã uẽtoſitatis ſpine. dr aũt uẽtoſitas ſpine ꝑꝑ ſiſitudinẽ pũctiõis ⁊ fortis fixionis ſpine ꝯũgi in re dura.Nã cũ dolor ⁊ apa accidit i oſſe nõ ſũt ſeparabilia de facili abſq; deꝑditiõe ptis oſſis corrupti cũ nocumẽto.Accidit aũt in oſſe dolor nõ ex ſe:q: nõ ſentit:ſ; ex admixtiõe almocati ip; coopiẽtis:⁊ ex nã villorũ vicinoꝝ in poroſitatibꝰ oſſiũ ſemiatoꝝ.Accidit ẽt apa in oſſe ꝑ attractionẽ humoꝝ ad ip; os ꝑ locũ dolẽtẽ.Hoc aũt i Fen 7ª tertij.in capꝰ de dolore dẽtiũ affirmat Aui. ſic ingens.Et qñq; eſt mã apans dẽtẽ ipm:⁊ qñq; ẽ corrodẽs:⁊ qñq; facit naſci vmẽ:⁊ ꝑnᵐ mãei aut eſt ex ſtõco:aut ex cerebro:aut ex utriſq; locis.Et ſi corpꝰ totũ plenũ fuerit illa mã:tũc curſus ex corpe ad os erit ex his duabꝰ vijs.ℭ Pncipiũ uẽtoſitatis ſpine eſt iceſſus doloris iũcturarũ:porro in dolore iũcturarũ mã eſt in carne.Sz in uẽtoſitate ſpine mã eſt in oſſe:ita ꝙ eiꝰ additio corrũpit vnã ptẽ oſſis poſt aliã:⁊ ſic cauſat corruptio oſſis:⁊ fuerũt qdã dicẽtes ꝙ uẽtoſitas ſpine ꝑꝑ ulcꝰ erat ſpaſmꝰ in toto corpe:ſ; h̃ nõ eſt ꝯcedẽdũ cũ ſpaſmꝰ ſit egritudo neruoſa qua mouent lacerti ad ꝑnª ſua:⁊ iobediẽtes ſũt i dilatatiõe eoꝝ.Itaq; alij remanẽt ſ; diſpõnẽ ſuã ⁊ nõ dilatant:⁊ alij eoꝝ facile redeũt ad dilatationẽ ſuã:ſic ſit i ſingultu:uerũtñ ois ſpaſmꝰ ſequẽs vulnꝰ eſt mortalis.Spaſmus v̾o aliꝰ eſt mãlis:⁊ aliꝰ imãlis.Spaſmus aũt mãlis multotiẽs euenit ſ; ſemitã ꝑmutatiõis mãei:ſic accidit i ſucceſſiõe ſqnãtie:qđ eſt apa in gula ꝓpe fiſtulã cimbalarẽ:⁊ ſucceſſiõe pleureſis qđ eſt apa in ſpũalibꝰ ſb coſtis in pãniculo pleuretico.ℭ Spaſmꝰ v̾o imãlis fit ꝑꝑ ꝑuatione mãei ⁊ humiditatis:⁊ dñiũ ſiccitatis accidit ꝙ ꝯbat lõgitudo ⁊ latitudo eq̃liter:colligit ḡ ad ſeipm ſic diſpõ corij poſiti añ ignẽ qđ ꝑ exiccationẽ corrugat ⁊ ꝯtrahit.

ℭ Signa uẽtoſitatis ſpine ſiue corruptiõis oſſis videre potes:ſicut carnẽ ſup os fieri mollẽ:⁊ aliqñ fetet ⁊ adeſt virus ⁊ penetrat ſtilus facilr ad os:⁊ nõ iueniẽs rem firmã hoc eſt fundamẽtũ qđ hẽt fracturã ⁊ penetrationẽ tẽtãdo cũ ſtilo.Signa iterũ añtia corruptionem oſſis erit apa:aut corruptio carnis ſiue liuiditas ipſius.

Curatio corruptionis oſſis corrupti:⁊ ipſiꝰ remotio q̃tuor modis cõplet:⁊ h̃ fiat cũ raſpatorio ⁊ ſtrictura tenacularũ mordẽtiũ.2º fiat remotio cũ abſciſſiõe cultelli ſiue forpicibꝰ icidẽtibꝰ:aut cũ ſerra conueniẽti ſi poſſibile ſit illud os ſecãdo:nũc cũ ſerra rotunda:nũc cũ ſerra lõga ⁊ extẽſa:nũc obliq̃:ut eſt forma lune ſm poſſibilitatẽ ꝓpinationis in mẽbro.3ª remotio oſſis corrupti ꝑficit cũ cauterio actuali.ſ.cũ ferro ignito:⁊ hoc eſt acriꝰ iſirmo ꝓueniẽdo ad ultimũ corruptiõis donec cadãt cortices oſſis corrupti ⁊ remaneãt ptes ipſiꝰ ſane.4ª remotio aut cõplebit a potẽti nã.in 2ª aut 3ª die ſi fuerit potẽs in expellẽdo:aut medicina cauſticatiua in potẽtia uel a forma:ut ſunt es aduſtũ ſiue ꝯegi ⁊ yreos:qđ ueſtit os carne ⁊ mirra cũ aloe ⁊ cortice plante oppoponacis ⁊ ſarcocolle cũ melle ro.uere ꝯſuat corpꝰ ab oi putrefactione.Ars v̾o manualis i ꝓfũda corruptiõe oſſis ſit talis ut tota corruptio remoueat:ſ; ſi ꝓuenerit ad medullã neceſſe eſt remouẽ illud os totũ corruptũ cũ ſua medulla.Sz ſi ſũt alique corruptiões que nõ pñt ſanari niſi cũ abſciſſione ⁊ ſerratura totiꝰ mẽbri:⁊ hec in iũctura ꝓpinq̃:q̃re ſapiẽter eſt agẽdũ iſtđ in focilibꝰ pedũ ⁊ manuũ ⁊ in pedibꝰ ⁊ cubitis ⁊ circa humeros ⁊ ãchas.Sz qñ aduenit corruptio oſſis:qđ eſt in capitibꝰ anche ⁊ coxe:⁊ ſic in ſpondilibꝰ dorſi fuge ab hac curatione ꝑꝑ nuchaz:qm̃ finalis locatio ⁊ curatio eſt tedioſa ⁊ ducit egrum ad mortem.

ℭ Unguẽtũ mirabile ad remouẽdũ os corruptũ.℞.ariſtologie:pulueris yreos:pulueris mirre:pulueris aloes ſuccotrini:pulueris corticum plante oppoponacis:vitrioli aduſti:ſcorie eris:plueris corticis pini.añ.ʒ.ij olei maſticini mirtini qđ ſufficit:⁊ cũ ſufficiẽti cera v̾idi fiat vngᵐ

ℭ Ungᵐ aliđ ad remouẽdũ fruſta oſſiũ corruptoꝝ.℞.ſera pini.galbani diſſoluti in forti aceto:⁊ plueris caſullaꝝ papaũis:⁊ plueris floꝝ papaueris ruffi:olei nucũ ⁊ frumẽti:olei lilij.añ.q.s.cũ ſufficiẽti cera viridi:fiat vnguẽtuz.

ℭ Ungᵐ ad remouẽdũ cito fruſta oſſiũ corruptoꝝ.℞.pulueris tartari:pulueris ſepie:pulueris maxillarũ ⁊ dentiũ lutij.ʒ.j.pulueris ſilis oſſis hois cõbuſti uel alicuiꝰ aial. ℥.j.colofonie.ʒ.ij.olei de tartaro.ʒ.j.olei anetini olei ruthe.añ.q̃tũ ſufficit.fiat vnguñ cũ ſufficiẽti cera citrina.

ℭ Ungᵐ aliđ exptũ per me magrz Lucã.℞.picis naualis reſine pini colofonie.añ.ptes eq̃les.℥.ij.pulueris gũmi elemi.ʒ.ij.plueris lapidis nõ viuẽtis i flumie lapidis.℈.j.olei roſa.⁊ cere qđ ſuffic ad icorporãduz.⁊ fiat vnguñ.

ℭ Puluis mirabilis faciens cadere oſſa in breui tpe:⁊ eſt exptꝰ ꝑ me pluries.℞.pulueris vitreoli aduſti de per ſe ſolũ ſi tangat os faciet ipm os in paucis diebꝰ ſquamare.

ꝛ ſi tāgit carnē ipſam coꝛrodet ꝛ mām ſubtilē exiccabit.

¶ Unguētū mirabile qd̄ ualet ad remouēdū carnē ꝛ oſſa
coꝛrupta.℞.puluerꝭ folioꝝ fici/ꝛ puluerꝭ corticū quer/
ci:puluerꝭ oſſiū dactiloꝝ cōbuſtoꝝ:ꝛ puluerꝭ cinerꝭ
aluminꝭ catini:ꝛ puluerꝭ hermodactiloꝝ.añ.℥.j.ʒ.pul
uerꝭ radicꝭ arūdinꝭ:puluerꝭ magnetꝭ.añ.ʒ.j.terbē/
tine/reſine liquide pini/colofonie/picꝭ naualꝭ.añ.ʒ.ʒ.
olei ꝛ cere qd̄ ſufficit:ꝛ fiat vnguentum.

¶ Puluis ali⁹ mirabilis q facit naſci carnē ſup os diſcoop
tū p̄ſtiſſime.℞.puluerꝭ radicis lilij celeſtꝭ de p ſe faci/
et naſci carnē ſine alia admixtiōe.nā eſt digeſtiua apiti/
ua abſterſiua mūdificatiua ꝛ gn̄atiua optīe carnꝭ ſup ip

¶ Aq̄ mūdificatiua ꝛ iuuatiua ad exhēdū ꝛ ad ſum os.
extergēdū os coꝛruptū.℞.aque vitꝭ ardētꝭ diſtillate p
alēbicū que fit ex vino putrido.℥.iiij.ſalꝭ armoniaci.℥.
ʒ.ꝛ īfundaꝶ in ipſa:ꝛ tādiu ſtet in dicta aq̄ douȝ diſſoluaꝶ.

¶ Aq̄ alia ad exhēdū oſſa:ꝛ ad ꝑuādū ne mēbꝛū putrefiat
ꝛ ualet in vulnerib⁹.℞.terbētine bene mūde ꝛ albe ſine
ablutiōe:picꝭ naualꝭ ſil̓r bn̄ mūde mellꝭ apū.añ.lb.j.
ꝛ reſine pini albe ꝛ recētꝭ:ꝛ mellꝭ lb.ʒ.hec oīa diſtillē/
tur p alēbicū de vitro ꝛ aquā illā reſerua in ampulla.

¶ Oleū qd̄ fit de calce eſt mirabile in hoc caſu:cui⁹ deſcri/
ptio.℞.calcē viuā fruſtum integrū anteq̄ȝ maſſareꝶ:ꝛ in
fundaꝶ in oleo cōi donec diſlargeꝶ ꝛ calx in puluere re/
deleꝶ:ꝛ poſtea pone in alembico vitreo ꝛ diſtilleꝶ ꝛ ema
nabit oleum qd̄ uocabiꝶ oleum calcinum.

¶ Itē ad idē ualet oleū de nucib⁹. ¶ Itē ualet oleuȝ de ca/
ſtaneis. ¶ Itē ualet oleū de nucleis pſicoꝝ. ¶ Iteȝ ualet
oleū de tartaro. ¶ Itē ualet oleū de vitellꝭ ouoꝝ. ¶ Itē
ualet oleū de frumēto. ¶ Itē ualet oleum de auellanꝭ.
¶ Itē ualet oleū de genipo. ¶ Itē ualet oleū de terbēti/
na. ¶ Itē ualet oleū de picibus. ¶ Itē ualet lachꝛymuȝ.
¶ Item ualet oleū de gūmꝭ attractiuꝭ.ſ.de galbano ar
moniaco bdelio ſerapino gūmi elemi.

¶ Nota ꝙ oīa medicamīa que attrahūt tā de foꝛma q̄ȝ de
q̄litate fruſta lignoꝝ ſpinas ferramēti in coꝛpe fixas vitꝛ
ꝛ alia ut determinatū eſt ſup̄ in cap⁹ de medicinꝭ attra/
hēntib⁹.ꝛ tractatu 2⁰ de ſolone ɔtinuitatꝭ.ubi tractaꝶ de
pūctura ꝛ de diſpōne ei⁹ qd̄ retineꝶ ex ſpinꝭ ſagittꝭ ꝛ oſ
ſibus ſunt etiam hec cauſa coadiuuantia.

¶ Sequiꝶ de modo ſecādi os coꝛruptum. Cap.II.

p Rimo ꝛ p̄ncipal̓r remoueaꝶ caro ab oſ/
ſe ſi nō fuerit remota:ꝛ ſi os fue/
rit latitās cū medicinꝭ ꝛ alijs neceſſarijs fac ta
liter ꝙ appeat illud qd̄ eſt occultū ad oculū aut ad itelle
ctū. ¶ Serre cū qb⁹ ſecare debemus oſſa debēt eē diū/
ſarū maneriex:ꝛ hoc pp neceſſitatē:ut nō offendaꝶ hora
ſectionꝭ mēbꝛū vicinū. Quedā eſt ſerra rotūda pforās
in modū terebelli:ſicut ſunt trepani. Quedā eſt alia ſer/
ra rotūda ad foꝛmā ducati cū dentib⁹ circūcirca. Quedā
eſt ſerra ad foꝛmā raſorij cū dentib⁹ ad vnā ptē.ſ.ad pteȝ
incidētē. Quedā eſt ſerra ad foꝛmā gamaut nūc cū den/
tib⁹ ad intra nūc ad extra. Quedā eſt ſerra recta ad foꝛ/
mam cultelli. Quedā eſt ſerra que diciꝶ raſpa nūc recta:
nūc aliq̄liter plicata ut leuatoriū:nūc curua ad foꝛmā no
uilunij:ꝛ iſte raſpe ſunt cū dētib⁹/ſicut ſunt lime. Sed qꝛ
in coꝛpe humano diūſa ſunt oſſa:ideo diuerſa debēt eſſe
inſtr̄a. Sed cū qs ſecare uoluerit aliqd̄ os vitet quātum
pōt loca ſana implēdo cū petijs ꝛ coto circūcirca ne den
tes hora ſectionꝭ inferāt nocumētum:ꝛ ſemp ille petie
ſint madefacte in albumīe oui:ꝛ qn̄ erit oppoꝛtunū ſeca
re coſtā aut os ſub quo eſt tunica ſiue pāniculus:aut ali/
qd̄ nobile:ſicut tunica coſtarū uel ſifac:pone ad maioreȝ
cautelā ſub ſerra laminā plūbeā:qua ɔſerueꝶ mēbꝛū cui
times facere offenſionē cū dentib⁹ ſerre. Sepe cōtingit
ꝙ os integral̓r erit diſcooptū a carne circūcirca:ꝛ ꝑm ſu
am rotūditatē:tūc ſeca ipm̄:ꝛ nō expectes naſcētiam car
nꝭ ſup ipm̄:qm̄ nō oriꝶ caro ſup os qd̄ iā diſcooptuȝ eſt
ex oībus lateribus ſuꝭ ut viſum eſt in expiētia:ꝛ ut pa/
tere pōt etiā per rōnē:qꝛ nutrimētū qd̄ dȝ in carnē tranſ
mutari coꝛrūpiꝶ ꝛ in putredinē cū fetore tranſmutaꝶ:ꝛ h̄
eſt ꝙ oſſa ualde fetēt. Sed ſi aliqd̄ fuerit os ualde coꝛru/
ptū ꝓpe iūcturā:tūc extrahaꝶ illud uſq̄ȝ ad iūcturā:q̄ȝuis
aliqd̄ ꝓpe iūcturā retineaꝶ de ſanitate. ¶ Repetēdo mo
dū fugitiuū oſſꝭ coꝛrupti ne deſtruamus total̓r vitam ꝛ
opatiōnē mēbꝛi ſenſibilꝭ ꝛ manifeſti. Dico ꝙ qn̄ adue
nerit coꝛruptio oſſꝭ in adiutorio ꝛ in focilib⁹ tā in pedi/
bus q̄ȝ in manib⁹ abſq̄ȝ mora auferaꝶ:qm̄ meli⁹ eſt mē/
bꝛū amittere q̄ȝ vitā patiētꝭ pdere. Facta remotione oſ/
ſis coꝛrupti quātūcūq̄ȝ cōpleaꝶ illud uenīendū eſt ad lo
calia que debēt aliqn̄ poni ſupꝛa locū:ꝛ aliqn̄ circūcirca
locū ut fiāt defenſiōes ɔfoꝛtādo ne mēbꝛū ſumat de mā
pluſq̄ȝ ſit neceſſe. ¶ Nota optimum defenſiuum.

¶ Ung^m defenſiuū qd̄ ɔuenit facta ſectione oſſꝭ coꝛrupti
ſine actu putrefiēdi.℞.mumie ꝛ ſanguꝭ dꝛaconꝭ.añ.℥
ij.boli arme.trociſci de terra ſigillata.añ.℥.j.olei roſ.qd̄
ſufficit ad icoꝛpandū:ꝛ cū ſufficiēti aceto fiat linimētū:ꝛ
circūcirca locū in pte ſupiori apponaꝶ cā defendēdi.

¶ Unguētū aliud qd̄ debet poni ſup̄ locū ubi facta fuerit
ſecatura in oſſe.℞.mellꝭ apū.℥.ij.puluerꝭ de radicib⁹
yreos ꝛ radicib⁹ ariſtologie lōge ꝛ incoꝛporenꝶ inſimul
uſq̄ȝ ad ſpiſſitudinem vnguenti ꝛ ſupꝛa locum appone.

¶ Unguētū aliud ad idē.℞.mellꝭ roſati colati.℥.j.litargi
ri:ꝛ puluerꝭ cētauree minorꝭ inſimul miſce donec fiat
debita admixtio ꝛ ingroſſatio ad foꝛmam vnguenti.

¶ Puluis ualde mirabilis ꝛ expꝰtus quē oēs auctores tā/
gūt tractādo de de hac mā.℞.puluerꝭ radicꝭ yreos de
ſola. Itē puluꝭ de cētaurea minori ſola. Itē puluꝭ de ra
dice falconarie ſeu vngarice qn̄ ideȝ eſt:eſt mirabilꝭ in
faciēdo creſcere carnē ſup oſſa ꝛ mūdificādo vulnera.

¶ Sequiꝶ de extractione oſſiū ꝛ corticū eoꝝ que remanēt
in ulceribus conſolidatꝭ. Cap.III.

s Epe contingit ꝙ aliqd̄ fruſtuȝ
oſſꝭ remoueri
non poſſit ab alio oſſe ꝓpter tenacitatē quaȝ ha
bet fixā adhuc cum ipſo uel in carne donec ueniat hora
maturationꝭ integra ad qd̄ nā iuuat ad expellēduȝ:ſed
nō remoueaꝶ cū violētia añ horā maturationꝭ:neq̄ȝ cū
medicinꝭ:neq̄ȝ cū opatione manus:qm̄ iſta oſſa que ex
trahunꝶ cum violētia non euadit qn faciāt uenire locum
illum ad ulcera fiſtuloſa:ſed ſil̓iter eēt iudiciū de extracti
one violēta fruſtoꝝ neruoꝝ ꝛ pāniculoꝝ:ꝛ eger deueni/
ret ad ſpaſmū ꝛ maximū dolorem. Nam ſi fiat in hꝭ ſa/
nies non cōſequiꝶ ad hoc vulnus magnum nocumētuȝ
neq̄ȝ periculum moꝛtꝭ.

¶ Cerotum in hoc caſu conueniens.℞.ſoꝛdities uaſoruȝ
apum ꝛ cere citrine ꝛ olei ueterꝭ.añ.℥.iij.ꝛ omnia ſol/
uantur ad ignem:ꝛ fiat cerotum tale quod poſſit exten/
di ſuper petiam.

¶ Cerotum aliud de quo fit cōueniens extractio fruſtorū
oſſium.℞.eufoꝛbij.ʒ.ij.titimali.ʒ.iij.ariſtologie lon.ꝛ fiat
ex iſtꝭ ſicut cerotum.

¶ Aliud ad idem.℞.armoniaci bdelij.añ.℥.ij.ꝛ liniatur
cum oleo de lilio ꝛ cum ſufficienti cera fiat cerotuȝ quo/
niam mirabile eſt.

¶ Empl̓m mirabile qd̄ eſt de illꝭ que extrahūt oſſa cum
uelocitate.℞.amū uel ſoꝛdities apū feces olei lilioꝝ cere
citrine eufoꝛbij ariſtologie armoniaci bdelij ꝑus diſſolu
ti in oleo lilioꝝ alboꝝ.añ.℥.j.fiat emplaſtrum.

¶ Sequiꝶ de medicinꝭ conuenientibus in fine fractura
rum oſſium. Cap.IIII.

d Ixit ille ſapiētiſſimus nr̄ Aui.ꝙ qn̄ ac
cidit fractura i oſſe ei⁹ curatio
ꝑmo fiat cū manu:aut cū medicinꝭ ɔferētibus
ꝓꝑꝛie ad fracturas oſſiū ꝛ toꝛſionū:qd̄ clare ibi appebit.
Nā fracto oſſe ꝑmo q̄ȝcitius potes ipm̄ equa ꝛ reſtaura
ꝛ etiā in ſuo ſitu colloca:taliter ꝙ in ſua uera rectitudine
poſt ɔſolidationē remaneat abſq̄ȝ defectu ꝛ turpitudine

aliq̄. Et pp hoc opꝫ ut bñ videris anothomiam.
¶ Empl̄m in fractura ꝛ torsione: ꝛ si ibi fuerit flegmon. i. apā calidū. ℞. radicū granati agrestis ꝛ mes. i. fasiolorū excorticatoꝝ. añ. ptes. x. vngarice acatie aloes. añ. par. v. boli armeni sanguis dracōis ptes. viij. liniaṫ cū albumie ouoꝝ ꝛ fiat empl̄: ꝛ apponaṫ cū faldellis stupeis p̄us madefactis in vino nigro stiptico ꝛ supra locū fiat ligatura.
¶ Empl̄m aliud mirabile. ℞. alcul que est arbor: filis tamarisci ꝛ cipressi ꝛ mirti ꝛ salicis ꝛ teraṫ ꝛ sumaṫ gallia ꝛ rose ꝛ cepe narcisci ꝛ sandali rubei ꝛ bolū armenum ꝛ fausel. i. nux indica ꝛ kamacha ꝛ est species frumēti triangulati: ꝛ altea ꝛ mes ꝛ acatia ꝛ mellilotū ꝛ sansucū. i. maiorana persa ꝛ sansucū ꝛ enulam ꝛ cipressum. añ. M. vnū ꝛ pistentur ꝛ fiat emplastrum.
¶ Empl̄m aliō qñ accidit fracture ꝛ torsioni apā cal̄m. ℞. mes excorticatoꝝ. ℥. xx. mugar. i. radicē granati agrestis balaustiarū acatie. añ. ꝛ fiat empl̄m ꝛ est ualde forte.
¶ Emplastrū meū ꝛ expertū in hoc casu: ꝛ hoc in fine retētionis humorū qō cōfirmat arosbot ꝛ indurat ꝛ tollit ardorē uel dolorē. ℞. terbētine bene albe. ℥. v. boli armeni ꝛ sanguinis draconis. añ. ℥. j. terre sigillate ꝛ pulueris sumac optime minuti. añ. ℥. ij. ꝛ hec optime cū terbentina misceanṫ donec fiat ad formam ceroti.

Primū arbitror: q̄ opꝫ eū qui pfect⁹ cyrurgicus eē cupit multa vidisse. Primū ut hēat logice ac phie fundamēta: ꝛ h̄ ut cognoscat nāe pncipia. 2° opꝫ ut uadas cū expto medico: ꝛ videas ip̄m opari anteq̄ꝫ te ad practicādū exponas. Rō: q: vidēdo terribiles casus: tu vides modū quo utunṫ medici in illis sanādis: deinde puenis ad pfectionē magisterij. 3° ut hēas opꝫ man⁹ leues in opando ꝛ expeditas: ne facias egrotāti dolorē. 4° opꝫ ut tua instra sint bñ icidētia / qñ opꝫ aliqd̄ incidē: ꝛ rō est ex pte duoꝝ. s. ne a male acuto istro: ꝛ ab ipi⁹ erugine in mēbro ponaṫ dolor: ꝛ mala cōpl̄o. 5° opꝫ ut sis audax itimidus in opando ꝛ icidēdo: tñ timēdū est icidere ubi sint nerui chorde ꝛ arterie: ꝛ pp h̄ ne erres fac ut optime videris anothomiā que est toti⁹ inr̄ hui⁹ artis: ꝛ fac ut in p̄mis sis igeniosus in opando in tali magisterio: ꝛ noli laborare in carne humana sicut fit in ligno ꝛ corio. Rō: q: qñ ex hoc seculo transiueris magna supplitia tibi apponenṫ: deide hi tales capiūt malā famā i vulgo quā debem⁹ studē ꝯseruare. 6° opꝫ ut sis pi⁹ ꝛ mi̅sicors pauperib⁹. rō: q: pietas ꝛ mi̅sicordia multū augmētabit tuā famā ꝛ libēti⁹ egri cōmittēt se tibi. 7° opꝫ ut nunq̄ꝫ aliqd̄ ex tuo p̄mio refutes / si aliqd tibi porrigaṫ: q: ifirm⁹ maiorē ꝯfidētiā de te hēbit. 8° opꝫ ut nunq̄ꝫ litiges cū ifirmis neqꝫ ēt sis nimis cupidus: nisi ex pacto facto petē denarios. Rō: q: auaritia est magis ignobile vitiū ceteris vitijs ꝛ si h̄ hēbis nūq̄ꝫ poteris ad laudē boni medici puenire.

¶ Sequiṫ de fractura cranei. Cap. V.

Tam quis itēdit eē optimus artifex hui⁹ magisterij. s. curandi fracturā cranei: q̄ꝫuis plures auctores diu̅se tractauerint: atñ magr̄ nr̄m seq̄mur Auicēnā. Et q: dicta ei⁹ aliq̄liter lōga siūt ideo breuib⁹ illa attingā: ꝛ p. xij. notabilia totā mām cranei curādi recolligā: per que absqꝫ dubio poteris fracturā cranei curare. ¶ Nō utilia notabilia mēti mādāda. ¶ Primū nōbile est istud q̄ in fractura cranei q̄ꝫtū potes debes phibē apā ne accidat i cerebro ꝛ in pāniculis: q: nihil est magis phibēs curā fracture ꝛ vulneris ꝛ aliarū egritudinum sicut apā. Et ideo ut possis h̄ meli⁹ phibē: nota cās apātis ut eas remouē possis. ¶ Prima ḡ cā est friditas aeris ꝛ aliarū rerū frigidarū approximatarū que actu sūt fride. Et ideo vnguēta ꝛ empl̄a pulueres ꝛ sil̄ia debēt approximari actu cal̄a. ꝛ iuxta h̄ ut dictū est in textu optime dixit Aui. ꝛ in h⁹ q̄ dē dispōne. s. capitis vulnerati: imo in oī dispōne. s. vl̄neris capitis opꝫ uehemēter caueaṫ frigus: ꝛ in estate: qm̄ i eo est timor magn⁹. ¶ Scd̄a est res aggrauās uel pungēs: aggrauās pōt eē os depssum uel licinū. i. tenta: uel alia que approximanṫ idebite: utputa si approximaretur empl̄m nimis pōderosum. Et docet Aui. uolēs medicū corrigē: q̄ si frustū ossis pūgēs sit q̄ cito remoueaṫ: ꝛ ne pōderosa res approximeṫ: ꝛ pp h̄ dicit Aui. q̄ ponaṫ pānus s̄btilis s̄m q̄ꝫtitatē ossis remoti. Et pp h̄ nō q̄ moderni utunṫ pāno de sirico subtili de grana: q: plus ꝯfortat ut ponit Aui. in li° de virib⁹ cordis docēs: q̄ siricū cōfortat cor: ꝛ talis pānus dꝫ eē amplior foramine ossis: ne igrediaṫ sub osse. ¶ 3ª cā est malū regimē in sex reb⁹ nō nālib⁹. Auic. tñ exēplificat de cibo ꝛ potu: ꝛ dixit de mltitudie cibi. Et ppterea Auicēna exēplificat de cibo ꝛ potu: q: si imoderate sumiṫ multū sunt cā apātis: q: stāte fractura cranei v̇r⁹ digestiua stomaci ꝛ alioꝝ mēbroꝝ est debilitata: vñ nutrimētū nō bñ ꝯuītiṫ. Et ideo multa superfluitas gn̄aṫ que est cā apātis: ꝛ eodē mō itelligas de potu. Nā hoc idē exp̄ssum est ab Aui. p̄ª tertij. in cap° de soda. ꝛ in cap° de carabito. q: vinū phibet curā: ꝛ est causa apātis q: ad caput euaporat. 4ª cā est occulta s̄m Auic. ꝛ res occulta s̄m ip̄m est ista que a vulgarib⁹ nō est neqꝫ ifirmo: lꝫ aliqñ pito medico sit manifesta: ꝛ h̄ pōt eē repletio humoꝝ uel debilitas cerebri uel debilitas alteri⁹ mēbri mādātis: ꝛ ad isinuādū q̄ Auic. per cām occultā itelligat repletionē humoꝝ. pꝫ dum dicit. fiat flōmia ꝛ remoueaṫ cā illa occulta. ¶ Aliud notabile sit istud qō Auic. in fractura cranei dicit apā calidū curari: ꝛ loquiṫ ꝯtinue de apāte cal̄o: q: raro pōt fieri apā frigidū in dura matre uel pia mr̄e: q: tales pāniculi sunt duri ꝛ ꝯtexti forti contextura. Ideo mā frida pp grossitiē nō pōt igredi ꝛ h̄ dic̄ Aui. p̄ª tertij. Alia cā est q: humores fridi nō sunt eque molles sic cal̄i: ꝛ ideo nā nō succurrit dolori uel ꝯtusiōi ita cū fridis sicut cū calidis. ¶ 3ᵐ notabile sit istud: q̄ si intētio medici solū eēt in occupatione sol̄onis ꝯtinuitatis uel fracture stāte apāte multa mala accñtia possent cōseq: ut corruptio panniculi febris apopl̄ia rigor ꝛc̄. Et iō stāte tali apāte sit occupatio tua in tali cura que poniṫ ab Auic. p̄ª tertij. ꝛ nō facias h̄ cū solis localib⁹ ut s̄implex: sꝫ ēt cū diuisionib⁹. ¶ 4ᵐ notabile q̄ in fractura cranei nō dꝫ eē occupatio in remotione ossis fracti seu fixi toti⁹: ꝛ nō queriṫ in oī fixura ꝛ fractura ut accipiaṫ ei⁹ totū: qm̄ hoc nō est possibile nisi os sit ꝯtritū ualde ꝛ minutū: tunc enim os est remouēdū: q: os tale non pōt bñ nutriri nec ꝯsolidari. Sꝫ ꝯsidera si os est total̄r pforatū: q: tūc medicus cū abrasione dꝫ usqꝫ ad illud latus puenire: ut si mā aliq̄ sub craneo ꝯtineaṫ bñ possit egredi. Sed si fractura nō sit penetrās medicus nō dꝫ tm̄ abradē: imo solū usqꝫ ad finē scissure iclusiue: ꝛ pp hoc in textu dicit Auic. Frices usquequo nō remaneat de scissura aliqd̄: ꝛ tñ latet anguis in herba. Et ideo est ꝯsiderādū qd̄ sit pcutiēs: deinde res cū qua sit pcussio: ꝛ ēt qd̄ sit subiectū cui est facta pcussio: ꝛ hec medicia capitalis in hoc casu est approximāda que desiccet ꝛ iuuet in gn̄atiōe poros' aroschodi. s. qñ scissura nō penetrauit totū os. ¶ 5ᵐ notabile sit istud: q̄ in actu pnostico fractura cranei facta abrasione uel abraso osse si pāniculus seruat sitū suū ꝛ aduēt⁹ apātis nō est: aut si est: est puū ꝛ aduēt⁹ saniei adest: si mā ibi cōtineṫ: ꝛ sanies sit cito: ꝛ est bona ꝛ laudabilis signū est optimum q̄ hec fractura sit salubris poti⁹ q̄ꝫ si pāniculus nō seruat sitū suū: ꝛ fiat virus: ꝛ apā: ꝛ etiā opꝫ ꝯsiderare colorē ossis. ¶ 6ᵐ notabile sit istō: q̄ cura fracture cranei differt a cura aliarū fracturaꝝ in q̄tuor. Primo eni q: arosboth qō sup os gn̄aṫ uel iter ossa. s. cranei nō est eque durū: sicut illud qō in alijs ossib⁹ gn̄aṫ. Scd̄o q: facta fissura seu fractura nō dꝫ eē occupatio medici in restauratione sui. imo dꝫ ex se remoueri / sicut dictū est sup: cuius oppositū fit in alijs ossibus: imo in alijs medicinis facit replasmationē. Tertio q: in osse capitis nō pōt fieri ligamentum debitū: sicut i alijs ossib⁹: ꝛ hoc est ppter figurā rotundā quā habet caput. Quarto q: dato q̄ replasmatio ossis fit

facta: ꝛ per ligaturā: ꝛ alia: tñ q: humiditas nō est cōsum
pta opoꝛtet os remoueri. Nā dicit Auicēna. ꝙ si humi/
ditas in alijs ossibꝰ retineret eēt necessariū: ut discoope/
rirent. ꝛ ideo tanto magis hic est fiendū: q: mēbꝛū istud
est ualde nobile. Et ꝓpter suā nobilitatē opoꝛtet de ipso
multū cōsiderare. ℭ Aliud notabile sit istud: ꝙ quando
medicꝰ habet eleuare os debet q̄tuoꝛ cōsiderare. Pꝛimo
locū cōuenientē: per quē ꝓssit meliꝰ ꝛ liberiꝰ virus egre
di: q: locus virulentie debet eē oppositꝰ per directuꝫ lo/
co quē vis aperire. Secūdo debet cōsiderare locū facili/
orē ad incisionē: q: os quātū molliꝰ tātū meliꝰ: q̄tū ad in
cisionē ipsius: ꝛ facilius remouet. 3ᵒ tātū debet remoue/
ri de osse ꝙ nō opoꝛteat redire: duꝫ i osse est scissura sine
ꝯtusione: q: in cōtusionibꝰ ubi est cōtusuꝫ ꝛ ꝯtritū totū os
in vna vice nō debet remoueri: maxime si ē magna q̄nti
tas ossis remouēda. Sed rō ꝑma ꝙ in scissura ꝑma sola
vice: illō qō est remouēdū debet remoueri ilico: q: si pri
ma vice nō remouet: tūc est tediū ifirmo ꝛ astātibꝰ. 2ᵃ q:
fluxꝰ māeꝝ ad locū ꝑma vice currit: ꝛ foꝛte factū est apa:
vñ pāniculi supeminēt ossi: ꝛ illud ꝓhibet abrasionē. 4ᵒ
debet locus iquiri qui sit distās sub origine neruorum.
ℭ Aliud notabile sit illud qō Aui. dicit: ꝙ stāte fractu/
ra cranei tpˢ remotionis ossis debet eē usqꝫ ad septimuꝫ
diē tpe estiuo: tpe hyemali vᵒ usqꝫ ad decimū. Sed tñ di
cit Aui. q̄to citius tāto meliꝰ ꝛ lōgiꝰ a timore. Et notes
ꝙ q̄tuoꝛ sunt casus in qbꝰ nō debemꝰ expectare septimū
diē: nec decimū. imo vult Auic. ꝙ fiat in die scđa: uel ad
plus in 3ᵃ: nisi adsit aliqđ cogēs. ℭ Pꝛimꝰ casus est: qñ
ꝯstat ꝙ aliq̄ mā sub craneo ꝯtineat que ad saniē ꝯuertat
ītra illud tpˢ: que añ eiꝰ saniationē debet extrahi. Et q: h̄
sepe sit nō debemꝰ tale tpˢ expectare: q: circa ḡnationeꝫ
saniei dolores ꝛ febꝛes magis accidūt q̄ꝫ fcā sanie. ℭ 2ᵘˢ
modus est: q: qñ eēt aliqō frustū ossis qō pūgeret: q: pū
ctio talis eēt causa spasmi: debemus ipm cito remouere.
ℭ Aliꝰ casus est: si eēt aliqō foramē per qō mā sub osse
īgrederet. ℭ Aliꝰ casus est: si post fracturā cranei seque
ret irridatio pāniculorū ꝛ cerebꝛi uel alteriꝰ mēbꝛi ℭ In
his eni casibꝰ dicit Auic. si fuerit necesse expectatio: tūc
fiat usqꝫ ad duos dies aut tres: ꝛ si in ꝑncipio rei opꝫ ut
curet cū icisione in 2ᵒ die. ℭ Aliud notabile sit istud: ꝙ
qñ nigredo accidit dure matri pōt duplici modo ꝯtinge
re. ꝑmo per medicinas appꝛoximatas iducētes taleꝫ ni/
gredinē. ℭ Scđo per cām intrinsecā: utputa per debili
tatē caloris inati. si pᵒ accidit per vngtā: tūc cura talis sit.
ℭ ℞. mel cū triplo olei sui rosꝭ. ꝛ ꝓijciat supꝛa per duas
mutatiōes. Si scđo mō tūc medicꝰ fugiat a tali curatione
rō q: hec nigredo significat nigredinē accidētē subē pā/
niculi ꝛ subē cerebꝛi: ꝛ hoc est signū moꝛtale ꝛ moꝛtē ꝓ/
pinquā. Sed soluꝫ morituri sunt pꝛesbyteri dimittendi.
ℭ Aliud notabile sit istud: ꝙ oleuꝫ rosꝭ. ꝑm sniam Galieni
admistrat in vulneribꝰ capitis ꝓpter timoreꝫ euērꝰ apa
tis ꝛ ꝓpter sedationē doloris ꝛ īflationē factā in hūoribꝰ
ꝛ spiritibꝰ: ꝛ mō curatōis cū ferro. Nā oleū rosꝭ. est do/
loris mitigatiuū: ꝛ ebullitiōis: aut īflāmatiōis ꝑfectissime
sedatiuū: ꝛ est repcussiuū humoꝝ ad locū uenientiū: ꝛ cō/
foꝛtat ptes mēbꝛi circūstātes ꝓpter eiꝰ stipticitatē quam
hēt rōne rosarū. Et per ꝯsequēs oleū ro. in ꝑnᵒ ꝛ augmē
to in fracturis capitis ꝛ eiꝰ pcussionibꝰ est sūma medici/
na: ꝛ maxime est ꝓhibitiuū euērꝰ apatis. ℭ Aliud sit no/
tabile: ꝙ vinū cōtusum cū oleo ro. ꝛ pāno lini ibibito in
pcussiōibꝰ capitis supꝛa posito dat magnū iuuamētū: ꝛ ēt
ex pte vini stiptici gr̄a exiccatiōis que cōpetit vulneri: ꝛ
sua stipticitate adiuuat ad ꝓhibēdū fluxū humorū ad lo/
cū: sed ꝯfert rōne pāni duplicati uel triplicati in tali oleo
ro. ꝛ vino ut diutiꝰ tale medicamē in pāno illo retineat.
ℭ Sequit de fracturis cranei in vniuersali.

Hoc est capl̄m ul'e theoricū de vulneribꝰ ꝛ fractu
ris capitis: sed ut plenaꝫ doctrinā de vul/
neribꝰ ꝛ fracturis capitis hēas lege libꝛos qui sunt a me
pluries noiati. Et de ꝑmis medicine iuētoribꝰ fuit Escu
lapiꝰ ꝛ Anaxagoras de secta Empicoꝝ: ꝛ Ulaticus de se
cta Thesilicoꝝ. ꝛ Hyppocras uerus pꝛ oiuꝫ egritudinuꝫ
cū Galieno ꝛ Auic. ꝛ Cōciliatoꝛ. Alijqꝫ tubatores sicut
Glūmꝰ de v̄gnaça: Lilꝰ goꝛdēsis: Frācisꝯ de pedemōte.
Guidonꝰ faba: Guilelmꝰ de placētia. Et magr̄ Betinus
de Rabis de Parma q optime dixit in hac arte. Bꝛunꝰ
seu Bernutiꝰ Parmēsis cuꝫ ptissimo Serapione atqꝫ
Albucasi manifeste in aliqbꝰ egritudibꝰ ualde ꝯfusi. Sꝫ
ad itellectū ualde ꝓuecti: q: fides nō est ꝯclusiue cuilibet
narrāti adhibēda: nisi id expimēto ul' rōne manifesta cla
reſiat. Fractura cranei cū sit alijs ossibꝰ piculosioꝛ ꝛ diffi/
cilioꝛ ad curādū opꝫ eiꝰ spēs ꝯsiderare. Nam fractura ali
qñ sit cū ense: aliqñ cū lapide: aliqñ cū ligno: aliqñ cum
bacculo ꝛ silibꝰ ꝯtūdētibꝰ. Fractura āt aut est pua aut est
magna: ꝛ ad oculū sepe occulta. Hoc est qñ multotiēs ac
cidit ut scindat craneū ꝛ nō scindat cutis: ut tāgit Auic.
5ᵃ q̄rti. ꝛ in capᵒ de fractura cranei. ℭ Itē fractura aliqñ
est cū vulnē magno: aliqñ cū vulnē puo. Sꝫ in fractura
aliqñ ps ossis remouet: aliqñ craneuꝫ pforamꝰ: qō alijs
ossibꝰ est magis suspectū uel piculosuꝫ: ut qñqꝫ ꝯtigit ipꝫ
pforari cū telo sagitta ꝛ silibꝰ: aliqñ ad oculū appebit par
uū: ꝛ ꝓfūditas in osse erit magna. Aliqñ sit in osse fractu
ra rimularis siue capillaris: talr ꝙ solo visu nō pōt discer
ni nisi cū expimēto encaustri: ꝛ sūt qñqꝫ in craneo plica/
ture: ut in pueris: ꝛ in craneo molli: qō ꝯsueuit accidere
pueris: maxime qñ cadūt de alto. Aliqñ ꝯtingit caput le
di in vna pte ꝛ os ipsiꝰ frāgi in alia: qm ossa cranei cōpa/
rant vitro ob hoc: ideo q: sūt differētissima in curādo ab
alijs ossibꝰ alioꝝ mēbꝛoꝝ. Sꝫ prudēs medicꝰ dꝫ has oēs
spēs fracturarū per igeniū ingrē: qm̄ igeniū ꝛ cautela si/
ne scia sepe facit hoiem magnū phm reputari. Nā in le/
sione cranei ꝛ pāniculoꝝ cerebꝛi nō possumꝰ de salute in
firmi iudicare: ꝛ maxime si egrotātē videris se deserere
a spe salutis: qm̄ tales morituri ex motione astroꝝ moue
būt linguā ex oi tua visitatione cū petieris de sanitate eo
rū bñ ul' male de se ꝓnosticādo v̄itatē dicēt: q: dicēt ego
moriar. Spes ergo nr̄a in talibus qui artificio cyrurgie
curari nō pñt ponēda est in deo: ꝛ facē qcqd potes: q: ali
qñ morituros viuē vidi. Medicꝰ qui huiusmodi talem
hēt in cura spem necesse est ꝛ salutē semp ifirmo ꝓmittē:
ꝛ parētibꝰ suis: deide piculum moꝛtis narrare: ne stolidi
vulgares tibi possint detrectare: ꝛ si certꝰ fueris ꝛ videbis
tali casui iminē piculū: tu met dic ifirmo. O amice mi oꝛ
dina testamētū ꝛ ꝯfiteri deo tuoꝝ peccatoꝝ: q: erit mihi
ualde cōmodū ꝛ iocūdū pꝛo cura: ꝛ citiꝰ sanabit tuū vul/
nus: q: tua mēs erit pacifica ꝛ humores tui erunt magis
ab ex̄neis imaginationibꝰ depurati. Ideo tu amice q ta/
lem infirmū habes in cura in deo ꝛ nā sperādo diligen
ter ꝛ sagaciter debes nature necessaria sine fallacia admi
nistrare. s. dare egrotis omnia que uolunt.

Curatio vulnerū siue fracturarū ossis capitis sem
per a medico diligētissime est ꝯsiderāda
tanq̄ꝫ ḡuis ꝛ suspecta egritudo. Pꝛio ḡ opꝫ ne obliuisca/
ris ulia ut ualeas ad pticularia opari. Ulia sūt sic sc̄a: euō
nes psoluētia: ꝛ diūsiones p uētosas: ꝛ p curas ꝛ clisteria.
ℭ Poꝛro in h̄ casu de fractura cranei ꝛ in q̄ꝫpluribus alijs
quos ego sanaui: cū iuenieba lunā circa cōbustionē ꝯsi/
stere semp iueni visione manifesta ꝛ mēsurabili cerebꝝ
a craneo per vnū digitū cū pāniculis lateralr eē plus q̄ꝫ
depssuꝫ: putaui aūt ꝙ h̄ accidisset ex timore coꝛdis egro
tātis qñ pcussus fuit: aut ꝙ luna pp dn̄iū humiditatū di/
minuēdo in tali tpe diminuisset ꝛ fecisset hāc dilatationē
tūc affirmaui illud caput humidū nō eē a p̄dn̄io supfluū
ꝛ si cū magna speculatione in euōne ꝛ digōne ꝓ tūc me
nō opoꝛtebat uti: ꝛ h̄ si aer cibꝰ ꝛ potꝰ: motꝰ ꝛ qes: somnꝰ
ꝛ vigilia: ianitio ꝛ repletio: ꝛ accn̄tia aie erāt illi egro de
bito mō bñ applicata. ꝛ si 3ᵃ v̄tꝰ in suo robore pseuerabat
semp salutē reddidi cuilibet egrotāti: si aūt aliqđ ꝯtectat/

set aliqd mali qd eet destructio nāliū τ spūaliū aialiuz vi/
taliū:illud semp rectificare conabar:quo facto salus τ vi
ta illi egrotāti in.xl.diebus illi egrotāti reddebat.Et sež
habui vnū rusticū cui erat remota ps medullaris cerebri
qui est sanat⁹. ¶ Nota ergo amice ꝙ in hoc casu due re
gule sunt obŝuāde:ut ifirmus ꝑmū nō bibat/nisi aquaz
coctā cū çuccaro:τ ut stet in camera latebrosa.i.sine luci/
ditate aeris:τ si frigus sit fac ut in illa camera cōtinue ar/
deat ignis magnus.Cib⁹ suus sit panata cuz vno vitello
pulli:aut brodio pulli sine sale:qm̄ nihil est magis pesti/
ferū/τ qd magis iducat lapidē in uesica q̄ȝ sal:saltē in pri
ma hebdomada:postea comedat aliquā ꝑticellaz pulli:τ
farrū τ risuz cū lacte:seminū coiuz:τ nō comedat mastica
bilia in his ꝑmis tꝑib⁹:q: fortis masticatio est cā cōmoti
onis mēerū ad locū lesuȝ ꝓp colligātiā lacertoꝝ pānicu/
loꝝ cū mādibula iferiori que mādibula hēt motū uolun
tariū.Interea ꝯm ꝙ mihi ostēdebat ꝑco:qui nunq̄ȝ fallit
exptū musicū hoc dico:q: debes scire ꝙ in pulsu repitur
nā musice:qm̄ per adiūctionē sonoꝝ.i.motuū cognoscū
tur earū ꝓportionalitates:τ sic per medicū exptū pōt co/
gnosci vita egrotātis ꝓpinq̄ aut remota termino mortis.
¶ Itē aspice urinā que est nūci⁹ q̄tuor q̄litatū ꝑmarum
exn̄tiū in uasis ꝯuiētib⁹ toti corpi. ¶ 2° dic semp egro sta
in lecto:ne aliqs mot⁹ sit cā febris supuenientis:cuz in oi
motu sit calefactio.τ cuz ois febris tā nāliter q̄ȝ effectiue
sit calida.Ergo qet⁹ stet ifirm⁹ τ ꝑmaneat quātū pōt sine
motu. ¶ 4° die dic ifirmo si pōt dormire qete/τ sicut cō/
sueuisti de nocte:cū somn⁹ sit maxime de vigorātib⁹ vtu
tē:τ cū de ꝓsternētib⁹ ualde sit vigilia:dolor τ fetor:τ hec
oia ab ifirmo abijcē intēdebā. ¶ 5° aliqñ clisteria aut cu
rā aut suppositoria faciebā sepissime iponi : aut syrupos
cū digestione approꝑate māe dabā postea cuz cassia aut
dyasinicone:aut elꝫario ido uētrē soluebā. ¶ 6° dixi fac
ꝙ tua mēs semp stet hilaris τ sine aliq̄ mala cogitatiōe:τ
dic egrotāti qñ ipm curas rē placabilē τ iocosam.Sȝ cū
hec egritudo tā ad itellectū q̄ȝ ad oculū fuit mihi manife
sta:scias ꝙ raro aliquē excoriaui:dūmō via siue cerebrū
hēret respiraculū.Rō.nā oia agit.Medicus ꝟo credēs
illū iuuare intēdit uel ipedit.Sȝ tm̄ excoriabā τ h̄ facie/
bā cū moicula paulatine subleuādo pellē cū almocati in
duab⁹ visitationib⁹:in 3ª visitatione cū moicula furtiue i
cidebā:τ cū albumine oui fluxuȝ sanguis:si expediebat
restringebā.Ultra h̄ cum stuellis stupeis:q: frigidi sunt
madefactis in oleo roŝ.τ expssis mutabā τ cū illis leui/
ter labia excoriata triāgulata uel q̄drāgulata eleuabaȝ:τ
sic parū iferebā egro nocumētū:si bñ me intellexisti hēs
modū. ¶ Ulteri⁹ ut sup̄ notaui:τ si aliqd os erat uel erit
eleuādū illud nō exhebā:q: os nunq̄ȝ a medico violen
ter exhi debet nisi pūgat:aut nocumētū uelaminib⁹ τ ce
rebro faciat.Rō:q: dolor est cā attractiōis humoꝝ ad lo
cū:facit in cerebro:aut in pāniculo apā:siue spasmū acci/
dere:τ sic i futuro tu male opando:τ cū dolore egri mor
tis eris cā:τ sic sequet cū illato dolore nouissim⁹ error pri
or ꝑore.Et semp medicia capitis debet eē sub igne cale
facta:τ ꝓp h̄ semp hēt textū calefactiuuȝ sup̄ caput ifirmi
mutādo:ne frig⁹ ueniret uelamib⁹ cerebri.Postea ꝟo re
moui ossa si putabā aliqd remansisse de dolore.

¶ ℞.vitellū oui ꝯquassatū cū oleo ro.calo:τ stuellis itictis
in h̄ medicamine vuln⁹ iplebā:τ circūcirca:cū oleo roŝ.
calo vuln⁹ iungebā. ¶ Itē aliqñ solū madefaciebā stuel
los in oleo ro.calo:τ expssis ab ipo oleo vuln⁹ iplebam
usqueq̊ in vulnē:τ in stuellis saniē videbā fieri.Sed su
pra stuellos ꝑus icisis capillis:ut medicamia illi ꝑti lese
meli⁹ adhererēt ponebā tale nostrū vnguētū:qd hēt for
mā albā τ pulchrā.Et carūculis mamillarib⁹ facit in re/
dolēdo suauē odorē:τ agit i cerebro miraculose qualita
tē diuinā:τ uocaŧ vnguētū de resina pini relatū a cōcilia
tore:qd vnguētū est tāte dignitatis in ꝯfortādo cerebrū:
τ in faciēdo uehemēter qescere dolorē exiccādo supflui

tatē de sub osse:absq̄ȝ abrasiōe τ detectiōe ipsi⁹ ossis:τ est
mirū τ icredibile:τ admistraŧ maxie post icisionē fracti
τ eradicationē secati τ extractionē fracture:tot τ tāta in/
ducat bona occulta que expt⁹ fui:ut eēt lōgū narrare:at/
tamē nō est mirādum ꝯm sententiā Galieni dicentis ꝙ
cōpositio ossis τ pāniculi est humida τ sicca.

¶ Ung^m aūt est tale in ꝑn°.℞.resine pini mollis τ albe.ʒ
ij.olei roŝ.ʒ.j.gūmi elemi.ʒ.ß.cere albe qd sufficit.fiat
vnguētum malaxatū cum vino mōtano:τ istud vnguen
tum per malaxationē fit magis album. ¶ Itē supra istud
vnguētū mirabile ponebam tale empl̄m:qd est ꝯfortati/
uum cerebri mirabilr̄ τ in pauco tempore.

¶ Empl̄m est tale.℞.calamēti/floꝝ camomille/mellilotti
sticados arabici/folioꝝ lauri/assari/betonice/matrissilue
aā.M.j.maiorane/serpilli.aā.M.ß.farine ordei.M.j.
olei roŝ.ʒ.iij.olei camomillini.ʒ.ij.fiat empl̄m.τ adde i
fine decoctiōis.℈.ij.qm̄ crocū hortulanū igrediŧ in oi se
datione doloris:ut tāgit Aui.xª tertij.in cap° de passiōi/
bus spūaliū.Sȝ qñ vuln⁹ penetrabat qñqȝ craneū:τ fcā
digestione cū oleo roŝ.exinde a.v.ꝯtinuo usq̄ȝ ad finem
cure ponebā in vulnē mel roŝ.solū:τ non oleū roŝ.cum
melle:sicut faciūt coiter isti barbitōsores.Nā hūc maluȝ
errorē audiui cōmitti:τ aliqñ q̄ȝplures egrotātes de fra
ctura cranei exn̄tes manib⁹ aliquoꝝ medicoꝝ τ hac assi
dua ꝑseueratiōe olei roŝ.audiui mortuos.Rō:q: panni
culus est sicce cōplxonis:τ ēt cōpō ossis.Sȝ tādiu cuȝ em
plastro ꝓcedebā donec putabā cerebrū bonā fortitudinē
assūpsisse cū digōnis vigoramēto:τ hūc casum habui bis
in duab⁹ hebdomadis.Craneū hui⁹ egri nō oportuit cū
trepano serrino neq̄ȝ trepano ꝑforatorio ꝑforari. ¶ In
foramine ꝟo hui⁹ cranei nullū aliud absterſiuū posui ni/
si mel rosatū simplr̄ tepefactū pluries obturato ore τ fo/
raminib⁹ nariū cū manu ifirmi sufflādo ifirm⁹ de sb osse
expellebat saniē.Et sepe accessit ꝙ labia vlneris ex abū
dātia carnis creuerūt:sed tāgēdo cū tali aq̄ carnē illā di/

¶ ℞.salis gēme/alumis ⌊ minuebā:cui⁹ descriptio talis est.
rochie/salis armoniaci.aā.fiat distillatio ad alēbicum:τ
istā aquā opaŋŧ artifices qñ uolūt segregare aurū ab ar/
gēto.Sȝ anteq̄ȝ oparē ipsam aquā in vulnē ponebā spō
giā uel bōbicē:ne aq̄ ista tāgeret qd nō erat tāgēdū:τ sic
faciebā totiēs quotiēs erat opportunū. ¶ Itē aliqñ pone
bā ruptoriū meū de alumine catino:qd non posset clare
scribi/nec lingua ꝓferri:nisi videreŧ modus artificij τ tā
te ꝓꝑetatis ꝙ nullū nocumētū ifert egrotāti.Sed hūisit
aliud ruptoriū sup̄ qd dr̄ capitellū:qd solū in tāgēdo car
nē discooꝑtā a pelle fit satis nōbile.Cui⁹ descriptio.talꝫ ē.

¶ ℞.ꝑmā aquā quā colligūt a uase illi qui uolūt facē sapo
nē nigrū.Et ista talis aq̄ dr̄ in vulgari ꝯmōe la magistra
que hoc mō fit.Sit vnū uas amplū in fundo:τ strictū in
supiori ꝑte:ore reapto plenū per ꝑtē post ꝑtē cineribus τ
calce nō extincta:τ cū aq̄ calā supi⁹ ifusa:fac sicut lixiuiū
per ꝑuū foramē fundi iferius descēdat.Hāc talē aquam
collige uel ex h̄ magisterio sup̄ hito ex doctrina data:uł
ab his qui saponē nigrū ꝯstruūt.Sȝ hita ista tali aq̄ tādiu
cū suaui igne bulliat donec fiat sicut scis:ab igne remoue
as:τ in ampulla h̄ ruptoriū serua.Sed caue quō operis
ne tanq̄ȝ stult⁹ male labores.Sȝ cū hoc ruptorio remoue
bā totā carnē quātū uolebā τ sic ampliabā vuln⁹ sine ici/
sione τ fluxu sanguis:τ sine dolore ipm vulnus tenēdo
aptū usq̄ȝ ad.32^m diem:in qua die uel paruȝ circa semp
ossa a craneo:τ tētata a medico si sunt remouēda cū moi
cula leuiter extrahunŧ.hoc facto τ habito debes semp se
qui nām ducē in vulnus ꝯsolidādo atq̄ȝ arosboth cōfir/
mādo cū cibis viscosis τ absolute approꝑatis:sicut frum
tū coctū:pisces:cibi qui fiūt de pasta:caseus nō salitus:τ
extremitates aialiū:ut sunt nerui/viscera cocta/τ pedes
iuuēcoꝝ τ alioꝝ aialiū.Sed h̄ facto osse remoto ꝓcede/
bā cū hoc tali vngtō:qd pro regñanda pelle in capite : τ
pro cicatriçādo multum ualet:cuius descriptio talis est.

℞.minij olei ro.de ãbob⁹ q̃ztũ ẽ neće.bulliat ĩ catia donec
fiat ad formã vngti:⁊ ſicut cerotũ extẽſibile ſup petiã cuz
digitis.¶ Jtẽ ſic dixi de minio poſſet fieri.ſili mõ de litar
giro vngᵐ:aut de ceruſa cũ oleo ro.ad formã durã:⁊ ſili
mõ extẽſibilia:que vngtã ſunt aliqñ gñatiua carnis que
gñatio carnis nõ eſt aliđ q̃ꝫ coagulatio ſanguis in carnẽ
⁊ loco talis opõ cõplet̃ p pᵐ gradũ ſiccitatis:⁊ paꝝ plus
reſpectu mẽbri:cui tale medicamẽ opat̃ ⁊ applicat̃. Ali/
qñ hec medicia eſt ĩcarnatiua que ĩcarnatio fit p 2ᵐ g̃dũ
ſiccitatis:⁊ h̃ talis incarnatio pficit̃ qñ duo labia elõgata
ad inuicẽ ꝯglutinant̃. ¶ Jtẽ hec vngtã cicatriçatiua. Nã
cicatriçare:ut ſup̃ dcm̃ eſt in caᵒ de medicis cicatriçãtib⁹
nihil aliđ eſt:niſi carnẽ aliq̃lr indurare. Et h̃ talis opatio
cõplet̃ p 3ᵐ gradũ ſiccitatis carnẽ ĩdurãdo:talr̃ ꝙ hũidũ
ſbſtãtificũ nullũ ĩferat nocumẽtũ in pte exteriori ſe in ci
catrice corrũpẽdo:⁊ hec talis cicatrix erit pulchra. Sꝫ di/
miſſo emplo huic infirmo ſup̃ foramẽ cranei p̃us poſito
vngtõ appoſui vnã petiã cucurbite.i.çuche ĩ plib⁹ locis
pforate ⁊ hec appõ cucurbite põt poni p tres cãs. pᵃ ne
ſtuelli in vulnerib⁹ pp aliquã cõpreſſionẽ q̃ fieri poſſet a
ligatura:aut a puluiarib⁹ ſbmergãt̃ ⁊ leſionẽ faciãt. 2ᵃ cã
ne p cõpreſſionẽ ligamẽtoꝝ ſanies ex̃ vuln⁹ poſſit expelli
hũt foramia ut ſanies uſqꝫ ad ſupficiẽ tã ĩtriſecã q̃ꝫ extri/
ſecã poſſit reſpirare. 3ᵃ cã cucurbita ponit̃ in magnis fra
cturis capitis:q: eſt corp⁹ leue:⁊ ſine aliq̃ mala cõplone:
⁊ phibet ne aer extrinſec⁹ cerebrũ alteret. Et h̃ fruſtũ cu/
curbite dꝫ apponi ſine foramib⁹ qñ nõ ponit̃ emplm ca/
pitale:qđ fieri nõ põt cã nećitatis:⁊ qñ eſt magnũ frigus
¶ Hec aũt de cucurbita tãgẽ uolui pp remouẽdã erro/
neã opionẽ ideotaꝝ dicẽtiũ ptes cucurbitaꝝ eẽ in capi/
tib⁹ aliqꝝ. Sed h̃ eẽ ĩcredibile ſic demõſtrat̃ p iſtã rõnẽ.
Nã ſi cucurbita ĩcarnaret̃:tũc medic⁹ qui laborat pp ꝯſ/
uationẽ nãe nõ recte oparẽt. Nã cũ oſſa ſint magis dura
⁊ ſibi craneo magis ꝯſĩlia deberẽt ẽt ĩcarnari:⁊ ut viſum
eſt per expiẽtiã nõ ĩcarnant̃:dũ illđ os ſit totalr̃ ablatum
neqꝫ g̃ cucurbita:que eſt alteri⁹ ſpẽi ab oſſe hũani capitis
Jtaqꝫ ſtultũ eſt:⁊ erroneum credẽ. ¶ Jn 34ᵒ die habui
vnũ egrotãtẽ:cui ſupuenit paroxiſmus epilepſie:ſiue pa
roxiſm⁹ ſpaſmi:qđ idẽ eſt:cũ cois epilepſia ſit ſpaſmus:⁊
nõ ecõuerſo. Sꝫ q: aderã pñs:in 4ᵒ paroxiſmo phibui ĩ
quãtũ potui cũ diũſuis.ſ.ligãdo extrema cũ aluĩis ⁊ eri/
gẽdo ipꝫ ſbm rectũ ⁊ eleuatũ cũ capite:⁊ in aurib⁹ ponẽ/
do caſturnũ:qđ eſt in h̃ caſu de mirabilib⁹ mũdi:⁊ citius
ualet ſb lingua. ¶ Jtẽ in collo ipſi⁹ ĩfirmi ſuſpẽdi in ſac/
culo radicẽ peonie pluericatã. ¶ Jtẽ ſp mellicratũ bibẽ
feci:⁊ fit ex aq̃ ⁊ melle. ¶ Jtẽ eluariũ dedi ſibi acori vnũ
coclear ĩ die ſel:qđ hẽt ṽtutẽ mũdificãdi neruos:cui⁹ de/
ſcriptio.℞.acori rĩnci.añ.lb.j.pineaꝝ.lb.j.pipis nigri.℥
j.pipis lõgi gariofiloꝝ:çinçiberis:galãge.añ.℥.ſ. carda
momi:nucis muſcate.añ.ʒ.iij.mellis quantũ ſuffic:⁊ fiat
elariũ.eſt q̃dẽ diuinũ in mũdificãdo neruos. ¶ Jtẽ ince
pi digerẽ in h̃ egro hoc mõ.℞.ſyrupi de ſticados:ſyrupi
de mẽta.añ.℥.ſ.aque tauri:aq̃ mẽte.añ.℥.j.digeſta mã
euãui cũ pillis cochijs ⁊ aggregatis.añ.℈.j.⁊ faciebam
qñqꝫ fieri pillas. His ãt euõnibus cõpletis remãſit uere
debilitas in brachio:⁊ in pede ex pte ꝯ̃ria vulneris:⁊ h̃ ẽ
pp cruciationẽ neruoꝝ. Sꝫ h̃ mõ remoui illã.ſ.cũ vnctio
nib⁹ ⁊ fumigijs. Et vnctiões fuerũt tales.℞.oli de lateri/
bus:oli de pipib⁹ añ.℥.ſ.olei de terbẽtina:olei de coſto.
añ.ʒ.iij.oli vulpini.ʒ.ij.fiat vngtm̃ cũ ſufficiẽti cera alba.
Suffumigia ſũt hec.℞.pumicẽ uel marchaſitã ſi hẽri põt:
ſꝫ ego accipiebã lapidis molaris vnũ fruſtũ:⁊ feci ĩ igne
accẽdi:⁊ lapide ignito acetũ fortiſſimũ ſupra pijcẽ feci:⁊
ad fumũ mẽbrũ pãnis bñ cooptũ ⁊ obturatũ ṽſus ptẽ le/
ſam iponebat ṽtutẽ ĩciſiuã ⁊ reſolutiuã ⁊ exiccatiuã ⁊ cõ
fortatiuã in ipſo mẽbro. quapp mẽbrũ fortiter ſudabat:⁊
cũ pãnis ipꝫ tegebã:⁊ cũ vngtõ ãndicto ĩũgebã:⁊ h̃ fe/
ci bis in die donec eger ſanus eſt factus: ⁊ ĩcepit ambu/
lare: ⁊ cum brachio ſuo paraliticato corporeum exegit
officium.

Capitulum de ordiatiõe receptaꝝ in fracturis ⁊ pcuſſionib⁹ a pncipio uſqꝫ ad finez ſm tẽpora.

Et pmo de pncipio. 2ᵒ de augmẽto. 3ᵒ de
ſtatu. 4ᵒ de declinatione tractãdo de emplis:⁊ de vnguẽ
tis:⁊ de liquoribus:⁊ de vnctionib⁹:⁊ de oibus neceſſa
rijs ut nouus cyrurgicus ſciat modum applicandi.

¶ Primũ remediũ qñ facta eſt ſolo ĩ capite:ad hoc ne mã
fluat ad locũ:⁊ ut ſanguis retineat̃.℞.albumia ouoꝝ nu
mero ſm neceſſitatẽ:⁊ bñ ꝯquaſſata:⁊ plueris boli arme
ni:⁊ ſanguis draconis:⁊ miſce cũ ſtuellis in vulnẽ poſi/
tis ⁊ madefactis cũ h̃ liquore:⁊ cũ faldellis ſtupeis pri⁹
madefactis in aq̃ frida:aut vino nigro:⁊ ab eo expſſis:ſi
times:vl' ſit flux⁹ ſanguis. ſi ṽo nõ times:nec ſit flux⁹ ſan
guis madefac dictas faldellas prius in vino nigro:⁊ po
ſtea in albumib⁹ ouoꝝ bñ ꝯquaſſatoꝝ ⁊ appone ſup̃ lo/
cũ vlneratũ:⁊ ſup̃ ſtuellos ⁊ liga cũ faſcia debito mõ:ſic
qꝫ pcede ad duas vl' tres mutatiões cũ dicto remedio.
¶ Aliđ remediũ ſequẽs ad iſtud in pnᵒ:qđ coiter ſolet fie
ri cã ſedãdi dolorẽ:⁊ cã digerẽdi mãꝫ ꝯiũctã ĩ vulnẽ.℞.
vnũ vitellũ oui recẽtẽ ⁊ ipone iteri⁹ de olo ro.recẽti ⁊ nõ
antiq̊:⁊ ſil' miſce:⁊ ſtuellis in h̃ vng̃ madefactis vulneri
appõe uſqꝫ ad tres ul' ad q̃tuor mutatiões:donec vln⁹ ici
piat ſaniari. Sꝫ circũcirca vuln⁹ oleũ ro.ſemp ponat̃: ut
dolor mitiget̃:⁊ ut repcutiat hũores de nouo uenientes
ad locũ:⁊ ut ꝯfortet ptes mẽbri circũſtãtes:⁊ pp ſtipticita
tẽ oli ro.quã hẽt rõne roſaꝝ. ¶ Jtẽ ualet ẽt olꝫ ro.⁊ põt
poni ſup̃ ſtuellos eos hũectãdo donec ĩ vulnẽ fiat digõ
¶ Emplꝫ qđ dꝫ poni in fractura capitis ĩ augmẽto.℞.ma
iorãe/betonice/aſſari/folioꝝ lauri/calamẽti/floꝝ camo/
mille/melliloti mr̃is ſilue.añ.M.j.farie ordei. M.ij.⁊
olei ro.℥.iiij.⁊ cũ aqua decoctionis ordei fiat emplm̃.
¶ Ungᵐ qđ dꝫ poni in vulnẽ in augmẽto ⁊ ĩ ſtatu: ut mã
digerat̃:⁊ ſaniata abſtergat̃:⁊ ualet ẽt ĩ ſtatu.℞.oli ro.re
cẽtis:⁊ nõ de antiq̊.℥.ſ.mellis ro.colati.ʒ.ij.oia ĩſil' mi
ſce:⁊ tepefacto ſtuellos ĩ liq̂re madefactos vulnẽ appõe
¶ Ungᵐ qđ ſup̃ ſtuellos ⁊ vuln⁹ dꝫ apponi ẽ tale.℞.reſine
pini bñ terſe ⁊ mũde.℥.ij.oli ro.℥.j.cere qđ.ſ.ſiat vngᵐ
⁊ adde ĩ fine pluerĩs ſãdarace:pluerĩ gũmi elemi añ.ʒ.j.
¶ Ungᵐ aliđ capitale qđ ualet ad fracturã cranei ⁊ eſt op
timũ.℞.millefolij:berbene:betonice:cẽtauree:maiorãe
añ.M.ſ.oẽs iſte herbe diligẽter lauent̃:⁊ poſtea ĩ mor/
tario diligẽter piſtent̃:⁊ cũ vino maluatico ĩcorpent̃.⁊ p
tres vl' q̃tuor dies ĩ pdicto mortario dimittant̃ cuz pdcõ
vino:⁊ poſtea ad ignẽ cũ catia nitida bulliant̃:⁊ ſp cum
ſpatula miſceant̃ donec ṽt⁹ herbaꝝ ĩcorpet̃:⁊ poſtea cole
tur h̃ facto.℞.cere citrie lb.ſ.⁊ ʒ.ij.terbẽtie bñ lote cũ vi
no albo ⁊ claro lb.ſ.⁊ ĩcorpent̃ oia iſta ĩ dicto vino cola/
to:⁊ tãdiu bulliãt ĩſil' ꝙ dici poſſet ſepties pr̃ nr̃:⁊ ſp lẽto
igne coquat̃:⁊ ſp cũ ſpatula lignea agitet̃:⁊ poſtea depo
nat̃ ab igne:⁊ dimittat̃ ĩfridari ⁊ coaglari:⁊ qñ coagula/
tũ fuerit ponat̃ pluis ariſtologie rotũde.℥.ſ.oli ro.cocle
aria.x.⁊ ĩcorpent̃ cũ dicto vng̃ ⁊ dimittat̃ ſtare ſic p duos
aut tres dies ĩ ſucco betonice:⁊ aliaꝝ herbaꝝ ſup̃dictaꝝ:
⁊ ſp iſtis dieb⁹ miſcẽdo poſtea ĩ fine iſtoꝝ dieꝝ colet̃ per
petiã ſbtilẽ ⁊ nitidã:⁊ uſui reſua:⁊ ualet ad vlnera capi/
tis cũ petia ĩciſa ⁊ folio caulis:⁊ ẽt ualet ad alia vulnera.
¶ Ungᵐ aliđ in fractura cranei mirabile ⁊ bonũ.℞.cere
albe.℥.j.terbẽtine.ʒ.ij.iſta duo bulliãt in ſucco iſtaꝝ her
baꝝ.ſ.betonice ⁊ millefolij cẽtauree mĩoris berbene.po
ſtea exhat̃ ab iſtis ſuccis:⁊ addant̃ iſte cum iſtis.ſ.℞.ſto
racis calamẽti.℥.j.reſine pini.℥.ſ.⁊ ĩcorporent̃ ĩſil' ⁊ pij
ciant̃ in aceto. poſtea de aceto exhant̃ ⁊ pijciant̃ in la/
cte mulieris:⁊ cũ manib⁹ bñ ducat̃ ⁊ uſui reſuet̃.
¶ Ungᵐ aliđ de reſina qđ eſt ualde attractiuũ ⁊ bonũ.℞.
olei cois.℥.iij.cere.℥.j.raſine pini.ʒ.ſ.galbani in aceto
diſſoluti.℥.ſ.terbẽtine clare.ʒ.ij.croci.℈.j.⁊ fiat vngᵐ.
¶ Ungᵐ aliđ ualde bonũ.℞.pipinelle berbene betonice.
añ.M.j.herbe iſte oẽs lauent̃ ⁊ piſtent̃ ⁊ dimittantur

stare.v.dieb⁹ cū vna q̄rta pte boni vini albi.postea bulli
ant ⁊ colent:⁊ in colatura p̄dcā ponant oia ista.℞.cere
virginis.℥.ij.postea in fine decoctionis addat.℥.j.opti
mi vini:⁊ tantū p̄mittat bullire cum p̄dicto vino q̄ ue/
niat in sub̄a dura ut possint ide fieri magdaliones:⁊ sem
per miscendo igne lento:⁊ postea recondatur.

¶ Vngūm aliud in fractura cranei.℞.succi saluie:succi ma
iorane:succi matris silue:succi serpilij. an̄.ʒ.ß.olei ros.⁊
cere quātū suffic:⁊ fiat vngūm cui addat in fine decoctio
nis pulueris bdelij:pulueris gummi elemi pulueris se/
rapini pulueris folioꝝ folij.an̄.ʒ.ß.fiat vnguentum.

¶ Vngūm in fractura cranei quo usus fui ⁊ habui honorē
℞.rasine pini albe ⁊ electe.℥.ij.olī ro.℥.j.cere albe.ʒ.iij
oia dissoluant insimul p̄optime ad ignē ⁊ colent ⁊ ifun/
dant in vino albo:⁊ adde in fine paruū de minio:⁊ ope/
ret:postea extendendo illud vnguentum supra petiam.

¶ Expimētū ꝯciliatoris:seu.M.luce de abano:qd̄ curat
fracturas cranei absq̄ eleuatiōe ossis:vn̄ lege ꝯciliatorē
q̄ dic̄ h̄ expimētū in dr̄ia.Idē illa.℞.gūmi elemi.℥.iij.
resine pini purissime cere.℥.iiij.olī ro.℥.ij.armōiaci.℥.
ij.terbētie.℥.iij.⁊.ʒ.v.fiat vng^m: ⁊ qdā addūt i eo farinā
siligis.qdā cōponūt cū vino absq̄ olo ⁊ cera:⁊ posset fie

¶ Vng^m ualde bonū in fractura cranei.℞.L ri post p̄n^m.
gūmi elemi.ʒ.iij.oppoponacis.ʒ.ij.bdelij.ʒ.j.resine pini
℥.j.cere albe q̄tū sufficit.fiat vnguentum.

¶ Aliō vng^m solēne i fractura cranei.℞.gūmi cerasoꝝ gū
mi p̄sicoꝝ:gūmi elemi.an̄.℥.iij.resine pini albe:⁊ bn̄ pul
chre.℥.iiij.ꝑpolei seu cere citrie.℥.v.olī ro.℥.iiij.armōi
aci.℥.ij.terbē.℥.iij.fiat vng^m:⁊ malaxet i bono vīo mō.

¶ Empl̄z ꝯueniēs cū vngtis an̄scriptis.L tano odorifero.
℞.calamēti sticados arabici folioꝝ lauri:⁊ saluie:⁊ roris
mari.an̄.M.j.camōille mellilotī assari.an̄.℥.j.croci.℈.j
olī lilioꝝ al.olī camomellini.an̄.℥.j.fiat ēpl̄z cū ꝺcoctiōe
ordei:⁊ istud ēpl̄z dz apponi qn̄ vuln⁹ eēt cū ꝯtusione.

¶ Empl̄z ualde mirabile ad eleuādū os cranei dep̄ssū:qd̄
sepe ꝯtigit in pueris qn̄ cadūt ⁊ obuiāt rei dure.℞.mel/
lis cois lb.j.coquat ad ignē ⁊ addant ista.s.furfuris fru/
mēti lb.j.sulfuris.ʒ.ij.salis cois.℥.ij.cimi absinthij.an̄.ʒ.
ij.⁊ fiat ēpl̄z.¶ Istō eni ēpl̄z mlīotiēs expt⁹ fui:⁊ vidi ossa
capitis dep̄ssa i pueris mirabilr̄ eleuare in qndeci dieb⁹

¶ Empl̄z mirabile:⁊ est vnū expimētū ad cog̃scēdū utrū
craneū sit fractū ul̄ nō nulla lesiōe apparēte exteri⁹:⁊ est
a multis exptū.℞.thuris cere laudani.an̄.℥.iij.p̄ueriçē
tur ⁊ icorꝑent ad iuicē:⁊ fiat empl̄z capite p̄us abraso sup
ponat:⁊ p̄ noctē vnā dimittat:in mane aūt remoueat:⁊
ubi lesio fuerit ps ipsi⁹ cutis erit desiccata:⁊ p̄ istud expi
mētū potes cognoscere lesionem si fuerit in osse.

¶ Empl̄m aliō s̄m q̄ audiui a prudētissimis doctorib⁹ qd̄
fit certificato de fractura cranei qn̄ dubitat:⁊ nō apparet
lesio p̄ hoc expimētū pōt sciri.℞.cere laudani thuris.an̄.
lb.j.terbētine farine fabaꝝ aceti.an̄.lb.ß.dissoluant oia:
⁊ bn̄ malaxent:ut sint extēsibilia:deīde fiat ex eis ad mo
dū bireti:⁊ sup capite extēdat p̄ noctē:capillis abrasis p̄i
us:mane v̄o eleuet suauiter ⁊ iuenies biretū ibi in parte
cranei lesi ⁊ quodāmō p̄foratū:aut diminutū aliq̄ntuluz.

¶ Empl̄z aliō ad reducēdū plicatū os ad iteriora qd̄ qn̄q̄
accidit in capitib⁹ pueroꝝ.℞.mel apū:⁊ lapidē magnetis
⁊ ⁊ salē pumicē ⁊ pulueriçāda pulueriçent: ⁊ isimul oia
misceant:⁊ fiat empl̄m ⁊ usui reserua.

¶ Empl̄m de m̄re silue optimū in capite fracto:⁊ si vis po
tes facē in formā vngti.℞.folioꝝ m̄ris silue:⁊ fiat succus
olī cois,an̄.lb.ß.cere.℥.iiij.terbētie resine.an̄.℥.iij. bul
liāt oia usq̄ ad ꝯsūptōez succi:⁊ fiat ēpl̄z ul̄ vng^m s̄z q̄ vis

¶ Empl̄m optimuz capitale.℞.floꝝ camomille mellilotī
calamēti origani sticados arabici.an̄.℥.ß.olei camomel/
lini:anetini.an̄.℥.ij.butyri sine sale.℥.ß.mellis.℥.iij.fa/
rine ordei qd̄ sufficit:⁊ fiat emplastrum.

¶ Vng^m cōpositū a Gētili de gūmi elemi:⁊ est vng^m mūdi
ficatiuū saniei:⁊ sub osse:⁊ frustuz ossis eleuās mirabilr̄.

℞.armoniaci bdelij serapini galbani oppopōacis:gūmi
elemi.an̄.℥.ß.terbētie picis naual/rasine pini/visci quer
cini sorditiei uasoꝝ apuz.an̄.℥.iij.aristologie rotūde ⁊ lō/
ge diptami colofonie : mirre lapidis calamite polipodij
cortices radicis arūdinis.an̄.ʒ.iij.fermēti assungie porci
ne ole ilaurini.an̄.℥.ij.aceti.℥.j.fiat vngūm cuz sufficiēti
cera ⁊ additione sorditiei uasum apū supradicte:uel mel
lis loco eius:⁊ olei anetini quod sufficit.

¶ Vng^m ad formā liq̄ris qd̄ exhit abstergit saniē de s̄b os/
se:⁊ de ubicūq̄ locoꝝ.℞.succi betonice ⁊ mell̄ ros.colati
an̄.℥.j.⁊ misce isil̄ ⁊ decoquat usq̄ ad ꝯsūptionē succi:⁊
postea adde gūmi pulueris elemi:⁊ p̄ijciat in vulnere:⁊
fac q̄ eger sufflet sanies nares obturādo:⁊ os cū manu.

¶ Dieta istoꝝ vulneratoꝝ in capite:siue sint cū vulnē siue
absq̄ fractura dz ea a p̄n⁹ usq̄ ad decē dies si fuerit i esta
te usq̄ ad septimū:si āt i hyeme debes expectare usq̄ ad
decē dies:s̄z si ꝯtusio fuerit magna:ut v̄bi grā q̄ ceciderit
de alto debes expectare usq̄ ad.xvj.diē:q̄uis nihil acci
dit i octauo:⁊ h̄ est cib⁹ q̄ pōt uti.℞.micā panis albissimi
lotā in aq̄:⁊ bullitā in ip̄a aq̄ sine sale:sal nāq̄ est dure di
gōnis:deīde addat vnū vitellū oui p̄us positū ad mace/
rādū in aq̄ frida:⁊ erit ꝯueniēs cib⁹:⁊ uocat coiter pana
ta:cib⁹ fact⁹ ex pane ⁊ aq̄.Itē addē potes succū farris:aut
succū ordei lactucas boragies ꝯditas cū lacte amigdala/
rū ⁊ cucurbitas cū eodē lacte:⁊ hoc fiat si v̄t⁹ fuerit fortis
S̄z si v̄t⁹ fuerit debilis des ei carnes edoꝝ pulloꝝ minu
toꝝ coctas cū cucurbita lactuca portulaca cuz agresta uel
cū vino de pomis granatis ⁊ utat ista dieta donec fueris
secur⁹ ab ap̄ate caso:⁊ donec craneū sit p̄fcē incarnatū cū
dura m̄re.Postea da ifirmo de capitib⁹:aut pedib⁹ vitu/
lorū:aut capti de caseo nō salito de frumto cocto ut gn̄et
g̃ssus hūo:⁊ viscosus:ad h̄ ut sit ꝯueniēs ꝯūti in rē durā
⁊ callosam loco ossis dep̄diti:⁊ comedat poma ⁊ pira co
cta sub prunis post cibū:⁊ cū h̄ pōt comedē pullos galli/
nas aues minutas que sint adhuc in nido:dūmō nō sint
orte in paludib⁹:⁊ semp custodiat ifirm⁹ usq̄ ad p̄fcāz cu
rationē a vino.¶ Vinū ei⁹ multū trahit māa a capite ad
cerebrꝝ.Sit ḡ ꝯtēt⁹ aq̄ decocta cōi medulla panis agresta
ul̄ vino granatoꝝ cū aq̄ mixto uel aq̄ ordei cocta excorti/
cata:⁊ cū çuccaro ro.ueteri:oia ista ꝯfortāt os stomaci:⁊
p̄p affinitatē quā h̄ēt cū cerebro ex neruo currēte a cere/
bro ad os stōci:⁊ p̄p hāc affinitatē ex cōpassiōe currūt hu
mores ad os stōci : ⁊ ipediūt fumos ascēdētes ad caput.
Si āt ifirm⁹ pur uellet bibē vinū:bibat vinū aq̄suz debi/
le ⁊ bruscū de plano:⁊ cū aq̄ cocta parū çuccarata:⁊ sit vi
nū pōticuz:⁊ aq̄ in duplici q̄ntitate ipsi⁹ vini.¶ Dieta v̄o
illi⁹ q nō h̄ēt fracturā in craneo:imo solū vuln⁹ in cuti ⁊ i
pāniculo almocati teneat dietaz usq̄ ad octo dies:donec
medic⁹ sit secur⁹ de ap̄ate caso:postea reūtat ad ꝯsolidati
onē debitā ꝯueniētē ponēdo istō capl̄z ad alia capl̄a.Nō
q̄ medici oēs practicātes hūc casuz de fractura cranei ⁊
soloe capis sp̄ p̄cedūt cū olo ro.⁊ cū melle ro.⁊ bn̄ faciūt

¶ Seqtur de iudicijs ⁊ cautelis cyrurgicoruz:qd̄ in certis
casibus ⁊ maxime in fractura cranei prodest:⁊ sunt decē
notabilla siue iudicia. Cap̄.VI.

I Am ad hoc q̄ de fractura cranei ueꝝ ul̄ fal
suz cog̃scat:⁊ ut on̄dat cyrurgic⁹ q̄ sit
igeniosus artifex:⁊ plusq̄ p̄fect⁹:⁊ iteger iter ce
teros magis appeat:atq̄ de sua opōne ea que sunt archa
na hūane nāe cog̃scat:ea q̄ sequunt optie memorie mā/
det.S̄z per h̄ ea que sūt ifra:nō sūt inuēta ut paup cyrur
gic⁹ citi⁹ extirpet pecuniā iā diu acq̄sitā sine postulatione
ex suo labore cū beniuolētia captāda:⁊ maxie de māib⁹
igratoꝝ q nō uolūt satisfacē s̄uitio a medico accepto:nisi
postq̄ medic⁹ opposuerit eis de eo qd̄ facē pōt mala for/
tuna.Nā cū p̄^m occurrit aliq̄ lesio a cā p̄mitiua i capite fa
cta aut a casu ⁊ offēsiōe de qua forte ignorabis cranei fra
cturā:h̄ tibi iferi⁹ ex decē modis appebit p̄ signa specifi/
ca s̄cā ad ex̄:⁊ aliq̄n erronea in certis casib⁹ ⁊ longe a via

ũitatis:sed cũ his idicijs ⁊ cautelis iferiᵒ tãgẽdis satis ueritas itelligẽdo cũ effectu expiri põt. Et ista maxie fiãt cyrurgico cũ in loco ⁊ vulnere ↄueniẽti sufficiẽs tps apparebit:⁊ maxie qñ aliqs amicus uel attinẽs ifirmᵒ fuerit:⁊ ignorabis seu dubitabis de cranei fractura:qm̃ viuẽ cautelose:⁊ cautela sepe prodest. Galienus.

Primũ ergo iudicium in iudicãdo de fractura cranei sit hoc. Sũt nota aliq qui longã duoꝝ pedũ chordã ereã ul'calibis accipiũt monochordi seu salterij:⁊ vnã extremitatẽ capiũt cuꝫ duobᵒ dẽtibus tal'r:ne chorda ↄtãgaꝰ a labijs ifirmi. Altera aũt extremitas chorde circũuoluaꝰ polici:⁊ fortiter extẽdaꝰ:sicut fit in monochordo simphonie. Sꝫ cũ altera manu uel infirmi:h̃ modo fiat tintinatio. Nam sic uox melodie rauca ad craneum fractũ ascẽdat:tũc affirmãt ubi eger dicit sensisse talẽ sonitum obtusum in capite ibidem esse fracturam.

Ⅽ 2ᵐ iudiciũ ad iudicãdũ de fractura cranei est tale. Nam adhuc sunt aliqui tubã hñtes ⁊ faciẽtes obtuse in ipsam sufflare ut tubator in tuba tubãte taliter ut spũs seu flatus sursuꝫ ad craneũ ascẽdat. Si aũt eger ad ex̃ craneuꝫ per vulnus ex tali sufflatione respiret hec talis sufflatio est signum fracture cranei manifestum.

Ⅽ 3ᵐ iudiciũ ad iudicãdũ de fractura cranei. Nã sunt aliqui qui fabã duram masticare uel auellanas uel nuces egro frãgẽ iubẽt:⁊ si dolor siue sonitᵒ fracture talitũ nucuꝫ fractaꝝ pueneritipi crãeo:tũc iudicãt de fractura cranei.

Ⅽ 4ᵐ iudiciũ estimatiuũ de fractura cranei occulta. Sunt nota aliqui qui manubriũ cultelli:siue lignũ durum uel cõsimile ponẽdo inter dentes infirmi:⁊ ↄstringẽdo hoc tale seriatim:⁊ pcedendo ab vno capite duoꝝ dentium usqꝫ ad aliud caput mãdibule. Si ṽo os cranei fuerit fractum erit dolor in loco offenso qd̃ est rõnabile ⁊ ↄsonũ:⁊ hoc est ppter colligãtiã siue coitatẽ pãniculoꝝ sub craneo positoꝝ ad ipm dentẽ actu facientẽ dolorẽ in tali cõstrictione mediãte suo neruo denti descẽdẽti:qd̃ manifestum eẽ põt in anothomia cuiuslibet dentis:⁊ hoc est:q: ois dens habet foramẽ in radice:in quo dẽte ptrãsit neruus sensitiuus ad ipm dentẽ. Sꝫ hec est cã:q: dẽtes multuꝫ dolẽt nõ p seipos ⁊c̃.q: ossa nõ dolẽt:sꝫ dicunꝰ dolẽ ppter neruũ ad ipm uenientẽ:⁊ dentẽ cũ gingiua ligãtẽ.

Ⅽ 5ᵐ iudiciũ de fractura cranei occulta:⁊ nõ nota. Nã sũt aliq uolẽtes scire de fractura cranei manifesta:⁊ tñ supficial'r apparẽte utrũ penetret ad utrũqꝫ latus uel nõ transeat meditulliũ.i.medietatẽ iclusiue ipsius ossis cranei:⁊ isti tales ponũt sup orificio ossis fracti bõbicẽ carmina tũ modicũ:⁊ iubẽt ifirmũ cũ sua manu recta:ut obturet suũ os cũ naribᵒ sufflãdo tãdiu donec flatᵒ sursuꝫ ascendat:⁊ si bõbix aliq̃l'r moueaꝰ a fractura:tũc est signũ manifeste penetratiõis:⁊ aliqñ si penetrat talis fractura sic sufflãdo dura mater eleuaꝰ humiditatẽ intrinsecã ad ex̃ expellendo:ita q̄ oibus aspiciẽtibus manifeste patet.

Ⅽ 6ᵐ iudiciũ in iudicãdo de fractura.nã multotiẽs accidit cõcaua ps cranei ut uersus cerebrũ frãgaꝰ absqꝫ cõuexa que est ps uersus almocati:sicut patere põt de falaria:siue de lapide bõbarde in muro piecta. Nã ps intrinseca muri rimulaꝰ maxime absqꝫ pte extrĩseca:sed ad h̃ medicus bñ acutᵒ istud bñ cognoscet:aspiciat sup os si erit denudatũ:siue discooptũ ⁊ acute pspiciat:q: in meditullio appebit per trãsparẽtiã ptis supficialis qdã opacus siue fuscus sanguis quẽ nã ibidẽ transmisit:ut pti offense sꝫueniat:⁊ h̃ est hũiditas sanguiea putrida siue apta putrefieri cũ malis accñtibᵒ:nisi cito sꝫueniaꝰ cũ expiracl'o

Ⅽ Aliđ iudiciũ de fractura cranei. Nã sepe ↄtigit craneũ frãgi usqꝫ ad meditulliũ:⁊ nõ ultra:⁊ aliq̃ ps supficialis ossis fuerit remota:⁊ in foramie ossis fracti ↄtingit fieri maxia pulsatio:⁊ sup h̃ nõ iudices talẽ motuꝫ eẽ cerebri si anothomiã illiᵒ mẽbri igrabis. Nã p meditulliũ itelligere debemus porositates exñtes in medio siue in supficiebᵒ cõcaui ⁊ cõuexi ipsius ossis cranei:ad quas porositates siue duas inter tabulas seminate sunt uene pulsatiles:⁊ ipm os nutriẽtes atqꝫ motũ:sicut cerebruꝫ hñtes ppter arteriarũ desideriũ euentationis.

Ⅽ Aliđ iudiciũ ad iudicãdũ de scissura rimulari i craneo q: sepe ↄtigit scissurã rimularẽ fieri in craneo:⁊ ad ocl'ꝫ manifeste nõ appere:q: p vnũ certũ iudiciũ a cyrurgico extimatiuũ cõprehẽdi põt. Judiciũ aũt est tale. Nã sunt aliq q accipiũt icaustrũ scriptoꝝ ad ignẽ calefactũ:⁊ ibibũt stuellos i ipo icaustro:q debẽt poni sup ptẽ discoopertã cranei de q̃ pte cranei lesa cũ scissurã dubitas eẽ supficialẽ ul' pfũdã:⁊ sic dimittis stuellos p spatiũ vniᵒ mutatiõis:ul' donec icaustrũ i scissura exiccatũ fuerit qd̃ icaustrũ si in scissura fuerit tergi nõ poterit donec usqꝫ ad finẽ ueniẽs ampliᵒ nigredo sequẽs scissurã uideri nõ poterit:⁊ sic cũ alia mutatiõe reiteret cũ ipõne icaustri ul' alteriᵒ liquoris donec de fine scissure fueris bñ certificatᵒ.

Ⅽ Aliud iudiciũ visibile defensoriũ ⁊ cautelosuꝫ ad euitãdũ:ne aer igrediaꝰ in cerebro ubi fuerit magna remotio ptis ossis. Sũt aliq practicãtes per hũc modũ.exẽpli grã ponaꝰ q̄ sit magna fractura ossis in capite/⁊ maxia pars ossis remota:ul' remouibil' pp ml'ta paulatine frusta:sꝫ tımẽdo ne stuelli cũ empl'o cõprimãt ⁊ durã mr̃em ⁊ cerebrũ ↄturbẽt in suis opponibᵒ:⁊ ipm cerebrũ cuꝫ aere extrinseco ipediaꝰ:in hoc casu accipiũt:⁊ optie faciũt:vnaꝫ ptẽ cucurbite ad formã cooptorij:⁊ foramẽ cranei coopiunt:⁊ hoc fieri põt pp q̃tuor cãs. Prima cã ut stolidũ vulgus admireꝰ de tali ↄsolidatiõe:qui dicũt ptẽ cucurbite i capitibᵒ aliquoꝝ eẽ ↄsolidatã:qd̃ est falsum:⁊ ipossibile. 2ᵒ mõ fieri põt ne aer in foramie cranei absqꝫ empl'o capitali ingrediaꝰ. 3ᵃ cã fieri põt ne cõpressio fiat per ligaturas ⁊ reuolutiões mltas ligature que fiũt in capite ipa cucurbita sꝫleuãte ligaturaꝫ. Alia cã est ut sanies de sꝫ osse meliᵒ expurgari possit:sine cõpressiõe reꝝ grauãtiũ. Sed tñ debẽt eẽ mltia foramia in ipsa cucurbita. Ⅽ Aliud iudiciũ de ppinq̊ aduẽtu mortis absqꝫ dubio. Ⅽ Nõ q̄ qñ ad fuerit casus ⁊ offensio supueniẽs in capite:⁊ quõcũqꝫ fiat siue fuerit cũ vulnẽ:siue cũ fractura:siue appens:siue nõ ⁊ pulsus fuerit ineq̃lis siue iordinatᵒ:⁊ forte fuerit febris lẽta ul' magna:aut vigilie ⁊ ingetudines:⁊ uomitᵒ siue sꝫuersio ⁊ alienatio mẽtis siue pmixtio rõnis ⁊ appetitus fuerit pstratus ad sumẽdũ cibũ ⁊ potũ:uel fuerit aliqd̃ signoꝝ saltẽ istoꝝ usqꝫ ad septimũ diem:⁊ si ultra hec signa supra assignata pseuerauerint:iudica craneũ eẽ fractum:⁊ apostema in pãniculis esse factum:qd̃ est signum mortis in breui:nisi cito succurratur cum modis.

Tractatus. VI.

De iudicijs vulnerũ significãtium mortẽ per singula mẽbra humana per aspectuꝫ:⁊ ꝫm duodecim signa celestis:aut salutem:⁊ hoc cum maxima difficultate:aut talia vulnera remanebũt semper illesa uel cum debilitate illius membri in quo fuerint. De hoc multa mirabilia vidimus super uerificatione horum signoꝝ.

Ⅽ De iudicijs vulnerũ per pñtiã solis in signa. Cap. I.

On ifructuosuꝫ arbitror seriẽ hu n ic opi inserere:per quaꝫ lector cũcta trãsacta mũdi tpa vno ituitu queat agnoscẽ: Satael pmus archãgelus signacula silitudis dei cognitor:plenus sapiẽtia ⁊ pfectᵒ decore in delitijs celestis paradisi nõ plena hora mãsit:⁊ q: deo placuit p supbiaꝫ cũ vniuersis fratribᵒ suis pp eoꝝ supbiã in eternũ exilium icidit. Postq̃ꝫ signa dedit mũdus leges ⁊ federa reꝝ Per duodecim signa celestia que iferiᵒ tãgenꝰ in vulneribᵒ aliquoꝝ mẽbroꝝ aliq ea mirãda ⁊ ex̃nea putabunt: p.xij.signa dabo.xij.notabilia.⁊ pᵒ icipiẽdo ab ariete.

Ⅽ Sequiꝰ pmo de Ariete:qñ sol in ipso a medio mensis martij usqꝫ ad medietatem mensis aprilis consistit.

Primo notes q̄ cum aliqđ vulnus cum ferro factum fuerit:⁊ q̃tũcũqꝫ minimũ steterit in

capite:⁊ maxime dn̄ante illa stella que vocaꝛ Cetel:que durat vno die a.xv.die Aplis icipiēdo iducit mortē absolute. Sȝ si a medietate Martij vsqȝ ad medietatē mēsis aplis pter diē cētel assignatā:⁊ h̄ qn̄ sol cū luna fuerit in ariete a posteriori visuȝ est ꝙ talis vulneratꝰ in capite difficiliꝰ sanaꝛ ⁊ ɔsolidaꝛ:remanet cū debilitate alicuiꝰ pticule capitis:⁊ h̄ est pp ɔrietatē aspectuū huiꝰ mēbri:⁊ in tali tpe:siue in tali dn̄aꝛ capiti:⁊ in loco coopto a capillis.

¶ Seqtur de tauro. Nā sol in tauro a medio mensis aplis vsqȝ ad medium mēsis Maij regnat.

In secūdo notes ꝙ cū aliqd̄ vulnꝰ factū cū ferro fuerit:quātūcūqȝ paruū fuerit in collo ⁊ maxime cū durauerit sup cenit:⁊ est stella que sic vocaꝛ qzte ⁊ que durat tribꝰ diebꝰ icipiēdo ꝓm ordinē lune a.xix.mēsis aplis icipiēdo inducit mortē absolute. Sȝ si a medietate mēsis Aprilis vsqȝ ad medietatem mēsis Maij pter tres dies q̄rte stelle sup assignate:⁊ h̄ qn̄ sol cū luna fuerit in Tauro a posteriori:visuȝ est:ꝙ talis vulneratꝰ in collo difficiliꝰ sanaꝛ:⁊ si ɔsolideꝛ illd̄ vulnꝰ:manebit mēbrū debilitatū cuȝ aliq̄ musculo ⁊ neruo rn̄dēte colli:⁊ hoc erit ꝓpter ɔrietatem aspectuuȝ illius vulneris existi in collo hn̄ti in initio malū pn̄m in tali tpe:⁊ in tali dn̄io:cuius dn̄s sol fuit in Tauro. ¶ Et nota ꝙ Taurus est signuȝ fixum cōmune ⁊ habet dn̄ium in collo.

¶ Seqꝛ de vulneribꝰ fcis in Gemini.s.ad medietatē mēsis maij vsqȝ ad medietatē mēsis Junij:⁊ in pnꝰ Maij.

Tertio notes ꝙ qn̄ aliqd̄ vulnꝰ factū fuerit cū ferro in brachijs:⁊ h̄ quātūcūqȝ paruū fuerit.s.in brachio:⁊ maxime cōsurgit q̄dā stella que vocaꝛ Fortis incipiēdo in pma die Maij:⁊ durat tribus diebꝰ. ¶ Itē xij. Maij ɔsurgit q̄dā alia stella que vocaꝛ Idra:⁊ durat tribus diebꝰ vulnera facta in aliq̄ brachioꝝ sub dn̄io istarum duarū stellarū iudicāt mortē. ¶ Itē in die.xxij.mēsis Junij surgit q̄daȝ stella que vocaꝛ Neus:⁊ durat die vno:iudicat mortē aut maximā difficultatē sanādi:uel remanebit illud brachiū vulneratū debilitatuȝ. ¶ Et nota ꝙ Geminus est signū bonū in occidēte:⁊ habet dn̄ium sup brachia. Sed qn̄ inducit malū aspectū:hoc nō est nisi ꝓpter ɔcordātiam maloꝝ aspectuuȝ cōtra virtutē infirmi vulnerati:in tali mēbro:⁊ in tali tempore.

¶ Sequiꝛ de vulneribꝰ factis in signo Cācri.s.incipiēdo a medietate mēsis Junij vsqȝ ad medietatē mensis Julij.

Quarto notes:ꝙ qn̄ aliqd̄ vulnus fuerit factuȝ in pulmone:et in casso:et hoc q̄ztūcūqȝ paruum fuerit illud vulnꝰ:et maxime cōsurgit illa stella que vocatur Beldeche et icipit die.v.Julij:⁊ durat die vno:et hoc maxime qn̄ sol cū luna fuerint ɔiūcti in cancro. Cācro pro tūc stāte pro ascēdēte. Nā a posteriori visum est ꝙ talis vulneratꝰ non euadit de isto vulnere:⁊ si euadit hoc erit cū maxima difficultate:⁊ hoc ꝓpter mobilitatē maloꝝ aspectuū cōtra v̄tutē infirmi vulnerati in tali mēbro:⁊ in tali tpe. ¶ Et nota ꝙ cācer est signū mobile: et habet dn̄ium sup cassum et pulmonem.

¶ Seqtur de vulneribus factis qn̄ sol fuerit in Leone.

Nota ꝙ qn̄ aliqs vulneratꝰ fuerit in corde uel circa regionē cordis:et hoc q̄ztūcūqȝ puū fuerit vulnus icipiēdo a medietate mēsis iulij vsqȝ ad medietateȝ mēsis augusti:et hoc qn̄ surgit quedā stella que vocatur Dibelgibel:que surgit.xxj.iulij:et durat die vno cuȝ qs vulneratꝰ fuerit sub dn̄io istarum duaꝝ stellaruȝ in corde uel circa regionē cordis nō euadit:et si euadit h̄ erit cū maxima difficultate:q̄zuis Aui.absolute dicat in textu hoc in fen.q̄rta q̄rti.capꝰ 2ꝰ. In corde aūt nō speraꝛ salus cum in eo accidit vulnus. Et h̄ maxime qn̄ sol in h̄ spatio cū luna fuerint ɔiūcti cū leone:Leone stante pro ascēdēte. Nā visuȝ est in experiētia ꝙ talis vulneratꝰ moriꝛ anteq̄z tale vulnus ɔsolideꝛ:q: hoc tale vulnus exn̄s in corde:de se est mortale in omni tpe pp maximā resolutionē spūum vitaliū:q̄zuis cor possit pati febres et apa:et tn̄ euadere pterq̄z si patiaꝛ in stellis assignatis:et hoc est pp fixionē et igneitatem ipsius planete ɔriādo per aspectū ɔtra v̄tutem infirmi vulnerati in tali loco:et in tali tēpore. ¶ Nota ꝙ Leo est signū fixum et igneuȝ et habet dn̄ium supra cor:et pectus in parte sinistra.

¶ Sequiꝛ de vulneribus qn̄ sol fuerit in Virgine.

Nota ꝙ aliqs vulneratꝰ in nālibꝰ h̄ est circa partes vētris.s.in stōco:aut in vētre:aut i splene:aut in itestis tā magnis q̄z puis:aut i renibꝰ:aut i poris vritidibus aut i uesica:⁊ h̄ q̄ztūcūqȝ puū fuerit vulnꝰ.s.icipiēdo a medietate mēsis augusti vsqȝ ad medietatē mēsis septēbris:et h̄ qn̄ surgit quedā stella que vocaꝛ Sapisse:⁊ durat.ij.diebꝰ. Et durat de die.xiiij.augusti. ¶ Itē de pdicto mense die.xxvij.surgit q̄dā stella que vocaꝛ Lachadiel:et durat diebꝰ.xl. Sȝ cū qs vulneratꝰ fuerit sb̄ dn̄io istaꝝ duaꝝ stellaꝝ in mēbris nālibꝰ nō euadit aliqs.et si euadit hoc est cum maxima difficultate. Et hoc est maxime qn̄ sol in hoc spatio cum luna fuerint ɔiuncti cuȝ virgine. Virgine v̄o stante pro ascēdente. Nam visum est ꝙ talis vulneratus moriꝛ de isto vulnere anteq̄z sanetꝛ. Et hoc est ꝓpter cōmunitatē maloꝝ aspectuū ɔtra virtutem infirmi vulnerati in tali mēbro:et in tali tpe.

¶ Seqꝛ de vulneribꝰ factis in anchis qn̄ sol fuerit i Libra.

Nota ꝙ qn̄ aliqs vulneratꝰ fuerit circa ptes ancharū uel in anchis:et hoc q̄ztūcūqȝ paruū fuerit vulnꝰ.s.incipiēdo a medietate mensis septēbris vsqȝ ad medietatē mēsis octobris:et hec maxime qn̄ surgit quedā stella que vocaꝛ Eufrael:et incipit surgē sup cenit nostrū die.xxij.mēsis septēbris:et durat tribꝰ diebus cū sua potētia:indicat ꝓm ꝙ visum est in expiētia:tale vulnꝰ eē mortale. Et hoc ē qn̄ sol cū luna fuerint ɔiūcti in signo Libre. ¶ Itē die q̄nto octobris surgit quedā stella que vocaꝛ Beldeleus:⁊ durat die vna tm̄ et indicat morteȝ:aut maximā difficultatē sanādi:aut remanebit illud mēbrum cum debilitate partiū correspondētiuȝ. Et nota ꝙ Libra est signuȝ mobile:et habet dn̄iuȝ circa ptes ancharū. Sed qn̄ inducit malū effcm̄ in vulneribꝰ illud est pp ɔcordātiā maloꝝ aspectuū ɔtra v̄tutem infirmi vulnerati in tali mēbro:et in tali tpe hoc sepe vidi expimentum.

¶ Sequitur de vulneribus factis in virga:et hoc quādo sol fuerit in Scorpione.

Nota ꝙ qn̄ aliqs fuerit vulneratus in mēbro virili et mulier in vulua:Hoc quātūcūqȝ paruuȝ fuerit vulnus:et hoc qn̄ sol fuerit in Scorpione.s.incipiēdo a medietate mēsis Octobris vsqȝ ad medietateȝ mensis Nouēbris:et hoc maxime qn̄ surgit quedā stella que vocaꝛ Fortis et incipit die.xvj.Octobris:et durat tribꝰ diebus cū sua potētia:indicat ꝓm ꝙ visum est in expiētia tale vulnus eē mortale:et hoc etiā qn̄ sol cuȝ luna fuerit in signo Scorpionis. ¶ Itē die pma mēsis nouēbris surgit quedaȝ alia stella que vocaꝛ Aliuca:et durat diebus q̄nque:et idicat mortē:aut maximā difficultatē sanādi:uel remāebit illud mēbrū per tale vulnꝰ cuȝ debilitate ptiū illi mēbro correspōdētiū. ¶ Et nō ꝙ Scorpio est signū mobile:et habet dn̄ium ɔtra pudibunda:et maxime in mēbro virili. Sed qn̄ inducit malū effectum in vulneribus hoꝝ locoꝝ illud est per ɔcordantiā maloꝝ aspectuū ex influētia agēdo ɔtra virtutem infirmi vulnerati in tali mēbro et in tali tēpore:et vidi expimentum.

¶ Sequitur de vulneribus factis in coxis:et hoc quando sol fuerit in Sagittario.

Nota ꝙ qn̄ aliqs fuerit vulneratus circa ptes coxarū:et hoc q̄ztūcūqȝ paruū fuerit illud vulnꝰ.s.incipiēdo a medietate mēsis nouēbris vsqȝ ad medietatem mēsis decēbris:et hoc maxime qn̄ surgit quedā stella que vocaꝛ Aledre:⁊ incipit surgē sup cenit nostrū die.xx.mēsis nouēbris:et habet tps vniꝰ diei cuȝ sua potētia: et indicat tale vulnus eē mortale:quod factū est in coxa:aut cuȝ maxima difficultate sanaꝛ:et si sanaꝛ forte rema

nebit illud mēbrū coxe debilitatū cum suis corrñdētijs. ¶ Et nota φ sagittarius est signū cōe: ⁊ habet dñiuʒ circa partes coxarū. Nam qñ inducit malū effectum in talibus vulneribus illud est ꝓpter ꝯcordātiam maloꝝ aspectuum ꝯtra virtutem infirmi vulnerati in tali membro: ⁊ in tali tempore ⁊ in experientia.

¶ Sequitur de vulneribus factis in genu: ⁊ hoc quando sol fuerit in Capricornio.

Nota φ qñ aliqs fuerit vulneratꝰ in genu uel circa eius ptes: ⁊ hoc qñ sol fuerit in capcornio: cuʒ tñ de vulneribꝰ genu semp cyrogicus dʒ suspicare ꝓpter colligātiā neruoꝝ: que utplurimū sunt mortalia propter nobilitatē neruoꝝ ⁊ affinitatē ipsoꝝ cū genu: ⁊ infra ⁊ supra genu: ⁊ hoc intelligēdo circa rotulā. Juxta illū textuʒ Et vulnera qdē geniculi sunt in qbus nō spaf salus maxime itelligēdo per vnā vnciā apud rotulā: sed maxime vulneratus in tali tpe quātūcūqʒ fuerit puū vulnꝰ. s. incipiēdo a medietate mēsis Decēbris usqʒ ad medietatem mēsis Januarij: de morte ifirmi suspicari debemꝰ. ⁊ hoc maxime qñ surgit quedā stella que uocaf Elebra: ⁊ incipit surgē sup cenit nrm die. xxij. mēsis decēbris: ⁊ durat in suo dñio per tres dies: ⁊ facit tpš forte: ⁊ idicat tale vulnus eē mortale absqʒ dubio / ut visum est in expiētia: ⁊ h maxie qñ sol ⁊ luna fuerit ꝯiūcti i signo capcorni assignato. ¶ Itē die. xj. Januarij surgit qdam stella que uocaf Eidra: ⁊ durat dies. v. cū sua potētia: vñ si in genu factū fuerit aliqđ vulnꝰ in tali dñio huiꝰ stelle vix vulneratus euadet: aut in breui morief ex spasmo: aut fluxū sanguis per aliqđ vulnꝰ forte factū de nouo a medico pp euitare citā mortē ⁊ icurret in scdam: h est q: pducet vitā ifirmi. sed tādē morief: aut pp febrē: aut pp malā obediētiā ifirmi suo medico: q: sibi obedire nollet. ¶ Et nota φ capcornꝰ est signū terrenū: ⁊ hēt dñiū circa ptes genu: ⁊ i ipso genu iducē pōt malū effectū p discordiā ⁊ discordātiū maloꝝ effectuū ꝯ vtutē infirmi vulnerati in genu in tali tpe ⁊ horis supius assignatis ꝺm φ pluries exptus sum.

¶ Sequitur de vulneribus factis in tybijs: ⁊ hoc quando sol fuerit in aquario.

Nota φ cū qs fuerit vulneratꝰ in tybijs in signo aq̄rij: ⁊ hoc qñ sol fuerit in signo aq̄rij: qđ signuʒ incipit cū sol est in aq̄rio icipiendo a medio mēse Januarij usqʒ ad medietateʒ februarij: ⁊ hoc maxime qñ surgit qdā stella: que uocaf Fregior: que icipit die. xvij. Januarij: ⁊ durat in suo dñio diebꝰ. v. Iteʒ surgit de dicto mēse die. xxx. quedaʒ alia stella que uocaf Elriçabel: ⁊ durat diebꝰ. vij. ¶ Itē die. xij. februarij surgit qdam alia stella que uocaf çedrel: ⁊ durat diebꝰ. vij. ⁊ fac̄ tps forte. ¶ Itē his aūt signis vulnꝰ factū in tybia idicat mortē uel maxima difficltatē sanādi: pp qđ scrutari opʒ modū curādi: q: pluries puo admodū tpe in tybia mortui sunt. ¶ Et nota φ Aq̄riꝰ est signū aereū: ⁊ hēt dñiū in pte tybiaꝝ: ⁊ in tybijs iducere pōt malū effectū ꝓpter discordātiā maloꝝ aspectuū ꝯtra vtutē ifirmi vulnerati in tali tpe ⁊ stellis ⁊ horis supiꝰ assignatis. Sed a posteriori visuʒ est in expientia hec vulnera posse dici mortalia. uel cū maxima difficultate sanari a medico: ⁊ hoc ēt qñ sol ⁊ luna ꝯiūcti fuerint in Aqnario: plus hec supra notata hēnt ueritatis.

¶ Sequif de vulneribꝰ factis in pedibus quando sol ⁊ luna fuerint in pisce.

Nota ultimo φ si qs fuerit vulneratꝰ in signo piscis ⁊ h est icipiēdo a medio Februarij i quo mēse: ⁊ die. xv. surgit qdā stella que uocaf Alieberi: ⁊ durat cū suo dñio ⁊ potētia diebꝰ tribꝰ faciēdo tps forte. ¶ Sʒ nō φ qñ luna fuerit ꝯiuncta cū illa stella dicta Eleabera sole stāte in pisce: siue i piscibꝰ malū est mederi pedibꝰ ⁊ neruis pedū: qm de necitate uel eger morief uel cū difficultate sanabif ab ipo vulnere nisi fuerit bonꝰ medicus.

¶ Itē nō φ die octaua de mēse Martij surgit qdā stella q̄ uocaf seraphel: que facit tps forte p spatiū triuʒ dieꝝ ⁊c̄.

Nota φ ad euidētiā istoꝝ. xij. signoꝝ supra tactorū sciēdū est φ qñ luna facit suā cōbustionē siue suū nouiluniū: ipsa est ꝓprie in puncto e ⁊ signo: ⁊ in illo gradu in quo est sol: q: ipsa est directa ⁊ opposita soli: ⁊ ꝓpterea te scire opʒ in quo signo sit sol pro q̄libet vice: qñ luna facit suā reuolutioneʒ ⁊ de hoc itendo dare modū graduatiʒ de quo mēse: ⁊ qñ qđlibet signū icipit: ⁊ q̄to tpe sol stabit cū illo signo. ¶ De sole in ariete.

Primo sciēdū est φ icipiēdo a medio mēse Martij usqʒ ad mediuʒ mēsem Aprilis Sol dicitur esse in ariete. 2ꝰ icipiēdo a medio mēse aprilis usqʒ ad mediū mēsem Maij sol est in tauro. 3ꝰ incipiendo a medio mēse maij usqʒ ad mediū mēseʒ Junij Sol est in Gemini. Quarto icipiēdo a medio mense Junij usqʒ ad mediū Julij Sol dicif eē in Cācro. Quinto icipiēdo a medio mēse Julij usqʒ ad mediū augusti Sol dicif esse in Leone. Sexto icipiēdo a medio mense Augusti usqʒ ad mediū mēsis Septēbris Sol dicif eē in Virgie. Septimo icipiēdo a medio mēse Septēbris usqʒ ad mediū mēseʒ Octobris Sol dicif eē in Libra. Octauo icipiēdo a medio mēse Octobris usqʒ ad mediū mēsem Nouembris Sol dicif eē in Scorpiōe. Nono icipiēdo a medio mēse Nouēbris usqʒ ad mediū Decēbris Sol est in Sagittario. Decimo icipiēdo a medio mēse Decēbris usqʒ ad mediū mensem Januarij Sol est in capricorno. Undecimo incipiēdo a medio mense Januarij usqʒ ad medium mēsem Februarij Sol dicif esse in aquario. Duodecimo incipiēdo a medio mense Februarij usqʒ ad mediū mensem Martij Sol dicif esse in Pisce.

¶ De iudicijs ꝺm aspectus signoꝝ celestiū. Cap. II.

Ad cognoscendū amicitiā inimicitiamqʒ superioꝝ ⁊ ꝯsequēter iferioꝝ quedā sunt p̄notāda. Primo p̄notandū est φ de signis in signo çodiaci existentibꝰ de eoꝝ numero: ⁊ eorundeʒ complexionibꝰ. Scdo de aspectibꝰ ⁊ amicitie ⁊ inimicitie causis.

Circulus çodiacus est circulus aialis: q: ibi sunt signa ad similitudinē aialiū: non dico aialia sed signa aialiū: que ꝺm quosdā sunt stelle ordinē habētes quasi ad figurā aialiuʒ. Quidā dicūt fore stellas uel habētes similitudinē quādā illorū aialiū in cōplexionibꝰ aut ꝓprietatibꝰ: ⁊ sic quilibet planeta sub aliquo illoꝝ signoꝝ existēs influit in inferioribꝰ simile qđ recipit ab ipo. Signa ista existētia in signo çodiaci sunt duodecim. s. Aries. Taurus. Gemini. Cancer. Leo. Virgo. Libra. Scorpio. Sagitarius. Capricornꝰ. Aquariꝰ. Piscis. ¶ Hec signa quilibet planeta ptransit. ¶ Sed dubitaf an hoc sit uerū uel falsum ⁊ arguitur. Primo ad partem affirmatiuam sic ex cōmuni dicto. Sol in mense Martij est in Ariete. Sed de mēse Aprilis est in Tauro: ⁊ sic de alijs. s. in quolibet mense speciali est in vno determinato signo. Silr dꝫ de Luna. s. φ est in Tauro: est in Leone: ⁊ sic de alijs signis ⁊ planetis. Preterea quātūcūqʒ luna cōiungif soli cōiungif qñ sol ⁊ luna sunt in eodē signo: ⁊ sic dicunt oēs. g̃ pars affirmatiua patet. Sed in oppositum arguif ex dictis phoꝝ dicentium. Planetaruʒ quidā sunt propriꝫ ꝓpe: quidā vo remoti: non autē a nobis eq̄liter distātes: ⁊ dicūt quanto planeta magis distat a nobis tāto uelociꝰ mouef: ⁊ ex illo tanq̄ʒ ex fūdamēto uero probant saturnū esse summum planetaruʒ ⁊ lunam infimam. ¶ Sed si pars affirmatiua esset uera: tunc sol ⁊ luna eque distarent a nobis ꝺm coniunctionem quando sunt in eodem signo. Preterea quilibet planeta non haberet propriam speram: quod est contra omnes astrologos. Relinquitur ergo φ pars affirmatiua non est uera: sed pars negatiua. ¶ Pro dubio est notanduʒ φ cōcedēduʒ est φ quilibet planeta habet ꝓpriam spheram ⁊ quilibet distat ab alio ut dicit argumentum oppositum. ¶ Sed pro solutione argumētorum ante in oppositum

notãdum est ꝙ qñcũqꝫ dr̃ ꝙ aliqͥs planeta est in aliquo signo: tũc intelligẽdũ per ly in. sub. ut sic dicẽdo in signo i. sub signo aliter pars affirmatiua eẽt falsa. Et sic dr̃ ꝙ in ꝯiũctione sol ꝛ luna uel aliꝫ planete sunt sub eodẽ signo licet per magnã distãtiam. Et sic patet qd sit dicẽdum de numero signoꝝ supradictoꝝ. Quedã sunt calide ꝛ sicce cõplonis. i. ignea. Quedam terrea. i. frigide ꝛ sicce cõplonis. ꝛ quedaꝫ sunt frigide ꝛ humide cõplonis: ꝛ uocant̃ aquea ꝛ quedam aerea. i. calide ꝛ humide cõplexionis: ut in ista tabula inferius scripta patet.

¶ Ignea.	¶ Aquea.	¶ Terrea.	¶ Aerea.
Aries.	Cancer.	Taurus.	Gemini.
Leo.	Scorpio.	Uirgo.	Libra.
Sagittarius.	Piscis.	Capricornus	Aquarius.

Circa tabulã est notãdũ ꝙ in ordine directo signorũ que sup̃ patẽt. p̃mũ est igneũ. 2m terreũ. 3m aqueũ. 4m aereũ. Et idẽ patet ꝙ signa posita in p̃ma camera tabule repta sunt ignea seu calide ꝛ sicce cõplonis. Illa aũt que sunt posita in scd̃a camera sunt aquea. i. sũt frigide ꝛ humide complexionis. Illa aũt que sunt posita in tertia camera sunt terrea. i. sunt frigide ꝛ sicce complexionis. Illa v̊o que sunt posita in quarta camera sunt calide ꝛ humide complexionis ꝛ aerea.

¶ Sequit̃ de nominibus aspectuum. Cap. III.

a Spectus est modus quo aliqͥs planeta existẽs in aliq̊ signo çodiaci aspicit suũ p̃mum signũ uel in suũ concordãs per qd̃ incepit circulũ çodiaci ptrãsire sub rõne ꝯcordãtie uel ꝯ̃rietatis ꝛ habet. v. spẽs que sunt aspectus sextilis. aspect⁹ trinus. aspect⁹ quadrature. aspect⁹ medie quadrature. ꝛ aspect⁹ oppõnis. ¶ Aspect⁹ sextilis: quo planeta exñs in aliquo signo alio a suo p̃n° aspicit suum p̃ncipiũ signũ per qd̃ incepit ptrãsire çodiacuꝫ per sextã partẽ circuli çodiaci: ꝛ est aspect⁹ per duo signa. ¶ Aspectus trinus est aspect⁹ quo aliqͥs planeta aspicit suũ principiũ per tertiã partẽ circuli ꝛ est aspect⁹ per q̃tuor signa ¶ Aspect⁹ quadrature est aspect⁹ q̊ aliqͥs planeta aspicit suũ p̃nm per quartã partẽ circuli sub rõne ꝯcordantie uel ꝯ̃rietatis ꝛ est aspect⁹ triũ signoꝝ. ¶ Aspect⁹ medie quadrature: est qñ aliqͥs planeta aspicit suũ p̃ncipiũ per octauã partẽ circuli ꝛ est aspect⁹ vni⁹ signi cuꝫ dimidio. ¶ Aspect⁹ oppõnis est aspect⁹ quo planeta aspicit vnã medietatẽ per aliã medietatẽ: ꝛ ille aspect⁹ est sex signoꝝ ꝛ est semp̱ malus ꝛ sũme discordie: q: sit aspect⁹ de quolibet signo ad suũ oppositũ sub rõne ꝯ̃rietatis. ¶ Ex istis patet ꝙ sit aspect⁹ ad minus per mediũ signũ per duo signa. per. 3. signa. per. 4. signa. per sex signa ad maximũ: ꝛ nõ per. v. signa sit aspect⁹: sꝫ ille aspect⁹ reducit̃ ad mediã q̃draturã q: cũ sit aspect⁹ per q̃tuor signa iuenit̃ ꝯcordia cũ suo signo p̃°: ꝛ idẽ ab isto signo cõcordãte incipit̃ aspect⁹ tanq̃ꝫ a p̃n°: ꝛ sic sit ꝯtinuatio: ꝛ h̊ semp̱ est ueruꝫ qñ p̃nm aspect⁹ seu p̃mũ signũ fuerit calidũ ut patebit.

¶ De cog̃ne ꝯcordãtie sigrũ penes eoꝝ ꝯplones. C. IIII

c Oncordantia uel ꝯtrarietas signoꝝ cognoscit̃ penes eoꝝ cõplones. Nam signa que ꝯueniũt in ambabus q̃litatib⁹. s. tã actiuis q̃ꝫ passiuis dicunt̃ concordare seu ꝯcordãtiã ꝛ amicitiã indicare ut aries cũ leone: que ambo sunt ignea. ¶ Que eñi signa discõueniũt in ambabus q̃litatib⁹ p̃mis dicunt̃ ꝯ̃rari ꝛ inimicitiã indicare: ut aries cum cãcro. Que eñi signa ꝯueniũt in q̃litatib⁹ actiuis ꝛ differunt in passiuis dicunt̃ mediocriter ꝯcordare ꝛ ꝯñter mediã amicitiã indicãt. Que v̊o ꝯcordãt in passiuis ꝛ differunt in actiuis dicunt̃ mediocriter ꝯ̃rari: ꝛ ideo mediã inimicitiã dicunt̃ idicare. Exempli grã ubi est ꝯ̃rietas in actiuis tm̃ sicut aries ꝛ taurus: ꝛ sic silĩ mõ poni p̃nt exẽpla in ista scala sicut posita sunt in p̊a scala signoꝝ. Et istud pꝫ quantũcũqꝫ sit iudiciũ ƀm aspectũ signoꝝ qui sit ad signũ calm tanq̃ꝫ ad p̃nm a quo aliquis planeta icipit ptrãsire circulũ: tũc aspect⁹ sextilis est media amicitia ꝛ est bon⁹: ꝛ aspect⁹ trinus est uera amicitia ꝛ melior: ꝛ aspect⁹ q̃drature est uera inimicitia ꝛ ẽ ualde malus: ꝛ media q̃dratura ẽ media inimicitia: ꝛ nõ est ita mala. Sꝫ aspect⁹ oppõnis est pfcã ꝛ total' inimicitia ꝛ ẽ pessim⁹ siue idiciũ fiat p̊ ad signũ calꝫ siue ad fridũ. Sꝫ qñcũqꝫ aliq̊ indicatio sumit̃ ƀm aspectũ signoꝝ qui sit ad signũ fridũ tanq̃ꝫ ad p̃m signũ: tũc aspect⁹ sextilis est media amicitia ꝛ est bonus. Et aspect⁹ trinus est uera amicitia ꝛ est melior. Sed aspect⁹ q̃drature est media inimicitia: ꝛ est malus. Et aspectus medie quadrature est uera inimicitia: et est peior. Et aspectus oppõnis est pessimus. Et pro maiori notitia exẽplum subiungã ꝛ hoc de primo indicio. s. ƀm aspectum signoꝝ: qui aspect⁹ sit ad signuꝫ calidũ tanq̃ꝫ ad primũ signũ: ꝛ si exẽpli grã primuꝫ signũ geminus: q̃ꝫuis de ariete posset melius exẽplificari: sed istud est magis ignotum: ideo de Geminis placet ponere exẽplum. Tunc ultra. qñ sol est in cancro uel luna uel alius planeta tunc aspicit geminos sub rõne medie inimicitie: ꝛ est aspectus medie quadrature. Qñ aũt est in leone: aspicit geminos sub rõne medie amicitie ꝛ est aspectus sextilis. Qñ aũt est in virgine aspicit geminos sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus quadrature. Qñ aũt est in libra aspicit geminos sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus sextilis. Qñ v̊o est in p̃n° sagittariꝫ aspicit geminos uel oĩa signa opposita sub rõne pfecte inimicitie: ꝛ hoc etiã facit in p̃n°: dum inter p̃ncipiũ uel incipiat ptransire tunc etiaꝫ aspicit oĩa sub rõne dubiꝫ: uel sub rõne pfecte inimicitie. dum enim est in capricorno aspicit librã sub rõne uere inimitie: ꝛ est aspectus quadrature. dum aũt est in aquario aspicit librã sub rõne uere cõcordãtie: ꝛ est aspectus trinus. dum v̊o est in pisce tunc respicit aquariũ sub rõne medie inimicitie: ꝛ est aspect⁹ medie quadrature. dum aũt est in ariete aspicit aquariũ sub rõne medie inimicitie: ꝛ est aspectus sextilis. dũ aũt est in tauro aspicit aquariũ sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus quadrature. dum aũt est in gemini aspicit aq̃rium sub rõne uere amicitie: ꝛ est aspectus trinus. dum v̊o est in cancro est in nouo p̃ncipio. s. in frigido ꝛ procedatur tunc silĩ modo ƀm dicta superius ꝛc̃.

¶ De iudiciꝫs per amicitiam ꝛ inimicitiam signorum et de diebus creticis. Cap. V.

i Nter oẽs medicoꝝ atqꝫ astrologoꝝ modos: a qb⁹ sciẽtiaꝫ iudicãdi sumũt: non surrexit nec inuentus est maior modo illo quẽ ƀm modũ ꝯiũctionis planetarũ cũ signis çodiaci circuli: ꝛ est uerũ iudiciũ: qd̃ ƀm modũ aspectuũ multũ seruit. Seruit tñ duntaxat in mutatiões iudicãdo: ut si qd in aliquo signo ꝯtingeret iudicabo hoc dñari plus ꝛ min⁹ ƀm aspect⁹ antedictos. ¶ Si in aspectu uere ꝛ pfecte inimicitie nõ cessaret: illud scio durare posse usqꝫ ad aliũ uere inimicitie aspectum. ¶ Sed nota illud accidẽs citra aspectũ sũme inimicitie remittet̃: scio hoc total'r remitti ꝛ cessare seu fineꝫ hr̃e in aspectu uere inimicitie. i. in signo ꝯ̃riandi in oĩbus qualitatibus. ¶ Et si signũ oppositum ꝯ̃riat̃ cõplonĩ rei ꝯtingentis uel illius in quo res ꝯtingit seu accidit ƀm hoc scio alterum istoꝝ corrũpi ꝛ ad nihilũ duci. ¶ Si ꝯtrariat̃ rei aduenientĩ corrũpit̃. Si ꝯtrariat̃ sƀe in oĩbus annihilat̃. Si in aliqͥbus fiat iudicium ƀm maioritatẽ: ꝛ ƀm illos aspectus: medici querunt dies creticos ƀm terminationeꝫ morboꝝ. ¶ Hinc est ꝙ nõ perfecte ꝛ totalem modũ regẽdi causa mali euitãdi ꝛ bonuꝫ insequẽdi docet modus iudicãdi p̃dictus. Sed tm̃ in casu quo aliquid uenit ꝛ terminabit. ¶ Aliter aũt est modus iudicandi de quo infra fiet mentio qui intimat modũ regẽdi ꝛc̃. In casu quo aliqd ꝯtingẽs: iam non est nec fuit: sed erit. Et in casu quo aliqd iam est fuit iceptũ: ꝛ est ꝛ erit terminabile: ꝛ ille melior apud astrologos intitulatus est: q: inde meli⁹ sumit̃ potentia regẽdi. De isto 2°

modo. Primo tractabit aliqd de signis. 2° de planetis. 3° de modo iudicādi tractabit. ¶ De signis supra aliqr.

De signis supra aliquālr dictū est .s. de nūo eoꝝ ⁊ cōplonibꝰ ⁊ de dn̄tijs ⁊ ꝯueniētijs sed ultra illō notat ꝙ signoꝝ q̄daꝫ sunt mobilia: q̄dā stabilia: ⁊ q̄dā coīa .i. nec stabilia nec mobilia. sed dn̄ter se hn̄tia: ut aries est signuꝫ mobile. Taurꝰ stabile. Gemini cōe. Cācer mobile. Leo stabile. Uirgo cōe. Libra mobile. Scorpio stabile. Sagittarꝰ cōe. Capricornꝰ mobile. Aquarꝰ stabile. Piscis cōe. ¶ Hec distinctio sumpta ē ex dnā signoꝝ tā igneoꝝ q̄ꝫ terreoꝝ: tā aereoꝝ q̄ꝫ aq̄oꝝ. Sūt nota tria ignea: ut dictū est supra in ordinatōe scale. Sed illa iter se differūt: q: Aries est magis hūidus. Leo magis siccꝰ Sagittarꝰ magis fridus. ¶ Hinc est ꝙ Aries est signū magis mobile q̄ꝫ sit aliqd illoꝝ: q: duas eq̄litates hēt: que faciūt ad motū .s. caliditatē ⁊ humiditatē: licet ista humiditas denoiet siccitas: diuersimode tn̄ uocat siccitas respcū humiditatū aereoꝝ signoꝝ: ⁊ uocat hūiditas respcū siccitatis alioꝝ signoꝝ igneoꝝ: ⁊ sic grā breuitatis dicit de alijs. Leo hēt plus de siccitate que est cā stabilitatis. Sagittarꝰ hēt minꝰ de caliditate: ideo cois uocat: licet oia ista tria signa dicta sint magis mobilia q̄ꝫ alia signa in genere tn̄ differūt ꝯm mobilitatē ⁊ imobilitatem ⁊ spēm igneoꝝ signorū ⁊ sic ꝯsequenter de alijs est dicendum.

¶ De planetis. Cap. VI.

s Unt aliqua notāda de planetis. Primo ꝙ planeta dicit a plano. planas: eo ꝙ planāt .i. explanāt ⁊ bonificāt ⁊ malificāt: q: apud antiquos planete fuerūt dij: ⁊ deus pōt tam oia destruere q̄ꝫ ꝯstituere: inde planeta deus uocatꝰ est: uel dicit planeta: q: quicqd tāgit .i. agit plane .i. occulte agit. Et sunt septem .s. Saturnus. Juppiter. Mars. Sol. Uenus. Mercurꝰ. Luna. Inter quos duo sunt ad dandū fortunā .s. Sol. ⁊ Juppiter. Et tres ad dandū infortuniū .s. Luna: Mars: ⁊ Saturnus. ⁊ alij sunt cōmunes .i. cū bonis sunt boni: cū malis mali. Et dicūt quidā ꝙ Uenus est malus: ⁊ illi dicunt ꝙ iter duos planetas malos: est vnꝰ bonus ⁊ sic Mercurius ꝯm eos etiaꝫ est bonꝰ: ut patet respicienti. ¶ Scdō est notandū de proprietatibꝰ planetarū. Saturnꝰ etiā tenebrosus ⁊ malignosus ⁊ sumit mortē ⁊ suffocationeꝫ. ⁊ est frigide ⁊ sicce nature: ⁊ habet in corpore humano: ⁊ aliorū ꝑdominiū supra melia ⁊ splene. Juppiter est dulcis bonꝰ ⁊ amabilis humane nāe: ⁊ iustitiā ⁊ pietateꝫ seruat ⁊ est calꝰ ⁊ humidus: ⁊ hēt ꝑdominiū supra sanguinē ⁊ epar. Mars significat iniustitiā inimicitiā mortem sanguis: ⁊ lites: ⁊ est cale ⁊ sicce nāe: ⁊ dicit ꝑdominiū hēre supra colerā ⁊ fel Sol est bonꝰ amator ⁊ cōseruator vite: ⁊ significat v̄tutes ⁊ honores: ⁊ est cale ⁊ sicce cōplonis: ⁊ ꝑdominiū hēt supra colerā ⁊ fel ⁊ supra cor. Uenꝰ v̄o corpales ⁊ carnales delectatiōes significat: ⁊ est fride ⁊ humide cōplonis. Et hēt dn̄iū supra fl̄a ⁊ aquositatē ⁊ pulmonē. Mercurꝰ v̄o discretionē disciplinā studiū significat: ⁊ est cale: ⁊ humide cōplonis: ⁊ ꝑdn̄at ut Juppiter sanguini. Luna istabilitatē ⁊ pauptatē significat: ⁊ ē fride ⁊ hu. cōplonis in 4° gradu: ⁊ ꝑdn̄at supra fl̄a ⁊ pulmonē: ut facit uenꝰ. ¶ Tertio nota de domibꝰ planetaꝝ. habēt nāqꝫ planete domos ꝓprias. vn̄ domꝰ significat dn̄iuꝫ in maioritate: sicut aliqs homo qui in sua domo est dn̄s ipsꝰ est. Domꝰ Saturni est duplex .s. Capcornꝰ ⁊ Aquarꝰ. Domꝰ Jouis est duplex .s. Sagittarꝰ ⁊ Piscis. Domꝰ Martis est dupx. .s. Aries ⁊ Scorpio. Domꝰ Solis est Leo. Domꝰ Ueneris est Taurꝰ ⁊ Libra. Domꝰ Mercurij est Uirgo ⁊ Gemini. Domꝰ Lune est Cācer. ⁊ Luna est mater humiditatis ⁊ in̄mus planeta. ¶ Quarto nota de exaltationibꝰ. Exaltatio nō sumit dn̄ium: sed nō tn̄ dn̄i: sed est ut amicus qui exaltat in domo aliena: sicut in domo ꝓpria. Saturnꝰ nāqꝫ exaltat in Libra ⁊ cadit in Ariete. Juppiter exaltat in Ariete: ⁊ cadit in Capcorno. Mars exaltat in Capcorno ⁊ cadit in Cancro. Sol exaltat in Ariete ⁊ cadit in Libra. ⁊ sic sol cadit ubi Saturnus exaltat: ⁊ econuerso: q: ꝯriant multū in v̄tutibꝰ ⁊ ꝓprietatibus: q: Saturnus diligit mortē. Sol v̄o vitā. Uenus exaltat in Piscibus ⁊ cadit in Uirgie. Mercurius ꝯriat Ueneri. ubi v̄o Uenus exaltat Mercurius cadit. Luna exaltatur in Tauro ⁊ cadit in Scorpione. ¶ Et nota ꝙ planete aspiciūt sua signa in qbus extāt per mediū amicitie quo ad se nō semp quo ad nos: q: exaltatio boni planete est gaudium nobis. Exaltatio mali est pditio ⁊ ifortuniū. Et sic eodē mō uersa vice dicit de casu planetarū. Et iste exaltationes sunt in qbus per modum planetarū fortē finit virtus ⁊ proprietas eorum super nos.

¶ De laudibus astrologie que pertinet ad medicū de aspectibus tractando. Cap. VII.

m Irabilis enim est hec sciētia mirifice inuenta assignās rōnem rei que est: que erit: que fuit: ⁊ de eius ꝑmanentia. Sunt nāqꝫ corpora ista inferiora supioribꝰ alligata: que ista inferiora motu ⁊ influētijs regunt. Ex ipsis tanq̄ꝫ ex causis possumus sumere bonum ⁊ optimū iudiciuꝫ seu modum iudicādi ⁊ rōcinandi de rebus cōtingentibus ꝑsentibus ⁊ futuris ⁊ que facte fuerūt. ¶ Supposito primo ꝙ sciat cōuenientia planetarū cum signis ⁊ ecōuerso signoꝝ cuꝫ planetis ⁊ modus applicādi debitꝰ. ¶ Cōuenietia ⁊ ꝯtrarietas planetarum cum signis sumit ut supra de aspectibus signoꝝ: ⁊ sumit penes habitationes ⁊ exaltationes ⁊ casus. Modus applicandi est ꝙ oia siue bona siue mala euenētia applicanda sunt ad ꝓprietates planetarum ⁊ signoꝝ. Exemplum. quādo luna repit in ariete aspicit ipsum sub rōne ꝯtrarietatis seu uere inimicitie: ⁊ sic luna non pōt magnum influere. Sed si influit non diu durat: sed in prima die cessabit uel ad summum per mēsem. Ratio: q: Aries est signuꝫ mobile ⁊ mouet. ergo contingens illud uel durat ꝯm motum lune: ⁊ si cōtingāt tunc egritudines ille erunt ex materia colerica ⁊ flegmate mixtis. Ratio: q: Aries est igneus: ⁊ habet coleram in predn̄io. Luna v̄o flegma: que ambe materie cōmiscent sicut in uere: ⁊ signum sunt cōiuncti. Quādo enim Mars ꝯiungit Arieti erunt febres colerice ⁊ egritudines colerice ⁊ multa alia colerica contingunt: q: ambo conueniūt tam signum q̄ꝫ planeta: sed ista non habēt principia nec mortis nec vite: ideo non firme sup vitam ⁊ mortem iudicāt: q: ad vitam requirunt duo .s. calidum ⁊ humidum: ⁊ in isto aspectu non repitur humiduꝫ: ⁊ q̄ꝫuis aliquādo ambo ꝑncipia in aliquo aspectu repertant tamē non significant supra vitam nec super morteꝫ: quādo quodlibet habet ꝯtrarium in eodem aspectu. Itē Aries est domus Martis: q: fortius probat cōcordātia ⁊ discordantia discurrēdo cuꝫ omnibus planetis per omnia signa aperiet: qd secretum est de pluuijs: de uentis: fortuna ⁊ infortunijs: de generationibus: de vita: de morte: de diuersis egritudinibus ⁊ curationibus: de guerris: ⁊ de infinitis alijs: que omnia patere possunt debite practicāti. Sic ergo grā breuitatis nūc erit finis huic tractatu de aspectibus sub breuibus ⁊ in formam consisto.

Tractatus ultimus ꝯtinens vnicū capituluꝫ. De antidotis.

h Ec sunt secreta commendanda memorie ⁊ magnificanda: nec danda manibus barbitonsorum: nec qui male intelligendo auctores bonos vituperant: quasi male vidētur scripsisse: ⁊ tamen eorum dicta optima sunt. Sed isti ignari nesciūt opari: vnde potius hoies deberēt se cōmittere manibus peritoꝝ q̄ꝫ ignorantiuꝫ ⁊ barbitonsoꝝ quos aspnari ⁊ negligere ꝓrsus debemus. Nam faciunt ut male intelligendo nihil intelligant.

¶ Ad ydropisim cura. M. Ugonis de senis. Prio cōedat

xv.gña mirasolis in mane bis aut ter:deide fiat h̄ elru3.
℞.croci/assari/petrosil.dauci/apij / anisi.añ.℥.ʃ.reubar/
bari.meu.spice.añ.ʒ.vj.costi : xilocassie : squi.carpobal.
xilobal.rubee.ma.absinthij:succi eupatorij.añ.ʒ.ij.cala/
mi aromatici : cinamõi.añ.ʒ.j.ʃ.rosa.ʒ.iij.lacce.ʒ.ʃ.amig
dalarũ amararu3.bdelij.añ.ʒ.ij.mel q̄d sufficit.sumat oi
mane.ꝛ sero.ʒ.j.tñ sine aliqua re de mũdo.Item ad ide3
purgetur qualibet septimana cũ pillulis de eufoꝛbio

¶ Cõtra ifirmitatẽ petre.℞.radices saxifragie puluericate
in q̃ntitate medie.lb.cũ duob⁹ fellibus poꝛci siccis pulue
ricatis:ꝛ misce cũ isto puluere ꝛ incoꝛpora cu3 vna libꝛa
boni vini albi:ꝛ fac capere semp mane pꝛo ↄtinuo usq̄3
ad nouem dies ꝛ videbis mirabilia.

¶ Pillule fetide ualentes ad dolores ancharum ꝛ paraliti
cis auctoritate Mesue.

¶ Cura.M.Ugonis Senensis cõtra tussim.℞.cinamo/
mum:nuces muscatas:gariofi.cardamomu3.añ.℥.ʃ.vi/
sci quercini.ʒ.ʃ.zuccari albi quãtum de omnibus:ꝛ fiat
puluis ꝛ comedatur ante cibum.

¶ Oris odorem efficit bonum:clarificat sanguinem.De/
coctio capilli ue.ꝓdest oppilationibus nutritiuoru3 epa
ti splenĩ aperit vias urine.

¶ De urtica.Decoctio urtice soluit uẽtositates grossas fle
gma mucillaginosum ꝛ imbibitum.

¶ Infusio assari educit flegma ex locis remotis ꝛ mirabili
ter pꝛodest dolori ancharum ꝛ aperit vias urine.

¶ Lessatiuum ad neruos.℞.turbit zinziber.boni.ʒ.ʃ.anisi
ʒ.j.zuccari albi.ʒ.ʃ.

¶ Unguentum ad crepaturas.℞.terbentine.ʒ.j.olei rosa.
ʒ.iij.masticis thuris.añ.ʒ.ʃ.cere ꝛ sepi.añ.ʒ.ij.

¶ Puluis ad clarificandum uocem.℞.yreos:ysopi.añ.ʒ.j
pꝛassij.ʒ.ʃ.croci.ʒ.j.ʃ.succi liquiritie.ʒ.j.ligritie.ʒ.ʃ.zuc/
cari ad pondus omnium.

¶ Puluis ↄfoꝛtãs gingiuas dealbãs dẽtes.℞.marmoris
albi:coralli albi ꝛ rubei:sepie:salis gẽme:aluminis de ro
chia.℥℥.añ.ʒ.ij.terant̄ sbtilr ꝛ mittant̄ in sacculo pãni li
nei:ꝛ cũ eo dẽtes absterganť:deide lauet os cũ vino al.

¶ Tragea stomatica.℞.cinamomi.ʒ.iiij.geriofilo.galãge
ligni aloes:macis:nucis musca.ʒ.iij.fol.zucca.lb.j.

¶ Empľm soluẽs durities.℞.sinapis:seminis urtice ultra
marine:sulfuris:spume maris:aristologie:bdelij:armo/
niaci:olei antiqui:cere:fiat emplastrum.

¶ Ad ranulam que nascat̄ sub lingua.℞.aque calcine nu
cum cipꝛessi:coriandrorum:ꝛ fiat decoctio:ꝛ cum ea fri/
ca sub lingua ꝛ sanabitur cito.

¶ ℞.eufoꝛbij resine pini picis naualˡ p.ʃ.oli ptẽ ꝛ fiat vng^m
q̄d applicet̄ sup ꝑcussionẽ neruoꝝ nõ discoopta carne.

¶ Isti sunt trocisci andaron de qb⁹ facit mẽtionẽ Auic.℞.
maloꝝ granatoꝝ uel balaustiarũ.ʒ.x.gallarũ.ʒ.ix.mirre
aristologie rotũ.añ.ʒ.iiij.aluminis iameni vitrioli.añ.ʒ.
ʃ.terant̄:ꝛ fiãt trocisci cum aceto ꝛ exiccent̄ ad vmbꝛam.

¶ Pilľe somnifere que debẽt exhiberi qñ eger vult doꝛmi
re:ꝛ pñt dari q̃libet hora egrotãti.℞.semis lactuce:opij:
iusqami:coꝛticum mandragore:cassie lignee.añ.ʒ.j.cro/
ci:mirre.añ.℈.j.fiãt pillule cu3 lacte papaueris.dosis est
j.sola uel.ij.uel.iij.ad plus ꝛ facient doꝛmire.

¶ Aliud somniferum tactum ab Auic.ꝑ^a tertij.℞.filonij
maio.ʒ.ʃ.ꝛ da patiẽti cum vino uel lacte papaueris.

¶ Cõfectio de pistachijs uel de fisticis ualde restauratiua
ṽtutis.℞.çucca.al.ʒ.iij.fisticoꝝ.ʒ.j.aq̃ rof.q̄d sufficit:ꝛ fi/
at ↄfectio q̃si in foꝛma marçapanis:ꝛ si nõ hẽs fisticos.℞.
pineolos uel amigdalas excoꝛticatas:ꝛ optime pistẽtur.

¶ Marçapani est optimũ restauratiuũ ṽtutis cui⁹ descri/
ptio.℞.zucca.al.puri ꝛ mũdi.p.iij.olei amigdalarũ dul.
recẽtiũ ptes.ij.amidi boni ptẽ.j.ꝛ fiat ↄfectio ligda ꝛ de/
glutibilis cuilibet ipotẽti aliqd comedẽ:ꝛ est qdẽ solẽne.

¶ Elariũ solẽne ꝛ ꝑfectũ ꝓ ↄfoꝛtatiõe coꝛdis.℞.zuc.ro.bu
glo.zuccari boragi.man⁹ chꝛisti cũ perlis.añ.ʒ.ʃ.icoꝛpo
rent̄ cũ syr.acetositatis citri ꝛ adde si vis duo folia auri.

¶ Puluis ponẽdus in cibo ↄfoꝛtatiuus.℞.cinamo.gario
fi.galãga/nucis mus.℥℥.cardamomi/macis/cubebaru3
pipis lõ.añ.fenicu.seminis peonie.añ.ʒ.j.pipis nigri.℥
ij.zucca.ʒ.ʃ.misceant̄ pꝛedicta pulueri3ata ad quãtitate3
ʃ.coclearis sup cibaria.

¶ Caputpurgiũ.℞.ruthe.ʒ.vij.peonie.ʒ.iij.maiorane.ʒ.j.
fisileos.ʒ.vij.nucismusc.℈.ij.coquant̄ in vino maluati/
coꝛ:ꝛ naribus trahat̄ dictũ vinũ post decoctionem.

¶ Unguẽtũ optimũ ad dolorẽ emigraneũ ꝛ dolorẽ de ma
xillis ꝛ auricularu3.℞.oppopo.℥.ʃ.galbani.℥.j.olibani
masticis.añ.ʒ.iij.cere al.℥.j.olei sãbucini / olei violˡ.olei
camomille/oli de amigdalˡ amaris.añ.ʒ.ʃ.ꝛ pone oia i ca
tia rami ꝛ fac liq̃fieri:ꝛ his liq̃factis cola ut dcm̄ ẽ:qñ erit
colatũ calˡm icoꝛpa cũ ꝑdictis.℥.j.succi ligritie ꝛ repone.

¶ Dicit Gal.in lib° Serapionis sic.ego resolui duritiem
scrophularũ in paucis dieb⁹ cũ folijs capparis solis.Ite3
G.in ii° afforismoꝝ.cap° de dolore uasoꝝ spmaticoru3.

¶ Urina g̃ssa que i fũdo est alba sig̃t dolorẽ de testiculis.

¶ Urina viridis sig̃t dolorẽ de uẽtre.G.de dolore uẽtris.

¶ Uria ru.i q̃ videt̄ furfur it° sig̃t dolorẽ de rẽib⁹.Idẽ.G.

¶ Uria piguis que fetet foꝛtiter est signũ moꝛtis.Idẽ.G.

¶ Urina alba significat maximam frigiditatem.

¶ Idẽ Gal.cap° de urinis idigestis.elleborus adbibit⁹ ca
ni uel muribus dicit̄ q̄ tãtũ stranutãt q̄ emittũt spũm.

¶ Hec sunt quedam carmina composita:ꝛ de omnib⁹ in
strumentis necessarijs ad cyrurgiam.

¶ Pixis acus trepanum tenacula moicula filum.

¶ Eleuant ꝛ raspant siringant ꝛ cauteri3ant.

¶ Tentant ꝛ erumpunt flobothomant:spatulantq̄3.

¶ Hec acus manus tenta medicine sunt instrumenta.

¶ Dicunt hec constituta pꝛimo sed tixuis fecit ymo.

¶ Dicitur emplastrum q̃uis decoctio dura.

¶ Dicitur epithima de succis vnctio facta.

¶ Est cataplasma cum potus succos ꝛ herbam.

¶ Iesu Chꝛisti.M.CCCCXXIX.

¶ Octaua die mẽsis Febꝛuarij.Facta fuit anothomia de
quodã viro Bergomẽsi qui aliũdã/ut ei subripet aurũ/
occiderat:per egregiũ.ꝛ singularẽ doctorẽ Maigistrum
Ugonẽ de Senis ibi oꝛdinarie ad lecturã deputatu3 de
mane in q̃dã domo apud sanctũ Lucã in terra Pataui/
na:ꝛ ego huic iterfui cũ magro Leonardo deputato ad
lecturã cyrurgie.ꝛ h̄ actũ i squadra de Turricellis:ꝛ ide
sepult⁹ fuit ad eãdẽ eccľiam sci Luce:qui nos ab h̄ tãto
casu defẽdat.Rectore.M.Marco.M.CCCCXXX
in vigilia ascẽsionis Dñi.Facta est anothomia de mr̄ice
in muliere de mense Apꝛilis die 4°.Rectore Magnifi/
co Marco Fuscari nobili Ueneto.

¶ Modus cõficiẽdi uesicatoriũ.℞.fermẽtũ nõ siccũ:ꝛ fac
ipm tenerũ cũ foꝛtissimo aceto albo:deide accipe cãtari/
des tactas ſm q̃ntitatẽ que sufficit:ꝛ pone sup fermento ꝛ
appone loco ꝛ est mirabilis iuuamẽti in humorib⁹ trahẽ
dis a capite ꝛ uentositatib⁹ dissoluẽdis in facie ꝛ alijs.

¶ Urbanus per se nescit virtutem scabiose.

¶ Nã purgat pectus q̄d compꝛimit egra senectus.

¶ Purgat pulmonẽ purgat lateris regionem.

¶ Rumpit apostemata celeri virtute ꝓbata.

¶ Succus potatus ꝛ virus euacuatur.

¶ Empľata foris antracẽ purgat tribus horis.

¶ Auripigmẽto sulfur cõmiscere memento.

¶ His decet apponi calcem cõmisce saponi.

¶ Quatuoꝛ ista misce dum ista quatuoꝛ in se.

¶ Fistula curatur cancer ex hoc si repleatur.

¶ Empľm optimũ maturatiuũ.℞.flores camõil.mellilo.
añ.M.j.radicũ altee ꝑparate.M.iij.lilioꝝ alborũ farie
oꝛdei ꝛ fenugreci.añ.M.iij.olei lilioru3 alboꝝ ut supꝛa.
ꝛ camomellini.añ.℥.ij.ꝛ fiat empľm.

¶ Medicamẽ soporãs hoies p tres dies.℞.seminis lolij
lb.j.semẽ iusqa.lb.j.poꝛtulace marine lb.ij.seminis mã/
dra.℥.iiij.se.alchechẽgi.℥.iij.quodlibet per se pluericet

⁊ simul misce: ⁊ ponat in vase aliquo ⁊ in loco humido ut humiditatē recipiat per .v. dies. deinde. ℞. succi fabe inverse/ succi vel radicū folioꝝ iusq̄a. añ. lb. j. oia misce cuꝫ supradictis: succi folioꝝ papa. nigri si habere potes: si nō rubei. oia misce cū sup̄dictis: ⁊ distillent oia per alēbicū cum suavi igne: qđ fluxerit reserva. dosis aque est. ℥. j.

¶ Ad tineā recipiat infirm⁹ urinā suā ⁊ abluat caput p octo dies: deinde. ℞. stercus colūbinū ⁊ bulliat in fortissimo aceto donec pveniat ad spissitudinem ⁊ emplastret supra caput infirmi: ⁊ dimittat per tres dies.

¶ Aliud ad idē. ℞. sinapim ⁊ mel: ⁊ sil misce ⁊ coque: ⁊ frequēter caput vnge. Itē pix ⁊ cera simul bulliāt extēsuꝫ supra pānū ⁊ supra caput ligatum dimittat per octo dies.

¶ Ad idē. ℞. assungiā porci nitidā lb. iij. ß. avellanarū mūdatarū a corticib⁹ suis ⁊ bñ pistataꝝ. ℥. vj. pulveris seu cineris obstracarū. ℥. iiij. cere al. ℥. iij. ⁊ bulliant hec oia ⁊ colent per petiaꝫ sup aquā recētē in bacili ⁊ colligat vnguentum ⁊ utere.

¶ Ad removēdas vngues. ℞. carniū citontoꝝ dactilorum ℥. ij. masticis. ℥. ß. olei rosati. ℥. j. fiat emplastrum.

¶ Purgat colerā ⁊ flā. ℞. sandaloꝝ alb. ⁊ ru. violarum. çç. añ. ʒ. j. ß. anisi cinamomi electi: croci: masticis. añ. ʒ. ß. turbith: hermodactuli. añ. ʒ. ß. reubarbari. ʒ. iij. dyagridij. ʒ. iij. ß. çuccari lb. j. ß. fiat ꝯfectio in forma solida.

¶ Pille de yera. ℞. pulveris yerepigre. ʒ. v. mirabol. citri. epithimi: agari. polipodij: salis indi: carpobalsami: scam. añ. ʒ. j. turbit: aloes. añ. ʒ. ix. colloq̄ntide: sene. añ. ʒ. j. bdelij. ʒ. ß. confice cum succo absinthij.

¶ Pillule cōmunes. ℞. aloes. ℥. ß. mirre. ℥. ß. boli arme. ℥. ß. masticis. ℥. ij. croci. ℥. j.

¶ Pille ꝯ pestē. ℞. mirre/ croci/ cornu cervini/ cāpho. seis spodij/ basilico. boli ar. ben al. añ. ʒ. j. floris borag. ʒ. ij. gariofi. corticū cedri/ seis cedri. çç. bledi ambra. añ. ℈. ij. agarici tacictoꝝ ḡnatoꝝ. añ. ℈. j. aloe epatici electi ad pōdus oium fiāt pille. ¶ Nō in sūma q̄ oia ossa nři corpis. 227 vel. 229. exceptis ossib⁹ gutturis qui appellant lauda.

¶ Cerotum optimū in q̄libet dislocatione ꝯstrictiuum. ℞. terbētine ad placitū boli ar. terre sigil. farine que appellat volatilis molēdini: oia ad placitū: fiat cerotum qđ posset etiam appropriari crepatis. ¶ Et nota q̄ vulnera geniculi sunt de illis in q̄bus non sperat salus. Avic. mexime intelligēdo per vnā. ℥. apud rotulam.

¶ Ung^m citrinū ꝯsolidativū. ℞. rasine pini: cere: terbētine olei roš. añ. ptes eq̄les: ⁊ cuꝫ facta fuerit aliq̄lis decoctio colet per petiā: deinde addat thuris quātum sufficit.

¶ Pillule de fumoterre purgant aliqualiter de colera.

¶ Pillule de hermodactilis purgant ex iuncturis.

¶ Pillule fetide sunt mirabiles ad dolorem ancharum.

¶ Ad crepatos. ℞. aplicon: picis navalis: terbētine: rasine pini: picis grece: visci: cere citrine: galbani: aloes: sanguis draco. boli arment: mumie cerone: thuris: masticis.

¶ Repcussivū in p̄ncipio aꝑatū. ℞. furfuris fabaꝝ ⁊ decoquat in aceto: fiat empl̄m qđ apponat in p̄ncipio aꝑatū.

¶ Ad duritiē mamillarū pp lac ꝯgelatū: valet etiā mentha empl̄ata i vino ⁊ oleo. ¶ Itē decoquat furfur frumēti i vino ⁊ aqua partibus equalibus: ⁊ fiat empl̄m ⁊ apponatur mamillis cum lac est coagulatum.

¶ Ad idē. ℞. oli anetini. p. j. coagl̄atū lac i mamill̄ iungat

¶ Decoc⁹ nucis cipš. sedat dolorē dētiū si cū aceto coq̄nt.

¶ Pro dealbatiōe cutis cui⁹ descriptio ⁊ maxime ptinet ad mulieres. ℞. limones ⁊ scindant in plures ptes: ⁊ fiat decoctio in vino albo ⁊ cū illo vino facies lavet.

¶ Aliđ ad idē. ℞. limacias novas sine testa ⁊ ponant i vase vitreo ⁊ aspgant pl̄vere sal̄ gēme: ⁊ aq̄ limonū: ⁊ obturet vas ⁊ stet i sole donec fit q̄si vng^m: ⁊ cū eo facies liniat: q̄ postea abluat cū aq̄ floꝝ fabe: aut furfuris frumēti.

¶ Ad faciēdū rubeā faciē. ℞. aluminis brasilis granoruꝫ grane. añ. que pulveriçent ⁊ distēperent cum aq̄ vini distillata: ⁊ cū pluma liniat locus quem volueris rubere.

¶ Succus folioꝝ yreos cū farina cicerū ⁊ fabaꝝ ēradicat maculas pellis: si fiat linimētū. ℞. ceroti de minio. ℥. j. armoniaci. ℥. ß. incorporent cum pistello ignito.

¶ Pille de euforbio valēt mirabil̄r ad palesim ⁊ humorē descēdētē ad nervos. ¶ Gal. Cura oium vulnerū in h̄ q̄ sunt vulnera debent esse desiccativa temperate.

¶ Empl̄m mei luce qđ ꝓpe ꝯvenit in vulnerib⁹ nervoꝝ. ℞. pulveris absin. cala. añ. ℥. ij. bulliāt in lixivio ⁊ aqua chimolee: farine faba. farine lupinoꝝ. añ. ℥. iiij. rasine pini: picis navalis. añ. ℥. ij. ß. olei lilioꝝ: olei sambuci. añ. ℥. iiij. fiat empl̄m ꝫm artē. ℞. litragiri ptē. j. olei ro. p. iij. oli de abiete ptē aliā: ⁊ tātū bulliāt donec fit in forma dura. addūt quoq̄ armoniaci partem aliam.

¶ Oleū onfancinū fit de olivis imaturis ꝫ loco ipsi⁹ utuntur olo distēperato cū acatia. ℞. armōiaci. ℥. j. argēti sublimati ⁊ vitrioli usti. añ. ʒ. ij. torrefiat cum pistello ignito: ⁊ fiāt ipositoria ꝫ q̄ opꝫ. posset ēt addi eris usti. ʒ. ij. ¶ ℞. rosaꝝ pulveriçataꝝ. ℥. j. folioꝝ camomil. M. j. farine ordei. ℥. iiij. olei ro. dissoluti cū acatia. ℥. iiij. fiat empl̄m: ⁊ sup̄dcē res terant cū cultello fcā decoctiōe in aq̄ ⁊ vino

¶ ℞. floꝝ camomil. pulveriçatoꝝ: pl̄veris mirti: sumac añ. ʒ. j. farie ordei. ʒ. iiij. oli ro. dissoluti cū acatia. ℥. v. sandal. al. ⁊ ru. añ. ʒ. j. p̄dci pulveres bulliāt in. ℥. ij. syru. aceto. ¶ ℞. mucillagis altee: fenug. seis lini: ficuū: dactiloꝝ radic. lilioꝝ p̄pataꝝ nūo. iij. passulaꝝ. añ. q̄tū vis. farie ordei. ʒ. iiij. oli camomil. ℥. iij. ß. butyri: adipis galline: ysopi hūide. añ. ℥. j. croci. ʒ. ß. ⁊ fiat emplꝫ ꝫ artē. ¶ ℞. pl̄veris camomil. cētauree: absin. calamēti: pulegij: origāi. añ ℥. iij. farie faba. ⁊ farie lupinoꝝ. añ. lb. ß. olei lilioꝝ: oli costi. añ. ℥. iiij. adipis tassi: adipis anatis: medulle crurium vituli. añ. ℥. ij. ß. picis navalis. ℥. iiij. rasine pini. ℥. ij. p̄dicta coq̄nt i lixivio ⁊ aq̄ chimolee: fiat emplꝫ ꝫ artē. ¶ ℞. olei vulpini: olei costi. añ. ℥. iiij. adipis tassi: adipis anatis ℥. iij. castorei. ʒ. ij. misceant: ⁊ h̄ linimētū valet ad spasmū circa renes ⁊ nuchā. ¶ ℞. gūmi abietis: vngti basili. añ. ℥. j. misceant ⁊ lavet pl̄ies cū sapa vini. ℞. vngti basilico. ℥. j. gūmi abietis. ℥. ß. pulveris yreos aristol. lō. añ. ʒ. j. infūdant: deinde abluant cum melle ro. ⁊ h̄ solēne est vnguētū i ḡnando carnē sup ossib⁹ discoopitis a carne. ¶ ℞. malve: portula. malvavisci: se. lini: fenug. floꝝ ane. camomil. añ. M. ß. fiat decoctio i aq̄ cōi: deide pistent ⁊ malaxent cū olo de lilio: ⁊ olo de spica qđ suf. addat piguedis anatis. ℥. ß. piguedis galline. ℥. j. ⁊ fiat emplꝫ ꝫm artem.

¶ Cōtra aspidē maxie q̄n morsura est nigra. ℞. pill̄arū fetidaꝝ: pill̄aꝝ de hermod. maio. añ. ꝫ q̄litatē patiētis. ¶ ℞. olei ro. albumis ovoꝝ bñ dispumatoꝝ: thiriace nove. ʒ. j. ß. croci mirre. ℈. ij. opij: iusq̄a. añ. ℈. ß. misceant oia i formā vngti. ¶ ℞. aloes succotrini: gūmi ara. bo. ar. dragāti: sang. dra. añ. ꝯficiant oia cū albumie ovi ⁊ pauco farie

¶ ℞. pulveris floꝝ camomil. ruthe: floꝝ aneti. añ. M. j. farie seis lini ⁊ ordei. añ. ℥. iij. oli camomil. oli de ruthe: oli anetini. añ. ℥. ij. ysopi hūide. ℥. j. fiat emplꝫ ꝫ artē. addat pinguedis. ℥. ß. ¶ ℞. gūmi abietis. ℥. j. trociscoꝝ de karabe. ʒ. j. ß. misce: sandal. al. ⁊ ru. ¶ ℞. olei dissoluti cū acatia roš. ℥. ij. acatie: succi ypoq̄stidos: trocis. de terra sigil. ¶ ℞. yreos: orobi: radicū plāte oppopoñ. nucū: thuris: sarcocolle: aristo. lō. añ. ʒ. j. fiat pl̄vis s̄btilissim⁹. ¶ ℞. gūmi abietis. ℥. j. vngti basilico. yreos añ. ℥. ß. ¶ ℞. corticū ḡnatoꝝ: balaustiarū: chebuloꝝ: belliricoꝝ: sandalorū citri: nucū cip̄ssi: rosarū: mirti: sumac: ypoq̄stidos: acatia.

¶ Emplꝫ in oib⁹ vulnerib⁹ capitis tā simplicib⁹ q̄ꝫ cōpositis. ℞. pl̄veris floꝝ camomil. roš. absinthij. añ. M. j. decoq̄nt i vino ru. ⁊ aq̄ ptib⁹ eq̄lib⁹. deide addat corallorū ru. ꝯtritoꝝ s̄btilissime. ʒ. ij. oli dissoluti cū acatia. ℥. iiij. farie ordei. ℥. iiij. fiat ēplꝫ: ⁊ i fine addat gūmi elemi. ʒ. j. ß.

¶ Optimū in oib⁹ pūcturis seu vulnerib⁹ venenosis. ℞. vngti de thutia. ℥. iij. trociscoꝝ de terra figil. ℥. iij. oli scorpionis. ℥. j. ß. aristol. boli ar. ʒ. iij. ß. misce. ¶ ℞. trocisc. de terra sigillata. ℥. j. boli arme. thiriace optime. añ. ʒ. ij.

terre figil.arist.lõ.ꝛ rotũ.herbe sancti ioãnis.i.ypicõ.añ.
ʒ.j.aque endi.aque buglosse aque scabiose.añ.lb.j.mi/
sce:ꝛ sumat de hac aqua bis in die añ cibũ.doꝭ est.℥.iiij.

¶ Ruptoriũ mei luce fortissimuꝫ.℞.aque capitelli lb.iiij.
achali.℥.ij.fiat decoctio itãtũ ꝙ fiat forma dura:ꝛ qñ vis
scire decoctionẽ pone vnã guttã sup vno ferro:ꝛ qñ ꝯge
latur tũc est expleta ꝛ cõpleta decoctio:ꝛ hoc habe pro se
creto:ꝛ nõ oibus dicas:q: faciet tibi magnuꝫ honorem.

¶ ℞.ceruse thutie litargiri.añ.℥.j.terre figilla.boli ar.
aloes succotrini.añ.ʒ.ij.infundanꝫ ꝛ lauenꝫ in succo la/
ctuce pluribꝰ vicibꝰ olei ro.℥.iiij.cere ꝗtũ sufficit:dein/
de ducaꝫ sup machina plũbea:donec recipiat salsitudinẽ
plũbi ꝛ in fine addaꝫ cãphore.ʒ.ij. ¶ ℞.pulueris rosarũ
mirti:balaustiaꝝ.añ.℥.j.farie ordei.℥.iiij.oli ro.℥.iiij.sã
daloꝝ ru.ʒ.ij.syr.aceto.℥.ij.gũmi elemi.ʒ.j.ꝛ fiat empl'ꝫ.

¶ Ubi esset fluxꝰ sanguis.℞.olei ro.dissoluti cũ acatia.℥.
iiij.mellis ros.℥.ij.ꝛ colati. ¶ ℞.vmicularis.M.j.rosa.
M.ij.balaustiarũ corticũ granatoꝝ.añ.℥.j.farine ordei:
farine orobi.añ.℥.ij.gũmi elemi.℥.iij.dissoluaꝫ in vino
odorifero:olei rosati dissoluti cum acatia.℥.iij. sandaloꝝ
rubeoꝝ.℥.j.ʃ.syrupi acetosi.℥.j.ʃ.fiat emplastrum.

¶ Ungᵐ optimũ i spatibꝰ mamillaꝝ digerit ꝯsolidat ꝛ exic
cat.℞.olei cõmunis terbẽtine.añ.℥.ʃ.picis al.agrippe.
añ.℥.ij.galba.℥.ij.thuris.℥.j.cere.℥.ij.fiat vnguentum
mirabile in passionibus mamillarum.

¶ Secretũ.℞.floꝝ taphi barbassi.ꝯtũdanꝫ cũ aliq̃ pte salis
iunganꝫ porri q oriunꝫ sup mamillis ꝛ vultu ex eiꝰ succo

¶ ℞.aceti sqllitici ꝛ ex eo abluaꝫ os:deide sup ulceribꝰ oris
supponaꝫ alumẽ cõbustũ.mirabil'r sanat ulcera in ore fa
cta ꝛ nõ facta euacuatiõe:sed abluaꝫ ꝑus os vino stiptico
ꝛ utatur melle ro. ¶ Lac canis multum ualet in pueris.

¶ Ista duo sunt secreta nr̃a in dolore colico uel iliaco pre
missis clisteribus ꝯueniẽtibus fortibus.℞.castorei pul/
ueriçati incorporeꝫ cum ydromelle facto cuꝫ aqua cimi/
ni:ꝛ fiant pillule ad quantitatem cicerum.

¶ In spatibus inguinũ ad corrodendum malam carnem
℞.suc.apij.℥.j.farie fru.℥.ʃ.decoquanꝫ paululũ donec
fiat ad formam vnguenti.

¶ Puluis utilis ad cõsolidationem in virga.℞.aloes ma
sticis thuris sarcocol.añ.partes equales.

¶ Curatio sanguinis fluxus in virga ꝛ de ulceribus vge:
℞.bo.ar.sang.draco.ypoqstidos:masticis:thuris pilorũ
leporis minutissime tritorũ:ꝛ fiat emplastrum.

¶ Itẽ.℞.micã panis recẽtis tẽpereꝫ in lacte caprino demuꝫ
accipianꝫ vitella ouoꝝ cocta ꝛ tẽperenꝫ in oleo ro.croci
ꝗtũ vis.põt ẽt addi modica portio.ꝛ fiat empl'm qd̃ mi/
tigat mirabiliter dolores virge corpe mũdo.Si aposte/
ma erit calidũ accipe folia salicum cũ camomilla.

¶ Cõtra ulcera gñata ab hũoribꝰ melicis.ꝑᵒ sumat hamec
ʒ.ij.el'arij ro.ʒ.j.ʃ.cũ aq̃ endi.℥.j.syr.de epithimo.

¶ Itẽ syr.de epithimo.℥.j.syr.de sticados.℥.ʃ.aque saluie
aque apij.añ.℥.j.ʃ.post syrupos sumat istas pill'as.

¶ ℞.pill'aꝝ de epithimo.ʒ.j.dyagridij.gra.j.reformenꝫ cuꝫ
syr.de epithimo. ¶ Itẽ hamec sumat singulo mane lotis
manibꝰ ante prãdiũ p.ij.horas ad ꝗtitatẽ vniꝰ castanee.

¶ ℞.succi lapacij:succi nenufaris ꝛ solatri ꝗtitatem quaꝫ
vult.ducatur super manica plumbea : ꝛ addatur cãpho.
parum:ꝛ lauetur locus interius ꝛ exterius.

¶ Cõtra scabiẽ ab hũoribꝰ adustis gñatã.℞.syr.de fumo
terre:syru.acetosi simplicis.añ.℥.j.aque absinthij:aque
scab.añ.℥.ij.ʃ.clarificenꝫ pro duabꝰ vicibus.utaꝫ qnque
diebꝰ dicto syrupo in aurora sumendo tepidum.

¶ ℞.pill'aꝝ de fu.ter.pill'aꝝ aggregatiuaꝝ.añ.ʒ.ʃ.fiãt pill'e
vij.vngaꝫ vnguẽto.℞.olei lauri.olei nucuꝫ.añ.ʒ.ʃ.succi
ruthe:olei ro.añ.℥.j.terbent.bñ lote.℥.j.auripigmẽti:ar
gẽti viui cũ saliua extincti.℈.j.ʃ.thuris:mirre parũ pul/
ueriçenꝫ subtil'r cũ modico cere.fiat vnguẽtũ molle.

¶ Cõtra pũcturã nerui i spasmo in etate senũ.℞.pulueris
ro.camomil.cẽtauree : pulegij:calamẽti:origani.añ.℥.j.
farie fabaꝝ:farie lupinoꝝ.añ.℥.iiij.olei liliorũ.℥.vj.olei
sambucini.℥.iij.rasine pini : picis naualis.añ.℥.ij.ꝑdcã
bulliãt in lixiuio ꝛ aq̃ chimolee:ꝛ i fine addaꝫ croci.℈.j.

¶ Unctio qua dꝫ vngi locꝰ circũcirca.℞.olei lilioꝝ:olei sã
bucini.añ.℥.iiij.adipis tassi.℥.iij.misceaꝫ castorei parũ.

¶ ℞.gũmi abietis seu loco eius terbẽtiue.℥.j.ʃ.vnguẽti
basiliconis.℥.j.misceanꝫ ꝛ lauenꝫ cum sapa vini.

¶ Contra pestem.℞.boli armeni.ʒ.iij.radicis tormẽtille.
ʒ.ij.radicis herbe tunice ꝛ est triacale.

¶ El'ariũ optimũ ꝯtra pestẽ quo oẽs facil'r ꝑseruanꝫ a pe/
ste.℞.seminis genupi.ʒ.ij.seminis gariofi.nucis musca.
masticis çinçi.çedoarie.añ.ʒ.ij. utriusqꝫ aristol'. radicis
gẽtia.tormẽtille:radicis herbe tunice:diptami : radicum
enule cãpane.añ.ʒ.j.ʃ.saluie:ruthe:balsamite : pulegiuꝫ
ceruinũ/aut celidoniã ꝫm Amãdinũ.añ.ʒ.j.baccarũ lau
ri:seminũ acetose:se.citri:masticis oliba.bo.ar.terre figil
la.spod.ossis de corde cer.rasure eboris:cui nũc addo ra
sure vnius cornu:margaritarũ electarũ:fragmẽtoꝝ saphi
roꝝ:smaraldorũ:coralloꝝ ru.ligni aloes:sandaloꝝ ru.ꝛ
muscatellinoꝝ:ꝛ ego addo iacinctoꝝ:thopacij.añ.ʒ.ʃ.cõ/
serue rosarũ:cõserue buglosse:ꝯserue nenufa.ꝯserue ace
tose:ꝛ carniũ tamarindoꝝ minutim icisoꝝ:addũtur ista
duo ut sit acetosum:sicut dꝫ eẽ isto tpe pestilẽtie:thiriace
ꝓbate.añ.℥.j.panis çuccari lb.iij.fiat el'ariũ cũ aq̃ scabi.
ꝛ rosarũ cãphore modicũ:ꝛ cũ vino citonioꝝ ꝛ boli de/
bẽt deaurari:uel põt fieri ad modum çuccari roꝭ.ꝛ sic co
medẽdo coclear.j.singulo mane:aut ter aut q̃ter i hebdõa
est optimũ beçuar ꝯ pestẽ.ꝛ ego q vidi testioniũ ꝓhibui.

¶ Aliud.℞.diptami subtil'r pulueriçati.℥.ʃ. thiriace.ʒ.j.
misceanꝫ ꝛ administrenꝫ in vino in oi dolore stomaci ꝓ
ueniẽtis a mã uenenosa.Ualet in dolore stomaci proue
niẽtis a singultu de repletione uẽtosa posita sup stomacũ
abstinẽtia:somnus:vinum purum:dyaolibanũ:dyagal'.
dyaciminum:gario.sunt appropriati.

¶ Milium cum sale assatum ꝓdest dolori colico ꝛ ilioꝝ.

¶ Alius puluis ꝯtra pestẽ ꝛ debet dari in ipso ꝑncipio ꝑn
cipiãte:uel saltim ꝙ nõ trãsiuerint.xij.hore a quo ꝑsense
rit nocumẽtũ.℞.diptami al.cãphore boli ar.sandal'.ru.
cornu ceruini usti.añ.ptes eq̃les:ꝛ debẽt dari.ʒ.ij.p vi/
ce:cũ tãta thiriaca que sit ad quãtitatẽ grani fabe:cuꝫ.℥.
iij.aque endi.ꝛ caue dare si trãsiuerint.xij.hore:quoniã
plus ledit.Postea fiãt euacuationes ul'es.Credo ꝙ siqs
adderet huic pulueri tormẽtillã:pimpinellã:scabiosaꝫ es/
set bonũ:aqua etiã sublimationis earũ cum syrupis ꝛ in
potu multum ꝯfert.Cum ꝑmũ qs sentit se alteratuꝫ utaꝫ
predicta medicina ꝛ sanabiꝫ ad plenum.

¶ Puluis ad descẽsuꝫ catarri frigidi.℞.pulueris florum
camomil'.℥.ʃ.masticis:olibani:cubebe : gariofil'.nucis
musca.macis.

¶ De exitu mr̃icis ꝛ de ꝓfocatione ipsius.assa fetida plu/
me cõbuste.Manifestũ est ꝙ matrix fugit oia fetida:uẽ
tose sup mamillas sine scarificatione:ideo si exitꝰ erit ap/
proximentur sup̃ pectinem in empl'is aut fumigijs que
malũ hñt odorẽ:ut pãni linei adusti:uel cõburaꝫ coriuꝫ
sulfur ꝛ silia:qm̃ eã intromittũt.Ego aũt vidi mulierem
que hẽbat exitũ mr̃icis:ꝛ multi medici uocati fuerãt qui
eã nõ potuerãt sanare:sed qdã amicus fuit uocatꝰ qui ac
cepit oleũ amigdal'.amararũ:ꝛ fecit inungi mr̃icẽ:ꝛ ma/
nũ cuiusdã mulieris ꝯ oleo tepido manu bñ cal'a intro
missa est mr̃ix:ꝛ illa bona mulier supposuit manũ suam
vulue:deinde adhibitis qbusdã odoriferis ad nares ma
trix intromissa est.Suffocatione aũt fiẽte imponanꝫ in
vulua sicut parum bombicis cum musco:deinde ponã/
tur ad nares ea que sunt mali odoris donec cessent acci
dentia mala.deinde reducaꝫ ad ꝓprium tẽperamentuꝫ.

¶ De squinãtia.Facta flõmia in squinãtia cõpetunt reper
cussiua acetũ cuꝫ aq̃ roꝭ.succus lactuce:dyamoron aqua
decoctionis gallarũ:sumac:ꝛ dyamoron simul aqua de
coctionis mirtillorũ sũme laudaꝫ ab Auic.

¶ Aliud.℞.syru.de papauere:dyamorō.añ.℥.j.aqua ro.℥.ij.misceant᷑ ⁊ fiant gargarismata actu frā in pncipio.

¶ Inūctio cū camomil.resoluit nō attrahendo tēperate.

¶ Pillꝫ ꝯtra reuma retēte sub lingua in statu.℞.ligritie rase passularū.añ.qrtā.ʒ.caricarū pinguiū.℥.j.semis psilij:semis citoniorū:se.papa.al.añ.℥.ʒ.ordꝫ.mūdi.qrtā.ʒ.mell.℥.ij.fiat decoctio parū clarificata usqꝫ ad qrtas tres in statu ad repcutiēdū mām cōpetit oximel diureticum.

¶ Ab ex maturatiuū.℞.dyalatee.s.ei⁹ vngti.qrtā.ʒ.mucillagis:semis psilij:seis citonioꝝ añ.℥.ij.medulle cassie fist.butyri sine sale.añ.℥.ʒ.fermēti:caricaꝝ piguiū.añ.℥.j.olei anetini seu camōillini.℥.ij.fiat vngᵐ.Decoctio canis albi.s.stercoris.hirūdis uel lupi laudata ab oib⁹.

¶ Ungtm̄ absqꝫ mordicatiōe ad cācros.℞.tuthie lote:cathimie lote:ceruse lote:plūbi usti abluti:corticū mali granati:coriādri:aloe abluti:bo.ar.añ.ʒ.j.ꝯfice cū olͦ ro.qꝺ sufficit ⁊ cera:⁊ si locus eēt multū calidus:tūc agresta coriādrū mucil.psilij desup emplꝫetur.succus foliorū oliue curat cācrū in pncipio in gingiuis ⁊ mamillis.

¶ Tetrafarmacon.℞.elͤarij indi.ʒ.iij.elͤarij ro.ʒ.j.sy.de endiuia.℥.j.aque endiuie aque buglo.añ.℥.j.

¶ ℞.elͤarij indi.ʒ.iij.electuarij rosarum.ʒ.ij.syr.oximel.℥.j.aque mente:aque saluie.añ.℥.j.

¶ ℞.cassie pgnāti purgare cū opꝫ auc̄te Meß.sed ego inuitus approximo ppter illū textū.¶ Purgare vͦo pgnātes si cōuenit min⁹ vͦo has.℞.syr.de mēta.℥.ʒ.syr.eupatorij.℥.j.aque mēte aque eupatorij.añ.℥.j.misce.

¶ ℞.cassiefi.℥.j.elͤarij rosaꝝ dissoluant᷑ cū decoctiōe tamaridoꝝ:violarū:prunoꝝ:⁊ fiat emplm ex pitaria cū succo.lapis iudaic⁹ torrefcūs:q: aliter nō cōterit᷑ cuꝫ auellana.

¶ ℞.litōtripon.℥.j.aque sanationū aque pitarie.añ.℥.j.ʒ.misce ⁊ addat᷑ cātaridarū abscissis capitib⁹ ⁊ pedibus.

¶ ℞.seminū coiuꝫ.℥.j.se fenic.ani.capil.uene.seminū urtice:passularū:dactyloꝝ.℞.pulueris floꝝ genestre:ualet ad puocationē urine.si det᷑ in potu cuꝫ vino maluatico:det᷑ aq̄ in qua decocta sint allea multa i potu in puocatione urine in magna qͣtitate:⁊ ego vidi egros:qui qn̄ eiecerūt duos lapides potata hac aq̄:abibͬā.ʒ.j.cū vino.℞.dyaris loch de pino.añ.℥.j.ʒ.℞.aq̄ fenic.aq̄ yso.℥.j.ʒ.

¶ ℞.çuc.roß.boragiati:buglossati.añ.℥.j.folioꝝ auri nūo iij.icorpent᷑:si nimis durū fuerit addat᷑ aliqꝺ syrupi vio.

¶ ℞.floꝝ ⁊ folioꝝ papa.al.florū nenuf.foliorum violarū.añ.M.j.farie ordei.℥.j.abluatur caput ⁊ pedes ⁊ man⁹ quando oportet reuocare somnum.

¶ ℞.fragmētoꝝ:saphyri:smeraldi:iacinctorū:corticū citri:margaritaꝝ:been al.⁊ ru.añ.ʒ.ij.folioꝝ auri nūo.iij.pistētur subtiliter.℞.aque mellisse:bugloß.rosaruꝫ.añ.℥.iij.ʒ.sandaloꝝ al.⁊ ru.coralloꝝ al.⁊ ru.corticū citri been al.⁊ rub.añ.℥.ij.camphore.℈.ij.⁊ misceant᷑.℞.syru.de papa.℥.j.ʒ.aque endiuie:aque bugloß.añ.℥.j.

¶ ℞.syr.vio.℥.j.syr.acetosi simplicis.℥.ʒ.aque endi.℥.j.

¶ ℞.reubarba.optimi electi.ʒ.j.turbit agari.añ.ʒ.ʒ.salis gēme.çinç.añ.℈.j.ifundant᷑ in vino maluatico.⁊ aq̄ endiuie ⁊ bugloß.igni exponant᷑ ⁊ exprimant᷑.qb⁹ expssis dissoluantur.Electuarij roß.ʒ.ij.ʒ.electuarij dyasinicōis ʒ.j.ʒ.sed reubarb.sit in substantia.

¶ ℞.reubar.opti ⁊ elci.ʒ.j.çç.sal gēme:spice.añ.℈.j.ifundant᷑ i aq̄ endi.⁊ bugloß.⁊ parū vini maluati.p horas.iij.deide igni exponant᷑ ⁊ expmant᷑:qb⁹ expssis dissoluant᷑.

¶ Medicie ꝯtra morsum aspidis spētis ⁊ oiuꝫ spētuꝫ est pͦ:ut liget᷑ supra locū ut uenenū nō trāseat supi⁹:deinde det᷑ ei thiriaca magna:aut dyatesseron:aut metridatū:deinde cauteriçet᷑ loc⁹ pfunde:uel inungatur thiriaca:⁊ si apponatur uentosa supra locum ualde pderit.

¶ ℞.reubarb.optimi ⁊ electi.ʒ.ij.agari.turbit.añ.ʒ.j.spice.ʒ.ij.çç.salis gēme.añ.ʒ.j.infundantur in 4ᵒʳ.℥.aque endiuie:fiat potio eis expressis sm artem.

¶ Lenitiuū in doloribus renuꝫ lapidis:⁊ colicis ⁊ iliacis.℞.medulle cassie:cum vite galli ueteris in quo sint cocta puocatiua:sicut polipodium:semen ruthe:miliuꝫ solis bacce lauri lac seminum cōmunium.

¶ Lenitiuū in colico.℞.polipodij.℥.ʒ.floꝝ boraginis:bugloß.baccarū lauri / semē ruthe.añ.℥.j.bulliāt in lb.ʒ.aq̄ usqꝫ ad ꝯsumptionē aque tertij:deinde addat᷑ cassiefistu.nouiter tracte.℥.j.ʒ.⁊ fiat colatura:⁊ fiat potus.

¶ Nā calͣa medicina trahit humores a toto corpe ad locū sic uētosa sanguinē.¶ Dicūt qdā ꝙ testudo cōbusta cū oleo fac̄ nasci capillos ubiqꝫ.¶ Nepita bullita i vino fac̄ capillos crescē.Sꝫ in medicina nimis calͣa si pus purgatio totius corporis nō pficiat᷑:⁊ mēbrum cum cunctis curetur:materiam ad se adduci est manifestum.

¶ ℞.floꝝ solatri / arthemisie / folioruꝫ herbe dicte laçarine.añ.ptes eq̄les.hec oia in modū salse ꝯterant᷑:deinde.℞.boni vini odoriferi al.bocale.j.bocalia.ij.aq̄ chimolee ⁊ dicte herbe i dictis aqs expmant᷑:⁊ cū faldellis stupeis i hͦ madefactis sup̄ locū appone.Sꝫ si postea fuerit frida pus iungat᷑ locus hoc nostro vnguēto:cuius descriptio

¶ ℞.dyaltee lb.ʒ.olͭi laurini.℥.iij.terbētine:picis naualis grece.℥.ij.cere citrine.℥.iij.galāge / çedoarie.añ.ʒ.ij.calamēti.℥.ʒ.thuris.℥.j.pulueris nr̄i.ʒ.j.fiat vngᵐ sꝫ artē.

¶ Ego expt⁹ suꝫ foris dū eēm in qͣplib⁹ rusticis ⁊ in quodā meo cane q dū eēt ab aspide morsus subito accepi herbā que dͥ gralega:⁊ imediate ei⁹ succū p cānas trāsmisi:⁊ imediate sanat⁹ est.Et tpe pestilētie feci fieri syrup.aut rob:⁊ multi cū eo pseruati sunt a pestilētia.⁊ ista gralega ualet ad oia uenena cuiuscūqꝫ gn̄is sint / si ei⁹ succus potest.Et qͣuis Auic̄.nec alij auctores nō faciāt mētionem nisi de thiriaca dyatesseron / mitridate / diptamo / empicō / aristol.lō.⁊ rotū.terre sigil.⁊ alijs:sic affectiōe de musco tn̄ ego qui expt⁹ sum hoc possum dicē de gralega pp viā expiētie:cū id curet qꝺ est oppositū pmixtioni hominis.Uenenū est cuius pmixtio opposita est pmixtoni hois.

¶ Posset argui ꝯ dicēdo sic.ꝯcedo ꝙ uenenū ⁊c̄.sꝫ hͦ sequit᷑ icōueniēs:q: det᷑ ꝙ napellus pp calͣitatē suā sit oppositū pmixtiōi hois:tūc ꝫ sequit᷑ ꝙ arsenicū pp frigiditatē suā nō debeat eē oppositū ⁊c̄.¶ Cui⁹ oppositū nos videm⁹:q: arsenicū uenenū est ipsi humane nāe.¶ Sꝫ dicēduꝫ est sic.ꝙ oē qꝺ excedit calͣitate aut frigiditate humanam nām est uenenū.Et cui⁹ pmixtio est opposita pmixtioni hois sic opiū qꝺ corrigit euforbiū in debita qͣtitate datū Euforbiū ēt est uenenū pp excessiuā calͣitatē ei⁹.⁊ econuerso ipm corrigit opiū debita quātitate datū:⁊ sic patet solͦ.¶ Radix gralege ponat᷑ in vino ⁊ patiens utat᷑ eo donec liberet᷑ ad plenum:⁊ hoc fit ne sit tanti fastidij.

¶ Puluis cācroꝝ fluuialiū cū gētiana datū pseruat hoiēꝫ a morsu canis rabidi.℞.pulueris cācroꝝ fluuialiū in uase in furno ustoꝝ.ʒ.j.hͦ suffic̄ si canis nō erit rabidus:⁊ timeam⁹.Sꝫ si fuerit rabidus addat᷑ gētiane.℈.j.nō plus ut nō iferat᷑ nocumētū ifirmo pp ei⁹ amaritudinē.detur usqꝫ ad.xl.dies in mane cum aq̄ calida.¶ In punctura uesparum beçul suum est coriādrū ꝯfectū cum çuccaro.

¶ Beçul qꝺ dat᷑ in pūctura scorpiōis est dare allea ad comedēdū in qͣtitate magna:deide dare bonū vinū in potu:⁊ locus iungat᷑ thiriaca dyatesserō / aut metridate:aut misceat᷑ illi thiriace aristol.rotū.⁊ ceteris appropriatis ad uenenū:q: erit maioris potentie:⁊ inungat᷑ oleo scorpionaceo:qꝺ ualet gn̄alr ad oia uenena:⁊ in dolorib⁹ auriū

¶ Et nō ꝙ scorpio ꝯtrit⁹ si apponat᷑ sup̄ pūcturā est qdem mirabile:⁊ nō apponat᷑ alibi / q: magni erit nocumēti:⁊ ualet ei⁹ oleū in dolorib⁹ auriuꝫ:rutha fugat spētes:allea fugāt serpētes:suffumigatio sulfuris.siqs comederet radicē raphani tutus eēt a serpētibus.Empicon herba sancti ioānis / enula / gralega / aristo.lon.⁊ rotū.dyptam⁹ / thiriaca / metridatum / terra sigillata / laureola / cornu alucorni / bolum armenum.

¶ Recollectarū egregij doctoris magr̄i Leonardi Bertapalie super quarto canonis Auicenne Finis.

Tabula

Tractatus primi Capitula de apostematibus.

¶ Capitulum primum. De flegmone.
2m De herisipila.
3m De formica.
4m De igne persico.
5m De uesicis ⁊ inflationibus.
6m De esere.
7m De cancrena.
8m De aschachilos.
9m De erpistiomeno.
10m De carbunculis ⁊ antracibus.
11m De apostematibus glandulose carnis.
12m De exituris tam intrinsecis q̄ extrinsecis.
13m De medicinis rumpentibus apostemata.
14m De dubelet intrinseca.
15m De apatibus que uocant forūculus ⁊ chiodus.
16m De moro.
17m De apostematibus frigidis in vniuersali.
18m De vndimia.
19m De nodis.
20m De nata.
21m De pustulis glandosis.
22m De apostemate dicto fugile.
23m De scrophulis.
24m De sephyros.
25m De callo.
26m De apostematibus uentosis.
27m De uena ciuili siue medeni.

Tractatus secūdi Capitula de vulneribus.

¶ Capitulum primum. De solutione continui simpliciter ⁊ que membra consolidentur.
2m De ꝓnosticatione vulnerum ex parte membrorū.
3m De vulneribus ⁊ eorum cura in vniuersali.
4m De medicamine qd̄ facit nasci carnem.
5m De medicina incarnatiua.
6m De modo secandi vulnera que oportet secare.
7m De vulneribus habentibus apostemata ⁊ malam complexionem.
8m De vulnere facto in uentre.
9m De modo ligandi vulnera.
10m De medicinis cicatriçatiuis seu consolidatiuis.
11m De medicinis facientibus nasci carnem.
12m De vulneribus capitis absq; lesione ossis cuȝ vulnere ⁊ contusione.
13m De contusione ⁊ attritione.
14m De casu ⁊ offensione.
15m Dē flagellatis ⁊ uerberatis.
16m De contorsione in membris officialibus.
17m De excoriatione a sotularibus lapide ⁊ filibus.
18m De punctura ⁊ disruptione ⁊ spinis ⁊c̄.
19m De combustione ignis.
20m De fluxu sanguinis a uena uel artaria.

Tractatus tertii capitula.

¶ Capitulum primum. Est sermo vniuersalis de oibus ulceribus ⁊ de cura.
2m De ulceribus virulentis.
3m De ulceribus sordidis.
4m De ulceribus profundis ⁊ cauernosis.
5m De uermibus orientibus in ulceribus.
6m De nascentia carnis in ulceribus.
7m De ulceribus corrodentibus se preter putrida.
8m De ulceribus putridis ⁊ malis.
9m De ulceribus que sunt difficilis curationis que dicuntur ambulatiua.
10m De fistula.
11m De carne addita super vulnera ⁊ quomodo remoueri possit.
12m De regimine ulcerum que disrumpuntur post consolidationem.
13m De eradicatione uestigiorum ulcerum.

Tractatus quartus De solone cōtinui neruoruȝ.

¶ Capitulum primum. De egritudinibus neruoruȝ spectantibus ad cyrurgicum in vniuersali.
2m De solutione cōtinuitatis neruorum in vniuersali.
3m De apostematibus que accidūt neruis vulneratis.
4m De attritione neruorū.
5m De iudicijs ⁊ extractione neruorum corruptorum.
6m De duritie neruoꝝ ⁊ eorum torsione.

Tractatus quintus De solutiōe cōtinui in ossibus.

¶ Capitulum primum. De uentositate spine ⁊ corruptione ossis.
2m De modo secandi os corruptum.
3m De extractione ossium remanentium in ulceribus consolidatis.
4m De medicinis conuenientibus in fine fracturaruȝ ossium.
5m De fractura cranei.
6m De cautelis cyrurgicorum in fractura cranei.

Tractatus sextus De iudicijs per signa celestia.

¶ Capitulum primum. De iudicijs vulnerum per p̄sentiam solis in signis.
2m De iudicijs sm̄ aspectum signorum celestium.
3m De nominibus aspectuum.
4m De cognitione concordantie signorum penes eorum complexiones.
5m De iudicijs per amicitiam ⁊ inimicitiam signoruȝ ⁊ de diebus creticis.
6m De planetis.
7m De laudibus astrologie que pertinet ad medicum de aspectibus tractando.

Tractatus ultimus continens vnicum capituluȝ.

De antidotis.

Finis.

Pistola

Jesu filij Hali rñdēdo de hoc qđ q̄ꝫ vite viuis ex discipulis suis de cognitiōe īfirmitatū oculoꝝ ⁊ curatione eoꝝ puenit ad me charta tua mi frater custodiat te deꝰ cū clemētia sua ⁊ dirigat te deꝰ ad viā rectā per misīcordiā suā querēdo de libris S. īfirmitatibꝰ oculoꝝ in curationibus ipoꝝ: q: ipe ⁊ alij memorati sunt 4or īfirmitatū non ꝓm nūm curationū. Vñ videbaẜ mihi ꝙ rectificāte deo cōplere debeā librū memoratum eo ꝙ petisti breuiter. Quia breuiatio ꝯtingit seu ꝯiungit tua ꝓma diligētia interrogāte. 2m est pfectio in sentētia. 3m est breuis ꝓmo: ⁊ sic utilitas est pfectior. Ponā aūt eū. a. 3. ⁊ eū noiabo memoriā opationis oculi, q: ego affirmo in eū oē qđ neciū est in īfirmitatibꝰ oculoꝝ ⁊ sic excusat te liber iste respicē in alijs libris ñ sollicite legaẜ ⁊ apertione maioꝝ libroꝝ excusat. Silr ibi memorabo in eo oēs vias medicisles nečias in curōnibꝰ oculoꝝ ⁊ significationes egritudinū ⁊ cās eaꝝ ꝯsilium puū organicaꝝ ⁊ solonē cōtinuitatis petēs a deo ꝯsiliū ⁊ auxiliū mihi cōplere pmittaẜ. Dicā igiẜ in p° tractatu diffinitionē oculi ⁊ anothomiā eiꝰ, nām tunicaꝝ ⁊ hūores eiꝰ, mēbranas eius, ⁊ musculos eiꝰ ⁊, vnde pullulat ordo, ⁊ ꝓnm, ⁊ ubi est locus eiꝰ, ⁊ ubi est terminꝰ eiꝰ, ⁊ que est eiꝰ utilitas, ⁊ vñ uenit eiꝰ nutrimētū, ⁊ ad qd est ꝑparatꝰ. In 2° tractatu nūm infirmitatū oculi ⁊ cās ⁊ curas eiꝰ ut leuiꝰ sit tibi. In 3° tractatu dicā nūm egritudinū occultarū oculi a sensu: ⁊ cās earū ⁊ significatiōes eaꝝ, ⁊ receptas utiles cū medicia. ⁊ hoc faciā ꝯgregādo ex libris antiquoꝝ ⁊ nō narro aliqđ ex me nisi aliq̄ iuidia a medicis nri tpis, ⁊ ꝓmia in opationibꝰ istiꝰ artis, ⁊ hoc est postq̄ inspexi in multis libris publicis ⁊ ꝓpe de libris S. honorati ⁊ cognoiati. Joānitij similr q: ipe carpsit flores libroꝝ quos cōposuerant illi qui erant in tpe S. Et post eū de subtilibꝰ ⁊ elegit ex eis meliora ⁊ ego ex hijs collegi que inueni in hys utiliora, at hoc non est Vrap. q: honoratus S. compilauit in libris suis de dictis Dya. ⁊ filij Serapionis ⁊ de dictis Pauli. ⁊ ego posui librū istū per capl'a ut leuius sit tibi querere eum in tpe necessitatis.

Capl'a ꝓmi tractatꝰ sunt. 21. in diffinitione ⁊ utilitate oculi cum opatione. 3. in nā oculi cum cōseruatione eius. 4. ex quot causis fit oculus niger. 5. ex quot causis fit ocl's glaucus. 6. ⁊ quot sunt tunice oculi, ⁊ quot sunt humores oculi: igiẜ dicā cām humoris cristallini: ⁊ que est eiꝰ opatio. 10. ostendam causam tunice retine ⁊ que est eius operatio. 11. dicā cām scđe tunice ⁊ vñ est pullulatio. 12. dicā cāꝫ dure tunice ⁊ aranee, ⁊ que est eiꝰ opō. 14. noiabo cāꝫ hūoris albuginei ⁊ opōnis eiꝰ. 15. dicā cām vuee tunice ⁊ opatiōes eiꝰ. 16. oñdā cām tunice cornee ⁊ opōnes eiꝰ. 17. noiabo cāꝫ tūice ꝯiūctiue, ⁊ musculoꝝ, ⁊ opatiōes eiꝰ. 19. quot sūt nerui luminosi ⁊ neruꝫ motiui. 20. quō gñaẜ spūs aialis ⁊ qñ fit cum eo visus. 21. ostēdam cām palpebrarū ⁊ piloꝝ ⁊ utilitatē eoꝝ.

Incipio pricipiū

tractatꝰ ꝓmi cuꝫ adiutorio dei ⁊ est hoc qđ opꝫ illū qui vult medicari oculū cū medicia recta ꝙ sit sciēs diffinitionē ocl'i ⁊ nāꝫ eiꝰ. Et hoc est ꝙ remotio infirmitatū a q̊libet mēbro est per reductionē ad nām suā a qua exiuit: ⁊ ꝑ hoc facta est intētio medicine ꝯseruatio sanitatis in eē suo, ⁊ recupare sanitatē puatā. ⁊ ideo icepi capl'm ꝓmū in diffinitiōe. Diffinitio aūt eiꝰ. Oculus est mēbꝝ sensibile instrale videns ⁊ est cōpositꝰ ex tunicis mēbrāis, ligamētis, uenis, neruis, musc'lis, ⁊ hūoribꝰ. ⁊ ista ē pfectior diffinitio eiꝰ.

Capl'm. 2. in utilitate oculi ⁊ opōne eiꝰ. Vtilitas autē est ocl'i ꝯsuare corpꝰ ab occasionibꝰ uenietibꝰ ab extriseco ⁊ dirigere eum quo uoluerit. ⁊ ideo positus est in supiori corporis pte sicut custos viridarij, opatio aūt eius est cognoscere colores ⁊ figuras ⁊ corpa ⁊ qđ est minꝰ ⁊ qđ est maius q: est mēbrum sensibile.

Capl'm. 3. in nā oculi ⁊ eiꝰ cōplone, nā aūt oculi ꝓpata sibi est caliditas. cōpl'o aūt eius nālis est humida. caliditas aūt eius ꝑ multitudinē que ei admisceẜ de uenis ⁊ arterijs: ⁊ iđ est leuis motus, ⁊ aliqñ friditas eius ꝯditionis dñaẜ: friditas tñ nō ex nā ꝓpriata sibi est. Et ex hoc ꝓbaẜ ꝯditio oculi ꝙ est cal'a ꝑ uelocitatē motꝰ eius ⁊ amplitudinē uenaꝝ eiꝰ: ⁊ est color eius rubeus ⁊ tactꝰ eius cal'us.

Cōstructio scā ꝓbaẜ hūiditas ꝯditiōis eius ꝑ leuitatem tactus ⁊ multitudinē humiditatis: ⁊ ꝓm siccitatē ꝯditionis eius est durities tactus ⁊ est siccitas exiccatiua. Et ꝓbatio oculi per colorē: q: oculus glaucus est minoris coloris ⁊ ad friditatē declināns: ⁊ est minoris hūiditatis ⁊ maioris siccitatis ⁊ ꝑ hoc videt de nocte meliꝰ, q: hūectanẜ ocl'i a friditate aeris: ⁊ ex hoc ꝓbaẜ ꝙ ocl'us glaucꝰ est frigide cōpl'onis ut patet in oculis anglorū: q: frigiditas in regionibꝰ eoꝝ ⁊ in tactibꝰ eoꝝ ⁊ ꝯditiōibus eorū frigiditas oculi eoꝝ sunt glauci. Et hoc ꝓbaẜ similr q: oculus glaucus est frigidus, q: accidit senibꝰ de glaucedine oculi, qñ fiant ꝯditiones eorū frigus ⁊ siccitas. Oculus autē niger est pluris caloris ⁊ pluris humiditatis: ⁊ ideo plus qđ accidit ei est infirmitas uapoꝝ ⁊ infirmitas ꝓpter multitudinē infirmitatū eius. Et inquantum fuerit oculus eius magis niger, est pluris humiditatis ⁊ caliditatis. ꝓbatur eius, oculi ethiopum ⁊ nigredo eoꝝ qđ gñat ꝯditiones ⁊ regiones eorū. Color subalbidus ⁊ uarius est ꝯditio tēperata.

Capl'm. 4. in quo nomiabo ex quot causis est oculus niger. Oculus fit niger. 7. cāis: aut diminutiōe spiritꝰ visibilis, aut ex turbatione eius, aut paucitate humoris cristallini, aut submersione eius, aut plurima hūiditate albuginei, aut turbatione eius, aut nigredie vuee tunice.

Capl'm. 5. in quo nominabo quot causis fit oculus glaucus. Et fit. 7. causis, multitudo spiritus visibilis ⁊ eiꝰ claritas ⁊ magnitudo humoris cristallini ⁊ eius eminentia ⁊ diminutio albuginei humoris ⁊ claritas eius, ⁊ diminutio nigredinis vuee tunice. Subalbidus aūt ⁊ uarius quādo cōiungunẜ partes earū agentiū glaucedine, fit sicut cōpl'o temperata. Color uarius significat ꝙ spiritus visibilis est plus ⁊ clarior: ⁊ si accepo amplitudinē oculi in sitibꝰ eoꝝ elōgabiẜ ꝓmo ⁊ crescet liber qui est Breuiariū. oportet igitur ꝙ incipiaꝫ loqui in tunicis oculi ⁊c.

Capitulū. 6. quot sunt tunice oculi. Scias ꝙ oculus est ex septem tunicis. ꝓma diciẜ scliris. secūda diciẜ secūdina. tertia retina. quarta aranea. quita vuea. sexta cornea. septima ꝯiunctiua. Quidam sunt discordes in numero earum uocabuloꝝ nō in sentētia. Quidā dicunt ꝙ sunt sex: ⁊ hoc est q: non videẜ eis ꝙ tunica retina nomineẜ tunica: ⁊ dant istam rationē: quia utilitas tunice est ꝯseruare illud qđ cooperit ⁊ non est sic retina. item aliam ꝙ tēperata est nutriat oculum tñ. Quidā dixerunt ꝙ sunt tunice. v. ⁊ dixerunt ꝙ mēbrana que est supra humiditatem cristallinā, non est tunica ꝓpter duo. primū quia est pars cristallie: aliud q: cooperit mediante tñ. Itē alij dixerunt ꝙ sunt quatuor nō videẜ eis ꝙ nominēt ꝯiunctiuam tunicā ꝓpter duo, q: est similis ligamēto oculi. secūdo nō cooperit eum. Item alij dixerūt ꝙ sunt tres tunice ⁊ dixerūt ꝙ vuea ⁊ secūdina sunt vna ⁊ eadem tunica. Illi autē qui dixerunt ꝙ tunice oculi sunt due dixerunt ꝙ scliros ⁊ cornea sunt eadē. S. aūt ⁊ sequaces eius dicunt ꝙ nos numeremus eas septem ⁊ ponemus cortices cornee ꝓm tunicas.

Capitulum septimum in quo nominabo quot sunt humores oculi ⁊ nerui ⁊ musculi eiꝰ. humores autē oculi sunt tres, vitreus, albugineus, ⁊ cristallinus. Et nerui eius sunt duo. vnus ad sensum, alter ad motuꝫ. Musculi aūt sunt. 9. ⁊ narrabo eos in loco suo.

¶ Capl'm.8.in quo nominabo humoris cristallini causaȝ. Cū aūt expediui nūo tunicaꝝ ocli ⁊ hūoꝝ eiꝰ icipiā mō i ꝓbatiōe cuiuslibet eoꝝ. Et vñ fit origo ⁊ q̄ est cā eorū ⁊ utilitas ⁊ vñ ueniat eis nutrimētū. Et icipiā de hūore cristallio cū sit nobilioꝛ ptibꝰ ocli/ qꝛ p eū fit visus ⁊ relique ptes ocli sunt parate ut huiāt illi hūori nobili: aut expellāt nociua aut p̄beāt ei utilitatē. Dico igr̄ ꝙ est albꝰ clarꝰ lumiosus ⁊ rotūdus nō recte rotūditatis. ſȝ in eo modica latitudo est. locꝰ eiꝰ est in medio ocli/ sic punctꝰ in medio spe. albedo āt eiꝰ ⁊ lumē eiꝰ ut recipiat alterationē a coloribꝰ. Probō hꝰ ꝙ res clara alba lumiosa sic vitrū clarū ⁊ cristallus festinat ad ea receptio ocloꝝ. Rotūditas autē eiꝰ est ut nō festinēt ad eū occasiōes/ qꝛ ois figª p̄ter rotūdā de facili lediṫ/ qꝛ hēt anglos. Probō eiꝰ/ qꝛ ꝑpetuitas in dignitate est firmamēti/ qꝛ nō accidūt ei occasiones qꝛ caret angulis. Latitudo aūt eius est ut obuiet ex sensibilibꝰ pluribꝰ ptibꝰ/ qꝛ eēt recte rotūditatis/ ul' sbtilis nō obuiaret ei sensibilis nisi modicū/ qꝛ res sup̄ficialis obuiat ei qō plus tāgit eū q̄ȝ res sp̄ica. Probō hꝰ/ qꝛ locꝰ eiꝰ est i medio ocli/ sic dixi/ qꝛ oē qō est in oclo/ est creatū aut ut expellat ab eo occasionē/ aut ut p̄beat ei utilitatē. V.g. humoꝛ vitreꝰ nutrit eū ut tunica ⁊ coꝛnea expellit ab eo occasionē ab extriseco uenietē: ⁊ iō circundāt eū ptes ex oi latē ⁊ positꝰ est in medio. Probō ꝙ p eū fit visus nō per aliā ex ptibꝰ ocli: qꝛ aliq̄ qñ diuidit iter eā ⁊ iter sensibile destruiṫ visus: ⁊ qñ remoueṫ ab ea cū istro reddit visus. Nā aūt eiꝰ est frigida ⁊ est sic glacies. Nutrimētū āt aduēit ei de hūore vitreo ⁊ idē positꝰ ꝓpe euȝ. Et enarrabo p̄parātiōes istiꝰ suo loco si deꝰ uoluerit.

¶ Capitulū.9.in quo nominabo causaȝ vitrei humoris ⁊ iam cōtinuata est cum humore cristallino omnino incipiam per hoc. Et dico post humorem cristal. est humoꝛ vitreus ⁊ est ꝓpe eū ⁊ natura eius caloꝛ est ⁊ decliuis aliquātulū ⁊ est sic vitrū fusum/ ⁊ coloꝛ eiꝰ albꝰ ⁊ est decliuis ad fuscitatē/ ⁊ idigeṫ duabꝰ cāis. vna p̄beat hūori cristallino nutrimētū: qꝛ oē nutrimēto mēbꝛū idiget neccio ut restaureṫ qō dissoluiṫ p calorē nālē q est itrisecꝰ ⁊ calorem aeris q est extrisecus. igiṫ idiget ꝓculdubio ut restaureṫ qō deꝑditū est ⁊ nō restauraṫ ꝙ deꝑdiṫ ex eo nisi sile fuerit illi ꝙ resoluiṫ/ ⁊ illō est sile nāe mēbꝛi/ ⁊ citiꝰ alteraṫ ⁊ res q̄ declinat ad eū h̄ ꝙ fuit ꝓpe nāȝ eiꝰ. Et ꝙ humoꝛ cristallinꝰ idiget oino nutrimēto/ ⁊ est ſm ꝙ narratū ē de albedie ⁊ claritate nō pōt eē nutrimētū eiꝰ de sāguie sine medio/ sine sāguie accidēt hoi ꝙ videret in q̄libet hora i q̄ nutrireṫ cristallus cū sāguie ⁊ oia in colore sāguis igṙ idigēt medio qō alteret sāguinē ad nāȝ suā i q̄ est cristallus ⁊ illō mediū est hūoꝛ vitreꝰ: qꝛ est ꝓpingoꝛ ad albedinē ⁊ mūditiā q̄ȝ cetē tunice q̄ sūt iteriꝰ ⁊ hac de cā approꝑinquatuȝ est cristallino ⁊ factꝰ est tactibilis ei/ ⁊ fūdatꝰ est in eo cristallinꝰ usq̄ȝ ad mediū sic medietas spe fundata est in aq̄. 2ª cā est ut ducaṫ lumē ad cristallinū nutrimentū eiꝰ aduenit ei de tunica retina q̄ retinet eū: ⁊ h̄ de hūore vitreo dicta sufficiant.

¶ Capl'ȝ.10.i q̄ noiabo cāȝ tunice retine ⁊ utilitatē eiꝰ. Tunica retina est cōposita de duabꝰ rebꝰ. vna est neruo ꝯcauo. ⁊ 2ª est de uenis sbtilissimis q dicunṫ uritides ⁊ nā ē eiꝰ cōposita ⁊ est mioris caloris q̄ȝ secūdina ⁊ est leuioꝛ. Origo aūt eiꝰ est de extremitate nerui ꝯcaui in quo currit spūs aialis. s. de seip̄o ⁊ h̄ qꝛ iste neruꝰ qñ ꝑuenit ad h̄ ꝙ est post hūorē vitreū illic stat latitudo. 2ᵐ eiꝰ est ex̄ ⁊ cōgregatū ē de mēbꝛana sbtili q̄ est sup eū de uenis minutis ⁊ ille uene qñ ueniūt ad eū misceṅṫ cū eo ⁊ diuidunṫ in eo p uēas mltas minutas ⁊ misceṅṫ ille uene ad eēntiā nerui: deide vniunṫ ad iuicē ⁊ fit ex eis tunica retina que cōtinet humorē vitreum ⁊ curatur in medio ex parte cristallini ſm illud exempluȝ ⁊ habet duas utilitates. vnam qꝛ nutrit humorem vitreum per hoc est in eadeȝ euritidibus. aliā qꝛ p̄ebet virtutē visibilē cristallo/ per h̄ ꝙ est decliuis mediāte vitreo ꝓpter hoc tangit eū: nutrimētuȝ aūt eius est de tunica secundina.

¶ Capl'm.11.in quo dicā cās tunice secūdine ⁊ vñ est origo eiꝰ. Scias ꝙ sup cerebꝛū sunt duo pāniculi ⁊ noiant eos greci merchitē: vnus eoꝝ est subtilis leuis ⁊ utilitas eius est nutrire cerebꝛuȝ per hoc ꝙ sunt in eo uene euritides: ⁊ alius grossus durus cōtinuus cū occipitio ⁊ utilitas eius est cerebꝛū custodire ab osse/ hoc est qꝛ omnis neruus exiens a cerebꝛo est uelatus utrisq̄ȝ panniculis usq̄ȝq̄ exeat ab osse ⁊ sic inuenimꝰ neruū ꝯcauū dātē sensuȝ cuilibet/ ꝙ est exiēs a cerebꝛo cooꝑtū duobꝰ pānicl'is ⁊ utilitas eoꝝ est ꝙ interioꝛ illoꝝ nutrit neruuȝ visibilē ⁊ exterioꝛ custodit euȝ ab osse capitis ⁊ qñ appet neruꝰ de osse in quo est/ diuidūt se ad iuicē ⁊ fit de eēntia nerui tunica retina ſm ꝙ ꝓbaui añ ⁊ fit ex illo pāniculo sbtiliꝰ ꝙ seqtur eū tunica scđina. Et noiaṫ hoc noie/ qꝛ cōpꝛehendit qō ꝯtinet ⁊ icarnaṫ retina sup medium cristallini: nā eiꝰ ad calorē decliuioꝛ ⁊ ad leuitatē magis: ⁊ hoc ꝑp duas utilitates: vna est nutrire retinā. 2ª qꝛ custodit eā ab occasiōibus que eueniūt ei retro. Et neccia est ad tertiā utilitatē/ ꝙ sbtiliet sāguinē: deide expellit eū ad retinā ⁊ sbtiliaṫ ibi sil'r. Deide expelliṫ ad vitreū ⁊ sbtiliaṫ i vitreo: ⁊ expellit eū ad cristallinū: nutrimentū autem est ex uenis que sunt in ea.

¶ Capl'm.12.in quo nominabo causam dure tunice. s. scliros. Tunica scliros nasciṫ ex pāniculo duro qui sequiṫ neruū ꝯcauū: nā eiꝰ est sicca ⁊ coloꝛ eiꝰ albꝰ ⁊ utilitas eius qꝛ custodit oculū ab osse in q̄ est/ ut nō noceat ei durities eiꝰ/ ⁊ est sic ligamē ad oculū iteriꝰ sic est ꝯiūctiua exteriꝰ. Nutrimētū aūt eiꝰ origo/ ⁊ ista est expō istaꝝ triū tunicarū ⁊ hūoꝝ q sūt post humorē cristallinū ſm possibilitatē meā/ qua ego potui abbꝛeuiare. Et incipio mō cuȝ adiutorio dei narrare tūicas ⁊ hūores añriores si deꝰ uoluerit

¶ Capl'm.13.de tunica aranea. Scias ꝙ añ hūorē cristallinū est media tunica/ que dꝛ aranea: qꝛ silis est tele araneaꝝ. Et origo eiꝰ de humore cristallino/ ⁊ aliq̄ dicūt eē aretina: ⁊ coloꝛ eiꝰ albꝰ politꝰ est lucidus ualde: ⁊ iō qñ accedit hō ad oculū: videt foramē i diuidi hois qꝛ videt foramē eiꝰ in politura eiꝰ. Nā eius est frida ⁊ sicca ⁊ est minoris siccitatis q̄ȝ scliros: nutrimētū āt eiꝰ est de hūore cristallino. Et hēt tres utilitates. vnā qꝛ diuidit inter humores. 2ᵃᵐ custodire cristallinū ab infirmitatibꝰ que albugineo accidūt. 3ª inquātū sūt sup̄fluitates nutrimēti cristallini expellit eas ad araneā ⁊ inde est nutrimentuȝ eius.

¶ Capl'm.14.in quo noiabo cām hūoris albuginei. hūoꝛ albugineꝰ est añ araneā/ ⁊ liq̄factꝰ silis albugini oui sbtiliati: nutrimētū āt eiꝰ est de tunica vuea ⁊ hēt 4ᵒʳ utilitates Vna qꝛ custodit cristallinū ⁊ humectat eū ut nō desiccetur a calore nāli qui est interiꝰ ⁊ a calore aeris exterius. 2ª qꝛ hūectat tunicā vueaȝ: ut nō exicceṫ ⁊ induresćat per calorē nālē/ ⁊ noceat cristallino qñ obuiat ei. 3ª qꝛ vuea hēt asp̄itatē iteriꝰ ⁊ ꝓhibet asp̄itatē eiꝰ/ ne attingat hūoreȝ cristallinū: ⁊ exicceṫ per asp̄itatē eiꝰ humiditas. 4ª qꝛ recipit v̄tutē visiuā iteriꝰ ⁊ emittit eā exteriꝰ/ ⁊ recipit sil'r sensibile qō obuiat isti v̄tuti exterius ⁊ nutrit eaȝ interius. Et dixit G. ꝙ non est in istis tribꝰ hūoribꝰ in oculo uena nec pulsatio. Et Joānitiꝰ dixit in tractatu 7ᵒ libꝛi sui ꝙ fit nutrimētū eius via resudationis.

¶ Capl'ȝ.15.in q̄ dicā cās tunice vuee. Tunica vuea ē añ albugineū ⁊ nā eiꝰ est ad hūiditatē declinare ⁊ ad calorē ⁊ est leuis/ ut nō noceat albugineo ꝑp obuiationē eius: ⁊ hēt duo uelamia sic stōcus iteriꝰ hēt asp̄itatē. Et hēt duas utilitates. vna est ꝙ ꝯtineat hūorē albugi. qñ fuerit sbtilis. ⁊ 2ª ut suspēdaṫ aq̄ p asp̄itatē in tp̄e op̄ōnis istroꝝ cū manu ⁊ exteriꝰ est leuis ut nō noceat coꝛnee qñ tāgit eā. Origo aūt eiꝰ est de tunica secūdina: nutrimētū eius ab ip̄a: ⁊ hēt. v. utilitates. vnā qꝛ nutrit tunicā coꝛneā eo ꝙ emanat de euritidibꝰ uenis ⁊ hoc est qꝛ tunica coꝛnea nō hēt euritides nec uenas que cōpleāt nutrimentum eiꝰ ⁊ ꝑp sbtilitatē ⁊ paucitatē eiꝰ. 2ª nutrit hūorē albu. 3ª ut di-

uidat iter albugineā ⁊ corneā ut nō noceat ei cū duritie sua. 4ª ut ꝯgreget sensuȝ visui nerui cū colore eiꝰ interiꝰ ut nō frustret. ℂ Et ꝓbatio huiꝰ q꞉ qñ accidit in foramie vuee amplitudo/ ſpgit lumē ⁊ destruit visus. 5ª ꝙ aggregat humoreȝ albugi. ut non defluat exterius.

ℂ Cap. 16. in q̄ dicā cām tunice cornee. Tūica aūt cornea est añ vueā: ⁊ est alba clara dura ⁊ spissa/ ⁊ est posita alba ut penetret ꝑ eā lumen. Et hēt q̄tuor cortices ⁊ qlibet hēt nāȝ ⁊ cōplonē. Et cortex exterior ē fridus ⁊ siccꝰ ⁊ durꝰ. Ille āt q est iterior hēt calorē modicū ⁊ aspitatē ut trahat cū aspitate eiꝰ nutrimītū de uena. duo āt cortices q sūt in medio sūt tēpati. Origo aūt eius ab vuea. utilitas aūt eiꝰ ꝙ

ℂ Capłȝ. 17. i ⌊ cooꝑiat ⁊ custodiat ab extrīseca occasiōe. q̄ noiabo cāȝ tunice ꝯiūctiue. Tunica ꝯiūctiua est corpꝰ cartilagiosuȝ grossū duꝝ/ nā frida ⁊ sicca: nā aūt eiꝰ expellicła daꝛ/ q̄ est supꝛꝰ i occipitio capitis/ q꞉ sp i occipitio capitis est pellicła q̄ sb cute capitis est. Gñatio istiꝰ pellicłe seu tunice/ est de ista pellicła/ q̄ est sb cute nutrimētuȝ eiꝰ est a tunica scliros q̄ itra oculū/ q꞉ iter eas sūt uene: ⁊ aliq dixerūt ꝙ nutrimētū eiꝰ est de pellicła de q̄ est eiꝰ origo ⁊ qdā dixerūt eiꝰ opiones. Utilitas aūt hꝰ tunice est claudē oculū/ ⁊ fortificare exteriꝰ sicͥ claudit eū scliros iteriꝰ/ ⁊ ipa ꝯiūgiꝛ cornee ⁊ ꝑ hͦ noiaꝛ ꝯiūctiua ipa est sumā in hͦ

ℂ Capłȝ. 18. i q̄ noiabo ⌊ ꝙ est i ocło de tūicis ⁊ hūoribꝰ. nūm musclor ocłi ⁊ ligaminū eiꝰ ⁊ ubi sūt loca eiꝰ. Musculi aūt sūt. 9. nā eoꝝ tēpata/ tñ ad fridutatē declinās q꞉ neruosi. Locꝰ āt eiꝰ in latē lachrymali maiori/ q mouet oculū ad ptē nariū. Et aliꝰ ad ptē lachrymalis mioris q mouet oculū ad latꝰ tipoꝝ. Et aliꝰ sursuȝ q mouet sursuȝ. ⁊ alius deorsuȝ q mouet oculū deorsuȝ. Et duo sūt muscłi in qbꝰ mouet tortura q mouēt ⁊ regūt oculū supiꝰ ⁊ iferius dextrorsuȝ ⁊ sinistrorsuȝ. Et tres i ore ꝯcaui nerui q strigūt ⁊ ꝓhibēt ne āpliet ⁊ destruaꝛ vtꝰ visiua ⁊ hñt aliā utilitateȝ hͦ est ꝙ restrigūt ⁊ ligāt totū oculū/ ⁊ uēit ad istos musculos motꝰ de neruo pari q uenit de cerebro ad oculū ⁊ in eo diuiduntꝛ ⁊ ꝑducūt ad eū vtutē motiōis. ⁊ ꝓbo ꝙ erit

ℂ Capłȝ. 19. in q̄ noia ⌊ origo eiꝰ a cerebro post paulinū. bo nāȝ nerui lumiosi/ ⁊ qñ erit eiꝰ origo ⁊ cāȝ nerui motiui/ ⁊ qñ erit eiꝰ origo. Neruꝰ aūt lumiosus oriꝛ a lateribꝰ ptiū uētricłoꝝ anterioꝝ cerebri/ ⁊ qñ oriunꝛ nō uadūt recte sȝ declināt ad iteriꝰ ossis capitis: deide ꝯtinuaꝛ vnꝰ eorū ꝓpe nares usqȝ ad foramē vnū. ⁊ qdā ēt dixerūt ꝙ ꝑ istā ꝯtinuationē fit sensus olfatꝰ: ⁊ aliȷ̄ dixerunt ꝙ per ipsum cerebrū fit sensus olfatus: deinde cōmisceꝛ vnus cū altero: deide diduntꝛ post ꝯtinuationē sup locū usqȝ q̊ fuerit ꝓm figuras modoꝝ q sūt in libris grecoꝝ ⁊ est in figª talis. X. Deide uadit ois neruus ad oculū dextrū sinister ad sinistrū tali mō ꝙ nō minuat de vtute eiꝰ aliqd ⁊ sunt nerui leues ⁊ inq̄tū elōgati a cerebro fortificanꝛ exteriꝰ eiꝰ modicū tñ iteriꝰ remanet ꝓm statū eiꝰ leue: finis autē eiꝰ ꝑuenit ad hūorē vitreuȝ. Deide sbiūgiꝛ illic ⁊ texiꝛ ⁊ fit filis retine. ⁊ hͦ est ꝙ noiaꝛ iste locꝰ tunica retina sȝ ꝙ noiaui in p̄cedenti ⁊ iste neruus est melior ⁊ nobilior q̄ȝ neruus q fit in corpe. ℂ Probo aūt ꝙ sibi pticeps ⁊ ꝙ ē foramē eoꝝ in ocłoꝝ ⁊ hͦ ē ꝙ si vnū ocłoꝝ claudis ⁊ pinseris aliū aptū videb̄ foramē exāpliatū. Et ille ocułs videt q caret vno ocło ꝑ aliū fortiꝰ: ⁊ silr qñ uolunt respicē ad sbtile claudūt vnū oculū: q꞉ ꝑ aliū erit visus fortior q̄ȝ ꝓus. ℂ Utilitas aūt in ꝯtinuatiōe ⁊ pticipatiōe est quaȝ noiaui de ꝯgregatiōe luis qñ caret vno ocło reuertiꝛ ad aliū. 2ª utilitas ē exitꝰ eoꝝ a cerebro ꝑ lineā eq̄lē ut pficiaꝛ ꝙ hō videat rē vnā ⁊ eādē ⁊ nisi eēt hͦ demgeꝛ vnus eoꝝ ⁊ respiceret rē vnā duas. Nutrimētū aūt eiꝰ noiaui in nutrimēto tūīce secūdie. ℂ Nā aūt eoꝝ est frida ⁊ hūida sȝ nāȝ cerebri. nerui aūt motiui origo eiꝰ est post originē p̄mi pis q ꝓbet sensuȝ visui ⁊ diuidiꝛ qlibet neruꝰ in musculo oculi ⁊ ꝑducit ad eū vtuteȝ motiōis ꝓm ꝙ dcm̄ est.

ℂ Capłȝ. 20. in quo noiabo ubi est p̄nm vtutis aialis ⁊ qñ cū eo fit visus/ ⁊ qñ fit gñatio eiꝰ. Scias ꝙ epar qñ decoquit nutrimītū ascēdit ab eo uapor in eadeȝ nā qui uapor depuratꝰ poniꝛ spūs nālis cuiꝰ habitatio epar est. Deide in eadē natura suscipit puritateȝ ⁊ mittitur ad cor ⁊ fit ex eo spiritus vitalis. Deinde nutrit cor. s. puritatem istius spiritus mediante coniunctione aeris peruenientis ad cor per pulmonē ad cerebruȝ. Et qñ ꝑuenit ad sumitatē cerebri diuidiꝛ ꝑ diuisiōes diūsas: deide ꝯtinuanꝛ ille ꝑtes ⁊ ꝯiūgunꝛ ad inuicē ⁊ fit ex eis mēbrana silis scdine ⁊ noiaꝛ miriga g̃ssa. Deide diuidunꝛ de ista mēbrana uene graciliores que sūt in eo/ ⁊ nō magis declinātes/ diuidunꝛ ad iteriꝰ. Deide diuidunꝛ ille uene silr ꝑ diuisiōes diūsas: deide uretiunꝛ ad iuicē ⁊ fit ex eis mēbrana silis reti uenatoꝝ ⁊ ꝑ hoc noiaꝛ ista mēbrana retina/ ⁊ noiaꝛ miringa sbtilis. ℂ Utilitas āt miringe grosse est custodire cerebrū ab osse ⁊ sbtiliare illū spm̄. miringa āt sbtił nutrit cerebrū ⁊ sbtiliat in eo silr spm̄ ⁊ hoc est ꝙ sp̄s vitalis circūuoluiꝛ in retina p̄ma ⁊ circūuoluiꝛ ⁊ sbtiliaꝛ in ea: deide descēdit ad mēbranā retinā que est iferiꝰ/ ⁊ circūuoluiꝛ silr usqȝ q̊ sbtiliaꝛ illic. Deide descēdit ad uētriculū fantasie cerebri qui est in añriori pte cerebri/ añriori dico a q̄ exit neruus/ ⁊ moraꝛ illic aliq̄ȝtulū ⁊ sbtiliaꝛ ⁊ mūdaꝛ ab eo illō qō cōmixtū ē cū eo illic ꝑ nares ex supfluitatibꝰ ⁊ dr iste sp̄s aialis/ ⁊ ꝑ istā cāȝ dic̄. G. ꝙ aia seqꝛ ꝯditionē corpis. Deide penetrat in neruo ꝯcauo ad oculū ꝯtinua penetratiōe: ⁊ cū eo fit vtꝰ visiua ⁊ hoc est ꝙ qñ nā vult diligēter maturare mām/ q̄rit sibi morā lōgi spaciȷ̄ in istris in qbꝰ penetrat ⁊ ꝑ hoc postq̄ȝ iste sp̄s aiał indiget maturatiōe uehemētioris diligētie posita sūt ei meatꝰ lōgi ⁊ stricta penetrātes/ ut matureꝛ in eis cū diligētia. quō āt vr ꝑ istū spm̄ dcm̄ est/ ꝙ exit de cerebro ad neruū ⁊ exit ad aerē/ sicͥ noiaui mediāte cristallino ⁊ positiōi vitellini ⁊ aliȷ̄s ⁊ ꝯtinuaꝛ cū aere exeūte ⁊ circuit rē visam: deide iteraꝛ 2º ⁊ sigillaꝛ in hūore cristallio ⁊ ꝑ hoc pficiꝛ visus. igiꝛ iam ꝓbaui cām sp̄s aialis/ ⁊ qñ sit p̄nm eiꝰ p̄m

ℂ Capłm. 21. in quo noiabo cāȝ palpebraꝝ ⌊ possibilitatē. rū. Palpebre āt supiores sūt tres muscłi. vnꝰ qui regit ⁊ dirigit eā nisi nō cadat pōderositas eiꝰ sup oculū in dormitiōe ⁊ locꝰ eiꝰ est sup os supcilij ⁊ duo muscłi faciūt eā descēdē in nocte in dormitiōe ⁊ ꝓm uolūtatē faciūt eā descēdē de die. Et utilitas illiꝰ est ut nō cōponanꝛ sup oculū illiꝰ uapores ⁊ puluēs: q꞉ hec nocēt ocło. Locꝰ eoꝝ iferioꝝ de palpebra nō hēt musculos/ ⁊ si moueꝛ musculus gene mouet eā/ utilitas eiꝰ est custodire oculū in tpe dormitiōis a puluē ⁊ in tpe caloris uel canicłariū a calore: ut nō liq̄fiat eiꝰ hūiditas. Pili āt eaꝝ hñt duas utilitates. p̄ªm qua expellit ab ocło qō sbtile ē de occasiōibꝰ sicͥ pluures ⁊ silia. 2ª est ꝯsuare calorē oculi/ ⁊ hec est possibilitas in medio anothomiā oculi. Et modo incipiā curam oculi.

ℂ Finito p̄º tractatu. Incipit scd̄s in quo noiabo ifirmitates oculoꝝ apparentes sensui ⁊ earum curas.

Capm p̄m in q̄ sūt radices qbꝰ opaꝛ in cura oculoꝝ.
Cap. 2. in quo sunt res in quibꝰ opȝ quēlibet medicum uti in omni euacuatione ⁊ purgatione.
Cap. 3. in quo est numerus infirmitatum.
Cap. 4. in quo sunt species scabiei ⁊ cū eius palpebrarum.
Cap. 5. in quo est memō grandis ⁊ cura eius.
Cap. 6. in quo est memō lapideitatis ⁊ cura eius.
Cap. 7. in quo est memō ꝯglutinationis ⁊ cura eius.
Cap. 8. De inuersatione palpebrarum ⁊ cura eius.
Cap. 9. De ordeolo ⁊ cura eius.
Cap. 10. De supfluitate piloꝝ ⁊ cura eius.
Cap. 11. De reuersatione ⁊ cura eius.
Cap. 12. De casu piloꝝ ⁊ cura eius.
Cap. 13. De albedine piloꝝ ⁊ casu piloꝝ supcilioꝝ.
Cap. 14. De pediculis ⁊ platellis ⁊ cura eoꝝ.
Cap. 15. De spēbus mordines ⁊ cura eius.
Cap. 16. De gulac ⁊ cura eius.
Cap. 17. De pruritu palpebraꝝ ⁊ cura eius.
Cap. 18. De gesse accidente ⁊ cura eius.

Cap.19. De grossitie palpebrarum ꝛ cura eius.
Cap.20. De foruculo accñte palpebris ꝛ cura eius.
Cap.21. De xernat ꝛ cura eius.
Cap.22. De mora accñte palpebris ꝛ cura eius.
Cap.25. De formica in palpebra ꝛ cura eius.
Cap.26. De sarapha calꝑhe accñte palpebre ꝛ cura eius
Cap.27. De uerucis in palpebra ꝛ cura eius.
Cap.28. De grossitie ꝛ ulcere palpebre ꝛ cura eius.
Cap.29. De çale accñte palpebre ꝛ cura eius.
Cap.30. De relaxatione palpebre ꝛ cura eius.
Cap.31. De sanguine mortuo viridi palpe. ꝛ cura eiꝰ. ꝛ
De infirmitate lachrymali ꝛ cura eius.
Cap.32. De garambo ꝛ cura eius.
Cap.33. De botio ꝛ cura eius.
Cap.34. De fluxu ꝛ cura eius.
Cap.35. De spẽbus obtalmie ꝛ cura eius.
Cap.36. De tarphe ꝛ cura eius.
Cap.37. De eo ꝙ cadit in oculo ꝛ cura eius.
Cap.38. De vngula ꝛ cura eius.
Cap.39. De inflatione ꝛ cura eius.
Cap.40. De elgere coniunctiue ꝛ cura eius.
Cap.41. De prurito accidente coniunctiue ꝛ cura eius.
Cap.42. De semel ꝛ est apa sebel ꝛ cura eius.
Cap.43. De eluedat ꝛ cura eius.
Cap.44. De lachrymis ꝛ cura eius.
Cap.45. De apate alꝰs de uela dubeleti ꝯiunctiue.
Cap.46. De mora ꝯiunctiue ꝛ cura eius.
Cap.47. De superflua carne ꝛ cura eius.
Cap.48. De solutione ꝯtinuitatis ꝯiunctiue ꝛ cura eius
Cap.49. De spẽbus ulcerum cornee ꝛ cura eius.
Cap.50. De abscissiõe macle q̃ dr̃ albacita ꝛ ulcerum accñ-
Cap.51. De uestigijs ꝛ albulis ꝛ.c.e. ⌊ tiũ i cornea ꝛ.c.e.
Cap.52. De apate cornee ꝛ cura eius.
Cap.53. De infirmitatibus ꝯiunctiue ꝛ cura eius.
Cap.54. De cancro ꝙ in cornea est ꝛ cura eius.
Cap.55. De ꝯcauatione cornee ꝛ cura eius.
Cap.56. De alteratione coloris cornee ꝛ cura eius.
Cap.57. De humiditatibus cornee ꝛ cura eius.
Cap.58. De drĩa eleuationis ꝛ descissionis h̃ est abscon
fionis ꝛ liuore accñtibus in ea ꝛ cura eius.
Cap.59. De liuiditate mersuz saniei retro corneã ꝛ.c.e.
Cap.60. De eleuatione cornee ꝛ cura eius.
Cap.61. De solõne ꝯtinuitatis accñte cornee ꝛ est oblig
Cap.62. De ĩfirmitatibꝰ vuee ꝛ cura eiꝰ. ⌊ tas ꝛ cura eiꝰ.
Cap.63. De ampliatione accñte pupille ꝛ cura eius.
Cap.64. De disruptiõe pu. ꝛ ẽ solõ ꝯtinuitatis accñs vuee.
Cap.65. De eleuatione vuee que est remotio ꝛ.c.e.
Cap.66. De drĩa eleuatiõis vuee ꝛ scissione accñte cor-
nee ꝛ cura eius.
Cap.67. De aqua ꝛ instr̃o cum quo curaꝛ ꝛ cura eius.
Cap.68. De cataracta ꝛ cura eius.

¶ Post capl'm de cataracta sunt capl'a.27.rubricata.

Capitulũ pꝰm in radicibꝰ per quas operaꝛ in cura oculi opꝫ eũ qui vult curare infirmitates oculorum ꝙ sit sciẽs gñ̃a infirmitatuz oculorum. Et sunt tria. aut est ĩfirmitas simplex singulariter. aut in strũalis cõposita: ul' solõ ꝯtinuitatis. Et dico singul'r / aut ĩ v̓tute efficiẽte visuz ul' istr̃o q̃ fit visus ul' i sensu ꝛ motu. Et spẽs sũt due: aut est sbalis ul' accñtalis: ꝛ spẽs ip̃arum sũt pl'es. Opꝫ ẽt ꝙ sciat q̃litatẽ ĩfirmitatis simplicis: ꝛ spẽs eiꝰ ꝛ q̃litatẽ ĩfirmitatis cõposite ꝛ spẽs eiꝰ. Et opꝫ ꝙ scias ꝙ ĩfirmitates p sua ꝯ̃ria curanꝛ. ꝛ p sil'ia sanitas durat ꝛ a ꝯueniẽtia: tñ duratio sanitatis ocl'i erit p h̃ ꝙ exiccat hu-miditates eiꝰ: ꝛ ꝯfortat eũdẽ / qꝛ ip̃e ocul's cũ fuerit ꝯforta-tus expellit egritudĩes ꝛ durat sanitas eius: ꝛ iõ G. dicit res sil'es q̃litati in ocl'o nocẽt ꝛ res ꝯ̃rie sibi ꝓficiunt. Et opꝫ ꝙ scias drĩaz ĩfirmitatis q̃ est ꝛ h̃ est ꝙ diffinitio ĩfir-mitatis est nocumẽtũ opõnis sine meꝰ. Et ꝙ signa qbꝰ

cogñscitꝛ ĩfirmitas simpx q̃ est cal'a frida hũida sicca ꝛ cõ-posita ex his: ꝛ q̃ est cũ mã: ꝛ q̃ sine mã: ꝛ nõ est drĩa iter signũ ꝛ accñs nisi i mõ usus: qꝛ apd ĩfirmũ est accñs: ꝛ il-lud idẽ apd medicũ ẽ signũ. Et opꝫ ꝙ scias quõ appbẽ-ditꝛ mãꝫ eẽ i mẽbro. Et h̃ erit.v.modis. aut p v̓tutẽ mbri expellẽtis. aut per debilitatẽ recipiẽtis. ul' p ml'titudinẽ mãe uel p debilitatẽ v̓tutis nutritiue ul' ampliatõeꝫ mea-tuũ / ꝛ erit sil'r uerum cũ mẽbrũ est ĩferiꝰ ꝛ meatꝰ eius stricti. Et opꝫ ꝙ ĩspicias egritudinẽ que est cã eiꝰ: ꝛ facias ad ex-pellẽdã illiꝰ cãꝫ. Et sil'r ꝙ ĩspicias egritudinẽ ꝛ ml'titudi-nẽ mãe / ꝛ paucitatis eiꝰ / ꝛ fortitudinẽ mordicatiõis eiꝰ ꝛ rubedinẽ ocl'i ꝛ ml'titudinẽ sanguis in uenis ocl'i ꝛ pau-citatẽ eiꝰ: ꝛ colores accñtes in eo ꝛ aspitatẽ palpebrarũ: ꝛ spẽꝫ doloris. Et opꝫ ꝙ ocl'ariꝰ sit sciẽs qñ fuerit ĩtẽtio eiꝰ ꝓficẽ sanitati cogiꝛ ad sciẽdũ mãm sanitatis / ꝛ mã sanita-tis est duobꝰ modis. vnũ eorum ẽ p quẽ est sanitas ꝛ est ocu-lus / ul' corpꝰ radicitꝰ. Aliꝰ est per quẽ fit sanitas ꝛ sũt me-dicie: ꝛ istr̃a ꝛ cetera p que fit sanitas. igiꝛ cogeris ad cog-scẽdũ medicias per q̃s cures ĩfirmitates acutas in oculo ꝛ ad cognitionẽ v̓tutũ earum / ꝛ in q̃li statu utaꝛ q̃libet earum p gñ̃a: ꝛ per spẽs. Gñ̃a earum sũt.vij. oppilatm̃ apitm̃ absterfi-uũ putrefctm̃ maturatm̃ ꝛ stupefctm̃. Oppilatm̃ ẽ duobꝰ modis / est eni terrestre siccũ. ꝛ est hũidũ viscosũ / igiꝛ me-dicine sicce ꝯueniũt ad exiccationẽ ad fluxũ acutũ sbtilẽ ꝛ maxie qñ fuerit cũ ulcẽ post euõneꝫ corpis ꝛ capitis ꝛ ꝯcussionẽ medicie. Et est sic medicie amidũ cerusa cad-mia thutia abluta plũbũ ustũ / ꝛ bolũ xeniũ / ꝛ armoniacũ qꝛ h̃ desiccãt sine mordicatiõe. Et opꝫ ꝙ uti istis / mã sciẽ-sa qꝛ si utereꝛ añ nõ ꝓhiberẽt dissolõnẽ / ꝛ itẽdereꝛ dolor plus / qꝛ dolor ocl'i sanificaꝛ pp ml'tã hũiditatẽ ĩtridanteꝫ reumate disrũpitꝛ ul' corroditꝛ nisi fuerit in corrosiõe cor-nee / qꝛ tc̃ cogiꝛ ad utẽdũ hijs / qꝛ sũt magne utilitatis ibi ꝛ nõ est alia medicia: hũida aũt ꝛ viscosa medicia ĩtrat ĩ egritudibꝰ q̃tuor cãis. pª est qꝛ nõ est mordax. 2ª qꝛ ꝯglu-tiat viscositate sua generata ab acuitate ꝛ abluit. 3ª qꝛ re-manet in ocl'o plusq̃ꝫ remaneat hũiditas aq̊sa ꝛ neccẽ est ꝙ ꝑmaneat in loco al's ocl'o: nisi nõ cogiꝛ ad claudũ ob frequẽtiã apriõis ocl'i. 4ª qꝛ ocul's est mẽbrũ ml'ti sensus Et pl'es mediciarum p q̃s curaꝛ ocul's sũt lapides qꝛ volũ-tas ẽ remouẽdi in ocl'o / ꝛ oẽ asperum qñ obuiat pl'i sensus nocet ei / ꝛ iõ elegerũt medici ꝙ misceaꝛ cum medicinis ocl'i aliq̃d qd leuificet aspitatẽ eiꝰ ꝛ est sbtile albugis oui ꝛ aq̃ fenugreci ꝛ lac gũmi ꝛ dya. ꝛ aliqñ uariãꝛ ad ĩuicẽ Quia albugo oui sanat hũiditates sine mordicatiõe ꝛ cõ-glutinat ꝛ lenit aspitatẽ ocl'i tm̃ ꝛ nõ calefacit neqꝫ refri-gerat: qꝛ nõ resudat neqꝫ penetrat: ꝛ aq̃ fenugreci / qꝛ in eo ẽ solõ ꝛ calefactio tẽꝑata: lac aũt qꝛ in eo est abstersio pp aq̊sitatẽ q̃ est i eo ẽt. ¶ Medicie aũt q̃ sunt in 2º gñ̃e apitiue oppil'onũ dissolutiue ꝯueniũt. bothor ẽt saniei ĩ-cluse post corneã qñ fuerit cronica ꝛ nõ dissoluũt ea me-dicie maturatiue. Et sũt assa fe. oppoponacũ. euforbiũꝫ. ꝑma. acorus ꝛ sil'ia. ꝛ q̃ ꝓficiũt aq̃ de isto gñ̃e sic fel. fenĩ. ꝛ ul'r oẽ ꝙ calefac calefactiõe forti ꝑter ꝙ nõ gñ̃at in ocl'o aspitatẽ. Medicine aũt. 3. gñ̃is. s. abstersiue. Eorum q̃ sunt mãifeste abstersiõis ꝯueniũt uestigijs q̃ nõ sũt g̃ssa ꝛ ul-ceribꝰ sic cathimia thꝰ cornu. c. ꝛ aloẽ. Cathimia est tẽpa-ta ĩcerta ꝛ est fridũ ꝛ est mãifeste abstersiõis: iõ est cõue-niẽs ꝛ pullulatiõi carnis i ulceribꝰ ꝛ ea q̃ sũt fortis abster-siõis ꝯueniũt vngl'e ꝛ scabiei ꝛ uestigio g̃sso: qꝛ sbtiliãt ea ꝛ abstergũt: sic batitura eris ꝛ viride eris ꝛ colcotar sal ar. es ustũ. ꝛ oĩa ista sũt mordicatia. ¶ Medicie q̃ sunt in 4º gñ̃e. s. putrefactiue ꝯueniũt eradicatiõi aspitatis ꝛ scabiei qñ sũt cronica ꝛ dura, ꝛ eradicatiõi vngl'e dure ꝛ sũt v̓ide eris ꝛ vitriolũ. ¶ Medicie aũt q̃ sunt in 5º gñ̃e s. restrictiue earum q̃ sũt tẽꝑate restrictionis ꝯueniũt ad ex-pulsionẽ fluxꝰ in obtalmia ꝛ bothor ꝛ ulceribꝰ sic ro. ꝛ se-men eiꝰ. spica / crocꝰ / memita / succus ypoq̃stidos / puluis thuris mala. Lachrymi. i. foliũ padi. acatia ãt ꝛ aq̃ agros-se: qꝛ sunt fortiores istis in restringendo / eo ꝙ sunt succi

tn̄ sūt sicci q̄rū fluxꝰ festinat cito in ocl'o/ea q̄rū restrictio
est uehemēs paꝝ utunt:q: nocumētū eoꝝ maiꝰ eiꝰ in uti
litate eoꝝ:q: gn̄ant asp̄itatē in ocl'o/tn̄ qn̄ ponunt i qbus
dā medicis q̄ acuūt visuz ꝛ ꝯfortāt ip̄e eradicāt asp̄itatez
palpebraꝝ sūt balaustie.galle ḡsse ꝛ cortices thuris.Me
dicie q̄ sūt in 6° gn̄e maturatie ap̄atū ocl'i utunt in ap̄ati
bꝰ ꝛ ulceribꝰ ꝛ in ceteris egritudibꝰ ocl'i/q̄ sūt cū h̄ūidita
te in bothoꝝ ꝛ sanie abscōsa post corneā in p̄n° ꝛ fine/sic
mirra/crocꝰ/castoreū/thus/aq̄ fenugreci/lutū idicū be
çerad mellilotū.oīa aūt hec sūt dissolutia/ꝛ mirra maio
ris dissolōnis.Medicie q̄ sūt in 7° gn̄e.s.stupefactie utū
tur qn̄ excedit dolor usq̄q̄ timet destructio īfirmi/ꝛ ma
xie qn̄ fiūt in corrosione ꝛ acuitate ꝛ ulceribꝰ/ꝛ opꝫ cauē
istis medicis/q: dilatāt visuz:ꝛ forte destruūt eū. Et opꝫ
ꝙ nō utant nisi in forti necītate/ꝛ nō sic īponimus uti eis
nisi in re modica/sic opiū ꝛ aq̄ pomoꝝ mandragore.iste
sunt gn̄uz mediciaꝝ.sp̄ēs aūt eaꝝ sūt multe. Et opꝫ ꝙ sci
as īfirmitatū tp̄a ꝛ sūt 4or.s.p̄nm augmētū statꝰ ꝛ declina
tio.Diffinitio p̄ncipij est qn̄ recipit nocumētū opaꝝ nā
ul' ꝛ v̄tꝰ nō recipit i maturatiōe cāe efficiētis egritudinē.
Diffinitio augmēti est qn̄ egritudo augm̄tat ꝛ fortificat:
ꝛ v̄tꝰ debilitat p augmētatiōnē eiꝰ:ꝛ v̄tꝰ iā icipiebat opa
ri in egritudie tn̄ opō eiꝰ currit nō ꝧm ordinē.Diffinitio
statꝰ est qn̄ īfirmitas stat ꝛ nō crescit ꝛ v̄tꝰ iā ōndit signa
que sign̄t ip̄ressionē nāe in īfirmitatē.Diffinitio declina
tiōis est qn̄ īfirmitas iā descēdit ꝛ est dissoluta ꝛ nā ma
turata īfirmitate expellit īfirmitatē ꝛ dissoluit nodū eius.
Et opꝫ ꝙ cures in q̄libet tp̄e ꝧm seip̄m/ꝛ h̄ est ut utaris
in p̄n° ꝙ expellit āīn ꝛ iducit p̄hibitiōnē:ꝛ in descēsione
qn̄ calor est mitigatꝰ ꝛ s̄btile dissolutū ꝛ grossum remotū
utaris qō resoluit ꝛ dissoluit initio:duobꝰ aūt tp̄ibꝰ q̄ sūt
in medio utaris medicis tēperatis: ꝛ h̄ ꝙ restrigit ꝛ dis
soluit:tn̄ opꝫ illud qō restrīgit sit magis in augmēto:ꝛ in
statu minꝰ.Et qōlibet istoꝝ tēpoꝝ h̄et tres ordies:p̄nm/fi
nē/ꝛ mediū:ꝛ fiūt medicie ꝧm ordinē.v̄.g.qn̄ fuerit īfir
mitas in p̄n°:sit cura tua īponi p̄n¹ per hoc qō refrigerat
ꝛ restrigit ꝛ stupefacit nin̄.Et i medio p h̄ qō refrigerat
minꝰ/minꝰ tn̄ est h̄ ꝙ stupefacit nisi augm̄tatio significet
m̄ltitudinē:ꝛ qn̄q; p̄hibet dolorē multotiēs qn̄ fuerit do
lor excedēs idiffinite.¶ Usus mediciaꝝ i p̄n° restrictiaꝝ
aut aliq̄d cogit ad utēdū medicis mitigatiuis.qn̄ aūt fu
erit dolor nō excedēs nō opꝫ uti eis:ꝫ opꝫ ꝙ scias ꝙ me
dicie q̄dā sūt ex plātis:q̄dā ex mineris:q̄dā ex aīaliū su
p̄fluitate. Ex plātis aūt sunt que sūt gūme sic asa fe.oppo
p̄oacū euforbiū. Quedā sūt succi sic memite acatia.q̄dā
folia sic foliū malabat.Quedā ligna sic cassia/ul' minera
lia sunt sedeg/thutia sal/sal armo.sal nitrū/viride eris ꝛ
filia.Que aūt de aīalibꝰ:q̄dā sūt de h̄ūidioribꝰ sicut fella
liuta ꝛ albugo oui.q̄dā ex m̄ebris eoꝝ sic cornua ꝛ castro
rū:ꝛ noiabo quālibet istaꝝ mediciaꝝ ꝛ p̄p̄etates eaꝝ:ꝛ
oēs medicias q̄ ꝯueniūt ocl'o in fine libri. Opꝫ ēt me no
miare quō utat q̄libet istaꝝ mediciaꝝ ꝛ quō curat cū eis
ꝛ q̄ hora tp̄is colligunt medicie ocl'i ꝛ qn̄ meliꝰ artificio
se ꝯficiunt.¶ Dico igit qn̄cūq; uolueris uti mineralibꝰ
sic sedeng/thutia/calcecumenō/marchasita/antimonio:
opꝫ ꝙ teras eas bn̄ ꝛ cū pāno cribrādo serico ꝛ ibibe cū
aqua ꝛ mole in lapide coloꝝ multotiēs:ꝛ ꝙ fuerit lapis
sic çuaridi ꝛ cadilia ꝛ vitrioia nō utaris eis nisi post cōbu
stionē in olla noua/ꝛ diuturnā ꝯtritionē ꝛ mollitiē h̄ est
meliꝰ. Conchilia autē sicut elbeseug ꝛ limaticas cōbure
sil'r in olla noua ꝛ ꝯtere ea bn̄/ꝛ nutri ea sil'r cuꝫ aq̄ ꝛ mo
le in aq̄ coloꝝ.Cerusam aūt tere ꝛ laua cū aq̄ ut nō sit in
ea aliq̄d acredis.Batitura de ere lauet ꝛ cū sana freq̄n
ter.Marchasita aūt terat cū aq̄ ꝯtritiōe bona/ꝛ sic calce
cumenō.Spica scidat cū forpicibꝰ ꝛ terat i mortario usu
africet iter manꝰ fricatiōe bona usq̄q̄ excorticet.Cortex
est niger ꝛ fit albꝰ ꝛ p̄ijciat in mortario/ꝛ fūdat desuper
aq̄ ꝛ terat usq̄q̄ fuerit filis medulle/ꝛ fricet ꝛ iteret ꝯtri
tio eiꝰ.Uiride aūt eris nō multū utat:q: destruit uelum
oculi ꝛ corrodit ꝛ p̄p̄e ocl'os m̄l'ieꝝ ꝛ pueroꝝ ꝛ nō facit
uti h̄ nisi post multā cōmotionē ceruse cū eo.opꝫ igit ꝙ
pistet ꝛ xiet cū eo in uere/q: est finis laudabilior ꝛ terunt
pl'ueres ꝛ alcophola in fine pul'.ꝛ nisi h̄ fuerit erit nocu
mētū plusq̄ utilitas.h̄ aūt ꝙ nutrit cū aq̄ agrosse ꝛ aq̄ fe
niculi/ꝛ alijs/opꝫ ꝙ exp̄mat aq̄ eoꝝ ꝛ dimittat in sole p
aliquot dies ꝛ nutriant cuꝫ ista aq̄ medicine frequēter.
Et illud quod fuerit de gūmis sicut armoniacū ꝛ oppo.
maturent ꝛ molant in mortario cū pistello donec sit bn̄
tritū ꝛ cribellet.Gūmi aūt arabicū ꝛ drag̃tuꝫ maturet i
aq̄ ꝛ colet cū pāno/ꝛ pistent cū eis medicie cū sit utilitas
eoꝝ in medicis ꝯgregare p̄tes eaꝝ nisi fuerit i xief albo
q: v̄tꝰ in gūmi ꝛ dragḡ.est refrigerare ꝛ ꝯglutiare ꝛ leni
re asp̄itatē obtalmie.igit opꝫ ut tu teras ea bn̄/ꝛ cribres i
ꝛ ponant i mortario ꝛ mittat sup ea albugo oui s̄btilis ꝛ
in q̄ītitate ꝙ possint ipastari cū ea medicie ꝛ moli usq̄q̄
dissoluant medicie ꝛ leniant ꝛ p̄ijciant sup eū reliq̄ me
dicie.¶ Opiū aūt opꝫ ꝙ torrefiat ꝛ h̄ est ut accipias la
minā eneā ꝛ igniat ꝛ p̄ijciat sup eū opiū fractū minutiꝫ
ꝛ nonꝫ sit sup prunas:ꝛ caue ne cōburat:q: destruit opō
eiꝰ.Et qn̄ uolueris miscē aliquā medicinā opꝫ ꝙ cogno
scas aliquā utilitatē medicie ꝛ cui egritudini ꝯuenit:ꝛ si
fuerit de medicis q̄rū utilitas est multa ꝛ est nobilis: sic
thutia idica ꝛ alia opꝫ ꝙ p̄ijciat ex eis q̄ītitas magna. Et
si fuerit pauce utilitatis modicū ex ea p̄ijcias sic gūmi.ꝛ
si fuerit acute fortis ꝟtutis sicut viride eris ꝛ sal ar.ex eo
modicū.Et si fuerit debilis v̄tutis sic cerusa p̄ijciat ex ea
m̄ltū. ¶ Medicie simplices ponunt in cōpositis medi
cinis pp diu'sas cās.Quedā ponunt pp īfirmitatem ad
quā fuit cōposita medicina sicut ponit oppo.ꝛ assa fe.in
çiel eluieri:q: h̄n̄t opatiōnē fortem in soluendo in aqua.
Et q̄dā ad fortificādū medicinā sic cū ponit aq̄ fe.in çief
eluieri:ꝛ q: h̄ūt opōnē fortē in soluēdo in aq̄ in fe.i çiel
eluieri.Et q̄dā faciūt penetrare medicinā ad tūcas ocu
li festināter sicut cū ponit aq̄ fe.in çiel eluieri.Et quedā
faciūt penetrare medicinā ad tunicas oculi festināter si
cut cū ponit muscus in medicinis ocl'i. Et quedā ad cō
firmādos in ocl'o/sicut qn̄ ponit cāphora in medicinis
ocl'i.Et q̄dā m̄āꝫ ocl'i/sic cū ponit opiū in nr̄is medicis
abstersiuis.Et q̄dā ad frāgēdū acumē medicie sic cū po
nit cerusa cū viride eris.Et opꝫ ꝙ eligat de medicis qō
fuerit bonū recēs nō uetꝰ nō sophisticatū ꝛ ꝙ terat que
libet eaꝝ sep̄atim:ꝛ demū pōdera de trito ꝛ cribrato pō
dus p̄dictū in recepta illiꝰ medicie.Et nō iūgas ceteras
medicias/nec teras eas sil':q: error est : q: ex medicinis
q̄dā sustinēt lōgā triturationē sic minerales.q̄dā modi
cā sic succi.ꝛ q̄dā terunt magis q̄ expedit ꝛ elōgāt a nā
sua/ꝛ acuunt sic amidū/q: ip̄m ponit in fine rei . Et tūc
miscet ꝛ terit tritura tēperata ut misceat.Et si fuerit me
dicina debilis q̄ opꝫ ut pasteret ut fiat xief ut ponat sup
eas aq̄ paulati ꝛ terat ut misceant ad iuicē cetē medicie
ꝛ pastent pastatiōe tēperata ꝛ desiccent in vmbra ut nō
dissoluat v̄tꝰ mediciaꝝ in sole.Et qn̄ curaueris ocl'm cū
medicia acuta opꝫ sustinē usq̄q̄ remouet cōbustio ꝛ ue
stigiū eiꝰ oino.Deide seq̄ris cū stillo/q: h̄ est p̄cān ꝛ me
liꝰ q̄ ponē vnū sup aliū/ꝛ ꝙ sit stillus grossus:ꝛ caue tibi
a medicis acutis in capite repleto.Sꝫ sit mūdatū ab h̄ūo
ribꝰ malis.q: Hyp.dic̄ in pura corpa ꝛc̄. Et qn̄q; curas
cū medicia acuta īfirmo coctionez magnā. Et qn̄ uolue
ris ponē medicinā in ocl'o ap̄i oculū dextrū cū police si
nistre manꝰ ꝛ idice manꝰ dextre ꝛ tene stillū cuꝫ police ꝛ
medio:deide pone stilluꝫ in lachrymali mag̃ usq; ad la
chrymale minꝰ.Deide remoue idicē ꝛ alleuia policē si
nistrū sup palpebrā ꝛ pone uelū i ocl'o ꝛ torque ꝛ uolue
palpebrā.accipe pilos eiꝰ cū paleta stilli quousq; reuerte
tur.i.discoopiat oculus:ꝛ frica eū diligēter nō cū festina
tione ꝛ qn̄ reuersaueris oculū erit h̄ paulatim ꝛ nō retra
has manū tuā:ꝛ reuertat per se q: malum est/ꝛ quando
uolueris aperire oculum eriges palpebram leuiter cito

z redeas eā suauiter z nō festines i festinatiōe reuersiōe ei⁹. Et qñ uolueris uti pulierib⁹ opz q̄ ponas eos i duabus lachrymalib⁹ inter palpebras z nō declines stillum ad planitiem oculi. Sed dimitte eam z uolue stillum ad īferi⁹ z pone pulueres: nō itromittes stillū in oculo/ nec decliës stillū in ocl'o in obtalmia fortis doloris z grauis. In radicatiōe aūt uestigij intēde cū memō in tilo ɔueñtē ti z frica eā cū medicia z fac eā trāsire p eā/ q: h est uehemēti⁹ z pfecti⁹. Ois egritudo hñs pulsatiōnē z dolorem uehemētē curat cuz medicis lenitis hūidis sic obtalmia z ulcera. Et ois egritudo antiq̄ diuturna nō hñs dolorē sic scabies sebel liuor vngla z çulac cū medicis absterfiuis z mūdificatiuis ꝑm eradicatiōnē q̄ntitatis eaꝝ z ꝑm q̄ īdiget de v̄tute eaꝝ. Et qñ ɔiungunt due egritudies in ocl'o z egritudo acuta cronica icipe ab acuta q̄usq̄ remoueat/ z nō negligēs nō fortificat/ deinde redeas ad cām egritudis cronice. Zela aūt uehemēs i oculo qd accidit i apatib⁹ ei⁹ aut fit pp acuitatez hūiditatis apantis eum z mordicātis/ aut fit pp replēonez mēbranaꝝ z seie eaꝝ/ aut pp aggregatiōnē hūiditatis grosse: ul' pp uētos nubilosos īflatiuos. Si āt fuerit ex acuitate z hūiditate opz purgare cū medicis laxatis z trahē eas ad īferi⁹ corpis z ut abluas eū cū albumie oui. qñ purgaueris corp⁹ z incipe apa maturare/ balneū est utile ad solōnē isti⁹ egritudis. Sz si fuerit dolor ex replēone mēbranaꝝ z sanie opz curare p euōnē corpis cū flōmia z laxatiōe z attractione medicia īferi⁹ p ista mēbra īferiora z p ligationez/ deide cuz fomētatione oculi aque dulcis tēperati caloris. Et scias ulr q̄ oēs spēs sanitatis curant p euōnē toti⁹ corpis z capitis z p attractionē māe īferi⁹/ deide cū usu medicinaꝝ resolutiuaꝝ sic fomētatiōes z distillatiōes aque feniculi ul' fenugreci z añ euōnē corpis si opz uti medicia resolutiua/ q: attrahat magis q̄ dissoluat. Et si fuerit dolor pp ɔgregationē hūiditatis grosse opz te subtiliare illū hūorē deide cū uehemēti motu illaꝝ uenaꝝ in qb⁹ est cōgregatio z hoc est post itroitū balnei. Et cū coguēris egritudinē z videris curā nō ꝓsperi cito pseuera/ q: forte erat pp uētuz ɔuexū in meatib⁹ strictis z forte erat hūor uehemētis grossitiei z idigēt tpe lōgo in expletiōe z ampliatiōe meatuuz. Et scias q̄ clisteria sunt laudabilia in replēone toti⁹ capitis/ z tñ opz q̄ sint fortia. Et qñ fuerit cuz aliqb⁹ egritudib⁹ ocl'i soda uehemēs apparēs nō cures eū usq̄ trāseāt tpa/ z mitiget soda z hoc est post mūdificationez corpis z euōnē corpis z fortificatiōe ei⁹/ sin aūt iudices in firmo magnū malū z medicie īundant ad oculuz. v. de euritudis uenis/ z tūc ex occipitio vnge sp/ z curatio eius est frustra/ tūc ɔsidera utrū erit a toto corpe ul' capite proprie z euā corp⁹ ul' caput vnguis desiccatiuis sic aq̄ rubi z spine albe z liga cū bereda: z si nō fuerit ꝓspata cura scide arterias que sunt in tiporib⁹. Et si fuerit itra occipitiū signū ei⁹ est sternutatio nociua z prurit⁹ z mordicatio. fac minutionē z laxationē z purgationē capitis. Et de egritudib⁹ ocl'i qb⁹ nec̄cia est purgatio corpis sic sūt obtalmia z sebel z ulcera qñ fuerit cū eo īflatio z apa. Et ex eis sūt que nō idigēt euōne corpis i cura sic eradicatio uestigij que idiget abstractiōe tm̄ z sic ceteri dolores cū qb⁹ non appet replēo nec īflatio uenaꝝ ocl'i nec m̄ltitudo hūiditatis fluētis h est cui⁹ memō indiguit ad ꝑperationē. Et nō icipio in cura accñtiū egritudinū in oculo/ z dico q̄ quedā apparēt sensui quaꝝ cognitio difficilis sz cogīscamus hec p signa v̄o medicatōis z igenij z icipio de h q̄ apparet sensui/ z icipio p̄mo de īfirmitatib⁹ palpebraꝝ deide post h infirmitates occultas sensui dicam. II.

c **Apitulum** 2^m in quo regule quib⁹ opz medicū uti i oi purgatiōe. Scias q̄ opz qui vult purgare corpus p aliquā in oculū purgatiōis q̄lecūq̄ uoluerit minuē uenā ul' bibē medicinas attēdē. x. z sunt. Causa īfirmitatis accidēs ɔñs īfirmitatē. cōplexio. habitudo corpis infirmi etas. dispō aeris. tēpus prius de tēporib⁹ anni. regio. cōsuetudo. v̄t⁹. ¶ Causa īfirmitatis si fuerit egritudo ex replēone purgatio ei ɔuenit. Et si ex inanitione non conuenit. Similr si fuerit causa īfirmitatis multa opz purgare corp⁹ m̄ltū. Si pauca paꝝ. ¶ Accñs āt ɔñs egritudinē si fuerit vnū de egritudib⁹ ex qb⁹ euāt corp⁹ sic flico cui⁹ sudor z alia/ nō purges eū. Et si nō fuerit ex ill' que euant z idiguerit purga eū. ¶ Cōplēo si fuerit cal'a z sicca ul' frida z hūida purgab eū ꝑm cām. ¶ Habitudo āt corpis lz fuerit mediocriter macra/ non purges eū. ¶ Etas aūt si fuerit de pueris: aut senib⁹ nō purges eū nisi cū aliq̄ subtili. Et si fuerit adolescēs aut viril' etatis purga eū sic cōuenit. ¶ Tp̄s āt pri⁹ si fuerit estas ul' hyems nō purges corpus cū medicia forti. Si fuerit uer ul' autūn⁹ purga eū sic opz. ¶ Dispō i tpe ꝑñti si fuerit aer i illo tpe m̄lte siccitatis z caloris/ nō purges eū cū medicia forti/ z si fuerit tēperat⁹ purga eū si expedit. ¶ Regio āt si fuerit cal'a/ sicut ethiopoꝝ/ ul' frida sic anglicoꝝ ul' sticoꝝ nō purgabis eū nisi cū lz q̄ ɔuenit corpi: z si fuerit tēpata sic roma purgabis eū ꝑm hūorē. ¶ Cōsuetudo āt si eger ɔsueuerit purga eū sine timore/ z si nō ɔsueuit purgari/ si expedit purga eū cū timore tñ. ¶ Uirt⁹ aūt si fuerit fortis/ purgabis eū q̄ntitate nec̄citatis/ z si fuerit debilis pur. eū ꝑz illō. aut vna vice aut plib⁹. Aliqñ purgat corp⁹ ꝑm artes artificiales/ z lz est q: si fuerit mot⁹: nō purges eū. Si igenia in attrahēdo mām sine euōne forti z si fuerit pui mot⁹/ purgabis eū sine dubio z aliqñ opz attēdē ad attrahēdū mām ad ptē oppositā pti ad quā decliat/ z lz pp duo. vnū eorū ē ut nō trahas māz illā ad mēbra nobilia qñ fuerit in mēbris etiā nobilib⁹. Scōm q̄ trahas ad mēbra in qb⁹ cōtīgunt tres ɔsuetudies. vna eaꝝ est/ q̄ sit loc⁹ ei⁹ in corpe in opposita loci pte mēbri a q̄ mittit euō. Et si fuerit illud mēbrū supi⁹ fiat attractio īferi⁹ z eɔ⁰. Scōa q̄ sit mēbruz ad qd mā trahit oppositū mēbro a quo trahit recta oppōne/ z si fuerit euō ex pte dextra fiat extctio uel attractio ex parte sinistra z eɔ⁰. 3ª q̄ sit membrū ad qd trahit mā pticipās cū mēbro a q̄ trahit sic pticipatio m̄ricis cū mamillis. Et ideo qñ fluit sanguis a m̄rice ponūtur uētose sup mamillas z opz q̄ scias q̄ iste sūt regule qb⁹ opat. Opz igitur q̄ regas ꝑm q̄ videbis hec quia q̄nq̄ exit necessitas ad euacuādū humorē nō semel sed pluries. III.

e **T sunt** scabies grauedo lapidatio iuiscatio ordeolū pili additi iuersatio pilorū patelle nordinec çulac prurit⁹ grossities flegmō al's demaretriat mora liuor terre forica çahaphe formica: vñ īflatio corrosio cahalachal apa arcalach ulcera relaxatio sanguis mortu⁹. Et istaꝝ egritudinū q̄dā sūt ꝓp̄e palpebris z q̄dā cōes aliis mēbris. Igit egritudies ꝓp̄e palpe. sūt scabies grādo lapidatio iuiscatio remelatio ordeolū reuēsatio piloꝝ v̄dineg çulac reruac. Uerūm fluitio ul' casus piloꝝ z albedo eoꝝ z pedicl'i pticipāt capiti z supcilijs. prurit⁹ aūt g̃ssities liuor īflatio z relaxatio z sāguis mortu⁹ aliqñ accidūt ɔiūctie palpebre z alijs. Non aūt z mora z reraet çahaphe aliqñ accidūt palpe. z corpi toti: itētio in hoc est ut nō sit in lib⁹ meo defect⁹ zc̄. IIII.

f **Cabiei** 4^or sūt spēs. p̄ª est rubedo q̄ fit i supficie iterioris palpebre. Signū āt ei⁹ est qñ reuēsaueris palpebrā videb i ea g̃na silia morbilis z h est maioris doloris z grauitatis q̄ reliq̄ tres spēs z hz lachrymā z ple⁹ qd accidit post obtalmiā al's effe⁹ z morb⁹ qui di cui⁹ acutā z ulr oēs spēs scabiei hñt hūiditatē salsā z fiūt ex freq̄ntia solis pl'ueris z fumi z corruptione regis in cura obtalmie fiunt. Cura aūt opz purgare corp⁹ per flōmiā cephalice si possibile est: z post lz si nec̄citas exigit ad bibēdū medicinā/ fiat ex violis nenufare mirabo. citrinis çūit. Et fiat hoc ꝑm virtutem z etatez deinde reuersa palpebrā/ z frica cum rief ru. hec acuto cuius confectio est hec. Rief rubeum leue est utile in fine obtalmie z scabiei leue z çulac z obtalmie que

est ex humiditate. ℞. sedeng abluti. ʒ. x. eris al's cuu^9 viri de eris usti. ʒ. viij. coralli/margaritaꝝ nō pfo. folij indici añ. ʒ. iiij. gūmi arabici dragg. z mirre clare añ. ʒ. iij. sang. drac. croci añ. ʒ. j. sum̄ mediciaꝝ. x. aggregent medicine z pistent z cribrent z cum vino antiq̄ fiat rief leue ut sit dr'ia inter z rubeū acutū. Et utat mitige se. z relique obtalmie postea redeas ad pmas medicias z cū reuersaueris palpebrā reuersa eā leuiter z nō pmittas palpebrā redire p se z frica eā diligenter z reduc eā ad statū suū paulatim. Et qñ mitigat^9 fuerit oculus a medicia pone eum puluerē cui^9 ɔfectio h est pl'uis utilis scabiei z ulceribus in ocl'o. ℞. thutie camei sedeng combusti nutriti añ. ʒ. j. z çuccari al. ʒ. v. terant z utat z pcipe tenē dietā suā. Quidā dixerūt q̄ ɔūsa fuerit palpe. z sinapiçata fuerit sup eā galla trita sic puluis z pmittat palpe. reūsa p. iij. horas z liget reuersa. h oino destruit scabiē z non recipit post h medicinā z est utile. Quidā aūt dixit q̄ quādo gariofili al's antophili sinapiçant sic supius est dcm̄ z utilitas sufficit. ⌈2ª spēs scabiei z maioris aspitatis q̄ȝ pª z hēt dolorē z grauamē z utraqȝ spēs gñat in ocl'o hūiditatē al's duritiē z lachrymā. Cura. Incipe pmo purgare corp^9: deide reuersa palpe. z frica eā cū medicis acutis sic rief viride z basilicon z si senserit modicā se. dimitte medicinas acutas z pone in oculo stillū cū sedeng abluto z cū mitigata fuerit se. muta eū ad puluerē dictū/z postea ad acutū: z si accidit scabies cū obtalmia/cura obtalmiā cuȝ cura sua z nō negligas scabiē ut fortificet cuȝ mitigata fuerit obtalmia redeas ad curā scabiei/z si nocuerit aspitas palpebre z si fuerit cū scabie vnū ulcus utere medicinis mitigatiuis ſm q̄ noiabo in capº ulcerū z est meli^9 curare ulcera cū cura eoꝝ/deide redeas ad curā scabiei. Et si uenerit aspitas palpebre opȝ q̄ reuerses z applanes eaȝ cū stillo/z est h mitigatio acuitatis. Et vidi aliq̊s senes qui qñ calesit scabies reuersāt eā z fricāt eā cū sendeche q: sedeng ualet in aspitate palpebraꝝ/z caue amidum z colliriū q: faciūt scabiē z sic pl'ueres albos z rief album/z melior cura scabiei est q̄ reuerses palpe. z frices eam ēmē z expectabis usqȝ mitiget acuitas medicie: deide iterabis reuersionē palpebraꝝ z fricabis z cū mitigatū fuerit, acumē māe pone in ea stillos de pluē ut fortificetur corp^9 ocl'i z si reūsaueris palpebrā z fricaueris cū planitie stilli deide curaueris post h cū medicia acuta erit pfecti^9 ℂ Cōfectio rief viridis utilis scabiei z sebel z albedi. ℞. viridis eris clari. ʒ. iij. cadime armoniaci gūmi ara. cerusse plūbi añ. ʒ. ij. terant z pistent cuȝ aq̄ intere z fiat rief z utat. ⌈3ª spēs scabiei ē fortior z difficilior q̄ȝ 2ª z aspitas est in ea maior z signū ei^9 videbis in exteriori palpebre sil'e scissure ficuuȝ pp hoc uocat ficulnea. Cura. opȝ purgare corp^9 cū medicia z flōmia cephalice deide mundabis caput per flōmiā lachrymaliū ul' frōtis z post h utē caputpurgio artificiū caputpurgij z est tale utile scabiei çahaphe z remollitiōi z fistule in ocl'o z polipo i narib^9. ℞. aloē succotrinū ſb. z al. oppopo. añ. ʒ. ſ. ɔdiā. ʒ. v. terātur z pastēt cū aq̄ maiorāe z fiāt pill'e sic pip suma mediciaꝝ. x. z caue ne utaris eis nisi post flōmiā z mundificatiōeȝ corpis cū medicia z dieta laudabili. z sic opȝ uti isto regimie in ceteris spēb^9 scabiei. Sinautē iduces ocl'o medicinas acutas z est nocumētū ei^9 maius z tūc debet reuersari palpe. z fricari cū basilicon z rief viridi. z si manifesta fuerit eius opa bñ quidē/sinautē opȝ fricari cū çuccaro ul' spuma marina ul' penidijs fricatiōe diligēti usqȝ redeat palpebra ad statū sanitatis in ſbtilitatē/demū deide distilla in ocl'o cimini al's faciētiū acredinē z salis z liga sup eū vitellū oui cū oleo ro. ut sit secur^9 ab acredine mediciaꝝ: z cū fuerit in 2º die pone in oculo sedeng cuȝ istro lōgo. l. stillo ut sis securus de calefactiōe mēbri/z si calefact^9 fuerit ocul's nō utaris nisi sedeng/z exegerit necessitas/z ponas pl'ueres sinapiça eū cū pluē citrio cuius ɔfectio est. ℞. sarcocolle. ʒ. ij. rief memite. ʒ. j. tere eas bñ z utē z cū mitigata fuerit acuitas reuersa eam z frica palpe. cū rief ru. ul' cū viridi usqȝ medicet z ſbtilia regimie diete. ℂ Cōfectio basilicō utilis scabiei liuori lachryme sebel vngl'e. ℞. pipis. çç. mirabo. citri. idoꝝ remotis ossibus añ. ʒ. v. aloes succotrini. ʒ. j. ſ. spume maris. ʒ. vj. minij. ʒ. v. cassieli. gar. añ. ʒ. iiij. sal ar. ʒ. j. medicine. x. al's xj. terant z cribrent z utat. ⌈4ª spēs scabiei ē grauior q̄ȝ pme tres z aspior z est maioris coctiōis largioris spatij z hēt dolorē z duritiē uehemētē z fere nō eradicat cū festinatiōe cito pp grossitiē z pp̄e cū fuerit antiq̄ z forte accidit cū ea supabūdātia piloꝝ. Sig̃ ei^9 q: qñ reuersaueris palpe. videbis eā nigrā z sup^9 cortices siccos. ℂ Cura. opȝ q̄ icipias purgare corpus z mūdare caput cū gargarismo z yerapigra z cū pill'is de aloe in diūsis dieb^9: deide utē caputpurgio pdicto/z ſbtilia dietā z tūc reūsa pal. z frica eā cū istro qd̄ uocat ūde ul' cū alia meº al's camaric fricatiōe diligēti z si idiguerit i fine fricatiōis çuccari in fricando z utē cura pcedēti in 3ª spe z oib^9 spēb^9 scabiei z opȝ uti balneo z soluere humores post mundificationē corpis. Et ulr' scias q̄ si scabies fuerit plōgata z antiq̄ta nō psgabit in ea aliqd nisi fricatio cū puluere citrino ut tūc fortificent tunice oculi zc̄. V.

G Randium vna est spēs cuius cā est ɔgregatio humiditatuȝ g̃ssaꝝ que ɔgelant in palpebra z plimuȝ gñat i exteriori pte palpebre. Cui^9 signū est apa duꝝ sil'e grādini. ℂ Cura opȝ q̄ liq̄fiat armoniacū ul' galbanū cū forti aceto z vngat z aliqñ miscet cū ol'o/z cā z gūmi ulmi ul' misceat sapinū cū aceto z vngat cū h vng̃. ℂ Cōfectio vnguēti utilis grādini z ordeolo. ℞. thuris mirre añ. ʒ. j. laudāi q̄rtā. ʒ. baurach minij añ. q̄rtā. ʒ. pastent cū amurca oli antiq de lilio ul' amurca z vngat z si resoluit bñ: si aūt opȝ q̄ scidat pal. cū flōmo in latitudie z deide exhat grādo cū palla stilli z si fuerit scissura magna z labia relaxata ɔiūge ea cū sutura in medio z sinapiça eā cū puluere croceo: z si fuerit egritudo in iteriori palpe. opȝ reūsare palpe. z scidē per latitudinē iferi^9 z exhere grādinē z pcipe ei ut abluat oculū cū aq̄ calida zc̄. VI.

L Apideitatis vna est spēs z accidit a supflūitate g̃ssa que ifundit in palpe. z cōgelat in ea z fit lapis. Signū ei^9 est apa puū duꝝ sil'e bono pūo z raro duritiei ei^9 relaxatio cutis z raritas ei^9: q: resoluit ſbtilis mā z remāet grossa z idurat sic accidit in calcl'o z ſbassellis z inguib^9 z scrophul' z apatib^9 duris z aliqñ noiat hec infirmitas leus: z accidit h a duob^9 aut a mltitudie ciboꝝ g̃ssoꝝ uel ex frequētia ifirmitatū uapoꝝ carniū eḡnis z distilla sup eā aquā calidā in pnº z si resoluit bñ: sinaūt pone sup eā de pluē dyaglon q: destruit eā z si nō destruat frequēta emplꝫ ut maturet z ɔgreget z qñ pseuerauerit res iuersa palpebrā z api locū cū flōmo z flōmus hēat caput rotūdū p latitudinē apiat z pfūda aptionē z caue ne rūpas palpe. z cōprime cū vngl'a tua ul' cū anulo q: exiet de loco aliqd ut eēt de pl'mone z forte ē sanies: z si timueris q̄ redeat ifirmitas accipe scissurā vulneris cū capite forpicū ut apiat z astringat ut tardet ɔsolidatio z destruat mā ab ea z medicet ea post hoc diu cuȝ aq̄ cal'a z nō opȝ apire istā ifirmitatē donec aggreget z ɔstringat z h ut aperiat z est pfectio zc̄. VII.

C Oniūctionis tres sunt spēs: aut ɔiūctio est cuȝ nigredie aut cū albedie ul' ɔiūctione palpebrarū ad iuicē z accidit h a duob^9. vno ex ulcē qd̄ accidit i ocl'o z elōgabit clausio ocl'i sup eā. z alio post mūdificationeȝ vngl'e z sebel/qñ nō regit ocl'us regie q̊ opȝ z ista ifirmitas phibet oculū de facili moūi. ℂ Cura opȝ mittē stillū ſb palpebra i loco z eleuab palliū cū eo ul' extēde pal. cū vno baio ul' cū duob^9 deinde excoria ɔiūctōem cū mendech al's mollace sic fit i vngl'a usqȝ apiat res ɔiūcte z si

nō ꝯuenit ei mēdech excoria ea cū gamedei. ꝛ opꝫ cauē pro posse tuo ut nō trahas mēbranā corneeꝛ qꝛ accidit ꝙ hec eleuatio oculi ex replōne ꝛ distilla in oculo aquā cimini ꝛ salis ꝛ pone sup scissurā cotū madefactū cuꝫ oleo ro. ꝛ vitello oui. ꝛ liga sup oculū vitellū oui cū oleo ro. ꝛ qñ fuerit scda dies distilla in oculo aquā cimini ꝛ salis/ꝛ itera lichinīū sup scissurā cum vitello oui: ꝛ si fuerit tertia dies utere aliquo rief ꝯm ꝙ vides ex īfirmitate: ꝛ si fuerit inuiscatio in palpebra vna cuꝫ alia/ opꝫ si possibile est stillū sub palpebra/ ꝛ ꝙ aperias ex pte mioris lachrymalis. Sinautē scindes de lachrymali inferiori modicū inquātū intrauerit stillus ꝛ eleuabis palpebrā supius cuꝫ stillo ꝛ scinde eā cuꝫ gamedei: ꝛ si elegeris imittere in loco stilli / elmengab. aꝶs falcē similē hamo. sicut mengral fistule ꝛ scide uꝶ api cū eo ꝛ opere ꝛ laua eā cum aq̄ cimini ꝛ salis ꝛ pone inter pal. cotū admodū tēte madefactuꝫ in oleo ro. ꝛ battiturā eris uꝶ empl'm de cerusa dictū marfiā: ꝛ si rediet ꝯglutiatio caue ne fortifices alcophol ꝛ alcophols eū quotidie cū batitura eris ꝛ rustoim ꝛc̄. VIII.

t **Emoleationis** tres sunt spēs. pª est abbreuiatio palpebre supioris ut nō coopiat albedineꝫ oculi. Et accidit h̄ a duobꝰ. vno nālr ꝛ h̄ est a diminutiōe mãe ex quo fit ꝛ pal. aliud est per accñs ꝛ accidit h̄ aut ex relaxatiōe aliquoꝝ musculoꝝ mouētiū pal. uel a spasmo pticulari ꝯstringēti aut ex utroqꝫ aut ex sutura pal. indecēti. Cura. Si fuerit remollitio ex defectu mãe ē curabilis ꝛ si ex relaxatione uꝶ spasmo ꝯstringēte uꝶ utroqꝫ opꝫ pmo scire qñ est remollitio ꝛ qñ ex relaxatione/ ꝛ h̄ est qꝛ in pal. supiori sunt tres musculi. vnus eleuat eā ꝛ duo cōprimunt. igiꝶ musculus qui eleuat eā/ si relaxatꝰ fuerit nō erigeꝶ pal. neqꝫ claudeꝶ. ꝛ si fuerit spasmatꝰ nō cooperit. ꝛ ex h̄ accidit remollitio a spasmo musculi qui erigit eā opꝫ ꝙ utaris h̄ qđ relaxat pal. sic̄ vnctiōes cuꝫ oleis ꝛ vngtīs ꝛ balneis humectatiuis. duo aūt qui deꝓmūt palpebrā si fuerint relaxati non coopit uꝶ claudiꝶ palpebra. ꝛ ex h̄ fit remollitio/ ꝛ utpl'm fit ista relaxatio post apa calidū qđ curatū fuerit cū medicinis mollitiuis humidis ex qbus ꝯtingit hec remollitio. medicaꝶ igiꝶ cū medicis ꝯfortatiuis ꝛ ꝯstrictiuis sic̄ acatia memite mirra/ ꝛ aq̄ mirte ꝛ filia. Et si fuerint spasmati nō erigiꝶ pal. opꝫ igiꝶ uti rebꝰ mollificatiuis. ꝛ si fuerit vnus eger/ ꝛ remāsit alius duobꝰ musclis qui deꝓmūt pal. medietas pal. est cooperiēs/ ꝛ alia est medietas eleuata/ ꝛ si fuerit egritudo relaxatione cuiuslibet eoꝝ/ erit depssio pal. tortura musculi sani/ ꝛ si fuerit spasmatio erit declinatio medietatis pal. ad locū musculi īfirmi. Et si ambo fuerint infirmi. vnus relaxatus/ alius spasmatus iudiciuꝫ eius est/ sicut iudicium qñ vnꝰ spasmatus/ alius sanus. opꝫ igiꝶ scire per sanum ingeniū/ ꝛ vnge locū spasmatiōis cū hoc ꝙ relaxat ꝛ locū relaxatū cū hoc qđ restrigit ꝛ ꝯfortat. Et si fuerit a sutura apiaꝶ aliquātulū/ ꝛ opꝫ scindē locū ꝯsolidatū ꝛ diuidē locū intra labia eiꝰ cū coto iuncto in cera ꝛ oleo/ aut cū vngtō albo/ uel vngtō basilicon ꝛ uꝶr res relaxātes appone: sic̄ distillatiōes cū aq̄ fenug. ꝛ aliīs ꝛ vngtis restrictiuis desiccatiuis sic̄ medicia sicca/ ꝛ pulueres desiccatiui ⌈2ª spēs remollitōis accidit a breuitate pal. ꝛ ꝙ a duobꝰ vno nālr qñ mã a qua est pal. est modica. Aliđ per accñs est. ꝛ ꝙ ex spasmatiōe musc'li qui est in pal. uꝶ exiccatiōe que supat ꝯditionē eiꝰ. Cura igiꝶ eū cū h̄ ꝙ relaxat ꝛ humectat. ⌈3ª aūt spēs remollitōis ē iuersatio pal. ad exterius ꝛ accidit h̄ a duobꝰ aut ab ulcē accñte in eis/ ꝛ destruit ulteriꝰ ꝛ spasmaꝶ/ aut a carne addita que crescit iterius ex vulnē in pal. ꝛ fit remollitio ꝛ utpl'm accidit hoc in iferiori palpe. supiori vō pª. Cura opꝫ si fiat remollitio ab ulcē uel sutura ꝙ scindaꝶ locꝰ ꝯm ꝙ narraui in pª spē remollitiōis: ꝛ si fuerit a carne supflua opꝫ mūdare cū medicis acutis/ sic̄ ere viridi ꝛ sulfure: ꝛ si ꝓspaꝶ fuerit bñ: sin aūt opꝫ suspēdē cū duobꝰ vncinis aut tribꝰ ꝛ pone sub ea acū/ ꝛ eleua eā ꝛ scide cū camedei uꝶ forpicibꝰ ꝛ ꝯiūge cū pal. reūtaꝶ ad figurā suā ꝛ declinet ad iteriꝰ ꝛ tūc pōe sup eā medicinas acutas propter timorem ne augeaꝶ caro ꝛ iteretur 2° ꝛ oportet excoriare eam a cartilagine. Medicinam acutam postea narrabo ꝛc̄. IX.

o **Rdeoli** aūt est vna spēs ꝛ signuꝫ eiꝰ ꝙ est apa lōgū sīle ordeo accñs i loco ubi nascunꝶ/ est qꝛ gñaꝶ de supfluitate ġssa melica que fundiꝶ ad illū locū ꝛ ꝯcludiꝶ ibi ꝛ fit durū cōpactū. Cura. opꝫ si mēbꝝ fuerit cal'm vnge eū cū rief memite ꝛ cū bolo armeno ꝛ cū aq̄ ordei. Et si nō fuerit calꝫ distilla sup eū aquā calaꝫ/ ꝛ frica eū cū muschis abscissis capitibꝰ: deinde liqfac cerā albā ꝛ sūmerge in illa stillū ꝛ frica in eū ordeolū ꝛ calefac calefactiōe forti/ ꝛ fricef cum ista medicia/ sumaꝶ nitri. vj. ps beçrubedē vna ps iugatur/ ꝛ cū ea vngaꝶ ꝛ dissoluaꝶ oppopo. cū aceto ꝛ fit emplastrū qꝛ utile est uꝶ ēpl'eꝶ cū cera i qua pastatū sit vitriolū ꝛ ficus cocte cū vino/ ꝛ beçrudo/ ꝛ aloē madefactū cū aq̄ dissoluiꝶ bñ. sinaūt exꝓme radicē eiꝰ cū vngl'a ꝛ scide eā ꝛ accipe radicē eiꝰ cū picicarolis ꝛ dimitte sāguinē eiꝰ cadē aliqꝫtulū: deide pulueriça cū puluē croceo ꝛc̄. X.

p **Jli** supflui est vna spēs/ ꝛ signuꝫ eiꝰ est vidē in pilis q sūt in pal. pilos supfluos ꝯtrios pullulatiōi nāli ꝛ hoc erit ex mltitudie hūiditatis putrefacte/ ꝛ nō mordicat/ neqꝫ est acuta qꝛ hūiditas que mordicat est acuta ꝛ frida ꝛ fac̄ aliud: qꝛ corrūpit pullulationē nālium piloꝝ/ ꝛ forte un̄ oriunꝶ acuti ꝛ mali/ ꝙ fricādo faciūt sāguinē mltū. Cura opꝫ purgare corpꝰ ꝯm tps etatē ꝛ v̄tutē: deide mūdare caput cuꝫ garḡ. uꝶ uraꝑ. si pōt esse uꝶ cū masticatiōe masticis ꝛ gariofi. ꝛ ponat in ore suo mirabo. chebulos/ ut nucē mus. qꝛ fortificat cerebrū ꝛ p̄cipe ei ut odoret ambrā/ qꝛ fortificat cerebrū: deinde medicare eū. Cura eiꝰ ē. v. modis: aut medicaꝶ cū medicia per stillā uꝶ iūgē pilos nō nāles ad pilos nāles aut cauterio ignis aut per īcisioneꝫ ꝛ fortionē uꝶ scissurā pal. Medicis: aut sit medicia acuta sic̄ basilicō/ uꝶ ruseom/ uꝶ rief viride ꝛ ꝓpe cū rief vitrioli. aꝶs danig. ⁋ Cōfectio rief vitrioli uꝶ çulac ꝛ cōbustiōi ꝛ albedī ꝛ pilis supfluis ꝛ scabiei antiq/ sic̄ çebel antiq̄ ꝛ aliīs. ℞. dragag. gūmi ara. aloē succotrini. es viride arsenici rubei colcotar eris usti triū pipuꝫ sedēg. amidi radicis rubee tinctoꝝ çuccari tabarçei squame eris cōbusti. añ. ʒ. ß. thutie liti spice galle cōbuste. añ. ʒ. j. climie argēti cū se. plūbi mirre clare añ. ʒ ij. nūs mediciaꝝ erit. 2. ß. tere eas bñ qꝫlibet p se: postea ℞. salis armo. aꝶs cinamomi. ʒ. iiij. crebre tere. ʒ. j. dissolue in aq̄ ruthe ꝛ agresta pomi citri fac rief: exicceꝶ ꝛ utatur.

⁋ Item alia ꝯfectio eiusdē derig utilis liuori scabiei sebel ꝛ çulac cōbustioni pilis supfluis. ℞. viridi eris. ʒ. vj. gūmi arabi. ʒ. iiij. armoniaci. ʒ. iiij. climie auri aꝶs opiī. ʒ. ij. terbētine. ʒ. j. fiāt rief cū aq̄ ruthe ꝛ h̄ est qđ ꝓficit i eradicare locū ꝛ fricare eū cū sale ar. uel vnge locuꝫ sanguine strutiī ꝙ est ipl'aꝶ qui opaꝶ pfecte aꝶ pediculoꝝ cum sanguine caculoꝝ cań. uel vngaꝶ cuꝫ felle upupe aꝶs talpe qui est sufficiēs. ⁋ Alius modus. colligaꝶ pili ꝛ pulueriçenꝶ cū limatura ferri: iunge aūt qñ pili fuerint duo uꝶ tres uꝶ plures. v. cū mastice uꝶ cū resina uꝶ cū sarcocolla in alcētrico mō cauteriça qñ fuerit duo pili ꝛ usqꝫ ad. v. cū cauterio qđ est sbtile sic̄ acus ꝛ caput sit curuū in hūc modū calefac in igne donec sit rubeū sic̄ carbo ꝛ collige pilos ꝛ ponanꝶ sup locū ꝛ non cauteriça plusqꝫ duos pilos ꝛ sine alios donec saneꝶ locus cauteriī ꝛ cōsequēter residuū/ ꝛ ponaꝶ sup palpebrā post cauteriçationeꝫ albumē oui ꝛ oleū ro. ꝛ opꝫ in hora cauteriçationis iuersare pal. ꝛ extēdere eā uersus donec nō caleīat oc'lus. ꝛ si uolueris iple oculū pasta frida uꝶ cū coto. s. madefacto cum aliq̊ refrigerāte potes facere: stet aūt pal. inuersa donec saneꝶ scissio aut sutura que ē ex̄ ꝛ opꝫ accipe acū ꝛ ponē in foramie eiꝰ duo capita pili de pilis mulierū ꝛ filū ferı cum sbtile cum ꝓtrahenꝶ illa duo capita ꝛ fiat simile au

se:deinde mitte altum ꝓlum in ista ausa ꝑdicta ⁊ trahas tãtũ ꝙ appareãt tibi pili qui sunt supflui iterius extrahe illos cum acu ⁊ ingenio tuo ad exterius: ⁊ si exierint in protrahendo pili ab ausa reduc eos alia vice: ⁊ inde fac ut perficias opus tuum: ⁊ si fuerit pilus paruus iunge inuiscãdo eũ cum alijs pilis de pilis pal. ut vna cum eo firmentur. Iũge cũ gũma vel aliquo ꝯglutinatiuo quousqꝫ fiat ei ligamẽ applana ꝑmẽdo eã cũ stillo ne fugiat. ⁊ caue ne scindatur pilus neqꝫ ausa: qꝛ opꝫ te iterare acum: ⁊ si opꝫ te scdario mittẽ acũ mitte per aliũ locũ: qꝛ nimis posset ampliare foramẽ ita ꝙ pilus nõ posset remanẽ: quia q̃to foramẽ strictiꝰ tãto meliꝰ retinetur pilus. Et si pili multi fuerint augmẽtati/ nõ est alia cura q̃ icisio ⁊ fit ꝯueniens sic dicã. Opꝫ igitur ꝙ facias patiẽtẽ dormire corã te: ⁊ uolue palita ꝙ tu accipias pilũ pal. cũ police ⁊ idice manus sinistre ⁊ ip̄me cũ ipso vul. aut stillo i medio pal. ꝯñter icide pal. cũ instrõ camai/ aliter gamadi oculi amac dictã arabice: ⁊ hic est locꝰ dictꝰ clausio amboꝝ oculoꝝ isitꝰ: qꝛ si icideres ꝑ mediũ eã eiꝰ qđ eẽt diuisuꝫ ab ambobus angulis nõ scindentur satis in medio vñ est in h̄ ope. Opꝫ ẽ ꝙ estimes q̃tũ opꝫ te ad scindendũ palpebrã ⁊ vñ ibi erit maior piloꝝ copia ubi maior fiet icisio: ⁊ ꝯñter pone filũ cũ acu in pal. recta linea in tribꝰ locis: ⁊ suspẽde pal. per filos illos cũ manu sic istra donec qñ scindẽ uolueris ⁊ extima h̄ ꝙ si loco filoꝝ tres hamos ponẽ uolueris/ fac secure: uel est cũ forpicibꝰ pal. nec opꝫ te hẽre cautelã in icisione. opꝫ eni ut fiat icisio in cute supiori solũ pal. Scinde igitur hijs factis cũ forpicibꝰ subtilibꝰ: ⁊ ꝑcipe patiẽti ut claudat ⁊ apiat oculũ anteq̃ fiat icisio. est eni tũc dubiũ ꝙ fiat aptio oculi ⁊ sue in tribꝰ locis ⁊ liga cum filo duobꝰ vel tribꝰ modis: ⁊ icipe facẽ a medio: ⁊ suppone pluerẽ rubeũ: ⁊ madefac pãniculos ⁊ suppone. Sũt aũt gdã q̃ suũt ꝯtinua sutura ⁊ icipiũt ponẽ acũ in loco pili pal. ꝯiũgẽtes cũ ore qđ est sursuꝫ supciliũ oculi. Sũt ẽt gdã mittẽtes dictũ puluerẽ cũ vngtõ ceruse ⁊ supponũt: ⁊ decet te scire loca lacertoꝝ existẽtiũ in pal. ut sis tractꝰ/ aliter cautus tpe icisiõis. Sũt eni in tribꝰ locis. vnꝰ est ꝓpe acumen ⁊ apicẽ oculi: pp qđ nõ excipiatur mediuꝫ palpebre ⁊ tpe solutiõis. duo aũt lacerti sibi ꝓpe uel iux̃ duas caueas oculi ꝯsus pilos oculi. vñ cũ icides pal. caue sup h̄: ⁊ ꝓpe cũ icides ꝯsus ptẽ iferiorẽ. ¶ In medio aũt eiꝰ potes facẽ icisionẽ tuã/ cũ sis securꝰ ab eis. ⁊ ꝯñter trahe pal. cũ .ij. digitis tuis vel vno hamo: ⁊ põe iter ipas duas astellas leuigatas: q̃rũ lõgitudo sit s̄ꝫ lõgitudinẽ pal. ⁊ liga eaꝝ capita seu extremitates forti ligatura: ⁊ tũc exhes coriũ cessante nutrimẽto mortificabitur in .x. dies parũ magis uel minus ⁊ cadet tũc coriũ. Si aũt degratetur pal. cuꝫ astelle cadent utẽ laxãtibꝰ eã ⁊ nõ desiccãtibꝰ ⁊ restringẽtibꝰ. Sunt ex patiẽtibꝰ gdã abhorrẽtes audire remotionẽ istroꝝ ferroꝝ. quãto igitur plus figs ualet eos curare cũ eisdem: q̃re opꝫ eos curare cũ medicina acuta que sic fit. ¶ ℞. ex medicina acuta cũ capite ipsiꝰ vul ⁊ iunge pal. eo loco q̊ uelles icisionẽ facẽ extimãdo spissitudinẽ folij mirre ne aduratur ex corio nisi q̃tũ ꝓposueris scindẽ. qñ aũt absterseris ꝑmã iunctionẽ. ℞. iterato ex medicina eadẽ 2ª vice ⁊ 3ª donec nigrescat coriũ ⁊ fiãt satame gdẽ est cortices sic ei dicti arabice scarisa: ⁊ tũc laua locũ ⁊ medẽ cũ embrocatiõibꝰ ⁊ suppone oleũ ⁊ cerã donec cadat coriũ adustũ ⁊ ꝯñter utẽ vngtõ ceruse: qꝛ si palpe. relaxetur utẽ desiccatiuis ⁊ restrigẽtibꝰ. Si aũt ꝯhatur utẽ relaxãtibꝰ. ¶ Maiores aũt medicoꝝ hãc medicinã acutã abhorrent exceptis pauc. Modus cõpõnis medicine ꝯferentis exituris. ℞. calcis ptes .ij. fabe ptẽ .j. nitri ptẽ .j. salis ar. ptẽ .j. pasta cuꝫ aq̈ saponis ⁊ mirra pura. añ. ptẽ .j. Et forte accidet pal. reuersatio piloꝝ eiꝰ/ ⁊ nocet oculo: reũbera eos imediate: qꝛ nã palpebre iferioris est reũsari cito: sis ẽ cautꝰ in hoc: ⁊ si pili multi fuerint/ ꝯglutina eos simul ad supiꝰ. Si aũt icidere uolueris extima q̃titatẽ qua idiges scindẽ pal. ⁊ si fuerit pili in vno loco plus q̃ in alio/ fac icisionẽ in h̄ loco maiorẽ: deide mitte acũ in pal. cũ filo in tribꝰ locis oppositis per lineã eq̃lẽ: ⁊ suspẽde fila per manũ tuã usqꝫ extimes id qđ vis scindẽ opꝫ ꝙ icisio fiat in pal. supiori tñ ⁊ oportet ꝙ scias loca musculi qui est in pal. ut custodias tempore incisionis. XI.

r **Euersationis** piloꝝ ẽ vna spẽs ⁊ est pilus qui nascitur in pal. Cuius signũ est reũsatꝰ ad iteriꝰ pungit oculũ ⁊ defluit ad eũ mã: cuiꝰ signũ est silr ꝙ vides a linea eq̃litatis piloꝝ. 2ꝰ reũsatur ad iteriꝰ ⁊ accidit cũ sebel cuiꝰ cã est inq̃tũ mouetur pal. pũgit oculũ ille pilus reũsatꝰ gñat oculo ista mala accñtia. ¶ Cura eiꝰ sic cura piloꝝ supfluoꝝ: aut ꝑ ꝯiũsionẽ exteriꝰ ꝑ acũ ⁊ filũ sericũ vel reũsationẽ pinguedinis uapoꝝ est ꝓhibẽ ortũ piloꝝ in pal. Dixit. G. ꝙ cõchilia minora sicca si fuerint cõbusta commixta cũ aliqua medicina/ ⁊ pili fuerint remoti ⁊ vngatur locus prohibet ortum pilorum scđo. XII.

c **Casus** est duobꝰ modis: vel est casus tñ qꝛ sine grossitie pal. ⁊ accidit h̄ tribus ex cãis: vel ex humiditate acuta superexcedẽte faciente cadẽ pilos ⁊ est ex alopitia. Aut ex siccitate accidẽte mẽbro: vel erit casus piloꝝ ex grossitie pal. ⁊ duritia roboꝝ ⁊ ulceribus: ⁊ forte accidit cũ eo scabies in interiori pal. ⁊ ulcꝰ ⁊ cũ çulac ⁊ est pp humorẽ malũ q̃ ifunditur ad pal. ¶ Cura. opꝫ ꝑꝰ purgare ⁊ mũdare corpꝰ: deide mũdare caput: deide vngẽ cũ medicis acutis si fuerit de gñe alopitie. ⁊ si fuerit ex humoribꝰ acutis medicaberis ꝑꝰ cũ mitigatis sic rterimemite ⁊ alijs. deide alcophola oculũ cuꝫ lapide armeno: qꝛ est ꝯueniẽs huic egritudini cũ cadũt pili ex hũore acuto/ si fuerit ex siccitate cũ armenico solo aliter auteriou ⁊ est utile: ⁊ si fuerit ex grossitie pal. molatur stercꝰ muris/ ⁊ stercꝰ cap. ⁊ curis cane ⁊ alcopholetur cũ eis qꝛ ꝓdest pal. grossis/ ⁊ fac gescẽ pilos. vel sumantur ossa dactiloꝝ cõbustoꝝ .ʒ. iij. spice .ʒ. ij. moletur ⁊ alcopholetur.

¶ Itẽ. ℞. pipis .ʒ. j. antimonij assi .ʒ. j. plũbi usti loti croci. añ .ʒ. iiij. terantur ⁊ utantur. Et si fuerit ex gñe alopitie cõbure stercꝰ muris ⁊ pista id cũ melle ⁊ vnge locũ/ qꝛ cito curabis. Et utẽ hac medicina cuiꝰ h̄ est cõfectio que ꝓdest alopitie pal. ⁊ barbe usqꝫ gabade aliter puleg. stercoris muris. añ .ʒ. ij. pistentur cũ oleo sili ⁊ vngatur cũ eo ⁊ fricetur cum piguedie anseris/ vel ursi qꝛ utilis est. ¶ Cõfectio medicie faciẽtis nasci pilos ⁊ bonificat eos ⁊ fac crescẽ ⁊ ꝓhe isãtibꝰ. ℞. antimonij plũbi usti. añ .ʒ. ß. batiture eris cc. rorismirre spice thuris pipis lõgi. añ. q̃r. iij. ossiũ .ʒ. iij. terãtur ⁊ ponantur in uase subtili/ ⁊ cõburantur caleg. aliter sciach. i. centaurea pulueriçata/ ⁊ pone sup pal. vel ossa ẽt dactiloꝝ cõbusta/ ꝯpisse açuri aliter laçuli fumꝰ thuris fiat alcophol. Spica sola est utilis ad casuꝫ piloꝝ ⁊ facẽ crescẽ ⁊ ꝯfortare iaçunũ solũ fac idẽ ⁊ cũ medicis silr. Et qñ fuerint minuti ⁊ debil reduc mẽbrũ ad cõplõnẽ ꝑmã. ¶ Cõfectio alcophol attributa filio Marchar fac crescẽ pilos ⁊ scindit lachrymã ⁊ exiccat oculũ/ ⁊ custodit sanitatẽ per mãdatuꝫ dei. ℞. climie pistetur cũ melle ⁊ cõburatur in uase subtili sup carbones usqꝫ exeat fumꝰ per foramẽ cooptorij: deide remoue cooptoriũ ⁊ rora sup illđ vinũ/ deide ꝓyciatur in lapide coloꝝ ⁊ molatur ⁊ exiccetur/ ⁊ sumatur ex eo ps ⁊ calcecumenõ media ps ⁊ alcophola ps. j. açuri ps. ß. molatur ⁊ ponatur sup pal. ⁊ aliqñ ꝓdest isti egritudi qñ fuerit cũ çulaci ⁊ grossitie mãifesta utilitate/ ⁊ rietur euderig. ¶ Cõfectio burid qđ acuit visuꝫ bonificat pilos leues relaxat ⁊ eleuat eos supiꝰ. ℞. spice ossiũ dactiloꝝ cõbustoꝝ açuri terantur cribrentur ⁊ utantur: ⁊ si uoluissem itromittẽ h̄ qđ ẽ dcm̃ in ista sũma elõgaretur liber nr̃ plus ⁊c. XIII.

a **Albedo** piloꝝ ẽ egritudo ex frate viscosior: igitur opꝫ euacuare egrũ cum medicina in qua sũt mirabo. kebu. ⁊ yer. ⁊ turba. ex mucillagine cassieñ. ⁊ ꝑcipe accipe triferã cũ gelegebẽ/ ⁊ abstineat a cibis malis sic caseo lacte carne uaccina/ ⁊ post h̄ sumantur folia papaũ. ru. ⁊ terantur cũ olo ⁊ cõ

fricent cũ eo pili. Alia ꝯfectio denigrãs pilos. Cõbure
limacias ꝛ coletas cũ pinguedie capre silueſtris uł urſi/
ꝛ frica cuꝫ ea illos pilos ꝛ alcophola oculũ cũ calcecume
non/raſcerñ. ał duc ipm ſup ꝛ ſuſcela piloꝝ radices cuꝫ
ſtilo. ſupcilia aũt que nõ habuerint adiutoriũ in caſu qñ
radificanť eoꝝ pili ꝛ cadũt: vnge digitũ tuũ cũ oleo ꝛ pi/
guedine anſeris ꝛ frica cũ eo plũbũ forti fricatione dein
de vnge ſupcilia q: creſcent pili. XIIII.

p **Ediculi** gñanť pui mlti in pilis pal. q̃ rũ cã eſt mltiplicatio maloruꝫ
ciboꝝ ꝛ uti pauco labore ꝛ balneo. Et qñqꝫ ge/
neranť a calore pter nãm in quo miſceť hũiditas groſſa
quã expellit nã ad pal. Quoꝝ ſignũ eſt vidẽ in pal. pe/
diculos puos ſiles lẽdib⁹. platelle aũt qñ mã groſſior ꝛ
fortior ꝛ uehemẽtis putredis. Signũ earũ eſt q: ſiũt mi/
nores q̃ꝫ lẽdes ꝛ ſũt fuſſiores q̃ꝫ pediculi ꝛ hñt pl'res pe
des puos: p pediculis aũt nõ appent pedes pp puitatẽ.
Capře aũt qñ mã fortior oib⁹ ꝛ uehemẽtioris putredinis
¶ Cura. opꝫ p̃° purgare corp⁹ ut ſcis cũ medicis in qb⁹ ẽ
yera ꝛ aloes: ꝛ ẽt cũ gargariſmo. deide abluẽ pilos cũ aq̃
ſalis: ꝛ cũ aq̃ blete: uł cũ aq̃ in q̃ bulliat meheribeçed ał's
ſtaphiſagria ꝛ piretrũ: ꝛ frequẽtare balneũ eſt utile poſt
purgationẽ ꝛ ſbtiliationẽ diete: ꝛ vnganť pili cũ h̃ vngtõ
℞. alumis ptes. ij. merubeçed ptẽ. j. teranť ꝛ utanť cum
oleo: ꝛ ſi fuerit platelle uł capře vnge cũ h̃ 2°. ℞. alumis
ptes. ij. merubeçed/eruce/baurach/armoniaci. añ. ptẽ. ʒ
teranť ꝛ miſceãť cũ aceto ſqlle ꝛ utať. Et ſi vnganť cũ ſul
fure creta ꝛ oleo erit bonũ: ꝛ alcophola oculũ cũ ruſceby
aut ẽnic°. ꝛ merdeſeng malaxa. XV.

m **Ordineg** due ſunt ſpẽs: cui⁹ p̃ᵃ gñať ex mã ſanguiea feruẽti flu
enti ad vnã pal. uł utrãqꝫ. cui⁹ color eſt rube⁹ cũ
a͂pate caľo uehemẽti gui: ꝛ cũ hũiditate mlta: ꝛ ulplm cũ
hac ſpe accidũt ulcera exeũt ex pal. mlti bothor ꝛ forte re
uerſať pal. iteri⁹ in hac ſpe ob uehemẽtiã a͂patis ꝛ magis
accidit pueris. Et qñ creſcit h̃ a͂pa ſcidiť ꝛ exit ab eo ſan
guis ſbtilis ẽt. ¶ Cura. opꝫ p̃° ſi poſſibile eſt purgare p
flõmiã cephalice. Sin aũt uẽtoſeť circa ſpatulas. Et atte
nua regimẽ diete. ꝛ ſi fuerit lactãs iſans flõmeť nutrix ꝛ
ſbtilia dietã ei⁹. Pone ſb oculo in iſtis duab⁹ ſpẽb⁹ vitel
lũ oui cũ oleo ro. tm̃. Et p̃cipe ei mulgẽ lac in oculo in
utraqꝫ ſpe in p̃ᵃ die ꝛ 2ᵃ ꝛ in 3ᵃ. adde vitellis oui modicũ
opij ꝛ c̃c. ꝛ caue ne ponas puluerẽ in oculo uſqꝫ trãſeãt
tres dies: ꝛ p̃pea iſirmo ut dormiat: ꝛ maior cura eius ut
odoret patiẽs aliq̃ ſtupefactiua. Et in 4° die ponať mel
que. y. ꝛ cũ fuerit egritudo in ſtatu pone puluerẽ de mẽ/
ſab: ꝛ h̃ eſt ut accipias de puluẽ croceo. ʒ. ʃ. ꝛ de mel. ꝙ
y. ʒ. c. ꝛ h̃ eſt cũ nõ fuerit ulc⁹ pone i p̃n° p'luerẽ mẽbiged
ꝛ noiabo eũ poſt paululũ: ꝛ in fine cuꝫ elaghar: ꝛ empľa
oculũ cũ farina ordei eckeť ꝛ ro. coctũ i aq̃ ꝛ oleo ro. ꝛ qñ
fuerit egritudo in declinatiõe pone in eo p̃°. puluerẽ cro
ceũ maiorẽ ꝛc̃. ¶ Cõfectionis pulueris crocei maioris
utilis obtalmie ãtique ꝛ õdines. ℞. ſarcocolle nutrite cũ
lacte aſinarũ. ʒ. viij. rieť memite. ʒ. ij. aloes ſuccotrini: opij
amidi ſe. roſ. añ. ʒ. ʃ. c̃c. ʒ. iij. mirre danic ꝛ ƀ. ſuma mãrũ
viij. ꝛ utantur. ¶ Cõfectio melãi. ℞. ſarcocolle nutrite
ꝛ çuccari albi gũmi ara. ptes eq̃les ꝛ utanť. Uel ſic. ℞.
ſarcocolle nutrite cuꝫ lacte aſinarũ. ʒ. x. çuccari albi. ʒ. iij.
ſpume mirre. ʒ. ʃ. teranť ꝛ eꝛ°. ¶ Cõfectiõis p'ueris mi
noris bõa. ℞. ſarcocolle nutrite. ʒ. x. çiel memite. ʒ. ij. cro
cei maioris. ʒ. iij. amidi. ʒ. iiij. ꝛ utanť. ꝛ ſi nõ apiť oculus
ut ſcias an ſit in eo ulc⁹ uł nõ opꝫ regẽ eũ cũ elebar: q: eſt
utile õdineg. ¶ Itẽ puluis. ℞. ſarcocolle nutrite. ʒ. ij. u/
mireg. ʒ. ʃ. molanť bñ ꝛ utanť: ꝛ ſi utaris ſarcocolla ꝛ me
mita bonũ. ꝛ qñ ponis puluerẽ in oculo caue ſupficiem
oculi qñ ueſtis qdẽ in eo 2ᵃ ſpẽs eludied accidit ex ſãgui
ne coľico ꝛ color ei⁹ declinat ad viriditatẽ ꝛ ſũt i eodẽ pui
a͂patis/ꝛ rubedis ſcabiei ꝛ aduſtio fuerit nig̃ i eo. ¶ Cu
ra. purga corp⁹ ſi poſſibile eſt ꝛ minue regim̃ diete i groſ
ſitudine ꝛ pone in oculo puluerẽ croceũ minorẽ ꝛ pone
ſup eũ roſas ꝛ farinã ordei ꝛ ſpidiã ꝛ lẽtes tritas ꝛ crocũ
uſqꝫ deſcẽdat iſirmitas: deinde pone puluerẽ crocei ma
ioris: ꝛ ſi indigueris in fine ꝙ mũdat pal. reuerſa eam ꝛ
frica cum rieť rubeum leui. XVI.

c **Ulac** eſt vna ſpẽs. Signũ ei⁹ eſt videbis in pal. õſus pilos groſſitiẽ ꝛ rube/
dinẽ cũ modica corroſione ꝛ p̃pe in lachrymа/
lib⁹. Cã ei⁹ eſt hũiditas ſalſa ſbtilis/ꝛ h̃ ſupfluitas aut ẽ i
lachrymali. ſ. maiori uł in minori uł in utroqꝫ: ꝛ qñ pſe/
uerat ꝛ antiq̃ fuerit accidũt ei caſus piloꝝ. Prohibe hñtẽ
iſtã egritudinẽ ab extiõe ſãguis ꝛ ſbtilia regimẽ: ꝛ ſi fue
rit egritudo in p̃n° ꝛ fuerit ca. mã modicũ ſumat cum aq̃
ro. colatũ cũ pãno in ocľo diſtilla/ꝛ empľa oculũ cuꝫ pul
pa maloꝝ gnatoꝝ ꝯtrita: ꝛ cũ alleuiata fuerit caro pone
in oculo rieť ru. leuẽ/ꝛ ſi fuerit curať⁹ bñ: ſin autẽ pone in
oculo burud agreſſe. ¶ Cõfectio burudo agreſſe utilis
çulac ꝛ hũiditati ſcabiei ꝛ ſebel ꝛ lachrymis. ℞. thutie. ʒ. j.
uene terre. ʒ. j. ał rad. crocearuꝫ mirabo. citri. çç. añ. ʒ. v.
pipis lõgi/celido. añ. ʒ. ij. ſalis idi. ʒ. j. ꝯiũganť iſta trita/ꝛ
nutriãť cũ agreſſe ꝛ itereť mollitio eoꝝ. ¶ Cõfectio alia
℞. thutie rad. uene crocee pipis lõgi celido. añ. ʒ. ij. ſalis
gẽme. çç. ſtercoris lacerti/mirabo. citri añ. ptẽ. j. nutrianť
cũ aq̃ agreſſe p vices. ꝛ ſi elõgata fuerit egritudo/ꝛ exigit
ꝙ cadãt pili flõma in lachrymalibus ꝛ cura rieť edeireg
ante dictum qd eſt ſufficiens. XVII.

p **Ruritus** accñtis in pal. eſt ſpẽs vna. Signũ ei⁹ ẽ ꝙ accidit i ocu
lo lachryma ꝛ pal. eſt rubea: ꝛ forte ex uehemẽti
pruritu accidũt ulcera in pal. ꝛ forte accidit prurit⁹ in la/
chrymali maiori uł utroqꝫ uł iteriori pal. Cã ei⁹ hũiditas
ſalſa groſſa que iſũdiť in pal. ¶ Cura. opꝫ hñtẽ iſtã egri
tudinẽ frequẽtare balneuꝫ: nõ utať caľis vnctõnib⁹ caľis
ſup caput ꝛ ſbtili dieta ꝛ alcopholeť cũ thutia ibibita cuꝫ
ſumac ꝛ agreſta/uł cũ burud agreſſe ꝛ ułr medicie ſuga
tiue que attrahũt lachrymas vtũes iſti egritudini: q: pur
gãt humiditatẽ malã/laua oculũ cũ aqua in qua bulliant
roſe ꝛ lentes/eſt enim utilis. XVIII.

g **Eſſe** autẽ eſt vna ſpẽs ꝛ eſt durities accñs pal. ꝛ accipit ſilr ꝛ dicã ſuo loco: ꝛ qñ
accidit ꝯiunctiue forte hẽt pticipationẽ cũ pal. ꝛ
qñ accidit pal. nõ hẽt pticipationẽ cũ ꝯiũctiua. Cã ei⁹ eſt
humor groſſus ſicc⁹ gñať⁹ a mltitudie nutrimẽtoꝝ groſſo
rũ/ut a carne uaccina lente lacte ꝛc̃. ꝛ forte accidit in fine
obtalmie. Signũ ei⁹ difficultas moſſiõis pal. in exultati
one eſt dãni q̃re nõ apiť oculus donec madefiãt ut fiant
fricationes cũ manu aliquãtulũ uſqꝫ apiať ꝛ nõ iuerſanť
pal. niſi cũ labore pp duritiẽ ei⁹. ꝛ forte accidit in lachry/
mali ramis ał lippa modicũ ſiccũ. ¶ Cura opꝫ icipe ab
aptatiõe diete/ꝛ p̃hibẽ res fridas groſſas: ꝛ utať balneo
ꝛ laueť pal. cũ aq̃ caľa: ꝛ pone in ocľo rieť ru. leuẽ: ꝛ vnge
caput mlta vnctiõe caľa ꝛ cũ vioľ coctis ẽpľa oculũ. XIX

g **Roſſitiei** pal. eſt vna ſpẽs ꝛ eſt groſſi ties que accidit i pal. ſupio/
ri. ꝛ ſiqs videt eã extimat ꝙ in pal. eſt ſcabies/ꝛ
qñ reũſas eã vides eã mũdã ał nudã/ꝛ videbis coloreꝫ
pal. exteriori rubeũ groſſuꝫ/uſqꝫ extimet aliqs ꝙ accidit
in pal. bothor. Cã ei⁹ uapores groſſi ꝛ frequẽtatio cene ꝛ
dr̃ia iter iſtã egritudinẽ ꝛ geſſe/eſt ꝙ geſſe nõ eſt cũ iſla/
tiõe. Sꝫ eſt durities que accidit pal. ꝛ accidit vni pal. uel
duab⁹. Et cã ei⁹ friditas ꝛ ſiccitas in groſſitie ſiqdeꝫ acci/
dit iſlatio ꝛ accidit ambab⁹ pal. Cã. mã ei⁹ eſt frida ꝛ hu/
mida. ¶ Cura. opꝫ ſbtiliare regimẽ ꝛ aptare dietã ꝛ vn/
gere pal. cũ memita/mirra/c̃c. ꝛ alcopholes oculũ cum
rieť ru. leui. eſt enim utile. XX.

d **Umel** uel denual eſt vna ſpẽs ꝛ eſt a͂pa durũ qd accidit pal. ꝛ nõ noiant
id pp'ares pliẽtier. Cã ei⁹ eſt multitudo ciborũ
groſſoꝝ ꝛ frequẽtatio cene. ¶ Cura. opꝫ primo purgare

cū flōmia si pōt. Et p̄cipe aptare dietā: z distilla sup eum aquā calidā z vnge cū vnctiōe cere aut alcophola oculū cū rief ru. leui z forte elōgabif cura ei⁹ pp multitudinem usus antimo. z tūc opꝫ ut ponas sup eū dyaglō: z si nō fu erit ꝓspatio elōgabif res z antiq̄bif. opꝫ igif accipe eum cū forpicib⁹ z pmittē sanguinē exire: deide puluerica cū puluerib⁹ croceis: z caue tibi ne mediceris aliquā īfirmi tatē cū ferro z nō sistas sāguinē in istāti: ꝫ dimitte aliq̄ztu lū fluē/ q: posses īducē apa in mēbro: z scias h̄. XXI.

x **Ernat** est vna spēs z est de īfirmitatib⁹ ꝓprijs supio: tm̄. z est corp⁹ h̄ꝫ pi gue viscosuꝫ ꝯtextū cū neruo z mēbrana/ z gn̄af in exteriori pal. z supiori. Signū ei⁹ est grossities accn̄s supiori pal. exteri⁹ tanq̄ꝫ apa ꝓhibet oculū claudē ita pfe cte tm̄ ut pluīçac: qb⁹ in cōplōne p̄ualet h̄ūiditas z hoc ē qd̄ agḡuat pal. z erūt pal. oculoꝝ eoꝝ morose relaxate q̄ re nō pn̄t erigi: z qn̄ ip̄rimis locū cū medio z īdice dein/ de remoues digitos tuos īflaf h̄ qd̄ est iter digitos/ z ac cidit ei catarr⁹ z lachryme assidue z ampli⁹ qn̄ qd̄ tāgis ē calīn z nō pn̄t sustinē lumē solis ꝫ festinat eos lachryma z sternutatio z accidit eis obtalmia ml̄tū. ℂ Cura. opꝫ s̄b tiliare regimē: z si possibile est minuē egrum de brachio guiat/ uētosef. deide sedeat corā te z stet hō post eū ut te/ neat caput ei⁹: z si fuerit q nō possit gescē da ei sopori fa. corā te z vn⁹ tēeat caput ei⁹ z ali⁹ man⁹. z cū extēdes pal. usq̄ꝫ iungaf xernat circa supciliū z p̄cipe ei q tꝫ caput ei⁹ trahē cutē supcilij ad se usq̄ꝫ eleuef xernat. z si fuerit xer/ nat puū acc̄ puū z inuolue sic īcintū grossum z sit duruꝫ z sit lōgū s̄m lōgitudinē pal. z pone id sup pal. iux̄ pilos z pone īdicē man⁹ tue sinistre sup oculū z ip̄rime eū exten dēdo ad īferi⁹ pal. z p̄cipe extēdē supciliū supi⁹/ z cū app̄ h̄ēsuꝫ fuerit xernat/ scinde locū in quo app̄h̄ēsuꝫ ē xernat cū flōmo q h̄ēt caput rotūdū z latū z ꝓfūda eū usq̄ꝫ scin/ das cutē pal. z cutē xernat z fit fissura sic in flōmia/ z ali/ quātulū latio: z fiat suauiter: q: si nimis ꝓfūdaret posset rūpē cartilaginē/ z forte lederef tunica cornea z accidit i ea eleuatio: z si appuit tibi xernat bn̄: sinaūt itera scdario usq̄ꝫ appeat tibi q: nō scindaf cutis xernat. s. mēbrana in q̄ est/ non appet tibi: z qn̄ appuerit accipe eū cū pāno: ut nō labaf de manu tua/ z extēde eā cū police z īdice dex/ trorsuꝫ z sinistrorsum z supi⁹ suauiter usq̄ꝫ exeat totuꝫ: q: si remāserit aliq̄d sup oculū erit deteri⁹ q̄ꝫ xernat. z si cre dis q remāsit aliq̄d ex eo iple locū cū sale trito z coralla reliquū z dissoluit z forte ascēdit z ꝯbif cū xernat muscu lus ex musculis pal. z eēt h̄ magnū malū: q: opꝫ bn̄ suaui ter exh̄af xernat paulati ut sis secur⁹ ab oib⁹. deide pone sup locū puluerē croceū/ z si fuerit aliq̄d in eo remotiōis pone sal. deide in crastino pone pulueres ut nō ḡuef. Et si ꝯcludaf in pal. apa vnge cū xief memite/ z cū aq̄ eridē z si remāserit color in oculo post istā curā medef cuꝫ cu/ ra elūdineg quia curabif. Et accidit in oculo cuiusdam xernat z abhorruerūt curare cū ferro pp paucitatē etatis sue: z ego curaui eū cū vnguēto facto ex aloe/ z rief me/ mite/ z acatie/ z sandarace z per modicum cc̄. z frequēta ui eum cum puluere fusco zc̄. XXII.

m **Ora** aūt est vna spēs z est apa duruꝫ. Si gnū ei⁹ est sic figura mori z est caro rubea relaxata pēdēs decliuis ad magnitudinē z utplīm accidit pal. īferiori: z qn̄q̄ꝫ accidit supiori pal. in teri⁹ z exteri⁹ z manat ex ea sāguis z forte nō cā ei⁹ est ex sanguie cōbusto z corrupto malo. ℂ Cura. opꝫ p̄⁹ purga re cū flōmia z cū mēdi p vices ut iundes corp⁹: q: egritu do est que ml̄tū iteraf. Deide suspēdes eā cū hamo: z sci des cū gamadi z forpicib⁹ radicit⁹: z si fueris securus q tā est mūdificata distilla sup locū aquā salis z cimini z po ne sup oculū vitellū oui cū oleo ro. z si nō potes eradica/ re eā extēde pal. z iple oculū pasta ul' coto melle madefa cto ut medicine nō noceāt oculo. z absterge cū medicia acuta: z si īdigueris scdo fac: z qn̄ fuerit niger absterge eū locū z purifica eū/ z laua oculū cū lacte plies ne calefiat: z si uolueris mūdare sine ferro/ rege eā h̄ regimine z sis caut⁹ q: ferrū meliorē finē faciet. i. cura cū ferro est meli/ or z medicare oculū post h̄/ z ꝓp̄e ip̄m met locū rief viri di/ z merseym. z sit tua medicatio ponē h̄. i. fricādo locū infirmum q: utile erit. XXIII.

t **Teuma** est uētositas grossa accidens pal. z eger sentit ī pal. z ocu/ lis cū excitaf a somno q arenā z terrā. ℂ Cu/ ra. opꝫ s̄btiliare regimē z p̄cipe ei itrare balneum z alco/ phola oculū cū rief carabamitaicū ul' cū rief de p̄gderac. ℂ Cōfectio carametaicū utilis gūme z scabiei z çulac z relaxatiōi oculi z uēto z sebel. ℞. sedeng. ʒ. xij. gūmi ara. ʒ. x. viridis eris clari. ʒ. v. colcotar cōbusti. ʒ. v. eris usti. ʒ. iiij. opij. cc̄. an̄. ʒ. j. sumā medicinarū. 7. z icorpenf cū vi/ no ueteri ul' cū aq̄ feni. z fiat rief: rief rubeū acutū sil'r est utile huic infirmitati z vngaf pal. cum vnguēto fusco ni/ gro p̄dicto in capl'o inflationis ꝯiūctiue. XXIIII.

x **Ere** est vna spēs cui⁹ signuꝫ est q eger sētit an̄q̄ꝫ accidat scabiē ī pal. z qn̄ fricaf cū iportunitate loc⁹ apaf. Et siqs videt credit est p cussio ul' pūctura alicui⁹ musce ul' cimicis ul' alioꝝ z co/ lor ei⁹ ru. Cā ei⁹ est ex sanguie aut ex hu. colico: z ex hoc humore accidit magis ul' ab utroq̄ꝫ eoꝝ. ℂ Cura. īcipe p̄⁹ cū flōmia cephalice s̄m etatē z v̄tutē/ z si mitigef infir/ mitas bn̄. Sinaūt solue mām cū decoctiōe mirabo. pru/ noꝝ tamaridoꝝ manē z alcophola ocl'm cū seuedēg suff. elesgararach. i. auꝝ q: ē p̄sc̄m z teneat dietā refrigeratiuꝫ XXV.

f **Ormica** est vna spēs. Cā ei⁹ est cōbustio col'e. q. qn̄ īfūdi tur ad pal. Signū ei⁹ est ca⁹ casus aliq̄rū pilorū z videbis pal. v̄sus pilos. q. fixam z declinat color ad ru bedinē z forte accidit in pal. met. z sepaf a pilis z cura illi us que appet sup pal. est sic cura formice q̄ appet in toto corpe z vngaf cuꝫ memite z aq̄ eridē z cū alijs. z qn̄ fue/ rit in pilis. ℂ Cura est purgatio corpis si fieri pōt cum h̄ q fac̄ descēdē colerā z alcophola oculū cuꝫ h̄ q soluit z digerit qd̄ app̄h̄ēsuꝫ in pal. de humore malo. sic rief ru. leue z burud agreste z vnge pal. cū memite z cc̄. z aceto sa z mirra al' litio z musco. XXVI.

s **Abaphe** est vna spēs. Signū est vi/ dere in radicib⁹ piloꝝ pal. sil'e furfuri z forte ulcerat⁹ loc⁹ z fit sanies: deide ꝯsolidaf z forte cadūt aliq pili z color ei⁹ est fusc⁹. Cā est duplex. aut a putredie fl'atis z signū est q: modicū decli/ nat color ad albedinē aut ex putredie col'e nigre: z signū est q color ei⁹ est fusc⁹ z gn̄af ex istis duob⁹ h̄ūorib⁹: qn̄ fuerint putrefacti z ascēdit uapor ex eo ad coopturā ocl'i: z expellit nā illū uaporem ad pal. z moraf ibi z fac̄ saba/ phe. ℂ Cura. opꝫ p̄⁹ purgare s̄m h̄ūorē putrefactū: dein de alcophola oclꝫ cū rief ru. z acuto/ ul' rief sedeng z vn ge coopturā oculi cū corticib⁹ ligni labdā cōbustis com/ mixtis cū oleo ro. z si inueterata fuerit egritudo scarifica pellē cū flōmo z frica cū çuccaro sic in scabie fit: z intēde fricare locū egritudis/ z qn̄ medicat⁹ fueris mē itēde cuꝫ stillo ipsam infirmitatē. q. fricādo cum ruscey: sil'r est uti le silibus huic infirmitati. XXVII.

v **Eruce** aūt accn̄tis in cooptura ocl'i vna est spēs z sūt note q: nō est dr̄ia i ter has z illas que accidūt in corpe. Cā earū est humor fridus melicus putrefact⁹. ℂ Cura. fricenf cum amurca olei fricatiōe forti: z sic dissoluunf z calefiūt. uel accipe salis egit z pista cū aceto z vnge z si fuerint disso lute bn̄/ sin aūt accipe eas cū forpicibus/ z si ml'r⁹ sanguis exit ex eis rep̄me eum cum modico vitriolo z curabif. ℂ Humor accidit pal. tripl'r ex debilitate iterioꝝ: aut ex humore fl'ico qn̄ calefit cū modico calore z dissoluuntur ab eo uētositates crude. aut accidit de apate cal'o de gn̄e fl'onis. ℂ Cura. si fuerit ex d̄bilitate iterioꝝ itēde ad curā

iteriorꝝ: q: tumor curabiť. Et si accidit ex hūore ſſico qñ calefit cū modico calore / opꝫ sbtiliare dietaꝫ / ⁊ accipias triferā / ⁊ vnge pal. cū aloe dissoluto in aceto ⁊ frequenta fomētationes cū aq̄ cal'a / ⁊ ablue cū aceto cōmixto cū aq̄ tepida: ⁊ si acciderit ex apate cal'o purga corpꝰ cū flōmia cephalice / ⁊ vnge eam cū memite ⁊ sandalis / ⁊ aqua memite ⁊ similibus. XXVIII.

c Oꝛrosionū est vna spēs: ulcera fiunt a duobꝰ a cā pmitiua sic lapide uł ferro uł silibꝰ: uel ex apate cal'o i quo ꝯcludiť sanguis grossus acutꝰ ⁊ ulcerať locꝰ. ¶ Cura. si h acciderit a cā puenit ex h sol'o ꝯtiꝰ. ⁊ h opꝫ sol'o q fit ab vno ex duobꝰ: uł est sol'o ꝯtiꝰ. i. fissura in cute tm̄ ⁊ idiget tribꝰ. vnū est ꝯ labiorꝝ. 2m est ꝯseruatio i ꝯōne cū strictura. 3m est ꝯseruatio ne cadat iter labia aliqd / sic puluis aut vnctio aut aliud. Et 2a ex tribꝰ diuidiť in. ij. ptes: aut cuꝫ sol'one diminutio in mēbro q: ceciderat de cute aliq̄ ps ⁊ nō opꝫ suere. sinaūt puenit ex ea ruptura uene ⁊ forte ꝯgregant ex ea humiditates ⁊ opꝫ tunc medicari plagā cū medicina desiccatiua reliq̄rū humiditatū ⁊ que cōsolidat ⁊ cc̄. ꝯalterat subam carnis supficie apparentis ⁊ idurat eā ⁊ fac eā cutē / sic sarcocolla / aloe / ⁊ si elōgať ⁊ ueterescat utē modico vgi viridis. q: opať h. si enim utať eo modice ꝯsolidat cū uehemēti desiccatione / ⁊ si utatur multo ꝯsumit carnē ⁊ corrodit eā. ¶ Itē si ceciderit cuꝫ cute ps carnis palpebre ⁊ idiget tm̄ ꝯsolidatiōe cū medicinis carnē crescē faciētibꝰ / ⁊ restaurātibꝰ qd̄ depditū est de mēbro sic vngtm̄ ceruse / ⁊ qñ crescit caro tūc utē medicinis exiccatis sic medicina supdcā ex aloe ⁊ sarcocolla ⁊ corticibꝰ thuris ⁊ sanguine draco. q: est ꝯsolidatiuū ⁊ iste medicine nō utunť q: faciūt carnē crescē: sꝫ q: remouēt ipedimētū, phibēs mām a pullulatione carnis: sic humiditas que est in vulnē uł in ulcē: ⁊ si fuerit cū ulcē ifirmitas sic cū eger hēt doł. capitis uł fluit ad eū supfluitas ł. mala tūc opꝫ purgare corpꝰ ⁊ aptare dietā ⁊ aptare vulnus ⁊ exiccare exiccatione forti usq̄ nō recipiat mās / ⁊ mitiga doł. ꝑm q scis: ⁊ tūc redeas ad curā vulneris ⁊ caue ne crescat in vulnē caro supflua / ⁊ ex ea accidat aptio ⁊ si fuerit ex apate cal'o in quo ꝯglutinať sanguis grossus opꝫ euāre corpꝰ p flōmiā ⁊ p farmaciā ⁊ tūc medicare ipꝫ ulcꝰ cū medicis que ꝯsumūt ⁊ mūdificāt ⁊ corrodūt illud qd̄ ē ꝯclusū i eo: ⁊ cura huiꝰ egritudis ē cura cyrurgicorꝝ.

s Alac ē de gñe vlnerꝝ: tñ vlnera XXIX. hñt apata ⁊ dolores ⁊ hūiditates cōiūctas: ⁊ nō cōprehēdit ea mēbra: sic de h qd̄ dixi nihil est in salac oino ⁊ est silr mēbrana ppa que circūdat eā ⁊ sūt pl'es spēs q̄ꝫ tres / ⁊ forte est in eo caro dura ⁊ forte est in eo aliqd sile pinguedini / ⁊ noiať pinguare al's latōis / ⁊ forte est in ea sile mil'i al' psane ⁊ noiať mil'phanale al' psaneꝰ / ⁊ forte est in ea aliqd sile ⁊ alteri ⁊ noiať ꝑm illud. Signū cuiꝰ horꝝ est caro dura uehemētis duritiei sb tactu / ⁊ est de gñe scrophularū pinguediał. aliꝰ nō rñdet tactu / ad expssionē sb ea ⁊ est radix eiꝰ strictio: q̄ꝫ caput fauale: aut sentit al' cedit sb tactu ac si eēt res uentosa ⁊ est silr ifusio eiꝰ morosa ⁊ redit uelociter. Cā eiꝰ est de carne ⁊ de comestionibꝰ malis gñantibꝰ fl'a grossuꝫ ⁊ qñ putrefit istud fl'a gñať ex eo salac in iteriori ⁊ sile mil'e: ⁊ si fl'a fuerit grossiꝰ ⁊ strictꝰ gñať: ⁊ si fuerit grossiꝰ ⁊ siccꝰ h accidit salac sile pinguedini: ⁊ si fuerit grossuꝫ pauce siccitatis gñať ex eo carnalis. ¶ Cura. opꝫ pꝰ purgare corpꝰ ꝑm humorē. deide mederi cū ferro sic medenť scrophule: scindať cutis sup salac ⁊ trahať mēbrana in qua est scissura: ⁊ q: sic p latū ⁊ hēmꝰ attrahē labiū fissure cū hamo ⁊ excoria eā salac q sine facē scissurā p latū ⁊ lōgū pōt facē deide exthe ipm: ⁊ opꝫ cauē ne rūpať mēbrana in qua est q: forte ipediret te humiditas que ide exibit: ⁊ h facies cū gamadi uł cū alio istro. Et caue ne aliqd remaneat quia iteraret egritudo plusq̄ꝫ pus. deide sue palpe. ⁊ si videreť q aliqd remaneat opꝫ mederi cum putrefactiuis sicut butyrum / uel medicina acuta ⁊c̄. XXX.

r Elaxatio aūt est elongatio pal. supioris usq̄ nō posset eleuari / ⁊ qñq̄ augeť cū elōgatōe eiꝰ usq̄ duplicanť pelli ⁊ itrāt oculū: ⁊ sic accidit ex humoribꝰ excedētibꝰ cōpl'one mēbri sic puatio hūiditatis ⁊ exuberātia siccitatis gñať gesse al' ꝯrom / sic exuberātia humiditatis gñať relaxatio ¶ Cura. opꝫ pꝰ sbtiliare dietā ⁊ phibē infirmū a rebus humectātibꝰ sic lacte lactuca. Et vnge pal. q restringit ⁊ desiccat sic memita ⁊ cc̄ ⁊ acatia ⁊ cū mirra ⁊ aq̄ mirti: ⁊ si pfuerit bñ: sinaūt utē regimie ꝑm q dixi in capꝰ pilorꝫ supfluētiū. ¶ Cōfectio vnguēti ad apa ⁊ relaxationem pal. ℞. aloes. ʒ. j. acatie. ʒ. ij. memite opij. añ. ℈. iiij. cc̄. ʒ. ij Et si mēbrū fuerit calefactū pasta cū aq̄ eridē ⁊ aq̄ mirti.

l Iuor in pal. causať XXXI. cā pmitiua ⁊ accidit silr post uehemētē uomitū. igiť opꝫ pꝰ si mēbrū fuerit calefcm̄ phibē māꝫ ⁊ vngē locū cū sandal' ⁊ puluibꝰ effo. ⁊ aq̄ ro. usq̄ ifrideť mēbrū ⁊ cū remota fuerit calefactio ⁊ remāserit uestigiū in pal. ifūde cotū in aq̄ cal'a cū sale mixta ⁊ cimino ⁊ empl'a locū cū sandalis ⁊ plūbo usto merdasengi ⁊ aq̄ ro. usq̄ refrigereť mēbrū. cū āt calefactio remouebiť / remanēte san. in pal. madefac cotū in aq̄ tepida ⁊ sale ⁊ fomēta locū ⁊ vnge eū cū lapide iuēto in pipe ⁊ uł utē rebꝰ dissolutis sic auripigmēto. ¶ Cōfectio rieť pro liuore ⁊ sanguie mortuo. ℞. arsenici ru. lapidis pipis / sal gēme / litargirij ptes eq̄les ⁊ ꝯficianť cū aqua coriandri. ¶ Cap. c. 33. in numero egritudinū lachrymaliuꝫ ⁊c̄. 3. garab al' scabies botium fluxus. XXXII.

g Arab est apa exiēs puū / exit iter lachrymale maiorē / ⁊ mltotiēs apiť a parte vꝰsus oculū / ⁊ est difficilis curatiōis pp sbtilitatē carnositatis que est in eo / ⁊ multotiēs apiť iuxta lachrymalē ⁊ forte apiť vꝰsus de foramine qd̄ est iter eum ⁊ oculū ⁊ exit ex eo sanies fetida ⁊ forte apiť sub cute vnīꝰ pal. ⁊ ambarū ⁊ corrūpit cartilagines earū: ⁊ qñ impmiť pal. defluit sanies / ⁊ si negligať fit fistula ⁊ corrūpit os ⁊ timeť de pticipatiōe corruptiōis eiꝰ ossis opꝫ aggredi curatiōes eiꝰ ꝯfortādo carnē exñtē iux os cū medicis resolutiuis: q: acuta medicina nocet ⁊ addit apate eiꝰ ⁊ pp h fit difficilis curatiōis q: nō pōt cū medicinis acutis ⁊ est aliq̄ spēs grarap que nullā hēt opationē ⁊ qñ iprimit nō exit sanies nec de lachrymali nec de nare ⁊ eger sētit dolo. oculi ⁊ fit obtalmia sine cā semp ⁊ apať locus cū pal. ⁊ diminuiť ⁊ cessat in mitigatiōe acuitatis hūorꝝ ⁊ tūc opꝫ aggredi in cura eiꝰ per h qd̄ dicā tibi. Cā eiꝰ pura est qd̄ gñať ex mā acuta que ifūdiť ad locū ⁊ apat eū. 2a est mā grossa que maturať in lōgitudine dierū. ¶ Cura eiꝰ est 3. modis. uel cū medicina que est debilior q̄ꝫ opꝫ mederi isti egritudini añ maturationē eiꝰ. Sinautē fit fistula ⁊ corrūpit os uel cauteriū uel p pforationē: ⁊ icipio pꝰ cuꝫ medicis simplicibꝰ ⁊ cōpositis: ⁊ dico q opꝫ mederi hāc egritudinē cū medicina apatis. s. purgare corpꝰ cum flōmia cephalice. Post h denť medicine laxatiue si pōt fieri. Postea vnge locū cū memite cc̄. mirra ꝯchił / cōbustis ⁊ aloe ꝯiūctim uel sepatim. Et dr̄ q ex ppetate crisimilorū. i. arabice mes fructꝰ est: q qñ masticanť ⁊ desup ponunť curāt: ⁊ empl'eť cū farina ordei ⁊ melle uel pastatis cū stercore colūbi al' muris / ⁊ empl'eť cū vitriolo / ⁊ cum oppopo. madefacto in aceto. Iste res oēs admistranť añ aptionē apatis: ⁊ qñ apiť accipe nucē idicā ⁊ empl'a cum ea uel fare de ysari / al' spelte cū oleo nucū ⁊ ipleť cū oya. uel cū mirra uł cū mirto uel sumať viride eris / ⁊ fiat ex eo liciniū cū pulpa collogntide / q: curabis eū aptum uł nō aptū / ⁊ accipianť folia ruthe ⁊ teranť cū cinē ⁊ emplastreť q: ꝯsolidat eū ⁊ est medicina mordicatiua pꝰ. deinde mitigať ⁊ nō mordicat. ¶ Confectio que ꝯfert algarab añ aptionē. teranť limatie cū mirra ⁊ aloe ⁊ suppone Et qñq̄ meliꝰ ⁊ rectiꝰ est curare cū ferro ⁊ non expectes

maturationē. Et tñ est aliqđ algarab qđ nō appet exteri⁹
Et aliqđ qđ appet exteri⁹. Et aliud est qđ declinat ad ex
teri⁹ ꝛ vides inflonē ei⁹. ꝛ illđ qđ nō hẽt fundū.i.nō ꝓ/
fundaſ nō corrūpiſ os naſ. ꝛ illud declinat ad exteri⁹ est
facilioris curatiōis ꝛ ꝓpe qñ nō fuerit cronicū/ꝛ tūc opꝫ
īſpicē ſi nō puenerit ad os acci.ro.ꝙ co.poſt eſt de carne
totū ꝛ ſolida reliquū/fricādo tñ os añ ꝛ ſi puenerit ad os
¶ Signū ei⁹ eſt q: cū tētaueris cū tēta ſi fuerit aſpum iā
corruptū eſt os. ꝛ ſi fuerit leue labiſ tēta ſup eū/ꝛ eſt ſanū
ꝛ ſi ēt fuerit os corruptū ꝛ uolueris eū curare cū 2ª cura/
tione que eſt cauteriū/cauteriça eū cū cauterijs puis q̊rū
capita ſint rotūda ꝛ ſupficies leues/ꝛ calefac uſqueq̊ fiat
ru. ꝛ pone ſup locū uſqueq̊ bulliāt ħ eſt in circuitu: dein
de abſterge cū pāno ꝛ itera cauteriū p̃ies. Ponas autē
añ oculuꝫ paſtā frigidā ꝛ pānū lineū frigidū/ꝛ cauteriça
uſqueq̊ cadāt cortices corrupti ab oſſe: ꝛ cura euꝫ cū em/
plaſtro de ceruſa ꝛ aliq iplēt eū cū deſiccatiuis ſic lētes/ꝛ
cortices maligranati: ꝛ ſi uolueris loco cauterij medicias
acutas fac. Sed cauteriū pfectius eſt et ſi uolueris curare
eū curatiōe 3ª que eſt pforare/pfora eū cū tēta uel cum
iſtro v̾ſus naſuꝫ iprime eū cū fortitudine terebellato uſqꝫ
quo exeat ſanguis a nare ꝛ ab ore: ꝛ caue ne aſcēdas pfo
rādo ad ſupi⁹ ꝛ cadat iſtr̄m in foramē qđ eſt iter oculū ꝛ
narē/ꝛ nō eēt utilitas: ꝛ pone manū tuā v̾ſus narē nō uer
ſus ocl'ꝫ ne offēdas tunicas ocli: ꝛ qñ exiet ſāguis a nare
iā penetrauit ꝛ tūc opꝫ accipe tētā ſb́tiliorē poſt/ꝛ uolue
ſup eā cotū ſiccū ꝛ iuolue eū in empl'o viridi eris ul' coto
ſolo: uel ſi ſenſit calefactionē mēbri iple cū coto mēbruꝫ
ſeu locū ꝛ ſinapiça eū q̊tidie uſqꝫq̊ os ſit mūdū cū pl'uere
mūdificatiuo: ꝛ ſi caleſit mēbrū cum coto ſolo ſic dixi em
plaſtra os vulneris q̊tidie ut groſſior fiat liciniū ſiue tēta
ꝛ qñ extrxeris liciniū a vulnē inſpicias ſi exiet cū eo aliqđ
os corruptū: ꝛ caue ne ꝯſolides ſup corruptionē ꝛ ſi fue/
rit ꝯſolidatū itera cū tēta 2° ꝛ nō pmittas fūdū vulneris
ꝯſolidari: ꝛ ſi loc⁹ fuerit calefact⁹ fortiter/pcipe ei flōmiā
ꝛ vnge cū memite ꝛ eride. ꝛ ſi fuerit dubiū de fiſtula nō
comp̄mas eū duob⁹ dieb⁹ uel trib⁹ uſqꝫq̊ ꝯgregeſ mā ꝛ i
fleſ ꝛ appeat tibi/ꝛ tūc ſcinde eū cū flōmo ꝓfūde uſqꝫq̊ p
uēiat ad os ꝛ cura eū: egritudo qñ fac ſaniē uocaſ fiſtula:
ꝛ ſi hec egritudo decliauerit ad pal. ꝛ nō ꝓfunde ſcide ħ
qđ exit v̾ſus lachrymalē ꝛ accipe qđ poteris de corrupta
carne: ꝛ caue carnoſitatē que eſt in lachrymali: deinde de
ſicca cum medicinis. Et ex his que deſiccāt uehementer
eſt vitriolum/aloe/thus. XXXIII.

g **Ode** eſt exceſſus carnoſitatis nālis que
eſt i lachrymali maiori ſup caput fo
ramis que eſt iter oculū ꝛ narē qđ eſt botiū itē/
peratū in q̃ītitate opportuna ꝛ eſt de egritudib⁹ ꝓprijs la
chrymalis ꝛ ſic ſeylē: ꝛ qñ creuerit iſta carnoſitas ꝓhibet
ſupfluitatem oculi iſundi ad narē ꝛ icludiſ illud illic ꝛ ac
cidit ex ea egritudo que dī garab. ¶ Cura. opꝫ p̃° pur/
gare corp⁹ ut ſcis. deide medica eā cū medicatiōe vngu/
le.i. cū medicinis cal'is corroſiuis que.ſ. liq̃faciāt: ſic viri/
de es/ſulfur/ꝛ ſiſia: ꝛ opꝫ ꝙ ꝯſumaſ tota carnoſitas ut nō
minuaſ: ꝛ ex ea ſeylē accidat. Sed opꝫ dimittere ꝺm ma
gnitudinem carnoſitatis nālis. XXXIIII.

p **Eylon** eſt diminutio carnoſitatis nālis
que eſt in lachrymali maiori de
q̃ītitate nāli: ꝛ nō ꝓhibet humiditates de ſeylon
gñatas defluē ad oculū: ꝛ forte cā ei⁹ ducit ad garab. ꝛ ip
ſa accidit ex trib⁹ cāis. Aut ab exceſſu medicoꝝ in abſciſ/
ſione in cura vngule ꝛ ſebel. aut ſcabiei corrodiſ illa car/
noſitas et liq̃ſit ab eis. ul' diminuiſ illa carnoſitas poſt ua
riolas et ħ in fine ſit et ħ eſt q: exit in oculo vna uariola
et corrodit eā ſanies et accidit ex ħ ſeylē. ¶ Cura. ſi fue
rit ħ carnoſitas que in lachrymali ꝯſūpta nō curabiſ: et ſi
fuerit diminuta creſcet cū medicinis que ꝯbuāt carneꝫ ꝛ
ꝯſtrigūt et ſugūt parū. ſic cc̄/memite/et aloe/ꝛ vinū ꝛ pa
rū alumis. ¶ Cōfectio ad diminutionē carnoſitatis. ℞.
memite.ʒ.j.cc̄.ʒ.ij.aloes.ʒ.ſ.alumis uſti.ʒ.j.fumi thuris.
ʒ.ij. et fiat rieſ cū vio. ¶ Egritudies ꝯiūctiue ſūt.xiij.ob
talmia/carpe/vngule/iflatio/geſſe/prurit⁹/ſebel/elegen/
dech/lachryma/apa/mori/ſupflua caro/ſol'o ꝯtinuitatis.

o **Btalmia** eſt apa caſꝫ accn̄s XXXV.
ꝯiūctiue et ſūt tres ſpēs. p̃ª ē
turbatio que accidit ꝯiūctiue ex cā extriſeca: ut
fumo/pulvē/et calore ſolis et mutōne et ſilib⁹. et in hac
ſpe qñ cā gñata eſt ꝓhibita mittiſ obtalmia. 2ª ſpēs ē dif
ficilior q̃ꝫ ꝑma et accidit a duob⁹: aut a cā extrinſeca ſicci/
vñ iſtarū cārū efficiētiū ꝑmā ſpēm cū ipſa mouit ſupflui
tatē que eſt itra corp⁹: aut ex cā itrinſeca ſic ſupfluitatē q̃
defluit ad mēbra ꝯiūctiue ꝛ apat eā ſic accidit ceteris mē
bris. Et cā hui⁹ eſt duplex aſ triplex debilitas mēbri rec
piētis.ſ. oculi/m̄ltitudo ſupfluitatis.ſ. cerebri/latitudo via
rū et meatuū et ꝑncipal'r in ꝯiūctiua ut ſūt tunice uene.
Dr̃ia iter ꝑmā ſpēm et ſcdaꝫ eſt q: p̃ª mitigaſ remota ei⁹
cā. 2ª qñ ꝓhibueris cām efficiētē et extrinſecā remanet
obtalmia in diſpōne ſua pp ſupfluitatē icluſaꝫ it⁹/et cōiū
ctas cās ſil' et hūiditas fluēs eſt. 3ª ſpēs eſt fortior et gṽuior
q̃ꝫ 2ª/et eſt ex multitudine ſupfluitatū mouētiū itriſecus
ſine cā mouēte extriſec⁹ que iſūdiſ ad ꝯiūctiuā. et cā iſti⁹
ſpēi eſt in duab⁹ iſtis ſpēb⁹/tñ i hac ſpe fortiores et ſequū
tur eā apata palpebrarū uſqꝫq̊ fere nō coopiūt albedieꝫ
oculi et ſequunſ eā oia accn̄tia que ſequunſ apa mēbro
rū. Si tñ iflatio dolor/rubedo/durities que appet in ocu
lo repl'o uenarū ualde et ſanies earū et forte reūſanſ pal.
ex uehemētia apatis et albedo oculi in hac ſpe eſt altior
q̃ꝫ nigredo. Cā aūt ex qua accidit obtalmia ſūt. 4. hūores
aut ex ſanguie ꝛ eſt ſignū multitudo apatis in oculo ue/
hemētia rubedis/ꝛ multitudo humiditatis ꝛ ranū/ꝛ ſen
tit eger gradinē calorē iflōnē. Aut ex col'a cui⁹ ſignū ē ue
hemītia pūcture et pulſatiōis et lachryme amare color ex
cedēs iflō cū modica rubedine/ꝛ apa ēt iciſio ꝛ forte ſeq
tur ſoda. Aut ex hūore fl'atico cui⁹ ſignū eſt hūiditas ocu
li ꝛ ꝯ̃ria ſigna obtalmie gñare ex ſanguie ſic paucitas ru
bedis/dolor ranū.i. lippa. Aut ex mel'ico/ꝛ accn̄tia ei⁹ ſūt
ꝯ̃ria accn̄tib⁹ obtalmie de col'a ꝛ calor ꝛ ranū paucitas ex
obtalmia gñata ex fl'ate ꝛ ſanguie oculi adherēt i dormi/
tiōe ꝛ gñata ex col'a ꝛ mel'ia nō adherēt erū ħ ſatis paꝝ
obtalmie gñate ex cōpōe iſtoꝝ humoꝝ. Signū eſt ꝙ ſit
ꝺꝫ humorē ſupabūdātē. obtalmia qñqꝫ ſit ex ſiccitate tm̄
ꝛ eſt ſignū prurit⁹ oculi ꝛ nō adherent oculi in nocte ꝛ in
dormitiōe niſi parū cū dolore/ꝛ ſpēs obtalmie accidit in
terpolate/ꝛ ꝓlixior ꝓlōgaſ ad. vij. dies. ꝛ ex eo ſil'r cuius
dolor eſt q̊tidie: ꝛ curatio ei⁹ eſt uelox ꝛ obtalmia non eſt
cū febre niſi viro. ꝛ ſi febricitat patiēs obtalmiā in eſtate
ꝓpe/curabiſ ei⁹ obtalmia cito. ꝛ ſi fortificata fuerit cuꝫ fe.
ꝓnoſticationem magnā ꝛ dolor uehemēs accidit obtal/
mie/aut ex humore mordicatiuo qui iſundiſ ad eā ꝛ for/
te iſte humor corrodit tunicas: oculi aūt pp multū humo
rē faciētē ſaniē in tunicis illis pp uaporē groſſuꝫ dilatātē
eā ꝛ difficilior eſt in hyeme pp morā reſolōnis uaporū.
¶ Cura. opꝫ q: obtalmie eſt de gñe apatū ꝙ cureſ cura/
tiōe apatū p ħ qđ refrenat ꝛ repcutit: ꝛ q: illđ mēbruꝫ eſt
multi ſenſus opꝫ ꝙ cureſ cū medicinis que nō generēt
i eo aſpitatē/ꝛ opꝫ miſcē cū medicinis ei⁹ aliq̃s humidi/
tates mitigatiuas ſic albugo oui lac muſtillatio coctani:
ꝛ q: oculus eſt multi ſenſus facilis doloris nō opꝫ labo/
rare in eo in ꝑn° cuꝫ aliqb⁹ medicinis. Sꝫ opꝫ cognoſcē
cām efficiētē obtal. ꝛ ſi fuerit p̃ª ſpēs obtalmie nō facies
niſi ſcindē cāꝫ gñatiuā q: curabiſ in trib⁹ dieb⁹ ꝛ ad plus
in. 4. ꝛ ablue cū lacte puelle iuuenis etatis ſane: ꝛ ſb́tilia
dietā: ꝛ ſi uolueris in fine ei⁹/colliare oculū cū ſedēg po
tes. Relique aūt due ſpēs ꝯſidera ſi cā gñatiua eaꝝ ſit ex
ſanguie ul' colico humore: icipe igiſ apire cephalicas ex
pte doloris uehementis ꝛ ħ fac ſepe ſi opꝫ. Et ego aliqñ
expr⁹ſum obtalmiā acutā ꝑma die minutionē uene baſi
lice ſepe ꝛ vidi eā ualde utilē/q: extrhit ab iferius corpis ꝛ

si cogerit nec̃itas ad flõmiaȝ 2° sic de cephalica minutio
cephalice est purgatio ꝛ ipius mẽbri nõ actuitio: ꝛ si fue
rit nec̃itas ex̃hẽ sanguinẽ in 2ª die ꝛ 3ª fac: q2 itẽtio ꝛ mi
nutio basilice / ꝛ ex̃ctio mãe que currit ad oculuȝ ꝛ illa q̃
est cõp2ehẽsa in eis ad iferi⁹ corpis. Minutio basilice est
ꝯueniẽs cũ sit itẽtio nr̃a attractio mãe ad iferi⁹ corpis cũ
sit mittens mãm mẽb2ũ nobile ꝛ si ꝯuenit attractio mãe
de oculo ifirmo / ꝛ h̃ fiẽr cũ fricatiõe manuũ ꝛ pedũ / ꝛ li/
gatiõe brachioꝝ ꝛ crurtũ. ꝛ si fuerit nec̃itas ad laxãdũ la
xeẽ cũ decoctiõe mirabo. prunoꝝ cassie / mãne viole sit ꝛ
çuccari. ꝛ ꝓhibe ei cibũ grossum ꝛ vinũ malũ / balneum
costũ: ꝛ suffiĉ eis comedẽ cũ portul. ꝛ silia: ꝛ attenua die
tã ꝑm possibilitatẽ. ꝛ p̃cipe ei quotidie sumẽ syrupũ pa/
paueris nenuta. oxiçacara: q2 faciũt dormire ꝛ infridant
corp⁹ ꝛ caput. ꝛ ꝓhibe fruct⁹ in estate sic fic⁹ / vuas / mala
granata ꝛ alia. Sȝ comedat aliqd de coctanis ꝛ piris post
prãdiũ: ꝛ caueat in hyeme lactucas / cãnas çuccari / ꝛ que
humectãt stõcũ que gñant in oculo lachrymã: ꝛ caueant
acetũ q2 pessimũ est obtalmie / ꝛ acetosa restrictiua ꝛ acu/
ta ꝛ salsa / ꝛ pasas siẽr q2 nocẽt / ꝛ stõc⁹ nõ sit uacuus nec re
plet⁹. ¶ Itẽ caueat bibẽ multã aquã ꝛ a multa locutiõe
ꝛ clamore. ꝛ nõ sit camisia sua lucida nec splẽdida / uł pã
ni sui: ꝛ nõ dormiat sup faciẽ suã / q2 h̃ ꝛ silia trahũt mãm
ad oculũ: ꝛ caueat a uomitu: sit in domo obscura pui lu/
minis / ꝛ nõ sit strat⁹ ei⁹ alb⁹ sȝ niger: hẽat in manu pãnuȝ
nigrũ quo tergat oculũ: teneant ei in circuitu viridia sic
mirt⁹ salices ꝛ silia: ꝓhibe lucida: caueat a motu: neqȝ ex/
erceat se in aliquo. Et p̃cipe q͛ dormiat supin⁹ ꝛ puluiar
altũ. Sȝ sit sõn⁹ ei⁹ q͛ recũbẽdo: ꝛ nõ opȝ uti in plurimis
dieb⁹ nisi albumine oui q2 est in p̃n° ꝛ h̃ ẽ qd̃ mitigat do
lorẽ: ꝛ ꝑm h̃ siẽr ꝓdest lac muliebre. est eni in lacte abster
sio: ꝛ ẽt ꝓdest ei mucillago se. cito. ꝛ aq̃ gũtata: ꝛ opȝ facẽ
mũdificationẽ ꝛ abstersionẽ ab oc̃lo semp q͛ iuoluas stil
lũ sbtile de coto ꝛ mũda cũ eo. Et opȝ q͛ scias q͛ qñ fue/
rit ex ranũ ał lippa ꝛ elcethach gña miuta ꝛ sbtiliat ẽ pe/
ius q̃ȝ qñ sũt frusta magna: quia sigtur acuitas mãe ꝛ tar
ditas maturatiõis: ꝛ qñ euacuaueris corp⁹ ꝛ mũdaueris
ꝑfecte ꝛ videris ifirmitatẽ ascẽdẽ. ¶ Signũ ei⁹ est multi
plicatio ranũ ꝛ ał frustoꝝ ꝛ sbtiliatio ei⁹ ꝛ ꝑseũatio flux⁹:
tũc misce cũ lacte ꝛ albumine oui aliqd de medicinis stu
pefactiuis q2 hñt mitigare / ꝛ siẽr gñant dolorẽ cũ nõ mul
tiplices ea: q2 tardãt statũ ꝛ maturationẽ ifirmitatis ꝛ siẽr
gñant obscuritatẽ cui nõ ẽ cura: q2. G. i 14° de igenio sa/
nitatis. dixit q͛ aliqñ vidim⁹ aliq̊s q amiserũt auditũ ꝛ vi
suȝ ꝑꝑ medicinas stupefactiuas. oĩno tñ nec̃itas cogit ad
utẽdũ istis medicis ut stupefaciãt mẽb2ũ ꝛ mitigẽt dolo/
rẽ: ꝛ cũ aliq̃ rieẽ siẽr mitigãtia: sic rieẽ al. cui⁹ h̃ est cõfectio.
¶ ℞. ceruse. ʒ. viij. gũmi ara. ʒ. iiij. opij draga. añ. ʒ. j. ꝛ fi/
at rieẽ cũ albumie oui ꝛ utaẽ eo. ¶ Et caue ne utaris pul
uerib⁹ in p̃n° nec in obtalmia nec in ulcerib⁹ q2 mali sũt
ualde: sȝ ꝯsidis q͛ caput ꝛ corp⁹ sũt mũda opȝ q͛ ponas in
lachrymali maiori parũ pulueris de thutia nutrita qa est
medicina aspa ad scindendũ mãs cuius ꝯfectio est hec.
¶ ℞. thutie leũ ꝛ mitte cũ aq̃ dulci in mortario p. x. dies:
ꝛ mutẽ aq̃ de duob⁹ in duob⁹ dieb⁹ ꝛ molaẽ sepe q2 h̃ ẽ
ꝑfecta ad h̊ qd̃ dixi ꝛ ꝓbata: ꝛ caue ne utaris ea nisi post
purgationẽ. ¶ Si aũt iduces ifirmo magnũ maluȝ ꝛ ex
h̊ q͛ ꝯfert multũ ꝛ ifirmũ dormire faciet ꝛ est ꝯfectio ista.
¶ ℞. cortices ouoꝝ gallinarũ ꝛ abluanẽ cũ aq̃ ꝛ sale se/
pe usqȝq̊ nõ remaneat de cortice sbtili oĩno: deide abluã
tur post h̃ in dulci usqȝq̊ nõ remaneat aliqd de salsedie ꝛ
fiat rieẽ / ꝛ ꝓyciant in mapis ꝛ fricenẽ fortiter: q2 si remã/
serit aliqd de cortice sbtili descẽdit ex eodẽ siccẽ in vm/
bra ꝛ reducaẽ in puluerẽ sbtilissimũ ꝛ utaẽ eo postq̃ȝ pre/
cesserit rieẽ albũ: ꝛ caue ne utaris in p̃n° ꝛ in ascẽsu ꝑlue
rib⁹ sic sarcocolla q2 iducit nocumẽtũ ꝛ ꝓhibet dormire
in die: ꝛ post prãdiũ q2 icludit uapores in oculo ꝛ addit i
aꝑate ꝛ fac parũ dormire de nocte. ꝛ p̃para sȝ q͛ potes q͛
dormiat in nocte / q2 est cã curatiõis eius: q2 mã doloris
fortificaẽ in nocte ꝛ addiẽ in dolore: ꝛ cã hui⁹ est q2 resol/
uiẽ de corpe uapor fumosus ꝑꝑ calorẽ aeris in die: ꝛ qñ
fuerit in nocte frig⁹ p̃ualet cuȝ ꝓhemio noui aeris: ꝛ ꝑꝑ
h̊ restringunẽ pori cutis / ꝛ ꝓhibet resołonẽ uaporuȝ de
corpe ꝛ ascẽdit ad oculũ ꝛ debilitaẽ mẽb2ũ ꝛ addit mãm
obtalmie ꝛ iõ fortificaẽ molestia ifirmi. igiẽ opȝ p̃pare in
firmo dormitionẽ noctis cũ reb⁹ stupefactis sic mandra/
gora ꝛ opiũ ꝛ alia si nec̃e fuerit: ꝛ p̃cipe ei odorare sãda/
les ꝛ aquã ro. ꝛ violas ꝛ nenufar: q2 ista ꝛ silia sũt ifridã/
tia ꝛ stupefaciẽtia. ꝛ caue tibi ne mediceris obtalmiã ca/
lidã in p̃n° añ purgationẽ corpis q2 malũ: ꝛ uł ois dolor
ꝑcussiu⁹ medicẽ cũ ifridatiuis ꝛ mitigatiuis post purga/
tionẽ: ꝛ opȝ emplare oculũ cũ vitello oui: q2 est de illis q̃
ꝓhibẽt mãm. ꝛ caue ne ponas iter pal. liciniũ uel aliquid
de genẽ licinij: q2 nõ claudunẽ clausiõe nãli: ꝛ de his que
iuuãt curationẽ ceterarũ egritudinũ oculi post abscissio/
nẽ mãe est sbtiliatio nutrimẽti ꝛ tẽperamẽtũ nãe ꝛ dimis
sio vini ꝛ coit⁹. ꝛ de his que iuuãt sũt fricatio ꝛ ligatio ea
rũ ꝛ euaporatio earũ cũ aq̃ cała ꝛ ligatio cruriũ iux̃ me i
uehemẽti dolore. Et vnge pal. timpora ꝛ frõtẽ q2 ꝓficit.
ꝛ si mã fluxerit ad oculũ / post purgationẽ empła oculuȝ
cũ eride ꝛ fol. nenufaris ꝛ violis ꝛ laua faciẽ cuȝ aq̃ ro. ꝛ
aq̃ plu. ꝛ aq̃ corticũ papaũis nenufa. violis. bulliãt ꝛ utã/
tur singułr uel ꝯiũctim ꝛ empła tipora ꝛ frõtẽ cũ sãdalis
ꝛ aq̃ ro. ꝛ memite ꝛ spine albe / ꝛ aq̃ coctani ꝛ portulace ꝛ
uł oẽ qd̃ ifrigidat ꝛ restringit ꝛ resoluit q2 ꝛ silia sunt de
his que ꝓhibẽt mãm: ꝛ ꝓhibe ne abluat oculũ cũ aq̃ fri/
gida q2 claudit uapores ꝛ ꝓhibet resołonẽ obtalmie cito
nisi fuerit obtalmia de mala cõpłone cała sine mã. ꝛ sig̃
ei⁹ sũt paucitas repletiõis viarũ uenarũ ꝛ aꝑa pal. ꝛ cõtĩ
ctiue ꝛ paucitas flux⁹ emanatoꝝ ꝛ spissitudo: q2 dum cur
rũt de oculis ꝛ narib⁹ lachryme ꝛ humores crudi mã est
in augmẽto. ꝛ qñ fuerint abscisse iste iã ifirmitas est i sta
tu ꝛ tũc siue ceteras curatiões: ꝛ utẽ cũ h̊ qd̃ restringit ꝛ
resoluit: sic rieẽ albũ in quo est sarcocolla misceẽ cum aq̃
pluuiali distilleẽ in oculo cui⁹ hec est ꝯfectio. ¶ ℞. ceru
se. ʒ. viij. sarcocolle nutrite in lacte asine drag. apij. añ. ʒ. j.
gũmi ara. ʒ. ij. suma medicinarũ. v. nutriaẽ cuȝ plu. ꝛ fiat
rieẽ ꝛ ꝑlueriça post eũ cũ melqui. quã noiaui in ca° nor/
dineg. ꝛ qñ appueris nõ palpes cũ manu tua: sȝ suauiter
cũ aliq̊: ꝛ nõ ꝑmittas pal. icludi p se sȝ dimitte eas paula/
tim ꝛ opȝ ponẽ puluerẽ in lachrymalib⁹ iter q2 est cõue/
niẽtior alijs reb⁹. ꝛ de his que ꝓficiũt in isto loco est rieẽ
yerit aq̃ cui⁹ est hec ꝯfectio. ¶ ℞. climie eris cõbusti. añ.
ʒ. iij. rieẽ memite. ʒ. ij. acatie opij. añ. ʒ. j. ꝛ fiat rieẽ. ¶ Et si
tardauerit declinatio egritudis post mũdificationẽ cor/
poris ꝛ tẽperãtia diete / ꝛ ꝑseũauerit rubedo ꝛ flux⁹ h̃ sigt
q͛ i ipsa tunica oculi est retẽtio. igiẽ pone illi thutiã ꝛ ami
dũ ut desiccẽt illã humiditatẽ malã: ꝛ si fuerit i ea aꝑa vn
ge pal. cũ acatia mirra cc. ere cõbusto aloe: q2 ꝓhibẽt ma
terias ꝛ dissoluũt h̊ qd̃ ꝯclusuȝ est in eo ꝛ qñ icepit decli/
natio cui⁹ signũ est absci° flux⁹ paucitas mucillagis / spis/
situdo ꝛ ꝯiũctio pal. ꝯiũctio nõ est de maiorib⁹ signũ ma
turatiõis egritudis. Utẽ rieẽ rubeo leui ꝛ balneũ est uti/
le. Deide post eũ rubeo acuto. Deide reũsa pal. ꝛ mũdi
fica eũ cũ viridi: post h̃ pone in oc̃lo stillos agbar uł pul
ueris q uocaẽ agbar. ꝛ in q̃licũqȝ hora tardaũit obtalmia
in oculo patiẽtis est scabies: ꝛ iuersa eã: ꝛ videbis partes
pullariter siłes g̃nis papaũis ꝛ frica rieẽ viridi ꝛ ruscey:
q2 curabiẽ bñ. ¶ Obtalmia aũt gñata a fłate ꝛ a uẽto g̃ꝑ
so ẽ: aliqñ aꝑaẽ oculus ex eo usqȝq̊ eleueẽ albedo ei⁹ sup
nigredinẽ uehemẽtẽ fluxũ. opȝ igiẽ sbtiliare dietã / ꝛ po/
naẽ colliriũ ex sedeng in p̃n° tñ: ꝛ laua oculũ cũ aq̃ tepi/
da: ꝛ qñ egritudo steterit utẽ rieẽ leui ꝛ post eũ aliq̊s stil
los de agbar q2 est utile: ꝛ caue ne utaẽ stupefactis / quia
augmẽtãt dolũ: ꝛ cũ usus fueris ceteris sieẽ utẽ in p̃n° sb
tiliatis. Deide post h̃ ispissa ea. Et obtalmia gñata ab hu
more mełco: q2 medici oculoꝝ noiant eã nocẽtẽ ex sicci
tate. Cui⁹ signũ est purificatio oculoꝝ ꝛ ꝯiũctio coruȝ in

dormitione ⁊ h̄ est pax ⁊ durū. ⁊ fricatio faciei ⁊ rubedo
i eis ualde modica cura ei⁹ balneū ⁊ uti collirio suggero
sic burud agresse: ⁊ caue flōmiā. ¶ Et obtalmie cōposite
Cura eoꝝ est laboriosa q: opꝫ ꝯtinuare purgationē cor/
poris ⁊ pal. vicissim: ⁊ ꝯtinuare uel minuē humoreꝫ sup
abūdātē. Et scias ꝙ cōtinuatio purgationū ⁊ clistere est
utilis obtalmie: q: forte curabit sine alia curatione. ideo
Hyp. qñ s. hō hūit obtalmiaꝫ ⁊ accidit cherech uel flux⁹
māe illō laudabile est q: attrahit hūoreꝫ ad iferiora ⁊ ad
oppositū: igit opꝫ ꝙ hēat curā de nā ⁊ nō sis negligēs de
v̄tute ifirmi ⁊ debilitate ⁊ pulsio egritudis: ⁊ caue ne uta
ris stupefactiuis in obtalmia nisi in necītate q: generant
obscuritatē ⁊ nō de facili sanabit. ¶ Et opꝫ te scire ꝙ ob
talmia in regionib⁹ ⁊ ꝯditiōib⁹ fridis est lōgioris spaīj.
igit ꝯtinua medicamē qō ꝯuenit illi: q: supcilia istorum
oculoꝝ sūt spissa ⁊ iō firmi remo hyeme obtalmia tarde
curatiōis: ⁊ aliqñ accidit in oculo olives pmo ⁊ illud dr̄
obtalmia ⁊ lachrymas: olives aūt nō hēt ista ⁊ sanabit in
purgatiōe tm̄: ⁊ opꝫ ꝙ scias ꝙ obtalmia humida mlti flu
xus cito uenit ad statū in vna nocte declinat declinatiōe
pfecta: ⁊ obtalmia sicca mlti flux⁹ ⁊ elcothoꝛ. i. minuta fru
stra est difficilis maturationis: q: forte elōgabit cura de
his que iuuāt ad resolōnē obtalmie sunt vngē sup pal. ⁊
ego icipio ꝯfectionē eoꝝ. ¶ Cōfectio vngti utilis obtal
mie ⁊ apati. ℞. lētes mūdatas sandalos rosas siccas cam
phore eq̄liter ⁊ cū aq̄ endi. misce. Aliō apati i ocli accñti
℞. aloes succo. rief memite licij cc. opij acatie boli ar. san
dali añ. ptē. j. ⁊ ꝯficiant cū aq̄ solatri ⁊ fiat rief ⁊ utaf eo.
Aliud tale obtalmie acute ⁊ percussioni uehementi. ℞.
ro. sic. cortic. m̄. ligni dul. ⁊ lētes excorticatas coquanf cū
aq̄ ⁊ ponaf loco empli sup oculū cū oleo ro. ¶ Et de his
que pficiūt pūctioni ⁊ humiditatib⁹ acutis est h̄. ℞. ende
blete folioꝝ nenufaris viol. añ. cū oleo ro. Aliqñ accidit
obtalmia aspiciēdo niuē ⁊ frig⁹. ¶ Cura. opꝫ bullire coa
gulationē sicuū q: utilis est mal. Accipe palleā ⁊ bulli eā
⁊ recipiat fumū ei⁹ q: ꝯfert. ⁊ si remāserit aliqd ad rief ru.
leui ⁊ burud agresse est utile isti obtalmie. XXXVI.

t **Arphe** est sanguis q defluit ex̄ ad ue/
lamē ꝯiūctie cū ruptura emitt/
daꝝ ⁊ accidit h̄ trib⁹ ex cāis pncipalib⁹ ul̄ pmitis
que fluit uel uenit ad oculū/ ⁊ rūpit ꝯiūctiuā. Altera ē sā
guis q fluit ad ꝯiūctiuā ex uehemti pcussiōe que accidit
in oculo pter rupturā. 3ª que accidit sbito sine cā manife
sta icipiēte ⁊ h̄ erit ex sanguie acuto q defluit ad coniūcti
uā ⁊ forte accidit silr pp uehemētē uomitū ⁊ tussim ⁊ rū/
pit ꝯcauū ex̄: ⁊ a frigore exteriori. ¶ Cura. si fueris secu/
rus de gñatiōe apatis apiaf cephalica ⁊ distilla in oculū
albumē oui ⁊ ponaf empl̄m cū rief: ⁊ si apatis hūerit ue
stigiū opꝫ distillare in oculo lac mulieris iuuenis ul̄ san
guinē pulli colūbi/ exp̄me de radice plumarū que sūt sb
ala uel sanguis sol̄ uel cū uolo viridi al̄ in terra vitri. ⁊ si
dissolutū fuerit bñ. Sinaūt tere ⁊ misce cū lacte mulieris
⁊ distilla in oculo: ⁊ si fuerit dissolutū bñ sinaūt distilla in
eo aquā sal̄ gēme ⁊ fomēta oculū cū aq̄ in qua occultū ē
ordeū ⁊ ysop⁹ est: si fuerit dissolutū bñ. Sinaūt distilla in
eo aquā raphani ⁊ empl̄a oculū silr cuꝫ folijs raphani ⁊
vuis passis/ ⁊ stercore colūbi. ⁊ si pcussio ꝯtriuerit ꝯiūcti
uā mastica sal ⁊ ciminū ⁊ distilla in oculo: ⁊ ex his que p
sunt tarphe est h̄. acc̄. arsenic̄ ru. ⁊ tere ⁊ pijce in aq̄ ⁊ cū
illa clara fuerit pijce in oculo: ⁊ qñ fumigaf oculus cuꝫ
terra ⁊ stercore boū: ⁊ ex his que psūt tarphe est rief: cu/
ius est hec ꝯfectio. ¶ ℞. sedēg abluti. ʒ. iij. eris usti. ʒ. ij.
coralli margaritarū pfora. añ. ʒ. ij. al. ʒ. ʃ. dragag. gummi
ara. añ. ʒ. ij. ʃ. ceruse ⁊ plūbi. ʒ. j. arsenici ru. sanguis dra/
conis cc. ⁊ karabe. añ. ʒ. ʃ. ꝯiūganf hee medicine ⁊ icor/
porenf cū sanguie gallinarū ⁊ fiāt rief ⁊ misceanf tpe ne
cessitatis cū lacte puelle ⁊ utanf: ⁊ si fuerit ex ruptura exi
ture cura eā cū rief albo ⁊ rief elagbar. ¶ Confectio rief
utilis tarphe dolori uehemēti oculi ⁊ calori excedēti. ℞.
climie auri eris usti. añ. ℥. ij. sanguis dra. coralli margari
tarum nō pforatarū. añ. ʒ. iiij. mirre cc. amidi ue/
ne tinctoꝝ acatie armonia. danic duo. ij. nūs medicinaꝝ
xij. teranf ⁊ fiāt grana ⁊ utaf eis. XXXVII.

e **Xtrahit** ꝙ qō cadit in oculo de fumo
⁊ puluē ⁊ alijs distillādo i ocu
lo lac mulierum pluries uel aquā dulcē q: mun
dificat eā ⁊ exhit oē qō cadit in eo: ⁊ si fuerit sic palea uel
arena/ ⁊ nō appeat rensa pal. supiores ⁊ videb eā adherē
tē accipe illō cū capite stilli ⁊ iuolue pānū lineū sup digi
tū tuū/ ⁊ absterge illud de pal. q: cito remouebit: ⁊ si fue/
rit in pal. ul̄ planitie oculi aliquē pēdēs pp uehemētē aspi
tatē/ ut ariste spice ⁊ siliā: opꝫ ꝙ remoueas cum picecaro
lis ⁊ distilla in oculo lac puelle. XXXVIII.

v **Ngula** est supfluitas neruola in mēbra
na ꝯiūctiue ⁊ nascif i lachryma/
li maiori/ ⁊ extēdif paulatim ad uelamē corneę:
⁊ forte crescit in lachrymali minori ⁊ forte nascif i ambo/
b⁹ sil̄ ⁊ est nociua oculo q: phibet eū moueri ⁊ forte extē
dif sup̄ ꝯiūctiuā ⁊ corneā usqueq̄ phibet visuꝫ: ⁊ forte ex
tēdif sup̄ ꝯiūctiuā solā/ ⁊ illa que est sbtilis alba est facilis
curatiōis/ que rubea dudū est tarde curatiōis. ¶ Cura.
si fuerit in pn⁹ sbtilis cura eā cū medicis acutis que ab/
stergūt/ sic es ustū armoniac. calcadis ul̄ vitrioli albi/ sal̄
gēme felle porci ⁊ capre. ⁊ dixit. G. ꝙ radix lilij est utilis
⁊ ex illis que ꝯferūt silr vngule: ⁊ carni addite est rief ce
sar: cui⁹ est h̄. ¶ ℞. sedeng abluti. ʒ. xij. gūmi ara. viridis
eris usti. añ. ʒ. vj. colcotar cōbusti / eris viridis. añ. ʒ. ij. te
ranf ⁊ ꝯficiant cū vino ul̄ cū aq̄ fe. ⁊ basilicon maioꝛ est
utilis: ⁊ utilioꝛ oib⁹ istis rusceym utif sebel vngl̄e scabiei
⁊ obscuritati ⁊ lachryme ⁊ eradicatiōi acceuti accidenti.
¶ ℞. sedēg loti eris usti climie argēti salis indi baurach
eris viridis pipis lōgi. añ. ʒ. iiij. pipis albi. ʒ. ij. ⁊ nigri spu
me maris. añ. ʒ. viij. ⁊ ꝑm. ℥℥. neiseg al̄. mirabo. bellirici
añ. ʒ. ij. cc̄ salis ar. añ. ʒ. j. ⁊ utaf istis ut scis. Et de his dicū
tur pbata bal̄e: ⁊ iuēta utilia sūt ꝙ sumaf oculū medulle
semis cocti ⁊ bōbacis: ⁊ accipiaf stōc⁹ passeruꝫ ⁊ excori/
cef stōc⁹ eoꝝ ⁊ reliquoꝝ teraf ⁊ misceaf cū ipo oleo ⁊ fri
cef cū eo vngula sepe q: liq̄fac̄ ⁊ excusat a curatiōe ferri:
⁊ opꝫ uti medicina post introitū balnei nō sic leū: ⁊ si cre/
uerit ⁊ idurata fuerit ⁊ trāsiuerit tps curef cū ferro/ ⁊ pci/
pe ei purgare corp⁹ ꝫꝫ ꝯsuetudinē. deide fac infirmū dor
mire corā te ⁊ leuef pal. cū vncino ⁊ extēde eā supi⁹: ⁊ si
idigueris adolē 2ᵐ ⁊ tertiū fac: ⁊ si nō fuerit ꝯiūcta ꝯiun
ctiōe uehemēti/ attrahe eā supi⁹ leuiter cito/ ⁊ nō laborab
in hora excoriatiōis ei⁹: ⁊ opꝫ sb eo mittē teollā pluuiaꝫ
⁊ excoria eā: ⁊ si fuerit ꝯiūcta uehemēter scide de latē cū
capite forpic̄. locū ut sit itroit⁹ istri ad eā cū quo excoria/
bis/ ⁊ pone sb lāceolā ⁊ excoria eā ꝯiūctā suauiter ⁊ pēna
est saluioꝛ ⁊ nō ledit ⁊ fac suauiter ut custodias uelamen
cornee si fuerit sup eā usq₃q̄ apphedaf i lachrymali: ⁊ cū
fuerit apphēsa in lachrymali maiori scinde eā cū forpici
b⁹ ⁊ nō dimittas in ea aliqd de vngula: ꝙ si remāserit ali
qd iterabit 2°. ⁊ caue tibi diligēter de carne que est in la
chrymali/ q: accidēt ex ea penetrādo. sed scinde vngulaꝫ
tm̄ ⁊ icipe scindere ex pte lachrymalis maioris/ ut pones
ēt forpices sup nares ⁊ scinde hoc qō sequif v̄sus lachry
malē minorē. ⁊ dr̄ia que est iter vngulā ⁊ carnē que est i
lachrymali/ est ꝙ vngula est dura alba neruosa: ⁊ caro ē
rubea leū carnosa. Deide distilla in oculo sal ⁊ ciminuꝫ
masticatū ⁊ liga sup eū vitellū oui cū oleo ro. ⁊ nō ponas
de oleo multū q: relaxat: ⁊ pcipe ifirmo mltiplicare mo/
tū oculi dū est ligat⁹ ut nō accidat ꝯiūctio/ ⁊ i crastino dis
solue eū ⁊ distilla in eo sal ⁊ ciminū 2°: ⁊ ꝙ trāsiet 3ª dies
curabis eū cū ceteris sic basilicon cesar. ⁊ rusceym ⁊ alijs
acciderit apa calīm utē qō mitiget ⁊ maturet eū: ⁊ opꝫ sci
re ꝙ vngula forte retinet mēbranā oculi. Siatꝗ er eam
attrahes mēbranā cū ea/ ⁊ si fuerit scissa est obligtas. igif
iustū est ut nō scindaf. Sꝫ discoopi de h̄ qō discoopiēds

est de qȯ nō est ꝯiūctū: deide eradica ⁊ scinde reliquum
cū medicinis acutis ⁊ mūdifices eā: ⁊ scias ꝙ uelamē cō
iūctū est corp⁹ durū cartilaginosum. Aut discoopiat vn
gula cū aliq̊ leui h̄ est de infirmitate nō de eleuarē ⁊c̄.

Inflationis

quo: sunt XXXIX.
i spēs. in p̄ma cui⁹ cā est
q: accidit sbito/ ⁊ utpl'm accidit gn̄atio ei⁹ in la/
chrymali maiori: ⁊ signū ei⁹ est/ ꝙ qn̄ orif p̄cedit eū q̄z si
mile morsui reptiliū sic̄ a morsu musce uł cimicis ⁊ utpl'z
accidit in estate ⁊ colo: ei⁹ est sic̄ colo: apatū flaticorū ita
est cui⁹ est supfluitas flatica nō grossa. ⁊ signū ei⁹ est q: pe
ioris dolor ⁊ maior pōderositatis ⁊ frig⁹ in ea forti⁹/ ⁊ cū
im p̄sseris sup eā digitū tuū cedit ⁊ remanet uestigiū per
horā. 3ª spēs est cui⁹ cā supfluitas aq̊sa ⁊ signū eius est ꝙ
qn̄ imp̄sseris sup eā digitū reūtif adeo uelociter ⁊ nō re
manet uestigiū ei⁹ multū q: loc⁹ iplef festinātēr ⁊ nō h̄ēt
dolorē neq̄z ꝑcussionē/ ⁊ colo: ei⁹ sic̄ colo: corpis. 4ª spēs
est cui⁹ cā est supfluitas grossa de gn̄e colere nigre/ ⁊ de
isto gn̄e gn̄af cācer: ⁊ plerūq̄z accidit in ꝯiūctiua ⁊ palpe
bris ⁊ forte extēdif donec ꝑuenit ad supcilia ⁊ forte descē
dit ad maxillas. Signū cui⁹ est durities ⁊ nō h̄ēt dolorez
⁊ colo: ei⁹ est fusc⁹ ⁊ utpl'm ꝙ accidit in obtalmia diutur/
na ⁊ post uariolas ⁊ ꝓp̄e mulierib⁹ ⁊ pueris. Et opz scire
ꝙ infl'o elgesse ⁊ prurit⁹ sūt de egritudib⁹ palpe. ⁊ ꝯiūcti/
ue sil: infl'o aūt accn̄s ꝯiūctiue forte est h̄n̄s fluxū uł nō:
⁊ ꝙ accidit pal. nō h̄ēt fluxū ⁊ iā noiaui h̄ in cap° suo. In
p̄ª aūt spe nō ponif aliq̄d in p̄ª die q: resoluif/ ⁊ si remāse
rit aliq̄d laua faciē ⁊ oculos cū aq̄ cal'a ⁊ sbtilia dietā in 2°
⁊ 3° fiat cura sic̄ cura apatis. s. purgatio corpis ⁊ resolutio
supfluitatis reñdētis in ocl'o matura eā cū collirijs ⁊ em/
plastris sic̄ narraui in cura obtal. accn̄tis a fle/ ⁊ non opz
uti in his ⁊ silib⁹ medicinis restrictis ⁊ oppilatis nec flō
mis/ qb⁹ utif in p̄n° obtal. Sz idiget ꝙ resoluit ⁊ spgit in
oib⁹ horis ⁊ erit h̄ post purgationē corpis: ⁊ cū purgātis
corp⁹ a scophola cū rief rubeo leui/ q: ualde utilis: ⁊ balne
um est ex his que resoluāt istā ifirmitatē ⁊ empl'a oculuz
cū florib⁹ camomille viol'. nenufar. ⁊ laua oculū cū aqua
pal. earū ⁊ distilla in oculū aquā aloes ⁊ vnge pal. silr cū
aloe: q: de ꝓp̄etate ei⁹ est dissoluē apata ⁊ dissoluē h̄ qȯ
disgregatū est in eis ⁊ ꝓhibē qȯ fluxurū est q̄rtā spēz re/
ge regimie apatū meł'coꝝ ⁊ noiabo h̄ i loco suo. ℭ Cō/
fectio rief golee utilis uēto ⁊ infl'oni que est in ꝯiūctiua
⁊ pal. ℞. eris usti. ʒ. iij. acatie. ʒ. ij. gūmi ara. cc̄ cāphore spi
ce. an̄. ʒ. j. ⁊ ꝯficianf cū aq̈ plu. ⁊ fiāt rief. ℭ Cōfectio rief
nigri utilis uētositati que est in oculo ⁊ pal. ⁊ alcopholef
cū eo ⁊ vngaf exterius. ℞. eris usti. ʒ. j. ⁊ ƀm cc̄ margarit.
coralli. an̄. ʒ. j. 4. ƀ. acatie. ʒ. ij. rief memite. ʒ. ʃ. ꝯficianf ⁊ fi
ant rief mag. Aliud cuz quo vngaf pal. ℞. eris usti. ʒ. ij. ⁊
ƀ. margarit. coralli mirre spice. an̄. ʒ. j. opij. ʒ. ƀ. ⁊. ij. acatie
tertiam partem. j. ʒ. XL.

Ese

accn̄s est durities que accidit toti ocl'o
g ⁊ forte ꝑticipāt pal. Cā ei⁹ est hūo: gros
sus sic̄ ⁊ signū ei⁹. difficile oculus mouef ⁊ acci/
dit sanies dol'. ⁊ rubedo sine humiditate ⁊ fit difficilis ap
tio oculi in hora excitatiōis a sōno ex uehemēti siccitate
que accidit in oculis/ ⁊ forte accidit in lachrymali ranum
modicū durū. ℭ Cura. opz p̄° lenire mām/ deide fomē
tare oculū fomētatōe ꝯtinua cū spōgia ifusa in aq̄ cal'a uł
distillef: uel pone in dormitiōe sup oculū ouū mixtū cuz
cerusa ⁊ oleo ro. uel cū piguedie anseris uł anatis ⁊ ꝓhi
be ifirmo frigida que gn̄ant duritiem ⁊ ifunde sup caput
vngᵐ hūidū ⁊ alcophola oculū cū medicia exiccatia que
inducit lachrymas sicut burud agreste ⁊ alia. XLI.

Ruritus

accidit ex supfluitate salsa
p nitrosa que ifūdif ad ꝯiūcti
uā. Signū ei⁹ est q: gn̄af in oculo lachryma sal
sa nitrosa que ifūdif ad ꝯiūctiuā: ⁊ prurit⁹ est ac si punge/
ret ꝯiūctiuā ⁊ maxime illud qȯ est ꝓpe lachrymalē maio
rē/ ⁊ rubo: modic⁹ in pal. ⁊ forte ex uehemēti pruritu acci
dūt ulcera in pal. ℭ Cura. opz p̄mo tēperare nām ⁊ p̄ci
pe ifirmo itrare balneū ⁊ attenua dietā/ ⁊ alcophola ocu
lū cū rief ru. acuto uel derig/ ⁊ cū oī qȯ inducit lachrymā
sicut ruseym basilicon. XLII.

Ebel

est repletio in uenis oculoꝝ de gros
s situdie ⁊ spgif sup uelamē ꝯiūctiue/
⁊ forte excecat corneā ⁊ rubefacit oculos ⁊ cras/
sat ⁊ utpl'm h̄ēt fluxū ruborē ⁊ pruritū. Sebel h̄ēt. iij. spēs
vnā que gn̄af in iteriori ⁊ vijs que sūt in ꝯiūctiua. Est si
gnū ꝙ videbis sup euritides que sūt iter mēbranas hūi/
das/ sic̄ nebulā coopiētē eas/ ⁊ est in eis modic⁹ rubo: ⁊
accidit egro prurit⁹/ est sternutatio ꝯtiua ⁊ ꝓp̄e qn̄ videt
lumē ⁊ sol'onē cū multitudine lachrymaꝝ ⁊ pulsatiōe in
fūdo oculi. ℭ Cura. opz purgare corpus cū pill'is yere ⁊
cochijs ⁊ minuaf de cephalica. Deide mūda caput forti/
ter cū gargarismata ꝯueniētia. Postmodū utaf ꝯfortatis
cerebri sic̄ odorare ambrā ⁊ lapitan̄ ⁊ aliorū ꝯfortātiuz: ⁊
ꝓhibe ei dietā que replet caput uaporib⁹ grossis sicut fa
bas lētes pisces carnes uaccinas ⁊c̄. Deide fac caputpur
giū. ℭ Cōfectio caputpurgij utilis sebel ⁊ oppil'oni na/
riū ⁊ oī uentositati in facie. ℞. ꝯdiṅ. ʒ. j. mirre dauic. ij. li/
cij dauic ⁊ ƀ. cc̄ dauic. ʃ. aloes su. dauic. iiij. Et ꝯficianf cū
aq̄ maiorane recēti ⁊ fiāt pill'e sic̄ lētes: ⁊ fiat caputpurgiū
iij. dieb⁹ ꝯtinuis ⁊ q̄libet vice cū vna pill'a cū lacte puel/
le ⁊ oleo viol'. ⁊ si uētositas fuerit/ misce pip ⁊ aquā maio
rane. ℭ Cōfectio medicine que facit sternutare/ sufla/
ta in narib⁹ mūdificat cerebrū ⁊ ꝓdest uētositati sebel. ℞.
ꝯdiṅ ⁊ calami aro. ał' cinamomi. an̄. rose sic. an̄. p̄tē. j. fiat
puluis sbtilissim⁹ ⁊ suffief i naso/ ⁊ p̄cipe ei odorare ma/
ioranā ⁊ alcophola oculū. post h̄ cū rief de erig ⁊ ruseyz
⁊ basilicō/ ⁊ ex his que sūt ꝓfectu mirabili sebel et fluxus
lachrymarū/ est minutio lachrymaliū uel uene frōtis: ⁊ si
fuerit sebel cal'm utē rief nigro isto. ℭ ℞. acatie lote gū/
mi ara. an̄. ʒ. viij. eris usti. ʒ. mirre opij. an̄. ʒ. j. ⁊ ƀ. ꝯfician/
tur cū aq̄ pluuiali ⁊ utaf et fac eū odorare ex his que di/
xim⁹. ℭ 2ª spēs sebel gn̄af in exteriori viarū que sūt in
ꝯiūctiuā uenas cōmixtas ꝯtextas rubeas repletas/ ⁊ sup
corneā sic̄ fumū ⁊ i ea uenas rubeas ⁊ ad rubedinē gena
rū et sentit pal. calorē. Si naūt in supcilijs et dolorē cōti/
nuū et nō videt in sole nec in lumine et qn̄ attrahif et ad
de pal. iferiorē videbis sebel ac si erigaf v̄sus te a tunica
ꝯiūctiua: cā cui⁹ est ex repl'one capitis et p̄paratione mē/
bri ad recipiēdū mām malā et h̄ est q: erūt uene ocl'i ma
gne/ aut gn̄af post obtalmiā acutā qn̄ ꝯiūgunf in oculo
res fride que igrossant mām in uenis et fit difficilis ꝓp
h̄ resol'o uel ex scabie antiq̄: et utpl'm accidūt hec spēs se/
bel in corpib⁹ fridis et tpib⁹ et regionib⁹ fridis/ et dixerūt
q̄dā ꝙ sebel trāsit imo est morb⁹ hereditarius. ℭ Cura
opz p̄mo purgare corp⁹ sepe ut dissoluaf humo: grossus
et mūdifica uenas. deide mūdifica caput cū yeris et alijs
deide itēde ad rectificationē ꝯditiōis cerebri et ꝯfortatio
nē ei⁹ et tēperamētū diete et ꝓhibe res gn̄antes thimuz
malū/ et minue eū in duab⁹ uenis que sūt in lachrymali/
b⁹ maiorib⁹/ et h̄ēas curā in hac spe de uenis que sunt in
lachrymalib⁹ maiorib⁹/ et de uenis que sūt ex occipitiuz
uel cerebrū. Silr vnguēta sūt utilia et ꝓp̄e sup frōtem ⁊
sternutatoriū qȯ p̄cessit de reb⁹ que mūdificāt cerebrū ⁊
fortificāt id: ⁊ ꝓhibe uti oībus oleis/ ⁊ pone in oculo post
h̄ medicinas sbtiliātes grossitiē pal. ⁊ euacua repl'onem
uenarū cū rief viridi ⁊ erig ⁊ ruseym ⁊ basilicon cesar. ⁊
fiat sic. reūsa pal. et frica eā cū medicia cuz stillo ⁊ cum ex
cesserit cōbustio medicine alcophola eū 2°. ⁊ qn̄ excesse
rit cōbustio ⁊ turbatio oculi pone in eo stillū ramedi/ q̄a
utilis est sebel post medicinas acutas/ ⁊ p̄cipe itrare bal/
neū et suffumigef cū storace ⁊ ambra. ℭ Cōfectio rame
di util' scabiei/ sebel/ lachryme. ℞. memite. ʒ. v. thutie nu
trite sticados usti nutriti. an̄. ʒ. x. et utef: et baruc idicū uti
lis sebel et lachryme albedini et uētositati que est in pal.
ℭ ℞. batiture eris usti eris viridis. an̄. ʒ. viij. baurac arᶜᵗ

aloes succo. salis gēme. ʒ. ij. frum. vitri testarū ollaꝝ añ. ʒ. j. nūs medicinaꝝ. xj. ꝯiungant ꝛ ꝯficiant cū aceto vini veteris ꝛ desiccent ꝛ molant ꝛ utant in collirio ꝛ puluere ꝛ si acciderit cū sebel obtalmia acuta nō appropiquēt ei res frigide nec stupefactiue. Sed hēas curā de purgatione corpis ꝛ atq̄m ioue medicine iferius ꝛ deide pulueriça cum puluere fusco tm̄ in ambab⁹ lachrymalibus ꝛ liga sup oculū vitellū oui. ꝛ si obtalmia fuerit adolita ꝛ fortificata / caue ne appropinquet rieſ album elinoquel. Sed pone in oculo stillos sedeng abluti / pulueriça cuꝫ fusco puluere / ꝛ q̄n declinauerit dolor ꝛ mitigata fuerit obtalmia itera p̄mā curā ꝛ h̄ qđ ꝓdest calido est q̄ maturet sumac in qua ꝛ colet ꝛ coaglet ꝛ fiat rieſ ꝛ medeatur cuꝫ eo qđ est utile obtalmie ꝛ scindit sebel. ꝛ si fuerit egritudo fortificata nō est aliud nisi scindere. Cura cum ferro. opꝫ p̄mo purgare corpus cuꝫ farmacia uel flōmia ꝛ filib⁹: deide sopor. firma egrū ante te ꝛ p̄cipe bonuꝫ discreto apire talr̄ pal. q̄ nō reuersant pal. ꝛ erit aptio eaꝝ ac si surgēt pal. ꝛ supiorē ad inferi⁹ cum capitib⁹ utriusq̄ policis: ꝛ caue ne reuersant pal. ꝛ scindas aligđ ex eis. si accidat ex hoc ꝯiunctio ꝛ ideo opꝫ q̄ aperiēs oculū sit discretus. deide suspēde sebel cum vncino de lachrymali maiori ꝛ pone euꝫ in medio ꝯiūctiue ꝛ caue ne appropinques cornee. ꝛ sic ex pte pal. supioris ꝛ adole in ea tertium in hoc qđ est ꝓpinquū lachrymali minori ꝛ erige duos vncinos suauiter cuꝫ manu sinistra ꝛ scide ex pte lachrymalis minoris parū cum forpicib⁹ ut possis in ea mittere elmedegh uel sub ea isertus pēnā excoria eaꝫ sicut excoriaſ vngula: ꝛ fac suauiter ꝛ caue tibi a uelamie deinde scinde eum cum forpicib⁹ donec ꝑuenias ad lachrymalē maiorē. deinde suspēde vncos in hoc qđ cōtineat pal. inferiorē ꝛ fac ut fecisti ex pte pal. supioris ꝛ caue ne appropinques uelamini cornee oīno ꝛ si videris q̄ remāserit de sebel aligđ supra ꝯiunctiuā saltē vna uena. Cura accipe eā. ¶ Signū ei⁹ ē si accepit meed ꝛ circūdet eā sup ꝯiunctiuā ꝛ videris q̄ nō suspēdiſ nec remanet ibi aligđ. nihil remāsit de sebel ꝛ si suspēsum fuerit aliq̄ fimbria uel aligđ adde sebel est ꝛ accipe illud: ꝛ q̄n videris ꝯiunctiuā iā mūdificatā ꝛ albā nihil remāserit de sebel mastica sal ꝛ ciminū ꝛ distilla aquā eoruꝫ in oculo ꝛ pone sup eā vitelluꝫ oui cuꝫ oleo ro. cum coto. ꝛ post cotū sustēta ꝛ liga oculū cuꝫ iuncta ꝛ tunc p̄cipe patiēti q̄ moueat oculos sed sint ligati ut nō accidat ꝯiunctio ꝛ sit ei⁹ dormitio resupina ꝛ solue eum in crastino ꝛ laua euꝫ cuꝫ aq̄ in qua bullierint ro. ꝛ se. sicce / deide madefac stillū in oleo ro. ꝛ pone inter pal. ut nō accidat eorū cōplo ꝛ si ꝯiūgant opꝫ scidere ꝛ distillare aquā salis ꝛ cimini si fuerit ꝯiūcte / ꝛ nō ꝯiūcte ꝛ cura ipꝫ p. iij. dies: deide mitte euꝫ ad medicinas acutas p̄m ordinē suuꝫ: sicut noiaui ante abscissionē ꝛ sit cura tua cuꝫ rieſ indico: q: ꝑfecti⁹ est usq̄ꝫq̄ ꝯforteſ atq̄ꝫ mūdificeſ: ꝛ q̄n q̄ꝫ scidit alio mō ꝛ h̄ est q̄ apiaſ pal. ꝛ suspēde vnū vncū ꝛ scidas ꝛ minueſ ꝛ diminuta fuerit ꝛ ascēdit vncus pone alium ꝛ dietur / nō cesses erigere vnum vncū / ꝛ ponere alium usq̄ꝫq̄ colligas totū ꝛ extrahes eū a toto oclo ꝛ supponas ex medicinis oculi ꝛ acciderit ap̄a ca. cura illud cuꝫ hoc qđ mitigat illđ ap̄a deide redeas ad p̄mā curā. XLIII.

g **Ueda** est ap̄a durū in ꝯiūctiua ꝛ ei⁹ colores sunt diuersi ꝛ sic loca color ei⁹ est alb⁹ forte loca eius forte apparēt in lachrymali maiori: ꝛ forte in eo qđ sequiſ minorē lachrymalē ꝛ forte est h̄ qđ sequiſ pal. ꝛ aliq̄n apparēt guedat silr in obtalmia acuta in statu uel in declinatione ꝛ forte apparet in circuitu corone parue usq̄ꝫq̄ sic vultus videaſ. ac si eēt granū margaritarū in filo misce ꝛ forte appet guedat ꝛ oculus est rubei coloris ꝛ forte oculus nō est rubeus cū eo. ¶ Cura opꝫ p̄mo attenuare dietā ꝛ pulueriça oculum cuꝫ melignde pulueribus albis qui utilis est ꝛ si fuerit cuꝫ rubedine oculi p̄cedit rieſ album in quo est sarcocolla ꝛ etiā ꝓdest forte silr guerdi ablij cui⁹ hec est confectio. ℞. corticū ouoꝝ gallinarū post ablutionē ꝛ cōtritionem eoꝝ sicut noiaui in ꝯfectione elharaꝫ. ʒ. x. sedeng loti. ʒ. ij. oia pulueriçenſ oculus q: est utile ꝛ si elongatum fuerit tēpus eius utere medicinis in quibus est acuitas sicut rieſ rubeum ꝛ album. XLIIII.

l **Achryma** fluit ad oculū ex trib⁹ locis: aut fluit ex uenis que sunt itra craneū uel uenis que sunt sup craneuꝫ capitis / ꝛ ex pal. est extēsio uenarū frōtis: ꝛ timpoꝝ. Signū aūt lachryme que fluit ex uenis que sūt sub craneo: ꝛ sub pal. est dum ꝑseuerat flux⁹ ꝛ sternutatio. Signum āt lachryme ꝛ ex debilitate musculi / est ex eminētia oculorū / ꝛ oculus est humidus ꝛ nō est aligđ de signis cāꝝ p̄marū ꝛ q̄n durauerit lachryma in oculo corrumpit oēs ptes ei⁹: ꝛ accidūt in eo multe ifirmitates ꝛ hoc est ꝑꝑ relaxationē eius. ¶ Cura opꝫ p̄mo corpus ꝛ uti oib⁹ spēb⁹ caputpurgij ꝛ garga⁹ꝝ. ꝛ rectifica cōplonē cerebri ꝯfortādo eum ꝛ p̄cipe radi caput: ꝛ fricare illud ꝛ uētosare occipitiū q: hec ꝛ silia attrahūt h̄ qđ fluit ad oculū / ꝛ declina mām ad exteri⁹ ꝛ est h̄ cura lachryme fluētis ab itrinseco cranei lachryme aūt uenīētis ab extrinseco cura est cū ligatura capitis cuꝫ emplis exiccatiuis sicut puluere molendini fumo thuris aqua raphani sapiarū ꝛ silr oib⁹ strictiuis: lachryme aūt que fit ex debilitate musculi: cura fit cum restrictiuis ꝯfortatiuis ꝛ dissolutiuis sicut burud agreste: basilicon ꝛ ruseym q: utilia sunt huic ifirmitati ꝛ aliq̄n accidit lachryma ex calitate cōplonis oculi ꝛ fritate ei⁹ silr. Signū aūt lachryme accn̄tis ex calitate est amplitudo uenarū: ꝛ repletio earū / ꝛ rubor earū / ꝛ eminētia earū ꝛ uelocitas mot⁹ earū. qđ ꝓfluit ab oculo ꝛ a narib⁹ sup maxillas est calm̄ subtile uritq̄ꝫ maxillā. Et sigđē in lachryma illi⁹ qui plorat est calā ꝑꝑ liquefactionē humiditatū per calorē accn̄tem / calefactione cordis. lachryma aūt ridētis est frigida ꝑꝑ impssionē per coartationē accidētē risu. qđ aūt accidit a frigiditate: signum est ꝯrīū h̄ q̄ dixi ꝛ est restrictio uenarū ꝛ ꝯiūctio earuꝫ ꝛ paucitas rubedinis ꝛ mot⁹ earū: ꝛ forte nō apparēt uene manifeste ꝛ ꝑualet colori ꝯiūctiue albedo ꝛ qđ fluit de ea est frigidū grossum ꝛ inueniſ oculus tactu frigidus. ¶ Confectio medicine que ꝓhibet lachrymaꝫ calidam. ℞. sedeng loti ꝛ molite marchasite thutie lote ꝛ molite. añ. ʒ. j. coralli margaritaruꝫ non ꝑfora. añ. ʒ. ß. m. rieſ memite alte als dauic ꝛ. s. ꝛ fiet alcophol. Alia ad lachrymam ꝛ humiditatem. ¶ ℞. salis indi. piperis lōgi. añ. partem. j. spume marine. partē. ß. antimonij triplum omni terātur oia ꝛ fiat alcophol. ꝛ est silr utilis pruritui rusey ꝛ basilicon ꝛ burud agreste sunt utilis huic egritudini.

¶ Confectio burud ad lachrymas. ℞. ossium mirabo. kebuloꝝ cōbustoꝝ. partē. j. salis galſ. al. p. ß. tere bn̄ ꝛ utere ꝛ prosunt mirabo. kebu. cum aqua per. iij. dies ꝛ nutriatur thutia cum aqua mirti expressi ꝛ utatur.

¶ Alia confectio burud. ℞. thutie nutrite. ʒ. viij. coralli. ʒ. j. climie ami. dauic. iij. sedegh. ʒ. j. ꝛ. ß. ꝛ nutrianſ oia cuꝫ aqua mirtiloꝝ ꝛ aqua agreste ꝛ aqua sumac: ꝛ sint aque agreste ptes. ij. sumac. p. j. aque mirtiloꝝ. p. ij. ꝛ si emplastraueris frontē cum farina fabarū excorticatarū cuꝫ çubeleꝫ ꝛ cornu cerui ꝛ fumo thuris ꝛ utilis lachryme.

¶ Medicina ad lachrymā sumaſ vnus mirabo. ꝛ cooperiaſ cuꝫ pasta ꝛ asseſ in furno sup laterē usq̄ꝫq̄ pasta rubeat ꝛ accipiaſ ei⁹ caro ꝛ teraſ bene cum dauic cc. ꝛ fiet alcophol. ꝛ ex hoc q̄ prodest oculo est q̄ sumas thutiam magđ. ꝛ teraſ in mortario ꝛ cōburaſ ꝛ laueſ cuꝫ aq̄ dulci frequēter ꝛ desicceſ ꝛ iterum teraſ ꝛ sumaſ ex ea. ʒ. v. ꝛ de miclo cardamomi maioř. ʒ. ß. teranſ bn̄ ꝛ utantur.

¶ Caputpurgium q̄ confert lachryme ꝛ scindit eam ꝛ mitigat sodam. Recipe fellis pantere: fellis ragimalis lupi: succi blete: fiat caputpurgium: quia utile et probatum est. XLV.

o **Ubelet** autē est apostema siue vulnus apostemosum profundū plu/
ris sorditiei z fluunt ab eo humiditates ad ocu/
lum. Cura oportet purgare corpus ꝓſeubo z fluxū far. z
utaf in oculo rief albo in quo est opiū/z ꝯfectio rief ele/
bel est utilis ulcerib⁹ oculi in circuitu extēdēti z in cōca/
uitate cornee. ℞. climie auri/ceruse plūbi/eris usti aā. ʒ.
vij. mirre clare opij egyptiaci. aā. ʒ. j. ꝯiunganf oia z cōfi
ciantf in aqua plu. z fiāt rief. Et si abscindit bñ/sinaūt cū
thutia nutrita p̄dicta in cap° obtalmie. z silr utilis est pul
uerizatio cū sarcocolla p̄dicta i cap° guerdineg est utilis
ei/z si elōgata fuerit pseuerāte sanie cura est h utilis rief
ulcerib⁹ z saniei grosse. ℞. ceruse cc. ʒ. viij. sarcocolle nu
trite opij. aā. ʒ. j. dragā. gummi ara. aā. ʒ. iiij. thuris. ʒ. 5. z
cōficiantf cum aqua plu. z fiant rief z utere z empl'a ocu/
lum cum vitello oui: z silr curaf cura ulcerum que exe/
unt in cornea z noiabo eum. XLVI.

m **Ora** est caro relaxata z nō est multuz ru
bea z est in lachrymali maiori z ex
tēdunf cū ea uene lachrymalis ad eā sic vngl'a
cā ei⁹ est sanguis crudus malus inclusus in isto loco.
¶ Cura opz p° purgare corp⁹ per flōmiā cephalice z q bi
bat medicinā multotiens. q: h/z tūc suspēde eā cū vnco
suauiter est q: est fluxibilis z labilis z forte reuersa vncū
in hora curationis z suspende instr̄m sb uenis extensis
de lachrymali z excoria eas sicut excoriaf vngula z exco
ria eā cum forpicib⁹ z respice si remāserit aliqd z eradi/
cef pfecte z distilla in oculo aquā salis z cimini mastica
toꝝ frequēter z liga sup oculū vitelluz oui sine oleo: dei/
de cura eam cum cura sebel z vngule. XLVII.

c **Aro** supflua ut in plurib⁹ est post exiturā
uel post ulcus uel ex causa p̄mitiua.
¶ Cura. p̄mo euacua corpus: deide eaz suspen
de cū vnco z scide eā z cura eā cū cura vngl'e. XLVIII

s **Olutio** ꝯtinuitatis accn̄te cum ꝯiūcti/
ua/est ex causa primitiua/sicut
pcussio uel sagitta uel casus uel lapis. ¶ Cura
incipe scindere mām/z ꝓhibe eam ne fluat ad oculum:
z si exiet sanguis ex eo pulueriza eum cum sedeng cum
modica camphora z liga oculuz cum binda forti z sicut
exierit sanguis pulueriza eum cum thutia nutrita z liga
sup eum vitellum oui z flōma infirmum frequenter q:
scindit mām: z non opz ut negligas z si neglexeris flu/
ent humiditates oculi z puertetur oculus. XLIX.

e **Egritudines** uelamēti cornee sūt
13. ulcer/bothor/ue/
stigium/excoriatio/dubelem/cancer/concaua/
tio/mutatio coloris/hūectatio/siccitas eius/sanguis mor
tuus/reuersio/obliquitas z eminentia. L.

v **Ulcera** que accidunt in cornea sunt. 7.
spērū z coicāt ea vnū nomē qd
est ulcus. 4. ex hijs accidūt i supficie cornee. 23.
in ꝓfunditate eius/que autē in supficie cuius p̄ma spēs
noiatur grece ulhius al's agalius. i. aptio. z eius signum
est qd est ulcus: q accidit in exteriori cornee/assimilaf i
colore ei⁹ fumo/z occupat de nigredine oculi ptem ma
gnam. ¶ 2ᵃ spēs noiatur cadalum. i. nubecula/signū ei⁹
est ulcus ꝓfundius p̄mo. z est albū in colore z occupat
minorē locū. ¶ 3ᵃ spēs est ulcus sup coronā. i. nigredi/
nem z occupat de albedine modicā partē z dr alcoriuz.
¶ Signum eius est/q habet duos colores id qd est cō
tra coronā color eius est rubeus/q: declinat ad uelum
cōiunctiue oia sunt rubea ꝑpter corpus eius z h est pro
pter corp⁹. ¶ 4ᵃ spēs est ulcus in exteriori cornee z no
minaf grece auctra. i. ramosa/z eius signū est/q est silis
ramis. Ulcera aūt accn̄tia in ꝓfunditate cornee dicunf
grece muirtū. i. generū z signū eius est q est ulcus pro/
fundum strictum mūdum clarum in colore modice cru
ste z assimilaf cum geguerix al's risi. scda spēs dicif faha
lume. i. nitinum uel dolores. z est ulcus minoris altitudi
nis q̄z primū est z mioris ꝓfunditatis. tertia spēs ruptu
ra. Signū eius est ulcus sordidū scabiosum/z qñ prolō/
gaf tēpus eius defluunt ex eo humiditates oculi ꝑpter
q accidit in mēbrana de corrosione. ¶ Causa aūt eius
est q sunt humiditates acute mordicātes z fluūt ad ocu
luz. Cura opz p̄mo minuere sanguinē de cephalica s̄m
etatē z v̄tutē z tp̄us z h fit sepi⁹ si opz. Et laxa nām cū de
coctōe mirab. prunoꝝ. tama. vio. cassief. manē ul' cū viol'
z zuccaro. z opz respicē oculū/si videf q eminētia est in
ipa cornea aut uestigiū albedis ul' pediculos/ scias q est
signū exitus ulcerū/z opz uti eo q ꝓhibet sicut rief albū
qd fit de cerusa gūmi ara. dragag. opio cuz albu. oui. z p̄/
cipe infirmo ligare tybias z fricare eas/siliter prodest isti
egritudini uētosare tybias/z rege eum sicut diximus in
obtalmia acuta z dormiat sup latus ubi est ulcus ut non
corrodat sanies tunicas oculi: si fuerit in dextro super la
tus dextrū dormiat. z 4° si fuerit ulcus declinatum ad la
chrymalē maiorē uel ad cōtrariū cura ipsum cum flobo
thomia: z nō clamet: neqz strenutet/neqz uomat z si forti
ficatū fuerit ulcus: z fuerit cum febre acuta utere narcoti
cis: z non dimittas eas facere/donec mitigētur materie
acute z itera flōmiam q: est utilis in oībus egritudinib⁹
oculi acutis z ꝓprie que sunt ex repletione. igif naturaz
secūdo cuz decoctione mirabo. z in quacūqz hora resinē
egritudo laxa cum ista medicina: cuius ꝯfectio est hec.
℞. dragagā. par. j. succi liquir. par. j. sanicere eas fate per
media fiant pill'e accipe ex eis pōdus. ʒ. j. z subulis dietā
in p̄ncipio: z si videris īfirmitatē ꝓlixā nois subtilies tū/
subulia dietā usquequo aptaf ulcus. Deide aliq̄ztulum
sbtilia dietam z h fit cū fasianis z pullis z extremitatib⁹
hedoꝝ/ut nō debilitef v̄tus z multiplicenf supfluitates
in corpe: q: qñ virtus cadit deficit a resolone supfluitatū
z ideo multiplicanf in corpore/z ex hoc q ꝓficit in prin/
cipio istius egritudinis est lac mulieris q: in eo est frigi
ditas resolutio z absterfio modica z nō cōuenit ut curef
ulcus in p̄ncipio cum eo in quo est mūdificatio z h q ꝓ
hibet mās descēdere ad oculū post mūdificationē corpo
ris/z aptationē cōplonis cerebri est hec medicina guedi
barali z thutia nutrita ut dictū est in cap° obtalmie: z qñ
fuerit cum ulcere in pal. durities z scabies est pessimuz
q: tunice oculi ledunf cuz aspitate z ꝓhibet silr ulcus cō/
iungi cito: z impossibile est curare illā aspitatē ꝑpter ul/
cus z si tardauerit aspatio ulceris distilla in oculo aquaz
fenugreci uel aquā melliloti q: apiunt ulcera festināter
z cum aptū fuerit ulcus: oportet uti q abstergit z mūdifi
cat sordites: q: intētio in ulceribus est mūdare ut natu/
ra repleat illud ulcus: z ꝯiunget id qd non pōt fieri sine
mūdificatione: z q ꝓficit in h est rief albū in quo est cli
mia z sarcocolla. ¶ Cōfectio rief albi qd ꝓficit obtalmie
z ulceribus. ℞. gūmi arab. dragag. amidi. aā. ʒ. ij. ceruse/
plūbi. aā. ʒ. v. opij/climie ar. aā. ʒ. j. suma medicinaꝝ. vj.
ꝯiunganf molanf misceanf cum aqua plu. z fiant rief.
z si mā fuerit multa z grossa utere rief/i quo est thus: no
minaf in cap°. 48. maturat z mūdificat mām/z caue ne
utaris qñ defluit mā acuta ad oculum/z si remāserit ul/
cus: oportet q implet ꝯcauitatē z facit crescere carnez si/
cut rief elebet al's plūbi q: utile est pulueriza sup ipsum
oculū cūgerem medio q: ꝯfert cuius cōfectio est hec. ℞.
sticados cōburaf z nutriaf per aliquot dies cum aqua z
deficcef z utaf: z qñ replete fuerint cōcauitates itera rief
rubeum leue z post rief fuscum/deinde pmuta te ad rief
viride/z si remāserit in eo uestigium cura eum cuz h q
remouet q dixi in cura uestigij uel cicatricum: z si in ul/
cere est eminentia oportet curare cum h restringit z con
iungit z non facit accidere in oculo asperitatem z nomi
naui in loco suo zc. LI.

b **Othor** est apa paruum uel eminentia
quedā z accidit ex humiditate

congregata inter cortices cornee quia cornea composi/
ta est ex .4. corticibus sicut dixi in primo tractatu. ⁊ modi
elbothor sũt multi ⁊ diuersi ⁊ ex .ij. modis: aut diuersitas
est in loco in quo aggregat̃ humiditas de diuersitate ⁊
cõtrarietate humiditatis loci: quia forte ipse est in prima
de corticib⁹ cornee ⁊ ipa est facilis ad curãdum. ¶ Si/
gnum eius est ꝙ est nigra clara: causa nigredinis ei⁹ / q:
nõ diuidit inter ui. ⁊ nigredinez vuee. causa in claritate
eius est q: cadit visus sup humiditatẽ ⁊ videt eam clarã
ꝓpter subtilitatẽ corticis que ꝯtinet eam alia aũt crusta.
bothor est post corticẽ / ⁊ ista est fortior de spẽbus bothor
⁊ maioris doloris. ¶ Signuz eius est / ꝙ est alba ⁊ tãte
albedinis est ꝙ diuidit visum ⁊ ꝓhibet eum ꝑuenire ad
nigredinẽ vuee. Alia est que fit post corticẽ scdʒ. ¶ Si/
gnuz eius est ꝙ est media inter duo signa que ꝑdixim⁹
⁊ hoc est alia causa. ⁊ ideo bothor ꝙ est in primo cortice
cornee est coloris nigri reflexione al's elongatiõe lumi
nis exeũtis ab ea ⁊ id ꝙ est in cortice ꝑmo erit albuz ob
ꝓpinquitatẽ luminis exeũtis ab eo. ⁊ bothor ꝙ est in 2°
cortice est ob medietationez luminis ⁊ ex isto bothor si/
gnificat̃ ꝙ cornea habet quatuor cortices de diuersitate
humiditatis que est in seipa: q: est in quãtitate ⁊ qualita
te / ⁊ ꝙ est de forte est multa aut pauca: ⁊ si fuerit pauca:
multa vel subtilis vel acuta erit in ea dolor fortior ⁊ acci
dẽtia sunt in ea maxima: ⁊ h̃ est q: extẽsio est accidens a
multitudine ⁊ mordicatio ex acuitate ⁊ gñabit̃ etiaʒ ob
ei⁹ acuitatẽ / lʒ sit pauca: ⁊ si fuerit modica grossa / h̃ ꝯrium
erit. ꝑmo est id qd̃ est de qualitate est ex trib⁹ modis / vl'
in colore vel in sub̃a vel in virtute. in colore ⁊ forte albũ
⁊ forte nigrum. in sub̃a forte grossa vel subtilis. in ṽtute
forte acuta salsa vel dulcis. ⁊ vl'r dico ꝙ bothor est salut
finis ⁊ forte habet finem acornosum. ⁊ ex istis actionib⁹
forte fuit necessitas quare dimittere melius est. igit̃ sal/
uior cura bothor est qñ est in exteriori cornee / non in lo
co ꝯiunctiue / al's nõ in pupilla q: qñ rumpit̃ hoc ꝙ con
tinet humiditatẽ / vel facit h̃ sanies ex multitudine ⁊ cor/
rosione de acuitate / q: rumpit̃ modica pars de cornea / ⁊
qñ fuerit opposita ꝯiunctiue ⁊ ꝑparat ad saniem ⁊ ꝓhi/
bet eius vestigiũ visum. Et deteri⁹ bothor est ꝙ est post
corticem interiorẽ / ⁊ h̃ ꝙ est in loco ꝯiunctiue / q: quãtuz
cõtinet totum rũpit ⁊ timet̃ qd̃ rũpit reliquum / ⁊ accidit
ex h̃ eminentia ⁊ effusio humiditatũ oculi ⁊ nõ oẽs spẽs
bothor aperiunt̃ / sed id qd̃ habet humiditatez que ab eo
fluit aut multa aut acuta aliud nõ apit̃ ⁊ in h̃ sigtur ꝙ in
bothor est hũiditas vl' nõ / h̃ est ꝙ si cũ eo fuerit hũiditas
accidit pulsatio ⁊ rugit⁹ ⁊ nocumẽtũ forte / ⁊ lachryma. ⁊ si
nõ fuerit hũiditas in eo sigñ erũt de eo i ꝯtrũ de h̃ ꝙ dixi.

¶ Cura oportet ꝑmo scire quale exit bothor: in principio
accidẽt puncta rubea ⁊ orit̃ sic ulcus cum modica albedi
ne / vel albedo ⁊ h̃ diuidit inter exitũ bothor: ⁊ exitum ul
cerum. Oportet igitur curare bothor in principio eius /
sicut curat̃ in principio ulcerũ prohibẽdo fluxum humo/
ruʒ. De incisione maturatione ⁊ extractione ad inferius
sicut minutio ⁊ laxatio nature / ⁊ subtilia dietam: ⁊ utere
medicinis ꝓhibitiuis stupefac. utere istis ꝭm fortitudinẽ
infirmitatis ⁊ debilitatem: ⁊ si nõ fuerit in oculo fortis in
firmitas utere rief albo in quo est thus ⁊ quãdo fuerit in
declinatione utere rief leui: q: dissoluit leuiter ⁊ h̃ est ga
oportet uti murru salso ⁊ bothor: istis que dissoluũt ⁊ ma
turãt temperate: ⁊ sic prolongabitur ⁊ non dissoluitur.

¶ Cura cum medicinis acutis aperitiuis et dissolutiuis:
quibus utitur in solutione aque oppopona. euforbium
⁊ similia ruseym ⁊c̃. LII.

Ether habet .ij. species. ꝑma species ex
hĳs accidit in exteriori cornee ⁊
dicit̃ lether / ⁊ qdam dicũt eam nubeculã. 2ª spe
cies accidit in ꝓfunditate cornee ⁊ dicit̃ albedo: ⁊ hec est
differẽtia inter lether ⁊ albedinẽ. ¶ Cause earũ note sũt
⁊ sunt ulcera bothor ⁊ aliquãdo accidit h̃ ultima post for
tẽ rugituʒ capitis: oportet igit̃ scire ꝙ ista egritudo est de
egritudinib⁹ in qbus nõ oportet purgare corpus: nisi ca/
lefieri oculũ ex acuitate materierũ ⁊ forte vitat̃ flõmia et
ambe species simul curant̃ per abstersionem ⁊ mũdifica
tionem ⁊ ꝙ fuerit subtile / flores papa. ru. abstergũt eum
⁊ succus cẽtauree: ⁊ farina cum melle / ⁊ ꝙ grossius fue/
rit idigebis fortius sicut es ustũ ⁊ albetim: ⁊ armo. ⁊ bau
rac sal gẽma spuma marina cancer mar̃. oĩa sunt utilia si/
militer ruseym: q: eradicat albedinez: vitrũ ṽo cum oleo
est utile alcopholatũ. ¶ Intentio tua sit siliter qñ uolue/
ris eradicare albedinẽ: ⁊ lether uti medicinis primo rief
viridi / q: ꝑficit ⁊ post rief viridi: utere rief viridi cum mu
sco ⁊ fortius operat̃ cuius ꝯfectio est hec. ℞. cancer mar̃.
spume marine stercoris lacerti al's frigidis dicti çac ⁊ iet^e
cubel. al's nauis dicte nauari arabice / thutie / corticuʒ oui
strucĳ al's vitrioli. añ. ʒ. ij. in alia recepta ceruse ⁊ curatio
ne ulcerum ⁊ bothor ⁊ utili resisti egritudini est rief ele/
bel. i. de plumbo dicto arabice alauar. LIII.

Dubelech est accñs de ea ⁊ est apa
ulcerosuʒ magnũ sordi
dum ⁊ corrũpit totã tunicã usqꝫ nihil apparet
de oculo ⁊ forte non saluat̃ oculus. opʒ igit̃ curare cura/
tione ulceris ⁊ forte curat̃ cum ea cum qua curatur edu
beilech accidens in coniunctiua. LIIII.

Ancer est egritudo accñs in mẽbrana
cornee ex humore melico ⁊ se/
quit̃ eum dolor uehemẽs ⁊ extẽsio in uenis in
quib⁹ est rubedo ⁊ pũctio in mẽbrana oculi ⁊ ꝑuenit do
lor ad tipa: ⁊ ꝓprie accidit h̃ illi qui ambulat uel mouet̃
aliqua cõmotione incõnis ⁊ accidit ei rugitus ⁊ dolor ca
pitis uehemẽs ⁊ influit ad oculos mã subtilis: ⁊ amittit
appetitum cibi ⁊ intẽdit̃ egritudo ex rebus acutis ⁊ su/
stinet alcophol acutum / q: nocet ei ⁊ nõ ꝓficit / ⁊ est egri/
tudo que non habet curationem: ⁊ credo ꝙ ideo noiata
est nolimetangere: q: non inuenit̃ ei mortificatio / quia
oportet ꝙ virtutes medicinarum sint fortiores q̃ꝫ virtu/
tes egritudinum. aliter enim non superent. Sed in hoc
loco nõ potest apponi fortior. ⁊ ideo lepra ⁊ cancer non
curantur / q: non inuenitur eis medicina fortior. oportet
tñ mederi ut mitiget̃ dolor / ⁊ stet infirmitas ⁊ nõ augmen
tet̃. ¶ Cura opʒ ꝙ det̃ in potu egro lac recẽs statim mul
sum / ⁊ accipiat dietam tẽperatam que generet bonũ chi/
mum sine calefactione sicut dieta sumpta de tritico ⁊ car
nibus arietinis ⁊ similib⁹ ⁊ oportet ꝙ scias si remanserit
corpus tẽperate cõditionis donaliter / ⁊ non fuerit reple/
tum humoribus: ⁊ corruptione sanguinis similiter pur/
getur corpus eius cum aqua casei ⁊ istis pulueribus.

¶ Confectio. ℞. epich. ʒ. j. sene methi. ʒ. iiij. lingue bouis. ʒ.
ij. bederẽgauit al's ocimi gariofilati. ʒ. ij. turbith. ʒ. j. ß. po
lipo. ʒ. j. saregẽ al's hermodactil. ʒ. ß. eadeʒ custude cucu/
meris / citrulli mũdatoꝝ. añ. ʒ. ij. mirabo. kebu. ʒ. iiij. elle/
bori nigri stili indi. añ. ʒ. ß. succi liq. ʒ. j. cẽtauree minoris
dauic. j. sticados lapidis armenici abluti gar̃. masticis. añ
ʒ. j. ⁊ soluant̃. ʒ. v. cuʒ aq̃ casei: ⁊ accipiat eger de mirabo.
kebu. cũ çuccaro positis in parapside per. ij. dies. añ. ʒ. iij.
singulis duobus diebus: et medicare oculum cum ista
medicia. ¶ Cõfectio. ℞. sedẽg amidi thutie. añ. ʒ. j. rief
memite terre sigillate. añ. ʒ. ß. margarita. dauic. ij. et fiat
alcophol ⁊c̃. LV.

Oncauitas accidit cornee ex pũ/
ctiõe que ꝑuenit ocu
lo uel post ulcus uel bothor ⁊ forte ꝑuenit h̃ ad
corticem primũ et forte ad secundũ et tertium. et iam no
minaui in cura pal. et cura ulceruʒ: et melior cura est cũ
rief eleber / et pulueriçat̃ cum sticados cõbusto nutrito:
et h̃ ꝙ replet pl'. cõcauitatem est ista medicina cuius est
hec cõfectio. ℞. sedeng sticados cõbusti nutriti. ʒ. ij. thu/
tie nutrite. ʒ. ß. margaritaruʒ non perforata. ʒ. ß. eber cõ/
busti. ʒ. ij. ¶ Collirium pueroꝝ. ℞. mirre. ʒ. j. et utat̃ in

puluere uel collirio q: est utilis. LVI.

a **Lteratio** coloris cornee est de chimo qui resoluit et tingit coloré eius nãlem et diminuit lumen eius et dicitur illud alteratio z h est a duob⁹. primo ppter quãtitaté humiditatũ .s. multitudiné. secũdo ob qualitaté .s. colore3: z si h fuerit ppter quãtitatem ille cui accidit videt oia corpora ac si essent in fumo uel nebula z nõ noiabo curam eius in humiditate cornee. ¶ Si aũt fuerit ex parte qualitatum / ille cui accidit h videt corpora in loco suo per coloré in quo est ipã cornea / z h est si fuerit rubea videt ea rubea / si fuerit crocea / crocea sicut ille cui accidit icteritia videt oia corpa citrina: z h egritudo curat per remotionem cause accidẽtis ei / q: curabitur cum cura tarphe / z croceus aũt cura icteritie / tamé intẽtio tua sit dare aqua3 ordei oximel ass oxiçacara aquam endi. z cuscute simili ter est enim subtilis z subtilia nutrimentu3 z reclinet caput super aquam in qua sint bullita camomilla viol. rose nenufar. z quando erit in statu curetur oculus cũ rief ru. leui quia dissoluit eum. LVII.

b **Umectatur** quãdoq3 uelamen cornee ex humiditate grossa que infundit in ea3 z accidit in ea aut spissitudo uel grossitudo / aut apostema. Signu3 est si videris sicut nubem uel fumum sup corneam sine turbatione pupille / z accidit ei obscuritas z videt ac si esset in medio nubila uel fumus. ¶ Cura oportet euacuare corpus cum pillulis de yerap. z cochijs z munda cerebru3 proprie cũ gargar. z yera z similibus alcophola z cũ fel libus omnibus z similiter ruseym est utilis z prohibe ei cibaria mala z extractionem sanguinis. LVIII.

a **Jccitas** uelaminis cornee est mala cõditio sicca z accidit in ea spasmus z debilitat visum / et hoc magis accidit senibus in fine dierum eor / et quãdoq3 spasmatur cornea non ppter siccitatem eius sed ex diminutiõe albuginei humoris / et h cognoscit q spasmatio cadens in cornea ex diminutione humiditatis albuginei / accidit in eo cõtractio pupille et non accidit ex seipsa: si fiat ex siccitate / nisi accidat cum ea extractio pupille et hoc nominaui in egritudinibus vuee et utraq3 est difficilis curationis.

¶ Cura oportet primo humectare corpus cum balneo et humectantibus et generãtibus chimu3 laudabilem. deinde precipe egro ut aperiat oculos in aqua tepida dulci clara / uel aqua in qua bulliãt nenufar viole z fiat euaporatio cum oleo viol. nenufar. et amigdal. et lacte mulieris puelle et sufflet ur in naribus similiter infundatur super caput aqua in qua bulliant viole nenufar et ordeum contritum et distilla in oculo eius lac puelle / uel albumé oui. LIX.

l **Juiditas** siue virus siue sanies: post corneam habet duas species: vna accidit in modico loco / z est silis in forma sua vngule: et alia species accipit maiorem locum: usq3quo cooperit visus totam nigrediné: z accidit ex tribus causis / aut accidẽtibus ulceris / et illud ulcus est tale q cutis eius nõ bene mũdificatur nec subtiliatur: z funditur virus / et stat ibi aut derugit ass dolore: et est de superfluitate quam expellit natura ad illum locum: z moratur: aut de obtalmia alteratur z firmatur ibi. ¶ Cura. antiqui concordati sunt q cura liuoris virus z cura bothor est eadem: oportet igitur medicum primo euacuare et h est cum trociscis violis / cuius confectio est h. ℞. viol. pondus mechacil / turbit. ʒ. s. succi liquir. dauic. ij. dyagredij a. xv. granis usq3. ij. dauic. sm virtutem patiẽtis: z utantur cum. ʒ. v. çucca. q: mũdificat caput z stomacum: deinde cures oculum cum eo q maturet / et dissoluat dissolutione tẽperata: sicut aquam fenug. et vinũ cũ mastice: oportet primo distillare in oculo rief qd recipit sarcocollam et thus et semen alsene / q: maturat et cũ inceperit maturari: utere eo q dissoluit sicut rief confectu3 de thure: mirra et croco castror: et aqua fenugreci et ad h est utile rief rubeum / q: sunt in eo resolutiua z sifr utilis est xtu. liuori ista medicina / cuius est h confectio. ℞. cc. aloe succo. mirre. añ. ʒ. j. vini. ʒ. iij. mellis. ℥. vj. lique fiat crocus cum vino: deinde misceant cum aloe z mirra z quãdo fuerit mixtum misceat cu3 eo mel z ponatur in uase vitreo: z ponatur in die semel bis uel ter: z si fuerit resolutum virus liuidu3 bene: sinautem utere h rief.

¶ Confectio rief utilis doloribus grauibus / sicut bothor z ulcera sordida in cornea: z eleuatio aut eminẽtia in toto oculo ex materia uehemẽti / uenĩẽti in eo ex obtalmia antiqua: et proficit egritudinibus difficilis curationis. ℞. rosa. recentium mũdatarum a capitibus suis micathal lxxij. climie cõbuste ablute micathal. xxiiij. cc. micathal. vj. opij micathal. iij. eris viridis micathal. ij. batiture eris spice nar. añ. mich. ij. mirre micathal. iiij. gũmi ara. mi. xxiiij. Suma medicinarum. ix. z incorporent cu3 aqua plu. z fiant rief / z si pficiat bene: Sinautẽ dissolue egritudinem cum medicinis aque descẽdentis in oculo: sicut oppopo. eusorbium z silibus: z si fuerit resolutum virus bene: sinautem oportet curare bene cum cura ferri / scindat locus z mittat ferrum ad hunc locum / ut trahãt illud virus. ¶ Dicit G. q in tẽpore suo quidã medicus oculor curauit virus liuidum in oculo tali mõ / faciebat pa. sedẽ in cathedra z tenebat caput eius ex duab⁹ ptib⁹ cũ duab⁹ manib⁹ z mouebat eũ motiõe uehemẽti usq3 q̃ videbam⁹ illud virus descẽdẽ ad inferius. LX.

e **Leuatio** differt a bothor / aliqñ enim apparet eleuatio in cornea z h magis accidit a causa pmitiua / z forte extimatur q hoc est bothor / z tñ differẽtia est inter ea: q: eleuatio accñs in cornea est dura z qñ imprimis sup eam stillum nõ deprimit uel deinde gr. ppter duritiẽ suam. bothor aũt sequunt lachryme z pcussiones z est color eius rubeus in albedine: dicam aũt inter eleuationem vuee z bothor accñs cornee nomiabo in loco suo deo dante.

¶ Cura. si fuerit bothor curat curatione sua: sicut diximus supius: z si fuerit eleuatio curet cu3 ligatione sbtiliatiõe diete z rebus restrictiuis sicut sedeng z silib⁹. LXI.

a **Liquando** rumpitur cornea ul' ex vulnere ulceroso precedente / uel per causam primitiuam sicut armido ul' ferrũ z similia. ¶ Cura oportet non negligere causa3 istam: q: acciderent inde due occasiones / uel q fluerent humiditates oculi z diminueret oculus: propter h aute3 accidit in oculo / maxima eleuatio. oportet igit ligare oculum cu3 instita forti: z puluerica in oculo qd cõfrigidat et restringit sicut thutia mirra cum aqua mirti z sedeng est conuenientior isti egritudini. LXII.

e **Egritudines** vuee sũt. 4. z sũt egritudines accidentes in pupilla siue foramie vuee: z sunt applicatio ass eminentia restrictio eleuatio et ruptura que est solutio continuitatis. LXIII.

d **Jlatatio** autẽ accidit pupille duobus modis aut nãliter: pessimu3 est. Or est per accidens: cognitio est eius maxima q: accidit ex eo dispersio luminis: z erit h a trib⁹ causis. Aut a siccitate tunice vuee: z est infirmitas simplex. Signũ eius est diminutio corpis membrane vuee. Aut ab apate q accidit in tunica vuea z est egritudo cõposita / z accidit h de humiditate grossa que infundit ei sicut in specie apatu3. Aliqñ accidit a causa pmitiua sicut per cussione uehemẽti / z forte accidit ab apate acuto a cerebro uel mẽbrana vuee. Signũ est extẽsio pupille z utraq3 spẽm sequit rugitus. 3ª causa est a multitudine humi

dilatatis albuginei/⁊ sequit̃ cecitas. oĩbus aũt spẽbus di/
latationis accidit ꝓuatio luminis totalr̃ ut pl̃m:⁊ respici/
unt rem minorẽ quã est/⁊ causa in h̃ est debilitas lumi/
nis. ¶ Cura. opꝫ ꝑmo interrogare de regimine diete/⁊
cognoscere cõplonem egri. ⁊ cura ꝓm h̃ erit/⁊ si accide/
rit ex siccitate dilatatio nõ habet curã/⁊ si curat̃ difficile
est. oportet igit̃ curare cum humectatiuis ⁊ laxatiuis/⁊
intrare balneũ ⁊ bibere medicinas humectatiuas ⁊ in/
sufflare in naribus vnguẽta humectãtia. Et si acciderit
ab apate/⁊ apa fuerit a causa primitiua/sicut ꝑcussio/ca/
sus/uel lapis/incipe cum minutione cephalice ex parte
infirma: ⁊ si apparuerit rubedo in oculo laua cum lacte
⁊ pone in oculo sedeng cum stillo ⁊ empl̃a timpa cũ san
dalis memite laua faciẽ cum aqua ro. ⁊ empl̃a oculũ cũ
rief ⁊ nenufar. ⁊ qñ mitigata fuerit acuitas: empl̃a ocu/
lum cuꝫ farina fabarũ pistata cuꝫ vino odorifero ⁊ sic fa/
cies si fuerit ex apate calido in cerebro: uel in mẽbrana
vuee/⁊ si acciderit ab humore grosso laxa nãm cuꝫ yera
⁊ cochijs. ¶ Cura eius est ꝙ cuꝫ eo ꝙ maturat ⁊ dissol/
uit/sicut curatio virus ⁊ bothor ⁊ minue duas uẽas que
sunt in lachrymalib⁹ ⁊ ꝑcipe poni uẽtosas in ꝯiunctiua
colli ⁊ occipitij ⁊ laua faciẽ cuꝫ aqua ⁊ aceto ⁊ modico sa
le/⁊ cura cũ collirijs utilib⁹ in ꝑn⁹ aque descẽdẽtis ad ocu
lũ. sic vitris neqꝫ tella assa fe. ⁊ silib⁹. Accñs aũt a mltitu
die hũoris albugiei noiabo i curõne albugiei. LXIIII.

s **Trictura** in pupilla est duob⁹ modis aut est nãlis cõgelatio que
est laudabilis eo ꝙ ꝯgregat visum. Aut per ac/
cidens ⁊ h̃ est mala. ⁊ id qd̃ est per accñs accidit. 6. cau/
sis. ꝑma ab humiditate que supat humiditatẽ vuee ⁊ la/
xat eã. 2ª accidit a diminutione hũoris albuginei ⁊ non
habebit ꝙ humectet ⁊ dilatet eam. Signuꝫ est diminu/
tio oculi: ⁊ iste qui h̃et hanc infirmitateꝫ nõ videt nisi de
ꝓpe ⁊ parũ. 3ª causa est a chimo terrestri duro cõgelato
in ipsa pupilla ⁊ ꝯstringit eam/signũ est ꝙ videt ipm̃ fo
ramen. 4ª causa accidit a colore excedẽte ⁊ magis acci/
dit h̃ post frenesim ⁊ apa calidũ. 5ª causa accidit ab apa/
te supexcedẽte ꝙ repmit eam. 6ª causa accidit a siccitate
supante ꝯditionẽ eius/⁊ h̃ accidit senib⁹ ⁊ qñ pupilla fu/
erit stricta videbis egritudinẽ plusqꝫ est. ⁊ causa in h̃ est
spissitudo que accidit multũ. ¶ Cura. oportet ꝑmo iter
rogare de ꝑcedẽti regimine/⁊ erit curatio ꝓm illud. Si
indiget purgatione: purga corpus ei⁹. Et si acciderit stri
ctura ab humiditate aut supat cõplonẽ oculi/⁊ laxat cor/
pus/cito curabit̃. igit̃ oportet curare eum per ea que dif
fundunt illã humiditatẽ et purga corpus cuꝫ pillis yer.
et cochijs/et ꝑcipe ei īfundere aquam sup caput in qua
bulliãt spẽs calefactiue ⁊ sup faciẽ: et olera silr̃ calefacti/
ua sũt utilia ⁊ alcophola oculũ cũ isto rief. ℞. armoniaci
oppopo. i alia recepta ẽ geguecar. añ. ʒ. de cõfectiõe cc.
ʒ. x. eris viridis. ʒ. j. ⁊ fiant rief. Ista est ꝯfectio cõmixtio/
nis cc. ℞. cc. rief/memite/rof. mirre/aloes/ami. gummi
ara. añ. p. j. ⁊ utere. Et si acciderit a diminutione albugi/
nei. Signum est macies oculi/curatio est difficilis. Et
si acciderit a siccitate que supat tunice cõplonem nõ h̃et
curam tñ humecta euꝫ bal. aque dulcis sepe sup caput ⁊
faciẽ ⁊ utere apire oculũ in aqua tepida ⁊ utere ocl̃is hu
midis ⁊ narispurgio. ¶ Accñs aũt ab apate uel humo/
re qui ꝯcludit foramẽ/cura euꝫ cum exercitio ⁊ fricatiõe
capitis ⁊ faciei frequẽter ⁊ oculoꝝ/⁊ utere curatione cõ/
strictionis/que accidit ex humiditate/que aũt accidit ex
oppilatione: non habet curã. Accidẽs a calore/cura euꝫ
per ea que infrigidant ⁊ humectãt. LXV.

e **Leuationis** autẽ accidentis vuee sunt. 4. species. ꝑma
est ꝙ rũpitur cornea ⁊ ascẽdit ex mẽbrana vuee
aliquid silr̃ capiti formice usqꝫq̃ credit qui videt eam ꝙ
sit bothor: ⁊ post modicum dictã dictam inter ea. 2ª speci/
es/ꝙ ascendit magis qꝫ illa ⁊ nominat̃ merce/al̃s caput
vuee. 3ª est ꝙ adolit̃ super h̃ ⁊ ascẽdit usqꝫq̃ ꝑueniat ad
pal. ⁊ nocet oculo ⁊ est sil̃is vuee: ⁊ noiat̃ eleuatio vuee.
4ª species dicit̃ caput claui: ⁊ accidit h̃ quando eleuatio
est cronica ⁊ ꝯiungit̃ sup eaꝫ cornea ⁊ est sil̃is capiti cla/
ui ⁊ paulus noiat eam uerucaꝫ. ¶ Causa eius est a pru
ritu uel a fissura que accidit cornee uel a reuerde uel a ca
taro uel post vulnus qñ negligitur. ¶ Cura eius opor/
tet primo ꝙ ingrosset̃ fissura uel labia eruptionis que ac
cidit in cornea: aggredi ligare cum institta rotũda grossa
⁊ sit eius ligatio ualde fortis: ⁊ h̃ est q: si ingrossaretur ac
cidens cornee non curabit̃ nec ꝓsperabitur ⁊ puluerica
oculũ cum rebus habẽtibus virtutẽ prohibẽdi fluxuꝫ cũ
spissatione ⁊ ligatione: sicut mellicrato aque folioꝝ oliua
rum uel succũ virge pastoris est fortius: ⁊ ex h̃ ꝙ proficit
ei thutia nutrita cum aqua folioꝝ oliuarũ ⁊ cum aqua fo
lioꝝ mirti: ⁊ ꝯtinuatione ligationis/⁊ si eleuatio fuerit de
3ª uel 4ª specie oportet ponere in mellicrato laminã plũ
bi/cuius põdus est a. v. ad. x. ⁊ puluerica eũ cum elguer
di/cuius ꝯfectio est h̃ utilis eleuationi accñti in tunicis
oculi ⁊ ulceribus humidis. ℞. ceruse. ʒ. ij. ⁊ ß. climie. ʒ. ij.
gummi arab. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. ß. eris usti dauic. ij. sedeng
abluti dauic. iiij. opij dauic. ij. ⁊ utat̃. ¶ Itẽ alia recepta.
Recipe ceruse plumbi. ʒ. viij. climie argentee gũmi ara.
añ. ʒ. iiij. eris usti amidi opij. añ. ʒ. ij ⁊ omnia malaxa cum
mucillagine psilij desiccentur ⁊ utantur. Et si egritudo
fuerit antiqua aut per duos ãnos nõ curat̃: ⁊ si forte ape
rit̃ ⁊ exit sanguis ex ea/puluerica eam cum sedeng ⁊ bo
lo sigillato: ⁊ si uolueris sigillare oculuꝫ ⁊ decorare/cura
eum per ferrũ nõ ut ueniat visus: sed ad decorationem
mẽbri/⁊ tunc mittas sub eleuatione acũ in quo est filuꝫ/
⁊ liga eum ⁊ extẽde ipm̃ uersus te/⁊ diminue ipsam ele
uationẽ cum forpicib⁹: uel finde eã cum gamedi. Aliq
supponũt filum ⁊ ligãt in indice ⁊ scindũt ⁊ curãt per ea
que īfridant ⁊ ꝯstrigũt ⁊ ꝯfortãt strigẽdo donec exiccet̃.
Alij ligãt uñ ⁊ dimittũt infrigidãdo usquequo desiccet̃
eleuatio ⁊ cadat ipsa ⁊ filum ⁊c̃. LXVI.

e **Ruptio** aũt pupille est duob⁹ modis uel est modica ⁊ nõ penetrat
uł est magna ⁊ penetrat: ⁊ si fuerit modica ⁊ nõ
penetrat nõ nocet visui nocumẽto manifesto/⁊ si fuerit
manifesta ⁊ penetrans ⁊ influit ab oculo humor albugi
ne⁹ usquequo nõ obuiet cornea/⁊ ex h̃ accidũt quatuor
occasiones. ¶ Prima ꝙ mẽbrana vuee est ꝓpiqua cri/
stallino ⁊ desiccat humorem eius. ¶ 2ª ꝙ lumen ex cere
bro ueniẽs non colligit̃ in pupilla/q: exit de foramie ⁊
expandit̃. ¶ 3ª ꝙ cristallus nõ h̃ebit ꝙ cooperiat eum
de lumie exeũti nec ꝓpinquet ei ꝙ humor cristallus de
siccat̃ ob paucitatẽ albugiei ⁊ h̃ est q: humectat eũ: ⁊ qñ
fuerit modica nocet ei/⁊ h̃ accidit a duob⁹ uel ab humo
re acuto qui diuidit eoꝝ cõcauitatem uel a chimo grosso
corrũpẽte eum/⁊ diuidit ꝯtinuitatẽ eius. ¶ Cura īcipe
primo euacuare humorẽ nociuũ/⁊ cura per h̃ que ligãt
⁊ ꝯfortant ⁊ restringũt ꝙ est bothor/⁊ ꝯsidera silr̃ ipsam
pupillã/⁊ si fuerit diminuta uel tortuosa a rotũditate ei⁹
⁊ si eleuatio vuee/et si nõ videris aliqñ de eo ꝙ dixi oi/
no et bothor et si fuerit color bothor ꝓm colorẽ vuee ꝯsi
dera radicem rei eleuãtis et foramen pupille/et si vide/
ris uestigium album scias ꝙ ista res alba est ruptio cor/
nee ⁊ res eleuans de vuea/et si non videris aliquid ex
hoc est bothor ⁊c̃. LXVII.

a **Liquando** accidit iter cũ ea vueã et inter neruuꝫ cornee
egritudo que uocat̃ aqua/et est humiditas ꝯge
lata in facie pupille et diuidit inter cristallinum et inter
cõtinuitatem luminis exeũtis. ¶ Et dixit G. ꝙ accidit
ex grossitudine humoris albuginei/et si intẽdit quãdo
ingrossat̃ ab humiditate que supat cõplonem earum et
transpellat illa humiditas de foramine ad dorsuꝫ cornee
et apꝑhendit̃ ex h̃ ꝙ ꝓhibet visum: et ista īfirmitas que

est indicata de facili cognoscit. ¶ Sed in pncipio indicationis eius est difficilis cognitiōis tñ habet signa quibus assignat et cognoscit gñatio huius infirmitatis: ⁊ ħ est ꝙ opponas te ipsi pupille ⁊ videbis in ea sile nubeculle. ⁊ accidit ei qui habet hanc egritudinē videre / sicut cimices ⁊ muscas ⁊ michichos uolantes corā oculis suis: ⁊ quidam eorum vident aliquid simile pilis / alij vident aliquid simile radijs stellerum quando cadunt ⁊ ut fulgur. Et quando aqua confirmatur recedit visus commutat color pupille ⁊ eius colores sunt diuersi ⁊ sunt. xj ⁊ ex eis qui assimilat auri / ⁊ est conuenientes elkadach ut pforet: ⁊ ex eis qui assimilat colori vitri: ⁊ iste sunt aptiores elkadach / aut assimilat colori grandinis / ⁊ declinat ad albedinē. Aut assimilat colori celi uel assimilat colori viridi cc. rubeo uel aureo uel liuido uel gipseo ul' nigro aut argento viuo. ¶ Causa istorū coloꝝ est humiditas que est sub mēbrana cornee sup pupillā: ⁊ petit exhi: ⁊ est sicut id qd est supficiei sallamēti dicti arabice simile Accidit aūt ista humiditas a multis causis. pma accidit a uomitu uehemēti uel a pcussione ul' ab humiditate in capite ⁊ oculo / ⁊ accidit a debilitate spūs visibilis / ⁊ accidit multū senib⁹ ppter debilitatē ex resolone uaporis ⁊ ex eis ⁊ accidit eis qui infirmant infirmitate lōga ⁊ post cōtinuitatē dietarū grossarū ꝯtinuatarū ⁊ accidit silr ex sola diuturna friditate cōplonis. Et accidit ex pluribus alijs infirmitatib⁹ ⁊ utplm accidit ħ in cc. uel nigris al's subalbidis ⁊ uarijs / q: humiditas eoꝝ est plus. ¶ Probatio ꝙ ista humiditas est inter vueā ⁊ corneā. nos aūt vidimus in aliqbus dilatat ⁊ non apparet de vuea nisi paruz in circuitu aque: ⁊ qñ remouet cum elkadach apparet tunica bm ꝙ est / nullus pōt minus intelligere istā dilatationē ⁊ si esset semp ista dilatatio usqꝫquo remouetur aq̄ nihil videt. Probat silr ħ per G. in. x. de iuuamētis mēbroꝝ. ꝙ aqua est in locum qui sunt itra mēbranā cornee ⁊ humorem cristallinum: ⁊ ꝙ pforatio trāsit ⁊ uenit ad locum latum: nō tñ transit inter vueā ⁊ glacealez. Unde si instrm pforet vueā donec attingat humorez albugineuz / fluet humor albugineus ⁊ pforet illud istrm aut stillus usqꝫ ad tunicā vueā ⁊ pueniret ad humorem albugineum. deflueret ⁊ exiret qñ exiret instrm a foramine: tñ videmus illud instrm pforare uelamen cōiunctiue tm̄ / ⁊ vueuita sup eum humorē: ⁊ qñ tangit eam illud instrm labit / ⁊ expellit ad interius: ⁊ ideo caput illius instri factū est rotūduz / ut nō ledat vueam. Silr pullulatio ei⁹ est ex secūdina / similiter est dixia ad separans inter eas ⁊ nō sentit in hora reuolutionis instri foramē alterius tunice. igit ondsum est ꝙ aqua est inter vueaz ⁊ corneā. ¶ Et si aliqui dixerunt ꝙ res est sicut dixi quō suspendit aqua a teneritate ipsius vuee. rñdemus: quia instrm qñ intrat inter duas tunicas cum aqua expmit vueā ⁊ accidit ex illa cōpressione dilatatio: sicuti matrix dilatat in partu ppter exitum embrionis: qm ligamen matricis relaxatum qñ exierit embrio ligamen redit ad statū suum: sic accidit isti tunice sicut matrici de amplitudine propter compressionē: ⁊ quādo remouerit aquā remouetur compressio / ⁊ redit pupilla ad statum suū primum. Et vniuersaliter ubi fuerit virus liuidum post corneā ibi est aqua. Et qdā dixerūt ꝙ aqua nō suspenditur a teneritate vuee. Sed ubi erit virus liuidum post corneā ibi erit aq̄ tpe elkadach / ⁊ ħ est impossibile. ¶ Et aliqui dixerūt ꝙ aqua est grossities albuginei / dicē eis ꝙ albugineus est humor silis panniculo oui / grossities igit aque erit in toto al's in parte / ⁊ si fuerit in toto erit ex minutiōe cōplonis fride que ingrossat eā: ⁊ inspissat ex subtilitate ei⁹. istud aūt nō pōt remoueri cū instro. Sed cū medicis ⁊ aq̄ est huor qui cōprehēdit iter vueā ⁊ corneā. ⁊ iā dixi cām aque in pcedēti. ¶ Et paulus q expertus est i cura ferri dixit sile isti. ⁊ G. dixit in. v. de morbo ⁊ accñti: ꝙ qñ albugineus igrossat accidit ex ħ descēius aque in oculo: ⁊ nō dicit ꝙ grossities est in aqua: tñ Joānitius dicit ꝙ grossities albuginei est aqua: sed alij non Sed ħ est mendaciū ex parte Joānitij. Nunc redeamus ad ħ ꝙ dicebamus de infirmitate ⁊ dicamus / ꝙ omnes species aque quas nominauimus psperantur cum illo instrumento elkadach. Sed illa que fuerit similis aeri ⁊ nō sit oppilatio in oculo / neqꝫ stricta que prohibeat ⁊ ꝙ aqua non sit nimis cōgelata: neqꝫ subtilis nimis: q: subtilis reuertitur post elkadach. Sed illud ꝙ habuerit eq̄lem substantiā: ⁊ iam est radicata ⁊ ꝯfirmata operari potest: cetere autē species remanētes non curantur cum elkadach: ⁊ ꝙ probatur aqua / ꝙ quādo fit uel ponit elkada: prospatur ⁊ videt homo. v. modis. Unus est ꝙ videt aquaz / que assimilatur aeri in claritate ⁊ bonitate postq̄ꝫ fuerit radicata. Signuz radicationis eius ꝙ facias infirmum stare coram te in sole / ⁊ claudas ei oculum in quo est aqua ⁊ expmas pal. infirmi cum police / ⁊ moueas eā ad dextram ⁊ sinistram partē. Deinde aperi oculum ⁊ inspice qualis est stat⁹ aque ⁊ hoc est qñ non fuerit radicata: ⁊ fuerit aggregata quādo expresserit eam digitis spargetur: ⁊ fit latior. Deinde redit ad formā eius in qua erat Cum fuerit congregata spissa non accidit ei / tūc mutatio omnino ex psione: neqꝫ ex latitudie neqꝫ ex forma: ⁊ illud est signum illius oino ꝙ cōgregatum est ⁊ inspissatum equaliter. Illud eniz ꝙ inspissatū fuerit plus q̄ꝫ opꝫ non accidunt ei mutationes ⁊ noli tāgere: ⁊ forte si videtur ꝙ sit bone substantie ⁊ equalis spissitudinis: ꝙ color eius tri. Illa autem que fuerit nimis ꝯgelata color eius est gypseus uelut grādo. ¶ Secūdus modus est ꝙ facias infirmum stare corā te: ⁊ claudes sanum oculum homini cui vis facere elkadach ⁊ contūdes oculuz pāno aliquo mundo: ⁊ si videris pupillā eius dilatari in oculo infirmo: ⁊ post aquam scias ꝙ si feceris elkadach prosperatur ⁊ videbit: ⁊ si non dilatatur ex clausione alterius oculi: si feceris elkadach non videbis aliqd. Et causa est huius: q: quando apparet ꝙ non pupilla figitur ꝙ neruus luminosus est oppilatus ⁊ ħ duo signa opꝫ ꝙ sint simul aqua ⁊ illud ꝙ dixi tibi: ⁊ si vnus fuerit cōtrari⁹ alteri nō psperatur elkadach. ¶ Tertius modus est ꝙ iterroges infirmuz an videat radios solis ⁊ lumen cādele: ⁊ si videat prospabitur elkada: ⁊ si nō / nō. ¶ Quartus modus est ꝙ facias infirmum stare coram te erectū ⁊ ponas visum suum oppositū visui tuo equaliter: ⁊ ponas policem tuum super pal. superiorē cōprimendo ⁊ fricādo eam: deinde erige pal. festinanter ⁊ si videris illum humorem ampliari ⁊ restringi parum psperabitur elkadach: si nō / nō. ¶ Quintus modus est: ꝙ ponas super oculū bōbacem ⁊ sufla eum cum ore fortiter ⁊ remoue eum statim: et si moueat aqua ⁊ fuerit clara psperabit: ⁊ si nō / nō. ¶ Caue tñ tibi appropinquare elkadach duz corpus sit repletum: uel dum sit in eo corruptio humoꝝ uel aliqua infirmitas: sicut tussis uel soda in capite uel catarus ⁊ sitia: ul' caue tibi dum vis facere elkada: ꝙ foramen nō dilatet neqꝫ restringat q̄ꝫuis aqua sit clara: ⁊ nō oportet pcedē in eius elkadach in illo cuius causa est primitiua: sic percussio uel effectos casus: q: semp transfundit. ⁊ dicit ꝙ pars aque remanet in ipo foramie pupille. ¶ Et cura qñ fuerit uerificatum apud te ꝙ est pn[m] aque per signa que dixi ante ch: ⁊ sunt ꝙ videt simile musce / sile radio ⁊ ħ est ppter malitiam humoꝝ: ⁊ possibile est q: accidit fantasia ex parte stōci ⁊ ex pte cerebri silr ⁊ nō est aqua: ⁊ noiabo dixias inter eas in loco suo. ¶ Oportet igitur purgare corpus bm spēs purgationū fortiuz: ⁊ pprie qñ mūdificāt cerebrum sint ut pille yerepigre ⁊ cochie: ⁊ accipias eas in dieb⁹ diuersis: ⁊ sint pastate cū melle: ⁊ bibat aquā post in qua bullita sit centaurea: farina polipo. turbit: vue passe: ⁊ si fuerit necessitas ad extrahēduz sanguinem minue eum de brachio: ⁊ istud sit primū: deide minue de uenis cerebri: q: utilis est post purgationem

cerebri ⁊ corporis: ⁊ prohibe ei uentosa ⁊ cibaria gros/
sa ⁊ ꝓprie que humectant sicut carnes uaccine / pingue/
do / oculum / fabe / caseus / butyrum / lentes ⁊ potus vi/
ni fortium ⁊ maxime recens: ⁊ ꝓhibe ei balneū freq̄ue/
tare: ⁊ coitum ⁊ ieiuniuȝ ⁊ comedere olera sicut porri ce/
pe lactuca ⁊ similia: ⁊ ꝓhibe pisces: q: oīa ista iuuant ad
gn̄ationem aque: ⁊ h̄ est q: quando medici uolunt cito
aggregare aquā non ꝓhibent infirmo comestioneȝ pi/
scium ⁊ uentosoꝝ ⁊ ꝓhibe ei potum aque frigide multe:
⁊ manda ei subtiliare dietam: ⁊ sit prandiuȝ ei⁹ hora me
ridiei tm̄: ⁊ non repleat̄ multum: ⁊ mād̄a ei gargariçare
in diuersis diebus: caueat uomituȝ: utatur elio utile nō
est in ꝑncipio aque. ℞. blacte bisantie als acori asse feti/
de. ʒʒ. cc. an̄. partes equales ⁊ ꝯficiant̄ cum melle. Do
sis eius sit michach uel. ʒ. iij. thiriaca maior ualet simlr
in principio aque: odoret sansucum ⁊ gesuinum fenicu
lum maioranam ⁊ alia calida: ⁊ alcophola oculum cum
absterliuis ⁊ aperitiuis sicut ea que copulantur de felli/
bus ⁊ fenu. assa fe. mell. oppopan. basilicon ⁊ similia. qa
ista sunt subtiliatiua. ⁊ proprie fella que habent virtuteȝ
subtiliatiuam: ⁊ fortiora fella sunt fella auiuȝ aque in ꝑn
cipio gn̄ationis eius dissoluitur cum similibus istis me
dicinis ⁊ subtiliationem regiminis diete: sed quād̄o cō
firmata est non istud rief est bonum in principio aque.
¶ Cuius cōfectio est h̄. ℞. elli albi. ʒ. j. piperis albi. ʒ. ß.
armoniaci. ʒ. j. ⁊ incorporetur cum aqua raphani. Medi
cina pauli utilis in ꝑncipio aque. ℞. oppopo. ʒ. iij. asse fe.
ʒ. x. ellebori albi. ʒ. x. misceantur cum coctis mellis ⁊ ute
re: ⁊ si alcopholes oculum cum felle porci ⁊ melle profi/
cit uel felle lacerti als leonis uel cum felle lupitrinaruȝ
⁊ iniectio per nares cum felle galloꝝ uel hirundinis ꝓ/
ficit: uel cum gith aut nigelle ⁊ si alcopholetur cuȝ aqua
sepe sola uel cum melle absterget et abscindet aquam
aqua manastri. similiter facit h̄ ⁊ fit elm̄ de assa fe. ⁊ mel/
le ⁊ alberi. i. atachardi ⁊ alcopholetur q: remouet aquā.
¶ Rief probatuȝ in prin⁹ aque albedini. ℞. fellis capre
ul̄ uacce ponat̄ in uase vitreato terreo ⁊ pone. ʒ. j. asse fe.
pulueriçate: ⁊ pone totum in panno: ⁊ fortiter frica do/
nec dissoluatur totum. deinde pone super ipsum. ʒ. j. bal
sami ⁊ dimitte euȝ exiccari et pone totum in rief est eniȝ
mirabile. ¶ Confectio rief que equipollet de fellis: et
ualet in principio aque et inuersationi pal. ℞. ruthe sil/
uestris uel domestice salis ar. seraphā aloes cc. sinapis
salis indi piperis nigri se. ameos armoniaci eris viridis
an̄. ʒ. ij. ⁊. ß. nucleoꝝ mirabo. ke. combustoꝝ seminis fe/
niculi piperis albi: spume mar. an̄. ʒ. iiij. cachimie auri:
marchasite eris combusti iiij. an̄. ʒ. v. palloꝝ hirūdinis
combustorū cum sale ar. corticis elkareb ⁊ aqua garao
desiccata. an̄. ʒ. x. mirre clare. ʒ. vj. piperis longi. ʒ. vj. ⁊ ß.
thutie indice. ʒ. iij. ⁊ ß. aggregentur medicine cuȝ aqua
ruthe ⁊ aqua raphani ⁊ aqua feniculi p. vj. dies bona cō
tritione cōtinua uel interposita ⁊ fiant rief / deficcētur in
vmbra ⁊ alcopholetur cuȝ eo mane ⁊ sero: non post satu/
ritatem nec post repletionē. ¶ Confectio rief astararaȝ
utilis relaxationi ⁊ obscuritati visus ⁊ principio aque. ℞
cachimie auri pipis nigri opij. an̄. ʒ. iiij. mirabol. ʒ. ij. rief
memite. ʒ. viij. sal indi sarcocolle auri pigmēti ru. an̄. ʒ. j.
baurac armenici. ʒ. xij. al. ℞. mirre aloes. an̄. ʒ. ij. incorpo
rentur cum vino odorifero ⁊ siccētur in vmbra. ¶ Con
fectio rief cum balsamo. ℞. cachimie auri ceruse plumbi
an̄. ʒ. viij. ⁊ rob agreste piperis albi. balsami. an̄. ʒ. xv. opij
ʒ. iiij. gūmi ara. ʒ. xij. ⁊ misceant̄ cuȝ balsamo ⁊ incorpen/
tur cū aqua feniculi. ¶ Confectio alcophol utilis in ꝑn
cipio aque. ℞. lacerti balsami olei antiq ⁊ mellis. In alia
℞. loco oli ponit̄ aque ruthe oiuȝ eq̄liter ⁊ utē. opȝ aūt te
iuuare in cura ꝑncipij aque cū illis que dixi in ca⁰ de de
bilitate visus. s. de regimine ⁊ medicinis ⁊c̄. LXVIII.

Ememoratio

elkada et forme
eius quando cō
firmata fuerit aqua: ⁊ uerificatum fuerit apud te per si/
gna predicta ⁊ fuerit aqua congelata dimitte ⁊ necessitas
ducit ad elkadach procede ad eius curam cum cautela ⁊
custodi te a causis malis. ¶ Et oportet scire ꝙ cause pro
hibentes elkadach sunt due: sciȝ subtilitates uel uehe/
mens congelatio aque aut grossitudo ⁊ viscositas: si tan/
ta fuerit ꝙ instrumentuȝ predictum non posset remoue/
re aquam: uel fluxibilitas ⁊ subtilitas nimia: quia quan/
do mouetur cum instrumento non potest stare in loco
ad quem impellit eam instrumentum sed fluit ⁊ labitur
⁊ quando extrahitur instrumentū ipsa reuertitur: ⁊ quā
do non fuerint ista signa ⁊ fuerit aqua cōfirmata et radi/
cata clara fac infirmum sedere in vmbra in opposito lu/
minis ⁊ in opposito solis ⁊ h̄ post purgationē per medi/
cinas ⁊ per flomiam ut post mūdificationē capitis: ⁊ ꝯm
posse tuū ⁊ sit illa dies septētrionalis nō meridionalis ⁊
sit dies solis luminosa: ⁊ caue cās quas ostendimus tibi
cauē: ⁊ fac eum sedere sup puluinar molle / ⁊ iūge genua
sua ad pectus etiā manus cū clausis digitis sub genub⁹ ⁊
tu sede sup cellam uerꝭ ⁊ altior eo altitudine equali: ⁊ li/
ga oculū sanuȝ cum instita forti equalis lenitatis ligamē
to forti ⁊ firmo q: in h̄ sunt due utilitates. Una est q: nō
mouetur oculus in tempore curationis ⁊ inducit motuȝ
alterius propter motum suū. Alia est quando sperat̄ cu/
ra tua: ⁊ prosperatur ⁊ offcōis uel ostendis ei aliqd: ꝙ nō
dicitur ꝙ aspicit cum sano ⁊ mādes alicui stare cum eo:
als post euȝ ⁊ teneat caput eius: deinde erigas palpebrā
superiorem ⁊ appareat totus: deinde mādes infirmo ut
uoluat oculum uersus nasum suū: deinde elongabis in
strumētum a corona uersus lachrymalem minoreȝ quā
tum sit extremitas instrumenti: deinde signa locum quē
uis perforare cuȝ extremitate instrumēti: ita ꝙ faciat im/
pressionem usq̄ꝫ sit ibi ꝯcauitas. Et h̄ propter duo. vnū
est ꝙ infirmus assuescat sufferre: ⁊ probas eum. 2m est ut
locus sit cum capite acuto ut non labatur quād̄o uolue/
ris perforare: ⁊ signum sit in opposito pupille: ⁊ ꝙ sequi
tur erit superius modice quantitatis declinans ad inferi
us ⁊ opus sit in oculo dextro cuȝ manu sinistra et in ocu
lo sinistro cum dextra ⁊ mitte instrumentum ⁊ pone ex/
tremitatem acutā super locum signatum ⁊ cōprimas cuȝ
instrumēto fortiter usq̄ꝫ rūpas coniūctiuam ⁊ sentis iaȝ
instrumentū peruenisse ad spatium latū: ⁊ quando imꝓ/
mis instrumētum sit caput acutum declinans ad angu/
lum minorem aliquantulū ⁊ manus tua: q: sic est saluior
cura ad saluād̄um tunicas: ⁊ cum libere sit intus ⁊ vide/
bis id ꝙ non tangat aliquam mēbranam: tunc est securi/
us ⁊ tātū instet instrumentū quantū est mediuȝ pupille:
ꝙ attingat pupillam ⁊ non transeat: ⁊ si transeat / trāseat
tātū quantum medium pili ꝯueniens est: ⁊ non transeat
plus ne ledat: ⁊ quando penetrat instrumentum retine
caput eius: ⁊ consola infirmum per bona uerba ut miti/
getur pauor eius: ⁊ nullo modo comedat ante h̄ ne acci/
dat uomit⁹: ⁊ si aliqd ei superuenerit detur ei de syrupis
acetosis sicut oxiçacara: deinde pone super oculum mo/
dicum coti noui: ⁊ suffla in euȝ paulatim sufflatione cali/
da ⁊ si uolueris sugare suge ac si suggeres aliqd̄ bibēdo
ut quiescat oculus a terrore: deinde inuolue instrumen/
tuȝ helmedech paulatim donec videas id super aquam:
quia bene apparet propter claritatem pellicule cornee:
pellicula autem vuea in tempore reuolutionis instrumē
ti secedit: ⁊ non rūpitur ob viscositateȝ suam: ⁊ ideo non
pono caput instrumēti acutuȝ: ut non ledat: deinde aspi/
ce instrumentum in quo loco est ⁊ si non peruenerit ad
locuȝ aque comprime id paulatim: ⁊ si transierit attrahe
id paulatim posterius usq̄ꝫ sit super aquaȝ equaliter: et
cum feceris h̄ attrahe inferiorem partem instrumenti: ⁊
comprime caput instrumenti ad inferius: quia semper
impellitur ad inferius: ⁊ si ascenderit subito sustine parū
⁊ non incipias extrahere instrumētum ut non eleuetur

2° z reuertatur: z si accidit comprime eam secūdo: quia forte carnositas illa est viscosa: z non recipit eam nisi cuz labore: z forte aqua illa est subtilis: z aliqua aqua est que quando expellit eam instrumentuz submergitur ac si caderet in puteo z non apparet uestigium aliq̄ modo z extra est laboriosa usq̄zq̄ descendit: z si fuerit laboriosa semper redu z tu sparge eaz ad inferiores z superiores partes: z ad utrāq̄z lachrymalem maiorem z minorem: et si fuerit laboriosa sanguines locum z h̄ est quia imprimis locum uersus lachrymalem minorem ut exeat sanguis z commisceatur aque: z descendet cum ea: z non reuertatur: z si fuerit sanguinolenta aqua violenter misce euz cum aqua: z descende eum quia securum est: z rumpit aquaz: z manda infirmo iuuare te extrahere ad inferius ut descendat de aere cum ore suo: non de naribus qa iuuat aquam attrahere ad inferius. Et si descenderit extrahe instrumentum paulatim reuoluendo / z quando extraxeris instrumentum z videbis oculuz saluum liga super eum vitellum oui cum oleo ros. z si videris sanguinē in loco liga super eum salem tritum: quia resoluit z ligabis ambos oculos cum instita forti leui z fac eum dormire in domo obscura supinum z hominem sollicitum stare secuz qui seruiat ei. Caput eius sit eleuatum z manda stare ac si esset mortuus z non moueat se: z si uoluerit mandare aliquid cum manu uel vnco mandet z non loquetur. Et emplastra timpora cum rebus stupefacientibus cauendo a soda z tussi cum fabulatione z sternutatione z ceteris motibus z accidat ei sternutatio fricet nares suas fricatione forti: z mordeat labium suum superius q: recedet sternutatio: z si sentiat tussim bibat aliquātulum iulep cum oleo amigdal. z cessabit. Sit dieta eius subtilis z non sit de rebus que fatigant masticando: sed de rebus que faciliter masticantur z sint leues z digestibiles sicut pultes z olera ut spinachia sorbilia / z minue dietam: caueat a potu aque multe. Et eleua institam paulatim: z ablue z collue oculum cum coto infuso in aqua ros. ita leuiter ꝙ non sentiat oculus: et non aperias euz: z madefac cotum subtile cum albumine oui z pone super oculum z religa eum et si non dissoluas usq̄z ad. iij. dies erit melius: z cum fuerit in fine tertie diei solue euz: z laua eum cum aque in qua bulliāt rose: z sedeat iuxta puluinaria quibus possit appodiari: et sis in hoc caut° ꝙ nō moueat se: z pone super faciem eius pannum nigrum: et ciba eum paruz usq̄z ad dies. vij. z si uolueris pone in eo sedeng ad alcophol nigrum fac soluz / z si nō apparet apostatum in eodem z illo foramine quia non coniungitur cito quia est cartilaga. Scias ꝙ pellicula coniūctiua forte est laxa z non penetrat in ea instrumentum pūge primo cum sagitello flobothomie habente caput rotundum quia melius est: deinde pungatur cum elmedech post eum: et caue ꝙ non sit corpus patiēs plenum uel sit in capite soda: quia destruitur ꝙ fecisti z forte nascitur in loco quem perforasti caro superflua: et non timeas sed incide eam cum forpicibus. perfectus est tractatus secundus.

[I]ncipit tertius tractatus in quo nominabo egritudines oculi nō apparentes sensui et causas earum z curas: et cōtinet. 27. capitula.

Capitulum primum de fantasia uel imaginatione z differentia inter fantasiam que est ab aqua et inter illā que est a stomaco uel a cerebro.

Capitulum. 2. in egritudinibus albuginei.

Capitulum. 3. in egritudinibus cristallini et aranee.

Capitulum. 4. in egritudinibus spiritus visibilis.

Capitulum. 5. in eo qui videt longe et nō prope et e2°. et illius qui videt magnum et non paruum.

Capitulum. 6. contrario istius.

Capitulum. 7. qui videt de die et non de nocte.

Capitulum. 8. contrarium illius.

Capitulum. 9. in egritudinibus humoris vitrei.

Capitulum. 10. in egritudinibus tunice retine.

Capitulum. 11. in egritudinibus amici concaui nerui z luminosi.

Capitulum. 12. in extensione z cura eius.

Capitulum. 13. in oppilatione z oppssione z apostemate z cura eius.

Capitulum. 14. in solutione continuitatis musculi et nerui.

Capitulum. 15. in egritudinibus musculi que est super officium nerui luminosi.

Capitulum. 16. in cura eleuationis totius oculi.

Capitulum. 17. in cura macie totius oculi.

Capitulum. 18. in egritudine tunice secundine.

Capitulum. 19. in egritudine tunice vuee.

Capitulum. 20. in egritudine musculi mouentis oculum.

Capitulum. 21. in cura obliquitatis accidentis pueris.

Capitulum. 22. de debilitate visus z cura eius.

Capitulum. 23. in sanitate oculi.

Capitulum. 24. in soda et emicranea accidentibus propter dolum oculi.

Capitulum. 25. in ligatione arteriarum neruoruz in incisione z combustione eorum.

Capitulum. 26. in cura omnium materierum descēdētium ad oculum.

Capitulum. 27. in virtute simplicium medicinarum in cura oculi zc.

[C]apitulum primum

de differentia inter fantasiam et imaginationes que ab aqua sunt: z inter fantasiaz seu imaginationes que sunt a stomaco ul' cerebro z cura eoruz. Et scias ꝙ istud est principium infirmitatum absconsarum a sensu: z certe cognoscuntur per ingenium et partes manifestas. Significatio autem egritudinis absconse: z cognitio differentie inter fantasias est. v. modis. Primus modus est ꝙ aspicias ambos oculos et si fuit in eis imaginatio equaliter in colore qualitate tempore: z nō precesserit primo in vno oculo: deinde in alio usq̄zq̄ sit equal. illō est de colore stōci: et si fuerint diuerse in tpe in colore in sba et est in vno oclo est signū aque. Secundus modus est ꝙ respicias pupillam infirmi: z si fuerit vna earum magis turbata est aqua: et si fuerit utraq̄z turbata et adolitur et etiam minuitur est uapor stomaci. Tertius modus est ꝙ interroges infirmum de tempore ꝙ si transierint tres menses: uel ꝙ accidunt ei iste imaginationes: et nō videtur aliquid de nebula in oculo: z sunt s'm claritatem suam et puritatem suam sunt a stomaco. Et si non habuit longum tempus interroga: aut ille imaginationes sint continue in aliquo tempore adoluntur uel minuuntur sunt a stomaco: z si adolūtur et non diminuuntur: et sunt in statu suo: sunt ab aqua. Quartus modus est ꝙ interroges infirmum si fortificatur in indigestione a cibo et repletione: et alleuiet quando fit digestio bona: et quando alleuiatur cibus: et si sic est a stomaco: et si non accidit ei aliquid ꝙ dixi sed est firma in statu suo est aqua. Quintus modus est ꝙ interroges infirmum an sentit mordicationem in stomaco suo in hora imaginationis et alleuiatur in uomitu uel in accipiendo yeram: et si alleuiatur est a stomaco: si nō: est ab aq̄. Et quando accidit ei qui habet humores oculorum claros: et virtus visiua sensibilis est multū: sicut accidit tunicis puri sensus in auditu. Fātasia aūt seu imaginatio accidēs a cerebro: accidit in infirmitate: quā noiant greci effremius. z. 4. e. apa calm gñatū in anteriori pte cerebri: z est h̄ a chimo calo q est i cerebro

quando comburit eum calor feb. generatur in eo manus similis fumo oculi quando comburit eum ignis: ⁊ illud quando ille fumus penetrat ad oculum per uenas que ueniunt a cerebro ad oculos generat in eo hãc imaginationem. Signum est ꝙ non habet infirmitatẽ istam fere aliquis nisi qui patitur infirmitatem acutam / sicut hyrsem / pleuresim ⁊ similia: ⁊ videbis oculos sanos: ⁊ eger conqueritur de debilitate visus licet non videatur infirmitas manifesta. ¶ Cura. si fuerit hec infirmitas de uaporibus stomaci purga euꝫ cum yerapigra ⁊ gelegebiꝫ / cum aqua in qua bulliant anisi se. apij ⁊ marmaton.

Dieta ⁊ fiat bona digestio quia cito curatur ⁊ oportet ponẽ de ellabçu stillos aliquos: ⁊ si fuerit a colera que mordificat stomacum: laxa naturam cum mirabo. ⁊ succa ⁊ alcophola oculum cum eo quod confortat membrum sicut remedi ⁊ agbar: ⁊ si fuerit a cerebro mãda infirmo recipe aquam ro. ⁊ emplastrare timpora cuꝫ eo quod infrigidat ⁊ restringit: ⁊ non ponas aliquid in oculo ⁊ subtilia dietam. ⁊ si accidit ħ propter purificationem sensus stupefacientia sunt utilia. ⁊ si fuerit a principio aque / cura eum per ea que precesserunt ⁊c. II.

e **T sunt** septem alteratio colorum eius: desiccatio eius: desiccatio vnius preter eius: paruitas eius: magnitudo eius: humiditas eius: grossities eius: ⁊ hoc est quod accidit vitellino. ¶ Occasio fuit in quantitate aut qualitate quãdo multiplicitur diuidit inter pupillam et lumen: ⁊ si diminuitur non diuidit interea: ⁊ ex ħ accidunt infirmitates quas nominaui in capitulo disruptionis pupille: in qualitate autem duobus modis: aut in eius substantia: aut in eius colore. In substantia autem quando ingrossatur. Ingrossatio eius aut erit modica uel multe superexcedens ⁊ si fuerit modica oculus non videt de longe: ⁊ si fuerit grossities eius superexcedens / si fuerit in toto prohibet: ⁊ accidit ex ħ descensio aque in oculo: ⁊ si fuerit in parte eius / in parte accidit continuata / aut separata. si fuerit in partibus continuatis aut est in medio / aut in circuitu medij: ⁊ si fuerit in medio ille cui accidit hoc / videtur ei ꝙ quicquid videt sit spicum ⁊ rotundum: quia credit illud quod non videt de corpore sit rotunduꝫ: ⁊ si fuerit in circuitu medij prohibet oculum videre multa corpora subito usqꝫ q̃ indiget / videt quodlibet corpꝰ separatim propter paruitatem pinee visus: ⁊ si fuerit eius grossities in partibus diuersis ille cui hoc accidit videt coram se sicut figuras partium illarum grossarum: ⁊ substantia eius sicut cimices musce pili ⁊ similia: ⁊ aliquando accidũt ista multum pueris quando surgunt a dormitione: ⁊ febricitantibus similiter. In colore autem eius in tres partes aut ex toto alteratur: ⁊ videt totum corpus in isto colore / in quo ipse est: ⁊ fuerit color eius fuscus / videt omnia corpora ac si essent in nebula uel in fumo ⁊ sm colores in quibus ipse erit aspectus eius: sicut rubedo que accidit ei de carne: uel croceitas que accidit ex icteritia. ¶ Secundus modus alteratur aliquãdo propter uaporem ascendentem ad eam de stomaco ⁊ videt omnia corpora sm illum. ¶ Tertio modo alteratur forte pars partiuꝫ eius ⁊ ille cui accidit hoc videt coram se corpora sistantia corporibus ⁊ figuris cum parte illius humiditatis colorate ⁊ ħ est simile ei cui accidit principium aque ⁊ illi cui accidunt uapores a stomaco ad oculos eius: ⁊ est virtus eius visiua clara ⁊ cui accidit fluxus sanguinis a naribus. Desiccatio autem eius aut est in toto ⁊ accidit ex ħ diuersitas visionis oculi: aut erit in partibus eius: aut in partibus diuersis: ⁊ iudicium eius est sicut iudiciuꝫ grossitiei. Si autem desiccatur in partibus diuersis / videt homo quodcũqꝫ obuiat ei ac si esset bicolor: ⁊ si desiccatur in vno loco aspicit homo ac si aspiceret colorem suiipsius: ⁊ si desiccentur partes eius / ⁊ diminuũtur oculus ⁊ homo totaliter nihil videt. ¶ Cura. oportet purgare stomacum si est a stomaco ⁊ confortare caput expellendo hoc quod ascendit ad eum: ⁊ alcopholes oculum cum eo quod abstergit / dissoluit ⁊ confortat. Et si fuerit grossities ex magnitudine curatur per ea que nominaui in cura aque q: curatio eius ⁊ curatio aque est eadem: ⁊ si fuerit ex siccitate eius et paruitate curatur per ea que augmentant: et ex his omnibus que nominabo in cura oculi quam dicturi sumus. III.

i **Nfirmitates** cristallini sunt due scilicet remotio eiꝰ ad dextram / remotio eius ad sinistram: extẽsio eius ad superius / extensio eius ad inferius: alteratio ad nigredinem / alteratio ad albedinem / alteratio ad rubedinem / alteratio ad croceitatem. Eleuatio eius / acuitas eius ad exterius: paruitas eius / magnitudo eius / siccitas eius. Humiditas eius nudatio eius ⁊ solutio eius continuitatis: ħ est ꝙ si remouetur iste humor. s. ad dextram uel sinistram accidit ex ħ obliquitas que accidit pueris. Et si cedat inferius uel superius: ⁊ si sit hoc in vno loco / videt homo vnam rem duas / quia hominis lumẽ diuersificatur: ⁊ si color eius alteratur cum vno quatuor colorum oculi: videt homo omnia in colore in quo ipse est: ⁊ si fuerit in eo acuitas ad exterius facit oculum nigrum ⁊ si demergatur facit oculum glaucum ⁊ non nocet hoc visui nocumẽto manifesto: ⁊ si multiplicetur ⁊ magnificatur obscurat oculum ⁊ videt homo rem minorem q̃ꝫ sit causa: est quia ipse cooperit spiritum transmittentem lumen neruo ⁊ restringit neruum ab extensione sua ad rem visiuam: ⁊ si minoretur videt rem maiorem q̃ꝫ est: cuius causa est exitus luminis non sm cursum naturalem: ⁊ si fuerit desiccatus accidit ex ħ glaucedo accidens oculo ⁊ destruitur visus. Solutio autem continuitatis accidit ab ulceribus descendentibus in eo uel ex humore acuto: aut ex multo grosso inherẽte ⁊ excoriatio ⁊ distractio ⁊ omnes iste infirmitates humiditates sunt difficiles ad curandum: quia si fuerit humidus q̃ꝫ debet oculus sit humidus ⁊ cõgeletur ⁊ destruitur visus. remotio autem eius curatur cum cura obliquitatis ⁊ nominabo eam. alteratio autem colorum ⁊ humiditas eius ⁊ magnitudo eius curantur per euacuationem sm humoreꝫ superantem: ⁊ cura cum cura principij aque: ⁊ si minoratur curatur cum fricatione faciei ⁊ oculoruꝫ ⁊ cum distillatione aque: ⁊ si desiccatur nõ habet curam. Sed in principio que humectant ⁊ augmentant: infirmitates autem aranee sunt ꝙ forte infunditur ei humor acutus / ⁊ dissoluit continuitatem eius: ⁊ scias hoc. IIII.

o **Ccasio** accidit spiritui luminoso duobus modis: uel in quantitate uel in qualitate: ⁊ si fuerit per viam quantitatis ħ erit similiter duobus modis: uel est multa / ⁊ extenditur cum ea visus ⁊ videt homo a longe ⁊ non est difficile ei: uel est modica ⁊ videt ipse prope ⁊ superat eam longitudo propter paucitatem spiritus ⁊ debilitatem eius. Per viam aũt qualitatis erit duplex: aut erit grossa ⁊ nõ videt bñ res nec diligẽter aspiciat eas: aut erit subtilis ⁊ diligẽter aspicit res ⁊ affirmat eas in suba sua qñ appropinq̃t eis: sed qñ elõgatur ab eis nõ: ⁊ aliqñ similiter componitur ⁊ erit multa grossa / multa subtilis / modica subtilis / modica grossa / ⁊ illa componitur sm illud exemplum. V.

c **Apitulum** v. in eo qui videt longe ⁊ nõ ꝓpe: ⁊ videt qd̃ magnum est ⁊ nõ qd̃ est pũum: ħ aũt est de humore qui miscetur spũi luminoso / aut ex grossitie: ⁊ qñ hõ extẽdit visum ad rem lõginquam ⁊ ꝓpter lõgingtatem spatij subtiliatur spẽs in aere ⁊ ideo videt qd̃ est lõge: ⁊ q: lõge nõ videt ħ est paruuꝫ ⁊ ꝓpinquũ est ei spissatur ille humor ⁊ ingrossatur spiritus ⁊ non videt: ⁊ utplurimum accidit ħ senibus ⁊ facilis curationis. ¶ Cura. oportet purgare corpus cum yerapigra ⁊ cochijs: ⁊ prohibe ei usũ oi

vnguēto ⁊ omne qđ humectat de dieta ⁊ aliis ⁊ tempera dietam suam: ⁊ caueat comedere fabas pisces ⁊ similia: ⁊ phibe ei uētosa: ⁊ pone in oculo rief elestitā: ⁊ ruscey: q: utilis est: ⁊ cura eum cum absterfiuis sicut curas in debilitate visus: ⁊ celor maiora. VI.

b **Oc aūt** est uel propter siccitatem seu subtilitatem luminis pcedēs a cerebro: aut ppter paucitatē eius: aut ppter multiplicationem humoris cristallini: ⁊ h̄ est q: non erat in spiritu luminoso virtus que extēdat ⁊ videat lōge: ppter paucitatem siliter non comphendit figuras magnas est infirmitas difficilis curatiōis. ¶ Cura. si h̄ fuerit a siccitate spūs ⁊ paucitate eius opoztet uti his que humectāt spūm al' corpus temperate ⁊ uti dietis humectatiuis. Et si accidit a multiplicatiōe humoris cristallini utere euacuatione ⁊ pone in oculo qđ dissoluit tm̄. VII.

c **T hoc** erit ex.iiij.cāis. aut ex humiditate que accidit albugineo vitellino: uel grossitiem spūs aialis: uel propter humorem cristallinum ⁊ turbationē eius: aut ex frequētatione solis ⁊ h̄ est: q: si fuerit de die subtiliat ille humor ⁊ illa grossities per calorē aeris diei ⁊ subtiliat visus: ⁊ qñ fuerit de nocte inspissat illa supfluitas ppter aerē noctis ⁊ illam humiditatē eius ⁊ sic nihil videt de nocte. Illud aūt qđ accidit ex frequētatione solis q: calor solis debilitat spūm luminosum: q: resoluit subtilitas eius ⁊ remanet grossum ⁊ inspissat humor ppter aerem noctis sitr ⁊ phibet visum: ⁊ aliquādo ex parte uaporis stomaci qui differt ab isto qui est ex parte cerebri: q: id qđ est a cerebro stat in vno statu: q aūt ex parte stomaci euacuato stomaco minuit ⁊ repleto auget ⁊ utplurimum accidit h̄ in oculis magnis ⁊ nigris ppter humiditatem eorum. ¶ Cura. opoztet subtiliare dietam ⁊ phibere ei cenam: ⁊ si necesse fuerit purgare purga eum cum yerapigra: ⁊ māda eum sumere aquā ysopi sicce ⁊ ru. ⁊ minue lachrymales q: utilis est isti egritudini quādo fuerit antiquata: ⁊ alcophola eum cum medicinis calidis subtiliatiuis: sicut piplōgum: quādo figurat in epate caput ⁊ assat ⁊ extrahat ⁊ desiccetur: deinde molat ⁊ alcophola cum eo. ⁊ si assaueris epar capri. ⁊ suffumigaueris cū illo uapore utile erit ⁊ alcophola eum, cum humiditate que exit inde ⁊ pficit: ⁊ si comederit infirmus epar cap. assatum pdest manifeste: burud agreste similiter est utile ⁊ ruscey. VIII.

b **Ec infirmitas** ɔtrariat precedēti ⁊ accidit a causis tribus: aut a uehemēti siccitate spūs visibilis aut ppter paucitatē ⁊ debilitatem eius: aut a dissolutiōe superexcedenti eius: ⁊ ideo debilitat visus / q: est calidior q̄ opoztet q: dissoluit spūm luminosum ⁊ imprimit propter h̄ oculus: ⁊ cum fuerit de nocte humectat aer / ⁊ humidus aer humectat siccitatem ⁊ phibet dissolutionē: ⁊ utplurimum accidit ista egritudo oculis glaucis ⁊ uariis ⁊ h̄ q: habētes oculos glaucos vidēt in nocte ⁊ in luna. ¶ Cura. opoztet istos per ea que humectāt caput ⁊ cerebrum curare sicut id qđ sugit per nares in nocte cum oleo viol. ⁊ pone siliter sup caput ⁊ frequēta bal. cum aq̄ dulci tepida quia utilis est: ⁊ caueat cibaria acuta grossa stiptica. IX.

c **T sunt** cum alteratio eius crocetatem. Alteratio eius ad nigredinem. Alteratio eius ad albedinem / humiditas eius / siccitas eius / magnitudo eius / paruitas eius / ɔgelatio eius / grossities eius / ⁊ solutio ɔtinuitatis: ⁊ h̄ q omne nocumentum accidēs isti humori / nocet humori cristallino: ⁊ accidit ei h̄ ex ruptione duarū cōplexionum simplicium aut cōpositarum. simplex aūt calida / frigida / sicca / humida / ⁊ si fuerit calida uel frigida / aut erit sine materia / aut cum materia: ⁊ si fuerit sine materia nō generat manifestū nocumētum: ⁊ si fuerit cum materia generat alterationē. 4. colorum oculi sicut accidit cristallino: q: de isto loco accidit cristallino alteratio ista: aut humectat humor cristallinus ppter h̄: aut supat siccitas ⁊ desiccat ppter hoc cristallinus humor. Cōposita aūt cōplexio est calida ⁊ humida / ⁊ accidit ei ex h̄ crescere ⁊ non creuit / supat lumen ⁊ impedit uenire ad cristallinū. Uel calida ⁊ sicca: ⁊ accidit ex hoc paruitas: ⁊ quādo fuerit paruus debilitat visus q: lumē est ɔtiguum cristallino mediāte vitreo. Uel frigida ⁊ humida ⁊ accidit ex h̄ grossities. Uel frigida ⁊ sicca ⁊ accidit ex h̄ congl'o: aut erit humor calidus acutus ⁊ accidit ex hoc pruritus multus ⁊ scarpsio: ⁊ ex h̄ soso ɔtinuitatis ⁊ h̄ ex materia que descēdit de mēbro ad mēbrū. Si fuerit simplex accidit simplex infirmitas: ⁊ si fuerit composita alteri materia accidet ex ea cōposita infirmitas: ⁊ aliqñ probat infirmitas per suas causas ⁊ per regimē: ⁊ est q causa infirmitatis calide sunt ꝭm q dicit. G. in libro de morbo ⁊ accidēti. v. cause. ⁊ cause infirmitatis frigide sūt vij. ⁊ cause humide sunt. v. ⁊ cause sicce sunt. v. ⁊ cura istarum egritudinum est ꝭm humorem supantem in corpore ⁊ capite: ⁊ cura illarum est per bonitatem igenij ⁊ estimationem ꝭm diuersitatem materierum. X.

a **Ecidit** aliquādo isti tunice corruptio propter duas cōplexiones uel simplex / uel cōposita: aut solutio ɔtinuitatis est de supfluitatibus calidis descēdētibus a cerebro eam comburētibus: ⁊ lumen ɔclusum subexiccātibus ad oēs partes oculi ⁊ tūc nō caret visu: ⁊ ista egritudo dicit extensio i. extensio luminis in toto oculo. XI.

c **Apitulum** i. xj. in egritudinibus nerui luminosi. Infirmitas nerui luminosi fit. iij. modis vno octo silium ptium: sicut caliditas / frigiditas / hu. ⁊ siccitas / simplex aut cōposita / dilatio / ɔstrictio / ⁊ si extēsio spūs. scđo sunt egritudines artificiales: sicut oppilatio / impssio / apa / ⁊ silia. 3° solutio ɔtinuitatis fit sicut icisio / excoriatio / cōbustio / ⁊ similia: ⁊ oēs iste egritudines nerui luminosi nocēt visui tribus modis: aut est egritudo fortis ⁊ est nocumētū in actu magnum: uel est debilis ⁊ tūc nocumētum modicū erit: uel est media ⁊ est nocumētum h̄ ⁊ forte est remotio spūs / abscissio spirituū currētiū ad oculū sine oppilatione uel sine egritudine in neruo: ⁊ est causa huius quādo accidit similis istis accidētibus in uētriculis cerebri ⁊ cognoscit h̄ bonitate extimationis. XII.

e **Xcelso** in oculo fit ⁊ modis vno a dilatatione pupille ⁊ iam pcessit cā ⁊ cura. 2° ex solutione ɔtinuitatis retine ⁊ pbat h̄ q: accidit subito a dilatatione nerui luminosi ⁊ extenditur lumē in toto oculo ⁊ erit ex humore faciente virus uel ex debilitate musculi qui claudit orificium nerui ⁊ dilatat: ⁊ pbat ex h̄ qđ accidit paulatim. Differentia inter extēsionem accidētem a neruo uel ab vuea est h̄. In extēsione apparet lumen dispsum in exterioribus partibus oculi. Sed in extēsione vuee non apparet uestigium luminis aliquo modo: ⁊ qui ignorat istam egritudinē suspicat q sit aqua nigra / q: lumen est a neruo ꝭm rectitudinem non firmat in oculo oblatione foraminis pupille q: qdā attribuūt extēsionem neruo ⁊ non pupille ⁊ intētio est in hac cura q: ɔtraria est cause dilatatiōis ab vuea differētia v° inter dilatationem ⁊ extensionem est q dilatationem accidit tunice ⁊ neruo. extēsio v° lumini: ⁊ similiter q dilatio est infirmitas: extēsio autē accidēs: qđ pbat h̄ dictum per. G. in libro de morbo ⁊ accñti dicētē q dilatio in pupilla aut erat cum exñtia dilatationis uel post existētiam eius ⁊ totum malum: q: spiritus visibilis spgitur de foramine amplo: ⁊ peior est dilatatio quando accidit post ⁊ est extensio que accidit ab egritudinibus malis pro eo qđ dicit modo ñgt ñ qua dilatatio: ⁊ per h̄ qđ dicit extēsio dat intelligere dispōnem luminis ⁊ ut

plurimum accidit h post sodam uehemētem: ⁊ ex cibis grossis sicut carnes uaccine siluestres ⁊ similia. ¶ Cura oportet aggredi curam istius soda: per hoc qd nominabo in alcophola oculum estachicatha ⁊ vniuersaliter per curam aque q: utilis est extēsioni simili. XIII.

o **Ppilatio** accidit ex supfluitatib⁹ fri. hu. cerebri uenientibus ad neruum per longitudinem dierum ⁊ temporū ⁊ apud h replet ⁊ phibet spūs eximū stare coram te claude oculum sanum ⁊ respice pupillam alterius oculi si dilatat an non: ⁊ si fuerit dilatata non est oppilatio in neruo: ⁊ si non scias q est in eo oppilatio oppressio aut apostemata erūt de multis humoribus qui descēdunt ad ipsum neruum ⁊ opprimūt eum uel apostemāt: ⁊ aliquando accidit ei similiter ex parte apostematis accidentis in tunica scōina uel scliros. Et differētia inter oppilationez ⁊ apostemata est q interroges infirmū si inuenit se grauem uel repletum ⁊ pprie in pfunditate illius qd sequitur oculum ⁊ si inuenit se sic. Scias q humor fluxit a cerebro ad istum neruum ⁊ oppssit eum ⁊ oppilauit meatū eius sm multitudinem ⁊ paucitatem obscuritatis accidētis in oculo. Et si eger non sentit grauamen neq; repletionem significat q est oppilatio in neruo. ⁊ quādo bene vides oculum intelliges causam eius ⁊ pprie cuz fuerit post dirsem uel post infirmitatē acutam ⁊ vniuersal'r differentia inter oppilationem ⁊ oppssionez est q visus detestatur in oppilationem oino ⁊ nō in eo dolor neq; grauamen neq; repletio. Sed oppilationem ⁊ apostemata qui habet videt parum ⁊ est in eo grauamen ⁊ repletio. ¶ Cura. oportet curare infirmū cuz cura pncipij aque: ⁊ cura ppria oppilationi est euacuatio corporis cuz yera pigra: ⁊ pillulis cochijs: ⁊ extrahe sanguinem de lachrymalibus suspēde super timpora sanguisugas ⁊ timporibus inferioribus quando elongabit tempus: ⁊ utere rebus que mouent sternutationē ⁊ uomitum in ieiunio: ⁊ collilria qbus utitur in pncipio aque. Et ista medicia est utilis egritudini isti: cuius ɔfectio est hec. ℞. dauic. ij. fellis lacti. ʒ. ß. pipis. 85. grana: succi feni. ʒ. ß. armoniaci. ʒ. j. ⁊ ß. mellis. ʒ. iij. ⁊ reponantur in pixide enea ⁊ utetur ⁊ alcophola oculum post introitū balnei: ⁊ ablue faciē cuz aqua salsa ⁊ alcophola cum ea q: utilis est: ⁊ si fuerit ista egritudo ex pssione ex oppilatione est difficilis curationis: ⁊ si fuerit ex pressione apostematis remouebit apostemate remoto. XIIII.

c **Uius** signum est q vides totum pfundum macilētum post eleuationez que accidit ei visus deficit ⁊ accidit h a casu sup caput ⁊ post uomitū uehemētem ⁊ nō hēt curam. XV.

a **Ecidunt** autem istis musculis due egritudines: vna est spasmus: altera relaxatio: ⁊ si accidit ex spasmo h erit utile q: eleuat oculum ⁊ claudit eū ⁊ si accidit eleuatio accidit ex h eleuatio totius oculi: ⁊ si relaxatio multa destruit visus q: neruus luminosus putrescit: ⁊ si fuerit pua debilitat visus. ¶ Cura. oportet primo mundare corpus ⁊ caput cum dissoluētibus flegma: sicut pillule yerepigre ⁊ cochie: det ei trifera minor ⁊ eā recipiat uel gargariçet cum yerapigra ⁊ alcophola oculum cum eo qd restringit ⁊ ɔfortat ⁊ emplastra timpora ⁊ frontem ⁊ sinciput cum laudano quia confortat ⁊ restringit. XVI.

e **Leuatio** oculi est acuitas ad exterius ⁊ h accidit tripliciter: ul' ex relatione musculi retinētis neruum luminosum: aut ex suffocatione: aut post dol. ¶ Cura. si acciderit ex relaxatione musculi iam dixi curam eius ante: ⁊ si fuerit ex oppilatione suffocationis oportet minuere de uenis brachij ⁊ laua eum cum trociscis viol'. si fuerit post ptam puocatio menstruor ualet. Et māda totaliter uentosare in ɔiūctiua colli ⁊ capitis: ⁊ dormiat supin⁹ ⁊ allenia dietam: ⁊ phibe sternutationem ⁊ uomitum ⁊ repletionem ex cibo: vngat stipticis ⁊ frequēta ligationem cum instita molli ⁊ madefac euz aqua salsa frigida: ⁊ si psgat bene sinaūt restringe sup eum laminam plumbi. XVII.

m **Acies** est paruitas oculi: oportet ergo curare istos per exercitium ⁊ fricationem capitis faciei ⁊ oculorum fricatione continua: ⁊ rora faciem cum aqua dulci tepida ⁊ vnge cū oleis caput. ¶ Cura huius egritudinis ⁊ cura restrictionis accidētis ex siccitate cuz eadem medicina medet: ⁊ cibaeos cibo vnctuoso sicut pinguedine renuz ⁊ vitellis ouorum ⁊ pultibus ⁊ lacte dulci: ⁊ attractio per nares cum medullis tybiarum ouium anterior ⁊ oleo viol. ⁊ prohibe ei salsa acetosa acuta ⁊ dormiat ⁊ quiescat ⁊ alcophola eū cum elgema leui: cuius cōfectio est hec. ¶ ℞. thutie carme. nutrite. ʒ. j. amidi. ʒ. j. memite p. v. ʒ. vnius. cachymie ar. margaritarum. aā. ʒ. j. ⁊ ß. aloem dauic ⁊ ß. cc. dauic ⁊ terantur. XVIII.

a **Liquando** accidit ei corruptio duarum ɔditionū aut simplicium sicut ca. frigida hu. sic. durities ⁊ siccitas humiditas ⁊ ɔgelatio. Aut cōposite sicut ca. hu. ca. sic. frigida sic. sicut grossities repletio apostema ⁊ impressio: ⁊ oportet q scias q quādo corrumpit cōplexio huius tunice corrumpit humor cristallinus: q: nutrimētuz uenit ei per modum quem dixi ante: ⁊ silr quādo accidit isti tunice egritudo artificialis seu instralis h est in instralibus sicut apostema impmit neruum luminosum ⁊ accidit ei ex illa impssione debilitas visus: ⁊ sic quādo deficcat ⁊ sic quādo alterat cōplexio eius per aliqd nutrimētum corrupte cōplexionis: ⁊ si nō durities grossities ⁊ al corrumpitur sanguis ueniens ei: sit aut cum materia uel sine sicut diximus. XIX.

c **Apitulum** xix. in egritudinibus tunice vuee aliquādo accidit ei ex corruptione duarum cōditionum sicut accidit tunice secūdine ⁊ solutio ɔtinuitatis. Et cognitio istarum egritudinum ⁊ cause cognoscit per ingeniū sm quātitatem humoris supantis in corpore ⁊ capite: ⁊ sm h erit euacuatio eius. XX.

a **Ecidunt** autē istis musculis due egritudies: aut relaxatio: aut spasmus. Musculus qui est supius si spasmat attrahit totum oculum ad inferius. ⁊ si relaxat attrahit totum oculum ad inferius. Ille autez qui est inferius si relaxat dimittit totum oculum ad inferius ⁊ accidit ex h obliqtas pter qd videt homo de vna re duas. Ille autē qui est in lachrymali maiori si fuerit relaxatus dimittit oculum ad exterius retro: ⁊ si fuerit spasmatus trahit oculuz ad se. Ille autem qui est in lachrymali minori similiter: ⁊ ex h accidit obliqtas. Obliqtas aūt accidit pueris ⁊ quibus ex illis musculis quādo relaxat ⁊ spasmat generant in oculo dolores. XXI.

o **Bliquitas** accidēs pueris remouet cum positione panni super faciem ut sit visus eorum pro rectitudine: q: obliqtas accidit ex extēsione musculorū mouētium oculum: ⁊ curat silr cum candela posita in opposito ⁊ non ponat ex eius aduerso: ⁊ si oculus fuerit declinās uersus nasum pone sup lachrymalem que est ppe timpus lanā nigram uel rubeam ut sit aspectus eius ad eam ⁊ equabunt oculi eius visu: ⁊ si obliqtas fuerit per accidēs que ex calore accidit ⁊ siccitate: ⁊ multe sunt cum ea infirmitates in capite sicut soda uertigo stupefactio: ⁊ si acceperis psonem ⁊ teras eum ⁊ expmas aquam ⁊ nutrias cuz ea collirium pficit obliquitati. XXII.

a **Ccidit** autem debilitas visus multis causis: ⁊ earum iam dicte sunt: oppi-

latio/restrictio/dilatatio/coartatio/rugatio cornee/⁊ alia.
quãdoq₃ accidit similiter debilitas visus ex parte cere/
bri: oportet igitur ꝙ sit intentio tua curare ipsum cere/
brum. Et signum eius est ꝙ patiẽs sentit in capite sodach
⁊ sternutuz: ⁊ aliquãdo accidit ex frequẽtatione fletus: ⁊
aliquãdo accidit cõualescẽtibꝰ. ℂ Cura. oportet scire ꝙ
curationis utilitas visus est quam dixi in ꝑncipio aque.
Et oportet ꝓhibere eum de cibarijs duris crudis visco/
sis/ ⁊ a multa dormitione/ ⁊ ꝓprie post cibum q: facit ua/
pores grossos humidos: ⁊ de vigilia ꝯtinua similiter qa
dissoluit spũm aĩalem: ⁊ de cibis salsis ⁊ acetosis/ piscibꝰ
⁊ olium salić. q: omnes cõcordati sunt ꝙ comestio salis
debilitat visum/ lac/ cepe/ porri/ caules/ lentes/ fabe/ ⁊ vni
uersaliter omne uaporosum grossum humiduz quecũq₃
exiccãt exiccatione uehemẽti: ⁊ omnis cibus tarde dige
stionis sicut carnes uaccine ⁊ alie: caueat coitum ⁊ sb eta
te frequẽtem/ ⁊ potationem vini: ⁊ respice frequẽter solẽ
in tẽpore ceref. ⁊ debilitatus est visus eorum/ ⁊ remãse/
rit in statu suo: ꝓhibe minuere sanguinem ⁊ proprie per
uẽtosas: nec legat litteram minutam multam: nec dormi
at multum supinus: nec recipiat uẽtos frigidos maxime
septẽtrionales: nec recipiat frigus/ nec nimiaz albedinẽ:
caueat fumũ puluerẽ/ calorẽ/ estuationẽ calorũ/ ⁊ respice
re res luminosas saltẽ lucidas: ⁊ fricet extremitates: utaf
syrupo de absinthio/ ⁊ oximelle squillitico: q: absinthiuz
ꝓdest tenebrositati/ ⁊ oximel subtiliat humores grossos.
Comedat cinamo. ⁊ alcopholef visus cum eo/ q: subtili/
at humores grossos/ ⁊ ꝓprie qui sunt in cornea. ⁊ si fue/
rit debilitas visus ⁊ grauamen in capite/ ⁊ scíueris corpꝰ
purificatũ extrahe ei sanguinem de uena frontis uel de
lachrymalibus/ ⁊ h erit post purgationem corporis ⁊ ca
pitis ⁊ h qđ ꝓbatuz est: quãdo fuerit mixta aqua sepe cũ
melle ⁊ alcopholata cum ea ꝓficit obscuritati visus ⁊ cõ
fortat eum: ⁊ erit qđ ꝓficit ei est illud rief qđ acuit visum
⁊ ꝯfortat cuius ꝯfectio est hec. ℂ ℞. oppopo. serapini/ sa
lis gẽ. eris viridis/ pipis al. asse fe. balsami fellis bouis pi
peris lon. ℥℥. partes equales: ⁊ incorporenf cuz succo
feniculi ⁊ alcopholef cum eo. ⁊ si dissolueris aliquãtuluz
⁊ alcopholes cũ eo oculũ ꝓdest. ℂ Jtẽ. ℞. muçoꝝ grana
torum maloꝝ succum ⁊ bulliat usq₃ ad medium: deinde
pro medietate pone mellis ⁊ admittaf ad solem per. xx.
dies: deinde alcophola cum eo. Jtẽ aliud qđ est ruseym
⁊ harir. ℂ Cõfectio harir utilis obscuritati aloe succo. sco
rie eris usti sedeng abluti. añ. ʒ. j. pipis longi salis ar. cć.
añ. ʒ. ß. cancri mar. foliorum eles ğgemẽg. añ. ʒ. 2. ß. mu
sci dauic. j. utere. ℂ Cõfectio achiarir purificans visuz ⁊
ꝯseruans eum/ ⁊ ꝯfortãs/ ⁊ ꝯferens obliquitati pruritui
albedini. ℞. thutie/ climie antimonij/ sedeng abluti/ ⁊ se/
deng indi/ aloe succo. scorie eris. añ. ʒ. j. piperis longi/ sa/
lis. añ. ʒ. ß. salis gẽme seguinẽt spume mar. añ. dauic. ij. cć
ʒ. j. ⁊. ʒ. ix. musci dauic. j. ⁊ utaf. ⁊ si fuerit debilitas fletus
ex frequẽtatione ⁊ siccitate/ cura eam cum attractiõe per
nares ex oleo viol. ⁊ cum eo qđ augmẽtant corpus: sicut
bal. ⁊ cum nutrimẽtis humectatiuis. Debilitas autez ac/
cidẽs visus ꝯualescẽtibus non ponaf in eis aliquid nisi
ꝙ ꝯfortat corpus: ⁊ mãda ei recũbere sup uapore aque
dulcis calide: ⁊ respicere viridia ⁊ perambulare viridia:
quia confortant visum. XXIII.

p **Armetas** oculi ꝯseruaf per regimẽ
⁊ cum isto regimine con/
seruaf sanitas: sanitas est dispositio corporis cur
rens ꝯm cursum nature: ⁊ regimen diuersificaf in cõple
xiõe aliqui calidi/ aliqui frigidi/ humidi/ aliqui sicci: ⁊ sic
compõis aliqui calidi ⁊ hu. qdam ca. ⁊ sicci: quidam fri/
gidi ⁊ hu. qdam frgidi ⁊ sicci. igif oportet ꝙ regimen eo/
rum sit diuersum: ⁊ siliter diuersificaf in etate tempore ⁊
regimine: ⁊ necesse est ꝯsiderare quodlibet istorum: ⁊ si
quis uoluerit redolere sanitatem qualẽcũq₃ ⁊ quando/
cũq₃ respiciat in vno istorũ: ⁊ diminuat de regimine ꝯm
illud uel adolat: ⁊ intellectos regimen uel ꝯsolatiõis idẽ
est: aliquãdo ꝟo oportet respicere ⁊ cõsiderare corpus si
militer ⁊ cerebrum in ꝯseruatione sanitatis oculi: quia si
fuerit in eis repletio uel malus humor nihil ꝓficit eis cõ
seruatio sanitatis ⁊ ꝓprie quãdo iaz est lapsus ob humo/
rez supabũdãtẽ. Oportet igif regere sic ne cadat in egri/
tudinem ꝓpter purgationem alterius humoris qui est
paratus agere actionem aliquam ⁊ id regimen dicif p̃/
paratio ꝯseruationis. regimen sanitatis diuidif in tres p
tes. per p̃mum dicif regimen simplex ⁊ h est per simile.
Secũdum regimen dicif preparatio ⁊ est ꝓhibere ne ca
dat in egritudinem. Tertium dicif ꝯseruatio/ mundatio
⁊ curatio/ ⁊ illud regimen appropriaf sanitati oculi quia
sit per res ꝯtrarias. Et si dixerit aliqs nocet ei hec opera
tio cuius status est quãdo fuerit complexio oculi calida
⁊ hu. oportet seruare sanitatem eius per ꝯtrarium ⁊ est h
qđ infrigidat ⁊ desiccat sicut thutia ⁊ alia: nõ per hoc qđ
ꝯuenit ei in caliditate ⁊ humiditate: q: si fuerit similis at/
traheres materiã ad oculum: ⁊ si fuerit cõplexio frigida
i. per ꝯtrarium sicut sedeng indi. Dicit. G. in tegni ꝙ ac/
tio festinat ad oculos. q. rebus: quarum cõplexio est si/
milis cõplexioni oculi ⁊ ꝓficiunt res ꝯtrarie temperate:
⁊ aliquãdo oportet ingrere in ꝯseruatione sanitatis cau/
sas cõmunes ꝑticipãtes sanitate ⁊ infirmitate ⁊ sunt aer
circũdans. Comedere/ bibere/ dormire/ vigilare/ qesce/
re moueri/ inanire/ replere/ ⁊ accidẽtia aĩe. Et sicut opor
tet ꝯseruare rem calorem ⁊ frigus uehemẽs ⁊ comestio
nes ⁊ potationes pessimas/ euaporationes pessimas: uel
sic ordinatio eorum ordinatio pessima uel respicit nutri/
mẽtum nisi purificato stomaco a cibo primo ⁊ h erit cau
sa corruptionis lz sit laudabilis cibus: ⁊ aliquãdo corrũ/
pif cõplexio potatione aque multe frigide quando que
rit delectationem in potatione vini/ nõ ꝯm ordinem qa
ista ⁊ similia multiplicãt humores in corpore ⁊ multus
motus ẽt q: dissoluit spũm aĩalem: ⁊ aliquãdo calefaciũt
oculum uel infrigidãt/ uel desiccãt: q: transeũt modum:
⁊ quãdo quies est lõga multiplicanf humores in corpo
re: multa dormitio festinat digestionẽ: ⁊ ꝓpter h facit ac/
crescere assensui uaporuz ⁊ ingrossaf spũs aĩalis: ⁊ vigi/
lia frequẽs dissoluit spũm aĩalem ⁊ debilitat eum. Jnani
tio aũt ⁊ repletio aliquãdo oportet ꝙ sit cura ex natura:
q: euacuatio ꝯtinua debilitat ⁊ retẽtio euaporat. Accidẽ
tia autem aĩe seua ⁊ similia calefaciũt ⁊ euaporant uapo
rem fumosum. Et scias ꝙ ille res que seruãt in sanitate
sunt ille que ꝓhibent de omni eo qđ noiaui/ q: debilitãt
visum: ⁊ ꝙ alcopholes oculum cum medicinis que pro/
hibent humiditatem fluere ad oculum sicut marchasita/
thutia/ ruxac/ climie margaf. ⁊ similia. ℂ Colliriuz quo
ꝯseruaf visus ⁊ acuit eum: cuius est hec ꝯfectio. ℞. thutie
lote ⁊ nutrite mollite in lapide semel ⁊ bis accipiatur de
quolibet mich. ⁊ nutriaf cum aqua dulci tribus diebus
in omni hora reiterãdo aquam: deinde torrenf cũ aqua
maiorane purgate ⁊ siccenf cuz igne ⁊ iũgaf vini mich.
⁊ armoniaci dauic camph. teranf. ℂ Confectio burud
conseruãs sanitatem ⁊ visum ⁊ noiaf clarificans oculos
sculptoꝝ lapidum. ℞. malorum granatoꝝ dulciuz ⁊ ace
tosorũ exp̃manf ⁊ ponanf in uase aliquo ⁊ ligetur caput
fortiter ne uaporet extra ⁊ ponaf in sole a ꝑncipio mẽsis
iulij usq₃ ad finem augusti: deinde colef ⁊ ponatur cuili/
bet libre pipis loen aloen salis ar. ⁊ ꝯseruef: q: quãto ue
tustior tãto melior: ⁊ alcophola cum eo oculum q: cõser/
uat sanitatẽ ⁊ acuit visum. ℂ Cõfectio collirij cõseruãtis
sanitatem oculi ⁊ acuẽtis visum. ℞. thutiam nutritã cum
aqua feniculi per septem dies: deinde desiccef ⁊ utetur.
De eo qđ ꝯseruat visum ⁊ non obscuref ⁊ ꝯfortat eum:
submergat se homo in aqua dulci ⁊ apiat ibi oculos suos
per longum spatium/ q: ꝓficit oculo ⁊ dat ei multum de
lumine. ℂ Confectio collirij sedeng conseruãtis sanita/
tem oculi ⁊ ꝯfortãtis eum. ℞. antimonij. ʒ. vj. marchasite

ʒ.iiij.climie.ʒ.ij. coralli .ʒ.ij.margarit. cc.añ.ʒ.ʃ.sedeng
indi.ʒ.ʃ.musci kirat.j.al'.ʒ.iiij. ❡ Confectio burud quo
utebat' impator: confortãs visum ꝛ conseruans sanitatez.
℞.corticũ ouoꝝ.ʒ.iiij.litij.ʒ.iij.cc.ij.cãphore dauic.j.tere
❡ Item ↄfectio ↄfortãs ↄfuãs visuꝫ scindẽs lachrymã.
℞.antimonij ro.mo.succi in aq̃ plu.p.xxj.dies.marcha
site.añ.ʒ.viij.thutie viridis nutrite.ʒ.xij.margar'.ʒ.ij.mu
sci dauic.j.climie.ʒ.xij.cãphore dauic.ij.cc.folij.añ.ʒ.j.
Et molant' antimoniũ marchasita thutia tribus diebus
in aqua mutãdo q̃libet die aquã:deide siccent' ꝛ adiun-
gant' eis alie medicine. ❡ Cõfectio collirij ↄseruãtis sa
nitatẽ oculi.℞.sedeng folij indi.p.ix.thutie.p.iij.climie
auri.p.j.Et eqpollent collirio facto de lapide offerugbi
attributo.S. ❡ Cõfectio collirij mirabilis ↄseruantis sa
ni.ꝛ remouẽtis madefactionẽ ꝛ cum burud pficit.℞.thu
tie marchasite climie.añ.ʒ.v.margaritar'.ʒ.j.sedeng indi
cc.spice.añ.ʒ.ij.cãphore dauic.j.ꝛ alcopholet' mane ꝛ se-
ro. ❡ De eo qđ ↄseruat sanitatẽ oculi est inungere vitriũ
cum aqua ꝛ alcophola cũ eo quolibet.7.die:ꝛ hoc est tẽ-
perati caloris:ꝛ est in eo ↄfortatio ꝓpter stipticitatẽ ꝛ sb-
tiliat grossitiem in parte. XXIIII.

Oda ꝛ emicranea sequẽs dolũ oculi sũt
pessima accñtia ꝛ forte fiũt de q̃lita
te pessime cõplonis tm̃:ꝛ forte erũt de mltitudi-
ne humoꝝ pessimoꝝ:ꝛ aliquãdo erũt de ambobus simr'
in q̃libet istarũ infirmitatũ erit dolor capitis semp:ꝛ exci
tat eas pcussio alicuius rei fortis/lumẽ ignis/ꝛ vini pota
tio:ꝛ excitãt eas oia pessime odorãtia qñ odorat:ꝛ qui ha
bet istã infirmitatẽ credit q̃ aliq̃s pcutiat caput suũ:ꝛ qui
daꝫ credũt q̃ pcutiant' in pte capitis tm̃ ꝛ infirmitas emi
cranea. ❡ Emicranea est soda accñs imediate capiti:ꝛ
forte erit in pte dextra uel sinistra:ꝛ qđ diuidit inter locũ
doloris ꝛ locum sanitatis est duret.i.rimula que diuidit
que est in medio capitis/ꝛ mouet' hec infirmitas cum ac
cessione utplurimũ ꝛ sunt uapores qui uenitũt ad caput/
et humores multi aut calidi acuti aut frigidi:ꝛ illi cui ac-
cidit hec infirmitas euenit in musculis tpoꝝ:ꝛ quidam
eoꝝ non sustinẽt q̃ manus tãgat eos sigt illud q̃ infirmi-
tas eoꝝ est de infirmitatibus circũdãtibus occipitium ꝛ
q̃ cutis est nõ sine dolore ꝛ aliqñ inter in occipitio erit:
ꝛ signũ est extẽsio doloris ad radicẽ oculoꝝ:ꝛ ꝯm quãti-
tatem declinationis doloris erit sodach:ꝛ via uapoꝝ uel
humoꝝ erit ad caput uel in arterijs uel in uenis ul' i ocu
lo simul. ❡ Signum ascẽsionis per uenas est repletio ꝛ
extẽsio:ꝛ signũ ascẽsionis per arterias est subita repletio
in toto:ꝛ forte expellũt mẽbra interiora de occipitio ꝛ ce
rebro ꝛ uelamine dolorẽ qui est in eis ad exteriora.Et si
gnũ est extẽsio doloꝝ ad radiceꝫ oculoꝝ ꝛ dolor qui erat
cũ mordicatione sigt acuitatẽ humoꝝ ꝛ uapoꝝ. Et q sunt
cum pcussione significãt apostema calidũ:ꝛ sunt cuꝫ ma
teria putrida:si fuerit cũ grauamine aliquo:ꝛ si sit graua
men pcussiuũ significat uẽtositatẽ inflatiuã subtilẽ:ꝛ si fu
erint cũ grauamine forti signt multitudinẽ inter pellicu-
las cerebri.Et si putrescat humor/aliqñ accidit ei soda cũ
fe. ❡ Cura.opꝫ igit' pmo pscrutari de humore superan
te ꝛ pbat' h̄ per signa pcedẽtia ꝛ per ista similr' ꝛ h̄ est qa
humor supans est colericus/sentit' in tpibus calor ue
hemẽs ꝛ siccitas in cartilagine nasi ꝛ vigilia sine graue-
dine in capite cum facie crocea/siccitate lingue/siti/ꝛ fre
quẽtia pulsus:ꝛ quere de regimine pcedenti ꝛ de cõple
xione eius.Si sit ex sanguine sentit patiẽs cum dolore
grauedinẽ ꝛ rubedinem in facie ꝛ in uenis oculorum ꝛ
eminẽtia eoꝝ:ꝛ pbat' h̄ per tẽpus ꝛ etatem ꝛ magnitudi
nem pulsus.Si sit a flegmate habebit patiẽs subet quasi
sincopim ac si eẽt in extasi extra medicinã ꝛ grauamen si
ne puocatione sudoris ꝛ sine humiditate oris ꝛ nariuꝫ.
ꝛ pbat' per tẽpus ꝛ etatẽ.Si sit a melña patiẽs habebit vi
giliã/sine manifesta cã fuscitatẽ coloris.Si accidat a uen
tositate ꝛ a uaporib' patiẽs sentit turbationẽ capitis ꝛ so-
nitũ tinitũ in auribus/ꝛ mutatio soda de loco ad locum
ꝛ delectat' in rebus calidis.Illud aũt qđ est de apate in
capite dolor erit uehemẽs ꝛ puenit ad radicẽ oculoruꝫ ꝛ
accidit cũ eo cõmixtio humoꝝ ꝛ eminẽtia oculoruꝫ.Ille
aũt cui accidit cum pticipatione alterius mẽbri immora-
bit' cum mitigatione illius mẽbri ꝛ excitabit' excitatione
illius.Illud aũt qđ est ex ipso cerebro est ↄtinuũ ꝛ pba-
tio est soda/ꝛ per regimẽ pcedẽs.opꝫ igit' purgare corp'
ꝯm humorẽ supantẽ.Si fuerit humor sanguineus mi-
nue cephalicã ꝛ laxa nãm cum yera caruar cassia mãna.
Et si fuerit ex humore co.laxa cum decoctione mirabo.
ꝛ çucca.Et si fuerit flegmaticus uel uẽtositas grossa cuꝫ
pilis yere ꝛ cochijs.Deinde tẽde ad curam sode emicra
nee cum emplastris ꝛ cũ fricatione extremitatũ:ꝛ si sen-
serit uehemẽtẽ calorẽ in tẽpore dol.utere rebus frigidis
quas noiabo.ꝛ si res fuerit per ↄtrariũ/utere rebus cale
factiuis ꝛ misce cũ oibus aliqđ ↄfortatiuũ in quo sit q̃li-
tas restrictiua:ꝛ utere clisteri ꝛ uẽtoset in tybijs ꝛ liga ex
tremitates ꝛ frica eas:q: est utile ad extrahẽdũ uapores
ꝛ hu.a capite:ꝛ si soda fuerit i occipitio capitis minue ue
nas frõtis ꝛ uenã nasi:ꝛ si fuerit in occipite pone uẽtosas
in ↄiũctiua colli ꝛ capitis ꝛ caueat lõgã vigiliã q: destru
it digestionẽ ꝛ eleuant' uapores mali ad caput ꝛ faciunt
soda:ꝛ phibe lõgã dormitionẽ similr':q: facit festinare di
gestionẽ ꝛ multiplicatio indigestionis facit soda:ꝛ subti
lia regimẽ ꝯm posse tuũ cum modica:ꝛ phibe ei oẽs res
que euaporãt sicut cepe/porri/eruca/dactili/vinũ ꝛ ma-
xime grossum/ꝛ mel.Et si dolor fuerit uehemẽs ꝛ maxi
me sup oculũ nihil utilius q̃ȝ laxare uẽtrẽ/ꝛ vngere fron
tem ꝛ tpora cũ rebus restrictiuis frigidis sicut aq̃ spina
rum viridiũ re.ꝛ aq̃ mirti est de eo qđ pficit soda ꝛ catar
rus ꝛ sternutatio post purgationẽ ꝛ mitigat:ꝛ h̄ est/q: si
feceris añ purgationẽ attraheres mãm ex toto corpe ad
cerebrũ:ꝛ si fuerit cũ soda reuma/nõ cures eũ nisi cũ fri-
catione extremitatũ ꝛ fomẽtatione earũ cum aq̃ tepida:
ꝛ si fuerit soda ex apate emplastra id post purgationem
humoꝝ supabũdantiũ cum isto emplastro. ❡ ℞.rosarũ
balaustiarũ lẽtiũ salicũ sumac corticũ mali gra.ptes eq̃les
ꝛ incorpora cũ aqua ꝛ emplastret' caput/ꝛ distillet' super
caput aqua eoꝝ. ❡ Cõfectio vnctionis soda ex calore.
℞.sandali.ʒ.iij.cc.ʒ.j.memite.ʒ.ij.radicum mãdragore
mich.nenufar'.ʒ.iij.rosarũ.ʒ.ij.opij.ʒ.ʃ.se.lactu.ʒ.ij.ꝛ in-
corpora cũ aqua chilep. ❡ Itẽ.℞.rasure curabrableb sẽ
perui.misce cũ aceto vini.ꝛ oleo ro.ꝛ utat'. ❡ Cõfectio
vnguẽti soda ꝛ emicranee:pastet' cinis cũ aceto ꝛ empla
strent' tpora.Et mãda ei gargar'.in quo bulliãt rose vi-
ol'.nenufar/ꝛ maiorana q: utilis est. ❡ Itẽ ↄtra emicra-
neã ꝛ ponit' per nares.℞.mumiã liquefactaꝫ cum oleo
viol'.ꝛ si nõ cessauerit cũ istis ꝛ dolor fuerit fortis in capi
te da ei colaturã aque aloe.Cuius ↄfectio h̄ est.℞.aque
ende.lb.j.ꝛ bulliat ꝛ ponat' de aloe bono.ʒ.j.ꝛ ponat' in
uase vitreo in sole per aliquos dies:ꝛ det'.ʒ.j.usq̃ȝ ad.ʒ.
iij.ꝯm virtuteꝫ pati.ꝛ si humor fuerit grossus da ei tẽnge
bin ↄfectũ cũ melle ꝛ yerapigra:ꝛ da etiã ei de aq̃ aloes
cuius ↄfectio est hec. ❡ ℞.iiij.g̃na mirabo.radicũ apij/
radicũ feni.radicũ sgnanti/ligri.añ.ʒ.x.spice macis cala
mi aro.añ.ʒ.iij.rechaba bedaured añ.ʒ.v.pl'pe collogn-
tide.ʒ.ij.passularũ mũdata.ʒ.xxx.oia coque cuꝫ.v.lb.aq̃
usq̃ȝ q̃ remaneat lb.j.colet' ꝛ ponat' sup eaꝫ aloe boni.ʒ.j.
uel.ij.ꝯm etatem. ❡ Pillule de aloe similr' utiles sunt si
fuerit soda antiquum pseuerãs cum rubedine ꝛ pũctio-
ne utile est ei extrahere arterias de timporibus. Et si fue
rit soda ex uentositate grossa decoque colũbam in aceto
ꝛ oleo ro.ꝛ vnge cum eo ꝛ odoret maioranam.Et si fue
rit calor superãs emplastra eum cum farina ordei/succo
virge pastoris/psilio ꝛ aqua coriãdri.Et si fuerit ex oppi
latione/rade caput/ꝛ pone uẽtosas in ↄiũctiua capitis/ꝛ
sanguisugas super timpora ꝛ proficit soda ligare extre-
mitates ꝛ fomẽtare cum aqua calida. ❡ Et si antiquatur

soda z nõ pficit exctio arteriarũ tipoꝝ utere cauterio sup
dimidiũ capitis z in laterib⁹ capitis. ℭ Cõfectio ad so/
dã antiquã. pasta alcenã cũ aceto/z unge frõtẽ z tipora z
pficit silr ligare caput cũ beredis q: repmit uenas z arte
rias z phibet uapores ascẽdẽ ad caput. ℭ Cõfectio alte
ri⁹ medicine ad emicraneã frigidã. ℞. sinap. p. j. membe
seg. p. j. z incorpent cum aceto z emplent tipora. Et hoc
qd pficit sode z emicranee fride est emplm cuz calo sal.
z serapiñ. z h post purgationẽ z fricationẽ capitis frequẽ
ter cũ manutergijs grossis usq3q̃ rubeat. Et de hoc pba/
tũ est liget hõ sup caput suũ mures talpas more ãtiqs q:
sanat/z pbatũ est/utẽ eo qd attrahit flã p nares. ℞. gich.
ʒ. ς. collogntide dauic. ij. origani dauic ß. cõdisi. ʒ. j. aloe
dauic. ij. cc̃. dauic. j. utẽ cũ aq̃ maiorane. Et si fuerit emi
cranea utẽ in pte emicranee. Et si fuerit soda utẽ in nari
bus. G. dicit q usus fuit euforbio solo emplato z oleum
camomille utile est. ℭ Cõfectio ei⁹ qd attrahit p nares
ad soda ca. ℞. opij/spodij/dragag. añ. p. j. cc̃. ς. z pastẽtur
z pijciant per nares trib⁹ dieb⁹ q̃libet die dauic. j. cũ la/
cte mulieris iuuenis z oleo violato. ℭ Confectio que at
trahit per nares utilis sode uehemẽti z pcussionib⁹ z ul/
cerib⁹ z bothoꝛ z uẽtositati. ℞. çuccari tabarçet. i. albi cc̃.
spodij añ. ʒ. j. opij. ʒ. ij. z icorpent cũ lacte mulieris puell.
lactãtis z olo viol. Et scias q spẽs sodach cognoscunt p
subtile igeniũ/z pcedẽs regimẽ z tps/qñ cognouis cãm
gnantẽ nõ mutes regimẽ/q̃zuis nõ videris pspare/z h
est forte q: ifirmitas fuerit fortis: z cura nõ imprimit in eã
nisi post lõgũ tps q: idiget cura forti: uel fuerit humoꝛ ue
hemẽs grossus z idiget lõgo tpe usq3q̃ sbtilient: z pseue/
ra cũ medicinis fortib⁹ z ppe cũ fuerit antiq̃. Et scias q
frequẽtatio z usus faciẽt te cognoscẽ infirmitates: cogni
tio aũt ifirmitatũ difficilis est. ideo dicit. G. ipossibile est
medico cognoscẽ ifirmitates pma die 2ª z 3ª. op3 igit te
curare de ifirmitate cognoscẽdo p⁹/deide medicia utili.

XXV.

d **Dloꝛ** emicranee z sodach sicut medicant z illis qb⁹ accidit reuma
calidũ acutũ/z caloꝛ cũ apate z musculis q sunt
in tiporib⁹ usq3q̃ forte timet de pditiõe visus: z forte ap/
paret in oculo albedo cũ modica eleuatiõe uel eminẽtia
op3 igit tũc medicari radicẽ capitis z iuestiga arterias cũ
digitis tuis/post calefactionẽ loci per fricationẽ z h erit
post ligaturã colli z stricturã cũ seta usq3q̃ appet arteria
z tũc signa eã cũ ticta. Deide trahe v̄sus te cũ duob⁹ digi
tis man⁹ tue sinistre: deinde scinde eã cũ forpicibus scissu
ra eq̃lr: z scissura sit in cute sola/deinde extẽde arteriã ad
te usq3q̃ sit libera ex oĩbus ptibus suis z cauteriça eam:
z si fuerit arteria subtilis intromitte sub ea lãceolã z de/
inde scarna eã parũper: z si uolueris scindere eã cũ capi
te forpic̃ fac z pmitte exire sanguinẽ z h tẽperate: q: si fe/
ceris h z scinderis eq̃liter: q: labia uene subtrahunt sub
cute: tũc op3 scindere sanguinẽ z ligare eã: z si arteria fue
rit magna op3 ponere filũ sericũ cũ acu: deinde pscrutari
uenã sicut dixi: z submitte acũ z hẽas capita fili z liga z sit
filũ in duob⁹ locis sub eadẽ/ut possis ambas ptes ligare
z si vis statim iter duo ligamina uel in alia hora si uolue
ris sanguinẽ extrahere scdo. z qdam sunt qui cauteriçãt
uenã cũ cauterijs puis z nõ utunt incisione z fit cauteri/
çatio pfunda hñs quãtitatem usquequo scindat uena z
medicare locũ cauterij donec sanet. deinde op3 post cu/
rã cũ ferro implere locũ cũ coto uetusto solo: z pone sup
eam institã z liga: z si indiguerit cũ coto medicina sic me
dicina exiccatiua sistẽs sanguinẽ sicut cortices thuris san.
dra, sarcocolla z silia: z op3 post solutionez loci medicari
cum medicinis siccis faciẽtibus crescere carnẽ/z cũ em/
plastris donec sanet/sicuti dyaglon/apłolitio z vnguen/
to dyapalma z alia huiusmodi.

XXVI.

m **Aterie** aũt fluẽtes ad oculũ de occipitio sunt facilis curationis q: sanant
ex vnguẽtis z minutione uenarũ que sunt in ca
pite/z cauteriçatione earũ: z signũ illi⁹ est rubedo faciei
z oculoꝛ: z caloꝛ frõtis z repletio uenarũ que sunt in ca/
pite ille mãe que descẽdũt ab intrinseco occipitis erunt
cũ eis sternutationes z pruritus in narib⁹/z sunt diffici/
lis curationis z iã dixi h in cap⁹ põe. ℭ Cura op3 pri/
mo ingrere an mã sit ad mẽbrũ infusa uel nõ: deide op3
scire q̃lis est iste humoꝛ qui infundit/z utrũ ifundit. Si
mã sit infusa ad mẽbrũ op3 intẽdere ad curã eius per. ij. i
tẽtiones. vna est abscissio ei⁹ qd infundit: z phibitio ei⁹
ab infusione. Alia intentio ɔfortatio mẽbri usq3q̃ non re
cipiat id qd infundit de mã. ℭ Et pma istarũ intẽtionũ
pficit abiectis que gñant replõnẽ in toto corpe z ppe de
dietis que uaporãt caput z generãt illã mãm ledẽtẽ: dei
de post hoc op3 ɔsiderare an cã replõnis mãe sit repletio
in capite solo/minue pp mũdificationẽ capitis solũ: z si
fuerit cã infusionis in toto corpe/replõ op3 p⁹ minuere:
q̃a illa est cã fortis infirmitatis accñtis ex replõne: deide
laxa nãm si virtus pmiserit cũ his que purgãt humorez
peccãtẽ: z pprie de locis de qbus op3 purgare. ℭ 2ª intẽ
tio est ɔfortare mẽbrũ infirmũ z est oculus sic utẽdo usu
emploꝝ z vnguẽtoꝝ que faciũt accidere mẽbro virtutez
z purga supfluitatẽ que est cũ paucitate nutrimẽti/z phi
be motũ z coitũ: z trahe mãm ad iferiora/z h fit p flõmiã
saphenarũ z clisterijs acutis z uẽtoset in tybijs z per fre
quẽtationẽ purgationis: deinde purget cerebrũ attrahẽ
do mãm per nares: z ista cura est utilis obtalmie ãtique
que est difficilis curationis z minue uenã frõtis que ca/
put mũdat: deinde utere vnguẽtis sup frõtẽ z ppe frõtez
z sup pal. z fit h si mã sit acuta ex rebus restrictiuis frigi/
dis z phibitiuis sicut aq̃ mirti aq̃ spinarũ recẽtiũ viridiũ:
memite cc̃. acatie. Si mã fuerit frigida z videris colorez
oculi albũ post euacuationẽ z subtiliationẽ diete: z vnge
frontẽ cuz isto vnguẽto cuius cõfectio hec est. ℞. sulfuris
p. v. salis ar. par. ij. misceant cum aq̃ z vnge frõtem. Uel
℞. vua cã. z liquefac cũ vino stiptico q: utilis est cararid
z silr qñ bibit. ℭ Cõfectio vnguẽti utilis malis descẽdẽ
tibus ad oculũ. ℞. pulueris molẽdini. p. j. acatie. p. j. pul/
ueris thuris. p. ς. mirre. p. ς. opij q̃r. pus nutrient cũ al/
bu. uel nutriant galla mirra in aqua dulci z vngatur uel
emplastret frons. Deinde ɔsidera si oculus indiget cu/
ra fiet put videbit expedire zc̃.

XXVII.

o **Portet** eum qui vult curare oculos q cognoscat v̄tutẽ medicine ipsi
us qua cognoscit q ifirmitas curari possit h est
qñ medicus cognoscit egritudinẽ totalr quã vult curare
z viã quã intẽdit in curatione illius ifirmitatis z non co
gnoscẽs virtutẽ illius medicine simplicis z opationẽ ei⁹
curatio eius est nõ recta z erit ɔ̃rius ɔsilio. G. est ɔsiliuz
eius sic argutũ z mãe medicat ɔ̃riũ per ɔ̃riũ: z sic op3 co
gnoscere ifirmitatẽ an sit calida uel frigida: z cognoscere
virtutẽ medicine infirmitatẽ per ɔ̃riũ eius: z ɔ̃rietas non
utit indifferẽter. Sed opoꝛtet q sit ſm statũ inuẽtionis s̃
est qñ fuerit magis q̃3 indiget nocet z mutat illũ usuz ad
aliã infirmitatẽ: z qñ fuerit minus q̃3 indiget nõ cõplet
eq̃litas infirmitati sed deficit: sed op3 q sit eq̃lis ei i gra/
du aut parũ plus z sit silr ɔueniẽs cõplõni membri nãli
me^co autẽ fit. v. modis/z est pondus eq̃litatis medicina
rũ z põdus quantitatũ earũ/z per bonũ usum/z per exti
mationẽ tpis ɔueniẽtẽ usui earũ/z per bonitatẽ electiõis
earũ: z op3 te silr qñ videris cõpositã medicinã ad oculũ
postq̃3 cognosces egritudinẽ scire opionẽ cogitationis il
lius ɔplante medicinã ad quã cogitationẽ declinat cõpi
latio: z op3 silr cognoscere qñ pueniũt tibi pmixte medi
cine ad eãdẽ infirmitatẽ q scias eligere qd est leuius z
meli⁹ z minus nũo: z ɔueniẽtio: via est uti medicinis p
batis per medicũ z infirmũ/z per expiẽtiã per quam sci
ueris viam in usu earũ: igitur op3 me noiare medicinas
qbus utimur in causis oculi z opationẽ earum in oculo
tñ cum iste liber medicus pprie sit ad oculum.

1 Sarcocolla calida ꝛ ficca deficcatiua ꝛ eſt in ipſa mo/
dica diſſolutio ſine mordicatiõe/ꝛ mũdat ulcera ocu/
li ꝛ diſſoluit religas obtalmie ꝛ facit creſcere carnẽ in
ulceribus rãpſi ꝛ egritudini ꝛ ꝯiũctioni oculorum.

2 Antimoniũ fri.ꝛ ſic.deſiccat ꝛ reſtrigit ꝛ ꝓficit muſã/
ragi ꝛ ꝯfortat pilos pal.ꝛ facit creſcẽ carnẽ in ulcerib⁹
ꝛ cicatriçat ea ꝛ ꝯfortat oculũ ꝛ ꝯſeruat ſanum.

3 Ceruſa frida dico ergo oppilatiua ꝛ cõglutinatiua.

4 Opiũ fri.ſic.i 4°.ğ.fortificãs,ꝓhibz mãs ꝛ mitigat dol.

5 Acatia fri.in 2°ſic.i 3°ꝛ illa q̃ nõ ẽ abluta ẽ frida i ꝑ° ꝓ/
hibet mãs fluẽtes ad oculũ ꝛ ꝯfortat ꝛ ẽ ſucc⁹ꝑmellaꝝ

6 Simoia cum caliduz lenit ꝛ diſſoluit groſ. ⌊ ſiluriuz.
ſitiem pal.ꝛ ſcabiem earũ ꝛ ꝓhibet uerucas pal.

7 Uſnee reſtrictia paꝝ iciſiua hũiditatũ ꝯfortatia ocłi tẽ/

8 Hebenus.c.abſterſiua ſbtiliatiua abſter ⌊ perata eſt.
git obſcuritatẽ oculi ꝛ pãnũ pupille ꝛ ulcera antiq̃.

9 Mirt⁹ fri.ꝛ ſic.uehemẽter deſiccãs ꝯfer.oculũ oppilat
ſiſtit lachrymã ꝛ ꝓhibet fluxũ qñ vngiť cũ eo frons.

10 Eber fri.deſiccãs cũ acuitate ꝛ ſi lotũ ſit remouet ab eo
acuitas implet pal.carne ꝛ ꝓhibet elmiſeng.

11 Mellilotum in acu intãtum reſtrictiuum.

12 Radix coralli.f.ꝛ ſic.dſiccat rſtrigit abſcidit lachrymã

13 Stercus lacerti abſtergit albedinẽ oculi fortiter.

14 Beçered ca.in 2° ſic.in eo lenitiua diſſolutiua hũoruz
viſcoſoꝝ eſt utilis ſcabiei pal.ꝛ grãdini accñti oculo.

15 Cepe ca.in 4°.qñ alcopholať cũ ſucco ei⁹ ꝓficit in ꝑn°
aque ꝛ obſcuruati viſus ex humoribus groſſis ꝛ exic
cat exitus piloꝝ ꝛ apit orificia emorroydarum.

16 Fabe tẽperate ſũt diſſolutiue deſiccatiue/qb⁹ ocło em/
plaſtrato ꝓficit dilatatiõi accñti ex cã ꝑmitiua eius.

17 Baurac.i.ſal armoniacũ ꝑm aliquos ꝑm uerũ nitrum
eſt ſbtiliatiuũ/ſcindit humores groſſos viſcoſos ꝛ ab
ſtergit albedinem antiquam eſt in tertio ſiccum.

18 Semẽ lactuce.f.ẽ ſtupefactiuũ qñ empłať cũ eo.ꝯ.ꝓ/

19 Juſgam⁹ fri.i 3° ſtupefa ⌊ ficit ſodach ꝛ ꝓhibet fluxũ.
ciu⁹/qñ empłať cũ eo apoſtema deſtruiť ei⁹ ſenſus.

20 Albugo ouoꝝ ifrigidat tẽperate ꝛ ꝯfortat oppilat ꝛ mi/
tigat mordicationẽ accñtẽ in oculo/ꝛ vitellũ ouoruz
qñ ligať ſup oculũ ꝓhibet mãs ꝛ gñationẽ apatum.

21 Corallus fri.ſic.deſiccatiu⁹ nimis/ꝛ eſt tẽperate cõſtri
ctionis/confortat oculum ſcindit lachrymas.

22 Thutia deſiccat ſine mordicatione eſt utilis ulcerib⁹
bothor ꝛ fluẽ accñti i ocło ꝛ abluta ꝯſuat ſanitatẽ oć.

23 Thutia mahñdi eſt deſiccatiua ſine mordicatione ꝓfi/
cit ulcerib⁹ cancroſis ꝛ alijs ulcerib⁹ applić ꝛ thutia
geſgaſe eſt fortioris opatiõis.illa que eſt de mi^{ra} ſcin
dit fluxum ꝛ deſiccat lachrymam oculorum.

24 Batitura ferri uł ſcoria ẽ deſiccatia reſtrigit ꝛ ꝓfić ul/

25 Batitura eris diminuit carnẽ ſupfluã ꝛ liq ⌊ cerib⁹.
facit eã/ꝛ eſt in oi batitura cuiuſcũq; metalli ſubtilia/
tio ꝛ mordicatio ꝛ batitura ſe larlã eſt fortior in lique
factione carnis q̃ batitura eris.

26 Thes mireg diſſolutiũ bonũ obtalmie ꝛ qcqd cecide/
rit in oculo ſicut palea uel pili ꝛ ſiłia exhit ab eo.

27 Seguerig.i.ſerapinũ ca.in 3° diſſolutiuũ in 3° lenifica
tiuũ in 2ª utile eſt in ꝑncipio aque oculorum.

28 Chade ca.in 2° ſic.in 3° abſtergit obſcuritatem viſus ꝛ
acuit eũ:qñ ſuccus ei⁹ fuerit cõmixt⁹ cuz młie ꝛ alco/
pholať cum eo.Siłr mẽtaſtrum facit.

29 Caſtoreũ ca.ſic.inciſiuũ maturatiuũ eſt utile uelamini
qđ eſt poſt corneam calefactiuum neruorum.

30 Balauſtia fri.ſic.reſtrictia qñ empłať cũ ea frõs ꝓhibet

31 Genx.i.nux muſcata in 3° ſbtilis ẽ:litiũ meli⁹ ẽ ⌊ mãz.
idũ cõpoſitũ eſt ex diũſis ṽtutib⁹ eſt i ea ṽt⁹ ca.ꝛ ṽtus
terreſtris ꝛ eſt ſicca in 3° ꝛ tẽperati caloris eſt i ea mo
dica reſtrictio abſtergit ꝛ ſbtiliat a facie groſſitiẽ pu/
pille ꝯfortat viſum ꝛ abſtergit obſcuritatẽ oculoruz.

32 Naſturtiũ cõbuſtũ calidũ apitiuũ purgat ſãguinẽ groſ
ſum incluſum in uenis/ꝛ eſt utile ſebel.

33 Aſa fe.ca.eſt ualde ſbtiliatiua diſſolutius ꝛ eſt fortior oi
bus ueris ꝛ pl'is diſſolutiõis ꝓfić ꝑn° aq̃ i oculo põ.

34 Fenugrecũ ca.in 3° ſic.in ſcđo diſſolutiuum.

35 Collogntida ca.i 3° ſic.i 2° utilis ẽ i ꝑn° ipſius aque.

36 Rahchatif qñ fuerit cõbuſta ꝛ mixta cũ melle ualet ob
ſcuritati viſus in principio aque.

37 Sterc⁹ muris mũdificat humorẽ malũ/ꝛ fać naſci pilos

38 Lebileph qñ floret ꝛ accipiť de lacte ei⁹ ⌊ i pal.ꝛ ſuat.
ꝛ alcopholať cum eo abſtergit obſcuritatẽ oculi/ꝛ qñ
miſceť cum aceto eradicat uerucas ubicũq;.

39 Raçef elegeg.vir.i.teſte ollarũ nouarũ ſiccarũ nõ co/
ctarũ deſiccant abſtergunt ꝛ confortant.

40 Cinamomũ ſbtile ca.in 2° ſbtiliatiuũ mũdificatiuũ ce

41 Uenſer diſſolutiuum apãtũ do/ ⌊ rebri acuit viſum.
roꝝ calidoꝝ utilis lilimiſeng ꝛ ſanat ꝛ elgarub.

42 Balſam⁹ ca.ſic.i 3° ſbtiliatiu⁹ diſſolutiu⁹ aq̃ deſcẽdẽtis

43 Fum⁹ nitri ca.ẽ boñ ulcerib⁹ diſſolutiu⁹ remo ⌊ i ocu.
uet ſebel ꝛ putrefać eũ/ꝛ eť ſcindit eũ ꝛ abſtergit viſũ

44 Uelac ca.acutũ exhit hũiditates groſſas fortiter de pro
fundo ꝛ diſſoluit eas ꝛ ꝓficit reboquerech ꝛ ſubtiliat
humores viſcoſos groſſos.

45 Sãguis reſtrictiuus faciẽs carnẽ creſcẽ in ulceribus.

46 Piper lõgũ ca.in eo humiditas pauca ꝓficit reboque
rech ꝛ ſubtiliat humores viſcoſos multum.

47 Sãguis colũbaꝝ diſſoluit cicatrices accñtes ocło ex cã

48 Sãguis elkareť cũ melle ꝓfić ꝑ° aq̃ ipſi. ⌊ ꝑmitiua.

49 Fum⁹ thuris decorat oculũ ꝛ bonificat eum ꝛ ꝓficit cã
ſui pal.ꝛ fluxui lachryme ꝛ ſcabiei.

50 Sterc⁹ hirũdinũ mũdifica^m abſtergit albediẽz a cõnea

51 Feniculus ca.i 3° ſic.in ꝑ° qñ alcopholeť cũ eo abſter/
git ꝛ ꝓficit in ꝑncipio aque in oculo ipſo.

52 Cinis cãnarũ calefacit ꝛ deſiccat in tertio gradu.

53 ℨℨ.ca.ꝛ ſic.diſſolu^m humoꝝ utilis ſcabiei ꝛ ꝯfortatiuũ
viſus/ꝛ abſtergit obſcuritatem oculi.

54 Croc⁹ ca.i 2° reſtrictiu⁹ ſic.i ꝑ° maturat diſſoluit ꝯfortat

55 Uitrum cõfortatiuum oculi reſtrictiuum.

56 Arſenicũ utrũq; remouet ueſtigiũ ſãguis mortui ex ꝑ/

57 Uiride eris ca.diſſolu^m ꝛ nõ dimittit carnẽ ⌊ cuſſiõe.
ſupfluã ꝛ eradicat albedinẽ qñ miſceť viride eris.xx.

58 Cinabrũ ſiue miniũ tẽpate ẽ acuitatis ꝛ ẽ i eo ṽt⁹ caſa

59 Uitriolũ cõbuſtũ hẽt uehemẽtẽ reſtrictio ⌊ q̃ diſſoluit.
nẽ ꝛ mordicat ꝛ eſt minoris mordicationis q̃ vitrio
lũ.dicit.G.q̃ colcotar cũ fuerit iueteratũ eſt vitriolũ.

60 Spia elchaguerie ꝛ ẽ i ea acuitas abſtergit ueſtigia cõ

61 Spuma marina ca.acuta deſiccat in 2° ꝛ abſter ⌊ nee.
git ꝛ diſſoluit ꝛ eradicat ueſtigia albedinis.

62 Caſiali ca.ſic.in 2°:ſubtilis acuitas eſt in eo:ꝛ reſtrictio
ꝛ inciſio diſſoluit ſupfluitates groſſas ꝛ acuit viſuz ꝛ
confortat inſtrumenta viſus.

63 Spica nardi eſt ca.in ꝑ° ſic.in ꝑn° ſcđ ſubtilis eſt i ea
reſtrictio ꝛ acuitas ꝓhibet fluxũ mãerũ ꝛ deſiccat.

64 Foliũ idicũ ſiłe ẽ ſpice romane i ṽtute/ꝯditiõe ꝛ opõne

65 Rutha ca.ſic.in 3° iciſiua diſſolutiua humoꝝ viſcoſoꝝ/
ꝛ qñ miſceť cuz melle ꝓficit obſcuritati viſus ꝛ acuit
eum/ꝛ ſcindit aquam deſcendentem.

66 Oppoponać.ca.ſbtile mũdifica^m abſterſiuũ remouet
ueſtigia oculoꝝ/albedinẽ/ꝛ obſcuritatẽ viſus accñtez
ab hũore ğſſo ꝛ ꝑn^m aq̃ diſſoluit: ꝛ diſſoluit grãdinẽ.

67 Cornu vipere quãdo molliť cuz melle ꝛ alcopholatur
cum eo acuit viſum ualde.

68 Cãcer man⁹ abſtergit ꝛ deſiccat ꝛ eradicat ueſt^a ꝛ ſca/
biẽ ꝛ vngulã ab ocło eradicat ulcera ꝛ mollificat.

69 Seguerel ſened.ca.ꝛ ſic.eſt de genere thutie.

70 Origanum ca.ꝛ ſic.ꝓficit attractuz per nares/ꝛ ualet
oculo de uentoſitati ſłitas:ꝛ quando comeditur pro/
ficit uelamini viſus ex humiditate.

71 Secſere ca.ꝛ ſic.diſſolu^m utile ğſſitiei criſtalli humo.

72 Succ̃ tẽperate ca.aſma diſſolutiã ꝓfić albedini ſbtili.

73 Zuccarelaf ẽ fortior in opõne abſtergit albedinẽ ocłi.

74 Pinguedo vipere prohibet pullulationem pilorum pal. ⁊ descensum aque ad oculum.

75 Papauer ru. clarificat ⁊ mundificat ulcera oculorum emplat⁹ cū folijs ei⁹/ ⁊ mitigat apata ⁊ mūdificat albedinē ⁊ obscuritatē ⁊ eradicat morphea ⁊ denigꝫ pilos.

76 Reurach ca. acutū abstersiuū uestigioꝝ cornee tunice.

77 Sticados combustum. i. desiccatiuū temperate replet pal. ⁊ desiccat lachrymam.

78 Albumen restrictiuum est multum.

79 Sedēg lapis sanguineus fri. sic. desiccatiuū restrictiuū uas aspitati pal. ⁊ qñ fuerit cū apate, phibet superfluitatē carnis i ulcerib⁹ phic eleuatōi ul' eminētie ocli ⁊ scindit sanguinē exeūtē ex eo/ ⁊ ꝯuat sanitatē ocu.

80 Uinum ca. in 2° uetus in 3° ꝯfortat oculum ⁊ dissoluit humores grossos viscosos.

81 Cera temperate maturat/ ⁊ in ea est sba acuta dissolutiua qua proficit ordeolo ⁊ grandini.

82 Aloe ca. in pmo sic. i 3° expellit mās fluētes ⁊ dissoluit/ abstergit/ ⁊ ꝯiūgit ulcera difficilis curationis.

83 Gūmi arabici. fri. sic. cōglutinatiuum oppilat.

84 Gūmi ulmi dissolutiuū abstersiuum est subtile.

85 Cōchilia combusta si vngat eis locus piloꝝ supfluorum phibet ortus eoꝝ: ⁊ est in eis desiccatio.

86 Bolum romanum desiccatiuuꝫ est restrictiuum utile est apatibus accidētibus ꝯcauitatib⁹ qñ lenit cuꝫ aq̄ endiuie ⁊ scindit sanguinē emanātem de oculo.

87 Bolus armenus plus mitigat q̄ꝫ romanuꝫ ppter virtutē ꝯglutinatiōis ⁊ viscositatis que sunt in eo.

88 Bolum ameuictum desiccatiuum est.

89 Galla frigida in 2° sic. in 3°: expellit fluxū ⁊ restringit pal. laxas debiles ⁊ eqpollet oib⁹ infirmitatibus de fluxu: ⁊ quādo cōburit magis constringit.

90 Spina alba fri. restrictiua phibet fluxū si frōs iungat.

91 Amurca. i. fex olei antiq dissoluit aquam descēdētem ad oculum/ ⁊ sic amurca olei lilij idem.

92 Mel ca. ⁊ sic. abstersiuū utile pn° aque ⁊ obscuritatib⁹

93 Radix carue mellis cōbusta ē acuta sbtilis utilis laxatiōi/ puenit ex sua vtute ad musculos interiores.

94 Piretrum siccū in 3° restrictiuuꝫ/ mediū iter calidū ⁊ frigidū: facit apatib⁹ calidis utilitatē: ppter h proficit elguerteng quando emplastrat cum eo locus.

95 Lentes fri. ⁊ sic. confortatiue oculi.

96 Acate combustum est siccum in 3° abstergit/ conuenit acuitati visus ⁊ abstergit albedinem.

97 Ambra est confortatiua cerebri.

98 Puluis molendini desiccat scindens materias fluentes/ quādo lenit cum eo frons.

99 Euforbium combustuꝫ subtiliatiuum scindit aquam descēdentem in oculo.

100 Piper nigrum sic. in 3°/ dissoluit humores ⁊ soluit lachrymam ⁊ obscuritatem.

101 Piper album calidius ⁊ siccius longo.

102 Feufel radix piperis/ fri. sic. restringit membra ⁊ ideo utilis humiditati.

103 Colcothar fortius est in opatione q̄ꝫ vitriolum.

104 Calcantum est ualde restrictiuū cum uehementi calore desiccans carnes humidas.

105 Calcadis restrictiua subtilis/ ⁊ si comburat crescit subtilitas eius ⁊ dicitur mordicatio.

106 Cortices ouoꝝ ꝯfortāt oculum ⁊ desiccāt lachrymā p hibēt mās ⁊ eradicāt albedinē de oculo patiētis.

107 Gariofili ca. sic. in tertio soluūt humores grossos/ acuunt visum/ confortant oculum ipsum.

108 Cortices malorum granatoꝝ acetosoꝝ fri. ⁊ sic. dulces fri. ⁊ hu. ⁊ sunt restrictiui/ ⁊ si pparati sunt, pficiūt apati calido ⁊ guerdineng similiter.

109 Jecur elabē ca. ⁊ sic. abstersiuum uestigij cornee/ dissolutiuum aque descēdentis ad oculum.

110 Climie desiccatie ꝯstrictie ⁊ abstersiue tēperate calitatis ⁊ friditatis/ cōbuste desiccāt sine mordicatiōe: pficiunt ulcerib⁹ q̄ sūt i ocl'o/ ⁊ replēt ulcera pfunda ēt.

111 Colcotar dissolutiuū/ sbtiliatiū/ abstersiuū uestigij cornee.

112 Cornu cōbustū fri. sic. oppilatiuū ⁊ abstersiuū.

113 Thus ca. in 3° siccū in pmo stipticū/ dissoluit māꝫ grossam de ulcerib⁹ ocl'i/ ⁊ abstergit ea ⁊ iplet ulcera ꝯcaua/ ⁊ sigillat ea/ ⁊ enudat faciem pupille.

114 Cōdisi acutū ca. ⁊ sic. in 4° pducētes sternutationē.

115 Ciminū ca. acuēs visuꝫ facit descēdē lachrymas: ⁊ qñ linit loc⁹ piloꝝ i pal. cū eo/ ⁊ gū. ara. phibet ortū piloꝝ

116 Cāphora fri. ⁊ sic. in 3° mitigat sanguinē ⁊ calefacit.

117 Dragag. oppilatiū/ ꝯglutinatiuū/ mitigatiū acuitatis ⁊ mordicatiōis.

118 Quere mar. ca. ⁊ sic. eradicat albedieꝫ de ocl'o.

119 Mādragora est frigi. in 3°. ⁊ cortices stupefactiui faciunt dormire/ ⁊ sunt utiles sodach.

120 Lac refrigerat/ est in eo abstersio pp aquositateꝫ eius q: lac habet. iij. sbas. s. caseatā/ butyrosam/ serosā: que antiqtas est. ⁊ melius est lac mulierum q: subtilius ⁊ mundius/ ⁊ post hoc lac asinarum.

121 Zeilēg sic. i p°. i eo ē res ꝯfortās/ ⁊ ꝯstringēs distillatione sāguis ⁊ spgit apalai ⁊ ē ꝯriū o ib⁹ reb⁹ mal' nociuis

122 Sargarite als margarite. f. s. desiccāt confortant ⁊ conseruant sanitatem oculi.

123 Memita ca. i p°/ sic. i 3° hēt vtutē abstersiuā visus ⁊ acuit eū ⁊ subtiliat uestigia ⁊ albedinem in cornea.

124 Muscus ca. in fine scōi: sic. in 3° ꝯfortat membra ⁊ neruos debiles pducēs materias ad interiora tunicarū.

125 Marchasita est fortis dissolutiōis apatū ⁊ sāguis ꝯgregati/ ⁊ ꝯseruās sanitatem/ ⁊ fit lapis molēdini.

126 Lapis cotum. f. est in eo abstersio ⁊ eradicat albedinē/ ⁊ confortat oculum.

127 Sal est abstersiuū restrictiuum uesicans similiter.

128 Mirra ca. sic. i 2°: abstergit uestigiū de ocl'o/ ⁊ dissoluit uestigiū accñs in cornea ⁊ nō retinet ipsum.

129 Maiorana ca. sic. in 3° subtiliatiua dissolutiua utilis uētositatibus accidentibus in capite.

130 Memita est i ea restrictio ⁊ refrigerat friditate tēpatai ⁊ ꝯfortat gulā/ ⁊ pfic apati gñato in pal. ⁊ guerdineg.

131 Membeçed ca. in 3° abstersiuū humiditatum est utile pediculis in pal. quādo liniunt cum ea.

132 Fella ca. sic. acuētia visuꝫ/ scindētia aquam oculi.

133 Anixos ca. sic. i 3° sbtiliatiū/ qñ exprimit aq̄ ei⁹ ⁊ distillat i ocl'o dissoluit sāguinē coagl'atū gñatū a cā pmitiua.

134 Amrō. f. ⁊ sic. oppilatiuum.

135 Ossa dactiloꝝ cōbusta restrictiua faciūt ad ortū piloꝝ decorāt pal. ⁊ oculos. Et cōbustū restrigit sanat ulcera que sunt in oculo/ qñ abluit pficit vngulis ⁊ consumit carnem superfluam.

136 Sal ar. est subtilis/ ⁊ fortius q̄ꝫ sal/ abstergit albedineꝫ de oculo ipso.

137 Nitrū desiccat dissoluit ⁊ est min⁹ q̄ꝫ baurac ⁊ eradicat albedinē ⁊ spgit chimū grossum ⁊ viscosum.

138 Enduriria frigida est in ea aliq̄ amaritudo ⁊ restrictio que leuiter pficit apatibus pal.

139 Mirabo. idici stringūt visuꝫ/ ⁊ citri restrigūt ⁊ ꝯfortāt phibēt lachrymā/ ⁊ bellirici sicut citrini virtutum.

140 Alchorus ca. sic. in 3°. subtilis succus ei⁹ abstergit grossitiem de cornea.

141 Reg desi. restrictiue/ ⁊ semē earū est forti⁹ phibet mās fluētes ad oculū ⁊ pficit elguerdineg cōbuste abstergūt albedinē oculi ⁊ asperitatem pal.

142 Açutiū est in eo virt⁹ abstersiua cū modica stipticitate facit crescere pilos pal. ⁊ decorat eos.

143 Lapidanū in fine pmi gradus est ca. restrictiuū subtiliatiuū lenitiuū apitiuū oium poroꝝ ⁊ mundat humiditates ⁊ confortat ⁊ restringit: ⁊ hec est summa medicinarum in cura oculi.

Expliciūt tractatus de oculis Jesu fili Hali.

i **Ncipit liber quē com**posuit Canamusali philosophus de Baldach super rerum preparationibus que ad oculoꝝ medicinas faciunt. z de medicaminibus ipsorum rationabiliter terminandis.

Incipiunt capitula primi libri Canamusali.

Capitulum primū infirmitates oculorum.
Capitulum 2m Quot sunt sabel z asar.
Capitulum 3m De natura oculorum tunicis z humoribus z coloribus eorūdem.
Capitulum 4m De quibus causis infirmitates eueniunt oculorum: z que sunt contraria z qualiter liberantur.
Capitulum 5m De documento qualiter a medico castoreum est exhibendum.
Capitulum 6m Quomodo oculi sunt medicandi ꝓpter caliditatem maximam diuersimode.
Capitulum 7m De lapidibus qui magis faciunt ad medicinam oculorum.
Capitulum 8m De gummis que magis oculis ꝓsunt.
Capitulum 9m De corticibus magis ad idem faciētib9
Capitulum 10m De herbis.
Capitulum 11m De radicibus herbarum.
Capitulum 12m De uenis terre.
Capitulum 13m De confectionibus rerum.
Capitulum 14m De lignis utilibus.
Capitulum 15m De rebus caris ad idem facientibus.
Capitulum 16m De fellibus aialium piscium et hoiuꝫ.
Capitulum 17m De floribus herbarum z arborum.
Capitulum 18m De seminibus herbarum.
Capitulum 19m De lacte aialiū herbarum et arboꝝ.
Capitulum 20m De aquis succis stercoribus z uermib9 quorum grassa ualet.
Capitulum 21m De fumis z quarum herbarum esse debent z qualiter sint faciendi.
Capitulum 22m De doloribus oculorum qui ueniūt ex fridis humoribus et qualiter sint medicandi et de curis ipsorum.
Capitulum 23m De cura dolorum oculoꝝ qui ueniūt ex humore calido.
Capitulum 24m De curatiōe illoꝝ qui habent palpebras superiores inflatas.
Capitulum 25m De cura turbationis oculorum qui turbantur propter uarias medicinas.
Capitulum 26m De cura illius infirmitatis qui pergunt per niuem ut eis accidit infirmitas oculorum et de ipsius cognitione.
Capitulum 27m De cura cataractarum que ueniunt ex flegmate melancolia. de preparatione seminuꝫ plerusande z de ipsarū cura.
Capitulum 28m De thutia alexandrina qualiter preparetur et de ipsius cognitione.
Capitulum 29m De sanguinis curatione qui ab albo in albo oculorum accidit et si albū fecerit in nigro oculorū.

Incipit Libri ꝓlogus Canamusali de Baldach Philosophi.

e **Go canamusali** de Baldach sustinui maximuꝫ laborem in translatando de libris chaldeorum z hebreorum medicoruꝫ Cabassi de india qui fuerūt optimi medici z de eorum dictis flores collegi. ex quibus hunc librū feci pro oculoꝝ gēte sanitate.

Quot sunt egritudines oculorum.

s I vultis scire quot sunt infirmitates oculoruꝫ. Sciatis q̄ G. dicit ipas esse. c. z. v. Et Almansor dicit q̄ sunt. lxxx. Et Hyp. dicit q̄ sunt. xcv. Et ego quidem medicat9 fui z curaui īfirmitates oculorū z non inueni nisi. lxv. xxiiij. in palpebris. z in cornea i. in albedine. xxviij.

Quot sunt sabel.

s Abel idest cataracta. z quatuor sunt ꝫm quatuor humores. z super istas quatuor sunt adhuc xviij. infirmitates que descendunt ex fumositatibus cataractarum. z asar. i. vngule. z sunt infirmitates de. v. maneriebus. que omnes gñant ex malo sanguine z reumate capitis.

De natura oculoꝝ tunicis hūoribus z colorib9 eorūdē

s I vultis scire de naturis oculoruꝫ. sciatis q̄ natura eorum est aquea. oculus enim septem habet tunicas. tres humores. z quatuor colores. Prima tunica retina dicitur. alia secundina. Tertia schyros. Quarta aranea. Quinta vuea. Sexta cornea. Septima coniunctiua. Nomina enim humorum sunt hec. Primus dicit cristallinus. Secundus vitreus. Tertius erinaidos. Colores autem eoꝝ sunt. niger: subalbidus uarius: z glaucus.

Ex quibus causis infirmitates ueniunt oculorum.

s I vultis scire mederi oculos cuꝫ maxima subtilitate: z subtili ingenio medicandi sunt. contraria enim sunt oculis maxime. Preter alia nociua quatuor cum frequentius occurrat. z sunt h̄ fumus: uentus: manus: z carnes uaccine. z ex quatuor rebus liberant infirmitates oculorum. aut ex minutione sanguinis. aut ex potatione vini puri. aut ex balneo. aut ex medicine assumptione.

Documentum qualiter castoreum est exhibendum.

e Go Canamusali fui in Baldach coram calipha amiraglo z multis. z uenit quidā homo ad me ex predictis qui sabel. i. cataractas in ambobus oculis habebat: z cum eum viderim accepi acum z percussi cataractā que in vno oculo erat et sic liberatus est. Et postea misi manum ad aliū oculuꝫ z cum ꝑcusserim aliā cataractā que erat in oculo: infirmus statim spasmauit. Ego autem castoreū in manu mea hēbā statim misi in nares eius: z cessauit spasmus z statim liberatus est.

Cum oculi sint diuersimode ꝓpter caliditatē maximam medicādi.

o Culi v̄o medicādi sunt cum ferro z sine ferro. qui v̄o medicādi sunt cum ferro cum maxima subtilitate z sapientia sunt medicandi. Aliq̄ v̄o medicandi sunt cuꝫ puluere. aliqui cuꝫ aqua. alij cū vnguēto. alij cum coctura. alij cum medicaminibus. z alij cum purgationibus: z ita liberant.

De lapidibus qui magis ad medicias faciūt oculoꝝ.

s Ciendūꝫ est q̄ lapides sunt qui oculis prosunt in medicinis positi. Illi enim qui magis ꝓsunt sunt isti: lapis laçuli: lapis armenicus: lapis ematicus: z lapis antimonij.

De gummis que oculis magis prosunt.

g Umme enim que oculis magis ꝓsunt: z ad idē magis faciunt sunt ançeruth. i. sarcocolla/ opiū/ dragantum/ olibanum/ mastič/ z mirrā.

De corticibus ad idem facientibus.

c Ortices autem conferentes oculis sunt cortices mandragore. cinamomi. cortices radicum celidonie. cortices radicum memite. plante in dño z cortices radicum cucurbite siluestris.

De herbis ad idem facientibus.

h Ee sunt herbe que medicinis oculorum sunt utiles. sadab: idest rutha. celidonia. feniculus. ocl's christi: z est quinque generuꝫ. z oēs intrāt berbena. malua. mater viole. matersilue. apium. absin

thium.parittaria.i.vitriolum qui stat in muro centuz cu-lura qui floret qualibet luna.mamitã.idest planta in do mino.sempuiua.uermicularis:idest millefoliuz que uo catur herba serra.thimus epithimus.saturegia. corian-drum.herba canellaris que etiã uocatur gallinea gras-sa.fenugrecum.bletula domestica cuius sit rubea.

℄ De radicibus.

r Adices herbarum que in medicinis oculoruz sunt utiles z ad ipsas faciunt:sunt hermodacti-li.panis porcinus.radix feniculi. mamitã.sca-riole saluatice.radices tractie.i.acetose.

℄ De uenis terrarum ad idem oculorum medicinis uti-libus.

b Ee sunt uene terrarũ que faciũt ad idẽ.cuporo sum.sal nitrum.auripigmentum laboratum.i. arsenicuz.alumen.baurach.alumen zuccarinũ z bolum armenum.

℄ De confectionibus rerum.

c Onfectiones rerum que ad idem faciunt sunt hee.thutia alexãdrina.thutia aurea.thutia argẽ tea.z puluis de muncterio.

℄ De lignis utilibus ad idem.

l Igna que utilia sunt ad idem.ligni aloes. san-dalus ru.z citri.lignũ nexti.i.ruitreac.

℄ De rebus caris ad idẽ facientibus.

e Are aũt res que ad oculorũ faciunt medicinã sunt margarite albe perforate z non perforate. muscatum.ambra alba. camphora. aurum co-ctum.smaraldus.çaphyrus z granatum.

℄ De fellibus ad idem conuenientibus.

f Ella que ad idem faciunt.sunt fella hominuz. auium que habẽt rostra flexa.fel canis albi.pi-scis que uocat canis.fel ãguille.fel lucij.fel pdi cis.fel agaçe.fel ericij.z hominis nigri.

℄ De floribus herbarum z arborum ad idem.

a D idem faciunt flores limonarum. pomorum rançorum.pomorũ citroz z maloz granatorũ. rosaruz violarũ.plante in dño.scariolaz.flos li-lij.nenufar.flos grani solis.flos spinaçorum.flos oculi christi z celidonie.

℄ De seminibus.

s Emina herbarum que ad idem faciunt sunt se men portulace.papaueris.ordei.semẽ hedere. sileris montani.eufragie.basilica.feni.apij. ca-napis.coriandri.bombicis.lingue canis.iusquiami.ro rismarini.abelsaude.z est semen nigelle.

℄ De lacte ad idem.

l Ac quod facit ad idem est lac mulieris. lac capre. lac asine albe.lac scamonee.lac ficuum.z caude porcine.

℄ De aquis succis stercorib' z uermib' quorũdaz grassa.

d E aquis est aqua pluuie.aqua que cadit a viti-bus.aqua fontis viui.uel lanugo.i.lana que na scitur in aquis que est viridis.z aqua niuis.

℄ De succis acruminum.

d E succis.succus ceparum z alleorum.

℄ De uermibus.

d E uermibus.limace.trucij.lacerte.uermes.ser pentes nigri.z de pinguedine eiusdẽ serpẽtis.

℄ De fumis rerũ qui ualẽt qualiter sint faciendi.

h I sunt fumi rerum qui ualent ad idem. fumus mentastri.calamenti salute siluestre.coriandri. olibani.fenugreci.ossimã.rospi fumus.z quan do aliquis vult scire curare dolores oculorum ex fumis predictarum factis ex multis maneriebus sm quod infir-mitates erunt ex frigidis humorib' accipiat aliquãtulũ de qualibet predictarũ rerum z mittat eas in aliquo ua-se ad ignem z cooperiat h uas z faciat ipsas coqui z cuz cocte fuerint eleua eas ab igne z permitte eas aliquãtu-lum quiescere:z qui patitur z vult recipere fumum pre-dictarum cooperto bene capite uoluat faciem supra uas in quo res predicte cocte sint.z fumum illuz recipiat:ita quod ad oculos uadet.

℄ Capitulum de doloribus oculorum qui ueniunt ex fri gidis humoribus et qualiter sunt medicãdi.z de curis ipsorum.

d Oloribus oculorum qui ueniũt ex frigida cau sa sic subuenimus. in vino calido balneamus petias lini panni et superponimus oculis.mi-ca panis similiter in vino balneata.℄ Si prima medici na non ualet ciminum z maluam coctam in aq̃ pluuie z exprimimus z tepidum super oculos ponimus.℄ Si tertia medicina non ualet.panis enim tepidus cuz a fur no uenit apponatur.vitellum oui coctuz in oleis in quo sit prius cum vino mixto post coctionem vitelli oui su-pra bombicem ueterem apponatur z non apponatur su pra oculuz:sed ex illa parte in qua medicina ponitur:ru tha parum pistetur in mortario z supraponatur lac mu-lieris misceatur simul z colentur cum petia.deide petiã balneatã cum ipo pone cum bombace supra oculos.

℄ Capitulum de cura dolorum qui ueniunt ex calido hu-more.

c Um dolores oculorum ueniunt ex calido hu-more fac minutionem de ambabus manibus ex uenis cephalicis que sunt supra digituz gros sum.deinde aqua ro.z albumen oui.lac mulieris cum bombice ueteri mixto supra oculos pone.succuz maloz granatorum z aqua ro.similiter lac asine albe cum semi ne portulace:uel cum lacte amigdalarum amararũ. suc-cum ruthe pone in qualibet predictarum reruz: uel per se.succum herbe vitreoli albumen oui z lac mulieris si-militer pone.℞ecipe sandalum album:flores memite qui uocatur papauer marina.ciminuz.aqua ro.lac mu lieris.oia ista per noctẽ dimittant in aqua rosata z lacte mulieris balneetur bombix z supra oculos ponatur.

℄ Capitulum de cura illorum qui habẽt palpebras infla-tas superiores.

c Um vnguẽto albo medicamur oculos qui ha-bent palpebras superiores inflatas.absinthiuz bullitum in vino etiam super oculos ponimus si v̾o palpebre inflate fuerint z oculus lachrymat et prurit dabis ei bibere aliquantulum thiriace cum vino calido z bombicem in eodez vino balneatum super oculos po ne. Et v̾o qui in oculis habet maximuz dolorem subue-nias sic.℞.ossimã que est herba que uenit de ultra ma-re:z semẽ ruthe z pista eas: z accipe ouũ z coque euz sub prunis:ita quod sit molle:z aperto ouo mitte in eo puluerẽ dictarum rerum z misce bene z bombicem supra oclos pone:z supra bombicem res predictas que sunt cuz ouo pone post auriculam in sũmitate fac exire sanguinez:aut minuas sanguinem de puncta nasi: aut de uena lachry-malis z da ei aliquot pillulas ad purgandum caput.℞a di.robie matris silue:z camphora parũ misce cum aqua z pone bombicem cum eis supra oculos.

℄ Capitulum de cura turbationis oculorum qui turban-tur propter uarias medicinas.

s I oculi sunt turbati propter multas z uarias me-dicinas sume melletas uel pomulas: z coque eas in aqua pluuie:z cuz cocte fuerint pista eas z ipsis pistatis misce urinam pueri habentis.v.annos.z confice simul in modũ vnguẽti:z cuz bõbace sup̃ oclos po ne.Itẽ ℞.violarũ/flores z folia rose.z coque eas in aq̃ z cum illa aqua tepida lauabis oculos.Item lingue sta phisagrie pistentur z cum oleo amigdalarum amararũ misce z fac in modum vnguenti z cum aliqua re iter du as palpebras pone.

℄ Capitulum de infirmitate illorum qui pergunt per ni-uem z eis infirmitas accidit z de ipsius cognitione.

i Nfirmitas que accidit hoib⁹ euntibus per niuē in hyemali tpe est tal'r cognoscenda: ꝙ ille qui patitur nō pōt videre aliquem splendorem: et semp stant eius oculi lachrymosi. Cura talis est. Accipe oleum seminis lini ꝛ pone in lucernam ꝛ pone papiruȝ in ipsa ꝛ fac lumen sicut fit de alio oleo: et h facto accipe pēnam vnam ꝛ pone ipam supra fumum predicte lucerne: ꝛ cum pēna erit bene denigrata de fumo dicti luminis dimitte ipsam ifrigidari: ꝛ ipsa ifrigidata in oleo pone: ꝛ si hec medicina non ualet: sume spicū allei ꝛ pennā seu ferrum frica cuȝ ipso ita ꝙ sumat succum eius: ꝛ mitte in oculum: ꝛ si cum hac non liberabit: puluis antimonij non liberabit.

Capitulū de cura cataractarum que ueniunt ex flegmate ꝛ melācolia: ꝛ de preparatiōe seminis plerusande: qđ est semen nigelle.

p Lerusandū est semē nigelle. Accipe ergo dictū semen ꝛ liga eū in petia: ꝛ accipe pulmonē hirci ꝛ api eū ꝛ in ipso pone dcm̄ semē cū petia: ꝛ cuȝ panis mittit̄ in furno ea hora mittat̄ ipse pulmo cū dicto seie ad coquēdū: ꝛ coquat̄ q̄ꝺtuȝ panis. ꝛ sume folia spini albi: ꝛ pista ꝛ exthe succuȝ eius: ꝛ in illo succo mittat̄ dcm̄ semē cal'm sicut exhit̄ de pulmone: ꝛ in ipo dimittat̄ quiescere per noctē: ꝛ postq̄ꝺ sic qeuerit aquā clarā que supi⁹ manat suauiter remoue ꝛ pijce. Semē autē ꝛ sbaȝ folioꝝ retinebis: ꝛ ad solē siccandū pone. qn̄ vo sicca fuerit pulueriça optime. ꝛ cuȝ aliquātulo aloe ꝛ cāphore mittat̄ in oculo patiētis. Itē. ℞. linguā bubianei domestice, celidoniā, betonicā, ruthā, eufragiaȝ. an̄. M. j. ꝛ tere simul in mortario ꝛ pone in bacile cuȝ vino albo. ꝛ dimitte siccari per duos dies ꝛ duas noctes. ꝛ si serenuȝ ips est ad serenuȝ pone. postea cola res p̄dictas cū petia. ꝛ ꝙ cadit a petia retine ꝛ cetera pijce. ꝛ ꝙ cadit fac cadē in bacile. ꝛ in ipso permitte stare per noctē. ꝛ ꝙ clarum supnatauerit illud ualet ad oculum.

Capitulum de thutia alexandrina qualiter preparet̄. et de ipius coctione.

t Hutia alexādria sic p̄parat̄. Accipe epar castratinū ꝛ cū cultello scinde. ꝛ in medio epis thutiā pone ꝛ suas epar bn̄ ꝛ in prunis euȝ coque. postea accipe succū coriādri ꝛ extracta thutia cal'a de dicto epe de dicto succo pone ꝛ ambo p̄dicta ad solē fac siccari ꝛ cū siccata fuerit cū eis pulueriça aliq̄ꝺtulū pipis ꝛ mittatur in oculis. Itē accipe rugnonē castratinū ꝛ cū cultello per mediū diuide. ꝛ pone ad ignē non tn̄ ex illa parte qua scindit̄. sed ex altera pte et primā spumā que de ipo rugnone exit pijce. ꝛ ipsam ab ipo abrades. Scdam autem spumam que de ipso exit collige ꝛ in bacile proijce. ꝛ cum erit frigida fac proijci in aquam h ualet ad cataractas que ueniūt ex flegmate ꝛ melia.

Capm de sanguinis cura qui in oculoꝝ albo accidit. ꝛ si album fecerit in nigro ipsorum.

c Ure aliaꝝ infirmitatū cū sanguis in oculū uenerit ex qua nascat̄ qd albuȝ ex q̄cūq; latere oculi ꝛ videt̄ q̄si gitata et oculus nō dolet. ℞. succum bletole radiciscul radix est rubea. ꝛ tēpera cū aloe ꝛ cum bōbice uel spōgia fac cadē in oculū. Item. ℞. succū florū lingue canis ꝛ cum bōbice fac cadē succū in oculū. Iteȝ sanguis pēne colūbine de ala: misce cuȝ urina pueri masculi triū annoꝝ: ꝛ cuȝ bōbace fac cadere in oculum. Itē ℞. succū herbe garsofolate ꝛ succū portulace simul ꝛ aliquātulo mellis bn̄ dispumati misceat̄ et cum bōbace in oculo mittat̄. Item. ℞. mel albū bn̄ dispumatū. ʒ. ij. ꝛ vini albi. ʒ. ij. ꝛ accipe radices feniculi, apij, celidonie: ꝛ ipsas bn̄ pista. ꝛ cum piste fuerint ipsas in bacile pone: ꝛ super ipsas pijce mel ꝛ vinum dictum ꝛ fac omnia simul stare per tres dies ꝛ totideȝ noctes: ꝛ postea fac colari in uase vitreo ꝛ cum bombice in oculos mitte. Si vo sanguis mutatur in aliam infirmitatem ꝛ facit albuȝ in oculorum nigro. cura cum collirijs istis que in sequenti cura dicetur.

Capitulum de percussionibus oculorum ex quacunq; causa fuerit.

s I oculus euenerit pcussus ex quacūq; cā fuerit cal'a ꝛ sicca est pcussura. tūc ergo medica ipsum ꝛ cura hec est ꝙ a p̄n° usq; ad diē tertiū cū albugine oui bn̄ dispumati ꝛ lacte mulieris simul mixtis curare debes. post tres vo dies cura cū succo floꝝ mamitā albugine oui ꝛ lacte mulieris per alios tres dies. postea accipe ciminū ꝛ pone ipm in albugine oui bn̄ dispumati. ꝛ per vnā noctē dimitte ut bn̄ mollificet̄. ꝛ postea cola cū vna petia ꝛ misce cū lacte mu. ꝛ succo mamitā. ꝛ cū bōbice sup oculos pone. In hyemali vo tpe calefac ad ignē ꝛ da aliquot pill'as egrotanti ante cibum et post cibum. si erit stipticus ꝛ semper dieta eum.

Explicit liber primus.

Incipiunt Capitula Secundi Libri Canamusali de Baldach.

Capitulum primum de preparatione thutie alexādrine.
Capitulum. 2. de eodem.
Capitulum. 3. de thutia.
Capitulum. 4. de p̄paratione thutie ceresine.
Capitulum. 5. de preparatione ançeruth.
Capitulum. 6. de eodem.
Capitulum. 7. de eodem.
Capitulum. 8. de eodem.
Capitulum. 9. de eodem.
Capitulum. 10. de preparatione piperis longi.
Capitulum. 11. de preparatione celidonie.
Capitulum. 12. de gumma eiusdem.
Capitulum. 13. de gumma oliue.

Incipiunt capitula vnguentoꝝ facientium ad medicinas oculorum.

Capitulum primum de vnguento rubeo.
Capitulum. 2. de vnguento fusco.
Capitulum. 3. de vnguento albo.
Capl'm. 4. de vnguēto ad pcussionem oculoꝝ.
Caplm. 5. de apatibus que nascuntur desuper in oculis inter corneam ꝛ vueam.
Capitulum. 6. de vnguento albo.
Capl'm. 7. de vngtō ꝙ ualet ad dolorem palpebrarum.
Capitulum. 8. de alio vnguento ad idem.
Capl'm. 9. de vngtō ꝙ ualet ad emigraneā ꝛ ad dolorem ciliorꝝ. timpoꝝ. ꝛ stōci. ꝛ genuū. ꝛ ad multos alios dolores qui ueniunt ex frigidis humoribus.
Capitulum. 10. de vnguento ꝙ ualet ad idem.
Capitulum. 11. ꝙ ualet ad emigraneam ꝛ ad dolorem maçe uel splenis.
Capl'm. 12. de quodā alio qđ est optimū ad emigraneaȝ ꝛ ad dolorem maxillarum ꝛ oculorum.
Capl'm. 13. de īfirmo custodiēdo. ꝛ qd sit faciēdū ei.

Incipit prologus secundi libri Canamusali de baldach

e Go canamusali de

Baldach collegi de dictis phoꝝ Hyp. G. Alman. Joannis Damasceni. magni Macometti de arab. ꝛ alioꝝ philosophorū de india: ꝛ de eoꝝ dictis librū hūc feci per opationē sanitatis oculoꝝ colligens de supradictoꝝ dictis flores: ueluti apes que flores colligunt meliores ꝛ mel inde faciunt ualde dulce.

Capitulum de preparatione thutie alexandrine.

r Ecipe thutie alexandrine libri primi ꝛ mitte in aqua rosata ut mollificetur. postea calefac ferrum ꝛ extrahe thutiam ꝛ pone super ferrum calidū per totū ꝛ semp pijce cū digitis sup thutiā in ferro de aqua ro. in qua stetit ad mollā. postea tolle agrestam vue albe ꝛ exprime eā cum manu nō pistādo eā sed cuȝ

manu cõprimẽdo succuz exhe in cypho et dimitte gescẽ
postea pone thutiã in uase vitreo cuius os sit amplu3: et
mitte claruz qd factũ est de agresta supra thutiã per tres
digitos z ponat ad solẽ ita q sol pcutiat ea3 per totã diẽ:
in nocte reponat in domo z custodiat ab aqua z sereno
z qñ erit sicca iterũ pone agrestã sup thutiã ut dictu3 est:
z fiat per septẽ vices quousq3 videris q thutia erit 9ge/
lata ut sal albus: z tunc dimitte siccari z repone.

¶ De eadem.

Ecipe thutie alexãdrie lb.ß.z mitte in aq ro.ad
a mollũ z pone sup ferrũ cal3 q sit ãplũ z planu3
z sp pyce aquã rosatã sup cũ digitis z accipe de
agresta fcã ut dcm̃ est.z mitte thutiã in uase vitreo: z cu3
ipa mitte.℥.ij.curcume z.ʒ.ß.pipis lõgi: z postea pone
desup agrestã clarã sup eã: ita q sit sup res pdcãs p tres
digitos z pone ad solẽ z ita custodiat z reponat ut dcm̃
est supra: z cu3 erit sicca iterũ pone succũ clarũ agreste ut
dcm̃ est.z fac in oib9 ut dcm̃ est p septẽ vices: z repone.

¶ De eadem.

r Ecipe thutie lb.ß.z ℞.succu3 maiorane z dictã
thutiã ad mollũ in dcõ succo mitte: z postea ap/
pone sup ferrũ cal3 ut dcm̃ est: z sp pyce cũ digitis dcm̃
succũ ut supi9 aq ro.z postea ponat thutia in uase vitreo
cũ succo maiorãe z de succo celidonie mittat itus: ita q
coopiat thutia z ad solẽ ponat: z ita fiat ter: z custodiat z
reponat z siccet bñ cũ trib9 vicib9 factũ fuerit ita.

¶ Capm de pparatione thutie ceresine.

r Ecipe lb.ß.thutie ceresine: que uocat castanea
maris: z est rotũdella z tota spinosa ut ricl9: z in
tus est ut piscis quẽ gẽtes comedũt: spine vo sũt brune:
z sunt bone ille. Accipe de spinis illis z scorcis.lb.ß.san
dali ru.ʒ.ß.pipis lõgi.ʒ.ß.℥℥.ʒ.ß.curcume.℥.j.maiorãe
ʒ.iij.oia ista pone i uase vitreo z mitte sic agreste sbe ita
q agresta supet res pdcãs p.j.digitũ ul duos z mitte ad
solẽ ad coquẽdũ: ita q agresta 9suet z itez mitte facien/
do de hac usq3 ad septẽ vices: ut ita dcm̃ est sup de alexã/
drina.z post dictas septẽ vices siccet z reponat.

¶ De preparatione sarcocolle.

d E pparatione ãçeruth.i.sarcocolla.℞.ãçeruth
℥.ij.z.ʒ.iiij.maiorane: z pista maioranã z pluue/
riça z tẽpera cũ lacte asine z nõ multũ molle: z accipe v/
gas sbtiles ligni amigdalini z sume de pdcis z fac pillas
in modũ auellane pue: z mitte in vnã de dcis vgulis ad
ignẽ z caue cadat in igne: q2 inflabit multũ z tãdiu uolue
ad ignẽ qusq3 videris bñ assatã z repone oia pdicta.

¶ De eadem.

r Ecipe sarcocolle.℥.ij.maiorane.ʒ.iiij.pluueriça
maioranã z sarcocollã z misce sil z tẽpera cũ vi/
tello oui: z fac ut dcm̃ est sup in pximo cap° in oib9 tã de
assatiõe q3 de virgis z repone. ¶ De eodem.

Ecipe sarcocolle.℥.ij.z tempera cum lacte mu/
a lieris z aliquantulum cu3 dictis virgis z fac as/
sari ut supra dictũ est z repone. ¶ De eodẽ.

Ecipe sarcocolle.℥.ij.z tẽpera cum aqua ro.ali/
a quantulum z fac in oibus ut dixi cum virgulis
ad ignẽ z repone.

¶ De eodem:

Ecipe sarcocolle.℥.ij.z tẽpera cũ succo pomo/
a rũ de moris z fac in oibus ut supra z repone.

¶ Capm de pparatione piperis.

r Ecipe pipis lõgi.℥.j.de radicib9 caduee succis
℥.ß.maiorane.ʒ.ij.℥℥.℥.iiij.z pista aliqztulũ z
pone in uase vitreo: z tẽpera oia pdcã itus in uase cũ vi/
no: ita q vinũ sit altũ in uase sup res pdcãs p vnũ digitũ
z pone ad solẽ ad siccãdu3 z cu3 siccũ fuerit itez pone de
vino supdcõ ut dcm̃ est: z ita faciat ter: z cũ fuerit siccu3 z
9sumatũ ter ad solẽ.accipe z fac rotũdas formas z puas:
z fac siccari ad solẽ sup lapidẽ marmoreũ z repone.

¶ Caplm de pparatione celidonie.

r Ecipe celidonie z pista z exhe succũ: z pone in
parapside vitrea z exhe succu3 coriãdri z misce
sil z dimitte gescẽ: z totã aquã que supi9 clarior fuerit pij
ce: z sba3 que remãsit in fundo papsidis sicca ad sole3 et
repõe. De mẽse madij de radicib9 magnis celidõie ubi
sunt nate: z cũ iuenies eas icide radices in sumitate ppe
coronã z dimitte ibi stare ubi sũt nate: z succũ q ide exi/
erit dimitte siccari sup radices ubi nate sũt z faciẽt ibi qsi
gũmã.z illã gũmã fua: q2 optimũ est. ¶ De gũmi oliue

Anteq3 arbor oliuẽ florescat uade ad eã z pcute
a cum cultello z faciet gũmã: z illud collige z ser/
ua.quia optimum est.

¶ Incipiunt vnguenta facientia ad oculoz medicinas.

¶ De vnguento rubeo.

r Ecipe sarcocolle mastic.thuris.gummi
arab.añ.ʒ.iiij.lapidis cãtarticus.
antimonij.añ.ʒ.v.gũmi fapi.sumach.succi ma
mitã.pluueris de mũctorio que est thutia argẽtea.añ.ʒ.iiij
aloes amidi.añ.ʒ.vj.mellis albi bñ dispũati.℥.iiij.z alias
res supdcãs sbtilr puluericatas: z cerne cũ panno sbtili:
postea tẽpera cum dicto melle tepido z icorpora bñ.po/
stea accipe.ʒ.j.cãphore.puluerica z incorpora cũ predi/
ctis rebus. ¶ De vnguento fusco.

Ecipe oppoponacis.armoniaci.fapini.galba/
a ni.añ.ʒ.iiij.thuris.mastic.sarcocolle añ.ʒ.ij.pul
uericent h tria pmo in mortario ereo.z ponat
oleũ rof.desup z icorpet donec fiat aliud vngm z postea
pone alias res pdcãs.oia h sil mixta cũ.℥.j.cere al.mit/
te in captia ubi fit syrup9.z pone ad ignẽ z adde olm ro.
z fac oia sil bullire.caue tñ ne nimis durescat: z cu3 scire
vis si est coctũ pyce guttã sup marmorẽ z dimitte ifrida
ri: et si coagulat et cũ tãgis est dulce z liquefit est bonu3
z si nimis est durũ addas de oleo supdicto: ita q non sit
nimis molle nec nimis duz. ¶ Capm de vngt albo.

Ecipe olei violati olei ro.añ.℥.j.cere albe.lb.ß.
a z pone oia in captia rami: z fac oia bulliri: z cu3
liqfcã fuerint remoue ab igne: z cũ bacculo agi
ta cui addes ceruse.℥.ß.z bñ miscẽdo icorpa: z tũc depo/
nat ab igne: z cũ icipit ifridari accipe aliqztulũ albumis
oui z cũ predictis iterum incorpora.

¶ Capm de vnguẽto qd ualet ad pcussionem oculoz.

Ecipe mastic.ʒ.ß.thuris.ʒ.ß.z fac teri in morta/
a rio ereo.deide accipe aliqztulũ olei ro.et icorpa
cũ ipsis sic vngm: z mitte in captiã rami z adde
℥.ß.cere minutim icise.et cũ pdcis pone ad ignẽ: z oleũ
rof.colatũ pone cũ pdictis aliqztulũ et fac fieri pdicta: z
exhe ab igne z duc itez donec icipiat idurari: et tunc ad
de pdcis.ʒ.iiij.ceruse pluueriçate: z cũ pdcis icorpora.

¶ Capm de vnguẽto qd ualet ad apata oculoz de supcilia
inter corneam z vueam.

Ecipe succũ memitã: z succũ celidonie añ.ʒ.iiij
a olei rof.z viol.pinguedis serpẽtis.añ.ʒ.vj.thu
ris.mastic.sanguis draco.sarcocolle.añ.ʒ.ij.la/
pidis ematitis.ʒ.iiij.z.ß.de cerusa que d: miniũ.ʒ.ij.ce/
re.ʒ.iiij.z.ß.z incide cerã minutim et mitte cũ oleo z pi/
guedine pdicta in captia rami et pone ad igne3: et fac li/
quefieri et cũ bacculo misce: et postq3 liquefacta fuerint
cola oia in parapside vitrea res pdictas bñ puluericatas
pmisce et icorpora bñ.z si nimis duru3 fuerit de pdictis
oleis misce z oparis dictũ vngtm̃ cũ folijs ruberoz: que
sunt ab vno latere albe z faciunt moras.

¶ De vnguento albo.

a Ecipe baurach.i.alumẽ alabi coctũ uel alumẽ
de roça.añ.ʒ.iiij.coporose.ʒ.ij.thuris masticis.
añ.ʒ.ij.lapidis ematitis.ʒ.iij.pista oia subtilr z pulueriza
z accipe mellis albi dispũati.ʒ.vj.assungie porci mascu/
li liquefacte.ʒ.iiij.z misce eã cũ melle et calefac aliquãtu
lũ et icorpa cũ eis pluuerẽ pdcaz rez.z h vngm ualet ad
dolorẽ palpeb. Si ãt vis scire qlr alumẽ alabi sit baurac

h est documētū. Accipe vnū ferrū q̄ sit bñ planum ꝛ rectū ꝛ pone ad ignē: ita q̄ sit calidum sed nō nimis: et postea extrahe ꝛ terge bñ eū: et ita calīm pone sup frustū aluminis alabi et fiet aq̄ ꝛ postea dimitte ꝯgelari et ipsa cōstricta et cōgelata opare ut dcm̄ est: ꝛ illud erit baurach. Idem dicimus de coporosa que eodē mō coquēda est et faciēda ut dictū est de alumine alabi.

℄ Capm de vnguento qđ ualet ad dolorē palpebraꝝ.

r Ecipe assūgie porcie recētis bñ liquefacte. ℥. ʃ: baurach alabi. ʒ. vj. pulūiçet baurach ꝛ cū dcā piguedie misceat et bñ incorporet subtiliter.

℄ De alio vnguento ad idem.

r Ecipe cimi. ʒ. iiij. assūgie recētis porci masclī. ℥. ʃ. pulūiça ciminū cū assūgia in mortario ereo: pista bñ ꝛ liquefac ad ignē i captia rami. postea. ℞. ʒ. iiij. baurach alabi. ʒ. ij. coporose. ℈. j. pulūiçent oia ista p̄dicta ꝛ icorporent cū dicta assungia ꝛ fiat vnguentum.

℄ Capm de vng̃ qđ ualet ad emigraneā ꝛ ad dolorē ciliorū lipoꝝ. stōci. ꝛ genuū. ꝛ ad multos alios dolores q ueniūt ex frigida causa.

r Ecipe floꝝ recētiū absinthij ul' seis eiusdē. lb. x. piguedis recētis porci. lb. ij. tere semē ꝛ piguedinē simł in mortario ereo: et fac uelut vngm. ꝛ facias postmodū pāniclos puos de ipsis ꝛ mitte in bacile ꝛ eū optime coopi. ita q̄ nō cadat aliqđ i eo ꝛ dimitte. p. xv. dies. ꝛ vide postea si caput ꝛ si pāniculi vident ut mutat: ꝛ si ita est pone eos i captia rami: ꝛ dimitte bñ bullire ita q̄ nō cōburat ꝛ totū sit liqdū. postea per stamignā cola i papside terre vitreate: ꝛ terge optie captiā ubi sūt p̄dcā bullita. postea accipe. ʒ. j. cere armoniaci. ʒ. ʃ. de rasa pini. ʒ. j. olī camōille. ʒ. j. ꝛ mitte i captiā sup̄dcā ꝛ fac liqfieri bñ: ꝛ accipe postmodū p̄dcā que sūt in papside ꝛ icorpa cū p̄dcis sup̄ ignē in dcā captia. ꝛ iteꝝ cū stamigna cola in papside dcā ꝛ dimitte fridari ꝛ pone i loco tuto i uase vitreo.

℄ Capm de vng̃ qđ ualet ad dolorē palpebraꝝ.

r Ecipe thutie argētee q̄ est pl'uis de mūctorio. ʒ. vj. sarcocolle. ʒ. iij. baurach. ʒ. iij. rubie siue rubea tictoꝝ pulūizate. ʒ. ij. mell' bñ dispūati lb. ʃ. p̄dicta bñ pulverizata cū dicto melle incorporent: ꝛ adde eis de cāphora ad pōdus duoꝝ granoꝝ ꝛ reserua.

℄ Capm de vngo qđ ualet ad emigraneā ꝛ dolorē splenis

r Ecipe galbāi. ℥. j. cere. ℥. j. ꝛ. ʃ. gūme hedē olei camōille. olī roſ. añ. ʒ. j. ꝛ. ʃ. ꝛ mitte in captia rami ꝛ liqfac oia sil' p stamignā cola: ꝛ qđ remanserit in stamigna p̄ijce. ei vo q̄ colatū est misce. ʒ. ʃ. olei bñdicti ꝛ icorpora sil' ꝛ dimitte fridari. ex hoc vngiō vngant supcilia ꝛ timpora supra corpus ex latē splenis.

Capm de vng̃ optio ad emigneā ꝛ dolorē maxillaꝝ ꝛ auriū

r Ecipe oppoponacis. ʒ. ʃ. galbāi. ʒ. j. thuris. mastīc. añ. ʒ. ij. cere albe. ʒ. j. olī sābucini, olei violati. olī camōille. ol'i de amigdal' amaris. añ. ʒ. ʃ. ꝛ mitte oia sil' in captia ꝛ fac liqfieri. ꝛ hijs liqfactis cola p stamignā ut dictū est. ꝛ qñ incorporatū est eo existēte calido. adde. ℥. j. succi liqr. ꝛ repone.

℄ Capl'm quō sit ifirmus custodiēdus.

n Ota q̄ ifirmus est purgādus ꝛ stōmādus ut p̄cipit in arte p uenas. aut facienda sunt cauteria in timporibꝰ uel p alia loca ut p̄cipit. aut sanguis de auricl'a minuēdus. ꝛ est dietādus semp. debet etiā ceroneū fieri qđ ruptoriū appellat. aut post auriculaꝫ. aut ibi ubi nō nascunt pili. uel subtus barbā uel retro in fontanella occipitij. que oēs cure de emigranea sunt.

℄ Explicit lib 2s. ℄ Incipiūt capl'a libri 3i de pulueribꝰ faciendis: ꝛ primo de puluere nigro.

Capm p̄mū de pulueribꝰ faciēdis. ꝛ p̄mo de puluē nigro: ꝛ de decoctiōe antimonij. ligni aloes. ꝛ de eoꝝ p̄paratiōe
Capm. 2. de puluē q ualet ad rodendū scadorē palpebraꝝ.
Capm. 3. de puluere zallo ꝛ de p̄paratione ꝛ decoctione lapidis ematitis.
Capm. 4. de puluere rubeo.
Capm. 5. de puluere castorei.
Capm. 6. de puluere cāphore.
Capm. 7. de puluere celle.
Capm. 8. de puluere nigro qui constringit lachrymas ꝛ est bonus cum exit fetor de oculis.
Capm. 9. de puluere qui ualet cum de nouo accidit macula in oculis ꝛ corrodit sanguinem.
Capm. 10. de puluē qui ualet ad dolorē oculoꝝ ꝛ ad p̄dcā.
Capm. 11. de puluē felliū.
Capm. 13. de eodem.
Capm. 14. de puluere thutie.
Capm. 15. de puluere sumach.
Capm. 16. de puluē auriū ꝛ ualet ad ocl'os purgādos ꝛ pānū corrodit ꝛ fūositatē cataractaꝝ ōstruit ꝛ visū clarificat
Capm. 17. de pl'uere isto pauli ꝛ ualet ad pānū oculoꝝ corrodendū.
Capm. 18. de puluere mamitā ꝛ ualet ad dolorē oculorum ꝛ sanguinem rodit.
Capm. 19. de puluere cobazel. ꝛ ualet ad mollificationem oculoꝝ ꝛ sanguinē rodit ꝛ iactatas puas q̄ i ocl'is nascūt.

℄ Incipit lib teriꝰ de pl'ueribꝰ faciēdis. ꝛ p̄o de pl'uē nigro ꝛ de decoc. antimonij ꝛ ligni aloes. ꝛ eoꝝ p̄paratione.

r Ecipe antimonij. ℥. ij. ligni aloes. ʒ. ij. tolle antimoniū ꝛ tere ad modū gūmi ꝛ mūda id a lapidibus ꝛ terra ꝛ lapides erūt albi ꝛ terra erit rubea: deide pone ātimoniū ꝛ tere ad modū grani ad mollificādū in aceto p diē ꝛ noctē. ꝛ postea extrahe ab aceto ꝛ sicca ad solē ꝛ pone cū eo. ℥. ij. ligni aloes ꝛ liga in petia lini alba ꝛ subtili ꝛ bñ mūda: ꝛ fac pastā de farina frumēti ut panis: ꝛ in ista pasta pone petiā cū istis rebꝰ: ꝛ mitte i furno: ꝛ plus coquatur q̄ꝫ si eēt panis: postea extrahe de furno ꝛ apias: ꝛ res dictas q̄ i pasta sūt in aq̄ ro. mitte ꝛ fac ibi stare p. j. diē. postea de aq̄ extrahe solū antioniū. ꝛ accipe de ossibꝰ dactiloꝝ ꝛ de ordeo ꝛ de cucurbitis siccis: ꝛ fac h tria cōburi ꝛ fieri carbōes qđlibet p se: ꝛ accipe de q̄libet hoꝝ triū bñ cōbustoꝝ. ʒ. ij. p̄o pl'uerizent antimoniū ꝛ lignū aloes. postmodū oia p̄dcā sil: ꝛ cū bñ pl'uerizata fuerit tēperent cū aq̄ ro. ꝛ bñ cū ea agitent i mortario eneo. postea ad solē pone ꝛ fac siccari. postq̄ꝫ vo siccata fuerit fac pl'uerē ꝛ addas ābrā albā ꝛ muscatū. de q̄lꝫ ad pōdus duoꝝ g̃noꝝ ꝛ sil' bñ misce ꝛ iteꝝ cū aq̄ ro. misce ꝛ tēpa ꝛ bñ icorpa. ꝛ ad solē fac bñ siccari ꝛ postea bñ pulūiza ꝛ pōe i uase vitreo

℄ Capm de pl'uē q ualet ad rodēdū scadorē palpebrarū.

r Ecipe thutie alexādrie laborate ut dcm̄ est sup̄ ℥. x. ꝛ in mortario ereo pl'uerizent bñ ꝛ cū panno sbtili cernat postea remitte pl'uerē in mortario ereo ꝛ cū aq̄ ro. tēpa ꝛ satis duc ꝛ sbtil'r icorpa. ꝛ postea. ℞. in alio mortario curcume. pipis lōgi. añ. ʒ. x. ℥ʒ. albi bñ mūdati. ʒ. ij. ꝛ bñ pista ꝛ sbtil'r pl'uertiza ꝛ cū sbtili pāno cerne. ꝛ cū thutia in p̄mo mortario icorpa cū aqua ro. ꝛ sicca ad solē ꝛ cū sicca fuerit iteꝝ pl'ueriza ꝛ cū aq̄ ro. tēpera fortiter ꝛ satis agitādo ꝛ semp in pulu ē isto facias ter. pꝰ vo tres vices sicca ꝛ bñ pl'uis i uase vitreo repōat

℄ Capm de pl'uē çallo. ꝛ de p̄paratiōe lapidis ematitis. et eius decoctione.

r Ecipe thutie alexādrie p̄dicte laborate in 2o cꝰ thutiaꝝ. ℥. ij. ꝛ pl'uerizet in mortario: ꝛ corticis mirabolanoꝝ p̄iectis ossibꝰ iterioribꝰ. ʒ. ij. pl'uerizent cū thutia iā dcā in mortario: et sbtili pāno cernat in papside vitreata ꝛ dimitte. postea. ℞. mamitā. ʒ. iiij. curcūe. ʒ. ij. floꝝ mamitā. ʒ. j. pipis lōgi. ʒ. ij. pl'uerizent p̄dcā i mortario ꝛ cū pl'uerizata fuerit tēpet cū aq̄ roſ. postea accipe pl'uerē thutie p̄dicte et cortices mirab. ꝛ paulati cū p̄dcis incorpa ducēdo semp ita q̄ totus puluis intus mittatur ꝛ semp duc usq̄ꝫ in finē. ꝛ h oia ad solem sicca. ꝛ cū erūt sicca pulueriza: ꝛ accipe fella recentia hirci ad quantitatē que sufficiat pro distēperādo dictū puluerē ꝛ accipe. ℈ j. cāphore bñ trita ꝛ cū felle misce: postea distēpa pl'uerē reꝝ p̄dcāꝝ cū dicto felle i mortario. ita q̄ fel mittat pau

lati q̃usq; p̃luis cũ eo erit bñ distẽpat⁹.⁊ mitte aliq̃ztulũ
in aq̃ ro.⁊ pone ad solẽ ⁊ nõ dimittas mltũ siccari:ʒ cuʒ
erit aliq̃ztulũ ꝯgelatũ accipe de cãphora ad põdus triũ
granoꝝ.⁊ de succo agreste tẽpa in mortario oia p̃dcã.⁊
ad solẽ fac bñ siccari ⁊ sbtilr cerne ⁊ i uase vitreo repõe.

Capitulum de puluere rubeo.

Ecipe lapidis ematitis.ʒ.j.in puluẽ.⁊ sbtilr in
r petia liga.⁊ i pasta ordei mitte i furno ad coquẽ
dũ.⁊ plus coquat q̃ʒ si esset panis.⁊ cũ erit coct⁹
extrahe.⁊ ita calʒ mitte ad mollificãdũ in aq̃ ro.p.j.diẽ ⁊ de
ipa postea extrahe ⁊ pone ad siccãdũ ad solẽ.postea accipe
medietatẽ dci lapidis ematitis ⁊ pulueriça sbtilr in mor
tario.⁊.ʒ.ij.de thutia alexãdria p̃mi capli thutiaꝝ labora
ta:⁊ cũ isto lapide misce ⁊ tẽpa cũ aq̃ ros.⁊ duc multũ in
mortario:⁊ postea mitte ad solẽ ad siccãdũ:⁊ cum erit bñ
siccata.℞.ʒ.iij.sarcocolle cocte i aq̃ ro.⁊ pulericet cũ p̃dl
ctis.pulueriça silr çuccari cãdi.ʒ.ij.cũ p̃dcis postq̃ʒ fuerit
pulueriçata p̃dcã cũ petia mũda cerne q̃ztũ potes:⁊ qd in
petia remãsit iteꝝ tere ⁊ p̃lueriça ⁊ cerne ut dictũ est ⁊ re
pone in uase vitreo.

Capm de puluere castorei.

Ecipe thutie laborate i 2° ca° thutiaꝝ.ʒ.j.de cortici
r bus radicis celidonie siccis.ʒ.j.de radicib⁹ memi
tã siccis.ʒ.j.curcume.ʒ.iij.ʒʒ.albi bñ mũdati.ʒ.ij.
oia p̃luericẽt i mortario sbtilr ⁊ cernant ut dcm̃ ẽ cũ sbti
li petia:⁊ q̃ in petia remãsit iterũ pistet sbtilr:postea re/
duc totũ i mortario p̃luerẽ ⁊ aq̃ ros.tẽpa.⁊ satis cũ ea duc
⁊ postea.℞.ʒ.ij.de floríb⁹ scariole siluris:⁊ tere cũ p̃dictis
in mortario de castoreo.ʒ.ij.nõ de corio ʒ de illo q̃ intus
est de macro ⁊ p̃luericet sil cũ p̃dcis in mortario:⁊ sp bñ
duc ⁊ si fuerit duꝝ adde de aq̃ ro.⁊ ad desiccãdũ pone:⁊
cum siccum fuerit puluericet ⁊ reponat in uase vitreo.

Capitulum de puluere camphore.

Ecipe duas mag̃s cõculas siue cocleas que fe
r runt a scõ Jacobo ⁊ ferũt romipete i suis capel
lis ⁊ eas mitte in vnã ollã nouã de terra:⁊ cũ eis
mitte cortices exteriores ouoꝝ abiectis corticib⁹ iteriori
b⁹:⁊ si posset hẽri cortices ouoꝝ strucij eẽnt meliores:⁊ i
fornace in qua lapides coquunt mitte i tali loco q̃ nõ de
struant res nec pignatta nec admittãt ⁊ dimitte coq tãtũ
q̃ztũ lapides:⁊ cũ lapides de fornace trahũt trahe pignat
ta cũ reb⁹.⁊.℞.de dictis cõculis siccatis.ʒ.ſ.de corticib⁹
ouoꝝ p̃dcis.ʒ.ij.⁊ p̃luericent in mortario ⁊ tẽpent cũ aq̃
pluuiali:⁊ siccẽt ad solẽ:⁊ tẽpa postea cũ aq̃ ros.⁊ iteꝝ fac
siccari ad solẽ:⁊ iteꝝ tẽpa ⁊ sic fac per duas vices:⁊ cũ erit
bñ sicca.℞.ʒ.iij.sarcocolle:⁊ de granellis albis ⁊ rotũdis
çuccari cãdi.ʒ.j.⁊ cũ p̃dcis pulueriçent:⁊ postea.℞.opij
que ẽ gũma.℈.j.⁊ margaritaꝝ nõ pforataꝝ.ʒ.j.⁊ p̃lueri/
çent in alio mortario sbtilr:⁊ p̃dcã oia incorpa ⁊ repone
in uase vitreo:⁊ uocat puluis iste caphrul.i.frigidus.

Capitulum de puluere celle.

Ecipe de ꝯculis coctis.ʒ.j.⁊ thutie alexãdrie labo
r rate i p̃° ca° thutiaꝝ.ʒ.iij.⁊ de ramo deaurato.ʒ.ij.
cõbusto sic sup̃ dcm̃ est de ꝯculis:tñ ramũ p se sine
aliq̃ adiũcto:⁊ de radicib⁹ amirã.i.celidõie agrestis ⁊ de
ptib⁹ indie:⁊ sũt radices çarellete siue citrie.⁊ ad modũ
facte ⁊ adromã.i. auripigmentũ laboratũ.⁊ est coloratũ
ad modũ lapis g̃nate ⁊ uenit de ptib⁹ alap.ʒ.j.⁊.ſ.mar/
garitaꝝ pfo.⁊ nõ pfo.ʒ.ſ.p̃luericent q̃libʒ p se.⁊ cũ erũt
p̃lueriçate sil in mortario ut dcm̃ est:mitte cũ aq̃ ro.⁊ sa/
tis duc.postea mitte ad solẽ ⁊ dimitte siccari.⁊ cũ bñ sicca
erũt.℞.muscati.g̃.j.⁊.ſ.⁊ tẽpa cũ aq̃ ro.⁊ icorpa cuʒ pul
uere dicto.⁊ tãtũ misce q̃ sint bñ tẽpata.⁊ mitte ad solẽ ⁊
sicca.⁊ cũ bñ sicca fuerit p̃luerisa ⁊ repone i uase vitreo.

Capm de pulũe nigro q ꝯstrigũt lachrymas.⁊ est bonus cum uenit fetor de oculis.

Ecipe ãtimonij cocti.ʒ.v.thutie alexãdrie labo
r rate in p̃° ca° thutiaꝝ.ʒ.iij.⁊ i mortario p̃luerisa
ligni aloes sup̃ carbões brusati ʒ nõ mltũ.ʒ.ſ.
ossiũ dactiloꝝ brusatoꝝ icõꝝ ut carbões.ʒ.iij.⁊ cũ p̃dcis
pistent cũ aq̃ ro.postea tẽpa ad solẽ ⁊ sicca.postea.℞.g̃.j
muscati.⁊ ãbre alte.ʒ.ſ.⁊ cũ aq̃ ro.⁊ cũ p̃dcis i mortario i
corpa ⁊ ad solẽ sicca.⁊ si nimis eẽt duꝝ añq̃ʒ ad solẽ põat
de aq̃ ro.aliq̃ztulũ pone:⁊ cũ sicca ẽ p̃luerisa bñ ⁊ repõe

Caplm de puluere qui ualet cum de nouo accidit pas/sio in oculis.et rodit sanguinem.

Ecipe sarcocolle cocte i lacte.ʒ.v.succi mamitã
r sicci.ʒ.iij.radic.celidonie sicce.ʒ.j.de p̃luẽ ossis
sipie.ʒ.ij.çucca.cãdi.⁊ p̃luerisẽt q̃libet p se ⁊ mi
sce sil in mortario sine adiũcto et repone in uase vitreo.

Capm de p̃luẽ q ualet ad sup̃dcã et ad dolorẽ oculoꝝ.

Ecipe sarcocolle albe de g̃nellis bñ rotũdellis
r ʒ.j.⁊ p̃luerisẽt i mortario sbtilr:ita q̃ cũ digitis
tãgit nõ sentiat aspeꝝ q̃cq̃ʒ ⁊ pone i uase vitreo

Capitulum de puluere fellium.

r Ecipe thutie alexãdrie laborate i p̃° ca° thutia
rũ.ʒ.ſ.fellis auiũ siccũ cũ hũerunt rostrũ flexũ.
ʒ.v.fellis leporis.fellis ericij.ul fellis piscis canis siccata
añ.ʒ.ij.mitte thutiã i mortario ⁊ p̃luerisa.et pone p̃dicta
fella in succo celidonie:et cũ digitis misce et fac liq̃fieri
fella.et sic p.j.diẽ et noctẽ dimitte et postea cũ digitis ite
rũ duc et cola cũ vna petia mũda:et fac q̃ cadat sup pul/
uerẽ thutie.et sba q̃ remãsit in petia idẽ.et si de felle ali/
qd est iteꝝ i dcõ succo recẽti ad moll.mitte:et cũ digitis
liq̃fac et cola ut dcm̃ est q̃usq; tñsieris totũ fel qd remãsit
aliõ i petia p̃ijce.postea accipe.ʒ.iiij.de p̃luẽ plũbi cõbu
sti qd sine sulfure cõbustũ sit et in mortario cũ p̃dcis mi
sce ⁊ optime duc et sbtilr.postea ad solẽ fac siccari.et cuʒ
bñ siccus fuerit.℞.aloes epici.ʒ.ij.puluerisẽt i alio mor/
tario:et puluere sup̃dicto siccato simul incorpora et sub/
tiliter cerne.⁊ in uase vitreo repone.

De eodẽ.

Ecipe ãtimonij cocti.ʒ.ſ.rami cõbusti.ʒ.iij.ʒʒ
r pipis lõgi maiorãe.añ.ʒ.j.et pista p̃dcã in mor
tario et p̃luerisata cũ succo floꝝ papauis siluris
℞.postea fel ãguille.fel lutij.fel eq albi.fella auiũ diuʒ q̃
hẽre poteris:et sint oia sicca.ad mollificãdũ mitte i succo
dcõꝝ floꝝ et dimitte ibi stare p diẽ et noctẽ.et liq̃fac cuʒ
digitis fella.et cola sup p̃luerẽ dcm̃.et fac i oib⁹ ut s.dcm̃
est i p̃rio ca°.postea.℞.opij.℈.ſ.de cãphora ad põdus
duoꝝ g̃noꝝ.castorei.℈.j.p̃luerisẽt p̃dcã ⁊ cũ aliq̃ztulo
aque ro.tẽpent ⁊ icorpent cuʒ oib⁹ p̃dcis in mortario.⁊
siccet ad solẽ.⁊ sbtilr p̃luerisẽt.⁊ i uase vitreo reponat.

Caplm de puluere thutie.

r Ecipe thutie laborate in p̃° ca° thutiaꝝ dicte.ʒ.ſ
ʒʒ.albi bñ mũdati.⁊ pipis lõgi.maiorãe.añ.ʒ.
ij.p̃luerisent oia p̃dcã i mortario.⁊ cũ sbtili petia cerne.
⁊ istũ p̃luerẽ i mortario dcõ cũ aq̃ ro.tẽpa. postea.℞.cã/
phor.ʒ.j.⁊ mitte i mortario ⁊ duc bñ sil ⁊ icorpa cũ reb⁹
p̃dcis ⁊ sicca ad solẽ.⁊ postea p̃luerisa i morta° ⁊ repõe.

Capm de puluere sumach.

r Ecipe thutie alexãdrie.ʒ.j.⁊ sumach.ʒ.iiij ⁊ mit
te sumach ad mollificãdũ in aq̃ ro.⁊ dimitte sta
re sumach p.j.diẽ ul p.j.noctẽ in dcã aq̃.⁊ duc cũ digitis
bñ ⁊ cola cũ petia sbtili.⁊ accipe thutiã p̃dictã ⁊ mitte in
succo dicto.et postea calefac palã ferri ⁊ extrahe thutiaʒ et
mitte supra dictũ ferrũ.⁊ semp p̃ijce cũ digitis aliq̃ztulũ
de dicto succo.et extrahe de ferro.⁊ mitte in mortario.et
puluerisẽt.et succũ qui remanserit in mortario mitte et
duc bñ et pone ad solẽ et sicca et puluerisent et repone.

Capm de p̃luẽ aurtũ q ualet ad purgãdos oclos.pãnũ rodit.fumositatẽ cataracte destruit ⁊ visum clarificat.

Ecipe stercus albũ lacerte.⁊ stercoris pueri sic
r ci.añ.ʒ.vj.radic.celidonie.radicis mãdragore.
auripigmẽti laborati.añ.ʒ.iij.sarcocolle cocte i
lacte mulieris.margaritaꝝ pforataꝝ ⁊ nõ pforatarũ.añ.
ʒ.ſ.antimonij de ꝯculis sci iacobi ul maris gallitie coctis
s̃m supiorẽ doctrinã.ʒ.iij.pulueriçet q̃libet per se sbtili-
ter:⁊ cerne cũ pãno sbtili ⁊ mitte in mortario oia p̃dicta
excepta sarcocolla.⁊ tẽpera cuʒ aq̃ ro.⁊ cum erit tẽperata

optime mitte in mortario z. R. duo grana foliorū auri de hijs que operant pictores z mitte pluerē pdictū in mortario z misce optime. z pone ad solē ad exiccādū: z cū fuerint sicce iterū pulueriçent subtilr: z icorpora cū pdicta sarcocolla sine aliq̄ alia balneatione. z subtilr pulueriça z repone. hic eni est puluis aure⁹ quā fecit Alexander impator pro oculis suis. z ualet ad mollificādū oculos. pānū rodit z fuositatē cataracte destruit. z clarificat visū

¶ De pulue͂ pauli q ualet ad pānū corrodēdum.

r Ecipe viridis eris quā magr facit p oculis medicādis z thutie alexādrine laborate in p° cap° thutiaz. z uermes serpētis. aā. ʒ. iij. coporose cocte. ʒ. j. çuccari cādi. ʒ. j. feis celidonie. ʒ. j. ß. ciamomi pfecti. ʒ. ij. pista in mortario pdicta subtilr. z cerne cū panno subtili. z mitte in mortario z tēpera cū urina pueri hñtis tres annos. z sit puer bñ sanus. z duc optime i mortario z sicca ad solē. z iter trita z pulueriça ut dictū est. z tēperet cū dicta urina z siccetur: z ita fiat ter. post h° tres vices siccetur z pulueriçetur z reponatur.

¶ Capitulū de puluere mamitā qui ualet ad dolorē oculoz. z sanguinem rodit.

r Ecipe thutie alexādrine cocte in pulmone hirci. ʒ. ß. antimonij cocti. ʒ. iij. succi mamitā sicci. ʒ. ij. pulueris sipie. ʒ. j. ℈. pipis longi. aā. ʒ. ij. oia ista pulueriçent in mortario. z icorporent in succo mamitā z duc bñ z subtilr in mortario. postea R. castorei thuris albi. aā. ʒ. j. z. ß. z pulueriça in alio mortario z incorpora cum pdictis: z duc satis z bñ sicca ad solē z repone.

¶ Caplm de puluere cobaçel qui ualet ad mollificandū sanguinē oculoz rodit. z tactatas paruas que in oculis nascuntur consumit.

r Ecipe sarcocolle cocte in succo pomi citronij. floz mamitā de succis. pipis longi. aā. ʒ. ij. mamitā. ʒ. iij. coporose cocte. ʒ. j. margaritaz pforataz z nō pforataz. aā. ℈. j. ligni aloes brusati sed nō multum. ʒ. j. corticis ligni. ʒ. j. pista quālibet rem per se. ʒ. ß. aloes epici. pistent z misceant. postea cerne subtilr sine aliquo adiuncto in hyemali tempore. in estate vō addatur. ʒ. j. çuccari candi.

¶ Explicit liber tertius. Incipiunt capla quarti libri. qui dicitur liber de sief.

¶ De sief q ualet ad mollificationem oculorum. z pānū rodit z sanguinem. De eodem.

Caplm. 3. de sief quod ualet ad destructionē vngule cū de nouo uenit. z sanguinē rodit. z pdest ad palpebras cum incipiunt rubere. qñ scalebreçātur z pānum rodit.

Caplm. 4. de sief quod ualet ad mollificationē oculorū. z pānū rodit. z pdest ad dolorē palpebrarū z ad inflationem ipsarum z sanguinem.

Caplm. 5. de sief quod ualet ad rubedinē oculoz. z pānū rodit z sanguinem.

Caplm. 6. de sief quod ɔstringit lachrymas z nō permittit apa augmētari. z corrodit pānū subtilē qui est in oculis.

Caplm. 7. de sief albo constrictiuo z pannum suauiter rodit z sanguinem.

Caplm. 8. de sief quod ualet ad fumositatē que uenit qñ sol cōplet cursum suū quotidie. z nō vidēt clarū nisi sol oriatur. z visū clarificat z pānū subtilē rodit z sanguinem destruit z çictatam.

¶ Capitulum de sief qui ualet ad mollificationem oculorum. pannum z sanguinem rodit.

r Ecipe ceruse. ʒ. ß. z laua per nouē vices cū aq̄ rosata: z siccet ad solē: z postea. R. de ista cerusa. ʒ. ij. fellis hirci sicci. ʒ. ij. rami usti. ʒ. j. gūmi ara. draganti. gūmi oliue: gūmi prunoz ferentiū pruna nigra: sine auosanoz. aā. ʒ. ß. castorei. aloes epici thuris albi. aā. ʒ. j. opij margaritaz pforataz: z non pfo. cāphore. aā. ʒ. j. tere q̄libet p se. z cernat subtilr. z distēpent cū succo memite z nō mltū molle. sed ad modū penidiaz. z vnge tibi manū cū olo amigdalarū amaraz. z cū manib⁹ duc z fac mādaleōes cū trib⁹ digitis ad modū pedonū de schachis. z miorē pou⁹ q̄z maiorē. z vnge sp digitos cū olo pdcō. z pone eos sic fcōs sup lapidē mamoreū ad siccādū ad solē ul alibi i tuto loco. ita q aliqd turpe nō cadat sup eos: z cū vis opari accipe lapidē cū quo rasoria acuunt z terge ipm optie z laua cū vino ex pte illa i qua uolueris ducere sief. z postea pone guttā aq̄ ibi sup lapidē: z duc sup lapidē sief pdcm. nō ex pte acuta s3 ex alia z duc tātū sup lapidē q ueniat liqdū i modū vngti z accipe sup digitū grossum. z pone sup ferrū. z mitte in oculis. ¶ De eodē.

r Ecipe lapis laçuli triti bñ z subtilr z ablue p. 4. vices i aq̄. z ātimonij cocti. lapidis ematitis cocti. aā. ʒ. ij. radic. rubee tictoz. ℥. ß. fellis porci masculi sicci. gūmi ara. aā. ʒ. ij. pluerts plūbi usti. aā. ʒ. ij. thuris albi. castorei. aloes epici. aā. ʒ. ij. lactis herbe q̄ uocat cauda porcina: ul que uocat cauda z d3 eē sic lac. ʒ. j. pulueriça q̄libet per se z cerne subtilr. z tēpa cū lacte cap nō mltū molle nec mltū duz. z vngēdo ter manū cū olo de amigdalis amaris. z fac mādiliōes ad modū pedonū de schachis cū trib⁹ digitis. z oia de his fac ut sup de alijs fecistis excepto q aq̄ suppo^ta i lapide i istis sit tota ad distēpādū.

¶ Capm de sief. q ualet ad destructionē vngle cū de nouo uenit z sanguinē rodit z palpebras cū rubore incipiūt. z quando scalebreçantur z pannum rodit.

r Ecipe nitrū laboratū de subtiliori q̄z potes. z nō sit vgatū z pista subtilr in mortario z tēpa cū succo agreste. z duc tātū q qñ tāgis cū digitis nō sētiet aliqd de pluē. z septies cū agresta tēpera z septies bñ duc. z postea desicca z accipe de pluē isto. ʒ. iij. thutie alexādrie laborate. ʒ. ij. z tēpa cū uria pueri masculi triū ānorū. z in mortario pista: z semp duc manib⁹ tātū q qñ tetigeris cū digitis nō sētias aliqd aspez z postea sumas sal armoniaci dyagridij. aā. ℈. j. z de stercore pueri hñtis tres ānos. z fac cōburi in testo sup ignē nec mltū nec parū. Et. R. de pluē illo. ʒ. ij. gūmi ara. dragāti. aā. ʒ. iij. z. ß. z pulueriçet q̄libet res p se. z postea misce z tempa cū aq̄ ro. z fac mādiliones. z vnge manus cū oleo amigdalaz amaraz. z fac in oibus ut supra dictū est. excepto q cum aqua pluuiali debet distēperari sup lapidem.

¶ Capm de sief q ualet ad mollificatiōe3 ocloz. z pānū rodit z dolori palpebraz z ad isflatione3 ipaz. z sanguinē rodit generatum supra oculos.

r Ecipe pluerē de corticib⁹ ouoz factū ut dictū est sup de oculis fcis z laboratis. ʒ. iij. de amigdal amaris. gūmi ara. succi memite. thuris al. aā. ʒ. ij. ligni aloes brusati. antimonij cocti. margaritaz nō pfor. aā. ℈. j. aloes epici. ʒ. iij. sarcocolle. ʒ. ij. calami aromatici ʒ. j. quālibet pdictoz tere per se. z quālibet re3 per se cerne z misce simul z reduc in mortario. z tēpera cū succo betonice. z fac mādiliones ut dictū supra in pmo caplo.

¶ Capm de sief qui ualet ad rubedinē oculorū. z pānum rodit z sanguinem.

r Ecipe succi mamitā sicci. fenicli sicci aā. ʒ. ij. thutie alexādrie laborate i succo maiorāe que est i 3° ca° thutiaz. ʒ. iij. thuris al. gūmi ara. aloes epici. dragāti. aā. ʒ. j. amidi. ℥. ij. cristalli. ʒ. j. subtilr q̄libet p se pluericet z tēpa cū succo mrissilue oia pdicta z dimitte stare p vnū diē sic facta. in mane fac mādiliōes. z oia ut i pdcis fiat. z cum aqua rosa. distēpera sup lapidem.

¶ Capm de sief qui ɔstringit lachrymas: z nō dimittit apa augeri. z rodit pānū subtilem in oculis.

r Ecipe thutie alexādrie que est in 3° ca° thutiaz in succo maiorāe. ʒ. iij. rami cōbusti. thuris albi draganti. gūmi arabici. castorei. aā. ʒ. j. lapidis ematitis cocti. ʒ. iij. sarcocolle. ʒ. ij. margaritarum nō perforatarum. calcine de corticibus ouoz. sanguinis draco. sputi. aā. ℈. j. ligni aloes combusti cum sumach. gumini

cerasi.añ.ʒ.ſ.pulueriçeſ quelibet res p ſe ſubtilr.ꝛ mitte ʒ.iiij.de ſumach ad moll.in aqua ro.per dieʒ ꝛ nocté.poſtea duc ſumach cuʒ digitis optime in dicta aq̃ ꝛ cola dictū ſumach cū aqua p̄dicta ꝛ ſup̄ puluerē p̄dictū in mortario ꝛ ſilr tēpera.ꝛ ſic tēperatū dimitte p vnū diē uel noctē.ꝛ iuncta manu cū oleo ro.fac mandaleones.ꝛ poſtea fac ſief ut ſup̄.oia fac ut in p̄mo caplo de ſief.

¶ Caplm de ſief albo ꝯſtrictiuo.ꝛ pānum ſuauiter rodit ꝛ ſanguinem.

r

Ecipe de ceruſa lauata in aq̃ ro.ʒ.iiij.calcine de corticib⁹ ouoꝝ ꝛ ꝯculaꝝ de ſcō iacobo de galicia ſarcocolle.añ.ʒ.ij.gūmi ara.thuris albi.dragāti añ.ʒ.j.quelibet res teraſ p ſe.ꝛ pulueriçeſ ſbtilr.ꝛ tēpereſ cū albugine oui ꝛ nō multū molle.ꝛ fac mādaleones ꝛ vnge manum cum amigdalis amaris.ꝛ fac oia ut ſup̄. diſtemperando cum aqua pluuiali ſief.

¶ Caplꝫ de ſief q͠ ualet ad fumoſitatē que accidit hoib⁹ qñ ſol cōplet curſuꝫ ſuū nō videt ita clarū niſi ſol oriaſ.ꝛ viſum clarificat pannum ſubtilem.

r

Ecipe ſuc.mamitā.ꝛ celidonie. herbe ſaponarie.ſtorac.calamite.añ.ʒ.ij.ſarcocolle cuꝫ maiorana.vitelloꝝ ouoꝝ.añ.ʒ.iiij.gūmi ara.dragāti aloes epici.ligr.añ.ʒ.ij.caſtorei.opij.añ.℈.j.ꝛ q̄libet dictaꝝ reꝝ p ſe piſteſ ꝛ p̄ueriçeſ cū ſucco folioꝝ ſpini albi ꝛ fac mādaleones.ꝛ ſemp man⁹ vngaſ cū olo de amigd. amaris.ꝛ fac ſief puos.ꝛ oia ut dcm̄ eſt ſup̄ p̄° ca° de ſief.

¶ Explicit liber quart⁹.Incipiūt capla q̄nti libri.

Caplm p̄m de collirio q͠ ualet ad fumoſitatem cataracte.ꝛ ſanguinē ꝛ recentē pānum ꝛ viſum clarificat.

Caplm 2m de collirio q͠ ualet ad ſanguinem rodendum.lachrymas ꝯſtringit.calculas remouet ꝛ dolorem.

Caplm 3m de collirio q͠ ualet ad deſtruēdū fumoſitatē cataracte.ſanguinē rodit.dolorē palpebraꝝ remouet.ꝛ viſum clarificat.

Caplm 4m de collirio q͠ ualet ad p̄dicta.p̄terq̄ꝫ ad dolorē palpebrarum.

Caplm de ipſius v̄tutib⁹ ꝛ ipſius duratione dōm.

Caplm 6m q͠ pānum rodit.ꝛ ſanguinē ꝛ ſcadorē uel prurit ū remouet ab oculis atq̄ꝫ ſanat.

Caplm 7m de collirio qḋ ualet ad predicta ꝛ minuit apa oculoꝝ uetus redorē et dolorem ſedat.

Capitulum 8m de collirio quod ualet ad idem et minuit apoſtema uetus.

Caplm 9m de collirio q͠ ualet ad pannum ueterē oculoꝝ corrodēdū.viſuꝫ clarificat.vngulas de nouo factas mortificat et ſanguineꝫ exñtē per lōgū tp̄s in oculo corrodit.

Caplm 10m de collirio q͠ ualet ꝯ apa oculoꝝ hūores conſtringit.dolorē remouet.ꝛ ſanguinē rodit.

Caplm 11m de collirio q͠ ualet ꝯ fumoſitatem cataracte.viſuꝫ clarificat.humores flegmaticos liberat.pānū rodit:ꝛ reaptat palpebras reuerſatas.

Caplm 12m de collirio q͠ ualet ꝯ deſtructionem cataracte que in oculis deſcēdit ꝛ ipos coopit ꝛ libat īfirmitateꝫ.

Caplm 13m de collirio q͠ ualet ꝯ oculoꝝ pānuꝫ rodēdum deſtruit cataractas ꝛ viſum clarificat.

Caplm 14m q͠ ualet ꝯ fumoſitatem cataracte pānum rodit ſanguinē remouet ꝛ lachrymas ſtringit.

¶ Explicit liber 4s.Incipit lib 5s de collirijs.Et p̄° de collirio q͠ ualet ad fumoſitatē cataracte ꝛ ſanguineꝫ rodit ꝛ recens pannum.ꝛ viſum clarificat.

r

Ecipe bacile ꝛ terge bñ.ꝛ vnge itus ipꝫ cū melle p totū ꝛ p̄fode poſtmo^{m} aliq̄ꝫtulū īfra ꝛ fac aliq̄ꝫtulū fouee.ꝛ ſit min⁹ ā̄pla q̄ꝫ teneat orellus bacil:poſtmodū accipe de cinē ꝛ iple foueā p̄dictā.ꝛ mitte de urina pueroꝝ hñtiū uſq̄ꝫ ad ſex annos ꝛ nō plures.lb.j.ꝛ mitte in bacile deſup ꝛ fac ita planare bacile q͠ uer⁹ nō itret de ſubt⁹.ꝛ in capite duoꝝ mitte ſup̄ cinerē de urina p̄dicta ꝛ remitte bacile deſup ut dictū eſt.ꝛ h̄ facto p nouē dies. poſtea.℞.celidonie millefolij.que uocaſ herba ſerena.apij.betonice.eufragie.ſaluie.añ.℈.j.ꝛ iſtas radices ablue.ꝛ a putredie mūda eas aliq̄ꝫtulū piſta.ꝛ uolue bacile p̄dictū.uel acc.ipm.ꝛ acc. optimi vini albi.lb.ij.ꝛ mitte in bacile:ꝛ acc.herbas dictas ꝛ radices pone in bacile cū dicto vino ꝛ duc tātū it⁹ q͠ bacile cū p̄dictis herbis ꝛ radicib⁹ q̊uſq̄ꝫ viride q͠ recipit bacile ſit deſtructū ꝛ p̄dicte herbe cū radicibus ſint trite.ꝛ dimitte poſtea cū reb⁹ p̄dictis bacile ad ſerenuꝫ p iij.noctes.ꝛ caue ne pluat intus.poſtea.℞.de dicto vino ſic facto medietatē ꝛ cola i captia rami.ꝛ altā medietatē dimitte in bacile.poſtea.℞.ℨ.ſ.optimi aloes pulueriçati.ꝛ acc.captiā p̄dictā ꝛ pone ſup̄ ignē.ꝛ cū icipit bullire tolle ab igne.ꝛ dimitte intus dictū p̄uerē de aloe ꝛ duc cuꝫ martello ſiue piſtello optime.ꝛ dimitte q̄ſcē donec infrideſ.poſtea.℞.cāphore.℈.j.ꝛ cū vino q͠ remāſit in bacile bñ colato claꝝ ſolū tēpereſ cāphora p̄dicta ꝛ mitte vinū p̄dictū totū talr factuꝫ in uaſe vitreo uel āpulla.

¶ Collirīū q͠ ualet ad ſanguinē corrodēdū lachrymas ſtringit.lipitudinē remouet ꝛ dolorem.

r

Ecipe.ℨℨ.bñ mūdati.curcume.ciamomi optimi.añ.ʒ.ij.ꝛ poſtea.℞.vini albi.lb.j.ꝛ piſta ſpecies p̄dictas.ꝛ mitte in vino p̄dicto in captia rami ꝛ mitte ſup̄ ignē.ꝛ dimitte paꝝ bullire.poſtea ℞.thutiā argētinā que eſt p̄uis de mūctorio.ℨ.ij.ꝛ liga optie i petia.ita q͠ nō ligeſ ꝓpe thutiā.ſed ab ea aliq̄ꝫtulum diſtet:ꝛ cū fuerit p̄dictū vinū bullitū cuꝫ ſpēb⁹ ab igne tollaſ.ꝛ acc.dictā thutiā ꝛ mitte it⁹ petiā cuꝫ dicta thutia.ꝛ retine petiā cū manu tua.ꝛ duc it⁹ per vinū p̄dictū ſatis.ꝛ ex̄he petiā ꝛ exp̄me intus in vino.ꝛ h̄ fac multotiēs quouſq̄ꝫ videbis exire totū albū. ſbaꝫ que remanet in petia ꝓijce.ꝛ dimitte ſtare per diem ꝛ noctem.ꝛ in mane cola claruꝫ ſubtiliter.ꝛ reponaſ in uaſe vitreo.ꝛ pone in oculis cum fuerit neceſſe.

¶ Collirīū qḋ ualet ad deſtruēdā fumoſitatē cataracte.ſanguinē rodit.dolorē remouet palpebraꝝ ꝛ viſū clarificat.

r

Ecipe celidonie.berbene.betonice.matris violaꝝ.ꝛ folioꝝ fenicli.añ.ℳ.j.poſtea acc.uas terreū factū ad modū urinalis vitreatū iteri⁹ꝛ mitte dictas herbas in dicto uaſe.ꝛ pone ſup̄ dictū uas alembicū vitri cū quo ſit aq̃ roſ.ꝛ obtura bñ circūcirca ita q͠ fumus dictaꝝ herbaꝝ nō poſſit expirare niſi p os alēbici ꝛ poſt acc.cacabuꝫ de ramo.ꝛ mitte intus aquā ita q͠ ſit q̄ſi plenū.ꝛ poſtea acc.dictū uas cuꝫ herbis ꝛ alēbico ita p̄parata ut dictū eſt:ꝛ pone in dicta aqua:ita q͠ uas p̄dictū ſtet iclinatū.ꝛ uſq̄ꝫ ad mediū ſtet ſub aqua ꝛ reſiduū uaſis cū alembico ſtet ita q͠ illud qḋ egrediſ p pipiū alēbici poſſit colligi in ampulla.ꝛ cū videris q͠ dicta aqua ueniat de fumo qḋ ſcire poteris per odorē ex̄he uas ꝛ ꝓijce herbas.ꝛ aqua ampulle pone ad ſoleꝫ ꝛ dimitte ſtare per.iij.dies.ꝛ ſtet os ampulle apertū ut fum⁹ dicte aque purgeſ per ignem celeſtē.ꝛ poſtea.℈.j.cāphore ꝛ eā diſtempera cū aliquātulo dicte aque in mortario uel ſcutella vitreata.ꝛ mitte cāphorā ſic p̄paratā in dicta ampulla. ꝛ obtura dictam ampullam cum cera ꝛ dimitte ſtare ad ſolem per duos dies ꝛ repone.

¶ Colliriuꝫ qḋ ualet ad p̄dcā p̄terq̄ꝫ ad dolorē palpebraꝝ.

r

Ecipe ruthe.radic.ſeniculi.herbe coriādri.berbene.betonice.uermicularis.portulace ſiluſtris. ſempuiue.oculi chriſti.añ.ℳ.j.ex̄he aquaꝫ ad modū iam ſupius dictū ꝛ mitte ad ſolē per tres dies.ꝛ coque ut dictū ſupra.ꝛ poſtea.℞.ℨ.j.ꝛ quartā caſtorei ꝛ de macra que eſt intus.ꝛ tere in mortario.ꝛ tēpera cū dicta aqua ꝛ mitte ad ſolem.ꝛ fac in oib⁹ ut dcm̄ eſt:ꝛ repone.

¶ Collirium q͠ ualet ad deſtruēdū fumoſitatē cataractaꝝ. ꝛ ſanguinē rodit.dolorē palpebraruꝫ remouet . ꝛ viſum clarificat.

r

Ecipe celidonie.apij.herbe coriādri.betonice. millefolij.meinite.uermicularis . añ.ℳ.j.foliorum ſpini albi. foliorum vue ſilueſtris . añ.

M.j.z mitte in urinali terreo dictas herbas cum.ʒ.j.scamonee.z extrahe aquã ut sup̃ dictũ est primo 3°cap°.in oib⁹z per oia.z ualet h̃ collíriũ ad purgatiões oculoꝝ: z facit lachrymare oculos z purgat malos hu.z palpebras liuidas sanat.collíria que sunt in istis uasis uel urinalib⁹ durãt multum z non deuastant per annos.

¶ Collirium qd̃ pãnũ rodit z sanguinẽ z scadorẽ uel pruritum remouet ab oculis atq̃ sanat.

r Ecipe thutie .℥.ʃ.z tere optie in mortario.z.℞.lib.j.optimi vini albi acerbi z mitte aliquantulũ de dicto vino in dicta tuthia z duc optime z super íũge vinũ parũ z iterum duc bñ: z tantũ fac hoc quousq̃ totũ vinũ mittat itus.z postea.℞.in captia rami z fac bullire ad ignẽ:z cũ erit bullitũ remoue ab igne:z hẽas paratas.℥.ij.aloes epatici optimi:z mitte statim cũ accepis in dicta thutia z duc bñ z dimitte infrigidari z pone in ampulla z repone z usui reserua.

¶ Colliriũ qd̃ remouet apostema oculoꝝ z dolorem emigraneum liberat z sanat.

r Ecipe de radic.feniculi z apij z folijs ru.z cel. añ.M.j.z pista z mitte in bacile cũ lb.ij.optimi vini albi acerbi:z dimitte stare ad serenũ p tres noctes:postea cola vinũ clarũ dcm̃ z mitte in captia rami z.℞.℥.j.optimi aloes epatic.pulueriçati:z mitte dictum vinũ ad ignẽ:z cũ bullierit.℞.dictũ puluerẽ z mitte ibi. sed anteq̃ ponaẽ dictus puluis remoueaẽ ab igne z ducaẽ satis z dimitte infrigidari z repone in ampulla.

¶ Colliriũ qd̃ ualet ad idẽ z minuit ap̃a uetus.

r Ecipe thutie alexãdrine.℥.j.aloes epatici.ʒ.ij. pulueriça:z postea.℞.çç.bñ mũdati z curcume pipis lõgi.añ.ʒ.j.z pista bñ in alio mortario.postea.℞.lb.j.z.ʃ.optimi vini albi acerbi z misce puluerez de spẽb⁹ pdictis cũ dicto vino z fac bullire ad ignẽ:z cola calĩn dictũ vinũ cũ dictis spẽb⁹ faciẽdo cadẽ dictũ vinuz in mortario ubi est puluis thutie z aloes:z semp duc optime z dimitte:z acc.℈.j.cãphore z cum dicto collirio in mortario distẽpera:z in vitreo uase repone.

¶ Colliriũ qd̃ ualet ad pãnũ ueterẽ rodẽdũ:visum clarificat:vngulas de nouo factas mortificat:z sanguinem existentem per longum tempus rodit.

r Ecipe bacile bñ mũdũ z vnge cũ melle albo:z hẽas.ʒ.ij.salis armoniaci optime pulueriçati:z per totũ bacile sup̃ mel optime duc cũ digitis:z postea fac foueã puã in terra z intus pone paphidẽ de cinere:z mitte de urina pueri hñti sex uel octo annos i dicto cinẽ:z fac rotũdum carte quãtũ tenet orellus bacilis: z pone bacilẽ sup cierẽ z sup dictã cartã:z cõprime bacile ita q̃ uer⁹ nõ possit itrare sb eo:z fac stare bacilẽ sup cinerẽ pdictũ p.j.diẽ z noctẽ:z iterũ addas de dicta urina sup dictũ cinerẽ:z redeas bacile desup.z h̃ fiat per.vij.uł.viij vices.z postea.℞.radic.feniculi apij celidonie ruthe betonice lingue cenis enule.añ.M.j.z pista herbas predictas:z postea.℞.lb.ij.de vino albo z ad modũ acc.de pdicto viridi ramo de bacile medietatẽ:z alia refua in bacile.deĩde vinũ pone cũ dictis herbis z duc tãtũ p dictũ bacile in ipso viridi ramo dictas herbas cũ vino q̃ totũ remoueaẽ a bacile:postea cola clarũ medietatis dicti vini quãtũ potes in captia rami.℞.℥.ʃ.aloes epatici optie pulueriçati:z vinũ qd̃ est in captia colatũ pone ad ignez z cũ icepit bullire eleua ab igne:z statim pone itus pluerẽ dicti aloes z duc satis cuz vno pistello.z postea.℞.ʒ.j. çoporose cocte z pulueriça z tẽpera cum alio vino qd̃ remãnit in bacile:z istud vinũ mitte ad serenũ z dimitte ibi stare per tres noctes:z h̃ facto istud vinũ cũ alio ubi est aloes icorpa sil:z est optimũ colliriũ z forte.

¶ Colliriũ qd̃ ualet ꝯ ap̃a oculoꝝ humorẽ stringit dolores remouet z sanguinẽ rodit.

r Ecipe radic.rubee feni.z enule.añ.M.j.foliorũ mris violarũ z ruthe betonice semputue mitte.añ.M.j.z pista herbas predictas primo bene ablutas:z accipe postmodũ lb.ij.aque pluuiane z mitte in bacile cũ aqua istas herbas z pone ad serenũ per septẽ noctes:z postea.℞.opij.ʒ.ʃ.aloes epatici.lapidis emattis. añ.ʒ.iij.thutie alexãdrine.ʒ.ij.z mitte in mortario z pluerиça:z parũ çaffarani pulueriça.z mitte aliq̃tulum colliũ qd̃ est in bacile in mortario z duc cũ pdicto pulue:z iteꝝ mitte z duc:z tãtũ fac quousq̃ clarũ de bacile recipiat.

¶ Colliriũ qd̃ ualet ꝯ fumositatẽ cataracte z visuz clarificat hũores flaticos libat.pa.ro.z reaptat palpebras reũsatas.

r Ecipe nenufar.flores vinee radic.feni.betonice panis porcini hermodactili mris violarũ rosarũ recẽtiũ celli.ruthe.añ.M.j.z sume urinale de terra vitreatũ:z mitte res pdictas it⁹:z suppone alẽbicũ:z exhe aquã ad modũ aq̃ ro.z postea.℞.spice.çç.gario.añ.ʒ.j.z mitte z pista i mortario:z mitte i uase vitreo aquam pdictã:z pone ad solem:z obtura os ampulle:z stet ad solẽ ad coquẽdũ per.xv.dies si fuerit bonum tempus:z si non per.xx.dies z plus.

¶ Collirium qd̃ ualet cõtra destructionẽ cataracte descẽd. z ipsos coperit z liberat infirmitatem.

r Ecipe de aq̃ que descẽdit de vite z de aq̃ betonice que exhiẽ ad modũ aq̃ rosate p alẽbicũ lb. j.postea.℞.spice nardi.ʒ.j.gar.nucis muscatarũ ligni aloes.añ.ʒ.j.croci ad põdus vni⁹ ueronẽsis:opij:cãphore.añ.℈.j.uel ad põdus duoꝝ granoꝝ.aloes epatici ʒ.iij.z.ʃ.z pulueriça quãlibet rẽ p se z puluerẽ pdictaruz rerũ pone in ampulla:z postea aquã pdictã sup dictum puluerẽ cõmisce sil:z obtura os ampulle z pone ad solẽ z ibi fac stare p.xv.dies ad solẽ bonũ.z h̃ colliriũ fec magister Machometu⁹ phus de arabia p calispho de baldach q steterat p tres annos q̃ nõ viderat:z hoc ualet ad destruẽdũ fumositatẽ cataracte:z q̃sdã cataractas que descendũt in oculis z cooperiunt ipsos.

¶ Collirium qd̃ pãnum oculoꝝ corrodit z destruit cataractas z visum clarificat.

r Ecipe pomũ citri z in ptes q̃tuor diuide s; nõ totũ.z de florib⁹ limonis iple scissuras dicti pomi postea.℞.uas vitreũ itus factũ ad modũ urinalis:ita q̃ dictũ pomũ itrare possit in dicto uase:z in ipso mitte dictũ pomũ:sit plenũ uas de florib⁹ feniculi:ita q̃ pomũ stet in medio floꝝ.postea pone alẽbicũ sup̃ uas z exhe aquã ad modũ aq̃ ro.z exhe q̃tũ potes ita q̃ nõ sẽtiat de fumo.postea.℞.fel alicui⁹ auis que hẽat rostrũ flexũ:z fel hois nigri sicci.añ.ʒ.ʃ.balsami ad põdus.vij.granoꝝ pulueriçenẽ:z icorpa cũ dicto balsamo z distẽpera cũ dicta aq̃ in mortario.z paulatim mittaẽ dicta aq̃ semp ducẽdo eã:z ita fiat donec tota aq̃ itus mittaẽ:z mitte postea in ampulla vitrea:z pone ad solẽ.viij.dieb⁹z repõe.

¶ Colliriũ qd̃ ualet ꝯtra fumositatẽ cataracte:pãnũ rodit: sanguinem remouet:z lachrymas stringit.

r Ecipe de bono tartaro grosso vini boni acerbi: z cũ lb.ij.aq̃ pluuialis in mortario duc tãtuz q̃ aq̃ ueniat turpis.z postea.℞.de limatura eris lb.ʃ.z pulueriça z mitte sup̃ dictã aquã z misce sil' satis: z postea distilla dictã aquã per filtrũ tãtũ q̃ aq̃ sit bñ clara.postea.℞.radicis robie.curcume.añ.ʒ.iij.çç.ʒ.ij.z dictas res in mortario pista:z mitte in ampulla cũ dicta aq̃ z pone ad solẽ p.xv.dies:z repone:z ẽ optimũ colliriuz.

¶ Explicit liber qntus. ¶ Incipit sextus liber.

c Aplm pm de cura cum de nouo accidit maluz in oculis alicuius.

Caplm 2m de cura cum apparet oculus tot⁹ sanguinolentus z non est nimius sanguis.z videtur habere carnariũ ad modũ ciceris.

Capm 3m cuz oculus videẽ multũ sanguinolẽt⁹z nõ dolet

Capm 4m de cura apostematis lunelle.

Capm 5m de cura ap̃atis alteri⁹ q nasciẽ sup oculum.

Capm 6m de cura cũ pãn⁹ sup oculũ uenerit uł de cãnatia

Capm 7m de extremitatib9 oculoꝝ q̄ ueniūt ex calo hūore
Capm 8m de uesica que fit inter corneam ꝛ vueam.
Capm 9m de nigro oculoꝝ cū erit totū cooptū de albedie ꝛ erūt alique uene de subtus rubee ꝛ grosse.
Capm 10m de quadā īfirmitate que uenit supra nigrū oculorum ad instar vnius grani lenticule.
Capm 11m de cura oīum infirmitatū que ueniunt intus in oculis inter corneam ꝛ vueam.

¶ Incipiūt alie cure opationū īfirmitatū oculoꝝ ꝛ sunt vngule: ꝛ de ipsarū signis ex qbus humoribus ueniunt.

Capm pm de quo debet medicus sibi cauere.
Capm 2m de quatuor vngulis medicandis ꝛ de signis.
Capm 3m de qnta vngula que nascit̄ in parte lachrymali ꝛ de signis ꝛ curatione ipsius.

¶ Incipiūt cure sebel ꝛ sūt 4or ƀꝫ ꝙ q̄tuor sunt humores.

Capm pm de cura sebel ꝛ de ipsius signis.
Capm 2m de cura eiusdem ꝛ signis.
Capm 3m de cura ꝛ signis eiusdem.
Capm 4m de gutta serena.
Capm 5m de fumositatib9 ꝛ curis ipsarum infirmitatum.
Capm 6m de curis lachrymarū oculoꝝ cuꝫ oculi lachrymātur pter nām: ꝛ ex qbus humoribus ueniūt lachryme: ꝛ de ipsarum significationibus ꝛ cura.
Capm 7m de īfirmitatib9 ex fumositatib9 stōci que faciunt gn̄are guttā que fistula noiat̄: ꝛ facit lachrymare oculos aliquātulū iuxta nasum uelut plm̄.i. ꝛ de ipsarum curis.
Capm 8m de cura lachrymaꝝ que ueniūt ex calo humore.
Capm 9m de cura earū que ueniūt ex humore frigido.
Capm 10m de curis infirmitatum que ueniūt in palpebris oculoꝝ: ꝛ pmo de palpebre duplo.
Capm 11m de curis piloꝝ qui ueniūt ꝛ nascunt̄ in palpebris inferioribus: ꝛ de curis earum.
Capm 12m de cura palpebre inferiori reuersate.
Capm 13m de curis infirmitatū nascētiū in palpebris grossis ad instar grani fabe que uocat̄ napte.
Capm 14m de curis infirmitatū oculoꝝ qui nō pn̄t bn̄ oculos aperire. Alia cura de eodem.
Capm 15m de cura illoꝝ qui hn̄t palpebras rubeas ꝛ inflatas: pili quarū ceciderūt: ꝛ de ipsorum curis.

¶ *Incipit liber sext9 de curis oculoꝝ: ꝛ de cognitioīb9 ipsorū egritudinū qn̄ de nouo accidit malum in oculis.*

q Uādo de nouo accidit malū i oculis fac optie dietare infirmū usqꝫ ad tres dies: ꝛ si videris ꝙ dolor ascendat ꝛ plus augmētet̄ ꝛ ocl'i icipiant̄ rubē de sanguine ꝛ dolent palpebre ꝛ nō pn̄t dormire infirmi ꝛ stant grauius in nocte q̄ꝫ in die: minuas sanguinē de ambabus manibus de uenis cephalicis. ꝛ ħ si erit iuuenis ꝛ de loch sup̄ his minuat̄: ꝛ qn̄ erit minutio facta medicare cuꝫ puluē albo: ꝛ vnge palpebras desup cū vngtō albo: ꝛ si videris ꝙ qescat ꝛ dormiat i nocte medicare cū istis medicinis quousqꝫ sanguis oculoꝝ recesserit: ꝛ palpebre erūt detumefacte. postea v̄o ad oculos clarificādū mitte per aliquot dies de puluē tbutie caphorate qui est in 3o capo puluerū. Si v̄o ex istis medicinis īfirmitas nō sanat̄ da aliquot pill'as an̄ cibū ꝛ post cibuꝫ ꝛ medica sup̄ cū puluē albo ꝛ ex h̄e succū ruthe ꝛ cū lacte capre misce: ꝛ cū bōbice sup ocl'os pone: ꝛ fac quousqꝫ videris ꝙ īfirmitas cepit libari. ¶ Et si nō libabit̄ ꝛ dolor plus crescit ꝛ ascēderit misce lac mulieris cū lacte capre ꝛ succo ruthe: ꝛ cū bōbice sup̄ oculos pone; ꝛ sup̄ medica cū puluē albo ponēdo puluerē in oculo. Si v̄o videris ꝙ īfirmitas magis ascēderit pone ruptoriū post aureꝫ: ꝛ an̄ in capite ossiū maxillarū ꝛ libabit̄. ꝛ si videris ꝙ fecerit aliquā uesicā ille est humor q uenit ex uenis capitis ꝛ descēdit ad oculos: tēta cū digitis sup̄ altū in tēpla: ꝛ si inueneris uenā q̄ pcutiat̄ fortiter ꝛ dolor erit mult9 in medio capitis de illa uena que erit grossa ꝛ pcutit fortiter sāguinē minue. Si v̄o nō libat̄ pp minutionē sanguis: fac cocturā sup̄ oculos p tres digitos ubi uena pcutit fortiter ꝛ dolor erit libat̄9. Si v̄o remāserit aliqs pān9 in oculis: medica cū hier̄ qd̄ tēperat̄ cū aq̄ ro. aut cum puluē celle: ꝛ cura cū istis medicis quousqꝫ libat̄: ꝛ retine semp cocturas aptas. hec v̄o īfirmitas uenit ex humoribus calidis.

¶ Cura cū appet oculus tot9 sanguinolēt9 ꝛ est nimius sāguis ꝛ videt̄ hēre carnitium ad modum ciceris.

s I v̄o videris ꝙ oculus sit tot9 sanguinolēt9 ꝛ ut sit sanguis nimi9iter corneā ꝛ vueam ꝛ videbis carnatiū ad modū ciceris. alia ps oculi erit coopta carnatio ꝛ fecerit maximū dolorē in tēpla ꝛ nō poterit dormire per multos dies ꝛ petas quot sunt ꝙ infirmus passus est hāc infirmitatē. ꝛ si erūt octo dies medicare cū puluē albo: ꝛ pone an̄ ꝛ retro auriculas ruptoriū ꝛ in retro in fontanella colli ꝛ subt9 barbā: ꝛ semp medicare cū puluē albo: ꝛ semp pone sup̄ oculos lac muli. uel lac capre cū bōbice: ꝛ hāc curā facias per octo dies ꝛ ruptoria semp cura folijs caulis ꝛ medicare cū puluē albo q̊usqꝫ īfirm9 libet̄. Si v̄o īfirm9 fuerit iuuenis da ei aliquot vicib9 de yerapigra optima cū optimo vino calo cū ibit dormitū tertiā ptē. ℥. Si v̄o est senex ꝛ hēbit maximā frigiditatē in capite ꝛ stōco. ʒ. ij. auree alexādrine cū vino calido cū ibit dormitū per aliquot vices. Si v̄o remanserit in oculis aliqs pān9 medicare cū puluē celle: ꝛ nō poterit libari in totū: ita ꝙ nō remaneat aliqd̄ de margine ibi ꝛ postea fuerit natū: ꝛ sp dieta eū: ꝛ custodias a cib̄ g̃ssis.

¶ De cura oculi nō multū sāguinolēti ꝛ nō dolet.

s I videris oculū nō multū sanguinolētū ꝛ non dolet est ex humore flatico: medica cū puluē albo quousqꝫ libat̄. Si v̄o vis scire significatiōes harū infirmitatū ħ est vuea oculoꝝ tota alba ꝛ per diūsa loca eiusdē erit albedo magis grossa ꝛ itēsa: ꝛ hāc medica cū puluē albo quousqꝫ libat̄. Si v̄o īfirm9 sit iuuenis da aliquot vicib9 de yerapigra ꝛ bn̄dicta simul tertiā ptē ℥. cum vino calido quādo uadit dormitum.

¶ De cura apostematis qd̄ dicit̄ lunella.

a Postema qd̄ fit in oculo ꝛ dicit̄ lunella hoc mō cognoscit̄ ꝙ sup corneā itus ꝛ vueā est facta ad moduꝫ lune noue hn̄s duo cornua ut luna ꝛ est coloris çalli. ꝛ si multū est çalla est de humore colico: ꝛ si nō est mltū çalla est de cola adusta: ꝛ hoc mō utrāqꝫ cogscere potes: ꝛ hēbit sup̄ lucē pānū albuꝫ ꝛ maxim9 dolor ꝛ tēpestas erit capiti īfirmi hn̄tis p̄dicta in oculo: ꝛ cū cornua apatis icipiūt ascēdē sursum malū est ꝛ pīculuꝫ magnū: ꝛ ħ est cū magna cautela ꝛ igenio medicāda. primo ponēdo ruptoriū an̄ auriculā ꝛ post ꝛ retro in fontanella colli ꝛ sbtus barbā: curādo semp ruptoria cū folijs caul. ita ꝙ semp p̄māt aquā quousqꝫ dolor recesserit oculoꝝ. ꝛ cū dolor recessit medica cū puluere rubeo quousqꝫ videbis ꝙ apa recesserit: ꝛ semp īfirmū fac dietari. si v̄o humor ascēderit multū supi9 cocturas fac in timporib9 uel sub auricula mitte setonē cū ferro calo. Si aūt videbis ꝙ apa minuat̄ tm̄ cum puluē rubeo medica. Si v̄o apatio ascēdit supi9 ħ mō medica. ℞. pomū mrisilue ꝛ lac mu. ꝛ clarā oui optime dispumatā ꝛ aliquātulū boni vini albi quātū possis tēperare p̄dicta ꝛ balnea bōbicē ꝛ pone sup oculos quousqꝫ videbis ꝙ apa reūtat̄ retro: ꝛ cum apa recesserit ꝛ remanebit supra oculū pānus cū puluere çallo medica quousqꝫ liberat̄.

¶ De cura apostematis qd̄ uenit supra oculum.

a Postema qd̄ uenit sup oculos iter corneā ꝛ vueam ꝛ uenit cū maximo dolore: ꝛ videbit̄ īfirmo ꝙ medietas capitis cū cilio ꝛ maxilla cadat pp maximū dolorē. ꝛ si radices oculoꝝ nō dolēt libabit̄ ab īfirmitate illa: ꝛ si nō senƀit it9 in oculo uelut pūctura ac9. Si v̄o hūerit pcussionē in oculis ut dictū est in ipsa infirmitate ꝛ hēbit febrē īfirm9 ꝛ iacebit in lecto ꝛ nō poterit surgē cura ħ est. Mitte pmo ruptoriū in diūsis locis capitis ut dictū est in cura ruptoria p duos dies cū emplo

bõbace.ab istis duob⁹ caueas ifirmū.s.q̄ nõ tãgat oculū cū aliq̃:z cura ruptoria z cocturas optie:z cū istis medicamib⁹ medicare q̊usq̧ dolor capitis recesserit:z sanguis oculi cepit minui z uesica:postea pone sumach ad moll'. i aq̃ rosata p totã noctē.i mane duc ip̄z cū dcã aq̃ z fiet rubea:z cola cū petia lini mūda z mitte de collirio p̄dcõ in ocl'o p duos dies.post duos dies medicare ifirmū cū fief rubeo fricato cū cute barbitõsoris cū dcõ collirio z pone i ocl'o.Si v̊o hūor decurrit i oculū z turbet eū redeas ad puluerē albū z ad p̄mã curã.Iterū pone ruptoria i p̄dcis locis z pone empl'z strictoriū sup̄ uenã i tipore z cilio.z si ifirm⁹ fuerit stiptic⁹ da ei pill'as añ cibū fcãs cū optio aloe z fac curã istã q̊usq̧ dolor recesserit z turbatio oculorum medicare postmodū cū dcõ fief z collirio q̊usq̧ fuerit liberat⁹.z ē sciēdū q̄ oēs.xxviij.ifirmitates que fiūt i ocl'is iter corneã z vueã cū p̄dcis curis sūt medicãde oculoꝝ usq̧ ad finē capl'i.13.de curatiõib⁹ oiuz ifirmitatū que nascunt intus in oculis inter corneam z vueam.

C Explicit liber sext⁹ de curatiõe ifirmitatū que fiunt inter corneã z vueã. C Incipiūt alie cure opationū ifirmitatis s.de vngulis z de earū signis ex qb⁹ humoribus fiūt.

Ciēdū ē q̄ vngularū gñā siue maneries sūt.v.
s que ex sãguie pessimo z carne neruosa nascūf i
lachrymali oculoꝝ z nigrū coopiūt.signū autē
hui⁹ ifirmitatis ē/q: rodit oculū mltū.Infirm⁹ custodiēdus est oino a fumo:a uēto:cū i p̄n⁹ uenerit infirmitas fac eū minuē sãguinē de uena lachrymali:z nõ nimis ppe oculū s̄z i naso.z medicare cū puluē thutie/camphore:z cū fief qd̄ factū ē i vitreo:z da ifirmo yerãpigraz ad purgãdū caput.Si ifirmitas erit noua libabif z sanabif.z si antiq̃ nõ libabif cū illa medicia:s̄z manuū opatio necc̃ia ē ad exhēdū cū ferro.Caueat v̊o medic⁹ ne incidat eã mltū itra lachrymali ne tãgeret uenã lachrymartã:qa mlt⁹ sãguis exiret:nec de facili posset strigi z sbtil'r capiat eã z icidat ut dcm̄ ē.Cūq̧ v̊o erit icisa terge sãguinē cum spõgia z mastica aliquãtulū ciminum z de saliua tūc masticãdo ciminū i ocl'o mitte i loco ubi ē vngula icisa.z postea cū spõgia terge oculū de saliua z sãguie z h̄ fac bis, postea mastica ciminū z mitte i albugie oui qd̄ sit i uase nouo z mūdo z misce bñ:z spumã p̄yce:z pone in ocl'o de dicta clara cū stupa it⁹ balneata z desup p.viij.dies oi die pone z liga oculū usq̧ ad.viij.dies.postea nõ ē ligãdū.post.viij.dies medicare cū puluē de mirabolanis.z caueat sibi infirm⁹ a uēto:z si videris q̄ sit necesse ligare oculū in nocte aliqbus diebus z medicare cuz fief facto ex memitã quousq̧ liberaf.

C Capᵐ de quatuor vngulis medicandis.

E oēs q̃tuor vngulas medicare cū istis:vna q̃rū
e nascif i ocl'o ex pte tiporis:z ascēdit sup̄ nigruz
oculi z coopit eū.uocaf vngula itrãsūsa.alia nascif i oculo de sbt⁹ z ascēdit v̊sus nigrū z ip̄z coopit:z uocaf vngula subtana.alia v̊o neruosa ut dcm̄ est sup̄.

C Capᵐ de curis vngularū s̄m diuisionē earum.

Ngula nascif i pte lachrymali z h̄ ē signū ei⁹ q̄
v fac i albo uelut ppl'z ad modū vni⁹ g̃nelli de milio:z h̄ēt neruū albū usq̧ ad lachrymale z uocaf vngula ppl'i:eã medicare cū puluē çallo z cū fief de memita z cū purgatiõe pill'arū:uel cū yerapig̃.s̄z si hãc vis icidē mltū ē lõga cura:z studeas ifirmū.z si icideris ut alie vngule ē icidēda z medicãda ifirmitas ad modū alteri⁹ medicamis vngularū cū clara oui z alijs reb⁹ que debēt fieri statim post icisionē:ut dictū est.medicare postea cū puluere çallo per lõgū tēpus quousq̧ liberaf.

C Incipiūt cure sabel z sunt q̃tuor s̄m q̃tuor humores.z p̄mo de signis z curis ipsoꝝ.

Ataracte sūt 4or s̄z 4or hūores:z gñaf i ocl'is su
c pra pupillã.sūt q̃tuor tunice oculoꝝ pp fumositates q̄ sūt i stõco z cerebro:z pp h̄ decurrūt hūores ad ocl'os z faciūt cataractas.Si v̊o vis scire z cog̃scē p̄nᵐ q̃l'r cataracta uenit:h̄ ē q: uadit añ ocl'os uelut musca pua.z si p̄spicit v̊sus terraz v: q̄ musca ascēdit supius ad oculū. Si p̄spic̄ sursum videbif q̄ musca descēdat iferi⁹ oculū.p̄⁹ videbit infirm⁹ vnã muscã deinde videbit duas z sup̄:z videbif q̄ dcē musce laborēt it⁹ se cū brãchis:z videnf brãche sbtiles ut capilli:z qm̄ videnf ludē añ ocl'os ifirmi s̄z nõ semp z ifirmitas q̄ ē de hūore mel'ico fac̄ istas gñari cataractas.Cura h̄ ē fac q̄ ifirm⁹ caueat sibi a cibis ɔrijs:a uēto:a fumo:z q̄ manib⁹ ocl'os nõ tãgat:z uti pill'. añ cibū z post cibū:z el'ario de mirabolanis ɔditis dyamargaritõ:dyasene:z mitte ruptoria i capite i diūsis locis Si v̊o ifirm⁹ ē iuuenis minuat sibi de uenis cephalicis z fac cocturas i tipore z cura p lõgū tp̄s.Si v̊o senex fuerit nõ libabif cū cura p̄dcã z cataracte sūt firme i.v.ãnis: z nõ videbit aliquē splēdorē:z stēt p tres annos q̄ nõ videãt opationē manuū.pcute ifirmū cū auri uel argēti ul' optimi açalis z sbtili⁹ q̄ possit laborari z fiat ac⁹.Et i mēse madij ul' iunij uel septēbris opef:z i istis tñ trib⁹ mēsib⁹ poteris opari s̄z nõ ita secure:q: nõ erit ita pulchrū serenū:z tp̄s nebulosuz fiūt tonitrua z iõ nõ ē bonū curare ifirmitatē p̄dictã.qñ v̊o uolueris pcutē cataractã.p̄⁹ magister accipiat semē feni.z ponat i ore suo z masticet sem̄ z de flatu suo tenēdo feni.masticatū i ore suo flatet i ocl'o patiētis:z postea cū dei adiutorio faciat sibi signū crucis z postea mag̃r pcutiat cataractã z cum erit pcussa cataracta stati ifirm⁹ videbit:z tūc h̄ēat lectū patū in camera.z si erit i solario faciat fieri lectū infimo loco ita q̄ nõ audiat aliquã pcussionē:z statim cū ex̄cta erit ac⁹/h̄ēas clarã oui i bacile bñ spumatã z sup oculū pone.S̄z p̄⁹ ponas i oculo z facias ifirmū iacē supinū z nõ liget oculū nisi cū ifirm⁹ comederit:z lēte liga dū tm̄ nõ cadat empl'm.qñ uoluerit ire egestū ul' ad aliõ locū sibi necc̃iū nõ dz mltū a lecto loc⁹ distare ubi dz mãducare regē:z fac ifirmū suauiter leuare z iacē:z cū comederit nõ stet rect⁹ nec iantea: s̄z aliq̃ztulū v̊sus spatulas:z mutef ea die bis cū clara oui z h̄ fiat 2a die z 3a.Et i die 3a ponat empl'm strictoriū i tipore:z caue ifirm⁹ sternutet:post v̊o tres dies da ifirmo ad cõedēdū cū pane poma matura decocta in testo q: bona sūt ei:z dieta eū bñ.Et a corticib⁹ exteriorib⁹ z g̃nis interiorib⁹ dcã poma i paphide noua i q̄ nihil stetit in modū vngti tēpera cū lacte mlieris z aq̃ ro.Et mitte i oculo clarã oui bñ spumatã:z dcm̄ ē plimū pone i sbtili petia lini sup̄ oculū z h̄ fiat usq̧ ad.ix.dies uel.xv.q: tūc erit liberat⁹ p certo.Si v̊o ifirm⁹ psensit dolorē emig̃neū vnge cū vnguēto qd̄ ualet ad emigraneã sup timpora z frõtem donec liberatur.

C Capᵐ de signis z cura ipsius.

Nfirm⁹ videt añ oculos uelut rete:z vnū lumē
i videf sibi geminū z a lõge videt melī⁹ q̃z de pro
pe erit fum⁹ cataracte ex hūore col'ico.si v̊o uolueris scire qñ hec cataracta uoluerit genari lucēt ocl'i tãq̃z flãma ignis:z qñq̧ ifirmitas cito uenit.Si v̊o uolueris curare añq̃z ɔfirmef:dieta i p̄n⁹ ifirmū:z purga cū pill'is añ cibū:z post cibū:uel cū pill'is de yerapig̃:z utaf infirm⁹ el'ario de mirabolanis ɔditis:z vide si h̄ cura non profuerit fac cocturas i tiporib⁹ ut p̄cipif:z in brachijs p.iiij. digitos mēsuratos a capite brachij:z pone ruptoriū i fontanella memorie retro caput.p̄mo q̃z fiãt cure fac ifirmo sãguinē minuere ex uenis cephalicis p̄dcis curis fcis.si nõ erit libat⁹ ifirm⁹ medicare eū ut p̄cipif i p̄⁹ cap⁹ cataractaruz de pcussione acus que est opatio manuū:quando erit cõpleta cataracta ut ibi dicif.

C Capᵐ de cura tertij capituli cataractarum.

Ertiū capl'm cataractarū si ifirm⁹ viderit in die
t q̃si vnū uelū sbtile p lõgū añ oculū:z qñ sol occidit nõ videt lumē nisi sol oriaf:z postea uadit deteriorãdo de die i diē.h̄ ifirmitas ē ex hūore flãtico.p̄⁹ dieta eū:postea purga cū pill'is de yerapig̃:uel cuz pill'is nigris:z da ei q̃libet die medietatē vni⁹ nessi pui de iuc

bōbace.ab istis duob⁹ caueas ifirmū.s.ꝙ nō tāgat oculū
cū aliq̄:ꝛ cura ruptoria ꝛ cocturas optie:ꝛ cū istis medi/
camib⁹ medicare q̄usqꝫ dolor capitis recesserit:ꝛ sanguis
oculi cepit minui ꝛ uesica:postea pone sumach ad moll'.
i aq̄ rosata p totā noctē.i mane duc ipꝫ cū dcā aq̄ ꝛ fiet ru
bea:ꝛ cola cū petia lini mūda ꝛ mitte de collirio pdcō in
ocl'o p duos dies.post duos dies medicare ifirmū cū fief
rubeo fricato cū cute barbitōsoris cū dcō collirio ꝛ pone
i ocl'o.Si vō hūor decurrit i oculū ꝛ turbet eū redeas ad
puluerē albū ꝛ ad p̄mā curā.Iterū pone ruptoria i pdcis
locis ꝛ pone empl'ꝫ strictoriū sup̄ uenā i tipore ꝛ cilio.ꝛ si
ifirm⁹ fuerit stiptic⁹ da ei pill'as an̄ cibū fcās cū optio aloe
ꝛ fac curā istā q̄usqꝫ dolor recesserit ꝛ turbatio oculorum
medicare postmodū cū dcō fief ꝛ collirio q̄usqꝫ fuerit li/
berat⁹.ꝛ ē sciēdū ꝙ oēs.xxviij.ifirmitates que fiūt i ocl'is
iter corneā ꝛ vueā cū pdcis curis sūt medicāde oculoꝝ
usqꝫ ad finē capl'i.13.de curatiōib⁹ oiuꝫ ifirmitatū que na
scunf intus in oculis inter corneam ꝛ vueam.

¶Explicit liber sext⁹ de curatiōe ifirmitatū que fiunt inter
corneā ꝛ vueā.¶Incipiūt alie cure opationū ifirmitatis
s.de vngulis ꝛ de earū signis ex qb⁹ humoribus fiūt.

Ciēdū ē ꝙ vngularū gña siue maneries sūt.v.
s que ex sāguie pessimo ꝛ carne neruosa nascūf i
lachrymali oculoꝝ ꝛ nigrū coopiūt.signū autē
hui⁹ ifirmitatis ē/q: rodit oculū mlt'ū.Infirm⁹
custodiēdus est oino a fumo:a uēto:cū i pn⁹ uenerit infir
mitas fac eū minuē sāguinē de uena lachrymali:ꝛ nō ni
mis ppe oculū sꝫ i naso.ꝛ medicare cū puluē thutie/cam
phore:ꝛ cū fief qd factū ē i vitreo:ꝛ da ifirmo yerāpigraꝫ
ad purgādū caput.Si ifirmitas erit noua libabif ꝛ sana
bit.ꝛ si antiq̄ nō libabif cū illa medicia:sꝫ manuū opatio
necīa ē ad exhēdū cū ferro.Caueat vō medic⁹ ne incidat
eā mlt'ū itra lachrymali ne tāgeret uenā lachrymaliā:qa
mlt'⁹ sāguis exiret:nec de facili posset strigi ꝛ sbtil'r capiat
eā ꝛ icidat ut dcm̄ ē.Cūqꝫ vō erit icisa terge sāguinē cum
spōgia ꝛ mastica aliquātulū ciminum ꝛ de saliua tūc ma/
sticādo ciminū i ocl'o mitte i loco ubi ē vngula icisa.ꝛ po
stea cū spōgia terge oculū de saliua ꝛ sāguie ꝛ h̄ fac bis,
postea mastica ciminū ꝛ mitte i albugie oui qd sit i uase
nouo ꝛ mūdo ꝛ misce bn̄:ꝛ spumā pıce:ꝛ pone in ocl'o
de dicta clara cū stupa it⁹ balneata ꝛ desup p.viij.dies oi
die pone ꝛ liga oculū usqꝫ ad.viij.dies.postea nō ē ligā/
dū.post.viij.dies medicare cū puluē de mirabolanis.ꝛ
caueat sibi infirm⁹ a uēto:ꝛ si videris ꝙ sit necesse ligare
oculū in nocte aliqbus diebus ꝛ medicare cuꝫ fief facto
ex memitā quousqꝫ liberaf.

¶Capm̄ de quatuor vngulis medicandis.

T oēs q̄tuor vngulas medicare cū istis:vna q̄rū
e nascif i ocl'o ex pte tiporis:ꝛ ascēdit sup̄ nigruꝫ
oculi ꝛ coopit eū.uocaf vngula itrāsūsa.alia na
scif i oculo de sbt⁹ ꝛ ascēdit v̄sus nigrū ꝛ ipꝫ coopit:ꝛ uo
caf vngula subtana.alia vō neruosa ut dcm̄ est sup̄.

¶Capm̄ de curis vngularū s̄m diuisionē earum.

Ngula nascif i pte lachrymali ꝛ h̄ ē signū ei⁹ ꝙ
v fac i albo uelut ppl'ꝫ ad modū vni⁹ ḡnelli de mi
lio:ꝛ hēt neruū albū usqꝫ ad lachrymale ꝛ uocaf
vngula ppl'i:eā medicare cū puluē çallo ꝛ cū fief de me/
mita ꝛ cū purgatiōe pill'arū:uel cū yerapiḡ.sꝫ si hāc vis i/
cidē mlt'ū ē lōga cura:ꝛ studeas ifirmū.ꝛ si icideris ut alie
vngule ē icidēda ꝛ medicāda ifirmitas ad modū alteri⁹
medicamis vngularū cū clara oui ꝛ alijs reb⁹ que debēt
fieri statim post icisionē:ut dictū est.medicare postea cū
puluere çallo per lōgū tēpus quousqꝫ liberaf.

¶Incipiūt cure sabel ꝛ sunt q̄tuor s̄m q̄tuor humores.ꝛ p̄
mo de signis ꝛ curis ipsoꝝ.

Ataracte sūt 4^or^ sꝫ 4^or^ hūores:ꝛ gn̄af i ocl'is su
c pra pupillā.sūt q̄tuor tunice oculoꝝ pp fumosi/
tates q̄ sūt i stōco ꝛ cerebro:ꝛ pp h̄ decurrūt hūo
res ad ocl'os ꝛ faciūt cataractas.Si vō vis scire ꝛ cogscē
p̄n^m^ q̄l'r cataracta uenit:h̄ ē q: uadit an̄ ocl'os uelut musca
pua.ꝛ si pspicit v̄sus terraꝫ vꝫ ꝙ musca ascēdit supius ad
oculū. Si pspicē sursum videbif ꝙ musca descēdat iferi⁹
oculū.p̄⁹ videbit infirm⁹ vnā muscā deinde videbit duas
ꝛ sup̄:ꝛ videbif ꝙ dcē musce laborēt it⁹ se cū brāchis:ꝛ vi
denf brāche sbtiles ut capilli:ꝛ qm̄ videnf lucē an̄ ocl'os
ifirmi sꝫ nō semp ꝛ ifirmitas q̄ ē de hūore melico fac istas
gn̄ari cataractas.Cura h̄ ē fac ꝙ ifirm⁹ caueat sibi a cibis
ꝯrijs:a uēto:a fumo:ꝛ ꝙ manib⁹ ocl'os nō tāgat:ꝛ uti pill'.
an̄ cibū ꝛ post cibū:ꝛ elario de mirabolanis ꝯditis dya/
margaritō:dyasene:ꝛ mitte ruptoria i capite i diūsis locis
Si vō ifirm⁹ ē iuuenis minuat sibi de uenis cephalicis ꝛ
fac cocturas i tipore ꝛ cura p lōgū tp̄s.Si vō senex fue/
rit nō libabif cū cura pdcā ꝛ cataracte sūt firme i.v.ān̄is:
ꝛ nō videbit aliquē splēdorē:ꝛ stēt p tres annos ꝙ nō vi
deāt opationē manuū.pcute ifirmū cū auri uel argēti ul'
optimi açalis ꝛ sbtili⁹ ꝙ possit laborari ꝛ fiat ac⁹.Et i mē
se madij ul' iunij uel septēbris opef:ꝛ i istis tn̄ trib⁹ mēsi/
b⁹ poteris opari sꝫ nō ita secure:q: nō erit ita pulchrū se/
renū:ꝛ tp̄s nebulosuꝫ fiūt tonitrua ꝛ idō nō ē bonū curare
ifirmitatē pdictā.qn̄ vō uolueris pcutē cataractā.p̄⁹ ma/
gister accipiat semē feni.ꝛ ponat i ore suo ꝛ masticet sem̄
ꝛ de flatu suo tenēdo feni.masticatū i ore suo flatet i ocl'o
patiētis:ꝛ postea cū dei adiutorio faciat sibi signū crucis
ꝛ postea mag'r pcutiat cataractā ꝛ cum erit pcussa catara/
cta stati ifirm⁹ videbit:ꝛ tūc hēat lectū patū in camera.ꝛ si
erit i solario faciat fieri lectū infimo loco ita ꝙ nō audiat
aliquā pcussionē:ꝛ statim cū exēcta erit ac⁹/hēas clarā oui
i bacile bn̄ spumatā ꝛ sup oculū pone.Sꝫ p̄⁹ ponas i ocu
lo ꝛ facias ifirmū iacē supinū ꝛ nō liget oculū nisi cū ifir
m⁹ comederit:ꝛ lēte liga dū tn̄ nō cadat empl'm.qn̄ uo/
luerit ire egestū ul' ad aliō locū sibi necīū nō dꝫ mlt'ū a le
cto loc⁹ distare ubi dꝫ mādūcare regē:ꝛ fac ifirmū suaui/
ter leuare ꝛ iacē:ꝛ cū comederit nō stet rect⁹ nec iantea:
sꝫ aliq̄ꝫtulū v̄sus spatulas:ꝛ mutef ea die bis cū clara oui
ꝛ h̄ fiat 2^a^ die ꝛ 3^a^.Et i die 3^a^ ponat empl'm strictoriū i ti/
pore:ꝛ caue ifirm⁹ sternutet:post vō tres dies da ifirmo
ad cōedēdū cū pane poma matura decocta in testo q: bo
na sūt ei:ꝛ dieta eū bn̄.Et a corticib⁹ exteriorib⁹ ꝛ ḡnis in
teriorib⁹ dcā poma i papside noua i q̄ nihil stetit in mo/
dū vngti tēpera cū lacte mlieris ꝛ aq̄ ro.Et mitte i oculo
clarā oui bn̄ spumatā:ꝛ dcm̄ ē plimū pone i sbtili petia li
ni sup̄ oculū ꝛ h̄ fiat usqꝫ ad.ix.dies uel.xv.q: tūc erit li/
berat⁹ p certo.Si vō ifirm⁹ psenfit dolorē emiḡneū vn/
ge cū vnguēto qd ualet ad emigraneā sup timpora ꝛ frō
tem donec liberatur.

¶Capm̄ de signis ꝛ cura ipsius.

Nfirm⁹ videt an̄ oculos uelut rete:ꝛ vnū lumē
i videf sibi geminū ꝛ a lōge videt meli⁹ q̄ꝫ de p/
pe erit sum⁹ cataracte ex hūore colico.si vō uolu
eris scire qn̄ hec cataracta uoluerit genari lucēt ocl'i tāq̄ꝫ
flāma ignis:ꝛ qn̄qꝫ ifirmitas cito uenit.Si vō uolueris
curare an̄q̄ꝫ ꝯfirmef:dieta i p̄n⁹ ifirmū:ꝛ purga cū pill'is
an̄ cibū:ꝛ post cibū:uel cū pill'is de yerapiḡ:ꝛ utaf infir/
m⁹ elario de mirabolanis ꝯditis:ꝛ vide si h̄ cura non p
fuerit fac cocturas i tiporib⁹ ut p̄cipif:ꝛ in brachijs p.iiij.
digitos mēsuratos a capite brachij:ꝛ pone ruptoriū i fon
tanella memorie retro caput.p̄mo q̄ꝫ fiāt cure fac ifirmo
sāguinē minuere ex uenis cephalicis pdcis curis fcis.si
nō erit libat⁹ ifirm⁹ medicare eū ut p̄cipif i p̄⁹ cap⁹ catara
ctaruꝫ de pcussione acus que est opatio manuū:quando
erit cōpleta cataracta ut ibi dicif.

¶Capm̄ de cura tertij capituli cataractarum.

Ertiū capl'm cataractarū si ifirm⁹ viderit in die
t q̄si vnū uelū sbtile p lōgū an̄ oculū:ꝛ qn̄ sol oc/
cidit nō videt lumē nisi sol oriaf:ꝛ postea uadit
deteriorādo de die i diē.h̄ ifirmitas ē ex hūore fl'atico.p̄⁹
dieta eū:postea purga cū pill'is de yerapiḡ:uel cuꝫ pill'is
nigris:ꝛ da ei q̄libet die medietatē vni⁹ tiessi pui de suc

co abſinthīj ꝛ betonice mixtim i mane ad potādū.ꝛ colliriū factū cū folijs ſpini albi:ꝛ alijs reb⁹ dictis in h̄ caplo. mittaſ i ocl̄uȝ ꝛ pforeſ auricula deſup foramē audit⁹ꝛ magnitudinē rectā q̄ ē i medio auricule ex pte auricule verſus collū i ipſa venaqȝ ſbtili:ꝛ mittaſ laque⁹ i ipſa vena ꝛ cura p lōgū tpˢ:ꝛ ſi nō libaſ p curā iſtā facias curā manuū:q: opō manuū ē ꝛ cū acu:ꝛ cū erit cataracta firma p tēpora ut dcm̄ eſt in p⁹ cap⁹:ꝛ curā illā fac ꝓut tibi pdiciſ.

Quartum caplm de gutta ſerena.

q Uartū caplm ē gutta ſerena.ꝛ īfirm⁹ nihil videbit de ſignis pdcārū rex cataracte:ꝛ nihil hēt niſi dolorē capitis ul febrē:ꝛ h̄ ē ſignū:q: de die in diē cito amittat lumē:ꝛ vꝫ q̄dā gutta aq̄ caſe deſcēdē a capite i ciliū ꝛ oculū:ꝛ ſi tūc tpis īfirm⁹ curabiſ poterit prodeſſe:ꝛ iuuabit ei extre cū purgatiōib⁹ pillarū ul alterius cū ruptorio i fōtanella capitis:ꝛ facto ruptorio ꝛ extra aq̄ de ipſo pone emplꝫ aſſe fetide ſup̄ ruptoriuȝ:ꝛ ſi libabiſ ex his curis bonū erit:ꝛ ſi nō incurabilis eſt.

Capm de fumoſitatibus cataractarum.

s Unt ꝛ alie īfirmitates cataractarū ex mltis manerieb⁹ q̄ curari pn̄t.q̄dā eni veniūt occaſiōe malorꝫ ciborꝫ:ul īfirmitatib⁹ febrīū:aut ex mltis fatigatiōib⁹:aut de ſudore q cadit de vultu i oclis:aut ex mltis vigilijs:aut ex mlto coitu:aut ex portatiōe pōderis ſuper collū ꝛ caput.ul ex alto riſu:ul nimio fletu:ul cordis triſtitia:aut ex aſſūptiōe mlti cibi q vomiſ:vel ex nimio potu vini puri:ul ex nimia mora alicui⁹ exn̄tis i captiuitate i obſcuro:ul ex nimio fumo ul vento:ul cinē.aut ex puluē:ul alia re cadēte i oculo:ul fricatiōe manuū.Quarū oiūȝ cura talis ē:cū flōmia ꝛ purgatiōe ꝛ dieta ꝛ cauterizatiōe ꝛ aſſūptiōe pillarū de yerepigre ꝛ aliorꝫ elariorꝫ ꝛ facē minutionē de pūcta naſi:ꝛ ponē laqos i tiporibus comeſtiōe puluerū:ꝛ imiſſiōe colliriorꝫ:ꝛ fieri oculis ꝛ pl'uerib⁹:ꝛ vaporatiōe cum aq̄:ꝛ de corticib⁹ herbarū:vel cum lacte aialium:vel ſucco herbarū:que duo ponenda ſunt ſupra oculos ꝛ liberabiſ.

Capm de lachrymis que veniūt in oculis ex aliquo humore ſuperabundante.

l Achryme eni aut ꝓueniūt ex hūore frido ꝛ ſicco:aut ex hūore frido ꝛ hūido:aut ex calo ꝛ ſicco:aut ex fricatiōe hūidorꝫ:aut ex fumoſitate ſtō-ci:ſiue ex fiſtula q̄ ē i lachrymali oculi angulo:ꝛ ſi vis cognoſcē vnā ab altera h̄ ē cognitio.Ex fridis ꝛ ſiccis hūorib⁹ lachrymanſ oculi plus i autūno.ex fridis ꝛ humidis i hyeme.ex calis v̄o ꝛ hūidis i vere.ex calis ꝛ ſiccis i eſtate.ex fractura v̄o quolibet tpe ꝛ qualibet vice:ſed plus in hyeme q̄ȝ in eſtate.

Capm de curis coriādri.ꝛ p⁹ de gutta que fiſtula noiaſ.

i Nfirmitas q̄ venit ex fumoſitate ſtōci q̄ facē gn̄are guttā q̄ fiſtula noiaſ p h̄ ſig̃ cogſciſ:q: medietas capitis ꝛ totius vult⁹ multū dolet ꝛ inflanſ oculi:ꝛ lachrymale erit aliq̄tulū altum ex pte naſi velut fuſuȝ vnū.ꝛ cū hūores iſti frāgunſ egrediſ ſanies:ꝛ cū p̄miſ ēt.cui⁹ q̄dē īfirmitatis cura talis ē.Corp⁹ p̄us purgeſ cū pillis nigris:aut cochijs:aut aureis:aut pillis an̄ cibū ꝛ poſt cibū:ul q̄n̄qȝ thiriacā.ꝛ cū videbis īflationē iuxta naſuȝ:fac emplꝫ de q̄dā herba q̄ vocaſ galinella g̃ſſa.cū aſſūgia porci trita ad modū vngti.ꝛ ponaſ magis ubi tumuerit loc⁹:q̊uſqȝ detumeſcat ꝛ frāgaſ loc⁹.ꝛ qn̄ radices pue veniūt ex̄ mitte in plaga de puluē aſſodillorꝫ:ꝛ cura poſtea cū aſſūgia donec caro mortificata egrediaſ:ꝛ curā iſtā facias q̊uſqȝ videas albū os:ꝛ ſāguinē fecerit:tūc eſt os viuū:ꝛ mitte ſup os raſuȝ aliq̄tulū cēdadi rotūdi ad formā oſſis:ꝛ ſup̄ cēdadū carpiā pāni lini balneatā in vitello oui ꝛ melle ſil mixtis:ꝛ h̄ medicamē fac p aliq̄t dies:ꝛ vide tūc ex q̊ venit lachryma:ꝛ tūc p̄pa v̄gā auri ul argēti nō multū ſbtile nec mltū groſſū:ꝛ calefac ꝛ coque illā venā v̄n̄ veniūt lachryme:ꝛ p aliq̄s ſeptianas fac taſtā de ſpōgia bn̄ lauata ꝛ iuoluta cēdato ꝛ i vulnē pone.

ꝛ ſi mala caro ſupcreuerit cū pluē hermodactilorꝫ eleua:ꝛ ſi vis facē curā bonā p lōgū tpˢ tene plagā aptā:ꝛ cuȝ nō poteris reſiſtē bone carnis ꝯſolida:ꝛ vuln⁹ cū vngtō fuſco.ꝛ ſi vis ꝯſolidare bn̄ ꝛ pulchrā ꝯſolidationē facere cum balſamo ꝛ oleo qd̄ fit de vitellis ouorum.

Capm de ſignis ꝛ curis lachrymarum venientium ex calido humore.

l Achryme que veniūt ex calo hūore ita cogſcūtur.cū lachryme egrediunſ de oculo ꝛ ſentiunt calorē i oculo ꝛ digito/cū cadūt i ipꝫ.cura talis ē purgeſ cū pill.v.generū:ꝛ cū yerapig̃ Cōſtātini.ꝛ pone i oculo de puluē nigro:ꝛ collirio facto cū thutia argētea:ꝛ ſi vides oculū totū ſanguinolētū ꝛ carnatiuȝ medicare cum puluere çallo quouſqȝ liberatur.

Capm de cura lachrymarū veniētiū ex fridis humorib⁹.

s I v̄o lachryme fuerint ex fridis hūorib⁹ purgeſ cū pillis de yerapigra:ꝛ cū puluere thutie alexādrine cāphorate:ꝛ cū puluē çallo:aut cū pluere mirabolanorꝫ:aut cū collirio:ꝛ fac uti īfirmo aliq̄t vicib⁹ olibano:aut aurea alexādrina:aut pone laqueū in vena tiporꝫ:ꝛ fac icidē p.j.digituȝ in fōtanella capitis ꝛ coque ſtatī cū ferro calo.aut flōma venā q̄ ē ſup̄ ciliū ꝛ ē bonuȝ flōmare venā frōtis:ꝛ ē tn̄ mala pp viſuȝ q: pturbat viſū bonū ē ponē vētoſas retro ſpatulas in fontanella eiuſdē.

Expliciūt cure īfirmitatū que veniūt ir⁹.Incipiūt infirmitatū veniētiū in palpebris:ꝛ p⁹ de pilis p̄ter nām.

c Um pili p̄ter nām in palpebris oriūtur ꝛ faciunt lachrymare oculos:ꝛ albū int⁹ in oculis:ꝛ ipſos lachrymare h̄ ē cura.Si fuerit i palpebra ſupiori:fac p̄us duas ac⁹ optimi açalis ſine pūcta cū q̄tuor cornis:ꝛ pellē palpebre iter iſtas ac⁹ mitte:ꝛ ſtricte liga ab utroqȝ capite cū filo de ſirico:ꝛ tādiu ſtare dimittas ſic uſqueq̊ p ſe cadāt cū carne quā tenēt:ꝛ cū picicarolis latera palpebre icide caute tene:ꝛ hēas p̄pataȝ maſticē liq̄factā ꝛ capias de ipſa maſtice ſbtili ꝛ pone de ipſa in pilis p̄ter nām:ita q̄ ꝯtūgaſ cū pilis alijs:ꝛ habeas ſbtilē penā balneatā in dicta maſtice liq̄fcā tepida:ita q̄ poſſit ſufferri.ꝛ ponaſ ſup palpebrā ita q̄ adiuuet palpebrā cū pilis ſupiorib⁹:ꝛ dimitte ibi ſtare q̊uſqȝ libetur caue tn̄ ne de maſtice i oculū cadat cala:q: oculū ꝺuaſtaret.ꝛ it⁹ oculū medicare cū puluere çelle q̊uſqȝ libereſ.

Capm de cura pilorꝫ palpebre inferiori.

s I v̄o pili naſcunſ in palpebris iferiorib⁹ cura talis eſt.cū aliq̊ iſtro palpebrā reūſa ꝛ vide pilū q ledit oculū:ꝛ cū lācetta bn̄ icidētī radicē illi⁹ pili it⁹ carnē palpebre icide:ꝛ locū iciſiōis cū v̄ga auri cauteriça:caue ne cū ipſa oculū tāgas:ꝛ ita fac de oīb⁹ pilis q i palpebris p̄ter nām oriunſ.poſtea albumē oui bene ſpumati in bōbice ſup oculū pone dōec iciſio ꝯſolideſ:ꝛ cōſolidata iciſiōe fac de maſtice ut dictū eſt ſup̄ in oibus:ꝛ oculū itus medicare uſqȝ ad libationē cū puluere çelle.

Capm de inuerſione palpebrarum inferiorum.

c Um videris palpebrā iferiorē reūſatā ad iferiora ꝛ erit mltū carnatiū i ea ꝛ alr.accipe acū açalis bn̄ ſbtilē:ꝛ mitte in ipſo carnatio uſqȝ ad aliam ptē carnatij:caue ne cū acu tāgas palpebrā:ꝛ icide cū aliq̊ ferro ſbtili qd̄ bn̄ ꝛ ſubtilr icidat:ꝛ icipias excoriare ꝛ icidere carnatiū ex pte iferioris oculi:ꝛ fac venire inciſionē cū acu ꝛ carnatiū de foris.caue tn̄ ne icidēdo palpebrā tāgas.albumē oui cū puluere cimini mixtū ꝛ bn̄ ſpumatū ſup oculos pone cū plumaçolo:ꝛ iprimas ipaȝ palpebrā ꝟſus laterē ſupiorē.ponēdo ſb ipſa plumaçolū in dcā clara balneatū:ꝛ poſtea fortiter liga ad ſupiora ligaturā herēdo:ꝛ in ſeq̄nti die in oculo pone clarā oui in q̄ ſteterit ciminū p totā noctē in molle:ꝛ caue de cimio aliqd in oculo vadat.ꝛ ſi remāſerit ibi aliqd de carnatio iterū iciſionē ut ſup̄.ꝛ ſi volueris oculū pulchrū facere itrinſec⁹ medicare cū puluē çelle ꝛ purga cū pillis an̄ cibū ꝛ poſt cibū.ꝛ ſi videbis q̄ oculus lachrymet:fac capere de

gūma ⁊ mitte in oculum cum fuerit dormitum.

¶ Capm de napta ⁊ scrophula oculorum.

s Si videris sup suporē palpebrā uł sup iferiorez aliqđ ḡssū ut ḡnū fabe uocaŧ napta uł scrophła ⁊ nasciŧ ex sāguie ⁊ meł'ia: ⁊ cura ē cura manꝰ: ⁊ fit ħ mō. Capias palpebrā ⁊ reūsa ad p̄tē exteriorē: ⁊ cuꝫ ita reūsata ē accipe ferrū .j. ⁊ mitte ip̄ꝫ sup̄ palpebrā iux ciliū: ⁊ cape postea pilos palpebraꝝ ⁊ ip̄aꝫ reūsa sup̄ ciliū: ⁊ h̄eas p̄patū ferrū sb̄tile qđ sit latū ⁊ icide sup̄ naptā: ⁊ extrahe eā foris ⁊ postea ḡnū vnū salꝭ mitte i loco vñ ex̄cta erit dcā napta: ⁊ sup̄ oculū plūaçolū cū albugie oui: ⁊ postea pone ciminū ad mollei clara oui: ⁊ fac stare ibi p .j. noctē i māe p peciā cola bñ strigēdo ita ꝙ sba cimi i clara egrediaŧ: ⁊ i mane i oculū mittaŧ. ⁊ sp̄ qusqꝫ fuerit libatꝰ. ⁊ qñqꝫ p̄beaŧ ifirmo de pillꝭis yerepig. uel de yerapiḡ pp capitis purgōnē ⁊ ne ad ocłꝫ currāt: ⁊ fac ħ qusqꝫ vulnꝰ ꝯsolidaŧ: ⁊ vnge suptus palpebrā cū vngtō fusco ⁊ medicare ocłꝫ cū płuē çelle. ⁊ si videris ocłꝫ lachrymare medicare cū pluē niḡ: ⁊ ħ ē cura napte siue i iferiori siue in supiori sit palpebra.

¶ Capm de ḡuitate ⁊ scabie palpe. supioꝝ

c Cum i supiori palpebre videbis ḡuitatē ⁊ stat q̄si clausa ita ꝙ nō p̄t apiri pfcē: ⁊ videƀ ocłꝫ lachrymari: tc̄ muscłꝭs ifirmꝰ ē. reūsa igiŧ palpebrā ⁊ videƀ ip̄aꝫ scabiosā: accipe postea denariū .j. ⁊ cū ip̄o scarifica ⁊ fac egredi sāguinē: ⁊ cū spōgia terge optie: ⁊ itera fricationē ut ē dcm̄: ⁊ terge q̄ꝫtū ifirmꝰ poterit pati: ⁊ sic facias dōec libeŧ eger: ⁊ mitte i ocło clarā oui bñ spumatā: ⁊ sup̄ oculū cū stupa: ⁊ ħ facias p .vij. dies: ⁊ cū palpebrā inuenies pł'chrā ⁊ mūdā ⁊ apiŧ leuiter: medicare cū colłio ꝯfcō cū płuē thutie cāpa. aloe. ⁊ supiꝰ palpebrā vnge cuꝫ vngtō cū baurach: ⁊ si adhuc de dcā scabiositate iuenies itera curā ut sup̄ ⁊ purga ifirmū p aliq̄s vices cū pillꝭis de yerapiḡ uł cū piḡ.

¶ Capm de mollificatiōe palpebre.

c Cuꝫ vō nō h̄uerit dcā palpebra scabiositatē tñ nō bñ poterit apiri. capias palpebrā ⁊ ip̄aꝫ iter duas acꝰliga: ⁊ dimitte dōec p se cadāt: ⁊ cū ceciderint acus vnge cuꝫ vngtō fusco: ⁊ coctură sup̄ oculū v̄sus p̄tē tiporis ⁊ cura cocturas per lōgū tp̄s qusqꝫ fuerit libatus.

¶ Capm de casu pilorum palpebrarum.

c Cum videris palpebras ḡssas ⁊ rubeas ⁊ pili ceciderit scias ħ ex nimio lachrymaꝝ calore accidere: ut ḡ eā ualeas curare optie setonē i fōtanella occipitij ⁊ i p̄te añriori capitis fac cocturā ⁊ alaça ābas uenas tiporis: ⁊ medicare cū płuē çelle ⁊ cū colłio facto cū thutia alexādria ⁊ płuē niḡ ⁊ thutie cāphorate ⁊ collirio herbaꝝ qđ ex̄hiŧ ad modū aq̄ ro. p̄dest huic ifirmitati: ⁊ vngtm̄ fcm̄ cū baurach sieŧ ꝯstrictiuū: ⁊ ēt sp̄ purga infirmū bis i hebđa cū pillꝭis de yerapiḡ ⁊ cū ip̄a yerapiḡ. ⁊ pillꝭis añ cibū ⁊ post cibū: ⁊ da ei dyaolibanū: ⁊ facias q̄usqꝫ libaŧ. ⁊ si palpebre sb̄tiliate fuerit ⁊ rubedo recesserit ab eis: ⁊ vis facē ocłos pł'chros: pone itꝰ palpebras cū radio de pułuē nigro: ⁊ ex ħ oculi ⁊ palpebre pł'chre fiūt: ⁊ pili nascunŧ. Et cū oēs iste cure fcē fuerit ⁊ nō strigant lachrymeꝭ sꝫ egrediunŧ clare: noli plus fatigare cū medicaminibꝰ illis q: ueniūt de uenis meçebilibꝰ ⁊ uene ille sūt i medio cerebri: ⁊ ueniūt i ocłꝭis: ⁊ sūt sb̄tiles ut capilli ⁊ oēs alie ifirmitates palpebraꝝ sūt curāde cū p̄dcis curis.

¶ Strictoriū. ℞. thuris albi/sāg. dra. mastic. boli ar. añ. ad libitū ⁊ tere optie cū albu. oui i pasta ⁊ adde farinā siligis uł płueris molēdi ⁊ i loco queādmođ strigi sr̄ peciā p̄oe.

¶ Ruptoriū. ℞. picis/aloe. añ. lb̄ .j. succi celidonie tā radi cū q̄ꝫ folioꝝ. ℥ .iiij. ⁊ sił misce i captia ⁊ ad ignē icorpora: ⁊ post icorpatione ad solē pone: ⁊ adde cātaridarū tritaruꝫ sine alis lb̄ .5. ⁊ cū p̄dictis ad solē incorpa ⁊ repone.

¶ Capm de frigiditate aduenente capiti.

s Si ex fridítate aduenīēte capiti: cura eiꝰ ē euaporatio cū milio calefcō: aut pāno calefcō ⁊ intromisso balnei i q̄ madefiat caput cū aq̄: ⁊ p̄yciat aquā całaꝫ sup pedes ⁊ crura: ⁊ iungat pedes cū sābacis ⁊ dimissio vini abscissio: ⁊ cursus ex naso p fūigationē cū chartis aut pāno: uł cū thure: aut xiloaloes. Et si fit ex calefactōe aduenīēte capiti ex sole aut ex aere austrio. Siḡ eiꝰ sūt prurit ⁊ mordicatio i ocułꝭ ⁊ rubedo. Cura eiꝰ ē balneatio cū aq̄ cała mūda dłci: ⁊ vnctio cū uarijs ołis. s. violatū: nenufarinū: ⁊ ołtarꝰ cāphore: ⁊ aq̄ rosata: ⁊ abscissio cursus q fit ex naso cū forpice i aceto: ex q̄ fiat fumigatio ⁊ suffumigeŧ cū cāphora ħ mō. ponaŧ uas vitreatū sup prunas: ⁊ płueriçeŧ cāphora sup vitreatū: ⁊ p̄cipiaŧ ifirmo ut attrahat fumositatē uehemter ad nares ut descēdāt ad pectꝰ: aut pulmonē: aut guttur cū emūctiōe: qm̄ ħ est expulsio nocumēti catarri ab istis mēbris: ⁊ uaporet caput suū cū aq̄ casa: ⁊ trahat p nares uaporē suū: ⁊ młtiplicet emūctōeꝫ: ⁊ nō dormiat sup ceruicē: ⁊ dimittaŧ lōgo sōno. Itē aut ē cū febre: aut sine febre. Et cura eiꝰ cū febre ē flōmia ⁊ diu sumē aquā ordei cū viołꝭ ꝯdit ⁊ ołꝭo amigdalaꝝ. Et cura eiꝰ q̄ ē sine febre ē cū decoctōe ysopi mioris: ⁊ alienatiōe eoꝝ q̄ sūt salita pōtica ⁊ salsa.

¶ De młtitudie sāguis

d De młtitudie sāguis siḡ eiꝰ sūt uehemtia rubedis ocłoꝝ: ⁊ magnitudo iflāmatiōis: ⁊ młtitudo tēsionis. Et cura eiꝰ ē flōmia cephalice ex manu opposita ifirmo: ⁊ colłiū albū: ⁊ distillatio i eo cū lacte muli. ⁊ si fuerit młtitudo lippitudis tūc płuis albꝰ. ⁊ si fit ex colera. ⁊ siḡ eiꝰ sūt ꝙ sūt ap̄a ⁊ iflatio ⁊ tēsio ⁊ lippa: ⁊ cursus lachrymaꝝ minoraŧ ⁊ adustio i ocłꝭis ⁊ pūcturaꝝ acꝰ ⁊ spine. Et cura eiꝰ ē sołꝭo uētris cū aq̄ fructuū: ⁊ cū decoctiōe mirabolanoꝝ ⁊ assiduatiōe lacus i eo ⁊ effusiōis sup̄ ip̄ꝫ ⁊ distilleŧ i eo mucillago seis citonioꝝ: ⁊ colłiū cāphoratū ⁊ oppiatū si dolor fuerit fortis: ⁊ cōprimanŧ pedes eiꝰ ⁊ fricenŧ: ⁊ postea ligenŧ manꝰ ⁊ pedes ip̄siꝰ ligatura forti. Et si fit ex flate siḡ eiꝰ sunt magnitudo iflāmatiōis cū paucitate rubedis: ⁊ młtitudo lippitudis ⁊ lachrymaꝝ. Et cura eiꝰ ē yerapiḡ: ⁊ dyacollogntidos: ⁊ istilleŧ i ocło mucillago fenugreci abluti: ⁊ płueriçeŧ puluis citrinꝰ post duos dies aut tres liniaŧ sup palpebra aloes: ⁊ mirra: acatia añ. p̄tes eq̄les. Et si fit ex meł'ia siḡ sūt nigredo corpis: extenuatio ⁊ iflatio pua i ocło: ⁊ paucitas rubedis ⁊ lippitudinis. Cura eiꝰ ē soluē meł'iā ⁊ itroitꝰ balnei: ⁊ declinatio capitis sup uaporē aq̄ cał'e: ⁊ fit a sole uł fumo aut pułuē. cura ē tranqllitas ⁊ q̄es: ⁊ ut nō videaŧ lumē: ⁊ oibꝰ q̄deꝫ sp̄ēbꝰ obtalmie ꝯferūt balneū in finibꝰ ip̄sarū ⁊ nō intuaŧ lumē.

¶ Capm de signis ⁊ curis obtalmie.

a Accidit obtalmia młtotiēs: ⁊ siḡ eiꝰ sūt ꝙ dolor ⁊ pulsatio sūt uehemtes. aliđ ⁊ vr̄ i albedie ocłi pūctū rubeū augmētatū sup albedinē ocłi: aut i nigredie albꝰ pūctꝰ. ⁊ cura eiꝰ ē sołꝭo uētris cū aq̄ fructuū qđ distilleŧ i eo cū lacte muli. usqꝫ ad tres dies. Si aūt dolor nō sedeŧ usqꝫ ad tres dies distilleŧ mucillago seis lini. ⁊ si dolor sedeŧ ⁊ fuerit pupilla sanies distilleŧ i eo colliriū alubaricū ḡipleŧ oculus ex alubari post exiccationē ulcerū ⁊ ꝯsolidationē eoꝝ fiat curatio cū eis q̄ eradicāt albuginē. Et ex ulceribꝰ oculi ē q̄ noiaŧ grādo ⁊ accidit i palpebris. Cura eiꝰ ē ut decoq̄nŧ folia fici aut ip̄se ficꝰ ⁊ terātur ⁊ fiat ex eis ēpłꝫ ⁊ soluet.

¶ Capm de albugie i ocło.

a Albuginū alia ē sb̄tilꝭ eminēs i corpibꝰ tenē carnis. ⁊ cura eiꝰ ē alhāsu. ē ut płueriçeŧ i ocło sarcocolla çuccaruꝫ tabarget ⁊ spuma maris. Alia est ḡssa ⁊ i corpibꝰ duris. ⁊ cura ē ut igrediaŧ balneū ⁊ iclinet caput suū sup uaporē aq̄ cał'e deide płuerē spume maris ⁊ baurach tritoꝝ ⁊ sarcocolla ⁊ çuccarū tabarget ⁊ stercoris muris p̄tes eq̄les cū assiduatione alhāsu ⁊ balnei.

¶ Capm de cura ulcerum post obtalmiam.

q Quedā ē icipiēs sb̄tił. ⁊ siḡ eiꝰ sūt ꝙ est intriseca pars palpebre rubea: asp̄itas pua: ⁊ accidit post obtalmiā ⁊ ulcera. Et cura eiꝰ ē colliriū rubeū viride ⁊ leue: ⁊ flōmia ⁊ uētosatio ⁊ sołꝭo nāe ⁊ assiduatio balnei ⁊ ē q̄dā scabies grossa cronica. ⁊ siḡ eiꝰ sūt ꝙ iterior ps palpebre cū iuersatꝰ ē sił'is fici iciss̄e: ⁊ palpebra ē grossa ualde. Et cura eiꝰ est flōmia ⁊ fricatio cū çuccaro tabarget: ⁊

cū istro qđ noiat ro. ꝛ ē flōmū hñs caput sic denariū: cuȝ q̃ fricet donec remoueat illa aspitas ꝛ currat ex ea saguis p̄mū: deide abluat cū aq̃ mixta cū aceto pōtico ꝛ distillet i eo ciminū masticatū p petiā: ꝛ i mane puluerizet p̄uis citrin⁹: deide colet cū collirio albo rubeo leni ꝛ viridi ꝛ rubeo acutis. sȝ si ex ea aliqđ remāserit fricet cū dcis collirijs curet: ꝛ cū zuccaro. ꝛ si multiplicat cū sale armoniaco: ꝛ emplet in hyeme cū cimino ꝛ amigdalis amaris. ꝛ in estate cū vitello ouoꝝ ꝛ oleo violaceo.

Deo ꝛ dño Grās.

¶ Explicit liber de curis omnium passionum oculorum quem fecit ꝛ cōposuit Canamusali philosophus de Baldach. Venetijs Impressus (impensis dñi Andree Toresani de Asula) per Simonem de Luere. 23. mēsis Decembris. 1499. Feliciter.

Registrum.

A	B	C	D	E	F	G
H	I	K	L	M	N	O
P	Q	R	S	T	V	X
Y	Z	AA	BB	CC	DD	EE
FF	GG	HH	II	KK	LL	MM

Quinternus I
Terni M R S T EE II
Ceteri quaterni.

qnī. 27.